

PIIPILI ISO TOM TAKELAYA

Lokpa Bible

Contents

Kancaalaya	1
Luu	10
Lefii	23
Kuƙalɔyɔ	39
Kusəsuto Lelɔyɔ	71
Yosuwee	82
Paasənlaa	87
Luuti	102
Samiyɛɛɭ I	105
Samiyɛɛɭ II	133
Awulaa I	157
Awulaa II	185
Kutɔɔsuto I	212
Kutɔɔsuto II	240
Isətɔlasɩ	272
Nehemii	282
Isətɛɛ	297
Soopu	304
Yontu	334
Atuwa	410
Ləmayasɛɛ tɔ	432
Yontu Taa Yontu	440
Isayii	445
Selemii	485
Wula	487
Isekiyɛɛɭ	493
Taniyɛɛɭ	539
Osee	552
Sowɛɛɭ	561
Amɔɔsɩ	563
Apitiyaasɩ	570
Yonaasɩ	572
Misee	574
Nahum	579
Hapakuku	582
Sofoni	585
Asee	588
Sakalɩ	590
Malasi	599

Matiyee	602
Maləki	639
Luku	663
Yohaani	702
Tillaa Təmlə	716
Lom	728
Kələntı I	737
Kələntı II	752
Kalatı	762
İfeesu	768
Filipv	774
Kolosi	778
Təsalonikı I	782
Təsalonikı II	786
Timotee I	788
Timotee II	792
Titv	795
Fileməŋ	798
Hepəla	799
Saaki	811
Piyəe I	815
Piyəe II	820
Yohaani I	823
Yohaani II	827
Yohaani III	828
Yuti	829
Kukulutu	831

PIIPILI ISO TŌM TAKELAYÀ

Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of Benin

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-25

ISBN 978-1-5313-0201-6

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 20 Sep 2016

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

KANCAALAYA

Kutulutu

Kancaalaya takalaya taa cəneye tə naaki pə tənə pə kancaalaya. Antulinya na ı taa nyəm ɣmau kancaalaya, na yəlaa ɣmau kancaalaya, na ıso yəlaa ıseyeli nyéma kancaalaya. Pə waalı ıle, ısanaya tu pəsi na tı cəkəna antulinya wei ı taa tə we ıso tətə tı, na yulu lonte nté ləye antulinya taa? Pepe tətə ké antulinya yəlaa fəi tənə na leleɣ? Yəlaa ká pəsi na pá tayani antulinya? Pə waalı ké ıso tayana ısanə pı ya antulinya yəlaa nyəɣ tı, na ı yaa ıseyeli nyéma caa Apələham. ıni ı suna ıso piitim na ıso sətə kite.

ısanə pa faya Kancaalaya takalaya tı:

Antulinya na kancaalaya yəlaa ɣmau titite 1-2

Kancaalaya yəlaa kpeɣnaɣ na Kayini na Apeeli pa tım titite 3-5

Lum waasuy ke Nowee waatu titite 6-10

Papeeli kutuluyu səsəw ɣmau titite 11

ıso yaawa ıseyeli nyéma caa Apələham titite 12:1-25:18

Apələham payalı ısaaka na ı saalı Yakəpu pa tım titite 25:19-37:1

Yosefu tım na Yakəpu na ı nyéma ke ıcipiti titite 37:2-50:26

PƏ TƏNƏ PƏ KANCAALAYA

ıso lapu ke antulinya na yəlaa

¹ Waatu wei ıso caala ıso tənuy na tətə ke lapu təcəci tı.

² Tətə nti tu we kpete ké tə fəi tapuy tı fəi nəɣ, na teɣku lumaɣ nyəɣ waasa pə tətə na səkpetyu nyalaa, na pə kaasi na ıso heelim náa maki lum tətə. ³ Ntəna ıso tı sı: Pə naaki, ılena pə suu nau. ⁴ ıso laɣle heena pə naakuy mpv tı, ılena ı faya-wı na səkpetyu. ⁵ Mpuyule ıso ha pə naakuy mpv tıɣo həte sı ilim taa, na ı ha səkpetyu sı ahoo. Pə kpaɣa tanaɣ na pə suna taanaɣ, na pə kpaɣa ahoo na pə nyaalı tı, pə kpenta kuyaku kancaalaya nyəɣku.

⁶ ılena ıso tı sı: Patəma ı wee ıso taa, ılena pə faya ıso tənuy taa lum na ate nyəm.

⁷ ılena pə lá mpv. ⁸ Ntəna ı ha patəma unəɣi həte sı ıso tənuy. Pə kpaɣa tanaɣ na pə suna taanaɣ, na pə kpaɣa ahoo na pə nyaalı tı, pə kpenta kuyaku naale nyəɣku.

⁹ Mpuyú ıso tıma sı: Ate lum ı kpenti lona payale taa na pə yeke puɣulaya tətə. ılena pə lá mpv. ¹⁰ Kelena ıso ha-təɣi həte sı tətə, na ı yaa lumnaa mpe sı teɣkunaa, na ı laɣle hee. ¹¹ Ntəna ıso tı sı: Tətə ı luləsi kunyonyəm mpi pə we təkəleku tıɣo waani waani ısu tıɣ na nyutu na pə luləɣi pə pee na á we nyu. ılena pə lá mpv.

¹² Mpuyú tətə luləsa-wəɣi waani waani, na ıso laɣle hee. ¹³ Pə kpaɣa tanaɣ na pə suna taanaɣ, na pə kpaɣa ahoo na pə nyaalı tı, pə kpenta kuyaku tooso nyəɣku.

¹⁴ Mpuyule ıso tıma sı: Kəkəsi ı wee ıso taa na sı faya ilim na ahoo, na kuyeyɣ na pusi na luɣle na yoluma, ¹⁵ na sı naaki tətə, ılena pə lá mpv. ¹⁶ Kəkəsi səsəw sı naaleɣe ı lapu, na kəkəlaya tóki kawulaya ke ilim na naale nyəɣka ke ahoo. Na ı la ıso tıluɣasi tətə.

¹⁷ Mpuyú ıso tı sı tənaya ıso taa na sı naaki tətə tı, ¹⁸ na sı tóki kawulaya ke ilim na ahoo, na sı faya ilim na səkpetyu. ¹⁹ Pə kpaɣa tanaɣ na pə suna taanaɣ, na pə kpaɣa ahoo na pə nyaalı tı, pə kpenta kuyaku liɣiti nyəɣku.

²⁰ Mpuyú ıso tıma sı: Weesuy nyəm ı sı lumnaa taa na suması náa kuləɣi ıso taa.

²¹ ılena ıso lá lum taa tıɣoləɣ na pə taa weesuy nyamnaa ke waani waani, na suması tənə, na ı laɣle hee, ²² na ı kooli-təɣi kupantu na ı tı sı: ı lulə na ı huki na ı sı teɣkunaa, na suması náa huki tətə tı.

²³ Pə kpaɣa tanaɣ na pə suna taanaɣ, na pə kpaɣa ahoo na pə nyaalı tı, pə kpenta kuyaku kakpası nyəɣku.

²⁴ Mpuyú ıso tıma sı: Tətə ı luləsi weesuy nyəm tənaya waani waani ısu tıla na taale wontu na ate nyamanyamanaa tənə, ılena pə lá mpv. ²⁵ Wontunaa mpe pa tənaya ı lapu, paa tıla paa taale wontu paa ate nyamanyamanaa, na ı laɣle hee. ²⁶ Mpuyú ıso tıma sı: Tı ɣmá yulu na ı wee ısu tá tətəɣeləɣ na ı tıɣo kawulaya ke wontu tənə tı, paa tiina paa suması paa nti. ²⁷ Kelena ı ɣmá yulu ısu ı mayamaɣa ı wee tı. Apalı na alu ke ı ɣmá-we ısu ı weu tı ²⁸ na ı kooli-weɣe kupantu. ılena ı heeli-we sı: ı lulə na ı huki na ı sı tətə na ı pəsi-tı na ı tıɣo kawulaya ke tiina na suması na ate wontu tənə tı na ı paasəna-tı. ²⁹ Mə tıɣonaya nté kunyonyəm na tıɣ tənə pee. ³⁰ Wontu na suması na weesuy nyəm tənə tıɣonaya nté nyutu kuləkəkətu tənə. ılena pə lá

mpv. ³¹Mpuyule lso nyenaa na ɪ lanje hee sɔsɔm. Pə kpaɣa tanan na pə suna taanaya, na pə kpaɣa ahoo na pə nyaali tɔ, pə kpenta kuyaku naatoso nyɛŋku.

2

¹Isəna lso lapa isɔtaa na atə na pə taa weesuyu nyəmnaa tənə tɔɣɔle. ²Kuyaku naatoso nyɛŋku wule kə lso tɛesa ɪ tɛma, ɪlənə ɪ heesi naatosompɔɣolaya nyɛŋku wule. ³Pə tɔɔ kə lso koola-kuyv kupantu na ɪ fayasi-kv na kv mpaa sɪ kv kə ɪ nyɛŋku. ⁴Isəna lso lapa isɔtɔnvu na atə tɔɣɔle.

lso tuŋ taale

Waatu wei Tacaa lso lapa atə na isɔtɔnvu tɔ, ⁵nyutu taa tiika nakəli ka taa fɛi tɛtu tɔɔ, pəcɔ nyiilaya nakəli ka taa nyɔkɔ. Mpi tɔ, Tacaa lso taa yeləta sɪ tɛv ɪ nu. Pəyele yulv nɔɣɔlv ɪ taa fɛi sɪ ɪ hala tɛtu. ⁶Ama nikaya kpaakayana na pə niyitiɣi tɛtu tənə.

⁷Mpɔyɔ Tacaa lso kpaɣa tɛtu na ɪ lə yulv, ɪlənə ɪ woso yulv muna tɛ kə weesuyu heelim. Tənaɣale yulv suv feesuyu. ⁸ɪlənə ɪ lə tuŋ taale kə ltenɪ taa kə ilim təlule tɔɔ, na ɪ su yulv inəɣi tə taa. ⁹Ntənə Tacaa lso yele na tuŋ kupan nyo ltenɪ taa tənaya waani waani na ɪ pee tɔɣv na lelen. Na tɔvɔ ŋku kv pee haaki weesuyu tɔ, na kupantu na isayatu pə cəkənav nyɛŋku ka sənə heku taa.

¹⁰Na pɔɣo nakəli kele kə faya ltenɪ taa na kə niyitiɣi tuŋ taale na kə hela pusi liyiti kə ltenɪ waali. ¹¹⁻¹²Kancaalaya nyɛŋka həte nté Pisən, kele ka cɔɔna Hafila tɛtu nti tə taa wula kupan na tulaalv kupan na liyitee pəle kukpɛetəle pə wɛ tɔ. ¹³Pɔɣo naale nyɛŋka həte nté Kihən na kele ka cɔɔna Kusi tɛtu tənə. ¹⁴Na tooso nyɛŋka həte nté Tikili, kele ka kpənna na ilim təlule tɔɔ kə Asilii tɛtu taa. Pɔɣo liyiti nyɛŋka həte nté lɛlati.

¹⁵Mpɔyɔ Tacaa lso su yulv kə ltenɪ taale nté tə taa sɪ ɪ hala na ɪ paasəɣənə-té. ¹⁶Kelənə ɪ tɔ yulv sɪ: N pəsəɣi na ɪ tɔɣo taale tuŋ tənə pee. ¹⁷Ama kupantu na isayatu pə cəkənav tɔvɔ pee paasi kə n kaa tən. Pəpɔt fɛi lelen, kuyənku ɪ tɔɣo-yɛ isu n səpa.

¹⁸⁻²⁰Tɛtu kə Tacaa lso ka lapa taale wontu tənə, na sumasi tənə, na ɪ lə na tɔ polo yulv kin sɪ ɪ nyi həla nna ɪ kə ha-ti tɔ, na anəɣi pa yaaki-ti. Mpɔyɔ yulv hawa tɔlə tənaya

həla, na taale wontu na sumasi tənə. Ama ɪ ta hiki sənlv wei ɪ muna-ɪ tɔ. Mpɔyɔ ɪ tɔma sɪ: Pə fɛi sɪ yulv ɪ caya ɪ tike kə mpv. ²¹ɪlənə Tacaa lso lə na tom kpa yulv na ɪ too isu ɪ səpa, na ɪ ləsi ɪ sənətaɣa lənka na ɪ waasi nantu kə ka lonte. ²²Ntənə ɪ mənna sənətaɣa ŋka ɪ ka ləsa apalv taa tɔ na ɪ ŋmana alv na ɪ cɛla-ɪ. ²³Tənaɣale yulv tɔma sɪ:

Aŋhaa, má na inə tə kaana nantu na mwaa. Mpi tɔ, ma taa kə pa ləsa-ɪ, ɪlé ɪ həte nté alv.

²⁴Pə tɔɔ kə apalv ka yele ɪ caa na ɪ too na ɪ na ɪ alv pá caya na pá pəsi yulv kɔlv.

²⁵Yulv na ɪ alv pa tənaya kpela kə pa naaleɣe, pəcɔ fɛɛle natəli tə fɛi-wɛ.

3

lso tɔɣtɔnvu kə Atam na ɪ alv

¹Taale wontu nti tə tənə Tacaa lso lapa mpv tɔ, tum kələnə tə tənaya acilayatu. Mpuyule kuyaku nakəli tum pɔɔsa alv sɪ: ɪlɛ tampana lso yɔɣtɔaa sɪ ɪ taa tɔɣo taale tuŋ tənə pee yaa?

²Kelənə alv náá cɔ sɪ: Aai, tə tókɪ haləm tuŋ tənə pee kə. ³Ama pə kaasvɔv tɔvɔ ŋku kv wɛ haləm heku taa tɔ kv pee tɔ, lso tɔma sɪ: ɪ taa tən-yɛ, pəcɔ ɪ taa tokina-yéyé tokinav mayamaya, pə taa kɔɔ na ɪ sɪ.

⁴Mpuyule tum nɔɣo təkpaɣ sɪ: ɪ səki se. ⁵Ama lso nyámá sɪ kuyaku ŋku ɪ tənə-yɛ, mə sɛ kuliyi kə isu un ɪ wɛv tɔ, na ɪ nyámá kupantu na isayatu.

⁶Alv nawa sɪ tɔvɔ ŋku kv nyənɔvɔ wɛ tɛv, pəcɔ kv pee wɛ isesɛmle na ɪ kuliyi yalaa isɛ. Ntənə ɪ kooli-kó na ɪ tɔɣo, na ɪ kaasi na ɪ cɛla ɪ paalv na ɪlé ɪ tɔɣo tɔtɔ.

⁷Tənaɣale pə kula pa naaleɣe mpv pa isɛ na pá cəkənə sɪ pa wɛ tapakpela. ɪlənə pá caa hatv kɔwalətv natəli na pá tɔɣoli.

⁸Pə keesa taanaya ɪlɛ lso Tacaa pola ɪ taale tɔɔ kə cɔɔv nté na pá nu ɪ nɔɣo. ɪlənə yulv na ɪ alv pá sé na pá ŋmɛli taale tuŋ heku taa. ⁹Ama lso Tacaa yáá yulv sɪ: Leyɛ n wɛna yɛ?

¹⁰Mpɔyɔ ɪ cowa sɪ: Ma nu nyá nɔɣo kə taale taa ɪlənə sɔɣtɔv kpa-m na má sé na má ŋmɛli. Mpi tɔ, ma wɛ tapakpete. ¹¹Tənaɣale lso Tacaa nɔɣo təkpaɣ sɪ: Awe heelinə-ŋ sɪ n wɛ kpɛtə? N tɔɣo tɔvɔ ŋku un maa kisina-ŋ tɔɣo?

¹²Kelənə yulv sɪ: Ma tɔɣaa yáá, ɪlɛ alv wei un n ha-m tɔ un ɪ cələnə-m na má tɔɣo.

¹³ Ntēna lso Tacaa pɔɔsi alu si: Pepe tɔɔ kɛ nyá lapa mpɔ? Alu nɔɔ tɔkpav si: Tum tusəna-m na má tɔɔɔ.

¹⁴ Mɔpúyó Tacaa tɔma tum si: Timpi n lapa mpɔ tɔ, pu kpatí nyá yule tɔɔ kɛ kpaakpaale na pɛ kɛlɪ wontu tɔna, nyá lotu tɔɔ kɛ n ká tuuki nɔɔnɔɔ na n tóki tetu, haləna nyá sɛm.

¹⁵ Maa tɔ patule kɛ nyá na alu mə heku, na nyá luluyɔ nyéma na ɪ luluyɔ nyéma pa heku, paa nanɔi nyá nyuyɔ na nyáá ló pɛle pa nɔɔkikite.

¹⁶ Ulena lso tɔ alu si: Maa sɔɔsi-ŋ wɔsasi kɛ nyá ahontotu waatu, na nsəɔi n ká luləna, na n ká nyuləɔi nyá paalu kɛ teu. Ama ilé ɪ ká la nyá sɔsɔ.

¹⁷ Ulena ɪ pəsəna apalu tɔɔ si: Timpi n nuna nyá alu na n tɔɔ tɔuyɔ ŋku maa kisina-ŋ tɔ.

Ma tɔŋsəɔi tetu kɛ mpusi kɛ nyá mayamaya nyá tɔɔ.

Wahala na wahala kɛ na pɛcɔ n hiki nyá tɔɔnaya haləna nyá sɛm.

¹⁸ Nyutu isayatu kɛ n ká hala na pɛcɔ n hiki nyá hatəmtu.

¹⁹ Ye hanaya ta sɔ-ŋ, n kaa hiki ɪcavte na n muli.

Haləna kuyaku ŋku paa pi-ŋ tetu nti paa ŋmana-ŋ tɔ taa tɔ.

Mpi tɔ, n kɛ tetu kɛ, pɛcɔ n ká tayani kulumtu ntəɔi pəsuyɔ tɔɔ.

²⁰ Mɔpúyɛ Atam ha ɪ alu si lfa. Mpi tɔ, unəɔɔlɛ yɛlaa tɔna tɔɔ. ²¹ Ulena lso Tacaa ku wontu natəli na ɪ liti-ti na ɪ tɔɔɔli Atam na ɪ alu. ²² Tənaɔa lso Tacaa yɔɔɔta si: Nɔɔnɔɔ yulu pəsə isɪ tá taa nɔɔluyɔlɛ kupantu na isayatu pə nyəm tɔm taa. Pə tɔ tɔ, tɔ taa yele na ɪ tɔɔ weesuyɔ tɔuyɔ pəle na ɪ wɛna weesuyɔ kɛ tam tɔɔ. ²³ Ulena lso tɔɔɔni-ɪ ltenɪ taale taa si ɪ suv haləm kɛ tetu nti pa ŋmana-ɪ tɔ. ²⁴ Mpɔ pə lapəna na ɪ tɔɔɔni Atam na ɪ su isɔtaa tanlaa na pə tan taale mpaav na pə ŋmɛləsəɔi pa layalɛ na á mɔuyɔ kəkɔsi kɛ ŋmɛlɛv ŋmɛlɛv si nɔɔɔlɛ ɪ taa kɔtəna weesuyɔ tɔuyɔ.

4

Kayini na Apɛli pa tɔm

¹ Mɔpúyó Atam nyəmá ɪ alu lfa na ilé ɪ lá teu na ɪ lulɪ Kayini. Ulena ɪ tɔ si: Ma hika apalupəyaya na Tacaa tɔŋ. ² Pəle pə waali kɛ ɪ lulɪ ɪ neu Apɛli.

Apɛli ka kɛ tiikilu na Kayini kɛ hátú. ³ Mɔpúyó kuyaku nakuli taalv ləsa ɪ hatəmtu taa na ɪ lá Tacaa kɛ kɔɔaya. ⁴ Ulena neu náá kpa ɪ heɛɔ taa kɛ kancaalaya kululəɔi nim nyəɔ na ɪ lá kɔɔaya tɔtɔ. Ulena Tacaa nyəni Apɛli kɔɔaya na pɛ kɛsəna-ɪ. ⁵ Ama ɪ kisa Kayini nyəɔka. Tənaɔale pə hanə-ɪ teu isɪ nɔɔhale taa kəkɔ, na ɪ isentaa sɔŋ. ⁶ Ulena Tacaa pɔɔsi-ɪ si: Pepe tɔɔ kɛ nyá isentaa sɔŋaa? ⁷ Ye kupantu kɛ n lakɪ, nyá isentaa ɪ hetɪ. Ama ye isayatu kɛ n lakɪ, kulumtu nti tɔ papəna ntɛyɛ nyá nɔɔnɔɔ tɛɛ isɪ tɔɔluyɔ na tɔ tanə-ŋ, na tɔ caa-ŋ kəlyɔ. Ama pəsɪ-ti na n kəli-ti.

⁸ Tənaɔa Kayini tɔma ɪ neu si: Tɔ kpa taale, Ulena Kayini kulɪ ɪ tɔ kɛ tɔna na ɪ ku-ɪ.

⁹ Mɔpúyɛ Tacaa pɔɔsa Kayini si: Nyá neu Apɛli wele? Ulena ɪ cɔ si: Ma nyəmá timpi ɪ weɛ tɔ? Ma kɛ ma neu tanlv na?

¹⁰ Ulena Tacaa pɔɔsi-ɪ si: Pepe lapa mpɔ? Ma nawa nyá neu caləm kɛ atɛ, na pə wɛɛ si má lɛɛti-ŋ. ¹¹ Nɔɔnɔɔ tetu ká tɔŋsi-ŋ mpusi kɛ timpi n yɛlaa na tɔ haa nɔɔ na tɔ li nyá neu caləm kɛ nyá niŋ taa tɔ. ¹² Paa n ká hala-təɔi isəna, n kaa waa pulv. N ká la yem cɔɔlv, n kaa wɛna tɔyaya.

¹³ Mɔpúyɛ Kayini cɔwa Tacaa si: Ma saləka kəla-m. ¹⁴ Nyəni, saŋa n tɔɔnəɔi-m tetu kupantu tənɛ tɔ taa kɛle, ma kaa tasa nyá isəpəle taa kɛ loosuyɔ. Maa pəsɪ yem cɔɔlv, ma kaa wɛna tɔyaya, na wei ɪ hika-m ɪ ku-m.

¹⁵ Tənaɔale Tacaa nɔɔ tɔkpav si: Aai, ye wei ɪ kuwa Kayini, isɪ ma fɛla punto kɛ pə tɔm naatəompəɔɔlaya.

Ulena Tacaa yusi Kayini si ye wei ɪ na-ɪ ɪ taa ku-ɪ. ¹⁶ Ntəna ɪ se Tacaa na ɪ polo ɪ caya timpi pa yaa si Yemcɔlaate tɔɔ ltenɪ ilim təlule tɔɔ.

Kayini luluyɔ nyéma

¹⁷ Mɔpúyó Kayini nyəmá ɪ alu na ɪ lá teu na ɪ lulɪ Henəki. Ulena ɪ ŋmá ɪcavte na ɪ ha-tɛyɛ ɪ pəyalv hətɛ. ¹⁸ Mɔpúyó Henəki lulɪ ɪlaati na ɪlaati lulɪ Mehuyayɛli na Mehuyayɛli lulɪ Metusayɛli, Ulena Metusayɛli lulɪ Lemeki.

¹⁹ Alaa naale ke Lemeki kpaɣaa, kancaalaya nyəŋ həte nté Ata, naale nyəŋ sɪ Sila. ²⁰ Mpóyó Ata lɔla Yapaali. Yapaali unɪ ílé ɪ piitim nté mpa pa tiikiyi kaləkəŋ na pá suvki coka taa tó. ²¹ Ílé ɪ neu həte nté Yupaali. Yupaali unɪ ɪ piitim nté mpa pa makɪ saŋkɔnaa na pá hɔləyi həsi tó. ²² Sila ílé ɪ lɔləna ntəye Tupaali-Kayini, wei ɪ luki nyəxəlyu kuxemuyi na nyəxəlyu mayamaya wontu tó. ɪ neu ke pa yaakaya sɪ Naama.

²³ Mpóyó Lemeki tóma ɪ alaa Ata na Sila sɪ: Ma alaa mɛ, í nu ma tɔm yoo.

Mə taa lɛlv paalv cətəla-m ké na má kv-ɪ.

²⁴ Tɔm naatosompɔɣolaya ke paa lɛeti Kayini kulv.

ɪlena pá lɛeti ma kulv ke tɔm nutoso na naanɔwa na naatosompɔɣolaya.

²⁵ Atam pa tasa apalɔpəyaya ke lɔlvuɔ ɪlena ɪfa ha-keye həte sɪ Seeti, sɪ Tacaa ha inəyi apalɔpəyaya lɛŋka ke Apeeli wei Kayini kuwa tó ɪ lonte.

²⁶ Seeti ná lapa yulv na í lɔli apalɔpəyaya na í ha-ke sɪ Inəosi. Waatu inəyi yəlaa caala ɪso ké seɛv sɪ Tacaa.

5

Atam lɔlvuɔ nyáma

¹ Atam lɔlvuɔ nyáma həla ntó cəne. Waatu wei ɪso ɣmá yulv tó, ɪ ɣma-ɪ ké ɪsu ɪ weɛ tó. ² Apalɔ na alv ke ɪ ɣmawa na í ha-we sɪ yəlaa na í kooli-weye kupantu.

³ Atam pusi lapa nunɔwa na hɪu na naanɔwa (130) ké ɪlena í lɔli pəyaya na ká kpaɣa-ɪ tətəŋeləŋ na í ha-keye həte sɪ Seeti. ⁴ Seeti lɔlvuɔ waali Atam tɔyo pusi nasənaasa (800) na sɪ taa ké ɪ tasa apalɔpiya na alɔpiya ke lɔlvuɔ. ⁵ Atam pusi tənə yoosa nasənaasa na nunɔwa na hɪu na naanɔwa (930) ɪlena í sí.

⁶ Seeti pusi lapa nunɔwa na kakpasɪ (105) ɪlena í lɔli Inəosi. ⁷ Inəosi lɔlvuɔ waali Seeti tɔyo pusi nasənaasa na naatosompɔɣolaya (807) na sɪ taa ké ɪ tasa apalɔpiya na alɔpiya ke lɔlvuɔ. ⁸ Seeti pusi tənə yoosa nasənaasa na nunɔwa na naanɔwa na naale (912) ɪlena í sí.

⁹ Inəosi pusi lapa nunaasa na naanɔwa ɪlena í lɔli Kenəŋ. ¹⁰ Kenəŋ lɔlvuɔ waali Inəosi tɔyo pusi nasənaasa na naanɔwa na kakpasɪ (815) na sɪ taa ké ɪ tasa apalɔpiya na alɔpiya ke lɔlvuɔ. ¹¹ Inəosi pusi tənə

yoosa nasənaasa na nunɔwa na kakpasɪ (905) ɪlena í sí.

¹² Kenəŋ pusi lapa nutoso na naanɔwa ɪlena í lɔli Malaleli. ¹³ Malaleli lɔlvuɔ waali ɪ tɔyo pusi nasənaasa na nule (840), na sɪ taa ké ɪ tasa apalɔpiya na alɔpiya ke lɔlvuɔ. ¹⁴ Kenəŋ pusi tənə yoosa nasənaasa na nunɔwa na naanɔwa (910) ɪlena í sí.

¹⁵ Malaleli pusi lapa nutoso na kakpasɪ ɪlena í lɔli Yeleti. ¹⁶ Yeleti lɔlvuɔ waali Malaleli tɔyo pusi nasənaasa na hɪu na naanɔwa (830), na sɪ taa ké ɪ tasa apalɔpiya na alɔpiya ke lɔlvuɔ. ¹⁷ Malaleli pusi tənə yoosa nasənaasa na nunaasa na naanɔwa na kakpasɪ (895) ɪlena í sí.

¹⁸ Yeleti pusi lapa nunɔwa na nutoso na naale (162) ɪlena í lɔli Henəki. ¹⁹ Henəki lɔlvuɔ waali ɪ tɔyo pusi nasənaasa (800), na sɪ taa ké ɪ tasa apalɔpiya na alɔpiya ke lɔlvuɔ. ²⁰ Yeleti pusi tənə yoosa nasənaasa na nunɔwa na nutoso na naale (962) ɪlena í sí.

²¹ Henəki pusi lapa nutoso na kakpasɪ ɪlena í lɔli Metusalem. ²² Metusalem lɔlvuɔ waali ɪ tɔyo pusi ɣmunuɔv na nunɔwa (300), na sɪ taa ké ɪ tənə ɪso ké teu na ílé ɪ we ɪ waali, na í tasa apalɔpiya na alɔpiya ke lɔlvuɔ. ²³ ɪ pusi tənə yoosa ɣmunuɔv na nunɔwa na nutoso na kakpasɪ (365). ²⁴ Henəki ka tənə ɪso ké teu ké na ɪso we ɪ waali. Pə koma na pə keesi ɪlena ɪso kpaɣa-ɪ na ɪ se, nəxəlv ta tasa-ɪ nav.

²⁵ Metusalem pusi lapa nunɔwa na nunaasa na naatosompɔɣolaya (187) ɪlena í lɔli Lemeki. ²⁶ Lemeki lɔlvuɔ waali ɪ tɔyo pusi nasətosə na nunɔwa na nunaasa na naale (782), na sɪ taa ké ɪ lɔli apalɔpiya na alɔpiya. ²⁷ Metusalem pusi tənə yoosa nasənaasa na nunɔwa na pɔɣolayafəi nutoso na naanɔwa (969) ɪlena í sí.

²⁸ Lemeki pusi lapa nunɔwa na nunaasa na naale (182) ɪlena í lɔli apalɔpəyaya ²⁹ na í ha-ke sɪ Nowee. Mpi tó, ɪ tɔmɔya sɪ inɛ unɪ ɪ ká heəsəna tá laŋa ke ta ɪkaalenaa na tá wəhala təma taa ké tətɔ nti unɪ Tacaa tənə mpusi ké tá tɔ tó tə taa cəne.

³⁰ Nowee lɔlvuɔ waali ɪ tɔyo pusi nasəle na nunɔwa na nunaasa na naanɔwa na kakpasɪ (595) na sɪ taa ké ɪ lɔli apalɔpiya na alɔpiya. ³¹ Lemeki pusi tənə yoosa nasətosə na nunɔwa na nutoso na naanɔwa na naatosompɔɣolaya (777) ɪlena í sí.

³² Nowee pusi lapa nasəle na nunuwa (500) ilena í luli Sem na Kam na Yefete.

6

Yulu isayatu

¹ Yəlaa koma na pá huki tetu tɔɔ na pá luli pɛɛlaa. ² Ḿpóyú isətaa yəlaa nawa si pɛɛlaa mpe pa tewa, ilena pá kpayə pa taa mpa pa sɔɔlaa tɔyɔ alaa. ³ Ntɛna í tɔ si: Ma feesuyu kaa caya yulu taa ké tam. Mpi tɔ, í ké yulu ké. Pə tɔɔ tɔ pə kpayav pənente tɔ í weesuyu tana tayaləŋ nté pusi nunuwa na hiu (120). ⁴ Waatu wei pa lula pa piya mpe tɔ pa lapa tookonaa ké na pá kɔɔ na pá tasa tookonaa mpeye luluɣu, na mpe pa lapəna ləŋtaa akanaa na pa hətə yaa. ⁵ Ḿpóyú Tacaa nawa si yəlaa isayatu teləsa mpəle ke tetu taa, na isayaləmayasəle tike ke pa wena paa ifemle nte.

⁶ Ḿpóyú Tacaa laŋle wakəlaa na pá wu- í sɔsɔm ke mpi pə tɔɔ í ģmá yulu tɔ. ⁷ Ntɛna í tɔ si: Isu ma kpiisa yəlaa mpa ma ģmawa tɔyɔ tetu tana tɔɔ, pə kpayav yulu na pá polo tɔtə tɔ, na sumasi, na atə nyamanyamanaa tana tɔ. Ma laŋle wakəlaa pa ģmau ké. ⁸ Ama Nowee tike ke Tacaa laŋle heənaa.

Nowee waasuyɔ

⁹⁻¹⁰ Nowee na í nyáma pa tɔm ntɔ. Nowee ka wena piya tooso ké, Sem, na Kam, na Yefete. Í ka ké kupəŋ ké na í siyisaa na í tənəyɔ Isə ké teu ke í waatu taa na Isə we í waali.

¹¹ Yəlaa ka wakəlaa ké, na pá lakɔ təmaya musuy ke Isə isəntaa. ¹² Isə nyəna tetu ilena í ná si yəlaa tana wakəlaa ké. ¹³ Mpuyule Tacaa heela Nowee si: Ma tó ma taa si maa wakəli yəlaa tana, mpe pa suulina isayatu ke antulinya taa. Pə tɔɔ tɔ maa kpiisi pa tənaya tetu tɔɔ. ¹⁴ Caa tɔyɔ kupəŋku nakuli na í saaki nyá təyɔ atakaa pɔyɔluyɔ sɔsɔɔv*fa* na í tala ku taa ké nənɣi nənɣi, na í taa-kuyɔ tɔyɔ cələm ke ku taa na ku waali. ¹⁵ Isəna n ká la- ku tɔyɔlɔ, ku tayaləŋ ká weə meətələnəa nunuwa na nule na naanɔwa (150) na ku wəŋ ke meətələnəa hiu na kəkpasi na ku kuyəkuluməŋ ke meətələnəa naanɔwa na kəkpasi. ¹⁶ Na í tɔli-kuyɔ pətote ke mpiiŋ naale ke lɔputu luyɔ tɛɛ na nənəyɔ ke ku

kəŋkəŋ taa. Na í la-kuyɔ atə na isə kutuluy ke tooso. ¹⁷ Ilena máa yele na lum sɔsɔɔm watɔ tetu tɔɔ, na má kó pə tana mpi pə feesiyi tɔ. Tetu tɔɔ nyəm tana ká sənə. ¹⁸ Ama má na nyá tu pɛɛli nəyɔ si maa waasi-ŋ. Na nyana nyá alu na nyá pəyalaa na nyá poolaa í ká suv ku taa. ¹⁹⁻²⁰ Na í ləsi wontu tana taa ké apalu na alu, na sumasi taa ké mpv na atə nyamanyamanaa taa ké mpv tɔtɔ, na tɔ suv nyá kɔŋ ke atakaa pɔyɔluyɔ taa na pá ya tə piitim. ²¹ Kpayə təyɔnasɔ nsi nsi mə na wontunaa mpe í ká tɔkɔ tɔ. ²² Mpv inəyɔ Nowee tənəa na í lá pə tana mpi Isə tó-í tɔ.

7

Nowee suv atakaa pɔyɔluyɔ taa

¹ Ḿpóyú Tacaa tama Nowee si: Nyana nyá təyaya tana í suv atakaa pɔyɔluyɔ taa. Mpi tɔ, nyá tike ke ma nawa wei í nukəna- m tɔyɔ yəlaa pane pa heku. ² Ləsi wontu nti pa pəsəyɔ pá lá kətaɣa tɔyɔ apalu na alu ké tɔm naatosompɔyɔlaya. Ilena í ləsi nti tə fei kətaɣa lapənau tɔyɔ apalu na alu tike. ³ Na í ləsi sumasi taa ké apalu na alu ké tɔm naatosompɔyɔlaya, na í waasi si piitim na si taa te tetu tɔɔ. ⁴ Pə taya pulv tɔɔ, pə kaasa weə naatosompɔyɔlaya ké na má yele na tɛv nu ilim na ahoo ke kuyeeŋ nule təcu, na lum kpiisi yəlaa na wontu tana. ⁵ Ilena Nowee la pə tana isu Tacaa heela-í tɔ.

Lum sɔsɔɔm watuyɔ

⁶ Pənaya ģka lum waasa tetu tɔ Nowee wena isu pusi nasətosə (600). ⁷ Ilena í na í alu na í pəyalaa na í poolaa pá suv atakaa pɔyɔluyɔ taa na pá fiti lum kúwáasəm mpi. ⁸ Ḿpóyú wontu nti pa pəsəyɔ pá lá kətaɣa tɔ na nti tə fei kətaɣa lapənau tɔ na sumasi na atə nyamanyamanaa tana ⁹ suv atakaa pɔyɔluyɔ taa ké apalu na alu isu Tacaa ka heeluyɔ Nowee tɔ. ¹⁰ Kuyeeŋ naatosompɔyɔlaya tɛewa ilena lum watɔ tetu tana.

¹¹⁻¹² Nowee luluɣu pənaya nasətosə nyəŋka isətu naale nyəŋ kuyeeŋ naanɔwa na naatosompɔyɔlaya nyəŋku wule ke tɛv anaam nəyɔlɔ í pəla ilim na ahoo, haləna kuyeeŋ nule təcu. Pə caya ké isu isətɔnuyɔ yawa na atə seelaa náa tɔli isu pəyɔŋ sɔsɔɔŋ. ¹³ Kuyaku ģku ku mayamaya ke Nowee na

^a 6:14 atakaa pɔyɔluyɔ sɔsɔɔv: Tə ta caa si tə teləsi si kpuluyɔ mpi tɔ, pə taya Nowee caa si í na í samaa pá suv na pá tɛsi lum.

ı alv na ı pəyalaa Sem na Kam na Yefete na ı poolaa tooso pa suv atakaa pəɣəlvu. ¹⁴ Pá na wontu tənaya piitim piitim. Pə kpaɣav tɔla, na taale wontu, na sumasi, na ate nyamanyamanaa tənə. ¹⁵⁻¹⁶ Ḿpúyú wontu tənə súb atakaa pəɣəlvu taa ké apalv na alv ısu ıso ka heeluvu Nowee tɔ. ılena Tacaa təkı pa tɔɔ.

¹⁷ Kuyeeɲ nule təcu ké tɔv nuwa, ılena lum kpa na pə kelı atakaa pəɣəlvu, na pə kpaasi-kuyv ısoɔaa. ¹⁸ Lum tɔɔwa səsəm na pə sú tetu tɔɔ na atakaa pəɣəlvu náá we pə tɔɔ təhuvlee. ¹⁹ Pə tɔɲna suvu na pə puki haləna pə waasi pɔɲ səsɔɲ ııı ı tənə ke antulinya tənə taa. ²⁰ Lum kpawa na pə tɛe pɔɲ ke kɔŋkuluməɲ ke məetələnəa kakpası. ²¹⁻²² Antulinya taa weesuvu nyəm tənə səpənə, pə kpaɣav yəlaa na wontunaa tɔ. ²³ Ḿpúyú Tacaa kpıisa weesuvu nyəm tənaya tetu tɔɔ. Nowee na ı nyəma mpa paa we atakaa pəɣəlvu taa tɔ pa tike ke pə yelaa.

Lum kówáásəm nyɔɔv

²⁴ Ḿpúyú lum suwa tetu tɔɔ ké kuyeeɲ nuunwa na nule na naanwa (150) təcu.

8

¹ ıso tá sɔɔ Nowee na wontunaa mpa paa we ı kɔŋ ke atakaa pəɣəlvu taa tɔ pa tɔɔ. ılena í yele na heelim má na lum nyɔɔ. ² Na ate sɛelaa təkı na ısoɔnvu nyala na tɔv fɛe kv ta tasa nuu. ³ ılena lum nyɔɔ tetu tɔɔ. Kuyeeɲ nuunwa na nule na naanwa (150) taa ké lum caala pasuvu. ⁴ Ḿpúyú atakaa pəɣəlvu polaa na kú caɣa Alalaa puvu nyuvu taa ké ısoɔv naatosompəɣəlaya nyəɲ kuyeeɲ naanwa na naatosompəɣəlaya nyəɲkv wule. ⁵ Na lum pasəɣı mpv, haləna ısoɔv naanwa nyəɲ kuyaku kancaalaya nyəɲkv wule nte pə nyı pɔɲ nyɔɲ tɔ.

⁶ Kuyeeɲ nule tɛɛwa ılena Nowee tɔlı atakaa pəɣəlvu pətote ⁷ na í ləsi katakatuvu na kú cɔkı ısoɔaa kə yem, haləna lum nyɔɔ tetu tɔɔ. ⁸ ılena í ləsi alukuku sı ı naa sı lum pasa tetu tɔɔ yáá ısoɔna. ⁹ Ama alukuku laɲa timpi í tu sopi sopuvu mayamaya tɔ, ılena í mələna Nowee tɔɔ. Mpi tɔ, lum ká waasa tetu tənə tɔɔ ké. Na Nowee sısi na í kpa alukuku na í mələna-ı ı kɔŋ. ¹⁰ Nowee tasa tɔɲvu tɔtɔɔv kuyeeɲ naatosompəɣəlaya

ılena í ləsi alukuku ke tɔm naale nyəm. ¹¹ Taanaya taanaa ılena ılé ı mələna Nowee tɔɔ na tɔvu hatv kuyɛtətv tɔvna ı nɔɣɔ. Tənayaale Nowee cəkənəa sı lum pasa tetu tɔɔ. ¹² Nowee tasa tɔɲvu ke kuyeeɲ naatosompəɣəlaya tɔtɔ, ılena í tasa alukuku ke ləsuvu ke tɔm tooso nyəm. Ama alukuku ta tasa məlvu.

¹³ Pənaya nasətosə na kulumaya nyəɲka ısoɔv kancaalaya nyəɲ kuyaku kancaalaya nyəɲkv ke lum nyɔɔwa tetu tɔɔ. Nowee kɔɔla atakaa pəɣəlvu lapv ılena í ná sı tetu wɔlaa. ¹⁴ ısoɔv naale nyəɲ kuyaku hiu wule ke tetu tɔɔ wɔlaa təwayawaya.

¹⁵ Mpuyvle ıso tɔma Nowee sı: ¹⁶ Nyana nyá alv na nyá pəyalaa na nyá poolaa í lu atakaa pəɣəlvu taa. ¹⁷ Na í kpenna wontunaa ntı tə tənə. Pə kpaɣav tɔla na sumasi na ate nyamanyamanaa tənə tɔ, tɛ lɔlı na tɛ huki na tɛ yá tetu tɔɔ. ¹⁸⁻¹⁹ ılena Nowee-we na wontu tənə pá lu atakaa pəɣəlvu taa.

²⁰ Ḿpúyú Nowee ɲmá Tacaa ke kɔɔaya təlate, ılena í ləsi wontu tənə ntı tə mvna kɔɔaya lapv tɔ na sumasi nsi sı mvna kɔɔaya lapv tɔ sı tənə sı taa ké kulum kulum ısu tə piitimnaa we tɔ na í lá Tacaa ke kɔɔaya ɲka kəkɔ lusa ka tənə tɔ. ²¹ Tacaa nu kɔɔaya ɲke ka səsɔv na ı laɲle hee na í tɔ sı: Ma kaa tasa tetu ke mpusi tɔɲvu ke yvɔ ısayatv tɔɔ ısu maa lapv tɔ, na ma kaa tasa weesuvu nyəm tənaya wakəlvu. Mpi tɔ, yvɔ ləmayasələ ké ısayale ke hatoo ı hɔɔv tɛe ké.

²² Tuutu na kumtv, watv na haɲaya, lɔɲle na yoluma,

ilim na ahoo pə kaa yele lapv haləna antulinya polo na í kɔlı.

9

Nowee na ıso pa nɔɣv pɛəlvu

¹ Ḿpúyú ıso koola Nowee na ı piya ke kupantv sı: í lɔlı na í huki na í sú tetu. ² Ma tó mə nıɲ taa ké wontunaa tənaya, paa ate nyəntv, na sumasi, na tiina, na ate nyamanyamanaa. Pə tɔɔ ké wontu ntı tu weɛna mə sɔɲntv ke səsəm. ³ í pəsəɣı na í tɔɣv wontunaa mpe ısu í tɔkvu kuyɔnyəm tɔ. ⁴ Ama kulumtv ké sı ye ı caa kpəntə ke tɔɣv, í lentı na caləm lu na pəcɔ. Mpi tɔ, caləm taa ké weesuvu wee. ⁵ Ye wei

í kuwa yulu, maa læeti puntu, paa yulu paa wontuyu.

⁶Ye nɔyɔlo kuwa ɪ tɔɔntɔle,

yulu tɔtɔ ká kɔna puntu.

Mpi tɔ, lɔɔ ɲmá yulu kɛ isu ɪ maɣamaya ɪ weɛ tɔ.

⁷Mɛ mu lulɪ na í huki na í yá tetu tɛna taa.

⁸Ɔpɔyɔ lɔɔ tasa Nowee na ɪ pɔyalaa kɛ heeluyu sɪ: ⁹Má na-mɛ tu pɛɛli nɔyɔ na ká weɛ mpɔ halɛna mɛ lulɔyɔ nyɛma kɛ mɛ waali. ¹⁰Na pɛ kpɛnna wontu tɛna nti tɛ líf atakaa pɔɔlɔyɔ taa tɔ. ¹¹Ma suki ma nɔyɔ sɪ ma kaa tasa weesuyu nyɛm kpɛisuyu kɛ tetu tɔɔ na lɔm. Páɔ lɔm kúwáásɛm mpi pɛ kaa tasa kɔntɛ na pɛ wakɛli tetu. ¹²⁻¹³Ilɛna lɔɔ tasa sɪ: Ma tuyi kaɣalɔ na í hóláyí tam tɔɔ kɛ nɔyɔ ɲka má na-mɛ na weesuyu nyɛm tɛna na mɛ waali lulɔyɔ nyɛma tɛ pɛɛlaa tɔ. ¹⁴Má kɔma na má kpɛyɛla ɲmuntɔ kɛ isɔtaa, kaɣalɔ ka kɔya kɛ, ¹⁵ilɛna pɛ tɔɔsɪ-m nɔyɔ ɲka ma su mɛ na weesuyu nyɛm tɛna sɪ lɔm kúwáásɛm mpi pɛ kaa tasa kɔntɛ na pɛ kpɛisi weesuyu nyɛm. ¹⁶Isɔtɔnyɔ taa kɛ kaɣalɔ ká kɔya, na má nyɛna-ɪ ɪlɛ pɛ tɔɔsɪ-m nɔyɔ ɲka ma su weesuyu nyɛm tɛna tɔ. ¹⁷Mpi pɛ hulɔyɔ nɔyɔ ɲka ma su-wɪ tɔɔlɛ.

Nowee na ɪ pɔyalaa pa tɔm

¹⁸Nowee na ɪ pɔyalaa mpa pa lu atakaa pɔɔlɔyɔ taa tɔɔlɛ Sem na Kam na Yɛfɛtɛ. Kam ɪlɛ í lulɛna Kanaaɲ. ¹⁹Nowee piya mpe pa piitim hukina antulinya tɛna.

²⁰Ɔpɔyɔ Nowee nika tetu halɛm na í caali lɛsɛɲnaa sɔv. ²¹Ilɛna í nyɔɔ pɛ sɔlvɔm na pɛ kɔ-ɪ na í wɔyɔsɪ ɪ wontu na pɛ yɛlɛ-ɪ tapakpɛtɛ kɛ cokɛlɛ taa. ²²Mpɔyɔlɛ Kanaaɲ caa Kam nawa ɪ caa tapakpɛtɛ, na í nyɛni, ilɛna í polo na í taɣasɪ ɪ taalɔnaa kɛ awali. ²³Ntɛna Sem na Yɛfɛtɛ pá kpaya kpai na pá hɔyɔlɛ-ɪ na pá tɔna waali waali na pá takɪ pa caa. ɪlɛ pa ta na ɪ tapakpɛtɛ. Mpi tɔ, waali waali kɛ pa tɔmnaa. ²⁴Nowee sɔlvɔm kɔma na pɛ cé ɪ isɛntɔɔ na í nu nti ɪ pɔyalɔ sɛkpɛlu nyɛɲ Kam lapa tɔ. ²⁵Ilɛna í tɔ sɪ:

Mpusi í tɛɲ Kam pɔyalɔ Kanaaɲ na pɛ lapɪ-ɪ ɪ taalɔnaa yom tɛkpapa.

²⁶Ma sama Sem lɔɔ Tacaa.

Pɛ la Kanaaɲ kɛ Sem-wɛ pa yom.

²⁷lɔɔ í walɛsɪ Yɛfɛtɛ tɛhikilɛ, na í caɣa Sem tɛ, na pɛ lɔɔ Kanaaɲ kɛ pa yom.

²⁸Pusi ɲmuntɔyɔ na nuntɔwa na nule na naanɔwa (350) kɛ Nowee tasa tɔyɔv kɛ lɔm waasɔyɔ waali. ²⁹ɪ pusi tana yoosa nasɛnaasa na nuntɔwa na nule na naanɔwa (950) ilɛna í sɪ.

10

Nowee pɔyalaa lulɔyɔ nyɛma

¹Nowee piya Sem na Kam na Yɛfɛtɛ pa lulɔ piya mpaɣa lɔm waasɔyɔ waali tɔ pa hɛla ntɔ.

²Yɛfɛtɛ ɪlɛ í piya ntɔ. Komɛɛ, na Makoki, na Matayi, na Yafan, na Tupaali, na Meseki, na Tilaa. ³Komɛɛ ɪlɛ í piya ntɛ Asɛkɛnaasi, na Lifa, na Tokaama. ⁴Yafan piya ntɛ, ɪlisa, na Taasi, na Kitim, na Lutanim. ⁵Mpe unɪ pa hukina tetu nti lɔm cɔɔnaa tɔ tɔ taa isu tɛ naakoyɔ-wɛ na paa wei na ɪ nsɛmlɛ na ɪ lulɔyɔ tɔ.

⁶Kam ɪlɛ í piya ntɛ Kusi, na Misilayim, na Puti na Kanaaɲ. ⁷Kusi piya ntɛ Sepa, na Hafila, na Sapɛta, na Lakɛma, na Sapɛteka. Lakɛma piya ntɛ, Sapaa, na Tetan. ⁸Kusi lulɛna tɔtɔyɔ Nimloti, unɪ ɪ caalɛna tɛtɔnaa kɛ tɔyɔv. ⁹Tacaa sɛna-ɪ kɛ na í pɛsɪ yellaa taa yellɔ. Pɛ tɔɔ kɛ pa tukaya ituule kɛ waatɔ unɪ sɪ: Tacaa í yɛlɛ na í pɛsɪ yellaa taa yellɔ isu Nimloti. ¹⁰Acalɛɛ wɛna a tɔɔ Nimloti tɔyɔ kawulaya tɔyɔlɛ Papɛɛli, na ɪlɛkɪ, na Akatɪ, na Kalɛnɛ kɛ Papiloni tetu taa. ¹¹Tɛtu nti tɔ taa kɛ ɪ luwa na í polo Asilii na í ɲmá Ninifi, na Lehopoti-Hiili, na Kela, ¹²na Lesanɲ kɛ Ninifi na Kela ɪcatɛ sɔsɔɔlɛ pa hɛkɔ.

¹³Misilayim ná lulɛna ntɛyɛ Lutɪ nyɛma, na Anem nyɛma, na Lehapi nyɛma, na Nafutu nyɛma, ¹⁴na Patɛlɔsɪ nyɛma, na Kasulu nyɛma, na Kafɛtɔɔ nyɛma. Tɛnaɣa Filiisi nyɛma ná luwa.

¹⁵Kanaaɲ ɪlɛ í kancaalaya pɔyaya ntɛ Sitɔɲ na naalɛ nyɛɲ ntɛ Hɛti, ¹⁶na ɪ lulɔyɔ nyɛma tɔtɔyɔlɛ Yɛpusi nyɛma, na Amolii nyɛma, na Kilikasi nyɛma, ¹⁷na Hifi nyɛma, na Alɛki nyɛma na Sini nyɛma, ¹⁸na Alɛfatɪ nyɛma, na Semalii nyɛma, na Hamatɪ nyɛma. Pɛ waali kɛ Kanaaɲ lulɔyɔ nyɛma ná yawa. ¹⁹Na pa tetu toosi ntɛ pɛ kpaya Sitɔɲ kɛ Keelaa kɔɲkɔɲ taa na pɛ polo Sɔtɔm na Kɔmɔɔ na Atɛma na Sepoyim halɛna Lesa. ²⁰Kam unɪ ɪ piya ntɛ, na pɛ kɛsɛnaa isu pa lulɔyɔ na pa nsɛma na pa tetu na pa piitimnaa.

²¹ Yefete pa taalv Sem ílé í lulá piya tǝtǝ na kǝlvǝm inǝǝle ípǝe na í lulǝnj nyǝma caa. ²² Í piya mpeǝle ílam, na Asuu, na Alǝpasatí, na Luti, na Alam. ²³ Alam ílé í piya nte, Usi, na Huuli, na Ketǝe, na Maci. ²⁴ Alǝpasatí ná lulá Sela na ílé í lulí ípǝe. ²⁵ Ípǝe ná lulá piya naaleǝǝ, kancaalaya nyǝjka hǝte nté Pelekí, yav ke pa yaa mpv na pa té taa. Mpi tǝ, waatv inǝǝ antulinya piitimnaa yawa. ílé í neu hǝte nté Yǝkǝtanj. ²⁶ Yǝkǝtanj ná lulǝna Alǝmotatí, na Selefí, na Hasamafetí, na Yela, ²⁷ na Hatolam, na Wusaalı, na Tikǝla, ²⁸ na Opalı, na Apimayelí, na Sapa, ²⁹ na Ofii, na Hafila, na Yoparı. Yǝkǝtanj piya nté pa tǝnaǝa mpv. ³⁰ Pa tǝcaǝale nté pǝ kpaǝav Mesa na pulası hǝǝǝlvǝnj ŋku pa yaa sı Sefaa tǝ na ilim tǝlule tǝ. ³¹ Sem uní í piya nté na pǝ keesǝna pa lulǝnj na pa nsǝma na pa tetv na pa piitimnaa.

³² Nowee piya lulǝnj nté na pǝ keesǝna pa lulǝnj loosi, na pa piitim na mpe uní pa taa ké piitimnaa luwa na pá yá antulinya taa ké lǝm waǝsvǝv waalı.

11

Papeeli ate na iso kutuluyv anaam ŋmav

¹ Waatv uní í taa yǝlaa tǝna yǝǝtaya nsǝmle kǝlvǝmtǝle. ² Ilena pá lu ilim tǝlule tǝ na pá tala Papiloni tetekǝle sǝsǝle taa na pá siki tǝna. ³ Mpǝǝle pa heela tǝma sı: í kǝ na tǝ loo pilikinaa na tǝ wǝ-weǝ kǝkǝ. Ilena pá lana pilikinaa ke pǝe lonte na pá lana kaaloo ké somtu lonte. ⁴ Na pá tasa yǝǝtǝvı sı: í kǝ na tǝ ŋmá ate na iso kutuluyv anaam na kǝ yoosina isǝtǝnvı na tǝ hǝte yaa. íle tǝ kaa tasa yav ke yem ké tetv tǝna taa.

⁵ Mpǝǝle Tacaa tiıwa sı í naakı ícate na ate na iso kutuluyv ŋku yǝlaa piya ŋmawa tǝ. ⁶ Ilena Tacaa tǝ sı: í nawa, pa tǝna isǝntǝ pa ké yǝlaa kǝlvǝmaa ké, na pa kaa nsǝmle kǝlvǝmtǝle. Pa caalvıv isǝntǝ tǝ pulvıv kaa kayatı-weǝ mpi paa hǝkǝ sı pa lakı tǝ pǝ taa. ⁷ íle maa tii na ma liyiti pa nsǝmle na pá taa nukı tǝma kǝyǝǝtǝvı. ⁸ Ntǝna Tacaa yası-weǝ antulinya tǝna taa na pá ye le pa ícate ŋmav. ⁹ Mpv pǝ yelina na pá ha ícate ntǝǝ hǝte sı Papeeli. Mpi tǝ, tǝnaǝa Tacaa liyita yǝlaa nsǝmle, na í yası-weǝ antulinya tǝna taa.

Sem lulǝvıv nyǝma

¹⁰ Sem lulǝvıv nyǝma hǝla ntǝ cǝne. ¹ lulǝvıv pusı nunıwa (100) nyǝjka taa, lǝm waasvıv waalı pǝnaǝa naale nyǝjka taa ké í lulá Alǝpasatí. ¹¹ Alǝpasatí lulǝvıv waalı í tǝǝ pusı nasǝle na nunıwa (500) na sı taa ké í tasa apalvıpiya na alvıpiya ke lulǝvıv.

¹² Alǝpasatí pusı lapa hiu na naanıwa na kakpası ilena í lulí Sela. ¹³ Sela lulǝvıv waalı í tǝǝ pusı nasǝle na tooso (403) na sı taa ké í tasa apalvıpiya na alvıpiya ke lulǝvıv.

¹⁴ Sela pusı lapa hiu na naanıwa ilena í lulí ípǝe. ¹⁵ Ípǝe lulǝvıv waalı í tǝǝ pusı nasǝle na tooso (403) na sı taa ké í tasa apalvıpiya na alvıpiya ke lulǝvıv.

¹⁶ Ípǝe pusı lapa hiu na naanıwa na liyiti ilena í lulí Pelekí. ¹⁷ Pelekí lulǝvıv waalı ípǝe tǝǝ pusı nasǝle na hiu na naanıwa (430) na sı taa ké í tasa apalvıpiya na alvıpiya ke lulǝvıv.

¹⁸ Pelekí pusı lapa hiu na naanıwa ké ilena í lulí Leu. ¹⁹ Leu lulǝvıv waalı í tǝǝ pusı pǝǝlayafı ŋmvıvıv na naanıwa (209) na sı taa ké í tasa apalvıpiya na alvıpiya ke lulǝvıv.

²⁰ Leu pusı lapa hiu na naanıwa na naale ké ilena í lulí Selu. ²¹ Selu lulǝvıv waalı Leu tǝǝ pusı ŋmvıvıv na naatosompǝǝlaya (207) na sı taa ké í tasa apalvıpiya na alvıpiya ke lulǝvıv.

²² Selu pusı lapa hiu na naanıwa ilena í lulí Nahoo. ²³ Nahoo lulǝvıv waalı í tǝǝ pusı ŋmvıvıv (200) na sı taa ké í tasa apalvıpiya na alvıpiya ke lulǝvıv.

²⁴ Nahoo pusı lapa pǝǝlayafı hiu na naanıwa ké ilena í lulí Tela. ²⁵ Tela lulǝvıv waalı Nahoo tǝǝ pusı pǝǝlayafı nunıwa na hiu (119) na sı taa ké í tasa apalvıpiya na alvıpiya ke lulǝvıv.

²⁶ Tela pusı lapa nutoso na naanıwa ké ilena í lulí Apǝlam na Nahoo na Halanj.

²⁷ Tela lulǝvıv nyǝma hǝla ntǝ cǝne. ¹ lulá Apǝlam, na Nahoo, na Halanj. Ilena Halanj náá lulí Lǝtı. ²⁸ Ama Halanj ná sǝpa Uu ícate taa timpi pa lulá-ı tǝǝ Papiloni tetv taa na í caa Tela ta sǝta. ²⁹ Ilena Apǝlam náá kpaǝa Salai, na Nahoo náá kpaǝa Isika caa Halanj pǝelǝ Milika. ³⁰ Salai ílé í ka ké kaalılaya ké í fǝi pǝayaya.

³¹ Mǝpǝyǝ Tela kpaǝa í pǝyalv Apǝlam na í saalı Lǝtı na í poolu Salai na pá lu Uu ke Papiloni sı pa puki Kanaanj tetv taa. Pa tala

Halarj ɪcɛtɛ taa ɪlɛna pɔ caya tɛna. ³²Tela
pusi tɛna yoosa ɲmɔnɔvɔ na kakpasɪ (205)
ɪlɛna ɪ sɪ tɛna.

APĒLAHAM TŌM

12

Apəlam luw kɛ ɪ tɛtɔ taa

¹ Mɔ́yó kuyaku nakulɪ Tacaa heela
Apəlam sɪ: Lu nyá tɛtɔ taa kɛ nyá nyéma
hekɪ kɛ nyá caa tɛyaya taa, na ɲ polo tɛtɔ
nti maa hɔlɪ-ɲ tɔ tɛ taa. ² Maa yele na nyá
piitim la sɔsɔɔm na má kooli-ɲ kupantu,
na nyá hɛtɛ yaa, na ɲ pəsi kupantu tiipiiu.
³ Maa kooli kupantu kɛ nyá kupantu koollaa
na ma sukɪ mpusi kɛ mpa pɛlɛ paa sukɪ-ɲ
mpusi tɔ. Nyá tɔɔ kɛ atɛ piitimnaa ká hiki
nyɔlɛlɛɲ na pɔ kooli-wɛyɛ koolee kupana.

⁴⁻⁵ Mɔvɔvɛ Apəlam kɔaya ɪ alɔ Salai na
ɪ taalɔ pɛyaya Lɔɔtɪ na ɪ wɛnɔv tɛna na
ɪ tɛmlɛ nyéma mpa ɪ hika Halarj tɔ na ɪ
lu tɛna ɪsu Tacaa ka heeluyɪ-ɪ tɔ na ɪ tɛɛ
Kanaarj tɛtɔ taa.

Apəlam pola Kanaarj na Icipiti pə
tɛtɔnaa taa

Waatɔ unɪ ɪ pusi ka wɛ nutoso na
naanwɔa na kakpasɪ. ɪ tapa tɛtɔ ntɪ ɪlɛna ⁶ɪ
faya tɛ taa na ɪ polo Moleɛ tɪɲ sɔsɔɔɲ tɛɛ kɛ
timpɪ pa yaa sɪ Sikɛm tɔ. Waatɔ unɪ Kanaarj
nyéma ká wɛnna hɔɣɔlvɔv ɲkɪ kv taa.

ISEYELI NYÉMA LUU TŌM TAKĒLAYA Kutulutu

TakĒlaya kanē ka hāte hulāyāna isāna lso lāsa i yēlaa ke Icipiti yomle taa tō. Toma sāsōnaa ke i lāsāna-wē, n a í lā kōkōlō nyāmnaa na piti tēma. Mpōyō i tana-wēye tētū kupantū taa. Halāna í cēla i yulō Moisi ke kusāsutō ke naanūwa kē wulaya tētū taa. Sī pá tōkī-tī na pá hólí sī pa sōla pa caa lso wei i lāsa-wēye yomle taa tō.

Isāna pa faya Luu takĒlaya tō:

lso kpawa Moisi ke lseyeli nyéma tiikilu, na Icipiti nyéma yele-wē sī pá tē, titite 1:1-15:21

lseyeli nyéma tapa wulaya tētū taa, lso kentuyu ke pa tō, titite 15:22-18:27

lso na i yēlaa lseyeli nyéma pa nōyō pēeluyō ke Holepū wulaya tētū taa, na kusāsutō naanūwa, titite 19-24

lso hula Moisi ke cokāle sikuuyu, titite 25-31

lseyeli nyéma luyuyu ke naule na lso pāáná, titite 32-34

lso cayāle ke cokāle taa, titite 35-40

ISO LASEYI ISEYELI NYÉMA KE ICIPITI TĒTŪ TAA

lseyeli nyéma yomle tōyō ke Icipiti

¹ Yakōpū wei pa cūyusaa sī lseyeli tō, í na i pēyalaa mpa pa pola Icipiti ke cayalutō tō, pa lulūy loosi na pa hēla ntō.

² Lūpēy, na Simiyōy, na Lefii, na Yuta, na

³ Isakaa, na Sapulōy, na Pencamee, ⁴ na Tarj, na Nefētali, na Katī, na Asee. ⁵ Yakōpū pēyalaa na i saalēnaa mpe pa tēna paa wē yulūnyōy nutoso na naanūwa (70) kē. Ilē i pēyalū lēlū Yosēfū ná laala-wēye Icipiti ke pote. ⁶ Pā waalī kē Yosēfū na i taalūnaa mpa paa pola Icipiti tō pa sēpa pa tēna. ⁷ Paa na mpū lseyeli nyéma mpe pa huka teu tōyomyom na pá sū tētū na pa tōy fēna saala.

⁸ Mpōyō wulav kufalū nōyōlū ná tōyō kawulaya. Ama ílē i ta nyī Yosēfū. ⁹ Ntēna í kotī i yēlaa na í tō-wē sī: í nyēni, lseyeli nyéma kēla-tūyō samaa na tōy, pa wē-tūyō asola kē. ¹⁰ Mpū tō, pā wē sī tē pēeki yaasi

wei tu pasēna-wē tō. Pá taa kō na pá yoosi tá na tá kolontunaa na mpe pá sēena pa tō na pá kēlī-tū. Ilēna pá se na pá tē.

¹¹ Tēnayāle Icipiti nyéma tuwa lseyeli nyéma ke yomle tēma wahala nyēna. Na pá kpa a fēnlāa na pēle pá tūyō-wēye-yē. Halī lseyeli nyéma mpe pa hmanā acalēē wēna pa yaa sī Pitom na Lamsēsī tō. Tēnayā Icipiti wulav*fa* sukī i wontu.

a ¹² Paa na pa tēma anōyī mpū tō, pa tōyōna hukuyō kē na pá suyī tētū. Ilēna Icipiti nyéma tē nāá suvōkēna-wēye sōsōm.

¹³⁻¹⁴ Mpōyō pa tū-wēye yomle tēma. Ilēna pēle pá lu pa tōyī luyū. Mpi tō, cūyō ke pa casāyā na pá hmaakī pilikinaa, na pá lakī tawa tēma tēna. Pa tukayā-wēye-yēye mpōyō na musōy.

Icipiti wulav kuyō ke lseyeli nyéma piya

¹⁵ Hepēla nyéma ka wēna alaa lulāslāa ke naalēyē. Pa yaa lēlū sī Sifēla na lēlū sī Puwa. Mpuyōle Icipiti wulav yaa-wē na í heeli-wē sī: ¹⁶ í fēnyīyī Hepēla alaa tēlōlē na í kuyī apalūpiya ke saav taa kē kpakpaa. Ama í yeki alūpiya.

¹⁷ Lulāslāa mpe pēle pa nyanayana lso. Ilēna pá kisi wulav tōm ntī. Ilē pa ta kv apalūpiya. ¹⁸ Tēnayāle wulav yaa-wē na í pōsī-wē sī: Pepe tō kē u kuyī apalūpiya mpe? ¹⁹ Ntēna lulāslāa mpe sī: Hepēla alaa fayana Icipiti nyéma ke yoo. Pa apalutō wē sōyōntō. Pa lulāyī pa piya kē na pēcō tād takī.

²⁰⁻²¹ Mpōyō lso koola lulāslāa mpeyē kupantō, na í lā na pa piitim tayālī. Mpi tō, pa nyanayana-i tō pē tō. Ilēna lseyeli nyéma nāá hukiyī na pá nyōōkī tōy.

²² Mpōyō Icipiti wulav tuwa Icipiti nyéma tēna sī: Ye Hepēla alv lula apalūpēyayā í tēyī-keye Nili pōyō lūm. Ama í yeki alūpiya.

2

Moisi lulūyō na i pēcaatū

¹ Mpōyō Lefii tū nōyōlū i kpaya Lefii alv nōyōlū. ² Ilēna alv unī í lā teu na í lulū apalūpēyayā. Ka lapa-i teu ke sōsōm. Ilēna í mayāsī-keye hmesuyō ke isōtūnaa tooso.

³ I nawa sī i kaa pōsī na í hmesī-ke, ilēna í caa kowusāyā na í taa-keye kaaloo, na tūyō

a 1:11 Icipiti wulav: Pa yaakuyō sī Icipiti wulav tō pē tayā hāte. Pā hūwē ntē sī Icipiti wulav na pēle pa tōm taa. Pā tō kē pā wē sī tād tō sī wulav yaa Icipiti wulav.

nakuli ku celəm si lum í taa suv. M̐póyú í husa pəyaya ke pə taa na í pona kowusaya ŋke na í su pəyɔ taa, ké kuteŋ luɣu tɛɛ, ké səsəncaasi taa. ⁴Na pəyaya ŋke ka kəyɔ səŋa tááləŋ tɔɔ si í naaki mpi í neu ká tena tɔ.

⁵Pə pamna Icipiti wulav pɛɛlɔ tii lum sɔv, na í taapalaa su-í na peɛ pá máláyí kuteŋ. Iɛ Icipiti wulav pɛɛlɔ loosa kowusaya nté səsəncaasi tɛɛ ké lum taa. Iɛna í tili í yomaa taa lɛlv si í polo í kpaɣa. ⁶Í kulaa iɛ í maɣana apalupəyaya nté na ká wiiki. Ka tɔm lapa-í pətətəɛ iɛna í pəsəna si: Cəne un, Hepəla nyéma pəyaya ké.

⁷Ka kəyɔ ka səŋa tənə, tənaya í nəyɔ təkpaɣ si: N caa si má polo má pɛeki-ŋ Hepəla alv wei í ká musəsi-ké tɔ? ⁸Ntəna pɛɛlɔ un í cɔ si: Polo.

Kəyɔ tɛɛwa iɛna í kəna ahulɔm un í too kulɔlv. ⁹M̐póyú Icipiti wulav pɛɛlɔ tɔma alv un si: Kpaɣa pəyaya kanə na n̄ musəsi-m-ke, maa feli-ŋ.

Iɛna toto kpaɣa-ke na í tɔɔ-ke.

¹⁰Pəyaya kəma na ká cé hətə iɛna ka too pona-ke na í cɛɛ-keɣe Icipiti wulav pɛɛlɔ na ká caya í kiŋ isu ka too kulɔlv. Ntəna íɛ í ha-keɣe hətə si, Moisi. Lum apalv ke pa yaa mpv na pa té taa. Mpi tɔ, lum taa ké í ləsa-í.

Moisi sewa na í pote ke Matiyarj tetv taa

¹¹Moisi lapa səsɔ iɛna kuyaku nakuli í polo si í naaki í nyéma Hepəla nyéma. Na í nawa tətəyɔ wahala təma wena Icipiti nyéma tukaya-wɛ tɔ. Haləna í ná tətəyɔ Icipiti tv nəyɔlv í kuyi Hepəla tv. ¹²Í caa usɛ ke í taa na í waali í ta na nəyɔlv, iɛna í kó Icipiti tv na í ŋmɛsɪ-í kanyəŋa tɛɛ. ¹³Tɛv fema na í məli, iɛna í maɣana Hepəla nyéma na pá makí təmayə pa taa pa tike. Í lola-wɛ iɛna í pɔɔsi musuŋtv si: Pepe tɔɔ ké n laki nyá tɛtv ke nyəməŋ ke mpv? ¹⁴Mpuyɛ íɛ í pəsəna-í si: Awe kpa-ŋ tá wulav yaa tá tɔm huvlv ye? N caa si n kv-m isu n kuyv Icipiti tv tɔ yɛɛ?

Moisi cəkənaa si yəlaa nyəmá-ti iɛna səyɔntv kpa-í. ¹⁵Icipiti wulav maɣamaya ná nu mpv na íɛ í təŋna pɛekuyv si í ləsəyi í luɣu tɛɛ. Ntəna Moisi suv nyutu na í polo Matiyarj tetv taa ké cəɔsuyv. Í tala tənə iɛna í caya ləkə nəyɔlv í nəyɔ.

¹⁶Kɔtvlv nəyɔlv í ka wɛ tənə na pa yaaki-í si, Yetulo. Í wəna pɛɛlaa

naatosompəyɔlaya. M̐póyú pɛɛlaa mpɛ pa pola lum luɣu si pa suuliɣi pəlonə na pa caa tɔla nyɔɔ. ¹⁷Pə tasaa iɛ, tiikilaa napəli pa kəmayalɛ na pá təyɔntv-wɛ. Moisi ná mpv iɛna í sɛəna pɛɛlaa mpɛ pa tɔɔ, na pa kaləku nyɔɔ. ¹⁸Pa məla təyaya iɛna pa caa pɔɔsi-wɛ si: Isənaya pə lapa na səŋa í kəɔ ləŋ ke mpv? ¹⁹Ntəna pá cɔ-í si: Icipiti tv nəyɔlv í waasəna-tv. Haləna í lu tá kaləku ke lum na kó nyɔɔ. ²⁰Keləna pa caa nəyɔ təkpaɣ si: Na apalv un í wɛ le? Í tá svuna-í təyaya suwe? Tɔv, í polo na í yaa-í na í kəɔ na tá na-í tə təyɔ.

²¹M̐póyú Moisi tisaa na í caya apalv un í tɛ. Haləna íɛ í ha-í í pɛɛlɔ Sefola na í lá alv. ²²Alv un í lapa tɛv, iɛna í lɔlv apalupəyaya na ka caa ha-keɣe hətə si Keesəm. Macəɔsaa ké peɛ pa yaa mpv na pa té taa.

Isə lapa Moisi ke lɛyɛli nyéma waasvlv

²³M̐póyú pə taŋa səsəm, iɛna Icipiti wulav sí. Yomle nuwa lɛyɛli nyéma iɛna pá wiiki na pá tekiyi Isə si í waasi-wɛ na íɛ í nu. ²⁴Na í tɔɔsi nəyɔ ŋka í ka su pa caanaa caanaa Apələham na lsaaka na Yakərv tɔ ka tɔɔ. ²⁵Na í nyənɪ lɛyɛli nyéma na í paasəna pa tɔm.

3

¹Waatv un tɔ na Moisi náa təŋna í yəti Matiyarj kətvlv Yetulo tɔla tiikuyv. M̐póyú kuyaku nakuli í tiikaa na í tala Isə puyv ŋku pa yaa si Holev təyɔ wulaya tetv waali. ²Tənaya Tacaa tillu lu í tɔɔ ké tiika kuləpaya ŋka ka muɣi kəkə tɔ ka taa. Í paasəna tɛv, iɛna í ná si kəkə muɣi yáá. Ama tiika maɣamaya u nyaku. ³Ntəna í tó í taa si í ká kɔtəna tɛv na í ná piti tɔm ntɪ si isənaya pə lapa na kəkə muɣi tiika na kaa nyaku. ⁴Isə nawa si í caa kɔtənav, iɛna í yaa kəkə ŋke ka taa si: Moisi Moisi. Na Moisi cɔ si: Ma nuwa. ⁵Mpuyɛ Isə tɔma-í si: Taa kɔtəna tiika ŋke yoo. Wəyɔsi nyá ntankpala. Mpi tɔ, Isə tetv tɔɔ ké n səŋa mpv. ⁶Mayalɛ nyá caanaa caanaa Apələham na lsaaka na Yakərv pa Isə.

Səyɔntv kpa Moisi, iɛna í takí í isəntɔɔ si í taa na Isə. ⁷Ntəna Isə tɔ si: Ma nawa isəna ma yəlaa təkí konyɔŋ ke Icipiti tɔ. Pəyale ma nuwa wula nna pa ŋmakəllaa tuyv-wɛ tɔ. Ma nyəmá pa wahalanaa tɔɔ. ⁸Pə tɔɔ ké ma tiíwa si ma cɛkí-wɛyɛ Icipiti nyéma niŋ taa, na má pona-wɛyɛ tetv kopantv nti

tə walaə na təyənaya na kupantu tənə təla yem təhə tə tə taa. Kanaah nyéma, na Hiti nyéma, na Amolii nyéma, na Filiisi nyéma, na Hifi nyéma, na Yepusi nyéma, pa caɣana tə taa. ⁹ Ma nuwa lseyeli nyéma wula, pəyele ma nawa yaasi wei Icipiti nyéma ɣmakələyənə-we tə. ¹⁰ Mpu tə, ma tiliyi-ɣ Icipiti wulav tə sɪ ɪ́ polo na ɪ́ ləsi ma yəlaə lseyeli nyéma ke Icipiti taa.

Isə húləyɪ ɪ təyɪ Moisi

¹¹ Mpuɣule Moisi cəwa Isə sɪ: Maɣale awe na halɪ máá puki Icipiti wulav kiɣ sɪ ma ləsaɣɪ lseyeli nyéma ke Icipiti taa? ¹² Kelena Isə sɪ: Maa wəe nyá waali. Na mpi n ká nyənə sɪ má tiliyina-ɣ təyole sɪ, n ká ləsi lseyeli nyéma ke Icipiti na nyana-wə ɪ kəw na ɪ sɛe-m puɣu kune ku təw cənɛ. ¹³ Ntəna Moisi sɪ: Pə wə teu, ye ma polaa na má maɣana-wə, na má heeli-wə sɪ pa caanaə Isə tilina-m pa waali. ɪle paa pəəsɪ-m nyá hətə, ɪlena má cə-wə suwə?

¹⁴ Mpuɣule Isə cə-ɪ sɪ: Ma hətə nté Mawetam. Mpu tə, ɪ́ polaa ɪle n heeli-wə sɪ: Tamwəeləw tilina-m mə waali. ¹⁵ Na ɪ́ cuɣusi sɪ: Mə caanaə caanaə Apələham na Isaaka na Yakəpu pa Isə Tacaa tilina-m mə waali. Ma hətə nté, haləna antulinya polo na ɪ kuli. Hətə ntəyɛ yəlaə ká yaaki-m paa waatu wei. ¹⁶ Təw, polo pənəntaa na ɪ́ koti lseyeli səsaa na ɪ́ heeli-wə sɪ: Mə caanaə caanaə Apələham na Isaaka na Yakəpu pa Isə Tacaa lu ma təw na ɪ́ heeli-m sɪ ɪ na-mɛ na ɪ nyéma isənə pa ɣmakələyɪ-mɛ tə. ¹⁷ Na ɪ́ tó ɪ taa sɪ ɪ ləsaɣɪ-mɛyɛ wahala tətə taa cənɛ na ɪ́ pona-mɛyɛ Kanaah nyéma, na Hiti nyéma, na Amolii nyéma, na Filiisi nyéma, na Hifi nyéma, na Yepusi nyéma pa tətə taa, timpi təyənaya na kupantu tənə təla yem təhə tə. ¹⁸ Ye pa nu mpu paa mu-təyɪ. ɪlena ɪ́ kpəɣa-wə na ɪ́ polo ɪ́ maɣana Icipiti wulav na ɪ́ heeli-ɪ sɪ Hepəla nyéma tá, tá Isə Tacaa lu tá təw. Mpu tə, ha-tuɣu mpaaw na tə polo wulaya tətə taa na tə lapɪ-ɪ kətasi. Pu maɣana isu kuyɛɛɣ tooso təntɛ. ¹⁹ Ma nyəmə sɪ ye pə ta haɣ wulav ɪ kaa ye-le-mɛ na ɪ́ tɛɛ. ²⁰ Pə təw kə maa hə Icipiti nyéma ɣkpaɣɣ na yaasinaə mpa too pa ta nata tə na halɪ wulav təyənɪ-mɛyɛ kutəyənə na ɪ́ tɛɛ. ²¹ Halɪ má ye-le na Icipiti nyéma la-mɛyɛ kupantu na ɪ́ taa

lu niɣ kakpasɪ. ²² Paa lseyeli alə wei ɪ ká sələmi Icipiti alaa mpa pa kə ɪ asəmaa na ɪ cəlo nyéma təyɛ nyəɣətu kupantu wontu, na wula nyəntu, na wontu kususutu, na ɪ́ tó mə piya təw. Mpuɣó ɪ́ ká susənə Icipiti nyéma ke konyəɣ.

4

Isə húləyɪ ɪ təyɪ ke Moisi

¹ Mpuɣó Moisi pəəsə Isə Tacaa sɪ: Na ye isu lseyeli nyéma ta tuna ma təm na pá kisi-m nunav na pá tə-m sɪ Tacaa ta lu ma təw kə tiili se? ² Ntəna Tacaa təmi-ɪ sɪ: Pepeye n təkə nyá niɣ taa? Mpuɣule sɪ: Kpátəyó. ³ Kelena Isə sɪ: Pəti-kuyə aɛ. Moisi pəta-ku, ɪlena kó pəsɪ tum. Tənaya ɪ ɣmaawa təyayaw. ⁴ Mpuɣó Tacaa heela-ɪ sɪ: Siisi na ɪ́ kpa ɪ suka taa.

Moisi siisaa na ɪ́ kpa tum ɪni təcav, ɪlena tum taɣanɪ kpátəyó ke pəsuyə ke ɪ niɣ taa. ⁵ ɪlena Isə sɪ: Mpi n ká húləna lseyeli nyéma sɪ pa caanaə Apələham na Isaaka na Yakəpu pa Isə Tacaa má ma lu nyá təw təyole. ⁶ Mpuɣó Isə taca Moisi ke heeluyə sɪ: Nyəkɪ nyá niɣ ke nyá laɣle taa kə nyá toko tɛɛ.

Moisi nyəkə ɪ niɣ ke mpu na ɪ́ kusɪ-ɪ, ɪle ɪ tuta tənuyə təw asilima kutəɣ*fa* waasa ɪ niɣ tənayale na ɪ́ sɛwə təhaii. ⁷ Kelena Isə sɪ: Mələna nyá niɣ ke nyá laɣle taa.

Moisi kəma na ɪ́ kusɪ ɪ niɣ ɪle ɪ məlaə ke-le təmammam isu ɪ ka wəw tə. ⁸ Mpuɣule Tacaa təma sɪ: Ye lseyeli nyéma ta tuna-ɣ, na ɪ́ kisi na ɪ́ la piti təmle kancaalaya nyəntɛ na pá tá mu nyá təm. ɪ́ lapa naale nyəntɛ tənɛ isu pa mu-tɪ. ⁹ Ye pə kpɛɣna piti təma anɛ a naale na pá ká nyuyə na pá kisiyɪ nyá təm na paa nukəna-ɣ, ɪle ɪ́ cosɪ Nili pəyɔ lum na ɪ́ pəli-wəyɪ tətə təw na pá pəsɪ caləm.

Isə kpawa Aləɣ ke Moisi waali tu

¹⁰ Mpuɣó Moisi sɪ: Pə kaa la, ma ta nyɪ yəɣətaya. Paa hatoo n caala-m yəɣətənaɪ tə ma taa nyɪ yəɣətuyə. Paa na nənənəw isəntə kolumtu ntəyɪ, pə ta laɣasi.

¹¹ Kelena Isə nəyɔ təkpaɪ sɪ: Pə taɣa ma tuna yulə ke nəyɔ taa? Na ye ma nəkaa ma lapɪ-ɪ kamumuka yaa ntam. Pəyele má nəkaa ma ye-le na ɪ́ naaki yaa ɪ yulumi. ¹² Mpu tə, tɛɛ nənənəw. Maa wəe nyá waali

^a 4:6 asilima kutəɣ: Mpi Ləkpa taa pa yaa sɪ kutəɣ kuseemuyə təyɔ pa yaa cənɛ sɪ tənuyə təw asilima kutəɣ.

na maa tú nyá nõxo taa ké tõm pee wena n ká yõxoti tó. ¹³Mpuyule Moisi si: Hai, Tacaa, ma kpa nyá yule, tili wei n caa tó, yele ma tõm.

¹⁴Tənaɣale Moisi tõm lapa Tacaa ke pááná na í tómi-í si: Nyá taalv Lefii tó Alõj we. Halí ílé í tu luna nteye nyá sənjõv, na í loosa-ɣ í laɣhulomle ká we səjõntv. ¹⁵N ká teləsi-í nti nti í ká yõxotəxi tó. Na máá wee ma waalı na má hólí-meɣe mə kulapəle. ¹⁶Nyá pəsa isı lə kele, na í teləsəxi-í nti í ká heeliyi samaa na nyá nõxo tó. ¹⁷Tókı nyá kpátúyú ke nyá niɣ taa na í lakəna-kuyv piti təma.

Moisi málvuy ke lseyeli nyéma kin

¹⁸Mpúyú Moisi mela í yəti Yetulo coló na í heeli-í si: Ma mələxi Icipiti na má ná lseyeli nyéma alaafəya. Ntəna ílé si pə we teu, polo.

¹⁹Mpúyú Tacaa heela Moisi ke Matiyarj tətú taa tana si: Taa nyana Icipiti málvuy. Mpi tó, mpa pa lukaya-ɣ kuyv tó pa səpa pa tana.

²⁰Iləna Moisi cəyası í alv na í piya ke kpaɣası na pá tē Icipiti, na í təkə kpátúyú ŋku lə ká heela-í si í kpaɣa təyó í niɣ taa.

²¹Iləna Tacaa tasa-í heeluyv si: Ma ha-ɣ toɣ si ye n tala Icipiti, n la piti təma anı a tana na Icipiti wulav ná. Ama maa tó-í laɣkpusəɣ na í kaa yele lseyeli nyéma na pá tē. ²²Na í heeli-í si mayə lə Tacaa ké. lseyeli nyéma we ké isı ma apalv pəyaya kancaalaya nyəɣka. ²³Timpi ma təma si í yele ma kancaalaya pəyaya na ká polo ká səe-m na í kisi tó, pə tó ké maa kú unı í apalv pəyaya kancaalaya nyəɣka.

²⁴Mpúyú Moisi pa svv tiiliyi ahoó naalı. Iləna lə kpipi-í si í kuyv. ²⁵⁻²⁶Tənaɣale í alv Sefola kpaɣa kpantanyaalvuy na í peli pəyaya hənnəyó na í tokina-keɣe Moisi tē na í tó si: N ke-m caləm apalv ké. Pelvuy tõm ke Sefola yõxotəna mpv. Iləna lə yele Moisi.

²⁷Mpúyú lə heela Alõj si í səɣ Moisi ke wɔlaya tətú taa.

Alõj tēewa iləna í suli í neu Moisi ke lə puyv kin, na pá kpi təma na pá səe təma. ²⁸Na Moisi náá kēesi-í tõm nti lə heela-í na piti təma nna í ka hvla-í tó. ²⁹Ntəna pa naale pá təɣ təma na pá polo Icipiti na pá koti lseyeli səsaa. ³⁰Mpúyú Alõj kēesa-weɣe nti nti lə ka heela Moisi tó, na pá lá piti

təma anı na lseyeli nyéma ná. ³¹Pele pa ná mpv, iləna pá tisi si lə lakəna. Pa cəkənaa si lə nawa pa kunyõntəyole ké na í kəó si í waasi-we. Iləna pá həntı-í atə na pá səe-í.

5

Moisi na Alõj pa pote ke Icipiti wulav tē
¹Pəle pə waalı ké Moisi na Alõj pa pola Icipiti wulav tē na pá heeli-í si: lseyeli nyéma ta, tá lə Tacaa si tá heeli-ɣ si í yele-tv na tá polo poolv na tá lapı-í təmle pəyaya nakəli. ²Tənaɣale Icipiti wulav nõxo takpav si: Aweye lə Tacaa ye? Ma ta nyi pəntv. Ilə ma fəi si ma nukı í tõm na má yele lseyeli nyéma si pá polo tiili.

³Mpuyule Moisi na Alõj pa cəwa si: Hepəla nyéma tá, tá lə Tacaa luna tá tó na í heeli-tuyv mpv. Pə tó tó yele-tv na tá tó kuyeeɣ tooso na tá polo poolv na tá lá kətasi. Ye pə taya mpv í ká ku-tv na kutəɣ yaa yoo. ⁴Mpúyú wulav holina Moisi na Alõj si: Mə, pepe tó ké í tusəyi lseyeli nyéma si pá yele pa təma ye? Mu məli mə nyəna taa. ⁵Nəəɣə taa yəlaa pane pa hukaa ké isı pa təma ka polo isəntaa, iləna í caaki si í məɣna-yeɣe waalı yēe?

Wahala təma səsəsvuy

⁶Kuyaku ŋkuyv Icipiti wulav heela Icipiti nyéma mpa pa ké wahala təma fəɣlaa səsaa tó, na mpa pa ké fəɣlaa səkpema ke lseyeli nyéma taa tó ⁷si: Í taa-ta-weɣe pilikinaa kasaaloka cəlvuy ke faalaa. Pa mayamaya paa pukina na pá kuy. ⁸Pácó pə fəi si pa pikilinaa í səki isı pa tu ŋmaaki tó. Feləntunaa ke-weɣe. Pə tó ké pa kəma ma kin si má ha-weɣe mpaav na pá polo pá lá pa lə ké kətasi. ⁹Í tu-weɣe təma toɣ nyəna. Ilə pa kaa hiki tapasopəle si pá paasəyənə pa pəpətv təmnaa mpe.

¹⁰Mpúyú fəɣlaa səsaa na səkpema pa lu Icipiti wulav tē na pá polo pa heeli lseyeli nyéma si: Wulav si, tá taa tasa-meɣe kasaaloka cəlvuy. ¹¹Si mə mayamaya í ká yeləna na í kó. Pəyele mə pilikinaa kaa səki isı í tu ŋmaaki tó.

¹²Mpv pə yelina na lseyeli nyéma ya Icipiti tətú taa si pá kuy kasaaloka. ¹³Na fəɣlaa səsaa náá caaləxi-we na toɣ si pə we si pá tərj paa ífemle nte tá pilikinaa ke teitei, isı too paa cəlaya-weɣe kasaaloka ke kuvəlv tó. ¹⁴Haləna fəɣlaa səsaa mpe pá maki səkpema mpa paa kpawa lseyeli

nyéma taa tō. Si pepe tōō ké nōōnōo samaa u laki pilikinaa, na pá takí isu too paa suw tō.

¹⁵ M'póyó feflāa sákpema mpe pa pola Icipiti wulav kíj sɪ pa húláyí-ɪ pa wahala na pá wiina-ɪ sɪ: Hai, tá caa, pepe tōō ké n naasəyɪ-tuyv mpu? ¹⁶ Nyəni, anɪ tá mayamaɣa tə kɔŋna tá kasaaloka. Pəyele pa caaləyɪ-tv sɪ tá pilikinaa í taa sekɪ isu tu ɣmaakaya tō. Páco pa təɣna-tuyv mapv ntō. Nyá yəlaa təm səpaya. ¹⁷ Tənaɣale Icipiti wulav nəɣo təkpaɪv sɪ: Í ké felentunaa kpɪtikpɪtināa ké, pə mayamaɣa pə tōō ké í waakəna sɪ í puki lso ké kətaya lapv. ¹⁸ Í kulɪ na í tɛɛ mə təma taa. Nəɣolv kaa cəla-mɛyɛ kasaaloka kə faalaa. Pəyele í ká ɣmá pilikinaa kə teitei ké isu í tu ɣmaaki tō.

¹⁹ M'póyó feflāa mpe pa larɔ́ wakəlaa. Mpi tō, pa heela-wɛ sɪ paa ɣmaaki pilikinaa kə paa ifemle nteyɛ təcɔŋɣɪ isu paa suwa tō. ²⁰ Mpe pa lukaya ɪlɛ pa mayana Moisi na Aləŋ pa taŋa-wɛyɛle. ²¹ ɪlena pá tvv pɛle sɪ: lso ká kpəti mə yule tōō ké kpaakpaale. Mpi tō, mə lapəna na Icipiti wulav na ɪ waalɪ nyéma pa luyv lu-tv. Mə tekina tá luyv sɪ pá lenti.

²² M'póyó Moisi tasa Tacaa kə sələmɔyɔv tōtō sɪ: Hai, Tacaa, pepe tōō ké n laki nyá yəlaa taya isayətv? Na pepe tōō ké n tu tila-m pa waalt? ²³ Hatoo kuyayku ma heela Icipiti wulav kə nyá təm tō, ɪ səsəa lseyɛli nyéma kə wahala ké. Pəyele nyá suma, nn lukɪ sɪ ní waasɪ-wɛ.

6

¹ M'póyó Tacaa cōwa Moisi sɪ: N ká ná ɪsəna maa la Icipiti wulav tō. Təŋ kə maa lana-ɪ na í ye-le-mɛ na í tɛɛ. Halɪ ɪ mayamaɣa í ká tu təɣonna-mɛyɛ ɪ tɛtv taa sɪ í tɛɛ ləŋ na í wɛsɪ-ɪ.

lso su Moisi kə nəɣo sɪ ɪ ká waasɪ lseyɛli nyéma

² ɪlena lso tasa Moisi kə heeluyv sɪ: Ma ké Tacaa ké. ³ Halɪ ma hólá ma təɣɪ Apələham na lsaaka na Yakərv sɪ mayale lso Toma təna tv. Ama pa ta nyɪ sɪ ma hətə tətəɣole Mawetam. ⁴ Ma na-wɛ tə pɛla nəɣo na má su-wɛ sɪ ma ha-həwɛyɛ Kanaaŋ tɛtv nti tə taa pa caya cəyaltv kə ɪsənto tō. ⁵ Pənɛntɛ ma nu yomle nte Icipiti nyéma tvyɪ-wɛ na pá wiiki tō. Haləna pá tōōsɪ-m nəɣo ŋka ma na-wɛ tu pɛlaa tō. ⁶ Pə tōō ké ma tv

Moisi sɪ í heeli-mɛ sɪ mayale Tacaa. Maa cɛ-mɛyɛ mə yomle na mə wahala təma taa na má waasɪ-mɛ. Na ma hó Icipiti nyéma ŋkpaŋyuv na ma təŋ səsəŋ. ⁷ Maa nyəni-mɛyɛ ma yəlaa na míi nyəni mayə mə lso. Waatv ɪnəyɪ ɪ ká nyɪ sɪ mə lso Tacaa má ma hətəɣəna-mɛyɛ Icipiti nyéma wahala təma anɪ a taa. ⁸ Pəle pə waalɪ maa pona-mɛyɛ tɛtv nti maa sɪ Apələham na lsaaka na Yakərv kə nəɣo na tuunav sɪ maa ha-mɛ na tá pəsi mə nyəntv tō tə taa. Mpi tō, mayə Tacaa ké.

⁹ M'póyó Moisi kpaɣa təm nti na í tɛləsɪ lseyɛli nyéma ɪlena pá kisi tə mɔyɔv. Mpi tō, pa yomle təma kəla-wɛyɛ puv.

¹⁰ ɪlena Tacaa tasa Moisi kə heeluyv sɪ:

¹¹ Polo Icipiti wulav kíj na í heeli-ɪ sɪ pə wɛɛ sɪ ní ye-le lseyɛli nyéma na pá lu nyá tɛtv taa.

¹² Ntəna Moisi nəɣo təkpaɪv sɪ: lseyɛli nyéma mayamaɣa ná tá nuna-m kacəŋfana Icipiti wulav? Halɪ maa tu pəsəyɪ yəɣətaya kə ɪsənto tō, pə tu tɛsaa kele.

¹³ Keləna Tacaa tv Moisi na Aləŋ sɪ: Í polo mə naale na í mayana lseyɛli nyéma na Icipiti wulav na í heeli-wɛ sɪ, pə wɛɛ sɪ lseyɛli nyéma í lu Icipiti taa.

Moisi na Aləŋ pa caanaa caanaa həla

¹⁴ lseyɛli nyéma ləlvəŋ loosi nyéma cəsənaa həla ntō.

Yakərv pəyalv kancaalaya nyəŋ Lurəŋ pəyalaa ntɛ Hanəki na Palu na Həsəlvəŋ na Kaami, pəleɣɛle Lurəŋ ləlvəŋ loosi nyéma cəsənaa.

¹⁵ Simiyəŋ ɪlé ɪ pəyalaa ntɛ, Yemuwelɪ, na Yaməŋ, na Ohatɪ, na Yakəŋ, na Sohaa, na Sawuli. ɪ alv Kanaaŋ nyəŋ ləlvəna-ɪ ɪ pəyalv kantəkaya nyəŋ ɪnɛ. Simiyəŋ ləlvəŋ loosi nyéma cəsənaa ntɛ.

¹⁶ Lefii pəyalaa mpa pa ké ɪ ləlvəŋ loosi nyéma cəsənaa tə pa wɛ yəlaa tooso ké.

Pa həla ntɛ Keesəŋ, na Kehatɪ, na Melali. Lefii ɪnɪ ɪ ləlvəŋ pusɪ ntɛ nunuwa na hiu na naanuwa na naatosompəɣolaya (137). ¹⁷ Keesəŋ pəyalaa ntɛ Lipini na Simeyi, pəleɣɛle Keesəŋ ləlvəŋ loosi nyéma cəsənaa. ¹⁸ Kehatɪ ɪlé ɪ pəyalaa ntɛ, Amələm, na lsaaka na Həpəlvəŋ, na Usiyəli. Kehatɪ ləlvəŋ pusɪ ntɛ nunuwa na hiu na naanuwa na tooso (133). ¹⁹ Melali ɪlé ɪ pəyalaa ntɛ Malii na Musi. Pəleɣɛle Lefii nyéma ləlvəŋ loosi nyéma cəsənaa.

²⁰ Amələm ilé i kpaɣa i caa neu Yəkəpeti ké na í lɔlɔ-i apalɔpiya ke naale, Alɔŋ na Moisi. Amələm un i lɔlɔɣu pusi nté nunɔwa na hiu na naanɔwa na naatosompɔɣɔlaya (137).

²¹ Isakaa ilé i pəyalaa nté Kolee, na Nekefi, na Sikəli. ²² Usiyeli pəyalaa nté Mikayeeli, na Ilisafan, na Sitili.

²³ Aminatari pɛɛlo ilisepa wei i ké Nasɔŋ neu tɔɣo Alɔŋ kpaɣaa na í lɔlɔ Natari, na Apihu, na Ilaasaa, na Itamaa.

²⁴ Kolee ilé i pəyalaa nté Asii, na Ulikana, na Apiyasafi. Pɛɛɣele Kolee lɔlɔɣu loosi nyéma cəɓɓnaa.

²⁵ Putiyeli pɛɛlo nɔɣɔɔ ke Alɔŋ pəyalu Ilaasaa ná kpaɣaa na ilé i lɔlɔ Pɛŋhasi.

Lefii lɔlɔɣu nyéma loosi nyéma cəɓɓnaa həla nté.

²⁶ Na Alɔŋ na Moisi mpeɣe Tacaa tɔma si pá ləsi Iseyeli nyéma ke Icipiti taa ké nɔɣo kulɔmaya. ²⁷ Mpe un pa teləsəna Icipiti wulav ke nti Iɔo yɔɣɔtaa si í yele Iseyeli nyéma na pá lu i tetu taa tɔ.

Iɔo leləɣi nɔɣo ŋka i ka su Moisi tɔ

²⁸ Mɔpɔɣó kuyaku nakuli Iɔo yɔɣɔtəna Moisi ke Icipiti tetu taa na í heeli-i si: ²⁹ Ma ké Tacaa ké, polo n heeli Icipiti wulav ke tɔ təna nti ma yɔɣɔtəna ma nɔɣo tɔ.

³⁰ Mɔpɔɣɔle Moisi cə-i si: Icipiti wulav kaa nuna-m. Mpi tɔ, ma ta nyi yɔɣɔtaya ke paa pəcə pəcə.

7

¹ Mɔpɔɣó Tacaa heela Moisi si: Maa tu-ŋ toŋ sɔsɔŋ na n pəsi isɔ Iɔo ké Icipiti wulav isentaa na Alɔŋ náá teləsəɣi-i nyá tɔm. ² N ká keesi Alɔŋ ke tɔ təna nti máá heeli-ŋ tɔ, na ilé í teləsi-təɣi Icipiti wulav si í yele Iseyeli nyéma na pá lu i tetu taa. ³ Paa na mpv tɔ, maa la Icipiti wulav ke laŋkpusəŋ. Paa na piti təma na kuhulum mpi pə təna maa la Icipiti taa tɔ, ⁴ i kaa nuna-mɛ. Halɔ waatu inəɣi maa nyəŋsi Icipiti nyéma ise ke teu ke isəna pə wɛɛ tɔ. Ilena má ləsi ma yəlaa Iseyeli nyéma ke nɔɣo kulɔmaya ke tetu tənɛ tɔ taa. ⁵ Saa inəɣi pu cɛ Icipiti nyéma isentəɔ na pá nyi si ma ké Tacaa.

⁶ Mɔpɔɣó Moisi na Alɔŋ pa lapa teitei isɔ Tacaa ka heeluyɔ-wɛ tɔ. ⁷ Waatu wei pa yɔɣɔtəɣana wulav ke mpv tɔ, Moisi pusi ka wɛ nunaasa na Alɔŋ nyənɔsi ke nunaasa na tooso.

Icipiti wulav kisa Moisi na Alɔŋ ke nunav

⁸ Mɔpɔɣó Iɔo Tacaa heela Moisi na Alɔŋ si: ⁹ Ye Icipiti wulav tɔma-mɛ si í la piti təmle natəli, ilɛ Moisi heeli Alɔŋ si í peti i kɔpátɔɣú ke atɛɣe wulav isentaa, na ku pəsi tɔm.

¹⁰ Tənaɣa Moisi na Alɔŋ pa tɛɛwa na pá lá teitei isɔ Iɔo Tacaa keesuyɔ-wɛ tɔ. Alɔŋ peti i kɔpátɔɣú ke atɛɣe Icipiti wulav na i waali nyéma pa isentaa na kú pəsi tɔm.

¹¹ Mɔpɔɣó wulav kota Icipiti tuwaa na pə topotopo nyéma na pele pá lá mpv tɔtɔ, na pa topotopu taa. ¹² Pə təna pa peti pa kɔpatəŋ ke atɛ na í pəsi tɔmɔa. Tənaɣa Alɔŋ kɔpátɔɣú tɔm kulaa na í li pane pa nyəŋ tɔmɔa təna. ¹³ Paa na mpv Icipiti wulav lapa laŋkpusəŋ na í kisi nti Moisi na Alɔŋ pa pola-i sələmsuyɔ tɔɣo teitei isɔ Tacaa ka yɔɣɔtuyɔ tɔ.

Wahala kancaalaya nyəŋ

¹⁴ Mɔpɔɣó Iɔo Tacaa tɔma Moisi si: Ntəŋ Icipiti wulav kama nyuyɔ ke i laŋkpusəŋ taa na í kisi Iseyeli nyéma ke yeluyɔ si pá tɛɛ yɛɛ? ¹⁵ Tɔv, cele kv fema n lu ləŋ na n kpaɣa nyá kɔpátɔɣú ŋku ku pəsa tɔm tɔ, na n polo i tɛɣe saa wei i tiiki pɔɣo tɔ, na n taŋi-i kutəŋ tɔ. ¹⁶ Ilena n heeli-i si: Həpəla nyéma tá, tá Iɔo Tacaa tilina-m si má heeli-ŋ si n yele i yəlaa na pá polo pooləŋ na pá sɛɛ-i, na haləna saŋa nyaa saŋ. ¹⁷ Pə tɔo ké Tacaa si má teləsi-ŋ si n tɔma si n ta nyəmi-i tɔ pənəntaa ké n ká nyəmi-i. Kɔpátɔɣú kunɛɣe maa ma Nili pɔɣo lɔm tɔo, Ilena Iɔo yele na pə təna pá pəsi caləm, ¹⁸ na tiina sí na lɔm sɔŋ na halɔ Icipiti nyéma kpisi pə nyɔɔv.

¹⁹ Mɔpɔɣó Tacaa tasa Moisi ke heeluyɔ si: Heeli Alɔŋ si kpaɣa nyá kɔpátɔɣú na n hólí-kuyɔ Icipiti nyéma lɔm təkpenɛnaa na pusi na ləŋ pə tɔo na pə kɛŋna lɔcaɣamnaa na tuŋ na kukɔpaməŋ pə pɔɔŋ taa lɔmnaa, na pá pəsi caləm. Waatu un caləm ká waasi tetu təna təpai.

²⁰ Mɔpɔɣó Alɔŋ kusa kɔpátɔɣú na í má pɔɣo lɔm tɔo isɔ Tacaa ka keesuyɔ-wɛ tɔɣo Icipiti wulav na i waali nyéma pa isentaa, na lɔm təna pəsi caləm. ²¹ Ilena pɔɣo təna tiina sí, na ka lɔm sɔŋ haləna Icipiti nyéma kpisi pə nyɔɔv. Na paa timpiɣi n tala tetu təna taa caləm waasəna.

²² Ǻpóǵú Icipiti tuwaa lapa teitei isu Moisi-we na pa topotopotu taa. Ilena Icipiti wulav la lanǵpusəǵ isu Tacaa ka tem yəǵətuǵu tə, na í kisi nəǵə ǵka paa sələma-ı tə. ²³ ı ta kpaǵa-tı na í yaa pulu. Ilena í ha lumaxa na í suv ı təyaxa. ²⁴ Tənaǵa Icipiti nyəma təna suv hila laasuvu na pá maləǵı pəǵə sı pá hiki lum kunyənəəm. Mpi tə, pəǵə nyəm taa fəi nyəəv.

²⁵ Kuyeerǵ naatosompəǵəlaya təcu ké lum pəsa caləm.

Wahala naale nyəǵ

²⁶ Pə waalı ké Tacaa təma Moisi sı: Polo Icipiti wulav kiǵ na í heeli-ı sı yele ma yələa na pá polo pá la-m təmlə. ²⁷ Ye n kisa mpv maa yele na saləe lu nyá tətə təna taa. ²⁸ A ká huki təyomyom ke pəǵə taa. Ilena á kpa na á suv wulav nyá nyá kawulaxa təyaxa taa, na nyá naǵ kəhəntuvu taa. A ká kpa nyá kato təə mayamaya. A ká suv tətəǵə nyá waalı nyəma téesı taa na samaa nyənsı taa na tətəsəle na mutv tiisi taa tətə. ²⁹ Halı a ká kpa Icipiti wulav nyá nyá mayamaya nyá təə, na samaa təna təə, na pə kpeǵna təmlə nyəma təə tətə.

8

¹ Ǻpóǵú Tacaa tasa Moisi ke heeluyu tətə sı heeli Aləǵ sı: Húlı nyá kpatóǵú na pusi na ləǵ na ləcayamnaa təə na saləe lu Icipiti.

² Aləǵ ná húlá ı kpatóǵú ke mpv, ilena saləe lu Icipiti lumnaa taa na á waası tətə təna. ³ Ǻpóǵú Icipiti tuwaa ná lapa mpv na pa topotopotu taa tətə, na saləe lu na á kpa tətə təna taa. ⁴ Ntəna Icipiti wulav yaa Moisi na Aləǵ na í tə-we sı: Í wiina Tacaa na í hatələna saləe anəǵı má na má yələa. Pə waalı ıle maa yele ləxəli nyəma na pá polo pá lá ləə ké kətasi.

⁵ Tənaǵale Moisi cə Icipiti wulav sı: Ta caa, ləsi nyá mayamaya ke saa wei n sələa sı má sələmı ləə ké mə təə na í kú saləe ke nyana nyá samaa na nyá təmlə nyəma mə téesı taa na á məli pəǵə taa tike tə. ⁶ Kelena wulav sı: Cele ke ma caaki sı í sələmı ləə. Ntəna Moisi sı: Təv, pə we teu. Maa la mpv, ilena pácə í cəkəna sı tá ləə Tacaa fəina saala. ⁷ Pəpətv fəi leleǵ, saləe ká lu nyana nyá samaa na nyá təmlə nyəma mə téesı taa na á məli pəǵə taa tike.

⁸ Ǻpóǵú Moisi na Aləǵ pa lu Icipiti wulav tē. Ilena Moisi sələmı ləə ké saləe anı a təə.

⁹ Ilena Tacaa la isu ı sələmuyv tə, na saləe sı

téesı taa na taası təə na tawa taa. ¹⁰ Ǻpóǵú pa kota-yəxə huwa huwa. Ilena ıcatə təna səǵ pə fəi teu.

¹¹ Icipiti wulav nawa sı ı wahala pasaa, ilena í lá lanǵpusəǵ na í kisi Moisi na Aləǵ ke nunav ke teitei isu Tacaa ka yəǵətuǵu tə.

Wahala tooso nyəǵ

¹² Ǻpóǵú Tacaa təma Moisi sı heeli Aləǵ sı: Ma nyá kpatóǵú ke tətə təə, na musvuyv pəsi pətv na tá kpa Icipiti tətə təna taa.

¹³ Ntəna Moisi na Aləǵ pá lá teitei isu Tacaa heela-we tə. Ilena musvuyv pəsi pətv na tá waası yələa na təla pa təə ké tətə təna taa. ¹⁴ Ilena Icipiti tuwaa mayası isu paa la mpv na pa topotopotu taa na pá kpisi. Na pətv náə we təla na yələa pa təə. ¹⁵ Tənaǵale tuwaa heela Icipiti wulav sı: ləə mpəle ke cəne inəǵı yoo.

Paa na mpv Icipiti wulav təka ı lanǵpusəǵ na í kisi Moisi na Aləǵ ke nunav ke teitei isu Tacaa ka yəǵətuǵu tə.

Wahala liǵiti nyəǵ

¹⁶ Ǻpóǵú Tacaa heela Moisi sı: Cele kulı ləǵ ke tanəǵ kupaǵku tē, na í katı Icipiti wulav ke waatu wei ı tiiki pəǵə tə na í heeli-ı sı Tacaa má, ma təma sı yele ma yələa na pá polo pá la-m təmlə. ¹⁷ Ye n kisa sı n kaa yele-we, ıle ma yele na kacəsi kunaasası nasəli sı lu na sí sú Icipiti nyəma téesı taa ké tətə təna taa, na sí nyasəǵı nyana yələa na nyá təmlə nyəma təna. ¹⁸ Ama kacəsi nsı sı kaa wiili Koserǵ tətə taa timpi ma yələa weə tə. Tənaǵa Icipiti wulav ka nyəna sı Tacaa má, ma we Icipiti taa cəne. ¹⁹ Maa kenti mə təə ké kpante ke cele, na í kaa na wahala ıne.

²⁰ Ǻpóǵú Tacaa yələa na kacəsi kunyasası nasəli lu tuutuuma na sí watı Icipiti wulav na ı təmlə nyəma pa téesı taa, na sí wakəli tətə təna. ²¹ Tənaǵale Icipiti wulav yaa Moisi na Aləǵ na í tə-we sı: Í polo í lá mə ləə ké kətasi. ıle Icipiti tətə taa ké pə weə sı í la-sı. ²² Kelena Moisi na Aləǵ pa cə sı: Tə kaa la-səǵı cəne. Mpi tə, Icipiti nyəma ká nyənı-səǵı acaalətv na pá yaxa-tuvu pē. ²³ Pə weə ké sı tá tə kuyeerǵ tooso na tá polo pooluǵ. Ilena tá lá tá ləə Tacaa ke kətasi isu ı ka heeluyv-tv tə. ²⁴ Ntəna Icipiti wulav sı: Maa yele-mə na í polo. ıle í taa hatəli pooluǵ ké. Aayee sı, í sələməna-m.

²⁵ Mpuyule Moisi nəǵə təkpaıv sı: Ye ma lu cəne, maa sələmı Tacaa na cele ı ká

hatələna nyá na nyá təmle nyéma na nyá yəlaa ke kacəsi səne. Ama kulumtu ké si ní taa nəeti-tu na ní tayanı lseyeli nyéma taya tarjuyvı si tə taa polo na tə lá lso ké kətasi.

²⁶ Moisi lu Icipiti wulav té ləna í sələmi Tacaa, ²⁷ na ílé ı ləsi kacəsi təna na sí yele Icipiti wulav na ı təmle nyéma na ı yəlaa, pə ta sɔɔ paa kulumaya. ²⁸ Mpróyó Icipiti wulav lapa lanjkpusənj tətə na í kisi sí lseyeli nyéma í taa lu.

9

Wahala kakpası nyənj

¹ Mpróyó Tacaa təma Moisi sı: Polo Icipiti wulav kiñ na ní heeli-ı sı Hepəla nyéma lso Tacaa má, ma təma sı yele ma yəlaa na pá polo pá la-m təmle. ² Ye n wée na n kisiyi na n kan nyuyv na ní tarjəyi-wəye mpv, ³ maa yele na kusəku isayav nakuli ku kpa Icipiti nyéma təla, na kú ku kraɣanənj na kraɣasi na yooyoonaa, na naan, na heej, na pəj. ⁴ Ama Tacaa ká fayası lseyeli nyéma nyəna na a taa natəli nyuyv kaa holi-tə.

⁵ Pəle pə paasi ləna lso Tacaa su sı cele ke unı ı ka la kəkələ unəyi Icipiti taa.

⁶ Təv fema ləna Tacaa yele na kusəku nanj Icipiti nyéma təla tənaya kɔpampəle isı ı ka yəɣotuyv tə. Ama lseyeli nyéma nyəna taa natəli tə nyuyv ta holi-tə. ⁷ Mpróyó Icipiti wulav pəɔsaa na í nu sı lseyeli nyéma təla taa natəli tə ta sí. Paa na mpv pəle pə ta lapi-ı pulv. ı kama nyuyv ke ı lanjkpusənj taa na í kisi lso yəlaa ke yeluyv sı pá tée.

Wahala naatoso nyənj

⁸ Pə waalı ke Tacaa tasa Moisi na Alənj ke heeluyv tətə sı: Í cosi məsaya taa təlvma ke mə ŋkulee taa. ləna í polo wulav té, na Moisi ŋmusı-yeyə isətaa na Icipiti wulav nyənəyi. ⁹ A ká yá tətə təna taa na á ləli yəlaa na təla ke mɔla naalı, na á pəsi səmola.

¹⁰ Mpyvle Moisi na Alənj pa cosa təlvma, ləna pá polo wulav tə na Moisi ŋmusı-yeyə isətaa, na á ləli yəlaa na təla ke mɔla na á pəsi səmola. ¹¹ Mɔla anı a kpəna Icipiti tuwaa tətəyɔ na á kpa-weyə teitei isı yəlaa təna. Haləna pa kpisi Moisi-weyə kpətanav. ¹² Mpróyó Tacaa yəlaa na Icipiti wulav sɔɔsı nyuyv kam ke ı lanjkpusənj taa na í kisi Moisi na Alənj ke nunav ke teitei isı ı ka heeluyv Moisi tə.

Wahala naatosompəyɔlaya nyənj

¹³ Mpróyó Tacaa heela Moisi sı: Cele kulı lənj ke tanənj kɔpaŋku tée na ní mayana Icipiti wulav na ní heeli-ı sı Hepəla nyéma lso Tacaa má, ma təma sı: Yele ma yəlaa na pá polo pa la-m təmle. ¹⁴ Ama pənəntaa ma tu ma taa ké sı maa la wahalanaa mpe pa tənaya nyana nyá təmle nyéma na nyá yəlaa. ləna pəcó ní nyí sı nəɣəlv ta nəɣəsəna-m antulinya təna taa. ¹⁵ Ye maa sɔɔlaa maa kɔwa nyana nyá yəlaa na yuləkusəku na í saalı yem ké tətə taa. ¹⁶ Ama ma yela-ŋ na nyá isə ke mpróyó sı ní nyí sı ma wəna təj. ləna ma həte sɔɔsı yaav ke tətə təna taa. ¹⁷ Paa na mpv, n wée na ní hənə nyá tı na ní kisiyi sı ma yəlaa í taa tée. ¹⁸ Pə tɔɔ ké cele isəntə waatv, maa yele na təmpəe təv ŋku too Icipiti tu nəɣəlv ta nata tə kú nu. ¹⁹ Mpv tə, kpəyeli nyá təla na ní cɔɔsı-yeyə tiili. Ye yəlaa na təla pa caya taale ke yem na pa ta cɔɔsı, təmpəe ká kv-wə.

²⁰ Wulav təmle nyéma taa ləlaa mv Tacaa təm ntəyi niñ naale, na pá heeli pa təmle nyéma sı pa na təla pá cɔɔsı timpi təmpəe anı a kaa na-wə tə. ²¹ Ama ləlaa ná tá nyana Tacaa təm ntı na pá yele pa təmle nyéma na pa təla ke tawa taa.

²² Pə waalı ké Tacaa heela Moisi sı: Húli nyá kpátúyó na isətaa na təmpuñ hoti Icipiti tətə yəlaa na təla tɔɔ na pa tawa taa kɔhaləm təna taa.

²³ Moisi kpaasa ı kpátúyó na isətaa ke mpv, ləna Tacaa yele na təv holiyi na kú nasəyi kraññ kraññ. ləna təmpuñ lukəna isə na í hotiyi tətə təna tɔɔ. ²⁴ Hatoo pə caaluyv Icipiti tətə ke suu tə nəɣəlv ta nata təmpuñ unı ı taka na pə təv nyəɣəsuyv ke mpv. ²⁵ Mpróyó təmpuñ wakəla pə təna mpi pu wə tawa taa tə, paa yəlaa paa təla. Pə kaası na á puyvı kɔhaləm na á caatı tıj ke yem yem. ²⁶ Kusəj timpi lseyeli nyéma wée tə təna tike ke təmpuñ ta cətəli pulv. ²⁷ Tənayaale Icipiti wulav yáá Moisi na Alənj na í heeli-wə sı: Pənənte má lapəna isayav. Má na ma yəlaa nté tasəkəle nyéma. lso tike nté tampana tənəlv. ²⁸ Hai, í wiina lso na təmpəe heesi mpv. Maa yele-me na í tée, maa tasəyi-məyə tarjuyv.

²⁹ Tənayaale Moisi nəyɔ təkpaɔ sı: Ye ma luwa ıcate waalı maa tɔyɔ lso ké niñ na təv hola na kv təmpəe heesi. ləna pəcó ní cəkəna sı Tacaa tənna antulinya təna.

³⁰ Pəna pə mpv tə, ma naa ké sı nyana nyá

yɔlaa í seeki lso ké acesaacesaa sewa ké, í tá té mə taa.

³¹ Waatu wei tɔmpɛɛ kɔma mpv tɔ a sulina pa té kponkpontu toɲ nyəntu nti pa yaa si lɛɲ tɔ tə hətu tɔvɔ, na pa tɔɲonaya pee nyəɲka tɔlvɔvɔ nté, na á wakəli-yɛ.

³² Ama pə kaasa pa tɔɲonasi lensənaa tɔ pə ta wakəli sɛlə. Mpi tɔ, sɛlə si taa kuləta saa un.

³³ Moisi luwa ɪcate waalı ulena í tɛɣɛ lso ké niɲ na í wiina-ɪ tɔmpɛɛ anɪ a tɔm. Uləna tɛv na kv hola na tɔmpɛɛ pə té.

³⁴ Icipiti wulav paasənaa si pə tənə pə heewa ulena í na ɪ tɔmlɛ nyəma pá məli pa nyəɲ un ɪ taa isu too ilɛ. ³⁵ Ḿpɔ́yú pa kisaa tɔsayaaya si mpe pa kaa yelee lseyɛli nyəma na pá lu tɛtu taa ké teitei isu Tacaa ka heeluyɔ Moisi tɔ.

10

Wahala pəlefeɪ nyəɲ

¹ Ḿpɔ́yú Tacaa tɔma Moisi si: Məli Icipiti wulav té, má yelina si í na ɪ tɔmlɛ nyəma pá la laɲkpusəɲ ke mpv na má lá kəkəlo nyəɲ tənə na pá ná. ² Ma lapa ḿpɔ́yú si n ká keesi nyá piya na nyá saalənəa ke isənə ma lapa Icipiti taa ké kəkəlo nyəɲ tɔ. Tənaya í ká nyənə si ma ké Tacaa.

³ Ḿpɔ́yú Moisi na Aləɲ pa pola Icipiti wulav té na pá heeli-ɪ si: Hepəla nyəma tá, tá lso Tacaa tɔma-tu si tá kəɔ tá pɔɔsi-ɲ si pəlee ké n ká lɔ nyá laɲkpusəɲ na n yelee í yəlaa na pá polo pá lapi-ɪ tɔmlɛ? ⁴ Ye n kama nyɔvɔ ke pə taa, cele ɪ ká kəna kutoləɲ ke nyá tɛtu tənə taa. ⁵ Ku wáási tɛtu tɔ təwisiwisi, na kú kuɣuli konyɔnyɔm na tuɲ wei tɔmpɛɛ ka fɛɛwa tɔ. ⁶ Kutoləɲ ká mayalı nyana nyá tɔmlɛ nyəma na Icipiti nyəma tənə tɛsi taa tɔpampam. Too tɔ, nyá caanaa na pele pa caanaa ta keesita kəkəlo un ɪ taka haləna saɲa.

Moisi tɛma mpv ulena í lu Icipiti wulav té.

⁷ Icipiti wulav tɔmlɛ nyəma kotaa na pá tɔmɪ-ɪ si: Ta caa, yulv unɛ ɪ ka cɔɔsi-tu yoo. Pə tɔ tɔ, yelee-wɛ na pá polo pá lá pa lso Tacaa ke tɔmlɛ. Ye pə taya mpv Icipiti nyəma tənə ká si.

⁸ Tənayale pa tayana Moisi na Aləɲ ke yaav ke Icipiti wulav té na ílɛ ɪ heeli-wɛ si: Í polo í lá mə lso Tacaa ke tɔmlɛ. ɪ taa ɪ taa ilɛ si: Awe na awe paa pona?

⁹ Ntəna Moisi si: Ta tənə tu pona. Pə kpaɣav ifepiya na tá kukpatəlaa na tá

pəyalaa na tá pɛɛlaa tɔ. Na tá kpeɲna tá tɔla tənə. Mpi tɔ, Tacaa acima ke tə puki tɔɣɔv.

¹⁰ Ḿpɔ́yúle Icipiti wulav pəsənə-wɛ si: Mə taa si maa yelee mə na mə piya na í tɛɛ yɛɛ? lso í su-mɛ yaa. Ma nyəma mə taa layatu ké té. ¹¹ Pə kaa la mpv. Apalaa mɛ, mə tike í ká pona na í lá mə lso ké tɔmlɛ. Mpi ɪ ka səlɛm tɔɣɔlɛ.

Uləna pá tɔɣɔnɪ Moisi na Aləɲ ke Icipiti wulav tɛ, na pelee pá lu.

¹² Tənaya Tacaa tɔma Moisi si: Hólɪ nyá ḱpátúyú ke Icipiti tɛtu tɔ na kutoləɲ lu na kv wáási-tɪ na kú tɔɣɔ konyɔnyɔm tənə mpi tɔmpɛɛ ka fɛɛwa tɔ.

¹³ Ḿpɔ́yú Moisi hula ɪ ḱpátúyú ke Icipiti tɛtu tənə tɔ. Uləna Tacaa yelee na heelim luna tɛv kite na pá má ilim mpi na ahoo tənə. Pə kɔma na pá nyaalı ilɛ kutoləɲ tapayale. ¹⁴ Kv kɔma tuutuuma ké, na kv wáási tɛtu tənə tɔ. Too tɔ, pa ta nata kutoləɲ isu mpv pə taka. Pəcɔ pa kaa tasa kv taka ké nav tɔtɔ. ¹⁵ Kv waasa tɛtu tənaya na tá məli piliɲ, na kú tɔɣɔ nyutu na tuɲ wei tɔmpɛɛ ka yelaa tɔ ɪ pee tənə. Pə ta sɔɔ tɔvɔ nakulɪ kv hatv yaa nyuliya.

¹⁶ Ḿpɔ́yú Icipiti wulav yaa Moisi na Aləɲ ke ləɲ na í heeli-wɛ si: Ma wakələna mə lso Tacaa na mə mayamaya tɔtɔ. ¹⁷ Hai, ma wiikina-mɛ si í tasa-m suulu hulvɔv ke tɔm kolum. Í səlɛm mə lso si í hatələna-m səm pənɛ.

¹⁸ Moisi lu Icipiti wulav té uləna í wiina lso ké kutoləɲ tɔm. ¹⁹ Ḿpɔ́yú Tacaa kee heelim na pá makəna toɲ na ilim tətule tɔ na pá paalı kutoləɲ na pá pəli kv tənaya səsəncaasi tɛɲku taa. Pə ta sɔɔ paa kolumvɔv ke Icipiti tɛtu tɔ. ²⁰ Ḿpɔ́yú Tacaa tv Icipiti wulav ke laɲkpusəɲ na í kisi si lseyɛli nyəma í taa tɛɛ.

Wahala pəɣəlayafɛɪ nyəɲ

²¹ Ḿpɔ́yú Tacaa heela Moisi si: Kusɪ nyá ḱpátúyú na isɔtaa na səkpɛtɔvɔv taa səkpɛtɔvɔv nyala Icipiti tɛtu tənə taa. Haləna yəlaa tokiyina-kv.

²² Moisi kusa-kuvɔv mpv uləna səkpɛtɔvɔv yuɲ nyəɲkv nakulɪ kv nyala Icipiti tɛtu tənə tɔ ké kuyɛɲ tooso tɛcu. ²³ Kuyɛɲ tooso un ɪ taa nəɣəlv ta keesi ɪ tɔɣəntəle. Pəyele nəɣəlv ta layasi lonte. Ama kv taa fɛɪ lseyɛli nyəma həɣəlvɔv. ²⁴ Ḿpɔ́yú Icipiti

wulav yáa Moisi na í heeli-ı sı: Maa yele-me na í polo í see mə lso ısu ı sələmıyü tō. Na í tu nəkaa í kpenna mə alaa na mə piya. Ama mə tōla tike kaa luna həm. ²⁵ Mpuvule Moisi sı: İlena hí cele-tuyü tōla nna tu la Tacaa ke kōtaya ğka kōkō lusa ka tēna tō na ciikuyu nyənı sı? ²⁶ Pə wee ké sı tē kpaya ta tōla tēna, tē kaa sōo hontuyü. Tu tala tēna tōyō tu nyı tōla ısəna, na nna á taka tá lso caa sı tē lapı-ı kōtaya tō. ²⁷ İlena Tacaa tasa İcipiti wulav ke lanĵpusəĵ ke tuyü na í kisi sı lseyeli nyéma í taa tē. ²⁸ Haləna í tōyoni Moisi ke kōtōyoni sı í lu ıni ı tē. Na í tōmı-ı sı: La laakalı, ye pə cəpa-ĵ na hí tasa cəneye məlvü maa kv-ĵ. ²⁹ Mpuvule Moisi sı: Awusa, n tu yōyōtaa ké, maa tasəyi məlvü.

11

Wahala kantəkaya nyəĵ

¹ Mpuvule Tacaa heela Moisi sı: Pə kaasa-m wahala kantəkaya nyəĵ. Pə waalı ké paa yele-me na í tē. Halı paa tu tōyoni-me ye kōtōyoni ké na í lu cəne. ² Mpu tō heeli lseyeli nyéma apalaa na alaa sı pá sələmı pa asəmaa İcipiti nyéma ke wula na liyitee nyəyətü pə wontu.

³ Mpuvule Tacaa lapa na lseyeli nyéma kpayə İcipiti nyéma na nyuyü. Pəcō pəle pə paası, Moisi mayamaya nyuyü ka kulaa ké, na İcipiti wulav təmlə nyéma na İcipiti yəlaa tēna tukayana-ı.

⁴ Moisi ka tema İcipiti wulav ke heeluyü sı Tacaa tēma sı ı ká cōo İcipiti tētü tōo ke ahoo heka ⁵ na tētü taa kancaalaya piya tēna ká sı. Pə kpayav wulav nyá, nyá pəyaya kancaalaya nyəĵka na pə polo yom alv nyəĵ wei ı naĵayı tō ı kancaalaya pəyaya, na pə kpeĵna tōla nyənı. ⁶ Na yəlaa ka wii ləyaya wula wena too nəyōlv ta wiita tō. Pəyele nəyōlv kaa tu wii a taka tōtō. ⁷ Ama pə kaasuyü lseyeli nyéma həyōlvuyü taa tō, həya mayamaya kaa tu kpesi. Tənaĵa í ká nyəna sı Tacaa má, ma fakı İcipiti nyéma na lseyeli nyéma. ⁸ İlena Moisi tasa sı: Waatu ınayı İcipiti wulav təmlə nyéma pane pa tēna paa kōo na pá luĵ ma tēe ké akula sı má na ma yəlaa tē lu. İlena máa lu kpakpaa ıni.

Pə waalı ké Moisi luna pááná səsəona ke İcipiti wulav tē.

⁹ Mpuvule Tacaa tasa Moisi ke heeluyü sı: Ye İcipiti wulav ta nuna-me, ıle maa tasa kōkōlv nyam pəyale lapv ke İcipiti tētü taa.

¹⁰ Pəyele Moisi na Aləĵ paa tema-wəyi lapv ke tōm payale na İcipiti wulav ná. Paa na mpv lso ká tū-ı lanĵpusəĵ ké, na í kisi sı lseyeli nyéma í taa lu.

12

Tēv acima tōyōv

¹ Mpuvule Tacaa heela Moisi na Aləĵ ke İcipiti taa sı: ² İsoü wei ı taa í we ısəntō tō, ı ká wee-me ye pənaĵa taa ısoü kancaalaya nyəĵ ké. ³ Mpu tō, í polo na í heeli lseyeli nyéma tēna sı paa təyaya yaa paa waav ğku kó caa ıwəyaya yaa pinaya ke ısoü ıne ı kuyeeĵ naanwa wule. ⁴ Ye waav nawa sı kv kaa tē kpeñte, ıle kv na leĵkv pa kaa na pá nyı kpeñte nte paa tōyō na pa tē tō. ⁵ İwəyaya yaa pinaya ğka paa caa tō, kaa wee apalv nyəĵka ğka ka sika pənaĵa kulomaya tōyō, na ká tewa, ka tiili tá caami. ⁶ Na pə tala ısoü kuyeeĵ naanwa na liyiti wule naanaya, ılena paa lseyeli tō wei í lentı ı kpeñte. ⁷ İlena paa mpa pá lii pa kpeñte caləm na pá taa təyaya ğka ka taa paa tōyō tō ka nənakeelası kampv kpatəĵ tōo na ısoüa tōo. ⁸⁻⁹ Pa wusəyi kpeñte tənaya. Pə kpayav nyuyü na nəĵkpaası na lotu tō. Pá taa tōyō-tı na tē leĵ yaa pá təsi-tı. Pá tōyō-tı na potopotona mpa pa taa kukusum fei tō, na tuusi hatu nyəĵ nyəntü. ¹⁰ Ye pa təyaa na pá kpisa mpi na pə fe-wı pa wō kōkō. ¹¹ Waatu wei pa tōki pə tōyōnaya tō, na pá suu pa mpaav wontu ké, na pa ntanĵkpa ke pa nəohe taa, na pa kpatəĵ ke pa niĵ taa, na pá tōyō cavcav. Mpi tō, pə ké Tacaa Tēv acima ké.

¹² İlena Tacaa tasa sı: Saĵa ahoo aneye maa cōo İcipiti tētü tōo na má kú tē kancaalaya piya tēna. Pə kpayav yəlaa piya na pə polo tōla nyəĵ sı tō. Pəyele maa kó İcipiti nyéma tuĵ tēna nyōwĵ tənəĵnaĵ. İlena paa wei í nyı sı má kəna Tacaa. ¹³ Pə kaasuyü lseyeli nyéma me tō, mə kampuna tōo caləm ká yusəna mə tēesi. Ye ma na-wı ma tēe mə tōo. ısəna maa kenti mə tōo na ma kaa wakəli-me ısu İcipiti nyéma tōyōle.

¹⁴ Mpuvule Tacaa tasaa sı: Í ka təsəyi kuyaku kōne kv tōo ké paa pənaĵa ğkayə, na í lakı-m acima səsəona na ı nyəni-ye ye kotaya ke mə waalı nyéma tōo.

⁴³ Ṣpóyú Tacaa heela Moisi na Alòṣí sí: Tèèu acima kúsésutú ntò, pà fèi sí càyálu wei í ta ké lseyèlì tǔ tǔ í tǔyò Tèèu acima tǔyónàya. ⁴⁴ Ye isú lseyèlì tǔ yapa piitim lèmpì tǔ kè yom na í pèlì-í í pəsəxi na í tǔyò pà tǔyónàya. ⁴⁵ Pà fèi sí piitim lèmpì mǔsǔlú yaa apaa tǔ í tǔyò pà tǔyónàya. ⁴⁶ Pà kaasí ilé, tǔyàya ṣka ka taa pa wusa nantú ntí tǔyò paa tǔyò-tí, pa kaa luna-tǔyí awalí. Pəyèlè pà fèi sí pá yókí kpàntè nte pa kuwa mpǔ tǔ tǔ mǔwa. ⁴⁷ Pà wée sí lseyèlì nyóma tǔna tapai ká tǔyóna Tèèu acima aní. ⁴⁸ Ye isú càyálu nyúləna sí í ka tǔyò Tacaa Tèèu acima aní, pà wée ké sí pá pèlì í na í tǔyàya taa apalúpiya tǔna na pǎcǔ. Ilé í pəsə isú lseyèlì tǔ nté, í pəsəxi na í tǔyò-í. Tǔfò ye pa ta pèlì wei, pà fèi sí í kpótəna.

⁴⁹ lseyèlì tǔ í ta pèlì, í na càyálu pa kiiu kulúmoyú ké.

⁵⁰ Ṣpóyú lseyèlì nyóma lapa teitei isú Tacaa ka heeluyú Moisi na Alòṣí tǔ.

⁵¹ Kuyaku ṣku kú mayamaya ké Tacaa ləsa lseyèlì nyóma ké lciipiti taa ké nǔyò kulumaya.

13

Tèèu acima tǔo kúsésutú lentənaa

¹ Ṣpóyú Tacaa yáá Moisi na í tǔmí-í sí: ² lseyèlì taa kancaalaya apalúpiya tǔna ké ma nyənsí ké. Pà kpaṣav yəlaa piya na pǎ polo tǔla nyənsí tǔ, má tǔnna-sí. Í nyənəxi-səxi ma nyəm.

³ Ntəna Moisi heeli samaa sí: Pà fèi sí í sǔo kuyaku kúnə uní kú tǔo yoo. Mpi tǔ, kú wulə ké Tacaa ləsa-tǔ na tǔṣ sǔsǔṣṣ ké tá yomlè taa ké lciipiti tǔtǔ taa. Mpǔ tǔ, ye í tǔsǔsǔxi kuyaku kúnə uní kú tǔo í taa tǔyò potopoto wei í taa wé kúkúsum tǔ. ⁴ Isǔtǔ wei pa yaa sí Apiipi tǔ, í kuyaku kancaalaya nyəṣku wulə ké í luwa. ⁵ Waatu wei í ká sǔv Kanaaṣ, na Hiti, na Amolii, na Hifi, na Yəpusi pà nyóma tǔtǔ ntí tǔ taa tǔyónaya tǔla tǔhǔ tǔ. Tǔtǔ ntǔyí Tacaa ka yǔyǔtəna tuunav sí í ká ha mǔna mǔ caanaa. Ilé paa pənaya ṣkaya í ká tǔkí Tèèu acima ké isǔtǔ uné í taa. ⁶ Kuyeyṣ naatosompǔyolaya ké í ká tǔyò kúkúsum fèi potopotonaa. Naatosompǔyolaya nyəṣku wulə iləna í sɛɛ Tacaa. ⁷ Pà fèi sí pá tǔ keesi kúkúsum ké mǔ taa nǔyǔlǔ í tɛyɛ kuyeyṣ uní í taa ké mǔ tǔtǔ tǔna taa. Halí ṣpóyú pu la pà potopoto. ⁸ Ye í kǔma na í tǔkí

acima aní, í kɛɛsi mǔ piya sí mpi Tacaa lapa-meyɛ kuyəṣku í lu lciipiti tǔ, pà tǔo ké í tǔkí-yɛ. ⁹ Í ká tǔkí Tèèu acima anayí sí pǎ tǔsǔsǔxi-meyɛ kuyaku kúnə uní kú tǔo ké teitei isú kuyúsum mpi í tǔṣ mǔ tokuṣ na í tamsǔyí mǔ ṣkpalasí taa, sí pǎ tǔsǔsǔxi-mɛ, na í kalǔyí Tacaa kúsésutú ké tam na í nyí-tí tǔ. Tèèu acima tǔyǔu mpi pu tǔsǔsǔxəna-mɛ sí Tacaa ləsəna-meyɛ lciipiti taa na í tǔṣ sǔsǔṣṣ. ¹⁰ Paa pənaya ṣka, ye pà isǔtǔ í luwa, í lakí ntí uní ma tǔ-meyɛ isǔntǔ tǔ.

¹¹ Ṣpóyú Moisi tasaa tǔtǔ sí: Ye pǎ kǔma na Tacaa tana-tǔyǔ Kanaaṣ tǔtǔ ntí í ka yǔyǔtəna tuunav sí í ká ha tá na tá caanaa tǔ. ¹² Ilé tǔ ha-í apalúpiya kancaalaya nyənsí tǔna. Paa tǔla kancaalaya piya apalú nyənsí tǔna, uní í tǔnna-sí. ¹³ Ye kpaṣaya kancaalaya pəyaya apalúnyəṣka, ilé í layasí-ké na iwəyaya yaa pinaṣa, yaa í mǔlǔntí ka luyú na ká sí. Ye pǎ kaasa yulú kancaalaya pəyaya apalúnyəṣka ilé í layasí-ké na iwəyaya. ¹⁴ Ye kuyaku nakulí mǔ piya pǔsə-mɛ sí pepé tǔo ké í lakí mpǔ. Ilé í cǔ-wɛ sí: Tǔ wɛ isú yomaa ké lciipiti ké, iləna lǔo lǔsɛ-tǔ na í tǔṣ sǔsǔṣṣ. ¹⁵ Halí pǎ tǔm taa, lciipiti wulav kisaa ké tǔsəyəsəyɛ sí tǔ taa nyəyǔləna tiili. Iləna lǔo náá kú lciipiti nyóma apalúpiya kancaalaya nyənsí tǔna, na pǎ kpənnə tǔla nyənsí tǔna. Pà tǔo mayamaya ké pà wée sí tǔ lakí kǔtasí ké kancaalaya piya apalú nyənsí tǔna. Ama ye yəlaa nyənsí ilé, tǔla ké tǔ layasəyəna. ¹⁶ Kǔtasí nǔsí sǔ tǔsǔsǔxəna-tǔyǔ ntí uní Tacaa tǔ-tǔyǔ isǔntǔ tǔyò teitei isú kuyúsum mpi tǔ tǔṣ tá tokuṣ na tǔ tamsǔyí tá ṣkpalasí taa tǔ. Pà tənaya mpǔ pu tǔsǔsǔxəna-tǔ sí Tacaa ləsəna-tǔyǔ lciipiti taa na í tǔṣ sǔsǔṣṣ.

lǔo huluyú ké í yəlaa ké mpaav

¹⁷ Waatu wei lciipiti wulav yela lseyèlì nyóma na pá tǔ mpaav tǔ, lǔo tá tǔsɛ sí pá tǔṣ Metitelanee tǔṣku mpaav, na pá fayana Filiisi nyóma tǔtǔ taa. Paa na kú topilaa tǔ. Í lapa ṣpóyú sí pǎ taa kǔo na Filiisi nyóma lu pa tǔo na sǔyǔntǔ kpa-wɛ na pá cǔkí pa taa na pá mǔlì lciipiti. ¹⁸ Pà tǔo ké lǔo yəlaa na pá kɛɛ na pá fayana wulaya tǔtǔ taa na pá polo pá lu səsəncaasi tǔṣku. lseyèlì nyóma mpe pa ta lu yem yem. Pa lu nǔyǔ kulumaya ké. ¹⁹ Pa lukaya mpǔ iləna Moisi kuu Yosɛfǔ mǔwa na í kpənnə. Mpi tǔ, í ka heela í tǔtǔnnaa ké na isǔlɛ kúɛɛmle

si lso í læsa-wege Icipiti taa pá kpenna i
mwa.

²⁰ Μρύγύ lsegehi nyéma lu Sukoti na pá
polo ltam ke wlaya tetu kij.

LEFII KOTELAA TŌM TAKĒLAYA Kutulutv

Takēlaya kanē ka taa kē tē kalēyi sī, lso yaawa i yulv Moisi kē lso taseele taa, na i na-i pā yōyoti. Pē taa tane uni lso suwa nōyō sī, ye wei i tōka i tōm nti pōntu ká hiki weesuyi. lso seyesa i yēlaa kē isēna pē wē sī pā la kōtasi kē isēna lso uni i suwa tō. Pē wē tōtō sī pā hatēlana asilima nyām tēna, na pā wē tēnāyē isū pa lso uni. lsoēna pa faya Lefii takēlaya tō:

Kōtasi lataa i tēy isēna lso suwa tō, titite 1-7

Pē wē sī pā tuna kōtēlaa, na pēle pā wēena yaasi kuparē, titite 8-10

Paa lso seelv wei i se tōnyv tō asilima, titite 11-16

Pē wē sī pā se kpai nyāntv na lso seev isayam, titite 17-27

ISO KŌTASI NA PĒ KUHAAN

lso kōtaya ŋka kōkō lusa ka tēna tō

¹ Mōyō Tacaa lso yaa Moisi na cokāle*fa* nte pa lapēna pōyē, na lso na i yēlaa pā suliyi tē taa tō. llena i tōm-i sī: ^a ² Telasi lseyeli nyāma sī, ye pa taa nōyōlv caa-m kuhav kē kōnav, i pēsēyi na i kōna nau yaa heu yaa pāy.

³ Ye nav kē yulv caa lapv kē kōtaya ŋka kōkō lusa ka tēna tō. lē apalv nyāyē wei i tiili tā caamv tōyō i ká ha na Tacaa mv. Cokāle nte tē taa lso na yēlaa pa suliyi tō tē nōnōyō kē i ká pona. ⁴ llena i tēni i niy kē kpānte nte kōkō lusiyi mpv tō tē nyuvv tō. Tacaa ka mv i kōtaya na i hūsi i isayātū. ⁵ llena pōntv lentī kpānte kē tēsulle cokāle kiy tēna. Alōy lūlvv nyāma kōtēlaa taa nōyōlv ká hūli kpānte calēm kē Tacaa. llena i ŋmusi-wēyi lso kōtaya tēlate kōyōmōy tō kē cokāle nōnōyō. ⁶ Saa wei kōtaya latv litiyi kpānte na i fakī-tēyē pilijasi ⁷ tōyō kōtēlaa ná tayanāyi kōkō kē kōtaya tēlate tō. ⁸ llena pā tēni nantv cākēy kē kōkō tō tētētete, na nyuvv na nim cōlv nim cōlv tōtō. ⁹ Kpānte lotu na tē nōyōkpaasi tēy nyaalvōv, llena kōtūlv nyayasi pē tēnaya

kōtaya tēlate tō. Kōtaya ŋka kōkō lusa ka tēna tōyōle. Ka sōsōyē kē Tacaa caaki.

¹⁰ Ye isū heu yaa pāy kē yulv caaki lapv kē kōtaya ŋka kōkō lusa ka tēna tō. lē apalvnyāyē wei i tiili tā caamv tōyō i ká kōna. ¹¹ llena i lentī-i lso cokāle kōyōyē taa, kē kōtaya tēlate ilim ntōyōyē tō. llena Alōy lūlvv nyāma kōtēlaa taa nōyōlv ŋmusi calēm kē kōtaya tēlate kōyōmōy tō. ¹² llena kōtaya latv faya nantv kē tilima. Na i seti nyuvv, na i lāsī nim cōlv nim cōlv. llena kōtūlv tēni nantv ntāyi kōtaya tēlate kōkō ŋkē ka tō tētētete. ¹³ Kpānte lotu na tē nōyōkpaasi tēy nyaalvōv, llena kōtūlv hūli kōtaya ŋkēyē Tacaa, na i nyayasi pē tēnaya kōtaya tēlate tō. Kōtaya ŋka kōkō lusa ka tēna tōyōle. Ka sōsōyē kē Tacaa caaki.

¹⁴ Ye sumaya kē yulv caaki lapv kē kōtaya ŋka kōkō lusa ka tēna tō, ihokaya yaa alukuku kē i ká kōna. ¹⁵ llena kōtūlv pona sumaya ŋkēyē lso kōtaya tēlate kiy, na i cē ka nyuvv na i nyayasi-kuyv kōtaya kōkō taa. llena i nyaasi alukuku calēm na i taana-wēyi lso kōtaya tēlate kōyōmōy tō. ¹⁶ llena i lāsī luyuticecēkv na kv tōyōnaya, na i peti-kuyv tōlvma nim nyāna tēlōle, kē lso kōtaya tēlate kōyōyē taa, na ilim tēlule tō. ¹⁷ llena i tōkī alukuku kēy taa na i hō na i cālī. lē pē taa yaalī. llena i nyayasi-i lso kōtaya tēlate kōkō taa. Kōtaya ŋka kōkō lusa ka tēna tōyōle. Ka sōsōyē kē Tacaa caaki.

2

Tōyōnaya kuhav

¹ Ye isū yulv caa i kōna Tacaa kē tōyōnaya kuhav, mōlvv kupam kē i caaki. ¹ pēlēyi pē tō kē nim, na i tēni tulaalv. ² llena i pona Alōy lūlvv nyāma kōtēlaa. Pa taa nōyōlv cosiyi nim mōlvv mpēyi ŋkute na i nyayasi pē na tulaalv tēnaya kōtaya tēlate tō. Mpi pē kēna kutōsōm sī Tacaa tēna pē tēna. Kōtaya ŋka kōkō lusa ka tēna tōyōle. Ka sōsōyē kē Tacaa caaki. ³ Kuhav ŋkv kv kakaasaya pēsēyi kōtēlaa nyām kē. Mpi tō, pē kē kate taa kate pulvōyōy. Pē taya pulv, pē kē kōtaya ŋka pa lapa Tacaa tō, ka kakaasaya kē.

^a 1:1 cokāle: Cokāle nte tē tōm pa yōyōta cāne tō tē tē kē taale cokāle kē yem. Pōyē kē pa lūwva na pa saaki pē kpatēy. Pa pēsēyi na pa hetī-tē na pa kpilī na pa sēyēlī na pa pona tiili na pa tayanī-tēyē sikuyū.

⁴ Ye pə ké isu potopotona loonja taa kukusum fei təʒonaya nakəli, ɬe pa caa mulum kupam na pá nuɣutina nim, na pá tu kakalasi yaa petepetasi taka, nsi si tɔɔ pa yɔʒola nim tɔ.

⁵ Ye isu petepetaya mayamaya, ŋka pa tɔɣi nyəʒəlɔɣu kuwalɔɣu tɔɔ tɔ. ɬe mulum mpi pa nuɣutina nim, na pə taa fei kukusum tɔʒole pa tɔɣi. ⁶ Pa pututəɣi petepetaya ŋke, ɬena pá sɔɔsi pə taa ké nim tɔtɔ. Ḿpúyó pə wee si, pá la təʒonaya kuhav tɔm taa.

⁷ Ye isu təʒonaya ŋka pa toŋaa tɔ ka kuhav ɬe, mulum mpi pa nuɣutina nim tɔʒole pa caaki.

⁸ Pa tayanəyi-keɣe, isu pa keesɔɣu tɔ. ɬena pá pona tɔsulle cokəle taa. Pa cələyi kɔtulɔ, na ɬé i pona ɬɔ kɔtaya tɔlate kiŋ. ⁹ ɬena í cosi na í nyayasi tɔ tɔɔ si, pá la kutɔɔsəm si, Tacaa tənna pə tənna. Kɔtaya ŋka kəkɔ lusa ka tənna tɔʒole, ka sɔɔsɔŋ ke Tacaa caaki. ¹⁰ Kuhav ŋku ku kakaasaya pəsəyi kɔtəlaa nyəm ké. Mpi tɔ, pə ké kate taa kate pulɔpɔɣu. Pə taya pulɔ, pə ké kuhav ŋku pa ha Tacaa tɔ ku kakaasaya ké.

¹¹ Ye pa tayanəyi Tacaa maya təʒonaya kuhav si, pa nyayasi-kuɣu kəkɔ ke ma həte taa, pə fei si pá tu pə taa ké kukusum yaa tuɣ. ¹² Pa pəsəyi na pá ha-m tuɣ na kukusum ke waatu wei pa pukina-m təʒonaya kalaalaya tɔ. Ama tuɣ na kukusum mpəyi pə fei si, pá nyayasi kɔtaya tɔlate tɔɔ si, Tacaa má, má nu pə sɔɔsɔŋ.

¹³ Ye pa haaki Tacaa maya təʒonaya kuhav, pə wee si pá tɔ tɔm ké. Mpi tɔ, mpi pə huləʒəna si nɔʒo ŋka ma na-me tə pɛelaa tɔ, ka we tam tɔɔ. Pə tɔɔ ké pə wee si pá tɔɣi tɔm ke paa təʒonaya kuhav ŋku ku taa.

¹⁴ Ye yulɔ ləsəɣi i tawa kancaalaya kulɔlɔm kuhav, i wəkɪ*fa* pá na pə ɬɔɔtɔ ké, na í yɔti. ¹⁵ Pə waali, ɬena í pəli pə tɔɔ ké nim na í tənɪ tulaalɔ. Ḿpúyó pə wee si pa lá təʒonaya kuhav tɔm taa. ¹⁶ ɬena kɔtulɔ náa cosi pee kuyɔtɛe ani, na í nyayasi pə na tulaalɔ tənna. Mpi pə kəna kutɔɔsəm si Tacaa tənna pə tənna. Təʒonaya kuhav ŋku pa nyayasa Tacaa tɔʒole.

3

Nɔʒo kulumaya kpentɔɣu kɔtaya

^a 2:14 wəkɪ: Wəpɪ mpi pa yɔʒotəyi cənɛ tɔ, pə nəʒəsəna ke isu pa wəkɔɣu məsi ke Ləkpə taa na pa ŋmayaləɣi tɔ.

¹ Ḿpúyó Tacaa tasaa si: Ye nɔʒolɔ caa i la-m nɔʒo kulumaya kpentɔɣu kɔtaya ke nau. Pə wee si, apalɔnyəŋ yaa alɔ nyəŋ wei i tiili tá caami tɔʒo i ká kəna. ² ɬena í tənɪ i niŋ ke kpənte nyɔɣu taa, na í lenti-tɛɣe tɔsulle cokəle nɔnɔʒo. ɬena Aləŋ lulɔɣu nyəma kɔtəlaa taa nɔʒolɔ ŋmusi tə caləm ke ɬɔ kɔtaya tɔlate kəŋkəməŋ tɔɔ. ³ ɬena pá nyayasi Tacaa ke nim tənna, mpi pə pama lotu tɔɔ tɔ, ⁴ na timpee naale na a nim, na kəŋkəməŋ taa nyəm. ɬu pa ləsɔɣu həole, na pá kpənnə timpee tɔ. ⁵ ɬena kɔtəlaa tənɪ nantɔ ntəɣi ɬɔ kɔtaya tɔlate kəkɔ tɔɔ. Na pá nyayasi-ti na kuhav ŋku kəkɔ lussaa tɔ. Kɔtaya ŋka pa nyayasa Tacaa tɔʒole. Ka sɔɔsɔŋ ke i caaki.

⁶ Ye isu heu yaa pəŋ ke yulɔ lakɪ Tacaa ke nɔʒo kulumaya kpentɔɣu kɔtaya. Apalɔ yaa alɔ nyəŋ wei i tiili tá caami tɔʒo i ká kəna. ⁷ Ye isu heu, ɬe i pona-i tɔsulle cokəle kiŋ, ⁸ na í tənɪ i niŋ ke heu nyɔɣu taa, na í lenti-i tə kiŋ tənna. ɬena kɔtəlaa taa nɔʒolɔ ŋmusi heu caləm ke ɬɔ kɔtaya tɔlate kəŋkəməŋ tɔɔ. ⁹⁻¹⁰ ɬena pá nyayasi Tacaa ke nim tənna mpi pə pama lotu tɔɔ tɔ. Na timpee naale na a nim na kəŋkəməŋ tɔɔ nyəm. ɬu pa ləsɔɣu həole na pá kpənnə timpee tɔ, na suka tənna. ¹¹ ɬena kɔtulɔ nyayasi pə tənaya kəkɔ ke ɬɔ kɔtaya tɔlate tɔɔ. Təʒonaya kɔtaya ŋka pa nyayasa Tacaa tɔʒole.

¹² Ye pəŋ ke yulɔ lakɪ kɔtaya, ɬe i pona-i tɔsulle cokəle kiŋ, ¹³ na í tənɪ i niŋ ke i nyɔɣu tɔɔ, na í lenti-i tənna. ɬena kɔtəlaa ŋmusi i caləm ke ɬɔ kɔtaya tɔlate kəŋkəməŋ tɔɔ. ¹⁴ ɬena pá nyayasi Tacaa ke nim tənna mpi pə pama lotu tɔɔ tɔ, ¹⁵ na timpee naale na a nim, na kəŋkəməŋ tɔɔ nyum. ɬu pa ləsɔɣu həole na pá kpənnə timpee tɔ. ¹⁶ ɬena kɔtulɔ nyayasi pə tənaya kəkɔ ke kɔtaya tɔlate tɔɔ. Təʒonaya kɔtaya ŋka pa nyayasa Tacaa tɔʒole. Ka sɔɔsɔŋ ke i caaki.

Tacaa tənna nim cəlɔ nim cəlɔ tənna. ¹⁷ Pə tɔɔ ké paa timpiyi ɬɛɣɛli nyəma ká wee, paa waatu wei tɛ, pə wee si pá tɔki kusasutɔ tənɛɣe. Pə fei si pá tɔʒo kpənte nantɔ nim, yaa tə caləm.

4

Kɔtulɔ sɔɔɔ isayatu husɔɣu sɔɔsi

¹ Μρύγῳ Tacaa tōma Moisi su: ² Teləsi lseyeli nyōma si, ye pə yūkəna nōyolu na í lá mpi Tacaa kisaa tō, na í yōki kiiu. Isəna pntu ká la tōyolo.

³ Ye kōtulu sōsō pəntəna, ilena í tasəkəle taana yəlaa tēna. Pə wēe si í la Tacaa ke isayatu husuyu kōtaya ke nav apalu nyəŋ wei í tiili ta caami tō. ⁴ Í pukina nav unəyi təsulle cōkəle nōnəyō. Ilena í tēni í niŋ ke í nyuyū taa, na í lenti-í Tacaa kiŋ tēna. ⁵ Ilena kōtulu sōsō kpaya kpəntə caləm na nyənaya na í svuna cōkəle taa. ⁶ Í liiki pə taa ké mpəle, ilena í ŋmusi tōm naatosompəyolaya, ke Tacaa kiŋ tənaya cōkəle puuyū kukayau tō, na pə tō pə tō cəne. ⁷ Ilena í taa caləm mpi tōtəyō tulaalu təwəte hələŋasi tō ké cōkəle taa tēna. Pə waali, ilena í pəli caləm kukaasəm ke kōtaya təlāte nte tə wē cōkəle nōnəyō tō tə tēe. ⁸ Ilena í kōali kpəntə nim cōlo nim cōlo tēna. Pə kpaya pə tēna mpi pə pama pə taa lotu tō tō, ⁹ na timpee naale na a nim, na kəŋkəməŋ taa nyəm. Isu pa ləsuuy hōle na pá kpənnā timpee tō. ¹⁰ Lona kulmēe anəyi pa setəyi nəyō kulmāya kpəntuyū kōtaya kpəntə tō. Ilena kōtulu sōsō nyayasi nantu ntəyi kōtaya təlāte tō. ¹¹⁻¹² Pə kaasəyi nantu lenti, na tōnuuy na nyuyū, na nəŋkpaasi, na lotu na pə taa nyəm tēna. Ilena pá luna təkile waali, ke lonte nte pa ləsəna tə mpaa na pá lōki tōluma nim nyəna tō. Na pá nyayasi-təyi kōkə ke tōluma huuyule tō.

lseyeli nyōma tēna isayatu husuyu sōsō

¹³ Ye isu lseyeli nyōma tēna təpai ké pə yūkənaa, na pá la mpi Tacaa kisaa tō, na pá yōki í kiiu na pa tēna pa tōm si. ¹⁴ Ilena pə kō na pá cəkəna. Pə wēe si pá ləsi nav apalu nyəŋ ke isayatu husuyu kōtaya ké. Pa pukina-í təsulle cōkəle nōnəyō, ¹⁵ ilena pa nyuyū nyōma tēni pa niŋ ke kpəntə nyuyū taa. Na pá lenti-təye cōkəle nōnəyō tēna. ¹⁶ Ilena kōtulu sōsō cosi tə caləm na í svuna təsulle cōkəle taa. ¹⁷ Í liiki pə taa ké mpəle, ilena í ŋmusi tōm naatosompəyolaya, ke Tacaa kiŋ tənaya cōkəle puuyū kukayau na pə tō pə tō cəne. ¹⁸ Ilena í taa caləm mpi tōtəyō tulaalu təwəte hələŋasi tō ké cōkəle taa tēna. Pə waali, ilena í pəli caləm kukaasəm ke kōtaya təlāte nte tə wē cōkəle nōnəyō tō tə tēe. ¹⁹ Ilena í seti nim cōlo nim cōlo na í wə kōtaya təlāte tō.

²⁰ Teitei isu í ka lapu í mayamaya í isayatu husuyu kōtaya nav tōyō í ká lana inē. Ilena í la lseyeli nyōma tənaya isayatu husuyu kōtaya, na lə tayan-ı-wəye-ti. ²¹ Pə waali ilena í pona kpəntə kakaasaya ke təkile waali, na í nyayasi-təye kōkə, isu í ka lapu í mayamaya í isayatu husuyu kpəntə kōtaya tō. Kōtaya ŋka ka husəyi lseyeli nyōma tēna isayatu tōyole.

Nyuyū tū sōsō

²² Ye isu nyuyū tū nōyoluyū pə yūkənaa, na í la mpi í Caa lə kisaa tō. Isu í yōka í kiiu na í tōm sí. ²³ Ilena pə kō na í cəkəna í isayatu. Pə wēe si, í la pəntuluyū ŋku kú tiili tá caami tōyō isayatu husuyu kōtaya. ²⁴ Í tənəyi í niŋ ke kpəntə nyuyū taa ké. Ilena í lenti-təye təsulle cōkəle kiŋ, ke timpi pa lentəyi kōtasi nsi kōkə lusaa tō si tōla tō. Kōtaya ŋka ka husəyi isayatu tōyole. ²⁵ Ilena kōtulu lii í mpəle ke caləm taa, na í taa-wəyi lə kōtaya təlāte hələŋasi tō, na í pəli kukaasəm ke tə tēe. ²⁶ Ilena í wə nim cōlo nim cōlōyō kōtaya təlāte tō. Isu pa lakuyū nəyō kulmāya kpəntuyū kōtaya kpəntə tō. Ilena í la nyuyū tū unəyi isayatu husuyū kōtaya na lə tayan-ı-ti.

lcatə tū ke yem sōsō

²⁷ Ye isu yulu ke yem ké pə yūkənaa, na í la mpi Tacaa kisaa tō. Isu í yōka í kiŋ taa nakuli, na í tōm sí. ²⁸ Ilena pə kō na í cəkəna, pə wēe si í la isayatu husuyū kōtaya ke pəŋ alu nyəŋ wei í tiili tá caami tō. ²⁹ Í tənəyi í niŋ ke kpəntə nyuyū taa ké, ilena í lenti-təye timpi pa lentəyi kōtaya ŋka kōkə lusaa tō ka tōla tō. ³⁰ Ilena kōtulu lii í mpəle ke caləm taa, na í taa lə kōtaya təlāte hələŋasi tō. Ilena í pəli kukaasəm ke tə tēe. ³¹ Ilena pá seti kpəntə nim cōlo nim cōlo. Isu pa lakuyū nəyō kulmāya kpəntuyū kōtaya tōtə tō, na kōtulu nyayasi nantu ntəyi kōkə, na Tacaa nu pə sōsōy. Ilena í lá pəntulu ke isayatu husuyū kōtaya na lə tayan-ı-ti.

³² Ye heu ke í sōla isayatu husuyū kōtaya lapu ıle í kōna alunyəŋ wei í tiili tá caami tō. ³³ Í tənəyi í niŋ ke kpəntə nyuyū taa ilena í lenti-təye timpi pa lentəyi kōtaya ŋka kōkə lusaa tō ka tōla tō. ³⁴ Ilena kōtulu lii í mpəle ke caləm taa, na í taa kōtaya təlāte hələŋasi tō. Na í pəli kukaasəm ke tə tēe. ³⁵ Ilena pá seti kpəntə nim cōlo nim cōlo. Isu pa lakuyū nəyō kulmāya kpəntuyū kōtaya heu tō. Ilena kōtulu nyayasi-təyi kōkə na

kotaya nyentu lenti. Ilena í lá pëntulu ke isayatu husuɣu kotaya na lso tayan-i-ti.

5

Saa wei pə wɛɛ sɪ pá la isayatu husuɣu sɔɔsi tɔ

¹ Saa wei pə wɛɛ sɪ pá la isayatu husuɣu sɔɔsi tɔɣɔlɔ: Ye isu yulu niwa pa yɔɣɔtəna tuunav sɪ, í ləsi aseeta ke tɔm nti í nawa na í nyəma tɔ. Ilena í kisi tɔ yɔɣɔtɔɣu, pə isayatu wɛ í nyuɣu taa ké.

² Lenti ilɛ, ye isu pə yukəna yulu, na í tokina asilima pulɔpu. Paa kpəntɛ kɔsəpələ. Təyaya nyəntɛ, yaa taale nyəntɛ, yaa nyamanyama nɔɣɔlɔ, í tɔm səpaya, na í pəsi asilima tɔ.

³ Ye isu pə yukəna nɔɣɔlɔ, na í tokina yulu asilima naali, na pə pilisi-i. Ilena í kɔɔ í cekəna, í tɔm səpaya.

⁴ Yaa pə yukəna nɔɣɔlɔɣu tanaav taa, na í tuuna kupantu yaa isayatu. Ilena í kɔɔ í cekəna, í tɔm səpaya.

⁵ Ye wei í lapa isayatu nti pa kɛesa isəntɔ tɔ tɔ taa natəli, pə wɛɛ sɪ pəntu í huli-təyi kɔtulu, na í tisi sɪ í tɔm səpa. ⁶ Na í kɔna heu yaa pəɣ ná í la isayatu husuɣu kotaya. Ilena kɔtulu lapɪ-i pə sɔɔsi.

Kunyəntunaa sɔɔsi

⁷ Ye yulu wu heu yaa pəɣ sɪ í lana isayatu husuɣu kotaya. Í pəsəɣi na í caa ihokasi naale yaa alukukunaa naale, na í pona Tacaa təyaya taa. Ilena í lá lelɔ ke isayatu husuɣu kotaya, na lelɔ ke kotaya ŋka kəkɔ lusa tɔ. ⁸ Í celəyi kɔtulu ke pa naale, na ílé í hólí lso ké isayatu husuɣu nyəŋ na í yókí í lumaya. Ama u cekí nyuɣu. ⁹ Ilena í cosi caləm na í ŋmusi-wəyi kotaya təlatɛ kəŋkəməŋ tɔɔ. Ilena í pəli kukaasəm ke tɔ tɛɛ. Ḿpúyú pə wɛɛ sɪ í la isayatu husuɣu kotaya tɔm taa. ¹⁰ Pə waali ké kɔtulu lakí kotaya ŋka kəkɔ lusa ka tənə tɔɣɔ alukuku naale nyəŋ, isu pa suw tɔ. Ilena í lá pəntulu ke isayatu husuɣu kotaya, na lso husi-ti.

¹¹ Ye yulu fəna alukukunaa naale, yaa ihokasi naale. Í pəsəɣi na í pona mɔlɔm kiloonaa tooso na í lá isayatu husuɣu kotaya. Ama pə fɛi sɪ í siti nim, yaa í tənɪ pə tɔɔ ké tulaalɔ ké. Mpi tɔ, pə ké isayatu husuɣu kotaya ké, pə taya tɔɣɔnaya nyəŋka. ¹² Í pukina mɔlɔm mpəɣi kɔtulu, ilena ílé í cosi-wəyi ŋkute. Ntɛ tɔ kəna kɔtɔsəm sɪ Tacaa tənna pə tənə. Ilena í

nyəɣasi pə na kɔtasi lensi nsi sɪ wɛ kotaya təlatɛ tɔɔ tɔɣɔ Tacaa. Ḿpúyú pə wɛɛ sɪ pá la isayatu husuɣu sɔɔsi. ¹³ Ilena kɔtulu la pəntu ke isayatu husuɣu kotaya na lso husi-ti. Ilena kukaasəm pəsi kɔtulu nyəm, isu tɔɣɔnaya kuhav sɔɔsi tɔm taa.

Tayanuɣu sɔɔsi

¹⁴ Ḿpúyú Tacaa heela Moisi sɪ:

¹⁵ Ye pə yukəna yulu, na í sɔɔ Tacaa ke celɔɣu ke í nyəm, pə wɛɛ sɪ í kɔna iwaav ŋku kɔ tiili tá caami tɔ, na í lá tayanuɣu kotaya. Í ləsəyi-kuyɔ kaləku taa ké, na í mayasi na í ná sɪ kɔ liyitee tala isu pa suwa tɔsulɛ cokələ taa tɔ. ¹⁶ Ilena í feli lso ké kəmlɛ, na í sɔɔsi paa kakpasí wei í tɔɔ ké kɔlɔm. Mpi tɔ, í wakələna lso təyaya, ilena í cɛla pə tənaya kɔtulu. Ilena ílé í lenti kpəntɛ, na í la pəntulu ke isayatu tayanuɣu kotaya, na lso husi-ti.

¹⁷ Paa pə yukəna yulu ké na í yókí Tacaa kɔsəsutɔ, í səɣələa tɔtɔɣɔ. ¹⁸ Pə wɛɛ sɪ í ləsi kaləku taa ké iwaav ŋku kɔ tiili tá caami tɔɣɔ. Í mayasi na í ná sɪ kɔ liyitee tala isu pa suwa tɔ. Ilena kɔtulu lapɪ-i isayatu nti pə yukəna-i na í la tɔ, tɔ tayanuɣu kotaya, na lso husi-i-ti. ¹⁹ Tasəkələ tayanuɣu kotaya ntɛ. Mpi tɔ, yulu un í ka wakələna Tacaa ké.

²⁰ Ḿpúyú Tacaa heela Moisi sɪ:

²¹⁻²² Ye isu pa cɛla yulu ke pulɔpu suw, yaa í kəntə-wɪ, yaa í ŋmɪla-wɪ, yaa í muɣɪlaa ké na í hiki-wɪ, yaa í tu hii-wɪ na í kpɛɛsi. Ilena í looli na í tuu, na í takí isayatu isu mpɔ pə taka, í wakələna Tacaa ké, na í tɔm səpa. ²³⁻²⁴ Ye kuyaku ŋku pə kula í waali, pə wɛɛ sɪ í məŋna, yaa í feli kpəntɛ tɔ ké. Haləna í sɔɔsi paa kakpasí wei í tɔɔ ké kɔlɔm, na í kpəntɪ na í cɛlɛ-i. ²⁵ Pələ pə waali, pə wɛɛ sɪ í pona kɔtulu ke isayatu tayanuɣu kotaya iwaav ŋku kɔ tiili tá caami tɔ. Í mayasi na í ná sɪ kɔ liyitee tala isu pa suwa tɔ. ²⁶ Ilena kɔtulu la pəntu unəyi isayatu tayanuɣu kotaya ke Tacaa kin. Na ílé í husi-ti, paa tɔ ké nti.

6

Kotaya ŋka kəkɔ lusa ka tənə tɔ ka tɔɔ kɔsɔsɔtɔ

¹ Ḿpúyú Tacaa tɔma Moisi sɪ: ² Teləsi Aləŋ na í lulɔɣu nyəma ke kɔtasi nsi kəkɔ lusa tɔ, sɪ tɔɔ kɔsəsutɔ.

Pə wɛɛ sɪ, kotaya ŋka ma kəkɔ lusa mpɔ tɔ, ká wɛ kotaya təlatɛ taa ké ahoo tənaya,

koko ɪ taa te. ³ Teu feŋ tananɪ ɪlena kɔtɔlv tɔɣɔli kponkponu tonɪ nyɛntu kɔmsa, na ɪ suu pɛ capa, na ɪ kuu kɔtaya ŋke ka tɔlvma nim nyɛna na ɪ hutɪ-yɛɛ kɔŋkɔŋ taa tɛna. ⁴ ɪlena ɪ layasi wontu na ɪ luna tɔlvma anɛɣi tasiɩle waali. Lonte nteɛ pɛ lɛsɛna tɛ mpaa na pɛ lɔkɔ tɔlvma nim nyɛna. ⁵⁻⁶ Pɛ feɪ sɪ kɔtaya tɔlate koko ɪ te. Paa ifemle nteɛ kɔtɔlv ka nyɔtɔɣi taasi kufasi. ɪlena pɛcɔ ɪ tɛni kɔtaya ŋka koko lusaa tɔ ka nantu, na nɔɣo kulɔmɔɔa kɔtaya kpɛnte nim cɔlv nim cɔlv kɛ pɛ tɔɔ.

Tɔɣɔnaya kuhav tɔɔ kusɔsɔtu

⁷ Ye tɔɣɔnaya kuhav tɔm taa, ɪle pɛ kusɔsɔtu ntɔ. Pɛ weɛ sɪ Alɔŋ lɔlvɔɣ nyɛma taa kɔtɔlv nɔɣɔlv, kɔ ponna-keɛ Tacaa ke kɔtaya tɔlate kiŋ. ⁸ ɪlena ɪ cosɪ mɔlvum mpi pa sita nim tɔɣo ŋkute na tulaalv tɛna, na ɪ nyayasi kɔtaya tɔlate tɔɔ. Mpɔ pɛ kɛna kutɔsɔm sɪ Tacaa tɛnna pɛ tɛna, na ɪ caaki pɛ sɔsɔɣ. ⁹ Kɔtɔlaa kɔ tɔɣɔna pɛ kukaasɛm mpɛɣi ɪsɔ lonte taa ke tɔsulle cɔkɔle kɔtaya taa tɛna. Ama pɛ feɪ sɪ pɛ tasi pɛ tɔɣɔnaya na kukusum kɛ. ¹⁰ Mpi tɔ, kuhav ŋku pa ha ɪsɔ ma tɔ, kv taa kɛ ma cela-weɛ pa paa tete. Pɛ kɛ kate taa kate pulvɔɣ, ɪsu ɪsɔɣatv husvɔɣ, yaa taɣanvɔɣ kɔtasi nantu. ¹¹ ɪle Alɔŋ lɔlvɔɣ nyɛma apalv nyɛma tike kɔ tɔkɔna pɛ tɔɣɔnaya ŋke. Mpi tɔ, kɔtaya ŋka pa kɔna Tacaa ke mpɔ tɔ, ka hɔɣɔlvɔv kɛ pa nyɛm kɛ tam tɔɔ kɛ. Pɛ tɔɔ kɛ ye yɔlv kpai tv wei ɪ ta ke Alɔŋ lɔlvɔɣ tv tɔ, ɪ tokinaa, ɪsu ɪ sɛpa.

¹² Mpɔɣɔ Tacaa tɔma Moisi sɪ:

¹³ Ye pa kpawa Alɔŋ na ɪ pɛyalaa ke kɔtɔlaa, na pɛ pɛli-weɛ nim, pɛ weɛ sɪ pɛ kɔŋna-m kuhav ke mɔlvum kiloonaa toosoɣo paa kuyaku ŋku. Hɔɣɔlvɔv ke tananɪ na lɛŋkv ke taanaya. ¹⁴ Paa nuɣuti mɔlvum mpɛɣi na nim, na pɛ tɔ pɛ petepetaya ke nyɛɣɔlvɔv kuwalvɔv tɔɔ. Pɛ waali ɪlena pɛ putɛti-ke na pɛ pona kɔtaya tɔlate tɔɔ, na Tacaa lanɣle hɛɛna kɔtaya ŋke ka sɔsɔɣ.

¹⁵ Ye waatu nɔɣɔlv pa kpa Alɔŋ lɔlvɔɣ nyɛma taa nɔɣɔlvɔv kɔtɔlv sɔsɔ sɪ, ɪ lɛɛti kupɛŋ lonte. Kuhav kulɔmɔɣv ŋkuvɔv ɪ kɔ kɔna, na ɪ nyayasi pɛ tɛnaya Tacaa mɔ. Pɛ kɛ ma kiiu tam tɔɔ nyɛŋkv kɛ. ¹⁶ Ye kɔtɔlv konna ɪ mayamaya ɪ tɔɣɔnaya kuhav, pɛ weɛ sɪ pɛ nyayasi pɛ tɛnaya, pɛ taa pulv feɪ tɔɣɔv.

ɪsɔɣatv husvɔɣ kɔtaya tɔɔ kusɔsɔtu

¹⁷ Mpɔɣɔ Tacaa tɔma Moisi sɪ: ¹⁸ Telasi Alɔŋ na ɪ pɛyalaa ke ɪsɔɣatv husvɔɣ kɔtasi kusɔsɔtu.

Lonte nte tɛ taa pa lentɔɣi kɔtasi nsi koko lusaa tɔ, sɪ tɔla tɔɣo paa lentɪ ɪsɔɣatv husvɔɣ nyɛnte tɔtɔ. Pɛ nantu ke kate taa kate pulvɔɣv. ¹⁹ Kɔtɔlv wei ɪ lapa pɛ tɛmlɛ tɔ, tɛsulle cɔkɔle kɔtaya taa kɛ pɛ weɛ sɪ ɪ tɔɣo-tɔɣi lonte nte tɛ wɛna tɛ mpaa tɔ tɛ taa. ²⁰ Ye yɔlv ke yɛm ɪ tokinaa, ɪ lepa. Tɛ calɛm ɪ yawa pulvɔv tɔɔ, lonte kulɔmtɔle ntɛ tɛ taa kɛ paa nyaali-wɪ. ²¹ Ye cvɔv tiipile taa kɛ pa tɛsa pɛ nantu, ye pa tɛma pɛ weɛ sɪ pɛ yɔkɪ-teɛ. Ama ye nyɛɣɔlvɔv kusɛɛmɔvɔv nyɛnte taa, ɪle pɛ nyaali-teɛ teu, na pɛ kilisina lum ke sɔsɔm. ²² Kɔtɔlaa na pa tɛɛsi taa apalaa tike kɔ tɔɣɔna nantu nti. Pɛ taya pulv, tɛ kɛ kate taa kate pulvɔɣv. ²³ Ama ye pa svuna kpɛnte nte tɛ calɛm ke tɛsulle cɔkɔle taa, na pɛ lana ɪsɔɣatv husvɔɣ kɔtaya ke ɪsɔ tɔɣaya taa, tɛ nantu feɪ tɔɣv tɔtɔ. Pɛ weɛ sɪ pɛ nyayasi-tɔɣi koko kɛ.

7

Taɣanvɔɣ sɔsɔ tɔɔ kusɔsɔtu

¹ Mpɔɣɔ Tacaa tasaa sɪ: Taɣanvɔɣ sɔsɔ kusɔsɔtu ntɔ. Tɛ kɛ kate taa kate pulvɔv.

² Lonte nte tɛ taa pa lentɔɣi kɔtasi nsi koko lusaa tɔ, sɪ tɔla tɔɣo paa lentɪ ɪsɔɣatv husvɔɣ sɔsɔ nyɛnte tɔtɔ. ɪlena kɔtɔlv ŋmɔsi tɛ calɛm kɛ kɔtaya tɔlate kɔŋkɔmɛŋ tɔɔ. ³ ɪlena pɛ kɔɔli kpɛnte nim cɔlv nim cɔlv tɛna. Pɛ kpɛɣav pɛ tɛna mpi pɛ pama pɛ taa lotu tɔ tɔ, ⁴ na timpee naale na a nim, na kɔŋkɔmɛŋ taa nyɛm. ɪsu pa lɛsvɔv hɔɔle na pɛ kpɛnna timpee tɔ. ⁵ ɪlena kɔtɔlv nyayasi pɛ tɛnaya kɔtaya tɔlate tɔɔ. Taɣanvɔɣ kɔtaya nte. ⁶ Kɔtɔlaa tɛɛsi taa apalaa tike kɔ tɔɣɔna nantu ntɔɣi lonte nte tɛ wɛna tɛ mpaa tɔ tɛ taa. Mpi tɔ, tɛ kɛ kate taa kate pulvɔv. ⁷ Taɣanvɔɣ kɔtaya na ɪsɔɣatv husvɔɣ nyɛŋka pɛ kusɔsɔtu wɛ kulɔmtv kɛ. Kɔtɔlv wei ɪ lapa pɛ tɛmlɛ tɔ, ɪni ɪ tɛnna pɛ nantu kukaasɔtu.

Kɔtɔlaa nyɛm

⁸ Ye ɪsu nɔɣɔlv kɔna kpɛnte sɪ ɪ laki kɔtaya ŋka koko lusaa tɔ. Kɔtɔlv wei ɪ lapa pɛ tɛmlɛ tɔ, ɪni ɪ tɛnna tɛnvɔv. ⁹ Ye pa kɔna ɪsɔ ke tɔɣɔnaya kuhav, ɪsu potopoto, yaa kakalasi, yaa petepetaya, yaa kutɔŋɛm, ɪle

kətulv wei ɪ lapa pə təmlə tə, unɪ ɪ tənna.
¹⁰ Ama pə kaasa təɔnaya kuhaan lələn
 tə. Paa nim kusitaya yaa kpɛtɛ nyənka,
 kətəlaa taləɣəna pə tənaya teitei.

Nəɣə kulumaya kpɛntuyv kətasi təə
 kusəsutv

¹¹ Nəɣə kulumaya kpɛntuyv kətasi nsi pa
 lakɪ Tacaa tə sɪ kusəsutu ntə.

¹² Ye seetu kətaya kɛ pa lapa, pa pukina
 tətəɣə kukusum fɛi kakalasi nsi pa sita nim
 tə, pə pɛtɛpetasi nsi sɪ təə pa taa-wɪ tə,
 na mulum kupam mpi pa nuɣutina-wɪ tə
 pə kakalasi. ¹³ Pələ pə paasi, pa səsəɣɪ
 kukusum potopoto kɛ seetu kətaya ŋkɛ ka
 təə. ¹⁴ Ilɛna pə ləsi kakalasi nsi sɪ təm tooso
 təə kɛ kulumaya kulumaya, na pə kpaasi
 isətəa kɛ lə kətaya təlɛtɛ kiŋ. Ilɛna kətulv
 wei ɪ ŋmusa kpəntɛ caləm kɛ tə kəŋkəmənɔ
 təə tə, ɪ kpaɣa səlɛ. ¹⁵ Ye seetu kətaya
 kpəntɛ nantv ilɛ, pə wɛɛ sɪ kuyaku ŋkɪ ku
 mayamaya kɛ paa təɣə-tɪ, pə fɛi sɪ tɛ fɛ tɛv.

¹⁶ Ye isu nəɣəlv lapa nəɣə kulumaya
 kpɛntuyv səsɪ, yaa ɪ ka su nəɣə, ilɛna ɪ
 la pə səsɪ, pa pəsəɣɪ na pə təɣə pə nantv
 kɛ kuyaku ŋkɪ, na pə təɣə pə kukaasətv
 kɛ pə tɛv kufemuyu. ¹⁷ Ye tə tala kuyaku
 tooso nyənku wulɛ, ilɛ pə wɛɛ sɪ pə wə-
 təɣɪ kəkə. ¹⁸ Wei ɪ təɣə pə nantv kɛ kuyaku
 tooso nyənku wulɛ, Tacaa kaa mu ɪ kətaya.
 Pəyɛlɛ ɪ kətaya kaa waasi tətə. Pə pəsə
 kusəɣətv puləpɪ kɛ. Ye wei ɪ təɣaa pə
 məli ɪ nyuvv taa. ¹⁹ Ye pə nantv ɪ tokina
 asilima puləpɪ, tə fɛi təɣəv tətə. Kəkə kɛ
 paa nyayasi-tɪ.

Pə wɛɛ sɪ mpa pa fɛina asilima tə, pa
 tike paa təɣəna pə nantv. ²⁰ Ye isu nəɣəlv
 wɛ asilima taa, na pə la Tacaa kɛ nəɣə
 kulumaya kpɛntuyv kətaya na pəntv təɣə,
 pə wɛɛ sɪ pə ləsi-ɪ lɛɣɛli kpekələ taa. ²¹ Mpu
 tətəɣə ye nəɣəlv tokina asilima tv, paa yulv,
 paa kpəntɛ. Ilɛna pəntv təɣə kətaya ŋkɛ ka
 nantv. Paa ləsi-ɪ tətəɣə lɛɣɛli kpekələ taa.

Isə kisina ɪ yalaa kɛ nantv nim na tə
 caləm təɣəv

²² Mpəɣv Tacaa təma Moisi sɪ: ²³ Tɛləsɪ
 lɛɣɛli nyəma sɪ: Pə fɛi sɪ ɪ təɣə puləpɪ
 nantv nim. Paa nav yaa heu yaa pəɣ.
²⁴ Kpəntɛ kusəpələ, yaa nte pə kpawa na pə
 calɪ tə, tə nim fɛi təɣəv. Ama ɪ pəsəɣɪ na
 ɪ lana-wəɣɪ paa mpi. ²⁵ Ye nəɣəlv təɣə təla
 nna pa lakɪ Tacaa kɛ kətaya ŋka kəkə lusaa
 tə ka nantv cəka nim nyənka, pə wɛɛ sɪ pə

ləsi-ɪ lɛɣɛli kpekələ taa kɛ. ²⁶ Mpu tətəɣə
 paa timpɪɣɪ ɪ kə caya, pə fɛi sɪ ɪ təɣə sumaya
 yaa wontuyu nakulɪ ku caləm. ²⁷ Ye wei ɪ
 təɣə caləm pə wɛɛ sɪ pə ləsi-ɪ lɛɣɛli kpekələ
 taa kɛ.

²⁸ Mpəɣv Tacaa təma Moisi sɪ: ²⁹ Tɛləsɪ
 lɛɣɛli nyəma kɛ kusəsutvnaa panɛ sɪ: Ye
 yulv lapa nəɣə kulumaya kpɛntuyv kətaya,
 pə wɛɛ sɪ, ɪ ləsi Tacaa paa tɛtɛ kɛ, na ɪ
 cɛlɛ-ɪ. ³⁰ ɪ mayamaya ɪ niŋ kə təkəna na
 ɪ pona Tacaa kɛ nantv nim cəlv nim cəlv,
 na laŋlɛ sɪ pə nyayasi kəkə. Ilɛna ɪ ha
 laŋlɛ ntɛɣɛ Tacaa kɛ lə kətaya təlɛtɛ kiŋ.
³¹ Aləŋ na ɪ pəyalaa pa tətəɣəlv ntɛ. Ilɛna
 kətulv nyayasi nantv nim nyəntv kɛ kətaya
 təlɛtɛ təə. ³² Pə wɛɛ sɪ pə ləsi nəɣə kulumaya
 kpɛntuyv kətaya yulɛ ntəɣəŋ nyəntɛ na pə
 cɛla kətulv. ³³ Kətəlaa taa wei ɪ pukina
 kpəntɛ caləm na tə nim kɛ kətaya təlɛtɛ
 təə tə ɪ paa tɛtɛ ntɛ. ³⁴ Tacaa mayamaya
 heelina lɛɣɛli nyəma mɛ sɪ, ɪ ləsi nəɣə
 kulumaya kpɛntuyv kətaya kpəntɛ yulɛ, na
 pə laŋlɛ na ɪ cɛla kətulv Aləŋ na ɪ ləlvv
 nyəma. Mpi tə, nantv ntɪ tə kɛ pa paa nyəm
 kɛ tam təə kɛ.

³⁵ Mpi mpi pa kəla Tacaa kətasi təə tə,
 pə pəsəɣɪ Aləŋ na ɪ pəyalaa pa nyəm kɛ
 kuyənku pa kpa-wɛɣɛ Tacaa kətuyv təmlɛ
 taa təɣə. ³⁶ Tacaa tuna lɛɣɛli nyəma sɪ, pə
 cɛla-wɛɣɛ kuyənku pa kpa-wɛɣɛ kətəlaa
 na pə pəli pa nyəɣəŋ taa kɛ nim tə. Pə wɛɛ sɪ
 ɪ təkɪ kusəsutv tənɛɣɛ tam təə kɛ.

³⁷ Kətaya ŋka kəkə lusa ka tənə tə,
 na təɣənaa nyənka, na isayətv husuyv
 nyənka, na tasəkələ tayanuyv nyənka, na
 kətəlaa təmlɛ taa suvv nyənka, na nəɣə
 kulumaya kpɛntuyv pə kətasi kiŋ ntɛ.
³⁸ Tacaa suna kiŋ inəɣɪ Moisi kɛ puɣv ŋku
 pa yaa sɪ Holɛv tə ku taa. Kuyaku ŋku
 tətəɣə ɪ twa lɛɣɛli nyəma kɛ wulaya tɛtv
 taa sɪ, pə lakɪ-ɪ kətasi nsi.

KƏTƏLAA KANCAALAYA NYƏMA TƏMLƏ TAA SUVV

8

Kətəlaa təmlɛ taa suvv kətaya

¹ Mpəɣv Tacaa təma Moisi sɪ: ² Yaa Aləŋ
 na ɪ pəyalaa kɛ tɛsulɛ cəkələ nənəɣə. Ilɛna
 ŋ yɛlɛ na pə kəna kətaya wontu kususutu,
 na pə nim mpi pa pələɣɪ nyuvv taa tə. Na
 pə kəna isayətv husuyv kətaya nav apalv
 nyən, na iwaan naale, na potopotona mpa

pa taa kukusum fei tɔɔ cɛkalaya. ³Ulena í koti lseyeli nyáma kpekále tana tɔtɔɔ lonte íté tɔ taa.

⁴Ímpúyó Moisi lapa isu Tacaa tɔy-í tɔ, na lseyeli nyáma kpekále koti tɔsulle cokále nɔnɔɔ. ⁵Ulena í heeli-we sɪ nti Tacaa suwa tɔɔlɔ. ⁶Ntɛna Moisi yele na Alɔɔ na í pɔyalaa pá kɔɔ na í sɔ-weye kɔtaya lɔm. ⁷Ulena í suu Alɔɔ kɛ pɛtɛɛ toko, na í lɛli-í tampala, na í suu-í capa. Ulena í paa-í kɔtaya pentɛ taka*fa*, na í tamsi í ħmusi kɛ í siyile taa. ⁸Nɔɔlɔyɔ, na pá paaki pa lanɔ taa isu kukunaa paaki saalaya ħka tɔ pɛ taka. ⁹Ulena í paa-í lanɔ huluɔyɔ, na í tɔ ku taa kɛ wala pee taka*fa* kɛ naale. Anɔyɔ pa mayasayana na pá nyɔɔ lɔɔ kuyɔɔtɔtɔ. ¹⁰Ntɛna í temi-í nyɔyɔ saalaya, na í mati ka tɔɔ kɛ lɔɔ kuyɔyɔyɔ. Kule ku kɛ wala kɛ, na ku we isu tɔyɔ ħɛtɔyɔ. Í isɛntaa tɔɔ kɛ í matana kuyɔyɔyɔ ħku, isu Tacaa ka kɛsɔyɔ-í tɔ.

¹¹Ímpúyó Moisi kpaya kɔtaya nim, na í fɛɛni tɔsulle cokále, na tɔ taa wontu tana, na tɔ pɛsɪ lɔɔ nyɔm. ¹²Ulena í ħmusi kɔtaya nim kɛ tɔm naatosompɔɔɔlaya kɛ kɔtaya tɔlatɛ na tɔ wontunaa tɔɔ. Lɔm kusanɔm cemɛ sɔsɔ na pɛ kpetɛ tɔɔ kɛ í ħmusa nim mpi sɪ wontu nti tɔ pɛsɪ lɔɔ nyɔm. ¹³Na í pɛli Alɔɔ nyɔyɔ taa kɛ kɔtaya nim, na í pɛsɪ lɔɔ nyɔɔ. ¹⁴Pɛle pá waali kɛ í yelaa na Alɔɔ pɔyalaa kpatana, na í suu-weye pa capanaa, na í lɛli-weye pa tampalanaa. Ulena í pa-weye pa kahusi kɛ teitei isu Tacaa ka suw tɔ.

¹⁵Ímpúyó Moisi yelaa na pá kɔna isayatu husɔyɔ kɔtaya nav apalɔnyɔɔ. Ulena Alɔɔ na í pɔyalaa pá tani niɔ kɛ í nyɔyɔ tɔɔ. ¹⁶Ímpúyó Moisi lenta-í, na í lii mpɔle kɛ í calɛm taa, na í nyɔtɔ lɔɔ kɔtaya tɔlatɛ ħkuluyasi taa ħɛlɔɔɔ tɔɔ, na pá tayani-tɛ. Ulena í pɛli calɛm kukaasɛm kɛ kɔtaya tɔlatɛ tɛɛ. Ísɛna í lapa na kɔtaya tɔlatɛ pɛsɪ lɔɔ nyɔntɛ na pá lakana-tɛyɛ isayatu husɔyɔ kɔtasi tɔɔlɔ. ¹⁷Ímpúyó Moisi kɔla nim tana, mpi pɛ pama kɔntɛ lotu tɔɔ tɔ. Paa timpee naale na a nim, na í sɛti ħɔɔlɔ nɔɔɔ, na í nyayasi pɛ tanaɔ lɔɔ kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ. ¹⁸Pɛ kaasɛyɔ nav unɪ í tɔnɔyɔ na í nantu na pɛ taa lotu, ulena pá luna pɛ

tanaɔ tesikile waali, na pá nyayasi kɔkɔ, isu Tacaa ka suw tɔ.

¹⁹Ímpúyó pa kɔna kɔtaya ħka kɔkɔ lusa ka tana tɔ ka iwaav, na Alɔɔ na í pɔyalaa pá tani pa niɔ kɛ ku nyɔyɔ tɔɔ. ²⁰Moisi lenta-ku, ulena í ħmusi ku calɛm kɛ kɔtaya tɔlatɛ kɔɔkɔmɔɔ tɔɔ. ²¹Ulena í faya-kuyɔ piliɔasi, na í nyayasi pɛ na pɛ nyɔyɔ na pɛ nim. ²²Ulena í nyaali lotu na nɔɔkpaasi kɛ lɔm, na í nyayasi pɛ na nantu nti tɔ kaasaa tɔɔ kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ. Kɔtaya ħka kɔkɔ lusaa tɔɔlɔ. Ka sɔsɔyɔ kɛ Tacaa caaki.

²³Ímpúyó Moisi yelaa na pá kɔna iwaav naale nyɔɔ ħku paa la kɔtaya na pɛ sɔsɪ Alɔɔ na í pɔyalaa kɛ kɔtɔlɔa tɔmlɛ taa tɔ. Ulena pá tani pa niɔ kɛ ku nyɔyɔ tɔɔ. ²⁴Ímpúyó Moisi lenta iwaav ħku, ulena í lii ku calɛm na í taa-wɔyɔ Alɔɔ ħkpaɔyɔ nɔɔɔɔ nyɔɔ taa. Í taa-wɔ tɔtɔɔ í apalɔmpɔle nɔɔɔɔ nyɔntɛ tɔɔ, na í apalɔnɔmpɔle nɔɔɔɔ nyɔntɛ tɔɔ tɔtɔ.

²⁵Ulena í yele na Alɔɔ pɔyalaa kɔɔ na í taa calɛm tɔtɔɔ pa nɔɔɔɔ ħkpaɔɔ nɔɔsɪ taa, na pa nɔɔɔɔ apalɔmpee na apalɔnɔmpee tɔɔ. Ulena í ħmusi calɛm kukaasɛm kɛ kɔtaya tɔlatɛ kɔɔkɔmɔɔ taa. ²⁶Ímpúyó Moisi kpaya iwaav nantu nim nyɔntɔ. Ísu suka, na lotu taa nim, na ħɔɔlɔ nɔɔɔ, na timpee naale na a nim, na yule nɔɔɔɔ nyɔntɛ. ²⁷Ulena í lɛsɪ kukusum fei potopotonaa mpa pa ha lɔɔ tɔ, pa tɔku taa kɛ pɛ kakalaya kulɔmɔɔ, na nim nyɔɔka, na tinte pɔɔɔlɛ, na í su nantu nim nyɔntɔ na nɔɔɔɔ yule pɛ tɔɔ. ²⁸Ulena í tɔ pɛ tanaɔ Alɔɔ na í pɔyalaa pa niɔ taa, na í heeli-we sɪ pá ha-tɔyɔ Tacaa. ²⁹Pɛ waali kɛ Moisi mu kuhaaɔ unɔyɔ pa niɔ taa na í nyayasi-í kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ kɛ kɔtasi nsi kɔkɔ lusaa tɔ sɪ tɔɔ. Kɔtɔlɔa tɔmlɛ taa suw kɔtaya nte. Pɛ kɔtaya ħka kɔkɔ lusa ka tana tɔɔlɔ. Pɛ sɔsɔyɔ kɛ Tacaa caaki. ³⁰Ímpúyó Moisi kpaya kɔtɔlɔa tɔmlɛ taa suw kɔtaya kɔntɛ lanɔ, na í ha Tacaa kɛ kɔtaya tɔlatɛ kiɔ. Ulena nantuɔ ħku ku pɛsɪ Moisi nyɔɔku isu Tacaa ka suw tɔ.

³¹Pɛ waali kɛ í kpaya kɔtaya nim, na calɛm mpi pu we lɔɔ kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ tɔɔ pɔɔ, na í ħmusi Alɔɔ na í wontu tɔɔ. Na í pɔyalaa na pɛle pa nyɔntɔ tɔɔ tɔtɔ. Ulena

a 8:7 kɔtaya pentɛ taka: Wontuyɔ ħku pa yaa sɪ kɔtaya pentɛ tɔ, ku kɛ kɔtɔlɔa toko a 8:8 wala pee taka: Pɛ kɛ kɔtaya wontu nti pa naakayana lɔɔ luyɔ nyɔntɔ tɔɔ. Tɔ ta nyɪ isɛna pa lakayana-tɪ tɔ.

Alɔŋ na ɪ pəyalaa na pa wontu kususutu pa pəsi lso nyəm.

³¹ M'pɔyɔ Moisi heela Alɔŋ na ɪ pəyalaa si: ɪ təsi heu apalu naale nyəŋ nantu ke tɔsulle cokəle nɔnɔyɔ. ɪlɛna ɪ tɔyɔ-təyɪ tənaya mə mayamaya, na potopotonaa mpa pa lapa kotaya tɔɔ tɔ. ɪsu mə keesuyu-mɛ tɔ. ³² Ye pə kaasa nantu yaa potopoto, pə wɛɛ si ɪ ká wɔ kɔkɔ. ³³ ɪ ká caya tɔsulle cokəle nɔnɔyɔ ke kuyɛɛŋ naatosompɔyɔlaya. Pə fɛi si ɪ lu tənə. Haləna mə tɔmlɛ taa suvu kotaya kuyaku kancaalaya na kantəkaya nyɛŋku wule. ³⁴ Tacaa mayamaya siina si pə la ɪsu pə lapu sɔŋa ɪsəntɔ tɔ. ɪlɛna pácɔ pə husi mə ɪsayatu. ³⁵ ɪ caya tɔsulle cokəle nɔnɔyɔ ke ilim na ahoo ke wɛɛ naatosompɔyɔlaya unɪ na ɪ tɔkɪ Tacaa kususutu. ɪlɛ ɪ kaa sí. Moisi si: Nti lso heela-m tɔyɔlɛ.

³⁶ M'pɔyɔ Alɔŋ na ɪ pəyalaa pa lapa nti Tacaa ka heela Moisi na ɪ tɛləsi-wɛ tɔ.

9

Alɔŋ na ɪ pəyalaa pa kancaalaya kɔtasi

¹ M'pɔyɔ kuyaku pələfɛi naanowa nyɛŋku wule, Moisi yaa Alɔŋ na ɪ pəyalaa na ɪsɛyɛli səsaa tɔtɔ. ² ɪlɛna ɪ heeli Alɔŋ si: Caa navle nte tɛ tiili tá caami na paa la-tɛyɛ ɪsayatu husuyɔ kotaya tɔ. Na heu apalu wei ɪ tiili tá caami na paa lapɪ-ɪ kotaya ŋka kɔkɔ lusa ka tənə tɔ, na ɪ kɔna pə naalɛyɛ Tacaa kiŋ. ³ Pə waali, ɪlɛna ɪ tɔ ɪsɛyɛli nyəma na pə kɔna pəŋtuluyɔ ŋku paa la ɪsayatu husuyɔ kotaya tɔ. Na pənaya kulumaya navle na pə ɪwəyaya mpa pa tiili tá caami, na paa la-wɛyɛ kotaya ŋka kɔkɔ lusa ka tənə tɔ. ⁴ Na nav na heu apalu nyəŋ wei paa la nɔyɔ kulumaya kpentuyɔ kotaya tɔ. Na tɔyɔnaya kuhav ŋku pa nuyutina nim tɔ. Mpi tɔ, sɔŋa mayamaya ke Tacaa ká huli-mɛyɛ ɪ ti.

⁵ Waatu wei pa kɔna tɔsulle cokəle nɔnɔyɔ ke mpi mpi pə həla Moisi yaawa tɔ ɪlɛna ɪsɛyɛli nyəma tənə kpətəna cokəle n̄tɛ na pá sɔŋ lso tɔyaya kiŋ. ⁶ ɪlɛna Moisi tɔ si: Nti Tacaa tɔ-mɛ tɔyɔlɛ. ɪ la-ti, na lso teeli wɛɛ mə həku.

⁷ M'pɔyɔ Moisi toma Alɔŋ si: Kpətəna lso kotaya tɔlate na ɪ ləsi tɔ tɔɔ ké ɪsayatu husuyɔ kotaya, na ŋka kɔkɔ lusa ka tənə tɔ. ɪlɛna ɪ la ɪsayatu husuyɔ kotaya ke ɪ na yəlaa pa nyɔɔŋ tɔɔ. Pə waali, ɪlɛna ɪ la yəlaa nyɔɔŋ tɔɔ ké kotaya, na ɪ la-wɛyɛ ɪsayatu husuyɔ nyəŋka, ɪsu Tacaa suw tɔ.

⁸ M'pɔyɔ Alɔŋ kpətəna lso kotaya tɔlate, na ɪ lenti navle na ɪ la-tɛyɛ ɪ ɪsayatu husuyɔ kotaya. ⁹ ɪlɛna ɪ pəyalaa pona-ɪ tɔ caləm na ɪ lii pə taa ké mpələ. ɪlɛna ɪ taa lso kotaya tɔlate hələnɔyɔ tɔɔ, na ɪ pəli-wəyɪ tɔ tɛɛ. ¹⁰ Kɛlɛna ɪ nyayasi tɔ tɔɔ ké kpəntɛ nim cɔlɔ nim cɔlɔ. Na timpee na həɔlɛ, ɪsu Tacaa tɔyɔ Moisi tɔ. ¹¹ Pə yela nantu na tɔnuyɔ, ɪlɛna pá luna tɛsikile waali na pá nyayasi kɔkɔ.

¹² M'pɔyɔ Alɔŋ lenta heu apalu nyəŋ wei kɔkɔ lusiɪ ɪ tənə tɔ. ɪlɛna ɪ pəyalaa cɛlɛ-ɪ kpəntɛ caləm na ɪ ŋmusi-wəyɪ kotaya tɔlate kɔŋkɔmɔŋ taa. ¹³ Na pá cɛlɛ-ɪ tɔtɔyɔ tɔ nyuyɔ na tɔ nantu na pá sɛta-təyɪ tilima, na ɪ nyayasi-təyɪ lso kotaya tɔlate tɔɔ. ¹⁴ ɪlɛna ɪ nyaali pə taa lotu na nɔŋkpaasi na ɪ nyayasi-təyɪ nantu lenti tɔɔ.

¹⁵ Pə waali ké Alɔŋ lapa Tacaa ke yəlaa kɔtasi. ɪ kpaya pəŋtuluyɔ ŋku yəlaa ka kɔna pa ɪsayatu husuyɔ tɔɔ tɔ. ɪlɛna ɪ lenti-ku, na ɪ lá-kuuyɔ kotaya ɪsu ɪ ka lapu navle tɔ. ¹⁶ M'pɔyɔ ɪ lapa kpəna naale ɪnəyɪ kotaya ŋka kɔkɔ lusa ka tənə tɔ, ɪsu pa suw tɔ. ¹⁷ ɪlɛna ɪ pona tɔyɔnaya kuhav, na ɪ cosɪ ŋkute na ɪ nyayasi-tɛyɛ kotaya tɔlate tɔɔ, na ɪ kpennə paa kuyaku ŋku ku kotaya ŋka kɔkɔ nyaya ka tənə tɔ. ¹⁸ M'pɔyɔ ɪ lenta nav na heu apalu wei yəlaa ka kɔnaa si pa lakɪ nɔyɔ kulumaya kpentuyɔ kotaya tɔ. ɪlɛna ɪ pəyalaa cɛlɛ-ɪ kpəna anɪ a caləm na ɪ ŋmusi lso kotaya tɔlate kɔŋkɔmɔŋ tɔɔ. ¹⁹ Na pá cɛlɛ-ɪ tɔtɔyɔ nav apalu nyəŋ nantu nim nyəntu, na heu apalu nyəŋ suka, na pə taa lotu tɔɔ nim na timpee na həɔlɛ. ²⁰ ɪlɛna ɪ tənɪ nim cɔlɔ nim cɔlɔ nantvnaa mpɛyɛ kpəna anɪ a naale a laŋa tɔɔ. ɪlɛna Alɔŋ nyayasi nantu nim nyəntu ntəyɪ kɔkɔ ke kotaya tɔlate tɔɔ. ²¹ Na ɪ ha Tacaa ke laŋa anɪ na ntəyɔŋ yule ke lso kotaya tɔlate kiŋ ke teitei ɪsu Moisi ka keesuyɔ-ɪ tɔ.

²² Waatu wei Alɔŋ tema ɪsayatu husuyɔ kɔtasi na nsi kɔkɔ lusa si tənə tɔ na nɔyɔ kulumaya kpentuyɔ nyəŋsi ke lapu, ɪlɛna ɪ kpaa si ɪ niŋ na yəlaa tɔɔ na ɪ tənɔsi-wɛyɛ nɔyɔ kupan̄ka. ɪlɛna ɪ lu lso kotaya tɔlate tɔɔ na ɪ ti.

²³ M'pɔyɔ Moisi na Alɔŋ pa suvu tɔsulle cokəle taa. Waatu wei pa luwa, ɪlɛna pá tənɔsi yəlaa ke nɔɔsi kupan̄si. ɪlɛna Tacaa teeli na yəlaa tənə həku. ²⁴ Tənaya kɔkɔ kulaa na ká nyaya kotaya ŋka kɔkɔ lusa ka

təna tɔ, na nantv nim nyəntv. Yəlaa təna nā mpv, ɛlɛna pā yaya laɲhulɔmlɛ kakiisasi na pā hoti pa isentəɔ kɛ atɛ.

10

Láyáxa tɔɔ kʊsəsutv

¹ Ḿpúyó Alɔɲ pəyalaa naale, Natapɪ na Apihu, pa kpaya pa tulaalv cofolona na pā hee kəko na pā tó tulaalv kɛ ka tɔɔ. ɛlɛna pā lá Tacaa kɛ tulaalv kɔtaya kpai nyəɲka. Pa ta təɲ isəna ɛsɔ ka suwa tɔ. ² Tənaɲa kəko nakəli luna cokəle taa, na ká nyaya-wɛyɛ kpakpaa na pa ɛsɛ. ³ Mpuyɔlɛ Moisi tɔma Alɔɲ sɪ: Tacaa tema-mɛyɛ-təyɪ kpaalɔyɔv kɛ saa wei ɪ təɲaya sɪ:

Ma caaki kɛ sɪ mpa pa kpətəɲəna-m tɔ, pā nyana ma tanəɲɲ wɛɛtv, na pā tu-m teeli kɛ yəlaa təna kiɲ.

ɛlɛna sɔyɔntv anaam pu Alɔɲ na ɪ su təkulum.

⁴ Ḿpúyó Moisi yaa Alɔɲ caa taalv Wusiyeɪ pəyalaa, Mikayɛɛli na ɪlisafan sɪ: Í polo í kpaya mə tɛɛtvnaa mpa pa səpa tɔyɔ cokəle kiɲ, na í luna na í hatələnə tɛsikile. ⁵ ɛlɛna pā polo pa ləsi sətəa mpe, na pa capanaa kɛ tɛsikile waalt, ɛsu Moisi yɔɲɔtvɔyɔ tɔ. ⁶ Ḿpúyó Moisi heela Alɔɲ na ɪ pəyalaa lɛlaa naale, ɪlasaa na ɪtamaa sɪ: Í taa yeɛ mə nyɔɔsi sɛyɛlvɔy, yaa í cəli mə wontu kɛ láyáxa tɔɔ. Pá taa kɔɔ na í kəna mə tɔɔ kɛ sɛm, na Tacaa mv ɪsɛyɛli kpekəle təna na pánán. Í yeɛ mə tɛɛtvnaa ɪsɛyɛli nyəma na pā caya mpa ɛsɔ kəna kəko tɔ pa láyáxa. ⁷ Alɔɲ pa mayamaya pā taa hatələnə tɛsulle cokəle nənɔyɔ təna. Pá taa kɔɔ na pā sí. Pə taya pulv, kɔtaya nim mpi pa pəla-mɛ tɔ, pə pəsa-mɛyɛ Tacaa tɛmlɛ nyəma kɛ.

Ḿpúyó Alɔɲ na ɪ pəyalaa pa mvwa Moisi tɔm nti.

Sulvm tɔɲ nyəm tɔɔ kʊsəsutv

⁸ Ḿpúyó Tacaa tɔma Alɔɲ sɪ: ⁹ Pə fɛi sɪ nyana nyá pəyalaa mə taa nɔyɔlv í nyɔɔ sulvm, yaa kʊkʊkʊm napəli, na pácɔ í svv tɛsulle cokəle taa. Ye í lapa mpv, í ká sɪ. Kiiu ŋkʊ pə wɛɛ sɪ mə na mə lulɔyɔ nyəma í ká tɔki tam tɔɔ tɔyɔlɛ. ¹⁰ ɛlɛna pácɔ í pəsi na í fayasi tɔɔ nyəm na kpai nyəm, na asilima na kupam. ¹¹ Í taa nyɔɔ-wɪ tɔtɔyɔ waatv wei ɪ sɛyɛsəyɪ ɪsɛyɛli nyəma kɛ kiɲ wei ɪ təna Tacaa ka hula Moisi na í teləsi-mɛ tɔ.

Kɔtaya nantv tɔɔ kʊsəsutv

¹² Ḿpúyó Moisi heela Alɔɲ na ɪ pəyalaa naale, ɪlasaa na ɪtamaa mpa pə kaasa-ɪ tɔ sɪ: Í kpaya Tacaa tɔyɔnaya kʊhav ŋkʊ kəko nyayaa na kó kaasi tɔ. ɛlɛna í tó kʊkʊsvm fɛi kakalasi, na í tɔyɔ-səyɪ ɛsɔ kɔtaya tɔlatɛ kiɲ. Mpi tɔ, pə kɛ kate taa kate tɔyɔnaya kɛ. ¹³ ɛsɔ lonte kate nyəntɛ taa kɛ í ká tɔyɔ-kɛ. Tacaa tɔyɔnaya kʊhav ŋkʊ ɪ ha Alɔɲ na ɪ piya kɛ pa paa tɛtɛ ɛsu ɪ ka heeluyv-m tɔyɔlɛ. ¹⁴ Tɔla wɛna ɪsɛyɛli nyəma lakɪ nɔyɔ kʊlɔmayə kpɛntɔyɔv kɔtaya, na pā ha laɲlɛ na yule kɛ Tacaa kɛ ɛsɔ kɔtaya tɔlatɛ kiɲ tɔ, tə pəsa mə paa nyəm kɛ. ɛlɛ nyana nyá pəyalaa na mə alaa nyəma í ká tɔyɔna-təyɪ lonte nanɲɲ nyəntɛ taa. ¹⁵ Pə wɛɛ sɪ ɪsɛyɛli nyəma í kəna yule na laɲlɛ, na pə sɔɔsəna nim cɔlv nim cɔlv nantv. Təɛyɛ kətəlaa wəki kəko kɛ kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ kɛ waatv wei pa tema-təyɪ Tacaa kɛ hav kɛ kɔtaya tɔlatɛ kiɲ tɔ. ɛlɛna tá pəsi nyana nyá pəyalaa mə nyəntv kɛ tam tɔɔ ɛsu Tacaa yɔyɔtvɔy tɔ.

¹⁶ Ḿpúyó Moisi pɛɛka pəɲtvɔlv ŋkʊ pa lapa kɔtaya kɛ yəlaa ɛsəyɔtv husvɔy tɔɔ tɔ kʊ tɔm. ɛlɛna í nu sɪ pa nyayasa-kʊyɔ kəko. Ntɛna í mv pánán na Alɔɲ pəyalaa ɪlasaa na ɪtamaa. Ḿpúyó í pɔɔsa-wɛ sɪ: ¹⁷ Pepe tɔɔ kɛ í tá tɔyɔ kɔtaya ŋkɛ ka nantv kɛ lonte kate nyəntɛ taa? Mpi pə tɔɔ tɔ, pə kɛ kate taa kate tɔyɔnaya kɛ. Tacaa ka hana-mɛyɛ kpəntɛ ntɛ sɪ í waasi ɪsɛyɛli kpekəle kɛ pa kawalaya. ɛlɛna í lá pa nyɔɔɲ tɔɔ kɛ ɛsəyɔtv husvɔy kɔtaya. ¹⁸ ɪ kpəntɛ caləm ta polo ɛsɔ təyaya taa, pu wɛɛ kɛ sɪ í tɔyɔ tə nantv kɛ lonte kate nyəntɛ taa, ɛsu maa heeluyv-mɛ tɔ.

¹⁹ Mpuyɔlɛ Alɔɲ cɔwa Moisi sɪ: Nyəm, saɲa kɛ ma pəyalaa lapa pa ɛsəyɔtv husvɔy kɔtaya, na ŋka kəko lusa ka təna tɔ. Pəcɔ n nyəma laɲwakəllɛ nte tə mayana-m tɔ. Maa pəsi na má tɔyɔ ɛsəyɔtv husvɔy kɔtaya kpəntɛ nantv na? Tacaa laɲlɛ ká heena-m?

²⁰ Moisi nuwa tɔm nti, ɛlɛna ɪ mv-tɪ.

MPI PƏ Kɛ ASILIMA NA MPI PƏ Kɛ KUPAM Tɔ PƏ TɔM

11

Tɔla asilima nyəna na kupana pə tɔm

¹ Ḿpúyó Tacaa heela Moisi na Alɔɲ sɪ: ² Í teləsi ɪsɛyɛli nyəma sɪ, atɛ tɔla taa, nna nna í ká tɔyɔ tɔyɔlɛ, ³ nna a acɔwa fayaa, na á wɛna talasi tɔ. ⁴ Ama pə fɛi sɪ í tɔyɔ

yooyo, na puɣu namaya, na kpaca. Tɔla anɪ a wena talasi yaa, ɪle a acɔwa ta faya kɛ. ⁷Pɛ fɛi sɪ ɪ tɔɔ afa tɔtɔ. Mpi tɔ, paa ɪ acɔwa fayaa tɔ, ɪ fɛina talaya. ⁸Pɛ wɛɛ sɪ ɪ nyɛni tɔla anɛɣi asilima nyɛna kɛ. ɪ taa tɔɔ-yɛ. Pɛcɔ ɪ taa tokina a kusɛpɛɛ kɛ tokinau mayamaya.

⁹Ye pɛ kaasa lum taa wontu ɪle, ɪ tɔɔ tiina wena a wena lum yaalɛɣ na sɛtu tɔ. ɪ kii wena a fɛina mpɔ tɔ. ¹⁰Pɛ kaasɔɣu lum tɛna taa wontu lentɪ, yaa pɛ nyamanyamanaa mpa pa fɛina lum yaalɛɣ na sɛtu tɔ, pɛ kɛ-mɛɣɛ acaalɛtu kɛ. ¹¹ɪ nyɛni-tɔɣi asilima, ɪ taa tɔɔ-tɪ, yaa ɪ tokina tɛ kusɛpɛtu. ¹²ɪ kii lum taa wontu tɛna nti tɛ fɛina lum yaalɛɣ na sɛtu tɔ.

¹³⁻¹⁹Sumasi nsi pɛ wɛɛ sɪ ɪ nyɛni asilima na ɪ kii sɪ tɔɔɔ tɔɔɔɔ: Yepeleku, na kpimle, na hekɛɛ, na katɛkatɔɣu, na taataa, na tɔɔɔnakpeluɣu, na kɔlaalɔɣu, na tintɛkɛɔɔɔ, na sɛmɔɣu, na sɪ piitimnaa tɛna.

²⁰Pɛ wɛɛ sɪ ɪ nyɛni asilima kɛ nyamanyamanaa mpa pa tɛna pa wena kɛɣ na nɔɔhɛɛ liɣiti tɔ. ²¹Ama ɪ tɔɔ pa taa mpa pa wena kɛɣ na nɔɔhɛɛ liɣiti na nɔɔkpaaɪ na pɛ ɣmaaki tɛtu tɔ tɔ pa tɛna. ²²Pa taa mpa ɪ kɛ tɔɔ tɔɔɔɔ cɛɔɔɣ na ɪ loɔɣa tɛna, na kutolɔɣ na ku loɔɣa tɛna. ²³Pɛ kaasa lentɪ nti tɛ wena kɛɣ na nɔɔhɛɛ liɣiti tɔ, ɪ nyɛni-tɔɣi asilima pɔɔ.

Tɔla na wontu nti tɛ kusɛpɛtu tokinau pilisiɣi yɔɔ tɔ

²⁴⁻²⁵Wontu lentɪ wɛɛ, ye yɔɔ ɪ kpaya tɛ kusɛpɛtu, yaa ɪ tu tokina-tɪ, pɛ pilisa-ɪ kɛ. Pɛ wɛɛ sɪ ɪ cɔtɔ ɪ wontu kususuutu, na ɪ caya ɣpɔɣɔ asilima taa, halɛna taanaya.

²⁶⁻²⁸Nti nti pɛ wɛɛ sɪ ɪ nyɛni asilima tɔɔɔɔ nti tɛ acɔwa ta faya, na tɛ fɛina talasi tɔ. Na nɔɔhɛɛ liɣiti nyɛntɔ tɛna nti tɛ wena sɛkpɛɣ tɔ. Ye wei ɪ kpaya tɛ kusɛpɛtu pɛ wɛɛ sɪ ɪ cɔtɔ ɪ wontu na ɪ caya asilima taa, halɛna taanaya.

²⁹⁻³⁰Wontunaa mpa ɪ kɛ nyɛni asilima kɛ nti nti tɛ tɔɣ tɛ lotu tɔɔ tɔɔɔ kutɔntɔɔɔkpɛnaa camna*fa*, na mpii, na cimlee, na a piitimnaa, na caɣasi. ³¹Wontu sɛkpɛtu nti tɛ taa nti ɪ kɛ nyɛni asilima tɔɔɔɔ. Ye wei ɪ tokina tɛ taa kusɛpɛtu, ɪ kɛ wɛɛ asilima taa kɛ, halɛna

taanaya. ³²Ye tɛ kusɛpɛtu hota wontu nti pa lakɛna tɔ tɛ taa nakɔɔ taa, kɔɔ ku pɛsa asilima kɛ. Paa kusaakɛm, paa wontu kususuutu, yaa tɔntɔɔ pɔɔɔɔ, yaa huluyɔ. Paa wontuyɔ ɣku tɛ, pɛ wɛɛ sɪ pɛ nyaali-kɔɔ na lum na ku caya asilima taa, halɛna taanaya. Pɛ waali kɛ paa nyɛni-kɔɔ kupɛɣkɔ. ³³Ye cɔɣu tiyaya taa kɛ tɛ taa nakɔɔ hotaa. Tiyaɣa na ka taa nyɛm tɛna, pɛsɛɣi asilima kɛ. Pɛ wɛɛ sɪ pa yɔki-kɛ. ³⁴Ye pa pɛla tiyaya ɣkɛ ka taa lum kɛ tɔɔɔɔɔa kupɛɣka tɔɔ, kɛɛ ka pɛsɛɣi asilima kɛ. Yaa pu kɛ kɔntɔntɔɔm kupam, pɛ pɛsɛɣi asilima tɔtɔɔɔ. Paa tiyaya ka kɛ ɣka. ³⁵Paa mpi pɛ tɔɔ kɛ wontu tɛnɛ tɛ taa kusɛpɛtu hotaa, pu pɛsa asilima kɛ. Ye pɛ kɛ potopotonaa masaya, yaa masaya kutasaya taa kɛ ku hotaa, pɛ wɛɛ sɪ pɛ yɔki-kɛɣɛ. Mpi tɔ, pɛ kɛ-mɛɣɛ asilima kɛ, na ɪ kɛ nyɛni-wɔɣi asilima. ³⁶Ama ye ɪsu hite yaa lɔkɔ taa kɛ wontuyɔ kusɛpɛtu hotaa, lum kaa pilisi. ɪle wei ɪ ka tokina-ku tɔɔɔɔ asilima tɔ. ³⁷Ye ɪsu pɛɛ wena pa suwa sɪ pa tuuki tɔ, a tɔɔ kɛ wontuyɔ ɣku ku kusɛpɛtu hotaa, a kaa pilisi. ³⁸Ama ye kutɔtɔɔɔna kɛ pa wɔsa lum, na wontu nti tɛ taa nakɔɔ kusɛpɛtu hoti pɛ taa, ɪle a pilisaa kɛɛ.

³⁹Ye ɪsu kpɛntɛ nte pa ha-mɛɣɛ mpa sɪ ɪ tɔɔ tɔ, tɛ sɛpa, na nɔɔɔɔ tokina-tɛ, ɪ kɛ wɛɛ asilima taa kɛ, halɛna taanaya. ⁴⁰Wei ɪ sɔɣɛla kpɛntɛ ntɛ, yaa ɪ tu tɔɔ-tɛ, ɪ kɛ cɔtɔ ɪ wontu kɛ, na ɪ wɛɛ asilima taa, halɛna taanaya.

⁴¹Pɛ wɛɛ sɪ ɪ kii nyamanyamanaa mpa pa tɔɣ tɛtu tɔɔ tɔɔ, na ɪ nyɛni-wɛɣɛ acaalɛtu.

⁴²Paa mpa pa tuuki, yaa pa tɔɣ nɔɔhɛɛ liɣiti, yaa nɔɔhɛɛ payalɛ tɔ. Pa kɛ-mɛɣɛ acaalɛtu kɛ, pa fɛi tɔɔɔɔ. ⁴³ɪ taa pilisi mɛ tɪ na nyamanyamanaa mpe pa tɛna. ɪ taa telasi mɛ tɔɣi pa asilima. Payɛɛ ɪ taa yɛɛ na pa asilima tɛɛ-mɛ. ⁴⁴Mpi pɛ tɔɔ tɔ, mayalɛ Tacaa mɛ lɔɔ. Pɛ wɛɛ sɪ ɪ fayasi mɛ tɪ na ɪ wɛɛ tɛnaɣɣ. Pɛ taya pɔɔɔ, ma wɛɛ kɛ tɛnaɣɣ. ɪ taa pilisi mɛ tɪ na nyamanyamanaa mpa pa tɔɣ tɛtu tɔɔ tɔ. ⁴⁵Mayalɛ Tacaa, mɛ lɛsɛna-mɛɣɛ ɪcipiti tɛtu taa sɪ ɪ nyɛnɛɣi-m mɛ lɔɔ. Mpɔ tɔ, ɪ wɛɛ tɛnaɣɣ. Mpi tɔ, ma wɛɛ kɛ tɛnaɣɣ.

⁴⁶Kusɛsuto nti ɪ ka tokɔ tɔla na sumasi na lum taa wontu na tɛtu tɔɔ

^a 11:29-30 kutɔntɔɔɔkpɛnaa camna: Pɛɛ pa tɛ mpii nɔɔɔɔɔɔ, ɪ wɛɛtu na ɪ yaasi wɛ tɛitei ɪsu fu. Ama ɪ tɔɔmɣ wɛ ɪsu mpii.

nyamanyamanaa tɔm taa tɔɣɔlɛ. ⁴⁷ Nti tu
faɣasəna-mɛɣɛ wontu kupantu na asilima
nyəntu, na nti tɔ wɛ tɔɣɔu na nti tɔ fɛi tɔɣɔu
tɔ.

12

Asilima keeluyɔ kɔtaya ke alɔ lɔluyɔ
waah

¹ Ἰσχυρὸν Tacaa tōma Moisi si: ² Heeli lseveli nyōma si, ye alu lapa teu, na í loli apaluḡayaya. ³ Iasilima kuyeeḡ nté naatosompḡolaya, ke teitei isu i isōtu nav kuyeeḡ. ⁴ Uena pá peli ḡayaya ke kuyaku ḡalefei naanwua nyēḡku wule. ⁵ Pə waali, uena alu caya kuyeeḡ hiiu na naanwua na tooso, na í taḡayanai i calām asilima. Pə fei si í wiili tēsulle taḡ, yaa í tokina tso pulupu. Haləna i asilima kuyeeḡ tem.

⁵ Ye alɸpəyaya kɛ alɸ lɸlaa, ɸlɛ ɪ caya
asilima taa kɛ cimaasənaa naalɛ, ɪsu ɪ ɪsɔv
nav waatu. Pə waali, ɸlɛna ɪ la kuyɛɛ
nutoso na naatoso tɔtɔ na ɪ taɣanəɣɪ ɪ
caləm asilima.

6 Paa apalupəyaya, yaa alupəyaya ke al
 lulaa. 1 asilima kuyeeŋ teŋ mpv, ləna í caa
 pəndá kəlbəyaya iwəyaya sɪ pá la kətaɣa
 ŋka kəkə lusa ka təna təɣ ɪsəɣatv husuɣv
 kətaɣa. Yaa alukuku, yaa ihokaya. 7 Kətlv
 teŋ kətasi nsəy Tacaa ke lapv ləna í la alv
 ke asilima husuɣv kətaɣa. ləna ɪsə təɣanɪ
 ɪ caləm asilima.

Paa alu lula apalɔpɛyaya yaa alɔpɛyaya
kɔsɛsutu nti paa tɔki tɔɔɔɔɔ.

*Ye asonnyu kaa pæsti na ku hiki iwəyaya
 ɬe, ku caa ihokasi naale yaa alukukunaa
 naale. ɬena pa la sumaya lenka ke kotaya
 ŋka kəkə lusa ka tənə tɔ, na lenka ke
 isayatu husuyu nyənka. Na kətul lapɪ-
 asilima keeluyu sɔsɔ, ɬe pə tayana-i kefe.

13

Yulu tənuyü təə kutəmən təm

¹ Ἰμρόγυ Tacaa heela Moisi na Alorj su.
² Ye mɔlaya, yaa kaav, yaa tɔɔɔɔ lu yulu
 tɔɔɔɔ tɔɔ, na pɔ pɔsi tɔɔɔɔ tɔɔ asilima
 kutɔɔɔ. Ule pa pona pɔntu ke kɔtulu Alorj,
 yaa i pɔyalaa taa nɔɔɔɔ kin. ³ Na ilɛ i
 wiila-t na i nɔ tɔwile ntɛ tɛ taa limaa na
 nyɔɔsi hɔɔɔɔ, ile kutɔɔɔ asilima nyɔɔɔ
 ntɛ. Ule kɔtulu kpaali kpaɔɔɔ si i kɛ
 asilima tu. ⁴ Ye pɔ kɛ tɔɔɔɔ yaa tɔɔɔɔɔɔ,
 na tɔwile tɛ lim na nyɔɔɔɔ kɔhɔɔɔɔɔ
 fɛi, ile kɔtulu su kutɔntu na i mpaɔ

ke kuyeerj naatosompɔyɔlaya. ⁵ Kuyaku
naatosompɔyɔlaya nyəŋku sikiyi lɛna í
tasa kutəntu ke wiiluxu, ye ɪ nawa sɪ təwul-
ńtə tə wɛ mpɔ tə ta layasi, ilɛ ɪ tasa-ɪ suw na
ɪ mpaɐ ke kuyeerj naatosompɔyɔlaya tata.
⁶ Kuyeerj ɪni ɪ tɛwa ilɛ kətulu tasa-ɪ wiiluxu
ke tɔm naale nyəm, ye təwule ńtə tə sala
yem tə ta səsi ilɛ ɪ huli sɪ pə tayɔ kutəŋ, pə
ké lutu ké, pə tɔɔ tə ɪ fɛɪ asilima. lɛna í cɔtɔ
ɪ wontu na ɪ pəsi kupaj. ⁷ Ama ye kutəntu
təwule ńtə tə suw wəŋ ke pələ pə waali ilɛ ɪ
tayani məlvu ke kətulu kin. ⁸ Ye ilé ɪ tasa-
ɪ wiiluxu na ɪ ná sɪ təwule walaa ilɛ ɪ huli
sɪ asilima kutəŋ wenna-ɪ. Ilɛ ɪ ké asilima tu
nté.

⁹ Ye kʷəŋj kʷəseemʷəyʷ taka kpa yʷlɔ, pə pʷikina-ɪ kʷətlɔ tɛyɛ. ¹⁰ Ye ɪ wiila-ɪ na ɪ mɔyana tute kɛ ɪhʷlʷmɔ na tɔ tɔɔ na hiŋ na tɔ nyɔɔsi hʷlʷmɔ ¹¹ ɪlɛ asilima kʷəŋj mɔyamaɣa kɛlɛ, pə fɛɪ sɪ pɔ tɔsa-ɪ suw kɛ pʷeeŋja sɪ pə naaki tɔtɔ. Kʷətlɔ kɔ kpaali kɛ sɪ asilima tʷ. ¹² Ama ye asilima kʷəŋj lʷlɔ pɛɛ kɛ yʷlɔ tɔnʷyʷ tɔna kɛ pə kpaɣɔv ɪ nyʷyʷ na pɔ polo ɪ nɔɔhɛ tɔ, ¹³ ɪlɛ kʷətlɔ wiili kʷətlɔntʷ kɛ tɛu, ye ɪ nawa sɪ kʷ waasa ɪ tɔnʷyʷ tɔna ɪlɛ ɪ hʷlɪ sɪ pɔ tɔ kɛ asilima. Mpi tɔ, ɪ tɔnʷyʷ tɔna hʷlʷmɔ tɔ. ¹⁴ Ama kʷyɔkv ŋkʷ pɔ nawa ɪ tɔɔ kɛ hiŋ ɪlɛ ɪ pɔsa asilima tʷ ntɛ. ¹⁵ Kʷətlɔ kɔ wiilina-ɪ na ɪ kpaali sɪ ɪ kɛ asilima tʷ. Mpi tɔ, ɪnɪ ɪ hʷlɔɣɔna sɪ ɪ wɛna asilima kʷəŋj, na pə kɛ asilima kɛ. ¹⁶ Ye hiŋ mɛlɔyɪ hʷlʷmɔŋ ɪlɛ kʷətlɔntʷ mɛlɪ kʷətlɔ kɪŋ. ¹⁷ ɪlɛ ɪ wiiliyɪ-ɪ na ɪ nɔ sɪ hiŋ hʷlʷmɔ tɔmpɔna ɪlɛnɔ ɪ hʷlɪ sɪ ɪ tɔ kɛ asilima tʷ.

¹⁸ Ye mutē kpa yulb na tš waa ¹⁹ na pš yeľe tšwule na tš we ihulbmav yaa iŕeuv, pə wee sɪ í ná kətulv. ²⁰ Ílê í ká wiili-ı na ye í mayana pə lapa tšwule ke lonte na pə nyoozi hulbmaka, ile asilima kutəj lukəna ntəye mutē taa. Kətulv ká huli sɪ í ké asilima tu. ²¹ Ama ye kətulv í wiila-ı na í ná sɪ tšwule mukaa na pš məlı hulvməj na nyoozi kuhulbmasi fei ile í su kutəntə na ı mpaa ke kuyeej naatosompəyolaɣa. ²² Ye pə soosaa ile kətulv huli sɪ í we asilima, saa unı ile asilima kutəj nté. ²³ Ye tšwule nté tə ta soosi ile pə ké mutē təntəoľovv nté. Pə wee sɪ kətulv í huli sɪ í ta ké asilima tu.

²⁴ Ye kòkò nyaya yulu na pə lonte taa wɛɛ
 ɪhɔlmav yaa ɪsɛɛ, ²⁵ pə wɛɛ sɪ kɔtulɔ ka
 wiili-ɪ, yɛ ɪ nawa sɪ tɛwɛlɛ limaa na pə
 nyɔɔsɪ hɔlmɪ ɪlɛ asilima kutɔŋ sɔvna ntɛɣɛ
 kòkò tɛnyayalɛ tɛna. Kɔtulɔ ká hɔlɪ sɪ ɪ kɛ

asilima tu. Asilima Kutəŋ nté. ²⁶ Ama ye kətulv wiila-i na í tá ná nyəəsi kuhulvmasi ke pə lonte taa. Pəcə lonte ta lim si pə təŋna tem ile kətulv su-i na í mpaa ke kuyeer nyatosompəŋolaya. ²⁷ Kətulv ka wiili-i kuyaku naatosompəŋolaya nyəŋku wule ye í nawa si təwule wala í tənuyv tə, ile í huli si í kə asilima tu. Asilima kutəŋ kuseemuyv nté. ²⁸ Ama ye təwule nté tə saala mpv tə ta wali tənuyv tə, tə pasa kupasv, ile kəkə hiŋ təntəlvuyv nté. Kətulv ká huli si í ta ke asilima tu. Mpi tə, pə kə təntəlvuyv kə.

²⁹ Ye isu kaav yaa lutv*fa* kpawa apalv yaa alv nyuyv yaa í tamaya, ³⁰ kətulv ka wiili hiŋ un na ye í nawa si təwule limaa na pə nyəəsi sēewa atalla, na sí tá yasəli ile í huli si kətulv kə asilima tu. Kaav nté. Mpyú pa yaa si nyuyv yaa tamaya pə asilima kutəŋ. ³¹ Ye kətulv nawa si kaav hiŋ ta lim pəcə nyəəsi pilaa ile í su kətulv na í mpaa ke kuyeer nyatosompəŋolaya. ³² Kətulv ka wiili-i kuyaku naatosompəŋolaya nyəŋku wule ye í nawa si kaav ta səsəsi, pəyele nyəəsi kuseemasi fei na hiŋ ta lim ³³ ile kətulv looli í nyuyv na í sekí timpi taa kutəŋ wē tə na kətulv tasa-i suv ke təm naale nyəm na í mpaa tətəŋv kuyeer nyatosompəŋolaya. ³⁴ Kuyeer un í tēŋ ulena í tasa-i wiiluyv tətə. Ye pə ta səsəsi ile í huli si kətulv fei asilima. í wontu tike ke í ká cəta ulena í pəsi asilima fei tu. ³⁵ Ama ye pəle pə waali ke kaav suv waluyv ³⁶ ile í tasa-i wiiluyv na ye í nawa si kaav təŋna waluyv ke tampana, ile kətulv kə asilima tu nté pə fei si í nəkí pēekuyv ke nyəəsi kuseemasi. ³⁷ Ye təwule nté tə taa tá səsəsi na nyəəsi kəkpeetasí wē, ile kutəŋ temayale, pəntv fei asilima tətə. Pə wē kə si kətulv í huli si í fei asilima.

³⁸ Ye apalv yaa alv nawa í tənuyv tə kə tulŋasi kuhulvmasi ³⁹ ile kətulv wiili-i, ye si ta sē teu ile pə taya kutəŋ isayav nte. Pəntv ta ke asilima tu tətə.

⁴⁰⁻⁴¹ Ye yulv nyuyv leesaa, paa kv taa yaa í tokuyv taa, í ta ke asilima tu nyuvleesuyv nté. ⁴² Ama ye tēlesəle taa tənaya pə lapa mɔlaya na ka hulvni isēv ile asilima kutəŋ nté. ⁴³ Ye kətulv wiila mɔlaya ŋke na í ná ka hulvma isēv ke tampana isu asilima kutəŋ

⁴⁴ ile yulv un í wena asilima kutəŋ nté, í kə asilima tu na pə wē si kətulv í huli mpv. í nyuyv taa kə kutəŋ ŋkv kv kpawa.

⁴⁵ Wontu kucələtv ke pə wē si asilima kutəŋ tu í suu na í ye le í nyuyv ke tayanuyv, na í takí í tantəŋ tə na í kpaaləŋv si: Asilima yoo, asilima. ⁴⁶ Ye asilima kutəŋ í wena wei í pəsa asilima tu kə, na pə wē si í hatələna yəlaa na í caya tesikile waali ke í tike.

Wontu kususuutu tə hŋkpusulaya

⁴⁷ Ye hŋkpusulaya yaya tulŋasi ke heeŋ huntu wontu kususuutu yaa kponkpontu tŋ nyəntv tə, ⁴⁸ yaa pə pəŋ yaa pə kuntunaa yaa kəŋa yaa tənəŋ wontu tə. ⁴⁹ Ulena tulŋasi nsi si wē atəntəte taka yaa isēv, ile pə wē si kətulv í wiili-si. ⁵⁰ í tēŋ si wiiluyv ulena í su hŋkpusulaya tulŋa wontuyv ŋkv na kv mpaa ke kuyeer naatosompəŋolaya. ⁵¹ Ye kətulv tasa wiiluyv ke kuyaku naatosompəŋolaya nyəŋku wule na í ná si tulŋa səsəsi wəŋ ile pə kə hŋkpusulaya ŋka pa kaa pəsi na pá lá na ká tē təŋəle. Wontuyv ŋkv kv pəsa asilima pulupuyvle. ⁵² Pə wē si kətulv í nyayasi kəkə ke wontuyv ŋkv un kv tə wē hŋkpusulaya təŋv. Mpi tə, pa kaa pəsi na pá la na ká tē. Pə tə tə pə wē si pá nyayasi-kuyv kəkə kə. ⁵³ Ama ye kətulv wiilaa na í mayana si tulŋa ta səsəsi wəŋ ke wontuyv ŋkv kv tə, ⁵⁴ ile í ye le na pá cəta-kv na pá su-kv na kv mpaa ke təm naale nyəm tətəŋv kuyeer nyatosompəŋolaya. ⁵⁵ Ye í tasa-kuyv wiiluyv ke kv cətvuyv waali na í ná si tulŋa ta layasi yaasi, paa ka ta wali, paa nyəni-kuyv asilima kə na pá nyayasi-kuyv kəkə. Mpi tə, lonte kulvmtəle ke pə təŋv wontuyv taa na kv waali. ⁵⁶ Ye waatv wei kətulv wiilaa tə í nawa si kv cətvuyv waali tulŋa salaa ile í keesəna ka lonte taa na í seti. ⁵⁷ Ama ye tulŋa tayana luv ke wontuyv ŋkv kv tə, pə wē si kutəŋ təŋna piw nté. Mpv tə, wontuyv ŋkuyv paa nyayasi kəkə.

⁵⁸ Ye pa cəta tulŋa wontuyv na ká husi, pə wē si pá tasa kv cətvuyv ke təm naale nyəm ke na pəcə kv asilima tē.

⁵⁹ Ye hŋkpusulaya yaya tulŋasi ke heeŋ huntu wontu kususuutu yaa kponkpontu tŋ nyəntv yaa pə pəŋ yaa pə kuntunaa

^a 13:29 kaav yaa lutv: Cəne pə paasəna kutəməŋ wei í kpaaki yulv tənuyv tə tə í tike ke. Isu kaav na lutv na pə loŋa təna.

yaa kəŋa yaa tənəŋ wontu təə. Kusəsutu nti
paa tən na pá huləna sɪ tə kɛ asilima nyəntu
yaa kupantu təyɔlə.

14

Polom asilima keeluyu kɔtaya

¹ Mphóyú Tacaa tóma Moisi sí: ² Kusəsutu nti í ká tokí kuyaku nku í laki polom ke í asilima keeluyv kotaya tóyolo. Í pukina-í kótolv, ³ ulena ílé í lu tásikile taa na í wiili-í, í wé í mayanaa sí pə tema kótóntv, ⁴ ulé í to-í na í káa sumasi nsi sí wena sí íse na sí feina asilima tóyó naale na tóyv sósəəv nakulí kv taasi na heej hvntv nti pa lii akpaayala kuvseem tó na nyuluyv nku pa yaa sí hisəpv tó kv piliŋa. ⁵ Pə waali ulena í yele na pá lentí sumasi nsi sí taa leŋka ke seelv lvm heev tóv. ⁶ Ye pə kaasa sumaya íse nyəŋka íle í kpaya kele na tóyv sósəəv nakulí kv taasi, na heej hvntv nti pa lii akpaayala kuvseem tó na hisəpv piliŋa na í ģmilisi pə tənaya sumaya nka pa kowa seelv lvm heev tóv tó ka caləŋ taa. ⁷ Ulena í ģmusí wei uní í kótəŋ tema mpv tó í tóv ké təm naatosompəyolaya. Í teŋ huluyv sí í feina asilima ulena í yele sumaya íse nyəŋka na ká svv nyutu. ⁸ Ulena uní í cətə í wontu na í hv í tənyuv tóv nyəəsi, na í sə lvm ulena í asilima té. Pə waali ké í svvki təsikile. Ama í kaa svv í cəkəle taa ké, haləna kuyaku siki. ⁹ Naatosompəyolaya nyəŋkv wule ke í looliyi í nyuyv na í tantuyv na í ísəhutu na í nyəəsi tənə, na í cətə í wontu na í sə lvm. Íle í asilima keelaa kele.

¹⁰ Pə takı kuyaku pəlefeı naanuwə nyəŋku wule ılenə kəntəntu wei pə waawa mpv tə ı caa ıweesi apəlv nyəŋsi nsi sı tiili tá caamu təyɔ naale na əlvnyəŋka ŋka ka tiili ta caamu təyɔ kuləwəna, na kuhaa mvlum mpi pa nuyutina nim təyɔ kiloonaə pəyɔlayafeı naanuwə, na nim liitili titite. ¹¹ Kətulə wei un ı lakı asilima keəlvuyə kətaɣa tə ı ká su yulv un na kuhaaŋ ke təsulle cəkəle nənyəy ke Tacaa kiŋ. ¹² ılenə ı kpaya ıweesi nsi sı taa leŋka na ı lana-keye tayanuvy kətaɣa na nim liitili tiitile. ılenə ı ha Tacaa ke pə naaleye mɔpúyɔ kətaɣa təlate kiŋ. ¹³ ılenə ı ku ıwəyaya ke ıso lonte taa timpi pa kuyı ısayatv husvuy yaa kətaɣa ŋka kəkə lusa ka təna tə ka kpənte tə. Kətulv tənaa tayanuvy kətaɣa kpənte isu pə wev ısayatv tayanuvy kətaɣa təm taa tə. Pə kə kate taa kate pulvuy. ¹⁴ ılenə kətulv lii kpənte

caləm taa na í taa wei í taɣanəxi í ti tɔ
 ı nkpanɣuɣ ntəɣɔŋ nyəŋku nəɣɔ taa, na í
 niŋ ntəɣɔŋ apalɔmpəle na í apalɔnɔmpəle
 ntəɣɔŋ nyənte tɔɔ. ¹⁵ ɭlena í kpaɣa nim
 liitiiti titite n̄tə na í pəli í niŋ mpətəŋ taa.
¹⁶ Na í lii í ntantaku taa nim mpi pə taa
 ké mpəle ntəɣɔŋ nyənte na í ɣmusi tɔm
 naatosompɔɣɔɔɔɔa ke lɔɔ kɔtaya tɔlate tɔɔ.
¹⁷ ɭlena í taa nim mpi pə kaasa í niŋ mpətəŋ
 taa tɔɣɔ wei unı í taɣanəxi í ti tɔ í nkpanɣuɣ
 ntəɣɔŋ nyəŋku, na í ntəɣɔŋ apalɔmpəle, na
 apalɔnɔmpəle tɔɔ timpi paa tema isayatu
 husuɣ kpənte caləm ke taav tɔ. ¹⁸ ɭlena
 í pəle í niŋ taa nim kukaasəm ke wei í
 taɣanəxi í ti tɔ í nyuɣu taa na í lapı-ı
 asilima keeluyɣ kɔtaya ke lɔɔ kiŋ. ¹⁹ ɭlena
 kɔtulɔ ləsi isayatu husuɣ kucɔɔv na í lá pə
 kɔtaya ke wei í taɣanəxi í ti tɔ í tɔɔ. Pə waali
 ɭlena í kú kɔtaya ŋka kɔkɔ lusa ka tənə tɔ ka
 kpənte. ²⁰ ɭlena kɔtulɔ la lɔɔ kɔtaya tɔlate
 tɔɔ ké kɔtaya ŋka kɔkɔ lusa ka tənə tɔ na
 kuhav nyəŋka. Pə waali ɭlena í lá yulɔ unəxi
 asilima keeluyɣ kɔtaya na í asilima tɔ.

Polom kunyantu asilima keeluyu kotaya

²¹ Μῆρύβυ Tacaa tasa γογτογυυ sι: Ye polom ké konyóntu na í feina sósóm, ulé ı caa asilima keelvyu iwəyaya kulmāya ŋka paa ha Tacaa má na pá keeli kótóntu asilima tó. Na í caa mvlom kupam mpi paa nuyutina nim təyo kiloonaa tooso na nim liitili titite, ²² na ihokası naale yaa alukukunaa naale. Pə taa mpi ı ka hiki tó. Na pá lana lelv ké asilima keelvyu kətəya, na lelv ké kətəya ŋka kəkə lusa ka təna tó. ²³ Pə takı kuyaku pəlefei naanŋwa nyəŋku ulena í pona kuhaaŋ inji kətulu ké təsulle cokəle nonəyo ké Tacaa kəy. ²⁴ Uləna kətulu kpəya iwəyaya na nim na í ha Tacaa. ²⁵ Kətulu təŋ asilima keelvyu iwəyaya ké lentvyu ulena í lii caləm taa na í taa asilima tu ŋkpaŋvyu ntəyoŋ nyəŋku nəyo taa, na í taa tətəyo ı niŋ ntəyoŋ apalumpəle na ı apalunəmpəle ntəyoŋ nyənte tō. ²⁶ Uləna kətulu pəli nim ké ı ntantak mpətəŋ nyəŋku taa, ²⁷ na í lii pə taa ké ı ntəyoŋ mpəle na í ŋmusi kətəya tətəte tō ké təm naatosompəyaləya. ²⁸ Uləna í taa ı niŋ taa nim mpəyi asilima keelvyu kətəya latu ntəyoŋ ŋkpaŋvyu nəyo taa, na í taawı tətəyo ı apalumpəle ntəyoŋ nyənte na ı apalunəmpəle ntəyoŋ nyənte pə tō ké lona nna a taa paa taawa isəyatv hūsvyū kətəya

kpante caləm tō. ²⁹ ʔlɛna kətɔlv pəli ɪ niŋ taa nim kukaasəm kɛ yɔlv unɪ ɪ nyuyv taa, na ɪ lapɪ-ɪ asilima kɛɛlvɔv kətayə kɛ Tacaa kinj. ³⁰ Pə waali ʔlɛna kətɔlv kpaya ihokasi yaa alukukunaa mpa kətəntv pəsaa na ɪ kəna tō pa taa kɛ kɔlvum ³¹ na ɪ lapɪ-ɪ asilima kɛɛlvɔv kətayə na lɛŋka kɛ kətayə ŋka kəkə lusa ka tənə tō na pə təyənaya kɔhəv. ʔlɛna kətɔlv la yɔlv unəŋ asilima kɛɛlvɔv kətayə kɛ Tacaa kinj.

³² Kəsəstuv nti pə wɛɛ sɪ polom kɔnyəntv ɪ təkɪ ɪ asilima kɛɛlvɔv kətayə lapv taa təyɔlɛ.

Kutuluj tɔɔ hɔŋkpɔsulaya

³³ Mɔpɔyɔ Tacaa tɔma Moisi na Aləŋ sɪ:

³⁴ Ye ɪ kəma na ɪ sɔv Kanaarj tɛtv nti ma ha-mɛ tō tə taa, ʔlɛna kuyaku nakɔli ɪ nā ma yelaa na hɔŋkpɔsulaya tɔlvŋa yaya mə kutuluyv nakɔli kv kɔlvŋa tɔɔ kɛ tɛtv nti unɪ tu pəsɪ mə nyəntv kɛ mpv tō tə taa tənə. ³⁵ ʔlɛ təyaya tv polo na ɪ heeli kətɔlv sɪ ɪ nawa pɔlvɔv ɪ təyaya taa na pə nəŋəsənə ɪsɪ asilima kətəŋ tɔlvŋa. ³⁶ ʔlɛna kətɔlv yɔyɔtɪ na pə laasɪ kutuluyv ŋkv kv taa wontu tənə na pəcɔ ɪ polo tɔlvŋa ŋkɛyɛ mayasvɔv. ʔlɛ kutuluyv ŋkv kv taa wontu tənə kaa pəsɪ asilima pɔlvɔv. Pə waali kɛ kətɔlv mələŋɪ na ɪ tasa kutuluyv ŋkv kv tɔlvŋa kɛ mayasvɔv. ³⁷ Ye ka wɛ atəntəɔtɛ yaa ɪsɛɛv na ká tawa kutuluyv kɛ lɔntɛ, ³⁸ ʔlɛ kətɔlv luna kutuluyv ŋkv kv nənəyɔ na ɪ təkɪ-kɛyɛ kuyɛɛŋ naatosompəyɔlaya. ³⁹ Kuyaku naatosompəyɔlaya nyəŋkv sikiyi ʔlɛna kətɔlv məli na ɪ tasa mayasvɔv, ye ɪ nawa sɪ tɔlvŋa ŋkɛ ka sɔɔsa wəŋ kɛ kutuluyv kɔlvŋa tɔɔ ⁴⁰ ʔlɛ kətɔlv yelev na pə ləsɪ pɛɛ wɛna tɔlvŋa ŋkɛ ka hikaa tō na pə ləyɛyɛ ɪcatɛ waali kɛ hute taa. ⁴¹ ʔlɛna kətɔlv yelev na pə kaali pə taa tɔɔ kɛ timpi paa taawa tō na pa lɔ pə tɛtv kɛ hute taa kɛ ɪcatɛ waali. ⁴² Pə waali ʔlɛna pə caa pɛɛ kɔfana na pə lɛɛtɪ kancaalaya nyənə lona, na pə lá tɛtv na pə tayani kutuluyv kɛ taav.

⁴³ Ye kutuluyv tayanvɔv waali kɛ tɔlvŋa tasa luv, ⁴⁴ ʔlɛ kətɔlv ká məli na ɪ tasa mayasvɔv, ye ɪ nawa sɪ tɔlvŋa ŋkɛ ka sɔɔsaa ʔlɛ asilima kətəŋ kətɛtɛɛv ntɛ. Pə nyənɪ kutuluyv ŋkvɔv asilima. ⁴⁵ Pə wɛɛ sɪ pə yəkɪ kutuluyv ŋkv, na kv pɛɛ na kv

lɔpɔtv, na tɛtv nti paa taawa-kv tō na pə kuu na pə pona ɪcatɛ waali kɛ hute taa na pə lɔ.

⁴⁶ Ye wei ɪ sɔv kutuluyv ŋkv kv taa kɛ kuyɛɛŋ naatosompəyɔlaya wei ɪ taa pa təkə-kuyv mpv tō, pɔntv kɛ asilima tv kɛ halənə taanaya. ⁴⁷ Wei ɪ hənɪ kv taa, yaa ɪ caya na ɪ təyɔ pɔlv, pə wɛɛ sɪ ɪ cɔtɔ ɪ wontu kɛ.

⁴⁸ Ye kətɔlv məla kutuluyv ŋkv kv taa kɛ kətəŋ mayasvɔv na ɪ nā sɪ pə kpayaɔv saa wei pa taa-kv tō tɔlvŋa ta tasa luv, ʔlɛ kətɔlv hɔli sɪ kutuluyv fɛɪ asilima. Mpi tō, kətəŋ tɛma.

⁴⁹ Təyaya tayanvɔv təm taa ʔlɛ, kətɔlv ká caa sumasɪ naale, na tuyv sɔsɔɔv nakɔli kv taasɪ, na heerj hvntv nti pa lii akpaayala kvɛɛm tō, na tuyv ŋkv pa yaa hisəpv tō kv piliŋa. ⁵⁰ Pə waali ʔlɛna ɪ yelev na pə lentv sumasɪ nsɪ sɪ taa lɛŋka kɛ sɛɛlv lum hɛɛv tɔɔ. ⁵¹ Pə waali ʔlɛna ɪ kpaya tuyv sɔsɔɔv taasɪ na hisəpv piliŋa, na heerj hvntv nti pa lii akpaayala kvɛɛm tō, na sumaya lɛŋka, na ɪ lii pə tənaya sumaya ŋka pa kɔwa tō ka caləm taa na sɛɛlv lum taa, na ɪ ŋmɔst kutuluyv ŋkv kv tɔɔ kɛ təm naatosompəyɔlaya. ⁵² ʔlɛ ɪ kpiisa kutuluyv ŋkv kv asilima ntɛ na wontunaa mpe*fa*. ⁵³ ʔlɛna ɪ yelev sumaya ɪsɛ nyəŋka kɛ ɪcatɛ waali na ka sɔv nyutv. ʔlɛna ɪ lá asilima kɛɛlvɔv kətayə kɛ kutuluyv tɔɔ, ʔlɛ kv pəsə ŋkv kv fɛɪna asilima təyɔlɛ.

⁵⁴ Kəsəstuv nti paa təkɪ asilima kətəŋ na kaav na pə loŋa taa nyəŋ tənə ⁵⁵⁻⁵⁶ na hiŋ na lutv na tɔlvŋasɪ nsɪ sɪ teeki kəkə tō, yaa hɔŋkpɔsulaya tɔlvŋasɪ nsɪ sɪ lukɪ wontu kususuu tu na kutuluj taa tō. ⁵⁷ Asilima kətəŋ kəsəstuvnəa ntɛ, nti tu hɔlənə saa wei asilima wɛɛ na saa wei a fɛɪ tō.

15

Apalv apalɔtv asilima

¹ Mɔpɔyɔ Tacaa tɔma Moisi na Aləŋ sɪ:
² ʔ teləsɪ ɪsɛyɛli nyəma sɪ ye casaya kpa apalv, lum mpi pə kpeŋna-ɪ tō pə kɛ asilima kɛ. ³ Ká tu laalaa na ká kpa-ɪ te, paa pə kpeŋna-ɪ yaa pu kpeŋna-ɪ ɪ kɛ asilima tv kɛ. ⁴ Kɔhəntəŋ wei ɪ tənə ɪ tɔɔ apalv unɪ ɪ ká hənɪ yaa kvacayam tənə mpi pə tɔɔ ɪ ká caya tō pə pilisaa kɛ. ⁵⁻⁶ Ye wei ɪ tokina

^a 14:52 kɔkalətv tənə tətopilaa tō, ta lapənə mpv sɪ pə sənə kallv. Mpi tō, tə tɛma pə tənə ɪsəntv pə həla yaav kɛ kɔkalətv 51 taa. Ye tə tayana kpayaɔv kɛ mpv pə kalvyv fɛɪ lelej.

ı kuhəntuyv ɣku yaa ı caya ı təcəyalə, pə wəe si ı cəto ı wontu ké na ı sɔ lum na ı caya asilima taa haləna taanaɣa. ⁷⁻¹¹Ye wei ı tokina kutəntu unı yaa ılé ı tokina-ı na ı ta sarj, yaa ı tɔ nəɣɔlv tɔɔ ké ntayama yaa puntu tokina pulv mpi pə tɔɔ kutəntu cayaɔ tɔ yaa ı tu səyələ-wı, pə wəe si ı cəto ı wontu ké na ı sɔ lum na ı caya asilima taa haləna taanaɣa. Paa kpəyanɔkpete nte tɔ tɔɔ ké ı cayaɔ na ı polo ıcate tɔ pəsa asilima pulv ké. ¹²Ye cuyv wontuyu ké kutəntu unı ı tokinaa pə wəe si pá yəki-kuyv. Ama ye tuyv nyəɣku ıle pa nyaalı-kuyv lum ké teu.

¹³Ye pə tema kutəntu unı, ıle ı tanj kuyeeɣ naatosompɔɣɔlaya na ı cəto ı wontu na ı sɔ səelɔ lum, ıle ı keela asilima nté. ¹⁴Kuyaku pələfei naanɔwa nyəɣku takı ılena ı caa ıthokasi naale yaa alukukunaa naale na ı pona təsulle cokəle nənɔɣɔ na ı cəla kətɔlv. ¹⁵Na ılé ı ləsi sumaya lenka ké ısayatv husuyv kətaya, na lenka ké ɣka kəkɔ lusa ka təna tɔ. ılena ı lapı-ı asilima keeluyv kətaya ké ı kutəɣ tɔɔ.

¹⁶Ye yulv apalvtv kpema pə wəe si ı sɔ lum ké na ı nyəni ı təyi asilima tv haləna taanaɣa. ¹⁷Ye pə taana ı wontu kususuuu yaa ı tənuyv tɔɔ pulv, pə wəe si ı cəto ké na ı nyəni ı təyi asilima tv haləna taanaɣa.

¹⁸Ye apalv na alv pa kpenta pə wəe si pá sɔ lum ké, na pá nyəni pa təyi asilima nyəma haləna taanaɣa.

Alv alvtv asilima

¹⁹Ye alv naaki ıso tv pəsa asilima tv ké haləna kuyeeɣ naatosompɔɣɔlaya. Ye wei ı tokina-ı waatu unı puntu pəsa asilima tv tətəɣɔ haləna taanaɣa. ²⁰Paa nyaaluyv ké ı həntaa yaa kpete tɔɔ ké ı cayaɔ, tɔ pəsəyi asilima nyənte ké. ²¹⁻²²Ye wei ı tokina nyaaluyv ɣku yaa kpete nté ı ka cəto ı wontu ké na ı sɔ lum na ı nyəni ı təyi asilima tv haləna taanaɣa. ²³Ye pulɔpv tokina kuhəntuyv ɣku yaa kpete nté, ılena nəɣɔlv náa tokina-wı ı pəsa asilima tv ké haləna taanaɣa. ²⁴Ye yulv həntəyənə ı alv na pá pana si ılé ı ıso tv nav kuyaku nté, na pá lu na pá tokənə apalv, pə wəe si apalv unı ı nyəni ı təyi asilima tv tətəɣɔ, haləna kuyeeɣ naatosompɔɣɔlaya. Paa kuhəntuyv ɣku kv tɔɔ ké paa wəe, kule kv pəsa asilima ké.

²⁵Ye alv ıso tv nav kuyeeɣ kəla ısu ı tu naaki tɔ, yaa caləm kperɣna-ı yem na pá tá

ké ı ıso tv nav kuyeeɣ, ı ké asilima tv tətəɣɔ wəe anı a taa ké. ²⁶Kuhəntəɣ wei ı tənə ı tɔɔ alv unı ı ká həntı yaa kvacacayam tənə mpi pə tɔɔ ı ká caya tɔ pə pilisaa ké. ²⁷Ye wei ı tokina nyaaluyv ɣku yaa kvacacayam mpi, pə wəe si ı cəto ı wontu ké na ı sɔ lum na ı nyəni ı təyi asilima tv haləna taanaɣa.

²⁸Ye caləm luw səɣaa ıle, ı tanj kuyeeɣ naatosompɔɣɔlaya, ıle ı asilima təmayale.

²⁹Kuyaku pələfei naanɔwa nyəɣku takı ılena ı pona kətɔlv ké ıthokasi naale yaa alukukunaa naaleɣe təsulle cokəle nənɔɣɔ.

³⁰ılena kətɔlv ləsi si taa lenka ké ısayatv husuyv kətaya, na lenka ké ɣka kəkɔ lusa ka tənə tɔ. Pə waalı ılena ı la alv ké asilima keeluyv kətaya ké Tacaa kin tənə na pá keelı ı asilima.

³¹Mpɔyú Tacaa tasa Moisi na Aləɣ ké heeluyv si: ı teləsi ıseɣeli nyəma si ı taa kpətənə təsulle cokəle ké mə asilima waatɔnna. Pə taa kɔɔ na má kv-me si ı pilisa ma təcəyalə nte tə wə mə heku taa tɔ.

³²⁻³³Ye kutəɣ kpəna apalv na lum kperɣna-ı, yaa ı apalvtv kpemna, yaa alv naaki ıso tv yaa kutəɣ kpə-ı na caləm kperɣna-ı, yaa ı na apalv pa kpenta ı saruyv waatu. Kvsəsutɔnnaa mpa ı ká təkı təyɔle.

16

ısayatv husuyv kuyaku səsəɔv təm

¹Waatu wei Aləɣ pəyalaa naale kənə kətaya tulaalv kpai nyəɣ na pá sı tɔ, pə waalı ké Tacaa təma Moisi si:

²Heeli nyá taalv Aləɣ si ı taa suvki yem yem ké puyv kvakakayav waalı ké kate taa kate təcəyalə taa ké timpi ıso atakaa wəe tɔ. Pə taa kɔɔ na ı sı saa wei ıso tiiki atakaa pəle tɔɔ ké ıseɣmuntv taa tɔ.

³Pə tɔɔ tɔ, ye ı caaki kate təcəyalə taa ké suvv pə wəe si ı caa ısayatv husuyv kətaya latəce kofalv na kətaya ɣka kəkɔ lusa ka tənə tɔ pə iwaav. ⁴ılena ı sɔ lum na ı suu kətaya wontu. ısu kponkponu tɔɣ nyəntv kəmsa, na pə toko, na pə tampala, na pə nyuyv saalaya. ⁵ıseɣeli kpekəle nyəma ka cəle-ı tətəɣɔ ısayatv husuyv pəɣtɔlvɣ ké naale, na kətaya ɣka kəkɔ lusiɣi ka tənə tɔ ka iwaav.

⁶ılena Aləɣ kənə latəce na ı la kətaya ké ı mayamaya ı ısayatv tɔɔ. ı tɔɣ mpv ılena ı la ısayatv husuyv kətaya ké ı nyuyv tɔɔ na ı təyaya nyəma nyɔɔɣ tɔɔ. ⁷Pə waalı ılena Aləɣ pona pəɣtɔlvɣ unı ı naale

na í su-ı Tacaa isentaa ke tásulle cokále
 nənəyɔ. ⁸ ɪlena Aləŋ tɔ tɛtɛ kɛ pəŋtɔlɔŋ
 unı ı naale ı tɔɔ na pə hɔlɪ-ı Tacaa nyəŋku
 na ɪlɔyɔv Asaseɛlɪ*fa* nyəŋku. ^a ɪelaa
 sɪ lonte wɔlaya nyəntɛ tələŋɪ pa yaa mpv.
 Lelaa sɪ ɪlɔyɔv ɪsəyav nɔyɔlv wei ı cakɪ
 timpi pə we sɔyɔntv tɔyɔ. ⁹ ɪlena í ləstɪ
 pəŋtɔlvɔv ŋku tɛtɛ tɔyaa sɪ kv kɛ Tacaa
 nyəŋku tɔyɔ ɪsəyavtɔv hɔsvɔv kɔtəyɔ. ¹⁰ Pə
 kaasəŋɪ pəŋtɔlvɔv ŋku tɛtɛ tɔyaa sɪ ɪlɔyɔv
 nyəŋku ɪlena í lá ɪsəyavtɔv hɔsvɔv kɔtəyɔ,
 na í su-kvɔv Tacaa kɪŋ na kv ɪsɛ na samaa
 ɪsəyavtɔv məlɪ kv nyvɔv taa, ɪlena pá pona-
 kvɔv wɔlaya tɛtv taa na pá tɪsɪ-kvɔv ɪlɔyɔv
 Asaseɛlɪ.

^a 16:8 Asaseɛlɪ: ɪlɔyɔv wei unı ı tɔm pa yɔyɔta cənɛ tɔ tə ta nyəmı-ı,

KUKALUVU TAKĒLAYA Kutlolutu

Pa yaaki takālaya kanē si, kukaluvu takālaya. Mpi tō, ka taa ké lso heela Alōj na Moisi si pá kala lseyeli kpeka yēlaa. Tōm naaleye pa kala lseyeli nyéma. Kukaluvu leŋku ke Holepu puyv kin, na pácō pá pukina tetu nti lso ha-we tō tē taa. Pa ta tala tēna. Ilena sōyōntu la-we na tetu nti tē taa suvu. Mpróyú lso caala-we na pá cō yem ké pusi nule tēcu ké wulaya tetu taa. Pa cō mpv lena pá tala Mowapv tetu taa. Tēnaya lso tōma Moisi si, í kala lseyeli nyéma tōtō. Mpróyú pa taa lelāa ná saala Yaataní pōyō na ilim tēlule tō. Ilena lelāa náá tayanāyí pa ti si pa tesāyí Yaataní pōyō ŋke na pá polo tetu nti lso ha-we tō tē taa. lso sēyēsa-weye sōsom tōtōyō waatu un. Isēna pa faya Kukaluvu takālaya tō:

lseyeli nyéma tayanāyí pa ti si pa puki Kanaaŋ tetu, titite 1:1-10:10

Pa cō yem ké pusi nule ke wulaya tetu taa, titite 10:11-21:35

lseyeli nyéma suvu ke Kanaaŋ tetu taa, titite 22-36

ISEYELI NYÉMA KÉ HOLEPU WULAYA TETU TAA

lseyeli nyéma kpeka kukaluvu

¹ Waatu wei lseyeli nyéma lu lcipti taa, lena pēnaya siki. Pē tala naale nyējka isōtu naale nyēj, kuyaku kancaalaya nyējku wule, lena Taca heeli Moisi ke lso na í yēlaa pa tēsulle cōkale nte pa lōpēna pōōj tō tē taa ké Sinayi wulaya tetu taa si: ² Nyá na Alōj í kala lseyeli yēlaa, na í tō pa hēla ke takēlasi taa. Na pá kēsēna pa lūlūj na pa tēsi. ³ Pē kpayav ifēpiya mpa pa wēna pusi hīu na waali, na pá mvna pa polo yōou tō. Na pá kēsēna lseyeli yōolaa tintika. ⁴ Paa kpekale nte tē lūlūj nyūyū tv í sōsū mā tōo na pá sēna-mē. ⁵ Mpe un pa hēla ntō: Lūpēj kpekale taa nyēj ntē Setewu pāyalv Ilisuu. ⁶ Simiyōj nyēnte taa ké Sulisatv pāyalv Selumāyeli. ⁷ Yuta nyēnte taa ké Aminatv pāyalv Nasōj. ⁸ Isakaa nyēnte taa ké Suwaa pāyalv Netaneyeli. ⁹ Sapulōj nyēnte taa ké Helōj pāyalv Iliyapi. ¹⁰ Yosēefv pāyalv lēlāyīm nyēnte taa ké Amihuti

pāyalv Ilisama. Yosēefv pāyalv naale nyēj Manasee nyēnte taa ké Petasuu pāyalv Kamliyeli. ¹¹ Pēncamē nyēnte taa ké Kitoni pāyalv Apitaŋ. ¹² Taŋ nyēnte taa ké Amisatv pāyalv Ahiyēsē. ¹³ Asē nyēnte taa ké Okēlōj pāyalv Pakiyeli. ¹⁴ Katī nyēnte taa ké Teuweli pāyalv Iliyasafi. ¹⁵ Nefētali nyēnte taa ké Inaŋ pāyalv Ahila.

¹⁶ lseyeli lūlūj nyūyū nyéma mpa pa lēsa mpv tōyōle yōolaa nyūyū nyéma tōtō. ¹⁷ Mpróyú Moisi na Alōj pa sōsa apalaa naanwua na naale unāyí pa tōo si pá sēna-we. ¹⁸ Pá koti yēlaa tēnaya isōtu naale nyēj kuyaku kancaalaya nyējku. Pá tō apalaa mpa pa wēna pusi hīu na waali tō pa hēla ke takālaya taa, na pá kēsēna pa lūlūj na pa tēsi. ¹⁹ Holepu wulaya tetu taa ké Moisi kala kukaluvu ŋku, isu Taca ka kēsuvu-í tō.

²⁰⁻⁴³ Mpróyú pa kala paa lseyeli kpekale nte tē lūlūyū, na tē tēsi nyéma. Na pá tō apalaa mpa pa tala pusi hīu na waali, na pá mvna yōou pote tō pa hēla ke takālaya taa. Yakōrv pāyalv sōso Lūpēj kpekale ke pa caalēnaa. Pa nyūyū ntō:

Lūpēj kpekale nyéma wē iyisi nule na naatoso na nasēle na nunwua (46500). Simiyōj nyéma nyēnte ke iyisi pōyōlayafēi nutoso na ŋmōnyūv na nunwua (59300). Katī nyéma nyēnte ke iyisi nule na kakpasí na nasēto na nule na naanwua (45650). Yuta nyéma nyēnte ke iyisi nutoso na naanwua na liyiti na nasēto (74600). Isakaa nyéma nyēnte ke iyisi nule na naanwua na liyiti na nasēle (54400). Sapulōj nyéma nyēnte ke iyisi nule na naanwua na naatosompōyōlaya na nasēle (57400). Yosēefv pāyalv lēlāyīm nyéma nyēnte ke iyisi nule na nasēle na nunwua (40500). Yosēefv pāyalv lēlō Manasee nyéma nyēnte ke iyisi hīu na naanwua na naale na ŋmōnyūv (32200). Pēncamē nyéma nyēnte ke iyisi hīu na naanwua na kakpasí na nasēle (35400). Taŋ nyéma nyēnte ke iyisi nutoso na naale na nasēto na nunwua (62700). Asē nyéma nyēnte ke iyisi nule na kōlvīm na nasēle na nunwua (41500). Nefētali nyéma nyēnte ke iyisi nule na naanwua na tooso na nasēle (53400).

⁴⁴ Moisi na Alōj, na lseyeli kpeka naanwua na naale lūlūj nyūyū nyéma, pa

kala yɔlaa na pɛ lu isɛna tɔɔɔɔ. ⁴⁵ Iɛyɛli apalaa mpa pa wɛna pusi hiu na waali, na pɛ muna yooɔ pote tɔ, ⁴⁶ pa kpɛnta iyisi nasɛtoso na tooso na nasɛle na nunɔwa na nule na naanɔwa (603550).

Lefii kpekɛle nyɔma tɛmlɛ

⁴⁷ Pa taa kpɛnna Lefii kpekɛle nyɔma na pɛ kala. ⁴⁸ Tacaa ka kisina Moisi kɛ si, ⁴⁹ i taa kpɛnti-wɛyɛ Iɛyɛli yoolaa tɔɔ na i kala.

⁵⁰ Ama i yelina-wɛyɛ Iɛɔ cokɛle na tɛ taa wontu tɛna na pɛ paasɔyɛna. Mpe paa kpakɛyɛna cokɛle na tɛ taa wontu na pɛ layasɔyɛ lona, na pɛ sikiyɛ na pɛ cɔkɛna-tɛ. ⁵¹ Ye Iɛyɛli nyɔma layasɔyɛ lonte, Lefii nyɔma mpe paa hɛtɛna-tɛ, na pɛ pona timpi paa siki tɔ. Kpaɛ tu i kpɛtɛnaa isu pa ku-t. ⁵² Paa Iɛyɛli tu wei, i yoolaa kpekɛle cɔɔɔɔ i ka siki i tuuta kiɲ. ⁵³ Ama Lefii nyɔma tike kɛ sikina na pɛ cɔɔ cokɛle. Na pɛ fɛjiyɛ tɛ tɔɔ, Iɛyɛli nyɔma i taa kpɛtɛna-tɛyɛ sɔsɔm, na mɛ muna-wɛ na pɛnɛnɛ.

⁵⁴ Mɔrɔyɔ pa lapa teitei isu Tacaa ka tɔyɔ Moisi tɔ.

2

Iɛyɛli kpeka nyɔma pula pa coka na pɛ kɛsɛna pa lɔɔɔɔ

¹ Mɔrɔyɔ Tacaa tɔma Moisi na Alɔɲ si: ² Pɛ wɛɛ si paa Iɛyɛli tu wei na i yoolaa pɛ siki pa kpekɛle tuuta kiɲ, na pɛ cɔɔna Iɛɔ cokɛle na pɛ hatɛlɛna-tɛyɛ maɲana.

³⁻⁸ Yuta yoolaa tintiɲile kɛ wɛɛna ilim tɛlule tɔɔ kɛ pa tuuta kite. Mpa pa muna yooɔ pote tɔ, pa sɔsɔ ntɛ pa kpekɛle nyɔyɔ tu Aminatapi pɛyalɔ Nasɔɲ. Na i yoolaa kɛ iyisi nutoso na naanɔwa na liyiti na nasɛtoso (74600). Isakaa nyɔma yoolaa nyɔyɔ tu ntɛ Suwaa pɛyalɔ Netanɛyɛli. I yoolaa wɛ iyisi nule na naanɔwa na liyiti na nasɛle (54400). Sapulɔɲ nyɔma yoolaa tintiɲile nyɔyɔ tu ntɛ Helɔɲ pɛyalɔ Iliyapi. I yoolaa wɛ iyisi nule na naanɔwa na naatosomopɔɔɔɔɔɔɔɔ na nasɛle (57400). ⁹ Yuta yoolaa tintiɲile tɛna kpɛnta iyisi nunɔwa na nunaasa na naatoso na nasɛle (186400). Iɛyɛli yoolaa loɔɲa kancaalaya nyɛɲka ntɛ.

¹⁰⁻¹⁵ Lɔpɛɲ nyɔma yoolaa tintiɲile kɛ wɛɛna ilim mpɛtɛɲ tɔɔ kɛ pa tuuta kite. Mpa pa muna yooɔ pote tɔ, pa sɔsɔ ntɛ pa kpekɛle nyɔyɔ tu Setewu pɛyalɔ Iliisuu. I yoolaa wɛ iyisi nule na naatoso na nasɛle

na nunɔwa (46500). Simiyɔɲ nyɔma yoolaa tintiɲile nyɔyɔ tu ntɛ Sulisatɔ pɛyalɔ Selumɛyɛli. I yoolaa wɛ iyisi pɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ nutoso na ɲmɔnɔyɔ na nunɔwa (59300). Katɛ nyɔma yoolaa tintiɲile nyɔyɔ tu ntɛ Teuwɛli pɛyalɔ Iliyasaɔi. I yoolaa wɛ iyisi nule na kakpasɛ na nasɛtoso na nule na naanɔwa (45650). ¹⁶ Lɔpɛɲ nyɔma yoolaa tintiɲile tɛna kpɛnta iyisi nunɔwa na nule na naanɔwa na kulɔm na nasɛle na nule na naanɔwa (151450). Iɛyɛli yoolaa loɔɲa naale nyɛɲka ntɛ.

¹⁷ Pɛɛ pɛ waali kɛ Lefii nyɔma nɛ tɛɲɔyɛna Iɛɔ cokɛle kɛ lɔɔ loosi naale, na waali nyɛnsɛ naale hɛku taa. Mpe pa maɲamaɲa paa tɔ nɔyɔ kulɔmaɲa kɛ. Paa wei kɛ i lonte taa. Na i tɛɲɔyɛ i lɔɔyɔ nyɔma tuuta.

¹⁸⁻²³ Ifɛlayim yoolaa tintiɲile kɛ wɛɛna ilim tɛlule tɔɔ kɛ pa tuuta kite. Mpa pa muna yooɔ pote tɔ pa sɔsɔ ntɛ pa kpekɛle nyɔyɔ tu Amihuti pɛyalɔ Iliisama. I yoolaa wɛ iyisi nule na nasɛle na nunɔwa (40500). Manasee yoolaa tintiɲile nyɔyɔ tu ntɛ Petasuu pɛyalɔ Kamliyɛli. Yoolaa wɛ iyisi hiu na naanɔwa na naale na ɲmɔnɔyɔ (32200). Pɛncamɛɛ yoolaa tintiɲile nyɔyɔ tu ntɛ Kitoni pɛyalɔ Apitanɲ. I yoolaa wɛ iyisi hiu na naanɔwa na kakpasɛ na nasɛle (35400). ²⁴ Ifɛlayim nyɔma yoolaa tintiɲile tɛna kpɛnta iyisi pɛɛɛɛɛɛ nunɔwa na naanɔwa na yulɔpɛɛ nunɔwa (108100). Loɔɲa tooso nyɛɲka kanɛ kaa tɛɲna nteyɛ Lefii kpekɛle.

²⁵⁻³⁰ Tanɲ nyɔma yoolaa tintiɲile kɛ wɛɛna ilim tɛlule mpɛtɛɲ tɔɔ kɛ pa tuuta kite. Mpa pa muna yooɔ pote tɔ, pa sɔsɔ ntɛ pa kpekɛle nyɔyɔ tu Amisatɔ pɛyalɔ Ahiyɛsɛɛ. I yoolaa wɛ iyisi nutoso na naale na nasɛtoso na nunɔwa (62700). Aɛɛ nyɔma yoolaa tintiɲile nyɔyɔ tu ntɛ Okɛɔɔɔɔ pɛyalɔ Pakiyɛli. I yoolaa wɛ iyisi nule na kulɔm na nasɛle na nunɔwa (41500). Nɛfɛtali nyɔma yoolaa tintiɲile nyɔyɔ tu ntɛ Inaɲ pɛyalɔ Ahila. I yoolaa wɛ iyisi nule na naanɔwa na tooso na nasɛle (53400). ³¹ Tanɲ nyɔma yoolaa tintiɲile tɛna kpɛnta iyisi nunɔwa na nule na naanɔwa na naatosomopɔɔɔɔɔɔɔɔ na nasɛtoso (157600). Iɛyɛli yoolaa loɔɲa kantɛkaya nyɛɲka ntɛ. Paa kpekɛle nte tu wɛɛ tɛ tuuta waali kɛ na tɔ tɔɲ.

³² Iseşeli kpeka na pa yoolaa mpa pa kalaa tɔ, pa kpenta iyisi nasɔtoso na tooso na nasɛle na nunuwa na nule na naanɔwa (603550). ³³ Pa ta kpeɲna Lefii nyɔma na pɔ kala. Teitei isu Tacaa ka heeluyi Moisi tɔ.

³⁴ Iseşeli nyɔma lakaya teitei kɛ isu Tacaa ka keesuvu Moisi tɔ. Paa mpa pa sikaya pa tuuta colɔɔ. Na pɔ tɔɲ isu pa keesuvu pa kpeka na pa lulɔɲ tɔ.

3

Lefii kpekale nyɔma tɔma

¹ Waatu wei Tacaa yɔɔtɔna Moisi ke Holepu puɣu taa tɔ, ɪ na ɪ taalv Alɔɲ paa wɛna piya mpa tɔɣɔɔ. ² Alɔɲ pɔyalaa ka wɛ liyiti kɛ. Pa sɔsɔ ntɛ Natapɪ, na pɔ fɛɛ Apihu, na ɪlasaa, na ɪtamaa. ³ Paa tema-wɛɛ kɔtɔlaa kpav kɛ. Halɔna pɔ pɔli-wɛɛ kɔtaya nim ke pa nyɔɔɲ taa. ⁴ Ama Natapɪ na Apihu pa sɔpa cokɔle kiɲ ke Holepu wɔlaya tɛtu taa. Waatu unɔɲ pa kɔna kɔkɔ kpai nyɔɲka ke kɔtaya tɔlate tɔɔ. ɪle pa taa wɛɛna apaluɔiya. ɪlasaa na ɪtamaa paa wɛnna pa caa Alɔɲ kiɲ na pɔ lakɪ kɔtɔv tɔmlɛ.

⁵ Mpɔɣɔ Tacaa tɔma Moisi sɪ: ⁶ Yaa Lefii nyɔma na ɪ sɔɔsɪ-wɛɛ kɔtɔlv Alɔɲ tɔɔ, na pɔ sɛna-ɪ. ⁷ Paa lakɪ pa tɔma nna pɔ tu pɔ na samaa tɔɣɔ tam kɛ cokɔle kiɲ, na pɔ lakɪ tɔ tɔmlɛ. ⁸ Na pɔ taɲanɔɲ tɔ taa wontunaa. Pɔ lakɪ tɔ tɔma na Iseşeli nyɔma nɔɔɔ. ⁹ N kɔ cɛla Lefii nyɔma ke Alɔɲ na ɪ pɔyalaa kɛ. Na pɔ pɔsɪ ɪsu Iseşeli nyɔma tillaa. ¹⁰ Na ɪ fɛɲ na Alɔɲ na ɪ pɔyalaa pa tike pɔ lakɪ kɔtɔv tɔmlɛ. Ye wei ɪ suv pɔ taa, na ɪ tɔ kɛ kɔtɔlv ɪsu pa kv-ɪ.

¹¹ Mpɔɣɔ Tacaa tasa Moisi ke heeluyi sɪ: ¹² Ma maɲamaya ma lɛsɛna Lefii nyɔma ke Iseşeli yɔlaa lɛlaa tɛna taa sɪ, pɔ pɔsɪ ma tɔmlɛ nyɔma. Na pɔ lɛɛti Iseşeli kancaalaya apaluɔiya lonte. ¹³ Kuyanjku ma kɔ ɪcipiti nyɔma kancaalaya apaluɔiya tɛna tɔ, ma su ma tɔɲɪ Iseşeli nyɔma na pa tɔla kancaalaya apalu nyɔnsɪ kɛ. Maɲale Tacaa.

Lefii kpekale kukaluvy

¹⁴ Mpɔɣɔ Tacaa tɔma Moisi ke Holepu wɔlaya tɛtu taa sɪ: ¹⁵ Kala Lefii nyɔma na ɪ keesɛna pa lulɔɲ na pa tɛɛsɪ. Pɔ kpayaɔ apaluɔiya nsi sɪ wɛna ɪsɔtu kɔlv na waali tɔ.

¹⁶ ɪlena Moisi la mpv.

¹⁷ Lefii pɔyalaa hɔla ntɛ Keesɔɲ, na Kehatɪ, na Melali. ¹⁸ Keesɔɲ nyɔma ntɛ Lipini na Simeyi. Mpe ɪnɪ pa pɔsɛna pa lulɔɲ nyɔɔɲ nyɔma na pɔ yaaki-wɛɛ pa hɔla. ¹⁹ Kehatɪ nyɔma ntɛ Amɔlam na ɪsaa na Hepɔlɔɲ na Wusiyeli. Mpe ɪnɪ pa pɔsɛna pa lulɔɲ nyɔɔɲ nyɔma. ²⁰ Melali nyɔma ntɛ Malii na Musi. Mpe unɔɲɛ pa lulɔɲ nyɔɔɲ nyɔma. Mpe pa kɛna Lefii kpeka nyɔma na pɔ keesɛna pa lulɔɲ.

²¹ Keesɔɲ lulɔɲ nyɔma faya tɔm naaleɛɛ. Lipini nyɔɲku na Simeyi nyɔɲku.

²² Kukaluvy waatu, pa hika apalaa na apaluɔiya mpa pa wɛna ɪsɔtu kɔlv na waali tɔɣɔ, iyisi naatosompɔɣɔlaya na nasɛle na nunuwa (7500). ²³ Mpe ɪnɪ pa sikayana cokɔle waali na ilim tɔtɔle tɔɔ. ²⁴ Layeli pɔyalv ɪliyasafi kele pa nyuvu tu. ²⁵ Kɔlvmaa mpe pa paasayana cokɔle taa na tɔ waali tɔɔ. Na tɔ tɔɔ kutakuvu, na tɔ nɔnɔɔ puɣu kukakayaɔ. ²⁶ Na kalaa wei ɪ cɔɔna cokɔle na kɔtaya tɔlate tɔ ɪ pɔɔɲ na ɪ nɔnɔɔ nyɔɲ na pɔ ɲmusi. Mpe pa paasayana pɔ tɔnaya mpv.

²⁷ Kehatɪ lulɔɲ nyɔma faya tɔm liyiti kɛ. Amɔlam nyɔma, na ɪsaa nyɔma, na Hepɔlɔɲ nyɔma, na Wusiyeli nyɔma.

²⁸ Pa kala pɔ kpayaɔ apalaa, na apaluɔiya mpa pa wɛna ɪsɔtu kɔlv na waali tɔ. Pa wɛ iyisi pɔlefɛɪ na nasɔtoso (8600). Pa nyante ntɛ ɪsɔ cokɔle taa wontunaa paasɛnav. ²⁹ Cokɔle ilim mpɔtɔɲ tɔɔ kɛ pa sikaa. ³⁰ Pa nyuvu tu ntɛ Wusiyeli pɔyalv ɪlisafaj. ³¹ Pele pa paasayana ɪsɔ atakaa, na taapɔli, na fɛtɔlanaa tɛsɔle, na kɔtaya tɔlatɛnaa. Na cokɔle taa wontunaa mpa pa lakɛna tɔ. Na pɔ taa puɣu kukakayaɔ.

³² Lefii nyuvu nyɔma taa sɔsɔ ntɛ kɔtɔlv Alɔɲ pɔyalv ɪlasaa. ɪnɪ ɪ fɛɲiyina cokɔle paasɛnlɛ tɔɔ.

³³ Melali lulɔɲ nyɔma faya tɔm naaleɛɛ: Malii nyɔma, na Musi nyɔma. ³⁴ Pa kala pɔ kpayaɔ apalaa na apaluɔiya, mpa pa wɛna ɪsɔtu kɔlv na waali tɔ. Na pa kpenti iyisi naatoso na ɲmusuvu (6200). ³⁵ Pa nyuvu tu ntɛ Apihayili pɔyalv Suluyeli. Na mpe ɪnɪ pa sikayana cokɔle ilim ntɔɔɔɲ tɔɔ. ³⁶ Melali nyɔma tɔmlɛ ntɛ sɪ pɔ paasɛna cokɔle kpɔtɔɲ kuwalɔɲ, na kukayaɲ na tesikasɪ, na sɪ tapɔɲ tɛɛ nyɔɲtɔ kutɛmtu, na pɔ wɔntu. Na pɔ tɔna mpi pa lakɛna tɔ. ³⁷ Na kalaa tesikasɪ, na sɪ tapɔɲ tɛɛ nyɔɲtɔ kutɛmtu, na pɔ kanjanasɪ na pɔ ɲmusi.

³⁸ Cokale ilim tahlule tɔɔ kɛ Moisi na Alɔɔ na ɪ pɔyalaa paa sikaa. Mpe pa paasayana cokale na lseyeli nyɔma tana nɔɔɔ. Ye kpai tu ɪ kpatanaa isu pa ku-ɪ.

³⁹ Lefii nyɔma tana, pɛ kpaɣav apalaa na apalupiya mpa pa wena isɔtu kulɔm na waali tɔ. Pa kpenta isu iyisi hiiu na naale (22000). Isu Tacaa ka keesuvu Moisi na Alɔɔ tɔ. Mpɔɔ pa kala-we na pɛ keesana pa lulɔɔ.

Pa su Lefii nyɔma kɛ kancaalaya apalupiya lona

⁴⁰ Mpɔɔ Tacaa tɔma Moisi si: Kala lseyeli nyɔma kancaalaya apalupiya tana. Pɛ kpaɣav mpa pa wena isɔtu kulɔm na waali tɔ. Ilena n tɔ pa hɛla kɛ takɛlaya taa. ⁴¹ Su Lefii nyɔma na pa mpaa kɛ lseyeli apalupiya kancaalaya nyansɪ lonte taa. Na n su Lefii nyɔma tɔla na a mpaa kɛ lseyeli nyɔma tɔla kancaalaya apalv nyana lona taa. Tacaa ma ma nyɔm ntɛ.

⁴² Mpɔɔ Moisi kala lseyeli nyɔma kancaalaya apalupiya tana, isu Tacaa tɔɔɪ-ɪ tɔ. ⁴³ Pɛ kpaɣav mpa pa wena isɔtu kulɔm na waali tɔ, na pɔ tɔ pa hɛla kɛ takɛlaya taa. Pa wɛ iyisi hiiu na naale na ɣmɔnɔv na nutoso na naanɔwa na tooso (22273). ⁴⁴ Ilena Tacaa tasa Moisi kɛ heeluyu si: ⁴⁵ Su Lefii nyɔma na pa mpaa, na pɔ pɛsɪ ma nyɔma kɛ lseyeli kancaalaya apalupiya lonte taa. Na n la mpɔ tɔtɔɔ Lefii nyɔma tɔla, kɛ lseyeli nyɔma tɔla kancaalaya apalupiya lonte taa. Mayale Tacaa. ⁴⁶ lseyeli apalupiya ɣmɔnɔv na nutoso na naanɔwa na tooso (273) payatana nteɣe Lefii nyɔma. Na mpe unɔɔ pɛ wɛ si pɔ ya pa nyɔɔɔ. ⁴⁷ Na pɔ tɔ paa wei ɪ nyuvu tɔɔ kɛ liyitee nyɔɔtu kakpasɪ. Na pɛ keesana lɔɔ cokale taa liyitee mayasuvu. Paa nyɔɔlɔv ɣku ku yuv ka wɛ cacaasɪ naanɔwa. ⁴⁸ Ilena pa cɛla-yɛɣe Alɔɔ na ɪ pɔyalaa, na pɔ yana kancaalaya apalupiya kupayatasɪ nyɔɔɔ.

⁴⁹⁻⁵⁰ Mpɔɔ Moisi mu lseyeli nyɔma kancaalaya apalupiya mpa pa payata mpɔ tɔ. Pa liyitee wena pa yarɔna-we, isu pa mayasuvu lɔɔ cokale taa tɔ, a lu nyɔɔtu iyaya na ɣmɔnɔv na nuɔɔwa na nutoso na kakpasɪ (1365). ⁵¹ Mpɔɔ pa cɛla-yɛɣe Alɔɔ na ɪ pɔyalaa isu Tacaa ka suw tɔ.

4

Kehati lulɔɔ nyɔma tɔma

¹ Mpɔɔ Tacaa tɔma Moisi na Alɔɔ si: ²⁻³ I ɣmaa Lefii kpekale tu Kehati lulɔv nyɔma mpa pa pusɪ tala hiiu na naanɔwa, na pɔ polo nule na naanɔwa tɔ pa hɛla. Pɔ kpa mpa pa pɛsɔɔ na pɔ la tɔmlɛ kɛ lɔɔ cokale taa tɔ. ⁴ Na pɔ paasayana kate taa kate wontu. ⁵ Ye pa caa tɛsikile kɛ layasuvu, ilɛ Alɔɔ na ɪ pɔyalaa pa kɔɔ na pɔ tisi puvu kuvayav na pɔ takɪ lɔɔ atakaa tɔɔ. ⁶ Ilena pɔ tɔni pɔ tɔɔ kɛ tɔnɔv tɛɛlɔɔ nyɔɔku nakulɪ. Na pɔ waasɪ-ɪ heɔɔ huntv puvu ɣku pa lii akpaayala tɔ, na pɔ susɪ ɪ kpatɔɔ kutɔkɔɔ. ⁷ Na pɔ takɪ heɔɔ huntv puvu ɣku pa lii akpaayala tɔɔ lɔɔ potopotonaa taapɔli tɔɔ. Na pɔ su nyɔnasɪ, na kɔɔnnaa, na poosiyanaa, na fusi nsi pa liisiyina sulɔm tɔ. Na pɔ su tɔtɔɔ potopotonaa mpa pa haaki lɔɔ kɛ tam tɔɔ tɔ. ⁸ Ilena pɔ waasɪ-ɪ heɔɔ huntv puvu ɣku pa lii akpaayala tɔ na pɔ tɔni pɔ tɔɔ kɛ tɔnɔv tɛɛlɔɔ nyɔɔku nakulɪ. Ilena pɔ lɛ taapɔli kɛ kpatɔɔ wei pa kpakɔɔna-ɪ tɔ. ⁹ Na pɔ waasɪ puvu pooku kɛ fɛtɛlanaa tɛsulɛ na tɔ fɛtɛlanaa. Na wontu tana tɔɔ, isu kpatɛlasɪ na tɔluma nyɔnasɪ na nim fusi. ¹⁰ Ilena pɔ tɔ pɔnaya tɔnɔv tɛɛlɔɔ nyɔɔku nakulɪ ku taa, na pɔ su kpatɛlɛ nte pa kpakɔɔna wontu tɔ tɔ tɔɔ. ¹¹ Na pɔ takɪ akpaayala puvu kɛ wula kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ. Na pɔ waasɪ-tɛɣe tɔnɔv tɛɛlɔɔ nyɔɔku, na pɔ susɪ kpatɔɔ wei pa kpakɔɔna-tɛ tɔ. ¹² Ilena pa koti lɔɔ sɛɛv wontu tana, nti pa lakana cokale taa tɔɔ akpaayala puvu taa. Na pɔ waasɪ tɔnɔv tɛɛlɔɔ nyɔɔku na pɔ tɔni kpatɛlɛ nte pa kpakɔɔna-tɪ tɔ tɔ tɔɔ. ¹³ Na pɔ hasa kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ tɔluma, na pɔ pɔ puvu kuvɛɛmuvu. ¹⁴ Na pɔ tɔni pɔ tɔɔ kɛ wontunaa mpa pa lakana kɔtaya tɔlatɛ tɔ. Isu cofolonaa kɛla lɔɔɔlasɪ, na sɔsɔɔnsɪ nsi pa kuukina tɔluma tɔ. Na poosiyanaa na wontu kulapanatv tana. Na pɔ takɪ tɔnɔv tɛɛlɔɔ nyɔɔku kɛ pɔ tɔɔ. Ilena pɔ susɪ kpatɔɔ wei pa kpakɔɔna-tɛ tɔ. ¹⁵ Ye pɔ tala tɛɛv, pɔ wɛ si Alɔɔ na ɪ pɔyalaa pɔ tɛ pɔ tɔnaya takuvu. Ilena Kehati nyɔma kɔɔ na pɔ kpaɣa. Mpi tɔ, pɔ fɛɪ si pɔ tokina lɔɔ wontuyu nakulɪ na pɔ kɔɔ na pɔ si. Pɛɛ pa tɔmlɛ ntɛ cokale wontu kpaɣav. ¹⁶ Kɔtɔlɔ Alɔɔ pɔyalv ɪlasaa tɔmlɛ ntɛ fɛtɛla sɔsɔ nim na tulaalv wɔɔv. Na paa ifɛmlɛ nte

tə təyənaya kuhav na kotaya nim, na lso cokəle taa wontu tənə paasənəv.

¹⁷ Mṛóyú Tacaa tasa Moisi na Aləŋ ke heeluyú sɪ: ¹⁸⁻¹⁹ Í feŋ Kehatɪ nyáma ke teu, ke waatv wei pa paasəxəna lso wontu tɔ. Pə taa kəɔ na pə kpiisi-weyə Lefii nyáma heku. Mpi tɔ, pə weɛ sɪ Aləŋ na ɪ pəyalaa pə sɔvna-weyə cokəle taa, na pə huləxi paa wei ke wontu nti ɪ ká kpayə tɔ. ²⁰ Ye pa sɔvwa, na pə loosi loosuyú mayamaya ke lso wontu, na pə tá həkəta-ti paa sɪ.

Keesəŋ luləŋ nyáma təma

²¹ Mṛóyú Tacaa heela Moisi sɪ: ²² Kala Keesəŋ luluyv nyáma na pa tɛɛsɪ yəlaa. ²³ ɪlena nɪ ɣmaa apalaa mpa pa pusɪ tala hiu na naanɔwa na pə polo nule na naanɔwa na pə pəsəxi na pə la lso cokəle taa ke təmle tɔ pa həla. ²⁴ Təma wena paa tɔ-wɛ na pə lakɪ təyɔle, ²⁵ pəŋxi wei pa takəxi lso cokəle tɔ tɔ. Na iwaax tənəŋ, na tənuyv tɛələŋ nyəŋku ŋku kɔ waasa pə tənə pə tɔ tɔ. Na cokəle nənəxə puyv. ²⁶ Na kalaa puyv na ɪ nənəxə nyəŋku na pə ɣmusɪ, na pə lakɪ pə taa wontu tənə təmle. ²⁷ Aləŋ na ɪ pəyalaa pa huləxəna Keesəŋ nyáma ke pa kulapəm na pa kukpayəm tənə na pa paasəxəna-wɪ. ²⁸ Keesəŋ nyáma təma nté lso cokəle taa. Kətulv Aləŋ pəyalv ɪtamaa ka feŋixina pa təmle tɔ.

Melali luləŋ nyáma təma

²⁹ Mṛóyú Tacaa tasa Moisi ke heeluyú sɪ: Kala tətəxə Melali luluyv nyáma na pa tɛɛsɪ nyáma ke ³⁰ pə kpayəv apalaa mpa pa pusɪ tala hiu na naanɔwa na pə polo nule na naanɔwa tɔ pa həla na nɪ kpa mpa pa pəsəxi na pə la təmle ke lso cokəle taa tɔ. ³¹ Pa təma kulapɛ nté cokəle kpatəŋ kuwaləŋ, na kukaxəŋ, na tesikasɪ, na sɪ tapəŋ tɛɛ nyəxətu kutemtu, ³² na kalaa tesikasɪ na sɪ tapəŋ tɛɛ nyəxətu kutemtu, na kanakanasi, na pə ɣmusɪ na pə wontunaa tənə. Kətalaa ká ɣmaana wontuyv ŋku paa wei ɪ ka səxəli təxə takələya taa. ³³ Təma wena pə tɔ Melali luluyv nyáma ke lso cokəle taa təyɔle, na kətulv Aləŋ pəyalv ɪtamaa náa feŋixɪ pa tɔ.

Lefii kpekəle təmlataa kokalov

³⁴⁻⁴⁹ Mṛóyú Moisi na Aləŋ na lseyəli kpekəle nyuyv nyáma kala Lefii kpekəle nyáma Kehatɪ, na Keesəŋ, na Melali, pa luləŋ, na pa tɛɛsɪ apalaa mpa pa tala

pusɪ hiu na naanɔwa, na pə polo nule na naanɔwa tɔ pa həla. Na pə tɔ paa wei ke təmle ke lso cokəle taa. Mṛóyú Moisi kala-we isɪ Tacaa tuxɪ-ɪ tɔ. ɪlena Kehatɪ nyáma kpəntɪ iyisi naale na nasətosɔ na nunɔwa na nule na naanɔwa (2750). Keesəŋ nyáma ke iyisi naale na nasətosɔ na hiu na naanɔwa (2630). Melali nyáma ke iyisi tooso na ɣmunuyv (3200). ɪlena pa tənə pa kpəntɪ iyisi pələfei naanɔwa na nasəle na nunɔwa na nunaasa (8580). Mṛóyú pa hula paa Lefii tɔ wei ké ɪ təma kulapɛɛ, na ɪ kusəxələm ke teitei, isɪ nti Tacaa ka tɔ Moisi tɔ.

5

Asilima nyáma ləsvuyv ke tesikile

¹ Mṛóyú Tacaa təma Moisi sɪ: ² Heeli lseyəli nyáma sɪ ye kutəŋ ŋku kɔ pilisiyɪ yulv tɔ kɔ kpa nəxəlv yaa pə wukɪ yulv apalətv yaa ɪ alətv na lum kpeŋna-ɪ. Yaa pəntv tokina sətv, pə weɛ sɪ pə ləsi-ɪ tɛsikile ké. ³ Paa ɪ ké apalv yaa alv. Pə taa kəɔ na ɪ pilisi lso tesikile. ⁴ Mṛóyú lseyəli nyáma nu Moisi təm nti na pə təyənɪ asilima nyáma tənə.

Isaxatv tayanuyv

⁵ Mṛóyú Tacaa təma Moisi sɪ: ⁶ Tələsɪ lseyəli yəlaa sɪ, ye yulv pəntəna ɪ təyənəle ɪ wakələna Tacaa ké. ⁷ Pə weɛ sɪ ɪ tisi isaxatv nti ɪ lapa mpv tɔ. Na ɪ tayanɪ mpi ɪ wakələa təxə kancaaləya, pə waalɪ ɪlena ɪ səɔsɪ pə təm kakpasɪ taa kulv. ⁸ Ye kpəntɪ tɔ səpa na ɪ feina kəxəpu, ɪle pa cəla-təyɛ kətulv na ɪlé ɪ cəla Tacaa. ɪlena pəntəlv caa isaxatv husuyv iwaav na kətulv la pə səɔsɪ. ⁹ Ye lseyəli nyáma kəna Tacaa ke kuhav ŋku na pə cəla kətulv wei, unɪ ɪ tənna. ¹⁰ Yulv ɪ ha mpiyɪ Tacaa, pa cələxi kətulv ké. Na ye pa cəla kətulv ke mpi, ɪ pəsəxi na ɪ suna ɪ ti.

Alv wei ɪ tɔ pa kpekixɪ wasəŋkalətv tɔ pə kiŋ

¹¹ Mṛóyú Tacaa təma Moisi sɪ: ¹² Tələsɪ lseyəli nyáma sɪ, ye isɪ alv lakɪ yem yem. ¹³ Isɪ ɪ na apalv nəxəlv pa ɣmələxi na pə həntəxi. ɪle nəxəlv ta kpəl-wɛ. ¹⁴ Ye apalv lakəna ɪ alv ke isesɛɛmlɛ, na ɪ kpekixɪ ɪ tɔ sɪ ɪ lapa wasəŋkalətv, na pəyɛle ɪlé ɪ feɪ pə taa. ¹⁵ ɪle apalv ka pona ɪ alv ke kətulv, na ɪ kpenna mɔlum kiləonaa tooso. Mɔlum mpi pə taa pa ta yəxəlv nim yaa tuləalv tɔ. Mpi tɔ, pə ké isesɛɛmlɛ kotəya ŋka ka tɔsəxi

isayatu təyō. ¹⁶ İlena kətəlvu yaa əlv unı na í səŋ Tacaa isəntaa. ¹⁷ Na í cosı ləv ləm kə nyənaya taa, na í cosı cəkəle taa tətəv na í tó pə taa. ¹⁸ İlena í kəvəlv əlv saalaya kə í nyuvu taa. İlena í tó í nıŋ taa kə isesəemlə kətaya mələm mpi í paaləv kənəə tə. Na kətəlv təkə ləm nyənə nyəm mpi pə kəŋna mpusi tə. ¹⁹ İlena í yelev na əlv tuuna. İlena kətəlv tətəv-ı sı: Ye nyənə nəvəlv í tá həntı, na í pilisi nyá tı. İle ləm nyənə nyəm pənə pə mpusi í taa tii nyá təv. ²⁰ Ama ye n puŋusa nyá paaləv na n la wasəŋkalətv. ²¹ İle mpusi ləm pənə, pə suv nyá taa na pə həyəsı nyá lotu na pə ħmələsı nyá əlvəv na í pəsı kaaləvaya. Na nyá taapalaa tukuyuna-ŋ na ituule. ²² İlena əlv nəá cəv sı: Pə la isı n yəvətəvuy tə. ²³ İlena kətəlv ħməə mpusi təm ntı, na í nyaalı ħməətv na ləm nyənə nyəm mpi. ²⁴ İlena í cəla əlv kə ləm nyənə nyəm mpi pə kəŋna mpusi tə na í nyəv. Na ləm mpi pəv tı taa kə ləŋwakəlle. ²⁵ Ama kətəlv mvyı əlv nıŋ taa kə isesəemlə kətaya, na pəcəv í paŋalı-keŋe Tacaa, isıv kətəlaəv lakı tə. Na í suv kətaya təlate. Na í cosı ħkute nte tə hələvı sı Tacaa tənna pə tənə tə, na í vəv kəkə. ²⁶ Pəle pə vaaalı kə í yekı na əlv nyəv ləm mpi. ²⁷ Ye tampana sı í nawaŋa na í nyəv-wı, pə həyəsəvı í lotu kə na pə ħmələsı í əlvəv na í pəsı kaaləvaya. Na ye nəvəlv cəəv sı í təŋsı yəlaəv kə mpusi, əlv unı í təm kə í ká yəvəti. ²⁸ Ama ye í ta nə, pu lakı-ı puləv. İ pəsəvı na í ləvı piya tətə. ²⁹⁻³⁰ Ye apaləv kpekıvı í əlv təv kə yem yem lakası taa, pə kətaya ntə. ³¹ Waətv unı apaləv kıŋ kaa veev natəlv. Ye əlv wakəlaəv, unı í ka nana pə nav.

6

Mpa pa ha pa təvı ləv təv pa kiiŋ

¹ Ĥpəvəlv Tacaa təmə Moisi sı: ² Tələsı ləvəlv yəlaəv sı, ye apaləv yaa əlv í suv nəvəv sı í haakı í təvı ləv təmlə natəlv tə taa, ³ pə veev sı í kii sələm. Paa ləvəlv sələm təŋ nyəm. Pəyelev í taa tu təŋ ləvəlv pəe ləm nyənə yaa kəvələ. ⁴ Pə tu fəv sı í tu təŋ ləvəlv puləv. ⁵ Pəcəv ħuvəlv kaa kpa í nyuvu taa, yaa í tantəv təv. Pə tənə pu suv Ĥpəvəlv, hələvəv pə kuyevəlv suv tənaya. ⁶ Pə fəv sı í kpatəna sətv nəvəlvuy vaaətv unı í taa. ⁷ Paa í cəəv, yaa í too, yaa í taaləv. Mpi tə, í təmə í təvı Tacaa təmlə taa kə həv kə. Na Ĥpəvəlv í nyəvəlv kətayalası hələvı. ⁸ İ pəsə ləv nyənə kə í nəvəv suv vaaətv

tənaya. ⁹ Ye səm tuta nəvəlvuy í kəŋkəŋ taa, na pə pilisi í nyəvəlv yeləvı mpi kuyevəlv naətosompəvəlvayəv kə í cəkı, İlena í loolı í nyuvu. ¹⁰ Təv fəŋ İlena, í kənə kətəlv kə ħhəkəsı, yaa əlvəkəkənəəv naəlevəv ləv cəkəle nəvəlv. ¹¹ İlena kətəlv la ləlv kə isayətv ħuvəlv kətaya, na ləlv kə kətaya ħka kəkə lusa ka tənə tə. Na í lapı-ı pə kətaya na pə ħıvı í təv kə sətv əsilima. İle í əsilima təməvəle kuyəŋku. ¹² İlena pəntəv tasa í nəvəv suv, na í la pənaya kələməvəv wəyəvəv kə təkəle tayanəlv kətaya. Pə fəv sı í kələvəv kəncaaləvəv kuyevəlv kə iləv kə pilisaa təv pə təv.

¹³ Wei í suv Ĥpəvəlv nəvəv tə, ye kuyəŋku í kuyevəlv təmə, í puki ləv cəkəle nəvəlv kə. ¹⁴ Na í la Tacaa kə kətaya kə vaaəv kələməvəlv, na pənaya kələməvəv wəvəvəv nsi sı tiilı tə cəəvı təvəv naəle. Apaləv nyəŋka kə kətaya ħka kəkə lusa ka tənə tə, na əlv nyəŋka kə isayətv ħuvəlv kətaya. Na vaaəv ħku kv tiilı tə cəəvı təvəv cıikuyəv nyəŋka. ¹⁵ Na í kənə kəkəsvəv fəv kəkəlvəv nsi sı somtu pə nuyutina nim, na pəv təv tə. Na nsi sı təv pə yəvəlvəv nim təvəv təkəv. Na təvəlvəvəv kəhəv na pə sələm mpi paa liisi tə. ¹⁶ İlena kətəlv pənə pə tənaya Ĥpəvəlv Tacaa, na í ləv isayətv ħuvəlv kətaya, na ħka kəkə lusa ka tənə tə. ¹⁷ Na vaaəv kə cıikuyəv nyəŋka, na pə kəkəsvəv fəv kəkəlvəv təkəv. Pə vaaalı kə təvəlvəvəv kətaya na sələm. ¹⁸ İlena nəvəv sələv loolı í nyuvu kə cəkəle nəvəlvəv tənə, na í tó í nyəvəlv kə cıikuyəv kətaya kəkə taa. ¹⁹ Pə vaaalı İlena kətəlv kpəvəv vaaəv ħəvəlv ħku pə təsəəv tə. Na kəkəsvəv fəv kəkəlvəv vaaıv vaaıv kə təm naəle, na í tó nəvəv sələv nıŋ taa kə vaaətv wei í təmə í nyuvu looləv tə. ²⁰ İlena kətəlv tayanı-təvı ləv kə paŋəlvuy isıv kətəlaəv lakı tə. Na təvəlvəvəv nsi sı pəsı í nyənəvı. Na pə səvəvəvəv ləŋle na yule. ²¹ Yəlv wei í səkı nəvəv sı í haakı í təvı ləv təv pə səvəv ntə. İ nəkəəv í səvəv pə təv. Ama pə veev kəv sı í la mpi pə tənəv kə suvəv tə.

Koolee kəpana

²² Ĥpəvəlv Tacaa təmə Moisi sı: ²³ Kəvəlv Ələv na í pəyalaa sı, koolee nna paa kooliivı ləvəlvəv nyəməvəv təvəlvəv sı:

²⁴ Tacaa í kooli-məvəv kəpəntəv na í kəntı mə təv.

²⁵ Na í nyənəv-məvəv təv na í lakı-məvəv pəvələ.

²⁶ Na í veev mə vaaalı na pə cəvəvəv-mə.

²⁷ Ǻpúyú paa yaaki ma hãte ke lseyeli yalaa tã. llena máá kooliyi-meýe kupantu.

7

Nyuvy nyáma kãtasi

¹ Kuyanjku Moisi tema lso cokãle sikuyu, llena í feeni tã na tã taa wontu ke kãtaya nim, na kãtaya tãlate na tã wontu. ² Ǻpúyú lseyeli kpeka nyuvy nyáma mpa paa sãna kokaluvy waatu tã, pa kãna pa kũhaary ³ ke naary naanuwã na naale na keekenaa naatoso. Na pá waasa pa tã. Pã luwa sɪ nyãw nyáma naale caawa naary naale na keeke kulum nté. ⁴ Ǻpúyú Tacaa tãma Moisi sɪ: ⁵ Mu pa kũhaary unɪ, na í cãla Lefii nyáma, na pá keesãna paa mpa pa tãmlɛ, na pá kpakãyãna cokãle wontu. ⁶ llena Moisi mu naary na keekenaa mpe na í cãla Lefii kpekãle nyáma ⁷ Keesõj luluvy nyáma ke keekenaa naale, na naary liyiti. Na pá keesãna paa wei ɪ tãmlɛ, ⁸ na Melali nyáma ke keekenaa liyiti na naary pãlefɛi naanuwã. ɪ cãla-weýe, na í keesãna pa tãma. Alõj pãyalu ɪtamaa paasãyãnana-wɛ. ⁹ Kehati nyáma ná paasayana kãtaya wontunaa ké. ɪlɛ ɪ ta cãla-weýe keeke, yaa nav. Mpi tã, pi wɛɛ sɪ pá hãyãlãyi-tãyi.

Kãtaya tãlate tuluvy kuvãwõj

¹⁰ Kuyanjku pa feenaya kãtaya tãlate, llena luluvy nyãw nyáma kãna tãtãyã pa kuvãwõj sɪ pa tulãyãna-te. ¹¹ Ǻpúyú Tacaa heela Moisi sɪ: Nyuvy nyáma ká kãw kulum kulum ké kuyaku kuyaku na pá ha pa kuvãwõj.

¹²⁻⁸³ ɪsãna pa tãjã tãma na pá kãw tãyãlã:

Yuta kpekãle tu Aminatari pãyalu Nasõj keke kuyaku kancaalaya nyãjku. ɪsakaa nyãntɛ tu Suwaa pãyalu Netaneyeli ke kuyaku naale nyãjku. Sapulõj nyãntɛ tu Helõj pãyalu ɪliyarɪ ke kuyaku tooso nyãjku. Luvɛj nyãntɛ tu Setewu pãyalu ɪlisuu ke kuyaku liyiti nyãjku. Simiyõj nyãntɛ tu Sulisatari pãyalu Selumayeli ke kuyaku kakpasɪ nyãjku. Katɪ nyãntɛ tu Teuweli pãyalu ɪliyasafɪ ke kuyaku naatoso nyãjku. ɪfãlayim nyãntɛ tu Amihuti pãyalu ɪlisama ke kuyaku naatosomopãylãya nyãjku. Manasee nyãntɛ tu Petasuu pãyalu Kamliyelɪ ke kuyaku pãlefɛi naanuwã nyãjku. Pɛncamɛ nyãntɛ tu Kitoni pãyalu Apitarj ke pãylãyafɛi naanuwã nyãjku.

Tãj nyãntɛ tu Amisatari pãyalu Ahiyesɛɛ ke naanuwã nyãjku. Asɛɛ nyãntɛ tu Okãlarj pãyalu Pakiyeli ke naanuwã na kulumbuvy nyãjku. Nɛfãtali nyãntɛ tu ɪnarj pãyalu Ahila ke naanuwã na naale nyãjku. Mpi mpi pa kãnaa tãyãlã:

Liyitee nyãyluvy nyãnaya jka ka yuj wɛ kiloo kulum na cacaasi jmunuvy na nunuwã tã (1300). Na pá poosiya wei pa jmusãyãna calãm tã. ɪlé ɪ cacaasi wɛ nasãtoso na nunuwã (700). ɪsãna pa mayasaya lso cokãle taa ké liyitee tãyã pa keesãnaa. Na pá suuli nyãnasɪ nɪ sɪ naaleýe tãyãnaya kãtaya mulum mpi pa nuyutina nim tã. Wula kãpv, ke cacaasi nunuwã (100). Na tulaalu kũwãpv ke kãpv unɪ ɪ lãpam. Na latãɛ, na iwaav, na pãnaya kulmãya iweyãya sɪ, pa lakãna kãtaya jka kãkã lusa ka tãna tã. Na pãjtluvy sɪ pa lakɪ isayãtu husuvy nyãjka. Naary naale na iwaary ke kakpasɪ, na pãnaya kulmãya iweesi ke kakpasɪ sɪ pa lakãna ciikuyu kãtaya.

⁸⁴ ɪseyeli kpeka nyãwõj nyáma hawa kuvãwõj wei ke kãtaya tãlate tuluvy wule tãyãlã. Liyitee nyãyãtu nyãnasɪ ke naanuwã na naale. Na poosiyanaa mpa pa jmusãyãna calãm tãyã naanuwã na naale. Na wula kãpvnaa ke naanuwã na naale. ⁸⁵ Paa nyãnaya jka ka yuj wɛ kiloo kulum na cacaasi jmunuvy na nunuwã (1300). Na paa poosiya wei ké cacaasi nasãtoso na nunuwã (700). Pã kpenta liyitee nyãyãtu kiloonaa hiu na liyiti. ɪsu pa mayasuvy lso cokãle taa tã. ⁸⁶ Paa wula kãpv wei ɪ ka wɛ cacaasi nunuwã (100) ké. Pã kpenta kiloo kulum na cacaasi jmunuvy (1200). Kãpvnaa mpe paa suna tulaalu kũwãpv ké. ⁸⁷ Pã kaasi latãɛnaa naanuwã na naale, na iwaary ke mpv. Na pãnaya kulmãya iweesi ke mpv tãtã. Sɪ pa lakãna kãtaya jka kãkã lusa ka tãna tã na pá sãasãna tãyãnaya kãtaya, na isayãtu husuvy kãtaya pãjtluvy ke naanuwã na naale. ⁸⁸ Na latãɛnaa ke hiu na liyiti. iwaary ke nutoso, pãjtluvy ke mpv. Na pãnaya kulmãya iweesi ke mpv tãtã. Sɪ pa lakɪ ciikuyu kãtasi. Kuvãwõj wei pa hawa kãtaya tãlate tuluvy tãw tãyãlã.

⁸⁹ Waatu wei Moisi suv cokãle taa ké ɪsã yãyãtãnav tã, ɪ nukaya lso nãyã ke ɪsãtaa tãjlaa mpa pa wɛ ɪsã atakaa pile tãw tã pa hekũ ké. Na ɪ yãyãtãyãna-ɪ.

8

Fətəlanaa suv

¹ M'púyó Tacaa tóma Moisi si: ² Teləsi Aləŋ si waatu wei n suki fətəla səsə kəkəsi naatosompəxəlaya un tə, paasəna na pə naaki fətəla səsə un i lələ. ³ Ulena Aləŋ lā isu Tacaa kəsəyvu Moisi tə. ⁴ Wula tike ke Moisi lapa na pā lu fətəlanaa təsule təna. Pə kpaɣav tə tapuyv, haləna tə tōmlə nte tə nəɣəsəna isu tūyv hetu tə. Isu Tacaa ka hula-i tə.

Lefii nyéma təmle taa suvu kətaɣa

⁵ M'púyó Tacaa tóma Moisi si: ⁶ Faɣa Lefii nyéma na pa mpaa. La-weɣe nyəɔŋ təɔ asilima kəsəyvu kətaɣa. ⁷ Nmusi pa təɔ ké kətaɣa lum, na pā hu pa təɔ huntv təna. Na pā cəɔ pa wontu, ulena pə kəeli pa nyəɔŋ təɔ asilima. ⁸ Ulena pā kpaɣa latəce na kətaɣa molum mpi pa nuɣutina nim tə. Na Moisi náá kpaɣa isayatu husuyv latəce naale nyəŋ. ⁹⁻¹⁰ Na í koti lseɣeli nyéma təna na Lefii nyéma kpətəna ləɔ cəkəle nənəɣə. Na lseɣeli nyéma tən pa təɔ ké niŋ. ¹¹ Ulena Aləŋ hulɩ Lefii nyéma ke ləɔ na həɣələŋ təna, isu lseɣeli nyéma lakuyv ləɔ nyəm tə. Ulena pəle pa lakɩ ləɔ ke təmle. ¹² Pə waali ulena Lefii nyéma tən pa niŋ ke latəcenaa naale təɔ na Aləŋ la-m ləlv ke isayatu husuyv kətaɣa, na ləlv ke kətaɣa ŋka kəkə lusa ka təna tə. Ule Lefii nyéma isayatu husaa kəle. ¹³ Ulena í su Lefii nyéma ke Aləŋ na í pəyalaa pa isentaa. Na ní hulɩ-we na həɣələŋ təna isu lseɣeli nyéma lakɩ tə. ¹⁴ Na Lefii nyéma pəsi ləɔ nyéma na pə faya pa na pa tətənaa. ¹⁵ Pəle pə waali ké paa caali pa təmle ke cəkəle taa. Isəna í ká la Lefii nyéma ke nyəɔŋ təɔ asilima kəsəyvu kətaɣa, na í hulɩ-we na həɣələŋ təna isu lseɣeli nyéma lakɩ təɣəle. ¹⁶ M'púyó Tacaa tasaa si: Mə kəna ma nyəm. Mpi tə, ma ləeta-meɣe lseɣeli nyéma kancaalaya apalɔpiya lona ké. ¹⁷ Kuyaku ŋku ma kuwa Icipiti taa yəlaa kancaalaya apalɔpiya tə, pə kpaɣav waatu un tə kancaalaya apalɔpiya təna pəsə ma nyəm ké. Paa yəlaa nyənsi, paa təla nyənsi. ¹⁸ Lefii nyéma ke ma ləeta lseɣeli kancaalaya apalɔnyənsi lonte. ¹⁹ Na samaa tilina-weɣe Aləŋ na í pəyalaa pa kiŋ na pā lakɩ təna na pa nɔɣə ke cəkəle taa, na Tacaa husi samaa isayatu. Pə taa kəɔ na pā kpətəna ləɔ cəkəle na í wakəli-we. ²⁰ M'púyó Moisi na Aləŋ na lseɣeli nyéma təna, pa

lapa teitei isu Tacaa ka kəsəyvu-weɣe Lefii nyéma təm tə. ²¹ Pa cəta pa wontu na pā sə lum. Na Aləŋ hulɩ-weɣe ləɔ na həɣələŋ təna isu lseɣeli nyéma lakɩ tə. Na í la-weɣe isayatu husuyv kətaɣa, na asilima kəsəyvu nyəŋka. ²² Pə waali ké Lefii nyéma caala pa təmle ke ləɔ cəkəle taa. Na Aləŋ na í pəyalaa pā feŋiɣi-we. Isəna pa lapa nti Tacaa ka heela Moisi təɣəle. ²³ M'púyó Tacaa tasa Moisi ke heeluyv si: ²⁴ Mpi pə ké Lefii nyéma nyəntv təɣəle. Paa Lefii tv wei, ye i wəna pusi hii na kakpasɩ na waali ke mpv, waatu unəɣi i ka caali ləɔ cəkəle taa təmle. ²⁵ Ulena pā cəpi-i i pusi nule na naanɔwa nyəŋka taa. ²⁶ Ye pa cəpa wei, i pəsəɣi na í səna i tətənaa ke ləɔ cəkəle təmle yaa. Ama pa kaa tv-i i mayamaya i nyəntə ké. Isəna Moisi ká lakɩ Lefii nyéma təmle təm taa təɣəle.

9

Teev acima təɣəv ke Holepv wulaya tətə taa

¹ lseɣeli nyéma Icipiti taa luv pənaɣa naale nyəŋka isətv kancaalaya nyəŋ taa, Tacaa təma Moisi ke Holepv wulaya tətə taa si: ² Pə weɣe si, lseɣeli nyéma í təɣə Teev acima ke kuyaku ŋku ma suwa tə. ³ Isətv unə i kuyaku naanɔwa na liɣiti nyəŋku wule taanaɣa ke í ká təɣə-ye, isu pa suv pə kiŋ na pə kəsasutv tə. ⁴ Ulena Moisi teləsi təm ntəɣi lseɣeli nyéma. ⁵ M'púyó pa təɣə Teev acima ke kuyaku ŋkuyv Holepv wulaya tətə taa ke teitei isu Tacaa ka kəsəyvu Moisi tə. ⁶ Ama napəli pa tokina sətə na pə pilisi-weɣe kuyaku ŋku. Ule pa ta pəsi na pā təɣə Teev acima, na pā polo na pā kəsə Moisi na Aləŋ si: ⁷ Tə pilisa ta ti na sətə tə, pu kayatı-tv si tə pona Tacaa ke kvhav, isu lələa ke kuyaku ŋku pa suwa tə, kv wule na? ⁸ Ntəna Moisi si: Í ye le na Tacaa hulɩ-m isəna pə weɣe si í la tə na pəcə.

⁹ M'púyó Tacaa tóma Moisi si: ¹⁰ Teləsi lseɣeli nyéma si, pə kpaɣav saŋa na pə puki tə, ye nəɣəlv tokina sətə na pə pilisi-i, yaa i pola mpaav ke acima wule, ¹¹ Ule i təɣə-yeɣe isətv naale nyəŋ kuyaku naanɔwa na liɣiti wule taanaɣa, na kətaɣa iwəɣaya na kukusum fei kakalasi na tuusi nyəŋ nyənsi. ¹² Pə təɣənaɣa í taa fe tev. Pəyele í taa yəki kpəntə muɣule. Pə weɣe si í təŋ Teev acima kətasɩ ke teitei ké. ¹³ Ama ye nəɣəlv lapa

Teev acima kuyaku ŋkuyu awusa, na pá tá ké sí asilima naali, yaa í tɔŋ mpaav í tɔm sɔpaya. Paa ləsi-í lseyeli nyóma taa ké mpi pə tɔɔ í ta kɔna í kuhav ké pə kuyaku wule tɔ. ¹⁴Ye mə ɪcatɛ taa ɔayalu tɔki, í ká tɔŋ a kiŋj ké na a kusəsutu. Kulumtu ntəyi lseyeli tu na ɔayalu paa tɔki.

Isəŋmuntu waasa lso cokəle tɔɔ

¹⁵⁻¹⁶Kuyaku ŋku pa sika nɔɔ pɛeluyu wontu cokəle tɔɔ isəŋmuntu suv waasuyu ké tə tɔɔ ké tam. Na tá muɣi kɔkɔ ké paa ahoo nna, haləna pə nyaaləxi. ¹⁷Ye í caaki lonte layasuyu ɪlɛ isəŋmuntu kɛli lso cokəle tɔɔ na í tɛma ɪlɛ tə mɛli. ¹⁸⁻¹⁹Tacaa hɔlɔxəna lseyeli nyóma mɛɣɛ waatu wei í ká kpesi tɔ, na waatu wei í ka siki tɔ. Ye isəŋmuntu leela lso cokəle tɔɔ, lseyeli nyóma nukəna lso ké. Paa layasəxi lonte. ²⁰Paa pə kaasa-təyi kuyɛɛŋ ké pácɔ pa wɛ rɪpúɣɔ. Tacaa ka kɛli-təxi na pácɔ pá kpesi. ²¹Wulee wulee ɪlɛna isəŋmuntu ɔaya lonte kulumtəle ké taanaya, haləna pə nyaali. Yaa kuyaku kulumuyu na ahoo kulumɛɛ. Ye tə kɛla kpakpaa ɪlɛ lseyeli nyóma tɛɛ. ²²Ama ye tə nyala rɪpúɣɔ lso cokəle tɔɔ ké kuyɛɛŋ naale, yaa isətu, yaa pə tɛɛ mpv. lseyeli nyóma wɛ rɪpúɣɔ, haləna tá kɛli na pácɔ. ²³Ye pa sika na Tacaa ta tó sí pá kuli, paa kuləxi. Mɔpúɣɔ pa lakaya pa təma nna Tacaa tu-wɛ na Moisi nɔɔ tɔ.

10

Liyitee nyəxətu akantɛɛ

¹Mɔpúɣɔ Tacaa təma Moisi sí: ²Lu liyitee nyəxətu ké akantɛɛ naale. Anəxi paa hulɪ na samaa kpɛyeli, yaa kpeka tu mpaav. ³Waatu wei pá hula a naale, ɪlɛ lseyeli samaa koti í cɔlɔɔ cokəle nɔnɔɔ. ⁴Ye kulumtəle ké pa hulaa, ɪlɛ nyuyi nyóma tike koti. ⁵⁻⁶Ye pa hula akantəle na kakiisasi, ɪlɛ tɛɛv ntɛ. Pa huləxi tɔm kancaalaya nyəm, ɪlɛna lseyeli kpekəle nte tu sikina cokəle ilim təlule tɔɔ tɔ, tá tó mpaav. Pa tasəxi naale nyəm, ɪlɛna ilim mpətəŋ nyəntɛ náá təŋ. ⁷Ye pə ké sí yəlaa kotuyi, pa kaa huləna kakiisasi. ⁸Aləŋ pəyalaa kɔtəlaa tike ka huləxəna akantɛɛ anɪ. Pə wɛɛ sí mə na mə piya piya, í ká tɔki kusəsutu tənɛɣɛ tam tɔɔ ké.

⁹Ye í pola mə kolontunaa ké yoonav na pa kuləxi mə tɔɔ, ɪlɛ í hulɪ akantɛɛ na

kakiisasi ɪlɛna Tacaa mə lso má, ma tɔɔsi mə tɔɔ na má waasi-mɛ. ¹⁰Mpv tətəɔɔ í ka huləxi-yɛɣɛ mə ayɔla kuyɛɛŋ, na mə acima nyəŋ, na mə isətunaa kancaalaya kuyɛɛŋ, ké waatu wei í lakɪ kɔtasi nsi kɔkɔ lusa sí təna tɔ na ciikuyi nyənsi. ɪlɛna má tɔɔsi mə tɔɔ. Maɣalɛ Tacaa mə lso.

HOLEPU NA Pɔ POLO MOWAPU TETU TOŋA

lseyeli nyóma kuluyu ké Holepu puɣu luɣu

¹¹lseyeli nyóma ɪcipiti luu pənaya naale nyəŋka, isətu naale nyəŋ kuyaku hiu nyəŋku ké isəŋmuntu kɛla lso cokəle tɔɔ. ¹²Mɔpúɣɔ lseyeli nyóma kula Holepu wulaya tetu taa. ɪlɛna isəŋmuntu tii Paləŋ wulaya tetu taa. ¹³lseyeli nyóma kula tɔm kancaalaya nyəm pənɛɣɛ, isu Tacaa kɛsuyi Moisi tɔ.

¹⁴Yuta yoolaa tintiyile na pa tuuta kɛle nɔɔ tɔɔ. Aminatapi pəyalu Nasəŋ kɛle pa nyuyi tu. ¹⁵Isakaa nyóma nyuyi tu ntɛ Suwaa pəyalu Netaneyeli. ¹⁶Sapuləŋ nyóma nyəŋ ntɛ Heləŋ pəyalu ɪliyaɔi.

¹⁷Mɔpúɣɔ pa hɛta cokəle, na kɛsəŋ na Melali pa pəyalaa kpaɣa-tɛ.

¹⁸ɪlɛna Luyɛ yoolaa tintiyile, na pa tuuta pá tó pa waali. Pɛle pa nyuyi tu ntɛ Setewu pəyalu ɪlisuu. ¹⁹Simiyəŋ nyóma nyuyi tu ntɛ Sulisatapi pəyalu Seluməyeli. ²⁰Katɪ nyóma nyəŋ ntɛ Teuweli pəyalu ɪliyasafi.

²¹ɪlɛna Lefii tu Kehatɪ luluyi nyóma mpa pa səɣəla isə sɛɛv wontu tɔ pá təŋ. Na Lefii nyóma lelai náá təŋa cokəle sikuyi na pá təŋa-wɛ.

²²ɪlɛna ɪfəlayim yoolaa tintiyile na pa tuuta pá tó pa waali. Pɛle pa nyuyi tu ntɛ Amihuti pəyalu ɪlisama. ²³Manasee nyóma nyəŋ ntɛ Petasuu pəyalu Kamliyəli. ²⁴Pəncamɛɛ nyóma nyəŋ ntɛ Kitoni pəyalu Apitaŋ.

²⁵Pə waali ké Təŋ yoolaa tintiyile nte tə ké waali tənlaa tɔ, tɔ na tə tuuta tə tó mpaav. Amisatapi pəyalu Ahiyɛɛɛ kɛle pa nyuyi tu. ²⁶Asɛɛ nyóma nyəŋ ntɛ Okəlaŋ pəyalu Pakiyeli. ²⁷Nɛfətali nyóma nyəŋ ntɛ ɪnaŋ pəyalu Ahila.

²⁸ɪsəna lseyeli nyóma kpesa pa tɛsikile na pá tó mpaav tɔɣɔle.

Tacaa maɣamaya tiikiyi í yəlaa

²⁹ Ǿpúyú Moisi tóma ı yetı Matiyay tu Leweli pəyalv Hoparı sı: Tetv nti Tacaa su nəyɔ sı ı haakı-tv tɔ, tə taa ké tə puki. ıle təy-tv na tu taləna-ıy kúpantv nti ı lakı-tv tɔ. ³⁰ Ntena ıle ı kisi sı ı mələyı ı tetv taa. ³¹ Mpuyule Moisi sı: Taa lə-tv. Mpi tɔ, nyá nyəmna wɔlaya tetv taa timpi timpi tu siki tɔ, təy-tv na ı huli-tv. ³² Ye n təy-tv, tu taləna-ıy kúpantv nti Tacaa ka la-tv tɔ.

³³ Ǿpúyú tə kula Tacaa puyv cəɔ, na tɔ tɔ kuyeyə tooso. Na ləɔ atakaa ké ta nəyɔ tɔɔ sı ı pəkəyı-tuyv timpi tu siki na tɔ hɛsı tɔ. ³⁴ ılim taa ke tə kulaa, na ıɔymvntv we ta nyɔy taa. ³⁵ Tə təkayana ləɔ atakaa ılena Moisi yɔyɔtəna nəyɔ sɔsaya sı: Tacaa səy nyá naası taa, na nyá kolontunaa na mpa paa caa-ıy tɔ pá yá. ³⁶ Waatv wei pa sukaya ləɔ atakaa, ılena Moisi tasa sı: Tacaa kɔɔ, na ı caya lseyeli nyəma ta ta hekv. Mpi tɔ, tə we payale ké, tə fei kaluyv.

11

ıseyeli nyəma ke Tapela

¹ Ǿpúyú kuyaku nakuli ıseyeli nyəma kuntəna Tacaa, na páána kpa-ı. Na ı tisi kəkɔ na ká nyaya tisikile ke pəcɔ. ² Ntena samaa wiina Moisi təkpeɛ, na ıle ı sələməna-weyɛ Tacaa na kəkɔ te. ³ ılena pá ha lonte nteyɛ hətɛ sı Tapela. Nyayav ke pa yaa mpv na pa te taa. Mpi tɔ, tənaya Tacaa ka nyayasa pa təkikile.

ıseyeli nyəma kuntəyənə Tacaa

⁴ Ǿpúyú kuyaku nakuli luluyv kpaɔa cayalaa. ılena pə kpənna ıseyeli nyəma mayamaya na pá tayanəyı kuntuyv sı: Tu hiki nantv nté na tɔ təyɔ? ⁵ Aa kai, yəlaa təyɔ ıcipiti taa ké tiina ke faalaa. Na kaama mayamaya na a nəyəsəlenaa mpa pa təkəna ləy tɔ, na kaapənaa ke waanı waanı. ⁶ Ama pə taa pulv fei cənɛ. Manna ınəyale Manna, na tɔ tɛy taası.

⁷ Manna ını ı ka nəyəsəna ké ısu pee kəhulmɛɛ naalı, ı we ısu tuyv nakuli kv cələm. ⁸⁻⁹ Ahoo ke cəɔlv kpaakı təkikile, ılena Manna hoti. Pə nyaaləyı, ılena samaa cəɔ na pá kuuki, na pá naŋəyı yaa pá səki, na pá təsəyı, yaa pá tuyı kakalası. ı leleŋ we ke ısu nim kakalaya.

¹⁰ Mpuyule ıseyeli nyəma kota pa tɛsı nənɔɔɔ sı na pá kuntəyı, na Moisi nu. ılena Tacaa páána huu. ¹¹ Na Moisi laŋle wakəli, na ı pɔɔsı ləɔ sı: Pepe tɔɔ ké ma

nyuyv səpənə-ıy, na ı tu-m yəlaa panɛ pa paasənəv na ı cəɔsəyı-m mpv? ¹² Anı pə taya ma lələna-we. Na ı təy sı má nukı-we ısu asənuyv na má pona-weyɛ tetv nti n ka sı pa caanaa ke nəyɔ na tuunav sı, n ká ha-we tɔ. ¹³ Yaa leyɛ ma kpələyı nantv na má cəla samaa ınɛ na ı təyɔ? Mpi tɔ, pa wiikina-m sı má cəla-weyɛ nantv na pá təyɔ. ¹⁴ Ma tike ma kaa pəsi pa səyala, a tɛɛ-m. ¹⁵ Ye tampana sı n caa ı la-m kúpantv, pə kəla teu sı ı kv-m na mpi n ka lakı-m ısəntɔ tɔ. Má taa na ma kunyontəyɔle.

¹⁶ Ntena Tacaa cɔ Moisi sı: Koti yəlaa mpa ləlaa tuyvna na pá ké nyuyv nyəma təyɔ nutoso na naanəwa. ılena nyana-we ı kɔɔ ı səy ləɔ cəkəle nənəyɔ. ¹⁷ ıle maa tii na má na-ıy tɔ yɔyɔtı tənə, na má tu-weyɛ nyá ləmayasəle. ılena pá sənə-ıy na ı taa səyali samaa səyala ke nyá tike. ¹⁸ ılena ı tɛləsı yəlaa sı, ı tayanı mə təyı cele tɔɔ. Maa ha-meyɛ nantv na ı təyɔ. Mpi tɔ, ma nu ısənə luluyv pu-mɛ, na ı kuntəyı, na ı təy sı mə nukaya leleŋ ke ıcipiti tɔ. ¹⁹ Pə taya kuyaku kuləmyuv yaa naale yaa kəkpası yaa naanəwa tike ke ı ká təyɔ-tı. ²⁰ Ama ısətv təcu ké, haləna tə lu-meyɛ səy. Mpi pə tɔɔ ı ləwa Tacaa ma wei ma we mə hekv, na ı kuntəyı mə ıcipiti taa luw tɔɔ tɔ.

²¹ Tənayale Moisi nəyɔ təkpaɔv sı: Yoolaa panɛ pa ta səki iyisi nasətosɔ (600.000). Na ı mayasəyı sı n ká cəla-weyɛ nantv ke ısətv na? ²² Paa tə kəwa ta naaŋ, na ta heeŋ, na ta pəy tənə. Yaa tə kpawa tɛŋku taa tiina tənə pu haŋəyənə-we.

²³ Ntena Tacaa sı: Ma toma ta tɔɔ? N ká nana nyá ısəpəle ke nənɔɔ sı, pu la mpv yaa pə kaa la?

ılə hawa ı ləmayasəle ke səsaa nutoso na naanəwa

²⁴ Ǿpúyú Moisi luwa na ı tɛləsı ıseyeli samaa ke Tacaa kuyəyɔtətv. Pə waalı ké ı kota ıseyeli nyuyv nyəma nutoso na naanəwa, na ı pulı-we na ı cəɔna ləɔ cəkəle. ²⁵ ılena Tacaa tii ıɔymvntuyv taa, na ı yəyɔtəna Moisi, na ı tı nyuyv nyəma mpe pa taa ké Moisi ləmayasəle. Na pá suv yəyɔtuyv ısu ləɔ kuyəyɔtətv tɛləsəlaa. ıle pə ta leeli ké.

²⁶ Ama nyuyv nyəma mpe pa taa naale, ıləta na Meta pa ta polo ləɔ cəkəle kiŋ. Ama təkikile taa ké pa saalaa. Na ləɔ tı ı ləmayasəle ke pa taa na pá yəyɔtəyı, ısu ləɔ kuyəyɔtətv tɛləsəlaa. ²⁷ Ntena ıfepu nəyɔlv

í kpayá asewa na í polo í heeli Moisi ke nti llaeta na Meta pa lakí tó.

²⁸ Mpyúle Nur pýaly Yosuwee wei í lakaya Moisi tamle ke tuu í pacaatu tó, í tóma sí: Ma cé heeli-we sí pá su.

²⁹ Ntēna Moisi sí: N lakí-m ísesēmle ké? Halí pə caya maya ísu Tacaa í tú í ləmayasəle ke íseyeli nyáma tēna taa, na pá la íso kuyəɣətu tēləsəlaa.

³⁰ Ilēna Moisi na íseyeli nyuvu nyáma mpe pá məli təkikile.

Tacaa kəna lēsi

³¹ Mpyúy Tacaa kusa heelimuyu na tenku tó. Na pá kəna lēsi tuutuuma ke təkikile həɣəlvu, na pá polo ísu kuyaku kulmuvu tonte, na pá cə təkikile. Na sí kaa huɣule ísu meətəli kulm. ³² Ntēna samaa kuusəyi kuyaku ŋku, na pá ahoo na pá tev kufemuyu. Paa wei í ka tósa pəcə tó, pá lukí-í kiloonaa iyisi iyisi ké. Mpyúy pa lema-səyi ilim na pá cəna təkikile. ³³ Ama Tacaa mu pááná na í kó íseyeli nyáma ke ísayakuvu, ke waatu wei pa suukaya nantu ke pa nəsí taa tó. ³⁴ Ntēna pá ha lonte nteye hətə sí Kipəloti-Taafa. Pə hówēe nté sí luluyu pəlaav na pa te taa. Mpi tó, tənaya pa pima yəlaa mpa luluyu kuwa tó.

³⁵ Íseyeli nyáma lu Kipəloti-Taafa ilēna pá tē Haseləti na pá siki.

12

Kutəŋ ŋku ku pilisiyi yulv tó ku kpa Maləyam

¹ Moisi ka kpayá Kusi alv nəɣəlvu. Ilēna Maləyam na Aləŋ pá cayana-í akpayale nté tə tóm. ² Haləna pá tó sí: Tacaa yəɣəɣəna tá tətəɣ. Pə taya Moisi tike ke í yəɣəɣəna.

Ilēna íso náa nu-tí. ³ Ama Moisi ná tá cə natəli. Mpi tó, í ka tēwa ate yəlaa tənaya suulu ké. ⁴ Mpyúy Tacaa yaa í na Aləŋ na Maləyam, na pá suli cəkəle kin. ⁵ Na í tii isəŋmuntuvu taa ké cəkəle nəɣ. Na í yaa Aləŋ na Maləyam na pa naale pa polo. ⁶ Na Tacaa tə-we sí: Í nu ma kuyəɣətu ke teu yoo. Ye ma kuyəɣətu tēləsəlu í we mə heku ma huləyi-í ma təyi. Na má lukí í tó na ma yəɣəɣəna-í toosee taa. ⁷ Ama ma yulv Moisi ná nuna-m teu ké, na í lakí í tamle ke ma təyaya tēna taa. ⁸ Ma na-í tə yəɣəɣəna təmayə təcəci. Ma huləyi-í

ma tí na í naaki ma wəetv. Ilē pepe tó ké mə tá nyana-í, na haləna í cayana-í?

⁹ Mpyúy Tacaa mu pááná na í tē.

¹⁰ Waatu wei isəŋmuntuvu kēla cəkəle tó ilē, kutəŋ ŋku ku pilisiyi yulv tó ku waasa Maləyam tó kēle, na í huluma təliloilv ísu kponkpomulv. Mpyúy Aləŋ ná mpv.

¹¹ Ilēna í tó Moisi sí: Hal, suulu Tacaa, tá tóm səpayə. Ilē taa lēti-tuvu tá kumelentu saləka. ¹² Maləyam í taa wēe ísu pəyaya səkuvu ka too lotu taa, na pá lulv-ke na ka tənuyv fertilivi isəna tó.

¹³ Tənyale Moisi wiina Tacaa sí: Hal, Tacaa, Suulu, waasi.

¹⁴ Ntēna íso sí: Ye ísu í caa ka təwa í isentaa ké ntayama, pə taya kuyaku na ku isikile ke í cakí fēle taa? Mpv tó, pə wēe sí pá ləsi-í təkikile ke kuyaku na ku isikile ké. Pə waali ilēna pá tayani-í yaav.

¹⁵ Mpyúy pa ləsa Maləyam ke təkikile taa ké kuyaku na ku isikile. Pa maləna-í təɣo íseyeli nyáma tó mpaav. ¹⁶ Na pá polo pa siki Paləŋ wlaya tetv taa.

13

Fenlaa naanvwa na naale tiluvu ke Kanaaŋ

¹ Mpyúy Tacaa tóma Moisi sí: ² Ləsi íseyeli kpeka nyuvu nyáma taa ké yulv yulv. Na n tili-we na pá fəŋ Kanaaŋ tetv nti ma haaki-me tó.

³ Ilēna Moisi kusi íseyeli nyuvu nyáma ke Paləŋ wlaya tetv taa, ísu Tacaa kēesuvv-í tó. Na pá polo Kanaaŋ tetv fəŋuvu.

⁴ Fenlaa mpe pa kpeka na pa həla ntó: Luvəŋ kpekəle taa nyəŋ nté Sakuu pəyalv Samuwa. ⁵ Simiyəŋ nyənte taa nyəŋ nté Holí pəyalv Safatí.

⁶ Yuta nyənte taa nyəŋ nté Yefune pəyalv Kaləpv. ⁷ Isakaa nyənte taa nyəŋ nté Yosefv pəyalv lkaali.

⁸ Ifəlayim nyənte taa nyəŋ nté Nur pəyalv Hosee. ⁹ Pencamēe nyənte taa nyəŋ nté Lafu pəyalv Paləti. ¹⁰ Sapuləŋ nyənte taa nyəŋ nté Soti pəyalv Katəyeli.

¹¹ Yosefv pəyalv Manasee nyənte taa nyəŋ nté Susi pəyalv Katí. ¹² Tan nyənte taa nyəŋ nté Kemali pəyalv Amiyeli. ¹³ Asēe nyənte taa nyəŋ nté Mikayēli pəyalv Setuu. ¹⁴ Nəfatəli nyənte taa nyəŋ nté Fofəsi pəyalv Napi. ¹⁵ Katí nyənte taa nyəŋ nté Maki pəyalv Kuweli.

¹⁶ Mpa Moisi tila Kanaarj tɔ pa həla nté. Nuŋ pəyalu Hosee ke Moisi cuɣusa həte si Yosuwee.

¹⁷ Ḿpúyó Moisi kusa-we na í heeli-we si: Í kpaɣa ilim ntəɣəŋ tɔɔ mpaav, na ɪ sɔv pulasi həɣəlvu taa. ¹⁸ Na ɪ feŋ tɔv nti na tɔ yəlaa ke teu, na í na pa paɣale na pa toŋ tənaya. ¹⁹ Na í na si pa wena koloosi acalɛe yaa pa fɛina. Na tɔv wɛ musvɛ yaa tɔ səpa. Na hətv wɛe yaa tɔ fɛi. ²⁰ Í pona apalɔv na í kɔna pa tɔv kɔlvɔm. Waatv unəɣi tɔv nti tɔ tuŋ wei pa yaa si lɛsɛŋnaa tɔ ɪ kancaalaya nyéma puki.

²¹ Ḿpúyó apalaa mpe pa tɛɛwa na pá feŋ tɔv ke pə kpaɣav Siŋ wɔlaya tɔv, haləna Lehopi, ke Lepo-Hamati. ²² Ilɛna pá sɔv tɔv nti tɔ taa, na ilim mpətəŋ tɔɔ. Na pá tala Hepəlɔŋ ke Anaki lɔlvu nyéma tookona te. Pa həla nté, Ahimarj na Sesai na Taləmayi. Paa ɣmawa Hepəlɔŋ ɪcatɛ kɛ, na pusi naatosompɔɣəlaya siki, ilɛna pá ɣmá Sowarj nyəntɛ ke ɪcipiti tɔv taa. ²³ Pa tala lɛsɛŋ tɛtɛkəle taa, ilɛna pá sɛti pə tuku, na piliŋa, na pá həɣəli yəlaa naale. Na pá kooli tuŋ wei pa yaa si fiki na kalənaati tɔ ɪ pee tɔtɔ. ²⁴ Ḿpúyó pa ha tənə unəɣi həte si, lɛsɛŋ tɛtɛkəle ke tuku ɣku lɛɣɛli nyéma ka sɛta tɔ kv tɔɔ.

Fɛŋlaa kɛɛsəɣi pa mpaav tɔm

²⁵ Kuyɛɛŋ sika nule, ɪlɛ fɛŋlaa tɛmayalɛ, na pá mɔli. ²⁶ Moisi na Alɔŋ na lɛɣɛli samaa kiŋ ke pa mɔla Katɛsi ke Palarj wɔlaya tɔv taa. Na pá kɛɛsi-wɛɣɛ pə tənə mpi pa nawa tɔ pə tɔm. Na pá hɔli-wɛɣɛ tɔv kɔlvɔm na pa heeli-we si: ²⁷ Kɔpantv na tɔɣənaya tənə tɔla tɔ taa kɛ təhɔ. Haləna pá hɔli-wɛɣɛ tɔ kɔlvɔm. ²⁸ Ama kɔlvmtv kɛ si tɔ yəlaa kɛ toŋtɔnaa kɛ. Na pa ɣmawa koloosi acalɛe sɔsɔɔna. Halɪ tɔ nawa tɔ taa kɛ tooko Anaki lɔlvu nyéma. ²⁹ Amaleke nyéma ná caɣana nteɣɛ ilim mpətəŋ tɔɔ, na Hiti nyéma na Yɛpusi nyéma na Amolii nyéma ke pulasi həɣəlvu. Na Kanaarj nyéma ke Meti-talanee tɛŋku na Yaatanɪ pɔɣɔ nɔɣɔ.

³⁰ lɛɣɛli nyéma caakaɣa Moisi ke kɔntənəv. Ilɛna Kalepv sumsi-wɛ, na í yɔɣətənə toma si: Tɔ polo tɔ mv tɔv nti, tɔ wɛna pə toma.

³¹ Ama ɪ taapalaa ná tɔma si: Tə kaa pəsi na tɔ kpa yəlaa mpe pa tɔɔ, pa tɛ-tvɔv toŋ.

³² Tənayaɛ pa sɔv kɛɛsvu ke mpi pa nawa tɔv nti tɔ taa na pá la-wɛɣɛ sɔɣəntv tɔ pə tɔm si: Tɔv nti tɔ kɛ nti tɔ kuyi tɔ yəlaa tɔɣɔ. Tə taa yəlaa kɛ tookona kɛ. ³³ Ilɛna pá tv kələnə Anaki lɔlvu nyéma. Tá wɛ ɪsu tɔɔlaa ke pa kiŋ kɛ, na pɛle pá nyənəɣi-tvɔv mpv.

14

Samaa kisa kanaarj tɔv taa sɔv

¹ Ḿpúyó lɛɣɛli nyéma mapa kapusi ke ahoo tənə. ² Na pá kɔntənə Moisi na Alɔŋ, na pá toŋ si: Ye tv səpa ɪcipiti tɔv taa tənə, pu lapa sana. ³ Pepe tɔɔ kɛ Tacaa ká pona-tvɔv tɔv nti tɔ taa, na tɔ si yoo taa. Na kolontunaa kuu ta alaa na ta piya. Pə kəla teu si tɔ mɔli ɪcipiti. ⁴ Haləna pá mayasi si pa kpaaki wulav, na pá mɔli ɪcipiti.

⁵ Tənayaɛ Moisi na Alɔŋ, pa hota pa nɔɔsi tɔɔ kɛ lɛɣɛli nyéma ɪsɛntaa. ⁶ Ḿpúyó fɛŋlaa taa naale, Nuŋ pəyalu Yosuwee, na Yɛfune nyəŋ Kalepv, pa cəla pa wontu na laŋwakəlle. ⁷ Na pá tɔ samaa si tɔv nti tɔ teu wɛ sɔɣəntv. ⁸ Kɔpantv na tɔɣənaya tɔla tɔ taa kɛ təhɔ. Ye Tacaa laŋle həɛnə-tv, ɪ ká sɔsi-tvɔv tɔ taa kɛ na í ha-tvɔv-ti. ⁹ Pə tɔɔ tɔ, í taa kpa Tacaa tɔɔ. Yaa í wɛɛna tɔv nti tɔ yəlaa sɔɣəntv. Pa tuŋ ká la-wɛɣɛ, na táa tələki-wɛɣɛ tɔm kɔlvɔm tɔɔ. Mpi tɔ, ta lɔ wɛ tá waali kɛ. Mpv tɔ, tɔ taa nyana-wɛ.

¹⁰ Ḿpúyó samaa yɔɣətəa si pá kv-wɛ na pɛɛ. Tənaya Tacaa teeli ná pa ɪsɛntaa kɛ kpakpa ke cəkəle tɔɔ.

Moisi sələmɔɣi si lɔɔ í husi samaa ɪsɔɣatv

¹¹ Ḿpúyó Tacaa tɔma Moisi si: Ma hɔla lɛɣɛli nyéma na yaasinəa paɣalɛ nté ma toŋ. Paa na mpv pa tɔŋna-m kisuvu. Paa lakɪ-m naani. ɪlɛ paa laɣasi? ¹² Maa kpiisi-wɛ na yulukusvukv. Ilɛna má lá na Moisi lɔli na í pəsi piitim sɔsɔɔm na toŋ nyəm, na pá kəli lɛɣɛli nyéma.

¹³ Ntənə Moisi si ɪcipiti nyéma cəkənəa si, nyá toŋ ke n ləsənə lɛɣɛli nyéma ke pa tɔv taa. ¹⁴ Pa kaa laŋ-təɣi taɣasvɔv ke tɔv tənə tɔ nyéma. Pɛle pa nyéma si n wɛ tá waali kɛ, na n hɔlav-tvɔv nyá ti. Na tɔ naaki nyá tənə na n kentiɣi tá tɔɔ. Mpi tɔ, n wɛ tá nɔɣɔ tɔɔ kɛ ɪsɔŋmuntvɔv taa kɛ, na ahoo ilɛna n wɛɛ ɪsɔŋmuntvɔv ɣku kv mɔɣi kəkɔ tɔ kv taa. ¹⁵ Ye nɔɔnɔɔ n kpiisa-tvɔv tɔm kɔlvɔm, piitimnaa mpa pa nuwa

pə tənə mpi n lapa tō, paa tō sɪ, ¹⁶n kpisa nyá yəlaa ponav ke tətə kupantu taa, isɪ n ka suv tō. Pə tō kē n ku-wɛɣe wɔlaya tətə taa. ¹⁷lɛ hai, Tacaa, ma wiikina-ŋ sɪ ɪ hɔlɪ nyá tɔŋ na ɪ lɔ isɪ n ka yɔɣətɔv tō sɪ: ¹⁸Maɣale Tacaa, ma wɛna suulu kē na ma kupantu fɛi tənaya. Ma wiiki isayalataa na kpɛɛnlaa. Ama maa haaki tasəkəle tɔ ke tampana. Ma hɔŋ asayaa ŋkpaŋŋ kē na ma kpɛɛna pa lɔlɔŋ loosi tooso yaa liyiti nyɛŋka. ¹⁹Tacaa nyá kupantu tɔɔwa sɔsɔm. Wii nyá yəlaa, isɪ too n ləsuvu-tɔvɔ Icipiti na n lakɪ tō. ²⁰Mpɔvɔlɛ lɔɔ nɔɣo təkpaɪ sɪ: Maa wii-mɛ, isɪ n səlɛmɔv tō. ²¹Paa na mpɔv timpi ma kē weesuyɔ tɔ, na ma teeli su tətə tənə tō, ma tuukina ma tɪ sɪ, ²²⁻²³mə taa nɔɣɔlɔ kaa suv tətə nti tə taa. Pə taya pɔlɔ, ɪ nawa ma teeli na ma təma sɔsɔɔna nna ma lapa Icipiti na wɔlaya tətə taa cənɛ tō. Paa na mpɔv ɪ tɔŋa-m mayasuvɔ sɪ, ɪ naaki ma waali. Pəyɛle ɪ nukəna-m. Pə tō kē mə taa nɔɣɔlɔ kaa keesi tətə nti maa suwa sɪ maa ha mə caanaa tō. Mpi tō, mə tənə ɪ lɔna-m. ²⁴Ama ma tɛmlɛ tɔ Kalepɔ nɔ wɛna ləmayasəle kupantɛ. ɪ ta lɔ ma tɔm. ɪ ká suv tətə nti ɪ fɛyaa tō tə taa. Maa ha-təɣɪ ɪ lɔlɔvɔ nyéma. ²⁵Amaleke na Kanaaŋ nyéma wɛnna tɛtəkəle taa. Pə tō tō, cele ɪ məli mə nɔɔhɛ tō na ɪ fayana wɔlaya tətə taa kɛ səsəncaasi tɛŋku tō.

Tacaa həm ke yəlaa ŋkpaŋvɔ

²⁶Mróyó Tacaa tasa Moisi na Alɔŋ ke heeluyɔ tɔtɔ sɪ: ²⁷Ma nuwa lɛɣɛli nyéma kontəɣəna-m. Yəlaa kate nyéma mɛ ɪ kaa hɛɛsɪ pə lapɔ. ²⁸ɪ teləsɪ-wɛ sɪ, ma kē weesuyɔ tɔ kē. Ma tuukina ma tɪ sɪ maa la-mɛ isɪ ɪ yɔɣɔtaa tō. ²⁹Ama mə tənə mpa pa kalaa na ɪ wɛna isɪ pusɪ hiu na waali tō, ɪ ká sɪ. Mpi pə tō ɪ kontəɣəna-m tō. ³⁰Kalepɔ na Yosuwɛe pa paasi, nɔɣɔlɔ kaa suv tətə nti maa tuuwa sɪ maa ha mə caanaa tō tə taa. ³¹Ye pə kaasa mə piya mpa ɪ tɔŋaya sɪ kolontunaa ká kuu tō. Pele paa tɔɣona tətə nti ɪ footaa tō. ³²⁻³³Pusi nɛle tɔcu kē mə pəyalaa ká paasəna pa kaləkəŋ. Na pá tɔɣo mə kaanutɔ saləka tɔtɔ. Ama wɔlaya tətə taa cənɛɣe mə looŋa tənə ká sɪ. ³⁴Kuyɛɛŋ nɛle ke ɪ fɛŋa tətə. ɪlɛ pusɪ nɛle ke ɪ ká tɔɣo mə isayətɔ saləka. Pə luwa isɪ kuyaku kulɔmɔvɔ pənaya kulumaya ntɛ. Waatu unəɣɪ ɪ ká cəkəna mpi ma tō kulɔvɔ hɔlɔɣɪ tō. ³⁵Isəna ma yɔɣɔtaa tō, mróyó maa la laŋkpɔsəŋ nyéma mɛ. Mpi tō ɪ kula ma tō.

Isu mə nɔɣo na mə suka ɪ səpa wɔlaya tətə taa cənɛ.

³⁶Mpa unɪ Moisi ka tila tətə fɛŋuyɔ na pá footi-tɪ, na pá yɛle na samaa kontəɣəna-m tō, ³⁷Tacaa ku-wɛɣe kpakpaa na wahala ke pə tō kē. ³⁸Yosuwɛe na Kalepɔ pa tike pa ta sənə yəlaa mpa pa pola tətə fɛŋuyɔ tō pa taa.

Maanyəma we waali kē

³⁹Mróyó Moisi kɛsa lɛɣɛli nyéma ke tɔm nti. Na pa laŋa wakəli tətəɣɔtəɣo. ⁴⁰Pə tō kē pə fema tanəŋ təhulu, na pá pukina pulasi həɣɔlɔvɔ, na pá tɔŋ sɪ: Tá tɔm səpa. ɪlɛ pənɛntɛ tá sɔɔlɔ puwa sɪ tə polo timpi Tacaa hɔla-tɔ tō. ⁴¹Ntɛna Moisi sɪ: Pepe tō kē ɪ kisiɣi Tacaa kəsəsutɔ, ɪ kaa waa. ⁴²ɪ fɛi mə waali yoo. ɪlɛ ɪ taa nɔki pote sɪ ɪ yookina mə kolontunaa. ⁴³Amaleke na Kanaaŋ yoolaa ntɛ mə nɔɣo tō tənə. Pele paa kpɛisi-mɛɣe. Timpi ɪ kisa Tacaa tō, ɪlɛ ɪ kaa wɛɛ mə waali.

⁴⁴Mróyó pa lapa kaŋkana sɪ pa kpaaki pɔvɔ həɣɔlɔvɔ. Ama Moisi na Tacaa nɔɣo pɛɛlɔvɔ atakaa pa saala tɛsikile. ⁴⁵Tənaya Amaleke na Kanaaŋ yoolaa mpa paa wɛ pɔɔŋ taa tənə tō, pa tiwa na pá tɔɣoni-wɛ na pá ku-wɛ, haləna Hooma.

15

Mɔlɔm na nim na sulɔm pə kɔtaya

¹Mróyó Tacaa tɔma Moisi sɪ: ²Teləsi lɛɣɛli nyéma sɪ, waatu wei ɪ ká suv tətə nti ma haaki-mɛ tō, tə taa sɪ ɪ cakɪ tō, ³ye ɪ lakɪ kotasi nsi kəkɔ lusa sɪ tənə tō yaa ciikuyɔ nyənɪ yaa nɔɣo suv nyənɪ. Yaa luyɔ kulɔmɔvɔ nyənɪ yaa acima nyənɪ. Nav yaa heu yaa pəŋ ke ɪ ká lana pə kɔtaya. Na ma laŋle heɛna pə sɔsɔvɔ. ⁴Ye wei ɪ kɔna ɪ kpəntɛ, ɪ ká tənɪ tə tō kē tɔɣonaya kɔtaya. Isu mɔlɔm mpi pa nuɣutina nim liitili kulɔm na titite tɔɣo kiloona tooso. ⁵Na ɪ liisi sulɔm ke liitili kulɔm na titite ke paa iwəyaya ŋka ka kɔtaya ŋka kəkɔ lusa ka tənə tō, yaa ciikuyɔ nyənka tō. ⁶Ye pə kē iwaav, ɪlɛ ɪ sɔsɔ mɔlɔm mpi pa nuɣutina nim liitilinaa naale tɔɣo kiloona naatoso. ⁷Na sulɔm ke liitilinaa naale, na Tacaa laŋle heɛna pə sɔsɔvɔ. ⁸Ye isɪ nav ke ɪ lakɪ-m kɔtaya ŋka kəkɔ lusa ka tənə tō, yaa ciikuyɔ nyənka, yaa nɔɣo suv nyənka. ⁹ɪ tənɪ kpəntɛ tō kē mɔlɔm mpi pa nuɣutina nim liitilinaa tooso, tɔɣo kiloona pɔɣɔlayafɛi

naanvwa. ¹⁰ Na sulum ke liitilinaa tooso, na Tacaa laŋle heena pə səsəv. ¹¹ Ye í laki nau yaa iwaav yaa iwəyaya yaa pinaya ke kotaya, mǝpǝyǝ í ká la. ¹² Paa tǝla isənaya í ká la kotaya. Í ká tǝni paa nte tǝ tǝw kǝ mǝpǝyǝ. ¹³⁻¹⁴ Yaasi inəyǝ lseɣeli nyǝma mǝ í ká tǝŋ na í laki kǝtasi səsəv nyənsi. Na pǝ kpenna mǝ tǝv taa cayaalaa tǝna. Mpa pa leelaa na mpa pa ta leeli tǝ. ¹⁵⁻¹⁶ Kusəsutu kulumtu ntəyǝ lseɣeli nyǝma na cayaalaa í ka tǝki teitei, na pǝ polo mǝ piya piya. Tacaa má maa fayasəyǝ.

Kakalasi kancaalaya nyənsi kǝtaya

¹⁷ Mǝpǝyǝ Tacaa tǝma Moisi si: ¹⁸ Teləsi lseɣeli nyǝma si, ye waatu wei í tala tǝv nti tǝ taa ma pukina-me tǝ, ¹⁹ ile í kpaɣa tǝ tǝyənaya na í la-m kotaya. Ilena pǝcǝ í tǝyǝ. ²⁰ Ilena í cosi mǝ kancaalaya somtu taa na í tú kakalaya. Na í kpaasi-m-ke na isǝ, isǝ pa lakuyv kancaalaya pee wena pa mapa tǝ. ²¹ Na í la-m kotaya ke pǝ kakalaya kancaalaya nyəŋka. Í ká tǝki kusəsutu tǝnəyǝ tam tǝw kǝ.

Iɣayatu nti tǝ yukəna yulv tǝ tǝ kotaya

²²⁻²³ Mǝpǝyǝ Moisi tǝma si: Ye kuyaku nakuli pǝ yukəna mǝ, yaa mǝ piya piya ke waatu nəɣəlv, ilena pǝntu yǝki kusəsutu nti ma teləsa-me isəntǝ tǝ tǝ taa natəli, ile í tǝyən-ti na kotaya. ²⁴ Ye pǝ kǝ isayatu nti tǝ yukəna yulv tǝ na samaa ta nyi pǝ tǝm, ile í caa latəce na í la-m kotaya səsəv nyəŋka ŋka kǝkǝ lusa ka tǝna tǝ. Na í tǝni ka tǝw kǝ mulum, na sulum, na isayatu husuyv kotaya pǝntuluyv. ²⁵ Kǝtulu ká la isayatu husuyv kotaya ke lseɣeli nyǝma tǝna, na pǝ husi mǝ isayatu. Mpi tǝ, pǝ kǝ isayatu nti tǝ yukəna-me tǝyǝ. Na pǝ tǝw kǝ í kǝna-m kotaya ŋka kǝkǝ lusa ka tǝna tǝ. Na isayatu husuyv nyəŋka. ²⁶ Pu husi lseɣeli nyǝma tǝna isayatu kǝ. Na cayaalaa mpa pa we mǝ hekv tǝ pele pa nyəntu. Mpi tǝ, pǝ ke isayatu nti tǝ yukəna-me tǝyǝ.

²⁷ Ye yulv kulum ke pǝ yukənaa na í la isayatu, ile pənaya kulumaya pǝŋ ke í ká kǝtəna. ²⁸ Ilena kǝtulu la isayatu husuyv kotaya, ke wei un pǝ yukənaa na í lá isayatu ke mpv tǝ. Í tǝŋ mpv ilena í isayatu husi. ²⁹ Paa lseɣeli tu yaa cayaalv ke pǝ yukənaa na í pǝnti, kusəsutu kulumtu tǝnə inəyǝ í ká tǝki.

³⁰ Ama ye lseɣeli tu yaa cayaalv pǝntəna tǝfaa, isǝ pa kpiisa-ı tǝv taa. ³¹ Í nyuyv taa kǝ í kpiisuyv ká mǝli. Mpi tǝ, ı foota Tacaa tǝm, na í wakəli ı kutututv.

Kuyaku kuhəsuyv wakəlv tǝm

³² Mǝpǝyǝ waatu wei lseɣeli nyǝma tala wlaya tǝv taa, ilena kuyaku nakuli pǝ kpəli pa taa nəɣəlv na í caaki taasi ke kuyaku kuhəsuyv wule. ³³ Ilena pǝ pona-ı Moisi na Aləŋ na samaa tǝna kiŋ. ³⁴ Na pǝ su-ı na pǝ tǝŋa nti isǝ ka heeli-we si pǝ lana-ı tǝ. ³⁵ Ntəna Tacaa heeli Moisi si: Pǝ wee si samaa tǝna í kǝ pǝntu inəyǝ na pǝe, ke tǝsikile waali. ³⁶ Kelenə pǝ luna-ı na pǝ kv-ı na pǝe, isǝ Tacaa ka heeluyv Moisi tǝ.

Tokonaa səsaa atuyvsa

³⁷ Mǝpǝyǝ Tacaa tǝma Moisi si: ³⁸ Teləsi lseɣeli nyǝma si, mǝ na mǝ lulv nyǝma í ká kǝkǝ mǝ tokonaa səsaa ntompee ke atuyvsa kǝ, na ı tamsəyǝ-yeɣe akpaɣala kponkponu. ³⁹⁻⁴⁰ Ntəyǝ í ká nyənəyǝ na í tǝsəyǝ ma kusəsutu tǝw, na ı tǝkəyǝ-ti. Ile ı kaa nyuli tǝŋ waani waani laav ke mǝ huwee w taa. Tənaɣa í ká huləna si í kǝ ma nyǝma. ⁴¹ Mayale Tacaa mǝ isǝ, ma ləsa-na-meɣe Icipiti tǝv taa si má wee mǝ isǝ.

16

Kolee nyǝma kuluyv ke Moisi tǝw

¹⁻² Mǝpǝyǝ Lefii kpekəle tǝ Kehati luluyv tu isaa pəyalv Kolee tusa Lupəŋ nyǝma tooso. Iliyapı pəyalaa Tatan, na Apilam, na Pelee pəyalv Oŋ na pǝ səsəna lseɣeli nyǝma kupayalaa mpa pa həla yaawa na pǝ kotiyi kotuŋ tǝyǝ ŋmɔnvuyv na nule na naanvwa (250) na pǝ kvli Moisi tǝw. ³ Ilena pa kotina Moisi na Aləŋ na pa koo-we si: Wooo, mǝ nyəntu ná wəpa. Samaa tǝna kǝ Tacaa nyǝma kǝ, na í we pa waali. Ile pepe tǝw kǝ mǝ həŋ mǝ ti si í tǝe lelaa?

⁴ Moisi nu mpv, ilena í hoti ı isəntǝw. ⁵ Na í tǝ Kolee na ı waali nyǝma si: Cele tanaŋ Tacaa ká hǝli mpa pa kǝ ı nyǝma tǝ. Na í ye le na ı kuləsaa kpətəna-ı. ⁶ Mp v tǝ, Kolee, nyana nyá waali nyǝma í kpaɣa cofolonaa. ⁷ Í tǝ pa taa kǝ mamala na í wǝ Tacaa ke tulaalv. Ile tu ná wei í ká ləsi si ı kǝ ı nyəŋ tǝ. Ama Lefii piya mǝ kǝ nyəntu wəpəna.

⁸ Mǝpǝyǝ Moisi heela Kolee tǝtǝ si: Lefii nyǝma mǝ í nu yoo. ⁹ Isəna Tacaa ləsa-meɣe lseɣeli nyǝma taa si, í kpətəna-ı, na

í paasəna ı təcayale nənɣ nyəntə, na í səkəna-wɛyɛ lso tɔ, pə ta tɔɔ mɛ? ¹⁰ Koolɛ, Tacaa tuna nyana nyá tɛtɔnaa kɛ tɛmlɛ. ɩlɛna mu pɛkəɣi sɪ pá sɔɔsi-mɛyɛ kɔtələa nyəna. ¹¹ ɩlɛ Tacaa tɔɔ kɛ í kɔləɣi, pə tayə Alɔɣ. ɩlɛ ı ta kɛ pulu.

¹² Ⱥpɔyú Moisi tilaa sɪ pá yaa Tatarɣ na Apilam. ɩlɛna pá kisi pote na pá tɔ sɪ: ¹³ N ləsa-tuyv tɛtu nti tɔ taa kupantu na tɔɣonayə tɔla yem təhɔ tɔ, na ı kɔna-tuyv wɔlayə tɛtu taa. Paa na mpv, pə ta tɔɔ-ɣ na ı caa sɪ tɔ nyənəɣi-ɣ tɔ wulav. ¹⁴ Anı kupantu na tɔɣonayə ta tɔlɛ cənɛ. Páćó n ta tala-tuyv paa wei na ı tɛtu, na lɛsɛɣ tawa. Taa nyənı-tuyv yuluma, tu puki.

¹⁵ Ⱥpɔyú pááná huu Moisi taa, na pa tɔm nti. ɩlɛna í heeli Tacaa sɪ: Taa tasa pa kɔtası kɛ muvɔ. Ma ta ɣmakələta pa taa nɔɣɔlv. Pəyɛle ma ta mvta pa taa nɔɣɔlv kraɣaya.

Koolɛ na ı waalı nyéma pa saləka

¹⁶ Ⱥpɔyú Moisi tɔma Koolɛ sɪ: Cele tananɣ, nyana nyá waalı nyéma ı kɔɔ Tacaa isɛntaa, na Alɔɣ tɔtɔ. ¹⁷ ɩlɛna í na pa ɣmuvuyv na nule na naanwɔa (250) pá kraɣa cofolona, na pá wɔ Tacaa kɛ tulaalv.

¹⁸ Koolɛ na ı nyéma pá tɛɣ mpv, ɩlɛna pá tuusi na pá sɛɣ lso cokələ nənɔɣɔ. Na Moisi na Alɔɣ pɛlɛ pá polo tɔtɔ. ¹⁹ Ntɛna Koolɛ sɔɔsi lɛɣɛli samaa tənaya ı tɔɔ kɛ lso cokələ nənɔɣɔ.

Ⱥpɔyú Tacaa teeli ná pa tɔɔ. ²⁰ ɩlɛna lso tɔ Moisi na Alɔɣ sɪ: ²¹ Í hatələna-wɛ, ma caa-wɛyɛ kpıisuyv kɛ tɔm kulum tɔɔ kɛ. ²² Tənayalɛ Moisi na Alɔɣ pa hota pa nɔɔsi tɔɔ kɛ kraɣpaa. Na pá má kapuka sɪ: Hai, yələa təna ɣmalv lso. Kulvm wakələa, ɩlɛna ı muvı samaa təna na pááná na? ²³ Ntɛna Tacaa cɔ Moisi sɪ: ²⁴ Heeli samaa na pá hatələna Koolɛ na Tatarɣ na Apilam pa təcayalɛ.

²⁵ Ⱥpɔyú Moisi pola Tatarɣ na Apilam pa cɔlɔ. Na lɛɣɛli nyuyv nyéma kɛ ı waalı.

²⁶ Na í heeli samaa sɪ: Í hatələna asayaa mpe pa coka. Ye wei í tokina pa pulɔpv pa isayatu ká kv-ı.

²⁷ Ntɛna samaa hatələna Koolɛ pa coka. Waatv unı Tatarɣ na Apilam pa alaa, na pa luluyv nyéma lɛlaa paa tɛma luv, na pá sɛɣ pa nənɔɔsi. ²⁸ Mpuyulɛ Moisi tɔma sɪ:

Í ká cəkəna teu sɪ maa lakı pulv na ma mayamaya ma tɔɣ. Ama Tacaa tilina-m. ²⁹ Ye yələa panɛ pa sɛpa pa mayamaya pa sɛm, ɩlɛ pə tayə Tacaa tilina-m. ³⁰ Ama ye ı lapa piti tɛmlɛ na tɛtu ha, nɔɣɔ, na tɔ li pá na pa nyəm təna, na pá tii atɛtələ taa na pa ısɛ, ɩlɛ pələyɛlɛ í ká tuna sɪ pa wɔɣa lso.

³¹ Moisi nɔɣɔ ta tu tiita atɛyɛ, na tɛtu faya yem kɛ pa nɔɔhɛɛ tɛɛ. ³² Na tɔ li pá na pa alaa, na pa piya. Na Koolɛ waalı nyéma na pa nyəm təna. ³³ Na pá tii atɛtələ taa. lɛɣɛli nyéma ta tasa-wɛyɛ nav. ³⁴ Lɛlaa mpa pa kpətəna-wɛ tɔ, pa nu pa kakiisası ɩlɛna pa se. Mpi tɔ, pa nyənayə sɪ tɛtu í taa kɔɔ na tɔ li mpe tɔtɔ. ³⁵ Ⱥpɔyú lso tisa kəkɔ na ká nyaya yələa ɣmuvuyv na nule na naanwɔa (250) wei ı lakaya tulaalv kɔtaya tɔ.

17

Koolɛ waalı nyéma cofolona

¹ Ⱥpɔyú Tacaa tɔma Moisi sɪ: ² Tɛləsi Alɔɣ pəyalv kɔtulv ɩlasaa sɪ, ləsi cofolona kɛ kəkɔ taa na ı yası mamala. Pa kɛ ma nyəm kɛ. ³ Cofolona mpe pa kɛ lso nyéma kɛ. Mpi tɔ, pa tɛma-m-wɛyɛ kɔtaya lapənav. Ama mpa pa ti-wɛ tɔ pa sɛpa pa isayatu tɔɔ. Pə tɔɔ tɔ, pə wɛɛ sɪ pá hɛɛ-wɛ na pá waasi kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ. ɩlɛna pá pəsi lɛɣɛli nyéma kɛ pulv kuyusvm.

⁴ Ⱥpɔyú kɔtulv ɩlasaa kraɣa yələa mpa kəkɔ nyaya mpv tɔ, pa nyəɣɔlvuyv kuvɛɛmuyv cofolona. Na í lu-wɛ na ı waasi kɔtaya tɔlatɛ. ⁵ Mpɔ pə huləɣəna lɛɣɛli nyéma sɪ, Alɔɣ luluyv nyəma paasi kraı tv nɔɣɔlv ı feina mpaav sɪ í tasa Tacaa kɛ tulaalv wɔpv. Ye wei í lapa mpv, sɛm mpi Koolɛ na ı waalı nyéma pa sɛpa tɔ, mpi pu kɔna-ı. lsu Tacaa ka kraaluyv Alɔɣ na Moisi nɔɣɔ tɔ.

Yələa cayanav kɛ Moisi na Alɔɣ

⁶ Tɛv fema ɩlɛna lɛɣɛli nyéma təna naalı Alɔɣ na Moisi kɛ cayanav sɪ: Í kuwa Tacaa yələa.

⁷ Ⱥpɔyú samaa kotina Moisi na Alɔɣ. Saa wei pa nyənna lso cokələ tɔɔ, ɩlɛna pá ná nyɔɔsi nyala timpi Tacaa teeli naadı tɔ. ⁸ ɩlɛna Moisi na Alɔɣ pá polo tɔ isɛntaa. ⁹ ɩlɛna Tacaa tɔ Moisi sɪ: ¹⁰ Hatələna yələa mpe, na má kpıisi-wɛyɛ tɔm kulum. Tənaya Moisi na Alɔɣ pa hota pa isɛntɔɔ. ¹¹ Na Moisi tɔ ı taalv sɪ: Polo təcav na ı kraɣa nyá cofolo na ı hee kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ kəkɔ.

Tó tulaalv ké pə tɔɔ, na í la samaa ke isayatu husuyv kotaya. Mpi tɔ, Taca mu pááná ké halí í tema niŋ tuyv.

¹² Ḿpóyú Alɔŋ kpaɣa cofolo, ísu Moisi heeluyv-í tɔ. Ilena í cɔɔ samaa taa, na í ná sí pa tɔŋna sɛpɔ. Ilena í wɔ tulaalv, na í la-wɛɣe isayatu husuyv kotaya. ¹³ Ḿpóyú í sɛŋa mpa pa tema sɛpɔ tɔ, na íse nyéma pa hekv taa. Ilena sɛm hee. ¹⁴ Kolee waali nyéma mpa pa sɛpa lɔŋ tɔ pa paasi yɛlaa iyisi naanwɔ na liyiti na nasɛtoso na nuuwa (14.700) sɛpɛna tɔtɔ. ¹⁵ Ntena Alɔŋ mɛli Moisi kiŋ ke ísɔ cokɛle nɔnɔɣɔ ke saa wei sɛm heewa tɔ.

Alɔŋ kpátúyú

¹⁶ Ḿpóyú Taca tɔma Moisi sí: ¹⁷ Heeli íseylí kpeka nyɔɔŋ nyéma sí paa wei í kɔna kpátúyú. Pə kɛntɛyí kpátɔŋ naanwɔ na naale kele. Ilena í ŋmaa paa mpa pa kpekɛle hɛtɛ ke pa nyɛŋkv tɔɔ. ¹⁸ Ama Alɔŋ hɛtɛ ke í ká ŋmaa Lefii nyéma nyɛŋkv tɔɔ. Ilena paa kpekɛle tɔ wei í wɛɛna í nyɛŋkv. ¹⁹ Ilena Taca sí: Moisi su kpátɔŋ unɔyí ísɔ cokɛle taa ké atakaa kiŋ, ke timpi má na-mɛ tɔ sulíyí tɔ. ²⁰ Na má lɛsa wei, ílé í kpátúyú nɛɣɛtɔɣɛna nté. Ilena má su tɛnaɣa ke kɔntɛnau mpi íseylí nyéma kɔntɔɣɛna-mɛ tɔ.

²¹ Ḿpuyɔle Moisi tɛlɛsa íseylí nyéma ke tɔm nti. Na kpeka nyɔɔŋ nyéma kɔna-í pa kpátɔŋ na Alɔŋ nyɛŋkv ka wɛ hekv taa. Ilena pɔ́ lu kpátɔŋ naanwɔ na naale. ²² Ilena Moisi su kpátɔŋ unɔyí ísɔ cokɛle taa ké atakaa ísɛntaa. ²³ Tɛv fema, na Moisi sɔv tɔ taa, íle í mayana Lefii kpekɛle tɔ Alɔŋ kpátúyú nɛɣɛtaa kele. Na kú tó hetv. Halɛna kú lɔlɔ pee na á pɔwa. ²⁴ Ḿpóyú Moisi kuu kpátɔŋ tɛna, na í pona íseylí nyéma na paa wei í na. Ilena paa nyuvv tɔ wei í kpaɣa í nyɛŋkv. ²⁵ Ntena Taca tasa Moisi ke heeluyv sí: Polo í sí Alɔŋ kpátúyú ke atakaa kiŋ, na pɔ́ tɔosi íseylí nyéma ke pa kaanuvv. Ilena pa kɔntuyv su tɛnaɣa. íle pa kaa tasa sɛm. ²⁶ Ḿpóyú Moisi lapa teitei ké mpv.

Lefii nyéma na kɔtɛlaa pa kɔlapɛle

²⁷ Ḿpóyú íseylí nyéma tɔma Moisi sí: Nyani ísɛna ta tɛna tɛ sɛkí na tɛ tɛŋ tɔ. ²⁸ Tá taa wei í kpɛtɛna ísɔ tɛɔɔɔɔɔɔ, ílé í sí. Tá tɛna tu sɛna nté?

18

¹ Ḿpóyú Taca tɔma Alɔŋ sí: Ye nyana nyá lɔluyv nyéma na nyá tɛtɛnaa Lefii nyéma lɛlaa, í wakɛla ísɔ cokɛle taa tɛmlɛ na mɛ kɔtuyv nyɛntɛ, mɛ nyɔɔŋ taa ké pɔ tɛ. ² Waatu wei í sɔvki tɔ taa ké tɛmlɛ, ílena í yaa mɛ tɛtɛnaa Lefii nyéma na pɔ wɛɛ mɛ waali nyéma, na pɔ sɛŋna-mɛ. ³ Paa la pɔ tɛna mpi n ká kɛɛsɔ-wɛɣe cokɛle paasɛnau tɔm taa tɔ. Ama pɔ fɛi sí pɔ tokina ísɔ pulɔpɔ yaa kotaya tɛlatɛ. Pɔ taa kɔɔ na mpe yaa mɛ taa nɔɔɔlɔ sí. ⁴ Pa tike paa sɛŋna-mɛɣe ísɔ cokɛle tɛmlɛ taa. Cɔɔɔɔlɔ nɔɔɔlɔ í kaa kpɛtɛna. ⁵ Ilena mu paasɛna tɔ na kotaya tɛlatɛ. íle ma pááná kaa tasa huuvv ke íseylí nyéma tɔɔ. ⁶ Ma lɛsa mɛ taa ké mɛ tɛtɛnaa Lefii nyéma. Ilena ma tɔɔɔnɔ-mɛɣe wɛɣe hav sí, pɔ la tɛmlɛ ke ísɔ cokɛle taa. ⁷ Ama Alɔŋ, nyana nyá lɔluyv nyéma mu la mɛ kɔtuyv tɛmlɛ ke kɛtɛ taa kɛtɛ tɛɔɔɔɔɔ taa, ké puvv kɔkayav waali. Má haakɛna-mɛɣe lɔntɛ nté. Ye yɔlv ke yem kpɛtɛna tɛna, ísu pa kv-í.

Kɔtɛlaa tɛtɔɔɔle

⁸ Ḿpóyú Taca tɔma Alɔŋ sí: Nyana nyá lɔluyv nyéma í tɛnna kɔtasí nsi íseylí nyéma hulaa sí sí kɛ ma nyɛnsí tɔɔ tam tɔɔ. ⁹ Kɛtɛ taa kɛtɛ nyɛm mpi pa ta nyayasi kɔkɔ, na pɔ pɛsí mɛ nyɛm ke íseylí nyéma kuvɔɔv, na pa kuvav, na pa isayatu husuyv kotaya, na pa tasɛkɛle tɔɔɔnyuvv nyɛŋka tɛna ŋka paa la-m tɔɔɔɔ. Wontu kɛtɛ nyɛntv nti tɔ pɛsɛyí mɛ na mɛ piya mɛ nyɛm ké. ¹⁰ íle mɛ taa apalaa nyéma tike ká tɔɔɔna kotaya tɔɔɔnaya ŋkɛɣe ísɔ lɔntɛ taa. ¹¹⁻¹³ Na pɔ sɔɔsɛna kuvɔɔŋ wei íseylí nyéma payala-m, na pɔ kpaasi-m na ísɔ na pɔ ha-m tɔ. Paa nim kupam, paa sɔlvum kupam, paa tɔɔɔnaya pee kupana nna a ké tɛtɔ kɔlvɔlvum kancaalaya nyɛm tɔ. Nyana nyá piya piya mɛ nyɛm nté tam tɔɔ. Na mɛ taa apalaa, na alaa mpa pa wɛ tɛnaŋŋ tɔ, pa pɛsɛyí na pɔ tɔɔ. ¹⁴ Na pɔ tɛna mpi pɔ ké ma nyɛm tɔ, pɔ tɔɔɔnɔyí mɛ nyɛm ke pɛsuyv tɔtɔɔ. ¹⁵ Yɛlaa na tɔla kancaalaya apalupiya nsi pa ha-m tɔ sí pɛsa ma nyɛnsí ké. íle í ká tɔɔɔnɔ yavv ke yɛlaa nyɛnsí na tɔla nna a ta mvna kotaya tɔ a nyɛnsí. ¹⁶ Apalupɔyaya ŋka ka wɛna ísɔtɔ kɔlvum tɔ, ka liyitee ká wɛɛ nyɛɔtɔ kakpasí ké na pɔ kɛsɛna ísɛna pa mayasuyv ísɔ cokɛle taa tɔ. ¹⁷ Pɔ fɛi sí, í tɔɔɔnɔ yavv ke nav yaa heu

yaa pəj kancaalaya apalvəyaya. Tola ani a ké ma nyəm ké təsiyisiyi. Í ká ħmusi a caləm ke kətaɣa təlatə tə kə. Na í wə nim cəlo nim cəlxə kəkə. Na ma laŋle heəna pə səsəy. ¹⁸ Ulena a nantu pəsi mə nyəntu. Teitei isu pa lakuyv ciikuyv kətaɣa, na pá huləyi-m laŋle na yule ntəyən nyənte, na həyoləŋ tənə isu lseyeli nyəma lakı tə.

¹⁹ Pə tənə mpi lseyeli nyəma huləyi-m na həyoləŋ tənə sɪ kucəv naŋə nyəŋku tə. Ku pəsə nyana nyá pəyalaa na nyá pəelaa mə nyəŋku kə. Pə kə tam tə nyəntu ke mə na mə luluyv nyəma kə, tə fei laɣasuyv.

²⁰ Məpəy Tacaa tasa Aləŋ ke heeluyv tətə sɪ: N kaa hiki tətə isu lseyeli nyəma lələa. Ama mayəle nyá taale na nyá wənəu.

Lefii nyəma nyəm

²¹ Həyoləŋ naanuwə taa kuləmvuyv ħku lseyeli nyəma kəŋna Tacaa təyə maa cəla Lefii nyəma mpa pa lapa ləv cəkəle taa kə təmlə tə. ²² Samaa kaa kpətəna cəkəle. Pə taa kəv na pá pənti na pá sɪ. ²³ Lefii nyəma tike ka lakəna cəkəle taa təmlə. Ye pa pəntaa pə wəe pa nyəyən taa. Pa kaa wəena tətə isu kpeka lənnə. Í təkɪ kusəsutv tənəyɛ tam təv. ²⁴ Ama maa cəla-məyɛ hatəmvutv həyoləŋ naanuwə taa kuləmvuyv, ħku lseyeli nyəma lapa-m kətaɣa na pá kpaasɪ-m na ləv tə. Pə təv kə ma heela-mə sɪ, í kaa hiki tətə isu kpeka lənnə.

²⁵ Məpəy Tacaa təmə Moisi sɪ: ²⁶ Teləsi Lefii nyəma sɪ, ye lseyeli nyəma kəna-məyɛ pa hatəmvutv həyoləŋ naanuwə taa kuləmvuyv ħku ma ha-wə tə, lə mɪ ləsi pə taa kə həyoləŋ naanuwə taa kuləmvuyv tətə na í cəle-m. ²⁷ Na pə wəe isu mə tətəvnə ləsvuyv pa hatəmvutv na pa ləseŋnaa təv tə. ²⁸ Tənəyə mə hikiyina mə kuhav na í kəna-m na í cəlyi Aləŋ-wə. ²⁹ Kucəyən wei í tənə í hikiyi tə, í taa kə í ká ləsi təpəntə na í cəle-m. ³⁰ Ye í tənə ləsvuyv ke mə nyəm, lə í su mə təyi kukaasəm. Isu mə tətəvnə kaasuyv pa təyi hatəmvutv na ləseŋnaa tə. ³¹ Təmlə nte í lakı cəkəle taa tə tə kufelvuyv nté. Ule paa timpıyi mə nəkaa mənə mə tətə sɪ nyəma í pəsəyi na í təyə pə təyənəyə. ³² Ye í tə ləsi-m təpəntə, uləna pəcó í təyə kukaasəm, í pilisa lseyeli nyəma kətaɣa kə. Mə təm ká sɪ na pá pona-məyɛ səm taa.

19

Nav kuseəm kətaɣa təluma

¹ Məpəy Tacaa təmə Moisi na Aləŋ sɪ: ² Í teləsi samaa ke kusəsutv tənə sɪ, í cəa nav kuseəm wei í tiili tá caami, pəcó pa ta tuta-ı kpátəy kətaɣa tə. ³ Na í cəla kətəlv ulasaa, na ilé í luna-ı təkikile waalı na pá ləntı-ı ma isəntaa. ⁴ Ulena kətəlv lii caləm taa kə mpəle ke təm naatosompəyoləy na í ħmusəyənə cəkəle nənəy. ⁵ Na pá wə nav tənəyə kətəlv isəntaa. Pə kpaɣav kəŋle, na nantu, na caləm, na pə taa lotu tə. ⁶ Na kətəlv kpaɣa tıyuv ħku pa yaa sɪ sətəli tə ku taasɪ, na tıyuv ħku pa yaa sɪ hisəpv tə ku piliŋa, na heəŋ huntu nti pa lii akpaayala tə, na í pəti timpı nav tənə nyayav ke mpv tə. ⁷ Pə waalı uləna, í cəto í wəntu na í sə ləm na pəcó í svv təkikile taa. Na í wəe asilima taa, haləna taanəyə. ⁸ Nav wətv ká cəto í wəntu na í sə ləm na í cəyə asilima taa tətə, haləna taanəyə. ⁹ Ulena yulv wei í fei asilima taa tə, í kuu nav təluma na í pona ləntə kəpəntə taa kə təkikile waalı. Na í su-yə na pá lá asilima kəelvuyv kətaɣa ləm. Kətaɣa ħke ka wə isu isəyətə ħusuyv nyəŋka kə. ¹⁰ Pə wəe sɪ təluma kuulu í cəto í wəntu tətəy. Ulena í wəe asilima taa, haləna taanəyə. lseyeli nyəma na cəyala paa təkəna kətaɣa kanəyɛ tam təv.

Asilima kəelvuyv kətaɣa ləm lapənəu

¹¹ Ye wei í tokina sətə, í ká cəyə asilima taa kə. Haləna kuyaku na ku isikile. ¹² Ulena í ħmusi í təyi asilima kəelvuyv kətaɣa ləm mpəyi kuyaku tooso nyəŋku, na naatosompəyoləy nyəŋku. Ulena í wəe tənəyən. Ye í ta la mpv, í wə asilima taa kə. ¹³ Pəyale í pilisa Tacaa təyəyə kə. Na í asilima wə tam kə í ta ħmusi í təyi kətaɣa ləm tə pə təv.

¹⁴ Ye yulv səpa kutuluyv taa, na nəyolə svv í kirj. Yaa pəntə ka tu wə tənə. Í pəsə asilima tv kə haləna kuyaku na ku isikile. ¹⁵ Paa fuləyə, yaa puləpv wə tənə na pə tá pá teu. Pə taa nyəm pilisaa tətəy. ¹⁶ Ye pa ku yulv, yaa í səpa í səm ke nyutv taa. Ulena nəyolə tokina paa í muwa yaa í pəlaav. Pəntə pəsə asilima tv kə, haləna kuyaku na ku isikile. ¹⁷ Ye pa caaki asilima tv ke nyaaluyv, nav unı í təluma ke pa cosiyi. Na pá tı puləpv taa na pá pəli ləm kəpəm. ¹⁸ Ulena wei í fei asilima tə, í cəa tıyuv ħku pa yaa sɪ hisəpv tə ku piliŋa na í lii ləm mpv pə taa. Na í ħmusi cəkəle nte tə taa yulv səpa mpv tə. Na pə kpənnə tə yələa, na pə wəntu, na wei í tokina sətə, yaa í muwa,

yaa í pəlaav tɔ. ¹⁹ Kuyaku tooso nyəŋku, na naatosompəɔɔlaya nyəŋku ke paa lapɪ-ɪ mpv. Pə waali ɪlena, í cɔtɔ ɪ wontu na í sɔ lvm. Taanaya nté ɪ asilima tɛŋ.

²⁰ Ye asilima tv ta la mpv, paa ləsi-ɪ lseyeli kpekəle taa. Mpi tɔ, ɪ pilisa Tacaa cokəle ké. Pécó ɪ pəsa asilima tv.

²¹ lseyeli nyéma ká tɔkɪ kɔtaya kaneyɛ tam tɔɔ ké. Ye wei ɪ ŋmusa kɔtaya lvm, pə wɛɛ sɪ í cɔtɔ ɪ wontu ké. Na wei ɪlé í tokina-wɪ, í wɛɛkɪ asilima taa ké haləna taanaya. ²² Ye asilima tv í tokina mpi, ɪ pilisa-wəɣɪ. Na wei ɪlé í tu tokina asilima tv, pɔntu pəsa asilima tv ké, haləna taanaya.

20

Melipa lvm tɔm

(Luv 17:1-7)

¹ Ḿpúyó lseyeli nyéma tala Siŋ wɔlaya tɛtv taa ké isɔtɔ kancaalaya nyəŋ taa, na pá siki Kateesi. Tənaɣa Maləyam səpa na pá pimi-ɪ.

² Waatu wei samaa laɣa lvm, ɪlena pá kotina Moisi na Alɔŋ ³ na pá kuuki Moisi nɔɔ sɪ: Ye lso ka kpenta ta na ta tɛtvnaa ke kuyɔ, pu kəla teu. ⁴ Pepe tɔɔ ké ɪ kəna lso yalaa taya wɔlaya tɛtv tənɛ tə taa cənɛ sɪ, tá na tá kaləkəŋ tə sɪ? ⁵ ɪ tu ləsa-tuyɔ Icipiti, na í kəna-tuyɔ lonte isayalɛ tənɛ tə taa suwɛ? Pə fɛi haləm, pécó yulu kaa hiki tuyɔ kɔlvɔlɔŋ, isu fikinaa yaa lɛsɛŋnaa, yaa tuyɔ nakuli. Anɪ lvm kunyɔnyɔɔm maɣamaya na tu fɛi kəlv.

⁶ Ḿpúyó Moisi na Alɔŋ pa hatələnə samaa, na pá polo lso cokəle nənɔɔ. Na pá hoti pa isentɔɔ ke atɛ, na lso teu na pa tɔɔ. ⁷ ɪlena Tacaa tɔ Moisi sɪ: ⁸ Kpaya nyá kpátúyó, na nyana Alɔŋ í koti samaa. ɪlena n yɔɔɔtəna kukpamuyɔ kuneyɛ pa isentaa, na lvm lu na lseyeli nyéma na pa kaləkəŋ pá nyɔɔ.

⁹ Ntəna Moisi polo na í kpaya ɪ kpátúyó isu Tacaa yɔɔtuyɔ tɔ. ¹⁰ Na í na Alɔŋ pá koti samaa ke kukpamuyɔ ŋku lso hɔlɔɔ tɔ kv kiŋ, na pá tɔ sɪ: Yalaa tɔɔ kullaa mɛ, í tu ŋkpaŋŋ. Tu pəsi na tɔ ləsi kukpamuyɔ taa ké lvm na?

¹¹ ɪlena Moisi kusi kpátúyó na í ma kukpamuyɔ ke tɔm naale na lvm kpe sɔsɔm. Na pa na pa kaləkəŋ pá nyɔɔ na pá nyəɣəsi.

¹² Tənaɣalɛ Tacaa kaləna Moisi na Alɔŋ sɪ: Timpi í tá tɛ-m na mə taa, na í fayasi-m na

ma mpaa ke lseyeli nyéma taa tɔ, ɪ kaa sɔsi samaa uneyɛ tɛtv nti ma haa-mɛ tɔ tə taa.

¹³ Yaasi inɛ ɪ kənna nteyɛ Melipa lvm tɔm. Yoou ke pa yaa mpv na pa tɛ taa. Mpi tɔ, lseyeli nyéma ka pɛɛka Tacaa na yoou ké. ɪlena í fayasi ɪ ti na ɪ mpaa ke pa taa.

Itəm nyéma tanuyɔ ke lseyeli nyéma

¹⁴ Ḿpúyó Moisi kusa tillaa ke Kateesi, na í tili-weyɛ Itəm wulav kiŋ. Sɪ pá heeli-ɪ sɪ: N nyémá wahalanaa mpa nyá kəɔɔpiya lseyeli nyéma tá tə tɔɣaa tɔ. ¹⁵ Ta cəsənnaa ka poləna Icipiti na pá leeli tənə. Na pɛlɛ pá tv-weyɛ wahala. ¹⁶ ɪlena tə wiina Tacaa sɪ í waasi-tv. ɪlena lso tili isɔtaa tillu na í ləsi-tuyɔ tənə. Saŋa tə tala nyá tɛtv tɔŋa tɔɔ kele Kateesi. ¹⁷ ɪlɛ ha-tuyɔ mpaav na tɔ fayana nyá tɛtv taa. Tə kaa heli nyá haləm yaa nyá lɛsɛŋnaa taa. Pécó tə kaa nyɔɔ nyá ləkənnaa lvm. Tu siyisi hapələ ke ḿpúyó, haləna tɔ tɛsi nyá tɛtv. ¹⁸ Ntəna Itəm wulav sɪ: Ye í sɔv ma tɛtv taa, maa lu mə yoonav.

¹⁹ Ḿpúyó lseyeli nyéma tasaa sɪ: Hai, hapələ ke tu təŋ. Ye tá yaa tá kaləkəŋ luyɔ wɛ lvm, tu ya-wəɣɪ. Mpaav tike ke tə wiikina-ŋ sɪ n ha-tv na tɔ fayana nyá tɛtv taa. ²⁰ Ama Itəm wulav ta tisi.

Haləna yoolaa tuutuuma lu lseyeli nyéma tɔɔ, na pa yoou wontu səsɔɔntv. ²¹ ɪlena Itəm nyéma kisina lseyeli nyéma sɪ pá taa fayana pa tɛ. ɪlena pɛlɛ pá kɛɛna hɔɣɔlvɔŋ lɛŋku.

Alɔŋ sɛm

²² Ḿpúyó lseyeli nyéma kula pa tənə na pá polo Hoo puyɔ luyɔ, ²³ ke Itəm tɛtv tɔŋa tɔɔ. Tənaɣa Tacaa heela Alɔŋ na ɪ neu sɪ: ²⁴ Alɔŋ nyá sɛm wɔsaa. N kaa tala tɛtv nti ma haaki lseyeli nyéma tɔ tə taa. Mpi tɔ, n ta nuna-m Melipa lvm cɔlv. ²⁵ ɪlena í tɔ Moisi sɪ: Kpaya Alɔŋ na ɪ pəyalv ɪlasaa na n kpaana-weyɛ Hoo puyɔ tɔɔ. ²⁶ N ká wɔɣɔsi Alɔŋ kɔtvuyɔ wontu na n suu-təɣɪ ɪ pəyalv ɪlasaa. Tənaɣa Alɔŋ ká sɪ.

²⁷ Ḿpúyó Moisi lapa isu Tacaa yɔɔtuyɔ tɔ. ɪlena pá təŋ təmaɣa pa tooso na pá kpá puyɔ ŋku kv tɔɔ ké lseyeli nyéma tənə isentaa. ²⁸ ɪlena Moisi wɔɣɔsi Alɔŋ wontu, na í suu-təɣɪ ɪ pəyalv. Ḿpúyó Alɔŋ səpa, na Moisi na ɪlasaa pá məli tiu. ²⁹ lseyeli nyéma nuwa sɪ Alɔŋ səpa, ɪlena pá caya ɪ ləyaya ke kuyɛŋ hiu na naanwɔa.

21

Iseyeli nyóma káluyv ke Kanaah nyóma

¹ Mprúyú Kanaah nyóma awulaa taa lelv, wei i we Alati ke ilim mpətəŋ təw tə, i nuwa si Iseyeli nyóma təŋa kəntə na Atalim mpaav. Ilena pá tii pa təw na pá kpá pa taa leləa ke saləka nyəma. ² Ntəna Iseyeli nyóma su Tacaa ke nəsə si: Ye n tu-wəyε ta niŋ taa, tu kpiisi pa acaləε tənəŋnəŋ.

³ Ilena Tacaa mv pa kusələmvutv, na pá kpiisi pa acaləε an i təna. Ilena pá ha həyəluyv ŋkuyv həte si Hooma. Ncaale ke pa yaa mpv na pa te taa.

Tumaa asayaa təm

⁴ Mprúyú Iseyeli nyóma kula Hoo puyv, na pá kpayana səsəncas i tenku həyəluyv mpaav si pa cəlyə i təm tətə. Ama pa kpisa kantəlvuyv ke mpaav taa. ⁵ Ilena pá niki tso na Moisi ke kəntənav si pepe təw kə pele pa ləsa-wəyε Icipiti taa si, pá si wulaya tətə taa? Təyənaya yaa lum fəi, pəyεle wahala kutəyov Manna ná lu-wəyε səŋ.

⁶ Mprúyú Tacaa tūwa Iseyeli nyóma ke tumaa asayaa, na pá nyasa pa payalə na pá si. ⁷ Təŋayalə yəlaa leləa polaa na pá tə Moisi si: Tə pəntəna nyana Tacaa ke timpi tə kəntəna-mə tə. Mpv tə, wiina-i na i hatələna-tuyv tumaa mpe. Ilena Moisi naa suv-wəyε sələmənəv. ⁸ Ntəna Tacaa si: Í lu tum ləesuyv ke nyəyəluyv kuseemuyv, na i siki kpátuyv kutayaluyv nyuvv taa. Ye pə nyasa wei na i kusi isε na i nyən-i-kv, pu waa-i.

⁹ Mprúyú Moisi lapa isu Tacaa yəyətuyv tə. Na pá nyasa wei na i nyəna-kv pə waa-i.

Iəna pa təma tə haləna Pisika puyv

¹⁰ Mprúyú Iseyeli nyóma tu mpaav haləna Opoti. ¹¹ Pa kula təna, ilena pá polo Yε-Apalim ke Mowapv ilim təlule təw wulaya tətə taa. ¹² Pa lu tənaya na pá polo Selet i ləw nəyε. ¹³ Pa kula tənaya na pá polo Aləŋəŋ pəyε ŋka ka nyuvv we Amoni nyóma tε, na ká fak i wulaya tətə həyəluyv, na pəc ká tak i Mowapv nyóma na Amolii nyóma pa təŋa tə. ¹⁴ Pə təw kə pa yəyətə Tacaa yovu takəlaya taa si: Fahepi ke Sufa tətə taa, na Aləŋəŋ ləw ¹⁵ na ləw wei i we Aləŋəŋ həyəluyv təw kə Mowapv təŋa təw tə. ¹⁶ Pa lu tənaya ilena pá polo Ləkə cəlyə timpi Tacaa təma Moisi si: Kpeyeli samaa, na má ha-wəyε lum tə.

¹⁷ Waatu inəy i Iseyeli nyóma mapa kawəyaya si:

Ləkə lum i luna kawilitasi.

¹⁸ Awulaa na kasayampiya hulina-i na pa kawulaya kpatəŋ.

Pa lu wulaya tətə taa, ilena pá tala Matana. ¹⁹ Pa lu təna na pá polo Nahaliyeli, təna waali kə Paməti. ²⁰ Pa lu təna, ilena pá polo Mowapv tətə tətəkəle ke Pisika puyv nyuvv taa na wulaya tətə təw.

Iseyeli káluyv ke Sihon na Oki

²¹ Mprúyú Iseyeli nyóma tilaa na pá heeli Amolii nyóma wulav Sihon si: ²² Yele na tə fayana nyá tətə taa. Hapəle ke tu siyisi, haləna tə tε si nyá tətə. Tə kaa heli haləm yaa ləseŋnaa taa, yaa tə nyəw lum.

²³ Ama Sihon ta tisi. Mprúyú i kuu i yoolaa təna, na i kat i Iseyeli nyóma ke Yahasi wulaya tətə taa. ²⁴ Mprúyú Iseyeli nyóma yoonə-i. Na pá ləeki i tətə tənaya pə kpayav Aləŋəŋ na pəteε təw, na Yapəki na isətəa təw, kə Amoni nyóma təŋa koluyv na ilim təlule təw. ²⁵ Na pá ləeki Həsəpəŋ icatε, na pə cəwə nyəna səkpena na pá cəyε. ²⁶ Həsəpəŋ tənaya Amolii nyóma wulav Sihon ka wε. i ka yoonə Mowapv wulav kvpəŋ kə, na i ləeki i tətə təna. Haləna pə yoonsina Aləŋəŋ.

²⁷ Hal i yonyoolaa tu-tε na yontu si:

Í kəw Həsəpəŋ na i ŋmá Sihon icatε na tə koluyv.

²⁸ Kəkə yawa Həsəpəŋ.

Ka tula Sihon icatε taa.

Ka nyaya Aa ke Mowapv tətə taa.

Ka kpənna Aləŋəŋ isətəa səsaa.

²⁹ Mowapv, nyá təm we wayov.

Tuyv Keməsi laalaa mε, mə lepa.

Mə pəyalaa sewa, na Amolii wulav Sihon náá kpa mə alaa ke yomle.

³⁰ Tə təwa Amolii nyóma ke nyəmá.

Tə wakəla Həsəpəŋ tətə təna, haləna Tipəŋ. Haləna pá polo Nofa na Metəpa tə, tə kpiisa pa tənaya.

³¹ Mprúyú Iseyeli nyóma təyε Amolii nyóma tətə. ³² Na Moisi kusi fəŋlāa na pá cəw Yaseε icatε. Yoolaa ləeka-tε na tə acaləε səkpena. Pa təyənə Amolii nyóma. ³³ Pə waali kə pa layasa mpaav na pá məŋna Pasəŋ təw. Mprúyú təna wulav Oki ná ləsa i yoolaa təna na pá polo Iseyeli nyóma yoonəv ke i tlei.

³⁴ Mprúyú Tacaa heela Moisi si: Taa nyana-i. Maa tu i na i yoolaa na i tətə tənaya nyá niŋ taa, na í lana-i i su n lapəna Amolii

nyéma wulav Sihonj wei i ka we Hesəpənj tō. ³⁵ Na lseyeli nyéma kv Oki na i pəyalaa, na i yoolaa təna. I ta ye le paa kulum na i weesuyu. Ilena pá ləeki tətō.

ISEYELI NYÉMA KÉ MOWAPU TÉTU TETÉKƏLƏ TAA

22

Tuv Palaam na wulav Palakı pa təm

¹ Múpúy lseyeli nyéma tēewa na pá siki Yaatanı kutəsuyv tōo ké Mowapu tetékəle taa ké Yeliko isəntaa.

^{2,4} Tənaɣa Sipəə pəyalv Palakı wei i təkaya kawulaya ke Mowapu ke waatu unı tō, i nuwa isəna lseyeli nyéma lapa Amolii nyéma tō. Ilena səyontu kpa í na i samaa na pá seliyi sı, lseyeli nyéma kəla pəyalə. Mpuvule Mowapu nyéma tōma Matiyarj nyéma kupayalaa sı: lseyeli nyéma caa pə tənaya kpiisuyu ké, na pá cəəna-mə, isu naan kuntuɣu nyutu tō.

⁵ Ilena wulav tili i yəlaa ke Peyəə pəyalv Palaam wei i ka we Petəə ke ífəlatı pəyō tōo tō i kin sı, pá heeli-i sı: Yəlaa napəli pa luna İcipiti na pá kəə na pá waası ma tətō tō. ⁶ Hai, kəə na í tənı-sı-wəyε mpusi. Pa kəla-m toɣ. Ntanyı n ká pəsi na í təyoni-wəyε ma tətō taa. Mpi tō, ma nyəma sı, ye n tənısa yulv ke mpusi, yaa n koola-i kupantu, pə lakı ké. ⁷ Múpúy Mowapu na Matiyarj kupayalaa kpenna mpi paa fəli pee nılv Palaam tō. Na pá polo i tε na pá heeli-i Palakı kusələmıtv. ⁸ Ntəna Palaam sı: Í svv ma tε, na kv fema, ıle ma tələsi-məyε nti Tacaa heela-m tō. ⁹ Ilena Tacaa pəəsi-i sı: Mıvılaa mpa pa wenna nyá tε? ¹⁰ Ntəna Palaam cə-i sı: Mowapu wulav Palakı tilina yəlaa sı pá heeli-m sı ¹¹ napəli pa luna İcipiti na pá watı-m. ıle kəə na í tənı-sı-wəyε mpusi, na ma pəsi-we na má təyoni-we. ¹² Mpuvule ləə tōma Palaam sı: Taa tənı-we sı n tənısaɣı lseyeli nyéma ke mpusi yoo. Mpi tō, ma tēma-wəyε kupantu kooluyv.

¹³ Tuv fema ılena Palaam tō Palakı tillaa sı: Í kpe mə tε. Tacaa kisaa sı má taa tənı-mε.

¹⁴ Ilena Mowapu kupayalaa mpe pá məli na pá heeli Palakı sı: Palaam kisa-tuyv tənıuyv. ¹⁵ Múpúy Palakı kusa tillaa kvfama na pa taa ké i waalı nyéma. Pəle pa kəla kancaalaya nyéma ke pəyalə na səsəəntv.

¹⁶ Na pá polo pa heeli Palaam sı wulav tōma sı: Ma kpa nyá yule. Paa pə caala-ı isəna,

polo na nyana-i í ná. ¹⁷ Pəyεle ye n tənısa mpe ınəyı mpusi, maa kvı nyá nyuvu na má ha-ı pə təna mpi n səəlaa tō.

¹⁸ Ntəna Palaam cə tillaa mpe sı: Paa i ká ha-m i liyitee na pə wılanaa təna, pə fεi sı má lu həm, na má pəntəna ma ləə Tacaa. ¹⁹ ıle paa na mpv, í svv cənəyε ahoo anε na má ná nti ləə ká tasa-m heeluyv tō.

²⁰ Múpúy Tacaa tōma Palaam ke ahoo taa sı: Ntənı nyá waalı ké yəlaa mpe pa kəma? Tənı-we, ıle nti maa hulı-ı tō, tə tike ke n ká la.

²¹ Tuv fema tanarj, ılena Palaam kpəeli i kpaɣaya na í tənı Mowapu nyéma.

Palaam na i kpaɣaya pa təm

²² Tuv fema tanarj, ılena Palaam kpəeli i kpaɣaya alıvınyəɣka. Na i təmle nyéma ke naale, na pá tənı Mowapu nyéma. Ama Tacaa mv páná na i tēv mpi. Ilena isətaa tillu tarı-i mpaav taa. ²³ Kpaɣaya nawa isətaa tillu ke mpaav həkv taa na í kpəewa i layatε na í tōka i nıɣ taa, ılena ká helı. Na Palaam ma-ke na í mələna mpaav taa. ²⁴ Múpúy isətaa tillu tuusa ləə, na í sənı mpaav taa ké ləsənı tawa koloosi həkv. ²⁵ Kpaɣaya na-i ılena ká tiili ka tı na koluɣa na pə kú Palaam nəəhəle. Ilena í svv-kəyε mapv. ²⁶ Múpúy isətaa tillu tasa pote na í sənı timpi koloosi kpıla teu na pə fεi helıyv na ntəyənı yaa mpətənı tō. ²⁷ Kpaɣaya na-i, ılena ká həntı. Tənaɣa páná kpa Palaam na í həəki-kəyε kpátıyó. ²⁸ Mpuvule Tacaa kula kpaɣaya nəyō na ká tō Palaam sı: Pepeyε ma lapa-ı na í ma-m halı təm tooso tənı? ²⁹ Ntəna Palaam cə sı: N nyəna-m yem ké tε. Ye maa tōka layatε isəntō maa tēma-ı kvıv ke kpakpaa. ³⁰ Kəlena kpaɣaya sı: Anı ma ké nyá kpaɣaya ké, na í cakı-m tam. Too tō, ma tēma-ı múpúy larv na? Paalam sı: Aai yoo.

³¹ Múpúy Tacaa kula Palaam ıse na í ná isətaa tillu sənı mpaav həkv taa, na i layatε ke i nıɣ taa. Tənaɣale i hota i lotu tōo ké ate.

³² Ntəna isətaa tillu pəəsi-i sı: N mapa nyá kpaɣaya ke təm tooso suwe? Ma kəmaɣa sı ma kakı-ı mpaav. Mpi tō, ma nyəma sı n puki təlete ké. ³³ Ama nyá kpaɣaya na-m na ká helı-m təm tooso. Ye pə taya mpv maa kv-ı na ma ye le-ke na ka weesuyu. ³⁴ Múpúy Palaam tōma isətaa tillu sı: Ma taa nyı sı n tarı-m mpaav taa sı má taa polo. Ma təm səpa. Ye nyá larıle ta həəna ma pote nıté ma

mələyi nəənnə. ³⁵ İlena isətaə tillu si: Təy-wə. Ama nti ma heeliyi-ŋ tō, tə tike ke n ká yəyət. Ntəna Palaam təy tillaa mpe.

Palaam na Palakı pa suluɣu

³⁶ Waatu wei Palakı nuwa Palaam kəntə ilena í polo ı səyuyv ke Mowapv ıcatə nte tə wə tetv toŋa ke Alənnə ləvv nəyō tō. ³⁷ Na Palakı pəəsı-ı si: Pepe tōw kə n ta kəw kpaɣpaə ke waatu wei ma tila təm kancaalaya nyəm tō? Yaa n huvki si ma kpisiyi nyá nyuyv kusuyv? ³⁸ Mprúyó Palaam cəwa si: Təw pənente ma kəma yaa. Ama maa lakı ma luyv nyəntv kə. Nti ləw ká tvm tō tə tike ke maa yəyət.

³⁹ Mprúyó pa naale pa pola Kiliyatı-Husoti.

⁴⁰ Na Palakı laa naay na heer na í ha ı waalı nyəma na Palaam.

Palaam təlası kupantv kooluyv kancaalaya nyəm

⁴¹ Təv fema ilena Palakı na Palaam pá kpa Paməti-Paalı timpi pə loosiyi iseyeli təsikile həyoluyv tō.

23

¹ Mprúyó Palaam təma Palakı si: Nma-m təfeenle ke təm naatosompəyolaya. Na n cəle-m latəcənaa na iwaay ke naatosompəyolaya mpəyolaya. ² İlena Palakı la mpv, na pa naale pá laa latəce na iwaav ke paa lonte nte tə taa. ³ Na Palaam tō Palakı si:

Səy təfeenle cəne na má hatəli. Ntanyı Tacaa ká lu ma tōw na í heeli-m natəli na ma tələsi-ŋ. İlena í kpa tontəŋle tōw. ⁴ Tənaɣa Tacaa lu ı tōw, na Palaam tō si: Ma ŋmawa təfeenle ke təm naatosompəyolaya, na má laa latəce na iwaav ke paa təfeenle nte tə tōw.

⁵ İlena Tacaa huli Palaam ke təm nti ı ka yəyət tō. Na í təmı-ı si: Məli Palakı kiŋ.

⁶ Mprúyó ı məla Palakı na ı waalı nyəma pa cəw na pá səy təfeenle təna. ⁷ Kawəyaya ŋka Palaam mapə təyolə: Mowapv wulav Palakı yaana-m ilim təlule pəyō taa ke Silii, si má nyaası iseyeli nyəma. Na má təŋsi Yakəpv luluyv nyəma ke mpusi.

⁸ İlə naya maa təŋsi mpusi ke wei Tacaa ta təŋsi mpusi tō?

Yaa isənaya maa nyaası yəlaa mpa ı ta nyaası tō?

⁹ Pəyō tōw kə ma wəe, na má loosiyi yəlaa mpe.

Pulası tōw kə ma wəe na má nyənəyi-wə. Pa fayana piitimnaa lempa ke, na pa təcaɣale wəna tə mpaa.

¹⁰ Aweyēle İseyeli samaa kallv?

Yaa ı cəkəna ı luluyv nyəma nyuyv?

Ma səla má na siyisilaa mpe tə krentı səm kə,

na pə la-m ısu mpe.

¹¹ Mpuyvle Palakı pəəsə Palaam na piti si: Wetiyile n lapa-m mpv? Ma kəna-ŋ kə si n təŋsi ma kolontunaa ke mpusi ilena nyaa məli na n kooliɣi-wəyē kupantv na?

¹² Ntəna Palaam cə si: Təlası kə si ma yəyət nti Tacaa tv ma nəyō taa tō.

Palaam koolee naale nyəna

¹³ Mpuyvle Palakı təma Palaam si: Kəw na tə layası timpi n ká ná iseyeli nyəma təna tō. Pə taya pulv, pəw tike ke n naaki. Tənaɣa n ká təŋsi-m-wəyē mpusi.

¹⁴ İlena í pona Palaam ke Pisika puyv luyv təfeŋle, na í ŋma təfeenlenaa tətəyō naatosompəyolaya. Na í laa latəce na iwaav ke paa təfeenle nte tə tōw. ¹⁵ Na í tō Palakı si: Səy təna na má polo na má na ləw tə suli.

¹⁶ İlena Tacaa tv Palaam nəyō taa kə təm si í məli na í heeli Palakı. ¹⁷ Palaam məla wulav na ı waalı nyəma pa kiŋ, ilena ilé ı pəəsı-ı si: Wentiyile Tacaa heela-ŋ?

¹⁸ Mprúyó Palaam kpaɣa kawəyaya si:

Sipəw pəyalv Palakı kulı na n ke ŋkraŋŋ.

¹⁹ Ləw tá kə yulv si ı looliyi, yaa í layası ı kusəsutv.

Nti ı suwa təyō ı lakı tətətete.

²⁰ Tacaa koolina yəlaa mpeyē kupantv, na máa tēesəyi,

²¹ maa pəsəyi na má layası pulv.

ı wə pa waalı kə ı ta na pa isayətv, yaa pa tasəkəle.

ı kə pa wulav kə na pá wilitiyi-ı na laŋhulvmlə.

²² ınu ı ləsəna-wəyē İcipiti taa

na tomiŋ ısu taale nav.

²³ Tutv na pee pəəsuyv u lakı iseyeli nyəma ke pulv.

Pə tōw kə pa nyənəyi iseyeli na pa təŋ si: ı naaki mpi ləw lapa-wə tō.

²⁴ Yəlaa mpe pa wə təŋ kə ısu təyolaya ŋka ka cələyi ka təyənaya, na ká nyəwki ka kukukum cələm, na pəcə ká həntəyi tō.

²⁵ Ntena Palaki tɔ Palaam si: Ye n kaa tɛnɛ-wɛyɛ mpusi, ɪlɛ taa kooli-wɛyɛ kupantu.

²⁶ Kɛlɛna Palaam si: Anɪ ma tɛma-ŋ heeluyɪ si nti Tacaa tuyɔ ma nɔɔ taa tɔɔ ma yɔɔtɔɔ.

Palaam koolee tooso nyɛna

²⁷ Mɔ́yú Palaki yaa palaam si: Tɔ́ layasi lonte lɛntɛ. Ntanyɪ lɔ́ ká tisi na ɪ́ tɛnɛ-m yɛlaa mɛyɛ mpusi. ²⁸ ɪlɛna ɪ́ kraana-ɪ Peyɔɔ puyɔ tɔ́ timpi yɛlaa naaki wɔlaya tɛtu tɔ. ²⁹ Na Palaam tɔ Palaki si: Nma-m tɛfɛnlenaa kɛ naatosompɔɔlaya, na ɪ́ caa-m latɛcɛnaa kɛ naatosompɔɔlaya na heɛŋ kɛ mpɔ tɔtɔ. ³⁰ ɪlɛna Palaki la mpɔ na ɪ́ laa latɛcɛ na iwaav kɛ paa tɛfɛnɛ nte tɔ tɔ.

24

¹ Mɔ́yú Palaam cɛkɛnaa si Tacaa siwaya si ɪ kooliyi lɛyɛli nyɛma kɛ kupantu. ɪlɛ ɪ ta tasa pɛkɔyɔ si ɪ suliyi lɔ́ isɪ ɪ tu lakɪ tɔ. Ntena ɪ kɛsi kpakpaa na wɔlaya tɛtu tɔ. ² ɪ kusa isɛ na ɪ́ ná lɛyɛli nyɛma kɛ pa tɛsikile, ɪlɛna lɔ́ Feesuyɔ tii ɪ tɔ. ³ Na ɪ́ ma kawɛyaya si: Peyɔɔ pɔyalɔ Palaam má, ma kɔkpaalɛtu ntɔ.

Pɔ kula ma isɛ kɛ.

⁴ Ma nukɪ lɔ́ kuyɔɔtɔtɔ kɛ, na má paasɛyana nti Toma tɛna tu hulɛɪ-m tɔ.

Ye ma sɛɛkɪ-ɪ ɪ hulɛɪ-m ɪ tɔyɪ.

⁵ lɛyɛli yɛlaa Yakɔɔɔ lɔ́lɔ́yɔ nyɛma mɛ, mɛ coka tewaya pɔ tu fɛɪ.

⁶ Pɔ caya kɛ isɪ lɔɔŋ wei ɪ kpɛŋ tɔ, yaa pɔɔ kutemɪŋ tɔ halɛm.

Yaa tuŋ kɔpaŋ wei Tacaa tuuwa pɔɔ nɔɔ tɔ.

⁷ Pɔ caya isɪ lɔm sukuɔyɔ na pɔ watɔyɪ tuŋ tɛɛ tɔ.

Pa wulav ká kɛli Akaki na pa kawulaya tɛɛ tɔ.

⁸ lɔ́ lɛsɛna-wɛyɛ Icipiti taa, na tomɪŋ isɪ taalɛ nav.

Na pá yɔkɔyɪ pa kolontunaa mɔwa na pá cutatɔyɪ-wɛyɛ nyɛmá.

⁹ Pa luyiyi kɛ ɪlɛna pa hɛntɪ isɪ tɔɔlasi.

Awe pɛsɔyɪ na ɪ́ kusɪ-we na tɔŋ?

lɛyɛli, pá kooli kupantu kɛ nyá kupantu koollu.

Pɔ tɛŋsi mpusi kɛ nyá mpusi tɛŋsɛlaa.

¹⁰ Tɛnɔyɛlɛ páná kpa Palaki na ɪ́ kalɔyɪ na ɪ́ fiisiyɪ niŋ na ɪ́ tɔŋ si: Ma kɔna-ŋ kɛ si ɪ́

tɛŋsi ma kolontunaa kɛ mpusi. Tɔm tooso nyɛm ntɔ n kooliyi-wɛyɛ kupantu. ¹¹ Polo ɪ́ kɛ. Maa siwa si maa kusɪ nyá nyuyɔ kɛ. Ama Tacaa kisaa.

Palaam kɛsɛyɪ isɛna lɛyɛli nyɛma ka wɛɛ tɛu tɔ

¹² Mɔ́yú Palaam cɔwa Palaki si: Anɪ maa tɛma nyá tillaa kɛ heeluyɪ si, ¹³ paa n ká cɛlɛ-m nyá kawulaya taa liyitee na wɔla tɛna, pɔ fɛɪ si má kpɛsɛna Tacaa. Nti tɔ tike ɪ́ ká tu ma nɔɔ taa tɔɔ maa yɔɔtɔ. ¹⁴ Tɔu, nɔɔnɔ maa mɛli ma yɛlaa kiŋ. ɪlɛ kɔɔ na má hulɪ-ŋ mpi lɛyɛli nyɛma ká wakɛli nyá yɛlaa kɛ kuyakɔ nakulɪ tɔ. ¹⁵ Ntena ɪ́ má kawɛyaya si:

Peyɔɔ pɔyalɔ Palaam má, ma kɔkpaalɛtu ntɔ.

Pɔ kula ma isɛ kɛ.

¹⁶ Ma nukɪ lɔ́ nyá kuyɔɔtɔtɔ kɛ, na má paasɛyana nti n hulɛɪ-m tɔ.

Ye ma sɛɛkɪ-ŋ n hulɛɪ-m nyá tɔyɪ.

¹⁷ Ma loosiyi mpi pu tɛ na pɔ lá tɔ, na má nyɛnɔyɪ-wɪ.

ɪsɔtɔlɔŋa ká lu Yakɔɔɔ lɔ́lɔ́yɔ taa.

Wulav ka lu lɛyɛli taa

na ɪ́ má Mowapɔ nyɛma lɛkpaɔasaya na Sɛɛti lɔ́lɔ́yɔ nyɛma nyɔɔŋ taa.

¹⁸ lɛyɛli nyɛma ká lɛɛkɪ pa kolontunaa

ɪtɔm nyɛma tɛtu Seyii na pá pɛsi akanaa.

¹⁹ Yakɔɔɔ lɔ́lɔ́yɔ nyɛma kpila pa kolontunaa.

Pa kpisiyi mpa pɔ kaasaa tɔɔ pa acalɛɛ taa.

Palaam kɛsɛyɔ kɛ lɛyɛli kolontunaa ncaa tɔm

²⁰ Mɔ́yú Palaam nawa Amaleke nyɛma, na ɪ́ tɔ si:

Amaleke nyɛma kɛ piitim sɔsɔɔm kɛ.

Ama ncaalɛ tɛkpataa kɛ paa tɛsɛna.

²¹ ɪ́ nawa Keni nyɛma, ɪlɛna ɪ́ tɔ si:

Pɔ cayanɛ-mɛyɛ mɛ tɛtu taa kɛ isɪ

Tantɛ pusuyuna kɔkpaɔmɔyɔ tɔ.

²² Paa na mpɔ kɔkɔ ká niisina mɛ tɛcayalɛ, na Asilii nyɛma náa kuu-mɛyɛ yomle.

²³ Mɔ́yú Palaam tasaa si:

Ye lɔ́ tu niŋ, awe wɛɛna weesuyɔ?

²⁴ Sipili kutɛŋ kɛ Asilii ŋmakɛllaa lukana, na pá wakɛli-we na pɔ kpɛŋna Hɛɛɛ lɔ́lɔ́yɔ nyɛma.

Ama pɛlɛ pa tɛsɛyana ncaalɛ tɔtɔyɔ.

²⁵ Palaam tɛma tɔmnaa mɛyɛ yɔɔtɔyɔ kɛ, ɪlɛna ɪ́ kpaɔ mpaav na ɪ́ mɛli ɪ tɛtu taa, na Palaki náa mɛli ɪlɛ ɪ tɛ.

25

Iseylēl nyāma suvu ke laatu taa

¹ Mpyōy Iseylēl nyāma caya Sitim na pá na Mowapu alaa pá suv yem yem lakasi taa. ² Na pele pá svisi-weye tunj laav taa, na hali pá tōki pə tōxōnaxa na pa lujiyi ³ tōy Paali ke Peyōo puyv taa. Ilena Tacaa pāáná náá huuna-we. ⁴ Ntēna Išo tō Moisi si: Koti Iseylēl nyuvu nyāma tēna, na í pusi tasakale nyāma na tunj ke ma isentaa ke ilim taa, na pécó má kú ma pāáná ke pa tōo.

⁵ Mpyōy Moisi tōma Iseylēl huulaa si: Paa wei í kú Peyōo puyv taa tōy Paali lujlaa mpe.

⁶ Waatu wei Moisi na lelāa pa kota Išo cokale nōnōxō na pá wiiki, ulē Iseylēl tō nōxōlv í kōna Matiyān alv ntē pa isentaa tēna, na í pona í te. ⁷ Mpyōy Ilasaa pəyalv kōtvlv Pēnhasi wei í kē Alōn saali tō, í kula samaa taa tēna na í co ģmantaaxa, ⁸ na í tēn apalv na alv un pa waaləxi cokale taa, na í sō pa naale pa lotu taa ke ģmantaaxa na pá si. Ilena yulvukusvkv keeli Iseylēl nyāma tōo. ⁹ Ile sətāa tema iyisi hui na liyiti (24.000) ke yosuyv.

¹⁰ Mpyvule Tacaa tōma Moisi si: ¹¹ Ilasaa pəyalv kōtvlv Pēnhasi wei í kē Alōn saali tō, í keela ma pāáná ke timpi í seesa isəle ke Iseylēl nyāma taa isv má tō. Pə tōo kē ma ta kpiisi-we. ¹² Mpv tō, heeli-í si, má na-í tu peeli heesvuv nōxō. ¹³ Na ká wee í na í piya piya pa tōo, na pá pəsi kōtəlaa ke tam. Mpi tō, í seesa isəle na ma təmle, na í hui Iseylēl nyāma isayətu.

¹⁴ Iseylēl tō wei na í alv Matiyān tū pa kōwa mpv tō, í ká kē Salu pəyalv Simili kē. Simiyōn kpekəle taa nyuvv tū ntē. ¹⁵ Na pá yaaki í alv si Kosipi, na alv un í caa si Suuu. Ile í ká kē Matiyān lōlvv pəyalv nyuvv tū kē.

¹⁶ Mpyōy Tacaa tōma Moisi si: ¹⁷ Tii Matiyān nyāma tōo, na í kpiisi-we. ¹⁸ Pa pəsa mā kolontunaa ke. Mpi tō, pa tusa-me na acilayətu ke Paali, na pa nyuvv tū lēlv peelō Kosipi tōm taa. Inəxi pa kōwa yulvukusəkv waatu taa.

26

Iseylēl kpeka kokaluyv tōm naale nyām

¹ Waatu wei yulvukusəkv ģkv kv teewa, Ilena Tacaa tō Alōn pəyalv kōtvlv Ilasaa si:

² Kala Iseylēl yəlaa na pá keesəna pa lōlvv, ke pə kpayav apalaa mpv pa tala pusi hui

na pá mvna yoou pote tō. ³ Mpyōy Moisi na Ilasaa pa heela Iseylēl nyāma ke Mowapu tətēka taa kē Yaatanī nōxō ke Yeliko isentaa ⁴ si: Tacaa tōwa Moisi si í kala yəlaa mpv pa tēna pa wēna pusi hui na waali tō.

Iseylēl kpeka nna a luwa Icipiti taa tō a həla ntō:

⁵ Yakərv pəyalv kancaalaxa nyēn Luperj kpekəle, na ilē í lōlvv nyāma ntē Hanəki nyāma na Pula nyāma. ⁶ Na Həsəlōn nyāma na Kaami nyāma. ⁷ Luperj kpekəle nyāma ntē, na pa taa kē apalaa iyisi nule na tooso na nasətos na nunvwa na hui na naanvwa (43.730). ⁸ Palu pəyalv Iliyart, ⁹ pəyalaa ntē Nemuweli na Tatarj na Apilam. Na Tatarj na Apilam paa kēna nyuvv nyāma, ke samaa wei í kula Moisi na Alōn pa tōo tō. Kolee waali nyāma ntē mpe un. Waatu inəxi pele pa kula Tacaa tōo. ¹⁰ Mpyōy tētū haa nōxō na tē li-we na tē kpena Kolee. Kəkv nyaxa lelāa na pa isē ke ģmuvuvv na nule na naanvwa (250). Mpv un pə hula lelāa mpv pə kaasaa tōxō lōn kē. ¹¹ Paa na mpv Kolee pəyalaa ta si.

¹² Simiyōn kpekəle nyāma lōlvv həla ntō: Nemuweli nyāma, na Yamēn nyāma, na Yakerj nyāma, ¹³ na Sela nyāma, na Sawuli nyāma. ¹⁴ Pa taa apalaa we yəlaa iyisi hui na naale na ģmuvuvv (22.200).

¹⁵ Katī kpekəle nyāma lōlvv həla ntō: Se-fonj nyāma na Haki nyāma na Suni nyāma, ¹⁶ na Osini nyāma na Ili nyāma ¹⁷ na Aloti nyāma na Aleli nyāma. ¹⁸ Pa taa apalaa we yəlaa iyisi nule na nasəle na nunvwa (40.500).

¹⁹⁻²¹ Yuta kpekəle nyāma lōlvv ntō: Sela nyāma na Pelesi nyāma na Selai nyāma. Pelesi nyāma ntē na Həsəlōn nyāma na Hamuli nyāma. Yuta pəyalaa naale Ili na Onəj paa səpa Kanaəj tētū taa. ²² Pa taa apalaa we iyisi nutoso na naanvwa na naatos na nasəle na nunvwa (76500).

²³ Isakaa kpekəle nyāma lōlvv ntō: Tola nyāma na Pufa nyāma ²⁴ na Yəpusi nyāma na Similōn nyāma. ²⁵ Na pa taa apalaa ke iyisi nutoso na liyiti na ģmuvuvv na nunvwa (64300).

²⁶ Sapulōj kpekəle lōlvv nyāma ntō: Seleti nyāma na Iloj nyāma na Yaleyeli nyāma. ²⁷ Na pele pa taa apalaa ke iyisi nutoso na nasəle na nunvwa (60500).

²⁸ Manasee na Iḡəlayim pa kpeka nyāma ntē Yosēfū lōlvv nyāma tēna. ²⁹ Manasee

kpekəle nyáma lulvɔj ntɔ: Makii nyáma na ílé ɪ pəyalv Kalaatɪ nyáma. ³⁰ Kalaatɪ lulvɔj nyáma nté na Yesɛɛ nyáma na Helekɪ nyáma ³¹ na Asəliyelɪ nyáma na Sekem nyáma, ³² na Semita nyáma, na Hefɛɛ nyáma. ³³ Hefɛɛ pəyalv Selofatɪ ná lula alvpiya tike ké. Mpeɣele Mala na Nowa na Hokəla na Milika na Tiisa. ³⁴ Na pa taa apalaa ké iyisi nule na naanwɔa na naale na nasətosɔ na nunwɔa (52700).

³⁵ Ífəlayim kpekəle lulvɔj nyáma ntɔ: Sutela nyáma na Pekɛɛ nyáma na Taharɔj nyáma. ³⁶ Sutela pəyalv ílar lulvɔj nyáma nté ílar nyáma. ³⁷ Pa taa apalaa wɛ iyisi hiu na naanwɔa na naale na nasəle na nunwɔa (32500). Yosɛfɔv lulvɔj nyáma nté kpeka anɪ a naale.

³⁸ Pəncameɛ kpekəle lulvɔj nyáma ntɔ: Pela nyáma, na Asepɛli nyáma na Ahilam nyáma ³⁹ na Sufam nyáma na Hufam nyáma. ⁴⁰ Pela lulvɔj nyáma nté na Aatɪ nyáma na Naamarɔj nyáma. ⁴¹ Pa taa apalaa wɛ iyisi nule na kakpasɪ na nasətosɔ (45600).

⁴² Tarɔj kpekəle lulvɔj nyáma nté Suham nyáma. ⁴³ Pɛle pa taa apalaa wɛ iyisi nutosɔ na liyiti na nasəle (64400).

⁴⁴ Asɛɛ kpekəle lulvɔj nyáma nté: Iməna nyáma na Isefi nyáma na Peliya nyáma.

⁴⁵ Peliya lulvɔj nyáma nté na Hepɛɛ nyáma na Maləkəyelɪ nyáma. ⁴⁶ Asɛɛ ka wɛna pɛɛlɔ na pá yaakɪ-ɪ sɪ Sela. ⁴⁷ Pɛle pa taa apalaa wɛ iyisi nule na naanwɔa na tooso na nasəle (53400).

⁴⁸ Nəfətali kpekəle lulvɔj nyáma nté: Yasiyelɪ nyáma na Kuni nyáma ⁴⁹ na Yesɛɛ nyáma na Sikem nyáma. ⁵⁰ Pa taa apalaa ka wɛ iyisi nule na kakpasɪ na nasəle (45400).

⁵¹ Iseɣeli apalaa təna mpa pa kalaa tɔ, pa kpɛnta iyisi nasətosɔ na kulwəɣa na nasətosɔ na nunwɔa na hiu na naanwɔa (601730).

Tɛtv talvɔv təm

⁵² Mprúyú Tacaa tɔma Moisi sɪ: ⁵³ Pə wɛɛ sɪ í tala tɛtv ké Iseɣeli kpeka na pá kɛsəna a samaa. ⁵⁴⁻⁵⁶ Tɛtɛ ké paa tɔ na pá taləna paa kpekəle nteɣe tɔ tɛtv. Ílena pá cɛla kpeka sɔsɔɔna ké tɛtv sɔsɔɔntv na səkpena ké səkpetu.

Lefii nyáma kokaluyv naale nyəŋkɔ

⁵⁷ Lefii kpekəle taa lulvɔj wei wei pa kalaa tɔɣələ Kɛsəɔj nyáma na Kehatɪ nyáma

na Melali nyáma. ⁵⁸ Pa lulvɔj taa səkperɔ nté Lipini nyáma na Hepəlɔj nyáma na Malii nyáma na Musi nyáma na Kolee nyáma. Amələm caa kɛlə Kehatɪ. ⁵⁹ Amələm kpaɣana Lefii pɛɛlɔ Yəkəpetɪ wei pa lula Ícipiti tɔ. Na ílé ɪ lulvɪ-ɪ Alɔj na Moisi na Maləɣam pa tooso. ⁶⁰ Alɔj piya nté Natapɪ, na Apihu, na Ílasaa, na Ítamaa. ⁶¹ Ama Tacaa kuwa Natapɪ na Apihu ké waatv wei pa pona-ɪ kɔtəɣa tələte tɔɔ ké tulaalv kpai nyəŋ tɔ. ⁶² Pa taa apalaa na alvpiya mpa pa tala isətvnaa naale tɔ pa wɛ iyisi hiu na tooso (23000). Pa taa kaləna-wɛ na Iseɣeli nyáma lelɛa. Mpi tɔ, pə fɛi sɪ pá taləna-wɛɣe tɛtv.

Kokaluyv kutəkətv

⁶³ Isəna Moisi na kətvɔl Ílasaa pa kala Iseɣeli nyáma ké Mowavv tɛtɛkələ taa ké Yaatanɪ nəɣɔ ké Yeliko isəntaa tɔɣələ.

⁶⁴ Mpa Moisi na kətvɔl Alɔj paa kala təm kancaaləɣa nyəm ké Holɛvɔv wɔləɣa tɛtv taa tɔ pa fɛi nəɔnɔɔ nyáma taa. ⁶⁵ Tacaa ka tɛma-wɛɣe heeluyv sɪ pa təna paa sɪ wɔləɣa tɛtv taa. Ye pə təɣa Yefune pəyalv Kalɛvɔv na Nurɔj pəyalv Yosuwɛɛ pa tike ké pə kaasaa.

27

Mpa pə mvna pá tɔɣɔ kpancoov tɔ

¹ Mprúyú Yosɛfɔv pəyalv Manaseɛ, na Manaseɛ pəyalv Makii, na Makii pəyalv Kalaatɪ na Kalaatɪ pəyalv Hefɛɛ, na Hefɛɛ pəyalv Selofatɪ. Selofatɪ unɪ ɪ pɛɛlaa Mala na Nowa na Hokəla na Milika na Tiisa pa poləna ² Moisi na kətvɔl Ílasaa na Iseɣeli kupayalaa təna kinɔ ké Iso cokələ nənɔɣɔ na pá tɔ sɪ: ³ Tá caa səpa wɔləɣa tɛtv taa ké ɪ isayətv tɔɔ, ɪ ta yeɛ apalvɔpəɣa. Ama ɪ fɛi Kolee na ɪ waali nyáma mpa pa kula Tacaa tɔɔ ké wɔləɣa tɛtv taa tɔ pa taa. ⁴ Mpv tɔ, í ha tá na tá caa yələa ké tɛtv. Pə taa kəɔ na ɪ hətɛ saali yem. Mpi tɔ, alvpiya tike ké ɪ lulaa. ⁵ Mprúyú Moisi hvla Tacaa ké pa kusələmɔtv nti. ⁶ Na ílé ɪ tɔ sɪ: ⁷ Pɛɛlaa mpe pa kusələmɔtv wɛ teu. Í cɛɛ-wɛɣe pa caa tɛtv ké ílé ɪ lulvɔj nyáma nyəntv kinɔ. ⁸ Pə wɛɛ sɪ ní teləsi Iseɣeli nyáma sɪ ye alvpiya tike ké yɔlv lulaa na í sɪ, pá cɛɛ-səɣɪ ɪ kpancoov. ⁹ Ye ɪ feina alvɔpəɣa, íɛ pa cɛla ɪ kpancoov ké ɪ neu yaa ɪ taalv. ¹⁰ Yaa ye ɪ feina neu yaa taalv, íɛ pa cɛla ɪ kpancoov ké ɪ caa taalv yaa ɪ neu. ¹¹ Yaa ye ɪ caa feina

taalu yaa neu, ɔlɛ pa cɛla ɪ kpancoou kɛ ɪ luluyɔ nyɔma taa wei ɪ kɛla-ɪ kɛtɛnanu tɔ. Pɛ kɛ ɪsɛyɛli nyɔma kɛ kusɛsutɔ kɛ ɪsu ma kɛɛsuyɔ-wɛ tɔ.

Yosuwee lɛɛtuyɔ kɛ Moisi lonte

¹² Mɔrɔyɔ Tacaa tɔma Moisi si: Kpa Apalim puyɔ tɔɔ na ɪ loosi tɛtu nti ma haaki ɪsɛyɛli nyɔma tɔ. ¹³ N kɛ na-tɪ yaa. Ama n kɛ si teitei kɛ ɪsu nyɔ taalu Alɔɲ. ¹⁴ Pɛ taɲa pulɔ, ɪ tɛ tɔki ma tɔm kɛ Siɲ wɔlaya tɛtu taa kɛ waatu wei samaa yookayana-m tɔ. ɪ tɛ fayasi-m na ma mpaa kɛ waatu wei ɪ sɛlamaya lum tɔ. Yoo lum mpi pa yaana pa tɛ taa si, Melipa kɛ Siɲ wɔlaya tɛtu taa kɛ Kateesi tɔ pɛ tɔm kɛ ɪ yɔɲtɔyɪ.

¹⁵ Mɔrɔyɛle Moisi cɔwa Tacaa si: ¹⁶ Hai, ɪsɔ Tacaa nyɔ wei n haaki weesuyɔ tɔ, kpa yɛlaa pane pa nyuyɔ tɔ, ¹⁷ wei ɪ ka pɛsi na ɪ paasɛna-wɛyɛ paa waatu wei tɔ, na pɛ taa wɛɛ ɪsu kalɛku ŋku ku laɲa tiikilu tɔ.

¹⁸ Mɔrɔyɛle Tacaa tɔma Moisi si: Nuɲ pɛyalɔ Yosuwee kɛ yulɔ wei ɪ taa ma Feesuyɔ hayaa tɔyɔ. Yaa-ɪ na ɪ tɔ-ɪ tɛmlɛ ntɛ. ¹⁹ Pona-ɪ kɔtulɔ ɪlasaa kiɲ kɛ ɪsɛyɛli nyɔma tɛna ɪsɛntaa, na ɪ lapɪ-ɪ wei ɪ ka lɛɛti nyɔ lonte taa tɔ. ²⁰ Pasa-ɪ nyɔ sɛsɛntɔ hɔɲɔluyɔ. ɪlɛna ɪsɛyɛli nyɔma nyana-ɪ. ²¹ Kɔtulɔ ɪlasaa kɛ pɛkɛyɛna-ɪ Tacaa luyɔ nyɛntɔ na kɔɲaya wontu nti pa yaa si wulim na tumim*fa* tɔ. ɪlɛna unɪ na ɪsɛyɛli samaa pɛ tɛɲɔyɪ-tɪ. ²² Mɔrɔyɔ Moisi muwa Tacaa tɔm, na ɪ yaa Yosuwee kɛ kɔtulɔ ɪlasaa kiɲ kɛ ɪsɛyɛli nyɔma tɛna ɪsɛntaa. ²³ Na Moisi tɛni niɲ kɛ Yosuwee tɔɔ, na ɪ lapɪ-ɪ ɪ lonte taa lɛɛtulɔ ɪsu Tacaa kɛɛsuyɔ-ɪ tɔ.

28

Paa kuyaku ŋku ku nyɛntɔ

¹ Mɔrɔyɔ Tacaa tɔma Moisi si: ² Tɛlɛsi ɪsɛyɛli nyɔma si ɪ paasɛna na ɪ wɔki-m tɔɲɔnaɲa kɔtasɪ nsi si sɛɔsɔɲ ma caaki tɔyɔ pɛ waatɔnaa mpa ma suwa tɔ. ³ Paa ɪfɛmlɛ nte ɪ kɛ la Tacaa maya kɔɲaya ŋka kɔkɔ lusa ka tɛna tɔyɔ. ɪlɛ pɛnaɲa kulɔmaya ɪwɛɛsi nsi si tiili ta caami tɔyɔ ɪ kɛ la-m kɔɲaya ŋkɛ. Na pɛ wɛɛ mɔrɔyɔ tam tɔɔ. ⁴ Lɛɲka kɛ tanɔɲ, na lɛɲka kɛ taanaɲa. ⁵ Na pɛ sɛɔsɛna mulum kiloonaa tooso, wei pa nuɲutina Olifi nim liitili kulɔm na titite tɔ.

^a 27:21 wulim na tumim: ɪsɔ kɔɲaya wontu nti pa naakayana ɪ luyɔ nyɛntɔ tɔyɔ pa yaaki mpɔ.

⁶ Kɔɲaya ŋkɛyɛ ɪ kɛ tema-m lapɔ kɛ Holɛpɔ puyɔ tɔɔ. Ka sɛɔsɔɲ kɛ ma caaki. ⁷ ɪlɛna ɪ tɛni tanɔɲ kɔɲaya ɪwɔyɔyɔ tɔɔ kɛ sulɔm liitili kulɔm na titite, na ɪ liisi pɛlɛyɛ cɔkɛlɛ taa.

⁸ ɪlɛna ɪ la taanaɲa nyɛŋka kɛ teitei ɪsu tanɔɲ tɛɛ nyɛŋka. Sɛɔsɔɲ wei ma caaki tɔ ɪ kɔɲaya ŋka kɔkɔ lusa ka tɛna tɔyɔlɛ.

Kuyaku kulɔɛsuyɔ nyɛntɔ

⁹⁻¹⁰ Pɛnaɲa kulɔmaya ɪwɛɛsi naalɛ nsi si tiili tɛ caami tɔyɔ ɪ kɛ la kɔɲaya ŋkɛyɛ kuyaku kulɔɛsuyɔ wulɛ, na pɛ sulɔm na mulum kiloonaa naatoso, wei pa nuɲutina nim tɔ. Na pɛ sɛɔsɛna paa kuyaku ŋku ku nyɛŋka.

ɪsɔtɔ kuyaku kancaalaya nyɛŋku nyɛntɔ

¹¹ Paa ɪsɔtɔ wei ɪ kuyaku kancaalaya nyɛŋku ŋku, ɪ kɛ la Tacaa kɛ kɔɲaya ŋka kɔkɔ lusa ka tɛna tɔyɔ latɛɛnaa kɔfama naalɛyɛ, na ɪwaav kulɔmuyɔ, na pɛnaɲa kulɔmaya ɪwɛɛsi naatosompɔɲɔlaya nsi si tiili tɛ caami tɔ. ¹² ɪ kɛ sɛɔsi paa latɛɛ wei ɪ tɔɔ kɛ mulum mpi pa nuɲutina nim tɔyɔ kiloonaa pɔɲɔlayafɛi naanɔwa. Na kiloonaa naatoso kɛ paa ɪwaav ŋku ku tɔɔ. ¹³ Na kiloonaa toosoɲo paa ɪwɔyɔyɔ ŋka ka tɔɔ. Kɔɲaya ŋka ka sɛɔsɔɲ ma caaki tɔyɔlɛ. ¹⁴ Paa latɛɛ wei ɪ tɔɔ kɛ sulɔm liitilinaa tooso, na paa ɪwaav ŋku ku tɔɔ kɛ sulɔm liitilinaa naalɛ, na paa ɪwɔyɔyɔ ŋka ka tɔɔ kɛ liitili kulɔm na titite. Kɔtasɪ nsi ɪ kɛ la paa pɛnaɲa ŋkayɔ ɪsɔtɔ kancaalaya kuyɛɛɲ taa tɔyɔlɛ. ¹⁵ ɪlɛna ɪ lɛ pɛɲtuluyɔ kɛ ɪsɔyɔtɔ husuyɔ kɔɲaya. Na pɛ sɛɔsɛna paa kuyaku ŋku ku kɔɲaya na pɛ sulɔm.

Tɛɛv acima nyɛntɔ

¹⁶ Mɔrɔyɔ Tacaa tasaa si: Paa pɛnaɲa kɔfalaya ŋka ka ɪsɔtɔ kancaalaya nyɛŋ, kuyɛɛɲ naanɔwa na liyiti wulɛ ɪ kɛ tɔyɔ Tɛɛv acima na ma hɛtɛ taa. ¹⁷ ɪlɛna ɪsɔtɔ kulɔm unɪ ɪ kuyɛɛɲ naanɔwa na kakpasɪ wulɛ ɪ tɔyɔ kukusum fɛi kakalasɪ acima kɛ kuyɛɛɲ naatosompɔɲɔlaya. ¹⁸ Acima anɪ a kuyaku kancaalaya nyɛŋku wulɛ, ɪsɔ sɛɛtɔ kɛ ɪ kɛ kotɪ. ɪ kaa la tɛmlɛ natɛli. ¹⁹ ɪ kɛ la kɔɲaya ŋka kɔkɔ lusa ka tɛna tɔyɔ tɔla wɛna a tiili tɛ caami tɔ. ɪsu latɛɛnaa kɔfama naalɛ, na ɪwaav na pɛnaɲa kulɔmaya

iwēesi kē naatosompəyolaya. ²⁰ Í ká tani paa kpante nte tə təw kē kotaya mulum mpi pa nuyutina nim tə, paa latace kufalu wei í təw kē kiloonaa pəyolayafei naanuwu, na kiloonaa tooso kē paa iwaaw ŋku ku təw. ²¹ Na í tani paa iwəyaya ŋka ka təw kē kiloonaa tooso. ²² Ulena í lá pəŋtuluyu kē isayatu husuyu kotaya. Na katulu lam-weye pə kotaya. ²³ Kotasi nsi si tana si soosəxəna paa tanaŋ ŋku ku nyəŋsi təw. ²⁴ Acima kuyeeŋ naatosompəyolaya təcu kē maa nu paa kuyaku ŋku ku təxənyaya na sulum na kotaya ŋka kəko lusa ka tana təka soosuy. ²⁵ Ma seetu tike kē í ká koti kuyaku naatosompəyolaya nyəŋku ŋku ku wule. Í kaa la təmlə natəli.

Kumtu acima nyantu

²⁶ Μπούχυ Moisi tōma si: Pə takl kumtu
acima wule, lēna í kōna Tacaa ke təḡonaya
kufalaya kōtasi. 1 seetu tike ke í ká koti
kuyaku ŋku kv wule. í kaa la tāmle natəli.
²⁷ í ká la Tacaa ke kōtaya ŋka kəkō lusa ka
təna na í caaki ka sōsəḡ təḡo latəcēnaa
kufama naale, na iwaad na pəḡaya
kulumaya iweesi naatosompəḡalaya.
²⁸⁻²⁹ Na í tənū paa kōtaya ŋka ka tō kē
təḡonaya kōtaya, isu paa isətu wei 1 kuyaku
kancalaya nyəŋku nyəŋka. ³⁰ lēna í lá
pəŋtuləḡu ke kōtaya, na pá la-məḡe isəḡatu
hūsəḡu kōtaya. ³¹ Kōtasi sənə si tənaya í
sōsəḡi paa kuyaku ŋku kv nyəŋka tōo, na
pə təḡonaya, na pə sulum. Pə wēe si tēla
nna a tiili tá caami təḡo í lakl kōtasi.

29

Kawilitasi kuyaku nyəntu

¹ Mporóy Moisi tãma sɪ: Tacaa seetu tike
ke í ká koti isetu naatosompɔɔlaya nyɛɔ
kuyaku kancaalaya nyɛɔku wule. Í kaa
la tãmlɛ natɛli. Na puu la-mɛyɛ kawilitasi
acima. ² Ilena í lá Tacaa ke kotasi nsi kókò
lusa sɪ tãna tɔ, sɪ sɔɔsuɔ nyɛnsi ke tɔla wena
a tiili tá caamu tɔ. Isu latãce kufalɔ kulum,
na iwaav kulumɔyɔ, na pɔɔɔaya kulumɔya
iweesi ke naatosompɔɔlaya. ³ Í ká sɔɔsu
paa kpante nte tã tɔɔ kɛ kataya mulum
mpi pa nyutina nim tɔ. Paa latãce kufalɔ
wei í tɔɔ kɛ kiloonaa pɔɔɔlayafɛi naanɔwa,
na iwaav tɔɔ kɛ kiloonaa naatos. ⁴ Na í
tɔni paa iwayaya ŋka ka tɔɔ kɛ kiloonaa
naatos. ⁵ Na í lá Tacaa ke pɔɔɔlɔyɔ ke

isaɣatɕu husuɣu kɔtaya, na pɔ la-meɣe pɔ
kɔtaya. ɛ́ kɔ sɔɔsi kɔtasi sɛne sɔ tɛnaya paa
kuyaku ŋku kɔ kɔtasi nsi kɔkɔ lusa sɔ tana
tɔ. Na paa isatɔ wei ɪ kuyaku kancaalaya
nyɛŋku nyɛnsi na pɔ sulum na pɔ tɔɣɔnaya
nyɛnsi tɔɔ, isu Tacaa ka suw tɔ. Kɔtaya ŋka
kɔkɔ lusa ka tɛna na Tacaa caaki ka sɔɔsɔɣ
tɔɣɔle.

Isayatu husuɣu kuyaku səsəw nyəntu

⁷ Μπόϋϋ Moisi tasaa si: Iso seetu tike ke í ká koti isetu naatosompəyolaya nyəŋ kuyaku naanwua nyəŋku wule, na nəhəkutu. Təmle natəli tə fei lapu. ⁸ Na í lá kotəya ŋka kəko lusa ka təna na ká wena səsəwŋ təyō tōla wena a tiili tá caamu tō. Isu latəe kufalu na iwaau na pənya kulumaya iwəesi naatosompəyolaya. ⁹⁻¹⁰ Na í təni paa kotəya ŋka ka tōd kə təyənaya nyəŋka. Isu paa isetu wei í kuyaku kancaalaya nyəŋku nyəŋka. ¹¹ Ulena í lá pəŋtuluy ke isayatu husuyō kotəya. Na í səsəi ləŋku ke isayatu husuyō kuyaku səsəwŋku nyəŋka. Na pə kaasi paa kuyaku ŋku ku kəko nyənsi na pə təyənaya na pə sulum.

Coka acima nyəntu

¹² M̄p̄ȳȳ Moisi tasaa su: Iso seetu tike ke í ká koti isotu naatosomp̄ox̄laya nyə̄j kuyaku naanowa na kəkpaɪ nyə̄jku wule. Təmle natəli tə fei lapu. Na í t̄ox̄o Taaala acima ke kuyeej naatosomp̄ox̄laya.

¹³ ɪlena í lapu-t̄ t̄əla wena pə tə caamu t̄ox̄o k̄ətax̄a ŋka k̄əko lusa ka t̄əna na ka wə s̄əos̄əȳ t̄ox̄o kuyaku kancaalaya nyə̄jku wule. Isu lat̄əc̄ənaa kufama naanowa na tooso, na iwaən naale, na p̄ənyaya kulumaya iweesi ke naanowa na liyiti.

¹⁴⁻¹⁵ Na í t̄əni paa k̄ətax̄a ŋka ka t̄əo k̄ə t̄əx̄ənyaya nyə̄jka. ¹⁶ ɪlena í lá p̄əjtuɪɪv̄ȳ ke is̄əx̄ətu h̄us̄əv̄ȳ nyə̄jka. Na p̄ə s̄əos̄əna paa kuyaku ŋku k̄ə k̄əko nȳəns̄i na p̄ə t̄əx̄ənyaya na p̄ə s̄əolm̄.

17-34 Pə kpaɣaw kuyaku naale nyəŋku na
pə polo naatosompɔɣɔlaya nyəŋku tɔ. ɪ ká
la paa kuyaku ŋku kɔ kɔtaya ke tɔla wena
a tiili tá caamu tɔyɔ. Na pə sɔɔsɛna pə
tɔyɔnaya na pə sɔlɔm. Mpi ɪ ká la kɔtasi
ke kuyaku naale nyəŋku tɔyɔɛ, latacɛnaa
naanɔwa na naale, na iwaɔŋ naale, na
pəɔɔɔɔɔ kɔlɔmɔɔa iweɛsi ke naanɔwa na
liyiɔ, na pəɔtɔlɔyɔ kɔlɔmɔyɔ.

Kuyaku tooso nyəŋku wule ke latəcenaa naanŋwa na kulum, na iwaarj naale, na pənaya kulumaya iweesi ke naanŋwa na liyiti na pəŋtuluyv kulumuyv. Kuyaku liyiti nyəŋku wule ke latəcenaa naanŋwa, na iwaarj naale, na pənaya kulumaya iweesi ke naanŋwa na liyiti, na pəŋtuluyv kulumuyv. Kuyaku kakpası nyəŋku wule ke latəcenaa pəŋolayafei naanŋwa, na iwaarj naale, na pənaya kulumaya iweesi ke naanŋwa na liyiti, na pəŋtuluyv kulumuyv. Kuyaku naatosompəŋolaya nyəŋku ke latəcenaa naatosompəŋolaya, na iwaarj naale, na pənaya kulumaya iweesi ke naanŋwa na liyiti, na pəŋtuluyv kulumuyv.

³⁵ Acima səsəəna ke í ká kotı na í təŋə kuyaku pələfei naanŋwa nyəŋku wule. Təmle natəli tə fei lapv. ³⁶ Í ká la Tacaa ke kətaŋa səsəŋ nyəŋka ke latəce, na iwaav, na pənaya kulumaya iweesi ke naatosompəŋolaya. Pə fei sı təla anı a tiili í caami. ³⁷ Na í tənı paa tətə nte tə tə kə kətaŋa təŋənaŋa, na pə sulvm mpi pa lakəna tam tə. ³⁸ Na í la tətəŋə isayətu husvuy kətaŋa na í səsı pə tənaya paa kuyaku ŋku kv kəkə kətasi tə, na pə təŋənaŋa na pə sulvm.

³⁹ Kətasi nsi pə wəe sı í səsı kəkə na təŋənaŋa na sulvm na ciikuŋu na luŋu kulmuyv pə nyənı tə kə Tacaa acima kuyaku wule təŋəle.

30

¹ Ḿpóyó Moisi teləsa lseyeli nyəma ke tə tənı nti Tacaa tv-ı tə.

Nəsı suv tə kəsəsutv

² Pə waalı kə í tasa kpeka nyəŋ nyəma ke teləsvuyv ke Tacaa kuyəŋəttv lentəna tətə sı: ³ Ye yulv sı nəŋə sı í lakı Tacaa ke kətaŋa. Yaa í kisiŋi puləpuyv lə tə. Pə fei sı í sekı pə lapv. Pə wəe sı í la pə tənə mpi pə luna í nəŋə tə. ⁴ Ye isı pəelə wə í caa təyaya taa, na í su í nəŋə ke lə sɛntaa sı, í ká la pulv, ⁵ na cəce nu, na í tá kisina-ı. Pə wəe kə sı í təŋ teitei isı í suv tə. ⁶ Ama ye í kisina-ı kuyaku ŋkuyv kpakpaa, lə í ye le pə təm. Tacaa kaa pəsı-ı. Mpi tə, í caa kisina-ı.

⁷ Ye isı pəelə hulina nəŋə suv na pəcı í saa. ⁸ Ulena í paalv nu-tı na í tá kisina-ı pə

wəe sı í la isı í suv tə. ⁹ Ama ye í kisina-ı kuyaku ŋkuyv kpakpaa, lə í ye le pə təm. Tacaa kaa pəsı-ı. ¹⁰ Ye isı alv leelu, yaa wei na í paalv pa yawa tə, í su nəŋə. Pə wəe sı í la-kəŋe. ¹¹ Mpu tə, ye isı alv wei í wəna paalv tə í su nəŋə sı í ká la pulv, ¹² na í paalv tá kisina-ı. Isı í lapa isəna í suwa tə. ¹³ Ye í paalv kisina-ı kuyaku ŋkuyv kpakpaa, lə í ye le pə təm. Tacaa kaa pəsı-ı. Mpi tə, apalv kisina-ı. ¹⁴ Mpu tə, ye isı alv caa í su nəŋə sı í lakı puləp, í paalv wəna mpaav sı í tisina-ı, yaa í kisina-ı. ¹⁵ Ama ye í nuwa na í tá kisina-ı kuyaku ŋkuyv kpakpaa. Ule í huləna í sum nté sı í tisaa. ¹⁶ Ama ye waalı waalı kə í laŋle ta hɛəna í alv sı í taa la isı í suwa tə. Ule Tacaa kaa pəsı alv, í paalv nyuyv taa kə pu məli. ¹⁷ Kəsəsutv nti Tacaa suwa alaa na pəelaa pa nəsı suv təm taa təŋəle.

31

Matiŋ nyəma yonav ke pa isayətu tə

¹ Ḿpóyó Tacaa təma Moisi sı: ² Polo na í hə Matiŋ nyəma ŋkpaŋuyv ke isayətu nti pa lapa lseyeli nyəma tə tə tə. Pə waalı kə n ká kpe nyá nyəma cəlo. ³ Mpuŋule Moisi təma samaa sı: Mə taa lelai í suu pa yoou wontu na pá polo na pa yoonə Matiŋ nyəma, na pá lɛɛti-wə isı Tacaa suv tə. ⁴ Mpu tə, í ləsi paa kpekəle nte tə taa kə yoolaa iyaya (1000).

⁵ Ḿpóyó pa ləsa paa lseyeli kpekəle nte tə taa kə yoolaa iyaya (1000). Ulena pá kpenti iyisi naanŋwa na naale (12000). ⁶ Na pá tilina pa tənaya yoo. Ulena kətulv ılasaa pəyalv Pəŋhası kpenna lə wontu na tutuŋ wei paa hulı na pá caalı yoo tə.

⁷ Ḿpóyó pa tii Matiŋ nyəma tətə tə, isı Tacaa ka heeluyv Moisi na í teləsi-wə tə, na pá kpiisi apalaa tənə. ⁸ Pa kuwa tətəŋə Matiŋ awulaa kakpası: lfi, na Lekem, na Suuu, na Huuu, na Lepa, na pə kpenna Peyə pəyalv Palaam. ⁹ Na pá kpa saləka ke pa alaa, na pa piya, na pá kuu pa təla na pa kalakəŋ na pa wənav tənə. ¹⁰ Na pá sə pa acaləe na pa cacakəŋ ke kəkə. ¹¹ Ḿpóyó pa tənə wontu na yəlaa na təla nna pa kuuwa tə. ¹² Ulena pá pona pə tənaya pa təkikile ke Mowapv tətəkəle taa, ke Yaatanı pəŋə nəŋə, ke Yeliko sɛntaa. Na pá hólı Moisi na kətulv ılasaa na lseyeli kpekəle tənə.

¹³ Mpóyó Moisi na ɩlasaa, na ɩseɣeli nyony nyáma lelaa pa luwa tásikile na pá suli-we. ¹⁴ Tənaɣale Moisi mu páná na yoolaa nyɔɔɔ nyáma. ɩsu iyisi iyaya (1000) nyɔɔɔ nyáma, na nunuwa (100) nyɔɔɔ nyáma mpa pa luna yoo tɔ. ¹⁵ Na í pɔɔsi-we si: Pepe tɔɔ ké í tá kú alaa? ¹⁶ Pəyele í nyáma teu si, Matiyah alaa mpeɣe Palaam puyusaa, na pá sɔsi ɩseɣeli nyáma ke ɩsayatu sɔsɔontu taa, na pá wakələnə Tacaa ke Peyɔ tɔm taa. Mpu pə konna yulukusəku ke ɩsɔ yelaa tɔɔ. ¹⁷ Pə tɔɔ tɔ, í kú apalupiya na alaa mpa pa tema saav tɔ. ¹⁸ Ye í nɔkaa, ɩle í su mə təɣi yomaa ke pɛelaa mpa pa ta nyənta apalaa tɔ. ¹⁹ Pə kaasa mə taa mpa pa kɔwa yelaa, yaa pa tokina səttaa tɔ, paa caya tásikile waaləyi kuyeeɔ naatosompɔɔɔɔɔɔɔɔ kɛ. ɩlena pá la asilima keeluvy kɔɔɔɔɔ ke kuyaku tooso nyəɔkɔ wule. Na pá kpeɔna pa yomaa mpa pa su pa ti tɔ. ²⁰ Na pá la asilima keeluvy kɔɔɔɔɔ tɔtɔɔɔ wontu kususuutu na tənəɔ nyəntu, na pəɔ huntu nyəntu, yaa nti pa saaka taasi tɔ.

²¹ Pə waali ké kɔtɔlv ɩlasaa tɔma apalaa mpa pa pola yoo tɔ si kusəsutu nti Tacaa telasa Moisi təɣɔle si: ²²⁻²³ Pə kpayav wontu nti tu nyaki kɔkɔ tɔ, ɩsu wɔla na liyitee nyəɔɔtɔ, na nyəɔɔlv kuseemvɔ, na nyəɔɔlv maɣamaya, na nyəɔɔtɔ lenti. Na wontu nti tə yəkəyi, ɩsu somtu tɔ. í ká nyaali-ti na kɔkɔ ké na í lii-təyi kɔɔɔɔɔ lum taa. Ye kɔkɔ kunyayatu, ɩle í lii təɔɔɔ kɔɔɔɔɔ lum taa tike. ²⁴ Ye í cɔta mə wontu ke kuyaku naatosompɔɔɔɔɔɔɔɔ wule, ɩle mə asilima keelaa kele. í sɔv tásikile taa.

Yoo taa wontu kukukuutu taluvy

²⁵ Mpóyó Tacaa tɔma Moisi si: ²⁶ Nyana ɩlasaa, na ɩseɣeli nyɔɔɔ nyáma, í kala pə tənə mpi í kpawa yoo taa tɔ. Pə kpayav yelaa na pə tɔla tɔ. ²⁷ ɩlena í tala pə taa ké cal. Yoo potaa ke hɔɔɔlv, na lelaa ke ləɔkɔ. ²⁸ Na í ləsi yoolaa nyəm tɔɔ ké mpi pə ké ma tətəɔɔɔ tɔɔ yulv kɔlv ke yelaa nasəle na nunuwa (500) tɔɔ, na tɔla ke mpv tɔtɔ. ²⁹ Na í cɛla kɔtɔlv ɩlasaa. ³⁰ Ye pə kaasa ɩseɣeli nyáma lelaa nyəm, ɩle í ləsi mpi pə wɛ si, pɛle pá ləsi tɔɔ yelaa nule na naanuwa tɔɔ ké yulv kɔlv. Na tɔla ke mpv tɔtɔ, na í cɛla pə tənaya Lefii nyáma mpa pa paasəɔɔna ɩsɔ cɔkəle tɔ.

³¹ Mpóyó Moisi na ɩlasaa pa lapa teitei ɩsu Tacaa heeluvy-we tɔ. ³² Tɔla wena pa kuuwa kolontunaa tɛ tɔ, a kaasa heeɔ na pəɔ ke iyisi nasətoso na nutoso na naanuwa na kakpasɔ (675000) ³³ na naaɔ ke iyisi nutoso na naanuwa na naale (72000) ³⁴ na kpayasi ke iyisi nutoso na kɔlv (61000) ³⁵ na pɛelaa mpa pa ta nyənta apalaa tɔɔ iyisi hii na naanuwa na naale (32000). ³⁶ Heeɔ na pəɔ wei pa cɛla yoolaa tɔ, í kpenta iyisi ɔmɔnvɔv nunuwa na hii na naanuwa na naatosompɔɔɔɔɔɔɔ na nasəle nunuwa (337500). ³⁷ Na pá ləsi Tacaa nyəna ke nasətoso na nutoso na naanuwa na kakpasɔ (675). ³⁸ Naaɔ ke iyisi hii na naanuwa na naatoso (36000) na Tacaa nyəɔ ke nutoso na naanuwa na naale. ³⁹ Kpayasi ke iyisi hii na naanuwa na nasəle nunuwa (30500). Tacaa nyənɔ ke nutoso na kɔlv. ⁴⁰ Yelaa ke iyisi naanuwa na naatoso (16000). Tacaa nyáma ke hii na naanuwa na naale. ⁴¹ Mpóyó Moisi cɛla ɩsɔ nyəm ke kɔtɔlv ɩlasaa, ɩsu Tacaa ka heeluvy-tɔ. ⁴²⁻⁴³ Mpi pa cɛla ɩseɣeli nyáma lelaa tɔ, pə na yoolaa nyəm pə kɔlv ké. Heeɔ na pəɔ ka wɛ iyisi ɔmɔnvɔv na nunuwa na hii na naanuwa na naatosompɔɔɔɔɔɔɔ na nasəle na nunuwa (337500). ⁴⁴ Naaɔ ke iyisi hii na naanuwa na naatoso (36000). ⁴⁵ Kpayasi ke iyisi hii na naanuwa na nasəle na nunuwa (30500), ⁴⁶ na pɛelaa ke iyisi naanuwa na naatoso (16000). ⁴⁷ Mpóyó Moisi ləsi pɛelaa tɔɔ ké yulv kɔlv ke nule na naanuwa tɔɔ, na tɔla ke mpv tɔtɔ, ɩsu Tacaa ka heeluvy-tɔ, na í cɛla Lefii nyáma mpa pa paasayana ɩsɔ cɔkəle tɔ.

Luvy kɔlvɔv kɔhaaɔ

⁴⁸ Mpóyó yoolaa iyisi iyaya (1000) nyɔɔɔ nyáma, na nunuwa (100) nyɔɔɔ nyáma, pa kota Moisi kiɔ, ⁴⁹ na pá heeli-tɔ si: Tə kala yoolaa səkpema, pa wɛ pa nɔɔ taa, nɔɔlv ta la asaala. ⁵⁰ Pə tɔɔ ké tə kəɔna Tacaa ke kɔhaaɔ ke wɔla alukpalisi, na pə kpasi, na kukuwee, na ɔkpanyapəlasɔ, na lutv, nti tə hikaa tɔ si pá husi ta ɩsayatu. ⁵¹ ɩlena Moisi na kɔtɔlv ɩlasaa pá mu wɔla wontu nti pa kɔnaa tɔ. ⁵² Wontu nti yoolaa mpe pa kɔnaa tɔ, tə kpenta kiloona nunuwa na nutoso na naanuwa. ⁵³ Pə kaasa yoolaa səkpema, ɩlena paa wei í suna í təyi wontu nti í kuuwa

tə. ⁵⁴ Ǫpúǵy Moisi na ɭlasaa pa su wɭa wontu nti yoolaa hawa tǵy ɭsə cəkəle taa si, Tacaa í taa sǵə ɭseyeli nyǵma tǵə.

32

Kpeka tooso cayale ke Yaatanɪ ilim tǵlule tǵə

¹ Lureɲ na Katɪ pǵ yǵlaa ka wena kalǵkǵɲ sǵsǵɲ ke tuutuuma ké. ɭlena pá cəkəna si Yasɛ tɛtu hǵɷɷɷɷ, na Kalaatɪ tɛtu ka muna tǵla tǵǵ. ² Pǵ tǵə ké pa polaa na pá mayana Moisi na kǵtɷɷ ɭlasaa na kpeka nyǵɲ nyǵma na pá heeli-wɛ si: ³ Atalǵtɪ, na Tipǵɲ, na Yasɛ, na Nimla, na Hɛsǵpǵɲ, na ɭlale, na Sepam, na Nepo, na Peyǵɲ pǵ acalɛ ké ⁴ Tacaa sǵna ɭseyeli nyǵma na pá mu tɛtu nti tǵ, tǵ nyǵma ké. Tɛtu nti tǵ muna tǵla tǵtǵle. Pǵcǵ tá mayamaya tǵ wena kalǵkǵɲ. ⁵ ɭlena pá sǵlǵm Moisi si ɭ ha-wɛɛ tɛtu nti. Í taa tɛsǵna-wɛɛ Yaatanɪ waalɪ tǵə.

⁶ Mpuɷɷle Moisi pǵǵsa-wɛ si: ɭsǵnaxalɛ mpv? Mǵ tɛtɷnaa ná puki yoo nte na mu cayǵ cǵnɛ tǵpamm ná? ⁷ Ye mu cayǵna cǵnɛ pu yǵɷɷ pɛle pa apalɷtɷ, pa kaa polo tɛtu nti Tacaa ha-wɛ tǵ tǵ taa. ⁸ Yaasi kɷɷm unǵɷ mǵ caanaa tɛma lapu ke waatu wei ma kusa-wɛɛ Kateesi-Paaneya si, pá polo pa fɛɲ Kanaaɲ tɛtu tǵ. ⁹ Pa pola ɭsǵkǵɷɷ tɛtɛkǵle taa na pá cǵǵ-tɛ, na pá mǵɷɷ. ɭlena pá yǵɷɷ ɭseyeli nyǵma apalɷtɷ si, pá taa suv tɛtu nti Tacaa ka ha-mɛɛ hatoo ɭɲ tǵ tǵ taa. ¹⁰ Halɷ Tacaa mu pǵáná ke kuyaku ŋku na í tuu si: ¹¹ Mǵ tǵna mpa í ɭu ɭcipiti na í wena pusi hiu na waalɷ tǵ, í kaa na tɛtu nti ma siwa si ma haakɷ Apǵlaham na ɭsaaka na Yakǵpɷ tǵ. Mpi tǵ, í tá nuna-m teu. ¹² Ye pǵ tǵa Kenasi ɭɷɷɷ na Yefune pǵyalɷ Kalɛpɷ, na Nuɲ pǵyalɷ Yosuwɛ pa tike paa suvna. Pǵ tǵa pɷɷɷ, mpe unɷ pa nuna-m teu ké. ¹³ Pǵ tǵə ké Tacaa mu pǵáná na ɭseyeli nyǵma na pá tǵy pusi nuɷle tǵcu ke wɷlaya tɛtu taa. Halǵna mpa unɷ ɭsǵ taa kpana mpv tǵ, pá saalɷ yem ké tǵna. ¹⁴ ɭlena asayǵaa mɛ, í caa si í tǵɲ mǵ caanaa ɭkpate na í kusɷ Tacaa pǵáná ke mǵ tǵə. ¹⁵ Ye Lureɲ na Katɪ nyǵma mɛ, í tá nuna Tacaa, ɭlé ɷ yeki ké na mǵ kuyɛɛɲ tǵayalɷ wɷlaya tɛtu taa. ɭlé í wakǵla ɭseyeli nyǵma nte.

¹⁶ Mpuɷɷle apalaa mpe pa kǵtǵna Moisi na pá tǵ si: Aai yoo, tu ŋmá tá kalǵkǵɲ ke tǵcayalɛ, na tá tɛsi nyǵma ke koloosi acalɛ. ¹⁷ ɭlena tá yǵlaa cǵǵsi tǵna. Tɛtu

nyǵma í taa pǵsi-wɛ. Pǵ waalɷ ɭlena tá co tá yoou wontu tǵcav na tǵ tɛ tǵ tɛtɷnaa ke nǵyɷ na tǵ pona-wɛɛ tɛtu nti pa ha-wɛ tǵ tǵ taa. ¹⁸ Paa ɭseyeli tu wei ɷ ká cayǵ ɷ tɛtu tǵə ké na pǵcǵ tǵ mǵɷ tǵ tǵ. ¹⁹ Ye tǵ hika tɛtu na pǵyɷ na cǵnɛ tǵə, pá taa tasa-tɷyɷ tɛtu hav na pǵyɷ na waalɷ tǵə. ²⁰ Ntena Moisi si: Ye ɷ tǵka ɭsu ɷ yǵɷtɷyɷ tǵ, na í suu mǵ yoou wontu, na í tɛsi Yaatanɪ na í polo mǵ kolontunaa tǵə, na Tacaa tu-wɛɛ mǵ nɲ taa, ²¹⁻²² ɭle tɛtu tǵna pǵsi mǵ nyǵntɷ. Waatu unɷ Tacaa yaa mǵ tɛtɷnaa taa kaa kpana-mɛ. Pǵyɛle ɭsǵ ká yelina-mɛɛ mǵ tɛtu tǵnɛ na pǵyɷ na cǵnɛ tǵə. ²³ Ama ye í tá ɭá mpv, í ká pǵntǵna Tacaa, na pá mǵɷ mǵ nyǵɲ taa. ²⁴ Pǵ wɛ teu, í ŋmá mǵ nyǵma ke tɛsi na mǵ tǵla tǵtǵkǵle. Ama í taa sǵǵ nti ma yǵyɷtaa na má su tǵy tǵkɷyɷ ké. ²⁵ Mpuɷɷle Lureɲ na Katɪ pǵ nyǵma cǵwa Moisi si: Tu la ɭsu n suw tǵ. ²⁶ Tu yɛle tá alaa na tá piya na tá kalǵkǵɲ ke Kalaatɪ acalɛ taa, ²⁷ na tǵ kpaɷa tá wontu na tǵ polo Tacaa yoou, ɭsu n yǵyɷtɷyɷ tǵ.

²⁸ Ǫpúǵy Moisi heela pa tǵm ke kǵtɷɷ ɭlasaa, na Nuɲ pǵyalɷ Yosuwɛ, na ɭseyeli kpeka nyǵɲ nyǵma. ²⁹ ɭlena í tǵ-wɛ si: Ye Katɪ na Lureɲ nyǵma kpaɷa yoou wontu, na mǵ na-wɛ í tɛsi mǵ kolontunaa waalɷ, ɭsu Tacaa yǵyɷtɷyɷ tǵ, na í kǵɷ-wɛ, ɭle mu cǵle-wɛɛ Kalaatɪ tɛtu. ³⁰ Ama ye pa kisa mpv ɭle Kanaaɲ tɛtu ke mǵ tǵna í ká tala.

³¹ Ǫpúǵy Katɪ na Lureɲ pǵ nyǵma tasa yǵyɷtɷyɷ si: Tu la nti Tacaa heela-tu tǵ. ³² Tu kpaɷa tá wontu na tǵ polo Tacaa yoou, na pá cǵle-tɷyɷ tá tɛtu na Yaatanɪ na cǵnɛ tǵə.

³³ Ǫpúǵy Moisi cǵla Katɪ na Lureɲ pa kpeka na Yosɛfɷ pǵyalɷ Manasɛ nyǵntɛ hǵɷɷɷɷ ke Amolii wɷɷɷ Sihon, na Pasarɲ nyǵŋ Oki pa tɛtu na pa acalɛ.

³⁴ Ǫpúǵy Katɪ nyǵma ŋmawa koloosi ke Tipǵɲ na Atalǵtɪ na Alowɛ ³⁵ na Atalǵtɪ-Sofarɲ na Yasɛ na Yokpaha ³⁶ na Pɛtɷ-Nimla na Pɛtɷ-Halarɲ pǵ acalɛ. Na pá ŋmá tǵtǵyɷ pa tǵla tǵtǵkǵle.

³⁷ ɭlena Lureɲ nyǵma ŋma Hɛsǵpǵɲ na ɭlale na Kiliyatayim ³⁸ na Nepo na Paalɷ-Meyǵɲ na Sipǵma na pá ha-yɛɛ hǵla.

³⁹ Ǫpúǵy Manasɛ pǵyalɷ Makii nyǵma ná yooa Kalaatɪ nyǵma, na pá tǵyǵnɷ Amolii nyǵma na pá cayǵ. ⁴⁰ Pǵ tǵə ké Moisi ná yelina-wɛɛ-tɷ. ⁴¹ ɭlena Manasɛ pǵyalɷ

Yayii nyáma náá léeeki Amolii nyáma acalee lenna, na pá ha-ye si Yayii acalee. ⁴² Pə waali ké Nopa ná léeeka Kena icate na pəcəlo nyəna, na í ha-yege i hətə si Nopa.

33

Isəna lseyeli nyáma tōma pa licipiti luw waali tō

¹ Waatu wei Moisi na Aləŋ pa ləsa lseyeli nyáma ke caasi caasi tō, isəna pa tōma tōyolo: ² Tacaa ka heela Moisi ké si ŋmaa timpi timpi í səŋaa tō, halí lona aní a həla ntō.

³ Pənaŋa isətu kancaalaya nyəŋ kuyaku naanūwa na kakpasí wule, ke lseyeli nyáma kula Teev acima tēv kufemuyū ke Lamsesí na pá teeiki licipiti nyáma isentaa təkaa si, pə cepa-we. ⁴ Na pələ pá tōja pa kancaalaya piya mpa Tacaa kuwa tōyo pim. ⁵ l lapa m̀púyó si pa nyi si i kəla pa tuŋ ke tōj. ⁶ Pa kula Lamsesí, ilena pá siki Sukəti. ⁷ Pa kula Sukəti, ilena pá siki Itam ke wulaya tētū nōyo tō. ⁸ Pa kula Itam, ilena pá polo Pi-Hahiloti ke Paali-Sefuŋ isentaa, na pá siki Mikitəəli pətē. ⁹ Pa kula Mikitəəli, ilena pá tesí tēŋku na pá suv wulaya tētū na pá tō kuyeeŋ toosoŋo Itam wulaya tētū taa, na pá tala Mala. ¹⁰ Mala ke pa kulaa, na pá polo lliim, timpi hila naanūwa na naale, na paŋj nutoso na naanūwa ka wē tō na pá siki. ¹¹ Pa kula lliim, ilena pá siki tēŋku kušēem nōyo. ¹² Pa kula tēŋku nōyo, ilena pá siki Siŋ wulaya tētū taa. ¹³ Pa kula Təfəka, ilena pa siki Alusi. ¹⁴ Pa kula Alusi, ilena pá siki Lefitim timpi pa laŋa lūm kuyənyəŋoəm tō.

¹⁵ Pa kula Lefitim, ilena pá siki Holepv wulaya tētū taa. ¹⁶ Pa kula Holepv, ilena pá siki Kipəloti-Taafa. ¹⁷ Pa kula Kipəloti-Taafa, ilena pá siki Haseləti. ¹⁸ Pa kula Haseləti, ilena pá siki Litima. ¹⁹ Pa kula Litima, ilena pá siki Liməŋ-Pelesí. ²⁰ Pa kula Liməŋ-Pelesí, ilena pá siki Lipina. ²¹ Pa kula Lipina, ilena pá siki Lisa. ²² Pa kula Lisa, ilena pá siki Kehalata. ²³ Pa kula Kehalata, ilena pá siki Sefee puyū. ²⁴ Pa kula Sefee puyū, ilena pá siki Halata. ²⁵ Pa kula Halata, ilena pá siki Makelo. ²⁶ Pa kula Makelo, ilena pá siki Tahati. ²⁷ Pa kula Tahati, ilena pá siki Tela. ²⁸ Pa kula Tela, ilena pá siki Mitika. ²⁹ Pa kula Mitika, ilena pá siki Hasemona. ³⁰ Pa kula Hasemona, ilena pá siki Moseloti. ³¹ Pa kula Moseloti, ilena pá

siki Pene-Yakarj. ³² Pa kula Pene-Yakarj, ilena pá siki Hoo-Kitəkati. ³³ Pa kula Hoo-Kitəkati, ilena pá siki Yotəpata. ³⁴ Pa kula Yotəpata, ilena pá siki Apəlona. ³⁵ Pa kula Apəlona, ilena pá siki lsiyōŋ-Kepee. ³⁶ Pa kula lsiyōŋ-Kepee, ilena pá siki Kateesi ke Siŋ wulaya tētū taa. ³⁷ Pa kula Kateesi, ilena pá siki Hoo puyū, ke Itəm tētū tōja tō.

³⁸⁻³⁹ M̀púyó Tacaa yelaa na kətulv Aləŋ kpa Hoo puyū taa. Ilena í sí tənaya isətu kakpasí nyəŋ kuyaku kancaalaya nyəŋku wule, ke i pənaŋa nuunūwa na hiu na tooso (123) nyəŋka taa. Pa licipiti taa luw pənaŋa nule nyəŋka ntē. ⁴⁰ Waatu məŋi Kanaaŋ wulav wei pa yaa si, Ala na i ka wē ilim təlule mpətəŋ tō tō, i nuwa lseyeli nyáma tate.

⁴¹ lseyeli nyáma kula Hoo puyū ilena pá siki Saləmona. ⁴² Pa kula Saləmona, ilena pá siki Punoŋ. ⁴³ Pa kula Punoŋ, ilena pá siki Opoti. ⁴⁴ Pa kula Opoti, ilena pá siki Ye-Apalim ke Mowapv tōja tō. ⁴⁵ Pa kula Ye-Apalim, ilena pá siki Tipōŋ-Kati. ⁴⁶ Pa kula Tipōŋ-Kati, ilena pá siki Aləmoŋ-Tipəlatayim isentaa. ⁴⁷ Pa kula Aləmoŋ-Tipəlatayim, ilena pá siki Apalim pulasí taa ké Nepo puyū isentaa. ⁴⁸ Pa kula Apalim pulasí, ilena pá siki Mowapv tətēka taa ké Yaataní kiŋ ke Yeliko isentaa. ⁴⁹ Tənaŋa pa sika pa coka ke Pəti-Yesiməti na Apəeli-Sitim pə heku taa.

Nti Tacaa suwa Kanaaŋ tētū taluyv tō tō

⁵⁰ M̀púyó Tacaa tōwa Moisi ke Mowapv tətēka taa ké Yaataní pəŋo nōyo ke Yeliko isentaa si: ⁵¹ Teləsi lseyeli nyáma si ye í tesa Yaataní na í suv Kanaaŋ nyáma tētū taa. ⁵² Pə wē si í təŋəni tētū nyáma tənə na í yoki pē yaa nyəŋətu lēesəŋ wei í laaki tō, na pə təkətlənəa. ⁵³ Na í lēeki pa tētū nti na í cəŋa. Mpi tō, ma ha-məŋe təŋi. ⁵⁴ Tete ké í ká tō na í taləna tētū ntəŋi mə kpeka na mə lūlv, na í kēesəna mə paŋale. ⁵⁵ Pə wē si í təŋəni tētū nyáma tənəŋa. Təfə kukaasaa mələŋi mə kolontunaa ké na pá naasəŋi-mē, isu səwa ke isəpee taa, na nyəmə təpila ke mə kəŋkəməŋ taa. ⁵⁶ Ilē mēŋe maa lana, isu maa suv si maa la-me tō.

34

lseyeli nyáma tētū toosi

¹ M̀púyó Tacaa tōma Moisi si: ² Teləsi lseyeli nyáma si, waatu wei í ká suv Kanaaŋ

tetu nti ma haaki-me tō tē taa tō, tē toosi nté.³ Sinj wulaya tetu na ltām nyāntu na pātee tō. Na ká kpayā tenku kusāp, na ká mālana pācesi pulasi tontōnle pātee tō. Ilena ká polo Sinj, na ká tiina Katēesi-Paaneya pātee tō. Na ká mālī Hasaa-Ataa na Asāmōj. Na ká kēe na ká yoosina Icipiti lōv, na ká lu Metitelanee tenku. Ilim tātule tō torja nté Metitelanee tenku un. Ilim tātule mpātēj tō nyējka nté tenku kulv un, na Hoo puyv pā hēku taa. Ilena ká lu Lepo-Hamati na Seta, na ká polo Sifalōj, na ká lu Hasaa-Inaj.

¹⁰ Ilim tātule tō nyējka nté pā kpayav Hasaa-Inaj na Sefam tetu hōjōlvuyv tō. Ilena ká mālana Lipāla kē Ayinj ilim tātule tō, na ká tē pooluj na ká polo ka yoosina Kenasaletī kutēj, na ká polo ka lu Yaatanī lōj, na tenku kusāp. Mā tetu tēnasī nté.

¹³ Mprōy Moisi telasa tē tanaya lseyeli nyāma na í tasa-wēxē heeluyv si: Tetvnaa mpa Tacaa tōma si í tō tēte na í tala lseyeli kpeka pōyolayafēi naanwua na hōjōlvuyv tōjole. Mpi tō, Luperj na Katī pa lōlvuyv nyāma na Manasee kpekāle hōjōlvuyv lenku ná tema pēle pa nyāntu hikuyv kē Yeliko isentaa kē Yaatanī waali na ilim tātule tō.

Tetu tallaa nyōj nyāma hāla

¹⁶ Mprōy Tacaa tōma Moisi si: Kōtōlv ulasaa na Nunj pāyalv Yosuwēe paa paasēna tetu taluyv. Pā kpa paa kpekāle nte tē taa kē nyuvv tu wei í ká paasēna-wē tō. Mpa mpa paa kpa mpv tō pa hāla ntō: Yuta kpekāle taa nyēj nté Yefune pāyalv Kalepv. Simiyōj nyānte taa nyēj nté Amihuti pāyalv Semuweli. Pencamee nyānte taa nyēj nté Kisilōj pāyalv Ilitati. Tāj nyānte taa nyēj nté Yokili pāyalv Puki. Yosēfv pāyalv Manasee nyānte taa nyēj nté Ifoti pāyalv Hanāyeli. Yosēfv pāyalv naale nyēj Ifōlayim nyānte taa nyēj nté Sifitarj pāyalv Kemuweli. Sapulōj nyānte taa nyēj nté Paanaki pāyalv Ilisafaj. Isakaa kpekāle taa nyēj nté Asaj pāyalv Palātāyeli. Ase nyānte taa nyēj nté Selomiti pāyalv Ahihuti. Nefātali nyānte taa nyēj nté Amihuti pāyalv Petāyeli.

²⁹ Mpa Tacaa lāsaa si pá tala Kanaaj tetu kē lseyeli kpeka nyāma tōjole.

¹ Mprōy Tacaa yōjota Moisi kē Mowapv tetekāle taa, kē Yaatanī pōyō nōjō kē Yeliko isentaa si: Tō lseyeli nyāma si pá cēla Lefii nyāma kē acalēe nna pa lāsaa pa tetvnaa taa tō, na pā nōnōkila. Na pá cāyā acalēe taa na pá tiikiyi pa tōla kē hālēmnaa taa. Isēna í ká mayasi nōnōkila anī a wāj tōjolo: Pā sunav icatē koloosi na pá pukina ilim tātule tō tōjō mēetālanaa nasāle na nunwua (500), na ilim tātule tō kē mpv. Pā mpātēj na pā ntōjōj tō tōtōjō mpv. Ilena í mayasi paa hōjōlvuyv ŋku kv tō kē mēetālanaa iyāyā (1000) iyāyā (1000) kē tōm liyiti na pá cō icatē na pá ta. Na pá cēla Lefii nyāma kē acalēe naatosō. A taa kē ye pā yūkēna yulv na í kv í tōjōntāle í ká tu kpuluyv. Na pá sōsi acalēe nule na naale tōtō. Pā kpenta acalēe pōlēfēi naanwua na pā nōnōkila. Paa kpekāle nte tu ha Lefii nyāma kē na pá kēesēna tē tetu tōv.

Yulvuklaa kpuluyv tātule acalēe

⁹ Mprōy Tacaa tōma Moisi si: Telēsi lseyeli nyāma si, ye í tēsa Yaatanī na í svv Kanaaj tetu taa, íle í lāsī acalēe wēna í ká la yulvuklaa mpa pā yūkēnaa tō pa kpuluyv tātule tō. Na pēle pa yēlaa í taa lēeti-wē na pá tá hvuta pa tōm. Acalēe naatosō kē í ká lāsī. Tooso na Yaatanī ilim tātule tō, na tooso kē Kanaaj tetu taa. Ye lseyeli tv yaa cāyalv kē pā yūkēnaa na í kó yulv, íle pūntv se na í polo a taa natālī tē taa, na í tō kpuluyv.

¹⁶⁻¹⁸ Ye nōjōlv mapā í tōjōntāle kē nyōjōlvuyv yaa kpātōyō, yaa í yāyā-í pēle na í si. Í kē yulvuklv kē, pā wēe si pá kv-í. Sātū yulv siyisiyi ká pēekēna kvlv na í lēeti-í. Ye kvlv ka tākēna-í na natālī kē í taa, yaa pa wēna tōma na kolujā, ilēna í mapī-í ŋkumle, yaa í tūsi-í, yaa í yāyā-í pulv na í sí. Í kē yulvuklv kē, pā wēe si lēetālū í hika-í í kv-í.

²²⁻²³ Ntanyī pā yūkējōna yulv na í tūsi lelū, yaa pēle, yaa pulv fiti í nīj taa na pē yāyā-í. Pácō pa taa yoo, yaa í tōka-í na í taa. Íle hvulaa ka tēj pā kusāsutū kē, na pá hvv pa tōm nti. Na pá kēnti kvlv tō na pá mājna-í í kpuluyv tātule, na í saali tēna.

Hālēna kōtōlv sōsō wei í lakī tāmle kē waatv unī tō í sām. Ama ye í luwa icatē nte tē taa na í tēsi tē torja na lēetōlv hiki-í, í nōkaa í kvuyv-í kē na í tōm ta si. Pā nyuvv nté si kvlv í cāyā kpuluyv tātule tēna,

haləna kətulv səsə səm. Pəle pə waalı ké ı pəsəyi na í lu na í məli ı tē.

²⁹ Paa ləxə í wēē, yaasi inəyi mənə mə piya piya í ká təkı.

³⁰ Í kaa mu yulv kulum aseeta na í kəna yulokulv təm. Pə wēē sı pá tala naale. ³¹ Pə fəi sı í mu kəhav na í yele yulokulv ke kuɣv. Pə wēē sı í ku-ı ké. ³² Pə fəi tətə sı í mu kəhav na í tı yulokulv ke kəuluyv tətule na kətulv səsə sı, ılena í mələna-ı ı tē.

³³ Yulokule pilisiyi tətə ké. ıle pə fəi sı í pilisi tətə nti tə taa í wēē tə. Ye yulv kuwa ı təɣəntəle, pə wēē sı pá kú inəyi na pəcə pə kpiisi pə asilima. ³⁴ Pə fəi sı í pilisi mə tətə. Mpi tə, Tacaa má, ma wē mə hekə ké.

36

Pələa mpa pa təkı pa nyəma kpancoou tə pa təm

¹ Mpyú Yoseefv pəyalv Manasee, na Manasee pəyalv Makii, na Makii pəyalv Kalaati luluyv nyəɣ nyəma pola Moisi na ıseyeli kpeka nyəɣ nyəma kiɣ ² na pá tə sı: Waatv wei Tacaa tıwa Moisi sı í tə tətə na í tala ıseyeli nyəma ke tətə tə, ı sıwa tətə sı, í cəla tá tətə Selofatı tətə ke ı pələa.

³ Ama ye pa saawa kpekəle lentə taa, pa tətə pasəyi tá kpekəle nyəntv təw ké na pá səsı lentı təw. ⁴ Na pá kəma na pá tala cəpv pənaɣa, pa nyəntv lu təkpataa ké tá kpekəle təw na pá səsı pa nyəntə kufatə təw.

⁵ Mpyule Tacaa heela Moisi sı: Teləsi ıseyeli nyəma sı Yoseefv luluyv nyəma wəna tampana. ⁶ Ye pa səsə wei pa saa-ı. Ama pu wēē pa kpekəle taa tı ké. ⁷⁻⁹ ıle paa kpekəle nte tə tətə ká cəɣa tə təcəɣalə, tə kaa səsı lentə nyəntv təw. Mpu tətəɣə ye kpekəle natəli tə alv nəɣəlv ı wəna tətə pə wēē sı í saa ı caa kpekəle luluyv tv ké.

¹⁰⁻¹¹ Mpyú Selofatı pələa Mala na Tiisa na Həkəla na Milika na Nowa pa saawa pa caa taalvnəa pəyalaa ke pa kpekəle taa, ısu Tacaa ka kəsuyv Moisi tə. ¹² Yoseefv pəyalv Manasee luluyv nyəma nté. ılena pa tətənaa nti pa hikaa tə tə saalı pa caa kpekəle taa.

¹³ Kiɣ na kəsəsutv nti Tacaa teləsa ıseyeli nyəma, na Moisi nəɣə ke Mowapv tətəkəle taa, ké Yaatanı nəɣə ke Yeliko ısentaa təɣəle.

KUSƏSUTU LELVYU TAKƏLAYA Kutɔlɔtɔ

Takəlaya kanɛ ka taa kɛ Moisi lɛla kusəsutunaa mpa lɛsɔ ka tɔwa lɛɣɛli nyəma kɛ luu takəlaya taa tɔ. Ka taa tɔtɔ wɛ tɔmnaa mpa Moisi heela lɛɣɛli nyəma tɔ. ¹ l tɔɔsa-wɛ sɪ lɛsɔ sɔɔla-wɛyɛ sɔsɔm. Haləna í na-wɛ pá pɛɛli nɔɔɔ kɛ wɔlaya tɛtɔ taa, na í kenti pa tɔɔ. l hula-wɛ tɔtɔ sɪ lɛsɔ tike ntɛ lɛsɔ, nɔɔɔlɔ í fɛi tɔtɔ, í ká sɔɔli-í kɛ na luyɔ kɔlɔmɔyɔ, na mə ləsaɣa suv-í tɔmamam, na mə toma tana (6:4-5).

Isəna pa faya Kusəsutɔ Lɛlvɔy takəlaya tɔ:

Moisi faaci kancaalaya nyəɲ, titite 1:1-4:43

Moisi faaci naale nyəɲ, titite 4:44-28:68

Moisi faaci tooso nyəɲ, titite 28:69-30:20

Yosuwee lɛɛtɔyɔ kɛ Moisi lonte, titite 31

Moisi kawəyaya, titite 32

Moisi koola lɛɣɛli nyəma tənaya kupantu, titite 33

Moisi sɛm tɔm, titite 34

MOISI KUYOYOTUTU KANCAALAYA NYƏNTU

¹ Tɔmnaa mpa mpa Moisi heela lɛɣɛli yalaa tənaya wɔlaya tɛtɔ taa, na pácɔ pá tɛsəɣi Yaatanɪ pɔɔɔ kɛ Sufi isentaa, na Palaj na Tofeli na Lapaj na Hasalɔti na Ti-Sahapɪ pa heku taa tɔɔɔlɔ. ² Pa luu Holepv*fa* na pá kpaya lɔm puyɔ mpaav tɔ, kuyɛɛɲ naanɔwa na kɔlɔmɔyɔ kɛ pa lapa, haləna Kateesi-Paaneya. ³ Pa Icipiti luu pənaya nule nyəɲka, isɔtɔ naanɔwa na kɔlɔm nyəɲ kuyaku kancaalaya nyəɲku taa kɛ Moisi heela lɛɣɛli nyəma kɛ nti Tacaa ka tɔ-í sɪ í telasi-wɛ tɔ. ⁴ Waatu wei í yooowa na í kəli Amolii nyəma wulaw Sihonj wei í ka wɛ Həsəpəɲ ɪcate taa tɔ, na Pasaj nyəɲ Oki wei í təkaya kawulaya kɛ Asetaloti na lɔəlei pa acalɛ tɔɔ tɔ.

⁵ Saa wei pa wɛ Mowapɔ tɛtɔ taa, na pá ta tɛsəta Yaatanɪ pɔɔɔ tɔɔɔ Moisi caala kusəsutɔ tənɛ tɔ tɔm kɛ sɛɣɛsɔyɔ sɪ:

lɛsɔ ha lɛɣɛli nyəma kɛ nɔɔɔ sɪ pá tɛɛ

⁶ Waatu wei tu wɛ Holepv puyɔ kɪɲ tənə tɔɔɔ Tacaa yɔɔtɔaa sɪ, tɔ taɲja tənə tɛcam.

⁷ Pə tɔɔ tɔ, tɔ kpɛsɪ na tɔ polo pulasɪ hɔɔɔlɔɲ taa timpɪ Amolii nyəma wɛɛ tɔ. Na pə cɔlɔ

Kanaaj nyəma tɛtɔnaa taa kɛ pə kpayaɔ Yaatanɪ kacəka, na pulasɪ hɔɔɔlɔyɔ, na tɛtɛkəle, na Nekefi, na teɲku Metitelanee umalav kɛ Kanaaj nyəma tɛtɔ taa tɔ. Na Lipaj, haləna pɔɔɔ sɔsaya lɔlɔlatɪ. ⁸ í nawaa, mə niɲ taa kɛ ma tɔ tɛtɔ tənə. Mpɔ tɔ, í polo na í mv-tɪ. Tacaa ka yɔɔtɔtənə tuunav kɛ sɪ í ká ha-təɣɪ mə caanaa Apələham na lsaaka na Yakəpɔ, na pɛle pa lɔlvɔy nyəma tənaya pa waali.

Moisi kpav kɛ huɔlɔa

⁹ Mpiyɔ Moisi tɔma sɪ: Maa heela-mɛyɛ Holepv puyɔ kɪɲ sɪ maa pəsəɣɪ na má paasənə-mɛyɛ ma tike. ¹⁰ Mpi tɔ, Tacaa mə lɛsɔ lapaya na í huki, na saɲa taa í wɛ paɣalɛ isɪ isɔtɔlvɔɲasɪ. ¹¹ Mə caanaa lɛsɔ Tacaa í yeɛle na í sɔsɔsɪ hukuyɔ kɛ tɔm iyaya (1000). Na í kooli-mɛyɛ kupantu isɪ í ka suv nɔɔɔ tɔ. ¹² Isənaya maa pəsɪ ma tike na má səɣəli mə səɣəla na mə wahalanaa na mə yooɲ? ¹³ í lasɪ mə kpeka taa kɛ ləməɣasɛɛ nyəma na mpa pá nyəma yaasi na pa hətɛ yaawa tɔ, na má kpa-wɛyɛ mə nyuɣɔ nyəma. ¹⁴ Halɪ í cə-m sɪ ma kumayəsətɔ nti tɔ wɛ teu. ¹⁵ Mpiyɔ ma kpa mpe unɪ pa taa ləməɣasɛɛ nyəma mpa pa həla yaawa tɔɔɔ yalaa iyaya (1000) nyuɣɔ nyəma, na nuuwa (100) nyuɣɔ nyəma, na nuɛle na naanɔwa nyuɣɔ nyəma, na naanɔwa nyuɣɔ nyəma. Na má kpa mpa pə kaasaa tɔ pa taa kɛ paa kpekəle nte tɔ akewenaa. ¹⁶ lɛna má tɔ mə tɔm huɔlɔa sɪ yɛ tɔm mayana mə tɛtɔnaa kɛ pa taa pa tike, yaa mə na cayaalaa, í welisi tɔ taa kɛ teu na í təɲ isənə tampana sənəaa tɔ, na í huɔ-tɪ. ¹⁷ í taa fayasɪ yalaa kɛ mə huɔlɛnaa taa. Paa tɔɲtɔ paa konyɔntɔ, pə wɛɛ sɪ í nuna-wɛyɛ. í taa see yalaa. Mpi tɔ, lɛsɔ hətɛ taa kɛ í huɔkənə. Nti tɔ wɛ-mɛyɛ kate ulɛ í kənə-tɪ na má nu. ¹⁸ Waatu inəɣɪ ma tɔ-wɛyɛ nti nti í ká la tɔ.

Fɛɲlaa tiluyɔ kɛ Kanaaj tɛtɔ taa

¹⁹ Pə waali kɛ tɔ kula Holepv puyɔ isɪ Tacaa ká heeluyɔ-tɔ tɔ, na tɔ faya wɔlaya tɛtɔ anaam asola nyəntɔ nti, isɪ í nyəm tɔ. Amolii nyəma puyɔ mpaav kɛ tɔ kpaya na tɔ tala Kateesi-Paaneya.

²⁰ Halɪ ma heela-me sɪ í tapa Amolii nyəma puyɔ ŋku tá lɛsɔ Tacaa ha-tɔ tɔɔɔlɔ.

²¹ lɛsɔ tɔwa tɛtɔ tənaya mə niɲ taa kɛ. í kuli na í mv-tɪ na tɔ pəsɪ mə nyəntɔ, isɪ mə

^a 1:2 Holepv: Holepv na Sinayi hətɛ kɔlɔmtəle kɛ.

caanaa ləw Tacaa ka heeluy-mə tə. Í taa nyá. Pəyele mə laja í taa ģmaa paa pəcə.

²² Tənağə mə tənə í kəma ma kiŋ na í təŋ si: Tə tili apalaa ke tá nəğə təw, na pá feŋ tetv nti na pá húlí-tuyv mpaav ģku tu kpağə tə. Na acaləe nna nna tu tala tə.

²³ Mprúy mə sama mə ləmayasəe ani. ləna má ləsi mə kpeka taa ké yulv yulv ké yəlaa naanwə na naale. ²⁴ Mpe un pa tēna na pá fayana puyv taa. Haləna ləkəwli tətəkəle na pá feŋ-ti. ²⁵ Mprúy pa koola tetv nti tə taa kvlvlum na pá kpeŋna. Na pá kēesi-tv si tetv kupantv ke tá ləw Tacaa haaki-tv. ²⁶ Paa na mpv tə, í lapa lanŋkpusəŋ na í kisi tə taa ké pote isv mə ləw Tacaa ka heeluy-mə tə.

²⁷ Haləna í svv kuntuyv ke mə coka taa si: Tacaa u caaki-tv təyō í ləsa-tuyv lcipti na í kəna-tuyv Amolii nyəma tetv taa si pələ pá wakəli-tv. ²⁸ ləna í tasəŋi si tə polo le? Mə tēetvnaa ná yəwla mə apalətv si: Tetv nti tə yəlaa tayalaa ké. Pəyele pa kəla-tv, na pa acaləe ké səsəwəna na a koloosi kaləsəna isətəwuyv. Halí tə tu ná a taa ké Anaki tooko luləy nyəma.

²⁹ Ma heeliyi-mə si í taa seliyina-wə. Pa təm í taa kpa-məyē səyəntv. ³⁰ Tacaa mə ləw wei í wə mə nəğə təw tə, í mayaməya í ká yoonə mə nəğə. lsv í tēm lapv na í nana mə isē ke lcipti ³¹ na wəlaya tetv taa tə. Tənağə í paasəna-mə isv yulv nukuyv í pu təyō mə mpaav tənə taa. Haləna mə tate ke cəne. ³² Paa na mpv tə, í tá tū naani ké Tacaa mə ləw. ³³ Pəyele un í ka təŋayana mə nəğə təw. Na í pēekəŋi-məyē təsuvlenaa ke mə tənte waatv. Na í huləŋi-məyē kəkə ke ahoo, na í naaki mpaav. Ilim ləna í wēe ģmuntuyv taa na mii təŋəŋi.

³⁴ Tacaa nii mə kuntuyv, ləna pááná kpa-í na í yəyətí na í tuu si: ³⁵ Yəlaa mə í kəla isayətv. Pə təw ké pa luləy looŋa kanē, ka taa nəyolv kaa svv tetv kupantv nti ma tuuwa si maa ha mə caanaa tə. ³⁶ Ye pə taya Yefune pəyalv Kalepv paasi. Í na í luləy nyəma ke máá ha tetv nti í feŋə mpv təyō timpí í nuna-m teu tə.

³⁷ Tacaa mvna Moisi mayə pááná ke mə təw, haləna í tə si ma kaa felí nəəhəle ke tetv nti tə taa. ³⁸ Ama Nuy pəyalv Yosuwee wei í ké ma təmle tv tə í tike í ká pona. Maa səsə-í apalətv. Mpi tə un í ká yelina na tetv nti tə pəsi ləyeli nyəma nyəntv. ³⁹ Mə

piya mpa pa isē ta nyaaləta isəntə, na í təŋ si kolontunaa ká pááná tə, mpe páá svvna tə taa. Mpi tə, mpeyē máá ha-ti, na tə pəsi pa nyəntv. ⁴⁰ Ama mii kēesi isē na í fayana wəlaya tetv taa, na í polo tēŋku kusēem.

⁴¹ Tənağə í cəwa si: Hai, tá təm səpəna Tacaa. Pənente tu kpa pa təw na tə yoonə-wē isv tá ləw yəyətuyv tə. Mpruyvle paa mə taa wei í kpağə í yooou wontu na í ləli na í mayasi mə taa si í ká kpa pulaya tələv.

⁴² Kəna Tacaa si má heeli-mə si: Í taa kpa mə kolontunaa təw si í yookina-wē. Mpi tə, ma fēi mə hekv. Í taa yele na pələ pá kv-mē.

⁴³ Maa tēma-məyē-təŋi heeluyv. Ama í tá ké ģkpaŋuyv, na í kisi Tacaa təm na í kpa puyv nyuyv taa takaa. ⁴⁴ Kəna Amolii nyəma mpa un paa wē puyv taa tənə tə pá lu mə təw, na pá tū mə waali isv tuŋ. Na pá kv-məyē pə kpağəv ltəm tə, haləna Hooma. ⁴⁵ Í kəma na í məli na í wiina Tacaa ləna, ilé í kisi nuw. ⁴⁶ Mpv pá yelina na í cəya Kateesi-Paaneyə na pá taŋŋi səsəm.

2

¹ Mprúy tə məlaa na tə kpağə tēŋku kusēem mpaav ģku kv pukina wəlaya tetv taa tə, isv Tacaa ka yəyətuyv tə. Na tə cəw ltəm puyv taa na pá taŋŋi.

lseyeli nyəma tənte ke ilim təlule təw tətənaa taa

² Kələna kuyakv nakulí Tacaa tə-m si:

³ Ama í tu cəwa puyv kune təcəm. Pə təw tə, í ha mə isē na ilim ntəyəŋ təw. ⁴ í heeli yəlaa si í təŋna mə kəyəpiya ləav nyəma mpa pa wē ltəm*fa* tə pa tetv təŋa təw. Pələ pa tēe ká svvna-mə yáa. Ama í la-wē na laakali, ^a ⁵ í taa kpa pa təw. Ma kaa ha-məyē tetv ntəŋi paa həyəliim si í felí nəəhəle mayaməya. Mpi tə, ma tēma ltəm puyv ģkuyv ləav ke hav si kú pəsi í pulv. ⁶ Pə wē si í yana mə liyitee ke təyənəya na lvm mpi í ká təyō na í nyəw tə. ⁷ Mpi tə, Tacaa mə ləw koola-məyē kupantv ke mə niŋ tēma tənə taa ké. Pəyele í nyəma tənte nte í təŋ wəlaya tetv anaam unē í taa tə təw. Pəntə taa, pusi nile keke mə ləw Tacaa un í wē mə waali, na í tá la-ŋ pulv.

⁸ Mprúy tə cəla ləav nyəma mpeyē ltəm na tətəkəle mpaav na llati na ləyəŋ-Kepeē nyəŋku tətə. ləna tə tē na tə təŋna Mowapv wəlaya tetv təw. ⁹ Mprúy Tacaa

^a 2:4 ltəm: Seyii na ltəm həte kvlvmtəle ké.

heela-m si: í taa kpa Mowapu nyáma tã
si mæna-we í yoo. Mpi tã, ma kaa ha-meɣe
pulɣu pa tetu taa. Lãɣi lulɣu nyáma
Mowapu nyáma ke ma hawa Aa ɛate si pá
nyənəɣi pa pulɣu.

¹⁰Imim nyǎma ka cayaŋa icaŋe nté tǎ taa ké hatoo lɔŋ. Paa we paɣale ké na pá ké tookonaa isu Anaki nyǎma, na pá we toɣ.
¹¹Lelaa ná nyənaya-weɣe Lefayi nyǎma ké isu Anaki nyǎma. Ama Mowapu nyǎma ná yaakaya-weɣe Imim nyǎma. ¹²Holi nyǎma ka cayaŋa ltəm icaŋe taa ké hatoo lɔŋ taa. Ilena Isav nyǎma ná kpiisi-we na pá mu pa tetv, isu lɛɣɛli nyǎma ka muɣu pa nyəntu nti Tacaa ha-we tǎ.

¹³ Pōnente í kuli na tá testi Seleti láov isu
Tacaá ká heeluyú-tv to. Ilena tá testi Seleti
láov. ¹⁴ Tá kuluyv Kateesi-Paaneya tá pusi
pālefi nule ke tá towa, na pácó tá testi Seleti
láov ŋkv. Pā lapa mǐpúy si pa tēna mpa
pa ké yoolaa ke waatv un tá, pá lāsī pa
loonga tēna na pá sí isu Tacaá ka yǎyǎtv
to. ¹⁵ Mǐpúy Tacaá tv yoolaa mpeye niŋ na
í ku-wé. Halāna pa kpekale tēna tē.

¹⁶ Yoolaa mp̄e pa s̄əpa pa t̄əŋaɣa pa
kpek̄əle taa, ¹⁷ il̄ena Tacāa heeli-m si:
¹⁸ N̄əŋəŋə k̄é í ká t̄esí Mowapu t̄etu t̄əŋa,
na í t̄əŋna Aa ícate, ¹⁹ na í kp̄ət̄əna Amoni
nȳəma t̄etu. Ama í taa kpa Mowapu nȳəma
t̄əŋ si m̄ə na-we í yoo. Mpi t̄ə, ma kaa
ha-m̄eɣe pul̄uɣu pa t̄etu taa. L̄əŋti l̄ul̄uɣu
nȳəma Amoni nȳəma k̄e ma ha-ti si pá
nȳəŋəɣi pa pul̄uɣu.

²⁰Yalaa nyənaya tetu ntəxi Lefayi nyəma nyəntu ké. Mpi tɔ, mpe uni paa wenna tɔ taa ké hatoo loŋ na Amoni nyəma yaaki-weye Samsumi nyəma. ²¹Paa we payale ké na pá ké tookonaa, isu Anaki nyəma, na pá we toŋ. Ḿpúyú Tacaa kpiisa-we na Amoni nyəma nɔɔ na pá lɛɛti pa lonte. ²²Ḿpúyú Tacaa ka lapa lsav lɔlvɔɔ ltom nyəma mpa paa we Seyii tɔ. Waatu unəxi i kpiisa Holi nyəma na pa nɔɔ na i tɔɔɔni-we na i su ltom nyəma ke pa lonte ke haləna saŋa.

23 Ἐφ' ὧν Καθεῖς Filiisi nyéma ná luwa na
pá tǝxǝnɪ Afi nyéma mpa paa caya acalisi
taa haləna Kasa ke Metitlanee tenku nǝxǝ
tǝ, na pá lǝeti pa lona taa.

²⁴ Pə waali ké Tacaa tōma si: í kuli na í tɛsi Alənəŋ ləu. Ma tuxi Amolii tu Sihon wei i ké Hesəpəŋ nyéma wulav tə, na i tetu ké mə nin taa. í yoonə-i na í lɛki i tetu.

²⁵ Pə kpaɣav saŋa tə, maa ye le na antulinya
piitimnaa nukɪ mə sɔɣəntu na pá nyaŋna-
mɛ. Ye pa nu mə taŋ pa suv seluɣu na
laŋwakəllɛ.

Wulav Sihon tetu leekuyu

²⁶ Keteməti wulaya tetu taa ké ma tila
Hesəpəŋ wulav Sihon kiŋ na ayeeŋee təm si:

²⁷ Ha-tuʔu nəʔo na té təŋ mpaav kulumuʔu
na té fayana nyá tetu taa, tə kaa həli tiili.

28 Ta liiytee ke tu yana tɔɔɔnaya na lum mpi tu nyɔɔ tana tɔ na tɔ tee. 29 Isav nyɔma mpa pa we ltom hɔɔlɔɔɔy taa tɔ na Mowapu nyɔma mpa pa we Aa nyɔnkv taa tɔ pa ha-tuvu mpaav na tɔ fayana pa tetu taa. Pɛ waali kɛ tu tɛti Yaatanɔ pɔɔɔ na tɔ polo tetu nti Tacaɔ ta lɔɔ haaki-tu tɔ tɔ taa. 30 Ama Tacaɔ lapa wulav Sihonj ke laɔkpusɔɔɔ na ɔ kisi sɔ tɔ taa tɔɔna ɔ te. lɔɔ lapa-ɔ mɔpɔɔ ɔ ɔ tɔ-ɔ tɔ niɔɔ taa na tɔ tɔɔ ɔ tetu lɔɔ ɔ wɛw sɔɔa ɔsɔntɔ tɔ. 31 Mɔpɔɔ lɔɔ heela-m sɔ: Sɔɔa waali ma twwa wulav Sihonj na ɔ tetu ke mɔ niɔɔ taa kɛ, ɔ lɛeki-ti. 32 lɛna Sihonj na ɔ yoolaa tɔna pɔ lu sɔ pa yookina-tuvu Yahasi. 33 Ama Tacaɔ tɔ lɔɔ tɔ-ɔ tɔ niɔɔ taa na tɔ kɔ ɔ na ɔ piya na ɔ yɔlaa tɔna. 34 lɛna tɔ lɛeki ɔ acaleɛ tɔna, na tɔ kpisi apalaa na alaa na piya. Mpi tɔ, Tacaɔ tɔɔsa-wɛɛ mpusi kɛ. 35 Ama tɔla na acaleɛ nna tɔ lɛeka mpɔ tɔ a taa wontunaa ke tɔ kpɔɔa na tɔ suna tɔ ti. 36 Pɛ kpavav Aluwɛɛ ke Alɔnɔɔ lɔɔv nɔɔɔ na ɔcate nte tɔ wɛ tɛtɛkɛ taa tɔ, halɔna Kalaatu tɔ, tɔ ta kpisi kolɔɔa ɔcate natɔli. Tacaɔ tɔ lɔɔ tɔ a tɔnaya tɔ niɔɔ taa kɛ. 37 Ama tɔ ta tokina Amoni nyɔma tetu kɛ. Paa nti tɔ mala Yapokɔ lɔɔv na pɔɔv taa acaleɛ, na lɔna nna a tɔna ta lɔɔ Tacaɔ kisi-na tɔ.

3

Wulav Oki tetu leekuyxu

¹ Ἰπὺγὺ τὰ κρὰγα ἡπαὰν νὰ τὰ κρὰνα
 Πασαῖν τῶν. Ἰλὲνα τὴνα ὠλῶν Ὀκὶ νὰ ἰ γῶλα
 τὴνα πα λὺ τὰ τῶ σὶ πα γῶκῖνα-τὺγ Ἰτῶλεῖ.

²Ntēna Tacaa heeli-m si: í taa nyāna-i. Ma
tuɣi í na ɪ yəlaa na ɪ tətʊ tənaya mə niŋ taa.
Í lana-i ɪ su í lapəna Amolii nyəma wulav
Sihon wei ɪ ka wɛ Həsəpən ɪcatɛ taa tɔ.

³ Tampam pæle na tá lso Tacaa tasa wulav
Oki na ɪ yəlaa tənaya tá niŋ taa ké tɔyɔv, na
tá kv-wɛ. Pa taa nɔyɔlv ta fiti. ⁴ Ḳpɔ́yɔ tɛ
lɛka pa acalee tənə, paa kulumtəle tɛ ta
fiti. A ka wɛ acalee nutoso ké. Pə kɔyav

Aləkəpi həyələv tənə tənə na Pasəy tətə taa timpi Oki təkəyə kawulaya tənə. ⁵ Paa nıwawa acalee anəyi teu kə, na a koloosi kulaa na a Kampunaa ke nyəxətə. Pə kaasa lenna tətəxə tuutuuma, a fəi koloosi. ⁶ Məpəy tənə kpiisa pa tənə isı tənə lapu Həsəpən wulav Sihoj acalee taa tənə. Na tənə kə apalaa na alaa na piya. Mpi tənə, Tacaa ka tənəsa-weye mpusi kə. ⁷ Ama pə yela tənə na acalee taa wontu ilenə taa kəyayə na tənə suna tənə tı.

Kalaati tətə taləv

⁸ Məpəy pə lapa waatu unı ı taa, na tənə ləkə Amolii awulaa naale tətə. Mpe unı paa wənə Yaatanı ilim təlule tənə kə. Pa tətə ntə pə kəyayə Alənəy ləv tənə, halənə Həemənəy pəy. ⁹ Sitənə nyəma nı yaakəyə-kəy sı Siliyənə. Na Amolii nyəma nı yaakəyə-kəy sı Senii. ¹⁰ Oki kawulaya acalee nna tənə ləkə tənə pulası taa tətəkəle acalee tənə. Na Kalaati na Pasəy tətə tənə halənə Saləka na tənə pə tətə. ¹¹ Wulav Oki tike ka kənə Ləfayı nyəma kakaasəy. ı sətə atakaa kə nyəxələv kə, na ı təyalənə wə mətələnə liyiti na həyələv, na ı wənə kə mətələnə naale. Halı ı wə Amonı nyəma ıcatə səsəle Lapa taa.

¹² Waatu wei tənə ləkə tətə nti ilenə mı ha Ləpənə na Katı nyəma kə pə kəyayə Aləwə tətə, na pə cə Alənəy ləv tənə, na pə kəyənə Kalaati pəy həyələv acalee. ¹³ İlenə mı cə Manasee kəkəle həyələv ləkə kə Kalaati tətə kəkəsəv na Oki kawulaya nyəntə tənə kə Pasəy tətə taa. Pə yaakəyə Aləkəpi nyəntə na Pasəy nyəntə kə Ləfayı nyəma tətə kə. ¹⁴ Məpəy Manasee kəkəle taa tənə Yəyii ləkə Aləkəpi tətə kə Pasəy taa. Halənə Kesuli nyəma na Maakatı nyəma pa tətə tənə. İlenə pə ləyəsı-yəy hətə sı Yəyii acalee, na pə yaakəy-yəy məpəy halənə sənə. ¹⁵ Ntənə mı hı Manasee kəkəle tənə Makii lələv nyəma kə Kalaati həyələv. ¹⁶ Na Ləpənə na Katı pə nyəma kə Alənəy na Kalaati pə həkə həyələv. Tənə tənə ntə Alənəy ləv na pə tənə tənə. Tənə na Amonı nyəma pa nyənə ntə Yəpəki ləv. ¹⁷ İlim tətəle tənə tənə nı mala Yaatanı tətəkəle kə Kənasəletı ləyayə na tənə kusəv pə həkə taa kə. Halənə ilim təlule tənə kə Pisika pəy ləv.

¹⁸ Waatu unı ı taa kə Moisi heela-wə sı: Mə lə Tacaa tənə mənə nıy taa kə Yaatanı ilim təlule tətə sı tənə pəsı mənə nyəntə. İle mənə

taa yoolaa tənə ı kəyayə mənə yoolə wontu na ı tənə ləyələ nyəma kə nəxə. ¹⁹ Mə alaa na mənə piya na mənə kaləkənə tike kə cəyənə acalee nna mənə ha-mə isənə tənə a taa. Mpi tənə, mənə nyəma sı ı wənə kaləkənə tuutuuma. ²⁰ Pə wə sı ı sənə mənə tətənə kə məpəy. Halənə ləv yelə na pələ pə hiki pa tətə isı mənə hikəy mənə nyəntə kə Yaatanı pəy na wəl cənə tənə. Waatu inəy paa mənə taa wei ı kə mənə ı məyayə ı tətə nti Tacaa ha-ı tənə tənə.

²¹ Məpəy Moisi tənə Yosuwə sı: N nana nyə isəpə kə pə tənə mpi Tacaa mənə ləv ləpənə Amolii awulaa naale unı tənə. Mpe unı tətəxə Tacaa ka lənə awulaa mpa pa tənə n ka yoonə pəy wəl tənə. ²² ı taa nyənə-wə. Mpi tənə, Tacaa mənə ləv kə yoonə na mənə nəxə.

Moisi kaa sənə Kanaənə tətə taa

²³ Waatu unı ı taa kə mənə wəkəyənə Tacaa sı: ²⁴ lə Tacaa, nyə tənə na nyə səsənəv kə n hula nyə tənə tənə mı. Mpi tənə, paa isətəy yaa atə, nyə saala nəxəl ı fəi sı ı kəkənə nyə tənə səsənə, yaa nyə kəkələ nyənə panə. ²⁵ İle halı ləv, mənə kə nyə yule. Yelə na mı tənə Yaatanı na mı na tənə kəpənə nti, na tənə pulası na Ləpənə pəy. ²⁶ Məpəy Tacaa taa kənə-m mənə məyayə mənə nyəv tənə, na ı kisi-m nənə. Halənə ı tənə sı: Mə kawa. Taa tənə-m yəyənəv kə tənə nti. ²⁷ Kulı na nı kə Pisika pəy nyəv taa na nı kusı isə na nı nyənə na nı cə. Ama mənə kə yelə na nı tənə Yaatanı kə tənəv məyayə kə. ²⁸ Ama tənə Yosuwə kə mənə kuləpələ na nı səsı-ı apaləv. Mpi tənə, unı ı kə tənə yələ panəy nəxə na ı tənə-wəy tətə nti n ka nawa mpe tənə.

²⁹ Pə kəyayə waatu unı tənə tənə cəy tətəkəle taa tənəy Petı-Peyə isənə.

4

Moisi sənəy ləyələ nyəma sı pə tənə ləv kusəsutv

¹ Məpəy Moisi tənə sı: Pənənə ləyələ nyəma mənə ı nu kusəsutv na kətəv nti mənə sənəy-mə tənə. ı ləkə-tı na pə ha-məy weesəy. İlenə ı mənə tənə mənə cənə ləv Tacaa haakı-mə tənə. ² Ama pə wə kə sı ı tənə Tacaa mənə ləv kusəsutv isı mənə kəsəy-məy tənə. ı taa səsı yaa ı pəy puləv tənə tənə. ³ ı nana mənə isəpə kə mpi Tacaa ləv yələ mpa pa ləv tənə nıy pa yaa sı Paalı-Peyə tənə. ı tənə yelə-wə na pə weesıy. ⁴ Ama

mə nyəkələna Tacaa mə lso, ilena í yele-me na mə weesɪŋ ke haləna saŋa.

⁵ Ma seysesə-meyɛ kusəsutɔ na kutututɔ isɩ Tacaa lso tɔ-m tɔ sɩ, í tɔkɩ-tɩ na í lakɩ tɛtɔ nti í puki muɔyɔ tɔ taa. ⁶ Ye í tɔka-tɩ na í lakɩ-tɩ, piitimnaa leləa mpa paa nu tɔ tɔm tɔ paa nyənɩ-meyɛ ləmayasɛɛ nyəma na layatɩnaa na pá tɔŋ-mɛ sɩ: Ama piitim səsɔɔm pənɛ pə wɛna ləmayasɛɛ na layatɩ. ⁷ Pəpɔtɔ fɛɪ leleŋ piitim səsɔɔm napəlɩ pə fɛɪ na pə wɛna tɔyɔ na kó nukəna-wɛ isɩ tá lso Tacaa nukuyɔna taɣa saa wei tɔ wiikina-ɩ tɔ. ⁸ Yaa piitim səsɔɔm mpi pə wɛna kutututɔ na kusəsutɔ na tɔ tɔŋa teu isɩ nti ma tɔŋna-meyɛ teləsuyɔ ke saŋa isəntɔ tɔ?

Holepu puɔy tɔ tɔm kukulutu

⁹ Ama kulɔmtɔ ké sɩ í feŋ teu na í tɔkɩ pə tənə mpi í nana mə isəpɛɛ tɔ. Í taa sɔ tɔ taa kulɔmuyɔ. Ama í keesɩ-təyɩ mə piya na mə saalənaa. ¹⁰ Í tɔəsɩ kuyakɩ ŋku í sɔŋa mə lso Tacaa isentaa ké Holepu puɔy kiŋ na ilé ɩ heeli-m sɩ má kotɩ mə tənə, na ilé í teləsɩ-meyɛ ɩ tɔm na í kpeləmi ɩ nyamnav na í seysesɩ rɩpúyú mə luluyɔ nyəma tɔ. ¹¹ Rɩpúyú í tuusaa na í kpətəna puɔy luyɔ, na kulɛ kó tɔŋna kəkɔ muɔy ke kemkem. Na isəŋmɔntɔ susaa na səkpɛtɔyɔ nyalaa. ¹² Tacaa yəɣɔtaɣana-meyɛ kəkɔ ŋkɛ ka taa ké, na í nukɩ ɩ nəyɔ. Ama u naakɩ-ɩ, ɩ nəyɔ tike ke í nukayə. ¹³ Rɩpúyú í hulə-meyɛ mə na-ɩ mə nəyɔ pɛɛluyɔ na í tɔ-mɛ sɩ í tɔkɩ ɩ kusəsutɔ naanɔwa. Na í ŋmaa-təyɩ pɛɛ kpaatanaa naale tɔ.

¹⁴ Waatɩ unɩ í taa ké Tacaa tɔ-m sɩ má hulɩ-meyɛ kusəsutɔ na kutututɔ, na í təkəyɩ-təyɩ teu ke tɛtɔ nti tɔ taa í svukɩ sɩ tɔ pəsɩ mə nyəntɔ tɔ.

Tuŋ tɔm laakalɩ lapənau

¹⁵ Í taa sɔ sɩ kuyəŋku Tacaa yəɣɔtaɣana-meyɛ Holepu puɔy tɔ tɔ ɩ nəyɔ tike ke í nuwa, í ta na ɩ mayamaya. ¹⁶ Ilɛ pə taa kɔɔ na í wakəlɩ mə tɩ na tɔyɔ nakulɩ kv lupu, paa apalɩ yaa alɩ lɛəsuyɔ. ¹⁷ Paa atɛ kpəntɛ natəlɩ, yaa sumaya. ¹⁸ Paa tɛtɛ wontu, yaa tinte natəlɩ tɔ lɛəsuyɔ sɩ í seeki. ¹⁹ Í feŋ teu, pə taa kɔɔ na í kusɩ mə isɛ sɩ í tekiyɩ ilim, yaa isəwtɩ, yaa isətɔlvɔŋasɩ pə taa pulɩ, yaa í laa-wɩ. Antulɩnya yələa leləa ke mə lso Tacaa yələ tələ tɔ taa. ²⁰ Ama mɛ ilɛ, unɩ ɩ ləsəna-meyɛ Icipiti mamala taa sɩ, í pəsɩ ɩ yələa təsiyisiyɩ isɩ í wɛw saŋa isəntɔ tɔ.

²¹ Ilɛna í mɔna maya pááná ke mə nyuɔy tɔɔ. Haləna í tuu sɩ ma kaa tɛsɩ Yaatanɩ na má fɛɪ nəɔhələ ke tɛtɔ kupantɩ nti ɩ haaku-mɛ sɩ tɔ pəsɩ mə nyəntɔ tɔ taa. ²² Ye ma ilɛ Yaatanɩ pəyɔ na cənɛ tɔɔ ké maa sɩ ma kaa tɛsɩ-ke. Ama mu tɛsɩ na tɛtɔ kupantɩ nti tɔ pəsɩ mə nyəntɔ. ²³ Mpu tɔ, í feŋ mə təyɩ teu na í taa kɔɔ na í sɔɔ nəyɔ ŋka mə na mə lso Tacaa í pɛɛlaa tɔ. Na pə kɔɔ na nəyɔlv lu tɔyɔ na í layasɩ lso lonte sɩ í lunjiyɩ. Mpi tɔ, lso kisina-meyɛ pə tənaya rɩpúyú. ²⁴ Tacaa mə lso wɛ ké isɩ kəkɔ ŋka ka nyakɩ pə tənə təmɛlemɛɛ tɔ. Pácɔ ɩ kisa pa kpɩ ɩ na tɔyɔ nakulɩ.

²⁵ Ye í taarɔ tɛtɔ nti tɔ taa na í lulɩ piya na saalənaa, ɩ taa wakəlɩ mə tɩ na tuŋ lupu yaa mpi Tacaa kisaa tɔyɔ lapu, na pə kpaasɩ ɩ pááná. ²⁶ Isətənyuɔ na tɛtɔ ntɛ ma aseeta nyəma. Ye í lapa mpu, isɩ sɛm kpiisa-meyɛ ləŋ ke tɛtɔ nti tɔ taa í puki cəyalɛ ke Yaatanɩ waalɩ tɔ, í kaa taarɩ tənə. ²⁷ Tacaa ká yasɩ-meyɛ piitimnaa taa ké, na pə kaasi-meyɛ pəciuu tike ke tənə. ²⁸ Tənaya í ká lunjiyɩ yələa saaka taasɩ na pɛɛ wənaya tuŋ tɔ. Pácɔ tuŋ unɩ u naakɩ, u nukɩ, u tɔkɩ, u nu pulɩpu səsɔsvɔ. ²⁹ Tənə tətəyɔ í ká pɛɛkɩ Tacaa mə lso. Ama ye í pɛɛkəna-ɩ na isələ kusɛɛmlɛ na mə ləsaya svu-ɩ təmamam í ká na-ɩ. ³⁰ Pə tənə mpi ma keesa-mɛ isəntɔ tɔ, ye pə mayana-mɛ na í svu laŋwakəlɛ taa, ilɛ ɩ taɣanɩ Tacaa mə lso ké nunau. ³¹ Mpi tɔ, ɩ ké pətəɔtələ tɔ ké. ɩ kaa lə-mɛ yaa í wakəlɩ-mɛ, yaa ɩ sɔɔ nəəsɩ nsi ɩ ka su mə caanaa na tuunau tɔ sɩ tɔɔ.

Isɛyɛɩ nyəma nyuleleŋ

³² Í mayasɩ mə taa na í na sɩ, too lso lapu yulɩ ke tɛtɔ tɔɔ na pə suna saŋa tɔ, í pɛɛkɩ antulɩnya tənə taa na í na sɩ, kəkɔlv nəyɔlv ɩ tema lapu isɩ unɛ ɩ taka na nəyɔlv nu? ³³ Yələa napəlɩ pa tema lso nəyɔ nuw ke kəkɔ taa isɩ mə nukuyɔ isəntɔ tɔ, na pɔntɔnaa wɛna weesɪŋ na? ³⁴ Too tɔ, tɔyɔ nakulɩ kv tema piitim napələyɩ ləsuyɔ ke lempɩ heku na mayasəŋ na kəkɔlv tənə na piti nyənə na səyɔntɩ nyənə na yooɩ isɩ Tacaa mə lso lapu-meyɛ Icipiti tɛtɔ taa na í nana mə isəpɛɛ tɔ? ³⁵ Mə tu kɛna pə tənaya mpu pə aseeta nyəma. Mpi tɔ, í cəkənaa sɩ Tacaa tike kɛna mə lso pə ta kaasi nəyɔlv. ³⁶ Hatoo isətaa ké í seysesəna-mɛ sɩ í nyɩ. Ilɛna í hólɩ-meyɛ ɩ kəkɔ səsaya ke tɛtɔ tɔɔ na í nu ɩ nəyɔ ke ka taa. ³⁷ ɩ sɔla mə caanaa ké na í ləsi

pa ləlyu nyəma ke pa waalı na í ləsi-meyə
ı mayamaya ke Icipiti taa na ı toŋ səsəŋ.
³⁸ ı təŋənəna mə nəŋo ke piitimnaa mpa pa
kəla-meyə pəyalə na toma tə. Na í kpa-me
na í ləeti pələ pa lona taa, sı pa tətü í pəsi mə
nyəntu isü í naaklyu saŋa isəntə tə. ³⁹ ı nyi
saŋa kuyaku kune na í təkı mə taa sı Tacaa
tike nté ləo ké isəta na aŋe, nəŋəlv ı fei tətə.
⁴⁰ Na í təŋəyi ı kusəsuto na ı kütütütu isü
ma ləlyu-meyə saŋa isəntə tə. İlena pəcó
məna mə piya í nu leleŋ na mə weesuyu
taŋalı teu ké tətü nti ı haakı-meyə isəntə tə
tə taa.

Yuləköləa kəlyu tətölə

⁴¹ Məpúyó Moisi ləsa acaləe tooso na
Yaatanı ilim təlule tə. ⁴² İlena pá pəsi-
yeyə yəlaa mpa pa yəkəŋəna na pá kuyı pa
təŋəntəlena tə pa kəlyu tətölə. ⁴³ Luyəŋ
nyəma kəlyu tətölə nté Pəsəe ıcatə ke
wulaya tətü tontəŋle tə. Katı nyəma
nyəntə nté Laməti ke Kalaatı tətü taa.
Manasee nyəma nyəntə nté Kolan ke Pasan
tətü taa.

MOISI KUYƏYƏTÜTÜ NAALE NYƏNTU

⁴⁴⁻⁴⁵ Kiin na kütütütu na kusəsutona mpa
Moisi tələsa ləyeli nyəma ke pa Icipiti
taa luv waalı təŋəlv. ⁴⁶ Yaatanı pəŋo na
ilim təlule təo ké tətəkəle taa ké Pəti-
Peyəo isəntəa ké pə tənaya mpu pə lapa.
Amolii nyəma wulav Sihoŋ wei Moisi-we
pa ŋmakəlaa tə ı tətü taa kələ. ⁴⁷ İlena pá
ləeki ı tətü na pá kəŋna Pasan wulav Okı
nyəntu. Awulaa mpe pa naale paa wenna
Yaatanı pəŋo waalı na ilim təlule tə. ⁴⁸ Pa
tətü ka pəna məpúyó pə kpaŋav Aluwəe ke
Alənoŋ ləo nəŋo tə. Haləna Siyəŋ puyv
ŋku pa yáa sı Həeməŋ tə. ⁴⁹ Ntəŋəle mpu
na Yaatanı pəŋo na ilim təlule tə. Haləna
təŋku kusəpu, na pá polo puyv Pisika luyv.

5

Kusəsuto naanwva

¹ Məpúyó Moisi kota ləyeli nyəma təna na
í tə-we sı: ı nu kusəsuto na kütütütu nti ma
tələsəyi-meyə saŋa isəntə tə. ı kpelemlı-tı
na í təkı-təyi teu na í lakı. ² Tá na Tacaa
tá ləo tə pələ nəŋo ké hatoo Holepu puyv.
³ Na ka tə ke tá caanaa mpa pa təma səpu
tə pa tike pa təm. Ama na tá mpa tə
wəna tá isə ke saŋa isəntə tə tá nyəntu
tətəŋo. ⁴ Tənaya kəkə mukaya puyv, na
Tacaa yəŋəntəna-meyə ka taa na í nukı ı

nəŋo. ⁵ Haləna í na-ke na səŋəntu kpa-me
na í kpisi kv təo ké kpa. İlena má səŋ
mə na Tacaa mə hekuv, na má tələsi-meyə
nti Tacaa yəŋəntə tə sı: ⁶ Mayəle mə ləo
Tacaa, má ləsəna-meyə Icipiti tətü taa ké
mə yomle taa. ⁷ ı taa nyəni nəŋəlyu ləo
tətə. ⁸ Pəcó í taa lu pulv ləesəyü sı í laakı.
Paa mpi pə wə hatoo isətaa yaa aŋe cəne
yaa lum tē tə. ⁹ ı taa luŋ tuŋ unı, yaa í lapı-
ı təmlə natəli. Mpi pə təo tə, mayəle mə
ləo Tacaa. Ma kisaa sı í taa kpı má na tuyv
nakulı. Ye wei í kisa-m, ma ləetəyi-ı na má
kpeŋna ı piya, na pa saalənaa. Na pá polo
pa ləŋə loosi isü tooso yaa liyiti. ¹⁰ Ama
wei ı caakı-m na í təkəyi ma təm tə, ma
kooliyi ıleyə kupantu ké na pá polo ı ləlyu
loosi iyisi iyisi. ¹¹ ı taa yaakı mə ləo Tacaa
má ma həte ke yem yem. Mpi tə, ma kaa
yele wei ı yaakı ma həte ke yem yem təŋo
saləka tuyv. ¹² ı paasəna kuyaku kəhəsəyü
ke teu na í nyəni-kuyv ma nyəŋku isü
ma heela-mə tə. ¹³ Mə təmlə kuyeyə nté
naatosə, na ı taa ké í ká la mə təma təna.
¹⁴ Ama naatosompəŋəlaya nyəŋku kəna mə
ləo Tacaa kuyaku kəhəsəyü. Təmlə natəli
tə fei lapv ke kv wule. Paa mə mayamaya,
yaa mə pəyalaa yaa mə pələa, yaa mə
yomaa, yaa mə mvləa mayamaya. Paa
mə naaŋ yaa mə kpaŋası, yaa mə təla taa
natəli. Pə wəe sı mə yomaa í həesi kuyaku
ŋkuyv isü me. ¹⁵ ı təəsi sı mə mayamaya í
ka ké yomaa ke Icipiti tətü taa ké məpúyó,
na mə ləo Tacaa unı í ləsi-mə na ı toŋ
səsəŋ. Pə təo ké ma tı-me sı í təkı kuyaku
Kəhəsəyü ŋku. ¹⁶ ı seeki mə caanaa na mə
toonaa isü mə ləo Tacaa tı-me tə. İlena mə
weesuyu taŋalı na í cəyana mə təyi tətü nti
ı ha-me tə tə taa. ¹⁷ ı taa kv pulv. ¹⁸ ı taa la
wasəŋkalətu. ¹⁹ ı taa ŋmulı. ²⁰ ı taa yəŋəti
nti í tá ná təŋo nəŋəlv tə. ²¹ ı taa nyulı mə
təŋəntə alv, yaa ı təyaya, yaa ı taale, yaa
ı yom yaa ı nav yaa ı kpaŋaya, yaa ı puləpu.

²² Saa wei puyv mukaya kəkə, na
ısəŋmuntv na səkpətyu nyalaa tə,
kusəsuto tənəyə Tacaa sukayana nəŋo
səyaya ke ka taa, na mə samaa təna nu,
ı ta səəsi natəli. İlena í ŋmaa-təyi pəe
kpaatanaa naale təo, na í cələ-m.

İso kuyəŋəntə tələsulv Moisi

²³ Waatu wei í nu ləo nəŋo ŋkəyē
səkpətyu tē, na puyv náa təŋna kəkə ke

muy ɔ, mə ləly ɲyɔɲ nyəma na mə taa səsaa tənə kɔtənə-m, na pə yɔɲɔtɪ sɪ: ²⁴Ta lso Tacaa hula-tuy ɪ teeli na ɪ səsəntu na tə nu ɪ nɔɲ kə kəkə taa. Saɲa nté tə nawa sɪ lso yɔɲɔtəɲəna yulu na í tá sí. ²⁵Íle nənɔɔ pepe tɔ kə pə wɛ sɪ tá sí? Mpi tɔ, kəkə səsaya kanɛ kaa nyaya-tuy, ye ta lso tɔɲna-tuy yɔɲɔtənau isɪ tə səpa. ²⁶Tampəna tɔ, yulu wei kə lso weesuyɪ tɔ tɛma yɔɲɔtənau kə kəkə taa isɪ tə nukuyɪ isəntɔ tɔ na pɔntɔ wɛna weesuyɪ? ²⁷Pə tɔ tɔ, Moisi, kɔtənə Tacaa na í nu ɪ kuyɔɲɔtɔtɔ, na í tɛləsɪ-tɔ na tá mɔ na tá lá.

²⁸Ímpóyó Tacaa cɔwa sɪ: Ma nuwa yəlaa mpe pa kusələmɔtɔ. Pa wɛna tampəna. ²⁹Íle ye púa wééná ləmayasələ tənɛ unəyɪ tam na pə nyayna-m na pə təkəyɪ ma kusəsuto, halɪ pə na pa piya paa həesa tam tɔ. ³⁰Mpɔ tɔ, Moisi polo na í heeli-wɛ sɪ: Paa wei í məli í cacaku tɛ. ³¹Ama Moisi nyaa caya ma kiɲ na má kɛsɪ-ɲ tə tənə nti ma caa sɪ í tɔ-wɛ tɔ, na kutɔtɔtɔ na kusəsuto nti n ká sɛyɛsɪ-wɛ tɔ, na pə təkɪ-təyɪ tɛtɔ nti ma ha-wɛ tɔ tə taa.

³²Ímpóyó Moisi tɔma sɪ: Í paasəna teu na í lakɪ nti nti pə su-mɛyɛ mpɔ tɔ. Í taa hələnə ɲwaɲ yaa mpələ. ³³Mpaav ɲku Tacaa mə lso həlā-mɛ tɔ ku taa kə í ká tɔɲ teitei. Ílənə mə weesɪɲ tayalı na í həsɪ tɛtɔ nti ɪ haaki-mɛ tɔ tə taa.

6

Kusəsuto taa səsəntu

¹Mə lso Tacaa kiɲ na kusəsuto na kutɔtɔtɔ nti ɪ tɔma sɪ má sɛyɛsɪ-mɛ tɔɲɔ. Ntəyɪ í ká təkɪ tɛtɔ nti pə ha-mɛ tɔ tə taa na í lakɪ. ²Mpɔ pu yelina na í nyayna-ɪ na mə na mə piya na mə saalənəna í təkɪ ɪ kusəsuto na ɪ kutɔtɔtɔ tənə na mə weesɪɲ tayalı. ³Mpɔ tɔ, lɛyɛli nyəma mɛ í nu-tɪ na í lakɪ-tɪ. Í ká caya na mə tɪ na í ləlɪ na í huki səsəm isɪ mə caana lso Tacaa kə heeluyɪ-mɛ tɔ. Saa unəyɪ ɪ tɔma sɪ í ká ha-mɛyɛ tɛtɔ nti tə taa tɔɲnaya na kupantu tənə tɔləa təhɔ tɔ.

⁴Ílɛyɛli nyəma mɛ í nu. Tacaa tike nté tá lso, nɔɲɔlɔ fɛi tɔtɔ. ⁵Í ká səɔlɪ-ɪ kə na luyɪ kulɔmuyɔ, na mə ləsasɪ suv-ɪ tɛmamam, na mə tɔma tənə. ⁶Í taa sɔ ɪ kusəsuto nti ma tuyɔ-mɛyɛ saɲa isəntɔ tɔ, tə taa kulɔmuyɔ. ⁷Í hələyɪ-təyɪ mə piya, pécó paa í wɛ təyaya, yaa í tɔɲ mpaav, yaa í həntaa,

yaa í kulaa, í kpələməyɪ-tɪ. ⁸Í tamsɪ-təyɪ mə niɲ taa na mə tokunɲ taa, na ɪ taa sɔ-tɪ. ⁹Í ɲmaa-təyɪ mə kutulɲ kampɔnaa na mə acalɛ nənɔɔsɪ tɔ.

Pə fɛi sɪ lɛyɛli í sɔ ɪ lso tɔ

¹⁰Tacaa mə lso ká sɔsɪ-mɛyɛ nənɔɔ kə tɛtɔ nti ɪ kə heela mə caanaa Apələham na lsaaka na Yakɔpɔ sɪ ɪ kə ha-wɛ tɔ. Na í tɔɲ acalɛ səsəna kə faalaa, ¹¹na a taa tɛsɪ na sɪ taa suwa wontunaa kupama mpa í tá suuli tɔ. Na ləkənəna mpa í tá huli tɔ, na lɛsɛɲ na Olifi tunɲ wei í tá tuu tɔ ɪ tawa. ¹²Waatu wei í ká tɔɲ na í haya tɔ í la laakali na í taa sɔ Tacaa wei ɪ ləsa-mɛyɛ lɛipiti tɛtɔ taa kə yomle taa tɔ ɪ tɔ. ¹³Tacaa mə lso kə í ká nyayna, unəyɪ í ká lakɪ təmle na í tuukina ɪ hətɛ. ¹⁴Pə fɛi sɪ í tɔɲ yəlaa mpa pa həku taa í wɛ mpɔ tɔ pa tunɲ. ¹⁵Mpi tɔ, mə lso Tacaa kisa kpəpɔ. Í páná ká huuna-mɛ na í kpiisi-mɛyɛ tɛtɔ tɔ. ¹⁶Í taa mayasɪ Tacaa mə lso sɪ í naaki ɪ waali isɪ í ká lapɔ Masa tɔ. ¹⁷Í tɔɲ ɪ kiɲ na ɪ kusəsuto na ɪ kutɔtɔtɔ nti ɪ tɔ-mɛ tɔ ¹⁸na tampəna na í lakɪ mpi pə wɛ-ɪ teu tɔ. Ílənə ɪ nu lɛlɛɲ na ɪ tɔɲ tɛtɔ kupampantu nti ɪ heelina mə caanaa na tuunav sɪ ɪ kə ha-mɛ tɔ. ¹⁹Hələnə í tɔɲnɪ mə kolontunaa tənə kə mə nɔɲ tɔ isɪ ɪ yɔɲɔtuyɔ tɔ.

²⁰Ye kuyakɔ nakulɪ mə piya pɔɔsa-mɛ sɪ: Pepe tɔ kə ta lso Tacaa su-mɛyɛ kiɲ na kusəsuto na kutɔtɔtɔ tənɛ? ²¹Íle í ká cə-wɛ sɪ: lɛipiti wulav kə təkənə-tuyɔ yomaa kə ɪ tɛtɔ taa, ílənə Tacaa cɛ-tɔ na ɪ tɔɲ. ²²Tə nawa piti tɛma səsəna na kəkɔlɔ nyənə sɔɲntɔ nyənə nna ɪ cəsəna lɛipiti nyəma na lɛipiti wulav na ɪ yəlaa tənə tɔ. ²³Ílənə í ləsɪ-tuyɔ tənə na í pona tɛtɔ nti tə taa ɪ kə heela tá caanaa na tuunav sɪ ɪ ká ha-tɔ tɔ. ²⁴Ímpóyó ɪ tɔ-tɔ sɪ tá təkɪ ɪ kusəsuto tənə na tá nyayna-ɪ na tá nukɪ lɛlɛɲ kə tam. Ílənə í su tá weesɪɲ isɪ ɪ lapɔ saɲa isəntɔ tɔ. ²⁵Ye tə təɲəyɪ ɪ kusəsuto tənaya teu isɪ ɪ suw tɔ, ɪ lanjə ká həenə ta təntɛ kə.

7

Ílɛyɛli nyəma kə lso yəlaa

¹Ímpóyó Moisi tasaa sɪ: Waatu wei Tacaa ká tɔɲnɪ piitimnaa səsəm tɔɲ nyəm naatosompɔɲəlaya, ílənə í cɛlɛ-mɛyɛ pa tɛtɔ. Ntəɲələ Hiti na Kilikasɪ na Amolii na Kanaɲ na Peliisi na Hifi na Yɛpusi pə tɛtɔnaa. ²Í ká tɔ piitimnaa mpeyɛ mə

niŋ taa na í kəli-wə, na í kpiisi-wə. Pə fei sɪ í weena pa pətətəle na mə na-wə í pəeli nəyɔ nakəli. ³Mə na-wə í taa kpenti akpayale taa. Í taa ha mə pəelaa kə pa pəyalaa, yaa í caa pa pəelaa kə mə pəyalaa. ⁴Mpi tɔ, ye í lapa mpv, isɪ pa tolisa mə piya na pele pá təŋ tuŋ. Ilena Tacaa mv-mə na páná na í ku-məyɛ kpakpaa. ⁵Ama pə wəe kə sɪ í wakəli pa təlaalənaa, na í yəki pəe kɔlalaana, na í seti pa tesikası na í nyaŋası pa tuŋ kə kəkɔ. ⁶Mə Iso Tacaa nyənəŋi-məyɛ í nyəma kə. Inɪ í ləsəna-mə sɪ í pəsi í yəlaa kə antulinya piitimnaa həkɔ.

Iso tɔka teu kə í nəyɔ pəeləyɔ

⁷Pə taya isɪ í tɛe piitimnaa tənaya payale təyɔ Tacaa luyɔ sv-mə na í ləsi-mə. Halı məyele piitim səkpem kə ləmpɪ taa. ⁸Ama í luyɔ wə-məyɛ na í sɔali sɪ í tɔki nəyɔ ŋka í ka su mə caanaa tɔ. Na í cə-məyɛ Icipiti wulav yomle taa na í təŋ səsəŋ na í ləsi-mə.

⁹Pə wəe sɪ í nyi sɪ Tacaa tike nté Iso. Í tɔka í nəyɔ suw kə na í paasəŋəna mpa pa sɔaləŋi-ı na pá təkəŋi í kusəsutu tɔ haləna pa lɔlvɔŋ loosi iyaya (1000). ¹⁰Ama í həŋ mpa paa caa-ı tɔ pa ŋkpaŋŋ kə kpakpaa, na í kpiisiŋi-wə. ¹¹Mpv tɔ, í tɔki kiŋ na kusəsutu na kɔtɔtɔv nti ma tu-məyɛ sarja isəntɔ tɔ na í lakɪ-ti.

¹²Ye í nuɪ Tacaa kɔtɔtɔv na í təkəŋi-ti na í lakɪ-ti Tacaa mə Iso ká tɔki nəyɔ pəeləyɔ na kɔpantu nti í ka su mə caanaa na tuunav tɔ. ¹³Í ká sɔali-mə na í kooli-məyɛ kɔpantu kə tɛtu nti í ka heelina mə caanaa na tuunav sɪ í ká ha-mə tɔ tə taa. Ilena mə na mə tɔla í huki. Na tɔ lɔli-məyɛ təyɔnaya pee na nim na sɔlvɔm. ¹⁴Iso ká kooli-məyɛ kɔpantu na pá kəli piitimnaa tənə. Pa kaa na mə tɛyɛ kaalvlaya, paa apalv yaa alv yaa tɔtɛ. ¹⁵Tacaa ká hatələnə-məyɛ Icipiti taa kɔtəməŋ isayay inɪ í tənə. Ama í ká tu-ı mpa paa caa-mə tɔ.

¹⁶Í ká kpiisi piitimnaa tənə mpa Tacaa ká tɔ mə niŋ taa təyɔ, í taa weena pa pətətəle. Pəcɔ pə fei sɪ í təŋ pa tuŋ, tɔfɔ pə kpaa-mə isɪ katəka na pá ku-mə.

Tacaa kentiŋi í yəlaa

¹⁷Ntanyí í ká mayası mə taa sɪ piitimnaa mpe pa tɛe-məyɛ payale. Í kaa nyi isənə í ká la na í təyɔni-wə tɔ. ¹⁸Í taa nyana-wə. Í tɔəsɪ pə tənə mpi mə Iso Tacaa lapa Icipiti wulav na Icipiti tɛtu tənə tɔ. ¹⁹Í nána mə

isəpəle kə wahalanaa mpa í tu-wə tɔ, na piti tənə na kəkəlv nyənə wənə í lapa na í ləsi-məyɛ Icipiti tɛtu taa na toma tɔ. Mpv inɪ tətəyɔ í ká lana piitimnaa mpa pa səyɔntv í wənə mpv tɔ. ²⁰Tacaa mə Iso ká tu-wəyɛ tuntunyaməŋ, na paa pa taa lələa ká fiti na pá ŋmɛli, í ká kv pa tənə. ²¹Pə tɔ ɔle, í taa nya-wə, mə Iso səsə wei pa nyaŋna tɔ í wə mə waalı kə. ²²Í ka təyɔni piitimnaa mpeyɛ pəcɔ pəcəyɔ. Í kaa kpiisi-wəyɛ nəyɔ kulmaya. Pə taa kəv na taale wontu huki tɛtu taa na tɔ kɔli mə tɔv. ²³⁻²⁴Mə Iso ká tɔ pa na pa awulaa kə mə niŋ taa, na pa tɛe svəkəna-mə, haləna í kpiisi-wə. Pa kaa kpaya mə tɔv kə nyuləyɔ. Pəyɛle nəyɔlv kaa tasa pa awulaa mpe pa həla kə tɔəsəyɔ. ²⁵Í ká wɔ pa tuŋ kusaakəŋ kə kəkɔ. Ama í taa nyulɪ pə tɔv wula na liyitee kə kəlvəyɔ. Mpi tɔ, pə kə mə Iso Tacaa kə mpusi kə. Pı kpa-məyɛ isɪ katəka na pá ku-mə. ²⁶Pə fei sɪ í svuna mpusi nyəm mpi pə taa puləyɔ mə tɛəsɪ taa, na pá pəsi-məyɛ mpusi nyəma. Pə wəe sɪ í nyənı-wəŋi acaalətv kə na í kisi-wı na í wakəli-wı.

8

Iseyeli nyəma layətv tasəyɔ kə wolaya tɛtu taa

¹Mpɔyɔ Tacaa tasaa sɪ: Pə wəe sɪ í tɔki ma kusəsutu nti ma su-məyɛ sarja isəntɔ tɔ na í lakɪ-ti. Mpv pıi lana na í weena weesuyɔ na í huki. Na í təyɔ tɛtu nti ma heelə mə caanaa na tuunav sɪ maa ha-mə tɔ. ²Í tɔəsɪ tɔntɛ nte mə Iso Tacaa ma ma tu-məyɛ wolaya tɛtu taa kə pusi nule təcu tɔ tə tɔv. Ma tu-məyɛ kɔnyəŋ ŋkɔyɔ sɪ ma naaki sɪ í caaki ma kusəsutu təkəyɔ yáa ı caaki. ³Kɔnyəŋ ŋkv kv waalı kə nyɔwəsɪ líi-mə, haləna ma tɔv-mə na manna. Mə caanaa yaa mə taa nəyɔlv taa nyi təyɔnaya ŋkə. Ma lapa řpɔyɔ sɪ í cəkəna sɪ pə təyɔ təyɔnaya tike kə yɔlv ka hikina weesuyɔ. Ama na təm nti tə lukəna Iso nəyɔ taa tətəyɔ. ⁴Na mə tɔntɛ katatəlaya ŋkəyɛ pusi nule inɪ, mə wontu kususuutu ta cəli. Pəcɔ mə nəwəe ta mɔli. ⁵Pə wəe kə sɪ í cəkəna kə sɪ mə Iso Tacaa ma ma həŋ mə ŋkpaŋyɔyɔ kə isɪ yɔlv sɛyəsəyɔ í pəyaya tɔ. ⁶Í tɔki ma kusəsutu na í təŋ isɪ ma caaki tɔ, na í nyaŋna-m.

Iso kpaaləyɪ iseyeli nyəma sɪ pá tɔlv í təm kə tɛtu kɔpantu taa

⁷ Mpi tɔ, mə lɔ Tacaa ma maa yele na í suv tɛtɔ kupantu taa. Pusi kpeɲ tɔ taa ké na lum seɛlaa huki yem ké tɛteka na pulasi taa. Na luna ke paa timpi. ⁸ Na tɔ taa tɔtɔɔ tɔɔnaya na tuɲ kulɔlɔɲ isɔ wei pa yaa sɪ leseɲnaa na fikinaa na kɛlenatiyee na olifinaa tɔ pɛ tawa na tuɲ nim. ⁹ Tɔnaya í ká tɔɔ na í haya. Í kaa laɲ pulɔpɔ. Na í lɛsɛɲi nyɛɔtɔ ke pɛ taa, na nyɛɔlɔyɔ kusɛmɔyɔ ke pulasi taa. ¹⁰ Í weɛkɛna tɔɔnaya ke ɲpɔyɔ atɔlɔfɔ, lɛna í seɛki mə lɔ Tacaa ke í na tɛmlɛ ke tɛtɔ kupantu nti í ha-mɛyɛ mpɔ tɔ tɔ tɔ.

¹¹ Í la laakali pɛ taa kɔɔ na í sɔ Tacaa mə lɔ ma ma tɔɔ, na í yele ma kiɲ na ma kusəsutɔ na ma kutɔtɔtɔ nti ma hulɔ-mɛyɛ saɲa isɛntɔ tɔɔ lapɔ. ¹² Í ká kɔɔ na í weɛna mə ti na í tɔki na í haki. Haləna í ɲmá tɛɛsɪ kuparɲsɪ na í caya. ¹³ Mə tɔla tɔna ká huki na í weɛna liyitee, na wɔlanaa, na mə wɛnɔv tɔna sɔɔsɛɲi tam. ¹⁴ Í kpa mə ti, na pɛ taa kɔɔ na í lá kalampaani na í sɔ Tacaa ma ma tɔɔ. Pɛɔɔ mə cɛpəna-mɛ na ma lɛsɪ-mɛyɛ Icipiti yomle taa. ¹⁵ Má tiikina-mɛyɛ wɔlaya tɛtɔ anaam isayav unɛ í taa ké pɛcɛɲnaa na pɛcɛsɪ hekɔ taa. Í kɔma na í tala wɔlaya taa na lum fɛi tɔ, má tuləna seɛlɔ tɔɔ ké kukpamɔyɔ toɲ nyɛɲku taa. ¹⁶ Ma caləna-mɛyɛ manna wei mə caanaa taa nyɪ tɔ. Ma tɔ-mɛyɛ kunyɔɲ ɲkɔyɔ sɪ ma naaki mə waali. lɛna ma la-mɛyɛ kupantu. ¹⁷ Pɛ fɛi sɪ í mayasi mə taa sɪ mə toɲ na mə niɲ ke í lapənaa na í hiki wɛnɔv mpi. ¹⁸ Í tɔɔsɪ sɪ mə lɔ Tacaa hana-mɛyɛ toɲ na í hiki pɛ tɔna. Na nti í lakɪ-mɛyɛ saɲa isɛntɔ tɔ nti tɔ sɔɔsɛɲna toɲ ke nɔɔɔ ɲka í na mə caanaa paa pɛɛlaa tɔ.

¹⁹ Ye í sɔɔwa Tacaa lɔɔ má ma tɔɔ na í tɔɲɛɲi tuɲ na í lakɪ-ɪ tɔmlɛ na í luɲɲi-ɪ, ma heeliyɪ-mɛ tɔfoo kɛ saɲa sɪ í lepaya. ²⁰ Pɔpɔtɔ fɛi leɲɲ ye í kisa mə lɔ Tacaa ke nɔnɔv, í leki ké isɔ piitimnaa mpa í toɲa kɔyɔ ke mə isɛntaa isɛntɔ tɔ.

9

lɔ tɔɔsɛɲi lɛyɛli nyáma kaanutɔ tɔɔ

¹ Ǻpɔyɔ Moisi tɔma sɪ: lɛyɛli nyáma mɛ, í ke nkpaɲɲ. Saɲa í tɛsɛɲi Yaatanɪ ké sɪ í tɔɔnɪ piitimnaa mpa pa kəla-mɛyɛ payale na toɲ tɔ. lɛna í tɔɔ pa acalɛ sɔsɔna wɛna a koloosi kaləsəna isɔtaa tɔ. ² Tɛtɔ nti tɔ yəlaa kiiwaya na pa ké tookona.

Mpɛyɛ Anaki nyáma mpa pa pɔyɔlɔɲ sɪ nɔɔlɔ ta tala í yoonə-wɛ tɔ. ³ Ama í cɛkəna tɛu sɪ mə lɔ Tacaa ká tɛɛna-mɛyɛ nɔɔɔ ke í mayamaya, isɔ kɔkɔ mɔkɔyɔ nyɪ tɔ. Na í wakəli-wɛ na pá hɔv. lɛna mí ɲmili pa tɔɔ na í tɔɔnɪ-wɛ na í kɔ-wɛyɛ kpakpaa isɔ í ka heeluyɔ-mɛ tɔ.

⁴ Waatu wei mə lɔ Tacaa ká tɔɔnɪ piitimnaa mpɛyɛ mə nɔɔɔ tɔɔ tɔ, í taa mayasi mə taa sɪ mə siyisuyu tɔɔ ké lɔ haaki-mɛyɛ tɛtɔ tɛnɛ. Mpi tɔ, piitimnaa mpɛ pa isayatu tɔɔ ké lɔ tɔɔnɛɲi-wɛyɛ mə nɔɔɔ tɔɔ. ⁵ Pɛ taya mə siyisuyu na mə tampana tɔɲyɔ tɔɔ ke í mɔyɪ pa tɛtɔ. Ama piitimnaa mpɛ pa isayatu tɔɔ ké Tacaa tɔɔnɛɲi-wɛyɛ mə nɔɔɔ tɔɔ. lɔ lapa ɲpɔyɔ sɪ pɛ la isɔ í ka heeluyɔ na tuunav ke mə cɔsɔnaa Apələham na lsaaka na Yakɔpɔ tɔ. ⁶ Í nyɪ tɛu sɪ, pɛ taya mə tampana tɔɲyɔ tɔɔ ké í ha-mɛyɛ tɛtɔ kupantu tɛnɛ sɪ tɛ pɛsɪ mə nyɛntɔ. Mpi tɔ, mə mayamaya í wɛ karɲkana ké.

Wɔla navle lɛɛsuyɔ

⁷ Í tɔɔsɪ tɛu ke isəna í kpaasa Tacaa pááná ke wɔlaya tɛtɔ taa tɔ. Hatoo mə luv ke Icipiti haləna mə tate ke cənɛ tɔ, í kuləyɪ Tacaa tɔɔ ké.

⁸ Holepɔ pɔyɔ luyɔ ke í kpaasa Tacaa pááná na í lɛ í taa huuna-mɛ na í mayasi sɪ í kuyɪ-mɛ. ⁹ Waatu unɛɲi ma kpa pɔyɔ taa sɪ Tacaa cɛɔyɪ-m pɛɛ kpaatanaa mpa pa tɔɔ í ɲmaa nɔɔsɪ nsi mə na-ɪ í pɛɛlaa tɔ pɛ tɔm tɔ. Haləna má saali tɔnaya kuyɛɲ nule tɔcu ma ta tɔɔɔ ma ta nyɔɔ. ¹⁰ Ǻpɔyɔ Tacaa cɛla-m pɛɛ kpaatanaa naale mpa pa tɔɔ í mayamaya í ka ɲmaawa kusəsutɔ tɔna nti í heela-mɛyɛ kɔkɔ taa ké kuyako ɲku í kota pɔyɔ luyɔ tɔ.

¹¹ Kuyɛɲ nule waali ké Tacaa cɛla-m nɔɔɔ pɛɛluyɔ pɛɛ kpaatanaa mpɛ pa naale. ¹² lɛna í tɔ-m sɪ: Kulɪ tɔwakə na ɲ tii lɔɲ. Mpi tɔ, mə yəlaa mpa ma ləsa Icipiti taa tɔ pa wakəlaa. Pa ta taɲɲi mpaav ɲku ma hulə-wɛ tɔ kɔ taa. Haləna pa lu nyɛɔlɔyɔ ke tɔyɔ na pá tɔɲna laav. ¹³ Ǻpɔyɔ Tacaa tasa yɔɔtɔyɔ sɪ: Ma naaki sɪ yəlaa pane pa ké karɲkana nyáma ké. ¹⁴ Yele na má ku-wɛ na ma husɪ pa hɔtɛ ke tɛtɔ taa. Na má lá na ɲ huki na ɲ pɛsɪ piitim sɔsɔm na ɲ kəli-wɛyɛ payale na toɲ. ¹⁵ Ǻpɔyɔ ma mɛla tiu na pɔyɔ mɔyɪ kɔkɔ ke mpɔ, na nɔɔɔ pɛɛluyɔ kpaatanaa mpɛyɛ ma niɲ taa. ¹⁶ Ma

kusa ise, ilena má ná sɪ tampana í pəntəna mə lso Tacaa. Í tá leeli mpaav ŋku unɪ ma hula-mə tɔ kv taa. Haləna í lu nyəɣəlvu ke navle na í luŋɣi. ¹⁷ Tənaɣa ma pəta pəe kpaatanaa mpeɣe atə na pá yəki mə isentaa.

Moisi wiikina lso ke wula navle tɔm taa ¹⁸ Mɔpɔ́yú ma hota Tacaa tɛe na má saali tənaɣa kuyeeɲ nule. Ma ta tɔɣo ma ta nyoo, ke isayatu təna nti lseyeli nyəma lapa lso na pá kpaasi ɪ pááná tɔ tə tɔ. ¹⁹ Pə taya pulv, waatu wei má nawa Tacaa paana huu mə tɔ, haləna má mayasi sɪ ma kuyi-mə tɔ sɔɣəntu kpa-m. Ama Tacaa nu ma kusələmvu tɔtɔ na í lá isɪ ma sələmaa tɔ. ²⁰ Tacaa mv Aləɲ na pááná tɔtɔɣo, halɪ ɪ caakaya ɪ kv-ɪ. Ilena má wiina-ɪ ílé ɪ tɔ. ²¹ Mɔpɔ́yú ma pəta mə isayatu kvlvlum navle nteɣe kəkə taa, na má naɲ-te na má pəli tɔ mvlum ke ləov ŋku kv kpeɲ puyv taa tɔ kv taa.

²² Mpv tɔtɔɣo í ka kpaasa Tacaa pááná ke Tapeela na Masa na Kipəloti-Taafa. ²³ Pə kəma na í kusi-mə sɪ í polo Kateesi-Paaneya na í tɔɣo tɛtu nti ɪ ha-mə tɔ. Ilena í kvlɪ ɪ tɔ na í kisi ɪ nɔɣo ke nuv. Pəcɔ́ í tá tv-ɪ naani. ²⁴ Hatoo saa wei ma nyəma-mə tɔ, í kvləɣi Tacaa tɔɔ ké, ɪ nukəna-ɪ.

²⁵ Tacaa caakaya-məɣe kpiisuyv, ilena má hoti ɪ nəəhe tɛe ké krapkaa ke kuyeeɲ nule təcu. ²⁶ Na má wiina-ɪ sɪ: Hai Tacaa lso, taa kv-wə. Pa ké nyá yəlaa mpa n yapəna nyá tɔɲ səsəɲ na í ləsi-wəɣe lɪcipiti taa na nyá niɲ tɔɣo. ²⁷ Təovsɪ nyá təmlə nyəma Apələham na lsaaka na Yakəpv pa tɔ. Taa nyəni yəlaa pane pa kaanutu na pa nyar na pa isayatu. ²⁸ Pəcɔ́ pə taa kəo na lɪcipiti nyəma tɔ sɪ: Tacaa ɪ pəsəɣi sɪ í tana-wəɣe tɛtu nti ɪ ka síí ɪ nɔɣo sɪ ɪ ká ha-we tɔ tə taa. Yaa ɪ taa caaki-wə tɔɣo ɪ ləsa-we sɪ ɪ pukina wulaya tɛtu taa na í kó. ²⁹ Pəcɔ́ pa ké nyá yəlaa mpa n ləsa lɪcipiti tɛtu taa na nyá tɔɲ səsəɲ tɔɣo.

10

lso hula suulu ke lseyeli nyəma

¹ Mɔpɔ́yú Tacaa heela-m sɪ: Saaki pəe kpaatanaa ke naale, isɪ kancaalaya nyəma, na má kpaana puyv taa ké ɪ kiɲ, na má ká pə atakaa ké taasi. ² Tələsi kancaalaya nyəma mpa ma yəkaa tɔ pa tɔ tɔm ke kufama tɔ ilena má su-wəɣe

atakaa taa. ³ Mɔpɔ́yú ma caa kpeɲkpelasi tɔɲ nyənɪ na má ká atakaa, na má saaki pəe kpaatanaa, na má kpaana-wəɣe puyv taa. ⁴ Ilena Tacaa tələsi pa tɔɔ ké kusəsuto naanwə wei ɪ ka kəesa kəkə taa ké kuyarɲu mə təna í kota puyv luyv tɛ tɔ, na í cələ-m. ⁵ Ilena má tii na má tɔ pəe kpaatanaa mpeɣe atakaa wei ma saaka mpv tɔ ɪ taa. Na á wə təna isɪ Tacaa ka heela-m tɔ.

⁶ Mɔpɔ́yú lseyeli nyəma kula Pene-Yakarɲ ləkənaa cələ na pá tɛe Mosela. Tənaɣa Aləɲ səpa na pá pimi-ɪ na ɪ pəyalv lliyasaa kpaɣa ɪ kotuyv təmlə. ⁷ Pa kula təna, ilena pá tɛe Kukota. Pa líí təna na pá polo Yopəta. Tɛtu nti tə taa ka wə lum ké. ⁸ Waatu inəɣi Tacaa faya Lefii lɔlvu nyəma na pa mpaa, na í tɔ-wə sɪ pá sɔɣələɣi lso atakaa na pá svuki ɪ cəkəle taa na pá laki-ɪ təmlə na pá kooliɣi yəlaa ke kəpəntu na ɪ hətə ke haləna saɲa. ⁹ Mpv pə yelina na Lefii nyəma fəuna haləm isɪ pa tɛtəvnaa. lɛ Tacaa ka heela-wəɣe sɪ inəɣələ pa nyəm.

¹⁰ Mɔpɔ́yú ma caɣa puyv taa tɔtɔɣo kuyeeɲ nule, na Tacaa tasa mvuɣ ke nti ma sələma-ɪ tɔ, na í lə mə kuyv tɔm. ¹¹ Haləna í tɔ-m sɪ má polo na má tɛe samaa ke nɔɣo na pá tɔɣo tɛtu nti ɪ ka heela pa caanaa na tuunav sɪ ɪ ká ha-we tɔ.

Mpi Tacaa caana ɪ yəlaa tɔ

¹² lseyeli nyəma mə, mpi Tacaa caaki tɔɣələ sɪ í nyana-ɪ na í təɲ ɪ mpaɲ təna taa ké tɛitei na í səlɪ-ɪ na í lapɪ-ɪ təmlə na mə lotu təna na mə ləsaɣa təna. ¹³ Tacaa caa ké sɪ í tókɪ ɪ kusəsuto na ɪ kiɲ wei ma hula-məɣe saɲa isəntɔ tɔ. Na pá yele na í caɣana mə tɪ təpeleketɛ. ¹⁴ lɪnɪ ɪ tənna isəntəɲ unɪ ɪ təna, na tɛtu na pə təna mpi pə wə tə taa tɔ. ¹⁵ Pəcɔ́ mə caanaa tike ke Tacaa luyv suwə. Pə waali ké pa piya mə, ilena í ləsi-məɣe piitimnaa təna taa, isɪ í naakuyv saɲa isəntɔ tɔ. ¹⁶ Mpv tɔ, í laɣasi hatoo mə nyama taa təkpaata, ɪ taa tasa laɲkpusəɲ. ¹⁷ Mpi tɔ, Tacaa kələ səsaa taa səsə, na ɪ tike nté lso. ɪ ké tɔɲtə wei pa nyəkəɣi tɔɣo. ɪ faɣasəɣi yəlaa. Pəyele ɪ paa fəuna kvhav isɪ yulv na pəcɔ́ ɪ ha tampana. ¹⁸ lɪnɪ ɪ taɣanəɣəna sulav na leelu pa tɔm. Pəyele ɪ sələ mvlv ké na í caləɣi-ɪ na í suuki-ɪ wontu. ¹⁹ Pə tɔɔ ké pə wə sɪ mə tɔtɔ mii səlɪ mvlv. Mpi tɔ, mə mayamaya ɪ ka ké mvlvaa ke lɪcipiti tɛtu taa ké.

²⁰ Tacaa mə lso ké í ká nyana, na ɪ tike ké í ká sɛɛ na mə lɔsaɣa suu-ɪ, na í suki mə nɔɔsi na ɪ hətɛ. ²¹ ɪ tike nté mə lso, unəɣɪ í ká saɲ. Pécó unɪ ɪ lapəna-mɛɣɛ təma sɔsɔɔna sɔɣɔntu nyəna wena ɪ nana mə isəpee tɔ. ²² Mə cɔsɔnaa tiiwa Icipiti tɔ pa wɛ yɔlɔnyɔɔɲ nutoso na naanɔwa tike ké. Ama Tacaa lapa na í huki.

11

lso sɔsɔɔntu

YOSUWEE TĒMA TAKĒLAYA Kutlulutu

Takālaya kanē ka taa kē pa keesaxi isəna Moisi waali tu Yosuwee pona lseyeli nyəma na pá lēeki Kanaaŋ tetu tō. Iso ka tēma yoxotuyu na í su lseyeli nyəma caanaa caanaa si, í ká ha pana pa waali nyəma ke tetu nti. Pə tō kē iso wə pa waali na pá yoonə pa kolontunaa. Na pa na Yosuwee pá lēeki Kanaaŋ tetu.

Takālaya taa loonja səsaya ŋka pə wəe si paa wei í tōki tōxole titite 24:15... Í ləsi wei í caa í sē tōxə saŋa... Tōfə ye pə kaasa ma na ma waav nyəma ile, Tacaa kē taa sē. Yosuwee yoxotəna təm tənə.

Isəna pa faya Yosuwee takālaya tō:

lseyeli nyəma taŋanəyi pa ti si pa suvki
Kanaaŋ tetu taa, titite 1-5

Kanaaŋ tetu lēekuyu, titite 6-12

Tetu taluyu kē lseyeli kpeka nyəma, titite
13-22

Yosuwee kuyoxotutu kantəkaya nyəntu,
titite 23-24

Yosuwee lēetuyu kē Moisi lonte

¹ Mporúy kuyaku nakulí iso təmle tu Moisi səpa. Tənaŋa Tacaa tōma Moisi waali tu Yosuwee, wei í kē Nuŋ pəyalu tō si: ² Nyəni, Moisi səpa. Ile pənente nyaa kulí, na í tó yəlaa paneyə nōxə, na í tēsi Yaataní pəyə kanē. Na í suv tetu nti ma ha lseyeli nyəma mē tō tə taa. ³ Isu maa suv Moisi kē nōxə tō, ye mə nōxəle í fela timpi mə tetu kē. ⁴ Mə tetu nté pə sunav wulaya tetu, na pá polo Lipaŋ pōŋ tō. Na pá kpaŋa ləlati pəyə səsaya, na pá kpeŋna Hiti nyəma tetu tənə tō. Na pá yoosina Metitelanē teŋku. ⁵ Kolontunaa tənə ka seeki-ŋ kē, haləna í suv pórúy. Mpi tō, maa wəe nyá waali kē, isu maa wə Moisi kiŋ tō. Ma kaa lə-ŋ, pəyele ma kaa hatələnə-ŋ paa pəcə. ⁶ Mpu tō, tōxə apalutu, na í nyəwə toŋ. Pə taya pulu, nyaa yelina na yəlaa panē pá tōxə tetu nti maa heela mə caanaa na tuunav si maa ha-mē tō. ⁷ Ama kulumtu kē si, nyaa tōxə apalutu, na í nyəwə toŋ te. Tōki ma kusəsutu tənə nti ma təmle tu Moisi teləsə-ŋ tōxə teu təcuyi, na í lakí-ti tətətete. Taa nyənnə ŋwaan yaa mpələ. Waatu inəyi n ká waa nyá kulapəm tənə taa. ⁸ Kusəsutu takālaya

kanē ká taa fete nyá nōxə tō. Kaləyi ka taa təm kē ilim na ahoo, na í təŋ-təyi teu. Waatu inəyi pu lana-ŋ. Pəcə n ká waa pə tənə mpi n lakí tō pə taa. ⁹ Matəŋ ma heela-ŋ si í tōxə apalutu na í nyəwə toŋ na? Mpu tō, taa nyá. Pəyele taa sele paa pəcə tōtō. Pə taya pulu, nyá iso má, maa wəe nyá waali kē paa timpiyi.

Yosuwee taŋanəyi Yaataní tesuyu təm

¹⁰ Mporúy Yosuwee tōma lseyeli nyuyu nyəma si: ¹¹ Í suv təsikile taa, na í heeli samaa si pá caa mpaav təxənasi. Mpi tō, kuyeyi tooso í tēwa tu tēsi Yaataní, na tē polo na tē lēeki tetu nti Tacaa ta iso ha-tu tō. ¹² Mpuylé Yosuwee heela Lupeŋ nyəma, na Katí nyəma, na Manasee yəlaa hoxoluy ləŋku nyəma si: ¹³ Í tōsi nti Moisi ka heela-mē tō si, heesuyu kē Tacaa caakənə-mē, na í ha-meyə tetu tənə. ¹⁴ Ile mə alaa, na mə piya, na mə tala tike ká caŋana pəyə na cənə tō. Ama pə kaasuyu apalaa yoolaa mē tō, pə wəe si mu tēsi mə tētunaa coləyə na í tē-weyə nōxə na í sənə-wə. ¹⁵ Haləna waatu wei mə iso Tacaa ká yele na pələ pá heesi isu mē na tetu tənə iní tē pəsi mə tənə mə nyəntu tō. Pə waali kē í ká məli mə tetu nti Tacaa təmle tu Moisi ha-mē isəntə tō tə taa kē Yaataní ilim təlule tō cənə.

¹⁶ Mporúy pa cōwa Yosuwee si: Tu la teitei isu n tuyu-tu tō. Paa timpiyi n tila-tu, tu polo kē. ¹⁷ Pəyele tu nuna-ŋ teu kē, isu tu nukayana Moisi tō. Iso í wəe nyá waali, isu í ka wəv Moisi waali tō. ¹⁸ Ye pə cəpa wei na í lá kanƙante, na í tō si í kaa təŋ nti n tu-tu tō isu pa ku-í. Ama nyaa nyəwə toŋ kē na í tōxə apalutu.

2

Yosuwee tiliyi feŋlaa naale kē Yeliko

¹ Mporúy Yosuwee kusa feŋlaa naaləyē mukaya kē Sitim timpi paa sikaa tō si: Í polo na í feŋ Kanaaŋ tetu nti na Yeliko icatē. Pa tala icatē nté, ilenə pá suv apalaa tənə alu nōxolu í tēyē ahoo. Pa yaa alu iní si Lahapí. ² Mpuylé yəlaa taŋasa Yeliko wulav si: lseyeli yəlaa kamna nteyē tetu feŋuyi. Haləna pá suv cənəyē ahoo ane. ³ Tənaŋa, wulav tilaa na í heeli Lahapí si: Yəlaa mpa iní pa wə nyá tēyē mpu tō, pa kē tetu feŋlaa kē. Mpu tō, ləsi-weyə cənə.

⁴ Mpuylé alu iní í ŋmesa apalaa mpe pa tō, na í cə wulav tillaa si: Tampəna yaa,

yɔlɔa mpe pa tala ma tɛ. Ama ma ta nyi-we sɪ le nyɔma tɔ. ⁵ Ahoo yuwa na pɔ tɔkɔyɪ ɪcatɛ nɔnɔɔ, ɪlɛna pɔ lu. Ma ta nyi ŋku pa tɔŋaa tɔ. Ye ɪ tɔŋa pa waali kɛ lɔŋlɔŋ, ɪ ká hiki-we.

⁶ Pɔyele Lahapɪ ka kpaasa fɛŋlɔa mpeɣɛ ɪ kutuluyɪ pata tɔɔ kɛ, na ɪ ŋmɛsɪ-weɣɛ ŋmɔntu nti pa yaa sɪ lɛŋ*fa* tɔ tɛ tɛ. ^a yaa sɪ lɛŋ. Pa lɔvki-tɔyɪ pɔɔŋ kɛ ɪsu kpronkpontu, na pɔ pɔɔŋ na pɔ tokonaa kɛ liyitɛ wontu kɛ. ⁷ Mpɔyɔlɛ wulaw tillaa kpɔɔɔ mpaav ŋku pa tɛsɔɔŋa Yaatanɪ pɔɔɔ tɔ, na pɔ se fɛŋlɔa waali. ɪlɛna tɔŋlɔa tɔyɔni ɪcatɛ nɔnɔɔ kɛ tɔkɔyɪ. ⁸ Pɔ waali kɛ Lahapɪ kpa fɛŋlɔa cɔlɔ na pɔcɔ pɔ too, na ɪ tɔ-we sɪ: ⁹ Ma nyɔmá sɪ Tacaa tɔwa tɛtu tɔnɛ mɔ niŋ taa. Mɔ sɔɔntu suv ɪcatɛ tɔnɛ tɔ nyɔma kɛ na pɔ seliyi. ¹⁰ Tɔ nuwa ɪsɔna, waatu wei ɪ lu ɪcipiti taa tɔ, ɪsɔ fɔɔ Sɛsɛncaasɪ tɛŋku lɔm taa, na mi tɛɛ puyɔlɔa tɔɔ tɔ. Tɔ nuwa tɔtɔɔ, ɪsɔna ɪ kuwa Amolii nyɔma awulaa sɔsaa Sihonŋ na Oki, na ɪ wakɛli pa nyɔm tɔnɔɔ pɔɔɔ waali tɔ. ¹¹ Tɔ nu-ti, ɪlɛna ta apalɔtu le-tu, na tá tɛɛ suvɔkɔna-mɛ. Mpi tɔ, mɔ ɪsɔ Tacaa tike ntɛ ɪsɔtaa na atɛ pɔ tu. ¹² Pɔnɛntɛ ma wiikina-mɛ sɪ, ɪ tuuna Tacaa sɪ ɪ ká hólí ma caa tɔyɔɔ kɛ suulu ɪsu ma hulɔyɪ-mɛ tɔ. ¹³ ɪ la mpi pu tu-m naani sɪ ɪ kaa ku ma caa, na ma too, na ma taalɔnaa, na ma kɔɔŋnaa, na ma newaa na pa nyɔmanaa tana tɔ.

¹⁴ Mpɔyɔlɛ apalaa mpe pa cɔ-i sɪ: Ye n ta tɔyɔsɪ tá tɔm tá sɔɔlu puwɔyɔ sɪ tɔ sɪ mɔ sɔm, na pɔ kɔma na Tacaa tu tá niŋ taa kɛ tɛtu tɔnɛ tu la-ŋ kupantɔ kɛ, tɔ kaa kpali nyá kucɔɔv.

¹⁵ Mpɔyɔlɛ Lahapɪ tisa apalaa mpe na ŋmɔnɔɔ na ɪ kutuluyɪ pɔtote. Mpi pɔ tɔɔ tɔ, ku we ɪcatɛ kolɔŋa tɔɔ kɛ. ¹⁶ ɪlɛna ɪ heeli-we sɪ: ɪ tɔŋ pɔyɔ mpaav, pɔ taa kɔɔ na mpa pa sewa mɔ waali tɔ pɔ suli-mɛ. ɪ ŋmɛli pɔyɔ taa tɔnɔɔ kuyɛɛŋ tooso na mɔ waali selaa tana tɛ mɔlɔyɪ. Pɔlɛ pɔ waali, ɪlɛ ɪ ká tɔ m mpaav.

¹⁷ Ntɛna apalaa mpe pa tɔmɪ-i sɪ: Nyɔni, ɪsɔna n ká la na tá tɔkɔna tuunav mpi n yɛlaa na tá tuuna tɔyɔlɔ. ¹⁸ Waatu wei tu suv tɛtu tɔnɛ tɔ taa tɔ, tá mayana n tuwa ŋmɔnɔɔ kuyɛɛmɔyɔ na nyá pɔtote nte n tisina-tu ɪsɔntɔ tɔ. Na n kɔta nyá caa, na nyá too, na nyá taalɔnaa na nyá newaa, na nyá caa hulɔyɪ nyɔma tɔnɔɔ nyá tɔyɔɔ

taa. ¹⁹ Ama ye pɔ cɔpa pa taa wei na ɪ lu nyá tɔyɔɔ taa, pɔntu sɔm ká weɛ ɪ nyɔyɔ tɔm kɛ, pɔ tɔyɔ tá nyɔntu. Tɔfɔ, ye mpe ɪni pa taa nɔɔlɔ nyɔyɔ hɔla-i, ɪlɛ pɔ kɛ tá tɔm. ²⁰ Ama ye n tɔyɔsa tá tɔm, ɪlɛ tá kaa tɔkɪ tá nɔɔ suv tɔtɔ. ²¹ ɪlɛna alɔ ɪni ɪ cɔ sɪ: Pɔ la ɪsu ɪ yɔɔtɔyɔ tɔ.

ɪlɛna alɔ yele fɛŋlɔa na pɔ tɛɛ. Mpɔyɔ ɪ tu ŋmɔnɔɔ kuyɛɛmɔyɔ na ɪ pɔtote. ²² Apalaa mpe pa tala pɔɔŋ taa, ɪlɛna pɔ ŋmɛli tɔnɔɔ kuyɛɛŋ tooso. Halɔna mpa paa sewa pa waali tɔ, pɔ pɛkɛ-weɣɛ hɔɔlɔyɔ ŋku ku tana ku taa, pa ta na-we. ɪlɛna pɔ mɔli kpɛtɛ. ²³ Mpɔyɔ fɛŋlɔa mpe pa mɔlaa na pɔ tii pɔyɔ, na pɔ tɛsɪ Yaatanɪ. ɪlɛna pɔ kpe na pɔ kɛsɪ Yosuwee kɛ pɔ tana mpi pɔ mayana-we tɔ. ²⁴ Na pɔ yɔɔtɔ tɔtɔ sɪ, pɔpɔtu fɛi lɛlɛŋ, Tacaa tɔwa tɛtu tɔnɔɔ ta niŋ taa kɛ. Halɔna tɔ yɔlɔa tana tɛɛ suvɔkɔna-tɔyɔ.

3

Yaatanɪ pɔɔɔ tɛsɔyɔ

¹ Tɛv fema tanaŋ tɔhulu, ɪlɛna Yosuwee na ɪsɛyɛli nyɔma pɔ kulɪ Sitim, na pɔ tii Yaatanɪ nɔyɔ, na pɔ cɔyɔ tana na pɔ tɔŋ saa wei paa tɛsɪ tɔ. ² Kuyɛɛŋ tooso tɛɛwa, ɪlɛna Yosuwee tɔ nyɔyɔ nyɔma sɪ: ɪ cɔɔ tɛsikile, ³ na ɪ heeli samaa sɪ ye pɔ kɔma na ɪ ná kɔtɔlaa sɔyɔla ɪsɔ Tacaa nɔyɔ pɛɛlɔyɔ atakaa, ɪlɛ paa wei ɪ lu na ɪ hu ɪ waali. ⁴ Ama ɪ taa suli-i kpɔtɔnɔv kɛ, mɔ na-i ɪ hatɔlɔna tɔma ɪsu kilomɛɛtɔli kulɔm. ɪni ɪ ká hulɔɔŋa-mɛyɛ mpaav. Mpi tɔ, ɪ tá tɔŋta-ku.

⁵ Mpɔyɔlɛ Yosuwee heela yɔlɔa sɪ: ɪ la nyɔɔŋ tɔɔ asilima kɛɛlɔyɔ kɔtɔyɔ kɛ cele tɔɔ. Mpi tɔ, Tacaa ka la-mɛyɛ piti tɔma.

⁶ Tɛv fema, ɪlɛna Yosuwee heeli kɔtɔlaa sɪ: ɪ sɔyɔli ɪsɔ atakaa na ɪ tɛɛ samaa kɛ nɔyɔ. ɪlɛna pɛɛ pɔ la mpu. ⁷ Mpɔyɔ Tacaa tɔma Yosuwee sɪ: Saŋa kɛ maa caali nyá nyɔyɔ kusɔyɔ kɛ ɪsɛyɛli nyɔma ɪsɛntaa. ɪlɛna pɔcɔ pɔ nyi sɪ maa weɛ nyá waali, ɪsu maa wɛv Moisi waali tɔ. ⁸ ɪlɛ heeli kɔtɔlaa mpa pa sɔyɔla ɪsɔ atakaa tɔ sɪ: Ye ɪ tala Yaatanɪ, ɪlɛ ɪ tisi mɔ nɔɔhɛɛ kɛ lɔm taa na ɪ sɔŋ mpu.

⁹ Tɔnɔɔ Yosuwee tɔma ɪsɛyɛli nyɔma sɪ: ɪ tuusi na ɪ kɔɔ na ɪ nu Tacaa tɔm. ¹⁰ Mpɔyɔ ɪ ká nyɔna sɪ Weesɔyɔ tu ɪsɔ we

^a 2:6 ɪŋ: ɪŋ, pa tɛ ŋmɔntu tɔŋ nyɔntu natɔlɔyɔ pɔ

mə hekv taa, na un i ká tɔɔɔnəxəna Kanaarj nyéma, na Hiti nyéma, na Hifi nyéma, na Peliisi nyéma, na Kilikaa nyéma, na Amolii nyéma, na Yepusi nyéma. ¹¹ I nyəni, tetu tənə tɔ Tacaa lso nɔɔɔ pɛɛlɔv atakaa ká tɛɛ mə nɔɔɔ tɔɔ, na í tɛsi Yaataní pɔɔɔ kɛ mə isentaa. ¹² Í ləsi lseyɛli nyéma kpeka naanɔwa na naale taa kɛ yulv yulv. ¹³ Pó koma na kɔtəlaa mpa pa sɛɣəla tetu tənə tɔ Tacaa atakaa tɔ pá líi pa nɔɔhɛ kɛ lum taa, pu fayə, na pɛ yelɛ kpente. Na isɔtaa tɔɔ nyəm kɔɔ na pɛ su sɔsɔm.

¹⁴ Ḿpóyú yəlaa lu tɛsikile sɪ, pa tɛsɛɣi pɔɔɔ. Na kɔtəlaa mpa paa sɛɣəla lso atakaa tɔ pɛɛ pa wɛ ləlɔ. ¹⁵ Paa pənəɣə ŋka kumtv waatv tənəɣə pɔɔɔ suɣi na ká watəɣi kɔteminj. Pə koma na kɔtəlaa mpa un pa sɛɣəla lso atakaa tɔ pa nɔɔhɛ tii lum taa, ¹⁶ lɛna pɛ cé. Na mpi pə lukayana isɔtaa tɔɔ tɔ pɛ sɛɣ, na pɛ su sɔsɔm kɛ Atam tɛ*fa* timpi pa yaa sɪ Saatanj tɔ pə kɔŋkɔŋ taa. lɛna lum mpi pəɛ pə kpeɣayana tɛŋku kusəp tɔɔ tɔ, pəɛ pə cé. Na yəlaa tɛsənə Yeliko tɔɔ tɔɔ. ¹⁷ a naali a həla kɛ. lɛ nɔɔnɔɔ a lona cəkənəv wɛ katɛ. ¹⁷ lseyɛli nyéma tɔɣna tɛsɔv kɛ ḿpóyú wɔlayə tɔ, na atakaa sɛɣəlla náa sɛɣə ḿpóyú tetu puyulayə nyəntv tɔɔ kɛ pɔɔɔ pəɛ taa. Haləna pa tənə pə tɛ tɛsɔv.

4

Pɛɛ naanɔwa na naale kuluyi

¹ lseyɛli nyéma tənə tɛma Yaataní kɛ tɛsɔv kɛ mpv, lɛna Tacaa tɔ Yosuwee sɪ: ² Ləsi pa kpeka loosi taa kɛ yulv yulv. ³ lɛna ń heeli-wɛ sɪ: í kuli pəɛ pəɛ kɛ timpi un kɔtəlaa sɛɣə isəntɔ tɔcə tɔ. Na í kpeɣna timpi í ka svv sɛɣə ahoo anɛ tɔ.

⁴ Mpuyulɛ Yosuwee yaawa yəlaa naanɔwa na naale un. ⁵ lɛna í tɔ-wɛ sɪ: í polo lso Tacaa atakaa nɔɔ tɔɔ kɛ pɔɔ taa, na í kuli pəɛ pəɛ kɛ mə nyɔɔɔ tɔɔ. ⁶ Pɛɛ anɪ a ká tɔɔsɛɣəna-mɛɣɛ mpi lso lapamɛɣɛ isəntɔ tɔ. Ye pə koma na mə piya pɔɔsɪ-mɛ sɪ pɛɛ anɛ a lakɪ wɛ? ⁷ í ká cɔ-wɛ sɪ waatv nɔɔlɔv kɔtəlaa tɛsəyana lso atakaa kɛ Yaataní na Tacaa yelə na lum cɛ na pá tɛsi. lɛ pɛɛ anɛ a ka tɔɔsɛɣəna-mɛɣɛ pə tɔm kɛ tam tɔɔ.

⁸ Mpuyulɛ apalaa naanɔwa na naale un i lapə teitei isv Yosuwee ka kɛsɔv-wɛ

tɔ. Pa kula pəɛ pəɛ kɛ pa kpeka nyɔɔɔ tɔɔ, isv Tacaa ka heeluyv-wɛ tɔ. lɛna pá kpeɣna-yɛ na pá su timpi paa siki ahoo anɪ tɔ. ⁹ Ḿpóyú Yosuwee caa pɛɛ naanɔwa na naale tɔtɔ, na í kaa kəɣmaɣə kɛ pɔɔɔ pile taa, timpi kɔtəlaa ka sɛɣəla lso atakaa na pá sɛɣə tɔ. Na a wɛ tənəɣə haləna sɛɣə.

¹⁰ Ḿpóyú lso atakaa sɛɣəlla sɛɣə pɔɔɔ taa kɛ mpv. Haləna yəlaa tɛ nti lso Tacaa ka heela Yosuwee sɪ í tɛlɛsɪ-wɛ tɔ tɔ lapv, isv Moisi ka kɛsɔv-wɛ tɔ. Pə tɛma mpv, lɛna samaa tɛsi lɔŋlɔŋ. ¹¹ Pə koma na samaa tənə tɛ tɛsɔv, lɛna lso atakaa sɛɣəlla ŋmaa pa nɔɔ tɔɔ. ¹² Ḿpóyú Lupɛɣ na Katɪ nyéma, na Manasee kpekalɛ həɣəlɔv nyéma, tɛɛ samaa nɔɔ tɔɔ na pá tɔka pa yoou wontu, isv Moisi ka heeluyv-wɛ tɔ. ¹³ Ḿpóyú lseyɛli nyéma yoolaa luwa Tacaa isentaa, isv yəlaa iyisi nule (40000) na pá suuwa yoou wontu. Na pá pukina Yeliko tɔɔ kɛ timpi tetu wɛ lhəntav tɔ. ¹⁴ Kuyaku ŋkuyv Tacaa tuwa Yosuwee kɛ teeli kɛ lseyɛli nyéma tənə isentaa. lɛna pá nyənəna-i, haləna i sɔm. Isv pa nyənəyana Moisi tɔ.

¹⁵ Ḿpóyú Tacaa tɔma Yosuwee sɪ: ¹⁶ Heeli kɔtəlaa mpa pa sɛɣəla lso atakaa tɔ sɪ pá lu pɔɔɔ taa.

¹⁷ lɛna Yosuwee náa heeli-wɛɣɛ mpv.

¹⁸ Too isv lso atakaa sɛɣəlla kpeɣv pa nɔɔhɛ kɛ pɔɔ pəɛ taa na pá su kɔtɛɣ tɔɔ, lɛna lum məli kpakpaa na pá su na pá watɪ pɔɔɔ kɔteminj, isv pu wɛv tɔ. ¹⁹ Pa isɔtv kancaaləɣə nyəɣ kuyɛɣ naanɔwa wulɛ kɛ lseyɛli nyéma lu pɔɔ taa, na pá polo pá siki timpi pa yaa sɪ Kilikaa tɔɔ Yeliko ɪcə tɛ na ilim təlulɛ tɔɔ.

²⁰ Kilikaa tənəɣə Yosuwee ŋmawa pɛɛ naanɔwa na naale wɛi paa kula pɔɔ taa tɔ. ²¹ Mpuyulɛ i heela lseyɛli nyéma sɪ: Ye kuyaku ŋku mə piya pɔɔsə-mɛ sɪ pɛɛ anɛ a nyuvv suwɛ? ²² lɛ í ká kɛsɪ-wɛ sɪ tu tɛsə Yaataní kɛ wɔlayə kɛ. ²³ Pəpətv fɛi lelɛɣ, kuyaku nakuləɣi Tacaa ta lso lapə na Yaataní nyɔɔ na tɛ tɛsi, isv i ka tɛm lapv kɛ Səsəncaasɪ tɛŋku taa tɔ. ²⁴ Tacaa lapə ḿpóyú sɪ atɛ yəlaa tənə i nyɪ sɪ wɛna toma. lɛna taa nyənəna-i tam.

5

¹ Tetu nti pa yaaki sɪ Amolii tɔ, tɔ awulaa

a 3:16 Atam tɛ: Atam tɛ na Saatanj pə kɛ acalɛ kɔpənɛɛ

təna mpa pa wəna Yaatanı ilim tətule tō tō, na Kanaaŋ awulaa mpa pa kpətəna Metitelanee teŋku tō. Pa tənə pa kōma na pā nū sī Tacaa lapa na pəɣo nyɔɔ na pā tɛsi. ɪlənə pa apalutv yɔɔl-wɛ, na ɪsɛyɛli nyɔ́ma tɔm la-wɛyɛ sɔɣontv kɛ katatələya.

ɪsɛyɛli nyɔ́ma pɛlvɔv kɛ Kilikaa

² Mpuvɔle Tacaa tɔma Yosuwee kɛ waatv un ɪ taa sɪ: Caa pɛɛ sɛɛsi na ɪ pɛli ɪsɛyɛli piitim kufam pənɛ.

³ Ntɛna Yosuwee pɛli-wɛyɛ teitei, ɪsɪ Tacaa ka yɔɣɔtvɔv tɔɣɔ pulayə ŋka pa yaa sɪ: Pɛlvɔv pulayə tɔ ka tɔɔ. ⁴⁻⁵ Waatv wei ɪsɛyɛli nyɔ́ma luwa ɪcipiti tɔ pa pɛla apalvpiya tənə mpa pa tala yoou pote tɔ. Ama pɛle pa tənayə mpv pa səpa wulayə tɛtv taa. Pəle pə waali pa tasa apalvpiya mpayə lɔlvɔv tɔ pa ta pɛli pɛle. Mpi pə tɔɔ Yosuwee pɛla-wɛ tɔɣɔle. ⁶ Mpi tɔ, ɪsɛyɛli nyɔ́ma kisa ɪsɔ kɛ nɪnav kɛ, ɪlənə pā cɔɔ wulayə tɛtv taa kɛ pusi nule tɛcu, na pa taa apalvpiya mpa paa tala yoou pote kɛ pa ɪcipiti luw waatv tɔ pā sɪ pa tənə. Mpɔv inəyɪ Tacaa ka yɔɣɔtənə tuunav sɪ pa taa nɔɣɔlv kaa keesi tɛtv kupantv nti tɔ taa tɔɣɔnaya tɔla yem təhɔ tɔ. Tənayə ɪ ka suwa pa caanaa kɛ nɔɣɔ sɪ ɪ ká ha-wɛ. ⁷ ɪle pa piya kɛ ɪsɔ ɪɛta pa lonte. Pə tɔɔ kɛ Yosuwee pɛla-wɛ. Mpi tɔ, pa taa pɛli-wɛyɛ mpaav taa. ⁸ Pa tɛma pa loŋa tənayə pɛlvɔv, ɪlənə pā caya pa tacayale, halənə pə waa-wɛ. ⁹ Ntɛna Tacaa tɔ Yosuwee sɪ: Saŋa ntɛ ma kɛɛla mə nyɔɔŋ tɔɔ kɛ mə ɪcipiti fɛɛle.

ɪlənə pā ha tənɛ inəyɪ hətɛ sɪ Kilikaa (Pakɛɛlaa). Na pā yaaki-tɛyɛ mɔ́pɔ́yɔ́ halənə saŋa.

Tɛɛv acima kancaalaya nyənə tɔɣɔv kɛ Kanaaŋ

¹⁰ Mpuvɔle ɪsɛyɛli nyɔ́ma sika Kilikaa kɛ timpi tɛtv wɛ ɪhəntav tɔɣɔ Yeliko kin. ɪlənə pā tɔɣɔ Tɛɛv acima kɛ tənayə ɪsɔtv kuyɛɛŋ naanɔwa na liyiti wule taanayə. ¹¹ Tɛɛv acima tɛv kufemuɣu kɛ pa caala tɛtv tɔɣɔnaya kɛ tɔɣɔv, na potopotona mpa pa taa kukusvɔm fɛi tɔ. ɪlənə pā wɔ tɔɣɔnaya pɛɛ na pā salɪ tɔtɔ. ¹² Kuyəŋkuyə manna yela hotuɣu pa ta tasa-ɪ nav. Pə kpaxav waatv un tɔɣɔ ɪsɛyɛli nyɔ́ma svv tɛtv tɔɣɔnaya kɛ tɔɣɔv.

Tacaa yoolaa nyuvv tv

¹³ Kuyaku nakulɪ Yosuwee wɛ Yeliko cɔlɔ, na ɪ kɔsi ɪsɛ, ɪlɛ ɪ ná apalv nɔɣɔlvɔvɔle na ɪ niŋ taa kɛ layatɛ. Mɔ́pɔ́yɔ́ ɪ pola ɪ kin na ɪ pɔɔsi-ɪ sɪ: N kɛ tá nyəŋ yaa tá kolontv? ¹⁴ Mpuvɔle apalv un ɪ nɔɣɔ tɛkpav sɪ: Aai, ma kɛ Tacaa yoolaa nyuvv tv kɛ, nɔɔnɔɔ kɛ ma kɔma.

Tənayale Yosuwee hota ɪ tɛɛ, na ɪ sɛɛ-ɪ na ɪ pɔɔsi-ɪ sɪ: Na wentiyile n kɔmnaa?

¹⁵ Kɛɛna Tacaa yoolaa nyuvv tv tɔ Yosuwee sɪ: Wɔɣɔsi nyá ntəŋkpala. Mpi tɔ, timpi taa n səŋa mpv tɔ, pə wɛ katɛ kɛ.

ɪlənə Yosuwee la mpv.

6

ɪsɛyɛli nyɔ́ma ɪɛkvɔv kɛ Yeliko ɪcatɛ

¹ Yeliko nyɔ́ma ka təkə pa ɪcatɛ kɛ na pā kaləsi ɪsɛyɛli nyɔ́ma tɔɔ. Nɔɣɔlv ɪ svvki, pácɔ nɔɣɔlv ɪ lukɪ. ² Mɔ́pɔ́yɔ́ Tacaa heela Yosuwee sɪ: Ma tɔyɪ ɪcatɛ tənɛ tɔ wulav na tɔ yoolaa apalaa tənayə nyá niŋ taa. ³ Mpɔv tɔ, yoolaa mɛ, ɪ tɔ na ɪ cɔɔna ɪcatɛ ntɛyɛ tɔm kulɔm. ɪlənə ɪ lakɪ mɔ́pɔ́yɔ́ paa kuyaku ŋku. Halənə kuyɛɛŋ naatoso tɛcu. ⁴ Kɔtɔlaa naatosompɔɣɔlayə ká tɛɛ ɪsɔ atakaa səyallaa nɔɣɔ tɔɔ. Na paa wei na ɪ tutuɣu. Pə takɪ kuyaku naatosompɔɣɔlayə nyəŋku wule, ɪlənə ɪ cɔɔ ɪcatɛ kɛ tɔm naatosompɔɣɔlayə. Na kɔtɔlaa náá tɔɣna pa tutuɣu hɔlvɔv. ⁵ Pə kɔma na ɪ nɪ tutuɣu wiiwa na ɪ cuyusi, ɪlɛ yɔlaa tənə kpɛntɪ na pā yaya apalukakiisasi na ɪcatɛ kolunə ti. ɪlənə paa ɪsɛyɛli tv wei ɪ tii pa tɔɔ kɛ kpakpaa.

⁶ Mpuvɔle Yosuwee kota kɔtɔlaa na ɪ heeli-wɛ sɪ: ɪ kpaya ɪsɔ atakaa na mə taa yɔlaa naatosompɔɣɔlayə náá tɔkɪ paa wei na ɪ tutuɣu na ɪ tɛɛ nɔɣɔ.

⁷ ɪlənə Yosuwee heeli samaa sɪ: ɪ tɔ na ɪ cɔɔ ɪcatɛ. Na yoou wontu tɔkɔlaa kɛ ɪsɔ atakaa nɔɣɔ tɔɔ.

⁸ Yosuwee tɛma yɔlaa kɛ mɔ́pɔ́yɔ́ heeluɣu, ɪlənə kɔtɔlaa naatosompɔɣɔlayə un ɪ naali tɔntɛ, na pā hɔlvɔv pa tutuɣu. Na ɪsɔ atakaa kɛ pa waali. ⁹ ɪlənə yoou wontu tɔkɔlaa kɛ tutuɣu hullaa nɔɣɔ tɔɔ. Na waali nyɔ́ma tənəyɪ ɪsɔ atakaa na pə hanə mpv. ¹⁰ ɪlənə Yosuwee heeli samaa sɪ: ɪ taa kiisi, pácɔ mə taa nɔɣɔlv nɔɣɔ taa ɪ taa lu paa fəŋ mayamaya. Halənə kuyəŋku maa heeli-mɛ sɪ ɪ kiisi tɔ. ¹¹ Mə na ɪsɔ atakaa ɪ ká cɔɔ

ıcatε ke tām kulom. ılena í mǎlı tesikile na
í hǎntı.

İSEYELİ PAASENLAA TOM TAKƏLAYA

Kutulətv

Takəlaya kanə ka taa kə tə naaki isəna İseyeli nyəma yela İso kə Kanaaŋ tetv taa tō. Pa nəyo tōo tu Yosuwee səpa. İle pa feina paasənlo. Paa wei i lakaya isəna i caaki təyo. Ama waatu wei pa nuki pa isayatu səŋ ilena pá kəsəna İso tōo na pá wii. İso naaki pa pətətəle, ilena i ləsəyi paasənlaa na pá waasəyi-wə.

İsəna pa fəya Paasənlaa takəlaya tō:

İseyeli nyəma suu ke Kanaaŋ na
Yosuwee səm, titite 1:1-2:10

İseyeli paasənlaa, titite 2:11-16:31

İseyeli nyəma liyituyv, titite 17-21

İseyeli nyəma cayav ke Kanaaŋ tetv taa

¹ Yosuwee səm waali kə İseyeli nyəma pəosa Tacaa sı pa nyəŋ pa kpeka taa nte tu yoonna Kanaaŋ nyəma ke kancaalaya tō.

² Ntəna Tacaa sı: Yuta nyənte kə. Mpi tō, pele pa niŋ taa kə ma tu tetv.

³ Mpuvle Yuta kpekəle nyəma tōma Simiyəŋ kpekəle nyəma sı: İ kəo na i sənə-tu na tə yoonna Kanaaŋ nyəma na tə ləeki tetv nti Tacaa kə ha-tv tō. Ye tə tema tənə, ile taa kəo na tə sənə-mə na tə ləeki mə nyəntv.

Mpuvle Simiyəŋ nyəma polaa na pá səosi Yuta nyəma tōo, ⁴ na pá tēe yoo. İlena Tacaa tu Kanaaŋ nyəma na Peliisi nyəma ke pa niŋ taa, na pá kú yəlaa iyisi naanwə (10000) kə Peseke icatē taa. ⁵ Mpuvle pa mayana wulav Atoni-Peseke ke Peseke icatē taa, na pá yoonə-i. İsəna pa kələnə Kanaaŋ nyəma na Peliisi nyəma təyole. ⁶ İlena wulav se na pá təyən-i na pá kpa-i na pá seti i apaləmpee na i apalənəmpee. ⁷ Mpuvle wulav inı i tōma sı: Ma mayaməya maa seta yəlaa nutos na naanwə apaləmpee na pa apalənəmpee ke mpuvle, na má tōki na cəxəlası hotiyi na pá caləsəyi. Mpi maa lapa təyo pə fəlayi-m.

İlena pá pona Atoni-Peseke ke Yosalem na i cəŋ na i sı tənə.

⁸ Mpuvle Yuta nyəma yoonə Yosalem nyəma, na pá ku-wə na pá sə icatē ke kəko na pá ləeki-tē. ⁹ Pə waali kə pa polaa na pá

yoonə Kanaaŋ nyəma mpa paa wə pulası taa, na ilim mpətəŋ tōo kə tətəkəle taa tō.

¹⁰ İlena pá polo na pá yoonə Kanaaŋ nyəma mpa pa wə Hepələŋ timpi pa yaakaya sı Alapa tē tō. Na pá ku Sesayi nyəma, na Ahimaŋ nyəma, na Taləmayi nyəma.

¹¹ Pa tema tənə, ilena pá polo pá yoonə Tepii timpi pa yaakaya sı Kiliyatı-Sefee tō pə nyəma. ¹² Mpuvle Kalepv tōma sı: Ye wei i yoonə Kiliyatı-Sefee nyəma na i kəli-wə maa ha-i ma pəelə Akəsa na i la alv.

¹³ Tənayəle Kalepv neu tənəyü nyəŋ Kenası pəyalv wei pa yaa sı Otiniyee tō, i yoonə icatē ntē tə nyəma na Kalepv ha-i i pəelə Akəsa na i la alv. ¹⁴ Akəsa saawa, ilena i tō i paalv sı: Maa sələmı ma caa kə tetv natəli. Alv inı i tiina i kpaŋaya tōo, ilena i caa pəosi-i sı: Alaafəya kəle? ¹⁵ Mpuvle alv nəyo təkpaıv sı: Hai, la-m kupantv na nı ha-m hila. Mpi tō, tetv nti n ha-m mpuvle ilim mpətəŋ tōo tō tə fəi lvm.

İlena i caa Kalepv naa ha-i hila wena a wə pə tēe tō, na isətaı nyənə.

¹⁶ Mpuvle Moisi yəti lələyü nyəma Keni nyəma na Yuta nyəma pa luwa Yeliko, na pá polo pá cəya Yuta Alaati ilim mpətəŋ tōo kə wulaya tetv taa kə Amaleke nyəma tetv taa.

¹⁷ Mpuvle Yuta nyəma, na Simiyəŋ nyəma pa polaa na pá yoonə Kanaaŋ nyəma mpa pa wə Sefati tō na pá təyo pa tetv, na pá yəki icatē tənəŋnaŋ. Na pá ha-tē sı Hooma. Ncaale ke pa yaa mpv na pa tē taa. ¹⁸ Pəle pə waali kə Yuta nyəma mpe pa tasa Kasa, na Asəkələŋ, na İkoləŋ acaləe ke ləekuyv, na pá kpənna wena a cəənə-yē tō. ¹⁹ Tacaa ka wə pa waali kə halənə pá ləeki pulası tetv tənə. Ama tetv lhəntav taa nyəma ke pa ta pəsi. Mpi tō, pele paa wena yoo kəkənə nyəxətv nyəma kə. ²⁰ İlena pá ha Kalepv ke Hepələŋ icatē, İsu Moisi ka yəyətuyv tō. Mpi tō, inı i təyənna Anaki lələyü nyəma tooso wei i ka wə tənə tō. ²¹ Pencaməe nyəma ta pəsi na pá təyənı Yəpusi nyəma mpa paa wə Yosalem tō, pá na-wə pa wenna mpv.

²²⁻²³ Mpuvle İfəlayim kpekəle na Manasee nyənte pa polaa na pá yoonə Petəeli timpi pa yaakaya Lusi tō, na Tacaa sənə-wə. Fəŋlaa ke paa caalənə tiluyv ke Petəeli taa. ²⁴ Pəle pa talaa na pá sulina apalv nəxəlv, ilena pá tōmı-i sı: Hvlı-tuyv timpi tōo icatē koloosi topilinaa tō, tu nyi nyə tōo.

²⁵ Μπούγυ απάλυ υνι ι हुला-वेये तसुवले.
 ॥ना पा सुव ना पा कु ॥कते यला तना. Ama
 पा यला अपल्य उनι ना ι तयया न्यीमा तना.
²⁶ Pə waali kə apaly un ι pola Hiti nyīma tetu
 ता, ना ι ॥मा कते ना ι या-ते si Lusi, ना पा
 याकि-तेये म्पूय्य हलना साना.

²⁷Manasee nyáma ná tá pəsi na pá tɔyɔni
Pɛti-Seyan nyáma, na Taanaki nyáma, na
Tɔɔ nyáma, na Ipeleyam nyáma, na Mek-
ito nyáma, na pə acalɛ wɛna a cɔɔna-yɛ
tɔ. Kanaan nyáma ka wɛ tənaya tam ké.

²⁸ Paa na waatu wei lɛɣɛli nyɛma kɔma na
pá yoo tɔŋ kɛ teu tɔ pa ta pɛsi na pá lɛki pa
koloosi acaleɛ. Ye pə taya sɛkpɛna paasi.

²⁹ Ifəlayim nyéma ná tá pəsi na pá tɔɔɔni
Kanaaɲ nyéma mpa pa wɛ Kesɛɛ tɔ, pa na-
wɛ pa wenna.

³⁰ Sapuləŋ nyéma ná tá pəsi na pá təyoni
Kanaaŋ nyéma mpa pa we Kitələn na
Nahalalı tɔ. Ama təma ké pa tu-we na pá
na-we pa we mpv.

³¹ Ἀσὲ νυῆμα ná tá pəsi na pá tøyoni Ako
nyῆma, na Sitṓṇ nyῆma, na Alapv nyῆma,
na Akəsiṛi nyῆma, na Helapa nyῆma, na
Afiki nyῆma, na Lehopi nyῆma. ³² Pə tōw ké
pá na Kanaaṇ nyῆma pa caya pele pa tetu
taq.

³³ Nefətəli nyéma ta pəsi na pá tøyöni
Kanaar nyéma mpa pa we Peti-Semesi na
Peti-Anatı tō. Ama tēma ke pa tū-we na pá
na-we pá wēē.

³⁴ Μπόβυ Amolii nyéma tɔɔna Taɲ nyéma, na pá kpa pulasi taa. Pa ta ye-le-we na pá çaɣa tetu iħantav taa. ³⁵ Ilena Amolii nyéma saali Haa-Helesi puɣu taa na Ayalɔɲ na Saaləpim. Ama waali waali ké Ifalayim nyéma, na Manasee nyéma ħmakəla-we na pá tu-weɣe təma. ³⁶ Itəm nyéma tetu toɲa fayana Pəcesi tontɔɲle təɔ ké Sela na ilim telule təɔ.

2

Tacaa kaləχəna ɪ yəlaa

¹ Ἰμρόγυ kuyaku nakoli Tacaa isōtaa tillu luna Kilikaa, na í polo timpi pa yaa si Pokim tō. Na í tō lseyeli nyāma si: Ma ləsa-meyə Icipiti na má pona-meyə tetu nti tē taa maa heela mā caanaa na tuunav si maa ha-mē tō. Halí má yōyoti na má su si ma kaa yoki má na me ta nōyo peelyuvy. ² Na ma heela-me si mā na tetu tēne tē nyāma í taa peeli nōyo nakeli. Pə wēē ké sí í yoki pa tuŋ. Paa na mpv tō, í tá nu ma tōm. tle pepe

tə́ kə́ í lapa mpv? ³Pə́ mayamaya pə́ tə́
kə́ ma heeliyi-mé tə́foo sɪ́ ma kaa tə́ɣɔ́nɣɪ́
tə́tv tənə́ tə́ yə́laa na mu tə́ɣɣɪ́. Ama mə́
na-wé í ká wɛ́ɛna mpv, na pa tuɣ pə́sɪ-mɛ́ɣɛ
katə́sɪ.

⁴Waatu wei Tacaa isōtaa tillu tema tōm ntəxi yəyətəy, ilena ləxəli nyəma tūli nōōsi na pā wiiki. ⁵Pə tō kē pa ha lonte ntey hətə si Pokim. Wiilaa tēy pa yaa mpə na pa te taa. Mpóyó pa lapa Tacaa kē kōtasi.

Yosuwee sām

⁶ Waatu wei Yosuwee taa sata to, ἡρώδης
 1 yela lseyeli nyéma ke Sikem, ilena paa
 wei í malí 1 tetu nti 1 hikaa to tá taa.
⁷ Lseyeli nyéma lapa Tacaa támle ké, haléna
 Yosuwee sám. Na pá seesi isale ke mpw,
 na nyuwu nyéma mpa pa nana pa isapále
 ke támá sósóona wena Tacaa lapa-we to,
 péle pa polo pa sí toto. ⁸ Tacaa támle tu
 Yosuwee pusi yosa nunwva na naanwva
 (110) ilena í sí. ⁹ Iléna pá pimi-1 tetu nti pa
 ha-1 to, tá taa ké Timnatí-Helesi ke Ifálayim
 pulasi taa ké Kaasi puwu taa ké ilim ntóowu
 to. ¹⁰ ἡρώδης Yosuwee pǎle nyéma tána
 sǎpa toto. Ama kufalan yǎlaa ná táú cekéna
 Tacaa, na támá sósóona wena 1 ka lapa
 lseyeli nyéma to.

lseyeli nyáma lɔwa lɔ sɛɛu

¹¹ M'póyó lseɣɛli nyóma lapa mpi pə ta maɣa Tacaa tɔ. Pa laakaya tuɲ wei pa yaa sɪ Paalənaa tɔɣo. ¹² Pa lowa pa caanaa lɔ Tacaa wei ɪ ləsa-wɛɣe Icipiti tɔ. Ulenə pa laakali məli piitimnaa mpa pa heku pa we mpu tɔ pa tuɲ tɔ, na pə luɲɪɣi-ɪ. Tənaɣa pa kusəna Tacaa pááná. ¹³ Pa lɔ-ɪ ké na pə laaki tuɲ apalu nyəɲ wei pa yaaki sɪ Paalənaa tɔ, na alɪ nyəɲ wei pa yaa sɪ Asətətənaa tɔ. ¹⁴ M'póyó Tacaa taa huuna lseɣɛli nyóma, na ɪ ye-le-we na lɛkələa lɛki pa nyəm təna. Na ɪ tu-wɛɣe pa kolon-tunaa niɲ taa na pə kəli-we. ¹⁵ Paa waatu wei ké pa sula yooɪ Tacaa yeki ké na pele pə tɔɣoni-we. Isu ɪ ka tɛm-wɛɣe heeluyɪ na tuunav tɔ. Tənaɣale pa lanɣ wakələa tətɔɣtɔɣ. ¹⁶ Kena Tacaa náa kpaaki pa taa ké paasənlaa sɪ pele pə waasi-wɛɣe lɛkələa mpe pa niɲ taa. ¹⁷ Ama lseɣɛli nyóma kisa peleye munav na pə laaki tuɲ na pə luɲɪɣi-ɪ. Tənaɣa pa yelina pa caanaa mpa pa tənaya lɔ kusəsutɔ tɔ pa mpaav ke lɔɲ, na pə kisi-wɛɣe kɛɛnav. ¹⁸ Paa waatu wei ké

Tacaa kpa-weye paasēnlā, ɪ we pɔntu un ɪ waali ké na í yaki-weye pa kolontunaa niŋ taa, halēna ɪ sām. Pəpɔtu fɛi lɛlɛŋ, yɛ pə kɔma na pa ŋmakəllaa nyəŋsəyɪ pa ɪsɛ na pá saləmɛyɪ, pa pətɔtələ kpaaki Tacaa ké. ¹⁹ Ama pə kɔŋ na paasēnlā sɪ, ɪlɛna pá taɣani ɪsəɣatv taa ké mɛlvɔv, na pá kəli pa caanaa. Na pá laaki tuŋ na pa luŋiyi-ɪ. Na pá tɔka tam ké pa kanjante, na pa yaasi ɪsəɣav.

Tacaa maɣasəyɪ ɪsɛyɛli nyəma sɪ ɪ naa pa waali

²⁰ Ḿpóyó kuyaku nakvli Tacaa taa huuna ɪsɛyɛli nyəma na í tó sɪ: Yəlaa panɛ pa yoka ma nəyɔ ŋka ma na pa caanaa tu pɛɛlaa tɔ, na pá kisi-m nunaɪ. ²¹ Mpu tɔ, ma kaa tɔyɔni piitimnaa mpa Yosuwɛ taa tɛ tɔyɔnvɔv na pəcɔ í saki tɔ, pa taa kvlɔm. ²² Piitimnaa mpeɣɛ maa nana ɪsɛyɛli nyəma waali sɪ paa nuna-m na pá tɔŋ ma luɣv nyəntu ɪsɪ pa caanaa lapv tɔ yaa ɪsəna.

²³ Ḿpóyó Tacaa yela piitimnaa mpa ɪ taa tu Yosuwɛ niŋ taa sɪ í tɔyɔni tɔ na pá hɛɛsɪ. ɪ ta hulina pa tɔyɔnvɔv.

3

¹ Ḿpóyó Tacaa yela piitimnaa mpeɣɛ tɔyɔnvɔv sɪ ɪ maɣasəyɛna ɪsɛyɛli nyəma mpa pa taa nyɪ pá na Kanaaŋ nyəma pa yɔɔŋ təna tɔ. ² Tacaa caakaya ké sɪ mpa un pa taa nyɪ yooɔ kɛ mpv tɔ, pá nyɪ-kv. ³ Piitimnaa mpa pu kaasa tɔyɔnvɔv tɔyɔlɛ Filiisi nyəma acalɛɛ kakpasɪ, na Kanaaŋ nyəma təna, na Sitɔŋ nyəma, na Hifi nyəma mpa pa wɛ Lipaŋ puvv taa ké pə kraɣav Paali-Hɛɛmɔŋ puvv na pá polo Lepo-Hamati tɔ. ⁴ Mpe inəyɪ Tacaa caakaya sɪ ɪ naakəna ɪsɛyɛli nyəma waali sɪ paa tɔki kvsəsuto nti ɪ ka yelaa na Moisi tu pa caanaa tɔ yaa pa kaa tɔki. ⁵ Mpu pə yelina na ɪsɛyɛli nyəma wɛ Kanaaŋ nyəma na Hiti nyəma na Amolii nyəma na Peliisi nyəma na Hifi nyəma na Yɛpusi nyəma pa hɛkv. ⁶ Pɛlɛ pa haakayana-weye pa pɛɛlaa na pá lakɪ alaa, na mpe pá haaki pɛɛɣɛ pa nyəma, na pá laaki pa tuŋ.

ISEYELI PAASENLAA

Otiniiyɛɛ

⁷ Ḿpóyó ɪsɛyɛli nyəma lapa mpi pə ta maɣa Tacaa tɔ. Pa kisa ɪsɔ ké sɛɛv na pá laaki tuŋ wei pa yaaki sɪ Paalənaa na

Aselanaa tɔ. ⁸ Mpuvɔlɛ Tacaa taa huuna-wɛ na í tu-weye Mesopotami wulav Kusaŋ-Lisatayim niŋ taa. Na ɪlɛ ɪ ŋmakəli-weye pusɪ pələfɛi təcu. ⁹ Kɛlɛna pá wiina Tacaa sɪ í ya-wɛ. ɪlɛna ɪlɛ ɪ ləsi Kalɛpv neu tənɔvɔv nyəŋ Kenasi pəyalv Otiniyɛɛ sɪ í waasi-wɛ. ¹⁰ Ḿpóyó Tacaa Feesuyv tii ɪ tɔɔ, na í polo í yooɔna wulav Kusaŋ-Lisatayim na í kəli-ɪ. ¹¹ ɪlɛna ɪsɛyɛli nyəma hɛɛsɪ pusɪ nule təcu. Pə waali ké Otiniyɛɛ səpa.

lhuti

¹² Ḿpóyó ɪsɛyɛli nyəma tasa lapv kɛ mpi pə ta maɣa Tacaa tɔ. Ntɛna ɪlɛ ɪ yɛlɛ na Mowapv wulav ɪkolɔŋ kvlɪ pa tɔɔ. ¹³ ɪ polaa ké na í sɔɔsɪ Amoni nyəma na Amaleke nyəma pa tɔɔ, na pá yooɔna-wɛ na pá lɛɛkɪ Yeliko ɪcatɛ. ¹⁴ Pusɪ pələfɛi hiiu təcu ké Mowapv wulav ŋmakəli-wɛ. ¹⁵ Pa wiina Tacaa, ɪlɛna í kpa Pɛncamɛɛ kpekələ taa tu Kelaa pəyalv mpvɔt lhuti sɪ í waasi-wɛ.

Kɛlɛna ɪsɛyɛli nyəma cɛla lhuti kɛ kvɔɔɔv sɪ í pona Mowapv wulav. ¹⁶ Ntɛna lhuti caa layatɛ nte tɔ wɛ lɔŋ kɛ taa na waali, na tɔ taɣala ɪsɪ mpiiŋ naalɛ tɔ, na í svsɪ-tɛyɛ ɪ tokonaa tɛɛ na ɪ ntɔyɔŋ tɔɔ. ¹⁷ Mpuvɔlɛ ɪ cɛla wulav kɛ ɪ kvɔɔɔv. Apalv un ɪ ka kɛ kuyasvɔl kɛ tɔmam. ¹⁸ ɪ tɛma-ɪ cɛlvɔv kɛ mpv, ɪlɛna í na yəlaa mpa paa kəna kvɔɔɔv ŋkv tɔ pá lu. ¹⁹ Pa kɔma na pá tala pɛɛ wɛna pa sika Kilikaa cɔlɔ na pá laaki tɔ, ɪlɛna lhuti maləna ɪ waali, na í polo wulav kiŋ sɪ: Hai, tá caa, maa wɛna faaciya nakəli sɪ ma naaki-ŋ má na-ŋ tá tike.

ɪlɛna wulav ləsi tɔmlɛ nyəma təna. ²⁰ Atɛ na ɪsɔ naŋ ŋkv kv niyita tɛu tɔ kv taa ké ɪ ka wɛɛ. Ntɛna lhuti kpətəna-ɪ na í tɔmɪ-ɪ sɪ: Tacaa heela-m tɔm sɪ má heeli-ŋ.

Tənaɣalɛ wulav kula ɪ tɔcayalɛ. ²¹ ɪlɛna lhuti kpɛɛ ɪ layatɛ na mpvɔt na í sɔ wulav lotu taa. ²² Na tɛ svv tɔ təna, na pá kpɛŋna kpátúyó, na í yɛlɛ-tɛyɛ mpv na nim waasi tɔ tɔɔ. ²³ ɪ tɛma mpv, ɪlɛna í luna waali tɔɔ, na í tɔki na í kaləsi. ²⁴ ɪ tɛwɛna ɪlɛna tɔmlɛ nyəma polo pa maɣana pə kaləsɔ mpv. ɪlɛna pá tu pa taa sɪ wulav lukɪ ɪ awalɪ ké. ²⁵ Ḿpóyó pa taŋaa na pá ká ɪ fɛi tvlvɔv. ɪlɛna pá polo pá tvli pa maɣamaɣa na pá maɣana pa caa hɛnta atɛ na ɪ səpa. ²⁶ Waatv wei pa taŋa mpv tɔyɔ lhuti sɛwɛ na í tɛɛ pɛɛ tɔyɔkələ, na í polo í ŋmɛli Seyila. ²⁷ ɪ tala ɪfəlayim pɔɔŋ taa, ɪlɛna í yaɣa apalv tutuyv, na í

koti lseyeli nyóma na í tu-weye nõço na pá tii pulasi. ²⁸ Ilena í tó-we si: í tøj ma waali. Mpi tó, Tacaa tu má niñ taa ké má kolontunaa Mowapu nyóma ké.

Ilena pá polo na pá nyala-weye Yaataní tatesæle, nõçolu ta fiti. ²⁹ Kuyanku pa ku Mowapu yoolaa taa yoolaa ke yalaa iyisi naanowa (10000) ké nõçolu ta tui. ³⁰ Pə kpayau waatu uní tøj lseyeli nyóma ģmakala Mowapu nyóma na tetu heesi pusi nunaasa tæcu.

Samkaa

³¹ Anať pəyalu Samkaa lætəna lħuti lonte taa. Uní i kũna Filiisi nyóma ke yalaa nasətosə (600) na nav kpatóyú. Ílé i waasa lseyeli nyóma tətəyó.

4

Tepola na Palaki

¹ ħuti səpa, Ilena lseyeli nyóma tasa lapu ke mpi pə ta maya Tacaa tó. ² Mpyóyú Tacaa tu-weye Kanaañ nyóma wulav Yapeñ wei i təkaya kawulaya ke Hasə tó i niñ taa. I yoo wulav ke pa yaakaya Sisela na í we Halose-Koyim. ³ Yapeñ uní i yoo keekenaa ka we nasənaasa na nunowa (900) ké. Mpyóyú i nyənsa lseyeli nyóma isə ke pusi hiu tæcu. Ilena pəle pá wiina Tacaa si í waasi-we.

⁴ Lapitotí alu Tepola ka kena lso kuyəyotutu teləsulu na í ħuuki lseyeli nyóma ke pa təmnaa ke waatu uní i taa. ⁵ Peteełi na Lama pa heku taa timpi pa yaa si Tepola Paav ke lfəlayim puyv taa tøj alu uní i pukaya na í caki, na í taɣanəyi lseyeli nyóma təmnaa. ⁶ Mpyóyú kuyaku nakuli Tepola uní i tila Apinowam pəyalu Palaki kinj ke Keteesi ke Nefətali tetu taa, na í heeli-i si: lseyeli lso Tacaa təma si ģ ləsi Nefətali na Sapuləñ pə nyóma taa ké apalaa iyisi naanowa (10000) na ģ pona-weye Tapə puyv tó. ⁷ Maa yele na Yapeñ yoolaa wulav Sisela kuu i yoolaa na i keekenaa nyəgətu nyóma na pá lu Kisəñ ləu taa si pa yookina-ğ, Ilena má tu-weye nyá niñ taa.

⁸ Tənaɣale Palaki cəwa Tepola si: Ye ma na-ğ tu pona, ile maa polo. Ama ye n kaa polo, ile maa puki. ⁹ Mpyule Tepola si: Ma na-ğ tu polo yaa. Ama paa n tala timpi nõçolu kaa sa-ğ ké. Mpi tó, alu niñ taa ké Tacaa ká tu Sisela.

Ilena Tepola kulí na í na Palaki pá tæ Keteesi. ¹⁰ Mpyóyú Palaki kpeyela Nefətali na Sapuləñ nyóma, na yalaa iyisi naanowa (10000) tisi si paa təñ-i, na Tepola mayamaya ná polo tótó. ¹¹ Keni tu Hepee ka fayana Keni nyóma ləlaa mpa pa ké Moisi yəti Hoparı pəyalaa tøj. Ilena í polo í siki Saananim tuñ səsəy tæ ké Keteesi kinj.

¹² Mpyóyú Sisela nuwa si Apinowam pəyalu kpawa Tapə puyv tó. ¹³ Ilena í koti i yoolaa nasənaasa na nunowa (900) ké Halose na pá tæ Kisəñ ləu taa. ¹⁴ Ntena Tepola tó Palaki si: Polo pa tó, saña ke Tacaa tui Sisela ke nyá niñ taa, na i mayamaya i ká weena nyá waali.

Mpyóyú Palaki tiíwa Tapə puyv na i waali ké yoolaa iyisi naanowa (10000). ¹⁵ Pa nika yoo, Ilena Tacaa yele na Sisela yoolaa na i keekenaa pá kuu-tə. Haləna Sisela lu i keeke taa, na í se nõche. ¹⁶ Ilena Palaki tu i kolontunaa na pa keekenaa waali, na í tana-weye Halose. Na í heeli pa yoolaa təna pə ta sə paa ləyəu pəyaya.

¹⁷ Mpyóyú Sisela sewa na í polo Keni tu Hepee alu Yaye tæ. Mpi tó, wulav Yapeñ yalaa na Hepee nyóma paa we təma na leleñ ké. ¹⁸ Ilena Yaye lu na í səñ Sisela na í təmi-i si: Ta caa, suv ma tæ cəne, taa nyana pulu.

Sisela suwa Yaye cəkəle taa, Ilena í ħənti na alu uní i waasi i tó ké puyv. ¹⁹ Mpyóyú apalu uní i təma-i si: Lukotu təkam ké, ha-m lumaɣa na má nyə.

Ilena alu cosi naaləm ke huluyv taa na í ha-i na i nyə, na í taɣani-i puyv waasuyv.

²⁰ Mpyule Sisela təma alu uní si: Səñ cəkəle nõnəy, na wei í pəsa-ğ si nõçolu we cəne? Ile n cə si, aai.

²¹ Sisela ka kawayə tətəyotəy, Ilena í too isu i səpa. Mpyóyú Yaye kpayə pəñ cəkəle kanjanaya na kanjanuyv, na í kpatəna-i təhe na í keesana i ləkpəyasaya tó na í ká na í kpəna tetu na Sisela si. ²² Pə waali ké Palaki sewa Sisela waali na í tala Yaye tæ na Yaye lu na í təmi-i si. Kə, maa ħuli-ğ yulu wei n pəkəyi tó.

Palaki suv cəkəle taa, Ilena í mayana i ħənta atə təcəmm, na kpatóyú tuv i ləkpəyasaya taa na í səpa.

²³ Kuyaku ģkuyv lso yelaa na lseyeli nyóma kəli Kanaañ wulav Yapeñ. ²⁴ Mpyóyú

İseylı nyéma kaasa pa təyi teu na təheə
təheə pá kəw pá teəsəna Kanaaŋ wulaŋ ke
kuyu.

5

Tepola pa akaitu kawəyaya

¹ Kuyaku ŋku Tepola na Apinowam
pəyalu Palaki pa kəla Sisela təyo pa mapa
kawəyaya si:

² İseylı nyuyu nyéma pona samaa ke yoo.

İ sa Tacaa.

Samaa yona luyı kulumuyı.

İ sa Tacaa.

³ Awulaa səsaa me, í nu yoo.

Awulumpiya me, mu welisi yoo.

Ma saŋ İseylı İso Tacaa.

⁴ Tacaa luna Seyii puɣu,

ıləna tetu suv seluyu.

İ lu İtəm tetu taa,

ıləna teu náa nu.

⁵ Sinayi puɣu sela səsəm ke Tacaa isəntaa,

pəwŋ selaa təpəŋŋ ke Tacaa isəntaa.

⁶ Anati pəyalu Samkaa pəle taa

yəlaa caasi ya yem kə tetu taa kə.

Yayee pəle taa,

təntaa təŋaya mpaŋ kraı nyəŋ kə.

⁷ İseylı nyéma taa feuna nyuyu tu,

kena Tepola kulı ı naasi taa.

Pa taa feuna aka nəɣəlu

ıləna pa too Tepola kulı.

⁸ Tuŋ ke İseylı nyéma ləsaa

ıləna yoo náa tii təkpili.

Yoolaa tuutuuma me, kpálóyó feı.

Yoolaa samaa me, ŋmantaaya feı.

⁹ İseylı nyuyu nyéma me, ma sama.

Luyı kulumuyı yoolaa me, ma sama.

İ sa Tacaa.

¹⁰ Awulaa səsaa me, í pəsəna laakalı.

Apila me, í pəsəna laakalı.

Konyəntunaa mu pəsəna laakalı.

¹¹ Lum lulaa í sa İso kə ı kupantu təw.

İ sami-ı kupantu nti ı lapa İseylı tə tə təw.

İseylı caya təpamm tə í sami-ı.

¹² Tepola, Tepola kulı na í waasi.

Kulı na í ma kawəyaya.

Apinowam pəyalu Palaki kulı.

Kulı, na í ce İseylı saləkətnaa.

¹³ Kaasəlaa ná kəla akanaa.

Tacaa yelaa na má kəli akanaa.

¹⁴ İfəlayim nyéma pola tətəkəle taa.

Pencamee nyéma pola tətəkəle taa.

Awulaa səsaa luna Makii.

Yoolaa akewenaa ná luna Sapuləŋ.

¹⁵ İsakaa nyuyu nyéma təŋa Tepola na
Palaki.

İsakaa yoolaa səsaa Tepola pa təw,

pa kpenta tənte na pá polo tətəkəle taa.

Pə na pə mpu tə, Luyəŋ nyéma ná paasəna
təmnaa həm kə.

¹⁶ Luyəŋ nyéma paasəna kaləkəŋ wula nuw
suwe?

Pa paasəna təmnaa həm kə.

¹⁷ Katı nyéma ta kəw, pa saala Yaatanı
waalı.

Təŋ nyéma ta kəw, pa saala kpuləŋ taa.

Asee nyéma ta kəw, pa saala təŋku nəyo.

¹⁸ Sapuləŋ nyéma ná tisaa na pá mu səm.

Nefətali nyéma ná tisaa na pá polo təyoole.

¹⁹ Awulaa səsaa lu yoo.

Kanaaŋ awulaa lu yoo.

Pa luwa si pa yookina Tanakı.

Pa yookina Tanakı ke Mekito lum nəyo.

Pa laŋa wontu.

Pa wu liyitee.

²⁰ İstəluŋası mayamaya ná yoowa,

hatoo si mpaŋ taa kə si yona Sisela.

²¹ Kisəŋ ləw təyo kolontunaa.

Ləŋtaa Kisəŋ ləw kpiisa-wə.

Tə kaasi ta ti na tá nyəw təŋ.

²² Selaa tuwa casəle.

Pa kpaɣanəŋ acowa wiina nteye kpakatam
kpakatam.

²³ Tacaa isətaa tillu si pá təŋsi Melosi ıcatə
ke mpuı.

Si pá təŋsi tə yəlaa ke mpuı,

pa ta lu Tacaa yoo.

Pa ta kəw si pa səŋna Tacaa yoolaa taa
yoolaa.

²⁴ Pá kooli Yayee ke kupantu.

Pá kooli Keni tu Hepee alv ke kupantu.

Pá kooli-ı kupantu ke coka taa alaa taa.

²⁵ Sisela sələma Yayee ke lum na íle ı cəle-ı
naaləm.

Tete naaləm ke ı ha-ı kalav taa.

²⁶ Yayee kpaɣa kaŋkanaya na mpəle,

na í co kaŋkanuyı na ŋwaəŋ,

na í ka Sisela nyuyu na í tui púyó.

ı kamaɣa na í yəki nyumpəɣəlaya.

²⁷ Sisela yela ı ti na ı hoti alv tee təmaai.

ı hənta ate təcəmm na í səpa.

²⁸ Sisela too təŋaa na í nyənəɣəna pətote.

Na í nǝǝsǝɣɪ sɪ: Pepe tǝǝ ké
Sisela kǝkǝ ta tala lǝɣ?

²⁹ Alaa lǝmǝǝsǝɣɪ nyǝma ná cǝ-ɪ.

lnɪ ɪ lɛla pa kucǝcɔtɔ nti sɪ:

³⁰ Isǝntǝ yoolaa kuu wontuɣ ké,
na pá talǝɣɪ, inɛɣɛ pǝɛlǝ yaa pǝɛlaa naalɛ.
Sisela kǝ puɣu kupǝɣku yaa pǝǝɣ naalɛ.
Na máa paa puɣu kusǝpuɣu
yaa pǝǝɣ naalɛɣɛ ma luɣu tǝɛ.

³¹ Tacaa kolontunaa í sǝkɪ mpv.
ɪ taapalaa náa teeki kǝkǝ isɪ ilim lukuvu tǝ.
Pǝlɛ pǝ waali lɛɣɛli tǝtɔ hǝɛsa pusi nule
tǝcu.

6

Matiyaɣ nyǝma cǝǝsǝɣɪ lɛɣɛli nyǝma

¹ Mǝpǝɣǝ lɛɣɛli nyǝma tasa lapu kǝ mpi
pǝ ta maɣa Tacaa tǝ. lɛna ilé ɪ tu-
wɛɣɛ Matiyaɣ nyǝma niɣ taa kǝ pusi nule
tǝcu. ² Matiyaɣ nyǝma cǝǝsa-wɛɣɛ sǝsǝm
ké. lɛna lɛɣɛli nyǝma se na pá cǝǝsi
pulasɪ taa, na kukpamǝɣ pǝǝɣ taa. ³ Ye
lɛɣɛli nyǝma í tuuki pa tawa, ɪlɛ Matiyaɣ
nyǝma, na Amaleke nyǝma, na ilim tǝlulɛ
tǝǝ tǝntaa pa kpenti na ⁴ pá watɪ-wɛ, na pá
wakǝlǝɣɪ pa kuhǝlǝm, halǝna pá tala timpɪ
pa yaa sɪ Kasa tǝ. Paa kaasǝɣɪ pulɔ sɪ pǝlɛ
pǝ tǝɣǝ. Na pá kpɛɣna pa tǝla na pá kraaki.
⁵ Pa kǝɣǝɣana pa kalǝkǝɣ na pa cǝka ké.
Pa na pa yooyoonaa paa wɛ pǝɣalɛ kǝ isɪ
kutolɔɣ, pa fɛɪ kaluvu. Pa watǝɣɪ lɛɣɛli
tǝtɔ kǝ na pá wakǝlǝɣɪ-tɪ.

⁶⁻⁷ lɛɣɛli nyǝma tǝɣǝna pa tǝɣɪ teu kǝ
Matiyaɣ nyǝma niɣ taa ké. lɛna pá
wiina Tacaa sɪ í waasi-wɛ. ⁸ Ntɛna Tacaa
kpa-wɛɣɛ lǝǝ kuyǝɣǝtɔtɔ tǝlǝsɔlɔ, na ilé ɪ
heeli-wɛ sɪ: lɛɣɛli lǝǝ Tacaa yǝɣǝtǝa sɪ
ma lǝsǝna-mɛɣɛ ɪcipiti yomle taa. ⁹ Má
waasǝna-mɛɣɛ ɪcipiti nyǝma niɣ taa, na
má tǝɣǝnɪ mpa pa cǝǝɣa-mɛ tǝ, na má
ha-mɛɣɛ pa tǝtɔ. ¹⁰ Halǝna má heeli-mɛ sɪ,
maɣalɛ mǝ lǝǝ Tacaa. ɪlɛ í taa nyana Amolii
nyǝma mpa pa tǝtɔ taa í wɛ isǝntǝ tǝ pa
tuɣ. Ama í ta nuna-m.

Tacaa lǝsa Ketiyǝɣ sɪ í waasi lɛɣɛli
nyǝma

¹¹ Mǝpǝɣǝ Tacaa isǝtǝa tillu kǝma Ofǝla
na í cǝɣa Apiyɛsɛ lɔlɔɣu tɔ Yowasi halǝm
taa kǝ tɣuɣ nakulɪ ku tǝɛ. Na Yowasi
pǝɣalɔ Ketiyǝɣ ɣmɛla lɛsɛɣ tǝnyaaɛlɛ, na í
makɪ tǝɣǝnǝɣa sɪ Matiyaɣ nyǝma í taa na-ɪ.

¹² Tǝnǝɣalɛ isǝtǝa tillu lu ɪ tǝǝ na í tǝmɪ-ɪ sɪ:
Yoolaa taa aka nyǝ, Tacaa wɛ nyǝ waali.

¹³ Kɛlɛna Ketiyǝɣ nǝɣǝ tǝkpav sɪ: Aai, ma
cǝ, ye Tacaa ka wɛ tá waali, pepe tǝǝ ké tǝ
tǝkɪ wahalanaa panɛ? Na lɛɣɛ piti tǝma
nna a tǝm tá caanaa kǝɛsa-tɔ sɪ ɪ lapɔ-
wɛɣɛ waatu wei ɪ lǝsa-wɛɣɛ ɪcipiti tǝ a wɛɛ?
Pǝpǝtɔ fɛɪ lɛlɛɣ, Tacaa lǝ-tɣuɣ, na í tu-tɣuɣ
Matiyaɣ nyǝma niɣ taa.

¹⁴ Mǝpǝɣulɛ Tacaa pǝsǝna Ketiyǝɣ tǝǝ na
í tǝmɪ-ɪ sɪ: Pona toma wɛna n wɛna mpv
tǝ, na n waasi lɛɣɛli nyǝma kǝ Matiyaɣ
nyǝma niɣ taa. Ma maɣamǝɣa ma tiliyina-
ɣ. ¹⁵ Ntɛna Ketiyǝɣ sɪ: Hai, Tacaa, maa
waasi lɛɣɛli nyǝma na ma wɛ? Mpi tǝ, tá
tǝɣǝɣa ta kǝ puluvu Manasɛ lɔlɔɣu nyǝma
taa. Pǝcǝ má tu kǝ pǝɣǝɣa ntǝ.

¹⁶ Mǝpǝɣulɛ Tacaa sɪ: Maa wɛɛ nyǝ waali
ké, na n tǝlǝkɪ Matiyaɣ nyǝma isɪ yulɔ
kulɔm.

¹⁷ lɛna Ketiyǝɣ sɪ: Ye mpv la na má nyɪ
tǝkɛlɛkɛlɛ sɪ Tacaa nyǝ, nyǝ yǝɣǝtǝɣǝnana-
m. ¹⁸ Sǝɣ na má kǝna-ɣ kucǝɔ na pǝcǝ n tǝɛ.
Tacaa sɪ: Polo na n kǝ.

¹⁹ Ketiyǝɣ polaa, lɛna í kǝ pǝfatɛ na í tǝsɪ
na í tu potopotonaa mpa pa taa kukusum
fɛɪ tǝɣǝ sǝsǝm. lɛna í kuuli nantu kǝ tokiya
taa, na yom kǝ nyanǝɣa taa na í pona lǝǝ
isǝtǝa tillu kǝ tɣuɣ sǝsǝɣku ɣku ku tǝɛ.

²⁰ lɛna isǝtǝa tillu tǝmɪ-ɪ sɪ: Polo na n sɪ
nantu na potopotonaa kǝ kukpamuvu kɔnɛ
ku tǝǝ na n pǝ yom.

lɛna Ketiyǝɣ la mpv. ²¹ Mǝpǝɣǝ Tacaa
isǝtǝa tillu tokina nantu na potopotonaa
mpe na ɪ kpátǝɣǝ. lɛna kǝkǝ lu kukpamuvu
taa na kǝ nyǝɣa pǝ tǝna. Na isǝtǝa tillu náa
mukɪ yem. ²² Tǝnǝɣalɛ Ketiyǝɣ cǝkǝnaa sɪ
Tacaa isǝtǝa tillu ké. lɛna í yǝɣa kapuka
sɪ: Hai, ma tǝm tǝma. Ma nawa lǝǝ isǝtǝa
tillu isǝntǝa.

²³ Ama Tacaa ná tǝma-ɪ sɪ: Nyǝ lǝɣlɛ í taa
wakǝlɪ, n kaa sɪ se.

²⁴ Mǝpǝɣulɛ Ketiyǝɣ ɣmawa Tacaa kǝ
kǝtǝɣa tǝlatɛ, na í ha-tɛɣɛ hǝtɛ sɪ Tacaa
hǝɛsǝɣǝna lǝɣa. Kǝtǝɣa tǝlatɛ nté tǝ wɛ
halǝna sǝɣa kǝ Apiyɛsɛ nyǝma ɪcatɛ Ofǝla
taa.

Ketiyǝɣ yǝka tɣuɣ Paali tǝlaalɛ

²⁵ Mǝpǝɣǝ Tacaa heela Ketiyǝɣ kǝ ahoo
anɪ sɪ: Kpa nyǝ caa latǝɛ kufalɔ, na
n tasa naalɛ nyǝɣ wei ɪ wɛna pusi
naatosompǝɣǝlǝɣa tǝ. lɛna n yǝkɪ nyǝ
caa tǝlaalɛ na n kpɛsɪ tesika ɣka pa laaki

tō. ²⁶ Ulena í ġma-m kōtaġa tēlate ke puyv kōne kv nyuyv taa na í kpaġa tesika ġke ka taasi na í lana kōtaġa ġka kōkō lusa ka tēna tō na latēce naale nyēġ.

²⁷ Ulena Ketiyōġ lāsī ī tēmlē nyēma ke naanūwa, na í lā isū Tacaa kēesa-ī tōġo ahoo. Mpi tō, ī nyāġaġana ī caa tēyāġa nyēma na icate yēlaa kē. ²⁸ Pē fema na icate nyēma kulī tanāġ tēē tēhulu, ulena pá maġana pa yōka tuyv na pá kpesī tesika. Na pá lā latēce naale nyēġ ke kōtaġa ġka kōkō lusa ka tēna tōġo kōtaġa tēlate nte pa ġmawa tō tō tō. ²⁹ Mpuvule pa pōosa tēma sī: Awe maġamaġa lapēna mpv?

Icate nyēma cēkēnaa sī Ketiyōġ lapēna mpv. ³⁰ Ulena pá tō ī caa Yowasī sī: Lāsī nyā pēyalv na tē kv-ī. Mpi tō, ī yōka tēlaale, na í kpesī pēcōlō tesika.

³¹ Mpuvule apalv unī ī cōwa mpe unī sī: Mē nyēntv suwēġ tuyv ġkv kv tōm taa? Ye pē capā wei sī ī sēekēna kv tō, isū pūntv sēpa na pācō pē nyaali. Ye kv ke tuyv, kv yoo kv maġamaġa kv yoo. Mpi tō, kv tēlaale ke pa yōkaa.

³² Kuyaku ġkvuyv pa ha Ketiyōġ ke hātē sī: Yelupaali. Pē nyuyv ntē sī: Paali í yoo ī tī yoo. ī tēlaale ke pa yōkaa.

Ketiyōġ pēekēyī lso luyv nyēntv

³³ Mpuvū kuyaku nakulī Matiyāġ nyēma, na Amaleke nyēma, na ilim tēlulē tō tōntaa kotaa, na pá tēsī Yaatanī na pá polo pá pulī Sisileē tētekēle taa. ³⁴ Ulena lso Feesuyv tii Ketiyōġ tō na í yāġa apalv tutuyv sī Apiyēsēē luluyv nyēma í tū ī waali.

³⁵ Na í tili tōtōġo Manasee nyēma kīġ sī apalaa í lu na pá tū ī waali, na í yaa Aseē nyēma, na Sapulōġ nyēma, na Nefētali nyēma, na pa tēna pá sōsī ī tō.

³⁶ Mpuvule Ketiyōġ tōma lso sī: Ye tampana sī nyā tōġ ke maa waasēna lseyēli nyēma isū n ka yōġotuyv tō. ³⁷ Tō, maa pō heu kōġle ke Katāġa taa. Ye cōlōv kpa-tēġe ahoo na atē nāā wulaa, ulē tēnāġa maa nyēna sī nyā tōġ ke maa waasēna lseyēli nyēma.

³⁸ Ulena pá la mpuvū tēitei. Tēv fema tanāġ na Ketiyōġ nyaasī kōġle íntē, ulena lum lu na pá su poosiya. ³⁹ Ntēna í tō lso sī: Hai, yele mā tasa-ġ natālāyī pōosuyv. Taa mv-m na páánā. Ma caa sī nī tasa-m puluyv huluyv ke tōm kulūm. Pēnēntē cōlōv í kpa-tētū tō tike, na kōġle nāā wulaa.

⁴⁰ Ulena lso mv Ketiyōġ nōġo ke ahoo anī na kōġle nāā wulī na cōlōv kpa-tētū tō tike.

7

Ketiyōġ yoolaa ġmunuyv na nunūwa (300) tōm

¹ Mpuvū Ketiyōġ na ī yoolaa pa kulā lōġ ke tanāġ nakulī na pá polo pá pulī Halotī hite nōġo, na Matiyāġ nyēma nāā pulēna ilim ntōġōġ tō kē Molee pulāġa cōlō.

² Ulena Tacaa tō Ketiyōġ sī: Nyā yoolaa kēla tōō, ma kaa tū Matiyāġ nyēma ke nyā nīġ taa, na pá kōō na í sa nyā tī sī nyā tōġ kē n lapēnaa. ³ Mpv tō, heeli-wē sī, sōġōntūnaa í mēli tēyāġa.

Mpuvule yēlaa iyisī hīu na naale (22000) mēlaa, na pá kaasī yēlaa iyisī naanūwa (10000) tike. ⁴ Mpuvū Tacaa tōma Ketiyōġ sī: Nyā yoolaa kēla tōō tōtō. Tiina-wēġe lōōv nōġo, na ma maġamaġa mā tōōsī potaa na cāġalaa.

⁵ Yoolaa tii tēna, ulena Tacaa heeli-ī sī: Faġa mpa paa tī lum na nīġ isū hasī tō, na pa mpa. Na mpa paa luyv akula na pá nyōō tō na pa mpa.

⁶ Mpuvū pa taa yēlaa ġmunuyv na nunūwa (300) tiwa lum isū hasī. Pē kaasa mpa ulena pēle pá luyv akula na pá nyōō. ⁷ Ntēna Tacaa heeli Ketiyōġ sī: Yoolaa ġmunuyv nunūwa wei ī tiwa lum tō mpe pa nīġ taa kē maa tū Matiyāġ nyēma na pá waasī lseyēli nyēma. Pē kaasa mpa tō, paa wei í mēli ī tē.

⁸ Mpuvū Ketiyōġ suwa yēlaa ġmunuyv na nunūwa (300) unī na í mv kpentāā tōġōnasī, na pa tutuuyv na pēle pá mēli tēyāġa.

Na Matiyāġ nyēma nāā sika tētekēle taa kē mpe pa pēteē.

Pē hula lseyēli nyēma sī paa la akanaa

⁹ Mpuvū Tacaa heela Ketiyōġ ke ahoo anī sī: Kulī na í tii Matiyāġ nyēma tesikile taa. Mpi tō, ma tū-wēġe nyā nīġ taa kē.

¹⁰ Ye sōġōntū wē-ġ na tīi, ulē n kpenna nyā tēmlē tū Pula. ¹¹ N ká nū pa kuyōġōtūtū, ulena pá sōsī-ġ apalvū.

Ntēna í na Pula pá cēġ na pá polo pá tala tētāġle kancaalāġa nyēntē. ¹² Na Matiyāġ nyēma, na Amaleke nyēma, na ilim tēlulē tō tōntaa pilina tētekēle tēna isū kutolōġ, na pa yōōyōonaa nāā wē isū lum nōġo kanyōġa, pa fēi kaluyv. ¹³ Ketiyōġ pa tala mpv, ulē nōġōlv kēesēġ ī taapalv ntē tooseē

si: Ma toosaa kele si ma ná potopoto nǝǝlv*fa* na í pilimiŋi tá tesikile na í yoonaa cokǝle na í pǝsi-tǝǝ kǝntǝlasí. ^a

¹⁴ Mǝvǝle í taapalu nǝǝ tǝkpav si: Isǝna lseǝli tv Ketiyǝŋ ká kǝli-tv tǝǝ n na mpv. lǝǝ tǝma í taa kǝ si í tvǝi tá tǝnaya í niŋ taa.

¹⁵ Ketiyǝŋ nu toosee aní a kǝǝǝǝǝǝ, lǝna í hǝntí atǝ na í sǝǝ lǝǝ. lǝna í mǝli í yoolaa kiŋ na í tǝ si: Í nyǝkí na í kǝli. Tacaa tvwa Matiyarŋ nyǝma kǝ mǝ niŋ taa kǝ.

Matiyarŋ nyǝma sewa yem yem

¹⁶ Mǝvǝǝ Ketiyǝŋ faya yoolaa ŋmuvǝvǝ na nunuwa (300) inǝǝi kǝpka tooso, na í cǝla-wǝǝ tutuun na hǝǝǝ si pá pa kahulasí tǝǝ. ¹⁷ lǝna í tǝ-wǝ si: Í nyǝnǝǝna-m yoo. Ye tǝ tala pa tǝsikile na má lapa isǝna mpi lǝ í la mpv. ¹⁸ Ye í nuwa má na ma hǝǝǝlvǝ nyǝma tǝ hula tá tutuun, lǝ mu huli mǝ nyǝŋ tǝtǝ na pǝ cǝǝ na pǝ ta. Na í kǝntí na í yǝǝtǝna nǝǝ sǝǝǝ si: Tacaa na Ketiyǝŋ pa nyǝma ntǝ tá.

¹⁹ Pǝ tapa ahoo heka kǝ waatu wei taŋlaa layasǝǝi tǝma lǝ Ketiyǝŋ na í yoolaa nunuwa (100) kǝpǝle, pa tala kolontunaa tǝsikile tǝnaya tǝǝ kǝle. lǝna pá huli pa tutuun na pá yǝkí pa hǝǝǝ. ²⁰ Mǝvǝǝ kǝpka naale wei pǝ kaasaa tǝ, lǝ í lapa mpv tǝtǝ, na pá tǝkí kahulasí na niŋ mpǝtǝŋ na tutuun kǝ niŋ ntǝǝŋ taa, na pá yǝǝtǝna nǝǝ sǝǝǝ si: Tacaa na Ketiyǝŋ paa tǝǝna.

²¹⁻²² Mǝvǝǝ pa tǝna pa tama kolontunaa tǝsikile na pá sǝŋa pa tǝǝŋlǝnaa kǝ mpv, na pá tǝŋna tutuun huluǝvǝ. lǝna Tacaa lá na acufu svv Matiyarŋ nyǝma yoolaa taa, na pá svv kiisuyǝ, na pá kǝvǝ tǝmaya pa taa pa tike. Mǝvǝǝ pa yawa na pá se na lǝlǝa mǝlǝna Petí-Sita kǝ Seleta tǝǝ. Halǝna pá tala timpi pa yaa sǝ Apǝǝl-Mehola kǝ Tapaa cǝlǝ tǝ.

²³ lǝna pá yaa lseǝli kǝpka lǝnna, Nǝfǝtali nyǝma, na Asǝǝ nyǝma, na Manasǝ nyǝma tǝna na pá tǝǝni Matiyarŋ nyǝma. ²⁴ Mǝvǝǝ Ketiyǝŋ tilaa na pá heeli lǝlayim nyǝma kǝ pǝǝŋ taa si: Í tii lǝŋ na í cǝ Matiyarŋ nyǝma na í taŋ-wǝǝ Yaataní tǝtesǝle halǝna Petí-Pala.

lǝna lǝlayim nyǝma náa la mpv. ²⁵ lǝna pá kpa Matiyarŋ awulaa naale Olǝpí na Sǝpí. Na pá kv Olǝpí kǝ Olǝpí kvkǝmuvǝ tǝǝ, na

pá kv Sǝpí lǝǝǝ Sǝpí tǝnyaasǝle. lǝna pá taŋaní kolontunaa waalı kǝ tvǝv. Mǝvǝǝ pa pona Ketiyǝŋ kǝ awulaa mǝpǝ pa nyǝǝŋ kǝ Yaataní waalı.

8

lǝlayim nyǝma páána mǝvǝ

¹ Mǝvǝǝ lǝlayim nyǝma pǝǝsa Ketiyǝŋ na páána si: Waatu wei n pukaya Matiyarŋ nyǝma yoonav tǝ pǝ lapa isǝna na í ta yaa-tv?

Halǝna pá na-í pá yoo tǝ tǝǝ kǝ sǝsǝm.

² Mǝvǝǝ í pǝǝsa-wǝ si: Pepe taa kǝ má na-mǝ tǝ kǝǝǝǝ? Tvǝv pǝe kancaalaya nyǝna u takí leleŋ kǝ kantǝkaya nyǝna. Pǝ tapǝvǝ ntǝ si: Mpi mu lapa tǝ, pǝ tǝǝ mpi tá lapa tǝ tǝǝǝǝǝ. ³ lǝǝ yǝlǝ na í kv Matiyarŋ awulaa Olǝpí na Sǝpí. Mpǝ tǝ, pepe taa kǝ má na-mǝ tǝ kǝǝǝǝ?

Ketiyǝŋ yǝǝtǝ mpv, lǝna lǝlayim nyǝma páána hǝǝ.

Ketiyǝŋ kǝ Yaataní ilim tǝlule tǝǝ

⁴ Mǝvǝǝ Ketiyǝŋ pa tǝsa Yaataní na pá kawa tǝtǝǝtǝǝ. Paa na mpv na pá taŋaní pa kolontunaa waalı kǝ tvǝv. ⁵ Pa tala Sukǝtí, lǝna Ketiyǝŋ tǝ icatǝ nyǝma si: Í ha ma yoolaa kǝ tǝǝnaya, pǝ nu-wǝǝ. Mpi tǝ, tǝ tǝŋna Matiyarŋ awulaa Sǝpa na Salǝmuna kǝ tǝǝnǝvǝ kǝ.

⁶ Mǝvǝǝ icatǝ nyǝvǝ nyǝma pǝǝsa-í si: Pepe tǝǝ kǝ n caa si tǝ cǝle-ŋ tǝǝnaya na í ta kpata Sǝpa na Salǝmuna? ⁷ Tǝnǝǝle Ketiyǝŋ nǝǝ tǝkpav si: Tacaa í tvwa Sǝpa na Salǝmuna kǝ ma niŋ taa, maa cǝli-mǝ na wǝlaya tǝtv taa sǝwa na sǝsǝnna.

⁸ lǝna pá tǝǝna Pǝnuwǝli, na Ketiyǝŋ sǝlǝmí kǝlvmtv ntǝǝi icatǝ nyǝma, na pǝle pá cǝ-í teitei isǝ Sukǝtí nyǝma. ⁹ Mǝvǝǝ Ketiyǝŋ heela-wǝ si: Ye ma lapa aka na má mǝlǝa, maa yǝkí mǝ icatǝ taa atǝ na isǝ kutuluyǝ sǝsǝv.

¹⁰ Sǝpa na Salǝmuna pa yoolaa paa wǝ Kalǝǝǝ, na pǝ kaasa-wǝǝ iyisi naanuvǝ na kakǝpǝ (15000). Isǝna pǝ kaasa ilim tǝlule tǝntaa tǝǝle. Mpi tǝ, Ketiyǝŋwǝ pa tǝma yǝlǝa iyisi nunuwa na hiu (120000) kǝ kǝvǝ. ¹¹ lǝna lseǝli nyǝma kǝli mǝpǝv ŋku ilim tǝlule tǝntaa tǝŋǝǝi tǝǝ Nǝpa na Yǝpǝwa pǝ ilim tǝlule tǝǝ, na pá kǝli pa kolontunaa. Pǝcǝ pǝle paa nyǝma si

^a 7:13 potopoto nǝǝlv: Potopoto nǝǝlv, pǝle pa tǝ tǝǝnaya pǝe naalı a potopotonaa kǝ pa kǝǝǝǝ cǝǝ.

pa lu-təyi. ¹² İlena Matiyah awulaa Sepa na Saləmunə pə se. Ama İseyeli nyəma təyənə-we na pə kpa-we na kolontunaa kpekəle tənə laŋə pəsi.

¹³ Ketiyəŋ pa luna yooü na pə kpeŋ, İlena pə kpaŋə Helesü ikpakpav mpaav. ¹⁴ Məpəyü i kpa Sukəti ifepu nəyölü na i pəəsü-i, İlena ilé i ħmaa-i ıcate nté tə nyuyü nyəma hələ. Pa we yəlaa nutoso na naanüwa na naatosompəyəlaya. ¹⁵ Pə waalı ké Ketiyəŋ polaa na i mayəna Sukəti nyəma na i tə-we si: İ təəsü nti i ka tuv-m si paa pə nu ma yoolaa i kaa ha-weye təyənəyi si ma ta kpata Sepa na Saləmunə tə. Təv, mpeyelə ma kpa cənə.

¹⁶ İlena i caa wulaya tetü taa səwa na səəsənnaa na i həna Sukəti nyuyü nyəma ħkpaŋə. ¹⁷ İlena i yəki Penuweli ıcate taa ate na isə kutuluğu na i kó yəlaa.

¹⁸ Pə waalı ké Ketiyəŋ pəəsə Sepa na Saləmunə si: Yəlaa mpa pa kuwa Napə tə pa we isənə tə? İlena pə cə si: Pa nəyəsənə-ğ ké. Pa cəyá ké isü wulav piya. ¹⁹ Mpuşyule Ketiyəŋ si: Ma taalünəa ké, ma na-we ta too kulum. Ma tuukina Tacaa si ye i taa kó mpe ün, ma mayamaya ma taa ku-mə tətə.

²⁰ İlena i tə i pəyalü kancaalaya nyəŋ Yetee si: Polo n ku-we.

Ama pəyaya ta pəsi na ká kusı ka laŋate. Mpi tə, kaa kəla kəəsüv, İlena səyöntü we-kə. ²¹ Ntəna Sepa na Saləmunə pə tə Ketiyəŋ si: Ku-tuyü nyá mayamaya, yuləkpasü təmlə ké.

Məpəyü Ketiyəŋ kuwa awulaa mpe pa naale, na i wəyəsü pa yooyoona lauy tē kawulaya wula təlanəa.

Ketiyəŋ səm

²² Məpəyü İseyeli nyəma təma Ketiyəŋ si: Təyö tá təw ké kawulaya, nyá waalı ké nyá piya na pele pa piya. Mpi tə, nyá yapənə-tuyü Matiyah nyəma niŋ taa. ²³ Ntəna Ketiyəŋ si: Aai, pə taya mā yaa ma pəyaya nakəli kaa təyənə mə təw ké kawulaya. Ama Tacaa kəle mə wulav.

²⁴ İle nti ma sələməyi-mə təyölə si paa mə taa wei i ha-m kukuule nte i hika kolontunaa tə tə.

Matiyah nyəma ka ké İsaməyelü nyəma, İle paa wəna kukuwee ké. ²⁵ İlena pə tisi si paa cəle-i na luğu kulumuyü.

Məpəyü Ketiyəŋ pəwa toko na pə pətəyi pa ħkpaŋyapəlası nsəyi pə təw. ²⁶ Na

kukuwee anı á lu isü kiloonaa hiu. Na pəcö pə kaası kacəka kukuwee isü ħkpaŋyapəlası, na tokonaa kuşəema kupa ma mpa Matiyah awulaa suukaya tə, na pa yooyoonaa təlanəa. ²⁷ İlena Ketiyəŋ luv kətəlaa toko wei pa pəəsəyənə Tacaa kə təm tə na i tə wulanəa mpeye i təw, na i si Ofəla ıcate taa. Məpəyü İseyeli nyəma süv toko inəyi laav na i pəsi Ketiyəŋ na i təyaya nyəma kə katəka.

²⁸ Pə kpaŋav waatu ün təyö İseyeli nyəma ħmakəla Matiyah nyəma, pa ta tasa pa təyi hikuyu. İlena tetü həesi pusi nule təcü. Haləna Ketiyəŋ na i səm.

²⁹ Məpəyü Ketiyəŋ məla i tə na i cəyá təna. ³⁰ İ pəyalaa ka we nutoso na naanüwa ké. Mpi tə, i ka wəna alaa pəyalə ké. ³¹ İ alv səkpəlu nyəŋ wei i ka we Sikem tə i lula-i apalupəyaya, pa yaa-kə si Apimeleki. ³² Kpatəlaya kupaŋka kə Ketiyəŋ səpənəa na pə pimi-i i cəwə səwə Apiyesee pəlaav taa kə timpi paa pima i caa Yowası təyö Ofəla ıcate taa.

³³ Ketiyəŋ səpa mpv, İlena İseyeli nyəma təyanı tuŋ laav taa ké məlvüv, na pə laaki pa tuyü ħku pa yaa si Paalı-Poli tə. ³⁴ Pa ta təəsü pa isə wei i yapa-weye kolontunaa mpa pa cənə-we tə pa niŋ taa tə. ³⁵ Paa na Ketiyəŋ ka lupa pa təw ké teu tə, pa taa nəyölü ta təəsü i təyaya nyəma təw.

9

Apimeleki pəsa Sikem wulav

¹ Məpəyü Ketiyəŋ pəyalü Apimeleki polaa i ikpenaa kə Sikem na i tə pə na i too lülvü nyəma təna si, ² pə pəəsü ıcate nyəma si: İ caa si Ketiyəŋ piya nutoso na naanüwa i təyənə mə təw ké kawulaya yaa yulv kulum? İle i təəsü si mayəle mə kəyöpu.

³ Ntəna i ikpenaa polo na pə heeli təm ntəyi Sikem ıcate nyuyü nyəma. İlena pele pə tə pa taa si paa sənə i təw. Mpi tə, i ké pa yulv ké. ⁴ İlena pə ləsi pa tuyü ħku pa yaa si Paalı-Peli tə ku kutuluğu taa ké liyitee nyəyətü nutoso na naanüwa na pə ha-i. Anəyi i fəla tetelataa, na mşvntunaa, na pə tə i waalı.

⁵ İlena pə polo i caa tēye Ofəla, na i kó i tēetünəa nutoso na naanüwa ün i tənyaya kəkpaşyüv kulumuyü təw. Pa taa səkpəlu kulum Yotam tike sənə na i ħməli. ⁶ İlena Sikem na yoolaa tə yəlaa təna koti na pə

polo icate tuxu kulalaav tɛɛ, na pá kpaali si Apimeleki pása wulav yoo.

Yotam sɛɛ yəlaa kɛ ɪsɔ

⁷Yotam nu mpv, ɪlena í kpa pɔyɔ Kalisim nyuxu taa na í kiisi si: Sikem nyəma mɛ, ye í caaki si ɪsɔ í nuna-mɛ, ɪlɛ í ke ŋkpaŋŋ.

⁸Kuyaku nakulayi tunj tɔwa si ɪ kpaaki wulav. ɪlena í tɔ tuxu ŋku pa yaa si Olifi tɔ si: Tu kpa-ŋ tá wulav. ⁹Tənaɣalɛ Olifi tɔma ɪ taapalaa si: Ma yeki nim mɔlɔyɔ ntɛ na ɪsɔ na yəlaa pa laŋa hɛɛna-m ɪlena má kuxi ma ti si ma tɔki tunj tɔɔ kɛ kawulaya na? ¹⁰Mpɔyɔlɛ tunj yaa ŋku pa yaa si fiki tɔ si: Kɔɔ na tá kpa-ŋ tá wulav. ¹¹Tənaɣalɛ fiki si: Ma yeki ma pee leleŋ nyəna anəyi lɔlɔyɔ ntɛna má kuyɔ ma ti si ma tɔki tunj tɔɔ kɛ kawulaya na? ¹²ɪlena í yaa tuxu ŋku pa yaa si leseŋ tɔ si: Nyaa kɔɔ na tá kpa-ŋ tá wulav. ¹³Ntɛna kulɛ kv cɔ si: Ma yeki sulum puu ntɛ si ɪsɔ na yəlaa pá yɔɔlənə-m, ɪlena má kuyɔ ma təyi yem si ma tɔki tunj tɔɔ kɛ kawulaya na? ¹⁴Pə waali kɛ tunj tənə kpentaa na í mayana sɔwa hotiya na í tɔ-kɛ si: Kɔɔ na tá kpa-ŋ tá wulav. ¹⁵Ntɛna sɔwa hotiya tɔ-wɛ si: Ye tampana si í caa má la mə wulav, í kɔɔ na í cɔɔsi mə tənaya ma isotom taa. Ye pə taya mpv kɔkɔ ká luna ma sɔwa taa, na ká nyaya na ká kpentəna Lipaŋ tunj sɔsɔŋ.

¹⁶Mpɔyɔ Yotam tasaa si: ɪsu mə kpaalɔyɔ si Apimeleki kɛlɛ mə wulav tɔ tampana ntɛ? Ketiyɔŋ lapa-mɛyɛ təma sɔsɔɔna wɛna tɔ í tɔɔsa a tɔɔ na í la í na í tayaɣa nyəma kɛ kupantu na? ¹⁷Ma caa yoo mə yooɔ na í si mə sɛm na í waasi-mɛyɛ Matiyar nyəma niŋ taa. ¹⁸ɪlena saŋa mu lu ɪ nyəma waali, haləna í kú ɪ piya nɪtoso na naanɔwa kɛ kɔkpaɔyɔ kulɔmɔyɔ tɔɔ. ɪlena í kpa Apimeleki kɛ Sikem wulav si ɪlɛ ɪ kɛ mə kɔɣɔpu. Páɔ Ketiyɔŋ yom alɔ nyəŋ pəyaya ntɛ. ¹⁹Ama ye kupantu kɛ ɪ lapa Ketiyɔŋ na í tayaɣa nyəma, ɪlɛ Apimeleki í hɛɛsi mə laŋa na mu hɛɛsi ɪ nyəntɛ. ²⁰Ye pə taya mpv kɔkɔ í luna Apimeleki taa na ká nyaya Sikem na yoolaa tɛ yəlaa, na kɔkɔ lu pele pa kiŋ na ká nyaya Apimeleki.

²¹Yotam tɛma mpv, ɪlena í se ɪ tɛtɔ Apimeleki na í polo í ŋmɛli Peela.

Sikem nyəma kula Apimeleki tɔɔ

²²Apimeleki tɔɣɔ kawulaya kɛ ɪsɛyɛli kɛ pusɪ tooso. ²³Pə waali kɛ ɪsɔ yəlaa na Sikem

nyəma taa kpentəna təma. ɪlena Sikem nyəma kulɪ Apimeleki tɔɔ. ²⁴Pə lapa mɔpɔyɔ si ɪ tɛtɔnaa mpa Sikem nyəma ka sənə-ɪ na pá kv tɔ, pa sɛm í mɛli í na-wɛ pa nyɔɔŋ taa, na pá lɛɛti-ɪ. ²⁵Pa caakaya si pá hiki Apimeleki, ɪlena pá pona yəlaa kɛ pulasi taa na pá papɪ tənə, na mpaav tɔntɔ wei í tɛɛki, ɪlɛ pa lɛɛki ɪ wontu. Mpɔyɔ wulav nu-ti.

²⁶Mpɔyɔ kuyaku nakulɪ ɪpeti pəyalɔ Kaali na ɪ tɛtɔnaa pa pola Sikem, na ɪcate nyəma la-wɛyɛ naani. ²⁷ɪlena pá polo pá kóólí tunj wei pa yaa si leseŋnaa tɔ na pá lá pə sulum na pá nyɔɔ, na pá ŋmaali. Na pá svu pa tuxu kutuluyɔ taa, na pá tɔyɔ na pá nyɔɔ tɔtɔ. ɪlena pá tɔv Apimeleki. ²⁸Haləna Kaali tɔ si mpaɣa Sikem nyəma? Na pepe tɔɔ kɛ tu nyana Apimeleki? Awe nyəma-ɪ? Ntəŋ Ketiyɔŋ pəyalɔ kɛlɛ? Sepuli kɛlɛ ɪcate nyuxu tɔ, ta kaa nuna-ɪ. Mə cɔɔsɔ Hamoo wei ɪ kɛ mə kpekəle nyuxu tɔ tɔyɔ pə wɛɛ si í se. ²⁹Ye maa kəna ɪcate nyuxu tɔ, maa tɔɣɔna Apimeleki kɛ. Apimeleki í tayaŋ ɪ yoolaa na í kəna na ma na-wɛ tɔ yoo.

³⁰ɪcate nyuxu tɔ Sepuli nu Kaali tɔm ntɪ, ɪlena ɪ pááná huɔ. ³¹Na í tili mukaya na í heeli Apimeleki si: Kaali na ɪ tɛtɔnaa pa kama Sikem na pá yooɔyi nyá na ɪcate nyəma. ³²Mpv tɔ, pə wɛɛ si nyá na nyá yəlaa í polo ahoo na í papɪ-ɪ tawa taa. ³³Na cele tanar í tii ɪcate tɔɔ kɛ ɪlim luw waatɔ, na í na ɪ nyəma pá luki nyá tɔɔ, ɪlena n nyɪ sənə n ká lana-wɛ tɔ.

³⁴Mpɔyɔ Apimeleki faɣa ɪ yəlaa kɛ tɔm liyiti na pá polo pá papɪ Sikem ɪcate waali.

³⁵Waatɔ wei Kaali luwa na í səŋ ɪcate nɔnɔyɔ, ɪlena Apimeleki na ɪ yəlaa pá lu təŋmɛllɛ. ³⁶Kaali na-wɛ, ɪlena í heeli Sepuli si: Nyəni, yəlaa watɔyɔ pulaya na pá tiiki yee. Ntɛna Sepuli nɔyɔ təkpaɔ si: Pulaya isotom kɛ n yaa si yəlaa na?

³⁷Kaali ta tisi, ɪlena í tɔ si: Nyəni, yəlaa tiikina na hekv taa pulaya tɔɔ. Na tintiyile lentɛ ná tɛsəyi pee pɔɔsəlaa tuxu kulalaav mpaav.

³⁸ɪlena Sepuli tɔ si: Tasa kpesuyɔ ɪlɛ. Matəŋ n təŋaya cənɛ si: Aweyɛ pa yaa Apimeleki na táá nukəna-ɪ? Tɔɔ, ɪ na ɪ yəlaa mpa n tɔvakaya tɔ pa kəŋna ntɛ. Polo nyá na-ɪ í yoo ɪlɛ.

³⁹Mpɔyɔlɛ Kaali tɛɛwa Sikem nyəma kɛ nɔyɔ na pá na Apimeleki pá naali yooɔ.

⁴⁰Apimeleki svu ɪ tɛɛ, ɪlena ɪni í kuu-tɛ

na pá tv təma waalı, na pá kv yəlaa ke səsəm na pəcə pá takı ıcaté nənəyɔ. ⁴¹ ɭlena Apimeleki polo na í caya Aluma na Sepuli náá təyənı Kaalı na í tɛtɔnnaa sı pá taa məlı Sikem taa.

⁴² Tɛv fema, ɭlena Sikem nyəma tayanı pa tı sı pa puki tawa taa na pá taɣası-təyı Apimeleki. ⁴³ ɭlena í faya ı yoolaa ke kpeka tooso, na pá papı təna. Waatu wei ı ná Sikem nyəma lu ıcaté nənəyɔ, ɭlena í tii pa tɔə ké kpakpaa. ⁴⁴ Ntəna Apimeleki na kpekəle lente pá polo na pá taɣ ıcaté nənəyɔ sı kolontunaa í məlı ıcaté taa, na kpekəle naale nyənte náá nyala yəlaa ke tawa taa, na pá kv-wɛyɛ səsəm. ⁴⁵ Na Apimeleki yoonaa ıcaté ke ɭlim na pə tɛm, na í kv tə yəlaa, na í wakəli-tɛ na í lɛkɪ-tɛ. ɭlena í ɣmusı tə taa ké tɔm.

⁴⁶ Waatu wei Sikem atə na ıso kutuluɣu yəlaa ná mpv, ɭlena pá polo pa təna na pá suv tɣv Paalı-Peli koloŋa kutuluɣu taa. ⁴⁷ ɭlena Apimeleki nu sı pa polaa na pá ɣməli təna. ⁴⁸ Ḿpúyú ı pona ı yoolaa ke Saluməŋ pulaya tɔə, na í kpaya laale na í setı tɣv piliŋa na í həɣəli-ke. ɭlena í heeli-we sı: Í la ısu ma lapv təyɔ ləŋ. ⁴⁹ ɭlena paa wei í setı ı piliŋa na pá tv ı waalı na pá pona taası na pá kaa tɣv kutuluɣu nəyɔ, na pá tv kəkə. ɭsəna Sikem atə na ıso kutuluɣu yəlaa səpa təyɔle. Apalaa na alaa mpa pa səpa təna tɔ pa tala ısu yəlaa iyaya (1000) ke mpv.

Apimeleki səm

⁵⁰ Apimeleki lu təna, ɭlena í polo Tɛpɛɛsı ıcaté na í nyala-tɛ na í lɛkɪ-tɛ. ⁵¹ Tə taa ka wɛ atə na ıso kutuluɣu toŋ nyəŋkv nakvli. ɭlena ıcaté apalaa na alaa na nyuvu nyəma polo na pá suv kv taa na pá təkı nənəyɔ, na pá kpa nyuvu taa na pá caya. ⁵² Ḿpúyú Apimeleki kpətəna kutuluɣu ɣkv kv nənəyɔ sı ı tɣv kəkə. ⁵³ ɭlena alv nəyɔlv ı yaya ı nyuvu taa ké nem na kú tɔli. ⁵⁴ Mpɣvɔle ı tɔma ı yoou wontu təkɔlv sı: Kpɛɛ nyá layatə na ı tɛɛsı-m. Pá taa kəə na pá yəyɔtı sı alv kɔna-m.

ɭlena ifepu ını ɭlé ı sɔ Apimeleki ke layatə na í sí. ⁵⁵ ɭsɛyɛli nyəma nawa sı ı səpa. ɭlena paa wei í məlı ı tɛ.

⁵⁶ ɭsəna ɭsɔ fɛləna Apimeleki ke ısayatv nti ı lapv ı caa, na í kv ı tɛtɔnnaa nutoso na naanwua təyɔle. ⁵⁷ Pəyɛle ɭsɔ yəlaa na

pə fɛli Sikem nyəma ke pa ısayatv ke teitei ısu Yotam ka təŋsɣv-wɛyɛ mpusi tɔ.

10

ɭsɛyɛli nyəma paasənlaa lɛlaa: Tola na Yayii

¹ Apimeleki səpa, ɭlena ɭsakaa kpekəle taa tv Puwa pəyalv Tola náá kvli. Toto saalı keke. Tola ını ı waasəna ɭsɛyɛli nyəma. Samii ıcaté taa ké ı ka wɛ ɭfəlayim pəŋŋ nyəŋŋ taa. ² Pusi hiu na tooso təcu ké Tola paasəna-wɛ. 1 səpa, ɭlena pá pimi-ı Samii ıcaté taa.

³ Ḿpúyú Kalaatı tv Yayii ná lɛta Tola lonte na í paasəna ɭsɛyɛli nyəma ke pusi hiu na naale. ⁴ ı pəyalaa ka wɛ yɔlv nyəŋŋ hiu na naanwua ké. Paa wei na ı kpaŋaya na ı ıcaté ke Kalaatı həyɔlv taa. Halı pa təŋna təna-wɛyɛ yaav sı Yayii acalɛɛ. ⁵ ı səpa ɭlena pá pimi-ı Kaməŋ ıcaté taa.

Amoni nyəma yookina ɭsɛyɛli nyəma

⁶ Ḿpúyú ɭsɛyɛli nyəma tasa lapv ke mpi pə ta maya Tacaa tɔ. Pa suv Paalənaa na Asətətənaa ke laav. Pa laa tətəyɔ Silii nyəma, na Sitəŋ nyəma, na Mowapv nyəma, na Amoni nyəma, na Filiisi nyəma pa tuŋ. Pa ləwa Tacaa ké təkpaata, paa tasəyɪ-ı seu. ⁷ Ntəna Tacaa mv-wɛ na pááná na í tv-wɛyɛ Filiisi nyəma na Amoni nyəma niŋ taa. ⁸ Pə kpaɣav waatu ını təyɔ pa suv ɭsɛyɛli nyəma mpa pa wɛ tɛtv nti tə taa Amolii nyəma ka wɛ Kalaatı ke Yaatanı waalı təyɔ nuɣutuɣu, na pá tɣv-wɛyɛ wahala. ⁹ Halı Amoni nyəma tɛsı Yaatanı na pá yoonaa Yuta nyəma na Pencamɛɛ nyəma na ɭfəlayim nyəma. Ntəna ɭsɛyɛli nyəma laŋle wakəli səsəm. ¹⁰ Ḿpúyú pa wiina Tacaa sı: Ta ɭsɔ, tə wakələna-ŋ ké. Mpi tɔ, tə yela-ŋ na tɔ laakı Paalənaa.

¹¹ ɭlena Tacaa náá pəɛsı-wɛ sı: Waatu wei ıcipiti nyəma, na Amolii nyəma, na Amoni nyəma, na Filiisi nyəma, ¹² na Sitəŋ nyəma, na Amaleke nyəma, na Mawəŋ nyəma, pa tv-mɛyɛ wahala na í wiina-m tɔ, ma ta waası-mɛ? ¹³ Paa na mpv mə lɔ-m na í laakı tuŋ pə tɔə ké ma kisaa sı maa tasəyɪ-mɛyɛ waasvɣv. ¹⁴ ı polo na í yaa tuŋ wei í ləsaa na í laakı tv, na ɭlé í waası-mɛyɛ mə laŋwakəlle waatu.

¹⁵ Ḿpúyú ɭsɛyɛli nyəma tasaa sı: Hai, Tacaa, tə wakələna-ŋ ké. Lana-tɣv ısəna n sɔlaa tɔ. Ama waası-tɣv saŋa tətɔ.

¹⁶ Mpuvule pa lōwa pa tuŋ wei paa laakaya tō, na pá mǎli pa lso sɛɛv taa. ɪlena pa wahalanaa tǎm la lso ké pətətǎle.

¹⁷ Mǎpúyó Amoni nyǎma polaa na pá pǔli Kalaatǐ nyǎma hǎyǎlvuɣ taa. Na lseyeli nyǎma náá tǎŋna mǎpúyó lapu ke Misipa. ¹⁸ ɪlena kpeka yǎlaanaa na pa nyuvu nyǎma mpa pa we Kalaatǐ tǔ pá pǔɔsǐ tǎma sɪ: Tá taa awe ká tééná-tuvu nǎyǔ, na í yoonaa Amoni nyǎma? Wei í polaa puntu ká pǔsǐ Kalaatǐ nyǎma nyuvu tv.

11

Yefete pǎsa lseyeli nyǎma nyuvu tv

¹ Yoolaa taa yoolu nǎyǎlv ɪ ka wenna Kalaatǐ, pa yaa-ɪ sɪ Yefete, na ɪ caa sɪ Kalaatǐ, ɪ too ke apalaa tǎna alv. ² ɪ caa un ɪ alv lǎlv ka lǔla-ɪ apaluvɪya tǔtǔyǔ. Sǎle sɪ kǔma na sí lá yǎlaa ɪlena sí tǎyǎni Yefete sɪ: N kaa na ta caa kpancoou. Mpi tǔ, n ké ta caa nyutu taa pǎyaya ké.

³ Mǎpúyó Yefete sewa ɪ newaa mpe na í polo na í caya Tǔpu tǔtv taa. ɪlena yǎlaa mpa pa we isu un tǔ pá koti ɪ kin na í na-we pá luki kuluv.

⁴ Pǎ taŋŋaa, ɪlena Amoni nyǎma kǔɔ na pá yookina lseyeli nyǎma. ⁵ Yooou kǔma na kǔ haŋ ɪlena Kalaatǐ sǎsaa polo Yefete waalı ké Tǔpu tǔtv taa ⁶ sɪ: Kǔɔ na n tǔe-tuvu nǎyǔ na tá polo tǔ yoonaa Amoni nyǎma.

⁷ Tǎnayaǎle Yefete sɪ: Matǔŋ mǎ taa kpana-m na í tǎyǎni-m ma tǔ? ɪlena laŋwakǎlle mayana-me na í kǔŋ ma waalı suwe?

⁸ Ntena sǎsaa sɪ: Tǔ kǔmayǎ sɪ n kǔɔ na n tǔe-tuvu nǎyǔ na tá yoonaa Amoni nyǎma na n lá tá na Kalaatǐ nyǎma tá nyuvu tv.

⁹ Kelena í cǔ-we sɪ: Í mǎlǎna-m sɪ tá yoonaa Amoni nyǎma na Tacaa í tu-weye ma niŋ taa, maa la mǎ nyuvu tv na?

¹⁰ Mpuvule sǎsaa sɪ: Yee, tu la mpv. Tacaa kele tá aseeta tv.

¹¹ Mǎpúyó Yefete tǎŋa Kalaatǐ sǎsaa na yǎlaa kpa-ɪ pa nyuvu tv, na pá tu yoolaa tǎnaya ɪ niŋ taa. ɪlena Yefete lǎli tǔ tǎna nti ɪ na sǎsaa pa yǔyǔtaa na pá su tǔyǔ Tacaa isentaa.

Tǔmnaa mpa Yefete heela Amoni nyǎma tǔ

¹² Mǎpúyó Yefete tilaa na í pǔɔsǐ Amoni wulav sɪ: Ma na-ŋ suwe na n kǔɔ na n yookina ma yǎlaa?

¹³ Ntena ɪlé í cǔ sɪ: lseyeli nyǎma luw Icipiti tǔ pa lǎeka ma tǔtv ke pǎ kpayav Alǎnǔŋ tǔ. Halǎna pá polo Yapoki na Yaatanǐ.

¹⁴ Mǎpúyó Yefete tasa tiluvu na pá heeli Amoni nyǎma wulav sɪ: ¹⁵ Pǎ taya Mowapu nyǎma na Amoni nyǎma tǔtv ke lseyeli nyǎma lǎekaa. ¹⁶ Mpi tǔ, lseyeli nyǎma luw Icipiti tǔ, wulaya tǔtv taa ké pa tǔma, halǎna pá tala Sǎsəncaasǐ Teŋku. Pǎ waalı ké pa mǎlǎna Katǎesi. ¹⁷ Tǎnaya pa tilaa na pá sǎlǎmǐ ɪtǔm wulav sɪ: Ha-tuvu mpaav na tǔ fayana nyá tǔtv taa. Ama ɪlé ɪ kisa. ɪlena pá sǎlǎmǐ Mowapu nyǎma na pele pá kisi mpv tǔtǔ. ɪlena pá saalı Katǎesi. ¹⁸ Pǎle pǎ waalı ké pa kpayav wulaya tǔtv mpaav na pá cǔalı Mowapu na ɪtǔm pa tǔtv na pá lu Mowapu ilim tǎlule tǔɔ. ɪlena pá siki Alǎnǔŋ lǔɔv nǎyǔ tǎna, pa ta suv Mowapu tǔtv taa. Mpi tǔ, pele pa tǔtv tǔŋa ntǔ pǔyǔ ŋke. ¹⁹ ɪlena lseyeli nyǎma tili na pá heeli Amolii wulav Sihoŋ wei ɪ tǔkaya kawulaya ke Hesǎpǔŋ tǔtǔ tǔ sɪ í yele-we na pá fayana ɪ tǔtv taa na pá tǔe timpi pa puki tǔ. ²⁰ Sihoŋ ná tá lá lseyeli ke naani sɪ í yele-we na pá fayana ɪ té. ɪlena í koti ɪ yoolaa na pá yoonaa-we. ²¹ ɪlena lso Tacaa tu-weye lseyeli nyǎma niŋ taa na pele pá kǎli-we na pá lǎeki pa tǔtv tǎnaya hǎyǎlvuɣ ŋku ku taa. ²² Pǎ kpayav Alǎnǔŋ tǔtǔkǎle na pá polo Yapoki lǔɔv tǔ, na pá kǎli ilim tǎlule tǔɔ wulaya tǔtv halǎna pá polo Yaatanǐ. ²³ lseyeli nyǎma lso Tacaa hana ɪ yǎlaa taya nǎyǔ sɪ tá lǎeki Amolii nyǎma tǔtv. ɪlena nyaa caaki sɪ n tǎyǎni-tǎyǐ lǎekuvu na? ²⁴ Tǔtv nti nyá tuvuv Kemǔsǐ ha-ŋ tǔ nyá kisa-tǐ? Mpv tǔtǔyǔ tá wena mpaav sɪ tá tǔyǔ tǔtv nti ta lso Tacaa ha-tv tǔ. ²⁵ Sipǔɔ payalv Palaki wei ɪ ké Mowapu nyǎma wulav sǔsǔ tǔ, ɪlé ɪ wenna tǔŋ. Pǎyele ɪ ta yoonaa lseyeli nyǎma. Na aweye nyaya tǎna. ²⁶ Pusi ŋmunuvu na nunuwa (300) kele lseyeli nyǎma caya Hesǎpǔŋ na Alowee na pǎcǔlo acalǎe taa na acalǎe nna a we Alǎnǔŋ lǔɔv nǎyǔ tǔ a taa. ɪle pepe tǔɔ ké í taa lǎeki-weye tǔtv ntǔyǐ waatu un ɪ taa? ²⁷ Pǎ taya má pǎntǎnana-ŋ. Ama nyá wakǎlǎna na má, halǎna n yookina-m. Tacaa wei ɪ huukǎna yǎlaa ke tǔm tǔ, í huu ta na-me ta tǔm ke saŋa.

²⁸ Paa na mpv Amoni wulav ta yaa Yefete tǔm ntǔyǐ pulv.

Yefete su nǎyǔ

²⁹ Ǿpúyú Tacaa Feesuyú tii Yefete tóo, na í cǔo Kalaatí na Manasee tétu. Pǎ waalı kǎ í pola Misipa kǎ íso kíj kǎ Kalaatí tétu taa, na í tǎe Amoni nyǎma kǎ yoonav. ³⁰ Ǿlena í su Tacaa kǎ nǔyǔ sǐ: Ye n tu Amoni nyǎma kǎ ma níj taa, ³¹ kancaalaya yulu wei í ká lu ma sǎyuy tǔyǔ maa la-ŋ kǔtaya ŋka kǔko nyaya kǎ tǎna tǔ.

³² Ǿpúyú Yefete ŋmaa Amoni nyǎma toŋa na í yoonawǎ na Tacaa tu-wǎye í níj taa.

³³ Ǿlena í kǎli-wǎ na í lǎeki acalǎe hǐu kǎ pǎ kpayav Alowǎe, na pǎ cǔo Mini tǔ. Halǎna Apǎeli-Kǎlanim. Ǿseŋeli nyǎma ku-wǎye sǔsǔm kǎ, Ǿlena pǎ tii tǎfe.

³⁴ Waatu wei Yefete mǎlaya í tǎ Misipa, Ǿlena í pǎelǔ lu í sǎyuy na í makí akilima na í paaki. Ǿ tike kǎ í ka lulaa, í fǎuna apalupiya yaa alupiya lensí tǔtǔ. ³⁵ Ǿ loosa-í, Ǿlena í lǎŋle wakǎli. Halǎna í cǎli í wontu na í tǔ sǐ: Hai, ma pu, n kǔŋna ma nyuyú taa kǎ mpusi na í pǎsǎyí ma laakalı suwe? Ma tǎma ma nǔyǔ suw kǎ Tacaa, pǎ fǎi sǐ maa tuli tapǎŋ.

³⁶ Mpuyule í pǎelǔ cǔwa sǐ: Ye n ka su Tacaa kǎ nǔyǔ, lana-m ísu n ka suw tǔ. Mpi tǔ, Ǿ ná lapa ǐlǎ í nyǎntu na í lǎeti nyǎ kolontunaa Amoni nyǎma na nyǎ nǔyǔ.

³⁷ Ǿlena í sǎlǎmí í cǎa sǐ: Yele na má na ma taapalaa tǎ kpǎ pulaya taa kǎ ísǔtunaa naale na má wii. Mpi tǔ, ma sǎki na má ta saata.

³⁸ Ǿlena Yefete tisi sǐ í polo na í la ísǔtunaa naale. Ǿpúyú í na í taapalaa pa kpa pulası taa na í wii. Mpi tǔ, í sǎki na í ta saata. ³⁹ Ísǔtunaa naale tǎma, Ǿlena í mǎli í cǎa kíj na ǐlǎ í lana-í ísu í ká suw nǔyǔ tǔ, na í sǐ na í ta nyǎnta apalıv. Pǎ kpayav waatu uní tǔyǔ Ǿseŋeli alaa suw wula kǎ ⁴⁰ paa pǎnaya ŋkaya kuyǎeŋ líyiti líyiti kǎ Kalaatí tu Yefete pǎelǔ tǔtǔ.

12

Ǿlǎlayim nyǎma na Yefete pa yooú

¹ Ǿpúyú Ǿlǎlayim nyǎma kulaa na pǎ tǎsi Yaataní na pǎ polo Sǎfǎŋ, na pǎ tǔ Yefete sǐ: Pepe tǔo kǎ n polaa na í yoonaa Amoni nyǎma kǎ nyǎ tike na í tǎ yaa-tu sǐ tǎ tu-ŋ níj? Mpu tǔ, tu sǔ nyǎ tǎyaya kǎ kǔko.

² Ǿlena Yefete cǔ-wǎ sǐ: Amoni nyǎma caakaya náale na má yalaa na yooú kǎ. Halǎna tǎ yaa-mǎ sǐ í kǔo na í sǎna-tu na í kisi. ³ Ǿ kisa mpv, Ǿlena ma sǐ ye sǎm sǎm. Ǿlena má tǎsi toŋa na má yoonaa Amoni

nyǎma na Tacaa tu-wǎye ma níj taa. Tǔo, pepe tǔo kǎ í kǔma-m yoonav kǎ pǎnǎntǎ?

⁴ Ǿlǎlayim nyǎma ka tuw Yefete-wǎye sǐ: Ǿ sewa tá tǎye na í cǔosi Manasee nyǎma kíj. Tǎnayǎle Yefete kpeyela Kalaatí nyǎma na pǎ polo pǎ yoonawǎ na pǎ kǎli-wǎ. ⁵ Ǿlena Kalaatí nyǎma cǔ-wǎye timpí timpí pa tǎsǎyǎna Yaataní tǔ. Ye nǔyǔlu kǔma na í nǔyǎsǎna Ǿlǎlayim tu, Ǿle pa pǔosi-í sǐ: N kǎ Ǿlǎlayim tu kǎ?

Ye í cǔwa sǐ aalı. ⁶ Ǿle pa tǔmí-í sǐ: Mpu tǔ, yǔyǔtí sǐ cipoleti. Ǿlena ǐlǎ í pǎntí sǐ sipoleti. Mpi tǔ, pǎle paa pǎsǎyí hǎte nte tǔ yaav kǎ teitei. Ǿ pǎntǎyí mpv, Ǿlena pǎ ku-í kpakpaa kǎ Yaataní tǎtǎsǎle tǎna. Ǿlǎlayim yǎlaa iyisi nule na naale (42000) sǎpǎna tǎnaya waatu uní.

⁷ Ǿpúyú Yefete paasǎna Ǿseŋeli nyǎma kǎ pusí naatoso. Ǿlena í sǐ na pǎ pimi-í í ıcate kulǔlle Kalaatí taa.

Ǿseŋeli nyuyú nyǎma ǐlǎla: Ǿpǎsǎŋ na ǐlǎŋ na Apǎtǎŋ

⁸ Yefete waalı kǎ Petǎlehem tu Ǿpǎsǎŋ ná paasǎna Ǿseŋeli nyǎma. ⁹ Ǿ lula apalupiya kǎ hǐu na naanwaa na alupiya kǎ hǐu na naanwaa. Ǿpúyú í hawa í pǎelaa kǎ kpeka lenna nyǎma na í cǎa í pǎyalaa kǎ alaa kǎ kpeka lenna nyǎma tǔtǔ. Pusí naatosompǔyǔlaya kǎ í tiika Ǿseŋeli nyǎma.

¹⁰ Pǎ waalı kǎ í sǎpa na pǎ pimi-í Petǎlehem.

¹¹ Ǿpǎsǎŋ waalı kǎ Sapulǔŋ tu ǐlǎŋ ná paasǎna Ǿseŋeli nyǎma kǎ pusí naanwaa. ¹² Ǿ sǎpa, Ǿlena pǎ pimi-í Ayalǔŋ kǎ Sapulǔŋ tǔtǔ taa.

¹³ ǐlǎŋ waalı kǎ Pilatǔŋ tu Hililí pǎyalv Apǎtǎŋ ná paasǎna Ǿseŋeli nyǎma tǔtǔ. ¹⁴ Ǿ lula apalupiya nule na í saalǎnaa kǎ hǐu na naanwaa na pǎ cakí kpayası nutoso na naanwaa. Ǿlena Apǎtǎŋ paasǎna Ǿseŋeli nyǎma kǎ pusí pǎlefeí naanwaa. ¹⁵ Ǿ kǔma na í sǐ, Ǿlena pǎ pimi-í Pilatǔŋ ıcate taa kǎ Ǿlǎlayim hǔyǔluyv taa kǎ Amaleke nyǎma tǔtǔ taa.

13

Samsǎŋ luluyv

¹ Ǿpúyú Ǿseŋeli nyǎma tasa lapv kǎ mpi pǎ ta maya Tacaa tǔ. Pǎ tǔo kǎ ǐlǎ í tu-wǎye Filiisi nyǎma níj taa kǎ pusí nule tǎcu.

² Tǎŋ luluyv taa tu nǔyǔlu í ka wǎnna Sola, na pǎ yaakí-í sǐ Manwaa. Ǿ alv ka kǎ kaalulaya kǎ í fǎi pǎyaya. ³ Ǿpúyú kuyaku

nakul Tacaa isøtaa tillu lu alv un i tōo, na í tōm-i s: Ma nyōma s i kē kaalvlaya, ile n fei pəyaya. Paa na mpv tō, n ká la teu na n luli apalvəyaya. ⁴Mpv tō, pə kpayav pənente tō, taa nyōo sulum yaa kunyōnyōom kukukum napəli. Pəyele taa tōxo mpi lso kisina-me tō. ⁵Mpi tō, n ka la teu na n luli apalvəyaya. Hunvuv kaa kpa ka nyuvv taa. Pə taya pulv, hatoo ka too lotu taa kē ka kē lso nyəhka, na nke kaa caaləna lseyeli nyōma hetuvv ke Filiisi nyōma niŋ taa.

⁶Ulena alv polo na í keesi i paalu s: lso yulv nōyolv i luna nteye ma tōo, i nyənuyv we sōxəntv kē isu lso isøtaa tillu. Ma ta pōosi-i timpi i lunaa tō. Pəcō íle i ta tu heeli-m i hətē. ⁷Hali i heela-m si maa la teu, na má luli apalvəyaya. Ile pə kpayav pənente tō, má taa tasa sulum ke nyōo, yaa kunyōnyōom kukukum napəli. Pəcō má taa tōxo mpi lso kisina-tv tō. Mpi tō, pəyaya nke ka kē lso nyəhka ke hatoo ka too lotu taa kē, haləna ka sēm.

⁸Mpvvule Manuwa sələma Tacaa s: Hai, Tacaa, ma wiina-ŋ si n mələna nyá yulv wei n tila tá kiŋ tō na í seyes-i-tuvv nti nti tu təŋ pəyaya nka un tu luli tō ka tōm taa tō.

⁹Ulena lso mv Manuwa kusələmvtv, na í mələna isøtaa tillu ke alv un i kiŋ, na pə pana i we i tike ke taale, i paalu fei. ¹⁰Ulena i lōxo i təyi i paalv kiŋ na í yaa-i s: Kōo ləŋ, yulv wei un i ka luwa ma tōo kē kuyaku nakulv tō, i tayana məlvuv tōtō.

¹¹Ulena Manuwa təŋ i alv na pá polo yulv un i kiŋ na í tōm-i s: Tete waali nyá yōxətəna na ma te alv na? Ulena íle s: Nn mayə.

¹²Ntəna Manuwa s: Ye pə kōma na pə la mpv, pepe na pepəye tu la pəyaya nke ka tōm taa, na tə yele we?

¹³Keləna Tacaa isøtaa tillu s: Pə wee kē si nyá alv i kii mpi na mpi ma kisina-i tō. ¹⁴Pə fei si i tōyo lesəŋ pulv. Pəcō í taa nyōo sulum yaa kunyōnyōom kukukum napəli. Pəyele í taa tōxo mpi lso kisina-me tō. Í təŋ pə təna mpi ma tv-i mpv tō.

¹⁵⁻¹⁶Manuwa taa cəkəna si Tacaa isøtaa tillu, uləna í tōm-i s: Cayə na té la-ŋ pəfate ke mvulle. Ntəna íle s: Paa ma cayəa ma kaa tōxo tōxənaŋ. Ile ye n sələlaa n la Tacaa ke kətaŋa nka kəkə nyaya ka təna tō.

¹⁷Ulena Manuwa tōm-i s: Heeli-tuvv nyá

hətē, na pə kōma na tōm nti n heela-tv tō tá la, ile tu sa-ŋ.

¹⁸Keləna isøtaa tillu s: Ma hətē we piti kē. Pepe tōo kē n caa tə nyəm?

¹⁹Mpvvū Manuwa kpawa pəfate na i kuhav na í lá Tacaa wei i lakv piti təma tōyo kətaŋa ke kukpamuvv tōo. Í na i alv pa təŋna nyənuyv ke mpv, na ²⁰kəkə náa mvv kətaŋa təlātē, ile pa ná Tacaa isøtaa tillu ntē na í təŋəyi kəkə nke na í kpaaki. Ulena pá hoti atəye pa isəntōo. ²¹Waatu inəyələ Manuwa na i alv pa cəkənaa si Tacaa isøtaa tillu. Ile i ta tasa pa tōo kē luv tōtō. ²²Ntəna Manuwa heeli i alv s: Hei, lso kē tə nawa yoo, isu tə səpa.

²³Mpvvule i alv cə-i s: Ye Tacaa ka caakaya-tuvv kuvv, i taa mv ta kətaŋa nka kəkə nyaya tō na tōxənaŋa nyəhka. Pəyele i taa huli-tuvv pulv na í heeli-tuvv natəli.

²⁴Mpvvū Manuwa alv lula apalvəyaya, na í ha-keye hətē si: Samsəŋ. Pəyaya təŋna piv na Tacaa kooliyi-keye kupantv.

²⁵Mpvvū Tacaa Feesuvv tiiva i tōo kē tōm kancaalaya nyəm ke waatu wei i ka we Təŋ təsikile ke Sola na lso tawəli pa hekv tō.

14

Samsəŋ kookali kancaalaya nyəŋ

¹Mpvvū kuyaku nakulv Samsəŋ pola Timna, na í ná Filiisi pēelō nōyolv na i luvv sūv-i. ²I kpema, uləna í heeli i nyōma ke i tōm s: Ma nawa Filiisi pēelō nōyolvuv Timna, ma caa si í caam-i.

³Mpvvule i nyōma cə-i s: Isu n ta na pēelō ntē nyá piitim nyōma taa na nyá yəlaa taa, na n puki si n caaki Filiisi nyōma mpa pa ta nyi lso tō?

Tənayələ Samsəŋ s: Inu i wenna-m teu. Mu caam-i te.

⁴Ma i nyōma ná tá nyi si Tacaa niŋ we pə taa si pa pəyaya i hikina Filiisi nyōma na təna. Mpi tō, pēle paa nmakəla lseyeli nyōma ke waatu inəyi.

⁵Mpvvū Samsəŋ na i nyōma pa pola Timna, pa kōma na pá tala icate nyōma lesəŋ tuŋ tawa, ile tōxəlaya kvfalaya nyusaa kele na i heli si i naaki. Ulena ká tili i waali. ⁶Mpvvū Tacaa Feesuvv tii Samsəŋ tōo na í kpa-ke, na í cəli təkpu isu pinaya. Pəcō i təŋaya niŋ kpete kē. I ta heeli i nyōma ke mpi i lapa tō. ⁷Ulena í polo na

í na pɛɛlɔ pá lá faaci. Pɛɛlɔ ɪnɪ ɪ ka wɛ-ɪ teu ké. ⁸Pə lapa wɛɛ naale, ɪlɛna Samsəŋ mələɣɪ Timna sɪ ɪ kpakəɣɪ ɪ tən, na í heli sɪ ɪ naaki tɔɣolaya ŋka ɪ ka kuwa tɔ. ɪlɛna í mayana tunj sɛsɛkɪ kɛ tɔɣolaya ŋkɛ ka taa na sɛtasi. ⁹ɪlɛna í cosi sɛtaya kɛ ɪ niŋ taa na í tɔkɪ na í tɛɛkɪ na í katɪ ɪ nyóma na í ha-wɛ na pá tɔɣɔ. Ama ɪ ta heeli-wɛ sɪ tɔɣolaya kusəpaya taa ké ɪ hika tunj ɪnɪ.

Samsəŋ su Filiisi nyóma kɛ ɪsəsule

¹⁰Mpɔ́ɣɔ cɛɛɛ pola pɛɛlɔ tɛ, na Samsəŋ la akpayale acima kɛ tana, ɪsu ifepiya laki tɔ. ¹¹Filiisi nyóma na-ɪ, ɪlɛna pá yaa ifepiya kɛ hiu na naanɔwa sɪ pá na-ɪ pa caki. ¹²Mpɔ́ɣɔlɛ Samsəŋ sɪ: Ma suki-mɛɣɛ ɪsəsule. Yɛ í pəsaa na í kpeɣɛ-tɛɣɛ acima kuyɛɛŋ naatosompɔɣolaya ɪnɛ ɪ taa, maa ha paa wei kɛ toko kucacayanan na acima nyəŋ. ¹³Yɛ pə taya mpɔ́ paa mə taa wei ɪ ka hana maya toko kucacayanan na acima nyəŋ. Ntɛna pɛɛlɔ pá cɔ-ɪ sɪ: Su nyá ɪsəsule na tɛ ɪnɪ.

¹⁴ɪlɛna Samsəŋ sɪ:

Kutɔtɔɣom luna tɔɣolɔ taa.

Na leləŋ nyəm luna toŋ tu taa.

Pepeɣɛɛ?

Haləna kuyɛɛŋ tooso siki ifepiya ta nyanta kucacɔtɔ. ¹⁵Mpɔ́ɣɔ pa tɔma Samsəŋ alɔ kɛ kuyaku liyiti nyəŋkɔ wule sɪ: Puyusi nyá paalɔ na í heeli-tuyɔ kukpekpeɣɛtɔ, tɔfɔ tu sɔ nyá na nyá caa tayaɣa nyóma kɛ kəkɔ. Pə taya í yaa-tuyɔ sɪ í hɔləsəɣɪ-tɔ.

¹⁶Keləna Samsəŋ alɔ polo ɪ kiŋ na wula na í tɔmɪ-ɪ sɪ: Nyá luyɔ ta suv-m. Pácɔ nn tu caaki-m. Pə tɔɔ ké n su ma nyóma kɛ ɪsəsule na í tá heeli-m kukpekpeɣɛtɔ. Mpɔ́ɣɔlɛ Samsəŋ sɪ: Hai, paa ma nyóma mayamaya ma ta heeli pɛɛlɔ, kacayfana nyá na?

¹⁷Mpɔ́ɣɔlɛ alɔ musəna-ɪ na ɪsəlɔm kɛ mpɔ́ɣɔ acima kuyɛɛŋ tana. Pə ɪnɪ-ɪ, ɪlɛna í heeli-ɪ kuyaku naatosompɔɣolaya nyəŋkɔ wule. ɪlɛna alɔ náa tayaɣɪ ɪ tɛ ifepiya kɛ kpakpaa. ¹⁸Mpɔ́ɣɔlɛ ifepiya polaa na pá heeli Samsəŋ kɛ kukpekpeɣɛtɔ na pácɔ ilim tɔ sɪ:

Pepe kəla tunj nim kɛ leləŋ?

Na pepe kəla tɔɣolaya kɛ toŋ?

ɪlɛna ɪ cɔ sɪ:

Yɛ í taa haləna ma alɔ kɛ nav nyəm,

í taa nyɪ kukpekpeɣɛtɔ nti.

¹⁹Tənaɣalɛ Taca Feesuyɔ tii Samsəŋ tɔɔ na í tɛɛ Asəkaləŋ na í kɔ apalaa hiu na

naanɔwa na í wəɣɔsɪ pa tokonaa, na pa acima wontu, na í cɛla mpa pa kpɛɣa ɪsəsule tɔ. ɪlɛna í məli ɪ caa tɛ na pááná. ²⁰Mpɔ́ɣɔlɛ pa ha Samsəŋ alɔ kɛ ifepu wei ɪ səna Samsəŋ kɛ ɪ akpayale taa tɔ.

15

Samsəŋ lɛɛtəɣɪ Filiisi nyóma

¹Pəɛ pə waali ké Samsəŋ pola ɪ alɔ nav kɛ kɔmtɔ waatɔ, na í kpənna-ɪ pəfatɛ. ɪlɛna í tɔ sɪ: Ma suki ma alɔ nan taa. Ama ɪ yəti kisina-ɪ, ²na í tɔ sɪ: Ma huɔwa sɪ nyá taa kpəna-ɪ ké. ɪlɛna má ha-ɪ nyá taapalɔ. ɪlɛ ɪ neu ta kəli-ɪ teu? Kpayɔ ɪlɛɣɛ kəɣɔ lɔntɛ.

³Tənaɣalɛ Samsəŋ pəsənna sɪ: Yɛ ma lɛɛta Filiisi nyóma kɛ ɪsəɣatɔ kɛ pənɛntaa pá taa tɔ sɪ ma caala-wɛ yoo.

LUUTI TOM TAKELAYA

Kutolotu

Iseɣeli nyáma paasənlaa waatu taa ké Luuti tòm lapa. Tə kaləɣi takəlaya taa si Luuti wei un ɪ ka ké piitim ləmɔi tɔ tɔ, ɪ suwɔa lso piitim taa. ɪ lapa lso ké kupantu na ɪ paalu sɔlv piitim nyáma tɔtɔ. ɪ sɔ lɛetəɣi kupantu ké mpa pá lakɪ-təɣi lɛlaa tɔɣɔ. Yaasi un ɪ lapa na Luuti na ɪ paɲ pá caɣana pa tɪ. Tòm tənɛ tɔ hɔlɔɣəna-tɔɣv isəna lso ləsa piitim ləmɔi tɔ na ɪ sɔsɪ-ɪ Yuta piitim nyáma taa tɔ. Halɪ piitim ləmɔi tɔ un ɪ lɔləna na pá lɔlɪ Iseɣeli wulav sɔsɔ Tafiiti na tá Waasɔlv sɔsɔ Yesu Kilisiti. Isəna pa faya Luuti takəlaya tɔ:

Noyomii tuwa ɪ taa si ɪ mələɣi Petələhem, titite 1

Luuti na Poosi pa sulaa, titite 2-3
Poosi həma Luuti ké leelu, titite 4

Ilimeleki na ɪ nyáma pa wahala

¹ Mɔpɔy nyɔɣɔsi anaam nɔɣɔlv ɪ luwa Iseɣeli tɛtɔ taa ké waatu wei Paasənlaa nyənaya yəlaa tɔtɔ. Mpu pə lapəna na Yuta tɛtɔ ɪcatɛ Petələhem apalv nɔɣɔlv na ɪ alv na ɪ pəyalaa naale pa polo Mowapv tɛtɔ taa na pá cɔɔsi tənə. ² Pa yaakaya apalv un si Ilimeleki na ɪ alv si Noyomii, na ɪ pəyalv kancaalaya nyəɲ si Malɔɲ na naale nyəɲ si Kiliyɔɲ. Paa ké ɪfələta lɔlvɔv nyáma ké.

³ Tənaya Noyomii paalv Ilimeleki səpa na pá yele ɪ na ɪ pəyalaa naale. ⁴ Mɔpɔy pɛlɛ pa kpaɣa Mowapv alaa. Pa yaa lɛlv si Opa, na lɛlv si Luuti. Pa caɣa tənə ɪsu pusi naanwɔa. ⁵ ɪlɛna Malɔɲ na Kiliyɔɲ pɛlɛ pa si tɔtɔ, na pá yele Noyomii ké ɪ tike.

Luuti təɲvɔv ké ɪ paɲ

⁶⁻⁷ Mɔpɔy kuyaku nakɔli Noyomii nuwa Mowapv taa si Tacaa paasəna Iseɣeli nyáma na ɪ ha-wɛɣɛ tɔɣənaya. ɪlɛna ɪ kɔli si ɪ kpeɲ. ɪ na ɪ poolaa naale pa tɔ mpaav si pa mələɣəna Yuta tɛtɔ taa. ⁸ Ntəna Noyomii tɔ ɪ poolaa mpe si: Paa wei ɪ kpe ɪ calaya. Tacaa ɪ la-mɛɣɛ kupantv ɪsu mə lapv ma na ma sɔlvnaa tɔ. ⁹ ɪsɔ ɪ ha-mɛɣɛ apalaa na ɪ həɛsi pa tɛɛsi taa.

ɪlɛna Noyomii la-wɛɣɛ pələpa wulee na pɛlɛ pá tɔlv nɔɔsi na pá wii təkpo. ¹⁰ Mɔpɔy

pa tɔma pa paɲ si: Aaɪ yoo, tu təɲɪ-ɲ ké na tɔ polo nyá nyáma tɛ.

¹¹ Tənaya Noyomii cɔwa si: ɪ məli ma pɛɛlaa. Pepe tɔɔ ké ɪ təɲəɣɪ-m? Piya ta kaasi ma taa si ɪ ká saa-si. ¹² Mpu tɔ, ɪ məli. Ma sula piw, ma kaa tasa saav. Na ye ma tu tɛɛləɣi pəɣaya ntəna má kɔtəna apalv ké ahoo anɛ a mayamaya, na má lɔlv apalvpiya, ¹³ ɪlɛ ɪ yele apalaa saav ntɛ na ɪ təɲ mpe un na pá la yəlaa na ɪ saa-wɛ? Aaɪ, ma pɛɛlaa, ma laɲlɛ wakələna-mɛɣɛ. Mpi pə tɔtɔ tɔ Tacaa hɔla-m mɔpələ ké.

¹⁴ ɪlɛna Noyomii poolaa mpe pa tasa nɔɔsi tɔlvɔv tɔtɔ na pá wii sɔsɔm. Mɔpɔy wei pa yaa si Opa tɔ ɪ lapa ɪ paɲ ké pə lapa wulee na ɪ məli kpente. Ama Luuti ná nyəkələna Noyomii.

¹⁵ Tənaya Noyomii tɔma Luuti si: Nyənɪ, nyá taapalv məla ɪ nyáma na ɪ atɛtvnaa pa cɔlɔ, nyaa məli mpu tɔtɔ.

¹⁶ Ntəna Luuti cɔ-ɪ si: Taa caalɪ-m si má yele-ɲ na má məli. Nyá təpote ma təpote, nyá tɛcaɣalɛ ma nyəntɛ, nyá piitim ká wɛɛ ma nyəm, nyá lso ká wɛɛ ma nyəɲ. ¹⁷ Timpi n ka si tɔ tənaya maa si na pá pi-m. Ye ma na-ɲ tə yawa na pá tá kəna səm paasi. Tacaa ɪ lana-m isəna ɪ sɔlɔlaa tɔ.

¹⁸ Noyomii nawa si Luuti sɛɛsa ɪsələ si ɪ ká təɲɪ-ɪ ké ɪ ká təɲɪ-ɪ, ɪlɛna ɪ yele-ɪ caalvɔv.

¹⁹ ɪlɛna pá kpenti na pá tɛɛ Petələhem. Noyomii pa talaa ɪlɛna ɪcatɛ tənə alaa yəpələɣɪ ɪ tɔm si: ɪsu Noyomii kɛlɛ? ²⁰ Ntəna ɪ nɔɣɔ təkpaɲ si: ɪ taa yaa-m Noyomii, ɪ yaa-m Mala. Mpi tɔ, Toma tənə tu wakələ ma laɲlɛ ké sɔsɔm ké. ²¹ Ma tɛɛkaya waatu wei tɔ pə caɣana-m ké. ɪlɛna Tacaa mələɣəna-m ma niɲ kakpasɪ, ɪ laɲlɛ ta həɛna-m. Toma tənə tu mapə-m kɔpátɔɣɔ, ɪlɛ pepe tɔɔ ké ɪ tasəɣɪ-m Noyomii ké yaav?

²² Isəna Noyomii na ɪ poolu Mowapv tɔ Luuti pa mɔlvɔv lapa tɔɣələ. Pa tala Petələhem taa ɪlɛ pa caaləɣi kumtv ntɛ.

2

Luuti caləsɔvɔv ké kumkum

¹ Noyomii paalv yɔlv nɔɣɔlv ɪ ka wenna. Apalv un ɪ svv tɔɲ ké na ɪ wəna nyvɔv. Pa yaakaya-ɪ si: Poosi na ɪ ké Ilimeleki lɔlvɔv tɔ. ² Mɔpɔy kuyaku nakɔli Luuti tɔma Noyomii si: Maa kpa taalɛ na má caləsi kumkum ké kupəɲ nɔɣɔlv ɪ haləm taa. Ntəna ɪ cɔ-ɪ si: Polo, ma pɛɛlɔ.

³ Ilena Luuti kpa taale nataḷi tɔ taa na í tɔŋɔyɪ kontaa na í caləsəyɪ. Sese ile Poosi taale nté.

⁴ Ḿpɔ́yɔ kuyaku ŋku Poosi kpa taale ke kontaa cɔlɔ na í sɛɛ-we sɪ: Tacaa í wɛɛ mə waali. Na pele pá tisi sɪ: Iso í kooli-ŋ kupantu.

⁵ Ḿpɔ́yɔle Poosi pɔɔsa tɔmlɛ tu wei í fɛŋɪyɪ kontaa tɔ tɔ sɪ: Le tu ke asaalu unɛ?

⁶ Kelena tɔmlɛ tu cɔ-ɪ sɪ: Mowapɔ tu ké, í na Noyomii pa kɔmna. ⁷ ɪ sɛləma-tɔyɔ sɪ ɪ tɔŋɔyɪ kontaa na í caləsɪ na í tɔɔsəyɪ lɔɔtu nti nti pə sɔɔwa tɔ. Hatoo tananɔ tɛɛ í kɔm na í lɔŋ tɔ nɔɔnɔ tike nté í hɛesa tɔm kɔlɔm.

⁸ Ilena Poosi tasa Luuti ke layatu sɪ: Taa kuli sɪ nɪ puki nɔyɔlɔ taale taa ke caləsuyɔ. Caya ma tɔmlɛ nyəma alɔnyəma kin cənɛ.

⁹ Nyənəyɪ timpi pa kɔŋ tɔ na nɪ tɔŋ pa waali. Ma heela ma tɔmlɛ nyəma apalɔnyəma sɪ pá taa kayati-ŋ. Ye lukɔtu í kpa-ŋ n polo hɔyaya taa na nɪ nyɔɔ lɔm mpi pá luwa tɔ.

¹⁰ Tənaɔale Luuti hənta Poosi ke ate na í tɔ sɪ: Isənaya pə lapa na nɪ paasəyənə-m na nɪ lakɪ-m kupantu, anɪ maya mɔvɔlɔ?

¹¹ Kelena Poosi cɔ-ɪ sɪ: Pa kɛesa-m pə tənə mpi n lapa nyá paŋ ké nyá paalɔ sɛm waali tɔ. Na isənə n yela nyá caa na nyá too na nyá tɛtu nti tɔ taa pa lɔla-ŋ tɔ, na nɪ polo yələa mpa n taa nyɪ tɔ pa tɛ tɔ. ¹² Isɛyɛli Iso Tacaa wei n kɔma sɪ n tɔyɪ kpɔlɔyɔ tɔ í lɛɛti-ŋ mpi n lapa tɔ tɔcɔwɔ.

¹³ Ilena Luuti cɔ sɪ: Hai, ma cɛ n paasənə-m teu ké. Mpi tɔ, nyá hɛəsənə ma larɔlɛ na nɪ yɔɔtənə-m isɪ n ka nyəma-m. Paa na mpɔ tɔ, ma ta haŋna nyá tɔmlɛ tu nɔyɔlɔ.

¹⁴ Pə kɔma na pə tala tɔyɔv ilena Poosi tɔ Luuti sɪ: Kɔɔ tɔ tɔyɔ. Cɔsiyɪ tɔyɔnaya na nɪ liiki tuusi taa.

Ilena Luuti caya kontaa cɔlɔ, na pá cɔsi-ɪ pee wena pa tɔŋaa tɔ na í tɔyɔ na í haya na pá kaasi na í sɪ. ¹⁵ Ilena í kuli caləsuyɔ, na Poosi heeli ɪ tɔmlɛ nyəma sɪ: Í ye le na Luuti caləsɪ camnaa kila tɔtɔ, í taa tarɪ-ɪ. ¹⁶ Í yeki lɔɔtu lenti na í tɔɔsəyɪ, í taa kalənə-ɪ.

¹⁷ Ḿpɔ́yɔ Luuti caləsə taale nté tɔ taa halənə taanaya. Ilena í má na pee mayana isɪ kiloonaa hɪu na naanɔwa. ¹⁸ Na í kpaya na í kpeena na í hɔlɪ ɪ paŋ. Ilena í ləsɪ tɔyɔnaya ŋka kaa kaasaa tɔ na í cɛle-ɪ tɔtɔ.

¹⁹ Ḿpɔ́yɔ Noyomii pɔɔsa-ɪ sɪ: Leyɛ n caləsə

sarɔ? Awe taale ke n kpawa? Iso í kooli kupantu ke wei unɪ ɪ paasənə-ŋ tɔ.

Ilena Luuti sɪ: Pa yaa-ɪ sɪ Poosi. ²⁰ Ḿpɔ́yɔ Noyomii tɔma sɪ: Ma nyəma sɪ Tacaa lapa weesiŋ nyəma taya kupantu na ta sətəa tɔtɔ. Iso í kooli apalɔ unəyɪ kupantu.

Apalɔ unɪ í ké tá lɔlɔyɔ nyəma taa lelɔ wei ɪ pəsəyɪ na í paasənə-tɔ tɔyɔ.

²¹ Kelena Luuti sɪ: Halɪ apalɔ unɪ ɪ heela-m ké sɪ má tɔŋɔyɪ ɪ tɔmlɛ nyəma na má caləsəyɪ, halənə ɪ kɔmɔ tu na tɛ tem.

²² Ntəna Noyomii sɪ: Pə we teu ma pɛɛlɔ, tɔŋ mpe. Ye nɔyɔlɔ taale taa pa tɔyɔnəyɪ-ŋ ké.

²³ Ḿpɔ́yɔ Luuti saala Poosi tɔmlɛ nyəma kin ke mpɔ na í caləsəyɪ, halənə kɔmɔ tɛ. Na í na ɪ paŋ pá wɛ mpɔ.

3

Noyomii taɔanɔyɔ ke Luuti asasaale

¹ Ḿpɔ́yɔ Noyomii tɔma ɪ poolu sɪ: Ma pɛɛlɔ, ma caa ké sɪ nɪ hiki tɔcayalɛ na nɪ hɛəsɪ. ² Ntɔŋ nɪ nyəma sɪ nyana Poosi wei unɪ ɪ tɔmlɛ nyəma í kɔma tɔ ɪ ké tá yɔlɔ ké. Taanaya kanɛ pa makɪ ɪ tɔyɔnaya ke kataya taa. ³ Mpɔ tɔ, sɔ lɔm, tu tulaalɔ, suu nyá wontu kupantu. Ilena nɪ tii kataya taa. Ama ye le na í tɛ tɔyɔv ilena í na-ŋ. ⁴ Pə le pə waali ilena nɪ fɛŋ na nɪ ná ɪ tɔhəntəle, ilena nɪ kɛɛlɪ*fa* ɪ nɔɔhɛ tɔɔ na nɪ həntɪ. ɪ mayamaya í ká heelina-ŋ nti nɪ ka la tɔ. ⁵ Caaki sɪ Poosi í hɔmɪ-ɪ leelu.

⁵⁻⁶ Ḿpɔ́yɔ Luuti cɔwa sɪ: Maa la isɪ n heeluyɔ-m tɔ. Ilena í tɛɛ. ⁷ Poosi tɔyaa na í nyɔɔ na ɪ larɔlɛ hɔlɔmɪ, ilena í polo í həntɪ tɔyɔnaya huyule kite. Ntəna Luuti polo tɔhɛɛ ke waatu wei ɪ toowa tɔ na í kɛɛlɪ ɪ nɔɔhɛ tɔɔ na í həntɪ. ⁸ Apalɔ unɪ ɪ nyama na í fe ahoɔ heka na í nyəni ilena í mayana alɔ hənta ɪ nɔɔhɛ tɛɛ. ⁹ Ilena í pɔɔsɪ sɪ: Aweyɛ-ɪ?

Ntəna Luuti cɔ sɪ: Maya nyá pɛɛlɔ Luuti ké. Hai, waasi-m. Mpi tɔ, nyá wenna mpaav sɪ nɪ ya-m.

¹⁰ Ilena Poosi tɔmɪ-ɪ sɪ: Tacaa í kooli-ŋ kupantu, ma pɛɛlɔ. Nyá yaasi kantəkaya nyəŋ unɪ ɪ hɔlɔyənə isənə n matənə nyá paŋ yələa tɔ na pə kəli kancaalaya nyəŋ. Mpi tɔ, n ta pɛɛkɪ ifepiya liyitee nyəma yaa kunyɔntunaa. ¹¹ Mpɔ tɔ, ma pɛɛlɔ taa nɔyəsɪ. Mpi n caaki tɔ mpəyɪ maa la-ŋ.

Mpi tɔ, ɪcate yɔlaa tɔna nyɔma si n kɛ alu kupɔŋ. ¹² Tampana pɛ wɛɛ si mɔ ya-ŋ yaa, ɪlɛ nɔŋɔlv na nyɔ paŋ pa lɔlvɔv kɔla kaav kɛ ma. ¹³ Suv cɔnɛ, yɛ pɛ fema maa pɔɔsi-ɪ na mɔ nɔ si ɪ kɔ ya-ŋ yaa ɪsɔna? Yɛ ɪ luvy fɛɪ ɪlɛ, ma tuukina Tacaa si maa ya-ŋ. Hɛnti mpv na pɛ nyaali.

¹⁴ ɪlena Luuti hɛnti nɔŋɔlv Poosi nɔɔhɛɛ tɛɛ. Poosi taa caaki si nɔŋɔlv ɪ nyɪ si Luuti kɔma katayɔ taa. Pɛ tɔɔ kɛ ɪ kusɔ-ɪ saa wei pɛ wɛ tɔŋmentɛŋmentɛ tɔ si nɔŋɔlv ɪ taa nyɔmɔ-ɪ. ¹⁵ ɪlena Poosi tɔmɔ-ɪ si: Hɛti nyɔ tɛkɛntɛ na n tɔki-ɪ teu.

ɪlena ɪ mayasi tɔŋɔnaya pee ɪsu kiloonaa naanɔwa na kakpasɪ na ɪ svki-ɪ. ɪlena unɪ ɪ kpa ɪcate taa. ¹⁶ Luuti mɔla ɪ paŋ cɔlv ɪlena ɪ pɔɔsi-ɪ ɪ mpaav alaafɔya tɔɔ.

Ɔpɔŋɔv Luuti kɛɛsɔ-ɪ ɪsɔna apalv unɪ ɪ paasɔna-ɪ tɔ. ¹⁷ Na ɪ tasa si: Hali unɪ ɪ hana-m tɔŋɔnaya pee anɛ a tɔna si pɛ fɛɪ si mɔ mɔli nyɔ kin kɛ niŋ kakpasɪ.

¹⁸ Tɔnayaɛ Noyomii si: Ma pɛɛlv caya tɔpamm, na n nɔ ɪsɔna pu tɛsɔna tɔ. Mpi tɔ, yɛ apalv unɛ ɪ ta na tɔm tɔnɛ tɔ tɔnaya kɛ saŋa u hɛsɛsɔŋ.

4

Poosi hɔŋ Luuti kɛ leelu

¹ Ɔpɔŋɔv Poosi lu nɔŋɔv timpi pa hvvki tɔm tɔ na ɪ caya. ɪlɛ ɪlimeɛkɪ lɔlvɔv tɔ wei ɪ tɔm ɪ ka yɔŋtɔaa si pu wɛɛ si ɪ waasi sɛtv tɔyaya yɔlaa tɔ ɪ tɛɛ kɛɛ. ɪlena ɪ yaa-ɪ si: Apɔŋ nyɔ, kɔv n caya.

ɪlena apalv unɪ ɪ polo. ² Ɔpɔŋɔv Poosi sɔŋsa ɪcate sɔsaa kɛ naanɔwa. Pa kɔma na pɔ caya ³ ɪlena ɪ tɔ wei unɪ pu wɛɛ si ɪ waasi sɛtv tɔyaya yɔlaa tɔ si: Noyomii wei ɪ luna Mowapv tɔ ɪ pɛɛtɔŋi tɔ ylv ɪlimeɛkɪ tɛtv. ⁴ ɪlɛ ma heeliyɪ-ŋ si, n ya-tɔŋi ɪcate nyɔma na sɔsaa pa ɪsɛntaa. Yɛ n ka ya-tɪ ɪlɛ n ya-tɪ. Yɛ nyɔ luvy fɛɪ ɪlɛ n heeli-m na mɔ cɛkɔna. Mpi pɛ tɔɔ tɔ, nyayalɛ nɔŋv tɔ, nyɔ waali kɛ mɔ.

Ntɛna ɪlɛ ɪ cɔ-ɪ si: Tɔv, ma nuwa. ⁵ Kɛlena Poosi si yɛ n ka ya-tɔŋi Noyomii niŋ taa ɪlɛ n kpenna sɔlv unɪ ɪ leelu Mowapv tɔ Luuti na n hɔ. Pɛ taa kɔv na sɛtv hɛtɛ saali na ɪ tɛtv pɔsi nɔŋɔlv nyɛntv.

⁶ Mpɔvɔlɛ apalv unɪ si: Yɛ mpv ma mayamaŋa ma kaa pɔsi na mɔ ya-tɪ. Pɛ taa kɔv na ma wɛnav saali. Mpɔ tɔ, ya-tɪ na ma nɔŋv, ma kaa pɔsi.

⁷⁻⁸ ɪlena ɪ wɔŋɔsi ɪ ntɔŋkpɛtɛ na ɪ cɛla Poosi. Pu wɛ lɔŋtɔaa kɛ ɪsɛŋɛli nyɔma kin tɔ, yɛ pa yapa pɔlv yaa pa layasa tɛtv nɔŋɔv pa lakaya si pɛ hɔli si pɛ tɛma. ⁹ Ntɛna Poosi tɔ sɔsaa na samaa si: Mɛɛɛlɛ ma aseeta nyɔma kɛ saŋa si ma yapa Noyomii niŋ taa kɛ pɛ tɔna mpi pɛ kɛ ɪlimeɛkɪ na ɪ pɔyalaa Kiliyon na Malɔŋ pa nyɛm tɔ, ¹⁰ na mɔ kpenna Malɔŋ leelu Mowapv tɔ Luuti na mɔ hɔ na mɔ kusɪ sɛtv hɛtɛ. Pɛ taa kɔv na tɔ saali yɛm kɛ ɪcate kɔlvɛlɛ na ɪ yɔlaa taa. Mɛɛɛlɛ aseeta nyɔma kɛ saŋa.

¹¹ Mpɔvɔlɛ nɔŋɔv yɔlaa na sɔsaa pa tɔma si: Tɔ kɛ aseeta nyɔma. Tacaa ɪ kooli kupantv kɛ alu wei ɪ svvki nyɔ tɔyaya kɛ ɪsɛntv tɔ, na ɪ nɔŋɔsɔna ɪsu Lasɛli na Leyaa mpa pa lula ɪsɛŋɛli piitim yɔlaa tɔ. Hɔli nyɔ tɔŋ kɛ nyɔ lɔlvɔv taa na n la na nyɔ hɛtɛ yaa Pɛtɛɛhɛm. ¹² Piitim mpi Tacaa kɔ hana-ŋ na asaav unɛ tɔ, pɛ hvvki na pɛ nɔŋɔsɔna ɪsu Yuta na ɪ alv Tamaa pa pɔyalv Pɛɛsi tɔyaya.

Poosi kpayaav kɛ Luuti

¹³ Ɔpɔŋɔv Poosi kpaya Luuti na ɪ na-ɪ pɔ kpɛti na Tacaa yɛle na ɪ la teu na ɪ lɔli apalvpɔyaya. ¹⁴ Ɔpɔŋɔv Pɛtɛɛhɛm ɪcate alaa sɛɛ Noyomii na pɔ tɔŋ si: Tɔ sama ɪsɔ ɪsu ɪ ha-ŋ ylv wei ɪ ka waasi-ŋ tɔ. Pɔyɛɛ ɪ hɛtɛ kɔ yaa ɪsɛŋɛli taa. ¹⁵ Pɔyaya kanɛ kaa kpasɔna nyɔ tɔŋ na kɔ tɛ-ŋ nyɔ kpɛtalaya waav. Pɛ taya pɔlv, nyɔ poolu wei ɪ sɔɔla-ŋ teu na ɪ tɛɛ-ŋ apalvpɔiya naatosompɔvɔlaya tɔ unɪ ɪ lɔlvna-kɛ.

¹⁶ ɪlena Noyomii mv-kɛ na ɪ hvvki-kɛ na ɪ paasɔna-kɛ ɪsu ɪ kɔlvlaya. ¹⁷ Mpɔvɔlɛ pa cɔlv alaa ha-kɛɛ hɛtɛ si: Opɛti, na pɔ tɔŋ si pa lula Noyomii kɛ apalvpɔyaya. Tafiiti caa Sɛsɛ caa kɛɛ Opɛti.

Tafiiti cɔsɔnaa hɔla

¹⁸ Tafiiti caanaa lɔlvɔv nyɔma ntɔ, pɛ kpayaav Pɛɛsi tɔ. Pɛɛsi lɔlvna Hɛsɔlɔŋ, ¹⁹ na Hɛsɔlɔŋ lɔli Lam, na Lam lɔli Aminatɔpi, ²⁰ na Aminatɔpi lɔli Nasɔŋ, na Nasɔŋ lɔli Salɔma, ²¹ na Salɔma lɔli Poosi, na Poosi lɔli Opɛti, ²² na Opɛti lɔli Sɛsɛ, na Sɛsɛ lɔli Tafiiti.

SAMIYEELI TOM TAKELAYA KANCAALAYA NYEŊKA

Kutulutu

Samiyeeli wei i hāte pa ha takelaya kane to, i ka ké Iso kuyōtutu telasulu ké. Təma səsəəna naaleye Iso cəla-i: Tetu təkuyu tōm, na isəna i ká seyeši Iseyeli nyóma na pá see Iso tike to pə tōm. Ulena pá kaasi isəna paa nyəni Iso tike ke pa wulav mayamaya to. Ama Iseyeli nyóma kisaa na pá kpa awulaa. Kancalaya nyəŋ nte Sayuli. Ílé i waali ké Tafiiti.

Isəna pa faya Samiyeeli I takelaya to:

Samiyeeli paasənav ke Iseyeli nyóma,
titite 1-7

Sayuli təyōv ke kawulaya, titite 8-10

Sayuli ta to teu ulena Iso kisi-i, titite 11-15

Tafiiti na Sayuli pa tōm, titite 16-30

Sayuli na i pəyalaa pa sēm ke yoo taa,
titite 31

Samiyeeli too Ana tōm

¹ Apalv nəyōlv i ka wenna Sufi tetu taa ké Ifəlayim puyv taa, na pá yaaki-i si Iləkana. Pa yaa Iləkana caa si Yelowam, na Yelowam caa si Ilihu, na Ilihu caa si Tohu, na Tohu caa si Sufi. Uleye Ifəlayim tu. ² Iləkana un i alaa ka we naaleye. Pa yaaki lel v si Ana na lel v si Penina. Penina ka wena piya. Ama Ana ná feina.

³ Apalv un i kpaakaya Iso seəv ke Silo ke paa pənyaŋka, na i haaki Toma təna tu Tacaa ke kuhaaŋ. Na Ilii pəyalaa Hofini na Penhasi paa kəna Tacaa kətəlaa ke waatu un. ⁴ Ye kuyəŋku Iləkana í lapa kətaya, i haaki i alv Penina na i pəyalaa na i pəlaa ke cəka cəka ké. ⁵ Ulena í ha Ana uleye cəkasi naale. Mpi to, paa na Tacaa lapa-i kaalvaya to, i luyv ka suv-i ké. ⁶ I yōtəŋ ná tsvkaya-i ké si pə haŋ-i si Tacaa lapa-i kaalvaya. ⁷ Mpróy pu we paa pənyaŋka. Paa waatu wei ké pa kpaaki Tacaa təyaya taa te, Penina tsvkaya-i mpróy.

Ulena í wiiki na u saŋ təyōv. ⁸ Na i paalv Iləkana náa tōm-i si: Pepe tōo ké nyá laŋle wakələŋ, na í wiiki na í kisiŋi təyōnaya ke mpu? Ma ta kəli-ŋ piya naanuvə?

⁹ Pa tema təyōv na nyōv ke Silo, ulena Ana kul i kəpətəna kətulv Ilii. Ílé i ká

caya kpelaya tōo ké Iso təyaya nənəkpete ké. ¹⁰ Ana laŋle ka wakəla səsəv ké tətəyōtəyō. Ulena í sələmu Tacaa na wula, ¹¹ na í su nəyōv si: Toma təna tu Tacaa, ye n nyəna nyá təmlə tu má, ma wahala, na í tōosi ma tōo na í ha-m apalvəyaya, maa ha-ŋ-keye haləna ka sēm. Huvuyv kaa kpa ka nyuyv taa. ¹² I taəŋa mpróy Iso təsələməle, ulena Ilii nyəni i nəyō təpiŋŋ. ¹³ Ana sələmaya i luyv tē ké, na i ntompee nyəpətəyi, ulə i nəyōv u nuki. Ilii nyóma si sulum kuyōna-i. ¹⁴ Ulena í tōm-i si: Pəlee ké nyá sulum ká cə nyá tōo? La na nyá sulum cə nyá tōo. ¹⁵ Ntəna Ana si: Ha, ma cə, ma ta nyōv sulum napəli. Ama ma laŋle wakəla səsəv na má hóləyí Tacaa ke ma lotu. ¹⁶ Taa nyəni nyá pəelə maya tətəlatu. Ma nəyəsəe na ma wahala tələsəna mpəle, na má yōyōtəyi mpróy haləna saŋa.

¹⁷ Ntəna Ilii si: Iso í hēsə nyá laŋle na í mv nyá sələmutv. ¹⁸ Ulena Ana si: Na nyá tōŋ taa.

Ntəna Ana polo na í təyōv na i isəntaa həti.

¹⁹ Təv fema, ulena Iləkana pá kul ləŋ na pá see Iso, ulena pá kpe Lama.

Samiyeeli lulvuyv na i pəcaatu

Mpróy Iləkana nyəmə i alv Ana na Tacaa mv i sələmutv. ²⁰ Ulena Ana la teu na í lulv apalvəyaya, na í ha-keye hāte si Samiyeeli. Si Tacaa ke un i sələma-i.

²¹ Pənyaŋka sikaa, ulena Iləkana na i nyóma təna pá polo Silo si, i lakv paa pənyaŋka ka kətaya na í la isv i ka suv i nəyōv to.

²² Ana kisa pote na í to i paalv si: Ye pəyaya cəpa hāte, ulə maa pona-ke na má huli-keye Tacaa na ká saali tənyaŋka tam tōo.

²³ Mpruyule i paalv cə-i si: Pə we teu. La isəna pə ha-ŋ to. Yele na ká cə hāte na pécó. Ama Tacaa í la isəna i ka suwa to.

Ulena alv caya na i paasəna i pəyaya na ká kəv na ká cə hāte.

²⁴ Pə waali ké i kpaŋa-ke na í caa latəce wei i wena pusi tooso to, na mulum cəmsə, na sulum huluyv, na í pona Silo ke Tacaa təyaya taa. Waatu un to pəyaya kəsəaa ké. ²⁵ Mpróy pa kv latəce na pá pona Ilii ke pəyaya. ²⁶ Ulena Ana si: Kaafala ma cə, n tōosa ma tōo? Maa kəma nyá kiŋ cəne na má sələmu Tacaa. ²⁷ Pəyaya kaneyə ma sələmaya na Tacaa mv ma kusələmutv.

²⁸Təv, ma caa maa cəle-ı Tacaa ke haləna ı səm.

İlena İləkana təyaya nyəma təna hənti İso ke atə na pə sɛɛ-ı.

2

Ana sɛɛki Tacaa

¹Mpúyú Ana sama İso sı:

Ma yəwəxəna Tacaa wei ı waasa-m tə. ı hɛləsa ma laŋle.

ı kusa ma nyəyú, na í ha-m toma.

Na ma nəyó kuliyina ma kolontunaa.

²Tacaa tike wenna tənəŋj.

ı tike nté kentulu

ı paasi İso nəyólú ı fɛi tətə.

³İ yeke kalampaani,

na í yeke isəcau təm.

Tacaa nyəmə pə tənəya.

ı yeki isayatu natəli.

⁴Tacaa cɛpa toŋtunaa təŋj.

Ama acamaa ná nyəŋ toŋj.

⁵ı tə haɣalaa sı pá pɛɛki mpi paa yana təyənaya tə,

na í sɛsi konyəntunaa ke toŋj.

ı lapa na kaalɔlaya lɔli təm naatosompəyolaya.

İlena alɔllú náá laŋ.

⁶Tacaa kuyuna, ını ı feesiɣina.

İni ı tisiɣina atətəle taa, na í ləsəyi.

⁷İni ı tɔyuna konyəntutu yaa toŋj.

İni ı tisiɣina İləaa na í kusəyi lempa.

⁸Tacaa kusəyi laŋlu ke atə musuyú taa,

na í kusı konyəntu ke hute taa,

na í cəyası pá na səsaa,

na pá kaa teeli kumte.

İni ı tənna tətú kite,

na tə təw kɛ ı suwa antulinya.

⁹ı tiikiyi ı yələa na í kentiɣi pa təw.

Ama ı yeki na asayaa leki səketuyú tɛɛ.

İso akaitu paa fɛina tənuyú taa alaafəya.

¹⁰Tacaa ka tisi ı kolontunaa təw kɛ calanaa,

pa kəŋ saaluyú ke yem kɛ.

İnəyələ kateŋa təna hɔvlu səsə.

ı ká kpa wei ı ləsaa təyó wulav, na í tu-ı toŋj.

¹¹Mpúyú İləkana pa məla kpente, na pəyaya náá saalı Tacaa təmlə taa kɛ kətlú İlii kiŋj.

Kətlú İlii pəyalaa isayətnaa

¹²İlii pəyalaa İso kɛ paa pəcə. ¹³Nti nti pa lakaya samaa təyólə: Ye nəyólú ha İso kɛ kəhav, kətlú təmlə təv puki saa wei pa təsa kəhav nantu təyó, na í təkə kela tooso ləyolaya

səsayə. ¹⁴ı takı İlena í sə tiipee taa, na pə səpa nantu ke isəna, ı ləsəyi kɛ na í pona kətlú. Mpúyú pa lakaya İseyeli nyəma təna mpa pa pukaya Silo tə.

¹⁵Halı təmlə təv puki kəna pəcə pá wə tətə nim, na í tó wei ı lapa kətaga tə sı: Cəla kətlú ke ı nantu na ı toŋj ı ti. ı caa kətəsətu. Ləŋ ke ı caaki. ¹⁶Ye kətaga latu təma sı: Yele na pá wə kpənte nim İlena í cosi timpi n caaki tə. ıle təmlə təv cə sı: Aai, ye n ta cəle-m nəwəwə, maa ləkəna toŋj. ¹⁷İsayatu səsəwəntu ntəyi İlii pəyalaa kəkayana pa ti təm ke İso isəntaa. Mpi tə, pa nyənaya Tacaa kətaga ke yem kɛ.

¹⁸Paa na Samiyeeli ka kəwsaa tə, ı lakaya İso təmlə kɛ na í suuwa kətləaa tokiya taka ŋka pa luwa kponkpontu toŋ nyəntu tə.

Samiyeeli nyəma

¹⁹Ye pənəya sikaa na Ana pa puki kətaga lapu, ı nyaləyi toko kɛ na í kpəŋna Samiyeeli. ²⁰Haləna İlii kooliyi Ana na ı paalu ke kəpəntu sı: Tacaa í la na í hiki piya na í sɛɛti ŋka n ha-ı isəntə tə ka lonte.

İlena pá məli pa tɛ. ²¹Tacaa wɛ Ana waalı, İlena í la teu na í lɔli apalıpiya ke tooso, na alɔpiya ke naale.

Na pəyaya Samiyeeli náá təŋna piw ke İso təmlə taa.

İlii kaləna ı pəyalaa asayaa

²²İlii ka kpatəlaa kɛ təkunɣunɣu. Na í nukı mpi mpi ı pəyalaa lakayana İseyeli nyəma təna tə. Na isəna pa həntayana alaa mpa pa lakaya təmlə ke İso təyaya nəwəyó tə. ²³İlena í tə-wɛ sı: Pepe təw kɛ ı lakı yaasinaa mpe pa takanaa? Yələa təyasəyi-m mə isayətnaa kɛ. ²⁴Aai, ma pəyalaa, í yeke mpw, mə təmnaa mpa İseyeli yələa heeliyi-m mpw tə pa fɛi teu. ²⁵Ye yulv pəntəna ı təyətəle, ntənyi İso ka wii pəntu. Ama ye Tacaa ke pəntu pəntənaa, ıle awɛ sɛɛna ı təw?

Ama pa ta niuna pa caa nəyó. Mpi tə, Tacaa ka sələaa sı ı kuyi-wɛyɛ.

²⁶Na pəyaya Samiyeeli náá təŋna piw, na ı wɛ yələa na İso kɛ teu.

İso yəyətə İlii təyaya nyəma saləka təm

²⁷Mpúyú İso yulv nəyólú ı polə İlii kiŋj na í heeli-ı sı: Tacaa yəyətəaa sı ma hɔla ma təyi mə cəsə Aləŋ, ke waatu wei í na ı nyəma paa wɛ İcipiti wulav tɛyɛ yomle taa tə. ²⁸İ na ı lɔluyú nyəma ke ma ləsa İseyeli kpeka təna

taa si, pá la ma kotalaa, na pá suuki kotalaa toko na pá kpaaki ma kataya talate tō na pá woki tulaalunaa. Halēna má huli-í timpi í ká cosi kataya nka kəko nyaya ka tēna tō ka kpante tō na í tōyo tō. ²⁹Pepe tō kē í nyənəyi yem ke ma kotasi na ma kuhav nku ma suwa si pá lakəna ma taya taa tō? Ule isənaya pə lapa si Ilii n seeki nyá piya na pá kəli ma? Na í tuki lseyeli nyéma təxonasi kupənsi nsi pa lapa kotasi tō, na í yooki cəncəmar? ³⁰Nyənı lseyeli lso Tacaa ma, maa siwa si, nyá caa taya na nyá luluy nyéma tēna ká lakəna ma kətyu təmlə ke tam tō. Ama pənente ma kó təle. Mpi tō, wei ı tūy-m teeli tōyo maa tv teeli, na má nyənı yem kē wei ı kpəna-m tō. ³¹Nn naaki kuyeyə təyna kənte, wei ı taa maa kpiisi nyá ifepiya na nyá luluy taa nyéma. Halı akpatulu kaa wəe nyá taya taa. ³²N ká ná kolontu koma na í caya ma təcəyalə, na í paaləna kupantunaa mpa Tacaa lapa lseyeli tō. Nyá taya ká taəgəna akpatulu. ³³Paa na mpv maa yele nyá nyéma taa nɔyulu na ı ise ke ma kataya talate, na í tōyo nyá ise na í wakəli nyá laŋle. Ama nyá taya nyéma tēna ká səkəna pa tōy kē.

³⁴Kuyaku kulumbuy ke nyá pəyalaa Hofini na Penhasi paa si. Ule tənaya n ká nyəna si tampana ke ma yəyətəyi. ³⁵Maa kpa ma təyi kotulu kupəy, wei ı təyəyi ma luy tē nyəntu ke teitei tō, na má ha-ı luluy kupəykv, na í lakı wulav wei ma ləsaə tōyo təmlə ke tam tō. ³⁶Ye pə tu kaasa wei kē nyá luluy taa, pəntu ká hanti kotulu unəyi ateyə si: Ha-m liyitee na təxonaya. Halı í sələmi-ı tōtō si: Tv-m kətyu təmlə natəli tə taa, na má hikina ma təxonaya na tēna.

3

¹Pəyaya Samiyeeli ka wə kətyu təmlə taa kē Ilii kiŋ kē.

lso kpa Samiyeeli ke ı kuyəyətutu teləsulu

Waatu unı Tacaa taa yəyətəyəna yəlaa ke teitei. Pəyele ı taa hóláyi yəlaa ke mpi pu te na pá lá tōyo kotokoto.

²Waatu unı tō, Ilii ise caakaya yulumbuy nté, ı naaki teitei. Ḿpóyó ı hənta ı təhəntəle ke ahoo naali. ³Na Samiyeeli hənta lso atakaa colə, na pá ta teesita fətalanaa ke tefemle. ⁴Ḿpóyó Tacaa yaawa

si: Samiyeeli, na Samiyeeli cə si: Mayalo. ⁵llena í kpaya asewa na í polo Ilii kiŋ, na í tō si: N yaa-m tō mayalo. Ntəna Ilii si: Ma ta yaa-ŋ se. Polo n hənti.

llena Samiyeeli məli na í hənti. ⁶Ḿpóyó Tacaa tasa-ı yaav si: Samiyeeli. llena í polo Ilii kiŋ na í tō si: N yaa-m tō, mayalo. Ntəna Ilii si: Ma ta yaa-ŋ se. Ma pəyalu, polo n hənti. ⁷Samiyeeli ta nyı si Tacaa yaakəna-ı. Mpi tō, ilé ı ta yəyətətəna-ı.

⁸Ḿpóyó Tacaa tasa Samiyeeli ke yaav ke tōm tooso nyəm. llena Samiyeeli polo Ilii kiŋ si: N yaa-m tō mayalo.

Tənyalə Ilii cəkənaa si Tacaa yaakəna pəyaya. ⁹llena í heeli-ı si: Polo na n hənti. Ye pə tasa-ŋ yaav, ulə n tō si: Tacaa, yəyətı, nyá pəyaya má, ma nukı.

llena Samiyeeli məli na í hənti.

¹⁰Mpuyule Tacaa polaa na í yaa-ı isı ı tu yaaki tō si: Samiyeeli, kələna í cə si: Tacaa, yəyətı, nyá pəyaya má, ma nukı.

¹¹llena Tacaa tō si: Maa kəna wakəlyu nakuləyi lseyeli nyéma, na paa wei í nu-tı pu svsı-ı watv. ¹²Kuyəykyu maa caali Ilii taya nyéma ise ke nyəngsyu. Haləna má tō nyuy ke teitei isı maa yəyətuy tō. ¹³Ma heela-ı təfoosı maa tv ı taya ke tam tō saləka, ke timpi ı piya wakəla ma həte, na í nyéma pə tō na í tá kisina-wə tō. ¹⁴Pə tō kē ma yəyətəyəna tuunav si, paa pa lapa kotasi na pá ha kucəy, ma kaa husı pa taya isayatu.

¹⁵llena Samiyeeli hənti na pá nyaali, na í tulı Tacaa taya nənəəsi. Ama ı nyəyayana mpi ı nawa mpv tō pə tōm heeluy ke Ilii. ¹⁶Ḿpóyó Ilii yaa-ı si: Ma pu Samiyeeli. Na í cə si: Mayalo. ¹⁷llena í pəəsi si: Tōm ntiyi Tacaa heela-ŋ? Ye n nmesa-m tə taa natəli, Tacaa í la-ŋ na n tōyo na n haya.

¹⁸Ntəna Samiyeeli kəesi-ı tə tēna, ı ta nmesı-ı natəli. Kələna Ilii si: Tacaa kē, í la isəna pə maya-ı tō.

¹⁹Samiyeeli təyna puw na Tacaa wə ı waali, ı ta yele na ı tōm natəli tá tii ateyə yem. ²⁰lseyeli nyéma tēna mpa paa wə pə kpəyav təy na pá polo Pəsəpa tō, pa nyéma si Tacaa kpa Samiyeeli ke lso kuyəyətutu teləsulu. ²¹ı lukaya Samiyeeli tō kē Silo kē, na í heeliyi-ı tōmnaa.

4

¹ Na í teləsəyi-təyi lseyeli nyóma na pá nukəna-i.

Kolontunaa leeka lso atakaa

Waatu unu i taa ké Filiisi nyóma kotaa si, pa yookina lseyeli nyóma, ulena pá puli Afeka. Mpyó lseyeli nyóma ná luwa na pá puli lpene-lsee. ² Tənaɣa Filiisi nyóma kula pa tso na pá yoo na pá kəli lseyeli nyóma, na pá ku-we isu yəlaa iyisi liyiti (4000). ³ Ulena lseyeli nyóma məli pa təsikile na nyuvu nyóma tso si: Pepe tso ké Tacaa yəlaa na Filiisi nyóma ku-tuvu saɣa? Tə polo tá kəna lso atakaa na Tacaa wee ta waali, na í waasi-tuvu ta kolontunaa niɣ taa.

⁴ Mpyó pa tila Silo na pá kəna Tacaa Toma təna tu atakaa wei i tso lso we ɣməlav ké isotaa tanɣaa naale heku taa tso. Ilii pəyalaa naale, Hofini na Penhasi pa konna atakaa unu. ⁵ Waatu wei pa susa lso atakaa ké təsikile, ulena lseyeli nyóma təna yaɣa laɣhulomle apalvakiisasi, haləna tetu sele.

⁶ Filiisi nyóma nu pa kakiisasi nsi si tanɣ, ulena pá tso si: Hepəla nyóma təsikile taa kakiisasi nsi si howee suwe?

Filiisi nyóma nuwa si Tacaa atakaa ké pa kəna lseyeli nyóma təsikile. ⁷ Ulena səɣəntu kpa-we na pá tso si: Pa lso kəmnə pa təsikile. Ye mpv tá təm təmayə. Too tso, yaasi unə i taka ta lata. ⁸ Awe ka ya-tuvu tuɣ səsoɣ unə i niɣ taa? Pa tuɣ unu i kəna Icipiti nyóma təsəɣsoɣo ké wulaya tetu taa. ⁹ Filiisi nyóma me, í nyəo toɣ na í la apalaa. Pə taa kəo na Hepəla nyóma ɣmakəli-me isu tu lapu-we tso. Í la apalaa na í yoo.

¹⁰ Mpyó pa kula lseyeli nyóma tso na pá kəli-we. Na paa wei í se na í kpe i te. Pa kəla-weɣe tənəɣnaɣ, na pá heeli pa taa yoolaa ké yəlaa iyisi hiu na naanwə (30000). ¹¹ Na pá leeki lso atakaa, na pá ku Ilii pəyalaa naale Hofini na Penhasi.

Kətulv Ilii səm na i poolu pa təm

¹² Mpyó Pencamee tu nɣəlv i lu təyoole ké kuyaku ɣku, na í se na í polo Silo na laɣwakəlle na í cəla i wontu, na í pəla i nyuvu taa ké tetu. ¹³ Waatu unu tso na Ilii caya kpəlaya tso, na í tanɣaa na í nəɣəsəyi lso atakaa təm. Ule apalu unu i tana təm ntəɣəle na ɪcatə təna ma kapusi. ¹⁴ Ilii nu kapusi

nsi, ulena í pəosi si: Pepe kəkote nté mpv? Ulena apalu unu í kpaya asewa na í polo í heeli-i təm nti. ¹⁵ Waatu unu Ilii pusi ka we pəlefeɪ nunwə ké. Na i se nyənəyi yem təhelele, aa naaki teu. ¹⁶ Mpuyule apalu unu i heela Ilii si: Təyoole ké ma sewa na má kəo saɣa. Ntəna Ilii si: Pepe lapa ma pəyalv? ¹⁷ Ntəna apalu unu si: Filiisi nyóma heela lseyeli nyóma ké səsoɣ na lseyeli nyóma se. Halı nyá pəyalaa naale Hofini na Penhasi pa səpa. Pəyele pa leeka lso atakaa.

¹⁸ Mpi si apalu unu i ka kəsəɣi-i lso atakaa təm, ile Ilii pəsa nyaɣai kéle na kpəlaya ké nənəɣo təna, na i luyv pəli na í si. Mpi tso, i ka kpətəlaa ké na í yasəlaa. Pusi nule təcu ké i paasəna lseyeli nyóma.

¹⁹ Ilii pəyalv Penhasi alv ka we həɣo ké, na í puwa tətoɣotoɣo. Waatu wei i nuwa lso atakaa leekuvu təm, na i paɣ na i paalv pa səm, ulena luluvu wəsasi tuti-i kpakpaa na í sopi na í lulı. ²⁰ I caakaya tənuyv kpisuyv ulena i kiɣ alaa təmi-i si: Təki nyá ti, apalvpu ké n lulaa.

Amə alv ta cə, pəco i ta tu paasəna. ²¹ Pə waali ké i ha-keɣe həte si: Ikapoti.

Həte nté tə howee nté si: lso teu kula lseyeli. Mpi tso, pa leeka lso atakaa, pəco i paɣ na i paalv pa səpa. ²² Mpuyule si: Pa leeka lso atakaa tso lso teu kula lseyeli taa ké.

5

lso atakaa we Filiisi nyóma te

¹ Mpyó Filiisi nyóma kpaya lso atakaa ké lpene-lsee, na pá pona-i Asətəti. ² Pa kpaya-i mpv, ulena pá su-i pa tuvɣ Takəɣ kəɣkəɣ taa ké ku kutuluyv taa. ³ Tev fema tanəɣ təhulu, ile Asətəti nyóma mayana pa tuvɣ Takəɣ hota i isentəo kéle lso atakaa kite, na pá kpaya-i na pá mələna-i i təcaɣale. ⁴ Tev fema tətə, ulena pá mayana Takəɣ tasa hotuyv ké i isentəo ké lso atakaa kite na i nyuvu na i niɣ pə pəlaa, na pə we nənəkpete, na pə kaasi i pilimile. ⁵ Pə tso ké haləna saɣa Takəɣ kətəlaa, na ku laalaa təna mpa pa we Asətəti tso, ye pa svvki tuvɣ kutuluyv ɣku ku taa, paa feləyi nənəkpete.

⁶ Mpyó Tacaa twa Asətəti nyóma ké niɣ na i wakəli-we na caləmpaya. ⁷ Pa nawa mpv, ulena pá tso si: lseyeli lso atakaa kaa caya tá te. Mpi tso, unu i tva ta na ta tuvɣ ké niɣ.

⁸ M'p'ógú Asətəti nyéma tilaa na pá yaa Filiisi nyéma awulaa kakpasí na pá p'óosi-we sɪ: Isənaya tu lana lseyeli lso atakaa? Ntəna pele sɪ: Í pona-ɪ Kati.

Ulena Asətəti nyéma pona lso atakaa ke Kati. ⁹ Pa tēma lso atakaa ke ponaɪ ke Kati, ulena Tacaa tu ɪcate tēna tso k'ē niɪ, na sɔɔɔntu sɔsɔɔntu kpa-we. 1 wakəla ɪcate yəlaa tēna na caləmpaya. Pə kpaɣau sɔsaa na pə polo piya tɔ. ¹⁰ M'p'ógú pa pona lso atakaa k'ē ɪkolon, ulena pele pá suv kapusi mapu sɪ: Pa kəna lseyeli lso atakaa k'ē tá té sɪ í kv ta tēna.

¹¹ M'p'ógú ɪkolon nyéma na tasa tiluyu na pá koti Filiisi awulaa tēna na pá tɔ-we sɪ: Í mənna lseyeli lso atakaa ke ɪ tɔɔayale. Í taa kv tá na ta yəlaa.

Mpi tɔ, Tacaa ka tuwa ɪkolon nyéma ke niɪ na tɔɔ k'ē, na səm sɔɔɔntu pu ɪcate tēna yəlaa. ¹² Ləlaa ta sɪ yaa, ɪle caləmpaya təkaweyə. Ulena ɪcate tēna tɔli nɔɔ, na tá wii təkpuo na pə kpa isətəa.

6

lso atakaa kpeenau

¹ Isətunaa naatosomp'əɔɔlaya ke lso atakaa caya Filiisi nyéma tətɔ taa. ² Ulena pá yaa pa kətəlaa, na pa nalaa na pá p'óosi-we sɪ: Isənaya tu lana Tacaa atakaa? Pepeye tu kpeenaa-ɪ? ³ Ntəna pa kətəlaa na pa nalaa tɔ sɪ: Ye í mələɔəna lseyeli lso atakaa, í taa mənna-ɪ kpete. Ama í ha lso k'ē isayatu husuɔv kucəɔv. ɪle waatu inəɔt í ká nyɪ mpi pə tɔɔ ɪ ta kusəta ɪ niɪ ke mə tɔɔ tɔ, na í waasi-mɛ. ⁴ M'p'ógú Filiisi nyéma p'óosaa sɪ: Pepenaa ke tu ha-ɪ?

Ulena pa kətəlaa na nalaa sɪ: Wula paya kakpasɪ, na wula mpiyaa kakpasɪ na pə k'eesəna Filiisi awulaa kakpasɪ. Mpi tɔ, kutɔɔ kulumvɔv kpana mə na mə awulaa.

⁵ Pə wɛɛ sɪ, í la caləmpaya lɛəsəɔ, na mpiyaa mpa pa təkɪ mə tawa tɔ pa lɛəsəɔ, na pə ná sɪ í cəkəna lso tɔɔ. Ntanyɪ ɪ kaa tasa mə na mə tuɪ na mə tətɔ ke niɪ tɔvɔ. ⁶ Pepe tɔɔ k'ē mə caa sɪ í la kanjana, isɪ ɪcipiti wulav na ɪcipiti nyéma paa lapu tɔ? Tacaa tu-weyə wahala k'ē. Haləna pá yele lseyeli nyéma na pá tɛɛ. ⁷ Tɔv, pənente í saaki k'eeke kufalu, na í caa naaɔ totonaa naale wei ɪ wena piya tɔ. Pə wɛɛ naaɔ wei pa ta haləna tɔ. Í tu-ɪ k'eeke unɪ, na í kpeena ɪ nawee ke təyaya.

⁸ Ulena í kpaɣa Tacaa atakaa na í tu k'eeke

taa. Ulena pá kaasi na í tu atakiya nakəlɪ ka taa k'ē wontunaa mpa í lapa sɪ í lakɪ lso k'ē kucəɔv ke mə isayatu tɔɔ tɔ. Ulena í su lso atakaa kəɔkəɔ taa, na í yele naaɔ na í tɛɛ. ⁹ Ulena í nyənəɔəna-ɪ, ye ɪ kpaɣa tɔɔa mpaav na Peti-Semesɪ tɔɔ, ɪle Tacaa lapəna nteɔɔ-tɔvɔv isayatu nti. Ye pə taya mpv, ɪle tə nyəmayale sɪ pə mayana-tɔvɔv yem kele, pə taya lso lapəna.

¹⁰ Mpuvɔle pa caa naaɔ totonaa na pá tu k'eeke. Ulena pá təkɪ ɪ nawee ke təyaya.

¹¹ Ulena pá tɔ lso atakaa ke k'eeke taa, na pá tɔ atakiya taa k'ē wula mpiyaa, na pə paya, na pá su atakaa kəɔkəɔ taa.

¹² Tənayale naaɔ kpaɣa Peti-Semesɪ mpaav ke kpaɔpaa, na í tɔɔ na í wiiki ɪ ta heləna ntəɔɔɔ yaa mpətəɔ. Ulena Filiisi awulaa təɔ ɪ waali haləna Peti-Semesɪ tɔɔa.

¹³ Peti-Semesɪ nyéma ka wɛ tətəkəle taa na pá kvɔ. Pa loosa lso atakaa, ulena pa laɔa hulumɪ.

¹⁴⁻¹⁵ K'eeke tala Yosuwɛe haləm ke Peti-Semesɪ, ulena í səɔ kvkpaɔmɔvɔv nakulɪ kv kiɔ ke tēna. Ulena Lefii nyéma tisi Tacaa atakaa na atakiya ɔka ka taa ka wɛ wuntu tɔ, na pá su pə tənaya kvkpaɔmɔvɔv ɔkv kv tɔɔ. M'p'ógú pa faya k'eeke kpatəɔ na pá lá Tacaa ke kətaya ɔka kəkə nyaya ka tēna tɔ na naaɔ unɪ. Ulena Peti-Semesɪ nyéma la Tacaa ke kətaya ɔka kəkə nyaya ka tēna tɔ na kətasi lɛnsɪ. ¹⁶ Filiisi awulaa kakpasɪ ná mpv, ulena pá məli ɪkolon ke kuyaku ɔkv kv mayamaya.

¹⁷⁻¹⁸ Wula paya kakpasɪ ke pa ha Tacaa ke kucəɔv ke pa isayatu tɔɔ, na pə k'eesəna pa acalɛɛ nyuvɔ. Paa kolonja acalɛɛ, paa nna a fəna kolooɪ tɔ. Asətəti ke kulumtəle, na Kasa ke kulumtəle, na Asəkəlɔɔ ke kulumtəle, na Kati ke kulumtəle, na ɪkolon ke kulumtəle. Kvkaɔmɔvɔv ɔkv kv tɔɔ pa su Tacaa atakaa ke mpv tɔɔɔle pə tēna mpi pə lapa tɔ pə asɛeta tu. Kv wɛ Yosuwɛe haləm taa k'ē haləna sɔɔa ke Peti-Semesɪ.

¹⁹ M'p'ógú Tacaa kɔwa Peti-Semesɪ nyéma ke yəlaa nutoso na naanuvwa. Mpi pə tɔɔ tɔ, pa nyəna lso atakaa taa. Ulena pá wakəlɪ ɪcate nyéma laɔa ke sɔsəm, na pá caya ləyaya. ²⁰ Tənayale Peti-Semesɪ nyéma tɔma sɪ: Awɛ pəsəɔəna na í səɔ Tacaa lso naaɔtɔ unɪ isəntaa? Lɛɔɔ tu pona atakaa unɪ na í hatələna-tv? ²¹ M'p'ógú pa tilaa na pá heeli Kiliyati-Yeyalim nyéma sɪ: Filiisi

nyéma kəna Tacaa atakaa. Í kəo na í kpaɣa-ɪ na í pona mə te.

7

¹ Ḿpóyó Kiliyati-Yeyalim nyéma polaa na pá kpaɣa Tacaa atakaa na pá pona-ɪ na pá su Apinatari tayaɣa taa ké pulaya tɔo. Na í kɔti ɪ pəyalu ɪlasaa sɪ í paasəna-ɪ.

Samiyeeli paasənav ke lseyeli nyéma

² Hatoo kuyanku pa suw Tacaa atakaa ke Kiliyati-Yeyalim tɔ, pə leelaa ké. Pusi hiu tɔcu sikina. Ḿpóyó lseyeli nyéma tana wiina Tacaa ke pusi nsi sɪ taa sɪ í waasi-wɛ. ³ Mpɔɣule Samiyeeli tɔma lseyeli nyéma tana sɪ: Ye lotu kulumtu ke í mələna Tacaa kin, ɪlɛ ɪ ye le tɔɣu Asətati laav na í lɔ tuɣ wei unɪ í ceela mpɔ tɔ. ɪlena í pona mə ləmayasɛ ke Tacaa tɔo na lotu kulumtu, na í la ɪ tike ke təmlɛ. ɪlɛ ɪ ká hɛti-mɛɣe Filiisi nyéma niɲ taa.

⁴ Ntena lseyeli nyéma lɔ tuɣ kuceelir Paalənaa na Asətati wei pa laakaya tɔ na pá sɛ Tacaa tike. ⁵ Ḿpóyó Samiyeeli yaa lseyeli nyéma sɪ: Í kɔti Misipa na má sələməna-mɛɣe ɪso.

⁶ Ntena pá kɔti Misipa tana ke kuyaku ŋkɔ. ɪlena pá həkɔ nɔɔsi na pá tɔ sɪ: Tə wakələna Tacaa. Ḿpóyó pa lu lum na pá pəli-wəɣi Tacaa ɪsentaa sɪ pá huli sɪ ɪsɔ ka husɪ pa ɪsayaɔv. ɪlena Samiyeeli taɣani pa tɔmnaa.

⁷ Ḿpóyó Filiisi nyéma nuwa sɪ lseyeli nyéma kɔta Misipa, ɪlena pa awulaa kakpasɪ kpɛyeli pa yoolaa na pá polo-wɛɣe yoonav. lseyeli nyéma nu mpɔ, ɪlena sɔɣontu kpa-wɛ na pá tɔ Samiyeeli sɪ: ⁸ Taa heesi Tacaa sələmɔɣu ke ta tɔo, haləna í ya-tuɣu Filiisi nyéma niɲ taa.

⁹ ɪlena Samiyeeli kpa heu ifate na í la Tacaa ke kɔtaya ŋka kəkɔ lusa ka tana tɔ, na í sələmɪ-ɪ sɪ í waasi lseyeli nyéma na ɪlɛ ɪ mv. ¹⁰ Saa wei Samiyeeli lakaya Tacaa ke kɔtaya ŋka kəkɔ lusa ka tana tɔ ɪlena Filiisi nyéma polo na pá niki-wɛɣe yoonav. Təaya Tacaa yelaa na tɛv nasi-wɛ na pá se yem yem. Ḿpóyó lseyeli nyéma kəla-wɛ. ¹¹ Ḿpóyó pa lu Misipa na pá tɔɣoni Filiisi nyéma na pá ku-wɛ. Haləna Pɛti-Kaa pə tɛɛ. ¹² ɪlena Samiyeeli su pəle ke Misipa na

Sɛɲ pa heku taa, na í tɔ sɪ: Tacaa təɲna-tuɣu waasɔɣu ke haləna saɲa. ɪlena í yaa-tɛ sɪ ɪpene-lsɛɛ. Pəle kowaasəle ke pa yaa mpɔ.

¹³ Təaya ɪso tisina Filiisi nyéma tafe. Tacaa kaɣataɣa-wɛɣe, pa ta tasa lseyeli nyéma tɔo ké kpaɣ haləna Samiyeeli səm. ¹⁴ Ḿpóyó lseyeli nyéma ɪleka pa acalɛ nna Filiisi nyéma ka tɔɣaa tɔ. Pə kpaɣav ɪkolorɲ na pá suna Katɪ tɔ, na pə tɛtɔnaa tana. ɪlena heesɔɣu suw lseyeli nyéma na Amolii nyéma pa heku.

¹⁵ Samiyeeli paasəna lseyeli nyéma ke ḿpóyó haləna ɪ səm. ¹⁶ ɪ cɔɔkaya paa pənaɣa ŋkaya Pɛtɛɛli na Kilikaa na Misipa ké na í huuki pa tɔmnaa. ¹⁷ ɪlena í mələɣi ɪ tɛ Lama timpɪ ɪ ŋma Tacaa ke kɔtaya təlate tɔ, na í paasəɣəna lseyeli nyéma ɪləaa.

8

lseyeli nyéma caaki wulav

¹ Waatu wei Samiyeeli kpatəlaa, ɪlena í kpa ɪ pəyalaa ke lseyeli paasənlaa. ² Samiyeeli pəyalu kancaalaya nyəɲ hətɛ nté Sowɛɛli, na naale nyəɲ sɪ Apiya. Pɛsɛpa ke paa wɛɛ na pá laki pa təmlɛ. ³ Pɔɣolaya ɪsəle taa ké Samiyeeli pəyalaa mpe pa nyənaya. Pa ta təɲ ɪ ɪkpatɛ. Na pá mvɣi kucəɲ na pá kɛkɪ tampana. ⁴ Ḿpóyó lseyeli nyuɣu nyéma kɔtaa na pá polo Samiyeeli kin ke Lama. ⁵ Na pá tɔmɪ-ɪ sɪ: Nyəni, n kpatəlaa. Pəyɛle nyá pəyalaa ɪ təɲəɣi nyá ɪkpatɛ. Pə tɔo tɔ, pənɛntaa kpa-tuɣu wulav, na í huuki tá tɔm ɪsu piitimnaa paɣale wena tɔ.

⁶ ɪsu pa yɔɣɔtuɣu sɪ: Kpa-tuɣu wulav na í huuki ta tɔm tɔ, Samiyeeli laɲle ta heɛna-tɪ. ɪlena í sələmɪ Tacaa. ⁷ Mpɔɣule Tacaa cɔ-ɪ sɪ: Nuna yəlaa ke tə tana nti pa yɔɣɔtəɣi tɔ. Mpi tɔ, pə taya nyaya pa lɔɔki. Ama maya pa lɔɔki sɪ má taa tɔɣɔ pa tɔo ké kawulaya. ⁸ ɪsu pa lakuyɔ-m hatoo kuyanku ma ləsa-wɛɣe ɪcipiti na pá suna saɲa tɔ. Ḿpóyó pa laki nyá tɔtɔ. Pa lɔ-m ké, na pá laaki tuɣ. ⁹ Mv pa kusələmɔv. Ama kpaali-wɛɣe teu na í la na pá cəkəna mpi pə wɛɛ sɪ paa la pa wulav na mpi ɪlɛ ɪ ka la-wɛ tɔ.

Mpi mpi yalaa ka la wulav tɔ

¹⁰ Mpɔɣule Samiyeeli lapa ɪsu Tacaa keesɔɣu-ɪ tɔ. ¹¹ Ḿpóyó Samiyeeli heela samaa sɪ: Wulav unɪ ɪ ka la-mɛɣe mpi mpi

təxolo. ¹ I ká kpayá mə pəyalaa na í la-weye ı yoolaa, na pá paasəxəna ı yoou kəekənaa. Ulena ləlaa ke kpayənəh cəyalaa, na ləlaa kpakəxi asewa ke ı nəxo təo kə waatu wei ı luki tə. ¹² I ká kpa ləlaa ke yoolaa iyaxa (1000) nyuxu nyəma, na ləlaa ke nule na naanəwa nyuxu nyəma. Ləlaa ka haləxi ı tawa na pá kuŋ, na ləlaa náá luki yoou wontu na pə kəekənaa. ¹³ I ká la mə pəelaa ke mutv saalaa, na potopotonaa tulaa, na tulaalvnaa lataa. ¹⁴ I ka kpayá mə tawa kupana na í cəla ı təmlə nyəma. ¹⁵ Na í kpayá mə kuhələm na mə leseŋ tuŋ kuləlvum həyoləh naanəwa taa kuləmvux, na í cəla ı waalı nyəma na ı təmlə nyəma. ¹⁶ I ká kpayá mə təmlə nyəma apəlv nyəma, na əlv nyəma, na mə təla wəna í lakəna təma tə na í lakəna. ¹⁷ Inı ı ka kpayana mə hvntv wontu həyoləh naanəwa taa kuləmvux, na mu pəsi ı yomaa. ¹⁸ Waatu unəxi í ká wiikina Tacaa ke mə wulav inı ı təm. Ama ílé ı kaa nu.

¹⁹ Məpəxó samaa kisa Samiyeeli təm ntı na pá tə sı: Aai, pə wəe sı tə wəena wulav kə. ²⁰ Na tə wəe isı piitimnaa ləlaa. I ka hvvki tá təm na í təkı-tuxu nəxo na í la tá yoolaa wulav.

²¹ Ulena Samiyeeli teləsi təm ntəxi Tacaa.

²² Nəna Tacaa sı: Nuna-we na nı kpa-weye wulav. Pəle pə waalı kə Samiyeeli təma lseyeli nyəma sı paa wei í kpe.

9

Sayuli na kpaŋası kulepası pa təm

¹ Pencamee tv nəxolv ı ka wəenna, na pá yaa-ı sı, Kisi, na ı caa sı Apiyeli. Ílé ı cəwənaa nté Selo na Pekolati na Afiya. Apəlv inı ı ka wəna alaafəya kə na kpe-likpeka. ² I ka wəna pəyalv na pá yaa-ı sı Sayuli. I səŋa ifepu kə, na ı tē lseyeli ifepiya tənaŋa teu. Pəcó ı tē-weye nyuxu.

³ Məpəxó kuyaku nakvli Kisi kpaŋası əlvnyənsı toolaa. Ulena í tə ı pəyalv Sayuli sı: Kpayá təmlə tv nəxolv na nyá na-ı í pəeki kpaŋası nsı. ⁴ Məpəxó pa fayana lələyım puxu taa, na pá tēsi Salisa tetv, pa ta na-sı. Ulena pá polo Saalim tetv taa, sı fəi təna. Na pá cəw Pencamee tetv, kpete. ⁵ Pa kəma na pá tala Sufi tetv taa, uləna Sayuli tə ı təmlə tv sı: Kəo tə məli, pə taa kəo na ma caa səo kpaŋası təm na í nəxəsəxi ta nyəntv.

⁶ Kələna təmlə tv tə Sayuli sı: Iso yulv nəxolv ı wə ıcate tənə tə taa cənə. I nyuxu kulaa kə, na tə tənə ntı ı yəxətəxi tə tə lakı məpəxó. Tá polo na tá na-ı. Ntanyı ı ká hvli-tuxu mpaav ŋku tu tən tə. ⁷ Nəna Sayuli pəəsi-ı sı: Na ye tə puki, pəpəye tu kpeŋna na tə ha iso yulv inı? Mpi tə, kutəxəv təma ta huluv taa. Pəyele tə fəina kuhav nakvli sı tu cəle-ı. Yaawe? ⁸ Məpəxó təmlə tv cəwa sı: Ma təka ma təo cənəye liyitee nyəxəliya. Maa ha-kəye iso yulv na í hvli-tuxu tá mpaav.

⁹⁻¹¹ Məpəxó Sayuli nəxo təkpav sı: Kupam kə, tə polo.

Ulena pá tē ıcate nte tə taa iso yulv ka wəe tə. Pa kpaakaya ıcate təo, ulə pa sula pəelaa nté na pá tiiki pəxo. Nəna pá pəəsi pəle sı: Nəlv wə ıcate taa?

(Pu wə ləŋtaa tə, pa yaakaya iso kuyəxətv tələsolv kə sı nəlv. Na paa waatu wei kə nəxolv caa iso kə pəəsuxu ke natəli, pa tən kə sı, tə polo nəlv tē).

¹² Ulena pəelaa mpe sı: Ee, ı wə ıcate taa. Mpi tə, səŋa ke ı kəma sı yəlaa lakı kətəya ke tontəŋle təo. Í polo ləŋ. ¹³ Í ká mayana-ı na pəcó í kpa təxəv. Pə təya pəlv, pa tənə-ı kə sı í tənəsi kətəya ke nəxo kupəŋka. Ulena pəcó mpa pa yaawa tə pá təxo. Í polo təkpı, í ká mayana-ı na pəcó í tē.

Sayuli na Samiyeeli pa suluyu

¹⁴ Ulena Sayuli pá tē. Pa svv ıcate taa, ulə Samiyeeli luwəyale sı ı kpaaki təkətəle ke tontəŋle təo, na pá sulina-ı.

¹⁵ Kuyaku ŋku kv yakəya na pə fəŋ na Sayuli takı tə, Tacaa ka cəpa Samiyeeli ke səkpəlvux sı: ¹⁶ Cele waatu unəye maa yelev na Pencamee tv nəxolv í kəo, na nı kpa-ı ma yəlaa lseyeli nyəma wulav na nı pəli-ı nim, na í waası-weye Filiisi nyəma niŋ taa. Mpi tə, ma nu pa kapusi, uləna má nyəŋna pa təo. ¹⁷ Pə kəma na Samiyeeli loosi Sayuli ke kpakpaa, uləna Tacaa heeli-ı sı: Wei inı ı təm maa heela-ŋ sı ı ká təxo ma yəlaa təo kə kawuləya təxəle.

¹⁸ Məpəxó Sayuli kpətəna Samiyeeli ke nəxəxo na í təmı-ı sı: Hai, la suulu na nı hvli-m nəlv təyaya. ¹⁹ Mpuvule Samiyeeli sı: Mayale nəlv. Tē-m nəxo na tə kpa təkətəle ke tontəŋle təo, na má na-me tə təxo. Kv fema, ulə ma cə-ŋ nyá kuvəəsutvnaa, uləna í kpe. ²⁰ Səŋa kuyəeŋ tooso kəlv nyá kpaŋası

lepa tō. Taa n̄x̄as̄i s̄i tōm, pa hii-s̄i. Ama s̄os̄os̄ontō nt̄e s̄i nyá na nyá caa t̄ayaya ke l̄seyeli nyáma t̄ena t̄eel̄aȳi.

²¹ Nt̄ena Sayuli cō s̄i: Ma kpek̄ale k̄ena s̄əkp̄ete ke l̄seyeli taa. P̄óc̄o ma l̄ul̄ȳu nyáma ta niina is̄al̄e ke P̄encamēe kpek̄ale taa. l̄le pepe t̄ō k̄é n̄ heeliȳi-m mp̄u?

²² Mp̄uȳule Samiyeeli kp̄aya Sayuli na i t̄amle t̄u na í sv̄ona-w̄eȳe kutuluȳu taa, na í sv̄u-w̄eȳe t̄ac̄aȳale k̄upante ke t̄aȳolaa hek̄u taa. P̄ele paa w̄e is̄u ȳolaa h̄iu na naan̄owa ke mp̄u. ²³ Ilena Samiyeeli t̄o mut̄o saal̄v s̄i: K̄ona c̄əka ŋka maa heela-ŋ s̄i n̄ suna ka mp̄aa t̄ō. ²⁴ Mp̄uȳule mut̄o saal̄v l̄əsa yule t̄əcu na í t̄u Sayuli. Nt̄ena Samiyeeli t̄o s̄i: T̄əx̄o-t̄i, nyaya pa s̄iwa saa wei ma yaa samaa t̄ō.

Ilena pá k̄pent̄i na pá t̄əx̄o k̄uyaku ŋku.

²⁵ Pa lu t̄ək̄ot̄al̄e ke tontonḡle t̄ō na pá t̄ii ic̄at̄e taa, ilena pá l̄á faaci ke kutuluȳu pata t̄ō.

Samiyeeli kpa Sayuli ke l̄seyeli wulav

²⁶ Ku fema, ilena Samiyeeli kul̄i tan̄əŋ t̄e k̄é saa w̄e haȳa ȳȳi ka t̄u t̄ō, na í yaa Sayuli s̄i: Kul̄i na má l̄əs̄i-ŋ mp̄aav.

Ilena pá t̄ó mp̄aav ke pa naale. ²⁷ Pa luk̄aya ic̄at̄e, ilena í t̄əm̄i-s̄i: Heeli nyá t̄əmle t̄u s̄i í t̄e-t̄uȳo n̄x̄o.

T̄əmle t̄u t̄eewa, ilena Samiyeeli t̄o Sayuli s̄i: P̄ənt̄əa s̄əŋ na má heeli-ŋ Tacaa t̄əm il̄e.

10

¹ Mp̄uȳule Samiyeeli l̄əsa nim na kp̄alipiya, na í p̄əli Sayuli nȳuȳu taa, na í waȳalı-s̄i na í t̄o s̄i: Tacaa l̄əs̄əna-ŋ s̄i n̄ la l̄seyeli nyáma wulav. ² N̄ yek̄uȳu-m s̄əŋa is̄ənt̄o t̄ō, n̄ k̄á mayana apalaa naale ke Las̄eeli p̄əlaav k̄iŋ ke P̄encamēe nyáma t̄əŋa t̄ō ke Sel̄əsa. Paa heeli-ŋ s̄i pa nawa kp̄əŋas̄i n̄si n̄ p̄eek̄aya t̄ō. Hal̄i nyá caa yela kp̄əŋas̄i t̄əm na i n̄x̄as̄i m̄ə t̄əm na í t̄əŋ s̄i: Is̄ən̄aya maa la ma p̄əyal̄v t̄əm?

³ Í luk̄i t̄əna na í tala Tap̄ō t̄uȳo s̄os̄os̄ t̄e, ilena í sulina apalaa tooso na pá p̄uki k̄ot̄aya lap̄u ke P̄et̄eeli. L̄əlv t̄əka p̄in̄as̄i tooso, na l̄əlv ke potopot̄o kakal̄as̄i tooso, na l̄əlv náá t̄əka s̄əlv̄m hul̄uȳu. ⁴ Paa p̄ōs̄i nyá alaaf̄əya t̄ō, na pá ha-ŋ potopot̄onaa naale, na n̄ mv̄ pa niŋ taa. ⁵ N̄ luk̄i t̄əna na n̄ tala l̄əv̄ pul̄aya, ke timpi Filiisi nyáma yoolaa t̄əs̄ik̄ile w̄e t̄ō, is̄u n̄ sv̄uk̄i ic̄at̄e t̄ō, n̄ k̄á sulina l̄əv̄ k̄uȳəŋt̄ut̄u t̄əl̄əs̄əl̄aa kpek̄ale

na pá luna t̄ək̄ot̄al̄e ke tontonḡle t̄ō, na pá mak̄i c̄əməŋ na akilima na pá h̄ul̄əȳi h̄əs̄i na pá paaki na pá s̄əŋ l̄əv̄. ⁶ Tacaa Fees̄uȳu ka t̄ii nyá t̄ō, na nyá na-w̄e í k̄pent̄i na í paa na í sa l̄əv̄, na p̄ə l̄aȳas̄i-ŋ na n̄ w̄e is̄u ȳul̄v kufal̄v. ⁷ Ye yaas̄inaa p̄əŋe pa t̄e nyá t̄ō, il̄e n̄ la n̄ti t̄ə w̄e lap̄u t̄ō. Mpi t̄ō, Tacaa w̄e nyá waal̄i k̄é. ⁸ P̄əle p̄ə waal̄i, il̄ena n̄ t̄e-m n̄x̄o na n̄ polo Kilikaa na má s̄əŋ nyá waal̄i na má l̄á k̄ot̄as̄i n̄si k̄əko nyaya s̄i t̄əna t̄ō na ciik̄uȳu nȳəŋka. Ilena n̄ tan̄ k̄uȳeŋ naatosomp̄əx̄ol̄aya na má k̄əv̄ na má h̄ul̄i-ŋ n̄ti n̄ k̄á la t̄ō.

⁹ Too is̄u Sayuli hav̄ siȳile s̄i i t̄eeki t̄ō, l̄əv̄ Fees̄uȳu l̄aȳasa-s̄i k̄ele, na í ná p̄ə t̄ən̄aya k̄uyaku ŋku, is̄u Samiyeeli ka k̄eəs̄uȳu-s̄i t̄ō.

¹⁰ Pa tala K̄ipeya, il̄e l̄əv̄ k̄uȳəŋt̄ut̄u t̄əl̄əs̄əl̄aa c̄əŋa lu i s̄əŋȳu nt̄e, na l̄əv̄ Fees̄uȳu t̄ii í t̄ō na í sv̄u paale ke pa hek̄u t̄əna na í s̄əŋ l̄əv̄. ¹¹ Ȳolaa mpa paa nyáma-s̄i hat̄oo l̄əŋ t̄ō, pa ná í na l̄əv̄ k̄uȳəŋt̄ut̄u t̄əl̄əs̄əl̄aa pa lak̄i mp̄u, il̄ena pá p̄ōs̄əx̄i t̄əmaȳa ȳolaa taa s̄i: Pepe mayana Kisi p̄əyal̄v Sayuli ye? Íl̄e í paaki na í s̄əŋ l̄əv̄ t̄əŋx̄o? ¹² Mp̄uȳule K̄ipeya t̄u n̄x̄əlv̄ n̄x̄o t̄əkp̄av s̄i: Na aw̄eȳele pa caa? Ilena p̄ə p̄əs̄i ȳolaa ke it̄uule s̄i: Sayuli na l̄əv̄ k̄uȳəŋt̄ut̄u t̄əl̄əs̄əl̄aa pa paak̄əna na pá s̄əŋ l̄əv̄?

¹³ Sayuli t̄əma paale na l̄əv̄ sam ke mp̄u, il̄ena í kpa t̄ək̄ot̄al̄e ke tontonḡle t̄ō.

¹⁴ M̄p̄óȳu i caa s̄əkp̄elu n̄x̄əlv̄ i p̄ōs̄a i na t̄əmle t̄u s̄i: Leȳe í ka polaa ye? ¹⁵ K̄el̄ena í cō s̄i: T̄ə pol̄a kp̄əŋas̄i p̄eek̄uȳu t̄ə ta keesi-s̄i, il̄ena t̄ə polo Samiyeeli k̄iŋ. Nt̄ena íl̄e s̄i: K̄eəs̄i-m n̄ti Samiyeeli heela-ŋ t̄ō. ¹⁶ Mp̄uȳule s̄i: l̄ heela-t̄uȳo t̄əfoo s̄i pa nawa kp̄əŋas̄i.

Ama i ta heeli i caa s̄əkp̄elu ke n̄ti Samiyeeli ka heela-s̄i s̄i i k̄á t̄əx̄o kawul̄aya t̄ō.

T̄et̄e kpa Sayuli s̄i í t̄əx̄o kawul̄aya

¹⁷ M̄p̄óȳu Samiyeeli kota l̄seyeli nyáma ke l̄əv̄ t̄əyaya taa k̄é Misipa. ¹⁸ Na í heeli-w̄e s̄i l̄seyeli l̄əv̄ Tacaa ȳəŋt̄əa s̄i: Má l̄əs̄əna l̄seyeli nyáma m̄eȳe l̄cip̄iti, na má ya-m̄eȳe pa na piitimnaa mpa pa ŋmak̄əla-m̄e t̄ō, pa niŋ taa. ¹⁹ Na s̄əŋa m̄ə l̄əv̄k̄i m̄ə l̄əv̄ ma wei, ma yapa-m̄eȳe m̄ə c̄ōs̄eena na m̄ə wahalan̄aa taa t̄ō. Hal̄əna í t̄əŋi-m s̄i má kpa-m̄eȳe wulav. T̄ōv̄, p̄ənt̄e í lu Tacaa is̄ənt̄aa is̄u m̄ə kpek̄a na m̄ə l̄ul̄əŋ w̄e t̄ō.

²⁰ Mp̄uȳule Samiyeeli yaa l̄seyeli kpek̄a t̄ən̄aya k̄əlv̄m k̄əlv̄m. Ilena pá kpa

Pencamee nyante. ²¹Ntana í yaa Pencamee kpekale ke luluy luluy, na pá kpa Matili nyanku. Pə waali ké í yaa yulu yulu, na pá kpa Kisi pəyalu Sayuli, na pá pəeki-í pa ta na-í. ²²Mpúyú pa tasa Tacaa ke pəosuyú s: Na pəntu uní í kəma cəne? Ilena Tacaa s: Iní í n̄meləna nteye wontu huyule waali.

²³Mpúyú yəlaa kpaɣa sewa na pá polo pá kpe Sayuli tana. Pa tana-í samaa taa tə, í tēe pa tənaya nyuyú ké.

²⁴Mpuyule Samiyeeli heela yəlaa tana s: Í naaki wei uní Tacaa ləsa təyolə. Í na nəyolə pa ta nəxasi ta taa cəne.

Ilena yəlaa tana wiliti s: Mə na tetu. ²⁵Mpúyú Samiyeeli kesa samaa ke pa na wulav pa tama, haləna í n̄maa-təyí takəlaya taa, na í su-təyí lə atakaa kɛɛ. Pə waali, ilena í yasi yəlaa na paa awe kpe í tē. ²⁶Mpúyú lə tu yoolaa kpelikpeka nyəma napəli pa taa, na pá wē Sayuli waali na í kpe í tē Kipeya tətə. ²⁷Paa na mpv tətəlataa ka wē na pá tən s: lənaɣa unē í lē í ká la na í waasi-tv? Na pá footiɣi-í. Pácə pa ta ha-í kucəw nakuli. Ama Sayuli ná tá kpaɣa-ti na í yaa sí pulu.

11

Sayuli yoonə Amoni nyəma na í kəli-wē

¹Mpúyú waatu nəyolə Amoni wulav Nahasi na í yoolaa, pa polaa na pá siki Yapeesi ke Kalaati. Mpuyule Yapeesi nyəma tana təma-í s: Tá na-n̄ tē pēli nəyó na tē lakí-n̄ təmle. ²Tənayale Nahasi təma s: Ye í tisaa na má wəxəsi mə tana mə ntəxəɣ isə na pá tu lseyeli tənaya fēle, ile má na-mē tē pēli nəyó.

³Kelena Yapeesi nyuyú nyəma tə s: Hatuyú kuyeeɣ naatosompəyolaya na tē tili lseyeli tetu tana taa. Ye nəyolə fēi sí í waasi-tv, ile tē ha-n̄ tá ti.

⁴Mpúyú tillaa pola Sayuli tēye Kipeya na pá heeli-təyí yəlaa. Ilena pá tulí nəəsi na pá wii təkpo. ⁵Ile Sayuli luna taale nté na í wē í naaɣ waali, na í pəəsi s: Pepe lapa na yəlaa wiiki mpv? Ilena pá kesi-í nti Yapeesi tillaa yəyotaa tə. ⁶Í nuwa mpv, ilena lə Feesuyú tii í təw na í páná huu səsəm. ⁷Tənaya í kpa naaɣ naale na í seti-í tilima, na í tilina lseyeli tetu tana taa s: Ye pə cəpa wei na í tá tən Sayuli na Samiyeeli pa waali ke yoo taa, mpúyú paa lana pəntu naaɣ.

Ilena Tacaa səyontu kpa yəlaa, na pa tana pá tē yoo ke nəxə kuləmayə, isu yulu kuləm. ⁸Mpúyú Sayuli kala í yoolaa ke Peseke, na lseyeli nyəma lu iyisi n̄munuyú na n̄unwa (30000) na Yuta nyəma ke iyisi hii na naanwa (30000). ⁹Mpúyú í tilaa sí pá heeli Yapeesi nyəma sí, cele ilim sikuyú ke paa na nyuyú. Tillaa heela təm ntəyí Yapeesi nyəma, ilena pēle pa laɣa hē. ¹⁰Na pá heeli Amoni nyəma sí: Cele tu pēti-meyə tá ti na í lana-tuyú isəna pə ha-mē tə.

¹¹Mpúyú Sayuli faya í yoolaa ke təm toosoɣo tefemle, na pá watí Amoni nyəma təkile ke waatu wei haɣa yuyí ka tu tə, na pá kə-wēye mpúyú haləna ilim sikuyú. Pə səw mpa mpa ilena pēle pá ya yem yem. ¹²Pa təyó akaitv ke mpv, ilena yəlaa pəəsi Samiyeeli s: Awe tənaya sí Sayuli kaa təyó tá təw ké kawulaya ye? Í ləsi yəlaa mpe na tē kə-wē.

¹³Ntana Sayuli sí pá taa kə nəyoluyú saɣa. Mpi tə, kuyaku kuneɣe Tacaa waasa lseyeli nyəma.

¹⁴Mpúyú Samiyeeli yaa-wē s: Í kəw na tē polo Kilikaa na tē su kawulaya.

¹⁵Ilena pa tana pá polo tana, na pá kpa Sayuli ke wulav ke ləw atakaa kɛɛ, na pá la kəɣa n̄ka kəkə nyaya ka tana tə na ciikuyú kəɣa. Ilena Sayuli na lseyeli nyəma tana pa la acima səsəna.

12

Samiyeeli lapa lseyeli nyəma ke faaci

¹Mpuyule Samiyeeli təma lseyeli nyəma s: Ma nuwa mə kusələmutv na má kpa-meyə wulav. ²Pənente u naaki mə wulav wei í ka tēeki-meyə nəyó təyolə. Ma ile ma kpatəlaa, ma hulusa nyəəsi, ma pəyalaa lapa səsaa. Hatoo ma iwaasətv ke ma lapa mə nyuyú tv haləna saɣa. ³Má səɣna nteye cəne, ye ma wakəlaa nəyolə, yaa ma lēka pəntu nav, yaa í kpaɣaya. Í yəyoti-təyí Tacaa na wulav wei í ləsa tə pa isəntaa cəne. Mə taa aweye ma muɣulaa, yaa mə taa aweye ma n̄makəlaa? Awe cəlaa-m kuhav na má takí í waali? Pəntu í yəyoti na má feli-í.

⁴Ilena yəlaa cə Samiyeeli s: Aai, n ta muɣuli-tv, n ta n̄makəli-tv. Pácə n ta mu nəyolə kuhav na n̄ takí í waali.

⁵Ilena Samiyeeli tasa s: Tacaa na wei í ləsa sí í kpa-meyə wulav təyolə tá aseeta

nyéma ke saŋa, si ma ta tɔɔ mɛ taa nɔɔɔɔ pulu cɛcɛka. Ulena pɔ cɔ-i si: Eɛ, mɛyele ta aseeta nyéma. ⁶Ulena Samiyeeli si: Tacaa wei i yelaa na Moisi na Alɔŋ pɔ lɛsi mɛ caanaa ke Icipiti taa tɔɔɔɔ aseeta tu. ⁷Tɔu, pɛnente i kɔɔ na mɛ kɛsi-mɛye kupantunaa mpa i lapa mɛ caanaa tɔ, na mɛ tayanu mɛ tɔm. ⁸Yakɔpu na i nyéma pa pola Icipiti tɔ, pɛ waali kɛ tɛna nyéma ŋmakɛla-wɛ. Ulena mɛ caanaa mɛ pɔ wiina Tacaa si i waasi-wɛ. Ntɛna ilɛ i lɛsi Moisi na Alɔŋ na i tili-wɛ na pɔ ya-wɛye Icipiti taa, na pɔ kɔna-wɛye tɛtu tɛnɛ tɛ taa cɛnɛ. ⁹Pɛlɛ pɛ waali kɛ mɛ caanaa mɛ pa sɔ Tacaa tɔɔ, na ilɛ i tu-wɛye Filiisi nyéma na Hasɔ yoolaa wulav Sisela, na Mowapu wulav pa niŋ taa na pɔ yoonawɛ. ¹⁰Ɔpɔyɔ pa wiina Tacaa tɔtɔ si: Tɛ wakɛlɛna-ŋ. Mpi tɔ, tɛ lɔ-ŋ na tɛ laaki Paalanaa na Asɛtatɛnaa. Ya-tuyɔ ta kolontunaa niŋ taa, na tɛ la-ŋ tɛmlɛ. ¹¹Ulena Tacaa lɛsi Ketiyɔŋ na Petan na Yɛfɛtɛ, na maya waali waali, na tɛ ya-mɛye mɛ kolontunaa niŋ taa na i caya tɛpamm na heesuyɔ. ¹²Waatu wei Amoni wulav Nahasi yookayana-mɛ tɔyɔ i tɔma-m si mɛ kpa-mɛye wulav. Pɛyele Tacaa mɛ lɔɔ kɛlɛ mɛ wulav kɛ waatu un. ¹³U naaki mɛ wulav wei i pɛkɛaa na i lɛsi tɔɔɔ Tacaa kpa-mɛ. ¹⁴Ye i nyaŋna Tacaa na i lakɛ-i tɛmlɛ na i nukɛna-i, na i ta kɛɛsɛna nti i tu-mɛ tɔ, na mɛ na mɛ wulav i tɛŋɛ-i mɛ laŋa kɛ heɛ. ¹⁵Ama ye u nukɛna-i na i kɛɛsa i tɔm i kɛ tu-mɛye niŋ isɛ i kɛ tuyɔ mɛ caanaa tɔ. ¹⁶Tɔu, pɛnente i sɛŋ mpɛ, na i nɛ piti tɛmlɛ nte Tacaa kɛ la mɛ heku taa tɔ. ¹⁷Pɛ taya lɔŋle taa kɛ tɛ wɛ isɛntɔ? Mpɛ tɔ, mɛ sɛlɛmi Tacaa na i ye le na tɛu holi na ku nu. Waatu unɛyɛ i kɛ nyɛ si timpi i sɛlɛma wulav tɔ, mɛ tɔm sɛpɛna Tacaa kɛ.

¹⁸Tɛnaɔale Samiyeeli sɛlɛma Tacaa na tɛu holi na ku nu kuyaku ŋku ku mayamaya. Ulena Tacaa na Samiyeeli pa tɔm la samaa kɛ sɔɔntɔ. ¹⁹Mpɛyɔle samaa tɔma-i si: Sɛlɛmi nyɛ lɔ Tacaa kɛ ta tɔɔ na pɛ taa kɔɔ na tɛ si. Mpi tɔ, tɛ nawa si tɛ sɔɔsa tasɛkɛle kɛ ta isayatu tɔɔ kɛ timpi tɛ sɛlɛma wulav tɔ. ²⁰Ntɛna Samiyeeli si: I taa nyɛ, paa na i lapa isayatu nti tɔ, pɛ taa ci-mɛ si i kisiyi Tacaa kɛ. I lapɛ-i tɛmlɛ na mɛ lotu tɛna. ²¹I taa tɛŋ tunj. Mpi tɔ, ilɛ i kaa

pɛsi na i waasi-mɛ yaa i tu sɛna-mɛ. Pɛ taya pulu, i fɛina i ti. ²²Tacaa nɛ kaa lɔ-mɛ. Mpi tɔ, i hɛtɛ kɛ sɔɔɔle kɛ, i tu i taa kɛ si i pɛsɛyɛ-mɛye i yalaa. ²³Ye ma yela mɛ tɔɔ kɛ sɛlɛmuyɔ mpusi i tɛŋ-i-m. Mɛ sɛyɛsi-mɛye mpi pɛ wɛ teu na pɛ siyisaa tɔ na i la. ²⁴I nyaŋna Tacaa, na i lapɛ-i tɛmlɛ kɛ teu na lotu kolumtu. Mɛ mayamaya i nawa toma wena i hulɛyɛ mɛ heku tɔ. ²⁵Ama ye i tɔka mɛ isayatu, mɛ na mɛ wulav i kɛ si.

13

Sayuli yoonaa Filiisi nyéma na i liyituyɔ ¹Waatu wei Sayuli tɔyɔ kawulaya tɔ i pusi ka wɛ... Pɛyele i ka tɛma kawulaya tɔyɔ kɛ pusi naalɛye lɛyɛli taa. ²Tɔm. Ama Piipilinaa lɛlaa nɛ tɔwa si Sayuli pusi ka wɛ nule. ³Ɔpɔyɔ Sayuli lɛsa yoolaa iyisi toosoyɔ (3000) lɛyɛli taa. Ulena i si i kiŋ kɛ pa taa yalaa iyisi naalɛye (2000) Mikimasɛ na Petɛli pɔyɔ taa. Ulena i cɛla yalaa iyaya (1000) kɛ i pɛyalɔ Sonatan kɛ Kipeya kɛ Pencamɛ taa. Pɛ kaasa mpa ulɛna i yasi pɛle na paa wei i mɛli i tɛ.

⁴Ɔpɔyɔ Sonatan yɔka Filiisi yoolaa tɛsikile kɛ Kipeya, ulɛna pɛle pɛ nu. Ntɛna Sayuli tili na pɛ holi tutuun kɛ lɛyɛli tɛna taa si Hepɛla nyéma i lu yoo. ⁵lɛyɛli nyéma tɛna nuwa si Sayuli yɔka Filiisi yoolaa tɛsikile. Ulena Filiisi nyéma taa kpaakɛnawɛ. Ulena yalaa lu yoo na pɛ koti Sayuli kiŋ kɛ Kilikaa. ⁶Ɔpɔyɔ Filiisi nyéma kotaa si pa yookina lɛyɛli nyéma, na pa yoo kɛkɛnaa kɛ iyisi hiu na naanɔwa (30000) na pa kpaɔanɛŋ cayaalaa kɛ iyisi naatosɔ (6000). Pa yoolaa ka wɛ payale kɛ isɛ lɔm nɔyɔ kanyɛŋa, pa fɛi kalɔyɔ. Ɔpɔyɔ pa polaa na pɛ pulɛ Mikimasɛ kɛ Peti-Afɛŋ ilim tɛlɛle tɔɔ. ⁷Ɔpɔyɔ lɛyɛli nyéma laŋa wakɛlaa tɛtɔyɔtɔyɔ. Mpi tɔ, pa kolontunaa tɛɛ-wɛye payale tɛamyam. Ulena pa taa lɛlaa ŋmɛli kokpamɛŋ pɔɔŋ taa, na lɛlaa kɛ lɔkɛnaa taa, na lɛlaa kɛ pulasi taa, na lɛlaa kɛ hɔtu taa. ⁸Ulena lɛlaa nɛ tɛsi Yaatanu na pɛ polo Kati na Kalati.

Waatu un tɔ na Sayuli nɛ wɛ Kilikaa, na yalaa mpa paa wɛ i kiŋ tɔ pa seliyi. ⁹Ɔpɔyɔ Sayuli tɛŋa wɛ kɛ naatosompɔɔlaya, isɛ Samiyeeli ka heeluyɛ-i tɔ. Paa na mpɛ Samiyeeli ta kɔɔ lɔŋ. Ulena yalaa suv yav.

^a 13:1 pusi: Hepɛla taa ilɛ, lɛntɛ tɛnɛ tɛ taa pa ta yɔyɔti pusi

⁹Tənaɣalə Sayuli tōma sɪ: í kōna-m kotəɣa ŋka kōkō nyaya ka tēna tō na ciikuɣu nyəŋka wontu. Ulena í la kotəɣa ŋka kōkō nyaya ka tēna tō. ¹⁰Í kōma isɪ ɪ tēsəɣɪ, ɪlɛ Samiyeeli tapaxalɛ. Na Sayuli polo ɪ səŋɣu. ¹¹Mpuyule Samiyeeli pōsa-ɪ sɪ: Pepeɣe n lapa ye?

Ulena Sayuli cō sɪ: Ma nawa sɪ samaa tōŋa yav. Pácō n ta kōɔ isɪ n ka suwa tō. Pəyele Filiisi nyéma ná sika Mikimasi. ¹²Kelena má mayasi ma taa sɪ, Filiisi nyéma ka tii ma tōɔ kɛ Kilikaa cəne, na má ta sələməta Tacaa. Pə tōɔ kɛ pə caala-m sɪ má la kotəɣa ŋka kōkō nyaya ka tēna tō. ¹³Tənaɣa Samiyeeli tōma Sayuli sɪ: N lapa kumelentu kɛ. N ta tōkɪ nti Tacaa nyá lso sɪ-ŋ tō. Təfō, Tacaa ka nyəmayə sɪ nyá kawuləɣa ká wɛɛ tam tōɔ kɛ lseɣeli taa kɛ. ¹⁴Ama pənente ka kaa tasa leeluyɪ. Tacaa ləsa ɪ luyɪ tɛɛ nyəŋ na í kpa-ɪ wulav kɛ ɪ yəlaa tōɔ. Mpi tō, n ta tōkɪ mpi ɪ ka tɪ-ŋ tō.

¹⁵Pə waali kɛ Samiyeeli kula Kilikaa, na í polo Kipeya kɛ Pencamɛɛ tɛtu taa. Ḿpúyó Sayuli kala yəlaa mpa paa wɛ ɪ kiŋ tō, na pá lu yəlaa nasətosə (600). ¹⁶Í na ɪ pəyalɪ Sonatəŋ na pa cōlō yəlaa paa sika Kəpa kɛ Pencamɛɛ tɛtu taa kɛ. Ulena Filiisi nyéma náá siki Mikimasi. ¹⁷Ḿpúyó Filiisi yoolaa mpa pa wakələɣɪ lələa wontu tō, pa lu tintika tooso. Ḿpúyó kancaaləɣa nyəntɛ mələna Ofəla tōɔ kɛ Suwaali tɛtu taa. ¹⁸Ulena naale nyəntɛ náá mələna Peti-Holəŋ tōɔ, na tooso nyəntɛ náá kpəɣa tōŋa mpaav ŋku kv tiiki Sunsuməŋ tɛtəkəle taa kɛ wulaya tɛtu tōɔ tō.

¹⁹Waatu unɪ tō, koolu fɛi lseɣeli nyéma tɛ. Mpi tō, Filiisi nyéma taa tisiɣi sɪ Hepəla nyéma í lu layalɛ na ŋmantaasi. ²⁰Filiisi nyéma tɛɣe pa pukəɣa na pá kpələɣɪ akur, na pa cikanaa, na pa lawa, na pa tɛtu kucasəŋ ²¹kɛ waatu wɛi wontunaa mpe pa ləŋ səkɪ tō. Pa kpələɣa kɛ na pá fələɣɪ liɣitee nyəɣəluyɪ kulumuyɪ kɛ wontu səkpɛtu tōɔ, na nyəɣələŋ naaleɣe səsəəntu tōɔ. ²²Kuyaku ŋku yooɪ tiɪwa tō, Sayuli na ɪ pəyalɪ Sonatəŋ pa tike paa wenna yooɪ wontu. Pə kaasa yəlaa mpa paa wɛ pa kiŋ tō, pɛle pa taa nəɣəlɪ fəina ŋmantaayə yaa layatɛ.

²³Ḿpúyó Filiisi yoolaa polaa sɪ pa tənəɣɪ Mikimasi mpaav.

14

Sonatəŋ luw kɛ Filiisi yoolaa kpekəle tōɔ ¹Ḿpúyó kuyaku nakulɪ Sonatəŋ tōma ɪfepu wɛi ɪ təkəɣɪ ɪ yooɪ wontu tō sɪ: Kōɔ na tá tɛsɪ Filiisi yoolaa təkikile nte tə wenna too cəne tōɔ tō.

Ama Sonatəŋ ta yele na ɪ caa nu-tɪ. ²Na Sayuli náá cəɣa Kipeya tōŋa tōɔ kɛ tɣuɪ nakulɪ kv tɛɛ kɛ Mikələŋ. Na yoolaa mpa paa wɛ ɪ kiŋ tō, pa tala isɪ yəlaa nasətosə (600) kɛ mpv. ³Ahitupi pəyalɪ Ahiya ka kəna kətulɪ kɛ waatu unɪ. Na í suu kətələa toko wɛi pa pəsəɣəna Tacaa kɛ tōm tō. Tacaa kətulɪ ilii wɛi ɪ ka wɛ Silo tō ɪ pəyalɪ kɛlɛ Penhasɪ, na ilɛ ɪ luləna ɪkapəti. ɪkapəti neu ntɛ Ahitupi. ɪlɛ yəlaa ta nyɪ sɪ Sonatəŋ pola tiili.

^{4,5}Mpaav ŋku Sonatəŋ tənəɣa sɪ í puki Filiisi nyéma yoolaa təkikile tō, kv wɛ kukpaməŋ naale hɛkv kɛ. Ləŋkv nəɣə kɛəsəna ilim ntəɣəŋ tōɔ kɛ Mikimasi isentaa. Pa yaaki-kv sɪ Posee. Ləŋkv nəɣə náá kɛəsəna ilim mpətəŋ tōɔ kɛ Kəpa isentaa, na pá yaaki kule sɪ Sene. ⁶Ḿpúyó Sonatəŋ tōma ɪ yooɪ wontu təkulɪ sɪ: Kōɔ na tá tɛsɪ Filiisi nyéma ma ta nyɪ isənnaa mpe pa təkikile. Ntanyɪ Tacaa ká yoonaa tá nəɣə. Mpi tō, pə fɛi Tacaa kɛ katɛ sɪ í yoonaa samaa tuutuuma nəɣə, yaa yəlaa pəcō nəɣə. ⁷Kelena Sonatəŋ yooɪ wontu təkulɪ tō sɪ: La isəna pə mayə-ŋ tō. Polo tə polo, ma wɛ nyá waali kɛ. ⁸Mpuyule sɪ: Təv, tə pukuyuna pa tō isəntō tō paa na-tv. ⁹ɪlɛ ye pa tōma sɪ: í cəɣa tēna na tá kōɔ. ɪlɛ tə səŋ tá təsəŋlɛ təkpi. ¹⁰Ama ye pa tōma-tv sɪ: í tō na í kōɔ. ɪlɛ táá kpa pa tōɔ. Mpi tu nyəna sɪ Tacaa tv-wɛɣe tá niŋ taa təɣələ.

¹¹Ulena pá yele na Filiisi nyéma na-wɛ na pá tō sɪ: ɪ nyəni, Hepəla nyéma luna ntɛɣe ṕúyó ŋku kv taa paa ŋməlaa tō. ¹²Mpuyule pa tasaa sɪ: í kōɔ cəne na tá la-mɛ na í təɣə na í haɣa.

Ntəna Sonatəŋ tō ɪ yooɪ wontu təkulɪ sɪ: Təŋ ma waali. Mpi tō, Tacaa tv-wɛɣe lseɣeli nyéma niŋ taa kɛ.

¹³Ulena pá tō pa niŋ tōɔ na pá kpa. Ḿpúyó Sonatəŋ na kpiita-wɛ na í pətəɣɪ. Ulena yooɪ wontu təkulɪ náá tēsəɣɪ na í tənəɣɪ. ¹⁴Yəlaa hiiu kɛ Sonatəŋ pa kuwa pa kancaaləɣa yooɪ ŋku kv taa kɛ pələ nyuyɪ taa tənəɣa kelikiya kulumayə taa. ¹⁵Ḿpúyó səsəəntu kpa Filiisi nyéma mpa paa wɛ tawa

taa tɔ. 11ena tɔsikile taa yoolaa na mpa pa wakələyɪ lɛlaa wontu tɔ, pɔ sɔv seluyɪ. Mprɔyɔ tɛtu selaa, na kaniɲa kpa yɛlaa.

¹⁶ Mprɔyɔ Sayuli feɲlaa mpa paa we Kipeya ke Pencameɛ tɛtu taa tɔ, pa na acufu tiiwa Filiisi nyɛma taa, na pɔ seeki yem yem. ¹⁷ Tɛnaɲa Sayuli tɔma ɪ yoolaa mpa paa we ɪ kiɲ tɔ si: ɪ kala yɛlaa na tɛ nɔ nɔ si awe feɲa tɔ taa.

Pa kala yɛlaa 11ena pɔ mayana si Sonataɲ na ɪ yooɔ wontu tɔkɔlv pa feɲa.

¹⁸ Ntɛna Sayuli tɔ kɔtɔlv Ahiya si: Heeli na pɔ kɔna lɔɔ atakaa.

(Mpi tɔ, 11ɛ ɪ ka we kuyaku ɲkɔyɪ lɛyɛli nyɛma kiɲ kɛ).

¹⁹ Sayuli tɔɲna yɔyɔtɔyɔ ke mpɔ tɔ na acufu kɔkɔtɛ tɔɲna sɔsɔyɔ kɛ. 11ena ɪ tɔ kɔtɔlv si: Sɔɲ na pɔcɔ.

²⁰ Mprɔyɔ Sayuli na yoolaa pa kpeyɛlaa na pɔ polo tɔyoole. 11ena pɔ mayana acufu tiiwa Filiisi nyɛma taa, na pɔ loɲ tɔmayɔ layalɛɛ. ²¹ Tɛnaɲa Hepɛla nyɛma mpa paa we Filiisi yoolaa taa na pa sɔɲna-we tɔ, pa sewa na pɔ mɛli Sayuli na Sonataɲ pa kiɲ.

²² Mprɔyɔ lɛyɛli nyɛma mpa pa ɲmɛla 1ɛlayim pɔyɔ taa tɔ, peɛ pa nuwa Filiisi nyɛma sewa tɔm. 11ena pa tɔ pa waali kɛ tɔyoole taa. ²³ 1sɛna Tacaa yɛlaa na lɛyɛli nyɛma la akanaa ke kuyaku ɲku tɔyɔle.

lɛyɛli yoolaa waasɔyɪ Sonataɲ

Ayuli pa yooɔa ɲprɔyɔ halɛna Pɛti-Afɛɲ waali. ²⁴ Mprɔyɔ nyɔyɔsi pu lɛyɛli nyɛma ke kuyaku ɲku. Mpi tɔ, Sayuli ka yɔyɔtaa kɛ na ɪ tuu si: Ye wei ɪ tɔyɔ pɔlv ke sɔɲa, na ma ta lɛtɛta ma kolontunaa, mpusi kɔ tɔɲ pɔntɔ. Pɔ tɔɔ kɛ pa taa nɔyɔlv ta tɔɲ pɔlvɔv ilim na pɔ tɛm. ²⁵ Mprɔyɔ yɛlaa tɛna tala hɔtɔyɔ ɲku ku taa tuɲ nim we atɛyɛ yem tɔ. ²⁶ Tuɲ ka tɔwa setasi ke hɔtɔyɔ ɲku ku taa kɛ na nim kpeɲ. Ama nɔyɔlv ta kpaasɛna ɪ nɔyɔ kiɲ. Mpi tɔ, yɛlaa seekaya nɔyɔ ɲka pa suwa tɔ. ²⁷ Ama Sonataɲ nɔ tɔɔ nyi si ɪ caa kisina yɛlaa, na tuunav si nɔyɔlv ɪ taa tɔɲ pɔlv. Mprɔyɔ ɪ lii ɪ kpɔtɔyɔ ke tuɲ nim taa na ɪ niisi na pɔ cɛ isɛntɔɔ. ²⁸ Mprɔyɔle samaa taa nɔyɔlv tɔma-ɪ si: Hei, nyɔ caa yɔyɔtaa na ɪ tuu si: Ye pɔ cɛpa wei na ɪ tɔyɔ sɔɲa mpusi we ɪ tɔɔ kɛ. Pɔcɔ nyɔyɔsi tu nu tɔ tɛnaɲa.

²⁹ Sonataɲ nuwa mpɔ, 11ena ɪ cɔ si: Ma caa wakɛla yɛlaa kɛ. ɪ nyɛm ma tɔɲyɔv

tuɲ na pɔ cɛ ma isɛntɔɔ tɛkelekele tɔ. ³⁰ Ye isɪ sɔɲa yɛlaa ka tɔyɔ mpi pa lɛɛka pa kolontunaa niɲ taa tɔ, pa tɔɔ ku Filiisi nyɛma na pɔ kɛli isɛntɔ?

³¹ Mprɔyɔ pa ku-weyɛ kuyaku ɲkɔyɔ pɔ kpaɲav Mikimasɪ na pɔ polo Ayalɔɲ tɔ. Na nyɔyɔsi pu lɛyɛli nyɛma ke sɔsɔm. ³² 11ena pɔ tii kolontunaa tɔla tɔɔ, na pɔ lɛnti-yɛ na pɔ sɔɲ a calɛm tɔɔ na pɔ tɔyɔ a nantɔ.

³³ Mprɔyɔ pa taɲasa-tɔyɪ Sayuli si: N nawa yɛlaa wakɛlɛna Tacaa tɔ. Pa tɔyɔ nantɔ na tɛ calɛm. Ntɛna ɪ tɔ si: ɪ lapa kɔtakɛsɛtɔv kɛ. Mpɔ tɔ, ɪ pilimi piuv na ma tɔɔ cɛnɛ.

³⁴ Mprɔyɔ ɪ tasaa si pɔ cɔɔ pa heeli samaa si: Paa wei ɪ kɔna ɪ nav yaa ɪ heu na ɪ kɔ cɛnɛ na ɪ tɔyɔ. Tɔfɔ ɪ taa tɔyɔ nantɔ na tɛ calɛm ke mpɔ na ɪ wakɛlɛna Tacaa.

Mprɔyɔ paa wei ɪ lapa ɲprɔyɔ ahoo anɪ.

³⁵ 11ena Sayuli ɲma Tacaa ke ɪ kancaalaya kɔtaya tɔlatɛ.

³⁶ Mprɔyɔle ɪ tɔma yɛlaa si: Tɔ polo Filiisi nyɛma waali na ahoo na tɛ kɔ pa tɛna na tɛ kuu pa wontu halɛna pɔ nyaali. Tɔ taa sɔɔ paa kɔlvɔm. 11ena peɛ pa cɔ si: La isɛna pɔ mayɔ-ɲ tɔ.

Ntɛna kɔtɔlv si: Tɔ sɛlɛmɪ lɔɔ kɛ cɛnɛ na pɔcɔ.

³⁷ Mprɔyɔ Sayuli pɔɔsa lɔɔ si: Ye tɔ tɔɲa Filiisi nyɛma waali n kɔ tu-weyɛ tɔ niɲ taa?

Ama Tacaa ta cɔ waatɔ inɪ. ³⁸ 11ena Sayuli tɔ nyuyɔ nyɛma si: Mɔ tɛna ɪ kɔti cɛnɛ na tɛ pɛki na tɛ nɔ wei ɪ lapa isɔyɔtɔ tɛnɛyɛ sɔɲa tɔ. ³⁹ Ma tuuna Tacaa wei ɪ waasɔyɪ lɛyɛli nyɛma tɔ si, paa ma pɔyɔlv wakɛlɛna. 1sɪ ɪ sɛpa.

Ama nɔyɔlv ta cɔ-ɪ si pɔlv. ⁴⁰ 11ena ɪ tɔ samaa si: Mɔ tɛna ɪ mɛlɛna hɔyɔlvɔv kɔnɛ na pɔ kaasi mɔ na Sonataɲ na cɛnɛ tɔɔ. 11ena peɛ pa cɔ si: La mpi pɔ mayɔ-ɲ tɔ.

⁴¹ Mprɔyɔ Sayuli sɛlɛma Tacaa si: lɛyɛli lɔɔ, hɔlv-tuyɔv tampana.

11ena pɔ tɔ tɛtɛ na pɔ kpa ɪ na ɪ pɔyɔlv.

⁴² Mprɔyɔle si: ɪ tɔ mɔ na ma pɔyɔlv tɔ tɔɔ kɛ tɛtɛ.

11ena pɔ kpa ɪ pɔyɔlv. ⁴³ Ntɛna Sayuli si: Heeli-m mpi n lapa tɔ.

Ntɛna Sonataɲ cɔ si: Ma tɔɲa tuɲ nim ke pɛcɔ. Mayalɔ, ma sɔɔlv puwa si mɔ si.

⁴⁴ Kɛlɛna Sayuli tɔ si: Sonataɲ, ye n ta si Tacaa ɪ lana-m isɛna ɪ sɔɔlaa tɔ.

⁴⁵ Ntɛna samaa tɔ Sayuli si: Pepee, Sonataɲ kɔ si yaa? Aai yoo, mpusi ɪ polo

pooluŋ. Pə fei si i nyuŋu taa nyoolaya kulomaya mayamaya i le. Mpi to, i nɔɔɔ ke Tacaa waasəna lseyeli nyəma ke saŋa.

Isəna samaa yapa Sonatarŋ na í tá si tɔɔle. ⁴⁶Ulena Sayuli yele Filiisi nyəma ke tɔɔnɔɔ, na pele pá məli pa tɛ.

Sayuli kəluŋ na i tayaɣa nyəma pə tɔm

⁴⁷Sayuli tɔɔɔ kawulaya ke lseyeli taa. Ulena í yoonə i kolontunaa tənaya həyoləŋ tənə taa. Paa Mowapu nyəma, paa Amoni nyəma, paa Itəm nyəma, na Sopa awulaa, na Filiisi nyəma. Paa timpiyi i talaa te, un i təkəna akaitu. ⁴⁸I hula toŋ na í yoonə Amaleke nyəma. I fita lseyeli nyəma ke mpa pa wakəlaya-we to pa niŋ taa.

⁴⁹Sayuli pəyalaa nté Sonatarŋ na lsefi na Maləkisuwa. I pəelaa we naale, kancaalaya nyəŋ nté Melari na səkpeli si Mikaali. ⁵⁰I alu nté Ahimaasi pəelə Ahinowam. I yoolaa sɔsɔ nté i caa səkpeli Nee pəyalu Apənəe. ⁵¹Sayuli caa Kisi na Nee caa Apənəe pele pa caa kele Apəyeli.

⁵²Sayuli yoonə Filiisi nyəma ke mɔpɔɔ toŋ na toŋ, haləna i səm. Ye i loosa yulu toŋ tu yaa kpelikpeka to, i tɔvɔ-i i yoolaa taa ké.

15

Isə ləw ke Sayuli

¹Mɔpɔɔ Samiyeeli təma Sayuli si: Maya Tacaa tilaa, na má kpa-ŋ lseyeli nyəma wulav na má pəli-ŋ nim. Mpu to, ke ŋkpaŋŋ na í nu. ²Tacaa Tuma tənə tu yɔɔtəa si un i ká ləeti Amaleke nyəma ke pa caanaa isayatu. Mpi to, paa təkə lseyeli nyəma ke mpaav ke waatu wei pele pa luna Icipiti tɔɔɔ. ³Pə tɔɔ to, polo na í kú Amaleke nyəma na í kpiisi pa nyəm tənə. Taa sɔɔ pa pɔlɔpɔ cəcəka. Paa apalaa, paa alaa, paa piya, na ahlumnaa na tɔla tənə.

⁴Mpuɔle Sayuli kota i yəlaa na í kala-weye Telayim. Ulena lseyeli yoolaa nɔɔhe tɔntaa lu yəlaa iyisi ŋmunuɔ (20000) na Yuta nyəma ke iyisi naanuwə (10000). ⁵Ulena pá polo Amaleke nyəma icate na pá paɔi-weye tətəkəle taa. ⁶Mɔpɔɔ pa tilaa na pá heeli Keni nyəma si pá lu Amaleke nyəma tɛ. Pə taa kɔɔ na pá ku na pá kpeŋna-we. Mpi to, pa caanaa nyuɔ ka tena lseyeli nyəma ke waatu wei pele pa luna Icipiti tɔɔɔ. Ulena Keni nyəma lu.

⁷Mɔpɔɔ Sayuli yoonə Amaleke nyəma ke pə kpaɣav Hafila to, na pə polo Suuu ke

Icipiti ilim təlule tɔɔ. ⁸Ulena í kpa pa wulav Akaki na i se na í ku yəlaa tənə təcayacaya.

⁹Mɔpɔɔ Sayuli na i yoolaa pa yela wulav na i se, na tɔla kupampana, na wontu kupantunaa. Ama mpi pa taa fei teu na tɔla acamisi tike ke pa kowa.

¹⁰Mɔpɔɔ Tacaa heela Samiyeeli si: ¹¹Ma laŋle wakələnə Sayuli kawulaya kpav ké. Mpi to, i lə-m na í kisi ma tɔm ke təkuyɔ.

Keləna Samiyeeli laŋle wakəli tətɔɔtɔɔ, na í wiina Tacaa ke ahoo tənə.

¹²Teu fema tanarŋ, Ulena Samiyeeli kuɔ si i puki Sayuli ke sɔnɔvɔ. Ntəna pá heeli-i si: Sayuli pola Kaməeli na í ŋma akele nɔɔvɔ si pə tɔɔsɔ-i i akaitu tɔɔ. Pə waali, Ulena í tɛna Kilikaa. ¹³Samiyeeli tənə i waali ké tənə, Ulena Sayuli sɛ-i si: Tacaa í kooli-ŋ kupantu. Na í tasa si: Ma lapa teitei ké isu lə ka yɔɔtɔvɔ to. ¹⁴Mpuɔle Samiyeeli pɔɔsa-i si: Na naarŋ na heer wula nna ma nuk i sɛntə to, leye ale a lunaa? ¹⁵Ntəna Sayuli si: Yəlaa tɔsənə Amaleke nyəma tɔla kupana taa si pa lak i nyá ləw Tacaa ke kucɔvɔ. Pə kaasa mpi to, tə kpiisa pəle pə tənə. ¹⁶Mɔpɔɔ Samiyeeli təma si: Su, na ma heeli-ŋ nti Tacaa heela-m ahoo ane to. Ulena Sayuli si: Yɔɔtɔ.

¹⁷Mpuɔle Samiyeeli si: Paa na n ka nyənaya nyá tɔɔi pəyaya to, Tacaa ləsa-ŋ na í kpa-ŋ lseyeli nyəma wulav na í pəli-ŋ nim. ¹⁸Tacaa tɔmna-ŋ si, í polo na í yoonə Amaleke asayaa mpe, na í kpiisi-we. ¹⁹Ule pepe tɔɔ ké n ta nuna i nɔɔɔ, na í kpaɣa pa wontunaa təkuv na í pəsi isayav ke i sɛntaa? ²⁰Ntəna Sayuli cɔ si: Ma nuna i nɔɔɔ ke teu ke, na má yoonə Amaleke nyəma isu i ka yɔɔtəa to. Ma kpiisa-we na má kɔna pa wulav na í se. ²¹Ama yəlaa tɔsənə pa tɔla taa ké kupana si, pa lak i Tacaa nyá ləw ké kɔtaya ke Kilikaa.

²²Ntəna Samiyeeli si: Tacaa ta sɔɔli kɔtas i nsi kəkə nyaya si tənə to isu i sɔɔlɔv si yulu í nuna-i to se. I tɔm nunaɔ kəla-i teu ke iwaarŋ kuparŋ kɔtas i lapv. ²³Mpi to, kpeɛnav ké ləw ké isayatu ke teitei ké isu tutv. I nyənəɔi karŋkante ke teitei isu tuŋ laav. Timpi nyá ləw ləw Təm to, ilé i ka lə-ŋ tətɔɔ na í laŋ kawulaya. ²⁴Mpuɔle Sayuli cɔwa si: Tampəna ma wakələnə ləw. Mpi to, ma wakəla nti i tu-m to. Pəcɔ ma ta nuna nyá tɔm. Ule yəlaa ke ma sewa na má nuna-we. ²⁵Hai, pənente ma wiina-ŋ si í

tayani ma isayatu na í mæli na má hanti Tacaa ke ate. ²⁶ Ntena Samiyeeli si: Maa mælaxi. Mpi to, í lo Tacaa tam. Íle í lo nyaxa, n ta ke lseyeli wulav totò.

²⁷ Samiyeeli ha siyile si í teeki, ilena Sayuli kpa í capa ntompæle na té cæ. ²⁸ Kelena Samiyeeli si: Añha, hípúyú Tacaa lapa nyá kawulaxa ke saña, na í ha wei í kála-ñ teu to. ²⁹ Tacaa kele lseyeli toñ. Í ta ke yulv si í looliyi, yaa í laxasaxi. ³⁰ Ntena Sayuli tasa si: Ma wakælaa yaa, ile hai, ma wiikina-ñ si í kusí ma nyuvu ke lseyeli nyéma na pa sósaa pa isentaa. Hai, mæli na má hanti nyá lso Tacaa ke ate.

³¹ Mpuvule Samiyeeli mælaa na Sayuli hanti Tacaa ke ate.

³² Ilena Samiyeeli to si: Í kóna-m Amaleke nyéma wulav Akaki. Akaki toña pote na lan̄hulomle, na í mayasaxi í taa si: Pəpətu fei leleñ, səm soxontu yawa. ³³ Mpuvule Samiyeeli toma si:

Isu nyá laxate pem alaa ke piya to.

Mpu un totəyo nyá too ká lan̄ pəyaxa ke alaa taa.

Ilena Samiyeeli seti-í təpətuəpətu ke kotaxa təlate isentaa ké Kilikaa.

³⁴ Ḿpúyú Samiyeeli mæla í teye Lama, na Sayuli náá kpe Kipeya. ³⁵ Samiyeeli na í səm í ta tasa mælyu si í naaki Sayuli. Mpi to, í wiikaxa í toó ké timpi Tacaa lan̄le wakələnə í kawulaxa kpaυ toyo.

16

Samiyeeli kpa Tafiiti ke kawulaxa na í pəli-í nim

¹ Ḿpúyú Tacaa toma Samiyeeli si: N kaa yeke Sayuli toó ké wula ke mpu? Ma lo-í ké. Í ta ke lseyeli nyéma wulav totò. Suuli nyá hæluyv ke nim, na má tili-ñ Petəlehəem tu Seseə te. Ma nawa í pəyalaa taa ké wei maa kpa wulav to. ² Ntena Samiyeeli si: Isənaɣale maa la na má polo mpu? Sayuli í niuwa í ká ku-m. Kena Tacaa si: Kpeñna nav ifate, í talaa, ile n to si: Ma kəmayə si ma lakí Tacaa ke kotaxa. ³ Yaa Seseə ke kotaxa təlate. Ile maa huli-ñ wei n ka kpa wulav na í pəli nim to.

⁴ Ḿpúyú Samiyeeli tee Petəlehəem isu Tacaa ka kəsəyυ to. lcatə səsaa na-í na soxontu kpa-we. Ilena pá kpaɣa asewa na pá səñi-í na pá pəəsí-í si: Alaafəya kele n kəma? ⁵ Ilena í cə si: Əe alaafəya ké.

Ma kəmayə si ma lakí Tacaa ke kotaxa. Í tayani mə ti na í kəə kotaxa təlate.

Ḿpúyú í yaa Seseə na í pəyalaa si pá tayani pa ti na pá kəə kotaxa təlate. ⁶ Apalv un í təyaxa nyéma suv kpaakraa, na Samiyeeli na í pəyalv Iliyapi, ilena í mayasi í taa si: Isəntə wei Tacaa ləsaa təɣəlo cəne. ⁷ Kelena Tacaa to Samiyeeli si: Taa nyəni toó, na təyaləñ. Pə taya inəxi ma ləsaa, maa paasəyənə toó isu yulv. Ama lotu taa ké ma nyənəxi.

⁸ Ḿpúyú Seseə yaa Apinatapi na í kəə. Ilena Samiyeeli to si: Pə taya inəxi Tacaa ləsaa.

⁹ Na Seseə yaa Samma, ilena Samiyeeli tasa si: Tacaa ta ləsi un totò.

¹⁰ Ḿpúyú í yaa í pəyalaa naatosompəɣəlaya un í tənə, na Samiyeeli to si: Tacaa ta ləsi pa taa nəɣəlo.

¹¹ Ilena Samiyeeli pəəsí Seseə si: Nyá pəyalaa tənə nté? Ḿpúyú si pə kaasa tənuyv, kulə kv pola ntiyile ké. Ntena Samiyeeli si: Tili í waalı. Mpi to, tə kaa caalı kotaxa təɣənaɣa təɣəv na í ta kəntə.

¹² Ntena pá tili í waalı. Í isentaa ka hətaa ké na pá luwa, na í wena alaafəya. Ntena Tacaa to Samiyeeli si: Inəyələ, kulí na í pəli-í nim ile. ¹³ Ḿpúyú Samiyeeli kpaɣa nim na hæluyv na í pəli-í í taalənaa isentaa. Tənaɣa Tacaa Feesuxu tii Tafiiti toó ké pə kpaɣav kuyəñku to na pə puki.

Ilena Samiyeeli náá kulí na í mæli í te Lama.

¹⁴ Ḿpúyú Tacaa ləsa í Feesuxu ke Sayuli taa, na í tu-í ləmayasəle isayale na té cəəsəxi-í. ¹⁵ Ntena í təmlə nyéma təmi-í si: Nyəni, Tacaa tu nyá taa ké ləmayasəle isayale na té cəəsəxi-ñ. ¹⁶ Mpu to, wulav, yeke na té pəeki-ñ yulv wei í nyəmə cəmyu mapu ke teu to. Ye ləmayasəle isayale í kula nyá toó, ile í ma-ñ cəmyu na pá həəsí nyá lan̄le. ¹⁷ Mpuvule Sayuli si: Pə we teu. Í pəeki-m kuəñ na í kəna.

¹⁸ Tənaɣale təmlə nyéma taa nəɣəlo toma si: Ma nawa Petəlehəem tu Seseə pəyalaa taa nəɣəlo, na í nyəmə cəmyu mapu ke teu. Pəcə í kii ifepu ké na í we kpelikpeka, na í nyəmə yoou təm. Pəyele í nyəmə təm yəɣətuɣv ké. Í yəɣətuɣi yem yem, na í isentaa luwa, na Tacaa we í waalı.

¹⁹ Mpuvule Sayuli tilaa na í heeli Seseə si: Kəna-m nyá pəyalv Tafiiti wei í tiikiyi heeñ

tə. ²⁰ Ntəna Seseə caa kpaŋaya, na í sɔkɪ-keɣe tɔɣonaɣa, na sɔlɔm hulɔŋ, na pəfate na í tilina Tafiiti sɪ í pona Sayuli. ²¹ Tafiiti talaa na í sɔv Sayuli tɔmle taa, ɪlɛna ílɛ í luyɔ lapi-ɪ na í kpa-ɪ ɪ yooɔ wontu tɔkɔlv. ²² Ntəna Sayuli tili na pá heeli Seseə sɪ: Ma luyɔ lapa nyá pəyalv ɪnɪ, yelina-m-ɪ.

²³ Waatu wei ləmayasəle ɪsayale í kɔma Sayuli taa, ɪlɛ Tafiiti kpaɣa cəmuɣv na í mapɪ-ɪ na pə cɛ ɪ tɔɔ na í laŋle hɛɛ.

17

Koliyati na Tafiiti pa tɔm

¹ Ḿpɔ́yó Filiisi yoolaa kotaa, na pá pulɪ Soko ke Yuta tɛtu taa, na Aseka pa hekv taa ké ɪfɛsɪ-Tamim sɪ, pa yookina ɪsɛyɛli nyáma. ² Na ɪsɛyɛli yoolaa na pa caa Sayuli, pá koti na pá pulɪ ɪla tɛtɛkəle taa sɪ, pa yookina pa kolontunaa. ³ Pɔɣv luyɔ ke Filiisi nyáma ka pulaa, na ɪsɛyɛli nyáma ke pɔɣv lɛŋkv luyɔ na tɛtɛkəle ke pa hekv taa.

⁴ Ḿpɔ́yó Filiisi yoolaa taa yoolu nɔɣɔlv ɪ luwa na í sɛŋ hekv taa. ɪ tɛɣɛle Katɪ na pá yaakɪ-ɪ sɪ Koliyati. ɪ taɣaləŋ we ɪsu mɛɛtələnnaa tooso ke mpv. ⁵ Nyəɣəlvɔv kɔsɛmɔɣv yooɔ kahuka ke ɪ pama, na í suu kv toko. Toko ɪnɪ ɪ yuŋ we ɪsu kiloonaa nutoso ke mpv. ⁶ Pə kaasi na í suu-kɔɣv ɪ nɔɔhɛ tɔɔ, na í hɔɣəla pə ŋmantaaɣa səkɛlaya. ⁷ Na ɪ ŋmantaaɣa sɔsaya kɔpátɔyɔ yuŋ we ɪsu sayata kɔpətəle. Na ŋmantaaɣa kəkpaŋa yuŋ ɪsu kiloonaa naatosompɔɣəlaya. Na ɪ kɔpəlvɔv tɔkɔlv náá tɔŋ ɪ nɔɣɔ tɔɔ. ⁸ Mpɔɣvle ɪ sɛŋaa na í holiɣina ɪsɛyɛli yoolaa tintika sɪ: Pepe tɔɔ ké í luwa na í pulɪ yooɔ? ɪ ta nyɪ taa sɪ, maya Filiisi tv, na mɛɣe Sayuli yomaa? Í ləsi apəlv na má na-ɪ tɔ suli. ⁹ Ye í pəsaa na í kv-m, tə pəsi mə yomaa. Ama ye ma pəsaa-ɪ na má kv-ɪ, í ká la tá yomaa. ¹⁰ Na ɪ tasa sɪ: Saŋa ke maa tvɔ ɪsɛyɛli nyáma. Í ləsi yulv na má na-ɪ tɔ yoo.

¹¹ Sayuli na í yoolaa pa nu mpv, ɪlɛna pá nyá na sɔɣɔntu anaam nɔɣɔlv í kpa-we.

¹²⁻¹⁴ Yuta Petələhem ɪfələyim kɛkəle tv wei pa yaa sɪ Seseə tɔ, ɪ kɔpətəla teu ke Sayuli waatu taa ké. ɪ ka wɛna pəyalaa pələfɛɪ naanɔwa na pa taa sɔsaa tooso. ɪliyaɪ na Apinatapi na Samma paa tɔŋa Sayuli ke yooɔ. Pa yaakaya pa tənɔɣv sɪ Tafiiti. ¹⁵ ɪ lukaya Sayuli tɛɣe na í puki Petələhem na í tiikiyi ɪ caa heɛŋ.

¹⁶ Koliyati sɛŋaya hekv taa ké tanəŋ na taanaya ké, kuyɛɛŋ nule tɔcu na í holiɣina ɪsɛyɛli nyáma sɪ pá ləsi apəlv na í na-ɪ pá yoo.

¹⁷ Ḿpɔ́yó kuyaku nakvli Seseə tɔma Tafiiti sɪ: Mv pee kutorjee mayasəlaya kane, na potopotonaa naanɔwa ɪnɛ, na í pona nyá taalunaa ke tɔyoole tɔcav. ¹⁸ Ye pə kaasa waakasənnaa naanɔwa ɪnɛ, ɪlɛ n cɛla yoolaa iyaya (1000) nyuɣv tv. Na í ná nyá taalunaa na pá cɛla-ŋ pulv mpi maa lana naani sɪ pa wɛna pa weesɪŋ tɔ. ¹⁹ Pa na ɪsɛyɛli nyáma lɛlaa na Sayuli pa wɛnna ɪla tɛtɛkəle taa, sɪ pa yookina Filiisi nyáma.

²⁰ Ḿpɔ́yó Tafiiti yelina ɪ heɛŋ kaləkv ke taŋlv. ɪlɛna í kvli tanəŋ kupaŋkv tɛɛ na í kpaɣa ɪ sɛɣəla na í tɛɛ, ɪsu ɪ caa ka kɛɛsɔɣv-ɪ tɔ. ɪ tala tɔyoole, ɪlɛ yoolaa luwayale sɪ pa puləɣɪ na pá yoo, na pa kiisi yooɔ kakiisasi. ²¹ Mpɔɣvle Filiisi nyáma na ɪsɛyɛli nyáma pa pulaa na pá nyənəɣɪ tɔma. ²² ɪlɛna Tafiiti nyɔtɔ mpi ɪ ka kɔnaa tɔɣɔ wontu fɛŋlv. ɪlɛna í kpaɣa asewa na í sɔv yoolaa loosi taa na í sɛɛ ɪ taalunaa. ²³ ɪ tɔŋna-weɣe yɔɣɔtənaɔv ke mpv, ɪlɛ yoolaa taa yoolu Koliyati luwayale na í holiɣina ɪsɛyɛli nyáma ke kɔlvmtv ntɪ na Tafiiti nu.

²⁴ ɪsɛyɛli nyáma tənə na-ɪ, ɪlɛna sɔɣɔntv kpa-we na pá tuliɣɪ tapəŋ. ²⁵ Ḿpɔ́yó yəlaa yɔɣɔtaa sɪ: ɪ nawa apəlv ɪnɪ ɪ lukɔɣv ɪsəntɔ tɔ, ɪsɛyɛli nyáma taɣa ɪ kəŋ kutɔɣv. Ye wei í pəsaa-ɪ na í kv-ɪ, wulav ká sɔsɪ pɔntv ke tɔŋ. ɪ ka ha-ɪ ɪ pɛɛlv. Pəyele ɪ ká cɛ ɪ tɔyaya tənaya lampuu.

²⁶ Ḿpɔ́yó Tafiiti pɔɔsa ɪ cɔlv nyáma sɪ: Ye wei ɪ kuwa Filiisi tv ɪnɪ na í kɛɛli ɪsɛyɛli nyáma fɛɛle pepeɣe paa lapi-ɪ yee? ɪlɛ Filiisi ma ta nyɪ ɪsɔ ɪnɪ ɪ ke we na í tvvki ɪsɔ weesɔɣv tv yoolaa tintika ke mpv?

²⁷ Ḿpɔ́yó yəlaa lɛla tɔm kɔlvmtv ntɪ. ²⁸ ɪ taalv sɔsɔ ɪliyaɪ nu ɪ yɔɣɔtəɣəna yəlaa. ɪlɛna ɪ taa huɔ kɔkəpaa na í tɔmɪ-ɪ sɪ: N caa weɣe cənə ye? Aweɣe n yelina nyá kaləkiya ke nyutu taa? N ké tɛtɛlatv na kalampaɔnɪ tv ké. Ntəŋ yooɔ ke n kɔma fɛŋɣu yaa?

²⁹ Kɛlena Tafiiti sɪ: Ha, ma lapa we? Pə ta mvna sɪ má pɔɔsɪ mpv?

³⁰ ɪlɛna ɪ yeɛle ílɛ, na í ŋmaa lɛlv, na pá cɔ-ɪ teitei ɪsu tɔm kancaalaya nyəntv.

³¹ Mpɔɣvle pa tɛləsa Tafiiti kuyɔɣɔtvtv ke Sayuli, na ílɛ ɪ tili na pá yaa-ɪ. ³² Ntəna Tafiiti tɔ sɪ: Ta caa, nɔɣɔlv laŋle í taa tona

Filiisi tu uni. Maa polo na má na-í tǎ yoo.
³³ Kelena Sayuli tǎ si: Aai, n kǎasa pǎyaya, n
 kaa pǎsi na n yoonaa Filiisi tu uni. Mpi tǎ, ílǎ
 í tǎmlǎ ntǎ yoo ke too í kulǎyǎ tǎ. ³⁴ Tafiiti
 si: Ta caa, waatu wei ma tiikaya ma heej
 tǎ, ye tǎyolaya yaa wontuyu nakuli ku luwa
 na kú kpa heej, ³⁵ ma tǎyǎnǎyǎ-kuuyǎ, na má
 kpa-ku, na má ma-ku, na má lǎeki heu ke
 ku nǎyǎ taa. Ye ku tila ma waali, ílǎ ma lǎli
 ku luyǎ tǎe na má kú. ³⁶ Mǎpǎyǎ ma kukaya
 tǎyǎlasǎ na wontunaa lentǎ. Mpu unǎ tǎtǎyǎ
 maa la Filiisi ma ta nyǎ ísǎ unǎyǎ timpi í tuu
 ísǎ weesuyu tu yoolaa tintiyǎle tǎ. ³⁷ Ilǎna
 Tafiiti tasa si: Tacaá wei í yapa-m taale
 wontu sǎkpaɲ taa tǎ, í ka ya-m tǎtǎyǎ Filiisi
 tu unǎ í niɲ taa. Kelena Sayuli tǎ si: Tǎu,
 polo, Tacaá í wǎe nyǎ waali.

³⁸ Mǎpǎyǎ Sayuli suu Tafiiti ke í yoo
 wontu, na í pamǎ-í nyǎǎlǎyǎ kǎsǎemuyǎ
 kahuka. ³⁹ Ilǎna í kpaɲa Sayuli layǎte na í
 lǎli na í mayasi tante. Mpi tǎ, too tǎ í ta
 suuta wontu nti. Mǎpǎyǎ í tǎma si: Ta caa,
 maa pǎsǎyǎ wontu tǎnǎ. Ma ta malǎna-tǎ.
 Ilǎna í wǎyǎsi. ⁴⁰ Ilǎna í kpaɲa í kǎpǎtǎyǎ, na
 í pǎntǎlǎyǎ, na í tǎasi pǎe kusotee kǎkpasi
 ke lǎǎ taa, na í tu í ntiyǎle huluyǎ taa. Ilǎna
 í tǎe Koliyati waali. ⁴¹ Mpuɲle Koliyati
 kǎpǎtǎna Tafiiti ke pǎcǎ pǎcǎ. Na í kpalǎyǎ
 tǎkulǎ ke í nǎyǎ tǎǎ. ⁴² Í ná Tafiiti ke teu,
 ilǎna í kǎeena-í í taa ísu pǎyaya nka ka
 sǎɲa teu na ka ísentaa luwa tǎ. ⁴³ Mǎpǎyǎ í
 kǎeena-í si: Ma ké hǎyǎ yaa we na n kǎɲ ma
 kiɲ na kǎpǎtǎɲ? Í tǎma í tuɲ ke yaau, na í
 tǎɲsi Tafiiti ke mpusinaa, ilǎna ⁴⁴ í tǎmǎ-í si:
 Kǎǎ cǎnǎ na má tu nyǎ nantu ke kpeliɲ na
 taale wontu. ⁴⁵ Mǎpǎyǎ Tafiiti cǎ-í si: Layǎte
 na nɲmantaasi ke nyǎ tǎkaa na n kǎɲna ma
 waali. Ama ma kǎɲ nyǎ waali na Tacaá
 Toma tǎna tu ísǎyǎle yoolaa ísǎ wei n tuwaa
 tǎ í toɲ taa ké. ⁴⁶ Sǎɲa, í kǎ tu-ɲ ma niɲ
 taa, na má ku-ɲ, na ma setǎ nyǎ nyuyǎ. Na
 má tu Filiisi yoolaa nantu ke kpeliɲ na taale
 wontu. Ilǎna tǎtu tǎna nyǎ si ísǎyǎle nyǎma
 wǎna ísǎ na í waasǎyǎ-wǎ. ⁴⁷ Na samaa unǎ
 í tǎna í cǎkǎna tǎtǎ si pǎ taya layǎte yaa
 nɲmantaayǎ tike ke Tacaá yakǎna. Mpi tǎ,
 unǎyǎle akanaa caa. Í ka tu-mǎyǎ tǎ niɲ taa.

⁴⁸ Koliyati hǎma í ti si í suki Tafiiti tǎe,
 ilǎna ílǎ í kpaɲa asewa ke lǎɲ na í sǎɲi-í.
⁴⁹ Na Tafiiti lǎsi pǎle ke huluyǎ taa, na í tu
 pǎntǎlǎyǎ taa na í tǎ. Mǎpǎyǎ í yaya Koliyati

tokuyu taa, na tǎ caɲ na í fala í nǎyǎ tǎǎ
 tǎmǎlv.

⁵⁰ Pǎ lapa Tafiiti kǎla Koliyati na
 pǎntǎlǎpǎle ntǎ na í ku-í. Pǎyǎle í ta tǎki
 layǎte.

⁵¹ Mǎpǎyǎ Tafiiti kpaɲa asewa na í polo
 Koliyati kiɲ. Í kǎe í layǎte ilǎna í tǎesi-
 í, na í setǎ í nyuyǎ. Filiisi nyǎma nawa
 si pa aka sǎpa, ilǎna pá kuu-tǎ. ⁵² Mǎpǎyǎ
 Yuta na ísǎyǎle nyǎma yaya yoo kǎkisiastǎ,
 na pá tǎyǎm-wǎ na pá tiina-wǎyǎ tǎtǎkǎle
 taa. Halǎna pá suu íkolǎɲ nyǎma nǎnǎsi
 tǎe. Na pá ku-wǎyǎ mpu na Salayim mpaav,
 halǎna íkolǎɲ na Katǎ pǎ acalǎe.

⁵³ Kelena ísǎyǎle nyǎma mǎli Filiisi nyǎma
 tǎsikile na pá kuu wontunaa. ⁵⁴ Mǎpǎyǎ
 Tafiiti pona Koliyati nyuyǎ ke Yosalem.
 Ilǎna í su í tǎyǎ í yoo wontu.

Sonataɲ na Tafiiti pa hǎka taapalle

⁵⁵ Waatu wei Tafiiti pukaya Koliyati
 yoonav tǎ, Sayuli pǎasa í yoolaa wulav
 Apǎnǎe si: Awe pǎyalǎ ke ífepu unǎ unǎ ye?
 Ntǎna ílǎ si: Hai, ta caa, na má sǎɲna nteyǎ
 cǎnǎ, ma ta nyǎ. ⁵⁶ Mpuɲle Sayuli si: Pǎasi
 na n nyǎ í caa.

⁵⁷ Tafiiti tǎma Koliyati ke kuyǎ na í kpaɲa
 nyuyǎ na í mǎli. Ilǎna Apǎnǎe kpaɲa-í na
 í pona Sayuli kiɲ. ⁵⁸ Ilǎna í pǎasi-í si: Ífepu
 nyǎ, awe pǎyalǎ ke-ɲ? Mpuɲle Tafiiti si:
 Ma caa kǎle nyǎ pǎyalǎ Petǎlehem tu Sese.

18

¹ Too ísu Tafiiti tǎma Sayuli ke yǎyǎtǎnau
 ke mpu tǎ, Sonataɲ luyǎ suu-í kǎle ísu yem
 na kpǎte. ² Kuyaku nku ku mayamaya ke
 Sayuli su Tafiiti ke í tǎyaya taa. Tafiiti ta
 tasa í caa tǎyǎ mǎlǎyǎ. ³ Mǎpǎyǎ Tafiiti na
 Sonataɲ pa pǎela nǎyǎ si pa taapalle í wǎe
 tam tǎǎ. Mpi tǎ, Sonataɲ luyǎ ka suu Tafiiti
 ke teu ké. ⁴ Mǎpǎyǎ Sonataɲ ha Tafiiti ke í
 kpaí, na í tokonaa. Na í ha-í tǎtǎyǎ í layǎte
 na í tǎǎ na í tǎmpala.

⁵ Mǎpǎyǎ Sayuli kpa Tafiiti ke yoolaa
 nyuyǎ tu. Mpi tǎ, pǎa timpiɲ í tila-í yoo, í
 lakǎ aka ké. Ilǎna yǎlaa tǎna na wulav waali
 nyǎma luyǎ la Tafiiti.

Sayuli cǎɲayǎ Tafiiti na kuyǎ

⁶ Waatu wei Tafiiti ka kowa Koliyati tǎ,
 mǎpǎyǎ ísǎyǎle nyǎma luna yoo, ilǎna pa
 acalǎe tǎna taa alaa lu Sayuli sǎɲuyǎ. Ilǎna
 pá makǎ wontu, na pá yooki yontu na

pá paaki, na pá wilitiği. ⁷ Ḿpóyó pa tu kawəyaya sı:

Sayuli kowa yəlaa iyaya (1000) ke huɣule.

Tafiiti ke iyisi naanwa (10000) ke huɣule.

⁸ Ḿpóyó yontu nti tə ta maya Sayuli na pááná kpa-ı səsəm. Mpi pə tə tə pa yooki sı, Tafiiti kowa na pə tɛɛ-ı. Ye mpv kawulaya kpátóyó tike nté pə kaasa-ı muɣv. ⁹ Pə kpaɣav hatoo kuyaku ŋku na pə puki tə, Sayuli suv Tafiiti kele ise culuɣv.

¹⁰ Tɛv fema ıle, ləmayasəle isayale nte Tacaa təv Sayuli tə, tə kuləna-ı kele. ılena í yəɣətəyi yem yem ke təyaya taa isu kpaɣtv, na ı ŋmantaaya ke ı niŋ taa. Tafiiti ná makaya cəmuɣv isu ı tu lakı-ı tə. ¹¹ Ḿpóyó Sayuli mayasa ı taa sı: ısu ma kama-ı ŋmantaaya na kutuluɣu. ılena í ləɣə-ı-keɣe təm naale, na Tafiiti náá fɛɛki-keɣe mpv. ¹² ılena Sayuli suv Tafiiti ke nyamnav. Mpi tə, Tacaa ka yela Sayuli ké na í wɛɛ Tafiiti waalı. ¹³ Ntena Sayuli ləsi Tafiiti ke ı təyaya taa na í kpa-ı yoolaa iyaya (1000) nyuɣv tv, na ı pukina-wɛɣe yoo. ¹⁴ Na Tacaa wɛ Tafiiti waalı na í waaki ı yoo tənə taa. ¹⁵ Sayuli ná mpv, ılena səyontv səsı-ı kpa. ¹⁶ Ama ıseyeli na Yuta pə nyəma luyv ka wɛ Tafiiti ke teu. Mpi tə, unı ı ka kəna pa nyuɣv tv, na í pukina-wɛɣe yoo na í lakı aka.

Tafiiti kpaɣa Sayuli pɛɛlə Mikaalı

¹⁷ Ḿpóyó Sayuli təma Tafiiti sı: Ye n lapa ma təmlə ke teu na kpelikpeka na ı yooki Tacaa yoo. Maa ha-ŋ ma pɛɛlə kancaalaya nyəŋ Meları na ı la alv. Na Sayuli yəɣətəyi ı taa sı: Tənaya Filiisi nyəma ká kəna-ı. Ma niŋ kaa kpa ı tə. ¹⁸ Tənayaɣale Tafiiti cəwa sı: Mayale awe? Na ma caa təyaya nté ŋkaya ıseyeli taa? Na halı máá lakı wulav yəti?

¹⁹ Pə tala waatv wei sı Tafiiti kpakəyi Meları, ılena pá ha-ı Apeeli-Mehola tv Atələyeli.

²⁰ Mpɣvle Sayuli pɛɛlə naale nyəŋ Mikaalı luyv suv Tafiiti. ılena pá tayası wulav na pá maya-ı teu. ²¹ Ḿpóyó ı tv ı taa sı: Ma haaki-ı Mikaalı ké. ı kiŋ ke pı kpana-ı katəka nyəm, na Filiisi nyəma hiki-ı na pá kə-ı. Mpóyó Sayuli tasa Tafiiti ke heeluɣu ke təm naale nyəm sı: Saŋa n ká pəsı ma yəti. ²² Na í səsı ı waalı nyəma sı: í heeli Tafiiti ke mukaya sı, wulav laŋle heəna-ŋ teu ké. Pəcə ı waalı nyəma

luyv suv-ŋ. Pə tə tə, kpaɣa ı pɛɛlə unəyi pənəntɛ.

²³ Pa heela Tafiiti ke mpv, ılena ıle ı tə sı: Sı yulv í la wulav yəti tə, pə wɛ nyuɣv ké. Ama ma ta tala pulv, pəcə ma ke konyəntv ké.

²⁴ Ḿpóyó pa kɛsa wulav ke nti Tafiiti cəwa tə. ²⁵ Ntena í tə sı: Mpi ma caa sı Tafiiti í suu ma pɛɛlə tə təyale sı, í kó Filiisi nyəma ke nunwa (100). ılena í kəna-m pa hənnəsı, na pə lɛɛtı ma kolontunaa.

Na Sayuli ləkı kele sı ntanyı pa hiki Tafiiti na tənə na pá kə-ı. ²⁶ Wulav waalı nyəma heela Tafiiti ke mpv, ılena ıle í tisi sı ı ká la wulav yəti. ²⁷ Mpóyó Tafiiti kpaɣa ı yoolaa na í polo na í kəv Filiisi nyəma ke yəlaa ŋmuɣv (200), na kuyaku ŋku pa suwa tə kə ta tafa. Na í pona pa hənnəsı na í kala-sı təcuŋŋ na í cəla wulav ke teitei ısu ıle ı caakaya tə, na í pəsı ı yəti. ılena wulav ha-ı ı pɛɛlə Mikaalı na təlası.

²⁸ Ḿpóyó Sayuli cəkənaa təfoo sı Tacaa wɛ Tafiiti waalı. Pə kaası Mikaalı ná səsəla-ı teu. ²⁹ ılena í nyaŋna Tafiiti, na í pəsı ı kolontu ke haləna ı səm.

³⁰ Filiisi awulaa lukaya ıseyeli nyəma ke kuluv ké, na Tafiiti ka kukayana-wɛ na pá kəli Sayuli yoolaa nyuɣv nyəma ləlaa. ılena ı həte təŋna yaav na pá puki.

19

Sayuli təɣonɣv ke Tafiiti

¹ Ḿpóyó Sayuli təma ı waalı nyəma tənə, na ı pəyalv Sonatay sı pá kó Tafiiti. Ama Sonatay luyv ná suv Tafiiti ke teu, ılena ı tayası-ı sı: ² Ma caa ləkı sı í kə-ŋ yoo. Mpv tə, cele tanay la laakalı, kpa taale na ı ŋmɛl. ³ Má luwa maa polo ma caa kiŋ ke taale nte tə taa n wɛ mpv tə, na má yəɣətəna-ı nyá təm, í yəɣətəa suwe ıle ma kɛsı-ŋ.

⁴⁻⁵ Mpóyó Sonatay sama Tafiiti ke ı caa Sayuli kiŋ sı: Paapa, nyá kuləkv ke Tafiiti unı ı lukaya. Haləna í la ı weesuɣu ke awusa na í kəv Koliyatı. ı lapa na ıseyeli nyəma kəli pa kolontunaa təcaɣacaya, na nyá mayamaya n na mpv na nyá laŋle hılvı. Mpv tə, pepe tə ké n ka kə-ı muɣv ke yem ke mpv? Taa wakələna-ı. Mpi tə, ıle ı ta wakələna nyá.

⁶ Mpɣvle Sayuli nuna ı pəyalv na í yəɣətı na í tuuna Tacaa sı: Ma kaa kəv Tafiiti.

⁷Ulena Sonatanj yaa Tafiiti na í keesi-í pə tənə. Ulena í məhna-í Sayuli kinj na í laki təma nna tuu í lakaya tə.

Mikaali waasa Tafiiti

⁸Mpóyó yoo tasa kuluyə ke lseyeli nyəma na Filiisi nyəma heku taa. Ntəna Tafiiti yoonə-wə na í kəli-wə təcayacaya, na í təyoni.

⁹Ulena Tacaa tu Sayuli ke ləmayasələ isayale na í caya í təyaya taa. Na í təkə ħmantaaya ke í ninj taa, ¹⁰na Tafiiti náá tənə-í cəmyu mapu. Mpóyó í mayasaa sɪ í yaki Tafiiti ke ħmantaaya na í kpəna kutuluyu. Ama ílé í fεε-ke. Ulena ká yaya kutuluyu, na Tafiiti se ahoo anɪ. ¹¹Mpuyule Sayuli tila yəlaa sɪ pá fεj Tafiiti təyaya. Ye ku fema tananj, ɪle pa ku-ɪ. Kena í alɔ Mikaali heeli-ɪ sɪ: Ye n ta se ahoo anɛ, cele isəntə n səpa.

¹²Ulena Mikaali ləsi Tafiiti na pətote na í se. Pə lapa í tulaa kele. ¹³Pə waali ké Mikaali kpaya yulɔ lɛesuyɔ ħku pa saakaa tə, na í ħusi kato tə na í tu páj tənuyə ke nyuyɔ colə, na í takɪ puuyɔ. ¹⁴Pə kəma na Sayuli tili sɪ pá kpa-ɪ, ulena Mikaali heeli-wə sɪ pə wuki-ɪ. ¹⁵Mpuyule Sayuli mələna tillaa sɪ pá polo pá na-ɪ, na pá kəna-ɪ na í kuhəntuyɔ na unɪ í ku-ɪ.

¹⁶Yəlaa mpe pa məlaa ɪle sese yulɔ lɛesuyɔ nté, na pá tu páj ħuntu ke ku nyuyɔ.

¹⁷Ntəna Sayuli tə Mikaali sɪ: Pepe tə kə n puɣusa-m na n yele na ma kolontu fiti?

Kena Mikaali nəɣə təkpaɔ sɪ: Tafiiti təma-m ké sɪ ye ma ta yele-ɪ í ká ku-m.

Tafiiti na Sayuli ke Nayəti

¹⁸Mpu pə lapəna na Tafiiti se na í polo Samiyeeli kinj ke Lama na í keesi-í pə tənə mpi Sayuli lapa-ɪ tə. Ulena í tən Samiyeeli ke Nayəti na í caya tənə. ¹⁹Mpuyule pa tayaasa Sayuli sɪ: Tafiiti wə Nayəti ke Lama colə. ²⁰Ulena í tili sɪ pá kpa-ɪ. Mpóyó tillaa mayana ləo kuyəɣotutu tɛləsələa kpekəle ke tənə na Samiyeeli ke pa nyuyɔ tu. Tənaya ləo Feesuyɔ tii tillaa mpe pa tə, na pá suɔ paale na ləo sam. ²¹Mpóyó pa tayaasa Sayuli ke təm ntu. Ulena í tili kufama, na pele pa paaki na pá sarj ləo. Na í tasa lələa ke tiluyə ke təm tooso nyəm, na pele pá paaki na pá sarj ləo. ²²Mpóyó Sayuli kpəsa í mayamaya na í polo Lama. ɪ tala ləkə səsə wei í wə Seku colə tə ulena í pəosi sɪ: Leye

Samiyeeli na Tafiiti pa wεε? Ntəna pá cə-ɪ sɪ: Pa wə Nayəti.

²³Sayuli kpaya Nayəti mpaau, ulena ləo Feesuyɔ tii í tə, na í tən na í paaki na í sarj ləo, haləna í tala tənə. ²⁴ɪ tala Samiyeeli pa kinj, ulena í wəɣosi wontu na í paaki na í sarj ləo ke mpu. Haləna í ħəntɪ ateyε ilim na pə təm na ahoo tənə. Pə tə kə yəlaa pəosəɣɪ təma sɪ: Sayuli ná wə ləo kuyəɣotutu tɛləsələa taa tətəɣə?

20

Sonatanj sɛkəna Tafiiti təo

¹Mpóyó Tafiiti sewa Nayəti ke Lama kinj na í polo í mayana Sonatanj na í pəosi-ɪ sɪ: Ma lapa wə? Pepeye ma wakələa? Isayatu ntiyi ma lapa nyá caa na í pɛkəɣɪ ma weesuyɔ? ²Tənayələ Sonatanj cəwa sɪ: ləo í pona pooluj. Pəpətu ké, n kaa sɪ. Ma caa ɪ laki pulɔ cəcəka na í ħməsi-m. ɪle pə fεi sɪ í la mpu na má tá nu. ³Mpuyule Tafiiti cəwa sɪ: Nyá caa cəkənaa sɪ n caaki ma təm ke teu. Ntanyɪ í mayasa í taa ké sɪ n taa nu-tɪ na pá kə na nyá lanjle wakəli. Mpu tə, ma tuukina Tacaa na nyá mayamaya sɪ pə kaasa-m pəcəɣə na má sɪ. ⁴Mpóyó Sonatanj təma-ɪ sɪ: Maa la-ɣ pə tənə mpi n sələa tə. ⁵Ntəna Tafiiti sɪ: Cele nté isətu kufalɔ acima. Pu wεε sɪ ma na wulaw tə təɣəna. Paa na mpu tə, yele ma kpa taale na má ħməli. Haləna kuyaku tooso nyəɣku taanaya. ⁶Ye nyá caa pəosa ma tə, ɪle n heeli-ɪ sɪ: Tafiiti wiina-m sɪ má yele-ɪ na í ləɣə í təɣɪ í tɛ Pətəlehɛm. Pa laki í təyaya taa ké pənaya kətaɣa. ⁷Ye í təma sɪ pə wə teu, ɪle nyá pəyalɔ má, ma kaa nyana pulɔ tətə. Ama ye í pááná huuwa, ɪle nyɪ kpakpaa sɪ nyá caa tɛma í taa kele sɪ í laki-m isayatu. ⁸Mpu tə, la-m kupantu ke teitei isɪ n ka suɔ nyá nəɣə ke Tacaa isəntaa tə. Na ye ma tu lapa isayatu natəli, ku-m nyá mayamaya. Pepe tə kə n ká nəki-m nyá caa kinj ke ponau?

⁹Keləna Sonatanj sɪ: Mpusi í polo pooluj, na mpi maa nu sɪ ma caa luki nyá weesuyɔ ləsuɣu na má ħməsi-ɣ tə. ¹⁰Mpóyó Tafiiti pəosa-ɪ sɪ: Ye nyá caa lanjle ta hεε awε ka heeli-m? ¹¹Ntəna Sonatanj yaa-ɪ sɪ: Kə na tə lu na tə kpa taale.

Ulena pa naale pa kpa taale. ¹²Mpóyó Sonatanj təma Tafiiti sɪ: lseyeli ləo Tacaa kele ma aseeta tu. ɪle maa na ma caa ke

cele, yaa celeŋkufe. Ye ɪ laŋle heena-ŋ na má tá tili na pá heeli-ŋ,¹³ Tacaa í ku-m. Paa ɪ tɔ ɪ taa sɪ ɪ ká tu la-ŋ isayatu maa heeli-ŋ. Páćó maa ye-ŋ tótó, na ń tɛɛna alaafaya. Tacaa í wɛɛ nyá waali, isɪ ɪ ka wɛw ma caa waali tó. ¹⁴Na ye maa wɛɛna weesuyu, ɪlɛ n la-m kupantu nti lso lapa-ŋ tɔ na paa ma tu sɔpa, ¹⁵na pá kɔɔ na Tacaa kpiisi nyá kolontunaa tɔnaya kulum kulum, taa ye-ŋ ma tayaɣa ke kupantu lapu.

¹⁶Pə taya pulu, Sonatan ɪ Tafiiti paa sɪ nɔɔɔ ké na ye Tafiiti na ɪ tayaɣa nyéma pa yoka-ke Tacaa ká ye-ŋ na ɪ kolontunaa lɛɛti-wɛ. ¹⁷Ōpúyú pa tasa tɔmaya nɔɔsi suu. Mpi tɔ, Sonatan ka sɔla-ɪ ké isɪ yem na kpete.

¹⁸Na Sonatan tɔmɪ-ɪ sɪ: Cele nté isɔtu kufalu acima. Pu ná sɪ n fɛɪ. Mpi tɔ, nyá tɔɔɔɔɔ ká wɛɛ kpete. ¹⁹N ká polo kuyaku tooso nyɛŋku wule na ń ɲmɛli kaŋmaaya ŋka ka kiŋ n ka tɛma ɲmɛlɔv tɔ. ²⁰Maa tɔ nyéma tooso, na pɔlɛ nté tɔ kiŋ tɔɔ, isɪ ma na pulu. ²¹ɪlɛna má tili iwaasɛlɛ natɔli sɪ tɔ pɛɛki-yɛ. Ye ma heela-tɛ sɪ nyéma nté ma tɔɔ ma tɔɔ cɛnɛ. Kpaɣa-yɛ na ń kɔna. ɪlɛ n kɔɔ, taa nyá, natɔli tɔ fɛɪ kɛlɛ. Na lso, maa looliyi. ²²Ama ye ma tɔma iwaasɛlɛ sɪ nyéma nté nyá nɔɔɔ tɔɔ, ɪlɛ n tɛɛ. Tacaa tɔɔɔnɔɔɔ-ŋ kɛlɛ. ²³Tacaa kɛlɛ má na-ŋ tá aɛɛta tɔ kɛ tam tɔɔ, kɛ tɔm nti tɔ yɔɔɔta isɛntɔ tɔ tɔ taa.

Tafiiti sewa

²⁴⁻²⁵Ōpúyú Tafiiti sewa na ɪ ɲmɛli taale. Pə tala isɔtu kufalu acima taanaya ɪlɛna wulav ɔɔa ɪ tɔɔɔɔɔ kɛ kolɔŋa kite kɛ tɔɔɔ. Apɛnɛ ná ɔɔa ɪ kɔŋkɔŋ taa, na Sonatan kɛ isɛntaa, na Tafiiti tɔɔɔɔɔ kɛ kpete. ²⁶Wulav ta yɔɔɔti sɪ pulɔv kuyaku ŋku. Mpi tɔ, ɪ huukaya sɪ ntanyɪ isayatu natɔli tɔ mayana-ɪ kɛ na ɪ kaa kɔɔ acima. ²⁷Tɛv fema isɔtu kufalu kuyaku naale nyɛŋku wule na Tafiiti fɛɪ tótó. ɪlɛna Sayuli pɔɔsi ɪ pɔyalu sɪ: Pepe tɔɔ kɛ Seseɛ pɔyalu ɪnɪ ɪ tɔ kɔɔ tɔɔɔ kɛ tɛtɛ na saŋa?

²⁸Ntɛna Sonatan sɪ: ɪ sɔlɔma-m sɪ ye-ŋ na má polo Pɛtɔlɛhɛm. ²⁹Ma taalv heela-m sɪ ma nyéma lakɪ kɔtaya kɛ ta tɛ. Ye n kɛ ma taalv ye-ŋ na má lɔɔɔ ma tɪ na má ná ma taalvnaa. Pə tɔɔ kɛ ɪ fɛɪ tɔtɔɔlɛ cɛnɛ.

³⁰Tɔnayaɣɛ Sayuli pááná huuwa na ɪ tɔ sɪ: Alɔ tɛtɛlatɔ pɔayaɣa nyá. Ma ta nyɪ taa sɪ nyá camna kɛlɛ Seseɛ pɔyalu? Nyá na nyá

too má fɛɛlɛ kɛ. ³¹Nyɪ sɪ ye Tafiiti wɛna ɪ weesuyu, asola taa kɛ nyá na nyá kawulaya ɪ wɛɛ. Mpɔ tɔ, tili na pá kɔna-mɪ-ɪ, pə wɛɛ sɪ ɪ sɪ kɛ. ³²Mpɔvɔlɛ Sonatan pɔɔsa ɪ caa sɪ: ɪ lapa wɛ na pá kuyɔ-ɪ?

³³ɪlɛna Sayuli lɔɔɔ Sonatan kɛ ɲmantayaɣa. Tɔnayaɣɛ Sonatan cɛkɔnaa sɪ ɪ caa tɛma ɪ taa sɪ ɪ kuyɪ Tafiiti. ³⁴Ōpúyú ɪ yɛla tɔɔɔ kɛ isɔtu kufalu kuyaku naale nyɛŋku ŋku na ɪ kolɔna pááná. Mpi tɔ, ɪ laŋle wakɔlɔna Tafiiti kɛ sɔsɔm kɛ mpi pə tɔɔ ɪ caa tɔv-ɪ tɔɔɔ.

³⁵Tɛv fema tanaŋ, ɪlɛna Sonatan na iwaasɛlɛ natɔli pá polo timpi ɪ na Tafiiti paa yɔɔɔta na pa sɪ tɔ. ³⁶ɪlɛna ɪ heeli iwaasɛlɛ sɪ: Polo na ń tɔɔsi nyéma nna maa tɔ tɔ.

Iwaasɛlɛ tɛɛwa, ɪlɛna Sonatan tɔ nyéma kɛ tɔ nɔɔɔ tɔɔ. ³⁷Iwaasɛlɛ tɔma isɪ tɔ takɪ nyɛmlɛ ɔlɔ, ɪlɛna Sonatan kɛɛsi-tɛ sɪ: Isɪ hatoo nyá nɔɔɔ tɔɔ kɛ nyɛmlɛ wɛɛ? ³⁸La lɔŋ taa sɔŋ.

Ōpúyú iwaasɛlɛ tɔɔsa nyéma na tɔ kɔna. ³⁹Sonatan na Tafiiti pa naale pa nyɛmna mpi pə lakɪ tɔ, iwaasɛlɛ ná tá nyɪ. ⁴⁰ɪlɛna Sonatan cɛla iwaasɛlɛ kɛ ɪ youu wantu sɪ tɔ kɛɛna. ⁴¹Iwaasɛlɛ tɛɛwa, ɪlɛna Tafiiti lu ɪ tɔŋmɛllɛ kɛ kaŋmaaya waali, na ɪ hɛntɪ Sonatan kɛ atɛɛ tɔm tooso. Ōpúyú pa kpipa tɔma na pá wii tɔkpoo, na Tafiiti wula wɔ.

⁴²ɪlɛna Sonatan tɔmɪ-ɪ sɪ: Polo, lso ɪ wɛɛ nyá waali. ɪlɛna ɪ ye-ŋ na má na-ŋ na ta lulɔv nyéma tɔ tɔkɪ nɔɔɔ ŋka tɔ suwa tɔɔɔ tam tɔɔ.

21

¹Ōpúyú Tafiiti kulaa na ɪ tɛɛ na Sonatan náá mɔli ɪcatɛ taa.

Tafiiti pote kɛ kɔtulɔ Ahimelekɪ tɛ

²Ōpúyú Tafiiti pola Nopɪ kɛ kɔtulɔ Ahimelekɪ tɛ. ɪlɛ ɪ loosa-ɪ, ɪlɛna ɪ kpaɣa asɛwa na sɔɔntɔ na ɪ sɔŋɪ-ɪ na ɪ pɔɔsi-ɪ sɪ: Alaafaya kɛlɛ na ń tɔ nyá tike kɛ mpɔ, na nɔɔɔlɔ fɛɪ nyá waali?

³Ntɛna Tafiiti sɪ: Wulav kɔsɔna-m na tɔm kɔŋmɛsɔtu natɔli. Ye pə kaasa ma yɔlɔa ɪlɛ, má na pɛlɛ tɔ nyéma tá sulɔvɔ waatu. ⁴Kɔtɔtɔɔm napɔli pə fɛɪ? Ha-m potopotonaa kakpasɪ, yaa tɔɔnaya ŋka n wɛna tɔ. ⁵Ntɛna kɔtulɔ sɪ: Ma fɛɪna potopotonaa napɔlɔɔɔ yem. lso nyéma wɛnna. Ye

nyá yalaa ı ta tokina alaa, ıle ma cele-ŋ pele.

⁶Ntena Tafiiti nɔɔ tɔkpav si: Paa tɔ lukı ta luw ma yalaa we tɔnaŋ kɛ. Halı saŋa tı luw pɔne pɔ ta ke sɔkpem isɔntɔ tɔ pɔ teesaa kele.

⁷İlɛna kɔtulɔ ha Tafiiti ke potopotonaa. Mpi tɔ, pa tike pa wenna na mpeye pa lɛsaa si pa layasɔyi kufama.

⁸Pɔ pamna Sayuli tiikilaa nyuɔvɔ tu nɔɔɔlɔ ı ka we tɔna. Pa yaaki apalɔ unı si Toweki. ı kɛ İtɔm tɔ, na pa tɔka ı tɔɔ si ı la İsɔ sɛɛv kɔtaɔa nakɛlı.

⁹İmpɔyɔ Tafiiti pɔɔsa Ahimeleki si n wɛna ŋmantaaya yaa layate na ı cele-m? Mpi tɔ, wulav tilitu tɔm kpetɔla-m, ıle ma ta kpaya layate yaa yoou wontuɔu nakulı. ¹⁰Ntena kɔtulɔ si: Filiisi tu Koliyatı wei n kuwa İla tɛtɛkɛle taa tɔ, ı layate ke pa mɛela saalaya, na pı su kɔtulɔ toko waalı. Ye n caa n kpaya-te, tɔ tike tɔ wɛna cɔnɛ. Ntena Tafiiti si: Cele-m-te tɔ fɛna saala.

Tafiiti pote ke Katı

¹¹İmpɔyɔ Tafiiti taɔana sewa ke kuyaku ŋku, na ı polo wulav Akisi tɛye Katı. ¹²Ntena Akisi waalı nyɔma tɔ si: İsu tɛtu wulav Tafiiti kele unɛ unı? Pɔ taɔa ı na Sayuli ke pa tɔna yontu na pı paaki si:

Sayuli kuwa yalaa iyaya (1000) ke huɔule, na Tafiiti naı ku iyisi naanɔwa (10000) ke huɔule.

¹³Tafiiti mayasa tɔm ntɔyi ı taa. İlɛna wulav Akisi tɔm lapı-ı sɔɔɔntɔ ke sɔsɔm.

¹⁴İmpɔyɔ ı pɔsa İsu kpɔŋtɔ, na ı lakı yem yem kɛ pa isɛntaa, na ı ŋmaaki kampɔnaa tɔɔ na ı yeke na ı ntayama kperɔ ı tantuɔvɔ tɔɔ. ¹⁵Keleɛna Akisi tɔ ı waalı nyɔma si: ı nawaɔa si pɔ lakı yulɔ unɔyi yeleyɛle. İle pepe tɔɔ kɛ ı kpaya-ı na ı kɔŋna-m? ¹⁶İsu ma laŋa kpɔŋtɔnaa ntɛ na ı kɔŋna-m unɛ unı si ı lakı yem yem na mı naaki-ı? ı ta mɔna ı suv ma taɔaya taa.

22

Tafiiti pɔsa yalaa kpekɛle nyuɔvɔ tu

¹İmpɔyɔ Tafiiti sewa Katı, na ı polo na ı ŋmelı Atulam kukpamɔvɔvɔ pɔɔyɔ taa. Mpuɔyle ı tɛtɛtɔnaa na ı taɔaya yalaa tɔna nuwa. İlɛna pı polo ı kiŋ. ²Pɔ kpayaɔv mpa pa laŋa wakɔlaa tɔ, na kɔma nyɔma, na nɔɔsɛɛ nyɔma, pa kotina ı kiŋ, İsu yalaa nasɛle (400) ke mpv, na ı pɔsi pa nyuɔvɔ tu.

³Tɔnaɔa Tafiiti luwa na ı polo Misipa ke Mowapv tɛtu taa, na ı sɔlɔmı tɔna wulav si: Yeke na ma caa na ma tɔɔ pı kɔɔ na pı cɔɔsi nyá tɛ. Halɛna mı cɛkɛna mpi Tacaa ká la-m tɔ.

⁴İmpɔyɔ Tafiiti pona ı nyɔma mpeye Mowapv wulav kiŋ. İlɛna pı caɔa tɔnaɔa waatv wei unı ı tɔŋna cɔɔsuɔv tɔ.

⁵İmpɔyɔ İsɔ kuyɔɔtɔtɔ tɛlɛsulɔ Katı heela Tafiiti si: Lu tɔcɔsɔle tɔna na ı polo Yuta tɛtu taa.

İlɛna ı se na ı polo Heletı hotuɔv taa.

Sayuli kuyv ke Nopi kɔtalaa

⁶İmpɔyɔ kuyaku nakulı Sayuli caɔa Kipeya tontɔŋle tɔɔ kɛ tuɔv nakulı kv tɛɛ. ı ŋmantaaya ke ı niŋ taa, na ı waalı nyɔma tɔnaɔa ı kiŋ. ⁷Tɔnaɔa ı tɔma-we si: Ntɔŋ Pencamɛɛ nyɔma mɛ, ı tɛŋ mɔ taa si Seseɛ pɔyalɔ Tafiiti ká ha mɔ tɔnaɔa tuŋ tawa, na ı kpa mɔ tɔnaɔa nyuɔv nyɔma yɛɛ? ⁸Ye pɔ taɔa mpv, pepe tɔɔ kɛ mɔ tɔna tɔpai ı kpɛnta nɔɔɔ ke ma tɔɔ. Mɔ taa nɔɔɔlɔ u tu cɛki-m sɔkpɔluɔv ke ma pɔyalɔ na Tafiiti pa nɔɔ pɛɛluɔv tɔm? Pepe tɔɔ kɛ mɔ taa nɔɔɔlɔ kaa tu tɔɔɔ ma wahala. Na ı keɛsi-m isɛna ma pɔyalɔ yooosiɔi ma na ma tɔmle tɔ tɔ. Halı ıle ı nyɛki-m katɔsi İsu ı tɔŋna lapv ke halɛna saŋa tɔ.

⁹Pɔ pamna Toweki İtɔm tɔ ka we Sayuli waalı nyɔma taa. Mpuɔyle ı cɔwa si: Ma nawa Tafiiti pola Nopi ke Ahitupi pɔyalɔ Ahimeleki kiŋ. ¹⁰Halı ıle ı pɔɔsi Tacaa si, pepeye Tafiiti ká la. Na Ahimeleki ha Tafiiti ke tɔɔnaɔa na ı cele-ı Koliyatı layate.

¹¹İmpɔyɔ Sayuli tila Nopi na pı yaa kɔtulɔ Ahimeleki, na ı taɔaya kɔtalaa tɔna na pı polo. ¹²İlɛna ı tɔ Ahimeleki si: Ke ŋkpɔŋŋ. Na ıle ı tɔ si: Ma nuwa, ta caa. ¹³İmpɔyɔ ı tɔma si: Pepe tɔɔ kɛ nyá na Tafiiti ı kpɛnta nɔɔɔ ke ma tɔɔ? Halɛna ı ha-ı tɔɔnaɔa, na layate. Na ı nyɔtɔna Tacaa ke ı tɔm, na ı kulı ma tɔɔ na ı nyɛki-m katɔsi, İsu ı tɔŋna lapv ke saŋa isɛntɔ tɔ?

¹⁴Ntena kɔtulɔ cɔ si: Nyá waalı nyɔma taa awe ká keɛsɛna ı tɔyi nyá yɔti Tafiiti. ı nukɛna-ŋ na ı nyuɔv kulı nyá taɔaya taa kɛ. ¹⁵Pɔ taɔa saŋa ke ma caala Tacaa ke yɔɔtɔnaɔv ke ı tɔm. Ye ma na-ı tɔ nɔɔ pɛɛluɔv tɔm, taa suki tɔleyɛ mı na ma taɔaya nyɔma tı taa nɔɔɔlɔ ı nyuɔv taa. Ma ta nyi-tɔyi paa pɔcɔ. ¹⁶İmpɔyɔ Sayuli tɔma

Ahimeleki si: Isu ma kuwa nyá na nyá caa taya nyéma tana.

¹⁷ Ulena Sayuli to i yoolaa mpa paa sɛɛa i kin to si: í ku Tacaa kɔtɔlaa. Mpi to, pa nyéma teu si Tafiiti seekaya ké. Ulena pá na-i pá lá nɔɔ kolumaya na pá kisi-m heeluxu.

Ama pele pa kisa Tacaa kɔtɔlaa ke kuxu. ¹⁸ Ntena Sayuli to Toweki itom to si: Nyaa ku-we.

Ulena Toweki ku kɔtɔlaa mpe pa nunaasa na kakaasi, na pá suuwa kɔtaya wontu.

¹⁹ Mprɔyɔ Sayuli kuwa tɔtɔɔ Nopi ɔcate yalaa tana. Pɛ kpaɣan apalaa, na alaa, na piya tana, na ahɔlɔmnaa na tɔla tɔ. ²⁰ Ama Ahitupi pɔyalu Ahimeleki pɔyalu Apiyataa ɲmɛlaa na í se na í polo Tafiiti kin. ²¹ Mprɔyɔ i taɣasa-i si: Sayuli kuwa Tacaa kɔtɔlaa. ²² Mprɔyɔ Tafiiti tɔma si: Kuyaniku ma nawa Toweki ke tana tɔ, maa nyéma mpv si i kaa lan Sayuli ke taɣasuxu. Má yelina nteɛ pa ku nyá caa taya nyéma tana. ²³ Caɣa ma kin cɛnɛ, taa nyá. Ye wei i pɛkɛɣi nyá weesuxu pɛ we isu ma nyɛnku ke pɔntu pɛkɛɣi, maa paasana-ɲ.

23

¹ Mprɔyɔ pa taɣasa Tafiiti si: Filiisi nyéma yoon Keila nyéma na pá kuu tɔɔnaya ke kpeɛ taa. ² Mprɔyɔle Tafiiti sɛlɛma Tacaa na í pɔɔsi-i si: Pɛ we si má polo má yoon Filiisi nyéma mpe? Ntena Tacaa si: Ɛɛ, polo na í yoon-we, na í waasi Keila nyéma.

³ Mprɔyɔle Tafiiti yalaa pɔɔsa-i si: Yuta cɛnɛyele tɛ we tɛ ta kisi caɣan na sɔɔntu. Halu mprɔyɔ tu puki Keila ke Filiisi nyéma suluxu na?

⁴ Tafiiti tasa Tacaa ke yɔɔtɔnanu, ulena Tacaa cɔ si: Kulɔ na í tɛ Keila. Mpi to, ma tu Filiisi nyéma ke nyá nin taa ké.

⁵ Mprɔyɔ i kpaɣa i yalaa na í polo Keila na í yoon Filiisi nyéma. I ku-weɛ sɔsɔm na í kɛli-we, na í lɛki pa tɔla. Pɛ lapa Tafiiti waasa-weɛle.

⁶ Páɔ waaɔ wei Ahimeleki pɔyalu Apiyataa ka sewa na í mayana Tafiiti tɔ, na í taka kɔtɔlaa toko wei pa pɔɔsɔɣana Tacaa ke tɔm tɔɔ.

⁷ Sayuli nuwa si Tafiiti pola Keila, ulena í tɔ si: Isɔ caa i tu-i ma nin taa ké. Mpi to, i kɔma na í tɛki i tɛyi ɔcate nte tɛ wena

koluɲa na kampuna na kukaləsəɲ kuɲaɲ tɔ tɛ taa.

⁸ Ntena Sayuli koti i yoolaa tana na pá polo Keila si pa nyala Tafiiti na i yalaa. ⁹ Tafiiti nu isayatu nti Sayuli tɔɲna mayasuxu ke i taa ké mpv, ulena í tɔ kɔtɔlu Apiyataa si: Kɔna toko wei pa pɔɔsɔɣana Tacaa ke tɔm tɔ. ¹⁰ Ulena Tafiiti sɛlɛm lɛɛyɛli Isɔ Tacaa na í pɔɔsi-i si: Ma nuwa si Sayuli kɔɲ ɔcate yɔkuxu ke ma mayamaya ma nyuxu tɔɔ. ¹¹ I ká kɔɔ tampana isu ma nuw tɔ? Ye i kɔma Keila nyéma ká tu-m i nin taa? Hai, lɛɛyɛli Isɔ Tacaa, la suulu na í heeli-m. Ntena Tacaa si: Ɛɛ, i ká kɔɔ. ¹² Ulena Tafiiti si: Ule Keila nyéma ká tu ma na ma yalaa ke i nin taa? Tacaa si: Ɛɛ, paa tu-mɛ.

¹³ Mprɔyɔ Tafiiti na i yalaa pa lu Keila ke kpakpaa na pá tɛɛ tiili. Pa we isu yulɔnyɔɔɲ nasɔtoso (600) ke mpv. Sayuli nuwa si Tafiiti sewa, lɛ i ta tasa pote tɔtɔ.

¹⁴ Ulena Tafiiti saali puxu taa ké kukpamuxu pɔyɔyɔ taa na Sifi wɔlaya tetu tɔɔ. Sayuli pɛkɛɣa-i tam ké. Ama Isɔ ta tu-i i nin taa. ¹⁵ Mprɔyɔ Tafiiti nawa si Sayuli pɛkɛɣi si í ku-i. Ulena í saali Sifi wɔlaya tetu hɔtuxu taa.

¹⁶⁻¹⁷ Waatu unɔyi Sonataɲ pola Tafiiti kin ke tana na í sɔɔsi-i apalɔtu si: Taa nyana pɔlu, Isɔ we nyá waali, na ma caa kaa tokina-ɲ. I nyɛmá teu tɔtɔ si nyaa tɔɣona lɛɛyɛli nyéma tɔɔ ké kawulaya, na mayale nyá waali nyɛɲ.

¹⁸ Ulena pa naale pá kpenti na pá pɛeli nɔɔɔ ke Tacaa isentaa. Mprɔyɔ Tafiiti saala hɔtuxu taa, na Sonataɲ náa kpe i tɛ.

Sayuli tɔɔnɔɣi Tafiiti

¹⁹ Mprɔyɔle Sifi nyéma pola Sayuli kin ke Kipeya na pá heeli-i si: Tafiiti ɲmɛla ta tɛɛ Hakila puxu hɔtuxu taa, ké kukpamɔɲ taa ké wɔlaya tetu ilim mpɔtɔɲ tɔɔ. ²⁰ Tɛ nyɛmá si n caa n kpa-i. Mpɔ to, kɔɔ tɛ kpa-i na tɛ cɛle-ɲ. ²¹ Tɛnayaɛ Sayuli tɔma si: Timpi í wena ma pɔtɔtɔle ke isɛntɔ tɔ, Tacaa í kooli-mɛɛ kuɲantu. ²² Mpɔ to, í polo na í tasa pɛkuxu ke timpi i we tɔ, na wei i mayamaya i na-i tɔ. Mpi to, pa heela-m si i acilayatu we sɔɔntu. ²³ I pɛki teu na í cɛkɛna lona nna nna a taa i ɲmɛlɔyi tɔ. I weena naani, ulena í kɔɔ na má na-mɛ tɛ polo. Ye tetu taa cɛnɛɛ i we, maa pɛki Yuta nyéma tana taa na má na-i.

²⁴Ulena pá tée Sayuli ke nɔɔ na pá polo Sifi. Ama Tafiiti na ílé ɪ nyéma pa we Mawɔŋ wulaya tetu taa ké tɛtɛkɛle taa ké Yuta wulaya tetu ilim mpɛtɛŋ tɔɔ. ²⁵Ɔpɔ́yɔ́ Sayuli na ɪ yɛlaa pa pola Tafiiti pɛɛkɔyɔ. Ulena nɔɔlɔ tɔyɛsɪ-tɔyɪ Tafiiti na í tii pɔyɔ na í polo í caya Mawɔŋ wulaya tetu taa. Sayuli nu mpɔ, ulena í tɛŋ ɪ waali ké tɛna. ²⁶Na í na ɪ nyéma pa we pɔyɔ hɔɔlɔyɔ tɔɔ, na Tafiiti na ɪ nyéma na lɛŋku tɔɔ. Ɔpɔ́yɔ́ pa sewa kpakpaa sɪ pa fitiyi Sayuli. Ama ílé na ɪ yɛlaa paa tema Tafiiti-weyɛle tam sɪ pa kpaaki-we. ²⁷Tɛnaɔa tillu kɔma na í heeli Sayuli sɪ: Kɔɔ lɔŋ, Filiisi nyéma wata tetu.

²⁸Ntɛna í mɛli Filiisi nyéma waali. Pɛ tɔɔ ké pa ha tɛnaɔa hɛtɛ sɪ pa ya tɛma kɔkpamɔyɔ.

24

Tafiiti kisa Sayuli ke kɔyɔ

¹Ɔpɔ́yɔ́ Tafiiti kɔla tɛna na í polo Aŋ-Ketii kɔkpamɔyɔ pɔ́yɔ́ taa na í caya tɛna. ²Sayuli luna Filiisi nyéma tɛtɔɔnɛ, ulena pá tɔyɛsɪ-ɪ sɪ Tafiiti we Aŋ-Ketii wulaya tetu taa. ³Ɔpɔ́yɔ́ Sayuli tɔɔsa yoolaa taa yoolaa ke iyisi tooso (3000) ke lɛyɛli tetu tɛna taa, na í polo Tafiiti pɛɛkɔyɔ. Halɛna í tala taale pɛŋtɔlɔŋ kɔkpamɔyɔ. ⁴Ɔpɔ́yɔ́ pa tala heeŋ tɛtɛkɛle nte tɔ we mpaav nɔɔ tɔ. Kɔkpamɔyɔ pɔ́yɔ́ nakɔli ku we tɛna. Ntɛna Sayuli sɔv ku taa sɪ ɪ luki hɛm, na Tafiiti na ɪ yɛlaa pa ŋmɛla lɔlɔ ke pɔ́yɔ́ kɔlɔmɔyɔ ŋku ku taa. ⁵Tɛnaɔale Tafiiti yɛlaa wɛlɔta-ɪ sɪ: Nyɔlelɛŋ nté yaa, Tacaa ka tɛma-ŋ heelɔyɔ sɪ ɪ ká tɔ nyá kolontunaa ke nyá niŋ taa. Tɔɔ, lana-ɪ isɛna n caa tɔ.

Ulena Tafiiti kɔli tɛhɛɛ na í cooli Sayuli capa ntompɔle. ⁶Ɔpɔ́yɔ́ ɪ lɔŋlɛ ŋmaawa mpi pɛ tɔɔ ɪ lapa mpɔ tɔ. ⁷Ulena Tafiiti tɔ ɪ yɛlaa sɪ: lɔɔ í taa yɛle na má tokina ma sɔsɔ. Mpi tɔ, Tacaa lɛsɛna-ɪ na í kpa-ɪ wulav.

⁸Tɔm tɛŋɪ Tafiiti taŋna ɪ yɛlaa sɪ pá taa ku Sayuli. Pɛ waali ké Sayuli luwa na í tɔ ɪ mpaav. ⁹Ɔpɔ́yɔ́ Tafiiti pɛle pa luwa tɔtɔ, na pá kpɛɛsɪ Sayuli sɪ: Hai, ma caa wulav.

Sayuli pɛsa ɪ waali, ulena Tafiiti hɛntɪ-ɪ atɛ. ¹⁰Na í pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Pepe tɔɔ ké n nuki nti yɛlaa looliyi sɪ ma caaki nyá wakɔlɔyɔ tɔ yɛ? ¹¹Pɛ taya mpɔ se. Mpi tɔ, sɔŋa n nana nyá isɛpɔle nté isɛna Tacaa tɔ-ŋ ma niŋ taa tɔ. Yɛlaa sɔsa-m sɪ má ku-ŋ. Ama má kisina

sɪ pɛ fɛɪ sɪ má tɔ ma sɔsɔ tɔɔ ké niŋ. Mpi tɔ, Tacaa lɛsɛna-ŋ na í kpa-ŋ wulav. ¹²Tɔɔ, ma caa, nn naaki nyá toko ntompɔle nté ma niŋ taa, yɛ maa nɔkaa maa ku-ŋ. Ama timpi ma coola nyá toko tike na má tá ku-ŋ tɔ, nyɪ sɪ ma taa ɪ kpaakɛna-ŋ. Pɛyɛle ma ta sɔlɛna-ŋ isayatu. Ama nyá nyɛkɛna-m katɔsɪ sɪ n caa n lɛsɪ ma luyɔ tɛɛ. Pɛyɛle ma ta wakɛlɛna-ŋ natɛli. ¹³Tacaa ká huuna má na-ŋ ta tɔm na í lɛɛti-ŋ. Ama ma kaa kpaasi nyá tɔɔ ké niŋ. ¹⁴Pa tuka ituule sɪ: lɛyɛlataa lakɛna isayatu. Mpɔ unɪ, tɔtɔyɔ ma kaa tokina-ŋ. ¹⁵Ma ta tu talɔ haɔa kusɛpaya, yaa ipɛɛlav, na halɪ lɛyɛli wulav taka tɔɔŋɔyɪ-m mpɔ. ¹⁶Tacaa ká huuna má na-ŋ tá tɔm na í sɛɛna ma tɔɔ. ɪ ká ha-m tampana, na í ya-m nyá niŋ taa.

¹⁷Tafiiti tɛma yɔɔtɔyɔ ke mpɔ, ulena Sayuli pɔɔsɪ sɪ: lɛ ma pɔyalɔ Tafiiti nɔɔ ke ma nuki mpɔ?

Ulena Sayuli tɔli nɔɔ na í wii tɛkpoo. ¹⁸Na í tɔ sɪ: Nyayale tampana tɔ, ma tɔm sɛpɛna. Mpi tɔ, má lapɛna-ŋ isayatu na n lɛɛti-m kupantu. ¹⁹Kupantu nti n lapa-m tɔyɔ n kɛɛsa sɔŋa isɛntɔ. Mpi tɔ, Tacaa tɔm nyá niŋ taa na n kisi-m kɔyɔ. ²⁰Yɛ yɔlv sula ɪ kolontu ɪ kɔyɔ-ɪ ké, ɪ yeki-ɪ. Tacaa í lɛɛti-ŋ kupantu nti n lapa-m sɔŋa kuyaku kɔnɛ tɔ. ²¹Pɛnɛntɛ ma nyéma sɪ nyayale wulav. lɛyɛli kawulaya tɛna ká wɛɛ nyá niŋ taa. ²²Mpɔ tɔ, yɔɔtɔ na n tuuna Tacaa sɪ, n kaa ku ma lɔlɔyɔ nyéma ke ma sɛm waali. Pɛyɛle n kaa kpiisi ma hɛtɛ ke ma caa tɔyaya taa.

²³Ulena Tafiiti tuuna mpɔ. Mpɔyɔle Sayuli mɛla kpɛntɛ. Ulena Tafiiti náá mɛli ɪ kɔkpamɔyɔ pɔ́yɔ́ taa.

25

Napaali lɛɛv

¹Ɔpɔ́yɔ́ kuyaku nakɔli Samiyeeli sɛpa. Ulena lɛyɛli nyéma kotɪ na pá caya ɪ lɔyaya, na pá pimi-ɪ ɪ tɛ Lama. Waatɔ inɔyɪ Tafiiti kɔlaa na í polo Palɔŋ wulaya tetu taa.

²⁻³Kalɛpɔ lɔlɔyɔ taa apalɔ tɔŋ tɔ nɔɔlɔ ɪ ka wɛnna Mawɔŋ. Ulena ɪ tɛmlɛ nyéma náá wɛ Kamɛɛli na pá lakɪ ɪ tɛmlɛ. ɪ heeŋ ka wɛ iyisi tooso (3000) na pɛŋ ke iyaya (1000). Apalɔ unɪ ɪ hɛtɛ nté Napaali, na ɪ alɔ sɪ Apikaali. Alɔ unɪ ɪ ka wɛ lɛmayasɛɛ ké na ɪ isɛntaa luwa. Ama ɪ paalɔ ná ké yɔlv

nyəməŋ tu na isayau. Kameeli ke paa wə waatu inu na pá kəkki pa heej huntv.

⁴ Tafiiti pele paa wə wulaya tetv taa. Ulena Tafiiti nu si Napaali kəkki i heej huntv. ⁵ Ulena í kusi ifepiya naanowa si, pá polo Kameeli ke Napaali te, na pá sɛɛ-i si: Ma sɛɛ-ŋ. ⁶ Iso í ha nyá tɔyaya na nyá nyəm tənaya alaafəya. ⁷⁻⁸ I heeli-i tətɔ si: Ta na nyá tiikilaa tu wenna Kameeli. Tə ta la-weye isayatu natəli. Pécɔ pa tɔla taa natəli tə ta le. Ye n caa, n pɔɔsi-təyi nyá təmle nyéma na í na. Tɔu, ma niwa si pa tɔŋna nyá heej huntv kəu tɔ, laŋhulumlə kuyaku ke ma nyéma pola nyá te. Ma wiikina-ŋ si í ha má na ma nyéma ke mpi n wena si n haaki-tv tɔ.

⁹ Ifepiya mpe pa tala Napaali te, ulena pá keesi-i Tafiiti tɔmnaa mpe na pá taja i kuvɔcɔtv. ¹⁰ Tənyale Napaali holaa si: Tafiiti yaa. Ma ta nyi wei pa yaa mpv tɔ. Kayana yomaa mpa pa seeki pa caanaa na pá cəkki yem tɔ pa wiisa payale ké. ¹¹ Ule ma kaa kpayə tɔɔnaya na lum na nantv nti ma lapa təkpetekpete ke ma təmle nyéma tɔ, na má celəyi yem cɔlaa.

¹² Tənyale Tafiiti pəyalaa pəsəna pa waali. Pa kpema ulena pá keesi-i tɔmnaa mpe pa tana. ¹³ Ntəna Tafiiti si: Paa wei í ləli i layate ke i tənaya taa.

Ulena Tafiiti pəyalaa ləli pa layalee na i mayamaya í co i layate tətɔ. Yəlaa isu nasəle (400) tvna i waali, na pə kaasi yəlaa ŋmɔnvu (200) na pele pa taja wontu.

Apikaali səŋvu ke Tafiiti

¹⁴ Ḿpóy Napaali pəyalaa taa nəɔlv cəpa i alv Apikaali ke səkpəlvu si: Tafiiti kəsəna ntɛye i pəyalaa ke wulaya tetv taa si pá kəu pá sɛɛ ta caa. Ntəna í nyaasi-we. ¹⁵ Pécɔ waatu wei tana yəlaa mpe tu we wulaya tetv taa tɔ, pa lapa-tvu kupantu ke teu ké. Pa ta la-tvu isayatu natəli. Pécɔ ta puləv ta le. ¹⁶ Mpe pa kentina ta tɔu ké tam na tɔ tiikiyi ta kaləkəŋ. ¹⁷ Mp v tɔ, nyi isəna n ká la tɔ. Mpi tɔ, pa tɛma ta caa na i nyəm tənə pə tɔmlə tam ké. Pəyele i nyəməŋ katatalaya tɔ, paa ta taa nəɔlv yəɔtəna-i i kaa nu.

¹⁸ Tənyale Apikaali kpayə potopotona ke ŋmɔnvu (200). Ulena i kpayə sulum hulur naale, na heej wei pa tɛma təsuvu tɔɔ kakpas. I kpayə tɔtɔy pɛe kutonjee isu saaki, na lesəŋ paya ke nunowa (100),

na fikinaa paya ke ŋmɔnvu (200), na í həkə kpaŋasi tɔ. ¹⁹ Ulena í tɔ i təmle nyéma si: í tɛɛ-m nəɔy na má təŋ mə waali.

Ama Apikaali ta heeli i paalv ké natəli. ²⁰ Ḿpóy i kpa i kpaŋaya tɔu na í kpayə pulasi mpaav. Ulena i na Tafiiti na íle i nyéma pá suli kpakpaa.

²¹ Na pááná kpa Tafiiti na í mayasi i taa si: Isu ma tənəvu apəlv inɛ i nyəm tənaya wulaya tetv taa tɔ, ma iwule tənə tu-m lum nté yem. Pəyele i nyəm taa pulv ta le. Ulena í fel-i isayatu ke ma kupantu lonte. ²² Ye pə nyaalaa na má ta kpiisita i na i yəlaa tənə iso í ku-m.

²³ Apikaali loosa Tafiiti, ulena í tii i kpaŋaya tɔu ke ləŋ, na í hənti-i atɛ. ²⁴ Ulena í tasa i nəɔheɛ tɛɛ ké hotuyv na í tɔ si: Hai, ma cɛ, má wakələnə. Ule ye le na nyá pɛəlv má, má yəɔti na í nu. ²⁵ Taa kpayə ma paalv inu i tɔm na n yaa-ti si pulv. Pa yaakvu-i si Napaali tɔ, pə nyuvu nté si kpaŋtv. Ḿpóy i tu we teitei. Má tá nana mpa n tilaa tɔ na pɔ lá mpv. ²⁶ Ma cɛ, Tacaa kpəna nyá niŋ si í taa lɛɛti nyá kolontunaa. Ma tuuna nyá na Tacaa si iso ká wakəli nyá kolontunaa na nyá isayalataa ke isu Napaali. ²⁷ Hai, ma cɛ, mv kuvɔv ŋku ma kəna-ŋ isəntɔ tɔ na í tala nyá yəlaa. ²⁸ Taa nyəni ma isayatu, Tacaa ká tu-ŋ kawulaya na ká weɛ tam. Mpi tɔ, nyá paasəyənə na Tacaa yovu. Pécɔ nəɔlv kaa kv nyá tɔm. ²⁹ Iso ká ŋmesu nyá weesuyv ke təkulakula. Ye nəɔlv kula nyá tɔu si i kuvu-ŋ i kaa na-kv. Ama i ká lo nyá kolontunaa ké isu pa təkuvu pəntəlvpeɛ tɔ. ³⁰ Ye pə kəma na Tacaa la-ŋ kupantu nti i ka su-ŋ tɔ, na í kpa-ŋ lɛyeli nyéma wulav, ³¹ Ule n kaa wii nyá ti si n kuwa tulum, yaa n lɛɛta nyá tɔyi nyá kolontunaa. Hai, ma cɛ, ye pə kəma na iso la-ŋ kupantu, Ule n tɔɔsi ma tɔu.

³² Mpuyvle Tafiiti təma Apikaali si: Ma sama lɛyeli iso Tacaa wei i kusa-ŋ na í səŋi-m səŋa isəntɔ tɔ. ³³ Na má sɛɛ nyá tɔtɔy isəna n lapa ləmayasɛɛ, na í kpa ma niŋ na má tá kv na má lɛɛti tɔ. ³⁴ Ma tuukina Tacaa wei i kpa ma niŋ si má taa la-mɛye isayatu tɔ si, ye n taa səŋi-m ləŋ, mpi si pu nyaalaya tɔ, pə taa kaasi Napaali na i yəlaa taa nəɔlv.

³⁵ Ulena Tafiiti mv Apikaali niŋ taa ké mpi i ka ha-i tɔ. Ulena í təmi-i si: Taa nyá, məli

nyá te, ma nu nyá tòm, ma hula-ŋ suulu.

Napaali sëm

³⁶Apikaali mæla tɔyaxa, ɔlɛ ɪ mayana ɪ paalv tɔki kɛlɛ na ɪ nyɔɔki ɪsu wulav, na sulvm ku-ɪ na ɪ ŋmaalɔyɪ. ɔlɛ ɪ ta heeli-ɪ natəli tafi, haləna pə fe tanarɔ. ³⁷Tɔv fema na ɪ sulvm cɛ ɪ tɔɔ, ɔlɛna ɪ alv kɛɛsɪ-ɪ pə tənə. Mɔpɔyɔ ɪ larɔlɛ cɛpa katatəlaya, na pə mæli-ɪ tɔvɔyɔ. ³⁸Kuyɛɛŋ lapa ɪsu naanvwa, ɔlɛna Tacaa yelɛ na ɪ tɛɛsɪ sɛpɔ.

³⁹Mɔpɔyɔ Tafiiti nuwa sɪ Napaali sɛpa. ɔlɛna ɪ tɔ sɪ: Ma sɛɛ Tacaa wei ɪ sɛɛna ma tɔɔ kɛ ɪsayatv nti Napaali lapa-m tɔ tɔ taa tɔ. ɔlɛ ɔnɪ ɪ kpəna ma niŋ sɪ mǎ taa wakəli, na ɪ lɛɛti Napaali kɛ ɪ mayamaya.

Pə waali kɛ Tafiiti tilaa sɪ ɪ hɔŋ Apikaali kɛ leelu. ⁴⁰Tillaa tala alv ɔnɪ ɪ tɛɛɛ Kameɛli, ɔlɛna pə heeli-ɪ sɪ: Tafiiti tilina-tɔyɔ nyá kiŋ sɪ ɪ hɔŋ-ŋ leelu.

⁴¹Mɔpɔyɛ Apikaali hantə-wɛɛɛ atɛ na ɪ tɔ sɪ: Maa pəsi ta caa yom, na mǎ kɔɔki ɪ tɔmlɛ nyəma nɔɔhɛɛ kɛ lvm.

⁴²ɔlɛna Apikaali kuli kpakpaa na ɪ kpa ɪ kpaŋaya tɔɔ. Na ɪ pɛɛlaa kakpasɪ wei ɪ lakaya-ɪ tɔmlɛ tɔɔɔ ɪ waali, na ɪ tɔŋ Tafiiti tɔmlɛ nyəma na ɪ pəsi Tafiiti alv.

⁴³Tafiiti ka tɛma Sisilee tv Ahinowam kɛ kpaɔav kɛ alv. ɪ alaa lapa naalɛ. ⁴⁴Pə kaasa ɪ kancaalaya alv Mikaali tɔ, ɔlɛ ɪ caa Sayuli ka lɛka-ɪ kɛ na ɪ ha Kalim tv Layisi pəyalv Paləti.

26

Tafiiti kisa Sayuli kuyɔ tɔtɔ

¹Mɔpɔyɔ kuyaku nakuli Sifi nyəma pola Sayuli kiŋ kɛ Kipeya na pə heeli-ɪ sɪ: Tafiiti polaa na ɪ ŋmɛli Hakila pulaya tɔɔ kɛ wɔlaya tɛtv ɪsɛntaa.

²Tənaɔalɛ Sayuli kulaa, na ɪ kpaɔa ɪsɛɛli yoolaa taa yoolaa kɛ iyisi tooso (3000) na pə polo Tafiiti pɛɛkuyɔ kɛ Sifi wɔlaya tɛtv taa. ³Pa talaa, ɔlɛna pə siki Hakila pulaya tɔɔ kɛ mpaav nɔɔɔ. Mɔpɔyɔ Tafiiti nuwa sɪ Sayuli tɔŋa ɪ waali kɛ tənə. ⁴ɔlɛna ɪ tili fɛŋlaa na pə mayana sɪ tampana. ⁵Mɔpɔyɔ Tafiiti pola pa tɛsikilɛ tənaya kpakpaa. ɔlɛna ɪ nǎ Sayuli na ɪ yoo wulav Apənɛɛ pa tɔhəntəɛ. Sayuli na hantaya hɛkv taa kɛ, na yoolaa nǎa hantaa na pə cɔɔna-ɪ.

⁶Mɔpɔyɔ Tafiiti pɔɔsa Hiti tv Ahimeleki, na Seluya pəyalv Sowapɪ neu Apəsayi sɪ:

Mə taa awe caa sɪ ma na-ɪ tɔ polo Sayuli pa tɛsikilɛ? Ntəna Apəsayi cɔ-ɪ sɪ: Maa tɔŋi-ŋ.

⁷Mɔpɔyɛ pa kulə ahoo anɪ na pə polo pa mayana Sayuli hantə hɛkv taa na ɪ tooki. ɪ ŋmantaaya ka sika ɪ nyuyɔ tɔɔ kɛ, na Apənɛɛ na yoolaa pa hantaa na pə tamɪ-ɪ kotaya. ⁸Tənaɔalɛ Apəsayi tɔma Tafiiti sɪ: Sarɔ ntɛ Tacaa twa nyá kolontv kɛ nyá niŋ taa. La suulu na ɪ yelɛ na mǎ kamɪ-ɪ ŋmantaaya kɛ tɔm kulvm tike tɔkɔŋ na mǎ kpəna tɛtv. ⁹Ntəna Tafiiti sɪ: Taa kv-ɪ yoo. Ye yolv kɔwa Tacaa kuləsv, ɔlɛ ɪ yeki pntv. ¹⁰Ma tuukina sɪ, Tacaa tike wenna mpaav sɪ ɪ kv-ɪ. Ntanyɪ ɪ kuyaku kǎ tala na ɪ sɪ ɪ sɛm, yaa pə kv-ɪ tɔyoole. ¹¹Sɪ mǎ tɔ niŋ kɛ Tacaa kuləsv tɔɔ tɔ, ɔlɛ ɪ pona mpusi kɛ poolurɔ. ɔlɛ kpaɔa ɪ ŋmantaaya na ɪ lvm fulaya na tɔ tɛɛ.

¹²Tafiiti pa kpaɔa wontv nti na pə tɛɛ tɔ, nɔɔɔlv ta fɛ na ɪ nu pa tan yaa ɪ na-wɛ. Mpi tɔ, Tacaa lapaɔa na pə too ɪsu pa sɛpa. ¹³Mɔpɔyɔ Tafiiti pa pola poolurɔ na pə kpa pulaya lɛŋka tɔɔ. ¹⁴ɔlɛna ɪ kpɛɛsɪ Apənɛɛ na yoolaa lɛmpa sɪ: Hɛ hee, ɪ nu taa? Ntəna Apənɛɛ sɪ: Nyaya aweɛɛ na ɪ holiyi wulav tɔɔ kɛ mpv ye? ¹⁵Kelena Tafiiti cɔ-ɪ sɪ: Nyana awe ɪ maya apalv tv kɛ ɪsɛɛli taa? Pɛpɛ tɔɔ kɛ n ta fɛŋ nyá caa wulav tɔɔ kɛ tɛv? Tɔv, nɔɔɔlv polaa sɪ ɪ kvɔɪ-ɪ. ¹⁶Ama nti n lapa mpv tɔ tɔ ta kɛɛsɪ yoo. Ma tuukina Tacaa sɪ timpɪ ɪ tá fɛŋ mə caa wei Tacaa lɛsaa tɔ ɪ tɔɔ tɔ, ɪ muna sɛm kɛ mə tənaya. Nyənɪ, wulav ŋmantaaya na ɪ lvm fulaya ŋka kaa wɛ ɪ nyuyɔ tɔɔ tɔɔɔlv cənɛ.

¹⁷Mɔpɔyɔ Sayuli nyəmə Tafiiti nɔɔɔ na ɪ pɔɔsɪ sɪ: Ma pəyalv Tafiiti nɔɔɔ kɛ ma nukɪ mpv? ɔlɛna ɪ cɔ sɪ: Hai, ma caa wulav, ma nɔɔɔ kɛ.

¹⁸Ta caa, pɛpɛ tɔɔ kɛ n tɔɔɔnɔyɪ-m mpv? Ma lapa-ŋ wɛ? Ntiyi ma pəntənə-ŋ? ¹⁹Hai, ta caa, kɛ ŋkpaŋŋ na ɪ nu ma tɔm. Ye Tacaa tuna-ŋ tɔ ɪ n tɔɔɔnɔ-m, ɔlɛ kvhav ka hɛɛsɪ ɪ larɔlɛ. Ama ye yəlaa sɔsɔɔɔnə-ŋ, Tacaa ɪ tɔŋsɪ-wɛɛɛ mpusi. Mpi tɔ, pa tɔɔɔnɔyɪ-m kɛ sɪ mǎ lu ɔlɛ tɛtv taa, na mǎ polo tun tɔlaalɛ. ²⁰Ama maa caaki sɪ ma sɪ lɛlaa tɛ. Pɛpɛ tɔɔ kɛ n pɛɛkɔyɪ-m ɪsu ɪsɛsəlav, yaa ɪsu pa tɔɔɔnɔyɪ ləyaya kɛ pulasɪ taa tɔ?

²¹Mɔpɔyɛ Sayuli cɔwa sɪ: Ma wakəlaa kɛ. Məli ma pəyalv. Ma kaa tasa-ŋ ɪsayatv kɛ

lapv. Mpi tɔ, n ta kv-m. Má lapəna isayatu sɔsɔəntv isu kumeləmvv.

²² Kelena Tafiiti si: Ta caa, nyá ħmantaaya ntɔ cəne. Nyá yəlaa taa nəɣɔlv í kɔɔ í mv. ²³ Tacaa í felɪ mpa pa təŋa siyisuyv na pá lá kupantv tɔ. Mpi tɔ, saŋa í tv-ŋ ma niŋ taa ké. Ulena má kisi sɪ ma taa tokina wulav wei Tacaa ləsa na í kpa tɔ. ²⁴ Isu saŋa ma yela-ŋ kuvv tɔ, Tacaa í la maya mpv tɔtɔ, na í fiti-m wahalanaa təna taa.

²⁵ Ntəna Sayuli si: Ma pəyalv, ləɔ í kooli-ŋ kupantv na n waa pə təna pə taa.

Mpɔ́yú Sayuli mələ kpente na Tafiiti náa tɛɛ í nyəŋkv.

27

Tafiiti kpulvɔv tɔvɔv kɛ Filiisi nyəma tɛ

¹ Mpɔ́yú Tafiiti mayasa í taa si: Kuyaku nakulɪ Sayuli təŋ na í kv-m yoo. Ule sana kele sɪ má polo má tv kpulvɔv kɛ Filiisi nyəma tɛtv taa. Waatv unəɣi í ká yelev m pɛəkvɔv kɛ lɛɣɛli tɛtv taa cəne. Ule ma fita í niŋ taa kele. ² Pə tɔ kɛ í na í yəlaa nasətosɔ (600), pa kulaa. Mpɔ́yú pa təŋna Mawəki pəyalv Akisi wei í kɛ Katɪ nyəma wulav tɔ í tɛ. ³ Ulena pá kpaɣa pa alaa, na pa piya, na pá polo pá caya təna. Paa na Tafiiti na í lɛ í alaa naale, Sisilee tv Ahinowam, na Kameeli tv Apikaali wei í kɛ Napaali leelu tɔ. ⁴ Sayuli nuwa sɪ Tafiiti tv kpulvɔv kɛ Katɪ, ulena í yelev pɛəkvɔv.

⁵ Mpɔ́yú kuyaku nakulɪ Tafiiti təma wulav Akisi si: Hai, ta caa, ye n lapa-m naani, ulɛ n nyənɪ icaliya nakələɣi nyá tɛtv taa cəne na má caya təna. Təfɔ pə fɛi sɪ má na-ŋ tɔ caya nyá kawulaya ɪcatɛ taa kɛ mpv?

⁶ Ulena Akisi hvlɪ-ɪ ɪcatɛ nte pa yaa sɪ, Sikəlaki təɣə kuyaku ŋkv kv mayamaɣa. Pə tɔ kɛ ɪcatɛ ntɛ tɔ pəsa Yuta nyəma wulav nyente kɛ haləna saŋa.

⁷ Pənaya na isətvnaa liyiti təcu kɛ Tafiiti caya Filiisi nyəma tɛtv taa. ⁸ Tafiiti pa lukaya kolv kɛ Kesuli nyəma, na Kiiisi nyəma, na Amaleke nyəma ké. Mpi tɔ, piitimnaa mpe paa caɣana hatoo ləŋ taa kɛ Suli kəŋkəŋ taa. Haləna pə polo ɪcipiti tɛtv taa. ⁹ Pa kukaɣa yəlaa tənaya həɣəlvɔv ŋkv kv taa ké. Pə kpaɣav apalaa na alaa tɔ. Ulena pá kpakəɣi pa tɔla na pa nyəm na pa pukina Akisi. ¹⁰ Ye í lɛ í pəsa-ɪ si: Leye

í pola mə kolv kɛ saŋa? Ule ntanyɪ í looli sɪ Yuta tɛtv ilim mpətəŋ tɔ. Yaa í tɔ sɪ Yelameli tɛtv taa, yaa Keni tɛtv taa kɛ tɔ polaa. ¹¹ Tafiiti u yeki apalv yaa alv na í weesuyv, sɪ pə taa kɔɔ na pá taɣasɪ Akisi kɛ nti í lakɪ tɔ. Isəna Tafiiti lakaya saa wei í ka wɛ Filiisi nyəma tɛtv taa tɔɣəle. ¹² Akisi ka lapa Tafiiti kɛ naani kɛ teu kɛ na í təŋ sɪ: Nəənəɔ lɛɣɛli nyəma taa kpaana Tafiiti. Mpv tɔ, təlasɪ í ká pəsɪ ma təmlɛ tv kɛ tam tɔ kɛ.

28

¹ Mpɔ́yú Filiisi nyəma kota pa yoolaa tintika sɪ pa yookina lɛɣɛli nyəma. Ulena Akisi pəsa Tafiiti si: Ntəŋ n nyəma sɪ nyana nyá yəlaa í ka sənə-m na tɔ yoonə lɛɣɛli nyəma na? ² Ntəna Tafiiti cə-ɪ si: N ká nana nyá isəpəle kɛ nti maa la tɔ. Kelena Akisi si: Waatv unəɣi maa yelev na n təŋəɣi ma mayamaɣa kɛ tam tɔ.

Sayuli kəɣənəŋ sɔsvɔv

³ Samiyeeli ka tɛma səpv na lɛɣɛli nyəma pimi-ɪ í tɛ Lama. Halɪ pá caya í ləyaya. Pəyɛle Sayuli ka təɣəna kəɣənəməŋ sɔsəlaa, na pee pəsa laa tənaya í tɛtv taa kɛ.

⁴ Mpɔ́yú Filiisi yoolaa kotaa na pá siki Sunem, na Sayuli náa koti lɛɣɛli nyəma təna na pá siki Kilipwa. ⁵ Sayuli nawa kolontunaa yoolaa pəyale, ulena sɔɣəntv kpa-ɪ na í seliyi isu lvm taa kpate. ⁶ Ulena í yəɣətəna Tacaa. Ama í lɛ í ta cə-ɪ. Paa toosee taa, paa kətəlaa mayasvɔv taa. Pəyɛle ləɔ kuyəɣətv tɛləsəlaa nəɣəlv í ta heeli-ɪ sɪ pvlv. ⁷ Ntəna í tɔ nəɣə sɪ pá pɛəki-ɪ alv wei í sɔsəɣi kəɣənəməŋ tɔ na un í polo í kiŋ. Ulena í waali nyəma heeli-ɪ sɪ: Alv nəɣəlv í wɛ An-Təɔɔ na í sɔsəɣi.

⁸ Ahoo yuwa ulena Sayuli layasɪ wontu, na í kpaɣa apalaa naale na pá polo alv un í kiŋ. Mpɔ́yú Sayuli təma-ɪ si: Ma caa sɪ n yaa-m atətv wei maa kɛsɪ-ŋ tɔ na í heeli-m ma nyvɔv tɔm. ⁹ Mpɔ́yú alv pəsa-ɪ si: Ntəŋ n nyəma sɪ Sayuli təɣəna kəɣənəməŋ sɔsəlaa, na pee pəsa laa tənaya í tɛtv taa? Ule pepe tɔ kɛ n nyəki-m katəka sɪ n kpa-m na pá kv-m. ¹⁰ Ntəna Sayuli yəɣəti na í tuu sɪ: Na ləɔ, pvlv kaa la-ŋ. ¹¹ Ntəna alv pəsa-ɪ si: Aweɣɛ n caa sɪ má yaa? Sayuli sɪ yaa Samiyeeli.

¹² Waatu wei alv nawa Samiyeeli, lēna í má kapuka na í tó Sayuli sɪ: Hei, sɛsɛ nyagale Sayuli na í puyusu-m mpv? ¹³ Ntēna wulav nɔyɔ tɔkpav sɪ: Nyá laɲle í taa tɔ. N na pulvɔv? Ntēna alv sɪ: Atetv nɔyɔlvɔv ma naaki na í lukana tetv tɛɛ. ¹⁴ Lēna í pɔɔsɪ-ɪ sɪ: ɪ isentaa wɛ isəna tɔɔ? Alv sɪ: Kukpatulv kɛ́, na í suu capa.

Tənaɣa Sayuli cəkənaa sɪ Samiyeeli, na í hənti-ɪ atɛ. ¹⁵ Mpuvɔle Samiyeeli pɔɔsa Sayuli sɪ: Pepe tɔɔ kɛ́ n caaləyi-m mpv? Ntēna Sayuli sɪ: Ma tɔm təmaɣa. Mpi tɔ, Filiisi nyəma koma-m yoonav. Pəyele ɪsɔ u tasəyi-m yəɣətənav. Paa toosee taa, paa ɪsɔ kuyəɣətutv tələsələa u heeliyi-wɛyɛ ma tɔm. Pə tɔɔ kɛ́ ma yaa-ɲ sɪ í heeli-m nti pə wɛɛ sɪ maa la tɔ. ¹⁶ Ntēna Samiyeeli pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Tacaa lɔ-ɲ na í pəsɪ nyá kolontu, lēna í yaaki má suwɛ? ¹⁷ ɪsu Tacaa ka heela-ɲ na ma kɛɛsɪ-ɲ tɔyɔ ɪ lakɪ-ɲ. ɪ lɛka nyá kawulayə na í ha-keɣe Tafiiti. ¹⁸ N ta tɔki Tacaa tɔm na í kpisi Amaleke nyəma. Mpv pə tɔɔ kɛ́ Tacaa lakɪ-ɲ mɔpɔyɔ sɔɲa. ¹⁹ Cele ɪ ká tv nyana ɪsɛɣɛli nyəma təna ke Filiisi nyəma niɲ taa, na nyana nyá piya ɪ ká la səlɔnaa.

²⁰ Mɔpɔyɔ Samiyeeli tɔm nti tə sɔsa Sayuli kɛ watu na í yele ɪ ti na í fala atɛ tɔmvlv ɪsu taav. Mpi tɔ, ɪ taa tɔyɔ pulvɔv kuyakv ɲkv na ahoo təna, ɪlɛ ɪ tɔnvɔv ka hoowayə. ²¹ Mpuvɔle alv unɪ ɪ pola Sayuli kiɲ na í maɣana-ɪ na sɔɣontv pu-ɪ mɔpɔyɔ katatələyə. Lēna í tɔmɪ-ɪ sɪ: Ta caa, nyá pɛɛlɔ má, ma nuna-ɲ teu na má mv səm na má lá nti n heela-m tɔ. ²² Mpv tɔ, yele má ha-ɲ tɔyɔnaɣa kɛ pəɔɔ na í tɔyɔ, na pə cɛ nyá isentɔɔ na í tv nyá mpaav.

²³ Lēna Sayuli kisi sɪ ɪ kaa tɔɲ pulv. Mɔpɔyɔ Sayuli waali nyəma na alv unɪ pa kaana-ɪ, haləna í kɔɔ ɪ kulɪ atɛ na í caya kuhəntvɔv tɔɔ. ²⁴ Mɔpɔyɔ alv kpa nav ifatɛ nte tə yasəla teu tələpələpi tɔyɔ lɔɲ, na í kv na í tv petepetasi. ²⁵ Lēna í cɛla Sayuli na ɪ waali nyəma na pá tɔyɔ. Mɔpɔyɔ pa kula ahoo anɪ na pá kpe.

29

Filiisi nyəma tɔyɔnvɔv kɛ Tafiiti

¹ Mɔpɔyɔ Filiisi nyəma kota pa yoolaa kɛ timpi pa yaaki sɪ, Afeka tɔ na ɪsɛɣɛli nyəma náa koti pa nyəma kɛ Sisilee hite nɔyɔ.

² Lēna Filiisi awulaa na yoolaa nunwaa

(100) kpekəle, na iyayə (1000) kpekəle pa tɔ na pá tɛɛ. Pə kaasa Tafiiti na ɪlɛ ɪ nyəma na Akisi kɛ waali. ³ Ntēna Filiisi yoolaa sɔsaa pɔɔsɪ Akisi sɪ: Hepəla nyəma mpe pa caa wɛyɛ cənɛ?

Keləna Akisi sɪ: ɪsɛɣɛli wulav tɔmlɛ tv Tafiiti kɛ́ tɛ. ɪ wɛv ma kiɲ tɔ pə taɲɲaa kɛ́. Pəɔɔ ma ta keesi-ɪ na isayatiya nakələyi haləna sɔɲa.

⁴ Tənaɣa pa mv Akisi na pááná na pá tɔmɪ-ɪ sɪ: Mələna-ɪ lɔntɛ nte tə taa n ka hula-ɪ sɪ í caya tɔ. ɪ taa tɔɲ tá waali kɛ təyoole, na pə kɔɔ na yoou haɲ lēna í pəsɪ ta kolontu. N ta nyɪ taa sɪ ta yalaa panɛyɛ ɪ ká kv, lēna pə ciiki í na ɪ caa? ⁵ Matɔɲ Tafiiti inəɣɪ paa yookayana yontu na paale sɪ:

Sayuli kɔwa yəlaa iyayə (1000) kɛ huɣule. Tafiiti náa kv iyisi naanwaa (10000) kɛ huɣule.

⁶ Mpuvɔle Akisi yaa Tafiiti na ɪ tɔmɪ-ɪ sɪ: Ma tuuna Tacaa sɪ n kɛ tampana tɔɲlv kɛ́, na ma nyuləyi sɪ má na-ɲ tá puki yooou. Mpi tɔ, hatoo n kɔm ma kiɲ na pə suna sɔɲa tɔ, ma ta nata isayatiya nakələyi nyá kiɲ. Ama Filiisi awulaa lələa ɪ caakəna-ɲ. ⁷ Mpv tɔ, məli təhɛɛ, pə taa kɔɔ na í la mpi pə ta maɣa-wɛ tɔ.

⁸ Ntēna Tafiiti sɪ: Ta caa, wulav, ɪlɛ pepɛyɛ ma lapə? Tuu ma kɔm nyá kiɲ cənɛ na pə suna sɔɲa tɔ, isayətv ntiyi n nawa ma kiɲ na pə fɛi sɪ má na-ɲ tá polo yooou? ⁹ Mpuvɔle Akisi sɪ: Natəli tə fɛi ma kiɲ, halɪ n tu wɛ maɣa teu kɛ́ ɪsu ɪsɔ tillu. Ama awulaa səkpɛma mpe pa tɔmna sɪ pə fɛi sɪ tá na-ɲ tá polo yooou. ¹⁰ Mpv tɔ, nyá na mpa í lu Sayuli kiɲ na í kɔɔ tɔ, cɛle tananɲ yɛ pə nyaalaa í kulɪ lɔɲ na í tɛɛ.

¹¹ Tɛv fema, lēna Tafiiti-wɛ pá kulɪ lɔɲ na pá məli timpi paa wɛɛ tɔ. Lēna Filiisi nyəma náa polo Sisilee.

30

Tafiiti yoonav kɛ Amaleke nyəma

¹ Mɔpɔyɔ Tafiiti na ɪ yəlaa pa tala pa təcayalɛ kɛ kuyakv tooso nyəɲkv wule. Lēna pá maɣana Amaleke nyəma wata Yuta na ilim mpətəɲ tɔɔ, na pá sɔ Sikəlaki ɪcatɛ. ² Lēna pá kpa alaa na sɔsaa na piya mpa paa wɛ tə taa tɔ. Pa kuu pa tənaɣa na pá tvna mpaav. Ama pa ta kv pa taa nɔyɔlv. ³ Tafiiti na ɪ yəlaa pa tala ɪcatɛ taa, lēna pá maɣana pa sɔpa-tɛyɛ kəkɔ. Mɔpɔyɔ pa

kpa pa alaa na pa alupiya na pa apalupiya ke yomle. ⁴ Mpyóy pa tula nɔɔsi na pá wii takpoo isu pa saki pa saki. ⁵ Pa kpeɲna Tafiiti alaa naaleɲe na pá kpaɲa. Sisilee tu Ahinowam na Kameeli tu Apikaali wei ɪ ké Napaali leelu tɔ.

⁶ Mpyuɓle Tafiiti laɲle pɛsa katatɔlaya. Mpi tɔ, ɪ yɔlaa ka wɛna-ɪ na huwɛɛ nyar nyɛna ke pa piya tɔɔ ké. Halɪ pá kuɓi sɪ pa yaki-ɪ pɛɛ. ɪlena Tacaa sɔɔsi-ɪ apalɔtu.

⁷ ɪlena Tafiiti tɔ Ahimeleki pɔyalu Apiyataa wei ɪ ké kɔtɔlu tɔ sɪ: Kɔna-m kɔtalaa toko wei pa pɔɔsɔyɛna Tacaa ke tɔm tɔ.

Apiyataa pona-ɪ, ⁸ ɪlena í pɔɔsi Tacaa sɪ: Ye ma tɔɲa kolontunaa mpe maa hiki-wɛ? Tacaa sɪ: Tɔɲɔni-wɛ n ká hiki-wɛ na í waasi yɔlaa mpe.

⁹ ɪlena Tafiiti na ɪ yɔlaa nasɔtoso (600) pá tu pa waali. Pa tala Pesɔɔ loɔɔ ¹⁰ ɪlena yɔlaa ɲmɔnuɲu (200) saali tɛna. Mpi tɔ, pa sula kav. Pɛ kaasa nasɔle (400), ɪlena peɓe na Tafiiti pá tɔyɔti. ¹¹ Mpyóy pa sula ɪcipiti tu nɔɲɔlu, na pá pona-ɪ Tafiiti kiɲ na pá ha-ɪ tɔɲɔnaya na lum. ¹² Pa ha-ɪ tɔtɔɔ fiki pee kuwɔlɛ paɲale, na lesɛɲ kuwɔlu paɲa ke naale, na í tɔɔɔ na í lá alaafaya. Mpi tɔ, kuyɛɛɲ tooso ke ɪ ta tɔɔɔ ɪ ta nyɔɔ. ¹³ Ntɛna Tafiiti pɔɔsi-ɪ sɪ: Awe tɛna-ɲ na leyɛ n lunaa? Kelena ɪlé sɪ: Ma ké ɪcipiti tu ké, Amaleke tu nɔɲɔlu ɪ ka tɔkɛna-m yomle. Saɲa taa kuyɛɛɲ tooso kɔlu pɛ wɪkaya-m na í lo-m tɔ. ¹⁴ Ta watɛna Kɛleti nyɔma tɛtu ilim mpɛtɔɲ ɲɔɲɔlu tɔ ké Yuta tɛtu taa, na Kalepu tɛtu, na tɔ sɔ Sikɛlakɪ ɪcate. ¹⁵ Ntɛna Tafiiti sɪ: N ka pona-m yoolaa mpe unɪ pa kiɲ na?

Kelena yom cɔ sɪ: Tuuna lɔɔ hɛtɛ sɪ n kaa ku-m. Pɔyele n kaa cɛle-m ma caa, ɪlena pɛcɔ má pona-ɲ pa kiɲ.

Tafiiti kuwa Amaleke nyɔma

¹⁶ Apalu unɪ ɪ kpaɲa Tafiiti na í pona-ɪ na pá maɲana Amaleke nyɔma ke sɔsɔm ke tɛna, na pá tɔki na pá nyɔɔki na pá paaki. Wontu nti paa lɛka Filiisi nyɔma na Yuta nyɔma tɔ tɔ tɔ ké pa lakaya mpɔ. ¹⁷ Mpyóy Tafiiti ku-wɛɛ tanaɲ ɲku. Halɛna tɛu kufemuyɔ taanaya, pa taa nɔɲɔlu ta fiti. Ye pɛ taɲa ifepiya nasɔle (400) wei ɪ caya yooyoonaa na í se tɔ. ¹⁸ Mpyóy ɪ lɛka pa tɛna mpa Amaleke nyɔma ka kpawa tɔ, na ɪ alaa naale. ¹⁹ Tafiiti lɛka pa piya tɛnaya

tɛceɪceɪ, na pa wontunaa mpa kolontunaa ka kuuwa tɔ. ²⁰ Na í lɛka Amaleke nyɔma tɔla tɛna na a tiikilaa yɔɲɔtɔɲ sɪ: Tafiiti tɔla nti cɛne.

²¹ Pa kɔma pa tala yɔlaa ɲmɔnuɲu (200) ɲku ku kawa na kú saali Pesɔɔ loɔɔ nɔɲɔ tɔ, ɪlena peɓe pá polo-wɛɛɛ sɔɲuɲu, na Tafiiti kpɛtɛna-wɛ na í sɛɛ-wɛ. ²² Mpyuɓle mpa paa tɔɲa Tafiiti tɔ, pa taa tɛtɛlataa na asayaɲa pa tɔma sɪ: Timpi pane pa ta pɛsi na pá polo kolontunaa tɛkɔle tɔ, ta kaa ha-wɛɛɛ mpi tɛ hika tɛna tɔ pɛ taa pulu. Ama pa alaa na pa piya tike ke paa keli na pá tɛɛ.

²³ Ntɛna Tafiiti sɪ: Apalaa mɛ, í taa la mpɔ. Mpi tɔ, Tacaa yaɲɛna-tu na í tɔ tá niɲ taa ké ta kolontunaa na í ha-tɔyɔ pɛ tɛna ɪsɛntɔ. ²⁴ Nɔɲɔlu kaa mu mɛ tɔm nti.

ɪle pɛ wɛɛ ké sɪ mpa pa pola tɔyoole tɔ, na mpa pa taɲa wontu tɔ pá tala wontunaa mpeɲɛ teitei.

²⁵ Pɛ kpaɲau kuyaku ɲku na pá puki tɔɲɔ ɪsɛyɛli nyɔma suv ɲpɔyɔ lapu, na pá pɛsi isu kiiu.

²⁶ Pa mɛla Sikɛlakɪ, ɪlena Tafiiti cosɪ kolontunaa wontu nti pa hika mpɔ tɔ tɔ taa, na í ha Yuta nyuɲu nyɔma na ɪ taapalaa sɪ: Tacaa kolontunaa ke tɛ lɛkkaa na tɔ cosɪ na tɔ ha-mɛ. ²⁷ Mpa mpa ɪ hawa tɔɲɔle, Pɛtɛɛli nyɔma, na Lama nyɔma ke Nekefi wolaya tɛtu taa, na Yatii nyɔma, ²⁸ na Aluwɛɛ nyɔma, na Sifimɔti nyɔma na ɪsɛtemuwa nyɔma, ²⁹ na Lakaali na Yelameli acalɛɛ nyɔma na Keni nyɔma, ³⁰ na Hooma nyɔma na Pɔɔ-Asaɲ nyɔma na Ataki na Hepɛlɔɲ nyɔma, ³¹ na timpi timpi Tafiiti na ɪ yɔlaa paa cɔɔsaa tɔ pɛ nyɔmanaa.

31

Sayuli sɔm

¹ Waatu unɪ ɪ taa ké kuyaku nakulu, Filiisi nyɔma yoonaa ɪsɛyɛli nyɔma, na pá tɔɲɔni-wɛ na pá ku-wɛɛɛ Kilipɔwa puɲu taa. ² ɪlena pá tɔ Sayuli pa waali na pá ku ɪ pɔyalaa Sonataɲ na Apinatapi na Malɛkisuwa. ³ Mpyóy pɛ wiisina Sayuli na pá yaya-ɪ nyɔma ke teu. ⁴ ɪlena í tɔ ɪ yoou wontu tɔkulu sɪ: Kpɛɛ nyá layate na í tɛɛsi-m. Pá taa kɔɔ na Filiisi ma ta nyɪ ɪsɔnaa mpe pá kɔɔ pá tɛɛsi-m na pá paana-m.

Ama sɔɲɔntu kpa yoou wontu tɔkulu na í kisi. Tɛnayaɓe Sayuli sika ɪ layate na í yeɓe ɪ ti na í hoti tɔ tɔɔ. ⁵ Yoou wontu tɔkulu ná

mpu, ɛlena ɛle ɛ hoti ɛ nyante too ke mpu too na ɛ si.

⁶ Sayuli na ɛ payalaa tooo, na ɛ yoou wontu tokulu, na ɛ yalaa tana pa sapa na kuyaku nku.

⁷ Mpuɔ lɛɛli nyoma mpa pa we Sisilee loo waali, na Yaatanu paɔ waali to, pa nuwa si Sayuli na ɛ payalaa pa sapa na lɛɛli yoolaa seeki. Tanaɔ pele pa lu pa acalɛ taa na pa se too. ɛlena Filiisi nyoma polo na pa caɔ tana.

⁸ Teu fema, ɛlena Filiisi nyoma polo si pa kpakɛ si sataa wontu. Mpuɔ pa mayana Sayuli na ɛ payalaa tooo pa sapa Kilipwa puu taa. ⁹ ɛlena pa seti Sayuli nyuu na pa wɔɔ si ɛ yoou wontu. Pa waali ke pa yasa tom kupantu ntɛ Filiisi nyoma tetu taa, na pa tuu kutuluɔ taa na yalaa tana nu. ¹⁰ ɛlena pa su Sayuli wontu ke tuu Asɛtati kutuluɔ taa. Mpuɔ pa kama Sayuli mayamaya ke ɛcɛ nte pa ya si Peti-Seyan to to koluɔ too.

¹¹ Waatu wei Yapeɛ si nyoma nuwa ɛsana Filiisi nyoma lapa Sayuli to. ¹² Mpuɔ apalaa taa apalaa kotaa, na pa to ahoo tana na pa polo Peti-Seyan na pa lɛ si Sayuli na ɛ payalaa, na pa pona-weɛ Yapeɛ si na pa wɔ-weɛ kɔkɔ. ¹³ ɛlena pa lɛ si pa muwa na pa pi tuu nakuli ku tɛ. ɛlena pa hɔkɔ nɔ si ke kuyɛɛ naatosompɔɔlaɔ.

SAMIYEELI TOM TAKELAYA NAALÉ NYƏŇKA

Kutulotu

Samiyeeli takelaya naale nyəŋka taa ké pa keesəyi lseyeli wulaw səsə təm. Inu i teena awulaa tənaya nyuyv kuluyv na toŋ. Pa keesa tətəyō i icantu, na isəna i hota isayatu səsəntu taa tō. I səsəntu lentu nté, i cekəna i isayatu nti tə təm. Ilena í tisi si tə fəi teu, na í sələmi lso ké suulu, na ílé i wii-i.

Isəna pa faya Samiyeeli II takelaya tō:

Tafiiti pəsa Yuta kpekəle wulaw, titite 1-4

Tafiiti kawulaya ke lseyeli nyéma tənə tō, titite 5-20

Tafiiti kawulaya kantəkaya pusi, titite 21-24

Tafiiti nu Sayuli səm

¹ Sayuli səm waalı ké Tafiiti luna Amaleke nyéma təkule na í məli Sikəlaku na í caya tənaya kuyeeŋ naale. ² Kuyaku tooso nyəŋku wule ke nəyolv sewa Sayuli pa təkikile na í cəla i wontu na laŋwakəlle, na í pəla i nyuyv taa ké tətə. I tala Tafiiti, lena í hənti-i atə. ³ Mpuvule Tafiiti pəsa-i si: N luna le? Ilena Selu cə si: lseyeli nyéma təkikile ke ma sewa. ⁴ Ntəna Tafiiti si: Heeli-m mpi pə lapa tō. Keləna Selu si: lseyeli nyéma sewa pa kolontunaa na pa taa payale səpa. Halı Sayuli na i pəyalv Sonatəŋ pele pa səpa tətə. ⁵ Mpuvule Tafiiti pəsa ifepu wei inu i kəna-i təm nti tō si: Sayuli na Sonatəŋ pa səpa yaa, awe heela-ŋ? ⁶ Ntəna ifepu inu si: Ma mayana Sayuli səŋna i ŋmantaaya ke Kilipwa puŋv taa ké na kolontunaa yoo kekenaa kpeyetəna-i. ⁷ I pəsa i waalı na í na-m lena í yaa-m na má polo. ⁸ Ntəna í pəsa-m si: N ké le tu? Ma si: Ma ké Amaleke tu. ⁹ Keləna í tə-m si: Paa na ma təŋna feesuyu tō kəó hí teesi-m. Ma isentə təŋna piluyu ké. ¹⁰ Təv, ta caa, ma nawa si paa ma yela-i i kaa la weesuyu, lena maa kv-i. Kəna má wəxəsi i ntenuyv na i kpalaya na má kəna-ŋ.

¹¹ Tənyale Tafiiti kpa i tō wontu kususuutu na í cələna laŋwakəlle na i cəlv nyéma náa la mpv tətə. ¹² Mpuv pa wii Sayuli na Sonatəŋ, na lseyeli nyéma caya

pa ləyaya na pá həkə nəəsı haləna taanaya. ¹³ Mpuvule Tafiiti tasa ifepu wei i kəna-i təm nti təyō pəasuyv si: Nyá si n ké le tu yee? Ílé si: Ma caa ké Amaleke tu ké na í caya cəyalətə ke lseyeli. ¹⁴ Keləna Tafiiti si: Isənaya pə lapa na hí ma kanjante na hí kó lso kuləsv.

¹⁵ Mpuv i yaa i yəlaa taa nəyolv na í heeli-i si: Kv Amaleke tu inu. Ilena ílé i kulv na í kv-i. ¹⁶ Mpuvule Tafiiti si: Nyá səm i wee nyá təm. Mpi tō, nyá nəyō pəetəna-ŋ, timpı n yəxətəa si n kó Tacaa kuləsv tō.

Tafiiti wiiki Sayuli na Sonatəŋ pa səm

¹⁷⁻¹⁸ Ləyaya wula nna Tafiiti wiwa Sayuli na i pəyalv Sonatəŋ pa tō na pá ŋmaa-yeyə Siyisuyu Təŋlv takelaya taa təyolv. Tafiiti caaki si paa Yuta tu wei i nyi-yə.

¹⁹ lseyeli yoolaa taa yoolaa kpisa nantu ke pulası taa.

Halı akanaa taa akanaa hotina nté.

²⁰ Í taa heeli-təyi Katı nyéma.

Pəyele í taa yəxətı-təyi Asəkələŋ mpaarŋ taa.

Pə fəi si Filiisi ma ta nyi isənəa alaa na pa pəelaa í ŋmaaləna-tı.

²¹ Kilipwa pulası kaa tasa thunte ke nav.

Pəyele si kaa na tēv tətə.

Si tətə tənə í si.

Tənaya akanaa kpaləŋ wakəlaa.

Pa kaa tasa Sayuli kpaluyv ke nim saluyv.

²² Sonatəŋ u təkı nyəmle na í tií atə.

Pəyele Sayuli náa kpeeki layate na tá məli yem.

Pa kowa kolontunaa tuutuuma ké.

²³ Sayuli na Sonatəŋ pa luuŋ ka svv təmaya.

Pa kpenta kulvm ke mpuv haləna pa səm.

Pa ləŋləŋ lapv tēe ŋmakəle.

Pəyele pa kəla təyoləsi ke toŋ.

²⁴ lseyeli alaa mə, í wii Sayuli.

Inu i suukayana-meyə wontu kupantv,

na i tuxı mə tō ké kacəka nyəmnaa.

²⁵ Akanaa taa akanaa hota təyoole.

Sonatəŋ kpisa tənuyv ke pulası taa.

²⁶ Ma ceu Sonatəŋ, nyá səm təm wu-m ké.

N ka səla-m ké na pə kəli isı alv,

na n heesəxi ma laɣle.

²⁷Yoolaa taa yoolaa səpa.
Akanaa lepa yem.

2

Pa kpa Tafiiti ke Yuta wulav ke Hepəlɔŋ

¹Pəle pə waali ké Tafiiti pəsa Tacaa si: Má məli Yuta? Tacaa si: ƎƎ, məli. Na ɪcate nte tə taa ké maa caɣa? Ntena Tacaa si: Polo Hepəlɔŋ.

²Mrúyó Tafiiti kpaya ɪ alaa naale, Sisilee tu Ahinowam na Kameeli tu Apikaali wei ɪ ké Napaali leelu to na ɪ kpeɣna. ³Na ɪ yəlaa mpa paa we ɪ kiŋ to, na pa alaa na pa piya na pá polo pá caya Hepəlɔŋ. ⁴Ɔlena Yuta nyéma polo na pá kpa Tafiiti ke wulav ke Yuta taa.

Mrúyó pa heela Tafiiti si Yapeesi Kalaati nyéma pimna Sayuli. ⁵⁻⁶Ntena ɪ tili si pá heeli-we si: Tacaa ɪ kooli-mexe kupantu na ɪ felɪ-mexe timpi ɪ pima mə caa Sayuli to. Ɔle maa səsɔsi-mexe kupantu lapu. ⁷Mpu to, Yapeesi nyéma ɪ kaasi mə ti na ɪ nyɔ toŋ. Mpi to, mə caa Sayuli səpa to maya Yuta nyéma su ɪ lonte ke Yuta taa.

Pa kpa ɪsəpaali ke kawulaya ke ɪseɣeli to

⁸Ama Nee pəyalu Apənɛɛ wei ɪ ké Sayuli yoolaa nyuɣu tu to ɪ seena Sayuli pəyalu ɪsəpaali na ɪ pona-ɪ Mahanayim, ⁹na ɪ kpa-ɪ wulav ke Kalaati nyéma na Asee nyéma na Sisilee nyéma na ɪfəlayim nyéma na Pencameɛ nyéma to. ɪseɣeli tetu tənə wulav ke ɪ kpa-ɪ. ¹⁰Waatu wei pa kpa ɪsəpaali ke ɪseɣeli nyéma wulav to ɪ pusi ka we nule. Ɔlena ɪ tɔɣo kawulaya ke pusi naale. Yuta kpekəle nyéma tike ka wenna Tafiiti waali. ¹¹Pusi naatosompɔɣolaya na ɪsɔtnaa naatoso təcu ke Tafiiti tɔɣo kawulaya ke Yuta kpekəle nyéma to ké Hepəlɔŋ ɪcate taa.

Yuta nyéma na ɪseɣeli nyéma pa yoou ke Kapawɔŋ

¹²Mrúyó Nee pəyalu Apənɛɛ na ɪsəpaali pa yəlaa lu timpi pa yaa si Mahanayim to na pá polo Kapawɔŋ nyéma to. ¹³Mpuɣule Seluya pəyalu Sowapi na Tafiiti yəlaa pa tu mpaav, na pá polo pá suli Kapawɔŋ hule nɔɣo, ɪləa na kutɛŋ kune ɪləa na kune.

¹⁴Ntena Apənɛɛ to Sowapi si: Ta ifepiya

taa napəli pá suli na pá yoo na té nyəni. Sowapi si: ƎƎ, pá polo.

¹⁵Ɔlena Pencameɛ ifepiya naanwu na naale lu ɪsəpaali yəlaa taa, na naanwu na naaleɣe Tafiiti nyéma taa. ¹⁶Ɔlena pá suli naale naale na paa awe tɔki ɪ tɔɣɔntəle nyuɣu na pá sɔ təma kɔŋkɔmɔŋ taa ké layaleɛ na pá hoti na pá si. Mpuɣule pa ha Kapawɔŋ cɔlo tənɛ inəxi hətɛ si: Layaleɛ kuseɣtɛ tɛ.

¹⁷Pəle pə waali ké acufu tiiwa na hali Tafiiti yəlaa ku Apənɛɛ pa yəlaa ke teu.

¹⁸Sowapi na ɪ newaa Apəsayi na Asayeeli paa we pa tənə, na Asayeeli ka pəsa sewa ké isu nam. ¹⁹Mrúyó ɪ tu Apənɛɛ waali si ɪ kuɣi-ɪ. ²⁰Ntena Apənɛɛ pəsi na ɪ pəsɔ si: Asayeeli tɔɣɔnɔɣəna-m mpu? Ɔlena ɪ cɔ si: ƎƎ, maya. ²¹Mpuɣule Apənɛɛ si: Tó nyá ntɔɣɔŋ yaa nyá mpətəŋ to ifepiya taa nɔɣɔlu waali na n kpa-ɪ na n ɪɛkɪ ɪ wontu.

Ama Asayeeli ta tisi mpu. ²²Ɔlena Apənɛɛ tasa-ɪ yɔɣɔtuɣu si: Məli ma waali yoo. Tɔfo, ye ma ku-ŋ maa heeli nyá taalv Sowapi suwe?

²³Paa na mpu to Asayeeli ta nu. Tənaɣale Apənɛɛ cula-ɪ ɣmantaɣa ke ɪ lotu taa, na waali to na ká lu na ɪ sí kpakpaa. Mrúyó pa tənə mpa pa tala Asayeeli təsətɛ tənə to pa səŋaa.

²⁴Ɔlena Sowapi na Apəsayi pá to Apənɛɛ waali, pə kɔma isu ilim tuɣi ɪɛ pa tala Kipeya-Amma tontɔŋle nte tə we Kiya ɪsəntaa ke Kapawɔŋ wulaya tetu mpaav taa tɔɣɔle. ²⁵Mpuɣule Pencameɛ nyéma tasa kotuɣu ke Apənɛɛ kiŋ ke pulaya nakəli ka nyuɣu taa. ²⁶Ntena Apənɛɛ kpəsi Sowapi si: Kuɣu kaa si tənaya ke mpu? N ta nyi taa si pə kaa tɛsəna kupantu? Heeli nyá yəlaa ke lɔŋ si pá ye le pa tɛtɛtnaa kuɣu ke mpu.

²⁷Kelena Sowapi tuuna Tacaa na ɪ yɔɣɔti si: Ye n taa yɔɣɔti ɪsənto, yəlaa ka tɔɣɔna-mexe mprúyó haləna pə fe.

²⁸Mrúyó Sowapi hula tutuɣu na yoolaa səŋ na pá ye le ɪseɣeli nyéma ke tɔɣɔnuɣu na yoonav. ²⁹Ɔlena Apənɛɛ na ɪ yəlaa pá to mprúyó ahoo tənaya tɛtɛkəle taa na pá tɛsi Yaatanɪ na pá faɣana Pitəlɔŋ taa haləna pá tala Mahanayim. ³⁰Sowapi luna Apənɛɛ tətɔɣɔnle na ɪ kala yoolaa ɪlena ɪ mayana yəlaa pɔɣolayafɛi hiiu fɛi Tafiiti yəlaa taa na pə səsəna Asayeeli. ³¹Ama Tafiiti nyéma ka kuwa yəlaa ɣmunuɣu na

nunwa na nutoso (360) ke Pencamee na Apanee pa yoolaa taa. ³² M'p'óyó Sowapí-we pa kpaɣa Asayeeli na pá pimi-í ɪ caa pɛlaav taa ké Petəlehəmə. ɪlena pá tɔ ahoo tənə, pə kɔma isu pə nyaaləyí ɪlɛ pa tala Hepəlɔŋ.

3

¹ Tafiiti yəlaa na Sayuli nyəma pa yooou taɲa səsəm ké, na Tafiiti na ɪ nyəma pa toŋ səsəyɪ na Sayuli yəlaa toŋ náá səki.

Tafiiti piya nsi ɪ lola Hepəlɔŋ tɔ
(Kutəəsutv I 3:1-4)

² Piya mpa Tafiiti alaa lola-ɪ Hepəlɔŋ taa tɔ pa həla ntɔ, pa yaa kancaalaya nyəŋ sɪ Amənəŋ ɪ too keɛ Tafiiti alv Sisilee nyəŋ wei pa yaa sɪ Ahinowam tɔ. ³ Naale nyəŋ sɪ Kiliyapɪ, ɪlɛ ɪ too keɛ Kameeli tv Napaali leelu Apikaali. Tooso nyəŋ sɪ Apəsəlɔm, ɪlɛ ɪ too keɛ Kesuli wulav Talamayi pɛɛlɔ Maaka. ⁴ Liyiti nyəŋ sɪ Atoniya, ɪlɛ ɪ too keɛ Hakiti. Kakpasɪ nyəŋ sɪ Sefatiya, ɪlɛ ɪ too keɛ Apitalu. ⁵ Naatoso nyəŋ sɪ ɪtəleyam, ɪlɛ ɪ too keɛ ɪkəla. ɪ piya nsi ɪ lola Hepəlɔŋ tɔɔlə.

Pə yooas Apanee na ɪsəpaali

⁶ Tafiiti yəlaa na Sayuli nyəma pa yooou taa ké Apanee ná tayana ɪ təyɪ teu ke Sayuli təyaya taa na ɪ nyəw toŋ. ⁷ M'p'óyó kuyaku nakvli ɪsəpaali kaləna Apanee sɪ: Pepe tɔw ké n svuna Aya pɛɛlɔ Lisipa wei ma caa Sayuli ka kpaɣaa tɔ?

⁸ Təŋayale pááná kpa Apanee ke səsəm na ɪ tɔ sɪ: Ma ta ke mənəafiki tv sɪ ma lukɪ Sayuli yəlaa waali se. Ma təŋna kupantv lapv ke nyá caa Sayuli nyəma na ɪ taapalaa. Ma ta tv-ŋ Tafiiti niŋ taa. ɪlena saŋa nɪ kaləyənə-m sɪ ma lapa ɪsəyatu ke alv tɔm taa. ⁹⁻¹⁰ Ma tuukina ɪsɔ sɪ ɪsu ma lapa teitei ɪsu Tacaa ka heeluyv Tafiiti na tuunav sɪ ɪ ká cɛɛ-ɪ Sayuli kawulaya na ɪ kpa-ɪ ɪsɛyɛl na Yuta pə wulav ke pə kpaɣav Tanj na pə suna Pəsəpa tɔ. Ye pə taya mpv ɪsɔ ɪ kv-m.

¹¹ ɪsəpaali ta cɔ Apanee ke paa tɔmuyv kɔlɔmuyv. Mpi tɔ, ɪ nyanɲayana-ɪ ké.

Apanee təŋuyv ke Tafiiti

¹² M'p'óyó Apanee tilaa na pa heeli Tafiiti sɪ: Nyá niŋ taa ké pə tv tɛtv. Mpɔ tɔ, tɛ pɛɛlɔ nɔyɔ. Maa sənə-ŋ na tɛ kɛsɪ ɪsɛyɛl nyəma tənə ɪsɛ na nyá tɔw. ¹³ Mpuyvɛ Tafiiti sɪ: Pə we teu, ma na-ŋ tu pɛɛlɔ nɔyɔ yaa. Ama kɔlɔmtv ké sɪ ye n ta kɔna ma alv

Mikaali n kaa keesi ma ɪsələ taa ké. ¹⁴ ɪlena Tafiiti tili na pá heeli ɪsəpaali sɪ ɪ cɛɛ-ɪ ɪ alv Mikaali wei ɪ tɔw ɪ suu Filiisi nyəma hənnɔəsɪ nunwa (100) tɔ. ¹⁵ Ntəna ɪsəpaali tili na pá mv alv ke ɪ paalu Layisi pəyalv Patiyeeli kiŋ. ¹⁶ Na ɪ paalu təŋayɪ ɪ alv waali na wula, hələnə timpɪ pa yaa sɪ Pəhulim tɔ. Kələna Apanee tɔyɔnɪ-ɪ sɪ: Polo n məlɪ. ɪlena ɪ məlɪ.

¹⁷ Mpuyvɛ Apanee na ɪsɛyɛl nyuyv nyəma pa cayaa na ɪ tɔ-we sɪ: Hatoo ləŋ Tafiiti ke ɪ caakaya sɪ ɪ kpa mə wulav, ¹⁸ pə tala ɪ kpaɣ ntɛ. Mpi tɔ, Tacaa yəyɔtaa sɪ: Ma təmle tv Tafiiti niŋ ke maa fitina ɪsɛyɛl nyəma ke pa kolontunaa na Filiisi nyəma niŋ taa.

¹⁹ ɪlena Apanee heeli-təyɪ Pencamee nyəma na ɪ tɛɛsɪ Tafiiti ke nti nti ɪsɛyɛl nyəma na Pencamee kpekəle tənə pa cayaa na pá mayasɪ tɔ. ²⁰ Apanee tala Tafiiti tɛ tɔ na yəlaa hiu ke ɪ waali ké, na ɪlɛ ɪ la-wɛyɛ mvulle ke teu. ²¹ Mpuyvɛ Apanee tɔma Tafiiti sɪ: Hai, ta caa, maa polo na má kpeyeli ɪsɛyɛl nyəma tənə na má kɔna na nyá na-we ɪ pɛɛlɔ nɔyɔ, ɪlena n tɔyɔ kawulaya ke tɛtv tənə tɔw ɪsu n caaki tɔ.

ɪlena Tafiiti cɛ Apanee na ɪ kpeena laŋhulɔmlɛ.

Sowapɪ kɔwa Apanee

²² M'p'óyó Sowapɪ na Tafiiti yoolaa pa luna kɔlɔv na pá kuuvə kolontunaa wontu ke səsəm. ɪlɛ pa ta mayana Apanee ke Hepəlɔŋ. Tafiiti tɛma-ɪ yeluyv na ɪ tɛɛna laŋhulɔmlɛ. ²³ Sowapɪ na yoolaa pa talaa, ɪlena pa tayaɪ-ɪ sɪ: Apanee kɔma wulav kiŋ na wulav yeɛ-ɪ na ɪ kpɛna laŋhulɔmlɛ. ²⁴ Kələna Sowapɪ polo wulav kiŋ na ɪ pɔəsəyɪ-ɪ sɪ: Ta caa, Apanee kɔma nyá kiŋ na n yɛɛ-ɪ na ɪ kpe yaa? ²⁵ Anɪ n nyəma ɪ tɔw, ɪ kɔma-ŋ fɛŋuyv ké sɪ ɪ nyəŋ nyá layatu na pə tənə mpi n lakɪ tɔ.

²⁶ Sowapɪ lu Tafiiti tɛ, ɪlena ɪ tili Apanee waali ke kpakpaa na pá hiki-ɪ Sila ləkɔ kiŋ na pá məŋna-ɪ, Tafiiti ná tá nyɪ pə taa pulv. ²⁷ Apanee talaa ɪlena Sowapɪ həmɪ-ɪ na ɪ luna kpeɛŋa ɪsu ɪ wɛlətayɪ-ɪ tɔm, na ɪ sɔ ɪ lotu taa ké səyaya na ɪ sɪ. ɪ lɛɛta-ɪ kuyv mpi ɪ ka kv ɪ neu Asayeeli tɔyɔlə.

²⁸ Tafiiti niu-tɪ ɪlena ɪ tɔ sɪ: Tacaa nyəma sɪ Nɛɛ pəyalv Apanee səm tɔm fɛɪ má na ma kawulaya tá tɔw tɔtɔ. ²⁹ ɪ səm tɔm ɪ wɛɛ Sowapɪ na ɪ caa təyaya nyəma pa tɔm. Pə

təɔ tə Sowapɪ lɔlvɔv taa kaa laŋ casaya tv, yaa tənɔvɔv təɔ asilima kɔtəŋ tv, yaa ɪcam, yaa wei ɪ səpəna layatə tə, yaa nyəɔtɔv.

³⁰Apənɛɛ ka kuwa Sowapɪ na Apəsayi pa neu Asayɛɛli kɛ Kapawəŋ kɛ yooɔ taa tɔɔv peɛ pa lɛɛta-ɪ.

³¹Tənaɣalɛ Tafiiti təma Sowapɪ na ɪ waalɪ yəlaa tənə sɪ: ɪ cəli məwontu na laŋwakəllɛ na ɪ suu fəɔlɛtənəa taka na ɪ wii Apənɛɛ səm.

Pa pukaɣana-ɪ pim, ɪlɛna Tafiiti təŋ na ɪ polo pəlaav təɔ. ³²Pa pima Apənɛɛ kɛ Hɛpələŋ, ɪlɛna wulav Tafiiti tɔli nɔɔv na ɪ wii ɪ pəlaav təɔ təkpoɔ, na yəlaa tənə wii mpv tɔtɔ. ³³Mpɔvɔlɛ wulav tasa-ɪ wula sɪ: Apənɛɛ n səpa mpv ɪsu kɔmɛlɛŋ suwɛ?

³⁴Anɪ pa ta həkɔ nyá niŋ kɛ ŋmɔsɪ. Pəyɛɛ pa ta həkɔ nyá nɔɔhɛɛ kɛ alukpala. Páɔɔ n hotaa ɪsu ɪsayaɔv.

Mpɔvɔv yəlaa tənə tasa-ɪ wula ³⁵na pá pona Tafiiti kɛ tɔɔɔnaya kɛ ɪlim taa. Tənaɣalɛ Tafiiti tuuwa sɪ: Ye ma təŋa pɔlv na ɪlim ta tɔta lɔɔ ɪ kv-m.

³⁶Yəlaa nu wulav kɔlapɔtv nti ɪlɛna pa laŋa hɛɛna-tɪ. ³⁷ɪlɛna ɪsɛyɛli yəlaa cəkənə kuyaku ŋkv sɪ pə taya wulav yelina na pá kú Apənɛɛ. ³⁸Mpɔvɔlɛ Tafiiti heela yəlaa sɪ: ɪsɛyɛli nyáma yoolaa wulav sɔsɔ hotina saŋa ɪsəntɔ. ³⁹Paa na lɔɔ ləsa-m sɪ má la wulav tɔ, ma kɛ ɪcam kɛ, na Seluya pəyalaa mpɛ pa kəla ɪsayaɔv. ɪsɔ ɪ fɛli-wɛ na pá kɛsənə pa ɪsayaɔv.

4

Paana na Lekapii pa kuwa ɪsəpaali

¹Sayuli pəyalv ɪsəpaali niwa sɪ Apənɛɛ səpa Hɛpələŋ, ɪlɛna pá yɔɔli-ɪ na ɪsɛyɛli nyáma tənə laŋa pəsi katatəlaya.

²ɪsəpaali ka wɛna ɪ kɔlv nyɔvɔv nyáma kɛ naalɛ kɛ. Pa yaa lɛlv sɪ Paana na lɛlv sɪ Lekapii pa caa kɛlɛ Pɛncamɛɛ tv Liməŋ wei ɪ wɛ Pɛlɔti tɔ. Mpi tɔ, ɪcatɛ ntɛ pa nyənaya-tɛyɛ Pɛncamɛɛ nyáma nyəntɛ kɛ. ³Pɛlɔti nyáma ka sewa na pá cəɔsɪ Kitayim na pá pəsi tənə nyáma halənə saŋa. ⁴Sayuli pəyalv Sonatəŋ ka wɛna apalvɔpaya na pa yaa-kɛ sɪ Mɛfipaali. Kuyaku ŋkv ka caa Sonatəŋ na Sayuli pa səpa tɔɔv ka nɔkvɔv sɛkayaɣana-kɛ na ká hoti ka nɔɔhɛɛ təɔ na pá kaani-kɛ. Waatv ɪni tɔ, kaa wɛna pusi kakpasɪ.

⁵Mpɔvɔv Lekapii na Paana pa pola ɪsəpaali tayaɣa kɛ ɪlim taa kɛ waatv wei

ɪsəpaali ná həntaa sɪ ɪ hɛsəyɪ tɔ. ⁶⁻⁷Pa kɛsənə ɪlim heka kɛ na pá cɛsɪ na pá svv tayaɣa ɪsu pa pola tɔɔɔnaya pɛɛ kpaɣav, na ɪsəpaali hənta naŋ taa na ɪ hɛsəyɪ. ɪlɛna pá kv-ɪ na pá sɛti ɪ nyɔvɔv na pá kpaɣa-kv na pá faɣana Yaatanɪ tɛtɛkəɛ taa kɛ ahoo tənə. ⁸Mpɔvɔv pa pona-kvɔv Tafiiti kɛ Hɛpələŋ na pá heeli-ɪ sɪ: N naaki nyá kolontu Sayuli wei ɪ pɛɛkaya-ŋ kvɔv tɔ ɪ pəyalv ɪsəpaali nyɔvɔv ntɔ? Hai, ta caa wulav, ɪsɔ lɛɛtəɣənə Sayuli na ɪ lɔlvɔv nyáma na nyá nɔɔv. ⁹Mpɔvɔlɛ Tafiiti cəwa sɪ: Ma tuuna Tacaa wei ɪ yapa-m asola anɪ a nɔɔv taa tɔ sɪ, ¹⁰yɔlv wei ɪ ka kəma na ɪ heeli-m Sayuli səm, na ɪlɛ ɪ mayasəyɪ ɪ taa sɪ ma laŋlɛ ká hɛɛna-tɪ tɔ, ma yəlaa kɛ na pá kpa-ɪ na pá kv-ɪ. Ma sɪ ɪ tɔm heeluyv kasəyaya ntɛ. ¹¹Hali mpɔvɔv asayaɣa ka polo na pá mayana yɔlv kɛ ɪ tayaɣa taa kɛ ɪ təhəntəɛ na pá kv-ɪ tulum na? ɪsənaya pɪ la na má kaa lɛɛti-wɛ na má kpiisi-wɛyɛ tɛtv təɔ?

¹²Ntɛna Tafiiti tɔ ɪ yəlaa sɪ: ɪ kv-wɛ. ɪlɛna pá sɛti pa niŋ na pa nɔɔhɛɛ na pá pusi-wɛyɛ tuŋ təɔ kɛ Hɛpələŋ lɛlɛ nɔɔv. Na pá pi ɪsəpaali nyɔvɔv kɛ Apənɛɛ pəlaav taa kɛ Hɛpələŋ.

5

Tafiiti pəsə ɪsɛyɛli na Yuta pə wulav
(Kɔtəɔsvɔtɔ I 11:1-3)

¹Mpɔvɔv ɪsɛyɛli kpekə tənə kota Tafiiti kiŋ kɛ Hɛpələŋ na pá tɔmɪ-ɪ sɪ: Ta na-ŋ ta caləm kɔlvɔm kɛ. ²Paa hatoo waatv wei Sayuli ka kɛ ta wulav tɔ, kɔlvɔm nyá ɪni n paasayaɣana ɪsɛyɛli yoolaa. Tacaa ka temə-ŋ heeluyv kɛ mpɔvɔv sɪ n paasənə ɪsɛyɛli nyáma na n lə pá wulav.

³Mpɔvɔv ɪsɛyɛli sɔsaa kota Tafiiti kiŋ kɛ Hɛpələŋ na pá na-ɪ pá pɛɛli nɔɔv kɛ Tacaa ɪsəntaa na pɛɛ pá pəli-ɪ nim na ɪ pəsi ɪsɛyɛli wulav. ⁴Tafiiti pusi ka wɛ hiu na naanwəna kɛ waatv wei pa kpa-ɪ wulav tɔ. Mpɔvɔv ɪ tɔɔv kawulaya kɛ pusi nɛlɛ. ⁵ɪ tɔɔv kawulaya kɛ Hɛpələŋ kɛ Yuta nyáma təɔ kɛ pusi naatosompɔɔlaya na ɪsɔtɔnəa naatoso, na Yosalem kɛ Yuta na ɪsɛyɛli pá kɔkpɛntvɔv təɔ kɛ pusi hiu na naanwəna na tooso.

Tafiiti lɛɛka Yosalem
(Kɔtəɔsvɔtɔ I 11:4-9 na 14:1-2)

⁶ Múpúyú waatu nàḡolb Tafiiiti na ɪ yoolaa pa pola Yosalem ke Yepusi nyéma mpa pa ké tetu nyéma tɔ pa yoonau. Tənaɣale pele pa tɔma-ɪ sɪ: N kaa pəsi na ɪ sɪv ta ɪcate taa. Paa yulumaa na kaakalasi paa pəsi na pá taŋ-mɛ. Pə nyuvu nté sɪ ɪcate wɛ toŋ, Tafiiiti kaa pəsi na ɪ sɪv tɔ taa. ⁷ Ama Tafiiiti lɛeka koloŋa sɔsaya ɪcate na ɪ kanta na pá ha-teɣe hətɛ sɪ Tafiiiti tɛ.

⁸ Kuyaku ŋkuvu Tafiiiti tɔma ɪ yoolaa sɪ: Ye wei ɪ caa sɪ ɪ yoonaa Yepusi nyéma pɔntu ɪ təŋ lɔm suluvu na ɪ kú ma kolontunaa kaakalasi na yulumaa mpa pa wɔŋaya-m tɔ. Pə tɔɔ ké pə pəsi ituule sɪ: Kaakalaya yaa yulm kaa sɪv Tafiiiti tɔɣaya taa.

⁹ Múpúyú Tafiiiti lɛeka koloŋa sɔsaya ɪcate nté na ɪ caya tɔ taa na ɪ ha-te sɪ: Tafiiiti tɛ. ɪlena ɪ ŋmá koloŋa na Milo na ɪ sɔɔsi kutuluŋ na pə taa tɔɔ.

¹⁰ ɪlena Tafiiiti toŋ sɔɔsəɣɪ na pá puki na Tacaa lɔɔ Toma tɔna tu wɛ ɪ waali.

¹¹ Múpúyú Tiiɪ wulav Hilam pona Tafiiiti ke tɔmlɛ nyéma na kpoŋkpolonaa kɔpama na kaafəntanaa na pɛɛ saakɛlaa na pá ŋmá Tafiiiti ke kawulaya tɔɣaya. ¹² Tənaɣa ɪ cəkənaa sɪ Tacaa kpa-ɪ lɛɣɛli nyéma wulav. Pəyele ɪ kusa ɪ kawulaya nyuvu ke ɪ ka sɔla ɪ yəlaa lɛɣɛli nyéma tɔ pə tɔɔ.

Tafiiiti piya mpa ɪ lula Yosalem tɔ
(Kutɔɔsɔtu I 3:5-9 na 14:3-7)

¹³ Tafiiiti tala Yosalem ɪlena ɪ kpaɣa alaa na pele pá lɔlɪ-ɪ piya ke tɔna. ¹⁴ Pa həla nté Samuwa na Sopari na Natəŋ na Salbməŋ ¹⁵ na ɪpaali na ɪlisuwa na Nefeki na Yafiya ¹⁶ na ɪlisama na ɪliyata na ɪlifɛleti.

Tafiiiti kəlvu ke Filiisi nyéma
(Kutɔɔsɔtu I 14:8-16)

¹⁷ Múpúyú Filiisi nyéma nuwa sɪ pa kpa Tafiiiti ke lɛɣɛli nyéma wulav. ɪlena pá polo pa tənaya ɪ waali. Tafiiiti nu mpv, ɪlena ɪ sɪv koloŋa ɪcate taa. ¹⁸ Filiisi nyéma talaa, ɪlena pá watɪ Lefayim tetekəle taa. ¹⁹ ɪlena Tafiiiti pɔɔsi Tacaa sɪ: Má polo Filiisi nyéma waali? N ká tu-wɛɣe ma niŋ taa? Tacaa sɪ: ɛɛ, polo, maa tu-wɛɣe nyá niŋ taa.

²⁰ Múpúyú Tafiiiti pola Filiisi nyéma kiŋ ke timpi pa yaa sɪ Paali-Pelasim tɔ na ɪ ku-wɛ. ɪlena ɪ tɔ sɪ: Tacaa hɛɛ-m mpaav ke ma kolontunaa caŋa taa ɪsu lɔm fakuvu akula sɔsɔna tɔ.

Pə tɔɔ ké ɪ ha lonte ntɛɣe hətɛ sɪ lɔɔ mpaav tɔfayale. ²¹ Filiisi nyéma sewa na pa

yele pa tuŋ ɪlena Tafiiiti na ɪ yəlaa pa kpaɣa na pá wɔ kəkɔ.

²² Múpúyú Filiisi nyéma tasa watuvu ke Lefayim tetekəle sɪ pa yookina lɛɣɛli nyéma. ²³ Tafiiiti pɔɔsa Tacaa, ɪlena Tacaa heeli-ɪ sɪ: Taa pona pa ɪsentaa tɔɔ. Cɛ na ɪ luna pa waali tɔɔ ké tulunɣa ke tuŋ taale ɪsentaa. ²⁴ Ye n kɔma na ɪ nu yəlaa nɔɔhɛɛ ke tuŋ ɪni ɪ taa ɪsu yoolaa nɔɔhɛɛ, ɪlɛ n tii pa tɔɔ ké kpakpaa. Mpi tɔ, Tacaa tɛɛna-ŋ nɔɔɣ sɪ ɪ yookina Filiisi nyéma.

²⁵ Múpúyú Tafiiiti lapa ɪsu Tacaa heela-ɪ tɔ, na ɪ kú ɪ kolontunaa ke pə kpaɣav Kepa tɔ haləna Kesɛɛ.

6

Tacaa atakaa ponav ke Yosalem
(Kutɔɔsɔtu I 13:4-14)

¹ Múpúyú Tafiiiti tasa lɛɣɛli yoolaa taa yoolaa ke kpeɣeluvu ke yəlaa ɪsu iyisi hiu na naanwaa (30000). ² ɪlena pá tɛɛ timpi pa yaa sɪ Paala tɔɣo Yuta sɪ pa kpakəɣɪ lɔɔ atakaa. Tacaa Toma tɔna tu tənna atakaa ɪni na ɪ tɔki kawulaya ke ɪsɔtaa taŋlaa tɔɔ. ³⁻⁴ Múpúyú pa kpaɣa lɔɔ atakaa ké Apinatari tɛɣe pulaya tɔɔ na pá tu-ɪ kɛɛke kɔfalv taa, na Apinatari pəyalaa Ahiyo ke lɔlɔ na Yusa ke kəŋkəŋ tɔɔ na pá paasəɣəna-ɪ. ⁵ Na pá makɪ wuntu na həsi na Tafiiiti na ɪ nyéma pá paaki. ⁶ Pa tala tɔfalle nte tɔ wɛ timpi pa yaa sɪ Nakəŋ tɔ, ɪlena naaŋ kpilisi kɛɛke na lɔɔ atakaa taŋ hotuvu na Yusa temi-ɪ. ⁷ Tənaɣale Tacaa mu-ɪ na páná na ɪ ku-ɪ tənaya atakaa kite ke mpi pə tɔɔ ɪ ta nyana lɔɔ atakaa tokinav tɔ.

⁸ Ama Tafiiiti laŋle ta həɛna Yusa kuvu mpi, na pá ha lonte ntɛɣe hətɛ sɪ Yusa təkvlɛ. Na pá yaaki-tɛɣe múpúyú haləna saŋa. ⁹ Múpúyú sɔɣɔntu kpa wulav na ɪ tɔ sɪ: Ye mpv maa pəsi ma pona lɔɔ atakaa ke ma tɛɣɛle?

¹⁰ ɪlena Tafiiiti kisi lɔɔ atakaa ponav ke ɪ tɛ na ɪ pona-ɪ Katɪ tu wei pa yaa sɪ Opeti-ɪtɔm tɔ ɪ tɛ. ¹¹ Na atakaa caya apalv ɪni ɪ tɛɣe ɪsɔtɔnaa tooso. ɪlena Tacaa náá kooli ɪlɛ na ɪ tɔɣaya nyéma tənaya kɔpantu.

lɔɔ atakaa ponav ke Yosalem
(Kutɔɔsɔtu I 15:25-16:3)

¹² ɪlena pá taɣasi Tafiiiti sɪ Tacaa koola Opeti-ɪtɔm na ɪ nyéma tənaya kɔpantu ke lɔɔ atakaa tɔɔ. Ntəna wulav polo Opeti-ɪtɔm tɛ na ɪ kpaɣa lɔɔ atakaa na pá

pona i te na aŋmaala. ¹³ Atakaa sɔxella i kpesa nɔɔheɛ naatoso na alaafaya, ile kotɔlaa la nav na navle nim nyante ke kotaya. ¹⁴ Ilena Tafiiti feli paale ke teu ke atakaa isentaa na i suuwa kotɔlaa toko tike. ¹⁵ Mɔpɔyɔ i na lseyeli nyɔma tana pa pona Tacaa atakaa ke Yosalem na akantee na laŋhulomle kakiisasi.

¹⁶ Pa tɔŋna lɔɔ atakaa suvnav ke wulav ɔate taa, ile Tafiiti alv Mikaali Sayuli peelo sɔŋna pɔtote ntɛ na i na i paaki na i ŋmaaki atakaa isentaa. Mɔpɔyɔ Mikaali tuv Tafiiti ke i taa. ¹⁷ Pa tana lɔɔ atakaa ilena pa su- i i lonte taa ke cokale nte Tafiiti ka lapa tɔ tɔ taa, na pa lɔ kotasi nsi kɔkɔ lusa si tana tɔ na ciikuyu nyansi. ¹⁸ Pa tɛma kotasi nsɔxi lapv ilena Tafiiti kooli yɔlaa tɔnaya kupantu ke Toma tana tu Tacaa hɛte taa. ¹⁹ Ilena Tafiiti tala apalaa na alaa mpa paa kota tana tɔxɔ tɔxɔnaya. Paa wei ke potopoto, na nantovu, na sulum, na pa kpe.

²⁰ Tafiiti mɔla tɔyaya si i kooliyi i nyɔma ke kupantu, ilena Mikaali lu na i sɔŋi- i na i tɔm- i si: Ama lseyeli wulav teeli ineyɛ sɔŋa pɔpɔtu kɛ. N wɔxɔsa nyɔ kawulaya wontu na n paaki nyɔ waali nyɔma yomaa alv nyɔma isentaa isu yulu ke yem.

²¹ Ntɛna Tafiiti cɔ- i si: Tacaa wei i kisa nyɔ caa na i lɛsi- m si mɔ la lseyeli nyɔma wulav tɔ i isentaa kɛ ma paawa. ²² Ma caa ma pasa ma ti na mɔ pɛsi kpete na pɛ kɛli mpv. Paa na mpv tɔ, ma nyovu kɔ kɔli yomaa alv nyɔma mpa n yɔxɔtɔxi tɔ pa isentaa kɛ.

²³ Sayuli peelo Mikaali na i sɛm tɔ i ta lɔli pɔyaya.

7

lɔɔ suwa nɔxɔ ke Tafiiti na i tɔyaya nyɔma

(Kɔtɔɔsɔtu I 17:1-15)

¹ Tacaa yapa wulav ke i kolontunaa niŋ taa, ilena i mɔli i kawulaya tɔyaya kɔfalaya taa na heesovu. ² Mɔpɔyɔ kuyaku nakoli i tɔma lɔɔ kuyɔtɔtu telɔsɔl Natarɔ si: Pɔ ta mɔna si mɔ mɔ wɛ kutuluɔu kupanɔu taa na lɔɔ atakaa nɔɔ wɛ cokale taa. ³ Ntɛna Natarɔ cɔ wulav si: Polo na n la pɔ tana mpi n maɔasɔxi nyɔ taa tɔ. Mpi tɔ, Tacaa wɛ nyɔ waali kɛ.

⁴ Ahoɔ yuwa ilena Tacaa tɔ Natarɔ si:

⁵ Polo na n heeli ma pɔyalv Tafiiti si pɔ taya un i ka ŋmana- m tɔyaya ŋka ka taa maa

caya tɔ. ⁶ Hatoo ma lɔsɔvu lseyeli nyɔma ke lɔipiti taa na pɔ suna sɔŋa tɔ ma ta svɔta kutuluɔu taa. Cokale taa kɛ ma wɛ mpv. ⁷ Too ma na lseyeli nyɔma tɔ luw tɔ, ma ta pɔɔsɔta pa nyovu nyɔma mpa ma lɔsaa tɔ pa taa nɔxɔl si pɛpe tɔ kɛ pa ta ŋma- m kutuluɔu kupanɔu.

⁸ Mpɔ tɔ, heeli ma pɔyalv Tafiiti si Toma tana tu Tacaa mɔ, ma yɔxɔtaa si ntiyile taa kɛ ma kpaɔa- i heɛŋ waali si i la ma lseyeli nyɔma wulav ⁹ na mɔ wɛ i waali kɛ i tɔntɛ tana taa. Ilena mɔ kpiisi i kolontunaa tana na mɔ kɔsi i nyovu isu atɛ sɔsaa lɛlaa.

¹⁰ Ilena mɔ ha ma lseyeli nyɔma ke tɔcayale si pɔ caya teu na pulv i taa pɛyeli- wɛ. Yɔlaa asayaa i taa tɔxɔ pa ise, ¹¹ isu saa wei maa kpa paasɛnlaa ke ma yɔlaa lseyeli nyɔma tɔ tɔ. Pɔyɛle ma yapa- i i kolontunaa tana niŋ taa si i heɛsi. Tacaa si: Pɔntu un i ka suna- m tɔyaya, pɔ taya Tafiiti kɔ ŋmana- ke. ¹² Ye pɔ tala nyɔ kuyaku na n sɔpa ile maa lɔsi nyɔ piya mpa n lɔlɔna nyɔ tapovu tɔ pa taa nɔxɔl na mɔ kpa- i wulav.

¹³ Un i kɔ ŋmana- m tɔyaya na maa yele na i kawulaya kumte wɛ tam tɔ. ¹⁴ I kɔ nyɔnɔxi- m i caa na maa nyɔnɔxi- i ma pɔyaya. Ye i pɔntɔna- m maa ho i kpaɔvu isu pa lakovu pɔyaya tɔ. ¹⁵ Ama ma kaa yele- i pɛleɛ hɔlvu isu ma lapv Sayuli na mɔ lɔ- i na mɔ lɛɛti- ŋ i lonte tɔ. ¹⁶ Nyɔ kawulaya na nyɔ kumte na nyɔ piitim pu wɛ tam tɔ kɛ.

¹⁷ Nti nti lɔɔ heela Tafiiti na lɔɔ kuyɔtɔtu telɔsɔl Natarɔ nɔxɔ tɔxɔle.

Tafiiti sɛɛv ke lɔɔ

(Kɔtɔɔsɔtu I 17:16-27)

¹⁸ Mpɔyɛle Tafiiti pola lɔɔ cokale taa na i yɔxɔtɔna lɔɔ si: Hai, Tacaa ta lɔɔ, mɔ na ma tɔyaya tɔ kɛ wɛ na n kɔŋna- m timpi taa ma wɛ isɛntɔ tɔ? ¹⁹ Pɔle pɔ paasi na n tasɔxi ma tɔyaya suw tɔm na? Ye pɔ taya lɔɔ, yulu kaa pɔsi na i yɔxɔti mpv pɔ taka. ²⁰ Wentiŋi ma taka ma wɛna si ma heeliŋi- ŋ? N nyama- m kɛ. ²¹ Nyɔ maɔamaya n sɔɔlɔna na n la tɔma sɔsɔna aɛ, na n kuli- m tɔm tɔnɛ tɔ tɔ isu n ka yɔxɔtɔvu tɔ. ²² Tacaa lɔɔ n kɛ sɔsɔ kɛ. Mpi tɔ, nɔxɔl ta nɔxɔsɛna- ŋ. Ye tɔ keɛsɛna nti un tɔ nuna ta ŋkpaŋ tɔ nɔxɔl i fei isu nyɔ. ²³ Piitim napɔli pɔ fei na pɔ nɔxɔsɛna nyɔ yɔlaa lseyeli nyɔma mpa n kɔma na n ya si tɔ pɔsi nyɔ nyɔma na nyɔ hɛte yaa na

í la-tuyv piti tãma na kãkãlã nyãm na í ya-tuyv Icipiti taa na í tãyoní piitimnaa lãlaa na pa tuy. ²⁴ Na tã pãsi nyá nyãmã ke tam tãw, na nyaa pãsi ta lãw. ²⁵ Mpu tã, Tacaa lãw yele na tãm nti n yãgãta ma na ma tãyãga tã tãw tã tã la na tã wẽẽ m̀p̀r̀yũ tam tãw. ²⁶ Nyá hãte í wẽẽ sãwãle na yãlaa puylãyi tam si: lãyeli nyãmã lãw kele Toma tãna tu Tacaa na í paasãgãna ma tãyãga. ²⁷ Mpi tã, Tacaa lãyeli nyãmã lãw, nyá tuna nyá tãm ke ma ñkpañj taa si n kã su ma tãyãga. Pã tãw kã ma kaasa ma ti na má sãlãm-ñ sãlãmuyv kũnẽ. ²⁸ Tacaa lãw, n kã lãw kã. Na í yãgãta nti n lakı-tãyi. Nyá kãẽsãna-m nyá kupantu tãnẽ tã tãm. ²⁹ Kooli ma tãyãga ke kupantu na kã wẽẽ tam tãw isu n yãgãtuyv tã, na kupantu nti tã wẽẽ ka tãw kã tam.

8

Tafiiti kãla í kolontunaa lãlaa
(Kutãwãtũ I 18:1-13)

¹ Pãle pã waalĩ kã Tafiiti tasa Filiisi nyãmã ke yoonav na í ñmakãlĩ-wẽ na í lãeki pa icatẽ sãwãle nte pãle paa tãyãa tã. ² M̀p̀r̀yũ Tafiiti yoonã Mowapũ nyãmã na í kpa-wẽyẽ yomle. Ilenã í hust-wẽyẽ atẽ, na pá kala yãlaa tooso, ulẽ pa kv naalẽ. Pá kala yãlaa tooso, pa kv naalẽ. Pã kaasa mpa ulenã pãle pá lakı Tafiiti kã tãmlẽ na pá fãlãyi-ı lampuu. ³ M̀p̀r̀yũ Tafiiti yoonã Lehopı pãyalv Hatãsẽ wẽi í kã Sopa wulav tã na í kãlĩ-ı waatu wẽi ilẽ í kvlaa si ı muvi lfãlatı pãgã nãgã tetv tã. ⁴ Ilenã Tafiiti lãeki ı kpañanãñ cayãlaa iyãga na nasãtoso na nunuwa (1700) na yoolaa nãhẽ tãntaa ke iyisi hiu (20000), na í setı kpañanãñ tãna nãhẽ hola na pã kaasi isu yooũ kãẽkãnaa nunuwa (100) kpañanãñ tike. ⁵ M̀p̀r̀yũ Tamasi Siliĩ nyãmã pola wulav kã sãnav, ulenã Tafiiti kv pãlẽyẽ yoolaa iyisi hiu na naalẽ (22000). ⁶ Na í pona yoolaa kã Tamasi Siliĩ taa, na icatẽ nyãmã lakı-ı tãmlẽ na pá fãlãyi-ı lampuu. Paa timpiyi Tafiiti polaa, Tacaa kentayãa ı tãw kã. ⁷ Ilenã Tafiiti kpañã Hatãsẽ yoolaa kpalãñ wula nyãñ na í pona Yosalem. ⁸ M̀p̀r̀yũ Tafiiti kuu nyãgãluyv kũsẽemuyv nyãgãtu ke sãwãm ke Hatãsẽ acalẽẽ nna pa yaa si Peta na Pelotayi tã a taa.

⁹ Mpuylẽ Hamatı wulav Tou nuwa si Tafiiti kuwa Hatãsẽ yoolaa tãna. ¹⁰ Ntenã í tili ı pãyalv Yolam kã Tafiiti tẽ si: Polo

na í sãẽ-ı na í samı-ı timpi ı pãsaa na í kpili Hatãsẽ na ı nyãmã na í kv-wẽ tã. Mpi tã, Tou yookãgãna Hatãsẽ kã. Ilenã Solam pona liyitee nyãgãtu na wula na nyãgãluyv kũsẽemuyv kã hẽsẽ hẽsẽ. ¹¹ M̀p̀r̀yũ Tafiiti su nyãgãtu ntãyi Tacaa isu ı ka suv liyitee nyãgãtu na wulanaa mpa ı lãeka piitimnaa mpa ı yoonaa na í kãlĩ tã. ¹² Isu Siliĩ nyãmã na Mowapũ nyãmã na Amoni nyãmã na Filiisi nyãmã na Amaleke nyãmã na Sopa wulav Hatãsẽ na ı nyãmã. ¹³ Isãna Tafiiti lapa na ı nyuvu kvli tãgãlẽ.

Tafiiti kãla Siliĩ nyãmã na í mãlãyi kpente, ulenã í kv ltãm nyãmã kã yãlaa iyisi pãlefẽi hiu (18000) kã timpi pa yaa si Tãm tãtãkãlẽ taa tã. ¹⁴ I kãla ltãm nyãmã ulenã í su yoolaa kã pa tetv tãna taa na icatẽ nyãmã lakı-ı tãmlẽ. Paa timpiyi Tafiiti polaa, Tacaa kentayãa ı tãw kã.

Tafiiti waalĩ nyãmã hãla
(Kutãwãtũ I 18:14-17)

¹⁵ Tafiiti tãgã kawulãga kã lãyeli nyãmã tãna tãw kã na í tãñgãyi tampana na í paasãgãna-wẽ. ¹⁶ Seluya pãyalv Sowapı kele yoolaa nyuvu tv, na Ahiluti pãyalv Yosafatı kele takãlası sulv. ¹⁷ Ahitupi pãyalv Satãkı na Apiyataa pãyalv Ahimelekı kele kãtãlaa. ¹⁸ Selaya kele takãlası ñmaalv na Yoyata pãyalv Penaya kele yoolaa mpa pa tãñgãga wulav tã pa nyuvu tv. Tafiiti pãyalaa ntẽ sãpaapãnaa.

9

Mefipaali pote kã Tafiiti tẽ

¹ M̀p̀r̀yũ kuyaku nakvli Tafiiti pãwãa si pã ta kaasi Sayuli tãyãga tv nãgãlv na má lapı-ı kupantu kã Sonatãñ tãw?

² Sayuli tãyãga tãmlẽ tv nãgãlv ı ka wẽ tãna na pá yaakı-ı si Sipa. Mpuylẽ pa kpañã apalv unı na pá pona-ı Tafiiti kınj. Ilenã wulav pãwã-ı si: Nyãga pa yaakı si Sipa? Apalv unı ı tisaa, ³ ulenã wulav pãwã-ı si: Pã ta kaasi Sayuli tãyãga tv nãgãlv na má lapı-ı kupantu kã lãw tãw? Ntenã apalv unı si Sonatãñ pãyalv wẽẽ na pá kaana-ı. ⁴ Ntenã wulav si: I wẽ le? Sipa si: I wẽ Amiyeli pãyalv Makii tẽyẽ timpi pa yaa si Lo-Tapaa tã.

⁵ Ilenã wulav tili na pá kãna-ı. ⁶ Sonatãñ pãyalv Mefipaali tala Tafiiti tẽ ulenã í hãntı-ı atẽ. M̀p̀r̀yũ ı yaa ı hãtẽ ulenã ı sãẽ si: Mayãlã ta caa. ⁷ Ntenã wulav si: Taa

nyá, ma caa ma la-ŋ kupantu ke nyá caa Sonataŋ tɔɔ. Maa cele-ŋ nyá cɔsɔ Sayuli tɛtɔnaa tɛna na má na-ŋ tu tɔkɛna tɛn-tɛmlɛ ke tam.

⁸ Ḿpɔ́yó Mefipaali tasa hantuyɔ ke ate na í tɔ sɪ: Hat, ta caa, mayale awe, ma we isu haya kusəpaya ké na n paasəɣəna-m mpɔ un?

⁹ Kelena wulav yaa Sipa na í heeli-ɪ sɪ: Ma celəɣɪ nyá caa Sayuli na ɪ tɔyaya nyéma nyəm tənaya Mefipaali. ¹⁰ Nyá na nyá piya na nyá tɛmlɛ nyéma ɪ ká haləɣɪ-ɪ ké na í taa laŋ kuhalam. ɪlɛ ma na-ɪ tu tɔkɛna tɛntɛmlɛ ke tam.

Pəyele Sipa ka wena piya naanɔwɔ na kakpasɪ ké, na tɛmlɛ nyéma ke hiu. ¹¹ Ntɛna Sipa cɔ wulav sɪ: Ta caa, maa la teitei ké isu n heela-m tɔ. ɪlɛna Mefipaali suv wulav kiŋ ke tɔɣɔv isu ɪ maɣamaya ɪ kɔlvɔ.

¹² Mefipaali ka wena pəyaya səkpɛlaya nakəli na pá yaa-ke sɪ Mika. Ḿpɔ́yó Sipa tɔyaya nyéma tɛna pəsɪ ɪ tɛmlɛ nyéma. ¹³ Yosalem ke ɪ ka wɛɛ. Mpi tɔ, ɪ na wulav pa təkayana. Pəyele pu kaana Mefipaali nɔɔhɛɛ naaleɣɛ.

10

Tafiiti kəlvɔv ke Amaleke nyéma na Silii nyéma

(Kɔtɔsɔvɔ I 19:1-5)

¹ Pəle pə waali ké Amoni wulav Nahasɪ səpa na ɪ pəyalɔ Hanuŋ lɛɛɪ ɪ lonɛ taa.

² Ḿpɔ́yóle Tafiiti tɔma sɪ: Maa lɛɛɪ Hanuŋ ke kupantu ke nti ɪ caa ka lapa-m tɔ. ɪlɛna í tili sɪ pá sɛɛ-ɪ ɪ caa ləyaya. Tɛmlɛ nyéma tala Amoni nyéma tɛtɔ taa, ³ ɪlɛna tɛtɔ nti tɔ awulaa səkpɛma tɔ pa wulav Hanuŋ sɪ: N nyéma sɪ ləyaya sɛɛv tɔ ké Tafiiti tila ɪ yəlaa na? ɪ tila-wɛɣɛ sɪ pá fɛŋ ta ɪcatɛ na pá nyɪ-tɛ na pá wakəli-tɛ.

⁴ Tənayale Hanuŋ kpa Tafiiti tillaa mpe na í hu pa tantəŋ ke nnyenyekəŋ, na í sɛɪ pa tokonaa na pə kpa pa tapanɔsɪ. ɪlɛna ɪ yelɛ-wɛ. ⁵ Ḿpɔ́yó fɛɛɛ kpa-wɛɣɛ sɔsɔm. Tafiiti nu mpi pa lapa-wɛ tɔ, ɪlɛna í tili sɪ pá saali Yeliko haləna pa tantəŋ nyɔ, ɪlɛna pácɔ pá kpe.

Amoni nyéma na Silii nyéma pa yoonav
(Kɔtɔsɔvɔ I 19:6-19)

⁶ Ḿpɔ́yó Amoni nyéma cəkənaa sɪ Tafiiti haya-wɛ na páná ke pa isayatu nti tɔ tɔɔ. ɪlɛna pá polo Pɛɪ-Lehopɪ na Sopa Silii nyéma kiŋ na pá kpaɣa yoolaa apaa

nyéma ke iyisi hiu (20000), na Maaka wulav tɛɣɛ yoolaa iyaya (1000), na Topi nyéma tɛɣɛ yoolaa iyisi naanɔwɔ na naale (12000).

⁷ Tafiiti nu mpɔ, ɪlɛna í tili ɪ yoolaa nyuvɔv tɔ Sowapɪ na yoolaa apalaa tɛna. ⁸ Ḿpɔ́yóle Amoni nyéma luwa na pá pulɪ pa ɪcatɛ nɔnɔɣɔ, na Sopa na Pɛɪ-Lehopɪ Silii nyéma na Topi na Maaka pə yəlaa náá wɛ tawa taa na pa mpaa. ⁹ ɪlɛna Sowapɪ cəkənaa sɪ ɪ ká yoo taa na waali. Ḿpɔ́yó ɪ ləsɔ lɛɣɛɪ yoolaa taa yoolaa na pɛɛ pá yookina Silii nyéma. ¹⁰ Pə kaasa mpa ɪlɛna í yelina pɛɛɣɛ ɪ neu Apisayɪ sɪ pɛɛ pá yoonaa Amoni nyéma. ¹¹ Na í heeli-ɪ sɪ: Ye Silii nyéma í kpila-m, ɪlɛ n kɔɔ na n sənə-m, yaa ye Amoni nyéma kpilina nyá, ɪlɛ maa kɔɔ na má sənə-ŋ. ¹² Tɔɣɔ apalɔv na tɔ kaasɪ ta tɔɣɪ ta yəlaa na ta lɔsɔ acalɛɛ tɔɔ. ɪlɛ Tacaa í la ɪ luɣu nyəntɔ.

¹³ Ḿpɔ́yó Sowapɪ na ɪ yəlaa pa suv Silii nyéma tɛɛ sɪ pá yookina-wɛ na pɛɛ pá tɔ casəɛ. ¹⁴ Amoni nyéma ná nawa sɪ Silii nyéma sewa, ɪlɛna pɛɛ pá tɔ-tɛ na pá suv ɪcatɛ. ɪlɛna Sowapɪ məlɪ na í kpe Yosalem.

¹⁵ Silii nyéma nawa sɪ lɛɣɛɪ nyéma kəla-wɛ, ɪlɛna pá kotɪ pa yoolaa tɔtɔ. ¹⁶ Ḿpɔ́yó wulav Hatəsɛɛ tilaa na pá yaa lɛlatɪ pəɣɔ waali Silii nyéma lɛlaa na ɪ yoolaa wulav Sopakɪ kpaɣa-wɛ na pá tɛɛ Helam. ¹⁷ Pa heela-təɣɪ Tafiiti, ɪlɛna í kotɪ lɛɣɛɪ yoolaa tɛna na pá tɛsɪ Yaatanɪ na pá polo Helam. Ḿpɔ́yó Silii nyéma tayaana pa tɪ na pá na Tafiiti pá sulɪ na pá yoo. ¹⁸ Ama pa kuu-tɛɣɛ lɛɣɛɪ nyéma isɛntaa, na Tafiiti kv yoo kɛkɛnaa nasətosɔ na nunɔwɔ (700) paasənlaa na kpaɣanəŋ caɣalaa ke iyisi nule (40000) na í kv pa yoo wulav Sopakɪ.

¹⁹ Ḿpɔ́yó Hatəsɛɛ waali awulaa səkpɛma nawa sɪ lɛɣɛɪ nyéma kv pa yəlaa ke sɔsɔm, ɪlɛna pá polo na pá na-wɛ pá ciiki na pá lakɪ-wɛɣɛ tɛmlɛ. Silii nyéma ta pəsɪ tɔtɔ sɪ pá sənə Amoni nyéma.

11

Tafiiti na Pasepa pa tɔm

¹ Pənaya sikaa na pə tala waatv wei awulaa tɛkɪ yoo tɔ, ɪlɛna Tafiiti kusɪ ɪ yoolaa wulav Sowapɪ na lɛɣɛɪ yoolaa tɛna sɪ pá polo pá kv Amoni nyéma tɛna na pá lɛkɪ lapa ɪcatɛ. Ama Tafiiti maɣamaya ta polo.

² Ǿpúyú kuyaku nakuli Tafiiti luna tǎhǎntǎle ke taanaya, na í cǎkú kutuluyu pata tǎo. ǁe í loosa alu nǎyǎlu í sǎkú lum nte, na í isentaa luwa pǎ tu fei. ³ Ǿpúyú í tilaa na pá pǎosi í tǎo. ǁena pá cǎ-í si ǁiyam pǎelo Pasepa ké. ⁴ Ǿpúyú Hiti tu Yulii. ⁵ Ntena í tili na pá pona-í alu uní na í suuna-í na ǁlé í mǎli í tǎ. Pǎyele í ka tema isǎtu nav nté kpakpaa na í la asilima kéeluyú kǎtaya.

⁶ Alu nawa í ti na teu ǁena í tili na í heeli Tafiiti.

⁷ Mpúyúle Tafiiti tilaa na í heeli Sowapí si í yele Hiti tu Yulii na í kǎo.

ǁena Sowapí náá yele Yulii. ⁸ Yulii kǎma ǁena Tafiiti pǎosi-í Sowapí na yoolaa na yooú pa alaafǎya tǎo. ⁹ Ǿpúyú Tafiiti heela Yulii si: Polo nyá te na í heesi.

Yulii luwa ǁena wulav lapí-í kúccǎu na pá pona-í. ¹⁰ Ama ǁlé í ta suv í tǎ. ¹¹ I na wulav tanlaa pa hǎntǎna nǎnǎyǎ tǎe. ¹² Ǿpúyú pa tayasa-tǎyí wulav na ǁlé í pǎosi-í si: Aní n luna mpaav ké. ǁle pepe tǎo ké n ta suv tǎyaya? ¹³ Ǿpúyú Yulii cǎ-í si: Isǎ atakaa na Yuta na ǁseyeli nyǎma tǎna hǎntǎyí coka taa ké. Ma caa Sowapí na í waali nyǎma ná we nyutu taa. ǁlena máá suv ma tǎyaya taa na má tǎyǎ na má nyǎo, na má hǎntǎna ma alu na? Ma tuuna-ŋ si ma kaa la mpv.

¹⁴ Ntena Tafiiti heeli-í si: Tǎv, heesi saŋa, cele ǁle maa yele na í mǎli.

ǁlena Yulii caŋa. ¹⁵ Ǿpúyú Tafiiti yaa-í í tǎ na í tǎyǎ na í nyǎo na pá kv-í. Paa na mpv, ahoo yuwa tǎ, í ta polo í tǎ, í na tanlaa pa hǎntǎna.

¹⁶ Tev fema ǁena Tafiiti ŋmaa Sowapí ke takǎlaya na í tilina-keye Yulii mayamaya ¹⁷ si pá telǎsi-í timpi yooú harŋa teu tǎ na pá yele-í na pá kv-í.

Pasepa paalu Yulii sǎm

¹⁸ Sowapí nyala ícate, ǁena í pona Yulii ke timpi yoolaa taa yoolaa tanlaa tǎ. ¹⁹ Ǿpúyú ícate nyǎma luwa na pá yooa Sowapí na í nyǎma na pá kv Tafiiti yoolaa payale na pá kpeŋna Yulii na pá kv tǎo. ²⁰ ǁena Sowapí ŋmaa Tafiiti ke takǎlaya na í keesi-í pǎ tǎna mpi pá lapa tǎyooole tǎ. ²¹ Ǿpúyú Tafiiti lela tillu ke heeluyu si: Ye í keesa wulav ke ta cakǎle tǎm ke cǎne, ²² ntanyí pááná ka kpa-í na í yǎyǎti si pepe tǎo ké tǎ suv ícate tǎe si tǎ yookina-tǎ. Aní tǎ nyǎmaya si ícate nyǎma tǎo kú nyǎmá. ²³ Ǿpúyú alu ka kuna Ketiyǎ

pǎyalu Apimeleki. Tǎpǎsi ícate tǎe ké í ka suv mpv na alu yǎŋa-í namle hǎyǎluvu na kolunŋa nyuvu taa. ǁle pepe tǎo ké tá kpǎtǎna kolunŋa ke mpv? ǁle n cǎ-í si nyá pǎyalu Yulii ná sǎpa tǎo.

²⁴ Ǿpúyú tillu keesa Tafiiti ke nti Sowapí keesa-í tǎ si: ²⁵ Kolontunaa mpe pa kpila-tuyv. Pa lu-tuyv kuluv ke tawa taa na taa tǎyǎni-we na tǎ tana-weye pa ícate nǎnǎyǎ. ²⁶ ǁena kolunŋa tǎo saŋlaa náá tǎ-tuyv nyǎmá na pá kv ta taa payale. Hali nyá pǎyalu Yulii ná sǎpa tǎo.

²⁷ Tǎnǎyale Tafiiti cǎwa tillu si: Polo na í heeli Sowapí si, paa pá kuwa í yǎlaa tǎ pá taa kǎli-í caaluyv. Pǎ wee ké si í polo ícate tǎo na torŋ na í kǎli-tǎ. Nyaa polaa í tǎsa-í rǎpúyú apalutv.

²⁸ Yulii alu nuwa si í paalu sǎpa, ǁlena í wii-í. ²⁹ Lǎyaya tema, ǁena Tafiiti tili na í kpaŋa alu na í ǁli-í apalu pǎyaya. Ǿpúyú Tafiiti kolapǎtu nti tǎ ta maya Tacaa.

12

Natarŋ heeliyi Tafiiti ke í salǎka tuyv tǎm

¹ Ǿpúyú Tacaa tila ǁsǎ kuyǎyǎtǎtu telǎsulv Natarŋ ke Tafiiti kiŋ na í heeli-í si: Apalaa napǎli paa wena naale ke ícate kulǎmtǎle taa, ǁeluv ke torŋ tu na ǁeluv ke kuyǎntv. ² Torŋ tu uní í ka wena naaŋ na heeŋ ke sǎsǎm pá fei nyǎnuyv. ³ Hewaya kulǎmaya ke kuyǎntv náá wena na í tǎo kú, na ká na í piya pa wee na pá tǎkí na pá nyǎo kú tǎntǎmle, na ká hǎntǎyí í tate taa na í nyǎnǎyí-ke ǁsu í pǎelo. ⁴ Ǿpúyú kuyaku nakuli ǁkǎm kǎma torŋ tu uní na í la í tǎla pǎtǎtǎle, na í kisi a taa ké ǁsuyv si í lakǎna ǁkǎm unǎyí muvle. Na í kpa kuyǎntv hewaya ŋke na í kv-í.

⁵⁻⁶ Tǎnǎyale Tafiiti pááná huwa kpakpaa tǎfaa na í tǎ si: Ma tuuna Tacaa si yulv wei uní í lapa mpv tǎ pá wee si í felí heeŋ ǁiyiti ke yaasi wei í lapa mpv na í fema pǎtǎtǎle tǎ. Pǎyele pá tu muna pá kv-í ké. ⁷ Ntena Natarŋ si: Nyǎyale yulv uní. ǁseyeli ǁsǎ Tacaa yǎyǎtaa si uní í kpána-ŋ ǁseyeli nyǎma wulav na í ya-ŋ Sayuli niŋ taa ⁸ na í ha-ŋ tǎyaya na alaa na í tu nyá niŋ taa ké ǁseyeli nyǎma na Yuta nyǎma. Ye n ka heela-í si pǎle pá ta tǎo-ŋ í ka sǎsǎa-ŋ. ⁹ Pepe tǎo ké n nyǎna Tacaa tǎm ke yem na í la mpi pá ta maya-í tǎ? N kv Yulii

na Amoni nyéma layate, na í kpayá í alu.
¹⁰Timpi n nyéna-í yem ké mpv na í kpayá Yulii alu tó, yóou kaa hatələna nyá təyaya tótó. ¹¹Mpóyú Tacaa tasaa sí: Maa yele na nyá piya taa nəyolu wakəli nyá lanje. Maa ha nəyolu nyá alaa ké nyá isentaa na ílé í sussa-we na ilim na pə isəle. ¹²Nyá ģməlaa ké na n la nəyolu ta na. Ama ilim taa ké maa la ma nyəntu na lseyeli nyéma təna na.

¹³Tənaɣa Tafiiti təma sí: Ma wakələna Tacaa ké. Ilena Natan náá təmi-í sí: Tacaa husa nyá isayatu, n kaa tasa səm. ¹⁴Ama timpi n yelaa na Tacaa kolontunaa kpa í tə na pá nɪ pɔntu tó, pəyaya ģka pə lulə-ģ tó ģke kaa səna.

¹⁵Mpóyú lso kuyəɣətutu tələsulu Natan ģpema í tɛ.

Pasepa pəyaya səm

Mpóyú Tacaa yelaa na kutəģ səsəw nakuli kv kpa Yulii leelu pəyaya ģke.
¹⁶Mpóyú Tafiiti hoka nəɣə na í sələmi Tacaa ké pəyaya ģke ka təw. Ateɣe í hantaya paa ahoo nna, nyaaluyv fɛi. ¹⁷Ilena í təyaya səsaa kaana-í sí í kulí atɛ í ta tisi. Pəcó í kisa təyov. ¹⁸Ilena pəyaya sí kuyaku naatosompəɣəlaya nyəģku wule. Ama Tafiiti waalı nyéma nyamna-í ka səm təm ké heeluyv. Mpi tó, pa mayasaya pa taa ké sí, wəsası taa keke tə yəɣətayana-í í ta cə, ka laalaa na ká sí isəntə tə ye tə heela-í í lanje ká tɛsɪ wakəlyv tətəyətəɣə. ¹⁹Ile Tafiiti nuwa pa welətəɣi təmayale, ilena í cekəna sí pəyaya səpa. Ntena í pəəsɪ-we sí: Ka səpaya? Pɛle sí: Ɛɛ.

²⁰Tənaɣale Tafiiti kulə atɛ na í so lum na í layası wontu. Ilena í sɔv Tacaa təyaya taa na í hənti-í atɛ. Í mələ təyaya ilena í yəɣəti na pá kəna-í təɣənaɣa na í təɣə.

²¹Mpuyule í waalı nyéma pəəsɪ-í sí: Wenti n lapa mpv tó, tə tapuyv suweɣele? Pə təkə pəyaya ké kutəkə ka ta sətə ilena í məl n wiiki na í kisiyi təyov. Pə məlaa na pəyaya sí ilena í kulí na í naalı təyov na?

²²Ntena Tafiiti cə-we sí: Ma wiikaɣa na má həkəɣi nəɣə ké mpv tó na má tɛləɣi ké sí ntanyí Tacaa ká ná ma pətəətəle na í waa-ke. ²³Təv, nəwəwə ka səpa tó, pepe təw ké maa tasa nəyə həkuyv? Aní ma kaa pəsi na má təyaní-keɣe kusuyv. Ama máá tɛna na má polo ka ģiģ. Təfə ka fɛi sí ka tasəɣi məlyov ké ma ģiģ tótó.

Saluməģ ləlyov

²⁴Mpóyú Tafiiti hɛɛsa í alv Pasepa lanje na í kɔtəna-í na í ləli apalupəyaya na í ha-keɣe hətɛ sí Saluməģ, na Tacaa luyv sɔv-keɣe tɛu. ²⁵Ilena Tafiiti cɛle-keɣe lso kuyəɣətutu tələsulu Natan ģ ílé í ha-keɣe hətɛ sí Tacaa səsəla-í.

Lapa ɪcate lɛekuyv

(Kutəəsɔtu I 20:1-3)

²⁶Tafiiti yoolaa wulav Sowapí ka tama Amoni nyéma ɪcate səsəle Lapa. Waatu wei í lɛeka-tɛ ²⁷ilena í tili na pá heeli Tafiiti sí: Ma tɛɛsa lum həyoluyv ɪcate ké lɛekuyv. ²⁸Mpv tó, kɔɣeli yoolaa mpa pə kaasaa tó na ģ kəw na ģ mv-tɛ. Pə taa kəw na má sɔv tə taa na pá məli-m səm. ²⁹Mpóyú Tafiiti kɔɣela yoolaa na pá kpa Lapa təw na pá lɛeki-tɛ. ³⁰Ilena Tafiiti kulí tə wulav kawulaya tɛnuɣu. Wula ké pa lupa-kv, kv yuģ we isɪ kiloonaa hiu na naanɔwa na liyiti ké mpv, na pá tv kv təw ké liyitee pɛɛ. Mpóyú pa tema-kuyv Tafiiti nyuyv na í kuu ɪcate taa ké wontu tuutuuma tótó. ³¹Pə kaasa ɪcate yəlaa ilena í tv lɛlaa ké kaafəntanaa təmlɛ na lɛlaa ké nyəɣətu halənav na lɛlaa ké tawa təma na lɛlaa ké pilikinaa wəpɔ. Mpóyú Tafiiti lapəna Amoni ɪcate təna. Ilená í na í yəlaa pá məli Yosalem.

13

Tafiiti piya acaalətu

¹Pəle pə waalı acaalətu lapa wulav tɛ. Tafiiti pəyalv Apəsələm ka wɛna neu alv nyəģ nəyolu na pá yaaki-í sí Tamaa na í isentaa luwa tɛu. Mpuyule Apəsələm neu yətəte nyəģ wei pa yaa sí Amənəģ tó í luyv sɔv Tamaa un. ²Amənəģ ka səsəla í neu unəyi haləna í caģ í tv í təyi kutəģ ké í təm taa. Mpi tó, pɛɛl un í taa nyí apalv, ulɛ pu wɛ Amənəģ ké katɛ sí í tokina-í. ³Amənəģ taapalv ntɛ Tafiiti taalv Samma pəyalv Yonatapí. Ílé í ka ké yolv layatu ké. ⁴Mpóyú ílé í pəəsɪ-í sí: Pepe təw ké halí nyaya wulav pəyalv taka na paa tanan ģku í tɛģ taası ké mpv? Mpuyule sí: Ma səsəla ma taalv Apəsələm neu Tamaa ké. ⁵Ntena Yonatapí sí: Cɛsɪ isɪ pə wuki-ģ, na nyá caa í kəma-ģ wiiluyv, ulɛ n təmi-í sí í yele na nyá neu Tamaa kəw na í lá təɣənaɣa ké nyá isentaa na í tv-ģ na í təyə.

⁶ Mpróyó Amənoŋ cəsaa sı pə wukı-ı na í həntı na wulav polo-ı wiiluyú. ılena Amənoŋ sələmı wulav sı: Hai, ma caa sı ma neu Tamaa í kəw cəne na í tu-m kakalası naale na í cəle-m na má təyɔ.

⁷ Ntəna Tafiiti tili na pá heeli Tamaa sı í polo ı taalu Amənoŋ naŋ taa na í lapı-ı təyɔnaŋa.

⁸ Mpróyó Tamaa pola Amənoŋ naŋ taa na í mayana Amənoŋ həntaa, na Tamaa la somtu na í huŋuti na í tu kakalası, ⁹ ke tənə unı na í kuuli na í su Amənoŋ na í kisi təyɔv. ılena Amənoŋ tɔ Tamaa sı: Ləsi yəlaa tənə, na pa tənə pá lu. ¹⁰ Mpruyələ Amənoŋ tɔma Tamaa sı: Kəna-m təyɔnaŋa ŋkəyɛ naŋ taa na má təyɔ ıle.

ılena Tamaa kpaya kakalası nıı na í pona Amənoŋ naŋ taa. ¹¹ Pəələ su-ı təyɔnaŋa, ılena Amənoŋ təkı ı niŋ taa na í tɔmı-ı sı: Ma neu, kəw tə suv. ¹² Ntəna pəələ sı: Aaı, taa wakəlı-m ma taalu. ıseŋeli nyéma u lakı mpv. ıle taa la acaalətv nti. ¹³ Ye n lapa mpv leyə maa su ma fəele? Pəyele nyáa pəsi ıseŋeli taa acaaləŋ taa ləŋkv. Polo nı sələmı wulav, paa pə la ısəna ı ka tisi na má saa-ŋ.

¹⁴ Ama Amənoŋ ta nuna-ı. Mpróyó ı kpiapa Tamaa na tɔŋ na í wakəlı-ı. ¹⁵ Tənaŋa Amənoŋ luyı lu-ı na ı taa kpəna-ı na pə kəlı ısu ı ka səla-ı tɔ, na í təyɔnı-ı sı í lu. ¹⁶ Ntəna pəələ ma kapuka sı: Ha, n təyɔnəŋı-m mpv tɔ n səəsəŋı ısayətv ke nti n təma-m lapv tɔ tə tɔw kə.

Ama Amənoŋ ta nu. ¹⁷ Mpróyó ı yaa təmlə tv na í heeli-ı sı: Təyɔnı alv unə na í lu na nı kaləsi nənəyɔ.

¹⁸ ılena təmlə tv ləsi-ı awalı na í təkı na í kaləsi.

Pəələ unı ı ka suu ŋkpalası capa kuvəcəcəlv kə ısu awulaa pəlaa mpa pa ta saata tɔ pa suuki tɔ. ¹⁹ Tənaŋale Tamaa cəla ı capa na í tu ı nyuvu taa kə təluma na í te nyuvu na í makı kapusi na í təkı. ²⁰ Tamaa taalu Apəsəlm na-ı, ılena í pəəsı-ı sı: Nyá taalu Amənoŋ wakəla-ŋ kə? Ma neu, su. Taa suli tɔm ntəŋı kpəyav na nı yaa-təŋı pəlv, nyá taalu kə.

ılena Tamaa saalı Apəsəlm təyaya taa ısu katayəlaya. ²¹ Mpróyó wulav nu pə tənaya mpv na pááná kpa-ı səəsəm. ²² ılena Apəsəlm həya Amənoŋ na ı taa. ı tasəŋı-ı yəyətənav ke mpi pə tɔw ı wakəla ı neu tɔ.

Apəsəlm kuwa Amənoŋ

²³ Pusi naale sikaa ıle pa kəwki Apəsəlm heeŋ huntu nté timpi pa yaa sı Paalı-Hasəw təyɔ ıləlayim. ılena Apəsəlm yaa wulav pəyalaa tənaya təyɔv. ²⁴ Mpróyó ı polaa na í heeli wulav sı: Ta caa, pa kəwki ma heeŋ huntu. ıle ma caakı sı nyana nyá waalı nyéma tənə í kəw na tə təyɔ pə acima.

²⁵ ılena wulav tɔ sı: Aaı, ma pəyalv, ta tənə tə kaa polo, pə taa kəw na tə sukı-ŋ səŋəla ke yem.

Mpróyó Apəsəlm caala-ı, ılena wulav kisi təsayasaya na í lapı-ı pə lapa wulee.

²⁶ Ntəna Apəsəlm sı: ıle ye le na ma neu Amənoŋ təŋ-tv. Wulav sı: Pepe tɔw kə n caa sı í polo nyá tɛ?

²⁷ ı caala wulav ke teu, ılena ıle ı ye le na ı pəyalaa tənə polo. Haləna pə kpəŋna Amənoŋ mayamaya.

²⁸ Mpróyó Apəsəlm heela ı təmlə nyéma sı í paasəna teu, na pə kəma na Amənoŋ həya solum na má heeli-me sı í kv-ı, ıle í kv-ı, í taa nyá, ma heelina-me. Mp v tɔ, í kaası mə tı na í təyɔ apalətv.

²⁹ Waatu wei Amənoŋ həya solum, ılena Apəsəlm təmlə nyéma la teitei ısu ı ka heeluyı-wə tɔ. Na wulav pəyalaa tənə kulı na paa wei í kpa ı kpəŋaya tɔw na í se.

³⁰ Mpróyó pa təyasa wulav ke kpakpaa sı Apəsəlm kuwa ı pəyalaa tənə pə ta kaası paa kulum. Pəyele pəle pa wə mpaav na pá təŋa kpente. ³¹ Tənaŋale wulav kulı kpakpaa na laŋwakəlle na í cəlı ı wontu na í həntı ate na ı waalı nyéma náa cəlı pəle pa nyəntv tɔtɔ. ³² Mpróyó Tafiiti taalu Samma pəyalv Yonatapı tɔma sı: Ta caa, Amənoŋ tike ke pa kuwa, pə təya nyá pəyalaa tənə. Apəsəlm ka həya-ı na ı taa kə timpi ı ka wakəla ıle ı neu təyɔ. ³³ ıle wulav, taa huŋuti lotu sı nyá pəyalaa tənə səpəna, Amənoŋ tike kə. ³⁴ Mpróyó Apəsəlm sewa.

Wulav taŋlv kuwa ıse ke kpakpaa, ıle ı na samaa na ı waalı tɔw ke le puyv cəlv mpaav taa.

³⁵ Tənaŋale Yonatapı tɔma sı: Aŋha, wulav, nyá pəyalaa tapəna nté ısu ma heeluyı-ŋ tɔ.

³⁶ Yonatapı nəyɔ ta tiita atə, ıle wulav pəyalaa tapəyale, na pá tvlı nəəsı na pá wii təkpo na wulav na ı waalı nyéma pəle pa luki ısləmv.

³⁷⁻³⁸ Apasalom ka sewa to Amihuti payalv Talamay wei i ka ke Kesuli wulav to i teye i ka polaa na i caya pusi tooso. Na Tafiiti naa wiiki i payalv Amenonj too ke tam. ³⁹ Wulav koma na i heesi i ti lanje ke Amenonj sam too, lena i yele Apasalom kuvu tom ke peekuvu.

14

Apasalom maluvu ke Yosalem

¹ Mpuvu Tafiiti yoolaa nyuvu tu Sowapi cekanaa si wulav haya Apasalom na paana. ² Ilena i tili timpi pa yaa si Tekuva to na pa kona-i alu layatu nylvu na i heeli-i si: Cesu isu nya lanje wakalaa na ni suu layaya wontu isu yulu cakuvu layaya na pa taanji to, ile taa sayali nim. ³ Na i keesi-i tom nti i ka yovoti wulav kinj to. ⁴ Mpuvu alu un i pola wulav te na i hoti i tee na i to si: Hai, ta caa, ya-m. ⁵ Ntena wulav si: Pepe lapa ye? Ntena alu si: Hai, ta caa, ma paalu sapaya na pa yele-m leelu. ⁶ Payele maa wena apalupiya ke naale. Mpuvu si yoo taale, nylvu fei si i loli-si. Ilena lelu ku i taapalu. ⁷ Tanayale ma nyoma tana kulaa na pa saji ma too si ma yele na pa ku kulu. Si paa kulu un i ka kpayana i caa wena, isu pa ku-i. Isale kulvmtale nte tu kaasa-m toyele pa teesayi nanjovu. Pa kaa kaasi ma paalu ke payaya nka paa yaakana i hote toyo tetu taa.

⁸ Ntena wulav si: Kpe nya te na ma paasana nya tom. ⁹ Mpuvule alu co-i si: Paa mpi pa lapa pa we ma na ma caa tayaya ta tom pa taa we nya na nya tayaya ma nyantu. ¹⁰ Mpuvule wulav toma si: Ye nylvu laki nya tom ke tom nti to taa, ile n kona-i ma kinj, i kaa tasa-ji tokinav. ¹¹ Ntena alu tasa si: Ta caa wulav, tuuna nya Iso Tacaa si yulu leetulu un i kaa ku ma payaya na pa yele naale. Mpuvu wulav na tuuwa si: Na Iso, nylvu kaa kpayaya nya payalv too ke nyulvu.

¹² Mpuvule alu si: Hai, Tacaa, yele na ma tasa tomuvu kulvmtale ke yovotovu. Ilena wulav si: Yovoti. ¹³ Kelena alu to si: Na pepe too ke n caa n wakali Iso yalaa ke mpv? Mpi to, nya kuvu nya ti tom ke timpi ni caaki si ni malana nya payaya nka n tovana to. ¹⁴ Ta tana tu si teitei ke isu pa pulvu lom ke ate na pa fei kpa to. Ama Iso naa kuvu, ile i caaki ke si pa holi suulu

ke wei pa lwa to na pa malana-i. ¹⁵ Tacaa, naona ma kom isanto to, ma ta too yem, nya yalaa nyaasana-m. Pa too ke ma koma si ma yovotavana-ji na ntanyi n ka tisi. ¹⁶ N ka mv ma tom na ni ya-m mpa pa luki si pa kpiisi ma na ma payaya si to taa na Iso kpancoou to pa niy taa. ¹⁷ Ma tu ma taa si nya tom ka yele na ma heesi. Mpi to, Tacaa, n we ke isu Iso isotaa tillu. N faki kupantu na isayatu. Nya Iso Tacaa i we nya waali.

¹⁸ Mpuvu wulav toma alu si: Taa nimesi-m nti ma paasayi-ji isanto to. Alu si: Yee, yovoti ma ce. ¹⁹ Ilena wulav si: Isanto Sowapi nyo fei tom tane to taa? Ntena alu si: Hai ta caa wulav, ma tuukina-ji si ntanjkeesaya fei. Tampana yaa, nya tamle tu Sowapi tuna-m tamle tane na i heeli-m to tana nti ma yovotayi isanto to. ²⁰ Sowapi tuka ituule ke mpuvu si n ka cekana na ni malana Apasalom. Mpi to, n ke lamayasale tu ke na ni nyoma pa tana mpi pa laki to isu Iso isotaa tillu.

²¹ Pale pa waali ke wulav toma Sowapi si: Tom nti to tema, polo na ni kona Apasalom.

²² Tanayale Sowapi hota wulav naona tee ke krapaa na i kooli-i kupantu. Ilena i to si: Hai, Tacaa, saji nte ma nawa si n hulam suulu ke timpi n tisuvu ma tom tane to.

²³ Mpuvule Sowapi tee Kesuu na i kona Apasalom ke Yosalem. ²⁴ Kelena wulav si: Apasalom i caya i tayaya taa, ma na-i ta ise i taa suli.

Ilena Apasalom mali i tayaya, i na wulav paa naaki tema.

Tafiiti na Apasalom pa ciikuvu

²⁵ Nylvu ta hagna Apasalom ke teu ke Isayeli tana taa. I nmatu tana ka tewaya, i tiili fei paa kpetiya mayamaya. ²⁶ I ka wena nyoo ke sosom ke, na pu we si pa humi-i paa panaya nka. Mpi to, i nyoo i koma si we yuj ke. Ye pa huma-i si yuj weeki kiloonaa naale na hylvu isu wulav mayasaya we to. ²⁷ Apasalom lula apalupiya tooso na alupayaya kulvmtale. Pa yaa-ke si Tamaa, ka isentaa ka luwaya.

²⁸ Mpuvu Apasalom caya pusi naaleye Yosalem. Ile i na wulav paa keesiya tema. ²⁹ Ilena i yaa Sowapi si i tiliyi-i wulav kinj na ile i kisi, na i tasa-i yaav ke tom naale nyom na ile i kisi toto. ³⁰ Ntena Apasalom to i tamle nyoma si: Sowapi taale nte ma nyante kankonj taa, i polo na i so-teye koka.

Ilēna pele pa polo na pá sò-tēye kòkò.
³¹ Mpuvule Sowapɪ pola Apəsəlɔm tàyaya
 taa na í pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Pepe tɔɔ ké nyá tɔmlɛ
 nyéma sɔpa ma taale ké kòkò? ³² Kelená
 Apəsəlɔm sɪ: Ma tila nyá waali ké tɔm
 payale sɪ í kɔɔ na má tili-ŋ wulav kiŋ na
 í pɔɔsɪ-ɪ sɪ pepe tɔɔ ké ɪ tila ma waali ké
 Kesuu? Pu kəla teu sɪ má saali təná. Ma
 caa sɪ ma na wulav tɔ ná na ye ma lapa-ɪ
 isayatu nti ɪ kv-m.

³³ Mpuvú Sowapɪ ná polaa na í heeli-təyi
 wulav. Ilēna wulav yaa Apəsəlɔm na í kɔɔ
 na í hantɪ wulav ké atɛ na ílé ɪ wayahɪ-ɪ.

15

Apəsəlɔm kɔlvuɔ ké wulav tɔɔ

¹ Pələ pə waali ké Apəsəlɔm hika yooɔ
 kɛkɛ na kpayanəŋ na taŋlaa ké nule na
 naanuwá (50). ² Tanəŋ tanəŋ ké Apəsəlɔm
 lukaya ləŋ na í puki ɪcatɛ nɔnɔɔ sɔsaya
 mpaav kpeeŋa, ye nɔvɔlv hika tɔm sɪ ɪ puki
 wulav tēye hvule, ɪlɛ ɪ yaa-ɪ na í pɔɔsɪ-ɪ sɪ:
 ɪcatɛ nteye n luna? Ye ílé ɪ cɔ-ɪ sɪ: Ma ké
 lseyeli kpekəle tənɛ tɔ tɔ ³ ɪlɛ ɪ tɔmɪ-ɪ sɪ:
 Nyəni, n wəná tampana ké. Páɔɔ ye n polá
 wulav tɛ nɔvɔlv kaa paasəna-ŋ.

⁴ Kasa, ye maa kəná hvulv ntɔ, ma kiŋ ntɛ
 tɔm nyéma ka kəŋaya na ma tayanəyi pa
 tɔmnáa.

⁵ Ye yulv í kpətəyəná-ɪ sɪ ɪ hantəyi atɛ ɪlɛ
 ɪ kpiɪ-ɪ na í wayahɪ-ɪ.

⁶ Mpuvú Apəsəlɔm lakaya lseyeli nyéma
 təná mpa pa pukayana tɔmnáa ké wulav tɛ
 tɔ. Na lseyeli nyéma laŋa hɛkayana-ɪ ké.

⁷ Pənaɔa liyiti nyəŋka taa ké Apəsəlɔm
 tɔma wulav sɪ: Tacaa, yeɛ na má polo
 Hepələŋ na má lá kɔtaya ŋka maa sɪ Tacaa
 ké nɔvɔ sɪ maa lapɪ-ɪ tɔ. ⁸ Mpi tɔ, waatv wei
 maa wɛ Kesuu tɔvɔ ma sɪ Tacaa ké nɔvɔ sɪ
 ye ɪ yelaa na má məli Yosalem, inəyi maa lá
 tɔmlɛ. ⁹ Ntəna wulav sɪ: Polo.

Ilēna Apəsəlɔm kuli na í tɛɛ Hepələŋ.
¹⁰ Mpuvule Apəsəlɔm tila tillaa ké mukaya
 ké lseyeli tetv təná taa sɪ ye pa nu tutuyu
 ɪlɛ pa yəvɔtɪ sɪ: Apəsəlɔm kɛlɛ wulav na í
 wɛ Hepələŋ. ¹¹ Yosalem nyéma ka su-ɪ yelaa
 ģmɔnvuɔ (200) peɛ pa nuna-ɪ teu ké, pa ta
 cəkəná nti ɪ həkəná tɔ.

¹² Waatv wei Apəsəlɔm lakaya kɔtasi,
 ilēna í tili na pá yaa Kilo tv Ahitofeli wei ɪ
 ka ké Tafiiti sɔpaapɪ tɔ. Mpuvú samaa huka

sɔsɔm ké ɪ kiŋ na pá təŋna wulav acaya ké
 cəvav.

Tafiiti sewa ké Yosalem

¹³ Mpuvú nɔvɔlv kɔma na í cɪ Tafiiti ké
 səkpalvɔv sɪ: lseyeli yelaa kɛɛsa ɪsɛ na
 Apəsəlɔm tɔɔ. ¹⁴ Ilēna Tafiiti yəvɔtɪ ɪ waali
 nyéma təná mpa paa wɛ ɪ kiŋ ké Yosalem tɔ
 sɪ: í kuli na tɔ se, tɔfɔ Apəsəlɔm ɪ yeki-tv.
 í la tɔcav, ye pə taya mpu ɪ ká tuti-tv na í
 kv ɪcatɛ nyéma təná. ¹⁵ Ntəna wulav waali
 nyéma tɔ sɪ: ɛɛ, Tacaa tu lá tɔ təná nti n
 heeliyi-tv tɔ.

¹⁶ Mpuvú wulav na ɪ tàyaya nyéma təná
 pa luwa, na í kaasi alaa naanuwá sɪ peɛ pá
 taŋ tàyaya.

¹⁷ Wulav lu mpu ilēna ɪ yelaa təná tv ɪ
 waali na pá səŋ tàyaya kantəkaya nyəŋka
 kiŋ. ¹⁸ Mpuvú ɪ tɔmlɛ nyéma təná na ɪ taŋlaa
 təná tv-ɪ hɛkv, na Katɪ yoolaa náá kɔɔ yelaa
 nasətoso (600) na pá tɛɛ-ɪ nɔvɔ. ¹⁹ Mpuvú
 wulav pɔɔsa Katɪ yoolaa nyuɔv tv ltayi sɪ:
 Pepe tɔɔ ké mə kɔma ta kiŋ tɔtɔ? ɪ məli
 Apəsəlɔm cɔlv. Mpi tɔ, mə ké cɔɔsɔlaa ké
 ɪ ta ké tetv nyéma. ²⁰ Anɪ nɔɔnɔv kɛlɛ ɪ tapá,
 ilēna máá kprakəyi-meyɛ kprakpaa na má
 cɔɔkəná. Páɔɔ ma mayamaya ma ta nyɪ ma
 tɔpote. Mpu tɔ, í məli. Tacaa í paasəna-me
 na í la-meyɛ kupantv.

²¹ Tənaɔalɛ ltayi cɔ wulav sɪ: Ma tuuna
 lɔv na nyá sɪ: Timpɪ n ka polo tɔ tənaya
 tu polo, paa sɔm mayamaya tu sɪ. ²² Ntəna
 wulav tɔ ltayi sɪ: Ye mpu tɛɛ nɔvɔ.

Ilēna ltayi na ɪ yelaa təná na ɪ piya təná
 pá tɛɛ nɔvɔ. ²³ Mpuvú wulav na ɪ yelaa pa
 tv mpaav na pá tɛɛkɪ. Ye ɪ tala ɪcatɛ nte,
 tɔlɛ tɔ yelaa pəli ɪsəlvɔm na pá makɪ kapusi.
 Ilēna wulav náá tɛɛ Setələŋ lɔɔv na ɪ yelaa
 náá təŋna wulaya tetv tɔɔ tɔɔ. ²⁴ Kɔtəlv
 Satəki na Lefii nyéma mpa pa səyəlaxa lɔv
 atakaa tɔ paa wɛ tənɛ unɪ tɔtɔ. Mpuvú pa sɪ
 lɔv atakaa na Apiyataa sɔŋaa na yelaa təŋa
 luw ké ɪcatɛ taa. ²⁵ Ilēna wulav tɔ Satəki sɪ:
 Məŋna lɔv atakaa ké ɪcatɛ taa. Ye Tacaa ká
 hvli-m suulu, ɪ ká mələna-m na maa tasa-ɪ
 nav ké ɪ lonte taa. ²⁶ Ama ye ɪ ka tɔ sɪ: Aai,
 maa caaki-ŋ, ɪlɛ í la-m ɪsəna ɪ caaki tɔ.

²⁷ Mpuvú wulav tasa Satəki ké heeluyv sɪ:
 Nyana nyá pəyalv Ahimaasi na Apiyataa
 pəyalv Yonatanɪ í mələna laŋhulvɔm ké
 ɪcatɛ taa na í fəŋyi. ²⁸ Tu taŋ wulaya tetv
 pəvɔ tətəsələnáa, na má nu ɪcatɛ alaafəya
 tɔm.

²⁹ Ǿpúyú Satóki na Apiyataa pa máləna lso atakaa ke Yosalem na pá caya təna.

Tafiiti tila feŋlu

³⁰ Ǿpúyú Tafiiti taka i isentəw ke saalaya na í wiiki na í kpaaki Olifinaa pulaya təw kə nɔwhe kpete. Na i waali nyəma náa takí pele pa isentəw na pá wiiki mpv tətə. ³¹ Ulena pá kəw pá heeli wulav sɪ Ahitofeli tənja Apəsaləm. Ntəna Tafiiti sɪ: Hai, Tacaa, wakali Ahitofeli laɣatv.

³² Waatv wei Tafiiti tala pulaya nyuvv taa timpi pa seeki lso tə, ɪl ɪ taapalv na i laɣatv tasulv Akii tv Husayi komayale na laŋwakəlle na i capa cəlaa na i nyuvv na tətə. ³³ Ntəna Tafiiti sɪ: Ye n tənɣəɪ-m pə kaa waasi-m. ³⁴ Məli ɪcate taa na í heeli Apəsaləm sɪ n ka kə ma təmlə tv ke ləŋ kə, ɪl nɔwɔw n caa sɪ n nyənəɣi inəɣi nyá caa. Waatv inəɣi n ka wakali laɣatv nti Ahitofeli tasəɣi-ɪ tə. ³⁵ Pəle pə paasi kətəlaa Satóki na Apiyataa pa we tənaya. Ye n nu ntiyi Apəsaləm pa təw n polo n heeli-we. ³⁶ Pa pəyalaa Ahimaasi na Yonatan pa we tənaya, n ka tili-we na pá kəw pa heeli-m.

³⁷ Ǿpúyú Tafiiti taapalv Husayi mələ ɪcate taa kə waatv wei Apəsaləm koma tə.

16

Tafiiti taapalaa na i kolontunaa

¹ Waatv wei Tafiiti tɛ Olifinaa pulaya nyuvv taa kə pəcw, ɪl Mefipaali təmlə tv wei pa yaa sɪ Sipa tə i kata-ɪ kele na i kpaŋasi naale. Na pá hoka sɪ təw kə potopotonaa ɣmɔnvuvv (200) na lɛsɛŋ kuwulv paya ke nunvwa (100) na tɔŋ pee lvm nyəna ke tukuvv nunvwa (100) na sulvm huluvv. ² Ǿpúyú wulav pəwəsa-ɪ sɪ: Pepeye n lakəna? Ntəna Sipa sɪ: Nyá təyaya nyəma ka cakí kpaŋasi. ɪfəpiya təɣənaya nté potopotonaa na tɔŋ pee ane. Mpa pá kawa wulaya tətə taa, ɪl pa kuna sulvm pənəɣe ləkətv.

³ Ǿpúyú Tafiiti pəwəsa-ɪ sɪ: Lɛɣe Mefipaali wɛɛ? Mpuyule sɪ: Mefipaali pola Yosalem sɪ lɛɣeli nyəma í cɛle-ɪ i cəwə Sayuli kawulaya ke pənente. ⁴ Ntəna wulav təmɪ-ɪ sɪ: Mefipaali nyəm tənə pəsa nyá nyəm.

Mpuyule Sipa hənta Tafiiti ke ate na i tə sɪ: Hai, tá caa wulav, ma sama, hulv-m suulu ke mpv.

Simeyi tənɣəɪ Tafiiti ke mpusi

⁵ Tafiiti tala Pahulim ɪl Sayuli luluvv tv wei pa yaa sɪ Kela tə i pəyalv Simeyi luwayale na í tənɣəɪ-ɪ mpusi. ⁶ Ulena í ləɣo í na i waali nyəma tənaya pɛɛ. Pəyele ɪl ɪ yəlaa na i yoolaa ka tv-ɪ həkə kə. ⁷ Simeyi nyaasaya Tafiiti kə sɪ: Polo polo n tɛɛ, yuləkulv na ɪsayaŋ nyá. ⁸ Tacaa í mənna Sayuli wei i kawulaya n lɛɛkaa tə i na i təyaya nyəma pa səm təm ke nyá nyuvv taa. Pə təw kə lso lɛɛka nyá kawulaya na í cɛla-keɣe nyá pəyaya. N pəsuvv yem kə isəntə na n cəwəki tə nyá ɪsayaŋv fɛlɣənə-ŋ. Mpi tə, n kə yuləkulv kə.

⁹ Ǿpúyú Seluya pəyalv Apisayi təma wulav sɪ: Pepe təw kə haya kanə ka tvukí tá caa wulav ke mpv? La suulu na n yele na má seti i nyuvv. ¹⁰ Ntəna wulav sɪ: Sowapí na i neu Apisayi mə təm suwe? Ye i tvukim lso heelina-ɪ sɪ í tvu-m. ɪl awe ká kpɛəsəna-ɪ sɪ pepe təw? ¹¹ Mpuyule Tafiiti təma i waali nyəma tənə na Apisayi sɪ: Ma tapuvv tɛɛ pəyaya ná tá kisi ma weesuvv ke pɛɛkuvv, halí Ǿpúyú Pencamɛɛ tv na? í yele-ɪ na í tvu-m. Tacaa hana-ɪ pə mpaav. ¹² Ntanyí Tacaa ká ná ma wahala na í lɛɛtɪ-m kupantv ke mpusi inɛ i lonte.

¹³ Ǿpúyú Tafiiti na i yəlaa pa tɔɣta pa mpaav na Simeyi náa we puvv kəŋkəŋ təw na í tənna wulav mpusi tənɣuvv na í ləkɪ-ɪ pɛɛ na í kusəɣi msvuvv na i təw. ¹⁴ Wulav na i yəlaa pa tala Yaataní nɔɣo ɪlənə pá həɛsɪ tənə.

Husayi tənja Apəsaləm

¹⁵ Ǿpúyú Apəsaləm na lɛɣeli samaa tənə pa svv Yosalem taa na Ahitofeli ke i waali. ¹⁶ Waatv wei Tafiiti taapalv Husayi tala Apəsaləm ɪlənə í sɛɛ-ɪ sɪ: Mə na tətə, mə na tətə.

¹⁷ Ntəna Apəsaləm pəwəsa-ɪ sɪ: Aní nyá taapalv nté ma caa. Pepe təw kə n ta tən ɪlɛ?

¹⁸ Ntəna Husayi cə sɪ: Wei Tacaa na yəlaa pane na lɛɣeli nyəma tənə ləsa təɣə ma caa təɣuvv. ¹⁹ Pə tv wɛɛ sɪ i pəyalv nyaya maa la təmlə ke teitei ɪsɪ maa lapv nyá caa ke təmlə tə. Ǿpúyú maa la nyá.

Apəsaləm na Tafiiti alaa pa təm

²⁰ Ǿpúyú Apəsaləm təma Ahitofeli sɪ: í mayasi na tá ná mpi pə we lapv tə.

²¹ Kɛləna Ahitofeli sɪ: Svuna nyá caa alaa mpa i yəlaa sɪ pá tən təyaya tə. Waatv inəɣi

Iseveli nyéma tēna ká ná sɪ n pəsa nyá təyi nyá caa kolontu. Ilena nyá waali nyéma náá nyɔɔ tɔŋ.

²² Ḿpɔ́yó pa sika Apəsəlóm kɛ cɔkələ kɛ kawulaxa təyaxa pata tɔɔ. Na í na ɪ caa alaa pá sɔv Iseveli nyéma tēna isɛntaa.

²³ Layatu nti Ahitofeli tasaya Apəsəlóm kɛ waatu unɪ tɔ tu wɛ teitei kɛ isɪ Iɔ yɔɔtəyənə. Paa Tafiiti mayamaya ḿpɔ́yó pu wɛɛ.

17

Husayi na Ahitofeli pa layatu tasuyɔ faɣav

¹ Ḿpɔ́yó Ahitofeli tɔma Apəsəlóm sɪ: Yele na má ləsi yoolaa kɛ yəlaa iyisi naanɔwa na naale (12000) na má tu Tafiiti waali kɛ ahoo anɛ. ² Ntanyɪ maa kpəli-ɪ tiili na í kawa na ɪ yəlaa ya, Ilena má kv-ɪ ɪ tike. ³ Ilena má kuu yəlaa tēna na má kɔna-ŋ. Nyá kolontu í sɛpa, pa tēna pa mələyi nyá kiŋ kɛ na yəlaa hɛɛsɪ.

⁴ Ḿpɔ́yó Apəsəlóm na Iseveli sɔsaa tēna pa laŋa hɛɛna tɔm nti. ⁵ Ama Apəsəlóm sisa tɔ taa, Ilena í tɔ sɪ: Í yaa Husayi na tɔ nu ílɛ ɪ nyəntu.

⁶ Husayi kɔma, Ilena í heeli-ɪ Ahitofeli kuyɔɔtɔtu na í pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Tu la mpɔ yaa isənə? Nyáá yɔɔtɔ nyá nyəntu.

⁷ Ntɛna Husayi sɪ: Ahitofeli kuyɔɔtɔtu tənɛ tɔ ta tɔŋ pənɛntɛ. ⁸ Nyá mayamaya n nyéma sɪ nyá caa na ɪ yəlaa pa kɛ apalaa kɛ. Pəɔɔ pa wɛ pánáná kɛ isɪ yulu kpakuyɔv tɔɔlaxa pəyaxa na ká wɛ isənə tɔ. Nyá caa kɛ yoolu kɛ. ɪ hɛntəyi yem kɛ ahoo. ⁹ Pə nɔkaa isəntɔ ɪ ɲmɛla lɔɔv yaa tiili taa kɛ, na ye pa kv tá taa lɛlaa, yəlaa í nuwa paa tɔ sɪ Apəsəlóm waali nyéma kpisaa.

¹⁰ Halɪ sɔyɔntɔ kpa tá taa apalaa mpa pa wɛ apalɔtv isɪ tɔɔlasi tɔ. Mpi tɔ, Iseveli nyéma tēna nyéma sɪ nyá caa kɛ aka. Pəyele ɪ wɛna yoolaa taa yoolaa. ¹¹ Mpɔ tɔ, ma tasəyi-ŋ layatu sɪ ní koti Iseveli nyéma tənaya tuutuuma. Pə kpaɣav Təŋ na pə polo Pɛɛsɛpa tɔ. Ilena nyana wɛ í polo nyá caa kɛ yoonav. ¹² Tu mayana-ɪ tiili na té hoti ɪ tɔɔ isɪ tɛv. ɪlɛ í na ɪ yəlaa pa taa nɔɔlv kaa fiti. ¹³ Ye pa sewa, na pá sɔv ɪcatɛ natəli tɔ taa, ɪlɛ Iseveli nyéma tēna pona ɲmusɪ na pá tuu ɪcatɛ ntɛ na pá tiina lɔɔv. Halɪ pa kaa kaasɪ kolɔŋiya.

¹⁴ Ḿpɔ́yó Apəsəlóm na Iseveli yəlaa tēna tɔma sɪ: Husayi nyəntu lapa sana na Ahitofeli nyəntu.

Pəyele Tacaa ná tu ɪ taa kɛ sɪ ɪ wakələyi Ahitofeli layatu tasuyɔ mpəxi na pə kɔna mpusi kɛ Apəsəlóm tɔɔ.

Tafiiti sewa na í tɛsɪ Yaatanɪ pɔyɔ

¹⁵ Ḿpɔ́yó Husayi polaa na í heeli kɔtəlaa Satəki na Apiyataa kɛ layatu nti Ahitofeli tasa Apəsəlóm na Iseveli sɔsaa tɔ, na layatu nti unɪ ɪ tasa-wɛ tɔ. ¹⁶ Sɪ pá tili lɔŋ na pá heeli Tafiiti sɪ í taa sɔv ahoo anɛyɛ Yaatanɪ tɛtɛkələ taa tēna. Pə taa kɔɔ na ɪ na ɪ waali nyéma tēna pá wɛɛ asola taa.

¹⁷ Yonataŋ na Ahimaasɪ pɛlɛ pa wɛ hite nɔyɔ kɛ ɪcatɛ waali sɪ nɔyɔlv í taa na-wɛ. Ḿpɔ́yó tɔmlɛ tu alɔ nyəŋ nɔyɔlv ɪ polaa na í heeli-wɛ sɪ: Í polo mɛ mayamaya na í heeli-təyi wulav Tafiiti. ¹⁸ Ama ífɛpu nɔyɔlv ná na-wɛ na í polo ɪ tayasɪ Apəsəlóm. Mpe pa cɛkənaa sɪ pa na-wɛ, Ilena pá se lɔŋ na pá polo Pahlum ɪcatɛ kɛ apalɔ nɔyɔlv ɪ tɛ na pá ɲmɛli ɪ lɔkɔ taa. ¹⁹ Ḿpɔ́yó alɔ nɔyɔlv kpaɣa puuyɔ na í takɪ lɔkɔ tɔɔ na í lɛ kvɔyɔv pɛɛ, sɪ nɔyɔlv í taa cɛkənə sɪ pulɔpv wɛ tēna. ²⁰ Ntɛna Apəsəlóm tɔmlɛ nyéma sɔv təyaxa ɲkɛ ka taa na pá pɔɔsɪ alɔ kɛ Ahimaasɪ na Yonataŋ pa tɔɔ. Alɔ sɪ: Pa tɛsa lɔɔv.

Tɔmlɛ nyéma pɛɛkaa pa ta na pulɔ, Ilena pá mɛli Yosalem. ²¹ Pa tɛɛwa, Ilena Ahimaasɪ na Yonataŋ pá lu lɔkɔ taa na pá polo pá heeli Tafiiti sɪ: Kulɪ na ɲ tɛsɪ pɔyɔ kɛ lɔŋ, na pá kɛɛsɪ-ɪ nti Ahitofeli kɛɛsa Apəsəlóm sɪ pá la Tafiiti-wɛ tɔ.

²² Tənaya Tafiiti na ɪ yəlaa pa kula kpakpaa na pá tɛsɪ Yaatanɪ. Pə kɔma sɪ pə nyaaləyi tɔ pə ta kaasɪ nɔyɔlv. Pa tɛsa pa tēna.

²³ Ahitofeli nawa sɪ pa ta mv ɪ tɔm, Ilena í kulɪ na í kpɛli ɪ kpaŋaya na í kpe ɪ tɛ. ɪ heela ɪ təyaxa nyéma kɛ nti tɔ wɛ lapɔ tɔ, Ilena í tɔ ɪ təyi ɲmənaya na í sɪ na pá pimi-ɪ ɪ caa pəlaav taa.

Tafiiti kɛ Mahanayim

²⁴ Tafiiti pa tala Mahanayim, ɪlɛ Apəsəlóm na Iseveli yəlaa mpa pa təyaxa ɪ waali na pa tɛsa Yaatanɪ kɛlɛ. ²⁵ Apalɔ wɛi pa yaa sɪ Amasa tɔyɔ Apəsəlóm lɛɛta yoolaa wulav Sowapɪ lɔntɛ. Amasa unɪ ɪ caa kɛ Iseveli tu kɛ na pá yaa-ɪ sɪ Yetɛɛ. ɪ

too kele Nahasi pɛɛlo Apikaali, ílé ɪ neu nté Sowapi pa too Seluya.

²⁶ Ḿpúyó Apásalóm-we pa sika Kalaati tetu taa.

²⁷ Tafiiti pa tala Mahanayim, lɛna Amoni tetu ɪcate Lapa tu Nahasi pɛyalu Sopi, na Lo-Tapaa tu Amiyeli pɛyalu Makii, na Kalaati tetu ɪcate Lokelim tu Paasilayi ²⁸ pa pona Tafiiti-weye kuhəntəŋ na cəmsənaa na heesi, na təɔnəɣa pee, na mulum, na pee kutoŋee, na soona ke loosi naale.

²⁹ Na tuŋ nim na naanim na heeŋ, na waakasənaa. Mpi tɔ, pa təŋaɣa ké sɪ ɪkaale na nyəɣəsɪ na lukətu pə pu-weye wulaya tetu taa ké.

18

Apásalóm na ɪ yoolaa pa kpisuyú

¹ Ḿpúyó Tafiiti kota ɪ yoolaa na í kpa pa taa ké yoolaa iyaya (1000) nyuyú nyéma na nunuwa (100) nyuyú nyéma. ² lɛna í cɛla Sowapi ke tintiyile, na Sowapi neu ke tintiyile, na Katɪ tu Itayi ke tintiyile na í tɔ sɪ: Má na-me tu pona yoo. ³ Təŋaɣale samaa tɔma-ɪ sɪ: Aaɪ, pə fɛɪ sɪ ń lu. Mpi tɔ, paa pə kəla-tu na tɛ se nɔɣolɔ u paasəɣənə-tu. Paa ta taa yəlaa həɣoluyú səpəna awusa. Ama nyá we ké isu ta taa yəlaa iyisi naanuwa (10000). Mpu tɔ, pə kəla teu sɪ ń saali ɪcate taa na pə kəla-tu ɪle n səna-tu. ⁴ Ntəna wulav sɪ: Tɔv, maa la nti tə mayə-meɣe teu tɔ.

lɛna wulav səŋ nənəɣo na yəlaa luki iyisi iyisi na nunuwa nunuwa. ⁵ Ḿpúyó wulav tɔma Sowapi na Apisayi na Itayi sɪ: Í nyənɪ ma isəntaa na í la ma pu Apásalóm tərəmm.

lɛna yəlaa tənə nu mpv.

⁶ Ḿpúyó Tafiiti yəlaa polaa sɪ pa yookina Apásalóm-weye ɪfəlayim hətuyú taa. ⁷ Yəlaa iyisi hiiu (20000) təcu ke Tafiiti nyéma kuwa Apásalóm nyéma taa. ⁸ Ḿpúyó yoo yawa tetu tənə taa. Hətuyú təɣo yəlaa mpaya kuyaku ŋku tɔ pə kəla mpa layate təɣaa tɔ.

Sowapi kuwa Apásalóm

⁹ Ḿpúyó Apásalóm tuta ɪ təɣɪ Tafiiti yəlaa taa na í caya kpayanv. lɛna kpayanv seenə-ɪ na í susɪ-ɪ tuyú səsəwə nakulɪ ku piliŋasɪ taa, na ɪ nyəwəsɪ həkənə-sɪ na í susɪ na kpayanv náá tɛɛ. ¹⁰ Nəɣolɔ ná mpv, lɛna í heeli Sowapi sɪ: Ta caa, ma nawa

Apásalóm na í susina tuyú. ¹¹ Ntəna í tɔmɪ-ɪ sɪ: N na-ɪ ɪle pepe tɔv ké n ta ku-ɪ tənaya kpakpaa. Halɪ maa ha-ŋ liyitee nyəɣətu naanuwa kele na tampala.

¹² Ḿpúyó apalv unɪ ɪ cəwa sɪ: Paa liyitee nyəɣətu iyaya (1000) ke n tu ha-m ma niŋ kaa kpa wulav pɛyalu tɔv. Mpi tɔ, tə nuwa nti wulav heela nyá na Apisayi na Itayi sɪ í la laakalɪ na unɪ ɪ pɛyalv Apásalóm tɔ. ¹³ Paa maa lapa kaanuvu na má ku-ɪ, wulav ka nu-təɣɪ. Nyá mayamaya n taa waasɪ-m.

¹⁴ Ntəna Sowapi sɪ: Maa səŋəɣɪ nyá kiŋ ke yem.

lɛna í kpayə ŋmantaasɪ tooso na í polo í yaya-səɣɪ Apásalóm fulaya tɔv. Mpi tɔ, ílé ɪ taa sətə. ¹⁵ Ḿpúyó yoolaa naanuwa wei ɪ təkaya Sowapi yoo wuntu tɔ pa tama Apásalóm na pá tɛɛsɪ-ɪ kuyú.

¹⁶ Ḿpúyó Sowapi hula tutuyú na yəlaa kotɪ na pá heesi pa kolontunaa təɣonuyú. ¹⁷ lɛna pá kpayə sətɔ na pá pɛɪ púyó nakulɪ ku taa ké hətuyú taa na pá kaa ɪ tɔv ké kaŋmaaya təkelem, na Apásalóm yoolaa tənə se na paa wei í málɪ ɪ tɛ.

¹⁸ Waatu wei Apásalóm ka wənə ɪ isɛ təɣo ɪ yelaa na pá ŋma-ɪ akele ke wulav tətəkəle taa ké Yosalem kiŋ, na í yaa-ɪ sɪ Apásalóm akele, sɪ unɪ ɪ fɛɪ apalvpəyaya tɔ paa yaakənə ɪ hətɛ. Na pá yaakɪ-ɪ ḿpúyó halənə sənə.

Tafiiti nuwa Apásalóm səm

¹⁹ Ḿpúyó Satəkɪ pɛyalv Ahimaasɪ tɔma sɪ: Í yelə na má ləɣo ma tɪ na má pona wulav ke tɔm kupantu sɪ Tacaa ha-ɪ tampana na í yapɪ-ɪ ɪ kolontunaa niŋ taa. ²⁰ Ntəna Sowapi tɔ sɪ: Pə taya nyaa heelina wulav ke tɔm kupantu ke sənə. Mpi tɔ, ɪ pəyaya səpənə. ²¹ lɛna Sowapi tɔ Itiyopii tu sɪ: Polo na í heeli wulav ke mpi n nawa tɔ.

Ntəna Itiyopii tu həntɪ-ɪ atɛ na í tɔ cəsəle.

²² Ḿpúyó Ahimaasɪ tasa Sowapi ke tɔm sɪ: Paa pu la isənə yelə na má se Itiyopii tu waali. Sowapi sɪ: Ma pɛyalv, pepe nyuyú tɔv ké n caa pote? N kaa waa pə taa se. ²³ Ahimaasɪ sɪ: Paa pu la isənə pə wɛɛ sɪ má polo ké. lɛna Sowapi sɪ: Tɔv, polo.

Ḿpúyó Ahimaasɪ kpayə tətəkəle mpaav na í polo í laali Itiyopii tu.

²⁴ Waatu unɪ Tafiiti ka caya nənəwəsɪ naale həku na í tənəaa. Ḿpúyó tənəlu kpa nənəɣo nyuyú taa, lɛna ɪ loosi nəɣolɔ ɪ seeki ɪ tike na í kəŋ. ²⁵ lɛna í má kapuka na í heeli

wulav, na apalv un i tagna sewa na í kəŋ. Ntəna wulav si: Ye i tike i seekina təm kupantu ke i kəŋna. ²⁶ Mpróyó taglv tasa ləlv ke nav na í seeki na í kəŋ. ləna í má kapuka na í heeli nənəŋo taglv si: Nəŋolv ná kəŋna ntəŋe i tike təkəŋ tətə. Wulav si: Təm kupantu tətəŋo ílé i kəŋna.

²⁷ Mpuvle taglv si: Kancalaya nyəŋ sewa nəŋəsəna Ahimaasi sewa ké. Ntəna wulav si: Yolv kupəŋ ké, na təm kupantu ke i kəŋna.

²⁸ Ahimaasi talaa, ləna í má kapuka si: Alaafəya ké yoo, ta caa.

ləna Ahimaasi hənti wulav ke atə na í təm-i si: Nyá ləo Tacaa wei i yapa-ŋ nyá kolontunaa mpa pa kulayaa nyá təo təŋəle teeli tə. ²⁹ Ntəna wulav pəosi-i si: Apəsələm wəna alaafəya?

Ahimaasi si: Ma nawa samaa tuutuuma ke waatu wei Sowapi tila-tv tə, lə ma ta nyi mpi pa lakaya tə. ³⁰ Wulav si: Nyáá səŋna kpeŋa təo cəne.

ləna Ahimaasi kəe na í səŋ. ³¹ ltiyopii tv tala kpakpaa, ləna í tə si: Ta caa, təm kupantu ke ma kəŋna-ŋ. Saja Tacaa ha-ŋ tampana na í ya-ŋ mpa pa kulayaa nyá təo tə pa niŋ taa. ³² Ntəna wulav pəosi-i si: Na Apəsələm wəna alaafəya? ləna í tə si: Ta caa, nyá kolontunaa təna na mpa pa lukəna-ŋ asalav təo pá wəe isu Apəsələm.

19

Tafiiti laŋwakəlle

¹ Mpróyó wulav laakali pəsaa na í kpaaki atə na isətaa kutuluyu taa na í wiiki na í yəŋətəŋi si: Hai, ma pu Apəsələm, ma pu Apəsələm. Ye maa səpəna nyá lonte pə taa kəli teu? Ma pu Apəsələm, hai, ma pu.

² Mpróyó pa polaa na pá heeli Sowapi si wulav wiikina nté na í huŋutiŋi lotu ke Apəsələm təo. ³ ləna kuyaku ŋku kv laŋhuləmle pəsi ləyaya ke yəlaa taa. Mpi tə, yəlaa nukaya pa yəŋətəŋi si wulav caya i pəyaya ləyaya. ⁴ Fəele lapa yəlaa na yoou ŋku pa yoowa təŋo, ləna pá svv icate taa təhəe. ⁵ Na wulav náá həkə i isəntəo ké saalaya na í kiisiŋina nəŋo səsaya si: Hai, ma pu Apəsələm, hai, ma pu, hai, ma pu.

⁶ Mpróyó Sowapi svv wulav kiŋ ke narj taa na í təm-i si: Saja n tvŋi fəele ke nyá təmlə nyəma mpa pa yapa nyá na nyá pəyalaa na nyá pəelaa na nyá alaa təŋo. ⁷ Mpa paa

caaki-ŋ təŋo n səolaa na nyá taa kpaakəna mpa pa caaki-ŋ tə. N lakuyv isəntə təo pə huləŋi ké si n nyənəŋi nyá yoolaa na pa nyuvv nyəma ke yem. Pə lak-i-m isu ye taa səpəna na Apəsələm wəna i weesuyv pu kəla-ŋ teu. ⁸ Mpu tə, kuli na í lu na í yəŋətəna yəlaa na pa larjə hēe. Ma tuukina Tacaa si ye n ta lu pə kaa kaasi paa yulv kulvm ke nyá kiŋ ke ahoo ane. Na mpi pə tēma-ŋ mayanav ke hatoo nyá pəcaatu təo pu la sana na nənəŋo nyəntv.

⁹ Mpróyó wulav kulaa na í caya nənəŋo. Na pá heeli yəlaa si i luwa na í caya nənəŋo. ləna pa təna pá polo i kiŋ.

Tafiiti məlvuyv ke Yosalem

Waatu un i taa Apəsələm nyəma ka tema sewa na paa wei í məli i tē. ¹⁰ Mpróyó lseyeli tətə yəlaa kpeka təna larjə ta hēe na pá təŋ si: Wulav yapa-tvŋv tá kolontunaa na Filiisi nyəma niŋ taa na nənəŋo í seeki icate ke Apəsələm təo? ¹¹ Apəsələm wei tə ləsaa na tə kpa wulav tə, ílé i səpa yoou taa, lə pepe təo ké tə kaa mələna Tafiiti?

¹² Mpróyó wulav Tafiiti nu tə təna nti lseyeli nyəma yəŋətəŋi tə. ləna í tili kətəlaa Satakí na Apiyataa si pá pəosi Yuta nyuvv nyəma si: Pepe təo ké pa wəe na pá niŋitiŋi ma mələnav təm taa? ¹³ Aní meŋele ma yəlaa na má na-me tē kaa caləm. lə pepe təo ké lelai ŋmaaki ta təo? ¹⁴ í heeli Amasa tətə si má na-i tə kaana caləm, na un i ka ləetəna Sowapi lonte taa na í pəsi yoolaa wulav. Ye pə ta la mpu ləo í kv-m.

¹⁵ Mpróyó Tafiiti pəsa Yuta nyəma təna na pá wəe isu yulv kulvm. ləna pəle pá tili na pá heeli-i si í na i nyəma ke məli. ¹⁶ Mpróyó wulav məlaa na í tala Yaataní pəŋo.

Tafiiti kentiŋi Simeyi təo

ləna Yuta nyəma polo Kilikaa na pá səŋi-i na pá tesəna-i Yaataní pəŋo.

¹⁷ Mpróyó Pencamee tv Simeyi wei i ká tvv wulav na í wə timpi pa yaa si Pahulim tə, i ləŋo i ti na í na Yuta nyəma pá polo wulav Tafiiti səŋyv. ¹⁸ i waali ka wə Pencamee nyəma ke yəlaa iyaya (1000) na Sayuli təmlə tv Sipa, na i pəyalaa naanwva na kəkpasi, na i təmlə nyəma ke hiu, na pá tesí Yaataní ke wulav isəntaa. ¹⁹ Kpuluyv ŋku paa cəla wulav si i tesəna təo kvle kv təŋna i təyaya nyəma ke tesənav.

Waatu wei Tafiiti caakaya tesuyu, ile Simeyi komayale na í hanti-í ate. ²⁰Na í to si: Hai, tá caa wulav, taa tóki isayatu nti maa lapa-ŋ kuyaku ŋku n lukaya Yosalem taa to. Hai, ku-təxi nyá taa. ²¹Ma nyéma si ma wakala-ŋ. Pə toó ké ma caala luw ke Yosəfu kpeka taa na má koo-ŋ sənyu.

²²Ntəna Apisayi cə Tafiiti nəyo toó si: Pə wəe si pá kv Simeyi ké. Mpi to, í ka təŋsa Tacaa kuləsə ke mpusi.

²³Mpóyó Tafiiti pəsa Apisayi na í taalv Sowapí si: Mə təm suwe? Pepe toó ké í caaləxi-m mpv? Ma tayana lseyeli kawulaya taa ké məlvu ké. Ile pə fei si pá kv nəxəlvu saŋa.

²⁴Iləna wulav heeli Simeyi na tuunav si: N kaa si.

Tafiiti na Mefipaali pa ciikuŋu

²⁵Mpóyó Sayuli saali Mefipaali pola wulav sənyu toó. í laŋle ka wakala Tafiiti sewa toó ké, ile í ta paasəna í nəohəe yaa í tantuyv. Pəyele í ta cəto í wontu ke pə kpayav kuyaku ŋku wulav lu Yosalem icate taa na pə suna kuyaku ŋku í məlaa to. ²⁶Wulav koma, iləna í pəosi-í si: Mefipaali, pepe toó ké n taa təŋi-m? ²⁷Iləna í to si: Hai, ta caa, ma təmlə tv pəntəna-m. Ma si í kpəeli-m ma kpayaya si ma ké icam, na má caya-ke na má təŋi-ŋ. ²⁸Iləna í la-m kəlməto ké nyá kiŋ. Nyá tu wə isu ləo isətaa tillu ké, la mpi pə wə-ŋ teu to.

²⁹Pəpəto fei leleŋ, ma caa təyaya tənə mvna səm ké. Paa na mpv n yelaa na má wəe nyá na mpa í tóki to pa hekv. Ma feina mpaav si má pəosi natəli se. ³⁰Mpvule wulav si: N kəlxí yəyətuyv. Ma tema suv si nyá na Sipa í ká tala tetv ile. ³¹Ntəna Mefipaali si: Sipa í tu kpayə pə tənə. Ma caa wulav n məlxí nyá təyaya taa ile ma paa ye.

Tafiiti lakí Paasilayi ke kupantu

³²Mpóyó Kalaati tv Paasilayi kəmvna Lokelim na í su wulav na pá tesí Yaataní. ³³Paasilayi uní í pusi ka wə nunaasa ké. í ka səna wulav ke waatu wei í ka wə Mahanayim təyo na təyənaya. Mpi to, í ka wəna liyitee ke səsəm ké. ³⁴Mpvule wulav təma Paasilayi si: Ma na-ŋ tə polo Yosalem na má toó-ŋ tənə. ³⁵Tənaŋale Paasilayi pəsa wulav si: Pə kaasa-m pusi isəna na má sí na má təŋəxi-ŋ Yosalem? ³⁶Saŋa taa, ma pusi wə nunaasa ké. Maa pəsəxi na má nyí təyənaya yaa konyənyəəm leleŋ.

Pəyele maa nyəŋ yonyoolaa apalaa na alaa pa yontu fayav. Ile pepe toó ké maa koo na pá tuyv-ŋ səŋəla ke yem. ³⁷Pepe toó ké n lakí-m kupantu nti tə taka? Maa tasa-ŋ suv na má tesəna Yaataní. ³⁸Mpi ma caa si í la-m təxəle si má məli na má si ma icate taa timpi pa pima ma caa na ma too to. Ama kpayə ma pəyalv Kimham na í pəsi nyá nyəŋ na í lapí-í kupantu nti n caaki to. ³⁹Ntəna wulav si: Pə wə teu, Kimham í təŋi-m na í heeli-m pə tənə mpi n caana-í to na má lapí-í.

⁴⁰Tafiiti yəlaa tənə tesa Yaataní pəxo, iləna wulav náa tesí na í wəxali Paasilayi na í kooli-í kupantu, na ilé í məli í tē.

⁴¹Mpóyó Yuta nyéma na lseyeli həxəlvu su wulav na í na í yəlaa na Kimham pá tē.

Yuta nyéma na lseyeli nyéma pa yoo

⁴²Ntəna lseyeli nyéma tənə kotina wulav na pá pəosi-í si: Pepe toó ké tá tətənaa Yuta nyéma ŋmula nyá na nyá yəlaa na pá mələna-mə?

⁴³Mpvule Yuta nyéma tənə ná cəwa si: Mpi to, ta yulv ké. Ile pepe mayamaya hanəyənə-məye pə taa? Wulav ta toó-tv. Pəyele í ta ha-tuyv pulv.

⁴⁴Tənaŋale lseyeli nyéma cəwa si: Paa í ké mə nyəŋ to, tə kəla-məye təm naanwə. Mpi to, tá caaləna mayasuyv si tá wulav í məli. Ile pepe toó ké í nyənə-tuyv yem ké mpv?

Ama Yuta nyéma ná holaa na pá kəli lseyeli nyéma.

20

Sepa kulvuyv ke Tafiiti toó

¹Waatu uní í taa ké Pəncaməe apalv tətəlatv nəxəlv í ka wəna Kilikaa na pá yaa-í si Sepa, na í caa si Pikili. Mpóyó kuyaku nakulí í hula apalvtutuyv na í to si: Tá na Tafiiti tə ta kaa.

Pəcə í kaa ha-tuyv pulv.

Paa lseyeli tv wei í məli í cəkəle taa.

²Mpvule lseyeli nyéma tənə sewa Tafiiti na pá tv Sepa waali. Ama Yuta nyéma ná tá lu pa wulav waali. Pa na-í pa təmvna řpóyó hatoo Yaataní, haləna Yosalem.

³Mpóyó wulav məla í təyaya taa ké Yosalem, na í kuu alaa mpa í ká yelaa si pá təŋ təyaya to na í təkí-wəye kutuluŋu

nakuli kv taa na pá tarj-we, na pá paasəna-we. Ama u kpətəxəna-we. Pa təkə-weye rhpúyó na pá wee isu leelaa haləna pa səm.

Sowapi kuvu ke Amasa

⁴ Mhpúyó wulav tóma Amasa si: Pu laki kuvyeen tooso tó, yaa-m Yuta nyéma na nyá na-we í koo.

⁵ Ulena Amasa tee. Ama kuvyeen wei wulav ka tu-í tó í teeəwa na pécó í məli. ⁶ Tənaɣale wulav tóma Apisayi si: Sepa ka la-tuvu isayatu na pá kəli Apəsaləm. Pə tó tó kpaɣa ma yəlaa na h tərj í waali. Pə taa koo na í tala acaləe tərj nyəna na í fiti-tv.

⁷ Mhpúyó Apisayi kpaɣa Sowapi yoolaa na wulav tarjlaa na yoolaa taa yoolaa təna na pá tv Sepa waali.

⁸ Pa kóma na pá kpeɣetəna Kapawəɣ piw ile Amasa səɣa-weyele. Na Sowapi ləla í layate ke í tokonaa tó na tá we tə suɣute taa. Í tərjaya mpv uləna layate hoti*fa*. ⁹ a kpele layate. ⁹ Mhpúyó Sowapi se-e si: N we alaafəya apərjnya?

Ulena Sowapi kpa Amasa tantuvu na í nɣ ntəɣərj si í wayaləyi-í. ¹⁰ Amasa ta paasəna layate nte tv we í nɣ lələɣ taa tó. Ulena Sowapi sə-təye í lotu taa ké təm kulum na í taa pntv luli ate na í si kpaɣpaa.

Sepa kuluvu ke Tafiiti tó su tənaya

Mhpúyó Sowapi na í neu Apisayi pa tv Sepa waali. ¹¹ Ulena Sowapi yoolaa taa nəɣəlv caya Amasa kɣ təna na í tərj si: Mpa pa we Sowapi na Tafiiti pa tó tó pntvnaa í tərj Sowapi.

¹² Na Amasa náá tərjna í caləm taa ke pilimuvu ke hapəle tó. Yoolu un í nawa si yəlaa təna kərj na pá səɣəɣi uləna í tuli Amasa na í pona hapəle kpeenə na í takí-í pəcekəle. ¹³ Í ləsa-í mpaav taa təna uləna pa təna pá tərj Sowapi na pá təɣəni Sepa.

¹⁴ Ulena Sowapi fayana lseyeli kpeka təna taa na í mələxəna timpi pa yaa si Apəli-Peti-Maaka na í caa luvuvu nyéma təna koti na pá tó í waali. ¹⁵ Mhpúyó Sowapi-we pa tama Sepa ke icate nté tə taa na pá ɣmá pvlv na pá kvlv isu koluɣa. Ulena yəlaa təna casa icate koluɣa kite tee si pa petəɣi-ke.

¹⁶ Mpvule alv kpelikpeka tv nəɣəlv mapa kapuka na koluɣa taa si: Hai, hai, ma

wiikina-me si í heeli Sowapi si ma caa ma heeli-í təm.

¹⁷ Sowapi kpətəna-í uləna alv pəəsí-í si: Nyaya pa yaa Sowapi? Si yee maya. Alv si: Hai, nu ma təm. Sowapi si: Yəɣəti.

¹⁸ Ntəna alv si: Pə tv we ləɣtaa ile ye nəɣəlv wəna təm í kərj Apəli icate taa cəneɣe na icate nyéma tasa-í layatu ile pə təma. ¹⁹ Mpi tó, tá icate we teu ké na tə taa we təpamm ke lseyeli təna taa. Ulena nyaa caaki si n wakəli lseyeli taa acaləe too? Pepe tó ké n caa si n wakəli kpancoou ɣku Tacaa ha-tv tó? ²⁰ Ntəna Sowapi si: Mpusi í polo pooluv, maa pəekəɣi icate təne tə wakəlvu se. ²¹ Aai, pə fəi mpv. Ama lfəlayim puvv taa tv wei pa yaa si Sepa tó un í kuləna wulav Tafiiti tó. Í cəle-m unun í tike uləna má ye le mə icate na má tee. Ntəna alv un si: Paa ləɣə-ɣ í nyuvv na koluɣa.

²² Mpvule alv pola icate nyéma kɣ na layatu na pá seti Sepa nyuvv na pá ləɣə-kuvv Sowapi na koluɣa. Tənaɣale Sowapi hula tutuvu na í yasí yəlaa na paa awe kpe í tə na un í məli Yosaleɣ ke wulav kɣ.

Tafiiti waali nyéma həla

²³ Sowapi kele lseyeli yoolaa təna nyuvv tv. Yoyata pəyalv Penaya kele wulav tarjlaa nyuvv tv. ²⁴ Atolam kele lampuu mvləa nyuvv tv, na Ahiluti pəyalv Yosafati kele Takəlasí sulv, ²⁵ na Sefa kele si ɣmaalv. Satəki na Apiyataa kele kətəlaa. ²⁶ Na Yayii tv ulla kele Tafiiti Səpaarv.

21

Kapawəɣ nyéma na Sayuli təyaya nyéma təm

¹ Mhpúyó nyəɣəsí luwa pusi tooso ke Tafiiti waatv taa. Ulena Tafiiti pəəsí Tacaa uləna Tacaa tó si: Sayuli na í təyaya nyéma pa yulvkule tó ké. Mpi tó, pa kuwa Kapawəɣ nyéma.

² Mhpúyó wulav yaa Kapawəɣ nyéma si í yəɣətəxəna-we. Pa taa ké lseyeli nyéma, Amolii nyéma kakaasaya ké. Ule lseyeli nyéma ka suwa pa nəɣə ké si pa kaa kv-we. Paa na mpv Sayuli ka nyəɣaya ké si pá taa koo na pá pəsi lseyeli nyéma na Yuta nyéma pa kolontuna. Ulena í lv si í kuvv-we. ³ Mhpúyó Tafiiti pəəsə Kapawəɣ nyéma

^a 20:8 layate hoti: Hepəla Piipili taa pa teləsaa si layate hotaa. Kələeki Piipili taa ná wee si: ...uləna í

si: Isənaɣa pə wɛɛ si má taɣani na pə́cɔ́ í kooli Tacaa yəlaa kə kupantu?

⁴ Mpuɣule Kapawəŋ nyəma cɔwa si: Liɣitee yaa wula kaa taɣani tá na Sayuli na ɪ təyaɣa nyəma ta tɔm. Pəyele taa caaki si ń kó lseyeli tu nəɣəlɔ. Ntena wulav si: ɪle pepe maɣamaya kə í tu caaki má la-me təkpeɲ?

⁵ ɪlena pá cɔ si: Timpi Sayuli wakəla-tuɣu sɔsɔm na í tó ɪ taa si ɪ kpiisiɣi-tu təkpataa kə lseyeli tetu taa tɔ, ⁶mpu tɔ, pá cɛla-tuɣu ɪ piya taa kə yəlaa naatosompɔɣəlaya na tɔ pusi-wɛ na tuɣ kə Tacaa isentaa kə Sayuli ɪcatɛ taa. Ntena wulav si: Maa cɛle-mɛɣe-we.

⁷ Mpuɣú wulav kisa Sayuli saali Mefipaali tɔɔ kə nɔɔsi nsi í na ɪlɛ ɪ caa Sonataɲ paa pɛɛla Tacaa isentaa tɔ si tɔɔ. ⁸ ɪlena wulav kpa Aya pɛɛlɔ Lisipa ka lula piya nsiɣi Sayuli tɔ. Pa yaa lɛlɔ si Aləmoni na lɛlɔ si Mefiposeti, na pə sɔsɔsəna piya kakpasɪ wei Sayuli pɛɛlɔ Mikaali ka lula Apɛɛli-Mehola tu Paasilayi pəyalɔ Atiliyɛɛli tɔ, ⁹ na í cɛle-wɛɣe Kapawəŋ nyəma na pá pusi-wɛɣe tuɣ tɔɔ kə Tacaa isentaa kə pulaya tɔɔ, na pá sí pa naatosompɔɣəlaya inɣi saa wei pa caalayi kumtu tɔ.

¹⁰ Mpuɣú Sayuli leelu Lisipa kpaɣa fɔlətɔ taka na laɲwakəlle na í pə kukpamɔɣu tɔɔ kə sətəa cɔlɔ kə kumtu caalɔɣu waatu haləna tɛv nuw, na í tɔɣənɣi sumasi kə ɪlim si si taa tɔɣə-we. Na í tɔɣənɣi mpuɣú taale wontu kə ahoo.

¹¹ Mpuɣú pa heela Tafiiti kə mpi Lisipa lapa tɔ. ¹² Ntena Tafiiti tili Yapeesi nyəma tɛɣe Kalaati tetu taa na pá cɛle-ɪ Sayuli na ɪ pəyalɔ Sonataɲ pa mɔwa. Mpe unɪ paa ɲmuləna-yɛɣe Pɛti-Seyatɲ nyəma kataya taa timpi Filiisi nyəma ka ku-wɛɣe Kilipowa na pá pusi tɔ. ¹³ Pa kpaɣa Sayuli na Sonataɲ pa mɔwa kə tənə ɪlena pá kuu yəlaa naatosompɔɣəlaya unɪ ɪ nyəna tɔtɔ. ¹⁴ ɪlena pá pi Sayuli na ɪ pəyalɔ pa mɔwa kə Sela ɪcatɛ taa kə Pəncamɛɛ tetu taa kə Sayuli caa Kisi pəlaav taa.

Mpuɣú yəlaa lapa pə tənə mpi wulav tu-wɛ si pá la tɔ. Pəle pə waali kə lɔɔ páná hɛɛwa tetu nyəma tɔɔ.

Filiisi nyəma yoonav
(Kutɔsɔvɔ I 20:4-8)

¹⁵ Mpuɣú Filiisi nyəma yoonə lseyeli nyəma tɔtɔ. ɪlena Tafiiti na ɪ yoolaa pá polo

na pá yoonə-we na ɪkaale kpa-ɪ. ¹⁶ Ntena tooko wei pa yaakaya Isipi-Pənəpi tɔ í mayasi ɪ taa si í kó Tafiiti. Paa lupa ɪ ɲmantaaya kə nyəɣəlɔɣu kuɛɛmɔɣu kə na ka yuɲ seka kiloonaa liyiti kə pəcɔ, na í ləla ɪ tənaya taa kə layatɛ kufatɛ. ¹⁷ Mpuɣú Seluya pəyalɔ Apisayi pola Tafiiti waasɔɣu na í ku Filiisi tu. Tənayale Tafiiti yəlaa kisina-ɪ na tuunav si: Pə fɛi si ń tasa-tuɣu tənɔɣu kə yoo. Pə taa kɔɔ na pá ku lseyeli nyəma nɔɣo tɔɔ tu.

¹⁸ Pə waali kə pa na Filiisi nyəma pa tasa yoo kə Kəpi. Tənaya Hosa tu Sipekaa kuwa tooko Safi. ¹⁹ Mpuɣú pa na Filiisi nyəma pa tasa yoo tɔtɔɣə kəpi na Pətəlehɛm tu Yalii pəyalɔ ɪlanəŋ ku Katɪ tu Koliyatɪ wei ɪ ɲmantaaya ka wɛ ɪsu saɣata kpatəle tɔ. ²⁰ Pa tasa yoo kə Katɪ na tooko nəɣəlɔ ɪ ka wɛ tənə na ɪ mpee na ɪ nɔmpee wɛ naatoso naatoso, pə kpenta hiiu na liyiti.

²¹ Mpuɣú ɪ tuw lseyeli nyəma, ɪlena Tafiiti taalɔ Samma pəyalɔ Sonataɲ ku-ɪ.

²² Apalaa mpe paa kə Katɪ tookonaa kə. Tafiiti na ɪ yoolaa pa kuna-we.

22

Tafiiti kawəyaya
(Yontu 18)

¹ Waatu wei Tacaa yapa Tafiiti kə Sayuli na ɪ kolontunaa ləlaa niɲ taa tɔɣə Tafiiti sama lɔɔ na yontu si:

² Tacaa kɛle ma kukpamɔɣu na ma tɔcɔsɔlə toɲ nyəntɛ, nyá waasəɣəna-m.

³ Nyayale ma lɔɔ na má cɔsəɣəna-ɲ. Nyayale ma kpulɔɣu na toɲ wei ɪ waasəɣi-m tɔ.

Na ma tɔcɔsɔlə nte tɔ wɛ puɣu taa tɔ, na ma kpulɔɣu tətɔle.

N kə ma waasɔɣu, n yakɪ-m musuntɔnaa niɲ taa.

⁴ Ma sama Tacaa na kawilitaya.

Nyá yapəna-m kolontunaa niɲ taa.

⁵ Səm tama-m kə ɪsu lɔm sɔsɔm hola, na pá nyaasəɣi-m ɪsu pusi sɔsɔnsɪ.

⁶ Atətəle ka həkə-m tɔ ɲmusɪ kə.

Na səm náá tuti-m na pə puluɣu.

⁷ Ma yaa Tacaa kə ma laɲwakəlle waatu si ń waasi-m.

Ma kiisaa na ń nu ma nɔɣo kə nyá təyaɣa taa.

⁸ Páná kpa lɔɔ na tetu sele,

na isətənyu kite ciyiti,
na pəəŋ náa sele ɪ kila tɛɛ.

⁹Kəkə nyəəsɪ luna lɔə nyá muna tɛɛ,
na ń təkəkə mamala na nəɣə.

¹⁰N lumsa isətənyu na ń tii,
na nyá nəəhɛ tɛɛ ké isəŋmuntuyu kpusəŋ
nyəŋku.

¹¹Isətaa təŋlv kpaɣana-ŋ na ń kuləyi huntu,
na heelim tɛəkəna-ŋ.

¹²N taka nyá təyi səkpɛtuyu,
na ŋ wɛ tɛv ŋmuntuyu tɛɛ.

¹³Nyá nyalaməle tɛɛ-ŋ nəɣə
na tə təkki mamacəɣəlasɪ.

¹⁴Isətaa lɔə Səə nəɣə nu
isətaa ké isɪ tɛv hola.

¹⁵N tə ma kolontunaa kɛ nyəmə na ń yasɪ-
wɛ.

N tisa pa təə ké calanaa na pá se yem yem.

¹⁶Tacaa ń mu pááná na ń woso nyá muna
tɛɛ,
na tɛŋku tɛv nyu na pá ná antulinya kite.

¹⁷Iləna ń tisi nyá niŋ na isətaa
na ń ləsi-m lum səsəəm taa.

¹⁸Na ń ya-m kolontunaa toŋ nyəma
mpa un pa tɛɛ-m tə pa niŋ taa.

¹⁹Ma wahala wule kɛ pa tuta-m.
Iləna Tacaa waasi-m.

²⁰N sɔla-m təɣə n waasa-m sɪ má cayana
ma ti.

²¹Ma təŋa tampana təɣə n lapa-m mpv,
ma kusiyisim lapv kasəyaya nté.

²²Ma təŋa Tacaa təm ké,
ma ta wakələna-ŋ.

²³Ma təŋa nyá kusəsutu təɣə.
Ma ta yəki nyá kiiu nakvli.

²⁴Ma luyv fɛi taali nəɣəlv,
təɣə ma kpa ma təyi isayatu təlate.

²⁵Iləna Tacaa feli-m ma tampana təŋuyv
təə.

Ma kusiyisim lapv kasəyaya nté.

²⁶Kupantu kɛ Tacaa n feləyi tə latv,
na ń təŋ tampana na ń lana a təŋlv.

²⁷Yulv ɪ wɛ tənəŋŋ ńpəyó n lakɪ-ɪ,
iləna ń kisi isayav.

²⁸N waasəyi təpasalaa,
iləna ń tisiyi kalampaani nyəma na isɛ
culuyv.

²⁹Tacaa kɛlɛ ma nyaaləm,
na ń kɛləyi ma səkpɛtuyv.

³⁰Nyá toŋ kɛ ma ŋmaakəna
kolontunaa koloosi na má svuki.

³¹Tacaa nyá kulaputu wɛ ké təcuyŋ,
na nyá kuyəɣətu fɛi sika.

N kentiyi mpa pa cəsəɣəna-ŋ tə isɪ
kpálóyó.

³²Tacaa nyá tike təkəŋ nté lɔə.

Ta lɔə tike təkəŋ nté kukpamuyv
ŋku kv kentiyi-tv tə.

³³Nyayale ma koluŋa ɪatɛ toŋ nyəŋka.
Na ń tiikiyi-m mpaav kusiyisuyv taa.

³⁴Na ń yeki na má pəsəyi sewa kɛ pulasɪ təə
isɪ nam na naani.

³⁵N faləsa ma niŋ na yoou,

na má nyɪ təəv toŋ nyəŋku təv.

³⁶N yapa ma nyuyv na pá wɛɛ isɪ
kukentuyv.

Na ma pəsi səsə kɛ nyá kupantu təə.

³⁷Nyá hasəɣəna ma nəəhɛ tɛɛ.

Puləpv u tuuliyi-m.

³⁸Ma təɣənəyi ma kolontunaa na má
wakələyi-wɛ.

Ye ma ta kpiisi-wɛ maa mələyi.

³⁹Ma wakələyi-wɛyɛ na má kpiisi-wɛ,
na pá wɛɛ ma nəəhɛ tɛɛ, paa tasəyi kuluyv.

⁴⁰Nyá haakəna-m yoou toŋ,

na ń yeki na ma kolontunaa həntəyi-m atɛ.

⁴¹N yeki na pá seeki-m,

na má wakələyi-wɛ tənəŋnaŋ.

⁴²Pa caaki pa taa na pa waali paa naa
waasulv.

Iləna pa wiina Tacaa na ilé ɪ kisi cəv.

⁴³Ma nuyutiyi-wɛ na pá pəsi musuyv.

Na má feli-wɛ na pá pəsi isɪ mpaav afəla.

⁴⁴N yapa-m ma yəlaa nəəhəntɛ taa,
na ń su-m katəŋasɪ yəlaa nyuyv tv.

Yəlaa mpa ma taa nyɪ tə pa lapa-m təmlɛ.

⁴⁵Kpai nyəma piya seekina-m,
na má nyəna-wɛyɛ isəle pa nukɪ ké.

⁴⁶Pa nantu tiliyi ké,

na pá lukəna pa təŋmelle na seluyv.

⁴⁷Tacaa wenna.

Nyayale ma kukpamuyv ŋku kv kentiyi-m
tə
maa sa-ŋ.

Ma tala ma lɔə ma waasulv.

⁴⁸Nyá lɛtəɣəna na ma nəɣə.

Na ń tisiyi piitimnaa kɛ ma tɛɛ.

⁴⁹Nyá fitiyina-m ma kolontunaa niŋ taa,

na ń laki na má kələyi-wɛ,

na ń yakɪ-m musuyv niŋ taa.

⁵⁰Pə təə ké maa sa-ŋ piitimnaa taa
na má puyvli nyá hətɛ.

⁵¹ N tuxi nyá wulav ke akaitu səsəəntu.
Na í la kupantu ke nyá kuləsu na Tafiiti,
na ílé i piitim nyéma ke tam təə.

23

Tafiiti kantəkaya kuyəxtutu

¹ Yontu nti Tafiiti təkəna yoo təxəlo:

Í nu Seseə pəyalu Tafiiti nəy.

Tacaa kusəna ma nyuxu.

Yakəpu ləə ləsəna-m na í kpa-m wulav.

Mayəle lseyeli yəlaa yonyoolu kuparj.

² Tacaa Feesuxu tuwa ku təm ke ma taa
na ma yəxtəna ku nəy.

³ lseyeli ləə yəxtəta.

lseyeli nyéma kentulu nyá nyá heelina si:

Wulav wei i təyxi tampana

na i təkí yəlaa təə ké kawulaya

na ləə səxtəntu tə,

⁴ i wə teitei ke isu isəntənyu cekuyə tanarj
na ilim lu təyeyi tə.

Na pə lakí na kunyənəym nyəəki

teu nuw waali.

⁵ Məpəy ləə n koola ma təyaya ke kupantu.

Ma na-ŋ tə pəela tam təə nəy ké,

na í taŋani-keye teu na í nyémá ka təə.

N ka ya ma nyuxu na í la-m kupantu təna.

⁶ Ama ləə nyá footilaa ná wə isu səwa
kulələna ké.

Paa tokiyina-yeyə niŋ kpete.

⁷ Krátúyú yaa ŋmantaaya ke pa kpaəkəxəna-
ye

na pá wə-yeyə kəkə ke a lonte taa.

Tafiiti yoolaa səsaa həla

(Kutəsəutu I 11:10-47)

⁸ Tafiiti yoolaa səsaa mpa pa lakaya i
təmlə tə pa həla ntə. I yoolaa səsaa
tooso taa səsə nté Hakəmoni tu ləpaali.
Inu i kəna yoo kuləmyux taa ké yoolaa
nasənaasa (800).

⁹ ləpaali waali ké Tooto pəyalu Ahowa
saali lliyasaa. lseyeli yəlaa tooso wei na
Tafiiti paa tama Filiisi nyéma na pá yoonə-
wə na lseyeli yoolaa ná seeki kuləm kuləm
tə pa taa ləlv. ¹⁰ lliyasaa ku Filiisi nyéma
ke kuyaku nakuləy katatəlaya ké, haləna i
niŋ nyəkələna laxate. Kuyaku ŋkuxu Tacaa
yapa lseyeli nyéma ke teu na apalu un i
nəy. Haləna lseyeli yoolaa təyxi i waali
na pá təsəy sətəa yoo wontu.

¹¹ lliyasaa waali ké Halaa tu Akee pəyalu
Samma. Məpəy Filiisi nyéma kota timpi pa

yaa si Lehii tə si pa yoonə lseyeli nyéma,
ləna pəle pa se. ¹² Ama Samma suv soona
naali a taale taa ké təna na í yoonə Fili-
isi nyéma na í ku-wə na Tacaa ya lseyeli
nyéma ke teu.

¹³ Məpəy yoolaa hui na naanəwa wei i
təyaya Tafiiti tə pa taa tooso pola i kiŋ
ke Atulam kəkəmyux pəpəy taa ke kumtu
waatu. Na Filiisi yoolaa ná sika Lefayi
nyéma tetekəle taa. ¹⁴ Na Tafiiti ná wə
koluxa icate taa na Filiisi yoolaa ná sika
Petəlehə. ¹⁵ Məyuxle Tafiiti təma si: Ma
nyula Petəlehə icate nənyə hite taa ləm
ké isu yem na kpete.

¹⁶ Təyayəle yoolaa səsaa tooso un i pa
faŋana Filiisi nyéma təkikile na pá lu
Petəlehə hite rítə tə taa ləm na pá pona
Tafiiti. Ama i kisa pə nyəəw na í mələna-wi
na í liisi Tacaa. ¹⁷ ləna í tə si: Ha, Tacaa,
pə fei si má nyəəw ləm pəne. Mpi tə, pə wə
isu yoolaa pane pa caləm ké. Pa weesij ke
pa lapa awusa.

ləna Tafiiti kisi ləm mpi pə nyəəw.

Təmlə səsəle nte yoolaa tooso un i lapa
təxəle.

¹⁸ Sowapí neu Apisayi kele yoolaa hui
na naanəwa un i taa nyuxu tu. Inu i
kəna kolontunaa ŋmənəy nənəwa (300)
na ŋmantaaya, ləna i nyuxu kul. ¹⁹ Inu i ka
təena pa hui na naanəwa taa hal i la pa
nyuxu tu. Paa na mpə i ta tala kancaalaya
yoolaa tooso.

²⁰ Məpəy Kapəsəli tu Yoyata pəyalu
Penaya, apalu un i nyuxu ka kula i
kookələnaa təə ké. Inu i ka kəna Mowap
yoolaa səsaa naale. Kuyaku ləŋku i tii
hite taa na í ku təxəlaya ke watu waatu.

²¹ Kuyaku nakul i na ləpiti yoolu tooko
nəxəlv pa sulina na un i təkə krátúyú na
ləyē ŋmantaaya. Məpəy i ləeka tooko un i
ŋmantaaya na í kəna-i. ²² Mpi Penaya lapa
na i nyuxu kul yəlaa tooso un i taa təxəle.
²³ Inu i tēena pa hui na naanəwa un. Ama i
ta tala tooso kancaalaya nyəŋ ké. Məpəy
Tafiiti kpa-i i tanjlaa nyuxu tu.

²⁴ Yoolaa səsaa hui na naanəwa taa ləlaa
nté Sowapí neu Asayəli, na Petəlehə tu
Tooto pəyalu ilanarj, ²⁵ na Halotí nyéma
Samma na llika, ²⁶ na Peletí tu Helesi, na
Tekuwa tu lkesi pəyalu lla, ²⁷ na Anatəti
tu Apiyesə, na Husa tu Məpunayi, ²⁸ na
Ahowa tu Saluməŋ, na Netofa tu Malayi,

²⁹ na Netofa tu Paana pəyalu Helepi, na Pəncaməe tu Lipayi pəyalu Itayi ke Kipeya, ³⁰ na Pilatəɽ tu Penaya, na Hitayi ke Kaasu loɔu nəɔ ³¹ na Peti-Alapa tu Apiyaləpəɽ, na Pəhulim tu Asamafeti, ³² na Saaləpəɽ tu Uliyapa, na Yasəe pəyalu lelu Yonatar, ³³ na Halaa tu Samma na Halaa tu Salaa pəyalu Ahiyam, ³⁴ na Makati tu Ahasəpayi pəyalu Ilifeleti, na Kilo tu Ahitofeli pəyalu Uliyam, ³⁵ na Kameeli tu Hesəlayi, na Aləpu tu Paalay, ³⁶ na Sopa tu Natar pəyalu Ikaali, na Kati tu Pani, ³⁷ na Amoni tu Selekti, na Peləti tu Nalayi mpa pa təkaxa Sowapı yooɔu wontu tu, ³⁸ na Yetəe nyəma ulla na Kalepu, ³⁹ na Hiti tu Yulii. Tafiiti yoolaa səsaa tənə kpenta yələa hiiu na naanwəna na naatosompəɔɔlaya.

24

Կրկախոսութիւն
(Կրճախոսութիւն I 21:1-6)

¹ M̐rúy Tacaa pááná tasa tseɣeli nyáma ke huunav, na í t́ Tafitií tasa si í kala tseɣeli nyáma na Yuta nyáma. ² Ilena Tafitií to ɪ yooɪ wulav Sowapɪ si: Cɔɔ tseɣeli kpeka t́na ke p̐ kraɣav Tarj na p̐ polo P̐esepa to na ń kala ýlaa na má nyɪ pa nyɣyɪ.

³ Mpuṣule Sowapɪ sɪ: Tacaá í la na lseyeli
yɛlaa huki tɔm nunuwa (100) na ń ná. Ụlẹ
pepe tɔɔ ké n tu kalayi yɛlaa?

⁴ Ntēna wulav si: Sowapɪ í kala kɛ í kala.
 ɪlɛna Sowapɪ polo na í kala ɪsɛyɛli yɛlaa.

5 Ἐμπύγυ ι tesa Yaatanu na ι polo ι siki timpi
pa yaa si Aluwεε tαγθ ιcate nte tα we Kati
tetekale taa tα tα ntαγθn tα ke Yasεε cαλo.

*Mṛpóyú pa pola Kalaati tetu taa na pá polo
Hifi nyáma tetu taa na Kateesi na Tan-Yaan
ke Sitəɽ cəɓ, ' na pá polo Tiihi koluŋa ɪate
taa na Hifi nyáma na Kanaah nyáma na
acalee taa na pá teesəna Yuta ilim tətule
ntəɽəɽ tɔ kɛ ʔeesepa. *Mṛpóyú pa cəɓ tetu
təna na pá məli Yosalem. ɪle pə yoosa
isətɔnaa pəɽɔlayafɛi naanɔwa, na kuyeeɽ
hiu. *ɪlena Sowapɪ heeli wulav sɪ: ɪseɽɛɪ
yoolaa we yəlaa iyisi nasənaasa (800000)
na Yuta nyáma ke yoolaa iyisi nasəle na
nununwa (500000).

Լա հոմա Դափիտի դկքայսյս
(Կտճոստս I 21:7-17)

¹⁰ Tafiiti tema kukaluyu ŋku ile ɪ lanle wakɛlaa keɛ na ɪ tɔ sɪ: Taca, ma lapa mpu

tō ma wakālaa ké, ɬe wii-m ma ɬayatu nti.
Ma lapa kumelentu ké.

¹¹ Ἰμῖρὺ Tacaa heela Tafiiti layatv tasəlv
 lso kuyəçətvutv teləsvlv Katı sv: ¹²⁻¹³ Polo ḡ
 heeli Tafiiti sı ma sı wahalanaa tooso sı
 í ləsi wei ı səolaa tə. Nyəçəsi í lu-ı pusi
 naatosompəçəlaya, yaa í se ı kolontunaa
 ke ıətunaa tooso, yaa yvlukəsvəlv í luna
 kuyəçə tooso? Wulav í cə-m na má heeli
 Tacaa. Tafiiti fema tanəj tɛɛ uləna lso
 kuyəçətvutv teləsvlv kəə.

¹⁴Ntɛna ɔafiiti cɔ-i si: Ma laɲɛ pɛsaa kɛ. ɩɛ Tacaa kɛ tɔ pɛta ta ti. Sana ɩni i hɔ ta ŋkpaŋ na mpi yulu ka hɔmɩ-i tɔ. Mpi tɔ, Tacaa pɛtɔtɔɛ tɔɔwaya.

¹⁵ Μῆρογύ Tacaa yelaa na yolokusəku suu
 1seyeli taa ké hatoo tanan tɛɛ na pə polo
 waatu wei ɪ suwa tɔɔɔ pə krayau Tan na
 pə polo Pɛsɛpa tɔ, na yelaa iyisi nutoso na
 naanɔwa (70000) su. ¹⁶ Isotaa tillu tiikaya
 Yosalem ɪcate tɔɔ si ɪ wakələyɪ-tɛ, ɪlɛna
 Tacaa yele ɪ pɔ́ána na í heeli-ɪ si: Yele mpv,
 pə mayanaa.

Waatu unu to na isotaa tillu we Yepusi to Alafana tafalle. ¹⁷Tafiiti nawa isotaa tillu na i kuyi yelaa ilena i to Tacaa si: Hai, ma wakelena, yelaa mpe pa ta la pulu. Ku ma na ma caa tayaya nyama.

Tafiiti ḡmá Tacaa ke kətaga təlate
(Kutəəsutv I 21:18-26)

¹⁸ Միջոց Լճո կոյտղտոտս տելսոսն քոլա
 Դափիտի քիյ քե կոյակո դկո նա ի տօմ-ւ-ս: Քոլո
 Ալաֆօնա տօֆալլե նա ի նմա Դաքա քե քոտադ
 տէլաթէ:

¹⁹ Ulēna Tafiiti polo isu Tacaa heeluyū-
tō. ²⁰ Mṗóyú Alafāna luwa na í loosi wulav
na ı waalı nyāma na pá puki ı tē, ulēna ı
polo na í hāntı-ı atē. ²¹ Ulēna í pōası wulav
sı: Hai, tá caa, alaafəya kele? Kelēna wulav
sı: Ma kəy ké sı ma yaku nyá təfalle na má
nṗá Tacaa ke kotəya təlate na mpusi unē
ı keeli yəlaa tō. ²² Ntēna Alafāna sı: Ta
caa, kṗəya-tē na ń la kotəsi nsi n nōkaa tō.
Kṗəya naay unē na ń hetı akuyū kṗətəy na
ń la kotəya nka kəko lusaa tō. ²³ Pə tənəya ı
ha wulav na ı tōmı-ı sı: Nyá ləo Tacaa ı mu
nyá sələmuyv.

²⁴Tənaɣalɛ wulav cə-ɪ si: Aai, maa yana
liyitee ké, ma kaa ha Tacaɑ kɛ mpi pə tɔɔ
ma ta wu tɔ.

Ilēna Tafiiti feli tēfalle na naan pə tōō ké
liḡitee nyəḡətu nule na naanwə. ²⁵ Μρύχϋ

ι ηmawa kotaya tɔlate na í la Tacaa ke
kotaya ηka kɔkɔ lusaa tɔ na ciikuyu nyɛnsi.
Ilena Tacaa páná hɛɛ na mpusi keeli
tseyeli tetu taa.

AWULAA TOM TAKELAYA KANCAALAYA NYENKA

Kutolotu

Awulaa takelaya kancaalaya nyenka taa ké pa keesəyi lseyeli wulav Tafiiti pəyalu Saluməŋ kawulaya təxəu təm. Kancaalaya taa, i tənja lso luy nyəntu ké na i kawulaya la teu pə tu fəi. Ama alaa heləsa-i tunj laav təm taa ké waali waali. Ulena lso faya i kawulaya ké təm naale. lseyeli nyéma ké həyoluy na Selopuwam kele pa wulav. Na Yuta nyéma ké həyoluy na Lupuwam kele pa wulav.

Isəna pa faya Awulaa I takelaya tə:

Tafiiti kawulaya təm, titite 1:1-2:12

Saluməŋ kawulaya təxəu, titite 2:13-11:43

Saluməŋ kawulaya fayav, titite 12:1-14:20

lseyeli awulaa naale yoou na pa ciikuyu, titite 14:21-22:53

Atoniya nyuləyi kawulaya

¹ Mpuşyó lseyeli wulav Tafiiti kpatəlaa takunjkunju, na pá takəyi-i pəŋŋ pu hanəyi-i. ² Ntena wulav waali nyéma tə si: Tá caa wulav, tu caa-ŋ pəelə wei i ta nyənta apalu tə na í paasəna-ŋ, na í hantəyi nyá kəŋkəŋ taa. Pu hanj-ŋ.

³ Ulena pá pəkki lseyeli tetu tənə taa ké pəelə telu, na pá hiki Sunem tu nəyolə. Pa yaa-i si Apisaki. Ulena pá pona-i wulav.

⁴ Pəelə un i isentaa ka luwaya təkpara. Mpuşyó i paasəna wulav. Ama wulav ta nyəni-i apalu na alə.

⁵⁻⁶ Mpuşyó Hakii pəyalu Atoniya, Apasaləm neu yotəte nyəŋ lapa kalampaani, si un i ká təxəna kawulaya. I isentaa ka luwaya. Páśó too i kəlyəu tə, i caa ta kaləna-i paa təm kəlyəu si pəlv. Mpuşyó kuyaku nakul i caa yoou keekənəa, na kpaŋanəŋ çayalaa, na i tanjlaa ké nule na naanwə. ⁷ Mpuşyó i nawa Sowap, na kətvəlv Apiyataa, na pəle pa laŋa heena i təm nti. ⁸ Ama kətvəlv Satəki, na Yoyata pəyalu Penaya na lso kuyəçotətu teləsəlv Natanj, na Simeyi, na Leyi, na Tafiiti tanjlaa fəi Atoniya tə.

Natanj na Pasepa pa yəçotəyi Saluməŋ kawulaya təm

⁹ Mpuşyó kuyaku nakul i Atoniya yelaa na pá kv heen, na naan kufan nim nyəŋ ké Soləeti pəle nte tə wə hite kəŋkəŋ taa tə tə tə. Na í lá acima. Ulena í yaa i newaa na Yuta nyéma mpa pa lak i wulav ké təmle təxə təxəu. ¹⁰ Ama Atoniya ta yaa i neu yotəte nyəŋ Saluməŋ, na lso kuyəçotətu teləsəlv Natanj na Penaya na wulav tanjlaa.

¹¹ Mpuşyó Natanj polaa na í pəçəsi Saluməŋ too Pasepa si: N nuwa si Hakii pəyalu Atoniya pəsa wulav na? Pəyele tá caa Tafiiti ná tá nyi-ti. ¹² Mpu tə, ye le ma tasa-ŋ laçatu ké isəna n ká ya nyana nyá pəyalu Saluməŋ mə nyəŋ tə. ¹³ Polo í ná wulav ké ləŋ, na í pəçəsi-i si: Hai, tá caa wulav, isə n heela-m na tuunav si, nyá pəyalu Saluməŋ ká təxəna kawulaya, na í ləeti nyá kumte tə? Ule pepe tə ké Atoniya tək i kawulaya?

¹⁴ Ule ma maçamaya maa kəçə waatu inəyi mə kiŋ, na má səçəsi nyá təm tə.

¹⁵ Mpuşyó Pasepa suv wulav nanj taa. Wulav ka kpatəla səçəm ké, na Sunem tu Apisaki paasəçəna-i. ¹⁶ Ulena Pasepa hanti wulav ké ate. Na wulav pəçəsi-i si: Alaafəya kele? ¹⁷ Ntena Pasepa çə si: Ee alaafəya ké. Hai, tá caa, n ka heela-m na í tuuna nyá lso Tacaa si, ma pəyalu Saluməŋ ká təxəna kawulaya, na í ləeti nyá kumte tə? Ule? ¹⁸ Tə, nəçəçə Atoniya təkəna nté, páśó n ta nu. ¹⁹ I lapa kəçəya ké naan, na heen, na naan kufan nim nyəŋ ké səçəm. Na í lá acima, na í yaa nyá pəyalaa tənə, na kətvəlv Apiyataa, na yoolaa wulav Sowap. Ama i ta yaa nyá pəyalu Saluməŋ. ²⁰ Hai, tá caa, nyaxa lseyeli nyéma tənə nyənəyi si í huli-wəçə wei i ká ləeti nyá kumte tə ké nyá səm waali tə. ²¹ Ye pə taya mpu, waatu wei n kəŋ n si tə, yalaa ká lu ma na ma pəyalu Saluməŋ ké koləŋa.

²²⁻²³ Waatu wei alə un i tənja mpuşyó yəçotəy təxə pa heela wulav si Natanj kəma. Ulena Natanj suv na í hanti wulav ké ate. ²⁴ Na Natanj pəçəsi wulav si: Tá caa, nyá heelina Atoniya si i təxə kawulaya na í çəya nyá kumte tə? ²⁵ Mpi tə, saŋa i kəma na í lá kəçəya ké naan, na heen, na naan kufan nim nyəŋ ké səçəm. I yaa nyá pəyalaa tənə, na yoolaa nyuyv nyéma na kətvəlv Apiyataa, na pá na-i pá təxə na pá nyəçə na

pá wiliti si: Atoniya nyana tetu. ²⁶ Ama i ta yaa kotulv Satoki, yaa Yoyata payalv Penaya, yaa nyá payalv Salumwɔɔ. ²⁷ Ile, tá caa nyá heelina-i si i ká tɔɔ kawulaya ke nyá sɛm waali na í njmesi-tu?

Tafiiti kpa Salumwɔɔ ke kawulaya

²⁸ Ntena wulav tɔ si: Í yaa-m Pasepa.

Ulena Paseya mɛli. ²⁹ Mpɔ́yɔ wulav tɔma si: Ma tuukina Tacaa wei i waasa-m ma larɔwakɛlɛ tɛna taa tɔ. ³⁰ Sarja mayamaya maa la nti maa tema yɔɔtɔyɔ na má si lseyeli lso Tacaa isentaa si, nyá payalv Salumwɔɔ ká tɔɔna kawulaya, na í caya ma kumte tɔɔ ké ma sɛm waali tɔ.

³¹ Ulena Pasepa hɛnti wulav ke atɛ na í tɔ si: Hai, tá caa, nyana tetu.

³² Mpɔ́yɔle wulav Tafiiti tilaa na pá yaa-i kotulv Satoki, na lso kuyɔɔtɔtu telɛsulv Natan, na Yoyata payalv Penaya na pá kɔɔ.

³³ Na wulav tɔ-wɛ si: Í koti yoolaa mpa pa lapa-m naani tɔ na í cayasi Salumwɔɔ ke ma kawulaya kraɔaya tɔɔ na í pona-i Kihɔɔ hite. ³⁴ Tɛnaɔa kotulv Satoki na lso kuyɔɔtɔtu telɛsulv Natan paa pɛli-i nim, na pá kpa-i lseyeli nyɛma wulav. Ulena pá hɔli tutuyɔ na pá wiliti si: Salumwɔɔ, mɛ na tetu. ³⁵ Ulena mu tɔɔ i waali, na Salumwɔɔ kɔɔ í caya ma kawulaya kumte tɔɔ, na í tɔɔ kawulaya ke ma lonte. Inɛyi ma kpawa lseyeli na Yuta pɛ wulav.

³⁶ Tɛnaɔalɛ Penaya cɔwa si: Lso í kɔna mpɔ. Nyá Caa lso yɔɔtɛna-ti na nyá nɔɔɔ.

³⁷ Ile lso í wɛɛ Salumwɔɔ waali, isɔ i ka wɛw nyá waali tɔ. Na í kusɔ Salumwɔɔ nyɔyɔ na pá kɛli-nj.

Pa kpa Salumwɔɔ ke kawulaya
(Kɔtɔɔsɔtu I 29:21-25)

³⁸ Mpɔ́yɔ Satoki na Natan na Penaya na wulav tarɔlaa pa cayasa Salumwɔɔ ke kawulaya kraɔaya tɔɔ, na pá pona-i Kihɔɔ hite. ³⁹ Ulena Satoki kraɔa nim na hɛlɔyɔ ke lso cokɛle taa, na í pɛli-wɛyi Salumwɔɔ, na í kpa-i wulav. Mpɔ́yɔ pa hɔla tutuyɔ, ulena yɛlaa tɛna wiliti si: Salumwɔɔ nyana tetu. ⁴⁰ Ulena yɛlaa tɛna tu i waali na pá kpeena-i na hɛsi, na pá kiisiyina larɔhɔlmɛ. Halɛna tetu nyamsɛyi.

Salumwɔɔ hɔlɛyi Atoniya ke suulu

⁴¹ Atoniya na i nyɛma pɛle pa tɛsaya tɔɔɔ, ile pa nu Salumwɔɔ pa kɔkɔtɛ ntɛ. Na

Sowapi nu tutuyɔ, na í pɔɔsi si: Pepe tɔɔ ké ɛatɛ cɔkaa na kɔkɔtɛ nyala mpɔ?

⁴² Pa tɔɔna yɔɔtaya ke mpɔ, ile Apiyataa payalv Yonatan tarɔɔalɛ. Ulena Atoniya tɔmi-i si: Sɔv, mpi tɔ, n ke yulv wei i wɛna nyɔyɔ tɔɔ. Isɛntɔ tɔm kupantu ke n kɔnaa. ⁴³ Kelena Yonatan si: Aa yoo, tá caa wulav tuna Salumwɔɔ ke kawulaya. ⁴⁴ Í tɔma Satoki, na Natan, na Penaya, na tarɔlaa si, pá cayasi Salumwɔɔ ke kawulaya kraɔaya tɔɔ. ⁴⁵ Na Satoki na Natan pá pɛli Salumwɔɔ ke nim ke Kihɔɔ hite, na pá kpa-i wulav. Tɛnaɔa ɛatɛ yɛlaa lunaa, na pá kiisiyina larɔhɔlmɛ. Mpi pɛ cɔka ɛatɛ taa tɔɔlɛ.

⁴⁶ Halɔ Salumwɔɔ ná tema kawulaya kumte tɔɔ ké cayalɛ ké. ⁴⁷ Ulena wulav Tafiiti waali nyɛma polo na pá sɛɛ-i, na pá tɔ si: Tá caa, nyá lso í kusɔ Salumwɔɔ nyɔyɔ na pá kɛli isɔ nyá. Í kawulaya í kɛli nyá nyɔɔka. Ulena wulav hɛnti lso ké atɛyɛ i kato tɔɔ. ⁴⁸ Na í tɔ si: Ma sɛɛ lseyeli lso Tacaa, wei i yɛlaa si má ná ma lonte taa lɛɛtɔlv tɔ.

⁴⁹ Tɛnaɔalɛ sɔɔntɔ kpa Atoniya yɛlaa tɛna, na pá kulɔ na pá ya yemyem. ⁵⁰ Ulena Salumwɔɔ tɔm kpa Atoniya ke sɔɔntɔ, na í polo na í tu kɔtaya tɛlatɛ ke kpɔlɔyɔ si, pá taa lɛɛti-i. ⁵¹ Mpɔ́yɔ pa polaa na pá heelɔ Salumwɔɔ si: Nyá tɔm kpa Atoniya ke sɔɔntɔ ke sɔsɔm, na í polo í tu kɔtaya tɛlatɛ ke kpɔlɔyɔ. Í tɔma si: Ye Salumwɔɔ ta tuuna si i kaa ku-m, ma kaa lu cɛne.

⁵² Ntena Salumwɔɔ si: Ye u hɔɔ i ti, pɔlɔpɔ kaa tokina-i paa pɛɔ. Ama ye i laki kalampaani, isɔ i sɛpa.

⁵³ Mpɔ́yɔ wulav Salumwɔɔ tila yɛlaa na pá lɛsi-i tɛna. Ulena Atoniya polo í hɛnti Salumwɔɔ ke atɛ, ulena wulav tɔmi-i si: Kpe nyá tɛ.

2

Tafiiti kantakaya kuyɔɔtɔtu na i sɛm

¹ Pɛ kpɛɛtɛna wulav Tafiiti sɛm, ulena í heelɔ i payalv Salumwɔɔ si: ² Ma wɛle pɔwa. Mpɔ tɔ, kaasi nyá ti na í lá isɔ yulv. ³ Tɔki Tacaa nyá lso tɔm ke teu. Laki i luyɔ nyɛntɔ ke tam, na í tɔɔɔyi i kusasutu, na i kɔtɔtɔtu, isɔ pa njmaav Moisi kiɔi takalaya taa tɔ. Waatu inɛyi n ká waa pɛ tɛna mpi n laki tɔ pɛ taa. ⁴ Ulena Tacaa lá isɔ i ka su-m tɔ si, ye ma piya tɔɔna laakali, na pá tɔɔɔyi ma kusasutu na lotu kulɔmtɔ, na pá lɛsaya

suv-ı teu, mpe paa tókəna ma kawulaya ke tam ké ma səm waalı ké lseyeli taa.

⁵Pəle pə paasi, n nyəmə nti Seluya pəyalu Sowapı lapa-m tō. ləəna ı kuwa lseyeli yooou nyuyv nyəma Nee pəyalu Apənee, na Yetee pəyalu Amasa tō. Yoou heev waatu ke ı kuwa yəlaa mpe, na pə kú ı yooou nyuyv. ⁶Mpə tō, lana nyá layatu. Taa yele-ı na í sí səm kupam. ⁷Pə kaasa Kalaatı tū Paasilayi pəyalu tō, tōkɪ pelexe teu, na í caləsəxi-we. Ḿpóyú pele pa paasayana maya waatu wei nyá taalv Apəsaləm təyonaya-m tō. ⁸Kelaa pəyalu Simeyi wei ı wə Pahulim ke Pencamee tetu taa tō, ílé ı təjsa-m mpusi ké teu ke kuyaku ŋku ma pukaya Mahanayim təyo. Pə waalı ké ı səja-m Yaatanı nəyo ke ma məlaya tō, na má tuuna Tacaa sı ma kaa ku-ı. ⁹Pənente taa hvi-ı suulu. N ké yulv layatu ké. N nyamá isəna n ká lá na paa ı kpatəlaa tō, í sí səm isayam tō.

Tafiiti səm na ı pəyalu ləetuyv ke ı lonte (Kutəsutv I 29:26-28)

¹⁰Pə waalı ké wulav Tafiiti səpa, na pá pimi-ı timpi pa yaa sı, Tafiiti te tō. ¹¹Pusi nule təcu ké Tafiiti təyo kawulaya ke lseyeli təna tō. ı təyo pusi naatəsompxəlaya ke Hepəlor, na Yosalem ke pusi hıu na naanwə na tooso. ¹²Ḿpóyú Saluməŋ ləeta ı caa Tafiiti lonte na ı kawulaya la teu pə tu fei.

Atoniya səm

¹³Ḿpóyú Hakii tū pəyalu Atoniya pola Saluməŋ too Pasepa kiŋ, na Pasepa pəəsi-ı sı: Alaafaya keke? Na í cə sı: Ee. ¹⁴Na í tasa sı: Faaci nəxəlvv ma kəmnəa. Ntəna alv sı: Yəxəti.

¹⁵İlenə Atoniya tó sı: Ntəŋ n nyəmə sı má tənna kawulaya ŋke, na maya lseyeli tənə kpaakaya wulav. Ama ma laŋaa na pə məli ma neu tō. Mpi tō, Tacaa cələna-ı ké. ¹⁶Pənəntaa ma sələməxi-ŋ pulv. İle taa pe-m-wi. Alv sı yəxəti. ¹⁷Mpuyvle sı: Heeli wulav Saluməŋ sı í ha-m Sunem tū Apisakı na má lá alv. Ye nyaa yəxətəna ı kaa kisi.

¹⁸İlenə Pasepa tó sı: Pə wə teu, maa heeli-ı.

¹⁹Ḿpóyú Pasepa pola wulav kiŋ sı ı heeliyi-ı Atoniya təm. Wulav na-ı, İlenə í kulı na í səŋi-ı, na í hənti-ı ate. İlenə í məli ı kumte tō. Na pá su toto ké kawulaya kpəlaya, na wulav ntəyən tō na toto caya. ²⁰Ntəna toto sı: Ma kəma-ŋ

natələxi sələmuyv ke pəcəyo, taa kisina-m. Saluməŋ sı: Hai, nyaa sələmi, ma kaa kisi.

²¹Mpuyvle sı: Yele na nyá taalv Atoniya kpaŋa Sunem tū Apisakı.

²²Mpuyvle Saluməŋ sı: Pepee? Pepee tō ke nyá caa sı í kpaŋa-ı? Aŋha, ıle sana n ka sələmaa sı má cəle-ı kawulaya. ı ké ma taalv ke te. Mpi Apiyataa na Sowapı pa kooliyi təyole.

²³Tənaŋale wulav Saluməŋ yəxətəa na ı tuu sı: Ye ma ta kv Atoniya ke təm tənə tə tō, Tacaa í kv-m. ²⁴Ma tuuna Tacaa wei ı tū má na ma təyaya nyəma ke kawulaya, na í ləeti-m ma caa lonte tō sı, ısu səja ma kuwa Atoniya. ²⁵İlenə Saluməŋ tili Yoyata pəyalu Penaya na í kv Atoniya.

Saluməŋ təyənəxi Apiyataa ke Yosalem

²⁶Ye Apiyataa, wulav heela ıleŋe sı: Kpe nyá te Anatəti. N muna səm yaa, ıle ma kaa kv-ŋ səja ké. Mpi tō, n paasəna ləə atakaa ké ma caa Tafiiti waatu taa. Halı nyá na ma caa Tafiiti í təyənə pə wahala.

²⁷Ḿpóyú Saluməŋ ləsa Apiyataa ke kətvv təmlə taa. İlenə pə la ısu Tacaa ka yəxətvv ılii təyaya nyəma tō ké Silo tō.

Saluməŋ yelaa na pá kú Sowapı

²⁸Waatu wei Sowapı nuwa Atoniya səm na Apiyataa təyonuyv, İlenə í se na í svv ləə cəkəle taa, na í tū kpuluyv ke kətaŋa təlate kiŋ. Mpi tō, ı ka wə Atoniya tō ké. Ama ı taa təŋ Apəsaləm ké. ²⁹İlenə pá təxası wulav sı Sowapı svv ləə cəkəle taa, na í tū kpuluyv ke kətaŋa təlate.

Ntəna wulav tili Yoyata pəyalu Penaya sı: Polo na í kv-ı.

³⁰Penaya polaa, İlenə í tó Sowapı sı: Wulav təma sı í lu. Ntəna Sowapı sı: Hai, cəneye ma caa sı má sı.

Ḿpóyú Penaya məlaa na í heeli wulav ke nti Sowapı yəxətəa tō. ³¹Keləna wulav sı: Polo na í kv-ı tənə ısu ı yəxətvv tō, na í pimi-ı. İle n keela má na ma caa təyaya ta nyuyv tō ké yəlaa mpa ı kuwa musvŋ tō, pa mpusi keke. ³²ı nyuyv taa ké Tacaa ká məŋna yəlaa kəpama naale wei ı kuwa tō pa səm təm. Paa lseyeli yoolaa wulav Apənee, na Yuta yoolaa wulav Amasa. ³³Mpe ıni pa səm təm ká məli Sowapı na ı piitim nyəma pa nyəŋ taa ké tam tō ké. Ama Tacaa ká yele na Tafiiti luluyv

nyéma, na i tàyaya nyéma mpa paa leetəyi i kawulaya taa tō, pá heesi tam tō.

³⁴ Mporóy Penaya kuwa Sowapi na i kpeena-i i cacaku tē, na i pimi-i. ³⁵ Ilena wulav kpa Penaya ke yoolaa wulav ke Sowapi lonte. Na i kpa Satəki ke kətulv ke Apiyataa lonte.

Salvməŋ yelaa na pá kú Simeyi

³⁶ Mporóy kuyaku nakulv wulav yaa Simeyi na i tōm-i s: Nma tàyaya ke Yosalem taa na i caya. Pə fəi s i lu s i n puki tiili. ³⁷ Ye kuyaku ŋku pə cəpa-ŋ na n lu, na n tēi Setələŋ ləw, na n hika mpi, n yapa.

³⁸ Ntəna Simeyi s: Hai, tá caa wulav, maa la isu n yəŋətuŋv tō.

Ilena Simeyi caya Yosalem taa na pə leeli. ³⁹ Pusi tooso sikaa, ilena Simeyi təmle nyéma naale se na pá polo Katv wulav Maaka pəyalv Akisi tē. ⁴⁰ Waatu wei Simeyi nuwa s i təmle nyéma we Katv, ilena i kpeeli i kpaŋaya na i polo i təmle nyéma waali na i kəna-wē. ⁴¹ Mporóy pa tayaasa Salvməŋ s i Simeyi pola Katv na i kəw. ⁴² Ntəna wulav yaa-i na i pəəsi-i s: Isu má kisina-ŋ təsaŋasaŋa, na má yele na n tuuna Tacaa s, ye kuyanku n luwa na n polo tiili n ká s na? Haləna n cə-m s, pə we teu n nuwa? ⁴³ Pepe tō kə n ta tək i nyá tuunav na n kpeena nti má kisina-ŋ tō? ⁴⁴ N nyəma nyá taa kə isəŋatu nti n lapa ma caa Tafiiti tō, Tacaa ká leetəna-ŋ. ⁴⁵ Ilena i kooli maya kupantu na i s i Tafiiti tàyaya ke tam tō.

⁴⁶ Mporóy wulav kusa Penaya na i kú Simeyi.

Ilena kawulaya náa svv təŋ səsəŋv ke Salvməŋ niŋ taa.

3

Salvməŋ kpaŋəyi Icipiti wulav pəelo

¹ Mporóy Salvməŋ kpaŋa Icipiti wulav pəelo. Ilena akpayale nté tá kpentv awulaa mpe pa naale. Ntəna Salvməŋ pona alv unv na i su-i Tafiiti tēŋe Yosalem. Haləna i tēsi kawulaya tàyaya, na tsə tēsēle na icatē kolunə ke ŋmav.

²⁻³ Salvməŋ ka səla Tacaa kə na i təŋəyi i caa Tafiiti ikpatē. Paa na mpv tō, lona payale taa kə i na yəlaa pa lakaya pa kətasi ke waatu unv. Mpi tō, pa ta ŋmata Tacaa ke i tēsēle.

Salvməŋ sələməyi tsə kə ləməŋasēe (Kotəəsutv II 1:2-13)

⁴ Mporóy kuyaku nakulv Salvməŋ pola Kapawəŋ ke kətaŋa lapv. Tətu tənə taa kətaŋa təlātē səsəle nté tənə. Halv Salvməŋ lapa tənaya kətaŋa ŋka kəko lusa ka tənə tō. ⁵ Kapawəŋ tənaya Tacaa lu Salvməŋ tō kə ahoo ke toosee taa, na i tōm-i s: Sələm-i mpi n caa tō.

⁶ Ntəna Salvməŋ s: Kupantu səsəntv ke n lapa ma caa Tafiiti, ke timpi i təŋa tampana na lotu kuləmtv, na i lakv kupantu tō. Halv n ha-i apalvpəyaya, na kēle ká leeti i lonte taa, isu pə wəv saŋa isəntv tō. ⁷ Hai ma tsə Tacaa, mayale n kpaŋaa na n leeti ma caa lonte taa. Anv ma kə pəyaya kə na hələm na nəŋ. ⁸ Pəyele nyá yəlaa kuləsaa mpa pa tō ma táki kawulaya tō, pá we tuutuuma kə pa fəi kaləŋv. ⁹ Mpvtō, ha-m layatu, na kupantu na isəŋatu pə cəkənav. Ilena má pəsi na má paasəna nyá yəlaa samaa tuutuuma inē.

¹⁰ Mporóy Tacaa laŋle heena Salvməŋ sələmuyv ŋkv. ¹¹ Ntəna i tō s: Timpi n sələma layatu s i təŋəŋəna tampana, n ta sələm i weesuyv kutəŋaləŋv, yaa wənav, yaa nyá kolontunaa i s tō. ¹² Maa tu-ŋ layatu na nyəm mpi too nəŋəlv ta hikita tō. Pəcə nəŋəlv kaa tasa-wəŋv hikuyv tō. ¹³ Pəle pə paasi, maa ha-ŋ mpi n ta sələm i tō. Wənav na teeli, wulav nəŋəlv i kaa nəŋəsəna-ŋ, haləna nyá səm. ¹⁴ Ye n təŋ ma mpaŋ taa, na n təkə ma kutvutv na ma kusəsutv, isu nyá caa Tafiiti, ile maa yele na nyá weesuyv taŋalv.

¹⁵ Salvməŋ fema, ile səsē toosee ntē. Ilena i məli Yosalem, na i lá i waali nyéma tənaya acima.

Salvməŋ huəkəna ləməŋasēe

¹⁶ Mporóy kuyaku nakulv apalaa tənə alaa napəli pa pola wulav tēŋe naale. ¹⁷ Ilena pa taa ləlv tō s: Hai, má la-ŋ kaafala tá caa. Ma na alv inē tə wenna tàyaya kuləmaŋa taa, na má ləli apalvpəyaya. ¹⁸ Kuyēŋ naale tēewa, ilena unv i ləli apalv tətō. Na ta naale tá wē mpv. Kpa tv nəŋəlv ta səs i ta tō. ¹⁹ Mporóy i hənta i pəyaya tō kə ahoo na ká s. ²⁰ Ilena i kpaŋa ma pəyaya na i hūsi i kəŋkəŋ taa, na i hūsi kusəpəŋa ke ma kəŋkəŋ taa, na má təŋna tom. ²¹ Pə nyaalaa s i má celəŋv pəyaya ke hətē, ilena

má mayana sətɔ. Ma nyəna-keɣe teu, ɪlena má cekəna sɪ pə taya ma nyəŋka.

²² Tənaɣale alɔ lɛɭ sɪ: Aaɪ yoo, ma pəyaxa nté weesuyɔ nyəŋka, nyá nyəŋka nté kusəpaxa.

Ntəna kancaalaya nyəŋ sɪ: Pəpətu ké. Nyá pəyaxa səpəna, ma nyəŋka nté weesuyɔ nyəŋka.

ɪlena pá naalı m̥póɣú həm ke wulav ɪsentaa tənə. ²³ Ntəna wulav tó sɪ: Lɛɭ ná təŋ sɪ, ma pəyaxa nté weesuyɔ nyəŋka, nyá nyəŋka nté kusəpaxa. ɪnɛ ɪlé sɪ, pəpətu ké, nyá pəyaxa nté kusəpaxa, ma nyəŋka nté weesuyɔ nyəŋka. ²⁴ Təv, ye mpu í kəna-m laɣate.

Pa pona wulav ke laɣate, ²⁵ ɪlena í tɔ sɪ: Í faya weesuyɔ nyəŋka ke calɪ na í tala-wɛɣe həɣəɭɭyɔ həɣəɭɭyɔ.

²⁶ Tənaɣale pə lapa weesuyɔ pəyaxa too taa ké pɔɭɭyɔ ɪ pəyaxa təm, na í tɔ sɪ: Hai, wulav cɛɛ-ɪ pəyaxa ŋke, taa kv-ke.

Ntəna alɔ lɛɭ sɪ: Yɛɛ, sɛtɪ-ke, na ta naale tə laŋ.

²⁷ M̥póɣú wulav sɪ: Í cɛla kancaalaya nyəŋ ke pəyaxa, í taa kv-ke, ka too keɛ.

²⁸ M̥póɣú ɪsɛɣɛɪ nyəma tənə nu wulav hɔɭɛ nté, na pá ná sɪ, Tacaa tu-ɪ laɣatu, na í təŋɣɪ tampana na í hɔɭkəna. ɪlena pá nyəŋna wulav.

4

Saluməŋ tayanəŋɪ ɪ kawulaya

¹ ɪsɛɣɛɪ tənə təv ké wulav Saluməŋ təkaya kawulaya. ² ɪ waalı nyəma həla na pa təma ntə. Satəki pəyalɔ Asaliya keɛ kətɔɭ. ³ Sisa pəyalɔ ɪliholefɪ na Ahiya pɛɛɣɛɛ takəlasɪ ŋmaalaa. Ahiluti pəyalɔ Yosafatɪ keɛ takəlasɪ sɔɭ. ⁴ Yoyata pəyalɔ Penaya keɛ yoolaa wulav. Satəki na Apiyataa keɛ kətəlaa. ⁵ Natəŋ pəyalɔ kancaalaya nyəŋ Asaliya keɛ kumatəŋnaa nyɔɣu tɔ. Naale nyəŋ Sapu keɛ wulav kɔpaxalɔ. ⁶ Ahisaa keɛ kawulaya təyaxa nyɔɣu tɔ. Apita pəyalɔ Atonilam keɛ tɛlasɪ təma nyɔɣu tɔ.

⁷ Saluməŋ ka wənə kumatəŋnaa nyɔɣu nyəma ke naanɔwa na naaleɣe ɪsɛɣɛɪ tɛtu tənə taa ké. Pə wɛɛ sɪ paa wei í cɛla wulav na ɪ kawulaya təyaxa nyəma pa ɪsətu kɔɭm təɣənaxa ke pənaxa taa. ⁸ Halɪ pa həla na pa tɛtɔnaa həla ntə. Huuu pəyalɔ ké ɪfəlayim pəŋ taa. ⁹ Teke pəyalɔ ké

Makatɪ, na Saaləpim, na Peti-Semesɪ, na ɪləŋ-Peti-Hanaŋ tɛtu taa. ¹⁰ Həsɛtɪ pəyalɔ ké Alupotɪ ɪcatɛ taa. ɪlé ɪ ka tənna Soko na Hɛfɛɛ tɛtu tənə. ¹¹ Apinatapɪ pəyalɔ ka tənna ntɛɣe Təvə pəŋ həɣəɭɭyɔ tənə. ɪlé ɪ ka kpayana Saluməŋ pɛɛɭ Tafa. ¹² Ahiluti pəyalɔ Paana ka tənna Taanakɪ, na Mekito, na Peti-Seyan tɛtu tənə. Həɣəɭɭyɔ ŋku kv kɔtəna Saatəŋ ke Sisilee tapɔyɔ tɛɛ ké pə kpayav Peti-Seyan tə, na pə polo Apɛɛɪ-Mehola, haləna Yəkəneyam. ¹³ Lamotɪ tu Kɛpɛɛ pəyalɔ ka tənna Kalaatɪ tɛtu tənə, na Manasee pəyalɔ Yayii acalisi tənaxa Kalaatɪ tɛtu taa, na Aləkəpɪ həɣəɭɭyɔ ke Pasan, na pə koloosi acalɛɛ səsəɔna nutoso, wənə pa təkə nyəɣətu kɛsɛmtɔ tə. ¹⁴ Itoɔ pəyalɔ Ahinatapɪ tənna Mahanayim tɛtu. ¹⁵ Asimaatɪ tənna ntɛɣe Nɛfətəli tɛtu, ɪlé ɪ kpayə tətəɣə Saluməŋ pɛɛɭ lɛɭ Pasəmatɪ. ¹⁶ Husayɪ pəyalɔ Paana tənna Asɛɛ na Peyaləti pə tɛtu. ¹⁷ Paluya pəyalɔ Yosafatɪ tənna ntɛɣe ɪsakaa tɛtu. ¹⁸ ɪla pəyalɔ Simeyɪ keɛ Pəncamɛɛ nyəntɔ. ¹⁹ ɪlii pəyalɔ Kɛpɛɛ keɛ Kalaatɪ tɛtu na pə kpenna Amolii nyəma wulav Sihon, na Pasan wulav Oki pa tɛtu. Pəcə pə kaasi kumatəŋnaa nyɔɣu tɔ lɛɭ ke Yuta tɛtu taa.

²⁰ Yuta na ɪsɛɣɛɪ pə yəlaa ka wɛ paxale ké ɪsu kanyəŋa, na pá təkɪ na pá nyəcəkɪ na pa laŋa həɛwa.

5

¹ Saluməŋ ka ŋmakələna tɛtu tənaxa waatu ɪnɪ. Pə kpayav ɪfəlatɪ pəɣə, na pə yoosina Filiisi nyəma tɛtu, haləna ɪcipiti tɛtu tənə tə. Na tɛtu ntɪ tə nyəma fəɫəɣɪ Saluməŋ ke lampuunaa, haləna ɪ sɛm.

² Paa ɪfɛmle nte təɣənaxa ŋka Saluməŋ na ɪ təyaxa nyəma pá təkɪ təɣəɭ. Mɔɭm kunyaaləm tənənənaa pəɣəɫayafɛ naanɔwa, na mɔɭm kɔkpəsəm ke tənənənaa pələfɛɪ hiu. ³ Na naanɔ wei pa tu təɣənaxa kɔpaxa na í lá nim təɣə naanɔwa, na naanɔ wei pa ləsa ntɪɣile taa təɣə hiu, na heeŋ ke nunɔwa (100). Pəcə pə kaasi naməŋ waanɪ waanɪ ke təm tooso, na kampee kɔpana.

⁴ Saluməŋ ŋmakəɫayana pəɣə ɪfəlatɪ ɪlim tətɔɭe tɛtu tənə. Pə kpayav Tifəsə na pə polo Kasa tə, na pa awulaa tənə. ɪlena í caxana ɪ təɣɪ tɛtɔnaa mpa pa cəɔna-ɪ tə pa taa. ⁵ Yuta na ɪsɛɣɛɪ nyəma tənə ka caxana pa təɣɪ, na paa wei í haləɣɪ tuŋ wei pa yaa

si leserɛnnaa na fikiinaa tɔɔɔ isəna i caaki tɔ, haləna Saluməɛ səm.

⁶ Saluməɛ ka wena yooɔ keekena kpaɛanəɛ ke iyisi nule (40000) na kpaɛanəɛ kucacayaɛ ke iyisi naanowa na naale (12000).

⁷ Kumataɛnnaa nyuxu nyəma naanowa na naale ka paasayanana wulav tayaɛa tɔɔnaya tɔm. Paa wei na i isətu, pulu taa laɛɛɛ. ⁸ Pa kɔɛayaana tɔɔnaya pee, na camtu ke kpaɛanəɛ, na tɔla wena a lakɛ təma tɔɔɔ timpi wulav ka we tɔɔ teitei kɛ isu paa keesa-we tɔ.

Saluməɛ tɛe yəlaa tənaya ləmayasɛe

⁹ Mɔɔɔɔɔ Iɔ ha Saluməɛ ke nyəm na laɛatu sɔsɔntu na i nyi yaasinaa ke waani waani, pə fei kaluxu. ¹⁰ i ká kəla ilim təlule tɔɔ laalupunaa na Icipiti nyəma tənaya nyəm kɛ. ¹¹ i na yulu nɔɔɔɔ pa taa keesəɛ nyəm. Halɛ i tɛe Iɔlahi tu Iɔɛɛ na Mahəɔli pəyalaa Heməɛ na Kaləɔli na Taata. i hətə yaawa piitimnaa mpa pa cɔɔna-i tɔ pa taa kɛ. ¹² Atuwa iyisi toosɔɔ (3000) Saluməɛ tukaa na i lu yontunaa iyaya (1000). ¹³ Saluməɛ yɔɔɔtu tuɛ sɔsɔɔɔ kupaməɛ tɔm, na i kpenna nyulisi nsi si nyɔɔkɛ kutulux kila tɔ si tɔm na i yɔɔɔ. Na i yɔɔɔ tɔla, na taale wontu, na sumasi na atə nyamanyamanaa na tiina pə tɔm. ¹⁴ Antulinya awulaa yəlaa tənə kɔɛaya kɛ na pə nukɛ Saluməɛ nyəm tɔm.

Iɔ təsɛɛɛ ɛmav tɔm tayanuxu
(Kutəɔsɔtu II 2:2-15)

¹⁵ Tiili wulav Hilam nuwa si Saluməɛ ke pa kpa kawulaya, na pə lɛɛti i caa Tafiiti lonte, lɛna Hilam tili i waali nyəma si pə sɛɛ-i. Mpi tɔ, i ceu ntɛ Tafiiti. ¹⁶ Mɔɔɔɔɔ Saluməɛ tilaa na pa heeli Hilam si:

¹⁷ Ma caa Tafiiti ta pəsi na i ɛmá Iɔ Tacaa ke təsɛɛɛ. Mpi tɔ, i kolontunaa ka tama-i kɛ, na pə yookina-i tam. Haləna Iɔ yele na i kəli-we. ¹⁸ Ama pənente ma Iɔ Tacaa yelaa na ma heesi pə tənə pə taa. Ma fei kolontu, pəcɔ mɔɔsi nɔɔɔɔ i fei. ¹⁹ Halɛ má mayasi ma taa si maa ɛmá Iɔ Tacaa ke təsɛɛɛ. Mɔɔɔɔɔ Iɔ ka heela ma caa si: Nyá pəyaya ɛka kaa lɛɛti nyá lonte tɔ ɛke kaa ɛmana-te. ²⁰ Mɔɔ tɔ, yele na ma təmle nyəma mayana nyá nyəma, na pə seti-m tuɛ sɔsɔɔɔ wei i we Lipaɛ tɔ. lɛna n heeli-m isəna maa feli nyá təmle

nyəma tɔ. Mpi tɔ, nɔɔɔɔ ta nyi tuɛ setuxu, isu Fenisii nyəma mɛ.

²¹ Hilam nu mɔɔ, lɛna i laɛle hulumi sɔsɔm na i sa Iɔ si: Tacaa kɛle teeli tu. Inu i hana Tafiiti ke pəyaya nyantu we si, i tɔɔ kawulaya. ²² lɛna i tili na i heeli Saluməɛ si:

Ma nuwa nti n tilaa si pə heeli-m tɔ. Maa la teitei isu n caa tɔɔ tuɛ sɔsɔɔɔ inu i tɔm taa. ²³ Ma təmle nyəma ká kpaɛa-i na pə tiina tɛɛku nɔɔɔ. lɛ keesi-m timpi n caa-i tɔ. Na má tu-i lum taa, na i tala tənə, lɛna n kpaɛa. Mpi ma caa si n feli-m tɔɔɔɔ ma kawulaya tayaɛa nyəma tɔɔnaya.

²⁴ Mɔɔɔɔɔ Hilam hawa Saluməɛ ke tuɛ sɔsɔɔɔ kupaməɛ inu i isəna Saluməɛ caaki tɔ. ²⁵ lɛna Saluməɛ náa haaki-i paa pənaya ɛkaya tɔɔnaya pee ke tɔɔnənaa ke iyisi naatoso (6000) na olifinaa nim kupam ke liitilinaa iyisi pələfɛi naanowa (8000).

²⁶ Tacaa ka hawa Saluməɛ ke nyəm kɛ isu i ka heeluxu-i tɔ. lɛna heesuxu kɔɔ i na Hilam pa heku na pə pɛli nɔɔɔ.

Saluməɛ tayanə tɔlasɛ təma
(Kutəɔsɔtu II 1:18 na 2:1,16-17)

²⁷ Mɔɔɔɔɔ Saluməɛ ləsa lɛɛɛɛ nyəma tənə taa kɛ təmle lataa ke yəlaa iyisi hiu na naanowa (30000). ²⁸ Na pə puki Lipaɛ ke yəlaa iyisi naanowa naanowa (10000) kɛ isətu isətu, na pə lakɛ təmle ke pa nyuxu tu Atonilam kɛɛ. lɛna pə kɛɛɛ pa tɛɛ isətunaa naale naale na pə heesəɛ. ²⁹ Pə kaasa sɔɔɔllaa ke yəlaa iyisi nutoso na naanowa (70000) na pɛe saakəlaa ke yəlaa iyisi nunaasa (80000) kɛ puxu taa. ³⁰ Pəcɔ pə kaasi kumataɛnnaa sɔsaa waali nyəma ke iyisi tooso na ɛmunuxu na nunowa (3300). Saluməɛ ka suna-we si pə feɛɛɛ təmle nyəma tɔɔ. ³¹ Mɔɔɔɔɔ wulav tɔma si pə ləsi pɛe sɔsɔɔna kupana nna pa saakaa tɔ, na pə suna Iɔ təsɛɛɛ kite. ³² Mɔɔɔɔɔ Saluməɛ təmle nyəma, na Hilam təmle nyəma, na Pipəɔsi ɛatə nyəma pə saaka pɛe anɛ na kpɔɛkpolonaa mpa paa ɛmana Iɔ təsɛɛɛ tɔ.

6

Iɔ təsɛɛɛ ɛmav
(Kutəɔsɔtu II 3:1-14)

¹ Mɔɔɔɔɔ Saluməɛ caala Iɔ təsɛɛɛ ɛmav təmle ke lɛɛɛɛ nyəma Icipiti taa luu pənaya nasəle na nunaasa (480) nyəɛka

taa. Saluməŋ kawulaxa pənaya liyiti nyəŋka nté na isətvnaa naale.

² Kutuluxu ŋku Saluməŋ ŋmá Tacaa tɔ ku taɣaləŋ we meətələnnaa hiiu na naanŋwa, na ku warj ke meətələnnaa naanŋwa, na ku kuŋkuluməŋ ke meətələnnaa naanŋwa na kakpasɩ. ³ Naŋ səkpəluxu ŋku n takɩ na pəcɔ́ ń tɛɛ lso təsɛɛle maɣamaɣa taa tɔ, kulɛ ku taɣaləŋ we meətələnnaa naanŋwa ké teitei isɩ lso təsɛɛle warj wɛw tɔ. Na ku warj tɔw ké meətələnnaa kakpasɩ. ⁴ Na pá tɔ ku pətolee ke nyəɣətv. ⁵ Ḿpúyú í maləsəna lso təsɛɛle, na í naŋ lələ nyəŋku kolooɩ na awalı tɔw ké atɛ na isə kutuluxu na pə cɔw. Ku kutuluxu we naale, atɛ nyəŋku paasi. ⁶ Atɛ na isə kutuluxu atɛ nyəŋku warj we meətələnnaa naale na həyɔluxu. Kancəalaxa nyəŋku ke meətələnnaa tooso. Pə tɔw nyəŋku ke meətələnnaa tooso na həyɔluxu. lso təsɛɛle kolunja yasələɣa fɛi kulumaya. Ka yasəla pə tɛɛ ké na ká ŋmukəna isə. Pa ŋma-keɣe ḿpúyú na pá sekəyi sɩ pá hiki lona wena a taa paa tənɩ atɛ na isə kutuluxu patanaa kpatəŋ tɔ. ⁷ Paa tema pɛɛ wena pa ŋmaakayana lso təsɛɛle ke mpv tɔw saakuxu ké. Pə tɔw ké pa ta lana laale, yaa maalətoo, yaa nyəɣəluxu nakuləyi ŋmau waatu. ⁸ lso təsɛɛle ilim mpətəŋ tɔw ké atɛ na isə kutuluxu atɛ nyəŋku nənɔɔsɩ ka wenna. Na tanaya pa lapa atɛ na isə kutuluxu unɩ ɩ təkpaɛ nte yulv kpaaki na í cəɔki kilikite tɔ. ⁹ Pa tema-ɩ ŋmau, ilena pá tɔ ɩ patanaa ke tuŋ kupəŋ kpeŋkpelasi. ¹⁰ Atɛ na isə kutuluxu ŋku pa maləsəna lso təsɛɛle kolooɩ ke mpv, na pə cɔw tɔ, ku kuŋkuluməŋ ka we meətələnnaa naale na həyɔluxu həyɔluxu. Ḿpúyú pa tənə patanaa kpatəŋ ke lso təsɛɛle kolunja tɔw.

¹¹ Ḿpúyú Tacaa tɔma Saluməŋ sɩ: ¹² lsu n ŋmaakuxu-m lso təsɛɛle tənɛ isəntɔ tɔ, ye n tənja ma kiinj, na á təkəyi ma kutututv, na ma kusəsutv, maa la-ŋ nti maa su nyá caa Tafiiti tɔ. ¹³ Maa kəw na má caya ma yələa tseyeli nyəma heku, ma kaa lə-we.

lso təsɛɛle taa taɣanuxu

¹⁴ Pa tema lso təsɛɛle ŋmau, isɩ Saluməŋ ká kɛsuxu-we tɔ. ilena ¹⁵ pá matɩ kpeŋkpelasi toŋ nyənsɩ ke kutuluxu kolooɩ tɔw na pə taa tɔw ké pə kpaxav atɛ na pə yoosina pata tɔ, na pá pə-sɩ tətəɣw atɛ. ¹⁶ ilena pá cosɩ lso təsɛɛle

ke meətələnnaa naanŋwa na pá kaxa kpeŋkpelasi toŋ nyənsɩ sɩ pa suki lso atakaa. ilena pá ha tanaya hətɛ sɩ təcayale kate taa kate nyəntɛ. ¹⁷ ilena pá kaasi lso təsɛɛle maɣamaɣa ke meətələnnaa hiiu. ¹⁸ Kpeŋkpelasi toŋ nyənsɩ tike waasəna lso təsɛɛle taa tɔw. Pu naaki pɛɛ wena pá ŋmana-tɛ tɔ. ilena pá ləsi kpeŋkpelasi tɔw ké yaayenaa na tuŋ nuli ɩ pɛɛ fotoonaa. ¹⁹ ilena pá taɣanɩ kate taa kate təcayale nítɛ sɩ pa suki lso atakaa. ²⁰⁻²¹ Kutuluxu ŋku ku taɣaləŋ na ku warj ka we meətələnnaa naanŋwa naanŋwa ké. Na pá pə wula ke ku taa, na lso təsɛɛle taa tətɔ. ilena pá kaxa wula alukpala ke ku nəɣw. Na pá su tənə tətəɣw kətaya təlātɛ nte pa kama taasi na pá waasi-tɛɣe wula tɔ. ²² lso təsɛɛle tənə na kətaya təlātɛ ke pa pəwa wula.

²³⁻²⁶ Ḿpúyú pa saaka tuxu ŋku pa yaa sɩ Olifi tɔw isətaa taŋlaa mpa pa yaa sɩ Selupɛŋnaa tɔ pa lɛsəŋ naale na pə kuŋkuluməŋ ke meətələnnaa kakpasɩ sɩ pa suki lso atakaa cɔlɔ. Paa wei ɩ keŋ naale taɣaləŋ kpeŋtəyi meətələnnaa kakpasɩ kakpasɩ. ²⁷ Ḿpúyú pa su-weɣe kate taa kate kutuluxu heku taa, na pá həti pa keŋ na pa kənɔɔsɩ naale suli heku taa. Na unɛ ɩ nyəŋka yoosina kutuluxu na cənɛ, na unɛ na cənɛ. ²⁸ ilena pá waasi-weɣe wula.

²⁹ Ḿpúyú pa ləsa isətaa taŋlaa, na paan fotoonaa na yaayenaa ke kutuluxu kolooɩ tənə taa na sɩ waali. ³⁰ Na pá waasi wula ke lso təsɛɛle na kate taa kate təcayale pə atɛ.

³¹ ilena pá saaki Olifi tuxu ke lso atakaa kutuluxu nənɔɣw kampv ke kutəkəŋ naale. Paa saaka-ɩ tuusola kakpasɩ ké, na í we isəntaa na isətaa tɔw. ³² Ḿpúyú pa ləsa ɩ tɔw ké isətaa taŋlaa, na paan fotoonaa, na yaayenaa, na pá waasi isətaa taŋlaa na paan ke wula. ³³ Tuxu ŋku unɩ tətəɣw pa saaka lso təsɛɛle kampv. lɛ tuusola liyiti tike ke pa tɔ ilɛ. ³⁴ Kutəkəŋ naaleɣe pa saaka-ɩ. Paa kutəkuxu ŋku ku kpiliyi tɔm naale. ³⁵ ilena pá ləsi pə tɔw ké isətaa taŋlaa, na paan fotoonaa na yaayenaa, na pá waasi pa tɔw ké wula.

³⁶ Pə waali ké pa ŋmá lso təsɛɛle taɣa kolunja na pɛɛ kusaakee loosi tooso, na kpeŋkpelasi toŋ nyənsɩ ke loonja kulumaya na pə cɔw na pə tá.

³⁷ Saluməŋ kawulaxa pənaya liyiti nyəŋka ke pa isətv naale nyəŋ taa ké pa su

Tacaa lso təseəle kite. ³⁸Salwməŋ kawulaya pənaŋa naanwə na kulumaya nyəŋka isətu pəlefe naanwə nyəŋ taa kə pə tēsa lso təseəle ŋmav. Na tə wə teitei isə paa kēsa-weyə tə tōm tō.

lso təseəle ŋmav pusi kpenta naatosompəɔɔlaya nté.

7

Salwməŋ kawulaya təyaya ŋmav

¹ Ḿpúyó Salwməŋ ŋmawa i mayamaya i təyaya. Pusi sika naanwə na tooso, ɔlɛ i tēma-keŋe. ² Kutuluŋu ŋku pa yaakaya si, Lipaŋ hətuyə təɔ Salwməŋ caaləna ŋmav. Ku təyaləŋ wə meətələnəa nule na naanwə na ku wəŋ kə meətələnəa hiu na kakpasí. Ku kəŋkəlməŋ kə meətələnəa naanwə na kakpasí. Paa tēma ku pata kpeŋkpelasi toŋ nyənsi na tesikasi kupəŋsi kə loosi liyiti təɔ pa yaakaya-kuyə mpv. ³ Kpeŋkpelasi toŋ nyənsi nule na kakpasí kə pa kayaa, ɔlena pá tənɪ pata kpatəŋ. Paa looŋa ŋkaya kpeŋkpelasi naanwə na kakpasí, na sí lu loosi tooso na sí tənə tesikasi tō. ⁴ Pə kaasi na pá tɔli pə-tolee loosi tooso tooso kə kutuluŋu ŋku ku kəŋkəlməŋ naale tō, na á nyənəŋi tēma. ⁵ ɔlena pá tóli ku kəŋkəlməŋ naale tō kə nənənəsi kootanaa nyənsi kə tooso tooso na sí nyənəŋi tēma.

⁶ ɔlena pá ŋmá akelenaa kutuluŋu na ku təyaləŋ kə meətələnəa hiu na kakpasí, na ku wəŋ kə meətələnəa naanwə na kakpasí. Ku na ku akelenaa na ku sakaya. Ku wə kə isə kutuluŋu ŋku pa yaa si Lipaŋ hətuyə tō.

⁷ Ḿpúyó pa ŋmawa kawulaya kpaəŋ tōtō. Tənaya Salwməŋ huŋkaya tōm na í hóláŋi tampana. ɔlena pá pə ku tənaya kpeŋkpelasi toŋ nyənsi, kə pə kpaəŋ atə tō, na pá yoosina pata.

⁸ Pa ŋmawa i kutuluŋu kususuŋu kə ḿpúyó teitei kə Lipaŋ hətuyə kutuluŋu waali na waav ləŋku taa.

ɔlena Salwməŋ ŋmá kutuluŋu ləŋku kə ḿpúyó teitei kə i alv ɔcipiti wulav pəelə.

⁹ Pə kusaakəe kupampəna kə pa ŋmawa pə tənaya mpv, na pə koloosi kə too kite tēe haləna ku umaale. Pa saaka-yeyə a taa na a waali kə teitei kə isə paa kēsa tō. ¹⁰ Kukpaməŋ kupəŋ wei i təyaləŋ wə meətələnəa kakpasí kakpasí na liyiti liyiti

təɔ pa suna kite. ¹¹ ɔlena pá ŋmana pəe kusaakəe na kpeŋkpelasi toŋ nyənsi.

¹² ɔlena pá ŋmá kolunə səsaya na pəe loosi tooso, na kpeŋkpelasi looŋa kə teitei isə pa ŋmav taya ŋka n takɪ na í teləsi lso təseəle taa tō, na pə taa tō kolunə.

Koolu Hilam tēma

(Kutəəsətu II 2:12-13)

¹³⁻¹⁴ Koolu nəŋəlu i ka wenna na pá yaakɪ-i si Hilam, i caa kə Tiiti tɔ, na i too kə Nefətali kpekalə taa tɔ, ɔlɛ i too unɪ i ka kə leelu. Apalv unɪ i ka nyəmá nyəŋətu kusəmtv lupu kə teu kə. Pə tō kə wulav Salwməŋ tilaa si i kə na i lupi-i wontunaa.

Nyəŋəluŋu kusəemvəŋu akelenaa

(Kutəəsətu II 3:15-17)

¹⁵ Hilam lupəna nyəŋəluŋu kusəemvəŋu akelenaa kə naale. Pa kəŋkəlməŋ wə meətələnəa pəɔɔlayafə naanwə. Pa yasəlaya kə meətələnəa naatoso. ¹⁶ ɔlena í lu kahusi taka kə nyəŋəluŋu kusəemvəŋu ŋku na í tənɪ akelenaa mpe pa nyəŋ taa. Paa ŋku ku wəna meətələnəa naale na həŋəluŋu. ¹⁷ Na Hilam lu caŋəŋ wontu kə tōm naale. Lenti wə isə puluyə, lenti isə yəm na atuyusa, na í tó paa akele wei i kahuka tō kə naatosompəɔɔlaya. ¹⁸ ɔlena í lu caŋəŋ wontu, isə tuyə nakɔli ku pəe taka, na í tɔ-yeyə akelenaa kahusi puluŋ unɪ i tō kə loosi naale na pá takɪ. ¹⁹ Na pá tasa caŋəŋ wontu naaleŋə lupu, tə nəŋəsəna isə yaayənəa, na tə təyaləŋ wə meətələnəa naale naale, na pá tənɪ paa akele wei i tō. ²⁰ Paa lapa caŋəŋ pulvəvnaa kə kpaŋama kpaŋama kə akele kahuka tō kə puluyə na tuiŋ pəe ləesəŋ ŋmuvəŋu (200) loosi naale. ²¹ Ḿpúyó pa sika akelenaa mpeŋe lso təseəle nənəŋə. Ləlv na ntəŋəŋ tō, na pá ha-i hətə si Yakeŋ. (Pə nyuyv nté si lso nyəəsəŋi na pa tē taa). Na pá ha mpətəŋ tō nyəŋ kə hətə si Poosi. (Pə nyuyv nté si inəŋəle toŋ tɔ, na pa tē taa).

²² ɔlɛ Hilam tēma akelenaa mpe pa lupu nté.

Nyəŋəluŋu kusəemvəŋu nyampaani

(Kutəəsətu II 4:2-5)

²³ Ḿpúyó pa lupa nyəŋəluŋu kusəemvəŋu kə nyampaani anaam taka kə ɔkulutav, na pá pələŋi lvm, isə lule. Nyampaani unɪ i wəŋ wə meətələnəa kakpasí na i kəŋkəlməŋ kə meətələnəa naale na titite. Na i ɔkulutav tō wə meətələnəa naanwə

na kakpasí. ²⁴ Na pá ləsi nyutu natəli tə pee fotoonaa ke nyampaani təw kə i lupu waatu, na pá cəw na pá tá. Paa meətəli wei kə pee hiu. ²⁵ Ilena pá lu nyəxəlyu kuseemuyə ke naaŋ leesəŋ naanwa na naale, na pá puli-i tooso tooso kə təm liyiti. Lələŋ nyəxəyənə ilim təlule, lələŋ na pə tətule, lələŋ na pə ntəyən na lələŋ na pə mpətəŋ. Ilena pá tənɪ nyampaani inəyɪ naaŋ leesəŋ inɪ i təw. ²⁶ Nyampaani inɪ i kpusəŋ we kə isu yulu ntantaku waŋ. Na i ntompee isu poosiya, na á nəxəsənə isu yaayenaa. Nyampaani inɪ i təkɪ isu lum liitilinaa iyisi nunaasa (80000).

Nyəxəlyu kuseemuyə keekenaa

²⁷ Mṛóyú pa lupa nyəxəlyu kuseemuyə ke lum keekenaa ke naanwa. Pa təyaləŋ na pa waŋ ke meətələnə naale naale. Pa kuŋkuluməŋ ke meətəli kulum na həyoluyə. ²⁸ Pa lupa nyəxətu kə, lena pá tənɪ tə təw kə lenti. ²⁹ Na pá ləsi təle tə təw kə təyolasi na latacənə na isətəa taŋlaa fotoonaa. Na pá la mpv tətəyə lenti təw, na pá susi caŋəm atuyusa taka kə fotoonaa mpe pa pətəe na pa isətəa. ³⁰ Paa keeke wei i ka wena nyəxəlyu kuseemuyə kpatəŋ naalexe, na tə təw kə pəpələe liyiti. Na pa tamsənə kpatəŋ inəyɪ nyəxətu liyiti isu nəwhe taka kə ŋkuluyasi taa. Ile nəwhe anɪ na keeke pu kə nyəxəlyu kulumuyə kə. Ama a ta tēe atuyusa ke təyaləŋ. ³¹ Ilena pá lá pulupu isu pəpətə taka na tə tapuyə ke koota na tá kulaa na pá tənɪ nyampaani. Tə waŋ seka pəcə sɪ pá la meətəli kulum. Ilena pá ləsi tə təw kə fotoonaa. ³² Kēeke tēe kə i pəpələe liyiti wēe. A kuŋkuluməŋ ke mpiiŋ tooso, na a nyəxətu kpatəŋ na keeke pə tamsa kulum. ³³ Paa lupa keeke inɪ i pəpələe ke teitei kə isu yoo keeke nyənə. Pə kpayəv a mayaməyə na akpatəŋ, na a nyəxəlukupatəsi, na a tiipee tə, nyəxəlyu kuseemuyə ke pa lupa. ³⁴ Nyəxətu nti tə we isu keeke nəwhe taka kə i ŋkuluyasi taa tə, pə kpentə nyəxəlyu kulumuyə kə. ³⁵ Paa keeke wei i təw ka we pəpətə taka, na tə waŋ ke mpii kulumuyə. Na nyəxəlyu kuseemuyə kukutuyə na ku həyolasi təkəte. Nyəxətu nti na keeke mayaməyə pə kpentə kulum. ³⁶ Ilena pá ləsi isətəa taŋlaa, na təyolasi, na paŋ fotoonaa ke kukutuyə na nyəxətu həyolasi nsi sɪ təw. Na pá ləsi atuyusa fotoonaa na pá cəw na pá tá.

³⁷ Pa lupa keekenaa mpe pa naanwa kə teitei kə. Paa wei kə nyəxəlyu kulumuyə itamsəv, na pa waŋ na pa təyaləŋ na pa wəetv we teitei.

³⁸ Mṛóyú pa lupa cemsənəa səsaa ke naanwa na pá tənɪ keekenaa mpe pa təw. Paa cəmse wei i kuŋkuluməŋ we meətələnə naale, na paa wei i təkɪ lum tonoonaa pəlefeɪ naanwa. ³⁹ Ilena pá su lum keekenaa kakpasɪ ke ləw təsele na ilim mpətəŋ ŋkuluyə həyoluyə taa.

Isw təsele nyəxətu wontu

(Kutəəsətu II 4:7-5:1)

⁴⁰ Mṛóyú Hilam tēma cemsənəa na cemsisi nsi pa ŋmusəyənə caləm tə, na təluma həyolasi, na pə tənə mpi Saluməŋ ká tv-i sɪ, i la ləw təsele taa tə.

⁴¹⁻⁴² Pə kpayəv akelenaa naale, na pa kahusi na sɪ caŋəm wontu, isu sɪ təw puluy təm naale, na puluy inɪ i təw

tuyv pee nasələ (400). Paa akele wei kə loosi naale.

⁴³ Na lum keekenaa naanwa, na pa təw cemsənəa naanwa tətə.

⁴⁴ Na nyampaani anaam wei pa tənə latacənəa naanwa na naale təw tə.

⁴⁵⁻⁴⁷ Na wontu nti pa kuukina təluma tə, na pə həyolasi na poosiyanəa mpa pa ŋmusəyənə caləm tə.

Nəyolə ta nyɪ nyəxəlyu kuseemuyə tuutuuma wei Hilam lupa ləw təsele wontunaa mpe na i sotiti tə, nə nyuyv. I lapa-təyɪ teitei kə isu Saluməŋ keesa-i tə. Yaatanɪ tetekele taa acələe nna pa yaa sɪ Sukəti na Saatanə tə a hekə taa kə pa lupa-tɪ, na pá tó-təyɪ Tacaa təsele taa.

⁴⁸ Mṛóyú Saluməŋ lapa na pá lu wula nyəmnaa na pá tó Tacaa təsele taa:

Isw tulaalunaa təwəte, na taapəli wei i təw pa sukɪ ləw potopotonaa tə.

⁴⁹⁻⁵⁰ Na fətələnəa kpelee naanwa, na pá su-wəyxe

kate taa kate kutuluyə isəntaa. Kakpasɪ na ntəyən

təw, kakpasɪ na mpətəŋ təw. Na pá lu fətələnəa

mayaməyə na pa təw caŋəm na pa kpatələŋ təm

naale. Na pá lu cemsənəa na poosiyanəa mpa pa

ɣmusəɣəna caləm tɔ, na kəpɔnaa, na co-
folonaa, na
kampɔnaa mpa pa təkə təcayale katə taa
katə nənɔɣɔ
tɔ, pa nyəɣətu na lso təsɛɛlɛ kampɔnaa
nyəntu tɔtɔ.

⁵¹ Waatu wei Salɔmɔŋ tɛma Tacaa təsɛɛlɛ
ɣmav, ulɛna í kpaɣa mpi ɪ caa Tafiiti ka
suwa Tacaa tɔ na í tɔ pə tənaya lso təsɛɛlɛ
kpancoou kutuluyɔ taa. Pə kpaɣav wɔla,
na liyitee nyəɣətu, na wontu lɛntənaa kɛ
mpv.

8

lso atakaa suv kɛ lso təsɛɛlɛ taa
(Kɔtɔɔsɔtu II 5:2-6:2)

¹ Waatu wei Salɔmɔŋ tɛma lso təsɛɛlɛ
kɛ ɣmav, ulɛna í kotɪ lɛɣɛli kupaɣalaa,
na pa kpeka, na pa lulɔɣ nyuvɔ nyəma
kɛ Yosalem sɪ, pá kpaɣa lso atakaa kɛ
Tafiiti tɛ, timpi pa yaa sɪ Siyɔŋ tɔ, na
pá pona lso təsɛɛlɛ taa. ² Mɔpɔɣɔ lɛɣɛli
nyəma tənə kota wulav tɛɣɛ pa isɔtu
naatosompɔɣolaya nyəŋ kɛ coka acima
tɔɣɔ. ³ ulɛna lɛɣɛli kupaɣalaa su kɔtəlaa
mpa pa sɔɣəla lso atakaa tɔ. ⁴ Mɔpɔɣɔ
kɔtəlaa na Lefii nyəma pa kpaɣa lso
atakaa, na pə cəkəle, na pə wontu. ⁵ ulɛna
wulav Salɔmɔŋ na lɛɣɛli nyəma mpa paa
kotina lso atakaa tɔ, pá lá kɔtaya kɛ heɛŋ
na naaŋ tuutuuma pə fɛi kaluyɔ.

⁶⁻⁷ Pə waali kɛ kɔtəlaa sɔvna-ɪ katə taa
katə təcayale kɛ ɪ lonte kɛ isɔtaa tanlaa
keŋ tɛɛ, na pə kenti ɪ na ɪ kpatəŋ wei pa
kpakəɣəna-ɪ tɔ ɪ tɔɔ. ⁸ Kpatəŋ unɪ ɪ ka
tayaalaa kɛ. Haləna ye n wɛ lso təsɛɛlɛ taa,
n naaki-ɪ kɛ. Ama ye awalɪ tɔɔ, ulɛ nn
naaki-ɪ. Mɔpɔɣɔ pə wɛ haləna saŋa. ⁹ Moisi
kɔsəsutɔ pɛɛ kpaatanaa naalɛ wei lso ka
cela-ɪ Holepɔ puyɔ tɔ tɔ, pa tike pa wenna
pə taa. Waatu inəɣɪ í na lɛɣɛli nyəma paa
pɛɛla nɔɣɔ kɛ pa Icipiti luw waali.

¹⁰ Waatu wei kɔtəlaa luna Tacaa təsɛɛlɛ
taa, ulɛna isəŋmuntɔ haɣa kutuluyɔ taa.

¹¹ Halɪ kɔtəlaa ta pəsɪ kɔtuyɔ təmle. Mpi
tɔ, Tacaa tɛu ka suna lso təsɛɛlɛ. ¹² Mɔpɔɣɔ
Salɔmɔŋ mapə kapuka sɪ:
Halɪ Tacaa nyaa təmna sɪ,
səkpetuyɔ taa kɛ n ká caya.

¹³ Ama ma ɣma-ŋ lso təsɛɛlɛ
nte tɛ taa n ká caya tam tɔ tɔ.

lso təsɛɛlɛ tuluyɔ faaci

(Kɔtɔɔsɔtu II 6:3-11)

¹⁴ Mɔpɔɣɔ Salɔmɔŋ kɛəsəna kotilaa tɔɔ na
í sɛɛ-wɛ. ¹⁵ ulɛna í tɔ sɪ: Ma sɛɛ lɛɣɛli lso
Tacaa. Mpi tɔ, n lapa teitei kɛ isɪ n ka suw
ma caa Tafiiti kɛ nɔɣɔ tɔ sɪ, ¹⁶ hatoo kuyaku
ŋku unɪ n ləsuyɔ nyá yəlaa lɛɣɛli nyəma
kɛ Icipiti taa tɔ, n ta ləsəta pa acalɛɛ taa
natəlɪ sɪ pá ɣma-ŋ nyá təsɛɛlɛ na í caya.
Ama Tafiiti kɛ n ləsaa sɪ í la pa wulav. ¹⁷ Halɪ
ílɛ ɪ mɔɣasaya sɪ ɪ ɣmaaki-ŋ təsɛɛlɛ. ¹⁸ Ama
lso nyá n tɔma-ɪ sɪ: N mɔɣasuyɔ mpv tɔ, pə
wɛ tɛu yaa, ¹⁹ ulɛ nyá pəɣaya mɔɣamaya ká
ɣmana-m, pə taya nyá. ²⁰ Mpɔɣulɛ Tacaa
təkə isəna ɪ ka suwa tɔ, na má lɛɛtɪ ma caa
lonte taa kɛ lɛɣɛli nyəma kawulaya kumte
tɔɔ, na má ɣmá lso təsɛɛlɛ tənɛ. ²¹ Haləna
má la nyá atakaa təcayale. ɪ taa kɛ nɔɣɔ
ŋka nyá na ta caanaa í pɛɛla pa Icipiti taa
ləsuyɔ waatu tɔ, ka pɛɛ kpaatanaa wɛɛ.

Salɔmɔŋ səlɛmuyɔ sɔsɔɔv

(Kɔtɔɔsɔtu II 6:12-40)

²² Pə waali kɛ Salɔmɔŋ səŋa kɔtaya təlɛtɛ
kite kɛ lɛɣɛli samaa isɛntaa na í kpaasɪ ɪ
niŋ na í səlɛmɪ lso sɪ: ²³ Hai, Tacaa, lɛɣɛli
lso. lso nɔɣɔlv ɪ fɛi isɪ nyá. Paa isɔtənvuyɔ
taa kɛ hatoo isɔtaa, paa tɛtu tɔɔ kɛ atɛ
cənɛ. N sɔla mpa pa laki nyá təmle na
lotu kɔlvmtɔ tɔɣɔ, na í laki-wɛɣɛ isəna n
ka suwa tɔ. ²⁴ Mpɔ inəɣɪ n lapa mpi n ka su
ma caa Tafiiti tɔɣɔ saŋa. ²⁵ Hai Tacaa lɛɣɛli
lso, la tɔtɔɣɔ nɔɣɔ ŋka n ka su-ɪ tɔ sɪ, ye ɪ
luluyɔ nyəma tɔma tɛu isɪ unɪ ɪ tɔm tɔ, mpe
paa təkəna kawulaya kɛ ɪ waali kɛ tam na
pá kaasəɣɪ təmayɔ lɛɣɛli yəlaa tɔɔ. ²⁶ Hai,
ma wiikina-ŋ sɪ í la nɔɣɔ ŋka n ka su ma
caa tɔ.

²⁷ ulɛ tampana lso pəsəɣɪ na í caya
atɛɣɛlɛ? Mpi tɔ, paa isɔtənvuyɔ na ku
tɔɔmɔŋ tɔ, ɪ ta mayɔ ku taa. Pəɣɛlɛ lso
təsɛɛlɛ nte ma ɣma-ŋ tɔ, tɔ ta haŋna mpv.
²⁸ Hai, Tacaa, paa na mpv kɛsɪ nyá isɛ na
ma tɔɔ, na í nu ma wiinav na ma yaav mpi
ma yaaki-ŋ saŋa isəntɔ tɔ. ²⁹ Kuli nyá isɛ na
í paasəna kutuluyɔ kunɛɣɛ ilim na ahoo.
Mpi tɔ, tənaya n tɔma sɪ n ká caya. ulɛ nu
ma kusəlɛmɔtu. ³⁰ Nu yaav mpi ma na nyá
yəlaa lɛɣɛli nyəma tɔ yaaki-ŋ cənɛ tɔ. Hai,
nu ta kusəlɛmɔtu kɛ isɔtaa timpi n wɛɛ tɔ,
na í husɪ tá isayatu.

³¹ Ye nɔɣɔlv pəntəna ɪ tɔɣəntəle, ulɛna pa
yaa-ɪ sɪ í kɔɔ lso təsɛɛlɛ tənɛ tɔ taa na í
tuuna kɔtaya təlɛtɛ isɛntaa sɪ ta na. ³² Hai,

Tacaa, nu pa tòm ke hatoo isətaa, na í fayasi-wə, na í ku tasəkəle tu tòm, na í hólí tampana tu.

³³ Yaa ye pə kəma na lseyeli nyəma wakələna-ŋ, ləna pa kolontunaa kəli-wə, na pá kəw ləw təsele taa cəne sɪ, í tayani-wə, na pá sɛɛ-ŋ na pá wiina-ŋ. ³⁴ ɪle hai, Tacaa, nu pa tòm ke hatoo isətaa, na í tayani pa isayatu, na í məŋna-wəye pa tetunaa mpa í ka ha pa caanaa tɔ. Mpi tɔ, pa kə nyá yəlaa kə.

³⁵ Yaa ye pa wakələna-ŋ na í yele na tɛw wɔli-wə na pá cəkəna mpu. ɪlənə pá kəsəna ləw təsele tənə tɔ tɔw, na pá səlami-ŋ, na pá sɛɛ-ŋ, na pá pasa pa tɪ, na pá tayani timpi pa wakələna-ŋ tɔ. ³⁶ ɪle Tacaa, nu pa tòm ke hatoo isətaa, na í husi pa isayatu. Mpi tɔ, pa kə nyá yəlaa kə, na nyá təmle nyəma. Pə waali, ɪle hɔli-wəye isəna paa tɔ teu tɔ. ɪlənə í yele na tɛw nu tɛtu nti n ha-wə sɪ tɔ pəsi pa nyəntu tɔ tɔw.

³⁷ Yaa ye yulukəsəku luna, yaa kutəyɔv mənəna, yaa ku səpa, yaa kutolɔŋ yaa nyəyəsɪ luna, yaa kolontunaa sɔvna lseyeli nyəma koloosi acalɛɛ taa na pá ŋmakələyɪ-wə. Paa wahala nəyɔlv, yaa kutəŋ nakuli ku tu kəmna, ³⁸ na pə haŋ nyá yəlaa lseyeli nyəma, na pa taa nəyɔlv nu ɪ isayatu sɔŋ na í kəsəna nyá təsele tənə tɔ tɔw na í wiina-ŋ, na í tɛyɛ-ŋ niŋ. ³⁹ ɪle hai, Tacaa, nu ɪ tòm ke nyá təcəyalɛ ke hatoo isətaa, na í tayani paa wei ɪ təkəkəlle na í kəsəna ɪ tɔntɛ. Mpi tɔ, nyá nyəmna paa wei ɪ lotu. ⁴⁰ Lakɪ-wəye mpu, ɪlənə pɛle pá seekɪ-ŋ tam kə tɛtu nti n ha pa caanaa tɔ tɔw.

⁴¹⁻⁴² Yaa ye kpai nyəma nu nyá hətɛ teu tòm, na toma səsəwəna wɛna n lakəna tɔ, na pá lu pa tɛ na pá səsɪ lseyeli nyəma tɔw, na pá kəw ləw təsele taa cəne na pá səlami-ŋ. ⁴³ ɪle Tacaa, nu pa tòm ke nyá təcəyalɛ ke hatoo isətaa, na í la-wəye pa kusələməm. Mpu pu yelina na atɛ yəlaa tənə nyɪ-ŋ, na pá seekɪ-ŋ isu nyá yəlaa lseyeli nyəma seekuyɪ-ŋ tɔ. Paa nyɪ tɔtɔ sɪ ləw təsele nte ma ŋma-ŋ tɔ, tə kə nyá nyəntɛ təkpataa.

⁴⁴ Yaa ye í tu nyá yəlaa lseyeli nyəma sɪ pá yoonə pa kolontunaa, na pá kəsəna nyá ɪcatɛ kuləsəlɛ tənə na ləw təsele nte ma ŋma-ŋ isəntɔ tɔ, pa tɔw na pá səlami-ŋ. ɪle hai, Tacaa ⁴⁵ nu pa wiinau ke hatoo isətaa na í waasi-wə.

⁴⁶ Yaa ye pə kəma na pá wakələna-ŋ. Mpi tɔ, yulv nəyɔlv ɪ fɛɪ sɪ u wakələyɪ. Ntanyɪ n ká mu-wə na pááná, na í yele na pa kolontunaa kəli-wə, na pá kpa-wəye yomle, na pá pona-wəye pa acalɛɛ taa kə pəcəlv pəcəlv yaa pooluŋ taa. ⁴⁷ ɪlənə pá pəsəna laakali kə tənə sɪ pa wakələna-ŋ, pa lapa isayatu, pa tòm səpa. ⁴⁸ ɪlənə pá səlami-ŋ na pa lotu tənaya timpi unɪ pa wə mpu tɔ. Na pá kəsɪ pa ləmayasɛɛ na nyá ɪcatɛ tənə na ləw təsele nte ma ŋma-ŋ isəntɔ tɔ pa tɔw, kə tɛtu nti n ha pa caanaa tɔ tɔw taa cəne. ⁴⁹ ɪle hai, Tacaa, nu pa wiinau ke nyá təcəyalɛ ke hatoo isətaa, na í waasi-wə. ⁵⁰ ɪlənə í tayani timpi pa wakələna-ŋ tɔ, na í yele na pa kolontunaa na pa pətəwəle. ⁵¹ Pəpətu fɛɪ, pa kə nyá piya ke hatoo kuyanku n ləsa-wəye ɪcipiti wahala səsɔ taa tɔyɔ.

⁵² Hai, Tacaa ləw, nukɪ sələməŋ wei má na nyá yəlaa tu sələməyɪ-ŋ paa waatu wei tɔ. ⁵³ Mpi tɔ, nyá ləsəna-tuyɔv piitimnaa tənə heku sɪ tɔ pəsi nyá nyəma isu n yeluyɪ na nyá təmle tu Moisi heeli-wəye saa wei n ləsa ta caanaa ke ɪcipiti taa tɔ.

Saluməŋ kooliyɪ samaa ke ləw koolɛ

⁵⁴ Kətaya təlɛtɛ kite ke Saluməŋ ka luŋaa, na í kpaasi ɪ niŋ na isətaa, na í wiikina Tacaa. ɪ tɛma, ɪlənə í kulɪ ⁵⁵ na í kooli samaa wei ɪ ka kota tənə tɔyɔ kupantu sɪ. ⁵⁶ Ma sɛɛ Tacaa nyá wei n yelaa na nyá yəlaa lseyeli nyəma heesi, isu n ka yəyətuyɔv tɔ. Pəpətu fɛɪ leleŋ, n lapa teitei kə isu n ká suw nyá nəyɔv kupankə na nyá təmle tu Moisi nəyɔv tɔ. ⁵⁷ Ta ləw Tacaa wɛɛ ta waali, isu n ka wɛw ta caanaa caanaa waali tɔ. Taa lə-tv. Pəcəlv taa yele-tuyɔv waasuyɔv. ⁵⁸ Yele na tɔ nukəna-ŋ tam, na tɔ tɔŋ nyá mpaasŋ taa isu n caaki tɔ, na tɔ təkɪ nyá kiinŋ, na nyá kusəsutu, na nyá kutututu nti n ka tu ta caanaa caanaa tɔ. ⁵⁹ Tacaa ləw tɔwəsəyɪ ma wiinau pənɛ pə tɔw kə ɪlim na ahoo, na n səŋna nyá yəlaa taya paa kuyaku ŋku. ⁶⁰ Mpúyɔv atɛ yəlaa tənə ká nyəna sɪ, Tacaa tike ntɛ ləw, nəyɔlv fɛɪ tɔtɔ. ⁶¹ Na mə ləsasi náá suv-ɪ teu tɛmamam na í təkəyɪ ɪ kiinŋ, na ɪ kusəsutu, isu ɪ lakuyɔv saŋa isəntɔ tɔ.

Kətasi nsi pa lapa Tacaa tɔ

(Kutəwəwɔv II 7:4-10)

⁶² Mpúyɔv wulav Saluməŋ na lseyeli nyəma tənə mpa paa kota tənə tɔ, pa lapa Tacaa ke ⁶³ ciikuyɔv kətasi ke naaŋ iyisi hui na naale (22000) na heeŋ na pəŋ ke iyisi

nunwua na hiu (120000) ke Tacaa taseele tuluyu tɔɔ. ⁶⁴ Kɔtasi ta maya nyəɣəlvu kusemvu kɔtaɣa tɔlatɛ tɔɔ kɛ kuyaku ŋku. Ulena Salvmɔŋ yele na pɔ lɔ kɔtasi nsi kɔkɔ lusa si tɛna tɔ na tɔɣɔnaɣa nyənsi na ciikuɣu nyənsi nim cɔlɔ nim cɔlɔ kɛ lɔ taseele taɣa tɔɔ.

⁶⁵ Waatu unɪ ɪ taa kɛ Salvmɔŋ na lɛyɛli samaa tuutuuma wei ɪ luna tɛtu tɛna taa tɔ. Pɛ kpaɣau Lepo-Hamatɪ halɛna pɛ sɪna Icipiti lɔɔ tɔ, pa tɔɣɔ cɔka acima kɛ kuyɛɛɛ naatosompɔɣɔlaɣa. ⁶⁶ Kuyaku pɛlɛfɛi naanwua nyəŋku wule kɛ wulav yasa lɛyɛli nyɛma. Ulena pɔ polo pɔ sɛɛ-ɪ, na paa wei ɪ kpe ɪ tɛ na laŋhɛɛɛ. Mpi tɔ, Tacaa lapa ɪ tɛmlɛ tu Tafiiti na ɪ yɛlaa lɛyɛli nyɛma kɛ kupantu.

9

Tacaa lu Salvmɔŋ tɔɔ kɛ tɔm naale nyɛm

(Kɔtɔɔsɔtu II 7:11-22)

¹ Waatu wei wulav Salvmɔŋ tɛma lɔ taseele na ɪ kawulaya tɔɣaɣa na pɛ tɛna mpi ɪ caakaya tɔɣɔ ŋmau tɔ. ² Ulena, Tacaa lu ɪ tɔɔ kɛ tɔm naale nyɛm kɛ teitei isu ɪ ka luw ɪ tɔɔ kɛ Kapawɔŋ tɔ. ³ Na ɪ yɔɣɔti sɪ: Ma nuwa nyɔ wiinav, ɪ lɔ taseele nte n ŋmɔ isɛntɔ tɔ tɛ pɛsa ma nyɛntɛ. Maa wɛ tɛ taa kɛ tam na mɔ paasɛna-tɛ, na mɔ laki-mɛyɛ kupantu kɛ tam. ⁴ Ye nyaa tɔma teu na lotu kulɔmtu, isu nyɔ caa Tafiiti, na ɪ tɛŋɔɣi ma kiɪŋ na ɪ tɔkɔɣi ma kutɔtɔtu nti ma tu-ŋ tɔ, ⁵ ɪ lɔ maa yele na nyɔ kawulaya nyɔ tɔŋ kɛ tam tɔɔ kɛ lɛyɛli nyɛma taa. Mɔpɔɣɔ maa su nyɔ kɛ nyɔ caa Tafiiti sɪ, ɪ luluyɔ taa nyɛma kɔ tɔkɔna lɛyɛli nyɛma tɔɔ kɛ kawulaya kɛ ɪ sɛm waali. ⁶ Ama ye nyana nyɔ yɛlaa na nyɔ luluyɔ nyɛma ɪ lɔ-m, na ɪ kisi ma kusɛsuto na ma kiɪŋ wei ma tu-mɛ tɔ, na ɪ mɔlɛna tɔŋ tɔɔ na ɪ laaki-l. ⁷ ɪ lɔ maa kpiisi-mɛyɛ tɛtu nti ma ha-mɛ isɛntɔ tɔ tɔɔ, na mɔ lɔ lɔ taseele nte ma pɛsa ma nyɛntɛ isɛntɔ tɔ, na yɛlaa tɛna wɔŋ-mɛ na pɔ paana-mɛ. ⁸ Waatu unɔɣi yɛlaa ka tɛŋɔɣɛna lɔ taseele nte tu te teu kɛ mpɔ tɔ tɛ kiɪŋ, na sɔɣɔntu kpa-wɛ na pɔ la-wɛyɛ piti, na pɔ pɔɔɔɣi pa ti sɪ: ɪ lɔ pepe tɔɔ kɛ Tacaa lapa tɛtu tɛna na lɔ taseele tɛnɛyɛ mpɔ? ⁹ Ulena pɔ cɔ-wɛ sɪ: lɛyɛli nyɛma lɔwa pa lɔ Tacaa. Unɪ ɪ lɛsɛna pa caanaa kɛ

Icipiti tɛtu taa. Ulena pɔ tɛŋɔɣi tɔŋ. Pɛ tɔɔ kɛ lɔ tɛŋsa-wɛyɛ mpusinaa mpɛ pa tɛna.

Salvmɔŋ tɛma

(Kɔtɔɔsɔtu II 8:1-18)

¹⁰⁻¹¹ Tii wulav Hilam ka hana wulav Salvmɔŋ kɛ taasi kupɔŋsi tɛna, na wɔlanaa tɛna mpa ɪ nyulaya sɪ ɪ ŋmaakɛna tɔ. Pusi sika hiu na Salvmɔŋ tɛ lɔ taseele na ɪ kawulaya tɔɣaɣa kɛ ŋmau. Ulena ɪ ha Hilam kɛ acalɛ hiu kɛ Kalilee tɛtu taa. ¹² Mɔpɔɣɔ ɪ lu Tii na ɪ kɔɔ acalɛ anɔɣi nau. Ama ɪ laŋɛ ta hɛɛ. ¹³ Ntɛna ɪ tɔ sɪ: Ma taapalu Salvmɔŋ, acalɛ nna n ha-m isɛntɔ tɔ ta nɪ isɛlɛ. Pɛ tɔɔ kɛ halɛna saŋa pa suv hɔɣɔlvu ŋkuɣu yaav sɪ: Tɛtu ta nɪ isɛlɛ. ¹⁴ Pɛyɛle wula tɔɔnɔnaa tooso na hɔɣɔlvu kɛ Hilam ka tilina Salvmɔŋ.

¹⁵ Tɛlasɪ tɛma kɛ wulav Salvmɔŋ ka tuwa yɛlaa na pɔ ŋmɔ lɔ taseele na ɪ kawulaya tɔɣaɣa, na Milo, na Yosalem koloosi. Ulena pɔ ŋmɔ Hasɔɔ na Mekito na Kesɛɛ pɛ acalɛɛ. ¹⁶ Icipiti wulav ka yoonaa Kesɛɛ ɪcatɛ kɛ, na ɪ kɔ Kanaaŋ nyɛma mpa paa wɛ tɛ taa tɔ na ɪ sɔ-tɛyɛ kɔkɔ. Pɛ waali kɛ Icipiti wulav pɛɛlɔ saa wulav Salvmɔŋ ulɛna Icipiti wulav ha Salvmɔŋ kɛ ɪcatɛ nte. ¹⁷ Pɛ tɔɔ kɛ Salvmɔŋ taɣana-tɛyɛ ŋmau, na ɪ ŋmɔ tɔtɔɣɔ Pɛti-Holoŋ-Pɛtɛ nyɔŋ, ¹⁸ na Paala na Tamaa kɛ wulaya tɛtu hɔɣɔlvu taa. ¹⁹ Na acalɛɛ wɛna a taa ɪ sukaya ɪ tɔɣɔnasɪ tɔ. Na wɛna a taa ɪ sukaya yoo kɛkɛnaa, na kpaɣanɔŋ tɔ. Na Salvmɔŋ ŋmɔ pɛ tɛna mpi ɪ caa tɔɣɔ Yosalem ɪcatɛ taa mayamaɣa, na Lipaŋ puɣu taa na ɪ tɛtu tɛna taa.

Isɛna Salvmɔŋ ka taɣana tɛlasɪ tɛma anɪ tɔɣɔlɔ. ²⁰ Waatu unɪ ɪ taa, yɛlaa mpa pa taa kɛ lɛyɛli nyɛma tɔ pa wɛ tɛtu taa kɛ. Isu Amolii nyɛma, na Hiti nyɛma, na Peliisi nyɛma, na Hifi nyɛma, na Yɛpusi nyɛma. ²¹ lɛyɛli nyɛma taa pɛsi na pɔ ku-wɛ tɔɣɔ pa kaasaa. Mɛyɛ Salvmɔŋ tuwa tɛlasɪ tɛma, na pɔ laki mɔpɔɣɔ halɛna saŋa. ²² Ama pɛ kaasa lɛyɛli nyɛma tɔ, wulav ta tu pɛɛɛ tɛma kɛ mpɔ. Pɛɛɛɛ ɪ waali nyɛma, na ɪ yoolaa sɔsaa, na sɛkpɛma, na yoo kɛkɛnaa na kpaɣanɔŋ paasɛnlaa. ²³ Mɔpɔɣɔ tɛmlɛ paasɛnlaa kpa tɛma lataa kɛka nyuvu nyɛma kɛ nasɛlɛ na nunwua na nule na naanwua (550) na pɔ fɛɣiyi Salvmɔŋ tɛmlɛ lataa.

²⁴ Waatu wei Salvmɔŋ alu Icipiti nyɔŋ lu Tafiiti tɛ, na ɪ suv tɔɣaɣa ŋka ɪ paalu ŋma-ɪ

tə ka taa, ɪlena wulav tayanɪ lonte nté na í ɲmá taya ŋka pa yaana pa te taa si Milo tɔ.

²⁵ Paa pənaɣa ŋka tɔm toosoɣo Saluməŋ lakaya Tacaa ke kətasi nsi kəkə lusa si tənə tɔ, na ciikuyi nyənsi ke kətaya tɔlatɛ nte ɪ ɲma-ɪ tɔ tɔ tɔ. Mɔpɔɣɔ ɪ lakaya tɔma wena a tɔɔ pɔ ɲmá lɔ tɔsɛɛle nté tɔ.

²⁶ ɪlena Saluməŋ yele, na pɔ saaki kpuləŋ ke lɔsəŋ-Keɛɛ, ke ɪla cɔlɔɣo tɛŋku kuɛɛm nɔɣo ke ɪtɔm tɛtu taa. ²⁷ Mɔpɔɣɔ Hilam pona Saluməŋ ke kpuləŋ saalaa kupama, na pɔ sɛŋna ɪ nyéma. ²⁸ ɪlena pa tənə pɔ polo Ofii tɛtu taa na pɔ kpaɣa wula ke kiloonaa iyisi naanowa na naale (12000) na pɔ pona Saluməŋ.

10

Sapa wulav alv nyəŋ pola Saluməŋ wi-
iluyi

(Kutɔɔsɔtu II 9:1-12)

¹ Mɔpɔɣɔ Sapa tɛtu wulav alv nyəŋ nuwa Saluməŋ hɛtɛ yaav. ɪlena í polo si ɪ pɔɔsɛɣi-ɪ tɔmnaa kate nyəntɔ, na í ná ɪ nyəm tənaya. ² Alv ɪ tala Yosalem taa tɔ, na ɪ yomaa ke tuutuuma, na yooɣoonaa náá sɛɣəla tulaalɔnaa, na wɔlanaa, na liyitee pɛɛ ke tuutuuma. ɪlena í pɔɔsi Saluməŋ ke tɔmnaa mpa pa tənə ɪ ka tayanana tɔ.

³ Na Saluməŋ cɔ tɔ tənə, ɪ ta sɔɔ kulumuyi. ⁴ Mɔpɔɣɔ alv ɪ nuna ɪ ŋkpaŋuyi ke saluməŋ nyəm tɔm, na í sa ɪ kawulaya tɔyaya ŋka ɪ ɲmawa tɔ. ⁵ Na tɔɣonaya ŋka pa saakaya tɔ. Na yaasi wei Saluməŋ ka tayanana ɪ waali nyéma na pɔ laki tɔma tɔ. Na kutɔɣɔ na kunyɔnyɔm tallaa wontu. Na kətasi nsi pa lakaya Tacaa ke lɔ tɔsɛɛle taa tɔ, na pɔ la Sapa wulav ɪnɔɣi piti na pɔ mɔti ɪ nɔɣɔ.

⁶⁻⁷ Ntɛna wulav alv nyəŋ ɪ ɪ tɔ si: Pa kɛɛsa-m nyá nyəm tɔm ke hatoo ma tɛ. Ama ma ɪsɛ taa nata, ɪlɛ ma ta mu-ti. Ama nɔɔnɔɔ ma nawa si tampana ke pa heela-m tɔcɔŋŋ. Nyá nyuyi kuluyi na nyá nyəm tɛɛwa ɪsu paa kɛɛsa-m tɔ tɔyamyam. ⁸ Nyá waali nyéma na nyá tɔyaya taa yɛlaa tənə lapa nyulelɛŋ ké. Mpi tɔ, pa wɛ nyá kiŋ na pɔ nukɪ nyəm tɔm ke tam. ⁹ Ma sama nyá lɔ Tacaa wei ɪ lɛsa-ŋ si ɪ tɔɣo kawulaya ke lɛɣɛli taa tɔ. lɔ sɔla ɪ yɛlaa ke tam tɔɔ tɔɣo ɪ kpa-ŋ pa wulav, na í tɔ-ŋ si ɪ tɔŋ tampana na ɪ laki kusiyisim.

¹⁰ Pɛɛ pɔ waali ké Sapa wulav ɪ ɪ hawa Saluməŋ ke wula tɔɔnənnaa tooso na hɔɔluyi na tulaalɔ ke sɔsɔm, na liyitee pɛɛ tɔtɔ. Too tɔ, nɔɣɔlɔ ta nata tulaalɔ ɪsu ɲpɔɣɔ lɛɣɛli taa.

¹¹ Mɔpɔɣɔ wulav Hilam kpuləŋ pola Ofii tɛtu taa na pɔ kɔna wula, na kɛŋkɛlasɪ kupanɔsi nasɛli na liyitee pɛɛ. ¹² Kɛŋkɛlasɪ nsɔɣi Saluməŋ yɛlaa na pɔ kaya lɔ tɔsɛɛle taa na ɪ kawulaya tɔyaya taa tɔtɔ. ɪlena pɔ kaasi na pɔ saaki yonyoolaa ke saŋkɔnaa. Too tɔ, nɔɣɔlɔ ta nata lɛɣɛli taa ké kɛŋkɛlasɪ na si tɔɔ tala mpu pɔ taka.

¹³ Mɔpɔɣɔ Saluməŋ hawa alv ɪnɔɣi pɔ tənə mpi ɪ nawa na í sɛlɛmi tɔ. Na í lapɪ-ɪ kuɔcɔŋ tɔtɔɣo ɪsɛna ɪ pɛsaa tɔ. ɪlena wulav alv nyəŋ ɪ ɪ waali nyéma pɔ mɛli pa tɛtu taa.

Saluməŋ tɔŋ tɔm

(Kutɔɔsɔtu II 1:14-17 na 9:13-28)

¹⁴ Paa pənaɣa ŋka wula kiloonaa iyisi hiu (20000) ke pa kɔŋna wulav Saluməŋ. ¹⁵ ɪlena pɔcɔ pɔ kaasi mpi mpi taatɛlaa fɛlaya-ɪ wontunaa tɔɔ tɔ, na lampuunaa mpa ɪ kumataynaa sɔsaa, na Laalupunaa awulaa fɛlaya-ɪ tɔ.

¹⁶ Mɔpɔɣɔ wulav Saluməŋ yɛlaa na pɔ lu wula kpələŋ ke ɲmɔnuyi (200). Paa ŋku ku tɔɣo wula kiloonaa naatoso. ¹⁷ Kpələŋ sɛkɛŋ ke ɲmɔnuyi nuunowa (300). Paa ŋku ku tɔɣo wula kiloo kulɔm na titite. Na pɔ su kutuluyi ŋku pa yaa si Lipaŋ hɔtuyi tɔ ku taa.

¹⁸ Na wulav yele na pɔ saaki kawulaya kpɛlaya na tuu kɛla, na pɔ tɔ ka tɔɔ ké wula. ¹⁹ Mɔpɔɣɔ pa lapa tɛkpale ke kumlee naatoso ke tɔma tɔɔ, na pɔ su kpɛlaya ŋké. Paa saaka-kɛɣɛ na pɔ tɔ tɛtɛsile kukulukulle, na pɔ tɔ tɔɣɔlasɪ lɛɛsɛŋ ke ŋkpalasɪ tɛsule. ²⁰ Na tɔɣɔlasɪ lɛɛsɛŋ naanowa na naalɛɣɛ kumlee anɪ a tɔɔ. Naatoso ke ntɔɣɔŋ tɔɔ, na naatoso ke mpɔtɛŋ tɔɔ. Wulav nɔɣɔlɔ ɪ ta saakɛta kawulaya kpɛlaya ŋkɛ ka taka.

²¹ Wula ke paa lupa Saluməŋ tɔyaya taa lum poosiyanana tənə, na Lipaŋ hɔtuyi kutuluyi taa wontunaa kutɛsɛtɔ. ²² Wulav ka wɛna ɪ mayamaya ɪ kpuləŋ ké. Na ɪ na Hilam nyəŋ pɔ puki pooluŋ. Paa pusi tooso wei, pa kɔŋna wula na liyitee nyəɣɛtɔ, na tuu kɛla, na tɛkpaaləŋ na kacɔka sumasi sɔsɔnɔsi nasɛli.

²³ Saluməŋ ka tɛɛ antulinya tənə awulaa tənaya tən kɛ na nyəm. ²⁴ Pəpətu fɛi leleŋ, tsə ka ha-i nyəm kɛ na yəlaa lukəna paa timpi na pə kəŋi-i təmnaa pəəsuy. ²⁵ Paa pənaya ŋka, yəlaa mpe pa kəŋayana-i kucəŋ ke liyitee wontu, na wula, na wontu kususuutu, na yoou wontu, na tulaalvnaa, na kpayanəŋ, na kpanasi.

²⁶ Mpuŋy Saluməŋ kpeɣela i yoou keekena, na pə kpayanəŋ, na pə lu keekena iyaya na nasəle (1400), na kpayanəŋ iyisi naanwa na naale (12000). Ilena Saluməŋ cosɪ pə taa na i su i kiŋ ke Yosalem. Pə kaasa nti lena pə su təleɣe timpi timpi paa tayanaa si paa su-ti tɔ. ²⁷ Saluməŋ kawulaya waatu, liyitee ka we Yosalem taa kɛ isu pɛɛ. Na pə kaasi na kpenkpelasi kupanasi nāa tɔli yem isu tui kpai nyəŋ wei i nyɔkɔi tetekele taa tɔ. ²⁸ Icipiti na Silisii pə acalɛ taa kɛ payətəlaa pukaya na pə yakɪ wulav ke kpayanəŋ na pə kəŋna. ²⁹ Liyitee nyəɣətu nasətoso (600) ke pa yakaya Icipiti yoou keekena. Ilena pə ya kpayanəŋ ke nyəɣətu nunwa na nule na naanwa (150). Payətəlaa kulmaa mpe pə yakayana na pə pukina Hiti awulaa na Silii nyəma.

11

Saluməŋ ta tən tsə luy nyəntu
(Kutəsətu II 11:18-12:1)

¹ Icipiti wulav pɛɛl paasi, Saluməŋ tasa piitimnaa kpai nyəm payale alaa kelvyu kɛ. Paa Mowapɔ nyəma, paa Amoni nyəma, paa Itəm nyəma, paa Sitəŋ nyəma, paa Hiti nyəma. ² Pəyele Tacaa ka tɛma lɛɣɛli nyəma ke kisinav ke piitim kpai nyəmnaa mpe pa təm kɛ si, pə na wɛ pə taa kpayə tɛma pɛcɔ pa taa saa tɛma. Pə taa kɔ na pele pə susi-wɛɣe pa tui laav taa. Ama Saluməŋ luy nā sɔv piitim kpai nyəm mpi pə alaa kɛ. ³ Haləna i kpayə awulumpiya alaa ke nasətoso na nunwa (700), na alaa lɛlaa ke ŋmuvnyu na nunwa (300). Mpe un pa tolisina-i səsəm. ⁴ Tampana tɔ pə kama na Saluməŋ kpatəli, lena i alaa mpe pə susi-i tui laav taa. Haləna i ye le i tsə Tacaa ke sɔɔlvu na lotu kulmtu isu i caa Tafiiti. ⁵ Mpuŋy Saluməŋ laa Sitəŋ nyəma tui alv nyəŋku Asətati na Amoni nyəma tui isayav Milikom. ⁶ Tənaya i lapəna mpi pə ta maya Tacaa tɔ. Mpi tɔ, u tasəyi-i

nunav ke teu isu i caa Tafiiti. ⁷ Waatu un i taa kɛ Saluməŋ ŋmā Mowapɔ nyəma tui isayav Keməsi ke kutuluɣu ke pulaya tɔ kɛ Yosalem isentaa, na i ŋmā Amoni nyəma tui isayav Milikom kutuluɣu tɔtɔ. ⁸ Na i ŋmā mpu tɔtɔɣo i alaa mpa pa ta nyi tsə tɔ pa tui si pə wəki-i tulaalvnaa, na pə laaki-i. ⁹⁻¹⁰ Təm naaleɣe Tacaa lɛɣɛli tsə ká lu Saluməŋ tɔtɔ, na i heeli-i tasiyisiyi si: Taa luy tui. Ama Saluməŋ tá nuna Tacaa, lena Tacaa nāa mu-i na páná. ¹¹ Na i yəɣəti-i si: Timpi n tɔma mpu pə taka na n kisi ma kusəsutu na n yəki ma na-ŋ ta nɔɣo pɛɛlvu tafa tɔ, maa lɛki nyā kawulaya na má cɛla-keɣe nyā waali nyəma taa nɔɣəlv. ¹² Paa na mpu nyā caa Tafiiti tɔtɔ ma kaa la-ŋ mpu, haləna nyā səm. Ama nyā pəyaya ke maa lɛki kawulaya. ¹³ Tafiiti kulm un na Yosalem ɪcəte nte má ləsa tɔ, pa tɔtɔɣo maa kaasi-i kpekele kulmtəle.

Saluməŋ kolontunaa

¹⁴ Mpuŋy Tacaa lapa na Itəm awulumpu Hatati lu Saluməŋ ke koloya.

¹⁵⁻¹⁶ Waatu nɔɣəlv Tafiiti ká yoonə Itəm nyəma na i kəli-wɛ. Ilena i yoolaa wulav Sowapɔ na i yoolaa pə polo lɛɣɛli nyəma mpa pə səpa təyoole tɔɣo pim. Mpuŋy pə caya tənaya isətvnaa naatosompəɣəlaɣa, na pə ku Itəm apalaa na pə kpenna apalupiya. ¹⁷ Waatu un Hatati ka kɛ pəyaya. Mpuŋy i na i caa tɛmlɛ nyəma Itəm nyəma napəli pə sewa na pə polo Icipiti. ¹⁸ Pa kula Matiyəŋ, lena pə fayana Paləŋ wulaya tɛtu taa. Pa kpeŋna apalaa napəli na pə pona Icipiti. Ntəna Icipiti wulav ha Hatati ke təyaya na tɛtu, na i heeli-i si: Maa tɔtɔ-ŋ. ¹⁹ Icipiti wulav lapa Hatati ke kupantu kɛ. I ha-i i alv Tapənəsi neu na i la alv. ²⁰ Mpuŋy alv un i lula apalupəyaya na Hatati ha-keɣe hətɛ si Kenupa. Ka cɛpa hətɛ, lena Tapənəsi mu-ke na i tɔtɔ-keɣe wulav təyaya taa.

²¹ Waatu wei Hatati nuwa si Tafiiti na i yoolaa wulav Sowapɔ pə səpa, lena i sələmi Icipiti wulav si: Ye le na má məli ma tɛtu taa.

²² Ntəna Icipiti wulav pəəsɪ Hatati si: Pepeɣe n larə ma kiŋ na n nyuləɣi kpente? Mpuɣule si: Ma ta larə pulv yaa. I le ye le-m na má məli te.

²³ Ḳpóyú lso yelaa na Saluməŋ weena kolontu lelú. ɪleɣele ɪliyata pəyalu Lesəŋ wei ɪ ka sewa ɪ caa Hatatasee wei ɪ ke Sopa wulav tɔ. ²⁴ Waatu wei Tafiiti ka kuwa Hatatasee yoolaa tɔyɔ Lesəŋ kota tetelataa ke ɪ kiŋ, na ɪ pəsi pa nyuyv tu na pá polo Tamasi na pá caya tana, na ɪ canj ɪ tɔki kawulaya ²⁵ ke Silii tetu taa. ɪ lapa lseyeli nyəma kolontu ke Saluməŋ kawulaya pusi tənaya, na ɪ footiyi-we na ɪ laki-weye isayatu isu Hatati.

Solopuwam kuluyv ke wulav tɔɔ
(Kutɔɔsutu II 9:29-31)

²⁶⁻²⁷ Saluməŋ ka wena tɔmlɛ tu nɔɣɔlu na pá yaaki-ɪ sɪ Solopuwam. ɪ tɛɣele Seleta ke ɪfəlayim tetu taa. Pa yaa ɪ caa sɪ Nepa, na ɪ too sɪ Seluya, ɪ too ɪni ɪ ké leelu. Ḳpóyú kuyaku nakuli, Solopuwam kula Saluməŋ tɔɔ.

Waatu wei Saluməŋ ŋmaakaya Milo*fa* na Tafiiti tɛ koluŋa tɔ, ^a sɔɔsi tɔyɔ pa yaa mpv. ²⁸ Solopuwam ka ké ɪfepu kupanj ké. Wulav paasəna mpv sɪ ɪ laki ɪ tɔmlɛ ke teu, ɪlena ɪ kpa-ɪ ɪfəlayim na Manasee pa kpeka tɔlasɪ tɔmlɛ nyəma feɣlu. ²⁹ Ḳpóyú kuyaku nakuli, Solopuwam luna Yosalem, na ɪ na lso kuyɔɣɔtutu teləsulu wei ɪ we Silo na pá yaaki-ɪ sɪ Ahiya tɔ pá suli mpaav taa ké pa naaleɣe nyutu taa, na Ahiya suu kpaɪ kufalv. ³⁰ Tənaɣale Ahiya cəla ɪ kpaɪ ke hɔɣɔlasɪ naanwa na naale. ³¹ Pə waali ké ɪ tɔma Solopuwam sɪ: Mv hɔɣɔlasɪ naanwa. Mpi tɔ, lseyeli lso Tacaa yɔɣɔtaa sɪ: Ma təŋna Saluməŋ kawulaya lɛekuyv sɪ, ma celəɣi-ŋ na ɪ tɔyɔ kawulaya ke lseyeli kpeka naanwa tɔɔ. ³² Kpekəle kulmtəle ke maa kaasi-ɪ ma tɔmlɛ tu Tafiiti na Yosalem ɪcate pa tɔɔ. Mpi tɔ, tɔ tike ke ma ləsa lseyeli tetu tana taa. ³³ Mpi pə tɔɔ ma laki mpv tɔ, lseyeli nyəma ɪ-m na pá luŋ Sitəŋ nyəma tuyv alv nyəŋku Asətati, na Mowapv nyəma tuyv Kəmɔsi, na Amoni nyəma tuyv Milikom. lseyeli nyəma kisa mpaav ŋku maa hulə-we tɔyɔ təŋnyv. Pa ta la nti tɔ keesəna-m tɔ. Pəyele pa ta tɔki kusəsutu na nti nti ma tu-we tɔ, isu Tafiiti lakaya tɔ. ³⁴ Paa na mpv ma kaa lɛeki Saluməŋ niŋ taa ké kawulaya. Maa nyənəɣi-ɪ ɪ yelaa wulav ke tam ké, haləna ɪ sɛm. Maa la Ḳpóyú ma tɔmlɛ tu Tafiiti wei ma ləsaa, na ɪ tɔki ma kiŋ na ma

kutututu tɔ ɪ tɔɔ. ³⁵ Ama Saluməŋ pəyalu ké maa lɛeki awulumpiitu, na má cəla nyá, na ɪ tɔyɔ lseyeli kpeka naanwa tɔɔ ké kawulaya. ³⁶ Paa na mpv maa yelina ɪ pəyalu ké kpekəle kulmtəle. ɪle pu la na Tafiiti tɔyaya tu we kawulaya taa ké Yosalem ɪcate nte ma ləsaa sɪ pá sɛɛ-m tɔ tɔ taa.

³⁷ Ḳpóyú Tacaa tasaa sɪ: Solopuwam, maa celə-ŋ kawulaya isu n sɔɔlaa tɔ, na ɪ tɔyɔ lseyeli kpeka naanwa tɔɔ. ³⁸ Ye ɪ tɔkəɣi ma kuyɔɣɔtutu, na ɪ təŋəɣi mpaav ŋku ma huləɣi-ŋ tɔ, na ɪ laki mpi pə keesəna-m tɔ, na ɪ təŋəɣi ma kiŋ na ma kutututu, isu ma tɔmlɛ tu Tafiiti. ɪle maa we nyá waaləɣi tam na nyá luluyv nyəma ká tɔki kawulaya ke tam, isu Tafiiti nyəma. Maa celə-ŋ lseyeli kpeka naanwa na naale, ³⁹ na pá ná na pá wu-we. Ama pə kaa we Ḳpóyú tam.

⁴⁰ Ḳpóyú Saluməŋ pɛekaa sɪ ɪ kuyv Solopuwam. ɪlena Solopuwam se na ɪ polo ɪcipiti wulav Sisaki tɛ na ɪ tu-ɪ kpuluyv. Haləna Saluməŋ sɛm.

⁴¹ Pa keesa Saluməŋ tɔm lentənaa na ɪ kulapəm tana, na ɪ nyam tənaya takəlaya ŋka pá yaa sɪ, Saluməŋ Təm takəlaya tɔ ka taa. ⁴² Pusi nule təcu ké Saluməŋ tɔyɔ kawulaya ke lseyeli nyəma tana tɔɔ ke Yosalem. ⁴³ Saluməŋ kəma na ɪ sí, ɪlena ɪ pəyalu Lupuwam lɛeti ɪ lonte taa.

12

lseyeli nyəma kotuyv ke Sikem
(Kutɔɔsutu II 10:1-15)

¹ Ḳpóyú kuyaku nakuli, lseyeli ilim ntɔyɔŋ tɔɔ kpeka kota Sikem, ɪlena Lupuwam polo, sɪ pá kpaaki-ɪ wulav. ² Waatu ɪni tɔ, Nepa pəyalu Solopuwam wei ɪ ká sewa wulav Saluməŋ na ɪ cɔɔsi ɪcipiti tɔ, ɪ we tənaya tam. ɪ nuwa Sikem kotuyv ŋku kv tɔm, ɪlena ɪ tó ɪ taa sɪ, ɪ ká saali tana. ³ Ama pa tila ɪ waali, na ɪ kɔɔ na ɪ na ilim ntɔyɔŋ tɔɔ kpeka pá yɔɣɔti Lupuwam sɪ: ⁴ Nyá caa ka tu-tuyv tɔlasɪ təma ké, na tɔ feləɣi-ɪ lampuunaa. ɪle ye nyaa waasi-tu na ɪ suki-tuyv tɔ səɣala anɪ, tɔ sɔɔlu puwa sɪ tɔ nyənɪ-ŋ tɔ wulav. ⁵ Mpuyule Lupuwam sɪ: ɪ ye le má mayasi ma taa, na cele na kv fe ɪ kɔɔ na má na-me tɔ ná.

^a 11:26-27 Milo: Pulasi hekv taa lɔmpuyv ŋku pa suulaa sɪ Yosalem patəma ɪ

Ilēna ilim ntəyən təw kpeka nyəma tē.
⁶Ntēna Lɔpɔwam pəsi səsaa mpa paa wɛ
 ɪ caa cəɔɔɔ waatu wei ilē í ká wena ɪ
 weesuyu tɔ sɪ: Suweye má cə yəlaa mpe?

⁷Səsaa sɪ: Ye n hula-wɛ sɪ nyá səɔɔ puwa
 sɪ n ká paasəna-wɛ, na í yəɔtəna-wɛye
 tɔm kupantu, nyaya paa nyənɪ pa wulav ke
 tam tɔw.

⁸Ama Lɔpɔwam ta mu səsaa tɔm nti.
 Ilēna Lɔpɔwam polo í pəsi ɪ malanaa
 ifepiya mpa pa wɛ un ɪ kin tɔ sɪ: ⁹Yəlaa
 mpe sɪ má pasa-wɛye səɔla nna ma caa ka
 suka-wɛ tɔ. Ilē má cə-wɛ suwe?

¹⁰Mpuyɔlɛ ɪ ifepu təɔntələnaa mpe pá
 tɔma sɪ: Cə-wɛ sɪ, mpalum ta kisi-wɛye
 təɔw, kacənfana pəɔɔ na? ¹¹Səɔla wena
 maa suki-mɛ tɔ, á ká kəli ma caa nyəna.
 Pəcɔ təpila ke ma caa ka casa-mɛ. Ama
 alukpala ke maa casa-mɛ.

¹²Mpuyɔlɛ Solopɔwam na yəlaa pa mələ
 Lɔpɔwam kin ke kuyɛɛɛ tooso wule, isɪ ɪ
 ka heeluyɔ-wɛ tɔ. ¹³Mpuyɔlɛ wulav kisa
 layatu nti səsaa ka tasa-ɪ tɔ. Ilēna í holina
¹⁴samaa, isɪ ɪ ifepu təɔntələnaa ká səyɛsa-
 ɪ tɔ sɪ: Ɛɛ, ma caa ká suka-mɛye səɔla yun
 nyəna. Ama maa suki-mɛye wena á tɛɛ
 mpɔ tɔ. Pəcɔ təpila ke ma caa ka casa-mɛ.
 Ama alukpala ke maa casa-mɛ.

¹⁵Ilēna Lɔpɔwam kisi samaa ke nunav.
 Ilē Tacaa ka lapəna mpɔ sɪ pə la teitei isɪ
 ɪ ká heeluyɔ ləw kuyɔɔtɔtɔ tɛləsulɔ Ahiya
 ke Silo sɪ í tɛləsɪ Solopɔwam tɔ.

Kawulaya fayav
 (Kutəəsɔtɔ II 10:16-11:4)

¹⁶Waatu wei lɛyɛli nyəma cəkənaa sɪ
 wulav kisa pa tɔm ke muɔ, ilēna pá tɔmɪ-ɪ
 sɪ:

Tana Tafiiti tə fəina natəli.

Tana-ɪ tə kaa wɛ?

lɛyɛli nyəma mɛ,
 mii kəw taa məli tá tɛ.

Tafiiti lɔlɔɔ tɔ nyá,
 nyaa təɔ nyá kawulaya.

Ilēna pá yá. ¹⁷Yuta tɛtɔ yəlaa tike
 nyənayana Lɔpɔwam ke pa wulav. ¹⁸Paa na
 mpɔ, na í tili tɛləsɪ təma nyuɔ tɔ Atolam
 ke lɛyɛli nyəma mpa pa wɛ ilim ntəyən
 təw tɔ pa kin. Ilēna pelɛ pá yaya Atolam ke
 pɛɛ na pá kú. Mpuyɔlɛ Lɔpɔwam kpa ɪ kɛkɛ
 taa kɛ kɔkɔpaa na í se na í polo Yosalem.

¹⁹Isəna ilim ntəyən təw lɛyɛli nyəma kisina
 Tafiiti lɔlɔɔ nyəma kawulaya təɔlɛ. Na
 mpuyɔlɛ pə wɛ haləna sarja.

²⁰Waatu wei pa nuwa sɪ Solopɔwam
 mələa, ilēna pá kotɪ pa taa pa tike. Na pá
 yaa-ɪ na pá kpa-ɪ lɛyɛli kpeka təna wulav.
 Yuta kɛkɛlɛ tike ta luna Tafiiti təyaya
 nyəma waali.

²¹Waatu wei Lɔpɔwam tala Yosalem,
 ilēna í kotɪ Yuta na Pencamɛɛ pə yoolaa
 taa yoolaa ke iyisi nunɔwa na nunaasa
 (180000) sɪ: Í polo na í yoonaa lɛyɛli nyəma
 na pá mənna-m ma kawulaya. ²²Ama ləw
 heela ɪ kuyɔɔtɔtɔ tɛləsulɔ Semaya sɪ: Polo
 í heeli ²³Lɔpɔwam na Yuta na Pencamɛɛ
 pə yəlaa sɪ: ²⁴Tacaa yəɔtəa sɪ: Í taa polo
 lɛyɛli nyəma yoonav. Mpi tɔ, pa kɛ mə
 tɛtɔnaa kɛ. Má yelina sɪ pə la isɪ pə lapɔ
 tɔ.

Paa wei í məli ɪ tɛ. Pa nu ləw Təm nti,
 ilēna pá hɛɛ.

²⁵Mpuyɔlɛ Solopɔwam ģmá koloosi na í
 cəəna lɛlayim pulasi taa ɪcatɛ Sikem na í
 caya. Pəlɛ pə waali kɛ ɪ kula Sikem na í ģmá
 koloosi na í cəəna Penuweli ɪcatɛ.

Solopɔwam isayatu

²⁶⁻²⁷Mpuyɔlɛ Solopɔwam mayasa ɪ taa sɪ: Ye
 Yosalem ke yəlaa təna ká puki na pá laki
 kətasi ke Tacaa tɛsɛlɛ taa, pə kəɲ na ma
 kawulaya yəlaa luunɔ sɔv pa caa kupəɲ Yuta
 wulav Lɔpɔwam. Ilēna pa kɔ-m na pá tənɪ-
 ɪ. ²⁸Mpuyɔlɛ yəlaa na pá lupi-ɪ wula nawee
 lɛsəɲ naale, na í huli ɪ yəlaa sɪ: Hatoo í
 poluyɔ Yosalem ke ləw sɛɛv tɔ pə taanəa
 tɛcam. Ilē ɪ naaki mə ləw wei ɪ ləsa-mɛye
 lɛipiti tɛtɔ taa təɔlɛ.

²⁹Ilēna pá siki lɛsɔyɔ lɛɲku ke Petɛɛli,
 na lɛɲku ke Tarj. ³⁰Isəna Solopɔwam tolisa
 yəlaa na pá la isayatu təɔlɛ. Na yəlaa
 tuutuuma náa pona lɛsɔyɔ naale nyəɲku
 ke Tarj.

³¹Ilēna Solopɔwam yelɛ na pá ģmá tuɲ
 kutulɔɲ, na í kpa yəlaa kpa nyəma mpa
 pa ta ke Lefii nyəma təɔ kətəlaa. ³²Na
 pá su acima ke pa isətɔ pələfɛi naanɔwa
 nyəɲ kuyɛɛɛ naanɔwa na kəkpasi wule,
 isɪ acima wena pa təkaya Yuta tɔ. Na ɪ
 mayamaya í lá kətasi ke wula nawee lɛsəɲ
 wei ɪ yepa na pá lu tɔ ɪ tɔw. Na í tɔ kətəlaa
 mpa ɪ kpawa təɔ təkətəlena. Mpi ɪ lapa
 Petɛɛli təɔlɛ.

Petɛɛli kətaya tɛlatɛ mpusi tənɔyɔ

³³Mpuyɔlɛ waatu nəɔlɔ Solopɔwam
 ləsa isətɔ pələfɛi naanɔwa nyəɲ kuyɛɛɛ

naanwua na kakpasí nyɛŋku wule, na í lá lɛɣɛli yɔlaa kɛ acima kɛ Petɛɛli. Na í lá kɔtasi kɛ í mayamaya kɛ acima anɔ a tɔɔ.

13

¹ M̀p̀r̀ỳỳ lɔɔ kusa ɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ nɔɣɔlɔ kɛ Yuta tɛtu taa, na í tala Petɛɛli kɛ waatu wei Solopuwam isɛle sɛɛna kɔtasi nsi kɔkɔ lusa sɔ tɛna tɔɣɔ lapu tɔ. ² M̀p̀r̀ỳỳ lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ tɛŋsa kɔtaya tɔlate kɛ mpusi wei Tacaa ká heela-ɔ sɔ í tɔŋsɔ-tɛ tɔ sɔ: Kɔtaya tɔlate nyá, kɔtaya tɔlate nyá, nu. lɔɔ yɔɣɔtaa sɔ, paa lɔlɔl apalɔpɔyaya kɛ Tafiiti lulɔyɔ taa, na pá ha-keɣɛ hɛtɛ sɔ Sosiyasi. Kaa wɔ kɔtaya tɔlate nyá nyá tɔɔ kɛ tɔŋ kɔtɔlaa mpa pa wɔkaya tulaalɔnaa kɛ nyá tɔɔ tɔ, na ká kpenna yɔlaa muwa na ká wɔ.

³ M̀p̀r̀ỳỳ lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ tasaa sɔ: Kɔtaya tɔlate ká yɔkɔ na tɔ tɔɔ tɔluma yaasi. Waatu unɔɣi í ká nyi sɔ Tacaa yɔɣɔtɔna tampana.

⁴ Waatu wei wulav Solopuwam niuwa nti lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ yɔɣɔta Petɛɛli kɔtaya tɔlate tɔm tɔ, ilena í hólí lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ kɛ mpɔle, na í má kapuka sɔ: í kpa apalɔ uni.

Tɛnaya Solopuwam ŋkpalaya tɔvɔlaa na ká saali mpɔ. l tɔ pɛsi na í kooiti-kɛ. ⁵ M̀p̀r̀ỳỳ kɔtaya tɔlate yɔka kpakpaa uni, na tɔluma yaasi teitei isɔ lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ ká kɛsɔyɔ tɔ. ⁶ Ntɛna wulav tɔ lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ kɛ tɛnɛ uni sɔ: Hai, la suulu na í wiina Tacaa nyá lɔɔ sɔ, í husi ma isayatu, na í waa-m ma ŋkpalaya.

Ilɛna lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ wiina Tacaa, na wulav ŋkpalaya mɛli isɔ kaa wɛw tɔ. ⁷ Mpɔɣɔle wulav tɔma lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ sɔ: Kɔɔ na tɔ polo tɔyaya na í nyɔɔ lum, na má la-ŋ ikɔntu.

⁸ Ilɛna lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ cɔ wulav sɔ: Ma sama. Ama ma nɔɔhɛle kaa fɛli nyá tɛ. M̀p̀r̀ỳỳ pu la sɔ ma tɛŋa pulɔ. Paa nyá wɛnɔv hɔyɔlɔyɔ kɛ í ha-m ma kisa. ⁹ Pɔle pɔ paasi Tacaa kisina-m sɔ má taa tɔɣɔ. Páɔɔ má taa nyɔɔ pulɔyɔ cɛnɛ. Pɔyele ye má kɔla kpente, má taa tɛŋ ŋku maa tɛŋaa na má kɔɔ tɔ.

¹⁰ Ilɛna lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ kpaya mpaav kɔfalɔyɔ na í mɛli kpente.

lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ liyituyɔ na í sam

¹¹ lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ kukpatulɔ nɔɣɔlɔ í ká wɛnna Petɛɛli. M̀p̀r̀ỳỳ ɔ pɔyalaa polaa na pá kɛsɔ-ɔ pɔ tɛna mpi Yuta lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ kɔma na í lá pa tɛ tɔ. Na mpi í na wulav pá tɛsɛnaa tɔ. ¹² Mpɔɣɔle cɛcɛ pɔɔsa-wɛ sɔ: Lé tɔɔ kɛ í kpemnaa?

Ntɛna Petɛɛli lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ pɔyalaa polo na pá cɛkɛna timpi tɔɔ í tɛɛnaa tɔ. ¹³ Ilɛna pa caa sɔ: í kpɛɛli-m kraŋaya.

Ilɛna pá kpɛɛli-ɔ na í kpa. ¹⁴ M̀p̀r̀ỳỳ ɔ kraɣa mpaav kulumɔyɔ ŋku Yuta lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ ká tɛŋaa tɔ, na í hiki-ɔ. Mpi tɔ, ilé í ká hɛsaya tɔyɔ sɔsɔɔv nakulɔ ku tɛɛ kɛ. Ilɛna í pɔɔsɔ-ɔ sɔ: Nyayale lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ wei í luna Yuta tɔ? ilé sɔ: Yɛɛ, maya.

¹⁵ Mpɔɣɔle sɔ: Tɔ mɛli na í nyɔɔ lum. ¹⁶ Kelɛna ilé í cɔ-ɔ sɔ: Pɔ fɛi sɔ má mɛli na má tɔɣɔ pulɔyɔ tɛna. ¹⁷ lɔɔ kisina-m kɛ tɔkpataa sɔ, ma taa tɛŋ pulɔyɔ tɛna. Páɔɔ pɔ fɛi sɔ má tɛŋ mpaav kulumɔyɔ ŋku na má kpe.

¹⁸ Ntɛna lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ kukpatulɔ caali-ɔ sɔ: Ma mayamaya ma kɛ lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ tɔtɔɣɔ isɔ nyá. Tacaa tilina ɔ tillu na í heeli-m sɔ má mɛlɛna-ŋ na má la-ŋ ikɔntu.

Sɛsɛ ilɛ kaloolaya nté. ¹⁹ M̀p̀r̀ỳỳ Yuta lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ uni í tɛŋa-ɔ na pá mɛli.

Yuta lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ sɛm tɔm

²⁰ Pa tɛŋna tɔyɔv, ilɛna Tacaa heeli Petɛɛli lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ kukpatulɔ unɔɣi tɔm. Ilɛna ²¹ í má kapuka na í tɔ ɔ mɔsulɔ sɔ: Tacaa yɔɣɔtaa sɔ, n kisa nti ma tɔ-ŋ tɔɣɔ tɔkɔyɔ. ²² Mpi tɔ, n kɔma cɛnɛ na í tɔɣɔ na í nyɔɔ. Páɔɔ maa kisina-ŋ kɛ sɔ pulɔpɔ í taa kpa nyá nɔɣɔ taa. Pɔ tɔɔ ilɛ, n ká sɔ haya sɛm.

²³ Pa tɛma tɔyɔv na nyɔɔv, ilɛna kukpatulɔ uni í kpɛɛli ɔ taapalɔ kɛ kraŋaya, ²⁴ na ilé í tu mpaav. M̀p̀r̀ỳỳ tɔɣɔlaya lu ɔ tɔɔ na ká ku-ɔ na ká pɛti mpaav taa, na ká na kraŋaya pá tu-ɔ heku. ²⁵ Mpatɔntaa mayana mpɔ na pá tala Petɛɛli ɔcɛtɛ taa, ilɛna pá yɔɣɔti. Kukpatulɔ ²⁶ wei í ká yaa Yuta lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ kɛ tɔyɔv tɔ ɔ nu mpɔ, ilɛna í tɔ sɔ: Yuta lɔɔ kuyɔɣɔtutu telɛsulɔ kɛ. Inɔ ɔ kisina Tacaa kusɛsuto kɛ tɔkɔyɔ. Pɔ tɔɔ kɛ lɔɔ yɛlaa na tɔɣɔlaya ku-ɔ teitei isɔ í ká heela-ɔ tɔ.

²⁷ Ilena kukpatulv tó i pəyalaa si: í kpeeli ma kpaŋaya.

Ilena ²⁸ í kpaŋa-ke na í polo na í maŋana sətə ke mpaav taa. Na kpaŋaya na təŋolaya ke pa lona taa. Ama ka tá təŋo-ı, pəyele ka taa kpa kpaŋaya. ²⁹⁻³⁰ Ilena kukpatulv unı í kpaŋa-ı na í tənı i kpaŋaya təo, na í mənna Peteełı, na í pimi-ı pa təyaya pəlaav taa, na pá lá ləyaya. Ilena i na i piya pa wii-ı si: Aa, kasa, səm ta nyi.

³¹ Ləyaya tema, ilena kukpatulv heeli i pəyalaa si: Ye ma səpa í pi-m tá təyaya pəlaav ŋkə kv taa tənə. ³² Mpi tə, Tacaa tila-ı na nəŋo isayaa ŋka si í tənı Peteełı kətaga təlate, na Samalii acaləe təkətəle waanı waanı tə, i nəŋo ŋke kaa təŋo ké.

³³ Paa na pa kpaala Solopuwam tə, i ta nu. Pécó i ta yele kpaŋ ke kpaı kətəlaa mpa pa səla kətuŋv təmle tə. ³⁴ Solopuwam yaasi unı, i susa i təyaya nyəma tənaya isayatu taa ké. Pə təo ké pə kpiisa pa tənə təcayacaya ke tətə tənə taa.

14

Solopuwam I kawulaya tēm

¹ Ḿpúyó Solopuwam pəyalv Apiya hənta wusasi ke waatu unı i taa. ² Ilena wulav tə i alv si: Yusi nyá ti pa taa nyi-ŋ, na í polo Silo na í maŋana ləo kuyəŋətutv tələsulv Ahiya wei i ká kpa-m kawulaya ke lseyeli yəlaa təo tə. ³ Kpaŋa potopotona ke naanwə na kakalasi, na tuŋ nim heev na í kpentəna-ı. I ká heeli-ŋ nti tá pəyaya ká tənə tə.

⁴ Ilena alv la isı i paalv heeluyı-ı tə, na í polo ləo kuyəŋətutv tələsulv Ahiya tēye Silo. Ílé i ka kpatəla teu ké, haləna i yulumi. ⁵ Ama Tacaa yepa na ləo kuyəŋətutv tələsulv wəena pə nyəm, na í heeli-ı nti nti i ká cə alv unı tə.

⁶ Ahiya nu i tarj, ilena í tó si: Suv yoo, Solopuwam alv. Pepe təo ké n nəkaa na í lakı isı pə taya nyá? Ma tu wəna laŋwakəlle təm natəlı si ma heeliyi-ŋ. ⁷ Məlı na í heeli nyá paalv si, lseyeli ləo Tacaa yəŋətəa si: Waatu wei ma kpa-ŋ ma yəlaa lseyeli nyəma wulav tə, n wə teitei ké isı paa yulv wei. ⁸ Tafiiti təyaya kawulaya ke ma mwə na má cele-ŋ. Ama n ta la ma luyv nyəntv. Pécó n tá təkı ma kətuŋv na í lakı ma təmle na luyv kolumuyv isı Tafiiti. ⁹ N lapa isayatu na pə kəlı mpa

pa laala-ŋ kawulaya təŋv tə, na í ha-m siyile na í kusı ma pááná na tuŋ wei n lupa tə. ¹⁰ Pə təo ké maa yele na mpusi suv nyá təyaya taa. Maa kpiisi nyá luluyv nyəma apalaa tənə. Pə kpaŋav səsaa na piya tə, na pə saalı yem. Isı pa hasuyv nyutu na saŋ tə. ¹¹ Ye nyá təyaya tu wei í səpa təyaya, hası ká təŋəna-ı. Na wei í səpa taale, kpelin náá təŋo. Nti Tacaa yəŋətəa təŋəle.

¹² Ilena ləo kuyəŋətutv tələsulv tasa alv unəŋv heeluyv si: Nyaa kulı na í məlı təyaya. N ká kəo isı n suvki icate ile pəyaya ká si. ¹³ Nke ka tike kaa nyəna pəlaav ke Solopuwam luluyv taa. Ka tike ka ləyaya ke lseyeli nyəma ká caya. Mpi tə, ka tike ke Tacaa nawa sooci tv. ¹⁴ Pəle pə paasi maa kpa lseyeli wulav kofalv. Ílé i ká kpiisina Solopuwam luluyv nyəma. Nti unı tə komna nteŋe saŋa isəntə. ¹⁵ Tacaa ká hə lseyeli nyəma ŋkpaŋuyv, na paa sele, isı lum taa səsəncaya. I ká ləeki-wēye tətə kupantv nti í ha pa caanaa tə, na í yası-we na pá tēsi Papiloni pəŋo ləlatı waalı. Mpi tə, pa sika tuŋ kulalaŋ ké na pə kpaasi Tacaa pááná. ¹⁶ Pə taya pulv, Solopuwam lapa isayatu nti na í tusi yəlaa ke tə taa tə tə kufeluyv nté.

¹⁷ Ḿpúyó wulav alv məla Tiisa. I suv təyaya nənəkeelası ile i pəyalv hēewayale. ¹⁸ Ilena pá pimi-ı na lseyeli nyəma tənə caya i ləyaya ke teitei isı Tacaa ká yəŋətəna ləo kuyəŋətutv tələsulv Ahiya nəŋo tə.

¹⁹ Pa kēesa Solopuwam təmnaa lentı ke lseyeli awulaa takəlaya taa. Ka taa ké pa kēesa isəna i yoowa, na isəna i təŋo i kawulaya tə. ²⁰ I təŋo kawulaya ke pusı hiu na naale ilena í si. Ḿpúyó i pəyalv Natapi lēeta i lonte taa.

Yuta wulav Lɔpɔwam kawulaya (Kotəəsutv II 12:1-16)

²¹ Waatu wei Saluməŋ pəyalv Lɔpɔwam təŋo kawulaya tə, i luluyv pusı wə nule na kulumaya. I too ka ké Amoni tv na pá yaa-ı si Naama. Pusı naanwə na naatosompəŋolaya ke i təŋo i kawulaya ke Yosalem ke Yuta tətə taa. Tənaya ləo ka ləsaa si paa səeki-ı. ²² Ḿpúyó Yuta kpekəle nyəma tasa lapv ke mpi pə ta mayə Tacaa tə. Pa lapa isayatu na i pááná kulı, na pə kəlı isı pa cəsənaa ka lapv tə. ²³ Pəle pá ŋmá təkətəle tətəŋo, na pá siki pēe, na pa ká kanjanası ke pulası nyəŋj

taa hōtu tēē. ²⁴ Halī alaa na apalaa ka lakaya wasanjkalətu ke lona anī a taa ké, na acaalətu isū piitimnaa mpa Tacaa tōxənaa na mpe pá caya tō.

²⁵ Lurpəwam kawulaya pənaɣa kakpasī nyəŋka taa ké Icipiti wulav Sisakī polaa na í yoonaa Yosalem. ²⁶ M̐púyó Sisakī koosa lso taseele na kawulaya təyaya kpancoou təna. Ilena pə tíí kələna wula kpaləŋ wei Saluməŋ ka lupa tō. ²⁷ M̐púyó wulav Lurpəwam lupa nyəxəluɣv kuseemuyv kpaləŋ, na í ləeti wula nyəŋ unī lonte, na í cəle-í kawulaya təyaya tanlaa nyuɣv nyəma. ²⁸ Ye wulav í puki lso taseele, lē tanlaa su-í na kpaləŋ unī. Ye pa tēma, lē pa məŋna-í l təcəyale.

²⁹ Pá keesa Lurpəwam tōm lentənaa ke Yuta awulaa takəlaya taa. ³⁰ Í na Solopəwam pa yookaya tam ké. ³¹ Í səpa, ilena pá pimi-í pa təyaya pəlaav taa ké Tafiiti tē. Í ikpenaa nté Amoni nyəma. Pa yaakī í too sī Naama. Í pəyalv Apiyam ləetəna í lonte taa.

15

Yuta wulav Apiyam tōm
(Kutəəsətu II 13:1-3, 22-23)

¹⁻² Iseɣeli wulav Solopəwam kawulaya pənaɣa pələfēi hiu nyəŋka taa ké Apiyam tōxə kawulaya ke Yosalem, ke Yuta tətə taa ké pusi tooso. Pa yaakaya í too sī Maaka. Í too unī í ka ké Apisaləm pəel. ³ M̐púyó Apiyam təŋa í caa nəəhē taa. Í ta təŋ í cəso Tafiiti ikpatē. Pəcō í ta səlū í lso Tacaa na lotu kulumtu. ⁴ Paa na mpv Tacaa ha-í pəyaya ŋka kaa ləeti í lonte tō, sī Tafiiti təyaya í taa saali yem. Pəyele Yosalem í wē tam ké kawulaya icate səsəle ke Tafiiti tō. ⁵ Mpi tō, unī í lapəna mpi pə maya Tacaa ke teu tō. Í ta wakəli lso kəsəsutv natəli. Ye pə taya Hiti tv Yulii tōm taa.

⁶ Lurpəwam ná yookayana Solopəwam ke tam ké.

⁷ Pa keesa Apiyam tōm lentənaa ke Yuta awulaa takəlaya taa. Ílē í mayamaya í yoonaa Solopəwam tətəyō. ⁸ Í səpa, ilena pá pimi-í Tafiiti tē na í pəyalv Asa ləeti í lonte taa.

Yuta wulav Asa tōm
(Kutəəsətu II 14:1-2 na 15:16-19 na 16:1-6, 11-14)

⁹ Iseɣeli wulav Solopəwam kawulaya pənaɣa hiu nyəŋka taa ké Asa pəsa Yuta

wulav. ¹⁰ Í tōxə kawulaya ke Yosalem ke pusi nule na kulumaya. Í nese kele Apisaləm pəel Maaka. ¹¹ M̐púyó Asa lapa mpi pə maya Tacaa tō, isū í cəso Tafiiti. ¹² Í tōxəna apalaa na alaa mpa pa lakī wasanjkalətu ke təkətəlena tōyō tətə taa. Í wakəla tuŋ kvlalaəŋ wei í cəsonaa ká lupa tō. ¹³ Haləna í ləsi í nese Maaka ke í alukawulaya taa. Mpi tō, ílē í ka sika tuɣv ɣayav ŋku pa yaa sī Asela tōyō. M̐púyó Asa tōma sī pá kpəsi tuɣv ŋku na pá wə-kuɣv Setələŋ ləso nəxō. ¹⁴ Paa na wulav unī í səlā Tacaa na lotu kulumtu tō, í ta wakəli təkətəlena mpa paa wē tətə taa tō. ¹⁵ Ama í yelaa na pá kəna lso taseele taa ké wula, na liyitee nyəxətu, na wontunaa ləmpa mpa í na í caa paa hawa Tacaa ke kucəu tō.

¹⁶ Asa yookayana lseɣeli wulav Pasa ke tam ké. ¹⁷ M̐púyó kuyaku nakvli Asa polaa na í niki Yuta ke yoonav. Ilena í ŋmaakī Lama icate ke koluŋa sī Asa na Yuta nyəma pa taa yeləna həxəluɣv ŋkuɣv isəna pa səlā tō. ¹⁸ M̐púyó Asa koosa lso taseele na kawulaya təyaya kpancoou wulanā təna, na í tilina í waali nyəma, sī pá pona Silii wulav Tapiliməŋ pəyalv Peni-Hatati. Ílē í cəso kele Hesiyō. Sī pá cəle-í na pá heeli-í sī: ¹⁹ Ma ha-ŋ kucəu ŋkuɣv sī ma na-ŋ tá pəeli nəxō, na nyana lseɣeli wulav í ya, na ílē í ləsi í yoolaa ke ma tətə taa. ²⁰ M̐púyó Peni-Hatati mv Asa tōm nti, na í kusī í yoolaa na pá polo pá yoonaa lseɣeli nyəma, na pá ləeki pa acalē, Yorŋ, na Tanŋ, na Apeeli-Peti-Maaka, na Kinelee həxəluɣv na Nəfətali tətə kukaasətu təna. ²¹ Pasa nu mpv, ilena í yele Lama icate koluŋa ŋmau na í məli na í caya Tiisa. ²² M̐púyó Asa kota Yuta nyəma təna, pə ta sōo iləxəv pəyaya, na pá kuu pē na taasī nsi Pasa ka kaawa sī í ŋmaakəna Lama icate koluŋa tō sī, pa tayanəxəna timpī pa yaa sī, Pəncamē-Kepa na Misiipa pa acalē tō.

²³ Pa keesa Asa tōm lentənaa, na í apalətu tōm, na pə təna mpi í lapa tō. Na acalē wena í tayanā tō, pə tōm ke Yuta awulaa takəlaya taa. Pə kpəyətəna í səm, ilena kutəŋ kpa í nəntaaləŋ. ²⁴ Í səpa, ilena pá pimi-í pa təyaya pəlaav taa ké Tafiiti tē. M̐púyó í pəyalv Sosafati ləeta í lonte.

Iseɣeli wulav Natapī tōm

²⁵ Yuta wulav Asa kawulaya pənaɣa naale nyəŋka taa ké Solopəwam pəyalv

Natapi tɔɔ kawulaya kɛ lɛɣɛli taa kɛ pusi naale. ²⁶ Mprɔyɔ ɪ lapa mpi pɛ ta maya Tacaa tɔ. ɪ tɔma tɔnte isayale kɛ teitei, isɪ ɪ caa wei ɪ tusa lɛɣɛli nyɛma kɛ isayatu taa tɔ. ²⁷ lɛna ɪsakaa kpekale tu Ahiya pɛyalu Pasa caya lɛɣɛli wulav Natapi acaya na ɪ kv-ɪ. Waatu unɛyɪ Natapi na ɪ yoolaa pɔ nyala Filiisi nyɛma ɪcate Kipetɔɔ. ²⁸ lɛna Pasa nɔɔ pɔsi wulav, na Asa wɛ ɪ kawulaya pɛnaya tooso nyɛnka kɛ Yuta. ²⁹ ɪ tɔɔ-keɣɛ kpakpaa, lɛna ɪ yele na pɔ kɔ Solopwam tɔyaya nyɛma tɔna. ɪ tɔ yele paa kulɔm kɛ ɪ lɔlɔyɔ taa kɛ teitei isɪ Tacaa kɔ yɔɔɔtɔna ɪsɔ kuyɔɔtɔtu telɔsulɔ Ahiya nɔɔ kɛ Silo tɔ. ³⁰ Solopwam lapa isayatu na ɪ telɔsɪ-tɔyɪ lɛɣɛli nyɛma tɔɔ pɛ kpaasa Tacaa pɔɔnɔ kɛ sɔsɔm.

³¹ Pa keesa Natapi tɔm lentɔnaa kɛ lɛɣɛli awulaa takɔlaya taa.

³² Yuta wulav Asa yookayana lɛɣɛli nyɛn Natapi kɛ tam kɛ.

lɛɣɛli wulav Pasa tɔm

³³ Yuta wulav Asa pɛnaya tooso nyɛnka taa kɛ Ahiya pɛyalu Pasa tɔɔ lɛɣɛli tɔna tɔ kɛ kawulaya. Tiisa ɪcate taa kɛ ɪ tɔɔ-keɣɛ pusi hiu na liyiti. ³⁴ Mprɔyɔ ɪ mayamaya ɪ lapa mpi pɛ ta maya Tacaa tɔɔ teitei isɪ Solopwam ka tusuɣu lɛɣɛli nyɛma kɛ tunj laav taa tɔ.

16

¹ Mprɔyɔ Tacaa kusa Hanani pɛyalu ɪsɔ kuyɔɔtɔtu telɔsulɔ Yehu si ɪ polo ɪ heeli Pasa si: ² Ma kpa-ɔ ma yɔlaa lɛɣɛli nyɛma wulav tɔ, n kɛ yulɔ kɛ yem kɛ. Ama n tɔɔ Solopwam ɪkpate na n tusi lɛɣɛli nyɛma kɛ tunj laav taa na pɔ kusɪ ma pɔɔnɔ. ³ Pɛ tɔ kɛ maa yele na nyɔ nɔ tɔyaya nyɛma ɪ saali yem. ɪsu maa lapu Nepati pɛyalu Solopwam na ɪ nyɛma tɔ. ⁴ Ye nyɔ tɔyaya tu wei ɪ sɔpa tɔyaya, hasi kɔ tɔyɔna-ɪ, na wei ɪ sɔpa taale, kpeliɔ nɔɔ tɔɔ.

⁵ Pa keesa Pasa tɔm lentɔnaa na ɪ apalɔtu tɔm na pɛ tɔna mpi ɪ lapa tɔ. Pɛ tɔm wɛ lɛɣɛli awulaa takɔlaya taa. ⁶ ɪ sɔpa, lɛna pɔ pimi-ɪ Tiisa, na ɪ pɛyalu ɪla mɔli ɪ lonte taa.

⁷ Waatu wei Tacaa ka kusa ɪsɔ kuyɔɔtɔtu telɔsulɔ Yehu tɔ, tɔm naaleɣɛ ɪ heela-ɪ si ɪ polo ɪ telɔsɪ Pasa. Kancalaya ɪle, Pasa lapa mpi pɛ ta maya Tacaa tɔ, na pɔ kusɪ ɪ pɔɔnɔ kɛ teitei isɪ Solopwam na ɪ lɔlɔyɔ

nyɛma. Naale nyɛntu ntɛ ɪsɔna Pasa ka kuyɔ Solopwam tɔyaya nyɛma tɔ.

lɛɣɛli wulav ɪla tɔm

⁸ Yuta wulav Asa kawulaya pɛnaya hiu na naatoso nyɛnka taa kɛ Pasa pɛyalu ɪla nɔ tɔɔ ɪ nyɛnka kɛ lɛɣɛli taa kɛ pusi naale. ⁹ Mprɔyɔ ɪ yoolaa sɔsaa taa ɪleɔ Simili, wei ɪ paasɔyɔna yooɔ keekɛnaa hɔɔlɔyɔ ɪleɔ tɔ, ɪ kula wulav tɔɔ. Na wulav wɛ kawulaya tɔyaya nyɛn tu Alɔsa tɔyɛ Tiisa na ɪ nyɔɔki na pɔ kuyɔ-ɪ. ¹⁰ Mprɔyɔ Simili polaa na ɪ kv-ɪ na ɪ ɪleki kumte. Asa kawulaya pɛnaya hiu na naatosompɔɔlaya nyɛnka taa kɛ pɛ lapa mpɔ. ¹¹⁻¹² Waatu wei ɪ mu-keɣɛ mpɔ, lɛna ɪ kv Pasa tɔyaya nyɛma tɔna. ɪ ta sɔɔ nɔɔɔlɔ, paa sɔɔ paa pɔyaya. Paa ɪ nyɛma yaa ɪ taapalaa taa nɔɔɔlɔ. Pɛ lapa teitei kɛ isɪ Tacaa kɔ heeluyɔ ɪsɔ kuyɔɔtɔtu telɔsulɔ Yehu na ɪ yɔɔtɔ tɔ. ¹³ Pasa na ɪ pɛyalu ɪla pɔ tusa lɛɣɛli yɔlaa kɛ tunj laav taa na pɔ kpaasi ɪsɔ Tacaa pɔɔnɔ tɔɔ pɛ lapa na Simili kv-wɛyɛ mpɔ.

¹⁴ Pa keesa ɪla tɔm lentɔnaa kɛ lɛɣɛli awulaa takɔlaya taa.

lɛɣɛli wulav Simili tɔm

¹⁵ Yuta wulav Asa kawulaya pɛnaya hiu na naatosompɔɔlaya taa, Simili tɔɔ lɛɣɛli taa kɛ kawulaya kɛ Tiisa ɪcate taa kɛ kuyɛɔ naatosompɔɔlaya. Waatu unɛyɪ lɛɣɛli nyɛma polaa si pa yookina Filiisi nyɛma ɪcate Kipetɔɔ. ¹⁶ Ntena yoolaa nu si Simili kula wulav tɔɔ, na halɔna ɪ kv-ɪ. Tɔnaya pa kpenta nɔɔ kɛ tɔyooɔle tɔna na pɔ kpa yoolaa nyɛn tu Omili kɛ lɛɣɛli wulav kɛ kpakpaa. ¹⁷ lɛna Omili na ɪ yoolaa pɔ kulɔ Kipetɔɔ na pɔ polo pɔ nyala Tiisa. ¹⁸ Simili nawa si pa ɪleka ɪcate, lɛna ɪ suɔ kawulaya tɔyaya kutuluyɔ nakulɔ kv taa na ɪ tu-kuyɔ kɔkɔ na kɔ nyaya-ɪ kv taa tɔna. ¹⁹ Simili lapa mpi pɛ ta maya Tacaa tɔɔ. ɪ tɔɔ Solopwam wei ɪ kɔ tusa lɛɣɛli nyɛma kɛ tunj laav taa tɔ ɪ kpate taa, pɛ tɔ kɛ pɛ lapa mpɔ.

²⁰ Pa keesa Simili tɔm lentɔnaa, na ɪsɔna ɪ kula wulav tɔɔ tɔɔ lɛɣɛli awulaa takɔlaya taa.

²¹ ɪ sɔm waali kɛ lɛɣɛli nyɛma faya tɔm naale. Lɛlaa si pɔ kpa Kinati pɛyalu Tipini kɛ wulav. Lɛlaa si Omili kɛ paa kpa. ²² Ama Omili yɔlaa kɔla tɔɔ kɛ Tipini nyɛma. Pɛ

kɔma na Tipini sí, ɛlena Omili náá tɔyɔ kawulaya ke lseɣeli nyɔma tɔna tɔɔ.

lseɣeli wulav Omili tɔm

²³ Yuta wulav Asa kawulaya pɛnaya hiu na naanɔwa na kulɔmaya nyɛnka taa kɛ Omili tɔyɔ lseɣeli taa kɛ kawulaya ke pusi naanɔwa na naale. Tiisa ke ɪ caalɛna cayaɔ ke pusi naatoso. ²⁴ Pɛ waali kɛ ɪ pola Seme kin na ɪ ya Samalii pulaya ke liyitee nyɛɣɛtu iyisi naatoso (6000) na ɪ nma ɪcate na ɪ ha-teye tɔ tu Seme hɛte sɪ Samalii. ²⁵ Ama Omili lapa mpi pɛ ta maya Tacaa tɔ, na pɛ tee awulaa mpa mpa pa laala-ɪ tɔ. ²⁶ ɪ tɔma Solopɔwam wei ɪ tusa lseɣeli nyɔma ke tunj laav taa tɔ, ɪ ukpate taa kɛ teitei kɛ na pɛ kusi Tacaa paana.

²⁷ Pa keesa Omili tɔm lentɔnaa, na ɪ kulapɛm na ɪ apalɔtu nti ɪ hulaa tɔ, pɛ tɔm ke lseɣeli awulaa takɛlaya taa. ²⁸ Waatu wei ɪ sɛpa, ɛlena pɛ pimi-ɪ Samalii. ɛlena ɪ pɛyalɔ Akapɪ leeti ɪ lonte.

lseɣeli wulav Akapɪ tɔm

²⁹ Yuta wulav Asa kawulaya pɛnaya hiu na naanɔwa na kulɔmaya nyɛnka taa kɛ Omili pɛyalɔ Akapɪ tɔyɔ kawulaya ke Samalii, ke lseɣeli tɔna tɔɔ kɛ pusi hiu na naale. ³⁰ Mɔpɔyɔ ɪ lapa mpi pɛ ta maya Tacaa tɔ, na pɛ kɛli awulaa mpa pa laala-ɪ tɔ. ³¹ Pɛ taya Solopɔwam isayatu tike ke Akapɪ keena. ɪ pola Sitɔn nyɔma teye na ɪ kpaya tɔna nyɔma wulav lpaali pɛelɔ Sesapeeli ke alɔ. Halɛna ɪ lunj pɛle pa tɔyɔ Paali na ɪ laa-kɔ. ³² ɛlena ɪ nma Samalii ɪcate taa kɛ kɔ kutuluyu na pɛ tɛkɔtɔle. ³³ Na ɪ siki kɔ alɔnyɛnku. ɪ kusa Tacaa lseɣeli lɔ pɛnɛnɛ kɛ na ɪ kulapɔtu, na pɛ kɛli awulaa mpa pa tɔna pa laala-ɪ tɔ.

³⁴ Waatu unɪ ɪ taa kɛ apalɔ nɔɣɔlɔ wei pa yaa sɪ, Hiyeli ke Petɛeli tɔ ɪ nɔmawa Yeliko ɪcate. Ama nti Tacaa ka yɔɣɔtɔna Nunj pɛyalɔ Yosuwɛɛ nɔɣɔ tɔ, tɛ lapa mɔpɔyɔ teitei kɛ. Hiyeli pɛyalɔ kancaalaya nyɛn Apilam sɛpa waatu wei pa hula ɪcate ntɛ tɛ kutulunj kila tɔ. ɛlena ɪ pɛyalɔ naale nyɛn Seku náá sí waatu wei pa tu tɛ kampɔnaa tɔ.

17

lɔ kɔyɔɣɔtutu telɛsulɔ Ilii kpaalɛyi wulaya tɔm

¹ Apalɔ nɔɣɔlɔyɔ pa yaakaya Ilii. ɪ kɛ lɔ kɔyɔɣɔtutu telɛsulɔ, na ɪ wɛ Tisiye ɪcate taa

ke Kalaati tetu taa. Mɔpɔyɔ kɔyaku nakulɔ, ɪ heela wulav Akapɪ sɪ: Ma tuuna lseɣeli lɔ Tacaa wei ɪ tɔmlɛ ma lakɪ tɔ. Cɔlɔv kaa kpa pusi nsi sɪ kɔn tɔ sɪ taa. Mɔpɔyɔ pu la sɪ tɔv ká nu. Halɛna má tayani sɛlɛmɔyɔ na pɛcɔ.

Ilii ke Keli lɔɔv nɔɣɔ

² Pɛ waali ke Tacaa tɔma Ilii sɪ: ³ Se na ɪ polo ilim tɛlule tɔɔ kɛ Yaatanɪ pɔyɔ waali, kɛ Keli lɔɔv nɔɣɔ na ɪ nɔmɛlɔ tɔna. ⁴ N ká hiki lum ke lɔɔv taa tɔna na ɪ nyɔɔ. Maa heeli katɛkatɛn na ɪ kɔna-n tɔyɔnaya.

⁵ Mɔpɔyɔ Ilii tɛ Keli lɔɔv nɔɣɔ tɔna, isɔ Tacaa ka heela-ɪ tɔ, na ɪ caya. ⁶ ɛlena katɛkatɛn kɔnna-ɪ tɔyɔnaya na nantu ke tanan na taanaya na ɪ tɔki na ɪ nyɔɔki lɔɔv lum.

Ilii na Salepɛta leelu pa tɔm

⁷ Pɛ kɔma na pɛ keesi, ɛlena lɔɔv lum nyɔɔ. Mpi tɔ, tɔv ta nu tetu tɔna taa. ⁸ Ntena Tacaa tɔ Ilii sɪ: ⁹ Polo Salepɛta ɪcate taa kɛ Sitɔn cɔlɔ, na ɪ caya tɔna. Ma heela tɔna leelu sɪ ɪ la-n tɔyɔnaya.

¹⁰ Mɔpɔyɔ Ilii tu Salepɛta mpaav. ɪ kɔma isɔ ɪ suki ɪcate, ɛle ɪ mayana alɔ leelu nɔɣɔlɔyɔle na ɪ caaki taasi. ɛlena ɪ yaa-ɪ, na ɪ sɛlɛmɪ-ɪ sɪ: Ha-m lum kɔnyɔnyɔɔm.

¹¹ Alɔ tɛ lum waali, ɛlena Ilii tayani-ɪ yaav na ɪ tɔmɪ-ɪ sɪ: La suulu kpɛntɛna-m tɔyɔnaya ke pɛcɔ. ¹² Ntena alɔ sɪ: Ma tuuna Tacaa nyá lɔ sɪ ma feina tɔyɔnaya. Mɔlɔmaya kaasɛna-m nɔkute taa isɛntɔyɔ nyɛnaya taa, na nim ke hee taa. Ma kɔmayale sɪ ma caaki tuputu na má teesi calɛsɔyɔ. ɛlena má na ma pɛyaya tɔ tɔyɔ na tɔ tanj sɛm. ¹³ Ntena Ilii sɪ: Taa nɔɣɛsɪ, polo na ɪ la isɔ n yɔɣɔtɔyɔ tɔ. Ama caalɛna-m tɔyɔnaya ke pɛcɔ na ɪ kɔna-m. Pɛ waali, ɛlena ɪ la nyá na nyá pɛyaya mɛ nyɛnka. ¹⁴ Pɔpɔtu fei lelenj, Tacaa lseɣeli lɔ suwaya sɪ nyá mɔlɔmaya na nyá nimaya pɛ kaa tɛ. Halɛna ɪ ye le tɔv nu tetu tɔɔ.

¹⁵ Mɔpɔyɔ alɔ polaa na ɪ la isɔ Ilii ka heela-ɪ tɔ. Na pɛ tɔyɔ na pɛ kaasi-weye tɔyɔnaya ke tampana na pɛ leeli. ¹⁶ Mɔlɔmaya nɔke ka tɔ tɛ nyɛnaya taa, pɛcɔ nimaya ná tɔ tɛ hee taa tɔɔ. Teitei isɔ Tacaa ká heela-ɪ na lɔ kɔyɔɣɔtutu telɛsulɔ nɔɣɔ tɔ.

Ilii feesuyu ke leelu pɛyaya

¹⁷ Pɛle pɛ waali ke pɛ wu alɔ leelu pɛyaya nɔkeye teu, halɛna ká canj ká sí. ¹⁸ Mɔpɔyɔle ka too tɔma Ilii sɪ: lɔ kɔyɔɣɔtutu telɛsulɔ,

pepe tɔɔ kɛ́ ń lapa-m mpv? N kɔma na ń kuli ma isayatu tɔɔ na ń hólí lɔɔ, na pɔ́ kó ma pɛyaxa.

¹⁹Na pɛyaxa wɛ alv niŋ taa. Kelena lɔɔ kuyɔɔtutu teləsulɔ sɪ: Cɛlɛ-m-ké.

Ilɛna Ilɛi kpaana-keɣe isɔtaa kutuluyu taa timpi ɪ hantaxi tɔ, na í husi-keɣe ɪ kato tɔɔ. ²⁰Ilɛna í sɛləmɪ Tacaa sɪ: Hai, Tacaa, ma lɔɔ, alv ɪnɛ ɪ mv-m ɪ tɛɣe niŋ naaleɣe. Uɛ n caa sɪ n ku ɪ pɛyaxa na ń lɛɛti-ɪ laɲwakəlle na?

²¹Mpɔ́yó Ilɛi hanta ka tɔɔ kɛ́ tɔm tooso, na í tasa sɪ: Hai, Tacaa, ma lɔɔ, ma wiikina-ŋ sɪ ń ha pɛyaxa kanɛɣe weesuyu.

²²Mpɔ́yó Tacaa mv Ilɛi kusələmɔtɔ, na í feesi pɛyaxa ŋkɛ. ²³Ilɛna Ilɛi mɛŋna-keɣe alv kɛ pɛtɛɛ kutuluyu taa na í tɔ sɪ: Nyá pɛyaxa fema.

²⁴Ntɛna alv sɪ: Pənɛntɛɣɛlɛ ma cɛkənaa sɪ n kɛ lɔɔ kuyɔɔtutu teləsulɔ. Na nti nti n yɔɔtɔxɪ tɔ, Tacaa heeliɣina-ŋ-tɪ.

18

Ilɛi kpaalaa sɪ wɔlaya tɛŋ

¹Wɔlaya leela sɔsɔm, na ká tala ka pənaxa tooso nyəŋka. Ilɛna Tacaa heeli Ilɛi sɪ: Polo wulav Akapɪ tɛ na ń heeli-ɪ sɪ, maa yeɛlɛ na tɛv nu.

²Mpɔ́yó Ilɛi pola wulav tɛɣe Samalii, na nyɔɔsɪ haŋa tɛu kɛ waatu ɪnɪ. ³Ilɛna wulav yaa kawulaya tɛyaxa nyuyv tɔ Opatiya. Apalɔ ɪnɪ ɪ sɛkaxa lɔɔ kɛ́ tɛu kɛ́. ⁴Waatu wei wulav alv Sesapɛɛli kukaya Tacaa kuyɔɔtutu teləsəlaa tɔ, Opatiya ɪnɪ ɪ ka waasəna pa taa nuɔwɔ (100), na í ŋmɛsɪ-wɛɣe kpekɛ nɛlɛ na naanɔwɔ kɛ kukpaməŋ pɔɔŋ taa. Na í cɛləɣi-wɛɣe tɔɔnaxa na lɔm. ⁵Mpɔ́yó Akapɪ yaa Opatiya na í tɔ sɪ: Tɔ cɔɔ tɛtɔ təna taa hila na lɔɔŋ tɔɔ. Ntanyɪ tɔ ná tiiliɣi nyutɔ na tɔ tɔ tá kpaxanəŋ na tá kpaxasi. Uɛ tɔ kaa kv tá tɔla.

⁶Ilɛna pá hólí timpi timpi paa wei ɪ ká cɔɔ tɔ. Na Akapɪ náá tɛɛ ɪlɛ ɪ hɔɣoluyv. Na Opatiya náá tɛɛ ɪ nyəŋkv. ⁷Opatiya lu mpaav, ɛlɛna í sulina lɔɔ kuyɔɔtutu teləsulɔ Ilɛi kɛ kpakpaa, na í nyəmi-ɪ. Ilɛna í hantɪ-ɪ atɛ, na í pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Tacaa, nyaxalɛ Ilɛi? ⁸Ilɛi sɪ: Ɛɛ, maya. Polo ń heeli nyá caa Akapɪ sɪ n na-m. ⁹Ntɛna Opatiya sɪ: Uɛ isayatu ntiɣi ma lapa na ń tɔyɔ-m Akapɪ niŋ taa? Səm taa kɛ́ n tiiliɣi-m mpv. ¹⁰Ma tuuna nyá lɔɔ Tacaa sɪ Akapɪ tila yəlaa kɛ

antulɛɣa piitimnaa təna taa, sɪ pá pɛɛki-ŋ. Ye pa tala mpa pa tɛ, na pɛlɛ pá tɔ sɪ pa ta na-ŋ, ɪlɛ ɪ tɔ sɪ pɛlɛ pa wulav í tuuna lɔɔ. ¹¹Ilɛna nɔɔnɔɔ nyaa tasaxɪ sɪ má polo ma heeli-ɪ sɪ n kəŋ yaa? ¹²Ama ye ma hatələna-ŋ, Tacaa Feesuyu ká kpaɣa-ŋ na kó tɛɛna timpi ma ta nyɪ tɔ. Ilɛna máá polo na má kɛɛsɪ-təɣɪ Akapɪ. Pa kaa na-ŋ, ɪlɛ paa kó má. Pəyeɛlɛ ma sɛɛki lɔɔ kɛ́ tɛu kɛ hatoo ma pəcaatu kɛ́. ¹³Tacaa, pa ta kɛɛsɪ-ŋ isəna ma ŋmɛsa lɔɔ kuyɔɔtutu teləsəlaa nuɔwɔ (100) kɛ kpekɛ nɛlɛ na naanɔwɔ kɛ kukpaməŋ pɔɔŋ taa tɔ? Haləna má cɛlɛ-wɛɣe tɔɔnaxa na lɔm kɛ waatu wei Sesapɛɛli kukaya-wɛ tɔ. ¹⁴Ilɛna nɔɔnɔɔ ń təŋ sɪ má polo má heeli Akapɪ sɪ ma na-ŋ tɔ, ɪ ká kv-m kɛ́. ¹⁵Ntɛna Ilɛi sɪ: Ma tuuna Tacaa Toma təna tɔ wei ɪ tɔmlɛ ma lakɪ tɔ, sɪ sɔŋa mayamaya maa polo Akapɪ tɛ.

Ilɛi pote kɛ Akapɪ tɛ

¹⁶Mpɔ́yó Opatiya polaa na í kɛɛsɪ Akapɪ kɛ tɔ təna. Ilɛna Akapɪ polo Ilɛi sɛŋyuv. ¹⁷Akapɪ na-ɪ, ɛlɛna í tɔ sɪ: Nyá kəna lɛɣɛli yəlaa tɔɔ kɛ́ mpusi.

¹⁸Ntɛna Ilɛi sɪ: Pə taya má, nyaxa. Mpi tɔ, nyana nyá tɛyaxa nyəma í kisa Tacaa kutututu kɛ tɔkuvv, na í laaki Paalənaa. ¹⁹Ama tili nɔɔnɔɔ na pá kotɪ lɛɣɛli yəlaa kɛ ma kiŋ kɛ Kameɛli puyv tɔɔ, na pá kpɛnna tɔyuv Paali kuyɔɔtutu teləsəlaa nasəɛ na nɛlɛ na naanɔwɔ (450) na kv alɔnyəŋkv nyəma nasəɛ (400) mpa Sesapɛɛli tɔɔki tɔ.

Ilɛi na Paali kuyɔɔtutu teləsəlaa kɛ Kameɛli puyv taa

²⁰Mpɔ́yó Akapɪ kota lɛɣɛli kpekɛ təna, na lɔɔ kuyɔɔtutu teləsəlaa kɛ Kameɛli puyv tɔɔ. Pa kotaa, ɛlɛna ²¹Ilɛi lu samaa isɛntaa na í tɔ sɪ: Pəɛɛ kɛ́ í ká hɛɛsɪ yeɛɣɛɛlɛ ɪnɛ? Ye Tacaa lɔɔ mayamaya kɛ́ í sɛɛki, í sɛɛ-ɪ. Yaa ye tɔyuv Paali kɛ́ í caaki, ɪlɛ í laa kɔlɛ.

Ama samaa taa nɔɣolɔ ta cɔ. ²²Ntɛna Ilɛi tasa sɪ: Ma tike təkəŋ ma kəna Tacaa kuyɔɔtutu teləsulɔ. Ama tɔyuv Paali kuyɔɔtutu teləsəlaa ná wɛ nasəɛ na nɛlɛ na naanɔwɔ (450). ²³Pá kəna ma na-wɛɣe latəɛ latəɛ, na mpe pá kó pa nyəŋ na pá tənɪ kɔtaya tɔlatɛ taasi tɔɔ. Ama pá taa mɔsɪ kɔkɔ. ²⁴Ilɛna pá sɛləmɪ pa tɔyuv, na máá sɛləmɪ ma lɔɔ tɔtɔ. Wei ɪ nyəŋ ká tisi kɔkɔ na ká nyaxa kɔtaya ŋkɛ tɔɣolɛ sɔsɔ.

Ilɛna samaa təna tisi sɪ, pə wɛ tɛu.

²⁵ Ntena Ilia tɔ Paali kuyɔɔtɔtu teləsəlaa si: Í ləsi latəcənna mpe pa taa ləlv na í caali. Mpi tɔ, mə kələnna payələ. Pə waali, ulena í sələmı mə tɔvu na kú tisi kəkɔ.

²⁶ Ḿpóyɔ pa mu latəce na pá kú, na pá hiisi, na pá tó kətaya təlate tɔɔ, na pá sələmɔ pa tɔvu si: Hai, Paali, cɔ-tv. Na pá paaki na pá cəkəna pa kətaya təlate, haləna ilim sikuyu. Ama Paali ta cɔ-wɛye paa tɔmvu kulumvu. ²⁷ Ilim sikuyu waali ké Ilia wɔɔa-we si: Í kiisi sɔsɔm, isəntɔ ku huwɛ tɛna tiiliyi, yaa isəntɔ pulɔv tɔm caaləna-ku. Yaa ntanyi ku pola mpaav, yaa ku tooki, ulé í feesi-ku.

²⁸ Ḿpóyɔ pa sɔɔsa koou, na pá sɔki pa tɔyi pa layələ, na pa ɲmantaasi, isu pa tu laki tɔ. Haləna caləm kpeɲ. ²⁹ Ilim sikaa, ulena pá sɔɔsi koou isu kpaɲtuna, na pá yaaki pa tɔvu, haləna ilim kpiluyu kətasi lapv waatu. Ama pə ta cɔ-wɛye paa tɔmvu kulumvu. Pəcɔ pə ta hólí-wɛye yaasi nɔɔlv.

³⁰ Ḿpóyɔ Ilia kota yələa ke í kiɲ. Uləna í tayani Tacaa kətaya təlate nte pa yəkaa tɔ. ³¹ Ḿpóyɔ í kula pɛ naanwua na naale, na pá kɛsəna Yakɔvɔ lɔlvu nyəma. Yakɔvɔ unɔyi Tacaa ka heelaa si, paa yaa-í si lɛyɛli. ³² Pɛ anɔyi í ɲmana Tacaa ke kətaya təlate. Na í hɛ lonte na í cɔɔna-tɛ. Lonte nté tɔ tɔki isu lvm liitilinaa hiu na naanwua ké mpv. ³³ Ḿpóyɔ í tayana taasi ke kətaya təlate tɔɔ, na í hiisi latəce na í tənɪ. ³⁴ Uləna í tó mpa paa wɛ tənə tɔ si: Í lu lvm heesi liyiti na í pəli nantu na pə taasi tɔɔ.

Pa lapa mpv, uləna Ilia si: Í ləli tɔm naale nyəm. Ilia si: Í tasa tɔm tooso nyəm.

Uləna pá lu lvm na pá pəli mpv. ³⁵ Uləna lvm kpe. Haləna pə su lonte nte í ka hɛwua na í cɔɔna kətaya təlate tɔ.

³⁶ Pə koma na pə tala waatu wei pa laki ilim kpiluyu kətasi tɔ, uləna lɔ kuyɔɔtɔtu teləsɔlv Ilia kpatəna kətaya təlate na í tɔ si: Hai, Tacaa Apələham na lsaaka na Yakɔvɔ pa lɔ. Huli saɲa si nyayələ lɛyɛli nyəma lɔ, na mayələ nyá tɔmlɛ tv. Nyá tɔmna si má la isəntɔ. ³⁷ Tacaa, mu ma sələmɔvu. Hai, mu ma sələmɔvu. Yələa panɛ pá nyi si, nyayələ lɔ Tacaa. Nyá caakəna si ɲ mɔɲna-wɛye tampana nna pa tɔɲaya hatoo lɔɲ tɔ a taa.

³⁸ Ḿpóyɔ Tacaa tisa kəkɔ na ká nyaya kətaya nantu, na pə taasi, na pɛ, na tɛtv,

na ká kpenna lonte taa lvm. ³⁹ lɛyɛli nyəma ná mpv, uləna pá hənti pa tənaya atɛ na pá má kapusi si: Hei, Tacaa kɛ lɔ mayamaya. lɔɲələ lɔ mayamaya.

⁴⁰ Ḿpóyɔ Ilia tɔma-we si: Í kpa Paali kuyɔɔtɔtu teləsəlaa tənə, nɔɔlv í taa fiti.

Pa kpa-we, uləna pá tiina-wɛye Kisɔɲ lɔɔv nɔɔv na í lenti-wɛye tənə.

Tɛv kɔntɛ

⁴¹ Pə waali ké Ilia tɔma Akapɪ si: Polo ɲ tɔɔv na ɲ nyɔɔ. Mpi tɔ, ma nuki tɛv tɔɲ.

⁴² Wulav tɛwua, uləna Ilia kpa Kamɛɛli puɔv nyɔv taa, na í hənti Tacaa ke atɛ. Uləna í tó í nyɔv kɛ í yoo taa. ⁴³ Ḿpóyɔ í tɔma í waali tɔɲlv si: Kpa na ɲ nyənna tɛɲku hɔɔlvu tɔɔ.

Í waali tɔɲlv kpawa na í kɔɔ, uləna í heeli-í si: Pulv fɛi.

Tɔm naatosompɔɔlaya kɛ í tila-í mpv, na í nyənɔyi. ⁴⁴ Naatosompɔɔlaya nyəm kɛ tɔmlɛ tv mələa na í yɔɔtɔ si: Ma nawa isɔɲmuntiya luna tɛɲku taa, na ká kraaki, ka ta kəli yulv ntantaku.

Ntena Ilia tɔm-í si: Polo ɲ heeli Akapɪ si í kpɛɛli í kpaɲanɔɲ na í tii lɔɲ, tɛv í taa təkɪ-í.

⁴⁵ Uləna tɛv kpa tɛv, na kó hukɪ sɔsɔm na wulav wɛ í kɛkɛ taa na í kpeɲ Sisilee.

⁴⁶ Ḿpóyɔ Ilia ləla í tampala na Tacaa ha-í tɔma. Uləna í kpaɲa asewa kɛ Akapɪ kɛkɛ nɔɔv tɔɔ, haləna pá svv ɪcate.

19

Ilia apalɔtv lɔv

¹ Ḿpóyɔ Akapɪ kɛsɛ í alv Sesapɛɛli kɛ pə tənə mpi Ilia lapa tɔ. Na isəna í kuwa Paali kuyɔɔtɔtu teləsəlaa tɔ. ² Uləna Sesapɛɛli tili na pá heeli Ilia si: Ye cele isəntɔ taka ma ta kv-ɲ teitei isu n kuyv Paali kuyɔɔtɔtu teləsəlaa mpe tɔ, tɔɲ í hɔ ma ɲkpaɲɔv na wahala sɔsɔ nɔɔlv. ³ Ḿpóyɔ sɔyɔntv kpa Ilia, na í kpaɲa í tɔmlɛ tv na pá sɛ na pá polo Pɛsɛpa kɛ Yuta tɛtv taa, na í yelɛ í tɔmlɛ tv kɛ tənə. ⁴ Uləna í tɔ kuyaku kulumvu kɛ wulaya tɛtv taa na í caya tiikasi nasəli si tɛɛ, na í sələmı səm si: Hai, Tacaa, pə nu-m, kpaɲa-m mpv. Mpi tɔ, ma ta kəli ta caanaa kɛ tɛv.

⁵ Uləna Ilia hənti tənə na í too. Na isɔtaa tillu nɔɔlv í kɔɔ na í ma í tɔɔ, na í feesi-í si: Kulɪ na ɲ tɔɔv.

⁶ Ilia fema, uləna í mayana pɛtɛpɛtaya puwa pələ tɔɔ, na lvm fulaya. Í tɛma tɔyɔv

na nyɔɔɔ, ɔlɛna ɛ taɣani hantɔyɔ. ⁷ Mprɔyɔ Tacaa tillu kɔma na ɛ mɔ ɛ tɔɔ na ɛ tɔmɛ-ɛ sɪ: Kɔlɛ na ɛ tɔyɔ. Mpi tɔ, nyɔ mpaav taɣalaa kɛ.

⁸ Ilii kulaa na ɛ tɔyɔ, ɔlɛna ɛ hiki alaafɔya na ɛ tɔ ilim na ahoo ke kuyɛɛɛɛ nule tɔcu. Halɔna ɛ tala lɔɔ pɔyɔ Hɔlɛpɔ.

Ilii apalɔtɔ nyɔɔɔ

⁹ Ilii tala Hɔlɛpɔ pɔyɔ taa, ɔlɛna ɛ sɔv kukpamɔyɔ pɔyɔ taa kɛ ahoo, na Tacaa pɔɔsɪ-ɛ sɪ: N laki weye cɛɛɛ?

¹⁰ Mprɔyɔ Ilii sɪ: Hai, Tacaa lɔɔ, Toma tɔna tɔ, ma sɛɛsa ɛɔlɛ na nyɔ tɔmlɛ kɛ. Ama lɛyɛli nyɔma yɔkɔna nyana-wɛ mɔ nɔyɔ pɛɛlɔyɔ. Na kɔtaɣa tɔlatɛnaa, na pɔ kɔ nyɔ kuyɔɔtɔtɔ tɛlɛsɔlɛ. Ma tike ke pɔ sɔɔwa, na pa tu tɔɣna pɛɛkɔyɔ sɪ pɔ ku-m. ¹¹ Ntɛna Tacaa sɪ: Lu na ɛ kpa pɔyɔ tɔɔ na ɛ sɔɣɛ ma ɛsɛntaa, na mɔ tɔ na mɔ tɛɛ.

Pɔ tasaa ɛlɛ heelumɔyɔ nakɔlɛ kɔ hɔkɛa keɛ na kɔ fakɛ pɔɔɣ. Ama Tacaa fɛi pɔ taa. Pɔlɛ pɔ waali kɛ tɛtɔ selaa, Tacaa fɛi pɔ taa tɔtɔ. ¹² Tɛtɔ selɔyɔ mprɛ pɔlɛ pɔ waali kɛ kɔkɔ nɔ hɔkɛa. Tacaa fɛi keɛ ka taa tɔtɔ. Pɔ waali kɛ heelimɔyɔ nakɔlɛ ka fɛtaa, na Ilii nu ka taɣ. ¹³ ɔlɛna ɛ takɛ ɛ ɛsɛntɔ kɛ ɛ kpaɛ na ɛ lu na ɛ sɔɣɛ kukpamɔyɔ pɔɔyɔ nɔyɔ. Na ɛ nu pɔ tɔsa-ɛ pɔɔsɔyɔ sɪ: Ilii n laki weye cɛɛɛ?

¹⁴ Ntɛna ɛ cɔ sɪ: Hai, Tacaa lɔɔ, Toma tɔna tɔ, ma sɛɛsa ɛɔlɛ na nyɔ tɔmlɛ kɛ. Ama lɛyɛli nyɔma yɔkɔna nyana-wɛ mɔ nɔyɔ pɛɛlɔyɔ na kɔtaɣa tɔlatɛnaa, na pɔ kɔ nyɔ kuyɔɔtɔtɔ tɛlɛsɔlɛ. Ma tike ke pɔ sɔɔwa, na pa tu tɔɣna pɛɛkɔyɔ sɪ pɔ ku-m.

¹⁵ Mprɔyɔ Tacaa tɔma Ilii sɪ: Mɔlɛ nyɔ nɔɔhɛɛ tɔɔ. Polo Tamasi na ɛ kpa Hasayɛli ke Silii nyɔma wulav. ¹⁶ ɔlɛna ɛ polo na ɛ kpa Nimsi pɔyalɔ Yehu ke lɛyɛli nyɔma wulav. Na ɛ kpa Safa pɔyalɔ Iliisee ke Apɛli-Mehola ke lɔɔ kuyɔɔtɔtɔ tɛlɛsɔlɔ wei ɛ kɔ lɛɛtɛ nyɔ lɔntɛ taa tɔ. ¹⁷ Hasayɛli ɛ kpisa mpa pa tɔm, ɛlɛ Yehu nɔɔ kɔ pɛlɛ. Yehu ɛ kpisa mpa, ɛlɛ Iliisee nɔɔ kɔ pɛlɛ. ¹⁸ Ama maa yɛlɛ yɔlɛa iyisi naatosompɔɔɔɔɔɔɔɔ (7000) mpa pa ta luɣ tɔyɔ Paali na pɔ musɪ-kɔ tɔ, na pa weesɪɣ.

Ilii lɔsɔyɔ ke ɛ waali tɔɣlɔ Iliisee

¹⁹ Ilii kula tana, ɔlɛna ɛ polo ɛ mayana Safa pɔyalɔ Iliisee na pa halɔɣɔna naaɣ naanɔwa na naalɛ. Na Iliisee tɔka naanɔwa na naalɛ nyɔɣ. ɔlɛna Ilii kpɔtɔna-ɛ na ɛ lɔyɔ

ɛ tɔɔ kɛ kpaɛ. ²⁰ Mprɔyɔ Iliisee lɔ akuyɔ tɔya, na ɛ kpaɣa Ilii waali kɛ asewa na ɛ tɔmɛ-ɛ sɪ: Hai, yɛlɛ-m, na mɔ polo na mɔ lɔ mɔ caa na mɔ tɔo kɛ pɔ lapa wulɛɛ. ɔlɛna mɔ kɔɔ na mɔ tɔɣɛ-ɣ. Ntɛna Ilii sɪ: Polo. Ma ta taɣɛ-ɣ sɛ. N kɔɔ.

²¹ ɔlɛna Iliisee mɔlɛ ɛ naaɣ kɔhalɔɣ cɔlɔ, na ɛ kpa-ɛ na ɛ la kɔtaɣa, na ɛ kpaɣa akuyɔ kpɔtɔɣ na ɛ taɣanɔna kɔkɔ na ɛ tɔsɛ nantɔ. ɔlɛna ɛ ha ɛ cɔlɔ nyɔma na pɔ tɔyɔ. ɔlɛna ɛ tɔɣ Ilii, na ɛ pɔsɛ ɛ pɔyalɔ.

20

Silii nyɔma na Samalii nyɔma pa yooɔ

¹ Mprɔyɔ kuyakɔ nakɔlɛ, Silii wulav Pɛnɪ-Hatɔtɛ kpeɣɛla ɛ yoolaa, na pa kpaɣanɔɣ, na pa yooɔ kɛɛɛnaa. Na pa cɔlɔ awulaa hiu na naanɔwa na naalɛ. Na pɔ polo Samalii nyɔma ke yoonav. ² Mprɔyɔ Silii wulav tilaa na pɔ heeli lɛyɛli wulav Akapɛ sɪ: ³ Celɛ-m nyɔ liɣitɛɛ, na nyɔ wɔla, na nyɔ alaa na nyɔ piya mpa pa kɔla alaafɔya tɔ. ⁴ Ntɛna lɛyɛli wulav tili sɪ pa heeli-ɛ sɪ: Mɔ sama. ɛlɛ ma mayamɔyɔ kɛ maa ha-ɣ, na pɔ kpɛnna ma kuwenam. ⁵ Mprɔyɔ Pɛnɪ-Hatɔtɛ tɔsa tilɔyɔ ke tɔm naalɛ nyɔm. Na pɔ polo pɔ heeli Akapɛ sɪ: Pɛnɪ-Hatɔtɛ sɪ pɔ taɣa nyɔ liɣitɛɛ na nyɔ wɔla na nyɔ alaa na nyɔ piya tike ke ɛ caaki. ⁶ Akapɛ nyɛ tɛu sɪ celɛ ɛsɛntɔ waatɔ maa tili ma yɔlɛa na pɔ yasɛ nyɔ kawulɔyɔ tɔyɔyɔ, na nyɔ waali nyɔma nyɔɣsɛ taa, na pɔ kpaɣa nyɔ wontunaa kɔpantɔ.

⁷ Mprɔyɔ lɛyɛli wulav kota tɛtɔ nyɔyɔ nyɔma tɔna na ɛ tɔ-wɛ sɪ: Mɔ mayamɔyɔ ɛ nawa tɔkpataa sɪ ɛsɔyɔtɔ ke ɛnɛ unɛ ɛ pɛɛkɔɣɔna-tɔ. Pɔ tɔɔ kɛ ɛ tilaa sɪ mɔ celɛ-ɛ ma alaa, na mɔ piya, na mɔ liɣitɛɛ, na mɔ wɔla. Pɔcɔ ma ta tu kisina-ɛ pɔlɔ.

⁸ Ntɛna nyɔyɔ nyɔma na ɛcɛtɛ tɔna yɔlɛa tɔ sɪ: Taa tisi na ɛ nuna-ɛ.

⁹ Mprɔyɔ Akapɛ heela Pɛnɪ-Hatɔtɛ tillaa sɪ: ɛ heeli-ɛ sɪ ma celɔyɔ-ɛ mprɛ ɛ ka sɔlɛma kancaalɔyɔ tɔyɔ. Ama mprɛ ɛ pɛɛkɔyɔ nɔɔnɔɔ tɔ, ma kisaa yoo.

ɔlɛna tillaa nɔɔ polo na pɔ heeli Pɛnɪ-Hatɔtɛ ke mprɛ. ¹⁰ Mprɔyɔlɛ Pɛnɪ-Hatɔtɛ tɔsa tillaa tooso nyɔma ke tilɔyɔ na pɔ heeli Akapɛ sɪ: Ye ma ta yɔkɛ Samalii ɛcɛtɛ tɔmɔyɔmɔyɔ, na mɔ yoolaa cɔsɛ tɔ tɛtɔ ke pa ɣkuleɛ taa na pɔ kpɛnna. Tuɣ ɛ tu-m wahala. ¹¹ Kelɛna lɛyɛli wulav sɪ: Pa tuka

ituule si, pa kuxi tɔɔɔɔɔɔ kɛ na pɛɔɔ pɛɔɔ paana ka kɔɔɔɔ.

¹²Pa pona Peni-Hatati ke tɔm nti tɔ na pɛɔɔ mayana i na awulaa lɛmpa ke coka taa kɛ na pɛɔɔ nyɔɔɔ sulum. Mpɔɔɔ i tɔma i yoolaa si: I tayanɔ mɛ ti na i niki yoo. Ilena peɔɔ pɛɔɔ la la mpɔɔ.

Akapi akaitu

¹³Mpɔɔɔ Iɔɔ kuyɔɔɔtutu tɛɔɔɔɔɔ nɔɔɔɔ i polaa na i mayana Iɛɔɔɔɔ wulav Akapi, na i tɔ si: Tacaa si mɛ heeli-ɔ si yoolaa tuutuuma wei n naaki isɛntɔ tɔ, maa tu-weɔɔ nyɔɔ niɔ taa kɛ saɔa mayamaɔa. Ilena pɛɔɔ n nyi si mayale Tacaa.

¹⁴Ntena Akapi pɔɔsi si: Awe tɔɔ taa kɛ pu tɔna-weɔɔ ma niɔ taa? Tacaa si: Yoolaa kɔfama mpɛ kumatɔɔnaa sɔsa kpayaa tɔ mpɛ pa tɔɔ taa kɛ.

Akapi si: Na awe kɛ caalɛna yoo? Iɔɔ kuyɔɔɔtutu tɛɔɔɔɔ si: Nyaaɔ.

¹⁵Mpɔɔɔ Akapi kala yoolaa mpɛ, pa we yalaa ɔmɔɔɔɔ na hiu na naanɔwa na naale (232). Ilena i kala Iɛɔɔɔɔ yoolaa tɔna. Peɔɔ pa we yalaa iyisi naatosompɔɔɔɔɔ (7000). ¹⁶⁻¹⁷Ilena yoolaa mpɛ pɛɔ tii kolontunaa tɔɔ kɛ ilim sikuyu waatɔ. Peni-Hatati na i awulaa pa tɔɔna sulum lipu ke coka taa. I kusa fɛɔɔɔ si pɛɔ nɛ mpi pɛɔ lakɔ tɔ. Ilena peɔɔ pɛɔ heeli-i si: Samalii yoolaa tɛma luw kɛ. ¹⁸Ntena i yɔɔɔɔ sulum tɔm si: Ye ciikuyu ke pa kɔɔ, ile i kpa-we na pa ise. Yaa ye yoo ke pa tu kɔɔ i kpa-we na pa ise tɔɔ.

¹⁹Mpɔɔɔ yoolaa kɔfama mpɛ na Iɛɔɔɔɔ yoolaa, pa lu icatɛ taa, ²⁰na paa wei i ku kolontu. Ama Silii nyɔma kuu-tɛ na Iɛɔɔɔɔ nyɔma tu pa waali. Ilena Peni-Hatati na lɛlaa pɛɔ caya kpayanɔɔ na pɛ se. ²¹Isɛna Iɛɔɔɔɔ wulav yooa Silii nyɔma na i kpiisi pa kpayanɔɔ na i wakɛɔ pa yoo kɛkɛnaa, na i pɛɔ ke sɔsɔm tɔɔɔɔ.

²²Mpɔɔɔ Iɔɔ kuyɔɔɔtutu tɛɔɔɔɔ mɛlaa na i heeli Iɛɔɔɔɔ wulav si: Kaasi nyɔ tɔ na i mayasi teu ke mpi n kɛ la tɔ. Mpɔ tɔ, Silii wulav na i yoolaa paa mɛɔ pɛntɛ isɛntɔ waatɔ si pa yookina-ɔ.

Akapi akaitu tɔɔ

²³Mpɔɔɔ kuyaku nakɔɔ, Silii wulav waali nyɔma tɔma-i si: Iɛɔɔɔɔ nyɔma Iɔɔ ke pɔɔɔ nyɔɔ kɛ. Pɛ tɔɔ kɛ pa kɛla-tu. Mpɔ tɔ, tɔ polo tɔ yooa-weɔ tɛkɛle taa. Iɔu tɔ

kɛla-we. ²⁴Lɛsi awulaa mpɛ na i lɛɛti pa lona taa kɛ kɔfɛnɛnaa. ²⁵Ilena i kpayaa yoolaa kɔfama iɔu mpɛ pa sɛpa tɔ, na i caa kpayanɔɔ na yoo kɛkɛnaa, iɔu lɔɔ nyɔma. Ilena tɔ suli Iɛɔɔɔɔ nyɔma ke tɛkɛle taa. Iɔu tɔ kɛla-we.

Mpɔɔɔ Peni-Hatati mu mpɛ unɔ pa tɔm nti. ²⁶Pɛnaɔa sikaa iɔu mpɔ, Ilena i kala i yoolaa na i kpayaa-we na i pona Afɛkɔ ke Iɛɔɔɔɔ nyɔma yoonav. ²⁷Mpɔɔɔ Akapi nɛ kala i yoolaa, na pɛ polo pa kolontunaa ke yoonav. Na pɛ siki kpekɛ naale, iɔu pɔɔ kalakisi. Na Silii nyɔma nɛ waasa tɛtu tɔna. ²⁸Mpɔɔɔ Iɔɔ kuyɔɔɔtutu tɛɔɔɔɔ mɛla Iɛɔɔɔɔ wulav kiɔ na i tɔ si: Tacaa yɔɔta si timpi Silii nyɔma tɔma si, maa pɔɔ taa Iɔ tɔ, maa tu-weɔɔ nyɔ niɔ taa. Ilena pɛ nyi si mayale Tacaa. ²⁹Mpɔɔɔ pa sika tɛma kiɔ ke kuyɛɔ naatoso tɛtu na pɛ nyɛnɔɔ tɛma. Ilena pɛ yoo naatosompɔɔɔɔɔ nyɔɔ wule. Mpɔɔɔ Iɛɔɔɔɔ ku Silii yoolaa kɛ iyisi nunɔwa (100000) ke kuyaku kulumbɔ. ³⁰Pɛ kaasa yoolaa iyisi hiu na naatosompɔɔɔɔɔ (27000) wei Ilena peɔ pa kuu-tɛ. Ilena pɛ suv Afɛkɔ icatɛ taa, na icatɛ kolɔɔa ti na pɛ nyɔkɛ-we.

Akapi yela Silii wulav ke kuyɔ

Ama Peni-Hatati nɛ pɛsa na i se na i ɔmɛɔ icatɛ taa kutuliya nakɛɔ ka taa. ³¹Mpɔɔɔ i waali nyɔma polaa na pɛ heeli-i si: Tɛ nuwa si Iɛɔɔɔɔ awulaa wɛna yalaa pɛtɛtɛ kɛ. Ile tu takɛ fɛɔtɔnaa na tɛ tɔ ta luɔ tɛ kɛ ɔmɛɔ, na tɛ polo tɛ mayana Iɛɔɔɔɔ wulav, ntanyɔ i kaa ku-ɔ.

³²Mpɔɔɔ pa taka pa laɔwakɛlle wontu nti, na pɛ tu pa luɔ tɛ kɛ ɔmɛɔ na pɛ polo Iɛɔɔɔɔ wulav cɔɔ na pɛ heeli-i si: Nyɔ yom Peni-Hatati wiikina-ɔ si nɛ taa ku-i. Ntena Akapi si: Ha, i ta si taa? Hɔɔ, ma taapalu kɛ tɛ.

³³Tɛnaɔɔ Silii wulav tillaa mapɛ kapuka si: Ha, nyɔ taapalu kɛ? Akapi si: I polo i kɔna-i.

Ilena Peni-Hatati lu na i kɔɔ, na Akapi kpaasi-i i kɛkɛ taa. ³⁴Ilena i tɔ Akapi si: Maa mɛɔna-ɔ acalɛ wɛna ma caa kɛ lɛka nyɔ caa tɔ. Ye n nɛkaa n pɛtɛna Tamasi nyɔma kɛ nyɔ tɛtu kulɔɔɔ iɔu ma caa pɛtɛna Samalii nyɔma tɔ. Ilena Akapi si: Ile mɛ na-ɔ tu pɛɛɔ nɔɔ, na mɛ yeɛ-ɔ na i kpe.

Pa tema nõyo pælvu ulena Akapı yele Penı-Hatati na í tee.

Isa lanle ta heena Akapı yaasi

³⁵ Mpróyú Isa kuyóyótutu teləsəlaa taa nõyulu tōma í tóyontəle sɪ: Tacaa yóyotaa sɪ n ma-m. Ama ílé í ta tisi. ³⁶ Ntena í tō sɪ: Timpi n kpeena Iso kuyóyótutu tō, ye n kula kpenle, tóyolaya ká kati-ŋ na ká ku-ŋ.

Kupampəle na í tee na í suli tóyolaya na ká ku-ı. ³⁷ Mpróyú kulom unı í pola ləlu kiŋ, na í tōmı-ı sɪ: Ma-m.

Ulena ílé í mapı-ı na caləm lu. ³⁸ Ulena í həkə saalaya ke ı nyuvu na í polo í ŋmɛl mpaav ŋku akapı ká təŋ tō ku nõyó. ³⁹ Waatu wei wulav teekaya, ulena Iso kuyóyótutu teləsulu ma kapuka sɪ: Haı, Tacaa, ma isəle ka sɛena yooú ké. Ulena nõyulu lu na í kəna-m yom sɪ má təkı-ı. Na í heeli-m sɪ ye í fitaa paa ku-m. Yaa ma felı-ı liyitee nyəətu iyisi tooso (3000). ⁴⁰ Təu, pə koma na ma isəle sɛe teu, ulena yom náá se. Ntena lseyeli wulav sɪ: Ha, n ku nyá tı tōm ké té.

⁴¹ Tənaɣa apalu unı í kəla ı isentəo saalaya, na wulav cəkəna sɪ í ké Iso kuyóyótutu teləsəlaa taa nõyulu. ⁴² Mpuvule Iso kuyóyótutu teləsulu sɪ, Tacaa yóyotaa sɪ: Timpi ma tōma sɪ pá kú yulu, na Akapı nı yele-ı na í tee tō, nyaa səna ı lonte, na lseyeli yəlaa sɪ yulu unı í nyəma lonte.

⁴³ Mpróyú wulav Akapı lanle ta heena tōm ntı, na í məli ı te na páaná.

21

Akapı yelaa na pá ku Napotı

¹ Pəle pə waalı, apalu nõyulu ı ka wena Sisilee, na pá yaa-ı sɪ Napotı. ı wena tuɣ wei pa yaa sɪ lesɛŋ tō ı taale ke lseyeli wulav təyaya cəb. ² Mpróyú kuyaku nakulu wulav tōma Napotı sɪ: Cɛle-m nyá lesɛŋ taale nte tə wɛ ma təyaya cəb tō, na má hala tuusi. Maa layasi-ŋ nte tə kəla mpv tō. Yaa ye n tu səlɛa, ma felı-ŋ pə liyitee.

³ Ntena Napotı sɪ: Tacaa í pona mpusi ké pooluɣ, na mpi maa cɛle-ŋ kpancoou ŋku ma caanaa yelina-m tō.

⁴ Mpróyú Akapı lanle ta heena Napotı tōm ntı, na í haya páaná, na í polo í həntı ı kato tō, na í ha yəlaa ke siɣile na í kisi tóyov.

⁵ Ntena ı alv pəəsı-ı sɪ: Pepe lapa na n kisi tóyov? ⁶ Mpuvule sɪ: Ma yóyotə Napotı ke

Sisilee ké sɪ í cɛle-m ı lesɛŋ taale, na ma felı-ı liyitee, yaa ye ı caaki ma layasi-ı kufate na í kisi.

⁷ Kelena Sesapeeli sɪ: Powe, ntəŋ n səkı sɪ n ké lseyeli wulav na? Kulı na n tóyó. Maa cɛle-ŋ Napotı taale.

⁸⁻¹⁰ Ulena alv unı ı ŋmaa Sisilee ıcate nyuvu nyəma ke lɛetələnɛa na Akapı hətə taa sɪ: í koti samaa ke nəhəkutu kotuyu, na í tu Napotı sɪ í paasəna kotuyu ŋku. Ulena í pona tetelataa napəlayı ı kiŋ na pá suu-ı tōm sɪ, ı təŋsa Iso na wulav ke mpusi. Ulena pá luna-ı ıcate waalı na pá ku-ı na pɛɛ. ı tema mpv, ulena í tu wulav kuyosum, na í tilina Sisilee ıcate nyuvu nyəma, na pə səsaa sɪ pá paasəna-tı.

¹¹ Ulena pəle pá lá teitei isı Sesapeeli tuɣu-wɛɣe ı lɛetələnɛa taa tō. ¹² Pa kota samaa ke nəhəkutu kotuyu na pá tı Napotı sɪ í paasəna-ku. ¹³ Mpróyú tetelataa naale kəma kotuyu taa təna, na pá tō sɪ: Napotı təŋsa Iso, na wulav ke mpusi.

Tete isı sara tō, pá luna-ı ıcate waalı na pá yaɣa-ı pɛɛ na pá kú. ¹⁴ Mpróyú nyuvu nyəma tilaa na pá heeli Sesapeeli sɪ pa kuwa Napotı na pɛɛ. ¹⁵ Waatu wei alv unı ı nu mpv, ulena í heeli ı paalu sɪ: Polo n kpaɣa taale nte Napotı ka kisa-ŋ pɛetənav tō. ı səpa.

¹⁶ Mpróyú Akapı pola kpakpaa, na ı kpaɣa taale nté.

Akapı na ı alv pa səm tōm

¹⁷ Mpróyú Tacaa heela Iso kuyóyótutu teləsulu Ilii wei ı ké Tisiɛ ıcate tu tō sɪ:

¹⁸ Polo lseyeli wulav tɛɣe Samalii. ı wɛ Napotı taale nte ı lɛɛkaa tō tə taa. ¹⁹ Ye n talaa ıle n tōmı-ı sɪ: Tacaa yóyotaa sɪ n kú yulu nté, na n kəo ı wontu tóyov na? Timpi taa hası niisa Napotı caləm tō, tənaɣa su niisi nyá nyəm tōtə.

²⁰ Ilii tala Akapı kiŋ ulena í pəəsı-ı sɪ: Ma kolontu n kəmayə? Iso kuyóyótutu teləsulu sɪ: Yɛɛ ma kəma. Timpi nyá lanle heena mpi pə ta maya Tacaa tō pə lapu tō. ²¹ ı tōma sɪ: Maa kpiisi nyana nyá luluvu nyəma təna. Pə kpaɣav səsaa na piya tō. ²² Maa la nyá təyaya nyəma ke teitei isı maa lapu Solopuwam na Pasa pa nyəŋsı tō. Mpi tō, n kəla ı páaná ke kusuvu. Pəcə n tusa lseyeli nyəma ke laatu taa. ²³ Mpróyú Ilii tasaa sɪ: Nyá alv Sesapeeli nyəntu wɛɛ tōtə. Hası ká tóyona-ı Sisilee kolonɣa kite. ²⁴ Pəle pə paasi,

ye nyá táyaya tu wei í sapa táyaya, hasi ka táyona-í. Na wei í sapa taale, kpeɲɲ tɔyɔ ílɛ.

²⁵ Too tɔ, nɔyɔɔɔ ta lata mpi pɛ ta maya Tacaa tɔ, isu Akapɪ. 1 alɔ Sesapɛɛli tɔsɛna-í. ²⁶ Í na nɔyɔɔɔ pa ta maya acaalɛtu. Mpi tɔ, 1 laakaya tɔɲ kɛ teitei kɛ isu Amolii nyɔ́ma, mpa Tacaa táyona na pɛ fɛɛ lɛyɛli nyɔ́ma tɔ.

Akapɪ laɲɛ wakɛlɛna 1 yaasi

²⁷ Akapɪ nu mpɔ, ɛlɛna 1 laɲɛ wakɛli sɔsɔm. Na í cɛli 1 wontu na laɲwakɛllɛ, na í suu fɔlɛtɔnaa taka na í hɛntáyɛna. Na í hɔkɔ nɔyɔ, na í tɔɲ nɔɔhɛlɛ nɔɔhɛlɛ.

²⁸ Mpɔyɛ Tacaa heela ɪlii sɪ: ²⁹ Timpi akapɪ laɲɛ wakɛla katatɛlaya kɛ isɛntɔ tɔ. Maa tasɛɲɪ mpusi kɔnɔv kɛ 1 táyaya tɔɔ kɛ 1 kawulaya waatu. Ama 1 pɔyalɔ waatu taa kɛ maa la mpɔ.

22

Lamɔti ɪcate lɛɛkɔyɔ tɔm
(Kɔtɔsɔtu II 18:1-3)

¹ Mɔ́yɔ́ pusi naale tɛɛwa, yooɔ ta kɔɔ lɛyɛli na Silii nyɔ́ma pa heku. ² Pɛnaya tooso nyɛnka taa kɛ Yuta wulav Sosafati pola lɛyɛli wulav Akapɪ kɛ nav. ³ Pɔyɛle Akapɪ ka tɛma 1 waali nyɔ́ma kɛ heeluyɔ sɪ: Í nyɔ́má teu sɪ tá tɛnna Lamɔti ɪcate kɛ Kalaati tɛtu taa. ɪlɛ pɛ fɛi sɪ í la sika na tɔ lɛɛkɔyɔ kɛ Silii nyɔ́ma. ⁴ Mpɔyɛle Akapɪ pɔɔsa Sosafati sɪ: N kaa kɔɔ na ń sɛna-m na tɔ lɛɛki-tɛ?

Sosafati sɪ má na ma yoolaa na ma kpaxanɛɲ ta sɔɔɔɔ puwa sɪ tu sɛna-ɲ.

ɪsɔ kuyɔyɔtɔtu tɛlɛsɛlaa pɔpɔtɔnaa kaloolaya

(Kɔtɔsɔtu II 18:4-11)

⁵ Paa na mpɔ, ɛlɛna Sosafati sɪ: Pɔɔsi Tacaa na pɔ́cɔ.

⁶ Mpɔyɛle lɛyɛli wulav kota 1 ɪsɔ kuyɔyɔtɔtu tɛlɛsɛlaa. Pa wɛ yɔɔɔyɔɔɲ nasɛlɛ (400) kɛ mpɔ, na 1 pɔɔsi-wɛ sɪ: Pɛ wɛɛ sɪ má polo má lɛɛki Lamɔti ɪcate kɛ Kalaati tɛtu taa yaa má yɛlɛ? Ntɛna ɪsɔ kuyɔyɔtɔtu tɛlɛsɛlaa sɪ: Polo, Tacaa ká tu-wɛyɛ nyá nɲɲ taa.

⁷ Paa na mpɔ Sosafati ta nyɔ́ɔlɛ-ti. ɪlɛna í pɔɔsi sɪ: Pɛ ta kaasi ɪsɔ kuyɔyɔtɔtu tɛlɛsɛlɔ nɔyɔɔɔ, wei 1 ká yɔyɔtɛna-tuyɔ Tacaa tɔ?

⁸ Ntɛna Akapɪ sɪ: Teu, ɪmɪla pɔyalɔ Mɛsɛ

wɛɛ. Ama maa caaki-1 kɛ. Mpi tɔ, ɪsɔyɔtu kɛ 1 heeliyi-m tam.

Ntɛna Sosafati ma kapuka sɪ: Paa yɔyɔtɛɲɪ ɪsɔ kuyɔyɔtɔtu tɛlɛsɛlɔ kɛ mpɔ.

⁹ Mɔ́yɔ́ Akapɪ yaa kawulaya táyaya tɛmlɛ tu nɔyɔɔɔ, na 1 tili-1 sɪ: Polo na ń yaa Mɛsɛ kɛ lɔɲ.

¹⁰ Awulaa mpɛ pa naale pa suu pa kawulaya wontu kɛ, na pá caya pa kpɛlasɪ tɔɔ kɛ Samalii tɔm tɛhɔvɛ cɔɔ. ɪlɛna ɪsɔ kuyɔyɔtɔtu tɛlɛsɛlaa kpɛalɛɲɪ pa tɔmnaa.

¹¹ Kɛnaana pɔyalɔ wei pa yaakaya sɪ Setekiya tɔ, 1 ká kɛ pa taa ɪɛɔ kɛ. 1 ka lupa 1 tɛɲɪ nyɔ́yɔɔɔyɔ hɔɲ kɛ na í tɔɲ sɪ: Hɔɲ ɪnɛ 1 hulɔyɛna tɔɲ wei n ká kɛlɛna Silii yoolaa tɔ.

¹² Mɔ́yɔ́ ɪsɔ kuyɔyɔtɔtu tɛlɛsɛlaa ɪɛlaa ná yɔyɔtɔ tɔm kɔɔmtɔ nti tɔtɔ sɪ: Ta caa, polo ń lɛɛki Lamɔti ɪcate kɛ Kalaati tɛtu taa. Tacaa ká tu-tɛyɛ nyá nɲɲ taa kɛ na ń pɛsi-tɛ.

Mɛsɛ kpɛala Akapɪ kpisuyɔ
(Kɔtɔsɔtu II 18:12-27)

¹³ Mɔ́yɔ́ tillu wei 1 pola Mɛsɛ waali tɔ 1 heela-1 sɪ: ɪsɔ kuyɔyɔtɔtu tɛlɛsɛlaa tɛna kpɛnta nɔyɔ kɛ, na pá heeliyi wulav sɪ 1 ká la aka. Pɛ tɔɔ tɔ, nyana-wɛ í kpɛnti nɔyɔ.

¹⁴ Ntɛna Mɛsɛ sɪ: Ma tuuna Tacaa sɪ, nti ɪsɔ ká heeli-m tɔyɔ maa yɔyɔti.

¹⁵ 1 tala wulav kɲɲ, ɪlɛna wulav pɔɔsi-1 sɪ: Mɛsɛ, tɔ polo na tɔ lɛɛki Lamɔti ɪcate yaa tɔ taa polo? Ntɛna Mɛsɛ sɪ: Ma ta tɔɲɪ-ɲ se. Polo, Tacaa ká tu-tɛyɛ nyá nɲɲ taa kɛ.

¹⁶ Mpɔyɛle wulav sɪ: Aweyɛ n suwa sɪ í pɔɔlɔyɪ-ɲ na pɔ́cɔ ń tɛlɛsi-m tɔm nti Tacaa heela-ɲ tɔ?

¹⁷ Ntɛna Mɛsɛ sɪ:

Ma nawa lɛyɛli yoolaa yawa yem kɛ pɔɔɲ taa,

ɪsu heɛɲ wei 1 fɛina tiikilu tɔ.

ɪlɛna Tacaa yɔyɔti sɪ, pa fɛina wulav.

Yooɔ tɛma, paa wei í kpɛ.

¹⁸ Kɛlɛna Akapɪ pɛsɛna Sosafati tɔɔ sɪ: Ntɔɲ maa heela-ɲ sɪ ɪsɔyɔtu tike kɛ 1 heeliyi-m tam?

¹⁹ Mɔ́yɔ́ Mɛsɛ tasaa sɪ: Tɔɔ, nu Tacaa tɔm. Ma na-1 na í caya 1 kawulaya kumte tɔɔ, na 1 ɪsɔtaa tillaa sɛɲaa na pá tu-1 heku.

²⁰ ɪlɛna í pɔɔsi-wɛ sɪ: Awe ká polo na í tɔsi Akapɪ sɪ 1 lɛɛki Lamɔti ɪcate na pá ku-1? ɪnɛ sɪ 1 nyɛntɔ nɔ. ɪnɛ ɪlɛ sɪ ɪlɛ 1 nyɛntɔ nɔ.

²¹ Mpɔyɛle fɛesuyɔ nakɔli ku kulaa sɪ nku ku polo. Tacaa sɪ: ɪsɛnaya n ká la? ²² Mɔ́yɔ́

si ŋku ku tu Akapɪ kuyɔɔtɔtu teləsəlaa taa ké pɔpɔtu. Tacaa si: Tɔu, polo na ń la mpɔ. ²³ ɪlena Miseen tasa si: Ntəɣələ, Tacaa yelina si pə tó nyá kuyɔɔtɔtu teləsəlaa taa ké pɔpɔtu. Tɔfɔ mpusi ké ɪ caa ɪ kəna-ŋ.

²⁴ Tənaɣələ Sitekiya kpətəna Miseen, na ɪ mapɪ-ɪ katəŋa na ɪ pɔɔsɪ-ɪ si: Tacaa Feesuyu luna ma taa, na kó kɔɔ na kó heeli-ŋ yaa?

²⁵ Mpɔɣɔlɛ Miseen si: Kuyaku ŋku ń ká se na ń ŋmɛli nyá naŋ ləkətələkaya taa ɪlɛ, kuyəŋkuyɔlɛ ń ká tisi.

²⁶ ɪlena Akapɪ tɔ ɪ tɛmlɛ nyəma taa nɔɣɔlv si: Kpa Miseen na ń cɛla ɪcatɛ nyuyɔ tu Amɔŋ, na wulav pəyalɔ Yowasi. ²⁷ Heeli-wɛ si ma tɔma si ɪ tu-ɪ saləka, na ɪ haaki-ɪ potopoto həyoliya na lum. Haləna má konna təyoole na alaafəya.

²⁸ Mpɔɣɔlɛ Miseen cɔ-ɪ si: Ye si ń kəmna alaafəya, ɪlɛ pə taya Tacaa heelina-m tɔm si má yɔɔti.

Wulav Akapɪ sɛm

(Kutɔɔsɔtu II 18:28-34)

²⁹ Mpɔɣɔ ɪsɛyɛli wulav na Yuta nyəŋ pə pola Lamɔti kɛ yoonav. ³⁰ ɪlena Akapɪ tɔ Sosafati si: Ma yusəɣi ma ti na má polo yoo. Ama nyaa suu nyá kawulaya wontu.

ɪlena Akapɪ la mpɔ. ³¹ Pəyɛle Silii wulav ka heela ɪ yoo kɛkɛnaa nyuyɔ nyəma hiu na naanwɔ na naalɛ ké si, pə taa paasəna yoolaa səkɛma yaa səsaa. Ama pə pɛɛki ɪsɛyɛli wulav. ³² Pə tɔɔ ké waatu wei Silii yoolaa nyuyɔ nyəma mpɛ pa na Sosafati, ɪlena pə tó ɪ waali. Mpɔɣɔ ɪ mapɪ kapuka. ³³ ɪlena pɛlɛ pə cəkəna si pə taya Akapɪ, na pə mɛli.

³⁴ Mpɔɣɔ Silii yoolaa taa nɔɣɔlv ɪ tó nyəmlɛ kɛ yem. ɪlena tɔ polo na tɔ yaya Akapɪ kɛ timpi taa ɪ yoo toko fɛwɔ tɔ. ɪlena ɪ tó ɪ kɛkɛ saalu si: Kɛɛ na tɔ mɛli, pə hika-m.

³⁵ Ama kuyaku ŋku yoo lapa tɔŋ ké, na kolontunaa tɔŋa-ɪ yoonav. ɪlena nɔɣɔlv naa tɔka Akapɪ, na caləm kpɛŋ ɪlɛ kɛkɛ taa. Pə taanaa ɪlena Akapɪ hɛɛ. ³⁶ ɪlim təkaya, ɪlena pə yaya kakiisaya kɛ tesikile taa si paa wei ɪ kpe. ³⁷ Mpi tɔ wulav fɛi.

ɪlena pə kpeena Akapɪ kɛ Samalii na pə pimi-ɪ. ³⁸ Waatu wei pa nyaalaya wulav kɛkɛ ké lule taa, ɪlena hasi niisi ɪ caləm, na apalaa təna alaa náa sɔɔki təna, ɪsu Tacaa ka kpaalaa tɔ.

³⁹ Pa kɛesa Akapɪ tɔm lentənaa, na ɪ kulapəm kɛ ɪsɛyɛli awulaa takələya taa, paa isəna ɪ ŋmá kawulaya təyaya na ɪ lá caŋəm kɛ pə taa na tuuŋ kɛla tɔ. Na isəna ɪ ŋmá ɪ təɣi acalɛɛnaa tɔ. ⁴⁰ Akapɪ sɛpa, ɪlena ɪ pəyalɔ Ahasiya lɛɛti ɪ lonte taa.

Yuta wulav Sosafati tɔm

(Kutɔɔsɔtu II 20:31-21:1)

⁴¹ Akapɪ kawulaya pənaɣa liyiti nyəŋka taa ké Asa pəyalɔ Sosafati tɔɣɔ kawulaya kɛ Yuta. ⁴² Sosafati lɔlvɔ pusi ka wɛ hiu na naanwɔ na kakpasɪ kɛ waatu ɪni. Mpɔɣɔ ɪ tɔɣɔ kawulaya kɛ pusi hiu na kakpasɪ kɛ Yosalem. ɪ too kɛlɛ Sili pɛɛlɔ Asupa.

⁴³ Sosafati tɔntɛ ka siyisaa ké, na ɪ kɛkəna ɪ caa Asa, na ɪ lakɪ mpi Tacaa caaki tɔ. ⁴⁴ Ama ɪ ta wakəli takətəlɛnaa. Yəlaa pukaya ké na pə lakɪ tɔla kɛ kɔtaya na pə tulaalɔnaa.

⁴⁵ Sosafati na ɪsɛyɛli wulav paa wɛ lelerɛ ké.

⁴⁶⁻⁴⁷ Pa kɛesa Sosafati tɔmnaa lentənaa kɛ Yuta awulaa takələya taa. Paa isəna ɪ lapa apalɔtu tɔ, na ɪ yooŋ. Na isəna ɪ tɔɣəna apalaa, na alaa mpa paa kaasa ɪ caa waatu taa, na pə lakɪ wasəŋkalɔtu kɛ takətəlɛnaa taa tɔ. ⁴⁸ Waatu ɪni ɪ taa, wulav taa fɛi ɪtəm tɛtu taa. Ama Yuta wulav kpaakayana-wɛɣɛ kumataŋ sɔsɔ. ⁴⁹ Mpɔɣɔ Sosafati saaka kpuləŋ sɔsɔŋ kɛ ɪsiyɔŋ-Kɛpɛɛ si pə puki Ofii kɛ wolanaa cɔlɔ. Ama lum tɔɣɔ kpuləŋ kɛ ɪsiyɔŋ-Kɛpɛɛ kiŋ ɪlɛ pa ta pəsi pa tɛmlɛ. ⁵⁰ Mpɔɣɔ Akapɪ pəyalɔ Ahasiya tɔma Sosafati si: Ma kpuləŋ saalaa ká təŋəɣi nyá nyəma. Ama Sosafati ta tisi. ⁵¹ Sosafati sɛpa, ɪlena pə pimi-ɪ pa təyaya pəlaav taa ké Tafiiti tɛ. Na ɪ pəyalɔ Solam lɛɛti ɪ lonte.

ɪsɛyɛli wulav Ahasiya tɔm

⁵² Yuta wulav Sosafati kawulaya pənaɣa, naanwɔ na naatosompɔɣələya nyəŋka taa ké, Akapɪ pəyalɔ Ahasiya tɔɣɔ kawulaya kɛ ɪsɛyɛli taa ké Samalii kɛ pusi naalɛ. ⁵³ Mpɔɣɔ ɪ lapa mpi pə ta maya Tacaa tɔ. ɪ kɛɛna ɪ caa na ɪ too, na Solopwam wei ɪ tusa ɪsɛyɛli nyəma kɛ tuŋ laav taa tɔ. ⁵⁴ ɪ luŋa tuɣɔ Paali ké na ɪ laa-kv, na ɪ kpaasi ɪsɛyɛli ɪsɔ Tacaa páná ɪsu ɪ caa.

AWULAA TOM TAKELAYA NAALÉ NYEŊKA

Kutuloto

Yuta nyéma na lseyeli nyéma tom ke pa keesəyi takelaya kané ka taa. Pa keesəyi ka taa ké isəna lso yalaa lo lso na pa suu tunj laatu taa tō. Ulena lso náa yele na Asilii nyéma yoonə-wé. Kolontunaa kuu pa yalaa na pa wenav tənə na pa acalée pəsti ncaa. Pə yela Yuta nyéma tike ulena pele pa taɣani laatu taa ké helvyu tətō. Mpróyó Papiloni wulav na kəma na í kuu pele na í tənəna.

Isəna pa fayə Awulaa II takelaya tō:

Wulav Saluməŋ kawulaya fayav, titite 1-17

Yuta kawulaya təm, titite 18-24

Papiloni wulav yəkvəy ke Yosalem lso taseele, titite 25

Ahasiya səm təm heeluyə

¹ Waatu wei Akapɪ səpa, ulena Mowapu nyéma kisi sɪ lseyeli nyéma í taa tasa kawulaya təɣəv ke pa təv.

² Mpróyó kuyaku nakuli, wulav Ahasiya lu í kawulaya atə na isə kutuluyə nyuvu taa, na í hoti na pá kv-ɪ səsəm. Ulena í tili sɪ: Í polo í yaa ikolonj nyéma tɣv Paali-Sepu. Í pəɔsɪ-kv sɪ maa sɪ yaa maa kulɪ? ³ Ntena Tacaa isətəa tillu nəɣəlɪ ɪ kvɪ Ilii sɪ: Polo na í pəɔsɪ wulav tillaa mpe sɪ, isu lseyeli lso fəi kele na í puki ikolonj nyéma tɣv ke pəɔsvu na? ⁴ Pə təv, isu wulav səpa, ɪ kaa kulɪ.

Ulena Ilii náa polo isu Tacaa kvsvu-ɪ tō. ⁵ Mpróyó tillaa mələ kpakpaa. Ulena wulav pəɔsɪ-we sɪ: Í mələa suwe? ⁶ Ntena pele sɪ: Apalɪ nəɣəlɪ ɪ katəna-tv sɪ, tə məli na tə heeli-ŋ sɪ Tacaa pəɔsəyi-ŋ sɪ: Isu lseyeli lso fəi kele na í puki ikolonj nyéma tɣv ke pəɔsvu na? Pə təv tō, isu n səpa n kaa kulɪ.

⁷ Kelela wulav sɪ: Apalɪ wei ɪ heela-meyə təm ntɪ tō, isəna təv ké ɪ weɛ?

⁸ Mpróyó tillaa mpe sɪ: Yooyoonaa hvntv toko ke ɪ suuwa, na í ləla tampala ke ɪ tənaya taa.

Ntena wulav ma kapuka sɪ: Hei, lso kvəyətutv teləsulv Ilii ké.

Ahasiya mayasəyi sɪ í kpa Ilii

⁹ Mpróyó lso wulav kusa yoolaa nule na naanwə, na pa nyuvu tv sɪ: Í kpa hatoo puvu nyuvu taa, timpi Ilii ka weɛ tō, na í kpa-ɪ. Pele pa tala ɪ kinj, ulena pa nyuvu tv tō sɪ: lso kvəyətutv teləsulv yoo, wulav sɪ í tii ləŋ.

¹⁰ Ntena Ilii sɪ: Timpi ma ké lso kvəyətutv teləsulv tō, ma sələməyi sɪ, kəkə í luna isətəa, na ká nyaya nyana nyá yoolaa.

Ulena kəkə tiina isə, na ká nyaya-wé. ¹¹ Mpróyó wulav tasa kvsvu ke yoolaa leləa nule na naanwə, na pa nyuvu tv sɪ: Í polo Ilii waalɪ. Ulena nyuvu tv təm-ɪ sɪ: lso kvəyətutv teləsulv yoo, wulav sɪ í tii ləŋ təcav.

¹² Ntena Ilii sɪ: Timpi ma ké lso kvəyətutv teləsulv tō, ma sələməyi sɪ kəkə í luna isətəa, na ká nyaya nyana nyá yoolaa.

Ulena lso tisi kəkə ke kpakpaa, na ká nyaya-wé. ¹³ Mpróyó wulav tasa yoolaa nule na naanwə kvsvu ke təm tooso nyəm, na pa nyuvu tv. Nyuvu tv tala Ilii kinj, ulena ɪ luj akula na í wiina-ɪ sɪ: Hai, lso kvəyətutv teləsulv, kenti má na ma yalaa ta təv. ¹⁴ Ma nyəmá sɪ kəkə luna isətəa na ká nyaya yoolaa kancaalaya nyéma na pa nyuvu nyéma naale. Ule hai, taa kəna taɣə mpusi unɪ.

¹⁵ Mpróyó lso isətəa tillu heela Ilii sɪ: Təŋ-we, taa nyá.

Ulena Ilii təŋ-we na í tii. ¹⁶ Na í tō wulav sɪ: Tacaa yəvətəa sɪ, timpi n kusa tillaa sɪ, pá polo pá pəɔsɪ ikolonj nyéma tɣv Paali-Sepu ke təm, isu lso fəi lseyeli taa tō, n kaa kulɪ, isu n səpa.

¹⁷ Mpróyó Ahasiya səpa tampana isu Tacaa ka heeluyə Ilii tō. Ama ɪ taa fəina apalɪpəyaya. Ulena ɪ neu Solam ləɛtɪ ɪ lonte. Yuta wulav Sosafati pəyalv Solam kawulaya pənaya naale nyəŋka taa kele.

¹⁸ Pa kəsə wulav Ahasiya təm lentənəa tənaya lseyeli awulaa takelaya taa.

2

lso kpaya Ilii na Ilisee ləɛtɪ ɪ lonte

¹ Waatu wei pə kəma na Tacaa kpaya Ilii na kacuculaya tō, isəna pə lapa təɣəlɪ.

Kuyaku nakuləyi Ilii na Ilisee pa lu Ki-likaa na pá təŋəyi təma. ² Pə kəma na pə kəsə ulena Ilii tō Ilisee sɪ: Tacaa tiliyi-m Petəɛl. Cəɣə cənə, na má kəv.

Ntɛna Ilisee sɪ: Ma tuukina Tacaa sɪ ma kaa ye-le-ŋ.

Ulena Ilɪi na Ilisee pɔ polo Petɛɛli. ³Mpɔyɔ tɛna lɔɔ kuyɔyɔtutu telɛsɛlaa pɔɔsi Ilisee sɪ: Saŋa Tacaa kpakɛyɪ nyɔ caa tɔ, n nyɔmɔ mpɔ? Ilisee sɪ: Ɛɛ, ma maɣamaya ma nyɔmɔ mpɔ. Mu taa heeli-m.

⁴Mpɔyɔ Ilɪi tasa tɔm sɪ: Tacaa tiliyi-m Yeliko. Ule caya cɛnɛ, na mɔ kɔɔ.

Ntɛna Ilisee tuu sɪ: Ma tuuna Tacaa sɪ, ma kaa ye-le-ŋ.

Ulena Ilɪi na Ilisee pa tɛna pɔ tɛɛ Yeliko. ⁵Kɛlena tɛna lɔɔ kuyɔyɔtutu telɛsɛlaa pɔɔsi Ilisee sɪ: Saŋa Tacaa kpakɛyɪ nyɔ caa tɔ, n nyɔmɔ mpɔ? Ilisee sɪ: Ɛɛ, ma nyɔmɔ mpɔ. Mu taa heeli-m.

⁶Mpɔyɔ Ilɪi tasa-ɪ heeluyɔ sɪ: Tacaa tiliyi-m Yaatanɪ nɔyɔ. Caya cɛnɛ, na mɔ kɔɔ.

Ntɛna Ilisee tuuna Tacaa sɪ: Ma kaa ye-le-ŋ.

Ulena Ilɪi na Ilisee pɔ tɛɛ tɛnaɣa pa tɛna.

⁷Mpɔyɔ lɔɔ kuyɔyɔtutu telɛsɛlaa ɪsɪ nule na naanɔwa tɛŋa-wɛ, na pɔ sɛŋ taalɛm. Na Ilɪi na Ilisee peɛ pa wɛ kutɛŋ tɔɔ. ⁸Ulena Ilɪi wɔyɔsɪ ɪ kpai na ɪ ma lum tɔɔ, na pɔ hɛɛ mpaɔɔ. Na pɔ tɔ kanyɛŋa tɔɔ na pɔ tɛsɪ.

⁹Pa naale pa tesaa, ulɛna Ilɪi pɔɔsi Ilisee sɪ: Pepɛyɛ n caa sɪ mɔ la-ŋ na pɔcɔ Tacaa kpaya-m?

Ntɛna Ilisee sɪ: Ma caa sɪ mɔ hiki nyɔ feesuyɔ toma kɛ tɔm naale. ¹⁰Mpɔyɔle Ilɪi sɪ: Mpi pɔ wɛ katɛ tɔyɔ n sɛlɛmɛyɪ. Paa na mpɔ tɔ, ye Tacaa yɛlaa sɪ n nɔ na ma tɛkpɔyɛle, ulɛ n hika mpi n sɛlɛmɛyɪ tɔyɔle. Ama ye pɔ taya mpɔ, ulɛ n laŋaa kɛle.

¹¹Ilɪi na Ilisee pa tɛŋna mpɔ, ulɛ kɔkɔ kɛɛkɛ na pɔ kpayaŋɛŋ pɔ yasa-wɛyɛle. Na kacuculaɣa kpaya Ilɪi kɛ kpakpaa. ¹²Ilisee nɔ mpɔ, ulɛna ɪ suɔ kapusi mapɔ sɪ: Hai, ma caa, hai, ma caa. Iɛyɛli kɛɛkɛ na ɪ saalu tɛɛwa.

Ilɪi tɛɛwa na pɔ saalu ulɛna Ilisee cɛli ɪ wontu kɛ tɔm naale na laŋwakɛle. ¹³Pɔ waali kɛ ɪ kpaya kpai wei Ilɪi pɛta-ɪ tɔ, na ɪ mɔli na ɪ sɛŋ Yaatanɪ pɔyɔ nɔyɔ. ¹⁴Mpɔyɔ Ilisee mapɔ kpai unɛyɪ lum tɔɔ, na ɪ kiisi sɪ: Ilɪi lɔɔ Tacaa wɛ le?

Ulena lum faɣa, na Ilisee tɛsɪ. ¹⁵Mpɔyɔle Yeliko lɔɔ kuyɔyɔtutu telɛsɛlaa mpa paa sɛŋa taalɛm tɔ, pa loosa mpi Ilisee lapa

mpɔ tɔ. Ulena pɔ tɔ sɪ: Toma wɛna a ka wɛ Ilɪi taa tɔ, nɔɔnɔɔ a mɔla Ilisee kiŋ. Ulena pɔ sɛŋɪ-ɪ, na pɔ luŋɪ-ɪ, ¹⁶na pɔ tɔ sɪ: Tɔ wɛna yɛlaa apalɔtu nyɔma nule na naanɔwa. Tu tili-wɛ na pɔ pɛɛki nyɔ caa. Ntanyɪ Tacaa Feesuyɔ kpaya-ɪ mpɔ tɔ, ku pɛta-ɪ puyɔ nakuli ku nyuyɔ taa, yaa tetɛkɛle taa kɛ tiiliyi.

Ulena Ilisee kisi sɪ pɔ taa tili. ¹⁷Pa caala-ɪ teu, ulɛna ɪ caŋ na ɪ tisi, na pɔ tili pa yɛlaa nule na naanɔwa na pɔ pɛɛki Ilɪi kɛ kuyɛɛŋ tooso, pa ta na-ɪ. ¹⁸Pa mɛlaa na pɔ maɣana Ilisee kɛ tɛna, ulɛna ɪ tɔ sɪ: Maa heela-mɛ sɪ ɪ taa polo.

Ilisee tayanɛyɪ Yeliko lum

¹⁹Mpɔyɔ Yeliko nyɔma tɔma Ilisee sɪ: Hai, ta caa, ta ɪcatɛ wɛ teu. Ama tɔ lum wakɛlɛyɪ alaa, na pɔ laki na tɔla hɔlɛsɛyɪ*fa*. ²⁰Ntɛna Ilisee sɪ: ɪ tu tɔm kɛ nyanaya kufalaya taa, na ɪ kɔna-m.

Mpɔyɔ pa kɔna-ɪ. ²¹Ilisee muwa tɔm mpi ulɛna ɪ polo na ɪ tu-wɛyɪ hite taa na ɪ tɔ sɪ: Tacaa sɪ ma tayanɛ mɔ lum. Pɔ kaa tasa mɔ yɛlaa na mɔ tɔla kɛ wakɛluyɔ.

²²Ulena lum mpi pɔ la teu kɛ halɔna saŋa kɛ teitei ɪsɪ Ilisee yɔyɔtuyɔ tɔ.

Piya tuɔwa Ilisee na sɪ sɪ

²³Mpɔyɔ Ilisee lu Yeliko na ɪ kpakaki Petɛɛli. Ulena piya lu ɪcatɛ taa na sɪ tuɔki-ɪ sɪ: Nyunlɛɛsuyɔ kpa, nyunlɛɛsuyɔ kpa.

²⁴Ntɛna Ilisee pɔsɪ na ɪ tɛŋsɪ-sɛyɪ mpusi, na taale wontu ɪsayatɔ nti pa yaa sɪ Wusi tɔ, tɔ lu naale na tɔ cɛli piya nule na naale.

²⁵Pɔle pɔ waali kɛ Ilisee kpawa Kameɛli puyɔ taa. ɪ lu tɛna, ulɛna ɪ mɛŋna Samalii.

3

Iɛyɛli wulav Solam tɔm

¹Yuta wulav Sosafatɪ kawulaya pɛnaɣa, pɛlefeɪ hɪu nyɛŋka taa kɛ, Akapɪ pɛyalɔ Solam tɔyɔ ɪ kawulaya kɛ Iɛyɛli taa kɛ Samalii, kɛ pusi naanɔwa na naale.

²⁻³Mpɔyɔ ɪ lapa mpi pɔ ta maɣa Tacaa tɔ. ɪ kɛɛna Solopuwam wei ɪ tusa Iɛyɛli nyɔma kɛ tuŋ laav taa tɔ. Ama ɪ ɪsayatɔ ta tala ɪ caa na ɪ too pa nyɛntɔ kɛ. Mpi tɔ, ɪ kpɛsa pɛle kulalaale nte ɪ caa ka sika tuyɔ Paali tɔ.

Iɛyɛli na Mowapɔ pa yooɔ

^a 2:19 hɔlɛsɛyɪ: Piipilinaa lɛlaa na telɛsaa sɪ: Lum kɛ ɪsayam na tetu kɛ kaalɔlaya.

⁴ Mowapu wulav Mesa ka tsookaya heej ke tuutuuma ké. Paa pənaya ŋka pə wəe si í feli lseyeli wulav ke lampuu ke iwəesi iyisi nunuwa (100000), na iwaaj ke iyisi nunuwa (100000) na í huntu. ⁵ Ama waatu wei lseyeli wulav Akapi səpa na Solam ləeti í lonte taa, ilena Mesa kulí í tso. ⁶ Ḿpóyó Solam cəw lseyeli tetu tənə, na í kala í yoolaa. ⁷ Ilena í tili na í heeli Yuta wulav Sosafatí si: Mowapu wulav kula ma tso. Kəw í sənə-m na tó yoonə-í. Sosafatí si: Má na ma yoolaa na ma kpaɣanəŋ tá sɔɔlv puwa si tu sənə-ŋ. ⁸ Ilena Sosafatí tili na pá pɔɔsi-í si: Le tso ké tu tənə? Mpuvule si: Tó tənə lɔm wulaya tetu taa.

⁹ Ḿpóyó lseyeli na Yuta na lɔm pa awulaa tu mpaav, na pá tó kuyeeŋ naatosompɔɔlaya. Ilena pá laŋ lum si pá cəla pa yoolaa na pa kpaɣanəŋ. ¹⁰ Ntəna Solam ma kapuka si: Hei, ta tɔm təmayə. Iso kənnə ta toosoŋo cənə si í tɔvɔ-tɔvɔ Mowapu nyəma niŋ taa.

¹¹ Ḿpóyó Sosafatí pɔɔsaa si: Iso kuyɔɔtutu teləsulu nəɔlv í feli cənə si í pɔɔsi-tɔvɔ Tacaa ke tɔm?

Ilena lseyeli wulav yoolaa nyuvu tu nəɔlv í cə si: Ilisee wei na ilii paa tənaya təma tɔ, í wə cənə. ¹² Kələna Sosafatí si: Pə wə teu, apalı u í ka kəsənə-tuvu mpi Tacaa caana-tu tɔ.

Ḿpóyó awulaa tooso u í pola Ilisee kiŋ ke kpakpaa. ¹³ Ntəna Iso kuyɔɔtutu teləsulu pɔɔsi lseyeli wulav si: Pepe tso ké n kəma na í caaləyi-m mpv? Polo na í pɔɔsi nyá caa kuyɔɔtutu teləsəlaa yaa nyá too nyəma. Kələna wulav si: Aai, Tacaa kənnə ta toosoŋo cənə si í tɔvɔ-tɔvɔ Mowapu nyəma niŋ taa.

¹⁴ Mpuvule Ilisee tasaa si: Ma tuuna Tacaa Toma tənə tu wei í təmlə ma lakí tɔ si, Yuta wulav Sosafatí tso ké ma cəki, tɔfo ma taa kənə-ŋ. ¹⁵ Təw, í kənə-m yonyoolu nəɔlv ke nɔɔnɔ.

Yonyoolu suv í cəmvu mapv, ilena Iso toma tii Ilisee tso ¹⁶ na í tɔ si: Tacaa yɔɔtəa si í huli hila payalə ke ləw kənə kə taa. ¹⁷ Í kaa nu tən yaa kə heelim pə taŋ. Pácó lum ká su ləw kənə. Na mənə mə yoolaa na mə kalakəŋ na mə təla wənə a səɔləyi wontu tɔ í nyɔ. ¹⁸ Ile pəcəɔlə tənə. Halí Tacaa ká tó mə niŋ taa ké Mowapu tetu. ¹⁹ Í ká yókí pa koloosi acaləe kupana, na í setí pa tuŋ kulubɔŋ tənə. Í ká suulí pa hila tənə,

na í ləɔv pəe ke pa tawa taa, na í wakalı pa kuhələm.

²⁰ Təw fema isı waatu wei pa lakí tanəŋ kətasi tɔ. Ile pa nawa lum luna lɔm kələ, na pə wataa na pə kəŋ.

²¹ Waatu wei Mowapu nyəma ná nuwa si, awulaa mpe pa tooso kəŋ-wəɣe yoonav, ilena pá suu apalaa tənə mpa pa muna yoou pote tɔ, na pá su-wəɣe tetu toŋa tso.

²² Təw fema, ile pa ná ilim ilemvu ke lum mpi pə taa kələ na pə sɛwə isı caləm. ²³ Ilena pá má kapuka si: Heiyeyei, awulaa tooso u í pa yoonə təmayə pa taa pa tike ké na pá kó təma na pa caləm kpe, í loosi yee. Tó polo tá kuu pa wontunaa.

²⁴ Waatu wei pa tala lseyeli nyəma təsik-ile, ilena pələ pá lu pa tso, na pá ku-wə, na lələa se. Ilena pá tən pa waalı na pá suv pa tetu taa na pá la-wəɣe nanənanəŋ. ²⁵ Ḿpóyó pa yókí pa acaləe, na pá ləɔv pa tawa taa ké pələ pələ, na pá wakalı pa kuhələm. Na pá suulí pa hila, na pá setí pa tuŋ kulubɔŋ tənə.

Ama Kii-Helesi ıcate tike ke pa ta tokina. Paa na mpv, ilena pəntələŋ ləɔləa polo na pá ta-təɣe kotayə. ²⁶ Mowapu wulav cəkənəa si í kaa tulí-tí, ilena í kpəyeli í layaləe yoolaa nasətosə nunuwa (700) si, pá fayana lɔm tso na pá lu. Ama pa ta pəsi. ²⁷ Ḿpóyó Mowapu wulav yaa í payəlv kancaləyə nyəŋ, wei pu wəe si í ləeti í lonte tɔ na í ku-í, na í la í tɔvɔ ke kotayə ke ıcate kolunə tso. lseyeli nyəma ná mpv, ilena səɔntu kpa-wəɣe katatələyə, na pá məli pa tɛ.

4

Ilisee waasəyi alv leelu

¹ Iso kuyɔɔtutu teləsulu nəɔlv í ká səpənə na í ye leelu. Ḿpóyó kuyaku nakulí í pola Ilisee kiŋ na í tɔmí-ı si: Ta caa, ma paalı ka ké Iso təmlə tu ké. Í səpa, ilena í kəmlə tu kəw si í kpəkəyi ta piya naalə ke yomaa. Ile hai, sənə-m.

² Ntəna Ilisee pɔɔsi-ı si: Pepəɣe n caa si má la-ŋ? Heeli-m mpi n wənə tɔ. Alv si: Ma fəna pulv cəcəka. Nimayə kaasənə-m nyanayə taa. ³ Kələna Ilisee si: Təw, polo nyá asəmaa cəlv na í kəntí pa kiŋ ke nyanasi ke səsəm. ⁴ Ilena nyana nyá piya í suv mə naŋ taa, na í takí mə tso, na í pələyi nimayə ŋkəɣe nyanasi taa na pə suyi na í suki.

⁵ Mpu'yo alu teewa na í polo na í na í piya pá tákí pa tó. Na í piya celəyi-ı nyanası, na í suuliyi nim. ⁶ Pə keesaa, ılena í tó í pəyaya ləŋka sı: Celə-m nyanaya.

Ama nyanası təna suwa. ılena pəyaya tó sı: Pə ta kaası nakəli. ılena nim náá yele luw. ⁷ ılena alu polo na í heeli ıso kuyəyətutu teləsulu ke mpi pə lapa tó. Na ıle í tó sı: Polo na í pəeti nim mpi na í feli nyá kəma. Ye pə kaasa-ŋ wena, ıle nyana nyá piya í təyó.

ılisee ke Sunem alu toŋ tu te

⁸ Mpu'yo waatu nəyolu ılisee təŋna Sunem ıcate taa. Alu toŋ tu nəyolu ı ka we təna. ılena alu ıni í caalı-ı sı í polo ı te na í nyoo lum. Pə tó ké ye ılisee í təŋna təna tó, ı heləyi alu ıni ı te na í tókı.

⁹ Keləna kuyaku nakuli alu ıni í tó í paalu sı: Ma nyəma teu sı apalu wei ıni ı kəŋ tá te tó, ı ké ıso kuyəyətutu teləsulu səsə ké. ¹⁰ Té ŋma-ı kutuluŋu ke ta nyəŋku pata tó. Té su-ı kuhəntuyə, na taapəli, na kpəlaya, na fətəla. Ye kuyəŋku í təena cəne, ı heli na í suv.

¹¹ Mpu'yo kuyaku nakuli ılisee təkəya na í heli kutuliya ŋke ka taa na í suv. ¹² ılena í tili ı təmlə tu Kehasi sı: Polo ní yaa alu təyaya tu ıni. Alu kəma na í səŋ kutuluŋu nəyó. ılena ¹³ ılisee tó Kehasi sı teləsi-ı sı: N lapa-tuyə kupantu ke səsəm, ıle pepəye taa la-ŋ? Tə yəyətı nyá təm ke wulaŋ yaa yoolaa nyuyə tu kiŋ na? Alu sı: Ma sama. ıle ma ta laŋ puŋyə ma nyəma taa.

¹⁴ Ntəna ılisee pəəsi Kehasi sı: Pepəye tu lapı-ı? Kehasi sı: ı feina apalu pəyaya. Pəyele ı paalu kpatəlaa. ¹⁵ Mpu'yele ılisee sı: Tó, yaa-ı.

Alu məlaa ¹⁶ ılena ılisee tó sı: Pəŋaya ká sikiyi ısu ısentə taka teitei tó, n ká nukı apalu pəyaya.

Ntəna alu ma kapuka sı: Hei, ıso kuyəyətutu teləsulu, taa puŋusu-m yoo.

¹⁷ Mpu'yo alu ıni ı lapa teu, na í ləli apalu pəyaya, ke waatu wei teitei ılisee ká keesaa tó.

Sunem alu pəyaya fem

¹⁸ Mpu'yo pəyaya ŋke ká lapa yulu. ılena kuyaku nakuli ká təŋ ka caa waalı ké taale ke təkunte. ¹⁹ Pə tasaa, ıle ka mapa kapuka nté sı: Waalı, paapa, ma nyuyə, ma nyuyə.

Ntəna cəce kusı ı təmlə nyəma taa nəyolu sı: Pona-keŋe ka too kiŋ.

²⁰ Təmlə tu tana pəyaya ke ka too, na toto nukı-keŋe ı nəəhe tó. Pə kəma ilim sikuyə, ılena ká hee. ²¹ ılena í kpaana-keŋe kutuluŋu ŋku kv taa ılisee kəŋ na í həntəyi tó. Na í husı-keŋe ılisee kato tó, na í təkı nənəyó. ılena í kpa taale ²² na í tó í paalu sı: Celə-m təmlə tu na kpaŋaya alunyəŋka. Ma ləki ma təyi ıso kuyəyətutu teləsulu te, na má kəo.

²³ Ntəna ı paalu pəəsi-ı sı: Alaafəya kele n puki ıso kuyəyətutu teləsulu təye saŋa na? Anı pə taya ısoŋu kufalu acima, yaa kuyaku kuhəesuyə. Ntəna alu sı: Alaafəya ké.

²⁴ ılena alu tó təmlə tu sı: Polo tə polo. Ye ma ta tó sı ní səŋ, taa səŋ yoo.

²⁵ Mpu'yele pá tó Kameeli mpaav, na pá polo ılisee té. Waatu wei ılisee loosa-ı pooluŋ, ılena í heeli ı təmlə tu Kehasi sı: Alu wei ı lakı-tuyə ıkəntu ke Sunem təyole.

²⁶ Səŋı-ı na í pəəsi ı na ı paalu, na ı pəyaya, pa alaafəya tó.

Kehasi səŋa-ı, ılena alu cə-ı sı: Alaafəya ké. ²⁷ Alu tala ılisee kiŋ ke puŋu taa, ılena í hotı ılisee tē, na í kpa ı nəəhe, na Kehasi mayası ısu ı təyənəyi-ı. Ntəna ılisee sı: Ye-le-ı, ı laŋle wakəlaa ké. Ama Tacaa ta ye-le sı ma nyı mpi pə tó tó.

²⁸ Mpu'yele alu mapa kapuka ke kpakpaa sı: Ta caa, ntəŋ ma taa sələmi-ŋ pəyaya? Halı maa tu kisaa ké sı ní taa puŋusu-m.

²⁹ Ntəna ılisee tó Kehasi sı: Kpaŋa ma kpátúyó na í ləyó nyá təyi Sunem təcav. Taa səŋ mpaav taa sı n səeki nəyolu, yaa puntu səeki-ŋ. Ye n talaa, ıle n tənı kpátúyó ke pəyaya ısentəo.

³⁰ Mpu'yo pəyaya too təma ılisee sı: Ma tuukina Tacaa sı ye n ta kulı, maa mələyi ma tike.

ılena ılisee kulı na í təŋı-ı. ³¹ Kehasi ná laala-we, ılena í tənı ılisee kpátúyó ke pəyaya ısentəo. Ama pəyaya ta tu kuyuli kuyuluŋu mayamaya. Mpu'yo Kehasi məlaa na í heeli ılisee sı: Pəyaya ta fe.

³²⁻³³ ılisee talaa na í suv kutuluŋu taa, na í mayana pa husa-keŋe mpu'yo ı kato tó na ka səpa. ılena í təkı ı tó na í sələmi ıso. ³⁴ ılena í papı pəyaya tó, na pa nəəsi na pa ıse na pa niŋ ke təma tó, na ka tənuyə tayanı haŋyuyə. ³⁵ ılena ılisee kulı na í təŋ na í cəəkəna kutuluŋu, na í tayanı ka tó ké luŋuyə. Mpu'yo pəyaya cimsa kpakpaa ke təm naatosompəyolaya, na ká kulı ıse.

³⁶ Tənaɣa ilisee tila Kehasi sɪ: Polo ń yaa pəɣaya too.

Toto koma, ɪlena ilisee tɔmɪ-ɪ sɪ: Kɔɔ ń mu nyá pəɣaya.

³⁷ Ḿpɔ́yú alu hanta ilisee ke atɛ. ɪlena í kpaɣa ɪ pəɣaya na í tɛɛ.

Tuusi nsi sɪ fɛi tɔɣɔv tɔ

³⁸ Ḿpɔ́yú nyɔɣɔsɪ waatu taa, kuyaku nakulɪ ilisee koma Kilikaa, na í kotɪ lɔɔ kuyɔɣɔtɔv tɛlɛsɛlɛa ke ɪ kɪŋ. ɪlena í tɔ ɪ tɔmlɛ tɔ sɪ: Tɔsɪ tiyaya sɔsaya na ń hili-wɛɣɛ tuusi.

³⁹ Ḿpɔ́yú pa taa lɛlv yɛla tuusi ke halɛm taa, na í mayana aloolaya nakəlɪ, na í kooli ka pee, na í həkɔ ɪ toko taa, na í kɔɔ na í pɛɪ-yɛ na ɪ tɔsɪ. Ama nɔɣɔlv ta nyɪ-yɛ.

⁴⁰ Tuusi puwa na pá tɔ yɛlaa na pá tɔŋ. ɪlena pá má kapusi sɪ: Hei, lɔɔ kuyɔɣɔtɔv tɛlɛsɔlv, tuusi nsi sɔtɔ kɛ.

Nɔɣɔlv ta pasi na í tɔɣɔ. ⁴¹ Ḿpɔ́yú ilisee tɔma sɪ: Í kɔna mɔlvɔm. Pa kɔnaa, ɪlena í tɔ tuusi nsi sɪ taa na sí lá tɔɣɔv. ɪlena ilisee heeli ɪ tɔmlɛ tɔ sɪ: Tɔ yɛlaa.

Tiipile taa tuusi ta ke sɔtɔ tɔtɔ.

lɔɔ kuyɔɣɔtɔv tɛlɛsɛlɛa nunuwa (100) calɛsɔvɔ

⁴² Ḿpɔ́yú kuyaku nakulɪ, apalɔ nɔɣɔlv ɪ luna Paalɪ-Salisa. Na í kpenna lɔɔ kuyɔɣɔtɔv tɛlɛsɔlv ke ɪ kuhalɛm kalaalasi. Isu tɔɣɔnaya pee potopotona ke hɪu, na pee kutɔŋee ke huluyɔ taa. Ḿpɔ́yú ilisee tɔma ɪ tɔmlɛ tɔ sɪ: Tala pa tɔnaya tɔɣɔnaya ŋkɛ. ⁴³ Ntɛna tɔmlɛ tɔ sɪ: Ma talɛɣɪ kanɛ unɛɣɪ yɛlaa nunuwa (100) na pá tala pa lɛ? ilisee sɪ: Nyaa tala-wɛ tɛ. Tacaa yɔɣɔtaa kɛ sɪ, pa tɔɣɔ na pá haya na pá kaasi.

⁴⁴ Ḿpɔ́yú tɔmlɛ tɔ tala tɔɣɔnaya ŋkɛɣɛ ɪ taapalaa. Na pá tɔɣɔ na pá haya na pá kaasi, isu Tacaa ka yɔɣɔtɔv tɔ.

5

Asilima kutɔŋ tɔ Naamaŋ waav

¹ Silii tɛtɔ wulav ka wenna ɪ yoolaa nyɔvɔ tɔ, na pá yaaki-ɪ sɪ Naamaŋ. Apalɔ unɪ ɪ ka kɛ yoolu kɛ. Í na ɪ yoolaa pa tɔŋ taa kɛ Tacaa ka yɛlaa, na Silii nyáma kəlɪ. Halɛna pa wulav sanɪ-ɪ. Ama asilima kutɔŋ ka wenna-ɪ. ² Pɔ́cɔ waatu nɔɣɔlv, Silii nyáma ka lu lɛɣɛɪ nyáma kɛ kɔlvɔ. ɪlena pá kpa lɛɣɛɪ pɛɛliya nakəlɪ na Naamaŋ alɔ tiliyi. ³ Mpuɣɔlɛ kuyaku nakulɪ pɛɛliya ŋkɛ

ka heela ka too sɪ: Haɪ, kasa. Ye isu ta caa ka pola Samalii lɔɔ kuyɔɣɔtɔv tɛlɛsɔlv cɔlɔ, ɪlɛ ɪ ká waa-ɪ asilima kutɔŋ ŋkɔvɔ lɔŋ kɛ.

⁴ Ḿpɔ́yú Naamaŋ heela wulav ke pɛɛliya ŋkɛ ka tɔm nti. ⁵ Wulav sɪ: Tɔv, pə wɛ tɛu. Maa cɛɛ-ŋ lɛɛtəlɪ na ń kpenna lɛɣɛɪ wulav.

Naamaŋ tɛɛkaya, ɪlena í kpenna liyitee nyɔɣɔlvɔv ke kiloonaa ŋmunuɣɔv na nunuwa (300). ⁶ Ḿpɔ́yú ɪ pona lɛɛtəlɪ, na í cɛla lɛɣɛɪ wulav. Pa ŋmaa ɪ taa sɪ: Má kusəna ma yoolaa nyɔvɔ tɔ Naamaŋ na takɔlaya kanɛ sɪ, ń waa-ɪ ɪ asilima kutɔŋ. ⁷ lɛɣɛɪ wulav tɛma-keɣɛ kalɔvɔ, ɪlena í cəlɪ ɪ wontu, na í má kapuka sɪ: Ha, ɪlɛ ma kɛ lɔɔ na má kɔvɪ yɛlaa na má feesiɣi-wɛ? Í nawa Silii wulav kɔna-m kutɔntɔ sɪ má waa-ɪ tɔ. Ma nɔɣɔ ke ɪ pɛɛkɔɣɪ mpɔv yoo.

⁸ Waatu wei lɔɔ kuyɔɣɔtɔv tɛlɛsɔlv nuwa sɪ lɛɣɛɪ wulav cɛla ɪ wontu, ɪlena í tili sɪ pá pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Pepe tɔɔ kɛ pə caala-ŋ mpɔv pə taka? Yɛɛ-ɪ na í kɔɔ ma kɪŋ, na í nyɪ sɪ tampana lɔɔ kuyɔɣɔtɔv tɛlɛsɔlv wɛ lɛɣɛɪ taa.

⁹ Ḿpɔ́yú Naamaŋ kpaɣa ɪ kɛɛkɛ, na ɪ kpaɣanɔŋ, na í polo í sɔŋ ilisee tɔɣaya nɔɣɔ.

¹⁰ Ntɛna ilisee tili nɔɣɔlv sɪ pá heeli-ɪ sɪ: Polo ń ŋmilisi nyá tɔŋ Yaatanɪ pɔɣɔ taa kɛ tɔm naatosompɔɣɔlaya. Pu tɛ-ŋ takpatakpata.

¹¹ Tənaɣalɛ Naamaŋ tɔ mpaav na pááná, na í tɔŋ sɪ: Pɔwɛ, maa nyəma sɪ lɔɔ kuyɔɣɔtɔv tɛlɛsɔlv ká lu ɪ mayamaɣa kɛ, na í sɔŋ ma isɛntaa, na í sɛləmɪ ɪ lɔɔ Tacaa, na í tokina timpɪ taa kutɔŋ wɛ tɔ na í waa-m. ¹² ɪlɛ Tamasi pusi Apana na Paapaa pa ta kəlɪ lɛɣɛɪ lɔɔŋ. Ye ma caaki maa yaaki tana na pá waa-m?

ɪlena Naamaŋ ha siyile na í tɛɛkəna pááná. ¹³ Mpuɣɔlɛ ɪ tɔmlɛ nyáma se ɪ waalɪ na pá pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Ta caa, ye lɔɔ kuyɔɣɔtɔv tɛlɛsɔlv ka tɔ-ŋ tɔmlɛ sɔsɔlɛ natəlɪ sɪ ń la, n ká kpisa? ɪlɛ pepe tɔɔ kɛ ɪ tɔma sɪ ń ya lum na pá waa-ŋ, na ń kisiɣi?

¹⁴ ɪlena Naamaŋ tisi na í tii Yaatanɪ pɔɣɔ lum taa, na í ŋmilisi ɪ tɔŋ tɔm naatosompɔɣɔlaya, isu ilisee heela-ɪ tɔ. ɪlena ɪ kutɔŋ tɛ, na ɪ tɔnvɔv məlɪ tɔsɔtɔsɔtɔ, isu pəɣaya sɛkpɛlaya. ¹⁵ Ḿpɔ́yú Naamaŋ na ɪ nyáma pa mɛla kpakpaa kɛ ilisee tɛ, na í tɔ sɪ: Pənente ma nyəma sɪ lɔɔ nɔɣɔlv fɛi tɛtɔ taa kɛ tiili, isu lɛɣɛɪ lɔɔ. ɪlɛ ma sɛɛkəna-ŋ na wontu tənɛ.

¹⁶ Ama Ilisee tuuwa si: Na lso wei i tæmle ma lakɪ tɔ, ma kaa mu pə taa pulv.

Ṁpúyú Naaman caala-i, lɛna Ilisee kisi. ¹⁷ lɛna Naaman tasa si: N kisa ma kuhaham tɔ, yele na má cosi má tetu ke pəcɔ, isu kpaŋasi naale səyɔla. Mpi tɔ, lɛyɛli lso tike ke maa lakɪ ciikuyu kɔtaya na kɔtaya ŋka kɔkɔ lusa ka tɛna tɔ. ¹⁸ Ama kulɔmtu ke ma sələməyi si Tacaa í wii-m. Ye ma caa Silii wulav svukɪ i tuyu Liməŋ kutuluyu taa si i laaki, maa su-i. Hai, Tacaa taŋani-m nti uni.

¹⁹ Mpuyule Ilisee si: Kpe, lso í su-ŋ.

lɛna Naaman tu mpaav.

Kehasi kupəntuyv

Naaman tɛewa i ta tu hatələta səsəm. lɛna ²⁰ Kehasi mayasi i taa si: Ma caa kisa Silii toŋ tu uni i wontu nté yem. Na lso, isu ma se i waali na má mu pulvpu. ²¹ Ntɛna í se apalu uni i waali. Naaman pasaa na í na-i mpv, lɛna í lu i kɛkɛ taa na í ŋmaa atɛ. lɛna í səŋi-i na í pɔɔsi-i si: Alaafaya kɛ? ²² Ṁpúyú si: Alaafaya ké. Ma caa kusəna-m si lso kuyɔtɔtu tɛləsəlaa kpekəle nyəma naale luna lfəlayim pulasi taa, na pá kɔɔ i tɛ. Si n ha-wɛyɛ liyitee nyəyətɔ kiloonaa hiu na naanɔwa, na acima wontu ke naale. ²³ Ntɛna Naaman si: Yele ma cɛlɛ-ŋ kiloonaa nutoso.

lɛna Naaman kaana Kehasi na Naaman tu nyəyətɔ ntəyi hulur taa na í hɔkɔ. Na í cɛlɛ-i tɔtɔyɔ acima wontu, na í sukɪ i tæmle nyəma naale na pá təŋna Kehasi. ²⁴ Pa tala pulaya nakəli, lɛna Kehasi mu hulur na wontu na í svuna i tɛ. lɛna Naaman tæmle nyəma náa məli.

²⁵ Waatu wei Kehasi məla i caa kiŋ, lɛna Ilisee pɔɔsi-i si: Lɛyɛ n lunaa? Mpuyule si: Ta caa, ma ta polo tiili se.

²⁶ Ntɛna Ilisee si: Saa wei apalu uni i na-ŋ na í lu i kɛkɛ taa na í ŋmaa atɛ tɔ, pə hula-m ké tɛ. lɛ pə ta tata si n hiki wontu kupantu na liyitee, na n yana Olifinaa na lesɛŋnaa tawa, na tɔla na yomaa apalunyəma na alunyəma. ²⁷ Pə tɔ tɔ, Naaman kutəŋ ká məli nyana nyá luləyɔ nyəma mə tɔ ké tam tɔ.

Waatu wei Kehasi lu Ilisee kiŋ lɛna asilima kutəŋ waasi i tɔnuyv tɛna na í hulumu təlailai isu kponkpomulum.

6

Laale kulepile hiu

¹ Ṁpúyú kuyaku nakuli lso kuyɔtɔtu tɛləsəlaa kpekəle nyəma pola Ilisee kiŋ na pá tɔmi-i si: Ta caa, ta kutuluyu ŋku kv taa tɔ kotiyi tɔ ku takɪ-tv. ² lɛ yele na tɔ tii Yaatanɪ pəyɔ nəyɔ, na paa wei í seti taav, na tɔ siki kutuluyu lɛŋku. Ilisee si: í polo.

³ Mpuyule pa taa lɛlv pəsənaa si: Ta caa, ta na-ŋ tu pona. Ṁpúyú si: Pə wɛ teu, maa təŋ-mɛ.

⁴ lɛna pa tɛna pá tii Yaatanɪ pəyɔ nəyɔ na pá seti tuŋ. ⁵ Pa taa lɛlv sɛtaɣaa i taav, lɛna laale holi na tɔ hoti lum taa. Ntɛna apalu uni í má kapuka si: Hei ta caa, ma lepa. Laale kəkəntəle ké.

⁶ Ṁpúyú Ilisee pɔɔsi-i si: Le taa ké tɔ hotaa?

Apalu uni i hula-i, lɛna í seti tuyv piliŋa na í ləyɔ tɛna uni, na laale kpa lum tɔ tɔ ké kpakpaa. ⁷ Ntɛna Ilisee si: Kpaɣa-tɛ.

lɛna apalu uni í siisi na í kpaɣa-tɛ.

Ilisee kpa Silii yoolaa

⁸ Waatu wei Silii wulav yookayana lɛyɛli nyəma tɔ. Ṁpúyú kuyaku nakuli, í na yoolaa nyuyv nyəma, pa caɣaa na pá ləsi timpi paa siki tɔ. ⁹ Ama Ilisee tilaa na pá kɛɛsi lɛyɛli wulav ke lona nna nna a taa pə fɛi si pá polo tɔ, si Silii yoolaa wɛ tana.

¹⁰ lɛna lɛyɛli wulav tili i yoolaa na pá fɛŋ lona anɪ.

Təm paɣale ke pə lapa mpv, na Ilisee náa kɛɛsəyi lɛyɛli wulav, na ílɛ í nyəŋ i tɔntɛ. ¹¹ Ṁpúyú pə haŋa Silii wulav, na í koti i yoolaa nyuyv nyəma, na í tɔ-wɛ si: Mənaafiki wɛ ta taa, na í taɣasəyi lɛyɛli wulav. í kuli i waali.

¹² Ntɛna i yoolaa nyuyv nyəma taa lɛlv si: Mənaafiki fɛi tá taa yoo. Ama Ilisee tɛləsəyənna wulav, ke nti nti n yɔyɔtəyi nyənaŋ kuhəntuyv taa tɔ.

¹³ Kɛlɛna Silii wulav tɔ-wɛ si: í polo na í nyɪ timpi Ilisee wɛ tɔ, na í kpa-i.

Pɛlɛ pa koma lɛna pá heeli-i si i wɛ Totarj. ¹⁴ Ṁpúyú Silii wulav tila yoolaa tuutuuma, na kɛkɛnaa, na kpaɣanəŋ, na pá polo pá nyala ɪcatɛ.

¹⁵ Tɛv fəma tanəŋ təhulu, na Ilisee tæmle tu lu, lɛna í ná yoolaa, na kɛkɛnaa, na kpaɣanəŋ tama ɪcatɛ. lɛna í má kapuka si: Hei, ta caa, tɔ lepa. Tu təŋ ŋku? ¹⁶ Mpuyule

Ilisee si: Taa nyá. Mpa pa we ta waali tɔ pa kɛla-weye payale.

¹⁷ Pɛ waali, ɛlɛna í sɛlɛmɪ lɔɔ si: Hai, Tacaa, kuli í ɛɛ na í ná.

Ɖpɔ́yɔ́ Tacaa kula í ɛɛ, na í ná kɔ́kɔ kɛɛkɛnaa, na pɛ kpaɣanɛɣ waasa pulaya tɔɔ.

¹⁸ Ɖpɔ́yɔ́ Silii yoolaa suv tɔntɛ, na pá tiikina Ilisee tɔɔ. ɛlɛna Ilisee sɛlɛmɪ lɔɔ si: Yulɔsi pa ɛɛ.

Ntɛna Silii yoolaa yulɔmɪ isɪ Ilisee sɛlɛmɔv tɔ. ¹⁹ ɛlɛna Ilisee tɔ-wɛ si: Í toolaa kɛ, pɛ taya cɛnɛɣe pa hulɛ-mɛ. Í tɛɣi-m na má pona-mɛɣe wei í pɛɛkɛɣi tɔ í kɛɣ.

Ɖpɔ́yɔ́ Ilisee pona-weye Samalii. ²⁰ Pa suv ɪcatɛ taa, ɛlɛna í sɛlɛmɪ si: Tacaa kuli pa ɛɛ na pá ná ɛɛ.

Silii yoolaa ɛɛ kulaa, ɛlɛna pá cɛkɛna si Samalii ɪcatɛ taa kɛ pa wɛɛ.

²¹ Waatu wei lɛɣɛli wulav nawa yoolaa mɛɛ, ɛlɛna í pɔɔsi Ilisee si: Ma ku-weye, ma caa? ²² Ilisee si: Aa, yoo. Pu wɛɛ tɔ, ye yoolaa kpawa yomaa, paa kuyɔ-wɛ. ɛɛ calɛ-wɛ na pá tɔyɔ na pá nyɔɔ, ɛlɛna hí yele-wɛ na pá mɛli pa wulav kɛɣ.

²³ Ɖpɔ́yɔ́ lɛɣɛli wulav lapa-weye muvɛlɛ tɛkpɛtɛkpɛtɛ, na pá tɔyɔ na pá nyɔɔ. ɛlɛna í yele-wɛ na pá mɛli pa caa tɛ. Pɛ kpaɣav hatoo waatu unɪ tɔyɔ yoolaa ɣmulaa yɛla lɛɣɛli tɛtu taa kɛ suvɔ.

Samalii nyɔɔsi

²⁴ Ɖpɔ́yɔ́ waatu nɔyɔlv, Silii wulav Peni-Hatati kpɛɣɛla í yoolaa, na pá polo pá nyala Samalii ɪcatɛ. ²⁵ ɛlɛna nyɔɔsi anaam lu tɔ taa. Na hali pá pɛɛtɛɣi kraɣaya nyuvɔ kɛ liyitee nyɔɔtɔv nunaasa na pa tɛ tɔyɔnaya pɛɛ naali a ɣkute kɛ liyitee nyɔɔtɔv kakpasɪ.

²⁶ Ɖpɔ́yɔ́ kuyaku nakuli lɛɣɛli wulav tɔɣaya ɪcatɛ koluɣa tɔɔ. ɛlɛna alɔ nɔyɔlv í má kapuka si: Hai, ta caa waasi-m.

²⁷ Ntɛna wulav si: Ye Tacaa ta waasi-ɣ, maa pɛsɛɣi. Pɛ ta kaasi pulɔ, paa tɔyɔnaya pɛɛ paa sulɔm.

²⁸ Peɛɣɛ n caa?

Alɔ si: N nawa alɔ inɛ? Tɛtɛ waali kɛ í tɔma si: Tɛ tɔyɔ ma pɛɣaya, ye pɛ fema, ɛɛ tɛ tɛsi í nyɔɣka. ²⁹ Ɖpɔ́yɔ́ tɛ tɛsa ma pɛɣaya ɣkɛ na tɛ tɔyɔ. Tɛv fema na má tɔmɪ-ɪ si, í kɔna í nyɔɣka na tɛ tɔyɔ, ɛlɛna í ɣmɛsi-kɛ.

³⁰ Wulav nu alɔ tɔm nti, ɛlɛna í cɛli í wontu na laɣwakɛllɛ kɛ koluɣa tɔɔ tɛna. ɛlɛna yɛlaa ná si í ka suu fɔlɛtɔnaa taka kɛ pɛ tɛɛ. ³¹ ɛlɛna wulav má kapuka si: Ye ma ta seti Ilisee nyuvɔ kɛ saɣa lɔɔ í tu-m wahala sɔsɔ.

Ilisee kpaala nyɔɔsi tɛm

³² Ilisee na ɪcatɛ sɔsaa pa wɛ í tɛ na pá tɔɣna kotuyɔ. ɛɛ wulav kusa nɔyɔlvɔlɛ, na unɪ í tɔɣɛɣi waali. Tillu ta tu tata, ɛlɛna Ilisee heeli sɔsaa mɛɛ si: Yulɔkɔlv ɛɛ í kusɛna nɛɣɛ nɔyɔlv si í kɔɔ í seti ma nyuvɔ. Í tɛkɪ nɔnɔyɔ, í taa yɛɛ na í suv. ɪ tu nuku í maɣamaɣa í nɔɔhɛɛ tɔɣ kɛ tillu waali.

³³ Ilisee nɔyɔ ta tiita atɛ, ɛɛ wulav yɔyɔtaa kɛɛ si: Tacaa kɔnna-tɔyɔv mpusi inɛ. ɛɛ peɛɣɛ tu tasa tɛɛlvɔv kɛ í kɛɣ?

7

¹ Ɖpɔ́yɔ́ Ilisee cɔwa si: Tacaa yɔyɔtaa si cele ɛsɔntɔ taka, liyitee nyɔyɔlvɔv kɔlvɔmɔv kɛ paa ya muvɔm kilɔona naanɔwa na naalɛ, yaa tɔyɔnaya pɛɛ kilɔona hiu na liyiti kɛ Samalii kuyaku taa.

² Ɖpɔ́yɔ́ lɛɣɛli wulav yooɔ wontu tɔkɔlv nɔyɔ tɛkpav si: Paa Tacaa ká tɔli ɛsɔntɔv kɛ pɔɔɣ na kutɔyɔv pɛɛ luli, pu la isɪ n yɔyɔtɔyɔ tɔyɔlɛ? Ntɛna Ilisee si: N ká ná ná nyá ɛsɔpɛ. Ama n kaa waa pɛ taa kɛ.

Silii yoolaa sewa, na nyɔɔsi tɛm

³ Asilima kutɔɣ nyɔma liyiti nɔyɔlv í ká wɛnna Samalii ɪcatɛ nɔnɔyɔ, na awalɪ tɔɔ. Mpɔvɔlɛ pa tɔma tɔma si: Ye tɔ caya cɛnɛ, isɪ tɔ sɛpa yem. ⁴ Tɔv, anɪ ye tɔ tɔma si tɔ suvki ɪcatɛ taa, tu si nyɔɔsi kɛ, tɔyɔnaya fɛi. Tɛ tu caya cɛnɛ, pɛ taa pɛ taa unɛɣi. Pɛ tɔɔ ɛɛ, tɛ tii kolontunaa tɛsikilɛ. Ye pa tu ku-tv awusa.

⁵ Pɛ taanaa, ɛlɛna pá tii Silii nyɔma tɛsik-ile pa ta nu nɔyɔlv tɔɣ.

⁶ Silii yoolaa ká nuwa kɔkɔtɛ natɛɣi, isɪ yoolaa tuutuuma, na pɛ kɛɛkɛnaa na pɛ kpaɣanɛɣ tɔɣ. Ntɛna pá heeli tɔma si: ɛsɔntɔ lɛɣɛli wulav fɛla ɪcipiti na Hiti pɛ nyɔma kɛ liyitee kɛ, na pá kɔɣ-tɔyɔv yoonav. ⁷ ɪlim tokaya, ɛlɛna Silii yoolaa se na pá yɛɛ pa coka, na pa kpaɣanɛɣ na pa kpaɣasi.

⁸ Asilima kutɔɣ nyɔma liyiti unɪ í tala Silii nyɔma tɛsikilɛ na pá suv kɔkɛɛ natɛli tɔ taa, na pá tɔyɔ na pá nyɔɔ. ɛlɛna pá kuu liyitee na wula na wontu kususuutu, na pá

polo pá ɣmesi tiili. ɩlena pá məli na pá suv lente taa, na pá kpaɣa wontunaa kupantu ke waani waani, na pá polo pá ɣmesi tətə.

Asilii yoolaa sewa na nyɔɔsɔ tɛ

⁹ Ḿpúyó pa tóma sɪ: ɩsu tə hikuyu tɔm kupantu ke saɲa ɪsəntə na tɛ suna ta tɪ tɔ pə fɛi teu. Ye tə yelaa sɪ pə nyaali na pácó tɛ heeli-tɪ, ɩsɔ ká hɔ ta ɲkpaɲuyv. Tɛ polo tɛ heeli-təɲɪ wulav tɛ.

¹⁰ Ḿpúyó asilima kutəɲ nyéma mpe pa suv ɪcate taa, na pá yaa yoolaa mpa pa taɲəɲɪ ɪcate nɔnɔɔ tɔ, na pá heeli-wɛ sɪ: Tə pola Silii yoolaa tɛsikile nté tɛ ta na nɔɔɔlv. Pácó tɛ ta tu nu yulv nɔɔɔlv taɲ. Kpaɲanəɲ na kpaɲasɪ tike ké pa tamsaa, na coka we kpetɛ.

¹¹ ɩlena ɪcate nɔnɔɔ tɛɲɩlaa mpe pá yaa nɔɔɔlv, na pá tilina-ɪ tɔm ntəɲɪ wulav tɛ.

¹² Mpuɣule wulav kula ahoo heka, na í tó ɪ waali nyéma sɪ: Ma nyémá Silii nyéma mpe pa taa laɣatv. Pa nyémá sɪ nyɔɔsɔ pu-tv. Pə tɔw ké pa lu pa tɛsikile na pá polo pá ɣmeli tawa taa sɪ, ye tɛ lu ɪcate taa, ɩle pa kpa-tv na tá ɩse. Na pá suv ɪcate taa tətə.

¹³ Ḿpúyó wulav waali nyéma taa nɔɔɔlv ná tóma sɪ: Tɛ ləsi kpaɲanəɲ kakpasɪ na tɛ tilina yɔlaa napəli, na tɛ ná mpi pə lakɪ tənə tɔ. Paa tə tu yela-wɛ, paa sɪ teitei ké ɩsu ɪcate taa yɔlaa tənə.

¹⁴ ɩlena wulav cela yoo kɛkɛnaa naaleɣe yoolaa, na pá polo Silii nyéma ke pɛɛkuvv sɪ pa naa. ¹⁵ Ḿpúyó pa tənə pa nɔɔhɛ, haləna Yaatanɪ pəɔ. Na pá hiiki wontunaa tuutuuma wei Silii nyéma lona mpaav sɪ, pá kaasi-wɛ tɛfaɣafaya na pá se ləɲlɔɲ tɔ. ɩlena pɛle pá məli na pá heeli-təɲɪ wulav.

¹⁶ Ḿpúyó ɪcate nyéma lu kpakpaa, na pá tii Silii nyéma tɛsikile, na pá kuu wontu. Haləna yɔlaa pɛɛɪ mɔlvum kiloonaa naanwaa na naale, yaa tɔɣənəɲa pɛe kiloonaa hiu na liyiti ke liyitee nyəɣəlvv kɔlvumv, ɩsu Tacaa ka heeluyv-wɛ tɔ.

¹⁷ Ḿpúyó wulav kusa ɪ yoou wontu təkɔlv wei ɪ tənɣa-ɪ tam tɔ, sɪ í polo na í fɛɲ na í ná mpi pə lakɪ kuyaku taa ké ɪcate nɔnɔɔ tɔ. Ama samaa wei ɪ ka wɛ tənə tɔ, ɪ paa-ɪ nɔɔhɛ na í sí. Ḿpúyó ɩsɔ kuyəɣɔtɔtv tɛləsɔlv ɩlisee ka yəɣɔta waatu wei ɩsɛɣɛli wulav koma na í mayana-ɪ tɔ.

¹⁸ Waatu wei ɩlisee ká heela wulav sɪ: Cele ɪsəntə waatu paa pɛɛɪ tɔɣənəɲa pɛe kiloonaa hiu na liyiti, yaa mɔlvum kiloonaa naanwaa na naaleɣe liyitee nyəɣəlvv kɔlvumv ke Samalii kuyaku taa tɔ. ¹⁹ Yoou wontu təkɔlv ɩnɪ ɪ cənə sɪ: Paa Tacaa ká tvli ɪsɔtɔnvv ke pɔɔɲ na kutəɣv pɛe luli, pu la ɩsu n yəɣɔtaa tɔɣɔle? Halɪ ɩlisee tɔm-ɪ sɪ: N ká ná ná nyá ɪsəpəle, ɩle n kaa waa pə taa ké. ²⁰ Na tampana ḿpúyó pə lapa. ɪcate nɔnɔɔ samaa fɛla-ɪ ké na í sí.

8

Sunem alv tɔm tənəɲa

¹ Ḿpúyó kuyaku nakuli, ɩlisee tóma Sunem alv wei ɪ pəɣaɣa ɪ ka feesaa tɔ sɪ: Nyana nyá təɣaɣa nyéma, í lu cənɛ. í polo timpi í caaki tɔ na í caɣa. Mpi tɔ, Tacaa caa ɪ kənə nyɔɔsɔ ke ɩsɛɣɛli tɛtv taa ké pusɪ naatosompɔɣəlaya.

² ɩlena alv ɩnɪ na ɪ nyéma pá polo pá caɣa Filiisi nyéma tɛtv taa. Pusɪ naatosompɔɣəlaya ke pa caɣaa ɩsu ɩsɔ kuyəɣɔtɔtv tɛləsɔlv ka heeluyv-ɪ tɔ. ³ Pusɪ nsɪ sɪ sikaa, ɩlena pá məli pa tɛtv taa. ɩlena pá pɔɔsɪ wulav ke pa təɣaɣa na pa tawa tɔm.

⁴ Waatu ɩnɪ ɪ taa ké wulav yəɣɔtəɲana ɩlisee tɔmle tv Kehasi. Na í pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Kɛɛsɪ piti tóma nna ɩlisee ka lapa tɔ. ⁵ ɩlena í kɛɛsəɲɪ-ɪ pəɣaɣa ɲka ɩlisee ka feesaa tɔ ka tɔm. ɩle alv na ɪ pəɣaɣa ɲke pa tala wulav tɛɣɛle, na pá pɔɔsəɲɪ-ɪ pa təɣaɣa na pa tawa tɔm. Ntəna Kehasi sɪ: Aɲhaa, ta caa, alv ɩnɛ ɪ pəɣaɣa kanɛɣe ɩlisee ka feesaa.

⁶ Ḿpúyó wulav pɔɔsa alv na alv kɛɛsɪ-ɪ pə tənə. ɩlena í heeli ɪ yɔlaa taa wei ɪ wɛna naani ke teu tɔ sɪ: Paasəna alv ɩnɪ ɪ tɔm ntɪ. Pá məɲna-ɪ ɪ nyəm tənə. Pá cele-ɪ ɪ tawa kɔlvum kasəɣa ke pə kpaɣav too ɪ fɛi tɔ.

ɩlisee na Hasayeli pa tɔm

⁷ Ḿpúyó waatu nɔɔɔlv, ɩlisee pola Tamasi. ɩlena pá pana pá wukaya Silii wulav Peni-Hatati. ɩlena í nu sɪ ɩsɔ kuyəɣɔtɔtv tɛləsɔlv koma ɪcate taa. ⁸ ɩlena í kusɪ ɪ waali tv Hasayeli sɪ: Pona ɩlisee ke kucɔɔv. Pɔɔsəna-ɪ sɪ: Maa sɪ yaa maa kulɪ?

⁹ Ḿpúyó Hasayeli səɣəla Tamasi taa kupampam ké yoooonaa nule sɪ ɪ haaki ɩlisee. ɪ tala ɩsɔ kuyəɣɔtɔtv tɛləsɔlv kin,

ilena í tɔ sɪ: Nyá pəyalu Silii wulav Peni-Hatati kusəna-m sɪ, má kɔɔ má pɔɔsi-ŋ sɪ ɪ ká sɪ yaa ɪ ká kuli?

¹⁰Ntəna Ilisee sɪ: Polo na ń heeli-ɪ sɪ, ɪ ká kuli. Ama Tacaa hula-m sɪ, paa pu la isəna ɪ ká sɪ.

¹¹Mróyó Ilisee isəntaa layasa kpakpaa, na í nyəni Hasayeli təpiŋ na í naali wula.

¹²Ntəna Hasayeli sɪ: Pepe lapa ta caa?

Mpuyule Ilisee sɪ: Ma tɛma nav ke isəna ń ká sɔ kɔkɔ ke lseyeli nyáma koloosi acalɛ tɔ. N ká lenti pa ifepiya, na ń feli pa piya ke nɔɔhɛ, na ń yoki ahusionaa lotu. ¹³Kelena Hasayeli sɪ: Haya kuhulumaya má, leyɛ ma nawa pə tɔŋ? Ilisee sɪ: Tacaa heela-m sɪ n ká pəsi Silii nyáma wulav.

¹⁴Mróyó Hasayeli kpema, ilena wulav pɔɔsi-ɪ sɪ: Iso kuyəɔtutu teləsulu heela-ŋ suwe? Mpuyule sɪ: ɪ heela-m ké sɪ n ká kuli.

¹⁵Ama tɛv fema, ilena Hasayeli lii kunti ke lum na í takɪ wulav isəntɔ na í sí. Ilena unɪ ɪ tɔyɔ kawulaya ke ɪ lonte.

Yuta wulav Solam tɔm
(Kutɔɔsɔtu II 21:2-20)

¹⁶⁻¹⁷ lseyeli wulav Akapɪ pəyalu Solam kawulaya pənya kakpasɪ nyəŋka taa ké Yuta wulav Sosafati pəyalu Solam, ná tɔyɔ Yuta kawulaya ke Yosalem taa ké pusi pələfeli naanɔwa. ɪ lɔlɔyɔ pusi wɛ hiu na naanɔwa na naale ke waatu unɪ. ¹⁸Mróyó ɪ tɔma teitei isu lseyeli awulaa Akapɪ wɛ. Halɪ unɪ ɪ tu kpayana ílé ɪ pɛɛlɔ, na í la mpi pə ta maya Tacaa tɔ. ¹⁹Paa na mpv Tacaa ta tisi na í wakəli Yuta kawulaya. Mpi tɔ, ɪ ka tɛma ɪ tɛmlɛ tɔ Tafiiti ke heeluyɔ ké sɪ, nyá lɔlɔyɔ nyáma ká tɔkɪ kawulaya ke Yosalem ke tam na pá kaasəyi tɛma.

²⁰Yuta wulav Solam unɪ ɪ waatu taa ké ɪtɔm nyáma kula ɪ tɔɔ, na pá kpa pa təyi pa wulav. ²¹Mróyó Solam na ɪ yoolaa na pa yoo kekenaa, pa pola-wɛyɛ yoonav ke Sayii tɛtu taa. Ilena pɛle pá ta-wɛyɛ kotaya. Ama ahoo naali mpe pa tii ɪtɔm nyáma mpa paa tama-wɛyɛ kotaya tɔ pa tɔɔ na pá yooa-wé. Ilena Yuta yoolaa se na pá kpé. ²²Pə kpayav waatu unɪ tɔyɔ ɪtɔm nyáma lu Yuta nyáma niŋ taa, na pá wɛɛ pa ti tɔɔ.

Mróyó Lipina ɪcate nyáma ná lapa mpv tɔtɔyɔ waatu unɪ ɪ taa.

²³Pa keesa Solam tɔmnaa lentənaa ke Yuta awulaa takəlaya taa. ²⁴Waatu wei ɪ

səpa, ilena pá pimi-ɪ pa təyaya pəlaav taa ké Tafiiti tɛ.

Yuta wulav Ahasiya tɔm
(Kutɔɔsɔtu II 22:1-6)

²⁵⁻²⁶ lseyeli wulav Akapɪ pəyalu Solam kawulaya pənya naanɔwa na naale nyəŋka taa ké Yuta wulav Solam pəyalu Ahasiya ná pəsa wulav ke Yosalem ke pənya kuhumaya tike. ɪ lɔlɔyɔ pusi ka wɛ hiu na naale ke waatu unɪ ɪ taa. ɪ too ka ké lseyeli wulav Omili lɔlɔyɔ taa tɔ, pa yaaki-ɪ sɪ Atalii. ²⁷Iləna í tɔ isayatu taa ké teitei isu ɪ alɔ lɔlɔyɔ nyáma Akapɪ wɛ. Na í lá mpi pə ta maya Tacaa tɔ.

²⁸Mróyó Solam na Ahasiya pa lapa nɔyɔ kuhumaya, na pá polo Silii wulav Hasayeli ke yoonav ke Laməti ɪcate ke Kalaati tɛtu taa, na pá kú Solam. ²⁹Iləna í məli Sisilee sɪ pá lapɪ-ɪ kɔɔlɛ. Mróyó Yuta wulav Ahasiya pola-ɪ sɛɛv.

9

Pa kpa Yehu ke kawulaya

¹Mróyó kuyaku nakuli, Ilisee yaa Iso kuyəɔtutu teləsəlaa taa səkpɛlu nɔyɔlu, na í tɔmi-ɪ sɪ: Mu nim katɛ nyəm pəne, na ń lɔyɔ nyá ti tɛcav ke Laməti ke Kalaati tɛtu taa. ²Na ń mayana Sosafati pəyalu Yehu, unɪ ɪ kena Nimsi saali. Ye n talaa ɪlɛ n yaa-ɪ ɪ tike ke naŋ nakuli kv taa. ³Iləna ń pəli nim ke ɪ nyuyɔ taa. Iləna ń heeli-ɪ sɪ: Ma kpa-ŋ lseyeli wulav. ń tɛma mpv, n tuli nənɔyɔ na ń se kpakpaa.

⁴Mróyó Iso kuyəɔtutu teləsulu səkpɛlu unɪ ɪ tɛɛwa Laməti ke Kalaati tɛtu taa. ⁵ɪ tala təna, iləna í mayana lseyeli yoolaa nyuyɔ nyáma kotaa. Ntəna í tɔ sɪ: Ta caa, ma caa ma na-ŋ tɔm. Iləna Yehu sɪ: Ta taa awe? Iso kuyəɔtutu teləsulu sɪ: Nyá mayamaya.

⁶Mróyó Yehu kulaa na í pona-ɪ təyaya, na Iso kuyəɔtutu teləsulu pəli ɪ nyuyɔ taa ké nim. Na í tɔmi-ɪ sɪ: lseyeli Iso Tacaa yəɔtəaa sɪ, má kpana-ŋ sɪ ń pəsi ma yəlaa lseyeli nyáma wulav. ⁷Na ń kú nyá caa kupəŋ Akapɪ lɔlɔyɔ nyáma təna. ɪlɛ pə lɛeta Iso kuyəɔtutu teləsəlaa na ma tɛmlɛ nyáma mpa mpa Sesapɛli kuwa tɔ pa səm nté. ⁸Maa kv Akapɪ təyaya apalaa tənaya. Paa piya paa səsaa. ⁹Maa lana ɪ yəlaa ké isu ma lapəna Nepati pəyalu Solopwam na Ahiya pəyalu Pasa pa nyáma tɔ. ¹⁰Pə

kaasa Sesapeeli tɔ, nɔɔɔlɔ kaa pimi-i. Hasi ká tɔɔɔna-i Sisilee haləm taa.

Isɔ kuyɔɔtɔtɔ teləsulo tema mɔpɔɔyɔ yɔɔtɔɔɔ, ɛlena í tɔli nɔɔɔɔ na í se.

¹¹ Mɔpɔɔyɔ Yehu luwa na í mɔli i taapalaa kin, na pele pá pɔɔsi-i si: Pulupu lapaya? Wentiyi kpanɔtɔ inɔ i caakana-ɲ ye? Yehu si: Ɔɔ, pɔ taya natəli se. Anɔ í nyəmá Isɔ kuyɔɔtɔtɔ teləsəlaa mpe pa tɔɔ. ¹² I taapalaa si: N cesəyi ké. Heeli-tuyɔ nti i heela-ɲ tɔ. Yehu si: I heela-m tɔmnəa payale ké. ɛlena í heeli-m ma mayamaya ma nyəntu si, Tacaa tɔma si i kpa-m lseyeli wulav.

¹³ Tənayale pa tənə pa wɔɔsa pa kpaɔnaa, na pá pɔ-wɛɛ kumte tɔɔ na Yehu caya, na pá huli akantəle na pa tənə pá wiliti na pá tɔ si: Yehu, mə na tetu.

Yehu kuyɔ ke Solam na Ahasiya

¹⁴⁻¹⁵ Waatu nɔɔɔlɔ lseyeli yoolaa tənə ka tanja Lamotɔ ɪcatɔ ke Sili wulav Hasayeli tɔɔ. Halɔ pá kó Solam na í polo Sisilee na pá fɛkɪ-i.

Yosafatɔ pəyalɔ kele Yehu, pəyele Nəmsi saali kele. Pa tema Yehu ke kawulaya kpaɔ, ɛlena í kuli Solam tɔɔ. Na í tɔ i taapalaa si: Ye í wɛ ma tɔɔ, ɛle í taa yele na nɔɔɔlɔ fiti na í polo Sisilee, na í heeli nti tɔ lapa cənɛ tɔ.

¹⁶ I tema mpɔ, ɛlena í kpa i keke tɔɔ na í tɛɛ Sisilee. Tənaya Solam hənɔta, na Yuta wulav Ahasiya polo-i wiiluyɔ. ¹⁷ Mɔpɔɔyɔ Sisilee kutuluyɔ sɔsɔɔɔ nyuyɔ taa tanjɔ loosa Yehu na napələyi i waali. ɛlena í tili na pá heeli wulav si: Ma loosa napəli na pá kɔɲ. Ntəna wulav si: Tili kpaɔanɔ cəyalɔ na í səɲ-wɛ na í pɔɔsi-wɛ si: Alaafəya kele?

¹⁸ Ntəna kpaɔanɔ cəyalɔ náá tɛɛ na í pɔɔsi-i si: Wulav si má pɔɔsi-mɛ si alaafəya kele? Ntəna Yehu pɔɔsi-i si: Nyá tɔm suwɛɛ pə taa? Tɔ ta waali.

Mpɔɔyɔ kutuluyɔ sɔsɔɔɔ tanjɔ si: Tillu sula-wɛ na í saali tənə.

¹⁹ ɛlena Solam tili kpaɔanɔ naale nyəɲ na í suli-wɛ, na í pɔɔsi-wɛ tɔtɔ si wulav si: Alaafəya kele? Ntəna Yehu pɔɔsi-i si: Nyá tɔm suwɛɛ pə taa? Tɔ ta waali.

²⁰ ɛlena tanjɔ si: Tillu naale nyəɲ sula-wɛ, na í saali tənə. Pəyele pa nɔɔ tɔ tɔ caya i keke ké ɪsɔ kpanɔtɔ, pə kaa lanj Yehu.

²¹ Tənayale wulav yelaa na pá kpɛɛli i keke na í kpa. Na Yuta wulav Ahasiya naa

kpa i nyəɲ tɔɔ tɔtɔ. ɛlena pá suli Yehu ke Napotɔ haləm kin ke Sisilee.

Yuta wulav Solam səm

²² Mpɔɔyɔle wulav pɔɔsa Yehu si: Alaafəya wɛɛ? Ntəna Yehu si: Anɔ n nyəmá teu si nyá too Sesapeeli wɛɛ na í tənə tunj laav na topotopo təma. ɛlena n pɔɔsəyi-m si: Alaafəya wɛɛ?

²³ Tənaya Solam pəsaa na í seeki na í kiisiyi si: Ahasiya se yoo, i lukɔ ma waali ké.

²⁴ Mɔpɔɔyɔ Yehu yela nyəmle ke kpaɔraa, na í yaya-tɛɛ Solam asəɲkpekɔɲ heku taa, na í tɔli i fulaya. ɛlena í hoti i keke taa təkpilim. ²⁵ Ntəna Yehu yɔɔtɔ i sənɔ Pitikaa si: Kpaɔa-i na n pɛti Napotɔ haləm taa. Tɔɔsi nti Tacaa ka heela i caa Akapɔ ke kuyajku ta naale tɔ caya kpaɔanəɲ na tɔ sukɪ-i tɔ ²⁶ si: Tete ma nawa ɪsəna n kuwa Napotɔ na i pəyalaa tɔ. ɛle ma tuuki si, ɪsu ma hɔma Solam ɲkpaɔnyɔ ke taale nté tɔ taa. ɛlena Yehu tasa si: Pə tɔ tɔ, kpaɔa-i na n pɛti taale nté tɔ taa ké teitei ɪsu Tacaa ka heeluyɔ-i tɔ.

Yuta wulav Ahasiya səm

(Kutɔɔsɔtɔ II 22:7-9)

²⁷ Waatu wei Yuta wulav Ahasiya nawa Solam səm, ɛlena í seeki na í mələɔɔna Pɛti-Kaa hɔɔɔluyɔ tɔɔ. Na Yehu náá tɔ i waali, na í tɔ i taapalaa si: Í kó ɛlé tɔtɔ. Mɔpɔɔyɔ pa yaya-i nyəmá, na í wɛ keke taa, na í kpaaki Kuuli ke Ipəleyam cɔɔ. Paa na mpɔ, na Ahasiya se na í tala Mekito na í sí tənə. ²⁸ ɛlena i təmlɛ nyəma tɔ-i keke taa, na pá pona-i Yosalem. Na pá pimi-i pa təyaya pəlaav taa ké Tafiiti tɔ.

²⁹ Akapɔ pəyalɔ Solam kawulaya pənaya naanɔwa na kolum nyəɲka taa ké Ahasiya ka pəsa Yuta wulav.

Sesapeeli səm

³⁰⁻³¹ Mɔpɔɔyɔ Sesapeeli nuwa tɔ tənə nti tɔ lapa tɔ. ɛlena í lɔv i nyɔɔsi, na í tɔ kacɔka wontu, na cəlavnaa. Yehu talaa na í suki ɪcatɔ taa na alɔ inɔ i na-i, ɛlena í má kapuka si: Wulav kulo Simili nyá. Alaafəya wɛɛ?

³² Yehu kusa ɪsɛ, ɛlena i ma kapuka si: Awe wənna ma tɔɔ?

Mɔpɔɔyɔ kawulaya təyaya taa apalaa naani nyəma napələyi naale, na tooso nyənna pətote. ³³ Ntəna Yehu tɔ-wɛ si: Í lɔɔ alɔ inɔ na pətote.

Ilēna apalaa mpe pá tusi Sesapeeli, na í hoti na Yehu tɔɔj ɪ tɔɔ na kɛɛkɛ. Na caləm ya koloŋa na kpaɣanəɲ tɔɔ.

³⁴ Ḿpóyú Yehu sɔv kawulaxa tɔyaxa taa, na í tɔyɔ na í nyɔɔ, na í tɔ ɪ taapalaa sɪ: Í pi alɔ mpusi tɔ unɪ. Mpi tɔ, ɪ ka kɛ wulav pɛɛɔ.

³⁵ Pa luwa Sesapeeli pim, ilēna pá mayana nyumpɔɔlaxa na ntantakəɲ na nɔntaaləɲ tike. ³⁶ Pa mələa na pa heeli-təɣi Yehu, ilēna í tɔ sɪ: Ḿpóyú Tacaa ka heela Tisiɛ tɔɔ kuyɔɔtɔtɔ tɛləsɔlɔ Ilii na ɪ yɔɔtɪ sɪ: Hasɪ ká tɔyami Sesapeeli kɛ Sisilee haləm taa. ³⁷ Na pa lɔ ɪ timpi wɛ kaasaa tɔyɔ haləm taa, ɪsu pa hutuɣu hute tɔ. Nɔɔɔlɔ kaa nyəmɪ-ɪ.

10

Akapɪ tɔyaxa nyáma kuyɔ

¹ Akapɪ lɔlɔyɔ nyáma ka wɛ nutoso na naanɔwa kɛ Samalii taa kɛ. Ḿpóyú Yehu ŋmaa lɛɛtəlɪ kɛ ɪcatɛ nyuɣu nyáma na tɔ sɔsaa, na mpa pa tɔwa sɪ pa sɛɣesəɣi Akapɪ lɔlɔyɔ nyáma mpe tɔ sɪ: ² Mə paasəɣəna na wulav lɔlɔyɔ nyáma piya. Na í wena kɛɛkenaa, na kpaɣanəɲ, na yooɔ wontu na í wɛ koluŋa ɪcatɛ taa. Mpu tɔ, ye í hika takəlaya kanɛ, ³ ɪlɛ í nyənɪ wulav lɔlɔyɔ nyáma mpe pa taa, na í kpa wulav kɛ wei ɪ pəsəɣi, na í mɔna kawulaxa tɔ na í kentiɣi í na ɪ lɔlɔyɔ nyáma pa tɔɔ.

⁴ Mpuɣulɛ sɔyɔntu kpa pa tənə na pa tɔɲ təma sɪ: Təɣalɛ mpa? Awulaa naalɛ ná tá pəsɪ-ɪ kacəɲfana tá na? ⁵ Ilēna wulav tɔyaxa nyuɣu tɔ, na ɪcatɛ sɔsɔ na sɔsaa, na sɛɣesələa pa heeli Yehu sɪ: Tə kɛ nyá tɔmlɛ nyáma kɛ. ɪlɛ nti n ká tɔ-tɔ tɔyɔ tu la. Tu tasəɣi nɔɔɔlɔyɔ kpaɔ. La mpi pə mayə-ɲ tɔ.

⁶ Ḿpóyú Yehu ŋmaa-wɛɣɛ lɛɛtəlɪ naalɛ nyəɲ sɪ: Ye í ká wɛɛ ma waali na í təkəɣi ma kɔtɔtɔtɔ, ɪlɛ í seti wulav lɔlɔyɔ nyáma tənə nyɔɔɲ, na í kɔna-m cele ɪsəntɔ teitei.

Pəyɛlɛ Samalii wulav lɔlɔyɔ nyáma nutoso na naanɔwa ka wɛ ɪcatɛ yələa sɔsaa kiɲ na pá tɔɔki-wɛ.

⁷ Waatu wei sɔsaa mpe pa nawa Yehu lɛɛtəlɪ, ilēna pá koti wulav lɔlɔyɔ nyáma nutoso na naanɔwa unɪ. Na pá siki pa nyɔɔɲ kɛ təkəɲ taa, na pá pona Yehu kɛ Sisilee. ⁸ Ḿpóyú tillu heela Yehu sɪ: Pa kɔna nyɔɔɲ unɪ. Ilēna Yehu tɔ sɪ: Í kaa-ɪ huwa naalɛɣɛ ɪcatɛ nɔnɔɣɔ. Haləna pə nyaali.

⁹⁻¹⁰ Tɛv fema tanəɲ, ilēna í lu ɪcatɛ nɔnɔɣɔ,

na í tɔ samaa sɪ: Mə paa fɛi tɔm tənɛ tə taa, mayalɛ tɔm tɔ. Mpi tɔ, má kuləna Solam tɔɔ na má ku-ɪ. Ama pane pa tənə ɪsəntɔ, awe ná kɔ pɛɛ? Mpu tɔ, ma caa sɪ í nyɪ sɪ nti Tacaa yɔɔtɔ Akapɪ na ɪ lɔlɔyɔ nyáma tɔɔ tɔ, tə ta saali yem. ɪ yooɔa-təɣi ɪsu ɪ ka heeluyɔ tɔɔ kuyɔɔtɔtɔ tɛləsɔlɔ Ilii na í yɔɔtɪ tɔ.

¹¹ Ḿpóyú Yehu kɔwa Akapɪ lɔlɔyɔ nyáma mpa pə kaasaa na pá wɛ Sisilee tɔ. Paa ɪ waali nyáma tənə, na ɪ lɔlɔtanaa, na ɪ kɔtələa, ɪ ta yeɛ paa kolum.

Yuta awulumpiya kuyɔ

(Kɔtɔɔsɔtɔ II 22:8)

¹² Ḿpóyú Yehu tɔ Samalii mpaav, na í tala Tiikilaa tɛsikilɛ. ¹³ Ilēna í suli Yuta wulav Ahasiya lɔlɔyɔ nyáma na í pɔɔsɪ-wɛ sɪ: Í kɛ lɛ nyáma kɛ ye? Pɛɛ sɪ: Tə kɛ Ahasiya lɔlɔyɔ nyáma kɛ. Tə kɔma Sesapeeli piya na pa lɔlɔyɔ nyáma mpa pə kaasaa tɔyɔ sɛɛv kɛ. ¹⁴ Tənayalɛ Yehu mapa kapuka sɪ: Í kpa-wɛ na pa ɪsɛ.

Ilēna Yehu taapalaa kpa-wɛ, na pá lentɪ-wɛɣɛ Tiikilaa tɛsikilɛ lɔkɔ kiɲ, na pá peti-wɛɣɛ lɔkɔ unɪ ɪ taa. Pa wɛ yələa nule na naalɛ, nɔɔɔlɔ ta fiti.

Yehu suluyɔ kɛ Yonatapi

¹⁵ Ḿpóyú Yehu tɔma pəɔɔ, ilēna í ná Lekapii pəyalɔ Yonatapi na í kəɲna ɪ tɔɔ. Ilēna í sɛɛ-ɪ na í pɔɔsɪ-ɪ sɪ: N wɛ ma tɔɔ ɪsu ma wɛv nyá tɔɔ tɔ? ɪlɛ sɪ: ɛɛ. Yehu sɪ: Ye mpu tə ha təmayə niɲ.

Pa tɛma təmayə niɲ hav, ilēna Yehu kpaɣa-ɪ kɛɛkɛ taa ¹⁶ na í tɔ sɪ: Təɲɪ-m na í ná ɪsəna ma luyɔ sɔv Tacaa tɔmlɛ lapɔ tɔ.

Ilēna Yehu kpaɣa-ɪ ɪ kɛɛkɛ taa. ¹⁷ Waatu wei pa tala Samalii ilēna Yehu tɛɛsɪ kuyɔ kɛ Akapɪ lɔlɔyɔ nyáma, paa paa kaasa tənə tɔ. ɪ ku-wɛɣɛ teitei kɛ ɪsu Tacaa ka heeluyɔ tɔɔ kuyɔɔtɔtɔ tɛləsɔlɔ Ilii tɔ.

Yehu kuyɔ kɛ Paali laatu

¹⁸ Ḿpóyú Yehu kota Samalii nyáma na í tɔ sɪ: Wulav Akapɪ ka laawa tɔyɔ Paali kɛ. Ama maa laa-ɪ na pá kəli mpu. ¹⁹ Ilēna Yehu tɔ sɪ: Í koti Paali unɪ ɪ kɔtələa, na ɪ kuyɔɔtɔtɔ tɛləsələa, na laalaa tənayə ma kiɲ. Pə taa sɔɔ nɔɔɔlɔ. Ma lakɪ tɔyɔ ŋkuyɔ acima kɛ. Mpu tɔ, ye wei ɪ fɛi ɪsu pa ku-ɪ.

Acilayatu kɛ Yehu lakayə mpu sɪ í hiki tɔyɔ ŋku ku laalaa tənə. ²⁰ Pə tɔɔ kɛ ɪ kota yələa kɛ Paali kɔtuyɔ sɔsɔɔv. ²¹ Ilēna pá tili

Iseyeli tana taa na ku laalaa koti, pə ta sɔɔ paa kulum. Na pə su kutuluyu. ²² M̄póyó Yehu tɔma tuyv ŋku ku paasənlaa si: Í cɛla laalaa tənaxa pa wontu kususutu. ²³ Pə waali ké Yehu na Lekapii pəyalu Yonatapi pa suv tuyv kutuluyu taa, na pá pɔɔsi ku laalaa tana si: Ntəŋ í wena naani ké teu si Iseyeli iso seelu nɔyɔlu ɪ ta siti mə taa cənɛ?

²⁴ Mpu tɔ, na Yehu su yoolaa nunaasa na awali tɔɔ. Na í heela-wɛ si: Maa tú tuyv laalaa tənaxa mə niŋ taa. Ye wei ɪ yela kulum na í fiti puntu ká si ɪ lonte. M̄póyó ɪ na Yonatapi pa polaa na pá la ciikuyu kətaya na kətaya ŋka kəkɔ lusa ka tana tɔ. ²⁵ Pa tema mpv, lɛna Yehu heeli yoolaa na pa nyuyv nyáma si: Í suv na í kú pa tana. Nɔyɔlu í taa fiti na í lu.

M̄póyó pa ku-wɛ na pá lɔ-wɛ na awali tɔɔ. lɛna pá suv kutuluyu ŋku ku naŋ lɔlɔ nyəŋku taa ²⁶ na pá ləsi tesikasi kulalaasi na awali, na pá wɔ kəkɔ. ²⁷ Na pá yɔki pəle kusikile na kutuluyu, na pə pəsi ɪcatɛ hute kɛ haləna sɔja.

Iseyeli wulav Yehu tɔm

²⁸ M̄póyó Yehu kpiisa tuŋ laav kɛ Iseyeli kawulaya taa. ²⁹ Paa na mpv tɔ, ɪ lapa ɪsɔyatu kɛ teitei isu Solopwam. Solopwam ka tusina Iseyeli nyáma na pá laa wula nawee kɛ Petɛɛli na Taŋ.

³⁰ M̄póyó Tacaa tɔma Yehu si: Ma sama, n lapa nti maa siwa si maa hənə Akapi na ɪ tɔyaya nyáma pa ŋkpaŋyuv tɔ. Pə tɔɔ ké nyá piya piya ká lɛɛti nyá lonte taa, na pá tɔki kawulaya na pá kaasəyi tɔma. Haləna pa lɔlvɛŋ loosi kɛ liyiti.

³¹ Ama Yehu ta təŋ lɔ Tacaa kiŋ kɛ teu na lotu kulɔmtv. ɪ ta lɔ tuŋ laav mpi pə taa Solopwam ka tusa Iseyeli nyáma tɔ.

³² Waatu ɪnɪ ɪ taa ké Tacaa yelaa na Silii wulav Hasayeli suv Iseyeli nyáma tɛtu tɔyɔ. ³³ Na pá lɛɛki Yaatanɪ ilim tɔlule tɔɔ na Aluwɛɛ tɛtu na ilim ntəxɔŋ tɔɔ nyəntv. Pə kpaɣav Kalaati na Pasan pa tɛtu nti tɔ taa Luperŋ na Kati na Manasee pə nyáma ka wɛɛ tɔ.

³⁴ Pa kɛsa Yehu tɔmnəa lentənəa, na ɪ kulapəm, na ɪ apalɔtv tɔm kɛ Yuta awulaa takəlaya taa. ³⁵⁻³⁶ ɪ tɔyɔ kawulaya kɛ pusi pələfɛi hiu kɛ Samalii kɛ Iseyeli taa. ɪ sɔpa, lɛna pá pimi-ɪ Samalii. lɛna ɪ pəyalv Sowakasi lɛɛti ɪ lonte.

11

Yuta wulav alv nyəŋ Atalii tɔm

(Kutɔɔsɔtv II 22:10-12)

¹ Waatu wei Yuta wulav Ahasiya too Atalii niwa si ɪ pəyalv Ahasiya sɔpa, lɛna í kú wulav tɔyaya nyáma tana. ² Pa kukaya mpv, lɛna Solam pɛɛlɔ Yosepa, Ahasiya neu, la kookali na í ŋmulɪ ɪ taalv pəyaya Sowasi. Na í seena na í ŋmɛsi í na ɪ nukulu kɛ lɔ tɛsɛɛɛ naŋ kuhəntuyv nakulu ku taa. Atalii ta nyi ka tɔɔ, haləna ká fiti kulaa mpɛ. ³ M̄póyó pa saala lɔ tɛsɛɛɛ taa tənaxa pusi naatoso, na Atalii tɔki kawulaya.

Pa kpa Sowasi kɛ kawulaya

(Kutɔɔsɔtv II 23:1-21)

⁴ Pənaxa naatosompəxɔlaya nyəŋka taa ké kɔtlv Yoyata kota wulav taŋlaa, na taŋlaa lɛlaa nyuyv nyáma, na í pona-wɛyɛ lɔ tɛsɛɛɛ taa. Na í na-wɛ pá pɛɛli nɔyɔ na tuunav, na í huli-wɛyɛ wulav pəyalv.

⁵ lɛna í tɔ-wɛ si: Í faya mə taa mpa pa lakɪ tɔmlɛ kɛ kuyaku kuhɛɛsuyv wule tɔ, pa taa ké kpeka tooso. Kancaalaya nyəntɛ í taŋ wulav tɔyaya. ⁶ Naale nyəntɛ kɛ Suuu nənɔyɔ, na tooso nyəntɛ kɛ taŋlaa waali nənɔyɔ tɔtɔ. Kpeka anɪ a tooso, á ká taŋəxəna wulav tɔyaya, na á kaasəyi tɔma. ⁷ Pə kaasa mə kpeka sɔsɔɔna naale, wei ɪ lakɪ tɔmlɛ kɛ kuyaku kuhɛɛsuyv wule tɔ. Pɛɛlɔ paa taŋna lɔ tɛsɛɛɛ kɛ timpi wulav kɔfalv wɛɛ tɔ. ⁸ Yoolaa tana ká tɔki pa yoou wontu kɛ pa niŋ taa ké, na wulav í wɛ timpi, pa wɛ ɪ waali. Ye yulv kpaɪ tv í kpətəna-wɛ pá kv-ɪ.

⁹ M̄póyó taŋlaa nyuyv nyáma lapa teitei isu kɔtlv Yoyata ká heeluyv-wɛ tɔ. Pa kota yoolaa mpa pa lakɪ tɔmlɛ kɛ kuyaku kuhɛɛsuyv wule tɔ, na mpa paa lakɪ kuyaku ŋkuyv tɔmlɛ tɔ, na pá polo Yoyata kiŋ.

¹⁰ M̄póyó Yoyata cɛla-wɛyɛ wulav Tafiti ŋmantaasi, na ɪ kpaləŋ wei ɪ ka wɛ lɔ tɛsɛɛɛ taa tɔ. ¹¹ lɛna yoolaa pulɪ lɔ tɛsɛɛɛ ɪsɛntaa ŋkulunɔ kanɛ, na pá polo lɛŋka, na pá taŋa wulav. ¹² M̄póyó Yoyata lɛsa Sowasi na pá temi-ɪ kawulaya ntenuyv. Na pá cɛɛɛ-ɪ kiŋ takəlaya, na pá pəli ɪ nyuyv taa ké nim, na pá kpa-ɪ wulav. lɛna yəlaa tana suv pa niŋ taa ké mapv na pá wilitiyi na pá sɛɛki-ɪ si: Mə na tɛtu wulav.

¹³ Waatu wei Atalii nu tanjlaa na samaa kəkote nté, ilena í polo pa kinj ke lso taseele taa. ¹⁴ Mpúyú í loosa pəyaya ke awulaa taseəle. Na wulav waali nyéma, na akantee hullaa səŋa ka kinj, na pá huləyi akantee na samaa náa ħmaaləyi. Tənya Atalii cəla í wontu, na í ma kapuka si: Waali luv nté, waali luv nté.

¹⁵ Yoyata ta səli si pá kv-í lso taseele taa. Pə tso ké í təma nyuv nyéma si: Í ləsi-í kpeəŋ, na wei í tənə-mə, ile í kú puntu.

¹⁶ Iləna pá ləsi Atalii na pá pona-í kawulaya təyaya kpaŋanəŋ nənəyo na pá kv-í.

¹⁷ Mpúyú Yoyata lapa na Tacaa, na wulav, na samaa, pa pəli nəyo si, pá la na pá pəsi í nyéma. Na í la tətə na wulav na samaa pá pəli nəyo ləŋka. ¹⁸ Mpúyú samaa polaa na pá yəki tʉy Paali kutuluŋu, na kətasi tələnəna na pə ləəsəŋ. Na pá kú pə kətulv Matəŋ ke kətasi tələnəna kinj. Pə waali ké Yoyata kpawa mpa paa tanj lso taseele tə.

¹⁹ Mpúyú Yoyata kota yoolaa nyuv nyéma, na wulav tanjlaa, na tanjlaa ləlaa, na samaa tənə si pá kpaŋa wulav ke lso taseele taa, na pá su-í na pá tənə tanjlaa nənəyo, na pá pona-í kawulaya təyaya taa. Waatu wei Sowasi cəya kawulaya kumte tso, ²⁰ iləna pa tənə pa ħmaaləna laŋhuləmlə.

Iləna icaŋ cəya təpamm ke Atalii səm waali.

12

Yuta wulav Sowasi təm
(Kutəəsutv II 24:1-3)

¹⁻² lseŋeli wulav Yehu pənaya naatosompəŋolaya nyənka taa ké Sowasi luləy pusi ná yoosa naatosompəŋolaya tətə. Iləna í təŋə kawulaya ke Yosalem icaŋ taa ké Yuta tətə taa ke pusi nule. Í too ka ké Pəsəpa tv ké, na pá yaaki-í si Sipiya. ³ Mpúyú Sowasi lapa mpi pə maŋa Tacaa təŋə haləna í səm. Mpi tə, Yoyata ka səŋəsə-í teu ké. ⁴ Paa na mpv í ta wakəli təkətələnəna, yəlaa pukaya tam ké na pá laaki na pá wəki tulaalənaa.

Sowasi tayana lso taseele
(Kutəəsutv II 24:4-14)

⁵⁻⁶ Mpúyú koyaku nakulv Sowasi təma kətəlaa mpe si: Pə wəe ké si, liyitee paasənlaa í kpeyeli liyitee nna pa kəŋna

lso taseele taa si pá lana təmlə tə. Yaa lso taseele lampuu, yaa wəna pa hana luŋu kuləmvu tə, na pá tayanna timpv timpv pə nəŋəsənəna tə.

⁷ Haləna pə tala Sowasi kawulaya pənaya hiu na tooso nyənka, kətəlaa ta tayənəta lso taseele tiili. ⁸ Mpúyú wulav yaa kətulv Yoyata, na í taapalaa na í pəəsi-wə si: Pepe tso ké í tá tayani lso taseele? Pə tso tə, liyitee paasənlaa kaa tasa-məŋe-yəŋe celəy. Paa su-yəŋe na pá tayanna lso taseele nté.

⁹ Mpúyú kətəlaa tisaa si pa kaa tasa liyitee mvu ke paasənlaa kinj. Pəcə pa kaa paasəna lso taseele tayənəy.

¹⁰ Mpúyú kətulv Yoyata caa atakaa nəŋəlv, na í təl-í púyú na í su kətaya tələte kinj ke lso taseele nənəyo ntəŋəŋ tso. Iləna í tó kətəlaa nənəyo tanjlaa si ye wei í kəna lso taseele liyitee, ile pa tv-yəŋe atakaa unv í taa. ¹¹ Pə suwa ile pa yaa wulav takəlasv ħmaalv, na kətəlaa nyuv tv, na pá mayasi-yə. ¹² Pə nyéma wəna a nyuv, ile pa cəla-yəŋe təma lataa tso fəŋlaa, na pəle pá fəli tayənlaa, na kaafəntənaa, ¹³ na tətə ħmalaa, na pəe saakəlaa. Iləna pá yana taasi na pəe kusaakəe, na pá fəli kəma ləna nna pa təŋə pə təm taa tə.

¹⁴ Pa ta kpaŋa liyitee anv a taa, na pá luna lso taseele cəmsənəna yaa səəs, yaa nyanasi nsi pa ħmusaŋəna calə tə, yaa akantee, yaa pá lú wəla puləv, yaa liyitee nyəŋəlv pulv. ¹⁵ Təmlataa nyuv nyéma ke pa celəyi, na pəle pá lakəna mpi pə wə lapv tə. ¹⁶ Yəlaa mpa pa fələyi təmlə nyéma tə, paa fəŋiyi-wə. Mpi tə, pa lakv teu ké.

¹⁷ Liyitee nna yəlaa kəŋna pa kəpəntəŋ kətaya ləntə tə, kətəlaa ke pa celəyi alə, paa tʉy-yəŋe atakaa unv í taa.

Sowasi kawulaya tənaya
(Kutəəsutv II 24:23-27)

¹⁸ Waatu unv í taa ké Silii wulav Hasayəli polaa, na í yoona Katv icaŋ í ləeki-tə. Iləna í mayasi í taa si í kpaaki Yosalem tso.

¹⁹ Tənyaŋə Sowasi kpeyela unv na í cəsənəna Yuta awulaa, isv Sosafatv na Solam, na Ahasiya, paa lapa mpiyi Tacaa ke kvcəv tə, na wəla wei pa suwa lso taseele na kawulaya təyaya kpancoəŋ taa tə, na í tilina na pá cəla Hasayəli. Iləna ilə í yele Yosalem ke yoonav.

²⁰ Pa keesa Sowasi tømnaa lentænaa tånaya Yuta awulaa takälaya taa.

²¹⁻²² Mpóyú i waali nyéma kula i tó, na pa taa naale Simeyati pýalv Yosapati, na Somee pýalv Yehosapati pa ku-i Peti-Milo ke Sila mpaav taa. Ulena pá pimi-i pa táyaya pëlaav taa ké Tafiiti te. Ulena i pýalv Amasiya læti i lonte.

13

Iseyeli wulav Sowakasi tøm

¹ Yuta wulav Ahasiya pýalv Sowasi kawulaya pånaya hiu na tooso nyænka taa ké, Yehu pýalv Sowakasi tóyo Iseyeli kawulaya ke Samalii, ke pusi naanüwa na naatosompöyölaya. ² Mpóyú i lapa mpi pë ta maya Tacaa tó. I keena Solopuwam wei i tusa Iseyeli nyéma ke laatu taa tó i isayatu. ³ Ulena Tacaa mu-we na pááná, na í tu-weye Silii wulav Hasayeli niñ taa. Pë waali, na í tasa-weye tyyu ke Hasayeli pýalv Peni-Hatati niñ taa tóto, na pá taari sösöm.

⁴ Ama Sowakasi sëlama Tacaa s i ku i pááná. Ulena tó nyëni isëna Silii wulav cössa-we tó, ⁵ na í kusí waasulv nýölv na í heti-weye pa niñ taa. Pë kpayav waatu un tóyo pa cayana heesuyv isü too paa wëv tó. ⁶ Paa na mpv, pa keena Solopuwam na i táyaya nyéma pa tui laav, na pá yele tyyv alvnyænku tesika kulalaa ya ke Samalii icate taa.

⁷ Silii wulav ka nañi Sowakasi yoolaa tånaya, na pá kaasi-i pëcö tike. Kpayanæn cayalaa nule na naanüwa, na keekenaa ke naanüwa, na yoolaa ke iyisi naanüwa (10000).

⁸ Pa keesa Sowakasi tøm lentænaa, na i kulapëm na i apalvüv tøm ke Yuta awulaa takälaya taa. ⁹ Waatu wei i sapa, ulena pá pimi-i Samalii na i pýalv Sowasi læti i lonte.

Iseyeli wulav Sowasi tøm

¹⁰ Yuta wulav Sowasi kawulaya pånaya hiu na naanüwa na naatosompöyölaya nyænka taa ké, Sowakasi pýalv Sowasi pësa Iseyeli wulav ke Samalii taa. Na í tóyo pusi naanüwa na naatoso. ¹¹ Mpóyú i lapa mpi pë ta maya Tacaa tó. I keena Solopuwam wei i tusa Iseyeli nyéma ke tui laav taa tó.

¹² Pa keesa Sowasi tøm lentænaa ke Iseyeli awulaa takälaya taa. Pë kpayi i kulapëm

na isëna i yooni Yuta wulav Ahasiya na apalvüv tó. ¹³ Waatu wei i sapa, ulena pá pimi-i Samalii ke Iseyeli awulaa pëlaav taa. Ulena i pýalv Solopuwam læti i lonte.

Iso kuyöyötüv telësulv Ilisee sëm

¹⁴ Mpóyú kutöñ nakulv ku kpa Ilisee. I caakaya sëm, ulena Iseyeli wulav Sowasi polo i wiiluyv, na í luy i tó na í wiiki, na í má kapuka si: Hai, ma caa, Iseyeli kekeke na i saalv.

¹⁵ Ntëna Ilisee si: Caa tóv na nyëmá.

Ulena wulav caa na í kóna. ¹⁶⁻¹⁷ Ntëna Ilisee si: Tuli ilim tälule tó pötote.

Ulena wulav tuli. Ilisee si: Kpaasi nyá tóv.

Wulav kpaasa i tóv ulena Ilisee tani i niñ ke wulav nyæn tó, na í tómi-i si: Tó. Wulav tówa, ulena Ilisee ma kapuka si: Nyämle tæne tæ hülæyæn isëna í ká keli Silii yoolaa na í ku-weye Afeki tó.

¹⁸ Mpóyú Ilisee tasa wulav ke heeluyv si: Kpayi nyëmá lenna.

Wulav kpayi nyëma, ulena Ilisee si: Tó ate.

Ulena wulav tó ateyë tøm tooso, na í yele mpv. ¹⁹ Ntëna pááná kpa Ilisee na í tó si: Aa, kasa, ye n ká tówa tøm kakpasi, yaa naatoso n ká kela Silii nyéma nté tænanñ. Tóv, tøm tooso tike íté í ká keli-we.

²⁰ Mpóyú Ilisee sapa na pá pimi-i.

Pånaya sikaa, ulena Mowav yoolaa ñmulaa svuki Iseyeli tetv taa. ²¹ Kuyaku nakulv napeli pa sýöla pa sætu na pá pukina pim. Ule pa sulina ñmulaa mpe pa kpekæle natälæyæle. Ulena pá löy pa sætu ke Ilisee pëlaav taa na pá se. Sætu hota Ilisee muwa tóv, ulena sætu fe na í kulv na í sýñ.

Silii nyéma kæluyv

²² Silii wulav Hasayeli ka ñmakæla Iseyeli nyéma ke Sowakasi kawulaya waatu tånaya. ²³ Ama Tacaa nyana pa pëcöæle ke tóyo ñka i na Apalaham, na Isaaka, na Yaköv paa pëlaa tó ka tóv, na í yele-weye kpiisuyv. Waatu un tó, i ta yelita si kolontunaa í kpa-we na pá pona pooluy tiili.

²⁴ Silii wulav Hasayeli sapa, ulena i pýalv Peni-Hatati læti i lonte taa. ²⁵ Mpóyú Iseyeli wulav Sowasi læka Iseyeli acalæe nna Hasayeli ka tóyo Sowakasi tó. Tøm

toosoŋo Sowasi yoonaa Peni-Hatati, na í
leeŋi ɪ acalɛɛ tɛna.

14

Yuta wulav Amasiya tɔm

(Kutɔɔsɔtu II 25:1-4,11-12,17-28 na
26:1-2)

¹ Iseŋeli wulav Sowakasi pɛyalu Sowasi
kawulaya pɛnaya naale nyɛŋka taa kɛ,
Yuta wulav Sowasi pɛyalu Amasiya, ná
leeŋi ɪ caa lonte taa. ² I lɔlɔyɔ pusi ka we hii
na kakpasɪ. Mpɔyú ɪ tɔyɔ kawulaya ke pusi
pɔyɔlayafɛi hii na naanɔwa, ke Yosalem ke
Yuta taa. I too tɛyɛle Yosalem tɛna, na pá
yaaki-ɪ sɪ Yowatarɔ. ³ Mpɔyú ɪ lapa mpi pɛ
maya Tacaa tɔ. I ɛ ɪ ta tala ɪ cɔsɔ Tafiiti kɛ.
I lapa teitei kɛ isɪ ɪ caa Sowasi. ⁴ I ta wakɛli
tɛkɔtɛlɛnaa, yɛlaa tɔŋa pote kɛ na pá laaki
na pá wɔki tulaalɔnaa.

⁵ Waatu wei Amasiya lapa na ɪ kawulaya
caɔa teu, Ilena í kú ɪ waali nyɛma mpa paa
kuwa ɪ caa Sowasi tɔ. ⁶ Ama ɪ yela kulaa
piya, isɪ Tacaa yepu na pá ŋmaa Moisi kiiu
taa tɔ sɪ: Pa kaa ku pɛyaya ke ka caa isayatu
tɔ. ⁷ Amasiya kulum unɪ ɪ kɔna Itɔm yoolaa
iyisi naanɔwa (10000) kɛ tɔm tɛtekɛle taa,
na í leeŋi Sela ɪcate. Na í ha-tɛye hɛtɛ sɪ
Yɔkɛtɛeli. Na pá yaaki-tɛye mpɔyú halɛna
saŋa.

⁸ Mpɔyú ɪ tilaa na í heeli Iseŋeli wulav
Sowakasi, wei ɪ kɛ Yehu saali tɔ sɪ: Kɔɔ na
tɔ suli yoo. ⁹ Ntena Sowasi cɔ-ɪ sɪ: Liparɔ
pɔyɔ tɔ tiika sɔwa nyɛŋka ka sɛlama tɔyɔ
sɔsɔɔ sɪ kú ha ɪ pɛyalu kɛ ku pɛɛɔ. Mpɔyú
taale wontuyɔ nakuli ku tɔma sɔsɔ tɔɔ
na kú pɔyɔti-ɪ. Ilena Sowasi tasa sɪ: ¹⁰ N
nyɛmá sɪ n kɛla Itɔm nyɛma tɔyɛle n tɔki
nyá tantɛŋ yɛɛ? Tɔɔ, caɔana tɛle tɔ tike
yaa. Tɔfɔ, ye má na-ŋ tɔ sulaa, pu kɔna
nyana nyá yɛlaa mɛ tɔɔ kɛ pulaya.

¹¹ Ama Amasiya ta mu Sowapi tɔm nti.
Mpɔyú Sowasi kpaya ɪ yoolaa, na Amasiya
náá kpaya ɪ nyɛma na pá suli Peti-Semesi
ke Yuta tɛtu taa. ¹² Ilena Iseŋeli nyɛma
kɛli Yuta nyɛma, na pá se na pá kpe.
¹³ Mpɔyú Iseŋeli wulav Sowasi kpa Yuta
wulav Amasiya ke Peti-Semesi na í tɛki-ɪ.
Ilena í polo Yosalem na í kú kolɔŋa ke pɔyú
ke mɛɛtɛlɛnaa ŋmunɔyɔ (200) kɛ Ifɛlayim
nɔnɔyɔ kirɔ. Halɛna ŋkulurɔ taa nɔnɔyɔ.

¹⁴ Mpɔyú ɪ kuu wula na liyitee nyɛxɛtu na
wontunaa kupama mpa paa we Iɔ tɛɛɛle

na kawulaya tɛyaya pɛ kpancooŋ taa tɔ, na
í kpa yɛlaa na í pona Samalii.

¹⁵ Pa kɛesa Sowasi tɔm lɛntɛnaa ke Iseŋeli
awulaa takɛlaya taa. Pɛ kpaxav ɪ kulapɛm
na ɪ apalɔtu na isɛna ɪ yoonaa Yuta wulav
Amasiya tɔ. ¹⁶ Sowapi sɛpa, Ilena pá pimi-
ɪ Samalii ke Iseŋeli awulaa pɛlaav taa, na ɪ
pɛyalu Solopɔwam leeŋi ɪ lonte.

¹⁷ Pusi naanɔwa na kakpasɪ ke Yuta
wulav Amasiya tasa tɔyɔ, ke Iseŋeli wulav
Sowasi sɛm waali. ¹⁸ Pa kɛesa Amasiya tɔm
lɛntɛnaa ke Yuta awulaa takɛlaya taa.

¹⁹ Mpɔyú waatu nɔyɔlɔ yɛlaa kula
Amasiya tɔɔ kɛ Yosalem taa, na í se na
í polo Lakisi. Ama pɛle pa tɛŋa-ɪ tɛna
na pá ku-ɪ. ²⁰ Ilena pá kɔna-ɪ na kɛɛɛ na
kpaxanɛŋ payale, na pá pimi-ɪ pa tɛyaya
pɛlaav taa kɛ Tafiiti tɛ. ²¹ Ntena Yuta nyɛma
kpa Amasiya pɛyalu Asaliya ke wulav, na
í leeŋi ɪ caa lonte taa. Asaliya lɔlɔyɔ pusi
ka we naanɔwa na naatɔso ke waatu unɪ.
²² Asaliya unɪ ɪ leeŋana Ila ɪcate, ke ɪ caa sɛm
waali, na í tayani-tɛye ŋmau.

Iseŋeli wulav Solopɔwam II, tɔm

²³ Yuta wulav Amasiya kawulaya pusi
naanɔwa na kakpasɪ nyɛŋka taa, Iseŋeli
wulav Sowasi pɛyalu Solopɔwam pɛsa
wulav ke Samalii. Na í tɔyɔ kawulaya
ke pusi nule na kulɔmaya. ²⁴ Mpɔyú
Solopɔwam lapa mpi pɛ ta maya Tacaa
tɔ. I we laatu nti tɔ taa ɪ akpele tusa
Iseŋeli nyɛma tɔ. ²⁵ Ilena í leeŋi Iseŋeli tɛtu
tɛnaya pɛ kpaxav Lepo-Hamati, halɛna pá
polo Lucayam tɛŋku ke teitei, isɪ Iseŋeli
Iɔ Tacaa ka heeluyɔ Amitayi pɛyalu Iɔ
kuyɔyɔtɔtu tɛlɛsɔlu Yonaasi ke Katɪ-Hefɛɛ
tɔ. ²⁶ Mpɔyú Tacaa nawa isɛna pɛ kɛla
Iseŋeli nyɛma tɔ. Páɔ paa yulu kulɔm
tɛkɔŋ, fɛi sɪ ɪ ká waasi-wɛ. ²⁷ Ama ɪ taa sɔɔli
sɪ í kpiisi-wɛ. Pɛ tɔɔ kɛ ɪ yɛlaa na Sowasi
pɛyalu Solopɔwam waasi-wɛ.

²⁸ Pa kɛesa Solopɔwam tɔm lɛntɛnaa ke
Yuta awulaa takɛlaya taa. Pɛ kpaxav ɪ
kulapɛm, na ɪ apalɔtu ke yoo taa, na isɛna
ɪ leeŋa Tamasi na Hamati pɛ acalɛɛ tɔ.
²⁹ Waatu wei ɪ sɛpa, Ilena pá pimi-ɪ Samalii
ke Iseŋeli awulaa pɛlaav taa, na ɪ pɛyalu
Sakali leeŋi ɪ lonte.

15

Yuta wulav Asaliya tɔm

(Kutɔɔsɔtu II 26:3-4,21-23)

¹ Iseɣeli wulaw Solopuwam kawulaya pənaɣa hiiu na naatosompəɣolaya nyəŋka taa, Amasiya pəyalw Asaliya pəsa Yuta wulaw ²ke Yosalem taa na í təɣo pusi nule na naanwua na naale. Waatu uni, í lɔlvɔ pusi ka we naanwua na naatoso. Í too ka ké təna tv, na pá yaaki-í sɪ Yekoliya. ³Asaliya lapa Tacaa luyɔ tɛɛ nyəntv ké, isɪ í caa Amasiya. ⁴Paa na mpv tɔ, í ta wakəli təkətəlenaa, yəlaa tɔŋa pote ké, na pá laaki na pá wəki tulaalwaa.

⁵Mpɔ́yó Tacaa həma wulaw ŋkpaŋvɔvɔ na asilima kutɔŋ. Ilena pá su-í kpeɛŋa ke tiili, haləna í səm. Í pəyalw Yotam wei í ka ké kawulaya təyaya nyuvɔ tv tɔ, unɪ í ka paasayana na kawulaya.

⁶Pa kɛsa Asaliya tɔm ləntənaa təna ke Yuta awulaa takəlaya taa. ⁷Waatu wei í səpa, ilena pá pimi-í pa təyaya pəlaav taa ké Tafiiti tɛ, na í pəyalw Yotam lɛɛti í lonte.

Iseɣeli wulaw Sakali tɔm

⁸Yuta wulaw Asaliya pənaɣa pələfɛi naanwua nyəŋka taa ké Solopuwam pəyalw Sakali pəsa Iseɣeli wulaw ke Samalii ke isətnaa naatoso. ⁹Í lapa mpi pə ta maya Tacaa təɣo teitei, isɪ í cəsənaa, na í we tam ké laatu nti tɔ taa Nepati pəyalw Solopuwam tusa Iseɣeli nyəma tɔ. ¹⁰Mpɔ́yó apalw wei pa yaa sɪ Yapeesi tɔ, í pəyalw Salum kv-í Ipəleyam, na í lɛeki kawulaya.

¹¹Pa kɛsa Sakali tɔm ləntənaa ke Iseɣeli awulaa takəlaya taa.

¹²Pə lapa teitei kele isɪ Tacaa ka heeluyɔ Yehu tɔ sɪ, í lɔlvɔ nyəma ká təkɪ kawulaya ke í waah, na pá tala pa lɔlvɔvɔ loosi liyiti.

Iseɣeli wulaw Salum tɔm

¹³Yuta wulaw Asaliya pənaɣa pəɣolayafɛi nule nyəŋka taa ké Yapeesi pəyalw Salum pəsa Iseɣeli wulaw ke isətn kɔlvɔm ke Samalii taa. ¹⁴Mpɔ́yó apalw wei pa yaa sɪ Kati tɔ, í pəyalw Menahem luna Tiisa na í kɔw Samalii, na í kv-í na í lɛeki í kawulaya.

¹⁵Pa kɛsa Salum tɔm ləntənaa ke Iseɣeli awulaa takəlaya taa. Paa isəna í kula Sakali tɔw tɔ.

¹⁶Mpɔ́yó Menahem yona Tapuwa nyəma, na í kpisi pa na Tiisa həɣolɔvɔ nyəma. Na í yəki ahusitonaa lotu sɪ, pa ta tɔlɪ-í ɪcatɛ nənəɣo.

Iseɣeli wulaw Menahem tɔm

¹⁷Yuta wulaw Asaliya pənaɣa pəɣolayafɛi nule nyəŋka taa ké Kati pəyalw Menahem pəsa Iseɣeli wulaw ke Samalii ke pusi naanwua. ¹⁸Mpɔ́yó í lapa mpi pə ta maya Tacaa tɔ, haləna í səm. Í we tam ké laatu nti tɔ taa Nepati pəyalw Solopuwam ka tusa Iseɣeli nyəma təɣo.

¹⁹Waatu nəɣolw Asilii wulaw Puli svv Iseɣeli tɛtv taa. Ilena Menahem ha-í liyitee nyəɣətv ke tɔtnənaa hiiu na naanwua sɪ, ilɛ í səna-í na í nyɔwɔsɪ í kawulaya ke teu.

²⁰Lampuu ke í twa Iseɣeli nyəma ke fəlvɔv, na tɔŋtnaa tv liyitee nyəɣətv nule na naanwua naanwua, na pəcɔ́ í hiki-yɛ. Pa tɛma Asilii wulaw ke fəlvɔv, ke isəna ilɛ í caaki tɔ, ilena í kpe.

²¹Pa kɛsa Menahem tɔm ləntənaa ke Iseɣeli awulaa takəlaya taa. ²²Waatu wei í səpa tɔ, í pəyalw Pekahiya lɛɛtəna í lonte taa.

Iseɣeli wulaw Pekahiya tɔm

²³Yuta wulaw Asaliya kawulaya pənaɣa nule na naanwua nyəŋka taa, ké Menahem pəyalw Pekahiya pəsa Iseɣeli wulaw ke Samalii ke pusi naale. ²⁴Mpɔ́yó í lapa mpi pə ta maya Tacaa tɔ. Í we tam ké laatu nti tɔ taa Nepati pəyalw Solopuwam tusa Iseɣeli nyəma təɣo. ²⁵Ilena apalw wei pa yaa sɪ Lemaliya tɔ, í pəyalw Peka wei í paasayana Pekahiya yoolaa tɔ, í kpaɣa Kalaati yoolaa ke nule na naanwua, na pá polo pa kv-í kawulaya təyaya kutuluyɔ nakvli kv taa. Ilena Peka lɛeki kawulaya.

²⁶Pa kɛsa Pekahiya tɔm ləntənaa ke Iseɣeli awulaa takəlaya taa.

Iseɣeli wulaw Peka tɔm

²⁷Yuta wulaw Asaliya kawulaya pənaɣa nule na naanwua na naale nyəŋka taa, Lemaliya pəyalw Peka pəsa Iseɣeli wulaw ke Samalii ke pusi hiiu. ²⁸Mpɔ́yó í lapa mpi pə ta maya Tacaa tɔ. Í we laatu nti tɔ taa Nepati pəyalw Solopuwam ka tusa Iseɣeli nyəma tɔ.

²⁹Peka kawulaya waatu taa ké Asilii wulaw Tekəla-Falasaa lɛeka Yovɔ na Apeeli-Peti-Maaka na Yanwua, na Keteesi na Hasəw, na í təɣo Kalaati na Kalilee na Nefətali pə tɛtnaa təna, na í kpa pə yəlaa ke yomle. ³⁰Mpɔ́yó apalw wei pa yaa sɪ ɪla tɔ, í pəyalw Osee kula Peka tɔw na í kv-í, na í lɛeki kawulaya ke Yuta wulaw

Asaliya pəyalu Yotam kawulaya pənaya hii nyəŋka taa.

³¹ Pa kəesa Peka təm lentənaa tənə ke lseyeli awulaa takələya taa.

Yuta wulav Yotam təm
(Kutəəsutv II 27:1-3,7-9)

³² lseyeli wulav Lemaliya pəyalu Peka kawulaya pənaya naale nyəŋka taa kə, Yuta wulav Asaliya pəyalu Yotam ləeta ı caa lonte. ³³ ləna í la pusi naanwə na naatoso kə Yosalem taa. Waatu unı ı lulvyu pusi wə hii na kəkpasi. ı too kəle Satəki pəelə Yelusa. ³⁴ Məpəyú Yotam lapa mpi pə ta maya Tacaa tə, isu ı caa Asaliya. ³⁵ Pəyele ı ta wakəli təkətələnaa. Yəlaa pukaya tam kə na pá laaki, na pá wəki tulaalənaa.

Yotam ɣmana lə təsele nənəyɔ səsaya.

³⁶ Pa kəesa Yotam təm lentənaa kə Yuta awulaa takələya taa. ³⁷ ı kawulaya waatu ke Tacaa yelaa, na Silii wulav Lesəe na lseyeli wulav Peka pá yoonə Yuta nyəma.

³⁸ Yotam səpa, ləna pá pimi-ı pa təyaya pəlaav taa kə Tafiiti tē. Na ı pəyalu Ahasi ləeti ı lonte taa.

16

Yuta wulav Ahasi təm
(Kutəəsutv II 28:1-27)

¹ lseyeli wulav Lemaliya pəyalu Peka kawulaya pənaya naanwə na naatosompəyələya nyəŋka taa kə, Yotam pəyalu Ahasi pəsa Yuta wulav. ² ləna í lá pusi naanwə na naatoso kə Yosalem. Waatu unı ı wəna pusi hii. Ama ı ta la mpi Tacaa səlaa tə, isu ı ləyɛ Tafiiti. ³ ı məlaa kə na í kəena lseyeli awulaa kulapəle isayale. Haləna í can ı í laa ı pəyalu kə tuyv kə teitei isu acaalətu nti tetu nyəma lakaya ləɣ na Tacaa təyənı-wə na pá fəe lseyeli nyəma tə. ⁴ Na pá laaki təla na pá wəki pə tulaalənaa kə təkətələnaa, na pulasi nyəyɛ taa hətu tē.

⁵ Məpəyú waatu nəyəlɔ Silii wulav Lesəe, na lseyeli wulav Peka pa polaa na pá yoonə Yuta wulav Ahasi, na pá nyala Yosalem ıcate. Ama pa ta pəsı-ı. ⁶ Waatu kuləm unı ı taa kə Silii wulav unı ı təyənə Yuta nyəma kə ıla ıcate taa. Na í ha-təyɛ ıtəm nyəma, na pələ pá caya tənaya haləna saɣa.

⁷ Məpəyú Ahasi tilaa na í heeli Asilii wulav Tekəla-Falasaa sı: Hai, kəə na í ya-m Silii na lseyeli pa awulaa niɣ taa. Mpi tə, ma wə kə isu nyá təmlə tı yaa nyá pəyaya.

⁸ Məpəyú ı kuu lə təsele na kawulaya təyaya kpancooɣ taa kə wula na liyitee nyəyətə, na í la Asilii wulav kə kucəəv. ⁹ Ntəna Asilii wulav la teitei, isu Ahasi sələma-ı tə. ı polaa na í yoonə Tamasi ıcate, na í ləeki-tə, na í kpa tə yəlaa na í pona Kiii. Pə yela wulav Lesəe, ləna í kú ıle.

¹⁰ Məpəyú Ahasi pola Tamasi kə Tekəla-Falasaa nav. Ntəna í ná kəyaya təlate kə Tamasi tuyv kutuluyv taa, na í ləsi tə fotoo na tə wəetu kə teitei, na í pona Yosalem kətulv Wuliya. ¹¹ ləna Wuliya ɣmá kəyaya təlate kəfate kə teitei isu Ahasi tilina-ı tə, na í tē na pəcə wulav məli Yosalem. ¹² Waatu wei wulav luna Tamasi, ləna í polo ı mayamaya na ¹³ í la ciikuyv na təyənaya pə kətası na kətası nsi kəko lusaa tə. Na í liisi suləm, na í ɣmusı pə caləm kə kəyaya təlate təv. ¹⁴ Pə waalı kə wulav layasa Tacaa kəyaya təlate nyəyəlvyu kuseemvyu nyəntə nte tı wə kəfate na lə təsele pa həku taa kə nənəyɔ tə. ləna í su-təyɛ kəfate nte tə waalı na ilim ntəyɛɣ təv. ¹⁵ ləna wulav tə kətulv Wuliya sı: Saɣa waalı, kəyaya təlate kəfate təv kə í ká lakı tanəɣ na taanaya pə kətası nsi kəko lusaa tə, na pə təyənaya na pə suləm nyənsı, na í ɣmusəɣı pə caləm. Paa wulav kətası, paa samaa nyənsı. Ye pə kaasa nyəyəlvyu kuseemvyu kəyaya təlate kəpəntə təm ıle, təyɛ maa pəkəyənə lə luyv nyəntu.

¹⁶ Məpəyú kətulv Wuliya lapa teitei isu Ahasi yəyətuyv tə. ¹⁷ ləna wulav həti lə təsele lum kəekənəa nyəyətə na pa lum cəmsənəa. Na í tisi lum nyampaani anaam wei ı ka wə latəcənəa naanwə na naale ləesəɣ təv tə na í su ate. ¹⁸ Məpəyú wulav yoka ı təcayale nte pa yaa sı, kuyaku kəhəesvyu kumte təyɔ lə təsele taa, na í təkı pə nənəyɔ ɣka í svəkəna tə sı, pá la Asilii kə teu.

¹⁹ Pa kəesa Ahasi təm lentənaa kə Yuta awulaa takələya taa. ²⁰ Waatu wei ı səpa, ləna pá pimi-ı pa təyaya pəlaav taa kə Tafiiti tē. Na ı pəyalu lseyiyası ləeti ı lonte taa.

17

lseyeli wulav Osee təm na Samalii ləekvyɔ

¹ Yuta wulav Ahasi kawulaya pənaya naanwə na naale nyəŋka taa kə, ıla

pəyalu Osee pəsa lseyeli wulav ke Samalii taa. llena í təxo pusi pəxəlayafei naanwə. ² Mpróyó ı lapa mpi pə ta maya Tacaa tə. Ama ı nyəntu ta tala lseyeli awulaa mpa pa laala-ı tə. ³ Waatu nəxolu Asilii wulav Saləmanasaa yoonə-ı na í kpili-ı, na í fələy-ı lampuu ke paa pənəya ŋka. ⁴ Ama pə keesaa, llena í kuli Asilii wulav tə, na í kisi-ı lampuu fəlyu. llena ı tili lcipti wulav kiŋ ke Sayii si ílé í sənə-ı. Pə kəma na Saləmanasaa cəkəna mpv, llena í kpa Osee na í tó saləka. ⁵ Pə waali ké ı na ı yoolaa pa wata Samalii, na pá tamı-ı kotəya ke pusi tooso. ⁶ Osee kawuləya pənəya pəxəlayafei naanwə nyəŋka taa ké Asilii wulav ləeka Samalii. Na í pona lseyeli nyəma ke ı tē, na í su-wəyē Hala na Kosəŋ pa həyoləŋ taa ké Harəwə pəxo nəxo, na Metii acaləe taa.

Mpi pə wakəla lseyeli kawuləya tə

⁷ lseyeli nyəma pəntəna lso Tacaa wei ı waasa-wəyē lcipti wulav niŋ taa, na í ləsi-wəyē ı tətə taa təxo, na pá laa tuŋ. ⁸ Pa mv piitimnaa mpa Tacaa təxənaa na pə fēe-wē tə pa kuləpələ, na yaasinəa asayaa mpa lseyeli awulaa kpayaa tə. ⁹ lsu nti nti pa lso kisa tə tə yəyotəy. Hali pa ŋmá pa təkətalənaa ke paa timpiyi. Pə kpayav acalisi taa, na pa koloosi acaləe səsəəna taa tə. ¹⁰ Pa sika pēe na tesikasi kulalaasi ke pulasi nyəyŋ taa hətu tē. ¹¹ Na pá laaki tuŋ ke teitei isu piitimnaa mpa Tacaa təxənaa na pə fēe mpe tə. lsayətu ntəyi pá lapa, llena pááná kpa lso. ¹² Paa na ı ká kisina-wəyē tuŋ laav tə pa ta nu tələ.

¹³ Pəyēle Tacaa ka kpaala lseyeli na Yuta nyəma na lso kuyəyotutu teləsəlaa waani waani nəosi ke si: Pá ye le pa lsayətu mpaar na pá mv ı kusəsuto na nti nti ı tu-wəyē ı Təm taa tə. Ntəyi ı ka cəla ı kuyəyotutu teləsəlaa na pá heeli pa ləŋcənaa.

¹⁴ Paa na mpv lseyeli nyəma kisa nti lso kuyəyotutu teləsəlaa heela-wē təxo nuw, na pá lá ləŋkpəsəŋ ke teitei, isu pa ləŋcənaa ka kisuyə pa lso Tacaa ke naani tuŋ tə. ¹⁵ Pa lə lso kiŋ na nəxo ŋka ı na pa cəsənaa paa pēelaa tə, na kpaaləyū mpi ı ka kpaala-wē tə. lseyeli nyəma matəna kpa nyəma tuŋ, na pa mayamaya pá pəsi kpa nyəma. Na pá təŋ piitimnaa mpa lso ká kisina-wē tə pa ikpate. ¹⁶ Pa lapa awusa ke pa lso Tacaa kiŋ, na pá lú nawee naale ləesəŋ, na pá siki tesika kulalaaya, na pá luyiyi

isətuləŋasi, na tuŋy Paali. ¹⁷ Haləna pá laa pa piya ke tuŋ, na pá lakı toptoto təma, na pá ha pa təyi mpi pə ta maya Tacaa tə pə taa, na pá kpaasi ílé ı pááná. ¹⁸ Pə təw ké Tacaa taa huuna lseyeli yəlaa. ı ta səlɪ si í tasa-wəyē nav ke ı isəntaa. llena pá ye le Yuta kpekəle tike.

¹⁹ Ama Yuta nyəma ná kisa pa Caa lso kiŋ na pá kpayə lseyeli nyəma yaasi. ²⁰ Pə təw ké lso kpenta lseyeli nyəma təna na í lə, na í tu-wəyē kolontunaa niŋ taa, na pēle pá kuu-wē na pá hatələnə-ı.

²¹ Waatu wei Tacaa ka fəya Yuta nyəma na lseyeli nyəma tə Solopuwam ke pa kpawa lseyeli nyəma wulav. llena Solopuwam kisi Tacaa, na í tusi-wəyē lsayətu səsəəntu taa. ²² Pə kpayav waatu ıni təxo pa suv Solopuwam lsayətu ke kəenav. ²³ Pə təw ké Tacaa ta səlɪ si í tasa-wəyē nav. llena í ye le na Asilii nyəma kuu-wē na pá wē təna. llena pá la teitei isu lso kuyəyotutu teləsəlaa ka yəyotəy tə.

Samalii cəyalaa təm

²⁴ Mpróyó Asilii wulav kəna Pabiloni, na Kuta, na Afa, na Hamati, na Səfəfayim pə yəlaa, na í su-wəyē lseyeli nyəma lonte ke Samalii, na pēle pá cəya. ²⁵ Waatu wei yəlaa mpe pa suv təna tə, paa səkı Tacaa. llena Tacaa pona təyolasi na sí kú pa taa yəlaa pəyalə. ²⁶ Mpróyó pa heela Asilii wulav si: Yəlaa mpa n pona Samalii tə, pa ta nyi tətə nti tə lso ke sēev. llena lso pona təyolasi na sí ku-wē. ²⁷ Ntəna wulav si: í məŋna lseyeli kətalaa taa nəxəlyu Samalii, na í hólí yəlaa mpeyē lso sēev. ²⁸ Kəna Samalii kətulə nəxol ı məli Petēeli, na í sēyəsı təna yəlaa ke Tacaa sēev.

²⁹ Mpróyó Samalii taa cəyalaa mpe, paa wei ı lupa ı tē tuŋy, na pá su acaləe wəna a taa paa cəyaa tə a təkətalənaa mpa lseyeli nyəma ká ŋmawa tə pa taa. ³⁰ Pabiloni nyəma ná Saaka pa tuŋy Sukəti-Penoti ləesuyə, na Kuta nyəma ke pēle pa nyəŋku Nəekaali, na Hamati nyəma ke pa nyəŋku Asima. ³¹ Afa nyəma ke pa nyəŋku Nipasi na Taataki. Haləna Səfəfayim nyəma náá laa pa piya ke pa tuŋ Atələmēlėki, na Anamēlėki. ³² Pəyēle Tacaa sēelaa nté. llena pá kpa pa taa lələa ke pa tuŋ kətalaa na pá paasəxəna pa kətası. ³³ Kuləmaa mpeyēle lso sēelaa. Pəyēle paa wei ı təŋna ı tē tuŋy ke laav.

³⁴ Haləna saŋa isəntə, laatu ntəŋi peɛ ɓa təkaa, paa sɛɛki Tacaa. Pəyele paa təŋəŋi i kiinj, yaa i kusəsutu nti nti i ká tuwa Yakəpu wei i cuŋusaa si lseŋeli tɔ, i luluyv nyáma tɔ. ³⁵ Paa na mpv tɔ, Tacaa na Yakəpu luluyv nyáma pa peela nəŋɔ ké. Na i su-wɛyɛ kiinj si pá taa laa tuŋ. Pəyele pa taa luŋ i tɛɛ. Pá taa lapɪ-i tamlɛ natəli. ³⁶ Tacaa ma wei ma ləsa-mɛyɛ lɪcipiti taa, na ma toŋ səsəŋj tɔ, ma tike kɛ i ká sɛɛ na i lakɪ kətasi. ³⁷⁻³⁸ Paa ifemle nteyɛ i ká təkəŋi ma kusəsutu, na ma kutututu, na ma kiinj wei ma ŋmaa-mɛ tɔ. Í taa sɔo nəŋɔ ŋka má na mɛ tɔ pɛɛlaa tɔ. Na pɔ tu kələnə tuŋ laav tɔm. ³⁹ Mə lso Tacaa má ma tike kɛ i ká sɛɛ. Mpi tɔ, ma tike ma pəsəŋəna na má waasi-mɛyɛ mə kolontunaa niŋ taa.

⁴⁰ Ama yəlaa mpe pá kisa nuu, na pá lakɪ isu too paa lakaya tɔ. ⁴¹ Mpóŋú pa krəkaya lso na tuŋ laav, na pa piya tənə náa wɛ pə taa ké haləna saŋa.

18

Yuta wulav lsekiyasɪ tɔm
(Kutəsəvto II 29:1-2 na 31:1)

¹ lseŋeli wulav lla pəyalv Osee kawulaya pənaya tooso nyəŋka taa ké, Ahasɪ pəyalv lsekiyasɪ pəsə Yuta wulav. ² llena í tɔŋɔ pusi pəŋolayafɛi hiu na naanwə ke Yosalem taa. Waatu unɪ i pusi ka wɛ hiu na kakpasɪ. I too keɛ Sakalɪ pɛɛlɔ Api. ³ Mpóŋú lsekiyasɪ lapa mpi pə maya Tacaa tɔŋɔ teitei, tsu i lɔŋɔ Tafiiti. ⁴ llena í wakəlɪ təkətələnəna, na í yəkɪ pɛɛ kusikee, na í sɛti tesikası kulalaasi. Na í yəkɪ nyəŋəlvv kuɛemvuv tum wei Moisi ka lupa tɔ. Mpi tɔ, haləna waatu unɪ, lseŋeli nyáma laakaya tum unəŋi, na pá yaaki-i sɪ: Nehukətəa. ⁵ Mpóŋú lsekiyasɪ lapa lseŋeli lso Tacaa ke naani, na pə kəlɪ isu Yuta awulaa mpa paa laala-i na mpa pa təŋa i waali tɔ. ⁶ I tamsənə Tacaa kɛ mpóŋú, i ta helɪ. Na í təŋəŋi kiinj wei lso ka tuwa Moisi tɔ. ⁷ lso ka wɛ i waali ké, na í waaki i kulapəm tənə taa. I kula Asilii nyáma tɔo, na í fiti pa niŋ taa. ⁸ Pəle pə paasi, na í tɔŋɔni Filiisi nyáma, na í tana-wɛyɛ Kasa tɛtu taa, na í lɛɛki pa koloosi acalɛɛ na pa təfɛŋlənəa.

Samalii icatɛ lɛɛkvv tɔm

⁹ Yuta wulav lsekiyasɪ kawulaya pənaya liyiti nyəŋka, na lseŋeli wulav Osee kawulaya pənaya naatosompəŋolaya

nyəŋka taa ké, Asilii wulav Saləmanasaa koma, na í nyala Samalii icatɛ. ¹⁰ Pusi tooso sika, llena í lɛɛki icatɛ ítɛ. lsekiyasɪ kawulaya pənaya naatosə nyəŋka taa keɛ. Pəyele Osee kawulaya pənaya pəŋolayafɛi naanwə taa keɛ. ¹¹ llena Asilii wulav pona lseŋeli nyáma kɛ i tɛ, na í su-wɛyɛ Hala, na Kosəŋ həŋələŋ taa ké pəŋɔ Hapəo nəŋɔ, na Metii acalɛɛ taa. ¹² lseŋeli nyáma mɛ í kisa nti mə lso Tacaa má ma tu-mɛ tɔ, na í wakəlɪ ma na-mɛ ta nəŋɔ pɛɛlvv, na í kisi kiinj wei maa cɛla Moisi kɛ təkuvv tɔ. Pə tɔo ké ma yɛlaa na pə tənə isəntə pə mayana-mɛ.

Asilii nyáma watvuv kɛ Yosalem
(Isayii 36:1 na Kutəsəvto II 32:1)

¹³ lsekiyasɪ kawulaya pənaya naanwə na liyiti nyəŋka taa ké Asilii wulav Senakelipi koma, na í yoonə Yuta koloosi acalɛɛ tənə, na í lɛɛki-yɛ.

¹⁴ Ntənə lsekiyasɪ tiili na pá heeli Asilii wulav kɛ Lakisi sɪ: Ma tɔm səpənə-ŋ, taa yoonə-m, yɛ n caa maa feli-ŋ.

llena Asilii wulav sɪ lsekiyasɪ í feli-i liyitee nyəŋətv kiloona iyisi pəŋolayafɛi naanwə (9000) na wula kiloona kɛ nasənəasa na nuunwə (900). ¹⁵ Mpóŋú lsekiyasɪ kuu lso tɛsɛɛlɛ na kawulaya təyaya kpancoŋ tənə. ¹⁶ Haləna í kooli wulanəa mpa paa lapənə lso tɛsɛɛlɛ nənɔɔsi kɛ canəm tɔ, na í cɛla pə tənaya Asilii wulav.

Asilii yoolaa nyuvv tu faaci
(Isayii 36:2-22 na Kutəsəvto II 32:9-16)

¹⁷ Mpóŋú Asilii wulav kusa Lakisi kɛ yoolaa nyuvv nyáma sɔsɔ, na yoou wontu paasənlv, na yoolaa paasənlv, na yoolaa kpekəle sɔsɔlɛ na í tili-wɛyɛ Yuta wulav lsekiyasɪ kiŋ kɛ Yosalem. Pa talaa, llena pá səŋ lule lɔo isətəa nyəŋkv kiŋ kɛ cətəlaa taale hapələ tɔo, ¹⁸ na pá pɔosi sɪ: Tə caa tə ná wulav. llena kawulaya təyaya nyuvv tu Hilikiya pəyalv lliyakim, lu pa səŋvuv, na i waali ké takəlasi ŋmaalv Səpənə, na wulav tɔm yəŋətv l Asafi pəyalv Yowa. ¹⁹ Mpóŋú Asilii yoolaa nyuvv tu tɔma sɪ: Í heeli lsekiyasɪ sɪ Asilii wulav sɔsɔ pɔosəŋi-i sɪ: Pepeyɛ n lakɪ na í taaki? ²⁰ Awɛyɛ í taaki na í kuləŋi ma tɔo? N ta nyɪ sɪ kookole u tuləŋi tənəv? ²¹ lɪcipiti wulav kɛ í tɛɛləŋi

yaa? Ílé í wé ké ísu kpate yaakuvu, na paa wei í kpawa pə hɛɛ-í tɔ.

²² Paa pu la isəna, n ká cə-m ké sɪ mə lɔ Tacaa ké n laki na í taaki. Pəyele lsekiyasɪ kulum nyá n wakələna təkətələnaa, na təlaələnaa, na í heeli Yuta yələa sɪ Yosalem kətaya təlatə tɔ tike ké pá sɛɛ-í.

²³ Pə tɔ tɔ, nyá na ma caa Asilii wulav í su nɔɔsɪ. Ye n ká hiki kpayanəŋ ɔaɣalaa, ɪle ma ha-ŋ kpayanəŋ iyisi naale (2000).

²⁴ Ícipiti nyəma ké n tɛɛləɣɪ sɪ pele paa ha-ŋ kpayanəŋ na kɛkɛnaa. Pəyele n kaa pəsi ma caa yoolaa nyuvu nyəma taa səkpɛlu mayamaɣa. ²⁵ Pəle pə paasi Asilii wulav ta kɔnta cənɛ, na í yoonaa tɛtɔ tənɛ na í wakəli-tɪ na pə tá ké Tacaa luvu nyəntu. Halɪ lɔ mayamaɣa tu hana-í pə mpaav.

²⁶ Ḿpóyó Uliyakim, na Sepəna, na Yowa pa cɛpa Asilii yoolaa paasənlu nɔɔ tɔ sɪ: Taa yɔɣətəna-tuvu Hepəla tɔm. Yɔɣətəna-tuvu Alaamee tɔm, na ɪcatɛ koluŋa tɔ yələa í taa nu.

²⁷ Ntəna yoolaa paasənlu pɔɔsɪ sɪ: N nyəma sɪ mə na mə wulav lsekiyasɪ mə tike mə tɔ ké ma caa yɔɣətəɣɪ tɔm tənɛ? Ama na mpa pa wé koluŋa tɔ, na mə na-wé í ká tɛ na í tɔɣɔ mə pɔntu, na í nyɔɔ mə hɛm tɔɣɔ.

²⁸ ɪlɛna yoolaa paasənlu náá kpətəna yələa na í yɔɣətəna Hepəla tɔm taa sɪ: Í ké ŋkpaŋŋ na í nu yoo. Asilii wulav sɔsɔ yɔɣətəa sɪ: ²⁹ Í taa ye le na lsekiyasɪ tɔsɪ-mɛ yoo. Í kaa pəsi na í ləsi-mɛɣɛ ma niŋ taa. ³⁰ Tacaa ké í tɛɛləɣɪ sɪ í ká la na má taa pəsi mə ɪcatɛ, ɪle mu taa nu. ³¹ Í taa nuna lsekiyasɪ yoo. Ama í nu Asilii wulav nyəntu, na í pɛtɪ-í mə tɪ. ɪle paa wei í ká tɔɣɔ í lɛsɛŋ na í fikiinaa tawa. Na í nyɔɔ í ləkə lum. ³² Halɪ í ká tɛ na í kɔɔ na í kpaɣa-mɛ, na í pona-mɛɣɛ mə tɛtɔ kupantɔ tənɛ tə nəɣəsəle taa. Tənaya tɔɣonaya na sulum na nim na tuŋ pə wé sɔsɔm. ɪle í kaa sɪ cənɛɣɛ yem. Mpɔ tɔ, í taa nuna lsekiyasɪ ké timpi í tɔŋuvu sɪ Tacaa ká waasi-mɛ tɔ, í tɔsɔɣɪ-mɛɣɛ. ³³ ɪcatɛ natəli tə tɔvɔ ta pəsi na kó waasi wə yələa ké í niŋ taa. ³⁴ Hamatɪ, na Aapa, na Sefafayim, na Hena, na Afa pa tuŋ waasa-wɛɣɛ wé? Awe pəsaa na í taŋ-tuvu Samalii təlɛkəle? ³⁵ Tuŋ unɪ í tənə í taa nakəli kɔ ta kpa í niŋ ké kɔ tɛtɔ tɔ.

ɪle isənaya Tacaa ká pəsi na í taŋɪ-í sɪ í taa lɛɛkɪ Yosalem?

³⁶ Pa tənə mpa paa wé tənə tɔ pa taa nɔɣɔlu ta cə paa fəŋ. ɪsu wulav lsekiyasɪ ka heeluvu-wé tɔ. ³⁷ Ḿpóyó Uliyakim, na Sepəna, na Yowa pa cəla pa wontu na laŋwakəlle. ɪlɛna pə polo wulav kiŋ na pá kɛɛsɪ-í pə tənə mpi Asilii yoolaa paasənlu yɔɣətəa tɔ.

19

Wulav tila lɔ kuyɔɣɔtɔtu tələsulu kiŋ (Isayii 37:1-7)

¹ Ḿpóyó waatu wei lsekiyasɪ nu tɔm ntɪ, ɪlɛna í cəli í wontu tɔtɔ na laŋwakəlle. Na í suu ləyaya nyəntu, ɪsu fɔlətənəa taka, na í polo lɔ təsɛɛle taa. ² Tənaya í kusa Uliyakim, na Sepəna, na kɔtəlaa taa sɔsaa sɪ pá polo Amɔtɪ pəyalu lɔ kuyɔɣɔtɔtu tələsulu Isayii tɛ, na pa ləyaya wontu ké mpɔ. ³ Na pá heeli-í sɪ: Wulav lsekiyasɪ kusəna-tu sɪ tá kɔɔ sɪ, saŋa pə hɔma unɪ í ŋkpaŋuvu, na ta laŋa wakəli tətɔɣətɔɣɔ. Tə wɛɛ ké ɪsu lɔlvu takuvu alaa sɪ pa lɔli, ɪle toma fɛɪ sɪ pa lɔlvna pa piya tɔ. ⁴ Asilii wulav kusəna ntɛɣɛ í yoolaa paasənlu sɪ í kɔɔ na í tuɔ lɔ weesuvu tu. Hai, ye Tacaa, nyá lɔ ká nu í kɔtɔvu ŋkɔ, na í hɔ í ŋkpaŋuvu. Nyaa səlɛmɪ-í í yələa mpa pa kaasaa tɔ pa tɔ.

⁵ Waatu wei lsekiyasɪ tillaa heela Isayii ké mpɔ, ⁶ ɪlɛna Isayii cə-wé sɪ: Í polo na í heeli mə caa sɪ, Tacaa yɔɣətəa sɪ nyá laŋle í taa ŋmaana kɔtɔvu ŋkɔ Asilii wulav waali nyəma tu-m tɔ. ⁷ Maa ye le na pá yaa-í na tɔm natəli, na í kpe. ɪlɛna nɔɣɔlu kɔ-í.

Senakelipi nyaasuvu lempɪ (Isayii 37:8-13 na Kutəəsɔtu II 32:17)

⁸ Ḿpóyó Asilii yoolaa paasənlu nuwa sɪ í caa kula Lakisi na í polo í nyala Lipina. ɪlɛna í polo í kiŋ ké tənə. ⁹ Tənaya pa heela Asilii wulav sɪ ɪtiyopii wulav Tilaka pola-í yoonav. Ntəna Asilii wulav tilina lsekiyasɪ ké lɛɛtəli sɪ pá pɔɔsɪ-í sɪ: ¹⁰ N taaki lɔ sɪ í ká kaɣatɪ-m Yosalem təlɛkəle yaa? N ká tɔsɪ nyá tɪ yoo. ¹¹ Anɪ n nuwa teu ké isəna ma kpiisa tɛtɔnaa tɔ. ɪlɛna í huukɪ sɪ n ká tulɪ-tɪ? ¹² Awulaa mpa pa kaasa-m tɔ, waatu wei pɛle pa kukaya Kosar, na Halan, na Lɛsɛfɪ, na ɪtɛni nyəma ɪcatɛ sɔsɔle Telasaa tɔ, mpɛ unɪ pa tuŋ ta pəsi na í kenti pa acalɛɛ. ¹³ Tɔɔsɪ mpi pə mayana Hamatɪ, na

Aapati, na Layii, na Sefafayim, na Hena, na Afa awulaa tō.

Isekiyası lso sələmuyv
(Isayii 37:14-20)

¹⁴ Waatu wei Isekiyası tema Asilii wulav ləetəli nəyi kaluyv, ləna í pona-ı lso təsele taa, na í huli-ı Tacaa. ¹⁵ Ləna í sələm lso s: Hai, lseyeli lso Tacaa, wei nyá n caya isətaa tənlaa ke kpaɣanv tō, nyá tike nté lso ké antulinya təna taa. Nyá lapəna isətaa na atə. ¹⁶ Hai, Tacaa, ke nkpaɣɣ na í nu na í paasəna kutuyv nkɣu Senakelipi tillaa tvu weesuyv tv nyá tō. ¹⁷ Tampana Asilii awulaa kowa piitim ləmpɪ, na pá kpiisi pa tetv təna, ¹⁸ na pá wə pa tuj ke kəkə. Mpi tō, taasi yaa pəe ke yəlaa ka saaka kusaaku pə taya lso nyá. ¹⁹ Ule hai, Tacaa, ta lso waasituyv Senakelipi niɣ taa. Ləna antulinya awulaa təna nyi sɪ nyá tike nté lso.

Isayii tələsəyi wulav ke Tacaa təm
(Isayii 37:21-35)

²⁰ Mprúy Isayii polaa na í tələsi Isekiyası s: lseyeli lso Tacaa sɪ, ma nuwa sələmuyv nkɣu n sələma-m Asilii wulav Senakelipi təm taa tō. ²¹ Ule tv nkpaɣɣ na í nu: Yosalem ɪcatə kpeəna-ɣ ké, na tá paakəna-ɣ.

²² Halı lseyeli lso Nanɣtv mayale n kpesinaa, na n tvu na n toosi isə na?

²³ N tila tillaa na pá tvu Tacaa má. Halı n tō sɪ nyá yoou kəekənəa tuutuuma tō ké n kpaɣa Lipaɣ puyv, na í seti Lipaɣ tuj səəsəɣ kupaɣ. Aaiyee sɪ, n ká kpa comcom nəyō taa ke hətuyv kupaɣkɣ taa.

²⁴ Nyá sɪ n hula ləkə, pəcó n nyəw ləlaa ləm. Nyá yoolaa ká feli ɪcipiti tetv tō ké nəəhəe na pa pusi nyəw.

²⁵ Senakelipi, n ta nyi taa sɪ má lapəna yaasinaa pane na má sɪ too ləɣ. Ləna má təɣəɣi na má lakı nəəwəw. Má tvna-ɣ sɪ í la na koloosi acaləe pəsɪ ncaa.

²⁶ Səɣəntv pu a taa yəlaa, na pá pəsi usu nkpalətitilee nyəma. Pa nəɣəsəna ké usu tawa nyutu, usu teteka taa nyutu kələkələkətv. Yaa kutuluyv tō nyutu nti tə wələɣi na tá ta tənə nyəw tō.

²⁷ Ule ma nyəma-ɣ ké təyelele.

Ye n caya, yaa n lukı, yaa n suvki, ma nyəma.

Ye n mv-m na pááná ma nyəmaya.

²⁸ N tv mv-m na pááná ntō, na í lakı-m na kalampaani. Pə tō ké maa nkakəli-ɣ usu pa tukuyv wontuyv muna təe ké kukuule, yaa kpaɣanokpası tō. Mpaav nkɣu n təɣaa na n kōw tōyō maa kpeenana-ɣ.

²⁹ Isekiyası, maa heeli nyaxa mpi maa la tō. Təɣənaɣa pee aləla ke í ká tōyō pəntō na pənte. Ama pənaɣa tooso nyəɣka taa ké í ká pəsi na í tuu təɣənaɣa na í kú-ké. Na í hala mə ləseɣnaa, na í kooli-wə. ³⁰ Pu kaasi mpa na pa isə ke Yuta taa tō, pəle paa wəe ké usu tukuyv kanuyv kɔ lila ke tetv taa na kó luləɣi teu tō. ³¹ Pəpətv fəi ləleɣ, pu kaasi Yosalem taa ké isə nyəma.

Mprúy Isayii tasaa s: ləna Tacaa ká lana ı sələuyv səəsəɣkɣ tōyōle. ³² Tacaa sɪ, Asilii wulav kaa pəsi na í lo hapəle, na í səɣ tə tō na í kenti ı kpaluyv, na í tó nyámá ke ɪcatə taa, na í suv tə taa. ³³ Tacaa má, ma yəɣətəɣəna sɪ ye ı təɣa mpaav nkɣu na ı kōw cəne, nkuyv ı ka təɣ na í kpe, ı kaa suv cəne. ³⁴ Maa kenti Yosalem tō, na má waasi-ı ma təmlə tv Tafiiti tō, na pá kusı ma nyuyv.

Asilii yoolaa sewa, Senakelipi səm
(Isayii 37:36-38 na Kutəəsutv II 32:21-22)

³⁵ Ahoə yuwa, ləna lso isətaa tillu tii Asilii yoolaa təsikile, na í kó yoolaa iyisi nunuwa na nunaasa na kəkpəsi (185000). Tev fema, ləna isə nyəma mayana sətəa sələtaa. ³⁶ Mprúy Senakelipi kpesa təsikile, na í polo ɪcatə səəsəle Ninifi taa, na í caya təna. ³⁷ Ləna kuyaku nakulı, í suv ı tukuyv Nisələki kutuluyv taa ke laatv, na ı pəyalaa taa naale, Atələmelekı na Saləsəe pa kɔ-ı. Ləna pá se na pa polo Alalaa tetv taa. Ləna ı piya taa ləɣka Asahatəɣ ləeti ı lonte.

20

Isekiyası wusası na ı waav
(Isayii 38:1-8 na Kutəəsutv II 32:24)

¹ Mprúy kutəɣ səəsəw nakulı kɔ kpa Isekiyası ké waatu nəyōlv. Ləna lso kuyəɣətv tələsəlv Isayii polo ı wiiluyv na í heeli-ı s: Tacaa yəɣətəa sɪ, n kaa kulı. Ule təɣani nyá ti.

² Ntena lsekiyasí keesi íse na koloŋa tɔɔ na í sɛlɛmí lso sɪ: ³ Hal, Tacaa, tɔɔsɪ sɪ ma tɔma nyá ísentaa ké na lotu kulɔmtu. Na má lakɪ tam ké mpi pə wɛ-ŋ teu tɔ.

Ilɛna lsekiyasɪ tɔlɪ nɔŋo na í wii tɛkpoo. ⁴ Isayii kɔla wulav kiŋ ísu í ká lu taya tɔɔ, ilɛna Tacaa tɔmɪ-ɪ sɪ: ⁵ Məlɪ ma yɛlaa wulav lsekiyasɪ kiŋ na í heeli-ɪ sɪ: Nyá cɔsɔ Tafiiti lso Tacaa má ma nuwa nyá kusɛlɛmtu, na má ná nyá ísɛlɔm. Pə tɔɔ tɔ, cɛlɛŋkufɛ maa waa-ŋ, na halɪ n̄ tasa lso tɛsɛɛɛ taa ké pote. ⁶ Maa sɔɔsɪ-ŋ pusɪ naanɔwa na kakpasɪ, na má fiti nyá na Yosalem nyɔma kɛ Asilii nyɔma niŋ taa. Na má kenti ícatɛ tɛnɛyɛ ma tɛmlɛ tu Tafiiti tɔɔ, na pə kusɪ ma nyɔyɔ.

⁷ Mpóyó Isayii nɔŋa fiki pee, na í taa wulav timpɪ wukɪ-ɪ tɔ na pə waa-ɪ.

⁸ Ntena wulav pɔɔsɪ lso kuyɔɔtɔtu tɛlɛsɔlv sɪ: Pepɛyɛ Tacaa ká hɔlɪ-m, na má nyɔna sɪ cɛlɛŋkufɛ pu waa-m, na má polo lso tɛsɛɛɛ taa?

⁹ Isayii sɪ: Tacaa ká la pulv, na í hɔlɔna-ŋ sɪ, ɪ ká la nti ɪ suwa tɔ. Ilɛ n caa sɪ ísɔtom waaci í polo tɛkpɛɛ ísentaa, yaa pə məlɪ waalɪ? ¹⁰ Mpóyó lsekiyasɪ sɪ: Ísɔtom pote kɛ ísentaa fɛɪ katɛ. Ma caa ké sɪ pə məlɪ waalɪ.

¹¹ Ntena Isayii sɛlɛmí Tacaa na í mɛlɔna ísɔtom na waalɪ waalɪ kɛ tɛkpɛɛ kumlee naanɔwa.

Papiloni wulav tillaa kɔntɛ kɛ lsekiyasɪ tɛ

(Isayii 39)

¹² Mpóyó Papiloni wulav Melotakɪ-Palatɔŋ nuwa lsekiyasɪ wɔsasi. Ilɛna í tilina ɪ waalɪ nyɔma kɛ kɔcɔɔv na lɛɛtɛlɪ sɪ pə pona-ɪ. ¹³ Na lsekiyasɪ mu-wɛ na í cɔɔna-wɛyɛ kutuluŋ wei ɪ taa pa sukɪ wontunaa kɔpantɔ tɔ. Ísu liyitee nyɔŋɛtɔ, na wɔla, na tulaalɔnaa, na sɔɔsɔŋ nimnaa tɔ. Na í hólí-wɛyɛ ɪ yooɔ wontu tɛsɔlɛ, na pə tɛna mpi pə wɛ tɛna tɔ. 1 ta ŋmɛsɪ-wɛyɛ pulv. Paa ɪ kawulaya tɛna, yaa ɪ tɔyaya taa.

¹⁴ Pə waalɪ ké lso kuyɔɔtɔtu tɛlɛsɔlv Isayii polaa na í pɔɔsɪ lsekiyasɪ sɪ: Lɛyɛ yɛlaa mpe pa lunaa? Na wɛyɛ pa caaki? lsekiyasɪ sɪ: Pa luna hatoo Papiloni ké. ¹⁵ Isayii sɪ: Pepɛyɛ pa nawa nyá kawulaya tɔyaya taa? lsekiyasɪ sɪ: Ma hɔla-wɛyɛ pə tɛnaya. Ma ta ŋmɛsɪ-wɛyɛ ma kpancoou.

¹⁶ Ntena Isayii sɪ: Tacaa yɔŋɔtaa sɪ: ¹⁷ Pə tɛna mpi awulaa mpa pa laala-ŋ tɔ, pa

kaasaa na n̄ mayana tɔ, kuyaku nakulɪ Papiloni nyɔma ká kɔɔ na pə kuu-wɪ. Pə kaa kaasi-ŋ pulv. ¹⁸ Halɪ paa kpa nyá lulɔyɔ nyɔma napɛlɪ, na pə la-wɛyɛ yɛlaa kataasi, na pə tu-wɛyɛ Papiloni wulav kawulaya tɔyaya tɛmlɛ taa.

¹⁹ Mpóyó lsekiyasɪ cɔwa sɪ: Ma sama.

Ilɛna lsekiyasɪ tasa sɪ: lso í tu nyɛntɪ na í kenti tá tɔɔ, na tɛ cayana heesɔyɔ, halɔna ma sɛm tɛ.

²⁰ Pa keesa lsekiyasɪ tɔm lɛntɪ kɛ Yuta awulaa takalaya taa. Paa ɪ apalɔtu tɔm, na ísɛna ɪ lapa lulɛ, na í hɔlɪ lɔɔv na í kɔna Yosalem ícatɛ taa ké lɔm tɔ. ²¹ Waatu wei ɪ sɛpa, ilɛna ɪ pɔyalɔ Manasee lɛɛɪ ɪ lonte taa.

21

Yuta wulav Manasee tɔm
(Kɔtɔɔsɔtu II 33:1-10,18-20)

¹ Manasee lulɔyɔ pusɪ naanɔwa na naale nyɔŋka taa ké ɪ pɛsa Yuta wulav. Ilɛna í lá pusɪ nɔlɛ na naanɔwa na kakpasɪ kɛ Yosalem. Pa yaakaya ɪ too sɪ Hefisi-Pa.

² Mpóyó Manasee lapa mpi pə ta maya Tacaa tɔ. 1 keena piitimnaa mpa Tacaa tɔŋɔnaa na pə fɛɛ-wɛ tɔ, pa lakasi isayasi.

³ Halɪ í tayanɪ ŋmav kɛ tɛkɔtɛlɛnaa mpa ɪ caa lsekiyasɪ náa yɔkaa tɔ. Í ŋmá tuyɔ Paalɪ tɛlaalɛnaa, na í saaki tesika kulalaaya, ísu lɛyɛlɪ wulav Akapɪ lapɔ tɔ, na í lɔŋiyɪ ísɔtulɔŋasɪ. ⁴ Na í ŋmá tɛlaalɛnaa lɛmpa kɛ Yosalem lso tɛsɛɛɛ nte Tacaa ka tɔma sɪ unɪ ɪ ká caya tɔ tɛ taa. ⁵ Na í siki ísɔtulɔŋasɪ tɛlaalɛnaa kɛ lso tɛsɛɛɛ taasi naale tɔɔ. ⁶ Halɔna í laa ɪ pɔyalɔ kɛ tuyɔ, na í lá toptopo tɛma anɪ a tɛna, na í svɔsɪ kɔŋɔnamɔŋ. Mpi pə ta maya Tacaa tɔyɔ ɪ lakaya tam. Ilɛna pə kpa ulɛyɛ pááná.

⁷ Na í saaki tuyɔ alɔnyɔŋku Asela lɛesɔyɔ na í su lso tɛsɛɛɛ taa. Pɛyɛɛ Tacaa ka tɛma Tafiiti na ɪ pɔyalɔ Salɔmɔŋ kɛ heeluyɔ sɪ: Yosalem ícatɛ nte ma lɛsa lɛyɛlɪ kpeka naanɔwa na naale taa tɔ tɛ lso tɛsɛɛɛ taa ké maa caya tam kɛ ma yɛlaa hekɔ. ⁸ Ye lɛyɛlɪ yɛlaa tɔkɔyɪ ma kusɛsɔtu, na ma kiŋ wei ma tɛmlɛ tu Moisi cɛla-wɛ tɔ, ma kaa yɛɛ na pə tɔŋɔnɪ-wɛyɛ tɛtu nti ma ha pa cɔsɔnaa tɔ tɛ taa. ⁹ Ama Yuta nyɔma kisa Tacaa kɛ nunav. Halɪ Manasee ná yɛlaa ké na pa isayatu kɛlɪ, ísu piitimnaa mpa Tacaa kpiisaa na pə fɛɛ mpe tɔ.

¹⁰ Ṣpóyú Tacaa heela ı kuyóyótutu teləsəlaa sı pá heeli Manasee sı: ¹¹ N lapa acaalətu. N tōma isayatu taa na pá kəli ləŋ Amolii nyəma. Haləna n̄ tusi Yuta nyəma ke tuŋ laav taa. ¹² Pə tōw kə maya Tacaa lsexelı lso, maa kəna alaamali nəyoləyú Yosalem na Yuta nyəma. Paa wei í nu-tı pu sıstı-ı watu. ¹³ Maa hə Yosalem nyəma ŋkpaŋyú, isı ma lapu Samalii na Akapı luluyú nyəma tō. Maa kpıisi ıcate yəlaa, isı pa nyaaluyú nyanaya təceıceı na pá pá tō. ¹⁴ Maa lə yəlaa mpa pə kaasaa tō. Maa tu-weyə kolontunaa niŋ taa, na pele pá kuu pa na pa wantu. ¹⁵ Ṣpóyú maa la. Mpi tō, hatoo kuyəŋku mə cəsonaa lu ıcipiti tō, haləna saŋa, pa ta yele mpi pə fəi teu tōyoləpu, na ma pááná kpaasuyú.

¹⁶ Ṣpóyú Manasee lapa mpi pə ta maya Tacaa tō, na í tusi Yuta nyəma ke laatu taa, na ma yəlaa kupama tuutuuma tətəyoləpu ıcate təna taa.

¹⁷ Pa keesa Manasee tōm lentı ke Yuta awulaa takələsı taa. Paa ı kulapəm na ı tuŋ laav tōm. ¹⁸ Waatu wei Manasee səpa, ılena pá pimi-ı kawulaya təyaya haləm mpi pa yaa sı Wusa haləm tō pə taa, na ı pəyalu Amoj leeti ı lonte.

Yuta wulav Amoj tōm

(Kutəəsutv II 33:21-25)

¹⁹ Amoj luluyú pusi hıu na naale nyəŋka taa kə ı pəsa Yuta wulav. ılena í tōyoləpu pusi naaleye Yosalem. ı too kele Yopa tu Halu pəelə Mesuleme. ²⁰ Ṣpóyú ı lapa mpi pə ta maya Tacaa tō, isı ı caa Manasee. ²¹ ı keena-ı teitei kə, na í laaki tuŋ isı ılé ı ka lapu tō. ²² Amoj ləwa ı cəsonaa lso Tacaa maya, ı ta tō isı ma caaki tō.

²³ Ṣpóyú kuyaku nakulı Amoj waalı nyəma kula ı tōw, na pá ku-ı ı kawulaya təyaya taa. ²⁴ Ama Yuta nyəma ná kú mpa pa ku-ı tō. ılena pá kpa ı pəyalu Sosiyası ke wulav.

²⁵ Pa keesa Amoj tōm lentı ke Yuta awulaa takələya taa. ²⁶ Ṣpóyú pa pima-ı ı pələav taa kə Wusa haləm taa. Na ı pəyalu Sosiyası leeti ı lonte taa.

22

Yuta wulav Sosiyası tōm

(Kutəəsutv II 34:1-2)

¹ Sosiyası luluyú pusi pələfəi naanəwa nyəŋka taa kə ı pəsa Yuta wulav ke Yosalem

taa kə pusi hıu na naanəwa na kuləmayə. ı too kele Posika tu Ataya pəelə Yetita. ² Ṣpóyú Sosiyası lapa mpi pə maya Tacaa tō. ı tōma teitei kə isı ı ləŋce Tafiiti, ı ta lu ı ıkpate taa.

Kətulv səsə hii kiiu takələya

(Kutəəsutv II 34:8-18)

³ Ṣpóyú kuyaku nakulı Sosiyası kusa takələsı ŋmaalv Asaliya pəyalv Safaŋ, Mesulam saalı kele sı: Polo lso təsele, ⁴ na n̄ heeli kətulv səsə Hilikiya sı kala lso təsele liyitee wena kətəlaa nənəyoləpu taŋlaa kpeyelaa tō. ⁵⁻⁶ Na n̄ cəla-yeŋce təma lataa tōw feŋlaa, mpa pa taŋanəyı lso təsele tō, na pá felı saakələa, na tətə ŋmalaa, na təma lataa lələa. ılena pá yana taası na pəe kusaakee wena paa taŋanna tō. ⁷ Taa pəəsı-wə sı pá keesı mpi pa lapənaa tō. Mpi tō, yəlaa mpe pa lakı teu kə.

⁸ Kətulv səsə nu mpv, ılena í heeli Safaŋ sı: Ma hika kiiu takələya ke lso təsele taa. ılena kətulv cəla Safaŋ ke takələya ŋke, na ılé ı kala. ⁹ ılena Safaŋ məlı na í heeli wulav sı: Kətəlaa koosa lso təsele atakaa taa liyitee na pá cəla təmlataa feŋlaa.

¹⁰ ılena Safaŋ tasa sı: Kətulv səsə Hilikiya cələna-m takələya kanə.

Ṣpóyú Safaŋ kala takələya ŋkeye wulav.

Sosiyası pəəsə lso kuyóyótutu teləsulv alənyəŋ Huləta

(Kutəəsutv II 34:19-28)

¹¹ Waatu wei wulav nu kiiu takələya ŋke ka tōm, ılena ı lanŋe wakəli na í cəli ı wantu.

¹² Ṣpóyú ı yaa kətulv səsə Hilikiya, na Safaŋ pəyalv Ahikam, na Mikaya pəyalv Akəpəw, na takələsı ŋmaalv Safaŋ, na ı waalı nyəma taa lelə wei pa yaa sı Asaya tō, na í tō-wə sı:

¹³ Í polo í pəəsı Tacaa ke má na Yuta yəlaa ta tōm, na takələya ŋka pa hii isəntə tō ka kuyóyótutu tōw. Pəpətu fəi leleŋ, ta cəsonaa ta təkı kəsəsutv nti pa ŋmaa ka taa tō. Pə tōw kə Tacaa pááná ka huuna-tuyoləpu səsəm.

¹⁴ Ṣpóyú apalaa kakpası unı ı pola lso kuyóyótutu teləsulv alənyəŋ Huləta təye Yosalem kpekəle kufate taa. Alv unı ı paalı kele Tifa pəyalv Salum, Hala saalı. ılé ı paasayanana kətəlaa wantu kususuuu. Ṣpóyú apalaa mpe pa keesa pa tōm ke Huləta. ¹⁵ Ntəna Huləta tō-wə sı, pá teləsı wulav sı Tacaa tōma sı: ¹⁶ Maa yele na mpusi kəw Yosalem na ı yəlaa pa tōw, isı pa

ɣmaav takələya kanə ka taa tɔ. ¹⁷Mpi tɔ, pa lɔ-m na pá laaki tuɲ. ɩlena pa lakasi nsɪ sɪ kpa-m pááná. Pə tɔɔ ké ma pááná huuna ɪcate tənəye səsəm, a ta tiita. ¹⁸Ye pə kaasa wulav ɩle, ɩseɣɛɪ ɩsɔ Tacaa heeliyi-ɪ sɪ, ɩsu ɪ nuu takələya ɲke ka taa tɔm ke teu, ¹⁹na nti ma yɔɔɔta Yosalem na ɪ yələa pa tɔm tɔ, tu tɛsəna sɔɔɔntu. Halɪ tɔ pəsi mpusi tɔm. ɩle ma nawa ɩsəna nyá laɲle wakələa na ɪ cəli nyá wontu na ɪ pəli ɩsəlum tɔ, maa mu nyá kusələmtu. ²⁰Pə tɔɔ ké maa ye le na ɪ sɪ səm kupam, na pá pi-ɲ nyá pələav taa. N kaa na mpusi wei maa kɔna Yosalem nyəma tɔɔ tɔ.

Sosiyasi na ɩsɔ pa nɔɔɔ pɛɛlɔɔ
(Kutɔɔsɔtu II 34:29-32)

Mpɔ́yú kɔtɔlv sɔsɔ Hilikiya na ɪ taapalaa, pa polaa na pá heeli tɔm ntəɣɪ wulav Sosiyasi.

23

¹Mpɔ́yú wulav kota Yuta na Yosalem pə nyuɣu nyəma tənəya ɪ kiɲ ke kpakpaa. ²Na pá na pa samaa pá polo ɩsɔ tɛsɛɛle. Pə kpaxav kɔtələa, na ɩsɔ kuyɔɔtɔtu teləsələa na yələa tənə, paa mpa. ɩlena wulav kala-weɣe kiiu takələya ɲka pa hiiwa tɔ. ³Pəle pə waali ké wulav sɛɲa ɪ kumte tɔɔ ke ɩsɔ tɛsɛɛle taa. ɩlena ɪ na Tacaa pá pɛɛli nɔɔɔ, na samaa tisi sɪ mpe paa tɔki Tacaa kiɲ, na ɪ kuɣɛsətu, na ɪ kutɔtɔtu, na luɣu kulumɔɣu, na lotu kulumtu. Na pá laki pə tənə mpi pa ɲmaa takələya ɲke ka taa tɔ.

ɩsɔ sɛɛv taɣanɔɣu ke Yuta taa
(Kutɔɔsɔtu II 34:3-5)

⁴Pəle pə waali ké wulav tɔma kɔtɔlv sɔsɔ Hilikiya, na ɪ waali nyəma, na kɔtələa mpa pa taɲəɣɪ ɩsɔ tɛsɛɛle nɔnɔɔ tɔ sɪ: ɪ lɔ tuɣu Paali na Asela na ɩsɔtɔlvɲasi wontu kulalaatu tənə. ɩlena pá wɔ-təɣɪ kɔkɔ ke Yosalem ɪcate waali ke Setəlɔɲ tɛtəkəle taa, na pá cosi pə tɔlvma na pá pona Petɛɛli. ⁵Mpɔ́yú Sosiyasi tɔɣɔna tuɲ kɔtələa mpa Yuta awulaa ká kpawa tɔ. Mpe pa fɛɛnəɣəna təkɔtələnaa mpa pa wɛ acalɛɛ nna a cɔɔna Yosalem tɔ a taa tɔ. Mpi tɔ, tuɣu Paali, na ɩlim, na ɩsɔtu, na ɩsɔtɔlvɲasi waani waani tənəya pa fɛɛnəɣaa. ⁶ɩlena pá ləsi ɩsɔ tɛsɛɛle taa ké Asela tesika kulalaɣa, na pá wɛ-keɣe Yosalem waali ke Setəlɔɲ tɛtəkəle taa, na pá nyaya təkpataa. ɩlena pá ɲmusɪ pə tɔlvma ke pələaɲ taa. ⁷Mpɔ́yú Sosiyasi

yoka ɩsɔ tɛsɛɛle cɔlɔ kutuluɲ wei ɪ taa pa laki wasaɲkalətu tɔ. Tənəya alaa ná lvuki tuɣu Asela kɔtəya wontu.

⁸Pə waali ké Sosiyasi kɔna Yuta acalɛɛ kɔtələa tənə, na ɪ wakəli pa təkɔtələnaa mpa pa taa pa fɛɛnəɣaa na pá wəki tulaalɔnaa tɔ. Pə kpaxav Kepa na pə polo Pɛsɛpa tɔ. Na pá yoki tɔlaalɛnaa mpa paa wɛ Yosalem ɪcate nɔnɔɔsɪ tɔ. Na tɔlaale nte tu wɛ ɪcate nyuɣu tu Yosawa nɔnɔɔ tɔ. Ye ɪ svuki ɪcate nyá niɲ mpətəɲ tɔɔ. ⁹Ama kɔtələa mpa pa fɛɛnəɣaa tuɲ təkɔtələnaa tɔ, pa ta ha-weɣe mpaav sɪ pá la kɔtasi ke Tacaa kɔtəya tɔlatɛ tɔɔ ké Yosalem. Ama pá na kɔtələa leləa pa tɔkayana potopotonaa mpa pa taa kukusum fɛɪ tɔ.

¹⁰Mpɔ́yú Sosiyasi wakəla tɔlaale Tofɛ timpi yələa wəkaxa pa piya ke tuɣu Moleki ke Hinom tɛtəkəle taa tɔ. ¹¹Na ɪ wakəli tɔtəɣɔ kpaxanəɲ lɛsəɲ wei Yuta awulaa ka hawa na pá su ɩsɔ tɛsɛɛle nɔnɔɔɔ ku-tuluɣu taa ké akewe Netəɲ-Meleki təyaxa cɔlɔ tɔ. Na Sosiyasi wɔ ɪ kɛkɛnaa ke kɔkɔ tɔtɔ. ¹²Na ɪ yoki tɔlaalɛnaa mpa Yuta awulaa ka ɲmawa Ahasɪ kutuluɣu pata tɔ tɔ tɔtɔtɔtɔ. Na mpa wulav Manasee ɲmawa ɩsɔ tɛsɛɛle taasi naale tɔɔ tɔ. Na ɪ lɔ pə ɲəɣɔlasi ke Setəlɔɲ tɛtəkəle taa. ¹³Na Sosiyasi wakəli təkɔtələnaa mpa Salumɔɲ ka ɲmawa Olifinaa pulaya ɩlim mpətəɲ tɔɔ ɲəɣɔlvu ke Yosalem ɩsɛntaa tɔ. Paa Sitɔɲ nyəma tuɣu alɔnɔɲɲku ɩsaxav Asətati, na Mowapu nyəma tuɣu ɩsaxav Keməsi, na Amoni nyəma tuɣu ɩsaxav Milikom. ¹⁴Na Sosiyasi yoki pɛɛ kusikee, na ɪ setɪ tesikasi, na ɪ waasi tɔlaalɛnaa tɔɔ ké yələa muwa.

ɩsɔ sɛɛv taɣanɔɣu ke ɩseɣɛɪ taa
(Kutɔɔsɔtu II 34:6-7)

¹⁵Mpɔ́yú Sosiyasi wakəla Petɛɛli təkɔtəle, nte Nepa pəyalɔ Solopwam ka ɲmawa na ɪ tusi ɩseɣɛɪ nyəma ke laatu taa tɔ. Sosiyasi wɔpa tesika ke kɔkɔ, na ɪ yoki tɔlaale tənəɲnaɲ.

¹⁶Sosiyasi tɔɲna mpɔ́yú lapu tɔɣɔ ɪ loosa pələaɲ ke pulaxa tɔɔ, na ɪ tili yələa na pá kuu muwa na pá wɔ-yɛɣe kɔkɔ ke təkɔtəle na tɔ pilisi, ɩsu Tacaa kuyɔɔtɔtu teləsɔlv ka kpaaɔlvu tɔ. ¹⁷Mpɔ́yule Sosiyasi tasa pɔɔsɔɣu sɪ: Pələav pəle nteɣe ma loosiɣi ɩsəntɔ?

Ilɛna ɪcatɛ yɛlaa cɔ sɪ: Yuta lɔ kuyɔɔtɔtu tɛlɛsɩlɩ wɛi ɪ ka kpaala nti tɛ tɛna n lapa tɛkɔtɛlɛ tɛnɛ tɔ ɪ pɛlaav kɛ.

¹⁸Ntena Sosiyasi sɪ: ɪ yɛlɛ lɔ kuyɔɔtɔtu tɛlɛsɩlɩ unɪ ɪ pɛlaav ŋku. Nɔɔɔlɩ ɪ taa tokina-kv.

Mpv pɛ lapɛna na pɛ yɛlɛ lɔ kuyɔɔtɔtu tɛlɛsɩlɩ unɪ na Samalii nyɛŋ pa muwa.

¹⁹Mpɔyɔ wulav Sosiyasi yɔka tɛkɔtɛlɛnaa, mpa lɛyɛlɛ awulaa ka ŋmawa Samalii acaɛɛ taa, na pɛ laaki na pɛ kusi Tacaa pɛɛnɔ tɔ. Teitei isɩ ɪ lapv Petɛɛli tɔ. ²⁰Na ɪ lɛntɪ pa kɔtɛlaa mpa pa fɛɛnaya tɛkɔtɛlɛnaa mpe tɔ. Na ɪ wɔ pɛ tɔɔ kɛ yɛlaa muwa.

Pɛ waali kɛ Sosiyasi mɛla Yosalem.

Yuta nyɛma tɔɔɔv kɛ Tɛɛv acima
(Kɔtɔɔsɩtu II 35:1,18-19)

²¹Mpɔyɔ Sosiyasi tɔma Yuta nyɛma tɛna sɪ: ɪ tɔɔv mɛ lɔ Tacaa Tɛɛv acima. Isɩ paa kɛɛsɩyɩ nɔɔɔ pɛɛlɩyɩ takɛlaya taa tɔ. ²²Pɔpɔtu fɛi lɛlɛŋ, pɛ kpayav hatoo paasɛnɩlaa waatu, na pɛ polo Yuta na lɛyɛlɛ pa awulaa waatu tɔ, pa ta tɔɔɔta Tɛɛv acima isɩ mpv pɛ taka. ²³Sosiyasi kawulaya pɛnaya pɛɛfɛi hiiu nyɛŋka taa kɛ pa tɔɔɔ-ɪ mɔpɔyɔ Yosalem taa.

Sosiyasi kawulaya kɔtɛkɔtu
(Kɔtɔɔsɩtu II 35:20-27 na 36:1)

²⁴Mpɔyɔ Sosiyasi kpiisa Yosalem na Yuta tɛna taa kɛ pɛɛ pɔɔsɛlaa, na kɔɔɔnɔŋ sɩsɛlaa. Na ɪ wakɛli kɔlalaam, na lɛɛsɛŋ, na laatu wontu lɛntɛnaa, isɩ pa kɛɛsɩyɩ kiŋŋ takɛlaya ŋka kɔtɩlɩ Hilikiya hiiwa lɔ tɛsɛɛlɛ taa tɔ, ka taa tɔ.

²⁵Too tɔ, wulav nɔɔɔlɩ ɪ ta cayata isɩ Sosiyasi, na ɪ sɔɛla Tacaa na lotu kɔlɔmtv na ɪ lɛsaya sɩv-ɪ tɛmamam. Isɩ pa kɛɛsa Moisi kiiu taa tɔ. Pɛyɛlɛ pa kaa na wulav nɔɔɔlɩyɩ mpv tɔtɔ.

²⁶Isɛna Manasee ka kusa Tacaa pɛɛnɔ kɛ Yuta tɔɔ tɔ a ta tii. ²⁷Pɛ tɔɔ kɛ lɔ tɔma sɪ: Isɩ ma yɛluyɩ na kolontunaa kuu lɛyɛlɛ nyɛma tɔ. Mpv tɔtɔɔv maa yɛlɛ na pɛ kuu Yuta, ma taa na-wɛyɛ ma isɛntaa. Maa lɔ Yosalem ɪcatɛ nte maa lɛsaa tɔ, na lɔ tɛsɛɛlɛ nte maa tɔma sɪ paa sɛɛki-m tɛ taa tɔ.

²⁸Pa kɛɛsa Sosiyasi tɔm lɛntɪ kɛ Yuta awulaa takɛlaya taa. ²⁹Sosiyasi waatu taa kɛ Icipiti wulav Neko na ɪ yoolaa pa pukaya Asilii nyɛma waasɩyɩ kɛ lɛɛlatɩ kiŋ. Mpɔyɔ

Sosiyasi kɩlaa sɪ ɪ kaɔatɔyɩ-wɛ. Ilɛna pɛ kv Sosiyasi kɛ Mekito kɛ yooɩ kancaalaya nyɛŋkv taa. ³⁰Mpɔyɔ ɪ waali nyɛma tɔ-ɪ kɛɛkɛ taa, na pɛ pona-ɪ Yosalem na pɛ pimi-ɪ ɪ pɛlaav taa. Pɛ waali kɛ Yuta nyɛma kpaɩa Sosiyasi pɛyalɩ Sowakasi kɛ wulav, na ɪ lɛɛti ɪ caa lɔntɛ taa.

Yuta wulav Sowakasi tɔm
(Kɔtɔɔsɩtu II 36:2-4)

³¹Sowakasi lɩlɩyɩ pɛnaya hiiu na kakpasɩ nyɛŋka taa kɛ ɪ pɛsa Yuta wulav. Ilɛna ɪ la ɩsɔtɩnaa tooso kɛ Yosalem taa. ɪ too kɛɛ Lipina tɔ lɩmɛya pɛɛlɩ Hamutali. ³²Mpɔyɔ Sowakasi lapa mpi pɛ ta maya Tacaa tɔ, isɩ ɪ cɔsɔnaa. ³³Ilɛna Icipiti wulav Neko kpa-ɪ na ɪ pona yomlɛ kɛ Lipɛla kɛ Hamati tɛtu taa, na ɪ kawulaya sɩ tɛnaya. Mpɔyɔ Neko tɔ Yuta nyɛma sɪ pɛ fɛlɩ-ɪ lampuu kɛ liyitee nyɛɔɔtɩ kiloonaa iyisi tooso (3000), na wɩla kɛ kiloonaa hiiu na naanɩwa.

³⁴Pɛ waali kɛ Icipiti wulav Neko kpa Sosiyasi pɛyalɩ lɩyakim sɪ ɪ lɛɛti ɪ caa lɔntɛ. Na ɪ layasi-ɪ hatɛ sɩ Sowakim. Pɛ kaasa Sowakasi, ilɛna ɪ pona-ɪ Icipiti na ɪ sɩ tɛna. ³⁵Mpɔyɔ Sowakim tuwa ɪ yɛlaa na pɛ fɛɛlɩ lampuunaa na pɛ kɛɛsɛna pa kuhikim. Ilɛna Sowakim naa fɛlɩ Icipiti wulav kɛ mpi ɪ pɔɔsaa tɔ. Yɛ tɛtu tɔ ɪ fɛla ɪ nyɛm, lɛ Sowakim nɔɔ pona Icipiti wulav kɛ liyitee na wɩla wɛi Icipiti wulav pɔɔsɛyɩ tɔ.

Yuta wulav Sowakim tɔm
(Kɔtɔɔsɩtu II 36:5-8)

³⁶Sowakim lɩlɩyɩ pɛnaya hiiu nyɛŋka taa kɛ ɪ pɛsa Yuta wulav kɛ Yosalem. ɪ too kɛɛ Luma tɔ Petaya pɛɛlɩ Seputa. ³⁷Sowakim lapa mpi pɛ ta maya Tacaa tɔ, isɩ ɪ cɔsɔnaa.

24

¹Sowakim kawulaya waatu kɛ Papiloni wulav Nepukanɛsaa, na ɪ yoolaa pa wata Yuta tɛtu na pɛ ŋmakɛli Sowakim. Ama pusɩ tooso sikaɛ, ilɛna ɪ kɩlɩ pa tɔɔ. ²Mpɔyɔ Tacaa kɔna Sowakim kɛ Papiloni, na Silii, na Mowavv, na Amoni yoolaa, na pɛ wakɛli na pɛ ŋmulɩ Yuta nyɛma. Isɩ lɔ ka heeluyɩ ɪ kuyɔɔtɔtu tɛlɛsɩlɩ na pɛ yɔɔɔtɩ tɔ. ³⁴Pɛ taya pulɩ, Manasee ka wakɛla sɔsɔm kɛ. ɪ kɔ yɛlaa kupiŋ kɛ musɩŋ, na ɩsɔyatu sɩv Yosalem taa kɛ sɔsɔm. Ilɛna Tacaa nɔɔ kisi-wɛyɛ suulu hɩlɩyɩ, na ɪ yɛlɛ na mpusinaa mpe pa kɔŋ-wɛ. Mpi tɔ, ɪ taa caaki sɪ ɪ tasa-wɛyɛ ɪ isɛntaa kɛ nav.

⁵Pa keesa Sowakim tòm lentənaa ke Yuta awulaa takəlaya taa. ⁶Waatu wei Sowakim səpa, ɬəna ɪ pəyalu Sowakɛj lɛɛti ɪ lonte taa.

⁷Ama Icipiti wulav ná tá nəkɪ luw. Mpi tɔ, Papiloni wulav ka lɛɛka-ɪ tɛtɔnaa mpa í ká təɣɔ lɔŋ təɣɔ. Pə kpaɣav Icipiti tɛtɔ toŋa na pə suna ɪfəlatɪ pəɣɔ tɔ.

Yuta wulav Sowakɛj tɔm: Yəlaa kuuu kancaalaya nyəm

(Kutəəsutɔ II 36:9-10)

⁸Sowakɛj ɪlɔɣɔ pusɪ pəle fɛi hiu nyəŋka taa ké ɪ pəsa Yuta wulav. ɬəna í lá isətɔnaa toosoyɔ Yosalem. 1 too kɛle Yosalem tɔ ɬənataŋ pɛɛlɔ Nehuseta. ⁹Mrɔ́yú Sowakɛj lapa mpi pə ta maya Tacaa tɔ, isɪ ɪ caa.

¹⁰Waatu ɪnɪ ɪ taa ké Papiloni wulav Nepukanɛsaa yoolaa polaa na pá nyala Yosalem ɪcate. ¹¹Mrɔ́yú ɪ mayamaɣa ɪ kəma saa wei ɪ yoolaa nyala ɪcate ke mpɔ tɔ. ¹²ɬəna wulav Sowakɛj, na ɪ too, na ɪ waali nyəma, na ɪ akewenaa, na ɪ yəlaa mpa ɪ wɛna naani tɔ, pá lu na pá polo pá ha Nepukanɛsaa ke pa ti. ɬəna ɪlɛ ɪ la-wɛɣe yomaa ke ɪ kawulaya pənaya pələfɛi naanɔwa nyəŋka taa.

¹³Mrɔ́yú Nepukanɛsaa kuu isə təsɛɛle na kawulaya təyaya pə kpancoorɛ təna. Na í yəkɪ wula wontu nti Saluməŋ ka lupa na pá lakəna isə təsɛɛle taa tɔ, isɪ Tacaa ka yəɣətɔɣɔ tɔ. ¹⁴Na pá kuu Yosalem nyəma təna, na akewenaa sɔsaa na nyuɣɔ nyəma. Na pá lu yəlaa iyisi naanɔwa (10000). Pa ta kaləna caŋəm təma lataa na koolaa. Na pá yele kunyɔntɔnaa tike. ¹⁵Na í kpaɣa tɔtəɣɔ Sowakɛj, na ɪ alaa, na ɪ yəlaa mpa ɪ wɛna naani tɔ, na Yuta nyuɣɔ nyəma na í pona Papiloni. ¹⁶Yəlaa kɔpama iyisi naatosompəɣəlaya (7000) ke ɪ kpaɣaa. Na caŋəm təma lataa, na koolaa ke yəlaa iyaya (1000). Mpa pa muna yooɔ təɣɔ ɪ kpaɣa mpɔ na í pona Papiloni.

¹⁷Pə waali ké Nepukanɛsaa kpa Sowakɛj ɪkpele Mataniya ke wulav. Na í layasi-ɪ hətɛ sɪ Setesiyasi.

Yuta wulav Setesiyasi tɔm

(*Selemii* 52:1-3 na Kutəəsutɔ II 36:11-12)

¹⁸Setesiyasi ɪlɔɣɔ pusɪ hiu na kulɔmaya taa ké ɪ pəsa Yuta wulav. ɬəna í lá pusɪ naanɔwa na kulɔm ke Yosalem. 1 too kɛle Lipina tɔ ɬəmeyə pɛɛlɔ Hamutali. ¹⁹Mrɔ́yú

wulav ɪnɪ ɪ lapa mpi pə ta maya Tacaa tɔ, isɪ ɪ caa Sowakim.

²⁰ɬəna Tacaa mɔ páná na í kəna mpusi ke Yuta na Yosalem pə nyəma tɔ, na í lə-wɛɣe pooluɣ.

25

Nepukanɛsaa lɛɛkuyɔ ke Yosalem

(*Selemii* 39:1-7 na 52:3-11)

Mrɔ́yú Setesiyasi kula Papiloni wulav Nepukanɛsaa tɔ. ¹ɬəna Papiloni wulav Nepukanɛsaa na ɪ yoolaa, pá polo Yosalem na pá ta-tɛɣe kotaya. Pa loma hapələ taka ké na pá cəɔ-tɛɣe Setesiyasi kawulaya pənaya pəɣəlayafɛi naanɔwa nyəŋka, isətu naanɔwa nyəŋ kuyaku naanɔwa nyəŋku wule. ²Na pá polo ɪ kawulaya pusɪ naanɔwa na kulɔm nyəŋka.

³⁻⁴Mrɔ́yú nyɔɣɔsɪ anaam luwa Yosalem ɪcate taa. Yəlaa ɪ naaki təɣənaya. ɬəna Papiloni nyəma tulɪ ɪcate koluŋa ke pɔ́ɔyú, ke isətu ɪyiti nyəŋ kuyaku pəɣəlayafɛi naanɔwa nyəŋku wule. Paa na Papiloni nyəma ka tama Yosalem tɔ, Setesiyasi na ɪ yoolaa pa pəsaa na pá təŋna wulav haləm nɔnɔɣɔ ke koloosi naale hɛkɔ. Na pá kpaɣa Yaatanɪ tɛtɛkələ mpaav, na pá se ahoo. ⁵Ama Papiloni nyəma tɔ Setesiyasi waali na pá kpa-ɪ Yeliko tɛtɛkələ taa. ɬəna ɪ yoolaa yele-ɪ ɪ tike. ⁶Mrɔ́yú pa kpa-ɪ yomle na pá pona-ɪ Papiloni wulav kiŋ ke Lipəla. Tənaya pa huɔna-ɪ tɔm. ⁷Na pá kú ɪ piya ke ɪ isentaa. Pəle pə waali, ɬəna pá wəɣɔsɪ ɪ isɛ, na pá həkə-ɪ na pá pona-ɪ Papiloni.

Yosalem nyəma kuuu naale nyəm

(*Selemii* 39:8-10 na 52:12-30 na Kutəəsutɔ II 36:17-21)

⁸Mrɔ́yú Papiloni wulav taŋlaa nyuɣɔ tɔ, wei ɪ ké wulav waali nyəŋ na pá yaaki-ɪ sɪ Nepusalataŋ tɔ, ɪ suɔ Yosalem taa ké Nepukanɛsaa kawulaya pənaya pəɣəlayafɛi naanɔwa nyəŋka, isətu kakpasɪ nyəŋ, kuyaku naatosompəɣəlaya nyəŋku wule. ⁹ɬəna í nyayasi isə təsɛɛle na kawulaya təyaya. Na pá tu kaləna nyuɣɔ nyəma nyəŋsi. ¹⁰Na ɪ yoolaa yəkɪ Yosalem ɪcate.

¹¹Pə waali ké Nepukanɛsaa tɛsa kuuu ke ɪcate taa yəlaa, mpa paa hawa Papiloni nyəma ke pa ti tɔ, na caŋəm təma lataa mpa pu kaasaa tɔ. ¹²ɬəna Nepukanɛsaa

yele kunyontunaa si peɛ pɔ haləyi tɔɔnaya na lesɛɲnaa.

¹³ Mɔ́yó Papiloni nyáma yoka akelenaa mpa paa we lso taseele nɔnɔɔ tɔ, na pɔ kɔɔli nyəɣəlyu kuseemuɣu. Na pɔ kpaɣa pɔ lum keɛkenaa, na pɔ nyampaani anaam wei pa su lso taseele taya tɔ tɔ, na pɔ tɛena Papiloni. ¹⁴ Na pɔ kpeɲna tɔtɔɔ nyəɣəlyu kuseemuɣu wontu nti pa lakəna lso taseele taa tɔ. Isu nti pa kuukina tɔluma tɔ, na pɔ lɔɔlasɔ na kpɛtəlɛɲ na kɔpɔnaa. ¹⁵ Mɔ́yó wulav tanlaa nyuɣu tu kpaɣa wula na liyitee nyəɣəlyu wontu. Na cofolonaa na cɛmsɛnaa mpa pa ɲmusəɣəna caləm tɔ.

¹⁶ Nyəɣəlyu kuseemuɣu ɲku Saluməɲ ka lapəna lso taseele wontu, na tɔ maɣamaya tɔ nyəntu tɔ. Isu lum nyampaani anaam, na lum keɛkenaa tɔ, ku tɔɔwa sɔsəm kɛ. ¹⁷ Akelenaa mpe pa kɔɲkuluməɲ ka we mɛɛtələnaa pɔɣɔlayafɛi naanɔwa naanɔwa kɛ. Paa wei ɪ nyuɣu taa kɛ nyəɣəlyu kuseemuɣu caɲəm kahuka ke mɛɛtəli kulum na titite. Na pɔ puluɣu na ku tɔ kɛ tɔyɔ nakuli ku pee taka.

¹⁸ Mɔ́yó Papiloni tanlaa nyuɣu tu kpa kɔtɔlu Selaya, na ɪ waali tu Sefaniya, na kɔtəlaa mpa pa tanɣɪ lso taseele nɔnɔɔ tɔ. ¹⁹ Na ɪ kpa tɔtɔɔ yoolaa nyuɣu tu, na wulav tayaɣa nyáma napələɣi kakpasɔ. Na takəlasɔ ɲmaalv wei ɪ kpakəɣi yoolaa kufama tɔ, na Yuta ɪcɛtɛ nyáma kɛ nutoso. Pa tənaya mpu Yosalem taa kɛ paa weɛ. ²⁰ ɪlena Napusalatəɲ pona-weɣe Papiloni wulav kiɲ kɛ Lipəla. ²¹ Na Papiloni wulav ku-weɣe kpakpaa kɛ Hamatɪ tɛtu taa tənə.

ɪsəna pa pona Yuta nyáma kɛ hatoo Papiloni tɔɣɔlɛ.

Yuta tɛtu nyuɣu tu Ketaliya təm
(*Selemii 40:7-41:18*)

²² Mɔ́yó Papiloni wulav Nepukanesaa kaasa Yuta yəlaa kɛ pəcɔɣɔ tɛtu taa. ɪlena ɪ kpa Ahikam pəyalv Ketaliya, Safaɲ saali kɛ pa nyuɣu tu. ²³ Yuta yoolaa nyuɣu nyáma, na pa yəlaa mpa pa ta ha pa təɣi Papiloni nyáma tɔ, pa nu nti Nepukanesaa tu ɪ taa kɛ mpu tɔ. ɪlena pɔ polo Ketaliya kiɲ kɛ Misipa. Nyuɣu nyáma mpeɣɛlɛ Netaniya pəyalv ɪsəmayɛli, na Kaleya pəyalv Yohanəɲ na Netofa tu Tanehumɛti pəyalv Selaya na Maaka tu Yasaniya.

²⁴ Mɔ́yó Ketaliya təma pa tənə na tuunav

si: ɪ taa nyana Papiloni nyáma. ɪ caya tɛtu taa na ɪ nukəna-we te, ɪ ká waa.

²⁵ ɪsɔtɔnaa naatosompɔɣɔlaya sika, ɪlena awulumpu Nataniya pəyalv ɪsəmayɛli, ɪlisama saali kɛlɛ. Mɔ́yó ɪsəmayɛli kpaɣa yəlaa naanɔwa na ɪ polo Misipa na ɪ kó Ketaliya na Yuta nyáma na Papiloni nyáma mpa paa we ɪ kiɲ tɔ. ²⁶ Mpuɣulɛ sɔɣɔntu kpa ɪcɛtɛ nyáma na Papiloni təm, na nyuɣu nyáma tɔ si pɔ taa kɔɔ na pɔ lɛɛti-we. ɪlena pɔ se na pɔ polo ɪcipiti.

Sowakɛɲ saləka tulɔɣu
(*Selemii 52:31-34*)

²⁷ Yuta wulav Sowakɛɲ saləka pənaya hiu na naanɔwa na naatosompɔɣɔlaya nyəɲka sika, ɪlena ɪfili-Melota pəsɔ Papiloni wulav. Mɔ́yó ɪ tula Sowakɛɲ kɛ pɔ ɪsɔtɔ naanɔwa na naale nyəɲ kuyaku hiu na naatosompɔɣɔlaya nyəɲku. ²⁸ ɪlena ɪ lapɪ-ɪ kupantu. ɪ kpa-ɪ awulaa lɛmpa mpa pa we Papiloni tɔ pa nyuɣu tu. ²⁹ Na pɔ wəɣɔsɔ ɪ saləka wontu, na ɪ na Papiloni wulav pɔ təkɪ təntəmɛ. ³⁰ Na Papiloni wulav paasəɣəna-ɪ paa kuyaku ɲku, haləna ɪ səm.

KUTƏƏSUTU TAKƏLAYA KANCAALAYA NYƏŇKA

Kutəlutə

Kutəəsutə takəlaya kancaalaya nyəŇka kanə ka taa ké pa kəəsəyi lseyeli nyəma luləŋ loosi təm na Tafiiti kawulaya təyöw təm. Pa kəəsəyi ka taa tətəyö lə təyaya ŋmau tayanuyö təm tətə. Takəlaya ŋmaalə huləyi-tə sɪ lə sɛtəw n̄tɛ pə tənə pə kite. Isənə pa faya Kutəəsutə I takəlaya tə:

Atam lulaa na pə lulə Tafiiti, titite 1-9
Tafiiti kawulaya təyöw təm, titite 10-29
LULUŋ LOOSI TAMSUYU

Pə kpayəw Atam na pə polo Isəw luluyö tə

¹ Atam pəyalu kele Seti, Seti pəyalu kele l̄nəəsɪ. ² l̄nəəsɪ pəyalu kele Kenəŋ, Kenəŋ pəyalu kele Malaleyeli, Malaleyeli pəyalu kele Yeleti. ³ Yeleti pəyalu kele Henəki, Henəki pəyalu kele Matusalem, Matusalem pəyalu kele Lemeki. ⁴ Lemeki pəyalu kele Nowee, Nowee pəyalaa nté Sem na Kam na Yefete.

⁵ Yefete pəyalaa nté Komē, na Makəki, na Matayi, na Yafəŋ, na Tupaali, na Meseki, na Tilasi. ⁶ Komē pəyalaa nté Asəkənaasi, na Tifati, na Tokaama. ⁷ Yafəŋ pəyalaa nté Ilisa na Taasisi, na Kitim, na Lotanim.

⁸ Kam pəyalaa nté Kusi, na Misilayim, na Puti, na Kanaar. ⁹ Kusi pəyalaa nté Sepa, na Hafila, na Sapəta, na Lakəma, na Sapəteka. Lakəma pəyalaa nté Sapa, na Tetar. ¹⁰ Tetə taa wuləw kancaalaya nyəŋ Nemloti caa kele Kusi tətə. ¹¹⁻¹² Luti, na Anem, na Lehapi, na Nafutu, na Patələsi, na Kasulu, na Kafətəw nyəma mpa pa ké Filiisi nyəma tə pa cəw kele Misilayim. ¹³⁻¹⁵ Kanaar pəyalu kancaalaya nyəŋ nté Sitəŋ. Sitəŋ waali ké Heti. Pəyele Yepusi nyəma, na Amolii nyəma, na Kilikasi nyəma, na Hifi nyəma, na Aləkiti nyəma, na Sini nyəma ¹⁶ na Afati nyəma, na Semalii nyəma, na Hamati nyəma cəw kele.

¹⁷ Sem pəyalaa nté l̄lam, na Asuu, na Aləpasati, na Luti, na Alam, na Usi, na Huuli, na Ketē, na Meseki. ¹⁸ Aləpasati pəyalu kele Sela, Sela pəyalu kele l̄pē. ¹⁹ Piya naaleye l̄pē lulaa, pa yaa

kancaalaya nyəŇka sɪ Peleki. Pə nyuyö nté sɪ fayəw. Mpi tə, ɪ waatu taa ké atə yələa fayaa. Pa yaa Peleki neu sɪ Yəkətar. ²⁰ Yəkətar pəyalaa nté Aləmotati, na Selefɪ, na Hasamafeti, na Yela. ²¹ Na Hatolam, na Usali, na Tikəla, ²² na l̄paali, na Apimayeli, na Sapa. ²³ Na Ofii, na Hafila, na Yopari. Yəkətar pəyalaa nté pa tənaya mpu.

²⁴ Sem pəyalu kele Aləpasati, Aləpasati pəyalu kele Sela. ²⁵ Sela pəyalu kele l̄pē, l̄pē pəyalu kele Peleki, Peleki pəyalu kele Lewu. ²⁶ Lewu pəyalu kele Selu, Selu pəyalu kele Nahoo, Nahoo pəyalu kele Tela. ²⁷ Tela pəyalu kele Apəlam wei pə kəma na pə cuyusi sɪ Apəlaham tə.

²⁸ Apəlaham pəyalaa nté l̄saaka na l̄səmayeli. ²⁹ Pa luləŋ nyəma həla ntə.

l̄səmayeli pəyalu kancaalaya nyəŋ nté Nepayoti, Nepayoti waali ké Ketaa, na Atəpeleli, na Mipisam. ³⁰ Na Misema, na Tuma, na Masa, na Hatati, na Tema. ³¹ Na Yetuu, na Nafisi, na Ketəma. l̄səmayeli nyəma nté.

³² Apəlaham alu naale nyəŋ Ketula ná lula-ɪ Similar na Yəkəsar na Metar, na Matiyar, na l̄sepaki, na Suwa. Yəkəsar pəyalaa nté Sapa na Tetar. ³³ Matiyar piya nté l̄fa na l̄fē, na Hanəki, na Apita na l̄ləta. Ketula luluyö nyəma nté pa tənaya mpu.

³⁴ Apəlaham luləna l̄saaka. l̄saaka ná lula l̄səw na l̄seyeli. ³⁵ l̄səw pəyalaa nté l̄lifasi na Leweli na Yewusi na Yayelam na Kola. ³⁶ l̄lifasi pəyalaa nté Temar na Omaa na Sefi na Katam na Kenasi na Timna na Amaleke. ³⁷ Leweli pəyalaa nté Nahati na Sela na Samma na Misa. ³⁸ Seyii pəyalaa nté Lotar na Sopali na Sipeyər na Ana na Tisər na l̄sē na Tisər. ³⁹ Lotar pəyalaa nté Holɪ na Homam na ɪ neu alonyər nté Timna. ⁴⁰ Sopali pəyalaa nté Aliyar, na Manahati, na l̄paali, na Sefi, na Onam. Sipiyər pəyalaa nté Aya, na Ana. ⁴¹ Ana pəyalu kele Tisər, Tisər pəyalu kele Haməlar, na l̄separ, na l̄təlar, na Kelar. ⁴² l̄sē pəyalaa nté Pilehar, na Safar, na Yakar. Tisar pəyalaa nté Usi, na Alar.

l̄təm nyəma awulaa na pa nyuyö nyəma

(Kancaalaya 36:31-43)

⁴³⁻⁵⁰ Awulaa mpa pə təkaya kawulaya ké l̄təm tetə taa na pə kaasəyi təma, na pəcə l̄seyeli nyəma təki pa kawulaya tə pa həla

ntə. Tinapa tətə tu Peyəwə pəyalu Pela. Pela səpa, iləna Posola tətə tu Sela pəyalu Yoparı nāá təyō. Pələ pə waalı kē Temarj tətə tu Husam na Afi tətə tu Petatı pəyalu Hatatı. Inı ı yoonna Matıyanj tətə nyəma ke Mowapw tətə taa na í kəli-wē. Na Masələka tətə tu Saməla na Lehopoti tətə tu Sawuli ke pəyō nəyō. Na Akəpəwə pəyalu Paalı Hanaj, na Payi tətə tu Hatatı wei í kpaɣa Matələti pəəl Matapeeli tō, Me-Saharı saalı kele.

⁵¹ Wulaw Hatatı səm waalı kē ləluj nyuyw nyəma təkaya kawulaya ke ltəm təw. Halı pele pa həla nté Timna, na Aləfa, na Yeteti, ⁵² na Oholipama, na İla, na Pinorj. ⁵³ Na Kenası, na Temarj, na Mipisaa, ⁵⁴ na Makətəyeli na İlam. ltəm ləluj nyuyw nyəma nté.

2

Yakəpw pəyalu Yuta ləluj nyəma

¹ Yakəpw wei pá cuxusaa sı İseyeli tō, ı pəyalaa həla ntə. Lurej, na Simiyorj, na Lefii, na Yuta, na İsakaa, na Sapulorj. ² Na Tarj, na Yosəəfu, na Pencameə, na Nəfətali, na Kati, na Asəə.

³ Yuta ná hika apalupiya tooso na Kanaarj tətə tu Suwa pəəl. Peleyle Əeli, na Onarj, na Sela. Ama kancaalaya tu Əeli lapa mpi pə ta maya Tacaa ke paa pəwə tō. İlena İso kv-ı. ⁴ Pə waalı kē Yuta hikina ı poolu Tamaa ke apalupiya naale tətə. Pelesi, na Sela. ı pəyalaa təna kpenta kakpası. ⁵ Pelesi pəyalaa nté Hesəlorj, na Hamuli. ⁶ Sela pəyalaa nté Simili, na İtarj, na Hemarj, na Kaləkəti, na Tala. Pa kpenta kakpası. ⁷ Kaami pəyalu kele Akaa. Inı ı ká kpaɣana mpi Tacaa ká kisaa sı pá taa su pa tı tō. İlena İso nāá təjı-wəyē mpusi. ⁸ İtarj pəyalu kele Asaliya. ⁹ Hesəlorj pəyalaa nté Yelameyeli, na Lam, na Kalepw.

¹⁰ Lam pəyalu kele Aminatapi, Aminatapi lələna Yuta kpekəle nyuyw tu Nasorj. ¹¹ Nasorj pəyalu kele Saləma, Saləma pəyalu kele Poosi. ¹² Poosi pəyalu kele Opeti, Opeti pəyalu kele Seseə. ¹³ İlena Seseə nāá ləlı piya naatosompəyolaya. Halı pa həla ntə, ısu pa təja təma tō. İliyapı, na Apinatapi, na Samma, ¹⁴ na Netaneyeli, na Latayi, ¹⁵ na Osem, na Tafiiti. ¹⁶ Pa newaa alınyəma nté Seluya, na Apikaalı. Seluya pəyalaa nté Apısayı, na Sowapı, na Asayəəli. Pa kpenta tooso. ¹⁷ Pəyaya kulımayə ke Apikaalı ná

lulaa, pa yaa-ke sı Amasa. Ka caa kele İsamayeli tu Yetəə.

¹⁸ Hesəlorj pəyalu Kalepw ná hika piya liyiti na ı alu Asupa. Kancaalaya nyəjka ke alupəyaya, pa yaa-ke sı Yeliyoti. Kele ka waalı kē apalupiya tooso. Yesəə, na Soparı, na Atorj. ¹⁹ Asupa səpaya, iləna Kalepw kpaɣa İfələta ke alu, na í ləlı-ı apalupəyaya, na í ha-ke sı Huuu. ²⁰ Məpəyō Huuu ná ləla Ulii, na Ulii ləlı Pəsələli.

²¹ Hesəlorj ləlujw pısi sika nutoso, iləna í kpaɣa Kalaatı caa Makii pəəl, na í ləlı apalupəyaya na í ha-ke sı Sekupı. ²² Sekupı ını ı pəyalu kele Yayii. Yayii ka tənna acaləə hiu na toosoɣo Kalaatı tətə taa. ²³ Ama Kesuu na Alam pə awulaa ləəka Yayii acaləə na Kena ıate səsəəle, na pə cələ acaləə na á kpenti nutoso. Makii ləlujw nyəma ka wenna tənə ını. ²⁴ Apiya paalı Hesəlorj səpəna, iləna Kalepw tasa İfələta kē kpətanaw na í ləlı apalupəyaya na í ha-ke sı Asuu. Asuu ını ı ģmana Tekowa ıate.

²⁵ Məpəyō Hesəlorj pəyalu kancaalaya nyəj Yelameyeli ləla piya payale. Səso nyəj nté Lam. Lam waalı kē Puna, na Olenı, na Osem, na Ahiya. ²⁶ İlena Yelameyeli kpaɣa Atala tətə, na í ləlı Onam. ²⁷ Lam pəyalu kancaalaya nyəj Yelameyeli piya nté Maası, na Yamej, na İkeə. ²⁸ Onam pəyalaa nté Sammayı, na Yata. Sammayı pəyalaa nté Natapı, na Apısuu. ²⁹ Məpəyō Apısuu kpaɣa Apıhayili na İlé ı ləlı-ı Aparj na Moliti. ³⁰ Natapı pəyalaa nté Seleti, na Apayim. Ama Seleti ná səpa ı feına pəyaya. ³¹ Apayim pəyalu kele İseyi, İseyi pəyalu kele Sesarj, Sesarj pəyalu kele Alayi. ³² Sammayı taalw Yata pəyalaa nté Yetəə, na Yonatarj. Ama Yetəə ná səpa ı feına pəyaya. ³³ Yonatarj piya nté Peleti, na Sasa. Yelameyeli ləlujw nyəma nté.

³⁴⁻³⁵ Alupiya tike ke Sesarj ká lulaa. İlena í ha ı pəəl ləlı ke ı yom İcipiti tu Yaaha, na İlé ı ləlı apalupəyaya na í ha-ke sı Atayi. ³⁶ Atayi pəyalu kele Natarj, Natarj pəyalu kele Sapatı, ³⁷ Sapatı pəyalu kele İfələli, İfələli pəyalu kele Opeti. ³⁸ Opeti pəyalu kele Yehu, Yehu pəyalu kele Asaliya. ³⁹ Asaliya pəyalu kele Helesi, Helesi pəyalu kele İlasa. ⁴⁰ İlasa pəyalu kele Sisimayi, Sisimayi pəyalu kele Salum. ⁴¹ Salum pəyalu kele Yekamiya, na Yekamiya pəyalu kele İlisama.

⁴² Yelameyeli taalv Kalepu pəyalv kancaalaya nyəŋ nté Mesa, Mesa pəyalv keke Sifi. Naale nyəŋ nté Malesa, Malesa pəyalv keke Hepəlonj. ⁴³ Hepəlonj pəyalaa nté Kola, na Tapuwa, na Lekem, na Sema. ⁴⁴ Sema pəyalv keke Laham, Laham pəyalv keke Yəokowam, Lekem pəyalv keke Sammayi. ⁴⁵ Sammayi pəyalv keke Mawəŋ, Mawəŋ pəyalv keke Peti-Suu. ⁴⁶ Ġpəyó Kalepu tasa lfa ke kpayav na í luli Halaŋ, na Mosa, na Kasesi. Ilena Halaŋ náá luli apalupəyaya na í ha-keye həte tətə sɪ Kasesi. ⁴⁷ Yatayi pəyalaa nté Lekem, na Yotam, na Kesaŋ, na Peleti, na lfa, na Saafv. ⁴⁸ Ġpəyó Kalepu tasa Maaka ke kpayav tətə, na í luli Sepəe, na Tilana. ⁴⁹ Pəle pə waali ké ɪ tasa Saafi ke luluyv. Ilena Saafv náá luli Matəmana, na Sefa. Sefa pəyalaa nté Makəpena, na Kipeya. Pəle pə paasi Kalepu lula alupəyaya na í ha-ke sɪ Akəsa.

⁵⁰ Kalepu luluyv nyəma ləlaa həla ntə, ɪ pəyalv kancaalaya nyəŋ Huuu alv lələta pəyalaa wə tooso ké. Sopali wei ɪ ɲmawa Kiliyati-Yeyalim ɪcatə tə, ⁵¹ na Saləma wei ɪ ɲmá Petəlehəem ɪcatə tə, na Halefi wei ɪ ɲmá Petə-Ketəe nyəntə tə. ⁵² Sopali luluyv nyəma nté Halowe nyəma, na Menuhoti nyəma taa ləlaa. ⁵³ Kiliyati-Yeyalim luluyv nyəma nté lti tətə nyəma, na Puti tətə nyəma, na Sumati tətə nyəma, na Miselayi tətə nyəma mpa pa caɣa ɲpəyó Sola na lətəwəli həyələn taa tə.

⁵⁴ Saləma luluyv nyəma nté Petəlehəem nyəma, na Netofa nyəma, na Atələti-Peti-Yowapi tətə nyəma, na Manaha tətə nyəma ləlaa, na Sola tətə nyəma ləlaa. ⁵⁵ Na pə səəsəna takələsi nyəntaa luləŋ nyəma mpa pa wə Yapeəsi ɪcatə taa tə. Isu Tilati tətə nyəma, na Simati tətə nyəma. Mpe ɪnɪ pa ké Lekapii tətə nyəma cəso Hamati luluyv nyəma Keni tətə nyəma ké.

3

Tafiiti luluyv nyəma

¹ Tafiiti pəyalaa mpa ɪ lula Hepəlonj tə pa həla ntə. ɪ alv Sisilee tv Ahinowam pəyalv Amənoŋ keke kancaalaya tv. Amənoŋ waali ké ɪ alv Kaməeli tv Apihayili pəyalv Taniyəli. ² Tooso nyəŋ nté ɪ alv Maaka, Kesuu tətə wulav Taləmayi pəelə pəyaya Apəsaləm. Liyiti nyəŋ nté ɪ alv Hakii tətə tv pəyalv Atoniya. ³ Kakpasɪ nyəŋ nté ɪ

alv Apitali pəyalv Sefatiya. Naatosə nyəŋ nté ɪ alv ləkəla pəyalv lələyam. ⁴ Pusi naatosompəyələya na həyəluyv ɲku ɪ təyɔ kawulaya ke Hepəlonj təyɔ ɪ lula-wə. Pəle pə waali ké ɪ təyɔ kawulaya ke Yosalem ke pusi hiu na naanwə na tooso. ⁵ ɪ lula tənaya piya tətə. ɪ alv Pasepa Amiyeli pəelə ná lula-ɪ apalupiya liyiti. Peleyele Sima, na Sopari, na Natəŋ, na Saluməŋ. ⁶⁻⁸ Ġpəyó ɪ lula piya pəyələyafəi naanwə tətə. Peleyele lpaə, na lliuwa, na llipeleti, na Noka, na Nefeki, na Yafiya, na lliama, na lliyata, na llifeleti. ⁹ Pəle pə paasi ɪ alaa ləlaa ná lula-ɪ apalupiya tətə, na alupəyaya pa yaa keke sɪ Tamaa.

¹⁰ Saluməŋ kululaa siyisiyi keke Lupəwam, na Apiya, na Asa, na Sosafati. ¹¹ Na Solam, na Ahasiya, na Sowasi, ¹² na Amasiya, na Asaliya, na Yotam. ¹³ Na Ahasi, na lsekiyasi, na Manasee, ¹⁴ na Aməŋ, na Sosisyasi. ¹⁵ Sosisyasi pəyalv kancaalaya nyəŋ nté Yohanəŋ, naale nyəŋ nté Sowakim, tooso nyəŋ nté Setesiyasi, na liyiti nyəŋ nté Salum. ¹⁶ Sowakim pəyalaa nté Yekoniya na Setesiyasi.

¹⁷ Yekoniya wei Papiloni nyəma kuuwa tə ɪ pəyalaa nté Seyatiyeli, ¹⁸ na Maləkilam, na Petaya, na Senasaa, na Yekamiya, na Hosama, na Netapiya. ¹⁹ Petaya pəyalaa nté, Solopapeeli na Simeyi. Solopapeeli pəyalaa wə naaleye. Mesulam, na Hananiya, na alupəyaya, pa yaa keke sɪ Selomiti. ²⁰ Pele pa waali ké piya kakpasɪ tətə. Hasupa, na Oheli, na Pelekiya, na Hasatiya, na Yusapu-Heseti.

²¹ Hananiya pəyalaa nté Pelatiya, na Yesaya na pə səəsəna Lefaya, na Alənoŋ, na Opatiya, na Sekaniya, pa pəyalaa. ²² Piya naatosə ke Sekaniya ná lulaa, mpeyele Semaya, na Hatusi, na lkaali, na Paliya, na Neyaliya, na Safati. ²³ Neyaliya ná lula piya tooso, lliyohenayi, na Hisikiya, na Asəlikam. ²⁴ lliyohenayi ná lula piya naatosompəyələya. Hotafiya, na lliyasipi, na Pelaya, na Akupi, na Yohanəŋ, na Telaya, na Anani.

4

Yuta luləŋ nyəma ləlaa həla

¹ Yuta luləŋ nyəma ləlaa həla nté Pelesi na Hesəlonj, na Kaami, na Huuu, na Sopali. ² Sopali pəyalv Leyaya pəyalv keke Yahati.

Na Yahatı náá luli Ahumayi, na Lahatı. Sola luluj nyóma cəsonaa nté.

³⁻⁴ Ifafəla pəyalu kancaalaya nyəj Huuwei i ɣmá Petəlehem icate tɔ i pəyalaa nté Itam, na Sisileyeli, na Isema, na Itəpası, na alupəyaya, pa yaa-ke sı Hasəleponi. Pəle pə waalı ké i lula Penuweli wei i ɣmá Ketəw icate tɔ na lseɛ wei i ɣmá Husa nyənte tɔ.

⁵ Asehuu wei i ɣmá Tekuwa icate tɔ i ka wena alaa naale ké. Kancaalaya nyəj nté Hela, naale nyəj ke Naala. ⁶ Naala lula-i apalupiya liɣiti ké. Ahusam, na Hefee, na Temini, na Ahasetali. ⁷ Hela ná lula-i apalupiya tooso ké. Seletı, na Sohaa, na Itənarj.

⁸ Kəsı pəyalaa nté Anupı, na Sopepa. Kulum unəɣəle Halum pəyalu Ahaleheli luluj nyóma cəw.

⁹ Yapeəsı nyuyı ká kulaa ké na pə kəli i taalunaa. Pəyele i too nawa wahala ke i luluy waatu ké. İlena í ha-i sı Yapeəsı.

¹⁰ Məpúyú i sələma ləw sı: lseyeli ləw, koolu-m kupantu na hí səwı ma kuwenam na hí kenti ma təw ké nyá niy na hí hatələna-m mpusi na wahala. Məpúyú ləw ha-i mpi i sələmaa tɔ.

¹¹ Supa taalı Kelupı pəyalu keke Mehii. Mehii nyəj nté İsetəj. ¹² Na İsetəj nyóma nté Petı-Lafa, na Paseya, na Tehina. Tehina ɣmana Nahası icate. İlena pəle pa luluy nyóma caya Leka.

¹³ Kenası pəyalaa nté Otiniyee, na Selaya. Otiniyee nyóma nté Hatatı na Meyonotayi.

¹⁴ Meyonotayi pəyalu keke Ofəla. Selaya pəyalu keke, caɣəm təma lataa cəwə Yoparı wei i ká we caɣəm nyóma tətəkəle taa tɔ.

¹⁵ Yefune pəyalu Kalepı nyóma ná we tooso. İlu, na İla na Naam. Kenası caa keke İla.

¹⁶ Yahaleluli pəyalaa nté Sifi, na Sifa, na Tiliya, na Asaleli.

¹⁷⁻¹⁸ İləla pəyalaa nté Yetee, na Meleti, na İfee, na Yaləj. Məpúyú Meleti kpayı İcipiti wulav pələ Pitiya, na í luli Miləyam, na Sammayı, na İsepa wei i ɣmawa İsetamıwa icate tɔ. Meleti ka wena Yuta alu wei i lula-i Yeleti wei i ɣmá Ketəw icate tɔ, na Həpee wei i ɣmawa Soko icate tɔ, na Yekotiyeli wei i ɣmawa Sanıwa icate tɔ.

¹⁹ Məpúyú Hotiya kpayı Naham neu nəɣəlv. Pa luluy nyóma nté Kaami nyóma mpa pa huka Keila, na Maakati nyóma mpa pa huka İsetemıwa tɔ.

²⁰ Siməj pəyalaa nté Amənəj na Linna na Penı-Hanəj, na Tiləj. İseyi luluy nyóma nté Sohəti na i pəyalu.

²¹ Yuta pəyalu Sela luluy nyóma nté Eeli wei i ɣmá Leka icate tɔ, na Layeta wei i ɣmawa Malesa icate tɔ, na kponkpontu toj nyəntu pəwə lulaa mpa pa we Petı-Asepeya tɔ. ²² Sela keke Yokim na Kosepa nyóma na Yowası na Salafı nyóma mpa pa kpayı Mowapı alaa na pəcə pə məli Lehəmə tɔ pa cəw. Təm təne tə pənaa ké. ²³ Pa luluy nyóma nté tiisi ɣmalaa mpa paa we Netayim na Ketela na pə lakı wulav ke təmlə tɔ.

Simiyəj luluy nyóma

²⁴ Simiyəj pəyalaa nté, Menuweli na Yamej, na Yalıpı, na Sela, na Sawuli. ²⁵ Sawuli luluy nyóma sıyisiyi keke Salum na Mipisam, na Misema. ²⁶ Misema nyóma nté Hamuweli na Sakuu, na Simeyi.

²⁷ Simeyi ná lula apalupiya naanıwa na naatoso na alupiya naatoso. Ama i taalunaa ná tá luli səwəm. Pə təw ké Simiyəj kpekəle nyóma ta tala Yuta nyóma ke pəɣale.

²⁸⁻³² Pa acaləe səwəna, na pəcəlv səkpəna wena a taa paa wee na pəcə Tafiiti təkı i kawulaya tɔ a həla nté Pəsepa, na Molata, na Hasaa-Suwalı, na Pila, na İsem, na Tola, na Petuyeli. Na Hooma, na Sikəlaktı, na Petı-Maləkapətı, na Hasaa-Susim, na Petı-Pili, na Salayim. Pa acaləe lenna nté Itam, na Ayəj, na Liməj, na Tokəj, na Asəj. ³³ Na pəcəlv acaləe, haləna Paalatı. Pa acaləe nté na pa luluj.

³⁴⁻³⁸ Simiyəj luluj nyəwəj nyóma həla ntə. Mesoparı, na Yaməlektı, na Amasiya pəyalu Yosəj, na Soweełı, na Selaya pəyalu Yosipiya pəyalu Yehu. Asiyeli saalı keke, na İliyohenayi, na Yakopa, na Yesohaya, na Asaya, na Atiyeli. Na Yesimiyeli, na Penaya, na Yetaya luluy tı Alloj saalı Sifeyi pəyalu Sisa, na Simili, na Semaya. Pa huka səwəm ké. ³⁹ İlena pə yá na pə polo tətəkəle ilim təlule təw ké Ketəw cəlvəj pa heej tiikuɣu. ⁴⁰ Məpúyú pa mayana nyutu kupantu na tetı walaa, na pə cəɣana pa tı. Kam luluy nyóma ka cəɣana tetı ntı tə taa ké hatoo ləj. ⁴¹ Yuta wulav İsekiyası pəle taa ké mpe unı pa kəma na pə yoonə Kam nyóma na pə kpiisi-we tənarınarj, na mpe

pá caya tənaya haləna saŋa. Mpi pə tō tō, nyutu ka we tənaya sɪ pa tōla í tōŋo.

⁴² Simiyōŋ luluŋ nyéma ləlaa ɪsɪ yəlaa nasəle na nunuwa (500) ná kpawa ltəm puŋu taa. Mpeŋele lseyi pəyalaa liyiti Pelatiya, na Neyaliya, na Lefaya, na Usiyeli. ⁴³ Mpuŋyú pa kuwa Amaleke nyéma mpa pu kaasaa na pá cəəsɪ tənə tō, na mpe pá caya na pa luluŋ nyéma we tənaya haləna saŋa.

5

Lupɛŋ luluŋ nyéma

¹⁻² Lupɛŋ ká kəna Yakəpu pəyalu kancaalaya nyəŋ. Ama waatu wei ɪ sɪvna ɪ caa alaa taa ləlv, ɪlənə ɪ neu Yosəefu pəsi kancaalaya tv. Paa na mpu Lupɛŋ neu Yuta luluŋ nyéma nté səsaa. Halɪ pələ pa taa ləlv tōŋona lseyeli kawulaya.

³ Lupɛŋ pəyalaa nté, Hanəki, na Palu, na Həsəlōŋ, na Kalimi.

⁴ Sowəeli pəyalaa nté Semaya, na Kəki, na Simeyi, ⁵ na Mika, na Leyaya, na Paali, ⁶ na Peela. Kantəkaŋa nyəŋ inəŋələ Lupɛŋ nyéma nyuŋu tv wei Asilii wulav Tekəla-Falasaa ka kpaŋaa na í pona ɪ tē tō.

⁷ Peela tətunaa mpa pa ké pa luluŋ nyuŋu nyéma na pá tv-wəŋe takəlaya taa tō pa həla ntō. Kancaalaya nyəŋ nté Yeiyele, naale nyəŋ ke Sakali, ⁸ tooso nyəŋ ké Sowəeli saali kuləlvu Sema, na Sema saali Anasi pəyalu Pela.

Lupɛŋ nyéma ka wenna tetu nti tē we Aluwəe na ilim mpətəŋ na Nepo puŋu na Paali-Meyōŋ ɪcate na ilim ntōŋōŋ tō tō. ⁹ Pa təcayələ na ilim təlule tō kələ pə kpaŋav Papiloni pəŋo lɛlati nəŋo ke timpi wulaya tetu caaləŋi tō. Mpi tō, pa tōla ka tōwa səsəm ke Kalaati tetu taa ké. ¹⁰ Paa yoona Hakili nyéma ke Sayuli pəle taa ké na pá kəli-we. ɪlənə pá polo pa caya Kalaati ilim təlule həŋəlōŋ tənə taa.

Katɪ luluŋ nyéma

¹¹ Katɪ luluŋ nyéma ka cayaŋa Lupɛŋ nyéma kəŋkəŋ taa ké ilim ntōŋōŋ tō ké Pasəŋ tetu taa, haləna Salika tetu ilim təlule tō. ¹² Sowəeli luluŋ nyéma nté kancaalaya nyéma. Naale nyéma nté Safəŋ luluŋ nyéma, pələ pa waali ké Yanayi, na Safati. ¹³ Pələ pə paasi pə kaasa luluŋ naatosompəŋəlaya nyōŋ nyéma. Pələŋele Mikayeli, na Mesulam, na Sepa, na Yolayi,

na Yakəŋ, na Siya, na lɛpə. ¹⁴ Paa ké Apihayili luluŋ nyéma ké. Apihayili cəsənəa sɪyisɪyɪ həla nté Huli, na Yaləwa, na Kalaati, na Mikayeli, na Yesisayi, na Yato, na Puusi. ¹⁵ Pa nyuŋu tv nté Kuni saali Apitiyele pəyalu Ahi. ¹⁶ Katɪ luluŋ nyéma ka cayaŋa Kalaati na Pasəŋ pa tətunaa na pə həŋəlōŋ taa na pá suna Salōŋ tətikile tənaya.

¹⁷ Yuta wulav Yotam na lseyeli nyəŋ Solopuwam pa pəle taa ké pa twa Katɪ kpekəle nyéma panə pa həla ke takəlaya taa.

¹⁸ Lupɛŋ na Katɪ pa kpeka na Manasee kpekəle həŋəlōŋu ka wənə yoolaa taa yoolaa ke iyisi nule na liyiti na nasətošo na nunuwa na nutoso (44760) kpekəle. Pa nyəmə kpaləŋ na laŋələe yaa tōŋ təm ke teu. Na pa səlɪ puwa sɪ pá yoo. ¹⁹ Mpuŋyú pa yoona Hakili nyéma na Yetuu na Nafisi na Notari pa luluŋ nyéma. ²⁰ ɪlənə pá wiina ləso na naani sɪ í waasi-wə. ɪlənə ləso mu pa sələmvuŋu na pá kəli Hakili nyéma, na pa cələ nyéma. ²¹ Na pá kuu pa tōla, yooyoonaa ke iyisi nule na naanuwə (50000) na heeŋ na pəŋ ke iyisi ŋmuvuŋu na nule na naanuwə (250000). Kpaŋasi ke iyisi naale (2000) na pá kpa yəlaa iyisi nunuwa (100000) ké saləka. ²² Na ləso sənə-wə na pá kú kolontunaa pəŋələ tōtō. ɪlənə mpe pá caya Hakili nyéma tetu taa. Haləna waatu wei kolontunaa kpaŋa mpe pa mayamaya tō.

Manasee luluŋ nyéma mpa pa we Yaatanɪ waali tō

²³ Manasee kpekəle həŋəlōŋu ləŋku nyéma ka cayaŋa tetu taa ké pə kpaŋav Pasəŋ haləna Paali-Həeməŋ. Na pá polo Senii na Həeməŋ puŋu tō, paa wə pəŋələ ké. ²⁴ Pa luluŋ nyuŋu nyéma həla nté lɛfə na lseyi, na lliyele, na Asəliyele, na lɛmeya, na Hotafiya, na Yatiyele. Pa tənaya mpu paa ké yoolaa kupama ké na pa nyuŋu kulaa.

²⁵⁻²⁶ Mpuŋyú Manasee kpekəle həŋəlōŋu ləŋku nyéma mpe, na pá səsənə Lupɛŋ na Katɪ kpeka nyéma, pá ləwa pa caanaa caanaa ləso na pá laaki piitimnaa mpa ləso tōŋonaa na mpe pá kəo na pá caya tō pələ pa tuŋ. Pə tō ké ləso yəlaa na Asilii nyéma wulav wei pa yaa sɪ Puli na pá cuyusi-ɪ sɪ Tekəla-Falasaa tō, í na ɪ yoolaa pá wati kpeka anɪ a tetu na pá kuu-wə na pá pona

Halasi ke Hapəə pəyo nəyo ke Hala tetu ke Kosəŋ tetekəle taa. Tənaŋa pa we haləna sarja.

Lefii kətəlaa səsaa ləlvəŋ nyəma

²⁷ Lefii pəyalaa nté Keesəŋ na Kehatı, na Melali. ²⁸ Kehatı nyəma nté Aməlam, na İsa, na Hepələŋ, na Usiyeli. ²⁹ Apalupiya naale na alupəyaya kulumaŋa ke Aməlam lula. Mpeyele Aləŋ, na Moisi, na Maləyam. Aləŋ pəyalaa nté, Natapı, na Apihu, na İlasaa, na İtamaa. ³⁰ İlasaa pəyalu ke Penhası, Penhası pəyalu ke Apisuwa, ³¹ Apisuwa pəyalu ke Puki, Puki pəyalu ke Usi. ³² Usi pəyalu ke Selaya, Selaya pəyalu ke Melayəti. ³³ Melayəti pəyalu ke Amaliya, Amaliya pəyalu ke Ahitupi. ³⁴ Ahitupi pəyalu ke Satəki, Satəki pəyalu ke Ahimaasi. ³⁵ Ahimaasi pəyalu ke Asaliya, Asaliya pəyalu ke Yohanəŋ. ³⁶ Yohanəŋ pəyalu ke Asaliya. Na Asaliya ıı ı kəna kətulu ke Yuta nyəma İso təsele nte Saluməŋ ħmawa tə tə taa. ³⁷ Asaliya pəyalu ke Amaliya, Amaliya pəyalu ke Ahitupi. ³⁸ Ahitupi pəyalu ke Satəki, Satəki pəyalu ke Salum. ³⁹ Salum pəyalu ke Hilikiya, Hilikiya pəyalu ke Asaliya. ⁴⁰ Asaliya pəyalu ke Selaya, Selaya pəyalu ke Yosataki. ⁴¹ ııı na Yuta na Yosalem pə yəlaa ke İso yəlaa na Nepukanəsaa pá kuu na pá tēna pa te.

6

Lefii ləlvəŋ nyəma ləlaa

¹ Lefii pəyalaa nté Keesəŋ, na Kehatı, na Melali. ² Keesəŋ pəyalaa nté Lipini na Simeyi. ³ Kehatı pəyalaa nté Aməlam, na İsa, na Hepələŋ na Usiyeli. ⁴ Melali pəyalaa nté Malii, na Musi. Lefii kpeka wəna a kpeyelaa na pá keəsəna pa caanaa təyole.

⁵ Keesəŋ ləlvəŋ nyəma siyisiyi ke Lipini, na Yahatı, na Simma, ⁶ na Yowa, na İtoo, na Sela, na Yeyatalayi.

⁷ Kehatı pəyalaa nté Aminatapı, na Kolee, na Asii, ⁸ na İləkana, na Apiyasafı, na Asii. ⁹ Na Tahatı, na Uliyeli, na Osiyasi, na Sawuli.

¹⁰ İləkana pəyalaa nté Amasayi, na Ahiməti. ¹¹ Ahiməti ləlvəŋ nyəma nté İləkana, na Sofayi, na Nahatı, ¹² na İliyapı, na Yelowam, na İləkana. ¹³ Samiyeli

pəyalu kancaaləŋa nyəŋ nté Soweełı, na naale nyəŋ nté Apiya.

¹⁴ Melali ləlvəŋ nyəma siyisiyi kele Malii, na Lipini, na Simeyi, na Usa, ¹⁵ na Sima, na Hakiya, na Asaya.

¹⁶ Mpəyó Tafiiti kpawa Lefii ləlvəŋ nyəma ləlaa ke yonyoolaa ke pə kpaŋav waatu wei pa su İso atakaa ke cokəle taa ke Yosalem tə. ¹⁷ Cokəle nté tə nənyəŋ tənaŋa mpe ııı pa yookaya pa yontu, İsu paa su-we tə, na pəcə Saluməŋ ħmaaki Yuta nyəma İso təsele ke Yosalem.

¹⁸ Mpa paa ké təmlə lataa tə pana pa pəyalaa nté. Kehatı ləlvəŋ tu nté yonyoolu Heməŋ na Heməŋ caa kele Soweełı na Soweełı caa kele Samiyeli. ¹⁹ Samiyeli caa kele İləkana, İləkana caa kele Yelowam, Yelowam caa kele İliyeli, İliyeli caa kele Towa. ²⁰ Towa caa kele Sufi, Sufi caa kele İləkana, İləkana caa kele Mahatı, Mahatı caa kele Amasayi. ²¹ Amasayi caa kele İləkana, İləkana caa kele Soweełı, Soweełı caa kele Asaliya, Asaliya caa kele Sefaniya. ²² Sefaniya caa kele Tahatı, Tahatı caa kele Asii, Asii caa kele Apiyasafı, Apiyasafı caa kele Kolee. ²³ Kolee caa kele İsa, İsa caa kele Kehatı, Kehatı caa kele Lefii, Lefii caa kele Yakəpu.

²⁴ Yonyoolaa kpekəle naale nyənte nyuvu tu Asafı ka wenna Heməŋ ntəyəŋ tə. ¹ caa kele Pelekiya, Pelekiya caa kele Sima. ²⁵ Sima caa kele Mikayeli, Mikayeli caa kele Paseya, Paseya caa kele Maləkiya. ²⁶ Maləkiya caa kele İtəni, İtəni caa kele Sela, Sela caa kele Ataya. ²⁷ Ataya caa kele İtaŋ, İtaŋ caa kele Simma, Simma caa kele Simeyi. ²⁸ Simeyi caa kele Yahatı, Yahatı caa kele Keesəŋ, Keesəŋ caa kele Lefii.

²⁹ Yonyoolaa kpekəle tooso nyənte nyuvu tu Melali ləlvəŋ tu İtaŋ ká wenna pa mpətəŋ tə. İtaŋ caa kele Kisi, Kisi caa kele Apiti, Apiti caa kele Maluku. ³⁰ Maluku caa kele Hasapiya, Hasapiya caa kele Amasiya, Amasiya caa kele Hilikiya. ³¹ Hilikiya caa kele Amsi, Amsi caa kele Pani, Pani caa kele Seməe. ³² Seməe caa kele Malii, Malii caa kele Musi, Musi caa kele Melali, Melali caa kele Lefii.

³³ Pa tētvnaa Lefii nyəma ləlaa ká lakəŋana təma ləna tənaŋa Yuta nyəma İso təsele taa.

³⁴ Aləŋ na ı ləlvəŋ nyəma pa təmlə nté təla na tulaalvnaa pə kətasi lapv. Mpe pa tike pa paasəŋana na İso wontu ke

İsə təsele taa, na pá lakı İseyeli nyóma isayatu tayanuyv kətasi ke teitei isu İsə tamlə tv Moisi ka suv tó. ³⁵ Aləñ pəyalu keke İlasaa, İlasaa pəyalu keke Penhası, Penhası pəyalu keke Apisuwa. ³⁶ Apisuwa pəyalu keke Puki. Puki pəyalu keke Usi, Usi pəyalu keke Selaya. ³⁷ Selaya pəyalu keke Melayəti, Melayəti pəyalu keke Amaliya, Amaliya pəyalu keke Ahitupi. ³⁸ Ahitupi pəyalu keke Satəki, Satəki pəyalu keke Ahimaası.

Lefii nyóma acaləe

³⁹ Tətv həyələñ wei ı taa Aləñ piitim nyóma mpa pa ké Kehatı lılvuyv nyóma tó paa wəe təyölö. Mpeye pa tówa tətə na pá caalı-wəye pa tətə cəlvuyv. ⁴⁰ Pa cəla-wəye Yuta tətə ıcatə Hepələñ na tə nənəkila tətikile. ⁴¹ Ama Yefune pəyalu Kalepv ke paa təma cəlvuyv ke tawa taa acaləe na pə haləmnəa. ⁴²⁻⁴⁵ Aləñ lılvuyv nyóma yulvukulaa təcəsələnəa na pə nənəkila tətikilənəa mpa paa hikaa təyölə Hepələñ, na Lipina, na Yatıi, na İsatəmuvva, na Hiler, na Tepii, na Akar, na Pəti-Semesı. Pencamee kpekəle həyələvuyv taa nyóma həla nté Kepa, na Aleməti, na Anatəti. A krenta acaləe naanuvva na tooso.

⁴⁶ Pa tówa tətə na pá ha Kehatı lılvuyv yələa lələa ke acaləe naanuvva wei təyölə. İfələyim, na Tar, na Manasee kpekəle həyələvuyv ləñkv nkv wənna ilim tətölə təv tó. ⁴⁷ Na Keəsəñ lılvuyv yələa náo hiki acaləe naanuvva na tooso tətəyö İsakaa nyóma, na Asəe nyóma, na Nəfətali nyóma, na Manasee kpekəle həyələvuyv ləñkv nyóma mpa pa wə Pasar, tó pa tətə taa. ⁴⁸ Tətə ké pa tówa na pá ha Melali lılvuyv yələa ke acaləe naanuvva na naale. Lureñ nyóma na Katı nyóma na Sapuləñ nyóma pa tətəvnaa taa ké a wəe. ⁴⁹ Lefii lılvuyv nyóma ke İseyeli nyóma hawa acaləe anı na a nənəkila haləmnəa. ⁵⁰ Tətə ké pa tówa na pá taləna Yuta na Simiyəñ na Pencamee pa tətəvnaa taa acaləe nna a təm paa yəyətəa tó.

⁵¹⁻⁵⁵ Yulvukulaa təcəsələnəa acaləe nna Kehatı lılvuyv yələa hikaa tó a həla ntə. İfələyim tətə taa nyóma nté Sikem ke pulası həyələvuyv taa, na Kesəe na Yəkəneyam na Pəte-Holəñ na Ayaləñ, na Katı-Liməñ, Manasee kpekəle həyələvuyv ləñkv nyəna nté Anəe na Pileyam. Acaləe anı na a nənəkila haləmnəa ke pá cəla-wə.

⁵⁶⁻⁶¹ Acaləe nna Keəsəñ kpekəle yələa hikaa təyölö, Manasee kpekəle həyələvuyv ləñkv taa nyəna nté Kolar, na Asətəlatı ke Pasar, taa. İsakaa tətə taa nyəna nté Ketəesi na Tapələti na Laməti, na Anem. Asəe tətə nyəna nté, Masaalı, na Apətəñ, na Hukəki, na Lehorı. Nəfətali tətə taa nyəna nté Ketəesi ke Kalilee taa na Hamməñ na Kiliyatayim. Acaləe anı na a nənəkila haləmnəa ke pa hawa.

⁶²⁻⁶⁶ Lefii tv Melali lılvuyv nyóma lələa ná hika acaləe nna təyölö. Sapuləñ tətə taa nyəna nté Limmonə na Tapəv. Lureñ tətə taa nyəna nna a wə Yaatanı pəyö waalı ke Yeliko isəntəa təyölə. Pesəe ke wulaya tətə həyələvuyv taa, na Yahasi, na ketəməti, na Məfaati. Katı tətə taa nyəna nté Laməti ke Kalaati taa, na Mahanayim na Həsəpəñ na Yasəe. Acaləe anı na a nənəkila haləmnəa ke pa hawa.

7

İsakaa lılvuyv nyóma

¹ Apalvpiya liyiti ké İsakaa lılvaa. Mpeyele, Tola, na Pufa, na Yasupi, na Similəñ. ² Tola lılvuyv na pa nyəvəñ nyóma nté, Usi, na Ləfaya, na Yeliyeli, na Yamayi, na İpəsəm, na Semuweli. Paa ké kpekikpeka nyóma ke pa yələa taa ké. Na paa wə iyisi hiu na naale na nasətoso (22600) ke Tafiiti waatv taa. ³ Usi pəyalu keke İsləhiya. İsləhiya pəyalaa Mikayəeli, na Opatiya, na Soweeli, na İsiya paa ké lılvuyv nyəvəñ nyóma. ⁴ Yoolla nyəvəñ nyóma ka wə apalaa iyisi hiu na naanuvva na naatoso (36000) ké, na pa fayə-wə na pá keəsəna pa lılvuyv na pa təesi. Pəyele paa wəna alaa na piya pəyale ké.

⁵ İsakaa kpeka yələa kpekikpeka nyóma lələa mpa pa həla wə kəkalvuyv takələya taa tó pa wə yulvuyvəñ iyisi nunaasa na naatosompəyələya (87000) ké.

Pencamee na Nəfətali pa lılvuyv nyóma

⁶ Apalvpiya tooso ke Pencamee lılvaa. Mpeyele Pəla, na Pekəe, na Yetiyayeli. ⁷ Pəla náo wəna piya kakpası ké. Mpeyele, İspəñ, na Usi, na Usiyeli, na Yeliməti, na İli. Paa ké kpekikpeka nyóma ké. Mpe pa pəsəna pa lılvuyv nyəvəñ nyóma. Na pa həla wə kəkalvuyv takələsi taa ké yulvuyvəñ iyisi hiu na naale na hiu na naanuvva na liyiti (22034). ⁸ Pekəe piya nté, Semila,

na Yowasi, na llyesee, na llyohenayi, na Omili, na Yelemoti, na Apiya, na Anatoti, na Alemeti. Pa tənaya mpv ⁹ paa ké kpe-likpeka nyáma ké. Mpe pa pəsəna pa lulu nyōō nyáma. Pa həla we kukaluyu takəlaši taa ké yulnyōō iyisi hiu na ģmunuyv (20200). ¹⁰ Yetiyayeli pəyalu keke Pilehanj. Pilehanj piya nté Yewusi, na Pencamee, na Ihuti, na Kenaana, na Setan, na Taasisi, na Ahisaha. ¹¹ Yayeli piya mpe pa tənə, paa ké kpe-likpeka nyáma ké. Mpe pa pəsəna pa lulu nyōō nyáma na pa taa ka we yoolaa iyisi naanuwə na naatosompəyolaɣa na ģmunuyv (17200). Na pa sɔɔlv puwa sɪ pə yoo.

¹² Iii*fa* pəyalaa nté Supim na Hupim. Ahē pəyalu keke Husim. ^a

¹³ Nefətali pəyalaa nté Yasiyeli, na Kuni, na Yesee, na Salum. Pila saalənaa nté.

Manasee lulu nyáma

¹⁴ Manasee piya nté Asəliyeli, na Makii. Mpeɣe ɪ alv naale nyōō Silii tv lula-ɪ. ɪlena Makii náá luli Kalaati. ¹⁵ Mpvóy Makii cáá alaa ke Hupim na Supim. ɪ ká wəna neu ké na pá yaaki-ɪ sɪ Maaka. Makii ká wəna pəyalu naale nyōō na pá yaaki-ɪ sɪ Selofati. Alupiya ke Selofati ná lula. ¹⁶ Mpvóy Makii alv Maaka tasa apalupəyaya ke lulu na ɪ yaa-ke sɪ Pelesi. ɪ tasa lenka, ɪlena ɪ yaa keke sɪ Selesi. Ntəna Selesi náá luli Ulam na Lekem. ¹⁷ Ulam pəyalu keke Petan.

Makii pəyalu Kalaati wei ɪ ké Manasee saali tv ɪ lulu nyáma nté.

¹⁸ Kalaati neu alv nyōō Hammoleketi ná lula nteɣe ɪsoti na Apiyesee, na Mala.

¹⁹ Semita pəyalaa nté Ahiyan, na Sekem, na Liki, na Aniyān.

ɪfəlayim lulu nyáma

²⁰ ɪfəlayim kululaa nté Sutela, na Peleti, na Tahati, na ɪlata, na Tahati, ²¹ na Sapati, na Sutela. ɪfəlayim pəyalaa leləa nté ɪsee na ɪlati. Mpe paa mayəsəna sɪ pa ɪsekəyi Katɪ hōyoluyv taa nyáma kaləkəɣ na pəle pá kv-wə. ²² Mpvóy ɪfəlayim ɣaya ləyaya na pə leeli na ɪ nyáma kɔɔ ɪ puɣusuyv. ²³ Pəle pə waali ɪ tasa ɪ alv ke nyəm na ɪ luli apalupəyaya na ɪ ha-ke sɪ Peliya*fa*. Mpi tv, ɪ təyaya ka we wahala taa ké. ^a ²⁴ ɪ lula alupəyaya tv, pá yaa-ke sɪ Sela. Nke ká

ģmana Peti-Holōɣ ɪsətəa na pətəe na Usan-Sela. ²⁵ Peliya kululaa nté Lefa, na Lesefi, na Tela, na Tahan, ²⁶ na Latan, na Amihuti, na ɪlisama, ²⁷ na Nun, na Yosuwee.

²⁸ Acalee nna ɪfəlayim nyáma hikaa sɪ pá ɣaya təyole Peteeɪli na pə ɔlv acalee. Na Naalan na ɪlim təhule tv, na Kesee na pə ɔlv acalee na ɪlim tətule tv. Na Sikem, na Aya pə hekv taa hōyoluyv na pə ɔlv acalee.

²⁹ Manasee lulu nyáma acalee nté Peti-Seyan, na Taanaki, na Mekito, na Tvō, na pə ɔlv acalee.

Yakərv pəyalu Yosəfəv lulu nyáma acalee nté.

Asee lulu nyáma

³⁰ Asee pəyalaa nté ɪməna, na ɪsefa, na ɪsefi, na Peliya. Pa neu alv nyōō nté Sela.

³¹ Peliya pəyalaa nté Həpəe na Maləkəyeli. Maləkəyeli ģmana Piisayiti ɪcate. ³² Həpəe pəyalaa nté Yafəleti, na Semee, na Hotam, na pa neu alv nyōō Suwa. ³³ Yafəleti pəyalaa nté Pasaki, na Pimali, na Asefati.

³⁴ Semee pəyalaa nté Ahi, na Loka, na Hupa, na Alam. ³⁵ ɪ neu Hotam pəyalaa nté Sofa, na ɪməna, na Selesi, na Amali. ³⁶ Sofa pəyalaa nté Suwa, na Haanefee, na Suwaali, na Peeli, na ɪməla. ³⁷ Pesee, na Hoti, na Samma, na Silesa, na ɪtəlan, na Peela. ³⁸ ɪtəlan pəyalaa nté Yefune, na Pisepa, na ɪla.

³⁹ ɪlla pəyalaa nté Ala, na Hanəyeli, na Lisiya.

⁴⁰ Asee lulu nyáma nté pa tənaya mpv. Paa ké nyōō nyáma kupampama ké, na pá wəna kpe-likpeka. Pa ģmaa pa həla ke yoolaa kukaluyu takəlaɣa taa sɪ pa taa we yoolaa yulnyōō iyisi hiu na naatoso (26000).

8

Pencamee lulu nyáma leləa həla

¹ Pencamee pəyalaa ka we kakpasɪ ké. Kancalaya nyōō nté Pəla, Pəla waali ké Asəpəeli, Asəpəeli waali ké Ala, ² Ala waali ké Noha, Noha waali ké Lafa. ³ Pəla pəyalaa nté Ataa, na Kelaa, na Apihuti. ⁴ Na Apisuwa, na Naaman, na Ahowa, ⁵ na Kelaa, na Səfufan, na Hulam.

⁶ Ihuti pəyalaa nté Kepa ɪcate nyáma tēesi nyōō nyáma. Mpvóy pa pona-wəɣe

^a 7:12 Iii: Pə ɣaya ɪsu yulv kulvm unəyi pa yaa sɪ ɪli ke ԿՈՒՇՏՈՒՆ I 7:7 taa. ^a 7:23 Peliya: Peliya həte hūwē nte sɪ: ɪ təyaya we wahala taa.

Manahati na toŋ. Pa həla nté,⁷ Naamar, na Ahiya, na Kelaa. Usa na Ahihuti pa caa keke Kelaa. Inu i tiikina-wəxe pa kuuu waatu.

⁸ Məpəxə Salayim təxəna i alaa naale, Husim, na Paala. Pə waaləxi i kpaɣa Mowapu⁹ tətə taa ké alu ləlv, pa yaa-i si Hoteši. Ílé i luləna Yopari, na Sipiya, na Mesa, na Maləkam,¹⁰ na Yewusi, na Sakiya, na Miima. I pəyalaa pəsəna luləŋ nyəŋ nyəma. ¹¹ Salayim alu Husim ka lula-i piya naalexe kancaalaya ké. Mpeɣele, Apitupi, na ləpaali. ¹² ləpaali pəyalaa nté Heɣe, na Mísam, na Semeti. Semeti ŋmana Ōno, na Loti pə acaləe na pə cələ nyəna.

¹³ Məpəxə Ayaləŋ luləŋ nyəŋ nyəma Peliya, na Sema pa təxəna Katí nyəma. ¹⁴⁻¹⁶ Peliya pəyalaa nté Ahiyo, na Sasaki, na Yelemoti, na Sepatiya, na Alati, na lteə, na Mikayəli, na lsepa, na Yoha.

¹⁷⁻¹⁸ ləpaali pəyalaa nté Sepatiya, na Mesulam, na Hisəki, na Heɣe, na lsemelayi, na lsəliya, na Yopari.

¹⁹⁻²¹ Simeyi pəyalaa nté Yakim, na Sikəli, na Sapəti, na lliyenayi, na Siletayi, na lliyeli, na Ataya, na Pelaya, na Similati.

²²⁻²⁵ Sasaki pəyalaa nté, lsepaŋ, na lɤe, na lliyeli, na Apətəŋ, na Sikəli, na Hanar, na Hananiya, na llam, na Anetotiya, na lfəteya, na Penuweli.

²⁶⁻²⁷ Yelowam pəyalaa nté Sameselayi, na Sehaliya, na Ataliya, na Yalesiya, na lliya, na Sikəli.

²⁸ Pa kpeka luləŋ nyəŋ nyəma nté na pə keəsəna pa waatənaa, na pá wə Yosalem taa.

²⁹ Kapawəŋ icate ŋmalu na i alu Maaka paa caɣa Kapawəŋ icate nté tə taa ké. ³⁰ I pəyalu kancaalaya nyəŋ həte nté Apətəŋ. I pəyalaa ləlaa həla nté Suuu, na Kisi, na Paali, na Natapi, ³¹ na Ketə, na Ahiyo, na Sekəe, ³² na Mikələti. Sima caa keke. Pane un pa caɣa pa nyəma kiŋ ke Yosalem ké isu pa tətənaa.

Sayuli luləvu nyəma
(Kutəəsutə I 9:39-44)

³³ Nəe pəyalu keke Kisi, na Kisi pəyalu keke Sayuli. Sayuli pəyalaa nté Sonatar, na Maləkisuwa, na Apinatapi, na lsepaali. ³⁴ Sonatar pəyalu keke Melipaali. Melipaali nyəŋ nté Mika. ³⁵ Mika pəyalaa nté Pitəŋ, na Meleki, na Taleya, na Ahasi. ³⁶ Ahasi pəyalu keke Yowata. Yowata pəyalaa nté Alemeti,

na Asəmafeti, na Simili. Simili pəyalu keke Mosa. ³⁷ Mosa pəyalu keke Pineya, Pineya pəyalu keke Lafa, Lafa pəyalu keke llasaa, llasaa pəyalu keke Aseeli. ³⁸ Aseeli pəyalaa wə naatosə, pa həla nté Asəlikam, na Pokulu, na lsəmayeli, na Seyaliya, na Opatiya, na Hanar. ³⁹ Aseeli neu nté lseki. lseki pəyalu kancaalaya nyəŋ nté Ulam, naale nyəŋ nté Yewusi, tooso nyəŋ nté llifeleti. ⁴⁰ Ulam pəyalaa ke kpelikpeka nyəma ké na tətəlaa. Pa wəna piya na saalanəa ke səsəm. Pa təna pa wə yulənyəŋ nunəwa na nule na naanəwa (150).

Pəncamee nyəma taa ké pa təna isəntə pa wəe.

9

¹ Məpəxə pa tu lseɣeli nyəma həla ke pa awulaa takələsi taa isu pa kpeka təŋa təma tə.

Yosalem nyəma təm

Yuta nyəma wakələna lso, ləna Papiloni nyəma kuu-wə. ² lseɣeli nyəma ke yem, na kətəlaa, na Lefii nyəma, na lso təsele taa təmlataa caaləna məlvu ke pa icate taa, na pá mu pa tətənaa.

³ Yuta nyəma, na Pəncamee nyəma, na lfəlayim nyəma, na Manasee nyəma taa yəlaa mələna Yosalem taa na pá caɣa.

⁴ Yuta kpekəle tu Utayi ka wəe, Utayi caa keke Amihuti, Amihuti caa keke Omili, Omili cəsə keke Imili, Imili cəsə cəsə keke Pelesi kpekəle tu Pani. ⁵ Sela kpekəle tu Asaya wei i ké pa luləvu kancaalaya pəɣaya tə í na i pəyalaa paa wəe. ⁶ Na kpekəle nté tə tu Yeuweli ka wəe tətə. Yuta nyəma mpa paa wə Yosalem tə paa wə yulənyəŋ nasətəso na nunaasa na naanəwa (690).

⁷ Pəncamee kpekəle taa tu Salu ka wəe. Salu un i caa keke Mesulam. Mesulam caa keke Hotafiya, Hotafiya cəsə keke Hasenuwa. ⁸ Na Yelowam pəyalu lɤəneya, na Usi pəyalu lla. Mikili saali keke. Na Sefatiya pəyalu Mesulam, Leweli saali keke. Pəcə lɤəna saali kuləlvu tətəxəle. ⁹ Pa təna paa ké pa luləŋ nyəŋ nyəma ké. Pəncamee nyəma mpa pa wə Yosalem tə pa wə yulənyəŋ nasənaasa na nunəwa na nule na naanəwa na naatosə (956).

¹⁰ Kətəlaa looŋa taa nyəma nté Yetaya, na Yoyalipi, na Yakeŋ, ¹¹ na Yuta nyəma lso təsele paasənlu Asaliya. Asaliya

cəsonaa nté Hilikiya, na Mesulam, na Satəki, na Melayəti, na Ahitupi, ¹² na Ataya. Ataya cəsonaa nté Yelowam, na Pasehuu, na Maləkiya, na pə kaasi tətəxo Masayi. Masayi cəsonaa nté Atiyəli, na Yasela, na Mesulam, na Mesilemiti, na Iməe. ¹³ Na pə səsəna kətəlaa ləlaa na pa ləlvə nyəwə nyəma. Pa we yulənyəwə iyəya na nasətoso na nunwa na nutoso (1760). Pa tənaya mpv pa ké kpelikpeka nyəma ké, na pá paasəyana Yuta nyəma ləwə təsəele təmlə.

¹⁴ Lefii nyəma loŋa taa tv nté Semaya, na ı cəsonaa nté Hasupi, na Asəlikam, na Melali kpekəle tv Hasapiya. ¹⁵ Na pə kaasi tətəxo Pakəpakaa, na Helesi, na Kalah, na Mataniya. Mataniya cəsonaa nté Mika, na Sikəli, na Asafi. ¹⁶ İlena pə kaasi tətəxo Opatiya, na ilé ı cəsonaa Semaya, na Kalah, na Yetutur. Na Asa pəyalv Pelekiya, wei ı ké İləkana saali, na ı we həyəlvyv ŋku ku tamsəna Netofa ıcatə tə ku taa tə.

¹⁷ Nənwəsı tanlaa taa ka we nyuvv tv Salum na ı newaa Akupi, na Taləməwə, na Ahiməwə. ¹⁸ Pa ləlvə nyəma lakəna təmlə ke haləna sarja ke wulav nənwəxo ŋka ka we ilim təlulə tə. Pa cəsonaa ka tanəyana Lefii nyəma təsikilə nənwəsı. ¹⁹ Kolee pəyalv Salum, Apiyasafi saali wei ı ké Kolee saali kuləlvə tə, na Kolee ını ı təyaya nyəma ləlaa pá fənyana təsulle nənwəxo ısu pa cəsonaa ká fənyu Tacaa yəlaa təsikilə tə. ²⁰ İlasaa pəyalv Penhası ka kena pa nyuvv tv ke ləv. Mpi tə, Tacaa ká we ı waali ké. ²¹ Meselemiya pəyalv Sakalı ka kena təsulle nənwəxo tanlaa taa ləlv tətə.

²² Nənwəsı tanlaa mpa paa ləsaa tə pa krenta yulənyəwə ŋmuvv na naanwa na naale (212). Paa ŋmaawa pa həla ke pa acaləe taa ké. Na Tafiiti na ləwə kuyəwətv tələsəlv Samiyəli pa ləpəna-wəyə naani na pá tv-wəyə təma anı. ²³ Məpəyə pa təkə Tacaa təsəele nənwəsı tanvəv təmlə na pá tələsəy təma.

²⁴ İlena pá su tanlaa nyuvv nyəma ke ləwə təsəele kəŋkəməwə lıyiti nənwəsı təw. Paa ilim təlulə həyəlvyv na pə tətəlvə nyəŋku, na pə ntəwə nyəŋku na pə mpəwə nyəŋku. ²⁵ Tanlaa ləlaa nəa we pa acaləe taa ké na pá kəsəy na pá kəwə waatv na pá səsəy na təw na pá səŋna-wəyə tanvəv ke kuyəwə naatosompəwəlayə mpəwəlayə.

²⁶ Tanlaa nyuvv nyəma lıyiti ka we tam

ké tətəwə. Məyəle Lefii nyəma mpa pa paasəyana Yuta nyəma ləwə təsəele kutuləv ləlvə na pə kpancoor tə. ²⁷ ləwə təsəele kəv ke pa həntəy. Mpi tə, mpe pa fəŋiyina-tə na pá təlvə tə nənwəsı ke paa tanəv ŋku.

²⁸ Lefii tanlaa ləlaa təmlə nté ləwə səsəv wontu nti pa kənyana na nti pa kpakayaa tə tə kalvəv. ²⁹ Ləlaa paasəyana nyanası kukaasası na kətəy wontu na məlv na səlv na nim na tulaalənaa pə tam. ³⁰ Ama kətəlaa tike sitayana tulaalənaa.

³¹ Kolee kpekəle tv Lefii tv Salum pəyalv kancaaləy nyəwə Matitiya keke təwənyəv kəhəv kakalası təlv. ³² Kehəti kpekəle taa Lefii nyəma ləlaa tvkayana kətəy potopotona, mpa pa haaki ləwə ké paa kuyəv kəhəsəvəv ŋku tə.

³³ Lefii ləlvəv nyəwə nyəma mpa pa paasəyana yontu tə pa tēsı ka we Yuta nyəma ləwə təsəele kutuləv ləlvə taa ké. Pa fəna təmlə ləntə. Mpi tə, ilim na ahoo ke pa lakəy təmlə.

³⁴ Lefii ləlvəv nyəwə nyəma nté na pə kəsəna pa waatvnaa, na Yosalem taa ke paa wəe.

Sayuli təyaya nyəma

(Kutəəsutv I 8:29-38)

³⁵ Kapawəv ıcatə ŋmalv Yeiylə na ı alv Maaka paa cəy Kapawəv ıcatə taa ké. ³⁶ ı pəyalv kancaaləy nyəwə həte nté Apəwə. ı pəyalaa ləlaa nté Suuu, na Kisi, na Paalı, na Nəe, na Natapı, ³⁷ na Ketəw, na Ahiyo, na Sakalı, na Mikəlvə. ³⁸ Simam caa keke Mikəlvə. Pəne ını pa cəy pa nyəma kəv ké Yosalem ké, ısu pa kpekə yəlaa.

³⁹ Nəe pəyalv keke Kisi, Kisi pəyalv keke Sayuli, Sayuli pəyalaa nté Sonatəv, na Maləkisuwa, na Apinatapı, na İsepaalı. ⁴⁰ Sonatəv pəyalv keke Melipaalı, Melipaalı pəyalv keke Mika. ⁴¹ Mika pəyalaa nté Pıwəv, na Melekı, na Taleya. ⁴² Ahası pəyalv keke Yayela, Yayela pəyalaa nté Mosa ⁴³ na Mosa pəyalv keke Pineya, Pineya pəyalv keke Lefaya, Lefaya pəyalv keke İlasaa, İlasaa pəyalv keke Aseeli. ⁴⁴ Aseeli pəyalaa we naatosə. Pa həla nte Asəlikam, na Pokulu, na İməyeli, na Seyaliya, na Opatiya, na Hanəv.

İSƏYELI WULAV TAFIITI TƏM

10

Sayuli səm

(Samiyeli I 31:1-13)

¹ Ǿpúyú kuyaku nakulí Filiisi nyéma yooná lseyeli nyéma, na pá təyənı-wé. Na pá kú pa taa payale ké Kilipúwa puyv taa, na ləlaa náá se. ² Ǿlena pá tó Sayuli pa waalı na pá kú ı pəyalaa Sonatəy na Apinatapı, na Maləkisuya. ³ Ǿpúyú pə wiisina Sayuli na tətəlaa kpəli-ı na pá yaɣa-ı nyəmə. ⁴ Ǿlena í tó ı yooou wontu təkulv sı: Kpəe nyá layatə na í téesı-m. Pə taa kəw na Filiisi nyéma mpa pa ta nyı ləw tə pá kəw pa téesı-m na pá paana-m.

Amá səyənıv kpa ı yooou wontu təkulv na í kisi. Tənaɣalə Sayuli sika ı layatə na í yele ı tı na í hoti tə təw. ⁵ Yooou wontu təkulv nawa sı ı cəa səpa, Ǿlena í hoti ı nyəntə təw tətə na í sí.

⁶ Ǿləna Sayuli na ı pəyalaa tooso pa kpenta səm təyələ. Na kawulaya təyaya nyéma sı tənaya. ⁷ Ǿpúyú lseyeli nyéma mpa paa wé tətəkələ taa tə, pa nuwa sı Sayuli na ı pəyalaa pa səpa, na yoolaa ya. Ǿlena pá se na pá yele pa acaləe na Filiisi nyéma polo na pá caya.

⁸ Təv fema na Filiisi nyéma polo sətaa wontu təəsuyv. Ǿlena pá mayana Sayuli na ı piya tooso ké Kilipúwa puyv taa. ⁹ Ǿpúyú pa kpaya Sayuli yooou wontu na pá setı ı nyuyv na pá kpeena. Ǿlena pá yası pə təm ké pa tətə taa, na pa tıy tée, na yəlaa taa. ¹⁰ Pə waalı ké pa sı ı yooou wontu ké pa tıy taa nakulı kv kutuluyv taa. Ǿlena pá pusi ı nyumpəyolaya ké pa tıyv Takəy kutuluyv taa.

¹¹ Ǿpúyú Yapeəsi nyéma ké Kalaatı tətə taa nuwa pə tənə mpi Filiisi nyéma lapa Sayuli tə. ¹² Ǿlena ıcatə taa apalaa lu na pá polo pá kpaya í na ı piya na pá kəna Yapeəsi na pá pi-wəyε tıyv səəsəw tée na pá həkə nəəsı ké kuyεεy naatosompəyolaya.

¹³⁻¹⁴ Sayuli ta təkı Tacaa kusəsutv pəyεle ı yela ləw ké yəyətənav na í susı kəyənəy na í yəyətəna atə tı təyɔ ı səpa. Tacaa kv-ı Ǿpúyú, Ǿlena í cəla kawulaya ké Sese pəyalv Tafiiti.

11

Tafiiti kawulaya kpav
(Samiyεəl II 5:1-3)

¹ Ǿpúyú lseyeli yəlaa tənə kota Tafiiti kın ké Həpələy na pá təmı-ı sı: Tə ké caləm kulvməm na təyənuyv kulvmuyv ké. ² Hatoo waatv wei Sayuli ka ké wulav tə, nyaa kəna

lseyeli yoolaa nyuyv tı. Halı Tacaa nyá ləw tó sı, nyaa təyənə ı yəlaa lseyeli nyéma təw ké kawulaya.

³ Ǿpúyú lseyeli səsaə tənə pola Tafiiti kın ké Həpələy na pá na-ı pá pəeli nəyɔ ké Tacaa kın. Ǿlena pá kpa Tafiiti ké lseyeli wulav ké teitei isı ləw ka heeluyv Samiyεəl na í yəyətı tə.

Tafiiti ləkəyuv ké Yosalem
(Samiyεəl II 5:6-10)

⁴ Ǿpúyú Tafiiti na lseyeli nyéma tənə pa polaa sı pa nyaləyı Yosalem. Pa yaakaya ıcatə nté sı Yəpusı, na Yəpusı nyéma ka wənnə tə taa. ⁵ Ntəna pá tó Tafiiti sı: N kaa sıv tá ıcatə taa.

Paa na mpv na Tafiiti náá ləkı Siyən koluyv ıcatə. Ǿlena pá ha-təyε hətə sı Tafiiti tē. ⁶ Tafiiti ka yəyətəa ké sı: Yə wei ı laala Yəpusı tıv ké kuyv pıntv ká lana yoolaa nyuyv tı. Ntəna Seluya pəyalv Sowarı laalı yoonav, na í pəsi yoolaa nyuyv tı.

⁷ Ǿlena Tafiiti caya koluyv ıcatə taa. Pə təw ké pa ha-tə sı Tafiiti tē. ⁸ Ǿpúyú ı ymawa na í cəw ıcatə ké pə kpəyav Milo tə na pá cəw na pə ta. Ǿlena Sowarı náá tayanəyı ıcatə kakaasaya.

⁹ Ǿlena Tafiiti tıy səəsəyı na pé puki. Mpi tə, lseyeli ləw ka wé ı waalı ké.

Tafiiti yoolaa
(Samiyεəl II 23:8-39)

¹⁰ lseyeli yəlaa tənə ka kpəna Tafiiti ké wulav, isı Tacaa ka yəyətıyuv tə. Ǿlena pəle pá nına-ı tıv ké ı kawulaya waatv tənə. Halı ı yoolaa səsaə həla ntə. ¹¹ ı yoolaa nté: Yoolaa hiu na naanwə kpekələ nyuyv tıv Həkəmoni tıv pəyalv lsepaalı. Kuyaku nakulı ııı ı ká sulina yəlaa ymınyuyv na nınwə (300) na ymantaaya ké yooou kulvmuyv taa, na í kú pa tənə.

¹² lsepaalı waalı ké Ahıwə tıv Toto pəyalv ılasaa. ılasaa ka kəna kpelikpeka nyéma tooso taa ləlv. ¹³ ııı ı ka wənnə Tafiiti kın ké Pa-Tamim ké waatv wei Filiisi nyéma luwa lseyeli nyéma ké yoonav na pəle pá se kolontunaa tə. Təyənaya pəe taalə natəlı tıv wé tənə. ¹⁴ Na í na ı yoolaa pá səy haləm həkı taa, na pá yoonə Filiisi nyéma, na Tacaa yele na lseyeli nyéma kəlı pa kolontunaa.

¹⁵ Ǿpúyú kuyaku nakulı yəlaa hiu na naanwə kpekələ yəlaa tooso pola Atulam

kuƙpamuyə púúyú ɔlə, na pá mayana Tafiiti. Mpi tɔ, Filiisi nyéma ka pula Lefayi nyéma tɛtɛkələ taa ké. ¹⁶ Na Tafiiti náá wɛ koluŋa ɪcatɛ taa ké ɪ tɛŋmɛllɛ na Filiisi nyéma nyuyə tɔ sɔsɔ wɛ Pɛtələhem. ¹⁷ Ḿpúyú ləkətu kpa Tafiiti na í tɔ sɪ: Awe kəŋna-m Pɛtələhem ɪcatɛ nənɔyɔ ləkə lum na má nyɔɔ?

¹⁸ Ntɛna yoolaa tooso faɣana Filiisi nyéma yoolaa taa na pá polo pá cosɪ ləkə ɪni ɪ taa lum na pá pona Tafiiti. Ama ɪ kisa pá nyɔɔ, na í pəli-wəyɪ atɛɣɛ Tacaa. ¹⁹ Ilɛna í tɔ sɪ: Ma lɔ, ma fɛina mpaav sɪ má nyɔɔ lum pənɛ.

Pə wɛ isɪ mpa pa lapa pa weesɪŋ kɛ awusa na pa polo pə luyɔ tɔ pa caləm ké.

Kookalɪ wei yoolaa tooso ɪni ɪ lapa tɔyɔlə.

²⁰ Yəlaa hiu na naanɔwa kpekələ nyuyə tɔ Sowapɪ neu Apisayi. Kuyaku nakulɪ ɪni ɪ yoonna kolontunaa ŋmɔnuyə na nuɔnɔwa (300) na ŋmantaɣa na í kɔ-wɛ. Tənaɣa ɪ hikina nyuyə kɛ yəlaa hiu na naanɔwa kpekələ taa. ²¹ Təm naaleɣɛ ɪ nyuyə kulaa. Haləna í pəsi pa nyuyə tɔ. Ama ɪ ta haŋna yəlaa tooso kpekələ ké.

²² Na Kapəsɛli tɔ Yoyata pəyalɔ Penaya. Yoolaa taa yoolu wei ɪ lapa kookalənaa pəyalɔ tɔ ɪ saali. ɪni ɪ ka kɔna Mowapɔ yoolaa sɔsaa naale. Ḿpúyú kuyaku lɛŋku ɪ tii hite taa ké watu waatu kɛ saa wei tɛw tɔmpɛɛ kpaakpaacav hotaya tɔ na í kɔ tɔyɔlaya. ²³ ɪni ɪ ka kɔna Icipiti tooko nɔyɔlɔ. Tooko ɪni ɪ taɣaləŋ wɛ mɛɛtələnnaa naale na hɔyɔluyɔ kɛ mpɔ. ɪ ŋmantaɣa yasəlaya wɛ isɪ kpalantaav. Ḿpúyú Penaya yoonna tooko ɪni na kpátúyú, na í lɛɛki ɪ ŋmantaɣa kɛ ɪ niŋ taa na í kɔna-ɪ. ²⁴ Kookalənaa mpa Penaya lapa tɔyɔlə na ɪ nyuyə kulɪ yoolaa hiu na naanɔwa taa. ²⁵ Paa na Penaya nyuyə kulɪ yoolaa hiu na naanɔwa kpekələ taa tɔ, ɪ ta haŋna yəlaa tooso kancaalaya nɔyɔ kpekələ. Ilɛna Tafiiti su Penaya kɛ kawulaya təyaya taŋlaa nyuyə tɔ.

²⁶ Ilɛna pə kaasi yoolaa lɛlaa, isɪ Sowapɪ neu Asayɛli na Pɛtələhem tɔ Toto pəyalɔ ɪlanəŋ ²⁷ na Haloo tɔ Saməti na Paləŋ tɔ Helesi, ²⁸ na Tekuwa tɔ lɛkɪ pəyalɔ ɪla. Na Anatəti tɔ Apiesɛɛ, ²⁹ na Husa tɔ Sipikayi, na Ahɔwa tɔ ɪlayi. ³⁰ Na Netofa nyéma Malayi na Paana pəyalɔ Heleti, ³¹ na Pencamɛɛ tɛtu Kipeya tɔ Lipayi pəyalɔ

ɪlayi, na Pəlatəŋ tɔ Penaya. ³² Na Kaasi ləɔv taa tɔ Hulayi na Pɛti-Alapa tɔ Apiyeli, ³³ na Pahulim tɔ Asəmafɛti, na Saaləpəŋ tɔ ɪliyapa. ³⁴ Na Hasem pəyalɔ Kisəŋ, na Halaa nyéma Sakee pəyalɔ Yonatan, ³⁵ na Halaa tɔ Sakaa pəyalɔ Ahiyam, na Uu pəyalɔ ɪlifali. ³⁶ Na Mekela tɔ Hefɛɛ, na Paləŋ tɔ Ahiya, ³⁷ na Kamɛɛli tɔ Həsəlo, na ɪsəpayi pəyalɔ Naalayi, ³⁸ na Natanə neu Sowɛɛli, na Hakili tɔ pəyalɔ Mipaa. ³⁹ Na Amoni tɔ Selekɪ, na Peləti tɔ Nala wei ɪ tókaya Seluya pəyalɔ Sowapɪ yoou wontu tɔ, ⁴⁰ na Yetɛɛ təyaya nyéma ɪla na Kalɛpɔ. ⁴¹ Na pə kaasi Hiti tɔ Ulii na Alayi pəyalɔ Sapati, na ⁴² Luyɛŋ kpekələ nyuyə nyéma taa lɛlu Sisa pəyalɔ Atina, na pə sɔəsəna yoolaa hiu na naanɔwa. ⁴³ Na Maaka pəyalɔ Hananə, na Metɛŋ tɔ Yosafati, ⁴⁴ na Asətaləti tɔ Usiya, na Alowɛɛ tɔ pəyalaa Sama, na Yeyieli. ⁴⁵ Na Simili pəyalaa Yetiyayeli, na ɪ neu Tisi tɔ Yoha, ⁴⁶ na Mahafa tɔ ɪliyeli, na ɪlanam pəyalaa Yelipayi, na Yosafiya, na Mowapɔ tɔ ɪtəma, ⁴⁷ na Sopa nyéma ɪliyeli, na Opɛti, na Yasiyeli.

12

Tafiiti camnanaa kancaalaya nyéma kɛ Sikəlaku

¹ Waatu wei ɪ taa Tafiiti seekaya Kisi pəyalɔ Sayuli na í ŋmɛləyɪ tɔ, yoolaa taa yoolaa napəli pa pola ɪ kiŋ na pá səŋna-ɪ. ² Pá na pa tɔŋŋ na pa pəntələŋ. Pa nyəmá pə tɔw na ŋwaanə na mpələ.

Sayuli ɔsɔ Pencamɛɛ kpekələ taa nyéma mpa pa pola Tafiiti kiŋ tɔyɔlə ³ Kipeya tɔ Sema pəyalɔ nyuyə tɔ Ahiyɛsɛɛ. Na ɪ neu Yowasi, na Asəmafɛti pəyalaa Yesiyeli, na Pele, na Anatəti ɪcatɛ nyéma Pelaka, na Yehu. ⁴ Na yoolaa hiu na naanɔwa kpekələ nyuyə nyéma taa lɛlu Kapawəŋ tɔ ɪsəmaya. ⁵ Na Ketela nyéma ɪlameya, na Yasiyeli, na Yohanəŋ, na Yosapati. ⁶ Na Halufu nyéma ɪlusayi, na Yeliməti na Peyaliya, na Semaliya, na Sefatiya. ⁷ Na Kola lɔluyɔ nyéma ɪləkana, na ɪsiya, na Asalɛli, na Yowɛsɛɛ, na Yasopam. ⁸ Na pə sɔəsəna Ketəɔ tɔ Yelowam pəyalaa Yowela, na Sepatiya.

⁹ Ḿpúyú lɛlaa ná líí Katɪ kpekələ taa, na pá polo Tafiiti kiŋ kɛ ɪ tɛŋmɛllɛ kɛ wolaya tɛtu taa. Paa ké yoolaa kupama mpa pa nyəmá yoou tɔyɔ, na pá nyəmá kpaləŋ

na ɣmantaasi pə tɔm. Pa wena apalutv isv tɔɣɔlasi, na pə nyəmə lɔŋlɔŋ lapv isv naməŋ ke pɔɣv taa. ¹⁰⁻¹⁴ Paa we yəlaa naanwva na naaleɣe. Halı pa həla nté lsee, na Opatiya, na lliyari na Misemana, na lləmeya, na Atayi, na lliyeli, na Yohanay, na lləsapatı, na lləmeya, na Makəpanayi. ¹⁵ Katı kpekəle nyəma nté. Paa ké yoolaa nyuvv nyəma ké. Pa taa səkpeli ka we ké isv yəlaa nunwva (100) na səsə isv yəlaa iyayə (1000). ¹⁶ Mpe paa tēsəna Yaatanı pɔɣ ke pənaya isətv kancaalaya nyəŋ taa. Waatv ıı ka su teu ké na ká lu. ılenə pə polo na pə tɔɣonı mpa paa çayə ilim təlule na pə tətvle tɔɔ tətəka taa tɔ.

¹⁷ Mpróyó Pencaməe na Yuta kpeka nyəma pola Tafiiti tərjmelle na pə mayana-ı. ¹⁸ Ntəna í səŋ-we na í tɔ-we sı: Ye ləmayasəle kɔpante ke í kəŋna ma kiŋ sı í səŋna-m, ıle má mv-me na lotu kulumtv. Ama ye í kəŋ ma kələmɔtɔ lapv ké sı í tv-m ma kolontunaa niŋ taa. Pəyele ma ta wakəli pulv. ıle ta çəsənaa lso í wee ta aseeta tv na í hvv ta tɔm.

¹⁹ Mpruvle lso Feesuyv tii yoolaa hiu na naanwva kpekəle nyuvv tv Amasayi tɔɔ na í má kapuka sı:

Sesee pəyalv, tá na-ŋ ké.

Tə we nyá waalı ké.

Nyana mpa pa səŋna-ŋ tɔ.

Í we alaafəya taa ké.

Mpi tɔ, nyá lso səŋna-ŋ.

Mpróyó Tafiiti mv-we na í tv-weɣe nyuvv nyəma təma ke ı kpekəle taa.

²⁰ Mpróyó Manasee kpekəle nyəma pola Tafiiti kiŋ ke waatv wei ı məla Filiisi nyəma tɔɔ sı pa yookina Sayuli tɔ. ıle tampana tɔɔ, Tafiiti na ı yoolaa pa ta sənə Filiisi nyəma. Filiisi nyəma ka tɔɣona Tafiiti-weɣe sı pə taa kɔɔ na Tafiiti məlı ı çaa kɔpəŋ tɔɔ na í tv mpeɣe ıle ı niŋ taa. ²¹ Waatv wei Tafiiti pukayə Sikəlaku tɔɣo Manasee nyəma ná pola ı kiŋ. Pa həla nté Atəna, na Yosapatı, na Yetiyayeli, na Mikayeli, na Yosapatı, na llihu, na Manasee yoolaa iyayə nyuvv tv Siletayi. ²² Pa tənaya mpv paa ké yoolaa kɔpama ké. ılenə pá lá Tafiiti yoolaa nyuvv nyəma na pə sənə-ı teu. ²³ Paa kuyaku ŋkuyv yəlaa kəŋayə na pə səsəɣı Tafiiti yoolaa tɔɔ na pə səŋna-ı. Mpv pə lapəna na ı yoolaa tɔɔ səsəm isv lso yoolaa.

Mpa mpa pa pola Tafiiti sənəv ke Hepəlɔŋ tɔ

²⁴ Yoolaa kɔpama mpa pa pola Tafiiti kiŋ ke Hepəlɔŋ sı pa çələɣı-ı Sayuli kawulayə, isv Tacaa ka yɔɣɔtvv tɔ pa nyɔŋ ntɔ.

²⁵ Yuta kpekəle taa yoolaa we iyisi naatoso na nasənaasa (6800) na pa kpaləŋ na pa ɣmantaasi. ²⁶ Simiyəŋ nyəma ke yoolaa kɔpama iyisi naatosompɔɣɔlayə na nunwva (7100). ²⁷ Lefii nyəma ke iyisi liyiti na nasətosə (4600). ²⁸ Aləŋ lɔlvv tv nyuvv tv Yoyata na ı waalı nyəma ke iyisi tooso na nasətosə na nunwva (3700). ²⁹ ılenə pə kaası ifepu Satəki wei ı ka ké yoolu kɔpəŋ tɔ, na ı mayamaya ı lɔlvv nyɔŋ nyəma hiu na naale. ³⁰ Na Pencaməe kpekəle nte tə ké Sayuli nyənte tɔɣo iyisi tooso (3000). Pa taa payale lakayə Sayuli lɔlvv nyəma ke təmlə. ³¹ ıfələyim kpekəle taa ké yoolaa kɔpama iyisi hiu na nasənaasa (20800). Pa tənə pa nyɔŋ kula pa lɔlvv taa ké.

³² Manasee kpekəle həɣɔlvv ŋku kv wena ilim tətvle tɔɔ tɔɣo iyisi pələfeli hiu (18000). Paa ləsa yəlaa mpeɣe kuləsəv ké sı pá polo pá kpa Tafiiti ke wulav. ³³ ısakaa nyəma taa ké yoolaa nyuvv nyəma ke ɣmuvv (200), na pa waalı nyəma. Pa tənə pa nyəmə isənə lseyeli nyəma lakı tɔ. ³⁴ Sapuləŋ nyəma taa ké yəlaa mpa pa nyəmə yoou ke teu tɔɣo iyisi nule na naanwva (50000). Pa wena yoou wontu tənə, na pá lakı teu.

³⁵ Nefətali nyəma ke nyuvv nyəma iyayə (1000) na pá yoolaa ke iyisi hiu na naanwva na naatosompɔɣɔlayə (37000) na pá təkə kpaləŋ na ɣmantaasi. ³⁶ Na Taŋ nyəma taa ké yoolaa mpa pa səlvv puwa sı pá pulı yoou tɔɣo iyisi pələfeli hiu na naanwva na nasətosə (28600). ³⁷ Na Asee nyəma taa ké yoolaa mpa pa nyəmə yoou ke teu na pa səlvv puwa tɔɣo iyisi nule (40000). ³⁸ Kpeka wena a we Yaatanı ilim təlule tɔɔ, isv Luperŋ, na Katı, na Manasee həɣɔlvv ləŋkv nyəma tɔɣo yoolaa iyisi nunwva na hiu (120000) na pá wena yoou wontu tənə.

³⁹ Yoolaa mpe pa tənə pa poləna Hepəlɔŋ na luɣv kulumvuv, na pá kpa Tafiiti ke lseyeli wulav. lseyeli nyəma lelə ləŋle həewə sı ı tɔɣo kawulayə ŋké. ⁴⁰ Mpróyó pa çayə Tafiiti kiŋ ke kuyeeŋ tooso, na pá tɔɣo na pá nyɔŋ mpi pa taapalaa lapa tɔ. ⁴¹ Pələ pə paası, pəcəlv pəcəlv kpeka, isv ısakaa na Sapuləŋ na Nefətali pə nyəma ná

səxəlayana mulum, na kakalasi, na turj wei pa yaa si fiki na lesəŋ tō i pee kowulɛɛ, na sulum na nim na pá kəŋna. Haləna pá kəna tətəxə naəŋ na heerj. Mpi tō, tetv təna taa yəlaa təna laŋa ka huluma kə.

13

Isə atakaa ponav ke Yosalem
(Samiyeel II 6:1-11)

¹ Mpróyú Tafiiti na yəlaa iyaxa (1000) nyuxu nyáma, na nunowa (100) nyuxu nyáma, na nyuxu nyáma leləa pa lapa kotuyu. ² Na Tafiiti heeli pa təna si: Ye pə maya-me, na Tacaa lanle heewa, ile tá tili ləŋ ke ta nyáma mpa pa kaasa lseyeli tetv taa tō pa waali. Ulena pá tu kələna kətəlaa na Lefii nyáma mpa pa we həxoləŋ wei i cəəna-tv tō i taa tō. Tá yaa-we na pá kəw. ³ Ulena tá kəna Isə atakaa kə tá te. Mpi tō, tə taa paasəna i təm ke Sayuli waatu.

⁴ Mpróyú təm nti tə maya yəlaa təna na pa təna pa tisi si pá la mpv. ⁵ Ulena Tafiiti koti lseyeli tetv təna yəlaa ke pə kpayav icipiti tetv toŋa na ilim mpətəŋ tō tō. Haləna Lepo-Hamat i ke ilim ntəxəŋ tō si, pá polo pá kpayə Isə atakaa kə Kiliyati-Yeyalim. ⁶ Mpróyú Tafiiti na lseyeli nyáma pa pola Paala timpi pa cuxusaa si, Kiliyati-Yeyalim təxə Yuta tetv taa si pa kpakəŋi Isə atakaa. Atakaa un i tō ka we isətaa tarlāa leesəŋ. Atakaa un i isəntaa kə pa seekaxa Isə. ⁷ Apinatari tēy atakaa un i ka we. Mpróyú pa tv-i kēkē kufalv taa na Usa na Ahiyo pá həŋi-i. ⁸ Ulena Tafiiti na lseyeli nyáma təna pa huli pa larhuləmlə na luyv kuləmlə, na pá yooki yontu na cəməŋ, na sarjvnaa, na akilimanaa, na kpeŋkpeŋnaa, na akantəe. ⁹ Waatu wei pa tala Kitəŋ təfalle, uləna naəŋ cəe Isə atakaa ke petəy. Tənaŋa Usa siisaa na i te Isə atakaa. ¹⁰ Mpróyú Tacaa mv Usa na pááná ke timpi i mapa lanle na i tokina Isə atakaa tō, na i kv-i tənə unəŋi kpakpaa.

¹¹ Mpróyú Tafiiti lanle ta heena isəna mpi Tacaa kuvv Usa ke mpv tō. Ulena í ha lonte ntey hətə si Pelesi-Usa. Usa təkule ke pa yaa mpv na pa te taa. Na pá yaaki-tēy mpróyú haləna sarja. ¹² Kuyaku ŋkuvv Isə təm lapa Tafiiti ke səxəntv na í tō si: Pə fəi si má pona Isə atakaa kə ma te.

¹³ Tafiiti ta pona Isə atakaa kə i tēy kuyaku ŋkv, Kat i tv Opeti-ltəm tēy i su-i. ¹⁴ Na atakaa caxa tənaya isətnaa tooso. Ulena Tacaa kooli apalv un na i təyaxa na i nyəm tənaya kupantu.

14

Tafiiti cayale ke Yosalem

(Kutóosutu I 3:5-9 na Samiyeel II 5:11-16)

¹ Mpróyú Tihi wulav Hilam kva yəlaa na pá polo Tafiiti ke sēv, na í hana-i kpeŋkpelasi kupəŋsi na pē saakələa, na kaafəntanaa, si pá ŋma-i kawulaya təyaxa. ² Ulena Tafiiti cəkəna si Tacaa mayamaŋa kpana-i lseyeli wulav. Na i kawulaya toŋ təŋna səsuvv ke Isə yəlaa tō.

³ Mpróyú Tafiiti kpayə alaa leləa ke Yosalem na í luli apalupiya na alupiya. ⁴ Hal i pəyalaa mpa i lula təna tō pa həla ntə: Samowa, na Sopari, na Natəŋ, na Salvməŋ, ⁵ na lpa, na Uliuwa, na Uləpeleti, ⁶ na Noka, na Nefeki, na Yafiya, ⁷ na Ulasama, na Peeliyata, na Uləfeleti.

Tafiiti kəlvv ke Filiisi nyáma
(Samiyeel II 5:17-25)

⁸ Filiisi nyáma nuwa si Tafiiti təxə kawulaya ke lseyeli təna tō, uləna pá polo-i yoonav. Tafiiti ná ní mpv, uləna í səŋ-we. ⁹ Mpróyú Filiisi nyáma wata Lefayi nyáma tətəkəle. ¹⁰ Ulena Tafiiti pəəsi Isə si: Má polo má yoonə Filiisi nyáma na? N ká tv-wey ma niŋ taa? Ntəna Tacaa si: Polo na í yoonə-we. Maa tv-wey nyá niŋ taa.

¹¹ Mpróyú Filiisi nyáma tuusaa na pá tala Paali-Pelasim. Tənaŋa Tafiiti kv-we na í tō si: Tacaa hee ma kolontunaa taa kə ikpate na ma niŋ. Isu loov fakuvv hapəle tō.

Pə tō kə pa ha tənə unəŋi hətə si: Paali-Pelasim. Pə nyuxu nté si akpaa heelv, na pa te taa. ¹² Filiisi nyáma seekaxa, uləna pá yele pa leesəŋ kulalaŋ. Mpróyú Tafiiti tōma si pá sə leesəŋ kulalaŋ unəŋi kəkə.

¹³ Mpróyú Filiisi nyáma təxəna Lefayi tətəkəle ke wátóyú. ¹⁴ Ntəna Tafiiti tasa Tacaa ke yəxəntənav, na Isə cə-i si: Taa polo pa tō na pa waali tō. Ama cə-we na í kpətəna-wey turj taale hətvv nəxə. ¹⁵ Ye n nuwa yəlaa nəhəe ke turj nyəŋ taa, ile n tii pa tō kə kpakpaa. Mpi tō, waatu unəŋəle ma kəma si ma yookina Filiisi nyáma ke nyá nəxə tō.

¹⁶ Мпуҕуле Тafiити лапа теитеи isu Tacaa heelуҕу-и тӧ, на Iсҕеҕи ны́ма yоона Filiisi ны́ма кe пa кpаҕав Kapawоҕ тӧ, halәna Kesee. ¹⁷ Пa кpаҕав waatu unи тӧҕо Tafiiti hәte yaawa tetunaa tәna taa, на Tacaa yele на piitimnaa tәna nyajna-и.

15

Iсӧ atakaa ponav кe Yosalem

¹ М́пүҕү Tafiiti Һmawa тeеси кe timpi па yaa si Tafiiti тe тӧ. Ulena i таҕанu лonte natәli на i siki Iсӧ cokәle si paa su Iсӧ atakaa. ² Ulena i kpaali si: Lefii ны́ма tike tәkoҕ kә sәҕәlәna Iсӧ atakaa. Mpeҕe Iсӧ lәsaa si paa paasәҕәna-и tam тӧ.

³ М́пүҕү Tafiiti kota Iсҕеҕи ны́ма тәнаҕа Yosalem si пa pona Iсӧ atakaa кe timpi па таҕана и лonte тӧ. ⁴ Ulena i koti Alоҕ lәlүҕу ны́ма kotәlaa на Lefii ны́ма. ⁵ Kehati lәlүҕу ны́ма ka we yәlaa nunuwa на hiu (120) kә, па nyуҕу тu ntә Uliyeli. ⁶ Melali lәlүҕу ны́ма кe Һmunuҕу на hiu (220), па nyуҕу тu кe Asaya. ⁷ Keesәҕ lәlүҕу ны́ма кe nunuwa на hiu на naanuwa (130), па nyуҕу тu ntә Soweehi. ⁸ Ulasafar lәlүҕу ны́ма кe Һmunuҕу (200), па nyуҕу тu ntә Semaya. ⁹ Hepәlәҕ lәlүҕу ны́ма кe nunaasa, па nyуҕу тu ntә Ulayeli. ¹⁰ Usiyeli lәlүҕу ны́ма we nunuwa на naanuwa на naale (112), па nyуҕу тu ntә Aminatapi. ¹¹ М́пүҕү Tafiiti yaa kotәlaa Satәki, на Apiyataa, на Lefii nyуҕу ны́ма, Uliyeli, на Asaya, на Soweehi, на Semaya, на Ulayeli, на Aminatapi. ¹² Na i тӧ-we si: Mpa me, i kә Lefii nyуҕу ны́ма тӧ, mә на mә waali ны́ма i la nyәәҕ тӧә asilima keelүҕу kotәҕа на i polo на i kpaҕа Iсҕеҕи Iсӧ atakaa на i kәna-и лonte nte тә taa ma таҕана-и тӧ. ¹³ Mpi тӧ, mә taa fei, waatu wei тә pola и kpaҕав кe kancalaҕа тӧ. Pәyele тә тu pәәsi Tacaa si pulu, isu pu munaa тә. Pә тӧ kә Iсӧ kә tә taa yulu.

¹⁴ М́пүҕү kotәlaa на Lefii nyуҕу ны́ма па лапа nyәәҕ тӧә asilima keelүҕу kotәҕа, на пa polo si па kpaкәҕи Iсӧ atakaa. ¹⁵ Ulena Lefii ны́ма kpaҕа и kpatәҕ taa, на пa hәҕәli па asәҕkpekiҕ тӧә teitei isu Tacaa ka keesуҕу Moisi тӧ. ¹⁶ Ulena Tafiiti heeli Lefii nyуҕу ны́ма si: i puli mә tetunaa waali. Pele paa yоона yontu на Saҕkunaа на cәmәҕ на kpeҕkpeҕnaa на laҕhulumle sәәәle. ¹⁷ Ntәna Lefii ны́ма puli Soweehi

pәyalu Hemaҕ, на ilә и таapalu Pelekiya pәyalu Asafi, на па tәetv Melali lәlүҕу тu Kusaya pәyalu Itar па waali. ¹⁸ Pә kaasi pele па waali ны́ма Lefii ны́ма lәlaa mpa па kә nәnәәsi paasәnlәa тӧ, isu Sakali, на Peni, на Yasiyeli, на Semilamәti, на Yehiyeli, на Uni, на Iliyapi, на Penaya, на Maaseya, на Matitiya, на Ilifәlehu, на Mikineya, на Opeti-ltәm, на Yeiyeli. ¹⁹ Yonyoolaa Hemaҕ, на Asafi, на Itar, pele па makayana nteҕe nyәҕәlүҕу kuәәmүҕу kpeҕkpeҕnaa mpa па wiiki teu тӧ. ²⁰ Sakali, на Asiyeli, на Semilamәti, на Yehiyeli, на Uni, на Iliyapi, на Maaseya, на Penaya pele па maki cәmәҕ wei и we nәәsi kuyullasi тӧ. ²¹ Matitiya, на Ilifәlehu, на Mikәneya, на Opeti-ltәm, на Yeiyeli, на Asasiya pele па makayana nteҕe Һmusi pәlefei naanuwa saҕkunaа на yonyoolaa yooki yontu. ²² Lefii ны́ма nyуҕу тu Kenaniya кeлe Iсӧ atakaa kpaҕав sәәsi на i paasәҕәna. Mpi тӧ, и nyәmә pә tәm кe teu. ²³ Na Pelekiya на Ulekana peleyele nәnәәsi taҕlaa, на пә we si пa sәҕ atakaa kite. ²⁴ Na nәnәәsi taҕlaa lәlaa Opeti-ltәm на Yehiya. Pә kaasa kotәlaa Sepaniya на Yosafati на Netaneyeli на Amasayi на Sakali на Penaya на Iliyesee тӧ, pele па hulaҕana nteҕe akantee кe Iсӧ atakaa nәҕо тӧ.

Iсӧ atakaa tate кe Yosalem
(Samiyeli II 6:12-19)

²⁵ М́пүҕү Tafiiti на Iсҕеҕи sәәaa на yoolaa nyуҕу ны́ма па kpaҕа Iсӧ atakaa кe Opeti-ltәm тe на laҕhulumle. ²⁶ Iсӧ kentayaa Lefii ны́ма mpa па sәҕәla Iсӧ atakaa тӧҕо. Ulena пa la kotәҕа кe latacәnaa naatosompәҕәlәҕа, на iwaarҕ naatosompәҕәlәҕа. ²⁷ Tafiiti на Lefii ны́ма mpa па sәҕәla atakaa тӧ, на wontu mataa, на sәҕәllaa nyуҕу тu Kenaliya paa suu kponkponu тоҕ nyәntv wontu kә. Pә kaasi на Tafiiti suu kotәlaa capa кe pәtee. ²⁸ М́пүҕү Iсҕеҕи ны́ма tәna kpaana Iсӧ atakaa, на пa maki niҕ taa, на kpeҕkpeҕnaa, на saҕkunaа, на cәmәҕ, на пa hulaҕи tutuуҕ на akantee.

²⁹ Pa тәҕna Iсӧ atakaa кe svnao кe wulav icaҕe taa, Ule Tafiiti alu Mikaali, Sayuli peelә sәҕna pәtote ntә, на i nә Tafiiti paakәna laҕhulumle. М́пүҕү и nyәna-и yem kә и taa.

16

¹ M'púyó pa pona lso atakaa na pá su-
i cokäle nte Tafiiti ka sikaa tó tó taa. llena
pá lá lso ké kotasí nsi kókó lusa sí tana tó na
nóyo kulumaya kpentuyú nyénsi. ² Tafiiti
téma kotasí nsi sí lapu llena í kooli samaa
ke kupantu na Tacaa hâte taa. ³ llena í tala
apalaa na alaa ke tóyonaya. Paa wei ke
potopoto kukulutu na nantuyú na tuyú nku
pa yaa sí lesen tó ku pee kuwulé kakalaya.

Lefii nyóma lso samtu yontu

(Yontu 96 na 105:1-15 na 106:1,47-48)

⁴ M'púyó Tafiiti tuwa Lefii tamlé nyóma ke
tamlé ke lso atakaa kin sí pá sée lseyeli lso
na pá tu-í teeli na pá sami-í. ⁵ Asafi kéle pa
paasənlu na Sakalí náá sənna-í. Yasiyeli
na Semilamoti na Yehiyeli na Matitiya
na Uiyapi na Penaya na Opeti-ltəm na
Yeyieli pele pa makayana nteye cəməŋ na
sarjkonaa, na Asafi náá makí kperjkperjnaa.
⁶ Na kotalaa Penaya na Yasiyeli pele pá
huləŋi akantee ke tam ké lso atakaa nóyo
təə. ⁷ Kuyaku nku ku wule ke Tafiiti caala
Asafi na í taapalaa ke tuyú sí pá sa Tacaa.
llena pá sami-í sí:

⁸ Í sa Tacaa, í yaa í hâte.

Í teləsi piitimnaa tənaya í kookalənnaa.

⁹ Í yoo-í yontu na cəməŋ.

Í yəŋotí í təma kupana təm.

¹⁰ Mə laŋa í heena lso nanŋtu uní í hâte.

Mə mpa í peekəŋi-í tó, mə laŋa í huləmi.

¹¹ Í kéésáná Tacaa Toma tənə tu təə.

Í peekəŋi tam sí í sée-í.

¹²⁻¹³ Tacaa tamlé tu lseyeli luluyú nyóma mə.

Yakəpu piya mə mpa lso ləsaa tó.

Í tōōsí í təma səsəōna təə.

Na kəkələ nyəmnnaa mpa í lapa tó,
na í huule pə təə.

¹⁴ Inəŋəle Tacaa, inəŋəle tá lso.

Inəŋəle tetu tənə huunlu.

¹⁵ Í tōōsí í nóyo peeluŋu tam nyənka təə.

Í nóyo suu we m'púyó,
halí luluh loosi iyaya.

¹⁶ Nóyo nkeŋe í su Apələham.

Na í heeli-təŋi lsaaka na tuunav.

¹⁷ Í su-təŋi lseyeli nyóma ké isu kusəsuto.

Na tə wee-we isu nóyo peeluŋu tam təə
nyəm.

¹⁸ Isu í ka heeluyú-we tó sí,

í ká ha-weŋe Kanaaŋ tetu.

Pa na pa luluyú nyóma pa kpancoou nté.

¹⁹ Waatu uní í taa tó,

pa taa fəi payale,

pəyele paa ké cayalaa ke tetu taa ké.

²⁰ Pa lukaya piitimnaa taa ké na pá puki
ləmpí kin.

Na pá lukí kawulasí taa na pá puki yəlaa
ləlaa kin.

²¹ Ama lso ta yeŋe sí nóyolu í tu-weŋe wahala.
Halí lso kaləna awulaa ke pa nyuyú təə sí:

²² Laakalí na yəlaa mpa mə ləsaa tó,
na mpa pa teləsəŋi mə kuyəŋotutu tó pa
tokinav.

²³ Antulinya tənə yəlaa mə, í yoo Tacaa ke
yontu.

Í kpaaləŋi paa ifemle nte sí Tacaa keŋe
waasulu.

²⁴ Í heeli yəlaa tənaya í teeli təm,
na í yəŋotí í təma kupana təm ke yəlaa kin.

²⁵ Tacaa kəla akənna tənaya səsəōntu.

Í fəna saala.

²⁶ Piitimnaa tuŋ tənə we kpete ké.

Ama Tacaa lapəna isəōntuyú.

²⁷ Í teu na í səsəōntu we səŋəntu.

Í we toŋ ke í təcayale taa na í haakí
laŋhuləmlé.

²⁸ Tetu tənə yəlaa, í kəə na í sa Tacaa.

Í hólí í teu na í toma.

²⁹ Í kəə na í sa í teu na í kəna-í mə kvaŋəŋ.

Í hənŋi Tacaa ke atəŋe saa wei í hóləŋí í
tənəŋəŋ weetu tó.

³⁰ Antulinya tənə yəlaa mə í seliyina-í.

Tetu caya teu ké tu nyəŋəŋəŋ.

³¹ Isəōntuyú laŋle í huləmi,

na tetu náá yəŋi.

Na pá heeli yəlaa tənə sí Tacaa keŋe wulav.

³² Tenku na í taa nyəm tənə í kala kəkəte.

Tawa na a nyəm tənə, í yəŋi.

³³ Hətu taa tuŋ, í kiisina laŋhuləmlé ke
Tacaa kin.

Mpi tó, í kəŋ kawulaya təŋəw ke tetu taa.

³⁴ Tacaa ké kupan ké, í sami-í.

Pəyele í səŋəŋu fəi tənaya.

³⁵ Í wiikina-í sí:

Tacaa waasulu lso, hai, waasi-tu.

Ya-tuyú piitimnaa kpaí nyəm niŋ taa.

Kpəŋeli-tu na tá yaa nyá hâte nanŋ nyəntə.
Na ta laŋa heena nyá samtu.

³⁶ Í sée lseyeli lso Tacaa ke tam.

llena samaa tənə tisi sí lso í kəna mpu. Í sa
Tacaa.

³⁷ M'póyó Tafiiti tóma Asafi na ı taapalaa tēna si: ı caya ıso atakaa kiŋ, na ı lakı mə yontu tēma ke tam ké paa kuyaku ŋku, ısu pə suu tó, ı taa yelee. ³⁸ ılena ı ləsi Opeti-ıtom na ı lılvu taa ké yēlaa pələfei nutoso na naanowa, na pə səsəna Yetutuŋ pəyalu Opeti-ıtom, na Hosa, na pá lakı nənəəsi taŋyuv təmle.

³⁹ M'póyó Tafiiti tó kətulu Satəki na ı lılvu taa kətəlaa si: ı paasəna ıso cokəle nte tə we Kapawəŋ takətəle tó. ⁴⁰ Mə təmle nté si ı lakı kətəŋ ŋka kəkə lusa ka tēna təŋə tanaŋ na taanaŋa. Na ı lakı kətəsi nsi pa kəsə kiiu ŋku Tacaa hawa ıseŋeli nyéma tó kv taa tó. ⁴¹ Mə na Hemaŋ, na Yetutuŋ, na ılelaa mpa pa ləsaa si pá saŋ Tacaa ke ı səsəlvu tam nyəŋku tó tó. ⁴² Hemaŋ na Yetutuŋ pa təmle nté akantəe hılvu na kpeŋkpeŋnaa mapu. Na wontu lentənaa nti pa yookayana ıso Təm yontu tó. ılena Yetutuŋ pəyalaa ke nənəəsi taŋlaa.

⁴³ Pə waalı ké paa wei ı kpema ı tē. Na Tafiiti náa kpe na ı sēe ı nyéma.

17

Nataŋ na Tafiiti pa təm
(Samiyeeli II 7:1-17)

¹ Tafiiti caya ı kawulaya taa, ılena kuyaku nakulı ı tó ıso kuyəŋətutu teləsulu Nataŋ si: Pə ta mvna si má we kutuluŋu ŋku pa lapəna kpeŋkpeləsi kupanŋi tó kv taa, na Tacaa atakaa náa we cokəle nte pa lapəna pəŋŋ tó tə taa. ² Ntəna Nataŋ cə wulav si: Polo na ı lı pá tēna mpi n mayasəŋi nyá taa tó. Mpi tó, Tacaa we nyá waalı ké.

³ Ahoó yuwa, ılena Tacaa tó Nataŋ si: ⁴ Polo na ı heeli ma pəyalu Tafiiti si, pə taya unı ı ka ŋmana-m təyaya ŋka ka taa maa caya tó. ⁵ Hatoo ma ləsvu ıseŋeli nyéma ke ıcipiti taa, na pə suna saŋa tó, ma ta caya kutuluŋu nakulı kv taa. Cokəle taa ké ma we na má layasəŋi lona. ⁶ Pələ pə paasi too ma wev ıseŋeli nyéma waalı tó, Paasənlaa payale ke ma tó ma yalaa paasənav. Pəyele ma ta kaləna pa taa nəŋəlvu si ı ta ŋma-m kutuluŋu kupanŋu.

⁷ Mpu tó, heeli ma təmle tv Tafiiti si: Toma tēna tv Tacaa má, ma yəŋətəa si, ntiyile taa ké ma kpa-ŋ heeŋ waalı si ı lı la ma ıseŋeli nyéma wulav. ⁸ Na má we nyá

waalı ké nyá tontə tēna taa, na má kpiisi nyá kolontunaa tēna na má kosi nyá nyuvu ısu atə səsaa ılelaa. ⁹ ılena má ha ma ıseŋeli nyéma ke təcayale si pá caya teu na pulv ı taa pəyeli-we, na yēlaa asayaa ı taa təŋə pa ıse. ¹⁰ ısu saa wei maa kpa Paasənlaa ke ma yēlaa ıseŋeli nyéma tó tó. Maa tisi mə kolontunaa tēna təfe. Ma heeliyi-ŋ si ıso ma, maa yelee na ı weena lılvu nyéma ke nyá waalı. ¹¹ Ye pə tala nyá kuyaku na ı səpa, ıle maa ləsi nyá piya mpa n lələna nyá tapuvu tó pa taa nəŋəlvu, na má kpa-ı wulav. ¹² ınu ı ka ŋmana-m təyaya na má yelee na ı kawulaya kumte wee tam tó. ¹³ ı ká nyənəŋi-m ı caa, na máa nyəŋəŋi-ı ma pəyalu. Ma kaa ı-l, ısu ma ılv wulav wei ı laala-ŋ tó. ¹⁴ Máa kpana-ı ma yēlaa wulav ke tam tó ké ma təyaya taa na ma kawulaya taa, na ı təyaya kawulaya toŋ kaa ciyiti.

¹⁵ Nti nti ıso heela Tafiiti na Nataŋ nəŋə toŋəle.

Tafiiti sələmvu
(Samiyeeli II 7:18-29)

¹⁶ Mpuvle wulav Tafiiti pola ıso cokəle taa, na ı yəŋətəna ıso si: Hai, Tacaa ıso má na ma təyaya tə ké we na ı kəŋna-m timpi taa ma we ısəntə tó? ¹⁷ Pələ pə paasi na ı yəŋətəŋi ısəna ma təyaya ka tēsəna cele tó pə təm? N lakı-m ké ısu má ké yulv səsə nəŋəlvu, ma ıso Tacaa. ¹⁸ Ma feina kuyəŋətutu ke teeli wei n tu-m tó ı tó. Mpi tó, ma ké nyá təmle tv ké, na ı nyəma-m. ¹⁹ Tacaa, n səsəla-m təŋə n lapa kupantunaa pane pa tēna si nyá səsəntu tam tó nyəntu ı ná. ²⁰ Tacaa nəŋəlvu ta nəŋəsəna-ŋ. Ye tə kəsəna nti unı tə nuna ta ŋkpanŋ tó, ıso nəŋəlvu ı fei ısu nyá. ²¹ Piitim napəli pə fei na pə nəŋəsəna nyá yēlaa ıseŋeli nyéma mpa tá n kəma na ı ya ıcipiti nyéma ŋmakəlvu taa na ı la-tuvu nyá yēlaa tó. Lakası kupanŋi na səŋəntu nyənəsi ke n təŋəna piitimnaa ke nyá yēlaa tá ta nəŋə tó na nyá həte yaa, na pə waası-tv. ²² Na tə pəsi nyá nyéma ke tam tó, na nyaa pəsi tá ıso. ²³ Pənente Tacaa la ısu n yəŋətuvu tó. Yoosi nəŋə ŋka n su má na ma təyaya nyéma təŋə tam. ²⁴ Pə la teitei, ısu n yəŋətuvu tó. ılena nyá həte la səsəle ke tam tó na yēlaa yəŋətəŋi si: Tacaa Toma tēna tv nté ıseŋeli nyéma ıso. Yelee na nyá təmle tv ma ma təyaya nyəə

təŋ. ²⁵ Mpi tə, ma lso, nyá hüləna-m sɪ n ká ha-m luluy nyáma na pá ləɛti kawulaya taa. Pə təw kə ma pəsaa na má sələməŋi nyá kiŋ. ²⁶ Hai, Taca, nyayale lso, nyá suna nyá təmlə tɔ maya nəŋə kupan̄ka ŋkə. ²⁷ Nyá koolina ma təyaya nyáma kə kupantu sɪ ma luluy nyáma ká təkɪ kawulaya kə tam kə nyá isentaa. ɪlɛ nyá koolee anɪ a ka təŋ-weyɛ tam təw.

18

Tafiiti təyɔ piitimnaa lɛlaa tɛtɔ
(Samiyɛlɪ II 8:1-14)

¹ Pələ pə waalı kə Tafiiti yoonə Filiisi nyáma na í kəli-wɛ na í lɛkɪ Katɪ ɪcətɛ na pə cəɔl nyáma. ² Na í yoonə Mowapɔ nyáma tətə na í kəli-wɛ na pá fɛlɛŋi-ɪ lampuu. ³ M̄póyú ɪ yoonə Silii wulav Hatatəsɛɛ wei ɪ wɛ Sopa na í təkɪ ɪ kawulaya kə Hamatɪ həŋəɔluy təw tə. Waatu ɪnəŋi Hatatəsɛɛ caakaya sɪ ɪ təkɪ ɪfəlatɪ həŋəɔluy tɛtɔ. ⁴ Na Tafiiti lɛkɪ yoo kɛkɛnaa iyaya (1000) na kpayanəŋ cayalaa kə iyisi naatosompəɔaya (7000) na yoolaa nəŋhɛɛ nyáma kə iyisi hɪu (20000) na í su ɪ tɪ isɪ kpayanəŋ nuɪwə (100). Pə kaasa wei ɪlɛna í sɛti ɪ tənə ɪ nəŋhɛɛ hola. ⁵ M̄póyú Tamasi Silii nyáma pola wulav kə sənau. ɪlɛna Tafiiti kɔ pɛɛɛyɛ yoolaa iyisi hɪu na naale (22000). ⁶ ɪlɛna Tafiiti su yoolaa kpekə kə Tamasi kə Silii taa na í təkɪ pa təw na pá fɛlɛŋi-ɪ lampuu. Na Taca kentiŋi Tafiiti təw kə timpi timpi ɪ pukaya tə. ⁷ ɪlɛna í kpayə Silii wulav Hatatəsɛɛ taŋlaa wula kpaləŋ na í pona Yosalem. ⁸ M̄póyú Tafiiti kuu nyəŋəɔluy kɛsɛmuyɔ nyəŋəɔtɔ kə səsəm kə Hatatəsɛɛ acalɛɛ nna pa yaa sɪ Tipatɪ na Kuŋ tə a taa. Nyəŋəɔtɔ ntəŋi Saluməŋ kpayə waalı waalı na í lu lum nyampaani anaam, isɪ lule na akɛlɛnaa na lso təsɛɛ taa wantu lentənəa.

⁹ M̄puyələ Hamatɪ wulav Tou nuwa sɪ Tafiiti kuwa Sopa wulav Hatatəsɛɛ yoolaa. ¹⁰ ɪlɛna í tili ɪ pəyalɔ Hatolam sɪ í sɛɛ wulav Tafiiti na í samɪ-ɪ. ɪsənə ɪ yoonə Hatatəsɛɛ na í kəli-ɪ tə. M̄póyú Hatolam kpeŋna Tafiiti kə wula wantu na liyitee nyəŋəɔtɔ na nyəŋəɔluy kɛsɛmuyɔ nyəntɔ. ¹¹ ɪlɛna Tafiiti su Taca kə wula na liyitee nyəŋəɔtɔ nti pa lɛkə piitimnaa lempanaa kiŋ tə. Isɪ ɪtəm na Mowapɔ na Amoni na Filiisi na Amaleke pə nyáma.

¹² M̄póyú Seluya pəyalɔ Apisayi yoonə ɪtəm nyáma kə Təm tɛtɛkələ taa, na í kó pa taa yəlaa iyisi pələfɛti hɪu (18000). ¹³ Na í su yoolaa kpekə kə ɪtəm nyáma tɛ na Tafiiti təkɪ pa təw na Taca kentiŋi ɪ təw kə timpi timpi ɪ pukaya tə.

Tafiiti waalı nyáma həla
(Samiyɛlɪ II 8:15-18)

¹⁴ Tafiiti təyɔ kawulaya kə ɪsɛɛɛɛɛ nyáma tənə təw kə na í təŋəŋi tampana na í hɔkənə yəlaa tənə. ¹⁵ Seluya pəyalɔ Sowapɪ kɛɛ yoolaa nyuyɔ tɔ. Ahiluti pəyalɔ Yosafatɪ kɛɛ takɛlasɪ sulɔ. ¹⁶ Ahitupi pəyalɔ Satəkɪ na Apiyataa pəyalɔ Apimɛɛkɪ kɛɛ kətəlaa. Safesa kɛɛ takɛlasɪ ŋmaalɔ. ¹⁷ Yoyata pəyalɔ Penaya kɛɛ wulav taŋlaa nyuyɔ tɔ. Tafiiti pəyalaa mayamaŋa ntɛ ɪ sənlaa səsaa.

19

Tafiiti tillaa fɛɛɛɛ tɔyɔ
(Samiyɛlɪ II 10:1-5)

¹ M̄póyú waatu nəŋəɔlɔ Amoni nyáma wulav Nahasi səpa na ɪ pəyalɔ lɛɛti ɪ lonte. ² M̄puyələ Tafiiti təma sɪ: Maa lɛɛti Nahasi pəyalɔ Hanuŋ kə kupantu nti ɪ caa ka lapam tə. ɪlɛna Tafiiti tili tillaa sɪ pá polo pá sɛɛ-ɪ ɪ caa ləyaya. Tafiiti tillaa tala Amoni nyáma tɛtɔ taa. ³ ɪlɛna tɛtɔ nti tə awulaa səkpema tə Hanuŋ sɪ: N huɔ sɪ ləyaya sɛɛɔ təw kə Tafiiti tili ɪ yəlaa na? ɪ tili-wɛyɛ sɪ pá fɛŋ tɛtɔ na pá nyi-tɪ na pá lɛkɪ-ɪ.

⁴ Ntənə Hanuŋ kpa Tafiiti tillaa na í looli pa tantəŋ, na í sɛti pa wantu kə hatoo pa tapənəəsɪ kiŋ. ɪlɛna í təŋəni-wɛ, ⁵ na pá tɛɛna fɛɛɛɛ. M̄póyú Tafiiti nu ɪ tillaa təm nti. ɪlɛna í kɔsɪ yəlaa sɪ: ɪ səŋ-wɛ na í heeli-wɛ sɪ pá saalı Yeliko na pa tantəŋ nyə, ɪlɛna pəcə pá tala təyaya.

ɪsɛɛɛɛɛ nyáma yoonav kə Amoni nyáma na Silii nyáma

(Samiyɛlɪ II 10:6-19)

⁶ M̄póyú Amoni nyáma na pa wulav Hanuŋ pa cəkənə fɛɛɛɛ nte pa tɔ Tafiiti tə. ɪlɛna pá kpayə Mesopotami isətəa Silii nyáma, na Maaka na Sopa nyáma, pə yoolaa kə apaa, na pa yoo kɛkɛnaa na pa kpayanəŋ cayalaa. ɪlɛna pa feli-wɛyɛ liyitee nyəŋəɔtɔ kə tənənəa hɪu na naanɔwa. ⁷ Na pá caa yoo kɛkɛnaa kə iyisi hɪu na naanɔwa na naale (32000).

İlena pá kpaɣa Maaka wulav na ı yoolaa ke apaa. Ḿpúyó pełe pa polaa na pá puli Metepa colə. Na Amoni nyéma náá lu pa acaləe taa, na pá puli yoou.

⁸ Tafiiti nu mpv, İlena í kusı ı yoolaa wulav Sowapı na ı yoolaa taa yoolaa tənə. ⁹ Mpuyule Amoni nyéma luwa na pá puli ıcate səsəəle nəɣə. Na awulaa mpa pa kəma-weɣe sənəv tə pełe pá puli həɣəluyv ləɣku ke tawa taa. ¹⁰ İlena Sowapı cəkəna sı ı ká yoo taa na waalı. Ḿpúyó ı ləsa İseyeli yoolaa taa yoolaa na pełe pá yookina Silii nyéma. ¹¹ Pə kaasa yoolaa kpekəle ləntə, İlena í cele tələɣe ı neu Apisayi na pełe pá puli Amoni nyéma isəntaa. ¹² Na Sowapı heeli Apisayi sı: Ye Silii nyéma í kpilam, İle n kəə na í sənə-m. Yaa ye Amoni nyéma kpilina nyá, İle máá kəə na má sənə-ɣ. ¹³ Təɣə apalutv na tá kaası ta təɣı ta yəlaa na ta tsə acaləe təə. İle tsə í la ı luyv nyəntv.

¹⁴ Ḿpúyó Sowapı na ı yəlaa pa svv Silii nyéma tēe sı pá yookina-we na Silii nyəma tó casəle. ¹⁵ Amoni nyéma nawa Silii nyéma tv casəle. İlena pełe pá se Sowapı neu Apisayi na pá svv ıcate. İlena Sowapı náá məlı Yosalem.

¹⁶ Silii nyéma nawa sı İseyeli nyéma kəla-we. İlena pá kusı tillaa sı pá polo pá ləsi pa tətəvnaa mpa pa we İfəlatı pəɣə waalı tə. Pa nyuyv tv nté Hatatəsəe yoolaa nyuyv tv səsə Sofakı. ¹⁷ Pa heela-təɣı Tafiiti, İlena í kotı İseyeli yoolaa tənə na pá tēsı Yaatanı, na pá kpətəna-we na pá puli pa isəntaa. Ḿpúyó Silii nyéma tii pa təə. ¹⁸ Ama İseyeli nyéma ná tó pa waalı na pá se. İlena Tafiiti na ı nyéma pá kú kpaɣanəɣ na ı kəkənəa ke iyisi naatosompəɣəlaya (7000) na yoolaa nəəhəe nyéma ke iyisi nule (40000) na pá kú yoolaa nyuyv tv Sofakı tətə.

¹⁹ Waatu wei awulaa mpa Hatatəsəe ka ɣmakəlaa tə pa nawa sı İseyeli nyéma kəla-we, İlena pá polo na pá na Tafiiti pá ciiki na pá cele-ı pa ti. Pə kpaɣav waatu ını tə Silii nyéma ı caaki Amoni nyéma ke sənəv.

20

Sowapı ləkuyv ke Lapa ıcate
(Samiyeełı II 11:1 na 12:26-31)

¹ Pənəɣa sikaa na pə tala waatu wei awulaa tēeki yoou tə. Ḿpúyó Sowapı kuu yoolaa na pá polo pá kv Amoni nyéma. Na

pá tá Lapa ıcate sı pa yookina-tə. Na Tafiiti náá cəɣa Yosalem.

Ḿpúyó Sowapı yoonə Lapa nyéma na í wakəlı ıcate. ² İlena pá kuu tə taa won-tunaa, İlena Tafiiti kpaɣa wula ntenuɣu ɣku ku we Amoni nyéma tuyv Milikom təə tə. Ntenuɣu ɣkv kv yuy ka we ısu kiloona hıu na naanwəa ké mpv. Paa twəa kv təə ké liɣıtee pəle. Ḿpúyó pa tema-kuyv Tafiiti nyuyv. ³ Pə kaasa ıcate yəlaa, İlena í tu-weɣe wahala təma. Ləlaa ke tuɣ faɣalaa, na ləlaa ke pəe saakalaa, yaa taakukulası setəlaa. Ḿpúyó Tafiiti lapəna Amoni ıcate tənə. İlena í na ı yəlaa pá məlı Yosalem.

Filiisi nyéma yoonav

(Samiyeełı II 21:18-22)

⁴ Pəle pə waalı ké İseyeli nyéma pola Filiisi nyéma yoonav ke Kesəe. Waatu ınəɣı Husa tv Sipikayi kuwa Ləfayi tooko Sipayi na pá tisi Filiisi nyéma. ⁵ Yoou ləɣkv taa ké Yayii pəyalv İlanəɣ kuwa Katı tv Koliyati neu Lamii. ı ɣmantaəɣa kpátúyó yasəlaya we ısu saɣata kpətəle. ⁶ Ḿpúyó pa tasa yoou ləɣkv suluyv ke Katı. Tənəɣa pá nawa kolontu tooko nəɣəl ı ké Halafa luluyv tv. ı mpee na ı nəmpee we naatosə naatosə. A kpenta hıu na liɣıti. ⁷ Apalv ını ı caa İseyeli nyéma ke təm, İlena Tafiiti taalv Samma pəyalv Sonatan ıkv-ı.

⁸ Tafiiti na ı yoolaa pa kəna Filiisi ıcate Katı tookonaa mpe.

21

Kukaluyv na yulvkuşəku

(Samiyeełı II 24:1-9)

¹ Ḿpúyó koyaku nakulı Satanı maɣasaa sı ı tuyv İseyeli nyéma ke wahala. İlena í tusi Tafiiti sı í kala İseyeli nyéma. ² Ntəna Tafiiti tə Sowapı na yoou nyuyv nyéma ləlaa sı: Í polo í kala İseyeli tətə tənə yəlaa, na má nyı pa nyuyv.

³ Ntəna Sowapı cə-ı sı: Hai, ta caa, tsə í la na İseyeli nyéma huki təm nunwəa (100). Saɣa isəntə pa tənə pa ké nyá ifalaa ké. İle pepe təə ké n caa sı í nyı pa nyuyv, na í svvı İseyeli nyéma ke ısaɣatv taa?

⁴ Ntəna wulav sı í kala ke í kala. İlena Sowapı náá cəə İseyeli tətə tənə na í kala yəlaa na í məlı Yosalem. ⁵ Na í heeli wulav sı İseyeli yoolaa we iyisi iyəɣa ke təm iyəɣa, na iyisi nunwəa (1100000) na

Yuta nyəma ke iyisi nasəle na nutoso na naanwa (470000).

⁶ Sowapɪ laŋle ka wakələna wulav təm ntəxi. 11e ɪ ta kala Lefii na Pəncamee nyəma.

12e həma 12eyeli nyəma ɲkpaŋyuvu ke Tafiiti isayatu təə

(Samiyeeli II 24:10-17)

⁷ Mɔpɔy Tafiiti yaasi un ɪ ta maya 12e, na 12e ɪ hə 12eyeli nyəma ɲkpaŋyuvu. ⁸ Ntena Tafiiti saləmi 12e sɪ: Tacaa, ma lapa mpv tə, ma wakəlaa kē. 11e wii-m ma isayatu nti. Ma lapa kumelentu kē.

⁹ Mɔpɔy Tacaa heela Tafiiti layatu tasəlv 12e kuyəxətutv teləsulv Katɪ sɪ: ¹⁰ Polo n heeli Tafiiti sɪ ma su wahalanaa tooso sɪ ɪ ləsi pa taa kulvm na má kəna-ɪ.

¹¹ Mɔpɔy Katɪ pola Tafiiti kiŋ na ɪ pəəsɪ-ɪ sɪ: Tacaa sɪ weye n ləxəyɪ? ¹² Nyəxəsi ɪ lu pusɪ tooso? Yaa n se nyá kolontunaa ke isətvnaa tooso? Yaa 12e ɪ tili isətaa tillu na ɪ pəli yulvksəkv ke kuyəxə tooso ke 12eyeli tətə təna taa? Mayasɪ nyá taa na n cə na má heeli wei ɪ tila-m tə.

¹³ Ntena Tafiiti cə-ɪ sɪ: Ma laŋle pəsaa kē. Pə kəla-m teu sɪ má pəti ma təxi Tacaa niŋ taa. Sana un ɪ hə tə ɲkpaŋɲ na mpi yulv ká həmɪ-ɪ tə. Mpi tə, ɪ pətəətəle təəwəyɔ.

¹⁴ 11ena 12e kəna yulvksəkv, na 12eyeli nyəma sɪ yəlaa iyisi nutoso na naanwa (70000). ¹⁵ Mɔpɔy Tacaa tila isətaa tillu wei ɪ kuyɪ təxə Yosalem. Isətaa tillu talaa isv ɪ ká niki kuyv, 11ena 12e layasɪ hwee na ɪ səŋsɪ-ɪ sɪ: Yelev mpv pə mayanaa.

Waatu un 12e, isətaa tillu we Yepusi tv Olənaŋ təxənaŋa təmate nté. ¹⁶ Tafiiti kusa 12e, 11ena ɪ ná isətaa tillu ke ate ate na ɪ kpələsəxi ɪ layate na Yosalem təə. Mɔpɔy ɪ na səsaa mpa paa suu ləyaxa fələtənaa taka tə pa hota pa isəntəə. ¹⁷ Ntena Tafiiti sɪ: Hai, ma wakələna. Mpi tə, má yəxətəna sɪ pá kala kukaləyuv. Yəlaa pane pa taa nəxəlv ta la taalv nəxəlv. Mpv tə, pu wee sɪ má na ma təyaxa nyəma tá təə kē 12e ɪ tv niŋ.

Tafiiti ɲmawa Tacaa ke kətaxa təlate (Samiyeeli II 24:18-25)

¹⁸ Mɔpɔy Tacaa isətaa tillu heela Katɪ sɪ: Heeli Tafiiti sɪ polo timpɪ Olənaŋ makɪ ɪ təxənaŋa tə na n ɲmá Tacaa ke kətaxa təlate.

¹⁹ 11ena Tafiiti tē, 12e Tacaa heeluyv Katɪ sɪ ɪ heeli-ɪ tə. ²⁰ Olənaŋ na ɪ payalaa liyiti

paa wenna təna, na pá makɪ pa təxənaŋa. Mɔpɔy pa ná isətaa tillu 11ena pá se na pá ɲmeli. ²¹ Tafiiti tala təna na apəlv un ɪ na-ɪ, 11ena ɪ lu kətaxa taa na ɪ polo na ɪ həntɪ-ɪ ate. ²² 11ena Tafiiti təmi-ɪ sɪ: Pəetəna-m nyá kətaxa na má feli-ɲ na má ɲmá Tacaa ke kətaxa təlate, na yulvksəkv kune kú su tənaŋa. ²³ Ntena Olənaŋ sɪ: Hai, tacaa, kətaxa na n lana mpi n caaki tə. Ma kēkē kele na pə naaŋ, fəyɔ kēkē na n la kətaxa taasi. Kətaxa naaŋ na təxənaŋa na n la kətaxa. Ma ha-ɲ pə təna.

²⁴ 11ena wulav tə sɪ: Aai yoo, ma caa ma feli-ɲ pə liyitee kē, taa ha-m. Maa caa sɪ má la Tacaa ke kətaxa ke nyá nyəm, yaa pulv mpi pə təə ma ta wu tə.

²⁵ Mɔpɔy Tafiiti fela Olənaŋ ke wula nyəxətv nasətosə (600) ke kətaxa ɲke ka təə. ²⁶ 11ena Tafiiti ɲmá Tacaa ke kətaxa təlate ke lonte nté tə taa. Na ɪ la kətasɪ nsi kəkv lusa sɪ təna tə na nəxə kulvməyɔ kpəntuyv nyənsɪ. Na ɪ saləmi 12e na 12e tisi kəkv na ká nyaxa ɪ kətasɪ. ²⁷ Mɔpɔy Tacaa təma isətaa tillu sɪ: Məŋna nyá layate ke tə suxute taa.

²⁸ Mɔpɔy Tafiiti cəkənaa sɪ Tacaa mwə ɪ saləmyuv ke Yepusi tv Olənaŋ kətaxa taa təna. 11ena Tafiiti lakɪ tənaŋa kətasɪ.

²⁹ Waatu un tə 12e cəkəle nte Moisi ka lapa wulaxa tətə taa tə na pə kətaxa təlate pu we Kapawəŋ təkətlə kē. ³⁰ Ama Tacaa isətaa tillu layate təm ka kpəwa Tafiiti ke səxəntv. 11e ɪ ta pəsɪ na ɪ tala təna sɪ ɪ səekɪ-ɪ.

22

¹ Pə təə kē Tafiiti tənaŋa sɪ: Cəneye paa ɲmá Tacaa təsəele na kətaxa təlate nte tə təə 12eyeli nyəma ka lakɪ kətasɪ tə.

Tafiiti lupv sɪ ɪ ɲmaaki 12e təsəele

² Mɔpɔy Tafiiti təma sɪ: ɪ kotɪ 12eyeli taa cəyalaa. 11ena Tafiiti tv-weye təmlə sɪ pá saaki pəe wena paa ɲmana 12e təsəele tə, ³ na ɪ tayani nyəxətv tuutuuma wei paa luna kampvnaa nyəma kəkamee tə na nyəma kukolisee nna pa tvləxəna nənəəsɪ tə na ɪ kaa nyəxəlvuv kuseemuyv ke tuutuuma tətə. ⁴ Na ɪ kaa taasi kupəŋsɪ nsi Sitəŋ na Tihi nyəma kəŋayana-ɪ təxə tuutuuma. ⁵ Tafiiti mayasaya ɪ taa kē sɪ: Ma pəyalv Salvməŋ kē pəyaxa, ɪ ta nyənta pulv. Pəyele pə wee sɪ pá ɲmá 12e təsəele ntəyɔ na tə taa weena saala kē tətə təna taa. Mpv tə,

maa taɣani mpi pə wɛɛ sɪ paa lana tɔ. Pə tɔɔ kɛ ɪ taɣana wontunaa paɣalɛ na pácɔ́ ɪ sɪ.

Tafiiti tv Saluməŋ sɪ ɪ ɣmá lso təsɛɛɛ

⁶ Ḿpúyó Tafiiti yaa ɪ pəyalv Saluməŋ na ɪ tv-ɪ sɪ ɪ ɣmá lseɣɛlɪ lso Tacaa kɛ ɪ təsɛɛɛ.

⁷ Na ɪ heeli-ɪ sɪ: Ma pu, maa tuwa ma taa kɛ sɪ maa ɣmá lso Tacaa kɛ timpi paa sɛɛ-ɪ tɔ. ⁸ Ama lso cɔ-m sɪ ma sula yəlaa kuyv kɛ yooɔ taa. Pə tɔɔ kɛ pə fɛɪ sɪ má ɣmá-ɪ timpi paa sɛɛkɪ-ɪ tɔ. ⁹ Ma pəyaya kɔlɔlaya kaa wɛɛ yoolu isu má. Kaa la həəsuyv tv kɛ. lso má ma kaa yeɛ na ma pəyalv kolontunaa mpa pa cɔɔna-ɪ tɔ pá yoonaa-ɪ. Halɪ ɪ həte nté Saluməŋ. Pə nyuyv nté sɪ həəsuyv tv. Maa yeɛ kɛ na lseɣɛlɪ nyəma həɛsɪ na pá caɣana pa təɣɪ ɪ kawulaya waatu təna taa.

¹⁰ Inɪ ɪ ka ɣmana-m timpi paa sɛɛkɪ-m tɔ. Maa nyənəɣɪ-ɪ ma pəyalv, na ilé ɪ nyənəɣɪ maya ɪ caa. Maa yeɛ na ɪ kawulaya la toŋ kɛ lseɣɛlɪ kɛ tam tɔɔ. ¹¹ Ntəna Tafiiti tasa sɪ: Ma pu, nyá lso Tacaa ɪ sənə-ŋ na ɪ pəsɪ na ɪ ɣmá-ɪ timpi paa sɛɛ-ɪ tɔ. lso ɪ yəɣəɣuyv nyá tɔɔ tɔ. ¹² ɪ tv-ŋ laɣatu na ɪ cəkəna kupantu na isayatu kɛ waatu wei ɪ ka tv lseɣɛlɪ nyəma kɛ nyá niŋ taa tɔ. llena ɪ pəsɪ na ɪ təkɪ ɪ kiiu. ¹³ Ye n təkayɪ kusəsutv na kɔtɔtɔtv nti ɪ hula Moisi na ɪ cɛla lseɣɛlɪ nyəma tɔ na ɪ lakɪ-tɪ, n ká waa pə təna pə taa. Təɣə apalɔtv na ɪ nyɔɔ toŋ, taa nyana pɔlv, pácɔ́ taa sele. ¹⁴ Ma kaasa ma tɪ na má kaa wolanaa mpaɣa Tacaa təsɛɛɛ ɣmav tɔɔ tɔ, pa tɛɛ tɔɔnənaa iyisi tooso (3000). Liyitee nyəɣətv ná tɛɛ tɔɔnənaa iyisi hiu na naanɔwa (30000). Na pə kaasi nyəɣəlvuyv kusɛɛmuyv na nyəɣəlvuyv mayamaya kɛ tuutuuma. Ma tɛma kpeŋkpelasi na pɛɛ kɛ taɣanuyv na má sɪ. N pəsəɣɪ na ɪ sɔɔsɪ pə tɔɔ tɔtɔ. ¹⁵ N ka wɛɛna tɛma lataa paɣalɛ, paa ɣmalaa na saakəlaa na niŋ tɛma lataa lɛlaa. ¹⁶ N wɛna wolanaa na liyitee nyəɣətv na nyəɣəlvuyv kusɛɛmuyv na nyəɣəlvuyv mayamaya kɛ tuutuuma. Ilɛ suv nyá tɛmlɛ taa. Tacaa ɪ wɛɛ nyá waalɪ.

¹⁷ Pəɛ pə waalɪ kɛ Tafiiti tuwa lseɣɛlɪ nyuyv nyəma təna sɪ pá kɔɔ pá sənə ɪ pəyalv Saluməŋ. ¹⁸ Na ɪ tɔ sɪ: Tacaa mə lso wɛ mə waalɪ kɛ, na ɪ yeɛ na tetv təna caɣa tɛpamm kɛ hatoo waatu wei ɪ tv tɔ yəlaa kancaalaya nyəma kɛ ma niŋ taa tɔ. Mpe pa pəsənə ntɛɣɛ Tacaa na ɪ yəlaa pa tɛmlɛ nyəma. ¹⁹ Mpu tɔ, ɪ sɛɛsɪ isəɛ na lotu

kɔlvmtv na ɪ pɛɛkɪ Tacaa mə lso na ɪ ɣmá-ɪ timpi paa sɛɛ-ɪ tɔ, na ɪ su ɪ atakaa na wontu kate nyəntv kɛ təna.

23

Lefii nyəma təma

¹ Tafiiti kpatəla teu, llena ɪ kpa ɪ pəyalv Saluməŋ kɛ lseɣɛlɪ wulav. ² Na ɪ kɔti lseɣɛlɪ nyuyv nyəma təna na kɔtəlaa na Lefii nyəma.

³ Ḿpúyó pa kala Lefii nyəma apalaa mpa pa pusi wɛ hiu na naanɔwa na waalɪ tɔ. Pa wɛ yəlaa iyisi pələfɛɪ nule (38000). ⁴ llena Tafiiti ləsi pa taa kɛ yəlaa iyisi hiu na liyiti (24000) sɪ pá fɛŋɪɣɪ lso təsɛɛɛ ɣmav na yəlaa iyisi naatoso (6000) kɛ nyuyv nyəma na tɔm hɔvɔlaa. ⁵ Yəlaa iyisi liyiti (4000) kɛ nənɔɔsɪ taŋɔlaa. Yəlaa iyisi liyiti (4000) náá saŋ lso na cəməŋ wei Tafiiti yəlaa na pá lu tɔ. ⁶ llena pá faya Lefii nyəma kɛ kpeka na pá kɛəsənə pa lɔlvɪ nyuyv nyəma, isu Lefii pəyalaa Kɛəsəŋ na Kehatɪ na Melali.

⁷ Kɛəsəŋ piya nté Latəŋ na Simeyi. ⁸ Latəŋ ná lula piya tooso kɛ. Yehiyelɪ na Setam na Sowɛɛɪ. ⁹ Simeyi kɛ piya tooso, Selomiti na Hasiyelɪ na Haləŋ. Latəŋ pəyalaa lɔlvɪ nyɔɔŋ nyəma nté. ¹⁰ Simeyi ilé ɪ piya wɛ liyiti tɔtɔ, Yahatɪ, na Sisa na Yewusi na Peliya. ¹¹ Yahatɪ kɛɛ kancaalaya nyəŋ, na Sisa kɛ naale nyəŋ. Yewusi na Peliya pa ta hiki piya kɛ səsəm. llena pá kpɛntɪ-wɛ isu lɔlvuyv kɔlvmtv.

¹² Kehatɪ lula piya liyiti kɛ. Aməlam na lsaɔ na Hepəlvɪ na Wusiyelɪ. ¹³ Aməlam piya nté Aləŋ na Moisi. Ḿpúyó pa ləsə Aləŋ na ɪ lɔlvuyv nyəma kɛ tam tɔɔ sɪ pa tike pá paasənə kate taa kate təcayalɛ na pá lakɪ Tacaa kɛ tulaalɔnaa kɔtasɪ na ɪ tɛmlɛ na pá kooliyi yəlaa kɛ nɔɔsɪ kupəŋsɪ na Tacaa həte taa. ¹⁴ Moisi kɛ lso yɔlv kɛ, paa na mpv ɪ piya wɛ Lefii lɔlvuyv nyəma taa kɛ isu yəlaa kɛ yem. ¹⁵ ɪ pəyalaa nté Kɛəsəm na lliyɛsɛ. ¹⁶ Kɛəsəm pəyalv kɛɛ Sepuwɛɪ. ¹⁷ Pəyaya kɔlvɔmaya kɛ lliyɛsɛ lɔlɔɪ ɪ ta tasa nakəlɪ. Pa yaa-kɛ sɪ Lehapiya. Ama Lehapiya pəyalaa wɛnna paɣalɛ. ¹⁸ lsaɔ pəyaya nté Selomiti. ¹⁹ Hepəlvɪ pəyalv kancaalaya nyəŋ nté Yeliya. Naale nyəŋ nté Amaliya, tooso nyəŋ nté Yasiyelɪ, na liyiti nyəŋ kɛ Yekamam. ²⁰ Usiyelɪ pəyaya kancaalaya nyəŋka nté Mika, na naale nyəŋka kɛ lsiya.

²¹ Melali piya nté Malii na Musi. Ulena Malii náá luhl piya naale, ɭlasaa na Kisi. ²² Ḿpúyú ɭlasaa ná səpa ɪ ta hiki apalupəyaya. Alupiya tike ke ɪ hikaa. Ulena ɪ caa newaa pəyalaa náá kpayə-wə. ²³ Piya toosoɣo Musi na ɭlɭaa. Mpeyele Malii na ɭteɛ na Yeleməti.

²⁴ Lefii ɭɭuyɔ nyéma nté na mpeyele pa nyəɔɔ nyéma na pá kɛəsəna isəna pa tu pa həla ke kɔkaluyɔ takəlaya taa tɔ. Pa pusi takɪ hiu hiu tɔɣɔ pa caaləyi Tacaa təmlɛ ke ɭsɔ təsɛɛle taa. ²⁵ Tafiiti ka yəɣɔta mpɔ sɪ ɭsɛɣɛɪ ɭsɔ Tacaa yelaa na yəlaa həɛsɪ na ɪ mayamaɣa ɪ wɛ Yosalem taa ké tam. ²⁶ ɭle Lefii nyéma kaa tasa ɭsɔ cəkəle na ɭsɔ sɛɛv wontu tənaya lona laɣasuyɔ. ²⁷ Ulena pá ɣmaaki pa həla ke waatu wei pa takɪ pusi hiu hiu tɔ. ɭsu Tafiiti ka suw tɔ. ²⁸ Na Aləɣ ɭɭuyɔ nyéma náá tuyɔ-wɛɣɛ təmlɛ ke ɭsɔ təsɛɛle taa na pə patəma taa na pá taɣanəyi kətaya wontu na pá lakɪ pə ɭsɔ sɛɛv təma lɛnna. ²⁹ ɭsu ɭsɔ potopotonaa tuyɔ, na kutəɣɔv ɣku pa lakɪ kətaya tɔ pə mɔlɔm mpi pa tuyɪ kukusum fɛɪ kakalasi na kakalasi nsi pa tuyɪ nim taa tɔ, na tinte pə mɔlɔm taɣanuyɔ. Na pá fɛɣiyɪ sanəyanaa na mayasəlasɪ pə tɔɔ. ³⁰ Pə wɛɛ sɪ yonyoolaa ɪ wɛɛ tam ké tanəɣ na taanaya, na pá saɣ Tacaa na pá kusɪ ɪ nyuyɔ. ³¹ Na kətəlaa lakɪ-ɪ kətasi nsi kəkɔ lusa sɪ tənə tɔɣɔ kuyaku kuhɛɛsuyɔ wule, na ɭsɔtu kuyaku kancaalaya nyəɣku, na acima lɛnna wule. Ḿpúyú Lefii nyéma ká lakɪ pa təma ke tam ké Tacaa isentaa ɭsu pa tu-wə tɔ. ³² Paa paasəna ɭsɔ cəkəle na katɛ taa katɛ nəɣ. Ulena pa tɛɛtɔnaa Aləɣ pəyalaa náá lakɪ ɭsɔ təyaya taa təma.

24

Kətəlaa kpeka

¹ Ḿpúyú pa faya Aləɣ ɭɭuyɔ nyéma ke kpeka kpeka. Piya ɭiyiti ké ɪ ka ɭlɭaa. Mpeyele Natapɪ, na Apihu, na ɭlasaa, na ɭtamaa. ² Ama səm kɔɔla Natapɪ na Apihu na pá yele pa caa. Páɔɔ pa fɛɪna pəyalaa. Pə tɔɔ ké pə yela ɭlasaa na ɭtamaa pá tike na pa lakɪ kətuyɔ təmlɛ. ³ Pəle pə waalɪ ké Tafiiti na ɭlasaa ɭɭuyɔ tu Satəki, na ɭtamaa ɭɭuyɔ tu Ahimelekɪ, pa faya kətəlaa ke kpeka na pá kɛəsəna pa təma. ⁴ Ulena pá ná sɪ ɭlasaa nyéma kəla payəle ke ɭtamaa nyéma. Pə tɔɔ ké pa faya ɭlasaa nyéma

ke ɭɭuyɔ kpeka naanɔwa na naatoso, na ɭtamaa nyéma ke kpeka pələfɛɪ naanɔwa na pa nyuyɔ nyéma. ⁵ Tɛtɛ ké pa tɔwa na pá kpana kətəlaa na ɭsɔ təsɛɛle təmlɛ lataa ke ɭlasaa na ɭtamaa pa ɭɭuyɔ taa.

⁶ Ḿpúyú Lefii kpekəle tu Semaya pəyalɔ Netaneyɛɪ wei ɪ ké takəlasɪ ɣmaalɔ tɔ, ɪ ɣmaa pa həla ke wulav na nyuyɔ nyéma, na kətulɔ Satəki na Apiyataa pəyalɔ Ahimelekɪ na kətəlaa na Lefii ɭɭuyɔ nyuyɔ nyéma pa isentaa. Təm naale naaleɣɛ pa tɔ tɛtɛ ké ɭlasaa ɭɭuyɔ nyéma tɔɔ, na ɭtamaa ɭɭuyɔ nyéma tɔɔ ké təm kɔlɔm kɔlɔm. ⁷⁻¹⁸ Kpeka nyuyɔ nyéma mpa pa tɔ tɛtɛ na pá kpa tɔ pa həla ntɔ:

1. Yoyalipɪ
2. Yetaya
3. Halim
4. Sewolim
5. Maləkiya
6. Miyaməɣ
7. Hakəɔsɪ
8. Apiya
9. Yesuwa
10. Sekaniya
11. ɭliyasipɪ
12. Yakim
13. Hupa
14. Yesɛpapɪ
15. Piləka
16. ɭmɛɛ
17. Hesii
18. Hapisesɪ
19. Pətahiya
20. ɭsɛkiyɛɭ
21. Yakəɣ
22. Kamuli
23. Telaya
24. Maasiya

¹⁹ ɭsəna pa pulə kpeka yəlaa ke pa təmlɛ tɔɔ tɔɣɔle, sɪ pá təɣ pa caa Aləɣ kusəsutɔ na pá kɛəsəna isəna ɭsɛɣɛɪ ɭsɔ Tacaa ka su-ɪ tɔ, na pá suw ɭsɔ təsɛɛle taa ké təmlɛ lapu.

Lefii nyéma lɛlaa həla

²⁰ Lefii nyéma lɛlaa nyuyɔ nyéma həla ntɔ cənɛ.

Aməlam ɭɭuyɔ nyéma nté na Supayɛɪ. Supayɛɪ nyéma nté na Yetiya. ²¹ Lehapiya nyéma taa kancaalaya tu nté ɭsiya. ²² ɭsaa ɭɭuyɔ nyéma nté na Seloməti, Seloməti nyéma nté na Yahati. ²³ Hɛpələɣ pəyalɔ kancaalaya nyəɣ nté Yeliya, naale nyəɣ ke Amaliya, na tooso nyəɣ ke Yasiyɛɪ, na ɭiyiti

նյոյր կէ Եկամամ. ²⁴ Սւիւելի պօլալ կէ Միկա. Միկա լոլոյս տա տնէ Տամի. ²⁵ Միկա ւն ւ նոյ լսիյա լոլոյս տա տնէ Տակալ. ²⁶ Մելալի պօլալա նէ Մալի, նա Մուսի, նա Կասիյա. ²⁷ Մելալի լոլոյս նոյմա մքա ւ պօլալ Կասիյա լոլաա տօլօ Տոհամ, նա Տակու նա Լիլի. ²⁸⁻²⁹ Մալի պօլալա կա ւէ նաալօք, լասաա նա Կիսի. Ամա լասաա նա քոնա պօլալ. Կիսի պօլալ կէ Ելամեյել. ³⁰ Մուսի պօլալա նէ Մալի նա Լէէ նա Ելիմօտի.

Լեֆի լոլոյս նոյմա նէ. ³¹ Ալօյ լոլոյս նոյմա կա տոնա տէէ նա թա կքա քէ տօլօ ւուլալ Տաֆիտի նա Տօտօկի նա Ահիմէկի նա Կօտօլաա նոյս նոյմա թա կիյ. Նա թա լա ինթոյ տալոնաա նա նոաա.

25

Կոնյոլաա կքա

¹ Ինթոյ Տաֆիտի նա Լօ Տէւ կքա նոյս նոյմա, թա կքա Ասաֆի, նա Հեմալ, նա Կետալի, թա լոլոյս նոյմա նա թա մքա ս, թա Կո Լօ Տօմ Կոնտու նա Տալկոնաա, նա Կօմալ, նա կքալկքալա. Եմլէ ինէ տօ լաաա հալա նէ:

² Ասաֆ ւէ ւ Կոկալա Լօ Տօմ Կոնտու Կուլալ կա հեւլոյս-ւ տօ. Լն ւ թասալանա ւ պօլալա Տակու, նա Կոսէֆ, նա Նեթանիյա, նա Ասալէ.

³ Կետալի պօլալա նէ Կետալիյա, նա Տէլի, նա Կասալա, նա Տիմեյի, նա Հասալիյա, նա Մատիյա. թա նաոտօ ւն, թա Կա ւէ ւ Կոկալա Լօ Տօմ նա Տալկու նա ւ Տալի-ւ տօ, ւն ւ թասալանա-ւ.

⁴ Հեմալ պօլալա նէ Քուկիյա, նա Մատանիյա, նա Սուիւլի, նա Տէւալի, նա Ելիմօտի, նա Հանանիյա, նա Հանանի, նա Լիյատա, Կիտալի, նա Լոմամեթի-Լէէ, նա Կոսէֆա, նա Մալոթի, նա Հոթի, նա Մահասիյօթի. ⁵ Հեմալ պօլալա նէ թա տօնալա մք, նա ւն ւ կա քոնա ւուլալ նալ նա ւ տէլօթի-ւ Լօ Կոյօթօտու. Աթալիյա նաոնաա նա Լիյիտի նա ալիյա Լիյիտի կէ Լօ հաա թալու ւն ս թա կսի ւ նոյս.

⁶ Լօ տէլէ տա կէ մք ւն թա Կանաա Ասաֆի, նա Կետալի, նա Հեմալ թա թասալանա-ւ, նա թա Կոկի Կոնտու նա կքալկքալա, նա Կօմալ, նա Տալկոնաա, Կուլալ կա սու տօ. ⁷ Կոնյոլաա տօնաա մք նա թա կքալէ տա նոյմա, մք թա հալա Կաա Տալ Կոնտու կէ մք տօ, թա ւէ Կաա թալէլ իմոնոյս նա նոնաա նա նաոնաա (288) կէ.

⁸ Կէ թա տօնաա թա թա կքա թա տօնա. թա տօնաա Կէ թա, նա Աթաթալա, Կա Կոնյոլաա նոնաա նա կքալալա.

⁹⁻³¹ Կքա նոյս նոյմա մք թա տօնաա թա թա կքա տօնաա:

1. Ասաֆ պօլալ Կոսէֆ
2. Կետալիյա
3. Տակու
4. Լօ
5. Նեթանիյա
6. Քուկիյա
7. Կասալէ
8. Կասալ
9. Մատանիյա
10. Տիմեյի
11. Ասալէ
12. Հասալիյա
13. Տալի
14. Մատիյա
15. Ելեմօտի
16. Հանանիյա
17. Կոսէֆա
18. Հանանի
19. Մալոթի
20. Լիյատա
21. Հոթի
22. Կիտալի
23. Մահասիյօթի
24. Լոմամեթի-Լէէ

Կա կքալէ նոյս տօնաա ւէ նա ւ կքալէ նոյս նոյմա թա ւէ Կաա նաոնաա նա նալէ կէ.

26

Նոնոսի տալա կքա

¹ Նոնոսի տալա կա ւէնա թա կքա կէ. Կոլէ լոլոյս տօ Կոլէ պօլալ Մէսէլմիյա, Ասաֆ Տալ ² պօլալա ւէ նաոտօմքօլալա. թա հալա տօ Կու թա կա տօնաա տօ. Տակալ, նա Կէթիյալի, նա Տէթիյա, նա Կատանիյա. ³ Լն, նա Կոհանալ, նա Լիյոհենայի.

⁴ Օթէ-Լոմ նոյմա ւէ թալէլ նաոնաա. թա հալա տօ, Կու թա կա տօնաա տօ. Տէմալա, նա Կոսաթի, նա Կոնա Տակա, նա Նեթանեյել. ⁵ Ամիւլի, նա Կաա, նա Քէւալիյա. Լօ կա կոլա Օթէ-Լոմ կէ կոնտու կէ. ⁶ Կալ Քէմալա պօլալա կա կէ Կոլաա տօնաա կէ թա լոլոյս տօնաա կէ. Մի տօ, թա կէ կքալկքա նոյմա. ⁷ Կալաա մքէլէ Օթի, նա Լէթալի, նա Օթէ, նա Լէթաթի, նա թա տօնաա թա նոաա Լիլի նա Տէմալիյա, թա կէ Կոլաա տօնաա կէ. ⁸ Օթէ-Լոմ ւն ւ լոլոյս նոյմա նա թա պօլալա մալալա նա թա լոլոյս նոյմա

ləlaa ka ké yoolaa taa yoolaa ké. Pa təna paa wə yəlaa nutoso na naale.

⁹ Meseleliya pəyalaa na ı newaa kpekəle nyəma ka ke yoolaa taa yoolaa ke pəle fəi hiu ké.

¹⁰⁻¹¹ Melali luluɣv tu Hosa pəyalaa nté liyiti, ısu pa kəla təma tɔ, pa taa səsɔ nté Simili, na Hilikiya, na Tepaliya, na Sakalı. Paa na Simili taa ké kancaalaya pəyaya tɔ, ı caa ka hana-ı lonte ńté. Hosa pəyalaa na ı newaa pa kpekəle təna wə yəlaa naanɔwa na tooso.

¹² Kpeka anı a nənɔɔsi tanɣlaa nyɔɔɔ nyəma, na a yəlaa pa lakaya pa təmle ke ıso təsele taa ké. ¹³ Mpróyú sɔsaa na ıfepiya pa tɔ tete na pá tala nənɔɔsi kutanasi ke teitei na pá keesəna pa lulɣ, pa ta fayasi nɔɣɔlv.

¹⁴ Pa maɣasa mpv ılena pə kpa Selemiya na ı caya ilim təlule tɔɔ nənɔɣɔ. Na pá su ı pəyalv Sakalı wei ı ké laɣatv taslv kupaɣ tɔɣɔ ilim ntəɣɔɣ tɔɔ nyəɣka. ¹⁵ ılena pá su Opeti-ıtəm ke ilim mpətəɣ tɔɔ nyəɣka. Na ı pəyalaa náa fejiyi wontu təsulə kutuluv. ¹⁶ Supim na Hosa pa tanɣəɣəna ilim tətulə nənɔɣɔ ɣka pa yaa sı, Saleketi tɔ. Mpaav kəkəpəpəv taa ké kele ka wə.

ısəna paa faya kpeka wəna a tanɣaya nənɔɔsi tɔɣɔlv. ¹⁷ Lefii nyəma naatoso ná tanɣaya ilim təlule nənɔɣɔ ke paa kuyaku ɣku. Na yəlaa liyiti náa tanɣəɣi pə ntəɣɔɣ tɔɔ nyəɣka ke paa kuyaku ɣku. Na yəlaa liyiti náa tanɣəɣi ilim mpətəɣ tɔɔ nənɔɣɔ ke paa kuyaku ɣku. Na yəlaa liyiti tətəɣɔ wontu təsulə ke naale naale. ¹⁸ Na yəlaa liyiti ke ilim tətulə tɔɔ kəɣkəɣ taa kutuluyv kəsəəsuyv kiɣ ke hapəle ɔlv. Na naale na kutuluyv mayamaya ɔlv.

¹⁹ Kolee na Melali pa lulɣ taa tanɣlaa kpeka nté.

Lefii nyəma təma lenna

²⁰ Lefii nyəma ləlaa paasayana ıso təsele kpancooɣ, na wontunaa mpa pa lakəna ıso təmle tɔ. ²¹ Keesəɣ lulɣv tu Latay lulɣv nyɔɔɔ nyəma həla nté Yehiyeli ²² na ı piya. ılena Setam na ı neu Soweli, pá paasəɣəna ıso təsele kpancooɣ. ²³ Pə kaasa Aməlam na ısa na Hepəɣ na Usiyeli, pa lulɣ kpeka taa tɔ, ²⁴ Moisi pəyalv Keesəm lulɣv tu Sepuweli ka kəna kpancooɣ tanɣlaa nyɔɣv tu. ²⁵ Lulɣv ɣku kv taa ké ıliyesə wə. ıliyesə ınəɣəle Keesəm neu pəyalv. ıliyesə pəyalv Lehapiya lələna Yesaya,

Yesaya lələna Yolam, na Yolam náa lulı Sikəli, na Sikəli náa lulı Selomiti. ²⁶ Selomiti na ı newaa pa paasayana wontunaa mpa pa hawa ıso tɔ. Paa wulav Tafiiti na ı lulɣv nyɔɔɔ nyəma na yoolaa iyaya (1000) nyɔɣv nyəma na nıunɔwa (100) nyɔɣv nyəma na yoolaa nyɔɣv nyəma ləlaa. ²⁷ Mpe ını paa ha Tacaa ke wontunaa mpa pa hika yoou taa tɔɣɔ sı pa tayanəna ıso təsele. ²⁸ Pə təna mpi ıso kuyəɣotv təlaslv Samiyeli na Kisi pəyalv Sayuli na Nəe pəyalv Apənə na Seluya pəyalv Sowapı-wə paa hawa ıso tɔ, Selomiti na ı newaa pa nyənayana pə tɔ.

²⁹ ısa pəyalv Keniya na ı pəyalaa pa paasayana ıseylı tətə tənna na hıvle.

³⁰ Hasapiya na Hepəɣ lulɣv taa yəlaa iyaya na nasətosə na nıunɔwa (1700) mpa pa təma wə teu na pa nyɔɣv kulaa tɔ, mpe pa feɣayana ıseylı tətə nti tu wə Yaatanı ilim tətulə tɔ tɔ, na pá paasəɣəna tətə na ıso sɛv pə təm. ³¹ Yeliya ka kəna Hepəɣ nyəma lulɣv nyɔɣv tu. Tafiiti kawulaya pənaya nıle nyəɣka taa ké pa tanɣa lulɣv ɣku kv loosi, na pá hiki Kalaati tu Yasə ke ı lulɣv nyəma mpa pa təma wə teu na pa nyɔɣv kulaa tɔ. ³² Mpróyú Tafiiti ləsa lulɣv ɣku kv taa ké yoolaa taa yoolaa ke iyisi naale na nasətosə na nıunɔwa (2700) na ı səsı Yeliya tɔ. Pa tənaya mpv pa ké lulɣv nyɔɣv nyəma ké sı pa paasəɣəna Luperɣ na Katı kpeka na Manasee kpekəle həɣlvɣv ɣku kv wəna pəɣə waalı tɔ tɔ, pa tətə na pə ısosele təm.

27

Yoolaa tayanuvv

¹ ıseylı nyəma mpa pa lakaya wulav təmle tɔɣlv. Pa taa ka wə lulɣv nyɔɣv nyəma, na yoolaa iyaya (1000) nyɔɣv nyəma, na yoolaa nıunɔwa (100) nyɔɣv nyəma, na tətə təm paasənlaa. Pa təmle nté yoolaa fayav na pá lakı ıso tı ke pənaya taa na pá kaasəɣı təma. Paa kpekəle nteɣə yəlaa iyisi hiu na liyiti (24000). ²⁻¹⁵ Nyɔɣv nyəma mpa pa paasayana-wə tɔ pa həla ntə. ıso tı kancaalaya nyəɣ nyəma nyɔɣv tu nté Pelesi lulɣv tu Sapitiyeli pəyalv Yasopam. ını ı ka kəna ı kpekəle taa yoolaa səsaa nyɔɣv tu. ıso tı naale nyəɣ nyɔɣv nyəma nté Ahowa tu Totayi na pá səsəna ı waalı tu

Mikələn. İsoṭu tooso nyən nyéma nyuyṭu tṭ nṭé kəṭulṭ səsə Yoyata pəyalṭ Penaya. Penaya unı ı ka ké yoolaa hiu na naanṭwa kpekəle taa ləṭl ke waatṭ wei ı pəsə nyuyṭu tṭ təṭə. 1 pəyalṭ Amisapatı ka mṭna ı kpekəle na ı paasəṭəna. İsoṭu liyiti nyən nyuyṭu nyéma nṭé Sowapı pəyalṭ Asayəeli. Pəle pə waalı ké ı pəyalṭ Sepatiya. İsoṭu kakpası nyən nyuyṭu tṭ nṭé İləla lṭluyṭu tṭ Samutı. İsoṭu naatosə nyən nyuyṭu tṭ nṭé Tekṭwa tṭ lkesı pəyalṭ İla. İsoṭu naatosompəṭəṭəṭə nyən nyuyṭu tṭ nṭé İfəlayim kpekəle tṭ Helesı ke Palən. İsoṭu pələfəli nyən nyuyṭu tṭ nṭé Sela lṭluyṭu tṭ Husa tṭ Sipikayi. İsoṭu pəṭəṭəṭəṭəli nyən nyuyṭu tṭ nṭé Anatəṭı tṭ Apiyesəe ke Pencamee kpekəle taa. İsoṭu naanṭwa nyən nyuyṭu tṭ nṭé Netofa tṭ Malayı ke Sela lṭluyṭu taa. İsoṭu naanṭwa na kulum nyən nyuyṭu tṭ nṭé İfəlayim kpekəle tṭ Penaya ke Pelatən. İsoṭu naanṭwa na naale nyən nyuyṭu tṭ nṭé Netofa tṭ Helitayi ke Otiniyee lṭluyṭu taa.

Kpeka nyəən nyéma

¹⁶ İseyəli kpeka nyəən nyéma ka wəna pa səsaa, halı pa həla ntə. Luyən kpekəle taa nyən nṭé Sikəli pəyalṭ İliyesee, Simiyən kpekəle taa nyən nṭé Maaka pəyalṭ Sefatiya.

¹⁷ Lefii kpekəle nyən nṭé Kemuwəli pəyalṭ Hasapiya. Alən lṭluyṭu nyéma nyən nṭé Satəki.

¹⁸ Yuta kpekəle nyən nṭé Tafiiti taalṭnaa taa ləṭl İlihu. İsakaa nyéma nyən nṭé Mikayəeli pəyalṭ Omili.

¹⁹ Sapulən nyéma nyən nṭé Opatiya pəyalṭ İsemaya. Nefətəli nyéma nyən nṭé Asəliyeli pəyalṭ Yeliməṭı.

²⁰ İfəlayim nyéma nyən nṭé Asasiya pəyalṭ Osee. Manasee kpekəle həṭəṭəṭəṭə ṭku ku wəna ilim tətṭle təṭ tə, kule ku nyən nṭé Petaya pəyalṭ Sowəeli.

²¹ Na həṭəṭəṭəṭəṭə ṭku ku wəna ilim tətṭle təṭ ké Kalaatı tətṭ taa tṭ ku nyən nṭé Sakalı pəyalṭ İtoo. Pencamee kpekəle tṭ nṭé Apənee pəyalṭ Yasiyeli.

²² Tanṭ kpekəle tṭ nṭé Yeloyam pəyalṭ Asələli.

İseyəli kpeka səsaa ntə.

²³ Tafiiti taa kala ifepiya mpa pa wəna pusı hiu yaa pa seka mpṭ tṭ. Mpi tṭ, Tacaa ka təmayə sı ı kə yele na İseyəli nyéma huki

ısu isəṭulənṭası. ²⁴ Seluya pəyalṭ Sowapı ka caala kukaluyṭu ṭku, İle ı taa tṭ-kuyṭ. Mpi tṭ, Tacaa mṭ-wə na pánán ké yaasi unı ı tṭə. Mpṭ pə lapəna na pá tá tṭ İseyəli nyéma nyuyṭu ke wulav Tafiiti təma takəṭəṭə taa.

Tafiiti təmlə nyéma səsaa ləlaa

²⁵ Atəyeli pəyalṭ Asəmafəṭı ka kəna kawuləṭə kpancoou tṭə nyənṭ.

Na Osiyası pəyalṭ Sonatanṭ keṭe acaləe səsəəna na səkpəna na cacakənṭ tṭe təṭənəsı təsulə na yoolaa tətənṭlənaa təṭənəsı təsulə nyənṭ.

²⁶ Kelupı pəyalṭ İləli keṭe tətṭ taa hataa paasənṭə nyuyṭu tṭ.

²⁷ Lama tṭ Simeyi keṭe tṭṭ wei pa yaa sı ləseṭ tṭ ı paasənṭ.

Sefam tṭ Sapəṭı keṭe ləseṭ tṭṭ unı ı sṭlṭm paasənṭ.

²⁸ Pəṭı-Ketee tṭ Paalı-Hananṭ keṭe tṭṭ wei pa yaa sı Olifinaa na Sikoməṭ tṭ pə paasənṭ. Na Yowası keṭe nim təsulə paasənṭ.

²⁹ Sələnṭ tṭ Sitilayi ka paasəṭənana tənə naənṭ.

Atəlayı pəyalṭ Safatı keṭe tətəka taa naənṭ kṭtiikən paasənṭ.

³⁰ İsəmayeli tṭ Opilı keṭe yooyoonaa pasənṭ.

Melono tṭ Yetiya keṭe kpanṭası alṭnyənṭı paasənṭ.

³¹ Hakili tṭ Yasıṭı keṭe heeṭ na pənṭ pə paasənṭ.

Yələa mpa pa paasəṭəna wulav nyəmnaa tṭ pa həla ntə.

Tafiiti cəṭə nyéma

³² Tafiiti caa neu Yonatanṭ ka ké yul layatṭ ké na ı wəna nyəm. İnı ı ka kəna wulav layatṭ təsəṭ. Hakəmoni tṭ Yehiyeli keṭe wulav piya seṭesəṭ. ³³ Ahitofeli ka ké wulav layatṭ təsəṭ tətṭ. Na Aləkii tṭ Husayı keṭe ı taapalṭ na ı taa təm nyəntṭ. ³⁴ Mpa pa ləeta Ahitofeli lonte taa təṭəle Penaya pəyalṭ Yoyata na Apiyataa. Sowapı keṭe wulav yoolaa tənə nyuyṭu tṭ.

28

Tafiiti hṭləṭı sı Salṭmənṭ ká ləeti ı lonte taa

¹ Mṭpəyṭ wulav Tafiiti kota Yosaleṭ ke İseyəli nyuyṭu nyéma tənə. Paa kpeka nyəən nyéma na yoolaa tintika iyayə (1000) iyayə (1000) nyəən nyéma, na

nunwa (100) nunwa (100) nyəwə nyəma na wulaw na ɪ pəyalaa pa tɔla na tawa tɔw nyənlaa nyəwə nyəma. Na kawulaya təyaya taa təmlataa nyəwə nyəma. Na yoolaa taa yoolaa, na mpa pa nyəwə kulaa tɔ. ² ɪlena wulaw kulɪ na ɪ səŋ na ɪ tɔ sɪ: Ma yəlaa na ma taapalaa mɛ, maa huɔwa sɪ maa ɲmá lɔw təsɛɛle na má su lɔw atakaa wei ɪ ké ɪ nəəhɛ təsule tɔ. Halɪ ma tu tɛma pə tənaya tayanɔv. ³ Ama lɔw heela-m sɪ, pə taya máa ɲmana-ɪ təyaya ɲka ka taa paa səeki-ɪ tɔ. Mpi tɔ, ma ké yoolu ké na ma ləsa yəlaa pəyale feesɪŋ. ⁴ Pə na pə mpv tɔ, maya lɛyɛlɪ lɔw ləsa ma caa lulɔv nyəma taa sɪ má na ma lulɔv nyəma tɔ tɔkɪ kawulaya kɛ tam ké lɛyɛlɪ tənə tɔw. Yuta kɛ ɪ ka tɔwa awulumpiitu kɛ hatoo lɔŋtaa, na ɪ ləsi ɪ kpekəle taa ké tá lulɔv nyəma. ɪlena ɪ ləsi maya ma caa təyaya taa sɪ má la lɛyɛlɪ kukpentɔv wulaw. ⁵ Tɔw, nəwəw, ɪle Saluməŋ kɛ ɪ ləsa ma piya tuutuuma ɪnɛ ɪ taa sɪ ɪ lɛɛti ma lonte taa, na ɪ tɔw Tacaa Kawulaya kɛ lɛyɛlɪ nyəma tɔw. ⁶ Lɔw heela-m tɔfoo sɪ: Nyá pəyalɔ Saluməŋ kɛ ma ləsa sɪ ɪ ɲma-m lɔw təsɛɛle, na ɪ həlɪ ma taasi tənə. ɪ ká nyənəŋɪ-m ɪ caa, na maa nyənəŋɪ-ɪ ma pəyalɔ. ⁷ Ye ɪ tɔka ma kusəsutə na ma Kutututɔ na ɪ lakɪ-tɪ, ɪsu ma lakɔv sɔŋa taa isəntə tɔ, maa yele na ɪ kawulaya wɛɛ tam tɔw. ⁸ Pənente ma taapalaa mɛ, ɪ tú mə təŋɪ Tacaa kusəsutə kpələmɔv tɔm taa, na lɔw wei ɪ nukɪ mə tɔm tɔ, ɪ na ɪ yəlaa lɛyɛlɪ nyəma tənə pá naaki. Mpóyú tɛtu kupantɔ tənə tu pəsi mə na mə waalɪ nyəma mə tɛtu kɛ tam tɔw.

⁹ Pə kaasa ma pəyalɔ Saluməŋ nyá tɔ, pɛeki na ɲ nyɪ lɔw wei ma lapa təmlɛ tɔ, na ɲ sɛɛ-ɪ na lotu kulɔmtɔ, na luyɔ kulɔmɔv. Tacaa nyənəŋɪ yəlaa lotu taa ké na ɪ cəkəŋəna pa huwɛ tənə. Ye n pɛəkəŋɪ-ɪ, ɪ ká yele na ɲ na-ɪ. Ama ye n lɔ lɔw, ɪlɛ ɪ lɔkɪ-ŋ tam tɔw ké. ¹⁰ Nəwəw n cəkənəna sɪ nyaya Tacaa ləsa sɪ ɲ ɲma-ɪ ɪ təyaya ɲka ka taa paa səeki-ɪ tɔ. Mpɔ tɔ, kaasi nyá tɪ na ɲ suv təmlɛ taa.

Tafiiti huləŋɪ Saluməŋ kɛ isənə ɪ ka ɲmá lɔw təsɛɛle tɔ

¹¹ Mpóyú Tafiiti cɛla Saluməŋ kɛ isənə paa ɲma lɔw təyaya tɔ pə fotoonaa, paa lɔw təsɛɛle na pə ɔlɔ kutulɔŋ, na kpancoou kutuluyɔ, na isətaa nɔŋ na pə tɛɛ nyəŋku na lɔw atakaa nyəŋku. ¹² Na Tafiiti cɛla

Saluməŋ tɔtɔŋ pə tənə mpi ɪ caakaya ɲmav tɔ pə fotoonaa, ɪsu lɔw təsɛɛle taasi həlɔv na pə kutulɔŋ wei ɪ ɔwəna-sɪ tɔ. Na kutulɔŋ wei ɪ taa paa sɪ kpancoou na lɔw wontu tɔ. ¹³ Mpóyú Tafiiti cɛla Saluməŋ tɔtɔŋ kɔtəlaa, na Lefii nyəma, pa kpekəle nyəma həla, na tənə wənə paa la lɔw təsɛɛle taa tɔ, na tɔ taa wontu həla tɔtɔ. ¹⁴ Halənə Tafiiti kɛɛsɪ Saluməŋ kɛ wulanəna na liyitee nyəŋɔv pə kiloona isənə isənə ɪ ká caa na ɪ luna pə wontunaa mpɛ ɪsu pa lakənə-tɪ tɔ. ¹⁵ Na pə kpennə wula kɔkɔ kpatəŋ, na pə tɔw wula fətəlanaa, na liyitee nyəŋɔv kɔkɔ kpatəŋ na pə fətəlanaa nyəntɔ, ɪsu pa lakənə-tɪ tɔ. ¹⁶ Na Tafiiti cɛla Saluməŋ kɛ wula na pə mayana isənə paa lu taapələnəna mpa pa tɔw pa sukɪ lɔw potopotonaa tɔ. Na ɪ cɛle-ɪ tɔtɔŋ liyitee nyəŋɔv sɪ pá la taapələnəna. ¹⁷ Na ɪ cɛle-ɪ wula wei paa lu kɛla lɔŋlasi nsi pa lakənə nantɔ tɔ, na poosiyanəna mpa pa ɲmusəŋəna caləm tɔ, na wula mayamaya fusi na wula na liyitee nyəŋɔv pə cɛmsənəna. Na Tafiiti kɛɛsɪ Saluməŋ kɛ paa wontuyɔ ɲku ku yuŋ. ¹⁸ Na ɪ cɛle-ɪ wula mayamaya na pə mayana isənə paa lu tulaalɔnəna təwɔtɛ tɔ. Na ɪ kɛɛsɪ-ɪ isənə paa la lɔw kɛkɛ tɔ. ɪlena pə tu kələnə isətaa tɔŋlaa lɛəsəŋ wula nyəŋ na pá lɔpa pa kɛŋ kɛ lɔw atakaa tɔw. ¹⁹ Mpóyú Tafiiti tɔma sɪ: Pə tənə isəntə pə wɛ takəlaya ɲka Tacaa cɛla-m tɔ ka taa. Tənaya pá kɛɛsa teu tɛɛɛɛ ké isənə paa la tənə anɪ tɔ.

²⁰ ɪlena Tafiiti tasa sɪ: Ma pəyalɔ, kaasi nyá tɪ na ɲ nyəwə tɔŋ na ɲ suv təmlɛ taa. Taa nyá, páɔɔ taa sele. Ma lɔw Tacaa ká wɛɛ nyá waalɪ ké, ɪ kaa lɔ-ŋ. Halənə ɪ təsɛɛle təmlɛ tənə yoosi. ²¹ Kɔtəlaa na Lefii nyəma mpa pa faya kpekə kpekə sɪ pa lakɪ lɔw təsɛɛle taa təmlɛ tɔ pa wɛ nyá waalɪ tɔtɔ. Pəle pə paasi yəlaa mpa pa nyəmá təmlɛ lapɔ kɛ teu na luyɔ kulɔmɔv na pá wɛ lɛyɛlɪ nyəma na pa nyuɔv nyəma taa tɔ, paa tɔŋ nti n ka yɔŋɔtɪ tɔ.

29

lɔw təsɛɛle ɲmav kucəwəŋ

¹ Mpóyú wulaw Tafiiti yɔŋɔta samaa taa sɪ: Ma pəyalɔ Saluməŋ kɛ lɔw ləsa sɪ ɪ lɛɛti ma lonte. ɪlɛ ɪ ké pəyaya, ɪ ta nyəntə pulɔ. Pəyale təmlɛ sɔsɔlɛ kɛ pə tu-ɪ. Mpi tɔ, pə taya yulɔ kɛ ɪ ɲmaaki kutuluyɔ. Ama

təna. Mpi n ha-tv təyɔ tə haaki-ŋ. ¹⁵ Tá na tá caanaa tə wɛ-ŋ teitei ké isu mvɔlaa na cayalaa, na tá weesɪŋ wɛ atɛ cənɛɛɛ isu isotom, naani nəyɔlv ɪ fɛɪ. ¹⁶ Ta lso Tacaa tə kaa wontu ke huyule si tə ŋmaaki timpi tv sɛki-ŋ tɔ, na nyá hæte Nəŋ nyəntɛ taa. Nyá tənna pə tənaya mpv. ¹⁷ Hai, ma lso, ma nyəmá si n mayasəyi yəlaa lotunaa taa howɛ kɔŋmɛlɛ na í saŋ tampana tɔŋlaa. Na lotu kɔlvmtv ke ma hana-ŋ ma wɛnav. Ma nawa nyá yəlaa kotaa si pa haaki-ŋ mpv tɔtɔ na laŋhulɔmlɛ. ¹⁸ Hai, ta caanaa Apələham na Isaaka na Yakɔrv pa lso Tacaa, yɛlɛ na nyá yəlaa ləmayasɛ wɛ nyá tɔ kɛ tam ké mpv. ¹⁹ Ha ma pəyalv Salumɔŋ ke lotu kɔlvmtv na í tɔkɪ nyá kɔsɛsɔtɔ na nyá kɔsɛyɛsɔtɔ na nyá kiɪŋ na í laki-ɪ. Í ŋmá kutuluɣu ŋku kɔ tɔmlɛ ma tayana isəntɔ tɔ.

⁶ Ἐμπρὺν ἰσχυρί κπεκα na pə tɛɛsi nyɔvɔ
nyáma na yoolaa iyaya (1000) nyɔvɔ
nyáma na nunɔwa (100) nyɔvɔ nyáma na
wulav tamlataa nyɔvɔ nyáma tisaa sɪ paɔ
hana luyɔ kulɔmɔvɔ, ⁷ kɛ wula tɔɔnɔnaa
nununwa na nɔtoso na naanɔwa (170), na
wula nyəɣətv kɛ iyisi naanɔwa (10000),
na liyitee nyəɣətv kɛ tɔɔnɔnaa ŋmɔnɔvɔ
na nunɔwa (300) na waali, na nyəɣəlɔvɔ
kɔsɛɛmɔvɔ isu tɔɔnɔnaa nasatoso (600),
nyəɣəlɔvɔ mayamaya kɛ tɔɔnɔnaa iyisi
tooso (3000) na pá lana lɔ tɛɛɛle tamlɛ.
⁸ Ἐμπρὺν lɛlaa ná cɛla liyitee pɛɛ kɛ kɛɛɔŋ
lɔlɔvɔ tv Yehiyeli sɪ pá tʉ lɔ tɛɛɛle
kpancoou taa. ⁹ Lotu kulɔmɔv kɛ mpɛ ui
pa tana pa hana pa kɔcɔŋ na pa laŋa
hulɔmaa. Wulav Tafiti mayamaya laŋle
ka hulɔmaa kɛ pə tv fɛi.

lɛna pa tənə pá lɯŋ akula na pá sɛɛ pa
caanaa lɔɔ Taca na pá hɛntɪ pa wulav ke
atɛ.

²¹ Μῆρὺν τὸν φεμὰ τανῶν, ἰλένα πὰ λα
Taccā ke kōtasi nsi kōkō lusa sī tēna tō.
Na naxō kulumayā krentuyō nyōnsī ke
latēcēnaa iyayā (1000), na waan ke iyayā
(1000), na iwēsi ke mpv tōtō na pō sulum.
Halana lseyeli nyōma tēna mpa paa kotaa
tō pā tōyō kotayā tōyōnaxā na pā tala-
we. ²² Ilena pā tōyō kuyako nkv na pā nyōō
Taccā isentaa na laqlhulmle sōsōole. Na
pā tasa Tafiiti pōyalv Salwmōn ke kawulayā
kpav ke tōm naale nyōm. Na pā pēli-i
nim na Taccā hēte taa. Na pā pēli nim
ke Sātōki tōtō, na ἰlé ī pōsi kōtulu sōsō.

¹⁰ Μπρὺτ Ταφιτι sama lso ké lseγeli samaa tēna kin si: Hai, Yakəpu lso Tacaa, yēlaa í saŋi-ŋ tam tō. ¹¹ Nyaxale səsə na toŋ tu na teeli tu na tam tō tu. Nyá tēna isətaa na aŋ nyəm tēna. Nyaxale kawulaya tu na pə tēna pə tu. ¹² Nyá haakəna wənəu na í tvyi teeli na í ŋmakəla pə tēna. Nyá niŋ taa ké toŋ na pəsuyw wə si í la na paa awe nyuyw kuli yaa í nyəw toŋ. ¹³ Pə tō ké ta lso tē saŋi-ŋ na tē puyvləyi nyá hətə səsəole. ¹⁴ Ma na ma yēlaa tə ta ke pulv. Pəcə pə taya tá toŋ taa ké tə pəsaa na tē ha-ŋ kuvəci unə. Nyá hana-tuyw pə

²⁶ lseyɛlɪ nyáma kukpentuyv tǎo ké
Sesee pəyala Tafiiti ká tǎya kawulaya.
²⁷ ɪ tǎya Hepəlɔŋ ɪcate tǎo ké pusɪ
naatosompəɣlaya. Yosalem ɪcate tǎo ké
pusɪ hiu na naanwua na toooso, na sí kpenti

nule. ²⁸İ səpəna kpatəlaya kupəŋka ké, na toŋ na teeli. ʌləna ı pəyalə Saləmən ʌetı ı lonte.

²⁹Pa ŋmaa wuləw Tafiiti təm kancaalaya na tə tənaya ke nalə Samiyəeli na ʌə kuyəɟətutə tələsulə Natəŋ na Katı pa takəlası taa. ³⁰Sı taa ké pa kəesa ı kawulaya na ı teeli na ı təma pə təm. Na pə tənə mpi pə lapa ʌeɟeli taa, na Kawulası ʌənsı taa tə.

KUTÓOSUTÓ TAKÉLAYA NAALE NYEHKA

Kutóosutó

Pa keesəyi takəlaya kanə ka taa tətəyo
Tafiiti pəyalu Saluməy kawulaya təyo
təm. Iso seəu təm kəna pə təna pə kite.
Pə tō kə takəlaya hmaalu keesəyi Saluməy
hman ke Iso tseəle na Lefii kotəlaa kpa
təm, na Yuta awulaa ləlaa tayanuy ke iso
seəu, na iso seəlaa Teəu acima tayanuy na
isəna pa hiiwa kiij takəlaya tō.

Isəna pa faya Kutóosutó II takəlaya tō:

Saluməy kawulaya təyo na Iso tseəle
hman, titite 1-9

Iso seəu tayanuy na Yosalem nyəma
kuuu təm, titite 10-36

ISEYELI WULAU SALUMƏY TƏM

¹ Mpyóy Tafiiti pəyalu Saluməy nyósa i
kawulaya. I Iso Tacaa ka wə i waali kə na i
kəsəyi i nyuy.

Saluməy sələma Iso kə ləmayasee
(Awulaa I 3:4-15)

² Mpyóy kuyaku nakoli Saluməy kota
Iseyeli nyəma təna. Ilena pá tu kələna
yooola iyaya (1000) nyóy nyəma, na
nunwa (100) nyóy nyəma, na təm hula
na lulu nyóy nyəma. ³ Ilena í na pa təna
mpa paa kota i kiij tō pá polo təfēnlē nte tō
wə Kapawəy tō. Mpi tō, tənaya Iso tamlē tū
Moisi ka lapa cokəle nteye wulaya tetu taa
tō tū wə.

⁴ Waatu unī Tafiiti ka tema Iso atakaa
kpaan ke Kiliyatī-Yeyalim na í pona-i
Yosalem. Na í su lonte nte tō taa i
ka tayan-i tōy cokəle taa. ⁵ Ama i
su nyəyəluy kusemuy kotaya təlatē ke
cokəle isentaa. Nteye Ulī pəyalu Pəsalēh
wei i kə Uu saali tō i ka lapa.

Tənaya Saluməy na i waali nyəma təna
pa polaa na pá pəsi Iso. ⁶ Nyəyəluy
kusemuy kotaya təlatē nte tū wə təulle
cokəle kiij təna tō tō tō kə Saluməy lapa
Tacaa ke kətasī nsi kəko nyaya sī təna tōy
iyaya (1000). ⁷ Mpyóy Tacaa lu i tō kə ahoo
anī na í tōm-i sī: Sələm-i mpi n caa sī ma
ha-ŋ tō.

⁸ Ntena Saluməy cō-i sī: Kupantu ke n
lapa ma caa Tafiiti na í ye sī má lēti i
lonte taa. ⁹ Mpu tō, Tacaa Iso, la nəy hka
n ka su ma caa Tafiiti tō. Mpi tō, piitim

mpi pə tō n kpa-m wulav tō pə yəlaa wə
pəyalē kə isu kanyəŋa. ¹⁰ Ile la suulu na
í ha-m ləmayasee na nyəm na má cəkəna
kawulaya təyo ke yəlaa pane pa tō. Ye pə
təya mpv nəyəl kaa pəsi nyá yəlaa samaa
unē.

¹¹ Ntena Iso cō Saluməy sī: Timpi n ta
sələm-i wənav, yaa teeli, yaa nyá kolon-
tunaa í sī, yaa weesuy kutəyaluy, Ilena í
sələm-i ləmayasee na nyəm sī í pəsi na
í tōyənə kawulaya ke ma yəlaa mpa pa tō
ma kpa-ŋ wulav tō. ¹² Maa ha-ŋ ləmayasee
na nyəm mpi, na wənav, na teeli, na pə kəli
awulaa təna. Paa kupəma, paa nyá waali
nyəma.

¹³ Mpyóy Saluməy kula cokəle cōlō tənaya
Kapawəy təfēnlē na í mēli Yosalem na í
tōy Iseyeli nyəma tō kə kawulaya.

Saluməy tōy na i wənav pə təm
(Awulaa I 10:26-29 na Kutóosutó II 9:25-
28)

¹⁴ Mpyóy Saluməy kpeyela i yoou
keekənā na pə kpaanəy na pá lu
keekənā iyaya na nasəle (1400), na
kpaanəy iyisi naanwa na naale (12000).
Ilena í su pə taa lenti ke i kiij ke Yosalem.
Pə kaasa nti Ilena pá su təyē timpi timpi paa
təyanā sī pá su-ti tō. ¹⁵ Saluməy kawulaya
waatu liyitee ka wə Yosalem taa kə isu pē.
Na pá kaasi na kperjkelasi kupəŋi náá
təli yem isu tūy wei pa yaa sī Sikomə
na í nyókli tēkəle taa tō. ¹⁶ Icipiti na
Silisii pə acalē taa kə pəyatəlaa pukaya
na pá yaki Saluməy kpaanəy na pá kəŋna.
¹⁷ Liyitee nyəyətū nasətoso nasətoso (600)
ke pəyatəlaa yakaya Icipiti yoou keekənā.
Ilena pá yaki kpaanəy ke nyəyətū nunwa
na nule na naanwa naanwa (150). Pa
yakaya na pá pəetəyənə mpv tətəyō Hiti
na Silii pə awulaa.

Saluməy tayanəyi Iso tseəle hman təm
(Awulaa I 5:15-32 na 7:13-14)

¹⁸ Mpyóy Saluməy tū i taa sī i ká hma
Tacaa ke i tseəle na i kawulaya təyaya.

2

¹ Mpyóy Saluməy caa wontu səyēllā ke
yəlaa iyisi nutoso na naanwa (70000), na
pē saakəlaa ke iyisi nunaasa (80000) sī pá
la tamlē ke puy taa. Na yəlaa iyisi tooso
na nasətoso (3600) fejiyi pa tō.

²Ntəna Saluməŋ tili na pá heeli Tíii wulav Hilam sɪ: Tilina-m kpeŋkpelasi kuparɪsɪ nsi n ka tilina ma caa Tafiiti na í ħmana ɪ təyaya tɔ. ³Ma tɔŋa lso Tacaa ke kutuluɣu ħmav ké sɪ paa wəki-ɪ tulaalɔnaa na pá haaki-ɪ potopotonaa ke kutamsa. Na pá laki-ɪ kotasɪ nsi kəko lusa sɪ təna tɔɣo tanan ħa taanaya, na kuyeeŋ kuhəesəŋ, na isətvnaa kuyeeŋ kancaalaya nyəŋ, na Tacaa acima kuyeeŋ leləŋ. Təmlə ke pə tɔ lseyeli nyəma ke tam tɔɔ. ⁴Mpi tɔ, kutuluɣu ħku ma caa ħmav tɔ ku ké səsəv ké. Pə taya pulv, ta lso kəla tuŋ tənaya səsəvntu ké. ⁵Paa na mpv tɔ, nəɣəlv u pəsəɣɪ na í ħma-ɪ təcaɣalə. Pə taya pulv, isətvnɔv na kv tɔv tənə, kv ta tala-ɪ. Pə tɔv ké ma mayamaya maa ħəŋ ma tɪ sɪ ma ħmaaki-ɪ təcaɣalə. Ama timpi paa sɛeki-ɪ na pá laki-ɪ kotasɪ tɔɣo. ⁶Mpv tɔ, Hilam tilina-m wei ɪ nyəmə wula na liyitee nyəɣəlvɔv na kuvseemvɔv na nyəɣəlvɔv mayamaya pə taɣanvɔv tɔ. Na í nyəmə tɔtɔɣo pəŋ kuvseeməŋ cəŋcəŋ, na kuvseeməŋ mayamaya, na akpaayala nyəŋ taɣanvɔv na fotoonaa ləsvɔv tɔ. Iləna pɔntv na yəlaa mpa ma caa Tafiiti ləsaa na pá wə Yosalem na Yuta tetv taa tɔ pá lá təmlə íté. ⁷Nyá təmlə nyəma í seti-m Liparɣ pɔvɔv taa tuŋ kuparɪ. Mpi tɔ, pa nyəmə pə təmlə ke teu ké. Ma nyəma ká polo na pá sənə-wə. ⁸Iləna pá krentɪ na pá seti-m kpeŋkpelasi ke səsəm. Mpi tɔ, lso təsəele nte ma ħmaaki tɔ tu tɔv səsəm ké na tə tewa. ⁹Maa cəla tuŋ setəlaa mpeɣe solum təonənəa iyisi naatoso (6000), na tɔɣonaya pee təonənəa iyisi naatoso (6000), na sulum ke liitilinaa iyisi nasənəasa (80000), na nim ke mpv tɔtɔ.

¹⁰⁻¹¹ Mpv tɔ Tíii wulav Hilam cə Saluməŋ na takəlaya sɪ: Ma sɛ lseyeli lso Tacaa wei ɪ lapa isətaa na atə, na í ħa Tafiiti pəyaya nyaya ləmayasɛɛ na nyəm na laɣatv sɪ í ħma-ɪ lso təsəele na nyá kawulaya təyaya tɔ. Tacaa sɔla ɪ yəlaa tɔɣo ɪ kpa-ŋ pa wulav. ¹²Maa tilina-ŋ apalv wei pa yaa sɪ Hulam-Api tɔ. Apalv unɪ ɪ nyəmə niŋ təma ké na í wəna laɣatv. ¹³l too ke Tarɪ kpekəle tv ké, na ɪ caa ke Tíii tv. Mpi mpi pə təmlə ɪ nyəmə tɔɣəle, wula na liyitee nyəɣəlvɔv, na kuvseemvɔv na nyəɣəlvɔv mayamaya, na pee na kpeŋkpelasi na pəŋ wei pa sɛəsaa tɔ, na kuvseeməŋ cəŋcəŋ na wei pa

lii akpaayala tɔ, na kpeŋkponu tɔŋ nyəntv pəŋ pə taɣanvɔv. ɪ nyəmə tɔtɔɣo ləsəŋ saakvɔv təm. Paa təmlə nteɣe n tv-ɪ ɪ laki ké. ɪ na nyá nyəma na mpa nyá caa wulav Tafiiti ləsaa tɔ paa lana. ¹⁴Pənente tacaa, tilina-tvɔv tɔɣonaya pee na sulum na nim mpi pə təm n yəɣətəa tɔ. ¹⁵Tu polo Liparɣ pɔvɔv taa, na tə seti tuŋ wei ɪ tənə n caa tɔ, na tə ħəko-ɪ na tə tv tɛŋku taa na pá tala Safa. Iləna í yele na pá kpaɣa na pá pona Yosalem.

¹⁶Mpv tɔ Saluməŋ kala caɣalaa tənə mpa paa wə lseyeli taa tɔ, na pá kəsənəa kəkalvɔv ħku ɪ caa Tafiiti ka lapa tɔ. Paa wə yəlaa iyisi nɔnɔwə na nule na naanwə na tooso na nasətosə (153600). ¹⁷Mpv tɔ Saluməŋ ləsa wəntu səɣəllaa ke iyisi nɔtosə na naanwə (70000), na mpa pa saakəɣɪ pee ke pɔvɔv taa tɔɣo iyisi nunaasa (80000), na mpa pa tvɔv ləlaa ke təma na pá fəŋɣɪ a tɔv tɔɣo yəlaa iyisi tooso na nasətosə (3600).

3

lso təsəele ħmav
(Awulaa I 6:1-38)

¹Mpv tɔ Saluməŋ svv Tacaa təyaya ħmav ke Moliya pulaya tɔv. Tənaya lso ka lu ɪ caa Tafiiti tɔv, na Tafiiti taɣanɪ ləntə ke Yəpusɪ tv Olənəŋ kataya taa. ²Saluməŋ kawulaya pənaya liyiti nyəŋka, isətv naale nyəŋ kuyaku naale nyəŋku wule ke ɪ caala-keɣe ħmav.

³Kutuluɣu ħku Saluməŋ ħmaaki mpv tɔ, kv taɣaləŋ wə məetələnəa ħiu na naanwə, na kv wəŋ ke məetələnəa naanwə. ⁴Iləna pá lá kpaarɪ na isəntaa tɔv. Kv wəŋ wə məetələnəa naanwə ké teitei, isv lso təsəele, na kv kəŋkoluməŋ ke məetələnəa nɔtosə. Na pá waasɪ kv taa ké wula mayamaya. ⁵Iləna pá waasɪ lso təsəele mayamaya tɔv ké kpeŋkpelasi kuparɪsɪ. Na pá pɔ sɪ tɔv ké wula, na pá la pə tɔv ké paarɪ na alukpalisi pə fotoonaa. ⁶Mpv tɔ pa lapa kutuluɣu ħkvɔv kəcəka na liyitee pee. Paafayim tetv taa ké pa ħika wula wei pa lakayana tɔ. ⁷Na pá waasɪ-ɪ kutuluɣu kpatəŋ na kv nənəkpəte na kv kampɔnaa na kv mayamaya kv tɔv. Na pá ləsɪ isətaa tarɪlaa ləsəŋ tɔtɔ.

⁸Mpv tɔ pa ħmə kate taa kate narɪ, kv taɣaləŋ ka wə məetələnəa naanwə ke

teitei, isu lso təseəle wəŋ, na ku wəŋ ke məetələnəa naanuwə tətə. llena pá matí ku taa tətə ké wula mayamaya ke tənənəa hiu. ⁹Wula nyámá wena pa lapənəa tə a ka wə kiloo həyoluyv. Na pá waasi wula tətəyō isətəa kutuluyv taa.

¹⁰ Ḿpóyú pa lupa isətəa tarlāa leəsəŋ naale na pá waasi-ı wula na pá su kate taa kate kutuluyv taa. ¹¹⁻¹³ Paa səŋsa isətəa tarlāa ke təma tətə ké na pa ise hana nənəyō na pá heta pa keŋ. Na pa kenəəsi naale sulí həkv taa, na leŋsi yoosina kutuluyv. Keluyv kulumuyv wə məetələnəa naale na həyoluyv. Keŋ liyiti krenta məetələnəa naanuwə. ¹⁴ Na pá lu kponkponu toŋ nyəntv nti pa lii akpaayala, na kuşemtv, na kuşemtv cəŋcəŋ təyō puuyv kukakayav. Na pá ləsi ku tətə ké isətəa tarlāa leəsəŋ.

Nyəŋəlyuv kuşemuyv akelenaa na kotəya təlate

(Awulaa I 7:15-22)

¹⁵ Ḿpóyú pa ɣmá akelenaa səsaa naaleŋe lso təseəle isəntəa. Pa tayaləŋ wə məetələnəa naanuwə na naatosompəyoləya. Na pá la pa nyəŋ taa ké kahusi taka, na sı tayaləŋ ke məetələnəa naale na həyoluyv. ¹⁶ Ḿpóyú pa lupa alukpalisi isu nsi sı wə lso təseəle tə na pá tı-səyi akelenaa mpe pa nyəŋ taa. Na pá lu tıyuv nakulí ku pee leəsəŋ ke nınuwə (100) na pá tı alukpalisi taa. ¹⁷ llena pá siki akelenaa naale inəyi cemace ke lso təseəle nənəyō. Pa yaaki ntəyōŋ nyəŋ sı, lso nyəəsəyi, na mpətəŋ nyəŋ sı, inəyale toŋ tv.

4

¹ Ḿpóyú pa lupa nyəŋəlyuv kuşemuyv kotəya təlate. Tə tayaləŋ na tə wəŋ ke məetələnəa naanuwə naanuwə, na tə kuŋkuluməŋ ke məetələnəa kakpası.

lso təseəle taa wontu

(Awulaa I 7:23-26)

² llena pá lu nyəŋəlyuv kuşemuyv ke nyampaani anaam taka na í kulutaa. ı wəŋ wə məetələnəa kakpası, na ı kuŋkuluməŋ ke məetələnəa naale na titite. ı kulutav tətə wə məetələnəa naanuwə na kakpası. ³ llena pá ɣmaa latəcenaa leəsəŋ ke nyampaani inı ı luŋu tēē ké ı lupu waatv na pá cəw na pá tá loosi naale. Paa məetəli wei ke leəsəŋ hiu. ⁴ llena pá lu nyəŋəlyuv kuşemuyv ke

naaŋ naanuwə na naale. Pə na nyampaani inəyi nyəŋəlyuv kulumuyv na pá pulı-ı tooso tooso ke təm liyiti. Na lum nyampaani ke ı tətə. Naaŋ leləŋ nyənəyōna ilim təlule, leləŋ na pə tətule. Na leləŋ na pə ntəyōŋ, na leləŋ na pə mpətəŋ, na ı tapəŋ nyənəyi təmayə nyampaani tēē. ⁵ Nyampaani kpusəŋ wə ké isu yulv ntantaku wəŋ. Na ı tompēe isu poosiya, na á nəyəsəna yaayenaa. Nyampaani inı ı təkı isu lum liitilinaa iyisi nınuwə na hiu (120000).

⁶ Ḿpóyú pa lupa lum kusəŋəm cemsənəa ke naanuwə. Na pá su kakpası na lso təseəle ntəyōŋ tətə na kakpası na tə mpətəŋ tətə. Pa taa ké pa nyaaləya kpəna wena pa lakəya kotəya ɣka kəkə lusa ka tənə tə. Nyampaani anaam taa lum ke kotələa səkəya.

lso təseəle wontu nyəŋətv nyəntv

(Awulaa I 7:40-51)

⁷ Ḿpóyú pa lupa fətəla kpatəŋ naanuwə ke wula, isu isəna pa kēesa-wə tə. Na pá su lso təseəle ke cemace. Kakpası na ntəyōŋ na kakpası na mpətəŋ.

⁸ Na pá saaki taapələnəa naanuwə na pá su-wəŋe cemace tətə. Kakpası na ntəyōŋ na kakpası na mpətəŋ.

Na pá lu wula poosiyanəa mpa pa ɣmusəyōna caləm təyō nınuwə (100).

⁹ Na pá lá kotələa koləya, na tayə səsəya. Na pá waasi ka kutəkəŋ ke nyəŋəlyuv kuşemuyv.

¹⁰ lso təseəle ntəyōŋ ɣkuluyə cəlyəw paa su lum nyampaani anaam na ilim mpətəŋ na pə təlule həyoluyv tətə.

¹¹ Waatv wei Hulam tēesa təluma nyənəsi na a ləyolasi, na caləm poosiyanəa ıle, ı təma lso təseəle təma wena wulav Saluməŋ ka tı-ı tə a lapv nté.

¹²⁻¹³ Pə kpaŋav akelenaa naale na pa kahusi, na sı cəŋəm wontu. lsu sı tətə puluyv təm naale,

na sı tətə tıyuv pee fotoonaa nasəle. Paa akele wei ke loosi naale.

¹⁴ ı ka lupa tətəyō kēekenaa taka, na pə tətə lum cemsənəa səsaa.

¹⁵ Na nyampaani anaam wei pa tənə latəcenaa

leəsəŋ naanuwə na naale tətə tə.

¹⁶ Na təluma nyənəsi na pə ləyolasi na nantv nyənəsi.

Nyəğəlvu kuseemvu ke Hulam-Api lapəna wontunaa mpa pa tənə Salvməŋ ka tū-ı sɪ ı lu Tacaa lə taseele taa tə, na ı sotiti-ti. ¹⁷ Yaatanı tetekele taa kə pa pəla nyəğətu ke cvyu taa, na pə lu wontu nti tə tənəya Sukoti na Seletata pa heku taa. ¹⁸ Wontu tuutuuma ke Salvməŋ yelaa na pə lu. Nəğəlvu kaa nəki sɪ ı nyəŋ nyəğəlvu kuseemvu kiloona isəna pə təyaa tə.

¹⁹ Məpəy Salvməŋ lapa na pə lu wula wontunaa na pə tə Tacaa taseele taa. Isu tulaalunaa təwəte wula nyənte, na taapələnaa mpa pa tə pa suki lə pototonaa tə.

²⁰ Na wula kəkə kpatəŋ na pə fətəlanaa mpa pa mvyi katə taa katə naŋ isentaa tə, isu paa keesvyu-we tə.

²¹⁻²² Na pə lu wula tətəyə pə tə canəŋ na pə kpatəŋ təm naale. Na cemsənaa na poosiyanaa mpa pa nyusəyənə caləm tə. Na kəpvnəa, na cofolona, na kampvnəa mpa pa təkə katə taa katə naŋ nənəy tə, na lə taseele nyəma tətə.

5

¹ Waatu wei Salvməŋ tema lə taseele nyəma, uləna ı kəna mpi ı caa Tafiiti ka ha Tacaa tə. Paa liyitee nyəğətu, na wula, na wontunaa lentənəa. Na ı su pə tənəya lə taseele kpancoou taa.

lə atakaa suv ke lə taseele taa
(Awulaa I 8:1-13)

² Waatu wei Salvməŋ tema lə taseele nyəma, uləna ı koti ləyeli kupayalaa na pa kpeka na pa ləlvə nyuvu nyəma ke Yosalem. Na ı tū-we sɪ pə kpayə lə atakaa kə Tafiiti tē timpi pa yaa tətə sɪ Siyəŋ tə, na pə pona lə taseele taa. ³ Məpəy ləyeli nyəma tənə kota wulav tēy pa isətu naatosompəyoləyə nyəŋ ke acima təyov. ⁴ ləyeli kupayalaa kotaa, uləna Lefii nyəma kpayə lə atakaa ⁵ na pə pona lə taseele taa. Na kətəlaa sənə-we na pə pona cokəle na tə taa wontunaa. ⁶ uləna wulav Salvməŋ na ləyeli nyəma mpa paa kotina lə atakaa tə, pə lə kətəyə ke heeŋ na naaŋ tuutuuma pə fei kalvyu.

⁷⁻⁸ Pə waali kə kətəlaa svnə lə atakaa ke katə taa katə naŋ taa kə ı lonte ke isətəa tarlāa keŋ tē. Na pə kenti ı na ı kpatəŋ

wei pa kpayəyənə-ı tə ı tə. ⁹ Kpatəŋ unı ı ka tayalaa kə. Haləna ye n kpatəna puvu kukakayəv n naaki-ı kə. Ama ye n hatəlaa n kaa na-ı. Məpəy pə we haləna saŋa. ¹⁰ Kusəsutv pē kpaatanaa naale ke lə cəla Moisi ke Hələpə puy tə. Waatu inəy lə na ləyeli nyəma paa pēla nəy ke pa ləipiti luv waali. Pē anı a tike a ka wenna atakaa taa.

¹¹ Məpəy kətəlaa luna lə taseele taa. Kətəlaa tənə mpa paa we tənə tə pa lapa nyəŋ tə asilima keelvyu kətəyə kə. lə pa ta keesənə isəna kpeka tənə tə.

¹² uləna Lefii nyəma mpa pa kə wontu mataa, isu Asafi, na Hemaŋ, na Yetutun. Na pa pəyalaa, na pa ləlvə nyəma ləlaa mpa pa suu kponkponu tənə nyəntv wontu tə, pə saŋa kətəyə tətəle ilim təlile tə na pə təkə kpeŋkpeŋnaa, na cəməŋ na saŋkvnəa. uləna kətəlaa mpa pa nyəma akante ləlvə tə pə saŋa pa kiŋ ke yəlaa nunwə na hiu (120). ¹³⁻¹⁴ Məpəy wontu mataa na yonyoolaa pa kpentaa na pə saŋ lə na yontu sɪ: ı sa Tacaa, mpi tə ı kə kupəŋ. ı səlvyu we tam tə. Mpyule lə teu nawa lə taseele taa. Na isəymuntv nyala na kətəlaa kpisi pa təmlə lapv.

6

¹ Mpyule Salvməŋ sama lə sɪ:

Hai, Tacaa, səkpetyu taa kə n ka səlāa na ı cəyā.

² Ama ma nyəma-ŋ təyayə ŋka ka taa n ka cəyā tə.

Lonte ıtē tə taa kə n ka we tam tə.

lə taseele tlvvyu faaci

(Awulaa I 8:14-21)

³ ləyeli nyəma tənə ka kotaa kə na pə saŋaa. Məpəy Salvməŋ keesənə pa tə na ı kooli-wey kupantv. ⁴ uləna ı tə sɪ: Ma sama ləyeli lə Tacaa. Mpi tə, toma ke n lapəna teitei isı n ka suv ma caa Tafiiti ke nəy tə sɪ: ⁵ Hatoo kuyəŋku n ləsvu nyə yəlaa ke ləipiti taa tə, n ta ləsəta pa acələ taa natəli sɪ pə nyəma-ŋ nyə taseele na ı cəyā. Pəyale n ta kpa yulə nəğəlvu na ı mpa sɪ pntv ı la nyə yəlaa wulav. ⁶ Ama Yosalem ıcate ke n ləsaa sɪ n kə cəyā. Na ı ləsı Tafiiti sɪ ı la nyə yəlaa wulav. ⁷ Məpəy Salvməŋ tasaa sɪ: Halı ma caa Tafiiti mayasaa sɪ ı nyəma kutuluyə na Tacaa ləyeli nyəma lə hətə taa. ⁸ Ama Tacaa təma-ı sɪ: N mayasvyu

nyá taa ké mpv tə pə we teu. ⁹Ule pə taya nyá mayamaya n ká ħmana kutuluɣu ŋkʷ. Ama nyá pəyaya kululaya ká ħmana-ku na ma həte taa. ¹⁰Mpúyú Saluməŋ tasaa sɪ: Tacaa təkə isəna ɪ ka suwa tə, na má ləeti ma caa Tafiiti lonte taa ké lseyeli nyéma kawulaya kumte tə. Na má ħmá lso təsele tənə na Tacaa lseyeli nyéma lso həte taa. ¹¹Haləna má su lso atakaa unɪ ɪ taa ké nəɣo ŋka lso na tá caanaa pa pəelaa tə ka pəe kpaatanaa.

Saluməŋ sələmuyv səsəw

(Awulaa I 8:22-53)

¹²⁻¹³ Saluməŋ ka lupa nyəɣəlvuyv kuxemuyv kumte taka ké, na í su taya heku taa. Tə tayałəŋ na tə wəŋ ka we teitei ké. Məetələnaa naale na həɣəlvuyv həɣəlvuyv. Tə kəŋkəlvuməŋ ké məetəli kəlvum na titite. Mpúyú ɪ kpawa tə tə, na í luŋ kotilaa tənə isentaa ké kotaya təlate kəŋkəŋ taa tənə. Na í kpaasɪ ɪ niŋ na isə na í sələmɪ sɪ: ¹⁴Hai, Tacaa, lseyeli nyéma lso. lso nəɣəlv ɪ fei isɪ nyá. Paa isətənvuyv taa, paa tətə tə ké atə cənə. N səəla mpa pa lakɪ nyá təmlə na lotu kəlvumtə təɣə, na í lakɪ-wəɣə isəna n ka suwa tə. ¹⁵Mpúyú n təkə nəɣo ŋka n ká su ma caa Tafiiti tə, na saɣa í yoosi nti n ka yəɣətəna nyá nəɣə tə na nyá toŋ. ¹⁶Hai, Tacaa lseyeli lso, la tətəɣə nəɣə ŋka n ka su ma caa Tafiiti tə. Sɪ ye ɪ ləlvuyv nyéma təma teu isɪ unɪ ɪ təm tə, mpe paa təkəna kawulaya ké ɪ waali ké tam tə. Na pá kaasəɣɪ təmaya lseyeli yəlaa tə. ¹⁷Hai, Tacaa lseyeli lso, la nəɣə ŋka n ka su ma caa Tafiiti tə.

¹⁸Ule tampana lso pəsəɣɪ na í caya yəlaa heku ké atəɣele? Mpi tə, paa isətənvuyv na ku təwəŋ tə, ɪ ta maya ku taa. Pəyele kutuluɣu ŋku ma ħma-ɪ tə kule ku ta haŋna mpv. ¹⁹Hai, Tacaa, paa na mpv kəesɪ nyá isə na ma tə. Nu nyá təmlə tə má ma wiinau na ma yaav. ²⁰Kulɪ nyá isə na í paasəna kutuluɣu kəneɣə ilim na aho. Mpi tə, tənaya n təma sɪ n ká caya. Nu nyá təmlə tə má ma kusələmvutə. ²¹Nu yaav mpi nyá təmlə tə ma na nyá yəlaa lseyeli nyéma yaaki-ŋ cənə tə. Hai, nu ta kusələmvutə ké isətəna timpi n wəe tə, na í husɪ tá isayətv.

²²Ye nəɣəlv wakələna ɪ təɣəntəle na pá caali-ɪ, sɪ í tuuna. Ulena pəntv kəw kutuluɣu kəne ku taa na í tuuna kotaya təlate.

²³Nuna pəntv ké isətəna na í huuna nyá

təmlə nyéma na í kú tasəkəle tə təm na pá məli ɪ nyuvuyv taa. Ulena í kəesəna kupəŋ kupəntv na í ha-ɪ tampana.

²⁴Yaa ye pə kəma na lseyeli nyéma wakələna-ŋ. Ulena pa kolontunaa kəli-wə, na pá ləɣasɪ na pá məli nyá kiŋ na pá tə nyá həte ké teeli. Ulena pá sələmɪ-ŋ na pá wiina-ŋ kutuluɣu kəne ku taa cənə. ²⁵Ule hai, Tacaa, nu pa təm ké hatoo isətəna, na í tayaŋɪ nyá yəlaa lseyeli nyéma isayətv. Na í məŋna-wəɣə pa tətənaa mpa n ka ha pa na pa caanaa tə.

²⁶Yaa ye pa wakələna-ŋ, na í ye le na tɔv wuli-wə na pá cəkəna mpv. Ulena pá kəesəna kutuluɣu kəne ku tə na pá sələmɪ-ŋ na pá sɛɛ-ŋ, na pá pasa pa tɪ na pá tayaŋɪ timpi taa pa wakələna-ŋ tə. ²⁷Ule Tacaa, nu pa təm ké hatoo isətəna, na í husɪ pa isayətv. Mpi tə, pa ké nyá yəlaa ké na nyá təmlə nyéma. Ule hɪlɪ-wəɣə isəna paa tə teu tə. Ulena í ye le na tɔv nu tətə nti n ha-wə sɪ tá pəsɪ pa nyəntv tə.

²⁸Yaa ye yulvkuəvku luna, yaa kutəɣov məənaa yaa ku səpa. Paa kutoləŋ yaa nyəɣəsɪ luna, yaa kolontunaa suuna lseyeli nyéma koloosi acaləe taa na pá ħmakəli-wə. Paa wahala nəɣəlv yaa kutəŋ nakulɪ ku tɪ kəmnə, ²⁹na pá ha-ŋ nyá yəlaa lseyeli nyéma na pa taa nəɣəlv nu ɪ isayətv səŋ, na í kəesəna nyá kutuluɣu kəne ku tə, na í wiina-ŋ, na í tɛɣə-ŋ niŋ. ³⁰Ule hai, Tacaa, nu ɪ təm ké nyá təcayalə ké hatoo isətəna na í tayaŋɪ paa wei ɪ təwakəle na í kəesəna ɪ təntə. Mpi tə, nyá tike n nyəmna paa yulv wei ɪ lotu. ³¹Lakɪ mpv, ulena lseyeli nyéma tɔ isɪ n səəlaa tə, na pá seeki-ŋ tam ké tətə nti n ha pa caanaa tə tə taa.

³²Ye isɪ kpai tə wei ɪ ta ké lseyeli tə tɪ nɪ nyá həte səsəle na nyá toŋ wei n lakəna tə ɪ təm, na í luna tətə pooluŋ na í kəw kutuluɣu kəne ku taa sɪ ɪ sələməɣɪ-ŋ. ³³Ule Tacaa, nu ɪ təm ké nyá təcayalə ké hatoo isətəna, na í lapɪ-ɪ ɪ kusələməm. Mpv pu yelina na atə yəlaa tənə nyɪ-ŋ na pá seeki-ŋ, isɪ nyá yəlaa lseyeli nyéma seekuɣu-ŋ tə. Paa nyɪ tətə sɪ kutuluɣu ŋku ma ħma-ŋ tə ku ké nyá nyəŋku təkpatəa.

³⁴Yaa ye n tó nyá yəlaa lseyeli nyéma sɪ pá yoona pa kolontunaa. Ulena pá kəesəna nyá ɪcatə kuləsəle tənə tə kutuluɣu ŋku ma ħma-ŋ isəntə tə ku tə na pá sələmɪ-ŋ. Ule, ³⁵nu pa wiinau ké hatoo isətəna na í waasɪ-wə.

³⁶Yaa ye pə kəma na pá wakələna-ŋ. Mpi tə, yulv nəyolv fei sɪ u wakələyi. Ntanyi n ka mu-we na pááná, na n yele na pa kolontunaa kəli-we, na pá kpa-we, na pá pona-weye kolontunaa acalée taa ke pə cəlv pə cəlv, yaa pooluŋ taa. ³⁷Ye pa pəsəna laakali ke ɪcatə nte tə taa pa pona-we tə, na pá məli nyá tɛɛ na pá wiina-ŋ tɛtu nti tə taa pa we mpv tə na pá tó sɪ pa pəntaa, pa lapa mpi pə fei teu tə, pa lapa isayatu. ³⁸lɛna pa məli nyá tɛɛ na pa lotu tənə na pa ləsasi tənə ke tɛtu nti tə taa pa pona-we tə. Na pá kɛəsi pa ləmayasɛɛ na nyá ɪcatə tənɛ na kutuluŋu ŋku ma ŋmana nyá hətɛ isəntə tə kv tə kɛ tɛtu nti n ha pa caanaa tə tə taa cənɛ. ³⁹lɛ hat, Tacaa, nu pa wiinau ke nyá təcayalɛ ke hatoo isətəa. Na n waasi-we na n tayanɪ timpi pa wakələna-ŋ tə.

⁴⁰Ma lso kuli nyá isɛ na n kɛ ŋkpaŋŋ na n nu sələmvuŋ ŋku ma sələməyi-ŋ nəɔnəɔ isəntəyɔ cənɛ tə.

⁴¹Hai, Tacaa lso, kvl na n təŋ nyá atakaa wei ɪ huləyi nyá toŋ tə, na n kəɔ nyá təhɛsɛlɛ cənɛ. Nyá kətəlaa í suu nyuvu yapv isu toko. Na nyá yəlaa kupama náa hvl pa lahuləvmlɛ na pa leleŋ.

⁴²Tacaa, lso, taa lə wulav wei n ləsaa tə. Təəsɪ kupantu nti n ka lapa nyá yulv Tafiiti tə tə təɔ.

7

lso təsɛɛɛ tuluvu kətasi
(Awulaa I 8:62-66)

¹Waatu wei Salvməŋ tɛma sələmvuŋ ŋku, lɛna kəkə tiina isə na ká nyaya kətaya ŋka kəkə lusiŋi ka tənə tə na nəyɔ kuləmayə kpəntuvuŋ nyəŋsi. lɛna Tacaa teeli su lso təsɛɛɛ. ²Haləna kətəlaa kpisi tə taa svuv. Mpi tə, Tacaa teeli ka su tə taa kɛ. ³Ųpóyó lseyeli nyəma tənə nawa kəkə tiina isə na lso teu ke lso təsɛɛɛ taa. lɛna pá hoti pa isəntə ke taya təɔ. Na pá sɛɛ Tacaa na pá samɪ-ɪ ɪ kupantu na ɪ sələvuŋ tam nyəŋku təɔ.

⁴Ųpóyó wulav na lseyeli nyəma tənə pa lapa kətasi ke Tacaa. ⁵Naay iyisi hiiu na naale (22000), na heeŋ ke iyisi nunuwa na hiiu (120000). ləsəna wulav na yəlaa tənə pa tula lso təsɛɛɛ təyɔlɛ. ⁶Kətəlaa ka səŋa pa təsəŋlənəa kɛ. Na Lefii nyəma náa makı wontu nti Tafiiti ka saaka lso tə. Na pá səŋna Tacaa ke ɪ sələvuŋ tam nyəŋku təɔ na

yontu nti Tafiiti ka hulə-we tə. Na kətəlaa náa pula pa isəntəa na pá huləyi akantɛɛ na yəlaa tənə səŋa isə. ⁷Kətasi ta mayə nyəŋəlvu kuseemvuŋ kətaya təlatɛ təɔ kɛ kuyaku ŋku. lɛna Salvməŋ yele na pá tayanɪ lso təsɛɛɛ kətaya heku taa na pá lá kətasi nsi kəkə lusa sɪ tənə tə. Na təyənəyə nyənsɪ, na ciikuŋu nyənsɪ na nim cəlv nim cəlv kɛ tənə.

⁸Waatu unɪ ɪ taa kɛ Salvməŋ na lseyeli samaa tuutuuma, mpa pa luna tɛtu tənə taa kɛ pə kpaŋav Lepo-Hamati haləna pə suna lɪpiti ləɔv na pətɛɛ təɔ tə, pa təyə coka acima. ⁹lɛna pá koti kotuŋu səsəɔv kɛ acima kuyaku pələfɛɪ naanəwa nyəŋku. Na pá təyə kətaya təlatɛ tuluvu acima ke kuyɛŋ naatosompəyɔlayə, na coka nyənə ke kuyɛŋ naatosompəyɔlayə tətə. ¹⁰Pə waali kɛ wulav yasa lseyeli nyəma ke isətu naatosompəyɔlayə nyəŋ kuyaku hiiu na tooso nyəŋku wulɛ. lɛna pá kpəna lahuləvmlɛ. Mpi tə, Tacaa lapa kupantu ke Tafiiti na Salvməŋ na ɪ yəlaa lseyeli nyəma.

Tacaa tasa Salvməŋ təɔ kɛ luu

(Awulaa I 9:1-9 na Kutəəsutv II 1:7-12)

¹¹Waatu wei wulav Salvməŋ tɛma lso təsɛɛɛ na ɪ təyaya ke ŋmav, na mpi ɪ ka tó ɪ taa sɪ ɪ lakı lso təsɛɛɛ na ɪ mayamaya ɪ təyaya pə taa tə. ¹²lɛna Tacaa lu ɪ təɔ kɛ ahoo na í tɔmɪ-ɪ sɪ: Ma nu nyá sələmvuŋ na má tisi na má ləsi lonte tənɛ sɪ pá lakı-m kətasi. ¹³Ye isu kuyaku nakuli ma təkə isəntəvuŋ na tɛv yele nuu, na má kəna kutoləŋ na kó wakəli tɛtu, yaa ma tisi yuləkusuku ke ma yəlaa təɔ. ¹⁴Ye ma yəlaa mpa pa yaaki ma hətɛ tə, pa pasa pa tɪ na pá sələmi na pá pɛəkəyi-m. Ye pa yela pa mpaay isayəŋ, maa nuna-weye hatoo isətəa, na má wii-weye pa isayatu na má tayanɪ pa tɛtu. ¹⁵Pə kpaŋav pənəntɛ tə, maa kuli isɛ na má ke ŋkpaŋvuŋ na má nukı sələməŋ wei ɪ tənə pa sələməyi-m lonte tənɛ tə taa tə. ¹⁶Má ləsəna-tɛ na má pəsɪ-tɛyɛ ma nyəntɛ sɪ maa wɛɛ tə taa kɛ mə heku ke tam təɔ na má fɛŋiŋi tə təɔ, na má lakı-mɛyɛ kupantu. ¹⁷Pə kaasa nyá tə, ye n təŋ teu, isu nyá caa Tafiiti, na n lakı pə tənə mpi ma tɔyɔ-ŋ tə. ¹⁸lɛ nyɪ sɪ maa yele na nyá awulumpiitu la toŋ isu nəyɔ ŋka maa síı nyá caa Tafiiti sɪ, ɪ luluvu nyəma ká təkəna ɪ kawulaya na pá kaasəyi təmayə lseyeli nyəma təɔ tə. ¹⁹Ama ye í kisa má

na ma kiinj na ma kusəsutv na í laaki tuj na í lujijí-í. ²⁰Íle maa ləeki tetv nti ma hamə tō, na má ló lə təsele nte pa yaakəna ma hətə tō. Ulena piitimnaa təna paana lseyeli nyəma na pá wəj-wə. ²¹Waatu wei yəlaa ká təjəyəna lə təsele nte tu tewa teu ke mpv tō tə kij tō, səyəntv ká kpa-we na pá pəəsəyi pa tí s: Ule pepe tōw kə Tacaa wakəla tetv na lə təsele tənəye mpv? ²²Íle paa cə-we s: lseyeli nyəma ləwa pa lə Tacaa wei í ləsa pa caanaa ke licipiti tetv taa tō. Na pá matana tuj na pá lujijí-í na pá seeki-í. Pə tōw kə lə kəna mpusinaa pane pa tənaya pa tōw.

8

Saluməj təma

(Awulaa I 9:10-28)

¹Pusi hiu yoosaa, ulə Saluməj təma Tacaa lə təsele na í mayamaya í təyaya ħmav nté. ²Mpəyó í təyana ħmav ke acaləe nna Tiiji wulav Hilam ka ha-í tō, na í su lseyeli nyəma.

³Pə waali kə í yoona Hamatí-Sopa pə acaləe na í ləeki-yə. ⁴Ulena í ħmá Tatəməw icatə ke wulaya tetv taa, na acaləe nna a təna í ka ħmá Hamatí ħəyóluyv taa tō, na í sukí í təyənaya. ⁵Mpəyó í ħmawa Peti-Holəj icatə isətəa nyənte na pətəe nyənte. Acaləe aní a ka kə kuloosi nyəna kə na pá tv a nənəwí ke kəkələsəj, ⁶na Palatí icatə na acaləe təna nna a taa pa sukaya wontu na á kə Saluməj nyəna tō. Na nna a təna a taa pa sukaya yoou kəekenaa na kpaɣanəj tō. Na Saluməj ħma pə təna mpi í səəlaa təyó Yosalem icatə taa, na Lipanj tetv taa na tetv təna nti tə taa í təkaya kawulaya tō.

⁷Piitim lempí nyəma mpa pa ta ke lseyeli nyəma tō, isú Hiti nyəma, na Amolii nyəma, na Peliisi nyəma, na Hifi nyəma, na Yepusi nyəma, paa kaasa tetv taa kə. ⁸lseyeli nyəma taa kpiisi pa təna. Mpeye Saluməj ka tó təlasi təma, na pá tənə-yəye lapv ke haləna saɣa tətō. ⁹Ama pə kaasa lseyeli nyəma tō, wulav ta tv peleye təma ke mpv. Peleyele í yoolaa, na pa səsaa, na yoou kəekenaa na kpaɣanəj pə paasənlaa. ¹⁰Mpəyó wulav Saluməj kpa nyuvv nyəma ke ħmənuyv na nále na naanwə (250) sí pá feɣijí samaa wei í lakaya təmlə tō.

¹¹Ulena Saluməj ləsi í alv licipiti wulav pəəl ke Tafiiti icatə taa, na í caya təyaya

ħka pa ħma-í tō ka taa. Mpi tō, í təjaya kə s: Pə fei sí ma alv mayamaya í caya lseyeli wulav Tafiiti təyaya taa. Pə taya pulv, kutuluyv wei í taa pa sí lə atakaa tō í kə lə nyəj tətəyō.

¹²lə təsele ħmav təma təyó Saluməj suv Tacaa ke kətasi nsi kəkə lusa sí təna təyó lapv, ke kətaya təlātə nte í ka ħma-í tō tə tōw kə lə təsele isəntaa. ¹³Teitei isú Moisi suv paa kuyaku ħku kv kətaya lapv tōw tō. Pa lakaya kətasi ke kuyaku kəhesəyuv wule kə. Na isətv kufalv kuyaku kancaalaya nyəjku, na pənaya taa acima səsəna kuyəeɣ, isú kukusum fei potopotonaa acima, na Pentakənta acima na Coka nyəna. ¹⁴Saluməj tənaja kə isú í caa Tafiiti ka yəyətuyv tō. Ulena í kpa kətəlaa kpeka na Lefii nyəma mpa pə wəe sí pá saɣ Tacaa ke paa kuyaku ħku na pá səsí kətəlaa tōw kə pa təma taa tō, na nənəwí tənlaa na pá kəsəna pa təma ke paa nənəyó ħka. Isəna lə yulv Tafiiti ká suwa təyole. ¹⁵Saluməj ta cəlv tə taa natəli. Paa kətəlaa yaa Lefii nyəma yaa kpancoəj təm taa.

¹⁶Isəna Saluməj təyana í təma təyole. Pə kpaɣav kuyaku ħku pa sí lə təsele kite tō, haləna kuyaku ħku pa təma-tə tō. Kutuluyv ħku kv təmlə təma teu kə.

¹⁷Mpəyó Saluməj pola səsəncaasi tənku nəyó icatə ke lsiyən-Kepee, na llatí icatə ke ltəm tetv taa. ¹⁸Ulena wulav Hilam tilina-í kpuləj na í saalaa kəpama, mpa pa ke Fenisii nyəma tō na pá na Saluməj nyəma pá polo Ofii tetv taa na pá kpaɣa wula tənənəna isú naanwə na tooso na waali na pá pona í tē.

9

Sapa wulav alv nyəj pote ke Saluməj wiiluyv

(Awulaa I 10:1-13)

¹Mpəyó Sapa tetv wulav alv nyəj nuwa Saluməj hətə yaav. Ulena í polo Yosalem sí í pəəsəyi-í təmnaa katə nyəntv, na í na í nyəm tənaya. 1 waali samaa ka wə tuu-tuuma kə. Yooyoona səyəla tulaalvnaa na wula ke səsəm, na lixitee pəe. Ulena wulav alv nyəj iní í pəəsí Saluməj ke təmnaa mpa í ka təyanaa tō. ²Na íl é cə tə təna í ta səw paa kulmuyv. ³Mpəyó alv iní í nuuna í ħkpaɣuyv ke Saluməj ləmayasəe təm, na í sá í kawulaya təyaya ħka í ħmawa

tə. ⁴ Na təyonaya ģka pa saakaya tə, na ı waalı nyəma təsülenaa, na kutəyov na kunyonyəom tallaa wontu kususutu. Na ı ná tətəyō isəna wulan na ı yəlaa pa puləy ı na pá kpaaki lso təsele tə, na pá lapı-ı piti na pá mōti ı nōyō. ⁵⁻⁶ Ntəna wulan alv nyəy ıni ı tı sı: Pa keesa-m nyá ləmayasəe tōm ke hatoo ma tətū taa. Ama ma ıse taa nata, ıle ma ta mv-tı. Pəyele pu ké tampana ké. Halı pa ta tu heelim nyá ləmayasəe həyoluyv. Pə tēewa isu paa keesa-m tō təayacaya. ⁷ Nyá waalı nyəma na nyá təyaya taa yəlaa təna nuwa leleŋ ké. Mpi tō, pa we nyá kiŋ na pá nukı ləmayasəe tōm ke tam. ⁸ Ma sama nyá lso Tacaa wei ı ləsa-ŋ sı ı nı təyō kawulaya na ı hətə ke lseyeli nyəma tō tō. lso ıni ı sōla ı yəlaa ké, na ı caa sı pá wəe tam tō. Pə tō ké ı kpa-ŋ pa wulan na ı tı-ŋ sı ı nı təy tampana na ı nı lakı kusiŋisim.

⁹ Pəle pə waalı ké Sapa wulan ıni ı hawa Saluməŋ ke wula ke tənənəna tooso na həyoluyv na tulaalv ke sōsəm, na liyitee pəe tōtō. Too tō nəyōlv ta nata tulaalv isu ımpūyō lseyeli taa.

¹⁰ ımpūyō wulan Hilam təmle nyəma na Saluməŋ nyəma mpa paa pola Ofii tō, pa kəna wula na kpeŋkpelası kuparŋı na liyitee pəe. ¹¹ Kpeŋkpelası kuparŋı ke wulan Saluməŋ ka lapa lso təsele, na ı kawulaya təyaya təkpaale. Na pá saaki-sı tətəyō sarŋkənəna na cəməŋ ke yonyoolaa. Too tō, pa ta nata pulv isu ımpūyō Yuta tətū taa.

¹² ımpūyō Saluməŋ hawa alv ınəy ı pə tənə mpi ı nawa na ı sələmi-ı tō. Haləna pá tēe isu alv ka ha ıni tō. ılena wulan alv nyəy ıni na ı waalı nyəma pá məli pa tətū taa.

Saluməŋ toŋ tōm

(Awulaa I 10:14-29)

¹³ Paa pənaya ģka, wula tənənənaa hiu ke pa kəŋna wulan Saluməŋ. ¹⁴ ılena pəcō pá kaasi mpi taatəlaa fəlaya-ı wontunaa tō tō. Na wolanaa na liyitee nyəyətū nti ı tətū həyoləŋ nyōy nyəma na laalupunaa awulaa ná fəlayı-ı tō.

¹⁵ ımpūyō wulan Saluməŋ yəlaa na pá lu wula kusitu ke kpaləŋ ke ģmunuyv (200). Paa ģku kv təyā kiloona naatoso. ¹⁶ Na kpaləŋ səkpeŋ ke ģmunuyv nunuwa (300). Paa ģkuyv nyəyətū kiloona tooso. ılena pá su kutuluyv ģku pa yaa sı Lipaŋ hətuyv tō kv taa.

¹⁷ Na Saluməŋ ye le na pá saaki kawulaya kpelaya na tuu kela, na pá tū ka tō ké wula mayamaya. ¹⁸ Na pá su-keye kumte nte tə wəna kumlisi kəkpaŋası naatoso tō tō tō. ılena pá tū-keye nōhəe təsule ke wula. Paa saaka-keye na pá tū tətəesile kukulukulle, na pá tū təyolasi ləesəŋ ke tə ģkpalası təsule. ¹⁹ ılena pá lā təyolasi ləesəŋ naanwəna na naaleye kumlee anı a tō. Naatoso ke ntəyōŋ tō, na naatoso na mpətəŋ tō. Wulan nəyōlv ı ta saakəta kawulaya kumte ınté tə taka.

²⁰ Wula ke paa lupa Saluməŋ təyaya taa lum poosiyanaa tənə, na Lipaŋ hətuyv kutuluyv taa wontunaa kutəsətv. Liyitee nyəyətū ná tād fəna teeli nəyōlvuyv Saluməŋ waatv taa. ²¹ Wulan ka wəna ı kpuləŋ ké, na Hilam nyəy saalaa yeləyənə-ı. Paa pusı tooso wei, pa kəŋna wula, na liyitee nyəyətū, na tuu kela, na təkpaaləŋ, na kacəka suması sōsōnsı nasəli.

²² Saluməŋ ka tēé antulinya tənə awulaa tənaya toŋ ké na ləmayasəe. ²³ Pəpətv fəi leleŋ, lso ka ha-ı ləmayasəe ké. Na awulaa lukəna paa timpi na pá kəŋı-ı tōmnəa pəəsuyv. ²⁴ Paa pənaya ģka, yəlaa mpe pa kəŋayana-ı kvəyōŋ ké, na liyitee wontu, na wula, na wontu kususutu, na yoou wontu, na tulaalunaa, na kpaŋanəŋ, na kpaŋası.

²⁵ Saluməŋ ka wəna yoou keekənəna kpaŋanəŋ ke iyisi liyiti (4000) ké. Kpaŋanəŋ kvacayəŋ ke iyisi naanwəna na naale (12000) wei Saluməŋ ka suwa acaləe nna a taa ı yoou keekənəna ka wəe tō, na leleŋ ke ı cōlōyō Yosalem ıcatə taa. ²⁶ Saluməŋ ka ģmakəla awulaa tənaya. Mpa pa tətū pəwa pə kpaŋav pəyō səsaya ıfəlatı tō. Haləna Filiisi nyəma tətū na pá yoosina ıcipiti nyəma nyəntv toŋa. ²⁷ Saluməŋ kawulaya waatv tō, liyitee nyəyətū ka we Yosalem taa ké isu pəe. Na pá kaasi na kpeŋkpelası kuparŋı nāá tōli yem, isu pa tē tıy wei pa yaaki sı Sikomə na ı nyōkı tətəkəle taa tō. ²⁸ ıcipiti na tətunaa lenti ke paŋatəlaa pukaya na pá kəŋna Saluməŋ ke ı kpaŋanəŋ.

Saluməŋ səm

(Awulaa I 11:41-43)

²⁹ Pa keesa Saluməŋ tōm lenti, pə kpaŋav tə kancaalaya na tə tənaya təyō takəlasi nsi pa yaa sı lso kvəyōtətv tələslv Natarŋ təma takəlaya tō ka taa. Na nti pə hula

Silo tv Ahiya tə pə takəlaya taa, na Yetə kənanatv nyəŋka taa. Takəlaya kantəkaya nyəŋka ŋkə ka taa kə pa kəesəŋi Nepati pəyalv Solopwam wei i kə lseyeli wulav tə i tōm. ³⁰Pusi nule təcu kə Saluməŋ təya kawulaya kə lseyeli kukpentvuy təna yəlaa tə kə Yosalem. ³¹I kəma na i sī, ilena pā pimi-i i caa kiŋ kə Tafiiti tē. Ilena i pəyalv Lūpwwam lēeti i lonte taa.

YUTA AWULAA TŌM

10

Iseyeli nyəma kotuyu kə Sikem
(Awulaa I 12:1-15)

¹ Mprúyú Lūpwwam pola Sikem. Mpi tə, tənaya lseyeli kpeka nna a wenna ilim ntəxəŋ tə tə, a kotaa si a kpaaki-i wulav. ² Waatu inu tə, Nepati pəyalv Selopwam wei i ka sewa wulav Saluməŋ na i cəəsɪ Icipiti tə i wə tənaya tam. I nuwa Sikem kotuyu ŋku kv tōm, ilena i lu Icipiti na i kpe. ³ Mprúyú pa tila i waali na i kə na i cəəsɪ lseyeli tətə ilim ntəxəŋ kpeka tə, na pā yəxətə Lūpwwam si: ⁴ Nyá caa ka lakaya-tuyv isu yomaa, ye nəənəw nyaa pasa ta səxəla wena a nu-tuyv isəntə tə, tá səəlv puwa si tē la-ŋ təmle. ⁵ Mpruyule Lūpwwam si: I tan na kuyeeŋ tooso tē, ilena i kə na tē ná.

Mprúyú yəlaa tēewa. ⁶ Ntəna Lūpwwam pəəsɪ səsaa mpa paa wə i caa cəlxəw waatu wei ilé i ka wena i weesuyv tə si: Suweye má cə yəlaa mpe?

⁷ Nti pa cə-i təxəle si: Ye n laki yəlaa mpeye kupantv na n muyi-weye teu na n yəxətəxəna-weye tōm leleŋ nyəntv. Paa wəe nyá təmle nyəma kə tam tə kə.

⁸ Ama Lūpwwam ta mu səsaa layatv tasuyv mpi. Ilena i polo i pəəsɪ i malanaa ifepiya mpa pa wə inu i kiŋ tə si: ⁹ Yəlaa mpe si má pasa-weye səxəla nna ma caa ka suka-wə tə. Ile má cə-wə suwe?

¹⁰ Mpruyule Lūpwwam ifepu təxəntələnaa mpe pa tōma si: Cə-wə si, mpalum ta kisi-meye təxəv, kacəŋfana pəxə na? ¹¹ Mpu tə, səxəla yuŋ nyəna kə ma caa ka suka-mə, maa səəsɪ-meye səxəla lenna tə. Hikasi kə ma caa həmma mə ŋkpaŋŋ. Ama maa hə mə nyəŋ na hikasi nsi si tə wə nyəmə tə.

¹² Mprúyú Selopwam na yəlaa pa mələ Lūpwwam kiŋ kə kuyeeŋ tooso wule, isu i ka heeluyv-wə tə. ¹³ Na wulav kisi layatv

nti səsaa ka tasa-i tə, na i holina yəlaa ¹⁴ isu ifepiya ka tasuyv-i layatv tə si: Səxəla yuŋ nyəna kə ma caa ka suka-mə. Maa səəsɪ-meye səxəla tətə. Hikasi kə ma caa həmma mə ŋkpaŋŋ. Ama maa hə mə nyəŋ na hikasi nsi si tə wə nyəmə tə.

¹⁵ Mprúyú wulav Lūpwwam kisa yəlaa kusələmtv. Ile Tacaa ləw ka lapəna mpv. Ilena pā lá isu ləw ka suw ləw kuyəxətutv teləsulv Ahiya kə nəxə si i teləsɪ Selopwam tə.

Kawulaya fayaw

(Awulaa I 12:16-25)

¹⁶ Waatu wei ilim ntəxəŋ tə lseyeli nyəma cəkənaa si wulav kisa pa tōm kə mvyv, ilena pā tōm-i si:

Tá na Tafiiti tə fəna natəli.

Ta na Sesee pəyalv tə kaa wə?

Paa wei i kpe i tē.

Tafiiti luluyv tv nyá,

nyaa paasəna nyá kawulaya.

Ilena pa ya. ¹⁷ Yuta tətə tike yəlaa nyənayana Lūpwwam kə pa wulav. ¹⁸ Paa na mpv na i tili teləsɪ təma nyuyv tv Atolam kə lseyeli nyəma mpa pa wə ilim ntəxəŋ tə tə pa tē. Ilena pəle pā yəxə Atolam kə pəe na pā kv. Mprúyú Lūpwwam kpa i kəeke tə kə kpakpaa na i se na i polo Yosalem. ¹⁹ Isəna ilim ntəxəŋ tə nyəma kisina Tafiiti luluyv nyəma kawulaya təxəle. Na mprúyú pə wə haləna sanja.

11

¹ Waatu wei Lūpwwam tala Yosalem, ilena i koti Yuta na Pencamee pə yoolaa taa yoolaa kə iyisi nunuwa na nunaasa (180000) si pā polo pā yoonaa lseyeli nyəma na pā məŋna-i i kawulaya. ² Ama ləw heela i kuyəxətutv teləsulv Semaya si: ³ Heeli Saluməŋ pəyalv Lūpwwam wei i kə Yuta wulav tə, na lseyeli nyəma təna mpa pa wə Pencamee na Yuta tətə taa tə si: ⁴ Tacaa yəxətəa si i taa yoonaa mə mayamaya mə tēetvnaa. Má yelina si pā la isu pə lapv mpv tə. Paa wei i məl i tē.

Pa nu Tacaa tōm nti, ilena pā kú pa pááná kə Selopwam tə.

Lūpwwam ŋmav kə koloosi acaləe

⁵ Waatu wei Lūpwwam cəya Yosalem taa, ilena i ŋmá koloosi na i cəəna Yuta acaləe lenna. ⁶ Pə kpaŋav Petəlehə, na Itam, na Tekuwa. ⁷ Na Pəti-Suu, na Soko, na Atulam. ⁸ Na Kat, na Malesa, na Sifi. ⁹ Na

Atolayim, na Lakisi, na Aseka. ¹⁰Na Sola, na Ayaləŋ, na Hepələŋ tə. Yuta na Pencamee pə koloosi acalee nté. ¹¹Mpóyú Lɔpɔwam ŋmá koloosi kuparŋi na í cəəna-ye. Na í sɔ nyɔyɔ nyéma ke a taa. Na í nyəkí təŋəŋa na nim na sɔlɔm. ¹²Acallee anɔ paa nte tə taa ka we kpaləŋ ké na ŋmantaasi. Na a toŋ tə kɛ ɪ kawulaya taŋa Yuta na Pencamee pə tətə taa.

Lefii nyéma na kətəlaa pa tənə Lɔpɔwam təə

¹³Mpóyú lseŋeli tətə tənə kətəlaa na pə Lefii nyéma pa polaa na pá kpentənə Lɔpɔwam. ¹⁴Paa yela pa nyəmnaa ke pəcəlo pəcəlo acalee taa ké. Ilena pá polo Yosalem ke Yuta kawulaya taa. Mpi tə, Selopɔwam taŋaya-weŋe sɪ pá taa la Tacaa kotɔyɔ təmle. ¹⁵Tampana təə, Selopɔwam ka kpawa ɪ maŋamaŋa ke pəŋtɔlɔŋ, na nawee lɛsəŋ wei pa laakaya təkətələnaa taa tə pə kotaya nyéma ké. ¹⁶Ilena lseŋeli kpeka yəlaa tənə mpa pa luyɔ ka we pa tso sɛɛv ke teu tə, pá təŋ Lefii nyéma waali ké Yosalem sɪ pa lakɪ pa caanaa tso Tacaa ke kotasi. ¹⁷Na pá sənə Yuta kawulaya na Lɔpɔwam nyəə toŋ. Pa təma Tafiiti na Salɔməŋ pa ɪkpate taa ké mpóyú pusi tooso ké.

Lɔpɔwam lɔlɔyɔ nyéma

¹⁸Mpóyú Lɔpɔwam kpaya Tafiiti pəyalɔ Yeliməti pɛəlɔ Mahalati. Mahalati too kele Seseə pəyalɔ lliyaɔ na ɪ alɔ Apihayili pa pɛəlɔ. ¹⁹Ilena Mahalati lɔlɔ-ɪ apalɔpiya tooso. Yewusi, na Semaliya, na Saham. ²⁰Pəle pə waali ké Lɔpɔwam kpaya Apəsəlɔm pɛəlɔ Maaka. Na í lɔlɔ-ɪ apalɔpiya liyiti. Apiya, na Atayi, na Sisa, na Selomiti. ²¹Ama Lɔpɔwam ka sɔələ Maaka na pə kəli lələa. Lɔpɔwam alaa səsaa ka we pələfei hii na səkpema ke nutoso. ɪ lɔlɔ apalɔpiya ke pələfei hii na naanɔwa na alɔpiya ke nutoso (60). ²²Mpóyú Lɔpɔwam kusa ɪ alɔ Maaka pəyalɔ Apiya nyɔyɔ, na Apiya pəsi lələa nyɔyɔ tɔ. Mpi tə, Lɔpɔwam caakaya ké sɪ Apiya í təŋə kawulaya. ²³Ilena Lɔpɔwam la laŋatɔ, na í yasɪ ɪ pəyalaa lələa ke Yuta, na Pencamee pə koloosi acalee taa. Na í cele-weŋe təŋəŋa ke səsəm, na alaa ke tuutuuma.

12

Icipiti wulav Sisakɪ yoonav ke Yuta
(Awulaa I 14:25-28)

¹Waatu wei Lɔpɔwam kawulaya caya teu na í yoo toŋ lena í lə Tacaa kiŋ, na ɪ yəlaa tənə náa la mpɔ tətə. ²⁻³Lɔpɔwam kawulaya pənaya kakpasɪ nyəŋka taa ké Icipiti wulav Sisakɪ polaa na í yoonə Yosalem. Pa yoo keekenaa ka we iyaya na ŋmɔnyɔ (1200). Na kpaŋanəŋ cayaalaa ke iyisi nutoso (60000). Na Lipii na Suki na ltiyopii pə yoolaa ke tuutuuma. Lɔpɔwam na Yuta nyéma pa lɔv Tacaa tə pə kasəyaya nté. ⁴Icipiti wulav unɪ ɪ lɛka Yuta koloosi acalee ké, haləna í tala Yosalem. ⁵Ilena tso kuyəŋtɔtɔ tɛləsɔl Semaya polo na í maŋana Lɔpɔwam na Yuta nyɔyɔ nyéma pa kota Yosalem. Waatu mɔŋɪ Sisakɪ kpɛŋetaa. Ilena í heeli-we sɪ: Tacaa təma sɪ, timpi í lə-m tə, maa tɔ-weŋe Icipiti wulav Sisakɪ niŋ taa.

⁶Mpóyú wulav Lɔpɔwam na nyɔyɔ nyéma pa ná pa tasəkəle na pá tə sɪ: Tacaa kele tampana tɔ.

⁷Tacaa ná mpɔ, lena í taŋanɪ Semaya ke heeluyɔ sɪ: Timpi pa ná pa tasəkəle tə, ma kɔ ma pááná ke pa təə. Ma kaa tasa-weŋe kpiisuyɔ. Maa waasi-weŋe nɔnɔnɔ. Ma kaa tɔ Yosalem ke Sisakɪ niŋ taa na í wakəli-tə.

⁸Paa na mpɔ tə, maa yele na Icipiti wulav ŋmakəli-we. Waatu unɪ paa cəkəna sɪ ye yɔlɔ pɛta-m ɪ tɪ, pə faŋana ye ɪ pɛta ɪ təŋɪ atə awulaa.

⁹Mpóyú Icipiti wulav Sisakɪ yoonə Yosalem nyéma, na í koosi tso təsɛɛle na kawulaya təyaya kpancoou tənə. Ilena pə tɪ kələnə wɔla kpaləŋ wei Salɔməŋ ka lupa tə. ¹⁰Mpóyú wulav Lɔpɔwam lupa nyəŋəlyɔ kusɛɛmuyɔ kpaləŋ, na í lɛɛtɪ wɔla nyəŋ unɪ ɪ lonte. Na í cele-ɪ kawulaya təyaya taŋlaa nyɔyɔ nyéma. ¹¹Na wulav í puki tso təsɛɛle, ɪlɛ taŋlaa polo na pá kpaya kpaləŋ unɪ na pá suna-ɪ. Ye pa təma, ɪlɛ pa məŋna-ɪ ɪ təcəyalɛ.

¹²Pə təə ké Tacaa pááná hɛɛ Lɔpɔwam təə, na í yele-weŋe kpiisuyɔ. Mpi tə, ɪ ka nawa ɪ tasəkəle na í tisi. Ilena kupantɔ wɛɛ Yuta taa.

Lɔpɔwam kawulaya tənaya
(Awulaa I 14:21-24,29-31)

¹³Mpóyú wulav Lɔpɔwam təŋə kawulaya ke Yosalem taa ké ɪ lɔlɔyɔ pusi nɔlɛ na

kuləməya nyəŋka taa. Pusi naanəwa na naatosompəŋəlaya ke ı təya ı kawulaya ŋke. Na í nyəəsı ı kawulaya ke teu. 1 too ka ké Amoni tv, na pá yaa-ı sı Naama. Yosalem ke Tacaa ləsa Yuta tetv taa sı paa səeki-ı. ¹⁴ Məpəyú Ləpəwam lapa mpi pə fei Tacaa ke teu tv. 1 ta lana lotu kuləmtv sı í nyi ı luyə nyəntv.

¹⁵ Pa kəesa Ləpəwam təm kancaalaya na tə tənaya ke ləə kuyəŋətv tələsəlv Semaya na nalv ltoov pa təma takələsı taa. Tənaya pa ŋmaa ləlvə loosi. Ləpəwam na Seləpəwam pa yookaya tam ké. ¹⁶ Waatv wei Ləpəwam səpa, iləna pá pimi-ı Tafiiti te. İlena ı pəyalv Apiya ləeti ı lonte.

13

Apiya kawulaya
(Awulaa I 15:1-8)

¹ İseyəli wuləv Seləpəwam kawulaya pənaya pələfei hiu nyəŋka taa ké Apiya pəsa Yuta nyəma wuləv. ² İlena í təyov pusi tooso ké Yosalem. 1 too kəle Kipeya tv Uliyəli pəelə Mikaya.

Apiya na Seləpəwam pa yookayana təmayə. ³ Məpəyú Apiya kpayə ı yoolaa taa yoolaa ke iyisi nasələ (400000) sı ı yookina Seləpəwam. Na Seləpəwam təyanı ı nyəma ke iyisi nasənəasa (800000) sı ı sulixi-ı. ⁴ Məpəyú Apiya kpəwa Semalayim pulaya tv ké ləlayim pəŋ taa. İlena í holina Seləpəwam na İseyəli nyəma sı: 1 nu ma təm yoo. ⁵ İ ta nyi taa sı Tafiiti na ı ləlvəv nyəma ke İseyəli ləə Tacaa tvəwə kawulaya ke tam tv, pu layəsəyi. ⁶ Pəyele Nepəti pəyalv Seləpəwam nə kula ı caa Saləməŋ wei ı təmlə ı lakaya tv ı tv. ⁷ Məpəyú yuləyemnaa na tetələta kotina Seləpəwam na pá la na í kəli Saləməŋ pəyalv Ləpəwam. Mpi tv, Ləpəwam kə ké pəyaya ké, ı ta nyi pulə ilə ı ta pəsi na í səŋ pa isentaa. ⁸ İlena nəənəv mu caaki sı í yoonə kawulaya ŋka Tacaa tvəwə Tafiiti ləlvəv nyəma tv. 1 lapa yoolaa kpekələ səəsələ. Pəyele í təkə wula nawee nna Seləpəwam lupa tv, na í laaki. ⁹ İ təŋəna Tacaa kətələa Aləŋ ləlvəv nyəma, na Ləfii nyəma, na í kpa mə təyi kətələa, isı tetvnaa lentı yələa lapv tv. Ye wei ilə í kəna latəce, na iwaŋ naatosompəŋəlaya, ı pəsa tuŋ kotəlv nté mpv. ¹⁰ Ama tá ilə, ləə

Tacaa tike ke tá nyənəyi, tə ta kpeəsənə-ı. Na Aləŋ ləlvəv nyəma nté Tacaa kətələa na Ləfii nyəma nəa lakı pa təma. ¹¹ Tanəŋ na taanaya ké tə lakı kətəsı nsi kəkə lusa sı tənə tv. Na tá wəki tulaalunaa ke kətaya təlatə tv. Na tá suki ləə potopotonaa ke ı taapəli tv. Na tá məsəyi fətəla səəsə ke taanasi. Tá lakı teu ke Tacaa təmlə ké. Ama mə kisina-ı. ¹² Tv, pənente Tacaa kəle tá nyəv tv. Na ı kətələa ntə, sı pá hūləyi yoo tvutəv, na mə na-ı í sulixi. İle İseyəli nyəma mə, í taa yoonə mə cəsənəa ləə Tacaa. Mpi tv, í kaa kpayə ı tv ké nyuləv.

¹³ Waatv inəyi Seləpəwam faya ı yoolaa taa, na pá polo pa papi Yuta nyəma waalı. Na ı yoolaa ləlaa na isentaa tv, na pá tv-wəyē həkə. ¹⁴ Yuta nyəma pəsaa ilə, pa cəkənəa kəle sı paa yoo taa na waalı. Ntəna pá wiina Tacaa sı ı waası-wē. Waatv wei kətələa yaya tvutəv, ¹⁵ iləna pa yoolaa kisi. Tənaya Tacaa yəlaa na Seləpəwam na İseyəli nyəma pa tuli tapəŋ. ¹⁶ Na pá se na ləə tv-wəyē Yuta nyəma niŋ taa. ¹⁷ Məpəyú Apiya na ı yoolaa pa kəla-wē təkpataa, na pá kv pa yoolaa taa yoolaa ke iyisi nasələ na nūnəwa (500000). ¹⁸ İseyəli nyəma nə kpisa mpv tv na Yuta nyəma nəa təyov akətv. Mpi tv, pa cəsənəa ləə Tacaa ke pa tēləya. ¹⁹ Məpəyú Apiya təŋəna Seləpəwam, na í ləeki Petēeli, na Yesana, na lələŋ na pə cəlv acaleşnaa.

²⁰ Haləna Apiya səm, Seləpəwam ta tasa ı tvŋ kupəŋ taa ké məlvəv. Ama Tacaa tēəsənə-ı kuyv ké. ²¹ İlena Apiya tvŋ nəa səəsəyi na í kpayə alaa naanəwa na liyiti. Məpəyú ı lula apəlvpiya ke hiu na naale, na əlvpiya ke naanəwa na naatosə.

²² Apiya təm lentı wē takələya ŋka pa yaa sı ləə kuyəŋətv tələsəlv ltoov kutəəsutv takələya tv ka taa. Ka taa ké pa kəesa ı koləpv tv na ı təma. ²³ Apiya səpa, iləna pá pimi-ı Tafiiti te, na ı pəyalv Asa ləeti ı lonte.

14

Asa kawulaya kancaalaya
(Awulaa I 15:9-11)

Məpəyú tetv caya təpəmm ke Asa kawulaya waatv ke pusi naanəwa. ¹ Məpəyú Asa lapa mpi pə wē teu na pá mayə ləə Tacaa tv. ² 1 kpiisa təfēenlənaa na timpi timpi cefelinaa laaki tv. Na í yəki pē

kusiikee, na í seti tesikası kulalaası. ³Na í tó Yuta nyáma sɪ pá sɛ pa cəsonaa lso Tacaa na pá təkɪ ɪ kiiu na ɪ kusəsutə. ⁴Asa ka kpiisa cefelinaa təlaalenaa tənə, na tulaalə təwətenaa tənəyā Yuta acaləe tənə taa ké. lɛna ɪ kawulayā caya təpamm. ⁵Nəyɔlv ta yoonə Asa kə pusi nsi sɪ taa. Mpi tɔ, Tacaa mayamaya ka yelina na í hɛsɪ. Hɛsuyv pusi nsi sɪ taa ké Asa tayana Yuta acaləe lɛna. ⁶Asa tɔma Yuta nyáma sɪ: Tə ɣmá koloosi na tə cəna acaləe anɪ na tə tó kukaləsəŋ. Mpi tɔ, tə təkə ta lso Tacaa təm kə teu, na í yele na tə tetv wɛ tə nɪŋ taa na tə hɛsɪ.

Ntəna pá svv təmlɛ taa na pá tó tə nyuyv.

⁷Asa yoolaa Yuta kpekəle nyáma mpa pa təkayā kpaləŋ səsəŋ na ɣmantaası tɔ, paa wɛ iyisi ɣmunuyv na nunuwa (300000) ké. Na Pencamɛɛ nyáma kə iyisi ɣmunuyv na nunaasa (280000) na pá təkə kpaləŋ səkpeŋ, na pá nyáma tɔŋ təm. Pa tənəyā mpv, paa ké yoolaa taa yoolaa ké. ⁸Mpɔyó ltiyopiɪ tv Sela kpa Yuta nyáma tɔ, na ɪ yoolaa kə iyisi iyayā (1000000). ɪ yooú kɛkɛnaa kə ɣmunuyv na nunuwa (300). Haləna í tala Malesa ɪcətɛ. ⁹Na Asa na ɪ yoolaa pá pulɪ Sefata tɛtɛkəle taa kə Malesa kiŋ. ¹⁰Ntəna Asa wiina lso Tacaa sɪ: Hai, Tacaa pə fɛɪ-ŋ katɛ sɪ ɳ waası ɪcamiya isv tɔŋ tv. Mpɔ tɔ, kɔə na ɳ waası-tv. Mpi tɔ, nyayā tə tɛlɛyɪ. Nyá hətɛ taa ké tə kpaakɪ yoolaa tuutuuma ɪnɛ ɪ tɔ. Hai, Tacaa nyayalɛ tá lso, taa yelɛ sɪ yulv í kəlɪ-ŋ.

¹¹Mpɔyó Tacaa yelaa na ltiyopii yoolaa tuli tapəŋ, na pá se Asa na ɪ yoolaa. ¹²lɛna pɛlɛ pá tó pa waalı na pá tana-wɛyɛ Kelaa. Na pá kv-wɛyɛ tuutuuma, na pá pɛlɪ pa nɪŋ. Mpi tɔ, Tacaa kvna-wɛ na ɪ yoolaa nəyɔ. Na Yuta nyáma náa kuu pa wontu kə səsəm. ¹³Na pá lɛkɪ Kelaa cəlv acaləe tənə. Mpi tɔ, Tacaa səyɔntv ká pu a taa yəlaa ké. Mpɔyó pa kuu a wontu kə tuutuuma. ¹⁴lɛna pá kulɪ tiikilaa piitim tɔ, na pá kuu heeŋ na yooyoonaa kə səsəm. Na pá məlɪ Yosalem.

15

Asa tayanuyv kə lsoəsɛlɛ
(Awulaa I 15:12-15)

¹Mpɔyó lso Feesuyv kuləna Oteti pəyalv Asaliya. ²lɛna í lu na í polo í mayana Asa na í heeli-ɪ sɪ: Hai, tá caa wulav. Yuta

nyáma, na Pencamɛɛ nyáma mɛ í nu ma təm. Ye í wɛ Tacaa waalı, ɪlɛ ɪ ká wɛɛ mə waalı kə mɔpɔyó. Ye í pɛkɛyɪ-ɪ ɪ ká yelɛ na í na-ɪ. Ama ye í lv lso, ɪlɛ ɪ ká lv-mɛ tɔtɔ. ³lso yelə lɛyɛlɪ nyáma tɔ, pə leelaa ké. Kətlv nəyɔlv ɪ fɛɪ sɪ ɪ ká sɛyɛsɪ-wɛ. Payɛlɛ pa fɛuna kiiu. ⁴Ama pa mələ lɛyɛlɪ lso Tacaa kiŋ na laŋwakəlɛ, na pá pɛkɪ-ɪ na í yelɛ na pá na-ɪ. ⁵Waatu ɪnɪ ɪ taa, yulv ɪ pəsəyɪ na í polo tiili na í mələna weesuyv. Pu kə wahala waatu kə tetv yəlaa tənəyā. ⁶Piitim lɛmpɪ ná kvɔyɪ lɛmpɪ ké. Na ɪcətɛ lɛntɛ náa kó lɛntɛ. Mpi tɔ, Tacaa ciyitayā yəlaa ké na wahalanaa tənə. ⁷Ama mu nyə tɔŋ, í taa yelɛ na mə apalvtv yəlv. Í ká hiki mə təmlɛ kasəyayā.

⁸Waatu wei wulav Asa nu lso kvəyɔtətv tɛləsvlv Asaliya təm nti, lɛna í kaası ɪ tɪ na í kpiisi Yuta na Pencamɛɛ pa tetv tənə taa tɔŋ. Na í la mpv tətəyɔ acaləe nna ɪ ka lɛkə lɛlayim pəŋ taa tɔ a taa. Pə waalı, lɛna í tayani Tacaa kətayā təlatɛ nte tu wɛ lso təsɛlɛ tɔ. ⁹Mpɔyó wulav kota Yuta na Pencamɛɛ nyáma tənə, na lɛlayim na Manasɛɛ na Simiyəŋ pə nyáma mpa paa kəma na pá caya pa tɛ tɔ. Pa nawa sɪ Tacaa wɛ ɪ waalı, lɛna pá polo ɪ kiŋ. ¹⁰lɛna pá koti Yosalem kə Asa kawulayā pusi naanuvə na kakpasɪ nyəŋka ɪsətv tooso nyəŋ taa. ¹¹Kvayŋku pa talaa, lɛna pá lá Tacaa kə kətayā kə tɔla nna pa kpa kolontunaa kiŋ tɔ. Naay ka wɛ nasətosə na nunuwa (700) na heeŋ kə iyisi naatosompəyɔlayā (7000). ¹²Mpɔyó pa sɪ pa nəyɔ sɪ paa tayani lso kə sɛɛv na lotu kulvmtv. Na pa ləsayā svv pa cəsonaa lso Tacaa kə teu. ¹³Ye wei ɪ ta tayani lɛyɛlɪ lso Tacaa kə sɛɛv, isv pa kv-ɪ. Paa apalv, yaa alv, yaa səsə, yaa pəyayā. ¹⁴lɛna pá tuuna nəəsɪ səsənsɪ na pá hvli tutuuy na akantɛɛ na pá wiliti. ¹⁵Mpɔyó Yuta nyáma tənə laŋlɛ hvlvməna pa lotu kulvmtv tuunav mpi. Na isəna pa tayana pa lsoəsɛlɛ na luyv kulvmyv tɔ. Na Tacaa mv na í yelɛ na tetv hɛsɪ.

¹⁶Mpɔyó Asa ləsa ɪ too Maaka tɔ kə ɪ alv kawulayā tɔŋ. Mpi tɔ, Maaka ka sika tɔyɔ, isayav ŋku pa yaa sɪ Asela təyɔ. Ntəna wulav tɔ sɪ: Í kpɛsɪ tɔyɔ ŋku na í yəkɪ-kv na í wə-kvɔv Sɛtələŋ ləəv nəyɔ. ¹⁷Paa na wulav ɪnɪ ɪ sɔlɔ Tacaa na lotu kulvmtv tɔ, ɪ ta wakəlɪ təkətələnə mpa paa wɛ lɛyɛlɪ tetv taa tɔ. ¹⁸Ama ɪ yelaa na pá kəna lso

təsele taa ké wula, na liyitee nyəxətv, na wontunaa ləmpa mpa ı na ı caa paa hawa Tacaa tə.

¹⁹ Youu ta tasa kuluyv, haləna Asa kawulaya pənaya hiu na naanwə na kakpası nyəjka.

16

Asa yoonav ke lseyeli wulav Pasa
(Awulaa I 15:16-22)

¹ Asa kawulaya pənaya hiu na naanwə na naatosə nyəjka taa ké lseyeli wulav Pasa pola Yuta tetv yoonav. İlena í svv koluya ģmav, na í cəəkəna Lama ıcatə sı Yuta nyəma í taa pəsi na pá svv yaa pá luki.

² Mpuylə Asa cosa wula na liyitee ke lso təsele na kawulaya kpancoou pə taa. Na í tilina Taması ke Silii wulav Peni-Hatati sı:

³ Ma na-ğ tə pəli nəğ, isı tá caanaa ka lapa tə. Ma ha-ğ kucəəv ģkuyv sı tə pəli nəğ. İlena nyá na lseyeli wulav í yá, na ílé ı ləsi ı yoolaa ke ma tetv taa. ⁴ Mpuğv Peni-Hatati ná mv Asa təm nti, na í kusi ı yoolaa na pá polo pa yoonə lseyeli nyəma, na pá ləeki pa acaləe. Isı Yon, na Tan, na Apəli-Mayim. Na pə kpenna Nəfətali acaləe tənə nna a taa pa sukaya wontu tə. ⁵ Pasa nu mpv, İlena í yeke Lama ıcatə koluya ģmav.

⁶ Mpuğv Asa kota Yuta nyəma tənə pə ta səə paa uləəv pəyayə. Na pá kuu pəe na kpejkelası nsi ı ka kaawa sı ı ģmaəkəna Lama ıcatə koluya tə sı, pá tayanı timpı pa yaa sı Kepa na Misipa tə.

Asa təkə saləka ke lso kuyəğətvv teləslv Hanani

⁷ Waatu unı ı taa ké lso kuyəğətvv teləslv Hanani pola Yuta wulav Asa kiğ, na í kaləna-ı sı: N kisa Tacaa ke pəekuyv, na nı səəli sı Silii wulav í tv-ğ niğ tə. N ləsa Silii yoolaa ke nyá niğ taa ké. ⁸ İtiyopii na Lipii nyəma ka ké yoolaa səsaə ké. Pa kəekənəa na pa kpayanəğ fei kalvyv. Paa na mpv, n lapa Tacaa ke naani. İlena Tacaa tv-wəyə nyá niğ taa. ⁹ Tacaa nyənəğı tetv tənə taa ké na í səğna mpa pa yekina-ı pa təğı teu tə. Ama pənente nı lapa kumələntv ké. N kaa tasa yoo ke lağuyv tətə.

¹⁰ Mpuğv lso kuyəğətvv teləslv təm nti tə wu Asa. İlena í tv-ı saləka. Na í svv tetv nyəma lelə ke kunyəğ tvy ke waatu unı.

Asa kawulaya tənaya
(Awulaa I 15:23-24)

¹¹ Pa kəesa Asa təm ke pə kpayav tə kancaalaya, na tə tənaya təğv Yuta na lseyeli pə awulaa takəlası taa. ¹² Mpuğv kutəğ isayav nakuli, kv kpa ı nəəhe ke ı kawulaya pənaya pəğəlayafəi nule nyəjka taa. İlena í yeke Tacaa ke sələmuyv sı í waası-ı na í polo lokotulonaa kiğ.

¹³ Mpuğv Asa səpa ı kawulaya pənaya nule na kulumaya nyəjka taa. ¹⁴ İlena pá pimi-ı ı pəlaəğ wei ı ka hula Tafiiti ıcatə taa tə ı taa ləğkv taa. Paa tvwa kv taa ké tulaalunaa pəğəle ké, isı tulaalv lataa lakuyv tə. Na pá wə tulaalunaa tətəğv səəəm ke ı ləyaya təə.

17

Sosafati kawulaya na ı təmle kupantə

¹ Mpuğv Yuta wulav Asa pəyalv Sosafati təğv kawulaya ke ı caa lonte na í nyəəsi ı kawulaya ke lseyeli nyəma təə. ² İlena í svv yoolaa kpeka ke Yuta koloosi acaləe tənə taa. Na ı kawulaya acaləe nna ı caa Asa ka ləeka ləlayim nyəma tə a taa tətə.

³ Tacaa ka wə Sosafati waalı ké. Mpi tə, Sosafati təma ı cəə Tafiiti ikpatə taa ké ı kawulaya kancaalaya ké, ı ta laa tvy Paalı. ⁴ Ama ı caala ı təğı sı í nyı ı cəə Tafiiti lso luyv nyəntv, na í təkı ı kiğ. ı ta kəena lseyeli awulaa. ⁵ İlena Tacaa la na Sosafati kawulaya la toğ na Yuta nyəma haakı kucəəğ, na í svv toğ ke teu na teeli. ⁶ Na Sosafati lağle heena lso təmle lapv na í kpiisi Yuta kawulaya taa ké təkətələnaa na pə tvğ.

⁷ Mpuğv ı kusa ı akewənəa səsaə ke ı kawulaya pənaya tooso nyəjka taa, na í tili-wə sı pá səyəsı Yuta acaləe yalaa ke lso kiğ. Tillaa mpe pa həla nté Peni-Hayil, na Opatiya, na Sakalı, na Netaneyeli, na Mikaya. ⁸ Na Lefii nyəma pəğəlayafəi naanwə sı-wə. Pəle pa həla nté Semaya, na Netaniya, na Sepatiya, na Asayəeli, na Semilaməti, na Yonatəğ, na Atoniya, na Topiya, na Topi-Atoniya. Na kətəlaa naale, İlisama na Yolam. ⁹ Mpuğv pa kpenna Tacaa kiiu takəlaya na pá cəə Yuta acaləe na pá səyəsı ıcatə yalaa tənə.

Sosafati toğ

¹⁰ Mpuğv Tacaa səyəntv kpa piitimnaa mpa pa cəəna Yuta tə pa kawulası tənaya səəəm. İle pa ta yoonə Sosafati. ¹¹ Haləna Filiisi nyəma ha-ı kucəəğ na pá felt-ı

lampuu ke liyitee. Laalupunaa ná kəna-
ı iwaan ke iyisi naatosompəɣəlaya na
nasətosə na nunəwa (7700), na pəɣtuləɣ ke
mpu tətə.

¹² Məpəy Səsafatı təɣ səsəa na pə
puki. Səsafatı ɣmá Yuta taa ké acaləe na
təɣonasi təsile. ¹³ Na í weəna wontu ke
səsəm ke Yuta acaləe taa. Na ı yoolaa
taa yoolaa ke Yosalem taa. ¹⁴ Pələ pa
kpeka ntə na pə keəsəna pa lələɣ. Yuta
kpekalə taa səsaa ntə yoolaa taa yoolaa
iyisi ɣmunəyɣ na nunəwa (300000) nyəyɣ
tu Atəna. ¹⁵ Atəna waalı ké yoolaa iy-
isi ɣmunəyɣ na nunaasa (280000) nyəyɣ
tu Yohanəɣ. ¹⁶ Na yoolaa iyisi ɣmunəyɣ
(200000) nyəyɣ tu Sikəli pəyalu Amasiya.
Amasiya səsəna na í suv Tacaa təmlə
taa. ¹⁷ Pencaməe kpekalə taa ké yoolaa
taa yoolaa tətələa iyisi ɣmunəyɣ (200000)
nyəyɣ tu Iliyata. ¹⁸ Iliyata waalı nyəɣ
ntə yoou wontu təkələa iyisi nunəwa na
nunaasa (180000) nyəyɣ tu Yosapatı. ¹⁹ Mpa
paa ké wulav yoolaa ke Yosalem taa təɣələ.
Na pə səsəna mpa ı ka sı koloosi acaləe
taa ké ı kawulaya təna taa tə.

18

Səsafatı na Akapı pa nəɣə kələmayə
lapu

(Awulaa I 22:1-4)

¹ Wulav Səsafatı ka suv təɣ ké na í wəna
teeli. Məpəy ı caa ı pəyalu ké ıseɣəli wulav
Akapı pələ ke alv. ² Pusi cəwa pəcə, ılena
Səsafatı polo Akapı təye Samalii. Məpəy
Akapı kuwa heeɣ na naaɣ ke tuutuuma sı
ı saakəna í na ı waalı nyəma. Pə waalı ké
ı kaana Səsafatı sı í səsı ı təw na pá polo
pá yoonə Laməti ıcatə ke Kalaatı. ³ ıseɣəli
wulav Akapı sələma Yuta wulav Səsafatı sı:
Tə polo na tə yoonə Laməti ke Kalaatı.

ılena Səsafatı cə Akapı sı: Ma na-ɣ tə
ké kələm ké məe. Ye nyá yələa kulaa, ma
nyəma səsəlu puwaya.

ıso kuyəɣətutə tələsələa pəpətonaa

(Awulaa I 22:5-12)

⁴ Paa na mpv, ılena Səsafatı sı: Pəəsi
Tacaa na pəcə.

⁵ Mpuyələ ıseɣəli wulav kota ı ıso
kuyəɣətutə tələsələa. Pa wə yulənyəɣ
nasələ (400) ke mpv. Na í pəəsi-wə sı:
Pə wəe sı tə polo tə ləkı Laməti ıcatə ke

Kalaatı yaa tə yele? Ntəna pələ sı: í polo,
Tacaa ká tı-təye nyá niɣ taa.

⁶ Paa na mpv Səsafatı ta nyələ-tı. ılena í
pəəsi sı: Pə ta kaası ıso kuyəɣətutə tələsələ
wei ı ka yəɣətəna-tuyv Tacaa tə? ⁷ Ntəna
Akapı sı: Ee, ıməla pəyalu Mısee wəe yaa.
Ama maa caaki-ı ké. ısayatu ke ı heeliɣi-m
tam.

Ntəna Səsafatı ma kapuka sı: Paa
yəɣətəɣı ıso kuyəɣətutə tələsələ ke mpv.

⁸ Məpəy Akapı yaa kawulaya təyaya
təmlə tu nəɣəlu, na í tili-ı sı: Polo nı yaa
Mısee ke ləɣ.

⁹ Awulaa mpe pa naale pa suu pa
kawulaya wontu ké na pá caya pa kpelasi
təw ké Samalii təm təhəvle cələ, na ıso
kuyəɣətutə tələsələa kpaaləɣı pa təmnaa.

¹⁰ Məpəy Kenana pəyalu wei pa yaakaya sı
Sitekiya tə í ké pa taa ləlu ké. ınu ı ka lupina
ı təɣı nyəɣəluɣ həɣ na í təɣ sı: Həɣ ıne ı
huləɣəna təɣ wei n ká kələna Silii yoolaa
tə.

¹¹ Məpəy ıso kuyəɣətutə tələsələa lələa ná
yəɣətə təm kuləmtu nti tətə sı: Tə caa, polo
nı ləkı Laməti ıcatə ke Kalaatı. Tacaa ká
tı-təye nyá niɣ taa ké na nı pəsi-tə.

Mısee kpaaluyv ke Akapı kpısuɣı

(Awulaa I 22:13-28)

¹² Məpəy tillu wei ı pola Mısee waalı tə
ı heela-ı sı: ıso kuyəɣətutə tələsələa təna
kpəntaa ké na pá heeli wulav sı ı ká la aka.
Pə təw tə, nyana-wə í kpəntı nəɣə.

¹³ Ntəna Mısee sı: Ma tuuna Tacaa sı nti
ma ıso caa təɣə maa yəɣətı.

¹⁴ Mısee tala wulav kiɣ, ılena wulav pəəsi-
ı sı: Mısee, tə polo na tə ləkı Laməti ıcatə,
yaa má taa polo? Ntəna Mısee sı: Ma ta
taɣ-mə se. í polo. Tacaa ká tı-təye mə niɣ
taa ké.

¹⁵ Mpuyələ wulav sı: Aweɣə n suwa sı
ı pəələɣı-ɣ na pəcə nı tələsəɣı-m təm nti
Tacaa heela-ɣ tə?

¹⁶ Ntəna Mısee sı:

Ma nawa ıseɣəli yoolaa yawa yem
ké pəəɣ taa, ısu heeɣ wei ı feına tiikilu tə.
ılena Tacaa yəɣətı sı, pa feına wulav.
Paa wei í kpe.

¹⁷ Kələna Akapı pəsəna Səsafatı təw sı:
Ntəɣ maa heela-ɣ sı ısayatu tike ke ı
heeliɣı-m tam?

¹⁸ Məpəy Mısee tasaa sı: Təw, í nu Tacaa
təm. Ma ná-ı na í caya ı kawulaya kumte
təw. Na ıso taa tillaa səɣaa na pá tu-ı heku.

¹⁹ Mṛpúyó i pɔɔsa-we sɪ: Awe ká polo na í tusu lseyeli wulav Akapɪ sɪ í lɛɛkɪ Lamɔti ɪcatɛ na pá ku-ɪ? Inɛ sɪ i nyɛntu ntɔ. Inɛ ílɛ sɪ i nyɛntu ntɔ. ²⁰ Mṛpuyɛ feesuyu nakoli ku kulaa sɪ ɣku ku polo. Tacaa sɪ: Isə́nɔ́yɔ n ká la? ²¹ Mṛpuyɛ sɪ, ɣku ku tó Akapɪ Isə́ kuyɔɔtɔtu teləsə́lɔa taa ké pɔpɔtu. Tacaa sɪ: Tɔv, polo na í lɔ́ mpv. ²² Ulenɔ Mɛsɛ taa sɪ: Ntə́yɛlɛ, Tacaa yelina sɪ pá tó nyá Isə́ kuyɔɔtɔtu teləsə́lɔa taa ké pɔpɔtu. Tɔfɔ, mpusi ké i caa i kɔna-ɣ.

²³ Tənayalə Sitekiya kpətəna Miseen na
 í mapı-ı katəna na í pəəsı-ı sı: Tacaa
 Feesuyü luna ma taa na kú heeli-ŋ yaa?

²⁴ Mpuvule Misee si: Kuyaku ŋku n ká se na í ŋmeli nyá nan ləkətələkaya taa ul, kuyaku ŋkuvule n ká tisi.

²⁵ lēna Akapı tı tı tēmlē nyēma sı: ı kpa
Misee na ı cēla ıcate nyuyv tı Amōj, na
wulan pəyalı Yowası. ²⁶ ı heeli-wē sı pā tu-
ı saləka na pā haaki-ı potopoto həyoliya
na lum. Na haləna mā kōnna təyoole na
alaafəya.

²⁷ Mpuvule Misee cə-ı sı: Ye n kəmna
alaafəya, ıle pə taya Taca heelina-m təm
sı má yəgəti.

Wulav Akapɪ sɛm kɛ yooʊ taa
(Awulaa I 22:29-40)

²⁸ Múpúyú lseyeli wulav Akapí na Yuta nyəḡ Sosafatí pa pola Kalaatí tətú ɪcətə Lamətí ke yoonav. ²⁹ Ulena Akapí tə Sosafatí sɪ: Ma yusəyɪ ma tɪ na má polo yoou. Ama nyaa suu nyá kawulaya wontu.

Ulena Akapı la mpı. ³⁰ Pəyele Silii wulav
ka heela ı yooü keekena nnyvny nyéma sı
pá taa paasəna yoolaa səkpema yaa səsaa.
Ama pá pəeki tseyeli wulav.

³¹ Pə tso ké waatu wei Silií yoolaa nyuvu
nyéma mpe pa ná Sosafati, ulena pá hu
pa taa sí lseyeli wulav. Na pá tam-i su
pa yookina-t. Ama Sosafati yaa lso sí í
yapí-t. Na lso Tacaa waasi-t na í ye le na
kolontunaa məli. ³² Kolontunaa cekənaa su
pə taya Akapi, ulena pá məli.

³³ M̐róyó Silií tū n̐yǝǝl̐ ɪ t̐ n̐yǝml̐ k̐
yem, na t̐ y̐y̐ Akap̐ k̐ timpi t̐a ɪ yoo
toko f̐ɛ-ɪ t̐. ʌ̐na ɪ t̐ ɪ k̐ɛk̐ saal̐ sɪ: K̐ɛ
na t̐ m̐l̐ p̐ h̐ka-m.

³⁴ Ama kuyaku ḡkv yooḡ lapa toḡ ké. ḡpṛyṛ tseyeli wulav səḡa iso ké i keke taa, haləna taanaya. Na Silii yoolaa nyənəḡi mpv. Ilim tukaya, ɔlena wulav hee.

19

Sosafati kpawa huulaa ke Yuta taa

¹ M̐póyú Yuta wulav Sosafati kpema ɪ tɛ Yosalem na alaafaya. ² ɪlena Hanani payalv Yehu wei ɪ kɛ ɪsɔ kuyɔɔtɔtɔ tɛlɛsɔlv tɔ, ɪ polo ɪ sɛɣyɔv na ɪ pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Pepe tɔɔ kɛ n polaa sɪ n sɛɣna yɔlv ɪsayaɔ? Paa sɔlɔɣɪ wei u caaki Tacaa tɔ se. N lapa mpv tɔ ɪsɔ taa kpana-ɣ kɛ. ³ Paa na mpv n lapa tɛu kɛ timpɪ n kpiisa tɔɣ kɛ tɛtv taa tɔ. Pɛyɛle n ha nyá tɛɣɪ ɪsɔ luyv nyɛntɔ tɛɣyɔv taa.

⁴ Pə kpaɣaw waatu ɪnɪ tɔ, Yosalem taa kɛ Sosafatɪ saalaa. 1 ta malɪ lseyɛli. Mpɔ́y Sosafatɪ cɔɔ tɛtɔ taa kɛ pə kpaɣaw Pɛsɛpɔ na lɪfələyɪm pulastɪ ɬɔɬɔɬɔyɔ taa tɔ, sɪ ɪ maləyənə Yuta nyəma ke pa caanaa lɔɔ Tacaa kiŋ. ⁵ lɛna ɪ kpa hɔvɫaa ke Yuta kawulaya koloosi acalɛɛ tənə taa. ⁶ lɛna ɪ heeli-wɛ sɪ: ɪ la laakalɪ na mɛ tɔmlɛ. Mpi tɔ, pə taya yəlaa tɔɔ kɛ ɪ hɔvɫɪ mɛ hɔvɫɛ. Ama lɔɔ tɔ kɛ. 1 maɣamaya ɪ ká wɛɛ mɛ waalɪ kɛ pə taa. ⁷ Mpɔ tɔ, ɪ nyana Tacaa ke sɔsɔm na ɪ fɛɣ mɛ tɔmlɛ tɔɔ. Mpi tɔ, Tacaa lɔɔ lanɛ u ɬɛɛkənə mpi pə ta siyisi tɔ, yaa yəlaa fayasuyɔ yaa kɔcɔɔv mɔyɔ na tampana tɔɔ takuyɔ.

⁸ Μήρυό Sosafati tasa kpaṃ kē Lefii nyáma, na kōtālaa, na lseḡeli lḡlḡ nyōōḡ nyáma kē Yosalem taa si pá huṃki yālaa tōmnaa na Tacaa hōte taa. Na pá tayanāy icaṭe yālaa yōōḡ. ⁹ Ulena í tō-we si: Pə wēē kē si í nyāḡna Tacaa kē teu, na í lakí pə tēna tēcuḡḡ na luḡy kuluḡmuyō. ¹⁰ Ye mā nyáma mpa pa wē acalee taa tō pa kōna-meḡe tōm sōsōantv. Isu yulukule yaa yōou tōm, na pá kē kiiu, yaa kusasutv, yaa kūtūtūt, yaa kōlapūtunaa wakōluyō tōm. Ule í kilisi-wēḡe-ti. Ule mā na-we mē tōm kaa sēna Tacaa, na ilē í mu-me na pááná. ¹¹ Kōtḡlv sōsō Amaliya ká feḡiyina mā Isō sēu tōma tēna tōō. Na Isəmayeli pəyalv Sepatiya wei í kē Yuta kawulaya nyuyō tv tō, ilē í feḡiyi mā tōō kē tetv tākuyō tōm taa. Ye pə kaasa Lefii nyáma, ulē pēḡeḡe huṃle tōma lataa. í kaasi mā ti na tāmle. Tacaa wē kopantv lataa waqā kē.

20

Kolontu yoonav ke Yuta nyama, Sosafati
sələmvyu

¹ Pàlɛ pə waali ké Mowarɔ nyáma, na
Amoni nyáma, na Meuni nyáma lɛlaa pa

kulaa sı pa yookina Sosafati. ² M̐p̐y̐y̐ pa heela wulap sı: Yoolaa tuutuuma luna ltəm tetu taa k̐ tegku kusəp̐v kəŋkəŋ taa, na pa kəŋ nyá waalı. Pa w̐ Hasasəŋ-Tamaa timpi pa yaa sı Aŋ-Ketii t̐.

³ Səŋəntu pu Sosafati, ɪlena í t̐ Yuta kawulaya yəlaa tənaya nəhəkutu sı ı yəŋətəŋəna Tacaa. ⁴ M̐p̐y̐y̐ tetu tənə taa acalēe kotaa sı pa wiina Tacaa sı í sənə-w̐. ⁵ ɪlena Sosafati na Yosalem nyéma, na Yuta nyéma ləlaa pa koti l̐s̐ t̐s̐e̐le taya kufalaya t̐. ⁶ ɪlena Sosafati səl̐m̐ l̐s̐ sı: Hai, tá cəsən̐aa l̐s̐ Tacaa wei nyá n t̐k̐i kawulaya k̐ ɪs̐t̐aa, na n t̐i piitimnaa tənə t̐. Nyax̐ale toŋ t̐ na p̐s̐əlv̐. Nəŋəlv̐ ı p̐s̐əŋi na í s̐əŋ nyá ɪsentaa. ⁷ Ta l̐s̐ nyá, nyá t̐əŋəna tetu t̐n̐e t̐ yəlaa, na n̐ ha-təŋi nyá taap̐lv̐ Apələham l̐lv̐y̐ nyéma taya tam t̐. ⁸ Na tá cəsən̐aa cəŋa t̐ taa, na pá ħmá-ŋ kutuluŋu na pá t̐ sı: ⁹ Ye ɪsu n h̐ma tá ħkpaŋy̐v, na wahala nəŋəlv̐, ɪsu yoou, yaa yulukusəku, yaa nyəŋəsi, tu k̐ə t̐ s̐əŋ kutuluŋu k̐n̐e ku k̐i k̐ nyá ɪsentaa. Mpi t̐, nyá h̐te w̐ ku taa k̐. Tu yaa-ŋ ta laŋwak̐lle taa sı n̐ waasi-tv̐. ɪlena nyaa nu na n̐ waasi-tv̐. ¹⁰ T̐v̐, nəc̐əc̐ə nyən̐i ɪs̐n̐a Amoni nyéma, na Mowap̐ nyéma, na ltəm nyéma, yookuyuna-tv̐ t̐. Pəyele waatu wei tá cəsən̐aa lu ɪcipiti t̐ n̐ kisina-w̐ sı pá taa fayana piitimnaa m̐p̐e pa t̐tv̐naa taa. ɪlena p̐le pá k̐e na pá ye-le-w̐y̐e kuyv̐. ¹¹ Ama tá kuc̐əv̐ p̐sa ɪkpat̐le. P̐le pa t̐əŋəŋi-tv̐y̐ tetu n̐ti n̐ ha-tv̐ t̐ t̐ taa. ¹² Tacaa l̐s̐, h̐ pa ħkpaŋy̐v̐. T̐ k̐ acamaa k̐ kolontunaa tuutuuma ıne ı ɪsentaa k̐. T̐ ta nyi ɪs̐n̐a t̐ la t̐. P̐ t̐ k̐ t̐ k̐eəs̐a ɪs̐e na nyá t̐.

¹³ Yuta nyéma tənə, na pa alaa na pa piya paa s̐əŋna l̐s̐ t̐s̐e̐le k̐i.

Yuta nyéma akatv̐

¹⁴ M̐p̐y̐y̐ Tacaa Feesuy̐ kul̐na Lefii tv̐ Sakalı p̐əlv̐ Yasiyeli k̐ samaa taa tənə. Sakalı ıı ı caa k̐le Penaya. Penaya caa k̐le Yeiyeli. Yeiyeli caa k̐le Asafi l̐lv̐y̐ tv̐ Mataniya. ¹⁵ Nt̐na Yasiyeli yəŋət̐n̐a nəŋə s̐əŋa sı: Yuta na Yosalem yəlaa m̐e, í t̐ ħkpaŋŋ k̐ teu. ɪlena p̐ tu k̐l̐n̐a wulav̐ Sosafati nyá. Tacaa sı, í taa nyá. P̐c̐ yoolaa tuutuuma ıne ı t̐m ı taa la-m̐y̐e s̐əŋəntv̐. P̐ taya m̐ t̐m k̐ yoou ħkv̐. Ama Tacaa nyəntv̐ k̐. ¹⁶ Cele í k̐ polo m̐ kolontunaa t̐. Pa t̐ŋna nt̐y̐e

kpaŋ na yaay̐n̐aa m̐paav̐. Í k̐ suli-w̐y̐e t̐t̐ek̐le ny̐y̐v̐ k̐ Yeluweli wulaya t̐tv̐ k̐i. ¹⁷ Yuta na Yosalem yəlaa m̐e, í kaa nək̐i m̐ kolontunaa m̐p̐e pa yoonav̐. Mu s̐əŋ m̐ t̐s̐əŋle. Í k̐ ná ɪs̐n̐a maa waasi-m̐e t̐. Í taa nyá. P̐c̐ s̐əŋəntv̐ í taa la-m̐e. Cele í polo pa t̐, maa w̐e m̐ waalı.

¹⁸ M̐p̐y̐y̐ Sosafati h̐nt̐a Tacaa k̐ at̐e. Na Yuta na Yosalem yəlaa ná h̐nt̐i m̐v̐ t̐t̐, na pá s̐e̐ l̐s̐. ¹⁹ P̐ waalı k̐ Lefii l̐lv̐y̐ nyéma Kehati na Kolee pa kulaa na pá s̐a l̐s̐yeli l̐s̐ Tacaa na nəc̐ə s̐əŋəns̐i.

²⁰ T̐v̐ fema tanəŋ t̐e, ɪlena pá t̐ pa tənaya Tekuwa wulaya t̐tv̐ m̐paav̐. Pa t̐eekaya, ɪlena Sosafati t̐-w̐ sı: Yuta na Yosalem nyéma m̐e, í k̐ ħkpaŋŋ. Í la m̐ l̐s̐ Tacaa na ı kuyəŋət̐tv̐ t̐el̐s̐alaa k̐ naani. Í ny̐ə toŋ, na í l̐a akanaa.

²¹ M̐p̐y̐y̐ Sosafati na samaa pa k̐p̐nt̐aa na pá t̐el̐si yonyoolaa k̐ yoolaa nəŋə t̐. Na pá s̐əŋ Tacaa l̐s̐ na yontu sı: Í sa Tacaa, ı s̐əlv̐y̐ f̐i tənaya.

²² Pa k̐p̐ya yontu nt̐y̐i m̐v̐, ɪlena Tacaa t̐si acufu k̐ Amoni nyéma, na Mowap̐ nyéma, na ltəm nyéma, m̐pa ıı paa pukaya Yuta nyéma yoonav̐ t̐ pa h̐ku taa. Na pá k̐ t̐m̐aya pa taa pa t̐ke. ²³ Amoni nyéma na Mowap̐ nyéma ná kula ltəm nyéma t̐ k̐ na pá ku-w̐ t̐c̐ayac̐aya. P̐ waalı k̐ na k̐ t̐m̐aya s̐əsm̐. ²⁴ Waatu wei Yuta nyéma k̐pa tont̐ŋle t̐t̐ timpi pa loosiŋi wulaya t̐tv̐ t̐. ɪlena pá ny̐n̐na pa kolontunaa t̐. Ama s̐ataa t̐ke k̐ pa nawa na pá s̐el̐t̐aa. Paa kul̐m̐ ı ta fiti. ²⁵ M̐p̐y̐y̐ Sosafati na ı yəlaa pa nika kolontunaa t̐la k̐ kuuu k̐ tuutuuma, na w̐n̐av̐, na wontu kususuutu, na liŋitee ny̐m̐. Pu k̐la t̐əv̐, ıle kuy̐eŋ toosoŋo pa kuuwa, pa ta tu t̐m̐.

²⁶ ɪlena pá koti kuyaku liŋiti ny̐ŋkv̐ wule k̐ Pelaka kupantv̐ t̐k̐oolle t̐t̐ek̐le taa. Mpi t̐, tənaya pa koola Tacaa k̐ kupantv̐. ɪlena pá ha lonte nt̐y̐e h̐te sı kupantv̐ kooluŋu t̐t̐ek̐le, na pá yaaki-t̐y̐e m̐p̐y̐y̐ hal̐na s̐aŋa. ²⁷ M̐p̐y̐y̐ Yosalem nyéma na Yuta nyéma ləlaa, na pa ny̐y̐v̐ tv̐ Sosafati pa t̐ m̐paav̐, na pá m̐li Yosalem na laŋh̐lv̐m̐le. P̐ taya pulv̐ t̐, Tacaa yapa-w̐y̐e pa kolontunaa niŋ taa k̐. ²⁸ M̐p̐y̐y̐ pa s̐v̐ ıc̐at̐e na c̐əŋəŋ na s̐aŋkv̐naa na akant̐e haŋaa. Na pá polo Tacaa t̐s̐e̐le taa.

²⁹ Waatu wei piitim l̐mp̐i nyéma ləlaa nuwa sı Tacaa l̐s̐ yoon̐a l̐s̐yeli nyéma

kolontunaa. ɪləna ɪ təm kpa pa tənaya
səɣəntɪ. ³⁰ɪləna Sosafatɪ təɣə ɪ kawulaya
təpamm. Mpi tə, ɪsə ka yelaa ké na tətɪ
təna hɛɛsɪ.

Sosafati kawulaya tənaya
(Awulaa I 22:41-51)

³¹ Mṛpúyó Yuta wulav Sosafatí tǒḡ kawulaya ke ɪ lɪluyɪ pusi hiu na naanɔwɔ na kakpasɪ nyɛŋka taa. Yosalem ɪcate taa ké ɪ tǒḡa kawulaya ke pusi hiu na kakpasɪ. ɪ tǒḡa Sili pɛɛlɔ Asupa. ³² ɪ tǒnte ka siyisaa ké, na ɪ tǒḡɛɪ ɪ asa Aa ɪkpatɛ na ɪ lakɪ mpi Tacaa caaki tǒ. ³³ Ama ɪ ta wakəlɪ takǒtələnaa. Pə tǒ ké ɪ yələa ləsayɔ taa suɪ ɪsɪ pa caanaa. ³⁴ Pa keesa Sosafatí tǒm kancaalaya, na tǒ tənaya ke Hanani pəyalɔ Yehu takələya taa. Nkɛɛ pa sɔta ɪsɛyɛlɪ awulaa takələya taa.

³⁵ Mpyú Yuta wulav Sosafatí na lseyeli wulav isayav Ahasiya pa kpentaa. ³⁶ Iléna pá mayási na pá saaki kpuləŋ ke lsiyong-Kepee teesəŋ taa. Na pá pukina-ı pooluŋ. ³⁷ Ama Malesa tɔ Totafa pəyalɔ lɔ kuyəŋtɔtɔ tɔlɔsɔ lɔiyeseɛ heela Sosafatɔ sɔ: Timpi n kpentana Ahasiya tɔ, Tacaa ká wakəli mpi n lapa tɔ.

Ulena lum təyğ kpułəy unəyi tampana, ı
ta tala tiili.

21

¹ Waatu wei Sosafati səpa, ɬena pá pimi-
ɬ pa təyaya pəlaav taa ké Tafiiti tɛ. Na ɬ
pəyalu Solam lɛti ɬ lonte.

Solam kawulaya
(Awulaa II 8:16-24)

² Solam ka wena newaa mpa í na-we pa kaa caa kulvm tɔɔɔ. Pa həla nté Asaliya, na Yehiyeli, na Sakalı, na Asaliyahu, na Mikayəeli, na Sefatiya. ³ Pa caa ka ha-weye wənav ke səsəm ké. Paa liyitee, paa wula, na liyitee wontunaa. Ulena í tɔ-weye Yuta acalee feyuyi. Na í kpa pa taalb Solam si í leeti ı lonte ke kawulaya tɔɔɔ taa.

4 Pə koma na kawulaya suv Solam niŋ
 taa ké teu na í ká lila, ɪlɛna í kú ɪ newaa
 tɛna, na ɪ waali nyóma lelɛa ké kawulaya
 taa. 5 Waatu wei ɪ tɔya kawulaya tɔ, ɪ pusu
 we hiu na naanwu na naale. Na í ɔya
 ka taa ké pusu pɛlefeɪ naanwu ké Yosalem
 taa. 6 Mpúyó ɪ tɔma ɪsɔyatu taa ké teitei
 ɪ ɪseyeli awulaa, Akapɪ na ɪ lɔlvɔy nyóma.
 Mpi tɔ, Akapɪ pɛɛlɛ ké ɪ ka tókaa. Solam
 lapa mpi pa ta maya Tacaa tɔ. 7 Paa na mpv

tə, Tacaa tə səəlɪ sɪ ɪ kpiisi Tafiiti lɔlvɔ
nyəma. Pə taya pulɔ, lɔɔ na Tafiiti paa
pɛɛla nɔɔsi kɛ sɪ ɪ lɔlvɔ nyəma ká təkəna
kawulaya kɛ tam tɔɔ kɛ Yosalem.

⁸Yuta wulav Solam un ı waatu taa ké
ltəm nyéma kula ı tɔɔ, na pá kpa pa tɔɔ
pa wulav. ⁹Ḳpɔ́y Solam kpaya ı yoolaa
sɔsaa, na ı yool kɛkenaa tɔna na pá tii
ltəm nyéma mpa paa tama-weye kotaya tɔ
pa tɔɔ, na pá kɛli-we. ¹⁰Pə kpayaɔ kuyaku
ɲku tɔɔ ltəm nyéma cɛpa Yuta nyéma, na
pá cayaɔa pa ti.

Ἰπρύβυ Lipina icate ná kisa cei tótəχə
waatu unı ı taa. Na pá fiti Solam niŋ taa.
Mpi tə, Solam ka kisa ı cəsonaa tsə Tacaa
ke nunav təχə pə lapa mpv. ¹¹ Solam ka
ŋmawa tuŋ təkətəlenaa ke Yuta pəəŋ taa
kə. Mpv pə tusina Yuta na Yosalem pə
yəlaa na pá lə tsə na pá laaki paa tuvŋ ŋku.

¹² Μῆροϋ Kuyaku nakuli lso kuyəɣətutu
teləsulu ɭli ɨmaa Solam ke takəlaya si: Nyá
cəso Tafiiti lso Tacaa yəɣətəa si, n ta tə
nyá caa Sosafati na i caa Aas mpa pa ké
Yuta awulaa tə pa ipkate. ¹³ Hali n malaa ké
na n kpaaya lseyeli awulaa yaasi. Na n kusi
Yuta na Yosalem pə yəlaa kunyuluɣu, na pə
keesəna tuɨ tɔ, isu Akari luluɣu nyəma.
Haləna n kú nyá newaa. Pécó pele pə kəla-
ɨ teu. ¹⁴ Pə tɔw ké Tacaa ká tu nyá yəlaa
na nyá pəyalaa na nyá alaa na nyá nyəm
tənaɣa wahala soso. ¹⁵ Lotu kutəɨ isayəu
nakuləɣi i ká tɔ nyá mayamaɣa. Na kú
səwəsi paa kuyaku ɨku. Haləna nyá taa
lotu lu.

¹⁶ Ἰμρύύ Tacaa tula Filiisi nyéma na Laalupunaa mpa pa cœna ltiyopii nyéma tɔ, na pá yoonaa Solam. ¹⁷ Na pá suv Yuta, na pá kuu pá tœna mpi pu we kawulaya tɔyaya taa tɔ. Na pá kpa wulav piya na ɪ alaa ke yomaa. ɪ pɔyaya sɛkpelaya Ahasiya tike ke pœ sœwa.

¹⁸ Pæle pə waali ké Tacaa tú Solam ke lotu
kɔtəŋ ŋku kv fɛi waav tɔ. ¹⁹ Pusi sika isu
naale ke mpɔ, ɛlɛna i kɔtəŋ ŋku kó yasɪ i lotu
na tá lu, na i sɛna wɔsɔsɪ sɔsɔɔnsɪ. Ama i
yɛlaa ta wɔ i lɛyaya wule ke tulaalɔnaa, isu
pa lapɔ i cɔsɔnaa tɔ.

²⁰ Solam lolovyu pusi hiu na naanowa na naale nyənka ke ɪ tɔɔna kawulaya. Yosalem taa kɛ ɪ taya ɪ kawulaya ke pusi pəlefeɪ naanowa. Waatu wei Solam səpa tɔ nəyɔl tɔ wiɪ-ɪ. Tafiti tɛɛ pa pima-ɪ. ɪlɛ pə taya kawulaya pəlaav taa.

22

Ahasiya kawulaxa

(Awulaa II 8:25-29 na 9:27-29)

¹ Mǝpǝy Yosalēm nyéma kpa Solam pǝyalv sǝkpelu Ahasiya kǝ kawulaxa na pǝ lǝeti i caa lonte taa. Pǝ taya pǝlv, Laalupunaa kpekǝle natǝli tu sǝb Yuta yoolaa tǝyǝ, na pǝ kǝ Ahasiya taalvnaa tǝna. Pǝ tǝw kǝ Ahasiya hika kawulaxa na i tǝyǝ. ² Ahasiya lulǝyv pǝnaxa hiu nyǝjka taa kǝ i tǝyǝ kawulaxa kǝ Yosalem kǝ pǝnaxa kulǝmayǝ. I too ka kǝ Omili lulǝyv tu kǝ. Pa yaaki-i sǝ Atalii. ³ Mǝpǝy Ahasiya tǝma tǝnte isayǝle kǝ teitei isǝ Akapǝ lulǝyv nyéma. Mpi tǝ, i too tasayana-i laǝatu isayatu ntǝ. ⁴ Ulena i la mpi pǝ ta maya Tacaa tǝyǝ teitei, isǝ Akapǝ lulǝyv nyéma. Mpi tǝ, mǝ paa kena Ahasiya laǝatu tasǝlǝa kǝ i caa sǝm waali sǝ pǝ tǝvi-i. ⁵ Halǝna pǝ tasa-i laǝatu sǝ, i polo i sǝsǝ Akapǝ pǝyalv Solam wei i kǝ tǝyǝli wulav tǝ i tǝw. Na pǝ yoonǝ Silii wulav Asayǝli kǝ Lamǝti icatǝ taa kǝ Kalaati tǝtv taa. Yoou ŋkv ku taa kǝ Silii nyéma yǝyǝ Solam. ⁶ Ulena i mǝli Sisilee sǝ pǝ lapǝ-i kǝǝle. Ulena Yuta wulav Ahasiya polo i alaafǝya nav. Mpi tǝ, i salǝmayaa kǝ.

⁷ Mǝpǝy Tacaa lapa na Solam alaafǝya nav mpi pǝ kǝna Ahasiya kǝ sǝm. I tala kpakpaa, ulena i na Solam pǝ polo Nimsi pǝyalv Yehu kin. Pǝyǝle Tacaa ka tǝma ulǝyǝ kawulaxa kpav kǝ na i tu-i sǝ i kv Akapǝ lulǝyv nyéma tǝna. ⁸ Mǝpǝy Yehu sula Ahasiya taalv piya mpa pa kǝ Yuta nyǝyv nyéma na pǝ kǝ wulav tǝmlǝ lataa tǝ. Na i kv pa tǝna isǝ isǝ ka suv tǝ. ⁹ Pǝ waali kǝ Yehu tilaa na pǝ pǝeki Ahasiya na pǝ kpa-i Samalii timpi i ka ŋǝmlǝa tǝ na Yehu kv-i. Ulena pǝ pimi-i. Mpi tǝ, i ka kǝ wulav Sosafati wei i nukayana Tacaa na lotu kulǝmtv tǝ i lulǝyv tu kǝ.

Ama Ahasiya lulǝyv tu nǝyǝlv taa mǝna kawulaxa tǝyǝv.

Atalii tǝyǝv kǝ kawulaxa

(Awulaa II 11:1-3)

¹⁰ Waatu wei Ahasiya too Atalii nuwa sǝ i pǝyalv sǝpa. Ulena i tv i taa sǝ i kv ku Yuta wulav tǝyǝyǝ nyéma tǝna. ¹¹ Pa kǝkayǝ wulav nyéma kǝ mpv, ulena Solam pǝǝlv Yosepa, kǝtvlv Yoyata alv, unǝ i kena Ahasiya neu. Mǝpǝy alv unǝ i lapa kookali, na i ŋǝmuli i taalv pǝyǝyǝ Sowasi, na i seena

na i ŋǝmǝi kǝ na ka nukulu kǝ isǝ tǝsǝǝle nanǝ kuhǝntǝyv nakǝli kv taa. Atalii ta nyǝ ka tǝw. Halǝna kǝ fiti kulaa mǝǝ. ¹² Mǝpǝy Sowasi na i tǝw fǝǝlǝa pa saala isǝ tǝsǝǝle taa tǝnaxa pusǝ naatoso. Na Atalii nǝǝ tǝǝa kawulaxa tǝyǝv.

23

Sowasi kawulaxa tǝyǝv

(Awulaa II 11:4-20)

¹ Pǝnaxa naatosompǝyǝlayǝ nyǝjka taa kǝ kǝtvlv Yoyata kaasa i tv, na i nǝ yoolaa sǝsǝa, Yelowam pǝyalv Asaliya, na Yohanǝn pǝyalv Isǝmayǝli, na Opǝti pǝyalv Asaliya, na Ataya pǝyalv Maaseya, na Sikǝli pǝyalv Ulasafati. ² Mǝpǝy panǝ unǝ pa cǝw Yuta kawulaxa taa kǝ acalǝǝ tǝna taa, na pǝ yaa Lefii nyéma na tǝyǝli lulǝyv nyǝwǝ nyéma, na pǝ na-we pǝ polo Yosalem. ³ Yǝlǝa mǝ pǝ tǝna pa kota mǝpǝy isǝ tǝsǝǝle taa, ulena pǝ kpǝntǝ nǝyǝ kǝ wulav tǝm taa, na Yoyata heeli-we sǝ: Pu mǝnaa kǝ isǝ wulav pǝyalv Sowasi unǝ i tǝyǝna kawulaxa. Isǝ Tacaa ka suw Tafiiti lulǝyv nyéma tǝw tǝ. ⁴ Mpǝ tǝ, isǝna i kǝ la tǝyǝlv. Waatu wei kǝtǝlǝa na Lefii nyéma pa suvki isǝ tǝsǝǝle taa kǝ tǝmlǝ lapv kǝ kǝyaku kuhǝesǝyv wulǝ tǝ, i kǝ faya yǝlǝa kǝ kpekǝ toooso kǝ, kpekǝle kancaalǝyǝ nyǝnte kǝ tǝǝ isǝ tǝsǝǝle nǝnǝsǝ. ⁵ Na kpekǝle naalǝ nyǝnte kǝ kawulaxa tǝyǝyǝ. Na toooso nyǝnte kǝ Kite nǝnǝyǝ. Ulena yǝlǝa tǝna nǝǝ sǝǝa isǝ tǝsǝǝle tǝyǝ tǝw. ⁶ Kǝtǝlǝa na Lefii nyéma pa tike pa wǝnna mpaav sǝ pǝ suv isǝ tǝsǝǝle taa. Mpi tǝ, mǝyǝ paa tuwa. Pǝ kaasa yǝlǝa mpa tǝ pǝle pǝ saali awali, isǝ Tacaa suv tǝ. ⁷ Lefii nyéma lǝlǝa ka tǝka pa yoou wontu kǝ pa ninǝ taa, na pǝ tv wulav kǝ hekv na pǝ tǝǝyǝ-i. Ye pǝ cǝpa wei na i mayasi sǝ i suvki isǝ tǝsǝǝle taa, paa kv-i.

⁸ Mǝpǝy Lefii nyéma na Yuta nyéma tǝna lapa isǝ kǝtvlv Yoyata ka tǝyv-we tǝ. Na paa nyǝyv tv wei i koti i yǝlǝa. Paa mpa pa caalǝyǝ pa tǝmlǝ kǝ kǝyaku kuhǝesǝyv wulǝ tǝ, yaa mpa pa tǝǝsǝyǝ-tǝ tǝ. Mpi tǝ, Yoyata ta ha nǝyǝlv hǝesǝyv kǝ pǝ wulǝ ŋtǝ. ⁹ Mǝpǝy Yoyata cǝla yoolaa sǝsǝa kǝ ŋǝmantaasi, na Tafiiti kpālǝǝ wei i ka we isǝ tǝsǝǝle taa kǝ waani waani tǝ. ¹⁰ Ulena i pulǝ yǝlǝa tǝnaxa isǝ tǝsǝǝle ntǝyǝǝ ŋkulǝǝ na pǝ yoosina mpǝtǝǝ nyǝjka kǝ kǝtǝyǝ

təlate, na kutuluyɔ pa kɔŋkɔŋ taa. Na pa sɔɔlɔ puwa sɔ pɔ taa wulav kɛ kotayɔ. Na paa wei na ɪ ŋmantaaya kɛ ɪ niŋ taa. ¹¹ Mprɔyɔ pa luna Sowasi, na pɔ pami-ɪ kawulaya kahuka, na pɔ cɛlɛ-ɪ takələyɔ. Ilena Yoyata na ɪ pəyalaa pɔ pəli ɪ nyuyɔ taa kɛ nim na pɔ kpa-ɪ wulav. Tənaɣa yəlaa tənə naala kawilitayɔ na pa seeki-ɪ sɪ: Məna tetu wulav.

¹² Waatu wei Atalii nuwa samaa kəkɔtɛ, na pa sewa na pa kawilitasi kɛ mpv. Ilena ɪ polo pa kiŋ kɛ ɪsɔ taseele cɔɔ. ¹³ Mprɔyɔ ɪ loosa wulav kufalɔ sɛŋa ɪsɔ taseele akele cɔɔɔŋ nɔnɔɔ, na yoolaa sɔsaa na akantɛɛ hulla wɛ ɪ kiŋ. Na samaa nɔɔ ŋmaalɔyɔ, na yonyoolaa nɔɔ hulɔyɔ akantɛɛ. Na wilitilaa nɔɔ kɛsɔyənə soo mataa. Tənaɣa Atalii cala ɪ wontu, na ɪ mɔ kɔpuka sɪ: Waali luw ntɛ, waali luw ntɛ.

¹⁴ Yoyata ta sɔɔli sɪ pɔ kɔ Atalii kɛ ɪsɔ taseele cɔɔ tənə. Pə tɔɔ kɛ ɪ tɔma yoolaa nuunwa (100) nyuyɔ nyəma sɪ pɔ ləsi-ɪ kpeɛŋa. Wei ɪ tɔŋa-wɛ, ɪlɛ pa kɔ pɔntu.

¹⁵ Ilena pɔ ləsi Atalii na pɔ pona-ɪ kawulaya təyaya kpaɣanɛŋ nɔnɔɔ, na pɔ kɔ-ɪ.

¹⁶ Mprɔyɔ Yoyata na samaa na wulav pa pɛla nɔɔ sɪ: Tacaa nyənəyɔ-tuyɔ nyɔ yalaa. ¹⁷ Ilena yəlaa tənə polo pɔ yɔki tuyɔ Paali kutuluyɔ, na pə kotayɔ təlate, na pə tunj. Na pɔ kɔ pə kɔtɔlv Matəŋ kɛ pə kotayɔ təlate ɪsentaa. ¹⁸ Pə waali kɛ Yoyata tuwa Lefii kɔtələa sɪ pɔ feŋiyɔ ɪsɔ taseele tɔɔ. Tafiiɪ naa fayə-wɛyɛ kpeka kɛ, na pɔ lakɔ kotasi nsi kɔkɔ lusa sɪ tənə tɔyɔ ɪsɔ taseele taa. ɪsu pa kɛsuyɔ Moisi kiiu taa tɔ. ɪ ka tu-wɛyɛ sɪ pɔ lakɔ-tɛ na yɔŋkpaama.

¹⁹ Mprɔyɔ Yoyata su tənlaa kɛ ɪsɔ taseele nɔnɔɔ sɪ, asilima tu nɔyɔlv ɪ taa suv.

²⁰ Pəle pə waali kɛ Yoyata kota yoolaa nyuyɔ nyəma, na kɔpəyalaa, na sɔsaa, na samaa tənə, na pɔ kpaɣa wulav kɛ ɪsɔ taseele taa, na pɔ tɔŋna nɔnɔɔ sɔsaya na pɔ pona-ɪ kawulaya təyaya taa. Pa su wulav kɛ ɪ kumtɛ tɔɔ, ɪlena ²¹ pa tənə pa laŋa hulɔmɔ na pɔ ŋmaalɔ.

Pa kuwa Atalii kɛ mpv, ɪlena ɪcatɛ caya tɔpamm.

24

Sowasi tayanuyɔ kɛ ɪsɔ taseele
(Awulaa II 12:1-17)

¹ Sowasi luluyɔ pusi naatosompɔyɔlayɔ nyəŋka kɛ ɪ tɔyɔ kawulaya kɛ Yosalem taa kɛ pusi nule. ɪ too ka kɛ Pɛsɛpa tu na pa yaa-ɪ sɪ Sipiya. ² Mprɔyɔ Sowasi lapa Tacaa luyɔ tɛɛ nyəntu kɛ kɔtɔlv Yoyata weesuyɔ pusi tənə taa. ³ Ilena Yoyata yelɛ na wulav kpaɣa alaa naale, na ɪ lɔli apalɔpiya na alɔpiya pəyalɛ.

⁴ Pəle pə waali kɛ waatu nɔyɔlv Sowasi mayasa ɪ taa sɪ ɪ kɔ tayanɔ ɪsɔ taseele. ⁵ Ilena ɪ kotɔ kɔtələa na Lefii nyəma na ɪ heeli-wɛ sɪ: ɪ cɔɔki Yuta acalɛɛ taa kɛ paa pənaya ŋka, na ɪ mɔyɔ liyitee kɛ ɪsɛyɛli nyəma kiŋ, na ɪ tayanənə mɔ ɪsɔ taseele.

Ama Lefii nyəma nɔ tɔ paasənə lɔŋ. ⁶ Pə tɔɔ kɛ wulav yaa kɔtɔlv sɔsɔ Yoyata, na ɪ pɔɔsɔ-ɪ sɪ: Pepe tɔɔ kɛ n ta caali Lefii nyəma na pɔ mɔyɔ Yuta na Yosalem pə yəlaa kiŋ kɛ liyitee, ɪsu Tacaa tɔmlɛ tu Moisi na ɪsɛyɛli nyəma ka suw tɔ. Na pɔ tayanənə ɪsɔ kutuluyɔ ŋku kɔ taa wɛ nɔyɔ pɛɛlvuyɔ takələsɔ tɔ? ⁷ Mpi tɔ, alv ɪsayav Atalii na ɪ waali nyəma pa yelɛ ɪsɔ taseele kɛ na tɔ wakəli. Halənə pɔ kpaɣa ɪsɔ wontu kɛ ɪsɔ taseele taa, na pɔ laana tuyɔ Paali.

⁸ Mprɔyɔ wulav Sowasi yɔyɔtaa na pɔ saaki atakaa, na pɔ su-ɪ ɪsɔ taseele nɔnɔɔ na awalɔ tɔɔ. ⁹ Ilena pɔ kpaali Yosalem na Yuta kawulaya tənə taa sɪ, paa ɪsɛyɛli tu wei ɪ kɔna lampuu wei ɪsɔ tɔmlɛ tu Moisi ka suwa waatu wei pa tesaya wulaya tetu tɔ. ¹⁰ Mprɔyɔ nyuyɔ nyəma, na samaa tənə tɔpɔ pona pa lampuu na laŋhulɔmlɛ. Halənə atakaa su. ¹¹ Waatu wei pa pukina atakaa kɛ Lefii nyəma sɪ pɔ wiili ɪ taa na wulav nɔyɔ, ɪlena pɔ mayana liyitee kɛ sɔsɔm. Na wulav takələsɔ ŋmaalɔ na kɔtɔlv sɔsɔ tɔma paasənɔlv pɔ hutɔ. Na pɔ mɔŋna atakaa kɛ ɪ lɔntɛ. Pə kpaɣav waatu unɔ tɔ, yaasi unɔyɔ pa lakaya paa ɪfɛmlɛ nte, na pɔ hikiyɔ liyitee kɛ tuutuuma. ¹² Mprɔyɔ wulav na Yoyata pa cɛla liyitee anɔyɔ tɔmlɛ nyuyɔ nyəma. Ilena pɛɛ pɔ kpaɣa pɛɛ saakələa, na kaafəntanaa, na nyɔyɔlvuyɔ na pə kɔsɛmuyɔ pə lutaa sɪ, pɔ tayanənə ɪsɔ taseele na tɔ lɔ tɛu. ¹³ Ntənə tɔmlataa niki pa tɔma na pa nyəm tənə. Na pɔ tayanɔ ɪsɔ taseele kɛ tɛu na tɔ mɔli ɪsu tɔ wulɛ taa.

¹⁴ Waatu wei tɔma tɔma, ɪlena ɔ nyuyɔ nyəma kɔna liyitee kɔkaasɛɛ, na pɔ cɛla wulav na Yoyata. Na pɔ lu wontu nti pa lakənə ɪsɔ taseele taa tɔ. ɪsu ɪsɔ sɛɛv

wontu, na kɔtɔvɔ nyɛntu, na wɔla na liyitee nyɛɣɛtu kɔpɔnaa. Pa lakaya kɔtasi nsi kɔkɔ lusa si tɔna tɔɔ lɔ tɛsɛɛ kɛ, halɛna Yoyata sɛm.

Sowasi wakɛlɛna lɔ

¹⁵ Mɔrɔyɔ Yoyata kpatɛla teu tɔkɔŋkɔŋku. I pusi yɔɔsa nunɔwa na hiu na naanɔwa (130) lɛna í sí. ¹⁶ Ilɛna pá pimi-í kawulaya pɛlaav taa kɛ Tafiiti tɛ. Mpi tɔ, í ka lapa kɔpantu kɛ lɛyɛli taa kɛ na í kusi lɔ na í tɛsɛɛ pɛ nyɛvɔ.

¹⁷ Yoyata sɛm waali kɛ Yuta nyɛvɔ nyɛma polaa na pá mayana Sowasi na pá sam-í. Ilɛna ílɛ í nu pa tɔm nti. ¹⁸ Mɔrɔ pɛ lapɛna na lɛyɛli nyɛma lɔ Tacaa tɛsɛɛ tɔm. Na pá yele pa cɔsɔnaa lɔ kɛ sɛɛv, na pá laaki tesikasí na tuŋ lɛlɛŋ. Mɔrɔyɔ isayatu nti tɔ yɛlaa na Tacaa muna Yosalem na Yuta nyɛma na pááná. ¹⁹ Pɛ waali kɛ lɔ kpa í kuyɔɣɔtɔtu tɛlɛsɛlaa sí pá hólí-wɛyɛ pa isayatu nti. Ama pa taa nɔɣɔl ta nuna-wɛ. ²⁰ Mɔrɔyɔ lɔ Feesuyu kulɛna Yoyata pɛyalɔ kɔtulɔ Sakali. Na í sɛŋ samaa taa, na í yɔɣɔtɔ sí: lɔ yɔɣɔtaa sí pepe tɔ kɛ í tɔkɔyɔ ma kiŋ? Tɔv, timpí í lɔ-m tɔ, í kaa waa. Maa lɔ-mɛ tɔtɔ.

²¹ Tɛnaya yɛlaa pɛɛla nɔɣɔ kɛ kɔtulɔ Sakali tɔ. Na wulav yele na pá yaya-í pɛɛ kɛ lɔ tɛsɛɛ kataya taa. ²² Wulav ka sɔɔwa kɔpantu nti Yoyata ka lapa-í tɔ. Na í yele na pá kó í pɛyalɔ Sakali. Waatu wei Sakali caakaya hɛɛv, lɛna í má kapuka sí: Tacaa ná nti pa lakí-m ísɛntɔ tɔ, na í hɔ pa ŋkpaŋŋ.

Sowasi kawulaya tɛnaya

(Awulaa II 12:18-22)

²³ Pɛnaya sika, lɛna Silii nyɛma yoolaa polo Sowasi kɛ yoonav, na pá watí Yuta na Yosalem ícatɛ. Ilɛna pá kó nyɛvɔ nyɛma na pá tilina pa wontu tɛnaya pa wulav kɛ Tamasi. ²⁴ Silii yoolaa taa wɛɛ payale. Yuta nyɛma ka lɔwa pa caanaa lɔ tɔɔ ílɛ í tu-wɛyɛ Silii yoolaa mɛ pa níŋ taa. Salɛka wei Tacaa tuwa Sowasi tɔɔlɛ. ²⁵ Mɔrɔyɔ Silii nyɛma tɛɛwa na pá yele-í wahala sɔsɔ taa, na í waali nyɛma kulí í tɔ na pá ku-í í kato tɔ kɛ kɔtulɔ Yoyata pɛyalɔ sɛm tɔ. Na pá pimi-í Tafiiti ícatɛ taa. Ilɛ pɛ taya kawulaya pɛlaav taa. ²⁶ Mpa pa kɔla Sowasi tɔ tɔɔlɛ Amoni alɔ Simeyati pɛyalɔ Sapati. Na Mowapu alɔ Simɛliti pɛyalɔ Yosapati.

²⁷ Pa ŋmaa Sowasi pɛyalaa hɛla na tɔmnaa mpa lɔ kuyɔɣɔtɔtu tɛlɛsɔlɔ ka yɔɣɔta í tɔ tɔ. Na lɔ tɛsɛɛ tayanvɔvɔ tɔm kɛ takɛlaya ŋka pa yaa sí, Awulaa kɔsɛɣɛsɛtu takɛlaya tɔ ka taa. Sowasi pɛyalɔ Amasiya lɛtɛna í lɔntɛ kɛ í sɛm waali.

25

Amasiya kawulaya

(Awulaa II 14:1-7)

¹ Mɔrɔyɔ Amasiya tɔɔ kawulaya kɛ í lulɔvɔ pusi hiu na kakpasí nyɛŋka taa. Yosalem kɛ í tɔɔ kawulaya kɛ pusi pɔɣɔlayafɛ hiu na naanɔwa. I tɔo ka kɛ Yosalem tu kɛ, na pá yaaki-í sí Yowatarŋ. ² Amasiya lapa mpi pɛ maya Tacaa tɔ yaa, ama í ta lana í lotu tɛnaya.

³ Waatu wei Amasiya kawulaya caya teu, lɛna í kó í waali nyɛma mpa paa kuwa í caa Sowasi tɔ. ⁴ Ama í yɛla pa piya. Isu Tacaa yɛpu na pá ŋmaa Moisi kiiu taa tɔ sí: Pa kaa ku cɛɛ kɛ í pɛyaya isayatu tɔ. Yaa pá kó pɛyaya kɛ ka caa nyɛntu tɔ. Ama wei í lapa isayatu tɔ, uní í ká sɛna.

⁵ Mɔrɔyɔ Amasiya kota Yuta na Pencameɛ pa kpekpa nna a tɔ í tɔkaya kawulaya tɔ pɛ apalaa. Ilɛna í kpa yoolaa kpekpa nyɛvɔ nyɛma na pá kɛsɛna pa lulɔŋ. Ilɛna pá kala mpa pa pusi wɛ isu hiu tɔ. Na pá hiki yɛlaa iyisi ŋmunvɔvɔ na nunɔwa (300000), mpa pa muna yoo pote na pá nyɛma ŋmantaasi na kpalɛŋ pɛ tɔm tɔ. ⁶ Mɔrɔyɔ Amasiya kpaɣa lɛyɛli nyɛma yoolaa taa yoolaa kɛ apalaa iyisi nunɔwa (100000), na í fɛli pa tɔ kɛ liyitee nyɛɣɛtu isɔ tɔɔnɛnaa tooso. ⁷ Ama lɔ kuyɔɣɔtɔtu tɛlɛsɔlɔ nɔɣɔl í kɔma na í heeli-í sí: Ta Caa, pɛ fɛi sí lɛyɛli yoolaa í tɛŋi-ŋ. Mpi tɔ, Tacaa kaa sɛna mɛɛ uní. ⁸ Ye nyana-wɛ í polaa, paa n ká yoo ísɛna, isɔ Tacaa yɛlaa na í sɛ nyá kolontunaa. I tike í wenna tɔŋ sí í la na í kɛli yaa í kpisi.

⁹ Ntɛna Amasiya pɔɔsí lɔ kuyɔɣɔtɔtu tɛlɛsɔlɔ sí: Na ísɛnaya maa la liyitee nna a tɛna ma tɛma fɛlvɔvɔ tɔ a tɔm? lɔ kuyɔɣɔtɔtu tɛlɛsɔlɔ sí: Tacaa pɛsɛɣi na í lɛɛti-ŋ-yɛ na pá kɛli mpvɔ.

¹⁰ Mɔrɔyɔ Amasiya mɛlɛna lɛyɛli yoolaa. Pa taa ka haŋna Yuta nyɛma kɛ, na pá kpena pááná sɔsɔna.

¹¹ İlena Amasiya təyo apalətv na í kpaɣa ı yoolaa na pá tē təm tetekəle taa. Na í kú ltəm yoolaa ke iyisi naanəwa (10000). ¹² Na pá kpa yoolaa iyisi naanəwa (10000) ləlv na pa ise, na pá kpaana-wəxə pulaya təv. İlena pá tusi-wəxə ipilisav taa, na pá hoti pa tənə na pá sí.

¹³ Waatu inəyi lseyeli yoolaa mpa Amasiya ka təyonaa sı, pá taa təŋi-ı yoou tə, pa wata Yuta acaləe wena a wə Samalii na Peti-Holoŋ pa həku taa tə. Na pá kú yəlaa iyisi tooso (3000) na pá kuu pa wontu ke tuutuuma.

Sowası yoonav ke Amasiya
(Awulaa II 14:8-14)

¹⁴ Waatu wei Amasiya luna ltəm nyəma təyoole na akaitv, İlena í kpenna ltəm nyəma tuŋ na í laaki na í wəki-ı tulaalənaa.

¹⁵ Məpəyú Tacaa mv Amasiya na pánə na í tili ləv kuyəxətətv tələsulv nəxəlvəv ı kiŋ. Na ilé í pəəsı Amasiya sı: Pepe təv ké n təŋəyi tuŋ wei ı ta pəsi na í ya ı yəlaa ke nyá niŋ taa tə?

¹⁶ Tənaya wulav cəpa ləv kuyəxətətv tələsulv nəxə təv na í pəəsı-ı sı: İlə ma kpa-ŋ sı nı la kawulaya taa təm təsəlv na? Ye nn caaki má nyəŋsi nyá ise su.

Məpəyú ləv kuyəxətətv tələsulv suma. İlena í təyanı kpaɣav sı: Ma nyəma sı ləv tv ı taa sı ı ká kv-ŋ. Mpi pə təv n lapa yaası unı ı taka, na nı kisi ma təv tə.

¹⁷ Məpəyú Amasiya caa ı layətv təsələa. İlena í tili na pá heeli Yehu pəyalv Sowakası pəyalv Sowası sı: Ma na-ŋ tə sulı na tə yoo.

¹⁸ Ntəna Sowası cə-ı sı: Lipaŋ puɣv təv səsəv ka sələməna tuɣv səsəv sı: Ha ma pəyalv ké nyá pəelə. Məpəyú taale wontuɣv nakulı kv təma səsəv təv na kú puɣvı-ı. ¹⁹ Na Sowası tasa sı: Pepe təv ké n həŋ nyá tı sı n kəla ltəm nyəma? N lakı kalampaanı ké yem ké. Pu kəla teu sı n cəya nyá tē. Pepe təv ké n caa sı ma na-ŋ tə yoo na nyá na Yuta nyəma í lá asalav ke yem?

²⁰ Ama Amasiya ta nu. İlə ləv caakaya ké sı ı kú í na ı yoolaa ke timpi pa súb ltəm tuŋ ke laav tə. ²¹ Məpəyú Sowası na Amasiya pa yoolaa sula yoou ke Peti-Semesı ke Yuta tətəv taa. ²² İlena lseyeli nyəma kəli Yuta nyəma na pá se na pá kpe. ²³ Məpəyú wulav Sowası kpa Yuta wulav Amasiya ke Peti-Semesı na í kəli-ı. İlena í polo Yosalem na í kú kolunə ke pəyúv ke məetələnaa

ŋmənuvəv (200) cəlv ke ləfəlayim nənəxəv na ŋkulunə nyəŋka pə həku taa. ²⁴ Məpəyú Sowası kuu wəla na liyitee nyəxətənaa, na wontunaa kəpantənaa mpa paa wə ləv təsəle taa ké Opeti-İltəm kiŋ tə. Na kawulaya təyaya kpancoŋ. Na í kuu yəlaa tətv, na í pona Samalii.

Amasiya kawulaya tənaya
(Awulaa II 14:15-20)

²⁵ Pusi naanəwa na kakpası ke Amasiya tasa təxəv ke lseyeli wulav Sowası səm waalı. ²⁶ Pa kəesa Amasiya təm ləntı ke pə kpaɣav tə kancaalaya na tə tənaya təv Yuta na lseyeli pa awulaa takəlaya taa.

²⁷ Waatu wei Amasiya kisa Tacaa təv yəlaa kula ı təv ké Yosalem. İlena kuyaku nakulı Amasiya se na í polo Lakisi. Na pá təŋi-ı tənə na pá kv-ı. ²⁸ Pə waalı ké pa tv-ı kəekə taa na kpaɣanəŋ pəyalə hə, na pá polo pá pimi-ı pa təyaya pələav taa.

26

Osiyası kawulaya

(Awulaa II 14:21-22 na 15:1-3)

¹ Waatu wei yəlaa kpa Amasiya pəyalv Osiyası ke kawulaya ke ı caa ləntə tə, ı pusi wə naanəwa na naatosə. ² Inı ı ləekəna llatı ıcatə ke ı caa səm waalı, na í təyanı-təyē ŋmav.

³ Osiyası ləlvəv pusi naanəwa na naatosə nyəŋka taa ké ı təya kawulaya ke Yosalem taa ké pusi nule na naanəwa na naalə. ı too ka ké Yosalem tv ké na pá yaaki-ı sı Yekoliya. ⁴ Məpəyú Osiyası lapa mpi pə mayə Tacaa tə isı ı caa Amasiya.

Osiyası təntə kəpantə na isayalə

⁵ Sakalı na ı səm tə, ı seɣesaya Osiyası ke ləv nunaıv ké. Na Osiyası kaasəyi ı tı sı í cəkəna Tacaa luɣv nyəntv. Na ləv núa yelə na í waaki.

⁶ Məpəyú Osiyası pola Filiisi nyəma ke yoonav na í yəki Katı na Yəpəne na Asətəti pə acaləe koloosi. İlena í təyanı acaləe ke Asətəti na Filiisi nyəma həxəlvəv taa. ⁷ Na ləv səna-ı í na Filiisi nyəma na Kuu-Paalı Laaləpuna na Meuni nyəma pa yoonav taa. ⁸ Haləna Amoni nyəma núa fəlxı-ı lampuuna.

Osiyası nuvəv kulaa ké na pə tala İcipiti tətəv təŋa. ⁹ Məpəyú ı ŋmá atə na ləv kutuluŋ səsəvəv ke Yosalem ıcatə kolunə ŋkulunə nənəxəv na tetekəle taa nyəŋka, na kolunə

təkoŋlle, na í nyəəsí kutuluŋ inəxi teu. ¹⁰Na í ħmá tətəŋlenaa ke wulaya tetv həyələŋ taa. Na í huli ləkənaa payələ. Mpi tō, ı ka wena kaləkəŋ payələ ke tətəkələ na tetv ihəntav taa ké. Pəcō ı wena hataa na tuŋ wei pa yaa sı leseŋnaa tō ı paasənlaa. Mpi tō, ı ka səəla haləm ké.

¹¹Osiyası paasayana yoolaa mpa pa nyəma yooü təyo. Na í faɣa-wexə kpeka na pə keəsəna kəkaluyv ħku wulav waalı nyəma taa ləlv Hananiya ka tv takələsı ħmaalv Yeiyəli na təma tayanlv Maaseya tō. ¹²Yoolaa taa yoolaa mpe pa ləlv nyəəŋ nyəma ka wə iyisi naale na nasətosə (2600) ké. ¹³Mpe pa paasayanana yoolaa iyisi ħmuvuv na nūnwa na naatosompəyəlaya na nasələ na nūnwa (307500). Pa səəlv puwa sı pa yookina wulav kolontunaa. ¹⁴Ye pa təkki yooü wulav cələxi-wexə kpaləŋ ké, na ħmantaası, na yooü kahusi, na pə tokonaa, na təəŋ, na pəntəlvpe. ¹⁵Mrəyú nyəntv nəyəlv ı lupa Osiyası ke yooü maləfənaa səsaa nəpəli taka na pá su-wexə ate na ıso kutuluŋ na koləəsi ħkuluyası taa. Pa təkəna-wexə nyəma na pa ləkəna pəe kuyasələ. ıso sənə-ı teu ké na ı toŋ səsəxi na pə puki pooluŋ.

¹⁶Ama ı toŋ unı ı susa-ı təhəm taa. ılena pá wakəli-ı na í yelev ı ıso Tacaa təŋyuv ke teu. Haləna kuyaku nakvli í svv ı mayamaya ke ıso təseəle taa sı, ı wəki tulaalvnaa ke kətaɣa təlatə. ¹⁷Mrəyú kətvlv səsə Asaliya, na ı waalı nyəma ke nunaasa mpa pa wena apəlvtv ke teu tō, pa təŋa ı waalı. ¹⁸ılena pá səŋ wulav ısentaa na pá təmi-ı sı: Ta caa, n feina mpaav sı ı wə ıso ké tulaalvnaa. Aləŋ ləlvuv nyəma mpa pa kpəwa kətvuv təmlə tō, pəle pa təmlə ké. Mpv tō, ı, n təŋa wakəlvuv ké. Pə kaa kvsi nyá nyuvv ke Tacaa ısentaa.

¹⁹Waatu unı tō, na Osiyası təkə tulaalv cofolə ke ı niŋ taa sı ı wəki. Tənaɣələ ı mv kətəlaa na pááná. Mrəyú kətvv ħku kv pilisiyi yvlv tō kv ı ı tokuyv taa ké kpakpaa ke ıso təseəle taa. Na kətəlaa səŋa kətaɣa təlatə kite tənə na pá nyənəxi. ²⁰Kətvlv səsə Asaliya na ləlaa pa ná wulav ke mpv, ılena səyəntv pu-wə na pá ləsi-ı kpakpaa. ı mayamaya ı nawa sı Tacaa tv-ı niŋ, ılena í se ləŋ ke ıso təseəle taa.

Osiyası kawulaya tənaɣa

(Awulaa II 15:5-7)

²¹Mrəyú wulav Osiyası pəsa asilima kətvv tv, haləna ı səm. ılena í cəyana ı tike ke ı kətvv ħku kv tō. ı feina mpaav sı í məli ıso təseəle taa. Ntəna ı pəyalv Yotam wei ı nyənəɣa kawulaya tənaɣa tō tō, í paasəyəna tetv yəlaa. ²²Aməti pəyalv ıso kuyəyətvtv tələsvlv ısayii ħmaa Osiyası təm kancaalaya na tə tənaɣa ke takələɣa taa. ²³Waatu wei Osiyası səpa, ılena pá pimi-ı awulumpiya pəlaav taa. Ama pa ta pimi-ı pa tənaɣa nyəŋkv taa ké ı asilima kətvv tō. ılena ı pəyalv Yotam ləeti ı lonte.

27

Yotam kawulaya

(Awulaa II 15:32-38)

¹Yotam ləlvuv pusi hiu na kəkpəsi nyəŋka taa ké ı təyo kawulaya ke Yosalem ké pusi naanvwa na naatosə. ı too kəle kətvlv Satəki pəəlv. Pa yaakaya-ı sı Yelusa. ²Mrəyú Yotam lapa mpi pə maya Tacaa tō. ı lakaya teitei ké ısu ı caa Osiyası. ıle ı ta svv ıso təseəle taa ké. Paa na mpv tō, yəlaa ta layası pa təntə.

³Yotam ħmana ıso təseəle ıso taa nənəyo na í nyəəsí koluyv lona payələ ke Ofeli həyəlvuv taa. ⁴Mrəyú ı ħmawa acələe ke Yuta pulası taa. Na kutuluŋ toŋ nyəŋ na tətəŋlenaa ke hətvv taa.

⁵Mrəyú Yotam yoonə Amoni nyəma na í kəli-wə. Na pəle pá feli-ı liyitee nyəyətv ke tənənəna tooso, na təyənaɣa pəe ke tənənəna iyisi naatosə (6000). ⁶ılena Yotam toŋ səsəxi na pá puki. Mpi tō, ı tənaɣa ıso Tacaa ke teu ké.

⁷Pa keəsə Yotam yooŋ na ı təma pə təm ke ıseyəli na Yuta pə awulaa takələɣa taa. ⁸Yotam ləlvuv pənaya hiu na kəkpəsi nyəŋka taa ké ı təyo kawulaya. Yosalem ke ı təyo kawulaya ke pusi naanvwa na naatosə. ⁹Waatu wei ı səpa, ılena pá pimi-ı Tafiiti tē. ılena ı pəyalv Ahası ləeti ı lonte.

28

Ahası kawulaya təyo

(Awulaa II 16:1-6)

¹Ahası ləlvuv pənaya hiu nyəŋka taa ké ı təyo kawulaya ke Yosalem ke pusi naanvwa na naatosə. ı ta la mpi pə maya Tacaa tō, ısu ı cosə Tafiiti. ²Ama ıseyəli awulaa ke

Ahasi keenaa. Haləna i lu tıyɔ Paali ləesəɲ. ³Na i wəp-i tulaalɔnaa ke Hinom tetekele taa. Na i wə i piya ke kəkə, isı acaalətu nti piitimnaa lakaya na Tacaa təɟəni-we na pə fəe lseyeli nyəma tə. ⁴Na Ahasi laa cefelinaa təkətəle ke pulasi nyəɟə taa ke hətu tē. Na i wə pə tulaalɔnaa.

⁵Մրօյօ Լօ Tacaa tɔ Ahasi ke Silii wulav niɲ taa na i yoonə-i. Na pə kuu Ahasi yoolaa tuutuuma ke yomle, na pə tēna Tamasi. Na Լօ tɔ Ahasi tətəɟə Lemaliya pəyalv lseyeli wulav Peka niɲ taa. Na Լի Է wakəli-i tənəɲnəɲ. ⁶Yuta yoolaa taa yoolaa iyisi nunuwa na hiu (120000) ke Peka kowa kuyaku kulumvɔ. Mpi tə, Ahasi kisa i cəsnəaa Լօ Tacaa tə pə tə. ⁷Մրօյօ Լֆօլայիմ Տիկօլի նա կուա wulav pəyalaa taa Լօլv Maaseya na Asəlikam wei i kə kawulaya təyaya nyuɔ tɔ tə. Na wulav waali tɔ məɟamaya Լləkana. ⁸Լlena lseyeli nyəma kpa pa tətənaa Yuta nyəma alaa na piya ke yəlaa iyisi ɲmuvɔ (200000). Na pə kuu pa wontu ke tuutuuma na pə tēna Samalii.

⁹Tacaa kuyəɟətu tɔ tɔləsɔlv nəɟəlv i ka we Samalii na pə yaaki-i sɪ Otəti. Մրօյօ Otəti lu lseyeli yoolaa səɲvɔ, na i heeli yoolaa sɪ: Mə caanaa Լօ Tacaa mɔna Yuta nyəma na pəáná təɟə i tɔ-weɟə mə niɲ taa. Լlena míf kú yəlaa ke səsəm isı taale wontu na Լօ nu. ¹⁰Pəle pə paasi i caa sɪ i tı yomle ke Yuta na Yosalem nyəma, apalaa na alaa. Pə təyə mə tɪ təm nté i caa kuyə ke mə Լօ Tacaa isəntaa? ¹¹Mpɔ tə, i nu ma təm na i yelev Yuta nyəma mpe. Ye pə təyə mpv, Tacaa pəáná ká huuna-me.

¹²Mpɔvle lseyeli nyuɔv nyəma Լləaa ná kisa-we na təm nti. Pəntənaa nté Yohanəɲ pəyalv Asaliya, na Mesileməti pəyalv Pelekiya, na Salum pəyalv Yehisikiya, na Hatəlayi pəyalv Amasa. ¹³Լlena pə tə-we sɪ: Է taa kəna saləkatunaa mpeɟə cəne. Է caaki sɪ Tacaa i nyəni-tuyv asayaa ke pa təm taa ké, na pə səsɪ-tuyv tasəkəle. Pəyele tə təma-təɟə weenav, na Tacaa mv-tv na pəáná.

¹⁴Tənaya yoolaa heta saləkatunaa mpeɟə kpakpaa ke tənə unı. Na pə kisi pa wontu nti paa kuuwa təɟə nyuɔv nyəma na samaa tənə isəntaa. ¹⁵Մրօյօ yəlaa mpa pa Լəsaa sɪ pə paasəna təmlə nté tə pə səsə saləkatunaa ke apalətv. Haləna pə Լəsı pa wontunaa mpa paa kuuwa tə pə taa ké

tokonaa na ntəɲkpala na pə cəla mpa pa laɲaa tə. Na pə ha pa tənaya təɟənaɲ na lum, na pə Լá mpa pə kuwa təɟə kəle. Na pə cəyasi mpa paa pəsəɟı tənte təɟə kpəɲasi tə. Na pə pona pa tənaya paəɲ ıcatə Yeliko ke pa tətənaa cəlv. Լlena mpe pə məli Samalii.

Ahasi sələmɔv ke Asilii sənəv
(Awulaa II 16:7-20)

¹⁶Մրօյօ Yuta wulav Ahasi tēka Asilii wulav ke waatu unı i taa sɪ: Kəv na i sənə-m. ¹⁷Mpi tə, Լtəm nyəma ka yookəɲana-i tətəɟə, na pə kpaaki i yəlaa ke yomle. ¹⁸Լlena Filiisi nyəma náá watı Nekefi ke Yuta həɟəlvɔv taa, na Petı-Semesı, na Ayaləɲ, na Keteləti, na Soko, na Timna na Kimso na pə cəlv acaleɛ, na pə cəyaa taa. ¹⁹Լsəna Tacaa həmma Yuta nyəma ɲkpəɲvɔv ke wulav Ahasi wei i ta təkı Tacaa təm, na i tısi i yəlaa na pə kisi Լօ təɟəle.

²⁰Մրօյօ Asilii wulav Tekəla-Falasaa kisa Ahasi ke sənəv na i nyəɲsı i ıse na pə tı-piti taa. ²¹Լlena Ahasi kuu Լօ təsəle na kawulaya təyaya na i waali nyəma wenəv tənə na i ha Asilii wulav. Ama i ta waa pəlv. ²²Paa na pə tɔ Ahasi ke piti taa tə, i tənəna Tacaa ke kisuyə ké. ²³Na i laaki Tamasi nyəma tıɲ wei i lapə na i kpisi tə. Na i təɲ sɪ: Tıɲ waasəɟəna Silii nyəma. Լle maa laa-i na i waası má tətə. Ama kulməɲ unı i wakələɟəna i na i yəlaa. ²⁴Մրօյօ Ahasi kpəyela Լօ təsəle taa kətaya wontu, na i yəki-tı na i təkı tə nənəvı. Pə waali ké i sika təkətəlenaa ke Yosalem mpateɛ tənə taa. ²⁵Na i ɲmá təlaalenaa tətəɟə i kawulaya acaleɛ tənə taa. Na i wəki i tıɲ ke tulaalɔnaa, na i kpasəɟı i cəsnəaa Լօ Tacaa pəáná.

²⁶Pa kəsəa Ahasi təm na i təma. Na i lakasi kancalaya na sɪ tənaya ke Yuta na lseyeli pa awulaa takəlası taa. ²⁷Waatu wei i səpa, Լlena pə pimi-i Yosalem. Լle pə təyə awulaa pəlaav taa. Մրօյօ i pəyalv lsekiyası Լəta i lonte taa.

29

Լsekiyası kawulaya na Լօ təsəle tayanvɔv

(Awulaa II 18:1-4)

¹Մրօյօ Լsekiyası pəsə wulav ke i Լəlvɔv pısi hiu na kakpası nyəɲka taa. Yosalem ke i təɟə kawulaya ke pısi pəɟəlaya fəi hiu

na naanwə. Isekiyası too keke Sakalı peəl Api. ²İlena Isekiyası la mpi pə mayə Tacaa tə. İsu ı ləŋce Tafiiti.

³Haləna Isekiyası tulu İso təseəle nənəəsı ke ı kawulayə pənayə kancalaya nyəŋka taa, na ı taɣanı-tə. ⁴Ųpúyú ı kota kətəlaa ke ilim təlule nənəyō tē. ⁵Na ı tō-wē sı: Lefii luluɣ nyəma me, ı nu ma təm. ı la mə na İso təseəle mə nyōŋ tō asilima keeluyō kətayə. ı laası tə taa acaalətu wontu nti tə wē tō, na ı taɣanı-tə. ⁶Tá cəsonaa tə təŋ İso Tacaa ke teu. Pəcō pa lapa mpi pə ta mayə-ı tō. Pa kpeesa-ı na pá kisi İso təseəle ke nyənuyō, na pá ha-ı siyile. ⁷Haləna pá təkı tə nənəəsı, na tə kəkəsı te. Na pá yele tulaalunaa na kətasi nsi kəkō lusa sı təna tōyō lapu ke Tacaa ke tə taa. ⁸Tənayə Tacaa ná mv pááná na Yosalem na Yuta, na ı yeleye wahala taa, na yəlaa wəŋiyi-wē. Na pa təm wē səŋəntu na tə səsəyı watu İsu ı naakuyō na mə isəpee tō. ⁹Pə tō kē tá caanaa səpa yoo taa, na tá alaa na tá piya pəsı yomaa. ¹⁰İle ma caa sı má na İso tē peəl nəyō. Na ı pááná katatəlayə nyəna wena ı mvna-tu tō á hē. ¹¹Ma yəlaa me, ı taa wē mpa paa paasəyənə tō. Mpi tō, meye Tacaa ləsa sı ı səŋ ı kiŋ na mə səəl pu sı ı lapi-ı təmlə na ı wəpı-ı tulaal kē ı hətə taa.

¹²Lefii nyəma mpa pa polaa təyələ Kehatı luluɣ nyəma. Amasayı pəyalu Mahatı, na Asaliya pəyalu Sowəli. Na Melali luluɣ nyəma. Apiti pəyalu Kisi. Na Yehaleləli pəyalu Asaliya, na Keəsəŋ luluɣ nyəma. Simma pəyalu Yowa, na Yowa pəyalu İteni, ¹³na ıləsafəŋ luluɣ nyəma. Simli na Yeiyeli, na Asafi luluɣ nyəma. Sakalı na Mataniya, ¹⁴na Həməŋ luluɣ nyəma. Yehiyeli na Simeyi, na Yetutuy luluɣ nyəma. Semaya na Usiyeli. ¹⁵Ųpúyú pa kpeyela pa luluɣ nyəma təna na pá la-wēye nyōŋ tō asilima keeluyō kətayə. Pə waalı kē pa lapa mpv tōtəyō İso təseəle, İsu Tacaa ka suw na wulav heeli-wē tō. ¹⁶Ųpúyú kətəlaa suw kutuluyə taa, na pá taɣanı. Na pá kuu kv taa asilima wontu na pá luna taɣa tō. İlena Lefii nyəma náá kpaɣa-tı na pá lə Setələŋ tətəkəle taa kē ıcatə waalı. ¹⁷İsotı kuyaku kancalaya nyəŋku wule ke pa caala İso təseəle ke taɣanuyō. Pə tala kuyaku pələfei nyəŋku ıle pa tala ı kpaŋ taa keke. Na pá taɣanı

ı tənayə kuyəŋ pələfei tōtə. İlena təmlə tē ıso tı kuyəŋ naanwə na naatosə wule.

¹⁸Pə waalı kē Lefii nyəma pola wulav Isekiyası tē, na pá heeli-ı sı: Tacaa wulav, tə taɣana İso təseəle na kətasi nsi kəkō lusa sı təna tō sı təlate. Na pá wontu təna na İso potopotonaa taapəli. ¹⁹Ye pə kaasa İso wontu nti wulav kaanuto Ahası ka pilisa ı kawulayə waatu tō, tə taɣana təle na tē su-tı na tə mpaa. Ntəyələ kətayə təlate ısentaa.

Isekiyası mələnav ke ıso sēv na kətasi

²⁰Təv fema tanəŋ təhulu, ılena wulav Isekiyası koti ıcatə səsaa. Na ı na-wē pá polo İso təseəle. ²¹Na pá kpenna latəcənəaa, na ıwaəŋ, na ıwēsi, na pəŋtuluŋ ke naatosompəyələyə mpəyələyə sı, pa lakı kətasi ke wulav təyayə nyəma na İso təseəle na Yuta nyəma pa ısaɣatu taɣanuyō tō. Ųpúyú Isekiyası tōma Aləŋ luluɣ nyəma kətəlaa sı: ı la kətasi nsəyı Tacaa kətayə təlate tō. ²²İlena pá caaləna latəcənəaa ke lentuyō na pá tiyisi caləm na pá ɣmusı-wəyı kətayə təlate tō. Na pá lentı tōtəyō ıwaəŋ, na ıwēsi, na pá la mpv tōtə. ²³Pə kaasa pəŋtuluŋ, ılena pá pona-ı wulav na samaa pa kiŋ na pá tənı ı tō kē pa niŋ. ²⁴İlena kətəlaa lentı na pá ɣmusı caləm ke kətayə təlate tō sı, pə husı ıseylı nyəma tənə ısaɣatu. Mpi tō, ıseylı nyəma tənə tō kē wulav yelaa na pá lá kətayə ɣka kəkō lusa ka tənə tō, na ısaɣatu husuyō nyəŋka.

²⁵Ųpúyú wulav sıı Lefii nyəma ke ıso təseəle taɣa tō na kpəŋkpəŋnaa na cəməŋ na saŋkuna. İsu Tafiiti na İso kuyəŋotutu tələsəlaa Katı na Natəŋ pa suw tō. Tacaa heelayana ıso kuyəŋotutu tələsəlaa mpə na pá tələsəyı. ²⁶Na Lefii nyəma caɣa pa təcaɣələ. Na cəməŋ wei Tafiiti ka yelaa na pá lu tō, na kətəlaa náá huləyı pa akantē. ²⁷İlena Isekiyası tō sı: ı la kətasi nsi kəkō lusa sı tənə tō. Saa wei pa caalaa, ılena pá tō Tacaa ke yontu na akantē na cəməŋ wei ıseylı wulav Tafiiti lupa tō. ²⁸Ųpúyú samaa tənə həntə atə. Na yonyoolaa náá təŋna yontu na pa cəməŋ mapv, na akantē huluyō, haləna kətayə tēm. ²⁹Waatu wei pə tənə pə tēma, ılena wulav na ı colə nyəma tənə luŋ akula na pá həntı atə. ³⁰İlena wulav na səsaa pá tō Lefii nyəma sı: ı sa Tacaa tōtə, na mə yontu nti Tafiiti na ıso kuyəŋotutu tələsul Asafi paa lupa tō.

Ṣpúyú Lefii nyáma yooná laɣhulúmle. Pə waali ké pa hənta atə na pá sɛ Tacaa.

³¹ Ntəna wulav lsekiyası tə samaa sı: İsu í hav mə təɣı Tacaa ke pənəntə tə, í kəna nəɣo kulumaya krentuyv na samtu pə kuhaaɣ ke lso təsele taa.

İlena kotilaa kəna təla na pá lá kətası nsi. Haləna luyv kulumuyv nyáma təna la kətası nsi kəkə lusa sı təna tə. ³² Latəcənəa nutoso na naanəwa na iwaah nūnəwa (100) na iweəsı ɣmuvuyv (200) ke pa lapəna kətası nsi kəkə lusa sı təna tə. ³³ Na naah ke nasətosə (600) na heej na pəɣ ke iyisi tooso (3000) na pá lá kətası lənsı. ³⁴ Kətəlaa mpa paa wəe tə, pa fəi paɣale. İle pa ta pəsı na pá liti kətası nsi kəkə lusa sı təna tə sı təla təna. Pə təo ké pa tətənaa Lefii nyáma ləlaa sənə-wə na pá tēsi pa təmlə. Haləna kətəlaa ləlaa la nyəəɣ təo asilima keeluyv kətası. Mpi tə, Lefii nyáma ka kəla sooluyv ke pa ti taɣanuyv na pə kəli kətəlaa.

³⁵ Kətası nsi kəkə lusa sı təna tə sı tuutuuma na pə soəsəna sulum mpi pa hawa tə pə paasi, pu wəe sı pa pona kətaɣa təlatə təo ké nəɣo kulumaya krentuyv kətası nantu nim cəlo nim cəlo.

İsəna pa su lso sɛv ke lso təsele taa təɣəle. ³⁶ Ṣpúyú lsekiyası na yəlaa təna pa laɣa huluməna mpi lso hula-wə sı pá la tə. Mpi tə, pə lapa loɣ ké.

30

Təv acima təɣəv

¹⁻⁵ Ṣpúyú wulav lsekiyası na ı kupayalaa, na Yosalem nyáma təna pa kotaa sı, pa naaki sı paa pəsı na pá təɣə Təv acima ke pənaya isətv naale nyəɣ taa yaa isəna. Mpi tə, kətəlaa mpa paa lapa nyəəɣ təo asilima keeluyv kətaɣa tə, pa fəi paɣale. Pəcə yəlaa taa koti Yosalem. İle pa taa pəsı na pá təɣə-ı ı təɣəv nəɣə taa. Mpuvələ ləmayasələ řıtə tə maɣa wulav na ı yəlaa. Na pá tisi na pá koti lseɣeli nyáma təna sı, pá kpeɣeli Yosalem na pá təɣə Təv acima. Mpi tə, yəlaa mpa paa təɣə-ı isı pa suwa tə, pa wə pəcəɣə. Tənaɣale wulav kusa tillaa na pá cəo lseɣeli na Yuta tətəv təna ke pə kpaɣav ilim ntəəɣ na pə mpətəɣ tə. Na pá yaa yəlaa na pá polo lso təsele na pá təɣə acima anı na lseɣeli lso Tacaa həte taa. Halı lsekiyası tu ɣmaa ləetələnəa na í yaa kpeka wəna pə kaasəna ilim ntəəɣ təo

tə. ⁶ Ṣpúyú wulav na ı kupayalaa pa tv niɣ ke takəlası taa. Na tillaa yası tətəv təna taa sı: lseɣeli nyáma mpa mə í fita Asilii yoolaa niɣ taa tə, í məli Apələham na lsaaka na Yakəv pa lso kiɣ. Na lso ká məli mə kiɣ. ⁷ İ taa kəna mə caanaa na mə tətənaa mpa pa ta nuna pa cəsənəa lso Tacaa tə. İlena lso wakəli-wə isı í naakuyv tə. ⁸ İ taa la kaanūtənəa isı mə cəsənəa. İ nuna-ı na í məli lso təsele nte ı taɣana tam təo tə tə taa. Na í pəsı ı təmlə nyáma. İle lso pəánə soəsəna wəna ı muna-mə tə a ká həe. ⁹ Ye í məla Tacaa kiɣ, kolontunəa mpa paa kúú mə nyáma ke yomle tə, paa ye-le-wə na pá məli cənə. Ye mu kəsəna Tacaa təo, íle ı kaa lə-mə. Pə taɣa pulv, ı ké kupəɣ ké na ı wə suulu.

¹⁰ Ṣpúyú tillaa cəəwa lələyım na Manasee pa tətəv acaləe taa. Haləna Sapuləɣ kpekalə taa. Ama yəlaa tvv-wəɣe na pá wəɣ-wə. ¹¹ Paa na mpv, Asəe na Manasee na Sapuləɣ pa kpeka yəlaa ləlaa nawa pa isayətv, na pá məli Yosalem.

¹² Ṣpúyú Tacaa tú Yuta nyáma ke nəɣo kulumaya na pá təɣ wulav na nyuvv nyáma pa kusəsutv isı ı ka yəɣətvv tə.

İsekiyası təkı Təv acima

¹³ Ṣpúyú samaa tuutuuma nəɣəlv ı kota Yosalem ke pənaya isətv naale nyəɣ, na pá təɣə Kukusum fəi potopoto acima. ¹⁴ İlena pá svv kpesuyv ke ıcatə taa təlaalənəa. Na pá kpənna tulaalvnaa təwətenəa, na pá lə Setəlv tətəkəle taa. ¹⁵ Ṣpúyú pa kuwa Təv acima wontu ke isətv kulvm ım ı kuyəɣ naanəwa na liɣiti wule. Kətəlaa na Lefii nyáma paa wə asilima taa. İlena fəele kpa-wə na pá lá nyəəɣ təo asilima keeluyv kətaɣa. Na pá lá kətası nsi kəkə lusa sı təna təɣə lso təsele. ¹⁶ Pa paasəna pa təma ke tam ké isı lso yvlv Moisi kiıu wəv tə. Na Lefii nyáma náá cələɣı kətəlaa ke kətaɣa təla caləm. Na pəle pá pələɣı kətaɣa təlatə təo. ¹⁷ Samaa taa yəlaa paɣale taa la nyəəɣ təo asilima keeluyv kətaɣa sı pá la Tacaa təmlə. Pə təo ké Lefii nyáma paasayana təla lentuyv ke mpa pa taa muna sı pá la kətaɣa təma ke Tacaa həte taa tə pa lona taa. ¹⁸ lələyım, na Manasee, na lsaaka, na Sapuləɣ pa kpeka yəlaa taa paɣale ta lata nyəəɣ təo asilima keeluyv kətaɣa. Pəyele pa təma Təv acima təɣənaɣa ke təɣəv. Anı pə kisina-wəɣe lso Təm taa. Ṣpúyú

Isekiyası sələməna-we si: ¹⁹ Hai, tá cəsənaa ləo Tacaa, wii mpa pa kaasəxi pa ti na lotu kulmto si pá nyi nyá luyi nyəntu tə. Paa pa ta la ti taɣanuyv kətəya. ²⁰ llena Tacaa mu Isekiyası sələmuyv, na í yeke pa ɣkpaɣuyv həm.

²¹ Ḿpúyú lseyeli nyéma caya Yosalem ke kuyeyɣ naatosompəɣolaya, na pá təkí kukusum fei potopotonaa acima na laɣhulumlə. Na Lefii nyéma na kətəlaa pa saɣ Tacaa ke paa kuyaku ɣku na cəməɣ haɣaa. ²² llena Isekiyası kpaası Lefii nyéma mpa pa lakı Tacaa təmlə na luyi kulmuyv tə pa apalutv. Kuyeyɣ naatosompəɣolaya təcu ké yəlaa təkaya acima təɣonaɣa, na pá lakı nəɣo kulmaya kpentuyv kətasi na pá saɣ pa caanaa ləo Tacaa na yontu. ²³ Ḿpúyú samaa mayasaa si pá səsəsi acima kuyeyɣ ke naatosompəɣolaya tətə. Na pá la mpu na laɣhulumlə. ²⁴ Mpi tə, Isekiyası ka cəla samaa ke latəcənaa iyaya (1000), na heey ke iyisi naatosompəɣolaya (7000). Na kupayalaa náa cəle-ı latəcənaa iyaya (1000) na heey ke iyisi naanuwə (10000). Pəle pə paasi kətəlaa tuutuuma lapa nyəɣɣ təo asilima kəeluyv kətəya. ²⁵ Yəlaa tənə laɣa ka həəna, paa Yuta nyéma, na kətəlaa na Lefii nyéma. Haləna pá kpeɣna lseyeli tətə ilim ntəɣɣ təo nyéma mpa paa kəma acima təo tə. Na mpa pa təma Yuta taa ké cəɣav tə. ²⁶ Yosalem taa yəlaa laɣhulumlə ka wəna tə mpa kə. Mpi tə, pə kpaɣav lseyeli wulav Tafiiti pəyalv Saluməɣ pəle taa, na pá kəo waatv unı tə. Pa ta təɣətə acima anı a taka ké ıcatə taa. ²⁷ Pə təma llena Lefii kətəlaa kulı na pá wiina ləo si: Kooli samaa ke kupantv. Ḿpúyú ləo nu pa kvsələmtv na í mu pa nəəsı ke ı təcəyalə taa.

31

Isekiyası taɣanəxi ləo təsəele taa təma

¹ Waatv wei acima təma, llena lseyeli nyéma tənə cəo Yuta acaləe taa. Na pá yəkı pəe kulalaana, na pá setı pə tesikası, na pá yəkı cefelinaa təkətəlena. Na pá la mpu tətəɣo Yuta tətə tənə taa. Na Pencaməe na lələym na Manase pa kpeka taa. llena paa wei í məli ı tē.

² Ḿpúyú Isekiyası faya kətəlaa na Lefii nyéma ke kpeka. Na í tū paa wei ké ı təmlə ke ləo təsəele taa. Pa təmlə nté si

pá paasəna kətasi nsi kəkə lusa si tənə tə. Na nəɣo kulmaya kpentuyv nyənsı na yontu na Tacaa samtv. ³ Ḿpúyú wulav ləsa ı mayamaya ı liyitee taa, na í yana tanaɣ na taanaɣa kətasi nsi kəkə lusa si tənə tə si wontu. Na pá kpenna kuyaku kuhəsuyv wule kətasi. Na ısatv kuyaku kancaalaya nyəɣku nyənsı, na acima lənnə nyənsı, ısu pa kəsuyv Tacaa kiiu taa tə.

⁴ llena wulav tő Yosalem yəlaa tənə si: í cəla kətəlaa na Lefii nyéma ke pa paa nyəm. llena pəle pá ha pa təxi pa təma taa, ısu pa kəsuyv Tacaa kiiu taa tə. ⁵ Wulav heela-weyə mpu, llena lseyeli nyéma tuutuuma kəna pa kuhələm kancaalaya kululum, na sulum, na nim, na tuɣ nim, na təɣonası lensənəna, na pa həɣələɣ naanuwə taa kulmuyv. ⁶ Ḿpúyú Yuta acaləe lənnə na lseyeli nyéma tətə, ná pona pa kəwenam həɣələɣ naanuwə taa kulməɣ. Paa naaɣ, paa heey, paa kuvəɣ wei pa ha pa ləo Tacaa tə. Na pá kaa huwa anaamnaa ke waanı waanı. ⁷ ləotv tooso nyəɣ taa ké pa caalaa, na pá tē naatosompəɣolaya nyəɣ taa. ⁸ Isekiyası na kupayalaa pa polaa na pá ná mpi yəlaa kənəna tə. llena pá sē lseyeli ləo Tacaa na ı yəlaa.

⁹ Ḿpúyú wulav pəəsə kətəlaa na Lefii nyéma ke kuvəɣ unı ı təm. ¹⁰ llena Satəkı luluyv tv kətulv Asaliya cə si: Hatoo kuyayku yəlaa caala kənəv ke pa kuhələm kuhav tə, təɣonaɣ takı-tuyv. Haləna pá kaası səsəm. Pə taya pulv, Tacaa koolə ı yəlaa ke kupantv ké. Halı kukaasəm kaana cənə.

¹¹ llena wulav tə si: í ɣmá wontu təsulə ke ləo təsəele kiɣ. Pa təma ɣmav, llena ¹² pá pona tənaya pa kuvəɣ na həɣələɣ naanuwə taa kulmuyv, na ləo nyəm na pá su teu. Na pá kpa Lefii tv Konaniya ke paasənıv, ı waalı tv nté Simeyi. ¹³ Ḿpúyú Isekiyası, na ləo təsəele nyuyv tv, na kətulv səsə Asaliya, na Konaniya na Simeyi pa kpa pa waalı nyéma. Mpeɣele Yehiyeli, na Asasiya, na Nahatı, na Asayeełı, na Yelimətı, na Yosapatı, na lliyeli, na ləməkiya, na Mahatı, na Penaya. ¹⁴ Ḿpúyú pa tő Lefii tv ləməna pəyalv Koolə wei ı taɣaya ləo təsəele ilim təlulə nənəɣo tə si í muɣı kuvəɣ wei pa lakaya ləo tə, na í faya katə nyəm na katə

taa kate nyɛm. ¹⁵ ɛle ɛ waali nyɛma tama ntɛ si pɔ tala tɔɔnɔsi ke pa tɛtɔnaa ke teu. Paa sɔsaa paa sɔkpema na pɔ kɛsɛna pa tama kpeka ke acalɛ nna a taa kɔtɔlaa wɛ tɔ. ¹⁶ Pɔ tɔɔa apalaa mpa pa tana pa hɛla pa nɔmaawa tɔ pa tike pa talayana. Ama na apalɔpiya mpa paa wena pusi tooso tooso tɔɔ. Na mpa pa kɔɔɔɔa pa lɔ tɛsɛle taa kɛ paa ifemle nte na pɔ lakɛ lɔ sɛɛn tama na pɔ kɛsɛna pa kpeka tɔɔ. ¹⁷ Paa kɛsɛna kɔtɔlaa lɔlɔɔ kɛ na pɔ tɔ pa hɛla. Na Lefii tɔ wei ɛ wena pusi hiu, ɛle pa tɔ ɛ nyɛntɛ. Na pɔ kɛsɛna ɛ tɛmlɛ na ɛ kpekale. ¹⁸ Pa na pa lɔlɔɔ nyɛma tana hɛla ke pa nɔmaakaya. Paa alaa, na apalɔpiya, na alɔpiya. Na pa calɔ nyɛma mpa pa pɔsɔɔi na pɔ tɔɔ lɔ kɔcɔɔɔɔ unɛ tɔ. ¹⁹ Ama pɔ kaasa Alɔɔ lɔlɔɔ nyɛma kɔtɔlaa mpa paa wɛ kɔtɔlaa acalɛ calɔ cacakɔɔ tɛ tɔ. Pɛle paa lɛsa yɛlaa ke paa ɛcate nte tɔ taa kɛ. Na pɔ talɔɔ tɔɔnɔɔa na Lefii nyɛma mpa pa hɛla pa nɔmaawa tɔ.

²⁰ Isekiyasɛ tɔɔa tampana ke ɛ kawulaya tana taa kɛ, na ɛ lakɛ kupantɔ, na ɛ lɔ Tacaa lɔɔlɛ hɛɛna-ɛ. ²¹ Waatu wei ɛ caala lɔ tɛsɛle na lɔ sɛɛn tayanɔɔ, na ɛ hɔlɔɔ yɛlaa si pɔ tɔɔ Tacaa kiɔɔ, na ɛ cɔalɔɔɔ ɛ ti si ɛ nyɛ lɔ na lotu kɔlɔmtɔ ɛlena lɔ yele na ɛ waaki.

32

*Senakelipi wata Yuta kawulaya
(Awulaa II 18:13 na Isayii 36:1)*

¹ Mɔɔɔɔ wulav Isekiyasɛ nuna lɔ na ɛ la teu. Ntɛna Asilii wulav Senakelipi na ɛ yoolaa pɔ watɛ Yuta koloosi acalɛ si pa lɛkɔɔɔ-ye. ² Isekiyasɛ nawa si Senakelipi kɔɔ, na ɛ mayasɔɔ si ɛ kaa yoonaa Yosalem, ³ ɛlena ɛ heeli ɛ yoolaa nyɔɔ nyɛma na ɛ tanɔlaa si pɔ tɔki lɔm sɛelaa mpa pa wɛ ɛcate waali tɔ. Na pɛle pɔ mu ɛ tɔm nti. ⁴ Mɔɔɔɔ samaa kotaa na pɔ tɔki sɛelaa tana. Na sɛelɔ wei ɛ kpeɔɔa tɛtɔ tɛ lɔɔ taa tɔ. Pa lapa mɔɔɔɔ si ye Asilii nyɛma ɛ kɔma pɔ taa hiki lɔm ke sɔsɔm.

⁵ Mɔɔɔɔ Isekiyasɛ nyɔɔ tɔɔ, na ɛ tayanɛ ɛcate koloɔa nka kaa yɔkaa tɔ. Na ɛ nɔmɔ kaa tɔ kɛ tɛfɛɔɔnɔ. Na ɛ nɔmɔ kolɔɔa lɛnka na pɔ taa tɔ. Na ɛ tayanɛ Milo. Na ɛ lu nɔmantasɛ na kpɔlɔɔ ke sɔsɔm ke Tafiiti tɛ. ⁶ Pɔ waali kɛ Isekiyasɛ kpa yoolaa nyɔɔ nyɛma si pɔ paasɛna ɛcate.

ɛlena Isekiyasɛ kotɛ yɛlaa tɔnaya ɛcate patɛma taa, na ɛ tasa-wɛɛ layatɔ si: ⁷ ɛ taa nyɔ, ɛ nyɔ tɔɔ, na ɛ kaasi mɔ ti. ɛ taa selina Asilii wulav, na ɛ yoolaa tuutuuma. Pɔɔtɔ fɛi lɛlɔɔ, tɔ wɛna tɔɔ na pɔ kɔlɔ-ɛ. ⁸ Mpi tɔ, ɛ yoolaa tike ke ɛ wɛna. Ama ta lɔ Tacaa kɔ yoonaa tɔ nɔɔ na ɛ ya-tɔ.

Mɔɔɔɔ wulav tɔm nti tɔ waasa ɛcate yɛlaa tana.

Tɔm nti Senakelipi heela Yosalem nyɛma tɔ

(Awulaa II 18:17-37 na Isayii 36:2-22)

⁹ Pɔ waali kɛ Asilii wulav Senakelipi na ɛ yoolaa pa tama Lakisi ɛcate. Tɔnaya Isekiyasɛ kusa ɛ yoolaa nyɔɔ nyɛma napɔli si pɔ polo pɔ pɔɔsi Isekiyasɛ na Yuta na Yosalem pɔ nyɛma si: ¹⁰ Aweye ɛ taaki, na ɛ cɔɔa Yosalem ɛcate taa na tɔ taa tama-tɛɛ kotaya? ¹¹ Isekiyasɛ puɔɔsi-ɛ mɛ si mɔ lɔ Tacaa kɔ lɔsi-mɛɛ ma niɔ taa tɔ ɛ tɔsɔɔ-mɛɛ. ɛsu nyɔɔsi na lɔkɔtɔ ku mɔ tana. ¹² Ntɔɔ Isekiyasɛ unɛ ɛ kɔna tɔkɔtɔlɛnaa na Tacaa kotaya tɔlɛtɛnaa, na ɛ heeli Yuta na Yosalem pɔ nyɛma si pɔ lakɛ pa kɔtasi ke kotaya tɔlɛtɛ kɔlɔmtɔlɛ tɔ, na pɔ wɔki tulaalɔnaa na? ¹³ ɛ tɔ nyɛ mpi ma na ma yoolaa na ma mayamaya tɔ lapa atɛ yɛlaanaa tɔ taa? Piitimnaa mɛ pa taa nɔɔlɔ tɔɔ ta kayati-tɔ si tɔ taa tɔ niɔ ke pa tɛtɔ tɔ. ¹⁴ Ma yoolaa kpiisa tɛtɔnaa mpa tɔ, pa taa nɔɔlɔ ikɔntɛ ta pɔsi na tɔ yɔ tɔ yɛlaa. ɛle ɛsɔnaya mɔ lɔ nɔ lakɛ na ɛ lɔsi-mɛɛ ma niɔ taa? ¹⁵ ɛ taa yele na Isekiyasɛ looliɔi na ɛ tɔsi-mɛɛ mɔ. ɛ taa mu ɛ tɔm. Ma lɛlɔɔ si tɔɔ nakɔli ku ta pɔsi na kɔ ya ku piitim yaa ku kawulaya nyɛma yaa ku tɛtɔ ke ma cɔsɔnaa niɔ taa, yaa ma nyɔɔ taa. Mɔ unɛ tɔtɔɔ mɔ lɔ kaa waasi-mɛ tɔtɔ.

¹⁶ Mɔɔɔɔ Asilii wulav tillaa tɔɔwa lɔ Tacaa na ɛ tɛmlɛ tɔ Isekiyasɛ.

Asilii wulav kutɔɔ ke Tacaa

(Awulaa II 19:14-19 na Isayii 37:14-20)

¹⁷ Asilii wulav ka nɔmaa lɛtɛlɛ kɛ na ɛ footɛ Iseɔɔ lɔ Tacaa si: Atɛ piitimnaa tɔɔ ta pɔsi na ɛ lɔsi ɛ yɛlaa ke ma niɔ taa. Mɔ tɔtɔɔ Isekiyasɛ lɔ kaa pɔsi na ɛ lɔsi ɛ yɛlaa tɔtɔ.

¹⁸ Mɔɔɔɔ Asilii wulav tillaa yɔɔtɔna nɔɔ sɔsaya ke Hepɔla tɔm taa si: Mpa pa

cayə Yosalem koluḡa təə tə səḡəntu í kpa-we, na pa apalətv le. Na í ləekí ıcatə təhəe.
¹⁹ ı yəḡətaḡa Yosalem ləə kə ısu ı yəḡətvəv piitimnaa ləlaa tuḡ wei yəlaa lupa kulupu tə.

Asilii nyəma sewa, na pa wulav səm
 (Awulaa II 19:15,35-37 na lsayii 37:15,36-38)

²⁰ Mṛóyú wulav lsekiyası na Aməti pəyalv lsayii wei ı kə ləə kuyəḡətvəv teləsulv tə pa wiina Tacaa sı: Waasi-tv. ²¹ ılena ləə kəna Silii nyəma tesikile taa kə ısətaa tillu na í kú yoolaa taa yoolaa təna na nyuvv nyəma. ılena Asilii wulav məli ı tətə taa na fəele. Mṛóyú kuyaku nakulı Asilii wulav svv ı tuvv kutuluyv taa, na ı piya kəlvəsi kv-ı.

²² ısəna Tacaa yapa lsekiyası na Yosalem yəlaa kə Asilii wulav na kolontunaa ləlaa niḡ taa təḡəle. ılena í yele na pá həsı pə təna pə taa. ²³ Mṛóyú yəlaa pəḡale kəna Tacaa kə kuhaaḡ, na Yuta wulav lsekiyası kə kuvəḡ. Na piitimnaa mpa pa cəəna-we tə pá nyayna wulav.

lsekiyası Kawulaya tem

(Awulaa II 20:1-21 na lsayii 38:1-8 na 39)

²⁴ Waatu unı ı taa kə kutəḡ isayav nakulı kv kpa lsekiyası. ılena í wiina Tacaa, na ıle ı hvlı-ı na yaasi nəḡəlv sı ı ká waa-ı. ²⁵ Ama lsekiyası ta sa ləə kə kupantunaa mpe pa təə. Halı ı həma ı təḡı na Tacaa náá mv ı na Yosalem na Yuta nyəma na pááná. ²⁶ ılena lsekiyası na ı yəlaa pá ná pa wakəlvv. ıle Tacaa ta tasa-weḡe pááná mvnav kə ı kawulaya waatu taa.

²⁷ lsekiyası ka wəna kə, pəcə ı həte yaawa. Mṛóyú í ḡmá kutulv na í su pə taa kə liḡitee nyəḡətv, na wula, na liḡitee pəe, na səsəsv ḡimnaa, na kpaləḡ, na liḡitee wontunaa lentı. ²⁸ Na í ḡmá tətəḡə kutəḡəḡ, na svlvm, na nim, pə təsule na kaləkəḡ tətəḡəle na tətəsəle. ²⁹ Haləna í ḡmá acaləe, na í su naaḡ, na heeḡ, na pəḡ pə kaləkəḡ. Mpi tə, ləə ka ha-ı wənav kə tuutuuma kə.

³⁰ lsekiyası unı ı kəəna Kihəḡ lvm səelv wei ı wə ısətaa tə, na í la ləəv na lvm kpeḡna ilim tətəle təə kə Tafiiti te.

lsekiyası waakaya ı kulapəm taa kə. ³¹ Pə təə kə waatu wei Papiloni tətə təkəlaa kusa pa yəlaa sı pá polo pá ná lsekiyası tətə taa

təma səsəəna tə, ləə yela-ı na í təḡ ı luḡv nyəntv sı ı naakı ı waalı.

³² Pa kəəsa lsekiyası təm lentı kə Aməti pəyalv ləə kuyəḡətvəv teləsulv lsayii kənanatv takəlaya taa, na Yuta na lseyəli pa awulaa nyəḡka taa. Ka taa kə pa kəəsəḡı ısəna ı təntə lapa ləə kə teu tə. ³³ Waatu wei lsekiyası səpa, ılena pá pimi-ı Tafiiti ləlvv nyəma pəlaav həḡəlvv ısətaa nyəḡku*fa* taa. ılena Yosalem nyəma la ı ləyaya na pá yəələna-ı. Na ı pəyalv Manasee ləetı ı lonte taa. a

33

Manasee kawulaya

(Awulaa II 21:1-18)

¹ Manasee ləlvv pusi naanəwa na naale nyəḡka taa kə ı pəsa Yuta wulav. ılena í təḡə pusi nule na naanəwa na kakpası (55) kə Yosalem taa. ² Mṛóyú ı lapa mpi pə ta maya Tacaa tə. ı kəəna piitimnaa mpa ləə ka təḡənaa na pá fəe-wə tə pa lakası isayası. ³ Haləna í təḡanı ḡmav kə təkələnaa mpa ı caa lsekiyası naa yəkəa tə. Na tuḡ wei pa yaa sı Paalənaa tə ı təlaalənaa, na í saakı tesika kəlvəlaya na í luḡıḡı ısətvlvḡası. ⁴ Na í ḡmá təlaalənaa ləmpa kə Yosalem ləə təsəele nte Tacaa ka təma sı unı ı ka caya tə taa kə tam tə. ⁵ Na í siki ısətvlvḡası təlaalənaa kə ləə təsəele taası naale təə. ⁶ Haləna Manasee wə ı piya kə kəkə kə tuvv Hinom tetekəle taa. Na í lakı tutv na topotopo pə təma anı a təna, na í svvı kəḡənaḡ. Mpi pə ta maya Tacaa təḡə ı lakaya tam. ılena pə kpa ləə kə pááná. ⁷ Na í saakı tuvv na í su ləə təsəele taa. Pəyele Tacaa ka təma Tafiiti na ı pəyalv Salvməḡ kə heeluyv sı: Yosalem ıcatə nte ma ləsa lseyəli kpeka təna taa tə tə ləə təsəele taa kə maa caya tam kə ma yəlaa həkv. ⁸ Ye lseyəli yəlaa təkəḡı ma kəsəutv na ma kiḡ wei Moisi hula-we tə, ma kaa yelev na pá təḡəni-weḡe tətə nti ma hawa pa cəənaa tə tə taa. ⁹ Ama Manasee ná yəlaa kə na Yuta na Yosalem yəlaa isayətv kəli ısu piitimnaa mpa Tacaa kpiisaa na pá fəe mpe tə.

¹⁰ Mṛóyú Tacaa yəḡətəna wulav na ı yəlaa. Ama pa taa nəḡəlv ta kə ḡkpaḡvuvv.

¹¹ Kəna í yelev na Asilii wulav yoolaa nyuvv

a 32:33 ısətaa pəlaav: Yuta nyəma huliḡı pəlaav kə ılena pə taa kə pəlaaḡ na ı pulə təma təə, ısu atə na ıso kutuluyv.

nyáma kəə, na pá kpa Manasee na pá tv ı nɔɔ taa ké ɲkpasi, na pá həkə-ı alukpala ke teu, na pá teena Papiloni. ¹² Mpuvule Manasee laɲle wakəlaa na í pasa ı tɔy səsəm na í wiina ı caanaa lso Tacaa sı: ¹³ Nyəni ma pətətəle. ılena lso mv ı kəsələmvtu na í mənna-ı Yosalem ke ı kawulaya taa. Pə kpaɣav waatu unı tɔy Manasee cekənna sı Tacaa tike nté lso.

¹⁴ Pəle pə waalı ké Manasee ɲmawa kolunja kukulaya ke Tafiiti te na ıcate waalı tɔə. Na ká tənna Kihən ıvm seelv ilim tətule tɔə, na ká malı Setələɲ tetekəle na Ofeli, haləna tiina nənɔɔ. Mpuvı ı su yoolaa səsaa ke Yuta koloosi acaləe taa. ¹⁵ Na í ləsi tıy Kusaakıy ɲku ı ka sika lso təsele taa tɔ. Na í yəkı cefelinaa təkətələnaa mpa ı ka ɲmawa lso təsele pulaya tɔə na Yosalem tɔ, na í lə pə həyoləɲ ke ıcate waalı. ¹⁶ ılena í ɲmá Tacaa ke kətaya təlate, na í lá nɔy kulumaya kpentıy na samtu pə kətasi. Na í tó Yuta nyáma sı: í se ıseyeli lso Tacaa. ¹⁷ Paa na mpv tɔ, yəlaa lakaya lso Tacaa tike ke kətasi ke təkətələnaa lələa taa ké tətı taa.

¹⁸ Pa kəesa Manasee tım ləntı ke ıseyeli awulaa tənə takəlaya taa. Paa sələmıy ɲku ı sələma lso na təmnaa mpa ıseyeli lso Tacaa heela lso kuyɔɔtvtı teləsılv na pá heeli-ı tɔ. ¹⁹ Paa ısəna lso mwıwa ı kəsələmvtı tɔ, na ı ısayatv tım. Na ısəna ı ɲmawa cefelinaa təkətələnaa na í siki pə ləesəɲ tɔ. Na ısəna ı nawa ı maɣamaya ı ısayatv tɔ, pa kəesa pə tənaya Hosayı təma takəlaya taa. ²⁰ Manasee səpa, ılena pá pimi-ı ı maɣamaya ı te. ılena ı pəyalv Aməɲ ləetı ı lonte taa.

Aməɲ kawulaya
(Awulaa II 21:19-26)

²¹ Aməɲ lılvıy pıstı hiu na naale nyənka taa ké, ı pəsa Yuta wılav ke pıstı naaleye Yosalem. ²² Na í lá mpi pə ta maya Tacaa tɔ, ısu ı caa Manasee. ı laa ı caa tıy. ²³ Pəyele ı ta na sı ı wakələna Tacaa ısu ı caa ka nav íle ı ısayatv tɔ. Halı unı ı nyəntı te ıleye.

²⁴ Mpuvı wılav Aməɲ waalı nyáma kula ı tɔə na pá kv-ı ı təyaya taa. ²⁵ Ama Yuta nyáma kuwa mpa pa kv-ı mpv tɔ. ılena pá ləetı ı pəyalv Sosiyası ke ı lonte.

34

Sosiyası kawulaya na lso seev tayanıy (Awulaa II 22:1-2 na 23:4-20)

¹ Sosiyası lılvıy pıstı pəlefei naanıwa nyənka taa ké, ı pəsa Yuta wılav. Yosalem taa ké ı caɣa pıstı hiu na naanıwa na kulumaya. ² Mpuvı ı lapa mpi pə maya Tacaa tɔ. ı tɔma teitei ké ısu ı lənɔe Tafiiti, ı ta lu ı ukpate taa.

³ ı kawulaya pənaya pəlefei naanıwa nyənka taa tɔ, na í tənə ıfepu ké. Waatu unı ı taa ké ı caala ı lənɔe Tafiiti lso lıy nyəntı ke pəekıy. Pıstı lıyiti teewa, ılena í svv cefelinaa təkətələnaa na pə tıy na pə tesikası ke kpıısuıy ke Yosalem na Yuta pə taa. ⁴ Pa yəka tıy Paalı təkətələnaa ke ı ısentaa na pə tulaalv təwəte nte tə wə pə tɔə tɔ. Na pá setı tesikası na pá wakəlı tıy waanı waanı tənəɲnəɲ. Na pə pəstı mılvıv na pá pəlı ı laalaa pəlaɲ tɔə. ⁵ Na pá wə tıy kətəlaa mwıwa ke pa kətasi təlatənna tɔə. ısəna Sosiyası tayanı Yuta na Yosalem tɔyale.

⁶ Pəle pə waalı ké Sosiyası cəwa Manasee, na ıfəlayım, na Simiyən, na Nefətali pə kpeka taa, na pə cəlv həyoləɲ taa. ⁷ Na í yəkı təlaalenaa na tulaalvnaa təwəte ke ıseyeli kpeka tənə taa. Na í faya tesikası na tıy ke həyolası. ılena í məlı Yosalem.

Kətvılv səsə kulusa kiiu takəlaya tɔə
(Awulaa II 22:3-10)

⁸ Mpuvı Sosiyası kawulaya pənaya pəlefei hiu nyənka, kuyaku nakvı, Sosiyası tənna Yuta tətı lso seev na lso təsele ke tayanıy. ılena í tó Asaliya pəyalv Safən, na ıcate paasənlv Maaseya, na wılav tım yɔɔtvlv Yowakası pəyalv Yowa sı: í polo í tayanı ma lso Tacaa təsele ɲmav. ⁹ Mpuvı apalaa mpe pa pona kətvılv səsə Hilikiya ke lso təsele lıyitee nna Lefii nyáma tanlaa ka mwıwa Manasee, na ıfəlayım, na ıseyeli kpeka lənnə, na Yuta na Yosalem nyáma pa kın tɔ. ¹⁰⁻¹¹ ılena pele pa cəle-yeyə təma nyıy nyáma mpa pa paasayana lso təsele tayanıy tɔ sı: í yana pəe, na lətasi. Na í felı ɲmalaa, na kantaa, na təma lataa. Na pá ɲmana kutulıy lələn wei Yuta awulaa ka yelaa na í hotı tɔ. ¹² Lefii tv Melali lılvıy nyáma Yahatı, na Opatiya, na Kehatı lılvıy nyáma Sakalı, na Mesulam,

pa paasayanana təma nyəma, na pá lakı pa təma ke teu. Lefii nyəma leləa mpa paa nyəma cəmən mapu tō, ¹³pele pa makayana mpaav wontu na səyəllaa tənna. Na pa taa leləa náa paasəyəna pa təma waani waani lataa. Na takəlası ħmaav na təma taayanvux na nəncəsı taŋvux.

¹⁴Waatu wei pa kpakayaa liyitee nna paa suwa atakaa taa ké lə təsəele taa tō. ləna kətvul Hilikiya mayana Tacaa kiiu ħku ı ka heela Moisi na í ħmaa tō ku takəlası.

¹⁵Ḥpóyú ı heela takəlası ħmaalv Safaŋ ke ka tōm na í cəle-ı ké. ¹⁶Safaŋ ná pona-keye wulav, ləna í keəsəna í təma tōm sı: Nyá təmlə nyəma təma təma wena n ka hula-we tōy lapv. ¹⁷Na kətləaa ná koosa lə təsəele atakaa liyitee na pá cəla təma nyuvv nyəma na təma lataa.

¹⁸ləna Safaŋ tasa sı: Halı kətvul səsə Hilikiya cəla-m takəlaya.

Ḥpóyú Safaŋ naala-keye kalvux ke wulav.

Sosiyası yəyətəna lə kuyəyətətv tələsvl əlvnyəŋ Huləta

(Awulaa II 22:11-20)

¹⁹Waatu wei wulav nu kiiu takəlaya ħke ka tōm, ləna ı laŋle wakəlı na í cəlı ı wontu. ²⁰Ḥpóyú ı yaa Hilikiya, na Safaŋ pəyalv Ahikam, na Mika pəyalv Apətəŋ, na takəlası ħmaalv Safaŋ, na ı waalı nyəma taa ləlv Asaya na í tō-we sı: ²¹ı polo í pəəsı Tacaa ke ma na ləyəlı kakaasayə na Yuta yəlaa tá tōm, na takəlaya ħka tə hika ı səntə tō kele ka tōm tətə. Mpi tō, tá cəsənaa taa təkı kəsəstv nti pa ħmaa ka taa tō. Pə tō kə Tacaa pááná ka huuna-tuyv səsəm.

²²Ḥpóyú Hilikiya na ı taapalaa pa pola lə kuyəyətətv tələsvl əlvnyəŋ Huləta tēye Yosalem kpekəle kvfate taa. Huləta paalv kele Tokehəti pəyalv Salum, Hasəla saalı. Salum ını í paasayanana kətləaa wontu kususuu. Ḥpóyú apalaa mpe pa keesa pa tōm ke lə kuyəyətətv tələsvl. ²³Ntəna Huləta tō-we sı: Í tələsı wulav sı ləyəlı lə Tacaa təma sı: ²⁴Maa yele na mpusi kə Yosalem na yəlaa pa tō isı pa ħmaav takəlaya kane ka taa tō. ²⁵Mpi tō, Yosalem yəlaa lə-m na pá laakı tuŋ. ləna pa lakası nsı sı kpa-m pááná. Pə tō kə ma pááná huuna ıcatə tənəye səsəm a ta tiita. ²⁶Ye pə kaasa wulav ıle, ləyəlı lə Tacaa heeliyi-ı sı: Isı n nuw takəlaya ħke ka taa tōm ke

teu, na ²⁷nti ma yəyətə Yosalem na ı yəlaa pa tō tō. Na í ná nyá təwakəlle, na í laŋası na í cəlı nyá wontu na laŋwakəlle na í pəlı ı səlv m tō, maa mv nyá kəsələmv. ²⁸Maa yele na í sı səm kvpam, na pá pi-ħ nyá pəlaav taa. N kaa na mpusi wei ı ká kə Yosalem ıcatə na tə yəlaa tō tō.

Sosiyası na lə pa nəyə pəeləyv kvfam

(Awulaa II 22:20-23:3)

Ḥpóyú kətvul səsə Hilikiya na ı taapalaa pa polaa na pá heeli Ḥpóyú wulav. ²⁹Ḥpóyú wulav kota Yuta na Yosalem pə nyuvv nyəma tənaya ı kiŋ ke kpakpaa. ³⁰Na pá na pa samaa pá polo lə təsəele, na kətləaa, na Lefii nyəma, na paa yəlaa mpa. ləna wulav kala-weye kiiu takəlaya ħka pa hiiwa lə təsəele tō. ³¹Pəle pə waalı ké ı sənə ı kumte tō ké lə təsəele taa, na í na Tacaa pá pəeli nəyə. Na samaa tisi sı mpe paa təkı ı kiij na ı kvseyəsətv, na ı kətvətv, na luyv kəlvmv, na lotv kəlvmtv. Na pá lakı pə tənə mpi pa ħmaa takəlaya ħke ka taa tō. ³²Ḥpóyú wulav yəlaa na pa tənə mpa pa we Yosalem tō pá təkı nəyə ħke, na Pencaməe kpekəle nyəma. Pə kpəyav waatu ını tōy Yosalem yəlaa tənə nəyə ħka pá na pa cəsənaa lə pa pəelaa tō. ³³ləna Sosiyası kv əcalətv nti yəlaa lakaya ləyəlı tətə tənə taa tō, na í cáalı-we sı pá sɛɛ pa lə Tacaa. Mpu pə tō kə pa taa nəyəlv ta yele Tacaa tənəyv, haləna Sosiyası səm.

35

Sosiyası təkı Təv acima

(Awulaa II 23:21-23)

¹Ḥpóyú Sosiyası tōy Təv acima ke ıstv kancaalaya nəyə kvyeŋ naanvwa na liyiti nyəŋkv wule, na pá kú pə ıweəsi. ²ləna í tó kətləaa ke pa təma na í səsı-weye apəlv sı: Í paasəna lə təsəele. ³Na í heeli Lefii nyəma mpa pa səyəsəyı samaa ke kiij na pá lakı Tacaa təmlə tō sı: Í su lə atakaa ké lə təsəele nte ləyəlı wulav Tafiiti pəyalv Saluməŋ ħmawa tō tə taa. Í taa tasa-ı həyəlv. Pənəntə í paasəna mə lə Tacaa təmlə, na ı yəlaa ləyəlı nyəma. ⁴Í fəya mə taa isı mə ləlv na mə təmlə kpekə wəv tō, isı Tafiiti na ı pəyalv Saluməŋ pa keəsuyv takəlaya taa tō. ⁵Na í tayani mə yəlaa kpekə na í polo lə təsəele taa, na í sənə ləyəlı nyəma leləa, na pá keəsəna ısəna pa fəya pa ləlv tō. ⁶Pə wəe ké sı í

la Təev acima kətasi. Mpu tə, í la nyəəŋ təə asilima kəeləvə kətəya, na í paasəna mə tətəvnaa, na acima la teu isu Tacaa kəesəvə Moisi tə.

⁷ Mpuəy Sosisyasi ləsa ı mayaməya ı kalakəŋ taa ké iwəəsı na pinası iyisi hiu na naanəwa (30000) na í ha ləyeli nyəma mpa paa kotaa tə sı pá lana Təev acima kətasi, na naəŋ ke iyisi tooso (3000). ⁸ ləna ı waalı nyəma náá ha samaa na kətəlaa na Lefii nyəma ke təla tətə. Na lə təsəele paasənlaa, Hilikiya, na Sakalı, na Yehiyeli pele pá ha kətəlaa ke iwəəsı na pinası ke iyisi naale na nasətoso (2600), na naəŋ ke ɣmənəvə na nunəwa (300) sı pá lana Təev acima kətasi. ⁹ ləna Lefii nyəvə nyəma Konaniya na ı newaa na Semaya na Netaneyeli na Hasapiya na Yeyiyeli na Yosapatı pele pá ha pa tətəvnaa ke iwəəsı na pinası ke iyisi kakpası (5000) na naəŋ ke nasəle na nunəwa (500). ¹⁰ ləna pa tayana acima təyolə. Kətəlaa ná səŋa pa təsəŋle ké, na Lefii nyəma ke pa kpeka taa isu wulav ka suw tə. ¹¹ ləna pá lenti iwəəsı na pinası, na pá cəlayı kətəlaa ke caləm na pá pələyi kətəya tətəle təə. ləna Lefii nyəma náá litiyi wontu tənəŋ. ¹² Mpuəy pa su təla na a mpa, ləna pə tu kələna latəcənəa mpa pə wə sı pá la Tacaa ke kətəya ŋka kəkə lusa ka tənə tə. Na pá kəsənə isənə ləyeli nyəma ləlvə faɣaa təyə teitei, isu pə wəv takəlaya ŋka Moisi celaa tə ka taa tə. ¹³ Na pá wə Təev acima iwəəsı isu pa tu lakı tə. Pə kaasa kətasi təla lənna, ləna pá təsı-yeyə tiipee na sələpanaa yaa wontu lenti taa. Na pá pona ləyeli nyəma tənəya ləŋ. ¹⁴ Pə waalı, ləna Lefii nyəma paasənə kətəlaa na pa mayaməya pa nyəm. Aləŋ ləlvə nyəma kətəlaa wəkayana kətəya ŋka kəkə lusa ka tənə tə na nim cələ nim cələ kətasi lənsənəa. Pə təə ké Lefii nyəma ná lakaya təyənəya. ¹⁵ Asafi ləlvə nyəma yonyoolaa ná wə pa təma taa, isu Tafiiti na Asafi paa sɣəsəvə tə. Na wulav laɣatv tasələa Heməŋ na Yetutəŋ na nənəəsı tarŋlaa ke pa nyənə taa. Pa taa nəyolə ta kəli. Mpi tə, Lefii nyəma ləlaa lakaya peleyə təyənəya tətəyə. ¹⁶ ləna pa tayana Tacaa acima ke kuyaku ŋku təyələ. A təyənə na a kətasi lapv lapa teitei ké isu Sosisyasi suw tə.

¹⁷ Təev acima anı ı waalı ké ləyeli nyəma kotilaa tənə təyə kukusum fəi potopo-

tonaa acima ke kuyəŋ naatosompəyoləya. ¹⁸ Too pə kpaɣav ləə kuyəyotutv teləsulv Samiyeli waatv tə, ləyeli wulav nəyolə ı ta tayənəta acima isu kətəlaa na Lefii nyəma na Yosalem na Yuta nyəma na ləyeli nyəma ləlaa sənəv Sosisyasi na pá lá tə. ¹⁹ Sosisyasi kawuləya pənəya pələfəi hiu nyəŋka taa ké pa təyə Təev acima anı.

Sosisyasi kawuləya tənəya
(Awulaa II 23:28-30)

²⁰ Mpuəy waatv nəyolə Sosisyasi təma ləə təsəele tayənəvə. ləna ləipiti wulav Neko kpaɣa ı yoolaa na í təŋna Kaakemisi ke ləlatı pəyə təə na pá polo yoo. Ntəna Sosisyasi mayası isu í kaɣatı-wə. ²¹ ləna Neko tili na í pəəsı Yuta wulav sı: N tənəyi-m suwe? Pə təya nyəya ma kəŋ yoonəv. Ama ma kolontu ləlv ké. Halı ləə heela-m sı má la təcav. Mpu tə, ləə wə ma waalı ké. Ye n kaɣata-m ı ká kv-ŋ. ²² Paa na mpv Sosisyasi ta nu. Pəcə ləə mayaməya heelina-ı təm ntı. Mpuəy Sosisyasi yusa ı tı na ı polo Mekito tetekələ taa sı pá yoo. ²³ ləna nəyolə hiki-ı nyəmlə ke təyoolə tənə. Na í tə ı təmlə nyəma sı: í luna-m ma nukı wəsası ke teu ké.

²⁴ Na təmlə nyəma ləsi-ı ı kəekə taa na pá tv-ı ləlv taa na pá kpeena Yosalem na í sí tənə. Na pa pimi-ı ı cəsənəa pəlaav taa na Yuta na Yosalem nyəma wii-ı.

²⁵ Mpuəy ləə kuyəyotutv teləsulv Selemii wii-ı ləyaya wula. Na pə kpaɣa kuyəŋku na pə suna səŋa tə yonyoolaa apəlv nyəma na əlv nyəma yookı-təyi. Halı tə wə ləyaya wula takəlaya taa.

²⁶⁻²⁷ Sosisyasi təm lenti, pə kpaɣav tə kancaaləya na tə tənəya tə, tə wə ləyeli na Yuta awulaa takəlaya taa. Ka taa ké pa kəsəyi isənə Sosisyasi tənə Tacaa kiŋ ke teu tə.

36

Sowakası na Sowakim na Sowakəŋ pa kawulası

(Awulaa II 23:30-24:17)

¹ Mpuəy Yuta tətə nyəma kpawa Sosisyasi pəyalv Sowakası ke wulav na pá ləetı ı caa lənte ke Yosalem taa. ² Sowakası ləlvəv pusı hiu na tooso nyəŋka taa ké ı təyə kawuləya ke isətəvnaa tooso ke Yosalem. ³ ləipiti wulav Neko kusa-ı kawuləya kpəlaya təə

ké Yosalem, na í tú Yuta nyéma sɪ pá feli-
i lampuu ké liyitee nyəəətu kiloonaa iyisi
tooso (3000) na wula ké kiloonaa hiiu na
naanwaa. ⁴Pə waali ké pa kpa Sowakasi
neu Iliyakim ké Yosalem na Yuta pə wulav,
na pá laɣasi-i həte sɪ Sowakim. Ilena pá
teena i taalv Sowakasi ké Icipiti.

⁵Sowakim lulvyu pusi hiiu na kakpasɪ
nyəŋka taa ké i pəsa wulav ké Yosalem taa
ké pusi naanwaa na kolum. I lapa mpi pə
ta maya i lso Tacaa tɔ. ⁶Mróyó Papiloni
wulav Nepukanesaa na i yoolaa pa wata
Yuta tetv. Na pá kpa Sowakim na pá həkə-
i alukpala ké teu na pá teena-i Papiloni.
⁷Na pá kuu tətəyɔ lso təseele taa wontunaa
payale na pá pona Nepukanesaa kawulaya
təyaya taa ké Papiloni.

⁸Sowakim tɔm lentɪ wə lseyeli na Yuta pə
awulaa takəlaya taa. Ka taa ké pa kɛesa
i acaalətv lakasi nsi sɪ taa i tv i ti, na mpi
pə mayana-i tɔ. I payalv Sowakɛŋ lɛetəna i
lonte taa.

⁹Sowakɛŋ lulvyu pusi pələfɛi
naanwaa*fa* nyəŋka taa ké i pəsa wulav
ké Yosalem ké isətvnaa tooso na kuyɛɛŋ
naanwaa. I lapa mpi pə ta maya Tacaa tɔ.
¹⁰Pənaya sikaa, ilena Nepukanesaa kuu
Sowakɛŋ na lso təseele taa wontu səsəəntv,
na í pona Papiloni. Ilena í kpa Sowakɛŋ
lulvyu tv ké Yosalem na Yuta pə wulav.

Setesiyasi kawulaya na Yosalem icate
kuuu

(Awulaa II 24:18-25:21 na Selemii 39:1-
10 na 52:1-27)

¹¹Setesiyasi lulvyu pusi hiiu na kulɔmaya
taa ké i pəsa Yuta wulav ké pusi naanwaa
na kulɔmaya ké Yosalem. ¹²Mróyó i lapa
mpi pə ta maya i lso Tacaa tɔ. Haləna
lso yəyətəna-i na lso kuyəyətətv teləsulv
Selemii nəyɔ na í kisi i isayətv ké nav.
¹³Paa na Nepukanesaa ká lapa na Setesiyasi
tuuna Tacaa ké í na Nepukanesaa unɪ pa
nəyɔ pələvyu tɔm taa tɔ, Setesiyasi kula
Nepukanesaa tɔə na í lá larɣpusəŋ na í kisi
lseyeli lso Tacaa tɛé ké məlvɣv. ¹⁴Na pá
kpeŋna kətəlaa nyuvv nyéma na samaa, na
pá luləsəɣi isayətv, na pá lakɪ piitim lempi
nyéma acaalətv təna. Na pá pilisi Tacaa
lso təseele ké Yosalem. ¹⁵Pa cəsnəa lso
Tacaa kusa tillaa ké tɔm payale sɪ: í polo
í yəyətəna-wə na ma nəyɔ. ¹⁶Ama lseyeli

nyéma foota-wə na pá wəŋ lso kuyəyətətv
teləsəlaa, na pá kisi lso Tɔm. Ilena Tacaa
náa mv-wə na pááná ké katatəlaya, a feina
kəəle. ¹⁷lso yelaa ké na Papiloni wulav na
i yoolaa pa wati-wə, na í tv-wəyɛ pa niŋ
taa na pá kv lseyeli yoolaa. Halɪ pə kpeŋna
lso təseele taa, i ta kenti ifepiya na pələaa
na apalaa na kəkpatəlaa pa taa nəyɔlv tɔə.

¹⁸Mróyó pa kuu lso təseele wontu səsəəntv
na səkpətv təna, na kpancoou. Na pá
kpəyɔ wulav na i waali nyéma pa nyəm
na pá pona pə tənaya Papiloni. ¹⁹Ilena
pá nyayasi lso təseele na kawulaya təyaya
ké kəkə. Na pá yəki Yosalem icate kolunɣa
na wontu kɔpantv. ²⁰Mpa yoou kpisaa
təyɔ Papiloni wulav kuuwa, na pá pəsɪ i
yomaa, na pə kpeŋna wulav lulvyu nyéma.
Haləna Pɛəsɪ nyéma kəntɛ. ²¹Mróyó pə
lapa isɪ Tacaa ka heeluyv lso kuyəyətətv
teləsulv Selemii ké tɔm nti na i kpaali tɔ
sɪ: Nəyɔlv kaa caya tetv taa ké pusi nitoso
na naanwaa. Haləna tə heesvɣv waətv tɛ.
Ilena pá lɛeti heesvɣv waətvnaa mpa pa taa
paasəna tɔ.

Silusi mpaav hav sɪ pá ŋmá lso təseele

²²Pɛəsɪ wulav Silusi kawulaya pənaya
kancaalaya nyəŋka taa ké Tacaa tv i taa sɪ
i ká yele na tɔm nti lso kuyəyətətv teləsulv
Selemii ka yəyətəna tɔ tá lá. Haləna í tú
Silusi taa sɪ i kpaaləna nəyɔ səsaya ké i
kawulaya təna taa, na pá ŋmaa takəlasɪ taa
sɪ. ²³Pɛəsɪ wulav yəyətəna sɪ, isətaa lso Tacaa
tú ma niŋ taa ké tetv təna kawulasɪ. Haləna
í tú-m sɪ má ŋma-i lso təseele ké Yosalem ké
Yuta tetv taa. Mə təna mpa mə í ké i yəlaa
tɔ í məli Yosalem. Mə lso Tacaa í su-mə.

^a 36:9 pusi pələfɛi naanwaa: Awulaa II 24:8 taa pa yəyətəna təna sɪ pusi pələfɛi hiiu.

ISĒTELASI TOM TAKĒLAYA Kutulotu

Tə naaki takəlaya kanə ka taa si, Pēesi wulav səsə Silusi hawa Yuta nyəma ke nəyo si, pá məli pa tē Yosalem. Ye pa mələa ilə pa tayani ģmav ke lso təseəle. Ama Yuta nyəma kolontunaa laja ta həəna lso təseəle nté tə tayanvyu.

Takəlaya kanə ka taa seşesvyu səsəəv ləŋku nté si, lso yəlaa í laşasi layasvyu mayamaya. İlena pə kaasi na pá tó tənte kupante.

Isəna pa faya Isətəlası takəlaya tə:

Yuta nyəma məlvu kancaalaya nyəm, titite 1-2

lso təseəle tayanvyu na tə tulvyu, titite 3-6

Isətəlası na Yuta nyəma ləlaa pa məlvu, titite 7-10

Wulav Silusi ha nəyo si pá tayani ģmáv ke lso təseəle

¹ Mpyó Tacaa tv i taa si i yoosiyi tām nti i ka yəyətəna lso kuyəyətutv teləsəlv Selemii nəyo təyo Pēesi wulav səsə Silusi kawulaya pənaya kancaalaya nyəŋka taa. İlena lso tv Silusi taa si í kpaali i kawulaya taa na pá ģmaa takəlası taa si, ² Pēesi wulav Silusi yəyətəna si: Isətə lso Tacaa tuna ma niŋ taa ké antulinya tənə kawulası, na í tv-m si má tayani ģmav ke i təseəle ke Yuta tetv taa ké Yosalem. ³ Mə taa mpa pa kəna i yəlaa taa ləlaa? lso í wēə pūntunaa waali na pá polo Yosalem ke Yuta na pá ģmá Tacaa lseyəli lso ké təyaya. lso inı i wenna Yosalem. ⁴ Timpi timpi lseyəli nyəma wēə tə, pə nyəma í ha-wēyē lixitee na wula na wontu lentı na təla, na luyv kolomvyu kuvəəŋ na pá pona Yosalem na pá tayənəna lso təseəle ke ģmav.

⁵ Mpyó Yuta na Pencamee pə ləlvv nyəəŋ nyəma, na kotəlaa na Lefii nyəma, na pa tənə mpa pa taa Tacaa lso ka tvwa si pá polo Yosalem tə pa svv pa təyi tayanvyu si pa teeki. ⁶ İlena pa cəlv nyəma ha-wēyē nyəşəlvv kupəŋkv na wula pə wontu, na wontu kupantv lentı na təla. lso təseəle nyəntv nti paa hana luyv kolomvyu tə tə paasi.

⁷ Mpyó wulav səsə Silusi kota Tacaa kotəya wontu na í mələna Yosalem.

Nepukanəsaa ka kuuna-təyi lso təseəle na í su-təyi i mayamaya i tvyv kutuluyv taa.

⁸ İlena wulav heeli kpancoov tə nyənlv Mitəletəti si: Cəla wontu ntəyi Yuta nyvyu tv Seşepasaa. ⁹ Wontunaa mpa i cəla-i təyole wula pələntenaa hiu na naanwə na lixitee nyəşəlvv nyəma ke iyaya (1000), na seəsi ke pəşəlayafəi hiu na naanwə.

¹⁰ Na wula cəmsənəa ke hiu na naanwə, na lixitee nyəşəlvv tvŋ nyəŋkv cəmsənəa ke nasəle na naanwə (410), na wontu lentı ke iyaya (1000). ¹¹ Pə kpənta wula na lixitee nyəşəlvv pə wontu ke iyisi kakpası na nasəle (5400). Mpyó Seşepasaa na ləlaa pa kpaŋa wontu nti na pá məli Yosalem.

2

lseyəli nyəma mpa pa luna Papiloni tə pa həla

¹ Yuta tetv həşəlvv nyəma mpa wulav Nepukanəsaa ka kuuwa tə pa həla ntə. Pa taa payəle mələna Yosalem na Yuta tetv taa, paa wei ké i ıcatə taa. ² Mpa pa kpaŋa-wə na pá mələna təyole Solopapeəli, na Yesuwa, na Nehemiya, na Səlaya, na Ləlaya, na Motokayi, na Pilisaŋ, na Misipaa, na Pikifayi, na Lehum, na Paana. lseyəli ləlvv nyəma na pa yəlaa həla ntə.

³ Paləsi ləlvv nyəma wə iyisi naale na nunwə na nutoso na naanwə na naale (2172).

⁴ Sefatiya nyəma ke ģmunvyu na nunwə na nutoso na naanwə na naale (372).

⁵ Ala nyəma ke nasətoso na nunwə na nutoso na naanwə na kakpası (775).

⁶ Pahatı-Mowapv nyəma ke iyisi naale na nunaasa na naanwə na naale (2812). Yesuwa na Yowapı pa ləlvv nyəma nté.

⁷ İlam nyəma ke iyaya na ģmunvyu na nule na naanwə na liyiti (1254).

⁸ Satu nyəma ke nasənəasa na nunwə na nule na kakpası (945).

⁹ Sakayi nyəma ke nasətoso na nunwə na nutoso (760).

¹⁰ Pani nyəma ke nasətoso na nule na naale (642).

¹¹ Pepayi nyəma ke nasətoso na hiu na tooso (623).

¹² Asəkati nyəma ke iyaya na ģmunvyu na hiu na naale (1222).

¹³ Atonikam nyəma ke iyaya na nutoso na naatoso (666).

¹⁴ Pikifayı nyáma ke iyisi naale na nule na naanwua na naatoso (2056).

¹⁵ Aterj nyáma ke nasəle na nule na naanwua na liyiti (454).

¹⁶ Atee nyáma ke pəlefei nunwua. Yehisikiya luluy nyáma nté.

¹⁷ Pesayi nyáma ke ģmunuy na nunwua na hui na tooso (323).

¹⁸ Yola nyáma ke nunwua na naanwua na naale (112).

¹⁹ Hasum nyáma ke ģmunuy na hui na tooso (223).

²⁰ Kipaa nyáma ke nunaasa na naanwua na kakpası.

²¹ Petəlehəmə ıate nyáma ke nunwua na hui na tooso (123).

²² Netofa ıate nyáma ke nule na naanwua na naatoso.

²³ Anatəti ıate nyáma ke pəlefei nunwua na hui na naanwua (128).

²⁴ Asəmafəti ıate nyáma ke nule na naale.

²⁵ Kiliyati-Yeyalim na Kefila na Peeləti pa acaləe nyáma ke nasətosə na nunwua na nule na tooso (743).

²⁶ Lama na Kepa pa acaləe nyáma ke nasətosə na hui na kolum (621).

²⁷ Mikiması nyáma ke nunwua na hui na naale (122).

²⁸ Petəeli na Ayi pə nyáma ke ģmunuy na hui na tooso (223).

²⁹ Nepo nyáma ke nule na naanwua na naale.

³⁰ Makpisi nyáma ke nunwua na nule na naanwua na naatoso (156).

³¹ ılam ləlu nyáma ke iyaya na ģmunuy na nule na naanwua na liyiti (1254).

³² Halim nyáma ke ģmunuy nunwua na hui (320).

³³ Loti na Hatiti na Ono pə nyáma ke nasətosə na nunwua na hui na kakpası (725).

³⁴ Yeliko ıate nyáma ke ģmunuy na nunwua na nule na kakpası (345).

³⁵ Senaa ıate nyáma ke iyisi tooso na nasətosə na hui na naanwua (3630).

³⁶ Kətalaa kpeka ntə. Yesuwa luluy nyáma Yetaya tēsi nyáma we nasənaasa na nunwua na nutosə na naanwua na tooso (973).

³⁷ ımeə luluy nyáma ke iyaya na nule na naanwua na naale (1052).

³⁸ Pasehuu nyáma ke iyaya na nasəle na nule na naatosompəɔlaya (1247).

³⁹ Halim luluy nyáma ke iyaya na naanwua na naatosompəɔlaya (1017).

⁴⁰ Lefii nyáma kpeka ntə. Hatafaya luluy nyáma Yesuwa na Katəməyeli pəle pa nyáma we nutosə na naanwua na liyiti.

⁴¹ ıso təsele yonyoolaa ntə. Asafi luluy nyáma we pəlefei nunwua na hui na naanwua (128).

⁴² ıso təsele nəwəsi tarlaa ntə. Salum, na Atee, na Taləməj, na Akupi, na Hatita, na Sopayi, pa luluy nyáma we pəɔlayafəi nunwua na nule (139).

⁴³ ıso təsele taa təma lataa səkpema luluy nyənyə nté Siha, na Hasufa, na Tapawəti, ⁴⁴na Keləsi, na Siyaha, na Patəj,

⁴⁵na Lepana, na Hakapa, na Akupi, ⁴⁶na Hakapi, na Samlayi, na Hanaj, ⁴⁷na Kitəli, na Kahaa, na Leyaya, ⁴⁸na Lesəj, na Nekota, na Kasam, ⁴⁹na Usa, na Paseyi, na Pesayi, ⁵⁰na Asəna, na Meunim, na Nefusim, ⁵¹na Pakəpuki, na Hakufa, na Haluu, ⁵²na Pasiluti, na Mehita, na Haasa, ⁵³na Paakəsi, na Sisela, na Tema, ⁵⁴na Nesiya, na Hatifa.

⁵⁵ Saluməj təmlə lataa luluy nyáma nté Sotayi, na Sofəleti, na Peluta, ⁵⁶na Yaala, na Taakəj, na Kitəli, ⁵⁷na Səfatiya, na Hatili, na Pəkəleti-Həsepəyim, na Ami.

⁵⁸ ıso təsele taa təmlə lataa səkpema na Saluməj təmlə lataa luluy nyáma kpenta ģmunuy nunwua na nunaasa na naanwua na naale (392).

⁵⁹ Mpa pa luna Pəpiloni ke Təli-Məla, na Təli-Hası na Kelupı, na Atəj, na ımeə tə pa ta pəsi na pə kēsi teu ke pa luluy nyáma na pa cəwənaa təm sı pə huli sı pa kē ıseyeli nyáma. ⁶⁰Pa təna paa kē Təlaya, na Topiya, na Nekota pa luluy nyáma kē. Paa we nasətosə na nule na naanwua na naale (652).

⁶¹ Kətalaa ləlaa ka we kē ısu mpa pa ta pəsi na pə hólı sı pa kē ıseyeli nyáma tə. Mpeyele Hopaya na Hakəsi na Paasilayi. Mpi pə tə pa yaakaya kantakaya nyəj uneyə mpv təɔlə sı ı kpaɔa Kalaati tv Paasilayi pələa taa ləlv. ⁶²Paa pəeka mpe unı pa həla ke kətalaa nyana taa kē pa ta na. Pə tə kē pa nyəna-weye asilima nyáma na pə kisina-we sı pə taa la kətalaa təmlə.

⁶³ Məpəy kufəneə mayamaya kisina-we sı pə taa təɔ ıso kəhav, hələna kətlv təɔlv ı mayası wala pəe taka nna pa naakəna ıso luy nyəntv tə na ı na na pəcə.

⁶⁴ Iseɣeli nyóma mpa pa luna Papiloni tɔ pa kpenta iyisi nule na naale na ɣmunuɣu nunuwa na nutoso (42360). ⁶⁵ Pa taa kaləna təmle nyóma apalaa na alaa mpa paa we iyisi naatosompɔɣolaya na ɣmunuɣu na nunuwa na hiiu na naanuwa na naatosompɔɣolaya (7337) tɔ. Pa taa ka we yonyoolaa apalu nyóma na alu nyóma ke ɣmunuɣu (200). ⁶⁶ Na kpaɣanəɣ ke nasətosɔ na nunuwa na hiiu na naanuwa na naatosɔ (736), na kpaɣanəɣ kupəsəɣ*fa* ke ɣmunuɣu na nule na kakpasɔ (245). ^a we heku na heku ké. 1 ta ké kpaɣanu, pəcɔ 1 ta ke kpaɣaya. ⁶⁷ Yooyoona ke nasəle na hiiu na naanuwa na kakpasɔ (435), na kpaɣasɔ ke iyisi naatosɔ na nasətosɔ na nunuwa na hiiu (6720).

⁶⁸ Waatu wei pa tala Yosalem timpi lso təsele we tɔ, ɔlena lulɔɣ nyɔɔɣ nyóma lɛlaa ha kucɔɣ na luɣu kulumuɣu sɔ pá ɣmana lso təsele ke tɔ lonte kupante taa. ⁶⁹ Ḿpúyɔ pa hawa isəna pa pəsaa tɔ sɔ pá ɣmana lso təsele. ɔlena pá lu wula nyəɣətu iyisi nutoso na kulum (61000), na liyitee nyəɣətu kiloona iyisi naale na nasəle na nunuwa (2500). Na pá ha tɔtɔɣ kɔtəlaa capanaa nunuwa (100).

⁷⁰ ɔlena kɔtəlaa na Lefii nyóma na mpa pa sɛɣna lso təma tɔ, na yonyoolaa na nonɔɔsɔ taɣlaa na lso təsele taa təmle lataa səkpema caya acaləe nna pa ha-we tɔ a taa.

3

Yesuwa na Solopapeeli pa taɣanəɣi lso sɛɛv

¹ Ḿpúyɔ pá tala isətu naatosompɔɣolaya nyəɣ, ɔlena lseɣeli nyóma təna mpa paa məla acaləe taa tɔ pá koti nɔɣu kulumaya ke Yosalem. ² ɔlena Yosataki pəyalu kɔtulu Yesuwa, na 1 tɛɛtuna kɔtəlaa lɛlaa, na Selatəyeli pəyalu Solopapeeli, na 1 lulɔɣu nyóma pa niki lso kɔtaya təlatə ke ɣmau sɔ pa lakɔ kɔtasɔ nsi kəkɔ lusa sɔ təna tɔ, isɔ pa keesɔɣu lso yulu Moisi kiɣi taa tɔ. ³ Paa na pa cɔlɔ piitimnaa caakaya-weɣe nyaasɔɣu tɔ, pa ɣmawa kɔtaya təlatə ke tɔ lonte taa na pá lakɔ Tacaa ke kɔtasɔ nsi kəkɔ lusa sɔ təna tɔɣo tɔ tɔɔ ke tanəɣ na taanaya. ⁴ Pə waali ké pa tɔɣa coka acima isɔ paa keesɔɣu tɔ na pá lakɔ kɔtaya

ɣka kəkɔ lusa ka təna tɔɣo tɔm isəna paa suwa paa kuyaku ɣku tɔ. ⁵ Pə kpaɣau waatu un tɔɣo paa suu paa kuyaku ɣku ku kɔtasɔ lapu ke tam, na nsi pa lakɔ paa isətu wei 1 kancaalaya kuyaku tɔ, na Tacaa acima kuyeeɣ nyənɔsɔ, na luɣu kulumuɣu nyənɔsɔ. ⁶ Mpu pá yelina na pá caali kɔtasɔ nsi kəkɔ lusa sɔ təna tɔɣo lapu ke Tacaa ke isətu naatosompɔɣolaya nyəɣ kuyaku kancaalaya nyəɣku wule, na pá ta tu suta lso təsele kufatə kite.

⁷ Pəle pá waali ké pa caa təmle nyóma sɔ pá saakəɣi taasi na pɛɛ na pá feli-we. ɔlena pá cɛla Sitəɣ na Tiiɣ nyóma ke tɔɣonaɣa na kunyənɔɔm na nim sɔ pəle pá tilina-weɣe kpeɣkpelasɔ kupəɣsɔ na tɛɣku taa sɔ pá tala Safaɣ. Pɛɛsɔ wulau səsɔ Silusi hana-weɣe pá mpaau. ⁸ Ḿpúyɔ pa məla Yosalem taa, na pənaɣa naale nyəɣka isətu naale nyəɣ siki. ɔlena Selatəyeli pəyalu Solopapeeli, na Yosataki pəyalu Yesuwa, na 1 tɛɛtuna kɔtəlaa lɛlaa, na Lefii nyóma mpa pa luna Papiloni tɔ, pa niki təmle na pá ləsi Lefii nyóma mpa pa tala isɔ pusi hiiu na waali tɔ sɔ pá paasəna lso təsele ɣmau. ⁹ Ḿpúyɔ Lefii tu Yesuwa na 1 pəyalaa na 1 tɛɛtuna, na Hotafiya lulɔɣu tu Katəməyeli na 1 pəyalaa pa kpenta nɔɣu na pá mu lso təsele təmle lataa paasənav. Na Henatati lulɔɣu nyóma Lefii nyóma səna-we.

¹⁰ Waatu wei lso təsele ɣmalaa su kite, ɔlena pá kəna kɔtəlaa na pá suu pa kɔtaya wontu na Lefii nyóma mpa pa ké Asafi lulɔɣu nyóma tɔ na akantɛɛ na cəməɣ na pá saɣ Tacaa isɔ lseɣeli wulau Tafiiti ka suu tɔ. ¹¹ ɔlena pá saɣ Tacaa na pá puɣləɣi-1 na pá yooki yontu na pá kaasəɣi təma sɔ: Tacaa we teu, na 1 sɔɔluɣu ke lseɣeli fɛi tənaya. Ḿpúyɔ samaa ná puɣla-1 tɔtɔ na kawilitasɔ səsɔɔnsɔ. Mpi tɔ, pa su pa lso təsele kite.

¹² Ḿpúyɔ kɔtəlaa na Lefii nyóma pəɣale na lulɔɣu nyɔɔɣ nyóma kukpatəlaa mpa paa nyəma lso təsele kupante tɔ pa wiɣiwa təkpuo ke saa wei pa tɔɣna kufatə kite ke suu tɔ. Ama lɛlaa ná wilitaya ké na laɣhulɔmle səsɔɔle. ¹³ Halɔ yulu u pəsəɣi na í faya lɛlaa laɣhulɔmle na kawilitasɔ na lɛlaa wula. Mpi tɔ, pa makaya kapusi səsɔɔnsɔ ké na pá niki pooluɣ.

^a 2:66 kpaɣanəɣ kupəsəɣ: Pa yoosa kpaɣanu na kpaɣaya na pə luli mpi tɔɣo pa yaa mpu.
1

4

Yuta nyéma kolontunaa səŋsa lso təseəle ŋmau

¹ M̄p̄yó lseyeli nyéma kolontunaa nuwa si, Yuta na Pencamee pə nyéma kəmna Papiloni, na pá ŋmaaki timpi paa sɛ Tacaa lso tɔ. ² Iləna pá polo na pá mayana Solopapeeli na lulɔŋ nyɔɔŋ nyéma na pá tɔ-we si: Tá luyɔ weɛ si tɛ sənə-mɛyɛ lso təseəle ɲtɛ tɛ ŋmau. Ta mayamaya tɛ sɛkaxa lso kulɔm unɔŋ na tɔ lakɪ-ɪ kɔtasi kɛ hatoo kuyɔŋku Asilii wulav Asalatɔŋ kɔna-tuyɔ cənɛ tɔ.

³ Ama Solopapeeli na Yesuwa na lseyeli lulɔŋ nyɔɔŋ nyéma lɛlaa pa cɔwa si: Pə ta muna si i sənə-tu na tɛ ŋma tá lso kɛ təseəle. Ta tike tu ŋmana-ɪ. Mpi tɔ, pə kɛ tá lso Tacaa təseəle kɛ. Pɛɛsi wulav sɔsɔ Silusi mayamaya ka su m̄p̄yó.

⁴ M̄p̄yó kolontunaa mpe pa mayasaa si pa nyaasəŋi Yuta nyéma na pə yɔɔli pa apalɔtu na pá yele lso təseəle ŋmau.

⁵ Haləna pá ha wulav waali nyéma kɛ liyitee si pá wakəli Yuta nyéma tɛmlɛ kɛ pə kpaxav Pɛɛsi wulav Silusi pɔɔlɛ haləna pə tala Taliyusi waatu.

Pa kula Yuta nyéma waali kɛ wulav Atakəsɛsɛ kɪŋ

⁶ M̄p̄yó Yuta nyéma kolontunaa ŋmaa Atakəsɛsɛ kɛ takəlaya kɛ ɪ kawulaya kancaalaya waatu na pá suu Yosalem na Yuta tɛtu nyéma kɛ tɔm.

⁷ Iləna Piselam, na Mitəletati, na Tapeyeli, na pa taapalaa pá ŋmaa wulav Atakəsɛsɛ tɔtɔ na Alaamee tɔm taa na tɛ ŋmaatu pee.

⁸ M̄p̄yó həyɔluyɔ ŋku kv kufənɛ Lehum na ɪ takəlasɪ ŋmaalv Simesayi pa ŋmaawa wulav Atakəsɛsɛ tɔtɔxɔ Yosalem tɔm si:

⁹ Tayə həyɔluyɔ kvfənɛ Lehum na ɪ waali tv Simesayi, na tá taapalaa mpa ta tɛ we Tiŋ, na Afasataki, na Taapeli na Afalasi, na lɛkɪ, na Papiloni, na Susi, na Teha, na lɪlam pə həyɔlɔŋ taa tɔ. ¹⁰ Na yəlaa lɛlaa mpa Asilii wulav sɔsɔ lɛlv Asənappa ka kpaxav na i su Samalii akɛɛ taa na lɪlati pɔxɔ tɛtu kukaasətv nti tɛ wɛna ilim tɛtvle həyɔluyɔ tɔ tɛ na lentənaa tɔ.

¹¹ Pa takəlaya ŋkɛ ka taa tɔm ntɛ si: Tacaa wulav Atakəsɛsɛ, taya nyá tɛmlɛ

nyéma mpa pa wɛna lɪlati pɔxɔ kvteŋ na cənɛ tɔ tɔ.

¹² Ta heeliyina-ŋ si Yuta nyéma mpa pa lu nyá tɛ tɔ pa tala Yosalem cənɛ na pa taa weɛ si pa tayanəŋi yəlaa asayaa na tɔ kullaa ɪcatɛ ntɛyɛ ŋmau. Halɪ pa tɛma koluyɔ kite kɛ tayanuyɔ na pá ŋmaaki.

¹³ Tacaa, nyɪ teu si ye yəlaa panɛ pa ŋmá pa ɪcatɛ na tɛ koloosi, ɪcatɛ nyéma kaa tasa lampuunaa fɛluyɔ na liyitee kaa weɛ kawulaya kpancoou taa. ¹⁴ Pə tɔ kɛ ta mpa tɛ lapa nyuleleŋ na tɛ kɛ nyá tɛmlɛ nyéma tɔ, ye tɛ nyənəŋi isənə paa tuyɔna-ŋ tɔ pə wukɪ-tv. Ilɛ tɛ mayasəŋi kɛ si ¹⁵ ɲ pɛkɪ nyá caanaa takəlasɪ kupəŋsi taa, n ká mayana si ɪcatɛ tənɛ tɛ yəlaa kɛ asayaa kɛ. Tuu tɛ tɛ yəlaa ta həɛsi wulav sɔsɔ na həyɔluyɔ kvfənɛ kɛ wakəluyɔ, na tɛ yəlaa kuləŋi tɛma tɔ kɛ tam kɛ. Pə mayamaya pə tɔ kɛ tɛ yɔkaa. ¹⁶ Tacaa, tɛ kpaaləŋi-ŋ si, ye ɪcatɛ tənɛ na tɛ koloosi pə ŋmawa, n kaa pəsi lɪlati pɔxɔ həyɔluyɔ kvnɛ.

Wulav Atakəsɛsɛ kvɔcɔtv

¹⁷ Wulav sɔsɔ ŋmaawa kvfənɛ Lehum na ɪ takəlasɪ ŋmaalv Simesayi na pa taapalaa mpa pa su Samalii na lɪlati pɔxɔ kvteŋ tɛtv taa tɔ si: Ma nyéma mɛ, ma sɛɛ-mɛ.

¹⁸ Takəlaya ŋka ɪ ŋmaa-m tɔ pa tɛləsa-kɛ na pa kala-m. ¹⁹ Ma yəlaa na pa pɛkɪ ɪcatɛ ntɛ tɛ tɔm na pá ná tampana si hatoo tɔ, Yosalem ɪcatɛ nyéma kuləŋi awulaa tɔ kɛ tam kɛ. ²⁰ Pə kaasa ɪcatɛ ɲtɛ tɔ, awulaa napəli pa təkayana kawulaya na pá ŋmakəlayi həyɔluyɔ ŋku kv nyéma, na pá muvɪ-weyɛ lampuunaa na pá fɛləŋi-we na pɔcɔ pá suvki pa tɛtv taa. ²¹ Mpv tɔ, i heeli Yuta nyéma si pá səŋ na má hawa nɔxɔ lɛ pɔcɔ paa ŋmá. ²² I paasənə teu yoo, i taa too tɔm nti tɛ tɔ. Pə taa kɔɔ na pá tasa-tuyɔ wakəluyɔ tɔtɔ.

²³ Too ɪsu Lehum na ɪ takəlasɪ ŋmaalv Simesayi na pa taapalaa pa kaluyɔ wulav takəlaya tɔ, pu lakɪ-weyɛ lɔŋ. Tənaɔa pa pola kpakpaa na pá cáálí Yuta nyéma na tɔm nti tɛ tɔŋ si pá yele ŋmau.

Pa tayanəŋi lso təseəle kɛ ŋmau

²⁴ M̄p̄yó Yosalem lso təseəle ŋmau səŋaa haləna pə tala Pɛɛsi wulav Taliyusi kawulaya pənaxa naale nyəŋka.

5

¹ Ǿpúyú kuyaku nakulı lso kuyəyotutu teləsulı Asee na ltoo pəyalu lso kuyəyotutu teləsulı Sakalı pa polaa na pá yəyotəna Yuta na Yosalem nyəma na lseyəli lso nəyɔ. ² llena Selatəyeli pəyalu Solopapəeli na Yosataki pəyalu Yesuwa pá niki lso təseəle ɣmav ke Yosalem, na lso kuyəyotutu teləsəlaa səna-we.

³ Tənaɣəle lfeləti pəyɔ həyɔlvu kufənəe Tatənayi, na Seta-Posənayi, na pa taapalaa pa polaa na pá pəəsı Yuta nyəma sı: Awe ha-meɣe mpaav sı í ɣmá lso təseəle na koloosi? ⁴ Pə wee sı í heeli-tuyv mpa mpa pa ɣmaaki isəntə tɔ pa həla.

⁵ Ama lso we Yuta nyuvu nyəma waalı, ıle pa ta pəsi pá səɣsı pa təmlə, hələna pá heeli wulav Taliyusi ke pə tɔm na í cə-we.

Yuta nyəma kolontunaa kula pa waalı

⁶ Takəlaya ɣka lfeləti tətı kufənəe Tatənayi na Seta-Posənayi na ı taapalaa həyɔlvu nyəyɔ nyəma pa ɣmaa wulav səso Taliyusi təyɔle ⁷ sı:

Tacaa wulav səso Taliyusi, tə səe-ɣ, nyana tətı.

⁸ Tə pola Yuta ke lso təseəle təɣmale na tə mayana pa təɣna-təyɔ ɣmav na pəe kusaakee. Pa kama kpeɣkelası ke koloosi taa. Pa təmlə tewaya, na tə təɣna lapv ke ləɣləɣ. ⁹ Ǿpúyú tə nawa nyuvu nyəma na tə pəəsı-weyɔ wei ı ha-weyɔ nəyɔ sı pá ɣma lso təseəle na pə koloosi tɔ. ¹⁰ Hali tə pəəsı-weyɔ mpa pa ke təmlə nyuvu nyəma tɔ pa həla sı tə ɣmaaki na tə kəna-ɣ. ¹¹ llena pá cə-tı sı: Tə ké isətaa na atə pə lso təmlə nyəma ké. Tə kusəɣı lso təseəle nte lseyəli wulav səso nəyɔlv ı ka ɣmawa ləɣtaa təyɔ.

¹² Ama tá caanaa kusa isətaa lso pááná na ıle ı tı-tuyv Papiloni wulav Nepukanəsaa niɣ taa na í wakəli lso təseəle ɣté, na í kuu yəlaa na í tɛəna ı tɛ. ¹³ Pə waalı ké wulav Silusi ná ha nəyɔ ke ıle ı kawulaya pənaɣa kancaalaya nyəɣka taa sı tə təyanı-təyɔ ɣmav. ¹⁴ Nepukanəsaa ná kuu lso təseəle ɣté tə taa wula na nyəyətı kupantu na pə wontu ké, na í pona Papiloni na í su ı tuyv kutuluɣu taa. Ama wulav səso Silusi ná kpaɣa-tı na í cəla Sesepasaa wei ı kpawa Yuta kufənəe tɔ. ¹⁵ Na í heeli-ı sı: í polo í ɣma lso təseəle nteyɔ tə lonte kəpəntə taa. llena pá su wontu ntəyı pə taa. ¹⁶ Mpu pə lapəna na Sesepasaa polo Yosalem na í

taalı lso təseəle kite. Pə kpaɣav waatu ıni tɔ pa təmlə təɣna pote ké. Ama pə ta tɛnta. ¹⁷ Pənəntə ta caa, yele na pá pəeki Papiloni kawulaya takəlası taa na tə ná sı Silusi ha nəyɔ ke tampana sı pá ɣma Yosalem lso təseəle ɣté yaa isəna. Ye n terna mpv, ıle n heeli-tuyv nti n mayasaa tɔ.

6

Wulav Taliyusi kucəcətu

¹ Ǿpúyú wulav səso Taliyusi tı yəlaa sı pá pəeki Papiloni ıcatə taa ké timpı pa suki ləɣ takəlası na wontu kupantu tɔ. ² Ama Metii həyɔlvu koloɣa ıcatə lpatanı taa ké pa hii takəlaya nakəli na pá ɣmaa ka taa sı:

³ Wulav Silusi ka kpaala ı kawulaya pənaɣa kancaalaya nyəɣka taa sı, paa təyanı lso təseəle ɣmav ke tə kite kəpəntə tɔo ké Yosalem na pá lakı tə taa ké kətası. Tə kəɣkəlvməɣ ká wee məetələnəa hıu na naanwəa na tə wəɣ ke mpv tətɔ. ⁴ Paa ɣma pəe kusaakee ke cəəsi tooso ké, na kpeɣkelası ke cəeyə. Kawulaya kpancoou liyitee ke paa lana. ⁵ Wula na nyəyətı kupantu wontu nti wulav Nepukanəsaa ka kpaɣa Yosalem lso təseəle taa na í pona Papiloni tɔ, paa məɣna-tı na pá su-təyı tə lona taa.

⁶ Mpuɣəle Taliyusi ɣmaa takəlaya ke lfeləti pəyɔ tətı nyuvu tı Tatənayi na Seta-Posənayi na pa taapalaa həyɔlvu nyuvu nyəma sı: í yele tɔm nti. ⁷ Pə wee sı pá yele Yuta nyəma ké təpamm na pá ɣma lso təseəle. Tətı tı na Yuta nyuvu nyəma í səna na pá ɣma-təyɔ tə lonte kəpəntə taa. ⁸ Ma caa sı í səna-weyɔ tə ɣmav taa, na í feɣ na í ləsəyı kawulaya kpancoou taa lampuunaa mpa yəlaa fəlaa tɔ na í cəlayı-we, na təmlə í taa səɣ. ⁹ í paasəna teu na í cəlayı Yosalem kətalaa ke mpi pa nyuləyı tɔ, ısu latecənaa na iwaɣɣ na iwəəsi nsi pa lakəna kətası ke isətaa lso tɔ, na təyənaya na tɔm na nim. ¹⁰ Waatu ınaɣı paa pəsi na pá lakı lso ké kətası nsi sı we-ı səəsıɣ tɔ, na pá sələməna wulav səso má na ma pəyalaa. ¹¹ Ye wei ı ta təɣ ma tɔm tənə, maa yele na pá ləsi ı təyaya tesika na pá siki na pá həkə-ı ka nyuvu taa na pá pəsi ı təyaya ke hute. ¹² Ye wulav nəyɔlv yaa piitim napəli pə caa pə yəki lso təseəle ɣté yaa pə kisi ma tɔm, lso wei ıni ı we Yosalem tɔ ıni ı ka həna pıntı

ηkpaηyυ. Taliyusi má, ma suna mpv. Í təy tə təna tətətete.

¹³ Mpróyú lřalatı pəxə tətı nyuυvı tı Tatənayı na Seta-Posənayı na pa taapalaa pa təna Taliyusi tım ntəyı teitei.

Isə təseəle tılvıy

¹⁴ Mpróyú Isə kuyəyotıvı teləsılvı Asee, na ltoó pəyalı Isə kuyəyotıvı teləsılvı Sakalı pa tasa Yuta nyéma ke apalıvı na pá tēsi Isə təseəle ηmav na alaafəya, isı lseyelı Isə ka suv na Pēsi awulaa səsaa Silusi na Taliyusi na Atakəseseə paa yəyotıvı tı. ¹⁵ Mpróyú pa tēsa Isə təseəle ηmav ke pa tē isıvı Ataa kuyeeη tooso wule ke Taliyusi kawulaya pənayə naatosı nyəηka taa. ¹⁶ lēna Yuta nyéma təna, paa kətəlaa na Lefii nyéma lelāa mpa pa luna Papiloni tı, pa təy Isə təseəle tılvıy acıma na laηhılvımlē səsəəle. ¹⁷ Na pá la Tacaa ke kətaya ke wule nteyē latəcenaa nıwıwa (100), na iwaηη ke ηmıvıy (200), na iweəsi ke nasəle (400), na pəηtılvıη ke naanıwa na naale. Paa lseyelı kpekəle nteyē kılımvıy, sı Isə í hısi pa təna pa ısayatıvı. ¹⁸ Mpróyú pa faya kətəlaa na Lefii nyéma ke kpeka na pá keəsəna pa təma ke Isə təmlē taa ké Yosalem ke teitei isı pa keesıyı Moisi takəlaya taa tı.

Yuta nyéma təkı Tēv acıma

¹⁹ Mpróyú pa təna mpa pa luna Papiloni tı pa təy Tēv acıma ke pa pənayə naale nyəηka isıvı kancaalaya nyəη taa. ²⁰ Na kətəlaa na Lefii nyéma pa kpentı na pá la nyəəη tı asilıma keelıyıvı kətaya na pa təna pá wē tənaηη. lēna Lefii nyéma kvı pa na kətəlaa na lseyelı nyéma pa tıo ké Tēv acıma iweəsi isı pa tı ləkı tı. ²¹ Mpróyú mpa pa luna Papiloni tı, na mpa pa kisa cefelıtı na pá kpentəna pa tētvınaa ke lseyelı Isə seev taa tı pa təna pa təy Tēv acıma. ²² Pə waalı ké pa təy kıkıvısm fıı kakalası acıma ke kuyeeη naatosımpəxəlaya na laηhılvımlē. Pa laηhılvımlē nyuυvı nté sı Tacaa ka lapa na wılvı laηlē hēena-wē. Mpv pə hana-weyē apalıvı na pá niki Isə təseəle ηmav.

7

Kətılvı Isətəlası tım

¹⁻⁶ Pēsi wılvı səsə Atakəseseə kawulaya waatı taa ké nıyılıvı wei pa yaa sı Isətəlası

tı ı luna Papiloni. 1 ka ké Selaya pəyalı ké, ı lılvıy nyéma nté kətılvı səsə Alıη, na ılasaa, na Penhası, na Apısuwa, na Puki, na Usı, na Selaya, na Melayotı, na Asalıya, na Amaləya, na Ahıtupı, na Satəki, na Salum, na Hilikiya, na Asalıya. Isətəlası ka nyémá takəlası kalıyıvı ké na í nyémá lseyelı Isə kiiη wei ilé ı ka hıla Moisi tı. Tacaa ka lapaya na Isətəlası nyuυvı kılı, na í sələma wılvı ke mpi ilé ı la-wı. ⁷ Waatı wei lseyelı yələa, na kətəlaa, na Lefii nyéma, na yonyoolaa, na Isə təseəle nənəəsı taηlaa, na pə təmlē nyéma səkpema mələ Yosalem ke Atakəseseə kawulaya pənayə naatosımpəxəlaya nyəηka taa ⁸ təy Isətəlası tala Yosalem ke pa kiiη ke isıvı kıkpası nyəη taa. ⁹ Isıvı kancaalaya nyəη kuyakı kancaalaya nyəηkvı ke ı ka suwa sı ı ká kılı Papiloni. lēna Isə kentı ı tıo na í tala Yosalem ke isıvı kıkpası nyəη kuyakı kancaalaya nyəηkvı. ¹⁰ Isətəlası ka seesa isəle na Tacaa tım kalıyıvı ké, na tə taa welısuıy, na í təkı-tı na í seyəsəyı lseyelı nyéma ke Isə kiiη na ı kəsəsıvı.

Təma nna Atakəseseə tı Isətəlası tı

¹¹ Takəlaya ηka wılvı Atakəseseə ηmaa kətılvı Isətəlası wei ı ke Tacaa kiiη na ı kıtıvıvıvı pə tı tıyılı sı:

¹² Maya awulaa wılvı Atakəseseə, má ηmaana takəlaya kaneyē isıtaa Isə kiiη nyəntıvı kətılvı Isətəlası.

¹³ Ma caa sı pá yele ma tətı təna lseyelı nyéma mpa pa sələ Yosalem pote tı na nyana-wē í tē. Pə kpaıvıvı Isə təmlē sənlaa na kətəlaa na Lefii nyéma tı. ¹⁴ Ma mayamaya na ma laıatıvı tasələa naatosımpəxəlaya tə tilıyına-η Yosalem ke Yuta tətı taa na í ná isəna yələa paasəxəna nyá Isə wei ı kiiη n təkı nyá niη taa tı ı tım tı. ¹⁵ Pəyle tı cele-η wıla na liıtee nna má na ma laıatıvı tasələa tı ha Isə wei ı təseəle wē Yosalem taa tı. ¹⁶ Na í kpentəna tətıyılıvı liıtee na wıla wei Papiloni hıyılıvıvı nyéma caawa na nna lseyelı nyéma na kətəlaa na Isə təmlē sənlaa hana lıyı kılımvıy sı pá taıyanəna Isə təseəle tı. ¹⁷ Ye n tala təna n ká yana latəcenaa, na iwaηη yaa iweəsi, na pə təna mpi n ka lana hatəmıvıvı kətıvı na sılvıvı pə nyənsı ke mə Isə kətaya tətəle tıo ké Yosalem tı. ¹⁸ Pə waalı ilē nyana nyá taapalaa í ká lana liıtee na wıla kıkasıvı

ke isəna lso ká huli-mə tə. ¹⁹ llena í su lso təsele taa ké lso nyənasi nsi pa cela-ŋ tə. ²⁰ Ye pə weə sɪ í tasa pulɔpuɔ yapu kə pə tɔm taa, ɪle kawulaya kpancoou taa ké n ká ləsi na í yana.

²¹ Ḿpúyó wulav sɔsɔ Atakəseseə tasaa sɪ: Ma tɔyɪ ɪfəlatɪ pɔɔɔ ilim tətɔle tɔ tɔtɔ kpancooŋ nyéma tənə sɪ ye isətəaa lso kiŋ nyéńtɔ kotɔlɔ Isətəlası í sələma mpi pá lapɪ-ɪ-wəyɪ teitei. ²² Pá cela-ɪ liyitee nyəxətu ke tɔɔnənəa tooso, na tɔxɔnaya ke tɔɔnənəa iyisi hiu na naanɔwa (30000), na sɔlɔm ke liitilinaa iyisi liyiti (4000), na nim ke liitilinaa ke iyisi liyiti (4000) tɔtɔ, na tɔm ke isəna pa sɔɔlɔaa tə. ²³ Paa la isɪ lso taa lso kəsɔyɔ ɪ təsele tɔm tɔxɔ teitei ké, pəcɔ pə taa kɔɔ na lso muna ma mayamaya yaa ma lɔlɔyɔ nyéma yaa ma tɔtɔ nyéma na páná. ²⁴ Pəle pə paasi tə kpaaləyɪ kpancooŋ nyéma tənə sɪ pə fɛɪ sɪ pá mv lampuu ke kɔtəlaa yaa Lefii nyéma yaa yonyoolaa yaa lso təsele nɔnɔɔsi tɔŋlɔaa yaa lso təsele təmle nyéma səkpema taa nəɔɔlɔ.

²⁵ Isətəlası nyaa la isɪ lso wei ɪ ləmayaseə n wənə tə, na í kpa mpa paa huukəna pɔɔɔ ilim tətɔle tɔtɔ nyéma mpa pa tənə pa nyéma nyá lso kiŋ tə, na mpa pele pa ta nyəmɪ-ɪ tə, í huli-wəxɛ-ɪ. ²⁶ Ama ye wei í kisa lso na wulav pa kiŋ ke tɔkɔyɔ pa ho ɪ ŋkpaŋyɔ isɪ pə muna tə. Paa kɔyɔ, paa tɔxɔnɔyɔ, paa ɪ wənəv ləkɔyɔ, yaa saləka tɔyɔ.

Isətəlası sɛɛ ke lso

²⁷ Ḿpúyó Isətəlası sɛɛwa lso sɪ: Ma sɛɛ ta sɔsɔ lso Tacaa ke timpi n tuwa wulav sɔsɔ taa sɪ í kusɪ Yosalem lso təsele nyɔyɔ tə. ²⁸ Tacaa n lapa-m kupantɔ ke wulav na ɪ layatɔ tasələa na ɪ waalɪ nyéma sɔsaa pa isəntaa. llena nyá kentɔyɔ mpi pá sɔɔsi maya apalɔtɔ, na má kpeyeli tseyeli nyɔyɔ nyéma tənə, na má na-we tá polo Yosalem.

8

Isətəlası taapalaa

¹ Ḿpúyó Isətəlası yɔyɔtaa sɪ: Má na yələa mpa tə lu Papiloni na tá polo Yosalem ke wulav sɔsɔ Atakəseseə kawulaya waatɔ taa tɔyɔle:

² Penhası lɔlɔyɔ tu Kəsəm, na Itamaa lɔlɔyɔ tu Taniyɛli, na Tafiiti lɔlɔyɔ tu Hatusi,

³ na Sekaniya pəyalaa taa ləlu na Paləki lɔlɔyɔ tu Sakalı na ɪlɛ ɪ lɔlɔyɔ taa yələa ke nunɔwa na nule na naanɔwa (150).

⁴ Na Pahatɪ-Mowapɔ lɔlɔyɔ tu Selaya pəyalɔ lliyoheɔyɪ na pá sɔɔsəna yələa ŋmunɔyɔ (200).

⁵ Na Satu lɔlɔyɔ tu Yasiyeli pəyalɔ Sekaniya na yələa ke ŋmunɔyɔ nunɔwa (300),

⁶ na Atinɪ lɔlɔyɔ tu Yonatan pəyalɔ ɪpetɪ na yələa ke nule na naanɔwa,

⁷ na ɪlam lɔlɔyɔ tu Ataliya pəyalɔ Yesaya na yələa nutosɔ na naanɔwa,

⁸ na Sefatiya lɔlɔyɔ tu Mikayɛli pəyalɔ Sepatiya na yələa nunaasa,

⁹ na Yowapɪ lɔlɔyɔ tu Yehiyeli pəyalɔ Opatiya, na yələa ŋmunɔyɔ na pələfɛi hiu (218),

¹⁰ na Pani lɔlɔyɔ tu Yosifiya pəyalɔ Selomitɪ na yələa nunɔwa na nutosɔ (160),

¹¹ na Pepayɪ kpekəle tu Pepayɪ pəyalɔ Sakalı na yələa pələfɛi hiu na naanɔwa,

¹² na Asəkati lɔlɔyɔ tu Hakatan pəyalɔ Yohanan na yələa ke nunɔwa na naanɔwa (110),

¹³ na Atonikam lɔlɔyɔ nyéma kantəkəyɔ nyéma ɪlifeletɪ na Yehiyeli na Semaya na yələa nutosɔ,

¹⁴ na Pikifayɪ lɔlɔyɔ nyéma Utayɪ na Sakuu na yələa nutosɔ na naanɔwa.

Yosalem pote mpaav tayanɔyɔ

¹⁵ Ḿpúyó Isətəlası tasaa sɪ: Ma kpeyela yələa tənaya lɔɔɔ ŋku kv tənəxəna Ahafa tə kv nəyɔ na tə siki tənaya kuyɛɛŋ tooso. Tənaya ma paasənəa sɪ sənlaa na kɔtəlaa paa wə pə taa. Ama Lefii tu nəɔɔlɔ ɪ fɛɪ. ¹⁶ Ntəna má tu təmle ke nyɔyɔ nyéma ɪliyesə na Aləyeli na Semaya na ɪlanatan na Yalipɪ na ɪlanatan na Natəŋ na Sakalı na Mesulam na kiiu sɛyəsələa naale, Yoyalipɪ na ɪlanatan ¹⁷ na má heeli-wə sɪ: ɪ polo Kasifiya nyéma nyɔyɔ tu ɪtoɔ tɛ na má kəsɪ-mɛxɛ nti í ká heeli í na ɪ taapalaa na lso təsele sənlaa mpa pa wə tənə tə. llena í kɔna-tɔyɔ tá lso təsele təmle lataa.

¹⁸ Ḿpúyó tá lso kenta tá tɔ na pá pəsɪ na pá kɔna Malii na Lefii pa lɔlɔyɔ tu Selepiya. Yakəpɔ pəyalɔ kele, ɪ pəyalaa na ɪ newaa pa wə pələfɛi hiu. ¹⁹ llena pá sɔɔsi Melali lɔlɔyɔ tu Hasapiya na Yesaya na ɪ newaa na pa pəyalaa, pa wə hiu. ²⁰ Na pá kɔna tɔtɔyɔ yələa ŋmunɔyɔ na hiu (220) mpa pa ləsa lso

təseəle sənləa səkpəma taa tō. Mpe unəyi Tafiiti na ı taapalaa paa cəla Lefii nyəma.

²¹ Ḿpúyú ma tōma sı tē hōkō nōōsı ke t́a t́anaya Ahafa lōōv nōyō t́ana, na ṕá h́ólı sı t́a ṕasa ta t́ayı ta ĺso isentaa, na ilé ı yele na t́a na t́a nyéma na t́a wontu na t́a mpaav la teu. ²² Pı wé-m féele sı má yōyōtı wulav na ı yele na yoolaa na kpayanəy cəyalaa sı-tuyv t́a kolontunaa t́ōō. Ama t́a heela-ı t́afoo sı t́a ĺso kentiyi ı yəlaa t́ana t́ōō ké, na ı mvyu ṕaáná na mpa pa lōōkı-ı t́ō. ²³ Ḿpúyú t́a hōka nōōsı na t́a sələmi ĺso sı ı waası-tv na ilé ı mv t́a kvsələmvıtu.

²⁴ Pə waalı ké ma kpayə kətəlaa səsaa taa ké naanwua na naale, na ṕá səsəna Selepiya na Hasapiya na pa taapalaa ke naanwua. ²⁵ llena má mayası pa isentaa ke liyitee nyəyətı na wula na wontu kupantu nti wulav səsə na ı layatv tasəlaa na ı waalı nyéma na tétı taa lseyeli nyéma ka hawa sı ṕá ɣmana t́a ĺso təseəle t́ō. ²⁶ Na má cele-wəyē liyitee nyəyətı ke t́ōōnənaa hiu na t́a wontu ke t́ōōnənaa tooso, na wula ke t́ōōnənaa tooso t́ōt́ō, ²⁷ na wula cəmsənəa ke hiu, pa liyitee wé sı wula nyəyətı iyaya, na nyəyəluyv kvsəemvyu heəsı nsi sı tewə sı wula na sı mvyı kōkō t́ōyō naale.

²⁸ Ḿpúyú ma heela-we sı: Teitei sı mē kev ĺso t́amle lataa t́ō, mpv t́ōt́ōyō wontu t́ənē t́a ké ĺso nyəntı. Liyitee na wulanəa pə ké luyv kvlumvyu kvcəōv ɣku yəlaa lapa mē cəsənəa ĺso Tacaa t́ōyō. ²⁹ ı paasəna kpancoov ɣkuyv teu, haləna Yosalem. ı tala t́ana ilé ı mayası-təyi kətəlaa səsaa na Lefii nyéma na luluy nyōōy nyéma pa isentaa ké ĺso təseəle kutuluy lələy taa.

³⁰ Ḿpúyú kətəlaa na Lefii nyéma pa paasəna wula na liyitee nna pa mayasa mpv t́ō, na wontu kupantu nti na ṕa pona-təyi Yosalem ke ta ĺso təseəle taa.

Isətəlası-we pa tate ke Yosalem

³¹ Ḿpúyú t́a kula Ahafa lōōv nōyō ke isətı kancaalaya nyəy kvyeeɣ naanwua na naale nyəɣku wule na t́a t́ee Yosalem. T́a ĺso ka wé t́a waalı ké t́a mpaav t́ana taa ké na ı t́ōyənəyi t́a kolontunaa na ɣmulaa mpa pa cəsəyı-tv t́ō. ³² Tə tala Yosalem llena t́a heəsı kvyeeɣ tooso. ³³ llena t́a mayası liyitee nyəyətı na pə wontu kupantu ke kuyaku liyiti nyəɣku wule ke t́a ĺso təseəle taa na t́a cəla Uliya pəyalv kotulv Melemoti wei na Penhası

pəyalv ılasaa paa wəe t́ō, na Lefii nyéma Yesuwa pəyalv Yosapatı na Pinuwi pəyalv Noyatiya. ³⁴ Ḿpúyú pa kala pə t́ana na ṕa mayası na ṕa ɣmaa.

³⁵ Pa t́ana mpa pa luna Papiloni t́ō mpe pa lapəna ĺso ké kətasi na lseyeli nyéma t́ana hətē taa ké latəcənəa naanwua na naale na ıwaay ke nunaasa na naanwua na naatoso, na ṕa la kətasi nsi kōkō lusa sı t́ana t́ōyō ıwəəsı nutoso na naanwua na naatosompəyolaya, na ısayatv husuyv nyənsı ke pəɣtuluy naanwua na naale. Tacaa ke pa wəpa wontu nti t́a t́ana. ³⁶ Pəle pə waalı ké pa keesa nti wulav twəa ĺfəlatı pəyō na ilim tətəlv t́ō tétı nyōōy nyéma t́ō. llena pəle ṕa sənə lseyeli nyéma ke ĺso təseəle ɣmav t́ōm taa.

9

Yuta nyéma pəyale kpayav ke kpai alaa

¹ Pəle pə waalı ké nyuyv nyéma napəlı pa kōma na ṕa heeli-m sı paa lseyeli nyéma yaa kətəlaa yaa Lefii nyéma, pa ta fayana tétı nyéma ma ta nyı ısənəa, pa keəna acaalətv nti Kanaay nyéma na Hiti nyéma na Peliisi nyéma na Yepusi nyéma na Amoni nyéma na Mowapı nyéma na lıcipiti nyéma na Amolii nyéma pa lakı t́ōyō. ² lseyeli nyéma na pa piya pa kpayə piitimnaa mpe pa taa ké alaa ké, haləna pana kpai nyéma mpe pa piitim siti. Pə taya nyuyv nyéma na səsaa mpe pa caaləna kotakeəsətv ntəyi lapv.

³ Waatv wei ma nu t́ōm nti, llena ma laɣle pəsi na má cəlı ma kpai na ma wontu, na má kpesı ma nyōōsı na ma tantuyv na ma təlı tamaya ⁴ ke mpv, haləna saa wei pa lakı taanaya kətaya t́ō. Ḿpúyú lseyeli nyéma mpa pa t́ana pa nyayaya sı ĺso ká hō mpa pa luna Papiloni t́ō pa ɣkparuyv ke pa ısayatv t́ō t́ō, pa kōma na ṕa kotina-m.

Isətəlası sələmənanv ke asayaa

⁵ Ḿpúyú ma kula taanaya kətaya waatv na ma laɣpəsəle ınté, na ma t́ō na ma wontu kvələtv nti, na má luy akula na má t́eyē ma ĺso Tacaa ke niy ⁶ na ma sələmi-ı sı: Hai, ma ĺso, ma laɣle wakəlaa ké, féele u tisiyi sı má kvsı ma ıse na má nyənı-ɣ. Hai, t́a ısayatv kaa huyule ké na t́a kaləsəna isətənyuyv na t́a likı-tv. ⁷ Too pə kpayav t́a caanəa pəəle taa na ṕa sına saɣa t́ō t́a lapa ısayatv səsəōntı ké. Pə t́ōō

ké awulaa kpai nyéma ḡmakēla tá na tá awulaa na tá kotēlāa na pá yoonā-tu na pá kuu tana tá wontu isu sapa pə wəw isəntō tō. ⁸ Ama nōōnō Tacaa tá lso nyá, nyá hula-tuyv pēelēē ke wēē naale na í yele sɪ tá taa kukaasaa í mēli na pá caya nyá tetv taa na í cē-tuyv tá yomle na tá isentaa hetí na tē feesi təfuvv. ⁹ Tampāna tōō, tu kē yomaa kē, ile tá lso nyá, n ta lō-tv. Nyá yelina na Pēesi awulaa sāsaa na tá pətətēle na pá yele sɪ tē mēli tá wule taa, na tē kusí nyá tāsēēle ncaale na tē wēēna təcəsəle kupante ke Yosalem na Yuta taa.

¹⁰ Tōv, tá lso, wentiyi tu tasa yəğətuyv ke tənē tē tō? Tə taa tōkí nyá kusəsutv ¹¹ nti n teləsa-tv na nyá kuyəğətvtv teləsēlāa nəğv tō. Halí n ka kpaala-tv sɪ tetv nti tē taa tē puki mpv tō tē kē asilima kē. Tə yēlāa kē acaaləḡ kē, ilena pá suuli-təḡi acaalətv. ¹² Pəcó tē taa ha tá pēelāa ke tetv nti tē yēlāa piya yaa tē caa pa pēelāa ke tá pəyalāa. Pəyele tē taa pēeki pa alaafəya yaa isəna pu cayanā-we tō. Waatv inəḡi tu pəsi yēlāa tōḡtunaa, na tetv tənē tē nyéma pəsi tá na tá piya tá nyēm. ¹³ Hai, Tacaa, tá yaasi isayav na tá kawaləḡa səsəḡa kōnna-tuyv wahala inē, paa na mpv n ta kēsəna tá isayav na í feli-tv. Halí taya n kaasaa na n mēlənā-tuyv cənē. ¹⁴ Ile isənəḡa tu taḡani kisuyv ke nyá kusəsutv na tá na acaaləḡ piitim mپی tē kpakəḡi tēma? Ye tē lapa mpv, n kaa mv pánán na n kpiisi-tv? ¹⁵ Sapa isəntō, kupantu səsəntv ke n lapa-tv, na í yele sɪ tá taa kukaasaa í wēēna weesij. Tə səḡna nteḡe nyá isentaa na tá isayav, pəcó pə fēi sɪ í yele yulv ke mpv na í weesuyv.

10

Yuta nyéma təḡəntuyv ke kpai alaa

¹ Waatv wei Isatēlasi ná luḡa lso tāsēēle isentaa na í səlēməḡi na í wiikina lso sɪ í waasi-we, ilena lseyeli nyéma tuutuuma, apalaa na alaa na piya pá kotina-í, na pá wii təkpo. ² Mḡbúḡ ilam ləlvuyv tv Yehiyeli pəyalv Sekaniya tōma Isatēlasi sɪ: Tə pən-təna lso kē səsəm ke timpi tē kpəḡa alaa kpai nyéma təḡv. Paa na mpv tō lseyeli nyéma wēē na pá tēeləḡi. ³ Ile pə wēē sɪ tē su nōōsɪ ke lso isentaa na tē təḡvni alaa mpe pa tēna na pa piya. Tu təḡ laḡav nti nyana mpa í təḡəḡi lso kusəsutv ke teu tō í tasa-tv təḡv. Pə wēē sɪ tē tōkí lso kiiu kē. ⁴ Mpv tō,

kulí na í tōkí tōm ntəḡi niḡ naale. Ta səsəlv puwa sɪ tu wēē nyá waali, taa la sika.

⁵ Mḡbúḡ Isatēlasi kulaa na í tō kotēlāa nyuyv nyéma na Lefii nyéma na lseyeli nyéma tēna sɪ: Í su nōōsɪ sɪ í ká təḡ nti Sekaniya yəḡotaa tō. Ilena pa tēna pá su mpv. ⁶ Mḡbúḡ Isatēlasi kulaa lso tāsēēle katəḡa taa na í polo lliyasiḡi pəyalv Yohanəḡ tē na í caya. Í laḡle wakələnā í taapalaa isayav səsəntv ke katatəḡaḡa, halənā í kisi təḡəḡaḡa na lōm.

⁷ Ilena pá heeli Yosalem na Yuta tetv tēna taa sɪ mpa pa luna Papiloni tō, pá koti Yosalem. ⁸ Ye kuyēḡ tooso tēēwa na nəḡəlv ta polo isu nyuyv nyéma na sāsaa pa suv tō, isu pa lēeka pūntv wēnav tēna na pá ləst-í lelāa taa.

⁹ Kuyēḡ tooso uní í taa kē Yuta na Pencamēē apalaa pola Yosalem ke isətv pəḡəḡaḡafēi nyəḡ kuyaku hiiu nyəḡku wule, na pá koti lso tāsēēle katəḡa taa na pa tēna pá seliyi tōm nti tē tō. Pəcó pə kaasi tēv təḡa niuv tōtō. ¹⁰ Mḡvuyvle Isatēlasi kulaa na í tō-we sɪ: lseyeli nyéma mē, í kpəḡav kpai alaa mpe tō, í lapa isayav səsəntv kē. Isayav ke í səsəḡi tá yēlāa nyəntv tō. ¹¹ Pənente pə wēē sɪ paa wei í ná kawaləḡa ḡka í lapa tá cəsənāa lso Tacaa tō, na í tōkí í luḡv nyəntv na mēna tetv tənē tē nyéma í taa kaa pulv, na í kisi mē alaa mpe.

¹² Ntēna kotilaa tēna kpenti na pá yəḡətēna nəḡv səsəḡa sɪ: Tampāna ke n yəḡotaa, tu la isu n yəḡətuyv tō. ¹³ Pəyele tē we pəḡalē, aní pə kē yoluma ntō, pə fēi sɪ tē səḡ mḡbúḡ awali. Pə kaasi ile pə taḡa kuyaku kuləmvuyv yaa naale taa kē tá tōm ká taḡani. Mpi tō, tá pəḡalē wēna tē taa. ¹⁴ Mpv tō, tá nyuyv nyéma í səḡna lseyeli nyéma tēna nəḡv na pá su mpa pa kpəḡa kpai alaa mpe təḡv kuyaku ḡku paa polo pá na pa acalēē sāsaa na pə huḡlāa pa kiḡ tō. Ilena tē paasəna tōm nti, halənā Tacaa hēesi í pánán səsəna ke tá tō.

¹⁵ Mḡbúḡ pa tēna pa mv tōm nti. Ama Asayēeli pəyalv Yonataḡ na Tikifa pəyalv Yasiya pa kisina. Ilena Mesulam na Lefii tv Sapetayi pá sēēna pa tō. ¹⁶ Pa tēna mpa pa luna Papiloni tō pa mv-təḡi mpv, ilena kotulv Isatēlasi ləsi paa ləlvuyv ḡku kv taa kē nyōḡḡ nyéma, na mpe uní pá caya isətv naanwəa nyəḡ kuyaku kancaaləḡa nyəḡku wule sɪ pa taḡanəḡi tōm nti tē

təna. ¹⁷ Ἰσὶ ἰσῶ pa təma kpaɪ alaa mpe pa təm huɪv kɛ pənaya naale nyəŋka isətu kancaalaya nyəŋ kɔyakɔ kancaalaya nyəŋkɔ wule.

Yuta nyəma mpa pa kpaɪa kpaɪ alaa tɔ pa həla

¹⁸ Kətəlaa mpa pa kpaɪa cefelinaa təɣələ Yesuwa lɔlɔɣɔ nyəma na ɪ newaa, Yosataki pəyalaa, Maaseya, na lliyesɛɛ, na Yalipɪ, na Ketaliya. ¹⁹ Ἰσὶ ἰσῶ pa tisaa na pɑ kisi pa alaa mpe na pɑ lɑ ɪsɔ kətaya kɛ ɪwaav na ɪsɔ huɪv pa ɪsəɣatu.

²⁰ ɪmɛɛ lɔlɔɣɔ nyəma Hanani, na Sepatiya,

²¹ na Halim lɔlɔɣɔ nyəma Maaseya, lliya, na Semaya, na Yehiyɛɪ, na Usiya,

²² na Pasehuu lɔlɔɣɔ nyəma lliyohenayi, na Maaseya, na ɪsəmayɛɪ, na Netaneyɛɪ, na Yosapatɪ, na ɪlasaa.

²³ Lefii nyəma taa ka wɛ Yosapatɪ, na Simeyi, na Kelaya wei pa yaa tɔtɔ sɪ Kelita tɔ, na Petahiya, na Yehuta na lliyesɛɛ.

²⁴ Yonyoolaa taa kɛ lliyasipɪ. Nənɔɔsɪ taŋlaa taa kɛ Salum, na Telɛm, na Ulii.

²⁵ ɪsɛɣɛɪ nyəma lɛlaa taa ka wɛ Palɔsɪ lɔlɔɣɔ nyəma, Lamiya, na ɪsiya, na Maləkiya, na Miyamɛŋ, na ɪlasaa, na Maləkiya, na Penaya,

²⁶ na ɪlam lɔlɔɣɔ nyəma, Mataniya, na Sakalɪ, na Yehiyɛɪ, na Apəti, na Yelemɔti, na lliya,

²⁷ na Satu lɔlɔɣɔ nyəma, lliyohenayi, na lliyasipɪ, na Mataniya, na Yelomɔti, na Sapatɪ, na Asisa,

²⁸ na Pepayi lɔlɔɣɔ nyəma, Yohanaŋ, na Hananiya, na Sapayi, na Atəlayɪ,

²⁹ na Pani lɔlɔɣɔ nyəma, Mesulam, na Malukɪ, na Ataya, na Yasupɪ, na Seyalɪ, na Yelemɔti,

³⁰ na Pahatɪ-Mowapɪ lɔlɔɣɔ nyəma, Atəna, na Kelalɪ, na Penaya, na Maaseya, na Mataniya, na Pəsələɪ, na Pinuwɪ, na Manasee,

³¹ na Halim lɔlɔɣɔ nyəma, lliyesɛɛ, na ɪsiya, na Maləkiya, na Semaya, na Simɔŋ,

³² na Pəncamɛɛ, na Malukɪ, na Semaliya,

³³ na Hasum lɔlɔɣɔ nyəma, Matenayi, na Matata, na Sapatɪ, na ɪlɪfɛɫɪ, na Yelemayɪ, na Manasee, na Simeyi,

³⁴ na Pani lɔlɔɣɔ nyəma, Maatayi, na Amələm, na Uwelɪ, ³⁵ na Penaya, na Petiya, na Keluhu, ³⁶ na Faniya, na Melemɔti, na lliyasipɪ, ³⁷ na Mataniya, na Matenayi, na

Yasayi, ³⁸ na Pani, na Pinuwɪ, na Simeyi, ³⁹ na Selemiya, na Natan, na Ataya, ⁴⁰ na Makənatepayɪ, na Sasayi, Salayi, ⁴¹ na Asələɪ, na Selemiya, na Semaliya, ⁴² na Salum, na Amaliya, na Yosɛɛfɪ,

⁴³ na Nepo lɔlɔɣɔ nyəma, Yeyiyɛɪ, na Matatiya, na Sapatɪ na Sepina, na Yatayi, na Sowɛɪɪ, na Penaya.

⁴⁴ Panɛ ɪnɪ pa təna pa kpaɪana alaa kpaɪ nyəma, halɪ pa taa lɛlaa na lɔla piya.

NEHEMII TOM TAKELAYA

Kotuloto

Nehemii ka ké Péesi wulav Atakasesee kawulaya taa akewe soso ké. Ilena wulav ha-i mpaav si í polo Yosalem na í paasana tetu tokuyv tòm. Í na kotulo Isatelasí pa lapəna nɔɔ kulumaya ke tetu tokuyv təmle taa.

Pə waali lena Nehemii layasi Iso seev ke timpi timpi pə taa təɲ tɔ.

Isəna pa faya Nehemii takelaya tɔ:

Nehemii məluv ke Yosalem, titite 1:1-2:20

Pa tayana Yosalem koloosi ɲmau, titite 3:1-7:72

Pa kala Iso Tom takelaya, titite 8:1-10:40
Nehemii təma lenna, titite 11:1-13:31

¹ Hakaliya pəyalv Nehemii tòm ntɔ.

Nehemii nuwa Yosalem tòm

Wulav Atakasesee kawulaya pənaɲa hiu nyəɲka ke pa isətu wei pa yaa si Kisileu tɔ í taa, Nehemii má, maa we Susi ɪcaté səsəle taa. ² Ma tɛtɛv lɛlv Hanani na lɛlaa pa luna Yuta na má pɔɔsi-wɛyɛ Hepəla nyəma mpa pa luna Papiloni tɔ, na Yosalem pa tòm. ³ Mɔ́pɔ́yɔ pa cə-m si: Hepəla səsaa mpa pa luna Papiloni tɔ, pa caya Yuta. Ama wahala na kɔnyɔɲ taa ké pa wɛɛ. Yosalem ɪcaté tòm ɪlɛ, tə koloosi yá pɔɲɔlɛ ké, na kəkə náa nyaya ɪcaté kampunaa.

Nehemii səlmuvv ke Yuta nyəma tɔɔ

⁴ Waatu wei ma nu tòm nti, lena ma laɲle wakəli kuyɛɲ pəɲalɛ, na má wiiki, na má həkəyi nɔɲɔ. Ilena má sələmɪ isətaa Iso si: ⁵ Hai, isətaa Iso səsə, wei nyá pa nyarɲa tɔ. N laki isəna n su nyá nɔɲɔ tɔɲɔ nyá kusəsutu təkəlaa ké. Pəcɔ nn luki nyá səɔllaa waali. ⁶ Hai, keesi ɪsɛ na tá tɔɔ, na í ké nyá ɲkpaɲɲ na í nu nti nyá təmle tu má, ma sələməyi-ɲ tɔ. Ma sələməyi-ɲ ilim na ahoo ke nyá yəlaa lseyɛli nyəma tá, tá tɔɔ si, í tayani tá isayatu. Má na ma cəsənaa tə wakələna-ɲ ké. ⁷ Tə kisa nyá kusəsutu na kiɲɲ wei n cəla nyá təmle tu Moisi na í teləsi-tu tɔ. ⁸ Tɔɔsi nti n ka heela Moisi na í keesi-tu tɔ si: Ye í tá nuna-m, maa yasi-mɛyɛ piitim kpaɲ nyəm taa. ⁹ Ama ye í pəsəna laakali ke təna, na í təkɪ ma kusəsutu, na í laki-ti. Paa pə pona-mɛyɛ tetu tənaya, máá kona-mɛyɛ lonte nte ma ləsa si máá caya

tə taa tɔ. ¹⁰ Tacaa, tə ké nyá yəlaa na nyá təmle nyəma ké. Tayə n yarəna nyá tɔɲ na nyá kəluv səsəv. ¹¹ Ma wiikina-ɲ si, í nu sələmuvv ɲku má na nyá nyəma lɛlaa tə kusəɲəna nyá nyuvv na laɲhulɔmlɛ tɔ. La na wulav cə-m kupantu na má waa ma təmle taa.

Waatu ɪni í taa, maa ké wulav kɔnyɔnyɔm paasənlv.

2

Wulav ha Nehemii ke mpaav si í məli Yosalem

¹ Mɔ́pɔ́yɔ wulav səsə Atakasesee kawulaya pənaɲa hiu nyəɲka ke pa isətu Nisaɲ kuyaku nakuli wulav caya tɔɲɔ, na má tɔyɔ-ɪ sulum. Ma laɲle ka wakəlaa ké. Pəcɔ í ta nata-m mpv. ² Ntəna í pɔɔsi-m si: Pepe wakəla nyá laɲle? Anɪ pu wuki-ɲ. Pepe nəɲəsɛ kuyvna-ɲ?

Tənaɲalɛ sɔɲɔntu anaam kpa-m. ³ Ilena má cə-ɪ si: Hai, ta caa wulav, məna tetv. Ta ɪcaté nte tə taa pa pima ma cəsənaa tɔ, tə pəsə ncaale. Tə kampunaa nyaya kəkə. ɪlɛ isənaɲa ma laɲle kaa wakəli? ⁴ Mɔ́pɔ́yɔ wulav pɔɔsa-m si: Pepeye n caa si má la-ɲ?

Tənaɲa ma sələma isətaa Iso ké kpakpaa.

⁵ Ilena má cə wulav si: Hai, tá caa, la suulu na í ha nyá təmle tu maya nɔɲɔ, na má məli Yuta tetv ɪcaté taa timpi pa pima ma cəsənaa tɔ, na má tayani-tɛyɛ ɲmau.

⁶ Mɔ́pɔ́yɔ ɪ pɔɔsa-m si: Kuyɛɲ isənaɲa n ká tɔ nyá mpaav? Na saa wei ké n ká məli?

Ilena má heeli-ɪ ma kuyaku kɔmləv, na í ha-m mpaav si má tɛɛ. ⁷ Na má tasa si: Hai, ta caa, ɲmaa lɛlatɪ pɔɲɔ ilim tətɔlɛ tɔɔ nyuvv nyəma ke takəlasɪ, na pá ha-m mpaav na má polo Yuta. ⁸ Na pá ɲmaa tətɔɲɔ kawulaya hətɔɲ nyuvv tɔ Asafi, na í caa-m kpeɲkpelasɪ nsi maa láná kolɔɲa kutuluyv ɲku kv wɛ Iso təsɛɛɛ kiɲ tɔ kv kampunaa, na ɪcaté kolɔɲa, na ma kutuluyv kɔhəntɔyɔ.

Mɔ́pɔ́yɔ wulav lapə-m takəlasɪ nsi. Mpi tɔ, Tacaa ka we ma waali ké. ⁹ Na má polo na má cəla lɛlatɪ pɔɲɔ ilim tətɔlɛ tɔɔ nyuvv nyəma ke takəlasɪ nsi. Ma waali ké yoolaa nyuvv nyəma, na kpaxanəɲ caya laa mpa í ka cəla-m tɔ. ¹⁰ Waatu wei Holɔɲ tɔ Sanəpala na í waali tɔ Amoni tɔ Topiya pa nu ma kənte, ɪlɛ pa laɲa ta hɛɛ paa pəcɔ. Mpi pə tɔɔ nɔɲɔlv kɔɲ si í paasəna lseyɛli nyəma na pá cəyana-wɛ tɔ.

Nehemii cɔɔw ke ɪcate koloosi

¹¹Ma tala Yosalem, ɪlena má caya kuyeeɲ tooso tɔpamm. ¹²Ma ta heeli nɔɔlɔvɔv mpi lɔɔ tɔ-m sɪ má la ɪcate taa tɔ. Pə waali ké ma tu mpaav ke ahoo, na ma waalɔyɪ napələyɪ pəɔɔ. Ma ta kpennna tɔtə natəli. Ye pə taya kpanɔya ŋka maa caya tɔ. ¹³Ahoo heka ke ma líí ɪcate taa, na Tetekəle nɔɔɔɔ, na má polo Tum sɔsɔ hite, na Hute nɔɔɔɔ pə kiɲ. Na má wiili Yosalem koluɲa ke teu, na má ná sɪ ka yá pəɔlɛɛ. Pəcɔ kɔkɔ ná nyaya ka kampunaa. ¹⁴ɪlena má mələna Hite nɔɔɔɔ na wulav lule pə kiɲ. Ama ma kpanɔya ŋka ka tɔɔ maa caya tɔ, ka ta hiki mpaav sɪ ká tɛɛ. ¹⁵Ahoo anəyɪ ma tɛsa Setələɲ lɔɔv na má nyənəyɪ koloosi. ɪlena má məli na má sɔvna Tetekəle nɔɔɔɔ.

¹⁶Mpv tɔ, ɪcate sɔsaa ta nyɪ timpi ma polaa tɔ, yaa mpi ma lapa tɔ. Pə taya pɔlv, ma taa heeli Yuta nyəma, yaa kɔtələa, yaa ɪcate sɔsaa, yaa hvɔlaa, yaa tɛma nyuv nyəma napələyɪ natəli. ¹⁷Ama ma tɔma-wɛyɛ sɪ: Í nawa wahala wei ɪ taa tɔ wɛɛ tɔ. Yosalem pəsa ncaale, na ɪ nɔɔnɔsɪ nyaya kɔkɔ. Í kɔɔ tɔ tayani Yosalem koluɲa ŋmau na tá fɛɛle yá.

¹⁸Mróyó ma keesa-wɛyɛ ɪsəna ma lɔɔ waasa-m na nti wulav sɔsɔ ná heela-m tɔ. Ntəna pá má kapusi ke kpakpaa sɪ: Tɔ sɔv tɔmlɛ taa, tɔ ŋmá ɪcate.

Kelena pá tayani pa tɪ na apalɔv sɪ pá laki tɔmlɛ kupantɛ nítɛ. ¹⁹Ama waatu wei Sanəpala na Topiya na Laalupu Kesem pa níí mpv, ɪlena pá sɔv-tɔv wɔɲa na pá footiyɪ-tv na pá pɔɔsəyɪ-tv sɪ: Pepeyɛ í laki tənə? Í caa í kuləyɪ wulav tɔɔ kele yɛɛ?

²⁰Ntəna má cɔ-wɛ sɪ: ɪsɔtaa lɔɔ mayamaya ká hana-tɔv pə toɲ. ɪ tɔmlɛ nyəma tá taa niki ɪcate ŋmau ké. Ama má feina mpaav sɪ í weena pɔlvɔv ɪcate taa, yaa í weena toɲ nuləyɪ tɔ tɔɔ. Mə taa nɔɔlɔv feina tɔ taa ké mpi paa yaakəna ɪ hətɛ tɔ.

3

Yuta nyəma tayənəyɪ ŋmau ke Yosalem koloosi

¹Mróyó kɔtɔlv sɔsɔ ɪliyasipɪ, na ɪ taapalaa kɔtələa lɛlaa pa sɔv tɔmlɛ, na pá kpɛntɪ na pá ŋmá heɛɲ nɔɔɔɔ. Pa tɛma-keɛyɛ fɛɛnɔvɔ, ɪlena pá tó ka kampunaa. Na pá tayani na pá cɔɔ na pá tala Meya atɛ na ɪsɔ kutuluɲu, haləna Hananəyɛɛli

nyəɲkv. ²Pa kɔɲkɔɲ taa ké Yeliko nyəma ná lakaya tɔmlɛ. Pa waali ké ɪmili pəyalv Sakuu. ³Mróyó Senaa nyəma ná ŋmawa Tiina nɔɔɔɔ. Pa tv kampu kpatəɲ ɪlena pá tv kampu pee, na pə kɔkaləsəɲ. ⁴Mpa pa lakaya tɔmlɛ ke pa kɔɲkɔɲ taa tɔyɔle Uliya pəyalv Meleməti. Hakɔsɪ saali kele. Pa waali ké Pelekiya pəyalv Mesulam. Mesəpəli saali kele. Pɛle pa waali ké Paana pəyalv Satəki. ⁵Pɛle pa waali ké Tekuwa nyəma mpa pa sɔsaa kisaa sɪ má taa kɔmtɪ-wɛ tɔ, pɛle pa koma.

⁶Mróyó Paaseya pəyalv Yoyata, na Pɛsotiya pəyalv Mesulam pa ŋmawa Yesana nɔɔɔɔ. Pa tv kampu kpatəɲ ɪlena pá tv kampu pee na pə kɔkaləsəɲ. ⁷Mpa pa lakaya pa kɔɲkɔɲ taa ké tɔmlɛ tɔyɔle Kapawəɲ tv Melatiya, na Melonoti tv Yatəɲ, na Kapawəɲ na Misipa pə nyəma lɛlaa. ɪfəlatɪ pəɔɔ waali nyuv tv yəlaa ntɛ. ⁸Halaya pəyalv koolu Usiyeli ka wenna pə lɔlv. Pa waali ké tulaalv latv Hananiya. Waatu wei pa tala timpi koluɲa kəla wəɲ tɔ, saa ɪwəɔle pa tɛma pa tɔmlɛ ke Yosalem taa. ⁹Pa kɔɲkɔɲ taa ké Huuu pəyalv Lefaya wei ɪ ké Yosalem hɔɔlɔvɔv lɛɲkv nyuv tv tɔ ɪ lakaya tɔmlɛ. ¹⁰Pɛle pa waali ké Halumafɪ pəyalv Yetaya ná paasayana ɪ təyaya ɪsɛntaa hɔɔlɔvɔv. ɪlena Hasapənəya pəyalv Hatusi ná təɲ kpakpaa. ¹¹Halim pəyalv Maləkiya, na Pahatɪ-Mowapv pəyalv Hasupɪ, pɛle pa lakayana ntɛyɛ tɔmlɛ ke Masasɪ atɛ na ɪsɔ kutuluɲu hɔɔlɔvɔv taa. ¹²Pa kɔɲkɔɲ taa ké Halohesɪ pəyalv Salum wei ɪ ké Yosalem hɔɔlɔvɔv lɛɲkv nyuv tv tɔ, ɪ na ɪ pɛɛlaa pa lakaya pa nyəntɛ. ¹³Mróyó Hanuɲ na Sanuwa ɪcate nyəma pá ŋmá tetekəle nɔɔɔɔ. Pa tɛma, ɪlena pá tv kampunaa na kɔkaləsəɲ. Na pá tayani koluɲa ke halɪ məɛtələnaa nasəle na nunuwa (500), na pá tala Hute nɔɔɔɔ. ¹⁴Ləkapii pəyalv Maləkiya wei ɪ ké Pɛti-Kelem hɔɔlɔvɔv nyuv tv tɔ, ɪni ɪ ŋmana Hute nɔɔɔɔ. ɪ tɛma, ɪlena ɪ tv kampunaa na pə kɔkaləsəɲ.

¹⁵Kəli-Hosɛ pəyalv Saluɲ wei ɪ ké Misipa hɔɔlɔvɔv nyuv tv tɔ, ɪni ɪ ŋmana Hite nɔɔɔɔ. ɪ tɛma na í lɔ, ɪlena í tv kampunaa, na kɔkaləsəɲ, na í tayani Yosalem koluɲa ke pə keəsənəv Silowee lule kiɲ tɔ, na wulav tuɲ taale, na təkpalɛ nte tɔ tiikina Tafiiti tɛ tɔ pə hekv. ¹⁶Pa waali ké Asəpuki pəyalv

Nehemii wei ɪ ké Peti-Suu hɔɔɔɔɔɔɔɔ lɛɔɔɔ nyɔɔɔ tu tɔ, ɪ lakaya tɔmlɛ kɛ Tafiiti pɛlaaɔɔ isɛntaa. Halɛna lɛlɛ nte pa hula kuhulu tɔ, na pɛ polo kawulaya taɔɔlaa tɛɔɔɔɔɔɔ. ¹⁷Lefii nyɛma lapɛna nteɔɔ tɔmlɛ kɛ pɛ lɔlɔ. Peɔɔɔɔɔɔɔɔ Pani pɔɔɔɔɔɔɔɔ Lehum, na Hasapiya wei ɪ ké Keila hɔɔɔɔɔɔɔɔ na ɪ nyɛɔɔɔ pɛ nyɔɔɔ tu tɔ. ¹⁸Pa waali ké Henatati pɔɔɔɔɔɔɔɔ Pafayi wei ɪ ké Keila hɔɔɔɔɔɔɔɔ lɛɔɔɔ nyɔɔɔ tu tɔ, ¹⁹na Yesuwa pɔɔɔɔɔɔɔɔɔ lɛɔɔɔ wei ɪ ké Misipa nyɔɔɔ tu tɔ. Inɪ ɪ taɔɔɔɔɔɔɔɔ yooɔɔ wontu tɔsɔlɛ hɔɔɔɔɔɔɔɔ kɛ timpi koluɔɔɔ lapa ɔɔɔɔɔɔɔɔ tɔ. ²⁰Ílɛ ɪ kɔɔɔɔɔɔɔ taa ké Sapayi pɔɔɔɔɔɔɔɔ Paaluuki. Inɪ ɪ lakayana tɔmlɛ na tɔɔɔ kɛ hɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ kɛ koluɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ na kɔtɔɔɔ sɔsɔɔ lɪyasipɔɔ tɔɔɔɔɔ pɛ heku tɔ. ²¹Pa waali ké Uliya pɔɔɔɔɔɔɔɔ Melemɔti wei ɪ ké Hakɔɔɔɔɔɔɔ saali, na í lakaya tɔmlɛ kɛ pɛ kɔɔɔɔɔɔɔ lɪyasipɔɔ tɔɔɔɔɔ nɔnɔɔɔɔ, halɛna pɛ suna ka tɔnaya tɔ.

²²Kɔtɔlaa mpa pa luna Yosalem tɔ, mpe pa lakayana tɔmlɛ kɛ pa waali. ²³Pencameɛ na Hasupɔɔ peɔɔ pa taɔɔɔɔɔɔɔ hɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ kɛ wɛ pa tɔɔɔɔɔɔɔɔ isɛntaa tɔ. Na Maaseya pɔɔɔɔɔɔɔɔɔ Asaliya wei ɪ ké Ananiya saali tɔ, ílɛ ɪ lakɔ tɔmlɛ kɛ ɪ tɔɔɔɔɔ kɔɔɔɔɔ taa. ²⁴Henatati pɔɔɔɔɔɔɔɔɔ Pinuwi ná ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ Asaliya tɔɔɔɔɔ na koluɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ pɛ heku taa. ²⁵Wusayi pɔɔɔɔɔɔɔɔɔ Palaali keɔ koluɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ, na atɛ na ɪsɔ kutuluɔɔɔ sɔsɔɔɔɔ ɔɔɔ kɛ wɛ kawulaya tɔɔɔɔɔ isɛntaa tɔ, pa heku kɛ yoolaa tɔtɔɔɔɔ kɔtɔɔɔɔ ɔɔɔɔ. Pa waali ké Palosɔ pɔɔɔɔɔɔɔɔ Petaya ²⁶na ɪsɔ tɔsɛɔɔ tɔmlɛ nyɛma sɛkpɛma mpa pa wɛ pulaya taa tɔ, pa lakaya tɔmlɛ kɛ pɛ kɔɔɔɔɔ atɛ na ɪsɔ kutuluɔɔɔ tɔ, halɛna lɔm nɔnɔɔɔɔ kɛ ilim tɔlɔlɛ tɔɔ. ²⁷Tekowa nyɛma ná lakaya pa nyɔntɛ kɛ atɛ na ɪsɔ kutuluɔɔɔ sɔsɔɔɔɔ, halɛna pulaya koluɔɔɔ pɛ isɛntaa.

²⁸Kɔtɔlaa ná lakaya pa nyɔntɛ kɛ kɔɔɔɔɔɔɔɔ nɔnɔɔɔɔ ké, paa wei na ɪ lɔntɛ kɛ ɪ tɔɔɔɔɔ nɔnɔɔɔɔ. ²⁹Na Imɛɛ pɔɔɔɔɔɔɔɔ Satɔki náá lakɔ pɛ lɔlɔ tɔtɔɔɔɔ ɪ tɔɔɔɔɔ isɛntaa, na pɛ sɔsɔɔɔna Sekaniya pɔɔɔɔɔɔɔɔ Semaya wei ɪ taɔɔɔɔɔ ilim tɔlɔlɛ nɔnɔɔɔɔ tɔ, ³⁰na Selemyia pɔɔɔɔɔɔɔɔ Hananiya na Salafi pɔɔɔɔɔɔɔɔ naatɔsɔ nyɛɔɔ Hanuɔɔ wei ɪ taɔɔɔɔɔ hɔɔɔɔɔɔɔ lɛɔɔɔ tu tɔ. Ílɛ ɪ kɔɔɔɔɔ taa ké Pelekiya pɔɔɔɔɔ Mesulam. Ílɛ ɪ lakayana timpi ɪ ka wɛɛ tɔ pɛ isɛntaa. ³¹Pa waali ké koolu Malɛkiya, wei ɪ lakaya tɔmlɛ kɛ ɪsɔ tɔsɛɔɔ tɔmlɛ lataa sɛkpɛma na taatɔlaa pa tɔɔɔɔɔ kɛ

Mifikatɔ nɔnɔɔɔɔ. Halɛna ɔɔɔɔɔɔɔ taa atɛ na ɪsɔ kutuluɔɔɔ isɛntaa. ³²Koolaa lɛlaa na taatɔlaa pa lakayana pa tɔma kɛ pɛ kɔɔɔɔɔ tɔna tɔ, halɛna heɛɔ nɔnɔɔɔɔ pɛ heku taa.

Kolontunaa nyulɔɔɔɔɔ sɪ pá sɔɔɔɔɔ tɔmlɛ

³³Waatu wei Sanɔpala nuwa sɪ Yuta nyɛma tá, tɔ nika tá koluɔɔɔ ɔɔɔɔɔ, ɪlɛna í mu pááná kɛ katatɔlaa. Na í wɔɔɔɔɔɔɔ-tu. ³⁴Na í yɔɔɔɔɔɔɔ ɪ taapalaa Samalii yoolaa kɔɔɔ sɪ: Pepeɔɔ Yuta acamisi nsɪ sɪ caa lapu? Paa tɛ pa tɔmlɛ nteɔɔɔ sɔɔɔ na pá lá pa ɪsɔ ké kɔtɔsɔ na? Paa tu pɔsɔ na pá kuli pɛɛ nna kɔkɔ pima tɔ na pá taɔɔɔɔɔ-yɛ?

³⁵Tɔnayaɔɔ Amoni tu Topiya ná ɔɔɔɔɔ ɪ kɔɔɔɔɔ taa sɪ: Nmatu ntiyilɛ tɔna yɛ? Taale haɔɔ maɔɔɔɔɔɔɔ í ɔɔɔɔɔ na pɛɛ koluɔɔɔ ɔɔkɛ ka tɔɔ ka yeɔɔ tim na?

³⁶Ípɔɔɔɔ ma mapɔ kɔpuka sɪ, haɪ, Tacaa ɪsɔ nu ɪsɔna pa wɔɔɔɔɔɔɔ-tu tɔ? Mɔɔɔna pa footuɔɔ kɛ pa nyɔɔɔ taa. Yeɔɔ na kolontunaa kpa-wɛɔɔ yomɔɔ na pá lɛɔkɔ pa wontu. ³⁷Taa wii pa pɔtɔtɔlɛ na í taɔɔɔɔɔ pa ɪsɔɔɔɔɔ. Tɔ ɔɔɔɔɔ koluɔɔɔ tɔɔɔ pa tuɔkɔ-tu ɪsɛntɔ.

³⁸Ísɔna tɔ lapa tɔmlɛ kɛ ta koluɔɔɔ ɔɔɔɔɔ tɔm taa tɔɔɔɔɔ. Halɔ tɔ ɔɔmá na tɔ ɔɔɔ na ká kpa ɪsɔ kaa wɛɔ tɔ pɛ heku taa. Mpi tɔ, paa wei ɪ ka nika tɔmlɛ ké na lotu kɔlɔmtu.

4

¹Ama waatu wei Sanɔpala, na Topiya, na Laalupunaa, na Amoni nyɛma, na Asɔtɔtɔ nyɛma pa nuwa sɪ tɔ tɔɔɔ Yosalem koluɔɔɔ ɔɔɔɔɔ na pɔɔɔɔɔ tɔɔɔ tɔkɔɔɔɔ, ɪlɛna pááná kpa-wɛɔɔ katatɔlaa. ²Na pá lá nɔɔɔ kɔlɔmɔɔɔ kɛ pa tɔna sɪ pa kɔɔɔ Yosalem taa, na pá lá na pɛ ɔkɔkɔ. ³Ípɔɔɔ tɔ sɔlɛma tá ɪsɔ na tɔ su taɔɔlaa kɛ ilim na ahoo sɪ, kolontunaa í taa tii tá tɔɔ na tiili. ⁴Paa na mpɔ tɔ, na Yuta nyɛma náá tɔɔɔ sɪ: Tɔmlɛ nyɛma kawa pɔnɛntɛɔɔ tɔtɔɔɔɔɔɔ, pɔɔɔ ncaale kɔla kaav. Tɔ káá pɔsɔ na tɔ tɛ koloosi sɔnɛ sɪ ɔɔɔɔɔ.

⁵Tá kolontunaa ná maɔɔɔɔɔ ké sɪ mpe paa tii ta tɔɔ ké kuyakɔ nakulɔ tɔ kaa nyi. Na pá kpiisi-tu na tá tɔmlɛ su taɔɔɔɔɔ.

Nehemii suu yooɔɔ wontu kɛ tɔma lataa

⁶Ípɔɔɔ tá tɛɛtunaa Yuta nyɛma lɛlaa mpa paa wɛ kolontunaa hɔɔɔɔɔ taa tɔ, pa kɔma tɔm naanɔwa, na pá kpaalɔɔ-tu sɪ: Asola wɛɛ, í kɔɔ tá tɛ. ⁷Ípɔɔɔ ma suwa lɔlɔɔ yoolaa kpeka na pa ɔɔmantaasi na pa

tōḡj ke koluḡa kafēḡj taa. ⁸Ma cəkəna pa yaasinaa ke mpv, lēna má yōḡtəna səsaa na hvulaa, na pa təna mpa paa wē təna tō sɪ: Í taa nyana mə kolontunaa, í tōsɪ sɪ Tacaa keḡe səsə na tōḡj tv. Í yoonaa mə tēetvnaa, na mə pəyalaa, na mə pēelaa, na mə alaa, na mə tēesi nyəma nōsɪ.

⁹Mpōḡy tá kolontunaa cəkənaa sɪ, tə nuwa pa isayatu tōm nti. Pəyele lso lapa na pá kpisi nti pa caakaya tō. lēna tá təna tǎá mǎli koluḡa təḡmale na tǎ niki ta tǎmle. ¹⁰Pə kpaḡav kuyaku ḡkv tōḡo ma taapalaa taa ḡyǎlvuḡ kulumvuḡ súb tǎma lapv. Na lēlaa náá tōka ḡmantaasɪ, na kpaləḡ, na tōḡj, na pá suu yoou wontu. lēna nyuḡv nyəma náá feḡiyi yēlaa təna tō. ¹¹Na peḡe pá paasəna koluḡa ḡmau. Na wontu sǎḡəllaa náá tōka pa sǎḡəla na niḡj uḡe, na yoou wontu na niḡj lēləḡ. ¹²Na ḡmalaa náá lēla pa laḡalēe ke pa tuu sɪ taa, na pá tōḡa koluḡa ke taḡanvuḡ. Na nōḡlv náá tǎḡəḡi ma waali, na ɪ sōlv puwa sɪ ye pə ciyitaa, ɪ yaḡa apalututuḡu. ¹³Mpōḡy ma tōma səsaa na hvulaa na pa təna mpa paa wē tō sɪ: Koluḡa tǎmle kaasa səsəm. Pəyele ka itayalav tōo ké tǎ wēe na tǎ hatələna tǎma. ¹⁴Paa timpiyi í wēe na í nu tutuḡu, ɪle í kotina-m na tá lso yoonaa tá nōḡo.

¹⁵Mpōḡy tǎ lakaya tǎmle ke pə kpaḡav tefemle tǎ. Haləna ahoo, na tá taa lēlaa tōka ḡmantaasɪ. ¹⁶Waatu unəḡi ma heelaya nyuḡv nyəma sɪ paa wei í svu ɪ kpekəle kiḡj ke Yosalem taa ké ahoo, na pá feḡiyi tá tō na pá lakɪ tǎmle ke ilim taa. ¹⁷Pə kaasa má na ma taapalaa, na ma tǎmle nyəma na taḡlaa mpa paa wē ma waali tō. Ye pə taya tǎ caa lum sōv, tu wōḡsəḡi tá wontu.

5

Nehemii sǎḡsvuḡ ke kamuḡulasɪ

¹Mpōḡy kuyaku nakvli, apalaa na alaa pa laḡa wakələna pa tēetvnaa Yuta nyəma lēlaa. ²Na pa taa lēlaa tōḡj sɪ: Tana tá pəyalaa na tá pēelaa tǎ wē paḡale ké. Tǎḡənaḡa u takɪ-tv. ɪle tǎ caa sɪ tǎ hiki tǎḡənaḡa na tǎ tōḡo na tǎ taa sɪ. ³lēna lēlaa náá tōḡj sɪ: Pə wēe sɪ tǎ su tá tuḡj wei pa yaa sɪ lēseḡnaa tǎ ɪ tawa na tá tēesi ke tǎuma ke saa wei tǎ nyuləḡi tǎḡənaḡa ke nyōḡsɪ waatu tǎ. ⁴Na lēlaa náá tōḡj tǎtǎ sɪ: Pə caala-tv sɪ tǎ kənti liyitee ke tá tawa tōo ké na pǎcǎ tǎ pəsɪ na tǎ felɪ wulav lampuu.

⁵Pəyele tǎ ké piitim kuluməm ké. Tá piya ta fayana tá taapalaa nyəḡsɪ. Tǎ tvuḡi yomle ke tá pəyalaa na tá pēelaa. Halɪ pa taa paḡale pasaa. Anɪ tá tōḡj tǎma. Pǎcǎ tá tawa pəsə lēlaa nyəna.

⁶Ma níi tǎmnaa mpe, lēna ma pááná huu səsəm. ⁷Na má tǎ ma taa sɪ maa kaləna səsaa na hvulaa ke timpi pa tvuḡi pa tēetvnaa ke sǎḡəla səsəna tǎ. lēna má koti-wē. ⁸Na má tǎ-wē sɪ: Tǎ yapa tá tēetvnaa Yuta nyəma mpa pa kpa yomle tǎ, ɪsu tá tōḡj wēe tǎ. lēna nōnōo mu taḡanəḡi-wēḡe pēetvuḡ, pǎcǎ tá yēlaa ké.

Mpōḡy pa suma, pa ta na kvəcətv. ⁹Na má tasa sɪ mə tǎm sǎpaḡa, pu wēe ké sɪ í wēena lso sǎḡəntv. lēna í fiti tá kolontunaa kvtuḡv. ¹⁰Yēlaa kənta ma mayamaḡa ma kiḡj ke liyitee na tǎḡənaḡa. ɪsu tá cǎlv nyəma na tá taapalaa lapv tǎ. ɪle tǎ kisi sɪ pá taa felɪ-tv. ¹¹Saḡa mayamaḡa í mǎḡna mə kəma nyəma ke pa haləm, na pa tuḡj wei pa yaa sɪ Olifinaa tǎ ɪ tawa, na pa tēesi. Í kisi kasəyaḡa ḡka pu wēe sɪ pá cēla-mē tǎ. Paa liyitee, yaa tǎḡənaḡa, yaa svlvm, yaa nim. ¹²Mpōḡy pa cowa sɪ: Tu la nti n hvula-tv tǎ, tu mǎləna-wēḡe pa nyəm, tǎ kaa pǎcǎsɪ-wēḡe pulv.

lēna má koti kvətəlaa na má yeḡe na pá tuu sɪ paa la ɪsəna pa suwa tǎ. ¹³Pə waali ké ma fiyita ma capa na má tǎ sɪ: Mpōḡy lso kǎ fiyiti mpa pa kaa tǎḡj ɪsu pa yōḡtəvuḡ tǎ. Na í lēəki-wēḡe pa tēesi na pa wənəv na pǎ yeḡe-wēḡe kpete. lēna samaa cǎ sɪ: lso í kǎna mpv. Na pa təna pá sa Tacaa na pá tǎkɪ ɪsu pa yōḡtəvuḡ tǎ.

¹⁴Hatoo kuyəḡku wulav Atakəseseḡe kpa-m Yuta nyəma nyuḡv tv ke pə kpaḡav ɪ kawulaya pənaḡa hiu nyəḡka, haləna hiu na naanvwa na naale nyəḡka tǎ. Pə yooa puu naanvwa na naale keḡe. Paa má, yaa ma tēetvnaa, tá taa nōḡlv ta tōḡo səsəntv tǎtǎḡəle. ¹⁵Mpa pa laala maḡa səsəntv tǎḡəv tǎ, pa caalaya yēlaa ké, na peḡe pá cēḡəḡi-wēḡe tǎḡənaḡa, na svlvm na liyitee nyəḡətv ke nule. Haləna pa tǎmlataa muḡuliyi samaa. Ama lso sǎḡəntv tǎo ɪle ma ta la mpv. ¹⁶Ma mayamaḡa ma lapa tǎmle ke koluḡa ḡmau tǎo ké. Ma ta lv sɪ má ya tētv ke faalaa ke ma səsəntv tǎo. Ma na ma taapalaa mpa tǎ lakaya koluḡa ḡmau tǎmle tǎ, peḡe pa ta la mpv tǎtǎ. ¹⁷Paa na mpv tǎ, ma na Yuta hvulaa nuuwa na

nule na naanwa (150) tá tókayana. Na pá sósana piitimnaa mpa pa cóna-tv tò pa mvulaa mpa pa kəŋaya-tv tò. ¹⁸ Paa kuyaku ŋku ma liyitee ke ma yakəna nav na pá kv, na heej kupaŋ ke naatoso, na kampee. Na paa kuyeeŋ naanwa wei í tēewa pa kəna-m sulum ke tuutuuma. Paa na mpv tò, ma ta pəəsi sɪ pá cēle-m mpi pu wē sɪ má mv tò. Mpi tò, kolunja ŋmau kē samaa ke təmlē sósəle kē.

¹⁹ Hai, ma lso, təəsi kupantu nti ma lapa yəlaa pane tò, na í la-m nyá pēelē.

6

Kolontunaa luki tətə sɪ pá wakəli

¹ Mprúyó Sanəpala na Topiya na Laalupu Kesem na tá kolontunaa ləlaa nuwa sɪ, ma ŋmawa ɪcəte kolunja, pə ta kaasi kafev. Pəyele waatu unɪ tò, ma ta tuta kampvnaa.

² Ntəna Sanəpala na Kesem pá tili na pá yaa-m sɪ má na-wē tá suli Kefilim ke Ono tetekele taa. Pa taa ka wē kē sɪ pa laki-m isayatu. ³ Ama ma cə-wē sɪ ma niŋ təkəna təmlē, ma kaa pəsi na má polo. Ye ma tēewa tə saaləyi kē.

⁴ Təm liyiti kē pa yaa-m na máa cə-wēye kolumtv nti. ⁵ Təm kakpasɪ nyəm ke Sanəpala tilina ɪ taapalaa taa nəŋəlvv takəlaya ke nəholo. ⁶ Na pá ŋmaa ka taa sɪ: Tə nuna nulaa mpa pa ta ke Yuta nyəma tə, isɪ Kesem-wē sɪ, nyana nyá taapalaa í luki kē sɪ í kulɪ tá tə. Pə tə kē n ŋmaaki kolunja sɪ í pəsi pa wulav. ⁷ Halɪ pa yəŋətəa tətə sɪ n kpawa lso kuyəŋətəv tēləsəlaa, na pá heeli-ŋ sɪ nyəyale Yuta wulav. ɪlē wulav səsə kaa laŋ-təyi nuw ke nəŋəv. Mpv tò, kəw na má na-ŋ tə ná. ⁸ Ntəna má cə-ɪ na má tilina sɪ: Nyá mayamaya n loolina pə tənaya mpv. Natəli tə ta ke tampana. ⁹ Pəpətv fēi leleŋ, pa tana pa lupaya sɪ pa nyaasəyi-tv na tá apalətv yəvli, ɪlena tə ye tēmlē.

Hai, Tacaa, yele na má kaasi ma təyi ma tēmlē taa.

¹⁰ Mprúyó kuyaku nakulɪ ma pola Telaya pəyalv Semaya tē, Metapeli saali kēle. Mpi tò, ɪ ta pəsi na í kəw ma tē. Kəlena í tə-m sɪ: Tə svv lso təsēle taa na tə təkɪ ta tə kē teu. Ye pə taya mpv, ma kolontunaa ká kəw ahoov na pá kv-m. ¹¹ ɪlena máa cə-ɪ sɪ: Ma tēē má se. Pəle pə paasi ye ma svv lso təsēle taa, ma kaa la yulv. Aai, ma kaa svv tana.

¹² Ma nyəma teu sɪ pə taya lso heelina-ɪ nti ɪ heela-m mpv tə. Sanəpala na Topiya pa fələna-ɪ liyitee sɪ í yəŋətɪ mpv. ¹³ Pə tə kē pə fēi sɪ səŋəntv í kpa-m na má təŋ ɪ sēyēsē na má pəntəna lso na pá kó ma nyuvv na pá tó-m fēelē.

¹⁴ Hai, ma lso, təəsi nti Topiya na Sanəpala na lso kuyəŋətəv tēləsulv alv nyəŋ Noyatiya na lso kuyəŋətəv tēləsəlaa ləlaa pa lapa tə. Na isəna pa caa pá tv-m səŋəntv tə.

¹⁵ Mprúyó kolunja tema pa isətv wei pa yaa sɪ ɪluuli tə ɪ kuyeeŋ hiu na kakpasɪ wule. Kolunja tēmlē kuyeeŋ líi nule na naanwa na naale. ¹⁶ Waatu wei ta kolontunaa mpa pa cóna-tv tò pa nu-ti, ɪlena səŋəntv kpa-wēye səsəm. Mprúyó pa pəpətv tema na pá cəkəna sɪ lso təŋ taa kē tə lapəna tēmlē íté.

¹⁷ Waatu unɪ ɪ taa kē Yuta nyuvv nyəma na Topiya pa ŋmaakaya təmaya takəlasɪ ke səsəm. ¹⁸ ɪlē tampana təw Yuta nyəma pəyale laŋa ka heena-ɪ kē. Mpi tò, Yuta tv Ala pəyalv Sekaniya ka ha-ɪ ɪ pēelə. Pəyele ɪ mayamaya ɪ pəyalv Yohanəŋ ka kpaŋa Pelekiya pəyalv Mesulam pēelə. ¹⁹ Pa saŋaya-ɪ ma kiŋ kē, na pá tayasəyi-ɪ ma təm. Topiya mayamaya ná ŋmaakaya-m takəlasɪ kē sɪ səŋəntv í kpa-m.

7

Pa síi taŋlaa ke ɪcəte taa

¹ Waatu wei kolunja tema na pá tv kampvnaa, ɪlena pá svv nəŋəv taŋlaa, na yonyoolaa, na Lefii nyəma ke pa tema taa. ² ɪlena má cəla Yosalem ɪcəte paasənav ke ma neu Hanani na kolunja ɪcəte yoolaa nyuvv tv Hananiya. Maa wena-ɪ naani kē, pəcó ɪ təŋəyi lso na pá kəli ləlaa. ³ Mprúyó ma heela-wē sɪ: Pə wē sɪ ɪlim í lu kē na pá kpa na pəcó í tvli ɪcəte nəŋəv. Taanaya, ɪlena í təkɪ-sɪ na pəcó sɪ taŋlaa kulɪ pa tema taa. Yosalem ɪcəte nyəma ləlaa taŋəyi na ləlaa paasəyona pa kutulv kila.

Yuta nyəma mpa pa məla Palesətini tətə taa tv pa həla

⁴ Paa na Yosalem ɪcəte ká walaa tə, tə taa yəlaa fēi pəyale. Pəcó pa taa ŋmá kutulv ləleŋ. ⁵ Mprúyó ma lso heela-m na má kotɪ ɪcəte səsaa na hvulaa na yəlaa ləlaa sɪ pá kala yəlaa. ɪlena má wiili takəlaya ŋka ka taa mpa pa luna Papiloni ke kancaalaya tv pa həla ka wē tə, halɪ pa kēsa ka taa sɪ:

⁶Isɛyɛɫi lulɔɲ nyáma mpa Papiloni wulav
 Nepukanɛsaa ka kpawa tɔ, pa taa payale
 mɛlana Yosalem na Yuta tɛtu taa. Paa
 wɛi mɛla i mayamaɲa i ɪcatɛ taa. ⁷Mpa
 pa kɔna-wɛ tɔyɔlɛ Solopapɛɛɫi, na Yesuwa,
 na Nehemiya, na Asaliya, na Laamiya,
 na Nahamani, na Motokayi, na Pilisan,
 na Misipeleti, na Pikifayi, na Nehum, na
 Paana. Pa lulɔɲ kpekɛ ntɔ na yɔlaa pee
 nyɔɔɲ.

^sPalosi lɔlɔyɔ taa ké yɔlaa iyisi naale na nunɔwa na nutoso na naanɔwa na naale (2172).

⁹ Sefatiya nyəŋku taa ké ɣmɔnɔɣɔ na nunɔwa na nutoso na naanɔwa na naale (372).

¹⁰ Ala nyəŋku taa ké nasətosó na nule na naanvwa na naale (652).

¹¹ Pahati-Mowapu nyəŋku taa ké iyisi naale na nasənaasa na pəlefei hiiu (2818). Yesuwa na Yowapi pa luluyv nyəma nté.

¹² Ulam nyəŋkv taa ké yəlaa iyaya na
 ɣmɔnɔɣv na nule na naanɔwa na liyiti
 (1254).

¹³ Satu nyəŋku taa ké yəlaa nasənaasa na nule na kakpası (845).

¹⁴ Sakayi nyəŋku taa ké yəlaa nasətosso na nunuwa na nutoso (760).

¹⁵ Pinuwi nyəŋku taa ké yəlaa nasətosə na pələfəi nule na naanwa (648).

¹⁶Pe payi nyəŋku taa ké yəlaa nasətošo na pələfəi hiu na naanwə (628).

¹⁷ Asəkati nyəŋku taa ké yəlaa iyisi naale na ɣmɔnɔɣu na nunɔwa na hiu na naale (2322).

¹⁸ Atonikam nyəŋku taa ké yəlaa nasətosonutoso na naatosompəxəlaya (667).

¹⁹ Pikifayi nyəŋku taa ké yəlaa iyisi naale na nutoso na naatosompəɣəlaya (2067).

²⁰ Ateŋ nyəŋku taa ké yəlaa nasətošo na nule na naanwə na kakpası (655).

²¹ Hisikiya lɔlɔyɔ tɔ Atee nyəŋku taa ké yɔlaa pələfɛi nɔnɔwa.

²² Hasum nyəŋku taa ké yəlaa ɣmʊnʊyʊ na nʊnʊwa na pələfɛi hiu na naanʊwa (328).

²³ Pesayi nyəŋkv taa ké yəlaa ɲmʊnʊyʊ na nʊnʊwa na hiu na liyiti (324).

²⁴ Halifti nyəŋku taa ké yəlaa nunuwa na naanuwa na naale (112).

²⁵ Kapawōy icaṭe yəlaa ke nunaasa na naanwa na kakpaṣi.

²⁶ Πετəlehəmə nə Netofa pə yəlaa kə pələfəi
nənəwə nə nənəasa nə naənəwə (188).

²⁷ Anatōti nyōma ke pālefei nunuwa na hiu na naanuwa (128).

²⁸Ρετι-Asəmafəti nyəma ke nule na naale.

²⁹ Kiliyatı-Yeyalim na Kefila na Peloti
nyéma ke nasotoso na nunuwa na nule na
tooso (743).

³⁰ Lama na Kera nyáma ke nasətosə na hiu na kulum (621).

³¹ Mikimasi nýǎma ke nunuwa na hiu na naale (122).

³²Peteeli ná Ayi pə nyáma ke nunuwa ná hiu ná tooso (123).

³³ Nepo icate lente nyóma ke nule na naanwa na naale.

³⁴ Լամ լելս լսլսցս նյճմա քե իյաչա նա
 րմսնսցս նա ուլե նա ուսնաւա նա լիյի
 (1254).

³⁵ Halim luluḡu nyáma ke ḡmunuḡu na nunuwa na hiu (320).

³⁶ Yeliko ıcate nyáma ke ημυνυγυ na nunuwa na nule na kakpası (345).

³⁷Loti na Hatiti na Ono pə acalee nyəma ke nasətošo na nunuwa na hīu na kulum (721).

³⁸ Senaa icate nyéma ke iyisi tooso na nasənaasa na nunowa na hii na naanowa (3930).

³⁹ Kotɔlaa kpeka ntɔ. Yesuwa lulɔyɔ nyɛma taa lɛɔ Yetaya yɛlaa wɛ nasɛnaasa na nunɔwa na nɔtosɔ na naanɔwa na tooso (973).

⁴⁰ Լմէք խնայո՛ւ յո՛րմա քէ Իյաչա զնա յառաջա զնա յառաջա զնա յառաջա (1052).

⁴¹ Pasehuu luluḡ nyéma ke iyaya na ḡmunuḡ na nule na naatosompəḡəlaya (1247).

⁴²Halim luluyv nyéma ke iyaxa na naanowa na naatosompəxəlaya (1017).

⁴³ Lefii nyáma kpeka ntò. Hatefa lɔlɔyɔ nyáma Yesuwa na Katəməyeli pa lɔlɔyɔ nyáma we nutoso na naanwə na liyiti.

⁴⁴ *Isò tǎsǎele yonyoolaa kpeka ntò. Asafi lɔlɔyɔ nyǎma we pǎlefeɪ nɔnɔwa na nule na naanɔwa* (148).

⁴⁵ Nənəəsı tanlaa kpeka ntə. Salum, na Atee, na Taləmərj, na Akupi, na Hatita, na Sopayi, pa lɔlvɔ nyəma we pələfɛi nuunwa na nule (138).

⁴⁶ Ἰσο τᾱσεελε τᾱμλε lataa sḁkpema luluyu
nyḁma nté Siha, na Hasufa, na Tapawḁti.

⁴⁷Na Keləsi, na Siya, na Patəŋ. ⁴⁸Na Lepana,

na Hakapa, na Saləmayi. ⁴⁹ Na Hanarj, na Kiteli, na Kahaa. ⁵⁰ Na Leyaya, na Leserj, na Nekota. ⁵¹ Na Kasam, na Usa, na Paseya. ⁵² Na Pesayi, na Meunim, na Nefusesim. ⁵³ Na Pakəpuki, na Hakufa, na Haluu. ⁵⁴ Na Paasiliti, na Mehita, na Haasa. ⁵⁵ Na Paakəsi, na Sisela, na Tema. ⁵⁶ Na Nesiya, na Hatifa.

⁵⁷ Saloməj təmlə nyəma luləj kpeka nté Sotayi, na Sofeleti, na Pelita. ⁵⁸ Na Yaala, na Taakəj, na Kiteli. ⁵⁹ Na Sefatiya, na Hatili, na Pokeleti-Hasepayim, na Aməj.

⁶⁰ Iso təsele taa təmlə lataa na Saloməj təmlə nyəma pa kpenta ɣmunuɣu na nunuwa na nunaasa na aanuwa na naale (392).

⁶¹ Mpa pa luna Papiloni acaləe Təeli-Mela, na Təeli-Haasa, na Kelupi-Atəj, na Iməe tɔ, pa ta pəsi na pá kəesi pa cəɔnaa luləj loosi si pá hólí tampana si pa ké lseyeli nyəma. ⁶² Pa tənə pa kpenta nasəto na nule na naale (642). Pa luləj nyəma nté Telaya, na Topiya, na Nekota.

⁶³ Kətəlaa ləlaa ka we ké isu mpa pa ta pəsi na pá hólí si pa ké lseyeli nyəma tɔ. Mpeyele Hopaya, na Hakəəsi, na Paasilayi. Mpi pə tɔ pa yaakaya kantakaya nyəj uneyə mpv tɔɔlə si i kpayə Paasilayi pəlaa taa ləlu. ⁶⁴ Paa pəeka mpe uni pa həla ke kətəlaa nyənə taa ké pa ta ná. Ilena pá nyani-weye asilima nyəma. Pə tɔ ké pa kisina-we si pá taa la kətəlaa təmlə. ⁶⁵ Mpróɣ kufənəe mayamaya kisina-we si pá taa tɔɔ iso kuhav. Haləna kətulv nəɔləv í mayasi wala pee taka nna pa naana iso luyv nyəntv tɔ na pəcó.

⁶⁶ lseyeli nyəma tənə mpa pa luna Papiloni tɔ pa kpenta iyisi nule na naale na ɣmunuɣu na nunuwa na nutoso (42360). ⁶⁷ Pa taa ka we təmlə nyəma apalaa na alaa ke iyisi naatosompɔɔlaya na ɣmunuɣu na nunuwa na hui na aanuwa na naatosompɔɔlaya (7337). Na yonyoolaa apalv nyəma na alv nyəma ke ɣmunuɣu na nule na kakpasí (245). ⁶⁸ Na yooɔonaa nasəle na hui na aanuwa na kakpasí (235), na kpayasi ke iyisi naatoso na nasəto na nunuwa na hui (6720). ⁶⁹ Luləj nyəj nyəma taa ləlaa hawa kuvəj si pá tayani ɣmav ke iso təsele. Na tətəv kufənəe náá

ha wula nyəjətu iyaya (1000), na poosiisi nsi pa ɣmusəɣənə caləm tɔɔ nule na aanuwa, na kətəlaa capanaa ke nasəle na nunuwa na hui na aanuwa (530), si pá lana iso təsele təmlə. ⁷⁰ Luləj nyəj nyəma lapa kuvəj wei tɔ i kpenta wula nyəjətu ke iyisi hui (20000), na liyitee nyəjətu ke kiloona iyaya na nunuwa (1100). ⁷¹ Ilena lseyeli nyəma ləlaa ha wula nyəjətu iyisi hui (20000). Liyitee nyəjətu ke kiloona iyaya (1000). Kətəlaa capanaa ke nutoso na naatosompɔɔlaya.

⁷² Mpróɣ kətəlaa, na Lefii nyəma, na nənəəsi tanlaa, na yonyoolaa, na yəlaa isu iso təsele taa təmlə lataa səkpema na lseyeli nyəma ləlaa tənə, pa caya paa wei ké i icate taa.

Isətəlasí kaləɣi kiiu takəlaya ke samaa taa

Waatv wei pə tala isətv naatosompɔɔlaya nyəj, lena paa lseyeli tv wei í luna i icate taa na í kəɔ.

8

¹⁻² Mpróɣ isətv uní i kuyaku kancaalaya nyəjku wule, pa kota nəɔ kulumaya ke Yosalem taa ké lvm nənəɔ isentaa. Na pá tɔ iso Təm nyətv isətəlasí si: Kəna takəlaya ɣka Tacaa cela Moisi si í tələsi lseyeli nyəma tɔ. Ilena kətulv isətəlasí luna-keye apalaa na alaa, na piya mpa pa tala pulv cəkənav tɔ pa samaa taa. ³ Na í kala takəlaya ɣke na nəɔ səɔaya ke tənə unəɣi tanarj tɔ. Haləna ilim sikuyv, na pa tənə pá ké ɣkparj ke teu.

⁴ Paa kama kpatəj ké isu kumte taka, na isətəlasí səj pə tɔ ké kotuyv ɣkv kv taa. I ntəɔj tɔ ké Matitiya, na Sema, na Anaya, na Uliya, na Hilikiya, na Maaseya. I mpətəj tɔ ké Petaya, na Mikayeli, na Maləkiya, na Hasum, na Hasepatana, na Sakalı, na Mesulam. ⁵ Isətəlasí təsəjle kulaa ké na yəlaa tənə naaki-ı. Waatv wei i kula takəlaya, lena samaa tənə səj iso. ⁶ Mpróɣ isətəlasí sɛ Tacaa iso səsɔ, na pa tənə pá cɔ si: Iso í mv, Iso í mv. Na pá tiyisa niɣ na isətaa. Pə waalı, lena pá hənti ate na pá sɛ Tacaa. ⁷ Pa kulaa, lena Lefii nyəma, na Yesuwa, na Pani, na Selepiya, na Yamen, na Akupi, na Sepetayi, na Hotiya, na Maaseya, na Kelita, na Asaliya, na Yosapati, na Hanarj, na Pelaya pá svv-weye kiiu ɣkuyv sɛysuyv.

⁸Pa kalaya kiiu takalaya hkeye na pá nuki teu, na pá kilisiyi pá huwee si paa wei í cekana.

⁹Yalaa tana nu tòm nti, lena pá niki wula. Pá tãw kékufanee Nehemii, na lso Tòm nyentu kotulu lsetelasí, na Lefii nyéma mpa pa kilisaya-weye lso Tòm nti tã, pa tãma-we si: Kuyaku kune ku kék lso nyenku kék, ile pá fêi si í huçutiçi lotu na í wiiki.

¹⁰Ntena lsetelasí tasa si: Í kpe mã téesi, na í tãyo teu na í nyãw kunyonyãw kupam, na í ha mpa pa lahaa tã. Mpi tã, kuyaku kune ku kék Tacaa nyenku kék. Mã laha í taa wakali. Tacaa ká héesi mã lahle na í hameye toh.

¹¹Na Lefii nyéma tãtã náa puçusiçi-we si: Í su, lso kuyaku ke saha kék. Mã laha í taa wakali.

¹²Mpúyó pa tana pa kpema na pá tãyo na pá nyãw, na pá ha mpa pa lahaa tã na pá hmaali. Mpi tã, pa nuwa seçesuyu hku pa seçesa-we tã.

Coka acima

¹³Mpúyó kuyaku lenku lseyeli luluh nyãw nyéma tana, na kotalaa na Lefii nyéma pa kotina lso Tòm nyentu lsetelasí si: Kilisi-tuy lso Tòm ke teu. ¹⁴Kiiu hku un lso ka hula Moisi tã, ku taa kék pa nawa timpi pa heela lseyeli nyéma si pá caya coka taa kék coka acima aní a kuyeeh taa kék isotu naatosompõçolaya nyeh taa tã. ¹⁵Paa kpaali acima aní a tãm ke acalée tana taa kék, na pá kpenna Yosalem. Ulena icate nyéma kpa puy taa na pá peli tuy hku pa halayi na pá yaaki-ku si Olifinaa tã ku pilinasi. Na ku nyãwale wei í we taale tã ku nyansi, na tuy kulõpõh pilinasi na tiikasi na pacuntu na pá lã coka.

¹⁶Mpúyó lseyeli nyéma polaa na pá peli pilinasi na pá lãki coka. Lelaa ke pa kutuluh patanaa tãw, lelaa ke nãnwãsi tée, lelaa ke lso tãsele kataya taa, lelaa ke lum nãnwõyo na lřalayim nyehka tée. ¹⁷Ulena lseyeli nyéma tana mpa pa luna Papiloni tã pá lã coka na pá caya. Pa lahlulõmle ka we sãwõntu. Mpi tã, too pá kpaçau Nuñ pãyalu Yosuwee waatu tã, lseyeli nyéma ta tasa acima anayi tãwõ. ¹⁸Pa kalaya lso Tòm ke paa kuyaku hkuçu, acima kuyeeh un í naatosompõçolaya taa kék. Ulena pá tãkãna kotuyu sãwõw ke kuyaku pãlefai naanõwa nyenku wule, su paa suw pá kiiu tã.

9

Samaa lakí pa isayatu tisuyu kotaya

¹Mpúyó isotu kulõm un í kuyeeh hiu na liyiti wule, lseyeli nyéma kota nõhãkõtũ. Pá suuwa lahwakãlle wontu, na pá pãla pa nyãw taa kék tẽtu. ²Na Yuta nyéma fayana kpaí nyéma na pá wee kpeeha na pá tisiyi pá na pa cãwnaa pa isayatu. ³Mpúyó pa saha kalãfunaa tooso tãcu, na pá nukí pa lso Tacaa kiiu. Ulena pá tasa-í hãntuyu ke ateye kalãfunaa tooso tãtã na pá sãlãmãçi-í suulu.

⁴Na Lefii nyéma, na Yesuwa, na Pani, na Katãmãyeli, na Sepaniya, na Puni, na Selepiya, na Pani, na Kenani pá kulí na pá sãlãmãna nãwsi sãwõnũ si Tacaa lso í waasi-we. ⁵Pã waali kék Lefii nyéma na Yesuwa, na Katãmãyeli, na Pani, na Hasapneya, na Selepiya, na Hotiya, na Sepaniya, na Petahiya pãle pa cõna nõyo sãsaça si: Í kulí na í sãe Tacaa mã lso na í lakí mpúyó tam tãw.

lso sãlãmuyu sãwõw

Paa wei í sa nyá hãe sãwõle, tã sãwõntu kãla yulũ huwee tana.

⁶Ulena samaa sa lso si:

Nyá tike tãkõh nté Tacaa, nyá lapãna isãtõnyõ sãwõw, na isãtuluhasi, na tẽtu, na tã taa nyãm tana, na tẽhkunaa na pa taa nyãm tana.

Nyá haakãna paa kuhmajmam mpiyi weesuyu.

Na isãtaa toh nyéma tana hãntayi-ğ atẽ.

⁷Tacaa lso, nyá yaana Apelam

na í læsi-í Uu icate taa kék

Papiloni tẽtu taa na í cuçusi-í hãe si Apalaham.

⁸Í tãnte kãesãna-ğ teu,

ulena nyana-í í pãeli nõyo na í yãçõti na í su si

n ká ha-í Kanaah nyéma, na Hiti nyéma,

na Amolii nyéma, na Peliisi nyéma,

na Yepusi nyéma, na Kilikasi nyéma pa tẽtũnaa,

na í luluyu nyéma caya.

N kék siyisilu tãyo n tãka nyá kusãsutu.

⁹N nawa tá cãwnaa wahala ke Icipiti,

na isãna pa yaakaya-ğ si í waasi-weye

Sãsãncãasi tẽhku nõyo tã.

¹⁰N lapa kãkãlõ nyãmnaa sãwõw ke

Icipiti wulav na í waali nyéma,

na ı tetu tana yalaa.

İlena nyá hæte yaa səsəm ke haləna saŋa.

Mpi tɔ, n nyəmə kalampaani wei pa lakaya
tá cəsənaa tɔ.

¹¹ N faya lum ke cali ké

İseyeli nyəma isentaa na pá tesı nɔəhɛɛ.

N tusa pa waalı tɔŋlaa ke lumay səsəŋ taa,
na pá tii təsii isu pələ.

¹² İsəŋmuntuyv ke pa nyənaya,

na pá tɔŋxı ilim taa.

İlena kv kəkə náa naaki-wɛɛ ahoo na pá
təŋna.

¹³ İsətaa ké n tiinaa na í yəɣətəna-wɛɛ
Sinayi puyv taa.

Na í tu-wɛɛ kətututu na kusəsutu
kusiysisitu

na kiŋ na kuɣesətu tampana nyəntu.

¹⁴ İlena í hólí nyá təmle tu Moisi ke

kuyaku kuɣesuyv təkuyv təm,

na ilé í kɛɛsı-wɛ.

Na í huli-wɛɛ kiiu təm lentənaa.

¹⁵ Na í kó pa nyəɣəsı na isətaa təɣənaa.

Na í tui kukpamuyv taa lum na í kəna pa
ləkətu.

Na í yele na pá lɛkɪ tetu nti n ka su nɔɣo
na tuunav sı n ká ha-wɛ tɔ.

¹⁶ Ama tá cəsənaa lapa kalampaani

na pá kulı nyá tɔɔ. Pa ləɣo nyá kusəsutu

na pa lumaya waalı.

¹⁷ Pa kisa-təɣı təkuyv,

pá sɔɔ piti təma nna n lapa-wɛ tɔ.

Pa lapa laŋkpusəŋ sı,

pa mələɣı pa yomle taa ké İcipiti.

Ama İso nyá wiiki pətəətəle,

na í wena suulu, nn muɣı pááná ke ləŋ,

na nyá kupantu wɛ sɔɣəntu, ilɛ n ta lə-wɛ.

¹⁸ Paa na waatu wei pa lupa navle na pá təŋ
sı:

Tá İso wei ı ləsa-tuyv İcipiti taa təɣələ.

Pa saɣataya-ŋ səsəm ké.

¹⁹ Nyá suulu katətələɣa tɔɔ,

n ta lə-wɛɛ wulaya tetu taa,

na isəŋmuntuyv ta ye-le-wɛɛ

mpaav huluyv ke ilim taa.

Pəyele kv kəkə ná tá ye-le-wɛɛ nav ke ahoo.

²⁰ N ha-wɛɛ nyá lamaxasɛɛ,

na í tasa-wɛɛ layatu.

N ha-wɛɛ manna na pá təɣə na lum na pá
nyəɔ.

²¹ Pusi nile təcu ké n paasəna-wɛɛ

wulaya tetu taa ké pa təntɛ taa, pa ta laŋ
pulu.

Pa kususutu ta sı, pəyele pa nɔəhɛɛ ta
mulı.

²² N tó pa niŋ taa ké piitimnaa na awulaa,

na pá lɛkɪ tetuna mpa pa cəsəna-wɛ tɔ,

ısu Həsəpəŋ tetu wulav Sihoŋ,

na Pasəŋ tetu nyəŋ Oki.

²³ Na í ha-wɛɛ piya ke pəɣalɛ,

ısu isətulɔŋası,

na í pona-wɛɛ Kanaaŋ tetu nti n ka heela

pa cəsənaa sı pá polo pá lɛkɪ tɔ tɔ taa.

²⁴ Pa suv tɔ taa ké tampana, na pá təɣə-tı.

Na í təɣəni Kanaaŋ nyəma na mpe pá
ŋmakəli-wɛ.

Pa lapəna həɣəluɣv ŋkv kv yalaa na kv
awulaa

ke isəna pa caa tɔ.

²⁵ Pa lɛka koloosi acalɛɛ na muvsəŋ tetu,

na tɛɛsı na sı taa suna wenav, na ləkənaa
mpa

pa tema huluyv tɔ. Na tuŋ wei pa yaa sı

lɛsɛŋnaa

na Olifinaa tɔ na lələŋ.

Nyá pɛɛɛ tɔɔ ké pa təɣaa

na pá haɣa na pá cəɣana-wɛ.

²⁶ Paa na mpv pa lapa isətoosile nyəma.

Pa kula nyá tɔɔ. Pa kisa nyá kiŋ,

pa kó nyá kuɣəɣəttu teləsəlaa.

Pele pa caalaɣaana-wɛ sı pá mələna nyá tɔɔ
sı,

pa təntɛ ta kɛɛsı.

²⁷ Mpóɣv n tu-wɛɛ kolontunaa niŋ taa,

na pele pá təkı pa ıɛ. Pa laŋa wakəlaa,

İlena pa kɛəsəna nyá tɔɔ na í nu pa təŋ.

İlena nyá sɔəluɣv tɔɔ í tilina-wɛɛ yalaa,

na pá lɛkɪ-wɛɛ pa kolontunaa ŋmakuluɣv
taa.

²⁸ N tema-wɛɛ ləsuɣv ke

ŋmakəlla niŋ taa ké kpakpaa,

İlena pá təɣanı-ŋ pəntənav.

Na í təɣanı-wɛɛ kolontunaa

səkpəŋ taa ké pɛtuyv.

Na pá təɣanı-ŋ wiinav na í nu,

na í təɣanı-wɛɛ waasuyv ke

təm pəɣalɛ ke nyá sɔəluɣv tɔɔ.

²⁹ Nyá caala-wɛ sı pá təŋ nyá kiŋ.

Ama ısəcav pu mpe, İlena pá kisi

nyá kusəsutu na nyá kətututu.

Pəcɔ tɔ haaki tɔ təŋlaa ke weesıŋ ké.

Mpóɣv pa kisa nyá nunav

na pá lá laŋkpusəŋ na pá kulı nyá tɔɔ.

³⁰ Pusi pəɣalɛ ke n paasəna-wɛ,

nyá Feesuyu Nanjtu kulæna
nyá kuyɔɔtutu telæslaa,
na pá yaa-wɛ na nyá nɔɔɔ. Ama pa ta nu,
læna í tu-wɛɛ piitim kpaí nyám niŋ taa.
³¹ Paa na mpv, nyá sɔɔlvu katatɔlaya tɔɔ,
n ta kpiisi-wɛ. Páɔɔ n ta lɔ-wɛ.
Mpi tɔ, lɔ nyá n sɔɔlayi ké na í ké suulu tu.

³² Ta lɔ nyá, n ké sɔsɔ ké
na í wɛ tɔŋ na sɔɔntu, na í
tɔka tá na-ŋ ta nɔɔ pɛɛlvu ké teu.
Paasæna wahalanaa mpa tɔ tɔki tɔ,
paa tá cɔsɔnaa, na tá awulaa,
na tá nyuvu nyéma, na tá kɔtɔlaa,
na tá lɔ kuyɔɔtutu telæslaa,
na tá mayamaya ké pə kpaɣav Asilii
awulaa pɔɔle taa na pɔ suna saŋa tɔ.

³³ Pə tənaya mpv pə taa,
n paasæna-tuvu teu ké.
Ama tɔɔlɛ tetelataa.

³⁴ Tá cɔsɔnaa, na tá awulaa,
na tá nyuvu nyéma na tá
kɔtɔlaa ta tɔki nyá kiiu,
pa kisa nyá kusəsutu na
kpaalvu mpi n kpaala-wɛ tɔɔɔ.

³⁵ Paa na n kata-wɛɛ nyá kupantu na í su-
wɛɛ tetu

sɔsɔntu musuŋ nyəntu taa na pá tɔki
kawulaya tɔ,
pa ta kisi isayatu lapu sɪ pá paasæna nyá
təmle.

³⁶ Saŋa taa tɔ pəsa tetu nti n ha
tá cɔsɔnaa tɔ tɔ yomaa nté.
Pəyele n ka ha-wɛɛ tɔɔi sɪ
pá yɔɔlæna tɔ kulvlum na tɔ kupantu.

³⁷ Awulaa mpa pa niŋ taa n tu-tu tɔ,
mpɛɛ tetu nti tɔ lɔlayi kupantunaa ké
sɔsɔm.

Mpi tɔ, tɔ pəntəna-ŋ tɔ pə tɔɔ.
Pa lakəna tá mayamaya tá tɔla ké isəna pa
sɔɔlaa tɔɔɔ,
na tɔ wɛ lanwakəlle sɔsɔle taa.

10

Yəlaa tu pa tɔɔi kiŋ tɔŋvu

¹ Mpuɔɔ lɛɛɛli nyéma tasaa sɪ: Wahala
wei i mayana-tu tɔ, i tɔɔ ké tɔ tu tá taa sɪ, tu
təŋ nyá kiŋ, haləna tɔ ŋmaa-ti. Tá nyuvu
nyéma, na tá Lefii nyéma, na tá kɔtɔlaa pa
tuna niŋ.

² Halí niŋ tulaa mpe pa həla ntɔ: Hakaliya
pəyalv kufənɛ Nehemii, na Sitekiya. ³ Na
Selaya, na Asaliya, na Imeya.

⁴ Na Pasehuu, na Amaliya, na Maləkiya. ⁵ Na
Hatusi, na Sepaniya, na Maluki. ⁶ Na Halim,
na Meleməti, na Opatiya. ⁷ Na Taniyɛɛli,
na Kinetəŋ, na Paaluuki. ⁸ Na Mesulam,
na Apiya, na Miyaməŋ. ⁹ Na Maasiya, na Pi-
likayi, na Semaya. Pa tənaya mpv kɔtɔlaa.

¹⁰⁻¹⁴ Lefii nyéma taa ké Asaniya pəyalv
Yesuwa, na Hatatɪ lɔlvu tu Pinuwi, na
Katəməyeli, na pa taapalaa. Na Sepaniya,
na Hotiya, na Kelita, na Pelaya, na Hanan.
Na Mika, na Lehoɪ, na Hasapiya, na
Sakuu, na Selepiya, na Sepaniya, na
Hotiya, na Pani, na Pininu. Pa tənaya mpv
Lefii nyéma.

¹⁵⁻²⁸ Nyuvu nyéma nté Paləsɪ, na Pahatɪ-
Mowav, na ɪlam, na Satu, na Pani. Na
Puni, na Asəkati, na Pepayi, na Atoniya,
na Pikifayi, na Aterɪ, na Atee, na Hisikiya.
Na Asuu, na Hotiya, na Hasum, na Pesayi,
na Halifi, na Anatəti, na Nepayi, na
Makəpəyasɪ. Na Mesulam, na Hesii, na
Mesesapeli, na Satəki, na Yatuwa, na
Pelatiya, na Hanan, na Ananiya, na Osee.
Na Hananiya, na Hasupi, na Haloheɪ, na
Pila, na Sopekɪ, na Lehum, na Hasapəna, na
Maaseya. Na Ahiya, na Hanan, na Anan, na
Maluki, na Halim, na Paana.

²⁹ Na pɔ sɔsɪ pele pa tɔɔ ké tetu nyéma
ləlaa na kɔtɔlaa, na Lefii nyéma, na nɔnɔsɪ
tanɔlaa, na yonyoolaa. Na lɔ tɛsɛle taa
təmle lataa na tá mpa tɔ fəyana tetu taa
caɔalaa ké Papiloni ponav waatu tənə na
tɔ tɔka lɔ kiiu ké teu tɔ. Na tá alaa na tá
apalupiya na alvnyəma mpa pa isɛ nyaalaa
tɔ. ³⁰ Tá na tá taapalaa kupama tɔ su tá
nɔsɪ ké na isəle kuseemle sɪ tu tɔ kiiu ŋku
lɔ təmle tu Moisi cela-tu tɔ kv taa. Tu tɔki
Tacaa kusəsutu na i kɔtvututu.

³¹ Na tɔ su tá nɔsɪ sɪ tɔ kaa ha tá pɛlaa
ké yəlaa mpa paa wɛ tetu taa ké Papiloni
pote waatu tɔ. Páɔɔ tɔ kaa caa pa pɛlaa
ké tá pəyalaa. ³² Ye yəlaa mpe pa pɛtəɔi
təɔnaya, yaa pulvu kuyaku kuvɛesuvu
wule, yaa acima wule, tɔ kaa ya pə taa
pulo. Paa pusi naatosompəɔlaya wei, tu
yele tetu na tɔ heɛsɪ na tɔ kisi sɪ pá taa
caali nɔɔlv sɪ í feli i kəmle. ³³ Tu tu tá
ti sɪ, paa wei í feli liɔitee nyəɔlvu ŋku
kv yuŋ wɛ cacaasi liɔiti tɔɔɔ, paa pənaya
ŋkaya lɔ tɛsɛle təmle tɔɔ. ³⁴ Liɔitee anəyi
paa yana lɔ potopotonaa, na kɔtaya ŋka
kəkə lusa ka tənə tɔ ka wontu, na tɔɔnaya
kəhav ŋku paa kəna paa ifemle nte tɔ. Na

kotası nsi pa lakı kuyaku kuhesuyu wule tɔ, na isɔtu kofalu acima na acimanaa lelɔa nyənsi. Na kotası nsi lseyeli nyəma ká la pa isayatu tayanuyɔ tɔ tɔ, na pá tayanəna liyitee anı tɔtɔɔ lɔ taseele. ³⁵ Kɔtɔlaa tá, na Lefii nyəma na samaa, tete ké tɔ tɔwa na tɔ fayana tá lulɔɔ na tɔ su waatɔnaa mpa tu ha kpenkpelasi, na tɔ kɔna lɔ taseele ke paa pənaya ŋka isu pa keesa kiiu taa tɔ. Na tɔ pona taasi nsi paa wəna kotası ke tá lɔ Tacaa kɔtaya tɔlate tɔ tɔ. ³⁶ Tə suwa si paa pənaya ŋka tu pona lɔ taseele taa ké tá tawa na tá tuɔ kululum. ³⁷ Tu ha lɔ ké tá kancaalaya apaluɔiya, na tá tɔla nyənsi, isu pa keesa lɔ kiiu taa tɔ. Paa naaɔ, yaa heeɔ, yaa pɔɔ na tɔ cɛla kɔtɔlaa mpa pa lakı lɔ tɔmlɛ ke lɔ taseele taa tɔ. ³⁸ Tu cosi tá kuhələm kalaalası taa na tɔ cɛla-wɛ. Paa tuɔ pee, paa sɔlɔm, paa nim, na tɔ su lɔ taseele sɔsɔɔle kutulɔɔ lɛlɔɔ taa. Lefii nyəma ká tɔɔna nteyɛ tá tɔtu kululum hɔɔlɔɔɔ naanɔwa taa kulumuyɔ. Mpe paa cɔɔna timpiwɛ tɔ wɛ tɔ, na pá lɛsi hɔɔlɔɔɔ inu. ³⁹ Alɔɔ lulɔɔ kɔtɔlaa taa nɔɔlɔ ká tɔɔ Lefii nyəma ke waatu wei pa muɔi hɔɔlɔɔɔ naanɔwa taa kulumuyɔ tɔ. Ilɛna Lefii nyəma náá lɛsi pa taa tɔtɔɔ hɔɔlɔɔɔ naanɔwa taa kulumuyɔ na pá pona lɔ taseele ke kpancoou kutulɔɔ taa. ⁴⁰ lseyeli nyəma na Lefii nyəma paa pona tɔɔnaya na sɔlɔm kofam na nim pə kɔtaya ke lɔ taseele kutulɔɔ taa. Kutulɔɔ inu i taa ké pa sukı wontu, na kɔtɔlaa tɔmlataa na nɔnɔɔsi tanlaa na yonyoolaa náá cakı.

Waatu inu tɔ kaa ye lɔ taseele ke yem.

11

Yuta nyəma mpa pa mɔla Yosalem taa tɔ pa həla

¹ Mɔpɔɔ nyɔɔɔ nyəma caya Yosalem taa. Pə yela samaa wei, ilɛna pá kaləɔi yəlaa naanɔwa naanɔwa, na pá ləsəɔi kulɔm kulɔm wei pa tɔ tete na pá kpa tɔ si, pe lɛ pá polo lɔ icate Yosalem taa na pá caya. Pə kaasa pɔɔlɔyafɛi naanɔwa naanɔwa wei tɔ, ilɛna pá polo tɔtu taa acalɛ lɛna taa na pá caya. ² Ilɛna pa laɔa heena mpa pa ha pa tɔɔi kpakpa si, pa puki pá caya Yosalem taa tɔ.

³ Tɔtu hɔɔlɔɔɔ nyɔɔɔ nyəma ná caya Yosalem ké, ilɛna lseyeli nyəma lelɔa, na kɔtɔlaa, na Lefii nyəma, na lɔ taseele tɔmlataa səkpema, na Salumɔɔ tɔmlataa

lulɔɔɔ nyəma náá caya paa wei na i tɔcayalɛ. ⁴ Paa na mpu tɔ, Yuta na Pencameɛ pə yəlaa lelɔa caya Yosalem.

Yuta yalaa taa nyəma həla nté, Pelesi piitim tu Ataya, na ilé i lulɔɔɔ tu Malaleyeli, na Sefatiya, na Amaliya, na Sakalı, na Usiya. ⁵ Na Sakalı lulɔɔɔ tu Siloni na ilé i lulɔɔɔ tu Maaseya, na Yoyalipi, na Ataya, na Hasaya, na Kolu-Hose, na Paaluuki. ⁶ Pelesi lulɔɔɔ nyəma kpenta nasəle na pələfɛi nutoso na naanɔwa (468) ke lɛ Yosalem taa. Pa tənaya mpu pa ké kpe-likpeka nyəma.

⁷ Pencameɛ nyəma taa ka wɛ Yesaya lulɔɔɔ tu Salu na ilé i lulɔɔɔ tu Itayeli, na Maaseya, na Kolaya, na Petaya, na Yoweti, na Mesulam. ⁸ Na Kapayi, na Salayi. Pencameɛ nyəma kpenta nasənaasa na nuɔwa na pələfɛi hiu na naanɔwa (928). ⁹ Sikəli pəyalɔ Soweeli ká kena pa nyuyɔ tu, na Hasenuwa pəyalɔ Yehuta ke lɛ icate wulav waalı tɔ.

¹⁰ Kɔtɔlaa taa nyəma nté Yoyalipi pəyalɔ Yetaya na Yakeri. ¹¹ Na kɔtɔlɔ sɔsɔ Ahitupi lulɔɔɔ tu Selaya, na Selaya lulɔɔɔ nyəma Melayoti, na Satəki, na Mesulam, na Hilikiya. ¹² Na pá sɔsəna pa lulɔɔ nyəma nasənaasa na hiu na naale (822). Mpa pa paasəɔna lɔ taseele taa tɔma tɔ na Maləkiya lulɔɔɔ tu Ataya, na Ataya lulɔɔɔ nyəma Pasehuu, na Sakalı, na Amsi, na Pelaliya, na Yelowam. ¹³ Na pá sɔsəna lulɔɔ nyɔɔɔ nyəma ŋmunuyɔ na nule na naale (242) mpa pa ké i nyəma tɔ. Na tɔmɛ lulɔɔɔ tu Amasesayi, na Amasesayi lulɔɔɔ nyəma Misilemɔti, na Asayi, na Asaleli. ¹⁴ Na pá sɔsəna yoolaa taa yoolaa nuɔwa na pələfɛi hiu na naanɔwa (128), mpa pa ké i nyəma tɔ. Pele pa nyuyɔ tu nté Haketolim pəyalɔ Sapitiyeli.

¹⁵ Lefii nyəma taa ka wɛ Puni lulɔɔɔ tu Semaya, na Semaya lulɔɔɔ nyəma Hasapiya, na Asəlikam, na Hasupi. ¹⁶ Na pá sɔsəna Lefii nyuyɔ nyəma Sapətayi, na Yosapatı mpa pa paasəɔna lɔ taseele waalı tɔma tɔ. ¹⁷ Na Asafi lulɔɔɔ tu Mataniya na Mataniya lulɔɔɔ nyəma Sapəti, na Mika wei i caaləɔi samtu yontu ke lɔ sɛɛv waatu tɔ, na Mataniya newaa taa lelɔ Pasukiya wei i wɛ Mika waalı tɔ na Yetutɔɔ lulɔɔɔ tu Apəta, na Apəta lulɔɔɔ nyəma Kalalı na Samuwa. ¹⁸ Lefii nyəma

kpenta ḡmunuḡu na nunaasa na liyiti (284) ké lso icate taa.

¹⁹ Pá kaasi nōnōōsi tanlaa Akupi, na Talēmōḡ mpa na pa lulūḡu nyóma pa paasəḡana nōnōōsi tō. Pa kpenta nunuwa na nutoso na naanuwa na naale (172).

²⁰ Pá kaasi lseyeli nyóma lelāa, na Lefii nyóma na kōtālaa, paa wei ı ka we ı təcəyalē ke Yuta acalēē taa. ²¹ Lso tāsēēle taa tamlataa ka we Yosalem icate ḡḡolūḡu ḡku pa yaa sı Ofeli tō ku taa, na Siha, na Kisepa pá paasəḡana-wē.

²² Yosalem taa Lefii nyóma nyuḡu tū nté Mika lulūḡu tū Usi, na Usi lulūḡu nyóma Mataniya na Hasapiya na Pani. Pani ka ké Asafi lulūḡu tū ké. Mpe paa kēna lso tāsēēle taa yontu paasənlaa. ²³ Yonyoolaa tənḡaya lso kawulaya taa kūsəsutū ké. Na isəna paa sı-wē sı pá la pa tēma ke paa ifemle nte tō.

²⁴ Yuta pəyalu Sela lulūḡu tū Mesesapeli pəyalu Petahiya ka kēna lseyeli nyóma nyuḡu tū ke Pēsi nyóma kawulaya taa.

Yuta nyóma mpa pa fēi Yosalem taa tō

²⁵ Yuta kpeka lulūḡu nyóma lelāa ka caya tawa taa ké Kiliyatı-Aapa, na pə cōlo acalisi, na Tipōḡ na pə cōlo nyənsı na Yekapəseyeli, na pə cōlo nyənsı. ²⁶ Na Yesuwa, na Molata, na Pēti-Peleti. ²⁷ Na Hasaa-Suwalı, na Pēsepa na pə cōlo acalēē. ²⁸ Na Sikəlaki na Mekona na pə cōlo acalēē. ²⁹ Na Aḡ-Limōḡ, na Sola, na Yaamuti. ³⁰ Na Sanowa, na Atulam, na pə cōlo acalēē, na Lakisi na pə cōlo acalēē, na Aseka na pə cōlo acalēē. Mpu tō, pə kpaxau Pēsepa ke ilim mpətəḡ tō na pə polo Hinom teteḡale ke ilim ntəḡōḡ tō tōḡo paa caya.

³¹ Pəncameē kpeka lulūḡu nyóma ka caxana Kepa na Mikiması na Aya na Petēli na pə cōlo acalēē. ³² Na Anatōti, na Nopi, na Ananiya. ³³ Na Hasəo, na Lama, na Kitayim. ³⁴ Na Hatiti, na Sepoyim, na Nepalati. ³⁵ Na Loti, na Ono na niḡ tēma lataa teteḡale.

³⁶ Lefii kpeka lenna lıf Yuta taa na á sób Pəncameē nyənte taa.

12

Kōtālaa na Lefii nyóma pa həla

¹ Kōtālaa na Lefii nyóma mpa na Selatəyeli pəyalu Solopapēli na Yesuwa pa luna timpi paa pona-wē tō pa həla ntō. Selaya, na Imeya, na Isəla. ² Na Amaliya, na Maluki, na Hatusi. ³ Na Sekaniya, na

Lehum, na Meleməti. ⁴ Na ltoō, na Kinetəyi, na Apiya. ⁵ Na Miyameḡ, na Maatiya, na Pilika. ⁶ Na Semaya, na Yoyalipi, na Yetaya. ⁷ Na Salu, na Amoki, na Hilikiya, na Yetaya. Pəne ıı pa tēna paa ké Lefii nyóma na kōtālaa nyōḡḡ nyóma ke Yesuwa pōole taa ké. ⁸ Lefii nyóma taa yəlaa nté Yesuwa, na Pinuwi, na Katəməyeli, na Selepiya, na Yehuta, na Mataniya. Mataniya na ı təyaya yəlaa pa yookaxana samtu yontu. ⁹ Na Lefii nyóma mpa paa wē pa kiḡ na pá lakı lso tamlē tō pēle pá cəōki.

¹⁰ Yesuwa luləna Yoyakim, na Yoyakim lulı Ulyasipi, na Ulyasipi lulı Yoyata. ¹¹ Na Yoyata lulı Yonatanḡ, na Yonatanḡ lulı Yatuwa.

¹² Kōtulı səsə Yoyakim pōole taa kōtālaa lulūḡu nyōḡḡ nyóma həla ntō. Selaya lulūḡu tū nté Melaya, na Imeya lulūḡu tū nté Hananiya. ¹³ Isəla lulūḡu tū nté Mesulam, na Amaliya lulūḡu tū nté Yohanarḡ. ¹⁴ Na Meliku lulūḡu tū nté Yonatanḡ, na Sepaniya lulūḡu tū nté Yosefu. ¹⁵ Na Halim lulūḡu tū nté Atəna, na Melayōti lulūḡu tū nté Heləkayi. ¹⁶ Na ltoō lulūḡu tū nté Sakalı, na Kinetəḡ lulūḡu tū nté Mesulam. ¹⁷ Na Apiya lulūḡu tū nté Sikəli, Pilitayi lulūḡu tū nté Miniyani, na Motiya. ¹⁸ Na Pilika lulūḡu tū nté Samuwa, na Semaya lulūḡu tū nté Yonatanḡ. ¹⁹ Na Yoyalipi lulūḡu tū nté Matənayi, na Yoyata lulūḡu tū nté Usi. ²⁰ Na Salayi lulūḡu tū nté Kalayi, na Amoki lulūḡu tū nté lpeē. ²¹ Na Hilikiya lulūḡu tū nté Hasapiya, na Yetaya lulūḡu tū nté Netaneyeli.

²² Kōtālaa səsaa Ulyasipi, na Yoyata, na Yohanarḡ, na Yatuwa pa waatunaa taa ké pa ḡmaa Lefii lulūḡu nyōḡḡ nyóma, na kōtālaa pa həla ke takəlası taa. Haləna Pēsi wulau səsə Taliyusi kawulaya waatu.

²³ Paa ḡmaawa Lefii lulūḡu nyōḡḡ nyóma həla tōtəḡo Kutəəsutū takəlaya taa. Ule Ulyasipi saalı Yohanarḡ pōole taa tike ke pə sunaa.

²⁴ Lefii nyōḡḡ nyóma Hasapiya, na Selepiya, na Katəməyeli pəyalu Yesuwa, na Lefii nyóma lelāa paa sərḡna na pá yooki lso sam yontu. Pə tala pa nyəntu, uləna pá lá teitei ısu lso yulu Tafiiti ka sēyəsuyū tō.

²⁵ Nōnōōsi tanlaa Mataniya, na Pakəpukiya, na Opatiya, na Mesulam, na Talēmōḡ, na Akupi pa tamlē nté sı pá fēḡ wontu təsulənāa mpa pa wē lso tāsēēle

nənoɣo tɔ. ²⁶ Yesuwa pəyalu Yoyakim, Yosataki saali, na tɛtu nyuɣu tɔ Nehemii na kiiu nyəntu kɔtɔlu ɪsətɛlasɪ pa pɔɔlɛ taa kɛ pa lakaya pa tɛma.

Yosalem koluɣa tɛm sɔɔsi

²⁷ Waatu wei pa tɛma ɪcatɛ koluɣa kɛ ɣmaɔ, ɪlɛna pɔ yaa Lefii nyɔma tənaya timpɪwɛ paa wɛɛ tɔɣo Yosalem, na pɔ lɔ acɪma na laɣhulɔmlɛ, na samtu yontu, na kɣɛɣkɣɛɣnaa, na cɛmɛɣ, na saɣkɔnaa.

²⁸⁻²⁹ Na yonyoolaa luna acalɛɛ nɪna paa ɣmawa pɔ cɔɔnaɔ Yosalem, na Netofa cɔlɔ, na Pɛti-Kilikaa kɛ Kepa na Asɛmafɛti hɔɣɔlɛɣ taa tɔ. ³⁰ Mɔɔɣɔ kɔtɛlɛaa na Lefii nyɔma pa lapa nyɔɔɣ tɔɔ asilima kɛɛlɔɣu kɔtaya. Na pɔ kɔti yɛlɛaa tɛna sɪ, pɛlɛ pɔ lɔ mɔu tɔtɔ. ɪlɛna pɔ la mɔɔɣɔ koluɣa na ka nənoɔsi.

³¹ Tənaya Nehemii mɔ, ma kpaasa Yuta nyuɣu nyɔma kɛ koluɣa tɔɔ, na mɔ faya yonyoolaa kɛ tɔm naalɛ. Na kancaalaya kɣɛkɛlɛ nɔɔ mɛɣna ntɔɣɔɣ tɔɔ kɛ koluɣa tɔɔ, na Hute nənoɣo kɪɣ. ³² Pɛlɛ pa waali kɛ Hosaya na Yuta nyuɣu nyɔma hɔɣɔlɔɣu lɛɣku pa tɔɣaya. ³³ Pɔ waali kɛ Asaliya, na ɪsɛla, na Mesulam, ³⁴ na Yehuta, na Pencamɛɛ, na Semaya, na ɪmɛya. ³⁵ Pɛlɛ pa waali kɛ kɔtɛlɛaa akantɛɛ tɔkɛlɛaa, na Sakuu, na Asafi pa lulɔɣu tɔ Sakali, na Mikaya, na Mataniya, na Semaya, na Yonatar. ³⁶ Na ɪ tɛɛtɔna Semaya, na Asalɛli, na Milalayi, na Kilalayi, na Maayi, na Netaneyɛli, na Yehuta, na Hanani, pɛlɛ pa tɔɣɔɣɪ na pɔ tɔka cɛmɛɣ wei ɪsɔ yulɔ Tafiiti ka lupa tɔ. Kiiu nyəntu ɪsətɛlasɪ kɛlɛ kɣɛkɛlɛ nɛtɛ tɔ nyuɣu tɔ. ³⁷ Pa tala hite nənoɣo kɛ Tafiiti tɛ tontɔɣlɛ ɪsɛntaa, ɪlɛna pɔ kpa koluɣa tɔɔ. Halɛna lɔmnaa nənoɣo kɛ ɪcatɛ ɪlim tɛlɔlɛ tɔɔ.

³⁸ Mɔɔɣɔ yonyoolaa naalɛ nyɔma mɛlɛna mɔpɛlɛ tɔɔ, ɪlɛna mɔ na samaa hɔɣɔlɔɣu lɛɣku tɛ tɔɣ pa waali na Məsasi akele cɔlɔ, na tɔ lu timpɪ koluɣa lapa ɪwalɔ tɔ. ³⁹ Na tɛ tɔɣna ɪfɛlayim nənoɣo ɪsɛntaa tɔɔ na tɛ tala Yesana nənoɣo na tiina nyɔɣka. Tɛ tɛɛ Hananeyɛli akele na nɔnɔwɔ (100) nyɔɣ na tɛ tɛɛ heɛɣ nənoɣo na kɔtɔɣaya. ⁴⁰ ɪlɛna yonyoolaa kɣɛka naalɛ sɛɣ ɪsɔ tɛsɛɛlɛ kɪɣ, na mɔ na hulɛlaa mpa paa wɛ ma waali tɔ tɔɔ sɛɣ tɔtɔ. ⁴¹ Na kɔtɛlɛaa ɪliyakim, na Maaseya, na Miniyamɛɣ, na Mikaya, na ɪliohenayi, na Sakali, na Hananiya pɔ

hulɔɣɪ akantɛɛ. ⁴² Maaseya, na Semaya, na ɪlasaa, na Usi, na Yohanar, na Malakiya, na ɪlam, na ɪsɛɛ paa wɛɛ tɔtɔ. Na ɪsɛlahiya paasɛɣɛna yonyoolaa na pa yontu nuki.

⁴³ Mɔɔɣɔ kuyarɣku ɪsɔ lapa na pa tɛna pa laɣa hulɛmɛna acɪma kɛ tɛu, na pɔ lɔ kɔtasi kɛ sɔsɔm. Halɛna pɔ kɣɛnna Yosalem taa alaa na piya tɔtɔ, na pɛlɛ pa laɣa hulɔmɪ. Na pa aɣmaala kɔkɔtɛ nuki pooluɣ.

Lefii nyɔma na kɔtɛlɛaa pa paa nyɔm

⁴⁴ Mɔɔɣɔ waatu kulɔm ɪnɪ ɪ taa pa kpa yɛlɛaa mpa paa fɛɣɪɣɪ tɔɣ kancaalaya kulɔlɔm, na kɔvhalɛm hɔɣɔlɛɣ naanɔwɔ taa kulɔm tɛsulɛ tɔ. Mɔɛ ɪnɪ pa tɛmlɛ ntɛ sɪ pɔ kɣɛɣɛli kɔtɛlɛaa na Lefii nyɔma pa tɔɣɔnaya ɣka kɔ lukɛna nənoɣkɪla halɛm taa tɔ. ɪlɛna Yuta samaa laɣlɛ hɛɛna kɔtɛlɛaa na Lefii nyɔma pa tɛma. ⁴⁵ Mpi tɔ, pa paasayana pa ɪsɔ tɛmlɛ kɛ. Na pɔ lakɪ nyɔɔɣ tɔɔ asilima kɛɛlɔɣu kɔtasi. Na yonyoolaa, na nənoɔsi taɣlɛaa tɔtɔ nɔɔ tɔɣɔɣɪ wulɔw Tafiiti na ɪ pəyalu Salɔmɔɣ pa kɔsɛsutɔ. ⁴⁶ Tampɔna tɔɔ pɔ kɣayɔv hatoo Tafiiti na Asafi pa waatu tɔ, yonyoolaa nyɔɔɣ nyɔma paasayana ɪsɔ sam na ɪ sɛɛv pɔ yontu kɛ. ⁴⁷ Solopapɛɛli na Nehemii pa waatɔnaa taa tɔ, ɪsɛɣɛli nyɔma cɛlayaa yonyoolaa na nənoɔsi taɣlɛaa kɛ pa paa nyɔm, na pɔ cɛɛɣɪ Lefii nyɔma kɛ pa ɪsɔ kɔcɔɔɣ. Na pɛlɛ pɔ cɛɛɣɪ Alɔɣ lulɔɣu nyɔma kɔtɛlɛaa kɛ pa paa nyɔmnaa.

13

Nehemii fɛɛsiɣɪ ɪsɔ sɛɛv

¹ Waatu ɪnɪ ɪ taa kɛ pa kala samaa kɛ Moisi takɛlaya. ɪlɛna pɔ tala lɔntɛ nte tɔ taa pa ɣmaawa sɪ Amoni nyɔma na Mowarɔ nyɔma pa kaa sɔv mpa pa sɛɛkɪ ɪsɔ tɔ pa kɣɛkɛlɛ taa tɔ. ² Tampɔna tɔɔ, pɛlɛ pa taa mɔ ɪsɛɣɛli nyɔma na pɔ ha-wɛɣɛ tɔɣɔnaya na kɔnyɔnyɔm. Halɛna Mowarɔ nyɔma nɔɔ fɛli Palaam kɛ liyiteɛ sɪ, ɪ tɔɣsɪ ɪsɛɣɛli nyɔma kɛ mɔpusi. Ama tɔ ɪsɔ nɔ laɣasa mɔpusi ɪnɔɣɪ koolɛɛ kupana. ³ Waatu wei ɪsɛɣɛli nyɔma nɪfɪ mɔu, ɪlɛna pɔ tɔ pa taa sɪ pa tɔɣɔnɔɣɪ pa kɣɛkɛlɛ taa kɛ kpaɪ nyɔma.

⁴ Na pɔcɔ pɔ takɪ mɔu tɔ, kɔtɔlu ɪliyasɪpɪ kɛ paa kɣawa sɪ, ɪ paasɛɣɛna ɪsɔ tɛsɛɛlɛ kutuluɣ ɪlɛɣ. Pɛɣɛɛ ɪliyasɪpɪ lulɛta kɛlɛ Topiya. ⁵ Pɔ tɔɔ kɛ ɪliyasɪpɪ hɔla Topiya kɛ ɪsɔ tɛsɛɛlɛ kutuluɣu sɔsɔɔv ɣku kɔ taa pa

siwa kutaxu nku pa hawa to, na tulaalu, na lso taseele wontu na kotalaa paa tete na taxonaya, na sulum kufam, na nim pa hoxolaj naanowa taa kulumyvu nku Lefii nyama, na yonyoolaa, na nonnosi tanjaa pa ti to.

⁶ Pa lakaya mpv to ma fei Yosalem. Ma pola Papiloni wulav soso Atakasesee teye i kawulaya panaya hiu na naanowa na naale nyajka taa. Pa lapa wee naale, ilena wulav ha-m nexo ' na ma mali Yosalem. Mpyo ma nawa isana Iiyasipi hawa lso taseele kutuluyu lenku ke Topiya to, pa fei teu. ⁸ Tanaya paaana huu ma taa na ma laxo Topiya wontu na awali to. ⁹ Ilena ma yele na pa nyaali kutulur inayi teu, na pa marna i taa ke lso taseele wontu na kuhaaj na tulaalnaa.

¹⁰ Ma niwa toto si paa celayi Lefii nyama ke pa paa nyam. Pa too ke pele pa yela pa tama na pa mali halam taa, na yonyoolaa naa la mpv toto. ¹¹ Ilena ma kalana huula ke isana pa lowa lso taseele to. Kena ma koti yonyoolaa na Lefii nyama na pa mali pa tama taa. ¹² Mpyo Yuta nyama su ponav ke taxonaya pee, na sulum kufam, na nim pa hoxolaj naanowa taa kulumyvu ke pa kutulur taa. ¹³ Ilena ma kpa kotulv Selemiya na takalasi jmaalv Satoki na Lefii tu Petaya na ps sossana Sakuu payalv Hanaj, Mataniya saali si pa fejiyi kutulur unv. Mpi to, yalaa ka lapa-weye naani ke, na pa tamle nte kuhaaj taluvv ke pa taapalaa.

¹⁴ Hai, ma lso, toosi pa tana mpi ma lapa to. Taa soo isana ma lupv lso taseele tamle na lso sevu pa too to.

¹⁵ Waatu unv i taa ke ma nawa Yuta taa ke yalaa, na pa nyaasayi pa lesejnaa ke kuyaku kuhesuvv wule. Na lelaa naa saxala taxonaya na pa svki pa kpanasi ke sulum, na lesejnaa, na fikiinaa, na won-tunaa lenti ke mpv na pa pukina Yosalem. Ilena ma kpaali-we si: I taa peeti puluvv kuyaku kuhesuvv wule. ¹⁶ Pale pa paasi, Tihi nyama mpa pa we Yosalem to, pele pa kaxaxana tiina, na wontu lenti, na pa peetaxana icate nyama na Yuta nyama ke kuyaku nku kv wule. ¹⁷ Mpyo ma kalana Yuta sosaa si: I nawa isayatu nti i laki to yaa i ta na? I kuyi kuyaku kuhesuvv nyuvv ke. ¹⁸ Ma cosonaa lapa mpyo. Pa too ke Tacaa hama ta na ta icate ta kpanyuvv.

Ilena mi sossayi lso paaana kpaasuvv ke lseyeli too.

¹⁹ Pa kpayav kuyanjku taxo ma yelaa na pa takayi Yosalem nonnosi ke ilim tuxv waatu, na paco kuyaku kuhesuvv caalayi, na pa tulayi-si na paco kv tej. Na ma su ma taapalaa napali si pa fej na noxolv i taa suvna taatale natelayi kuyaku kuhesuvv wule. ²⁰ Mpyo peete nyama tana luna pa taate ke Yosalem koluja kite, na pa suv ahoo ke tom kulvm yaa naale. ²¹ Tanaxale ma poota-we si: Pepe too ke i caki icate koluja kite? Na ma kpaali-we si: Ye i tasa mpv, maa kpa-me.

Pa kpayav waatu unv to, pa ta tasa maluvv ke kuyaku kuhesuvv wule. ²² Mpyo ma tama Lefii nyama si: I la nyoxaj too asilima keeluvv kotaya. I polo i fej icate nonnoso, na yalaa tan isana lso siwa kuyaku kuhesuvv too to.

Hai, ma lso kupaj, toosi ma too ke nti unv to taa, na i wii ma petootale.

²³ Waatu unv i taa totoyo ma nawa si, Yuta nyama kpayv Asototi na Amoni na Mowavv nyama alaa. ²⁴ Na pa piya hoxoluvv yoxotayi Asototi nyama tom. Mpa pa we piitim mpi pa taa, pale pa tom ke pele pa piya yoxotayi. Pa taa noxolv taa nukv Yuta nyama tom. ²⁵ Mpyo ma kalana-we, na ma tansv-weye mpusi. Halana ma ma lelaa, na ma kpesi pa nyooti. Na ma yele na pa tuuna si: Ta kaa ha ta peela ke cefelinaa. Payele ta payalaa kaa kpayv-we, yaa ta mayamaya toto. ²⁶ Na ma pooti-we si: Pa taxv mpv pa tusina wulav Salumoj ke isayatu taa? Payele i ka kala piitimnaa awulaa tanaya, na lso soola-i na i kpa-i lseyeli wulav. Paa na mpv to, alaa ta kpisi ileyv petuvv ke isayatu taa. ²⁷ Tu caa si ta tasa nuv si, i kpakayi cefelinaa na i pentaxana Tacaa ke mpv.

²⁸ Yoyata payalaa taa lelv wei i ke kotulv soso Iiyasipi saali to i ka ke Holovv tu Sanapala yati ke. Pa too ke ma lasa-i Yosalem taa.

²⁹ Hai, ma lso, taa soo isana pa wakelayi kotaya na noxo nka nyana kotalaa na Lefii nyama i peela to.

³⁰ Mpyo ma lapa samaa ke nyoxaj too asilima tana keeluvv kotaya. Na ma kpaasi kusasutu nti ta hulayi kotalaa na Lefii nyama pa tama to ta toj. ³¹ Na ma su toto

si: ʾhaaki taasi ke pə kuyeyi taa, na ʾi kəḡna
təto kancaalaya kəḡlolum tətə.

Hai, ma ləḡ, tətəsi ma tətə na ʾi la-m
kəḡpantu.

ISAT 1 TOM TAKELAYA Kutlolu

Takelaya kane ka taa ké pa keesayi Yuta nyéma mpa pa pona Papiloni tō pa tōm. Papiloni nyéma cōsa Yuta nyéma mpeye halēna pá luki sī pá kpiisi-wē. Ama lso tá tisi. 1 yapa Yuta nyéma na lsatēe niij.

Isēna pa faya lsatēe takelaya tō:

lsatēe pēsa wulav, titite 1:1-2:23

Hamañ kulayi Maatosee tō, titite 3:1-5:14

Hamañ sēm, titite 6:1-7:10

Yuta nyéma kaluvu ke pa kolontunaa, titite 8:1-10:3

Wulav Aselusi acima

¹ Wulav Aselusi*fa* tōkayana kawulaya ke waatu uni 1 taa. Pē kpayav Enti na pē polo ltiyopii tō, pē hōyolēj nunuwa na hii na naatosompōyolaya (127) tō. ^a pa yaaki tōtō sī Seelasesi. ² Susi icate sōsōle taa ké Aselusi kawulaya kumte ka wē. ³ Mpōyū 1 kawulaya pēnaya tooso nyējka taa, 1 lapa acima ke 1 waali nyéma, na 1 akewenaa sōsaa, na Pēsi na Metii nyéma, pē yoolaa nyuvu nyéma, na kufānēnaa na kumatajnaa sōsaa. ⁴ Isotvnaa naatosō tēcu ké 1 lapa acima anī. Aselusi hula 1 wēnav sōsōv, na 1 sōsōntu pē fēi yōyōtvu. ⁵ Pēle pē waali ké 1 tasa acima lapu tōtōyō Susi icate heele taa yēlaa tēna. Pē kpayav sōsaa na sākema, na pē polo piya tō. Kuyaku na ku isikile ke 1 lapa acima ke kawulaya nōnōyō tēe taya tō. ⁶ Paa kaya pōnj kupaj kuhulumēj ké. Na wei pa lii akpaayala tō, na ģmusti kuseemasī. Na pá tamsēna liyitee nyējōtvu kukuwē na pē kuhulumēe akelenaa. Pa suwa wola na liyitee nyējōtvu pē katōnaa taka ké pēe kupana nna a wēna ģmalēm waani waani tō a taya tō. ⁷ Wulav ka puu solum ke sōsēm ké na luvu kulōmuvu. Ulena pá ceki wola poosiyanaa waani waani taa, na pá celayi yēlaa. ⁸ Paa wei 1 nōka isēna tō, ģpōyū 1 nyōōki. Paa tanjōyi nōyōlv. Mpi tō, wulav ka ha nōyō ké sī wei 1 nyōōki isēna pá cēla-ī mpv. ⁹ Mpōyū wulav alv Fasiti ná lapa 1 alvōyōntēlenaa ke acima tōtōyō kawulaya tēyaya taa.

^a 1:1 Aselusi: Papiloni wulav ke pá yaa mpv na kulōm unōy

Wulav alv Fasiti teeli pasuvu

¹⁰ Mpōyū kuyaku naatosompōyolaya nyējku wule, wulav Aselusi haya solum. 1 lanje hulūmaa ulēna í yaa 1 tēmle lataa yēlaa kataasi naatosompōyolaya. Mehumañ na Pisita na Haapona na Pikita na Apakata na Setaa na Kaakasi. ¹¹ Na í heeli-wē sī: Ma alv Fasiti í tayanī 1 ti na í te 1 kawulaya ntenuvu na í lu ma isēntaa. Na akewenaa sōsaa na samaa pá ná 1 teu. Mpi tō, 1 isēntaa ka luwaya pē fēina saala. ¹² Ama Fasiti ná kisa luv isī wulav suv tō. Tēnaya pē hañ wulav ke sōsēm, na 1 pááná huu. ¹³ Mpōyū wulav yōyōtēna isōtvlujasi nyēntaa. Pa nyēmá kawulaya tōm huuv na pē kiij ké. Pácō pa ké layatu tasēlaa. ¹⁴ Mpeyele Pēsi na Metii yēlaa, Kaasena na Setaa na Atēmata na Taasisi na Mēlesi na Maasena na Memukanj. Paa ké wulav akewenaa naatosompōyolaya ké. Pa nyēmá 1 lotu ké na pá laki 1 kawulaya taa ké tēma sōsōna. ¹⁵ Mpōyū 1 pōsa-wē sī: Wulav má, ma tilaa na pá heeli Fasiti ke tōm na í kisi tē muv. Ule ye pa keesēna kiij pepeye pē wē sī pá lapī-ī?

¹⁶ Tēnaye Memukanj cōwa wulav na 1 akewenaa sōsaa sī: Pē taya nyá tike ke Fasiti nyēna yem. Ama 1 kpejina nyá akewenaa sōsaa, na nyá tētv taa yēlaa tēnaya. ¹⁷ Pēle pē paasi alaa tēna ká telēsi-tayi tēma. Ulena pá nyēni pa paalaa ke yem sī: Wulav ka yaawa 1 alv na í kisi pote. ¹⁸ Sañja mayamaya Mete na Pēsi pē akewenaa sōsaa alaa ka nu-ti. Ulena pa paalaa yōyōtēni na pá keesayi-wē na pááná kpa-wē. ¹⁹ Tōv, Taca, ye ma tōm lapa-ģ teu, ulē n yele na pá ģmaa Mete na Pēsi kiij wei u layasayi tō, 1 takēlaya taa sī, Fasiti í taa tasa nyá kiij kōntē. Ulena wulav kpayav alv kofalu wei 1 muna pá kusī 1 nyuvu tō. ²⁰ Ye nyá kawulaya sōsaya kane, ka taa yēlaa tēna nu tōm tēne, ulē alaa ká nuna pa paalaa. Paa pa ké sākema yaa sōsaa.

²¹ Mpōyū tōm ntī tē lapa wulav na 1 akewenaa ke lelej, na wulav la isī Memukanj yōyōtvu tō. ²² Ulena í ģmaa lēetēlēnaa na paa hōyōlvu ģku ku kōnvj na ku ģmaatv taa. Mpōyū 1 tilina 1 kawulaya tētv tēna taa sī, paa apalv wei 1 ke sōsō ke 1 tēyaya taa ké, na 1 nsēmle ke paa yōyōti.

2

Isatée pása wulav alv

¹ Waatu wei wulav pááná hēewa, ilena í mayası í alv Fasiti tòm ké í taa. Na isəna í suwa sɪ ɪ lakɪ-ɪ tɔ. ² Ḿpúyó ɪ tǎmlɛ nyóma ná mpv ilena pá tɔ sɪ: Taca, pá pɛkɪ-ɪ pɛlɛlaa mpv pa ta nyənta apalaa na pa lvm luwa tɔ. ³ Mpɔ tɔ, kpa akewenaa ké kawulaya hɔyɔlɔɪ təna taa, na pá kotɪ pɛlɛlaa telaa mpv pa ta nyənta apalaa tɔ. Alaa kawulaya taya taa ké paa kotɪ pɛlɛlaa mpeye Susi ɪcatɛ taa. Ilena yulv katarɪa Heke wei ɪ paasəyənə-wɛ tɔ í cɛlɛ-wɛyɛ mpi mpi paa lakənə kacɔka tɔ. ⁴ Na ye nyá luyɔ í svv pa taa wei, ɪlɛ n kpayə-ɪ na í lɛɛtɪ Fasiti lonte taa.

Ḿpúyó tòm ntɪ tə maya wulav na í la mpv.

⁵ Yuta tv nɔyɔlv ɪ ka wenna Susi ɪcatɛ taa, na pá yaa-ɪ sɪ Maatosee. ɪ ka ké Pencamɛɛ kpekəle tv, na ɪ cɔsənəa nté Kisi na Simeyi na ɪ caa kéle Yayii. ⁶ ɪ na Yuta wulav Yekoniya na lelɛa ké Papiloni wulav Nepukanəsaa ka kuuwa na í pona ɪ tɛ. ⁷ Ḿpúyó Maatosee caa neu na ɪlɛ ɪ alv pa səpa, na pá yelɛ sulav ké pɛlɛ. Pa yaa-ɪ sɪ Hatasa na pá cuyusɪ-ɪ sɪ Isatée. ɪ isentaa ka luwaya pə fəna. Ilena Maatosee kpayə-ɪ na í tɔɔ-ɪ.

⁸ Waatu wei pa kpaala wulav tòm ntəyɪ mpv, ilena pá kotɪ pɛlɛlaa ké Susi ɪcatɛ taa, na Isatée tɔtɔ. Na pa paasənlv yulv katarɪa Heke fɛɪɪyɪ pa tɔɔ. ⁹ Ḿpúyó Isatée tòm lapa apalv unəyɪ teu. Ilena Isatée kpayə-ɪ na nyuvv. Tənaɪa ɪ ha-ɪ kpakpaa ké kacɔka wontu, na í hvlɪ-ɪ waav kupaŋkɔ ké alaa taya taa, na í cɛlɛ-ɪ kawulaya taya paasənlaa alv nyóma ké naatosompɔyɔlaya. ¹⁰ Ama Isatée ta yelɛ na pá nyɪ sɪ ɪ ké Yuta tv, teitei isɪ Maatosee ka kisina-ɪ tɔ. ¹¹ Maatosee pukaya alaa taya nɔnɔyɔ tɛ ké na í naakɪ Isatée alaafəyɔ, na isənə pa lakɪ-ɪ tɔ.

¹² Pu wɛɛ ké sɪ paa pɛlɛ wei í la kacɔka ké pənaɪa təcu isɪ paa svv alaa tɔ. Nim mpi pa yaa sɪ miili tɔyɔ pa caaləyɪ sayalvɔv ké isətunaa naatoso. Pə waalɪ na pá sayalɪ lɛmpənəa tɔtɔyɔ isətunaa naatoso lɛlv. Pa tɛɪ mpv tɔyɔ pɛlɛlaa mpe pa puki wulav kɪɪ na pá kaasəyɪ tama. ¹³ Ye pɛlɛ wei ɪ kula tɛɛv, í nɔka mpi pa cɛləyɪ-ɪ ké na í kpeɪɪna. ¹⁴ Taanaya taanaya ké pa pukaya na kv fema tanarɪ, ɪlɛ pa polo alaa taya naale

nyəŋka ŋka ka taa yulv katarɪa Saasəkasi fɛɪɪyɪ-wɛ tɔ. Na ye wulav ta nyulɪ wei na í yaa ɪ hətɛ, ɪlɛ ɪ tasəyɪ tənaya məlvɔv.

¹⁵ Kuyarɲkɔ pə tala Apihayili pɛlɛ Isatée pote tɔ. Isatée ka ké Maatosee neu wei ɪ ka tɔkaa isɪ ɪ kulvlv tɔyɔ. Isatée ta pɛkɪ sɪ ɪ kpakəyɪ pulvɔv yem. Ama Heke kɛesa-ɪ mpi mpi tɔ, pə tike ké ɪ kpayaa. Isatée tòm ka wɛ pa tənə mpv pa naakaya-ɪ tɔyɔ teu ké. ¹⁶ Wulav Aselusi kawulaya pənaya naatosompɔyɔlaya nyəŋka taa ké pa svvna Isatée ké kawulaya taya taa, ké pa isətv naanvwa nyəɪ wei pa yaa sɪ Tepe tɔ ɪ taa. ¹⁷ Ḿpúyó wulav luyɔ svv Isatée na pá kəli ɪ alaa tənə. Ilena wulav hvlɪ Isatée ké pɛlɛɛ na suulu na pá kəli pɛlɛlaa lɛmpa tənə. Ḿpúyó Aselusi kpa Isatée ké wulav alvnyəɪ ké Fasiti lonte taa, na í temɪ-ɪ kawulaya ntenuyɔ. ¹⁸ Ḿpúyó wulav lapa acima ké Isatée tɔɔ. Ilena wulav yaa ɪ waalɪ nyóma na akewenaa səsaa. ɪ cɛpa ɪ tɛtv yəlaa ké lampuu, ɪ lapa-wɛyɛ kvɔcəɪ na luyɔ kulvɔvɔv na kawulaya tɔɪ.

¹⁹ Waatu wei paa kota pɛlɛlaa ké tòm naale nyəm tɔ, Maatosee ka wɛ wulav tǎmlɛ taa ké tənə. ²⁰ Ama Isatée ka tɔka ntɪ Maatosee ka kisənə-ɪ tɔyɔ. ɪ ta yelɛ na pá nyəmɪ-ɪ sɪ ɪ ké Yuta tv. Mpi tɔ, ɪ seekɪ Maatosee ké isɪ ɪ ka wɛv ɪ tɛ tɔ.

Maatosee waasvɔv ké wulav

²¹ Waatu wei Maatosee ka wɛ wulav tǎmlɛ taa ké mpv tɔ. Kuyaku nakvlɪ, kawulaya taya nɔnɔsɪ tanlaa Pikitarɪ na Tɛlɛkɪ pa mv wulav na pááná, na pá caakaya-ɪ nɪɪ tɔyɔ. ²² Maatosee nu mpv, ilena í tayası Isatée, na ɪlɛ í heeli-təyɪ wulav. ²³ Pa tənə tòm ntɪ tə nɔɔhɛ, ilena pá mayana-təyɪ mpv. Ḿpúyó pa pusa apalaa asayaa mpe pa naale na tɔyɔ. Ilena wulav yelɛ na pá ŋmaa tòm ntəyɪ ɪ kawulaya kvɔcəsɔtv takəlaya taa.

3

Hamarɪ taa kpanav ké Yuta nyóma

¹ Ḿpúyó pəle pə waalɪ wulav Aselusi kɔsa Akakɪ tv Hametata pəyalv Hamarɪ nyuvv na í kpa-ɪ ɪ waalɪ tv. ² Ilena wulav sɪ sɪ ɪ kawulaya taa akewenaa tənə í hənɪ Hamarɪ ké atɛ na pá sɛ-ɪ. Ama Maatosee ná kisa mpv unɪ pə lapv. ³ Ḿpúyó akewenaa lelɛa pɔɔsa-ɪ sɪ: Pepe tɔɔ ké nn lakɪ isɪ wulav suwa tɔ? ⁴ Paa kuyaku ŋkuyɔ pa

pɔɔsaya-i mpv. Ilena í cɔ-we si: Ma ké Yuta tv. Ntena pá tayasi-təyi Hamarj si pa naaki si i ká la isəna. ⁵ Hamarj cekənaa si Maatosee u hantəyi-i atə, ilena i pááná huu. ⁶ Hamarj nuwa si Maatosee ké Yuta tv, pə tɔɔ ké i caakaya si í kpi-isi í na i yəlaa Yuta nyéma lelāa mpa pa we Aselusi kawulaya tana taa tɔ. Si í kv Maatosee tike tɔ, təle tə ta maya-i. ⁷ Mpróyú Aselusi kawulaya pənaya naanwua na naale nyəjka isətu kancaalaya nyəj wei pa yaa si Nisarj tɔ i taa Hamarj mayasa pəle nte pa yaa si pulim tɔ, si i nyəj kuyaku ŋku i ká kpiisi Yuta nyéma isu i mayasuyv i taa tɔ. Ilena pə tɔyɔ pa isətu naanwua na naale nyəj wei pa yaa si Ataa tɔ.

Hamarj mayasuyv si í kpiisi Yuta nyéma

⁸ Mpróyú Hamarj tɔma wulav si: Yəlaa napəli pa wenna nyá tetv hɔyoləj tana taa. Pa wena pa mpaa ké, pa yaasi ta nəyəsəna yəlaa lelāa. Pəyele paa təyɔyi nyá kiij. Ile pə ta mvna si í yele-we. ⁹ Ye pə maya-ŋ ile n ha nɔyɔ na pá kpiisi-we. Ile ma kaa larj pə liyitee nyəyətɔv ke tɔɔnənaa ŋmunuyv nuunwua (300) na má cəla kawulaya liyitee paasənlaa na pá tv kpancoou taa.

¹⁰ Mpróyú wulav ləsa i kukuule nte i yusəyənə tɔ na í cəla Yuta nyéma kolontu Hamarj. ¹¹ Ilena í tɔm-i si: Ma ha-ŋ yəlaa mpe na pa liyitee, lana-weye isəna n caa tɔ.

¹² Mpróyú Hamarj kota wulav takəlasi ŋmaalaa ke isətu kancaalaya nyəj kuyeej naanwua na tooso wule. Ilena pá ŋmaa takəlasi ke tetv feŋlaa na kumatəjnaa sɔsaa na nyuyv nyéma. Mpróyú pa tələsəna paa piitim mpi pə taa, na pá tv wulav həte na i kuyvsum. ¹³ Mpróyú pa tilina ləetələnəa mpeye tillaa ke pa tetv tana taa si pá kpiisi Yuta nyéma tana tapai. Pə kpayav kukpatəlaa na piya tɔ. Ilena pá kuu pa wənav tənaya kuyakv kolumuyv taa ké pa isətu naanwua na naale nyəj Ataa kuyeej naanwua na tooso wule. ¹⁴ Pu wee si pá tələsi ləetələnəa mpe pa tɔm ke paa tetv hɔyoluyv ŋku kv yəlaa ké, na paa wei i sɔəlv pu kuyakv ŋku kv wule. ¹⁵ Mpróyú tillaa tənəa asəwa isu wulav ka heeluyv-we tɔ na pá kpaali tɔm ntəyi Susi icate taa. Wulav na Hamarj pa cayaa na pá nyɔkɪ, ilena tɔm nti tə cɔkɪ icate.

4

Maatosee sələmuyv ke Isatée si í sənə-we

¹ Maatosee nuwa pə tana mpi pə lakɪ tɔ. Ilena í cəli i wontu na larjwakəlle na i suu ləyaya nyəntv. Na í pəli i nyuyv taa ké təlvma, na í cɔɔ icate na í makɪ kapusi. ² Mpróyú i pola kawulaya nənɔyɔ na í səj tana. Mpi tɔ, pa kisina ləyaya wontu suulaa ke nənɔyɔ ŋkəye. ³ Paa tetv hɔyoluyv ŋku kv taa ké wulav tɔm nti tə talaa, Yuta nyéma larj wakəlayi ké tətəyɔtəyɔ. Na pá həkəyi nɔɔsi na pá wiiki na pa pəyale suuki ləyaya wontu, na pá hantəyi təlvma taa.

⁴ Mpróyú Isatée təmlə nyéma alvnyəma na yəlaa kataasi pa polaa na pa heeli Isatée ke Maatosee larjwakəlle tɔm. Ilena sɔyɔntv kpa Isatée ke sɔsəm na í tilina Maatosee ke wontu, si í wəyɔsi i ləyaya nyəntv. Ilena Maatosee kisi. ⁵ Tənaya Isatée yaa katanja Hataki wei wulav ka cəla-i si í lakɪ-i təmlə tɔ na í tili-i si: Polo n pɔɔsi Maatosee si pepe lapəna. ⁶ Mpróyú Hataki pola Maatosee kiij ke kawulaya təyaya nənɔyɔ tənaya icate patəma taa. ⁷ Ilena Maatosee kɛsi-i pə tana mpi pə mayana-i tɔ. I kɛsa-i tətəyɔ liyitee isəna Hamarj su i nɔyɔ si, ye i luna Yuta nyéma təkule i ká tv wulav kpancoou taa tɔ. ⁸ Ilena Maatosee cəle-i Yuta nyéma kvɔv tɔm nti pa kpaala Susi taa tɔ pə takəlaya si: Cəla Isatée na í kɛsi-i pə tana. Si polo wulav kiij na í wiina-i na í sələm-i suulu ke Yuta nyéma tɔm. ⁹ Mpróyú Hataki polaa na í heeli Isatée ke Maatosee tɔm nti. ¹⁰ Tənaya Isatée məjina Hataki si í heeli Maatosee si: ¹¹ Pə kpayav wulav təmlə nyéma tana, na i tetv hɔyoləj yəlaa tana tɔ, pa nyəmə si paa apəlv yaa əlv svna wulav taya tɔɔ na pá ta yaa-i, səm ké. Ama wei wulav ká huli i wula kprátəyɔ si i yaa-i tɔ i paasi ké. Pəyele ma kuyeej hiu na naanwua kolə wulav ta yaata-m i cəlv. ¹²⁻¹³ Tənaya Maatosee tilaa si pá heeli Isatée si: Taa hvv si nyá tike n ká fitina səm si n we wulav təyaya taa tɔ pə tɔɔ yoo. ¹⁴ Ama ye í kisa tɔm tənə tə paasənav, pu waasi Yuta nyéma. Ile nyá na nyá təyaya nyéma mə tənaya nté. Halɪ ntanyɪ pə mayamaya pə tɔɔ ké n pəsa wulav əlv. ¹⁵ Mpróyú Isatée tilaa si pa heeli Maatosee si: ¹⁶ Polo n kotɪ Yuta nyéma mpa pa we Susi tɔ pa tana na pá həkə nɔɔsi ke ma tɔɔ ké kuyeej tooso.

Í taa tōyo í taa nyōō, paa ilim paa ahoo. Ma na ma tāmle nyáma alonyōma taa hōko nōōsi ke mpv tōtō. Paa na kiiu wēē tō, maa svv wulav tōō, na ye maa si ma si.

¹⁷ Mprōyū Maatosee tēewa na í la pə təna mpi Isatée heela-ı tō.

5

Isatée yaa wulav na Hamarj ke tōyōv

¹ Mprōyū pa nōhōkutv kuyaku tooso nyēhkv wule, Isatée suu ı kawulaya wontu na í polo na í sēh wulav taya tōō. Na wulav nāá caya ı kawulaya kumte tōō ké nōnōkeelası. ² Waatu wei wulav na Isatée na í sēha mpv, ılena Isatée nyuvv te na wulav hōlı-ı ı wula kpátōyō na Isatée polo í tokina kv nāxō taa. ³ Mprōyū wulav pōōsa-ı si: Alaafāya kele? Heeli-m mpi n caaki tō, paa ma kawulaya hōxōlvv maa ha-ŋ. ⁴ Ntēna Isatée cō si: Hai, ma cē, alaafāya ké. Ma caa ké si nyana Hamarj í kōō ma tēye saŋa na í tōyō.

⁵ Mprōyū wulav tila kpakpaa ke Hamarj waalı si pá polo Isatée tēye tōyōv isu ılé ı nyulvōv tō. ılena pá tēē. ⁶ Pa nyōōkaya solum ke waatu wei ılena wulav pōōsi Isatée si: Pepeye n nyulāyi yee? Paa ma kawulaya hōxōlvv, maa ha-ŋ. ⁷⁻⁸ Mprōyūle Isatée si: Hai, ma cē, nti ma nyulāyi teu tōyōle si cele nyana Hamarj í kōō ma tēye tōyōv tōtō. ıle maa heeli-ŋ nti tē wēē tō.

Hamarj caaki Maatosee kuvv

⁹ Mprōyū Hamarj lına Isatée tēye kuyaku ŋkv na laŋhulmle sōsōōle. ılena í mayāna Maatosee ke wulav tēyaya nōnōyō, ama Maatosee ta kulı yaa í nyēxōlı si ı sēeki Hamarj, ılena pāáná huu Hamarj. ¹⁰ ılena í kpa ı ti na í kpe na í tili na pá yaa ı taapalaa na ı alv Sełēsi. ¹¹ Mprōyū Hamarj sama ı ti na ı wenav sōsōōm na ı pəyalaa kupig. Na teeli wei wulav tv-ı na í kpa-ı ı akewēnaa na ı waalı nyáma pa nyuvv tv tō. ¹² Pəle pə paasi, na í tasa si: Ma tike tākōŋ ké Isatée lāsaa si ma su wulav na tē tōyō ı tē. Pácō cele ma na wulav tē tasāyi Isatée tēye mōlvv na tē tōyō tōtō. ¹³ Ama ma mayāna Yuta tv Maatosee ke wulav tēyaya nōnōyō. ılena ma laŋle wakəlı na má sōō tēne unı tē tēna tē tōō.

¹⁴ Mprōyū Hamarj alv Sełēsi na ı taapalaa tēna tōma si: Pá saaki tesika na ká kulı isu mēētəlēnaa hıu na kəkpası. ılena cele

tənarj ı səlēmı wulav na pá pusi Maatosee na-ke. ıle nyana wulav í ká polo tōyōv na laŋhulmle.

Tənaŋa tōm tēne tē mayā Hamarj, na í lá na pá saaki tesika.

6

Wulav kusvōv ke Maatosee nyuvv

¹ Mprōyū ahoo anı wulav ta pəsi na í too. ılena í yele na pá kōna kutōōsvv takəlaya na pá kala-ı-kē. ² Tənaŋa pa mayāna ka taa si: Maatosee ka kula wulav tēyaya taŋlaa Pikitarj na Teleki pa waalı. Waatu unāyi pəle pa caakaya wulav ke niŋ tōyō. ³ Kełēna wulav pōōsi si: Na pepeye pa kusəna Maatosee nyuvv ke mpv unı pə tōō? Ntēna tāmle nyáma si pa ta lapı-ı pulv.

⁴ Mprōyū wulav pōōsaa si: Awe wē taya tōō?

ıle pu pana Hamarj ka polaa si ı səlēmāyi wulav si pá pusi Maatosee na tesika ŋka paa saakaa tō. ⁵ Ntēna tāmle nyáma heeli wulav si: Hamarj sēhna taya tōō. ılena wulav si: ı svv.

⁶ Hamarj svvwa ılena wulav pōōsi-ı si: Ye wulav caa ı kusı yulv nyuvv, pepeye paa lapı-ı?

Mprōyū Hamarj huŋwa ı taa si: Ma nyuvv ke ı caa kusvōv. ⁷ Ntēna í cō wulav si: ⁸ Tacaa, cēle-ı nyá kawulaya wontu, na nyá kpaŋanv wei pa tema ntenuyū tō. ⁹ ılena nyá akewēnaa taa nōxōlvv suu-ı wontu nti na í caŋası-ı kpaŋanv tōō. ılena í cōōna-ı ıcatē nōnōōsi tēē, na í kpaalāyi si: ı naaki isəna wulav lakı yulv wei ı nyuvv ı kusāyi tō.

¹⁰ Mprōyū wulav tōma Hamarj si: Kpaŋa wontu ke nōōnōō na kpaŋanv, isu n yōxōtaa tō. Polo ı ná la mprōyū Yuta tv Maatosee, wei ı wē ma tāmle taa ké ma nōnōyō tēē tō. Taa sōō mpi n yōxōtaa tō pə taa pulv.

¹¹ Tənaŋa Hamarj kpaŋa wontu na kpaŋanv na í suu Maatosee. ılena í cōōna-ı ıcatē nōnōōsi tēē ké kpaŋanv tōō. Na í kpaalāyi lōlvv si: ı naaki isəna wulav lakı yulv wei ı nyuvv ı kusāyi tō. ¹² Pə waalı ké Maatosee mala wulav nōnōyō kiŋ. ılena Hamarj nāá sē na í svv ı tēyaya na í taka ı isentōō na laŋwakəlle sōsōōle. ¹³ Mprōyū ı keesa ı alv Sełēsi na ı laŋatv tasəlaa tēnaŋa mpi pə mayāna-ı tō. ılena pəle pá tōmı-ı si: Maatosee wei ı isentaa pə svv-ŋ tisuyv

ke isənto tə, i ké Yuta tu ké. N kaa kpaɣa puluɣu i tə, n kpisaa ké. ¹⁴Pa tənna m̄púyó yəɣətuɣu ɛlɛ wulav tillaa kəmaɣalɛ na pá yaa Hamarj ke kpaɣaa sɪ í na wulav pá polo Isatée tɛɣe təɣu.

7

Hamarj kuyɔ

¹M̄púyó wulav na Hamarj pa pola Isatée tɛɣe təɣu. ²Waatu wei pa caɣa sulum nyəuɔ ɛlɛna wulav pəɔsi Isatée ke kolumtu nti i ka pəɔsa-i tete tə sɪ: Pepeɣe n nyuləɣi yee? Paa ma kawulaya həɣəluɣu maa ha-ɲ.

³Mpuɣule Isatée sɪ: Hai, ma cɛ, ma nyuləɣi ké sɪ nɪ ya má na ma yəlaa tá weesɪɲ. ⁴Pə taya pulu, pa pɛeta-tu sɪ pa lentəɣi na pá kpiisi-tu. Ye paa pɛeta-tuɣu sɪ tə təɣo yomle, maa sumaya ma taa nəki na má kaɣatəɣi-ɲ.

⁵M̄púyó wulav pəɔsa Isatée sɪ: Peepe, awe mayasəna m̄púyó i taa? Le-tu?

⁶Ntəna Isatée sɪ: Tá kolontu səsə unəɣəle isayav Hamarj inɛ.

Tənaya Hamarj tənuyɔ lula pee ke wulav na Isatée pa isəntaa tənə. ⁷ɛlɛna wulav kuləna páná ke tətəɣəle na í lu nənəɣo tɛɛ ké tuɲ tɛɛ. Hamarj cəkənəa sɪ i təm tɛma, ɛlɛna í saali Isatée kiɲ na í wiikina-i sɪ: Waasi-m. ⁸Wulav luna awalɪ na í suv, ɛlɛ i mayana Hamarj luɲa Isatée təcaɣalɛ ntɛ. Mpuɣule wulav mapa kapuka sɪ: Pə kpeɲna ma alu na nɪ kpiki ɛlɛɣe ma isəntaa cənə tətə?

Wulav nəɣo ta tu tiita atɛ. ɛlɛna təmle nyéma həkə Hamarj isəntə. M̄púyó pa həkaya mpa pə wɛɛ sɪ pá ku tə. ⁹M̄púyó təmle nyéma taa lɛlu wei pa yaa sɪ Hapona tə i heela wulav sɪ: Hamarj ka saaka tesika na ká kuli mɛɛtələnəa hiu na kakpasɪ ke i nənəɣo tɛɛ sɪ, i pusiɣi Maatosee wei i ka waasa-ɲ tə. ɛlɛna wulav sɪ: Pa pusi-i tənə.

¹⁰ɛlɛna pá pusi-i na tesika ɲka i ka saaka Maatosee tə tə. ɛlɛna wulav páná tii tɛfɛ.

8

¹M̄púyó wulav Aselusi hawa Isatée ke Yuta nyéma kolontu Hamarj təɣaya na i nyəm tənə ke kuyaku ɲku. ɛlɛna Isatée huli wulav ke Maatosee sɪ inɪ i luluyɔ tu kɛ-i. Ntəna wulav náa yaa Maatosee ²na í cɛlɛ-i kukuule nte i ka mu Hamarj kiɲ tə, na Isatée sɪ-i Hamarj təɣaya paasənlu.

Wulav sənəv ke Yuta nyéma

³M̄púyó Isatée tasa wulav ke yəɣətənəv. ¹hota i nəɣɛɛ tɛɛ ké na wula na í wiina-i sɪ: Səɲsi isayətuɔnaa mpa Akakɪ tu Hamarj ka tayanə Yuta nyéma tə tə. ⁴ɛlɛna wulav huli Isatée ke i wula kpátúyó na í kuli na í səɲ i isəntaa. ⁵Na í tə sɪ: Hai ma cɛ, ma caa sɪ nɪ yele na pá ɲmaa na pá səɲsi təm nti Akakɪ tu Hametata pəyalu Hamarj ɲmaawa sɪ, pa kú Yuta nyéma mpa pa wɛ nyá kawulaya tətə tənə taa tə. ⁶Ma kaa pəsi na má nyənəɣi ma yəlaa səm ke mpu.

⁷M̄púyó Aselusi cə Isatée na Yuta tu Maatosee sɪ: ɪ naa ma ha Isatée ke Hamarj təɣaya. Ma yəlaa na pá pusi-i na tesika ke timpi i tu Yuta nyéma tə tə ké niɲ tə. ⁸Mpu tə, ma kaa pəsi na má laɣasɪ təm nti pa suna ma hətɛ na pá tu ma kuyusum tə. ɛlɛ í ɲmaa lɛɛtəli ke isəna í caaki sɪ pá waasi Yuta nyéma tə. í ɲmaa-i na ma hətɛ taa na í tu ma kuyusum.

⁹M̄púyó Maatosee kota wulav takəlasɪ ɲmaalaa ke kuyaku ɲku ku mayamaya. Pu ké pa isətu tooso nyəɲ Sifan kuyaku hiu na tooso nyəɲku wule ké. ɛlɛna pá ɲmaa takəlasɪ ke Yuta nyéma na tətə fɛɲlaa, na tətə həɣələɲ nunuwa na hiu na naatosompəɣəlaya (127). Pə kpaɣav hatoo ɛntɪ haləna ɪtiyopii tə, pə kumataɲnaa səsaa na nyuyɔ nyéma ke pa ɲmaawa na pá teləsəna paa piitim mpi pə taa. Na Yuta nyéma təm taa tətə. ¹⁰Wulav Aselusi hətɛ ke pa ɲmaanaa na pá tu i kuyusum. ɛlɛna tillaa caɣa i kpaɣanəɲ sewa nyəɲ na pá pona lɛɛtələnəa mpeɣe tətə tənə taa. ¹¹Lɛɛtələnəa mpe pa taa tənaya wulav ha nəɣo ke tətə tənə taa Yuta nyéma sɪ: í kpeɣeli na í tanɲ. Paa piitim mpi pə yəlaa í kəma-mɛɣe yoonav í ku-wɛ, na í kpeɲna pa alaa na pa piya na í kuu pa wənəv. ¹²Isətu naanuwə na naale nyəɲ Ataa kuyaku naanuwə na tooso nyəɲku wule mayamaya ke í ká la mpu unəɣi tətə tənə taa. ¹³Pu wɛɛ sɪ pá teləsɪ lɛɛtələnəa mpe pa təm ke paa tətə həɣəluyɔ ɲku ku yəlaa ké, na pəcɔ Yuta nyéma səsəlu pu na pá lɛɛti pa kolontuna ke kuyaku ɲku ku wule. ¹⁴Tillaa nu wulav təm ntəɣi mpu ɛlɛna pá kpa kawulaya kpaɣanəɲ tə na pá həkə na pá tɛɛ. M̄púyó pa heela təm nti tətəɣo Susi ɪcatɛ taa.

¹⁵ Ǿpúyú Maatosee lu wulav tɛ, na í suu kawulaya wontu na pá líi-təyí akpaayala na tə hulumaa, na kponkpontu toj nyəntu capa kuseem na í tema wola ntenuyú. Ǿlena Susi ɪcate nyéma wiliti. ¹⁶ Ǿpúyú pə hɛɛsa Yuta nyéma laŋa kɛ səsəm na pá nu leler na pá kusi pa nyuɣu. ¹⁷ Ǿpúyú wulav təm nti tə tala paa tɛtu həyoluyú ŋku, na paa ɪcate nte tə taa. Ǿlena Yuta nyéma laŋa hulumi katatəlaya na pá lá acima. Ǿpúyú səyɛntu kpa piitim lempɪ nyéma na pa taa payale mu Yutaitu.

9

Yuta nyéma lɛɛtuyú

¹ Waatu wei pə tala pa ɪsətu naanɔwa na naale nyəŋ Ataa kuyaku naanɔwa na tooso nyəŋku wule, ɪsu tɛtu nyéma ká ŋmakəli Yuta nyéma ɪsu wulav ka suw tɔ. Ǿlena pá layasi na Yuta nyéma məli-wɛyɛ ŋmakəlyu. ² Ǿpúyú Yuta nyéma kota paa ɪcate nte tə taa kɛ tɛtu tənə taa, na pá taŋ na pá yoonə mpa pa puki pa kuyú tɔ. Ama Yuta nyéma təm lapa yəlaa kɛ səyɛntu kɛ teu. Pa taa nəyɔlv ta pəsi na í la-wɛyɛ pulv. ³ Ǿpúyú Maatosee təm lapa səyɛntu kɛ akewenaa səsaa, na tɛtu fɛŋlaa, na kumatəŋnaa səsaa, na kawulaya taa nyuyú nyéma, na pá sɛnə Yuta nyéma tɔɔ. ⁴ Ǿmpi tɔ, Maatosee nyuyú ka kula í təmle taa kɛ na í hətə yaa na pá tala tɛtu həyoləŋ tənə taa, na í toj səsəyɪ taa.

⁵ Ǿpúyú Yuta nyéma kuwa pa kolontunaa tənaya səsəm, na pá lana mpa paa caaki-wɛ tɔyɔ ɪsənə pa sɔɔlaa tɔ. ⁶ Pa kuwa yəlaa nasələ na nunɔwa (500) kɛ Susi ɪcate taa. ⁷⁻¹⁰ Ǿpúyú pa kuwa Yuta nyéma kolontu Hametata pəyalv Haməŋ pəyalaa naanɔwa. Pa həla nté Pasanetata, na Taləfəŋ, na Asəpata, na Polata, na Ataliya, na Alitata, na Paamaseta, na Alisayi, na Alitayi, na Fayesata. Ǿle pa ta kuu pa wenav.

¹¹ Ǿpúyú pa heela wulav kɛ kuyaku ŋku ku mayamaya kɛ yəlaa ɪsənə pa kuwa Susi ɪcate taa tɔ. ¹² Ǿlena wulav heeli ɪsətɛɛ sɪ: Yəlaa nasələ na nunɔwa (500) kɛ Yuta nyéma kuwa Susi ɪcate taa tike, na pá səsənə Haməŋ pəyalaa naanɔwa. Ǿsəntɔ pa kaa laŋ kuyú kɛ səsəm kɛ tɛtu həyoləŋ lɛləŋ taa. Ye n nyuləyɪ pulupv tɔtɔ, Ǿle n səlɛm-m, maa ha-ŋ-wi.

¹³ Ǿlena ɪsətɛɛ sɪ: Hai, ma cɛ, ma caa kɛ sɪ n ha Yuta nyéma kɛ kuyaku kɛ cele ɪsu saŋa na pá pusi Haməŋ pəyalaa naanɔwa wei pa kuwa mpv tɔ na tuŋ.

¹⁴ Ǿpúyú wulav ha nəyɔ na pá kpaali Ǿpúyú Susi ɪcate taa na pá pusi-wɛ na tuŋ. ¹⁵ Pə fema pa ɪsətu Ataa kuyɛɛŋ naanɔwa na liyiti nyəŋku wule, Ǿlena Susi ɪcate taa Yuta nyéma ku yəlaa ŋmunuyú nunɔwa (300). Ama pa ta kuu pa wenav.

¹⁶ Ǿpúyú tɛtu həyoləŋ lɛləŋ taa Yuta nyéma kotaa na pá taŋ pa kulaa. Halənə pá ku pa kolontunaa na mpa paa caa-wɛ tɔ pa taa kɛ yəlaa iyisi nutoso na naanɔwa na kakpasɪ (75000). Ǿle pa wenav kɛ pa ta kuu. ¹⁷ Pa ɪsətu naanɔwa na naale nyəŋ kuyaku naanɔwa na tooso wule kɛ pə lapa mpv. Pə fema naanɔwa na liyiti nyəŋku Ǿlena pá lá kulɛyɛ acima kuyaku səsəɔv. ¹⁸ Ama kuyaku naanɔwa na tooso na liyiti taa kɛ Susi ɪcate taa Yuta nyéma ná kotaa na pá ku pa kolontunaa. Ǿlena pá lá naanɔwa na kakpasɪ nyəŋku kɛ acima kuyaku səsəɔŋku. ¹⁹ Pə tɔɔ kɛ ye pə tala pa ɪsətu naanɔwa na naale nyəŋ Ataa, kuyaku naanɔwa na liyiti nyəŋku wule, acalɛɛ səkpena taa Yuta nyéma laki acima kɛ na pá haaki təmayə kucəɔŋ.

Acima kutəɔsɛɛ

²⁰ Ǿpúyú Maatosee ŋmaa kuyɛɛŋ unɪ í təm na í tilina Yuta nyéma mpa paa wɛ tɛtu tənə taa tɔ. Paa pəɔlv pəɔlv nyéma, paa pooluŋ nyéma. ²¹ Na í su sɪ: Paa pənaya ŋka í ká tɔyɔ mə ɪsətu naanɔwa na naale nyəŋ Ataa kuyaku naanɔwa na liyiti na naanɔwa na kakpasɪ wule kɛ acima. ²² Ǿmpi pə tɔɔ tɔ, kuyɛɛŋ unəyɪ Yuta nyéma fita pa kolontunaa. Ǿsətu unɪ í taa kɛ pa laŋwakəllɛ pəsə laŋhulumlɛ na pa wahala náá pəsi kupantu. Pə tɔɔ kɛ pə wɛɛ sɪ pá tɔyɔ acima kɛ kuyɛɛŋ unɪ na pá ha pa təma na kunyəntunaa kɛ kucəɔŋ. ²³ Ǿpúyú Yuta nyéma muwa nti Maatosee ŋmaawa tɔ na pá su sɪ: Tíí laki Ǿpúyú paa pənaya ŋka.

²⁴ Ntənə Maatosee tɔɔsɪ-wɛ sɪ Akaki tv Hametata pəyalv Haməŋ wei í kɛ Yuta nyéma kolontu tɔ í ka tema í taa kɛ sɪ í kpiisiyɪ-tv. Halənə í mayasɪ pələ nte pa yaa sɪ Pulim tɔ, na í suna ta kuyú kuyaku. ²⁵ Ama ɪsətɛɛ ná wulav, Ǿlena Ǿlé í ŋmaa, na ɪsəyatu nti Haməŋ ka tv í taa kɛ Yuta nyéma tɔɔ tɔ, tə məli í nyuyú taa. Pə tɔɔ kɛ pa pusa

ı na ı pəyalaa na tur. ²⁶ Pə tə kə pa ha kuyeyη inəyi pəle mayasuyv hətε sı Pulim. Mprúyú pa keesəna leetəli taa təm, na nti tu mayana-wε tə. İlena ²⁷ pá su sı pá na pa piya na Yuta tapəsələη paa təkı acima ke kuyeyη inəyi paa pənaya ηkaya teitei isı Maatosee suv tə. ²⁸ Pə wεε sı tətı təna taa Yuta nyəma təna na pa waalı lılvη nyəma paa təkı Pulim acima aneyε tam tə kə, pa kaa sə a tə.

²⁹ Mprúyú Isəteε na Yuta tu Maatosee pa tasa leetəli naale nyəη ke ηmaav sı pə səsı kancaalaya nyəη ke təη ke Pulim təm taa. ³⁰ Aselusi tətı həyoləη nınvwa na hiu na naatosompəyolaya taa (127), Yuta nyəma ke pa ηmaa leetəlnaa mpe sı pə ha-wεε alaafəya. ³¹ İlena pa na pa waalı lılvη nyəma pa təkı Pulim acima anəyi kuyeyη wei Isəteε na Maatosee pa su-wε tə. Pa yəyətə nəhəkutı na wula nna paa wii na pə fεε acima kuyeyη inı tə pə təm. ³² Mprúyú Isəteε lapa na Pulim acima pəsi pulıv səsəəm. İlena pá ηmaa-təyi takəlaya taa.

10

Maatosee waasuyv ke Yuta nyəma

¹ Mprúyú wulav Aselusi tu lampuu ke tətınaa mpa pa təna ı təyaa tə pa yəlaa, haləna pə kpenna tətı nti lum cənaa tə. ² Pa keesa Aselusi təma ləna nna a hılvəyi ı təη na ı pəsuyv tə, na isəna ı kusa Maatosee nyuyv tə pə təm ke Metii na Pεεsı awulaa takəlaya taa. ³ Yuta tu Maatosee ka kəna wulav waalı tu təkpe. ı paasayana ı Yuta nyəma ke teu kə. İlena pəle pá tıyvna-ı na pa luyv svı-ı teu.

SOOPU TOM TAKELAYA Kutulutu

Takalaya kané ka taa ké pa keesəyi apalu wei pa yaa si Soopu tō i tām. I ka tōma teu ké i feina isayatiya. Haləna uləyōu nāa tō si ləo ha Soopu təyō i tōnte wē teu. M̄p̄yō ləo yelaa na p̄a mayasi Soopu na p̄a kpiisi i piya, na i wənau tənə, na i alaafəya tōtō. Paa na mpv Soopu ta lə tōy. Ama i cəkənəa ké si ləo kele p̄a tənə p̄a tū na i lakı isənə i caaki tō. Pə waali ké ləo məyina Soopu ké i wənau mpi pu kpiisaa tō p̄a tənəya tām naale.

Isənə pa faya Soopu takalaya tō:

Soopu tām tō kutulutu, titite 1-2

Soopu na i taapalaa tooso, titite 3-31

Ilihu kuyəyətutu, titite 32-37

ləo kuyəyətutu, titite 38-42:1-6

Kutəkətu, titite 42:7-17

Satanı mayasuyv ke Soopu ke tām kancaalaya nyəm

¹ Apalu n̄yōlv i ka wənna Wusi tētū taa, na p̄a yaaki-i si Soopu. Apalu unı i feina kawaliya, i tən̄ȳȳ tampana, i nyayna ləo, na i cələy isayatu. ² Soopu ka lula apalupiya ke naatosompəyolaya ké, na p̄elaa tooso. ³ I wənə tāmle nyəma ke tuu-tuuma. Yooyoonaa ná wē iyisi tooso (3000), naay kuhələy ke nasələ na nūnwə (500). Kpəyasi ná wē nasələ na nūnwə (500), heey ke iyisi naatosompəyolaya (7000). Apalu unı i nyuyv ka kələna kuluyv ke ilim təlule tētū taa.

⁴ Ye i p̄yalaa í keesaa, pa lakı acima ké na p̄a kaasəyi təma. Pa yaaki pa newaa alv nyəma tooso, na p̄a cəəki təma tē na p̄a tōki na p̄a nyəəki. ⁵ Ye pa cəə pa tənə pa tē na p̄a cūyusi, ilē Soopu koti i piya na í la-weyē nyōy tō asilima kēeluyv kətəya. Kv fey tanəy, uləna í kulı lōy, na í lá paa wei i nyuyv taa ké kətəya nkə kəkə lusa ka tənə tō. Mpi tō, Soopu mayasaya i taa ké si, ntanyı i piya tuwə ləo na sí wakələna-i si lotu taa. M̄p̄yō i lakaya tam.

⁶ M̄p̄yō kuyaku nakulı isətaa yəlaa*fa* pola Tacaa kin, na Satanı wē pa hekv. ^a i yōyətāa ké si ləo p̄yalaa. Ama tá twa

si isətaa yəlaa. ⁷ Ntəna Tacaa p̄əəsi-i si: N luna le?

Satanı si: Ma luwəya si ma cəəki tētū. ⁸ Kələna Tacaa si: Isəntō n ta larj ma tāmle tū Soopu ke nav. I feina saala ké ate. I feina kawaliya, i tən̄ȳȳ tampana, í nyayna-m, na i cələy isayatu. ⁹ M̄p̄yōle Satanı n̄yō təkpa si: Yem tō ké Soopu nyayna-ny? ¹⁰ N kenta í na i yəlaa na i wənau pa tō, na í kooli i kulapəm ke kupantu. Haləna i tōla huki katatələya ke tētū taa tō se. ¹¹ Tōv, tō niy ke Soopu wənau tō na í ná. Ye ílé i ta tūv-ny ilē ma ye n̄yō.

¹² M̄p̄yōle Tacaa tōma Satanı si: Ma twa Soopu kuwenam ke nyá niy taa. Ama taa tokina i mayaməya ké. Ulena Satanı ye Tacaa na í tē.

¹³ M̄p̄yō kuyaku nakulı Soopu p̄yalaa, na i p̄elaa, pa wē pa taalv tē, na p̄a tōki na p̄a nyəəki. ¹⁴ Ilē tāmle tū n̄yōlv pola Soopu kin ntē na í heeli-i si: Tə halayana naay ntē na kpəyasi náa tōki tənə. ¹⁵ Tənayale Sapa nyəma tii tá tō, na p̄a kó tāmle nyəma lələa, na p̄a kuu tōla. Ma tike ma fitina na má kəə si ma heeliyi-ny.

¹⁶ Tāmle tū unı i n̄yō ta tu tiita ate ilē tāmle tū ləlv ná kəmayale, na í tō si: Tēv tii heey kaləkəy na tāmle nyəma pa tō, na p̄a kó pa tənə. Ma tike ke p̄a səəwa na má kəə si ma heeliyi-ny.

¹⁷ Tāmle tū unı i n̄yō ta tu tiita ate, ilē tāmle tū ləlv kəmayale na í tōy si: Papiloni nyūlaa kpeka tooso tii tá tō. Ulena p̄a kó tāmle nyəma na layate, na p̄a kuu yooyoonaa. Má tike ke p̄a səəwa na má kəə si ma heeliyi-ny.

¹⁸ Tāmle tū unı i n̄yō ta tu tiita ate, ilē tāmle tū ləlv kəmayale na í heeli Soopu si: Nyá p̄yalaa na nyá p̄elaa ka kota pa taalv tē na p̄a tōki na p̄a nyəəki. ¹⁹ Ulena kacuculaya səaya nakəlı ká ma kutuluyv nkulungasi liyiti na tōy, na kó kpəsi na kó takı-wē na p̄a si. Ma tike ke p̄a səəwa na má kəə si ma heeliyi-ny.

²⁰ Tənayale Soopu kulaa na í cəli i toko, na i looli i nyuyv. M̄p̄yō i hənta ləo ké ate na í saali m̄p̄yō i isəntə. ²¹ Ulena í tō si:

Kp̄etē ke ma too lula-m, na kp̄etē tōtəyō maa məli tētū tē. Tacaa hana, kulum unı i kpayana. Mpv tō, maa sē-i ké.

^a 1:6 isətaa yəlaa: Cənē lē tə tənə nasaala tām Piipilinaa taa n̄yōlvuyv. ílé

²²Pə tənə mpi pə mayana Soopu ke mpv tō, ı ta pəntənə lso ké pə taa. Pácó ı ta yəyətı-ı ısayatv.

2

Soopu mayasvuyv təm naale nyəm

¹Mpúyó kuyaku nakuli ısətaa yəlaa pola Tacaa kiŋ tətō, na Satani wə pa həkv. ²Ntəna Tacaa pəəsı-ı sı: N luna le?

İlena Satani cə-ı sı: Ma luwaya sı ma cəski tətō. ³Kelena Tacaa sı: ısəntō n ta laŋ ma təmle tv Soopu ke nav. ı feına saala ké atə. ı feına kawaliya, ı təŋəyı tampana, ı nyaŋna-m, na í cələyı ısayatv. İlena lso tasa sı: Satani nyá yelina na má tō Soopu ke wahala ke yem. Ama ilé ı kisa kəwakələm ké təsayasaya. ⁴Tənaŋale Satani nəyō təkpaıv sı pa tuka ituule sı: Pa haə púyó ké na kule kó ha. Yulv wəna mpi təyō ı kuyı na í yana ı weesuyv. ⁵Təv, lso tū niŋ ke Soopu tənvyu na ı mvwa tō na í na. Ye ı ta tvv-ŋ, ıle ma yelev tō.

⁶Ntəna Tacaa heeli Satani sı: Təv, ma tv Soopu ke nyá niŋ taa. Ama taa tokina ı weesuyv ké.

⁷Mpúyó Satani yela Tacaa na í tē. İlena í tō Soopu ke hiŋ ısayan ke pə kpaıv ı nyuvv na pə tii ı nəntaaləŋ tō. ⁸İlena Soopu caya təuma taa, na í hiki tataya na í kaaləyənə ı ti.

⁹Mpúyó Soopu alv təma-ı sı: N seesa ısələ sı ní taa wakələna lso suwe? Tvı-ı, na ní sı na í heesi. ¹⁰Ntəna Soopu cə-ı sı: Alv nyá, n yəyətəyı mpv ısu kpaıtv suwe? Ye lso ka lakaya-tvyv kupantv na tá laŋa heewa. í kəma na í lakı-tvyv ısayatv tə kisi?

Paa na Soopu wahala inəyı mpv tō, ı ta pəntənə lso ké natələyı ı yəyətaya taa.

Soopu taapalaa tooso təm

¹¹Soopu ka wəna taapalaa tooso ké. Mpeyele Teman tv ılifası, na Suha tv Pilitati, na Naama tv Sofaa. Pa nuwa Soopu wəsası təm, ılena pá polo sı pa wiiliyı-ı na pá caya ı kiŋ na pá heesi ı laŋle. ¹²Pa loosa Soopu ke pooluŋ na pá wı-ı nyəm. Pa kətənə-ı na pá cəkənə-ı, ılena pá tuli nəəsı, na pá cəli pa tokonaa, na pá ɣmısi pa nyəŋ taa ké tətō. ¹³İlena pá caya ateyə ılim na ahoo ke kuyeeŋ naatosompəyolaya.

Pa ta yəyətənə-ı natəli ke ı wəsası nısi sı katatələya tō.

SOOPU NA ı TAAPALAA TOOSO (Titite 3-31)

3

Soopu wula

¹⁻²Pə waalı ké Soopu tvıwa ı kuyaku kululvyv na wula sı:

³Pá huıi ma kuyaku kululvyv, na ahoo nna pa yəyətə ma lulvyv təm tō.

⁴Pá nyənı-kuyv səkpetyv nyəŋkv.

ısətaa lso í taa pəəsı kv təm.

Pəyele nyaaləm napəli pá taa nyaalı-kv.

⁵ısotom na atətəle səkpetyv í pəəsı kv tō.

Na ısəŋmuntvyv kəkpeetvyv waası-kó,

yaa ılim sı na pá yu ısu ahoo.

⁶Ahoo anı á kəli lenna ke səkpetyv.

Pá taa tasa-yeyə kalənav ke ısətvnaa, yaa pənyaya taa.

⁷Ahoo anı, á saalı kaalulaya ke tam tō.

A taa nu laŋhulvmle kawilitaya nakəli tətō.

⁸Tıwaə mpa pa nyəma kuyeeŋ ke mpusi təŋsvyv,

na pá kpaasəyı tvıv səsə*fa* páanə tō.

Pá təŋsi ahoo anəyı mpusi. ^a (Təlaakəŋ) kəna táa teləsi sı tvıv səsə.

⁹Səkpetyv í waası tvıvmalvyv tō,

na ahoo anı á taŋ ılim na á wı.

Pácó á taa loosi pə nyaaləm.

¹⁰Mpi tō, a ta kayatı ma lulvyv,

na saŋa má naakı wahala səsə ıne.

¹¹Pepe tō ké ma taa sı na pácó pá lıli-m, yaa ma taa hee ma luı waatv?

¹²Pepe tō ké pə ha-m too, na í sı-m ı tō na má mvı-ı?

¹³ısəntō tō, maa həntaa təpamm ke pəlaav taa,

na má tookı, na má heesəyı.

¹⁴Ma na awulaa səsaa na tətō nyəŋ nyəma,

mpa pa ɣmaakı tēəsi səsənsı tō,

¹⁵yaa awulumpiya mpa pa wəna wula

na pá suuliŋ liyitee ke tēəsi taa tō.

¹⁶Maa wə ısu pə həlvsvyv

pəyaya na ká ta ná ılim tō.

¹⁷ısayav yeki ı ısayatv ke pəlaav taa.

Tənyaya mpa pa kawa katatələya tō, pa heesəyı tam tō.

^a 3:8 tvıv səsə: Piipili yaawa wontuyv kune sı (Lefiyatan) na Nasaala taa, yaa

¹⁸ Saləkəṭunaa təna wə heesuyv taa kə tənaya.

Paa tasəxi ɣmakəllaa hólə kə nuu.

¹⁹ Səkpəlu na səsə pa wə kuləm kə tənaya.

Pəyele pə cekı yom na ı caa.

²⁰ Pepe təw kə ləw yeki na wahala nyəma naaki ilim?

Na ı haaki laɣwakəlle nyəma kə weesuyv?

²¹ Pa taɣa səm, na pələ pu kəɣ.

Na pá pəkəxi-wəxi teu isu liyitee.

²² Yulv wei ı laɣlə ká hɔlvməna

na ı ɣmaalı sı ı hika pələav?

²³ Wei ı mpaav ɣməlaa

na ləw tama-ı kotaya tə yáá?

²⁴ Ma təɣənaya nté feesiɣ tisuyv,

na má mələxi pə fei tənaya,

isu lvm kpeɣuyv tə.

²⁵ Ye ma tə ma taa kə pulvpu səɣəntv pə kəɣ kə.

Mpi ma seeki təɣə ma naaki.

²⁶ Ma ta nyi təpamm yaa alaafəya yaa heesuyv təm.

Ama cəwsee watəɣəna-m.

4

Ilifasi kuyəɣəntv

¹ Ḿpúyó Temaɣ tv ilifasi təma Soopu sı:

² N ká pəsi na ń kantəli na má yəɣəṭəna-ɣ?

Mpi tə, təm wə ma taa kə, maa pəsəxi na má su.

³ Nyá səɣəsəna yələa pəɣale.

Pəyele n nyəma acamaa kə apalvto səwsuyv.

⁴ Nyá tasayana layatv kə mpa pa caa hotuxu tə,

na ń kəsəxi mpa səɣəla nyəkəaa tə.

⁵ Pə mayana nyá, ɪlena nyá apalvto yələxi na ń huɣutiɣi lotu na?

⁶ Isu n nyarəɣana ləw kə na pá waasəxi-ɣ? Na nyá təntə kupante náa tuxv-ɣ naani?

⁷ Huv nyá taa, too tə,

n nawa pə kpiisa kupama, yaa tampana təɣlaa na?

⁸ N nyəma teu təsiyisiyi sı, ye yulv hala kvtakeesəm yaa ı tuu wahala, mpv inəxi ı kəɣ kvm.

⁹ Ləw wosa pə yələa kə heelim na páána, na pá wakəli-wə na pá kpiisi-wə.

¹⁰ Pa holiyi kə isu təɣəlası, na Tacaə təkəxi-wə na ı pələxi pa kela.

¹¹ Ye təɣəlası ı laɣa təɣənaya sı səki kə, na sı piya náa yá yem.

¹² Pə weləta ma ɣkpaɣuyv taa kə təm kə mukaya tēē

¹³ kə ahoo taa kə saa wei toosee asayēē kəɣ na tom píi yələa tə.

¹⁴ Səɣəntv watv pələ-m təyolvuyv, na ma tənvuyv tənə seliyi.

¹⁵ Heelim feta ma isentaa na ma tənvuyv tənə ləl kacəncəmpəɣəlası.

¹⁶ Ma naakaya nəɣəlv səɣaa, ma ta nyəmi-ı. ɪlena ma nu pvvntv miitiyi sı:

¹⁷ Yulv pəsəxi na ı təɣ tampana isu wəɣe ləw kiy?

Yaa ı pəsəxi na ı wēē tənaɣɣ isu ı ɣmalv na?

¹⁸ Ye ləw tá lá naani kə ı təmlə nyəma, na ı naaki isətaa tillaa kiy kə kawalaya.

¹⁹ Kacəɣfana mpa ı ɣmana cuxv na pa tənaɣ kə tətə,

na ı yəkuyv fei kate isu sonsompee tə?

²⁰ Ləw nəɣəxi-wəɣe isu məlvvm kə kuyaku kulmuyv.

Paa saalı tam, nəɣəlv u tu paasəɣəna.

²¹ Pa weesuyv ɣmısi cəpa.

ɪlena pá sı pá feina ləmayasēē.

5

¹ Ilifasi sı: Soopu ma kapuka na ń ná sı nəɣəlv ká cə-ɣ?

Isətaa tillaa naɣɣ nyəma taa awe təw kə n ká kēesəna?

² Ləmayasēē fei tv páána kuyi-ı kə.

ɪlena isəsēmlə náa kó kumeləɣ.

³ Ma nawa pə lakəna kumeləɣ.

Ḿpúyó ma koola kv təyaya kə mpusi kə kprakpa sı:

⁴ Nəɣəlv ı taa waası kv piya.

Sı təm ı sı tənaɣnaɣ kə təhvvlə.

⁵ Nyəɣəṭunaa ı təɣə kumeləɣ kvtv.

Paa na səwa kalaa wēē tə, pá lēeki-tı.

Laɣlaa ı kuu kv wənav.

⁶ Kvtakeesəm u lukəna atē.

Pəyele pə təya tətə tēē kə wahala nyəkəna.

⁷ Ama pə tə yulv kə sı ı təɣə wahala, isu mamacəɣəlası kulvuyv isətaa tə.

⁸ Ye maya Soopu, ləw kə maa tuwa kpuluyv, na má peti-ı ma təm.

⁹ ı kulapəm təwəɣa, yulv kaa pəsi pə cəkənav,

yaa í nyi pə nyuɣu.

¹⁰ Iso yekina na teu nuki
tətu tɔɔ, na tawa nyɔɔki.

¹¹ I kusəxi mpa pə pasaa təɣɔ,
na í heesəxi ləyaxa nyéma laŋa.

¹² I wakələxi mpi acilayatu nyéma suki si pa
lakɪ tɔ.

I səŋsəxi pa kulapəm ke pa niŋ taa.

¹³ I kpaaki nyəntaa na pa acilayatu.

Pa kpelikpeka layatu tasuyɔ u waasəxi
pulɔ.

¹⁴ Ilim na pə isəle ke pa tutiɣi isu
səkpətuyɔ wɛɛ,

na pá hakəxi isu ahoo yuwa.

¹⁵ Ama iso ná ləsəxi ɪcam ke sɛm taa,
na í waasəxi-ɪ toŋ tu niŋ taa.

¹⁶ I tuyi kunyɔntu taa ké tɛɛluyɔ,
na í təkəxi isayalataa tana nɔɔsi.

¹⁷ Wei ɪ ŋkpaŋuyɔ iso hɔŋ tɔ, ɪ nu leleŋ ké.
Ile taa kisi Toŋ tana tu sɛɣesuyɔ.

¹⁸ Iso lakəna yulu tɔɔ ké hiŋ na í tu-ɪ kɔɔle.
Iɪ ɪ kuyuna na í waasəna ɪ niŋ.

¹⁹ Paa waatu wei ké ɪ yakɪ-ŋ
wahalanaa na asola taa,
na isayatu natəli tɔ kaa mayana-ŋ.

²⁰ I ká waasi-ŋ nyɔɣɔsi waatu.

Na í ya-ŋ sɛm nɔɣɔ taa ké yooɔ taa.

²¹ Paa pa caya nyá acaya pu kenti nyá tɔɔ
ké.

N kaa nyana puluyɔ wahala waatu.

²² Nyɔɣɔsi na wahala pə tɔm ká la-ŋ wonja.
Pəyele n kaa nyana taale wontu.

²³ Pu kenti nyá tawa ke wakəllaa.

Paa pɛɛ kulələɣona, yaa taale wontu.

²⁴ Alaafəya ká wɛɛna nyá təyaxa tana taa,
na kpənte natəli tɔ kaa laŋ nyá kalakəŋ taa.

²⁵ Nyá piya na nyá luluyɔ nyéma ká huki,
isu tawa taa nyutu.

²⁶ N ká kpatəli teu ke təkunɣunju

na páɔɔ í suɔ púúyó.

Teitei isu təɣonaya pukuyɔ na páɔɔ pá kú
tɔ.

²⁷ Tə pɛɛkaa na tó ná mpi təɣɔle.

Nyaxa pə wɛɛ si í nu-ti na í cəkəna-ti.

6

Soopu kucəɔtu

¹ Mpuɣule Soopu cəwa si:

² Ye pu wɛ pəsuyɔ si pá mayasi

^a 6:7 Hɛpəla taa loŋa kanɛ ka nuw wɛ kate.

ma wusasi na ma wahala tɔɔ,

³ pu kəla lum nɔɣɔ kanyəŋa ke yuŋ.

Pə tɔɔ ké pə yɔɣɔtəxi-m yem yem.

⁴ Toma tana tu yaxa-m nyémá,
na a sɔtu suu-m.

Na iso sɔɣontu pu-m.

⁵ Kpaŋaya u wiiki ka təɣonaya kupanɣa kin.
Pəyele nav u mutəxi nyutu tətəɣɔle.

⁶ Yulu u pəsəxi na í təɣɔ akpofu puluyɔ.

Pəyele yatɛ lum kuhuluməm səpa yem ké
tətətɔtɔ.

⁷ Mpi pu wɛ maya acaalətu na ma taa
kpətəɣəna tɔ,
mpəɣəle ma təɣonaya*fa*. a

⁸ Hai, ye iso ka mukaxa ma kusulumutu
na í la-m mpi ma tɛɛləxi tɔ.

⁹ Ye ɪ ka tisaya si í tələki-m,
na í kusɪ ɪ niŋ kukentɪŋ ke ma tɔɔ.

¹⁰ Maa paana laŋhulumle,
na má nyɔɔ toŋ ke wahalanaa pane pa taa.
Ma ta cələsi iso Naŋŋtu kuyɔɣɔtutu ke tiili.

¹¹ Pepe tɔɔ ké maa tɛɛli na má fɛina toŋ?
Yaa má tasa taŋuyɔ na ma tomle tama?

¹² Ma toma ta ke pəle
yaa nyəɣəluyɔ kuseemuyɔ nyəna.

¹³ Ma fɛina toŋ nuli,
páɔɔ má fɛina wei ɪ ká ya ma nyuɣu tɔ.

¹⁴ Pə wɛɛ si kunyɔntəɣəlɔ taapalu í lapɪ-ɪ
kupantu ké.

Pə taa kɔɔ na í ló Toma tana tu.

¹⁵ Ama ma taapalaa yɔɔla ma apalutu
ké isu lɔɔɔ ŋku ku laa nyɔɔɔ tɔ.

¹⁶ Waatu wei teu tɔmpɛɛ
hooki ɪlena lɔɔŋ ɪni í su.

¹⁷ Haŋaxa kəŋ ɪlena í nyɔɔ.

Na ilim nyaxa ɪlena lɔɔŋ wuli.

¹⁸ Ləkɔtu puki mpatəntaa ɪlena pá ye
pa mpaav na pá suɔ nyutu na pá le na pá
saali.

¹⁹ Tema tɔntaa na Sapa nyéma pa yasəxi ɪɛ
na pá pɛɛkəxi lum na isəle kuseemle.

²⁰ Pa tala lɔɔɔ, ɪlena pá yeyeti-wɛ,
na fɛɛle kpa-wɛɣɛ pa isəle sɛɛsuyɔ tɔm.

²¹ Ma taapalaa mɛ í wɛ-m
teitei ké isu lɔɔɔ ŋku.

Í naaki ma wahala na sɔɣontu pu-mɛ.

²² Ma ta sələmi-mɛɣɛ pulɔ,
yaa si í ha-m kuhav nakuli.

²³ Yaa í fíti-m kolontunaa niŋ taa,
yaa í waasi-m ŋmakállaa niŋ taa.
²⁴ Í seyesi-m, maa su na má nu.
Í huli-m timpi ma wakálaa tó.
²⁵ Yulɔ nuki tampana kuyɔɔtutu ké na í tisi.
Ama ma taapalaa kalənav náá waasəyi
pulu.
²⁶ Í mayasəyi si í footi ma kuyɔɔtutu
na í nyəni yem ké naani fei tu má na?
²⁷ Hali í tóokɪ tete ké sulav tóo
na í kpeŋəɣəna mə ceu mayamaya na í
peetəyi.

²⁸ Í nyəni-m teu
na í ná, maa looliyi-mə.
²⁹ Í su, kutakeesəm í taa koo,
Í su, mpi tó, ma we ma tampana taa ké.
³⁰ Maa yɔɔtəyi isayatu,
pəyele kuwakələtu u lukəna ma nəɣo.

7

Soopu kuyɔɔtutu tótó
¹ Yulɔ weev ké ate cəne wee ké isu yoolu.
lɛna ɪ kuyeeŋ náá we isu
wei ɪ lakɪ təmlə na pá feləyi-ɪ tó.
² ɪ we teitei ké isu yom peekuyɔ isotom si í
heesi,
yaa təmlə tu konyəntu taŋuyɔ ɪ kufeluyɔ tó.
³ Mpu unɪ tótəɣo ma kpancoou nté wusasi
isotonaa.
Ahoɔ wahala nyəna ké pə cəla-m ma paa
tete.
⁴ Ye ma həntaa, ma pəəsəyi ma təyi si,
pəlee ké maa kulɪ?
Ye pə ta fe ləŋ ɪle
hɔwee kpai nyəna cəəsəyi-m ké, haləna pá
nyaali.
⁵ Hiŋ tɔlasɪ na sonsompee waasa ma tənə.
Ma tənuyɔ yá pəɣələe na lɔm kpeŋ.
⁶ Ma weesuyɔ u laa təm,
isu sayata lɔlɔ kponkpolokɔ.
Ye ku kponkpontuyɔ í tema ku tənaya nté.

⁷ Hai, ɪsɔ taa sɔɔ si ma weesuyɔ ké heelim.
Ma ɪsɛ kaa na kupantu tótó.
⁸ ɪsɔ wei ɪ feŋiyi ma tóo tó,
pə kaasa pəco ɪ kaa tasa-m nav.
Maa saali yem na í peeki-m na í wu.
⁹ ɪsu ɪsəŋmuntuyɔ yaakuyɔ na ku saali yem
tó.
Ḿpóyó yulɔ tiiki atətəle taa, u tasəyi
kpav.
¹⁰ Pécó u mələyi ɪ təyaya taa.

ɪle kələ kaa tasəyi-ɪ nyəm.

¹¹ Pə tóo ké ma kaa su.
Ma laakali pəsaa ké.
Pə wee si má yɔɣɔɪ.
Ma laŋle kələ wakəluyɔ,
maa huli-təye.
¹² Maya teŋku,
yaa ɪ taa tum sɔsɔ,
na ɪsɔ n feŋiyi ma tóo ké mpu?
¹³ Ye ma tóma si ma kato ká heesi ma laŋle,
na ma kuhəntuyɔ náá kú ma pááná.
¹⁴ ɪle n nyaasi-m na toosee asayee.
N hula-m yaasinaa, na sɔɣəntu sɔsəəntu
kpa-m.
¹⁵ Hai, ye n ka lələ ma luyɔ tɛɛ, pu kələ-m
teu.
Səm lapa-m sana, na taasi təm katatələya
pəne.
¹⁶ Pə nu-m, ma kaa tu wee tam.
Ma weesuyɔ ta ké pulɔ, yele-m təheɛ.

¹⁷ Yulɔ ké we na n tɔyuna-ɪ mpu pə taka?
Na n keŋna-ɪ mpu suwe?
¹⁸ N cəokɪ ɪ tóo ké paa tanəŋ ŋku.
Na n mayasəyi-ɪ paa waatu wei?
¹⁹ Pəlee ké n ká kusɪ nyá ɪsələ ké ma tóo?
Na ma tu lipu ntayaməte mayamaya?
²⁰ Yələa tóo cəolɔ,
ye ma pəntaa weye ma wakələna-ŋ?
Pepe tóo ké n siyisina ma tóo ké nyá nyámá?
Na má pəsi-ŋ isu səyəla?
²¹ Pepe tóo ké n kaa yele ma isayatu təm?
Na n tɛɛ ma kupəntuyɔ tóo?
Pə taya pulɔ,
maa həntɪ nəəncə ké tɛtu taa.
N ká peeki-m n kaa na-m.

8

Pilita kuyɔɔtutu
¹ Ḿpóyó Suha tu Pilita tóma Soopu si:
² Pəlee ké n ká heesi nyá yɔɣɔtaya ŋkɛ?
Nyá kuyɔɔtutu ká wee isu heelim səsəəm
na?
³ Ha, n teŋ nyá taa si
ɪsɔ Toma tənə tu keeki siyisuyɔ yaa
tampana ké?
⁴ Ye nyá piya wakələna ɪsɔ,
ɪ feləyi-səyi si isayatu ké.

⁵ Ama ye nyaa keesəna ɪsɔ tóo
na n tekəyi Toma tənə tu ké niŋ,
⁶ ye n seesa ɪsələ na n təŋəyi tampana,
ɪsɔ paasəɣəna-ŋ ké na í ha-ŋ

tacayale nte tə muna-ŋ tɔ.

⁷Hali nyá wɛnau nɔɔnɔ nyəm ká
kəli kancaalaya nyəm kɛ tɔɔv.

⁸Pɔɔsi lɔŋ nyóma,
na ń tɔki pɛlɛ pa caanaa layatu tasuyv.

⁹Mpi tɔ, tete tete kɛ pə lula tá,
tə ta nyi pulv.

Ta weesuyv u laa tɛɛv kɛ cənɛɛɛ isu isotom.

¹⁰Ama pɛlɛ paa tasa-ŋ layatu
kɛ timpi timpi pa nyómá tɔ.

¹¹Muluyv*fa* u sɛŋɛyi timpi lum fɛi tɔ.
Pəyɛlɛ səsəncanɔ u hatəlɛŋəna nikaya. a
cənɛ.

¹²Lum í nyɔɔwa ka wulɛyi kɛ,
na pá ta tu setəta-kɛ si, pá lana pulv.

¹³Ípúyú lɔɔ tɔɔ sɔɔlaa tɛɛsəŋəna,
na í kisilaa tɛɛluyv náa saalɛyi yem.

¹⁴Pa naani cɛki kɛ isu kponkpontu,
na pa nyuyv tətulɛ náa wɛ isu
acayanyatuyv.

¹⁵Ye pa nyəka pa tɛɛsi tɔɔ si lɛŋliyi kɛ.
Pa nyəkəlɛŋəna-səyi teu ulɛna sí yɔki.

¹⁶Pa wɛɛ kɛ isu tuyv sɛŋuyv

ilim taa kɛ teu,
na cəlɛm tɔɔ kv taa
na kv tiikasɪ kɛ halɛm tənə tɔ.

¹⁷Kv kan kv lila kɛ na á lɛyɛtəna pɛɛ huyule,
na á hikiyi nikaya kɛ kukpaməŋ hɛkv.

¹⁸Ama ye pa kpɛsa-kuyv kv lontɛ taa,
ulɛ tənə nyóma kpɛɛsi si mpe pa taa naaki-
kv.

¹⁹Yulv isu mpv tənaya nté.
Kɔfalv ká kuləna í lontɛ taa.

²⁰lɔɔ u lɔɔki tampana tɛŋlv,
pəyɛlɛ í kaa sənə isayalatv.

²¹lɔɔ tɛŋ í yɛlɛ na ń wɔŋ,
na ń kpələsənə laŋhulɔmɛ.

²²Ama nyá kolontunaa ká tɔŋəna fɛɛlɛ,
na pə yɔki asayaa tɛɛsi.

9

Soopu nyəntv

¹Ípúyú Soopu cɔwa si:

²Pəpɔtv fɛi lɛlɛŋ,
ma nyómá teu si ípúyú pə wɛɛ.
lsənaya yulv ká la na í wɛɛ lɔɔ kɛ teu?

a 8:11 muluyv: Pɛlɛ pa tɛ muluyv yaa pa tɛ səsəncasɪ kɛ pa kɛɛsəyi a 9:9 isɔtulɔŋasɪ sənɛ
si nyəm wɛ katɛ, pə tɔɔ kɛ tɔwə a 9:13 lahapi: Lɛŋtaa nyóma mɔla taa kɛ pa yɔŋtəyi
coco unɛ í tɔm.

³Ye n caaki-í na yoo, í pɔɔsi-ŋ tɔmnaa
iyaya.

Ama n kaa cɔ paa kulɔmuyv.

⁴l kɛ tɔŋ taa tɔŋ tɔ kɛ,
na ləmayasɛ tənə tv.

Nɔŋɔlv kaa kpasɪ í tɔŋ í tɔɔ, na pɔntv lu
təsoolii.

⁵l layasəyi pɔɔŋ kɛ lona kɛ,
pɔɔŋ u nyəŋ.

Na í pəsəyi-í kpɛntəlasɪ na pááná.

⁶l ciyitiyi tɛtv kɛ
hatoo tɛ kite tɛɛ, na tɛ akelenaa seliyi.

⁷Ye í yɔŋtəna ilim pu lukɪ.
l taaləyi isɔtulɔŋasɪ tɔɔ kɛ.

⁸l tike í hɛtəŋəna isɔtɔnuyv
na í tɔŋ tɛŋkv hola tɔɔ.

⁹Na í la isɔtulɔŋasɪ nsi tɛ yaaki si,
isɔtv í si na má tɔŋ tɔyaya tɔ,
na hɔŋ na kpaca na yulv.

Na kantuyv na kv piya na lɛnsɪ tɔtɔ*fa*. a
nsi Ləkpa nyóma nyómá tɔ.

¹⁰l kulapəm kɛ sɔsɔm kɛ pə fɛi cəkənav,
pɔcɔ í piti təma fɛi kaluyv.

¹¹Paa í tɛɛna ma cɔlɔ ma kaa na-í,
pɔcɔ ma kaa nyi í tɛɛv.

¹²Ye unɪ í kpayana awɛyɛlɛ lɛɛkəlv?

Yaa awɛ ká tənə si: Kai?

¹³Ye lɔɔ mv pááná á hɛɛsəlv fɛi.

Pə kpɛŋna tɛŋkv taa tɔŋuluyv sɔsɔv
Lahapi*fa* na kv waalɪ nyóma tənaya,
na pá hɛntəyi-í atɛ. a

¹⁴Na tɔm ntiyi maa
cɔ-í yaasi unɛ í taa?

¹⁵Paa maa tu wɛna tampana, maa cɔɔki.
Pɛɛlɛ kɛ pə wɛɛ si má səlɛmɪ ma huɔnlv.

¹⁶Paa ma yaa-í kɛ na í cɔ-m,
ma ta sa si í nuwa ma nɔŋv.

¹⁷l heelim sɔsɔm pɛta-m atɛ,
na í fɛtili-m hiŋ hiŋ kɛ yem.

¹⁸l wakəlɛyi ma laŋlɛ kɛ.
lɪ yeki-m si má feesi.

¹⁹Ye tɔŋ kɛ ma tɛɛlɛyi,
lɔɔ kɛlɛ tɔŋ tv.

Yaa ma caa ma húlɪ ma tampana,
awɛ ká tu ha-m-yɛ?

²⁰Paa maa wɛɛna tampana,

ma nõyo ká kúna ma tòm.
Yaa ma tewa teu, ñke kaa kúna-ti.

²¹ Ìle ma tu tewa teu na?
Ma mayamaya ma ta nyi.

Ma weesuyu lu-m sɔɔj ké.
²² Pə tənə pə wɛ-m teitei ké.

Pə taya pulv,
Ìsɔ kuyi yulvpaɲ na isayav ké.

²³ Wahala í kəma kpakpaa, na í kú telaa,
Ìsɔ ná wonjiyi pa laɲwakəlle tənaya.

²⁴ Ìsɔ tɔna tɛtu kɛ isayav niɲ taa.
Ìlena í takí hvɔlɔaa isɛntɔɔ.

Ye pə taya uní awe ká lana mpv?

²⁵ Ma pusi tɛɛkí levlev ké isu selu.
Sɪ mɔka yem ké, ma ta nu leleɲ.

²⁶ Sɪ tɛɛwaya tɛluu, isu səsəncaasi kpulvɔv,
yaa isu hekəle tiluyuu ɪ tɔɔnaya waali tɔ.

²⁷ Ye ma tó ma taa sɪ maa sɔɔ
ma taa pááná tɔɔ, na má yele
laɲwakəlle na ma isɛntaa hɛti,

²⁸ Ìle ma laɲle cəkəna ma wahala tənaya.
Ma nyə́má teu sɪ, Ìsɔ kaa ha-m tampana.

²⁹ Ma tòm ká sənə.

Ìle pepe tɔɔ ké maa nɔkí na má caali ma ti?

³⁰ Paa maa sənə kpələkpam, na má kilisina
tɛv lɔm.

³¹ ɪ tayanəyi-m afəla taa ké pɛtɔvɔv ké,
na ma wontu mayamaya pəsi-m kəsəɔɔtɔv
pulvɔv.

³² Ìsɔ tá ké yulv isu má sɪ ɪ ká cə-m,
yaa má yaa-ɪ nənəɔɔ.

³³ Nɔɔɔlv fɛɪ sɪ ɪ ká suv má na-ɪ
tá hekɔ taa, na í loli-tv.

³⁴ Ìsɔ su kpátúɔv ñku n makəna-m tɔ,
na nyá səɔntɔv hɛɛsɪ-m cɔɔsɔvɔv.

³⁵ Ìle maa yəɔtəna-ɲ ma kaa nyá.
Ama pə taya mpvɔvɔ.

Maa pəsəyi pulv.

10

Soopu kuyəɔtɔtɔ tɔtɔ

¹ Soopu sɪ: Weesuyu lu-m sɔɔj ké.
Maa wii ma ti tòm.

Ma laɲle kəla wakəlvɔv, ma kaa tasa sum.

² Ìsɔ, maa heeli-ɲ sɪ, taa kv ma tòm.

Ama heeli-m mpi pə tɔɔ n yookina-m tɔ.

³ Pə wɛ-ɲ teu sɪ n ñmakəli
má wei n ñmawa tɔ,

na n yele na pá lana asayaa na?

⁴ Aní n naakí na pá kəli yəlaa,
na n mayasəyi na pá kəlvɔv-wɛ.

⁵ Ìsɔ nyá weesuyu topila isu yulv nyəɲkv kɛ?
Yaa nyá pusi tɛɛkí isu yulv pəyaya nyənɪ?

⁶ Pepe tɔɔ ké n pɛɛkəyi ma tasəkəle
na n fɛɲiyi sɪ n kuli ma isayatu tɔɔ?

⁷ Aní n nyə́má sɪ ma ta wakəli,
pəcɔ nɔɔɔlv kaa ya-m nyá niɲ taa.

⁸ Nyá niɲ ñmana ma tənə,
na n caa sɪ n wakəlvɔv-m.

⁹ Ìsɔ tɔɔsɪ sɪ, nyá ñmana-m, isu cɔvɔ.

Ìle n ká tayanɪ-m yəkvɔv na má pəsi
mɔsvɔv na?

¹⁰ Nyá ñmayana-m ma too taa,
isu naaləm kiikuyv fulaya taa tɔ.

¹¹ Nyá lapəna-m mɔwa na hola,
na n waasi pə tɔɔ ké nantɔ, na n suu-m
tɔnvɔv.

¹² Ìlena n lə-m pɛɛlɛɛ,
na n ha-m weesuyu na n fɛɲiyi kv tɔɔ.

¹³ Ama ma nyə́má nyá ləmayasɛɛ wɛna
n ka ñmɛsa nyá lotu taa tɔ.

¹⁴ N fɛɲiyi ké sɪ, ye n nawa ma wakəlaa
ɪle n kisi-m suulu hólólóv.

¹⁵ Ye ma wakələna-ɲ ma lepaya,
paa ma tòm tewa, nyvɔv kama mɔpúvɔ.
Na wahala nu-m na fɛɛle kvvɔv-m.

¹⁶ Ye ma kusa nyvɔv ɪle n tu ma waali,
isu tɔɔlavaya, na n kuləyi ma tɔɔ na piti
təma.

¹⁷ Na n kəɲna-m aseeta nyə́ma
mpa paa caaki-m tɔ, na nyá pááná sɔɔsəyi
ma tɔɔ.

Na n kpetəlvɔv-m na wahalanaa.

¹⁸ Pepe tɔɔ ké Ìsɔ ləsa-m ma too lotu taa?
Ìsəntɔ maa səpa nɔɔɔlv ta na-m.

¹⁹ Paa tɛɛna pəlaav taa ké kpakpaa,
na pə wɛɛ isu pa ta lɔli-m.

²⁰ Ma weesuyu kuyɛɛɲ kaasa-m pəcɔ tike
ntɔ.

Ìle Ìsɔ, yele-m mpv na má
yɔɔləna wɛɛ pəcɔ wei ɪ kaasa-m tɔ.

²¹ Ìlena pəcɔ má polo atetəle taa.

Ma kaa tasa məlvɔv kɛ cənɛ.

Tɛtu ntɪ tɔ taa ké səkpetvɔv anaam wɛɛ.

²² Səkpetvɔv tɛtu wɛɛ ké isu ahoo.

Ìsotom sɔɔsɔm ké, pulv ta təɲ.

Ìlena nyaaləm náa wɛɛ isu pə yukuyv tɔ.

11

Sofaa nyəntɔ

¹ Mɔpúvɔ Naama tv Sofaa cɔwa Soopu sɪ:

² Nyá yəɔtəya kekeke tɔɔ, pə wɛɛ sɪ má cə.

Pə taya yəxətaya nyəm ke yulu təm teekina.

³Nyá nòoleleh u təkəxi yəlaa nòosi.

N kaa pəsi n wəŋ nəyɔlɔ na pá tá tu-ŋ féele.

⁴Halı n tu yəxətəa sı nyá təm tewa,
sı n ta wakələna lso.

⁵Halı, ye isı lso ka kulayaa
nəxə na í tu yəxəti.

⁶Halı ı ka hula-ŋ ı nyəmtu tete.

Tə tēe yulu layatu tso.

Tənaŋa n ka nawa sı lso ı
pəosəxi nyá isayatu tənə tso.

⁷N pəsəxi na n mayası lso lotu taa təm
na n cəkəna Toma tənə tu unı ı səsəntu na?

⁸Tə kəla isəntənyu ke kəŋkəlməŋ.

Yulu kaa keesi tə tənaya,

tə tēe atətəle ke luməŋ.

Yulu kaa cəkəna tə təm ke səsəm.

⁹Lso səsəntu ntı tə kəla tetu
ke tsoo, na tá kəli tənku ké wəŋ.

¹⁰Ye lso kpa tasəkəle tu
yaa ı yaa-ı nənəyɔ, awe kpesiyina?

¹¹Pə taya pulu, lso nyəmá yuluyemnaa ké.

Pəyele pə fəi-ı kate sı í ná pa kawalaya.

¹²Mpi ləmayasəe fəi tu ká hiiki layatu tə,
taale kpaŋaya lula təyaya nyəŋka.

¹³Ama pə kaasuyu Soopu nyá tə,
keesəna lso tso, na n tēye-ı nıŋ.

¹⁴Hatələna mpi pə ta siyisi tə.

Taa ye le na isayatu wəe nyá təyaya taa.

¹⁵Waatu inəxi n ká tən na n kusa nyuy.

Puləpu kaa kē-ŋ, yaa pá la-ŋ səxəntu.

¹⁶İlena n səsə nyá wahala tso, isı ləm
kpemna.

¹⁷Waatu inəxi nyá weesuyu kuyeyŋ
ká wəe təcəcɛɛ, isı ilim sikuy.

Na nyá səkpətyu cə isı pə nyaaluyu tə.

¹⁸İlena n cayana nyá tı na n tēləxi tətə.

N kaa wəena féele natəli, na n tooki teu.

¹⁹Nəyɔlɔ kaa wakəli nyá təm.

Halı yəlaa pəyale ká pəkəi sı n sənə-wə.

²⁰Ama asayaa isə ká nyəŋ ké.

Pa həesuyu ká su tənaya, na pá tənə səm
tike.

12

Soopu nyəntu

¹Mpuyule Soopu cəwa sı:

²Puwe! Ama í wəna yulu ləmayasəe yool!
Mə səm waali, a kaa tasa wəe.

³Má mayamaya ma wəna nyəmtu ke

mpúyú isı me, í tá tēe-m.

Paa awe ná pəsəxi na í yəxəti isı me.

⁴Ma pəsa yulu wei ı taapalaa paakəna təxə.

Pəyele ma yaakəna lso sı í co-m.

Ma siyisaa ké ma fəi kawalaya.

⁵Mə mpa pə cayanaa tə, mə footiyi wahala
tu ké.

Mpúyú pá tusiyi wei ı cəŋləxi tə.

⁶Nmulaa na lso pááná kpaasəlaa,

cayana pa təyi pa tēesi taa ké.

Mpe pa tən nte pa lso.

⁷⁻⁸Pəosi suması na təla na

tiina a ká səxesi-ŋ,

na tetu huli-ŋ tətə.

⁹Kuyəmaŋmam mpi pə ta nyəna sı,

Tacaa niŋ lapəna pə tənə?

¹⁰İnı ı təkəna ı kulapəm tənə weesuyu,

na yəlaa tənə feesiŋ ke ı niŋ taa.

¹¹Isı ŋkpaŋuyu nukuyu təm kuyəxətutu tə,

mpúyú nəxə ná nukı təxənaŋa leleh.

¹²Akpatəlaa na mpa pa pa pusi təwa tə,

pa wəna ləmayasəe na nyəm ké.

¹³Ama Tacaa kəle ləmayasəe na nyəm
mayamaya tu,
na layatu tasəlu na tənə tu.

¹⁴Ye ı yəka mpi, nəyɔlɔ kaa ŋmá,

ye ı təkə wei, nəyɔlɔ kaa tuli-ı.

¹⁵Ye ı kpa tēu, ile wuləxa wuli.

Í tula-ku, ile ləm wakəli tetu.

¹⁶İ wəna tənə ké na í nyəmá a lapənav,

na í təkə letaa na mpa pa tolisiyi ləlaa tə.

¹⁷İ yeki na pá kuuki tetu nyuyu nyəma, na
pá tēəkəna.

İ wakələxi huulaa ləmayasəe.

¹⁸Na í ceki kuhəkuŋ mpi awulaa ka
həka yəlaa tə, na í həkəxi pa mayamaya.

¹⁹İ yeki na pá kuuki kətəlaa,
na í pəsəxi tənənaa mpa pə cayana
teu təxə kpəntəlası.

²⁰İ təkəxi nòoleleh nyəma nòosi,
na í kuyi akpatəlaa ləmayasəe.

²¹İ yeki na pá footiyi səsaa,
na í yəkəxi ŋmakəllaa tənə.

²²İ ceki pa səkpətyu anaam ké,
na í kəna nyaaləm ke atətəle səkpətyu taa.

²³İ yeki ké na piitimnaa huki,
ilena í wakəli-wə na í yası-wəyɛ pooləŋ,

ilena í kpiisi-wə.
²⁴İ kuyi pa nyuyu nyəma layatu,
na pá cəki yem ké nyutu taa,

pa feina təpote.

²⁵Pa hakəyi yem ké səkpetyu tē,
nyaaləm fēi, na pá cəŋləyi yem isu
mpa solum kuwa tō.

13

Soopu nyantu tōtō

¹Mpuvle Soopu tasaa si: Ma tema nti
ma yəɔtəyi təɔo nuu
na ma ŋkpaŋyuu, na má na-ti na ma
isəpəle,
na má cekəna-ti.

²Ma mayamaɣa ma nyəma nti
mə nyəma mpv təɔo, mə tá tēē-m.

³Ama Toma tənə tu lso ké ma yəɔtəɣəna
na má huləyi-i ma kunyən.

⁴Mə ké acesaacesaa fetaa ké,
pəpətu tike ke i mayasəyi.

⁵Ye í ka suma, í ka nəɣəsəna
ləmayasē nyəma nté.

⁶Í ke ŋkpaŋ na í nu
má kunyəwiina na ma kuyəɔtutu.

⁷Kaloolaya na təm kukekēet
ke í ká seena lso tō?

⁸Lso tō ké mə caaki si í seena?

⁹Na ye i feŋa-mə i ká sa-mə?
lso tá ké yulu si pa puɣusiyi-i.

¹⁰Ye mukaya tē ké í
səkəna i tō, isu i kaləna-mə.

¹¹I səsəntu u tilisiyi mə puntu na
i təm kpa-məɣe səɣontu səsəntu?

¹²Mə kuyəɔtutu wē ké isu toluma.
Na mə kumayasətu náá wēe isu cyyu.

¹³Í su, i yele na ma yəɔti,
ye ma ti temna nti ntəɣəle.

¹⁴Ma səəlv puwaya si ye mpi mpi.
Paa ma weesuyu luwa.

¹⁵Lso í nōkaa i kv-m, ma ta taŋ pulu.
Ama ma tənte teu nyuluyv ke maa ləsi.

¹⁶Ye pə tu lapa mpv pə waasa-m ké.
Mpi tō, isayav u kpətəɣəna lso.

¹⁷Tō, í ke ŋkpaŋ ke teu
na í nu ma kuyəɔtutu.

¹⁸Ma səəlv puwa si ma ləsəyi ma ti nyuluyv.
Ma nyəma si ma təm tena.

¹⁹Ye nəɣəlv caa si i hɔvna-m,
ile ma su na má sí.

²⁰Hai, ma lso,
yaasināa naale tike ke ma caa í la-m,
na nyá kin səŋyuv í taa la-m kate.

²¹Kusi nyá ninj ke ma tō,

nyá səɣontu í taa la-m katatəlaya.

²²Iləna í pəəsi-m na má cə-ŋ,
yaa má yəɔti na nyaa cə-m.

²³Isayətnaa isənəɣa ma lapa?

Huli-m ma təpəntəle.

²⁴Pepe tō ké nyá isəntaa tá hetəna-m,
na í nyənəyi-m isu nyá kolontu?

²⁵Ani ma wē ké isu kaawolaya,
yaa nyuliya ŋka heelim kpakəyi tō,
na í təɣənəyi-m?

²⁶Pə taɣa pulu, n ŋmaaki ma təm isayətu
na í fəlyi-m ma pəcaatu kupəntəɣ suwe?

²⁷N tu-m nkeyelee suwe,
na í feŋiyi ma kulapəle?

Na í ŋmaaki ma nəntaaləɣ wei
ma fəla kanyəɣa taa təɣo takəlaya taa.

²⁸Na ma tənuyv náá tasəyi isu taav,
yaa isu ŋkpaŋ muvkuɣv wontu kususuutu
tō.

14

Soopu nyantu tōtō

¹Yulu pəɣaya weesuyu wē ké tətəpi,
na kó na cəsəe ke kətamsa.

²I luki ké isu tuyv hətúyó na í lontili,
na í muki kpakpaa isu isotom.

³Lso nn kusəyi isəle ke ma tō.
Pəyele í yaaki-m huule.

⁴Wulee nəɣəlv ləsa kupam ke isayam taa?
Puntu fēi.

⁵Ani lso tema yulu isətnaa ke kaluyv
na í su i kuyəɣ.

Lso n tema yulu weesuyu tənaya ke piuv i
kaa ŋmaa ka tō.

⁶Pə tō tō, kusi nyá isəle ke yulu tō na í
heesi,
na i laŋle tu hulumi, isu apaa tu ke taanaya.

⁷Tuyv wena tēluyv ké, ye pa sətə-kv,
kv nəɣeti na kó heləyi piliŋasi kofasi.

⁸Paa kv lila kpatəla tətə taa, na kv kite sí.

⁹Ye kv nuwa lumaya taŋ kv
taɣanəyi nəɣetuyv ké na
kó heli piliŋasi kofasi isu tiika.

¹⁰Ama yulu səki ké, na i toma su tənaya.
Ye i tisa feesuyu, i wē le tətə?

¹¹Təŋku lum pəsəyi na pá pasa,
na pusi nyəm náá nyəə na sí wuli.

¹²Mpv tətəɣo yulu ká hənti, i kaa tasa
kuluyv.

I kaa tasa fem na pécó isətnuyv muki.

I kaa kuləna i tom tō.

¹³ Ye Iso ka tisaya,
i ka nmesa-m atetæle taa,
na i taku ma tæo, halæna í kú i pááná.
læna í su-m saa wei í ká taɣani-m kupantu
lapu tæ.

¹⁴ Ye isu yulu ka sækaya na í taɣani
fem maa we taɣuɣu taa ké ma tæmle kuyeeɣ
tæna.

Halæna kuyaku ŋku i ká taɣani-m kusuyu tæ.

¹⁵ Ule waatu wei Iso kuɣmaɣmam má,
ma tæm ká nyuli-i na í yaa-m tæ ma kaa cæ.

¹⁶ Ama saɣa ile,
Iso isæle kaa wee má ma tæo,
na í kalæɣi ma nœheɛ.

¹⁷ I suuwa ma isayatu ke huluyu nakuli ku
taa ké,
na í taali ma kawalaya tæo tækpam.

¹⁸ Ama isu pójó yækuyuu
na pá layasæɣi kukpamæɣ ke lona,

¹⁹ na lum náá niisiyi pæle,
na tæu náá kuuki tætu tæ.
Ḿpójó n wakælæɣi yulu tæeluyu.

²⁰ N tii yulu tæo ké na í wakæli i isentaa,
na í tæɣoni-i na í tæe na pá saali.

²¹ Paa yulu piya nyuyu kulaa
yaa pæ tu-sæɣi fæele yulu u naaki pulu.

²² Mpi pæ tæm yulu nukæna tæɣole
i maɣamaɣa i tænuɣu wusasi na i
laɣwakælle.

15

Ilifasi nyæntu tæto

¹ Ḿpójó Temaɣ tu Ilifasi cæwa Soopu si:

² Yulu læmaɣasæe tu isu nyá taka,
kaa yæɣotæɣi tæm kpai nyæntu,
yaa í hæɣi i tæɣi yem ké mpv.

³ Nyá kaluyu we kpete ké,
pæ taa fæi kawaaya.

⁴ Iso nyamnav maɣamaɣa
na i sæe kite ke n wakælæɣi yoo!

⁵ Nyá isayatu tæm ke nyá nœɣo yæɣotæɣi.
Pæyele acilayatu nyéma kuyæɣotutu ke n
kpaɣaa.

⁶ Nyá nœɣo hulæɣæna nyá isayatu.
Nyá ntompee kuyuna nyá tæm pæ taɣa má.

⁷ Nyaya pæ taalæna lûluyu na?
Yaa n laala pulasi ke ilim nav?

⁸ N nuwa Iso layatu tasuyu,
na í hii layatu ke nyá tike na?

⁹ N ta tæe-tuyu nyæm,

pácó n ta cækæna pulu
na pá we-tuyu sækpetuyu.

¹⁰ Ta taa cæne we nyuɣhulbmæɣ nyéma,
na akpatalaa mpa pa tæe nyá caa ke
sæsoontu tæ.

¹¹ N nyænæɣi yem ké Iso laɣheesæle tæm
nti i tælasæɣi-ɣ tæpamm na tá nœosi tæɣo?

¹² Pepe tæo ké nyá pááná huuki mpv,
na í culæɣi-tuyu isæ?

¹³ Iso ké n muwa pááná,
na í yæɣotæɣi tæmnaa mpe?

¹⁴ Yulu u pæsæɣi na í weɛ
tænaɣɣ yaa í siyisa teu ke Iso.

¹⁵ Paa isættaa tillaa maɣamaɣa Iso fæina-
weɣe naani.

Pæyele isætænuɣu fæi tænaɣɣ.

¹⁶ Kacæɣfana yulu isayau na acaaluyu
ŋku ku malæna isayatu isu lum nyæu tæ?

¹⁷ Tæu, Soopu ke ŋkpaɣɣ na má seɣesi-ɣ
na má keesi-ɣ nti ma nawa tæ.

¹⁸ Nti læmaɣasæe nyéma nuwa
pa caanaa kin na pá hólí tæ.

¹⁹ Pa tike ke Iso ka hawa tætu,
kpai tu nœɣolu i ta siti pa hekú.

²⁰ Isayau we isænyæɣle taa ké
i weesuyu pusi tænaɣa, halæna i sæm.
Pæyele pa kala ŋmakallu pusi tænaɣa.

²¹ Sæɣontu tæm ke pa nukí.
Pa ti cayanau waatu taa ké wakællu ká tii pa
tæo.

²² I naaki layatæ cæɣæɣi-i,
ile u tæelæɣi si i ká fiti sækpetuyu.

²³ I pæekæɣi tæɣonaɣa,
na í nyæmá si sækpetuyu kuyaku taɣa-i.

²⁴ Laɣwakælle na nœɣæsæ
pæ tuyu-i sæɣontu sæsoontu ké.
Pæ tiiki i tæo ké isu wulau sæolu
pukuyu si i tæeki yooou tæ.

²⁵ Pæ taɣa pulu, i kusa niɣ si i makí Iso.
I caaki si i kulæɣi Toma tæna tu tæo.

²⁶ Halí i hika apalutu si í kulí Iso tæo,
na í kenta i tæɣi i kpaluyu
kpuseɣ nyæɣku.

²⁷ I kiiwaya na í wena alaafæya.

²⁸ Acalæe kuyækeɛ na tæesi nsi si taa yælaa
luwa na sí caa yækuyu tæ, si taa ké i ká caya.

²⁹ I kaa tasa wenau hikuɣu na pá leeli,

pácó pə kaa tasa-ı lapənav ke tetu tɔɔ.

³⁰ ı kaa fiti səkpətvu.

ı we ké isu kəkɔ nyakuvu tɔvu piliŋası tɔ,
ıso ká woso-ı ı heelim na pə kpiisi-ı.

³¹ Ye kpəte ke ı tu naani, ı tusa ı təyi.

Mpi tɔ, kpəte ntɛyɛle ı kasəyaya.

³² Halı pu la mpv na pácó pə tala ı səm.

Teitei isu piliŋa laŋuvu cələm na ká sí tɔ.

³³ ı ká wɛe ké isu tɔvu ŋku pa yaa sı, lesɛŋ tɔ,
kv akaa təkuvu na á ta putu tɔ.

Yaa isu ŋku pa yaa sı, Olifi tɔ kv hetu luluvu
tɔ.

³⁴ ısayav təyaya ká pəsi kaalɔlaya,
ıləna kəkɔ náa nyaya muvullu təcayale.

³⁵ ısayatu ke ı hakı na ı luli kələmtu ntı.

ı lotu taa ké mpi pu tısi-ı tɔ pə puki.

16

Soopu nyəntu

¹ Ḿpúyú Soopu cɔwa sı:

² Tam ké ma nuki tɔmnaa panewɛ.

Mə tənə ı ké laŋa heesəlaa

mpa pa kəŋna wahala tɔɔ.

³ Pəlee ké tɔm kpəte

nyəntu ntı tu su tanaya?

Pepe tɔɔ ké pánán sita nyá kuvacətu taa?

⁴ Ye maa wenna isu mɛ,

ma pəsəyi má yɔɔɔti mpv tətɔɔ, halı pə tɛɛ
mpv.

Mə tɔm lapa-m pətətəle, na má kpɛɛti
nyuvu.

⁵ Halı maa kpaasa mə apalɔtu,

na ma kuvɔɔtɔtu na pə heesi mə laŋa.

⁶ Paa maa yɔɔɔti yaa ma suma,

ma wahalanaa kaa su tanaya, yaa pá tu
pasu.

⁷ Hai ıso, tɔv,

nɔɔnɔ n yɔka ma toma na ı kpiisi ma
təyaya tənə.

⁸ Ma cəlɔ nyəma caaləxi-m ké.

Na wei ı yasəyi ma ısayatu tɔ,

ı pəsi ma aseeta tu na ı kuləyi ma tɔɔ,

na ı kaləxəna-m ma ısentaa.

⁹ Ma kolontu culəxi-m ıse, na ı kpasəyi
mpee,

na ı tiiki ma tɔɔ na pánán, na ı cələxi-m.

¹⁰ Yəlaa haawa nɔɔsi təcaaa, na ma tɔɔ,

na pá tɔvki-m na pá makı ma ləkpaasi.

Pa pɛla nɔɔ ke ma tɔɔ.

¹¹ ıso tu-m kutakeesəŋ ké

na ı peti-m asayaa niŋ taa.

¹² Maa we heesuvu taa ké na ı pəsi ma laŋle.

N kpa ma lumaya ké na ı peli-m,

na ı keesəxəna-m na ı tɔvki nyá nyəma.

¹³ Nyá nyəma anı a tama-m kotaya ké

na á tɔvı ma lotu na pətətəle fɛi,

halı ma kancəlaya kpe atɛ.

¹⁴ A tiiki ma tɔɔ ké isu

yoolu na á tɔləyi-m pəɔŋ.

¹⁵ Ma suu fələtə takanaa mpa pa ké ləyaya
wontu tɔɔ,

na má pilimiyi atɛ.

¹⁶ Wula seesa ma ıse ké na á mɔlı,

na atətəle səkpətvu takı ma ıshutu tɔɔ.

¹⁷ Anı ma ta la mɔsvuŋ,

pácó ma ta sələməna mənəafikito.

¹⁸ Hai, tetu, taa pi-m.

Yele na ma kakiisaya nuki tam.

¹⁹ Pə kpayav nɔɔnɔ tɔ,

ıɔtɔnvu taa ké ma aseeta tu wɛɛ.

Wei ı cɔvki-m tɔ hatoo ıɔtaa ké ı wɛɛ.

²⁰ Ma taapalaa ná paakəna-m ké.

Ama ıso ké ma tekiyina ıselum.

²¹ Ma caa sı nɔɔvɔ ı seena ma tɔɔ,

na ıso naaki isu yɔv lakuvu ı taapalv tɔ.

²² Mpi pə tɔɔ tɔ, pa kala ma weesuvu pusi.

Maa tɛŋ mpaav ŋku na ma tɛɛ tɔ, kuvəlvu
fɛi.

17

Soopu kuvacətu tətɔ

¹ Ḿpúyú Soopu tasaa sı:

Ma feesiŋ liki. Ma kuvɛɛŋ tɛŋ na pəlaav
təŋa-m.

² Wɔŋlaa tama-m ké na pá tɔvki-m,

na ma kpisiyi tom ke aho.

³ Hai, ıso səŋ nyá mayamaya ke

ma nɔɔ tɔɔ ké hvle taa.

Ye pə taya nyá, ma fɛina nɔɔvɔ.

⁴ N kenta pa ləmayasee tɔɔ ké,

n kaa ye le sı pá kəli.

⁵ Pa wɛɛ ké isu pa tukuvu ituule sı:

Yɔv yaa ı taapalaa na pá tala ı təxənya,

na ı piya náa tɛŋ na sı niŋ wɔlı.

⁶ Maya yəlaa yookina yontu,

na pá tɔvki ma ısentaa ké ntayama.

⁷ Wahala wakəla ma ısentaa,

na má pəsi isu ıleemuvu.

⁸Kusiɣisim tɛɣlaa naaki ma wusasi,
pa nɔɔ taa fɛi kete.

Kupama kulɔɣi asayaa tɔɔ.

⁹Tampana tɛɣlu na kama nyuɣu ke i mpaav
taa kɛ.

Na wei i fɛina kawalaya tɔ, i tɔɣ sɔɔsɔɣi.

¹⁰Ma taapalaa, i kɔɔ mɔ tɔna.

Maa naaki mɔ taa kɛ lɔmayasɛɛ tu.

¹¹Ma kuyɛɛɣ tɛɛwa, na pɔ kpeɣna
tɔma nna a pɔle ma tɔwa tɔ.

Mpi ma nyulɔɣi sɔsɔm ke hatoo ma taa tɔ
pɔ wakɔlaa.

¹²Mpe pa yaaki ahoo ke ilim kɛ,
na sɛkpetuɣu i nyalaa ulɛ,
pa tɔɣ si pɔ caa nyaalɔɣu.

¹³Atɛtɛle ke ma tanjaa si
mɔ suv mɔ hɛnti tɔ sɛkpetuɣu taa.

¹⁴Palaav nyayale ma caa,
sonsompee mɛɣele ma too na ma kɔɔɔ.

¹⁵Ma fɛina tɛtɛlle tɔtɔ,
na pɔ tu nii isɔle.

¹⁶Maa kpeɣna-tɛɣe na mɔ tiina sɛtaa tɛ,
na mɔ hɛntɔna musuɣu taa.

18

Pilita nyɛntu

¹Mpɔɣu Suha tu Pilita tɔma si:

²Waatu wei kɛ i ka su yɔɔtaya,
na i kpayɔ lɔmayasɛɛ.
Ilɛna tɔ yɔɔtɔ tɔm kupantu.

³I suma si Soopu i nyɛntu-tuɣu heɛɣ suwe?
Pepe tɔɔ kɛ i nyɛntu-tuɣu kumɛlɛmɛɣ?

⁴Soopu isɔ n huyutuɣu lotu ke mpɔ na
pááná tɔ,
n huɔ si nyá tɔɔ kɛ pɔ lɔ tɛtu
na kukpamɛɣ kpɛsi na i layasi lona na?

⁵⁻⁶Isayav tɔɣaya taa kɔkɔ
ka tɛ kɛ na ka nyalɛmɛle muki.

⁷Isɛna i ka tɔɣayana naani tɔ pu pasa.
Ilɛna i mayamaya i taa layatu náá yele na
i hoti.

⁸Mpi tɔ, puluɣu taa kɛ i nɔɔhɛɛ tiwa,
na i tɔɣ ku kpalahuuɣ tɔɔ.

⁹Katɔka ká kpa i nɔntaalɔɣu
na ka ɣmusi náá hɔkɔ-i.

¹⁰Puluɣu pima atɛɣɛ,
na konyɛpɛm ke i mpaav taa.

¹¹Sɔɣɔntu sɔsɔntu kpa-i na paa timpiɣi,

na tɔ tɔɣɔɣi-i nɔɔhɛle nɔɔhɛle.

¹²Paa i ka kɛ tɔɣ tu,
nyɔɔɔsi ká lu-i kɛ na i suv konyɔɣ taa.

¹³Kutɔɣ isayav tɔɔɔ i nantu ke
pɔ kpayav i niɣ na i nɔɔhɛɛ tɔna tɔ.

¹⁴Pu lɛsi-i na tɔɣ ke i tɛ timpi
i cayana naani tɔ, na pɔ pona-i sɛtaa wulav
tɛ.

¹⁵I tɔɣaya ta ke i nyɛɣka tɔtɔ,
yulu pɛsɔɣi na i suv ka taa.
Pa ɣmusi ka taa kɛ kɔkɔ mamacɔɣɛlasɔ.

¹⁶Ilɛna i pɛsi isɔ tuɣu sɛkɔɣu too
ku lila na pɔ yoosina ku pilɛɣasi tɔ.

¹⁷I hɛtɛ ká saali tɛtu tɔna taa.
Nɔɔɣɔlu kaa tɔɔsi i tɔɔ.

¹⁸Paa lɛsi-i nyaalɛm taa na i suv sɛkpetuɣu
taa,
na pɔ tu lɛsi-i tɛtu.

¹⁹I kaa yele pɔɣaya, yaa luluɣu tu,
yaa pɔ kaasi nɔɔɣɔlu na i isɛ ke i tɛɔayale.

²⁰Ilɛm tɔlulɛ, na pɛtɔtɔlɛ nyɔma ká nu
i wakɔluɣu tɔm, na pɔ suvi-wɛɣe watu.

²¹Isɛna kutakeɛsɛɣ tɛsi ká tɛsɛna tɔɣɔle.
Mpa pa ta nyi lɔ tɔ pa lonte ntɛ.

19

Soopu nyɛntu

¹Mpɔɣu Soopu cɔwa si:

²Pɔlee kɛ i ká hɛɛsi-m
konyɔɣ tuɣu na mɔ kuyɔɔtɔtɔ?

³Tɔm naanɔwa kɛle i tɛma-m kutuɣu,
pɔ fɛi-mɛɣe fɛɛle si i cɔɔsɔɣi-m mpɔ?

⁴Ye tampana ma tu lapa isayatu,
ma nyuɣu taa kɛ pɔ tɛɣ.

⁵Isɔ i hɔɣ mɔ ti na kalampaani na
i mayasɔɣi si ma kawalaya konyɔɣ ke ma
tɔki tɔ,

⁶ama i nyi si lɔ kpana-m
i puluɣu taa, na i tuɣu-m konyɔɣ.

⁷Ye ma wiiki si pa laki-m musɔɣ,
nɔɔɣɔlu u cɔkɔ.

Na mɔ yaaki si pɔ waasi-m,
nɔɔɣɔlu u sɛkɔna ma tɔɔ.

⁸Isɔ kaya ma mpaav, maa pɛsɔɣi tɛɛv.
I yela-m sɛkpetuɣu taa, na ma hakɔɣi.

⁹Isɔ kuwa ma hɛtɛ yaav,
na i kɔɔli ma teeli ntenuɣu.

¹⁰ Iso wakəla-m pə təna pə taa ké,
na í kpesi ma tɛɛlvu isu tɔvu, na má sí.

¹¹ Iso pááná səsəna huuna-m
na í nyənəxi-m ɪ kolontunaa taa lɛlv.

¹² ɪ yuluklaa kpeka kpenta nəɔ na pá kəw
ma təw,
na pá siki na pá cəna-m.

¹³ Iso hatələna-m ma tɛɛtɔnaa,
na ma asəmaa náa yaaki na pá yeki-m.

¹⁴ Ma cəw nyəma na ma lulətanaa
ná səw ma təw.

¹⁵ Ma təyaya taa muɬaa na ma təmle
nyəma
ná yuvu-m na pá nyənəxi-m kpai tv.

¹⁶ Paa ma yaa ma təmle tv
na má wiina-ɪ, ɪ cəki-m.

¹⁷ Ma lu səŋ ke ma alv mayamaya ké.
Ma pəyalaa ná nyəŋsa-m.

¹⁸ Pə kpeŋna piya na ye ma kuləxi ɪle si
wəŋiyi-m.

¹⁹ Ma taapalaa kupama mpa maa səlɛlaa tə,
pa lu-m luvu na pá kuləxi ma təw.

²⁰ Ma luna pəcemtɛyɛ.

Ma tɛma taasi təkəŋəkəŋə.

²¹ Ma taapalaa mɛ, hai, í nyəni ma pətəɔtəɛ.
Iso tɔna ma təw ké niŋ.

²² Pepe təw ké í tɔvu-m kunyəŋ isu Iso?
Isəna í tv-m wahala tə, pə ta nu-mɛyɛle?

²³ Hai, ye isu paa ŋmaawa
ma kuyəɔtɔtv tənɛyɛ takəlaya taa.

²⁴ Iso paa ŋmaa-ti na nyəmle ke kəkəpamuyv
təw,
na pá piisi, na tɛ wɛ tam təw, tə taa husi.

²⁵ Ma nyəma teu si ma təw sɛɛnlv wəna
ɪ weesuvu.

ɪni ɪ ká yəɔtəna na pá su tənaya ke atɛ
cəɛ.

²⁶⁻²⁷ Paa pə kəwla ma nantv na pá yele muwa
tike,

maa ná Iso na ma isəle ké,
ɪ kaa wɛ-m muɬv.

Mpi ma səlɛlaa təɔɛle,
halɪ pu laki-m ləŋ.

²⁸ ɪ ká pəɔsi mə ti si isənaya í ká kulɪ
ma təw, na í hiki təwaanle na í huɬna-m?

²⁹ ɪ la laakali, na pə taa kəw na layatɛ tala
mə mayamaya.

Mpi tə, mə kawalaya muɬna səm ké.

ɪ nyi si huɛle tənə-mɛ.

20

Sofaa nyəntv

¹ Ḿpóyó Naama tv Sofaa təma Soopu si:

² Nyá təm wakəla ma laŋle,
ɪlena pu laki-m ləŋ si má cə.

³ Ma nuwa isəna n kaləna-m na í tɔv-m tə.
ɪle ma nyəma kucəɔtɔv ke ma ləmayasɛɛ
taa.

⁴ Ma nyəma teu si pə kpayav
hatoo kuyavŋu Iso si yulv ke atɛ tə,

⁵ asayaa akaitv ɪ leeliyi.

Pəyɛle pa aŋmaala ná wɛ tənɔɔsi ké.

⁶ Paa isayav nyuvu ká kulɪ isəna,
na kv tokiyina isəŋmuntv.

⁷ ɪ tɛsəŋəna ké isu ɪ mayamaya ɪ pɔntv.
ɪlena mpa pa naakaya-ɪ tə pá pəɔsəxi si: ɪ
tɛmna-we?

⁸ Isayav saaləxi yem ké isu toosee.
Pa kaa tasa-ɪ nav.

⁹ Mpa pa naakaya-ɪ tə, pa kaa tasa-ɪ nav.
Pəyɛle ɪ kaa wɛɛ ɪ lonte taa.

¹⁰ Isayav ká məŋna wənau ŋku ɪ ka hikina
muɬv
təɔv kv nyəma.

Na kunyəntɔnaa náa watɪ ɪ piya.

¹¹ ɪ ka wəna ifepile ké na alaafəya.

Ama ɪ ká kpeŋna pə tənaya mpv na í suɬna
póyó.

¹² Isayav ka wɛ-ɪ leleŋ ké təkulvŋkulv.
ɪlena í ŋmɛsi-təyi ɪ nsəmle tɛɛ.

¹³ Na í kisi tə ləv na í ŋmɛsi-təyi teu,
na tɛ wɛ ɪ tantahaav taa.

¹⁴ Ama ɪ təɔɔnaya ŋkɛ ka leleŋ
ká pəsi paasəle sətv ke ɪ lotu taa.

¹⁵ ɪ ka lipa lɛlaa wənau ŋku tə,
Iso ká caali-ɪ na í tə-kv na ɪ nəɔ.

¹⁶ Mpi ɪ muɬkaya tə pə ké paasəle sətv ké,
na ntɪ tv kɔna-ɪ.

¹⁷ Isayav kaa tasa nav ke naaləm na tuŋ
nim mpi pə kpeŋ isu pusi na ləŋ tə.

¹⁸ Wənau ŋku ɪ taataa na í konti haŋaya na
í hiki tə,

ɪ kaa təɔv-kv, ɪ ká məŋna-kuyv.

¹⁹ Mpi tə, ɪ muyula acamaa na í lə-wɛ.

ɪ lɛɛka pa kutulv, ɪ ta ŋma-wɛyɛ paa
kulvmuyv.

²⁰ I wenav luluxu ka we səxəntu.
I kaa pəsı na í kpa pə taa pulu.
²¹ Isayav liki pə tənaya pulupu u fitixi.
Ama í laŋhulumlə kaa leelina.

²² Haŋanaya anaam taa ké laŋwakəlle ká tii
i tɔɔ,
pə tənə pu tu-i wahala ké.
²³ Waatu wei unı i ká liki mpv tɔɔ
Taca ká tisi i tɔɔ ké i pááná kəkə,
isu tev tɔmpɛɛ, na á yaya-i isu nyámá.

²⁴ Ye i fita nyəxəlvuɔ mayamaya yooou
wontu,
nyəxəlvuɔ kuɛɛmuvu tɔɔv kə paa tənə-i na
pá yaya-i.
²⁵ I kpesa kəkə nyəmlə nte
tə tula i tənvyu na i həəle tɔ.
Ilenə səm tii i tɔɔ ké kpa kpaa.

²⁶ Səkpətvu kə i tɛŋna, na kəkə ŋka nəxəlv
ta lu tɔ ká nyaya i mayamaya.
Ilenə ká kpeŋna mpi pə kaasa i tɛ tɔ.
²⁷ Isətvəlvu i keel yulu unı i isayatu tɔɔ,
na tɛtv náá kuli i tɔɔ.
²⁸ Isə pááná ká kuu i təyaya wenav tənaya,
a kuyaku wule ké isu lom.

²⁹ Isənə Isə suwa isayalataa sı paa tɛsənə
təxələ.

21

Soopu nyəntu

¹ Mpúyó Soopu cowa sı:

² Í kə ŋkpaŋŋ kə teu na í nu ma təm.
Pəle pə həəsəxənə ma laŋlə.
³ Ma kpa mə yule,
í yele na ma yəxəti.
Ye ma tɛma ɛl mə pəsəxi na í wonji-m.
⁴ Anı pə taya yulu kə ma wiikina.
ɛl pepe tɔɔ ké ma suulu kaa tɛ?
⁵ Í nyənı ma təm taa,
pu la-mɛxə ha, na í kpa nəəsı.
⁶ Ye ma mayamaya ma huɔ mpi pə makənə-
m tɔ
pə təm, ma laŋlə wakələxi ké na má selixi.

⁷ Pepe tɔɔ ké Isə yeki na asayaa wənə
weesuxu na toŋ,
halənə pá kpatələxi?
⁸ Pa luləvu nyəma suki toŋ kə pa kin
na pa saalənə puki na pá naaki.
⁹ Pə cəyana-wɛxə pa tɛsı taa ké.

Pa ta nyı səxəntu təm.
Pəyele Isə u makı-wɛxə kpatəyó.

¹⁰ Pa naaŋ wənə alaafəya ké,
na í kpaaki teu na í luləxi u hələsəxi.
¹¹ Pa yeki pa piya ké na sı kpa kəxi
asewa isu heeŋ, na sı ŋmaaləxənə
laŋhulumlə.
¹² Pa yooki yontu na akilimanəa,
na saŋkənəa, na həsi, na pá nukı leleŋ.
¹³ Pa yəələxi a tɛ cənɛxə mpv,
ɛlenə pá tii atətəle taa na həəsuvu.

¹⁴ Pəcɔ pa təŋaya Isə ké sı í tɛɛ í kaası-wɛ.
Mpe pa paa fɛina i luvu nyəntu kə nyəm.
¹⁵ Halənə pá toŋ sı:
Awɛxə Toma tənə tu,
na táá lakı-i təmlə?
Ye tə yaa-i, pə waası-tuvu wɛ?
¹⁶ Pə taya mpe pa tənəa pa ti cəyənəv təm.
Asayaa ləmayasɛɛ u kpatəxənə Isə.
¹⁷ Anı səm u tutixi-wɛxə tam tam.
Pəyele wahala u wakələxi-wɛ.
Pəcɔ Isə u muvi-wɛ na pááná.
¹⁸ Yələa kooliyina-wɛxə isayatu
sı heelim í kpaɔa-wɛ isu nyutu yaa muɔvuvu
kpɛɛ.

¹⁹ Isə u feləxi isayav pəyaya kə ka caa
isayatu.
Pə taya pəyaya ŋkpaŋvuvu kə
Isə ká hə na cɛɛɛ nu pə taa.
²⁰ Pə wɛɛ ké sı Toma tənə tu í mu asayaa mpe
na pááná na pá ná pa wakələvu.
²¹ Ye pa weesıŋ tɛma cənɛ,
pa piya təm u tasəxi-wɛxə nav tətɔ.

²² Pa kaa nəki tələxə Isə kə huləvu.
Mpi tɔ, unı i huɔkənəa isətəa tillaa
mayamaya.
²³⁻²⁴ Nəxəlv ɛl, pə cəyana-i ké
na í təkı teu, i fɛina nəxəsɛɛ,
u kpatələxi ləŋ,
na i wənə tənvyu, halənə i kantəkaya
kuyaku.
²⁵ Ama nəxəlv ná səkənə i nəxə na ka nyəŋ,
i ta yəələna kupaŋtu natəli.
²⁶ Pa tənaya mpv muɔvuvu taa ké paa həntı
na sonsompɛɛ waası pa tɔɔ.

²⁷ Ama, ma nyámá mə taa layatu,
na huwɛɛ nna í huɔki ma tɔ tɔ.
²⁸ Í pəəsəxi sı toŋtənəa
na asayaa mpe pa tɛsı wɛ le?

²⁹ 1le í tá pòosi mpatántaa
na í cekàna mpi pa nawa na pá yòyoti tò?

³⁰ Pə kentiyi isayau tɔ́ kɛ́ asaala
kuyaku kɛ́, na pá cɔ́lɔ-ɪ na lɔ́ pááná.

³¹ Awe ká pòosəna-m tɔ́ntɛ nte ma tɔ́ŋ tɔ́ tɔ́
tɔ́?

Na í lɛɛti-m ma isayatu?

³² Paa pona-ɪ tɔ́pinte kɛ́,
na pá feŋyi ɪ pəlaau tɔ́.

³³ Yəlaa təna tɔ́yɔna caŋa na pá tɔ́ŋyɪ
ɪ waali, na pá kooliyi-ɪ sɪ: Tɛtu í la-ŋ
kaafala.

³⁴ Mɛ 1le, tɔ́m kpai nyəntu kɛ́ í hɛɛsəyənə ma
laŋlɛ.

Mə kucɔ́ɔtu təna kɛ́ kutusutu kɛ́.

22

Ilifasi nyəntu

¹ Ḿpóyú Temarŋ tu Ilifasi cɔ́wa Soopu sɪ:

² 1sɔ́ u tɛɛləyi yulu sɪ í waasi-ɪ.

Ama ye yulu wɛna nyuɔyɔ taa mayasəm, ɪ
təyi ɪ wɛɛki teu.

³ Na yulu í siyisaa yaa ɪ tewa təkɔ́pataa,
weye pə waasəyi Toma təna tu?

⁴ Pə taɔa nyá isɔ́sɛɛle teu tɔ́ kɛ́
ɪ hɔ́ŋ nyá ŋkpaŋyɔ na í huukəna-ŋ.

⁵ Nyá kawalaya katatəlaya na nyá isayatu
tam nyəntu tɔ́ kɛ́ 1sɔ́ hɔ́ŋ nyá ŋkpaŋŋ.

⁶ Mpi tɔ́, n mukaya nyá tɛɛtɔ́naa wontu
kɛ́ tɔ́luma kɛ́ musɔy, na pá yeki-weyɛ kɔ́tɛ.

⁷ N pema lum na tɔ́yɔnaya
kɛ́ wei lukɔ́tu na nyɔ́yɔsɪ ka puwa tɔ́.

⁸ Yulu tɔ́ŋ tu na kalampaani tɔ́
ka tənna tɛtu, na í caya tɔ́ taa.

⁹ N tɔ́yɔna leelu kɛ́ niŋ kakpasɪ, n pɛla sulav
niŋ.

¹⁰ Pə tɔ́ kɛ́ katɔ́sɪ tama-ŋ
na sɔ́yɔntu anaam náa tuti-ŋ.

¹¹ Səkpɛtɔ́yɔ nyala nyá tɔ́,
nn naana tiili, lum sɔ́sɔ́ɔm lipa-ŋ.

¹² 1sɔ́ wɛ hatoo isɔ́taa kɛ́ na í tɛɛ
isɔ́tulɔ́hasɪ tɔ́, na í nyənəyənə sɪ nyɔ́yɔ
taa.

¹³ 1lena nyaa mayasəyi sɪ 1sɔ́ tá nyɪ pulv.
1 kaa pəsɪ na í tɛɛ isɔ́ŋmuntu tɔ́
na í huuna-tɔ́yɔ aɛ.

¹⁴ 1sɔ́ tɔ́ŋ isɔ́tɔ́nyɔ ntompee tɔ́,

na ŋmuntv taka ɪ tɔ́, u naana tiili.

¹⁵ N caa sɪ í tɔ́ŋ
asayaa mpaav kupənyɔyɔ kɛ́?

¹⁶ Pə tɛma-weyɛ kpɪisuyɔ kɛ́, na pə waatu ta
tata,
1sɪ lum kuukuyɔ koluŋa tɔ́.

¹⁷ Haləna yəlaa mɛ pá tɔ́ŋ
1sɔ́ Toma təna tu sɪ: Yele-tv tɔ́pamm.
Weyɛ n pəsəyi na í la-tv?

¹⁸ Pəyɛle 1nɪ ɪ ka hayasəna pa tɛɛsɪ nyáma kɛ́
tɔ́ŋ.

1sɔ́ í pona asayaa ləmayasɛɛ anəyi pooluŋ.

¹⁹ Yəlaa kupama na mpa pa fɛɪ tɔ́m tɔ́,
paa ná pa wakəlyɔ na pá wɔ́ŋ-wɛ.

²⁰ Pə wakəla pa kolontunaa
na kɔ́kɔ nyaya pa wɛnav.

²¹ Tɔ́v, nyá na 1sɔ́ í ciiki na pá hɛti-ŋ.
Waatu 1nəyi n ká nu leleŋ.

²² Mv ma kuseyɛsətu na
í tɔ́ki ma tɔ́m kɛ́ nyá lotu taa.

²³ Ləsɪ mpi pə ta siyisi tɔ́yɔ nyá tɛ,
na í məli Toma təna tu tɛɛ na í taɔani-ŋ.

²⁴ Lɔ́ nyá wula kupampaŋ kɛ́
atɛyɛ lɔ́ɔv pɛɛ hɛku taa.

²⁵ 1lena Toma təna tu pəsɪ nyá wula,
na nyá liyitee hɔ́wa.

²⁶ Waatu 1nəyi ɪ ká pəsɪ nyá leleŋ kupan
təlule na í tɛkəyi-ɪ niŋ.

²⁷ N ká sələməyi-ɪ na í nukɪ,
na í yoosiyi nti n ka yɔ́yɔtaa na í su tɔ́.

²⁸ Paa ntiyi n suwa, n waaki kɛ́,
na nyá mpaav hulɔ́mɪ.

²⁹ Mpi tɔ́, 1sɔ́ tisiyi kalampaani nyáma kɛ́.
1lena í waasəyi wei ɪ pasəyi ɪ ti tɔ́.

³⁰ 1sɔ́ ká waasi wei ɪ ta kɛ́ isayau
tɔ́yɔ ɪ tənəŋŋ wɛɛtu tɔ́.

Paa tasəkəle tu ɪ waasəyi-ɪ kɛ́.
Sɪ í tɔ́ tənəŋŋ taa,
1lena pá ya ɪ nyuɔyɔ.

23

Soopu nyəntu

¹ Ḿpóyú Soopu cɔ́wa sɪ:

² Nɔ́ɔnɔ tɔ́, ma wula pəsə pááná kɛ́.
1lena ma wahala náa təkəyi ma feesiŋ.

³ Hai, ye maa nyámá 1sɔ́ tɛ,

maa pola i tacaɣale ké.

⁴Maa hula-i ma tampana.

Mpi tɔ, tɔmnaa su ma nɔɔ taa ké.

⁵Hali maa nyɔmá nti i cɔɔkaɣa-m tɔ na ma cekana nti i heelaya-m tɔ.

⁶Ule i ká kaasi i taa toma si i kulayi ma tɔɔ? Aai, i ká ke ŋkpaŋɔyɔ ké na í nu ma kuyɔɔtɔtɔ.

⁷Ule i ká ná si i kolontu unɔ i tɔŋɔyi tampana, ulena í ná si i tɔm huɔlɔ ka ce-m tam tɔɔ.

⁸Paa ma pola ilim tɔlule, i fɛi, yaa ma mɔŋna pɛ tɔtɔle maa keesiɣi-i.

⁹Paa ma pɛekana ilim ntɔɔŋ tɔɔ, maa naaki-i.

Yaa ma keena pɛ mpɔtɔŋ tɔɔ, i fɛi loosuyɔ.

¹⁰Pɔyele i nyɔmá mpaav ŋku ma kpaɣaa tɔ. Paa i maɣasa-m ma lu ké tɔsoolii, isu wɔla kupɔŋ.

¹¹I nɔntaalɔŋ taa ké ma tukaya ma nyɔŋ. Ma tɔŋa i mpaav ke mpɔyɔ ma ta heli.

¹²Ma ta lɔ i nɔɔ taa kusɔsɔtɔ.

Ma pɛta ma tɔyi i luyɔ nyɔntɔ taa ké.

¹³Ama ye i tɔ ntiyi i taa, u yeki-ti. Nti i sɔɔlaa tɔ ntɔyi i laki.

¹⁴Nti i ka suwa ma tɔɔ tɔyɔ i laki-m, i ká su lentanaa ke mpɔ tɔtɔ.

¹⁵Pɛ tɔɔ ké ma apalɔtɔ leki lɔɔ kiŋ.

Ye ma kpaɣa huwee ile sɔɔntɔ kpaaki-m.

¹⁶lɔ Toma tana tɔ yɔkɔna ma apalɔtɔ na i tɔ-m sɔɔntɔ sɔsɔntɔ.

¹⁷Mpi tɔ, pɛ taya sɔkpetuyɔ ŋku ku waasa ma tɔɔ tɔ, ŋku ku wakelana-m.

24

Soopu nyɔntɔ tɔtɔ

¹Mpɔyɔ Soopu tasaa si:

Pepe tɔɔ ké lɔ Toma tana tɔ ta su kuyaku ŋku i nyɔntaa ká na-i na í huɔkɔna tɔ?

²Pɔyele yɔlaa tiisiyi pa tɔtɔ toosi, na lɔlaa náa tiikiyi kalakɔŋ kɔŋmulɔŋ.

³Pa lɛɛkɔyi sulav ke i kpaŋaya, na pá kpaɣa lelu nav ke tɔluma.

⁴Ulena pá suliyi kɔnyɔntunaa ke mpaav taa, na pá yɔkɔyi-we na pá tusiyi. Na pá caalɔyi-we si pá ŋmelɔyi.

⁵Pa pɛsa isu taale kpaŋasi ke nyutu taa ké. Tanaŋ ahula ke pa luki na pá puki

pa piya tɔɔnaya pɛekuyɔ ke wɔlaya tɔtɔ nti tɔ taa fɛi caya tɔ.

⁶Tɛtɛlatɔ taale taa ké pa kɔŋ.

Ulena pá kunti isayaɔ tui wei pa yaa si lɛsɛŋnaa tɔ.

⁷Pa hɔntɔyi ahoo ke kpete ké, kutakɔm fɛi. Pa fɛina sayatanaa ke saa wei watɔ kpaaki tɔ.

⁸Tɛv nuki-weye pulasi taa ké.

Tɔsɔule fɛi.

Ulena pá cɔɔsɔɔŋa kukpamɔŋ.

⁹Pa kɔɔlɔyi sulav ke hɔla tɔɔ,

na pá lɛɛki-i na tɔŋ.

Ulena pá kpaɔkɔyi kɔnyɔntunaa tokonaa ke tɔluma.

¹⁰Pɛ waali ulena pá tɔ-weye tɔntɛ ke kpete, wontu fɛi.

Na pá sukɔyi-weye tɔɔnaya ke nyɔɔɔsi.

¹¹Pa mulɔyi tɔyɔ ŋku pa yaa si Olifi tɔ kɔ pee nim,

na pá nyaasɔyi tɔyɔ ŋku pa yaa si lɛsɛŋ tɔ kɔ pee lum na lukɔtɔ.

¹²Acalɛ taa yɔlaa mpa pɛ kuwa

na mpa pa caaki sɔpɔ tɔ,

pa mɔlɔyi na pá maki kapusi na pá pɛɛkɔyi si pá waasi-we.

Ama Taca na paasɔɔŋa acaalɔtɔ nti.

¹³Lɛmpa ná ké mpa paa caaki nyaalɔm tɔ.

Ani pa ta nyi lɔɔ mpaŋ,

pɔcɔ paa tɔ tɔŋɔyi-i.

¹⁴Tɛfemle ke yolokulɔ kulɔyi

na í kɔ wahala tɔ na kɔnyɔntɔ,

na ahoo yu, ulena í tɛɛ ŋmulɔm.

¹⁵Apalɔ wasaŋkali fɛŋiyi sɔkpetuyɔ taa ké,

na í takɔyi i sɛntɔɔ ké pɛɛkɔle

na í tɔŋ si: Nɔɔɔlɔ kaa na-m.

¹⁶Ahoo ke ŋmulɔ yɔkɔyi kutuluyɔ na í ŋmulɔ.

Ilim taa, ulena í takɔ i tɔyi i tɛ.

I ta nyi isana nyaalɔm wɛɛ tɔ.

¹⁷Paa tanaŋ ŋku ku ké mpeye sɔm sɔkpetuyɔ ké.

Mpi tɔ, pa nuki pɛ sɔɔntɔ sɔsɔntɔ.

¹⁸Isayaɔ wɛɛ ké isu lum tɛekuyɔna kaawɔlaya tɔ.

I tacaɣale ké mpusi nyɔntɛ ke tɔtɔ taa ké,

i kaa tasa tui wei pa yaa

si lɛsɛŋnaa tɔ i taale mpaav ké tɔŋɔyɔ.

¹⁹Teitei isu wolaya
na hanaya nyookuyu teu tòmpee lum tō.
Mpyōyō atetāle tēekōna isayau.

²⁰I too kululu ká sōo i tōo.
Pa kaa hmaa i hāte ke tiili.
Ile pā pēla isayau nté isu tuyu.

²¹Mpi tō, i tuyi wahala ke kaalulaya ké,
na í kisiyi kupantu lapu ke leelu.

²²Aai, lso toj tōo,
i yeki ké na musyrtunaa weesij tayaləyi.
Pa tayanaŋi pa nsohe tōo ké sənyu,
pəyele pa taa tēeləyi weesuyu.

²³lso yeki na pá cayana pa ti.
Ama i feŋiŋi pa tōnte taa.

²⁴Laasaya tōo ké yēlaa
mpē pa sənyəyi, lēna pā saali.
Na pá kpili nyōŋ, isu tuyu hetuyu woluyu
tō.
Na pá lontili, isu pa setuyu lōoluyu tō.

²⁵Awe ka kpeesəna-m si pə taya mpv?
Awe ká pəsi ma tōm ke kpete?

25

Pilita nyəntu

¹Mpyōyō Suha tu Pilita cōwa Soopu si:

²lso kele toj sōsōŋ səŋontu nyəŋ tu.
I haaki hēesuyu na toma ké hatoo isōtaa.

³Awe pəsəyi na í kala i samaa?
Yaa awe u naakəna i nyaaləm?

⁴Yulu kaa pəsi na í siyisi
yaa í wēe lso tənəŋŋ.

⁵Paa isōtu mayamaya, yaa
isōtulŋasi, si fēi lso tənəŋŋ.

⁶Kacəŋfana yulu pəyaxa
ŋka ká wē isu atantaaliya tō?

26

Soopu nyəntu

¹Mpyūle Soopu cōwa si:

²Pwē! Ama n nyēmá icam sənau,
n nyēmá wei i fēina toma tō i tem.

³Ama n nyēmá ləmayasē fēi tu ke layatu
tasuyu, na í huləyi nyəm sōsōm.

⁴Aweŋ n yəŋtəyi tōmnaa mpē?
Na awe tu tōna-təyi nyá taa?

lso toj ke pə tənə pə tōo

⁵Sōtaa seliyi pa tēcayale taa ké hatoo lum
tēe.

⁶Mpi tō, lso naaki atetāle taa ké tēcēi.
Pəyele pā kēla pūyōy sōsōu ŋku ku tōo ké,
pulu tá kenti-i.

⁷lū i pōna isōtənyu ke yem taa,
na í susi antulinya ke kpete taa.

⁸lū i hayasəna teu lum ke isōŋmuntu taa
na tē lá yur, pácó tē kaa ya.

⁹lū i takəŋəna i kumte tōo
ké isōŋmuntu isu saalaya.

¹⁰I pu hmaalaya ke tenku tōo,
na í cōo na í ta.
Haləna pə suna səketuyu na nyaaləm pə
tənyə.

¹¹Ye lso holaa, səŋontu kpaaki
isōtənyu akelenaa ké na pá seliyi.

¹²I toj ke i selisiyina tenku.
lēna í wakəli isəcəu na i layatu.

¹³I feesij kēla isōtənyu tōo.
lēna i niŋ náa tūli tum sōsō wei i seekaya
tō.

¹⁴Pə tənaya mpv i təma nyaləmlē nté,
na tē nukī a təŋ ke pəcō pəcō.
Ile awe ká pəsi i toj kəkəte sōsōle ke nuu?

27

Soopu nyəntu tōto

¹Mpyūle Soopu kpaya i kunyōwiina si:

²Ma tuukina weesuyu tu lso Toma tənə tu.
Wei i pēŋi-m tampana, na í wakəlyi mā
lāŋle tō.

³Ye ma weesuyu kaasaa,
na lso feesij wē ma muna tēe.

⁴Ma ntompēe kaa yəŋtə isayatu.
Pəyele ma nsəmlē kaa ləsi pəpətu tōm
natəli.

⁵Mpusi í polo pooluŋ, na mpi maa ha-mēŋe
tampana tō.

Haləna ma sēm, ma kaa kisi huluyu si ma
fēina taal.

⁶Ma tōka ma tampana ké, ma kaa yele.
Pəyele ma kuyēŋ tōm fēi-m fēele ke ma taa.

⁷Pə pəsi ma kolontu ke isayau,
na pá pəsi ma tōo kullu ke wei i fēina
tampana tō.

⁸Ye lso tēma isayau tomle

na í ləsi i weesuyu,
pepeye i tasəyi tēeluyu?

⁹Ye ləŋwakəllē mayana-i lso kaa nu i wula.

¹⁰ Pu wée si Toma tēna tū kē
i laŋlē í hēena na í sələməyi-í tam.

¹¹ Maa səyəsí-məyē ləɔ mpaarj tōm
ma kaa ģməsi-məyē mpi pə pələ Toma tēna
tū tūwa tō.

¹² Ama pa tēna pa nyəmá nti tē wée tō.
līe pepe tō kē pa yəɣətəyi tōm kpētē
nyəntu?

Kawaaya ģka kaa leeliyi tō
¹³ Mpi ləɔ Toma tēna tū suwa si yulɔ isayau
tete,
na mʊsʊntu kpancoou təɣələ si:
¹⁴ Ye í piya hukaa, yooú ká kúna-wē.
Pəyele təɣənaya kaa tala pa piya piya.
¹⁵ Yulokusəku ká kúna mpa pu sɔɔ tō,
pa leelaa kaa wii-wē.

¹⁶ Ye í kaawa liyitee isu kanyəŋa,
na wontu isu afəla.
¹⁷ Siyisilu ka suuna-ti,
na yulɔ kuparj náá təɣə í liyitee.

¹⁸ l təyaya wē kē isu huu huukuyu tō,
yaa isu tərjɔ sikuyu cokələ tō.
¹⁹ l həntuyɔ waatu, í kē liyitee tū.
Ama í ká fəŋ tō, á mʊka yem.
²⁰ Laŋwakəllē tutiyi-í kē isu lʊm,
na kacuculaya náá kpaɣa-í ahoó taa.
²¹ Ilim təlulē heelim ləsəɣəna-í
í təcəyale na tərj, na pə kəli na pə tēena.

²² Pa tɔɔki-í nyəmá kē na pətɔɔtələ fēi,
na í kaasəyi í ti si í sē.
²³ lēna í nalaa kpasəyi amokurj kē í tōm,
na pá huləyi kacuyulasí.

28

Ləmayasē kē ləɔ kucəɔɔ

¹ Tə nyəmá liyitee nyəɣətu təhulle,
na timpi pa nyaaləyi wula tō.
² Tətu tē kē pá ləsəyi nyəɣəluyɔ.
lēna pá ləsi kuseemuyɔ kē pələ taa.

³ Nyəɣətu hullaa pukina fətəla kē
na pá pəkí timpi timpi kəla
lumaŋ təɣə pē wena a ģmela atətələ taa tō.
⁴ Pa huliyi púúyú kē na pá hatələna yələa
təcəyale.
Nəɣhē kpisiyi sənau,
lēna pə susi-wəyē yem taa, na pə fiisiyi-wē.

⁵ Tətu nti tē tō pa haləyi təɣənaya tō
pə ɣaya kē isu kəkə pəsə-təyi kpentələsi

kē tē kite tē.

⁶ Timpi tətʊ nti tē pē wē təɣə pa hikiyi
liyitee pələ nte tē wē pooku tələ tō, na wula
mʊlʊm.

⁷ Cəlɔɔ ta nyi púúyú ģku ku mpaav.
Pəyele yepeleku tá loosi-kó.

⁸ Taale wontuyɔ aka nəɣɔɔ,
yaa təɣolaya ta tərjta-ku.

⁹ Yulɔ paasi tūna kəkpaɔmuyɔ kē niŋ,
haləna í kpəsəyi pəɣə na í kila tē,
na í pəsəyi-í kpentələsi.

¹⁰ Na í huliyi kəkpaɔmuyɔ taa kē pəɣə,
na í naaki ku taa kupaɔpam na í isəpələ.

¹¹ Na í tɔɔki lʊm təkpentənəa kē akələ,
na í pukina mpi pə ģmela təɣə nyaaləm
taa.

¹² lē lēyē ləmayasē ná wē?
Nyəm təcəyale kē le?

¹³ Yulɔ ná tá nyi pə teu.

Pəyele pə tū fēi yələa tətʊ taa.

¹⁴ Púúyú anaam si: Ləmayasē fēi ma taa.
Tərjku si: Ləmayasē fēi ma cələ.

¹⁵ Paa yakí-yē na wula yaa liyitee.

¹⁶ Pəyele paa layasəɣəna-yē
na Ofii tətʊ wula, yaa liyitee pē
kəkpeetē na pooku nyəna.

¹⁷ Pa kaa kēəsəna-yē na kpələpa yaa wula.
Pəyele pa kaa pəsí na pá layasí-yē
na wula kupaɔparj həyaya.

¹⁸ Paa kēəsəɣəna ləmayasē kē
pəɣələsi, yaa kpələpa nyiniyini.
A kəla teu kē lutʊ pē nna a wē liyitee tō.

¹⁹ ltiyopii liyitee pələ nte tē wē
Kasasəŋa tō tē ta haŋna-yē.
Pəyele wula kupaɔparj mayamaya u
kēəsəɣəna-yē.

²⁰ lē lēyē ləmayasē ná lukəna?
Yaa nyəm təcəyale kē le?

²¹ Ləmayasē ģmela weesuyɔ nyəm tənaya,
sumasi u loosiyi-yē.

²² Səm na púúyú səsəɣŋku pa tərj si:
Tə nu pa yəɣətəyi a tōm kē kʊnu kē.

²³ ləɔ tike nyəmna a mpaav na a təcəyale.

²⁴ Mpi tō, í naaki kē na pá tala tətʊ tənaya.
Pəyele í cəkəna pə tēna mpi pə wē tō.

²⁵ Waatu wei í tūwa heelim kē
tərj, na í pu tərjku tənasi tō.

²⁶ l su tēv kē ku waatʊnaa na ku lona,

na í hee mpaav ke tev nyəxəsuɣu na ku calanaa.

²⁷ Waatu inəxi ɪ nawa ləmayasɛɛ na í mayasi-yɛ,

na í su a kite na í sa-yɛ.

²⁸ Tənaya ɪ suwa yəlaa si:

Ləmayasɛɛ nté Tacaa lso nyamnav,
na isayatu yepu nté nyəm.

29

Soopu təm kantakaya nyəntu

¹ M̀p̀r̀ỳỳ Soopu kpaya ɪ kunyowiina si:

² Pepe mələxəna-m isu too ilɛ,

saa wei Tacaa fəɣaya ma tso,

³ na ɪ fətəla mvyi ma nyuɣu taa tɔ.

Ma tənaxana ɪ nyaaləm ke ahoo ké.

⁴ Ye pu məlayana-m ma wule taa,
isu waatu wei lso yaakaya-m ɪ taapalu,
na í fəɣiyi ma təɣaya tso tɔ.

⁵ Toma tənə tɔ ka wɛ ma kiŋ,

na ma piya tɔ-m həku.

⁶ Naaləm ka tələnə-m ké təhə,
na nim kperj pə tənyaasəle ke kukpamvyu
tso.

⁷ Waatu wei ma luki nənəxə tɛɛ si,
ma cakɪ ɪcatɛ səsaa təcayalɛ tɔ.

⁸ Ye pa na-m, ifepiya ná hələyi ké,
na kukpatəlaa náa kuləyi na pá səŋəyi.

⁹ Kuɣaxalaa na suɣaya yəxətaya,
na pá kpaaki nɔɔsi.

¹⁰ Awulaa mayamaya ná suɣaya ké,
na pa nsəma matəna pa tantahaaj.

¹¹ Mpa pa nukaya ma təm tɔ, pa yaakaya-m
leleɣ nulu ké.

Mpa pa naakaya-m tɔ, pa ləsəyi ma aseeta.

¹² Mpi tɔ, ye kunyontu wiiki ma waasəyi-ɪ ké.
Ma səhna sulav wei ɪ fəina paasənlɔ tɔ.

¹³ Mpa pa caaki səpu tɔ,
pa kooliyi-m kupantu ké,
na má həəsəyi leelaa laŋa.

¹⁴ Siyisuyu ke ma suuwa isu toko,
na tampana tənɣuɣu, isu capa na kahuka.

¹⁵ Maa wɛɛ ké isu yuluɔm isələ.
Maa wɛɛ isu kaakalaya nɔɔhələ.

¹⁶ Mayalɛ kunyontunaa caa.
Ma paasəxəna mpa ma ta nyi tɔ, pa təm ke
teu.

¹⁷ Ma yəkəyi asayaa tamasi,
na má wəyəsəyi təxənaya ke pa kela taa.

¹⁸ Ma tənaya si maa kpatəli ké təkuŋkuŋku.
Maa si ma tante taa isu sumaya.

¹⁹ Ma wɛɛ ké isu tɔɣu ŋku ku lila kama lɔm
taa,

na cɔluɔ niyitiyi ku piliŋasi ke ahoo tɔ.

²⁰ Ma teeli ká wɛɛ tam ké ɪ kaa si,
na ma toma isu tsoɔ ŋku ku nyoo teu tɔ.

²¹ Yəlaa nukaya ma təm ké,
na pá tanja na pá mvyi ma layatu tasuɣu
na pá suma.

²² Pa nukaya ma təm ké pa tənaya.
Ye ma tema yəxətəyɔ nɔɣɔlu ɪ cɔkɪ natəli.

²³ Yəlaa tanja-m ké, na pá haawa
nɔɔsi isu pa tanɣuɣu tɔ.

²⁴ Ma mvyulayana-wɛɣɛ, ilɛ paa tɔɣuna.
Pəyele paa pəsəyi na pá wakəli ma isentaa
hətɔyɔ.

²⁵ Maa kəna pa nyuɣu tɔ,
na má huləyi-wɛɣɛ mpaav ŋku paa təɣ tɔ,
na má wɛ isu wulav ke ɪ kpekəle yəlaa taa.
Ma həəsaya laŋwakəlle nyəma laŋa.

30

Soopu təm kantakaya nyəntu tɔtɔ

¹ M̀p̀r̀ỳỳ Soopu tasaa si:

Ama nənəɔ ilɛ,
piya wəŋjiyina-m.

Paa nyaŋna ma kpatəlaya.

Pəyele pa caanaa taa tala si,
má tɔ-wɛɣɛ hasi nsi si fəɣiyi ma kaləkəɣ tɔ
si taa.

² Pepeye pa tɔŋ waasəyi?
Ani pa kaa tɪ pəsi na pá kpatəli.

³ Nyəxəsi, na laŋuɣu pu-wɛ,
na pá tɛ taasi, na pá seeki lona nna pə
kpiisa
too laŋ na a wɔlaa tɔ, a taa.

⁴ Pa kpesəyi tuusi hatu ke hotisi kila.
Pa təxənaya nté pa tɛ tiikasɪ nasəli si lila.

⁵ Pa təxənəyi-wɛɣɛ yəlaa taa,
na kokoole, isu ŋmulaa.

⁶ Pa təcayalɛ nté teteka səsəɔna kutemɪŋ
tɛɛ,
na pɛɛ tɛɛ, na kukpaməɣ pɔɔɣ taa.

⁷ Səwa hotisi tɛɛ ké pa mawa tətɪm tətɪm,
na yəlaa nuki pa wula.

⁸ Pa ké tetelataa, na nyəɔɣ fəinaa,
na pá təxənəyi-wɛɣɛ tɛtɔ taa.

⁹ Nəənnəw maɣa pa cakəna, na pá yookina-m yontu.

¹⁰ Pa taa kpaakəna-m na pá haaki-m siɣile, halí pá təkí-m ntayama.

¹¹ Iso pása-m na í məɣna-m atɛ.

lɛna pá kpisi pa ti kpav, na pá nyənəɣi-m yem.

¹² Ma ntəɣəŋ təw ké pa kuləɣi.

Pa tuyu-m katəsi si pá pɛti-m na pá pɛkəɣi mpaav si pá hiki-m na pá wakəli-m.

¹³ Pa təkə ma mpaav na pá lukí ma wakəlvu. Nəɣəlv u səɣna-wɛ.

¹⁴ Pa tapaxa isu púyú səsəw ke pa svvnaa, na pá kpɛtələɣi təmaya tampana təw.

¹⁵ Səɣəntu kpaaki-m ké na pó kpiisi ma teeli isu heelim.

Ma nyuvu yavv ná salaa, isu isəɣmuntu.

¹⁶ Nəənnəw ma weesuyi caaki luv ké, ma wɛ wahala kuyɛɛŋ taa.

¹⁷ Pə sáləɣi ma mwə taa ké, paa ahoo máa həesəɣi wusasi.

¹⁸ Iso kpa ma toko taa na toma, na í ləla ma capa luvu tɛɛ.

¹⁹ I ləɣo-m afəla taa.

Ma pásə təluma na musuvu.

²⁰ Iso ma yaaki-ŋ, nn saŋ cəw.

Pəyele n səɣa ma kəŋkəŋ taa, nn tu nyənəɣi-m.

²¹ N tuyi-m kunyərɣ na pətəwtəle fɛi, n cəwsəɣi-m na nyá təŋ.

²² N yelaa na heelim səsəwɔm kpaɣa-m.

N yelaa na ma seliyi kacuculaya səsaya taa.

²³ Ma nyəma teu si səm tɛɣɛ í pukina-m. Weesij nyəma təpote nté.

²⁴ Ye yulv caaki lepu, u təkəɣi niŋ?

Wei í wɛ wahala taa tə, u wiiki na í yaa si pá sənə-í?

²⁵ Ma wiikaya wahala nyəma təw ké, na má wɛna kunyəntunaa pətəwtəle.

²⁶ Tacayana, na nyaaləm ke maa tarjaa.

lɛna səkpɛtuyv na wahala náa mayana-m.

²⁷ Wahala kuyɛɛŋ tutuyu-m ké, na ma laakali pásəɣi kotamsa.

²⁸ Ye ma təŋ səkpɛtuyv, nəɣəlv u həesəɣi ma larjɛ.

Ye ma səɣa samaa taa wula ké.

²⁹ Ma pásə isu taale hasi taapalu ké,

yaa taataanaa camna.

³⁰ Ma tənuyv piliyi ké, na kú litiyi. Pə sáləɣi ma mwə taa, na á wuləɣi.

³¹ Ma saŋkv pásə səm nyəŋ ké, na ma həlaya náa hvləɣi səm yontu.

31

Soopu kantəkaya nyəntu tətə

¹ Ma su ma təɣi nəɣə na tuunav si, má taa nyəni pɛlə nəɣəlv na má nyuli-í.

² Ye pə taya mpv, ma fɛuna kpancoou, yaa ma paa nyəm napəli.

Maa tarj si Toma tənə tu í tilina-m na isətəa?

³ Kutakɛsəŋ ke pə wakəlvə, na wahala náa mayana wakəllaa.

⁴ Iso nyəma ma mpaarj na ma təntə tənə.

⁵ Ma ta tə mpaav kulooluyv taa.

Pəyele ma ta la acilayatu natəli.

⁶ Iso mayasi-m na nyá mayasəlaya kusiyisaya.

N ká ná si ma ta wakəli tiili.

⁷ Ye ma yela mpaav kusiyisuyv, yaa ma isə yelaa na má nyuli ma lotu taa, na má pilisi ma ti na isayatu natəli.

⁸ Ile nəɣəlv í təɣə ma kuhələm na pá kpəsi mpi ma səwə tə.

⁹ Ye ma nyula ləlv alv,

yaa ma tu cəŋa alv ke ma təɣəntəle nənnəɣə tɛɛ.

¹⁰ Ile ma nyəŋ í pásə nəɣəlv təmlɛ tu, na paa apalv wei í lana-í isənə í caaki tə.

¹¹ Pə taya pulv, mpv uní pə ké acaalətv səsəwəntu ké.

Pə wɛɛ si paa hvləlv wei, í hə pə latu ŋkpaŋvuv.

¹² Ye isu maa lapa mpv ma isayatu ka pásə kəkə ké na ká nyaya ma wɛnav tənə.

¹³ Ye isu ma nyənə ma təmlɛ tu apalv yaa alvnyəŋ ke yem ké hvlɛ taa, na má tá ha-í tampana.

¹⁴ Ile waatu wei Iso ká kəw fəŋuyv na í pəwsi-m tə, wentiyi maa cə?

¹⁵ Mpi tə, Iso kulvm wei uní í lapa-m ma too lotu taa tə, uní í lapənə pɛlə tətə.

¹⁶ Ma ta pɛ acamaa kɛ mpi pa nyuləxi tɔ.
Pəyele ma ta yele na leelu isɛ nyəŋ.

¹⁷ Ma ta tɔyɔta ma mutiya
kɛ ma tike na má pé sulav.

¹⁸ Hatoo ma pɛcaatu kɛ ma na sulav tɔ
puwa,
isu yulv na i caa.
Ma paasəyana leelu kɛ too i hɔɔv tɛɛ ké.

¹⁹ Ye ma nawa nəyɔlv na í cɔɔki,
na í fɛina wontu,

yaa kunyɔntu laŋa kutakuyv,

²⁰ ma haaki-i ma heeŋ huntv kunti ké,
na í takɪ na pá haŋi-i na í sɛɛ-m.

²¹ Ye isu tɔm huvlaa sɛna-m
na má nyaasi sulav nəyɔlv,

²² ilɛ pá kpɛɛsi ma ŋkpaləŋa
kɛ ma asəŋkpeku tɔɔ, na ká pɛli ma ŋku-
luŋa taa.

²³ Mpi tɔ, ma nyaŋna lɔɔ mpusi ké,
maa pəsəxi na ma səŋ.

Ma fɛina ma təxi lɔɔ sɔsɔɔntu kiŋ.

²⁴ Ma ta tv ma naani kɛ wula tɔɔ.
Pəyele ma ta pɛti ma təxi lixitee nyəyɔlvuyv.

²⁵ Pə taya ma wɛnav sɔsɔɔm
yaa mpi ma hikaa tɔyɔ ma tv naani.

²⁶ Ye ma nawa ilim na pə nyaaləm teu,
na má nyəni isɔtv, na ílé i tɛɛkəna i caŋəm.

²⁷ Pá puɣusi-m ma lotu taa
na má nyəni-wɛ, isu lɔɔ, yaa má sɛɛ-wɛ.

²⁸ Ye ma lapa mpv, pə ké isayatu sɔsɔɔntu
ké,
pə mɔna huvlaa í tv-m saləka.
Mpi tɔ, ma lu lɔɔ waaləxi.

²⁹ Ma laŋle ta heena ma kolontu wahala.
Pəyele ma ta ŋmaaləna i kunyɔntɔyɔle nte
tə mayana-i tɔ.

³⁰ Ma ta tisi sɪ ma nsəmle í sələmi
ma kolontu un i sɛm na tá pənti.

³¹ Ma təyaya nyéma yɔyɔtəxi sɪ
nəyɔlv fɛi wei i ta tɔyɔ ma tɛyɛ nantu na í
nyəyɔsi tɔ.

³² Mvulv u həntəxi awalɪ ké ma tɛ.
Ma tuləxi ma nənyɔ kɛ mpatəntv ké.

³³ Ma ta ŋmesɪ ma kawalaya, isu lɛlaa
lakuyv tɔ.

Yaa má kisi ma tasəkəle tisuyv.

³⁴ Ma ta nyana samaa, yaa yəlaa kotuyv
na má su na má yele nənyɔ kɛ təŋnav.

³⁵ Hai, awe hikiyi-m wei i ká nuna-m tɔ?
Ma kantəkaya kuyɔyɔtvtv ntɔ.

Toma tana tv í cɔ-m na í huli-m nti
ma kolontu ŋmaawa ma tɔɔ tɔ.

³⁶ Maa tɛ ma nyuyv kɛ ma kolontu
kuymanjmaatu ntəxi,
isu ntenuyvu, na má laɣali-təxi ma
asəŋkpekiŋ tɔɔ.

³⁷ Maa heeli lɔɔ ké ma kulapəle tana tɔm
na má polo i kiŋ takaa, isu awulumpu.

³⁸ Ye ma taale wiiki sɪ pá lɛɛti-m
na tə taa awasa pələxi isəlvəm.

³⁹ Ye ma tɔyɔ a kuləlvəm kɛ faalaa,
na má muyuli a nyéma kupəma.

⁴⁰ Ilɛ ma kotutuun í yele nyɔv,
na sɔwa na nyutv isayatu lɛɛti.

Soopu kuyɔyɔtvtv tənaya ntɔ.

ILIHU KUYɔYɔTUTU (Titite 32-37)

32

¹ Ḿpóyó Ilifasi na Pilita na Sofaa, pa yela
Soopu kɛ cɔv kɛ timpɪ i nyənəxi i təxi yulv
kupəŋ tɔ. ² Ntɛna pááná haŋ ilihu, wei i
ké Pusi kpekəle tv Lam lɔlvuyv tv Palakeli
pəyalv tɔ. Mpi tɔ, Soopu təŋ sɪ lɔɔ nyənəxi
unəxi siyisilu. ³ Pá kaasi i taa haŋna i
taapalaa tooso ké. Mpi pə tɔɔ pa ta pəsi na
pá cɔ Soopu kɛ natəli tɔ. Paa na mpv, pa kú
i tɔm. ⁴ Ilihu ka kɛna i taapalaa taa səkpu. Pə tɔɔ ké i
suma na pá təkəna-i yɔyɔtəya. ⁵ I kəma na í ná sɪ
apalaa tooso un i laŋa kucɔcɔtv, ilɛna pááná haŋi-i sɔsɔm.

ilihu huvləxi i kucɔcɔtv kutoluyv

⁶ Ḿpóyó Ilihu tɔma sɪ:

Mɛyɛ sɔsaa

na maya pəyaya tɔyɔ ma sɛlaya sɪ,
má taa huli-mɛyɛ ma nyəmtv sɔsɔntv.

⁷ Kukpatəlaa na mpa pa pusi tɔɔwa tɔ,
mpɛyɛ pə wɛɛ sɪ pá sɛyɛsi ləmayasɛɛ tɔm.

⁸ Tɔm tampana tɔɔ, feesuyv ŋku kv ké
Toma tana tv nyəŋkv tɔ, ŋkv kv wɛna yulv
taa
na kó haaki-i nyəm.

⁹ Pə taya pusi pəyale tuyvna yulv kɛ
ləmayasɛɛ.

Pəyele pə taya kukpatəlaa tike nyəmna
kusiysisim.

¹⁰ Pə tɔɔ ké ma təŋ sɪ, í kɛ ŋkpaŋŋ
na má tɔtɔ, má kilisi-mɛyɛ ma nyəm tɔm.

¹¹ Má kema ģkpaṇyṇu ke mə ləmayasəe taa,
 ɭe maa taŋaa ké sɪ,
 mə kuyəɣətutu í tɛ.
 Haləna í tɛ mə təm mayasuyu ke teu ke
 hatoo mə lotu taa.
¹² Ma nu mə təm ke teu ké.
 Ama nəɣəɭ ta kəɭi Soopu na təm.
 Pəyele nəɣəɭ ta pəsɪ na í cə Soopu
 kuyəɣətutu.

¹³ Í taa tə sɪ:
 Tə hika ləmayasəe.
 ɭə tike ka kələna-ɪ, pə taɣa yulɔ.
¹⁴ Pə taɣa maya Soopu yəɣətəa,
 ɭe ma kaa cə-ɪ mə kuyəɣətutu.

¹⁵ Səɣəntu kpa-mɛ, í laŋa kuyəɣətutu,
 ɪ tasəɣɪ cəɔ.
¹⁶ Maa taŋaa ké ɪsu í ká yəɣəti.
 Ama í suma yem na í kpisi cəɔ.
¹⁷ ɭe maa cə na má hɭɪ-mɛɣe
 nti ma huɔki tə.

¹⁸ Təm su ma lotu ké,
 na feesuyu caaləɣɪ-m sɪ má yəɣəti.
¹⁹ Təm kpaaki ma taa, ɪsu pa suukuyu sulum
 ke
 pə hulun ɣofaŋ taa, na pə caa pə yasi-ɪ tə.
²⁰ Maa kuli ma nəɣə ké, na má yəɣəti,
 na má cə, ɭena pəcə pə heena-m.
²¹ Ma kaa seena nəɣəɭ təɔ,
 yaa má cəsɪ mə taa nəɣəɭ.
²² Pə taɣa pulɔ, ma ta nyɪ cəsuyu.
 Ye ma tu lapa mpv,
 ma ģmalu ká kəɭɪ-m ləŋ ké.

33

ɭihu kuyəɣətutu təɔ

¹ Ḿpúɣú ɭihu tasaa sɪ:
 Pənente Soopu ke ģkpaŋŋ, na ní nu ma
 kuyəɣətutu.
² Nəɣəɣə ma kuliɣi ma nəɣə,
 na ma nsəmle yəɣəti.
³ Hatoo ma lotu taa siyisuyu təm ke maa
 yəɣəti.
 Tampana siyisiɣi tike ke ma nəɣə ká yəɣəti.
⁴ ɭə Toma təna tɔ feesuyu ģmana-m,
 na kó haaki-m weesuyu.

⁵ Ye n pəsəɣɪ n cə-m,
 taɣani nyá tɪ na má na-ŋ tə suli.
⁶ ɭə nyənəɣɪ ma na-ŋ ké kulum ké,
 cuyu tətəɣə pa ģmana má.
⁷ Mpɔ tə, taa nu ma səɣəntu na pə liyiti-ŋ

na ma səɣəntu kəɭi-ŋ.

⁸ Soopu yəɣəta ma ģkpaŋŋ taa,
 na má nu ɪ nəɣə sɪ:
⁹ Ma we tənəŋŋ ké, ma ta la kawalaya,
 yaa ɪsəɣatɔ natəɭi ke paa pəcə.
¹⁰ Paa na mpv, ɭə hikiyi timpɪ ɪ ká kələna-m
 na í nyənɪ-m ɪ kolontu tə.
¹¹ ɪ kaɣatəɣɪ-m na í feŋiɣi
 ma tənte təna taa.

¹² Soopu, ní feina tampana.
 Mpi tə, ɭə kəla yulɔ təcayacaya ké.
¹³ Pepe təɔ ké n caa n yoonə ɭəɔ?
 Mpi tə, yulɔ ɪ pəsəɣɪ na í cə ɪ kuyəɣətutu
 təna.

¹⁴ Wulee ɭə yəɣətəɣəna yaasi ɭelɔ ké.
 ɭlena wulee í yəɣətəna ɭelɔ.
 Paa na mpv yəlaa ɪ lakɪ laakali.
¹⁵ Waatu wei yəlaa hənəɣɪ ahoɔ,
 na pá too ɪsu pa səpa təɣə
 ɭə yəɣətəɣəna-weɣe pa tooseenaa taa.

¹⁶ ɪ lukɪ pa təɔ na səɣəntu kpa-we,
 na í yəɣətəɣəna-weɣe pa ģkpaŋŋ taa.
¹⁷ ɭlena í kee yulɔ ke ɪ kulapɔtɔ taa,
 na í su tənaya ke yulɔ kalampaani.
¹⁸ Ḿpúɣú ɪ waasəɣɪ yəlaa ke səm taa,
 na í yakɪ-weɣe nyəmə nəɣə taa.

¹⁹ ɭə kpaaləɣɪ yulɔ na wusasi nsi
 sɪ husa-ɪ na í lukɪ ɪ tənuyɔ taa ké kutamsa
 təɣə.

²⁰ ɭlena mutɔ lu-ɪ luyɔ,
 na pə kpɛŋna təɣənaya ģka ɪ səɔla teu tə.

²¹ ɭlena í tɛ taasi ke katatələɣa,
 na í yeɭe nyuyɔ tike.

²² Waatu ɪnɪ ɪ we pəlaav nəɣə təɔ ké tə-
 comlaa,
 na ɪ weesuyu ke səm niŋ taa.

²³ Ama ye ɪsətəa tillaa iyaya taa kulum
 wei ɪ səŋna yəlaa, na í huləɣɪ yulɔ ke
 ɪ kulapəle tə, ɪ we ɪ kiŋ,

²⁴ ɪsətəa tillu ɪnɪ í wii yulɔ ɪnɪ ɪ pətəɔtəle,
 na í sələmɪ ɭə sɪ:

Yapɪ-ɪ. Taa yeɭe na í tii pəlaav taa.
 Ma hika mpi maa laɣasəna ɪ weesuyu tə.

²⁵ ɭlena yulɔ ɪnɪ ɪ tənuyɔ məɭi kɔ wulee taa,
 na í pəsɪ ɪsu ɪ ɪfepile waatu.

²⁶ ɭlena í sələmɪ ɭə, na ɭə nu na í ná ɪ teu

na laɽhulɔmle, ɔlena ɩsɔ nɔ́á ha-ɩ ɩ
tampana.

²⁷ ɩlena í yooki yontu kɛ yɔ́laa kiɽ sɩ:
Maa pɛ́ntaa kɛ na má wakɛ́li tampana.
ɩle pa ta lana-m ɩsu pɛ́ mɔ́naa tɔ.

²⁸ ɩsɔ yapa ma ɩsaya sɩ ká taa svɔ
pɛ́laav taa. Maa tasa nyaalɛm kɛ nav tɔtɔ.

²⁹ Pɛ́ tɛ́naɽa ɩ́púyó ɩsɔ lakɩ yulɔ
kɛ tɔ́m naale, halɩ pɛ́ polo tɔ́m tooso.

³⁰ ɩlena í ɩsɩ-ɩ pɛ́laav taa, na í yelee na
weesuyɔ nyɔ́ma nyaalɛm na ɩ tɔ́.

³¹ Soopu, pɛ́ wee sɩ ɩ́ nuna-m kɛ.
Ke ɩkpaɽɩ na má yɔ́yɔ́tɩ.

³² Ye n wɛ́na nɔ́yɔ ɩka n ká cɔ́na tɔ,
n yɔ́yɔ́tɩ, maa ha-ɩ tampana.

³³ Ye n feina natɛ́li ɩle n su,
na ɩ́ nu na má hɔ́li-ɩ ɩ́maɽasee tɔ́m.

34

ɩlihu kalɛ́nav kɛ Soopu

¹ ɩ́púyó ɩlihu tasa yɔ́yɔ́tɩyɔ sɩ:

² ɩ́maɽasee nyɔ́ma mɛ,
í nu ma kɔ́yɔ́yɔ́tɩtɩ,
nyɛ́ntaa mɛ í ke ɩkpaɽɩ.

³ Pɛ́ taɽa pulɩ, ɩkpaɽɩyɔ́v nukɛ́na tɔ́mnaa,
ɩsu nsɛ́mle nukuyɔ tɔ́yɔ́naɽa lelee tɔ.

⁴ Tá ɩsɩ tá tɔ́yɩ mpi pɛ́ siɽisaa tɔ́.
Tɔ́ cekɛ́na tá taa kɛ́ mpi pɛ́ we teu tɔ́.

⁵ Soopu sɩ:
Ma siɽisaa kɛ́. Ama ɩsɔ pɛ́ɩ-ɩ tampana.

⁶ Paa na ma tampana tɛ́ɩyɔ́v tɔ́,
pa nyɛ́nɔ́yɩ-m pɔ́pɔ́tɩ kɛ́.
Anɩ ma ta pɛ́ntɩ.
Pɛ́yele ma hiɩ fei waav.

⁷ Yulɩ nɔ́yɔ́lɩ ɩ fei ɩsu Soopu
na í nyɔ́kɩ kutɩyɔ kɛ lum tɛ́le.

⁸ Na í tɔ́ɩ mpa paa tɛ́ɩyɩ siɽisuyɔ tɔ́
pa kpekɛ́le taa, na í na asayaa pá kaaki
mpaav.

⁹ Halɛ́na í tɔ́ɩ sɩ paa yulɩ caa sɩ
í wee ɩsɔ kɛ́ teu,
weye ɩ waaki pɛ́ taa.

¹⁰ ɩ́maɽasee nyɔ́ma mɛ í nu ma tɔ́m
ɩsɔ ɩ lakɩ kawalaya.
Pɛ́yele Toma tɛ́na tu ɩ lakɩ mpi pɛ́ ta siɽisi
tɔ́.

¹¹ Mpi yulɩ lapa tɔ́yɩ ɩ ɩ́etɛ́yɩ-ɩ.
ɩ félɛ́yɩ paa wei kɛ́ ɩsɛ́na pɛ́ mɔ́naa tɔ́yɩ.

¹² Aai yoo, tampana tɔ́, ɩsɔ ɩ lakɩ ɩsɔyɔ́tɩ.
Toma tɛ́na tu ɩnɩ ɩ wakɛ́lɔyɩ siɽisuyɩ.

¹³ Ye pu we mpu,
awe celɛ́na-ɩ tɛ́tɩ sɩ í paasɛ́na-tɩ?
Yaa awe tu-ɩ sɩ í paasɛ́na antulinya tɛ́na?

¹⁴ Ye ɩsɔ ka huɔkaya ɩ tɩ tɔ́m tike,
ɩ ka mu ɩ feesɩɩ kɛ́ yɔ́laa kiɽ.

¹⁵ Tɔ́fɔ weesuyɩ nyɛ́m tɛ́na ka sɛ́pa
tɔ́m kulɩm tɔ́ kɛ́, na yulɩ pɛ́sɩ tɛ́tɩ.

¹⁶ Soopu ye n wɛ́na layɔ́tɩ,
ke ɩkpaɽɩ na ɩ́ nu ma tɔ́m.

¹⁷ Wei ɩ kɛ́ siɽisuyɩ kolontu tɔ́,
ɩ ká pɛ́sɩ na í tɔ́kɩ tɛ́tɩ na?

ɩle ɩsɛ́naya nyá maɽasɔyɩ sɩ
ɩ́ kv Siɽisilu Toɩ tu tɔ́m?

¹⁸ ɩ tike ɩ wɛ́nna mpaav sɩ,
í yaa awulaa sɔ́saa sɩ asayaa na
awulumpiya sɩ wakɛ́llaa.

¹⁹ ɩsɔ ɩ fayasɔyɩ awulumpiya.
Pɛ́yele ɩ paasɔ́yɛna liyitee nyɔ́ma,
na pɛ́ kɛ́li kɔ́nyɔ́ntɩnaa.
Mpi tɔ́, pa tɛ́na pa kɛ́ ɩ niɩ kulapɛ́m kɛ́.

²⁰ Sɔ́saa sɛ́kɩ kɛ́ na pɛ́ saalɔyɩ,
ahoo taa kɛ́ pa sɛ́kɩ kpakpaa.
Pɛ́yele pa kpɛ́sɔyɩ ɩmakɛ́llɩ kɛ́ tɛ́heɛ.

²¹ ɩsɔ nyɛ́nɔ́yɩ yulɩ mpaɩ tɛ́naɽa,
na í naaki ɩ tɛ́ntɛ́.

²² Sɛ́kpetɩyɩ yaa atɛ́tɛ́le natɛ́li tɔ́ fei
nte tɔ́ taa asayaa pɛ́sɔyɩ na pá ɩmɛ́li tɔ́.

²³ ɩsɔ paa feina sɩ í paasɛ́na yulɩ
na pɛ́ leeli na pɛ́cɔ́ í yaa-ɩ huɔle.

²⁴ Paa ɩ ta feɩ tɔ́ɩtɩnaa, ɩ wakɛ́lɔyɩ-weye,
na í ɩetɩ pa lona taa kɛ́ kvfama.

²⁵ Mpi tɔ́, ɩ nyɛ́má pa kulapɛ́le kɛ́.
Ahoo kɛ́ ɩ kusɔyɩ-we na í tɛ́lɛ́kɩ-we.

²⁶ Na í makɩ-we ɩsu asayaa,
na yɔ́laa naaki.

²⁷ Pɛ́ taɽa pulɩ, pa kisa-ɩ kɛ́,
pa ta pɛ́sɩ na pá cekɛ́na ɩ mpaɩ.

²⁸ Pa lapa na kɔ́nyɔ́ntɩnaa
na wahala nyɔ́ma wii na ɩsɔ nɔ́á nu.

²⁹ Ye ɩsɔ hawa nɔ́yɔ́lɩyɩ heesuyɩ
awe ká kv pɩntu tɔ́m?
Ye ɩ taka ɩ ɩsɛ́ntɔ́, awe na-ɩ?
ɩnɩ ɩ feɩyɩna piitimnaa na yɔ́laa pa tɔ́.

³⁰ ɩ lakɩ ɩ́púyó sɩ ɩsɔyɔ́v í taa tɔ́yɩ kawulaya
na í pɛ́sɩ ɩsu katɔ́ka kɛ́ yɔ́laa.

³¹ Ye pɩntu heela ɩsɔ sɩ:
Pu tɔ́sa-m kɛ́,

ma kaa tasa isayatu ke lapu.

³²Ma pəntaa ké, ɬe ɬə səyɛsi-m.

Ma lapa mpi pə ta siyisi tɔɔ, ɬe ma kaa ɬeɬi.

³³Isu Soopu, n kisuyu

nti ɬə suwa tɔ.

Mpu tɔ, n mayasəxi si pə weɛ si

ɬə í tɔ pɔntu ke saləka?

Timpi pə weɛ si nyá mayasəxəna na

ń suki pə taya nəxɔɬ tɔ,

hɔɬi-tuyɔ nyá nyəm.

³⁴Ama yalaa mpa pa wena huweɛ tɔ,
na ləmayasɛ nyéma tana, mpa pa nuki
ma tɔm tɔ paa heeli-m si:

³⁵Soopu yəxətəxi ké, í ta nyi pɔɬu,
yaa í fəina ləmayasɛ.

³⁶Soopu mayasuyɔ í taa su tənaya.

Mpi tɔ, í tɔm kɔcɔcɔtu we ké isu

yalaa mpa pa ta siyisi tɔ.

³⁷Pə taya pɔɬu,

í kɔləxi ɬə tɔɔ, na pə sɔɔsəxi í isayatu tɔɔ.

Hali í ká tɛsəna sika tuyɔ ké tá taa.

35

lihu kuyəxətutɔ tɔtɔ

¹Mpúyó lihu tasaa si:

²Soopu, n pəsəxi na ń ha nyá təxi tampana
na ń yəxətɔ nyá siyisuyu tɔm ke ɬə kin na
sika fəi?

³Mpi tɔ, n tasaa si:

Ye ma pəntaa yaa ma ta pənti pepeye ma
waaki?

⁴Maa kpənti nyá na nyá taapalaa na má cɔ-
mɛ.

⁵Nyənɔ isətɔnuyɔ, na ń paasəna isəŋmuntɔ,
tə kəla-ŋ kɔŋkɔɬmənɔ.

⁶Ye n lapa isayatu, weye pə wakələxi ɬə?

Yaa n kɔla í tɔɔ ké tɔm payale,
pu tokixina ɬé.

⁷Ye n təŋəxi tampana,
ɬe pepeyeɬ n hawa ɬə?

Yaa weye ɬə muvi nyá niŋ taa?

⁸Yɔɬu isu nyaxa isayatu wakələxi,
na siyisuyu waasi nyá təxəntəɬe.

⁹Ye isu ŋmakəllaa kəla tɔɔɔ, yalaa maki
kapusi ké.

Ye musɔŋtuna kəla payale,
ɬe yalaa yaa si pá waasi-wɛ.

¹⁰Ama pa taa nəxɔɬ u pɔɔsəxi ɬə wei í
lapa-ɬ,
na í tuyi yalaa taa ké ləŋhɔɬmɛ yontu

na pá yooki ahoo tɔ si: N we le?

¹¹ɬu í səyɛsəxəna-tɔ, na pə kəɬi taale wontu.
Pəyele í tasəxi-tuyɔ ləmayasɛ na pə kəɬi
sumasi.

¹²Pa yaawa ɬə, na í kisi cɔɔ
ke asayaa kalampaani tɔɔ.

¹³Pəpətu fəi leleŋ,
pa koo yem ké ɬə u nuki.
Toma tana tɔ u paasəxəna.

¹⁴Paa Soopu n təŋ si nn nuki ɬə təŋ tɔ
ɬə nyéma nyá tɔm tənaxa, nyaa kəŋna-ɬ.

¹⁵ɬi tuyi saləka na pááná.
Pəyele u paasəxəna yalaa isayatu.
ɬe pə taya si u naaki.

¹⁶Soopu nyá nəxɔ taa tɔm we yem ké,
na ń ɬɔləsəxi tɔm nti tə taa fəi layatu tɔ.

36

lihu nyəntu tɔtɔ

¹Mpúyó lihu tasaa tɔtɔ si:

²Soopu, səŋ pəcɔ na má səyɛsi-ŋ.

Mpi tɔ, ma ta yəxətɔ ɬə nyəntu tana.

³Hatoo pooluŋ ke maa hiki ma nyəm
mpi maa hana ma ŋmalu ke tampana tɔ.

⁴Tampana ma kuyəxətutɔ taa fəi pəpətu.
Ma wei ma yəxətəxəna-ŋ isəntɔ tɔ,
ma wena naani ké ma nyəmtu tɔɔ ké.

⁵ɬə ké pəsəɬ ké, ɬe u ɬəki tampana təŋɬɔ.
ɬi layatu toma tɔɔ ké í wena pəsuyɔ ŋkɔ.

⁶ɬi yeki isayau na í weesuyu.
Ama í siyisiyi kuyəntɔnaa tɔm.

⁷ɬi yeki siyisilaa ké nyənuyɔ.

Hali í cəyasəxi-weye awulaa kumlee tɔɔ ké,
na í kusəxi pa nyɔɔŋ ke tam tɔɔ.

⁸ɬə tuyi asayaa ke alukpala ké na wahala
təki-wɛ.

⁹ɬi hɔləxi-weye pa təma, na pa kawalaya.
Kə waatu wei pa lakɔ kalampaani tɔ.

¹⁰ɬə yeki na pá nuki kɔkpaalətu
ke pa ŋkpaŋŋ taa, na í tuyi-wɛ si
pá cɔɔ mpi pə tá siyisi tɔ.

¹¹Ye pa kema ŋkpaŋŋ na pá pəti pa təxi
ɬə, ɬe pə cəxana-wɛ na pá nu leleŋ ke
pa weesuyu kuyɛŋ na pə pusi taa.

¹²Ye pa kisa nuɔ,
ɬe ŋmantaaxa sɔ-wɛ na pá sí pa nyəm
ləŋuyɔ tɔɔ.

¹³ Yəlaa asayaa ha pa təyi pááná taa ké.
Paa wiikina lso si í waasi-weyé
saa wei i tūyi-weyé alukpala tō.

¹⁴ Pa səkəna pa ifepile
na pə səsəyi-weyé wasanjalənaa*fa* tō.
 ^a apalaa na alaa mpa pa laaki tuŋ
 na pa laki pə wasanjalətu tōyō.

¹⁵ Ama lso yaki wahala tu, na i wahala ké,
llena í kpaali-i na i wusasi.

¹⁶ Waatu nōyolu lso ka ləsa-ŋ wahala taa ké,
na í su-ŋ timpi pu cayana-ŋ na í wē nyá
ti tō

na í tōki tōyonasi kupampansi tō.

¹⁷ Ama ye n huuki nyá huule isu asayaa
nyənte,

ile huule na pə ŋkpaŋyū həm ká kpa-ŋ ké.

¹⁸ Taa yele na pááná susi-ŋ lso wōŋa taa,
na í puysu nyá ti si n ká ya lso na kuhav
səsəw.

¹⁹ Nyá kakiisaya, yaa paa nyá toŋ səsəw
ta tala si pə ləsi-ŋ lanwakəlle taa.

²⁰ Taa ŋmakəli muɓlaa na í ləeti
pa lona taa ké nyá luluyū nyáma.

²¹ La laakali, taa kəsəna isayatu tō.

Pə mayamaŋa pə tōw kē n wē wahala taa.

lso səsəwntu

²² lso huləyi i səsəwntu na i toŋ taa ké.
Nōyolu ta nyi seyesuyū isu un.

²³ Awe huləna-i mpaav ŋku i ka tōŋ tō,
na awe ká mana i lanŋe taa,
na í heeli-i si: N lapa mpi pə tá siyisi tō?

²⁴ Təwsi na í sa i təma nna yəlaa san
pa yontunaa taa, na pá puyləyi-yē tō.

²⁵ Yəlaa təna loosiyi-yeyé pooluŋ ké
na pá nyənəyi-yeyé teu.

²⁶ lso təwə katatəlaya ké
na pá tē ta nyəmtu tō.
l pusi fēi kaluyū.

²⁷ lnu i cosiyina lum na i yele
na heelim nyəw-wi,
na í pəsti-wəyi teu.

²⁸ llena isəŋmuntū náa yele na teu nu yəlaa
tōw.

²⁹ Awe nyəŋna isəŋmuntū tənte,
na teu hola kē isəwəntu taa?

³⁰ lnu i kələyənə i nyaaləm tō
na pə ná na pə cəwəna-i.

llena í tayani takuyū kē terjkunaa luməŋ
tōw.

³¹ Yaasinā mpeye i huukəna yəlaa
na í cələyi-weyé tōyənaya kē tuutuuma.

³² l kpaakəyi teu cala kē i niŋ taa kē,
na í ləyō-i timpi i caaki tō.

³³ Teu hola kē i huləyənə si ku kəŋ,
na kaləkəŋ mayamaŋa nukū ku tanŋ.

37

¹ Ma lanŋe cəpəna teu ŋkuyū katatəlaya ké,
haləna ma lanŋe lu tə lonte taa.

² í kē ŋkpaŋŋ na í nu lso nəyō tanŋ.

í welisi teu na í nu i nəyō yuŋ.

³ lsowəntu təna taa kē i nəyō nukū.

llena í yele na teu ŋmələsi,
na pə tala tetu tənasi.

⁴ Pələ pə waali, llena teu holi na lso nəyō nu.
lle i ta tasa teu ŋmələsuyū səŋsuyū kē waatu
un.

⁵ ləna lso yəyətəyənə i nəyō tō,
pə teu wē səwəntu.

Təma səsəwəna wena tə ta nyi tōyō i laki.

⁶ lnu i təŋna si teu təmpē kpaakpaacav*fa*
í nu tetu tōw. llena í tō teu si
kule kó nu na pə kpeŋna teu səsəw. ^a

təmpē kpaakpaacav. Pə wē teitei
ké isu kpaakpaacav na pə huluma
mpu. lle təmpiisi hotiyina na pə
kaaki ateyé huwa.

⁷ lnu i səŋsəyənə yəlaa təna təma.

llena pá cəkəna si un i ŋmana-wē.

⁸ Taale wontu mayamaŋa ná swuki tə
təcəwəle ké,
na tə swuki tə tana taa na tə ŋmələyi.

⁹ Kacuculaya ná lukəna ilim ntəyōŋ ké,
na watu náa luna pə mpətəŋ.

¹⁰ Ye lso í feesa lum tōw, pə kii kē isu təmpələ.

¹¹ l hayasəyi nikaya kē ŋmuntū taa ké.
llena teu ŋmələsəyi ŋmuntū nti tə taa.

¹² lnu i yekina na isəŋmuntū cəwki na tə laki
pə təna mpi i tu-ti tōyō tetu tōw.

¹³ Teu ŋkuyū lso həŋna i tetu ŋkpaŋyū.
Kuləmuŋyū ŋkuyū i lakəna-təyi kupantu.

¹⁴ Soopu, kē ŋkpaŋyū kē təm tənə tə taa
na í welisi na í cəkəna lso təma səsəwəna.

¹⁵ N nyəmə ləna lso laki i təma an,

^a 36:14 wasanjalənaa: Wasanjalətu nti tə tələsa cənə tō. Hepəla taa ile pə kē ^a 37:6 teu
təmpē kpaakpaacav: Mpi pa yaana nasaala taa si (nəesi) tōyō tə tələsaa si teu

na isəna ɪ tisiyi calanaa na isənmuntv taa tɔ?

¹⁶ N cekəna isəna isənmuntv səŋa teitei tɔ? Pə ké ɪsɔ wei ɪ ké nyəntv mayamaya tɔ ɪ təmlé ké.

¹⁷ ɪsənaya pə lapa na ye ilim mpətəŋ heelim kɔhaŋəm makɪ tɛtv tɔɔ, n nuki hanaya ké nyá wontu taa?

¹⁸ N pəsəyi na n ɪ la isənmuntv ké isətəa na tɛ wɛɛ toŋ isu nyəŋəlvuɔv tiŋ?

¹⁹ Soopu huli-tuɣv nti tu heeli ɪsɔ tɔ. ɪlɛ tu tasəyi natələyi yəŋotvɔv ké tá kaanyəmtv tɔɔ.

²⁰ Maa pəsəyi na ma kéésóná ɪsɔ tɔɔ ké saa wei ma yəŋotəyana-ɪ tɔ. Pə fɛɪ sɪ má heeli-ɪ na pɛ́cɔ́ í cekəna.

²¹ Ye pə kéesaa na ɣmuntv takɪ nyaaləm tɔɔ, pu tasəyi nav. Pə waɔɪ, ɪlɛna heelim má, na pə kéɛɪ pə tɔɔ.

²² ɪlim ntəŋəŋ tɔɔ ké nyaaləm lukəna na pə wɛɛ isu wɔla. ɪsɔ teu mpi pə cɔɔna-ɪ tɔ, pə wɛɛ səŋəntv.

²³ Tu pəsəyi na tɛ kpətəna Toma tənə tu sɔsɔ, na tampana təŋlv unɪ, ɪ ké siyisuvu tó ké. ɪ muɣuliyi nəŋəlv.

²⁴ Pə tɔɔ ké pə wɛɛ sɪ, yəlaa í nyana-ɪ. Ama ɪ paa fɛina mpa pa yaa pa təyi ləmayasɛɛ nyəma tɔ.

TACAA ɪSɔ KUYəŋəTUTU
(Titite 38:1-42:6)

38

¹ Μρύχῳ Tacaa cɔwa Soopu ké kacuculaya taa sɪ:

² Aweyɛle pɔntv wei unɪ ɪ kəŋna səkpɛtvɔv ké nti ma suwa na má lakɪ tɔ tɛ taa, na tɔmnəa mpa pa fɛina huwɛɛ tɔ?

³ Tɔv, təkɪ nyá ti isu apəlv. Maa pɔɔsɪ-ŋ tɔm na n cɔ-m.

ɪsɔ ké antulinya taa nyəm mpi pu yəŋotəyi tɔ pə tv

⁴ Leyɛ n ka wɛ waatu wei ma sukaya antulinya kite tɔ.

Ye n nyəmá tampana n cɔ-m.

⁵ Awe puwa antulinya unɪ ɪ tənasi? N nyəmá pɔntv na?

Yaa awe mayasəna-ɪ na ɣmənaɣa?

⁶ Awe caaləna kite tɛɛ pələ ké suw? Yaa pepe tɔɔ ké kite nté tɛ səŋaa?

⁷ Waatu unəyi tanəŋ isətvɔlvɔsɪ yookaya yontv, na isətəa yəlaa náá wilitiyina laŋhəlvɔmlɛ.

⁸ Awe təkə tɛŋku lum na kampvnaa ké saa wei pə lu tɛtv tɛɛ na pə ɣmaa tɔ?

⁹ Waatu wei ma suu-wəyi isənmuntv ké toko, na má takɪ-wəyi ihunte tɔ.

¹⁰ Na má pu-wəyi tənaya, na má tv kutəkvuɔv na kukaləsuvu.

¹¹ Na má huli-wɪ sɪ pə səŋ tənə, pə taa tuusi, tənaya pə hola kalampaani ká suna.

¹² Too n wɛv tɔ, n tɛma tanəŋ ké ɣmakəlvuɔv, yaa n huli tɛfɛmlɛ ké tɛ lonte na?

¹³ Yaa tɛfɛmlɛ nté tɛ kpa tɛtv ntompee na tɛ ciyiti asayaa ké teu na?

¹⁴ ɪlɛna tɛtv layasɪ wɛətv isu pa yusuvu cɔvɔv tɔɔ tɔ, na pə tənə pə wɛɛ kacəka isu puvuɔv tɔɔ?

¹⁵ Tɛfɛmlɛ nyaaləm kəŋ, ɪlɛna asayaa kɔlaputv fiyini na pə pɛɪ pa niŋ.

¹⁶ Too tɔ, n tɛma tɛŋku taa ké tiiv haləna n tala ɪ sɛɛlaa taa?

Yaa n cɔɔwa ɪ luməŋ sɔsɔŋ taa?

¹⁷ Pa tɛma-ŋ səm nɔnɔsɪ ké hɔlvuɔv na?

Yaa n nawa atɛtələ nɔnɔsɪ?

¹⁸ Yaa n tɛma mayasuvu ké tɛtv wəŋ tɔm na? Ye n nyəmá pə tənaya mpv n kéesɪ-m.

¹⁹ N nyəmá nyaaləm tɛcayalɛ mpaav na? Na leyɛ səkpɛtvɔv ná wɛɛ?

²⁰ N pəsəyi na n pona-wəyi pə lonte taa. Yaa n tənə-wəyi timpi pə wɛɛ tɔ?

²¹ N nyəmá. Mpi tɔ, waatu unɪ ɪ taa pa tɛma-ŋ ɪlvuɔv. Pəcɔ́ nyá pusɪ tɔɔwa.

²² N tɛma pote na n ná tɛv tɔmpɛɛ na a kpaakpaacav tɛcayalɛ na?

²³ Laŋwakallɛ waatu, na yovu kuyɛɛŋ tɔɔ ké ma su-yeyɛ mpv.

²⁴ N nyəmá mpaav ɣku nyaaləm təŋəyi tɔ? N nyəmá timpi tɔɔ ilim talɪlɛ heelim makəna tɛtv tɔɔ tɔ?

²⁵ N nyəmá wei ɪ hɛɛwa tɛv ké kv mpaav tɔ? Na wei ɪ hɛɛ tɛv ɣmɛləsvuɔv na kv calanaa ké pa nyəŋkv tɔ?

²⁶ N nyemá wei i yeki na tevu nuki
wulaya tetu nti tã taa nyõlv fei tã?
Yaa wei i kãhna tevu ke wulaya tetu nti tã taa
yãlaa fei tã?

²⁷ Na wei i yeki na lum haya wulaya tetu,
na nyutu na konyonyom mpi pã we
tãlekuleku tã pã nyõ tã tã tã?

²⁸ Tevu wena caa kã?
Yaa awe lulãghana ahpãlãe?

²⁹ Lum tãmpẽe*fa* yaa cõlv nyõna wena
too kã? ^a na pã nyõitaa tã tetuna
mpa pa taa wã watu ke teu tã
ahpãlãe mayamaa kiiki rãpõgõ.

³⁰ Mpi pã pãsãghana pãgh lum isu pãle,
na pã kii tenku tã nyõm tãkpanasã.

³¹ N pãsãghu na ñ hãkõ isõtulõghasã*fa*
nsi pa yaa sã kantuyu na ku piya tã. Yaa ñ
hetu nsi

pa yaa sã haya na kpaca na yulu tã. ^a

³² Nyã lãsãghana tulõmalõghu ke ku waatu?
Yaa n tiikiyã isõtulõghasã nsi
pa yaa sã isõtu ñ sã na mã tãgh tãgha tã?

³³ N nyemá kiing wei isõtõnyu tãghu tã?
Na isõna tetu wã na pã tãgh tã taa tã?

³⁴ Yaa n yõghõtãghana isõghmõntu
na tevu nu katatãgha na?

³⁵ Nyã yaakãna tevu ñmãlõsõghu
na pã cõõkũ-gh sã mpãghãlv,
na ñ tiliyã-wi?

³⁶ Awe tuna lãmayasãe ke hatoo yulu lotu
taa?

Na awe tuna layatu ke lãmayasãe taa*fa*?
^a nuu wã kate kã, lãlaa nã huukũ sã
tõla naale ke pa yõghõtãghu mpv. Isu
kampaav na Icipiti tetu taa sumaya
ghka pa yaa sã ipii tã.

³⁷ Awe kalãghu isõghmõntu na ñ lãmayasãe?
Yaa ñ hutu isõtõnyu taa lum hulur

³⁸ ke waatu wei tetu kiiwa isu nyãghõlvu
na tampaya nyõkalõna tãma tã?

Isõ kele tãgha wontu na taale nyõntu
pã tu

³⁹ Nyã kpaakãna tãghalaya alu nyõghka ke ka
tãghana,

yaa ñ calũ tãghalasã piya, na sã haya?

⁴⁰ Waatu wei sã sopa sã lona taa,
yaa sã papa nyutu tã tã?

^a 38:29 Lum tãmpẽe: Lum tãmpẽe yaa cõlv nyõna. Isu lum kiikuyu isu pãle ^a 38:31
isõtulõghasã: Isõtulõghasã wena paa ghka na ka hãtã kã. ^a 38:36 lãmayasãe taa: Mpi tã telãsasã
sã lotu taa na lãmayasãe taa tã, tãmãgh unũ i

⁴¹ Awe calãghana katãkatãgh ke waatu wei i
piing
lãghu tãghõnãgha na ñ wiikina-m na ñ
yelãmãghu tã?

39

¹⁻² N nyemá taale pãgh na namãgh
husi isõtunaa na?

Nyã feniyina i tã

kã saa wei lulõghu wusasi tapa-i tã?

Yaa n tu nyemá ñ lulõghu waatu?

³ I sopiyi kã na ñ lulãghu ñ piya.

Ilẽna ñ hẽsãghu wusasi.

⁴ Na ñ piya wena alaafãgha na sã puki nyutu
taa.

Kuyaku nakulũ, lẽna sã tãe.

Su tasãghu mãlvu.

⁵ Awe hẽtãna taale kpanãgha
na ñ yele-kã sã kã tãe?

⁶ Mã lapana ka tãcayalẽ ke wulaya tetu
nti tã wã tãnyãghu tã tã tã.

⁷ Sã wõghiyi icatã taa kãkãtã kã.

Pãyele su nuki cẽcẽ hola.

⁸ Pulaya tã kã sã caaki sã sã hiki sã tãghõnãgha,
na sã pẽekãghu nyutu kulẽkãlẽkãtu.

⁹ Taale nau kã kã sã ñ lana-i tãmlẽ
yaa ñ hẽntũ nyã tãla tãtãghõlẽ kin ke ahoo na?

¹⁰ N kã tu ñ luyũ tãe kã ñmãnãgha,
yaa ñ hã akuyu na waalũ tã, na ñ hẽe kpeesi
na?

¹¹ N kã lapũ-i naani kã ñ tomĩgh sãsãghu tã,
na ñ yelina-i nyã tãma sã ñ paasãna?

¹² Yaa nyã kũmtu ke ñ kã yelina-i sã ñ kpeena
tãgha,

yaa ñ kuu pẽe ke kataya taa?

¹³ Taataanaa hẽtãghana pa kẽgh na
lãghulũmlẽ kã,

na ñ nyãghãna isu kulãalõghu nyãgh.

¹⁴ Waatu wei taataa tuyi ñ yala na ñ takũ-yẽgh
ilim kãkã kanyõgha sã ñ tiisi tã,

¹⁵ ñ sãkũ kã sã taale wontuyũ nakulũ
ku fẽlũ-yẽgh nãghalẽ na ñ yõkũ.

¹⁶ I tãkãghu ñ piing kã na tõgh, isu pã tãgha unũ ñ
tãna.

I fẽi sãghõntu sã ñ wahala kã la yem.

¹⁷ Mpi tã, ma ta tu-i lãmayasãe

yaa layatu ke saa wei ma ñma-i tã.

¹⁸ Ama waatu wei i kuləyi sewa tə,
i paa feuna kpayanu na i cayalu.

¹⁹ Nyá tuna kpayanu ke tomiŋ na?
Yaa nyá tuna i luyi tee kpeem?

²⁰ Nyá yekina na i ŋmaaki isu lakəle
na i wiikina apalutu na sɔyontu kpaaki
kolontu na?

²¹ I haləyi acɔwa ke tɛtɛkəle taa,
na i lanle heena i toŋ.
Ilena i ŋmaa kolontu nɔɔ tɔo kɛ yoou taa.

²² I fei sɔyontu,
pɛ́ɔ u nyagna pulu,
u tuliŋi tapəŋ ke kolontu layate kiŋ.

²³ I tɔo cayalu ŋmantaaya, na i layate pə
muyi kəkə,
na i kəkə náa cɛyɛtəyi i tɔo.

²⁴ Tutuyu wiiki na pə nyayali-i teu
na i kpisi i təyi kpav, ilena i tu casəle.

²⁵ Tutuyu wiiki, ilena i yaya apalukakiisaya
təwapapa.
Too pooluŋ taa kɛ i nukɪ yoou tan
na yoolaa səsaa hola na pa kakiisasi.

²⁶ Nyá layatu ke ŋmakəle kuləyana
na tá hɛtəyi tə keŋ na ilim mpətəŋ tɔo?

²⁷ Nyá haana cəlu səsə ke nɔɔ sɪ
i kuləyi, yaa i tɔyi i tante ke pulaya taa?

²⁸ Kukpaməŋ taa kɛ i cakɪ na i suki
kukpamuyi kukuluyi nyuyi taa,
timpi nɔɔlu u takɪ tɔ.

²⁹ Hatoo nyuyi taa tənaya i weeki,
na i loosiŋi i tɔyənaya na i cɛŋəyi-ke.

³⁰ I piŋ nyɔkɪ caləm kɛ
na timpi wontu kusəputu we tɔɔ i cakɪ.

40

Soopu ka cəna

¹⁻² Ḿpɔ́yú Tacaa Toma tənə tu yɔɔtənə
Soopu na i pɔɔsi-i sɪ:
N suukaya-m təm tɔ, n ká tasa-m kutuyi
na?

N yookayana-m tɔ, n wənə kucəcətu tɔtɔ?

³ Mpyule Soopu cəwa Tacaa sɪ:

⁴ Ma kəla pəciuu, wentiyi maa cə?
Maa takɪ ma nɔɔ tɔo kɛ ma niŋ kɛ.

⁵ Ma tɛma yɔɔtuyi ke təm kulum,
maa tasəyi natəli.
Ma cəwa təm naale,
ile maa tasəyi natəli.

Soopu nyənəxi i təyi ləɔ

⁶ Ḿpɔ́yú Tacaa cəwa Soopu ke
kacuculaya taa sɪ:

⁷ Tɔu, təkɪ nyá tɪ isu apalu
na má pɔɔsi-ŋ na n kɔ-m.

⁸ Kupam n caa sɪ n kɔ ma təm
na n wənə tampana na n huli sɪ ma ta
siyisi?

⁹ N tala-m toma na?
Yaa nyá yɔɔtəya we isu tɛu hola,
yaa isu ma nyənka?

¹⁰ Tɔu, suu nyá təyi nyuyi kuluyi na
səsəontu
na n takɪ nyá təyi teu səsəom na teeli.

¹¹ Mu pááná na kalampaani nyéma.
Nyəni-weye ise na n məŋna-weye atɛ.

¹² Nyəni-weye təm kulum na pə lumsi-ke.
Nanŋi asayaa ke təm kulum.

¹³ Nmesɪ pa tənaya tɛtu tɛɛ.
Təkɪ-weye atɛtəle taa.

¹⁴ Pələyele maa sa-ŋ.
Mpi tɔ, n hika akaitu ke nyá toŋ tɔo.

Cutaya təm

¹⁵ Nyənna Cutaya,
má ŋmana-kɛ tɔtɔ, isu yulu.
Ilena ká takɪ nyutu isu nav.

¹⁶ Ka tənaya taa kɛ ka toŋ weɛ.
Alaafəya haya ka lotəna taa.

¹⁷ Ka suka na toŋ kɛ isu tɔyɔ səsəu,
na ka tala hola lɛyeta təma taa.

¹⁸ Ka muwa caya kɛ isu nyəxəluɔy
kuseemuyi fofofo.

Ka kɔŋkoolasi nəxəsəna nyəxəluɔy kpatəŋ.
¹⁹ Nkɛyele ma kulapəm taa kancaalaya
nyəm*fa*.

Ma lapənə-ke na má tu-keye layate. ^a pa
caa yɔɔtuyi tɔ. Mpi pa yaa cənɛ sɪ
layate tɔ, wontuyi kɔnɛ kɔ kela təm
ke pa yɔɔtəyi.

²⁰ Pɔɔŋ luləyənə ka tɔyənaya.

Tənaya taale wontu ŋmaaləyi.

²¹ Kacəka nyutu isotom tɛɛ kɛ ka hənəyi.
Tənaya səsəncaasi ləpa lɔcayam nɔɔ.

²² Nyutu nti tə tɛɛ kɛ ka weɛ,
ləɔu nɔɔ nyutu tu-keye hekɔ.

²³ Paa pɔɔ səsəya suwa kaa nəxəsəyi.
Yaa Yaatanɪ pɔɔ lum suuna ka nɔɔ taa,
ka cayanə naani kɛ.

^a 40:19 Loonɔa kanɛ ka nuw we kate na hepəla taa, tə ta nyi mpi kpem

²⁴ Nəxəlv kaa kpətəna-ke na ka ise si i kpa-ke.

Pəyele pa kaa kpa-keye katəka si pa tūləyi ka muna.

Nyuu təm

²⁵ N pəsəyi na n kpa nyuu*fa* na kulaya na? Yaa ku nsəmlē ke n pəsəyi na n həkə ɣmənaya? ^a tūm səsə wei pa yaa si coco tə, isu pa tənɣu si təxəlvu tə.

²⁶ N ká pəsi na n svsī səsəncəɣa ke ku muna tē?

Yaa n ká pəsi na n tūli ku tamaya na kulaya?

²⁷ N mayasəyi si ku wiina-ɣ na pə leeli yaa ku yəxətəna-ɣ təpamm ke?

²⁸ Nyana-ku i ká pēli nəxə na?

Yaa n ká kpa-kuyv yomle ke tam tə?

²⁹ N ká liyilina-ku isu sumaya na?

Yaa n ká tamsi-kuyv ɣmənaya, na nyá pēlaa liyiliyina?

³⁰ Tiina kpala kaa pēti-ku.

Pəyele taatəlaa ná kaa tala-ku.

³¹ N ká pəsi na n waasi ku

tənvu tənaya ɣmantaasi na?

Yaa ku nyuvu ke n ká sə ləm taa wontu səsəntu kulaya?

³² Ye n kpa ku tə, ɪlena n təsī yoo təm, n kaa tasa nyuluv.

41

¹ Mpyú Tacaa tasaa si:

Ye yulv taɣa-ku pə tusa-i ké.

ɪ kəɣ na i loosi-kuyv loosuyv mayamaya tə, i pəsəyi kpəntəlasī ké.

² Yulv nəxəlv i kpaɣuvu ta tala si

i kuli nyuu ɣku ku tə.

Mpv tətəxə nəxəlv kaa mayasi si

ɪ kuləyi maya ɪsə ma tə.

³ Awe kəntəna-m na pə wē si má feli puntu? Ma tənna pə tənna mpi pə wē tətə tə.

⁴ Ma kaa su yəxətuvu ke ku tənɣu tə nyəm təm.

Isu ku nəðhe na ku tən na ku teu pə təm.

⁵ Awe kula ku tə pəxələe na kú naaki?

Yaa awe ká svv ku nəxə taa?

⁶ Awe haana ku nəəle nté na tən?

Ku kela təm wē səxəntu ké.

⁷ Ku siɣile taa pəxələe wē ké isu

pa tamsa kpələɣ ke təntəmlē,

na pə nyəv isu pa taala kvtaalv.

⁸ A matəna tāmaya teu ké təkpa.

Heelim mayamaya u pəsəyi na pə svv a hekə taa.

⁹ Pəxələe ani a nyəkələna tāmaya teu ké na á kpenti kvləm, púyú fēi.

¹⁰ Ye ku cimsaa, kəkə lukī ké.

Ku ise nəxəsəna isu tanəɣ ilim yaakuvu tə.

¹¹ Na kəkə mamatəsəɣ lukəna ku nəxə, na mamacəxələsi ná kvləyi.

¹² Kəkə nyəvsi lukəna ku muna tē ké

isu tiyaya wasuvv məsaya tə na huluyv kpaaki tə.

¹³ Ku feesiɣ wē ké isu ɣmala kəkə

na mamatəsuvv lukəna ku nəxə.

¹⁴ Ku luyv taa ké tən wē.

ɪlena wei i ná-ku i tē svvki.

¹⁵ Ku tənɣu tə pəxələe tamsaa ké,

na á kpenti kvləm, na pə wē toma, pu ciɣitiyi.

¹⁶ Ku nyamle wē tən ké isu pəle.

Tə wē toma ké isu nem*fa*. ^a Təw wē teitei ké na a tənna təma tə, na pá cəsəyi isətəa nyənte na kpátúy.

¹⁷ Ye ku kulaa, səxəntu kpaaki

alaafəya taa alaafəya nyəma ké,

na pa apalvt yəvli na pá seeki.

¹⁸ Paa pa səpa-kuyv layate pu svvki.

Mpv tətəxə, na ɣmantaasi na nyəma.

¹⁹ Nyəxəlvu wē-kuyv teitei ké isu keemaya.

Na nyəxəlvu kuseemuvv ná wē-ku isu taav kupukuvv.

²⁰ Paa təxənəyi-ku na nyəma.

Pəyele pəntəlvpēe ná wē-kuyv isu nyutu.

²¹ Akaluvv wē-kuyv isu keemaya,

na kó nukī ɣmantaasi wula na kó wəɣiyi.

²² Ku lotu tə wē ké isu tataasi kuseɣtasi,

na kú tēeki na kú yeki afəla tə ké ɪkpate isu akuyv.

²³ Ku pəsəyi tənku ləm ké isu tiyaya wasuvv tə,

na kó ciɣitiyi-wi, isu tulaalv na kpələpa.

^a 40:25 nyuu: Wei un pa yaa si nyuu tə, pə pəsəyi na pə wē si ^a 41:16 nem: pēle pa tē nyəma nama fēi isu tá nyəna. Nem na namle pa

²⁴ Ku yeki ikpate na waali ké, na t́ teeki ḱkó.
Ilena kuhulaŕ kuli tenku t́ó, isu akpatulu nýóósi.

²⁵ Ku feina t́ó ke ate ćene.

Ṕeyele ṕe nyama-kuyu si ḱó taa nu śýóntu.

²⁶ Taale wontu fei-kuyu śýóntu.

Nkuyule wontu śśóóntu taa śśóóntu wulau.

42

Soopu tisaa si i ḱé ícam

¹ Ḿṕýý Soopu ćowa Tacaa si:

² Ma nyamá si n ṕaśý ṕe t́ena.
Ye n tuwa mpi ṕe ṕale n laki-ẃýý.

³ Má takayaana nti ma suwa na má laki t́ó t́ó t́ó,
na kuyóóntu nti t́e taa fei lámayasee t́ó.
Tampana ma ýóóta ḱé, ma taa ceḱena.
T́ema śśóóna wena ĺso lapa t́ó a t́ee-m ḱé.
Ile ma taa nyi-ye.

⁴ ĺso ke nkpańń na má ýóóti.
Maa ṕóósi-ń na ń ćo-m.

⁵ Paa ýóóta ĺso t́om ḱé
na má nuna ma nkpańńýy.
Ama ńóónó ḱé ma na-ı na ma iśeṕale.

⁶ Ṕe t́ó ḱé ma ný́ósa ma ti.

Ma pasa ma ti na má caya tetu na t́oluma taa.

ISO ḾELENA SOOPU KE I WULE TAA

⁷ Waatu wei Tacaa t́ema Soopu ke ýóótanau ke mpv, ilena í t́e Temaŕy tu ilifasi si: Ma mv nyá na nyá taapalaa naale na ṕááná ḱé. Ṕe taya pulu, í ta t́eń tampana na í ýóóti ma t́om, isu ma t́amle tu Soopu lapa t́ó. ⁸ Ṕe t́ó t́ó, í caa lataćenaa naatosomṕýólaya, na iwańń ke mpv t́ó t́ó. Í mayana Soopu na í la ḿe ný́óń t́ó ḱé ḱataya nḱa ḱó ḱó lusa ka t́ena t́ó, na í śelaḿana-ḿe. Ile Soopu t́ó, ma kaa h́o ḿe nkpańńýy na ṕe ḱeeśena ḿe kpańńýy lakasi. Mpi t́ó, í t́a t́eń tampana na í ýóóti ma t́om isu ma t́amle tu Soopu lapu t́ó.

⁹ Mpuyule ilifasi, na Pilita, na Sofaa pa polaa na ṕa la isu Tacaa heela-we t́ó, na íle i mv Soopu śelaḿýy.

¹⁰ Soopu t́ema ḿṕýý i taapalaa ke śelaḿanau, ilena Tacaa ḿelana Soopu ke i wule taa. Ḿṕýý ĺso ha-ı i wenau nḱu i ka wena t́ó ku t́om naale. ¹¹ Ilena Soopu taalunaa, na i newaa alunýama, na

apalunýama, na mpa paa nýama-ı hatoo lń t́ó, ṕa ḱó i t́aya taa na í na-we ṕa t́ýó. Ilena ṕa wii i kunyń, na ṕa śóósi-ı apalotu ke wahalanaa mpa Tacaa ka tu-ı t́ó pa t́ó. Ṕe waali ḱé paa wei i ha-ı pa t́e liyitee ný́óýýy na wola kukuule.

¹² Ḿṕýý Tacaa koola Soopu pusi kant́akaya nýansi ke kupantu, na ṕa ḱali kancaalaya nýansi. I ka wena heen ke iyisi naanwa na liyiti (14000), na yooyoonaa ke iyisi naatoso (6000), na nań ḱhalń ke iyaya (1000), na kpańasi alunýansi ke iyaya (1000). ¹³ Ḿṕýý Soopu lula apalupiya ke naatosomṕýólaya, na alupiya ke tooso. ¹⁴ Ilena í yaa kancaalaya ṕeelo si Yemima (Alukuku), na naale nyń si Kesiya (Yaaye), na tooso nyń si Kelaa-Hapuki (Ćalawfulaya). ¹⁵ Tetu t́ena taa, alaa naṕali pa taa fei na ṕa tewa isu Soopu ṕeelaa ḿpe. Ḿṕýý pa caa ha-weye pa kpancoou ke teitei isu pa taalunaa.

¹⁶ Ṕale ṕe waali ḱé Soopu tasa pusi nunwa na nule (140) ke t́ýó. Haĺena í ná i piya piya, na śale si piya piya. ¹⁷ Soopu pusi t́ówaya, na í kpat́ali teu t́akuńkuńku, ilena í sí.

YONTU NTI PA YOONA ISO HETE TO TE TAKELAYA

Kutolotu

Takelaya kanε ka kε Yontu na iso solumyux kε. Na hmaalaa waani waani hmaana-tayɪ pusi payale taa. Ilena lseyeli nyama koti-ti na pa lakana-tayɪ pa iso taseele.

Iso Tom Yontu nti tε we mpaa mpaa kε. Lenti kε iso samtu yontu ke iso taseele. Lenti kε iso solumyux si i sεna na i kenti i yεlaa tε na i yε pa nyuxu. Lenti ke kupantayɪ tisuyu kε si iso i tayani pa tεwakalle. Lenti si pε sεna iso kε i na tεmle ke i koola-weye kupantu tε pε tεε. Lenti ile, pa wiikina iso si i hε pa kolontunaa hkpahyux.

Yesu mayamaya towa yontunaa lempa ke i sεyεsuxu taa. Ilena Nεyε Suu Kufalaya hmaalaa tu-tayɪ pa takelasɪ taa, halena sanya yontunaa mpe pa kε iso sεelaa pulu kupam kε.

Yontu nunowa na nule na naanowa (150) unɪ isεna pa faya-ti tεyεlε.

Kancaalaya nyantu, titite 1-41

Naale nyantu, titite 42-72

Tooso nyantu, titite 73-89

Liyiti nyantu, titite 90-106

Kakpasɪ nyantu, titite 107-150

TAKELAYA KANCAALAYA NYEHKA

1

(Yontu 1-41)

Lelej nuw mayamaya

¹ Lelen nulu ntε yulu wei u tεhεyɪ asayaa layatu

tasuxu, na u lakɪ mpa pa kisiyi iso nyantu tε pa kulapεle

tε. Pεyele i na iso wonlaa paa cakɪ tε.

² Ama Tacaa kuseyesεtu hulεsεyεna i lanle, na i kalayɪ-ti

na i mayasεyɪ tε tεm ke i taa kε ilim na ahoo.

³ I we kε isu tuxu hku pa sowa kacaka taa na ku lulayɪ

ku waatunaa tε. Ku hatu u lontiliyi.

⁴ Ama asayaa nε fεi mpu.

Pa we kε isu lootu nti heelim kpakayɪ tε.

⁵ Pε tεε kε pa kaa tulu-tayɪ iso huule wule.

Na wakellaa

nε kaa suu iso yεlaa kpekεle taa.

⁶ Mpi tε, Tacaa paasεyεna siyisilaa kε.

Ilena wakellaa mpaau nεε wakelayɪ-we.

2

Wulav wei iso lεsaa tε

¹ Pepe tεε kε piitimnaa cuka pε taa, na yεlaa nεε huukɪ huwεε kpaɪ nyεna ke mpu?

² Na awulumpiya nεε sεsεyɪ atε awulaa tεε si, pa kulayɪ

Tacaa na i kulεsu pa tεε na pε yoonε-we.

³ Na pε tεyɪ si pε cε pa hεkutɪ na pε lu hmakeluyɪ taa.

⁴ Ama Tacaa nε we i kumte tεε kε

isεtaa kε na i wonjiyi-we.

⁵ Na i nyaasεyɪ-we na i pεεnε, na i kalayɪ si:

⁶ Ma lεsana ma wulav na mε kpa-i Siyεyɪ puxu nεyɪ nyεhku

taa.

⁷ Maa yasɪ nti Tacaa suwa tε.

I heela-m si: Nyayεle ma pεyalu, sanya ke ma lula-η.

⁸ Si ma sεlεmɪ-i piitimnaa na i ha-m, na antulinya tεna

pεsi ma nyεm.

⁹ Maa hmakeli-we na nyεyεluyɪ kpatuyɪ, na mε faya-weye

hεyεlasɪ isu hεεu.

¹⁰ Awulaa i kpayε lεmayasεε, na atε sεsaa nεε nu

kpaaluyɪ.

¹¹⁻¹² Si pε peti pa tεyɪ Tacaa

na pε nyεhna-i na pε nyɪ i sεsεontu tεε,

na pε wiliti na pε hεnti-i atε.

Pε taa kε na i muna-we na pεεnε na pε le.

Mpi tε, i pεεnε u laa kpaɪ.

Lelen nulu ntε pa tεna mpa pa cεsεyɪ i tεε tε.

3

Kolontunaa cεεna Tafiiti ke kotayε

¹ Tafiiti yontu.

Pa kεesa tε taa kε isεna i seekayε i pεyalu Apεsalεm tε.

² Hai Tacaa, ma kolontunaa tεεwayε.

Mpa pa kulayɪ ma tεε tε, pa hukaa kε.

³ Pa yεyεtεyɪ ma tεm na pε tεyɪ si:

Iso kaa sεna-η.

⁴Ama Tacaa, nyaɣale ma kpante,
nyá tɔyɔna-m teeli na í kusəyi ma nyuɣu.

⁵Ye ma yaa-ŋ si í waasi-m,
n cɔɔki nyá pɔyɔ naŋŋ nyəŋku tɔɔ ké.

⁶Ma həntəyi na má tooki na má feŋ tɔ,
Tacaa paasəyənana-m.

⁷Maa nyaŋna kolontunaa iyisi iyisi wei ɪ
tama-m kotayə tɔ.

⁸Hai Tacaa, kɔɔ.

Ma lɔɔ, ya-m.

N makɪ ma kolontunaa nɔɔsi ké na í holiyi
pa kela.

⁹Tacaa nyá tike n waasəyənə.

Kooli nyá yɔlaa ké kɔpantu.

4

Tacaa kisuyu ké tɔm tɔyɔ

¹Tafiiti yontu nti pa yoonə saŋku na tɔ
wə Yonyoolaa
nyuɣu tɔ yontunaa taa tɔyɔlɔ.

²Hai, lɔɔ cɔ-m waatu wei ma wiikina-ŋ tɔ.

Nyaɣale ma tampana halu.

Nyá waasənə-m maa wəw laŋwakəlle taa
tɔ.

Nyənɪ ma pətɔtɔlə na í nu ma kusələmutu.

³Mpa mɛ mə pɛkəyi si í cayana-m na í tɔv-
m musuŋ tɔ,

pəlee ké mu hɛɛsi ma nyuɣu kuɣu na
kaloolayə?

⁴Í nyɪ si Tacaa lapa-m pɛɛlɛ sɔsɔɔna ké.

Ye ma yaa-ɪ si í waasi-m ɪ nuki.

⁵Í sele, ɪlɛ ɪ taa pəntɪ.

Í pona ləmayasɛ kɛ mə təhəntələnə kɛ
ahoo na í cayə tətiyitiyi.

⁶Í pɛti mə təyi Tacaa na í lapɪ-ɪ kɔtasi nsi sɔ
təŋaa tɔ.

⁷Paɣale wiikina si:

Awe ka ye le na tɔ nu leleŋ?

Tacaa nyənɪ tá tɔɔ na ɪsɛ kɔpana.

⁸Ama n tɔ ma taa ké laŋhulɔmlɛ na pá kəli
mpɛyɛ waatu wei pa wənə pa tɔyənayə
na pa sulum tuutuuma tɔ.

⁹Ma həntəyi ké na má tooki teu.

Mpi tɔ, Tacaa tike kentiɣina ma təcayalɛ.

5

lɔɔ sənəw pɛkuyɔ

¹Tafiiti Yontu nti pa yoonə həsi na tɔ wə

Yonyoolaa nyuɣu tɔ yontunaa taa tɔyɔlɔ.

²Hai Tacaa, nu ma kuyɔyɔtɔtɔ na ma mɔla.

³Nyaɣale ma wuləw sɔsɔ na ma lɔɔ.

Nu ma yaaw na ma wiinaw kɛ

⁴tanəŋ tɛɛ, hai Tacaa.

Pə nyaaləyi tɔyɔ ma kɛəsəyənə nyá tɔɔ na
ma tanɣaa.

⁵N ta kɛ lɔɔ wei ɪ laŋlɛ hɛɛkənə ɪsayətu tɔ.

ɪsayəw ɪ hikiyi lonte ké nyá tɛ.

⁶Nyá luɣu fɛi kalampaani nyəma.

Pəyele nn caaki mpa pa pɛkəyi lɛlaa na
ɪsayətu tɔ.

⁷N kpiisiyi kaloolutunaa ké,
na nyá taa kpaakənə yulokulaa na ŋmulaa.

⁸Ama nyá kɔpantu sɔsɔɔntu tɔɔ
ma pəsəyi ma suw nyá tɛ na sɔyɔntu
na ma luŋ nyá təsɛɛɛ ɪsentaa.

⁹Tacaa tiiki-m nyá tampana taa ké ma
kolontunaa tɔɔ,
na í kpali mpaaw na má təŋ.

¹⁰Pə fɛi si yulɔ í la naani na pa kuyɔyɔtɔtɔ.

Wakəlyu tike huwɛɛ hayana pa taa.

Pa nɔyɔ taa wɛ ɪsu pəlaaw ŋku ku kulaa tɔ.
Na pá tɔsəyi yəlaa na pa nsəma.

¹¹Hai lɔɔ ku tasəkəle nyəma mpe pa tɔm
na í ye le na pa mayamaya pa katəsi kpa-
wɛ.

Mpi tɔ, pa ɪsayətu kəla tɔɔw.

Pəyele pa kuləyi nyá tɔɔ.

¹²ɪlɛ mpa pa pɛta-ŋ pa tɪ tɔ pa laŋa ká hɛɛ
na pá wɛɛ mpuɣu tam na í kentiyi pa tɔɔ
na nyá sɔɔllaa yɔləyənə-ŋ.

¹³Tacaa, í kooli yi kɔpantu kɛ nyá nuntaa
ké,
na nyá pɛɛlɛ kentiyi-wɛyɛ kpante.

6

Tacaa waasuyɔ kɛ wahala waatu

¹Tafiiti yontu nti pa yoonə ŋmusɪ pələfɛi
saŋku

na tɔ wə yonyoolaa nyuɣu tɔ yontunaa taa
tɔyɔlɔ.

²Hai, Tacaa, n mu-m na pááná tɔ

taa hɔ ma ŋkpaŋyɔ.

³Hai, Tacaa, ma tɔŋ tema na ma ka
tətɔyɔtɔyɔ.

Waa-m, mpi tɔ, ma muwa taa saləyi ké.

⁴Pəlee ké nyá taa ká hɛɛsi-m kpanaw?

Ma laŋlɛ wakəlaa ké tətɔyɔtɔyɔ.

⁵Hai, Tacaa mæli na í ya-m.

Waasi-m nyá kupantu tɔɔ.

⁶Pə taya pulu, sətu u tɔɔsəyi nyá tɔm.

Pəcɔ nəyɔlu u saŋi-ŋ atetəle taa.

⁷Mɔla kuyuna-m na má pələyi isəlvu ke ma kəhəntuyv tɔɔ ké paa ahoo nna.

⁸Wula mvlusa ma ise ké na aa tasəyi nav. Ma kolontunaa lapəna-m mpv.

⁹Isayalataa me, í tee í wesi-m.

Mpi tɔ, Tacaa nu ma wula.

¹⁰Í nu ma wiinau na í mv ma sələmvuyv.

¹¹Pá liyiti ma kolontunaa təna na sɔyɔntv kpa-a-we, na pá pəsəyənə pa waali ke kpakpaa na fəele na pá seeki.

7

Tacaa sɛɛnav ke í nyəŋ tɔɔ

¹Tafiiti kawəyaya ŋka í wiikayana Tacaa ke í kolontu Pencameɛ tv Kusi tɔm tɔyɔlɔ.

²Tacaa, nyaxale ma kentulu.

Ya-m, waasi-m ma konyɔntulaa niŋ taa.

³Pá taa cəli-m isu tɔyɔlasɔ.

Nəyɔlu kaa ləkɪ-m pa niŋ taa na í ya-m.

⁴Hai, ma lɔ Tacaa, ye ma niŋ taa we isayatu,

⁵ye ma lapa ma taapalu nəyɔlvuyv isayatu, yaa ma lɛta wei í ŋmakələyi-m musvɔŋ tɔ.

⁶Ue ma kolontu í tɔyɔni-m na í kpa-m na í feli-m atə na í kv-m na ma teeli si.

⁷Hai Tacaa, mv ma kolontunaa na pááná. Kvli pa tɔɔ na í waasi-m.

Nyá haana tampana, fəŋ ma tɔɔ.

⁸Piitimnaa í caya na pá cɔɔna-ŋ na nyaa kpa nyá kumte tɔɔ na í ŋmakəli-we.

⁹Hai Tacaa, nyá wei n hvəkəna piitimnaa tɔ,

kɛsəna ma siyisuyu na í ha-m tampana.

¹⁰Səŋsi asayaa kawalaya na í cɔɔsi siyisilaa ke tɔŋ.

Nyá nyəmna yalaa lotunaa taa hʉwɛɛ təna. Nyaxale lɔɔ na í təŋəyi tampana.

¹¹Nyaxale ma kentulu, na í waasəyi tampana təŋlɛ.

¹²N təŋəyi tampana ke nyá hvule taa ké na í mvyi asayaa na pááná ke tam.

¹³Ye pa kisa layasuyv, n saləyi nyá layate ké na í pá nyá tɔɔv na í tɔ-weyɛ nyəmá.

¹⁴Yoou wontu kukukutu ke n tayanəyi na í tantəyi kɔkɔ nyəmá.

¹⁵Ikale ke kolontu hayaa, na acilayatu wuki-i.

Í ka lɔli kaloolaya.

¹⁶Wei í hula puvuyv na í waləsi-kuyv teu ke lelɛ tɔɔ,

í mayamaya í hotiyina kv taa.

¹⁷Í kawalaya na í musvɔŋ mələyi í nyuvv taa ké.

¹⁸Maa sa Tacaa ke í siyisuyu tɔɔ.

Na má yoo yontu na má tala isətɛa lɔɔ Sɔsɔ.

8

lɔɔ sɔsɔɔntv na yulu nyuvv kusvɔŋ

¹Tafiiti yontu nti pa yookina Katí nyəma saŋkv na tə we yonyoolaa nyuvv tv yontunaa taa tɔyɔlɔ.

²Hai, lɔ Tacaa, nyá hətə í yaa tɛtv təna taa.

Na má saŋ nyá teu mpi pə kəla isətɛa nyəm tɔ.

³Ahvlumnaa na pəcəncələm mayamaya ná saŋi-ŋ.

Na pə we isu koluŋa ɪcate ke n ŋmawa na í cɔɔsi

nyá kolontunaa, na í təkəyi nyá tɔɔ kullaa nɔɔsi.

⁴Saa wei ma nyənəyi nyá isətɔnvuyv ŋku n ŋmawa

na isətɔ na isətɔlvɔŋasi nsi n su si lona taa tɔ.

⁵Ue ma pɔɔsəyi ma ti si:

Yulu ké we na í tɔɔsəyi í tɔm?

Yaa yulu pəyaya tu ké we na í paasəyənə-ke?

⁶N lapa-i ké na í seki-ŋ pəcɔ, na í tv-i teeli na í kvsi í nyuvv.

⁷Nyá tuna-i si í ŋmakəli wontu nti n lapəna nyá niŋ tɔ

na í tv pə tənaya í nɔɔhɛɛ tɛɛ.

⁸Pə kpayav naaŋ na heeŋ na pəŋ na pə kpeŋna taale wontu.

⁹Na sumasi na tiina na tɛŋku taa nyəm təna tɔ.

¹⁰Hai, lɔ Tacaa, nyá hətə yaawa tɛtv təna taa ké.

9

Isə paasənav ke konyəntunaa na wahala nyéma

¹ Tafiiti yontu nti pa yookina nəyo səkpelaya na tə wə yonyoolaa nyuɣu tu yontunaa taa tɔyɔlə.

² Hai, Tacaa maa sa-ŋ na ma lotu tənə, na má yəyɔti nyá təma kupampāna tənə təm.

³ Nyaya maa yəələnə na laŋhəlvəmle na má wiliti, na má yoo isətəa Isə Səso nyaya yontu.

⁴ Ma kolontunaa tula tapəŋ na pá seliyi nyá isəntaa na pá hotiyi.

⁵ N tayana ma təm na n ha-m tampana. Siyisuyi ke n təŋəyi na n huəkəna nyá kumte tɔɔ.

⁶ N həŋ piitimnaa ma ta nyi isənəa mpe pa ŋkpaŋ kə, na n wakələyi asayaa mpe, na n husəyi pa həla ke tam tɔɔ.

⁷ Pə kpiisa-wə na pá lá yem kə tam tɔɔ, na pa acaləe pəsi krentələsi, nəyɔlv u tɔəsəyi a tɔɔ.

⁸ Ama Tacaa ka tɔyənə kawulaya ke tam tɔɔ. l suwa i huule kumte.

⁹ In i huəkəna antulinya yəlaa na siyisuyi, na í təŋəyi tampana u fayəsəyi piitimnaa.

¹⁰ Tacaa kentiŋina mpa ləlaa muɣuliyi tɔ na pá cəsəyi i kiŋ ke pa laŋwakəlle waatunaa.

¹¹ Hai Tacaa, mpa pa nyəma nyá həte tɔ, pa tɔy-ŋ naani kə. Mpi tɔ, nn lɔkɪ mpa pa pəkəyi-ŋ tɔ.

¹² Í yoo Tacaa wei i kumte wə Siyən tɔyɔ yontu, í kpaalı i kookalənəa təm ke piitimnaa taa.

¹³ Mpi tɔ, i ká ləeti yulokulaa, na í tɔəsı wahala nyéma tɔɔ, u sɔkɪ pa wiinaɔ təm.

¹⁴ Hai Tacaa, nyənı ma pətətəle, na n na wahala wei ma kolontunaa tɔy-m tɔ.

Ləsı-m səm nəyɔ taa.

¹⁵ Waatu inəyi maa yoo nyá samtu tənaya Siyən nyéma taa.

Na má yəələnə nyá waasuyi təm.

¹⁶ Piitimnaa hota puɣu ŋku pa hulaa tɔ ku taa kə.

Pa puluyi ŋku pa mayamaya pa nyəpa tɔ ŋku ku kpana-wə.

¹⁷ Tacaa hula i ti na í təŋəyi tampana na í huəkəna.

Yulv isayav kpa i təyi i mayamaya i katəka taa.

¹⁸ Asayaa na piitimnaa mpa pa tənə pa sɔɔ Isə tɔɔ tɔ, paa məli atətəle taa.

¹⁹ Ama Isə ná kaa sɔɔ wahala nyéma tɔɔ. Konyəntunaa tɛeluyv ná kaa saalı paa pəlee.

²⁰ Hai, Tacaa kulı, yulv i taa tɔyɔ nyá tɔɔ.

Kəna mpa pa ta nyi-ŋ tɔyɔ nyá isəntaa na n huuna-wə.

²¹ Yele na sɔyontu kpa-wə, na n huli-wə sı pa kə yəlaa ke yem.

10

Sələmuyv sı Isə í huli tampana

¹ Hai, Tacaa, pepe tɔɔ kə n hatəlaa, na n ŋmesəyi nyá təyi laŋwakəlle kuyeeŋ?

² Isayav muɣuliyi konyəntu kə na kalampaani.

Yele na pa mayamaya pa katəsı kpa-wə.

³ Isayav həŋ i ti na i konyuluyv huwəe kə.

Na í təkı kasəyaya asilima nyəŋka.

Na í wəŋiyi Tacaa na í tɔvki-i.

⁴ Isayav ləmayəsəe nté kalampaani.

l yəyɔtəyi sı: Isə u həŋ yulv ŋkpaŋuyv, pəyele Isə tu fəi.

⁵ l kulapəm lakı teu ke paa waatu wei kə. Isə nyá huule kəla-i pooluy i ta cəkəna.

Nəyɔ taa heelim ke n hosiyi nyá kolontunaa tənə sı n kpiisi-wə.

⁶ Isayav makı i laŋle taa sı: Pulupv kaa cıyiti-m.

Wahala kaa mayana-m paa pəlee.

⁷ Mpusi təŋsuyv na təm looluyv na tɔsuyv na acilayətu təm na isayətu wenna i nəyɔ taa.

⁸ Acalisi kiŋ ke i ŋmələyi na í cəŋəyi wahala nyéma na í kuyi musuy.

⁹ 1 we i tøjmelle ké isu tøjolaya ke ka lonte taa.

Na í cøjxɔ si í kpa konyontu na í tu-i i puluxu taa.

¹⁰ 1 papəxi ké na í terj wahala nyəma ke i səkpəŋ taa.

¹¹ 1 taa kele si lso sɔɔki
na í keesəxi i se u nyənəxi paa pəcɔ.

¹² Hai, Tacaa lso kuli na í waasi
taa sɔɔ wahala nyəma tɔɔ.

¹³ Pepe tɔɔ ké isayau wøjixi-ŋ na í tøj si:
lso kaa hɔ ma ŋkpaŋyɔ se.

¹⁴ N nyənəxi na í naaki konyontu wahala,
na i nəxəsɛ si n paasəxəna-i.
Nyaya i pətəxi i ti,
pəcɔ nyá waasəxəna sulav.

¹⁵ Peli isayau niŋ na í pɔɔsi-i i kawalaya tɔɔ
nɔɔɔlɔ í taa tɔɔsi i tɔm.

¹⁶ Tacaa nyaxale wulav ke tam tɔɔ.
N ká kpiisi piitimnaa kpa nyəm tənaya
tətu taa ké.

¹⁷ N nuki konyontunaa sələmɔyɔ ké,
na í keŋ ŋkpaŋ na pa tɔɔ na í haaki-weɣe
apalutɔ.

¹⁸ N ha suluwaa na mpa pa muɣulaa tɔyɔ
tampana.
lɛna í pe yəlaa mpa pa ŋmana tətu tɔyɔ
mpaav
si pa ŋmakəli lelai.

11

Tacaa kiŋ təcɔsəle

¹ Tafiiti yontu nti tə we yonyoolaa
nyuyɔ tu yontunaa taa tɔyɔlɔ.

Tacaa kiŋ ke ma təcɔsəle wɛɛ.

lɛ isənaya mə heeliyi-m si má se
na má ŋmeli pɔɔŋ taa isu sumaya.

² Pə taya pulv, asayaa pama pa tɔɔv
na pá tu nyəmle ke hika tɔɔ
si pa tɔɔki səkpəyɔ taa ké yəlaa kɔpama
tɔɔ.

³ Ye kiŋ saala yem,
lso kəsəsutɔ təŋlɔ pəsəxi we?

⁴ Isɔtaa ké Tacaa kumte wɛɛ,
na i we i təsɛle nanŋ nyənte taa cənɛ.
l naaki yəlaa ke timpɔ pa wɛɛ tɔyɔ,
na í nyəma pa kulapələ.

⁵ Tacaa nyəma siyisilaa ké.
Ama i taa kpaana asayaa na mvsuntunaa.

⁶ 1 yeki na kəkɔ pɛɛ na pə heelim tii pa tɔɔ.
Pa paa tete nté.

⁷ Mpi tɔ, Tacaa ké siyisilu ké
na í sɔɔla kusiɣisim.
Siyisuyɔ təŋlɔ ká na-i na pa isəpee.

12

Tacaa təkuyɔ ke i nɔɔsi suv

¹ Tafiiti yontu nti pa yookina ŋmusi
pələfɛi naanwaa saŋku
na tə we yonyoolaa nyuyɔ tu yontunaa taa
tɔyɔlɔ:

² Hai, Tacaa waasi,
nyá yəlaa təŋa saaluyɔ ké.
Mpa pa mɔna pá la-weɣe naani tɔ pa təŋna
pasuyɔ.

³ Yəlaa cayanav tike ke paa wei i laki,
pa lotu we naale naaleɣe na pá looliɣina pa
ntompee.

⁴ Tacaa kpiisi tɔsəlaa
na kalampaani nyəma tənə.

⁵ Na mpa pa tøj si: Tá nsəmle nté tá tøj,
tá tənna tá ntompee.
Awe ka ŋmakəli-tu?

⁶ Mpyɔ Tacaa tɔma si:
Konyontu wei pa lɛəkəxi tɔ
na wahala tu wei i mɔləxi tɔ
pa tɔɔ maa kuli na má ya
mpa pa caa tɔ pa nyɔɔŋ.

⁷ Tacaa kuyɔɔtutɔ we ké təcɛɛɛ isu liyitee
nyəɣəlyɔ
ŋku pa tu kəkɔ taa na pá nyaali tɔm
naatosompəɣolaya tɔ.

⁸ Tacaa, nyáá təkɔ nɔɔsi nsi n suwa si
n ká kenti-tuyɔ tam ké yəlaa mpe tɔ.

⁹ Asayaa mpe pa cɔɔki paa timpixi,
na isayatu təkə yəlaa tənə.

13

Niŋ təkuyɔ ke Tacaa

¹ Tafiiti yontu nti tə we yonyoolaa
nyuyɔ tu yontunaa taa tɔyɔlɔ.

² Hai, Tacaa, waatu wei ké n ka yele
ma tɔɔ sɔɔv ke tam ké mpu?
Na í yele-m nyá ti ŋmesuyɔ?

³ Ləmayəsɛ na nəxəsɛ kuyɔ-m tam ké.
Na ma kolontu náá təkɔ ma tɔɔ.

⁴ Hai, Tacaa ma lso,
nyəni-m na í cə-m,
na í cə ma isəntɔɔ.

Na má taa too sëm tom.

⁵Na ma kolontunaa í taa tó sɪ pa kəlaa,
na ma patanaa náa paana ma cɛɲɭyɔ.

⁶Nyá kupantu kɛ ma tɛɛlɛyɪ,
na ma yɔɔlɛxəna nyá waasuyɔ.
Tacaa maa yoo-ŋ yontu kɛ
kupantu nti n lapa-m tó tɛ tɔɔ.

14

Yəlaa kupama na pa ɬɔ kɛ antulinya
ɪsayaɔ taa

(Yontu 53)

¹Tafiiti yontu nti tɛ wɛ yonyoolaa
nyuyɔ tu yontunaa taa tɔyɔɔ.

Kumɛɛlɛmɛɲ mɔxasəxəna ɪ taa sɪ ɬɔ fɛɪ.
Yəlaa mɛ pa wakəlaa kɛ na pá lakɪ
acaaləɔ,
kupantu latu fɛɪ.

²Hatoo ɪsətaa kɛ Tacaa nyənəxəna aɛ
yəlaa
sɪ ɪ naakɪ sɪ ləməxasɛɛ tu nəyɔɔɔ ɪ pɛɛkəyɪ ɪ
sɛɛɔ na.

³Pa tənə pa yela ɪ mpaav kɛ na pá wakəɪ.
Kupantu latu fɛɪ pa taa, paa kɔɔɔm.

⁴Tacaa sɪ: Kawalaya lataa tənə fɛɪna
ləməxasɛɛ.
Pa pəsə ma yəlaa ɪsɔ tɔyənaya na pá təkɪ
paa sɛɛkɪ-m.

⁵Tənaya paa selina sɔxəntu kɛ səsəm.
Mpi tɔ, ɬɔ ká wɛɛ mpa pa nukəna-ɪ tɔ pa
waalɪ.

⁶Konyəntunaa tɛɛɭyɔ kɛ í caakɪ wakəɭyɔ.
ɬɛ Tacaa kɛɛ pa kɔɔɭyɔ tətɔɔɛ.

⁷Hai, ma kooliyɪ kɛ sɪ
ɬɛyɛɪ nyəma waasuyɔ í luna ɬɔ kinj kɛ
Siyəŋ puyɔ taa
kɛ waatu wei Tacaa ká mɛɲna ɪ yəlaa mpa
paa kuɔwa tɔ.
Yakəɔɔ ɭɭyɔ nyəma ɬɛyɛɪ nyəma
ká ŋmaaləna laŋhulɔmlɛ səsəɔɛ.

15

ɬəsɛɛtu nti Tacaa caakəna ɪ yəlaa tɔ

¹Tafiiti yontu.

Hai, Tacaa awe munna nyá tɛsɛɛɛ taa
suɔɔ?

Na pɔntu caya nyá Siyəŋ pulaya naŋɲ
nyəŋka tɔɔ?

²Yulɔ wei ɪ kinj pa kaa na ɪsayaɔ na í təŋəyɪ
kusiyyisim

na í yɔyɔtəyɪ tampana wena ɪ nyəma í lotu
taa tɔyɔ.

³Pə tɛ yulɔ ɪ cakəna lɛlaa.

Pəcɔ ɪ lakɪ ɪsayaɔ kɛ ɪ tɔyɔntəɛ yaa í tu-ɪ
fɛɛɛɛ.

⁴Yulɔ ɪnɪ ɪ taa kraakəna mpa ɬɔ ɪ caakɪ
tɔyɔ.

Ama ɪ tɔyɔna mpa pa nyəŋna Tacaa tɔ.

Ye yulɔ ɪnɪ ɪ su nəyɔ ɪ laxasəyɪ-kɛ, paa pu
caalɪ-ɪ ɪsəna.

⁵Ye nəyɔɔ kanta ɪ kinj kɛ liyitee ɪ pɛɛkəyɪ
kasəyaya.

Pə tɛ yulɔ kaa mu kəhav na í ləsi pəpətu
aseeta

na í ku tampana tu tɔm.

Pu cɛɲɭyɪ wei ɪ tɔka yaasinə mɛ tɔ.

16

Wei pə yapa səm nəyɔ taa tɔ ɪ
laŋhulɔmlɛ

¹Tafiiti yontu.

Hai, ɬɔ, kenti ma tɔɔ,
nyá kinj kɛ ma caa ma cəɔsi.

²Ma heela Tacaa sɪ: Nyayale ma caa,
nyá kinj tike kɛ ma nuki leɛɲ.

³ɬɔ yəlaa mpa pa wɛ tɛtu taa tɔyɔ ma caakɪ
teu.

⁴Yəlaa ɭɭəsəyɪ tuɲ kɛ na pá təŋəyɪ kraɪ
nyəŋ.

Ma kaa laa tuɲ yaa má tu yaa ɪ həla na ma
nəyɔ.

⁵Tacaa, nyayale ma paa tete,
n haakɪ-m mpi ma nyuləyɪ tɔ.
N tɔka mpi pu mayana-m cele tɔyɔ nyá niŋ
taa.

⁶Ma paa tete kupampante nte ma hikaa
tɔyɔɛ,
ma laŋɛ hɛɛna nyá kəhaham mpi.

⁷Ma sɛɛ ma layatu tasulɔ Tacaa.
Paa ahoo taa pə sɛxəsəyɪ-m ma taa kɛ.

⁸Ma naakɪ Tacaa kɛ tam kɛ.

Maa cɛɲɭyɪ, mpi tɔ, n wɛ ma kəŋkəŋ taa.

⁹Pə tɔɔ kɛ ma hɛɛsaa maa nyəŋna pulɔɔɔ,
na ma laŋɛ hulɔmma na má yɔɔlɛyɪ.

¹⁰Mpi tɔ, n kaa peti-m atɛtɛ taa.

Yaa í yɛɛ sɪ nyá kɔsɔɔɔ má,
má tu səŋ pəcɔ mayamaya.

¹¹Nyá ɭɭəxəna-m weesuyɔ mpaav

nyá kij ke laŋhulómle səsəəle wée.
Na í haaki lelerj tam nyəj.

17

Wahala tv sələmvu ke lso

¹Tafiiti sələmvu ke lso.

Hai, Tacaa, ke ŋkraŋj na í nu ma
sələmvu,
na ma wiinau, na í yele na pá təj tampana
ke ma təm taa.

Kaloolaya fei ma nəɔj taa.

²Nyaa teesina ma təm.

Mpi tɔ, n təŋəɣi tampana ke pə taa ké.

³Ye n koma ma kij ke ahoo

na í wiili too ma lotu taa,

n kaa na isayatu.

Ma taa təm na ma kuyəɣotutu ké kulum ké.

⁴Nyá kuyəɣotutu ke ma tɔka ma lakasi taa,
ma ta təj musuŋtuna mpaau.

⁵Nyá nyəŋku ke ma nyənaa,
maa heləɣi.

⁶Hai, lso, nyaya ma yaaki.

Mpi tɔ, n nuki.

Ke ŋkraŋvu na ma tɔɔ na í nu ma
kuyəɣotutu.

⁷Wati-m nyá kupantu.

Nyá waasəɣəna mpa pa tɔvu-ŋ kpuləvu
təɔj pa kolontunaa niŋ taa.

⁸Kenti ma tɔɔ isu isələ taa pəyaya.

Na í ŋmesi-m nyá keŋ tɛɛ.

⁹Ke ma kolontunaa asayaa
ŋmakəllaa mpa pa tama-m tɔ pa tɔɔ.

¹⁰Pa feina pətətəle,
pa yəɣətəɣi kalampaani təm.

¹¹Pa tama-m ké na pá wɛ ma waali təkpaam,
na pá feŋiyi si pá peti-m atɛ.

¹²Isu təɣələsi cəŋvu si
si cələɣi si təɣənaɣa tɔ.

¹³Tacaa kulɪ pa tɔɔ na í pəsi-wɛɣe
kpəntəlasɪ.

Ya-m isayatu niŋ taa na nyá layatɛ.

¹⁴Tacaa kpiisi-wɛ na nyá niŋ.

Na pə ləsi mpi pə ké pa taa nyəm təɔj
weesuyi nyəm taa.

Na í nyəəsi-wɛɣe nyəŋ lum mpi n su-wɛ tɔ.
Pa piya í nyəɔ na pá ku pele na pá kaasi pa
saalənaa.

¹⁵Ye ma ɪle, maa ná nyá isəntaa ké ma
tampana təŋvu tɔɔ.

Na má fema ma nyəni-ŋ isəna ma caa tɔ.

18

Wulav lapa aka na í sarj lso ké pə tɔɔ
(Samiyeli II 22:1-51)

¹Tacaa təmle tv Tafiiti yontu nti ɪ samna
lso ké saa wei lso
waasa-ɪ Sayuli na ɪ kolontunaa lɛlaa tənə
niŋ taa tɔ.

Nti tə wenna yonyoolaa nyuvu tv yontunaa
taa cənə si:

²Tacaa, ma luɣu suv-ŋ ké,
nyayale ma toŋ.

³Nyayale ma kəkpaamvu na ma təcəsəle
toŋ nyəntɛ,
nyá waasəɣəna-m, nyayale ma lso na ma
cəsəɣəna-ŋ.

Nyayale ma kpálvu na toŋ wei ɪ waasəɣi-
m tɔ.

⁴Ma sama Tacaa na kawilitaya.

Nyá yapəna-m kolontunaa niŋ taa.

⁵Səm ka tu-m alukpala ké,
na pə nyaasəɣi-m isu pəɣo isayaa.

⁶Atətəle ka həkə-m tə ŋmusi ké
na səm náa tuti-m na pə puluɣu.

⁷Ma yáá Tacaa ke ma laŋwakəlle waatu si í
waasi-m.

Ma kiisaa na í nu ma nəɔj ke ɪ təyaya taa.

⁸Pááná kpa lso na tetu sele,
na pəɣj náa sele too ɪ kila tɛɛ.

⁹Lso təwa kəkə na ka cəɣələsi na ɪ nəɣo
na ka nyəəsi luna ɪ muna tɛɛ.

¹⁰Lso lumsa isətənvu na í tii.

Na ɪ nəəhɛ tɛɛ ké isətənvu kpəsəŋ
nyəŋku.

¹¹Lso caya isətaa tillu tɔɔ na í kuləɣi huntu,
ke heelim tɔɔ.

¹²Lso taka ɪ təɣi səkpɛtəvu
na í wɛ tɛv ŋmuntəvu kəkɛtəvu tɛɛ.

¹³Lso nyaləmələ tɛɛ-ɪ nəɣo na tá yasəɣi
isəŋmuntəvu

na tá ləki tɛv təmpɛɛ na kəkə cəɣələsi.

¹⁴Isətaa lso səsə nəɣo nu

isətaa ké isu tɛv hola.

¹⁵Lso təwa ma kolontunaa ke nyəmá na í
yasi-wɛ.

Na í tisi pa tɔɔ ké calanaa ke səsəm na pá se
yem yem.

¹⁶Tacaa mv pááná na í woso ɪ muna tɛɛ,
na tɛŋku tetu nyu na pə ná antulinya kite.

¹⁷ɪlena í tisi ɪ niŋ na isətaa
na í ləsi-m lum səsəm taa.

¹⁸ Na í ya-m ma kolontunaa toŋ nyéma mpa pa tɛɛ-m tɔ pa niŋ taa.

¹⁹ Ma wahala wule kɛ pa tuta-m, ɩlɛna Tacaa waasɩ-m.

²⁰ ɩsɔ sɔɔla-m tɔɔ ɩ waasa-m sɩ má cayana ma ti.

²¹ Ma tɛŋa tampana tɔɔ n lapa-m mpɔ, ma kusiyisim lapɔ kasəyaya nté.

²² Ma tɛŋa Tacaa tɔm kɛ, ma ta wakələna-ɩ.

²³ Ma tɛŋa nyá kusəsutu tana tɔɔ. Ma ta yɔkɩ nyá kiiu nakɩɩ.

²⁴ Ma luɣɩ fɛi taali nɔɔɔɔ, tɔɔ ma kpa ma tɔɔ ɩsayatu tɔlatɛ.

²⁵ ɩlɛna Tacaa lɛɛti-m ma tampana tɛŋɔɔ tɔɔ.

Ma kusiyisim lapɔ kasəyaya nté na í nyéma.

²⁶ Kɔpantu kɛ n fɛlɔɔ tɔ latu.

Na í tɛŋ tampana na í lana a tɛŋɩ.

²⁷ Yɔɩ í wɛ tanaŋŋ rɩpɔɔ n laki-ɩ. ɩlɛna í kisi ɩsayu kɛ ɩ sayatu tɔɔ.

²⁸ N waasɔɔ tɔpasɔlaa.

ɩlɛna í tisiyi kalampaani nyéma.

²⁹ Ma ɩsɔ Tacaa yekina na ma nyaalɛm naaki.

Na pɔ kɛlɔɔ ma sɛkrɛtuɔ.

³⁰ Nyá toŋ kɛ ma ŋmaakana kolunja ɩcatɛ, na má sɔɔ na má tuti ma kolontunaa.

³¹ Tacaa nyá kulapɔtu wɛ kɛ tɔɔŋŋ.

Na nyá kuyɔɔtutu fɛi sika.

N kentiyi mpa pa cɔsɔɔŋana-ŋ tɔ ɩsu kpálɔɔ

³² Tacaa nyá tike takonŋ tɔ ɩsɔ.

Ta ɩsɔ nyá tike takonŋ nté kukpamɔɔ ŋku ku kentiyi-tu tɔ.

³³ Nyá haakana-m toma.

Na í tiikiyi-m mpaav kusiyisuyu taa.

³⁴ Na í yeki na má pəsəyi sewa na naani kɛ pulasɩ tɔɔ ɩsu nam.

³⁵ N falasa ma niŋ na yooɩ, na má nyi tɔɔ toŋ nyɛŋku tɔɔ.

³⁶ N yapa ma nyuɔɔ na pɔ wɛɛ ɩsu kukentuyu.

Nyá toŋ teesiyi-m na má wɛɛna toma.

³⁷ Nyá hasəŋana ma nɔɔhɛ tɛɛ, pɔɩpɔ ɩ tuuliyi-m.

³⁸ Na má tɔɔŋɔɔ ma kolontunaa na má kpaaki-wɛ, má ta wakɔɩ-wɛ maa mɔlɔɔ.

³⁹ Na má huɣi-wɛɛ atɛ,

na pɔ wɛ ma nɔɔhɛ tɛɛ paa tasəyi kulɔɔ.

⁴⁰ Nyá haakana-m yooɩ toŋ na í yeki na ma kolontunaa hantəyi-m atɛ.

⁴¹ N yeki na ma kolontunaa seeki-m na má wakələyi-wɛ tanaŋŋ.

⁴² Pa wiiwa nɔɔɔɔ ta waasɩ-wɛ. Na pɔ yaa ɩsɔ, ɩsɔ tá cɔ.

⁴³ Ma nuɣuta-wɛɛ na pɔ pəsɩ ɩsu musuɔ ŋku heelim kpakəyi tɔ. Na má fɛɩ-wɛ ɩsu hapɔlɛ tɔɔ afɔla.

⁴⁴ N yapa-m ma yɔlaa nɔhɔntɛ taa na í su-m piitimnaa nyuɔɔ tu, na yɔlaa mpa ma taa nyi tɔ pɔ laki-m tɔmlɛ.

⁴⁵ Yɛ ma nyəna-wɛɛ ɩsɔlɛ, pa nuna-m kɛ.

Kpai nyéma piya seekina-m.

⁴⁶ Sɩ naani leki-səyi na sɩ seliyi sɩ koloosi acalɛ taa na sɩ luki.

⁴⁷ Tacaa nyá wɛnna.

Nyayalɛ ma kukpamɔɔ ŋku ku kentiyi-m tɔ, maa sa-ŋ.

Maa tala ma ɩsɔ ma waasɩ nyá.

⁴⁸ Nyá lɛɛtəŋana na ma nɔɔɔ, na í tisiyi piitimnaa kɛ ma tɛɛ.

⁴⁹ Nyá yakana-m ma kolontunaa niŋ taa na í laki na má kələyi-wɛ.

Na í yakɩ-m musuɔ tu niŋ taa.

⁵⁰ Pɔ tɔɔ kɛ maa sa-ŋ piitimnaa taa, na má pɔɔɩ nyá hɛtɛ.

⁵¹ N tuɣi nyá wulav kɛ akaitu sɔsɔɔntu, na í la kupantu kɛ nyá kuləsɩ Tafiiti, na ɩlɛ ɩ piitim nyéma kɛ tam tɔɔ.

19

Tacaa kuŋmaŋmam hulɔɔ kɛ ɩ teeli

¹ Tafiiti yontu nti tɔ wɛ yonyoolaa nyuɔɔ tu yontunaa taa tɔɔɔ.

² ɩsɔtɔnuɔ huləŋana ɩsɔ nyá teeli na ku kpaaləyi nyá kulapɔlɛ.

³ Wule sɛɣesəŋana lentɛ kɛ tɔ tɔm. Na ahoɔ náa heeliyi lenna kɛ a tɔm.

⁴ Pu yɔɔtəyi sɩ yɔɩ í nu pɔ nɔɔɔ.

⁵ Paa na mpɔ, pɔ tɔm cɔkɩ antulinya tanaɩ tanaɣa.

ɩsɔ sika ilim kɛ cɔkɔlɛ kɛ ɩsɔtaa kɛ.

⁶ Pɔ wɛ kɛ ɩsu akpaɣalɩ lukuyuna ɩ naŋ taa tɔ,

na í tuɣi mpaav na lanɣhulɔmlɛ ɩsu aka.

⁷ Pɔ lukana antulinya tanaɣa kanɛɣɛ,

na pá tóləna ləŋka.
Pulupu u fitiŋi pá haŋaya.

⁸Tacaa nyá kiiŋ we ké təcuhŋ,
na í haaki toŋ na weesuyu.
Tacaa nyá kusəsutu ta siti tə we ké təcuhŋ.
Tə kuliŋi mpa pa ta nyi pulu tə pa ise.
⁹Tacaa nyá kutututu siŋisaa ké na tə
heesəŋi mpa pa nukəna-ti tə pa laŋa.
Nyá kiiŋ siŋisaa ké təkpataa,
na í kuliŋi ise.

¹⁰Tacaa nyamnav tewayə,
yəlaa ka nuna-ŋ rípuvu tam təə.
Nyá kusəsutu we tampana ké na tə siŋisaa.
¹¹Tə kəla wolanaa kupampama ke teu.
Na tə kəli tuŋ setaya nim nyəŋka
mayamaya ke leleŋ.

¹²Nti tə seŋesəŋəna nyá təmle tu má.
Tə təkuvu taa ma waaki ma weesuyu taa ké.
¹³Nəŋəlu u cekəŋəna í tasəkəle.
Wii maya timpi ma ta cekəna tə.
¹⁴Kenti-m kalampaanu nyəma,
pa taa ŋmakəli-m.
Waatu unəŋi maa te teu na í fiti-m
kupəntuvu isayau.

¹⁵Mu ma kuyəŋətotu na nti ma mayasəŋi ma
lotu taa tə.
Hai, Tacaa, nyəŋale ma waasulu
na ma kukpamuvu ŋku ku kentiŋi-m tə.

20

Wulav təə sələmuvu

¹Tafiiti yontu nti tə we yonyoolaa
nyuvu tu takəlaya taa təŋəlo.

²Hai, Tacaa í mu nyá kusələmutu ke nyá
laŋwakəlle wule.

Yakəpu ləə un í kenti nyá təə.

³Na í lu í təyaya taa ké Yosələm ke
Siyəŋ puvu taa na í kəə nyá waasuvu.

⁴Í təəsi nyá kətasí təna təə,
na í mu nsi kəkə lusa sí təna tə.

⁵Í ha-ŋ mpi n səəla teu təə,
na í la mpi n caaki tə.

⁶Ule tə laŋa ká heena nyá nyuvu yapu təm.
Mpi tə, tá ləə hətə taa ké tə pəsəna akanaa.
Tacaa í la pə təna mpi n sələməŋi tə.

⁷Pənente ma nyəma sí Tacaa
waasəŋi wulav wei n ləsaa təŋə,
na í cə-í nyá təyaya taa ké hatoo isətaa.

Nyá toŋ səsəŋə waasəŋəna.

⁸Payəle ná təcəŋi pa yoou krayanəŋ ké,
na ləlaa ke pə kəkənəna.

Ama tá ulə, tá ləə Tacaa ke tá nyənəŋi.

⁹Mpe un í pa nukiyi ké na pá hotiyi.
Ulena taa səŋa ləə təca.

¹⁰Hai, Tacaa, waasi wulav.
Cə-tuvu waatu wei tə yaaki-ŋ tə.

21

Wulav təcəluŋ ke Tacaa

¹Tafiiti yontu nti tə we yonyoolaa
nyuvu tu yontunaa taa təŋəlo.

²Tacaa wulav laŋle heena nyá toma
səsəŋəna ké.

Na í ŋmaaləŋəna nyá waasuvu pə fəna.

³Mpi í luŋu səəlaa təŋə n ha-í,
n ta pəmi-í í kusələmə.

⁴N koolə-í kupantu ke tuutuuma.
N tema-í wola ntenuŋu.

⁵Í sələma-ŋ weesuyu na í ha-í,
na ku təŋəli teu.

⁶N waasa-í na í teeli təə səsəm.
Na í suu-í teu na səsəntu.

⁷N kooliyi-í kupantu ke tam təə ké,
na í we í kiŋ na í laŋle hvləməŋi.

⁸Wulav pəta í təŋi Tacaa ké.
Na isətaa ləə Səəə kupantu təə,
pə kaa cəŋli-í.

⁹Hai, wulav, nyá niŋ í wee nyá kolontunaa
na mpa paa caa-ŋ tə pa təə.

¹⁰Kuyəŋku n kəŋ tə,
n ká tu-weŋe kəkə səsaya taa ké.
Tacaa n ká kpiisi-weŋe na pááná,
na kəkə nyəŋa-we.

¹¹Na í kpiisi pa lələŋ tənaya
tətu taa yəlaa taa.

¹²Paa həkə isəŋətu sí pa lakí-ŋ,
ulə pa kaa pəsi.

¹³N ká tə-weŋe nyá nyəma
na í təŋəni-we na pá se.

¹⁴Tacaa huli nyá toŋ səsəŋə.
Ulena táá yoo-ŋ yontu na tə sa nyá toŋ təm.

22

Wei pa ləwa tə í waasuvu

¹Tafiiti yontu nti pa yookina tefemle
nam luŋu,
na tə we yonyoolaa nyuvu tu yontunaa taa
təŋəlo.

² Hai, ma lso youu,
pepe tɔɔ ké n lɔ-m?
N hatələna-m suwe,
na nn nuki ma wula sɪ n waasi-m?

³ Hai, lso, ma wiikina-ŋ ilim ilim nn cɔɔki,
na ahoo ahoo maa hikiyi tom.

⁴ Paa na mpv nyayale lso Naŋŋtu
wei lseyeli nyáma sarj tɔ.

⁵ Nyaya tá cəsənaa tɔwa naani
lɛna n ya-we.

⁶ Pa wiina-ŋ na n ya-we,
pa peta-ŋ pa ti tɔ fɛɛle ta tɔɔɔ-we.

⁷ Ama ma pəsə ké isu atantaalv pə taya
yulv,

na yalaa tənə tɔvki-m na pa footiŋi-m.

⁸ Pa tənə mpa pa naaki-m tɔ pa tuluyu-m
ntompee
na pá hooki-m ise na pá footiŋi-m sɪ:

⁹ Ntɔŋ Tacaa ké n peta nyá ti yaa,
Tacaa í ləsi-ŋ pə taa.

Ntɔŋ Tacaa sɔɔla-ŋ yaa,
Tacaa í waasi-ŋ.

¹⁰ Tacaa, nyá ləsənə-m ma too taa,
na n papəsi-m ɪ həla tɔɔ na naani.

¹¹ Hatoo ma həv tɛɛ nyá tɔɔ ké ma wɛɛ,
na n ké ma lso.

¹² Taa hatələna-m ma wahalanaa waatu,
nyayale ma sənlv nɔɔɔlv fɛɪ.

¹³ Ma kolontunaa tama-m ké isu latəcənəa,
pa tv-m həkv ké isu taale naaŋ keesasi.

¹⁴ Pa haaki nɔɔsɪ na ma tɔɔ ké isu tɔɔɔlaya
cəlvɔv ka tɔɔɔnaya na ká nyusəŋi tɔ.

¹⁵ Ma toma tɛmaya isu lum kpeŋjuv aɛ tɔ,
na ma tətantenaa taa cé.

lɛna ma apalvɔv hoo ma taa isu keetu.

¹⁶ Ma luvɔv tɛɛ wulaa ké tɔpuyupuyv,
na ma nsəmle matənə ma tantahaav.
N su-m musvɔv taa ké isu ma tema səpv.

¹⁷ Asayaa kpekəle tama-m ké.

Hasɪ nsi sɪ tv-m həkv.

Pa tɔla ma niŋ na ma nəntaaləŋ ké pɔɔŋ.

¹⁸ Ma wulaa ké na má yele mvwa tike
na ma kolontunaa nyənəŋi-m təcɔɔɔ.

¹⁹ Pa tala ma wontu.
lɛna pá tɔ tɛtɛ ké ma kpai tɔɔ.

²⁰ Hai, Tacaa, taa hatələna-m.
Nyayale ma tɔŋ.

Kɔɔ ma waasvɔv ké ləŋ.

²¹ Ya-m layate nɔɔv taa.

Ləsi-m hasɪ nsi sɪ kela taa.

²² Waasi-m tɔɔɔlasi nsi sɪ nɔɔv taa,
na taale naaŋ unɪ ɪ həŋ taa.

Hai, nu ma kvsələmətv.

²³ Maa heeli nyá tɔm ké ma camnanaa,
na má sa-ŋ samaa taa.

²⁴ Tacaa yəlaa mɛ í samɪ-ɪ
Yakəpv lulvɔv nyáma mɛ í tv-ɪ teeli.
lseyeli nyáma mɛ í sɛɛ-ɪ.

²⁵ Mpi tɔ, Tacaa nn footiŋi wahala tv nɔɔɔlv
yaa n nyənɪ-ɪ səkpɛlu
pəcɔ nn haaki-ɪ siŋile.
Ama ye wahala tv wiina-ŋ, n nuki ké.

²⁶ Tacaa nyá kvlapvɔv tike ké ma sarj samaa
taa.

lɛna ma la-ŋ kətasi nsi
maa su nɔɔv tɔɔv nyá sɛɛlaa isentaa.

²⁷ Konyɔntunaa ka tɔɔv na pá haya.
Tacaa nyá pɛkələa í sa-ŋ.
Na pə cəyana-weyɛ tam.

²⁸ Tɛtv tənasi tənə yəlaa ka hvv
Tacaa nyá tɔm na paa kɛəsənə nyá tɔɔ.
Na aɛ yəlaa tənə luv nyá tɛɛ.

²⁹ Mpi tɔ, Tacaa nyayale wulav sɔɔɔ.
Na n tɔki kawulaya ké piitimnaa tənə tɔɔ.

³⁰ Tɛtv taa tɔŋtunaa tənə ká tɔɔv na pá
hənti-ŋ aɛ.

Na yəlaa tənə mpa paa tɛ na pá sɪ tɔ paa
luŋi-ŋ akula.

³¹ Pa lulvɔv nyáma ká la-ŋ tɛmlɛ
na pá heeli nyá tɔm ké pa waali piya.

³² Na pɛle pa kɛɛsɪ pɛle pa piya ké
isənə n waasa nyá yəlaa tɔ.

23

Tacaa kɛle ma tiikilu

¹ Tafiiti yontu.

lso nyá tiikiyina-m,
maa larəŋi pvlv.

² Pə tɔɔ ké n pukina-m nyutu
kulekələkətv taa na má həəsəŋi.

Na n yeki na má həəsəŋi lum mpi
pə wɛ tɔpamm tɔ pə cɔlv.

³ N tayanəŋi ma tɔŋ kpaasvɔv
na n pukina-m mpaav kusiyisuyv taa sɪ,
nyá hətɛ í yaa.

⁴ Paa ma tɔŋ səkpɛtvɔv anaam taa,
maa nyar sɪ pvlvɔv ká la-m.

Mpi tɔ, Tacaa n wɛ ma waali tɔ se.

N tiikiyi-m na í kentiyi ma tɔɔ na pɛ tɔyɔ-m naani.

⁵Tacaa, paa ma kolontunaa kiŋ,
n muɣu-m ké na í pələyi ma nyuɣu taa ké
sɔɔsuŋ nim,
na í suki-m tɔyɔnaya təkpetəkpete.
Na í suuliyi ma iyaya kunyɔnyɔɔya tɔpam.
⁶Tampaa tɔɔ, n laki-m kupantu ké
na í sɔələyi-m haləna ma weesuɣu kuyeeŋ
té.
Ma na-ŋ tu kpenti teu ké, haləna ma sɛm.

24

Tacaa kele antulinya wulav sɔɔ
¹Tafiiti yontu.

Tacaa nyá tənna antulinya təna na ɪ taa
yəlaa
na pə tənna mpi pə wɛ ɪ taa tɔ.
²Nyá suna antulinya kite kɛ tɛŋku na
lumnaa tɔɔ na í tɔka-ɪ.

³Awe taka ká kpaa Tacaa nyá pulaya
ŋka ka tɔɔ pa sɛeki-ŋ tɔ?
Na puntu suu nyá tɔcayale naŋŋ nyəntɛ nté
tə taa?

⁴Mpa pa kisa isayatu lapu na pa lotu wɛ
kulumtu
na pá tá ha pa tɔyi tuŋ laav na pɔpɔtu nɔɔsi
suu tɔyɔ.

⁵Tacaa laŋle ka hɛɛna-wɛ na í waasi-wɛ,
na í kooli-wɛyɛ kupantu.

⁶Yəlaa mpe un pa takanaa sɛəkəna Tacaa.
Yakəpu lɔluyɔ nyáma siyisiyi mpa pa
pəsəyi
na pá kɔɔ ɪ isentaa tɔyɔle.

⁷Tam tɔɔ nɔnɔɔsi mɛ í tɔli tɔyelele,
na teeli wulav suu.

⁸Aweyele teeli wulav un?

Tacaa tɔŋ tu wei ɪ ké yooŋ taa aka tɔyɔ.

⁹Tam tɔɔ nɔnɔɔsi mɛ í tɔli tɔyelele,
na teeli wulav suu.

¹⁰Aweyele teeli wulav un ye?

Atɛ na isɔtaa Tacaa kele teeli wulav.

25

Husi ma tɔwakəlle na í hulɔ-m nyá
luɣu nyəntu

¹Tafiiti yontu.

Tacaa nyá tɔɔ ké ma kɛəsəyənə.

²Ma lɔɔ nyaya ma pɛta ma ti.

Taa ye-le-m na fɛle tɔyɔ-m.

Yaa ma kolontunaa paana-m.

³Mpa pa tɔyɔ-ŋ naani tɔ

pa kaa wɛɛ maa nyáma taa.

Ama nyá waali lulaa ká nyasəna pa mpee
kɛ kela.

⁴Hulɔ-m nyá mpaav na má nyi-kv,
na í sɛyɛsi-m mpi n caa ma la tɔ.

⁵Tiiki-m nyá tampaa taa,
na í sɛyɛsi-m-yɛ.

Mpi tɔ, lɔɔ nyá, nyá yakəna-m.

Nyaya ma tɛləyi tam.

⁶Tacaa, tɔɔsi sɪ hatoo tɔ n ké kupanŋ ké,
na í sɔələyi yəlaa.

⁷Taa tɔɔsi ma ifepile kupəntəŋ na ma
isayatu tɔm.

Ama nyəni ma pətɔtəle na í tɔɔsi ma tɔɔ
ké nyá kupantu tɔɔ.

⁸Tacaa n ké kupanŋ ké na í siyisaa.

Pə tɔɔ ké n huləyi pəntəlaa kɛ mpaav.

⁹N teesiyi mpa pa isɛ pa tɔki tɔ pa tɔm ké.

Na í huləyi-wɛyɛ nyá luɣu nyəntu.

¹⁰Mpa pa tɔkəyi Tacaa nyá nɔɔsi pɛləyɔ na
nyá kusəsutu tɔ

pa naaki nyá mpaanŋ tənna taa ké sɔələyɔ na
kupantu ké.

¹¹Hai, Tacaa husi ma isayatu
sɔsɔəntu kɛ nyá hətɛ tɔɔ.

¹²Ye yulu nyanŋna Tacaa,
Tacaa huləyi-ɪ mpaav ŋku ɪ ká təŋ tɔyɔ.

¹³Pə yulu wɛɛki leleŋ taa ké.

lɛna ɪ piya náá tɔyɔ tɛtu.

¹⁴Tacaa heeliyi puntu kɛ ɪ lotu ké,
na í huləyi-ɪ nɔyɔ pɛləyɔ təma.

¹⁵Tacaa kɛ ma tekiyi tam.

Mpi tɔ, un ɪ ka ləsəna-m
katəka ŋka ka kpa-m tɔ ka taa.

¹⁶Hai, hulɔ-m nyá pɛleɛ na í kɛəsəna ma
tɔɔ.

Mpi tɔ, ma ké katayəlaya ké, na
kunyəntəyɔlɔ.

¹⁷Nəyəsɛ sɔɔsəyi ma lotu taa ké.

Ləsi-m ma laŋwakəlle taa.

¹⁸Nyəni ma kunyɔŋ na ma wahala
na í husi ma kupəntəŋ tənna.

¹⁹Nyəni ma kolontunaa payale,
na isəna pa taa haŋəyənə-m sɔsəm tɔ.

²⁰Kenti ma weesuɣu tɔɔ na í ya-m,
na má taa la maa nyəma,
kɛ isəna ma pɛta-ŋ ma ti tɔ pə tɔɔ.

²¹ Nyaxa ma teelaxi si hí yele na má təj
siyisuyu
na má taa wakələna nəxəlv.
²² Hai, Iso, ya lseyeli nyəma
ke pa laɲwakəlle təna taa.

26

Yulɔpaɲ yaav ke Tacaa
¹ Tafiiti yontu.

Tacaa, ha-m tampana.
Mpi tɔ, ma yaasi tewaya,
pəyele ma pəta-ŋ ma təxi təkpataa.
Ma ta həli.
² Maɣasi-m na hí wiili ma lotu taa,
na hí yasi ma ləmaɣasəe taa na hí ná.

³ Ma naaki nyá kupantu na ma isə,
na má təj nyá tampana taa.
⁴ Ma təjəxi pəpəɔtuna, a,
pəyele ma na mənəafikinaa tu təj.
⁵ Ma taa kpaakəna isayalataa kpekəle ké.
Pəyele maa kpətəɣəna nyɔɔɲ fəinaa.

⁶ Tacaa, maa saɲ ma niɲ na pə huli si ma ké
kupaɲ,
na má cɔɔ kəɣa tələtə,
⁷ na má səkɪ-ŋ na má saɲ nyá kookalənaa.
⁸ Tacaa ma sɔɔla nyá təyaxa ké.
Nyá təcayale tənaya nyá teeli naaki.

⁹ Taa kpenti má na asayaa ke təkvlə,
yaa má na yulukulaa tá weesiɲ ləsvy.
¹⁰ Mpa pa lakɪ kawalaxa na
pá paaləxi kuhaaɲ isayax tɔ.
¹¹ Ma yaasi tewaya.
Nyəni ma pətəɔtələ na hí ya-m.
¹² Ma səɲaa ké təca,
maa sɛ Tacaa ke samaa taa.

27

Tacaa kiɲ cɔɔsvy
¹ Tafiiti yontu.

Tacaa nyaxale ma fətəla na ma nyvy yátv.
Ma kaa nyana nəxəlv.
Nyá kentiɣina ma weesuyu tɔɔ,
pəlvəp kaa svsv-m watv.
² Ye asayaa kəɲ ma cəlvəy isu taale wontu,
mpe paa hotina atə na pə wakəli-wə.
³ Paa yoolaa tama-m kotaya səɣəntv fəi-m.
Paa pa svv-m yoonav ma wəna ləɔ ké naani.
⁴ Kuləmtv ke ma sələməxi Tacaa na má səki
tə tɔɔ.

Pə wɛɛ si má caxa nyá təyaxa taa ké haləna
ma səm,
na má sa ka teu na má yooləna ləɔ wɛɛv.
⁵ Na hí ɲmɛsi-m nyá təyaxa taa,
na hí kenti ma tɔɔ ké wahala waatv.
Na hí su-m kukpamvyv tɔɔ si pəlv í taa hiki-
m.
⁶ Waatv inəxi maa kəli ma kolontunaa mpa
pa cəɔna-m tɔ,
na má sa-ŋ nyá təyaxa taa na má la-ŋ
kətasi,
na má yoo-ŋ yontu na má tala-ŋ.

⁷ Tacaa nyəni ma pətəɔtələ,
na hí nu saa wei ma yaaki-ŋ tɔ.
⁸ Ma tɔɔsa nti n suwa si má kɛsəna nyá tɔɔ
tɔ.
Tacaa pə tɔɔ ké ma kɛsəɣəna nyá tɔɔ.
⁹ Ləɔ nyá waasəɣəna-m.
Taa ha nyá sɛəlv maya siyile yaa hí lə-m na
pááná.
¹⁰ Paa ma too na ma caa pa lə-m,
Tacaa, nyá mvvuna-m.
¹¹ Tacaa, hvlv-m mpaav ŋku n caa má təj
tɔ.

Mpi tɔ, ma kolontunaa yookina-m.
Tiiki-m kusiyisuyu taa.
¹² Taa yele na ma kolontunaa
lana-m isəna pa caaki tɔ.
Mpi tɔ, pəpəɔtə aseeta nyəma mpe,
pa nyaasəxi-m ké.
¹³ Ye ma taa wɛəna naani ké
Tacaa kupantu tɔɔ ké atə cənə,
isənaya maa lapa?
¹⁴ Təj Tacaa,
kaasi nyá ti
na hí tɔɣə apalətv.
Təj Tacaa.

28

Səm nəɣə taa tv sələmvvə
¹ Tafiiti yontu.

Tacaa nyaxa ma makɪ kapusi na má yaaki,
ma kentulu, taa təkɪ nyá ŋkpaɲɲ.
Ye n ta cə-m, ma wə ké isu wei pa tisiyɪ
pəlaav taa tɔ.
² Waatv wei ma makɪ kapusi na má yaaki-ŋ
na má hvləxi niɲ na nyá təcayale
naɲɲ nyəntə tɔɔ tɔ, nu ma wiinau.
³ Taa kaa má na kawalaxa nyəma
na isayalataa ke kpátvvyv kuləmvvə.
Pa kuyəɣətvvə wə leləɲ ké,

na pa taa na seesi.

⁴Feli-weye pa isayatu fəto
na n keesəna pa acilayatu təma.
Leeti-weye pa kulapəle.

⁵Paa laki laakali na nyá kulaputu na nyá
təma.

Wakəli-we tənəŋnaŋ, pá taa tasa kulvyu.

⁶Tacaa, ma se-e-ŋ
isəna n nu ma wula tə.

⁷Nyayale ma toŋ na ma kukentuyu.
Nyaxa ma tuyi naani na n waasəyi-m,
na ma we laŋhulumlə taa na má saŋi-ŋ na
yontu.

⁸Nyá kentiŋina nyá yəlaa na toŋ,
na n waasəyi nyá kuləsə na u nyəŋna pəlv.

⁹Waasi nyá yəlaa tá na n kooli-tuyu
kupantu.

Tiiki-tu na n paasəxəna-tuyu tam təə.
Mpi tə, nyá tənna-tu.

29

Tacaa nəxo

¹Tafiiti yontu.

Isətaa nyəma me í sa Tacaa.
Í puyuli Tacaa teeli na u səsəəntu təm.

²Í sa Tacaa həte səsəəle
na u hənti-u atəxe
saa wei u huləyi u tənəŋŋ weetu tə.

³Isə teeli tu yekina na tən tiliyi.

Ini u holiŋina lumnaa təə.

Isə ŋmakəla lum səsəəm ké.

⁴Tacaa nəxo nukəna toŋ ké na səsəəntu.

⁵Nyá nəxo peləyi tuy səsəəŋ ké.

Nyá peləxəna Lipaŋ tuy səsəəŋ.

⁶N laki na Lipaŋ puyi ŋmaaki isu latəce
kufalu.

Na Həeməŋ nyəŋku isu taale nav kufalu.

⁷Tacaa nyá nəxo lakəna na tən ŋmeləsəyi.

⁸Na ka ciŋitiŋi Katəesi wuləya tətə.

⁹Nyá nəxo lakəna na naməŋ lələyi,
na ká yeki na hətu tuy kpaaləyi
təkpalakpala.

Na pa tənə pa kpaaləyi Tacaa təyaxa taa ké
isətaa si

Isə kele teeli tu təkpapa.

¹⁰Nyá kawulaya tətəyəle nté lum səsəəm
təə.

Tənəya n ká tək-kəye tam təə.

¹¹Tacaa ha toŋ ke nyá yəlaa
na n kooli-weye kupantu
na n yele na pá həesi.

30

Tacaa haaki weesuyu kufalvyu

¹Tafiiti yontu nti pa yoo
Isə təsele tulvyu waatu təyələ.

²Hai, Tacaa, ma sama-ŋ.
Mpi tə, nyá ləsəna-m luməŋ taa.
N ta səli si ma kolontunaa í paana-m.

³Ma Isə Tacaa,
ma wiina-ŋ, iləna n waa-m.

⁴Ma nəəhəle ka wəv pəlaav taa tə,
nyá ləsəna-m sətaa té na n ha-m weesuyu.

⁵Mpa me í səla Tacaa tə í yoo-u yontu.
Í se-e-u na í sami-u u tənəŋŋ weetu təə.

⁶Í pááná we laasəya təə tike ké.
Iləna u kupantu ke yul weesuyu tənə.
Taanəya ke yul wiiki na ku fe tanəŋ
iləna í wəŋ na í kpaləsi.

⁷Waatu wei maa cəyana ma ti tə,
ma huvəyá ké si pulupv kaa la-m.

⁸Tacaa nyá kupantu təə ké n ka yelaa
na má səŋ teu təca isu puyv.
N kəma na n ha-m siŋile iləna pə liyiti-m.

⁹Mpuyv ma mapə kapusi na
má wiina-ŋ na má pəosi-ŋ si
¹⁰ye ma səpa na má tii pəlaav taa weye n
waaki?

Yulv í pəsa tətə u tasəyi-ŋ sam yaa í kpaali
nyá kupantu tətəyə?

¹¹Tacaa, ke ŋkpaŋŋ na n waasi-m,
Tacaa kəə na n ya-m.

¹²Mpuyv n laŋasa ma laŋwakəlle ke
laŋhulumlə,
na n wəyosi ma ləyaxa wontu na n suu-m
acima nyəntv.

¹³Waatu inəyi maa yoo-ŋ yontu,
ma kaa su, Tacaa, ma Isə,
maa saŋi-ŋ tam ké.

31

Naani tuyu ke Tacaa

¹Tafiiti yontu nti tə we yonyoolaa
nyuyv tu yontunaa taa təyələ.

²Tacaa nyaxa ma tuyi kpulvyu,
taa yele-m na fəele təyə-m.
Waasi-m nyá tampana təŋyuyv təə.

³Ke ḡkpaḡuḡu na ḡ waasi-m ləḡ.
Pəsi ma kukentuḡu toḡ nyəḡku na má ná
nyuḡu.

⁴Mpi tə, nyá kentiḡina-m
na ḡ wə isu ma koluḡa icaṭe.
N ká tiiki-m na ḡ paasəna-m nyá həṭe təw.

⁵Fiti-m puluḡu ḡku pa nyəpa-m tə kv taa.
Mpi tə, nyayale ma kentilu.

⁶Nyá niḡ taa ké ma petəḡi ma tı təkpataa.
Nyayale ləw Tacaa tampana tı,
n ká waasi-m.

⁷Ma taa kpaakəna mpa pa matəna tiḡ kpa
nyəḡ uḡ təḡo.
Ama nyayə ma petə ma tı.

⁸Nyá kupantu təw ké ma wə laḡhulumlə na
aḡmaala pə taa.

Mpi tə, n nawa ma wahala na ḡ nyı ma
nəḡəsəṭ təw.

⁹N kaa peti-m kolontu niḡ taa.
N ká cə-m ké na ḡ yele na má səḡ ma nəḡhəṭ
təw.

¹⁰Wula nu ma ıse na má tala ma tənaya.
Hai, Tacaa, nyəni ma pətəṭəle,
ma wə laḡwakəlle taa ké.

¹¹Nəḡəsəṭ taka ma weesuḡu na ma puı kə.
Ma ısayatı tərna ma toma na pə caaməḡi-
m.

¹²Ma kolontunaa na pə kpeḡna
ma asəmaa pəsa-m wəḡa puluḡuḡu.
Na ma təm wə ma taapalaa kə səḡontı.
Na pá na-m awalı pa seeki-m.

¹³Ma pəsa kə isu nyənaya kuyəkaya.
Na pá səw ma təw isu sətu.

¹⁴Ma nuwa nti yəlaa yəḡətəḡi ma təw tə.
Səḡontı tama-m kotayə kə.
Pa cakı ma təw sı pá ləsi ma weesuḡu.

¹⁵Ama Tacaa, nyayə ma petə ma tı.
Nyayale ma ləw.

¹⁶Nyá niḡ taa ké mpi maa tēsəna tə pə wə.
Fiti-m ma kolontunaa na ma konyəntulaa.

¹⁷Nyá ısentaa í həṭəna nyá təmlə tı maya
teu

na ḡ ya-m nyá kupantu təw.

¹⁸Tacaa taa tı-m fəle kə waatı wei ma
yaakı-ḡ tə.

Ama ma kolontunaa ka təḡəna-tə.
Pə wə sı pá tisi-wəyə atətəle taa
na pə nyala pa nəwı.

¹⁹Yele na footilaa pəpəṭunaa
mpe pá pəsi kamumusi.
Mpi tə, tampana təḡlaa kə

pa holiyina na kalampaani.

²⁰Pəpəṭu fəi leleḡ,
kupantu səwəntı kə n su mpa pa nyənəna-ḡ
tə.

Yəlaa tənə naakı sı,
mpa pa tuḡu-ḡ kpuləḡu təḡo n haakı-tı.

²¹Pa cəwəḡi nyá kiḡ kə mpı
ıləna ḡ kenti pa təw sı,
kolontunaa í taa tı-wəyə konyəḡ.

²²Tacaa ma sē-ḡ.

Pı tama-m kə isu icaṭe.
ıləna ḡ huli-m nyá kupantu
na ḡ la-m piti təmlə.

²³Ma laḡle ka wakəlaa kə,
halı ma mayasayə sı pə ləsa-m nyá kiḡ.
ıləna ḡ nu ma wiinaw.

²⁴Tacaa yəlaa mē í səwı Tacaa.

Mpi tə, Tacaa fəḡiḡi mpa pa təkəḡi ı təm kə
teu təḡo.

ıləna í ləṭəḡi kalampaani nyəma na
páanə.

²⁵Mə tənə mpa mē í tuḡi Tacaa kə naani tə,
í təḡo apalutı na í nyəw toḡ.

32

Wei ləw hısa ı ısayatı tə ı laḡhulumlə

¹Tafiiti yontu.

Leleḡ nulu nté wei ı ısayatı ləw husaa
na í wiı-ı ı kupəntəḡ tə.

²Leleḡ nulu nté wei Tacaa ı yeki sı
ı ısayatı í məli ı nyuḡu taa tə.
Pəyele cəsıḡu fəi ı ləmayasəṭ taa.

³Ye ma ḡməsa ma ısayatı,
maya tə wakəḡi.

Na má məḡi ilim na pə təm.

⁴Mpi tə, ilim na ahoo kə
n həḡayə ma ḡkpaḡuḡu na pə nu-m.
Ma toma təma ısu tuḡu kə wulayə tetı taa
ké luḡle.

⁵Ma mayasaa sı maa huli-ḡ ma ısayatı,
ma ta ḡməsi-ḡ ma kupəntəḡ.
ıləna nyaa hısi-m tə tənə.

⁶Pə təw ké nyá yəlaa tənə ka sələməḡi-ḡ
na paa waatı wei wahalanaa
wata-wə ısu lım, pı takı-wə.

⁷Nyayə ma cəwəḡəna,
na ḡ hatəḡəḡəna-m laḡwakəlle.
Na má ḡmaaləḡəna ma nyuḡu yapı.

⁸ Ǿpuy Tacaa cō-m si: Maa seɣesi-ŋ na má huli-ŋ mpaav ŋku n ká tɛŋ tō. Na má paasəɣəna-ŋ na má tasəyi-ŋ layatv. ⁹ Taa la kumeləntv isu kpaɣanv, yaa kpaŋaɣa ŋka pa kɛkəna kpasí tō. Ilɛ natəli tə kaa mayana-ŋ.

¹⁰ Isayav wɛ wahalanaa payalɛ taa ké. Ilɛna Tacaa náá pələyi kupantv kɛ wei i tɔyi-i naani tō.

¹¹ Siyisilaa mɛ, í yooləna Tacaa na í ŋmaali. Na tampana tɛŋlaa mɛ mə təna mu wilitina laŋhulɔmlɛ.

33

Antulinya ŋmalv lso samtv

¹ Siyisilaa mɛ í yooləna Tacaa. lso samtv muna tampana tɛŋlaa.

² Í sami-i na cəmvɔv, na í tala-i na ŋmusi naanɔwa nyəŋku.

³ I yoo-i yontu kufatv, na mə cəməŋ na mə nɔɔsi kulí isəttaa.

⁴ Mpi tō, Tacaa nyá kuyəɣətutv ké tampana ké,

na nyá kulaputv təna huləɣəna mpv.

⁵ N sɔɔla siɣisuyv na tampana tɛŋvɔv ké. Tacaa kupantv suwa tɛtv taa ké.

⁶ Təmvɔv kɛ n yəɣəttaa, na pə la isətənvɔv na ilim na isətv na isətvluŋasí náá wɛɛ.

⁷ N kpeyela tɛŋku lɔm kɛ tɛntəmle. Na hí tv lɔmnaa səsəɔm kɛ kotikotvŋ taa.

⁸ Tɛtv təna í nyana Tacaa, na tə taa yəlaa təna sele nyá kiŋ.

⁹ Mpi tō, hí yəɣəttaa pə lakí ké.

Í kula nəɣo sɪ mpi pə wɛɛ, pələ pə wɛɛ.

¹⁰ Tacaa n wakələyi təma nna piitimnaa suwa sɪ pa lakí tɔɣo, na hí hetəyi nti pa həkəyi tō.

¹¹ Ama təma nna Tacaa n suwa na hí tɛŋəyi na hí lakí tō a wɛ tam ké. Na hí həkə nti tɛle tə wɛɛ hípuyv pusí pusí.

¹² Leleŋ nulaa nté piitim mpi pə nyənəyi Tacaa kɛ pə lso tō. Na yəlaa mpa n ləsa sɪ nyá nyəma tō.

¹³ Tuu isəttaa ké Tacaa n wɛɛ na hí nyənəyi na hí naaki yəlaa təna.

¹⁴ Nyá təcəyalɛ taa ké n wɛɛ na hí kɛŋna atɛ nyəma təna tō.

¹⁵ Nyá ŋmana pa təna na hí tv-wɛɛ cəkənav ləmayasɛɛ na pulv lapv yaa pə kisuyv ləmayasələ. Na pá fɛŋiɣi pa təma.

¹⁶ Pə taya yoolaa tuutuuma kɛ wulav təkəna yoo.

Pəcɔ tomiŋ naa waasəyi yoolu.

¹⁷ Pə taya yoo kpaɣanv toma yaa i alaafəya yakəna i cəɣalv.

¹⁸ Ama Tacaa nyá isələ ná wɛ mpa pa nyəŋna-ŋ na pá tɛələyi nyá kupantv tō pa tō ké.

¹⁹ Na hí ləsəyi-wɛɛ sɛm taa. Na hí paasəɣəna-wɛɛ nyəɣosi waatv na pá wɛna weesuyv.

²⁰ Tacaa nyaxa tá tɛələyi. Nyá waasəɣəna-tv na hí kentiɣi tá tō.

²¹ Nyá tō ké tə wɛ laŋhulɔmlɛ taa. Na tə wɛna-ŋ naani.

²² Tacaa, la-tɔyv nyá kupantv isu tá tɛelvɔv-ŋ tō.

34

Tacaa waasa-m ma səɣəntv təna taa.

¹ Tafiiti yontu kɛ waatv wei i pola Filiisi nyəma wulav Apimelekí tɛ na í pəsi isu kumelɛŋ na ilɛ i tɔɣəni-i tō.

² Maa sa Tacaa kɛ paa waatv wei ké. Ma nəɣo taa ké nyá samtv ka wɛɛ tam.

³ Maa sa-ŋ mpi n lapa-m tō pə tō. Kunyəntəɣolaa í nu na í yəɔli.

⁴ Tə kpenti na tá tala lso na tá sɛɛ-i.

⁵ Tacaa, ma yaa-ŋ hí cō-m, na í waasi-m ma səɣəntv təna taa.

⁶ Ye yulv tekiyi Tacaa pɔntv isəntaa hetəyi ké

na fɛɛlɛ ya i tokuyv taa.

⁷ Ye wahala tv í wiina Tacaa, i nuki ké na í yapi-i i nəɣəsɛ təna taa.

⁸ Isəttaa tillu wɛ yəlaa mpa pa nyəŋna Tacaa tō pa waali ké. Na í ləsəyi-wɛɛ asola taa.

⁹ Í mayasi na í ná isəna Tacaa wɛ leleŋ tō.

Leleŋ nulu nté yulv wei i tɔyi Tacaa kɛ kpulɔv tō.

¹⁰ Tacaa nyəma mɛ, í nyəŋna-i. Pulɔv u laŋəyi mpv un pə lataa.

¹¹ Halı təxələsi piya mayamaya wiiki nyəyəsı kə.

Ama Tacaa pəkəlaa náá laŋəyi kupantu.

¹² Ma pəyalaa í nu ma təm na má huli-məye mpi pa yaa Tacaa səyontu tə.

¹³ Mə taa nəyolu caa sı í waa ı weesuyu taa na ı pusi tayalı na í nu leleŋ na?

¹⁴ Pə wee sı í kpa mə nəəsı na í yele cayanav na kaloolaya.

¹⁵ Í se isayatu na í la kupantu.

Na í pəkı mə na lelaa mə leleŋ na isəle kuseemle.

¹⁶ Tacaa isəle we siyisilaa təo kə na í kema ŋkpaŋyuv na pa təo.

¹⁷ ı haakı asayaa kə siyile kə.

Na í kpiisi pa həla mayamaya kə tətə taa na pá səo pa təo.

¹⁸ Ye siyisilu í wiwa Tacaa nukı kə.

Na í waası-ı ı nəyəse təna taa.

¹⁹ Ye ı laŋle wakəlaa ı we ı waaləyi. Na ye pə nu-ı ı waası-ı.

²⁰ Wahalanaa payale makəna siyisilu, ama Tacaa waasəyi-ı pa təna pa taa.

²¹ Na í feŋiyi í tənuyv təna təo sı

ı mowa taa natəli tə taa pəli.

²² Isayatu kuyvna tə təv.

İlena mpa pa cakı siyisilu acaya tə pele pá ná pə nav.

²³ Tacaa yakı ı təmle nyəma kə.

İlena pa təna mpa pa tuyı-ı kpuluyv tə pa fitiyi ŋkpaŋyuv həm.

35

Siyisilu wei pa yaa huvle tə ı wula

¹ Tafiiti yontu.

Hai, Tacaa huvna ma nəyo kə ma kolon-tunaa

na í yoona mpa pa yookina-m tə.

² Co nyá kpáluyv na nyá yoou wontu, na í kəo ma waasuyv.

³ Kpəe nyá ŋmantaaya na ma konyəntulaa təo.

Heeli-m sı n ka ya ma nyuyv.

⁴ Tə fəele kə ma weesuyu ləsəlaa na pə liyiti-we.

Mpa pa həkəyi sı pá la-m isayatu tə, pá məli waalı na pá ká nyəŋ.

⁵ Pə yası-we isu heelim kpaŋa nyuluyv kə waatu wei Tacaa isətaa tillu təyənəyi-we tə.

⁶ Na səkpətyuv na sotu wee pa mpaav taa

kə waatu wei Tacaa isətaa tillu we pa waalı tə.

⁷ Mpi tə, musuy kə pa nyəpa-m katəka, na pá huli ma mpaav taa kə puyv sı má hoti.

⁸ Wakəlyuv í tuti-we na pa mayamaya pa katəka kpa-we, na pá hoti pa puyv taa na pá lá asaala.

⁹ Ama ma laŋle ká hvləməna Tacaa na má yəoləna nyá waasuyv.

¹⁰ İlena má yəyətı ma taa sı, Tacaa fəina saala.

N waasəyi konyəntəyolu kə təŋ tə niŋ taa. Na í waası wahala tə na konyəntu kə wei ı təkı pa isə tə ı niŋ taa.

¹¹ Pəpətu aseeta nyəma pəəsəyi-m isayatu nti ma ta nyi tə.

¹² Na pá ləokı-m.

Ma pəsa kucəv fəlayı nyar kə.

¹³ Pəyele saa wei pə wukaŋa mpe tə ma suukaya layaya wontu kə na má həkəyi nəyo,

na má sələməyi ləo na nyuyv kama sı pə waa-we.

¹⁴ Ma nyənaŋa-weye ma newaa yaa ma taapalaa kə,

na pa təm wakəlayı ma laŋle.

Na má təŋ nəohəle nəohəle.

Na isə kama ate isu ma too kululu səpəna.

¹⁵ İlena mpe pá wəŋiyi maya saa wei ma cəŋlayı tə.

Na pá pələyi ma təo kə nəyo.

Kpai nyəma mpa ma ta nyi tə,

paa həesəyi ma təm kə kapusi mapv.

¹⁶ Pə copa-m na pá wəŋ na pá kpaləsı.

Na pá nyuki-m kela na pááná.

¹⁷ Tacaa waatu wei kə n ká həesi-m nyənuyv na isə?

Kenti-m təxələsi nsi na í ya-m sı səkpaŋ taa.

¹⁸ İle maa sa-ŋ kotilaa taa.

Na má sɛɛ-ŋ yəlaa samaa taa.

¹⁹ Taa yele na ma kolontunaa mpe

pá paana ma wahala.

Mpa unı pa taa kpaana-m musuy tə, pa yele təmaya isə cəpəlyuv kə ma təm.

²⁰ Paa yəyətəyi təm kupantu pəyele pa cakəna yəlaa mpa pa we təpamm təyo tam.

²¹ Pa haakı pa nəəsı na ma təo

na pá wɔŋɪyɪ na pá kpaləsəyɪ sɪ:
Tə na-ŋ ké ná tá isəpile təkəlekele.

²²Tacaa, n nawa mpi pə lapa tɔ,
Taa hatələna-m, pəyele taa su.

²³Hai Tacaa, kulɪ na ɪ ha-m tampana,
ma caa lɔɔ, sɛɛna ma tɔɔ.

²⁴Kɛsəna isəna nyá siyisuyu wɛɛ tɔ
na ɪ ha-m tampana.
Na pá ye-le-m paanav.

²⁵Taa ye-le na pá tɔ sɪ:

Tə hika-ɪ na tə tɛ ɪ tɔm.

²⁶Fɛɛɛ ɪ kpa pa tənə mpa pa laŋa hɛɛna
ma wahala na pá kuləyɪ ma tɔɔ tɔ na pá
liyiti-wɛ.

²⁷Mpa pa laŋa hɛɛna ma tampana hav tɔ
pá yɔɔləna laŋhulɔmle,
na pá yɔɔtəyɪ tam sɪ:
Tacaa wɛɪ ɪ caana ɪ tɔmle tɔ na
hɛsɔyɔ tɔyɔ tu taləyɪ tam.

²⁸Maa sɛɛ-ŋ nyá siyisuyu tɔɔ,
na má saŋɪ-ŋ kuyɛɛŋ tənə.

36

lɔɔ kiŋ nte weesuyu təlule

¹Tacaa tɔmle tɔ Tafiiti yontu nti
tə wɛ yonyoolaa nyuɔ tɔ yontunaa taa
tɔyɔɔ.

²Ma cəkəna lɔɔ tɔɔ kullɔ kuyɔyɔtɔtɔ,
sɪ: lɔɔ sɔyɔntɔ ta kɛ mayə pulɔpɔ.

³Pə puɣusiyɪ-ɪ ké sɪ ɪ ké kupan
ɪlɛ ɪ cəkəyənə ɪ isayatu sɪ ɪ kisi-tɪ.

⁴ɪ kuyɔyɔtɔtɔ tənə kɛ kaloolaya na kutɔsɔtɔ
ké.

ɪ fɛɪ ləmayasɛɛ, páɔɔ ɪ ta nyɪ kupantu lapɔ.

⁵ɪ təhəntələ kɛ ɪ mayasəyɪ
mpi pə ta siyisi tɔ pə tɔm,
na ɪ təŋəyɪ mpaav ŋku kɔ fɛɪ teu tɔ,
ɪ lɔɔki isayatu.

⁶Tacaa nyá kupantu walaa ké isɔ tɔtɔnyɔ
na nyá teu náa kaləsənə isəŋmuntɔ.

⁷Nyá siyisuyu kaawaya isɔ pulasɪ.
Na nyá kumayasɔtɔ náa lumaa isɔ tɛŋku.
Nyá waasəyənə yalaa na tɔla.

⁸Hai, lɔɔ nyá kupantu tewaya.

Na yalaa ŋmɛləyɪ nyá tɛɛ.

⁹Nyá təyaya taa wɛnəv kɛ n hayasəyɪ-wɛ,
na ɪ yeki na pá nyɔɔki nyá kupantu isɔ lum.

¹⁰Nyá kiŋ kɛ weesuyu sɛɛlv wɛɛ.

Na tə naakənə nyá nyaaləm.

¹¹Tacaa la kupantu kɛ mpa pa nyəma-ŋ tɔ
na mpa pa təŋəyɪ tampana tɔ.

¹²Kalampaani tɔ ɪ taa fɛɪ-m nəɔhələ.
Pəyele isayav ɪ taa tɔyɔntɔ-m.

¹³ɪ naaki yalaa asayaa tɛma
hotuyɔ na pá pəsi kpentələsɪ
paa pəsəyɪ kuluyɔ.

37

Nyá taa ɪ taa kpaa asayaa lɛsɔyɔ

¹Tafiiti yontu.

Yulɔ nyá, nyá taa ɪ taa kpaa isayalataa
yoo.

Taa tu nyulɪ pa kawaya.

²Pa kɔŋ lontiluyɔ ké isɔ nyutu,
na pá wulɪ isɔ nyutu kulekələkətu wuluyɔ
tɔ.

³Ha nyá təyɪ Tacaa na ɪ lakɪ kupantu,
ɪlɛ n ká caya mə tɛtu taa na alaafaya.

⁴Ye-le na Tacaa pəsi nyá leleŋ təlule,
ɪlɛ ɪ ká ha-ŋ mpi n nyuləyɪ tɔ.

⁵Pɛɪ-ɪ nyá weesuyu na ɪ nyənəyɪ ɪ tike
ɪlɛ ɪ ká la mpi pə wɛ lapɔ tɔ.

⁶ɪ ká ye-le na nyá siyisuyu ná isɔ nyaaləm
na nyá tampana ná isɔ ilim kɛ pə sikuyɔ
waatu.

⁷Caya təpamm na ɪ tɛɛləyɪ Tacaa na suulu.
Taa mu pááná na mpa pa waaki pa isayatu
taa tɔ.

⁸Lɔ-yɛ, na ɪ ye-le taa haŋaya.
Taa kuntɪ, isayatu kɛ pə luləyɪ.

⁹Pu kpiisi isayalataa ké,
ɪlɛna Tacaa tɛɛllaa náa tɔyɔ tɛtu.

¹⁰Pəɔyɔ pə kaasaa na isayav saali yem.
N kɔŋ n nyənɪ ɪ lonte taa,
n kaa na ɪ ikpatɛ.

¹¹Ama təpasəlaa ká tɔyɔna tɛtu
na pá cayana pa tɪ tɔpələkɛtɛɛ.

¹²Isayav cakɪ siyisilu acaya ké,
na ɪ nyasəyɪ ɪ təyɪ kela.

¹³Ama Tacaa ná wɔŋɪyɪ-ɪ ké.
Mpi tɔ, ɪ nyəmə sɪ huɔle kuyaku ká kɔɔ.

¹⁴Asayaa ná kpeeki pa layalɛɛ ké na pá paŋ
pa tɔɔŋ

sɪ pa kuyɪ konyɔntɔnnaa na wahala nyəma
mpa pa təŋəyɪ mpaav kusiyisuyu tɔ.

¹⁵Ama pa mayamaɣa kɛ pa layalɛɛ ká sɔ

na pa tōŋ peli.

¹⁶ Siyisilu wenav pæciimaya kəla teu ke asayaa payale nyəŋko tuutuuma.

¹⁷ Mpi tō, Tacaa n peləyi pa niŋ ké ləna n paasəyənə siyisilaa.

¹⁸ N nyəmə mpa pa tōŋ isu ləo səolaa tō pa tōo ké na mpi n ká ha-we tō, pu pəsi pa nyəm ke tam tōo.

¹⁹ Fəele kaa tōyō-weyē wahala waatu taa. N ká ha-weyē haɣanaɣa ke nyəyəsɪ waatu.

²⁰ Asayaa kəŋ lepu ké. Tacaa kolontunaa ká saali ké isu nyutu hetu yaa kəko nyəəsɪ.

²¹ Isayav kəntəyi ké u fəleyi. Ama siyisilu ná haakəna luɣu kulumuyv.

²² Mpa Tacaa kooliyi kupantu tō mpe pa tənna tətə. ləna pə kpiisiyi mpa i təŋsəyi mpusi tō.

²³ Ye i laŋle hɛɛna yulu təntɛ, i hasəyi i nəəhɛɛ tɛɛ ké.

²⁴ Paa i tu hotaa u saaləyi atɛ. i təkəyi i niŋ taa ké na i kusi-i.

²⁵ Too ma kuluyv tō, haləna ma kpatəlaya, ma ta nata pə ləwa siyisilu, yaa pə susa i piya ke təyənaya sələmyuv taa.

²⁶ i haakəna luɣu kulumuyv ke tam ké na ləo kooliyi i piya ke kupantu.

²⁷ Kisi isayatu na n lakɪ kupantu ɪlɛ nyá piitim ká wɛɛ tɛtə taa ké tam.

²⁸ Mpi tō, siyisuyv ke Tacaa n səolaa. Pəyele nn ləəki nyá yəlaa. N kentiyi pa tōo ké tam ké.

Ama n ká kpiisi asayaa piitim.

²⁹ Siyisilaa ká təyənə tətə na pá caɣa tə taa ké tam.

³⁰ Ləmayasɛ təm ke siyisilaa yəyətəyi na pá kpaaləyi tampana təŋyuv.

³¹ Pa ləo kiŋ wɛ pa lotu taa ké, pu cɛŋləyi-wɛ.

³² Isayav cɛŋəyi siyisilu ké na i pɛəkəyi i kuyv.

³³ Ama Tacaa u yeki sɪ isayav i kpa siyisilu kɛ i səkpaŋ taa.

Yaa siyisilu təm i sɪ təhuvle taa.

³⁴ Tɛɛli Tacaa na n təŋəyi i mpaav. i ka kusi nyá nyuvv na n təyō tətə na i kpiisi asayaa na n ná.

³⁵ Maa nawa isayav na i ŋmakələyi. Na i pu səsəm isu tuyv ke Lipaŋ tətə kupantu taa.

³⁶ Ama ma mələ tənə ɪlɛ maa tasəyi-i nav, na má pɛəki na má wu paya.

³⁷ Nyənna mpa pa tōŋ isu ləo səolaa na pá təŋəyi tampana tō. Wei i caaki i na lələa pa leleŋ tō, i wɛəkəna luluyv nyəma ké.

³⁸ Pu wakəli isayalataa tənaya, na pə kpiisi pa luluyv.

³⁹ Tacaa yakəna siyisilaa. Na i kentiyi pa tōo ké wahalanaa waatu.

⁴⁰ lɪu i waasəyənə-wɛ na i tɛŋ-wɛ. Na i fitiyi-weyē asayaa niŋ taa na i yakɪ-wɛ. Mpi tō, ɪnəyi pa tɔ kpuluyv.

38

Kutəntv wei i nyəma i təwakəlle tō i sələmyuv

¹ Tafiiti yontu nti pa təəsəyənə ləo tō təyōlɔ.

² Tacaa taa hə ma ŋkpaŋyuv yaa n tɔ-m saləka na pááná.

³ Mpi tō, nyá nyəmə yaɣa-m ké, na nyá niŋ yuv tii ma tōo.

⁴ Nyá pááná tōo, ma tənuyv fɛi təcuyŋ.

Ma kupəntuyv tōo, alaafəya fɛi ma mɔwa taa.

⁵ Ma isayatu kəla-m kuykuluməŋ. Na tə nu-m isu səyələ səsəənə.

⁶ Ma hiŋ taa lapa kusəyətəv ké na pə wuki. Ma kumeləntv kasəyaya nté.

⁷ Wusasi kəkəla-m ké na má kawa katataləya.

Laŋwakəlle taa ké ma tōŋ kuyɛɛŋ tənə.

⁸ Wusasi səsəənsɪ saləyənə ma tənaya taa. Puluyv fɛi təcuyŋ ké ma tənuyv taa.

⁹ Pə yoka-m ké tənəŋnaŋ ma fɛi toma.

Na ma laɲwakəlle yeki na má mələyi.

¹⁰Tacaa n nyəamá ma konyuləm ke teu.
Pəyele n nyəamá ma mola.

¹¹Ma laɲle təkki ké na ma toma teɲ.
Ma ise náá tu teɲ nav.

¹²Ma taapalaa na ma asəmaa seeki ma
wahala.

Na ma cəlo nyəma hatələxəna-m.

¹³Mpa pa pəkəyi ma səm tɔ pa nyəki-m
katəsi

ilena mpa paa caa-m na kɔpantu tɔ
pá yəyətəyi isayatu na təm kutusutɔ ke
tam.

¹⁴Ama ma pəsa ntam ké maa nukɪ,
yaa kamumuka maa yəyətəyi natəli.

¹⁵Ma we ké isu ntam,
maa cəkki natəli.

¹⁶Ma ləɔ Tacaa nyaya ma tekiyi,
na má tɔɲaa sɪ n cəna ma nəyɔ.

¹⁷Hali ma sələma-ɲ sɪ n taa yele na pá
paana-m.

Yaa pá keesəna ma cɛɲlɔyɔ na pá kulɪ ma
tɔɔ.

¹⁸Mpi tɔ, ma cɛɛ fiyinuyɔ ké,
na ma wusasi tɔɔsəyi-m pə tɔm.

¹⁹Ma tisa ma kɔpəntuyɔ ké
na kɔ təm caaləyi-m.

²⁰Ma kolontunaa wəna alaafəya ké na
toma.

Mpa pa footiyi-m musɔɲ tɔ,
pa paɲale we sɔxəntɔ.

²¹Isayatu ke pa lɛɛtəyi-m ma kɔpantu lonte.
Ma pəkəyi kɔpantu tɔyɔ paa caaki-m.

²²Ma ləɔ Tacaa, taa lə-m.

Pəyele taa hatələna-m poolɔɲ.

²³Ma caa, ma nyuyɔ yátɔ,
kəɔ ləɲ ke ma waasuyɔ.

39

Konyəntəyɔlɔ kɔpəntəɲ tisuyɔ

¹Tafiiti yontu nti tə we yonyoolaa nyuyɔ
tɔ
yontunaa na Yetutɔɲ nyəntɔ taa tɔyɔlɔ.

²Maa tuwa ma taa ké sɪ maa fɛɲ ma təntɛ
tɔɔ,

na má taa pəntəna ma nəyɔ.

Maa kpa ma nəyɔ ke waatɔ wei isayatu ká
wee ma kiɲ tɔ.

³Pə tɔɔ ké ma suma isu kamumuka.

Ama ma laɲle wakəlaa na ma wusasi sɔɔsi.

⁴Nəyəsɛɛ pu-m na á nyaya ma taa

isu kəkɔ na má mələyi.

Ntəna pá caali-m sɪ má sələmɪ sɪ:

⁵Tacaa kɛəsi-m saa wei ma weesuyɔ ká tɛ
tɔ.

Kuyɛɛɲ isənaya pə kaasa-m.

Yele na má nyɪ isəna ma we tətantaa tɔ.

⁶Ma weesuyɔ taɲaləɲ we ké isu ntantaku
warɲ.

Pəyele kɔ ta kɛ-ɲ pulɔ.

Yələa təna we ké isu heelim.

⁷Yulɔ cəkki ké isu isotom,

na í taɲtəyi isu heelim,

na í kaaki wənəv huwa.

Ama ɪ ta nyɪ kɔ kuulu.

⁸Tacaa, pənɛntɛ pepɛyɛ ma tasəyi tɛɛluyɔ?
Nyaya maa tɛɛli təkpataa.

⁹Waaɪ-m ma kawalaya təna taa.

Taa yele na kumɛɛməɲ wɔɲɪ-m.

¹⁰Pənɛntɛ ma sumaya,

maa kuliyi nəyɔ.

Mpi tɔ, nyá yelina na má wee yaasi ɪnɛ ɪ taa.

¹¹Hai, yele-m mapɔ ke mpɔ.

Ma təm ká tɛ nyá niɲ taa.

¹²Yulɔ isayatu ke n hɔɲna ɪ ɲkpaɲuyɔ,

na n wakələyi ɪ weesuyɔ ɲku

ɪ sɔla teu tɔ isu sonsompələ

wakəlyɔ tuyɔ pile tɔ.

¹³Hai, Tacaa ke ɲkpaɲɲ na nɪ nu,

ma kɔsələmutɔ na ma kapusi.

Ma isəlum təm ɪ taa kisi-ɲ pətɔɔtələ lapɔ.

Mpi tɔ, ma ké muɔlɔ ke nyá tɛyɛ,

isu ma cəsənaa.

¹⁴Kɔsɪ nyá ɪsɛ ke ma tɔɔ

na n yele na má feesi

na pəcɔ má tɛɛ na pə saali.

40

Paa wei í nyɪ pə təna mpi n lapa-m tɔ

(Kokəlɛtɔ 14-18: Yontu 70:2-6)

¹Tafiiti yontu nti tə we yonyoolaa nyuyɔ
tɔ
yontunaa taa tɔyɔlɔ.

²Tacaa ke ma tɛɛlaa təkpaɲa.

Na í keesəna ma tɔɔ na ɪ nu ma kapusi.

³Puyɔ anaam wei ɪ ké

səm katantamaya tɔ ɪ taa ké ɪ kpɛɛ-m.

Na í səɲsɪ-m kɔkpamuyɔ tɔɔ,

na má tɔɲna naani.

⁴Ta lso tona ma nɔɔ taa ké
yontu kofatu si má saɔna-i.
Payale nuwa na pá ná mpv.
lɛna pá nyaɔna Tacaa na pá tu-i naani.

⁵Leleɔ nulu nté wei i tuwa
Tacaa ké naani tɔkpataa tɔ.
I paa feina kalampaani nyéma na
pɔpɔtuna.

⁶Ma lso Tacaa n lapa tɔma sɔsɔna ké,
tá tɔ ké n feina saala.
Ma caakaya a tɔm yɔɔtɔvɔ
ile a kɛla payale.

⁷Pɔ taya kɔtaya isu isayatu husuɔ nyɔɔka
yaa nɔka kɔka lusa ka tɔna tɔ yaa kuhav ké
n sɔlaa.

Ama nɔkpaɔɔ ké n tu-m si má nu nyá tɔm.

^{8,9}Pɔ tɔ ké ma tɔma si:
Mayalo, ma caa má la nyá luyɔ nyɔntu.
Isu pɔ wɔv kiiu takɛlaya taa tɔ.
Na má tɔkɛyi nyá kiiu ké hatoo ma lotu taa.

¹⁰Siɔisuyɔ tɔm ké ma kpaalɛyi
samaa tuutuuma taa si:
Tacaa nyá waasɔɔna.
Maa suɔ, nyá maɔamaɔa n nyéma mpv.
¹¹Maa nɔmesɔyi isɛna n yapa-m tɔ,
na nyá kupantu nti n laki tam tɔɔ samaa
taa.

Ama ma kpaalɛyi ké si nyayale ma waasɔvɔ.

¹²Tacaa n ta kisi nyá pɔtɔtɔle ké lapv.
Nyá kupantu na nyá taa teu kentiɔina-m
tam.

¹³Wahalanaa watɔɔna-m na paa timpiyi.
Pa fei kaluyɔ, ma kawalaya fɔtɔ felɔɔna-
m.

Pa tike ké ma naaki.
Pa payale kɛla isu nyuɔv taa nyɔɔsi.
Pɔ tɔ ké ma apalɔtu lepa.

¹⁴Hai, Tacaa,
la suulu na n kɔɔ lɔɔ na n ya-m.

¹⁵Mpa pa caaki ma wahala na ma sɔm tɔ,
pá kpisi na feele kpa-we na pá tisi-we tafe.

¹⁶Mpa pa wɔɔɔyi-m na pá kpalɛsɔyi tɔ,
pa feele i tu-weye sɔɔntu.

¹⁷Nyá pɛkɛlaa tɔna í
yɔɔlɔna-ɔ na laɔhɔlɔmle.
Mpa pa caaki si n ya-we tɔ,
pa talɔyi-ɔ tam si:

Tacaa kele sɔsɔ.

¹⁸Ma ké konyontu ké na wahala tu.
Ama Tacaa tɔsɔɔyi ma tɔm.
Nyayale ma waasɔvɔ na ma sɛnɔ.
Ma lso, waasi-m taa taarɔ.

41

Konyontɔɔlɔ lso sɔlɔmuyɔ

¹Tafiiti yontu nti tɔ we yonyoolaa nyuɔv
tu
yontunaa taa tɔɔlɔ.

²Leleɔ nulu nté wei i paasɔɔna acamaa tɔ.
Mpi tɔ, Tacaa lɛsɔyi-i wahala taa ké
kuyaku isayav wule ké.

³lso kentiɔi pɔntu weesuyɔ tɔ ké,
na í cayana laɔhɔlɔmle ké tetu tɔ.
lso u yeki na yulɔ un i hoti i kolontunaa
sɔkpaɔ taa.

⁴Tacaa paasɔɔna-i i wusasi waatu ké,
na i feki-i.

⁵Ma kuyɔɔtɔtu nté si: Ma pɔntɔna Tacaa,
ile nyɔni ma pɔtɔtɔle na n waasi-m.

⁶Ma kolontunaa pɔsɔɔna na musuɔ si:
Pɔlee ké n ká si na pá sɔ nyá tɔ?

⁷Ye pa taa nɔɔlɔ kɔma ma wiiluyɔ
pɔpɔtɔ tɔm ké i yɔɔtɔyi si i hiki
timpi i ka cayana-m tɔ.

⁸Mpa paa caa-m tɔ pa kɔtiyi ké na
pá welɔtɔyi ma isayatu tɔm si:

⁹Kutɔɔ isayav husɛna-i,
i kaa kɔli.

¹⁰Hali ma taapalɔ kupɔɔ wei
má na-i tɔ nukaya tɔma tɔm
na tɔ tɔki ma mutv tɔ
i kula ma tɔ.

¹¹Hai, Tacaa nyɔni ma pɔtɔtɔle,
na n kusv-m na má lɛti-we.

¹²Mpi pu huli si n sɔlaa-m tɔɔle
waatu wei ma kolontunaa ká ye le koou
si mpe pa kɛla-m tɔ.

¹³N paasɔna-m ma tampana tɔɔvɔv tɔ,
na n su-m nyá isɛntaa ké tam tɔ.

¹⁴Tacaa lso wei nyá n ké tseyeli nyéma
lso tɔɔle teeli tu.
lso í kɔna mpv.

TAKɛLAYA NAALE NYɔɔKA

42

(Yontu 42-72)

Wei i hatɔlɔna lso tɛsɛle tɔ i wula

¹Kolee yontu nti tɔ we yonyoolaa nyuɔv
tu
yontunaa taa tɔɔlɔ.

²Isu lukɔtu pukuyɔ nam na í tɔɔyi lum
akpa tɔ,

ínpuɣu ma pɛkɛɣi Tacaa.

³Ma nyulɛɣi weesuyi tu lɔ nyaya.
Pɛlee kɛ maa kɔɔ nyá té na má na-ɲ?

⁴Isalɔm kɛ ma tɔki ilim na ahoo.
Mpi tɔ, pa pɔɔsɛɣi-m tam kɛ si:
Lɛɣe nyá lɔ inɪ ɪ wɛɛ?

⁵Hali pɛ lapa na má tɔɔsɛɣɛna laɲwakɛllɛ
kɛ
isɛna samaa tukaya-m heku na laɲhɔlɔmlɛ
sɔsɔɔlɛ,
na tɛ pukina lɔ tɛyaya tɔɔ,
na pá wilitiyi na pá saɲi-ɪ tɔ.

⁶Pepe tɔɔ kɛ ma laɲlɛ wakɛlɛɣi ma ti tɔm
tɔtɔ?
Pɛ kɛla teu si má tɛɛli ma lɔɔ
na má tasa-ɪ sam tɔtɔ.
Inɛɣɛlɛ ma waasulɔ lɔɔ.

⁷Hai, Tacaa, ma laɲlɛ wakɛlaa kɛ
tɔtɔɣɔtɔɣɔ.
Pɛ tɔɔ kɛ ma tɔɔsɛɣi nyana Yaatanɪ tɛtu mɔ
tɔm,
na nyá sɛɛlaa na Hɛɛmɔɲ puɣu na Miseyaa
pulasi tɔm.

⁸N yelaa na wahalanaa tɛɲɛɣi
tɛmɛyɛ ma tɔɔ isɪ lɔm hola.
Pa waasa ma tɔɔ kɛ tɔwisiwisi.

⁹Tacaa, la-m kupantu kɛ ilim.
Ilɛna má yoo-ɲ yontu kɛ ahoo,
na má sɛlɛmɪ-ɲ.

Mpi tɔ, nyá haana-m weesuyi.

¹⁰Ma kentulu lɔɔ,
n sɔɔ ma tɔɔ suwe na pá nukɪ-m?
Na n yele ma kolontunaa na pá ɲmakɛlɛɣi-
m?

¹¹Pa kutuɣu nu-m kɛ tɛkpɛtu
na pá yɔɣɔtɛɣi ilim na pɛ tɛm si:
Lɛɣe nyá lɔ inɪ ɪ wɛɛ?

¹²Pepe tɔɔ kɛ ma laɲlɛ wakɛlɛɣi ma ti tɔm
tɔtɔ?
Pɛ kɛla teu si má tɛɛli ma waasulɔ lɔɔ,
na má tasa-ɪ sam tɔtɔ.

43

¹Hai, lɔɔ, sɛɛna ma tɔɔ kɛ
mpa pa ta nyi-ɲ tɔ pa tɔm taa,
na n ha-m tampana.
Ya-m pɔpɔtunaa na asayaa niɲ taa.

²Nyɛɣɛlɛ ma kentulu,
n kisiɣi-m suwe?

N yelaa na pá nukɪ-m
na ma kolontunaa ɲmakɛlɛɣi-m suwe?

³Huli-m nyá nyaalɛm na nyá tampana
na á pona-m nyá tɛɛɣɛlɛ
kɛ nyá puɣu naɲɲ nyɛɲku tɔɔ.

⁴Ilɛ maa kpɛtɛna nyá kɔtaya tɛlatɛ tɛna.
Mpi tɔ, nyɛɣɛlɛ ma laɲhɔlɔmlɛ na ma
ayɔɔlɛɛ.

Hai, ma lɔɔ maa sɛɛ-ɲ na ma saɲku.

⁵Pepe tɔɔ kɛ ma laɲlɛ wakɛlɛɣi ma ti tɔm
tɔtɔ?

Pɛ kɛla teu si má tɛɛli ma lɔɔ
na má tasa-ɪ sam tɔtɔ.
Inɛɣɛlɛ ma waasulɔ lɔɔ.

44

Tacaa kentuyi sɛlɛmuyi

¹Kolee yontu nti tɛ wɛ yonyoolaa nyuɣu
tu
yontunaa taa tɔɣɔlɔ.

²Hai, Tacaa, tá caanaa kɛɛsa-tuɣu
mpi n lapa-wɛɣɛ too lɔɲtaa tɔ
na tɛ nuna tá ɲkpaɲɲ.

³N tɔɣɔna piitimnaa yɛlaa na n su-wɛ.

N kuwa yɛlaanaa na pá walɛna-wɛ.

⁴Pɛ taya pa toɲ na pa yooɔ wontu yaɲɛna-
wɛ,
na pá lá na pá tɔɣɔ tɛtu.

Ama nyá toɲ na nyá wɛɛw kɛ pa waali
lapɛna mpɔ.

Mpi tɔ, n ka sɔɔla-wɛɣɛ.

⁵Hai, lɔɔ, nyɛɣɛlɛ ma wulav,
nyá yekina na Yakɛɔ kɛlɛɣi.

⁶Nyá toɲ kɛ tɛ pɛsɛɣɛna tá kolontunaa kɛ
kpɛntɛlasi,
na tɛ fɛlɛɣi-wɛɣɛ nɔɔhɛɛ na nyá hɛtɛ.

⁷Tɛ ta tu tá tɔɔw kɛ naani.

Pɛɣɛlɛ tɛ ta taɲ tá layatɛ si tɛ waasi-tuɣu
pulɔ.

⁸Mpi tɔ, nyá yakɛna-tuɣu tá kolontunaa niɲ
taa
na n tuɣi mpa paa caaki-tu tɔɣɔ fɛɛlɛ.

⁹Tacaa tu tuɣu-ɲ tɛɛli kɛ paa kuyaku ɲkuɣu.
Tu sɛɛkɪ-ɲ tam kɛ.

¹⁰Paa na mpɔ n lɔ-tu na n tu-tuɣu fɛɛlɛ,
na n kisi tá yoolaa waali kɛ wɛɛw.

¹¹N yelaa na tɛ se tá kolontunaa,
na pɛlɛ pá kuu tá wontu.

¹²N pɛta-tuɣu pa niɲ taa kɛ isɪ tɔla kɛ tɛkulɛ
na tɛ yá yem kɛ lɛlaa tɛ.

¹³N lɔ nyá piya taya alɛha kɛ yem kɛ
n ta waa tá tɔɔ kɛ pulɔ.

¹⁴ N yelaa na tá coló nyáma tsviki-tv, na pá paana-tv na pá wonjiyi-tv.

¹⁵ Taya piitimnaa yookina yontu, na yelaa náa tuliyi-tv ntompee.

¹⁶ Paa kuyaku nkuyu feele kpaaki-m na pá laki-m tokuyu

¹⁷ ké waatu wei ma nuki kolontu kutovu na i sayatovu tó.

¹⁸ Wahalanaa pane pa tana pa makana-tovu.

Páyele tá ta sòo nyá tóo.

Páco tá ta wakali tá na-ŋ tá nayo paelovu.

¹⁹ Ani tá ta lo-ŋ yaa tá hatelana nyá mpaav.

²⁰ Paa na mpv n nanja-tovu lonte nte pa lwa tó tá taa ké taale hasi tacyale.

Na ní yele na sám sákrétoovu nyala tá tóo.

²¹ Ye tu sòowa tá lso tóo, yaa tá súv tuŋ ké laav,

²² n taa kpisi pá nyám. Mpi tó, n nyéma pá tana mpi pá we yolv lotu taa tayo.

²³ Nyá tóo ké pá kuyi-tovu paa kuyaku nku, na pá lakana-tv isu pa pukuyuna heu ké takole tó.

²⁴ Hai, Tacaa n tooki suwe? Fe na ní kuli, taa lo-tovu tam tóo.

²⁵ Pepe tóo ké n sòo tá wahala na tá lanwakalle tóo na nn caaki tá nyenovu?

²⁶ Mpi tó tá hota tá lotu tóo ké musovu taa ké.

Hai, kuli na ní waasi-tv.

²⁷ Heti-tovu nyá kupantu tóo.

45

Wulav akpayale yontu

¹ Kolee yontu nti tá ké sòolovu nyantu na pá yookina caməŋ na tá we yonyoolaa nyovu tv yontunaa taa tayo.

² Təm kupantu haya ma taa ké sí má yəɣəti. Wulav ke ma yoo ma yontu.

Maa yoo-təxi na canəm isu takəlaya ŋmaalu kupan.

³ N téé apalaa tənaxa isəntaa luu, na ní yəɣətəxəna canəm.

Isə koola-ŋ kupantu ke tam tóo ké.

⁴ Yoolaa taa yoolu, ləli nyá layate.

Ntəyele nyá teu na nyá teeli.

⁵ Kpa nyá yoo kəeke taa na nyá səsəntu, na ní huli tampana təhovu na ní səsəna acamaa tóo.

Nyá toŋ í náná nyá kookələnəa səsaa taa.

⁶ Tə nyá nyámá kuseŋtəe

na ní yaxa nyá kolontunaa nyama na ní məŋna-weye nyá tēe.

⁷ Hai, lso, nyá kumte we tam tóo ké.

Tampana ke n təhəxi na ní təkəna nyá kawulaya.

⁸ N sòla siyisuyu ké na ní kisi isayatu.

Pə tóo ké nyá lso ləsa-ŋ nyá taapalaa taa, na pá pəli-ŋ kotaya nim.

⁹ Na tulaalunaa waani waani səsəvəŋ ke nyá wontu tóo.

Na lanhuləmle yonkpaama kuləxi, nyá kutuluv wei pa lapa canəm na tuuv kela tó i taa.

¹⁰ Awulaa pəelaa we kawulaya təyaya taa alaa taa.

Wulav aluvəŋ səŋa nyá ntəɣəŋ tóo na í twa wulanəa kupama.

¹¹ Ma pəelə ke ŋkpaŋ ke teu

na ní kəsəi isə na ma tóo.

Sòo nyá yelaa na nyá caa təyaya pá tóo.

¹² Wulav ləsaŋa í súv-ŋ nyá teu tóo.

lnəɣəle nyá səsə, luŋ-i atə.

¹³ Tiiri icatə nyéma mpa pa wəna lixitee

na pá kəli ləlaa tó, paa pəkəi sí ní huli-weye pəeləe, iləna pá ha-ŋ kucəɣə.

¹⁴ Wulav pəelə tewaya təkpa ké kawulaya təyaya taa.

Wontu nti pa luvna wla tayo i suuwa.

¹⁵ Pa səpa-təxi ŋmaləm payale ké.

Ntəxi i suuki na pəelaa su-i na pá pona wulav kin.

¹⁶ Na pá súvəkəna-i na kawilitasi ke wulav təyaya.

¹⁷ Hai, wulav, kuyaku nakuli nyá piya

í kpaŋa nyá cəsənəa kawulaya kumte, na ní la-weye antulinya tənə awulumpiya.

¹⁸ Ama máa təəsəxi nyá həte ke paa waatu wei ké.

Iləna yelaa tənə saŋi-ŋ tam tóo.

46

Pə tənə pə tv lso we tá waali

¹ Kolee yontu nti pa yookina nayo kuyullaya na tá we yonyoolaa nyovu tv yontunaa taa tayo.

² Iso kele tá təcəəsəle na tá nyuɣu tətule.
Inəɣəle waasɣu ŋku ku laŋəɣi laŋwakəlle
waatu tɔ.

³⁻⁴ Pə tɔ kɛ paa tetu ká sele
na pɔɔŋ yɔɔləɣi na í tiiki lum tɛɛ
yaa lum hola kaləɣi kəkɔtɛ na á wasəɣi
na á kuləɣi na á ciyitiyɔ pɔɔŋ, tu nyarɣ.

⁵ Pəɣɔ nakəli ka wenna na ka lum həesəɣi
Isə ɪcatɛ nyəma laŋle.

Isətaa Isə Səso təcayale narɣ nyəntɛ ntɛ.

⁶ Isə wɛ tɛ taa ilɛ pulɣu u ciyitiyɔ-tɛ.
I ka waasɪ-tɛɣɛ na pəco ilim lu.

⁷ Yɛ Isə kula ɪ nɔɣɔ tɔ piitimnaa tɛɛ suvki
kɛ,
na kawulasɪ nάά seliɣi,
na sɔɣontu nά pɪi tetu na tá yɔɔləɣi na tá
tiiki.

⁸ Ate na isətaa pə tu Tacaa wɛ tá waali kɛ.
Yakəpu Isə kele tá kəkentuyɣ.

⁹ Í kɔɔ na í ná sɔɣontu təma wena
Tacaa lapa tetu tɔ tɔ.

¹⁰ Inɪ ɪ kuyuna yooŋ nyuɣu kɛ hatoo
antulinya tənasi tɔɔ,
na í peləɣi pə tɔɔŋ na pə ŋmantaasi,
na í wɔ kpələŋ kɛ kəkɔ.

¹¹ Isə sɪ: Yəlaa í həesi yooɪ na pá cekəna sɪ
ma kɛ Isə.

Má ŋmakələna tetu na tɔ piitimnaa.

¹² Ate na isətaa tɔ wɛ tá waali kɛ.
Yakəpu Isə kele tá kəkentuyɣ.

47

I wiliti Tacaa wulav səsɔ

¹ Koolɛ yontu nti tɛ wɛ
yonyoolaa nyuɣu tu yontunaa taa tɔɣɔlɔ.

² Yəlaa mɛ mə tənə í wilitiyɔ,
na í makɪ niŋ taa kɛ tá Isə.

³ Mpi tɔ, pə tənə pə tɛɛ suvkenə
Tacaa Isətaa Isə Səso kɛ.
Inəɣəle tetu tənə wulav səsɔ.

⁴ Inɪ ɪ tɔɣuna tá niŋ taa kɛ yəlaa,
na í tɔ tá nəɔhɛ tɛ kɛ piitimnaa.

⁵ Yakəpu nyəma taya ɪ sɔɔlaa
na í ləsi tá tetu na tá laŋa həewa.

⁶ Kawilitasɪ na tutuyɣ wula kɛ
Isə Tacaa kpənə ɪ kumtɛ tɔɔ.

⁷ I yoo Tacaa kɛ yontu.
Inəɣəle tá wulav, í samɪ-ɪ.

⁸ Isə kele tetu tənə wulav.
Í samɪ-ɪ na yontu kupantu taa kupantu.

⁹ Isə caya ɪ kumtɛ narɣ nyəntɛ tɔ kɛ
na í tɔkɪ piitimnaa tɔ kɛ kawulaya.

¹⁰ Piitimnaa awulumpiya səsɔ Apələham
Isə yəlaa tɔɔ.

Mpi tɔ, inɪ ɪ tənna atɛ awulaa na pəsəlaa
tənə

na í tɔkɪ pa tənə pa tɔ kɛ kawulaya.

48

Wulav səsɔ ɪcatɛ

¹ Koolɛ yontu ntɔ.

² Tacaa kɛ səsɔ kɛ,
ɪ mɔna samtu tənə kɛ ɪ ɪcatɛ taa kɛ
ɪ puɣu narɣ nyəŋku tɔɔ.

³ Siyɔŋ puɣu ŋku ku tewayaya
na ku həesəɣi tetu tənə yəlaa laŋa.
Ku wenna ilim ntɔɔŋ tɔ kɛ,
ku taa kɛ wulav səsɔ ɪcatɛ wɛɛ.

⁴ Tacaa wɛ tɛ taa kɛ na í kentiɣi tɛ tɔɔ
na pá kəli tɛ koluŋa tɔŋ nyəŋka.

⁵ Awulaa kotaa na pá kulɪ Siyɔŋ tɔɔ.

⁶ Pa nawa ɪcatɛ ilɛna sɔɣontu
anaam kpa-wɛ na pá tu casələ.

⁷ Mpuɣu sɔɣontu tuta-wɛ na pá niki tənə
inəɣi

seluyɣ isɪ lɔlɔɣu wɔsasɪ tutuyɣ alɔ tɔ.

⁸ Yaa isɪ ilim təlɪlɛ heelim
yəkuyɣ kpuləŋ səsɔɔŋ tɔ.

⁹ Nti tu nuwa kɔnu tɔ,
tɛ na-tɪ na tá isəpələ
kɛ Tacaa pə tənə pə tu Isə ɪcatɛ taa.

¹⁰ Hai, Tacaa tɛ huɔ nyá kupantu təm
kɛ nyá təsɛɛle taa.

¹¹ Isə nyá samtu nukɪ tetu tənasi taa kɛ.
Siyisuyɣ kɛ n təŋəɣi na í huləɣənə nyá tɔŋ.

¹² Pa yɔɔləɣi Siyɔŋ pulaya taa kɛ,
na Yuta acalɛɛ nά wɛ aŋmaala taa kɛ
nyá tampana huɔle tɔɔ.

¹³ Í tɔ na í cɔɔ Siyɔŋ ɪcatɛ taa
na í kala ɪ tətəŋle kutulɣ.

¹⁴ Í paasənə tɛ koloosi na sɪ tɔŋ
na í ká kɛsɪ mə piya sɪ:

¹⁵ Isə kele tá Isə kɛ tam tɔɔ.
Inɪ í ká tiikiyina-tuyɣ halənə tá səm.

49

Yulɔ səki niŋ kakpasɪ kɛ

¹ Koolɛ yontu nti tɛ wɛ yonyoolaa nyuɣu
tu

yontunaa taa tɔɔlɔ.

²Antulinya taa yɔlaa mɛ,
mɛ tɛna í ke ŋkpaŋɛ.

³Sɔsaa, na sɛkpema,
na liyitee nyɔma,
na konyɔntunaa mɛ,

⁴lɛmayasɛ tɔm kɛ ma yɔɔɔtɔyɛ,
na ma taa kumayasɛtɔ wɛna hɔwɛɛ kɛ
sɔsɔm kɛ.

⁵Ma welisiyi teu kɛ ituule taa kɛ,
na má tɛlɛsɔyɛ-te na cɛmɔyɔ.

⁶Pepe tɔɔ kɛ maa tasa nyam kɛ wahala
waatu
kɛ saa wei ma kolontunaa ká ta-m
na pá tɔyɔ-m wahala tɔ.

⁷Pa liyitee tuutuuma kɛ pa tu naani
na pá hɔŋ pa tɪ na pa wɛnau katatɔlaya.

⁸Ama pa taa nɔɔlɔ fɛina tɔŋ sɪ
í ya lɔɔ cɔlɔɔ ɪ tɔɔntɔlɛ weesuyɔ
yaa ɪ mayamaya ɪ nyɔŋkɔ.

⁹Yulɔ lɛsaya kɔla liyitee,
paa pɛ lá isɛna nɔɔlɔ kaa pɛsɪ ka yapu.

¹⁰Pa huukɪ sɪ paa fiti pɔlaav pa kaa sɪ?

¹¹Tampana tɔɔ, paa n kɛ nyɛntɔ yaa
kumɛlɛŋ,
n ká sɪ kɛ, na ní yelina lelɛ kɛ nyá wɛnau.

¹²Paa pa hawa pa tɛtɔ kɛ pa hɔla
pɔlaav tike ká tɛna na kɔ pɛsɪ
pa tɛcaɔalɛ tam tɔɔ nyɛntɛ.

¹³Yulɔ sɔsɔɔntɔ kaa sɔɔsɪ ɪ weesuyɔ kɛ
tɔyɔlɔŋ.

ɪ wɛ tɛnaya kɛ teitei kɛ ɪsɪ kpɛntɛ.

¹⁴Yɔlaa mpe pa tɔyɛ pa tɔyɛ naani
na pá nyɛnɔyɛ pa kuyɔɔtɔtɔ tike kɛ
tampana nyɛntɔ.

¹⁵ɪlɛ mpi pa kɔŋ tɛɛsɛnau tɔɔlɔ.

Pu keeti-wɛyɛ ɪsɪ heɛŋ

na pɔ sɔsɪ atɛtɔlɛ taa

na sɛm pɛsɪ pa tiikilu.

Na pɛ siyisina-wɛyɛ pɔlaav tɔpɛŋpɛŋ na pa
teu sɪ.

Atɛtɔlɛ taa kelɛ pa tɛcaɔalɛ.

¹⁶Ama lɔɔ ká ya-m atɛtɔlɛ taa tɛna,
na í lɛsɪ-m.

¹⁷Paa yulɔ wɛnau tɔŋna hukuyɔ na í suukɪ
tɔŋ

nyá laŋlɛ ɪ taa pɛlɪ.

¹⁸ɪ kaa kpɛnna pɛ taa puluyɔ ɪ sɛm wulɛ
na í pona atɛtɔlɛ taa.

¹⁹Pɔyɛlɛ ɪ yaakaya ɪ tɔyɛ
lelɛŋ nulu kɛ na í wɛna ɪ ɪsɛ.
Na í saŋ ɪ tɪ sɪ pɛ tɔŋ teu.

²⁰Paa na mpɔ, pɛ wɛɛ kɛ sɪ,
í polo timpɪ ɪ caanaa wɛɛ
na paa naakɪ nyaalɛm tɔ.

²¹Yulɔ pɛsɔyɛ na í wɛna sɔsɔɔntɔ,
yɛ ɪ fɛina lɛmayasɛ ɪ wɛɛkɪ tɛnaya kɛ
teitei kɛ ɪsɪ kpɛntɛ.

50

ɪsɔ kɔŋ sɪ ɪ huukɪ ɪ huulɛ

¹Asafi yontu.

ɪsɔ Toma tɛna tu Tacaa yaakɪ tɛtɔ tɛnaya
pɛ kpayaɔ ilim tɔlulɛ na pɛ tɛtɔlɛ tɔ.

²Siyɔŋ ɪcatɛ nte tɛ tewa tɛkpataa tɔ
tɛ taa kɛ ɪsɔ teeki kɔkɔ.

³Ta ɪsɔ kɔŋ kɛ,
ɪlɛ pɛ taya tɔpamm.

Kɔkɔ wɛ ɪ nɔyɔ tɔɔ kɛ na ká niisiyi pɛ tɛna.
Heelim ɪsayaɔm cɔɔna-ɪ kɛ.

⁴ɪsɔ huukɔna ɪ yɔlaa na
í yaa ɪsɔtɔnɔyɔ na tɛtɔ kɛ aseeta.

⁵ɪsɔ sɪ: ɪ kotɪ ma nyɔma mpa
ma na-wɛ tɛ pɛɛla nɔyɔ sɪ
paa nuna-m na pá lá pɛ kɔtaya tɔ.

⁶ɪsɔtɔnɔyɔ ɪ yɔyɔtɪ sɪ Tacaa má ma siyisaa
kɛ.

Mpi tɔ, mayalɛ huunlu.

⁷ɪsɔ sɪ: Ma yɔlaa ɪsɛyɛlɪ nyɔma í ke ŋkpaŋɛ
na ma kalɛna-mɛ, ma kɛ mɛ ɪsɔ kɛ.

⁸Maa kalɛna-mɛyɛ,
ɪlɛ pɛ taya ma kɔtasɪ tɔɔ,
í tá tu hɛɛsɪ-m sɔlɛyɛ lapu,

⁹ma kaa mu, maa caa mɛ latɛcɛnaa
yaa mɛ kpɛɛŋ tɛɛ pɛŋtulɔŋ kpau.

¹⁰Mpi tɔ, má tɛnna hɔtɔ tɛɛ wontu tɛna
na pulasɪ taa nyɛntɔ tɛnaya iyisi iyisi.

¹¹Na pɛ sumasɪ tɛna,
atɛ wontunaa tɛna kɛ ma nyɛm kɛ.

¹²Paa nyɔyɔsɪ wɛ-m, maa pɔɔsɔyɛ.
Mpi tɔ, antulinya na ɪ nyɛm tɛna má tɛnna.

¹³Wulɛɛ ma tɔyɔ latɛcɛnaa nantu
na má nyɔɔ pɛŋtulɔŋ calɛm na?

¹⁴Pɛ taya tɔyɔnaya kuhav kɛ ma caakɪ.

Ama sɛɛtɔ kɛ ma pɔɔsɔyɛ.

ɪ tɛŋyɔɪ na í lakɪ isɛna
í ka suwa ɪsɔtaa ɪsɔ Sɔsɔ maya nɔɔsɪ tɔ.

¹⁵Na yɛ ɪ wɛ laŋwakɛllɛ taa í yaa-m na má
waasɪ-mɛ

na í tu-m teeli.

¹⁶ Maa pɔɔsi asayaa si:

Í kaləyi ma kiinj na má na-me tá nəyɔ
pɛɛlɔyɔ tɔm

wɛ mə nɔɔsi taa si pə waasi-mɛyɛ wɛ?

¹⁷ ɪlena má sɛyɛsəyi-mɛ na u nuki
na í lɔɔki ma tɔm.

¹⁸ Í tənəyi ɲmulaa tɔɔ ké,
na í sɔɔsəyi wasaŋkalənaa tɔɔ.

¹⁹ Isayatu kɛ mə nɔɔsi yɔyɔtəyi
na u nyaŋna kaloolaya.

²⁰ Na í cakɪ mə tɔyɔntələnaa acaya,
na í kpɛŋəyənə mə mayamaya mə newaa.

²¹ Mpi í lapa tɔyɔlɛ,
na í huvi si má su na?
Yaa í mayasəyi mə taa si,
maa tən mə ikpatɛ.

Maa kuli mə tɔɔ ké
na má kuli mə acaalətu tənə tɔɔ na í ná.

²² Mə tənə mpa mɛ í sɔɔki ma tɔɔ tɔ í kɛ
ŋkpaŋŋ.

Pə taa kɔɔ na má cəli-mɛ na nəyɔlɔ kaa
waasi-mɛ.

²³ Ma sɛətu nté wei í kusəyi
ma nyuyɔ kɛ teu tɔ.

Na wei í nukənə-m tɔ,
puntu kɛ ma waasəyi.

51

Sələmuyɔ si pá husi isayatu

¹ Tafiiti yontu nti tə wɛ yonyoolaa nyuyɔ
tu
yontunaa taa tɔyɔlɔ.

² Tə taa ké Tafiiti kɛəsəyi waatu wei í na Ulii
alɔ Pasɛpa pa lapa
Wasəŋkalətu, na lɔɔ kuyɔyɔtutu tɛləsulɔ
Natəŋ polo na í kalənə-ɪ tɔ pə tɔm.
Yontu ntəyɔlɛ si:

³ Hai, lɔɔ, nyənɪ ma pətɔɔtələ kɛ nyá
kupantu tɔɔ.

Husi ma kawalaya kɛ nyá suulu sɔsɔ tɔɔ.

⁴ Nyaali ma isayatu təkpatəkpata,
husi ma təpəntələ na má wɛɛ tənəŋŋ.

⁵ Mpi tɔ, ma nyəma ma kawalaya tɔɔ,
ma naaki ma təpəntələ kɛ tam.

⁶ Nyá tike kɛ ma pəntənəa,
mpi tɔ, ma lapa mpi pə fɛɪ-ŋ teu tɔ.

^a 51:16 ləsi-m səm: Lɛlaa huvi si ntanyɪ yontu tu caa si lɔɔ í cɛɪ-ɪ yulɔkɔlɛ nte ɪnɪ í lapa
tɔ tə taa.

N wɛna tampana kɛ timpi n huvi kənə-m
tɔyɔ,

n ta wakəli tiili.

⁷ Ma ké kawalaya tu kɛ hatoo kuyəŋku
ma too haya-m tɔyɔ.

Isayatu taa ké í lɔla-m.

⁸ Ama n caa ké si tampana í wɛɛ ma lotu taa.
Tu ləmayasɛɛ kɛ hatoo ma taa.

⁹ Husi ma isayatu na má wɛɛ tənəŋŋ.

Nyaali-m na má kəli kponkpo mɔlɔm kɛ
hulɔmuyɔ.

¹⁰ Kɛɛsi-m laŋhulɔmlɛ sɔsɔlɛ tɔm,
ɪlena ma wei ma laŋlɛ ka wakəlaa
tətɔyɔtɔyɔ tɔ
tɔ hɔlɔmɪ təlɔilɔi.

¹¹ Kɛɛsi nyá ɪsɛ, taa nyənɪ ma isayatu,
husi ma təwakəllənəa.

¹² Hai, lɔɔ tu ma taa ké ləmayasələ nəŋŋ
nyəntɛ.

Laɣasi-m kɔfalɔ na má nukənə-ŋ na lotu
kɔlɔmtɔ.

¹³ Taa lɔ-m na má hatələnə-ŋ,
yaa n ləsi nyá Feesuyɔ Nəŋŋtu kɛ ma taa.

¹⁴ Mələnə-m ma nyuyɔ yəpɔ laŋhulɔmlɛ,
tu ma taa ké nɪnəv ləmayasələ.

¹⁵ ɪlena má huvi pəntələa kɛ nyá mpaəŋ
na pá tənəyi na pá taɣani kɛəsuyɔ na nyá
tɔɔ.

¹⁶ Hai, ma nyuyɔ yatɔ lɔɔ, ləsi-m səm*fa*
taa,
na má kpaalənə laŋhulɔmlɛ kɛ nyá
waasuyɔ tɔm. ^a

¹⁷ Tacaa kuli ma nəyɔ na má sa-ŋ.

¹⁸ Ye nyá luɣu ka wɛ kətasi maa lapa-ŋ.

Paa nsi kɔkɔ lusa si tənə tɔ si mayamaya,
n ta sɔɔli.

¹⁹ Hai, lɔɔ kətaya ŋka ka wɛ-ŋ teu na nɪ caaki
tɔyɔlɛ si

yulɔ laŋlɛ na í laakali í wakələnə í isayatu.

²⁰ La nyá kupantu kɛ Siyɔŋ nyəma
kɛ nyá pɛɛlɛɛ tɔɔ.

Na nɪ ŋma Yosələm koloosi.

²¹ Waatu inəyi n ká sɔɔli kətasi nsi
n suwa si pá la-ŋ tɔ, na nsi kɔkɔ lusa si tənə
tɔ.

ɪlena pá la-ŋ kətasi kɛ latəcənəa
kɛ nyá kətaya təlɛtɛ tɔɔ.

52

Yulu wei i tu naani ké i wenav tō
¹Tafiiti yontu nti tē wē yonyoolaa nyuyv
 tu
 yontunaa taa tōyolo.
²Tē taa ké pa kēesəxi isəna
 Itəm tu Toweki tayasa
 Sayuli si Tafiiti pola Apimeleki tē.
 Yontu ntəyəle si:

³Tōj tu nyá, n yooləxəna nyá isayatu ké
 mpv suwē?
 N ta nyi taa si lso kupantu wē tam tō?
⁴Nyá nsəmle na ləj isu hunsuyv,
 na n tūsəxəna lelāa.
⁵N sōla isayatu na pō kəli kupantu,
 na n caaki pəpətu na pō kəli tampāna.
⁶Na nyá ləjle hēena təm tēna nti tē
 wakələxi tōyō.
 Tē tēna tē ké kəkəkēetv ké.

⁷Pē tō ké lso ká wakəli-ŋ tam tō.
 l ká ləsi-ŋ nyá tē na í tēna,
 na í kpəsi-ŋ weesuyv nyéma tē na í tōyoni-
 ŋ.
⁸Siŋsilaa ká na-ı na sōyontv kpa-wē.
 Paa wəŋi-ı na pá tōj si:
⁹Ye yulv kisa lso ké kpuluyv tuyv
 na í ha i təxi liyitee nna i wakəla lelāa na i
 hiki tō,
 isəna i tēŋna tōyəle.

¹⁰Ama ma wē lso təyaya taa ké isu
 tuyv hetv nyəŋkv.
 l kupantu taa ké má ha ma təxi tam tō.

¹¹Ma saŋi-ŋ tam tō ké pē tēna mpi n lapa
 tō pē tō,
 na má kraaləxi nyá yəlaa isəntaa si,
 n ké kupan.

53

Yəlaa kupama na pa lso ké antulinya
 isayav taa
 (Yontu 14)
¹Tafiiti yontu nti tē wē yonyoolaa nyuyv
 tu
 yontunaa taa tōyolo.

²Kumələməŋ mayasəxəna i taa si lso fēi.
 Yəlaa mpe acaalətv ké pa laki,
 kupantu latv fēi.
³Hatoo isətaa ké Tacaa nyənəxəna atē
 yəlaa

si i naaki si ləmayasēē tv nəxəlv i pēkəxi-ı?
⁴Pa tēna pa yela i mpaav ké na pá wakəli.
 Kupantu latv fēi pa taa paa kolum.

⁵Isayalataa mpe pa kaa nu.
 Pa pəsa ma yəlaa isu tōyənaya na pá təkī
 paa sēeki-m.

⁶Tənaya paa selina sōyontv pəcō sōyontv
 fēi.
 lso ká kv mpa pa kuləxi i tō tō na í lō.
 Paa tōyō fēle, mpi tō, lso lō-wē.

⁷Hai, ma koolixi ké si lsexi nyéma
 waasuyv
 í luna lso puyv taa ké waatu wei
 Tacaa ká məŋna i yəlaa mpa paa kuwa tō.
 Yakəpv luluyv nyéma lsexi nyéma ká
 ŋmaaləna laŋhulvmle sōsōle.

54

Kunyəntəyolv yaaki si pá waasi-ı
¹Tafiiti yontu nti pa yookina saŋkv
 na tē wē yonyoolaa nyuyv tv takəlaya taa
 tōyolv.
²Tē taa ké pa kēesəxi isəna Sifi nyéma pola
 Sayuli kiŋ na pá tayasi-ı si
 Tafiiti ŋmela pa tetv taa tō.
 Yontu ntəyəle si:

³Hai, lso, ya-m nyá hətē tō,
 na n huli ma tampāna na nyá tōj.
⁴Hai, lso nu ma kuyəxətv.
 Ke ŋkraŋŋ na n nu ma kusələmv.

⁵Mpi tō, krai nyéma kula ma tō,
 na pá sōli ma weesuyv ləsvuyv na mvsuyv
 pa paa fēna-ŋ.
⁶Ama nyaa waasəna-m,
 nyayale Tacaa, na n paasəxəna-m.

⁷Isayatu í məli ma kolontunaa nyōŋ taa
 na n təkī pa nəsi ké nyá tampāna tō.
⁸Maa la-ŋ kōtəya na lotv kulvmtv
 na má sa nyá hətē.
 Mpi tō, Tacaa n ké kupan ké.
⁹N fita-m nəxəsēē tēna taa ké,
 na má nyənəxi ma kolontunaa kpisuyv.

55

Wei i waali pa luwa tō i sələmvuyv
¹Tafiiti yontu nti pa yookina saŋkv na tē
 wē
 yonyoolaa nyuyv tv yontunaa taa tōyolv.

²Hai, lso ke nkpaŋŋ na í nu ma kusæləmutu.
Taa kisi ma wiinau ke nuu.

³Nu ma tɔm na í cɔ-m,
nəʒəsɛ pɔna-m na má cɔɔki yem na má
huyutiŋi lotu.

⁴Mpi tɔ, ma kolontunaa nyaasəxi-m ké,
na asayaa náá ŋmakələxi-m na pá
mələxəna
ma nyuxu taa ké wahala na pá wɛ ma waali
na pááná.

⁵Ma laŋlɛ wakəla səsəm ké,
na səm sɔyɔntu pu-m.

⁶Sɔyɔntu səsɔntu kpa-m ké,
na má seliŋi.

⁷Ma nyulaxa isu ye maa wena keŋ isu
alukuku,
maa kula huntu na má hɛɛsi.

⁸Maa sewa na má polo pooluŋ
na má caya timpi nəʒɔlu fɛi tɔ.

⁹Maa sewa lɔŋ ke kacuculaxa
na heelim səsɔm na má cɔɔsi.

¹⁰Tacaa, líyítí ma kolontunaa, pá taa nuna
təma.

Mpi tɔ, musuŋ na iyoosile tike ke ma naaki
icate taa.

¹¹Yoo cɔəkəna tə koloosi ke ilim na ahoo.
Kupəntəŋ na acilayatu suna tə taa.

¹²Yulokulɛ wɛ tə taa ké.
Pəyele ŋmuləm na tusuxu náá laŋəxi.

¹³Ye pu ké kolontu tɔukəna-m pə taa la-m
pɔlu.

Yaa ye ma pata ka kulayana ma tɔ maa
ŋmɛla-ɪ.

¹⁴Ama ma na wei tə kaawa na ma tuxvna-ɪ
təʒɔ,
ɪ ké ma taapalu na ma ceu ké.

¹⁵Ma na-ɪ tu wɛ təma na leleŋ ké,
na tá na samaa tə puki lso təsɛɛle taa.

¹⁶Səm í tuti ma kolontunaa,
na pá tii atetəle taa na pa isɛ.
Mpi tɔ, isayatu suna pa taa.

¹⁷Lso ké maa wiina,
na un ɪ ká waasəna-m.

¹⁸Tanaŋ na ilim taa na taanaya ke ma wiiki
na í nuki ma nəʒɔ.

¹⁹In ɪ ká yana-m na í yele na má hɛɛsi.
Mpi tɔ, mpa pa kuləxi ma tɔ tɔ pa wɛ
payale ké.

²⁰Lso wei un ɪ ké wulaw ke too tam tɔ tɔ,
í nu na í pasa-wɛ.

Yəlaa mpé paa layasəxi,
páɔɔ paa nyaŋna lso.

²¹ɪ tu ɪ taapalaa mpa í na-wɛ pa wɛ leleŋ
təʒɔ niŋ.

Na í wakəli nəʒɔ ŋka ɪ ka pɛɛlaa tɔ.

²²ɪ nəʒɔ na leleŋ ké isu tuŋ na ɪ taa na kəkɔ,
na ɪ faacinaa tewa, ɪlena ɪ taa na sapəlasɪ.

²³Pɛti nyá nəʒəsɛ tənaya Tacaa niŋ taa, na
í paasəna-ŋ.

ɪ yeki sɪ siŋisulu í cɛŋli.

²⁴Ama lso n ká yele na yəlaa mpɛ
pa tii pəlaav tapuxu tɛɛ.
Yulokulaa na ŋmulaa ná kaa haŋa
pa pusi hɛku na páɔɔ pá sɪ.
Ama nyaya ma pɛta ma tɪ.

56

Kunyəntəʒɔlu pɛta ɪ təxi lso

¹Tafiiti yontu nti tə wɛ yonyoolaa
nyuxu tu yontunaa taa təʒɔlu.

Yontu ntəxi pa yookina alukuku wei ɪ wɛ
pooluŋ tuŋ səsəŋ tɔ tɔ ɪ luŋu.

Tə taa ké Tafiiti kɛsəxi usəna Filiisi nyəma
səŋsa-ɪ Katɪ tɔ pə tɔm.

Yontu ntəʒɔle sɪ:

²Hai, lso nyəni ma pətəɔtəle, pa huluxu-m
ké.

Kuyɛŋ tənə pa yookina-m ké, na pá
caaləxi-m.

³Kuyɛŋ tənaya ma kolontunaa wɛ ma
waali.

Pa wɛ payale ké, na pá yookina-m.

⁴Ye kuyaku ŋku sɔyɔntu í kpa-m,
nyaya ma tuxi naani.

⁵Ma saŋ lso ké ɪ tɔm kuyəʒɔtɔtɔ tɔ,
na ma tu-ɪ naani na sɔyɔntu fɛi.
Pepeye yulu pəsəxi na í la-m?

⁶Paa kuyaku ŋkuŋu pa tuxu-m kunyɔŋ,
na pá huuki ma tɔ ké isayatu.

⁷Pa lapa nəʒɔ kulumaŋa sɪ pa cɛŋəxi-m na
pá naasəxi-m
na pá huliŋi ma ɪkpate ke paa timpi ma puki
tɔ.

Mpi tɔ, pa caa ma weesuxu ləsxu tɔ.

⁸Pa kaa pəsi pa fitina isayatu nti pa lakɪ tɔ.
Hai, lso, pɛti yalaa mpeɛ atɛ na pááná.

⁹N tɛma ma təkpaalətu mpaav ke cəkəna
suu ma isəlum ke nyá tənuxu huluxu taa.
Nmaa pə tɔm ke nyá takəlaya taa.

¹⁰Ye ma mapa kapuka na nyá tɔɔ,
ma kolontunaa ná málə̀ɣəna pa waali ké,
ma nyəma si lso nyá, n we ma tɔɔ.

¹¹Ma saɲ lso ké i tɔm kuyəɣotutu tɔɔ.

Ma sama Tacaa ké i tɔm tɔɔ.

¹²Inə̀ɣi ma laki naani, maa nyaɲna pulu.
Pepeye yəlaa pəsə̀ɣi na pá la-m?

¹³Hai, lso pə wee si má la isu ma suw nə̀ɣo
tɔ,

ile nyana tɔmlɛ kɔtaɣa ké maa la-ɲ.

¹⁴Mpi tɔ, n waasa-m sɛm taa ké,
si ma tɔ nyá isentaa ké weesuxu nyəma
nyaaləm taa.

57

Tafiiti sələmə̀ɣi isətaa lso sɔsɔ

(Kukalətu 8-12: Yontu 108:2-6)

¹Tafiiti yontu nti tə we yonyoolaa nyuxu
tu

yontunaa taa na pá yaaki-ti si:

Taa ku tɔɣɔlɔ.

Tə taa ké Tafiiti kɛəsə̀ɣi isəna i sewa Sayuli
na i

ɲmɛli kukpamuxu puxu taa tɔ pə tɔm.

Yontu ntə̀ɣələ si:

²Hai, lso nyəni ma pətɔtələ yoo,

nyəni ma pətɔtələ.

Mpi tɔ, nyá kiɲ ké ma pɛɛkə̀ɣi ma tɔcɔsələ.

Maa ɲmɛli təna, na n kenti ma tɔɔ,

haləna wahalanaa panɛ pá tɛ.

³Isətaa lso sɔsɔ ké ma yaaki.

Inu i lapəna-m pə təna.

⁴I ká waasi-m na hatoo isətaa,

na i liyiti wei i tu ma waali tɔ,

na i la-m i kupantu.

⁵Mpa pa heku ma wee tɔ

pa tɔki yəlaa ké isu tɔɣɔlasɔ.

Pa kela sɛɲtaa ké isu ɲmantaasi na nyəma,

na pa nsəmlɛ na ləɲ isu layatɛ.

⁶Hai lso, nyá səsə̀ntu i kəli isə́ntənyu ké
kuluɣu,

na nyá teu na tetu təna tɔɔ.

⁷Paa hula puxu ké ma mpaav taa ké,

na ku lumsu-m.

Iləna pá nyi-m katoka.

Ama kulumaa mpe pa hotina ka taa.

⁸Hai lso, ma nyɔɔ tɔɲ,

maa sa-ɲ na má puxuli-ɲ.

⁹Ma ləsaɣa, fe,

ma cəmunu na ma saɲku i fe,
maa fe na pə́cɔ pə nyaali.

¹⁰Tacaa maa sa-ɲ yəlaa taa,

na má puxuli-ɲ piitimnaa taa.

¹¹Mpi tɔ, nyá kupantu səsə̀ntu tapa
isə́ntənyu ké,

na nyá teu náá tɛɛ isə́ɲmuntɔ tɔɔ.

¹²Hai lso, kpaasi nyá tə̀ɣi isə́ntənyu tɔɔ,

na nyá teeli na tetu təna taa.

58

lso we tetu tɔɔ na i huukəna

¹Tafiiti yontu nti tə we yonyoolaa nyuxu
tu

yontunaa taa na pá yaaki-ti si:

Taa ku tɔɣɔlɔ.

²Yəlaa mɛ sum taa ké i ká huləna tampana
na?

Mruxu i tə̀ɲə̀ɣi siɣisuxu na i huukəna?

³Təfaa ké i lakəna isayatu ké tetu tɔɔ,
na i laki musuɲ.

⁴Hatoo asayaa həɔɔ tɛ ké pa wakəlaa,
na pəpə́tunaa náá leki na pə́cɔ
pa luki pa toonaa lotu taa.

⁵Pa we sətu ké isu tumaa,
yaa isu paasələ ntam wei i təkə̀ɣi ɲkraɲɲ
tɔ.

⁶Isu paasələ nte tu nukɔ tuɣ yontu tɔ,
paa tɔwaa taa aka.

⁷Hai, lso holi pa kela ké pa nəɔsi taa,
Tacaa yoki tɔɣɔlasɔ tamasi.

⁸Pá muki yem isu lum kpeɲuxu tɔ.

Ye pa tɔ nə̀ɣɔluxu nyəma, á pəsi kpeɛ.

⁹Pá si na pá yɔɔli yem isu atantaalu.

Na pá wee isu pə hə́ləsuxu pəyaya,
na ká tá keesi ilim tɔ.

¹⁰Pa sɔwá tuɲ kaa la hətu,
na pə́cɔ lso kpeɛ-i isu kacuculaya,
paa a wɔlaa yaa á na a lum, pə ta ku pulu.

¹¹Yulupəɲ laɲlə ká hulumu

waatu wei lso ká leeti asayaa tɔ

inu i ká tɔ pa caləm taa.

¹²Waatu inə̀ɣi yəlaa təna ká tɔ si:

Yəlaa kupama wəna pa kasəyaya,

lso we atɛ na i huukəna.

59

lso waasi-m mpa paa caaki-m tɔ pa niɲ
taa

¹ Tafiiti yontu nti tã wẽ yonyoolaa nyũyũ
tu
yontunaa taa na pá yaakí-tí sí:
Taa kv tãɔlɔ.
Tã taa ké Tafiiti kéesəɣi isəna Sayuli tilaa sí
pá fɛɣ ɪ tãɣaya na pá kv-ɪ tɔ.
Yontu ntəɣələ sí:

² Ma lso waasi-m ma kolontunaa niɣ taa,
kenti ma tɔɔ ké mpa paa caa-m tɔ pa tɔɔ.

³ Waasi-m mpa pa pɛkəɣəna-m isayatu tɔ
pa niɣ taa,
ya-m yulokulaa mpe pa nəɣɔ taa.

⁴ Asayaa mpeɣele na pá cɛɣəɣi-m,
yulokulaa mpe pa caa pa tii ma tɔɔ ké.
Tacaa anɪ ma ta la isayatu natali,
pəyele ma ta sekɪ ma kolapələ.

⁵ Paa na ma ta la pulv tɔ,
pa kpakəɣi sewa na pá tayanəɣi pa tí.

Hai, lso fɛ na ní kɔɔ ma kiɣ na ní ná.

⁶ Tacaa atɛ na isɔtaa pə tɔ,
lseyɛli lso nyá,
kuli na ní waasi-m mpa pa ta nyi-ɣ tɔ pa niɣ
taa,
kisina waali lulaa mpeɣe nyá kupantu.

⁷ Paa taanaya ɣkaya pa kəɣ
isu hasi tintiyile.
Pa casəɣi kapusi na pá cɔəkəna ɪcate.

⁸ Isayatu suna pa nəɔsi taa tɔpam,
na pa kuyɔɣotutu wẽ isu layalɛ.
Pa tɔɣ sí awe ká nuna pa tɔm?

⁹ Ama Tacaa nyá wonɣiɣi-wɛɣe,
na ní paakəna mpa pa ta nyi-ɣ tɔ pa tənə.

¹⁰ Paa pa tɔɣ ká wɛɛ isu cənɛ na lé,
lso nyayalɛ ma kentulu.

¹¹ Ma lso kuparɣ n ká kɔɔ ma cɔlɔ,
na ní huli-m ma kolontunaa na pá wakələ-
wɛ.

¹² Taa kv-wɛɣe ləɣ,
na pá kɔɔ na ma yələa sɔɔ nyá tɔɣ tɔɔ.
Ama ciɣiti-wɛ na tɔɣ ulɛna ní pɛti-wɛ.
Tacaa, nyayalɛ tá kəkentuyɔ.

¹³ Pá kula pa nəɣɔ tɔɔ tɛ, pa wakələna-ɣ ké.
Pa mayamaɣa pa kalampaani katəka í kpa-
wɛ.

Mpi tɔ, kutuyɔ na kaloolaya tike kɛ pa laki.

¹⁴ Kpiisi-wɛ na pááná na pá taa tasa-wɛɣe
nav.

Ule antulinya tənə ká nyi sí
lso sɔsɔ wɛ lseyɛli taa.

¹⁵ Paa taanaya ɣkaya pa kəɣ isu hasi
tintiyile.

Pa casəɣi kapusi na pá cɔəkəna ɪcate.

¹⁶ Na pá pɛkəɣi paa timpiɣi tɔɣənaɣa.
Pu takí-wɛɣe teu ulɛna pá suv mɔla.

¹⁷ Maa sa nyá tɔɣ ké,
na ma kpaali nyá kupantu kɛ tanarɣ tɛɛ.
Mpi tɔ, n kɛ-m təcɔsələ tɔɣ nyəntɛ ké
na ma kentulu kɛ larɣwakələ waaɔ.

¹⁸ Maa sa ma kentulu nyaya.
Hai, lso nyayalɛ ma təcɔsələ,
ma lso nyá kupantu wɛ sɔɣəntu.

60

lso nukɪ ɪ yələa mpa pə kələa tɔ pa wula
(Kukaləɔ 7-14: Yontu 108:7-14)

¹ Tafiiti yontu nti ɪ yoonə
sarɣv sí ɪ sɛɣesəɣəna tɔɣlɔ.

² Tã taa ké Tafiiti kéesəɣi isəna ɪ yoonə
Silií nyəma mpa paa wɛ Mesopotami
na Sopa pə tɛtu taa tɔ.
Pa mələɣa kpente ulɛna Sowapɪ náá kv ltəm
tɛtu
yoolaa kɛ iyisi naanwua na naalɛɣe
(12.000) təm tɛtekələ taa.
Yontu ntəɣələ sí:

³ Hai, lso, nyá lɔna-tu na tã yá yem yem.
Hɛɛsi nyá pááná na ní mənɣa-tu.

⁴ N ciɣita tɛtu na tã yá pəɣələɛ,
nyala-yɛ, tɔfɔ tã tənɣa seluyɔ ké.

⁵ N mayasa nyá yələa tá na tɔɣ,
na ní caali-tu na tã nyɔɔ sulum kukukum.

⁶ N hula nyá kupama kɛ yaasi wei pá nawa,
ulɛ pa se kolontu nyəma kutɔtɔna tɔ.

⁷ Hai, cɔ-tu na ní kɔɔ tá waasuyɔ,
ulɛna ní yá nyá kusɔllaa tá, na nyá tɔɣ.

⁸ lso yɔɣɔta ɪ təsɛɛle narɣ nyəntɛ taa sí:
Maa tɔɣəna akaitu.

Maa tala Sikem ɪcate,
na má faya Sukɔti tɛtekələ kɛ hɔɣəlɣ.

⁹ Má tənna Kalaati na Manasee.

Ífəlayim keke ma yooú kahuka.
Yuta keke ma kawulaya kpátuyɔ.

¹⁰ Mowapv keke tiyaya ɣka ka taa ma sɔɔ
lum tɔ.

Maa ləsi ltəm tɔɔ ké aseeta
na pá huli sí má tənna-ɪ.

Maa yaya yooú kakiisasi kɛ Filiisi nyəma
tɔɔ.

¹¹ Awe ká pona-m ltóm na í cèle-m
pa kolunja icate?

¹² Ye pə taya lso nyá, awe?

Pəyele nyá lə-tv, n fəi tá yoolaa waali.

¹³ Kəw hí səna-tuyv tá kolontu təm taa.

Mpi tə, yəlaa waasuyv ké heelim ké yem ké.

¹⁴ Ye lso n wə tá waali tə lakí akanaa ké.

Nyaa nanjəna tá kolontunaa.

61

Ma səəla nyá təyaya taa cayale ké tam
təw

¹ Tafiiti yontu nti tə wə yonyoolaa nyuyv
tu
yontunaa taa na pá yooki-ti na sanju
təyələ.

² Hai, lso nu ma wula,
na hí ké njkpanj na ma kusələmvtv.

³ Ye pə kəma na má kpisi,
paa ma wə tətə tənaya,
isu ma yaa-ŋ si hí waasi-m.

Pona-m təcəsəle nte ma kaa pəsi na má
tala tə.

⁴ Mpi tə, nyayale ma kentulu,
na ma kolunja icate ké kolontu kinj.

⁵ Nyá tɛyɛ ma caa cayav ké tam təw,
na má cəsəi nyá tɛɛ.

⁶ Mpi tə, hai, lso nyá nukəna ma koolee
na hí haaki-m mpa pa nyajna-ŋ tə pa
kpancoou.

⁷ Kpaasi wulav weesuyv na isə,
na í pusi tayalı na pá polo luləŋ loosi loosi.

⁸ Í wɛɛ kawulaxa kumte təw ké tam təw,
na nyá kupantv waasəyi-i.

⁹ Ile maa puyvli nyá həte ké tam.

Na má lá isu maa siw nəyɔ təyɔ paa kuyaku
ŋku.

62

Maa wɛɛ lso kəŋkəŋ taa təpamm

¹ Tafiiti yontu nti tə wə yonyoolaa nyuyv
tu
yontunaa taa isu Yetuturj kɛɛsuyv təyələ.

² Lso ké ma peta ma ti.

lni i kinj ké ma nyuyv yapv lukəna.

³ Inəyale ma kəkəpənyv na má tɔyɔ-i
kəpənyv

ma nyuyv yapv nté, na ma kolunja icate.

Puləpə u cəŋləyi-m i kinj.

⁴ Pəlee ké mə tənə í ká yele kəpənyv
na í huliyi yulv si í kuyv-i?

Isu kolunja wɛɛluyv tə,
yaa kalaa wei i seliŋi tə?

⁵ Í kəpəna nəyɔ si í tusi-i i təcayale səsəəle
taa.

Pəpətv wɛ-mɛyɛ teu ké,
mə nəəsɪ ké í kooliyina kupantv
na mə lotu taa na mpusi.

⁶ Lso kinj tike ké maa pɛɛki hɛɛsuyv.

Mpi tə, mi i yekina na má tɛɛləyi.

⁷ Inəyale ma kəkəpənyv na má tɔyɔ-i
kəpənyv.

Ma nyuyv yapv nté,

na ma kolunja icate.

Puləpə u cəŋləyi-m i kinj.

⁸ Lso yakəna ma nyuyv na í tɔyɔ-m teeli.

lni i kentiŋina ma təw na tɔŋ,

lso kéle ma kəpənyv tətəle.

⁹ Hai, yəlaa mɛ, í pɛti-i mə təyi paa waatv
wei,

na í tɔli-i mə lotu,

lso kéle tá kəpənyv tətəle.

¹⁰ Tampəna təw,

yəlaa təm cəkənav wə katə ké,

pa wə ké isu ilɛɛməŋ.

Pa tənə pa fəi yurj ké sanəya təw.

¹¹ I taa ha mə təyi mɔsvrj taa,

i taa tɛɛli wɛnav mpi pa lɛɛkəna toma tə.

Paa wɛnav hukiyi, i taa cɛla-wəyi mə ti.

¹² Lso yəyətəa na í lɛli na má nu si,
inəyale toma tv.

¹³ Tacaa nyá tike nté kupəŋ

na hí fələyi paa wei isu i lapa tə.

63

lso kupantv kəla weesuyv ké teu

¹ Tafiiti yontu nti tə wə yonyoolaa
nyuyv tv yontunaa taa tə.

Tə taa ké Tafiiti kɛɛsɪ i cayale təm ké Yuta
wulav tətə taa.

² Hai, lso, nyayale ma lso,

ma pɛɛkəyi-ŋ ké,

ma ləsaŋa nyuləyi-ŋ ké,

na má tɛŋ taasi ké nyá təw ké wulaya

tətə nti tə taa ləm fəi tə.

³ Nyá təyaya taa ké ma nyənə-ŋ teu

na má ná nyá tɔŋ na nyá teeli.

⁴ Mpi tə, nyá kupantv kəla weesuyv ké teu.

Maa kpaali nyá samtv.

⁵ Nyaya maa sɛɛ ma weesuyv tənə,

na má sələməxəna nyá hətə.

⁶ Maa haɣa ké isu ma təɣo nim təɣonaya
kupaŋka.

lɛna má yoo-ŋ yontu na laŋhulumle.

⁷ Ye ma həntaa, ma təəsəyi nyá təm ké,
na ma mayasəyi-təyi ma taa ké ahoo təna.

⁸ Nyayale ma waasulu, ma laŋle həena
nyá keŋ isotom taa caɣale.

⁹ Ma tamsəna-ŋ ké na luɣu kulumuyu,
nyá toŋ waasəyənə-m.

¹⁰ Mpa pa luki ma weesuyu ləsuyu tə,
pə wakəli-wəxə ləŋ na pé susi-wəxə tetu
lumaŋ taa.

¹¹ Pé ku-wəxə isayakuyu na pé waasi taale
hasi.

¹² lɛna wulau náa yəələxəna ləso.
Wei i ka tuuna ləso hətə tə puntu ká sami-i
ké.

Mpi tə, pu təkɪ pəpətonaa nəəsi.

64

ləso kəla nsəma asayəe

¹ Tafiiti yontu nti tə wə yonyoolaa
nyuyu tu yontunaa taa təɣələ.

² Hai, ləso nu ma nəɣo kə waatu wei ma
mələxi tə.

Kenti-m kolontu wei i nyaasəyi-m tə.

³ Fiti-m isayatu nti asayaa tayana ma təo tə,
na ɲ hatələna-m nti yəlaa wakəllaa
mayasəyi ma təo tə.

⁴ Pa nəəsi na ləŋ ké isu layatə nte pa salaa
tə,
na pa təm isayatu wuki isu nyəmə.

⁵ Yəlaa kupama kə pa təkɪ pa nyəmə kə
mukaya.

Paa heeliyi-wə na péco pá tə-wə,
péco səɣəntu fəi-wə.

⁶ Pa kaasəyi pa təyi pa isayatu təmlə taa ké,
na pá mayasəyi isəna paa nyɪ pa katəsi tə,
na pá təŋ si nəɣələ kaa na-si.

⁷ Isayatu kə pa mayasəyi.

Na pá təŋ si tá səələ puwa.
Tə tuwa mpi tu la tə pə pələ.
Yulu lotu wə lumaŋ ké.

⁸ lɛna ləso náa tə-wəxə nyəmə,
na i yaɣa-wəxə kpakpaa.

⁹ Pa kuyəɣətu huna-wə,
pa tənə mpa pa naaki-wə tə

pa kpəetəyi nyəəŋ.

¹⁰ Səɣəntu kpa yəlaa tənə
na pá kpaaləyi mpi ləso lakɪ tə,
na pá cəkəxəna i kulapələ huwəe.

¹¹ Siyisilu i yəələna Tacaa na i tuxi-i
kpələyɔ.

Pa tənə mpa pa tənəyi tampana tə pá sa pa
ti.

65

ləso mənəa si pá sami-i

¹ Tafiiti yontu nti tə wə yonyoolaa
nyuyu tu yontunaa taa təɣələ.

² Hai, ləso, tu sa-ŋ Siyən taa ké na naani,
na té lá isu tə suw tá nəəsi tə.

³ Nyá nukəna sələməŋ.
Nyá cələɣo yəlaa tənə ká kəo.

⁴ Tá kawalaya tɛe-tuxu toŋ ké.
Ama nyaa husəna-kə.

⁵ Leleŋ nulu nté wei n ləsaa na ɲ yaa
si i caɣa nyá təyaya taa ké nyá isəntaa tə.
Tu təɣo nyá təyaya naŋŋ nyəŋka taa
kupantu na té haɣa.

⁶ Tá nyuyu yātu ləso nyá kupantu təo ké
n nuki tá kusələmutu,
na ɲ lakɪ-tuxu kəkələ nyəmnəa.
Nyaya tetu na lum pə tənasi yəlaa tɛeləxi.

⁷ ləso nyá suna pəəŋ na nyá toŋ,
na ɲ suu nyá təxi toma.

⁸ Na ɲ həesəyi tənku na i hola pa kəkətə,
na yəlaa nyəntə tətə.

⁹ Antulinya tənasi təo nyəma ná
nyá kəkələ nyəm na pá nəɣəsəyi,
na laŋhulumle náa kuyi ilim
tətulə na pə təlulə nyəma.

¹⁰ N paasəna tetu na ɲ yele na tɛv nu-təxi
səsəm,
na ɲ kaa-təxi kupantu na lum su ləso ləəŋ.
Na ɲ yele na tetu wɛe musuŋ
kə tɛv na təɣonaya náa lakɪ.

¹¹ N yəɣələyi lum kə awasa na ɲ yəkəyi
tampaya,

n yeki na tɛv nu na pá huw,
na ɲ kooli kupantu kə pə məhoo.

¹² N kusəyi pənaya nyuyu na nyá kupantu,
na kupantu kpəŋ nyá mpaaw taa.

¹³ Tɛv nuwa wulaya tetu,
na pulasi laŋa náa hulumi.

¹⁴ Kaləkəŋ waasa tətəɣələ,
na kotəɣu náa nyala tətəka taa.
Laŋhulumle kakiisasi na yontu nuki.

66

Waasulɔ lso samtu

¹Yontu nti tɛ wɛ yonyoolaa nyuɣu tu yontunaa taa tɔɔɔɔ.

Ate yɛlaa mɛ,
má tɛna í wiliti lso na laɣhulɔmlɛ.

²Í yoo ɪ hæte samtu yontu,
na í tu-ɪ teeli na má samtu.

³Í heeli lso sɪ:

Nyá tɛma kɛ sɔsɔɔna.

Kolontunaa naaki nyá toɣ sɔsɔɔɣ,
ɪlena pá yeki kalampaani.

⁴Tɛtu yɛlaa tɛna hɛnta nyá nɔɔhɛ tɛ kɛ,
na pá yooki laɣhulɔmlɛ yontu na pá saɣ
nyá hæte.

⁵Í kɔɔ na í ná lso tɛma,
ɪ lakasi kɛ sɔsɔɔnsi kɛ.
Yɛlaa taya ɪ laki-sɪ.

⁶Lso yɛlaa na teɣku lum nyɔɔ,
na pá yele tɛtu puɣulaya na yɛlaa tɔ
nɔɔhɛ.

Tɛnaya tá laɣa hɛɛna-ɪ.

⁷Lso toma kɛ ɪ ɣmakɛlɛna tam tɔɔ.

Na í feɣiɣi piitimnaa na ɪ ɪse
sɪ tɔɔ kullaa í taa tasa ɪ tɔɔ kɛ kulɔɣu.

⁸Yɛlaa mɛ í sa tá lso,
í sami-ɪ na má nɔɔsi nu.

⁹Lso haana-tuɣ weesuyu,
na í kentiɣi tá tɔɔ sɪ pá taa co-tu.

¹⁰Hai, lso, nyá mayasɛna-tu na ɪ tayaɪ-tu,
ɪsu pa wɔkɔɣu liyitee nyɛɣɛlɔɣu sɪ kɔ té tɔ.

¹¹Lso n yɛlaa na wahala mayana-tu,
na ɪ yele na laɣwakɛllɛ kɛli-tu.

¹²Lso yɛlaa na yɛlaa tɔɔ tá tɔɔ,
tɛ tɛma kɔkɔ na lum pá taa.
ɪlena lso ɪ lɛsi-tu na ɪ tana-tuɣ tɛpante
taa.

¹³Maa suuna nyá tɛyaya kɛ kɔtasi
nsi kɔkɔ lusa sɪ tɛna tɔ,
na má lá nɔɔsi nsi maa su-ɣ tɔ.

¹⁴Nsi maa kula nɔɔɔ kɛ ma wahala waatu
na má su tɔ.

¹⁵Maa la-ɣ kɔtaya ɣka kɔkɔ lusa
ka tɛna tɔɔ heɛɣ nim nyɛɣ,
na ɪwaɛɣ,
na latɛɛnaa na pɛɣtulɔɣ.

¹⁶Mɛ tɛna mpa mɛ í nyaɣna Tacaa tɔ,
í kɔɔ na má kɛɛsi-mɛɣɛ mpi lso lapa-m tɔ.

¹⁷Ma mapa kapuka na lso tɔɔ na ma nɔɔɔ,
na má sami-ɪ na ma nsɛmlɛ.

¹⁸Ye ma taa ka wɛ ɪsayatu
lso taa nuna-m.

¹⁹Ama lso nuwa ma nɔɔɔ
na í kɛ ɣkpaɣɣ na í nu ma wiinau.

²⁰Lso kele sɔsɔ,
ɪ ta lɔ ma sɛlɛmɔɣu,
pɛyɛle ɪ ta pɛ-m kɔpantu.

67

Yɛlaa tɛna í sa lso

¹Yontu nti tɛ wɛ yonyoolaa nyuɣu tu yontunaa taa na pá yookina saɣku tɔɔɔɔ.

²Hai, lso nyɛni tá pɛtɔtɛle na ɪ kooli-tuɣu
kɔpantu,
nyá ɪsentaa teu í ná tá tɔɔ.

³ɪlena pá nyɪ nyá mpaɣɣ kɛ tɛtu taa,
na pá hulɪ nyá nyuɣu yapu tɔm kɛ pi-
itimnaa tɛna.

⁴Hai, lso, yɛlaa í sa-ɣ,
pa tɛna pá tu-ɣ teeli.

⁵Piitimnaa laɣa í hulɔmi na pá ɣmaali.

Mpi tɔ, siyisuyu kɛ n tɛɣɣɪ na ɪ huɔkɛna
yɛlaa,

na ɪ tiikiɣi piitimnaa kɛ tɛtu taa.

⁶Hai, lso, yɛlaa í sa-ɣ,
pa tɛna pá tu-ɣ teeli.

⁷Tɛtu lɔla tɛ kulɔlɔm.

Ta lso kooliɣi-tuɣu kɔpantu kɛ.

⁸Lso kooliɣi-tuɣu kɔpantu,
na antulinya tɛnasɪ tɛna yɛlaa nyaɣna-ɣ.

68

Lso akaitu yontu

¹Tafiiti yontu nti tɛ wɛ yonyoolaa
nyuɣu tu yontunaa taa tɔɔɔɔ.

²Lso kulɪ na nyá kolontunaa ya yem.

Mpa paa caaki-ɣ tɔ, pá se nyá ɪsentaa.

³Yele na asaɣaa mpe pá saali yem kɛ
lso ɪsentaa, ɪsu nyɔɔsi salɔɣu tɔ,
yaa ɪsu keetu hookuɣu kɔkɔ taa tɔ.

⁴ɪlena siyisilaa laɣa náá hulɔmi na pá
ɣmaali.

⁵Í yoo lso kɛ yontu na í sa ɪ hæte,
í hɛɛ-ɪ mpaau, ɪni ɪ faɣana tɛtɛka taa na í
kɔɣ.

ɪ hæte ntɛ Tacaa, í yɔɔli ɪ ɪsentaa.

⁶ɪnɔɣɛle suluwaa caa, na leelaa paasɛnɪ.

Ḳpuyɔ lso we ɪ təcəyalɛ naŋŋ nyəntɛ taa tənɔ.

⁷ ɪ haaki katayalasɪ kɛ tɛɛsɪ,
na ɪ yeki na saləkətnaa hɛɛsəyɪ.
Asayaa tike kɛ ɪ yeki wolaya taa.

⁸ Hai, lso, waatu wei n lu nyá yɛlaa nəyɔ tɔɔ
tɔ,
waatu wei n tɛɛ pa lɔlɔ kɛ wolaya tetu taa
tɔ,

⁹ tetu selaa ké, na isətnuyɔ pəsɪ lum.
Sinayi puyɔ sela lɛyɛli lso nyá, nyá
isəntaa.

¹⁰ Hai, lso, n yɛlaa na tɛv kupaŋku nu,
na ɪ məŋna nyá kpancoou ŋku ku tɛma tɔ.

¹¹ Hai, lso, nyá yɛlaa lapa pa təcəyalɛ kɛ tetu
taa.

Lonte ntɛyɛ n tayana wahala nyéma kɛ nyá
kupantu tɔɔ.

¹² Təmuyɔ kɛ Tacaa yəyɔtaa.

Tom kupantu kəntaa ná kɛ kpekəle səsəɔle.

¹³ Kolontunaa awulaa kpekəle tu casəle.
lɛna alaa mpa pa wɛ tɛyaya tɔ pá tala
wontu kukukuutu.

¹⁴ ɪ ká hantɪ mə cacakəŋ tɛɛ na ɪ hɛɛsəyɪ,
na liyitee waasa alukuku kɛŋ tɔɔ,
na wɔla kupaŋ waasa ɪ huntu tɔɔ*fa*? a

¹⁵ Waatu wei Toma tənɔ tu yasa awulaa kɛ
tetu taa tɔ,
tetu hɔluma kɛ isu kponkpontu.

¹⁶ Hai, Pasəŋ puyɔ ké lso nyəŋku ké,
na ku hɛla təm payale.

¹⁷ Pepe tɔɔ ké puyɔ kuheluyɔ lakɪ isɛsɛmle,
kɛ ŋku lso ləsaa sɪ ɪ ka caya tam tɔɔ tɔ?
Tənaya Tacaa ká caya haləna tənaya.

¹⁸ lso wɛna yoo kɛkɛnɔ kɛ iyisi iyisi ké,
Tacaa wɛ pa hɛku, na Sinayi náa wɛ lso
təsɛɛle taa.

¹⁹ N kpeŋna yɛlaa mpa pa kpawa tɔ na ɪ
kpaana,
yɛlaa kɛ pa lapa-ŋ kucəɔɔ*fa*.
Tɔɔ kullaa mayamaya ká caya nyá kin. a

²⁰ Tacaa keɛ səsɔ kɛ paa kuyaku ŋku,
unɪ ɪ paasəyənana tu na ɪ waasəyɪ-tuyɔ
saa wei pa ŋmakələyɪ-tu tɔ.

²¹ lso ké wei ɪ waasəyɪ-tu tɔyɔ.

a 68:14 Loonja kanɛ ka nuu wɛ katɛ. ɪlɛ lɛlaa hɔvki sɪ lɛyɛli nyéma ɪlɛ, alukuku keɛ lɛyɛli
na wɔla na liyitee nna a tɛɛ kəɔ kɛ mpɔ tɔ, a hɔlɔyɪ pa akaitɔ. Wɛnɔv ŋku yoolaa kuuki
təyoole taa tɔ. a 68:19 kucəɔɔ: Lɛlaa ná hɔvki sɪ pə hɔwɛɛ ntɛ sɪ pa ha lso ké kucəɔɔ.
Loonja kanɛ ka hɔwɛɛ wɛ katɛ.

Tacaa lso unɪ ɪ wɛnna toma sɪ ɪ fiti-tuyɔ sɛm
taa.

²² Ama Tacaa ká yəki ɪ kolontunaa nyəŋŋ,
ɪ ká yəki mpa pa wɛ isayatu taa tɔ pa
nyumpanyalasɪ.

²³ Tacaa yəyɔtaa sɪ: Maa ləsi
ma kolontunaa kɛ Pasəŋ puyɔ taa na má
kəna.

Maa ləsi-wɛyɛ tɛŋku lum tɛɛ na má kəna.

²⁴ Na ɪ fɛli pa caləm taa ké nəɔhɛɛ,
na nyá hasɪ tɔyɔ-wɛ.

²⁵ Hai, ma lso, ma wulav,
pa nawa nyá cəŋa kɛ nyá tɛyaya taa.

²⁶ Yonyoolaa ntɛ nəyɔ tɔɔ,
pa waaləyɪ wontu mataa,
hɛku taa ké alɔpiya mpa pa makɪ akilimisi
tɔ.

²⁷ ɪ sa lso ké təkotilɛnɔ taa.
lɛyɛli lulɔŋ nyéma mɛ ɪ sa Tacaa.

²⁸ Mə tənuyɔ Pɛncamɛɛ kpekəle ntɛ mə nəyɔ
tɔ,

na pə kaasɪ Yuta na Sapuləŋ na Nɛfətali pə
awulumpiya.

²⁹ Mə lso caa ké sɪ ɪ wɛɛ toŋ.

Hai, lso, səsɪ toŋ kɛ mpi n lapa-tu tɔ.

³⁰ Nyá təsɛɛle taa ké n wɛɛ,
na ɪ təkɪ kawulaya kɛ Yosalem tɔɔ.
Awulaa ká kəna-ŋ kucəɔɔŋ.

³¹ Nyaasɪ Icipiti wei ɪ ké səsəncaasɪ tɛɛ
wontuyɔ tɔ.

ɪ wɛ ké isu latəcɛnɔ kaləku na ɪ ŋmakələyɪ
yɛlaa.

ɪ pasa ɪ tɪ na ɪ haaki-ŋ liyitee nyəyɔtɔ.

³² Səsaa ká luna Icipiti na pá kəɔ.
ɪtiyopii nyéma ná kəŋ na pá təkəyɪ lso ké
niŋ.

³³ Ate kawulasɪ mɛ ɪ yoo lso ké yontu.

ɪ sa Tacaa.

³⁴ ɪ yoo yontu kɛ wei ɪ wɛ isəŋmuntu
tam tɔɔ nyəntɔ tɔɔ na ɪ kəŋ tɔ.
ɪ yəyɔtəyənɔ ntɛ na toŋ.

³⁵ ɪ nyɪ Tacaa toŋ.
ɪ səsəntɔ wɛ lɛyɛli tɔɔ ké,
na ɪ toŋ wɛ isəntaa.

³⁶ Hai, lso, pa nyaŋna-ŋ nyá tɛyaya taa ké.
lɛyɛli nyéma lso haaki ɪ yɛlaa kɛ toŋ na
pəsuyɔ.

Isə keŋe teeli tu.

69

Səoluyv ŋku ma səoləna Isə təsele tō
¹Tafiiti yontu nti tē wē yonyoolaa nyuyv
 tu
 yontunaa taa na pa yookina cəmyuv*fa*
 təyolə. a

²Hai, Isə, waasi-m,
 lum suna ma luyv tē kē.

³Pə tisa-m katantamaya taa kē, pū səŋəyi.
 Ma hota lum lumaŋ taa kē na pə hola
 tēkəna-m.

⁴Ma kiisaa na ma luyv tē wul, na má ká.
 Ma teka ma Isə na ma isə caŋ a pəyolŋ taa.

⁵Mpa pa taa kpaana-m musvŋ tō pa kəla
 ma nyuyv taa nyəəsi kē paŋale.
 Mpa pa caa si má la yem tō pa kē toŋtunaa
 kē,
 ma kolontunaa mpe pa feina tampana.
 Mpi ma ta kpaŋa tō mpəyi pə wē si má
 məŋna.

⁶Hai, Isə, n nyəma ma kumelentu,
 na ma kulapəle isayale fei-ŋ ŋmesaya.

⁷Ma təm í taa kpa mpa pa tu-ŋ naani təyō
 feele.

Hai, Isəyeli nyəma Isə Tacaa,
 ma təm í taa liyiti mpa pa pēkəyi-ŋ tō.

⁸Mpi tō, nyá tō kē pa tuku-m,
 na feele wē ma isentaa.

⁹Ma pəsa isu muvlu kē ma newaa,
 yaa kpatv kē ma təyaya nyəma.

¹⁰Mpi tō, ma isəle seena nyá təyaya
 təmle kē isu yem na kpete.

Na nyá kutuyv pəsi ma nyəŋkv.

¹¹Ma isəlum lukiyi yem kē na má həkəyi
 nəyō,

paa na mpv kutuyv kē pə kəŋna-m.

¹²Paa ma suu layaya wontu,
 ma pəsa wei pa tuliyi ntompee təyō.

¹³Ma təm kē pa yəyətəyi kuyeeŋ taa,
 na sulnyəoolaa náa yooki-təyi yontu.

¹⁴Hai, Tacaa, nyaŋa ma tekiyi ma sələmuyv
 taa,

həlv-m suulu na í mv.

Cə-m nyá kupantu tō, na í ya ma nyuyv.

Mpi tō, nyá nyuyv yapv wē naani kē.

¹⁵Kpē-m afəla taa, á taa tasa-m lipu.

Ya-m lum lumaŋ səsoəŋ na ma kolontunaa

mpa paa caa-m tō pa niŋ taa.

¹⁶Lum hola í taa tēena-m,

pəcə luhəyaya í taa li-m.

Taa yele na pəlaav suli ma tō.

¹⁷Tacaa, cə-m, mpi tō, nyá kupantu tōwa
 səsom kē.

Keesi nyá isə na ma tō kē nyá suulu səso
 tō.

¹⁸Taa kisi nyənuyv na nyá təmle tu má ma
 tō.

Hai, cə-m ləŋ, ma wē laŋwakəlle taa kē.

¹⁹Kpətəna-m, waasi-m,

ya-m ma kolontunaa tō.

²⁰N nyəma ma feele na isəna pə pasa-m tō.
 N naaki ma kolontunaa tənaya.

²¹Kutuyv wakəla ma laŋle kē na pə tu-m
 kutəŋ.

Ma taŋaa si pá nyəni ma pətəotəle
 yaa pá puyusi-m ma ta na.

²²Pa sitiŋi sətə kē ma təyənaya taa.

Na pá haaki-m lum kunyəŋəm si má nyə
 na ma ləkətu sí.

²³Pa acima na pa kətasi təyənaya í pəsi-
 wəyē

katəka ŋka kaa kpa-wē tō.

²⁴Pa isentō í nyala təkpaŋ na pá taa tasa
 nav,

pa sələməyənə wahala kē tam.

²⁵Mv-wē na nyá pááná səsoəna na a kəko
 tala-wē.

²⁶Pə kpiisi pa təcayale.

Nəyolə í taa wē pa tēsi taa.

²⁷Wei í ŋkpaŋuyv n həma təyō mpe pa tu
 kunyəŋ,

na pá yəyətəyi mpa Isə nyá n ka tuwa
 kunyəŋ tō pa wahala təm.

²⁸Lēeti-wəyē pa isayatu,

taa həlv-wəyē nyá suulu.

²⁹Pə hui pa həla kē weesuyv takəlaya taa,
 pá taa ŋmaa pa həla kē siyisilaa nyəna taa.

³⁰Ma kē kunyəntu kē na má təkí wahala.

Hai, Isə nyá yapv ká kenti ma tō.

³¹Hai, Isə, maa sa nyá həte na yontu,

na má puyvli nyá səsoəntu kē ma samtu taa.

³²Tacaa pəle pə kəla-ŋ teu kē ma ha-ŋ nav,
 yaa latəce alaafəya nyəŋ.

³³Mpa pa pasəyi pa ti tō,

paa ná ma yapv na pa laŋa həlvumi.

Isə waasuyv pēkəlaa mē,

a 69:1 cəmyuv: Ləlaa huvki si pa yoonə yontu luyv ŋku pa yaa si hetuyv tō.

mə weesuyu í tayalı.

³⁴Mpi tɔ, Tacaa nukɪ kunyɔntunaa nɔɔsi ké.
lɪ lakɪ awusa ké ɪ yɛlaa kɔpama mpa pa wɛ
saləka taa tɔ.

³⁵Isɔtaa na atɛ í sami-ɪ,
na tɛŋkunaa na pɔ taa nyəmnaa pɔyuli-ɪ.

³⁶Tacaa ka waasi Siyɔŋ ɪcatɛ,
na í tayani Yuta acaɛɛ ké ŋmaɔ,
ɪ yɛlaa ká mu-yɛ na á pəsi pa nyəna.

³⁷A ka pəsi ɪ tɛmlɛ nyéma piya kpancoou,
na mpa pa sɔɔla ɪ hətɛ tɔ pa caya a taa.

70

Tacaa kɔɔ lɔŋ

(Yontu 40:14-18)

¹Tafiiti yontu nti tɔ wɛ yonyoolaa
nyuyɔ tɔ yontunaa taa na pá tɔɔsəyɛna lɔɔ
tɔɔ tɔyɔlɔ.

²Hai, lɔɔ, kɔɔ na ń hɛti-m.

Tacaa kɔɔ lɔŋ na ń waasi-m.

³Mpa pa caa ma sɛm tɔ fɛɛɛ í pɪ-wɛ na pá
liyiti-wɛ.

Mpa unɪ pa laŋlɛ hɛɛna ma kunyɔŋ tɔ
pá ka nyɔɔŋ na pá mɛŋna waali.

⁴Mpa pa lakaya-m anyanika tɔ
fɛɛɛ í pɪ-wɛ na pá se.

⁵Mpa pɛɛ pa pɛɛkɛyɪ lɔɔ nyá tɔ,
pɔ cayaana-wɛ na pa laɔa hɪlɔmɪ.
Na mpa pɛɛ pa sɔɔla nyá nyuyɔ yapɔ tɔ,
pa yɔyɔtɛyɪ tam sɪ Tacaa kɛɛ sɔsɔ.

⁶Ma kɛ kunyɔntu kɛ na má wɛ atɛ.
Hai, ma lɔɔ, kɔɔ ma waasuyɔ kɛ lɔŋ.
Nyayalɛ ma waasɔlɔ na ma hɛtɔlɔ.
Tacaa taa leeli.

71

Tacaa, taa lɔ-m, nɔɔnɔɔ ma kpatɛlaa kɛ

¹Tacaa, nyaya ma tɔyɪ kɔɔlɔyɔ,
taa yɛɛ na ma laŋlɛ wakɛɪ.

²Waasi-m na ń ya-m nyá siyisuyu tɔɔ,
kɛ nyá ŋkpanɔyɔ na ma tɔɔ na ń sɛna-m.

³Nyayalɛ ma kɔkɔpamuyɔ ŋku ma
ɔɔsəyɛna

na ma tɔyɪ kɔɔlɔyɔ kɛ tam tɔ.
Nyayalɛ ma kɔkɔpamuyɔ, na ma kolɔŋa
ɪcatɛ.

⁴Ma lɔɔ fiti-m isayav niŋ taa,
fiti-m wei u tɛŋyɪ tampana
na í kɛ nyəmɛŋ tɔ tɔ ɪ niŋ taa.

⁵Tacaa lɔɔ, nyaya ma tɛɛlɛyɪ,
nyaya ma pɛta ma tɛyɪ hatoo ma pɛcaatɔ.

⁶Hatoo ma too lotu taa nyaya ma tekiyi,

nyá ləsəna-m ma too taa,
nyaya ma saŋ tam.

⁷Ma kɛ kɔkɔlɔ nyəm kɛ yɛlaa paɔalɛ kɛ.
Nyayalɛ ma kɔɔlɔyɔ tɛtɛɛ tɔŋ nyɛntɛ.

⁸Nyá samtu yontu tike í wɛɛ ma nɔyɔ taa.
Pɔ wɛɛ sɪ ma yɔyɔtɛyɪ nyá tɛɛli tɔm kɛ paa
ɪfemle nte.

⁹Taa lɔ-m, nɔɔnɔɔ ma kpatɛlaa kɛ.
Waatu wei ma toma pasayɪ tɔ taa lɔ-m.

¹⁰Ma kolontunaa yɔyɔtɛyɪ ma tɔm kɛ.
Mpa pa cɛŋyɪ ma weesuyu tɔ pa lakɪ
təmayə saawala sɪ:

¹¹lɔɔ lɔ-ŋ kɛ, tɔ tɛŋi-ŋ na tɔ kpa-ŋ.
Ma fɛɛna nɔyɔlɔ sɪ í lɛɛkɪ-m pa niŋ taa.

¹²Hai, lɔɔ, taa hatɛlɛna-m.

Ma lɔɔ kɔɔ lɔŋ na ń waasi-m.

¹³Pa tɛna mpa pa suuki-m tɔm tɔ,
pɔ liyiti-wɛ na pá saali yem,
na fɛɛɛ tɔyɔ mpa pa caa ma lepu tɔ.

¹⁴lɛ maa tɛɛlɛyɪ tam,
na má saŋi-ŋ na má lɛlɛyɪ.

¹⁵Na ma nɔyɔ yɔyɔtɛyɪ nyá siyisuyu
na nyá nyuyɔ yapɔ tɔm kɛ paa kuyaku ŋku.
Mpi tɔ, ma ta nyɪ pɔ tɛnasi.

¹⁶Maa yɔyɔtɛ nyá tɛma sɔsɔɔna tɔm Tacaa
lɔɔ,
na má tɔɔsi nyá siyisuyu tike tɔm.

¹⁷Hai, lɔɔ, hatoo ma pɛcaatɔ kɛ n sɛyɛsa-m,
halɛna saŋa nyá teu tɔm kɛ ma kpaalɛyɪ.

¹⁸Paa ma kpatɛlaa tɛkɔŋkɔŋku,
ma lɔɔ taa lɔ-m.
lɛ maa kpaali kɔfalɔŋ yɛlaa kɛ nyá tɔm
na má heeli cele piya kɛ nyá tɔŋ tɔm.

¹⁹Hai, lɔɔ, nyá siyisuyu fɛi tɛnaya.
Pɔɔ n lapa kɔkɔlɔ nyəmnaa,
nɔyɔlɔ ta nɔyɛsɛna-ŋ.

²⁰N yɛlaa na tɛ ná wahalanaa na
laŋwakɛɛɛ kɛ katatɛlaya,
n ká yɛɛ na má wɛɛna weesuyu,
na ń lɛsi-m pɔuyɔ sɔsɔɔ taa.

²¹Tayani ma nyuyɔ kɛ kusuyɔ,
hɛɛsi ma laŋlɛ.

²²lɛ lɔɔ maa sa-ŋ na cɛmuyɔ
na má yoo nyá teu tɔm kɛ yontu.
Na má tala lɛyɛɛɛ Naŋŋ tɔ nyá na saŋku.

²³Maa tala-ŋ na yontu,
na má wiliti-ŋ na ma nɔyɔ
sɪ n yapa ma nyuyɔ.

²⁴Ma nɔyɔ ka yɔyɔtɛyɪ paa kuyaku
ŋkuyɔ nyá siyisuyu tɔm.

Mpa pa pɛɛkɛyɪ ma lepu tɔ fɛɛɛ

pu-weye na pə liyiti-we.

72

Wulav tɔɔ sələmuyv

¹Salvməŋ kuyaməmaatu.

Hai, lso, ha wulav ke nyá hvule,
na í ha wulav pəyalv ke nyá tampana
təŋyuv ləmayasəle.

²Iləna í təŋəyi tampana na kusiyisim
na í hvukəna nyá yəlaa kunyontunaa.

³Pəŋ na pulasi í kəna yəlaa ke həesuyv
na tampana təŋyuv.

⁴Wulav í ha tampana ke yəlaa kunyontunaa
na í waasi wahala nyəma,
na í wakəli pa ŋmakəllaa.

⁵Ue paa nyaŋna-ŋ, haləna kuyanku
ilim ká yele nyaŋav na isətv náa yele nav
tə.

⁶Wulav unu í ká wee ké isu tɛv ŋku ku nukuyv
taale nte tə nyutu pa halaa tə.
Yaa isu tɛv səsəəv nukuyv haləm tə.

⁷Pu cayana siyisilaa ke kuyaku ŋku.
Na pá wee həesuyv səsəəŋku taa,
haləna kuyanku isətv ka su tənaya tə.

⁸Í ká təyɔ kawulaya ke pə kpayav
təŋku na pá suna ləlv tə,
na pá kpayə pəyɔ səsaya haləna antulinya
tənaya tə.

⁹Í kolontunaa ká hənti-í atə
na í patanaa mpe ká niisi musuyv.

¹⁰Taasisi tɛtv na tɛtv nti lvm cəənaa tə
pə awulaa ka feli lampuunaa.
Sepa na Sapa pə nyəma náa lapí-í kuvəəŋ.

¹¹Awulaa tənə ká hənti-í atə,
na piitimnaa tənə náa laki-í təmle.

¹²Iləna unu í waasi kunyontv wei í wiikina-í
tə
na wahala təyɔlv wei í feina sənlv tə.

¹³Wulav ká weena ɪcam na kunyontəyɔlv
na mpa pa pasəyi pa tí tə pa pətəətəle,
na í yá pa weesin.

¹⁴Wulav ká ya pa weesin ke ŋmakəlvuyv na
musvŋ niŋ taa.

Mpi tə, pa ké-í pulv səsəəm ké.

¹⁵Paa weena weesuyv na pá ha-í Sepa
nyəma wula.

Paa sələməyi lso ké í tɔɔ ké tam ké,
na pá kooliyi-í kupantv ke paa kuyaku ŋku.

¹⁶Təyənaya haləm ka waasi tɛtv taa

na pá kpenna pulasi nyəəŋ taa.
Na ka pee ciyitiyi isu Lipan tuj səsəəŋ,
na yəlaa huki acaləe taa isu nyutu ke tawa
taa.

¹⁷Wulav hətə ká wee tam tɔɔ ké,
haləna kuyanku ilim ka su tənaya tə.
Na pá kooliyi tənaya kupantv na pá
yaakəna í hətə,
na piitimnaa yaaki-í lelev nvlv.

¹⁸Tacaa lso, wei nyá n ké lseyeli nyəma lso
təyɔle teeli tv,

nyá tike n lakəna kəkəlv nyəmnaa.

¹⁹Nyá hətə səsəəle nté teeli nyəntə ke tam
tɔɔ.

Nyá teu í waasi tɛtv tənə taa.

lso í kəna mpv, lso í kəna mpv.

²⁰Sesee pəyalv Tafiiti sələmuyv tənaya ntə.
TAKELAYA TOOSO NYƏŊKA

73

(Yontu 73-89)

Asayaa teu

¹Asafi yontu nti tə we yonyoolaa
nyuyv tv yontunaa taa təyɔlv.

lso tewa lseyeli nyəma mpa pa lotu taa
tewa təyɔ.

²Paa na mpv pəcəyɔ pə kaasaa si pá co-m
yaa pə tuu-m.

³Mpi tə, ma naaki asayaa həesəyi, iləna
má laki-weye isesəəmle.

⁴Mpi tə, paa naaki wahala nəyɔlv haləna pa
səm,

na pá nukí pa nantv taa alaafəya.

⁵Paa naaki wahalanaa mpa ləlaa naaki tə,
pəyele pu makəna-we isu yəlaa ləlaa.

⁶Kalampaani wenna isu pa luluyv,
na musvŋ náa wee isu pa kacəka wontuyv.

⁷Pa cayana pa tí na pá toosiyi yəlaa ke isə,
na pa ləmayasəe naaki kpakpaa.

⁸Isayatu təm ke pa yəyətəyi,

na pá wəŋiyi ləlaa,

na pá həŋ pa tí na pá kəkí tampana.

⁹Pa kooki ké na pə takí isətvəyuv,

na pá wakəlyi tɛtv na pa nsəmle.

¹⁰Pə tɔɔ ké pa tənə pa kəsəna pa tɔɔ,
na pá nyəəki pa kuyəyətətv ke lvm təle.

¹¹Na pá təŋ si isənaya lso ká cekəna-ti.

Isənaya isətaa lso ká cekəna-ti?

¹²Mpyuv asayaa wee,
pə cayana-weye tam ké,

na pá kaaki pa wenav.

¹³ Mpu tó, yem tóo kéle ma tayana ma lotu taa,

na má saŋ ma niŋ ke isayatu lapu tóom taa.

¹⁴ Paa kuyaku ŋkuɣu pa maki-m,

na pá tuyu-m wahala ke paa tanaŋ ŋku.

¹⁵ Ye maa tóma sí ma yóŋɔti isu mpe,
halí maa luwa nyá piya piitim waali.

¹⁶ Ma mayasaa sí má huɔ pə tóo na má cekəna.

Ama pə tənaya mpu pə kəla katé.

¹⁷ Halí kuyaku ŋku ma suɔ lso təyaya taa
təŋɔ ma cekəna mpi pə tana asayaa tó.

¹⁸ Mpaŋ wei í taa pu tuu-we təŋɔ n suku-we
sí pá hoti timpi pu wakəli-we tó.

¹⁹ Ilena pé wakəli-weye tóom kulom tóo,
na pé kpiisi-we na pa tóom téesəna sɔŋontu.

²⁰ Tacaa, ye n kula pa tóo íle pa muki
isu yulu ferɣuɣu na í toosee saali yem tó.

²¹ Waatu wei ma taa ka we nyar
na ma laŋle wakəli səsəm tó.

²² Maa ké kumeləŋ ké, ma taa cekəna pulupu.
Maa we teitei ké isu kpənte ke nyá isentaa.

²³ Paa na mpu ma na-ŋ ké tam ké,
n kpa-m nyá niŋ ntəŋɔŋ taa.

²⁴ Nyá layatu tasuyu ke n ka tiikina-m.
Pə waali n ka mu-m nyá teeli taa.

²⁵ Aweye ma wena isətaa, ye pə taya nyá?
Nyá lakəna na má nukí leleŋ ke ate.

²⁶ Paa ma nantu yaa ma nyamle kpisaa.
lso kele ma nyəm na ma kpuluyu tətule ke
tam tóo.

²⁷ Pa təna mpa pa hatələna-ŋ tó pa leki ké,
na ní wakəlayi pa təna mpa paa nukəna-ŋ
tó.

²⁸ Ye ma, lso kpətənav wenna-m teu.
Tacaa lso kiŋ ke ma tuyi kpuluyu.
Ilena má kéesi í təma təna.

74

lso yaav ke isətəsele ncaale taa

¹ Asafi yontu nti tə we yonyoolaa
nyuyɔ tu yontunaa taa təŋɔlɔ.

Hai, lso, pepe tóo ké n ləkí-tuyu tam tóo?
Na n muɣi pááná na nyá yəlaa ta?

² Tóosi nyá yəlaa mpa n hika too ləŋtaa
na ní ya-we sí pá pəsi nyá kpənte tó pa tóo.
Tóosi Siyɔŋ puɣu ŋku kó tóo n lapa nyá tɛ tó
kó tóom.

³ Kóo na ní ná lona aní,
pə wakəlayi-yeye tam ké.

Kolontu wakəla nyá təyaya taa.

⁴ Nyá kolontunaa kiisiyina nteye timpi n
sulaya-tu tó,
haləna pá tu pa kuyusum.

⁵ Pá na pa lawa ké na pa loŋ
isu taasi setəlaa ke hotuyu taa.

⁶ Na pá fakí léesəŋ na pá yəkəyi lələŋ.

⁷ Pa tu kəkó ke nyá təsəele
na pá yəkí na pá wakəli timpi nyá hətə weɛ
tó.

⁸ Nti pa maki pa laŋa taa təŋɔle sí,
pá wakəli-tuyu tóom kulom tóo.

Paa wə kəkó ke lona nna a taa
lso na yəlaa pa suliyi tó.

⁹ Tu tasəyi nav ke mpi pə huləyi sí lso weɛ
tó.

lso kuyəŋɔtutu tələsəlaa ná fɛi tətó.
Ta taa nəŋɔlɔ ta nyi sənə pu taarɛ tó.

¹⁰ Hai, lso Tacaa,
pəlee ké kolontunaa ká heesi nyá hətə
kutuyu?

Pəlee ké paa heesi-təye footuyu?

¹¹ Pepe tóo ké n suma,
na nn saŋ nyá niŋ ntəŋɔŋ kusuyu sí n ma?

¹² Hai, lso, nyaŋale ma wulav ke too ləŋtaa,
nyá waasəŋəna tətó taa.

¹³ Nyá toŋ ke n faɣana teŋku
na ní yəkí lum tɛɛ tumaa səsaa nyəŋɔ.

¹⁴ N yəká tum səsə Lefiyatarɛ nyuyu na ní
peti-í

wulaya tətó taa yəlaa sí pá təŋɔ.

¹⁵ Nyá hulina lum sɛələa na ní heɛ ləŋ
na ní yele na pusi nsi su nyəŋkí tó sí lum
nyəŋɔ.

¹⁶ Nyəŋale ilim taa na ahoo pə tu.
Nyá lapəna ilim na isətu.

¹⁷ Nyá suna tətó toosi təna
na ní lá watu waatu na yoluma.

¹⁸ Tacaa tóosi sí kolontu kuləyi nyá tóo,
yəlaa kumeləməŋ uní í wəŋəyi-ŋ.

¹⁹ Taa peti nyá yəlaa kupama weesiŋ ke
taale wontu.

Taa səo nyá kunyəntunaa tóo ké tam tóo.

²⁰ Tóosi nyá nəŋɔ pɛeluyu tóo.
Mpi tó, mɔsuŋ nyəmnaa suna ɪcate
səkpetəŋ taa.

²¹ Taa yele na mpa pa íse pa təkí tó pá tɛɛna
laŋwakəlle.

Ama kunyəntunaa na wahala nyəma í saŋi-
ŋ.

²² Hai, lso, tóosi na ní paasəna kutuyu ŋku

kumeleməŋ un i tuvki-ŋ paa kuyaku ŋku tɔ.
²³Taa sɔɔ nyá kolontunaa wula tɔɔ,
 na kakiisasi nsi pa kiisiyina-ŋ tam tɔ si tɔɔ.

75

Tacaa kɛlɛ huulɔ
¹Asafi yontu nti i yoowa si: Taa ku
 na tɔ wɛ yonyoolaa nyuɣu tu yontunaa taa
 tɔɣɔlɔ.

²Hai, lɔ tɔ sama-ŋ.
 Tacaa lɔ tɔ sama-ŋ.
 Tu yɔɣɔti nyá tɔm na
 tɔ kpaali nyá teu sɔsɔɔm.

³Tacaa si: Maa su waatu nɔɣɔlɔ,
 na má huuna siyisuyu.
⁴Tɛtu na tɔ taa nyəm tɔna ká sele.
 Ama má sukəna-tɔɣi tɔ kila tɔɔ.
⁵Na má heeli mpa pa san pa ti tɔ si: í yele
 mpu,
 na asayaa si: í taa hɔ mɔ ti.
⁶Í taa hɔ mɔ ti,
 í taa yɔɣɔti kalampaani tɔm.
⁷Sɔsɔɔntu u kəŋna ilim tɔlule yaa pɛ tɔtɔle,
 yaa wulaya tɛtu taa.
⁸Ama lɔ nyəmna,
 í nɔkaa i kpaasi lɛlv na í tisi lɛlv.

⁹Tacaa tɔka kɔpɔ na í suna i pááná sulɔm,
 i ká cɛ-wɔɣi atɛ asayaa tɔna,
 na paa nyɔɔ pɛ tɔna na pá kɛŋna tayatu.

¹⁰Ma kaa yele Yakɔpɔ lɔ tɔm yɔɣɔtɔɣu,
 na pɛ yontu yoo.
¹¹Maa yɔki asayaa toŋ tɔna.
 Ama tampana tɛŋlaa toŋ ka pukəna.

76

lɔ wakələyi yoo kɛ Siyɔŋ taa
¹Asafi yontu nti pa yookina cəmuɣo
 na tɔ wɛ yonyoolaa nyuɣu tu yontunaa taa
 tɔɣɔlɔ.

²lɔ huɔa i tɔɣi Yuta,
 i hɛtɛ yaa lɛyɛli taa.
³l cəkəle wɛ Salɛm kɛ,
 na i tɛcayalɛ kɛ Siyɔŋ taa.
⁴Tənaɣa i pɛla yoo wontu:
 lɔ nyəmá na kpəlɔŋ na layalɛɛ na wontu
 lentɔ.
⁵Hai, lɔ, sɔsɔɔntu ntɛ yaa?
 N kəla tam tɔɔ pɔɔŋ tɔna.

⁶Yoolaa taa yoolaa mpe pɛ caama-wɛɣɛ,
 pa toowa tom kantəkaya nyəm,
 pa ta pəsi na pá yoo na pá fiti.

⁷Yakɔpɔ lɔ, waatu wei n nyaasa-wɛ tɔ,
 pɛ yeyɛta pa kpaɣanəŋ na i cayalaa kɛ.

⁸Hai, n kɛ sɔsɔ kɛ,
 n muɣi pááná na awe kpətəna-ŋ?
⁹Hatoo isətaa kɛ n yɔɣɔta nyá huɔle tɔm,
 na sɔɣɔntu kpa tɛtu na tɔ caya tɛpamm.

¹⁰Waatu inəyi n kulaa si n huɔkəna
 na í waasi atɛ konyɔntɔɣɔlɔa.

¹¹Ye nyá taa huuwa,
 yulɔ tɔɣu-ŋ teeli kɛ,
 paa i wɛ pááná sɔsɔɔna taa.

¹²Í su mɔ lɔ Tacaa kɛ nɔɔsi na í lá-si.
 Mpa pa cəɔna lɔ Sɔsɔ un tɔ,
 pá kəna-i kucəɔŋ.

¹³lɔ ləsəyi awulumpiya kalampaani kɛ
 ulɛna pá tisi-wɛ tɛfɛ.
 Atɛ awulaa seliyina-i kɛ.

77

Ma saləməyi lɔ lɔŋtaa kupantu kɛ
 laŋwakəlle kuyɛɛŋ taa

¹Yetutum si Asafi yontu nti tɔ wɛ
 yonyoolaa nyuɣu tu yontunaa taa tɔɣɔlɔ.

²Maa wiina lɔ na má heeli-i ma tɔm,
 maa wiina-i na í kɛ ŋkpaŋɔɣu na ma tɔɔ.

³Ye ma laŋlɛ wakəlaa,
 ma pɛəkəyi Tacaa kɛ,
 na má tɛkəyi-i niŋ kɛ ahoo, hɛɛsuɣu fɛi,
 ma luɣu fɛi si pá puɣusi-m.

⁴Ye ma tɔɔsa lɔ tɔɔ ma nəɣəsəyi kɛ,
 ye ma kpaɣa ləmayasɛɛ ulɛ ma apalɔtu
 yɔɔli.

⁵Tacaa, nn tisiyi si má kpəti isəle,
 na pá cəɔsəyi-m, ma nɔɣɔ taa fɛi kete.

⁶Ye ma huɔ pusi kancaalaya nyənsi
 na kuyɛɛŋ wei i tɛɛwa tɔ i tɔm,
⁷ma tɔɔsəyi ma yontunaa tɔm kɛ ahoo kɛ,
 na ma mayasəyi hatoo ma taa
 na má pɛəkəyi ma huwɛɛ taa.

⁸Tacaa n ká lɔ-tuɣu tam tɔɔ?
 Nyá paa kaa wɛɛna-tu?

⁹N yɛla-tuɣu kupantu lapu kɛ tam tɔɔ?
 N kaa tasa-tuɣu natələyi heeluɣu kɛ paa
 wuleɛ?

¹⁰lɔ tá sɔ tá pətəɔtəle tɔɔ,
 pəyɛle i ta mu pááná na í yele i suulu
 hulɔɣu.

¹¹ Ma yəχəta ma taa si mpi pə tʉyʉ-m
wahala təχəle si,
Isətaa Isə Səso u tasəyi-tʉyʉ paasənav.

¹² Ma təssa Tacaa təma təso.
Mpi tə, ma ta səso nyá ləŋtaa kʉpantu
səsoəntu təso.

¹³ Maa yəχəti nyá kulaputu təna təm,
na má kʉəsi nyá təma səsoəna təm.
¹⁴ Hai, Isə nyá mpaav wəe ké tənəŋŋ.
Tʉyʉ kulalaav ŋku ku haŋna-ŋ səsoəntu?

¹⁵ Nyəχəle Isə wei i lakɪ piti təma tə,
n hula nyá təŋ ke yəlaa taa.

¹⁶ Nyá təŋ ke n yaɸəna nyá yəlaa
Yakəpu na Yosəfu pa lʉlʉyʉ nyáma.

¹⁷ Hai, Isə, lʉm na-ŋ na səχəntu kpa-wi,
na pé sele na pé kɸeŋna hatoo pə tapʉyʉ
təe.

¹⁸ Ntəna tɛv kpe isu ləŋ lʉm na ku holiyi.
N təkɪ nyá nyəmə ké paa timpi.

¹⁹ Tɛv nyəχəsuʉ nyalaməle naakɪ antulinya
ke hola ani a taa,
na səχəntu pu tətʉ na tá seliyi.

²⁰ Tənku lʉm həkʉ taa ké n hɛɛ nyá təyi
mpaav,
nəχəlu u nyəŋ ku lonte.

²¹ Moisi na Aləŋ ke n kpawa isu tiikilaa
na pá paasəχəna nyá yəlaa.

78

Isɛyɛli nyáma təm fɛi səso

¹ Asafi yontu nti pa yookaya na tá wɛ
yonyoolaa nyuʉvʉvʉ yontunaa taa təχəlo.

Ma yəlaa í nu ma kʉsɛyəsətu,
í tʉ ŋkpaŋŋ na í nu ma kʉyəχətu.

² Isə ké maa sɛɛ-mɛ,
na má kʉəsəna-mɛχɛ ləŋ taa təm.

³ Nti tá caanaa kʉesa-tʉ
na té nu na té nyi-ti tə.

⁴ Pə fɛi si té ŋmɛsi-təyi tá piya.
Tu kʉəsi tá piya piya ke Tacaa samtu təm.
Na i toma na piti təma wena i lapa tə pə
təm.

⁵ Isə tʉwa kʉtʉtʉvʉvʉ na í su kiiu
ke i yəlaa ke Isɛyɛli taa.

Na kiiŋ uni í hʉli tá cəsənaa si
pɛle pá sɛyɛsi-təyi pa piya.

⁶ Iləna pɛle pa piya nyi-ti,
na səlɛ si təsoʉa ilɛ si sɛyɛsi-təyi si piya.

⁷ Iləna pá tʉ Isə ké naani pa taa səso i təma
təso,
na pá təkɪ i kʉsəsutʉ.

⁸ Ilɛ pa kaa təŋ pa caanaa ikpate.

Pɛle paa ké kaanʉtʉnaa na təso kʉllaa piitim
ké.

Pa fɛi naani, páso paa təŋəyi Isə
ké tɛu ke pa ləmaɣasɛɛ taa.

⁹ Ifəlayim lʉlʉyʉ nyáma mpa pa ké tətəlaa
tə,
pa sewa yooʉ ke ku wule.

¹⁰ Pa tá təkɪ pá na Isə pa nəχə pɛɛlʉyʉ.

Pa kisa i kiiŋ taa tontɛ.

¹¹ Pa səsoʉa Isə kookalənaa na i təma
səsoəna wena
i ka yəlaa na pá ná tə.

¹² Isə ka lapa kəkəlo nyəmnaa ke Icipiti
həχəlʉyʉ ŋku pa yaa si Sowəŋ tə
ku taa ké pa cəsənaa isəntaa ké.

¹³ Isə faya lʉm na pá yele-wɛyɛ mpaav na pá
təe

na í kaa-wəyi huχule isu kolʉŋa.

¹⁴ Isəŋmʉntʉyʉ hʉlaχana-wɛyɛ mpaav ke
ilim taa,

iləna ku mʉyi kəkə ke paa ahoo nna.

¹⁵ Isə faya kʉkpamʉyʉ ke wʉlaya tətʉ taa
na í yele na pá nyəso tətʉ tɛɛ lʉm.

¹⁶ Isə lapa na lʉm sɛɛlaa luna kʉkpamʉyʉ
taa

na pá kpe isu pusi.

¹⁷ Ama tá caanaa təŋa isətaa Isə səso ke
pəntənav

na pá kuləyi Isə təso ké wʉlaya tətʉ taa tənə.

¹⁸ Tá caanaa maɣasa Isə ké pa taa si pa naa
i waali,
ke timpi pa sələma-i təχənaɣa isu pa səolaa
tə.

¹⁹ Haləna pá tʉv Isə si: Nn pəsəyi na ní calɪ-
tʉyʉ

təχənaɣa ke wʉlaya tətʉ taa.

²⁰ Tampana n mapə kʉkpamʉyʉ na lʉm kpe,
na pá hɛɛ ləŋ yaa.

Ilɛ n pəsəyi na ní ha nyá yəlaa ke təχənaɣa
na nantu na?

²¹ Mʉyʉ Tacaa n niuwa na pááná kpa-ŋ
na nyá taa haŋna Isɛyɛli nyáma isu kəkə,

²² ke timpi pa ta tɛ-ŋ na pa taa tə.
Pa ta la naani ké nyá waasʉyʉ təm.

²³ Mʉyʉvʉvʉ n yəχətəna isəŋmʉntʉ

na ní tʉli isətənuʉyʉ taa nənoʉsi.

^a 78:24 78:24 Manna: Təχənaɣa ŋka Isə hawa Isɛyɛli nyáma ke wʉlaya tətʉ taa tə. Saa mənəyi
pa luwa Icipiti yomle taa na pa puki Kanaaŋ nyəntʉ taa.

²⁴ Na í yele na Manna*fa* hoti pa tɔɔ isu tɛv
sɪ pa tɔɔ.

Isɔtaa tɔɔnaya ke n ha nyá yɔlaa ke mpv.
a

²⁵ Isɔtaa tillaa tɔɔnaya ke n ha-we,
na pá tɔɔ na pá haya.

²⁶ Mpuvu lɔɔ n yelaa na ilim tɔlule heelim
má,

na í kɔna ilim mpɔtɔɔ tɔɔ nyəm na nyá tɔɔ.

²⁷ Na í lá na nantu tii pa tɔɔ isu musɔɔ.

Sumasi tuutuuma ke n kɔna-we
isu tɛɲkuna nɔɔsi kanyɔɔ.

²⁸ N lapaya na sɪ hoti tá caanaa tɔsikile
na sɪ cɔɔna pa tɔɔɔɔɔɔ.

²⁹ Taca ha-weɲe mpi pa nyulaya tɔ.

lɛna pá tɔɔ na pá haya katatɔɔɔɔ.

³⁰ Tá caanaa tɔɔnaya ka we pa nɔɔsi taa ké,
pa lulɔɔ ta tu sɔta,

³¹ mpuvu lɔɔ taa huuna-we na í ku
lɛɲɛli ifepiya taa ifepiya.

³² Paa na mpv tɔ, pa ta tuna nyá kɔkɔɔ
nyəmnaa

na pá tɔɔa isayatuuna ke lapv.

³³ Mpuvu n kpiisa-we na heelim,
na í tisi wahala ké pa tɔɔ ke kpakpaa,
na í su pa weesɔɔ tɔɔɔɔ.

³⁴ Waatu wei sɔm kɔɔ tá caanaa lɛna pá
kɛsɔna lɔɔ nyá tɔɔ

na pá pɛkɔɔ sɪ í kenti pa tɔɔ.

³⁵ Na pá tɔɔsi sɪ n ké pa kɔkpamɔɔ.

Isɔtaa lɔɔ sɔsɔ ké pa waasɔɔ.

³⁶ Ama pa ntompee ke pa puyasayana-ɲ
na pá looliɲi-ɲ na pa nsɔma.

³⁷ Pa taa tɛɲi-ɲ na pa taa ké teu,
pɔɔɔɔ pa ta tɔki nyá na-we mə nɔɔɔ
pɛɔɔɔ.

³⁸ Paa na mpv, nyá suulu tɔɔ,
n wiiki isayalataa pɔtɔtɔɔɔ,
nn wakɔɔɔ-we.

N kpa nyá tɔɔ tam ké,
nn haaki nyá tɔɔ nyá pááná tɔna taa.

³⁹ Na í tɔɔsi sɪ ta caanaa ké yɔlaa ke yem ké.
Pa ké heelim mpi pɔ tɛki pɔ kaa məli tɔɔ.

⁴⁰ Tá caanaa kula nyá tɔɔ ké wɔɔɔ tɛtu taa
na pá kpaasɔɔ nyá pááná tɔ pɔ fɛi kalɔɔ.

⁴¹ Pa ta hɛsi lɔɔ nyaya mayasɔɔ sɪ pa
naaki nyá waali,

na pá kpaasɔɔ lɛɲɛli lɔɔ Nɔɔ tu nyá nyá
pááná.

⁴² Pa ta tɔɔsi lɔɔ nyá nyá tɔɔ tɔɔ
na isɔna n ka yapa-weɲe kolontu niɲ taa tɔ.

⁴³ Ta caanaa sɔɔ piti tɔma wena n ka lapa
lɔpiti tɛtu taa
na kɔkɔɔ nyəmnaa mpa n lapa Sowarɲ
hɔɔɔɔ taa tɔ.

⁴⁴ N pɔsa lɔpiti nyɔma pusi lɔm ke calɛm
na pá wu sɪ lɔm ke nyɔɔɔ.

⁴⁵ Na í kɔna-weɲe kɔcɔsi sɔtu nyɔnsɪ
na sɪ nyɔɔ pa calɛm.

Na salɛɛ, na alɛ a wakɔli-we.

⁴⁶ Na í tu pa tawa na pa hatɔmɔtu ke
kutolɔɔ.

⁴⁷ Na í yele na tɛv isayav na tɔmpɛɛ
wakɔli pa lɛsɔɔ tuɲ na tuɲ kulɔɔɔ lɛɔɔ.

⁴⁸ Na tɛv tɔmpɛɛ ku pa tɔla

na ku nasɪ pa kalɔkɔɔ.

⁴⁹ Mpuvu lɔɔ nyá n mu lɔpiti nyɔma na
pááná sɔsɔɔna

na nyá taa huuna-we na pa laɲa wakɔli,
na í tilina-weɲe isɔtaa tillaa wakɔllaa
kpekale.

⁵⁰ N haya-we na nyá pááná ké mpuvu,
pɔ taya sɔm tike ke n tu-we.
Ama n sɔsa-weɲe wahala taa na pa isɛ.

⁵¹ Na í ku lɔpiti nyɔma
apalɔpiya kancalaya nyɔnsɪ tɔna.
Kam lulɔɔ nyɔma iwule
kancalaya nyɔntɛ sɔpɔna mpv.

⁵² Mpuvu n tiika nyá yalaa na í tɛna-we isɪ
pa lɔsɔɔ hɛɲ ke kalɔku taa tɔ,
na í tiiki-weɲe wɔɔɔ tɛtu taa isɪ tɔla.

⁵³ N pona-weɲe na naani, sɔɔntu fɛi-we,
na tɛɲku li pa kolontuuna.

⁵⁴ Pɔ waali ké n pona-weɲe nyá tɛtu nɔɔɔ
nyɔntu taa

ké puɔv ɲku n mɔwa tɔ ku tɔɔ.

⁵⁵ Na n tɔɔntu Kanaaɲ piitimnaa na n tala
yɔlaa ke pa tɛtu na í su lɛɲɛli
kpekɔ yalaa ke pa tɛsi taa.

⁵⁶ Paa na mpv tɔ pá mayasa isɔtaa lɔɔ sɔsɔ
nyá

na pá kulɪ nyá tɔɔ,
pa ta tɔki nyá kusɔsɔtu.

⁵⁷ Pa hatɔlɔna Taca nyá na
pá pɔsi tɛtɛlataa isɪ pa caanaa.
Pa yɔɔɔɔ apalɔtu ké isɪ
tɔɔv ɲku ku hika fitaa tɔ.

⁵⁸ Tá caanaa kusa lɔɔ nyá nyá pááná na pa
tɔfɛɛɛɛnaa

na pá kusɪ nyá isɛsɛɛɛ na pa tuɲ.

⁵⁹ lɔɔ n nu mpv lɛna pɔ kusɪ nyá pááná
na í kpiisi lɛɲɛli nyɔma na tɔɔ.

⁶⁰ Na í lɔ nyá tayaɲa ɲka ka taa

n ka we nyá yəlaa heku ke Silo tō.

⁶¹Na í yele na kolontunaa lɛkɛ nyá atakaa wei ɪ huləyi nyá toŋ na nyá teeli tō.

⁶²Ilɛna í mu pááná na nyá yəlaa, na í yele na pá ku-we.

⁶³Yoou kuwa ta caanaa ifepiya, pa pɛɛlaa ta hiki mpa paa saa tō.

⁶⁴Pa kuwa pa kətəlaa ke yoou taa, pa leelaa ta wii-we.

⁶⁵Ḿpuɣu Tacaa n kulaa isu tomtoolu, yaa sulum cekuɣu yoolaa taa yoolu isentəw tō.

⁶⁶Na í ku nyá kolontunaa na pá tɔŋa sewa, na í tu-weɣe fɛɛle ke tam tō.

⁶⁷Paa na mpɔ n lɔwa Yosɛfu tɔyaya, n ta ləsi ɪfəlayim kpekəle nyáma mpe.

⁶⁸Ama Yuta kpekəle na Siyɔŋ puɣu ke n sɔɔlaa na í ləsi.

⁶⁹Na í ŋma nyá tɛsɛle na tó kuli səsəm na tɛ weɛ toŋ isu tɛtu nti n su tam tō tō.

⁷⁰Na n ləsi nyá tɛmlɛ tu Tafiiti. Ntiyile taa kɛ n polaa na í kpaɣa-ɪ.

⁷¹Kaləku waali kɛ n kpaɣa-ɪ. Si í pəsi ɪ yəlaa ɪsɛɣɛli nyáma mpa n sɔɔla teu tō pa tiikilu.

⁷²Tafiiti ná tiika-weɣe na lotu kulɔmtu na ləmayasɛɛ.

79

Tacaa, tə hotaa kɛ, kɔw tá waasɔɣu

¹Asafi yontu nti tə we yonyoolaa nyuɣu tu yontunaa taa tɔɣɔɔ.

Hai, ɪsɔ, kpai nyáma wata nyá tɛ, na pá wakələyi nyá tɛsɛle naŋŋ nyəntɛ. Pa pəsə Yosalem ke ncaale kaŋmaaya.

²Pa ku nyá tɛmlɛ nyáma na pá peti kpeliŋ na taale wontu.

³Na nyá yəlaa kupama caləm kpé na pá cɔɔna Yosalem ɪcate, nɔɣɔɔ ta kɔw si í pi-we.

⁴Tə pəsə mpusi puɣu tɔ cɔɔ nyáma kɛ, na mpa pa cɔɔna-tu tō pa woŋiyi-tu na pá tuliyi-tuɣu ntompee.

⁵Hai, Tacaa, pəlee kɛ nyá táá ká hɛɛsi-tuɣu kpanav

na nyá pááná yele-tuɣu nyayav isu kɔkɔ?

⁶Piitimnaa na kawulasɪ nsi si ta nyi-ŋ na su sɛkɪ-ŋ tō, nsəyi pu weɛ si í muna pááná.

⁷Mpi tō, pa kuu ɪsɛɣɛli nyáma wontu, na pá wakəlɪ pa tɛcaɣale.

⁸Taa tɔwsi tá ɪsɛɣatu kupəntu tɔw. Ama nyamɪ tá pətɔtəle na í kɔw tá kiŋ ke ləŋ.

Mpi tō, tə we wahala taa kɛ.

⁹Hai, waasi-tu, tá nyuɣu Yátu ɪsɔ, na pá tu nyá hətɛ ke teeli.

Ya-tu na í kpiisi tá ɪsɛɣatu ke nyá hətɛ tɔw.

¹⁰Pepe tɔw kɛ piitimnaa ká pɔsəyi si: Leɣe pa ɪsɔ inɪ ɪ mələnaa?

Pə weɛ kɛ si í lɛɛti-weɣe nyá tɛmlɛ nyáma səm ke tá isentaa na pá ná.

¹¹Ke ŋkpaŋŋ na í nu saləkatunaa wula, na í yá mpa pa kuɣu pəle pa tuwa tō na nyá toŋ səsəŋ.

¹²Tacaa, feli tá cɔɔ nyáma ke kutuɣu ŋku pa tuɔ-ŋ tɔɣɔ tɔm naatosompɔɣɔlaya.

¹³Ama tá kɛ nyá yəlaa kɛ.

Taɣale kaləku na nyayale tiikilu.

Tu sɛkɪ-ŋ tam tɔw kɛ na tɛ saŋi-ŋ.

80

ɪsɛɣɛli tiikilu nyá, nu

¹Asafi yontu kutɔwəntu nti pa yookina saŋku na tɛ we yonyoolaa nyuɣu tu yontunaa taa tɔɣɔɔ.

²Hai, ɪsɛɣɛli nyáma tiikilu, ke ŋkpaŋŋ.

Nyá tiikiyina nyá yəlaa ɪsu kaləku. ɪsɔtaa taŋlaa tɔw kɛ nyá tɛcaɣale weɛ, huli nyá tu.

³Huli nyá toŋ na í kɔw í waasi-tuɣu ɪfəlayim na Pencameɛ na Manasee pa isentaa.

⁴Hai, ɪsɔ kusi-tu na í kɛɛsi nyá ɪsɛ na tá tɔw na pá ya-tu.

⁵Hai, ɪsɛɣɛli ɪsɔ Tacaa, pəlee kɛ nyá táá ká yele kpanav ke nyá yəlaa sələməŋ?

⁶Nəɣasɛɛ ke n caləyi nyá yəlaa na ɪsəlɔm kuɣi-weɣe sulum nyəm na pá tɛləsəyi mpəle.

⁷N yelaa na tɛ pəsi mpi pə yoosiyi tá na tá cɔɔ nyáma tō.

Na tá kolontunaa náa woŋiyi-tu.

⁸ɪsɔtaa na atɛ pə tu ɪsɔ kusi-tu. Kɛɛsi nyá ɪsɛ na tá tɔw na pá ya-tu.

⁹N kpesa leseŋ tɔɣu ke Icipiti
na ń tɔɣoni yɔlaa na ń sɔ-kv.

¹⁰Na ń taɣani-kv na kv tɛɛ
na kv sɔ tɛtu.

¹¹Kv waasa pɔɔŋ ke kv isotom,
na kv piliŋasi wɛ isu lɔ tɔɣ sɔsɔɔŋ.

¹²Ulena kv piliŋasi heli na sɔ polo tɛŋku
na kv akpaa ke pɔɔ sɔsaya.

¹³Pepe tɔɔ kɛ n pela kalaanaa sɔ
mpatɔntaa í wakali-kv?

¹⁴Hɔtɔɣu taa teelee ka tɔɣu-kv,
na taale wontu náa pɔsi-kvɔ tɔ tɔɣonaya.

¹⁵Ate na isɔtaa pɔ tɔ lɔ kɔɔ.
Kvsi nyá ise ke isɔtaa tana na ń nyani.
Paasana leseŋ tɔɣu kɔnɛ.

¹⁶Kenti mpi nyá niŋ sɔwa tɔ
na apalɔpɔyaya ŋka n lɔsa nyá tɔ tɔ.

¹⁷Mpa pa seta-kv na pa wɔ-kv tɔ,
nyaasi-wɛ na pá saali yem.

¹⁸Tani nyá ŋkalɔŋa ke yɔlv pɔyaya ŋka n
lɔsaa

na ká wɛ nyá ntɔɔŋ tɔ tɔ ká tɔɔ.

¹⁹Ule tɔ kaa tasa-ŋ hatɔlɔnau.

Yele na tɔ wɛɛna weesɔɣu na tɔ yaaki nyá
hɔtɛ.

²⁰Hai, Tacaa, ate na isɔtaa pɔ tɔ,
kɛsi nyá ise na tá tɔ na pá ya-tv.

81

Ye ma yɔlaa ka nuna-m

¹Asafi yontu nti pa yookina saŋkv na tɔ
wɛ
yonyoolaa nyɔɣv tɔ yontunaa taa tɔɔlɔ.

²Í yoo tá kentilu lɔ kɛ yontu na laŋhɔlvmlɛ.
Í wiliti Yakɔv lɔ kɛ laŋhɔlvmlɛ
kawilitaya.

³Í yoo-ɪ yontu na akilimanaa
na cɛmɔŋ na saŋkvnaa.

⁴Í hɔlv tutuɔŋ ke isɔtv kɔfalu acima kɔyaku
wule,
na ɪ hɔlvɔmɔŋ acima nyɔŋkv wule.

⁵Mpi tɔ, pɔ kɛ lɛɣɛli nyɔma ke kiiu kɛ.
Mpi Yakɔv lɔ suwa tɔɔlɛ.

⁶Nti ɪ tɔ Yosɛfo lɔlvɔv nyɔma ke
waatu wei ɪ tii Icipiti nyɔma tɔ tɔɔlɛ.

Ma nuwa nɔɔ ŋka ma ta nyi tɔ si:

⁷Ma tisa sɔɣɔla yuŋ nyɔna ke nyá nyɔɣv taa
na má si,
na nyá niŋ yele tɔkv yuŋ nyɔŋkv.

⁸Laŋwakallɛ maɣana-ŋ na ń má kapuka na
má ya-ŋ,

na má cɔ-ŋ tɛv hola taa.

Na ma maɣasi-ŋ si ma naa nyá waalɔɣi
Melipa lum cɔlɔ.

⁹Ma yɔlaa í nu ma kvkpaalɛtv.

Ye lɛɣɛli yɔlaa ka nukayana-m,

¹⁰tɔɣv kulalaav taa wɛɛ má tɛ.

Pɔyele í taa luŋ tɔɣv nakɔli.

¹¹Maɣalɛ Tacaa má lɔ wei ɪ lɔsa-mɛɣɛ
Icipiti tɛtv taa tɔ.

Í haa má nɔɔsi na má suuli-si.

¹²Ama ma yɔlaa mɛ í ta nu ma nɔɔɔ.

lɛɣɛli nyɔma ta nuna-m.

¹³Ulena máa yele-mɛɣɛ má laŋkpɔsɔŋ un ɪ
taa.

Na í tɔŋ má maɣamaya má layatv.

¹⁴Hai, ye ma yɔlaa lɛɣɛli nyɔma ka
nukayana-m

na pá tɔŋ má mpaav taa.

¹⁵Maa tisa pa kolontunaa tɔfɛ ke nɔɔnɔ
na má kvli pa tɔɔ.

¹⁶Ule Tacaa má, ma kolontunaa ká yele pa tɔ
hɔm

na lɛɣɛli nyɔma mɛ mu cayaŋa má tɔɣi
tam tɔɔ.

¹⁷Waatu unɔɣi maa calɔɣi-mɛɣɛ tɔɣonaya
kvpaŋka

na má cɛlɛ-mɛɣɛ kvkpamɔɣv taa tɔŋ na í
haya.

82

*lɔ haana yɔlaa tɔnaya tampana
tɔŋɔɣv*

¹Asafi yontu nti tɔ wɛ yonyoolaa
nyɔɣv tɔ yontunaa taa tɔɔlɔ.

lɔ sɔŋa ɪ kotuɣu taa kɛ isɔtaa nyɔma hekv
na í hɔlvɔv tampana tɔŋɔɣv.

²Pɔlee kɛ í ká yele yɔlaa faɣasɔɣv ke hvule
taa,
na tasakɔle nyɔma ke tampana hav?

³Í tɔŋ tampana ke ɪcam na sulav pa tɔm taa.
Na í ha kvɔyɔntɔɔlv na kvɔyɔntv ke pa
tampana.

⁴Í waasi ɪcam na kvɔyɔntɔɔlv,
í fiti-wɛɣɛ asaya sɔkpaŋ taa.

⁵Ama í ta nyi pɔlv,
pɔyele ɪ cɛkɔŋa pɔlv,
sɔkpetɔɣv taa kɛ í tɔŋ.
Ulena tɛtv kila tana seliyi.

⁶Maa tǝmǝɣa sɪ ɪ kɛ ɪsǝ Sǝsǝ lʊlʊɣʊ nyǝma.
Halɪ ɪ tu kɛ ɪsǝnaa.

⁷Paa na mpʊ tǝ,
ɪ kǝ sɪ kɛ ɪsu yǝlaa,
na ɪ hotɪ ɪsu paa awulumpu wei.

⁸Hai, ɪsǝ kʊɪ na ɪ hʊvna antulinya.
Mpi tǝ, n kɛ piitimnaa tǝna tu kɛ.

83

ɪsǝ yǝlaa mpa piitimnaa ɛlaa tʊɣɪ
kʊnyǝɲ tǝ pa sǝlǝmʊɣʊ

¹Asafɪ yontu nti tǝ wɛ yonyoolaa
nyʊɣʊ tu yontunaa taa tǝɣǝɔ.

²Hai, ɪsǝ, taa sʊ, taa hɛɛsɪ.
Pǝyɛɛ taa cǝɣa yem.

³Nyǝ kolontunaa ta cǝɣa tǝpamm,
mpa paa caaki-ɲ tǝ pa kʊsa nyǝɲɲ.

⁴Pa caki nyǝ yǝlaa acǝɣa na acilǝɣatʊ,
pa kotiyɪ na pǝ yǝɣtǝɣɪ mpa pa tǝɔ n
kentaa tǝ pa tǝm.

⁵Na pǝ yaaki tǝma sɪ pǝ kpiisi
ɪsɛyɛɛ nyǝma kɛ piitimnaa hɛkʊ,
na nǝɣǝɔ ɪ taa tasa pa hǝtɛ kɛ tǝɔsʊɣʊ.

⁶Nya kolontunaa kpenta kʊɪm na
pǝ pɛɛɪ nyǝ tǝɔ kɛ nǝɣɔ.

⁷Mpɛyɛɛ ɪtǝm nyǝma na ɪsǝmayɛɪ nyǝma
na Mowapʊ nyǝma, na Akaa na Kɛpaalɪ pǝ
nyǝma.

⁸Na Amoni nyǝma na Amaleke nyǝma
na Filiisi nyǝma na pǝ sǝɔsǝna Tiiɪ nyǝma
tǝtǝ.

⁹Asilii nyǝma maɣamaɣa nǝ sǝɔsa pa tǝɔ
na pa kʊɪ Lǝɔtɪ lʊlʊɣʊ nyǝma tǝɔ.

¹⁰Hai, ɪsǝ lana-wɛ ɪsu n ka lapʊ Matiyarɲ
nyǝma

na Sisɛla na Yapɛɲ kɛ Kisɛɲ lǝɔɔ nǝɣɔ tǝ.

¹¹Pa kʊ-wɛyɛ Halotɪ na pǝ la tɛtʊ kɛ mʊsʊɲ.

¹²La pa awulumpiya ɪsu Olɛpɪ na Sɛpɪ,
na ɪ lǝ pa awulaa tǝna ɪsu Sɛpa na
Sǝlǝmuna.

¹³Mpi tǝ, pɛɛ paa yǝɣtǝɣana sɪ
pa ɛɛkǝɣɪ ɪsǝ tǝcǝɣalɛnaa.

¹⁴Ma ɪsǝ, la-wɛ ɪsu kacuculaya
yaa nyutʊ nti heelim kpakǝɣɪ tǝ.

¹⁵Yaa ɪsu kǝkǝ mʊkʊɣʊ hʊtʊɣʊ tǝ
yaa ka mʊkʊɣʊ pʊɣʊ nyutʊ tǝ.

¹⁶Yɛɛ nyǝ tɛv heelim tǝɣɔn-wɛ
na nyǝ kacuculaya anaam lǝ na pǝ sɛɛɛ.

^a 84:7 paka: Wula kɛ pa yaa mpʊ na pa tɛ taa.

¹⁷Tacaa yɛɛ na fɛɛɛ kpa-wɛ,
na pǝ pɛɛkɪ nyǝ hǝtɛ.

¹⁸Pǝ liyiti-wɛ na pǝ tʊ-wɛyɛ sǝɣǝntʊ taa kɛ
tam tǝɔ.

Pǝ tʊ-wɛyɛ fɛɛɛ na pǝ lɛ.

¹⁹ɪlɛna pa cɛkǝna sɪ nyǝ tike kɛ pa yaa sɪ
Tacaa.

Nyǝɣalɛ ɪsǝtaa ɪsǝ Sǝsǝ kɛ tɛtʊ tǝna taa.

84

Mpa pa puki Yosalem kɛ ɪsǝsɛɛ tǝ pa
yontu

¹Kolɛ nyǝma kpɛkǝɛ yontu nti pa
yookina Katɪ tʊ cǝmʊɣʊ
na tǝ wɛ yonyoolaa nyʊɣʊ tu yontunaa taa
tǝɣǝɔ.

²Hai, Tacaa, pǝ tǝna pǝ tʊ,
nyǝ tǝcǝɣalɛ tɛwǝɣa halɪ.

³Pɪ lakɪ-m lǝɲ sɪ mǝ sʊv Tacaa tǝɣaɣa tǝɣa
tǝɔ
na mǝ sǝ ɪsǝ weesʊɣʊ tʊ na lǝɲhʊɪmɛ
kawilitasɪ.

⁴Sʊmpɪɣɪ wɛna ɪ tǝcǝɣalɛ,
na kɛɲkɛhilaya kɛ tantɛ nte
tǝ taa ka tʊɣɪ ka piɪɲ tǝɣɔ
nyǝ kǝtasɪ tǝlatɛ kiɲ.

Hai, ma wulav na ma ɪsǝ.
Tacaa, pǝ tǝna pǝ tʊ.

⁵Lɛɛɲ nɪlaa ntɛ mpa pa wɛ nyǝ tǝɣaɣa taa
tǝ,

paa sǝɲɪ-ɲ tam tǝɔ kɛ.

⁶Mpa pa tɛkiɣɪ-ɲ tǝɣǝɛ lǝɲhʊɪmɛ nyǝma,
nyǝ hasǝɣǝna pa nǝɔhɛɛ tɛɛ.

⁷Waatu wɛɪ paa tɛsǝɣɪ Paka*fa* tɛtɛkǝɛ tǝ,
ɪsǝ kǝ pǝsɪ-tɛyɛ hila nyǝntɛ,
na salarɲ tɛv kooli-tɛyɛ kʊpantʊ. ^a

⁸Pa tǝɲ sǝɔsǝɣɪ pa tǝntɛ taa kɛ,
na pǝ kpǝtǝɣǝna timpi paa sǝɲ ɪsǝ
ɪsɛntaa kɛ Siyɛɲ tǝ.

⁹Hai, Tacaa, atɛ na ɪsǝtaa pǝ tʊ nɪ ma
kʊsǝlǝmʊtʊ.

Yakǝpʊ ɪsǝ kɛ ɲkpaɲɣʊ.

¹⁰Hai, ɪsǝ, nyǝɣalɛ tǝ kpantɛ,
nyǝnɪ wɛɪ n lǝsaa tǝ ɪ sɛntaa.

¹¹Kʊyakʊ kʊɪmʊɣʊ cǝɣav kɛ nyǝ tǝɣaɣa taa
lapa sana na kʊyɛɛɲ ɪyǝɣa (1000) cǝɣav kɛ
kpai taa.

Ma sǝɔlaa sɪ mǝ sǝɲ ma ɪsǝ tǝɣaɣa nǝnǝɣɔ
na mpi maa cǝɣa ɪsǝɣatʊ nyǝɲka taa tǝ.

¹ Kolee nyáma kpekále yontu nti tã wẽ yonyoolaa nyuyũ tu yontunaa taa tãɔlɔ.

Tacaa nyá suna Siyɔɔ ɪcate kɛ pũɔɔ naɔɔ nyɔɔ tɔɔ.

² Nteyẽ n kɛla sɔɔluyũ kɛ Yakɔɔ nyáma acalɛɛ tɔna taa.

³ Teeli tɔm kɛ pa yɔɔtɔɔɔɔ lɔɔ ɪcate nyá, nyá tɔɔ.

⁴ Mpa pa nyɔma-m tɔ pa ɪsentaa kɛ ma yaaki ɪcipiti na Papiloni na Filiisi na Tii na ɪtiyopii pɔ nyáma. Tetɔnaa mpe pa taa kɛ pɔ lula-wɛ.

⁵ Ama ye Siyɔɔ ɪcate ɪlɛ tã taa kɛ pɔ lula yɔlaa tɔna. ɪsɔtaa ɪsɔ sɔsɔ yɔɔtɔna-ti.

⁶ Tacaa kalɔɔ yɔlaa na ɪ ɔmaaki sɔ: Siyɔɔ kɛlɛ paa wei ɪ ɪcate maɔamaɔa.

⁷ Hai, ɪsɔ ɪcate nyá, yonyoolaa na paalaa pa kɛntɔna na pa yɔɔtɔɔɔɔ nyá teu tɔm.

88

Wei sãm kɛɛtɔnaa tɔ ɪ sɔlɔmuyũ

¹ Kolee nyáma kpekále yontu nti tã wẽ yonyoolaa nyuyũ tu yontunaa taa, na tã kɛ laɔɔwakɛlɛ nyɔntu nti ɪsɔlahi tu Hemaɔ yooowa tãɔlɔ.

² Tacaa ɪsɔ, ma nyuyũ yátu, ɪlim na ahoo kɛ ma wiikina-ɔ.

³ Mu ma kusɔlɔmuyũ kɛ nyá kupantu tɔɔ. Kɛ ɔkpaɔuyũ na ɔ nɔ nu ma wiinau.

⁴ Mpi tɔ, wahala nu-m kɛ, na má kɛɛtɔna sãm tãtɛyɛtɛyɛ.

⁵ Ma wɛ mpa pa tiiki pɔlaau taa tɔ pa looɔa taa kɛ.

Ma wɛ ɪsu yulũ wei ɪ fɛina tɔɔ tɔ.

⁶ Sɔtaa hekũ kɛ ma hɛntaa na má nɔɔsɔna ɪsu mpa pa kuwa na pá hɛsi

pɔlaau taa na pá faya nyana-wɛ, na nn tɔɔsɔɔɔ pa tɔm tɔ.

⁷ Puyũ lumaɔ nyɔɔku taa kɛ n pɛta-m, sãkɛtuyũ taa kɛ puyũ anaam taa.

⁸ Nyá páána tii ma tɔ kɛ na á ta-m ɪsu lɔm hola.

⁹ N hatɔlɔna-m ma cewaa na ɔ pɛsi-m ɪsu acaalɔtũ pɔlũ kɛ pa ɪsentaa. Pɔ tãka-m pɔ fɛi luu.

¹⁰ Wahala nyɔɔsa ma ɪsɛ kɛ.

Paa ɪfemle nteyɛ ma yaaki-ɔ Tacaa, na má tɛkɔɔɔ-ɔ niɔ.

¹¹ Sɔtaa kɛ n laki piti tɔma na?

Paa kulĩ na pá sa-ɔ?

¹² Sɔtaa yɔɔtɔɔɔɔ nyá kupantu tɔm kɛ pa tɛyɛ?

Yaa nyá teu tɔm kɛ pa yɔɔtɔɔɔɔ atɛtɛlɛ taa?

¹³ Nɔɔlɔ na nyi nyá kɔkɔlɔ

nyɔmnaa tɔm kɛ sãkɛtuyũ taa.

Pɔyɛlɛ pa ta nyi nyá ɔiyisuyũ tɔm kɛ tetũ nti tã taa yɔlaa wɛna ɔsɔɔ tɔ.

¹⁴ Hai, Tacaa, nyaya ma yaaki sɔ ɔ waasi-m na má sɔlɔmuyũ-ɔ paa tanaɔ ɔku.

¹⁵ Tacaa, pepe tɔ kɛ n lɔ-m na nn caaki sɔ ɔ na-m?

¹⁶ Ma kɛ kuyɔntu kɛ hatoo ma pɔcaatu kɛ na má wɛ sãm nɔɔ taa, na má tãki sɔɔntu nti n tũ-m tɔ tã wahala. Pɔ pɔsa ma laɔlɛ kɛ.

¹⁷ Nyá páána huuna-m kɛ ɪsu kɔkɔ, na nyá sɔɔntu sɔsɔntu wakɔlɔɔɔ-m.

¹⁸ A liki-m paa ɪfemle nteyɛ ɪsu lɔm na á watɔɔɔ-m na paa timpi.

¹⁹ N hatɔlɔna-m ma cewaa na ma taapalaa tɔna, sãkɛtuyũ kɛ pɔ yelina-m.

89

Nɔɔsi nsi pa su Tafiiti tɔ sɔ wɛ lɛ?

¹ ɪsɔlahi tu ɔtaɔ yontu.

² Tacaa nyá kupantu tɔm kɛ maa yooki yontu kɛ tam, na ma heeliɔ nyá tampana tɔɔuyũ tɔm kɛ paa pɔlɛɛ.

³ Mpi tɔ, ma yɔɔtɔaa sɔ:

Nyá kupantu wɛ tam tɔ kɛ na tã sika ɪsɔtɔnyũ taa.

⁴ Ma na ma tɔmlɛ tu Tafiiti wei ma ɔsaa tɔ tã pɛla nɔɔ

halɔna má yɔɔtɔ na má tuu sɔ:

⁵ Maa yele na nyá kawulaya wɛ tam, na má ɔɛtɔɔɔ kɛ taa kɛ nyá lɔluyũ nyáma.

⁶ Hai, Tacaa, ɪsɔtɔnyũ hulɔɔɔna nyá teu na nyá kupantu kɛ samaa taa.

⁷ Awe pɔsɔɔɔ na ɔ kɛsɔna Tacaa nyaya ɪsɔtaa?

Nyá pɔyalaa taa awe nɔɔsɔna-ɔ?

⁸ ɪsɔ n kɛ sɔsɔ kɛ ɪsɔtaa samaa taa kɛ,

na pa tæna mpa pa cæna-ŋ tɔ pa nyaŋna-ŋ.
⁹ Hai, Tacaa, atɛ na isɔtaa pɛ tɔ,
 awe wɛ isu nyá?

Toma na teu pɛ tɔ-ŋ hɛku.

¹⁰ Nyá ŋmakələna tɛŋku na ɪ kalampaani,
 n hɛsɛxi ɪ lɔm kɛ waatu wei pɛ kuləxəna
 pááná tɔ.

¹¹ Nyá nanjəna ɪcipiti isu sɛtu,
 na ń yasi nyá kolontunaa na nyá niŋ toŋ.

¹² Nyá tənna isɔtənyu na tɛtu.
 Nyá suna antulinya na ɪ taa nyəm təna.

¹³ Nyá lapəna ilim ntəxəŋ na pɛ mpətəŋ
 na Tapɔɔ na Hɛməŋ puvəŋ saŋ nyá hətɛ.

¹⁴ Nyaxale toŋ səsəxəŋ tɔ,
 nyaxale pəsuyv səsəxəŋku tɔ.

¹⁵ Nyá kawulaxa kite ntɛ tampana tənyu
 na sixisuyu

na kupantu na teu kɛ nyá nəxə tɔɔ.

¹⁶ Yəlaa mpa pa nyəmə nyá
 akantəle wula təxəle leləŋ nulaa,
 nyá isentaa kɛ pa wɛ tam.

¹⁷ Pa laŋlɛ hɛɛna nyá hətɛ kɛ kutamsa,
 na pá saŋ pa tɪ na nyá sixisuyu.

¹⁸ Pa toŋ teeli keɛ nyá,
 nyá kupantu kpaasəxəna tá toŋ.

¹⁹ Tacaa keɛ tá kukentuyu,
 ɪsɛxəli nanŋ tɔ ntɛ tá wulav.

²⁰ Kuyaku nakulɪ n yəxətəna
 nyá kusəɔlv kɛ toosee taka taa sɪ
 n ha nyá toŋ kɛ aka,
 na ń tɔɔ ifepu kɛ yəlaa taa.

²¹ N hika nyá təmlɛ tɔ Tafiiti,
 na ń ləsi-ɪ na ń pəli-ɪ kotaya nim.

²² N ká sənə-ɪ na toŋ,
 na ń pəsi-ɪ yulv toŋ tɔ.

²³ Kolontu kaa tuti-ɪ,
 yulv isayav ná kaa pəsi-ɪ.

²⁴ Nka nanŋtɪ ɪ kolontunaa kɛ ɪ nəxə tɔɔ,
 na ń má mpa paa caaki-ɪ tɔ.

²⁵ N ká lapɪ-ɪ nyá kupantu,
 na ɪ toŋ kpaakəna nyá hətɛ.

²⁶ N ká tɔ ɪ niŋ taa kɛ tɛŋku,
 na ń yele na ɪ pəsi pusi.

²⁷ Halɪ n ká yaa-ɪ na ɪ tɔ sɪ:
 Nyaxale ma caa ɪsɔ na ma nyuyv yapu
 kukpamuyv.

²⁸ ɪlena nyaa pəsi-ɪ nyá pəyalv kancaalaya
 nyəŋ
 wei ɪ kɛ atɛ awulaa səsaa təna taa səsɔ tɔ.

²⁹ N ká su-ɪ kupantu kɛ tam tɔɔ,
 pəyele nəxə ŋka nyá na-ɪ
 ɪ pɛɛlaa tɔ ka kaa layasi.

³⁰ N ká yele na ɪ luluyv nyəma wɛɛ tam tɔɔ,
 na ɪ kawulaxa náa leeli isu isɔtənyu.

³¹ Ye ɪ luluyv nyəma ləwa nyá kiŋ
 na pá kisi nyá kusəsutɔ kɛ tənyu,

³² ye pa kisiyi nyá kutututɔ
 na paa təkəxi nyá kusəsutɔ,

³³ ɪɛ n ká caa kkrátuyv na ń hənə pa
 ŋkpaŋuyv
 na ń má-wɛxɛ pa isayatu tɔɔ.

³⁴ Ama n kaa pɛ-wɛxɛ nyá kupantu,
 pəyele n kaa pɛ-wɛxɛ nyá teu.

³⁵ N kaa yəkɪ nyá nəxə pɛɛluyv.
 Pəyele n kaa layasi nti n yəxətəna tɔ.

³⁶ N tɛma tuunav na nyá tənəŋ wɛɛtɔ,
 n kaa pəsi ń looli Tafiiti.

³⁷ Tafiiti luluyv ka wɛɛ tam tɔɔ kɛ,
 na ɪ kawulaxa kumte wɛɛ nyá isentaa isu
 ilim.

³⁸ Na ɪ leeli isu isɔtɔ,
 unɪ ɪ kənə aseeta tɔ kupanŋ wei ɪ wɛ
 isɔtənyu taa tɔ.

³⁹ Paa na mpv pááná kpa-ŋ na ń lə wulav
 wei n ka ləsaa
 na ń pəli nim tɔ na ń yele-ɪ na ɪ hoti.

⁴⁰ N yəka nəxə ŋka nya na nyá təmlɛ tɔ ɪ
 pɛɛlaa tɔ
 na ń wakəli ɪ ntenuyu na ń lə-kuyv atɛ.

⁴¹ N yəka ɪ koloosi toŋ nyənɪ təna,
 na ń pəsi ɪ koloosi acalɛ kɛ ncaa.

⁴² Mpatəntaa təna kuuki ɪ wontu kɛ,
 na ɪ cəlv nyəma paakəna-ɪ.

⁴³ N kpaasa ɪ kolontunaa apalotɔ,
 na ń la na mpa paa caaki-ɪ tɔ pa laŋa hɛɛ.

⁴⁴ N kəwa ɪ yoou wontu ləŋ.
 Pəyele n ta sənə-ɪ yoou taa.

⁴⁵ N ɪɛka ɪ kawulaxa toŋ,
 na ń pəsi ɪ kumte kɛ kpɛntəlasɪ kɛ atɛ.

⁴⁶ N pasa ɪ ifepile pusi,
 na ń tɔ-ɪ fɛɛɛ.

⁴⁷ Hai, Tacaa, pəlee kɛ n ká hɛɛsɪ nyá təxi
 ŋmɛsuyv?

Na nyá pááná kpaasuyv isu kəkə?

⁴⁸ Təɔsɪ ma tɔm, yulv weesuyv kəla topi kɛ,
 pə nəxəxəna kɛ isu n ŋma yulv kɛ sɪ n
 pəsəxi-ɪ yem.

⁴⁹ Yulv nəxəlv ɪ fɛɪ sɪ ɪ kaa sɪ.

Awe pəsəxəna na ɪ yá ɪ təxi atɛtəle taa?

⁵⁰ Tacaa, lɛxɛ nyá ləŋtaa kupantu
 nti n ka su Tafiiti kɛ nəxə tɔ tɔ saalaa?

⁵¹ Tacaa təɔsɪ mpusi wei nyá təmlɛ nyəma
 tuyv-m tɔ,
 təɔsɪ sɪ ma nuka yəlaa samaa.

⁵² Hai, Tacaa tɔɔsi kutuyv ŋku nyá kolon-
tunaa
tuɔki nyá ləsəlɔ tɔntɛ tɔɔ tɔ.

⁵³ Tacaa hətɛ səsɔɔlɛ nté teeli nyəntɛ kɛ tam
tɔɔ.
lso í kɔna mpv, lso í kɔna mpv.

TAKɛLAYA LIYITI NYɛŋKA

90

(Yontu 90-106)

Yulw wɛ tənaya, lso ná wɛ tam tɔɔ

¹ lso yulw Moisi kusələmtv.

Hai, Tacaa, nyá kɛna tá kpuluyv
tətulɛ kɛ too lɔŋtaa.

² Na pə́cɔ pə́ lakɪ antulinya na pulasɪ tɔ,
nyá kɛna lso na n ká wɛɛ ɪ́mpuyv tam tɔɔ kɛ.

³ Nyá mələxənana yəlaa kɛ atɛ mʊsuyv taa,
na ɪ́ təŋ-wɛ sɪ: ɪ́ məlɪ timpi ɪ́ ka lunaa tɔ.

⁴ Mpi tɔ, pusi iyaya (1000) wɛ-ŋ kɛ isu
kuyaku ŋku

ku tɛɛwa na ku kaa tasa mələyɔv tɔ,
yaa ahoo nna a tɛɛwa tɔ a həyoluyv.

⁵ N kpiisiyi yəlaa kɛ isu toosee wɛna
pə́ fɛŋuyv tananɔ na á saalɪ yem isu nyutv
tɔ.

⁶ Nyutv tɔyɪ hɛtv kɛ tananɔ tɛɛ kɛ na tɛ pu.
ɪlɛna taanaya tɛ lɔntilɪ na tɛ wɔlɪ.

⁷ Nyá pááná kpiisiyi-tuyv
na nyá taa kpav nyaasəyɪ-tv.

⁸ N ləsəyɪ tá isayətv kɛ patəma taa kɛ,
na ɪ́ suki nyaaləm taa kɛ tá kɔŋmɛsətv.

⁹ Nyá pááná səsɔɔna lakɪ kɛ na tá kuyɛɛŋ
saaləyɪ yem,

na tá pusi nyaa saləyɪ yem isu yulw nəxɔ.

¹⁰ Tá weesuyv pusi nté nutosonnaanwa.

Ye mpa pa kəla alaafəya, ɪlɛ pa nyənɪ yoosi
nunaasa.

Ama kɔnyɔŋ na wahala tike kɛ yulw waaki
pə́ taa.

Weesuyv tɛɛkɪ lɔlɔ kɛ na taa kuləyɪ
hɔntv na tɛ kpətəyənə səm.

¹¹ Tacaa, awe nyəmna nyá tɔŋ na nyá pááná
pə́ tɔm?

Nəxɔlɔ u nyanɔna-ŋ sɪ ɪ́ nyɪ nyá pááná tɔm
kɛ teu.

¹² Hɔlɪ-tuyv tá kuyɛɛŋ kaluyv.

Waətv məyɪ tu hii layətv.

¹³ Hai, Tacaa, hɛɛsɪ-tuyv pááná mɔnav kɛ
mpv.

Nyənɪ nyá təmlɛ nyəma tá,

tá pətəɔtəle na ɪ́ kɛésəná tá tɔɔ.

¹⁴ La-tuyv nyá kɔpantv səsɔɔntv kɛ tá tananɔ
tɛɛ.

ɪlɛ tu cəyana lanɔhɔlɔmlɛ kɛ tá weesuyv
təna.

¹⁵ Pusi payalɛ taa kɛ n hɔma tá ŋkpaŋuyv.

ɪlɛ hɛɛsɪ tá lanɔ kɛ pusi payalɛ
isu nsi sɪ taa tɔ na wahalanaa tɔ.

¹⁶ La nyá yomaa taya nyá təmlɛ,
na tá luluyv nyəma na nyá səsɔɔntv.

¹⁷ Hai, Tacaa, ta lso la-tuyv nyá kɔpantv,
na ɪ́ ye le na tá niŋ təma leeli.

ɛɛ, ye le na á leeli.

91

lso kele tá kpuluyv tətulɛ

¹ Yulw wei ɪ́ tuyɪ isətaa lso səsɔ kɛ kpuluyv
tɔ,

Toma təna tv tɛɛ kɛ ɪ́ hɛɛsəyɪ.

² Pə́ wɛɛ sɪ pɔntv ɪ́ yɔxɔtɪ Tacaa sɪ:

Nyaɔalɛ ma kɔpantɛ nte ma cəsəyənə tɔ.

Nyaɔalɛ ma lso na má tuyɪ-ŋ naani.

³ Tacaa nyá fitiyina yulw kɛ puluyv
kɔnyəpuyv taa,

na yulokusəku na ku wakəlyuyv taa.

⁴ Na n kenti ɪ́ tɔɔ na ɪ́ tv-ŋ kpuluyv,

isu kampaya kɛ ka too kɛŋ tɛɛ.

Nyá kɔpantv wɛ kɛ isu kpáluyv kəkentuyv.

⁵ Yulw kaa nyana ahoo səxɔntv,

yaa nyəmá kutətəna kɛ ilim taa.

⁶ Yaa yulokusəku ŋku ku cəɔkɪ səkpɛtuyv tɛɛ
tɔ,

yaa isəna ku tɛɛkuyv yəlaa kɛ ilim heka tɔ.

⁷ Paa yəlaa iyaya (1000) səpa nyá kəŋkəŋ
taa,

yaa paa yəlaa iyisi naanɔwa (10000)
səpəna

nyá ntəxɔŋ tɔɔ, pulɔpv kaa la-ŋ.

⁸ Kuli nyá isɛ na ɪ́ ná isəna

lso fɛləyɪ asayaa tɔ.

⁹ Hai, Tacaa kele nyá kpuluyv tətulɛ,
isətaa lso səsɔ kɛ n cəsəyənə.

¹⁰ Wahala nəxɔlɔ kaa mayana-ŋ,
pə́cɔ mpusi nəxɔlɔ kaa kpətəna nyá təyaya.

¹¹ Mpi tɔ, Tacaa ká tv ɪ́ isətaa tillaa kɛ sɪ
pá fɛŋɪ-ŋ nyá mpaarɔ təna taa.

¹² Na páá te-ŋ pa niŋ taa sɪ pələ
natəlɪ tɛ taa co-ŋ.

¹³ Na paa n fɛla təxɔləyɔ yaa paasələ
yaa wontuyv isayav yaa tum,
pulɔpv kaa la-ŋ.

¹⁴ Tacaa sɪ: Timpi n sɔɔla-m tɔ maa waasɪ-ŋ,

na má kenti nyá tǝǝ ké n nyǝmá ma hǝte tǝ
pǝ tǝǝ.

¹⁵ N ka yaa ma hǝte na má cǝ-ŋ,
na má wǝe nyá waali ké laŋwakǝlle waatu,
na má waasi-ŋ na má tayani nyá nyuŋu ké
kusuŋu.

¹⁶ Maa yele na nyá weesuŋu tayali
na má yá nyá nyuŋu.

92

Tacaa, pa saŋi-ŋ tǝ pa lakǝ teu ké
¹ Koyaku kuhǝesuŋu wule yontu.

² Pǝ wǝ teu ké sǝ tǝ sa Tacaa nyá,
na tǝ yoo yontu ké isǝtaa
Isǝ sǝsǝ nyá nyá hǝte taa.

³ Na tǝ kpaali nyá kupantu ké tananŋ tǝe,
na nyá teu tǝm ké ahoo.

⁴ Tǝ sa-ŋ na ŋmusǝ
naanwaa cǝmǝŋ na saŋkuna.

⁵ Hai, Tacaa, nyá kulapǝm hǝesǝŋi ma laŋle
ké,
na má yookǝ nyá niŋ tǝma tǝm ké yontu na
laŋhulǝmle.

⁶ Hai, Tacaa, nyá tǝma ké sǝsǝna ké,
na nyá lǝmayasǝe ké yuŋ nyǝna.

⁷ Kumǝleŋ u cǝkǝŋǝna tǝle,
pǝyele lǝmayasǝe fǝi tu na paasǝŋǝna.

⁸ Asayaa hukiŋi ké isǝ nyutu,
na isayatu lataa náa puki.
Ama wakǝluŋu tam tǝǝ nyǝŋku tǝŋna-wǝ.

⁹ Hai, Tacaa, nyá ké isǝtaa
Isǝ sǝsǝ ké tam tǝǝ ké.

¹⁰ Ye pǝ kaasa nyá kolontunaa, pǝle paa le
ké.

Pa tǝna mpa pa lakǝ isayatu tǝ paa ya yem.

¹¹ Taale nav toma ké n ha-m,
na nǝ pǝli ma tǝǝ ké nikaya nim.

¹² Ma naaki ma kolontunaa kpisuyu,
na má nukǝ asayaa mpa pa caaki-m
tǝm tǝ pa kiisuyu.

¹³ Tampana tǝŋlaa puki ké isǝ paanŋ,
na pá kulǝŋi isǝ Lipaŋ tuŋ sǝsǝŋ.

¹⁴ Pa wǝ ké isǝ tuŋ ŋku pa tuu
Isǝ tǝsǝle kataya taa tǝ,
na pá puki teu ké tǝ Isǝ Tacaa tǝ.

¹⁵ Paa kpatǝlaya waatu,
pa tǝŋa luluy ké,
na pá wǝ tǝlekǝleku ké teu na alaafaya.

¹⁶ Mpu pǝ hulǝŋǝná tǝlekelekele sǝ Tacaa
siŋisaa.

ǝ ta kǝe tiili, inǝŋǝle ma kukpamuyǝ.

93

Tacaa kǝle wulav

¹ Tacaa n ké wulav ké na n suu teu,
na n lǝla toma ké nyá tǝnaya taa isǝ
tampala.

Mpu tǝtǝŋ tǝtu sǝŋaa tǝca tu seliŋi.

² Hatoo laŋtaa ké n su nyá kumte ké teu,
na n wǝ tam tǝǝ.

³ Hai, Tacaa, pusi kusa nǝsǝ
sǝ kusa sǝ nǝsǝ na sǝ hola wula nu.

⁴ Na pá kǝli lum sǝsǝm tǝŋ nyǝm nǝŋǝ,
na pá kǝli tǝŋku hola sǝsǝna.
Tacaa kǝle tǝŋ tu ké hatoo isǝtaa.

⁵ Nyá kusǝsutu ntǝ tampana tǝsiŋisiŋi.

Nyá tǝsǝle ké nanŋ nyǝnte halǝna
antulinya tǝm.

94

Isǝ ké kawalaya nyǝma lǝetǝlu

¹ Hai, Isǝ nyayǝle lǝetǝlu.

Lǝetǝlu Isǝ, hulǝ nyá ti.

² Antulinya huǝlu nyá, kulǝ
na n lǝeti kalampaani nyǝma ké pa
kulapǝtu.

³ Hai, Tacaa, asayaa mǝe paa wǝe mpuŋle?
Mǝe paa wǝekǝna ntǝŋǝ akanaa ké mpu?

⁴ Pa yǝŋtǝŋi tǝm ké na kalampaani
na pá pǝekǝŋi lǝlaa wakǝluŋu.

⁵ Tacaa, pa ŋmakǝlǝŋi nyá yǝlaa ké,
na pá muŋuliŋi mpa pa ké nyá nyǝma tǝ.

⁶ Pa lentǝŋi muŋuŋ ké leelaa na muǝlaa
na pá kuŋi suluwaa.

⁷ Na pá tǝŋ sǝ Tacaa u naaki,
Yakǝru Isǝ u paasǝŋǝna.

⁸ Kumǝlemaŋ mǝ í la laakali,
lǝmayasǝe fǝinaa mǝ,
pǝlee ké í kǝ hii layatu?

⁹ Tacaa wei í tu yǝlaa ké ŋkpaŋŋ tǝ, í nukǝ
ké.

Isǝnaya í kǝ tu isǝle na u naaki?

¹⁰ Isǝnaya í naasǝŋi piitimnaa
na í kaa hǝ asayaa ŋkpaŋŋ?

Inǝ í sǝŋesǝŋǝna yǝlaa,
ilǝ isǝnaya í kǝ laŋ nyǝm?

¹¹ Tacaa nyǝmá yǝlu huwǝe ké
teu sǝ a wǝ kpǝte.

¹² Hai, Tacaa, nyǝleŋ tu ntǝ wei n sǝŋesǝŋi

nyá kiiu na í hɔŋ ɪ ŋkpaŋyɔv tɔ.

¹³ ɪ ká caya tɔpamm kɛ kuyɛɛŋ isayah taa, haləna pá huli asayaa pɔɔŋ.

¹⁴ Pə taɣa pulv, Tacaa ɪ lɔɔki ɪ yɔlaa. ɪ kaa yele mpa pa kɛ ɪ nyəma tɔ.

¹⁵ Mpi tɔ, paa hvuna kɛ na pá kɛsəna tampana tɔŋyɔv.

Pa təna mpa pa tɔŋyɔv tampana tɔ pa laŋa ka hɛɛna-ti.

¹⁶ Awe ká sɛɛna ma tɔɔ kɛ asayaa mpe pa tɔm taa?

Awe ká sɛna-m mpa pa lakɪ isayatu tɔ pa tɔm taa?

¹⁷ Ye Tacaa taa waasi-m, isəntɔ maa tɛma wɛɛv kɛ timpi pə suma tatiyitiyi tɔ.

¹⁸ Paa waatu wei kɛ ma tɔma sɪ ma caa hotuyɔ,

Tacaa nyá kupantu tɛŋi-m kɛ.

¹⁹ Saa wei nəɣəsɛɛ pu ma lotu tɔ, nyá hɛsəna ma laŋle na í hvləsi-tɛ.

²⁰ Nyana hvulaa asayaa mpa pa wakələyi kiiŋ

na pá kɔŋna wahala tɔ í kaawaya?

²¹ Siyisilaa kɛ pa wakələyi

na pá kuyɪ mpa pa ta la pulv tɔ pa tɔm.

²² Ama Tacaa kele kukpamuyɔ ŋku ma cɔɔsɔyəna tɔ.

²³ Pa mayamaɣa pa isayatu kɛ ɪ ká mɔŋna pa nyɔɔŋ taa, na í wakəli-we na kvlɔmtv nti.

95

Isɔ cɔlɔ pote waatu

¹ ɪ kɔɔ na tɔ yoo Tacaa kɛ laŋhvlɔmlɛ yontu,

tɔ sa tá waasvlɔ wei tɔ tuyɪ kpvlɔyɔv tɔ.

² Tɔ polo ɪ isəntaa na tɔ sɛɛ-ɪ, na tɔ wiliti-ɪ na laŋhvlɔmlɛ yontu.

³ Mpi tɔ, Tacaa nyayale Isɔ sɔsɔ.

Nyayale wulav sɔsɔ wei ɪ ŋmakələyi tuy təna tɔ.

⁴ Nyá niŋ taa kɛ atɛ luməŋ təna wɛɛ na pɔɔŋ sɔsɔŋ təna kɛ nyá nyəm.

⁵ Nyá tənna tɛŋku, halɪ nyá tu lapəna-ɪ.

Kvlɔm nyá n lapəna tɛtv na nyá niŋ.

⁶ ɪ kɔɔ na tɔ luy tá ŋmalv Tacaa kɛ akula, na tɔ hantɪ-ɪ atɛ.

⁷ Pə taɣa pulv, nyayale tá Isɔ.

Tayale nyá yəlaa, nyayale tiikilu.

Tə wɛ kɛ isu nyá niŋ kaləkv.

Ye ɪ nu Isɔ má ma kuyɔyɔtv kɛ saŋa,

⁸ ɪ taa la laŋkpusəŋ isu mə caanaa ka lapv Melipa na Masa kɛ wulaya tɛtv taa tɔ.

⁹ Tənaɣa mə caanaa mayasa-m sɪ pa naaki ma waali,

paa na pa nana pa isəpəle kɛ mpi ma lapa tɔ.

¹⁰ Pusi nule tɛcu kɛ ma luyɔ lu piitim pəne, haləna ma tv ma taa sɪ yəlaa mpe pa lepaya,

paa nyəŋ ma mpaarŋ.

¹¹ Mpyɔv pááná kpa-m na má tuu sɪ:

Pa kaa svv ma hɛsɔyɔv taa.

96

Wulav wei ɪ kɔŋ tɔ ɪ yontu kufatu
(Kvtɔɔsvtv ɪ 16:23-33)

¹ ɪ yoo Tacaa kɛ yontu kufatu,

atɛ yəlaa mə təna ɪ yoo Tacaa kɛ yontu.

² ɪ yoo Tacaa kɛ yontu na í sa ɪ hətɛ, na í kpaələyi paa kuyaku ŋkuɣu ɪ nyɔyɔv yapv tɔm.

³ ɪ yɔyɔti piitimnaa taa kɛ ɪ teeli tɔm na í yɔyɔti yəlaa təna taa kɛ ɪ teu tɔm.

⁴ Tacaa n kɛ sɔsɔ kɛ na n mvna pá sa-ŋ. Nyá tɔm wɛ sɔyɔntv kɛ na pá tɛɛ tuy təna.

⁵ Mpi tɔ, piitimnaa tuy təna wɛ kpeɛ kɛ.

Ama Tacaa nyá lapəna isətənyɔv.

⁶ Teu sɔsɔm naaki nyá tɔɔ kɛ, na teeli sɔsɔ náá wɛ nyá tɔyaya taa.

⁷ Piitimnaa yəlaa mə ɪ tv Tacaa kɛ teeli, ɪ tv Tacaa kɛ teeli na í kusi ɪ nyɔyɔv.

⁸ ɪ sa Tacaa kɛ ɪ hətɛ tɔɔ.

ɪ kɔna mə kvhaham na í svvna ɪ taasi tɔɔ.

⁹ ɪ hantɪ Tacaa kɛ atɛyɛ saa wei ɪ hvləyi ɪ tənəŋŋ wɛɛtv tɔ.

Atɛ yəlaa mə təna ɪ sele ɪ isəntaa.

¹⁰ ɪ heeli piitimnaa təna sɪ

Tacaa kele wulav.

Mpv tɔtɔyɔ tɛtv səŋaa tɛca, tu seliyi.

Tacaa tɔŋyɔv tampana kɛ na í hvukəna yəlaa.

¹¹ Isətənyɔv laŋle ɪ hvləmi na tɛtv yɔɔli, tɛŋku na ɪ taa nyəm təna ɪ sɛɛ.

¹² Tawa təna ɪ wɛɛ acima taa, na hɔtvɔv taa tuy təna kiisina laŋhvlɔmlɛ,

¹³ kɛ Tacaa isəntaa.

Mpi tɔ, ɪ kɔŋ sɪ ɪ hvvna tɛtv təna.

ɪ ká tɔŋ tampana na í hvvna antulinya na ɪ yəlaa.

97

Tacaa kele wulav, laŋhulumlɛ í wɛɛ tɛtu
təna taa

¹Tacaa tɔki kawulaya, tɛtu təna í yɔɔli.
Tɛtɔnaa mpa lɔm tama kotaya tɔ pa payale
í yɔɔli.

²Isɔŋmuntɔyɔ na sɛkɛtɔyɔ tama-ı kotaya,
na ı kumte náa caya siyisuyu na tampana
təŋyɔ tɔɔ.

³Kɔkɔ wɛ ı nɔɔ tɔɔ ké
na ká nyaki ı kolontunaa na ká cɔɔkəna-ı.

⁴ı ɲmɛləsəyi nyaaləm na pɔ naaki
antulinya,
na atɛ yɔlaa naaki na pá seliyi.

⁵Tɛtu təna tu í kɛtəna pɔɔŋ,
ı hooki ké ısu keetu.

⁶Isɔtɔnɔyɔ kpaaləyi ı tampana
na yɔlaa təna naaki ı teu.

⁷Tuŋ luŋlaa na mpa pa huləsəyi tuŋ
na laŋlɛ tɔ, pa tɔki fɛɛlɛ ké.

Tuŋ təna həntəyi lɔɔ ké atɛyɛ.

⁸Siyɔŋ ıcatɛ nyəma nu-tı na pa laŋa hulumi,
na Yuta acaɛɛ náa wɛ ayɔɔɛɛ taa
kɛ nyá huɓlɛ tɔɔ, hai, Tacaa.

⁹Mpi tɔ, Tacaa nyayale ıɔtaa lɔɔ sɔsɔ kɛ
tɛtu təna taa.

N kəla tuŋ tənaya sɔsɔntu kɛ tɛacayacaya.

¹⁰Mpa mɛ í sɔɔla Tacaa tɔ,
mə taa í kpana ısayatu.
lɔɔ kentiyi ı kupama tɔɔ ké,
na í yaki-wɛyɛ asayaa niŋ taa.

¹¹Tampana təŋlaa tənna nyaaləm,
na mpa pa lotu taa tewa tɔɔ laŋhulumlɛ.

¹²Siyisilaa, mə laŋa í huləməna Tacaa,
na ı sa ı tənəŋŋ wɛɛtu.

98

ı wiliti Tacaa wei ı kəŋ tɔ

¹ı yoo Tacaa kɛ yontu kɔfatu,
mpi tɔ, ı lapa kɔkɔlɔ nyəmnaa,
na ı nyəm na ı lɔtɔ tuŋ.

²Tacaa n hulə nyá yapu tɔm
na nı kuli nyá tampana təŋyɔ tɔɔ na pi-
itimnaa ná.

³N tɔɔsa lɛyɛli nyəma tɔɔ na nı la-wɛyɛ teu
na kupantu.

Tɛtu tənasi təna nawa tá lɔɔ nyuɔ yapu
tɔm.

⁴Atɛ yɔlaa mɛ mə təna í yoo Tacaa kɛ
laŋhulumlɛ yontu.

ı samı-ı na yontu na í wilitina laŋhulumlɛ.

⁵ı yoo Tacaa samtu
ı yoo-ı-tı na cəməŋ.

⁶ı tɔ Tacaa wulav kɛ yonkpaama na
laŋhulumlɛ,
na akantɛɛ na tutuuy.

⁷Tɛŋku na ı taa nyəm təna í cɔ,
na tɛtu na tɔ taa nyəm ɲmaaləna
laŋhulumlɛ.

⁸Pusi í wiliti
na pɔɔŋ təna náa kɛntı na í yoo yontu kɛ
Tacaa.

⁹Mpi tɔ, Tacaa kəŋ sı í huɓna tɛtu təna.
ı ka təŋ tampana na í huɓna antulinya,
na í huɓna yɔlaa kɛ teitei.

99

Tacaa kɛ wulav, na í wɛ tənəŋŋ

¹Tacaa n tɔki kawulaya ké, na yɔlaa
seliyi.

N caya ıɔtaa təŋlaa həku na tɛtu seliyi.

²Tacaa nyayale sɔsɔ kɛ Siyɔŋ taa,
Nyá tɛɛna yɔlaa təna.

³Pa sɛɛ nyá hətɛ sɔsɔɔlɛ katɛ nyəntɛ,
tɔ ké naŋŋ nyəntɛ ké.

⁴Pa sɛɛ wulav nyá wei n sɔɔla siyisuyu tɔ
nyá tɔŋ,
nyá nyɔɔsəyənə tampana təŋyɔ.

N lakı kusiŋisim na mpi pɔ
wɛ teitei tɔɔ lɛyɛli taa.

⁵ı puɔɔli Tacaa ta lɔɔ,
na í luŋ ı nɔɔhɛɛ tɔsulɛ,
ı ké naŋŋ tu ké.

⁶Moisi na Alɔŋ mpa paa wɛ lɔɔ nyá nyá
kɔtəlaa taa tɔ
na Samiyɛli wei ı ka wɛ mpa
pa sələmayə-ŋ tɔ pa həku tɔ,
pa sələma Tacaa nyá na nı mu.

⁷Isɔŋmuntɔyɔ taa kɛ n yɔɔtəyana-wɛ
na mpe pá təkəyi nyá kusəsutu na kiiu ŋku
n su-wɛ tɔ.

⁸Tacaa tá lɔɔ, n mu pa kusələmutu.
Nyayale pa lɔɔ, na nı wiiki-wɛ.
Ama n tu-wɛyɛ saləka kɛ pa ısayatu tɔɔ.

⁹ı sa Tacaa ta lɔɔ na í luŋ
ı pulaya naŋŋ nyəŋka tɔɔ.
Mpi tɔ, tá lɔɔ Tacaa wɛɛ ké tənəŋŋ.

100

Tə ké ı yəlaa
¹Samtu yontu.

Tətu tənə yəlaa me
 í sa Tacaa na laŋhulumlə.

²Í la Tacaa ke təmlə na laŋhulumlə.

Í kəə ı isəntaa na yonkpaama.

³Í nyı sı Tacaa keŋe ləə.
 lıni ı ŋmana-tu, ıni ı tənna-tu.
 Tə ké ı yəlaa ké, təɣələ ı kaləkü.

⁴Í sɔvna ləə təseŋe nənəkəelasi na samtu.
 Í sɔv ı təɣa təə na yontu.
 Í seɛ-ı na í sa ı həte.

⁵Tacaa ké kupaŋ ké,
 na ı kupantu we tam təə.
 l teu we ɱpɔvɔ na pə puki lɔlɔŋ loosi loosi.

101

Wulav su ı nəɣə ke ləə isəntaa sı ı ká təŋ
 siyisuyu

¹Tafiiti yontu.

Kupantu na tampana təŋvɔ pə yontu ke
 ma yoo.
 Tacaa nyaya ma yoo-ti.

²Maa kaasi ma ti na mpaav kusiysisuyu.
 Pəlee ké n ká kəə ma kiŋ?
 Maa tənə lotu kɔlɔmtu ke ma təyaya taa.

³Ma kaa ha isayam ke mpaav,
 ma taa ká kpaakana mpa pa kisiyi pa
 ləəseŋe təɣə.

Pa ləəseŋe ɱtə tə kaa matənə-m.

⁴Nyamle isayələ ká hatələna-m,
 maa caaki sı ma na isayav tə kaa pulv.

⁵Maa wakəli wei ı cakəna ı təɣəntələ ke
 mukaya tə.

Pəyele maa caaki kalampaani tu.
 Na wei ı lotu taa suwa pəpətu tə.

⁶Maa nyəni tətu taa kupama təə ké,
 na pá caya ma kəŋkəŋ taa.
 Wei ı təŋ mpaav kusiysisuyu taa təɣələ ma
 təmlə tu.

⁷Wei ı ha ı təɣi ŋmuləm taa tə u cakı ma
 təyaya taa.

Wei ı looliyi tə ı kaa səŋ ma isəntaa.

⁸Paa tanəŋ ŋku maa wakəli tətu taa asayaa
 tənaya.

ɱpɔvɔ maa kpiisina Tacaa ıcatə

taa ké mpa pa lakı isayav tə.

102

Laŋwakəlle tu tɛɛlɔvɔ
¹Kɔnyəntəɣɔlv sələmɔvɔ
 ke waatu wei pə kələna-ı
 na í wiikina Tacaa tə.

²Tacaa nu ma wiinav na
 ɱ mu ma kusələmtu.

³Taa yeŋe ma təə ké nyənnav ke ma
 laŋwakəlle waatu.

Ke ŋkpaŋvɔv na ma təə ké kuyaku ŋku
 ma yaaki-ŋ sı ɱ waasi-m tə. Cə-m ləŋ.

⁴Pə təɣa pulv, ma kuyeeŋ mukəɣi ké isu
 nyəəsi

na ma saali yem isu kəkə nyakuvɔ tuputu
 tə.

⁵Ma wulaa ké isu nyutu nti pa setaa tə.
 Ma tu səəkı ma təɣənaya təɣəv.

⁶Məla nu-m teu ké,
 na má tɛ taasi təkəŋəkəŋə.

⁷Ma nəɣəsəna ké isu wulaya tətu taa
 sumaya.

Ma weɛ ké isu ncaa taa sumaya.

⁸Ma suvki maa tooki.
 Ma we ké isu sumaya ŋka
 ka we ka tike ke ləpɔtu təə tə.

⁹Paa ifemle nte ma kolontunaa tuvki-m ké,
 na pa taa kpaana-m na pá yəɣətəɣi
 na pá tuuki na pá yaaki ma həte.

¹⁰Tətu ke ma təkı təɣənaya lonte
 na ma isələm paləɣi ma konyonyəəm taa.

¹¹Nyá pááná kpana-m.

Nyá taa huuna-m na ɱ kpəsi-m na ɱ ləɣə
 pooluŋ.

¹²Ma kuyeeŋ təŋa tuusuyu ké isu isotom
 tɛɛkuvɔ tə,
 na má wuləɣi isu nyutu.

¹³Ama Tacaa, nyá təkəna kawulaya ke tam
 təə.

Waali lɔlɔŋ loosi tənə ká təəsi nyá təə.

¹⁴N ká kuli nyá naasi taa na ɱ wii Siyəŋ
 nyəma konyəŋ.

Pə təɣa pulv, waatu talaa ké.
 Kuyaku ŋku n ka la-weɣe pɛɛɛ tə kɔ
 kəmayələ.

¹⁵Nyá təmlə nyəma ta, tə səəla nyá ıcatə ké.
 Tə wakələa, tə ncaa we-tuvɔ pətəətələ.

¹⁶Piitimnaa ká nyana Tacaa həte
 na tətu taa awulaa tənə nyana ı teeli.

¹⁷Tacaa təyanı Siyəŋ ıcatə ke ŋmaɔ,

na í hólí nyá teeli ke tã taa.

¹⁸ Tacaa keŋ ħkpaŋyũ na konyontɔɔlɔ kusaləmæto ké.

tɪ kisiyi ɪ sələmnyũ.

¹⁹ Pá ħmaa-təyi waali lɔlɔŋ tɔɔ.

Yalaa mpa pu ħma tɔ, paa sa Tacaa.

²⁰ Tacaa we ɪ tənəŋŋ tɔcaɣalɛ ké na ɪ nyənəyi.

Hatoo isɔtaa ké ɪ weɛ na í nyənəyi tɛtu tɔɔ.

²¹ Sɪ ɪ nukɪ saləkətonaa wula.

Sɪ ɪ waasəyi mpa paa kv tɔ.

²² Ilɛna yalaa kpaali Tacaa hətɛ ke Siyɔŋ taa na pá samɪ-ɪ Yosalem taa.

²³ Yalaa tənə ká kotɪ tɛntəmle.

Piitimnaa ká kotɪ na pá luŋ Tacaa.

²⁴ ɪ yɔka ma toŋ ke mpaav taa ké na í pasa ma kuyɛɛŋ.

²⁵ Ma tɔma sɪ: Ma lɔɔ nyá wei n we tam tɔɔ tɔ,

taa kɔɔli-m ma kuyɛɛŋ hɛkv taa.

²⁶ Hatoo lɔŋtaa ké n su tɛtu kite, isɔtɔnyũ ké nyá niŋ kɔlapəm ké.

²⁷ Nyá we tam tɔɔ ké.

Ama pələ pu saali yem.

Pə kɔŋ tɛm ké isɪ wontu kɔsusuutu, na í layasi-wɪ isɪ toko, ɪlɛna pə layasi-wɪ.

²⁸ Tacaa nyá we tam tɔɔ ké ħpnyũ, nyá pusɪ fɛina tənaya.

²⁹ Nyá tɛmlɛ nyóma tá,

tá piya ká tɔɔŋna tɛtu, na pa lɔlɔŋ nyóma toŋ sɔɔsəyi nyá isɛntaa.

103

Ma sɛɛkɪ Tacaa ke í na tɛmlɛ

¹ Tafiiti yontu.

Ma saŋ Tacaa ké.

Ma saŋ nyá hətɛ nənŋ nyəntɛ ké na ma lotu tənə.

² Ma saŋ Tacaa ké.

Ma kaa sɔɔ nyá kɔpantv natəlɪ.

³ Nyá ħusəɣəna ma isayatu tənə, na í waaki ma kvtɔməŋ tənə.

⁴ Nyá yakəna-m pələav taa, na í hóláyɪ-m suulu na í lakɪ-m kɔpantv.

⁵ N kpaasəyi ma toŋ ke ma kpatələya waatu, na í mələɣəna-m ifɛpile taa isɪ hɛkələ.

⁶ Tacaa nyayalɛ tampana halo.

Nyá tayanəɣəna mpa pa isɛ pa tɔkɪ tɔ pa tɔm.

⁷ Nyá hɔlənə Moisi ke nyá mpaan, na í hólí lɛɣɛli nyóma ke nyá kookalənəa.

⁸ Tacaa ke suulu na pətɔtələ tu ké, nyá kɔpantv we səɣəntv. Pəyɛle nn mvyɪ pááná ke lɔŋ.

⁹ Nn kaləyi kvtamsa, pəyɛle nn təkəɣəna yɔlv ke nyá taa ké tam tɔɔ.

¹⁰ Nn lakɪ-tv na n kɛésəɣəna tá isayatu. Pəyɛle nn fɛləyi-tvyũ tá kawalaya.

¹¹ Isɪ isɔtɔnyũ kvŋkɔlvməŋ wev tɔ ħpnyũ n lakɪ mpa pa nukəna-ŋ tɔɣɔ kɔpantv.

¹² Isɪ ilim təlulɛ na pə tətulɛ hatələnəv təma tɔ,

ħpnyũ n hatələɣəna-tvyũ tá kawalasi.

¹³ Isəna cɛcɛ wɛna ɪ piya pətɔtələ tɔ, ħpnyũ Tacaa n wɛna mpa pa nyaŋna-ŋ tɔ pa nyəntɛ.

¹⁴ Mpi tɔ, n nyəmə mpi pə ħmana-tv tɔ. N ta sɔɔ sɪ tɔ ké mɔsvyũ.

¹⁵ Yɔlv kuyɛɛŋ we ké isɪ nyulvyũ.

ɪ tvyũ hɛtv ké isɪ taalɛ taa nyulvyũ.

¹⁶ Waatu wei heelim maki-kv ɪlɛna kv saali yem,

na pá wu kv lɔntɛ ke nyəm.

¹⁷ Ama Tacaa nyá kɔpantv leeliyi tam tɔɔ ké mpa pa nyaŋna-ŋ tɔ pa kiŋ, na nyá tampana tənvyũ pəsəyi pa piya piya nyəm.

¹⁸ Ye pa tɔka nyá nəɣɔ pɛɛlvyũ na pá tɔsəyi nyá kɔsəsutv tɔɔ na pá lakɪ-tɪ.

¹⁹ Isɔtɔnyũ taa ké Tacaa n ħmawa nyá kumtɛ

na í tɔkɪ kawulaya ke pə tənə pə tɔɔ.

²⁰ Isɔtaa tillaa mpa mɛ ɪ we toŋ sɔsɔŋ na í lakɪ lɔɔ kvttɔttv tɔ, ɪ sa lɔɔ, na í nukəna ɪ nəɣɔ taa tɔm.

²¹ Tacaa samaa mɛ mpa mə tənə í ké ɪ tɛmlɛ nyóma

na í lakɪ ɪ kɔsɔɔləm tɔ, í samɪ-ɪ.

²² Tacaa kvŋmaməma mɛ í samɪ-ɪ ɪ kawulaya tənə taa.

Ma saŋ Tacaa.

104

Nmalv lɔɔ nyana tɛmlɛ

¹ Ma saŋ Tacaa ké.

Ma lɔɔ nyá sɔsɔntv fɛɪ tənaya. N suu teu sɔsɔm ké.

² N suu nyaaləm ké isɪ kpai, na í lɔ isɔtɔnyũ isɪ cəkələ.

³ Hatoo isətaa nyuvu taa ké n ɣma nyá təcayale.

Isəɣmuntv nté nyá yoou kɛkɛ na heelim tɛkəna-ɣ.

⁴ Heelim nté nyá tillaa na nyá tɛmlɛ tv nté kəkə.

⁵ N síi tɛtv kɛ tɛ kite tɔɔ ké teu ké. Pɔlvɔv kaa ciyiti-təyi paa pácɔ.

⁶ N waasa tɛɣku ké tɛ tɔɔ isu kpaɪ na lum náá kpa pulasi.

⁷ Ama n nyaasa-wi na pá se, pá níi nyá tɛv hola na pá tv casəle.

⁸ Ilena pulasi nyu na tɛtɛka náá lum lona wena n ka suwa tɔ a taa.

⁹ N píi lum kɛ tənaya sɪ pá taa ɣmaa ka tɔɔ na pá kɔɔ pá tasa tɛtv waasuvu.

¹⁰ Nyá təɣsəna lum sɛelaa kɛ lɔɔɣ na pá kpeɣ pulasi hekəɣ.

¹¹ Tənaya taale wontu tənə nyɔɔkɪ na taale kpaɣasɪ náá kuvɪ sɪ lukətv.

¹² Ilena sumasɪ svuki lɔɔɣ unɪ ɪ kɛtemiɣ tuɣ tɔɔ na sɪ wiiki pilinjasɪ tɔɔ.

¹³ Hatoo nyá isətaa tənaya n yeki na tɛv nukɪ pɔɔɣ tɔɔ,

na tɛtv náá haki nyá təma kɔlvɔlvɔm.

¹⁴ N yeki na nyutu nyɔɔkɪ sɪ pá waasɪ tɔla na tuɣ náá nyɔɔkɪ sɪ pá waasɪ yulv.

N lapə mɪpɔvɔv sɪ tɛtv ɪ lɔlɪ mpi pá haakɪ yulv kɛ weesuvu tɔ.

¹⁵ N lapə svɔlvɔm sɪ pá hɛɛsɪ yulv laɣlɛ. Na nɪ la nim sɪ pá taɣanəyi isɛntaa. Ilena mɔtv náá ha yulv kɛ alaafəya.

¹⁶ Tacaa nyá tuuna Lipaɣ tuɣ sɔsɔɔɣ. ɪ hikiyi lum mpi ɪ caakɪ tɔ.

¹⁷ Tuɣ unɪ ɪ tɔɔ ké sumasɪ səkpɛsɪ tvɣɪ sɪ tana na sumasɪ sɔsɔɔnsɪ náá cakɪ ɪ tɔɔ.

¹⁸ Taale pəntɔlvɔɣ təcayale nté pɔɔɣ sɔsɔɔɣ tɔɔ na pɔvɔv namisɪ náá cakɪ kɔkpaməɣ tɛɛ.

¹⁹ N lapə isətv kɛ sɪ ɪ faɣa kɔyɛɣɣ, ilim nyəma pá tvɣv waatu.

²⁰ N kəɣna səkpɛtvɔv ilenə pá yu, na hɔtvɔv taa wontu svv tɛ təma taa.

²¹ Təɣɔlasɪ kofasɪ nyusəɣɪ sɪ tɔɣənaya waalɪ na sɪ sələməɣɪ. Isə nyaya sɪ kɔtvɔv.

²² Waatu wei ilim lukɪ ilenə sí məlɪ na sí həntɪ sɪ pɔɔɣ taa.

²³ Ilenə yulv náá lu na ɪ tɛɛ ɪ tɛmlɛ

na ɪ la-tɛɣɛ mpv haləna taanaya.

²⁴ Hai, Tacaa, nyá kɔlvapəle tɔɔwa paɣale ké, na ləmayasɛɛ kɛ n lapəna pá tənə.

Nyá kupampam suna tɛtv taa.

²⁵ Tɛɣku kɔlɔ tɔləlelele, ɪ fɛɪ tənaya, na ɪ taa wontu sɔsɔɔntv na səkpɛtu cɔɔkɪ, tɛ fɛɪ kaluvu.

²⁶ ɪ taa tɔtvɔɣ kɔvɔlɔɣ sɔsɔɔɣ ná kpaakɪ na ɪ tiiki,

na tum sɔsɔ Lefiyataɣ wei n lapə sɪ n liyiliyina tɛɣku hola taa tɔ.

²⁷ Nyaya wontu ntɪ tɛ tənə tɛ tɛɛləɣɪ sɪ nɪ caləɣɪ-təyi tɛ tɔɣvɔv waatu.

²⁸ N ha-tɪ ɪlɛ tɔ mv.

N kula nyá niɣ ɪlɛ kupantv tɔɔləna-tɪ.

²⁹ N ha-təyi siyile ɪlɛ tɛ svv seluvu. Ye n ləsa tɛ feesiɣ ɪlɛ tɛ hɛɛ na tɔ pəsɪ atɛ mɔsvuvu.

³⁰ N mələna tɛ feesiɣ ɪlɛ tɛ taɣanɪ kɔlvɔv na tɛ tənə tɔ pəsɪ kɔfam kɛ tɛtv tɔɔ.

³¹ Tacaa nyá teu ɪ wɛɛ tam tɔɔ, na nɪ yɔɔləna nyá kɔlvapəm.

³² N nyənə tɛtv tɛ seliɣi ké, na ye n tokina pɔɔɣ ɪlɛ nyɔɔsɪ nyala ɪ tɔɔ.

³³ Tacaa nyaya ma yoo yontu haləna ma səɪm

ma isə ké ma saɣ haləna ma tənaya svv.

³⁴ Ma yontu ɪ la-ɣ teu Tacaa, nyaya ma yɔɔləɣənə.

³⁵ Pəntələa ɪ saalɪ yem kɛ tɛtv tɔɔ, asayaɣ ɪ taa tasa wɛw.

Tacaa, ma saɣɪ-ɣ ké.
ɪ sa Tacaa.

105

Isə kupantv təm

(Kokalətv 1-15: Kɔtvɔsɔtv 1 16:8-22)

¹ ɪ sa Tacaa, ɪ yaa ɪ hətɛ.

ɪ yɔɣvɔtɪ ɪ kookalənəa təm kɛ yələa taa.

² ɪ yoo-ɪ yontu na ɪ sɛɛ-ɪ na cəməɣ.

ɪ yɔɣvɔtɪ ɪ təma sɔsɔɔna təm.

³ ɪ sa mə təɣɪ ɪ hətɛ naɣɣ nyəntɛ tɔɔ.

Tacaa pɛɛkələa mɛ mə laɣa ɪ hɔləməna-ɪ.

⁴ ɪ kɛsənə Tacaa Toma tənə tv tɔɔ, ɪ pɛɛkəɣɪ tam sɪ ɪ wɛɛ isə isɛntaa.

⁵⁻⁶ Tacaa tɛmlɛ tv Apələham lɔlvu nyəma mɛ.

Yakərv piya mpa mɛ isə ləsaa tɔ.

Í tǝǝsɪ ɪ tǝma sǝsǝǝna tǝm,
na ɪ piti tǝma na ɪ hvulɛ pǝ tǝm.

⁷Tacaa nyayale tá lso
na ń hvukǝna tetu tǝna.

⁸Nn sǝǝkɪ nyá nǝǝɔ suw tǝǝ ké paa pǝǝ.
Nyá tǝm wɛ mǝpυv halǝna lulɔŋ loosi iyayǝ
(1000).

⁹N ká tǝkɪ nǝǝɔ ŋka n ka suwa Apǝlaham tǝ
na n telǝsɪ ka tǝm kɛ lsaaka na tuunav.

¹⁰Nǝǝɔ ŋkɛyɛ n su Yakǝpυ.
N cǝla-kɛyɛ lɛyɛli kɛ tam tǝǝ.

¹¹N heela-ɪ sɪ:
Maa tala Kanaaŋ tetu kɛ nyana nyá lulɔvɔ
nyǝma
na tǝ pǝsɪ mǝ paa nyǝm.

¹²Saa unɪ tǝ, lɛyɛli yǝlaa mɛ í fɛɪ payale kɛ
paa pǝǝ.
Pǝyɛle í caya tetu taa tǝ pǝ ta leeli.

¹³Na í puki piitimnaa taa
na í cǝǝkɪ kawulasɪ taa.

¹⁴Ama lso tá tisi sɪ piitim napǝli pǝ tǝǝɔ mǝ
lɛɛ,
halɪ í naasɪ awulaa payale kɛ mǝ nyuvɔ tǝǝ.

¹⁵Na í tǝ sɪ: Í taa tokina ma kulǝsaa.
Í taa la ɪsɔyatu kɛ
ma kuvɔyǝtutɪ telǝsǝlaa.

¹⁶Mǝpυv lso yelaa na nyǝǝsɪ lu tetu taa,
na tǝǝnaya laŋ.

¹⁷lɛna lso telǝsɪ yulɔ kɛ mǝ nǝǝɔ tǝǝ.
Yulɔ unǝǝle Yosɛɛfυ wei ɪ taalunaa pɛɛtaa
tǝ.

¹⁸Pa tǝwa ɪ nǝǝhɛ taa ké ŋkpasi
na nyǝǝlɔvɔ kɛ ɪ luɣu tɛɛ.

¹⁹Halǝna pǝ tala waatu wei Tacaa ka suwa
tǝ.

lɛna Tacaa tǝm hvulɪ sɪ ɪ ka wɛna tampana.

²⁰Mǝpυv wulav hawa nǝǝɔ sɪ pa hɛtɪ-ɪ.
Wei ɪ tǝkɪ kawulaya kɛ yǝlaa tǝna tǝǝ tǝ sɪ,
pǝ cɛpɪ-ɪ.

²¹Na wulav kpa Yosɛɛfυ kɛ ɪ tǝyaya tǝǝ
nyǝnlɔ
na Yosɛɛfυ paasǝǝna wulav nyǝm tǝna,

²²sɪ í sɛyɛsɪ ɪ waali nyǝma ɪsu ɪ caaki tǝ
na í hvulɪ lǝmayasɛ kɛ ɪ layatu tasǝlaa
kupǝma.

²³Mǝpυv Yakǝpυ pola Icipiti tetu taa.
Mǝpυv lɛyɛli polaa na í caya Kam*fa* tetu
taa. ^a

²⁴lɛna Tacaa ń yɛle na nyá yǝlaa huki
katatǝlaya

na pǝ kǝli pa kolontunaa kɛ tǝŋ.

²⁵Na n layasɪ Icipiti nyǝma kɛ
hvɛɛɛ na pa taa kpaa nyá yǝlaa.
Na pǝ la-wɛyɛ nyǝmǝŋ na pǝ muɣuli-wɛ.

²⁶Mǝpυv n tila nyá tǝmlɛ tv Moisi
na Alǝŋ wei n ka lǝsaa tǝ.

²⁷Na pǝ la piti tǝma na kǝkǝlǝ nyǝm na tǝŋ
kɛ Kam nyǝma tetu taa.

²⁸lɛna ń yɛle na sǝkpɛtɔvɔ nyala na ahoo
yɪ.

Pa taa nǝǝlɔv ta kpɛɛsǝna Tacaa
kuvɔyǝtutɪ.

²⁹Na ń pǝsɪ lum kɛ calǝm,
na ń kv pǝ taa tiina.

³⁰Mǝpυv salɛɛ luwa Icipiti tetu taa ké
katatǝlaya

na á svu pa awulaa naŋŋ kvhǝntǝŋ taa.

³¹lɛna Tacaa ń yǝǝtɪ na kacǝsɪ kuvyasasɪ
na pǝtv lu pa tetu tǝna taa.

³²Na ń yɛle na tǝmpɛɛ nu-wɛyɛ tɛv lonte
na calanaa tii pa tetu taa na tǝ nyaya kǝkǝ.

³³Na ń wakǝli pa tuŋ wei pa yaa sɪ fiki
na lɛsɛŋnaa tǝ.

Na ń pɛli pa hvǝlɔvɔv taa tuŋ.

³⁴Mǝpυv lso n tasa yǝǝtɔvɔ na kvtolɔŋ
lu kv fɛɪ kalɔvɔ.

³⁵Na kv kpiisi pa tawa tuŋ pɛɛ
na tetu tǝna nyutu.

³⁶Mǝpυv lso kuwa pa tetu taa kancaalaya
piya tǝna.

Nsɪ sɪ kɛna pa kancaalaya piya nsi pa lulɔ
pa ifɛpile waatu tǝ.

³⁷lɛna lso ń lǝsɪ nyá yǝlaa na liyitee na
wulɔ.

Nǝǝlɔv taa seliyɪ mpaav taa ké ɪ kpekɛ taa.

³⁸Pa tɛɛwa lɛna Icipiti nyǝma feesi tǝfuv.

Mpi tǝ, pa tɛɛ svukayana-wɛyɛ.

³⁹lɛŋmuntɔvɔ kɛ Tacaa n kentayaa pa tǝǝ
ké ilim taa,

lɛna nyá kǝkǝ naaki-wɛyɛ ahoo.

⁴⁰Mǝpυv Tacaa n mu pa kusǝlǝmutɔ na ń
kǝna-wɛyɛ lɛɛsɪ,

na ń hayasɪ-wɛyɛ ɪsǝtaa tǝǝnaya.

⁴¹lɛna ń tvli kuvkamɔvɔ na lum kpe
wulaya tetu taa ɪsu pǝǝ.

⁴²N ta sǝǝ nyá tǝm naŋŋ nyǝntɔ nti
n ka heela nyá tǝmlɛ tv Apǝlaham tǝ.

^a 105:23 kam: Kam tetu kɛ cǝnɛ, pǝ kɛ Icipiti kɛ. Pǝ taya tetu kvfatu natǝlǝyɪ yem.

⁴³ Mpuvu n læsa nyá yəlaa mpa n yaawa tɔ
na pa wənau
na laŋhulɔmlɛ səsɔɔlɛ na pá wilitiyi.
⁴⁴ ɔlɛna n cɛlɛ-wɛyɛ piitimnaa tɛtɔnaa
na pɛlɛ pá tɔɔɔ yəlaanaa tɛma kulɔlɔm.
⁴⁵ N lapa mpovu sɪ pá tɛŋ nyá kiŋ
na pá tɔkɪ nyá kusəsutɔ.
Í sa Tacaa.

106

Isɔ tɛŋyɛ tampana, Isɛyɛli nyɛma
kisa-yɛ
(Kukalɛtɔ 1,47-48: Kutɔɔsɔtɔ I 16:34-36)
¹ Í sa Tacaa, í sɛɛ-l.

Mpi tɔ, ɪ kɛ kupaŋ.
ɪ kupantɔ wɛ tam tɔɔ kɛ.
² Aweyɛlɛ ɪ tɛma səsɔɔna tɔm yɔɔɔtɔlɔ?
Na ɪ samtɔ tɛna kpaallɔ?
³ Mpa pa tɛŋyɛ tampana na pá lakɪ
kusiɔisim
kɛ tam tɔɔɔlɛ leleŋ nulaa.
⁴ Tacaa tɔɔsɪ ma tɔɔ.
Mpi tɔ, n sɔɔla nyá yəlaa.
Paasəna-m nyá wɛi n waasəyɪ tɔ.
⁵ Waasɪ-m na má ná nyá ləsəlaa tɛcayanau.
ɔlɛna má na nyá yəlaa tá laja hɛɛ.
Na má na-wɛ tɔ yəɔli.

⁶ Tɔ pəntaa kɛ isɔ tá caanaa.
Tɔ lapa isayatu, tɔ lapa mpi pə ta kɛɛsɪ tɔ.
⁷ Tá caanaa taa cɛkəna nyá piti tɛma kɛ
ɪcipiti.
Pa ta tɔɔsɪ nyá kupantɔnaa tuutuuma tɔɔ.
Haləna pá kulɪ nyá tɔɔ kɛ tɛŋku kusɛɛm
nɔɔɔ.
⁸ Paa na mpɔv n yapa-wɛyɛ nyá hətɛ tɔɔ
sɪ nyá tɔŋ í ná.
⁹ Mpuvu n nyaasa tɛŋku kusɛɛm na ɪlɛ ɪ
nyɔɔ.
N yɛlaa na nyá yəlaa tɔ luməŋ səsɔɔŋ taa
isɔ wɔlaya tɛtɔ taa.
¹⁰ N yapa ta caanaa kɛ mpa paa caakɪ-wɛ tɔ
pa niŋ taa.
N hɛta-wɛyɛ pa kolontu səkpaŋ taa.
¹¹ Lum tɔɔɔ pa kolontunaa tənaya,
pə ta sɔɔ paa kulɔm.
¹² Tənayalɛ pa tɛma pa taa na nyá tɔm,
na pá sa-ŋ na yontu.

¹³ Ama pa sɔɔ kpakpaa kɛ nyá tɛma,
pa ta tan sɪ pá ná a tɛsɔvɔ.

¹⁴ Mpuvu pa nyula teu sɪ pá hiki
mpi pa fɛina tɔɔɔ wɔlaya tɛtɔ taa.
ɔlɛna pá caa-ŋ tɔm kɛ tɛtɔ pooluŋ nyəntɔ
taa.
¹⁵ N ha-wɛyɛ pa kusəlɛməm
na pá tɔɔɔ na pá haɔa na pá lu-wɛyɛ sɔŋ.
¹⁶ Mpuvu pa lapa Moisi kɛ isɛsɛɛmlɛ kɛ
təsikile,
na Aləŋ wɛi ɪ kɛ yulɔ naŋŋ tɔ tɔ.
¹⁷ Tənayalɛ tɛtɔ haa nɔɔɔ na tá li Tatan
nyɛma
na tá waasɪ Apilam nyɛma tɔɔ.
¹⁸ Kɔkɔ nyaɔa pa kpekəle,
ka niisa asayaa mpe.

¹⁹ Mpuvu pa lupa nyəɔəluɔv kɛ naule kɛ
Holɛvɔ puɔv tɔɔ,
na pá luŋ na pá sɛɛ-tɛ.
²⁰ Pa kpaɔa nau wɛi ɪ tɔkɪ nyutɔ tɔɔɔ,
na pá lɛɛtɪ Isɔ teeli tɔ nyá nyá lonte taa.
²¹ Pa sɔɔwa pa waasulɔ Isɔ nyá nyá tɔɔ,
pɔcɔ nyá lapəna-wɛyɛ tɛma səsɔɔna,
²² kɛ Kam nyɛma tɛtɔ taa,
na piti tɛma kɛ tɛŋku kusɛɛm taa.
²³ Mpuvu Tacaa nyá n yɔɔɔta pa kpiisuyɔ
tɔm, Moisi paasi.
Ama nyá kuləsɔ Moisi tike səŋna na í tɛyɛ-ŋ
niŋ
na Isɔ ku ɪ pánáná kɛ wakəluɔv tɔm taa.

²⁴ ɔlɛna pá lɔ tɛtɔ kupantɔ nti Isɔ nyá n ka
ha-wɛ tɔ.
Pa ta tɔna Tacaa nyá nyá nɔɔɔ suv tɔtɔ.
²⁵ Ntɛna pá kɔntɪ pa tɛɛsɪ taa,
na pá kisi Tacaa nyá nyá nɔɔɔ kɛ nunau.
²⁶ Tənayalɛ n kusa niŋ na Isɔ na í tuu
sɪ n ká yɛlɛ na pá sí wɔlaya tɛtɔ taa.
²⁷ Na í yasɪ pa lulɔŋ kɛ paa timpi,
na í yɛlɛ na pá sí ma ta nyɪ isɔnaa tɛ.

²⁸ Mpuvu Isɛyɛli nyɛma luŋa Peyɔɔ nyɛma
tɔvɔ Paali.
ɔlɛna pá tɔɔɔ nantɔ nti pa laawa sətəa tɔ.
²⁹ Pa kpaasa Tacaa nyá pánáná na pa
kulaputɔ nti.
ɔlɛna nyaa kəna wahala kɛ pa tɔɔ.
³⁰ Mpuvu Pɛnhasi kulaa na í tayani-tɪ.
ɔlɛna mpusi unɪ í hɛɛ.
³¹ Mpuvu Tacaa nyá nyəna yaasi unɪ sɪ
ɪ wɛ teu kɛ tam tɔɔ.

³² Mpe pa kpaasəna Tacaa nyá nyá pánáná kɛ
Melipa lum kiŋ.

lɛna Moisi tɔxɔ pə səlaka kɛ pa nyɔyɔ tɔɔ.
³³ Pa nyɔɲsa ɪ ɪsɛ na í kpisi kantəlvɔyɔ,
 lɛna í yɔɣɔti tɔm ɪ ta maɣasi.

³⁴ ɪsɛyɛli nyəma ta kv Kanaaɲ nyəma ɪsu
 Tacaa
 ka heeluyɔ-wɛ tɔ.

³⁵ Ama pa kɛntəna piitimnaa lɛlaa kɛ
 na pá kɛlɛmi pɛlɛ pa kulapɛlɛ.

³⁶ Haləna pá luɲ pa tuɲ
 na pɛlɛ pá nyi-wɛyɛ katɔka na pá hoti ka
 taa.

³⁷ Na pá laa pa pəyalaa na pa pɛlɛlaa kɛ
 pɛlɛ pa tuɲ.

³⁸ Pa kuwa pa piya kɛ mʊsvɛ kɛ Kanaaɲ tuɲ
 tɛɛ

na pa yulɔkɔlɛ ntɛ tɛ pilisa tɛtv.

³⁹ Pa tɛma lapa-wɛyɛ asilima nyəma
 na pa lakasi pəsi-wɛ ɪsu wasaɲkalənaa.

⁴⁰ Mɔvɔyɔ Tacaa nyá nyá taa kpaa nyá
 yəlaa mpa pa kɛ

nyá kpancoou tɔ na pá lu-ɲ sɔɲ.

⁴¹ ɪlɛna nɪ tu-wɛyɛ piitimnaa niɲ taa
 na pɛlɛ pa taa kpaa-wɛ na pá ɲmakɛli-wɛ.

⁴² Na pa kolontunaa muɣuli-wɛ
 na pá tu-wɛyɛ wahala.

⁴³ Tɔm paɣalɛ kɛ Tacaa n waasa-wɛ.
 Paa na mpv na pá kulɔɲ nyá tɔɔ kɛ tam.
 ɪlɛna pá kama nyɔɔɲ kɛ pa ɪsɔɣatv taa.

⁴⁴ Mɔvɔyɔ Tacaa n niwa pa wula
 na n ná pa laɲpasɛlɛ.

⁴⁵ ɪlɛna nɪ hvv nyá na-wɛ mə nɔɣɔ pɛlvɔyɔ
 tɔm.

Na pa tɔm la-ɲ pətɔtɔlɛ kɛ nyá kupantu
 sɔsɔɔntv tɔɔ.

⁴⁶ Na nɪ yɛlɛ na mpa paa kpa-wɛyɛ yomlɛ tɔ
 pa tɔm la-wɛyɛ ɪsakilim.

⁴⁷ Tacaa tá ɪsɔ waasi-tv,
 na nɪ ləsi-tvɔyɔ piitimnaa taa na nɪ kɛyɛli-
 tv.

ɪlɛna tɛ sa nyá hətɛ naɲɲ nyəntɛ
 na tɛ pɛkɪ teeli kɛ nyá samtv taa.

⁴⁸ ɪsɛyɛli ɪsɔ Tacaa tɔ sɛɛ-ɲ tam tɔɔ.
 Yəlaa tɛna í tisi sɪ ɪsɔ í kɔna mpv.

Í sa Tacaa.

TAKɛLAYA KAKPASɪ NYɛɲKA

107

(Yontu 107-150)

ɪsɔ waasɔlv nyana kookali

¹ Í sa Tacaa.

Mpi tɔ, n kɛ kupaɲ,

na nyá sɔəlvɔyɔ wɛ tam tɔɔ.

² Mpa Tacaa n waasaa tɔ pá yɔɣɔti.

Mpa n yapa kolontu niɲ taa tɔ pá tɔ sɪ:
 Tacaa kɛ kupaɲ.

³ N ləsɔ-wɛyɛ tɛtvnaa tɛna taa kɛ,
 pə kpaɣav ilim tɛlɛlɛ na pə tɛtvɛlɛ,
 na pə ntɔɣɔɲ na pə mpətɔɲ tɔ.

⁴ Pa taa lɛlaa tɔɲaɣa pa tike kɛ.

Pa tooliyi wulaya tɛtv taa.

Paa naaki ɪcatɛ nte tɔ taa paa ɔaɣa tɔ.

⁵ Nyɔɣɔsɪ na lukɔtv kɔkaya-wɛ na pa
 apalɔtv yɔəlvɔyɔ.

⁶ Mɔvɔyɔ pa wiina Tacaa nyaya pa
 laɲwakɛllɛ taa,

na nɪ waasi-wɛyɛ pa apalɔtv yɔəlvɔyɔ taa.

⁷ Mpaav kupaɲkv taa kɛ n tiika-wɛ.

N tana-wɛyɛ ɪcatɛ nte tɔ taa paa ɔaɣa tɔ.

⁸ Pá sɛɛ Tacaa nyaya nyá kupantu tɔɔ,
 na piti tɛma wɛna n lakɪ yəlaa tɔ a tɔɔ.

⁹ Mpi tɔ, n kuwa lukɔtv nyəma lukɔtv
 na nɪ haɣasi nyɔɣɔtvnaa.

¹⁰ Mpa paa wɛ sɔkɛtvɔyɔ na sɛm nɔɣɔ taa tɔ.

Paa wɛ wahala taa kɛ na alukpala kɛ pa
 nɔɔhɛɛ taa.

¹¹ Mpi tɔ, paa kisa Tacaa nyá nyá tɔm kɛ.

Pa foota ɪsɔtaa ɪsɔ sɔsɔ laɣatv tasvɔyɔ.

¹² Wahala kɛ n nyəka-wɛ na pá hotiyi.
 Nɔɣɔlv fɛɪ sɪ í waasi-wɛ.

¹³ Mɔvɔyɔ pa wiina Tacaa nyaya pa
 laɲwakɛllɛ taa.

ɪlɛna nɪ waasi-wɛyɛ pa apalɔtv yɔəlvɔyɔ taa.

¹⁴ Na nɪ ləsi-wɛyɛ sɔkɛtvɔyɔ na sɛm nɔɣɔ taa,
 na nɪ cɛ pa kɔhɔkɛm.

¹⁵ Pá sɛɛ Tacaa nyaya nyá kupantu tɔɔ,
 na piti tɛma wɛna n lakɪ yəlaa tɔ a tɔɔ.

¹⁶ N pɛla nyəɣəlvɔyɔ kɔsɛmɔyɔv kɔtəkvɔyɔ
 na nɪ wakɛli pə kɔkaləsɔɲ.

¹⁷ Kɔmɛlɛmɔɲ yaasi kɔtakeesvɔyɔ tɔɔ,

pa kawalaya sɔsa-wɛyɛ wahala taa.

¹⁸ Tɔɣɔnasɪ tɛna lu-wɛyɛ sɔɲ

haləna pə pona-wɛyɛ sɛm nɔɣɔ taa.

¹⁹ Mɔvɔyɔlɛ pa wiina Tacaa nyaya pa
 laɲwakɛllɛ taa

na nɪ waasi-wɛyɛ pa apalɔtv yɔəlvɔyɔ taa.

²⁰ ɪlɛna nɪ yɔɣɔti na pə waa-wɛ

na nɪ fiti-wɛyɛ sɛm taa.

²¹ Pá sa Tacaa nyaya nya kupantu tɔɔ
 na piti tɛma wɛna n lakɪ yəlaa tɔ a tɔɔ.

²² Pá la Tacaa nyaya sɛɛtv kɔtasɪ
 na pá kpaali nyá tɛma na kawilitasi.

²³ Mpa paa we tenku taa ke kpulɛɛ taa
na pá lakɛ pa taatɛle tɔ.

²⁴ Pele pa nawa mpi Tacaa nyá n pásəyɛ lapu
tɔ,

na piti tɛma nna n lapa tenku taa tɔ.

²⁵ N yɔɔɔta kuyɔɔtɔ kɛ na
kacuculaya kusi tenku hola.

²⁶ Na pá lɔyɔ pa kpulɔyɔ ke isɔtaa
na pá tisi-kuyɔ lumay taa,
na pá cɔɔsi-weye teu.

²⁷ Pa ise pilaa ilena pá suv seluyɔ isu
sulɔnyɔɔlaa

na pa nyəm ke tenku tana saali yem.

²⁸ Mpuvɔle pa wiina Tacaa nyaya pa
lanwakɛlle taa

na n waasi-weye pa sɔyɔntu taa.

²⁹ Ilena n sɛɛsi kacuculaya
na tenku hola hɛɛ tɛli.

³⁰ Pa lanle hɛɛna tenku hɛɛn mpi.
Ilena Tacaa tɛsɛna-we na í pona-weye
timpi pa pukaya tɔ.

³¹ Pá sɛɛ Tacaa nyaya nyá kupantu tɔɔ,
na piti tɛma wena n lakɛ yɛlaa tɔ a tɔɔ.

³² Pá sa-ɲ timpi yɛlaa kpeyelaa tɔ
na pá puyɔli-ɲ sɛsaa kotuyɔ taa.

³³ Nyá yekina na pusi nyɔɔkɛ,
na sɛɛlaa náá wɔlɔyɛ.

³⁴ Na n pásəyɛ musɔy tɛtu ke tɛsəpayɛ
ke tɔ yɛlaa kawalaya tɔɔ.

³⁵ N lakɛ na wɔlaya tɛtu pásɛ lule
na lum sɛɛlaa wɛɛ timpi lum nyɔɔɔsi wɛɛ tɔ.

³⁶ Na n su lanɔlaa ke tana
na pele pá ɲmá ɪcate nte tɔ taa paa caya tɔ.

³⁷ Na pá tuu tawa na pá sɔ tuɲ wei
pa yaa si lɛsɛɲnaa tɔ na í lɔli pee ke sɔsɔm.

³⁸ Tacaa n kooliyi-weye kupantu kɛ na pá
hukiyi sɔsɔm,
n ta pasa pa tɔla.

³⁹ Ilena lanɔyɔ na wahala na kunyɔntɔyɔle
nyɔkɛ lɛlaa na pá pasa-wɛ.

⁴⁰ Tacaa n yeki na pá footiyi kasayampiya.
N yeki na pa cɔɔkɛ wɔlaya tɛtu taa, pa fɛi tɛ.

⁴¹ Ama n waasəyɛ kunyɔntunaa ke wahala
taa,
na pa tɛɛsi huki isu kaləkəɲ.

⁴² Yɛlaa kupama naakɛ Tacaa na pá
ɲmaalɔyɛ.

Ama isayatu təkəyɛ nɔɔsi.

⁴³ Yɔlu ləmayasɛɛ tu í la laakali na yaasinaa
mpɛ

na í pɛɛkɛ si í cəkəna Tacaa kupantunaa.

108

Tanay yontu
(Kokalətu 2-6: Yontu 57:8-12,7-14,
Yontu 60:7-14)

¹ Tafiiti yontu nti tɔ we yonyoolaa
nyuyɔ tu yontunaa taa tɔyɔlɔ.

² Hai, ma lɔɔ, ma tema ma taa si
má yoo-ɲ yontu na ma lotu tənaya.

³ Ma cəməɲ í fe, maa fe na pɛɔɔ pə nyaali.

⁴ Tacaa, maa sɛɛ-ɲ yɛlaa taa,
na má yoo-ɲ yontu ke piitimnaa taa.

⁵ Nyá pɛɛlɛ kəla isɔtɔnyɔ ke kulɔyɔ,
na nyá kupantu náá kaləsəna hatoo isɔtaa.

⁶ Hai, lɔɔ, huli nyá tɔəməɲ ke isɔtaa.
Nyá teu í ná tɛtu tana tɔɔ.

⁷ La mpɔ ilena pə hɛti nyá kusɔɔllaa.
Waasi-m na nyá nɲɲ ntɔyɔɲ.
Mu tá səlɛmuyɔ.

⁸ Lɔɔ yɔɔɔta ɪ kutuluyɔ nanɲ nyəɲku taa si:
Máá tɔyɔna akaitu na má tala Sikem ɪcate.
Maa mayasi Sukɔti tɛtɛkəle na ɲmənaya.

⁹ Má tənna Kalaati na Manasee.
ɪfəlayim kɛle ma nyəɲaluyɔ kahuka.

¹⁰ Mowapu tɛtu ntɛ ma lum kusɔsɔm tɛtɔle.
ɪtəm nyəntu ke ma ntanɲkpa təsule.

Ilena má kiisiyi yoo kakiisasi kɛ Filiisi
nyəma tɔɔ.

¹¹ Awe ká pona-m ɪtəm?
Awe ká tu-m ɪtəm kolunɲa ɪcate taa?

¹² Pə taya lɔɔ nyá?
Pəyele nyá lɔna-tu,
nn tasəyɛ tá yoolaa ke tənuyɔ.

¹³ Kɔɔ na n ya-tuyɔ kolontu təm taa,
yulu waasuyɔ wɛ kpetɛ kɛ.

¹⁴ Lɔɔ tɔɲ taa tu la kookalənaa kɛ.
ɪnɪ ɪ ká nanɲəna tá kolontunaa.

109

Tafiiti tənɲəyɛ mpuɛi kɛ ɪ kolontunaa
¹ Tafiiti yontu nti tɔ we yonyoolaa nyuyɔ
tu
yontunaa taa tɔyɔlɔ.

lɔɔ nyaya ma sanɲ, taa su.

² Pə taya pulu, yɛlaa asayaa na tusəlaa
háá nɔɔsi na ma tɔɔ kɛ,
na pá yɔyɔtəyənə-m pəpɔtu təm.

³ Pááná təm ke pa yɔyɔtəyənə-m paa le,

na pá yookina-m mvsurj.

⁴Paa na ma sòla-we tɔ,
pa nyənəyi-m pa kolontu ké.
Ama ma sələməyi lso ké.

⁵Ma lakɪ-wɛɣe kupantu na mpe pá lakɪ-m
isayatu.

Ma sòla-we na mpe pa taa kpaakəna-m.

⁶Ləsi təm hɔvɔl isayav nəɣɔlɔ
na í kəɔ í hɔvna ma kolontu.
l kolontunaa taa nəɣɔlɔ í kəɔ í suu-ɪ təm.

⁷Pá kɪ ɪ təm kɛ təhɔvle taa,
lso nyəm ɪ sələmɔvɔ kɛ isayatu səsəntu.

⁸Í sɪ lɔɣ
na nəɣɔlɔ mɪ ɪ təmle,

⁹na ɪ piya pəsi suluwaa
na ɪ alɔ kɛ leelu.

¹⁰lɛna ɪ piya pəsi təkpaaləɣ na pá sələməyi
na pá tɔkɪ.

Pá tɔɣɔnɪ-wɛɣe pa ncaa taa.

¹¹l kəmle tɔ í kuu ɪ nyəm tana,
na kraɪ nyéma náa wakəlɪ ɪ təmle kɔlɔlɔm.

¹²Nəɣɔlɔ luyɪ í taa lapɪ-ɪ.

Páɔ ɪ suluwaa təm í taa la nəɣɔlɔvɔ
isəkilim.

¹³Pá kpiisi ɪ lɔlɔvɔ nyéma na pa həla saalɪ
yem

ké mpa paa kɔlɪ tɔ pa nəɔsɪ taa.

¹⁴Tacaa, taa sɔɔ ɪ caanaa isayatu tɔɔ.

Páɔ taa husɪ ɪ too kawalaya.

¹⁵Tacaa, taa sɔɔ ɪ caanaa isayatu na ɪ too
kawalaya tɔɔ.

Tacaa kpiisi yəlaa mpe pa həte kɛ tɛtɔ taa.

¹⁶Pə taɣa pɔlɔ, yulɔ unɪ ɪ ta hɔlɪ nəɣɔlɔvɔ
suulu.

Páɔ ɪ tɔ wahala tɔ na kɔnyəntu kɛ wahala.
Haləna í kɪ lapɪwakəlle tɔ.

¹⁷Mpɔsi ké ɪ ka sòlaa,
mpɔsi unɪ í kəɔ ɪ nyuvɔ taa.

Í taa sɔɔlɪ nəɣɔ kupanjka,
kɛle ká hatələna-ɪ.

¹⁸Mpɔsi í wɛɛ ɪ tɔɔ ɪsu toko.

Mpɔsi í svɔ ɪ taa ɪsu lɔm.

Mpɔsi í pəsi ɪsu nim kɛ ɪ mvwa taa.

¹⁹Mpɔsi í takɪ-ɪ ɪsu toko.

Mpɔsi í cɔɔ-ɪ na í tá tam ɪsu tampala.

²⁰Mpɔvɔ Tacaa ka la ma kolontunaa.

Pa kufelɔvɔ nté.

Na mpa pa yəɣətəyi isayatu kɛ ma tɔɔ tɔ.

²¹Tacaa lso la-m mpi pə wɛ teu tɔɣɔ nyá
həte tɔɔ.

Mpi tɔ, nyá kupantu tɔɔwaya, waasi-m.

²²Ma ké kɔnyəntu ké na wahala tɔ,

ma wakəla hatoo ma taa.

²³Ma tɔɣna saalɔvɔ kɛ yem ké ɪsu ɪsotom
na pá tɔɣənəyi-m ɪsu filifili wei ɪ wakələyi
tɔ.

²⁴Nəhəkətu pu-m maa pəsəyi na má səɣ.
Ma tɛma taasi təkəɣəkəɣ.

²⁵Ma pəsə-wɛɣe mpi pə fɛɪ teu tɔɣɔ.
Pa nyənəyi-m na pá krɛtəɣɪ nyɔɔɣ.

²⁶Waasi-m, Tacaa ma lso.
Ya-m nyá kupantu tɔɔ.

²⁷Yəlaa mpe pá nyɪ sɪ nyá niɣ ké.

Tacaa nyá, nyá lapəna mpɔ.

²⁸Mpe pa təɣsəyi mpɔsi ké.

Ama nyá kooliyi kupantu.

Ye pa kulaa fɛɛle ká kpa-wɛ.

Ama nyá təmle tɔ má ma lapɪ ká hɔlɔmɪ.

²⁹Pá liyiti ma kolontunaa mpa pa suu-m
təm tɔ.

Fɛɛle í waasi pa tɔɔ ɪsu toko.

³⁰Maa pɔvɔlɪ Tacaa nyaɣa na kawilitaya.
Maa sa-ɣ samaa həkɔ.

³¹Mpi tɔ, n wɛ kɔnyəntu kəɣkəɣ taa ké.

Sɪ n waasəyi-ɪ mpa pa kuyɪ ɪ təm tɔ pa niɣ
taa.

110

Wulav wei ɪ ké kɔtɔlɔ tɔ

¹Tafiiti yontu nti tɔ wɛ yonyoolaa
nyuvɔ tɔ yontunaa taa tɔɣɔlɔ.

Tacaa lso heela ma sɔsɔ sɪ:

Caya ma ntɔɣɔɣ tɔɔ, haləna má yele na nyá
kolontunaa pəsi nyá nəɔhɛɛ təsulɛ.

²Tacaa ká waləsi nyá kpátɔvɔ tɔɣ kɛ Siyɔɣ
taa.

Nyaa ɣmakəlɪ nyá kolontunaa.

³Kuyaku ɣku n ká yoonaa nyá kolontunaa tɔ.

Nyá ifepiya apalɔtɔ ká kpa.

lɛna pá kəɔ pa ti.

Paa wɛɛ ɪsu tɛfemle cɔlɔvɔ,

na pá kəɔ nyá pɔvɔ naɣɣ nyəɣku tɔɔ.

⁴Tacaa tɛma tuuu ɪ kaa tasa layasvɔvɔ.

l yəɣətəɣ sɪ:

N ké kɔtɔlɔ sɔsɔ kɛ tam tɔɔ ké,

ɪsu Mɛləcisetɛkɪ.

⁵Tacaa wɛ nyá ntɔɣɔɣ tɔɔ ké.

l ká wakəlɪ awulaa kɛ ɪ pááná kuyaku wule.

⁶lɔn ɪ hɔvəkəna na piitimnaa,

na sətəa sɔɣɔta paa timpi.

l wakələyi awulaa kɛ tɛtɔ təna taa ké.

⁷l nyɔɔkɪ lɔm kɛ lɔɔv taa ké tɔntɛ waatu ké.

Pə tɔɔ ké ɪ kʊsəɣɪ nyʊyʊ.

111

Tacaa tɔma sɔsɔɔna tɔm tɔɔsʊyʊ

¹Í sa Tacaa.

Maa sɛɛ Tacaa na ma lotu tɔna
kɛ tampana tɔɣɫaa kpekɔlɛ taa ké tɔkotilɛ.

²Tacaa tɔma ná ké sɔsɔɔna ké,
na a sɔɔllaa pɛɛkəɣɪ-yɛ.

³Nyá kʊlapəm tɔna taa wɛ teeli na teu
sɔsɔɔm ké.

Nyá siyisʊyʊ wɛ tam tɔɔ.

⁴Tacaa n yɛlaa sɪ tɔ tɔɔsəɣɪ nyá kɔkɔlɔ tɔma
tɔɔ.

N ké pɛɛlɛ tʊ ké na pɔtɔtɔlɛ tʊ.

⁵N haaki tɔɣɔnaya kɛ mpa pa nyayna-ɣ tɔ.

Nn sɔɔki nyá nɔyɔ pɛɛlʊyʊ tɔɔ ké paa pɔɔɔ.

⁶N hula nyá yɛlaa kɛ nyá tɔma tɔɣ
kɛ timpi n cɛla-wɛyɛ piitimnaa lɛlaa tɛtʊ tɔ.

⁷Nyá kʊlapəm siyisaa na pə tɔɣaa.

Nyá kʊsəsutʊ wɛ naani.

⁸Isɔ kʊsəsutʊ wɛ tam tɔɔ ké.

Tə siyisaa ké na tɔ tɔɣaa.

⁹N hɛta nyá yɛlaa

na nyá na-wɛ í pɛɛli nɔyɔ kɛ tam tɔɔ.

Nyá hɛtɛ kɛ sɔsɔlɛ ké, na kɛtɛ nyɔntɛ.

¹⁰Isɔ nyamnav ntɛ nyəm kite,
mpa pa tɔka yaasi unɛ tɔ
pa wɛna lɔmɔyɛsɛ kʊpana ké.

Tacaa teeli wɛ tam tɔɔ ké.

112

Tacaa kooliyi kʊpantʊ kɛ ɪ yɛlaa
kʊpama

¹Í sa Tacaa.

Leleɣ nʊlʊ ntɛ wei ɪ nyayna Tacaa tɔ.

ɪ laɣɫɛ hɛɛna Isɔ kʊsəsutʊ lapʊ ké.

²ɪ kʊlʊlaa ká la sɔsaa kɛ tɛtʊ tɔɔ.

Isɔ kooliyi kʊpantʊ kɛ tampana tɔɣɫaa pi-
itim.

³Wɛnav na tɔɔɔyanav wɛnna pə tɛ yʊlʊ
tɔyayɔ taa.

Isɔ laɣɫɛ hɛɛna-ɪ tam tɔɔ.

⁴Kɔkɔ naaki sɔkpetʊyʊ taa ké tampana
tɔɣɫɔ.

Kɔkɔ naaki wei ɪ wɛna suulu na í wɛna lɛlaa
pɔtɔtɔlɛ,

na í tɔɣəɣɪ kʊsiyisim tɔ.

⁵Pə wɛ teu sɪ yʊlʊ í hʊlɔyɪ suulu na í kəntəɣɪ.

Pə wɛ teu sɪ yʊlʊ í tɔɣ siyisʊyʊ na í lakəna ɪ
tɔma.

⁶Yɛ n lakɪ mpʊ nn cɛɣɫəɣɪ.

Pa tɔɔsəɣɪ siyisilu tɔɔ ké tam tɔɔ ké.

⁷ɪ laɣɫɛ ɪ tɔɔkəna laɣwakəllɛ laapaali,
ɪ tɔka ɪ tɔyɪ, Tacaa kɛ ɪ lakɪ naani.

⁸Siyisilu tɔka ɪ tɔyɪ, sɔɣɔntʊ fɛɪ-ɪ.

ɪ ka nyəni ɪ kolontunaa kʊpisʊyʊ.

⁹ɪ haaki kʊnyɔntʊnaa ké na í yeki niɣ.

Isɔ laɣɫɛ hɛɛna-ɪ tam tɔɔ ké.

Siyisilu tɔɣ sɔɔsəɣɪ na yɛlaa tʊyʊna-ɪ teu.

¹⁰Isayav ná naaki-ɪ ɪ lɛna pánán kpa-ɪ.

ɪ nyasəɣɪ ɪ tɔyɪ kɛla na í lɔɔki ɪ apalʊtʊ.

Asayaa kʊnyʊlʊyʊ saaləɣɪ yem ké.

113

Tacaa paasəɣəna mpa pa fɛɪna pʊlʊ tɔ

¹Í sa Tacaa.

Tacaa tɔmlɛ lataa mɛ, í samɪ-ɪ.

Í sa Tacaa hɛtɛ.

²Tacaa hɛtɛ í yaa pə kpayav nɔɔnɔɔ tɔ
na pɔ polo tam tɔɔ.

³Pá sɛɛ Tacaa kɛ pə kpayav ilim tɔlʊlɛ
na pɔ suna pə tɔtʊlɛ tɔ.

⁴Tacaa ɣmakəla piitimnaa tənaya.

ɪ teeli kʊɣkʊlʊmɔɣ tɛɛ isɔtɔnʊyʊ.

⁵Ta Isɔ Tacaa n fɛɪna akpele.

Nyá tɔɔɔɣalɛ ntɛ hatoo isɔtɔa.

⁶N kaɣ nyʊyʊ ké na í nyəni
isɔtɔnʊyʊ na atɛ.

⁷N kʊsəɣɪ kʊnyɔntʊ kɛ mʊsʊyʊ taa ké,
na wahala tʊ kɛ hute taa.

⁸Sɪ n cəɣasɪ pá na nyá yɛlaa kʊpəɣalaa.

⁹N haaki alʊ kaalʊlaya kɛ tɔyayɔ.

Na í lapɪ-ɪ toto laɣhʊlʊmlɛ nyəɣ
kɛ ɪ piya hɛkʊ.

Í sa Tacaa.

114

Waatu wei lɛɣɛɫɪ nyéma luwa lɛipiti
tɛtʊ taa tɔ

¹Waatu wei lɛɣɛɫɪ nyéma luwa lɛipiti
tɛtʊ taa tɔ,

waatu wei Yakəpʊ lʊlʊyʊ nyéma lu piitim
lɛmpɪ tam

yɔɣɔtɔlɔa mpe pa tɛ tɔ.

²Mpʊyʊ Yuta pəsa Tacaa kɔtaya tɔlatɛ
na lɛɣɛɫɪ náá pəsi Tacaa tɛtʊ.

³Tɛɣku ná-wɛ na ɪlɛ ɪ sɛ.

Yaatanɪ pɔɣɔ ná mɛla waali waali.

⁴ɪ lɛna pɔɔɣ ɣmaa isʊ iwaɔɣ,
na pulasɪ náá ɣmaa isʊ iweesi.

⁵Teŋku, n seeki suwe?
Yaataní, ná mələyi waalı waalı suwe?
⁶Pəɔŋ, mə ŋmaaki isı iwaŋ suwe?
Pulası, mə ŋmaaki isı iwəesi suwe?

⁷Tətu nyáa sele Tacaa isentaa.
Sele Yakəpu lso isentaa.

⁸Ini i pəsəxəna kəkəpamuyv ke lule,
na puw ke lum seəlv.

115

lso tike nté teeli tv
¹Tacaa, taa tv-tuyv teeli.
Taa tv-tv yoo.
Ama tv teeli ke nyá həte.
Mpi tə, n ké kupəŋ na tampana tv.

²Pepe təw ké piitimnaa pəsəxi si:
Leye mə lso ini i wəe?

³Ta lso we isətaa ké.
l lakı mpi i səlaa tə.

⁴Ama mpe pa tuyv ke wolanaa na liyitee
nna yəlaa niŋ lupa təyɔ.

⁵Pa tuyv ini i wena nəosi, ile u yəxətəyi
natəli.

Pəcə i wena isə, u naaki pulo.

⁶l wena ŋkpaŋŋ, u nukı natəli.

Pəcə i wena muna, u nukı səŋ.

⁷l wena niŋ, u pəsəxi na í tokina pulo.

Pəcə i wena nəohəe, u təŋ.

Pəyele u tu mətəyi i luyv tɛe ké mütuyv
məxaməyɔ.

⁸Mpa pa luki tuyv ini na pá tuyv-i naani tə,
pá wəe isı tuyv ini.

⁹Isəyeli nyəma, í peti mə təyi Tacaa,
ini i teŋna-mə na í kentiyi mə təw.

¹⁰Aləŋ təyaxa nyəma mə í peti mə təyi
Tacaa,

ini i teŋna-mə na í kentiyi mə təw.

¹¹Mpa mə í nyaŋna Tacaa tə, í peti-i mə ti.
Ini i teŋna-mə, na í kentiyi-mə.

¹²Tacaa u səaki tá təm ke paa pəcə.
l ká kooli tá tənaxa kupantu ké.

l ká kooli isəyeli nyəma ke kupantu.

l ká kooli Aləŋ nyəma ke pa nyəntv.

¹³l ká kooli kupantu ke mpa pa nukəna-i tə,
paa səsaa paa piya.

¹⁴Tacaa í yelev na mə ləlvəŋ huki.

í la na mə na mə piya í wəe pəyalə.

¹⁵Tacaa wei i lapa isətəntuyv
na atə tə í kooli-məyɛ kupantu.

¹⁶Tacaa tike tənna isətəntuyv

iləna i ha yəlaa ke tetv.

¹⁷Sətaa u pəsəxi na pá sɛɛ Tacaa.

Mpa pa we atətəle taa timpi suma tiyitiyi tə
Paa pəsəxi na pá sɛɛ lso.

¹⁸Ama táa sa Tacaa ke pə kpaɣav nəonəw tə,
haləna tam təw.

í sa Tacaa.

116

Yulu wei pə yapa səm taa tə i sələmuyv

¹Ma səla Tacaa ké.

Mpi tə, n nukı ma nəyɔ na ma wiinav.

²N kema ŋkpaŋuyv na ma təw.

Maa sələm-i-ŋ ké, haləna ma səm.

³Səm ka tama-m kotaxa ké.

Atətəle səyontv ná pu-m.

Ma we nəyəsɛɛ na laŋwakəllev taa.

⁴Muyv ma yáa Tacaa nyá həte.

Hai, lso ma wiikina-ŋ si, ní waasi-m.

⁵Tacaa n wena suulu ké na ní siyisaa.

Ta lso n ké pətəwəle tv ké.

⁶Tacaa n paasəxəna acamaa ké.

Maa ke wahala tv ké, na n waasi-m.

⁷Ma yəxəta ma taa si, maa həesi.

Mpi tə, Tacaa lapa-m kupantu.

⁸Nyá yəpəna-m səm nəyɔ taa, na ní husi ma
isəlvum.

N hasa ma nəohəe tɛɛ.

⁹Maa tə Tacaa nyá isentaa
ke weesuyv nyəma tetv taa.

¹⁰Paa waatv wei maa təma si ma ké wahala
tv tə,

na má wena naani ké.

¹¹Ma ta məyasi teu iləna má tə si

paa pəsəxi na pá la naani ke nəyɔlv.

¹²Isənaxa maa lɛɛti Tacaa nyaxa
kupantu nti n lapa-m tə?

¹³Maa kpaasi waasuyv kəpu na isə
na má yaa Tacaa nyá həte.

¹⁴Maa yoosi nəyɔ ŋka ma su Tacaa nyá təyɔ
nyá yəlaa isentaa.

¹⁵Tacaa mpa pa səla-ŋ tə

pa səm wukı-ŋ səsəm ké.

¹⁶Hai, Tacaa, ma ké nyá təmlə tv ké,

nyá pɛləv pəyalv kelev má,

n cɛpa ma kəvhəkvum.

¹⁷Maa lá-ŋ nyana təmlə kətəyɔ.

Maa sá-ŋ na má yaa nyá həte.

¹⁸ Maa yoosi nɔyɔ ŋka ma su Tacaa nyá tɔyɔ nyá yɛlaa isentaa.

¹⁹ Maa la isɛna maa suwa tɔyɔ nyá tɔyaya taya tɔɔ kɛ Yosalem taa.

Í sa Tacaa.

117

Piitimnaa tɛna sarɔ Tacaa

¹ Piitimnaa mɛ, í sa Tacaa.

Yɛlaanaa tɛna í samɪ-ɪ.

² Kɔpantɔ nti ɪ lakɪ-tɔ tɔ tɔɔwaya.

ɪ tampana we tam tɔɔ.

Í sa Tacaa.

118

Kɛɛsɪ mpi Tacaa lapa tɔ

¹ Í sɛɛ Tacaa, mpi tɔ, ɪ kɛ kɔpaɔ.

² Isɛyɛlɪ nyɛma í tɔ sɪ:

ɪ kɔpantɔ we tam tɔɔ.

³ Alɔɔ tɔyaya nyɛma í tɔ sɪ:

ɪ kɔpantɔ we tam tɔɔ.

⁴ Mpa pa nukɛna Tacaa tɔ pɔ tɔ sɪ:

ɪ kɔpantɔ we tam tɔɔ.

⁵ Ma larɔwakɛllɛ taa kɛ ma yáá Tacaa

na í cɔ-m na í waasɪ-m.

⁶ Tacaa n we ma tɔɔ kɛ, maa nyarɔ pulɔ.

Yulɔ pɛsɛyɪ na í la-m we?

⁷ Nyá tɛɔna-m

na má naaki ma kolontunaa kpisuyɔ.

⁸ Pɛ kɛla teu sɪ yulɔ í tɔ Tacaa nyaya kpɔlɔyɔ

na mpi ɪ ká pɛtɪ nyá tɔyɪ yɛlaa tɔ.

⁹ Pɛ kɛla teu sɪ yulɔ í tɔ Tacaa nyaya kpɔlɔyɔ

na mpi ɪ ká pɛtɪ ɪ tɔyɪ sɔsaa tɔ.

¹⁰ Piitimnaa tɛna ka tama-m kɛ.

ɪlɛ ma tɔyɔna-wɛyɛ Tacaa nyá tɔɔ taa.

¹¹ Paa tama-m kɛ na pá watɔyɪ-m.

ɪlɛ ma tɔyɔna-wɛyɛ Tacaa tɔɔ taa.

¹² Paa wata-m kɛ isɪ tɔɔ sɛsɛkɔ.

Ama pa tɔɔ tɛma lɔɔ isɪ kiisi kɔkɔ.

ɪlɛ ma tɔyɔna-wɛyɛ Tacaa tɔɔ taa.

¹³ Ma kolontu nyá, nyá tusaya-m kɛ sɪ má hoti.

Ama Tacaa ná kɔma na ɪ waasɪ-m.

¹⁴ Tacaa kɛlɛ ma tɔɔ na ma samto nyuyɔ,

nyá yapɛna-m.

¹⁵ Siyisilaa wilitiyɪ.

Mpi tɔ, ɪsɔ ha-wɛyɛ akatɔ.

Tampana tɔɔlɛ laɔlɛ hɛɛwa.

Mpi tɔ, ɪsɔ yapa-wɛ.

Tacaa n yapa-tɔ na nyá tɔɔ.

¹⁶ Tacaa n kusa ŋkpɔlɔɔ na ɪsɔ.

N larɛna tɔɔ sɔsɔɔɔ.

¹⁷ Ma kaa tasa sɛm tɔtɔ,

maa wɛɛna weesuyɔ kɛ.

Maa kɛɛsɪ Tacaa tɛma tɔm.

¹⁸ Tacaa n hɔma ma ŋkpɔɔyɔ yáá.

Ama n ta yɛlɛ na má sɪ.

¹⁹ Í tɔlɪ-m tampana tɔɔlɛ na nɔnɔsɔ,

na má sɔɔ na má sa Tacaa.

²⁰ Tacaa nɔnɔyɔ nɔtɔ,

ŋkɛyɛ siyisilaa suukɛna.

²¹ Maa sɛɛ-ŋ kɛ, mpi tɔ, n cɔ-m

na ɪ pɛsɪ ma waasulɔ.

²² Pɛlɛ nte ŋmalaa kisaa na pá lɔ tɔ,

ntɛ tɔ pɛsɛna nteyɛ pɛlɛ sɔsɔɔlɛ.

²³ Tacaa nyá kiɔ kɛ pɛ lunaa,

pɛ kɛ piti tɛmlɛ kɛ.

²⁴ Tacaa nyá larɛna kuyakɔ kɔnɛ.

Kɔ kɛ larɔhɔlɔmlɛ na ayɔɔla nyɛŋkɔ kɛ.

²⁵ Hai, Tacaa, yɛlɛ na pá lana-tɔ.

Hai, Tacaa, ya tá nyɔɔɔ.

²⁶ ɪsɔ í kooli kɔpantɔ kɛ wei ɪ kɔɔna Tacaa hɛtɛ taa tɔ.

Hatoo Tacaa tɔyaya kɛ tɔ kooliyina-mɛyɛ kɔpantɔ.

²⁷ Tacaa kɛlɛ ɪsɔ, unɪ ɪ kɔkɔ naakɛna-tɔ.

Í tamsɪ acima kpɛntɛ na í pona-tɛyɛ

kɔtaya tɔlatɛ hɔlɔyɔ kiɔ*fa*. a

²⁸ Tacaa, n kɛ ma ɪsɔ kɛ maa sa-ŋ.

Ma ɪsɔ, maa puyɔlɪ-ŋ.

²⁹ Í sɛɛ Tacaa.

Mpi tɔ, n kɛ kɔpaɔ,

na nyá kɔpantɔ we tam tɔɔ.

119

Yontu nti pa sarɔna ɪsɔ kɔsɔsɔtɔ tɔ

¹ Leleɔ nɔlɛ ntɛ mpa pa tɔntɛ tɛwa na pá tɔɔ isɔ kiiu wɛɛ tɔ.

² Leleɔ nɔlɛ ntɛ ɪsɔ kɔsɔsɔtɔ tɔkɔlɛ, na mpa pa pɛkɛyɪ-ɪ na pa lotu tɛna tɔ.

³ Pɛ yɛlaa tɔɔ ɪsɔ mpaɔɔ taa kɛ.

Paa lakɪ isayɔtɔ natɔlɪ.

⁴ Tacaa n hulɛ nyá kɔtɔtɔtɔ kɛ sɪ

yɛlaa í paasɛna-tɔyɪ teu.

a 118:27 kɔkalɛtɔ tɛnɛ tɔ huwɛɛ wɛ tɔm naalɛyɛ. Lɛlaa ná tɛlɛsɛyɪ tɔtɔ sɪ: Í kpaya tɔyɔ piliɔasɪ kɛ mɛ niɔ taa na í caalɪ acima paalɛ. Na í tɔ na ɪ cɔɔna kɔtaya tɔlatɛ.

⁵ Hai, lso, yele na ma tonte la teu
ilena má pəsi na má tóki nyá kiinj.

⁶ Ye ma tóka nyá kusəsutu təna,
ma kaa weəna fəele.

⁷ Pəlexe maa sá-ŋ na lotu kulumtu
na má kpeləməxi nyá kiinj kupaŋ.

⁸ Ma caa ma la nyá luyi nyəntu ké,
taa lo-m təkpataa.

Nya kusəsutu həsəxi ma laŋle

⁹ Isənaya ifepu ká kpeləməna tənəŋ tonte?
Nyá təm təkuyi taa ké ifepu ká kpeləməna
tənəŋ tonte.

¹⁰ Tacaa, ma pəkəxi-ŋ ké na lotu kulumtu.
Taa yele na má hatələna nyá kusəsutu.

¹¹ Ma tóka nyá təm ke teu ke hatoo ma taa
ké,

sı pə taa koo na má pəntəna-ŋ.

¹² Tacaa, ma sɛɛ-ŋ.

Sɛxɛsi-m nyá luyi nyəntu.

¹³ Maa yəxəti kulum kulum ké
kusəsutu nti n suwa tə.

¹⁴ Nyá təm təŋyɔ huləsəxi ma laŋle ké
isu má tənna wənəu təna.

¹⁵ Ma mayasəxi nyá kutututu təm ké.
Na má kpeləməxi nyá kusəxəsətu ke teu.

¹⁶ Nyá kusəsutu ke ma laŋle həkəna
ma kaa sɔɔ nyá təm.

Nya kiinj tasəxi-m layatu

¹⁷ La nyá təmle tu maya kupantu
ilena má weəna weesuyi na má tóki nyá
təm.

¹⁸ Kuli ma ɛɛ na má ná nyá kiiu teu.

¹⁹ Ma ké ɪkəm ke tətə taa ké.

Taa ŋməsi-m nyá kusəsutu.

²⁰ Ma sɔɔla nyá kiinj ké, na má səki ɪ tɔɔ.

Ma caa ma kpeləmi-ɪ paa kuyaku ŋku.

²¹ N nyaasəxi mpusitɔnaa ɪsəcəu nyəma
mpa pa hatələyənə nyá kiinj təyɔ.

²² Keeli ma tɔɔ ké fəele na footuyi.

Mpi tɔ, ma tóka nyá kiinj ké.

²³ Paa awulumpiya cəyaa na pá yəxətəxi ma
təm,

nyá təm ke nyá təmle tu má, ma mayasəxi.

²⁴ Nyá kusəsutu həsəxi ma laŋle ké.

Nti tə tasəxənə-m layatu.

Nya kusəsutu haaki-m weesuyi

²⁵ Ma hɔta atəyɛ.

Nyá təm ɪ ha-m weesuyi ɪsu n ka yəxətuyi
tə.

²⁶ Ma kəsəxi-ŋ ma kulapəle təm.

Sɛxɛsi-m nyá kusəsutu təm.

²⁷ Hulo-m nyá kusəsutu təŋyɔ
na má mayası nyá teu təm.

²⁸ Laŋwakəlle nu-m na má pələxi ɪsəlvəm.

Kusi-m ɪsu n ka yəxətuyi tə.

²⁹ Hatələna-m pəpətu.

Huli-m pəleɛ na má təŋ nyá kiiu.

³⁰ Tampəna mpaav ke ma ləsaa.

Maa təŋ nyá kusəsutu.

³¹ Nyá kusəsutu ke maa matəna.

Tacaa taa yele na pá liyiti-m.

³² Nyá kusəsutu ke ma nukəna teu.

Mpi tɔ, n kula ma ɛɛ.

Maa təŋ nya kiiu na ma lotu təna

³³ Tacaa huli-m nyá kutututu mpaav
na má tóki-ti na má tala tənaya.

³⁴ Tacaa ha-m nyəm na má tóki nyá kiiu
na má təŋyɔ-ku na ma lotu təna.

³⁵ Yele na má nuna nyá kusəsutu.

Mpi tɔ, ma sɔɔla-təxi.

³⁶ Pona ma huwɛ ke nyá kusəsutu kiŋ.

Taa pona-yɛyɛ liyitee luluyi cɔɔ.

³⁷ Ləsi ma ɛɛ ke kpai nyəm tɔɔ.

Taa yele na má paasəna kpai nyəm.

Yele na má wɛɛ nyá luyi nyəntu taa.

³⁸ La nyá təmle tu maya nti

n ka suwa mpa pa nyaŋna-ŋ tɔ.

³⁹ Ma wəna fəele səyɔntu ké.

Taa yele na tɔ mayana-m.

⁴⁰ Nti ma nyuləxi sɔsəm təyɔle nyá kutututu
lapu.

N ké siyisilu ké, ha-m weesuyi.

Maa tóki nya kiiu ke

⁴¹ Tacaa nyá kupantu ɪ koo ma tɔɔ
na ɪ ya ma nyɔyɔ ɪsu n suw tɔ.

⁴² Na má weəna nti maa cɔ ma tvɔlaa tɔ.

Mpi tɔ, nyá kuyəxətutu ke ma lapa naani.

⁴³ Taa ləsi tampəna təm ke ma nəyɔ taa
təkpataa.

Nti n mayasəxi nyá taa təyɔ ma tanjaa.

⁴⁴ Maa tóki nyá kiiu ke

paa kuyaku ŋkuyi tam tɔɔ ké.

⁴⁵ Ma caa má tənə ma təxi.

Mpi tɔ, nyá kusəsutu ke ma pəkəxi.

⁴⁶ Maa heeli nyá kusəsutu təm ke awulaa,
fəele kaa wɛɛ-m.

⁴⁷ Nyá kusəsutu ke ma laŋle hənəna.

Mpi tɔ, ma sɔɔla-təxi.

⁴⁸ Ma nukəna nyá kusəsutu ké.

Ma sɔɔla-təxi.

Ma caa ma mayası-təyi ma taa ké.

Nyá kusəsutu tuyu-m naani

⁴⁹ Təəsi təm nti n ka heela nyá təmlə tə má
tə tə təə.

Nti tə tənə-m naani.

⁵⁰ Nti tə həesəyəna ma laŋle ké ma wahala
taa.

Nyá təm kupantu haakəna-m weesuyu.

⁵¹ Paa isəcəvtunaa wəŋiyi-m
ma ta lu nyá kiiu taa.

⁵² Tacaa ma təəsəyi nyá ləŋtaa hυle təm
na pə həesəyi ma laŋle.

⁵³ Má naaki asayaa mpa pa ləəki nyá kiinj tə,
pááná kpaaki-m ké.

⁵⁴ Nyá kiinj təm ké ma yooki yontu ké timpi
ma ké ikəm tə.

⁵⁵ Ma təəsəyi nyá həte ké ahoo
na má təkəyi nyá kusəsutu.

⁵⁶ Mpi pə ké ma nyəm təyəle,
sı má təkəyi nyá kusəsutu.

Tacaa hυle wə teu

⁵⁷ Ma lələyi sı ma nyəntu nté sı
má təŋ nyá kuyəyotutu.

⁵⁸ Ma wiikina-ŋ na ma lotu tənə,
nyəni ma pətəətəle isu n ka suw nyá nəyo
tə.

⁵⁹ Ma huw ma mpaav təm ké ma taa,
nyá kusəsutu ké ma caa təŋyuy.

⁶⁰ Ma lakı nyá kusəsutu ké ləŋ ké təcav.
Ma kaa ye le na tá leeli.

⁶¹ Asayaa katəsi tama-m ké.

Ama maa səəki nyá kiiu təə.

⁶² Ma kuləyi ahoo həka na má sá-ŋj.

Mpi tə, nya hυle wə teu.

⁶³ Ma ké mpa pa nyaŋna-ŋ na pá təkəyi
nyá kusəsutu tə pa taapalu ké.

⁶⁴ Hai, Tacaa, nyá kupantu suna tetu.
Seŋesi-m nyá kusəsutu.

Tacaa mapa-m sı pə taŋani-m

⁶⁵ Tacaa n lapa kupantu ké nyá təmlə tə
maŋa,
isu n ka yəyotuy tə.

⁶⁶ Seŋesi-m ləmayasəe kupana na nyəm.

Mpi tə, ma tēma ma taa na nyá kusəsutu ké.

⁶⁷ Ləŋ ıle ye n ta hə ma ŋkpaŋyuy maa təkəyi
nyá təm.

Ama nəəwəw ma təŋəyi nyá kiinj.

⁶⁸ N ké kupaŋ ké na kupantu latu.

Hulə-m nyá luyə nyəntu.

⁶⁹ Isəcəvtunaa pilisiyi-m ké na pa kaloolaya.

Ama ma təkə nyá kusəsutu ké na lotu
kulumtu.

⁷⁰ Pa ləmayasəe taa toowaya isu nim.

ılena máa huləsəyi laŋle na nyá kiiu.

⁷¹ Pə wə teu sı pə pasa-m ké.

ılena má cəkəna nyá kusəsutu.

⁷² Nyá nəyo taa kusəsutu kəla-m teu ké
wula na liyitee wontu tuutuuma.

Tacaa, nyá hυle siyisaa

⁷³ Nyá niŋ ŋmana-m.

Ha-m layatu na má kpələməna nyá
kusəsutu.

⁷⁴ Mpa pa nyaŋna-ŋ tə pa naa-m na pa laŋle
huləməyi.

Mpi tə, nyá nəəsi suw ké ma tēləyi.

⁷⁵ Tacaa, ma nyəmə sı nyá hυle siyisaa ké.

Nyá tampana təŋyuy təə ké n pasa-m.

⁷⁶ Nyá kupantu ı həesi ma laŋle

isu n ka suw nyá təmlə tə mayə nəyo tə.

⁷⁷ Hulə-m sı n səəla-m na pə ha-m weesuyu.

Mpi tə, nyá kiiu ké ma laŋle həəkəna.

⁷⁸ Pə liyiti isəcəv nyəma mpa pa muŋuluyə-
m musuy tə.

Mpi tə, nyá kusəsutu təm ké ma mayasəyi
ma taa.

⁷⁹ Mpa pa nyaŋna-ŋ tə pá kəw ma kiŋ
na pá cəkəna nyá kusəsutu.

⁸⁰ Maa la nyá luyə nyəntu na lotu kulumtu.
ıle fēele kaa təyo-m nyá kiŋ.

Tacaa fitiyi-m kolontunaa katəsi

⁸¹ Ma taŋa nyá nyuyə yapu ké tətēyētēyē.

Nyá təm ké ma tēləyi.

⁸² Ma ıse tēŋna nyá nəyo suw kiŋ ké,

na má pəəsəyi sı pəlee ké n ka həesi ma
laŋle?

⁸³ Ma tənuyə cuka kpaı ké isu kəŋle ké
nyəəsi taa.

Ma kaa səw nyá kusəsutu təə.

⁸⁴ Kuyēēŋ isənaya pə kaasa nyá təmlə tə
ma?

Waatu wei ké n ká hυvna mpa pa tuyu-m
wahala tə?

⁸⁵ Isəcəvtunaa huliŋina ma nəyo təə ké
pəwŋ,

paa təŋəyi nyá kiiu ké paa pəcə.

⁸⁶ Nyá kusəsutu tənə ké kusiŋisitu ké.

Pa tuyu-m wahala ké musuy ké, waası-m.

⁸⁷ Pa kəya pa hu-m na pá ku-m

ıle maa ləəki nyá kusəsutu.

⁸⁸ Ha-m weesuyu ké nyá kupantu təə,

ılena ma təŋ nyá kusəsutu.

Tacaa, pə tənə pə lakı-ŋ təmle
⁸⁹ Hai, Tacaa, n wə tam təw kē.
 Nyá təm caya teu ke isataa kē.
⁹⁰ Kupantu nti n lakı tō tu tēŋ.
 Nyá suna tētū na tə nyōwa teu.
⁹¹ Nyá kusəsutu təw kē pə tənə pə caya teu
 ke saŋa.
 Mpi tō, pə tənə pə lakı-ŋ təmle.
⁹² Ye ma laŋle taa hēna nyá kiinj,
 maa lepa ma wahala taa kē.
⁹³ Ma kaa sōw nyá kusəsutu.
 Ntəŋi n haakəna-m weesuyū.
⁹⁴ Ma kē nyá nyəŋ kē, waasi-m.
 Mpi tō, nyá kusəsutu ke ma pəkəŋi.
⁹⁵ Asayaa cəŋəŋi-m kē sı pa kuyū-m.
 Paa na mpv nyá kusəsutu ke ma keŋna
 ŋkraŋŋ.
⁹⁶ Ma nawa təma kupana tənə tənasi.
 Ama nyá kusəsutu fəi tənaya.

Nyá kiinj kəla tuŋ ke leleŋ
⁹⁷ Ma sōla nyá kiiu ke səsəm kē.
 Kū təm ke ma mayasəŋi kuyēŋ tənə.
⁹⁸ Nyá kusəsutu haaki-m ləmayasē
 na pə kəli ma kolontunaa.
 Mpi tō, tə wə ma kiŋ ke tam təw kē.
⁹⁹ Ma tē ma səyesəlaa tənaya nyəm.
 Mpi tō, nyá kusəsutu ke ma mayasəŋi.
¹⁰⁰ Ma tē kukpatəlaa ke ləmayasē.
 Mpi tō, ma tōka nyá kutūtūtū.
¹⁰¹ Ma kisa mpaŋ isayəŋ taa təntə
 sı má pəsi na má tōki nyá təm.
¹⁰² Maa hatələŋəna nyá kusəsutu.
 Mpi tō, nyá səyesəŋəna-m.
¹⁰³ Nyá təm wə leleŋ ke ma tantahaav taa kē.
 Tə kəla tuŋ ke leleŋ ke ma nōŋə taa.
¹⁰⁴ Nyá kusəsutu pəsəŋəna-m nyəntū
 na má kisiŋi pəpəntū tənə.

Tacaa təm kē fətəla
¹⁰⁵ Nyá təm wənna isu fətəla ke ma nōhē
 tē
 na pə naaki ma mpaav taa.
¹⁰⁶ Ma tuuki sı maa tōki nyá kusəsutu.
 Maa la isu ma tuuwa tō.
¹⁰⁷ Tacaa, pə pasa-m teu kē.
 Yele na má wēna weesuyū isu n yəŋtuyū
 tō.
¹⁰⁸ Hai, Tacaa, mv ma sələmuyū isu kucəw.
 Səyesı-m nyá kusəsutu.

^a 119:112 119:112 Loonja kanē ka teləsuyū lapa katē. Ləlaa na teləsəŋi sı ma kaasəŋi ma tı sı
 má tēŋ nyá kusəsutu. Mpi tō, tə kawaaya u tēŋ.

¹⁰⁹ Ma weesuyū wə asola taa kē tam kē.
 Ama ma kaa sōw nyá kiiu təm.
¹¹⁰ Asayaa nyəki-m katəsi kē.
 Ama maa hatələŋəna nyá kusəsutu.
¹¹¹ Nyá kutūtūtū kē-m kupantu səsəntū ke
 tam təw kē,
 tə hēesəŋi ma laŋle.
¹¹² Ma tū ma taa sı má tēŋ nyá kusəsutu*fa*
 haləna ma səm. ^a

Tacaa kē ma tentu
¹¹³ Ma taa kpaana ataa na a waali yəlaa kē.
 Ama ma sōla nyá kiiu.
¹¹⁴ Nyayale ma kpələyū tətule na ma ken-
 tulu.
 Nyá kuyəŋtūtū ke ma tēləŋi.
¹¹⁵ Asayaa mē í hatələna-m.
 llena má tōki ma ləw kiinj.
¹¹⁶ Te-m isu n ka suw nyá nōŋə tō na má hiki
 weesuyū.
 Nyaya ma tēləŋi, taa tū-m fēle.
¹¹⁷ Wē ma tentu na pə ya ma nyuyū.
 llena ma paasəna nyá kusəsutu ke tam təw
 má taa hēesi.
¹¹⁸ N təŋəŋəŋi mpa paa tēŋəŋi nyá kusəsutu
 tōŋə.
 Mpi tō, pa tususū u waasəŋi pulv.
¹¹⁹ N ləwki atē asayaa tənaya isu hute.
 Pə tōw kē ma sōla nyá kusəsutu.
¹²⁰ N tū nyá səŋəntū ke ma taa na ma tənuyū
 seliŋi,
 na má nyanŋa nyá hūle.

Tacaa kele ma tentu
¹²¹ Ma tōka nyá kiiu na nyá siŋisuyū kē.
 Taa peti-m ma ŋmakəllaa.
¹²² Su nyá təmle tū maya nōŋə sı n ká sənə-
 m.
 Taa yele na kalampaani nyəma muyulu-m.
¹²³ Ma tənə nyá nyuyū yapv.
 Ma tənə akatv nti tə təm n suwa nōŋə tō
 na ma isē tēŋ.
¹²⁴ La nyá təmle tū maya kupantu,
 na í səyesı-m nyá kusəsutu.
¹²⁵ Ma kē nyá təmle tū kē, ha-m layatv
 na má nyí nyá kusəsutu.
¹²⁶ Tacaa pə talaa sı í la pulv.
 Pa yəkəŋi nyá kiiu kē.
¹²⁷ Pə tōw kē ma sōla nyá kusəsutu
 na pə kəli wola kupampan.

¹²⁸ Pə tɔɔ ké ma nyənəyi nyá kutututu tənaya
kusiysisitu
na ma taa kpaakəna pəpətu.

Ma caa ma tənə nya kiiu
¹²⁹ Nyá kusəsutu ke kupampantu ké
pə tɔɔ ké ma tənəyi-ti.
¹³⁰ Nyá tɔm cekənav kəhna nyaaləm ké
tə haaki layatu ke mpa pa laŋa-ti tɔ.
¹³¹ Ma liki nyá tɔm ké na hiluyu.
Mpi tɔ, ma wena nyá kusəsutu nyɔɔɔsi ké.
¹³² Keesi nyá ise na ma tɔɔ na í nyəni ma
pətəɔtəle,
isu n lakuyv mpa pa sɔla nyá hətə tɔ.
¹³³ Nyá tɔm í tu-m naani.
Taa yeke na isayatu natəli tɔ pəsi-m.
¹³⁴ Waasi-m, yəlaa caaki pa ŋmakələyi-m.
Ilena ma tɔki nyá kusəsutu.
¹³⁵ Nyá isəntaa í hetəna nyá təmlə tu maya
teu.
Seɣesi-m nyá kusəsutu.
¹³⁶ Waatu wei ma naaki si paa təkəyi nyá
kiiu tɔ
ma lukiyi isəlvəm ké.

Tacaa kiiu siyisaa
¹³⁷ Hai, Tacaa, n ké siyisilu ké,
na í tənəyi tampana ke nyá huule taa.
¹³⁸ Nyá kusəsutu siyisaa ke na tə ké
tampana.
¹³⁹ Waatu wei ma naaki ma kolontunaa
sɔɔki nyá tɔm tɔ,
pááná sɔsɔna kpaaki-m ké.
¹⁴⁰ Nyá tɔm lapa tə təmlə.
Na nyá təmlə tu má, ma sɔla-ti.
¹⁴¹ Maya səkpəlu ké,
na nəɣəlv u caaki-m.
Ama ma ta sɔɔ nyá kusəsutu tɔɔ.
¹⁴² Nyá siyisuyu ké tam nyəŋku ké,
na nyá kiiu ke tampana.
¹⁴³ Laŋwakəlle na nəɣəsɛɛ pə hika-m.
Ama ma laŋle heəkəna nyá kiŋ.
¹⁴⁴ Nyá kusəsutu siyisina tam tɔɔ.
Ha-m layatu na má wəna weesuyu.

Ma mayasəyi nyá kusəsutu tɔm ke ahoo
təna
¹⁴⁵ Ma yaaki-ŋ na ma lotu tənaya.
Tacaa cə-m ilena má tɔki nyá kusəsutu.
¹⁴⁶ Ma yaaki-ŋ, waasi-m.
Ilena ma tɔki nyá kusəsutu.
¹⁴⁷ Ma kuləyi na pəcə pə nyaali

na má sələmi si í waasi-m.
Ma tənə tɛelvɔv ke nti n ká yɔɔti tɔ.
¹⁴⁸ Maa kpəki isəle, haləna pə nyaali
na má mayasi nyá tɔm.
¹⁴⁹ Tacaa n ke kupaŋ ké, ilə nu ma nəɣɔ,
na í ha-m weesuyu isu n suwa tɔ.
¹⁵⁰ Mpa pa huliyi isayatu waali tɔ pa
kpɛɣetaa,
na pə hatələyənə kiiu.
¹⁵¹ Hai, Tacaa, n kpətəna-m ké
na nyá kusəsutu tənə ké tampana.
¹⁵² Hatoo ləŋ ke ma nyəmə si
n su nyá kusəsutu ke tam tɔɔ.

Tacaa ya-m nyá kupantu tɔɔ
¹⁵³ Nyəni ma wahala na í waasi-m.
Mpi tɔ, maa sɔɔki nyá kiiu.
¹⁵⁴ Yoona ma nəɣɔ na í ya-m,
na í ha-m weesuyu isu n yɔɔtɔv tɔ.
¹⁵⁵ Asayaa kaa na nyuvu yavv.
Mpi tɔ, paa pɛəkəyi nyá kusəsutu.
¹⁵⁶ Hai, Tacaa, nyá sɔelvɔv tɔwəya.
Ha-m weesuyu isu n mayasaa tɔ.
¹⁵⁷ Ma kolontunaa na ma kunyɔntulaa
tɔwəya.
Maa hatələyənə nyá kiŋ.
¹⁵⁸ Ma taa kpaakəna waali lulaa
mpa paa təkəyi nyá tɔm tɔɔ.
¹⁵⁹ Tacaa nyəni ma sɔla nyá kusəsutu ké.
Ile ha-m weesuyu ke nyá kupantu tɔɔ.
¹⁶⁰ Nyá tɔm kite nté tampana,
na nyá siyisuyu kiŋ tənə wə tam tɔɔ.

Tacaa kiiu sɔəllaa heəsaa ké
¹⁶¹ Awulumpiya tɔvɔv-m wahala ke mɔsvɔŋ.
Ama nyá kuyɔɔtɔtɔ tike ke ma seliyina.
¹⁶² Ma laŋle heəkəna nyá nəɔsi suw ké.
Isu wei í hika wənav sɔsɔm tɔ.
¹⁶³ Ma taa kpaakəna pəpətu ké,
na ma nyənəyi-təyi acaalətu.
Ama nyá kiiu ke ma sɔlaa.
¹⁶⁴ Paa kuyaku ŋku tɔm naatosompəyolaya
ke ma sɛeki-ŋ.
Mpi tɔ nya kiŋ siyisaa ké.
¹⁶⁵ Mpa pa caaki nyá kiiu tɔ pa heəsaa ké.
Wahala nəɣəlv u makəna-wə.
¹⁶⁶ Hai, Tacaa, ma tɛelvɔv nté si n ká ya-m,
na ma tɔka nyá kusəsutu.
¹⁶⁷ Ma tənəyi nyá kutututu ké,
na ma sɔla-təyi teu.
¹⁶⁸ Ma tɔka nyá kutututu ké na nyá kusəsutu.
Mpi tɔ, n naaki ma mpaarj tənaya.

Tacaa nu ma wula
¹⁶⁹ Hai, Tacaa, nu ma wula
 na í ha-m layatu isu n suw tó.
¹⁷⁰ Nu ma wiinaw na í waasi-m
 isu n suw nɔɔ tó.
¹⁷¹ Ma nɔɔ í kpaali nyá samtu.
 Mpi tó, n seyesəyi-m nyá kusəsutu.
¹⁷² Ma nsəmle í yoo nyá nɔɔ suw tóm.
 Mpi tó, nyá kusəsutu ke kusiyisitu ké.
¹⁷³ Kusi nyá niŋ na í waasi-m.
 Mpi tó, nyá kutututu ke ma ləsaa.
¹⁷⁴ Hai, Tacaa, nyá yapu tó ké ma səki
 nyá kiiu heesəyəna ma laŋle.
¹⁷⁵ Ye! má wəena weesuyu na má sá-ŋ,
 na nyá huule waasi-m.
¹⁷⁶ Ma ké cəlu ké isu heu kulepu,
 peeki nyá təmle tu má.
 Mpi tó, maa səki nyá kusəsutu.

120

Wei pa suu tóm ke musuŋ tó í sələmsuŋ

¹Yosalem kpau yontu.

Tacaa nyaya ma wiina ma laŋwakəlle
 waatu
 na í nu ma nɔɔ.
²Tacaa waasi-m yəlaa pəpətnaa
 na tusulaa niŋ taa.

³Kawaaya yaa kasəyaŋa ŋkaŋa
 nsəmle kutusəle ká ha-ŋ yaa tu kəna-ŋ?

⁴Mpi tə haaki-ŋ tɔɔle yoolu
 nyəma kusəŋtəe na mamala.

⁵Ma ké wahala tu ké.
 Mpi tó, ma na Mesəki tetu nyəma kpa
 nyəma tə wenna.

Ketaa tetu nyəma coka tē ké ma wē.

⁶Hatoo ləŋ ke ma wē mpa
 pa taa kpaakəna heesuyu tó pa tē.

⁷Heesuyu ke ma sɔlaa.

Ama ye ma yəɔtəyi heesuyu tóm,
 yoo ke mpe pa caaki.

121

Awe pəsəyi na í tēm?

¹Yosalem kpau yontu.

Ma kusa ise na má nyənəyəna pɔɔŋ tó.
 Leyə ma waasuyu ká luna?

²Tacaa nyá lapəna isətaa na atə.

Nyá kiŋ ke waasuyu ká luna.

³N kaa tisi si pə tuuli nyá yulu nɔɔhəle.
 N feŋyi nyá yulu tó ké nn heesəyi.

⁴Tacaa n feŋyi lseyeli tó ké,
 tom u kaaki-ŋ, pəyele nn tooki.

⁵Tacaa nyá feŋyina nyá yulu tó.

Nyá wenna í waali na í kentiŋi-í.

⁶Ilm kaa cəsi nyá yulu ke ilm taa.

Pəcə isətu ná kaa cəsi-í ahoo.

⁷Tacaa n ká paasəna nyá yulu weesuyu.

Na n feŋ í tó ké isayatu təna taa.

⁸Tacaa n ká feŋ nyá yulu kuluyu waatu na í
 tate waatu

ke pə kpayaw nɔɔnɔ tó, na pə polo tam tó.

122

Yosalem tó kupantu kooluyu

¹Tafiiti Yosalem kpau yontu nti tə wə
 yonyoolaa nyuyu tu yontunaa taa tɔɔlo.

Ye pa təma si tə polo Tacaa təyaya taa,
 ma laŋhuləmle wə sɔɔntu.

²Yosalem, nyá nənəkəelasi ke tə səŋaa.

³Yosalem icate nyá, pə ŋma-ŋ teu ké,
 na í tamsa teu təkpeyekpeye.

⁴Nyá taa ké Tacaa kpeka lseyeli nyəma
 kpaaki

na pá saŋ Tacaa həte isu pa kiiu wē tó.

⁵Təyaya Tafiiti təyaya nyəma kawulaya
 kumlee wē

na pá caki a tó na pá huuki tóm.

⁶Í sələmi ləɔ si:

Yosalem heesi.

Mpa pa sɔla-ŋ tó,

pa laŋá í heena heesuyu ŋku.

⁷Heesuyu í wē nyá koloosi taa

na təcayənanw ke nyá tēsi kəpansi taa.

⁸Ma sɔlaa si heesuyu í wē nyá taa ké

ma tētunaa na ma taapalaa pa tó.

⁹Tá ləɔ Tacaa təyaya tó ké
 ma kooliyi si pə cəyana-ŋ.

123

Mpa pa pasa pa ti tó pa taŋuyu

¹Yosalem kpau yontu.

Ma kusa ma ise na má nyənəyi Tacaa nyá
 wei
 nyá təcayale wē isətaa tó.

²Teitei isu təmle nyəma

apalunyəma nyənuyu pa caa niŋ

na alunyəma náa nyənəyi pa too nyəŋ tó,

mpuyu tá ise kēəsəna tá ləɔ Tacaa nyá tó.

Haləna waatu wei í ká wēena tá pətəətəle
 tó.

³Tacaa nyəni tá pətəətəle.
 Hai, nyəni tá pətəətəle.
 Mpi tə, kutuyv kəla-tuyv puu.
⁴Isəcutvnaa wəja na
 təhəntaa footuyv nu-tuyv.

124

Tacaa wə ta waali
¹Tafiiti Yosalem kpav yontu.

Isəyeli nyəma í tisi si;
 Ye Tacaa í taa wəe tá waali.
²Ye Tacaa í taa wəe tá waali,
 awe ka waasa-tuyv waatu wei
 yəlaa kota tá təw tə.
³Paa lipa tá tənaya na tá isə kə waatu wei
 pa pááná huu tá təw tə.
⁴Ye Tacaa í taa wəe tá waali.
 Pusi lum ka lipa-tuyv na pə hola tənəna-tv.
⁵Hola toj nyəna ani
 a ka təyə-tuyv.
⁶Tə sɛɛ-ŋ Tacaa n ta tv-tuyv
 pa kela taa isu təyənaya tə.
⁷Tə fitaa ké isu mayaya fituyv
 ka kpalv apai taa tə.
 Apai pəlaa na táá fiti.
⁸Tacaa nyá ŋmawa ate na isətaa.
 Nyá waasəna-tv.

125

Mpa pa lapa Tacaa kə naani tə
¹Yosalem kpav yontu.

Mpa pa tuyi Tacaa kə naani tə
 pa wə ké isu Siyənə puyv,
 ku nyəyələy.
 Ku nyəw toj kə tam təw ké.
²Pəwəy twa Yosalem icate kə hekv ké.
 Mpuv Tacaa n twa nyá yəlaa kə hekv,
 kə pə kpayav nəwəw tə, haləna tam təw.
³N kaa tisi si asayaa
 í təyə kawulaya kə kupama təw.
 Pə taa kəw na pə hə-wəyɛ isayətv lapv taa.
⁴Tacaa yele na pə cayana-tv
 isu tɛv lakuyv ilim mpətəj təw tɛtv tə.

⁵Tacaa kpiisi asayaa
 na mpa pa lakv mpi pə ta siyisi tə.
 Hɛsəyuv í wɛɛ Isəyeli nyəma taa.

126

Wula pəsa laŋhulumlə
¹Yosalem kpav yontu.

Waatu wei Tacaa məŋna mpa paa kuuwa
 Siyənə tə,
 pə lapa-tuyv isu toosee.
²Mpuv tá láŋá huluma
 na tə wəj na tə wəj na tə wəj.
 Na tə wiliti akaitv kawilitaya.
 llena piitimnaa yəyətəy si:
 Tacaa lapa-wəyɛ kupantv səsəwntv.
³Tacaa lapa-tuyv kupantv səsəwntv,
 tə wə laŋhulumlə taa ké.

⁴Tacaa, məŋná tá yəlaa mpa paa kuuwa tə
 isu ilim mpətəj təw ləwəj.

⁵Mpa pa tuuki pa tawa na isəlv tə,
 paa kva akaitv kawilitasi ké.
⁶Wei í kraakəna mətutuuna kə taale na
 wula tə,
 í ká səyəlɪ í məhəwa na í mələy
 təyaya na akaitv kawilitasi.

127

Ye Tacaa í ta ŋma təyaya
¹Salwəj Yosalem kpav yontu.

Ye Tacaa í ta ŋma təyaya,
 ka ŋmalaa tənə lukəna láŋá ké.
 Ye Tacaa ta fəj icate təw,
 tə fəjlu lukəna lajə ké.
²Í kuləy tefemle na í tooki tapule,
 na í lakv si í hiki mə təyənaya tə,
 í lukəna lajə ké.
 Isə haakv mpv tətəyə í səwllaa ké paa pa
 təŋna tom.

³Piya kəna wənav mpi Tacaa haakv si
 caanaa tə,
 pa kasəyaya nté.
⁴Piya mpa yulv hika í ifepile waatu tə,
 pa wəe ké isu yoolu kəwka taa nyəma.
⁵Leleŋ nulv nté yulv wei í suula
 pə té nyəma kə í kəwka tə.
 í kaa nyana í kolontunaa kə waatu
 wei í yəyətəyənə-wəyɛ icate nəwəyɛ tɛɛ tə.

128

Tampəna təŋlaa təcayənav
¹Yosalem kpav yontu.

Leleŋ nulu nté nyá wei n nyaŋna Tacaa
na n̄ tɔŋ ɪ mpaŋ taa tɔ.

²Nyá laŋle heekəna nyá niŋ tamlɛ.

Nyá taa heewa na n̄ waaki.

³Nyá alu we nyá tayaŋa taa ké isu leseŋ tɔŋ
kuluŋyɔ.

Na nyá piya náá we tətəŋɔle isu Olifi tuŋ.

⁴Mpuŋ pə kooliyi kupantu ké
wei ɪ nyaŋna Tacaa tɔ.

⁵Tacaa koolee ká luna Siyɔŋ taa na á tii nyá
tɔɔ.

N ká ná Yosalem təcəyanav.

Haləna nyá weesuxu tənaya.

⁶N ká ná nyá piya piya.

Pəyele na lseyeli nyəma heesi.

129

Pa lapa-m isayatu ké səsəm

¹Yosalem kpav yontu.

lseyeli í tisi si:

Kolontu lapa-m isayatu ké səsəm ké hatoo
ma pəcaatu.

²Kolontu lapa-m isayatu ké səsəm ké hatoo
ma pəcaatu yáá.

Ama ɪ ta pəsɪ-m ké.

³ɪ mapə ma siŋile taa,

na cacaasi hənti.

⁴Tacaa ké siŋisulu ké.

ɪ seta asayaa ŋmɪsɪ ké setəŋi setəŋi.

⁵Pa tənə mpa paa caaki Siyɔŋ tɔ

fɛɛle í kpa-we na pá pəsəna pa waali.

⁶Pá weɛ isu kɔtulɔŋ tɔɔ nyutu nti tɔ wɔləŋi
na tɔ ta tu putə tɔ.

⁷Tu suŋi tɔ kpesəlu ŋkute.

Pəyele tu takɪ tɔ hokulu ké ŋkolɔŋyɔ.

⁸Mpa pa tɛkəna Siyɔŋ taa tɔ í taa sɛɛ-we
si:

Tacaa í kooli-mɛŋe kupantu.

Tə sɛɛkɪ-mɛ na Tacaa həte taa.

130

Tacaa wiinav ké laŋwakəlle səsəle taa

¹Yosalem kpav yontu.

Hai, Tacaa, ma we puŋyɔ səsəŋkɪ taa ké
na má yaaki-ŋ.

²Tacaa nu ma nəŋɔ.

Ke ŋkpaŋŋ na n̄ nu ma wiinav.

³Ye n ka sukaya isayatu ké nyá taa,

Tacaa, awe ka wəna weesuxu?

⁴Ama nyá tənə isayatu husuŋyɔ
si pá nyaŋna-ŋ.

⁵Tacaa nyaya ma tɛɛləŋi na
má tənə nyá kuyɔŋtɔtɔ.

⁶Tacaa nyaya ma tɛɛləŋi na pá kəli isu
taŋlaa tɛɛluŋyɔ tanəŋ tɔ.

Ɛɛ, pá kəla isu taŋlaa tɛɛluŋyɔ tanəŋ tɔ.

⁷lseyeli nyəma í tɛɛli Tacaa.

Mpi tɔ, Tacaa kəna kupaŋ.

Pəcɔ ɪ sɔɔlu puwa tam si í waasi.

⁸Tacaa ká hətəna lseyeli nyəma
ké pa isayatu tənə taa.

131

Ma taa fɛi kalampaani ləmayasəle

¹Tafiiti Yosalem kpav yontu nti tɔ we
yonyoolaa nyuŋyɔ tɔ yontunaa taa tɔŋɔ.

Tacaa, ma taa fɛi kalampaani ləmayasəle
yaa isəcav həweɛ.

Maa pɛɛkəŋi səsəntu yaa mpi pá tɛɛ-m tɔ.

²ɪsɔ í pona pooluŋ.

Ma we təpamm ké isu pəyaya ŋka
ka cɛpa həte tɔŋɔ ka too niŋ taa.

Ma we təpamm ké isu pəyaya ŋka ka cɛpa
həte tɔ.

³lseyeli nyəma í tɔ Tacaa ké naani
ké pá kpaŋav nəŋnɔ tɔ, haləna tam tɔɔ.

132

Tafiiti ɪcatɛ Siyɔŋ taa timpi Tacaa weɛ
tɔ

¹Yosalem kpav yontu.

Tacaa, tɔɔsi Tafiiti na ɪ wahalanaa tənə tɔɔ.

²Tafiiti unɪ ɪ yɔŋtənə na í tuuna Tacaa,
na í su Yakəpu ɪsɔ tɔŋ tɔ unəŋi nəŋɔ si:

³Ma kaa suu ma tɛ na
má hənti ma kuhəntuŋyɔ tɔɔ.

⁴Ma kaa ye le na tɔm kaa-m,
yaa ma isəhutu yoosina təma.

⁵Haləna má hiki Tacaa ké lonte
na Yakəpu ɪsɔ tɔŋ tɔ unəŋi təcəyale.

⁶Tə nuwa pa yəŋtə ɪsɔ atakaa tɔm ké
ɪfəlatə tɛtɔ taa.

Tə mayana-ɪ Yaa tɛtɔ həŋɔluŋyɔ taa.

⁷Tə polo Tacaa təcəyale.

Tə luŋ ɪ nəŋheɛ təsule.

⁸Tacaa kulɪ na n̄ kɔɔ nyá təheɛsəle.

Nyana nyá teeli atakaa.

⁹Nyá kətəlaa í suu nyuɣu yapu isu wontu na nyá tampana təŋlaa wilitina laŋhulumlə.

¹⁰Nyá təmlə tu Tafiiti tɔɔ, taa lə wei n ləsaa tɔ.

¹¹Tacaa tɛma Tafiiti kə heeluɣu na tuunav. l kaa məli waali.

l tɔma sɪ: Nyá tapuɣu tɛɛ pəyaya kə maa su nyá kawulaya kumte tɔɔ.

¹²Sɪ ye nyá pəyalaa tɔka ma nəɣɔ pɛɛluɣu na kusəsutu nti ma sɛɣəsəɣi-wɛ tɔ, pa pəyalaa ká lɛɛtəɣəna pa kawulaya kumte tɔɔ kə tam tɔɔ.

¹³Tacaa sɔələnə na í ləsɪ Siyɔŋ sɪ ɪ lakɪ ɪ tɛɔɔalɛ.

¹⁴Na í tɔ sɪ: Ma təhɛsɛlə ntɛ tam tɔɔ. Maa ɔaɣa tɔ taa. Mpi tɔ, ma sɔɔla-tɛɣɛ.

¹⁵Maa la kupantu kə Siyɔŋ na má ɔɛɛ-ɪ mpi pu ha-ɪ weesuɣu tɔ. Na má ha ɪ kunyɔntunaa kə təɣənaɣa ŋka paa nyuli tɔ.

¹⁶Maa kooli kupantu kə ma kətəlaa. Na ma tampana təŋlaa náá wilitina laŋhulumlə.

¹⁷Maa la na Tafiiti luluɣu taa tu la wulav sɔsɔ.

Ma tɛma taɣanɣu kə fətəla kə wulav wei ma ləsaa tɔ.

¹⁸Maa suu wulav kolontunaa kə fɛɛɛ. Ama wulav ntenuɣu ká muɣi kəkə.

133

Taapalaa cakuyv təntəmle tɔ pə wɛ teu kɛ

¹Tafiiti Yosalem kpav yontu.

Waatv wei taapalaa cakuyv təntəmle tɔ, pə wɛ teu kɛ, na pə wɛ lelerɔ.

²Pə wɛ kɛ isu pa pəla sɔɔsɔŋ nim kə Alɔŋ nyuɣu taa, na pə kpe ɪ tantuɣu tɔɔ na pə tii ɪ tokonaa luyv.

³Pə wɛ kɛ isu ɔləɔv lukuyvna Hɛɛmɔŋ puɣu tɔɔ na ku kperɔ Siyɔŋ tɔ.

Mpi tɔ, tənaya Tacaa koola kupantu na í haaki weesuɣu kə tam tɔɔ.

134

Tacaa təmlə nyáma mɛ mə tənə í samɪ-ɪ

¹Yosalem kpav yontu.

Tacaa təmlə nyáma mɛ mə tənə í sɛɛ-ɪ.

Mə tənə mpa mɛ ɪ sɔŋa ɪ təyaya taa kə ahoo tɔ í sɛɛ-ɪ.

²Í kpaasi mə niŋ na Tacaa təyaya tɔɔ na í sɛɛ-ɪ.

³Tacaa wei ɪ lapa atɛ na isɔtaa tɔ í koolu-ŋ kupantu na Siyɔŋ.

135

Tacaa kɛɛ sɔsɔ

¹Í sa Tacaa.

Í sa Tacaa hətɛ.

Tacaa təmlə nyáma mɛ í samɪ-ɪ.

²Mpa mɛ ɪ wɛ Tacaa lɔɔ təyaya taa na ɪ taya tɔɔ tɔ,

³Í sa Tacaa.

Mpi tɔ, ɪ kɛ kuparɔ.

Í yoonə ɪ hətɛ taa,

pə taya pulv, ɪ kɛ kuparɔ.

⁴Yakəpɔv kə Tacaa ləsaa.

lɛɣɛli kə ɪ pəsə ɪ nyəm.

⁵Ma nyəmá sɪ tá lɔɔ Tacaa n kɛ sɔsɔ, n kəla tuŋ tənə.

⁶Paa mpiɣi n caaki, n lakɪ-wəɣi.

Paa isɔtaa na atɛ.

Paa tɛŋkunaa taa, paa lumarɔ sɔsɔŋ tənə taa.

⁷Nyá kpaasəɣəna isəŋmunv tɔ tɛtu tɔɔ, na ń tisiɣi calanaa na tɛv, na ń ləsəɣi heelim kə pə təsule taa.

⁸Nyá kɔna Icipiti kancaalaya apaluɔpiya.

Paa yəlaa nyənsɪ, paa tɔla nyənsɪ.

⁹Na ń lá kəkələ nyəmnaa na piti tɛma kə Icipiti taa,

sɪ pə sɛɣɛsɪ Icipiti wulav na ɪ nyáma.

¹⁰N yoonə piitimnaa payalɛ,

na ń ku awulaa toŋtunaa.

¹¹Isu Amolii nyáma wulav Sihonɔ,

na Pasarɔ nyáma nyəŋ Hoki,

na Kanaarɔ awulaa tənə.

¹²lɛna ń há pa tɛtunaa kə lɛɣɛli nyáma na tɔ pəsɪ pa nyəntv.

¹³Tacaa nyá hətɛ yaaki tam tɔɔ kɛ.

Lulɔŋ lulɔŋ ka tɔɔsəɣi nyá tɔɔ.

¹⁴Mpi tɔ, Tacaa n ká huɔna nyá yəlaa kɛ.

N ka wɛna nyá təmlə nyáma pətəɔtɛɛ.

¹⁵Piitimnaa tuŋ ntɛ liyitee na wula.

Yəlaa lupənə-ɪ na pa niŋ.

¹⁶Tuŋ uni ɪ wɛna nəɔsɪ, ɪ yəɣətəɣi.

1 wena ise u naaki.

¹⁷ 1 wena ḡkpaṇḡ, u nukɪ natəli.

1 tu fəina feesiṇ ke ɪ nɔɔsi taa.

¹⁸ Mpa pa luki tuṇ unɪ na
pa tənə mpa pa tʉyɪ-ɪ naani tɔ,
pá wɛɛ isɪ tuṇ unɪ.

¹⁹ ɪseyeli nyáma me í sɛɛ Tacaa.

Alɔṇ lɔlɔyɔ nyáma me mí sɛɛ-ɪ.

²⁰ Lefii nyáma me í sɛɛ Tacaa.

Mpa me mə nyaṇna-ɪ tɔ í sɛɛ-ɪ.

²¹ Í sa Tacaa ke Siyɔṇ taa.

Í samɪ-ɪ Yosalem timpi ɪ wɛɛ tɔ.

Í sa Tacaa.

136

ɪseyeli nyáma waasɔlɔ kookali

¹ Í sa Tacaa, mpi tɔ, ɪ kɛ kupaṇ kɛ.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

² Í sɛɛ ɪsɔ wei ɪ kəla tuṇ tənə tɔ.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

³ Í sɛɛ Tacaa wei ɪ kəla tá caanaa tənə tɔ.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

⁴ 1 tike ɪ lakəna kəkəɔ nyəmnaa sɔsɔɔm.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

⁵ ɪnɪ ɪ lapəna ɪsɔtənyɔ na nyəm.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

⁶ ɪnɪ ɪ pəna tɛtɔ ke lum tɔɔ.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

⁷ ɪnɪ ɪ lapəna ɪsɔtɔlɔṇasɪ sɔsɔɔnsɪ.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

⁸ 1 lapa ilim sɪ pə tɔyɔ kawulaya ke ilim taa.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

⁹ ɪnɪ ɪ lapəna ɪsɔtɔ na ɪsɔtɔlɔṇasɪ

sɪ sɪ tɔyɔ kawulaya ke ahoo.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹⁰ ɪnɪ ɪ kɔna ɪcipiti apalɔpiya kancaalaya
kɔlɔlasi.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹¹ ɪnɪ ɪ ləsəna ɪseyeli nyáma ke ɪcipiti nyáma
heku.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹² 1 toma sɔsɔɔna ke ɪ hulaa.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹³ ɪnɪ ɪ fayana teṇku kɔsɛɛm ke calɪ.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹⁴ 1 lapa na ɪseyeli nyáma tɔ teṇku unɪ ɪ heku
taa.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹⁵ ɪnɪ ɪ tɔṇsəna ɪcipiti wulav na ɪ yoolaa ke
lum.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹⁶ ɪnɪ ɪ tiikina ɪ yəlaa ke wulaya tɛtɔ taa.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹⁷ ɪnɪ ɪ yoonna awulaa sɔsaa.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹⁸ ɪnɪ ɪ kɔna awulaa tɔṇ nyáma.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

¹⁹ Amolii nyáma wulav Sihoṇ ke ɪ kɔwa.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

²⁰ Na í kɔ tɔtɔyɔ Pasəṇ wulav Oki.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

²¹ ɪlena í cɛla ɪseyeli nyáma ke awulaa mpe
pa tɛtɔ.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

²² Na tá pəsɪ ɪ tɛmlɛ nyáma kpancoou.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

²³ 1 ta sɔɔ tá tɔɔ kɛ saa wei

pa fɛlayaa-tuyɔ nɔɔhɛɛ tɔ.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

²⁴ ɪnɪ ɪ yaṇəna-tuyɔ tá ḡmakəllaa niṇ taa.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

²⁵ ɪnɪ ɪ haana kɔṇmɔṇmam tənaya
tɔyənaya.

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

²⁶ Í sa ɪsɔtaa ɪsɔ,

Mpi tɔ, ɪ kupaṇtɔ we tam tɔɔ kɛ.

137

ɪseyeli nyáma ke Papiloni pɔyɔ nɔyɔ

¹ Tu we Papiloni pusi nɔyɔ na tá cayaa.

Saa wei tá tɔsəyɪ Siyɔṇ tɔɔ, ɪlena tá wiiki.

² Na tá pusi tá cəməṇ na tənə tuṇ.

³ Tənaya mpa pa kuu-tɔ tɔ pa tənaya-tɔ sɪ:

Í yoo-tuyɔ yontu.

Tá caallaa caakaya laṇhulɔmlɛ yontu na pá
tɔṇ-tɔ sɪ:

Í yoo-tuyɔ Siyɔṇ yontu.

⁴ ɪsənaya tu yoo Tacaa yontu ke
tɛtɔ kraɪ nyəntɔ taa?

⁵ Hai, Yosalem, ye ma sɔɔ nyá tɔɔ,
ma niṇ ntɔyɔṇ í sɔɔ ma tɔɔ.

⁶ Ye ma ta tɔɔsɪ Yosalem nyá, nyá tɔɔ,
yaa nyá tɔm u huləsəyɪ ma laṇle,
ma nsəmle í matənə ma tantahaav.

⁷ Tacaa, taa sɔɔ mpi ɪtəm nyáma lapa tɔ.

Mpi tɔ, kɔyaṇku kolontunaa tii Yosalem tɔɔ
tɔ.

Pa tənaya kɛ sɪ kpiisi, kpiisi na ń kpeṇna
kite.

⁸ Papiloni nyá, pu kpiisi-ṇ nɔɔnɔɔ.

Lelɛṇ nulu nté wei ɪ ká lɛɛtɪ-ṇ

ɪsəyətɔ nti n lapa-tɔ tɔ.

⁹ Lelɛṇ nulu nté wei ɪ ká kpa nyá piya

na í naṇtɪ-səyɪ kɔkpaṇuyɔ tɔɔ tɔ.

138

Maa sa-η na ma lotu tēna
¹Tafiiti yontu.

Tacaa, ma sē-η na ma lotu tēna.
 Nu ma kuyəɣətutu, ma yoo-η yontu ke
 isətaa toɣtuna isəntaa.
²Ma luyi nyá təsəele nəη nyənte taa
 ké nyá kúpantu na nyá tampana təə.
 Mpi tə, n lapa na nyá nəəsɪ suw tē
 na pá tē pə tēna.
³Waatu wei ma yaa-η tə n cə-m,
 na í tɔ-m apalətu na toη.

⁴Tacaa, atə awulaa tēna ká sē-η.
 Waatu wei paa nu nyá nəɣə taa təm tə.
⁵Paa sa nyá tēma na pá yooki sɪ:
 Tacaa teeli təəwa səsəm.
⁶Tacaa wə isətaa ké,
 na í naaki mpa pa pasəɣi pa ti tə.
 Na í loosiɣi kalampaani nyəma ke
 pooluη na í nyəma-wə.

⁷Ye ma wə laηwakəlle taa,
 nyá haakəna-m weesuyu.
 Paa ma kolontunaa pááná ká kpa isəna,
 n ka waasi-m ké.
⁸Tacaa n ká la-m mpɔ,
 nyá kúpantu fəi tənaya.
 Taa lə mpi n ηmana nyá niη tə.

139

Tacaa, n nyəma-m teu
¹Tafiiti yontu nti tə wə yonyoolaa
 nyuyɔ tɔ yontunaa taa təɣələ.

Tacaa, n nyənəɣi too ma taa ké na í
 nyəma-m.
²Ye ma caya, n nyəmá,
 yaa ma kulaa, n nyámá.
 N naaki too pooluη ke
 ma huwəe ké na í nyəma-yə.
³N nyəmá waatu wei ma təη yaa ma həntaa
 tə,
 n nyəmá ma mpaəη təna tətətete.
⁴Paa ma ta kulita nəɣə n tēma nti
 ma cə yəɣətuyɔ təɣə nyəm təcəiceɪ.
⁵N wə ma waali na ma lələ ké,
 na í tənəɣi nyá niη ke ma təə.
⁶N nyəma-m na pə tē caasa.
 Ma laηle huluma katatəlaya.
 Maa cekəɣəna pə tənaya.

⁷Ləye maa polo na má hatələna nyá
 ləmayasəe
 yaa ləye maa se na má tē na í kaa na-m?
⁸Ye ma kpa isətaa n wə tēna,
 ye ma hənta atətəle taa,
 nyá taa nyá tike.
⁹Paa ma kulə həntu na ma polo ilim təlule,
 yaa ma tesa tɛjku na ma caya tēna.
¹⁰Nyá niη ke n ká tiikina-m tēna,
 na í kpa-m na nyá ntəɣəη.
¹¹Paa ma tēma sɪ: Səkpətuɣu takɪ-m.
 Ahoo ná pəsəɣi nyaaləm ké, na pá cəəna-m.
¹²Səkpətuɣu mayamaya ta ke-η pulɔ.
 Ahoo naaki-η ké isɪ ilim,
 na səkpətuɣu náa wə-η isɪ nyaaləm.

¹³Nyá lapəna ma yulɔ pilimile
 na í luv-m ma too lotu taa.
¹⁴Ma sē-η, mpi tə, ma ké
 kuηmaηmam mpi pə tewa təɣə.
 Nyá kulaput wə teu,
 ma nyəmá rɪpuyɔ teu.
¹⁵Waatu wei n ηmaakaya-m ηməlav taa
 na í luvɪ-m ma too lotu taa tə,
 ma tənuyɔ ta ke-η pulɔ kuηmesəm.
¹⁶Waatu wei pə taa ηmayata-m tə n
 naakaya-m,
 halɪ n ηmaa nyá takəlaya taa ké kuyəeη wei
 n ha-m tə
 na í ta caaləta.

¹⁷Hai, ləə, maa cekəɣəna nyá ləmayasəe.
 A təəwaya pə tu fəi.
¹⁸Paa ma kaləɣi-yə a kəla payale ke
 kanyəηa pee.
 Paa ma kalaa na ma kəkalətu tə, ma kaa tə-
 η cekənav.

¹⁹Hai, ləə, ma kooliɣi sɪ í kv asaya.
 Hatələna-m yulɔkulaa mpe.
²⁰Təm isayatu ke nyá kolontunaa yəɣətəɣi
 nyá təə,
 na pá kpaɣəɣi nyá həte na pá looliyina.
²¹Tacaa ma taa kpaana mpa pa taa kpaana-
 η təɣə.
 Maa caaki mpa pa kuləɣi nyá təə tə.
²²Ma taa kpaana-wəye na pá tē mpəle.
 Ma nyənəɣi-wəye ma kolontunaa ké.

²³Hai, ləə, nyənɪ ma taa na í cekəna ma
 lotu.
 Mayasi-m na í cekəna ma huwəe.
²⁴Nyənɪ, yaa ma wə mpaav isayav taa?
 Tiiki-m nyá mpaav tam təə nyəηku taa.

140

Yulu wei pa suuki tòm tō ɪ sələmuyu
¹Tafiiti yontu nti tē wē yonyoolaa
nyuyu tū yontunaa taa təɣɔlɔ.

²Tacaa waasi-m yəlaa asayaa niŋ taa,
na ń kenti-m musuŋtunaa.
³Isayatu ke pa mayasəxi pa taa,
na pá pəkəxi yoo ke paa kuyaku ŋku.
⁴Pa niisiyi pa nəəsɪ isu tumaa.
Akala sətɔ wenna pa ntompee tɔɔ.
⁵Paasəna-m na má taa hoti asayaa niŋ taa.
Tacaa kenti ma tɔɔ ké musuŋtunaa mpa pa
caa-m petuyu tɔ pa tɔɔ.
⁶Kalampaani nyəma nyəpa-m katəka.
Pa nyəpa-m ŋmusɪ na puluŋ ke ma mpaav
taa sɪ pa kpaaki-m.
ɪlena pá su kuhuhum ke mpaav nəɣɔ.

⁷Tacaa, nyaɣale ma lɔɔ,
ke ŋkpaŋŋ na ń nu ma wiinav.
⁸Tacaa lɔɔ, nyaɣale ma nyuyu təyate toŋ
nyənte.
N kentiŋi ma nyuyu tɔɔ ké yoo waatu.
⁹Taa la asayaa luyi nyəntu,
pəɔ taa yele na pa kumayasəm lá
na pə kɔɔ na pá hɔ pa tɪ.

¹⁰Mpa pa tama-m tɔ,
pa isayatu í hoti pa nyɔɔŋ taa.
¹¹Pə pəli-wɛɣe kəkɔ mamala.
Pə tusi-wɛɣe kəkɔ taa.
Pə peti-wɛɣe puuy sɔsɔɔ taa.
Pə taa tasa kuluyɔ.
¹²Nɔɔleleŋ nyəma í taa ɕaya tetu taa.
Paa təɣɔni asayaa na musuŋtunaa ké,
heesuyɔ fɛɪ.

¹³Ma nyəma teu sɪ Tacaa huukəna wahala
nyəma tòm ke teu
na í haaki kunyontunaa ke siyisuyu.
¹⁴Tacaa, tampana tərɪlaa ká sana nyá hətə
na siyisilaa ɕaya nyá isəntaa.

141

Tacaa fɛŋ ma kuyɔɣɔtutu tɔɔ
¹Tafiiti yontu.
Tacaa ma yaaki-ŋ, kɔɔ lɔŋ ke ma sənau.
Ke ŋkpaŋuyɔ na ń nu ma nəɣɔ ke waatu wei
ma yaaki-ŋ tɔ.

²Ma sələmuyɔ í kpa nyá kiŋ isu tulaalɔ
nyɔɔsɪ,
na ma niŋ kpaasuyɔ wɛɛ-ŋ isu taanaɣa
kuhav.

³Tacaa fɛŋ ma nəɣɔ tɔɔ,
taŋ ma ntompee.
⁴Taa yele na má huukɪ sɪ má la isayatu.
Yaa ma na isayalataa tɔ lakɪ tasəkəle təma.
Pəyele ma taa tū niŋ ke pa acima taa.
⁵Ye siyisilu mapəna-m,
kupantu ke ɪ caana-m.
Paa ɪ hɔma ma ŋkpaŋuyɔ,
pə wɛ ké isu nim ke ma nyuyɔ taa,
ma kaa kisi.
Asayaa isayatu kaa sərɪsɪ ma sələmuyɔ.

⁶Pə peti pa huulaa ke kukpaməŋ taa.
ɪlena pá nu ma kuyɔɣɔtutu.
Mpi tɔ, tə wɛ teu.
⁷Teitei isu pa haluyɔ na pá fakɪ tetu tɔ,
ŋpuyɔ ta mɔwa ka sɔɣɔtɪ atətəle
nənɔɣɔ*fa*. a

⁸Tacaa lɔɔ, nyá tɔɔ ké ma keesəxi ma isɛ,
nyaya ma tuyɪ kpuɔuyɔ, taa yele na má sí.
⁹Kenti-m katəsɪ nsi pa nyəkɪ-m tɔ,
na asayaa mpe pa kucopum.

¹⁰Asayaa í hoti pa mayamaɣa pa puluŋ taa,
na máá fiti.

142

Tacaa keɛle wahala tū kpuɔuyɔ tətulɛ
¹Tafiiti yontu nti tē wē yonyoolaa
nyuyu tū takəlaya taa təɣɔlɔ.
Sələmuyɔ ŋku ɪ ka sələma kukpamuyɔ
puuyɔ taa tɔ.

²Tacaa ma wiikina-ŋ na nəɣɔ sɔsaya,
na má tekəxi-ŋ niŋ na ma nəɣɔ.
³Nyaya ma huləxi ma kusələmətɔ,
na má huləxi-ŋ ma laŋwakəlle.
⁴Paa ma lɔwa apalutu,
nyá nyəmna ma təpote.
Pa nyəpa-m katəka ke
mpaav ŋku maa təŋ tɔ ku taa.
⁵Nyəni ntəɣɔŋ tɔɔ na ń ná nəɣɔlɔ ta nyə-m.
Ma kpuɔuyɔ tətulɛ lepa-m.
Nəɣɔlɔ u nəɣəsəxi ma tòm.

⁶Tacaa nyaya ma yaaki.
Ma yɔɣɔtəxi sɪ nyaɣale ma kpuɔuyɔ tətulɛ,

a 141:7 kukalətu tənɛ tə taa, tɛləsələa fɛɪ nəɣɔ kulomaya. Paa wei na ɪ kutələsutu ke.

nyaɣale ma paa tete ke weesiŋ nyóma tetu taa.

⁷Ke ŋkpaŋŋ na ní nu ma wula.
Mpi tɔ, ma kəla ɛcantu.
Ya-m ma wahala tɔlaa niŋ taa.
Pə taɣa pulu, pa kəla-m toŋ.

⁸Ləsi-m ma saləka taa, na má sá nyá hətə.
Waatu wei n ká la-m kupantu tɔ,
siyisilaa ká tu-m heku.

143

Tacaa taa yaa-m nənəɣo

¹Tafiiti yontu nti tə wə yonyoolaa
nyuɣu tu yontunaa taa tɔɣɔɔ.

Tacaa nu ma sələmɣu,
ke ŋkpaŋŋ na ní nu ma wiinau.
Mu ma sələmɣu ke nyá kupantu na nyá
siyisuyu tɔɔ.

²Taa yaa nyá təmle tu maya nənəɣo.
Mpi tɔ, nəɣɔɔ ta siyisi nyá isentaa.

³Ma wena kolontu na í tɣu-m wahala.
Í fələyi-m atəɣe.

Í caaləyi-m si má wə səkpɛtɣu taa,
isu mpa pa tɛma səpu tɔ.

⁴Ma apalutu hoowa ma taa ké,
na ma laakali pəsi.

⁵Ma tɔɔsəyi ləŋta kuyeyi tɔɔ ké,
na má mayasəyi nyá tɛma tɛna tɔm,
na má huvki nyá niŋ tɛma tɔɔ.

⁶Ma kraasəyi niŋ ke nyá isentaa ké.
Ma wə nyá isentaa ké isu tetu nti tə kawa
tɔ.

⁷Hai, Tacaa, cə-m ləŋ.
Ma tala ma tənaya ké.

Taa ha-m siyile, tɔfɔ,
ma wəkɪ isu atətəle taa sɔɔlaa.

⁸Heeli-m si n wə teu ke hatoo tanəŋ tɛɛ.
Mpi tɔ, ma pɛta-ŋ ma təyi.

Yele na má nyi mpaav ŋku kv taa maa tɔ tɔ.
Pə taɣa pulu, nyá tɔɔ ké ma sələməŋ kpaaki.

⁹Hai, Tacaa, waasi-m ma kolontunaa niŋ
taa.

Nyá cəɣɔɔ ma pɛkəyi kpulɣu tɣu.

¹⁰Sɛɣesi-m nyá luɣu nyəntu lapu.

Mpi tɔ, n ké ma lɔo ké.

Nyá Feesuyu kupan̄ku í tiiki-m mpaav
kuhulmɣu taa.

¹¹Tacaa ha-m weesuyu ke nyá hətə tɔɔ.

Ləsi-m laŋwakəlle taa ké nyá siyisuyu tɔɔ.

¹²Wakəli ma kolontunaa ke nyá kupantu
tɔɔ.

Yele na ma ŋmakəllaa tɛna le.
Pə taɣa pulu, ma ké nyá təmle tu ké.

144

Wulau sələmɣu

¹Tafiiti yontu.

Ma sɛɛ Tacaa.

Nyaɣale ma kuvkamɣu.

Nyá faləsəɣəna ma niŋ na ma mpee ke yooou
tɔɔ.

²Ma kupantu latu na ma təcɔsəle toŋ
nyəntə nté nyá.

N ké ma waasulu na ma hetulu.

Nyaɣale ma kpan̄tə na má tɣu-ŋ kpulɣu.
Na ní tɣu yəlaa ke ma niŋ taa.

³Tacaa, yulu nté we na ní caaki ɪ tɔm?

Yaa yulu pəɣaɣa nté awe na ní paasəɣəna-
kɛ?

⁴Ka ké heelim ké na ka weesuyu náá wə isu
isotom tɛkɣu tɔ.

⁵Tacaa lumsɪ isətənuɣu na ní tii,
na ní tokina pulasi na sí mu kəko.

⁶La na tɛv ŋmɛləsi na ní yasɪ ma kolontunaa.
Tɔ-wɛɣe nyá nyəmə na pá yá yem yem.

⁷Loosi nyá niŋ na isətəna na ní heti-m,
na ní ya-m kpaɪ nyəma mpa pa wə isu lum
sɔsɔm tɔ pa asola taa.

⁸Kaloolaya ke pa nəɔsi yəɣotəyi,
na pá kraasəyi pa niŋ ntəɣɔŋ na pa tuukina
pəpətu.

⁹Hai, lɔo, maa yoo-ŋ yontu kvfatu,
na má sa-ŋ ŋmusɪ naanɔwa cəmuɣu tɔɔ.

¹⁰Nyá waasəɣəna awulaa.

Nyá yarəna nyá təmle tu Tafiiti ke laɣatə
nəɣo taa.

¹¹Heti-m na ní ya-m kpaɪ nyəma niŋ taa.

Kaloolaya ke pa nəɔsi yəɣotəyi,
na pá kraasəyi pa niŋ ntəɣɔŋ na pá tuukina
pəpətu.

¹²Ta pəyalaa í wɛɛ isu tuŋ wei ɪ wə tawa taa
na í puki ɪ pəcaatu tɔ.

Ta pɛɛlaa í wɛɛ isu lɔo tɛsɛɛle akelenaa
mpa pa lapa kacəka ke teu tɔ.

¹³Tá kpeerj í suna təɣənasi nsi si tɛna,
na tá tɔla náá hukiyi sɔsɔm
na a wə tuutuuma ke tawa taa.

¹⁴Tá naaŋ ifalɛ alɔnyəna í lələyi.

Wahala nəɣɔɔ, yaa kolontunaa í taa kuu-
tu.

Wula í taa wɛɛ tá hapɛɛ tɔɔ.

¹⁵ Lelen nulaa nté yalaa mpa pa wena pə
tənaɣa mpv tɔ.
Lelen nulaa nté mpa pa lso kele Tacaa tɔ.

145

Tacaa kawulaya ké tam tɔɔ nyəŋka
¹Tafiiti samtu Yontu.

Hai, maa sa ma lso,
nyayale ma wulav.
Ma yɔɣɔtəyi nyá hətə tɔm ké tam tɔɔ.
²Paa kuyaku ŋkuyu maa saŋi-ŋ,
na má puyuləyi nyá hətə ké tam tɔɔ.
³Tacaa Nyayale səsɔ na í mvna samtu,
nyá səsəontu fəi tənaɣa.
⁴Paa luluyv loonɣa ŋka ká puyuləyi nyá təma
na ká kpaaləyi nyá kookalənaa.
⁵Maa yɔɣɔti nyá səsəontu na nyá teu
səsəom tɔm
na má yooki nyá səsəontu yontu.
⁶Paa yɔɣɔti nyá toŋ səsəonɣ tɔm,
na máa kéesi nyá səsəontu tɔm.
⁷Paa tɔɔsi nyá kupantu səsəontu tɔm,
na pá yɔɣɔtəyi nyá siyisuyv tɔm na
kawilitaya.

⁸Tacaa n ké pɛɛɛe tv ké, na pətɔɔtəle tv.
Nn mvxi pááná ké ləŋ, pácɔ nyá kupantu
tɔɔwa.

⁹Tacaa n lakɩ kupantu ké yalaa tənaɣa,
na í wena nyá kuŋmaŋmam təna
pətɔɔtəle.

¹⁰Hai, Tacaa, nyá təma təna ká sa-ŋ ké,
na nyá tampana təŋlɛa náa sɛɛ-ŋ.

¹¹Paa yɔɣɔti nyá kawulaya teu tɔm,
na pá kpaali nyá toŋ tɔm.

¹²Na pá huləna yulv piya ké nyá toŋ
na nyá kawulaya teeli səsɔ tɔm.

¹³N tɔkɩ nyá kawulaya ké tam tɔɔ ké,
na nyá ŋmakəlvv náa wɛ paa pəlee.
Tacaa n təkəyi nyá nɔɔsi suw ké teu ké.
Nyá kulapvto taa ké nyá kupantu naakəna.

¹⁴Tacaa n teŋ hotilaa ké,
na í siyisiyi mpa pa pama tɔ.

¹⁵Nyaya yalaa təna tekiyi
na í haaki-wɛɣe təɣonaya ké pə waatu.

¹⁶Nyá kuliyina nyá niŋ,
na í celəyi weesiŋ nyəma ké pa kunyuləm.

¹⁷Tacaa n siyisa nyá kulapəle təna taa ké,
na í ké pɛɛɛe tv ké nyá təma təna taa.

¹⁸Tacaa n wɛ mpa pa yaaki-ŋ
na isəle kuseemle tɔ pa kiŋ ké.

¹⁹Na í lakɩ mpa pa nyaŋna-ŋ tɔ pa
kvsəoləm.

N nukɩ pa wula ké, na í yaki-wɛ.

²⁰Tacaa n paasəɣəna mpa pa sɔɔla-ŋ tɔɣɔ,
na n wakələyi asayaa təna.

²¹Ma nəɣɔ í yoo Tacaa nyá samtu tɔm
na paa yulv wei í saŋ nyá hətə naŋŋ nyəntɛ
ké paa kuyaku ŋkuyv tam tɔɔ.

146

Tacaa kéle acamaa kentulu
¹Í sa Tacaa.

Maa sa Tacaa.

²Nyaya maa sa ma weesuyv təna.
Maa puyuləyi-ŋ ma weesuyv tənaɣa.

³Í taa ha mə təyi yalaa səsaa,
pa ké yalaa ké. Paa pəsəyi yulv nyuvv yavv.

⁴Pa weesiŋ teŋ ké na pá tayani tɛtv ké
pəsuyv,
na pa təma wena a pɛɛ paa twa tɔ á saali
yem.

⁵Lelen nulu nté wei í nyənəyi Yakəpv lso ké
í waasulv
na í teeləyi í lso Tacaa tɔ.

⁶lso nyá lapəna isətaa na atɛ,
na teŋku na í taa nyəm təna.
Yulv pəsəyi na í tv-ŋ naani ké tam tɔɔ ké.

⁷N tayənəyi mpa pa muɣiliyi tɔ pa tɔmnaa.
N haaki nyɔɣɔtvnaa ké təɣonaya.
N hətəyi mpa pa həkaa tɔ.

⁸Tacaa nyá kuliyina yulvmaa isɛ.
N siyisiyi mpa pa pama tɔ.
N sɔɔla siyisilaa.

⁹Tacaa nyá kentiɣina cayalaa tɔɔ,
na í paasəɣəna suluwaa na leelaa.
Ama n wakələyi mpi pə pəle asayaa tvyi tɔ.

¹⁰Tacaa tɔkɩ kawulaya ké tam tɔɔ ké.
Hai, Siyɔŋ nyəma mɛ mə lso wɛ tam tɔɔ ké.
Í sa Tacaa.

147

lso pəsuyv tɔm

¹Í sa Tacaa.

Mpi tɔ, pə wɛ teu ké sɩ tá sa tá lso.
Nyá samtu wɛ lelen ké na tá lakɩ kupantu.

²Tacaa tayənəyi Yosalem ké ŋmau.

N kpeyeliyi lseyeli nyéma mpa paa kuuwa tō.

³Nya heesəyəna laŋwakəlle nyéma laŋa, na ń həkəyi pa hiŋnaa.

⁴Nyá kaləyəna isətoluŋasi nyuɣu, na ń ha paa ŋkaya ka hətə.

⁵Ta lso n ké səsə ké, nyá toma fəi tənaya, pə́cə nyá nyəm fəi kəsuyu.

⁶Tacaa n kusəyi mpa pa pasəyi pa ti təyɔ. Ama n tisiyi asayaa ke atə.

⁷Í sɛɛ Tacaa ke nyá na təmle na Yontu. Í sa ta lso na cəmuyɔ.

⁸N waasəyi isəŋmuntɔ ke isətoluɣu tō.

N tayanəyi tɛv si ku nu tetu tō.

Na ń laki na nyutu nyɔkɔ pɔɔŋ tō.

⁹N haaki huntɔ wontu ke tə təyənaya, na ń caləyi katakatəŋ piya ke saa wei si wiiki tō.

¹⁰ Tacaa nn yɔɔləyəna kpaɣanəŋ kpelekpeka nyəŋ, pə́cə yoolu toma ta ke-ŋ pɔlv.

¹¹ Ama mpa Tacaa caaki təyɔle mpa pa nyahna-ŋ na pá tɛləyi nyá kupantɔ tō.

¹²Yosalem nyéma me í sa Tacaa. Siyɔŋ nyéma í sa mə lso.

¹³Mpi tɔ, lso nyɔɔsəyəna mə kampɔnaa kɔkaləsəŋ

na í kooliyi-meyə kupantɔ ke mə ɪcatə taa.

¹⁴Lso haana mə tetu ke heesuyɔ, na í haaki-meyə təyənaya kupan̄ka.

¹⁵Lso yɔyɔtəyəna nti í caaki təyɔ tetu tō, na ɪ tɔm tɔŋ ləŋlɔŋ.

¹⁶Lso yeki na tɛv tɔmpɛɛ kpaakpaacav hotiyi, na á

hulɔmaa isu heeŋ huntɔ, na tɛv lum kiiki atə na pá

hulɔmaa isu tɔlvma.

¹⁷Na lso pətəyi tɛv tɔmpuŋ ke atə na a watɔ kpa.

Nɔyɔlv ɪ pəsəyi na ɪ səŋ a nikaya taa.

¹⁸Lso yɔyɔtəyi ɪlɛna tɔmpuŋ ɪnɪ í hoɔ.

ɪ laki na heelim ma, ɪlɛna lum kpe.

¹⁹Lso heela ɪ yɔlaa ke ɪ tɔm.

ɪ su ɪ kiŋ na kusəutu ke lseyeli nyéma.

²⁰Lso tá la ńpuyɔ piitim napəli.

Pə́cə piitim napəli pə ta nyi lso kɔtvɔtvɔ.

Í sa Tacaa.

148

Tacaa samtu ke isətaa na atə
¹Í sa Tacaa.

Í sami-ɪ hatoo isətoluɣu taa,
í sami-ɪ hatoo isətaa.

²Isətaa tillaa mə mə tənə í sa lso,
lso yoolaa mə mə tənə í sami-ɪ.

³Ilim na isətu í sami-ɪ,
isətoluŋasi mə mpa í tee kəkə tɔ í sami-ɪ.

⁴Isətaa isətoləŋ mə í sa lso,
na lumnaa mpa mə ɪ wɛ isətoluɣu tō tɔ mu sami-ɪ.

⁵Pa tənaya mpv pá sa Tacaa hətə.
Mpi tɔ, lso yɔyɔtəna na pə ŋma-mɛ.

⁶ɪnɪ ɪ suna-meyə mə lona ke tam tō,
ɪ su-meyə kiŋ, pə fəi si í yoki-ɪ.

⁷Tetu tō nyéma mə í sa Tacaa,
təŋkuna na pa taa tumaa səsaa í sami-ɪ.

⁸Na kəkə na tɛv tɔmpɛɛ na ku kpaakpaacav,
na thunte na tɛv heelim səsəɔm mə mpa í laki isu ɪ yɔyɔtuyɔ tō.

Í sa Tacaa.

⁹Pɔɔŋ na pulasi mə mə tənə,
na tuŋ kɔlvɔŋ na səsəŋ tənə í sami-ɪ.

¹⁰Taalə wontu na təyaya nyəntɔ,
na atə kututuutu na sumasi.

Í sa Tacaa.

¹¹Atə awulaa na yɔlaa tənə,
na awulumpiya na atə huɔlaa tənə.

Í sa Tacaa.

¹²Akpatələa na piya
ɪfepiya na pɛləa ɪ sami-ɪ.

¹³Í sa Tacaa hətə.

Mpi tɔ, tə tike nté səsəɔle.
Lso səsəɔntɔ waasa isətoluɣu na tetu ké.

¹⁴Tacaa ha ɪ yɔlaa ke tɔŋ ké.

Pə tō ké ɪ yɔlaa kupama saŋi-ɪ.

lseyeli yɔlaa mpa mə ɪ kpətəna-ɪ tɔ í saŋi-ɪ.

Í sa Tacaa.

149

Yɔlaa kupama teeli

¹Í sa Tacaa.

Í yoo Tacaa ke yontu kɔfatɔ,

í yoo ɪ samtu ke yɔlaa kupama kpekəle taa.

²lseyeli nyéma í yɔləna wei ɪ ŋma-mɛ tō.

Siyɔŋ nyéma í wɛɛ aŋmaala taa ke mə wulav tō.

³Í sa lso hətə na paale,
í sa-tɛ na akilima na cəmuyɔ.

⁴Mpi tɔ, Tacaa laŋlɛ heena ɪ yɔlaa meyɛ,

na ɪ yaki mpa pa pasəyi pa ti tɔ, na pa
nyɔɔŋ kuləyi.

⁵Yəlaa kɔpama í wɛɛ acima taa na pá tɔ lɔɔ
kɛ teeli.

Í wilitina laŋhulɔmlɛ kɛ mə kuhəntəŋ tɔɔ kɛ
ahoo.

⁶lɔɔ samtɔ í wɛɛ mə nɔɔsɪ taa,
na layatɛ nte tɔ wɛ lɔŋ kɛ taa na waali tɔyɔ
mə niŋ taa.

⁷Na í lɛɛti piitimnaa lɛlaa,
na í tɔ yəlaa lɛlaa kɛ wahala.

⁸Na í hɔkɔ mə awulaa kɛ alukpala,
na pɛlɛ pa waali nyəma kɛ nyəyətɔ.

⁹Na í huuna-wɛyɛ lɔɔ huulɛ ɪsu pa ŋmaav
tɔ,
pə kɛ yəlaa kɔpama təna teeli kɛ.

Í sa Tacaa.

150

Í tɔ Tacaa kɛ teeli

¹Í sa Tacaa.

Í sa lɔɔ kɛ ɪ tɛsɛɛlɛ taa.

Í samɪ-ɪ ɪsɔtaa, timpi ɪ toma naaki tɔ.

²Í samɪ-ɪ, ɪ kookalənaa tɔɔ,
í samɪ-ɪ, ɪ toŋ kɛ sɔsɔɔŋ tɔ pə tɔɔ.

³Í sa lɔɔ na tutuyɔ wula,
í samɪ-ɪ na cəməŋ na saŋkɔnaa.

⁴Í sa lɔɔ na akilima na paale,
í samɪ-ɪ na ŋmusɪ cəmvɔv na həlaya.

⁵Í sa lɔɔ na kpeŋkpeŋnaa mpa pa wiiki teu
tɔ.

Í samɪ-ɪ na mpa pa wiiki na pá sɛɛkɪ tɔ.

⁶Weesuyɔ nyəm təna í sa Tacaa.

Í sa Tacaa.

ATUWA TAKĒLAYA Kutlōtō

Takālaya kanē ka taa kē pa kēesa atuwa na ləmayasēe tōmnāa. Na pa hūlēyi-tuyō cēce kuparj na pəyalv kuparj pa tōm. Na apalv na alv pa cayalē kē təyaya taa. Pə sēyəsəyi-tu tōtəyō sulvnyōlē, na acacaalē asilima, na kaloolaya, na felentu, na yooū pə tōm. Ilena pə kaasi lona asayēe wena tu se tō. Pə wēē si yulv ləmayasēe tu i se lona anī a tənaya.

Isəna pa faya Atuwa takālaya tō.

Layatu nti cēce tasəyi kufalarj yəlaa tō, titite 1-9.

Atuwa wena a kēəsəyi yəlaa wēētō tōm tō, titite 10-29.

Akuuli na Lemuweli pa Atuwa, titite 30-31.

¹ Tafiiti pəyalv Salvmənj wei i kē i sēyeli wulav tō i atuwa ntō.

Mpi mpi takālaya sēyəsəyi yəlaa tō.

²⁻³ Atuwa anī a hūlēyənā yulv kē tampana taa tōntē, na layatu na siyisuyū na kupantu na i cəkəna tōm səsəntō. ⁴ A kuliyi ifepiya isē na pə wēēna nyuyv taa mayasəm. A tasəyi mpa pa ta nyi pulv tōyō layatu. ⁵ Nyəntaa mayamaya nā wiiliyi a taa na pə waaki. Na á hūlēyi layatvnaa kē isəna paa la tō. ⁶ Paa cəkəna asəsuna na layatu tōm sēyəsəlaa atuwa.

⁷ Iso nyamnav ntē nyəm kite. Kumelēmənj u nyarjna-i na pə kisiyi nyəm kuseyəsətu na pə layatu tasuyv.

Layatu tasuyv kē ifepiya.

⁸ Ma pəyalv taa lō nyá caa na nyá too pa sēyəsuyv. ⁹ Pu la na nyá weesuyv té kē isu ntenuyū kē nyuyv taa, yaa hūlvuyv kē luyv tēē. ¹⁰ Ye asayaa lukī si pə tusiyyi-ŋ isayatu taa, taa tisi. ¹¹ Yaa pa yaa-ŋ si i cəj yəlaa na i kv-wēyē musuy, ¹² na i li pa tənā na pa isē isu atətəle. Yaa isu mpa pa tiiki pəlaav taa tō. ¹³ Ilena i kuu pa wontu kupantu tənā na i suuli mā tēēsi, ¹⁴ na paa wei i wēēna i paa tete. Si yantarjā kulmāyā kē mā tənā i ká kpenti. ¹⁵ Ma pəyalv nyana-wē i taa kaa mpaav, hatələnā timpī pa tərj tō. ¹⁶ Isayatu mpaav kē pa tərj na yulvoklē tōm caaləna-wē. ¹⁷ Paa nyəki sumaya kē katōka na ká naaki. ¹⁸ Ama mpe pa nyəki pa tərj mpi pu

co-wē tōyō, na pə nyəki pa weesij kē katōsi. ¹⁹ Yəlaa mpa pa pēekəyi kasəyayā asilima nyərjka tō pa mpaarj ntē, na pə kuvī weesij nyəma.

Ləmayasēe yaav kē yəlaa

²⁰ Ləmayasēe kiisiyina nteyē mpaarj taa na kuvēyē taa. ²¹ A yoyōtəyi yəlaa təsullēnaa na kraamənj taa si: ²² Pəlee kē kaanyəmasi ləmayasēe ká pu, na sayatəlaa nāá lu pə taa, na kparjtvnaa taa nāá yele kpanav kē ləmayasēe. ²³ I kōō na i nu ma kalənav, maa tisi mā tōō kē ma feesuyv na mā hūli-mēyē ma tōm. ²⁴ Mpi tō, ma yaa-mē na i kisi, na mā hūli-mēyē niŋ si i la laakali i tá la. ²⁵ Mə tənā i lōkī ma layatu tasuyv na i kisiyi ma kalənav. ²⁶⁻²⁷ Pə tōō kē ye səyōntō na wahala lu mā tōō isu kacuculayā, maa woy-mē na mā paana-mē. ²⁸ Ile i ká yaa-m ma kaa cō, na i pēeki-m na i wu. ²⁹ Pu la mṛpuyō timpī i kisa nyəm, na i tá ləsi si i nyarjna Tacaa tō pə tōō. ³⁰ Mpi tō, i lō ma layatu tasuyv na i kisi ma kalənav. ³¹ Mə yaasi kulvlōm kē i ká tōyō, na i haŋa mā mayamaya mā layatu tasuyv. ³² Pə taya pulv, kumelēj lepu kuvyuna-kv. Ilena kparjtvnaa kaanuv nāá yele na pə lē. ³³ Paa na mpv wei i nukəna-m tō pə cakəna-i kē, u nəyəsəyi wahala.

2

Ləmayasēe waasuyv

¹ Ma pəyalv ye n muvi ma kuvoyōtutv, na i təkəyi ma kusəsutv kē nyá taa.

² Ye n kerj ŋkparjuyv na ləmayasēe kuseyəsətu,

na i pəsəna laakali kē nyá taa.

³ Ye n yaa nyəm si pə sənā-ŋ.

Na i kusi nyá nəyō na i yaa nyuyv taa mayasəm.

⁴ Ye n pēekəyi-wi isu liyitee, na i caaki-wi na isəle kuseemle isu wēnav.

⁵ Ile mpv pə taa kē n ká cəkəna Tacaa nyamnav,

na isəna n ká nyəmi-t tō.

⁶ Mpi tō, Tacaa haakəna ləmayasēe, na i nəyō taa lukī nyəm na nyuyv taa mayasəm tōm.

⁷ I yeki na tampana tərjlāa təhikile u larjəyi, na i kentiyyi mpa pa lakī siyisuyv tō.

⁸ I waasəyi mpa na lelāa pa wē lelej tō, na i hasəyi i yəlaa nəōhēē tēē.

⁹ Waatu unəyi n ká cekəna siyisuyu na mpi pə təŋaa tɔ,

na mpaan wei i pukina təpante taa tɔ.

¹⁰ Mpi tɔ, n ká wəena ləmayasəe ke nyá lotu taa,

na nyəm heesi nyá lanle.

¹¹ N ká wəena nyəm na nyuyu taa mayasəm, na pu kenti nyá tɔɔ.

¹² Na pə ya-ŋ kawalaɣa mpaav taa, na isayatu yəɣətəlaa niŋ taa.

¹³ Na mpa pa yela mpaav kusiyisuyu

na pá kpaɣa səkpətuɣu nyəŋku,

¹⁴ na pa lanle heekəna isayatu lapu na pá yəɣəlɣəna isayatu tɔ pa niŋ taa.

¹⁵ Mpe un i mpaan keɣəwəa na pa hapəe náa kəŋlaa.

¹⁶ Ulena pə ya-ŋ alu kpaɣa tɔ wei i tusəyi yəlaa na i nəoleleŋ tɔ i niŋ taa.

¹⁷ Wei i kisa i paalv wei i cəpa i ciyita na í sɔɔ lɔɔ nəɣɔ pəɣəluɣu tɔɔ tɔ.

¹⁸ Alu un i təyaya wenna səm həɣələɣu ké, na i mpaav suki atətəle taa.

¹⁹ Mpa pa puki i tɔ pa taa nəɣələɣu u tasəyi məluɣu.

Pəyele paa tasəyi weesuyu mpaav ke nav.

²⁰ Mpu tɔ, təŋ yəlaa kupama ikpate, na n təkɪ tampana təŋlaa mpaav.

²¹ Mpi tɔ, mpe pa cakəna tətə taa.

Mpa pa feina kawaliya tɔ mpe paa wəena tənə.

²² Ama pu kpiisi asayaa ke tətə taa.

Pu ləsi lɔɔ ləlaa ke tɔ taa.

3

Ləmayasəe na lɔɔ nunav təm

¹ Ma pəyalv, taa sɔɔ ma seɣesuyv. Tókɪ ma kusəsutv ke nyá lotu taa. ² Nti tu yelina na n cəyana heesuyv, na nyá weesuyu təɣalı. ³ Lakɪ kupantu na n təŋəyi tampana. Tamsɪ-təyi nyá luɣu tɛɛ isu acima wontuyv kupanɣu. Tókɪ-təyi teu ke nyá lotu taa.

⁴ Ule lɔɔ na yəlaa paa sɔɔlɪ-ŋ na nyana-we í wɛɛ leleŋ. ⁵ Pɛti nyá təyi Tacaa na lotu kuləmtv. Taa tənə nyá mayamaya nyá laɣatv.

⁶ Nyənəyi lɔɔ tike ke nyá kuləpətv tənə taa. Ule i ká huli-ŋ mpaav ŋku n ká təŋ tɔ. ⁷ Taa nyənɪ nyá təyi nyəntv. Nyáná Tacaa, na n kisi isayatu.

⁸ Pu kəna alaafəya ke nyá tənuyv taa na pə heesi nyá wəsasənə. ⁹ Sɛ Tacaa na nyá kuwenam, na nyá kuhaləm kancaalaya kuləlvəm. ¹⁰ Ule nyá kpeŋ ka sú təyoloyolo, na suləm náa sú nyá ŋkpaan. ¹¹ Mpu tɔ, ma

pəyalv taa nyənɪ yem ké Tacaa ŋkpaŋuyv həm. Pəyele nti i kpaaləyi-ŋ tɔ tɔ taa la-ŋ sɔɣəntv. ¹² Yulv wei Tacaa luɣu wɛɛ tɔ, pəntv ŋkpaŋuyv ke i həŋ. Teitei isu cɛcɛ həŋuyv i pəyaya kusəɣəlaɣa nyəŋku tɔ.

Ləmayasəe na təcayanav təm

¹³ Yulv wei i hika ləmayasəe, na í hii laɣatv təɣələ isu leleŋ nulu. ¹⁴ Mpi tɔ, kawaaɣa ŋka ləmayasəe haakɪ tɔ ka kəla liyitee nyəŋka, na pə kasəyaya kəla wula ke teu. ¹⁵ Ləmayasəe kəla teu ke liyitee pɛɛ. Wontunaa mpa yulv nyuləyi teu tɔ, tɔ ta haŋna ləmayasəe anɪ. ¹⁶ Ləmayasəe lakɪ ké na yulv weesuyu təɣalı, na á ha- i wenav na á kusɪ i nyuyv. ¹⁷ Ləmayasəe mpaan ké kupan ké, na timpi a huləyi yəlaa sɪ pá tɔ tɔ pə kəŋna heesuyv. ¹⁸ Ləmayasəe wɛ ké isu weesuyu tuyv ke mpa pa wənə-ye təɣɔ. Mpa pa lakəna-ye tɔ pa nukɪ leleŋ ké. ¹⁹ Ləmayasəe ke Tacaa suna tətə. Ulena í la na isətəntuyv wəena toma na i laɣatv. ²⁰ I nyəm ke i hulina póŋ səsəŋ, na isəŋmuntv náa kəŋna cələv.

Tacaa kentuyv ke ləmayasəe tɔ

²¹ Ma pəyalv, təkɪ nyəm na nyuyv taa mayasəm ke teu. Pə taa hatələnə-ŋ. ²² Mpu pu hana-ŋ weesuyu na n nu leleŋ. ²³ N ká tənə naani ké teu ké, pulupv kaa co-ŋ. ²⁴ Na n too ahoo ke teu na sɔɣəntv fɛɪ. ²⁵ N kaa nyana wahala kututu nəɣələɣu yaa asayaa. ²⁶ Mpi tɔ, Tacaa keke nyá naani, na i ká cələ-ŋ na katəsi tənə.

Təɣəntələ sɔɣəluɣu

²⁷ Paa waatu wei ké n wənə pəsuyv, taa kisi kupantu lapv ke mpa pa laŋaa tɔ. ²⁸ Ye n wənə sɪ n ká sənə nəɣələɣu kpakpaa, taa təɣənɪ- i na i kpe sɪ cele. ²⁹ Taa mayasɪ sɪ n lakɪ isayatu ke wei i cəya nyá kiŋ na naani tɔ. ³⁰ Ye nəɣələɣu ta la-ŋ pulupv taa yoona pəntv ke musuŋ. ³¹ Taa la musuŋtənə ke isesemle. Pácó taa nyulɪ pa təntɛ. ³² Mpi tɔ, Tacaa taa kpaakəna asayaa ké. Ama i cewaa nté tampana təŋlaa. ³³ Tacaa təŋsəyi mpusi ké asayaa tɛɛsɪ ké. Ulena i kooliyi siyisilaa nyəŋsɪ ke kupantu. ³⁴ I wəŋiyi mpa pa wəŋiyi- i tɔ, na í huləyi pɛɛɛ ke mpa pa pasəyi pa ti tɔ. ³⁵ Teeli keke ləmayasəe nyəma paa tete. Ulena nyuyv feinaa ke fɛɛɛ səsəle.

4

Ləmayasəe hikuyu na a təkuyə

¹Ma pəyalaa mə, í nu cəce səyesəyü na í welisi teu na í nyí ləmayasəe. ²Səyesəyü kupəŋku ke ma hula-mə, í taa lə ma kuseyesətu. ³Ma mayamaya maa ké ma caa pəyalu kupəŋ ké. Pəyele ma too ka səola-m ké isü pəyaya ikpamle. ⁴Paapa səyesəyü-m ké, na í heeliyi-m si: Tókü ma təm ke teu ké nyá lotu taa, na í tənəyi ma kusəsutu n ká hiki weesuyü. ⁵N ká wəena ləmayasəe na layatu. Taa la ləsəw. Pəcə taa lə ma nəyo taa təm natəli. ⁶Taa lə ləmayasəe, səoli-ye, a ká paasəna-ŋ. ⁷Lv na í nyí si ləmayasəe nté pulu səwəw na í pəeki-ye na nyá wəna təna. ⁸Sa-ye a ká kusü nyá nyuyü, wəyalı-ye, a ká tı-ŋ teeli. ⁹Pu wəe-ŋ isü ntenuyu kupəŋpəŋku ke nyá nyuyü taa.

Asayaa tənte cəlyu

¹⁰Ma pəyalu nu ma kuyəyətutu na í mu-ti. İlena nyá weesuyü pusi təyalı. ¹¹Ləmayasəe mpaav ke ma hula-ŋ, na má tiiki-ŋ tampana tənuyü mpaısi taa. ¹²Ye n tən pə kaa pəkəli-ŋ. Pəyele ye n kpəkəyi asewa pə kaa co-ŋ. ¹³Təki səyesəyü, taa yele-kv, nyəwəna-kv, ŋku kv tənna nyá weesuyü. ¹⁴Taa svv asayaa mpaav taa. Pəyele taa tı kv taa. ¹⁵Taa tı kv taa, cəlvkv na í tən kufəlvkv. ¹⁶Ye asayaa ta la isayatu paa tooki. Ye pa ta la na pə co nəyölv pa tom yaaki ké. ¹⁷Mpi tı, isayatu tənəyaya ke pa hayasəyi pa ti, na pá nyəwəki musvŋ svlvv. ¹⁸Siysisilaa mpaav ná wə isü ilim yaakuyü kite tēē, na pá səwəyi, haləna pə sikuyü tı. ¹⁹Ama asayaa mpaav ná wə səkpətyvü ké, paa naaki kucopum.

Tənte kupante wəna

²⁰Ma pəyalu, nu ma səyesəyü na í ke ŋkpaŋyü na ma kuyəyətutu. ²¹Nyá isə í taa hatələna-tı, təkı-təyi hatoo nyá lotu taa. ²²Mpi tı, tə haaki weesuyü na alaafəya ke pa tənə mpa pa hika-tı təyo. ²³Fəŋ nyá nyamle tı na pə kəli pə tənə. Mpi tı, tə taa ké weesuyü sulası tənə wəe. ²⁴Hatələna nyá nəyo ke kaloolaya təm, na í kisina nyá ntompee ke təm kəkəkəetv. ²⁵Nyá isəpee í nyənəyi nyá nəyo tı na nyá isəhutu həti teu. ²⁶Təyanı mpaav ŋku n tənəyi tı, na nyá tətənte tənə wəe naani. ²⁷Taa həli ntəyən yaa mpətən. Hatələna isayatu.

5

La laakalı na alv tətəlatu

¹Ma pəyalu welisi ma ləmayasəe taa, ke ŋkpaŋyü na í nu ma layatu təm. ²Waatu unəyi n ká wəena nyuyü taa mayasəm, na nyá ntompee yəyətəyi layatu təm. ³Alv tətəlatu nəyo taa wə leleŋ ké isü tıŋ setaya yaa tıŋ nim. ⁴Ama pə tənəya tı wə nyən ké isü sətı. Pə həeki isü sapələya ŋka ka wə ləŋ ke cemace tı. ⁵Səm taa ké alv unı ı mpaav puki, na ı nəwəe siyisina pəlaav tənəpən. ⁶Alv isü mpv ı tənəyi weesuyü mpaav, ı toolaa ké, ama ı ta cəkəna. ⁷Ma pəyalaa mə í nuna-m yoo. ı taa hatələna ma nəyo taa təm. ⁸Hatələna alv unı ı tē mpaav. Taa kpətəna ı nənəkəelasi. ⁹Pə taa kəw na alv unı ı tı-ŋ nəyölv nıŋ taa, na pıntu kú nyá nyuyü na pə wakəli-ŋ. ¹⁰Pə taa kəw na kpai nyəma təyo nyá wəna, na pá svvna nyá təmle kulvlvum ke ləlv təyaya taa. ¹¹Na pə kəw na nyá tənuyü ká waatu wei n tala nyá tənəya tı na í mələyi. ¹²Na í tı si: İsənəya pə lapa na ma taa kpəna kuseyesətu, na pá kaləna-m na má kisi? ¹³İsənəya pə lapa na má tá tən ma səyesələa kuyəyətutu, na má tá ke ŋkpaŋyü na pa kuseyesətu? ¹⁴Pə kaasa pəcə si má ná wəhalanaa tənə ke yələa na kpəka həku taa.

Nyá ifepile alv səlvvyu

¹⁵Nyá alv wə ké isü lvm kupam ləkw. Mpı tı, nyəwəki ləkw unı ı taa lvm. ¹⁶Pə fəi si lvm mpı pə kpən yem ké awalı na hapee tı. ¹⁷Pə wəe si pə wəe nyá tike nyá nyəm ké, pə taa sokina kpai tı nəyölv. ¹⁸İsə í kooli nyá ləkw lvm ke kupantu na í yəwələna nyá ifepile alv. ¹⁹ı tewəya isü nasəm na ı ləşaya svv-ŋ. Nyá ləŋle í hvləmənə ı səlvvyu ke tam tı. ²⁰Ma pəyalu, pepe tı ké n nyuləyi alv kpai nyən? Na í caa si í wəyalı alv wei n ta nyí tı ı həla? ²¹Nyı si Tacaa naaki yələa tənə mpaan ké. ı fənjiyi paa yvlv wei ı mpaısi. ²²İsayav kupəntvyü kpəakənə-ı isü katəka. ı mayamaya ı isayatu kpəakənə-ı yomle. ²³ı ká si səyesəyü ləŋyü tı. İlena í seliysi í kumelentu katatəlaya tı.

6

Ləlv kəma cəlyu

¹Ma pəyalu, ye n mvwa nyá tənəntəle kəmle, yaa n sənə nəyölv waalı ké pə təm taa. ²Ye nyá kuyəyətutu həka-ŋ pə təm taa,

yaa nyá nɔɔ taa tɔm kpa-ŋ isu katɔka. ³Pɛ tɔ tɔ, ma pɔyalv lɛsɪ nyá tɔɣi pɛ taa. Mpi tɔ, n hota nyá tɔɣɔntɔlɛ niŋ taa kɛ. Polo na n hɛnti-ɪ atɛ na n wiina-ɪ. ⁴Taa too pɛ tom, yaa n tu kpɔv isɛlɛ. ⁵Halɛna n fiti isu nam fituɣuu tɔtɔlv niŋ taa tɔ. Yaa isu sumaya lukuvu ka kpalv niŋ taa tɔ.

Felentú cɔlvu

⁶Felentú nyá, polo na n nyɛni tɔlv kulapɛlɛ na n wɛɛna lɛmayasɛɛ. ⁷Tɔlv fɛina fɛɣlu yaa nyuvu tu yaa caa. ⁸Paa na mpv tɔ ɪ calasɔɣi tɔɣɔnaya kɛ kɔmtv waatu na ɪ nyɛkɔɣi. ⁹Felentú nyá, pɛlɛ kɛ n ká nyɛkɔɣi hɛntuvu na tom? ¹⁰Nyá sɪ n ká tɔɔlv nyá ti, na n tɔ nyá niŋ kɛ nyá nyuvu na n too pɛɔ na n hɛɛsɪ. ¹¹Waatu unɪ kɔnyɔŋ ká ta-ŋ mɛlɛmɛlɛ, na wahala tutu-ŋ isu yoolu na ɪ wontu.

Mənaafiki cɔlvu

¹²Yulv tetɛlatv u tɔŋɔɣi tampana. ɪ tɔŋ kɛ na ɪ nɔɔ taa na kaloolaya. ¹³Iɛ kɛ ɪ cɔpɔlɔɣi yɛlaa, na ɪ yɔɣɔtɔɣana-wɛ na ɪ nɔɔhɛɛ, na ɪ hatɔɣi-wɛ na ɪ mpɛɛ. ¹⁴Isaɣatv wɛɛna ɪ taa, na ɪ mayasɔɣi kawalaya tɔm kɛ tam, na ɪ tilisiyi yooŋ. ¹⁵Pɛ tɔ tɔ kɛ wakɔlvu ká tuti-ɪ, na pɛ wakɔlɪ-ɪ tɔm kulɔm tɔɔ ɪ kaa wɛɛ hiiu.

Yɛlaa mpa ɪsɔ luyv fɛi tɔ

¹⁶⁻¹⁹Yɛlaa loosi naatoso kɛ Tacaa taa kpaakɛna. Mpɛɣɛlɛ:

Isɛtoosilɛ nyɛma, na puɣusilaa, na mpa pa kuvɪ yɛlaa kɛ mvsvɔŋ tɔ, na mpa pa mayasɔɣi pa lotu taa kɛ nti tɔ fɛi teu tɔ, na isaɣatv waali tɔŋlaa, na pɔpɔtv aseeta nyɛma.

Ama pɛ kaasa naatosompɔɣɔlaya nyɛma. Pɛɣɣɛlɛ cewaa yoozilaa.

Wasanjalɛtv cɔlvu

²⁰Ma pɔyalv tɔkɪ nyá caa kɔvsɛsɪtv. Taa lɔ nyá too kɔvsɛsɛtv. ²¹Su-tɔɣi nyá lotu taa kɛ tam tɔɔ. Tu-tɔɣi nyá luyv tɛɛ isu kacɔka wontuvu. ²²Tu tiiki-ŋ nyá tɔntɛ taa, na tɛ kenti-ŋ nyá tɔhɛntɔlɛ taa, na tɛ yɔɣɔtɔna-ŋ waatu wei n fɛɣ tɔ. ²³Mpi tɔ, kɔvsɛsɪtv wɛ kɛ isu fɛtɔla. Na sɛɣɛsvu nɔ́a wɛɛ isu nyaalɛm, na kuvpaalɛtv nɔ́a kɛ weesuvu mpaav. ²⁴Tu kisina-ŋ alv isaɣav, wei ɪ kɛ nɔɔlɛɣv tv tɔ. ²⁵Taa nyulɪ alv unɪ ɪ teu kɛ nyá lotu taa. Pɛɣɛlɛ taa yɛlɛ na ɪ isihutu teu hɔ-ŋ. ²⁶Pɛ taya pulv, yɛ apalaa tɛna alv,

tɔɣɔnaya pɛɔ tɛkɛ kɛ yulv loɔkɪ ɪlɛ ɪ tɔɔ. Ama alv wei ɪ wɛna paalv tɔ, yulv kuparɣ kɛ ɪ nyɛkɪ katɔka. ²⁷Yulv ká tɔ mamatɛ kɛ ɪ tɔɔ na ɪ wontu yɛlɛ nyayav na? ²⁸Yaa ɪ ká tɔ mamala tɔɔ na pɛ tɔ nyaya ɪ nɔntaalɔŋ? ²⁹Mpv tɔtɔɣv pɛ wɛɛ na wei ɪ puki ɪ tɔɣɔntɔlɛ alv kiŋ tɔ. Wei ɪ tokina alv unɪ, ɪ ká ná pɛ nav. ³⁰Paa tɔɣi tanaav na nyɔɣɔtv wei ɪ ŋmulaa sɪ ɪ tɔkɪ tɔ. ³¹Pɛna pɛ mpv tɔ, yɛ pa kpa-ɪ ɪ ká fɛlɪ pɛ tɔm naatosompɔɣɔlaya. Halɛna ɪ cɛla ɪ wɛnav tɛna. ³²Yulv wei ɪ fɛina nyuvu tɔ, unɪ ɪ lakɛna wasanjalɛtv, na alv wei ɪ pɛɛkɔɣi ɪ ti na asaala tɔ, unɪ ɪ lakɛna mpv. ³³Kataasi na kutuvu kɛ ɪ tɛŋna, ɪ fɛɛlɛ kaa tɛ. ³⁴Mpi tɔ, isɛsɛɛmlɛ ká kɔsɪ ɪ paalv pááná. ɪ kaa wɛɛna pɛtɔtɔlɛ kɛ lɛɛtuvu kuvaku wulɛ. ³⁵ɪ kaa tɛɛlɪ sɪ pá fɛlɪ-ɪ pulv, na paa kuvɔɔŋ kɛ paa kaa-ɪ ɪ kaa tisi.

7

Alv wasanjalɪ tvsvu kɛ ifɛpu

¹Ma pɔyalv, tɔkɪ ma kɔvɔɣɔtɔtv, na n sɪna nyá tɔɣi ma kɔvsɛsɪtv. ²Tɔkɪ ma kɔvsɛsɪtv na n hiki weesuvu, na n fɛɣ ma kɔvsɛsɛtv tɔɔ isu nyá isɔpɛlɛ. ³Taa yɛlɛ na tɛ fiti nyá niŋ taa. Tɔkɪ-tɔɣi hatoo nyá lotu taa. ⁴Nyɛni lɛmayasɛɛ isu nyá newaya na layatv isu nyá cɛu. ⁵Pu hatɔlɛna-ŋ alv kpai tv wei ɪ tɔsɔɣi yɛlaa na ɪ nɔɔlɛɣv tɔ ɪ niŋ taa.

⁶Kuvaku nakulɪ ma sɛŋa ma kutuluvu taa, na má nyɛnɔɣɛna pɛtɔtɛ pɔɔŋ na awalɪ tɔɔ. ⁷Mpɔɣv má ná ifɛpiya mpa pa ta nyɛnta pulv tɔ, na pa taa kɛ ifɛpu wei ɪ fɛina nyuvu tɔ. ⁸Mpɔɣv ɪ tɛŋa hapɛlɛ na ɪ tala tɔ kpɛɛŋa tɔɔ timpi alv wasanjalɪ nɔɣɔlv ɪ ka sɛŋaa tɔ. ɪlɛna ɪ tɔŋɔɣɛna alv tɛ tɔ tɔpamm. ⁹Pu kɛ taanaɣa kɛ, na pɛ tɛma yulutuvu na sɔkpɛtvu tɛma wɛɛv. ¹⁰ɪlɛ alv nɔɣɔlv ɪ sɛŋɔɣi-ɪ kɛlɛ, na ɪ suuwa isu apalaa tɛna alv, na acilayatv suwa ɪ lotu taa. ¹¹Pɛ kula ɪ nyuvu taa na ɪ kpisi ɪ tɛɣɛ cɔɣalɛ. ¹²Paa hapɛlɛ tɔɔ, yaa nɔnɔɣv tɛɛ, yaa paa lɛ tɛ, ɪ tɔŋaa kɛ. ¹³Mpɔɣv ɪ kpɛtɛna ifɛpu na ɪ kpipi-ɪ na ɪ wɔɣalɪ-ɪ. ɪlɛna ɪ nyɛni ɪ isɛntaa tɔpiŋŋ na fɛɛlɛ fɛi, na ɪ heeli-ɪ sɪ: ¹⁴Sɔŋa ma lapa ɪsɔ kɛ nɔɣv kulɔmɔɣa kpɛtvu kɔtaya ŋka too maa suwa sɪ maa la tɔ. ¹⁵Pɛ tɔ tɔ kɛ maa luwa sɪ ma sɛŋɔɣi-ŋ na má pɛɛkɪ-ŋ. Tɔɔ, ma na-ŋ kɛlɛ. ¹⁶Ma pɔwa ma kato tɔ tɔ kɛ ɪcipiti kpɔŋkpɔntv tɔŋ nyɛntv pɔɔŋ kuvɔɔcɔlɔŋ kuparɣ. ¹⁷Na má

llena í pəsi ləmayasəe nyéma.

³⁴Yəlaa mpa pa nukəna-m tō pa nu leləj ké. Paa ifemle nteye pa fejiyi ma təyaya nənəəsi

na pá tənəyi ka akelenaa.

³⁵Mpi tō, ye wei í hika-m í hika weesuyu ké. Tacaa ká huli puntu ke suulu.

³⁶Ye wei í pəntəyəna-m í təyi í tūyi wahala. Pa tənə mpa paa caaki-m tō səm ke pa səlāa.

9

Ləmayasəe yaatu

¹Ləmayasəe siina akelenaa naatosompəyələy, na á ģma a təyaya. ²A kú wontu na á lá tənəyaya na á su na á puu sulum. ³A tila a təmlə nyéma alənyəma ke tontorja tō, na pele pá yaaki yəlaa si: ⁴Kumələməj mə, í konna cəne. llena pá heeli ləmayasəe feinaa si: ⁵Í kəo na í tənə ləmayasəe tənəyaya, na í nyəo a sulum. ⁶Í lu kumələməj taa na í hiki mə ti. í tənə mpaav ģku ku takəna layatu cəlo tō.

Ləmayasəe tu na wəjlu

⁷Ye n kaləyəna wəjlu, í footiyi-ģ ké. Na ye n seyesəyi isayau í tuu-ģ. ⁸Taa kaləna wəjlu na pá kəo na í taa kpana-ģ. Ama kaləna ləmayasəe tu ílé í ká səl-i-ģ. ⁹Ha ləmayasəe tu, na í ləmayasəe ká səsə. Seysesí siyisilu na ílé í səsə nyəm. ¹⁰Íso nyamnav nté ləmayasəe təcəalle. Íso yəlaa nyəmtu nté layatu. ¹¹Ləmayasəe ká yele na nyá kuyəj huki, na nyá weesuyu pusi səsə. ¹²Ye n ké ləmayasəe tu, nyá waakəna. Ye n ké wəjlu íle nyá nyuyv taa ké pə tən.

Kumələntu yaatu

¹³Kumələntu wə ké ísu alə kəkəte tu, wei í ké tuləya na í tá nyí pulv tō. ¹⁴Kpete tō ké alə un í cəya í nənəkeelasi, ke ıate tontorje tō. ¹⁵llena í kpeesəyi teelaa mpa pa kama nyəo na mpa tō si: ¹⁶Ye wei í ké kumələj, í konna cəne. Na í tənə nyəo feinaa si: ¹⁷Lum kəjmuləm wə leləj ké, na ģməlav tənəyaya náa wə teu. ¹⁸Mpa alə un í yaaki mpv tō, pa ta nyi si pə cəjəsəyi-wəye atətəle taa.

10

Yəlaa tənte atuwa kukpeyelee

¹Saluməj atuwa. Pəyaya ləmayasəe tu heesəyi ka caa lanje ké. llena kumələj náa wakəli ku too nyənte.

²Wənav mpi yulu ta tənə tampana na í hiki tō pə taa fei kawaaya. Ama siyisuyu yakəna səm taa.

³Tacaa u yeki si nyəoəsi í sasəli siyisilu. Ama í pəj isayau ke mpi í nyuləyi tənə.

⁴Nkpalasi kpekuyv susəyi kunyən ké. llena təmlə lapv ləjləj náa səsə tən.

⁵Yulu wei í nyəkəyi tənəyaya ke kumtu waatu tō, í ké pəyaya ģka ka mayasəyi ka nyuyv taa tənə. Ama wei í tooki saa un tō, í ké fəele fei tu ké.

⁶Kupantu koolee wə siyisilaa nyəo tō ké. Ama musv təm tike ke asayaa nəsə yəjətəyi.

⁷Siyisilu tō təsəyuv kəjna kupantu koolee ké. Ama yulu isayau həte mayamaya ná wakələyi ké.

⁸Yulu wei í wəna ləmayasəe ke í taa tō, í musv seyesəe ké. Wei í yəjətəyi kumələntu təm tō í tēsəyəna lepu.

⁹Wei í tənə teu tō í tənə naani ké. Ama wei í tənəyi mpaav kukorluj tō pu kuli í waali.

¹⁰Wei í cəpələyi isə na layatu tō í tūyi í lələa ke wahala ké. Ama wei í yəjətəyi kumələntu təm tō í tēsəyəna lepu.

¹¹Siyisilu kuyəjətəyi ké weesuyu sələv ké. Ama musv təm tike ke asayaa nəsə yəjətəyi.

¹²Pááná kusəyi yooú ké. llena sələyuv náa husəyi kupəntəj tənə.

¹³Yulu layatu yəjətəya taa ké pa naana í ləmayasəe. llena pá natəyi ləmayasəe fei tu siyile taa ké kpatəj.

¹⁴Nyəm ke ləmayasəe nyéma ná kaaki wənav təle. Ama kumələməj kuyəjətəyi ná wakələyi ké.

¹⁵Wəntu liyitee kentiýina í tō, ísu kolurja ıate tənə nyante. Acamaa kowakələm nté pa kunyən.

¹⁶Yulupəj təmlə ke weesuyu pulv ké. llena isayau kasəyaya náa ké isayatu pulv.

¹⁷Wei í təsəyi seyesuyv tō tō í tənəyi weesuyu mpaav ké. llena wei ílé í səkí kalənav tō tō í le.

¹⁸Ye wei í taka pááná tō í looliýina í nyəo ké. Wei í yəjətəyi lələa təm tō í ké kumələj ké.

¹⁹Wei í yəjətəyi səsəm tō u taana pəntuyv. Ama wei í kpaaki í nyəo tō í ké yulu layatu.

²⁰ Siyisilu kuyɔɔtɔtu wɛ teu kɛ isu liyitee nyɛɣɛlvɔ. Isayau lotu taa huwɛɛ ta ke pulɔ.

²¹ Siyisilu kuyɔɔtɔtu tiikiyi yɛlaa payale kɛ. Kpantunaa nɔ sɛki nyuvu taa mayasɛm laɣuvu tɔɔ.

²² Tacaa kupantu kooluvu haakɛna tɔɣ. Nyɔ kolokɔ u takɛ tiili.

²³ Isayatu lapu wɛ lamayaseɛ fɛi tu kɛ isu aliyila. Ama layatu tɛnna lamayaseɛ.

²⁴ Mpi asayaa nyanɛna tɔ mpi pɛ kɔɣna pa nyɔɣ tɔɔ. Ilena lɔɔ haaki siyisilaa kɛ mpi pa sɛlamɛyi tɔ.

²⁵ Isu kacuculaya tɛkuvu tɔ, mɔpɔyɔ asayaa saalɛyi. Ama siyisilaa nɔ sɛɣa teu kɛ tam tɔɔ.

²⁶ Isu nyɛmɛɣ nyɛɣuvu kɛla, na nyɔɔsi nɔɔ tɔvi isɛ tɔ, mɔpɔyɔ felɛntɔ ɔɔsɛyi i caa.

²⁷ Mpa pa nyanɛna Tacaa tɔ pa weesɛɣ taɣalɛyi kɛ. Ilena isayalataa nɔɔ sɛkɛna pa tɔɣ.

²⁸ Siyisilaa tɛlvu kɛ laɣhɔlvɔmlɛ kɛ. Ama asayaa tɛlvu kɔ wakɛli.

²⁹ Tacaa mpaɔv kentiyi mpa pa fɛina kawaliya tɔɔ. Ilena kɔ wakɛlɛyi mpa pa laki isayatu tɔ.

³⁰ Pulɔv u selisiyi siyisilu. Ama asayaa nɔ kaa caya tɛtu taa.

³¹ Lamayaseɛ tam kɛ siyisilu yɔɔtɔɣi. Ama paa seti isayatu yɔɔtɔvɔ nsɛmlɛ.

³² Siyisilu kuyɔɔtɔtu laki kupantu kɛ. Ama kɔwakɛlɔ kɛ isayau nyɔ nɔ nyɛmɔ.

11

¹ Tacaa luvu fɛi pɔpɔtu mayasɛlaya. Ama mayasɛlasɔ nsi sɔ tɛɣa teu tɔɔ i caaki.

² Kalampaani tu tɛɣna kutuvu kɛ. Ilena wei i pasɛyi i ti tɔ i tɛsɛna lamayaseɛ.

³ Yulɔpaɣ kupantu tiikiyiina-i. Ilena isayau acilayatu nɔɔ wakɛli-i.

⁴ Wenav fɛina toma naalɛyi lɔɔ huɔle wule. Tampana tɛɣuvu tike lɛsɛɣɛna sɛm taa.

⁵ Siyisilu kupantu yekina na i mpaɔv tɛɣ. Ilena isayau isayatu nɔɔ pɛti-i.

⁶ Siyisilu tampana tɛɣuvu lɛsɛyi-i asola tɛna niɣ taa kɛ. Ilena asayaa kɔnyulɛm nɔɔ kpaaki-wɛɣɛ katɔka nyɛm.

⁷ Yulɔ isayau i sɛpa i tɛlvu saalaa kɛ. Ilena isɛna i tɛlayaa i wenav tɔ pɛlɛ pɔ saali tɔtɔ.

⁸ Pɛ lɛsɛyi yulɔpaɣ kɛ nɛɣsɛɛ taa kɛ. Na pɔ lɛɛti isayau kɛ i lɔnte.

⁹ Wei i kpɛsɛyi lɔɔ tɔ i kɔvi lɛlaa kɛ na i nyɔ taa tɔm. Ama nyɛm waasɛɣɛna tampana tɛɣlaa.

¹⁰ Icatɛ yɛlaa tɔki acima kɛ waatu wei siyisilaa waaki tɔɔ. Na pɔ wilitiyi waatu wei asayaa sɛki tɔ.

¹¹ Siyisilaa nɔ kɔɣna kupantu kɛ pa icatɛ taa na icatɛ teeki. Ama asayaa nɔ wakɛlɛyi-tɛ na pa nɔɔsi.

¹² Wei i tɔvki i tɔɣɔntɛlɛ tɔ, i fɛina nyuvu taa mayasɛm kɛ. Ilena wei i nuki pɛ taa tɔ i suɣ.

¹³ Wei i yɔɔtɔɣi lɛlaa tɔm tɔ, i kuliyi pa waali kɛ. Ama naani tu nɔ sɛki pɛ tɛnaya i taa.

¹⁴ Yɛlaa i fɛina paasɛnɔv pa leki yɛm kɛ. Ilena layatu tasɛlaa payale waasɛyi-wɛɣɛ sɔsɔm.

¹⁵ Wei i mɔvi lɛlv kɛma sɔ i felɛyi tɔ, i naa pɛ nav kɛ. Ilena wei i kisiyi pɛ lapu tɔ i nu leleɣ.

¹⁶ Alɔv telu kɛ pa saɣ, na apalɔv kpɛlikpɛka tu nɔɔ suv tɔɣ.

¹⁷ Yulɔpaɣ waasɛyi i tɔvi. Ilena yulɔv isayau nɔɔ tɔvi i tɔvi wahala.

¹⁸ Kasɛyaya nka ka fɛi naani tɔɔv isayau hikiyi. Ilena kusiyisim latu nɔɔ hikiyi kɔfelɔv tampana nyɛɣku.

¹⁹ Tampana tɛɣuvu haaki weesuvu kɛ. Ilena isayatu tɛɣuvu nɔɔ tu sɛm.

²⁰ Tacaa nyɛmɛyi isayatu kɛ mpa pa lotu taa wɛ isayatu tɔɔ. Ama i laki kupantu kɛ mpa pa tɔntɛ wɛ teu tɔ.

²¹ Pɛ hɔ asayaa nkpɔɣɣ kɛ. Ama pɛ ya siyisilaa lɔlvu nyɛma.

²² Alɔv telu wei i fɛina lamayaseɛ tɔ, i wɛ kɛ isu afa wei pa tu wula tɔ.

²³ Siyisilaa kɔnyulɛm ntɛ kupantu lapu. Ilena asayaa koolɛɛ nɔɔ kusɛyi lɔɔ pɔɔnɔ.

²⁴ Lɛlaa haana luvu kɔlvɔv kɛ na pa wenav sɔsɛyi. Na lɛlaa nɔɔ laki lɛɛv na pɔ tɔvi pa tɔvi kɔnyɔɣ.

²⁵ Pɛ ha kupantu kɛ sɔsɛm kɛ wei i haana luvu kɔlvɔv tɔɔ. Ilena lɔm halɔ lɔkɔtu nɔɔ si.

²⁶ Mpa pa nyɛkɛyi tɔɣɔnaya na pɔ tɛɣa kasɛyaya sɔsaya tɔ, yɛlaa tɛɣsɛyi-wɛɣɛ mpusi kɛ. Ilena pɔ kooliyi kupantu kɛ mpa pa pɛɛtɛɣɛna-wɛ tɔ.

²⁷ lɔɔ saɣ wei i luki kupantu lapu tɔɔ. Ilena wahala makɛna isayatu pɛɛkɛlaa.

²⁸ Wei ı tu naani ké ı liyitee tō ı lepaɣa. Ama siyisilaa ná puki ké isu tɔyɔ ŋku ku sɛɲa lum nɔyɔ tō ku hátu.

²⁹ Wei ı ta tōki ı tɔyɔɣa ke teu tō ı kaa na kpancoou. Mpɔ tɔtɔyɔ kumelɛɲ pəsəyi ləmayasɛ tɔ yom.

³⁰ Siyisilu kɔlapɔtu haaki weesuɣu ké, na yɛlaa tɛɲɛyi ləmayasɛ tɔ.

³¹ Pə ta kisi siyisilaa ke lɛetɔyɔ ke atɛ, kacɔɲfana isayav na pəntɔlu na?

12

¹ Yɔlu wei ı tisiyi sɪ pá kaləna-ı tō ı sɔɔla nyəm ké. Wei ı caaki kalənav tō ı ké kumelɛɲ.

² Tacaa lakɪ kɔpantɔ ke yɔlɔpaɲ ké, na ı kó acilayatu tɔ tɔm.

³ Isayatu ı yeki na yɔlu nyɔɔ tɔɲ. Pəyele pɔlɔpɔ naa ciɣitiɣi siyisilaa.

⁴ Alɔ kɔpaɲ kɔsəyi ı paalu nyɔyɔ ké. Ama fɛɛle fɛi tɔ ná wɛ ke isu suɔlu ke ı mɔwa taa.

⁵ Tampana tɛɲyɔ tɔm ke siyisilaa ná mayasəyi tam. ɩlena asayaa náa mayasəyi mpaav ŋmuləm tɔm.

⁶ Asayaa kɔyɔɣɔtɔtu wɛ ké isu səm katɔsi. Siyisilaa nyəntɔ ná fitiɣi lɛlaa ke səm taa.

⁷ Ye pə kpiisa isayav pu kaasəyi pɔlu, ama siyisilaa lɔlɔyɔ nyəma ná sɛɲa teu.

⁸ Nyɔyɔ taa mayasəm tɔ ke pa saɲ yontu taa. ɩlena pá tuvki wei ı lotu taa wɛ isayatu tɔ.

⁹ Pə kəla teu sɪ yɔlu ı pasa ı tɪ na ı wɛɛna təmle tɔ kɔlum, na mpi ı ka hɔ ı tɪ na ı laɲ tɔɣonaya tɔ.

¹⁰ Siyisilu paasəyənə ı tɔntɛ ké. Ama pətɔtɔle fɛi isayav lotu taa.

¹¹ Tɔɣonaya tɔɔləna wei ı haləyi tɔɣɔ. ɩlena wei ı fɛina nyɔyɔ taa mayasəm tɔ ı tɛɲɛyi krai nyəm.

¹² Kasəyaya asilima nyəɲka ke asayaa ná nyuləyi. Ama siyisilaa ná waaki.

¹³ Nɔyɔ kɔyɔɣɔtɔtu taa wɛ katəka isayaa ké. Ama siyisilu ná ləsəyi ı təyi nɔyəsɛ taa.

¹⁴ Yɔlu nɔyɔ kɔyɔɣɔtɔtu yekina na ı wɛɛna kɔpantɔ ke sɔsɔm. Pə fɛləyi paa wei ké isu ı lapəna ı niɲ tɔ.

¹⁵ Wei ı fɛina nyɔyɔ taa mayasəm tɔ ı nyənəyi ı mpaav ké na kó siyisa-ı. Ama ləmayasɛ tɔ ná nuki layatu tasɔyɔ ké.

¹⁶ Kumelɛɲ hɔləyi ku pááná ke kpakpaa ké. Ama wei ı nuki ı kɔtɔyɔ na ı ŋmesəyi tɔ ı ké nyɔyɔ taa mayasəm tɔ ké.

¹⁷ Wei ı yɔyɔtəyi tampana tɔ siyisuyɔ ke ı kpaaləyi, na aseeta pəpətu tɔ ke kaloolaya.

¹⁸ Təm krai nyəntɔ yɔyɔtɔyɔ səkɪ ké isu layatɛ. ɩlena ləmayasɛ nyəma kɔyɔɣɔtɔtu náa waasəyi.

¹⁹ Tampana yɔyɔtɔyɔ ı tɛɲ. Ama kaloolaya naa laaki tɛm.

²⁰ Mpa pa tɔ pa taa ké isayatu lapɔ tɔ pa lotu taa suwa pəpətu ké. Ama mpa pa sɛyɛsəyi hɛesɔyɔ tɔm tɔ, pa laɲa hɔləməyi.

²¹ Mpusi nɔyɔlu ı makəna siyisilu. Ama wahalanaa ná nuki asayaa.

²² Tacaa luyɔ fɛi loollaa. Tampana lataa ke ı saɲ.

²³ Nyɔyɔ taa mayasəm tɔ ná ŋmesəyi ı nyəm tɔm ké. Ama kumelɛɲ ná yasəyi ku kumeləntɔ.

²⁴ Təmle latu təkəna kawulaya. ɩlena ŋkpalasi kpekəlu náa teki lɛlaa.

²⁵ Nəyəsɛ nuki yɔlu ké. ɩlena tɔm kɔpantɔ hɛɛsɪ ı laɲle.

²⁶ Siyisilu hɔləyi ı tɔɣɔntəle ke mpaav kɔpaɲku ké. ɩlena asayaa mpaav náa tolisi-wɛ.

²⁷ Tɔtɔlu feləntú ı wɔsəyi ı nantɔ. Ama yɔlu wɛnav kɔpam nté təmle lapɔ.

²⁸ Siyisuyɔ mpaav taa ké weesuɣu wɛɛ, səm fɛi ku taa.

13

¹ Pəyaya ləmayasɛ tɔ nuki ka caa sɛyɛsɛ ké. Kalampaani nyəɲka ı nuki kalənav.

² Yɔlu kɔyɔɣɔtɔtu yekina na ı tɔyɔ mpi pə wɛ teu tɔ. Ama mɔsɔɲ tike ke asayaa ná lakəna.

³ Wei ı fɛɲiɣi ı kɔyɔɣɔtɔtu tɔɔ tɔ ı təyi ı waasəyi. Ama wei ı nyəɲ ı nɔyɔ kpaɔ tɔ ı wɛ lepu taa ké.

⁴ Feləntú wɛna kɔnyulɔyɔ ŋku ku waasəyi-ı tɔɣɔ. Ama pu tɔɔləna təmle latu ké.

⁵ Siyisilu taa kpaana kaloolaya ké. ɩlena isayav náa footiɣi lɛlaa na ı tɔyi-wɛyɛ fɛɛle.

⁶ Siyisuyɔ kentiɣina yɔlu wei ı tɔntɛ wɛ teu tɔ. ɩlena isayatu náa kó isayav.

⁷ Lɛlaa yaaki pa təyi tɔɲtɔnaa, pácó pa fɛi pɔlu. ɩlena lɛlaa náa yaaki pa təyi kɔnyɔntɔnaa na pá haɣaa.

⁸ Wɛnav ke yɔlu layasəyənə ı weesuɣu. Ama kɔnyəntɔ ná tá nyí təle.

⁹ Siyisilu wɛ ké isu fətəla wei ı naaki teu tɔ. ɩlena isayav náa wɛ isu fətəla wei ı fiɣinaa tɔ.

¹⁰ Kalampaani tike ke pa kusəxəna yoo. Ama mpa pa nuki layatu tasuyv təyole ləmayasəe nyəma.

¹¹ Torj wei yulv ta laa hikuɣu tə ɪ pasəyi ké. Ama torj wei yulv hikiyi pəcə pəcə tə, unɪ ɪ səsəxəna.

¹² Yulv tselvɣu pulv na pá tá lá ləɣ tə, ɪ ləɣle wakələyi ké. Ama ye ɪ nyula pulv na í la-wɪ ɪle ɪ ləɣle hɪlvumi səsəm.

¹³ Ye pa kpaala wei na í tá nu ɪ leki ké. Ama wei ɪ təkəyi nti pa tɪ-ɪ tə ɪ waaki ké.

¹⁴ Ləmayasəe tɪ kɪsəxəsətu haaki weesuyv ké. Nti tə cələxəna yulv ke səm katəsi.

¹⁵ Yulv layatú ke yəlaa tuyvna. Ama isayav weesuyv ná we kate.

¹⁶ Nyuvu taa mayasəm nyəma mayasəyi pa taa ké na pəcə pá la pulv. ɪlena kumeləməɣ ná yasəyi pa kumeləntu.

¹⁷ Təm kpaallv isayav hotiɣi wahala taa ké. ɪlena kuparj náa waasi.

¹⁸ Wei ɪ kisiyi sɛxəsvu tə, ɪ pəsəyi kɪnyəntv ké na pá tɪv-ɪ. ɪlena wei pa kaləxəna na í suma tə ɪ nyuvu kuli.

¹⁹ Ye yulv í nyula pulv na í hiki-wɪ pə wə-ɪ leləɣ ké. Ama kumeləməɣ ná nyənəyi isayatu ləv ke acaalətv ké.

²⁰ Ye n təɣəyi ləmayasəe nyəma n lakɪ ləmayasəe ké. Ama kumeləməɣ təɣlv ná pəsəyi isayav ké.

²¹ Isayatu təɣəyi tə lataa ké. ɪlena pá ləetəyi tampana təɣlaa ke kupantu.

²² Yuluparj yekina ɪ lulvɣu nyəma ke ɪ kpancoov ké. ɪlena siyisilaa náa təyɔ isayav nyəɣkv.

²³ Kɪnyəntvnaa kɪɣ pa tawa taa ké səsəm. ɪlena muɣullaa səki.

²⁴ Wei ɪ makɪ ɪ pəyaya tə ɪ ta səlɪ-keɣe. Ama wei ɪ səlɪ ɪ nyəɣka tə ɪ makɪ-keɣe.

²⁵ Siyisilu təkɪ ké na í hakɪ teu. ɪlena isayav lotu taa náa sələyəna nyəyəsɪ.

14

¹ Alv ləmayasəe tɪ suki təyaya ké. ɪlena alv kumeləɣ náa yəkɪ-ke na ɪ niɣ.

² Tampana taa təntv nyarjna Tacaa ké. ɪlena wei ɪ təɣəyi mpaarj isayarj tə í tɪv-ɪ.

³ Kumeləɣ kalampaani təm kəɣna-kɣv tipite. ɪlena ləmayasəe nyəma kɣyɔɣətv kentiɣi-wə.

⁴ Timpi naarj kɪvhaləɣ fəɪ tə kprú wə kpete ké. Ama təla təmle taa ké təyənaya tələyəna.

⁵ Aseeta tɪ kuparj ɪ looliɣi. Ama pəpətv ke isayav unɪ ɪlé í pələyi.

⁶ Kalampaani tɪ kaasəyi ɪ təyi ɪ hikiyi ləmayasəe. ɪlena yulv layatu náa hiiki nyəm pəcə ɪ wukəna.

⁷ Hatələna kumeləɣ, pə taya ɪ nəyɔ taa təm taa ké n ká hikina nyəm.

⁸ Nyuvu taa mayasəm tɪ ləmayasəe nté sɪ í cəkəna ɪ mpaav. ɪlena nyuvu fəɪnaa kumeləntu náa tɪsəyi-wə.

⁹ Kumeləməɣ wəɣiɣi tasəkəle tayanuvu kətaya ké. ɪlena tampana təɣlaa náa lakɪ təmayə kupantu.

¹⁰ Ye yulv ləɣle wakələa nəyɔlv ɪ pəsəyi na í cosɪ-tə. Mpu tətəyɔ na ɪ ləɣhɪlvumle.

¹¹ Pu yəkɪ asayaa tɛsɪ ké. ɪlena siyisilaa coka náa teeki.

¹² Mpaav ɣku n nyənəyi kuparjku tə, kɪ pəsəyi na kú pona-ɣ səm taa.

¹³ Ləɣwakəlle pəsəyi na tə tii wəɣa waatv. ɪlena ləɣhɪlvumle tɛsəna ləɣwakəlle.

¹⁴ Yulv tətəlatv təkɪ ɪ kulapətv kasəyaya ké. ɪlena yulvparj náa təyɔ ɪ kulapətv kasəyaya.

¹⁵ Wei ɪ fəɪ hɔwɛ tə ɪ muɣi pə təna mpi pa heeliyi-ɪ təyɔ. Ama laakali tɪ ɪ kpesəyi nəɣhəle na í ta mayasɪ ɪ taa.

¹⁶ Ləmayasəe tɪ seeki isayatu ké na í kisiyi-tɪ. Ama kumeləɣ ná lakɪ ké ɪ mayasəyi. Mpi tə, ɪ nyarjna pulv.

¹⁷ Wei ɪ laa pááná muɣv tə ɪ lakɪ kumeləntu ké, na wei ɪ kpekiyi ɪ taa ké isayatu tə, ɪ lakɪ na lələa taa kpaana-ɪ.

¹⁸ Yəlaa mpa pa hɔwɛ ta tayaɣi tə, pa kawayaa nté kumeləntu. Nyuvu taa mayasələa teeli kele nyəmtv.

¹⁹ Asayaa ká həntɪ kupama ke atɛyɛ, na pá tarj siyisilaa nənəəsɪ sɪ pele pá mu-wə.

²⁰ Kɪnyəntv taarəlv mayamaya ná kisiyi-ɪ ké. Ama torj tɪ camnanaa ná wə payale.

²¹ Yulv wei ɪ footiɣi ɪ təyəntəle tə ɪ ké isayav ké. Ama wei ɪ wəna kɪnyəntvnaa pətəntəle təyole leləɣ nɪlv.

²² Yəlaa mpa pa mayasəyi isayatu ke pa taa tə, pa pəntəyi mpaav ké. ɪlena mpa pele pa mayasəyi kupantu tə pá lakɪ-tɪ na tampana.

²³ Təma təna na a kawayaa ké. Ama kɪnyəɣ ke yəyətaya katatəlaya ná kəɣna.

²⁴ Wənav nté ləmayasəe nyəma kasəyaya. Ama kumeləməɣ naa lukɪ pa kumeləntu taa.

²⁵ Aseeta tu wei i yəḡəṭəḡi tampana tō i yaki weesin ké. Ama kaloolaya ke pəpəṭu ná yəḡəṭəḡi.

²⁶ Wei i nyəḡna Tacaa tō i səḡaa ké təca. Pə taya pulu, Tacaa ké i piya kukentuyi ké.

²⁷ Tacaa nyamnav haakəna weesuyu, na pə cəḡəḡəna səm katəsi.

²⁸ Ye yəlaa í we samaa, wulav teeli kéle. Ye yəlaa pasaa ile pə wakəli wulav.

²⁹ Wei u muvi pááná ke ləḡ tō i wena layatu səsəṇtəu ké. Ama wei u laa pááná muvo tō kumelentu ke i huləḡi.

³⁰ Ləmayasəle taa heesuyu haakəna tənuyi ke weesuyu. Ilena isəsəemle náá we isu muwa taa suulu.

³¹ Ye wei i təkɪ kunyontunaa ise, pa ḡmalu ləṣ ké i tuuki. Ye wei i wena pa pətətəle i kusəḡi ləṣ nyuvu ké.

³² Isayatu wakəḡəḡi isayav. Ama siyisilaa ná hikiyi təcəṣəle ké, paa səm taa.

³³ Ləmayasəe we yulu layatu lotu taa ké. Ile n kaa na-yeḡe kumeləḡ kiḡ.

³⁴ Kusiyisitu təḡuyi kusəḡəna piitim nyuvu. Ilena isayatu lapu náá tu yəlaa ke fəle.

³⁵ Wulav saḡ i waali nyəma ləmayasəe ké. Ilena í muvi pááná na tətəlataa.

15

¹ Təhe kucəṇtəu heesəḡi pááná ké, na kunyasəṭu náá kusi-ye.

² Ye ləmayasəe tu yəḡəṭəḡi, yəlaa nyuləḡi nyəm ké. Ama kumelentu təm ke kumeləməḡ ná yəḡəṭəḡi.

³ Tacaa nyənəḡi paa timpiyi, na í naaki kupama na asayaa.

⁴ Təm leləḡ nyəntu haaki weesuyu ké. Ilena təm isayatu náá wakəḡəḡi laḡle.

⁵ Kumeləḡ footiyi ku caa kuṣeḡesəṭu ké. Ama wei i lakəna nyuvu taa mayasəm tō i nukɪ kalənav ké.

⁶ Pə təcəḡəḡəna yulupaḡ ké. Ilena kasəḡaya asilima nyəḡka náá kəna mpusi.

⁷ Ləmayasəe nyəma yəḡəṭəḡəna nyəmtu ké. Ama kumeləməḡ ná fəi mpu.

⁸ Tacaa luḡi fəi asayaa kətasi. Ama niḡ naələḡe i muḡəna tampana təḡlaa kusələmtu.

⁹ Tacaa luḡi fəi asayaa təntə. Ama i səṇla mpa pa təḡəḡi tampana tō.

¹⁰ Wei i cəḡəḡi mpaav tō paa hə i ḡkpaḡuyi na toḡ. Wei u nukɪ kukpaaləṭu tō i ká si.

¹¹ Tacaa ta kisi nyəm ke púḡḡ səsəṇtəu na atətəle. Kacanḡana yulupiya lotunaa na?

¹² Kalampaani tu u caaki pá kaləna-i. I tu pukina ləmayasəe nyəma həḡoluyi.

¹³ Laḡhulumlə heṭəḡi isəntaa ké. Ye laḡle wakəlaa ləmayasəle hoowaya.

¹⁴ Yulu layatú pəkəḡi nyəm ké. Ilena kumeləḡ laḡle náá heəna kumelentu təm.

¹⁵ Yulu laḡle í wakəlaa, kuṣeḡ təna ké isayəḡ ké. Ilena laḡhulumlə tu náá we acima tam nyəna taa.

¹⁶ Pə kəla teu si n weəna pəcə na n nukəḡa Tacaa. Na mpi n ká weəna toḡ na pə cəṣəṣəḡi-ḡ tō.

¹⁷ Pə kəla teu si pá puḡuli-ḡ hunum na səṇluyi. Na mpi paa toḡi-ḡ nav nantu nim nyəntu na táa haḡaya tō.

¹⁸ Pááná tu kusəḡi yooú ké, na suulu tu náá heesəḡi yooú.

¹⁹ Səwa nyala felentú mpaav taa ké, na yulupaḡ nyəḡku náá hulumaa.

²⁰ Ləmayasəe pəḡaya heesəḡi ka caa laḡle ké. Ama yulu kumeləḡ ná footiyi i too.

²¹ Ləmayasəe fəi tu laḡle heəkəna i kumelentu ké. Ilena ləmayasəe tu náá kama nyuvu ke təntə kupante taa.

²² Ye n laki nyá layatu ke nyá tike n kpisiyi ké. Ama layatu tasəlaa í təc-ḡ ile n waa.

²³ Ye yulu í cəwa təm i laḡle huləməḡi ké. Ye i yəḡəṭə-təḡi tə waatu pə leləḡ we səḡəntu.

²⁴ Nyuvu taa mayasəm tu təḡəḡi weesuyu mpaav ḡku ku pukina isətəa təḡə. Ilena í fiti atətəle ke atə.

²⁵ Tacaa yəkəḡi kalampaani tu təḡaya ké. Ama i təḡəḡi alu leelu tətə toosi.

²⁶ Tacaa luḡi fəi huwee asayəe. Ama təm kupantu tike wəna-i teu.

²⁷ Liḡitee luluyi tu kəḡna i nyəma təc ké wakəḡuyi ké. Ama wei i kisiyi kucəḡ isayəḡ tō i wəna weesuyu.

²⁸ Yulu siyisilu mayasəḡi ké na pəcó i cə. Ama isayatu təm ke asayaa yəḡəṭəḡi.

²⁹ Tacaa hatəḡəna asayaa ké. Ama i nukɪ siyisilaa sələməḡ.

³⁰ Isəntaa heṭənav heesəḡi laḡle ké. Ilena təm kupantu náá haaki alaafəya ke yulu nantu taa.

³¹ Wei i kəḡ ḡkpaḡuyi na í nukɪ kalənav mpi pə waasəḡi tō, i təcayəle nté ləmayasəe nyəma kiḡ.

³² Ye í kisiyi seyesuyu nyá weesuyu ke n lakí awusa. Ama wei í nuki kalənav tó í weəkəna nyəm ké.

³³ Tacaa nyamnav səsəyi ləmayasəe ké. Pə wee si í pása nyá təyi na pəcə nyá nyuyv kuli.

16

Tacaa weev ke yulu kulapəle təna taa

¹ Yulu cakəna na í tú í kulapəm pəle. Ama Tacaa lakəna na pə lá yaa pə kpisi.

² Yulu kulapəle təna we-í teu ké. Ama Tacaa nyəmna tampāna.

³ Yelina Tacaa ke nyá təma, uní í ká lana na pə lá.

⁴ Tacaa nyəma mpi pə tō í lapa pə təna tōyo. Í nyəma si í lapa isayav ke huvle tō.

⁵ Í luyi fei kalampaani nyəma. Paa pə lá isəna í ká hō pa ŋkpaŋyū ké.

⁶ Kupantu na tampāna tənyū tō tasəkəle tayanəyi ké. Tacaa nyamnav lakəna na yulu cōl isayatu lapu.

⁷ Iso laŋle í heena yulu tonte, í ciikiyi í na í kolontunaa mayamaya ké.

⁸ Pə kəla teu si yulu í weena pəciuu na tampāna, na mpi í ká weena səsəm na pə tá siyisi tō.

⁹ Yulu mayasəyana í təma kulapəe tōm. Íle Tacaa yekina na á lá.

Awulaa tōm

¹⁰ Wulav yəyətəyana iso tōŋ ké. Pə fei si í pənti yəyətəy ke í huvle taa.

¹¹ Tacaa tənna sanəya wei í siyisa teu tō. Mayasəlasí təna ké í niŋ təmlé ké.

¹² Isayatu lapu ké wulav ke acaalətu ké. Mpi tō, siyisuyu nyəsəyana í kawulaya ke tōŋ.

¹³ Tōm kusiyisitu ke wulav caaki, na í sōla mpa pa yəyətəyi tampāna tō.

¹⁴ Wulav páána tu pəsəyi na í kó yulu. Ama ləmayasəe tu həesəyi-yəye.

¹⁵ Ye wulav isəntaa hətaa, pə haaki í yəlaa ke weesuyu ké, na í kupantu we isu toomaya tēv.

Yulu weev ke lelāa kiŋ na í kulapəle

¹⁶ Pə kəla teu si yulu í weena ləmayasəe, na mpi í ká weena wula tō. Yaa í weena layatu na mpi í ká weena liyitee tō.

¹⁷ Siyisilaa mpaav nté isayatu cōlyū. Wei í feŋiyi í tonte tō tō, í weesuyu ke í kentiyi.

¹⁸ Kalampaani wakəlyi yulu ké. Ílena isəcav náa hu-í.

¹⁹ Pə kəla teu si yulu í pása í ti, na í na kunyontunaa pá káá, na mpi í na isəcav nyəma paa taləyi kuləkəŋ tō.

²⁰ Wei í pəkəyi si í cəkəna tōm tō í laŋle huləməyi ké, na wei ílé í lakí Tacaa ke naani tō í nuki leleŋ.

²¹ Wei í lotu taa we ləmayasəe tō í ké layatu ké, na isəna tōm we leleŋ tō mpyúy tə pəsəyi yulu.

²² Ləmayasəe haaki a weəntaa ke alaafəya ké. Ílena kumələməŋ náa təkí pa kumələntu wahala.

²³ Ləmayasəe tu mayasəyi ké na pəcə í yəyətəyi. Tənya í tōm pəsəyana yəlaa.

²⁴ Tōm kupantu we leleŋ ké isu tuŋ setaya. Tə we ləsaŋa ke leleŋ, na tə haaki tōnyū ke alaafəya.

²⁵ Mpaav ŋku n nyənəyi kupanŋu tō, ku pəsəyi na kó pona-ŋ səm taa.

²⁶ Nyəyəsí tōyona yulu ke təmlé. Mpi tō, í hiluyi caaləyana-í.

²⁷ Tətelatu tūyi isayatu pəle ké, na í tōm náa nyaki isu kəko.

²⁸ Isayav kusəyi yooú ké. Ílena katayasaŋa tu náa fakí cewaa.

²⁹ Musuntu tusəyi lelāa ké, na í pukina-weye mpaav isayav taa.

³⁰ Wei í wiisiyi isə na í kpa məntəna tō, isayatu ke í caaki. Halí í tu təma tə lapu.

³¹ Nyəsí kuhuləmasí ké teeli puluyū. Mpi tō, tampāna təŋlaa kasəyaŋa nté weesuyu kutayaluyū.

³² Wei í muŋi páána ke ləŋ tō, í we sana na aka. Na wei í kpaaki í ti tō í kəla wei í ləkəyi acaləe tō.

³³ Pa mayasəyi pile ké si pá nyi nti tu kō tō. Ama Tacaa nyəmna kuvəcətu.

17

¹ Pə kəla teu si yulu í nyasa mtiya kpete na həesuyū, na mpi paa saaki-ŋ təkpetekpete ke təyaŋa ŋka ka taa yooú wee tō.

² Təmlé tu wei í wəna ləmayasəle tō, í kpakəyi pəyaŋa tətelatu lonte ké na í hiki í paa nyəm ke kpancooú taa.

³ Kəko ke pa wiiliyina wula, na liyitee nyəyəluyū si, pa naa ku teu. Ama Tacaa mayasəyana yalāa lotunaa.

⁴ Tōm nti tə fei teu tōyo isayav keŋna ŋkpaŋŋ. Na pəpətu náa nuki tōm nti tə wakəlyi yəlaa tō.

⁵ Wei ı wɔŋɣi kɔnyɔntɔnaa tɔ pa ɣmalɔ ɪsɔ kɛ ı tɔvki. Na wei ı paana ɪɫɔ wahala tɔ, pu hɔ ı ɣkpaŋɣu.

⁶ Saalɛnaa kusəɣəna kɔkpatɛlaa nyuɣu, na cɛcɛnaa nɔ́a kusəɣi pa piya nyəŋ.

⁷ Tɔm kɔpantu ı makı kumelɛməŋ. ɪɫɛ ɪsənaɣa kaloolaya ká maya yulɔ sɔsɔ?

⁸ Lɛlaa ná huɔki sı pa kucɔɔv ká tu-wɛɣɛ nyuleɛŋ, na pá waa pa tɛma tɛna taa.

⁹ Wei ı ɫɔki ɪsəyatu nti ı tɔɣɔntɛɫɛ lap-a-tɔ, ı pɛɛkəɣi sɔɫɔyɔ kɛ. Ama wei ı tɔsəɣi-təɣi ı kuyɔɣɔtɔtu taa tɔ ı fakı taapalaa.

¹⁰ Kalɛnəv waasəɣi yulɔ layatu kɛ, na pá kəli tipila naanɔwa kɛ kumelɛŋ tɔɔ.

¹¹ ɪsəyatu lapu kɛ ɪsəyav pɛɛkəɣi. Ama tillu ɪsəyav kɛ paa pona-ı.

¹² Pə kəla teu sı nı sulina tɔɣolaya ɣka ka piya pə kpawa tɔ, na mpi n ká sulina kumelɛŋ kɛ saa wei ı kumelɛntu kulaa tɔ.

¹³ Wei ı ɪɛtəɣi ɪsəyatu kɛ kɔpantu lonte tɔ, wahala kaa tɛ ı təɣaya taa.

¹⁴ Yoou caalɔyɔ wɛɛ kɛ ɪsu akɔla tulɔyɔ. Kpa nyá ti, taa yele na kɔ kɔɔ.

¹⁵ Yulɔ wei ı haaki tampana tɔ kɛ tasəkəɫɛ, na wei ɪɫɛ ı ha tasəkəɫɛ tɔ kɛ tampana tɔ. Tacaa taa kpaakəna pa naalɛɣɛ.

¹⁶ Paa kumelɛŋ tɔka liyitee sı kɔ yaki ɫəmayasɛɛ pu waasəɣi-kɔ.

¹⁷ Ceu hɔɫəɣi ı sɔɫɔyɔ kɛ tam kɛ. Lɔɫɔyɔ tɔ tɛmlɛ ntɛ sı ı sɛna wahala waatu.

¹⁸ Yulɔ wei ı fɛina nyuɣu taa mayasəm tɔ, unı ı saləɣəna niŋ na ı mu ı tɔɣɔntɛɫɛ kəmlɛ.

¹⁹ Wei ı sɔɫa yoou tɔ ı sɔɫa ɪsəyatu kɛ, na wei ɪɫɛ ı hɔŋ ı ti tɔ ı polo wakalɔyɔ taa.

²⁰ Yulɔ ɪsəyav kaa na laŋhulɔmlɛ. ɪɫɛna ɪsəyatu yɔɣɔtɔlɔ nɔ́a hoti wahala taa.

²¹ Yulɔ wei ı lɔla kumelɛŋ tɔ laŋwakəɫɛ taa kɛ ı wɛɛ. Kpaŋtu caa kaa pəsi na ı yɔɫɪ.

²² Laŋhulɔmlɛ kɛ kɔɫɛ kɔpantɛ kɛ. Ama laŋwakəɫɛ ná lakı na muwa taa wɔɫɪ.

²³ ɪsəyav muɣi toko tɛɛ kucɔɔŋ wei ı ká heləsi-ı tampana taa tɔɣɔ.

²⁴ ɫəmayasɛɛ wɛ yulɔ layatu nɔɣɔ tɔɔ kɛ. ɪɫɛna kumelɛŋ nɔ́a nyənəɣi hatoo tɛtu tənaya.

²⁵ Pəɣaɣa kumelɛŋ wakəɫəɣi ka caa laŋɫɛ kɛ, na ká tu ka too kulɔɫɛ kɛ nəɣəsɛɛ.

²⁶ Pə fɛi sı nı pɛɫı kəmlɛ kɛ wei ı tɔm ta sı tɔ. Yaa nı hɔ wei pa tɔyɔna tɔ ı ɣkpaŋɣu kɛ ı tampana təɣuɣu tɔɔ.

²⁷ Wei ı nyəmá ı ti kpav kɛ təɣɔɣɔtɛɫɛ tɔ, ı kɛ nyəntu kɛ, na wei ı ɫəmayasɛɫɛ wɛ təpamm tɔ, ı kɛ yulɔ layatu.

²⁸ Paa kumelɛŋ mayamaɣa sumna kɔ nəɣəsəɣəna ɫəmayasɛɫɛ tɔ kɛ. Ye wei ı sula ı nɔɣɔ tɔɔ ı kɛ layatu kɛ.

18

¹ Wei ı fakəna ı mpaɔ tɔ ı kɔnyuləm tike kɛ ı pɛɛkəɣi. ɪɫɛna ı muɣi pááná na ɫəmayasɛɫɛ nyəm təna.

² Kumelɛŋ laŋɫɛ ı hɛɛkəna layatu. Ama ı mayamaɣa ı hɔwɛɛ hɔɫɔyɔ kɛ ı sɔɫaa.

³ Ye ɪsəyatu ı kəma, footuɣu kəŋna, na tɛtɛlatətu nɔ́a kəna fɛɛɫɛ.

⁴ Yulɔ kuyɔɣɔtɔtu lumaa kɛ ɪsu lum sɔsɔɔm. ɪɫɛna ɫəmayasɛɫɛ nɔ́a wɛ ɪsu ɫɔɔv sɛɛɫɫ lum mpi pə ɣmaaki tɔ.

⁵ Pə fɛi sı nı nya ɪsəyav ɪsɛɫɛ na nı pɛ tampana kɛ a tɔ.

⁶ Kumelɛŋ kuyɔɣɔtɔtu taa sita yoou kɛ, na ı nɔɣɔ taa tɔm kəŋna ɣkuma.

⁷ Kumelɛŋ kuyɔɣɔtɔtu wakəɫəɣi-kuyɔ, na tá kpaa-kuyɔ katəka nyəm.

⁸ Katayəsətɔnaa kuyɔɣɔtɔtu wɛ kɛ ɪsu kɔnyulɔyɔ tɔɣənaɣa, ɣka ka tiiki hatoo yulɔ hiluɣu taa tɔ.

⁹ Felentú na wakəllɔ pa kɛ yulɔ na ı neu kɛ.

¹⁰ Tacaa hətɛ ntɛ kɔkɛntim tɔŋ nyəm. Siyisilu tɔyɔ kpɔɫɔyɔ na ı naaki nyuɣu.

¹¹ Tɔŋ tɔ ná nyənəɣi ı wenav kɛ koluŋa ıcatɛ tɔŋ nyəntɛ kɛ, na ı mayasəɣi sı pu kenti ı tɔɔ.

¹² Kalampaani pukina yulɔ kɛ təkpiɫɛ kɛ. Pə wɛɛ sı nı pasa nyá təɣi na pə́cɔ nyá nyuɣu kulı.

¹³ Wei ı cɔɔ tɔm na ı ta nuta-tı tɔ, ı hɔɫəɣi kumelɛntu kɛ, na ı yeki na pá wɔŋɣi-ı.

¹⁴ Yulɔ ɫəmayasɛɫɛ waasəɣi-ı kutəŋ taa kɛ. Ama ye ı apalɔtu hoowa awe kpaasi-tı?

¹⁵ Yulɔ wei ı wɛ layatu tɔ ı pɛɛkəɣi nyəm kɛ, na ɫəmayasɛɫɛ tɔ nɔ́a kəŋ ɣkpaŋɣi kɛ nyəm tɔm taa.

¹⁶ Kucɔɔv hav hɔɫəɣi yulɔ kɛ mpaarŋ paɣalɛ kɛ, na pá yeki na ı nyəŋ sɔsaa.

¹⁷ Sumaya ɫəŋka ı fɛi ɫəŋka kəɫəɣi wula kɛ.

¹⁸ Pa mayasəɣi pile kɛ na pá hɛɛsı yoou, na pá fayası tɔŋtɔnaa.

¹⁹ Ye n pəntəna nyá taapalɔ, ı kpəntənav kəla katɛ kɛ koluŋa tɔŋ nyəŋka tusuɣu. Na ye ı yoowa, mə kpəntuɣu kəla katɛ kɛ kutuluɣu ɣku pa kaləsəna məŋkuuli tɔŋ nyəŋ tɔ kɔ taa suv.

²⁰ Yulɔ nɔɣɔ kulɔɫɫɫ kɛ ı hakı ı hiluɣu taa.

²¹ Səm na weesuyu pə we nsəmle niŋ taa ké. Ye wei í sɔla yɔɔtaya ɪ ka tɔɔ ka kɔlɔlɔm.

²² Wei í hika alɔ, pɔntu laŋle hɔlɔmaa ké. Pɛɛɛ ke Tacaa lapa-ɪ.

²³ Kɔnyɔntu na yɔɔtəyənə niŋ təkɔyú ké. ɪlɛna tɔŋ tɔ náá yɔɔtəna toma.

²⁴ Taapalaa wɛɛ na pá pukina tɛletɛ taa yaa. Ama taapalaa lɛlaa wɛɛ na pá kɛla teu ke neu.

19

¹ Kɔnyɔntu wei ɪ təŋəyɪ tampana tɔ, ɪ kɛla teu ke yɔlɔ wei ɪ yɔɔtəyɪ isayatu na í ké kɔmɛlɛŋ tɔ.

² Nyəm laŋyɔyɔ fɛɪ nɔyɔlɔ ke teu. Na wei ɪ kpɛtiliyɪ pɔlɔpɔ taa tɔ ɪ pəntəyɪ ké.

³ Kɔmɛlɛntu sɔsəyɪ lɛlaa ke wahala taa. ɪlɛna pá mɔyɪ Tacaa na pááná.

⁴ Liyitee tɔ taapalaa sɔsəyɪ ké. ɪlɛna kɔnyɔntu nyəma náá lɔkɪ-ɪ.

⁵ Pɔpɔtu aseeta ləsɔlɔ ŋkpaŋyɔyɔ na ku hɔm ké. Mɔv tɔtɔɔ loollu kaa fiti saləka wei ɪ mɔna-ɪ tɔ.

⁶ Yəlaa samaa puyusiŋ yɔlɔ wei ɪ haana lotu kɔlɔmtu tɔɔ, pa tənə pa camna kɛlɛ wei ɪ haakɪ kɔcɔɔŋ tɔ.

⁷ Kɔnyɔntu newaa luyɔ ná luki-ɪ ké. Mɔv tɔtɔɔ ɪ taapalaa ná lɔkɪ-ɪ. ɪ caa-wɛ ɪ naa-wɛ.

⁸ Wei ɪ sɔla nyɔyɔ taa mayasəm tɔ ɪ sɔla ɪ təyɪ, wei ɪ tɔka layatu tɔ ɪ laŋle hɔlɔməyɪ ké.

⁹ Pɔpɔtu aseeta ləsɔlɔ ŋkpaŋyɔyɔ na ku hɔm ké. ɪlɛna kaloolaya tɔ náá lɛ.

¹⁰ Pə ta mɔna sɪ pá cəyana kɔmɛlɛŋ ke teu. Mɔv tɔtɔɔ pə ta tu muna sɪ yom í ŋmakəli awulaa.

¹¹ Yɔlɔ wei ɪ pɛkəyɪ sɪ í cəkənə tɔ ɪ mɔyɪ pááná ke ləŋ. Pəyɛle ɪ sɔkɪ isayatu nti lɛlaa laki-ɪ tɔɔ na pá kɔsəyɪ ɪ nyɔyɔ.

¹² Wulav pááná wɛ ké ɪsɪ tɔyɔlaya nyɔsɔyɔ tɔ. ɪlɛna ɪ kɔpantɔ wɛɛ ɪsɪ aŋkpəɛ kpaakɔyɔ nyutu tɔ.

¹³ Pəyaya kɔmɛlɛŋ ké wahala ke ka caa ké. ɪlɛna alɔ tɔm tɔ náá wɛɛ ɪsɪ tɛv lɔm tosuŋ kɔtamsa tɔ.

¹⁴ Nyá caa səkənə na í yelina-ŋ wɛnəv na təyaya. Ama tsɔ haakənə alɔ wei ɪ wɛna ləmayasələ tɔ.

1. ¹⁵ Felentú tɔyɔna yɔlɔ ke tapayun. Pəyɛle hatəŋmulɔ ɪ naakɪ tɔyɔnaya.

¹⁶ Wei ɪ tɔkəyɪ kɔsəsutu tɔ ɪ weesuyu ke ɪ kentiŋyɪ. ɪlɛna wei ɪ fɛŋiyɪ ɪ tɔntɛ tɔ tɔ ɪlɛ í sí.

¹⁷ Wei ɪ wɛna kɔnyɔntu pətɔɔtələ tɔ, pə wɛ ɪsɪ tsɔ ké ɪ kəntaa, ɪ ká fɛli-ɪ ɪ kɔpantu ntəyɪ.

¹⁸ Kpuli nyá pəyaya ke saa wei n tɛɛləyɪ sɪ kaa la teu tɔ. Ama taa tɛləsɪ mpələ na í ku-kɛ.

¹⁹ Wei ɪ pááná tɛləsa mpələ tɔ, ɪ mɔna pá pɛli-ɪ kəmlɛ ké. Ye n tu yela-ɪ ŋpɔyú lapɔ, n sɔsə-ɪ tɔŋ ké sɪ í lɛli.

²⁰ Nu layatu tasuyɔ na í mɔ sɛyɛsuyɔ. ɪlɛna í pəsɪ ləmayasɛɛ tɔ.

²¹ Yɔlɔ tɔyɪ təma pəyale pɛɛ ké. Ama Tacaa luyɔ nyəntu lakənə.

²² Mpi pa caana yɔlɔ tɔyɔlɛ ɪ kɔpantu lapɔ. Kɔnyɔntu kɛla teu ke pɔpɔtu.

²³ Tacaa nyamnav haakɪ weesuyu ké, na yɔlɔ hantəyɪ ahoo na ɪ haɣanaya wahala ɪ kəŋ.

²⁴ Felentú sɔsəyɪ ɪ niŋ ke nyənaya taa. Ama ɪ pəsəyɪ sɪ í kpaasi-ɪ ɪ nɔyɔ taa.

²⁵ Ye pa mapa wɔŋlu, kɔmɛlɛŋ ná mayasəyɪ ku nyɔyɔ taa ké. Ye pa kalənə yɔlɔ layatu ɪ pəsəyɪ nyəntu ké.

²⁶ Pəyaya ŋka ka wakələyɪ ka caa, na ká tɔyɔni ka too tɔ, ka ké pəyaya ŋka ka tɔyɪ fɛɛlɛ tɔyɔ.

²⁷ Ma pəyalɔ, yelɛ sɛyɛsuyɔ ŋku ku hatələnə-ŋ nyəm tɔm tɔyɔ nuu.

²⁸ Aseeta tɔ wei ɪ ke kpɛtɛ tɔ, ɪ wɔŋiyɪ tampana təŋyɔyɔ ké, na asayaa náá nyuləyɪ isayatu lapɔ.

²⁹ Wɔŋlɛlaa tɔ ké ŋkpaŋyɔyɔ hɔm wɛɛ, na ŋkuma náá wɛɛ kɔmɛlɛŋ sɪyile tɔɔ.

20

¹ Sɔlɔm sɔsəyɪ yɔlɔ ke kalampaani ké. ɪlɛna sɔlɔm tɔŋ nyəm náá sɔsɪ-ɪ yoo taa. Ləmayasɛɛ fɛɪ tɔ haakənə ɪ təyɪ pə taa.

² Wulav pááná wɛ ké ɪsɪ tɔyɔlaya nyɔsɔyɔ, wei í kpaasa-yɛ ɪ ká sɪ.

³ Yoo selu wɛna teeli ké, kɔmɛlɛŋ tike kaŋna nyɔyɔ ke pə taa.

⁴ Hátú wei ɪ lapa hatəŋmuləm ke toomaya taa tɔ, ɪ kəŋ pɔlɔyɔ saləŋ waatu.

⁵ Yɔlɔ hɔwɛ wɛ pɔoluy ké ɪsɪ lɔm sɛɛlaa ke tɛtɔ tɛɛ. Ləmayasɛɛ tɔ tike pəsəyənə a ləsuyɔ.

⁶ Yəlaa tuutuuma saŋna pa tɪ sɪ, lɛlaa í la-wɛyɛ naani. Ama pə wɛ kate sɪ í hiki naani tɔ na tampana.

⁷Tampana tənɬ wei ɪ tən teu tɔ, ɪ waali
piya nyɔɔŋ lapa leleŋ ké.

⁸Wulav í caya tòm huuu, ɪ naaki ɪsayatu
kɛ kpakpaa ké.

⁹Նոյձնս և քսթի ըն ի յօյտի և տա սի և տա քնտի. Կա և ևս կըքնտցո քա տա.

¹⁰ Yur mayasəlaya yaa tayaləŋ nyəŋka
ŋka ka ta siyisi tə, Taca nyənəyi-keçe
acaalətu ké.

¹¹ Apalu pəyaya yaasi taa ké pə naakəna
si, ka tənte ká siyisi na t́ wɛɛ teu.

¹²Nkpannyu nku pa nukəna, na isəle nte pa naakəna tɔ, Tacaɗa lapəna pa naale.

¹³ Taa nyuli tom, pə taa kəw na n pəsi
kunyəntu. Ye n caa si n təwə na n haɣa
caɣana nyá ɬɛ.

¹⁴Yampayati nəyo taa na pə tusa-m ké. l
luki kpeenə ɬena í kpasəyi amukəŋ.

¹⁵ Wɔla na pɛɛ nna a pɛɛkɔyɔ wɛ katɛ tɔ
pɛ tɔɔlaa kɛ tɔhɔ. Ama yɔlaa lɔmayasɛɛ
nyɔma hikɔyɔ wɛnna katɛ.

¹⁶Ye nəxəlv sənaa si muşlv í təxə-ŋ kəmlə,
mu səŋlv capa kə təlvma kə n ta nyi muşlv
tə pə təv.

¹⁷ Nmuləm təɣonaya wɛ leleŋ kɛ teu kɛ.
Pəkɛsəyɪ ɪləna ká pəsɪ ɪsɪ pətuwɛɛ kɛ nɔɣo
taa.

¹⁸Layatu tasuyv tɔɔ ké yulu pəsəyi na í la tɔma. Ye n caa n tɛe yooou, caɣa na n mayasi teu.

¹⁹ Katayasətu kuliyi təm kuḡmesətu təw
kə. Cəwə yəlaa mpa pa yəwətəyi katatəlaya
tə.

²⁰ Ye wei ɪ túú ɪ too yaa ɪ caa, ɪ weesuyu
ten ké ɪsu səkpeɬuyɪ taa kəkə.

²¹Wei i paala wenau ke holoholo ke tanan tae tō, pə kaa tēsəna-wəyɪ kupantu ke kooluyu.

²²Taa tō sɪ n lɛtəyɪ ɪsəyatv. Tú Tacaa kɛ naani ɪ ká waasi-ŋ.

²³Tacaa luyū fēi mayasəlaya ɪsaya. ɪ
caa sanəya wei ɪ ta tən tə.

²⁴Yulb u pəsəyi na i nyi i mpaav. Taca
fenixina i weesuxu tō.

²⁵ Isu yulu sukuyu nayo ke iso si i ka la
pulu, na i ta mayaseta si i ka pəsi yaa i kaa
pəsi to, pə ké asola ké.

²⁶ Wulav læmayasæe tv cəkəğəna asayaa
 ké, na í ləsəyi-we na í həy pa ģkpaŋy na
 pətətəle fəi.

²⁷ Yulu ləmayasələ nte kəkə ŋka Tacaa
towa yulu taa si ká naaki hatoo ı lotu taa
tə.

²⁸ Kupantu na tampana kentiɣina wulav.
Kupantu ke ɪ təkəna ɪ kawulaya kumte.

²⁹ Tənyu taa alaafəya kusəyəna ifepile nyuɣu, na nyɔɔsi kuhsluması náá kusi kukpatəlv nyəŋku.

³⁰Yulu wei l lakı kawalaya tə pə kəle nté
hiŋ, ɪlena mapu náá tu yulu kə ləmayasεε.

21

¹ Wulav we Tacaa ninj taa ké na Tacaa lakəna-ı isəna ı səɔlaa tɔ. ɩsu lum kpeɲuɲu pəɣɔ taa tɔ.

² Yulu kulapəle tənə siğisa inəyi. Ama Tacaa mayasəxəna paa wei i lotu.

³Tampana tənuyv na kusişisim lapv ke
Taca caaki, na pə kəli kətasi.

⁴ Kalampaani na təhom nté asayaa kulapəle, na mpv un pə kena isayatu.

⁵ Pə tələxəna yulu latu wei i wena nyuyū
taa mayasəm təyō. Ama petepete tu ná
təhna lanuyū ké.

⁶Wenav mpi yulu pugusaa na í hiki tō pə
we kpete ké. Pu leeliyi, pácó pə kəhna sām.

⁷ Asayaa musurj pukina-wexɛ tælete taa ké. Mpi tɔ, pa luyɔ fɛi tampana tənuyɔ.

⁸ Yulu isayau mpaau konlaa ké. Ilena kupama nyəŋku náá siyisaa.

⁹Pə kəla teu sɪ yʊlv í hənɬɪ cokiya taa, na
mpi í na alv təm tv paa kaa nan taa tɔ.

¹⁰Isayatu lapu ke yulu isayau peekayi, paa
i taapalu mayamaya u hulayi ilexe suulu.

¹¹ Kalampaani tu ġkpaṇṣu hōm taa kē kumēlɛɣ nā hikiyina ləmayasɛɛ, na ləmayasɛɛ tu nāá waa sɛɣesɛɣu ġku ɪ nuki tō ku taa.

¹²Tampana tv lso feñiyi pə təna mpi pə
lakı asayaa tēesi taa təyə, na í tusi-yi-wəyē
wakəlvv taa.

¹³ Ye konyəntu wiiki na nəɣəlu təkəɣi ɪ
 ɲkpaŋɲ, pɪntu ká kəw na í wiiki nəɣəlu kaa
 ʈə-ɪ.

¹⁴ Mukayatec kucəw ke pa heesəxəna
pááná, na ɣmesaw kucəw náá heesi yoo
səwəw.

¹⁵ Yuluparj laŋle hɛɛkəna tampana tənɣu ké. ɛlɛna pə wakəli isayalataa.

¹⁶ Yulv wei ı yeki læmayasεε mpaav tɔ, sətta kpekäle taa ké ı ká hεεsi.

¹⁷Wei ɪ sɔɔla ɪ mayamaya ɪ leleŋ nuw tɔ
ɪ we laŋɣu taa ké, na wei ɪ sɔɔla sɔɔlm na
nim tɔɣu tɔ ɪ kaa weena liyitee ké sɔsɔm.

¹⁸ Mpa paa tej lso na pa taa tɔ, na kiinj kisilaa pa tɔki wahala wei tampana tɔɲlɔa na kupama kaa ná tɔyɔ.

¹⁹ Pə kəla teu si yulu í caya nyutu taa, na mpi í na alv tɔm tu na pááná kusulu paa caya tɔ.

²⁰ Layatu ɲmesəxi wontu kupantu ke ɪ teɣe. Ama kumelɛɲ ná tɔki pə tənɔ.

²¹ Wei ɪ pɛəkəxi siyisuyu na kupantu lapu tɔ, ɪ wɛɛna weesuyu na ɪ tɔɲəxi tampana na ɪ nyuyv kulaa.

²² Ləmayasɛɛ tu svuki yoolaa taa yoolaa ɪcatɛ taa ké, na í yɔki mpi pele paa wɛna naani tɔ.

²³ Wei ɪ fɛɲixi ɪ kuyɔɲɔtutu tɔ, ɪ cələxi ɪ ti na wahalanaa ké.

²⁴ Kalampaani tu na isətoosile tu wɔɲixi pə tənaya, na isəcav naaki ɪ yaasi tənɔ taa.

²⁵ Felentú laɲəxi ɪ konyuləm ɪlɛna í si. Mpi tɔ, ɪ caaki tɛmlɛ lapu na ɪ niɲ.

²⁶ Paa kuyaku ɲku lelɔa ná paasəɲəna pa tɔɲɔtələnaa nyəm nyuluyv. Ama siyisilu ná haakəna luyv kulumuyv ké.

²⁷ Asayaa kuhaaɲ ké acaalətu ké. ɪlɛna pə tu kələna saa wei pa haakəna huwɛɛ asayɛɛ tɔ.

²⁸ Pəpətu aseeta tu ká si ké. Ama yulu wei ɪ nuki tɔ, ɪlɛ ɪ ká yɔɲɔtəxi tam ké.

²⁹ Yulu isayav ná nyənsəxi ɪ isentaa ké. ɪlɛna tampana tɔɲlv náá sɛɛsa isələ.

³⁰ Yulu nyəm na ɪ layatu na ɪ ləmayasɛɛ ta ha-ɪ mpaav si í kisi Tacaa luyv nyəntu.

³¹ Pa kpeələxi yoolaa kpayanəɲ ke yooov wule yaa. Ama Tacaa haakəna akaitv.

22

¹ Pə kəla teu si nyá hətɛ í yaa, na mpi n ká wɛɛna wɛnav səsɔɔm tɔ, pɛɛɛɛ kəla wula na liyitee nyəɲətu ke teu.

² Liyitee tu na konyəntu pa wɛ kulum ké. Tacaa ɲmana pa tənɔ.

³ Nyuyv taa mayasəm tu loosiyi wahala ke pooluɲ, ɪlɛna í ɲmɛli. Ama kumelɛməɲ ná laki awusa, ɪlɛna pə nuki-wɛ.

⁴ Ye yulu pasəxi ɪ ti na í nyajna Tacaa, pə kasəyaya nté wɛnav na teeli na weesuyu.

⁵ Sowa na katəsi pə wɛ yulu isayav mpaav taa ké. Ye wei í sɔɔla ɪ ti pə wɛɛ si í cəɔ-kv.

⁶ Hóləyi pəyaya ke mpaav ɲku kaa tɔɲ tɔ. Paa ka kəma na ká kpatəli ka kaa yeɛ-kv.

⁷ Liyitee tu ɲmakələxi konyəntunaa ké. ɪlɛna kəntələa náá pəsi mpa pa kəntəxi-wɛ tɔ pa yomaɔ.

⁸ Wei í tuuwa mpi pə ta siyisi tɔ, wahala ke ɪ kuɲ. Na ɪ pááná kɔátúyó ká saali yem.

⁹ Pu təɲsi kupantu latu ke nɔɔsi kupanxi ké. Mpi tɔ, ɪ haaki konyəntu ke ɪ tɔɲənaɲa.

¹⁰ Tɔɲəni wɔɲlu, ɪlɛna yooov tɛ, na həm na kutuyv su tənaya.

¹¹ Yulu í sɔɔla wei ɪ lotu taa wɛ tənəɲɲ, na í yɔɲɔtəxi pɛɛɛɛ tɔm tɔ, wulav nté puntu taapalv.

¹² Tacaa kentiyi nyəm tɔɔ ké, na í liyitiyi asayaa kuyɔɲɔtutu.

¹³ Felentú kuyɔɲɔtutu nté si: Tɔɲɔlaya wɛ awali. Ká taa kɔɔ na ká kv-m hapələ tɔɔ.

¹⁴ Alu tetelatu kuyɔɲɔtutu ké púɔyú lumaɲ nyəɲkv ké. Tacaa ləwa wei tɔ puntu hotiyina kv taa.

¹⁵ Kpayuyv nyəna pəyaya taa. ɪlɛ sɛɣesuyv tipilaya ká waasəna-ke.

¹⁶ Ye n muɲuliyi konyəntu n waasəxi-ɪ ké, na wei ɪ haaki tɔɲ tu tɔ, ɪ təxi ɪ susəxi konyəɲ.

Laakali tɔmnaa waani waani

¹⁷ Ke ɲkpaɲɲ na ɲ nu ləmayasɛɛ nyəma tɔm, na ɲ tɔki ma nyəm ke nyá taa. ¹⁸ Mpi tɔ, pə wɛ teu si ɲ tɔki-təxi nyá taa na tɛ wɛɛ nyá nɔyɔ taa. ¹⁹ Na pəcɔ ɲ tɔ Tacaa ke naani, ɪlɛ maa sɛɣəsi nyá mayamaya ke saɲa. ²⁰ Ma tasa-ɲ layatu na ləmayasɛɛ tɔm isu hiu na naanuwɔ, ²¹ si pə sɛɣəsi-ɲ tɔm naani nyəntu na tampana nyəntu, na ɲ cɔ tampana ke wei ɪ tila-ɲ tɔ.

²² Taa lɛkɪ konyəntu ke ɪ icantu tɔɔ. Pəcɔ taa muɲuli wahala tu ke təhuvɛ. ²³ Pə taya pulv, Tacaa ká sɛɛna pa tɔɔ na í ləsi mpa pa lɛka-wɛ tɔ pa weesɲ.

²⁴ Taa puki pááná tu tɛ, pəcɔ nyá na musvɲtu í taa tɔ. ²⁵ Pə taa kɔɔ na ɲ kɛɛna-wɛ na pá pəsi-ɲ isu katəka.

²⁶ Taa svv mpa pa siki nɔɔsi ke yem, yaa pa muɲi lelɔa kəma tɔ pa taa. ²⁷ Ye ɲ fɛina si ɲ fɛli, paa kvsi-ɲ na pá kpayə nyá kuhəntuyv mayamaya.

²⁸ Taa tuusi tɛtu tɔɲa kupənaya ɲka nyá caanaa suwa tɔ.

²⁹ Awulaa kiɲ ke wei ɪ nyəmá ɪ tɛmlɛ lapu ke teu tɔ ɪ cakɪ, ɪ cakɪ kpai nyəma kiɲ.

23

¹ Ye n caya yulu sɔsɔ mutv nyənaya tɛɛ, paasəna tɔɲənaɲa ɲke na ɲ lá laakali. ² Ye n kəla hiluyv, ɲmusi-kv. ³ Taa nyəni ɪ tɔɲənaɲa kupanɲka teu na ɲ kəli ntayama lipu, ntanyi səm ké.

⁴ Taa kuyi nyá təyi yem na í pɛkəyi wɛnaw, yele pə tɔm huɔ. ⁵ Liyitee mukəyi ké, n ta tu hikita cəyalé si, í na-yeyé nav mayamaya. Pə nəyəsəna ké isu a wena keɲ isu hekəle na á kuləyi na á tɛeki pooluɲ.

⁶ Nyá na lɛɛtu í taa kaa. Taa tu nyuli í tɔɲonaya kupan̄ka. ⁷ Mpi tɔ, í taa fɛi isu n naakuyɔ-ɪ mpɔ tɔ. Í yaa-ɲ ké si: Kɔɔ na í tɔɲo yoo. Páɔ́ ye n suɔwa í taa, ile sɛɛsi.

⁸ Ye n kɔma í cəkəna mpɔ n ká tó í tɔɲonaya ɲkɛye. Ile nyá tɔm kupantu yɔɲɔtuyɔ mələ yem kɛle.

⁹ Taa heeli kumelɛɲ kɛ tɔm, ku kaa nyi tə ləmayasɛɛ.

¹⁰ Taa tuusi tetu toosi kupənsi. Pəyele taa suɔ suluwaa tetu taa. ¹¹ Pa wena tɔɔ sɛɛnɔ tɔɲtu ké. Inu í ká huɔnana-ɲ na pa nəɲo.

¹² Mu nti pa sɛyəsəyi-ɲ tɔ na í nu nyəm tɔm.

¹³ Taa kisi nyá pəyaya kɛ sɛyəsuyɔ, tipilaya u kuyi-kɛ. ¹⁴ Ye n casa-kɛye tipilaya, ka weesuyɔ kɛ n yakí atətəle taa.

Cɛɛ layatu tasuyɔ kɛ í pəyalɔ

¹⁵ Ma pəyalɔ, ye n wena ləmayasɛɛ, ma laɲle ká hulɔmí ké. ¹⁶ Ye n təɲəyi tampana kɛ nyá kuyɔɲɔtutu taa ma taa hɛɛwaya.

¹⁷ Taa nyuli asayaa kɛ paa pəɔ. Ama nyaɲna Tacaa kɛ tam. ¹⁸ Waatu inəyi nyá laɲle ká huləmənə mpi pu mayana-ɲ tɔ. Ile nyá tɛɛluyɔ kaa saali yem.

¹⁹ Ma pəyalɔ, nyá kɛ ɲkpaɲɲ na í wɛɛna ləmayasɛɛ na í təɲ mpaɔv kusiyisuyɔ.

²⁰ Nyá na sulɔnyɔɔlaa na lulutunaa í taa kaa. ²¹ Pə taya pulɔ, sulɔnyɔɔlɔ na lulutu pa tɛəsəyənə kunyɔɲ ké. Ilena felentunaa ná tɛəsəna pəɛka suuu.

²² Nuna nyá caa, inu í luləna-ɲ. Taa lɔ nyá too kɛ waatu wei í kpatəlaa tɔ. ²³ Təɲəyi tampana, na í wɛɛna ləmayasɛɛ, na í təkəyi sɛyəsuyɔ, na í wɛɛna layatu. Taa wakəli pə taa pulɔ. ²⁴ Tampana təɲlu caa yɔɔləyi ké. Wei í lula ləmayasɛɛ tu tɔ í laɲle ká hulɔmí ké. ²⁵ Nyá too na nyá caa pa laɲa í hulɔmí. Alu wei í lula-ɲ tɔ í yɔɔli.

²⁶ Ma pəyalɔ la-m naani na í təɲ ma ukpate. ²⁷ Mpi tɔ, alu yeleyele tu na lɛlu alu pa wɛ asola ké isu luman̄ púyú. Yaa ləkɔ sɔsɔ wei í nəɲo ta wali tɔ. ²⁸ Pa papəyi apalaa kɛ isu ɲmulaa. Na pá sɔsəyi yələa kɛ asayaa tɔɔ.

Sulɔnyɔɔlɔ tɔm

²⁹ Awe isɛ sɛɛna təkau, na í yooki tam na í kaləyi təkəkɛkɛ, na í wena hiɲnaa na pə fɛina huwɛɛ, na pá lakí-ɪ waiyɔ? ³⁰ Wei í nyɔɔki sulum kɛ kutamsa na í pɛkəyi sulum tɔɲ nyəm situyu tɔɲo. ³¹ Taa nyəni sulum teu kɛ pə sɛɛv atɲkpa taa, na pá wasəyi na pə tɛɛv fɛi kate kɛ luyɔ tɛɛ tɔ. ³² Ama pu tɛəsəna-ɲ nyasuyɔ ké isu tum, na pá yaya-ɲ isu paasələ. ³³ N ká naaki tɔm kɛ yem yem ké isu toosee na nyá ləmayasɛɛ na nyá kuyɔɲɔtutu hɔlɔ yem. ³⁴ Na pá wɛɛ-ɲ isu tɛɲku taa ké n wɛ kpuluyɔ nyuyɔ taa, na pə fiisiyi-ɲ. ³⁵ Halí n ká yɔɲɔti si: Pa mapam na pə ku-m pə ta wu-m. Páɔ́ ma ta tu nav. Ile pá cɛ ma tɔɔ na má tasa atɲkpa.

24

Ləmayasɛɛ tu na isayav pa tɔm

¹ Taa nyuli asayaa. Pəyele taa sɔɔli si í wɛɛ pa kiɲ. ² Wakəlyuɔ tɔm kɛ pa mayasəyi, na pa nɔɔsi yɔɲɔtəyi isayatu tɔm.

³ Nyəm kɛ pa sukəna təyaya kite, na pá ɲma-kɛ na ləmayasɛɛ. ⁴ Layatu kɛ yulu suuliɲina í kutuluɲ kɛ liyitee wontu na kupantu.

⁵ Yulu ləmayasɛɛ tu wena tɔɲ ké, na nyəntu náá sɔsəyi kpelikpeka. ⁶ Mpi tɔ, nyuyɔ taa mayasəm kɛ n ka yoonə yoo. Ilena layatu tasəlaa pəyalé waasəyi-wɛyɛ sɔsəm.

⁷ Nyəm tɔm tɛɛwa kumelɛɲ ké, ku kaa kuli nəɲo kɛ təhuɔle taa.

⁸ Wei í tuyi isayatu pələ tɔ, í pəsəyi acilayatu tu ké. ⁹ Kumeləɔtəm mayasuyɔ ké isayatu ké, na yələa u caa wei í paana lələa tɔ.

¹⁰ Ye n lɔ apalutu kɛ laɲwakəlle kuyaku wule, nyá tɔɲ kɛ laɲwakəlle ké.

¹¹ Waasi mpa lələa hɔɲ na pá pukina təkule tɔ, lu na pá taa ku-wɛ. ¹² Ye n tɔma si n ta cəkəna, lɔ ná nyəmá pə tənə. Í fɛɲiyi ké na í fɛləyi paa wei isu í lapa tɔ.

¹³ Ma pəyalɔ tɔɲ tuɲ, í wɛ teu ké. Setaya ká wɛɛ lelen kɛ nyá nəɲo taa. ¹⁴ Mpɔ tɔtɔɲo ləmayasɛɛ ká waasi-ɲ. Ye n təkə-yɛ, nyá laɲle ká hulɔmí. Ile nyá tɛɛluyɔ kaa saali yem.

¹⁵ Taa lɛəkəna acilayatu kɛ siyisilu təyaya. Páɔ́ taa yele na í na-ɲ í təcayələ. ¹⁶ Paa siyisilu ká hoti tɔm naatosompəɲɔlaya í kuləyi ké. Ama asayaa ná cəɲsəyi wahalanaa taa ké.

¹⁷Nyá kolontu í hotaa taa wonj. Pəyele ye ı cəŋləŋi taa yəəli. ¹⁸Tacaa taa ká kpana-ŋ na í yeke nyá kolontunaa ŋkraŋyɔɔ həm.

¹⁹Nyá taa í taa kpana asayaa. Pəyele taa nyuli-wɛ. ²⁰Pa kaa waa pulɔyɔ cele, pa kəŋ saalɔyɔ ké ısu fətəla teŋyɔ tə.

²¹Ma pəyalɔ, nyana Tacaa, na wulav, taa kprɛntəna mpa pa luki pə tənaya layasɔyɔ tə. ²²Pa wakəlyɔ ká kəə ké tələv, nəyɔlɔ kaa nyi wahala wei ıso na wulav paa tu-wɛ tə.

Ləmayasɛ nyəma layatu tasuɔyɔ lɛmɔi

²³Nti ləmayasɛ nyəma tasa yəyɔtɔyɔ təyɔle sı: Pə fɛi sı ma nyəma-ı í wɛɛ huɔle taa. ²⁴Ye huɔlv hawa tasəkəle tu ke tampana, yəlaa tənə taa kpaana-ı ké na pə təŋsi-ı mpusi. ²⁵Mpa pa həŋ tasəkəle tu ŋkraŋyɔ tə. Pə cakəna-wɛyɛ teu ké na paa wei í sɛɛki-wɛ.

²⁶Yulv təŋyɔ tampana na í cə təm tə, mpv pə huləyənə taapalle kupantɛ.

²⁷Taa hulina təyaya wɛnəv na í fɛina tawa, yaa mpi n ká təyənə tə.

²⁸Taa kaləna nyá təyɔntəle ke yem, n caa sı í loolina nyá nəyɔ na? ²⁹Taa tə sı: ısənə ı lapa-m təyɔ maa lapı-ı. Maa lɛɛti paa wei ké ısənə ı lapa tə.

Yulv wei ı ké felentú tə ı təm

³⁰Mpɔyɔ kuyaku nakuli, ma təŋna felen-tú wei ı fɛina ləmayasɛ tə, ı tuŋ taale kinj.

³¹Sowa na nyutu ısayatv pə nyaləna. Hali ı kolunja pɛɛ nyəŋka ná tima. ³²ɪlɛna má nyənı mpi ma ná mpv tə, na má mayası pə təm ke ma taa na pə sɛyɛsi-m. ³³Nyá sı n ká təəli nyá ti, na í tu nyá niŋ ke nyá nyuɔv, na í too pəcə na í hɛɛsi. ³⁴Waatu unı kunyɔŋ ká ta-ŋ mɛlɛmɛle, na wahala tutu-ŋ ısu yoolu na ı wontu.

25

¹Saloməŋ atuwa lɛnna nna Yuta wulav ısekiyası yəlaa kpeyelaa təyɔlv.

Atuwa lɛnna

²Mpi pə tuɔi ıso ké teeli təyɔle timpi ı lakı ŋmɛsəv tə, na mpi pə tuɔi awulaa ke teeli təyɔle timpi pa pɛkəŋi sı, pə cəkəna kuvɛmɛsəm tə.

³ısu ısoətənyɔ kulaa na tetv lim tə, mɔpɔyɔ awulaa ləmayasɛ wɛɛ.

⁴Ye pa təyana liyitee nyəyɔlvɔyɔ, koolu luki-kuyɔ pulv kupam ké. ⁵Mpv tətəyɔ ye pa təyənə yəlaa asayaa mpa pa wɛ wulav kinj

tə, ı təŋyɔi sıyisuyɔ ké na ı kawulaya yóo tɔŋ.

⁶Taa hə nyá təyi wulav kinj. Pəyele taa caya səsə nəyɔlv ı təcayale. ⁷Pə kəla teu sı pə kpaasi-ŋ təmlɛ səsəle taa, na mpi paa tisi-ŋ na səsə nəyɔlv í caya tə.

⁸Taa hulina nyá təyɔntəle ke nənyɔy yaa. Pə taa kəə na ılé í kulı nyá təə, ıle ısənaya n ká la?

⁹Ye nyá na nəyɔlv í wɛna təm, í təyanı-təyi mə taa mə tike. Taa kuli ılv kəheelitv kuvɛmɛsəv təə. ¹⁰Ntanyı ı ká nu-tı na í kaləna-ŋ, na pə tu-ŋ fɛɛle tam nyəntɛ taa, na pə kú nyá nyuɔv.

¹¹Təm nti pa yəyɔta teu tə, tə wɛ ké ısu wula wontuyɔ ŋku pa kəwa liyitee nyəyɔtə tə.

¹²Ye ləmayasɛ tu kaləyənə yulv na í nukı, pə teu wɛ ké ısu wula kukuule yaa wula luluyɔ.

¹³ısənə lum kunıyitim hɛɛsəyi yulv laŋle ke haŋaya waatu tə, mpv tətəyɔ təm kəntv wei pa tu naani tə ı hɛɛsəyi ı səsə laŋle.

¹⁴Wei ı kpaaləyi kuhav təm na í tá ha-ku tə, ı wɛ ısu tev piluyɔ na heelim yası-ku təyɔ.

¹⁵Suulu tv pəsəyi na í layası wulav huwɛɛ. Mpv tətəyɔ təm leleŋ nyəntv pəsəyi na tə yəki tɔŋ.

¹⁶Ye n hika tuŋ, taa suli təyɔv, nyá taa ká kpa na í tə-ı. ¹⁷Taa puki kutamsa ké nyá taapalv tɛ, pə taa kəə na í nyəyɔsi-ŋ na ı taa kpana-ŋ.

¹⁸Wei í ləsəyi aseeta pəpətv nyəŋ ke ı təyɔntəle təə tə, ı kuvı yulv tətəyɔ ısu akaluyɔ yaa layate yaa nyəmlɛ.

¹⁹Sı í la tetelatv ke naani ké laŋwakəlle wule tə, pə wɛ asola ké ısu n təkəna kete kupelle, yaa n təŋ tate.

²⁰Sı í yoo laŋwakəlle tv ke yontu tə, pə wɛ kumɛlentv ké ısu n lɛkuyɔ ı toko ke watv waatu, yaa n liisuyı laamii ke ı hiŋ taa tə.

²¹Ye nyəyɔsi í kpa nyá kolontu ha-ı na í təyɔ. Yaa ləkətv wɛna-ı ha-ı lum na í nyəə.

²²Pə təya pulv, n lakuyɔ mpv tə, pə wɛ ké ısu mamala ke n pələyi ı nyuyɔ taa. Pəcə Tacaa ká lɛɛti-ŋ nyá kupantv.

²³ısənə ilim ntəyɔŋ heelim kəŋna tev tə. Mpɔyɔ yəyɔtaya katatəlaya kusəyi lɛlaa páana.

²⁴Pə kəla teu sı yulv í həntı cokiya taa, na mpi í na alv təmtv paa kaa naŋ tə.

²⁵ Isəna ləm kuniyitim kuyi lukətu tə, mpv tətəyō təm kupantu nti tə luna tətə pooluŋ tə tə wē. ²⁶ Isəna hite ləm cuyutəyi na pə wakəli sēlu tə, mṛpūyō isayau wakələyi siyisilu.

²⁷ Pə fēi teu si nī təyō tuŋ ke səsəm, yaa nī pēeki teeli ke katatəlaya.

²⁸ Icatē nte tə fēina koluŋa tə, tə wē kē isu yulu wei i ta nyi i ti kpau tə.

26

Kumelēməŋ təm

¹ Isu wulaya ta muna yoluma, na teu na ku təmpe tə muna luylē kumtu waatu tə, mpv tətəyō kumeləŋ ta muna pā tu-kuyv teeli.

² Na isu sumpiwpv na keŋkehilaya pa cəəkuyv isətaa tə, mṛpūyō mpusi wei i ta ke nəyōlv nyəŋ tə u kpaaki-i.

³ Kpayanu ke pa tuyi kpaši na pā casa kpaŋaya ke tipila. Ilena pā natəyi kumeləŋ siyile taa kē kpatəŋ.

⁴ Taa keena kumeləŋ kuvəcətu, pā taa kə na nyā mayamaya nī nəyəsəna-kv. ⁵ Ama cə-kv isu kv wəv tə, pā taa kə na kō nyənī kv təyi ləmayasē tu.

⁶ Wei i tiliyina kumeləŋ ke təm tə, i mayamaya i nəəhē ke i setəyi na i tui i təyi wahalanaa səsaa taa.

⁷ Isu pə kuyutuyi kaakalaya ke isəna tə, mṛpūyō kumeləŋ ituule wē.

⁸ Wei i saŋ kumeləŋ tə, i wē kē isu wei i tamsəyi pəntəlvu na pələ tə.

⁹ Isu sūlvnyəlvu u nyəŋ saa wei sūle səpa i niŋ taa tə, mṛpūyō kumeləŋ ituule cəkənav wē kate.

¹⁰ Təmle nyuvv tu wei i kpakəyi kumelēməŋ tēlāa ke i təmle taa tə, i wakələyi i təmle nyəma tənaya.

¹¹ Isu haŋa məlvu ka tətə təyōv tə, mṛpūyō kumeləŋ lələyi kv kumeləntv.

¹² Kumeləŋ lapa sana na wei i saŋ i ti na i layatu na i fēina-ti tə.

Yulu wei i kē felentū tə i təm

¹³ Felentū kuyəyətətu ntē si: Taale wontuyi isayau wē mpaav taa. Təyōlaya wē hapələ tə.

¹⁴ Isu kampu cəəkuyv i nyəyətə taa tə, mṛpūyō felentū pəsəyi i kuhəntuyv tə.

¹⁵ Ye felentū i sūsa niŋ ke nyənaya taa, pə wē-i ikaale kē si i kpaasi-i i nəyō taa.

¹⁶ Felentū huŋ kē si, i kəla ləmayasē ke yəlaa naatosompəyōlaya wei i yəyətəyənə layatu tə.

Atuwa lenna

¹⁷ Wei i sūsəyi i nəyō ke lələa təm taa tə, i wē kē isu wei i luki si i kpa haŋa muŋlv ŋkpaŋ taa tə.

¹⁸ Isu kumeləŋ liyiluyəna kəko yaa nyəmə yaa kukukum tə, ¹⁹ mṛpūyō yulu wei i tūsəyi i təyōntələ, na i təŋ si tanaav ke un i luki tə i wē.

²⁰ Taasi tēŋna na kəko fiyini, mṛpūyō ye katayasaŋa tema yoo tēŋ.

²¹ Amantiina tənna mamala, na taasi tənna kəko. Mṛpūyō təm tu kəŋna yoo.

²² Katayəsətnaa kuyəyətətu wē kē isu kunyuluyv təyənaya ŋka ka tiiki hatoo yulu hiluyv taa tə.

²³ Isu pa taakuyv nyəyələm ke cuyv wontuyi tə tə, mṛpūyō nəəleŋ takəyi yulu taa isayatu tə.

²⁴ Təm leleŋ nyəntv ke yulu takəyənə i pāánā tə. Ama hatoo i taa kaloōlaya kē.

²⁵ Paa i yəyətəyi nəyō kupəŋka, taa tūna. Mpi tə, i ləmayasē taa wē acaalətv ke naatosompəyōlaya kē. ²⁶ I acilayətv ke i takəyənə i taa haŋaya tə. Ama i isayətv tēŋ kē na tē ná.

²⁷ Pūyō hullu hotiyi kv taa kē. Ilena pələ kutulle náa məli tə tullu tə.

²⁸ Ye n wakələyi yulu na nyā kuyəyətətu, nn caa-i kē. Na təm kuloolutu kəŋna wakəlvu.

27

¹ Taa hə nyā ti na cele təm. Mpi tə, n ta ti nyəm saŋa mayamaya nyəntv.

² Taa sa nyā təyi nyā mayamaya. Pə kəla teu si kpai tv i sana-ŋ.

³ Pələ na kanyəŋa pa wē yuŋ kē. Ama kumeləŋ pāánā tē mṛpūyō yuŋ.

⁴ Pāánā kuyi kē, na a wē isu pəyō sukuŋv tə. Ama nəyōlv u pəsəyi na i kantəli isəsēmle tv cəlv.

⁵ Ye n kaləna yulu ke i kiŋ, pə kəla teu ke mənəafiki tv taapalle.

⁶ Nyā taapalu kalənav hūləyi kē si, n pəsəyi na nī lapi-i naani. Ilena kolontv wayəlvu nāa kē puyusuyv.

⁷ Haŋanaya tv kisiyi kē na i kpeŋna tuŋ. Ilena nyəyətəv náa sa na i kpeŋna nyəŋ nyəm.

⁸ Wei i puki təkpaalətu ke tətə pooluŋ taa to, i wēe kē isu sumaya yekuyu ka tante na ká tēe to.

⁹ Kacəka wontu na tulaalunaa hēesəyənə yulu laŋle. M̄púyú taapalu layatu tasuyu kəla leleŋ ke nyá mayamaya nyá nyəntu.

¹⁰ Taa lo nyá taapalaa yaa nyá caa nyéma. Wahala í mayana-ŋ taa yele nyá cəlo tu na í pēeki nyá neu. Wulee wulee nyá cəlo tu kələyi-ŋ waasuyu ke nyá neu pooluŋ nyəŋ.

¹¹ Ma pəyalu, wēena ləmayasēe. Pu hulusi ma laŋle, na ye nəyolu tuku-m ma kaa wu kucəcətu.

¹² Nyuyū taa mayasəm tu loosiyi wahala ke pooluŋ, ilena í ħmeli. Ama kumelēməŋ ná lakı awusa, ilena pə nukı-wē.

¹³ Ye nəyolu í səŋaa sı muulu í təyɔ-ŋ kəmlə, mu səŋlu capa ke toluma ke n ta nyi muulu to pə təɔ.

¹⁴ Wei í kpéəsa i təyɔntəle na sēetu ke tanaŋ ahula tēe, tə pəsəyi mpuı kē.

¹⁵ Alu təm tu we kē isu teu lum cakuyu tiili na pə tosiyi kutamsa to. ¹⁶ Sı í səŋı alu isu mpu to, pə we kē isu yulu caakuyu sı í kpa heelim yaa nim kuhohoom na niŋ to.

¹⁷ Nyəyəluyə ke pa saləyənə ku leŋku. M̄púyú yulu na i təyɔntəle pa cayale layasəyi lelu yaasi.

¹⁸ Wei i paasəyənə tuyə ŋku pa yaa sı fiki to, unı i təkəna ku pee. M̄púyú təmlə tu wei i paasəyənə i caa to i nyuyū ká kulı.

¹⁹ Isəna yulu naakı i ulēmuyə ke lum taa to, mpu tətəyɔ yulu naakı lelu taa kē unı i mayamaya i yaasi.

²⁰ Isəna atətəle na púyú səsəŋku u nyəyəsəyi sətəa to. Mpu tətəyɔ yulu isə u nyəyəsəyi kunyuləm.

²¹ Kəkə ke pa mayasəyənə wula na liyitee nyəyəluyə sı pa naa ku teu. Mpu tətəyɔ pu huluna yulu na pə kēəsəna isəna pa yəyətəyi i təm to.

²² Paa n ka sə kumeləŋ ke səule taa na kú yəkı tənəŋnəŋ, n kaa wəyəsı ku kumeləntu ke ku təɔ.

²³ Paasəna nyá kaləku ke teu na í cəkəna paa nyá tətə nte. ²⁴ Pə taya pulu, liyitee u cakı tam təɔ. Pəyele kawulaya u təŋəyi luluyə kulumuyə ke tam. ²⁵ Ku tala nyutu ke tətəkəle taa, na kufatu í nyəəkı ile n ku pəŋ taa nyəntu. ²⁶ Ile n ká luu heeŋ huntu ke wontu kususutu, na í pēeti pəntuləŋ

na í yana taale. ²⁷ Waatu inəyi n ká wēena pəŋ hələm ke səsəm, na í təkəna nyá təyaya nyéma na nyá təmlə nyéma alu nyéma.

28

¹ Isayau seeki yem kē, paa pa ta təyənı. Ama yulupəŋ wena naani kē isu təyələya kufalaya.

² Ye tətə yələa lakası ta kēesi, tə awulaa wə payale kē. Ama wulan í wena ləmayasēe na layatu, ile tətə hee təpamm.

³ Nyuyū tu nyəməŋ tu wei i təkı acamaa isə to, i nəyəsəna teu ŋku ku wakələyi kumtu təyɔ.

⁴ Isə kiŋ lələa səŋna isayau. Ama Isə kiŋ təkələa ná muyi isayau na pááná.

⁵ Yələa asayaa u cəkəyənə kusiyisim təm. Ama mpa pa pəkəyi Taca to pa cəkəyənə pə tənə.

⁶ Pə kəla teu sı yulu í wēe kunyəntu na i təntə tewa, na mpi i ká wēena liyitee na i təntə ta siyisi to.

⁷ Pəyaya layatu təŋəyi Isə kiŋ kē. Ama wei ilé i wena cewaa asayaa to i tuyı i caa ke fēele kē.

⁸ Wei i kəntəyi na í səəla kasəyaya səsəŋka to, acamaa pətətəle tu ke i caləsəyi.

⁹ Wei i kisa Isə kiiu təkuyə to, i kusulumutu mayamaya pəsəyi Isə kē acaalətu kē.

¹⁰ Wei i huləyi yələa kupama ke isayatu mpaŋ to, i hotiyi púyú ŋku i hulaa to ku taa kē. Ama laŋhulumlə ke yələa kupama ná waakı.

¹¹ Toŋ tu səŋ i təyi sı i wena ləmayasēe. Ama layatu kunyəntu kuliyina i waalı.

¹² Ye siyisilaa təkəna tətə, yələa tənə wē teeli taa kē. Ama ye asayaa muna, paa awe see kē na í ħmeli.

¹³ Isayatu ħmesəlu pulupu u lakı teu. Ama Isə wiiki wei i kuliyi i nyəntu təɔ na í kisi-tı təyɔ.

¹⁴ Wei i wē səyəntu ke tam na isayatu lapu təyole nyuleleŋ tu. Ama laŋkpusəŋ tu ná naakı wahala kē.

¹⁵ Nyuyū tu nyəməŋ tu wei i ħmakələyi tətə yələa kunyəntunaa to, i we kē isu təyələya nyusuyə to. Yaa isu nyəyəsı pukuyə sunsumuyə na kú caakı kpəntə təɔ kē ħmaau to.

¹⁶ Nyuɔɔ tu kumelɛŋ luləsəyi ŋmakəlɔyɔ təma ké. Ama wei ɪ kisiyi kasəyaya kamuɔulaya nyəŋka tɔ ɪ pusi sɔsəyi ké.

¹⁷ Wei ɪ nyuɔɔ taa lɛlv sɛm tɔm wɛɛ tɔ, ɪ seeki ɪ təyi na í hoti pəlaav taa, nəɔɔlv í taa kpa-ɪ.

¹⁸ Pə kentiyi wei ɪ tɔntɛ tewa tɔ ɪ tɔɔ ké. Ama paa lotu naale tu ka la isəna isɪ ɪ lepa.

¹⁹ Təyənaya tɔləna wei ɪ haləyi təyɔ. ɪlena wei ɪ təŋəyi kpaɪ nyəm tɔ ɪ wɛ kunyɔŋ taa.

²⁰ Pə kooliyi kupantu kɛ wei ɪ wena yulɔtv təyɔ. Ama wei ɪ huliɔina wɛnav hikuyu tɔ pa kaa yelɛ ɪ ŋkpaŋyɔv hɔm.

²¹ Pə fɛɪ sɪ ma nyəma-ɪ í wɛɛ huɔlɛ taa. Paa na mpv lɛlaa lakɪ yaasi inəyi mɔtv ɪcavtɛ mayamaya nyuɔv tɔɔ.

²² ɪsɛsɛmlɛ tu huliyi wɛnav tɔɔ ké, ɪ ta nyɪ sɪ kunyɔŋ ká kpa-ɪ.

²³ Wei ɪ kaləyənə ɪ təyɔntələ kɛ ɪ isɛntaa tɔ, pa sɛɛ-ɪ na pə kəlɪ wei ɪ puɔyisiyi tɔ.

²⁴ Wei ɪ ŋmuləyi ɪ caa yaa ɪ too na í təŋ sɪ: Pə ta kɛ isayatu tɔ, í na ŋmulɔ yulɔkɔlv pa kɔlv kɛ.

²⁵ Wei ɪ hɔŋ ɪ tɪ tɔ ɪ kəŋna yooɔ ké. Ama wei ɪ pɛta ɪ təyi Tacaa təyɔ pə lakənə.

²⁶ Wei ɪ lakɪ ɪ layatu kɛ ɪ tike tɔ ɪ ké kumelɛŋ ké. Ama wei ɪ lakənə ləmayasɛɛ tɔ ɪ waalɪ ké pə takəyi.

²⁷ Wei ɪ haaki kunyɔntunaa tɔ ɪ laŋəyi pulɔ. Ama wei ɪ nyənəyi-wɛ tɔ, mpusi sɔsɔ ka wɛɛ ɪ tɔɔ ké.

²⁸ Yɛ asayaa ɪ təyɔ tɛtv, paa wei ɪ ŋmeləyi ké. Yɛ pa saaləyi ɪlɛ siyisilaa náa huki.

29

¹ Yulɔ wei ɪ mvna pá kalənə-ɪ, na ɪ caaki nuɔv tɔ, pu wakəlɪ-ɪ kpakpaa ké, ɪ kaa wɛɛ hiiu.

² Siyisilaa í wɛ paɔalɛ, samaa laŋa hɛɛwaya. Ama yɛ nyəməŋtunaa təyənə kawulaya yəlaa pilitiyina wahala ké.

³ Wei ɪ nyuləyi sɪ í tɔna ləmayasɛɛ tɔ, ɪ hɛəsəyi ɪ caa laŋlɛ ké. Ama alaa yelɛyɛlɛ nyəma təŋlv ná lɔkɪ ɪ wɛnav ké.

⁴ Wulav wei ɪ təŋəyi tampana tɔ ɪ pɛəkəyi ɪ tɛtv lɔlv pɔtɛ ké. Ama wei ɪ muɔi mukaya tɛɛ kɔcɔŋ tɔ ɪ wakələyi-təyi.

⁵ Wei ɪ puɔyisiyi ɪ təyɔntələ tɔ, ɪ mayamaya ɪ mpaav taa ké ɪ tuɔi katəka.

⁶ Asayaa pəsəyi pa isayatu yomaa ké. ɪlena laŋhulɔmlɛ kuɔi tampana nyəma.

⁷ Siyisilaa nyəma kunyɔntunaa tɔm ké. Ama asayaa ná fɛina təlɛ tə nyəm.

⁸ Sayatələa cəkəyənə ɪcatɛ. ɪlena ləmayasɛɛ nyəma náa hɛəsɪ pááná.

⁹ Yɛ layatu na kumelɛŋ pa lakɪ tɔm, paa layatu mv pááná yaa ɪ wəŋaa hɛəsuyɔv kaa kɔɔ.

¹⁰ Yulɔkɔlvaa ɪ caaki kupama tɔm. Ama mpɛyɛ tampana təŋlaa ná pɛəkəyi.

¹¹ Kumelɛŋ hóləyi ku pááná kɛ yem yem ké. Ama ləmayasɛɛ tv ná nyəma ɪ tɪ kpaɔ.

¹² Yɛ wulav í təŋəyi pɔpɔtv tɔm, ɪ waalɪ nyəma pəsəyi asayaa ké.

¹³ Kunyɔntu na ŋmakəllv pa ké kɔlv kɛ. Ama Tacaa tɔna-wɛyɛ ɪsɛ sɪ pá naakənə.

¹⁴ Wulav wei ɪ təŋəyi siyisuyɔ na í huɔkənə acamaa tɔ, ɪ kawulaya təŋ sɔsəyi tam tɔɔ ké.

¹⁵ Kalənəv na tipilaya tuɔi pəyaya taa ké ləmayasɛɛ ké. Ama pəyaya ŋka ka lakɪ ka luyɔ nyəntu tɔ, ka too kɛ ka tuɔi fɛɛlɛ.

¹⁶ Yɛ asayaa hukiyi isayatu sɔsəyi ké. Ama siyisilaa ká ná pa hotuyɔ kɛ kuyaku nakvl.

¹⁷ Hɔ nyá pəyaya ŋkpaŋyɔv, kaa yelɛ na í hɛəsɪ, na nyá laŋlɛ hɛɛna-kɛ.

¹⁸ Yɛ ɪsɔ ɪ yəɔtəyi sɪ, ɪ yəlaa í tɛləsəyi, yəlaa pəsəyi tɛtɛlataa ké. Wei ɪ təŋəyi ɪsɔ kiiu təyɔlɛ lelɛŋ nɔlv.

¹⁹ Pə təyɔ nəyɔ taa tɔm tike kɛ pa hɔŋna tɛmlɛ tv ŋkpaŋyɔv, paa ɪ nuwa ɪ lakɪ.

²⁰ Yɛ n wá yulɔ yəɔtəyi na ɪ mayasəyi, nyɪ sɪ kumelɛŋ lapa-ɪ na sana.

²¹ Tɛmlɛ tv wei pa ta kpulɪ teu kɛ ɪ pəcaatu tɔ, ɪ təŋ í ŋmakəlɪ ɪ caa ké.

²² Pááná tv caaləyənə yooɔ, na pááná sɔsɔnə tv náa kaaki isayatu.

²³ Kalampaani pasəyi yulɔ ké, wei í pasəyi ɪ tɪ tɔ ɪ wəkənə teeli.

²⁴ Nmulo sənlv kuɔi ɪ tɪ tɔm ké, ɪ nyəma pə mpusi paa na mpv ɪ caa tampana yəɔtəyɔ.

²⁵ Yɛ yulɔ kɛ n seliyina pə ké katəka ké. Ama yɛ wei ɪ pɛta ɪ təyi Tacaa ɪ tula-tɪ.

²⁶ Yəlaa paɔalɛ pɛəkəyənə sɔsaa samtv. Ama Tacaa huləyənə paa awe tampana.

²⁷ Siyisilaa luyɔ fɛɪ tɛtɛlataa. Ḿpúyú asayaa naa caaki kupama.

30

Akuuli kuyəɔtətv

¹ Apalu wei pa yaa si Yakee tɔ, ɪ pəyalu Akuuli heelina tɔm sɔsɔɔntu tənɛye ɪtəyɛɪ, na ɪtəyɛɪ na Wukali si: ^a

² Ma kəla kumelentu ke paa awe, pácɔ ma fəina yulu layatu.

³ Ma fəina ləmayasɛɛ, pácɔ ma ta nyi nanɲ nyáma nyəm.

⁴ Awe kpa isɔtaa na ɪ tii? Awe tɔka heelim ke ɪ niɲ taa? Awe hɔka lɔm ke toko taa? Awe suna tɛtu? Pa yaa-ɪ suwe? Na ɪ pəyaya hətɛ se? Ye n nyəma-tɛ heeli-m.

⁵ Nɔɔsi nsi si tana lɔ su-tu tɔ si wɛ naani ké, ye n sələma-ɪ ɪ kentiɲi nyá tɔɔ. ⁶ Taa sɔɔsi natələɲi ɪ tɔm tɔɔ, pɛ taa kɔɔ na ɪ kpa-ɲ na ɪ nyəni-ɲ pɔpɔtu.

⁷ Tɔm naalɛyɛ ma sələmɛɲi-ɲ, la-m-ti na pácɔ má sí.

⁸ Hatələna-m pɔpɔtu na tɔm kupuyusutu. Pácɔ taa yeɛ na má pəsi kunyɔntu kutukutu, yaa má suv toɲ sɔsɔɔɲ. Ha-m isəna pu mayana-m tɔ. ⁹ Ye ma sula wɛnav, ntanyi maa ha-ɲ siyile na má tɔ si: Aweyɛ Taca. Yaa ye ma sula kunyɔɲ, ntanyi ma tɛsəna ɲmuləm na pɛ kú nyá nyuyɔ.

¹⁰ Taa cayaɲa tɛmlɛ tu ke ɪ caa kiɲ, ɪ ká tɛɲsi-ɲ mpusi na ɲ ná pə nav.

¹¹ Yalaa wɛɛ na pá tɔvki pa caanaa, na paa saɲ pa toonaa ke paa pɛɔɔ.

¹² Yalaa wɛɛ na pá huvi si pa wɛ tənariɲ, pácɔ pa ta nyaali pa asilima.

¹³ Yalaa wɛɛ na pá ké isətoosile nyáma, na pá nyənɛɲi lɛlaa ke yem.

¹⁴ Yalaa wɛɛ na pa kela na lɔɲ isɔ layalɛɛ na sɛɛsi, pa sɔɔlv puwa si pá tɔyɔ wahala nyáma isɛ na pá kpiisi kunyɔntunaa ke tɛtu tɔɔ.

Atuwa kupulɛɛ

¹⁵⁻¹⁶ Yalaa wɛɛ na pá wɛ isɔ lɔm tɛɛ sunsɔlvɔɲ, na pá lɛkɛɲi lɛlaa nyəm na pá tɔɲ si: Ha-tu ha-tu. Pɔlvɔvunaa tooso wenna paa nyəyəsɛɲi, pácɔ pa ta nyi pə mayanaa. Kancaalaya nyəɲ ntɛ atɛtɛle.

Naale nyəɲ ke kaalɔlaya.

Tooso nyəɲ ke wulaya tɛtu.

Liɲiti nyəɲ ná wɛɛ tɔtɔ, ɪlɛyɛɛ kɔkɔ.

¹⁷ Ye nɔyɔlv tɔvki ɪ caa na u saɲ ɪ too ke nunav, lɔɔv katəkətəɲ ká wəyɔsi ɪ isɛ na hekələnaa tɔyɔ ɪ nantu.

¹⁸⁻¹⁹ Pɔlvɔvunaa tooso wenna na pá tɛɛ-m, maa cəkəyənə-wɛ.

Kancaalaya nyəɲ ntɛ hekələ kuluyɔ ke isɔtaa.

Naale nyəɲ ke tɔm lɔɔlvɔv ke kukpamuyɔ tɔɔ.

Tooso nyəɲ ke kpuluyɔ sɔsɔɔv hapələ ke tɛɲku taa.

Halɪ liɲiti nyəɲ wɛɛ.

ɪlɛyɛɛ mpi pə pukina yulu ke alv kiɲ tɔ.

²⁰ Alv yɛɛyɛɛ tu tɛɲ wasaɲkalətu, ɪlɛna ɪ saɲ ɪ tɔyɔ lɔm ke tɛitɛi isɔ yulu tɛɲuyɔv tɔyɔv na ɪ husi ɪ nɔyɔ tɔ. Na ɪ tɔ si: Ma ta la isayatu natəli.

²¹⁻²³ Pɔlvɔvunaa tooso pəsəyənə antulinya ké kpɛntələsi, pácɔ pə fɛi lapv.

Kancaalaya nyəɲ ntɛ yom pəsuyɔv wulav tɔ.

Naale nyəɲ ke kumɛɛɲ svukuyɔv toɲ tɔ.

Tooso nyəɲ ke alv wei paa caa tɔ ɪ saav ke apalu.

Halɪ liɲiti nyəɲ wɛɛ.

ɪlɛyɛɛ tɛmlɛ tu alvnyəɲ wei ɪ

lɛkɛɲi ɪ too sɔsɔɔntu tɔ.

²⁴ Wontu səkpetu natəli tɔ wɛ tɛtu tɔɔ ké liɲiti, na nti tɔ tɛɛna layatu.

²⁵ Kancaalaya wontu ntɛ tɔɔlaa, pa fɛi toɲ pəyɛɛ pa kpɛyɛliɲi pa tɔyɔnaya ke lɔɲɛ.

²⁶ Wontu naale nyəntu ke namisi, si fɛi toma, na si tɔyɔ si lona ke kukpaməɲ taa.

²⁷ Wontu tooso nyəntu ke kutolɔɲ, kv fəina wulav. Pácɔ kv tɛɲɛɲi təmayə tintika tintika.

²⁸ Na pá kaasi kaɲmaya, pa kpaaki-kɛyɛ niɲ taa ké. Pácɔ ka svuki awulaa tɛɛsi taa.

²⁹⁻³¹ Weesuyɔ nyáma tooso wenna na pá tɔɲ isɔ pa caaki tɔ.

Weesuyɔ tu kancaalaya nyəɲ ntɛ

taalɛ wontu tənə caa tɔyɔlaya.

Kaa seeki nɔyɔlv.

Weesuyɔ tu naale nyəɲ ntɛ

kampaav fɛlvuyvna ifɛpile tɔ,

tooso nyəɲ ke pəntuluyɔ.

Halɪ liɲiti nyəɲ wɛɛ.

ɪlɛyɛɛ yoolaa wulav wei ɪ tu ɪ yoolaa ke nɔyɔ tɔ.

³² Ye nyá kumelentu ka tɔsənə-ɲ na ɲ hɔ nyá ti, na ɲ kɔɔ na ɲ pəsənə laakali, ɪlɛ nyi nyá ti kpav. ³³ Pə taya pɔlv, pa ciyitiɲi naaləm ké ɪlɛna naanim kpa. ɪlɛna pá má muna tɔɔ na caləm kpe. Mpɔ tɔtɔyɔ páná kɔsɛɲi yoo.

^a 30:1 ɪtəyɛɪ: Hɛpəla taa ɪlɛ tɔ pəsəɲi na tɔ tɛləsi tənɛ unɪ si ma kawaya, hai, ɪsɔ ma kawaya, na ma toma tɛ.

31

Layatu tasuɣu ke wulav Lemuweli

¹ Layatu nti Masa wulav Lemuweli too tasa-ɪ tɔɔle si:

² Ma pɛyɛlɔ, nyá wei ma sɛləmaa na má lɔlɔ tɔ ke ŋkpaŋŋ. ³ Taa cɛla nyá tɔŋ ke alaa. Pɛyele taa hɔlɔ alaa mpa pa wakələyi awulaa tɔɔ nyá mpaŋŋ. ⁴ Pə taya awulaa tɔmlɛ ntɛ si pá nyɔɔ sɔlɔm. Pɛyele pə fɛi si awulumpiya náá pɛɛki sɔlɔm tɔŋ nyəm. ⁵ Pə taa kɔɔ na pá nyɔɔki na pá sɔɔ kiŋ tɔɔ. Yaa pá wakəli kɔnyəntɔnaa mpa pa tɔm tewa tɔ. ⁶ Mpa sɔlɔm mɔnaa tɔɔle mpa pa caa sɛm tɔ, na saləmɔlaa. Yaa laŋwakəlle sɔsɔle nyéma, ⁷ na pá sɔɔ pa wahala na pa kɔnyəntɔɔle tɔɔ. ⁸⁻⁹ Ama ye nyá ɪle tɔɔ nyá kawulaɣa na siyisɔɣu, na hí sɛɛna kɔnyəntɔnaa, na wahala nyéma, na mpa pa lɔwa tɔ, na mpa paa pəsəyi yɔɔtaya tɔ, pa tɔɔ.

Alɔ kupan yaasi

¹⁰ Wei í hika alɔ kupan ɪ kəla kacɔka wontu.

¹¹ ɪ paalɔ wɛna-ɪ naani ké na í tayanəyi ɪ wɛnaɔ.

¹² Kupantu ke ɪ alɔ lakɪ-ɪ, ɪ lakɪ-ɪ kɔwəwɪtɔ haləna ɪ sɛm.

¹³ Alɔ ɪni ɪ pɛɛkəyi kponkponu tɔŋ nyəntu ké, na heeŋ huntɔ na í lakɪ tɔmlɛ na laŋhɔlɔmlɛ.

¹⁴ Pooluŋ ke alɔ ɪni ɪ kɔŋna ɪ tɔɔɔnaɣa, ɪsu taatəlaa kpuləŋ.

¹⁵ Tefɛmlɛ ke í kɔləyi na í caləsi ɪ nyéma na í tala-wɛɣɛ pa tɔma.

¹⁶ ɪ mayasəyi taale tɔm ɪlɛna í ya-tɛ. ɪlɛna í tuu lɛsɛŋnaa tuŋ na liyitee nna ɪ hikaa tɔ.

¹⁷ Alɔ ɪni ɪ nikiyi tɔmlɛ ké na tɔŋ ɪ cakɪ yem.

¹⁸ Alɔ ɪni ɪ nyəmá si ɪ tɔmlɛ tɔŋ teu, na paa ahoo ɪ mɔsəyi fətəla na í lakəna.

¹⁹ ɪ cakɪ yem na folofolo na akpaa fɛi ɪ niŋ taa.

²⁰ Alɔ ɪni ɪ waasəyi wahala nyéma na í haaki kɔnyəntɔnaa.

²¹ Paa watu talaa ɪ nɛɣəsəyi ɪ tɔyaya nyéma tɔm. Mpi tɔ, ɪ tɔyaya nyéma wɛna watu wontu kupantu ké.

²² Alɔ ɪni ɪ lɔvki ɪ tɔyi kutakəŋ ké, na kponkponu tɔŋ nyəntu kɔsɛmtɔ wontu.

²³ ɪ paalɔ ké ɪcate sɔsaa taa tu wei ɪ nyuɣu kɔlaa tɔɔ. Mpe pa huukəna ɪcate tɔm.

²⁴ ɪ lɔvki tɔmpalanaa na wontu ké, na í pɛɛtəɣəna taatəlaa.

²⁵ Toma na nyuɣu kɔlvɣu ke ɪ suuwa ɪ tɔɔ, ɪ nɛɣəsəyi cɛle nyəntu.

²⁶ Alɔ ɪni ɪ yɔɔtəɣəna ləmayasɛ ké, na í tasəyi layatu na sɔɔlvɣu.

²⁷ Alɔ ɪni ɪ fɛŋiyi mpi pə lakɪ ɪ tɔyaya taa tɔɔ, ɪ tɔki fɛlɛntu tɔɔɔnaɣa.

²⁸ Alɔ ɪni ɪ piya ná yaaki-ɪ laŋhɔlɔmlɛ tɔ, na ɪ paalɔ náá puɣɔləyi-ɪ si:

²⁹ Alaa wɛɛ na pá tɔŋ teu. Ama nyá tɛɛ pa tɔna.

³⁰ Tɔnvɣu sɔtuɣu puɣusiyi ké, na ɪsɛntaa teu náá saaləyi. Ama alɔ wei ɪ nyayna Taca tɔ ɪ tike ɪ mɔnna samtu.

³¹ Pə wɛɛ si pá lɛɛti-ɪ ɪ wahala sote ke ɪ tɔmlɛ tɔɔ ké.

LƏMAYASƏE TU TŌM TAKƏLAYA

Kutulətu

Takəlaya kanə ka taa ké tə naaki ləmayasəe tu tōm. Ama ı ləmayasəe fayana yulə nyəna ké. ı hüləyi ı takəlaya kallaa sı yulə ı cayana ı tı tō pə ké kpeṭe ké. Mpi tō, pə taya təmlə tōj nyənte taa ké təcayanaṭ mayamaṭa wəe. Pə taya pulə, pə təna mpi yulə lakı atə cənə tō pə wə tənaya ké. Tənaya ı nyənəna lə tōm cəkənaṭ wə yulə ke kate. lə tike wenna tam na ı tı kəsəyana yulə na ı kulapəm tənə nyuyə.

lənəna pa fayə ləmayasəe tu tōm takəlaya tō:

Ləmayasəe tu sı atə nyəmnaṭ tōm cəkənaṭ wə kate, titite 1:1-4:16

Takəlaya tu təsəyi layatu ke atə nyəm tō, titite 4:17-10:20

Kutəkətu, titite 11:1-12:14

Pə tənə pə wə piti ké na pə cəkənaṭ wə kate

¹Tafiiti pəyalə ləmayasəe tu wei ı ké Yosalem wulaṭ tō ı tōm ntō. ²ı tōma sı pə tənə pə wə piti ké na pə cəkənaṭ wə kate isı yulə ləkuyə sı ı tiiki heelim tō. ³Yulə kəkuyə ı tı na tənə tənaya atə cənə tō, pepeye ı waaki pə taa? ⁴Luluyə loṇja kanə ka səki ké na loṇja ləṇka náa kulı na ká sı tōtō, na tətə náa wə mpv tu layasəyi. ⁵İlim lu ké na pə tū na pə huliṭina pə lonte taa ké məlyuṭ sı pə təsəyi luw. ⁶İlena heelim náa makı na pə pukina ilim mpətəṇ tō, na pə mələna pə ntəyōṇ tō. Na pə má na pə cə kilikite, na pə tayani cuyusuṭ. ⁷Pusi tənə kpeṇ tənku taa ké. Ama ı lə u suyi. Həyöluyə ŋku kv tō pusi kpeṇna tō, kulumuyə ŋku kv tō ké su kpeṇ, sı kaa layasi. ⁸Pə tənə pə tənəna lapu ké pu yeki. Nəyölə u pəsəyi na ı tō sı isələ nyəṭəsəyi nyənuyə yaa ŋkpaṇuyə nyəṭəsəyi nuw. ⁹Mpi pu wəe tō, mpi pu wəena, na mpi pu lapa tō, mpi pu təsənə lapu. Kufam napəl pə fei antulinya taa cənə. ¹⁰Paa pulupə lapa na yələa tōj sı kufam, pələ pu tənə lapu ke pusi nsi sı tēwa tō, sı taa ké na pəcə pə takı tá. ¹¹Nəyölə u təsəyi mpi pə tēwa hatoo ləṇtaṭ tō pə tō. Mpv tətəyō tá waalı nyəma ná kaa yeke pulupə sı pele pa waalı nyəma ı ná.

Nyəm mpi ləmayasəe tu hika ı kulapələ taa tō

¹²Ṁpəyō ləmayasəe tu tōma sı: Ma təyō kawulaya ke ləyeli nyəma tō ké Yosalem.

¹³Ma ha ma tı sı má pəkı teu na ləmayasəe, na má cəkəna pə tənə mpi pə lakı antulinya taa tō. Pə ké wahala təmlə nte lə tūyi yələa təyō. ¹⁴Ma nyəma tənə tənə nna yələa lakı atə tō. A tōm na kate ké isı yulə ləkuyə sı ı tiiki heelim tō. ¹⁵Mpi tō, yulə kaa siyisi mpi pə kuntilaa tō. Pəyele nəyölə kaa pəsi na ı kala mpi pə fei tō. ¹⁶Halı ma huwə ma taa sı ma wəna nyəm na ləmayasəe ke səsəm na pə tē Yosalem awulaa mpa pa laala-m tō. Pəpətu fei ma nyəm tōwə səsəm ke na má cəkəna weesuyə tōm. ¹⁷Ṁpəyō ma suv fayə na luṭu kulumuyə ke ləmayasəe na kumeləntə. İlena má cəkəna sı pələ pə wə kate tətəyō isı yulə ləkuyə sı ı tiiki heelim tō. ¹⁸Ye yulə leela pulupə taa, na ı cəkəna-wı na ı wəena nyəm. Mpv tətəyō ı ləṇle ká wakələna-wı na ı təyō pə kunyōṇ.

2

¹Ləmayasəe tu sı: Ma huwə ma taa sı maa yələna weesuyə na má nu leleṇ. İlena má mayana sı pələ pə ta waası pulə. ²Wei ı nyənəyi weesuyə tōm ke yem tō pə ké kumeləntə ké. Yaası ı u waasəyi pulə. ³Maa mayasa ma taa sı má ha ma təyi suləm. İlena má tənəna ləmayasəe, na má pəsi ma təyi kpaṇtə. İlena má cəkəna mpi pə ké kpaṇuyə tō. İlena má mayası sı má ná mpi pə kəla teu sı yələa ı la pa weesiyə waatə ke atə cənə tō. ⁴Ma lapa tənə səsəəna ké. Ma ŋmawa ma təyi kutuluyə na má tuu tūj wei pa yaa sı ləseṇ tō ı tawa. ⁵Ma tūwa ma təyi tawa na má sə tūj kəköləṇ waanı waanı. ⁶Ma hee pusi na sı ləm niyitiyi tūj hətuyə ŋkv. ⁷Ma yapa yomaa apalaa na alaa na pə ləl piya ke ma təyaya taa. İlena má wəena tələ ke səsəm na pə kəl isı mpa pa laala-m Yosalem taa tō. ⁸Ṁpəyō ma kuwə tətəyō həyöləṇ awulaa kpaṇcoṇ, paa pa wulana, paa pa liyitee. Ma kpaṭa yonyoolaa apalənyəma na alənyəma. Ma kpaṭa alaa ke tuutuuma na pə kəl isı yulə ká nyuli tō. ⁹Haləna ma nyuyə kulı na pə kəl mpa pa laala-m Yosalem ke wəw tō. Paa na mpv, ma tōka ma ləmayasəe ke Ṁpəyō. ¹⁰Ma ta kisina ma isə ke mpi mpi a nyuləyi tō. Pəyele ma ta kisina ma təyi ləṇhuləmlə natəl. Mpi tō, ma yələyana ma tənə tənaya. Mpi pə ké ma nyəm ke ma tənə tənə taa təyölə.

¹¹ M̄pɔyɔ ma nyɛna ma tɛma na wahalanaa mpa ma tɔyɔ a lapu taa tɔ. Pɛ tɛna pɛ wɛ katɛ kɛ isu yulu lukuyɔ sɪ í tiiki heelim tɔ. Kawaaya fɛi pulɔpu taa kɛ atɛ cɛnɛ. ¹² M̄pɔyɔ ma caawa sɪ mǎ cekɛna sɪ, yɛ yulu kɛ lɔmɔyɔsɛɛ tʊ kawaaya ŋkaya ɪ wɛna na pɛ kɛli kpaŋtʊ na kumɛlɛŋ? ɪlɛna mǎ pɔɔsɪ ma tɪ sɪ, wɛi ɪ kǎ tɔyɔ kawulaya kɛ ma lɔntɛ tɔ ɪ kǎ la na í kɛli mpa pa laala-m tɔ? ¹³ Ma nyɛmǎ sɪ lɔmɔyɔsɛɛ kɛla kpaŋyɔyɔ kɛ tɛu. ɪsu nyaalɛm kɛluyɔ sɛkɛtuyɔ tɔ. ¹⁴ Pɛ taya pulɔ, lɔmɔyɔsɛɛ tʊ nyɛmǎ ɪ tɔpɔtɛ kɛ. ɪlɛna kpaŋtʊ náá yontɪxi yem. ɪlɛ ma nyɛmǎ sɪ pɛ kɔŋ pa tɛnaya kɔpátúyɔ kulɔmuyɔ kɛntuyɔ kɛ. ¹⁵ ɪlɛna mǎ tɔ ma taa sɪ, yɛ pu kɛntɪ ma na kpaŋtʊ kɛ kɔpátúyɔ kulɔmuyɔ. ɪlɛ pepɛ tɔɔ kɛ ma tɛɛ-ɪ lɔmɔyɔsɛɛ. Tɛlɛ tɛ wɛ katɛ tɔtɔyɔ. ¹⁶ Paa lɔmɔyɔsɛɛ tʊ, paa kpaŋtʊ, pa naalɛ pa sɛkɪ tɛitɛi kɛ. Pǎcɔ paa tɔɔsɔyɪ nɔyɔlɔ tɔɔ kɛ tam tɔɔ na pɛ kɛli lɛlɔ. Yɛ kuyɛɛŋ í sikaa pa sɔɔkɪ pa naalɛ pa tɔɔ kɛ. ¹⁷ Ma nyɛɔsɛɛ weesuyɔ kɛ. Mpi tɔ, ma taa kpaana mpi yɛlaa lakɪ atɛ tɔyɔ. Pɛ tɛna pɛ wɛ katɛ kɛ isu yulu lukuyɔ sɪ í tiiki heelim tɔ. ¹⁸ Ma taa kpaana tɛma wɛna ma tɔyɔ wahala na mǎ la tɔyɔ. Mpi tɔ, wɛi ɪ kǎ lɛɛtɪ ma lɔntɛ taa tɔyɔ ma kɔŋ yɛlinau. ¹⁹ Pɛyɛlɛ nɔyɔlɔ ta nyɪ sɪ ɪ kǎ la lɔmɔyɔsɛɛ tʊ yaa kpaŋtʊ. Pɛyɛlɛ pɔntu ɪnɪ ɪ kǎ paasɛnna mpi ma tɔyɔ wahala na mǎ lana lɔmɔyɔsɛɛ kɛ atɛ tɔ. Tɛlɛ tɛ wɛ katɛ tɔtɔyɔ. ²⁰ ɪlɛna ma apalɔtʊ yɔɔlɛna tɛmlɛ nte ma lapa atɛ tɔ. ²¹ Mpi tɔ, yɛ yulu lapa pulɔ na lɔmɔyɔsɛɛ na í waa pɛ taa. ɪlɛna í yɛlina yulu wɛi ɪ ta wu pɛ tɔɔ tɔ. Pɛ wɛ katɛ tɔtɔyɔ, pɛɔɔ pɛ wuki. ²² Yɛ mpɔ yɛlaa kaasuyɔ pa tɪ na pǎ tɔkɪ wahala na pǎ kaakɪ yem tɔ, wɛyɛ pa waakɪ atɛ cɛnɛ? ²³ Pa kuyɛɛŋ tɛna kɛ cɔɔsɛɛ kɛ. Pa tɛmlɛ kɛ wahala nyɛntɛ. Paa ahoo paa hɛɛsuyɔ. Tɛlɛ tɛ wɛ katɛ tɔtɔyɔ.

²⁴ Mpi yulu pɛsɔyɪ tɔyɔlɛ tɔyɔn na nyɔɔɔ, na ɪ tɛmlɛ kulɔlɔm yɔɔlɛnau. Pɛlɛ pɛ kɛ ɪsɔ kucɔɔɔ tɔtɔyɔ. ²⁵ Mpi tɔ, yɛ ɪsɔ tá ha yulu sɪ í tɔyɔ na í nu lɛlɛŋ ɪ kaa ná. ²⁶ Yulu wɛi ɪ wɛ ɪsɔ kɛ tɛu tɔyɔ ɪ haakɪ nyɛm na lɔmɔyɔsɛɛ na laŋhulɔmlɛ. ɪlɛna í tʊ ɪsɔyau sɪ ɪlɛ ɪ calɛsɔyɪ na í kaakɪ kupanɔ. Tɛlɛ tɛ wɛ katɛ tɔtɔyɔ ɪsu yulu lukuyɔ sɪ í tiiki heelim tɔ.

3

Paa mpi na pɛ waatu kɛ

¹ Paa mpi na pɛ waatu kɛ atɛyɛ. ² Lolɔyɔ wɛna pɛ waatu kɛ, na sɛm na pɛ waatu. Tʊyɔ sɔu na pɛ waatu, na ku kɛsɔyɔ na pɛ waatu. ³ Kuyɔ wɛna pɛ waatu kɛ, na waau na pɛ waatu. Nmau na pɛ waatu, na yɔkuyɔ na pɛ waatu. ⁴ Wula na a waatu kɛ, na wɔŋa na a waatu. Laŋwakɛllɛ na tɛ waatu, na paalɛ na tɛ waatu. ⁵ Pɛɛ lɔyɔu waatu wɛɛ kɛ, na a tɔɔsuyɔ na pɛ waatu. Waɔalɔyɔ wɛna pɛ waatu, na pǎ kaasɪ waatu wɛi n kǎ se-wɪ tɔ. ⁶ Pɛɛkuyɔ waatu wɛɛ kɛ, na lɛpu na pɛ waatu. Waatu wɛi yulu kǎ su pulɔ tɔ, na waatu wɛi ɪ kǎ lɔ-wɪ tɔ. ⁷ Cɛluyɔ waatu wɛɛ kɛ, na nyalɔyɔ na pɛ waatu. Sum wɛna pɛ waatu kɛ, na yɔyɔtaya na ka waatu. ⁸ Sɔɔluyɔ waatu wɛɛ kɛ, na pɛ kaasɪ taa kpanau waatu. ɪlɛna yooɔu na ku waatu, na hɛɛsuyɔ na ku waatu.

⁹ Pepɛyɛ tɛmlɛ latu waakɪ? ¹⁰ Ma nawa kulapɛlɛ nte ɪsɔ tʊyɪ yɛlaa tɔ. ¹¹ Pɛ tɛna mpi ɪ lapa tɔ pɛ tɛwa pɛ waatu kɛ. Halɛna í tʊ yɛlaa taa kɛ tam tɔɔ lɔmɔyɔsɛɛ. Paa na yulu ɪ pɛsɔyɪ na í cekɛna tɛmlɛ nte ɪsɔ lapa hatoo kancaalaya na tɛ tɛnaya tɔ. ¹² ɪlɛna mǎ cekɛna sɪ yɛlaa fɛina laŋhulɔmlɛ natɛli. Yɛ pɛ taya pǎ ha pa tɔyɪ pa tɪ lɛlɛŋ nuu taa kɛ pa weesɪŋ waatu. ¹³ Yulu tɔkuyɔ na í nyɔɔkɪ na í yɔɔlɔyɛna ɪ tɛmlɛ kulɔlɔm tɔ pɛ kɛ ɪsɔ kucɔɔɔ kɛ. ¹⁴ ɪlɛna mǎ cekɛna sɪ pɛ tɛna mpi ɪsɔ lakɪ tɔ pɛ wɛ tam tɔɔ kɛ. Pulɔ ta sɔɔsɪ pǎcɔ pɛ ta pasa. ɪ lakɪ m̄pɔyɔ sɪ yɛlaa í nyɪ ɪ sɔɔsɔntɔ. ¹⁵ Mpi pɛ lakɪ nɔɔnɔ na mpi pu tɛ na pǎ kɔɔ tɔ, pu tɛma lapu kɛ hatoo lɔŋ kɛ. ɪsɔ lakɛna na pɛ lɛlɔyɪ.

Pɛ tɛna pɛ tɛɛsɔyɛna sɛm kɛ

¹⁶ M̄pɔyɔ ma tasa cekɛnau tɔtɔ sɪ, ɪsɔyatu tɔkɛna kawulaya kɛ timpi pu wɛɛ sɪ pǎ tɛŋ siyisuyɔ na pǎ ha tampaɔ tɔ. ¹⁷ ɪlɛna mǎ tɔ sɪ: ɪsɔ kǎ huɔna ɪsɔyau na siyisilu kɛ. Mpi tɔ, paa mpi pɛ lakɪ pɛ waatu kɛ. ¹⁸ Yɛ pɛ kaasa yɛlaa ɪlɛ ɪsɔ mɔyɔsɔyɪ-wɛyɛ sɪ pǎ cekɛna sɪ pa ta kɛli tɔla kɛ pulɔ. ¹⁹ Pɛ kɛnta yulu na tɔtɛ kɛ kɔpátúyɔ kulɔmuyɔ kɛ. Fɛesuyɔ kulɔmuyɔ kɛ pa wɛna, pa naalɛ paa tɛ na pǎ sɪ. Yulu ta kɛli tɔtɛ. Mpi tɔ, pɛ tɛna pɛ cekɛnau wɛ katɛ tɔ se. ²⁰ Pa tɛna paa tayanɪ tɛtʊ nti paa ŋmana-wɛ tɔyɔ pɛsuyɔ kɛ. ²¹ Nɔyɔlɔ kaa pɛsɪ na í huli tɛfɔɔ sɪ yɛlaa lɛsasɪ kpaakɪ ɪsɔ na tɔla nyɛnsɪ náá saali atɛ. ²² Tɛnaya ma cekɛnaa sɪ yulu fɛina pulɔ na pǎ tɛɛ sɪ í yɔɔlɛna ɪ tɛmlɛ kulɔlɔm. Mpi

pə ha-ı təyɔlə. Pə taya pulv, ı kaa pəsi na í yəələna cele nyəm na í ta tata tənə.

4

Mpi pə ta təy yəlaa weesij taa tɔ

¹ Mprúyó ləmayasəe tɔ tasaa sɪ: Hei í nyəni isəna pa ɲmakəla yəlaa na pá wi-iki tɔ. Nəyɔlv u puki pa puyusuɣu. Pa ɲmakəlla mpeyele toɲtuna. Nəyɔlv u pəsəyɪ sɪ í waasi-wəye pa niɲ taa. ² Ma huɪ sɪ mpa pa səpa tɔ pa kəla leleɲ nuw ke weesij nyəma. ³ ləna pə tu kələna mpa pa ta tu luləta tɔ. Mpi tɔ, pa ta nyi isayatu nti yəlaa lakɪ atə cənə tɔ.

⁴ Ma nawa tətɔ sɪ yəlaa təkɪ wahala ké na təma sɪ pá hiki na pá tɛ pa ləlaa. Pəle pə wə kate tətəyɔ isɪ yulv lukuyɔ sɪ í tiiki heelim tɔ. ⁵ Felentú susiyi ɲkpalasí ké na í tuyɪ təyɪ wakəlyuɔ. ⁶ Pə kəla teu sɪ yulv í wəɛna ɲkute kuləmtələ na í nukɪ leleɲ, na mpi ı ká wəɛna ɲkulee naale na pə wə kate tɔ.

⁷ Ma nawa tətəyɔ kate lentə ke tətɔ tɔ. ⁸ Yulv wenna í tike təkɔɲ, ı feina alv yaa neu, yaa pəyaya, pəcɔ ı lakɪ təmle u nyəyəsəyɪ. ı caa ké sɪ í səsəyɪ wənaɪv ké tam. Paa na mpu tɔ, na í pəsəyɪ ı təyɪ tam sɪ: Awe tɔ ké ma wukɪ na má kisiyɪ leleɲ nuw. Yaasi unı ı ké isayav ké na ı cəkənaɪv wə kate. ⁹ Pə kəla teu sɪ yəlaa naale í kaa, na mpi yulv ka wəɛ ı tike tɔ. Mpi tɔ, pa waakɪ pa təmle taa ké. ¹⁰ Pəyele pa taa wei í tu hotaa ləlv kusi-ı. Ama wei ı wə ı tike tɔ ye ı hotaa u naakɪ kusulv. ¹¹ Ye yəlaa naale ı həntaa, pə haɲəyɪ-wəye. Ama pə kaa haɲ wei ı wə ı tike tɔ. ¹² Ye yulv wə ı tike ɲmakəllv ɲmakəlyɪ-ı ké. Ama ye pa wə naale ıle pa pəsi-ı. ıfatələ u cekɪ ləɲ isɪ ɲmənaɲa mayamaɲa.

¹³ Ifepu wei í ta ke kasayampu na í wəna ləmayasəe tɔ ı lapa sana na wulav kukpatulv kumeləɲ ɲku kv kisiyɪ layatu tasuyɔ tɔ. ¹⁴ Paa salaka taa ké ifepu unı ı lunaa sɪ ı təkɪ kawulaya, yaa pa tu lulə-ı konyəntu ke kawulaya taa, ¹⁵ ma naakɪ sɪ ifepu wei unı ı ka təyɔ kawulaya ke wulav unı ı lonte taa tɔ yəlaa tənə ka wəɛ ı waalı ké. ¹⁶ Yəlaa tuutuuma ka wəɛ ı waalı ké, paa na mpu pəle pa waalı nyəma laɲa kaa huləməna-ı. Mpi tɔ, pəle pə wə kate tətəyɔ isɪ yulv lukuyɔ sɪ í tiiki heelim tɔ.

Nəyɔ suw kpai nyəm

¹⁷ La laakalı ke waatu wei n puki ləɔ təyaya taa tɔ. Polo sɪ ı́ nı na ı́ wəɛna ləɔ səyəntv. Pə kəla teu ke təla kətaya ɲka kumeləɲ lakɪ na í ta cəkəna sɪ isayatu ke ı lakɪ tɔ.

5

¹ Taa hulina yəyətəyɔ ke ləɔ isəntaa na ı́ tá huɪ nyá taa. Pə taya pulv, ləɔ wə isəntaa ké na nyaa wə atə. Mpu tɔ, nyá təm í taa kəli pəyalə. ² Pəpətv fəi leleɲ, nəyəsəe tuutuuma kəɲna toosee ké, na yəyətəyɔ katatələya náa kəɲna kumelətm. ³ Ye n su ləɔ ké nəyɔ, la-ke, taa ye le na pə leeli. Mpi tɔ, ləɔ laɲle u həəkəna kumeləməɲ. Pə tɔw ké pə wəɛ sɪ ı́ təkɪ nti n sukɪ tɔ. ⁴ Pə kəla teu sɪ ı́ taa su nəyɔ, na mpi n ká su na ı́ kaa la tɔ. ⁵ Taa ye le na nyá kuyəyətəyɔ susv-ɲ isayatu taa. Na pə kəw na, pə caalı-ɲ sɪ ı́ heeli kətulv sɪ pə yukəna-ɲ. Təfɔ ləɔ ká mənə-ɲ pááná na í wakəli nyá kulapəm. ⁶ Toosee katatələya ké təm kpai nyəntv ke yem ké. Pə tɔw ké pə wəɛ sɪ ı́ nyana ləɔ.

Mpəle teləsuɣu ke səsəəntv taa

⁷ Ye timpi yəlaa muɣuliyɪ konyəntv na pá tuyɪ-ı tasəkələ, pə taa la-ɲ piti. Mpi tɔ, yulv səsə kentiɣi səsə ləlv ké, na pəle pa wəna pa səsə wei ı kəla-wə tɔ. ⁸ Pə kəla teu sɪ tətɔ í wəɛna wulav wei ı səɲna tawa hələm təm taa tɔ. Mpi tɔ, tənaya pa tənə pa təyənaya lukəna. a

Isəna liyitee u waasəyɪ tɔ

⁹ Liyitee səəllv u nyəyəsəyɪ-ye, na wənaɪv səəllv ná feina kawaaya. Tələ tə wə piti tətəyɔ. ¹⁰ Ye wənaɪv í hukiyɪ, kv təyɔlaa hukiyɪ tətəyɔ. Wəɛntaa kawaaya nté pa naakuyɔ pa wənaɪv na pa isə tɔ. ¹¹ Təmle latv tookɪ ké na ı́ nu leleɲ, paa ı təyɔ pəcɔ yaa səsəm. Ama wəɛntv wənaɪv katatələya ı yeki sɪ ı́ too teu. ¹² Yaasi isayav nəyɔlvuɔ ma nawa tətɔ tɔw, unəyələ isəna yulv sukuyɔ liyitee na á tayanı ı mayamaɲa ké wakəlyuɔ tɔ. ¹³ Ye ı nyuyɔ səpa na ı liyitee anı á saalı, ye ı lulə apəlvəyaya, niɲ kpɛte ke kele ka kəɲ. ¹⁴ Isɪ ı too ka luluyɔ-ı kpɛte tɔ, mprúyó ı ká sɪ kpɛte tətɔ, ı kaa təkɪ ı təmle puluyɔ ı niɲ taa. ¹⁵ Sɪ yulv í sɪ kpɛte isɪ ı ká kəm tɔ pə ké laɲwakəllə səsəələ ké. ı təmle təm lapa kate ké, kawaaya fəi tə taa. ¹⁶ Səkpɛtuyɔ, na laɲwakəllə, na nəyəsəe

a 5:8 Pə wəɛ sɪ wei ı səɲna konyəntvnaa ke pa tawa hələm taa tɔ.

tuutuuma, na kutəmən, na pááná taa ké ı wee, haləna ı səm.

¹⁷ Mprúyú ləməyasəe tı tōma sı: Nti ma nawa təxəle sı yulv larle í huləmənə ı kutəxəv, na ı kunyənəwəm, na ı təma tənə nna ı lakı atə tō, haləna ı səm. Mpi tō, ı paa tete nté tənə. ¹⁸ Mpa pa tənə ləo haakı tōn na wənəv sı pə ké pa nyəm na ı yeki-we sı pá təxə na pá yəoləna pa təmle tō. Mpu unı pə ké ləo kucəw ké. ¹⁹ Mpi pə tō tō, saa wei ləo tuxı yulv taa ké larhulvmlə tō, ı paasəxəna teu sı ı weesuyı topilaa.

6

¹ Mprúyú ləməyasəe tı tōma sı: Ma nawa wahala wei ı kəla yulv ke atə cənə tō. ² Ye isı ləo ha yulv nté tōn na wənəv na í kusi ı nyuvı ı ta larh pulv. Ama ı ta ha-ı mpaav sı í təxə-wı, ləna í yele na kpai tı nəxəlv ilé ı təxə. Təle tə cəkənəv we katə ké na larhwakəlle səsəole. ³ Yaa isı yulv luləna ntəxe piya nunəwa (100) na í kpatəli teu, ıle ı ta yəoləna ı wənəv mpi na ı larle hulvmtı, ləna í sı na pá pimi-ı. Pəyaxa nka pə hələsaa tō ka lapa-ı na sana. ⁴ Pə lula pəyaxa nkexe yem ké na ká məli səkpətəyü taa na ká həte saalı tənə. ⁵ Ka ta tu nav ilim pəyele ka ta nyı sı pə wee. Ka kəla həesəyü ke yulv unı. ⁶ Sı yulv í təxə pusı iyisi naale (2000), na kawaaxa fəi pə taa tō pepeyele ı waawa? Anı lonte kulvmtəle taa ké pa tənə pa puki.

⁷ Yulv iwule tənə, ı nəxə púyú tō ké ı lukı, paa na mpv ı kunyuləyü ı səki. ⁸ Kawaaxa nkaxa ləməyasəe tı wənə na í tēe kumeləŋ? Na ye kunyontu í nyəmá ı tı kaasəyü ke weesuyı təm taa, ıle ı waa weyele? ⁹ Pə kəla teu sı yulv í yəoləna mpi ı nawa tō, na mpi ı ká yəoləna ı kunyuləm tō. Pəle pə we katə tətəxə isı yulv lukəyü sı í tiiki heelim tō.

Yulv ləməyasəe tı we tənaya

¹⁰ Pə tənə mpi pə wee tō, pa tēma-wəyı nyəm ke hatoo ləŋ, tə nyəmá teu ke mpi pa yaa sı yulv tō, í na mpi pə kəla-ı tōn tō paa hən. ¹¹ Ye yəxətaya í kəla katatəlaya, mpv tətəxə təmnaa payale hələxi. ıle yulv kawaaxa nté we? ¹² Awe nyəmá mpi pə maya yulv ke ı weesuyı waatv taa tō? Ku kuyəŋ we kpəte ké isı ıleeməyü. Yaa awe ká heelina-ı mpi pu la ı səm waalı ké tətə tō ke cele tō?

7

¹ Mprúyú ləməyasəe tı tasaa sı: Yulv həte yaakəyü tō, pə kəla teu ke tulaalv kupəŋ. Pəyele ı səm kuyaku kəla teu ke ı luləyü nyəŋku. ² Pə kəla teu sı yulv í svv ləyaxa təyaxa taa, na mpi í ka svv acıma təyaxa taa tō. Mpi tō, ləyaxa təsəxəna-tv sı səm nté paa yulv wei ı tomle. ıle pə wee sı yəlaa í mayası pə təm na pá wənə pa isə. ³ Larhwakəlle kəla teu ke wəŋa. Mpi tō, tə pəsəyı na tə nyəŋsı ı isəntaa, ləna tə təyanı ı taa. ⁴ Ləyaxa təyaxa taa ké ləməyasəe tı puki, ləna ləməyasəe fəi tı náa polo təyaxa nka ka taa pa nmaaləxi tō. ⁵ Pə kəla teu sı nı nu isəna ləməyasəe tı kpuləxi-ŋ tō na mpi n ká nu ləməyasəe fəi tı yontu tō. ⁶ Pə təyaxa pulv, ləməyasəe fəi tı wəŋa we ké isı səwa yaakəyü kəko taa ke tiipile tēe tō. Təle tə we katə tətəxə.

⁷ Nmakəlvüv svvəxi ləməyasəe tı ke kpəŋyüv ké, na kuvəv asilima nyəŋku náa pəsı-ı isayav. ⁸ Təmle tēm kəla teu ke tə caaləyü. Pəyele suulu kəla teu ke kalampaanı. ⁹ Taa hulina pááná mvv, pə təyaxa pulv ləməyasəe fəi nyəma taa ké pááná wee. ¹⁰ Taa yəxətı sı: Pepe tō ké ləŋtaa kəla teu ke nəxəw? Pə təyaxa ləməyasəe tı kuyəxətutv ke tənə. ¹¹ Ləməyasəe we teu ké isı kpəncəw, yəlaa tənə pəsəyı na pá waa a taa. ¹² Pə təyaxa pulv, a kentiŋi yulv na pá kəli liŋitee. Na nyəm kawaaxa nté sı ləməyasəe haakı weesuyı ke mpa pa wənə-yə tō.

¹³ Nyənı ləo kulapəle, awe pəsəxəna na í sıxısi mpi ı kuntılaa tō? ¹⁴ Yəoləna larhulvmlə ke tə kuyaku wule. Ye pə tala larhwakəlle kuyaku ıle n pəsəna laakalı. Mpi tō, ləo lapəna pə təm naale sı yulv í taa cəkəna mpi pu mayana-ı tō. ¹⁵ Ma nawa pə tənaya mprúyú ma weesuyı kətopuluyı künə kv taa. Təmpəna tərılv pəsəyı na í sı ı təmpəna tərıyüv taa, na isayav náa wənəna weesuyı ke ı isayətv taa. ¹⁶ Taa nyənı nyá təyı sıxısilu, pəyele taa hulı nyá tı sı n ké ləməyasəe tı na nı tələsı mpəle ke pə taa. Pepe tō ké n ka wakalı nyá tı? ¹⁷ Pəyele taa ha nyá təyı isayətv taa yaa nı pəsı ləməyasəe fəi tı. Pepe tō ké n ká sı na nyá waatv tatata? ¹⁸ Pə we teu ké sı yulv í tərı larətv tasəyü pənə pə təm naale. Mpi tō, wei ı nyarına ləo tō, ı kaa svv mpəle tələsuyü taa. ¹⁹ Ləməyasəe haakı a tı ke tōn

ké na pə kəli ɪcəte nte tə tɔ kufəneɛnaa naanɔwa kentaa tɔ. ²⁰ Siyisilu fəi atə cəne na í lakɪ kupantu na ɪ kaa pəntɪ. ²¹ Taa ke ŋkpaŋɪ sɪ n nuki yəlaa kuyɔɔtɔtɔ təna. Ye nyá təmlə tɔ tɔv-ŋ taa mɔ pááná. ²² Mpi tɔ, nyá mayamaya n nyəmá nyá taa sɪ wulee wulee n tɔvki ləlaa.

²³ Ma mayasa pə tənaya mpu na ləmayasəe, haləna má tɔ sɪ: Maa sɔɔsɪ ləmayasəe. ɪlɛ ma ta pəsɪ. ²⁴ Pɔlvɔv cəkənav tɔm tɛe ma tɔɔ ké. Pə tɔm kəla luməŋ təcuyucuyɔ, nəɔɔlv kaa pəsɪ na í tala pə tənaya. ²⁵ ɪlɛna má sɔv pɛəkɔv na ɪsəle kɔsɛmle sɪ má cəkəna, na má hiki ləmayasəe, na má mayasɪ ma taa na má nyɪ sɪ ɪsəyatu ke ləmayasəe laŋvɔv ké, na kpaŋvɔv náá ké kɔmɛlentɔ. ²⁶ Ma cəkənaa sɪ alɔ wei ɪ kpaakɪ ɪsɪ katəka tɔ ɪ kəla sɛm ke nyəŋ. ɪ sɔɔlvɔv wɛ ké ɪsɪ puluvɔv na ɪ ŋkpalasɪ náá wɛ ɪsɪ alukpala. Yɔlv wei ɪ lakɪ ɪsɔ luvɔv nyəntɔ tɔ ɪnɪ ɪ fitiɣina alɔ ɪnɪ. ɪlɛna í kpa ɪsəyav. ²⁷ Mɔpɔyɔ ləmayasəe tɔ tɔma sɪ: Ma nyəna yaasinəa ke kɔlvɔm kɔlvɔm sɪ má cəkəna-wɛ. ²⁸ Ma tɔ tɔŋa pa taa ké pɛəkɔv ma ta hikita. Apalaa ɪyaya (1000) taa ma hika apalɔ kɔlvɔm wei ɪ ké apalɔ na tampana tɔ. Ama ma nyəna alaa təna taa, ɪlɛ ma ta hiki paa kɔlvɔm. ²⁹ ɪlɛ nti ma nawa tɔɔlə sɪ ɪsɔ lapa yɔlv ké na í siyisəa, ɪlɛna yɔlv náá lá na pə təna pə lá katə.

8

¹ Mɔpɔyɔ ləmayasəe tɔ tasaa sɪ: Awe wenna ləmayasəe ɪsɪ má, na pɔntɔ nyəmá tɔmnəa kilisuyɔ? Yɔlv ləmayasəe lakɪ ké na ɪ ɪsɛntaa hetɪ na pə tɛ.

Wulav tɔnav tɔm

² Tɔna wulav kuyɔɔtɔtɔ ke nəɔɔ ŋka n ka suwa ɪsɔ tɔ ka tɔɔ. ³ Taa hulina-ɪ hatələnəv yaa í ká nyɔv ke ɪsəyatu natəlɪ tə taa. Pə taya pɔlv, mpi wulav sɔɔləa tɔɔ ɪ lakɪ. ⁴ Wulav kuyɔɔtɔtɔ ntɛ sɔsɔɔntɔ, awe ka pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Pepeye n lakɪ? ⁵ Wei ɪ təkəɣi kɔsəsutɔ tɔ ɪ kaa na wahala nəɔɔlv. Ləmayasəe tɔ ká cəkəna waatɔ kumaya na yaasi kupəŋ wei ɪ taa ɪ ká la-tɪ tɔ. ⁶ Pə taya pɔlv, paa mpi pə wena pə waatɔ kumaya ké, na ɪsəna yɔlv ká la-wɪ tɔ. Ama yɔlv wahalanəa tɔm wɛ-ɪ yuŋ ké. ⁷ Pə taya pɔlv, ɪ ta nyɪ mpi pu la tɔ. Awe ka kɛsəna-ɪ ɪsəna

pu wɛ tɔ? ⁸ Yɔlv nəɔɔlv ɪ ta tɪ ɪ weesuyɔ sɪ ɪ ká səŋsɪ-kv. Pəyele nəɔɔlv ta ke sɛm kuyakɔ tɔ. Pə fəi sɪ pə cɛ nəɔɔlv ke yooɔ ŋkɔ ku taa, pəyele ɪsəyatu kaa waasɪ tə latɔ.

Yɔlvwɛetɔ tɔɔ mayasuyɔ

⁹ Ma nawa pə tənaya mpu, na má mayasɪ pə təna mpi pə lakɪ atə tɔ pə tɔm na ma hɔwɛ təna. Waatɔ nəɔɔlv ɪ wɛ wɛ ɪ taa yɔlv ɪlɛv ŋmakələɣɪ ɪ tɔɔntələ sɪ pə tɔv-ɪ wahala tɔ. ¹⁰ Mɔpɔyɔ ma nawa pa pona asayaa ke pa pələaŋ taa na pə pi-wɛ na pə mələɣɪ ɪlɛna pə sɔɔ mpi asayaa mpe paa lapa ɪcəte taa tɔ. Tələ tə cəkənav wɛ katə tɔtɔɔ. ¹¹ Pu fələɣɪ asayaa ke kpaakpaa tɔɔ ɪsəyatu lapɔ suwa yɔlvpiya lotunəa taa. ¹² ɪsəyav pəsəɣɪ na í la ɪsəyatu ke tɔm nɔvɔwa (100) na í wena weesuyɔ yaa, ɪlɛ ma nyəmá tɔtɔ sɪ mpa pa nyəŋna ɪsɔ tɔ pa naakɪ kupantu. Mpi pə tɔɔ tɔ, pa wena ɪsɔ sɔɔntɔ. ¹³ Ama ɪsəyav ná kaa na kupantu, pəyele ɪ kəŋ saalvɔv ké ɪsɪ ɪlɛmɔvɔv, ɪ kuyɛŋ kaa tayalı. Mpi tɔ, ɪ nyəŋna ɪsɔ. ¹⁴ Yaasi nəɔɔlv ɪ cəkənav wenna katə ke antulinya taa. Wulee wulee kupama təkɪ wahala ké ɪsɪ asayaa, na asayaa náá nuki leleŋ ɪsɪ kupama. Ma təŋ sɪ: Tələ tə cəkənav wɛ katə tɔtɔɔ.

¹⁵ Laŋhulɔmlɛ ke ma puyɔləɣɪ. Pə taya pɔlv, yɔlv laŋhulɔmlɛ təna ntɛ sɪ í tɔɔ tɔ na í nyɔɔ, na leleŋ wei ɪ nuki tɔ. Mpi ɪ waakɪ atə cənɛye təmlɛ nte ɪsɔ ha-ɪ ɪ weesuyɔ təna waatɔ taa tɔɔlə. ¹⁶ Ma tɛma ma təɣɪ hav sɪ má cəkəna ləmayasəe na má welisɪ teu ke təmlɛ nte tə lakɪ atə cənɛ tɔ tə taa. Pə taya pɔlv, paa ɪlim paa ahoo, yɔlv kaa na tɔm. ¹⁷ Ma nyəna teu ke ɪsɔ təmlɛ təna taa, paa yɔlv ká pɛəkɪ ɪ təmlɛ nte ɪ lakɪ atə tɔ tə taa na í ká, ɪ kaa cəkəna. Paa ləmayasəe tɔ nəɔɔlv tɔmnəa sɪ ɪ ká cəkəna, ɪ kaa pəsɪ.

9

¹ Mɔpɔyɔ ləmayasəe tɔ tɔma sɪ: Ma mayasa pə tənaya mpu pə tɔm ke ma taa. Nti ma nawa tɔɔlə sɪ tampana təŋlaa na ləmayasəe nyəma pa təma təna wɛ ɪsɔ niŋ taa ké. Yɔlv ta nyɪ sɔɔlvɔv yaa taa kpanav tɔm. Pə təna pə wɛ ɪ nəɔɔ tɔɔ ké. ² Mpu tɔ, pə kpenta kpátɔyɔ kɔlvɔmɔv ke tampana təŋlv na ɪsəyalatɔ ké, na kupəŋ na ɪsəyav, na wei ɪ fəina asilima tɔ na wei ɪ wena-yɛ tɔ, na ɪsɔsɛv kɔtasɪ latɔ na wei ɪ lakɪ-sɪ tɔ.

^a 8:9 ɪlɛlaa ná huukɪ sɪ yɔlv wei ɪ ŋmakələɣɪ ɪ tɔɔntələ tɔ ɪ təɣɪ ɪ tɔvɪ wahala.

Kɔpaŋ wɛɛ kɛ ɪsu ɪsaɣalatɔ, na wei ɪ suki nɔɣɔ tɔ na wei ɪ wɛna ɪ nɔɣɔ suw sɔɣɔntɔ tɔ. ³ ɪsu pə kɔpɛntɔvɔ pə tənaya kɔpátóyú kɔlɔmɔvɔ tɔ pə kɛ ɪsaɣatɔ kɛ pə tənə mpi pə lakɪ antulɪnya taa tɔɣɔ. ɪsaɣatɔ suna yəlaa lotu taa na kɔmɛlentɔ kɛ pə nyama taa kɛ pə weesɪŋ tənə taa. Pə tənaya ntɛ atɛtɛlɛ taa. ⁴ Wei ɪ kɔpɛntənə weesɔyɔ nyəma tɔ ɪ tɪkɛ ɪ tɛɛlɔxənə. Haya ɪsɛ nyəŋka lapa sana na tɔɣolaya kɔsəpaya. ⁵ Weesɔyɔ nyəma ná nyámá sɪ paa sɪ. Ama sətəa ná tá nyɪ natəlɪ, pə fɛɪna kɔfɛlɔxɔvɔ. Mpi tɔ, pə sɔɔwa pə tɔɔ. ⁶ Pə sɔɔlɔvɔ na pə taa hanaya tɛma wakəlɔvɔ. Pə kaa hɪkɪ pɔlɔvɔ pə tənə mpi pə lakɪ atɛ tɔ pə taa.

⁷ Mpu tɔ, polo na ɪ tɔɣɔ nyá tɔɣonaya na larɪhɔlɔmlɛ na ɪ nyɔɔ nyá sɔlɔm na ləmayasələ kɔpantɛ. Mpi tɔ, ɪsɔ larɪlɛ hɛɛna nyá tɛma kɛ. ⁸ Suukɪ acɪma wontu kuhɔlɔmtɔ kɛ paa waatɔ wei. Pəyɛlɛ tulaalɔ ɪ taa larɪ nyá tɔɔ. ⁹ Yɔɔlənə nyá alɔ wei nyá luyɔ suwa tɔɣɔ nyá weesɔyɔ kuyɛŋ waatɔ tantaa nyəŋ wei ɪsɔ ha-ŋ atɛ tɔ ɪ taa. Kawaaya ŋka n wɛna wahalanəa mpa n tɔkɪ nyá tɛmlɛ taa kɛ atɛ cənɛ tɔ pə taa tɔɣɔlɛ. ¹⁰ Paa kɔlapələ nteyɛ n hikaa sɪ n lakənə nyá nɪŋ, la-tɛ na nyá tɔŋ. Mpi tɔ, tɛmlɛ yaa hɔwɛɛ huɔv yaa nyəm yaa ləmayasəe tɔm fɛɪ atɛtɛlɛ taa tɪmpɪ n pukɪ tɔ.

Ləmayasəe təwaasələ na a təkɔpɪsɪlɛ

¹¹ Mpuɣú ləmayasəe tɔ tasaa sɪ: Ma nawa antulɪnya taa sɪ pə taya mpa pə pəsə sewa tɔ pə tɪkɛ pə təkənə asewa tɛtɛ. Anɪ yoolaa taa yoolaa tɪkɛ u lakɪ akanaa. Pəyɛlɛ pə taya mpa pə kəla ləmayasəe tɔ pə tɪkɛ pə wɛɛkənna tɔɣonaya. Pəcɔ pə taya layatɔnəa tɪkɛ wɛɛkənə lɪyɪtɛ. Pəyɛlɛ pə taya nyantaa tɪkɛ wɛnna nyɔlɛlɛŋ. Mpi pə tɔɔ tɔ, nyɔsəpələ yaa nyɔlɛlɛŋ makənə paa wei kɛ. ¹² Yɔlɔ ta nyɪ ɪ waatɔ na pə kəlɪ tɪina nna puluyɔ ɪsaɣav puuwa tɔ, yaa sumasɪ nsi pə nyəpə na pə kpa tɔ. Səm hɔka yəlaa kɛ na pə tutɪyɪ-wɛ ɪsu tɪina na sumasɪ sənɛ.

¹³ Ma nawa antulɪnya taa kɛ nyəm nəxəsələ na pə la-m pɪtɪ. ¹⁴ ɪcalɪya nakəlɪ kaa wɛnna ka taa yəlaa ta tɔɔ. Mpuɣú wulav sɔsɔ nɔɣɔlɔ ɪ yoonə-kɛ na ɪ ta-kɛyɛ kotaya. ɪlɛna ɪ ŋma kɔluŋa səsaya taka sɪ ɪ hikina ka taa yəlaa. ¹⁵ Apalɔ ləmayasəe

tɔ kɔnyɔntɔ nɔɣɔlɔ ɪ ka wɛ ka taa tənə, na yɛ ɪcatɛ nyəma ka pola ɪ kɪŋ ɪ ka waasa-wɛ na ɪ ləmayasəe anɪ. Ama ɪ kɔnyɔŋ tɔɔ, ɪlɛ ɪcatɛ tɔ nɔɣɔlɔ ɪ ta toosi sɪ ɪ polo na ɪ na-ɪ. ¹⁶ ɪlɛ nɔɣɔlɔ ta tɔɔsɪ ɪ tɔɔ. Mpuɣú ma tɔma sɪ ləmayasəe kəla tɛu kɛ tɔma. Paa na mpu pə nyənəxɪ kɔnyɔntɔ ləmayasəe kɛ yɛm kɛ, nɔɣɔlɔ u nukɪ ɪ tɔm. ¹⁷ Ləmayasəe nyəma kuyɔɣɔtɔtɔ nti yəlaa nukɪ tɛpamm tɔ tə kəla tɛu kɛ hola nna nyɔvɔ tɔ hɔlɪyɪna nyɔɣɔ fɛɪnaa tɔ. ¹⁸ Ləmayasəe kəla tɛu kɛ yooɔ wontu kɛ. Ama ɪsaɣav kɔlɔm wakəlɔxənə kɔpantɔ pəyɛlɛ.

10

¹ Mpuɣú ləmayasəe tɔ tasaa sɪ tɛɪtɛɪ ɪsu kacɔsɪ tukɔvɔ tulaalɔ taa na pə wakəlɪ-ɪ tɔ, mpu tɔtɔɣɔ kɔmɛlentɔ pɪcɪim wakəlɔyɪ ləmayasəe na tɛu.

² Ləmayasəe tɔ hɔwɛɛ sɪyɪsɪna ɪ ntɔɣɔŋ tɔɔ kɛ, ɪlɛna nyɔvɔ fɛɪ tɔ hɔwɛɛ náa kɛɛna ɪ mpətəŋ tɔɔ. ³ Yɛ nyɔvɔfɛɪ tɔ tɔŋ mpaav taa, ɪ ləmayasəe larɪvɔvɔ katatəlaya tɔɔ, pə lakɪ kɛ na lɛlaa nyəmɪ-ɪ sɪ nyɔvɔfɛɪ tɔ. ⁴ Yɛ nyá sɔsɔ mu-ŋ na pááná, taa kɪsɪ nyá tɛmlɛ. Mpi tɔ, tɛpamm lakasɪ cɔlɔxənə yɔlɔ kɛ kɔpəntɔvɔvɔ sɔsɔɔv kɛ. ⁵ ɪsaɣatɔ natəlɔyɪ ma nawa atɛ na tɔ nəxəsənə ɪsu pə lɪyɪtuyuu nyɔvɔ tɔ na ɪ pəntɪ pɔlɔ tɔ. ⁶ Yɔlɔ kɔmɛlɛŋ hɪkɪyɪ tɛmlɛ sɔsɔlɛ, ɪlɛna lɪyɪtɛ tɔ náa wɛ səkɔpɛtɛ taa. ⁷ Ma nawa yomaa caya kɔpənanəŋ na awulumpɪya náa tɔŋ nəɔhɛɛ ɪsu yomaa.

⁸ Yɛ wei ɪ hula púúyú ɪ hotɪyɪ kɔ taa kɛ, ɪlɛna tɔm nyasa wei ɪ caatəyɪ kɔluŋa tɔ. ⁹ Yɛ wei ɪ lakɪ tɛmlɛ kɛ pɛɛ tɔyɔkələ a kuyɪ-ɪ kɛ, ɪlɛna taasi fayalɔ náa wɛ asola taa. ¹⁰ Yɛ laalɛ tɪma na pá ta sala-tɛ, ketulu kɛ pə nukɪ tɔm naalɛ. Ama ləmayasəe yɛkɪna na yɔlɔ waa. ¹¹ Yɛ tɔm nyasa ɪ tɔ waatɔ unɪ tɔm tɔ unɪ ɪ tá waa tumaa tɔɔv taa kɛlɛ.

Yɔɣɔtaya kɛkɛkɛ cɔlɔyɔ

¹² Yəlaa caakɪ ləmayasəe tɔ kuyɔɣɔtɔtɔ kɛ. ɪlɛna nyɔvɔfɛɪ tɔ kuyɔɣɔtɔtɔ náa wakəlɔyɪ-ɪ. ¹³ Kɔmɛlɔtɔm kɛ ɪ caalɔxənə, ɪlɛna ɪ təkənə kɔpəvɔvɔ nyəntɔ. ¹⁴ Nyɔvɔfɛɪ tɔ lɔləsəyɪ kuyɔɣɔtɔtɔ kɛ. Yɔlɔ ta nyɪ mpi pu kɔɔ tɔ. Awe ká kɛɛsɪ-ɪ mpi pu tɛ na pə la ɪ səm waalɪ tɔ? ¹⁵ Nyɔvɔfɛɪ tɔ kaakənə ɪ tɛmlɛ kɛ. ɪ tɔ nyəŋ na ɪ polo ɪcatɛ taa.

α 9:15 ɪlɛlaa tɛləsəyɪ sɪ apalɔ kɔnyɔntɔ waasa ɪcatɛ

¹⁶Ye tetu wəna wulaw iwaasəle na i waali nyəma təmlə nté hiluyu tike, tetu nti tə təm we wayo ké. ¹⁷Tetu nti tə nu leleŋ təɔlə nti tə wulaw ké kasayəmpu na i waali nyəma təkɪ pa təɔnaya ké ka waatu sɪ pá hiki toma, pə taya acima tɔ. ¹⁸Felentú wei i ta paasəna i kutuluɣu tayanuyv tɔ ku hotiyi ké, na kaakentu nyəŋku náá luliyi. ¹⁹Yulu lakɪ təɔnaya ké sɪ í təɔ na í nu leleŋ, iləna sulum náá hɛsɪ laŋlə, na liyitee ké pa lakəna pə təna. ²⁰Taa tɔv wulaw ké nyá lotu taa, pəyele taa tɔv liyitee tɔ ké nyá naŋ kəhəntuyv taa. Pə taya pulv, kacəka heeliyina təm.

11

Məsəməsə lapv

¹Peti nyá təɔnaya ké lum tɔɔ, kuyaku nakulɪ n ká tɛ na n tayanı-kəɣe hikuɣu. ²Ha nyp wənav həɔɔluyv ké yəlaa naatosompəɔɔlaya yaa pələfəi naanwə. Mpi tɔ, n ta nyi isayətu nti tu mayana-ŋ antulinya taa tɔ. ³Paa timpi tɔɔ ké tɔv hotinaa, ku lonte taa tənaya ku saaləyi. Ye tɛv i pilaa na ŋmuntuyv susi ku nukɪ teu ké. ⁴Wei i fəŋiyi heelim tɔ u tuuki pulv, na wei ilə i paasəɣəna isəŋmuntv ké nyənuyv tɔ u kəŋ pulv. ⁵N kaa pəsɪ na n cəkəna heelim mpaav. Pəyele n kaa nyi isəna pə ŋmaakɪ pəyaya ké ka too lotu taa na ka feesiyi tɔ. Mpu tətəɔ nn pəsəyi na n cəkəna ləɔ wei i lakɪ pə təna tɔ i təmlə. ⁶Pə tɔɔ ké pə wə sɪ n tuu nyá kututuum ké tanəŋ tɛ haləna taanaya, taa hɛsɪ. Pə taya pulv, n ta nyi sɪ tanəŋ yaa taanaya kututuum ká kələna lapv, yaa pə təna pu wəe teu.

⁷Ilim naakuyv tɔ pə wə teu ké, na isə laŋlə hɛkəna pə nyaaləm. ⁸Ye yulu weesuyv tayaɔa pusɪ payəle, í sa ləɔ ké sɪ təna sɪ tɔɔ. Ama í tɔɔsɪ ké sɪ səkpətuɣv kuyəŋ ká wəe payəle. Pə təna mpi pə kəŋ tɔ pə cəkənav wə katé ké.

Kufalaŋ yəlaa laɣətu tasuyv

⁹Ifepu nyá, yəɔləna nyá ifepile ké tə waatu na n nu tə leleŋ, təŋ isəna pə ha-ŋ nyá lotu taa tɔ, na isəna nyá isə naakɪ tɔ. Ama tɔɔsɪ ké sɪ ləɔ ká tɛ na i yaa-ŋ huɔlə ké pə təna pə tɔɔ. ¹⁰Haɔələna nyá nyamlə ké nəɣəsəe, na n cələna nyá tənuyv ké wəsasi.

^a 12:11 Tiikilu: Tiikilu uneyə cəne, pə pəsəyi na pə wəe ləɔ yaa Saluməŋ, halı ləlaa ná təŋ sɪ Moisi.

Pə taya pulv, ifepile na tə alaafəya wə təm ké.

12

¹Ama tɔɔsɪ nyá ŋmalv tɔɔ ké nyá ifepile kuyəŋ taa, na pəcɔ wəe asayəe na pusɪ nsi sɪ taa n ká tɔ sɪ: Weesuyv fəe-m leleŋ tɔ sɪ kəɔ. ²Na pəcɔ ilim, na nyaaləm, na isətu, na isətulvŋasɪ yu nyá tɔɔ, na pə wəe isu tɛv fəekuyv na isəŋmuntv tayanı lapv tɔ. ³Waatu unəyi nyá ŋkpalasɪ nsi sɪ kentiɣi-ŋ tɔ sɪ suvki seluyv, na nyá nəɔhəe təŋ nyəna nna unı a səɣələyi-ŋ tɔ á nukɪ, na nyá kəla nna a ka wə isu naŋlaa tɔ á pasa holuyv, na á hɛsɪ naŋuyv, na nyá isə nna a wə isu pətolee nyənlaa tɔ á wu nav. ⁴Saa unəyi nyá ŋkpaŋŋ təkəyi, na nyá nəɔɣə pasa, na kampaav koo feesiyi-ŋ, na yontunaa təna leleŋ sɪ. ⁵Na n wu təkpalənaa, na mpaav wə-ŋ səɣəntv, na nyá nyuyv hulvı isu tɔv ŋku ku hətu huluma tɔ. Na nyá nəɔhəe məli-ŋ yuŋ isu səɣəla, na tuusi pee konyuluyv sɪ nyá nəɔɣə taa. Kuyaku nakulɪ iləna pə pona-ŋ nyá kantəkaya təyaya taa na wiilaa náá cəɔkɪ hapəle tɔɔ. ⁶Tɔɔsɪ nyá ŋmalv tɔɔ na pəcɔ nyá weesuyv ŋku ku wə isu liyitee nyəɣəluyv ŋmənaɣa tɔ ku cə, yaa ku yəkɪ isu wula hɛsɪ yaa lum həyaya ké hite nəɔɣə, yaa ku cə isu pəpəte kululule cəkuyv na tə hoti ləko taa tɔ. ⁷Na pəcɔ nyá tənuyv pəsɪ tetu nti paa ŋmana-kv tɔ, na nyá feesuyv náá məli ləɔ wei i ka tɔ-kv tɔ i kɪŋ.

⁸Mpuɣələ ləməyasəe tɔ tɔma sɪ pə təna pə wə piti ké na pə cəkənav wə katé.

Kutəkətu

⁹Pə taya ləməyasəe tike ké waasu tɔ ka wəna. I səɣəsə yəlaa ké nyəm təm. Pəyele i nuwa atuwa na í yasɪ a taa na í tayanı a payəle. ¹⁰Ləməyasəe tɔ kaasa i təyi na í hiki təm leleŋ nyəntv na i tələsı-təyi teitei. Tə ké təm tampana nyəntv ké. ¹¹Ləməyasəe tɔ kuyəɣətuw wəe ké isu kprátuyv kuseŋtuɣv ŋku pa keetiɣina naaŋ tɔ, na nyəmə wəna kaləkəŋ nyəma kama tɔ. Tiikilu kulvı unı i kamna-yə. ^a ¹²Pələ pə paasi ilə ma pəyalv, paasəna sɪ takələsɪ payəle ŋmaav fəi tənaya, na nyəm pəkuyv katətəlaya kaakɪ tənuyv ké.

¹³ Səxəsuɣu kɔnɛ ku nyɔɣu nté si í nyana
ɪsɔ, na í təkəɣi ɪ kɔsəsutu. Təmlɛ nte pə
tu paa yɔlɔ wei si í la təɣɔlɛ. ¹⁴ ɪsɔ ká
huuna yəlaa kɛ pa kɔlaputu tənə tɔ kɛ, paa
kuɣmɛsətu kɔpantu yaa ɪsəɣatu.

YONTU TAA YONTU

Kutloltu

Yontu Taa Yontu taa cəneye pa keesəyi wulav Saluməŋ na ı taŋ pa səsəyü təm. Səsəyü ŋku ku wenna isu ŋku lə səsəna ı yəlaa kpekəle tə na ŋku lə yəlaa kpekəle səsəna lə tə.

Isəna pa faya Yontu Taa Yontu takəlaya tə:

Kancaalaya yontu, titite 1:1-2:7

Yontu naale nyəntu, titite 2:8-17

Yontu tooso nyəntu, titite 3:1-5:1

Yontu liyiti nyəntu, titite 5:2-6:3

Yontu kəkpaŋ nyəntu, titite 6:4-7:11

Yontu naatoso nyəntu, titite 7:12-8:4

Yontu naatosompəɣəlaya nyəntu, titite 8:5-14

¹ Saluməŋ yontu taa yontu ntə.

Səsəyü nyəma faaci

(Pəelə kuyəɣətutu)

² Wəɣalı-m wəɣalı-m,
nyə səsəyü kəla-m sulum.

³ Nyə tulaalv səsəyü kə kupəŋ kə.

Na nyə həte nāa wə isu nim səsəyü nukəyü tə.

Pə təw kə pəelaa səsəyü-ŋ.

⁴ Təki ma niŋ taa, kpaɣana-m asewa.

Wulav susa-m ı kutuluŋ taa kə.

Tu wəna laŋhəlvmlə na tə ŋmaalı nyə təw.

Tu yəsəna nyə səsəyü na pə kəli sulum.

Pa səsəyü-ŋ tə pa wəna tampana kə.

⁵ Yosalem pəelaa mē,

paa ma pilaa tə,

ma tewaɣa isu Ketaa coka,

yaa isu Saluməŋ coka pəəŋ.

⁶ ı taa nyana-m sı ma kəla piliŋ.

Ilim piisina-m mpv.

Ma taalvnaa mv-m na pānā kə,

pa tv-m sı ma taŋ leseŋ tuŋ tawa.

İle ma ta taŋ ma məɣamaya ma nyəntə.

⁷ Nyə wei ma ləsaɣa suwa tə.

Heeli-m timpi n tiikiyi nyə kaləku tə.

Keesi-m timpi n ka həesi ilim sikuyü tə.

Ma taa cəw yem kə nyə taapalaa kaləkəŋ cəw.

(Tiikilaa kuyəɣətutu)

⁸ Alaa telaa taa telu nyə.

Ye n ta nyi ile n təŋ heeŋ kaləku nəəhe.

Tiiki nyə pinasi kə tiikilaa coka kiŋ.

(İfepu nyəntu)

⁹ Ma kusəlaya nyə, nyə teu nəɣəsəna kə isu pa kpeeləyü İcipiti wulav kpaɣanv alvnyəŋ kəekə na kacəka tə.

¹⁰ Nyə lukpuɣutu tewa nyə ŋkpaŋɣapələsi həku kə.

Na nyə luyü nāa səŋa teu kə lutv həku taa.

(Tiikilaa nyəntu)

¹¹ Tu lu-ŋ wəla kə kacəka wontu

na pā matv tə təw kə liyitee nyəyətə.

(Pəelə nyəntu)

¹² Wulav na ı cəlv nyəma pa cəɣaa tə na ma təw tulaalv səsəyü nyalaa kə.

¹³ Ma kusəlv nyə, n wə-m kə isu tulaalv miili kə pa su ma həla həku.

¹⁴ N wə-m kə isu laalinaa kupama tuŋ kə Aŋ-Ketii leseŋ tawa taa.

(İfepu nyəntu)

¹⁵ Ma kusəlaya nyə, ama n tewa yoo!

Nyə isəpee tewa isu alukukunaa.

(Pəelə nyəntu)

¹⁶ Ma kusəlv nyə, teu ntə yaa.

Tā kvhəntuyv ntə kateŋa nyutu kvləkələkətv.

¹⁷ Tuŋ kupəŋ piliŋasi ntə ta kutuluyü.

2

¹ Ma wə kə isu Saləŋ teteəle yaaye.

Mayale tetv ihəntav taa hətv.

(İfepu nyəntu)

² İsu yaaye wəv səwa həku tə,

ŋpəyü ma kusəlaya nyə n wə pəelaa lələa taa.

(Pəelə nyəntu)

³ İsu tuyv kvətəyətə wəv hətuyv tuŋ taa tə, ŋpəyü ma kusəlv nyə n wə ifepiya lələa taa.

Nyə isotom taa kə ma nyula cəɣav.

Nyə pee wə leleŋ kə ma nəɣə taa kə.

⁴ Acima taa kə n pona-m nyə tə.

Nyə tuuta wei n kpaasa ma nyuyv taa təɣəle səsəyü.

⁵ N cəla-m tuyv ŋku pa yaa sı leseŋ tə kv pee kakalasi na mā təyü na pə səna-m.

N ha-m tuyv pee na mā mvv na pə ha-m toma.

Mpi tə, səsəyü kvətəŋ kpa-m kə.

⁶ Te ma nyuyv na nyə niŋ mpətəŋ.

Kpekəna-m na nyə ntəyəŋ.

(İfepu nyəntu)

⁷ Hai, Yosalem pəelaa mē,

ma tuukina naməŋ na nasəŋ si:
Í taa paati tá sɔɔlɔy na pə waatu ta tata.

Ifepu kɔnte

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

⁸Í nu ma kusɔɔlɔ nɔyɔ.

Í ŋmaakəna nteyɛ pɔɔŋ na pulasi tɔɔ na í kɔŋ.

⁹Ma kusɔɔlɔ nəŋəsəna ké isu nasem

yaa kapələŋa kufalaya.

Hali unəyɛ tá koluŋa waali na í nyənəyənə pətote.

¹⁰Í yaaki-m si: Ma kusɔɔlaya nyá.

Kuli na í kɔɔ.

¹¹Mpi tɔ, yoluma tema.

Tɔv tema, ku su tənaya.

¹²Tawa taa kutɔyɔŋ tɔ hetu ké tetu taa.

Yonkpaama waatu tapayale.

Ihokaya wiwa tá tetu taa.

¹³Tuŋ wei pa yaa si fikinaa kancaalaya
nyəŋ tɔŋa luluyɔ,

na tɔyɔ ŋku pa yaa si lesəŋ tɔ ku hetu sɔɔsɔŋ
náy nyalaa.

Kuli na í kɔɔ, ma kusɔɔlaya kupan̄ka.

¹⁴Ma kupan̄ka nyáyá kukpaməŋ pɔɔŋ taa.

Nyá wei n we ipilisav taa timpi we katə tɔ.

Hulu-m nyá isentaa,

yele na má nu nyá nɔyɔ.

Nyá isentaa tewayə na nyá yɔyɔtaya we
leleŋ.

(Toto nyəntɔ)

¹⁵Í kpa taale wontu səkpetu nti tə wakələyi
ta lesəŋnaa tɔ.

Pə taya pulɔ, pa tɔ hetu.

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

¹⁶Ma tənna ma luyɔ tɛɛ kusɔɔlɔ.

Na ilé i tənna má.

Yaayenaa taa ké i tiikiyi i kaləkəŋ.

¹⁷Ma luyɔ tɛɛ kusɔɔlɔ nyá, tɔ pulasi tɔɔ,
na í kɔɔ isu nasem yaa kapələŋa kufalaya,
na pácɔ ahoɔ yu na nikaya kpa.

3

Pɛɛlɔ toosiŋina ifepu

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

¹Mpúyɔ ma toosa ahoɔ si

ma kusɔɔlɔ nté ma pɛɛka kato tɔɔ.

Na má pɛɛki, na má pɛɛki, ma ta na-i.

²Iləna má kuli na má cɔɔ icate.

Na má pɛɛki-i nənɔɔsi tɛɛ,

na hapɛ tɔɔ, ma ta na-i.

³Iləna má sulina tan̄laa mpa pa cɔɔki icate
tɔ

na má pɔɔsi-we si:

Í nawa ma kusɔɔlɔ na?

⁴Ma polaa si ma tɛɛki pa tɔɔ ilɛ,

ma ná ma kusɔɔlɔ nté.

Na má kpipi-i na má tɔki-i teu na má pona-
i ma too tɛ.

Na má sɔvna-i wei i lula-m tɔ i naŋ taa.

⁵Hai, Yosalem pɛɛlaa mɛ,

ma tuukina naməŋ na nasəŋ.

Í taa paati tá sɔɔluyɔ na ku waatu ta tata.

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

⁶Pepe luna wulaya tetu taa na pá kɔŋ

isu wontu pee tulaalu nyɔɔsi?

⁷Wulav Saluməŋ amaka kɔŋna.

Na lseyɛli yoolaa taa yoolaa nutoso ké i
waali.

⁸Pa tənə pa kpələma yooú ké.

Pa paa layalɛ ké pa kɔŋkəməŋ taa.

Na pá tan̄a asola nna a kɔŋ ahoɔ tɔ.

⁹Lipəŋ taasi kupan̄si ké pa saaka

wulav Saluməŋ amaka un.

¹⁰Liyitee nyəyətɔ ké pa lupa i kpatəŋ,

na tətɛsile ké wula.

Təcayalɛ ké puyɔ kusɛemuyɔ kupan̄ku.

Iləna Yosalem pɛɛlaa ná pə pə taa ké

pɔɔŋ wei pa sɔpənə sɔɔluyɔ tɔ.

¹¹Siyon pɛɛlaa mɛ,

í lu na í ná wulav Saluməŋ ntenuyɔ

ŋku i too tema-i i akpayalɛ wule tɔ.

Ku ké i lan̄hulɔmlɛ sɔɔɔlɛ kuyaku ké.

4

(Ifepu nyəntɔ)

¹Ma kusɔɔlaya nyá,

ama n tewa, n tewayə təkpa.

Nyá isəpee we nyá tɛkente tɛɛ ké isu
alukuku.

Nyá nyɔɔsi hanta isu pəŋ kaləku tiiki
Kalaati puyɔ.

²Nyá kela hulɔmmaa ké isu heeŋ kɔhulɔməŋ
kaləku

ŋku ku huntu pa kowa na kó luna lɔm
tənyɔɔlɛ tɔ.

Paa heu wei na i tompiya, nɔyɔlɔ ta lan̄.

³Nyá ntompee we isu kpon̄kpontuyɔ
kusɛemuyɔ.

Nyá lukpuyutu naaki nyá tɛkente tɛɛ

isu pa fayə tɔyɔ nakuli ku pələ kusɛemle.

Na nyá yɔyɔtaya na leleŋ.

⁴Nyá luyɔ we ké isu Tafiiti kutuluyɔ
kukuluyɔ

ŋku pa ŋmawa si pa suki yoou wontu tɔ.
Ku taa ké pa pusa kpaləŋ iyaya (1000).
Yoolaa taa yoolaa kpaləŋ ké.

⁵Nyá həla naale wé ké isu nasem tɔmpiya
naale
tɔkuyɔ yaayenaa həku tɔ.

⁶Maa polo tulaalɔ miili puyɔ tɔɔ,
na tulaalɔ kuwəpu pulaya tɔɔ.
Na pácɔ pə nyaali na səkpetuyɔ yá.

⁷Ma kusɔɔlaya nyá, n tewayə təkpara.
Nya tiili tá pənti paa pəcɔ.

⁸Ma tanjiyaya nyá, kɔɔ.
Kɔɔ na tɔ lu Lipaŋ puyɔ taa.
Hatoo Amana, na Senii,
na Hɛɛmɔŋ pə pódɔŋ nyɔɔŋ taa ké n ká nyənɔ
tɛtɛkələ.

Təɣlasɔ lona wé tənaya.

Na kpoɔŋ təcayalɛ.

⁹Ma newaya, ma tanjiya nyá, n hɛɛsəɣi ma
lanjle ké.

Ye n nyənə-m tɔm kulɔm pə lakɔ-m teu ké.
Ye ma nawa nyá luluyɔ pile kulɔmtələ pə
lakɔ-m lelej.

¹⁰Ma newaya, ma tanjiya nyá,
Nyá sɔɔluyɔ wé teu ké.
Nyá sɔɔluyɔ kələ-m sulɔm təcayacaya.
Nyá tulaalɔ sɔɔsɔŋ tɛɛwa lɛmpa tənə.

¹¹Ma tanjiya nyá, tuj nim kpeŋ nyá ntom-
pee tɔɔ ké.

Nyá nsəmle tɔɔ wé isu naaləm na tuj nim.
Na nyá wontu sɔɔsɔŋ náá wé isu Lipaŋ tɛtu
hɔtuyɔ hətu.

¹²Ma newaya, ma tanjiya nyá.
N wé ké isu haləm mpi pa lɔpa kalaa tɔ.
Yaa hite nte tɔ tɔɔ pa sulaa tɔ,
yaa sɛɛlɔ wei ɪ tɔɔ pa taalaa tɔ.

¹³Nyá lɔɔŋ lɔm niyitiyina tuj taale
nte tɔ pee wé lelej kɛ teu tɔ.
Tulaalɔnaa kupama tuj nyɔɔkɪ

¹⁴tənaya waani waani ké,
na pə kpennə kusayalaa kupama.

¹⁵N wé ké isu haləmnaa sɛɛlɔ
yaa lɔm kupam lɔkɔ.
Yaa lɔm mpi pə lukənə Lipaŋ tontɔŋa tɔɔ
tɔ.

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

¹⁶Ilim ntɔɔŋ na pə mpətəŋ heelim ɪ kulɔ
na pə má ma haləm tɔɔ na pə tulaalɔnaa
sɔɔsɔŋ nyala.

Ma kusɔɔlɔ nyá suu nyá haləm taa,
na n tɔɔ pə pee lelej nyənə.

5

(Ifepu nyəntɔ)

¹Ma newaya, ma tanjiya nyá.
Ma suki ma haləm taa na má caa
ma tulaalɔ miili na tulaalɔnaa lɛlaa.
Maa tɔɔŋ ma tuj sɛɛɣa.
Na má nyɔɔ ma sulɔm na ma naaləm.

(Taapalaa nyəntɔ)

Ma taapalaa mɛ ɪ tɔɔŋ na ɪ nyɔɔ.
Sɔɔluyɔ ɪ ku-mɛ isu sulɔm.

Pɛɛlɔ tula nɔnɔɔŋ ɪɛ, ifepu si n ka su-m
le

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

²Ma tookaya yaa, paa na mpɔ má na ma ɪɛ.
Ḿpúyɔ ma nuwa ma kusɔɔlɔ nɔɔŋ na ɪ lakɔ
kaafala na ɪ tɔŋ si:

(Ifepu nyəntɔ)

Tulɔ-m, ma newaya, ma kusɔɔlaya.
N wé-m teu ké isu alukuku,
nyayalɛ ma kupan̄ka.
Mpi tɔ, ahoo cɔlɔv kpa-m ké na ma nyɔɔsi
tɔɔ na lɔm.

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

³Ma tɛma ma wontu wəɣɔsuyɔ.
ɪsənayalɛ maa tayanɔ-təyɔ suuu?
Pácɔ ma kɔwa ma nɔɔhɛɛ.
ɪɛ ɪsənaya maa tayanɔ-yeɣɛ pilisuyɔ tɔtɔ?

⁴Ḿpúyɔ ma kusɔɔlɔ susa ɪ niŋ na pəɣɔtɛ.
Na ma lanjle taa la tənaya.

⁵ɪlena má kulɔ si ma tuləyɔ ma kusɔɔlɔ,
na ma ntantaku na ma mpɛɛ tɔɔ tulaalɔ
taana kampɔ tətəkələ.

⁶Ḿpúyɔ ma tula ma kusɔɔlɔ, ɪɛ ɪ tɛma tɛɛv.
Ama ɪ kuyɔɣɔtɔtu wakələ ma lanjle.
ɪlena ma pɛɛkɪ-ɪ ma ta na-ɪ.
Na má yaa-ɪ ɪ ta cɔ.

⁷Ḿpúyɔ ma sula tanjlaa mpa pa cɔɔkɪ ɪcatɛ
tɔ.

Na pá ma-m na pə ku-m, na pá lɛɛkɪ ma
tɛkɛntɛ.

⁸Hai, Yosalem pɛɛlɔ mɛ, ma wiina-mɛ.
Ye ɪ sula ma kusɔɔlɔ,
ɪ heeli-ɪ si sɔɔluyɔ kutɔŋ kpa-m.

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

⁹Hai, alaa taa telu nyá,
weyɛ nyá kusɔɔlɔ ná tɛɛwa,
na ɪ wiikina-tuyɔ mpɔ?

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

¹⁰Ma kusɔɔlɔ nyá n sɛɛwayə təkpan̄kpan̄.
Paa n wé yəlaa iyisi naanwa (10000) taa,

pa nyəŋi-ŋ kpakpaa ké.

¹¹Nyá isentaa tewaɣa isu wɔla mayamaya.
Na nyá nyɔɔsi náá yawa təpolopolo isu
pááw hetu,
na si pila kilikili isu katəkatəyɔ.

¹²Nyá isapee wɛɛ ké isu alukukunaa ké lɔm
kɔkpemim nəyɔ.

Na pá yaaki naaləm taa na pá hɛsəyɔ timpi
pə tɔəlana-wɛ tɔ.

¹³Nyá lukpuyutu tewaɣa isu tulaalɔnaa tuŋ
taale.

Na nyá ntompee wɛ isu yaayenaa
mpa pa tɔ tulaalɔ miili kperɔ tɔ.

¹⁴Nyá niŋ wɛ ké isu wɔla kukuwɛ
nna a tɔ pa tu liyitee pɛɛ tɔ.

Na nyá tɔnuyɔ tɔ náá wɛ isu tuu kete
kusotile

nte tɔ tɔ pa tu liyitee pɛɛ tɔ.

¹⁵ Nyá nɔɔhɛ wɛ ké isu liyitee pɛɛ
kɔhɔlɔmɛɛ
akelenaa mpa pa tapəŋ tɛɛ pa tema wɔla
tɔ.

Na nyá nyənuyɔ taa wɛ isu Lipaŋ pɔ́ɔŋ.

Nyá nyuyɔ kulaa ké isu tuŋ sɔsɔŋ, n fɛina
saala.

¹⁶ Nyá kuyɔɔtɔtɔ tana na leleŋ ké.

Na nyá pə tana pə wɛ teu.

Yosalem pɛɛlaa mɛ,
ma kusɔɔlɔ nté, ma paalɔ kɛɛ.

6

(Pɛɛlaa nyəntɔ)

¹ Alaa taa aɛpa nyá,
lɛyɛ nyá kusɔɔlɔ polaa?
Nkuyɔ i təŋaa?

Ta na-ŋ tə pɛɛki-i.

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

² Ma kusɔɔlɔ n pola nyá taale nte tɔ taa
tulaalɔ
sɔsɔŋ nyalaa tɔyɔ si n caaki yaayenaa
na ɲi tiiki nyá kaləku.

³ Má tənna ma kusɔɔlɔ nyá na nyá tənna má
tɔtɔ.

Yaayenaa taa ké n tiikiyɔ nyá kaləku.

Pɛɛlɔ wɛɛtɔ

(Ifepu nyəntɔ)

⁴ Ma kusɔɔlɔ nyá,
n tewaɣa isu Tiisa icatɛ.

N wɛ leleŋ isu Yosalem taa cayale.

Ama n wɛ sɔyɔntɔ isu yoolaa na pa
tuutanaa.

⁵ Kɛɛsi nyá isɛ anɔ a cɔsəyɔ-m ké.

Nyá nyɔɔsi hanta isu pəŋ kaləku tiiki
Kalaati puyɔ.

⁶ Nyá kela hɔlɔmmaa ké isu heeŋ kɔhɔlɔməŋ
kaləku,

ŋku kɔ luna lɔm tənɔɔlɛ,
na paa heu wei na i tompiya tɔ.

Nəyɔlɔ ta heləmi.

⁷ Nyá lukpuyutu naaki nyá tɛkɛntɛ tɛɛ
ké isu pa faya tɔyɔ nakɔli kɔ pile.

⁸ Wulav pəsəyɔ na i wɛɛna taya alaa kɛ
nutoso.

Na asaala kɛ nunaasa, na saalaa náá fɛi
kalɔyɔ.

⁹ Ama nyá tike kɛ nyá too lɔla alɔpəyaya na
i kəla-ŋ sɔɔlɔyɔ.

Nyayale ma kupanɔka, n wɛ-m teu ké isu
alukuku.

Pɛɛlaa naaki-ŋ na pá yaaki-ŋ laŋhɔlɔmle
tɔ.

Na taya alaa na asaala tɔtɔ ná saŋi-ŋ.

¹⁰ Alɔ wei i lukana mpɔ na i teeki kəku isu
ilim,

na i tewa isu isɔtɔ?

Na i wɛ sɔyɔntɔ isu yoolaa na pa tuutanaa?

¹¹ Ma tiwa tuŋ pee taale taa
si ma naaki tɛtɛkəɛ taa məhoo kɔfana.

Na má ná si tuŋ wei pa yaa si lɛsɛŋ tɔ i
heləyɔ,

na tuŋ leleŋ tɔyɔ hetu na.

¹² Ma ta cɛkəna, ama ma kɔnyulɔyɔ pəsə-m
ké

isu ma yəlaa kasayampiya yoo kɛkɛnɛnaa.

7

(Alaa na pɛɛlaa nyəntɔ)

¹ Sulamii pɛɛlɔ nyá, kɔɔ, kɔɔ,
Kɔɔ, na tɔ nyəntɔ-ŋ.

Pepe tɔ ké i nyənəyɔ Sulamii tu?

I wɛ ké isu kpeka naale paale.

(Ifepu nyəntɔ)

² Awulumpu pɛɛlɔ nyá,
ama nyá nɔɔhɛ tewa nyá ntanɔkpala taa.
Na nyá tənaya náá wɛ isu lutu nti niŋ təmlɛ
tu lupa tɔ.

³ Nyá lotu kulutaa ké.

Tə taa u laŋəyɔ sɔlɔm sɔsɔŋ nyəm.

Pəyele tɔ caya ké isu tɔyɔnaya pee huɣule
kɛ yaayenaa hekɔ.

⁴ Nyá həla naale wɛ ké isu nasəm tompiya.

⁵ Nyá luyɔ nəyəsəna isu tuuŋ kela akele.

Nyá isapee wɛ isu Həsəpəŋ icatɛ nəyɔ luna.
Na nyá məntɛ náá səŋa isu Lipaŋ akele,
wei i tɔ pa fɛŋiyina Tamasi həyɔlɔyɔ tɔ.

⁶Nyá nyuvu sɛŋaa ké isu Kameeli puvu
na nyá nyɔɔsi náá wɛ isu nyaaluvu ŋku
pa lii akpaayala tɔ.
Pə tɔka wulav nɔɔlo kɛ nyá nyɔɔsi kpasɪ
taa.

⁷Ma sɔɔlɔv tu nyá, ama n tɛwaya.
Nyá nyənɔv taa wɛ teu.

⁸N sɛŋaa ké isu pááv.

Na nyá hɛla náá wɛ isu kpakpatukun.

⁹Ma tu ma taa si maa kpa pááv ŋku.

Na má seti ku tukun.

Nyá hɛla anɪ a wɛ-m tɔtɔɔɔ isu lesɛŋ tukun.

Nyá feesin wɛ-m sɔɔsɔŋ isu tuvɔ pee.

¹⁰Nyá kuyɔɔtɔtu wɛ lelerɛ ké isu sɔlɔm
kupam.

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

Pə ké ma kusɔɔlɔ sɔlɔm ké.

Isu pə kpɛŋyɔ mpa pə kɔwa tɔ pa ntom-
pee tɔ tɔ.

¹¹Ma kusɔɔlɔ tənna-m na ɪ kunyulɔv wɛ
ma tɔɔ.

Ye pa sɔɔla-ŋ pə lanɣhɔlɔmle

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

¹²Ma kusɔɔlɔ nyá, kɔɔ na tá lu.

Tu sɔv acalee taa ké ahoo.

¹³Ilɛna tɔ kpa lesɛŋ tunɔ taale kɛ tananɔ
kupanɔku

na tɔ ná si pa tu hetu na tá yɛyɛlɔɔ?

Na tunɔ lelɛŋ tɔwa yaa ɪ ta tu?

Tənaya maa hɔli-ŋ ma sɔɔlɔv tənə.

¹⁴Tunɔ wei ɪ kusɔɔlɔ apalaa kunyulɔv tɔ ɪ
sɔɔsɔŋ kpawa.

Tə wɛna tá nɔnɔsi tɛɛ ké tunɔ pee kupana.

Paa kupənɛɛ paa kufana.

Ma kusɔɔlɔ nyá, nyaya ma su-yɛ.

8

¹Ye ma na-ŋ tu kaawa too kɔlɔm,
maa wayalaya-ŋ awalɔ keɛ timpi timpi ma
suliyi-ŋ tɔ.

Ilɛ nɔɔlɔv taa yi-m.

²Maa pona-ŋ na má susi-ŋ ma too té na ɪ
sɛyɛsi-m.

Na má yɛle na ɪ nyɔɔ ma sɔlɔm sɔɔsɔŋ
nyəm.

Mpi pə ké ma tuvɔ pile nyəm tɔ.

³Te ma nyuvu na nyá ninɔ mpətɔŋ,

Kpɛkənə-m na nyá ntɔɔŋ.

⁴Hai, Yosalem pɛɛlaa mɛ, ma tuukina-mɛ.

Í taa paatɔ tá sɔɔlɔv na pə waatɔ ta tata.

(Pɛɛlaa nyəntɔ)

⁵Pɛɛlɔ wei ɪ kɔŋna ntɛ na wolaya tetu tɔɔ,

na ɪ nyəka ɪ kusɔɔlɔv tɔɔ?

Sɔɔlɔv tunɔ

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

Tuvɔ tɛɛ ké ma feesa-ŋ.

Tənaya nyá too wei ɪ lɔla-ŋ tɔ ɪ kpaɔa nyá
hɔɔɔ.

⁶Su-m nyá lanɣɛ na nyá ŋkpalɔŋa tɔɔ isu
kuyɔsɔvɔ.

Mpi tɔ, Sɔɔlɔv wɛ tunɔ ké isu sɔm.

Na isɛsɛmle náá wɛ toma isu atɛtɛɛ.

Sɔɔlɔv nyəmá kɛ kɔkɔ nyənə ké.

Ku ké Tacaa kɔkɔ ké.

⁷Lum sɔsɔɔm ɪ pəsɛɣi na pá teesi ku kɔkɔ.

Pəyɛle pusi sɔsɔɔnsɪ kaa li-ku.

Ye yulɔ cɛla ɪ tɔyaya wɛnɔv tənə

si ɪ laɣasɛyənə sɔɔlɔv, isu pa tuv-ɪ.

(Pɛɛlɔ taalɔnna)

⁸Tə wɛna newaya alɔnyɛŋka ŋka ka ta lɔta
hɛla tɔ.

Isənaya tu la kuyaku ŋku

paa yɔɔtɔ ká asasaale tɔm tɔ?

⁹Ye ka tɔka ka ti na ká kisi yɛyɛyɛɛ,

tu yɔɔlənə-kɛ na kacɔka wontu.

Ama ye ka pəsə isu yɔlaa tənə nɔnɔɔɔ,

tu tɔki-kɛ na kpɛŋkpelasi tunɔ nyənsɪ.

(Pɛɛlɔ nyəntɔ)

¹⁰Ma tɔka ma tɔɔɔ, ma fɛi yɛyɛyɛɛ taa.

Ma hɛla sɛŋaa ké isu akɛlenaa.

Mpu tɔ, ma kusɔɔlɔ nyənɔv-m wei ɪ kɔŋna
hɛsɔvɔv tɔɔɔ.

(Ifɛpu nyəntɔ)

¹¹Ípɔyú Salumɔŋ tɔma si:

Ma wɛna tunɔ wei pa yaa si lesɛŋ tɔ ɪ taale

kɛ timpi pa yaa si Paali-Hamɔŋ tɔɔɔ.

Ma yelina-tɛyɛ tanɣlaa,

paa wei ɪ kɔŋna-m tə kɔlɔlɔm kɛ liyitee
nyɔɔtɔv iyaya (1000).

¹²Ma tunɔ taale wɛ ma kin ké.

Salumɔŋ nyaa kpaɔa liyitee nyɔɔtɔv iyaya
(1000).

Ləsi tə taa ké nyɔɔtɔv ŋmunuvɔ (200) na ɪ
cɛla tanɣlaa.

¹³Nyá wei n wɛ haləm taa tɔ,

nyá taapalaa kema ŋkpaŋŋ si pa nukɪ nyá
nɔɔɔ.

Ilɛ yɛle na má nu-kɛ.

¹⁴Ma kusɔɔlɔv nyá kpaɔa asewa isu nasɛm
yaa

kapəlɔŋa kɛ tulaalɔnna puvɔ taa na ɪ kɔɔ.

ISO KUYOYOTUTU TELESULO

ISAYII

TOM TAKELAYA

Kutolotu

Isɛyeli nyɔma kupantɛn na pa wahalanaa tɔm ke Isayii yɔyɔtɛyɛ ɪ takɛlaya kanɛ ka taa. 1 yɔyɔtɛyɛ tɔtɔyɔ isɛna iso kɛ sɔsɔ ke piitimnaa tɔɔ tɔ. Pɛyɛle iso heesɛyɛ Isɛyeli nyɔma laɲa. Na ɪ nɔɔsi nsi ɪ suwa si ɪ ka kɔna waasulu na ɪ waasi-we tɔ. Waatu wei Isɛyeli nyɔma kɛ tɛ yomle tɔyɔw ke Papiloni taa ilena pa kakaasaya mɛli Isɛyeli taa na pɛ tɔyɔ pa tetu. Isɛna pa faya Isayii takɛlaya tɔ:

Yuta nyɔma na piitimnaa pa wɛɛtu, titite

1-39

Isɛyeli nyɔma laɲheesɛle, titite 40-55

Isɛyeli nyɔma mɛloyɔw tɔm, titite 56-66

HYOYLUYU KANCAALAYA NYEŊKU

¹ Tɔm nti pɛ kulaa na pɛ huli Amɔti pɛyalu Isayii tɔyɔlɔ. Yuta tetu na Yosalem ɪcɛtɛ pa tɔm kɛ. Yuta awulaa Osiyasi na Yotam na Ahasi na lɛkɛiyasi pa pɔɔle taa kɛ ɪ nɔ-ti.

Isɛyeli yɛlaa ɲkpantɛɛlɛɲ

² Isɔtɔnuyɔ, nu. Tetu, ke ɲkpaɲɲ.

Tacaa yɔyɔtɛyɛ si:

Hali mɛ tɔɔ piya na mɛ pusi-si, ilena si kulɛyɛ ma tɔɔ?

³ Nav nyɔmɛ ɪ tu,

na kpaɲaya nɛɛ nyɪ wei ɪ calɛyɛ-ke tɔ.

Ama Isɛyeli nyɔma nɛ tɛ nyɪ pulɔ.

Ma yɛlaa mɛ paa nuki.

Pulɔw fɛi tɛɔɲɲ ke Yuta tetu taa

⁴ Yɛlaa pɛntɛlaa, na asaya me,

mɛ tɔm wɛ wayo kɛ.

Piitim nyɛɲ nyɛm na kawalaya piya me,

mɛ tɔm wɛ wayo kɛ.

Mpi tɔ, ɪ lɔwa Tacaa na ɪ nyɛni

Isɛyeli iso Naɲɲ tu ke yem, ɪ ha-ɪ siyile.

⁵ Mɛ leye ɪ caa si mɛ tasa mapɔ?

Pepe tɔɔ kɛ ɪ wɛɛ na ɪ kama nyuyɔw na ma tɔɔ kulɔyɔ?

Ani mɛ nyɔɔɲ nɛ fetilaa na ɪ tɔki wahala ke mɛ taa.

⁶ Pɛcɔ pɛ kpaɲu mɛ nyɔɔɲ na pɛ siɛna mɛ nɔntaalɛɲ tɔ,

tiili fɛi hiiu. Pɛ fetila-mɛyɛ na hiɲnaa,

na tɛmatɛ lona naaki.

Nɔyɔlɔ ta nyaali-mɛ yaa ɪ tɔ-mɛyɛ nim, yaa ɪ hɔkɔ mɛ hiɲ.

⁷ Pɛ kpiisa mɛ tetu na kɔkɔ nyaya mɛ acalɛɛ.

Kpai nyɔma wakɛlayɛ mɛ tetu na ɪ nyɛnɛyɛ.

Pɛ wakɛlaa kɛ isu

waatu wei nyutu taa nyɔma ka kɔma tɔ.

⁸ Yosalem ke pɛ kaasaa isu cɔkɛle ke kaama taa. Yaa

carɲuyɔ ke tuɲ wei pa yaa si lɛɛɲ tɔ ɪ taale taa,

na yoolaa tama-ɪ kotaya.

⁹ Ye Tacaa Pɛ tɛna pɛ tu ɪ taa kaasi-mɛyɛ yɛlaa ke pɛcɔ,

ɪ ka nɔyɛsɛna kɛ isu Sɔtɔm nyɔma.

ɪ ka wɛ isu Kɔmɔɔ nyɔma.

Isɔ sɛɛu mpi iso taa kpaakɛna tɔ

¹⁰ Sɔtɔm awulaa mɛ, ɪ nu Tacaa kuyɔyɔtutu.

Kɔmɔɔ yɛlaa mɛ ɪ ke ɲkpaɲɲ na Tacaa kusɛsɛtu.

¹¹ Tacaa pɔɔsɛyɛ si: Pepeyɛ ma lakɛna mɛ kɔtasi tuutuuma,

ma haya mɛ iwaɲɲ na mɛ nawɛɛ kɔtasi nsi kɔkɔ

lusaa tɔ si nim. Ma nyɔyɛsa mɛ latɛɛɛnaa

na mɛ heɛɲ na mɛ pɛɲtulɔyɛ calɛm.

¹² Waatu wei ɪ kɔɲ ma kiɲ tɔ awe heela-mɛ si

ɪ fɛli ma taya tɔɔ?

¹³ ɪ yɛle kawalaya ke mɛ isɔtɔnaa kufama acima taa,

na kuyɛɛɲ kuhɛɛsɛɲ na mɛ kotuɲ acima taa.

Maa caaki si mɛ nɛ isayatu,

na kuyɛɛɲ sɔsɔɔɲ pɛ siyuyɛ.

¹⁴ Ma taa kpaakɛna mɛ isɔtɔnaa kufama na mɛ acima kɛ.

A wɛ-m tɛlasi kɛ, ma kawa a tɔm.

¹⁵ Waatu wei ɪ tɛkɛyɛ-m niɲ tɔ ma kɛɛsɛyɛ ma isɛ kɛ.

Paa ɪ lulɔsɛyɛ sɛlɛmɔɲ tɔ, maa nuki.

Mpi tɔ, calɛm suwa mɛ niɲ taa kɛ.

¹⁶ ɪ sɔ lum na ɪ lɛ nyɔɔɲ tɔɔ asilima kɛɛloyɔw kotaya.

ɪ yɛle mpi pɛ fɛi teu tɔ, na isayatu lapu.

¹⁷ ɪ kpɛlɛmi kupantu lapu,

na ɪ pɛɛki tampana tɛɲuyɔ.

ɪ paasɛna mpa pa isɛ pa tɔki tɔ.

ɪ ha sulaw ke ɪ tampana.

ɪ sɛɛna alu leelu tɔɔ.

Ye Isɛyeli nyɔma kulɛyɛ Tacaa tɔɔ

¹⁸ Mɔyɔ Tacaa tɔma si:

ɪ kɔɔ na mɛ na-mɛ tɛ ciiki.

Ye mə isayatu sēewa isu tōolum,
tu holumi isu kayalv.

Ye tə sēewa isu kpancəḡa,
tu holumi isu kponḡkpomulum.

¹⁹ Ye ɪ ka tisayə na ɪ nuna-m,
ɪ ka təyā tətʊ kulumum kupam.

²⁰ Ama ye ɪ kisaa na ɪ kuləyɪ ma tōō,
ɪ ká sɪ yooʊ taa.
Mpi tō, Tacaa yəyətəna.

Yosalem ɪcate tayanuyv

²¹ Isənayə pə lapa na Yosalem ɪcate
kupante nté tó pəsi wasaḡkəlɪ?

Pəcɔ yəlaa kupama ka suna tə taa na pá
təḡəyɪ siyisuyv.

Ama nəonəɔ yulokulaa wenna.

²² Yosalem ɪcate ka wə ké isu liyitee.

Ama nəonəɔ tə pəsa isu pəyolasi.

Pəyele tu nəḡəsəna ké isu sulum kupam,
ɪlɛ nəonəɔ pə pala lum.

²³ Tə awulaa ké tōō kullaa ké, na ḡmulaa
sənlaa.

Pa tənə pa səla kuhaaḡ ké na pá pəkəyɪ
kasəyayə.

Paa paasəḡəna alv leelu təm,
pəcɔ paa haaki sulav kɛ ɪ tampana.

²⁴ Pə tōō ké Pə tənə pə tʊ Tacaa wei ɪ ké
ɪsɛyɛli ɪsə tō ɪ təma sɪ:

Maa lɛɛtɪ ma kolontunaa, na má wɛɛna
tampana.

²⁵ Yosalem ɪcate nyá maa tʊ nyá tōō ké niḡ.

Maa tʊ-ḡ kəkə taa isu pa tayanuyv liyitee
tō

na kəkə nyayə nyá asilima.

²⁶ Maa mənna nyá huulaa kupama isu paa
wɛv ləḡtaa tō,

na nyá layatu tasəlaa isu paa wɛv
kancaalaya tō.

Pəle pə waali ké paa yaa-ḡ ɪcate kupante na
kusiysile.

²⁷ Ye Siyən nyəma layasaa na pá təḡ mpi pə
wə teu tō,

ɪsə ká ya-wɛ.

²⁸ Ama pu wakəlɪ asayaa na pəntəlaa,
na mpa pa ləkɪ Tacaa tō paa le.

²⁹ Fɛɛle ká kpa-mɛ na tʊḡ wei ɪ lʊḡiyɪ tō.

Tawa wena ɪ fɛɛnəyɪ tō a ká yele na ɪ təyō
fɛɛle.

³⁰ Mpi tō, ɪ ká lontili ké isu waatu wei
tʊḡ ɪnɪ ɪ hatʊ tōokuyv tō.

ɪ ka tɛ taasi isu waatu wei
tʊḡ ɪnɪ ɪ ləḡəyɪ lum tō.

³¹ Yulv tʊḡ tʊ ká pəsi isu nyuliya,
na ɪ təma wɛɛ isu mamacəḡəlasi.

Kəkə ká nyayə ɪ na ɪ təma ké,
nəḡəlv kaa teesi-kɛ.

2

¹ Tacaa heela təm ntiyɪ Aməti pəyalv
Isayii təyolə. Toosee taa ké ɪ heela-ɪ Yuta
na Yosalem pa təm.

Yəlaa tənə ká wɛɛ Yosalem taa
(Kukalutv 2-4 na Misee 4:1-3)

² Tacaa təyayə wə puyv tōō ké.
Kuyaku nakulɪ puyv ḡkv ku kulɪ
na kɔ caya pəḡḡ nyəḡḡ taa na kv tɛɛ pulasi.
Piitimnaa tənə ká polo kv tōō.

³ Yəlaa pəyale ká polo na pá tō sɪ: ɪ kəɔ na
tə kpa Tacaa

puyv tōō ké Yakəpʊ ɪsə təyayə.

Na ɪ hulɪ-tuyv ɪ mpaḡḡ na
tə təḡ ɪ ɪkpate.

Mpi tō, Siyən ɪcate Yosalem taa ké Tacaa
kiu na ɪ

təm ká luna.

⁴ ɪ ka huuna piitimnaa na ɪ loli yəlaa pəyale.
ɪlena pá

lu pa layaleɛ kɛ akuy, na pa ḡmantaasi kɛ
lɛmsnaa.

Piitim napəlɪ pə kaa kulɪ lɛmpɪ tōō.

Pəcɔ nəḡəlv kaa tasa yooʊ kpɛləmuyv.

⁵ Yakəpʊ luluyv nyəma mɛ ɪ kəɔ
na tə tó Tacaa nyaaləm taa.

Tacaa kuyaku kʊhʊhʊhʊnav

⁶ Tacaa ləwa ɪ yəlaa Yakəpʊ luluyv nyəma.

Mpi tō, ɪlim təlule tōō nyəma kulapʊtʊ suna
pa hekʊ.

Pa lakɪ topotopo isu Filiisi nyəma.

Pəyele pá na kpai nyəma pa kpəntəyɪ nəɔsi.

⁷ Wula na liyitee su pa tətʊ taa, pa wɛnav fɛɪ
tənayə.

Kpayaḡḡ su pa tətʊ taa, yooʊ kɛɛkenaa fɛɪ
kaluyv.

⁸ Tʊḡ kulalaḡ su pa tətʊ taa ké,

pá lʊḡiyɪ mpi pa lapənə pa niḡ tō.

⁹ Pə tisa yulv ké na pá lumsi-ɪ. Tacaa taa wi-
wɛ.

¹⁰ ɪ suv kukpaməḡ tɛɛ na ɪ ḡmɛli tətʊ tɛɛ.

ɪ hatələnə Tacaa səyɔntʊ sɔsɔəntʊ na ɪ teu
sɔsɔəntʊ.

¹¹ Kalampaani nyəma ká ka nyəḡḡ,
na pá tisi ɪsəəntʊnaa.

Tacaa tike nté sɔsɔ kɛ kuyaku ḡkv.

¹² Mpi tō, Pə tənə pə tʊ Tacaa su kuyaku
nakulɪ.

Kv taa ké ɪ ká huuna kalampaani nyəma,

na isəcəvtnaa, na mpa pa həŋ pa ti tō na í tisi-wē.

¹³Í ka wakəli Liparj na Pasarj pə turj kəkuləŋ təna.

¹⁴Na pəŋj kəkuləŋ na pulasí kəkulasí təna.

¹⁵Na atē na isə kutulurj səsəŋj təna, na koloosi səsəŋj acalee təna.

¹⁶Na kpuləŋ səsəŋj wei í puki Taasisi tō í təna,

na wontu nti tē təna pa nyuləŋi tō.

¹⁷Pu tisi yəlaa kalampaani ké na pa isəcəv, Tacaa tike nté səsə ké kuyaku ŋku.

¹⁸Turj kulalaarj təna ká saali yem.

¹⁹Yəlaa ká suv kukpaməŋ tē, na tətə tē si, pá hatələna Tacaa torj səsəŋj na í pááná, ké waatu wei í ká kəw si í nyaasəŋi tətə tō.

²⁰Kuyaku ŋku ku wule yəlaa ká tó pa turj wei pa lupəna wəla na liŋitee nyəŋətu təŋə seməŋj na yuuj si í wakəli-í. ²¹Kukpaməŋ lona na í pəŋəlee taa ké paa suv na pá ŋməli Tacaa səŋəntə səsəntə na í teu səsəw, ké waatu wei í ká kəw na í nyaasi tətə tō.

²²Í taa ha mə təŋi yulv.

Heelim tike ké pə tū í muna tē.

Mpu tō, í ta ké puləpu.

3

Yuta kawulaya wakəluŋ təm

¹Í naaki mpi Tacaa Pə təna pə tū ká ləsi Yuta tətə na Yosalem icate pə taa təŋə. Í ká ləsi pə təna mpi pə waasəŋi yəlaa ké teu tō.

Pə kpayəv təŋəna yəlaa təna na lum təna tō.

²Akanaa na yoolaa na huɭlaa,

na isə kuyəŋətu tələsəlaa

na nalaa na kukpatəlaa.

³Na yoolaa nule na naanəwa nyuŋu nyəma na kupayalaa,

na layatə tasəlaa, na mpa pa lakí niŋ təma na caŋəm tō,

na topotopo nyəma səsaa.

⁴Tacaa ká kpa-wəŋe awaasa ké awulaa, na piya ŋmakəŋəŋi-wē.

⁵Yəlaa ka muŋuliŋi təma.

Ífepiya ká kulí kukpatəlaa tō, na tətəlataa náá kulí kupayalaa tō.

⁶Halı lələŋu kuləmuŋu tū ká kpa í tētu na í tōmí-í si:

Nyá wena toko tō, la ta wulav

na í paasəna samaa yeləyele unē.

⁷Ama ílē í ká ma kapuka ké kuyaku ŋku si: Ma ta ké kəŋle latu.

Pəŋe ma fəina təŋəna yəlaa, yaa toko ké ma tē.

Mpu tō, í taa kpa-m wulav.

⁸Yosalem cəŋləŋi, Yuta hotaa.

Mpi tō, pa kuləŋi Tacaa teeli tō ké pa yəŋəta yəlaa na pa kulapəle taa.

⁹Isəna pa isəntaa wē tō,

mpu pə kuyəna pa təm.

Pa lakí pa kawalaya ké təkēlee isə Sətəm

nyəma paa ŋməsəŋi. Pa təm wē waiyo ké.

Mpi tō, mpe pa təŋənəna pa mayəma yəlaa wakəluŋu.

¹⁰Í yəŋəti si: Pu cayana siŋisilu.

Mpi tō, í ká təŋə í təmle kuləlum.

¹¹Ama isəŋəv təm ná wē waiyo ké, pə kaa cayana-í.

Mpi tō, í wē mpaav isəŋəv taa ké.

Pu lēti-í í kulapəle.

¹²Ípəŋy Tacaa təma si:

Piya ŋmakəŋəŋəna ma yəlaa.

Alaa təkəna kawulaya ké pa tō.

Pa nyuŋu nyəma tolisiŋi-wəŋe

na pá wakəŋəŋi mpaav ŋku pa təŋəŋi tō.

Nyuŋu nyəma huɭnav

¹³Tacaa kulaa si í kaləŋəna í yəlaa.

Í səŋaa si í huɭkəna-wē.

¹⁴Tacaa yaawa nənəŋə ké yəlaa nyuŋu nyəma na pa awulaa,

na í tō-wē si:

Mə kuntuna ma turj wei pa yaa si lēsəŋnaa tō.

Í lēka kunyəntənaa nyəm na í suuli mə tēsi.

¹⁵Ílē pepe tō ké í fəŋəŋi

ma yəlaa ké nəŋhē na í

lakəna muɭəŋ ké kunyəntənaa?

Tacaa Pə təna pə tū yəŋətəna mpu.

Tacaa kaləŋəna Yosalem alaa

¹⁶Ípəŋy Tacaa təma si:

Yosalem alaa mə í ké isəcəv nyəma ké.

Í təŋ na í həŋ luuŋ.

Mə isəpē nyənuŋu kusəŋi kunyuləŋ.

Í təŋ nəŋhəle nəŋhəle na mə nəəkpalasi wiiki.

¹⁷Tacaa ka looli tseyelí alaa mə mə nyəŋə na pá yelə-məŋe

ŋkəŋkolasi na pá tū-məŋe fēle.

¹⁸Kuyaku ŋkuŋu Tacaa ká wəŋəsi mə kacəka wontu təna. Pə kpayəv mə nəəkpalasi na pulurj wei í suuki nyəŋə tō,

na mə kacəka wontu nti tē kootaa isə isətu kufalu tō. ¹⁹Na ŋkpənyapəlasí, na kpasi,

na tekentena, ²⁰ na saalasi kutemasi, na noohē taa yom, na tampalanaa, na tulaalv kpalapanaa, na tēlanaa. ²¹ Na mā mpee tōo kukuwee, na muna tōo nyēna, ²² na acima wontu, na kpainaa, na tokonaa sāsaa mpa pa kentiŋi watu tō, na saalasi na hulun, ²³ na tokonaa sāsaa, na toko nyaanaa na nyuvu saalasi, na luvu tē nyēnsi.

²⁴ Tasətu sən ká lēeti tulaalv lonte, na n̄mənaya ke tampala lonte. Nkōŋkolaya ke nyōosi kuhokasi lonte, na lāyāya wontu ke acima nyəntu lonte. Í nan̄ fēele na í taa tokuyu ke kacoka lonte.

Yosalem alaa leelaa tōm
²⁵ Laxate ká təxə Yosalem taa apalaa.
 Yosalem yoolaa taa yoolaa ká si tayoole.
²⁶ Waatu in̄ayi Siyən icate nənōosi
 ká wii na sí caya lāyāya.
 Pu kpiisi nənōosi, ilena sí caya ate.

4

¹ Kuyaku ŋkuvu alaa naatosompəxolaya ká kpi apalv kulum
 na pá tōm-i si: Yele na tē pəsi nyá alaa na
 pá yaakəna-tuvu
 nyá hēte na pś kēli tá nyōn̄ tōo mpusi.
 Ye pə kaasa tá təxənaya
 na tá kutəxolətu tu paasəna tá ti.

Yosalem yəlaa kakaasaya

² Kuyaku ŋku hoole nte Tacaa ká la na tē nyō tētu taa tō, n̄tē tu lana l̄xeli nyōma kakaasaya na pa teeli. Tētu kululum ká la l̄xeli nyōma kakaasaya səsəntu na pa pəsuvu. ³ Yəlaa mpa mē í kaasaa na í wē Yosalem taa tō, na mpa mē í wē Siyən taa tō, paa yaa-mē si l̄sə nyōma. Mə tēna mə həla ke Tacaa ŋmaa í takəlaya taa si í ká caya Yosalem. ⁴ Tacaa ká nyaali Yosalem pēelaa asilima na í heelim. Tacaa ká nyaali Yosalem taa caləm na í heelim mpi pə wē usu kəkə tō. ⁵ Tacaa ká tu isəŋmuntv na nyōosi ke Siyən puvu tənaya ilim taa, na ku tōo kotilaa tēna tōo. Ahoo í yuwa, ilē í tu kəkə ŋka ka m̄v̄i tō. Tacaa teeli ká kentina. ⁶ Kəkentim ká wē na pś kenti han̄aya ke ilim taa, na pś kenti tōtəxə tēv na ku heelim ke ahoo taa.

5

Tacaa l̄sən̄ tuvū

¹ Í yele na má má, ma taapalv ke kawəyaya. Ma taapalv na l̄sən̄ tuvū pa kawəyaya kē.

Ma taapalv ka wēna l̄sən̄ tuvū ke tētu kupantv pulaya nakəli ka tōo.

² Í luka pulaya ŋkēyē na í l̄sə ka pēē tēna.

Ilēna í sō l̄sən̄ tuvū kupan̄ku.

Í ŋmá tətəŋl̄e kutuluvu na í huli tən̄yaasələ.

Í tēelaya si ku l̄l̄i pēē kupana kē.

Ama kulē ku ta l̄l̄i kupana.

³ M̄p̄ȳ ma taapalv tōma si:

Tōv, Yuta na Yosalem pə nyōma

í huv má na ma l̄sən̄ tuvū tá tōm.

⁴ Ma tēma-kuvu pə tənaya lapv, má tasa wē tōtō?

Ma tēelayaa si ku l̄l̄i l̄sən̄naa kupama.

Ilē pepe tōo kē ku ta l̄l̄i pulv kupam.

⁵ Nōōnō, maa heeli-mēyē nti maa lana-ku tō.

Maa kpəsi kv kalaa na heer̄ təxə-ku.

Maa yōki kv kolun̄a na mpatəntaa feli-kuvu nōohē.

⁶ Maa yele na nyutu isayatu l̄ēki-ku.

Nəxəlv kaa hala-ti yaa í tayani-ku.

Sōwa tun̄ na nyutu isayatu ká nyala.

Ma kaa yele na tēv tasa-kuvu nuu.

⁷ Pə tēna pə tu Tacaa taale n̄tēyēle l̄xeli yəlaa.

Yuta yəlaa mēyēle l̄sən̄ tuvū ŋku í l̄saa tō.

Tampana tən̄v̄u ke í tēelayaa.

Ilēna mu laki isayatu.

Pu wē si í tən̄ siyisuvu.

Ilēna mu laki kutakeesəm ke paa timpi,

na yəlaa mak̄i kapusi na l̄ŋwakəlle.

Mpa pa kusəyi Tacaa pááná tō

(Kukalv̄u 8-24 na 10:1-4)

⁸ Mpa pa puləyi tēsi ke pa tike tō pa tōm wē waiyo kē.

Mpa pa puləyi tawa ke pa tike tō pa tōm wē waiyo kē.

Pa tən̄ icate tēna, na tētu pəsəyi pa nyəntv.

⁹ Pə tēna pə tu Tacaa,

yəxətaa na í tuu na má nu si:

Tēsi n̄si si tēna su wakəli.

Tēsi kupan̄si səsənsi n̄si su wē kpete,

nəxəlv kaa caya si taa.

¹⁰ Ye wei í hala l̄sən̄ tun̄ kan̄kanasi tooso, sulv̄m liitilinaa nule na naan̄wa tike ke í ká hiki.

Wei í tuuwa təxənaya pēē ke saaki,

kiloonaa naan̄wa tike ke í ká kv.

¹¹ Mpa pa p̄ekəyi sulv̄m tən̄ nyəm ke tanan̄ təhulu,

na mpa pa nyōaki-wəxi tapule na pə kuxi-we tō,

pa tōm wə waiyo ké.

¹² Saŋkuna na cəməŋ na akilimanaa na həsi

pə haŋna na sulum kuxu-wə.

Ama paa paasəxəna mpi Tacaa laki tō,

pəcō paa cəkəxəna i niŋ təma.

¹³ Pə tōo ké Tacaa yəxətəxi si:

Paa kuu ma yəlaa.

Mpi tō, pa ta cəkəna pulo.

Pa nyuxu nyəma ká si nyəxosi,

na samaa náa si lukətu.

¹⁴ Isayii si: Pə tōo ké atətəle haa nəxo si tə liki

icatə səsaa na səkpema.

Pa na pa acima aŋmaala, paa tii atətəle taa.

¹⁵ Pu tisi səsaa na səkpema təna təfə.

Kalampaani nyəma ká ka nyəxo.

¹⁶ Pə təna pə tu Tacaa ká huli i səsəontu na i su i luxu nyəntu.

Isə Naŋŋ tu in i ká huli

i tənəŋŋ wəetu na i kəna siyisuyu.

¹⁷ Icatə ncaa taa ké heeŋ ka təkɪ, isu nyutu taa.

Pinasɪ nsi pa caləxi teu tō

su pəekɪ tənaya si təxoŋaya.

¹⁸ Í pəsa pəpətu ké ŋmusɪ

na i həŋna kupəntəŋ ké mə waali.

Í həŋ mə kawalaɣa isu naəŋ na kəekə tō,

mə tōm wə waiyo ké.

¹⁹ Í təŋ si:

Tacaa la mpi n caa lapu təxo ləŋ na tə ná.

Mə si: Tə caa tə ná mpi mpi lseɣeli Isə Naŋŋ tu

suwa na i təŋəxi na i laki tō.

²⁰ Mpa mə í yaa kupantu ké isayatu,

na isayatu ké kupantu tō.

Í yaaki nyaaləm ké səkpətuɣu,

na səkpətuɣu ké nyaaləm.

Í layasəxi leleŋ ké nyar,

na nyar ké leleŋ tō, mə tōm wə waiyo ké.

²¹ Mpa mə í nyənəxi mə təxi ləmayasəe

nyəma yaa layatunaa tō,

mə tōm wə waiyo ké.

²² Mpa mə í ké taŋkəunaa ké sulum tənyəwəle tō,

mə tōm wə waiyo ké.

Mpa mə mə yaa mə təxi akanaa ké sulum situyu taa tō,

mə tōm wə waiyo ké.

²³ Í haaki tasəkəle tu ké tampana

ké kuhav tōo ké huule taa,

na i ku tampana tu tōm.

²⁴ Pə tōo ké í ká nyaya kəkə ké

ləŋ isu kiisi yaa nyutu kowoluto.

Í ká tasa mə kila tēe, na i saali yem.

Mpi tō, í nyəna yem ké Pə təna pə tu Tacaa kuseɣesətu.

Í foota lseɣeli Isə Naŋŋ tu kuyəxətutu.

Tacaa pááná

²⁵ Pə tōo ké Tacaa pááná kpəna i yəlaa.

Í teyeta ŋkumle na i má-wə.

Iləna pəxo sele,

na sətəa səxəti hapee tōo, isu nyutu.

Paa na mpə Tacaa pááná ta hēe.

Tacaa təŋna ŋkumle ké teyetuɣu ké.

²⁶ Tacaa sika tuuta ké piitim pooluŋ nyəm.

Í hula kacuyulaya na i yaa-wəɣe

antulinya tənaya tōo si pá kəo.

Mpəɣele na pá təŋna kənte ké ləŋləŋ.

²⁷ Yoolaa mpe pa taa nəxo lu ta ká yaa i pəntəxi.

Tom ta kaa nəxo lu, nəxo lu tampala ta həti,

pəcō i ntəŋkpa la ŋmənaɣa ta fiti.

²⁸ Yoolaa sala pa nyəma ká,

na pa təxo pama.

Pa kpəyanəŋ acuwə wə təŋ ké isu kəkəpaməŋ,

na pa yoo kəkənaa cəkɪ isu kacuculaya.

²⁹ Yoolaa mpe pa yoo kakiisasi nəxəsəna ké

isu təxo laya alu nyəŋka wula.

Pa nyusəxi ké isu təxo lasi kufasi.

Pa kpaaki pa təxo nasɪ, nəxo lu fəi si i ləkəxi.

³⁰ Kuyaku ŋku,

kəkəte səsəole ká kulɪ mə tōo isu tənku kəkəte.

Í ká nyəna tətə həxo luɣu tōo,

na i ná səkpətuɣu na laŋwakəlle.

Musuxu anaam ká wáasi nyaaləm tōo.

6

Isayii suu ké Isə təmle taa

¹ Osiyasi səm pənaya ké Isayii má, ma ná Tacaa ké toosee taka taa. Ma na-i ké na í cəxi i kumte səsəole tōo, na i kpaɪ suwa i təyaya. ² Na isətəa taŋlaa napəli, mpa pa wəna kəŋ naatoso naatoso tō, pa səŋaa na pá cəna Isə. Kəŋ naale ka takəna pa isəntōo, na naaleɣe pa nəohe tōo. Iləna pá kuləxəna naale. ³ Mpəxə pa yəxətəxi na pá cəkɪ təma na nəosi səsəonsi si: Pə təna pə tu Tacaa kəle Naŋŋ tu Naŋŋ tu Naŋŋ tu.

Nyá teu suwa tetu tana taa ké.

⁴ Isotaa tanlaa nɔɔsi selaya Iso tayaɣa kite tɛɛ, na nyɔɔsi nyala ka taa. ⁵ Mpúyó Isayii má, ma tɔma si: Hai, ma tɔm tɛma. Mpi tɔ, ma kuyɔɔtɔtu fɛi teu. Ma yɔlaa mpa pa heku taa ma wɛɛ tɔ, pɛle pa kuyɔɔtɔtu fɛi teu tɔtɔ. Pɛyɛle ma nana ma isɔpɛle kɛ Pɛ tana pɛ tu Tacaa wulav.

⁶ Ama isɔtaa tanlaa mpe pa taa lɛlv kula huntv, na í kɔɔ ma kinj. Í tɔka í ninj taa ké mamate nte í lɛsa kɔtaɣa tɔlate tɔ tɔ, na kpɔtalɔyɔ. ⁷ Ilɛna í nyɔtɔ ma nɔyɔ na í tɔ si: Mamate tokina nyá nɔyɔ, nyá isayatu na nyá kawalaya kpiisaa.

⁸ Ntɛna Isayii má, ma nu Tacaa pɔɔsaa si: Aweyɛ maa tili? Awe ká la tá nɔyɔ tɔ tɔ? Ilɛna má cɔ si: Mayálo tili-m.

⁹ Mpúyó í tɔma-m si: Polo ní heeli lɛɣɛli yɔlaa si, paa í nu isɛna, í kaa cɛkɛna. Pɛyɛle paa í nyɛna isɛna í kaa ná. ¹⁰ Ma kv mɔ lɛmayasɛɛ taa, si í taa cɛkɛna. Ma tɔka mɔ nkpanj, si í taa nu natɛli. Ma wiisa mɔ isɛ, si í taa na pulv. Pɛ taa kɔɔ na í kɛɛsɛna ma tɔɔ na má waa-mɛ.

¹¹ Mpúyó Isayii má, ma pɔɔsaa si: Tacaa, pɛlee ké mpv uní pu su tanaɣa? Ilɛna í cɔ-m si: Waatu wei pu kpiisi acalɛɛ na pɔ kú yɔlaa, na tɛɛsi wɛɛ kpetɛ, na cacakɛnj wɛɛ kpetɛ, nɔyɔlv fɛi tɔ.

¹² Tacaa má maa lɛsi tetu yɔlaa, na má pona-wɛyɛ pooluɔj, na pɔ kaasi-tɔyɛ kpetɛ.

¹³ Ye pɛ kaasa yulv kulum kɛ naanwua taa, paa kv ílɛ tɔtɔ. Ama pu kaasi yɔlaa mpe isu pa setuyv tuyv na pɔ yɛle kite na tɔ nɛyɛtɔyɛ tɔ. Kite ntɛ tu la akpaale kɔfate nte tɛ kɛ Iso nyɛntɛ tɔ.

7

Tɔm nti Tacaa yɔyɔta wulav Ahasi tɔɔ tɔ

¹ Wulav Ahasi waatu kɛ Asilii wulav Lesɛj, na lɛɣɛli wulav Peka, Peka uní í caa keɛ Lemaliya. Mpúyó pa tii Yosalem ɪcate tɔɔ si pa yookina-tɛ, ílɛ pa ta pɛsi. Wulav Ahasi uní í ka kɛna Yotam pɛyalv, na í cɔɔɔ Osiyasi ka kɛna Yuta wulav. ² Mpúyó pa heela Tafiiti lɔlvɔv tv wulav Ahasi na í tayaɣa si, Silii yoolaa kɔma na pɔ siki

Ílɔlayim taa. Tanaɣa tɔm nti tɛ lapa na wulav na í yɔlaa pɔ sele isu heelim ciyituyv hɔtuyv tɔ.

³ Mpúyó Tacaa tɔma Isayii má si: Nyá na nyá pɛyalv Seyaa-Yasupi í polo na í ná wulav Ahasi. Í wɛ isɔtaa lule lɔɔv nɔyɔ kɛ cɔtalaa taale hapɛle tɔɔ. ⁴ Heeli-í si caɣa tɔpamm. Sɔyɔntv í taa kpa-ɲ, yaa nyá apalutv yɔɔlɛna Silii tv Lesɛj, na Lemaliya pɛyalv pa pááná. Pɛ taɣa pulv, a wɛɛ kɛ isu tuputusi naale kɔkɔ. ⁵ Ma nyɛmá si Silii nyɛma, na Peka na Ílɔlayim yoolaa caaki pa kuli nyá tɔɔ. Halí pa tɔma si: ⁶ Tɔ kpa Yuta nyɛma tɔɔ, na tɔ nyaasi-wɛ. Tɔ caali-wɛ na pɔ tɛnj-tv. Tɔ kpa Tapeeli pɛyalv kɛ wulav na tɔnj. ⁷ Ílɛ Iso Tacaa yɔyɔtaa si: Tɛle tɛ kaa tɔyɔ.

⁸⁻⁹ Mpi pɛ tɔɔ tɔ, Silii ɪcate sɔsɔɔle ntɛ Tamasi, na Lesɛj keɛ tana wulav. Ílɔlayim nyɛma ɪcate sɔsɔɔle ntɛ Samalii, na Peka keɛ pɛle pa wulav. Pɛ kaasa pusi nutoso na kakpasí, na Ílɔlayim nyɛma saali yem. Ye mu ta matɛna Tacaa, mɔ saalɔyɛ yem tɔtɔyɔ.

Isɔ wɛ tá kinj

¹⁰ Mpúyó Tacaa heela Isayii si í tɛlɛsi Ahasi si: ¹¹ Sɔlɛmí nyá Iso Tacaa maya yaasi wei n ká tɛna nyá taa si ma wɛ nyá waali tɔ. Paa atɛtɛle taa kɛ n caa yaa isɔtaa kɛ n caaki.

¹² Tanaɣale Ahasi cɔwa si: Aai yoo, ma kaa sɔlɛmí puluɔv. Ma kaa mayasi Tacaa si ma naa í waali.

¹³ Mpuyɔle Isayii cɔ-í si: Tafiiti lɔlvɔv nyɛma mɛ, í nu ma tɔm. Isu í lapv yɔlaa tɔ, pɛ ta maya-mɛyɛle na í caa í kpeɲna ma Iso? ¹⁴ Tɔv, Tacaa ká huli-mɛyɛ yaasi nɔyɔlvɔv í mayamaɣa. Inɔyɛle si: Í nyɛni, pɛɛlv wei í ta nyɛnta apalv tɔ, í ká haɣa hɔyɔ, na í lɔlv apalvɔyaya. Paa ha-keɣɛ hɛtɛ si Imaniyeli. Hɛtɛ tɛnɛ tɔ yɔyɔtɔyɛ si Iso wɛ tá kinj. ¹⁵ Í tɔyɔnaɣa ntɛ naanim na tuyɲ. Halɛna í nyí isayatu kisuyu, na í mv kupantv. ¹⁶ Ama na pɛcɔ apalv pɛyaya nkɛ ká nyɛnj isayatu kisuyu, na kupantv muɣv tɔ. Awulaa mpa uní pa naale pa susɔyɛ-mɛyɛ watv kɛ mpv tɔ, pa yɔlaa ká lɔ pa tetv. ¹⁷ Ama Tacaa ká kɔna nyana nyá yɔlaa na nyá lɔlvɔv nyɛma mɔ tɔɔ kɛ mpusi. Too tɔ pa ta nata mpusi inɔyɛ waatu wei Yuta na

Isayeli pa fayaa tɔ. Asilii wulav ká la mpi tɔɔlɛ.

Kolontunaa watuyɔ

¹⁸ Kuyaku ŋkuyɔ Tacaa ká yaa kolontunaa na kacuyɔlaya.

Paa luna Icipiti pɔɔ Nili na tenku pa atama taa tɛtu taa, na pá kɔɔ, isu kacɔɔ.

Paa luna Asilii tɔtɔ isu tun sɛsɛkɔ.

¹⁹ Pa tɛna paa kɔɔ na pá caya lɔɔɔ wei ɪ lumaa tɔ ɪ taa.

Na kukpamɛɔ pɔɔlɛ taa, na sɔwa hɔtu taa, na hila tɛna taa.

²⁰ Kuyaku ŋkuyɔ Tacaa ká kɛnti ɪfɛlati pɔɔ waali hunyɔ.

Asilii wulav tɔm kɛ pa kɛsɛɔɔɔ mpu.

ɪ ká kɔɔ na ɪ looli mɛ nyɔɔɔ, na mɛ tɔnɛɔ tɔɔ hunu, na mɛ tantɛɔ.

²¹ Kuyaku ŋkuyɔ paa mɛ tɔyaya ŋka kaa tɔɔ nav alɔnyɛɔ, na pɔɔ kɛ naale.

²² ɪlɛna pá nyaasɔɔɔ pɛ naalɛm kɛ katatɔlaya.

Mpa mpa pu kaasi tɛtu taa tɔ, naanim na tun kɛ paa tɔki.

²³ Kuyaku ŋku tɔtɔ, paa pa sɔwa lesɛɔ tun iyaya (1000) kɛ taale taa,

na pɛ liyitee lu nyɔɔɔtu iyaya (1000), paa yele-tɛ na nyutu isayatu lɛɛki.

²⁴ Halɪ yɛlaa ká suv tɛ taa kɛ na tɔɔɔ na nyɛmá na pá yeli.

Nyutu isayatu tɛna ká suna tɛtu tɛna taa.

²⁵ Paa pulasi nsi sɪ tɔɔ pa halayana akuyɔ tɔ, nyutu isayatu ká nyalɛna, pɛ kaa wɛɛ suv.

Halɛna pá yeki naɔɔ na heɛɔ kɛ pɛ taa na ɪ tɔki.

8

Pa ŋmili kolontu waali, pá kuu wontu kɛ lɔɔ

¹ Mpuɔ Tacaa tɔma Isayii ma sɪ: Kpayaa kpaata, na ɪ ŋmaa ɪ tɔɔ kɛ ŋmaatɔ kuyasɛlatɔ na pɛ naaki teu sɪ: Pá ŋmili kolontu wontu waali, pá kuu wontu kɛ lɔɔ.

² ɪlɛna má huɪ kpaata unɔɔ aseeta nyɛma naale mpa ma wɛna naani tɔ. Mpuɛɛ Kɔtulɔ Wuliya na Yepelekiya pɔyalɔ Sakali.

³ Mpuɔ ma nyɛmá ma alɔ. ɪ kɛ ɪsɔ

kuyɔɔtɔtu tɛlɛsulɔ kɛ. ɪ lapa teu ɪlɛna ɪ luɪ apalɔpɔyaya, na Tacaa tɔ sɪ, má yaa-kɛ sɪ: Masɛ Sakali-Hasi-Paasi*fa*. ⁴ kolontu waali, pá kuu wontu kɛ lɔɔ. ⁴ Pɛ taya pulɔ tɔɔ, mpi sɪ pɔyaya ká nyɛɔ yɔɔtɔtu sɪ, paapa na nnaa tɔ, pa kuu Tamasi na Samalii pa wɛnav na pá pona Asilii wulav.

Asilii yoolaa watuyɔ

⁵ Mpuɔ Tacaa tasa Isayii maya heeluyɔ tɔtɔ sɪ:

⁶ Mpi pɛ tɔɔ yɛlaa panɛ pa kisa Silowee lɔɔ lum mpi pɛ kɛɔ tɔpamm, na pá lɔ apalɔtu kɛ awulaa Lesɛɔ na Peka pa tɔm taa tɔ.

⁷ Pɛ tɔɔ kɛ maa kpaasi Asilii wulav na ɪ yoolaa pa tɔɔ.

ɪsu ɪfɛlati pɔɔ sɔsaya lum na ka hola sɔsɔɔɔ,

na pɛ watɪ kutemɛɔ tɔ.

⁸ Asilii nyɛma ká watɪ ɪsu lum na ɪ li Yuta nyɛma,

na pɛ suna pa luyɔ tɛɛ.

Paa walasi pa kutemɛɔ kɛ pa tɛtu ɪwalav tɔɔ.

ɪsɔ wɛ tá kɛɔ.

Yɛlaa tɔma kpa nyɛna

⁹ Piitimnaa mɛ, ɪ kiisi yooɔ kakiisasi, sɔɔɔntɔ sɔsɔɔntɔ tɔna-mɛɛɛ.

Mpa mɛ mɛ wɛ tɛtu poolɔɔ tɔ mu kɛ ŋkpaɔɔɔ.

ɪ tayanɪ mɛ tɔɔ yooɔ tɔɔ, sɔɔɔntɔ tɔna-mɛɛɛ.

¹⁰ ɪ hɔkɔ na ɪ su, pu saali yem kɛ, pɛcɔ paa ntiyi ɪ ká yɔɔɔtɔ, tɛ kaa la. Mpi tɔ, ɪsɔ wɛ tá kɛɔ.

Pɛle kucɔpɛle

¹¹ Mpuɔ Tacaa kpa Isayii má, na ɪ kpaali-m sɪ má taa kɛena yɛlaa mɛ pa yaasi. Nti ɪ yɔɔɔta tɔɔlɛ sɪ:

¹² ɪ taa nyɛni waali luɔ kɛ mpi mɛ pa nyɛnɔɔ waali luɔ tɔ.

ɪ taa nyana mpi pa nyɛɔna tɔ, sɔɔɔntɔ ɪ taa kpa-mɛ.

¹³ Pɛ tɛna pɛ tu Tacaa tike kɛ ɪ ká nyɛni kate pulɔ,

na ɪ nyana-ɪ na ɪ se-ɪ.

¹⁴ ɪ kɛ ɪsɔ tɛsɛɛɛ kɛ.

Ama ɪ ká pɛsɪ tɔtɔɔ kukpamuyɔ

ŋku ku co Yuta nyɛma na Isayeli nyɛma tɔ.

Kulum in tətəyələ puluxu
na katəka ke Yosalem nyəma.

¹⁵ Pu co pa payəle na pá hoti na pá wakəli-
wə.

Katəka ká puu-wə na pá kpa-wə.

Kəxənanə susuxu kisinav

¹⁶ Məpəyú Isayii təma si: Ma tuyi təm
təneye puluxu taa ké. Maa kaləsi ma
kuxeyəsətu nti ma caaki seyesuxu tə tə tə.
Ma tənləa tike ke maa heeli-ti. ¹⁷ Tacaa ha
Yakəpu luluxu nyəma ke siyile ke laasaya
tə ké. Ile Tacaa ke ma tēləxi na ma tuyi-
i naani. ¹⁸ Ma na piya mpa Tacaa ha-m
təxələ. Tə wə ké isu ləo kuhulum mpi pə
hóləyí lseyeli taa si Pə tənə pə tu Tacaa wə
Siyəxə puxu taa tə.

¹⁹ Ye pa təma-me si: Í pəəsi mpa pa susəxi
na pá yaaki atətunaa, na pa heeliyi cele
təm tə. Pa wəlatəxi pa luux tē ké na pá
mutəxi yem. Ile í cə-wə si: Pə wə teu si tē
pəəsi sətəa ke weesin nyəma təm na? ləo
ké tu pəəsi yaa sətəa? ²⁰ Ile í ká cə-wə si:
Tacaa təm na i seyesuxu taa ké tu məli. Ye
wei i kisa mpv pəntu kaa fe tēv.

Səkpətvux taa təntə

²¹ Paa cəo tətə taa ké,
na ikaale kpa-wə na nyəəsi pu-wə,
haləna pá tux pa wulan na pa ləo.
Ilena pá kpaasi pa iše na isətəa.

²² Ilena pá tisi-ye na atə,
na pá ná lanwakəlle na səkpətvux
na nəxəsee səsəəna.
Ilena pá pona-wəxə səkpətvux anaam taa.

²³ Wei i wə səkpətvux kune ku taa tə,
u pəsəxi na í fiti.

Pa lula-tuxu pəyaya

Hatoo ləx taa ilə,
Sapuləx na Nəfətali pə həyələx nyəma
ka wə fēle taa ké.
Ama paa tē na pa kusı nyəəx.
Pə kpayəv tenku wei i wə ilim təlule tə,
haləna Yaatanı pəxə waali.
Paa na Kalilee timpiwə muvləa wəe tə,
paa kusı nyəəx ke tənə.

9

¹ Yəlaa mpa pa təx səkpətvux taa tə,
pa naaki nyaləməle səsəəle.

Mpa pa wə ahoə səkpətvux səsəəxku taa tə
nyaləməle tula pēle pa təə.

² Tacaa lakı na pa lanja huləməxi
katatəlaya,

na pa aḡmaala səsəxi.

Pa lanja həeki nyá isentaa ké isu kumtu
waatu.

Yaa isu pa taluxu mpi mpi pa kuu yooə taa
tə.

³ N kəələxi səyəla ke nyá yəlaa təə.

N pələxi kpatəyú ŋku pa makayana pa
siyile taa tə.

N pələxi ḡmakəllu təpite,
isu n ka lapu Matiyar nyəma waatu tə.

Məpəyú n fitixi pa ḡmakəllaa ke sanja.

⁴ Kəkə ka nyaya yoolaa ntəxkpala wəna
a təx í nukı kav kav tə,
na pa tokonaa mpa caləm taanaa tə.

⁵ Mpi tə, pa lula-tuxu pəyaya.
Pə ha-tuxu apalu pəyaya.

ləo cəla-kəxə pəsəxu.
Ka həla nte: Layətu tasulu kupəx,
ləo Təx tə, Caa Tam təə nyəx, Həesəxu

Awulumpu.

⁶ Ka kawulaya təx ká waləxi ké.
Ka kawulaya ká wəe həesəxu taa.

Káa ləeti Tafiiti lonte taa.

Tampəna təxuxu na siyisuxu təə ké ka təx
ká səx.

Tacaa Pə tənə pə tu tuxa i taa ké si
i lakı pə tənə isəntə.

Mpi tə, i səəla i yəlaa ké.

Pə kpayəv nəəxə tə, haləna pə polo tam.

Tacaa pááná

(Kukəltu 5:25)

⁷ Məpəyú Tacaa yəxətə Yakəpu yəlaa
lseyeli nyəma ke təm na tə təx-wə.

⁸ Yəlaa tənə nu mpv.

Pə kpayəv Ifəlayim nyəma tənə na Samalii
nyəma tə.

Ilena pá yəxətəna kalampaanı si:

⁹ Pilikinaa koluxa tima.

Ama tu ḡma-ke na pēe kusaakee.

Tux krai nyəx taax pəlaa.

Tu ləeti i lona taa ké tux təx nyəx taax.

¹⁰ Məpəyú Tacaa kusa mə kolontunaa Lesəx
nyəma pááná si pá yoonə-me.

¹¹ Silii nyəma ntə na ilim təlule təə,
na Filiisi nyəma na ilim tətule təə.

Pa haə nəəsi si pa liki lseyeli nyəma mə.

Paa na mpv tə, Tacaa pááná ta həe,
i təxna ḡkumle ke tēxetuxu ké.

¹² Isəna ləo mapə i yəlaa təyəle.

Paa na mpv lseyeli nyəma mə

í ta məli mə ləo kix.

Í ta kəesəna pə tənə pə tu Tacaa təə.

¹³ Kuyaku kulumuxu taa ké Tacaa

ká seti nyuɣu na suka.

Tacaa ká wakəli səsaa na səkpema.

¹⁴ Layatu tasəlaa na nyuɣu nyéma nté isətaa.

Isə kuyəɣotutu teləsəlaa pəpətonnaa nté pə tɛɛ.

¹⁵ Mpa pa tiikiyi yəlaa mɛ tɔ pa tolisiyi-meɣɛ,

na mpa mɛ mə yeki na pá tiikiyi-me tɔ, mə leki.

¹⁶ Pə tɔw kɛ Tacaa kaa kenti mə ifepiya tɔw. Pəyɛle ɪ kaa wɛɛna mə leelaa na mə su-luwaa pətəɣtɛ.

Mpi tɔ, ɪ kɛ asayaa kɛ mə tənaya.

Í lakɪ kawalaya, na ɪ yəɣətəɣi acaalətu tɔm.

Paa na mpv tɔ, Tacaa pááná ta hɛɛ,

ɪ tɔɣna ɪ ɲkumle kɛ tɛɣetuyu kɛ.

¹⁷ Yəlaa isayatu wɛ kɛ isu kəkə ɲka ka nyaki tɔ.

Ka nyaki sɔwa, ka nyaki hətuyv.

Ka nyɔɔsi nyaləɣi na si kpaaki isətaa təliyiɣi.

¹⁸ Tacaa pə tənə pə tu mv pááná,

a nyaki tɛtu na yəlaa isu kəkə.

Nəɣəlv ɪ yeki ɪ tɔɣəntɛ.

¹⁹ Pə nyasəna ntəɣɔɣ tɔw, pa nyɔɣɔsi ta si, pá lina mpətəɣ tɔw pa ta haya.

Paa wei ɪ təkɪ ɪ tɔɣəntɛl wei ɪ ka sənə-ɪ tɔ.

²⁰ Manasee na Ífəlayim nyéma pɛle pa kuləɣi təma tɔw.

Ílɛna pa naale pá kpenti na pá kulɪ Yuta nyéma tɔw.

Paa na mpv Tacaa pááná ta hɛɛ.

ɪ tɔɣna ɪ ɲkumle tɛɣetuyu kɛ.

10

Tacaa pááná kpaasəlaa

(Kvkalutu 1-4 na 5:8-24)

¹ Yəlaa mpa mɛ ɪ sukɪ nti tɔ ta siɣisi, na ɪ tɔɣi kiɪɲ na pə wakəɣi lɛlaa tɔ, mə tɔm wɛ wəyɔ kɛ.

² Í pɛɣ ma yəlaa kuyəntəvnaa na acamaa kɛ tampana.

Í lɛkəɣi alaa leelaa na suluwaa kɛ pa nyəm.

³ Isənaya ɪ ká la kuyaku kúnaasuyv wule?

Waatv wei wakəlvv ka kɔw-mɛ na pooluv tɔ,

Lɛɣɛ ɪ ká se na ɪ ɲmɛli?

Lɛɣɛ ɪ ká su mə wɛnav?

⁴ Pə ta kaasi kulapuyv, pə wɛɛ si təlasɪ təma ɪ kələsi-meɣɛ saləkətvnaa taa kɛ.

Yaa ɪ hoti na ɪ sí.

Paa na mpv tɔ, Tacaa pááná ta hɛɛ.

ɪ tɔɣna ɪ ɲkumle tɛɣetuyu kɛ.

Asilii nyéma teləsə mpəle

⁵ Μρύγυ Tacaa yəɣətəa si: Kai, Asilii, nyá kɛna

ma pááná tɔpɛtɛ. Nyayalɛ ma pááná akaluvv.

N kɛ ma pááná səsəvna wontuyv kɛ.

⁶ Nyaya ma kusaa na ɪ hɔ ma yəlaa ɲkpaɣuvv

kɛ timpi pa kpaasa ma pááná tɔ.

Má yelina na ɪ kuu pa wontu na ɪ ɲmulɪ-tɪ, na ɪ fɛli-wɛɣɛ nɔwɛɛ isu afəla.

⁷ Ama Asilii nyéma naa hvvki mpv.

Piitimnaa payalɛ wakəlvv, na pa kuvv tike ləmayasɛ wɛnna pa taa.

⁸ Na pá tɔɣ si: Tá yosɔɣ nyɔwɣ nyéma kɛ awulaa kɛ.

⁹ Mpv tətəɣv pə lapə Kaləne na Kaakemisi na Hamati na

Aləpəti na Samalii, na Tamasi pa acalɛɛ.

¹⁰ Ma tɔɣ kɛ ma tuna niɲ kɛ kawulasɪ nsi si tɔɣ

kəla Yosalem na Samalii pə nyɣɣ kɛ payalɛ tɔ.

¹¹ Isəna ma kpiisa Samalii na ɪ tɔɣ tɔ, mpv tətəɣv ma pəsəɣi má kpiisi Yosalem na ɪ tɔɣ.

Ma wɛna pə tɔɣ.

¹² Waatv wei Tacaa ká tɛ Siyɔɣ puyv na Yosalem pa ɲkpaɣuvv kɛ hɔm tɔ, ɪ ká paasəna Asilii wulav kalampaani tu unɪ. Na isəna ɪ nyənəɣi lɛlaa kɛ yem tɔ. ¹³ Haləna ɪ tɔɣ si:

Ma mayamaya ma tɔɣ na ma layatu

kɛ ma tuusina piitimnaa tɛtu toosi na má kuu pa wɛnav.

Na má tɔɣvni awulaa kɛ pa kumlee tɔw isu aka.

¹⁴ Isu sumaya seekuyv na ká yelɛ tantɛ na yala na pá kuu tɔ,

ɲpúɣv ma kuu piitimnaa wɛnav na pa tɛtu.

Nəɣəlv ta ciɣiti keluɣv,

yaa ɪ kuli nəɣv na ɪ wii puw mayamaya.

¹⁵ Laalɛ ká pəsi na tɛ sa tɔ təɣi tɔ təkulv niɲ taa?

Yaa kaafənta səyaya ka lana kalampaani kɛ kaafənta niɲ taa?

Pə wɛ isu kpátúɣv tɛɣetiɣina ntɛɣɛ kv təkulv,

na akaluvv náa fiɣitiɣi kv ləɣəlv.

¹⁶ Pə tɔw kɛ Isə Pə tənə pə tu ka yelɛ,

na Asilii yoolaa kuyasəlaa tɛ taasi.

Ílɛna kəkə kulɪ pa teeli unɪ ɪ taa na ká mv.

¹⁷ Mpi tɔ, lɛɣɛli nyáma nyaalám
ká wée isu kɔkɔ.
lɛɣɛli nyáma Naŋŋ tu
ká wée isu kɔkɔ kumumuka.
Kaa nyaya sɔwa kɛ kuyaku kulumuyɔ.

¹⁸ Na pá wakɛli hɔtu sɔsɔɔntu
na tuŋ tawa tɛkpataa.
lɛna Silii nyáma pásɪ isu mpa kutɔŋ pɛɛnaa
tɔ.

¹⁹ Tɔɔɔ kulumuyɔ kulumuyɔ
ká kaasəna Asilii hɔtuyɔ taa.
Paa pəyaya səkpeɔaya ka pəsəɣi na ká kala-
ɩ.

lɛɣɛli nyáma kakaasaya

²⁰ Kuyaku wée ŋku ku taa lɛɣɛli yəlaa
kakaasaya, mpa mɛ í kɛ Yakɔɔɔ lɔɔɔ
nyáma tɔ. Í kaa tasa Asilii nyáma mpa pa
ŋmakɔɔaya-mɛ tɔɔ naani tɔɔ. Ama mɛ
lɔɔ Tacaa wei í kɛ lɛɣɛli Naŋŋ tu tɔɔ í ká
tu naani. ²¹ Mɛ yəlaa kakaasaya ká mɛli.
Yakɔɔɔ nyáma mɛ mɛ kakaasaya ká mɛli
mɛ lɔɔ tɔŋ tu tɔɔ. ²² lɛɣɛli nyáma mɛ, paa
mɛ yəlaa samaa wɛ isu tɛŋku nɔɔ kanyəŋa
tɔ, mɛ taa kakaasaya tike ká mɛlɔna Tacaa
tɔɔ. Pa tɛma mɛ wakɔɔɔ tɔm kɛ suu, na
pə tu muna-mɛɣe. ²³ Tacaa Pə tɛna pə tu lɔɔ
ka wakɛli tɛtu tənaya isu í suu tɔ.

l taa nyana Asilii nyáma

²⁴ Ḿpúyó Pə tɛna pə tu Tacaa lɔɔ tɔma
í yəlaa mpa pa wɛ Siyɔŋ puyɔ taa tɔ sɪ: Í
taa nyana Asilii nyáma mpa pa maki-mɛɣe
kpɔtəŋ tɔ. Pa tɛɣetiɣi akaŋ kɛ mɛ tɔɔ isu
lɔpiti nyáma lakaya-mɛɣe hɔtoo lɔŋ taa tɔ.
²⁵ Mpi tɔ, pəciuu tike kɛ pə kaasaa, na ma
pááná hɛɛ tɛkpataa. lɛna á huuna Asilii
nyáma na á wakɛli-wɛ. ²⁶ Pə tɛna pə tu
Tacaa ká kpaasɪ í hika na isɔtaa, na í casa-
kɛɣe Asilii nyáma isu í ka lapu Matiyar
nyáma kɛ Olɛpi kukpamuyɔ tɔɔ tɔ. l ká
kpaasɪ í kpátóyó na isɔ kɛ tɛŋku tɔɔ. Isu í
ka lapu lɔpiti nyáma tɔ. ²⁷ Kuyaku ŋkuyɔ
í ka kɔɔli mɛ nyuyɔ taa kɛ sɛɣəla wena
Asilii nyáma ka sukka-mɛ na á nu-mɛ tɔ.
Na í fiti ŋmakɔɔɔ mpi pa ŋmakɔɔaya-mɛ
tɔ.

Kolontu kpətəna Yosalem

²⁸ Ḿpúyó Asilii nyáma lɛɛka
Ayatɪ ɪcatɛ na pá fayana
Mikəlɔŋ nyəntɛ taa na pá yelɛ pa wontu kɛ
Mikimasi.

²⁹ lɛna pá fayana kukpaməŋ naale hekɔ na
pá tɔ sɪ:
Tə siki Kipeya. Səɣəntu pu Lama ɪcatɛ
nyáma
na pá seliɣi na Sayuli ɪcatɛ Kipeya nyáma
seeki.

³⁰ Kalim nyáma mɛ,
í ma kapusi na Layisa nyáma náá tu
ŋkpaŋŋ.

lɛna Anatəti nyáma náá cɔ,
pa tɔm wɛ kunyɔŋ.

³¹ Matəmena nyáma seeki.

Kepim nyáma pɛkəɣi tɔcɔsɔlɛ.

³² Kolontunaa ká tasa Nopi ɪcatɛ kɛ
səŋuyɔ kɛ kuyaku ŋku,
na pá tɛɣeti Yosalem pulaya Siyɔŋ kɛ
ŋkumle.

³³ Tacaa pə tɛna pə tu ka caati piliŋasi na
toma.

l ka sɛti tuŋ wei í kəla kuluyɔ tɔ
na í pɛti atɛ,
na í tisi wei í tɛɛ lɛlɔŋ tɔ.

³⁴ Paa sɛti hɔtu sɔsɔɔntu na laale.

Liparɔ hɔtuyɔ taa tuŋ sɔsɔŋ ka hoti atɛ.

11

Wulav kufalɔ tɔm

¹ Pəle pə waali ɩle pəliŋa ká heli Seseɛ*fa*
kite kupəntɛ tɔɔ. Akpaale ká lu í lɔɔɔ lila
tɔɔ. ² tɔɔ kite.

² Tacaa Feesuyɔ ká wɛɛ í tɔɔ kɛ.

Ku ha-ɩ ləmayasɛɛ na í tiikina í yəlaa.

Na isəna yulɔ ka puli tɔma kɔlapɛɛ

na nyəm tɔ na a lapu.

Nku ku yekina na yulɔ nyɩ lɔɔ na í wɛɛna í
səɣəntu.

³ Tacaa nyamnav nté í laghulɔmle.

l kaa lana tɔm nti í nu kɔnu tɔɔ tɔmle.

⁴ l ká tɔŋ siyisuyɔ na í huuna kunyɔntunaa,
na í tɔŋ tampana na í yɔɣɔtəna
tɛtu taa wahala nyáma.

l kuyɔɣɔtutu kɛ í

ká mana tɛtu yəlaa isu kpátóyó.

l ká ku asayaa na í nɔɔ taa kuyɔɣɔtutu.

⁵ Tampana tɔŋuyɔ na kupantu lapu ká pásɪ
isu tampala na í tɔɣəli.

⁶ Taale haya na ɩwəyaya paa caya tɔntəmlɛ.

Kpou na pinaya pɛɣɛ tɔhəntəle kulɔmtəle.

Pəyaya səkpeɔaya ká tiikiɣina-wɛ.

⁷ Nav na taale wontuyɔ ŋku pa yaa sɪ wusi
tɔ paa kaa

nyutu tətəxələ, na pa piya náa hənti tən-
təmlə.

Nyutu ke təxələya na nav paa təxə.

⁸Pəyaxa ahləlm ka liyili təm púxú tə.

Pəyaxa səkpələya náa susi ka niñ ke akala
púxú taa.

⁹Tacaa puxu nanñ nyəñku tə tu
nəxəlu kaa la i təxəntələ ke isayatu.

Pə taya pulu, yəlaa ká nyi lə kə na pə su
tətu isu ləm waasuxu tənku lumar tə tə.

¹⁰Kuyaku ŋku Sese ləlxəy tu ka səñna isu
antulinya yəlaa tuuta.

Piitimnaa ka kə si i taa-wexə ləxatu,
na lə teeli na timpi taa i weə tə.

Mpa kolontunaa ka kuuwa tə pa
məlxu

¹¹Kuyaku ŋku tətəxə Tacaa n ká huli nyá
toñ.

N ká ləsi nyá yəlaa, na n kəna nyá nyəma
kakaasaya.

Mpa paa wə Asilii tətə, na Icipiti ntəxəñ
tətu,

na Icipiti mpətəñ tətə, na ltiyopii tətə, na
llam tətə,

na Papiloni tətə, na Silii tətə icaťe Hamati,
na tətə nti ləm cənaa tə.

¹²N ká kpaasi piitimnaa ke tuuta.

N ká kpeyeli Yuta nyəma na lsexeli nyəma
mpa

pə kuuwa na pə yasi tətə təna taa tə.

¹³Waatu un ləlayim nyəma isesəemle ká
saali.

Pu kpiisi Yuta nyəma kolontunaa.

Yuta nyəma kaa lu ləlayim nyəma ke
patule.

¹⁴Paa krenti na pá kpa Filiisi nyəma tə
kə ilim tətule

pəñ taa. Paa məñna ilim təlule tə,
na pá kuu wəlaxa tətə taa nyəma wontu.

Paa təxə lətm na Mowapə pə tətə na
pə ŋmakəli Amoni nyəma nyəntu.

¹⁵Tacaa n ká yele na Icipiti
ilim təlule tə tənku ŋkpalaya ləm nyə.

N ka təyati katəñ ke ləlati pəxə,
na n fəxa-keye ləisi naatosompəxələya,
na nyá nəxə heelim kəkə nyəm.

Haləna yəlaa təñ na pá təsəxi nəoxe.

¹⁶lənə pə kaasi hapələ ke yəlaa
kakaasaya ŋka ka wə Asilii tə.

Isu pu kaasuxu lsexeli
nyəma ke pa nyəntə ke hatoo ləñ taa tə.

Waatu inəxi pa lukaxa Icipiti.

12

lə samtu yontu

¹Kuyaku ŋkuxu i ká sa Tacaa na yontu si:
Hai, Tacaa tə sama-ñ.

Nyá pááná muna kə. Ama n ku-yexə tá tə.
Həsə tá ləñ.

²lə nyaxələ tá nyuxu yátə.

Tu tu-ñ naani kə.

Səxəntu kaa kpa-tu.

Mpi tə, Tacaa nyaxələ tá toñ, na tə sañ-ñ.

Nyaxələ tá waasəlu.

³Tu lu ləm na ləñhəlmle ke

nyuxu yapu səlu taa.

⁴Kuyaku ŋku ku wule i ká yəxəti si:

í sa Tacaa, i yaa i həťe.

í kpaali yəlaa taa kə i təma təm.

í təsi pa təna si lə həťe ntə səsəle.

⁵í sa Tacaa na mə yontu.

Mpi tə, Tacaa lapa təma səsəna kə.

Pə weə si pá la na antulinya təna nyi mpə.

⁶Siyəñ nyəma me i wilitina ləñhəlmle.

Mpi tə, lsexeli lə Nanñ tu wəi i wəna tə,
i kə səsə kə.

13

Papiloni tomle

¹Papiloni təm nti Tacaa hulə Aməti
pəyalu Isayii ke toosee taka taa təxələ.

²Mpúxú Tacaa yəxətaa si:

í kpaasi tuuta ke puxu ŋku

ku tə fəi pulu tə ku tə.

í tə yoolaa ke úú.

í hatu-wexə niñ si pá sūna ŋmakəllaa
nəxə.

³Ma mayamaya ma kəmtəxəna yəlaa mpa
pə tu ma niñ taa tə.

Ma yaawa ma yoolaa taa yoolaa mpa pa
yooləxəna

ma səsəntu na pá huləxi ma pááná tə.

⁴Yəlaa kəkəťe nuki pəñ taa,

isu samaa tuutuuma.

Piitimnaa kawulası kotaa na pa kəkəťe
nuki.

Pə təna pə tu Tacaa má ma kaləxi
ma yoolaa mpa maa yoonə tə.

⁵Tacaa na mpa i huləxəna i pááná tə
antulinya tənasi ke pa luna hatoo poolux
taa,

na pá kə si pa kpiisiyi tətə təna.

⁶Mə ləñ i wakəli na i wii.

Mpi tə, Tacaa kuyaku kpeyetaa kə.

Ku kəñ kə isu lə Toma təna tu wakəlxu.

⁷Pə təw kə yəlaa apalutu
hoowa na pá pəsi acamaa.

⁸Səwəntu səsəwəntu pu-wə,
na pá mələntəxi pa ti, isu
luluxu wusasi takuxu alu tə.

Na pá nyənəxi təma na səwəntu.
⁹Tacaa huule kuyaku kəhna nté.
Ku wule kə i ká huli i pááná səsəwəna,
i kaa wəena pətəwəle.

Kuyaku hkuxu i ka kpiisi asayaa,
na i pəsi tetu kə wulaya nyəntu.
¹⁰Isəwtuluxasi na si loosi təna kaa tasa luw.
Ilim i lu kpakpaa pəle pə si.
Pəyele isəwtu ná kaa hulumi.

¹¹Maa hə antulinya hkarəwəxu kə i
kawalaya təw,
na má hə asayaa hkarəwə kə pəle pa
kupəntəw təw.

Maa tisi mpa pa həwə pa ti təw,
na má yəki hmakəllaa kalampaani.

¹²Maa yele na yəlaa laj tetu taa
na pá kəli isu wula kupəw.
Paa laj tetu taa na pá kəli isu Ofii tetu wula.

¹³Pə təw kə Pə təna pə tu
Tacaa pááná səsəwəna kuyaku
wule i ka ciyiti isəwəntu,
na tetu náa sele tə kite təw.

¹⁴Isu səwəntu kpaakuxu nam
na i seeki təw,
həpəyú paa wei i ká se na i mələwəna
i tetu taa.

Isu heəwə lajəwə tiikilu na i ya təw,
həpəyú Papiloni nyəma i ká ya yem yem
na i mələwəna mə yəlaa kiw.

¹⁵Ye pa hika mə taa wei pa cətəti-i nyəma,
na pá kpa mə taa wei pa ku ilé na layate.

¹⁶Paa tətəli mə piya na pá kuu mə tēsi taa
wontu
na pá kpi mə alaa na i nyənəxi.

¹⁷Həpəyú Tacaa yəwətaə si:
Maa yele na Meti nyəma mu-mə na pááná.
Paa i ha-wəwə lixitee, yaa wula, pəle pa kaa
nyənna təna.

¹⁸Paa yaya mə ifepiya kə nyəma, pa kaa cəwə
ahulumnaa.

Pəyele pa kaa wəena piya pətəwəle.

¹⁹Papiloni ka wə kə isu Kalətee
nyəma kawulası kacəka pəlwəw.
Isəwə ká wakəli-mə, isu i ka lapu Səwəw
na Kəwəwəw pə nyama təw.

²⁰Pu kpiisi Papiloni tetu kə tam təw kə,
nəwəwəw kaa wəwə təw taa.

Paa mpəwəntaa məyamaya, pəle pa kaa
həli,
pəyele tiikilaa na pa kaləkəwəw pa kaa səwə
təna.

²¹Ama taale wontu ká ləetəna,
na kpiisiwəw naəwəwəw mə tēsi taa,
na taataanaa náa pəsi tənaya pa tē.
Ilena pəwəwəwəw náa hmaalexi ncaa taa.

²²Səwəwəwəw ká swəna mə icate kutuləwəw
kupəwəw taa,
na taale hasi kə mə kutuləwəw wei i taa
i təkaya na i nyəwəwəw təw.
Pə təma Papiloni icate kuyaku suw kə na ku
kpeyetaa.

14

Kolontunaa ka kuuwa mpa təw pa məwəwəw

¹Tacaa ka wii Yakəwəw luluxu nyəma mə
mə pətəwəle na i tasa ləwəwəw nyəma məwəwəw
ləwəwəw na i su-məwəwəw mə məyamaya mə tetu
taa. Məwəwəw ka səsəwəw mə təw na mə na wəwəw
cayəw.

²Piitimnaa ləlaa ká kpayana ləwəwəw
nyəma mə na pá məwəwəw-məwəwəw mə tē. Na
Tacaa tetu təw tənaya məwəwəw məwəwəw
mə məwəwəw. I ka kuu mpa paa kuu mə
təw, na i kpa saləka kə mpa paa kpa-məwəwəw
saləka təw, na i hmakəwəwəw-wəw.

Papiloni wulaw tənaya

³Isəwəwəw nyəma mə, Tacaa ka yele na i
həsi mə wahalanaa na mə nəwəwəwəw nna
yomle təw nyənəwəwəw təw təw-məwəwəw. Ye pə
tala waəwəwəw inu ilə, ⁴i tu Papiloni wulaw kə
yontu si: A a, hmakəwəwəw məla isəwəwəw, nyá
tənaya nté yaa?

⁵Tacaa n yəka hmakəwəwəw təw na n pəli i
kəpəwəwəw.

⁶Inu i makayana yəlaa kə kəwəwəwəw na pááná
səsəwəwəw.

I hmakəwəwəw piitimnaa.

Pa tu hmakəwəwəw inu i waəli.

⁷Təw təna cayəwəw təwəwəw na həsiwəwəw.
Yəlaa yooki lajhəwəwəw yontu.

⁸Lipəwəw təwəwəwəw lajəwəwəw həwəwəw na i təw si:
Too hmakəwəwəw hotəwəwəw təw, nəwəwəwəw ta kənta si
i setəwəwəw-təw.

⁹Atəwəwəw taa nyəma nu hmakəwəwəw nyá
nyá kəntəwəw təw na pá nyəwəwəwəw-wəw.

Atəwəwəwəw səsəwəwəw puwa si pá mu-wəwəw.

Nyá kəntəwəwəw yəlaa na mpa paa kə awulaa kə
tetu taa təw

pa kuləwəwəw pa kumlee təw kə nyá təw.

¹⁰ Na pa tæna pá yəɣətəyi sɪ:

Nyá mayamaya n pæsa ɪcam kɛ teitei kɛ ɪsu tã,
na n nəɣəsəna-tv.

¹¹ Nyá cəməŋ kɛ pa makaya na pá
puyuləɣəna-ŋ.

Nɔɔnɔɔ n mɛla atɛtɛle taa.

Nyá kuhəntuyv n tɛ tasətv.

Nyá kutakuyv kɛ sonsompee.

¹² Tɔlvmaluyv, nyá wei n tee kəkɔ kɛ tanan
tɔ,

ɪsənaya pə lapa na n hoti atɛ pácɔ nyá
kəlɛna piitimnaa.

¹³ ɪsu n mayasaya nyá taa sɪ:

Maa kpa ɪsətaa, maa tɛɛ ɪsətvɪŋasɪ tɔɔ.

Maa sɪ ma kpɛlaya kɛ puyv tɔɔ.

Puyv ŋkv kv tɔɔ kɛ tuyv lakɪ

ɪ kotuyv kɛ ilim ntəɣəŋ tɔɔ.

¹⁴ Halɪ n tɔŋaya sɪ:

Maa kpa hatoo comcom nəɣɔ taa,

maa tɛɛ ɪsəŋmuntv tɔɔ,

maa wɛɛ ɪsu ɪsətaa ɪsɔ sɔsɔ.

¹⁵ Ama pa tusa-ŋ atɛtɛle taa.

N hota púɣú sɔsɔɔ taa.

¹⁶ Na pá təmsəyi mpa pa naaki-ŋ tɔ,

na pá nyənəyi-ŋ tɔpiŋŋ na pá pɔɔsəyi pa tɪ
sɪ:

Yulv wei unɪ ɪ ciɣitaya tɛtv na í cɔɔsəyi
kawulasɪ tɔɣɔle?

¹⁷ Unɪ ɪ pəsəɣana antulinya kɛ wɔlaya tɛtv,
na í kpiisiyi acalɛɛ,

na í kisiyi saləkətvnaa cɛpv na?

¹⁸ Paa piitim mpi pə wulav tooki.

Paa wei ɪ hənta ɪ təɣaya taa kɛ na teeli.

¹⁹ Ama nyá ɪlɛ, pa lɔ-ŋ kɛ na n hatəlɛna nyá
pəlaav.

Pa lɔ-ŋ awalɪ kɛ.

N wɛ kɛ ɪsu wei pa kuwa yoou taa tɔ.

N wɛ ɪsu səttaa mpa pa pɛta

púɣú ŋkv kv taa wɛ pɛɛ tɔ.

N wɛ ɪsu sətv wei pa fɛləyi nəɔhɛɛ tɔ.

²⁰ Ama nyá kaa polo awulaa lɛlaa kiŋ kɛ
pəlaav taa.

Mpi tɔ, n wakəla nyá tɛtv, na n kv nyá
yəlaa.

Pa kaa tasa nyá piitim ɪsəɣam hətɛ yaav kɛ
paa wulee.

²¹ Í tayanɪ mə tɪ,

í kó wulav unɪ ɪ piya kɛ pa caanaa ɪsəɣatv
tɔɔ.

Pá taa tasa kɔlvv na pá tɔɣɔ tɛtv,

na pá waasɪ tɔ tɔɔ kɛ acalɛɛ.

²² Múɣú pə tæna pə tv Tacaa yəɣətəa
sɪ: Maa kulɪ Papiloni nyéma tɔɔ. Maa

kpiisi pa tɛtv hətɛ, na pa lɔlvŋ tæna na
pa piitim. ²³ Maa la tɔ taa kɛ lɔcəɣam, na
má pəsɪ-təyi kulaləŋ tɛtv. Na má hasa-tɪ
təkpaləkpalɪ na saŋ. Pə tæna pə tv Tacaa
má ma yəɣətəna mpv.

Nmakəlvv tæna su tənaya

²⁴ Múɣú Pə tæna pə tv Tacaa yəɣətəa na í
tuu sɪ:

Ye ma tɔma sɪ mpi pə la pələ pə lakəna.

Má su mpi, pələ pu tɔɣəna.

²⁵ Maa yəkɪ Asilii nyéma tɔŋ kɛ ma tɛtv taa,
na má fɛlɪ-wɛɣɛ nəɔhɛɛ kɛ ma pɔ́ŋ taa.

Maa fiti ma yəlaa kɛ pa ŋmakəlvv taa.

Maa kóólɪ səɣəla wena pa sukə-wɛ tɔɣɔ pa
nyɔɔŋ taa.

²⁶ Mpi ma suwa sɪ maa la tɛtv tæna tɔɣɔle.
ɪsəna ma suwa sɪ maa tv piitimnaa tənaya

nɪŋ tɔɣɔle.

²⁷ Ye Pə tæna pə tv Tacaa í su nti

awɛ ká ye le na tɔ́ lá yem?

Yaa ye ɪ kusa ŋkumle awɛ ká kpəna ɪ nɪŋ?

Tacaa kpaaləyi Filiisi nyéma

²⁸ Wulav Ahasɪ sɛm pənaya kɛ ɪsɔ
kuyəɣətv tɛləsulv kaləna Filiisi nyéma
sɪ:

²⁹ Filiisi nyéma, mə laŋa í taa hɔlvməna
kpátúyú ŋkv kv

makaya-mɛ tɔ kv pɛlvv tɔm. Mpi tɔ, tum
kɔsəpv

taa kɛ akala ká lu. ɪlɛna tum sɔsɔ wei ɪ
kuləyi hvntv

tɔ́ í lu akala taa.

³⁰ Ama ɪsɛɣɛlɪ kɔnyətvnaa sɔsaa ká

tɔɣɔ na pə tala-wɛ,

na wahala nyéma náa həɛsɪ na paa nyəŋna
pɔlv.

Ama maa kv pá na pa lɔlvv hoolaya
nyéma.

ɪlɛna nyəɣəsɪ na kolontu náa

tɛɛsɪ kuyv kɛ mpa pu kaasɪ tɔ.

³¹ Koloosi acalɛɛ mə mə laŋa í wakəlɪ na í má
kapusi.

Filiisi nyéma kɔkpəntuyv tæna apalv
lepə.

Mpi tɔ, nyɔɔsɪ kuləna ilim ntəɣəŋ tɔɔ.

Səɣətv paa kulv fɛɪ yoolaa mpe pa taa.

³² Wentiyi paa cɔ Filiisi nyéma tillaa?

Paa cɔ-wɛɣɛ sɪ: Tacaa mayamaya suna
Siyəŋ.

Tənaya ɪ yəlaa kɔnyətvnaa ka
hiki tɔcɔsɔlɛ naani nyəntɛ.

Ma yelaa na laɣhɔlɔmlɛ kakiisasi su tənaya.

¹¹ Pə tɔɔ ké ma laɣle wakəla hatoo ma taa ké Mowapu, na má seliyi isu cəmvuɣu wula.

Na má huɣutiɣi lotu ke

Kii-Helesi pa tɔɔ.

¹² Mowapu nyéma ká kana pa tǝfɛɛnlɛ ke pote,

paa wiikina pa tuɣ. Ama pa kaa waa pulɔ.

¹³ Nti Tacaa ka yɔɔta hatoo lɔɣ ke Mowapu tɔɔ tɔɣɔle. ¹⁴ Tacaa yɔɔtəɣi tǝfoo ké pənente sɪ: Pə kaasa pusi tooso ké teitei. Ilena Mowapu nyéma teeli sɪ. Paa na pa payale nté tɔ, yəlaa pəciimaya tike ke pu kaasi-we, pa kaa nii isəle.

17

Tamasɪ ɪcate nyéma na lɛɣɛli nyéma pa kawulasɪ pasuɣu

¹ Mɔ́púyó Tacaa yɔɔta Tamasɪ ɪcate tɔm sɪ:

Pu kɔɔ tɔ, pa kaa tasa Tamasɪ ke yaav sɪ ɪcate.

Tu pəsɪ ncaale huɣule ké.

² Pa lɔwa Alowɛɛ acalɛɛ.

Kaləkaɣ hantəɣi a taa təpamm, nəɣɔlɔ u nyaasəɣi-ɪ.

³ Pu kəɔli lɪfəlayim nyéma kpante.

Pu lɛɛki Tamasɪ nyéma kawulaya.

Na mpi pu kaasi Silii nyéma tɔ

pə kaa tɛɛ lɛɣɛli nyéma nyəm.

Nti Pə tənə pə tɔ Tacaa yɔɔta tɔɣɔle.

⁴ Kuyaku ŋku lɛɣɛli nyéma kaa wɛɛ yuɣ. Pəyele paa tɛ taasi.

⁵ lɛɣɛli ká wɛɛ ké isu taale wente pa kuma tɔ.

Yaa Lefayim tetəkəle taa taale nte tə wɛ kpɛtɛ tɔ.

⁶ Pu kaasi lɛɣɛli yəlaa ke acaləsə ké.

Isu pa kooluɣu tɔɣu ŋku

pa yaa sɪ Olifi tɔ ku pee na pukaya,

na pá kaasi pee naale na tooso ké

comcom nəɣɔ taa, na pee liyiti

na kakpasɪ ke pilijasi tɔɔ tɔ.

lɛɣɛli lɔ Tacaa má ma yɔɔtəna mpv.

⁷ Kuyaku ŋkuɣu yəlaa ka kɛɛsɪ isɛ na lɛɣɛli lɔ Naɣɣ tɔ wei ɪ ké mə ŋmalɔ tɔ ɪ tɔɔ. ⁸ ɪ kaa tasa tekuyu ke mə niɣ kulapəm. Paa tɔlaalɛnaa, paa pa tɔɣu Asətati na ilim pə lɛəsɔɣu.

⁹ Kuyaku ŋkuɣu lɛɣɛli nyéma mə ɪ ká lɔ mə koloosi acalɛɛ. Isu Hifi nyéma na

Amolii nyéma ka lɔv pa nyəna ke too lɔɣ taa ké saa wei lɛɣɛli nyéma mə ɪ lɛɛka-ye tɔ. Ilena pá kaasi wulaya tɛtu tike.

¹⁰ Mpi tɔ, lɛɣɛli nyéma mə ɪ sɔɔ mə lɔɔ wei ɪ yapa-mɛ na ɪ kentiɣi mə tɔɔ tɔ.

Haləna ɪ hala tuɣ kulalaɣ taale na ɪ sɔ lɛsɛɣ tuɣ kpai nyəɣ.

¹¹ Kuyaku ŋku ɪ sɔ tuɣ unɪ tɔ, ɪ sika kalaa na ɪ cəɔna-ɪ.

Tanaɣ ŋku ku maɣamaya ke tuɣ unɪ ɪ tɛɛwa na ɪ tɔ hɛtu.

Ama pə tala tɔɣɔv ɪlɛ pulɔv fɛɪ.

Wahala unɪ ɪ taka fɛina kəɔle.

Piitimnaa cuka pə taa

¹² Pepe tɔɔ ké piitimnaa miitiɣi, na pá mutəɣi isu tɛɣku.

Piitimnaa cuka pə taa ké mpv suwe.

Pa kaləɣi kəkɔtɛ isu lum tɔɣ nyəm.

¹³ Piitimnaa kaləɣi kəkɔtɛ ké isu lum sɔsɔɔm.

lɔɔ nyaasəɣi-wɛɣɛ na pá hatəɣi pooluɣ.

Isu puɣu heelim kpakuɣu nyutu tɔ.

Yaa isu kacuculaya kpakuɣu musuɣu tɔ.

¹⁴ Pu kɔɔ taanaɣa ɪlɛ, sɔɣɔntɔ anaam.

Ilena pá saali yem na pá ta nyaaləta.

Mpa pa ŋmuləɣi tá nyəm na pá kuuki-wɪ tɔ, mpi paa tɛsəna tɔɣɔle.

18

Itiyopii nyéma wakəluɣu tɔm

¹ Hai, Itiyopii tɛtu nyá.

Nyá taa wɛ kpuləɣ kɛɣ nyəɣ

na ɪ pɪla pusi sɔsɔɔnsɪ taa.

² Nyá tiliyina tillaa ke tɛɣku tɔɔ, na pá caki səsəncaasi kpuləɣ taa,

na pá tɔɣ lum tɔɔ.

Tillaa ləɣləɣ nyéma mə,

ɪ polo tookona piitim kin.

Mpe unɪ pa tənəɣ tɔɔ fɛɪ huntɔ.

Yəlaanaa pooluɣ nyéma nyaɣna-wɛɣɛ.

Pa ké yoolaa piitim ké.

Nəɣɔlɔ u nukɪ pa nsəmle.

Pusi faya pa tɛtu taa ké.

³ Antulinya yəlaa, mə tənə mpa mə ɪ wɛ tɛtu taa tɔ,

ɪ paasəna waatu wei pa sikiɣi tuuta ke pəɔɣ taa tɔ.

ɪ nu waatu wei pa huləɣi tutuɣu tɔ.

⁴ Pə taɣa pulɔ, Tacaa yɔɔta sɪ:

Ma tɔcayale ke ma wɛɛ na má nyənəɣi təpamm.

Isu ilim nyakuɣu sɔsɔm tɔ pə haɣaya, yaa isu aɣkpələɛ haɣaya ke kumtu waatu.

⁵Na pácǝ pá tala kǝmtu ke
waatu wei lesen puwa tǝ.
Waatu inǝxi lesen hetu pǝsa pee.
Pa setǝxi pilinǝsi na asanti kǝ.
Pa setǝxi akpaa na hatu nti tu waasǝxi tǝ.
⁶Mpǝyǝ paa lǝ Itiyopii nyǝma
na pǝ waasi pǝǝj
taa yepelekunaa na taale wontu.
Yepelekunaa kǝ tǝyǝ-wǝyǝ yoluma,
na taale wontu ke lǝjle.
⁷Waatu inǝxi piitimnaa toj nyǝm mpi pǝ
kǝ tookonaa, na pǝ tǝnǝj tǝǝ fǝi huntu tǝ pu
kǝna Tacaa pǝ tǝna pǝ tu maya kuhaan ke
ma tǝcayale kǝ Siyǝj puju taa. Yǝlaa tǝna
nyanǝna piitimnaa mpǝyǝ, halǝna poolun
nyǝma. Pusi faya pa tetu kǝ.

19

Icipiti nyǝma lǝjwakǝlle sǝsǝale

¹Tacaa yǝyǝta ntiyi Icipiti nyǝma tǝǝ tǝ.
Tacaa cayana ntǝyǝ isǝjǝmntu nti tǝ tǝj
lǝjǝlǝj tǝyǝ kpayanu, na í polo Icip-
iti.

Icipiti tunj kulalaan seliyi na yǝlaa apalutu
naa le-we.

²Mpǝyǝ Tacaa tǝma si:
Maa yele na Icipiti nyǝma kulǝ tǝma tǝǝ.
Yulu kǝ kulǝ í lǝlǝyǝ tu tǝǝ,
na lǝlǝ kulǝ í taapalu tǝǝ.
Acalǝ kǝ kulǝ tǝma tǝǝ,
na kawulǝsi ke tǝma tǝǝ.

³Maa yele na Icipiti nyǝma mǝ mǝ
lǝmayasǝe le-mǝ,
na má liyiti mǝ lǝyatu. Ulena í pǝsǝna mǝ
tunj tǝǝ na
í polo mǝ tuwaa tǝ.

Í kǝ sǝsi kǝyǝnanǝj na í pǝǝsi pee.

⁴Maa tu Icipiti nyǝma ke ǝmakǝllu ninj taa.
Nmakǝllu kǝ tǝyǝ mǝ tǝǝ kǝ kawulaya na
toj.

Pǝ tǝna pǝ tu Tacaa má ma yǝyǝtǝna mpǝ.

⁵Nili pǝyǝ lum kǝ nyǝǝ,
na kǝ wuli tǝkpansanǝj.

⁶Nili pǝyǝ sǝsaya pusi kuhelǝsi lum kǝ sǝj
na lǝǝj kuhelǝenǝj lum náá nyǝǝ.
Mǝlǝyǝ na sǝsǝncaasi kǝ lontili,

⁷na pǝyǝ atama lum nyutu tǝna.
Na pǝ kpǝnna pǝyǝ nǝyǝ halǝm tǝna,
na heelim ma-wi
na pǝ wuli na pǝ yele kpǝte.

⁸Tiina kpala tǝna, paa kulǝsi nyǝtaa,
paa pulun tǝlaa, pa lǝnǝ kǝ wakǝli
tǝtǝyǝtǝyǝ,

na pá te nyǝǝj na pá wii tǝkpoo.

⁹Mpa pa makǝ kpǝnjkpontu toj nyǝntu
na mpa pa lǝuki tǝ pǝǝj tǝ,
pa lǝnǝ kǝ wakǝli.

¹⁰Pǝ mu pǝǝj lǝlǝlaa.

Pa tǝna mpa pa tǝkayana tǝmlǝ ntǝ tǝ,
pa apalutu lepa.

¹¹Sowanǝ icatǝ awulumpiya ke
lǝmayasǝe fǝnnaa kǝ.

Icipiti wulav lǝyatu tasǝlaa
tasǝxi kǝmlǝlǝyatu ke.

Isǝnaya mǝ taa yulu pǝsǝxi

na í tǝ Icipiti wulav si:
Maya nyǝntu. Pǝyǝle maya lǝntaa awulaa
lǝlǝyǝ tu?

¹²Icipiti wulav, nyǝ nyǝntaa mpǝ pa wǝ le?
Pǝ kuli nti Pǝ tǝna pǝ tu Tacaa mayasaa na
í su Icipiti tǝǝ tǝ na pá huli-ǝ ilǝ.

¹³Sowanǝ awulumpiya mǝ kǝ kǝmlǝmǝj,
na Mamfi nyǝma mǝ tusǝxi mǝ ti.

Í kǝ kpǝka nyǝǝj nyǝma mpa
pa tolisiyi Icipiti tǝyǝ.

¹⁴Tacaa tisa acufu ke mǝ taa,
na í tolisiyi Icipiti ke í kulapǝtu tǝna taa.
Í lakǝ teitei kǝ isu sǝlǝnyǝǝlǝ
tutuyǝ í tǝtu taa tǝ.

¹⁵Icipiti tu nǝyǝlǝ í kaa pǝsi
na í la pǝlǝ kupam.
Paa toj tu, yaa kǝnyǝntu,
yaa sǝǝ, yaa sǝkpǝlu.

Icipiti nyǝma kǝ tǝsǝsǝna mpi tǝ

¹⁶Kuyaku nakulǝ, Pǝ tǝna pǝ tu Tacaa
kǝ nyaasi Icipiti nyǝma mǝ na ninj tǝyǝ.
Sǝyǝntu kǝ kpa-mǝ na í sele isu alaa. ¹⁷Yuta
tetu kǝ wǝe-mǝyǝ sǝyǝntu pǝlǝyǝ. Paa
waatu wei kǝ pa yǝyǝta tǝ tǝm, í tǝǝsǝxi nti
Pǝ tǝna pǝ tu Tacaa ka suwa si í ka la-mǝ
tǝyǝ. Ulena í seliyi.

¹⁸Kuyaku nakulǝ Icipiti acalǝe kakpasǝ kǝ
yǝyǝtǝxi Hepǝla tǝm. Paa yǝyǝti na pá su
si: Tǝ kǝ Pǝ tǝna pǝ tu Tacaa nyǝma. Acalǝe
anǝ a taa lente hǝte ntǝ ilim icatǝ.

¹⁹Kuyaku nakulǝ í kǝ ǝma Tacaa ke
kǝtǝyǝ tǝlatǝ ke Icipiti tetu taa. Í kǝ siki-
í pǝle ke tetu toja tǝǝ. ²⁰Ntǝ tu tǝǝsǝyǝna
Icipiti nyǝma mǝ si: Pǝ tǝna pǝ tu Tacaa
wǝ mǝ tǝ. Na waatu wei Icipiti nyǝma ka
yaa Tacaa si: Ya-tǝyǝ ta ǝmakǝllu ninj taa
tǝ. Isǝ kǝ tilina-mǝyǝ waasǝlu na ílǝ í hetu-
mǝ. ²¹Waatu inǝxi Tacaa kǝ huli í tǝxi Icipiti
nyǝma mǝ, na mu nyǝ isǝ wǝetu na í sǝe-
i. Í kǝ lapǝ-i kǝtasǝ na í ha-i kǝcǝǝj, na í

su-ı nɔɔsi na í tɔki-sı. ²²Tacaa ká hɔ Icipiti nyɔ́ma me mə ħkpaŋɣ. 1 ká waa-me na mu mələna ı tɔɔ. 1sɔ ká muɣı mə kusələmɔtu na í waa-me.

²³Kuyaku nakulı hapəle ká lu Icipiti, na tɔ puki Asilii. Icipiti nyɔ́ma na Asilii nyɔ́ma í ká polo təmate, na í kprentı na í seeki Tacaa.

²⁴Kuyaku ħku lseyelı nyaa sɔɔsi Asilii na Icipiti pa tɔɔ na í la tooso. Tacaa ká kooli tɔtu tənaya kupantu ke lseyelı tɔɔ. ²⁵Pə tənə pə tu Tacaa ká kooli tətunaa me mə tooso ké kupantu sı: Ma kooliɣı ma yələa Icipiti nyɔ́ma ke kupantu. Maa kooli Asilii nyɔ́ma mpa ma lapəna ma niɣ tɔɔ kupantu. Maa kooli lseyelı nyɔ́ma mpa ma ləsaa tɔɔ kupantu.

20

Isayii tɔŋ kpeɛ, ntanɣpala yaa wontu fei ı tɔɔ

¹Pənaya ħkeɣe Asilii wulav Saləkɔŋ kusa ı yoolaa wulav sɔsɔ, na í tii Filiisi ıcatɛ Asətɔti tɔɔ na í leeki-te.

²Waatu ını Tacaa ka tema Amɔti pəyalv Isayii ke tɔm heeluyı. 1 heela-ı ké sı: Wəɣɔsi ləyaya wontu, na nyá ntanɣpala. 1lena í la mpu na pá yele-ı kpeɛ.

Asətɔti ıcatɛ leekuyv waatu ke Tacaa yɔɣɔtaa sı: ³Pə kpenta pusı tooso kələ ma təmlɛ tu Isayii tɔŋ kpeɛ. Wontu yaa ntanɣpala fei ı tɔɔ. Mpu pə huləɣəna Icipiti na Itiyopii pə nyɔ́ma ke mpi pu tɛ na pá mayana-we tɔ. ⁴Pə taya pulv, Asilii wulav ká kuu Icipiti na Itiyopii pə ifepiya na pə kəkpatələa ké. Wontu yaa ntanɣpala kaa wɛɛ pa tɔɔ. Pu yele-wɛɣe kpeɛ ké təyələyɛli. Tənaya Icipiti nyɔ́ma ká tɔɔ fɛɛɛ. ⁵Waatu unəɣı mpa pa tɛɛlaya Itiyopii nyɔ́ma, yaa pa həŋaya pa tɔɣı Icipiti nyɔ́ma sənau tɔɔ tɔ, pa apalɔtu ká yɔɔli.

⁶Kuyaku ħkuyv həɣəluyv ħku kɔ taa tə we ısəntɔ tɔ, kɔ nyɔ́ma ká yɔɣɔti sı: Ta tɛɛluyv tɛɛsəna mpi tɔɣələ. Mpeɣe tu huɔkaya sı tu tu kpuluyv na pá ya-tuyv Asilii nyɔ́ma niɣ taa. Lɛyɛle tu hikina nyuyv tɔtɔle ke nɔɔnɔɔ?

21

Papiloni hotuyı

¹Tacaa yɔɣɔta ntiɣı wolaya tɛtu nti tə we tɛŋku nɔɣɔ tɔ tə tɔ tɔ. Kolontu luna wolaya tɛtu sɔɣontu nyəntu taa.

Isu kacuculaya fakuyvna Nekefi tɛtu taa tɔ. ²Pə kula tɔm sɔɣontu nyəntu tɔɔ na pá hulı-m.

Nmakəllu, ħmakəli.

Wakəllu, nɔ́a wakəli.

1lam nyɔ́ma, í tii pa tɔɔ.

Mɛti nyɔ́ma, mu ta ıcatɛ.

Tacaa ká su tənaya ke konyoməŋ wei

Papiloni twa piitimnaa tɔ.

³Pə tɔɔ ké ma laŋle wakələɣı.

Pə wukı-m ké isu lɔluyv

wusasi takuyv alɔllu tɔ.

Wusasi tɔŋ nyənı lakı na má nyan,

pu saŋ sı má nu.

Ma seliɣı, pu saŋ sı má ná.

⁴Ma laŋle pəsaa, na sɔɣontu sɔsɔntu kpa-m.

Ahoo nna maa nyulaa tɔ a pəsə sɔɣontu nyəna.

⁵Pa pəwa atɛ pəɔŋ na pá su tɔɣonaya,

na pá tɔki na pá nyɔɔki.

Tənayaɛ pa yaya kapuka ke kpakpaa sı:

Yoolaa sɔsaa me, í tayanı mə kukentıŋ.

⁶Ntəna Tacaa heeli-m sı: Polo nı su tanɣlɔ,

ye ı na mpi ı yɔɣɔti.

⁷Ye ı loosa yoou kɛkɛnaa na kpaɣanəŋ həŋ,

yaa kpaŋası yaa yooɣoonaa caŋa.

1le ı paasəna na í yɔɣɔti na pá nyı.

⁸Tənayaɛ tanɣlɔ yaya kapuka ısu tɔɣolaya sı:

Tacaa ma səŋa ma tətəŋle ke ilim na ahoo ké,

na má fɛŋiɣı.

⁹Pa kɔŋna nté na tənə tɔɔ,

na pá caya yoou kɛkɛnaa

na kpaɣanəŋ həŋ.

Ntəna nɔɣəlɔ ma kapuka sı:

Papiloni 1lé ı hotaa, ı hotaa.

1tuŋ kulalaŋ lɛsəŋ yoka

atɛɣe ı tənə tɔpɔtɔpɔtu.

¹⁰Ma yələa mpa me pa mapa ısu məla ke kataya taa tɔ.

Nti lseyelı 1sɔ Tacaa,

Pə tənə pə tu heela-m tɔɣələ,

na máa tɛləsəɣı-me.

1tɔm nyɔ́ma we tɔm

¹¹Tacaa yɔɣɔta ntiɣı Tuma tɔɔ tɔ.

Nɔɣəlɔ yɔɣɔtəna-m na nɔɣɔ sɔsaya na Seyii tɛtu taa sı:

Tanɣlɔ, waatunaa ısənaya pə kaasa ahoo,

pəlee ké a tɛŋ?

¹²1lena tanɣlɔ cɔ sı:

Pu nyaali yáá.
Ama pə ta nyaaləta.
Ye mə luɣu wɛ kucəcətu,
ile í tasa məluɣu kɛ wulee.

Tetaɾ na Ketaa nyéma selaa
¹³Tacaa yəɣota ntiyi Alapu tɔɔ tɔ.
Ketaa nyéma mɛ, mə na mə yooyoona
caasi.
Í polo na í suu nyutu taa ké ahoo,
na í ɣmeli tiikasi taa.
¹⁴Tema nyéma mɛ,
í səɣna lɔm kɛ selaa mpa ləkətu kuɣi tɔ.
Í pona-wɛɣe tɔɣonaya.
¹⁵Pə taɣa pulu, yoou toɣ na laɣalɛ tɔvluɣu,
na tɔɔɣ pam tɔɣonəna-wɛ.
¹⁶Pə taɣa pulu, pə kaasa pənaya kɛ teitei,
iləna Ketaa nyéma teeli su tənaya. ¹⁷Yəlaa
pəciuu tike kɛ pu kaasi ɪ yoolaa taa yoolaa
tətəlaa taa. Nti Tacaa lɛɣɛli lɔɔ yəɣotaa
təɣələ.

22

Yosalem nyéma kpaaluɣu
¹Tacaa yəɣota ntiyi toosee tətəkələ tɔɔ tɔ.
Yosalem, pepe lapa na nyá yəlaa kpaaki
ləputu tɔɔ?
²Ícatɛ kucəkələ, na kəkəte nyənte,
na laɣhulɔmlɛ nyənte nyá,
nyá sətəa ta səna laɣatɛ,
pa kaa si təyoole.
³Nyá yoolaa nyɔɔɣ nyéma tənə sewa,
tətəlaa kpa-wɛɣe saləka.
Pa kuu nyá yəlaa tənə na pá kpənna
mpa paa sewa na pá hatəli tɔ.
⁴Pə tɔɔ ké ma si í yelə-m na má wii wahala
wei ɪ mayana ma yəlaa tɔ ɪ tɔɔ.
Í taa mayasi si í puɣusiɣi-m.
⁵Mpi tɔ, saɣa kɛ lɔɔ pə tənə pə tu Tacaa
tisa ta taa ké acufu na tá kpisi na pə liyiti-
tu.
Laɣwakəllɛ wula səsəɔna nuki
toosee tətəkələ taa.
Kakiisasi kpaaki tontoɣa tɔɔ.
⁶Ílam yoolaa tɔka tɔɔɣ na nyəma.
Apalaa caɣa yoou kɛkənəa taa, kpaɣanəɣ
wɛɛɛ.
Kii nyéma yoolaa lɛkɪ pa kpaləɣ.
⁷Yosalem, nyá tətəka kɔpampana taa
suwa yoou kɛkənəa na pə kpaɣanəɣ.
Pa puləɣi nyá nənəɔsi si pa yooki.
⁸Yuta fɛi kəkentim tətɔ.

Kuyaku ɣku í kɛsi mə ɪsɛ

na í nyənəɣi yoou wontu.
Nti pa pula kutuluɣu ɣku
pa yaa si Lipaɣ hətuvu tɔ ku taa tɔ.
⁹Í nawa Tafiiti ɪcatɛ koluɣa pəɣələ tənə.
Í hōma lɔm kɛ pə tɛɛ lule taa.
¹⁰Í kala Yosalem tɛɛsi.
Í yoka si taa lɛɣsənəa si
pə səsɔsi koluɣa kɛ toɣ.
¹¹Í hula lule kɛ koloosi naale hɛku.
Í hōma lule kɔpəntɛ taa lɔm.
Ama í tá kɛsi mə ɪsɛ
na lɔɔ wei ɪ taɣana wahalanəa mɛɣɛ too
ləɣ,
na í kənə-mɛ tɔ ɪ tɔɔ.
¹²Kuyaku ɣkuvu lɔɔ Tacaa,
Pə tənə pə tu yaa-mɛ si
í wii na í huɣuti lotu na í looli mə nyɔɔɣ,
na í suu ləyaya wontu.
¹³Ama mɛ ile, pə pəsa-mɛɣɛ
laɣhulɔmlɛ səsəɔlə ké.
Í kuɣi naaɣ na heɣɣ na í liki nantu
na sulum na í haki teu.
Haləna í tɔ si: Tə təɣɔ na tə nyɔɔ ta
kpakpaa.
Mpi tɔ, cele tu si.
¹⁴Mpúɣ Pə tənə pə tu
Tacaa yəɣotaa na má nu si:
Ma yəɣotəɣəna tuunav si
pə kaa huɪ mə ɪsəɣatv tənɛ,
ɪsu í səpa.
Nti Pə tənə pə tu lɔɔ yəɣotaa təɣələ.

Sepəna tɔm

¹⁵Mpúɣ Pə tənə pə tu Tacaa lɔɔ heela
Isayii má si má polo na má ná kawulaya
təyaya nyuvu tu Sepəna. Má heeli-ɪ si:
¹⁶N fəina puluvu cənɛ,
n nyənəɣi nyá təɣi wɛ na halɪ
ń huli nyá təɣi pəlaav kɛ
ɪsətəa kəkpaɔvuu taa?
¹⁷N nyənəɣi nyá təɣi pulu səsəɔm ké.
Ama Tacaa ká kpaɣa-ɣ na í ləɣɔ-ɣ pooluɣ.
¹⁸Í ká pilimi-ɣ ɪsu pulu kukulutum kɛ
tətu kuwalətu natəli tə taa.
Tənaya n ká si na nyá yoou kɛkənəa
kupama saali.
Nyá kənə nyá caa təyaya fɛɛɛ.
¹⁹Maa ləsə-ɣ nyá təmle taa.
Maa təɣon-ɣ nyá təcayələ.
²⁰Kuyaku ɣkuvu maa yaa ma təmle tu
Hilikiya pəyalv lliyakim.
²¹Maa suu-ɪ nyá capə, maa ləlɪ-ɪ nyá
təmpala,
na má tu nyá pəsuvu kɛ ɪ niɣ taa,

na í pəsi Yuta na Yosalem nyéma pa caa.

²²Na má cele-ı wulaw Tafiiti luluy nyéma kawulaya tayaaya nanyo nyamle.

Í tulaa, naxol u takayi.

Páćó í takaa naxol u tulayi.

²³İso ká yelina na í nyoo toŋ isu nyamle ke lonte naani nyante taa, na í pəsi ı caa tayaaya

nyéma teeli tahi-kile.

²⁴ı tayaaya nyéma ká nyokelana-ı ké na pa yuŋ tana. Tiisi səsənsı na tiipee ka nyokelana-ı ké isu kewee na kəpuna.

²⁵Mrúyó Pə tana pə tu Tacaa tōma sı kuyaku ŋkuy kanƙanaƙa ŋka paa kama lonte naani nyante taa tō kaa kpəsi. Paa ma-ke na ká kpəe. İlena səyala wena a tana a ka we ka tō tō á wakəli. Mpi tō, Tacaa má ma yoyotana.

23

Fenisii tetu wakəlyu tōm

¹Tacaa yoyota ntiyi Tiisi tetu tō tō.

Taasisi ıcate kpuləŋ səsəŋ me í wii.

Mpi tō, ıcate wakəlaa,

tayaaya fei, təsuvle fei.

Hatoo Kitim tetu taa ké tōm nti tē luna.

²Sitəŋ paƣatalaa mpa me í we teŋku nayo tō.

Səxəntu í kpa-me na pá la-meƣe ha.

Mə tillaa tēsəxəna teŋku.

³Mpi pa tuukaya na pá təŋayi lum səsəŋm tō,

Sitəŋ nyéma kuŋayana-wi.

Mpe pa təkayana piitimnaa kasəyaya.

⁴Feele í kpa Sitəŋ ıcate.

Mpi tō, teŋku na ı hola səsəŋna sı:

Luluy wusası ta kpata-m.

Páćó ma ta tu lələta.

Pəyele ma ta tōta ifepiya,

ma ta pəsəta pələa.

⁵Waatu wei İcipiti nyéma ká nu tōm nti tō,

paa selina mpi pu mayana Tiisi nyéma tō.

⁶Teŋku nayo nyéma me í wii.

Í tēsı teŋku na í polo Taasisi.

⁷Wayo! Tiisi kəb?

ıcate nté tē leela ké.

Yəlaa ka suwa tē taa ké hatoo ləŋ ké.

Nté tē ŋmakəlayana tetu pooluŋ nyəntu.

⁸Tiisi talaya awulaa nteniy ké.

Tə taatəlaa ka we ké isu awulumpiya.

Pa nyənəyi-weƣe yəlaa mpa pa nyooŋ

kəla kuluy ke antulinya taa tō.

Awe wakəla ıcate nteƣe mpu?

⁹Pə tana pə tu Tacaa tona rúpúyó ı taa sı ı wakəlyı isəcəwtunaa mpa pa səla teeli tō.

Na í tisi mpa yəlaa tuyuna tō.

¹⁰Tiisi nyéma me í hala mə tetu.

Mpi tō, kpuləŋ səsəŋ wei ı təŋ

teŋku səsə taa tō ı fei tətō.

¹¹Tacaa nyaasa teŋku.

ı selisa kawulası na í tō sı:

Pá wakəli Kanaaŋ koloosi acaləe.

¹²ı tōma sı: Sitəŋ wee ké isu pələ wei pa kpipa na pá wakəli tō. Nyá acima tēma.

Polo Sipili tetu nti lum cəŋnaa tō.

Ama n kaa hēesi tənaya.

¹³Nyənna Papiloni tetu nyéma, pa fei tətō.

Asilii nyéma ŋma tē taa ké yoolaa kutuluŋ səsəŋ.

Pa yona-tı, na pá yəki tē kawulaya tēesi na tē pəsi ncaalə.

Taalə wontu təyō pa tetu.

¹⁴Kpuləŋ səsəŋ í wii.

Mpi tō, pa wakəla mə təcəsələ.

¹⁵İlena pá sə Tiisi tō ké pusi nutoso na naanowa, isu wulaw kawulaya pusi. Pələ pə waalı ké paa lapı-ı isu pa kəsəyū yontu taa ké wasaŋkali tōm tō sı:

¹⁶Wasəŋkali, nyá wei pa sə nyá tō tō.

Kpaƣa nyá cəmuyū.

Makı-kv na n cəki ıcate.

Yooki yontu na n lələyi-tı.

Yəlaa í təsı nyá tōm.

¹⁷Pusi nutoso na naanowa tēeki, İlena Tacaa yele na Tiisi nyéma la wasəŋkalətu na antulinya awulaa tana, na pá hikiyi pə liyitee.

¹⁸Ama pa kuhikim na pa kasəyaya tana, ká pəsi Tacaa nyəm ké. Pa kaa kaa-yəƣe huƣule, yaa pá sı-yə na a mpaa. Ama İso tayaaya nyéma ká təyona-yə na pá haƣa. Paa suuna-yəƣe wontu kupampantu.

24

Tetu tana wakəla

¹İ nyəni, Tacaa ká wakəli tetu.

ı ká pəsi-təyi wulaya nyəntu.

ı ká pəsi-təyi kpentəlası na í wakəli tē yəlaa.

²Wahala kulum ká mayanna kətulə na yəlaa.

Na caa na ı yom, na toto na ı yom.

Na pəetəlu na wei ı yakı tō.

Na kəntəlu na wei pa kəntəyi tō.

Na kəmle tu na wei pa fələyi tō.

³Pu kpiisi tetu ké təkpatāa,
na pə kuu tə wontu tana təkpaləkpəli.
Mpi Tacaa suwa təyəle.

⁴Tetu we ləyaxa taa, na tə pəsi ncaale.
Antulinya ná hotaa, na í pəsi ncaale.
Isətonyvu na tetu pə wakəlaa.

⁵Yəlaa mpa pa we tetu taa tə pa wakəla-ti.
Mpi tō, pa yoka kiinj, pa wakəla kusəsutu.
Pa yoka tam tō nəyō pəlvu.

⁶Pə tō ké lə tənja tetu ke mpusi
na pə təyō-ti.

Tə yəlaa isayatu mələyi pa nyəw taa.
Pə kpiisa-we na pə kaasi-wəyē pácō tike.

⁷Sulum kupam ká caya ləyaxa.

Lesəy tūy ká lontili.

Lənhulumlə nyəma tana suv nəyəsəe taa.

⁸Akilimanaa wula kupana suma.
Acima taa wəja na kpaləsuvu saalaa.
Cəməj wula lənhulumlə nyəna səpa.

⁹Paa tasəyi sulunyəwəle na yontu.

Pəyēle sulum toj nyəm ná kpa nyaj ke pə
nyəwəlaa.

¹⁰Ícate kpete nyəntə nté tə yókāa.

Teesi tana təkāa nəyōlu u suvki.

¹¹Pa makí kapusi ke hapee taa.

Mpi tō, sulum fəi.

Lənhulumlə fəi təkpatāpata.

Ajmaala fəi tetu tana taa.

¹²Wakəlvu tike wəna ícate taa.

Ícate nənəyō kampu pəla yem yem.

Pə yela-keye ncaale.

¹³Pə kaa kaasi yəlaa ke səsəm ke tetu taa.

Isu pa kooluyu olifinaa pee

na pukaya yaa pa setuvu

lesəjnaa tukuj na pə kaasi acaləsa tō.

Lənhulumlə kətatəpiu

¹⁴Yəlaa kakaasaya ká kuli pa nəəsi.

Paa wiliti na pá sa Tacaa səsəwəntu.

Paa yoo yontu na lənhulumlə ke ilim tətəle.

¹⁵Paa sa Tacaa teeli ke ilim tətəle.

Tacaa ləyeli lə hətə ká yaa haləna pə
tala lum taa tetu na tənku nəyō həyələj taa.

¹⁶Tə nukí pəyooki yontu ke hatoo antulinya
tənaya tō s:

Tampana tənju lə kəle teeli tu.

Ílena maa tən s: Ma tala ma tənaya,

ma tala ma tənaya. Ma lepaya.

Waali lulaa lukí waali,

waali lulaa lukí waali.

¹⁷Səyəntu səsəwəntu na póbúy

na puluyu pə tənja ate yəlaa mē.

¹⁸Ye wei í nuwa səyəntu

səsəwəntu kakiisaya na í seeki
íle í hoti póbúy taa.

Ye wei í pəsaa na í lu na í lu,
íle puluyu náa puu-í.

Təu anaam tulaa. Antulinya sela í kite tēe.

¹⁹Tetu cələyi, tə ya pəyəlēe.

Tetu lənjliyi.

²⁰Tetu tənətəyi, isu sulunyəwəlu.

Tə seliyi isu cəkəle.

Tə isayatu pəta-ti, tə kaa tasa kuluyu.

Kawulasi səsəwəntu tomle, lə kawulaya
caaluyu

²¹Kuyaku njuyu Tacaa ká kuli isətaa toj-
tunaa tō. Í ká kuli ate awulaa səsaa tō, na
í naasi-wē. ²²Paa kpeyeli-wəyē təntəmle ke
póbúy nakuli taa. Paa təkí pa tō ké saləka
nəyōlu taa. Kuyējə payəle sikiyi, ílena pá
naasi-wē.

²³Pu liyiti isətu.

Fēele ka pu ilim.

Mpi tō, Pə tana pə tu Tacaa ká təyō
kawulaya ke Sijəj

puy tō na Yosalem.

Í teeli ká naaki í yəlaa nyuyv nyəma
isəntaa.

25

Tacaa kəle tampana tənlaa təcəwəle

¹Hai Tacaa, nyayəle ma lə.

Maa sa-ŋ na má puyuli nyá hətə.

Pə taya pulu, nyá lapəna mpi mpi pə wē teu
ke səsəm tō.

Mpi n suwa hatoo ləj tō,

pə caya teu ké na pə nyəwəa.

²Pə taya pulu, n pəsa ícate ke pē
kəjmaaya.

Tu ké koluja ícate ké.

Kpai nyəma ícate səsəwəle ta ke ícate tətə.

Nəyōlu kaa tasa-təyē njəw.

³Pə tō ké yəlaa tojtunaa ká tu-ŋ teeli.

Nmakəllaa piitim ícate ká nyana-ŋ.

⁴Nyayəle ícam təcəwəle.

Nyayəle konyəntu kpuluyu

tətəle ke ləjwakəlle waatu.

Nyá kəna təcəwəle naani nyəntə

ke teu səsəwə waatu.

Nyayəle ta isətom ke hanaya waatu.

Nmakəllaa pááná səsəwəna wē

ké isu teu səsəwə nukuyv koluja tō.

⁵Yaa isu hanaya ke wulaya tetu taa.

Ama nyá sumsiyi kpai nyəma kəkəte,
isu hanaya tənuyv saa wei isəjməntu tēeki
tō.

Ḿpóyú n su tənaya ke ḡmakəllaa yontu.

Piitimnaa tənə acima

⁶Pə tənə pə tv Tacaa n ká la piitimnaa tənaya acima

ke puɣu kune kv taa.

N ká saa təyonaya kupampaŋka, na nantu kupantu, na sulum kupam mpi pə we təcələcəli tə.

⁷Puɣu ŋku kv tə tənaya

n ká cəli laŋwakəlle saalaya

ŋka ka kenta yəlaa tənə tə.

Nke ka takəna piitimnaa tənə.

⁸Tacaa n ká kpiisi səm ke tam tə.

Isə n ká husi yəlaa tənə isəlum.

N ká keeli tetu tənə taa ké

fəele nte nyá yəlaa ka təyaa tə.

Tacaa má ma yəyətənə.

Isəyeli nyəma laŋhulumle, Mowapu nyəma wakəlvu

⁹Kuyaku ŋkuvu yəlaa ká yəyətə si:

Nyayale ta isə wei tə lapa naani tə.

Nyá waasənə-tv.

Tacaa ke tə twa naani.

Ta laŋa í hulumí na t́ yəəli.

N yapa-tuvu.

¹⁰Tacaa n ká təní niŋ ke puɣu ŋku kv tə isú kvkəntim.

Ama í ká feli Mowapu ke nəəhe ke tənə uní. Isu pa fəlvu nyutu ke hute púyú taa tə.

¹¹Tənaya Mowapu ká hólí niŋ na isə isú lum yəlv.

Paa na mpv, Tacaa ká tisi kalampaani nyəma mpeye təfə.

Paa paa kaasi pa təyi isənə.

¹²Mowapu ye pə kaasa nyá koloosi səsəŋsi na toŋ nyənəsi.

Isə ká pəsí-səyi kpəntəlasí.

Í ká petí-səyi ate musuvu taa.

26

Koluŋa icate təm

¹Kuyaku ŋkuvu paa yoo yontu ke Yuta tetu taa si:

Tə wənə koluŋa icate.

Nyuvu yəv ke isə lapa isú koluŋa na ka pile.

²Í tvli nənəəsi, í yele na piitimnaa mpa pa təŋəyi tampana tə pá sv.

Piitimnaa mpa pa lapa naani tə pá sv.

³Wei í səŋa təcə ke í tayənvu taa tə.

N haakí-í heesvu məyamaya ké.

Mpi tə, nyaya í tv naani.

⁴Í tv Tacaa ke naani ke tam tə.

Ín í kəntiyina isú kvkəpəmvu ke paa waatu wei.

⁵Í tisa mpa paa we kumlee tə ké hatoo isətaa tə.

Í pəsə kpəntəlasí ke icate nte pa taa kpətəyənə tə.

Í tisa-təye hatoo atəye na t́ təyə tetu.

⁶Wahala nyəma fəla-təye nəəhe.

Kunyəntunaa paa-təye nəəhe.

Kantəkaŋa kuyeeŋ taa sələmvu

⁷Siŋisilu mpaav ké tampana mpaav ké.

N ké tampana ké.

Nyá heəkəna mpaav ŋku siŋisilu təŋəyi tə.

⁸Tacaa, nyaya tə tekiyi mpaav ŋku

n hula-tv sí tə təŋ tə kv taa.

Tə yaa-ŋ, tə sələməyi-ŋ.

Mpi tə nyuləyi təyole.

⁹Ma nyuləyi-ŋ ahoo ké,

na má pəəkəyi-ŋ hatoo ma lotu taa.

Waatu wei n həkəna tetu tə tə.

Antulinya yəlaa kpələməyi siŋisuvu təŋuvu.

¹⁰Ye pá hvləyi isayəv ke suulu,

í cəkəyənə tampana təŋuvu təm.

Í haakí í təyi isayətv taa ké

siŋisuvu tetu taa ké.

Í naakí Tacaa səsəəntv təm.

¹¹Tacaa n teyētiyi niŋ ké, íle mpe paa naa mpv.

Ama paa ná isənə n paasəyənə nyá yəlaa təm tə.

Ílena fəele pu-wə.

Kəkə ŋka n ka tayəna nyá kolontunaa tə tə ká nyaya-wə.

¹²Tacaa nyá haəkəna-tvu heesvu.

Mpi tə, nyá lakəna tá kvlapəm tənə na ṕ lakí.

¹³Tacaa tá isə,

səsaa ləlaa ka təyə tá tə ké kawulaya isú nyá.

Ama nyá tike nyá pəele tə ké tə yaakí nyá həte.

¹⁴Mpa pa səpa tə pa kaa fə.

Sətaa kaa kvli.

Mpi tə, n tv niŋ na í kv-wə.

N kpiisa-wə nəyolv kaa təəsi pa tə.

¹⁵Tacaa n lapa na piitim huki.

Tacaa n waləsa piitim.

N hula nyá teeli.

N waləsa tetu tənəsi ke toosi tənə taa.

¹⁶Tacaa tə pəeka-ŋ ta laŋwakəlle waatu.

N həma ta ŋkəpənvu, ílena t́ wiina-ŋ sí n waasi-tv.

¹⁷Tacaa tə lapa nyá iséntaa ké,
isu lúlvu takuvu ahonto tə.
I caaki lúlvu na i wiikina wusasi.
¹⁸Mpu tətəxə na tá,
pu wée si tə lúli puluv.
Lúlvu wusasi kpa-tv.
Ama heelim ke tə lúlaa.
Tə ta pəsi na tá kəna nyuvu yapu ke atə.
Pəyele tə ta lúli yəlaa kufama ke antulinya
taa.

Sətaa feesuyu na isayatu kufeluvu
¹⁹Ma yəlaa me mə sətaa ka fe.
Mə sətaa mpa paa ké ma nyéma tə paa
wəena weesuyu.
Mpa me í hənta musuvu taa tə í kuli.
Í yaxa lajhulvumle kakiisasi.
Mpi tə, mə cəlvu ke tanəy nyəykv ké.
Tətv ká məyha mpa pa səpa tə.

²⁰Ma yəlaa í suv mə kutuluŋ taa,
í təkí mə təv.
Í ymeli tənaya laasaya təv.
Haləna Tacaa pááná hē.
²¹Pə taya pulu, Tacaa luki i təcəyale si,
i fələyi atə yəlaa ke pa isayatu.
Kuyaku ykv tətə ká kēli yəlaa
mpa tu kuwa tə pa təv.
Tətv kaa tasa takuvu ke mpa tə kuwa tə.

27

Təyknəaa taa tum səsə kpisuyu

¹Kuyaku ykvu Tacaa ləv ká kpaŋa i
layatə kpusəy nyənte. Tə ké səsəle ké na
tə wəna təy, na í yoonə tum səsə wei i koota
kootiyi kootiyi na í fəi kpav tə. I ká yoonə
Lefiyatəy. Tum selu Lefiyatəy wei i koota
kootiyi kootiyi tə. I ká kv təyčəlvu ykv kv
cakí tēykv taa tə.

Tacaa na i ləseŋ tūy pa təm
²Kuyaku ykvu paa tə si:
Í yoo yontu ke ləseŋ tūy wei i wəna pee
kupana tə.
³Tacaa ləv mayəle tūy un i təykv.
Ma pələyi-i lum ke paa waatu wei.
Ahoo na ilim ke ma təyəyi-i.
Pə taa kəv na nəyčəlvu suv.
⁴Ma pááná hēwa.
Ama ye ma mayana pə taa ké səwa na
kəlvəy,
maa yoonə-yeyə na má nyayasi a tənaya
kəvə.

⁵Ama ye pa nyəna-m kpluvu tətəle,

na pá yele na má na-wə tə ciiki na tá wée
leleŋ pə paasi.

ləv ka wii ləyeli nyéma na pa icate
kəlvəle
⁶Kuyeyə wei i kəy tə i taa,
ləyeli nyéma ká ka lila.
Yakəpv nyéma me í ká nəyeyi
na í təv.
Í ká suuli antulinya tənaya mə kəlvəlvu.
⁷Tacaa n mapə ləyeli nyéma isu
n mapu mpa pa makaya mpe tə?
N kv-wə isu n kəkaya mpa pa kv mpe tə?
⁸Aai yoo, ama í kēsa teu ké na í tayanu pa
huvəv,
na í yele na kolontunaa kuu-wə.
Nyá heelim tēna-wə isu ilim təlule heelim
kuyaku.

⁹Saləka un i ká hūsəna Yakəpv nyéma
isayatu.
Mpi pa suulu hūlvu ká lúli təyčəle.
Tacaa ká yəki tələalənaa pē, na a pəsi
musuvu.

Isu pá yəkvu tətə kəlvəlvu pē tə.
Tuyv Asela tesikasi na pē kusikee kaa tasa
səyuvu.

¹⁰Koluyə icate wə kpetə.
Pa ləwa lonte ntēy.
Pa yela-tə isu wəlayə tətə.
Nawee ká təkí nyutu ke tənə na á hēesəyi.
A ka kuyuli tiikasi piliŋasi.
¹¹Waatu wei piliŋasi wəyvi ləna pa pəli-si,
na alaa náá kpaŋa na pá təv kəvə.
Mpi tə, pa ke yəlaa mpa pa fəina layatu
təy.

Wei i lapa-wə tə i kaa huli-weyə suulu.

Kolontunaa ka kuuwa mpa tə pa məlvu
səsəv

¹²Kuyaku ykvu Tacaa ka nyamsi tūy,
ke pə kpaŋav ləlati pəyə,
na pə polo ləpiti ləv tə.
I ká nyamsi tūy ləna
pá təv ləyeli nyéma-meyə
kəlvu kəlvu.

¹³Kuyaku ykvu paa huli akantəle səsəle.
Yəlaa mpa paa ləpa Asilii tətə taa tə paa
kəv.

Na mpa paa yawa ləpiti tətə taa tə paa kəv.
Paa hənti Tacaa ke atə ke pulaya
nəy nyəyka təv ké Yosalem.

28

Təv heelim mpi pə wəkləyi Samalii tə

¹Samalii icate tòm wə waiyo ké.
Tə wə ké isu ntenuyu,
ηku ku wə tetekele musuη nyənte isətaa tə.
Nkuyu Ifəlayim suluηyɔɔlaa həŋna pa ti.
Tə kacəka wontu wəe ké isu hetuηu
kulontuluηu ke
tetekele musuη nyənte isətaa.
Mpa sulum kuwa tə pa icate ríte tə tòm wə
waiyo ké.

²Tacaa kusəna nteηele yulu toη tu apaluṭu
isu tɔmpɛɛ

teu səsəɔɔ.
Isu kacuculaya ηka ka wakələyi tə.
Isu teu ηku ku suuliyi ləŋη ke lum tə.
I ká lana i toη na í peti icate ke aṭe.

³Paa feli nɔɔhɛɛ ke Ifəlayim
sulnyɔɔlaa ntenuyu isəcav nyəηku.

⁴Na hetuηu kulontuluηu ηku i lapəna
kacəka na ku wə
tetekele musuη nyənte isətaa tə.
Samalii ka wəe ke isu yulu
naakuyu Fiki tuη pile kalaalaya,
na í kooli na í li kpakpaa təso tə.

⁵Kuyaku ηku tə, Pə tənə pə tu Tacaa
ká wəena isu i yəlaa kakaasaya ntenuyu
kacəka nyəηku. ⁶Inu i ká tuna siyisuyu
ləmayasəle ke mpa pa caya huule tə. I ká
tu toma ke mpa pa təŋəŋəyi kolontu na pá
tana-i icate nənəŋə tə.

Suluηyɔɔlaa mpa pa wəŋiyi ləɔ
kuyəŋətuṭu teləsəlaa tə

⁷Pə kpeŋna kotalaa na ləɔ kuyəŋətuṭu
teləsəlaa tətə,
sulom lapa na pá cəŋləyi.

Sulum toη nyəm tolisiyi-wə.
Pa cəŋləŋəna sulum toη nyəm.
Sulum lipa-wə, sulum toη nyəm tolisa-wə.
Pa teləsəyi ləɔ kuyəŋətuṭu na pá cəŋləyi.
Pa yəŋətuṭu tòm na pá suku na pá leŋliyi.

⁸Tətu waasəna pa taapələnaa tənə təɔ.
Kusəŋətu ke paa timpi, təpante feli.

⁹Na pá yəŋətuṭu si:
Aweye Isayii sɛɛsəyi nyəmtu?
Aweye inu i huləyi tòm si í nyi?
Piya mpa pa cəpa həla ke nənəɔ tə
yaa pəkəɔlasi?

¹⁰Mpi tə, kusəsutu ntəŋəle kusəsutu*fa*.
Kutututu ntəŋəle kutututu.

Saŋa si tənɛ, cele si tənɛ. ^a

¹¹Təu, yəlaa mpa pa kuyəŋətuṭu u nukɪ tə,

na mpa pa yəŋətuṭu nsəma kpai nyənə tə,
pa tòm ke Tacaa ká yəŋətənə yəlaa panɛ.

¹²I ka təmaya si:

Təhɛəsəle ntə,
í yele mpa pa kawa tə na pá hɛɛsi.
Lontɛ nte tə wə təpamm təŋəɔ.
Ama pa kisa nuu.

¹³Na pá tə si:
Kusəsutu ntəŋəle kusəsutu.
Kutututu ntəŋəle kutututu.

Saŋa si tənɛ na cele si tənɛ.
Pə wə rípuŋu si ye pa toη ulɛ,
pə co-wə na pá hoti alele na pá peli-wə,
na kacəka kpa-wə na pá tɛɛna-wə.

Kite tɛɛ pələ

¹⁴Pə təɔ tə, wəŋlaa mɛ,
í nu Tacaa kuyəŋətuṭu.

Yəlaa nyuηu nyəma mpa mɛ í təkɪ
kawulaya ke Yosalem taa tə.

¹⁵Í nu, nti mə mayamaya í yəŋətuṭu təŋəle
si:

Tá na səm tə pɛɛla nəŋə.

Tá na atətəle tə yəŋətaa na tə su.

Paa wahala səsə kəmma i kaa tala-tu.

Mpi tə, kaloolaya nté tá təcəsəle.

Pəpətu ke tá təŋmelle.

¹⁶Pə təɔ ké Tacaa ləɔ yəŋətuṭu si:

I naaki, ma suku kite tɛɛ pələ ke Siyən taa.
Nkuluya taa pələ*fa* nte pa tayanaa təŋə.
Tə ké liyitɛe pələ nte tə caya teu tə.

Ye wei í tisa tə təɔ ké yuŋ

i wɛɛkəna toma ke isu ntɛ. ^a si ku la toη.

¹⁷Tampəna təŋuηu ke ma lakəna na pá siyisi
təca.

Maa lana siyisuyu na pá wɛɛ teitei.

Ama tɔmpɛɛ teu ká kuu mə kaloolaya
təcəsəle.

Lum ká su na pá təŋə mə pəpətu təŋmelle.

¹⁸Mə na səm mə nəŋə pɛɛluηu ká wakəli.

Mə na atətəle mə kuyəŋətuṭu

na mə kusəsutu kaa taŋŋi.

Kuyaku ηku wahala səsə ká kəɔ tə,
i ká paa-mɛɛ nɔɔhɛɛ.

¹⁹Paa waatu wei ké wahala inu i ka kəɔ i
kpakki-mɛɛ. Mpi tə, tanəŋ na ilim taa na
taanaya ke wahala ká kəŋ. Wahala kəkəte
tike ká tu-mɛɛ səŋəntu səsəntu.

²⁰Wahala ká wəe ké isu yulu
kuhəntuηu wɛɛkuηu tətəpi pu takɪ-i,
yaa i kutakuηu wɛɛkuηu təpɛɛ pu takəyi tə.

^a 28:10 Isɛɛli nyəma mayasaya Isayii yəŋətuṭu ke na pa wəŋiyi-i. ^a 28:16 Nkuliyə taa pələ:
Pele pa tɛ pa tuŋi pɛɛ naaləyi kutuluηu ηkuluyasi taa ké

²¹ Tacaa ká səŋ i naasi taa ké isu
i ka lapu Pelasim puɣu taa tɔ.
I nantu ká sele
ké isu Kapawəŋ tɛtɛkəle taa.
I ká la təmlɛ nte pa ta nyi tɔ.
I ká yoosi i kulapəle nte tɔ ké səsəle tɔ.
²² Pənentaa í taa suv lɛlaa wəŋa taa. Pə
taa kɔɔ na mə kuhəkuɔm tayanɪ nyɔɔsuɣu.
Mpi tɔ, pa tɛma suv si paa wakəli tɛtu tənə.
Pə tənə pə tu Tacaa lɔsɔ kin ke ma nuna-ti.

lɔsɔ ləmaɣasɛɛ na hátú nyənə
²³ Í ke ŋkpaŋŋ,
Í nu ma nəɣɔ.
Í caya tətɪyitiyi,
Í nu ma tɔm.
²⁴ Hátú wei i lukiyina i taale ke kutamsa si i
tuuki?
I kaa kpaya i waatvnaa
na i paasəna kpeesi heɛv na awasa.
²⁵ I tɛŋ haləm tayanuɣu tɔ tuusi pee ke i
ŋmusəɣi.
I lɛna í tuu təɣonaya pee ke ipɔɔŋ tɔɔ.
I tuuki təɣonaya pee ke lona kupana na
toosi tɔɔ.
²⁶ Hátú lɔsɔ sɛɣəsəna-i
kəsəsutu nti si í tɛŋ.
lɔsɔ hɔlənə-i ti.
²⁷ Paa makɪ tuusi nsi pa yaa si
Nikɛɛli tɔ si pee na naaŋ.
Páɔɔ pə fɛi si kɛkɛ pɔpɔtɛ
í tɔ tuusi nsi pa yaa si
Kumɛŋ tɔ si pee tɔɔ.
Ama kpátóyó ke pa makəna-yɛ.
Kpətiya ke pa makəna tuusi pee.
²⁸ Pa naŋəyi təɣonaya pee nyəŋka
na pá la kutəɣu yaa,
ilɛ pə taya tam tɔɔ ké pa naŋəyi.
Pa tusiɣi kɛkɛ pɔpɔlɛ ké na pə kpayanəŋ.
ilɛ kpayanəŋ u yəkəyi təɣonaya pee na i
acɔwa.
²⁹ Pə tənə pə tu Tacaa kin ke yaasi inɛ i lunaa
tɔtɔ.
lɔsɔ layatu tasuɣu ke kupantu ké, na tɔ
tɔɔwa.

29

Yosalem caakaya lepu na lɔsɔ waasi-i
¹ Hai, Aləyɛɛli, Aləyɛɛli.
Icatɛ nyá nyá tɔm wɛ waiyo ké.
Nyá taa ké Tafiiti sikaa.
N tɔka teu ke paa pənaya ŋka ka acima.

^a ^{29:2} Aləyɛɛli: Aləyɛɛli hɔwɛɛ wɛɛ si lɔsɔ kətaya tɔlatɛ tɔɔ timpɪ pa

² Maa pasa Aləyɛɛli icatɛ.
Wula na mɔla ká wɛɛ nyá taa.
Icatɛ ka pəsi isu Aləyɛɛli*fa* icatɛ. ^a wəki
kətaya nyəm tɔ. Páɔɔ pə ké Yosalem
hətɛ lɛntɛ.
³ Maa siki na má cəɔna-ŋ na má ta.
Maa yelɛ na yoolaa kpeka tu-ŋ heku.
Maa lo hapeɛ taka na má cəɔna-ŋ.
⁴ Pu tisi-ŋ ké tɛfɛ,
na nyá nəɣɔ nukəna tɛtu tɛɛ.
Tɛtu tɛɛ ké nyá kuyəɣɔtutu ká lukəna
təkemm.
Nyá nəɣɔ ka lukəna tɛtu tɛɛ ké isu
asənəaalu.
I lɛna nyá kuyəɣɔtutu
naa lukəna musuɣu taa ké iwɛlɛtəv.
⁵ Nyá kolontunaa paɣav ká wɛɛ ké isu
musuɣu.
Pa kupiŋ ŋku kv nəɣəsəna ké
isu lɔɔtu nti heelim kpakəyi tɔ.
ilɛ tɔm kulum tɔɔ ké pu la mpv,
pə kaa leeli.
⁶ Pə tənə pə tu Tacaa ká kɔɔ nyá waasuɣu
na tɛv hola, na tɛtu seluɣu,
na pə kəkɔtɛ səsəle, na kacuculaya,
na heelim səsəom, na kəkɔ kumumuka.
⁷ lɔsɔ yulv toosuɣu na pə saali yem tɔ,
yaa i naakɔɣu pɔlvuɣu tɔm taa na pə saali
tɔ.
Ḿpóyó pu la piitimnaa tuutuuma tənə
mpa pa yookayana Aləyɛɛli icatɛ tɔ.
Pa yookayana-tɛɣɛ na pá yəkəyi tɔ koloosi
toŋ nyənsɪ na pá sikiyi na pá cəəkəna-tɛɣɛ,
⁸ teitei isu nyəɣəsɪ pukɔɣu yulv
na í toosi si i tɔŋa təɣu tɔ.
I fɛŋ ilɛna í maɣana i lotu taa koosaa.
Yaa isu lɔkətu puwa yulv
na í toosi si i tɔŋa nyɔɔv.
I fɛŋ ilɛna í maɣana i luɣu tɛɛ
wɔlaa na i toma tɛma.
Ḿpóyó pu la piitimnaa tənə tuutuuma wei
i ká
kɔɔ Siyɔŋ icatɛ ke yoonav tɔ.

Yulvmtu na sulukɔle
⁹ Ḿpóyó Tacaa tasaa si:
Pə la-mɛɣɛ piti na sɔɣəntu pu-mɛ.
Í wiisi mə isɛ na í pəsi yulvmaa.
Í cɛŋlɛɣi, ilɛ pə taya sulvɔm kuyuna-mɛ.
Í taŋtəyi ilɛ pə taya sulvɔm toŋ nyəm
lakəna-mɛ.

¹⁰ Pə taɣa pulɓ, Tacaa tu-mɛɣe tom
ləmaɣasələ ké.

l yulɓa mə ɪsɛ.

ɪsɔ kuyɔɣɔtutu tɛləsələa ke pa wɛna cənɛ.

l taka mə ɪsɛntɔɔ.

Nalaa tɔm ke pa wɛna cənɛ.

¹¹ Tɔm kukulutu tənə pəsə-mɛɣe ɪsu pa
ɣmaakuyɔ takələya na pá kpili na pá taali
tɔ. Pa cɛləɣi nyəntu sɪ: Kala. ɪlɛna í cɔ sɪ:
Maa pəsəɣi, pa taala ka tɔɔ. ¹² Yaa pá cɛla
wei ɪ ta nyi tɔ sɪ: Kala, na í cɔ sɪ: Ma ta nyi
kalɔɣu.

Kututum ta tɛ

¹³ Ḿpɔ́yú Tacaa yɔɣɔtaa sɪ:

Waatu wei yələa pane pa yɔɣɔtəɣəna-m tɔ

pa nɔɔsɪ na pa ntɔmpee ke pa saɣna-m.

Ama pa lotu wɛ-m na pooluɣ.

Nyamnav mpi pa nyaɣna-m tɔ,

pə ké yələa kuɣɛɣəsətu ké.

¹⁴ Pə tɔɔ ké maa la-wɛ tɔtɔɣo piti təma,
na kakələ nyəmnaa na pá la-wɛɣe ha.
Ləmaɣasɛɛ nyəma ləmaɣasɛɛ ka wakəli.
Layətvnaa layətu ká saali.

Kuɣmaɣmam u tuuki pə ɣmalɔ

¹⁵ Yələa mpa pa ɣmɛləɣi Tacaa,

na pá ɣmɛsəɣi pa kulapəle tɔ,

pa tɔm wɛ waiyo ké.

Səkpɛtuyɔ tɛɛ ké pa lakɪ pa təma na pá təɣ
sɪ:

Awe naaki-tu?

Nɔɣɔlu ta nyi tá tɔɔ.

¹⁶ Ama mə liyituyɔ tɔɔwa yoo.

Cuyɔ na ku ɣmalɔ paa kɛsəɣi pulɓ.

Kuɣmaɣmam ka yɔɣɔti ɣmalɔ sɪ:

Pə taɣa nyá ɣmana-m?

Hɛɛv ka yɔɣɔti ɣmalɔ sɪ:

N ta nyi pulɓ?

Layasuyɔ sɔsɔɔm

¹⁷ Í ta nyi taa?

Pə kaasa pəcɔ mayamaya ké.

Lipəɣ hɔtuyɔ ká pəsi tuɣ taale.

Tuɣ taale ká pəsi hɔtuyɔ.

¹⁸ Kuyaku ɣkuyɔ ntamaa mayamaya

ká nu takələya taa tɔm.

Yulɓmaa ɪsɛ ká kuli

na pá lu səkpɛtuyɔ sɔsɔɔv taa.

¹⁹ Tacaa pɛɛɛɛ tɔɔ tapasələa

laɣa ká hɔləməɣəna na pá sɔsɔsəɣi.

ɪlɛna kunyɔntɔnaa náa

yɔɔləɣəna ɪsɛɣɪ nyəma ɪsɔ naɣɣ tu.

²⁰ Nmakaɭlaa kaa tasa wɛɛv,

wɔɣɭaa ká tɛ.

ɪlɛna pá kpiisi mpa pa tanɣaa sɪ pa lakɪ
ɪsəɣatu tɔ.

²¹ Mpa pa kuyi lɛlaa tɔm ke huɔle taa tɔ.

Pa nyəkɪ huɔɭaa ke katəsɪ ke təhuɔle.

Pa tɔɣɔnəɣi siɣisilaa na

kawaanaya tɔm nti tɔ fɛina kite tɔ.

Pɛle tɔtɔ paa saali yem.

²² Pə tɔɔ ké Tacaa wei ɪ yapa Apələham tɔ ɪ
yɔɣɔtəɣi

Yakəɣu na ɪ luluyɔ nyəma sɪ:

Yakəɣu kaa tasa fɛɛle tɔɣɔv.

Pəyele ɪ kaa ka nyuyɔ.

²³ Waatu wei paa ná pə tənə mpi ma lapa pa
hekɔ tɔ.

Paa nyi sɪ ma ké ɪsɔ na pá sɛɛ-m.

Paa nyənɪ ma hətɛ ké sɔsɔɔle.

Paa nyana-m sɪ ma ké Yakəɣu ɪsɔ naɣɣ tu.

Mayale ɪsɛɣɪli ɪsɔ.

²⁴ Mpa feesuyɔ tolisaa tɔ paa pɛɛkɪ
ləmaɣasɛɛ.

Mpa pa laɣa ta hɛɛ tɔ pu sɛɣɛsɪ-wɛ.

30

Ləmaɣasɛɛ nna Tacaa laɣle ta hɛɛna tɔ

¹ Ḿpɔ́yú Tacaa yɔɣɔtaa sɪ:

Mpa mɛ í ké waiyo nyəma tɔɣɔle

yələa mpa pa kuləɣi lɛlaa

tɔɔ tɔ.

Í tuyi mə kulapəle pəle na pá tá luna ma kiɣ.

Í pɛɛləɣi nɔɔsɪ na pá ta ké ma luɣu nyəntu,

na pá sɔsɔsəɣi ɪsəɣatu ke ɪsəɣatu tɔɔ.

² Í tu mpaav sɪ í puki Icipiti,

í ta pɔɔsɪ-m natəli.

Í puki sɪ í tu Icipiti wulav ke kpuluyɔ.

Í polaa sɪ í pɛɛkəɣi təcɔsəle ke Icipiti.

³ Ama Icipiti wulav kpuluyɔ tuyɔ

ká tu-mɛɣe fɛɛle.

l tɛtu taa cɔɔsuyɔ ká liyiti-mɛɣe sɔsɔm.

⁴ Mə akewenaa sɔsaa tɛma tate ke Sowar
icate.

Mə sɔpaapənaa tala Hanesɪ icate.

⁵ Mə tənə í ká tɔɣo fɛɛle ké na tənə nyəma
mpɛ.

Pɛle pa kaa waasɪ-mɛ, yaa pá sənə-mɛ.

Ama fɛɛle ke í ka tɔɣo na pá ku mə nyuyɔ.

Icipiti waasuyɔ nyullaa

⁶ Tacaa kaləɣəna Nekefi wontunaa mpa pa
wɛ

laɣwakəlle na nəɣəsɛɛ tɛtu taa tɔ.

Tənaya tɔɣɔlaya alɔnyəɣka na
apalɔnyəɣka lunaa.

Paasæle na tum wei i kulæyi huntv to pa tetv nté.

Kpaŋasí ke pa sɛxələna pa wənav.

Na yooyoona ke pa kpancooŋ,
na pá tɛŋɛxəna tetv nti tɛ taa
na pá pukina sɪ pa haaki piitimnaa mpa pa
kaa waasi-wɛ tɔ.

⁷Icipiti waasuxv kɛ kpetɛ kɛ.

Pə tɔɔ kɛ ma yaaki-i sɪ tɔɔ tiilu kaawaasaya.

Mpi pu kɔɔ tɔ pə tɔm kpaaluxv

⁸Mpóyó Tacaa tɔma Isayii sɪ:

Pənente ŋmaa tɔmnaa mpeɣe kpaata tɔɔ,

kɛ Yosalem nyéma isentaa.

Nmaa-təxi takələya taa na tɛ wɛɛ tam tɔɔ.

Haləna kuyaku kantəkaya nyəŋku.

⁹Mpi tɔ, Yosalem nyéma kɛ tɔɔ kullaa kɛ,
pa kɛ tɔsələa.

Paa caaki Tacaa kiŋ ke nuw.

¹⁰Iləna pá tɔŋ lɔɔ kuyɔɔtɔtɔ tɛləsələa sɪ:

Í taa tɛləsɪ lɔɔ kuyɔɔtɔtɔ.

Na pá tɔŋ mpa pa naaki lɔɔ Tɔm tɔ sɪ:

Í yele tampana ke nav na í heeliyi-tv.

Í looliyi na í heeliyi-tv,

í ŋaaki tɔm kɔtɔsɔtɔ.

¹¹Í yele mpaav kupan̄ku, í hatələna mpaɪya.

Í ləsi lɛɣɛli nyéma lɔɔ naŋŋ tv ke tá heku
taa.

Wakəluxv ŋku kv fɛi hiiu tɔ

¹²Pə tɔɔ kɛ lɛɣɛli lɔɔ naŋŋ tv yɔɔtəxi sɪ:

Timpi í kisiyi tɔm tənɛ na í haaki mə təxi
mɔsɔv na isayətv taa na í tisi mə yuv tɔ.

¹³Pə tɔɔ kɛ isayətv tənɛ tu pəsi-mɛ,
isv pa huluyv koluŋa kukuləya taa kɛ
lontɛ na ká pɛli na ká hoti tɔm kulum tɔ.

¹⁴Ka yəkəxi kɛ təmɔlv,
isv həyaya ŋka pa yəkəa tənəŋnaŋ tɔ.
Pə kaa sɔɔ tataya sɪ pá heena kəkə,
yaa pá cosina lum kɛ hite taa.

Í caya tɔpamm na í tv lɔɔ kɛ naani

¹⁵Mpóyó lɛɣɛli lɔɔ Naŋŋ tv Tacaa yɔɔtəa
sɪ:

Ye í mələ ma kiŋ na í caya tɔpamm.

Pu ya mə nyɔɔŋ.

Ye í caya tɔpamm na í tv-m naani í ká hiki
toma.

Ama mə tá sɔəl mpu.

¹⁶Í tɔma sɪ: Aai, tu caya kpaɣanəŋ na tɛ se.

Tampana í ká caya kpaɣanəŋ na í se yaa.

Í ká kpaɣa asewa na í yɔɔtɔ sɪ:

Puwɛ, tá kpaɣanəŋ seeki yoo.

Ama mə tɔɣnlaa ká tɛɛ-mɛɣe sewa.

¹⁷Kolontu kulum ká nyaasi mə taa yələa
iyaya (1000) na pá sele.

Kolontunaa kakpasɪ ká nyaasi-mɛ na í se.

Pu kaasi mə taa weesiŋ nyéma kɛ

isv tesika kɛ puɣv nyuɣv taa.

Yaa kuyusum kɛ pulaya taa.

Nyuyv yapv waatv

¹⁸Pə tɔɔ kɛ Tacaa taŋaa sɪ i lakɪ-mɛɣe pɛɛɛɛ.

Í ká kulɪ na í nyənɪ mə pətɔɔtəɛ.

Pə taɣa pulv, Tacaa lɔɔ kɛ siyisilu kɛ.

Pa tənə mpa pa tɛɛləyi-i tɔɣɔɛ nyulelɛŋ
nyéma.

¹⁹Siyɔŋ nyéma mpa mɛ í wɛ Yosalem taa tɔ,
í kaa tasa wula.

Mpi tɔ, ye i mapə kapuka Tacaa ká la-mɛɣe
pɛɛɛɛ.

Ye i tu nu mə nəɣɔ i ká waasi-mɛɣe.

²⁰Tacaa ká ha-mɛɣe tɔɣnaya ke
mə nəɣəsɛɛ taa.

Í ká ha-mɛɣe lum kɛ wahala waatv.

Mə sɛɣəsələa kaa tasa ŋmɛluxv.

Í ká nana mə isəpəɛ ke mpa pa sɛɣəsəyi-mɛ
tɔ.

²¹Ye í tənə ntəɣɔŋ yaa mpətəŋ,

pu yɔɔtənə-mɛ na waali sɪ:

Mpaav ntɔ, i tən-kv.

Í tən mpətəŋ.

²²Í ká nyənɪ asilima kɛ liyitee
nyəxətv nti tɛ waasa mə tɔŋ kulalaŋ tɔɔ
tɔ,

na wula wei i waasa mə lɛɛsəŋ tɔɔ tɔ.

Í ká lɔ-tɪ isv acaalətv pulɔpv,

na í tɔ sɪ: Í lu cənɛ.

²³lɔɔ ká yele na tɛv nu kɔtutuum

mpi i tɔwa tetv taa tɔ pə tɔɔ,

Tɔɣnaya ŋka tetv ká lɔli tɔ,

kaa wɛɛ teu na ká haaki alaafəya.

Iləna mə tɔla cɔəkɪ nyutv

kupantv taa kɛ waatv un.

²⁴Naŋŋ na kpaŋasɪ nsi sɪ haləyi tɔ,

su tɔɣo nyutv nti tɛ taa pa sita tɔm

na pá fala-tɪ tɔ.

²⁵Lɔɔŋ ká tvli pɔɔŋ kukuləŋ tɔɔ.

Lum ká kpe pulasɪ kukulasɪ tɔɔ

kɛ asalav kuyaku wule.

Tətəŋlɛ kutuləŋ ká ti.

Sətəa tuutuuma ka lu pə taa.

²⁶Waatv wei Tacaa ká həkɔ i yələa hiŋ na í
waa-wɛ tɔ,

isətv ká naaki kɛ isv ilim.

Iləna ilim tɔŋ náá sɔɔsɪ tɔm
naatosompəɣolaya,

isu kuyeeŋ naatosompəɣolaya nyaaləm weɛ tɔ.

Tacaa kəŋ Asilii nyəma ŋkraŋnyu həm
²⁷ Hatoo pooluŋ ke Tacaa nyá mayamaɣa n ká luna.

Nyá pááná ké səsəəna ké.

A weɛ ké isu isəŋmuntuyu yuŋ nyəŋku.
Ye n yəɣotaxi nyá ntompee tɔ we pááná səsəəna ké.

Nyá nsəmlɛ we isu kəkɔ ŋka ka nyakɪ tɔ.

²⁸ Nyá feesiŋ we ké isu ləɔv sukuɣu na kó kpa kutemɪŋ,
na ku lɔm kpa luɣu tɛɛ tɔ.

N caa n ciɣiti piitimnaa na kuciɣituyu kuwakəluɣu,

na n tu yəlaa nɔəsi taa ké kpaɣanəkpaɪ nsi n ká tolisiɪna-we tɔ.

²⁹ Ama Yosalem nyəma me í ká yoo yontu isu pa təkuyu acima ke ahoo tɔ. Í ká weɛ laŋhəluɔmlɛ taa, isu pa huluɣu həsɪ na pá kpaakɪ Tacaa puɣu ke lseyɛli kəkpaɔmuyu tɔ tɔ.

³⁰ Tacaa n ká yele na nyá nəɣo səsaya nu.

N ka hɔli isəna n kpaasa niŋ sɪ
n makəna toŋ na nyá pááná səsəəna nna a we isu kəkɔ səsaya,
na tɛv heelim, na ku təmpɛɛ tɔ.

³¹ Asilii nyəma ká nu Tacaa nəɣo, ɪlena pá seliyi.

N ká ma-we na nyá kpátóyó səsəəv.

³² Tacaa paa waatu wei ke n mapə-we pu seɣesɪ-weɣɛ. ɪlena pá nu akilimanaa na caməŋ taŋ ke kpaɪkpaɪ. Tacaa n ká yoona-weɣɛ na í yele niŋ.

³³ Hatoo ləŋ ke pa tayana tənəasələɛ.

Pa tayana-tɛɣɛ wulav tɔ.

Tə limaa ké na tɔ walaa.

Tənəasələɛ nteɣɛle kəkɔ na taasi tuutuuma.

Tacaa feesiŋ ká nyaɣa-ɪ ké isu kəkɔ lulɛ.

31

Mpa pa pɛəkəɣɪ waasuyu ke Icipiti tɔ

¹ Ḿpóyó Tacaa tasaa sɪ:

Mpa pa tiiki Icipiti sɪ pá sənə-we tɔ,
pa tɔm we waiyo ké.

Kpaɣanəŋ ke pa tɛələɣɪ,

pa lakɪ yoou kɛɛkenaa ke naani ke pɛlə pa payalɛ tɔ.

Pa tɛələɣɪ kpaɣanəŋ caɣalaa ke pa toŋ tɔ.

Paa saŋ tekuyu ke lseyɛli ləɔ naŋŋ tu má.

Pəyele paa pɛəkəɣɪ Tacaa má.

² Pəyele má tɔtɔ ma ké ləmayasɛɛ tɔ,

ma kəŋna mpusi.

Má yəɣota nti maa layasəɣɪ.

Ma kuləɣɪ isayalataa tɛɛsɪ tɔ.

Ma wakələɣɪ mpa paa təŋəɣɪ siyisuyu tɔ pa sənəv.

³ Icipiti nyəma ke yəlaa ké,

pa ta ke ləɔ.

Pa kpaɣanəŋ ké nantu ké,

ɪ fɛina toma lɛnna tɔtɔ.

Ye Tacaa má ma kusa niŋ,

kentilu seliyi ké.

Wei pa kentaa tɔ,

ílɛ ɪ hotiyi ké,

na pa tənə pá sɪ.

Tacaa tike waasəɣəna Yosalem

⁴ Ḿpóyó Tacaa heela Isayii má sɪ:

Isu təɣolaya yaa ka

pəɣaya kpaakuyu ka təɣənaya na ká nyusəɣɪ tɔ.

Paa tiikilaa kotaa na pá kulɪ ka tɔ.

Pa nɔəsi ɪ nyaasəɣɪ-ke.

Pəyele pa payalɛ ɪ təkɪ ka laŋlɛ.

Ḿpóyó Ate na isətaa tu má,

maa tii Siyəŋ puɣu tɔ,

maa tii Siyəŋ pulaya tɔ na má yoo.

⁵ Isu sumasi hətuɣu sɪ kəŋ

na sí takəɣɪ sɪ təpəpələ tɔ.

Ḿpóyó Ate na isətaa tu má,

maa kenti Yosalem tɔ

na má waasi-ɪ na má yaɪ-ɪ.

⁶ lseyɛli piya me í kɔɔ na tɔ məli, Tacaa wei tɔ kisaa tɔ ɪ tɛɛ. ⁷ Kuyaku ŋku paa wei ɪ ká lɔ ɪ tuŋ kulalaaŋ wula nyəŋ na liyitee nyəɣətu nyəŋ wei ɪ lupina ɪ niŋ tɔ.

⁸ Layatɛ nte tɔ ta ke yulu nyənte tɔ

ńtɛ tu təɣəna Asilii nyəma.

Layatɛ nte yulu niŋ ta la tɔ ńtɛ tu wakələna-we.

Asilii nyəma ká se layatɛ.

lseyɛli nyəma ka tu Asilii yoolaa ke təlasi təma.

⁹ Mpa paa kentayaa-we isu kəkpaɔməŋ tɔ paa sena

laŋwakələɛ.

Səɣəntu ka pu pa nyuyu nyəma ke tuuta tɛɛ.

Tacaa má ma yəɣətəna mpv.

Ma wena kəkɔ ke Siyəŋ taa.

Ma wena mamalukile ke Yosalem taa.

32

Wulav wei ɪ ká lakɪ kupantu tɔ

¹ Wulav nəɣəlu ká təŋəɣɪ

siyisuyu ke ɪ kawulaya təɣəv taa,

na awulumpiya náá təḡəḡi tampana ke pa
tətu təkuyə taa.

²Paa wei i ka wəe ké isu təcəəsəle ke heelim
na

kpuluyə tətəle ke tɛv heelim səsəəm waatu.
Yaa isu lum kperuḡu təḡə wulaya tətu taa.
Yaa isu kəkparamuyə səsəəw isətom ke ilim
tətu taa.

³Ule nalaa kaa tasa yulumuyə.

Pəyele nulaa ká ke ḡkpaḡḡ.

⁴Yəlaa nyəḡḡ fəinaa, ká wəena nyəḡḡ
na pá suv kpelemuyə.

Ulena matəlaa nsəma heti,
na pa nsəma ləəsı na pá wəena nəəleleḡ.

⁵Pa kaa tasa kpaḡtu ke yaav si kasayəmpu.
Yaa acilayatu tɔ si səsə.

⁶Pə taḡa pulv, kpaḡuyə təm ke
kpaḡtu yəḡətəḡi.

Kpaḡtu tɔḡi i lotu taa ké isayatu lapv təm.

U lakı asilima na í yəḡətəḡi kaloolaya təm
ke Tacaa təə.

U yeki nyəḡətu na i nyəḡəsi.

U pəḡ kunyənəəm ke wei i səki lukətu tə.

⁷Acilayatu tɔ kunyəḡətu tɔ kunyí ké.

U mayasəḡi i taa ké tasəkəle təm,
na í tɔsəḡi wahala tɔ na kaloolaya.

Paa waatu wei kunyontu wəna i tampana
tə.

⁸Ama kasayəmpu ná lakı mpi pə tewa təḡə,
na í səsəḡi isəle ke pə taa.

Yosalem alaa kpaaluyə

⁹Alaa mpa mɛ í kəla pamm tə,
í kulı na í nu ma nəḡə.

Pəelaa mpa mɛ mu nəḡəsəḡi pulv tə,
í ke ḡkpaḡuyə na í nu ma təm.

¹⁰Pə kaasa pənaya na kuyəḡḡ ke pəcə.

Alaa mpa mɛ mə paa fəi tə, í ka sele.

Mpi tə, ləseḡ kooluyə kaa la, pəyele kumtu
kaa wəe.

¹¹Mpa mɛ mə kəla pamm tə, səḡəntu í kpa-
mɛ.

Mpa mɛ mu nəḡəsəḡi pulv tə í sele.

Í wəḡəsi mə wontu na pá yele-məḡe kpeḡe.
U suu ləyaya wontu.

¹²Í kpa mə laḡa na i wii mə tawa,
nna a ka wə tɛu tə a təə.

U wii mə ləseḡnaa mpa pa lulaya tə pa təə.

¹³Ama pənəntə sowa na kəḡḡ

pə nyəḡəki ma yəlaa tətu taa ké.

Na pə kperḡna mə ıcatə nte tə səəla aliyila
tə

tə laḡhulumle tɛəsı taa.

¹⁴Í ləwa kawulaya təyaya.

Í yela laḡhulumle ıcatə.

Pulaya na tətəḡle kutuluyə ká pəsı taale
kpaḡası

na kaləkəḡ tətəḡəle.

Layasuyə səsəəm

¹⁵Kuyaku nakulı Feesuyə ká luna isətaa
na ku tii tá təə.

Wulaya tətu ká pəsı tuḡ taale,
na tuḡ taale náá pəsı hətuyə.

¹⁶Ulena tampana təḡuyə wəe wulaya tətu
taa,

na siyisuyə təḡuyə ke tuḡ taale taa.

¹⁷Siyisuyə təmle nté həesuyə.

Həesuyə kululum nté yulv u nyaḡna pulv,
na naani ke tam təə.

¹⁸Ma yəlaa ka caya həesuyə lonte taa.

Í ká caya təcayəle naani nyəntə taa ké tɛəsı
nsi si wə təpamm tə si taa.

¹⁹Ama tɛv təmpeɛ ká pəti hətuyə.

Pu tisi ıcatə təfə.

²⁰Nyuleleḡ nyəma nté mɛ.

U ká tuuki paa timpı na i təḡəḡi lum səsəəm.

Í ká yele mə naaḡ na mə kpaḡası

na si yeləḡəna si tı.

33

Isəna pu fəli wakəlla tə

¹Mpóḡo Tacaa tasaa si:

Nyá wei n wakələḡi ləlaa

na pa ta wakəli-ḡ tə,

nyá təm wə waiyo ké.

N lukı ləlaa waali,

na pá ta luta nyá waali.

N tɛḡ ləlaa ke wakəluḡu ulena pá wakəli nyá.

N tɛḡ ləlaa waali luu,

ulena pá lu nyá waali.

²Tacaa nyəni tá pətəətəle.

Nyaya tə tɛeləḡi.

Wəe tá tɔḡ ke paa tanəḡ ḡku.

Wəe tá nyuyə yátu ke laḡwakəlle waatu.

³Ye yəlaa nuwa nyá tan pa seeki ké.

N kulaa ulə piitimnaa ya.

⁴Pa kuuki mə wontu ké isu kutoləḡ na
kutəḡəw.

Pa huliyi-təḡi isu kutoləḡ seseku.

⁵Tacaa ké səsə ké.

Mpi tə, isətaa ké i təcayəle wəe.

Í suula Siyḡḡ ke kusiyisim na tampana
təḡuyə.

⁶U yəlaa ká cayana naani ké pa kuyəḡḡ
tənaḡa.

Ləmayasəe na layatu kena wənav mpi pə
yaki nyuyv tō.

Tacaa nyamnav nté Siyōŋ kpancoou.

Tacaa waasuyv

⁷Akanaa makəna nteye kapusi kə awali.

Həsuyv tōm kəntaa ná wiiki isu pa səki pa
səki.

⁸Hapəe wə kpete, nəxolɔ u təŋəyi.

Nmakəllv yoka nəxə pəeluyv.

l ləwa acaləe.

l tuyvna nəxolɔ.

⁹Tətv wə ləyaya taa,

tə wakələyi.

Pə liyita Lipaŋ tətv,

tə nyəma nəxəsəyi.

Saləŋ tətəkəle nəxəsəna wulaya tətv.

Pasaŋ na Kameeli pə pōŋ tuj ná tōoki.

¹⁰Mpōyō Tacaa tōma si:

Nəonəɔ maa kulɔ ma naasi taa.

Nəonəɔ maa kulɔ.

Nəonəɔ maa hulɔ ma səsəontv.

¹¹Kiisi kə í hayaa, lɛ í ká lulɔ nyutv.

Mə feesiŋ nté kəkə, ŋkə kaa nyaxana-mə.

¹²Kəkə ká nyaxana piitimnaa na pə yele
təluma.

Isu ka nyakuyv səwa nna pa setaa tō.

¹³Pooluŋ nyəma mə, í nu mpi ma lapa tō pə
tōm,

na pəcəlɔ nyəma mə, mí nyi ma tōŋ tōm.

¹⁴Səyontv kpawa Siyōŋ taa kawalaya
nyəma.

Mpa paa tuyvna ləɔ tō pa seliyi.

Pa maki kapusi si:

Ta taa awe ká cayana kəkə kuniisaya kane
ka kiŋ?

Awe pəsəyi na ɪ cayə mamala tam tō
nyəna anə a kiŋ?

¹⁵Wei ɪ təŋ kusiyisim taa,

na í yoxotəyi tampana təŋuyv tōm tō.

Wei ɪ kisiyi kasəyaya ŋka pa hikiyina
musuŋ tō,

na í kisiyi asilima kuvəɔv tō.

Wei ɪ kisiyi isayatu tōm nuw tō,

na í wiisiyi isə si í taa na kawalaya tō.

¹⁶Yulv un ɪ təcayalə nté tontonglə tō.

l təcəsəle nté kukpaməŋ səsəŋ tɛɛ.

l ká wəena təxənaɣa kə tam ké.

Pəyele ɪ kaa laŋ lum.

Yosalem waasuyv

¹⁷Yosalem nyá isə ká ná wulav kə ɪ teeli təna
taa.

N ká na tətv na tə tōməŋ təna.

¹⁸N ká tōɔsi nyá səyontv tō.

Haləna í pəɔsi nyá ti si:

Takəlasɪ ŋmaalv na liyitee mulv

na tətəŋlɛ kutuluyv feŋlu pa wə lə?

¹⁹N kaa tasa kalampaani yəlaa mpəye nav.

Nəxolɔ u nukɪ pa tōm, tə wə səkpətyv.

Pa kə krai nyəma kə nəxolɔ u nukɪ pa tōm.

²⁰Ama n ká nyəni Siyōŋ,

ta acima ɪcate səsəɔlɛ.

Nyá isə ká ná Yosalem lonte nte tə wə
təpamm tō.

Cəkəle nte pə kaa tasa lonte layasuyv tō.

Pa kaa kpəsɪ tə kanʒanasɪ kə paa pəlee.

Pəcə tə ŋmusɪ taa nakəli kaa həti.

²¹Tənya Tacaa ka hulɔ-tv si ɪ kə kupaŋ.

Pu wəe pusi səsəonstɪ həxoluyv taa ké.

Timpi ləŋ səsəŋ wəe tō.

Ama yooɔ kpuluyv səsəɔv nakulɔ ku kaa
təŋna təna.

Kpuluyv kupaŋku kaa təŋna təna.

²²Tacaa nyaxalə tá huɔnɔlɔ,

nyá tuyvna-tuyv kiŋ.

Nyaxalə tá wulav nyá yakəna-tv.

²³Nyá ŋmusɪ cəpa,

su təkəyi kpuluyv tesika si ku pəŋ í həti.

Waatu unəyi paa kuu wontu na pə kpəŋna
mpa pa təŋ tala tō.

Paa tala wontu kəkukuutu ntɪ na paa wei ɪ
hiki ɪ paa tete.

²⁴Yosalem ɪcate tv nəxolɔ kaa tō si:

Pə wukɪ-m.

Yəlaa mpa pa wə Yosalem taa tō paa cə-
wəye pa isayatu.

34

Tacaa ká huɔna ltəm nyəma

¹Piitimnaa mə, í kpətəna na í nu.

Yəlaa mə, í kə ŋkpaŋŋ.

Tətv na tə taa nyəm í nu.

Antulinya na ɪ kəlɔlɔm təna í la aseeta
nyəma.

²Mpi tō, Tacaa ká mu pááná səsəɔna

na piitimnaa təna.

l taa kpaa pa yoolaa təna.

Tacaa tv ɪ taa si ɪ ká kpisi-wə.

l caa ɪ wakəli-wə.

³Pa ləwa pa taa mpa pə kuwa tō.

Pa sətəa səŋaa.

Pa caləm kpəŋ pəŋ tō.

⁴Isətulŋasɪ təna kpəsəyi.

Isətənyv ká kpili isu nyaaluyv.

Isətulŋasɪ təna hotiyi isu ləseŋ hatu
kəwəlɔtɔ.

Yaa fiki hatu kəwəlɔtɔ.

⁵Ma layate mu pááná kə isətəa.

Tu tii Itəm nyéma tōo.

Itəm nyéma meye ma suwa si maa kpiisi.

⁶Caləm waasa Tacaa layate tōo ké.

Nim matəna-te.

Pə caya isu iwēsi na pəɣtɔlɔɣ pə caləm.

Na iwaarj timpee na pə nim.

Mpi tō, pa lapa Tacaa ke kətaɣa ke Posəla
icate taa.

Pa kowa tuutuuma ke Itəm tetu taa.

⁷Pa na taale naarj pa hotina.

Təyaya nyəɣ na latəcənaa pa hotaa.

Itəm tetu nyōwa caləm.

Nim haɣa mə kateɣa.

⁸Tacaa leetuyɔ kuyaku ké.

Pənaya ŋka i leetəɣəna Siyərj

nyéma nɔɣo tɔɣəle.

⁹Itəm lɔɣɣ lɔm ká pəsi kaaloo.

Itəm tetu musuyɔ ká pəsi kəko
mamacəɣəlasɪ.

Mə tetu ká pəsi isu kəko mukuyɔ kaaloo tō.

¹⁰Ka kaa te paa ahoo paa ilim.

Ká nyōsi ká kuləɣi mɔpɔɣo tam tō ké.

Tetu ká wakəli mɔpɔɣo pusi tənaya.

Nɔɣəlv kaa tənna tənaya paa wulee.

¹¹Kpiisuyu na uluyucante paa cayaana.

Kpiisiwulaya na katəkətuɣu paa caya tənə.

Tacaa ká yəki tə tənə na tə saali yem.

¹²Sosə nɔɣəlv i kaa wē si pá kpa-i wulav.

Pu kpiisi tə awulumpiya tənə.

¹³Səsənnaa ka nyə pa kawulaya tēsi taa.

Koləɣ na səwa ke pa koloosi acalē taa.

Pa acalē ká pəsi taale hasi təsuvlē,
na taataanaa lonte.

¹⁴Wulaya tetu tam nyéma ká suliyi taale
wontu.

Pəɣtɔlɔɣ ká yaaki tēma.

Ahoo nyaasəlaa ká pəsi pa lonte ke tənə.

Tənaya paa la pa lonte kuvēesəle.

¹⁵Tənaya tɔm ká hē lonte, na i tɔ i yala.

Tɔm ká papɪ-yeyə tənə,

na i kpeyeli i piya ke i kəɣkəɣ taa.

Tənaya yepeləkunaa tənə ka koti naale
naale.

¹⁶I wiili Tacaa takəlaya taa na i kala.

Wontu nti tə taa nakuli kaa larj.

Paa tə taa ŋku kv kaa larj.

Mpi tō, Tacaa má ma yəɣətənə na ma nɔɣo.

Ma Feesuyɔ ká kpeyelina wontu nti.

¹⁷Tete ke ma tōwa na má fayə pa tetu na ma
niɣ.

Na má tala-weyē-ti na ŋmənaya.

Tu pəsi pa nyəntu ke paa pəlee na pá caya
tə taa ké

tam tōo.

35

Tacaa nyéma ká məli i kinj

¹Wulaya tetu larjle i hɔlvɔm.

Kpaɣkpante tetu i yəali.

Tetu nti lɔm ta tala tō tə ŋmaali.

²Tə tɔ hetu.

Yaayenaa i təali tetu taa.

Tə wiliti larjhɔlvɔmlē kawilitasi.

Pu mələna Liparj tetu ke tə teeli.

Kaməli puyɔ na Salərj tətəkəle

ká tayani səsəontu ke hikuyɔ.

Paa na Tacaa ləo teeli na i səsəontu.

³Í la na mə niɣ kuseliɣ kii.

Í la na mə nɔɣhē acamaa nyəo tɔɣ.

⁴Mpa səɣəntu kpawa tō,

í heeli-we si:

í kaasi mə ti.

Í taa nyá.

Mə ləo kəɣ mə kolontunaa

fəlvɔɣ na mə nɔɣo.

I mayamaya i ká kənna na i waasi-mē.

⁵Waatu unəɣi yɔlvɔmaa isē ká kuli.

Ntamaa ŋkpaɣɣ ká tɔli.

⁶Kaakalaya ká ŋmaa isu nam.

Kamumuka nsəmlē ká hetəna larjhɔlvɔmlē.

Mpi tō, lɔm ká kpe wulaya tetu taa,

Pu hē ləoɣ ke tetu nti lɔm ta tala tō tə taa.

⁷Timpi yələa loosaya

na pə nəɣəsəna isu lɔm tō pu pəsi luna.

Lɔm seelaa ká tɔli ləkətu tetu taa.

Səsəncaasi na mɔlvɔɣ ka

nyala timpi taale hasi cakaya tō.

⁸Tənaya paa hē mpaav.

Mpaav ŋku pa yaaki narj nyəɣkv tō.

Kɔpama tike ká tənna-kv, asilima tɔ nɔɣəlv
kaa siti.

Ləmayasē fēi nyéma ká tən-kv pa kaa le.

⁹Təɣəlaya kaa wē mpaav ŋku kv taa.

Taale wontuyɔ isayav nakuli kv kaa tən-kv.

Pa kaa sulina taale wontuyɔ isayav

nakuləɣi mpaav ŋku kv taa.

Mpa pa nyəoɣ Tacaa yapa yomle taa tō,

mpe paa tənna kv taa.

¹⁰Mpa Tacaa hetaa tō mpe paa mələna.

Paa tala Siyərj na akaitu yontu.

Pa larj ká hɔlvɔm tam tōo.

Ayəla na larjhɔlvɔmlē ká kəo.

Wusasi na wula ká polo poolurj.

36

Asilii nyáma nyaasəyi Yosalem nyéma
(Awulaa II 18:13, 17-37)

¹Yuta wulav lsekiyasí kawulaya pənaɣa naanuwə na liyiti nyəŋka taa, Asilii wulav Senakelipi kula Yuta koloosi acalée tɔɔ na í lɛɛkí-yɛ. ²Ɔpúyú Asilii wulav kusa Lakisi icatɛ taa kɛ ɪ yoolaa nyuyv tɔ, na yoolaa taa yoolaa, na í tili-wɛyɛ Yosalem kɛ Yuta wulav lsekiyasí kiŋ. Pa talaa ɪlɛna pá ŋmɛli lule isɔtaa nyəntɛ lɔɔ kiŋ kɛ cɔtɔlɛaa mpaav taa. ³ɪlɛna Hilikiya pəyalv ɪliyakim, wei ɪ paasəɣəna kawulaya təyaya tɔ. Na takɛlasí ŋmaavl Sepəna, na Asafi pəyalv Yowa, wei ɪ paasəɣəna takɛlasí tɔ, pá polo pa kiŋ. ⁴Mpuyule yoolaa nyuyv tɔ tɔma-wɛ sɪ: ɪ polo í heeli Yuta wulav lsekiyasí sɪ, Asilii wulav sɔsɔ pɔɔsəyi-ɪ sɪ pepeye n lakɪ na ń taaki? ⁵N mayasəyi nyá taa sɪ nɔyɔ taa tɔm taɣanəɣəna yoo na kú tó yulv kɛ təyoole apalutv na? Mpɔ tɔ, aweye n lakɪ na ń taaki, na ń kuləyi ma tɔɔ? ⁶Icipiti kɛ n tɛɛləyi, ɪlɛ ɪ wɛ kɛ isɪ səsəncaya kupɛlaya ŋka ka kuvɪ tɔ. Wei í lapa-kɛyɛ naani ka hɛɛ-ɪ. Ɔpúyú Icipiti wulav lakɪ pa tənə mpa pa tisiyi ɪ tɔɔ kɛ yuyv tɔ. ⁷Ntanyɪ n tɔŋ keɛ sɪ mə lɔɔ Tacaa kɛ n tɔwa naani. Pəyɛle lɔɔ unɪ ɪ tɛfɛenlɛnaa na ɪ kɔtaya tɔlatɛnaa kɛ lsekiyasí kpiisaa. ɪlɛna í hólí Yosalem icatɛ yalaa na Yuta tɛtv nyéma sɪ pá sɛɛ lɔɔ kɛ kɔtaya tɔlatɛ tənɛ tɔ tɔɔ cənɛ.

⁸Tɔv, pənɛntɛ nyana ma caa Asilii wulav í pɛɛli nɔyɔ. Maa ha-ŋ kpəyanəŋ iyisi naalɛ (2000). Ye n ka pəsi na ń hiki mpa paa caya-ɪ tɔ. ⁹N ka pəsi na n tɔɣəni Asilii wulav tɔmlɛ nyéma taa səkɛpɛlu na? Icipiti nyéma kɛ n tɔwa naani. Mpi tɔ, pɛɛ pa wɛna yoo kɛkɛnaa na pa kpəyanəŋ cayaalaa tɔ pə tɔɔ. ¹⁰N huv sɪ pə taya lɔɔ luyv nyəntv kɛ ma tənɣaa na má kɔɔ tɛtv tənɛ tɔ wakəlvɔv na? Tacaa heelina-m sɪ má kpa tɛtv tənɛ tɔ tɔ na má wakəli-ti.

¹¹Mpuyule ɪliyakim, na Sepəna, na Yowa, pa tɔma Asilii yoolaa nyuyv tɔ sɪ: Yɔɣətəna-tuyv Alaamee tɔm taa. Mpi tɔ, tɔ nukɪ. Taa yɔɣətəna-tuyv Yuta nsəmlɛ na yalaa mpa pa wɛ icatɛ koluyv tɔ tɔ pá nu.

¹²Ama yoolaa nyuyv tɔ cɔwa sɪ: Pə taya mə na mə caa mə tike kɛ Asilii wulav tilaa sɪ, pá heeli tɔm tənɛ. Ama pə kpənnə pa tənə mpa pa caya koluyv tɔ, na paa tɛ na pá tɔyɔ pa pɔntv na pá nyɔɔ pa həm

təyɔ. ¹³Mpuyule yoolaa nyuyv tɔ sənɣaa na í yɔɣətəna nɔyɔ sɔsaya kɛ Hepəla tɔm taa sɪ: ɪ nu Asilii wulav sɔsɔ tɔm. ¹⁴Asilii wulav yɔɣətəna sɪ: ɪ taa yeɛ na lsekiyasí tɔsɪ-mɛ. Mpi tɔ, ɪ kaa pəsi na í waasi-mɛ. ¹⁵lsekiyasí tɔsəyi-mɛyɛ sɪ, í la Tacaa kɛ naani. Sɪ lɔɔ ká waasi-mɛ, sɪ Asilii wulav kaa lɛɛkɪ mə icatɛ. ¹⁶ɪ taa nuna lsekiyasí. Mpi tɔ, Asilii wulav ná caa kɛ sɪ, mə na-ɪ í ciiki na í ha-ɪ mə ti. Waatv unəyi paa wei ɪ ka tɔyɔ tuyv wei pa yaa sɪ, lesɛŋ na fiki tɔ pə pɛɛ. Paa wei ɪ ká nyɔɔ ɪ lɔkɔ taa lɔm. ¹⁷Haləna má kɔɔ na má pona-mɛyɛ tɛtv nti tɔ wɛ isɪ mə nyəntv tɔ tɔ taa. Tɛtv nti tɔ taa wɛ təyənaya pɛɛ kɛ na sulɔm. Tə taa wɛ kɔtəyɔv kɛ na lesɛŋ tuyv. ¹⁸Mpɔ tɔ, lsekiyasí ɪ taa tɔsɪ-mɛyɛ yem na í tɔŋ sɪ: Tacaa ka waasi-mɛ. Piitimnaa tuyv ta pəsi na í waasi ɪ yalaa kɛ Asilii wulav niŋ taa. ¹⁹Hamatɪ na Aləpatɪ na Sɛfafayim, pə acalɛɛ nyéma tuyv məla isənə? ɪ ta pəsi na í tɔŋ Asilii wulav sɪ í taa lɛɛkɪ Samalii icatɛ. ²⁰Tɛtvnaa mpe pa tənə, pa taa nti tɔ tuyv yapa-təyi ma niŋ taa. Na Tacaa náa yakɪ Yosalem kɛ ma niŋ taa?

²¹Ama yalaa mpe pa suma pa ta cɔ-ɪ paa tɔmvuyv kɔlvmvuyv. Mpi tɔ, wulav lsekiyasí ka heelina-wɛ sɪ pá taa cɔ-ɪ. ²²ɪlɛna Hilikiya pəyalv ɪliyakim, wei ɪ kɛ wulav təyaya nyuyv tɔ tɔ, na takɛlasí ŋmaavl Sepəna na sɪ sulv Asafi pəyalv Yowa pa polo wulav lsekiyasí kiŋ. Paa cəla pa wontu kɛ, na laŋwakəllɛ. Ɔpúyú pa kɛsɛə wulav kɛ yoolaa nyuyv tɔ kuvɔyɔtɔtv.

37

lsekiyasí yɔɣətəɣəna lɔɔ kuvɔyɔtɔtv
tɛləsɔlv Isayii

(Awulaa II 19:1-7)

¹Waatv wei wulav lsekiyasí nuwa pa tɔm nti ɪlɛna í cəli ɪ wontu na laŋwakəllɛ, na í suu ləyaya wontu isɪ fɔlɔtənaa taka na í polo Tacaa təyaya taa. ²Tənaya ɪ tila kawulaya təyaya nyuyv tɔ ɪliyakim, na takɛlasí ŋmaavl Sepəna, na kɔtəlaa taa sɔsɔ. Paa suuwa ləyaya wontu kɛ isɪ fɔlɔtənaa taka. ɪlɛna pá polo Amətɪ pəyalv Isayii, lɔɔ kuvɔyɔtɔtv tɛləsɔlv kiŋ, ³na pá heeli-ɪ sɪ: Laŋwakəllɛ na ŋkpənyuyv həm na fɛɛlɛ kuvayv kɛ sənɣ kɛ. Tə wɛɛ kɛ isɪ alaa mpa pa caaki lɔlvuyv, ɪlɛ tɔma fɛɪ sɪ pá lɔli tɔ. ⁴Isəntɔ ntanyɪ nyá lɔɔ Tacaa ta laŋ nuw kɛ kɔtvuyv ŋku, Asilii wulav tilina

ı pəyalu Lapəsakee na í tuv lso weesuyu tu tō. Ntanyi Tacaa nyá lso ká hō ı ģkpaŋyvu ke ı kuyəxtutu tō. Mpu tō, sələməna yələa mpa pa kaasaa tō pa tō.

⁵ Mpuýó wulav lsekiyası tillaa mpe pa pola Isayii kiŋ. ⁶ Ntena Isayii cō-we sı:

Í polo í heeli mə caa wulav sı, Tacaa tōma sı taa nyana kutuvu ģku Asilii wulav tila ı yoolaa nyuvu nyóma na pá kō pá tuv-m tō. ⁷ Tacaa sı: Maa yele na Asilii wulav nu tōm natəli. Pu tu ı taa na í məli ı tetu taa, llena pá ku-ı təna.

Asilii wulav nyaasvu kufam

(Awulaa II 19:8-13)

⁸ Mpuýó Asilii yoolaa nyuvu tu Lapəsakee nuwa sı, wulav kōla Lakisi na í tii Lipina tō. llena í polo təna na í mayana-ı.

⁹ Mpuýó pa heela Asilii wulav ke tōm sı: Itiyopii wulav Tilaka polaa sı ı yookina-ı. Asilii wulav nu mpu, llena í tili sı pá heeli Yuta wulav lsekiyası sı: ¹⁰ Isu n tuyu lso ké naani sı, ma kaa lēki Yosalem ıcatē tō, n tusa nyá təyi. ¹¹ Nyá mayamaŋa n nuwa isəna Asilii awulaa lapəna tetvnaa təna na pá wakəli-tı təkpataa tō. llena nyaa tēləyi sı nyá tike n ka fitina na? ¹² Ma cəsonaa wakəla Kosan na Halan na Lesefti pə acalē na lteni nyóma ıcatē nte tō we Telasaa tetv taa tō. Piitimnaa mpe pa tuŋ ta pəsi na í kenti pa acalē tō se. ¹³ Hamati, na Aləpati, na Layii, na Sefafayim, na Hena, na Afa pə acalē awulaa we le?

lsekiyası sələməyi lso

(Awulaa II 19:14-19)

¹⁴ Mpuýó lsekiyası mv takəlaya ģka Asilii tillaa kənaa tō na í kala. llena í kpa Tacaa təyaya taa, na í huli-təyi Tacaa. ¹⁵ Pə waali ké ı sələma sı:

¹⁶ Hai Pə təna pə tu Tacaa, lseŋeli lso, nyá wei n caya isətaa tarŋlaa tō tō, nyá tike n kəna tetv kawulası təna lso. Nyá lapəna isətonyvu na tetv. ¹⁷ Hai, Tacaa ke ģkpaŋŋ na í nu. Tacaa kuli nyá ise na í nu. Nu kutuvu ģku Senakelipi tillaa tsvki lso weesuyu tu nyá tō. ¹⁸ Tacaa, tampana yaa, Asilii awulaa kpiisa piitimnaa lelāa, na pá wakəli pa tetv. ¹⁹ Haləna pá wə pēle pa tuŋ kulalaan ke kōkō, na pá wakəli-ı. Mpi tō, ı ké taasi na pē mna yələa niŋ saakaa təyo. ²⁰ Hai, Tacaa lso, ya-tuvu Senakelipi niŋ taa. Tetv təna kawulası í nyi sı nyá tike ntē Tacaa.

Isayii tēləsəyi Tacaa kuvəcətu ke lsekiyası

(Awulaa II 19:20-34)

²¹ Mpuyle Aməti pəyalu Isayii tilaa, na pá heeli wulav lsekiyası sı, lseŋeli lso Tacaa yəxtaa sı: Ma nuwa sələmyvu ģku n sələma-m Asilii wulav Senakelipi tōm tō. ²² Halı Tacaa yəxta Senakelipi sı:

Yosalem ıcatē kupante rítē tə footiyi-ŋ ké na tə wəŋiyi-ŋ

na tə sələyi-ŋ kasəlası.

²³ Halı lseŋeli naŋŋ tu ke n kulina nəyo na í tuv na í sayati?

Na í nyənəyi-m na kalampaani?

²⁴ Nyá təmlē nyóma nəyo ke n tsvna-m.

Haləna í tō sı yoou kēkenaa katatəlaya tō ke

n pəsaa na í kpa pəŋŋ nyəŋŋ taa.

Na í tala Lipan ıcatē heele taa.

Na í seti ı tuŋ kupampar səsəŋŋ,

na í kpa na í tala comcom nəyo taa,

ke hətu səsəŋŋ tē.

²⁵ Sı nyá hula ləkənaa na í nyəŋ pa lum.

Pəyele n ká feli nəŋhəle ke

ıcipiti pusi təna tō na sı nyəŋ.

²⁶ Senakelipi n ta nu taa sı má tayanəna

na má su mpuýó hatoo ləŋtaa?

Nəŋəŋ kele ma yelaa sı pə yoosi

llena Senakelipi náa pəsəyi koloosi acalē ke ncaa.

²⁷ A taa yələa ké acamaa ké,

səŋəntu kpa-we na pá liyiti-we.

Pa we ké isu taale nyutu kulekəlekətu.

Yaa nti pa tuuwa kutuluŋ tō na wulaya ku-ti,

na tə ta puta tō.

²⁸ Ma nyəma-ŋ ké,

paa n caya, yaa n svvki yaa n luki.

Pəyele ma nyəma saa wei nyá taa kpaakəna-m tō.

²⁹ Nyá taa kpaakəna-m,

ma nuwa nyá kalampaani tōm.

Pə tō ké maa tu-ŋ muna kukuule.

Maa tu-ŋ ma kpaŋanvkpası ke nyá nəyo taa.

llena má mələna-ŋ na mpaav ģku n kəmmaa tō.

³⁰ Ye pə kaasa lsekiyası nyá, tənə unı tə la-ŋ isu kuhulum. Pəntə na pənte alēla ke í ká təyo. llena pənyaya tooso nyəŋka í hala na í kv na í sō tuŋ wei pa yaa sı lēseŋnaa tō na í təyo pə kululum. ³¹ Mpa pu kaasi Yuta kpekəle taa tō, paa wē ke isu tuyu kaŋyvu

lila ke teu na kó lóli pee tó. ³² Mpi tó, yólaa kakaasaya ká luna Yosalem. Mpa pə sɔɔwa tó paa luna Siyɔŋ pyuɔ taa.

Isəna Pə tənə pə tɔ Tacaa ká la ɪ sɔɔlɔyɔ sɔsɔɔŋkɔ taa tɔyɔlɛ. ³³ Pə tɔɔ kɛ Tacaa yɔɔtəyɪ Asilii wulav sɪ: N kaa pəsɪ na n sɔv ɪcatɛ nte tə taa. Nyá tɔtɔlaa taa nɔɔlɔ kaa tɔ nyəmle kɛ tə taa. Yaa í kenti ɪ tɔɔ kɛ kpálúyɔ na í kpətəna-tɛ. Pəyɛle ɪ kaa lo hapələ taka kɛ ɪcatɛ nte tə kiŋ. ³⁴ ɪ mpaav kókómuyɔ kɛ ɪ ká tɔŋ na í mələna ɪ waali. ɪ kaa tasa ɪcatɛ taa kɛ sɔv. Tacaa má ma yɔɔtəna mpv. ³⁵ Tacaa sɪ: Maa kenti ɪcatɛ tənɛ tə tɔɔ kɛ. Maa waasi-tɛyɛ ma na ma təmle tɔ Tafiiti pa tɔɔ.

Asilii nyóma tɛɛv na Senakelipi sɔm
(Awulaa II 19:35-37)

³⁶ Ḿpúyɔ Tacaa ɪsɔtaa tillu tiiwa Asilii yoolaa tɛsikile kɛ ahoɔ anɪ. ɪlɛna í kɔ yoolaa iyisi nunwa na nunaasa na kakpasɪ (185000). Tɛv fema na mpa pə kaasaa tɔ pá kuli, ɪlɛna pá mayana sɪ sɔtaa suwa tɛsikile. ³⁷ Tənyalɛ Asilii wulav Senakelipi kpɛsa ɪ tɛsikile na í mɔli Ninifi ɪcatɛ taa na í caya tənə. ³⁸ Ḿpúyɔ kuyaku nakuli ɪ sɔv ɪ tɔyɔ Nisəlɔki kutuluyɔ taa na í tɔŋa-kuyɔ luŋuyɔ. ɪlɛna ɪ pəyalaa Atələmɛlɛki na Salɛsɛ pa kɔ-ɪ na layatɛ na pá sɛ na pá polo Alalaa tɛtɔ taa. Ntɛna ɪ pəyalɔ lɛlv Asahatɔŋ náá lɛtɪ ɪ lɔntɛ taa.

38

Isekiyasɪ kɔtɔŋ na ɪ waav
(Awulaa II 20:1-11)

¹ Ḿpúyɔ wɔsasɪ kpa wulav Isekiyasɪ kɛ waatv unɪ ɪ taa sɪ ɪ sɛki. ɪlɛna ɪsɔ kɔyɔtɔtɔv tɛlɛsɔlv Isayii polo ɪ kiŋ na í heeli-ɪ sɪ: Tacaa tɔma sɪ, yɛ nyá taa wɛ nti n heeli nyá tɔyaya nyóma. Mpi tɔ, n ká sɪ kɛ n kaa kuli.

² Ntɛna wulav kɛsɪ ɪsɛ na koluŋa tɔɔ na í səlɛmɪ Tacaa kɛ səlɛmuyɔ kɔnɛ sɪ: ³ Hai, Tacaa, ma kpa nyá yule. Tɔɔsɪ sɪ ma tɔma teu na lotu kɔlɔmɔv na má lá mpi pə wɛ-ŋ teu tɔ. ɪ tɛma mpv ɪlɛna í wii təkpoɔ na í pəli ɪsəlv.

⁴ Pə waali kɛ Tacaa heela Isayii ⁵ sɪ í tɛlɛsɪ wulav Isekiyasɪ sɪ: Maya nyá cɔsɔ Tafiiti ɪsɔ Tacaa. Ma nuwa nyá kɔsəlɛmɔv na má ná nyá ɪsəlv. ɪlɛ maa sɔsɔ-ŋ weesuyɔ pusɪ kɛ naanwa na kakpasɪ. ⁶ Maa ya nyá na

ɪcatɛ tənɛyɛ Asilii wulav niŋ taa. Maa kenti tə tɔɔ*fa*. ^a kɔkalɔtv 21-22 kɛ kɔkalɔtv 6 waali sɪ, pə wɛɛ ɪsɪ pa kɛɛsuyɔ Awulaa II 20:1-11 taa tɔ.

⁷ Yaasi wei Tacaa ka hɔlənə-ŋ sɪ ɪ ká la ɪsɪ ɪ sɔv tɔyɔlɛ sɪ, ⁸ ɪ ká yɛlɛ na ɪsɔtom waaci mɔli waali waalɔyɪ cacaasɪ naanwa. ɪlɛna tampana, ɪsɔtom mɔli waali waalɔyɪ timpɪ tɔɔ pu lunaa tɔyɔ cacaasɪ naanwa.

Isekiyasɪ kawəyaya kɛ ɪ kɔtɔŋ waali

⁹ Waatv wei pə wɪwɪ wulav Isekiyasɪ na pə tɛmɪ-ɪ na í má kawəyaya ŋka tɔyɔlɔ:

¹⁰ Ma hvɔkaya sɪ ma kaa tasa Tacaa kɛ na tɔŋ. Ma hvɔkaya sɪ maa sɪ na hɛlɛm na nɔyɔ. Pə wɛɛ sɪ má tɛɛ.

Maa tɔŋna sɔm nɔnɔsɪ.

Pə pɛma-m ma pusɪ kɔkaasasɪ.

¹¹ Ma hvɔkaya sɪ ma kaa tasa Tacaa kɛ nav kɛ weesuyɔ nyóma tɛtɔ taa.

Ma kaa tasa yɔlv nɔɔlɔyɔ nav kɛ antulinya yólaa taa.

¹² Pə ləsa ma weesuyɔ na pə pona pooluŋ ɪsɪ tiikilu cɔkɔlɛ.

Pə tama ma weesuyɔ tomle.

Pə kpila ma weesuyɔ kɛ ɪsɪ pəlvɔlv sɛtuyɔ sayata kponkponɔv na í kpili-ɪ tɔ.

Pu taanɔyɪ tɔ, n tɛma ma tɔm.

¹³ Pu nyaalɔyɪ tɔ sɔm kpɪisa-m.

Tacaa n yoka ma muwa kɛ ɪsɪ tɔyɔlaya.

Pu taanɔyɪ tɔ, Tacaa n tɛma ma tɔm.

¹⁴ Ma wiikaya kɛ ɪsɪ kacayalɔfəyaya lakuyɔ na ká cɔɔki ɪsɔtaa tɔ.

Ma mɔlɔyɪ ɪsɪ alukuku,

na má tekiyɪ ɪsɔtaa kɛ pətɔtɔlɛ.

Hai, Tacaa, pə nu-m kɛ, waasi-m.

¹⁵ Suwɛyɛ ma tasɔyɪ yɔɔtuyɔv tɔtɔ?

Tacaa yɔɔtəna-m.

Nyá mayamaya n lakəna.

Maa tənə təpasuyɔ kɛ ma weesuyɔ tənə taa kɛ ma wahala tɔɔ.

¹⁶ Tacaa, nyá kupantɔna tɔɔ kɛ yɔlv wɛna weesuyɔ.

Tə tɔɔ kɛ ma feesiɔyɪ tɔtɔ.

N ká mələna-m ɪsɪ ma wule taa,

n ká yɛlɛ na má wɛɛna weesuyɔ.

¹⁷ Ma laŋwakəllɛ pəsəna nteyɛ hɛɛsuyɔ.

Nyá sɔlənə na n ləsɪ-m sɔm púyɔ taa.

ɪlɛna n lo ma ɪsayatv tənə na waali.

¹⁸ Mpi tɔ, pə taya atɛtɛlɛ taa nyóma saŋna-ŋ.

Pəyɛle pə taya sɔm ká talənə-ŋ.

^a 38:6 Piipili wei pa yaakəna nasaala taa sɪ fəlanɛɛ kuulanɔ tɔ í tuwa

Mpa pa tiwa pəlaav taa tō paa tēeləxi nyá kupantu.

¹⁹Weesuyu nyéma tike pəsəxəna na pá sa-ŋ, isu mayá saŋa isəntə.

Cecə hüləxəna i piya ke kupantu.

²⁰Tacaa yapa-m ké.

Tu ma tá cəməŋ ke nyá təyaxa taa na í wii teu.

Haləna tá weesiŋ tənaxa.

²¹Ǿpúyó Isayii təma si:

Í naŋ tuxu ŋku pa yaa si fiki tō ku pee na í taa lsekiyasí hiŋ taa na pá waa-i.

²²Ntəna lsekiyasí si:

Yaasi wei ké Tacaa n ká hüləna-m si, maa kpa nyá təyaxa taa?

39

Papiloni wulav kənte ke lsekiyasí tē
(Awulaa II 20:12-19)

¹Waatu kulum in i taa ké Papiloni wulav wei pa yaa si, Melotaki-Palataŋ, na i caa si Palataŋ tō, i tilina lsekiyasí ke kucəəu na takəlaya. Mpi tō, i ka niwa i wəsasi na i alaafəya hikuxu təm ké. ²Ǿpúyó lsekiyasí laŋle hulumə səsəm. llena í hólí Papiloni tillaa mpeye i wenav tete. Paa liyitee, paa wula, na tulaalunaa na nim səsəuŋ nyəm. l hula-we tətəxə i yoou wontu təna. Na pə təna mpi pu we i wenav təsule tō. lsekiyasí tá ŋməsi-wəye pəluɓuxu i kawulaxa təyaxa taa.

³Mpuɓule ləo kuyəxətətu tēləsulu Isayii pola wulav lsekiyasí kiŋ ke pə waalı. llena í pəəs-i si: Suweye yəlaa mpe pa heela-ŋ? Leyə pa tu lunaa? Ntəna lsekiyasí si: Hatoo Papiloni tətə ke pa lunaa. ⁴llena Isayii tasa-i pəəsuxu si: Pepeye pa nawa nyá kawulaxa təyaxa taa? lsekiyasí si: Ma kawulaxa təyaxa taa nyəm tənaxa pa nawa. Ma ta ŋməsi-wəye ma kpancoou nakuli.

⁵Ntəna Isayii tō lsekiyasí si: Nu Pə təna pə tō Tacaa kuyəxətətu. ⁶Nyəni kuyeeŋ kəŋ wei i taa Papiloni nyéma ká kuu pə təna mpi nyá caanaa kaawa na pá we nyá kawulaxa təyaxa taa isəntə tō na pá kpeena. Pə kaa kaasi pəlu. Tacaa yəxətəna mpv. ⁷Paa kpayə nyá pəyalaa kululaa. Paa pəsi-wəye kataasi. Paa su-wəye Papiloni kawulaxa taa.

⁸Mpuɓule lsekiyasí cəwa Isayii si: Tacaa təm nti tə we teu ké. Mpi tō, i mayasaya

i taa ke si: Ma na ma yəlaa tu cayana heesuxu ke ma pəəle taa.

**HƏYƏLUXU NAALƏ NYƏNKU
LSEYELI NYÉMA LAŋHEESELE**

40

lseyeli nyéma waasuxu təm kpaaluxu

¹Ǿpúyó Tacaa yəxətə i yəlaa si:

Í puɓusi ma yəlaa i puɓusi ma yəlaa.

²Í yəxətəna Yosalem.

Í makí kapusi si nyá wahala təma təma.

Pəcə pa husa nyá isayatu.

Tacaa fəla-ŋ nyá isayatu fəətə ke təm naale.

³Nəxəlu kiisiŋina si:

Í taɣani Tacaa ke mpaav.

Í tətə tá ləo ké mpaav ke wulaxa tətə taa.

Í tō tá ləo ké hapəle.

⁴Í yəki pəəŋ na pulasi təna.

Í suuli tətəka təna.

Tontəŋ na kutaalomiŋ í pəsi tətə kuhəntətu.

Timpi pə kulaa tō pə pəsi tətəka səsəəna.

⁵lle pu kəeli Tacaa teeli tō.

Yəlaa təna ká na-i.

Mpi tō, Tacaa nəxə yəxətəna.

⁶Ǿpúyó nəxə kalí ka yəxətəa si:

Kiisi.

Ntəna nəxə ləŋka cə si:

Ma kiisi suwe?

Kiisi si:

Yəlaa təna wəe ké isu nyutu.

Na pa teu isu taale taa hətu.

⁷Tacaa heelim í mapa, nyutu wuləxi ké, na hətu tō.

Tampəna tō, yəlaa wəe ké isu nyutu.

⁸Nyuluɓu wuləxi, hətuɓu lontiliyi.

Ama ta ləo kuyəxətətu ná we tam tō ké.

Təm kupantu

⁹Yosalem yəlaa mpa me

í kpaaləxi təm kupantu tō.

Í kpa puɓu kukuluxu tō.

Siyaŋ nyéma í kiisina toma.

Təm kupantu kpaallaa me,

Í kiisi i taa nyá.

Í kpaalı Yuta acalee si:

Í nyəni, mə ləo kəŋna nté.

¹⁰Í nyəni Tacaa ləo kəŋna nté na toma, Tacaa toŋ tu-i səsəəntə.

Tacaa na i kaseesi ké.

Na i təmlə kululum we i nəxə tō.

¹¹ Tacaa wee ké isu tiikilu,
 ı ká tiiki ı kaləkəŋ.
 ı ká kpeyeli ıweesi ke ı niŋ taa,
 na ı kpekı-səyi ı tɔɔ.
 Tacaa ká tiiki heeŋ totonaa
 mpa pa wena piya tɔ tɔpamm.

Pə tənə pə tɔ sɔsɔntu na ı ləmayasɛ
¹² Awe mayasənə teŋku lɔm ke ı ntantaku
 taa?
 Awe mayasa isətənuvɔ warɔ na ı ntantaku?
 Awe mayasa atɛ tɛtɔ ke ıyɛsəv na ı
 ɲmaya?
 Awe mayasa pɔɔŋ na pulasi ke sanəya tɔɔ?

¹³ Awe mayasa Tacaa Feesuyɔ?
 Awe tasənə-ı laɣatɔ?
 Yaa awe sɛyəsənə-ı?
¹⁴ Tacaa na awe pa cayana na pɔntu sɛyɛsı-
 ı?
 Yaa awe hɔlənə-ı tampana mpaav?
 Awe tɔ lɔ ke ləmayasɛ,
 na ı hɔlı-ı nyəm mpaav?

¹⁵ Nyənı, piitimnaa wɛ Tacaa ké isu lɔm
 lukuvɔ
 kpekiti taa na pɔ tosi tɔ.
 Yaa isu kanyənə pile ke sanəya tɔɔ.
 Tɛtɔnaa mpa lɔm cɔɔnaa tɔ,
 pele pa wɛ ké isu mɔsuvɔ kuluvɔ tɔ.
¹⁶ Lipaŋ hɔtɔvɔ taa taasi ı takı
 kɔtaya tɔlatɛ tɔɔ kɔkɔ taɣanuvɔ.
 Ku taa taale wontu payale ta tala sı
 pa lana-təyi kɔtaya ŋka kɔkɔ lusa ka tənə
 tɔ.
¹⁷ Piitimnaa tənə ké kpete ke Tacaa isentaa
 ké.
 Pə ta kɛ-ı pɔlɔpɔ nɔyɔlv.

lɔ fɛina saala
¹⁸ Aweyɛ ı caa ı kɛəsənə lɔɔ?
 Yaa pepe lɛəsuvɔ ke ı ká lu ı lonte?
¹⁹ Koolu lukina tɔvɔ,
 ılɛna wɔlanaa latu náa waasi-kuvɔ wɔla.
 ılɛna ı tɔ-kuvɔ liyitee nyəyɛtɔ alukpalisi sı
 pə la kacɔka.
²⁰ Kunyɔntu wei ı kaa pəsi na ı hiki mpɔ tɔ,
 taakukulaya ŋka pukasi ı pəsəyi tɔyɔ ı
 caaki.
 ılɛna ı ná saakɔlv kuparɔ na ı saaki-ı
 lɛəsuvɔ ŋku kɔ cıyitiyi tɔ.
²¹ Mɛ ı taa nu-tı taa, yaa ı taa nu-tı?
 Pa taa hɔlı-mɛyɛ-təyi hatoo kancaalaya?
 ı taa cɛkənə tɛtɔ kite tɔm?
²² lɔɔ caya hatoo tɛtɔ nyuvɔ taa,
 na tɔ taa yɔlaa náa wɛ isu cəlɔŋ.

ı pɔwa isətənuvɔ ké isu puvɔyɔ fɛlɛfɛlɛ.
 ı hɛta-kuvɔ isu ı cɔkələ sı ı lakı ı tɛcayalɛ.
²³ lɔnı ı pəsəyənə atɛ awulumpiya ke yem.
 lɔɔ pəsəyi antulinya hɔvləa ke kpetɛ.
²⁴ Mpi sı paa sɔɔkɔ-wɛ na pá tuu-wɛ tɔ.
 Mpi sı paa nyɔɔkɔ na pá kanj lila ke tɛtɔ taa
 tɔ
 Tacaa tɛma pa tɔɔ ké heelim wosuyɔ na pá
 wɔlv.
 Na pə kuu-wɛ isu kacuculaya kpakuvɔvɔ
 nyuliya tɔ.
²⁵ M̐p̐y̐y̐ lɔɔ Naŋŋtɔ yɔyɔtaa sı:
 Aweyɛ ı kɛəsəyənə-m,
 na má na-ı tɔ nɔyəsı?
²⁶ ı kraasi isɛ na ı nyənı isətɔlvɔŋasi.
 Awe lapənə-sı?
 Wei ı lakı na sı kpekələ tənə tɔŋ teitei tɔyɔ.
 ı yaaki paa ŋkaya ka hɛtɛ,
 na ı tɔŋ sɔsɔŋ na ı toma sɔsɔnə,
 nakəlɔ kaa lanjəyi.

Toma kufana hav ke acamaa
²⁷ Eɛ, Yakɔv, pepe tɔɔ ké n yɔyɔtəyi mpɔ?
 lɛyɛli pepe tɔɔ ké n tɔŋ sı:
 Tacaa ta nyı mpi pu mayana-m tɔ?
 Aaiyɛ sı:
 Ma lɔɔ ı lakı pɔlv sı ı sɛɛna ma tɔɔ.
²⁸ N ta cɛkənə taa?
 N ta nu-tı sı Tacaa lɔɔ kɛlɛ tam tɔɔ tɔ?
 lɔɔ lapənə tɛtɔ tənəsi tənə.
 Pu caaməyi lɔɔ, p̐c̐ɔ ı kaaki.
 Pəyɛlɛ lɔɔ nyəm fɛi cɛkənəv.
²⁹ lɔɔ haaki tɔŋ ke mpa pa kawa tɔ.
 Tacaa sɔsɔyɔ apalɔtɔ ke mpa pə nuwa tɔ.
³⁰ ıfɛpiya kaaki na pa toma tɛŋ.
 Mpa pa kiiwa tɛu tɔ pa hotiyi.
³¹ Ama mpa pa ha pa təyi Tacaa tɔ,
 pa toma sɔsɔyɔ ké.
 Pa kuləyi ké isu hɛkəlɛnaa.
 Pa kpakəyi asewa paa kaaki.
 Pa tɔŋ ké pu niiki-wɛ.

41

Pə weɛ sı lɛyɛli nyəma ı tɔ Tacaa ke
 naani
¹ M̐p̐y̐y̐ Tacaa yɔyɔtaa sı:
 Tɛtɔ nti lɔm cɔɔnaa tɔ,
 na lɔm nɔyɔ hɔyɔlɔŋ nyəma.
 ı su na ı ke ŋkparɔŋ na ı nu ma tɔm.
 Yɔlaa pooluŋ nyəma mɛ, ı tɔyɔ apalɔtɔ.
 ı kpɛtənə na ı yɔyɔtɔ.
 Tə kpɛntı na tɔ polo hɔvlɛ.
² Má ləsənə ilim tɔlvɛ tɔɔ ké wei
 ı tɔkɔ akaitɔ ke paa timpı ı puki tɔ.

Má tuna i niŋ taa ké piitimnaa,
má tisina awulaa tæfɛ.

Ma laɣate pæsa yɛlaa kɛ musuɣu,
na ma nyɛmá náa yasi-wɛ isu
heelim kpakuyuu nyutu tɔ.

³Ma tu pa waali,
ma faya pa heku taa, pulu ta tokina-m.
Mpaau ŋku ma ta tɛŋta tɔɔ ma kpaɣaa.

⁴Awe lapɛna mpɛ uni?
Awe yelina na pɛ kɔɔ?

Awe yaana lulɔŋ yɛlaa kɛ hatoo
kancaalaya sɪ pá hiki weesuɣu?
Taa ma wei ma ké kancaalaya tu tɔɔ.
Páɔ maa wɛɛ waali nyɛma waali tɔtɔ.

⁵Tɛtu nti lɔm cɔɔnaa tɔ pɛ nyɛma na
lɔm nɔɔɔ hɔɔlɔŋ nyɛma nawa mpi ma
lapa

tɔ na sɔɔntu kpa-wɛ.
Antulinya tɛnasɪ nyɛma seliyi.

Pa kpɛtɔɔna na pá kɔŋ.

⁶Pa sɛŋna tɛma,
paa wei i heeliyi i tɔɔntɔle sɪ: Kaasi nyá ti.

⁷Tuɣ lutu ná tasɛyi apalɔtu kɛ wolanaa
paasɛnɔ.

Sotulu ná sɛŋna sɛte tɔɔ matu.
I yɔɔtɔɔ nyɛtɔ tamsuɣu tɔm
sɪ pɛ ké tɛmlɛ kupante kɛ,
na i kɔŋ lɛesuɣu na nyɛmá sɪ kɔ taa ciyiti.

Nɔɔnɔ taa la sɔɔntu

⁸Ɔpɔɔ Taa yɔɔtɔaa sɪ:
Ye nyá ile ma tɛmlɛ tu lɛɛɛɛɛ.

Yakɔpu nyá wei ma lasa
ma taapalu Apɛlahaam lulɔɣu taa tɔ.

⁹Nyá wei ma pola tɛtu tɛnaya tɔɔ na má
pɛki tɔ.

Ma yaa-ŋ hatoo kateɛna tɛnasɪ tɔɔ.
Nyaya maa heela sɪ n ké ma tɛmlɛ tu.

Má lɛsɛna-ŋ, ma kaa lɔŋ.

¹⁰Sɔɔntu í taa kpa-ŋ, ma wɛ nyá waalɛɛɛ.
Taa nɔɔɔ, maɣale nyá lɔɔ.

Maa ha-ŋ apalɔtu.

Maa kɔɔ na ma waasi-ŋ.

Maa tɛ-ŋ na ma tɔŋ sɔɔɔɔɔ.

¹¹Mpa pa mu-ŋ na pááná tɔ,

pu liyiti-wɛ na fɛle tɔɔ-wɛ.

Pu pasa nyá kolontunaa na pá pɛsi kpɛtɛ.

¹²Mpa pa kulaya nyá tɔɔ na pá pɛkɛɛɛ-ŋ na
yoou tɔ.

Pu kpiisi pa tɛna na pá pɛsi kpɛtɛ.

N ka pɛki-wɛ n kaa na-wɛ.

¹³Mpi tɔ, maɣale nyá lɔɔ Taa.

Ma haakɛna-ŋ tɔŋ. Ma heeliyi-ŋ sɪ:

Taa nyá. Maa kɔɔ má waasi-ŋ.

Ma kɔŋ nyá waasuɣu

¹⁴Yakɔpu atantaaliya nyá,

lɛɛɛɛɛ nyá, taa nyá.

Maya Taa lɔɔ ma yɔɔtɔɔɔna.

Ma ké lɛɛɛɛɛ nyɛma Naŋ tu.

Maɣale wei i waasuɛɛɛ-ŋ tɔ.

¹⁵Maa pɛsi-ŋ kpɛŋkpɛluɣu kɔfalɔɣu ŋku pa
makɛna tɔɔɔnaɣa na ku tɔɔ na nyɛmá tɔ.

N ká yɔki pɔɔŋ, na í naŋɪ-ɪ.

N ká pɛsi pulasi isu lɔɔtu.

¹⁶N ká fala-wɛ na heelim kpaɣa,

kacuculaɣa ká yasi-wɛ.

lɛna nyáá yɔɔlɛna Taa,

na nyáá hiki nyá teeli kɛ lɛɛɛɛɛ Naŋ tu tɔɔ.

Wɔlaya tɛtu pɛsɛyi kacaka tɛtu

¹⁷Ɔpɔɔ Taa tasaa sɪ:

Wahala nyɛma, na kɔnyɔntunaa,

í pɛkɛɛɛɛ lɔm u naaki,

lɛna mɔ luuɣ tɛɛ wɔli.

lɛ maya Taa maa cɔ-mɛ.

Maya lɛɛɛɛɛ lɔɔ,

ma kaa lɔ-mɛ.

¹⁸Maa yele na pusi sɔsɔɔnsɪ kpe pulasi tɔɔ.

Maa tulɪ lɔm sɛɛlaa kɛ tɛtɛka taa.

Maa pɛsi wɔlaya tɛtu kɛ lɛɛɛɛɛ,

na lɔm kpɛŋ tɛtu kuwɔlɔtu taa.

¹⁹Maa tuu wɔlaya tɛtu taa ké,

tuɣ tɔŋ nyɛŋ wei pa yaa sɪ:

Sɛɛtɛli na akasiya na miili na olifi tɔ.

Maa yele na tuɣ tɔŋ nyɛŋ wei pa yaa sɪ:

Sipɛlesi na pɛŋ na puwi tɔ í nyɔ timpi tɛu
fɛi tɔ.

²⁰lɛna yɛlaa tɛna ná na pá cɛkɛna.

Paa welisi na pá nu pɛ taa sɪ,

Taa niŋ lapɛna yaasinaa mɛɛ.

lɛɛɛɛɛ lɔɔ Naŋ tu má má ŋmana-wɛ.

lɔɔ kula tuɣ tɔɔ

²¹Ɔpɔɔ lɛɛɛɛɛ nyɛma wulav Taa
yɔɔtɔaa sɪ:

Piitimnaa tuɣ mɛ í yaa-m nɔnɔɔɔ.

í yɔɔtɔ mɔ tɔm.

²²Í kɔna-tɪ, í heeli-tuɣ mpi pu tɛ na pá kɔɔ
tɔ.

Hatoo tɔ, pepe tɔm kɛ tuɣ mɛ í tɛma
yɔɔtɔɔɔ sɪ pu kɔɔ?

í heeli-tu na tɛ fɛŋ pɛ taa na tɔ ná pɛ
yoosuɣu.

Yaa í heeli-tuɣ mpi pu tɛ na pá kɔɔ tɔ.

²³í yɔɔtɔ mpi pu tɔkɛna lapu tɔ pɛ tɔm.

lɛna tɔ nyɪ sɪ í kɛ tuɣ.

í la kupantu yaa isayatu natɔli.

lɛna tɛ kuli isɛ na tɛ kpɛntɪ na tɛ na-tɪ.

²⁴ Mə wə kpete ké, na mə kulapəle ke kpete.
Ye yulu í ləsa-mə pə ké acaalətu ké.

²⁵ Ma ləsa yulu na ilim ntəɣəɣ, ɪ kəɣna ntə.
Pa yaa ɪ həte na ilim tɛlule tɔɔ.

ɪ yaana ntəɣe ma həte.

ɪ fəɣɪ nyuɣu nyóma ké isu afəla.

Yaa isu tiisi ɣmalu fəɣuɣ cuɣu tɔ.

²⁶ Awe yəɣətəna-təɣi hatoo kancaalaya na
tə nyi-ti,

na tə tisi si tampana?

Aaɪ nəɣolu ta kpaali-ti,

nəɣolu ta yele na tə nu.

Nəɣolu ta nu tɔm nti tə luna mə kiɣ tɔ.

²⁷ Má caaləna Siyəɣ ke tɔm heeluyi.

ɪ naa-ti, ɪ naa-ti.

Ma tila Yosalem ké tillu.

Wei ɪ kəna Laapaali kuparɣ tɔ.

²⁸ Ma nyəna tuɣ ɪni.

Ma ta na ɪ taa ɣku ku kpaali tɔm tɔ.

Yaa ɣku ku cɔ ma kəpəəsutu tɔ.

²⁹ Pa təna pa wə yem ké,

na pa təma ke kpete.

Pa tuɣ ké heelim na í wə kpete.

42

Tacaa təmlə tu

¹ M̐p̐óy̐ Tacaa tasaa si:

Ma təmlə tu ntɔ, ma paasəna-ɣ ké.

Nyaya ma ləsa na ma ləsaɣa suwa.

Ma feesuyi wə nyá tɔɔ ké.

Nyaa kpaaləna piitimnaa ke siyisuyu tɔm.

² Nyá nəɣo kaa kuli, yaa í má kapuka.

N kaa yəɣəti natəɣi patəma taa.

³ N kaa tɛəsi puɣutuyi ke səsəncəɣa
kupelaya.

Pəyele n kaa teesi kəkə ɣka ka fiyinaa tɔ.

N ká təɣ tampana ké na í yəɣəti siyisuyu
tɔm.

⁴ Ye n ta te siyisuyu suw

ke tɛtu tɔɔ n kaa yele.

N ká la m̐p̐óy̐ haləna

tɛtu nti lɔm cəɣnaa tɔ,

na tɛɣkuna na nəəsi acalɛ nyuləɣi nyá kiɣi.

Piitimnaa kəkə ɣka pa naana tɔ

⁵ M̐p̐óy̐ ləɔ Tacaa wei ɪ lapə isəntənyu na í
pɔ,

na í la tɛtu na tə taa kululɔm təna,

na í ha tə taa nyəm tənaya weesɣ na pə
feesiɣi tɔ,

ɪ heela yulu wei ɪ ləsa tɔ si:

⁶ Tacaa má má ləsəna-ɣ si ɪ tɛɣ siyisuyu.

Ma təkəɣi nyá niɣ taa na ma paasəna-ɣ,

na ma na-ɣ na yəlaa tə pɛli nəɣo.

Na í pəsi piitimnaa fətəla.

⁷ N ká kuli piitimnaa isə, na í tulɪ saləka
nyáma.

Na í ləsi səkpɛtuyi tɛɛ nyóma ke təɣmelle
taa.

⁸ Ma ké Tacaa ké, halɪ ma həte nté.

Ma kaa cəla nəɣəɣuɣ ma teeli.

Ma kaa cəla ma nyuɣu kuluyi ke tuɣ
kulalaɣ.

⁹ Kancaalaya nyəntu tɛma yoosuyi.

Ma kpaaləɣi-mɛɣe kufatu tɔm na pəcɔ tə
kəɔ.

Tacaa waasuyi

¹⁰ ɪ yoo Tacaa ke yontu kufatu.

ɪ yoo ɪ samtu yontu ke tɛtu tənasi tɔɔ.

Tɛɣku tɔɔ cəɣlaa, na ɪ taa nyəm təna.

Tɛtuna mpa lɔm cəɣnaa tɔ tə yəlaa

na lɔm nəəsi acalɛ nyáma.

¹¹ Wulaya tɛtu na tə acalɛ səsəɣna yəlaa,

Ketaa acalisi nyáma í kusi mə nəəsi.

Mpa mɛ í wə pəɣɣ nyəɣɣ taa tɔ,

í wilitina laɣhulɔmlɛ.

¹² ɪ tu Tacaa ke teeli.

ɪ kpaali ɪ samtu ke tɛtu nti lɔm cəɣnaa tɔ tə
taa.

¹³ Tacaa n luwaya isu aka.

N tayanəɣi nyá ti isu yoolu.

Tacaa yaya apalokakiisaya təwapapa.

N húləɣi nyá kolontunaa ke nyá tɔɣ.

Mpi pə lapu pələ Tacaa tuwa tɔ

¹⁴ M̐p̐óy̐ Tacaa yəɣətəa si:

Hatoo tɔ, ma təkə ma təɣi na má suma.

Ama pənɛntɛ maa ma kapuka ké,

isu ahonto wei ɪ luləɣi tɔ.

Ma mələɣi ké, na ma tisiyi feesɣ.

¹⁵ Maa kpiisi pəɣɣ na pulasi.

Maa yele na pə tuɣ təna wuli.

Maa layasi pusi səsəɣnsi.

Maa la na pusi səsəɣnsi pəsi tɛtu nti lɔm
cəɣnaa tɔ.

Maa la na luna nyəɔ.

¹⁶ ɪlena má yele na yulɔmaa tɔ mpaaw ɣku
pa taa nyi tɔ.

Na má təɣna-wɛɣe mpausi nsi pa taa
cəkəna tɔ.

Maa pəsi səkpɛtuyi ke nyaaləm,

na timpi tɔntɛ wə kate tɔ pə hənti.

Mpi maa la təɣəle, ma kaa lə-wə.

¹⁷ Ama mpa pa ha pa təɣi tuɣ

na pá heeliyi lɛəsəɣ kusaakəɣ na kulupəɣ
si:

Mɛɣɛle tá isənaa tɔ.

Paa tuli tapəɣ na fɛɛle.

Yəlaa yulmaa na ntamaa
¹⁸ Ἰσραὴλ Tacaa tōma si:
 Ntamaa í nu.
 Yulmaa me, í nyəni na í ná.
¹⁹ Aweyele yulm?
 Ye pə taya ma təmlə tʊ.
 Aweyele ntam?
 Ye pə taya ma tillu wei ma tilaa tʊ.
 Aweyele yulm isu wei í hika həəsuyʊ tʊ?
 Aweyele ntam isu ma təmlə tʊ?
²⁰ N nawa yaasināa payalə.
 Ama n ta la laakali.
 Pəyele n kema ħkpaŋ ħe teu.
 Ama n ta nu.
²¹ Tacaa nyá siyisuyʊ tʊw kə n caawa si,
 n lakɪ kusəsutʊ kə səsəntʊ na
 kupampantʊ.
²² Paa na mpʊ, pə kpiisa yəlaa mpe,
 pə kuu pa wontu.
 Pə kpa-wəye isu katəka kə kʊkpa-məŋ pəŋ
 taa.
 Pa kpa-wəye saləka kə pa təŋmellənāa.
 Pa kuuki pa wontu nəŋəlʊ ta waasi-wə.
 Pa ləeka-wəye pa nyəm.
 Pəcʊ nəŋəlʊ fəi si í tʊ si pá fəli-wə.
²³ Mə taa awe ká kəna ħkpaŋyʊ na təmnaa
 mpe?
 Awe ká səŋ takpi si í ká tasa-təyi nuw?
²⁴ Awe tʊ Yakəpʊ kpiisilaa,
 na lseyeli kə wontu kuulaa?
 Pə taya Tacaa wei tə pəntənāa tʊ?
 Pa ta səli si pá təŋ í mpaŋ taa.
 Pəyele pa ta nu í kusəsutʊ.
²⁵ Pə tʊw kə í taa huuna lseyeli kə katatəlaya.
 lənə yoo tii í tʊw na təŋ kə paa pənəŋə
 ħka.
 lseyeli ta pəkɪ si í cəkəna pʊlʊ.
 l ta yaa təm ntəyi pʊluyʊ í taa.
 lənə yoo nāá kʊ-ɪ.

43

¹ Pənente Tacaa yəŋətəyi si:
 Yakəpʊ yəlaa me awe ħmaŋa-me?
 lseyeli nyəma me awe ħma-me?
 í taa nyana pʊlʊ.
 Mpi tʊ, ma yapa-məye.
 Mə həla kə ma yaana-me.
 í kə ma nyəma kə.
² Ye í tēsəyi lum ma wə mə waaləyi.
 Pusi kaa təŋə-me.
 Pəyele ye í təŋ kəkʊ taa ka kaa nyaya-me.
 Kəkʊ kaa kʊ-me.
³ Mpi tʊ, mayalə Tacaa mə ləw.
 Má kəna lseyeli nyəma Nəŋ tʊ.

Wei í waasəyi-me tʊ.
 Icipiti nyəma kə maa fəli mə lonte.
 Maa layasəŋəna-məye ltiyopii na Sepa
 nyəma.
⁴ Mpi tʊ, í kə-m pʊlʊ səsəəm kə.
 Mə nyuyʊ kʊlaa, na má səla-me.
 Ma cələyi apalaa kə mə lonte.
 Ma layasəŋəna yəlaa kə nyá weesuyʊ.
⁵ Ma wə mə waali kə, í taa nyá.
 Maa kəna mə lʊluyʊ nyəma na tēv kite.
 Maa kəna-me na ilim tətʊle.
⁶ Maa heeli ilim ntəŋəŋ si: Kəna-wə.
 Maa heeli ilim mpətəŋ si: Taa su-wə.
 Kəna ma piya na pooluŋ.
 Ləsɪ ma pēlāa na tətʊ tənasi na í kəna.
⁷ Pa tənə mpa pa yaakəna ma həte,
 na ma ħma-wəye ma teeli tʊw tʊ.
 Má lapəna-wə.

Məyele Tacaa aseeta nyəma
⁸ í yele na ma yəlaa lu.
 Pa kə yulmaa kə, pəyele pa wəna isə.
 Pa kə ntamaa kə pəyele pa wəna ħkpaŋ.
⁹ Piitimnaa tənə í kpeyeli, yəlaa í koti.
 Mə taa awe kpaala təmnaa mpe?
 Mpa pa heelina-tuyʊ kancaalaya nyəntʊ
 ntɪ?
 Pəntynaa í hólɪ pa aseeta nyəma,
 pa hólɪ pa tampana,
 na tɔ nu na tə tisi si ħpəŋyʊ.
¹⁰ Məyele ma aseeta nyəma.
 Tacaa má ma yəŋətəna mpʊ.
 Mə na ma təmlə tʊ wei mə ləsaa tʊ.
 lənə pá lá na í nyɪ-tɪ na í tē-m na mə taa.
 Na í cəkəna si mayə.
 ləw nəŋəlʊ í taa wəe na pəcʊ pá takɪ-m.
 Pəyele ləw nəŋəlʊ í kaa lu ma waali tətʊ.
¹¹ Mayalə Tacaa, ma paasi,
 waasulʊ nəŋəlʊ í fəi tətʊ.
¹² Má kpaaləna, má waasəna.
 Ma heela nti tʊ kəw tʊ.
 Pə taya mə həkʊ taa tuyʊ kraɪ nyəŋkʊ
 nakulɪ.
 Məyele ma aseeta nyəma. Má kəna ləw.
 Tacaa má ma yəŋətəna mpʊ.
¹³ Mayalə ləw kə hatoo tam tʊw.
 Nəŋəlʊ u fityi pʊluyʊ ma niŋ taa.
 Awe ka wakəlɪ mpi ma lakɪ tʊ?

Tacaa tiluyʊ kə nəŋəlʊ
¹⁴ Tacaa lseyeli ləw Nəŋ tʊ wei í waasəyi tʊ.
 l yəŋətəyi si:
 Mə tʊw kə ma tiliyi nəŋəlʊ si í yoonə
 Papiloni.
 Maa yele na lum təŋə Kalətēe selaa kpuləŋ,

wei i taa pa nuki lelej tə.

¹⁵ Mayalə mə Nanjə tʷ Tacaa.

Mə wulaw wei i ɲmawa lseɣeli tə.

Wɔlaya tetu taa mpaav kufalɔvɔ

¹⁶ Mayalə Tacaa wei i hɛɛ hapələ kɛ tɛɲku taa na mpaav kɛ lum toɲ nyəm taa tə ma yɔɣɔtaa sɪ:

¹⁷ l ləsa yooɔ kɛɛkenaa na pə kpaɣanəɲ.

Pa hanta pa tənə, pa temaya.

Pa nyaxaa kɛ isu fətəla kponkpontuyɔ.

¹⁸ l taa tɔɔsɪ kancaalaya nyəntu tɔɔ.

Pəyele i taa paasəna kɔpəm təm.

¹⁹ Yaasi kufalɔ kɛ ma caaki lapu,

halɪ yaasi unɪ i caaki lapu.

l ta nyəm-i?

Maa hɛɛ mpaav kɛ wɔlaya tetu taa,

na mə yeɫə na pusi sɔsɔənsɪ kpe.

²⁰ Taalɛ wontu ká sa-m.

Pə kpaɣav taalɛ hasɪ na taataanaa tɔ.

Mpi tɔ, maa tʷ pusi sɔsɔənsɪ kɛ wɔlaya tetu taa

sɪ ma yeɫaa kʷələsaa i nyɔɔ.

²¹ Yeɫaa mpa ma ɲmawa ma ti tɔ,

paa sa-m kɛ.

Isə na lseɣeli nyəma pa huɓle

²² Mɔpɔyɔ Tacaa yɔɣɔtaa sɪ:

Yakəpu pə taɣa maya n yaawa.

lseɣeli kawa ma təm.

²³ Pə taɣa maya n lapa kətaɣa ɲka kəko

lusa ka tənə tɔɣɔ nyá iweesi.

Pə taɣa ma həte taa kɛ n lapa nyá kətasi.

Ma ta wiina-ɲ sɪ n la-m kətasi.

Pəyele ma ta caali-ɲ tulaalɔnaa tɔɔ.

²⁴ N ta ya-m tulaalɔ na liyitee.

Pəcɔ n ta haɣasɪ-m nyá kətasi nim.

Ama nyá isayatu kɛ n caaləna-m.

N tu-m wahala na nyá kɔpəntəɲ.

²⁵ Ama ma ma tike ma huɔɣəna mə isayatu

kɛ ma sɔɔla-mɛ tɔ pə tɔɔ.

Ma kaa tasa mə kawalaya tɔɔ kɛ tɔɔsuyɔ.

²⁶ Mpu tɔ, kɛesi nyá təm.

Tə suɔ huɓle taa.

Kɛesi mpi pə hɔləɣɪ sɪ n wɛna tampana tɔ.

²⁷ Nyá cɔɔə pəntaa.

Nyá təm teləsəlaa kʷala ma tɔɔ.

²⁸ Pə tɔɔ kɛ ma nyəna isə təsele

nyuyɔ nyəma kɛ tetelataa.

Ma yeɫa Yakəpu na pə wakəli-i.

Ma yeɫaa na pə tuɔ lseɣeli.

44

¹ Mɔpɔyɔ Tacaa yɔɣɔtaa sɪ:

Ma təmlɛ tʷ Yakəpu, lseɣeli nyá wei mə ləsaa tɔ nu pənəntaa.

² Tacaa wei i ɲmaya-ɲ nyá həɔv tɛɛ,

na i la-ɲ na i paasəɣəna-ɲ tɔ i təma sɪ:

Ma təmlɛ tʷ Yakəpu, taa nyá,

Yesulunɟ*fa* nyá mə ləsəna-ɲ. ^a Lɛɫuyɔ 32:15 taa n ká na mpu.

³ Pə taɣa pulɔ, maa pəli lum kɛ wɔlaya tetu tɔɔ.

Maa la na pusi kpe tə taa.

Maa tisi mə Feesuyɔ kɛ nyá lɔɫuyɔ nyəma tɔɔ.

Maa təɲsɪ nyá piya piya kɛ nɔɔsɪ kɔpəɲsɪ.

⁴ Paa pu nyutu həku taa isu

tuɲ wei i səɲa lum nəɣɔ tɔ.

⁵ Pa taa nəɣɔɫɔ ka yɔɣɔti sɪ:

Ma kɛ Tacaa nyəɲ kɛ.

Lɛɫɔ ká ha i təɣɪ Yakəpu həte.

lɛna lɛɫɔ nɔá ɲmaa i niɲ tɔɔ sɪ:

Ma kɛ Tacaa nyəɲ.

Paa yaaki-ɲ lseɣeli həte.

Tuɲ kʷalalaɲ kʷuyɔ

⁶ Mɔpɔyɔ Tacaa lseɣeli wulaw wei i yakɪ-ɲ

na i kɛ Pə tənə pə tu tɔ i yɔɣɔtaa sɪ:

Mayalə kancaalaya tu na kantəkaya tu.

Ma waali, isə nəɣɔɫɔ i fɛi tɔtɔ.

⁷ Awe wɛ isu ma?

Puntu i yɔɣɔti na i kɛesi-m

hatoo kuyəɲku ma siwa yeɫaa kɛ tam tɔɔ tɔ.

Puntu i yɔɣɔti na i kɛesi nti tu kɔɔ tɔ.

⁸ Taa nyá, pəcɔ taa sele.

Isu ma tɛma-ɲ-təɣɪ heɫuyɔ kɛ hatoo ləɲ na?

N kɛ mə aseeta tu kɛ.

Ma paasi isə nəɣɔɫɔ i wɛɛ?

Pəcɔ kʷkpaɲuyɔ nakʷli kʷ fɛi.

Ma ta na pə tu.

Tuɲ kʷalalaɲ lutaa

⁹ Tuɲ kʷalalaɲ lutaa tənə kɛ kpete kɛ.

Mə kʷɔɫupum kʷɔpam u waasəɣɪ pulɔ.

Tuɲ unɪ i mayamaya i ləsəɣəna i təɣɪ aseeta.

Mpi tɔ, u naaki.

Pəcɔ i ta nyɪ pulɔ.

Fɛɛɛ ká tɔɣɔ-i kɛ.

¹⁰ Yʷɔɫ ká lu yaa i saaki tʷuyɔ,

na kʷ kaa waasi-i pulɔ?

¹¹ Fɛɛɛ ká kpa mə tənə mpa mɛ i təɲəɣɪ-i tɔɣɔ.

^a 44:2 Yesulunɟ: Yesulunɟ kɛ lseɣeli həte ləntɛ kɛ. Ye n kala kʷəsəsutu

Тут лутта маҕамача нá кé я́лаа кé.
 Мə тəна í kotí na í кəə.
 Сəхəntv ka kpa мə тəна na фəе́е пу-мэ.

¹² Koolu setəxəna nyəxəluyv,
 na í wə-kuyv kəkə na í tayani-kv.
 Na í ma-kuyv maalətoo na ɪ toma,
 na í la-kuyv isəna ɪ caa tə.
 Ye nyəxəsi kpa-ɪ, ɪ fəina toma.
 Ye ɪ səwə lum nyəw ɪ pəsəyɪ ɪcam ké.

¹³ Saakvɔl ná tuyɪ ɣmənaɣa ke təpəyaya təw.
 Na í pu loorja na ɣmaalaya,
 na í mayasi-ke na mayasəlaya.
 ɪlena í saaki ləesvuyv isɪ yvɔl na saakəlaya,
 na í su-kuyv kutuluyv taa.

ISO KUYOYOTUTU TELESULO SELEMII TOM TAKELAYA Kutoloto

Selemii ké iso kuyoyotutu teləsulo ké na Yuta tetu taa ké ı lapa ı təmle ke awulaa Sosisyasi na Yoyakim na Setesiyasi pa pəəle taa. 1 tasa yəlaa ke apalutu sı pá məlı iso tēē. Ama pele pa kisa-ı nınav na pá tu-ı wahala na halı pá təkı-ı saləka. Pa cəla tənvyu ŋku ku təə pa ŋmaawa iso Tom tə. Pə waalı ké Papiloni nyəma tama Yosalem ıcate ulena Yuta nyəma leləa se na pá polo lıcipiti na pá cəəsı tana.

Isəna pa faya Selemii takəlaya tə:

iso yaav ke Selemii, titite 1

Tom nti iso yoyota Yuta na Yosalem pa təə tə, titite 2-25

Selemii təmle na Yuta na lseyeli pa waasvyu, titite 26-45

iso kuyoyotutu nti Selemii teləsa pi-itimnaa tə, titite 46-51

Yosalem hotuyu, titite 52

¹ Takəlaya kanə ka taa ké pa keesəyi Pencamee kpekəle tu kətulu Hilikiya pəyalu Selemii təm. 1 ka we Anatoti ıcate taa ké. ² Mpyó Tacaa yoyotəna-ı Amoj pəyalu Sosisyasi wei ı ka ke Yuta wulav tə, ı kawulaya pənaya naanowa na tooso nyəŋka taa. ³ Tacaa yoyotəna-ı tətəyo Sosisyasi pəyalu Sowakim pəəle taa. Sowakim ka kəna Yuta wulav. Haləna Sosisyasi pəyalu lelə Setesiyasi, wei ı ké Yuta wulav tətə tə ı kawulaya tənaya ké ka pənaya naanowa na kulum nyəŋka ke isətu kakpası nyəŋ taa. Waatu inəyi kolontunaa kuuwaYosalem nyəma.

iso yaav ke Selemii

⁴ Mpyó Selemii təma sı Tacaa heela-m sı:

⁵ Ma nyəma-ŋ na pəcó pá ŋmaŋa-ŋ nyá too lotu taa, na má ləsi-ŋ na má kpa-ŋ ma kuyoyotutu teləsul ke piitimnaa taa, na pəcó pá luləyi-ŋ.

⁶ Ntəna má cə sı: Hai, Tacaa iso, ma ké pəyaya ké, ma ta nyı yoyotaya.

⁷ Ulena Tacaa cə-m sı:

Taa yoyoti sı n ké pəyaya. Mpi tə, pə wee sı n polo mpa pa kiŋ ma tiliyi-ŋ təyo,

na n heeli-weye nti ma tu-ŋ tə.

⁸ Taa nyana-we.

Ma we nyá waalı ké sı maa waasi-ŋ. Tacaa má ma yoyotəna mpv.

⁹ Mpyó Tacaa kusa ı niŋ na í tokina ma nəyo na í heeli-m sı:

Ma twa ma təm ke nyá nəyo taa.

¹⁰ Na í tasa sı:

Ma tvyu-ŋ təmle ke piitimnaa na kawulası taa ké saŋa.

Kpesı, na n pəsi kpentəlası.

Yoki na pá pəsi ncaale.

Tayanı ŋman na nı tuu.

Tvyu piliŋa na tiu kowasvyu təm

¹¹ Mpyó Tacaa pəəsa-m sı: Pepeye n naaki? Ntəna má cə sı: Ma naaki tvyu piliŋa.

¹² Ulena í tə-m sı: Ama n nawa teu. Ma feŋiyi ma kuyoyotutu təə ké sı má yoosi-tı.

¹³ Mpyó Tacaa tasa-m pəəsvyu ke təm naale nyəm sı: Pepeye n naaki? Ma sı: Ma naaki tiu na ilim ntəyoŋ təə. Na kó wasəyi, na kó kpilisina Tacaa təə.

¹⁴ Ntəna Tacaa heeli-m sı: Həyołvyu ŋkvyu wahala ká luna na í watı Yuta tetu yəlaa təna təə.

¹⁵ Maa yaa həyołvyu ŋku ku kawulası yəlaa, na paa wei í kəə, na í la ı təcayale ke Yosalem nənəəsı. Na pá cəəna ıcate kolunja na pá tii Yuta acaləe təna təə.

¹⁶ Maa hovu-na-meŋe mə kawulaya təə.

Mpi tə, í lə-m, na í wəki tuŋ kulalaar ke tulaalvnaa, na í luniyi mə niŋ kulupum.

¹⁷ Selemii tayanı nyá tı.

Kuli na n teləsi-weye nti maa heeli-ŋ tə.

Pa təm í taa la-ŋ səyoŋtu.

Təfo maa yele na n sele pa isentaa.

¹⁸ Ma siki-ŋ isı kolunja ıcate.

Yaa nyəyołvyu mayamaŋa akele.

Yaa kuvəemvyu nyəŋ, ke Yuta awulaa na pa waalı nyəma na kətəlaa na ıcate yəlaa pa təə.

¹⁹ Paa yoona-ŋ.

Ama pa kaa pəsi-ŋ ké.

Mpi tə, ma we nyá waaləyi sı ma waasəyi-ŋ.

Tacaa má ma yoyotəna mpv.

¹ Ǻpúyó Selemii tǵma sǵ Tacaa heela-m sǵ:

² Polo, kpaalı Yosalem nyǵma ģkpaŋġ taa sǵ:

Ma tǵssǵı mǵ ifepile waatu taa, isǵna í ka ssǵla-m, na mǵ lǵsaġa suv-m isı tǵŋ tǵ. Waatu inǵı ı tǵŋaġa-m wulaya tetu*fa* taa, timpi halǵm feı tǵ. ^a pa yaa mpv. Nǵǵul u halǵı pulıvı tǵna. Yǵlaa u tu cakı.

³ Isǵeli nyǵma me ı ka kǵ ma tike ma nyǵma kǵ, na í we isı ma halǵm kancaalaya kululǵm. Mpa pa tokayana-me tǵ, pa suvkaġa tǵm kǵ na asalav tiiki pa tǵǵ. Tacaa mǵ ma yǵǵtǵna mpv.

⁴ Yakǵpv lulıvı nyǵma, Isǵeli kpeka nyǵma me, í nu Tacaa kuyǵǵtutv.

⁵ Isayatu ntiġi mǵ caanaa nawa ma kin na pá hatǵlǵǵana-m, na pá tǵŋǵı kpete nyǵm, na mǵ mayamaya í pǵsǵı kpete?

⁶ Í tá pǵssı sǵ: Tacaa we le? Má lǵsǵna-meġe İcipiti tetu taa, na má tiiki-meġe wulaya tetu taa timpi tev feı tǵ. Kutǵalomıŋ na sǵm pǵ wǵnna, yǵlaa feı tǵna.

Pǵyele nǵǵul u tǵŋǵı mpv.

⁷ Anı má kǵnna-meġe tetv nti tǵ we isı tıŋ taale tǵ tǵ taa sı í tǵǵ tǵ pee na tǵ kululǵm kupam. Ama í kǵma ulǵna í pilisi ma tetv na í pǵsı ma nyǵm ke acaalǵtv pulıpv.

⁸ Kǵtalaa ná tá pǵssı sǵ: Tacaa we le? Kiiu sulaa mpe pa ta nyı-m.

Awulaa ná lukı ma waalı. Tvıv kulalaav Paalı tǵm ke Isǵ kuyǵǵtutv telǵsǵlaa ná heelaya na pá tǵŋǵı. Pǵyele kulǵ kı waasǵı pulı.

⁹ Pǵ tǵ kǵ maa huuna mǵ na mǵ piya tǵtǵ. Tacaa mǵ ma yǵǵtǵna mpv.

¹⁰ Í polo lum taa tetv nti pa yaa sı Kitim tǵ, na í ná.

Í tili Ketaa tetv taa na í feŋ teu na í ná sı isǵna pǵ we cǵne tǵ, na tǵna, pǵ we kulǵm yee?

¹¹ Í kǵ ná sı too tǵ, piitim napalı pǵ ta layasǵta pǵ tıŋ kulalaav,

paa na ı ta ke isǵnaa tǵ. Ama ma yǵlaa layasa má na tıŋ kulalaav. Pǵcǵ tıŋ unı u waasǵı pulı.

¹² Isǵtǵnıvı lǵŋle í cǵna tǵm nti na kǵ selina sǵǵntv. Tacaa mǵ ma yǵǵtǵna mpv.

¹³ Pǵ taya pulı, ma yǵlaa me í wakǵla tǵm naaleġe. Í lǵwa ma wei ma ke-meġe weesıvı lum seelv tǵ. Ulǵna í huli mǵ tǵı hila wena a yawa pǵǵle na lum u cakı a taa tǵ.

Isǵeli nyǵma luv ke Isǵ

¹⁴ Ǻpúyó Tacaa tǵma sǵ: Isǵeli nyǵma me í kǵ yomaa yaa kasayampiya.

Na piitimnaa lelaa tǵkı mǵ tǵǵ?

¹⁵ Na pá kiisiġı na pá nyusǵı mǵ tǵ isı tǵǵlası piya.

Na pá kpiisiġı mǵ tetv. Pa nyayasa mǵ acalǵe ke kǵkǵ, nǵǵul feı.

¹⁶ Na pǵ kreġna Mamfi na Tapanǵesı pǵ acalǵe nyǵma na pá yǵkǵı mǵ nyǵǵ.

¹⁷ Í lǵwa má wei ma tiikaġa-meġe mpaav kupǵkv taa tǵ.

Pǵ tǵ kǵ mpv unı pǵ mayana-me.

¹⁸ Ule pǵnente í puki İcipiti sı í lakı we?

Nili pǵǵ sǵsaġa lum nyǵǵ na?

Yaa í puki Asilii sı í lakı we?

İfǵlaatı pǵǵ sǵsaġa lum nyǵǵ na?

¹⁹ Mǵ mayamaya mǵ isayatu na mǵ waalı lum kǵ hǵna mǵ ģkpaŋıvı.

Ulǵna í ná na í cekǵna sı isǵna í lǵwa mǵ Isǵ Tacaa má na í feına ma sǵǵntv tǵ pǵ kǵ isayatu kǵ. Ate na isǵtaa pǵ tv Tacaa mǵ ma yǵǵtǵna mpv.

Isǵeli nyǵma lum ke Tacaa waalı

²⁰ Ǻpúyó Tacaa tǵma sǵ:

Hatoo lǵŋ ke Isǵeli nyǵma me í fayana-m sı í cakı mǵ tı tǵǵ.

Ulǵna í kpaakı pulası tǵǵ, na tıŋ kulǵpǵŋ teġ, na í lunıġı tıŋ na í lakı pǵ wasǵkalǵtv.

^a 2:2 wulaya tetv: Tetv nti tǵ taa tev u nukı, pulıpv u nyǵkı tǵǵ

YOSALEM TŌO WULA TAKĒLAYA Kutoluto

Selemii wiiki, mpi tō, kolontunaa yōka
Yosalem icate ke Yuta nyōma isayatu tōo.
I hula-wēye mpi pā tōo icate wakēlaa tō.
Ilena í huli Yuta nyōma si ye pá layasaa na
pá mēli lso tēe ílé i ká waasi-wē. Pā taya
pulv, i kupantu wē tam tōo kē tu tēy.
Isəna pa faya Wula takēlaya tō:

Yosalem nyōma laɲwakēlle, titite 1
Tacaā pəsa isu Yosalem kolontu, titite 2
Wahalanaa na tēeluyv, titite 3
Yosalem wakēluyv wula, titite 4
Tacaā mərɲa-tuyv nyá kiɲ, titite 5

Yosalem icate pəsa isu leelu wei pa lōwa
tō

¹ Hai, Yosalem icate nyá wei yəlaa wutaya
təyole.

Nyá hətē ka yaawa piitimnaa taa kē.

Nyá ɲmakēlayana tetv hōyoləɲ.

Waiyo, nyəni n wē nyá tike.

N pəsa isu leelu.

Pa tv-ɲ yomle təma.

² Wula nté nyá tom ke ahoo,

na isəlm lukiyi yem.

Mpa paa səola-ɲ tō,

pa taa nəyolv fēi si i puyusiɲi-ɲ.

Nyá taapalaa təna lə-ɲ

Pa pəsa nyá kolontunaa.

³ Yomle na wahala taa kē pa tēena Yuta.

Ma ta nyi isənaa tēye n wē.

N fēina nyuyv tətvlē.

Nyá kunyəntulaa təna tama-ɲ kē.

⁴ Siyōɲ mpaɲ wē layaya taa kē.

Nəyolv u tərɲɲi-i si i puki acima.

Nəɲɲɲi pəsa ncaa.

Kotēlaa apalvtv ná lepa na pá lakɪ wahala.

Icate pēelaa ná wē laɲwakēlle taa.

Isənyəɲle suna icate nyá nyá taa.

⁵ Nyá kolontunaa ɲmakēla-ɲ kē.

Nyá patanaa laɲ hēewaya.

Mpi tō, Tacaā hōma nyá ɲkpaɲuyv.

Nyá kupəntəɲ paxale tōo,

kolontunaa kuuwa nyá piya na pá tuliɲi na
pá tēekəna.

⁶ Siyōɲ kpekəle nyōma mə teeli səpa.

Mə nyuyv nyōma ná wē isu

naməɲ wei i laɲa tətəyole tō.

i kaasəɲi i ti na í seeki lakatika nyōma.

⁷ Yosalem, n hota kolontunaa niɲ taa.

N laɲa waasəlaa.

Kolontunaa ná mpv lēna pá wōɲ.

Mpi tō, pə kpiisa Yosalem.

Ṁpúyó Yosalem n nawa si n kē cəolv,
n wē fēele taa.

Ilena í tōɲsi kupam mpi pə təna
n ka wēna ləɲ taa tō pə tōo.

⁸ Isayatu nti n ka luləsaa tō,
nti tō tōo kē n pəsa asilima.

Mpa paa saɲaya-ɲ tō, pa mēla-ɲ footuyv.

Pele pa nawa si n wē kpete ke nəɲɲɲ.

Pə wē si Yosalem í tisi fēesɲ kē na í
mərɲa waali.

⁹ Yosalem nyá asilima taana nyá capanaa
kē.

N ta tēeli nti tō mɲɲana-ɲ isəntō tō.

Kpisuyv tuta-ɲ kē,

nəyolv fēi si i tasəɲi-ɲ apalvtv.

N wiiki si: Hai, Tacaā, nyəni isəna

kolontunaa ɲmakēla-m na má təkɪ wahala
tō.

¹⁰ Kolontunaa tv niɲ ke ma kpancooɲ təna
tōo.

Halɪ ma nawa piitimnaa sv lso tēsēele taa
na toɲ.

Pəyele Tacaā ka kisina-wēye si:

Pə fēi si pá svv ma yəlaa hēkv.

¹¹ Yosalem pə nu-ɲ lēna í wiiki

na í pēekəɲi təyōɲaya.

Haləna í cēla nyá kupampam si í hiki
təyōɲaya.

Kelena í wiina lso si:

Hai Tacaā, nyəni isəna pa nyənəɲi-m yem
tō.

¹² Ṁpúyó Siyōɲ təma si: Tēelaa mē,

í nyəni na í ná wahala wei ma təkɪ tō.

Wahala nəyolv ta nəɲəsəna i takɪ.

Tacaā n tum-i nyá pááná səsəna wule kē.

¹³ Hatoo isətaa kē n tisina kəkɔ

na ká svv-m na ká tala mvwa.

N nyəpa-m puluyv ke ma nəɲhēe tē.

N lapa na má tuli tapəɲ.

N yela-m ma nyuyv tike.

Ma təkɪ wahala ke paa kuyakv ɲku.

¹⁴ N kpeɲela ma isayatu ke nyá niɲ taa.

N lapa-təɲi kpalahuu na í paa

ma luyv tē na tē nu-m.

Ma isayatu yōka ma toɲ na tē tv-m ma
kolontunaa

mpa pa kēla-m tō pa niɲ taa.

¹⁵ Tacaa lōwa ma yoolaa taa yoolaa mpa
maa wēna tō.

N kōna kolontu ke ma tōw si í wakəli ma
ifepiya.

Tacaa naŋa Yuta yəlaa ké isu ləseŋ ke
tənyaasələ.

¹⁶ Mpusi inē ı tōw ké ma wiiki.
Ma pələyi isəlum na pá leeliyi.
Mpi tō, puɣusulu hatələna-m ké.
Inı ı haakayana-m weesuyu.
Pə yela ma piya ke si tike.
Mpi tō, kolontu kəla-tuyv toŋ.

¹⁷ Ḿpóyó Siyōŋ tēka niŋ.
Ama nəyōlv fēi si í puɣusi-ŋ.
Tacaa ha nəyō ke Yakəpu nyá patanaa si pá
ta-ŋ kotayə.
Yosalem n pəsa isu hute ke pa isentaa.

¹⁸ Ama Tacaa n wēna tampana ké.
Mpi tō, ma kisa nyá kusəsutv.
Yəlaa mē mə tēna í nu.
Í na ma kuyəntəyale.
Pa kuuwa ma pēlaa na ma ifepiya na pá
tēna.

¹⁹ Ma yaawa ma taŋnaa.
Ama pele pa lu ma waali.
Ma kotəlaa na ma nyuyv nyəma səpa ıcatē
taa.

Pa pəkəyā təyənayə si pá wēna weesuyu.

²⁰ Hai, Tacaa nyəni ma laŋwakəlle.

Ma taa pəsaa ké.
Ma laŋle wakəlaa ké.
Mpi tō, ma kəla nyá tōw ké kuluyv.
Ama layatē pəma-m piya ke awali.
Ma təyayə pəsa səm nyəŋka.

²¹ Pa nu ma wula, ama nəyōlv fēi si í puɣusi-
m.

Ma kolontunaa tēna nawa ma wahala wei
n tu-m tō,
na pá paakəna-m.

Yele na kuyaku ŋku n ka suwa tō kv kōw
na pá ləeti-wəyē ma lonte.

²² Nyəni pa isayatu, na í hō pa ŋkpaŋŋ
isu n lapa-m ma kaanutu tēna tōw tō.
Məla tike ke ma laki, ma laŋle pəsaa ké.

2

Tacaa pəsa isu Yosalem kolontu

¹ Hai, waiyo, Tacaa nyá pááná taa,
n waasa Siyōŋ yəlaa tōw ké səkpətuɣv
səwəw.

Hatoo isətəa ké n petəna lseyeli teeli ke atē.

Waatu wei Tacaa nyá pááná kpawa tō,

n ta tasa tōwsuyv si Siyōŋ ké nyá nəwəw
təsule.

² Tacaa n lipa Yakəpu tēesi tēna, pətəwtələ
fēi.

N yōka Yuta koloosi acalēe na pááná.
N pəta-yeyē atē.

N wakəla Yuta awulumpiya kawulaya.

³ Tacaa n mu pááná səwəna uləna í yōkɪ
lseyeli toŋ.

N kisa-wəyē waasuyv ke kolontu niŋ taa.
N lupa kōkō ke nyá yəlaa tē na ká nyayə
həyōləŋ tēna.

⁴ N pama nyá tōw ké isu kolontu.
N huləyi nyá toŋ na nyá yəlaa tōw isu pa
pata.

N wakəla pə tēna mpi tu nyənaya
na pá wē-tuyv teu tō.
Tacaa nyá pááná nyayə ləw
təsēelē ke Yosalem isu kōkō.

⁵ Tacaa n pəsa lseyeli kolontu ké.
N lipa lseyeli na í kpenna ı tēesi kupəŋsi.
N yōka ı koloosi acalēe.

Tacaa luləsa laŋwakəlle
na isənyəŋle ke Yuta yəlaa taa.
⁶ N yōka Yosalem koluŋa isu taalē kalaa.

N wakəla ta na-ı tá təsulle.
Tacaa n lapa na yəlaa səw acima
na kuyēeŋ kuvēesəŋ tōw.

N mu pááná na í tu wulav
na kotəlaa ke fēelē.

⁷ Tacaa n kisa nyá kotayə təlātē.
N lōwa nyá təsēelē.

N tu nyá təsēelē na Siyōŋ
tēesi kupəŋsi ke kolontu niŋ taa.
Pele pa kiisiyina nteyē akaitv
kakiisayə ke ləw təsēelē taa
isu acima kuyakv.

⁸ Tacaa n tu nyá taa ké si n yōkəyi Siyōŋ
koluŋa.

N yōka-keye təkpataa, n ta nyá.
Nn kusəyi nyá niŋ na í ta yōkəta-ké.
N tu koluŋa səsayə na səkpəlayə ke layayə
taa.

Si naale si yōkaa təmuyvumuyv.

⁹ ıcatē nəwəwsi suv tetv.

N pəla kəkələsəŋ, n wakəla-ı.

Wulav na ı waali nyəma pa wē piitimnaa
niŋ taa.

Kiiŋ fēi tətō.

Tacaa nn tasəyi ləw kuyəyotutv
teləsəlaa mayamaya ke nyá təm heeluyv.

¹⁰ Siyōŋ layatu tasəlaa í caya atē na í suma.
Í pələyi tetv ke mə nyuyv taa.

Mə laŋa wakəlaa na í suu ləyaya
wontu isu fələtənaa taka.
Yosalem pəelaa, mə kama nyəəŋ na atə.

¹¹ Ma ɪsə kana ɪsəlm lukuyu.
ɪsəkilim pu-m ké.
Ma apalətu hoowa ma yəlaa wahala təə ké.
Ahuləmnəa səki lukətu kə ɪcatə hapəe təə.
¹² Piya wiina si toonaa si:
Leye təyənaya wəe?
Leye sulum wəe?
Si hotiyi mpaan taa, isu mpa pə ku yoo taa
tə.
Si tisiyi feesiŋ na sí hēeki si toonaa niŋ taa.

¹³ Yosalem, suwəyē maa heeli-ŋ tətə?
Nyá na nəyolb í ta maya.
Siyəŋ pəelə, wentiyi maa hēesəna nyá
laŋlə?
Nyá wahala təəwaya isu tənku.
Nəyolb kaa pəsi na í waasi-ŋ.
¹⁴ Kaloolaya na kpai təm kə
ɪsə kuyəyətutu tɛləsələa mpa
pa wə nyá taa tə pa kpaaləy.
Pa ta kuli nyá ɪsayətu təə,
si pə taa kəə na kolontunaa kuu-ŋ na pá
təena.

ɪsə kuyəyətutu tɛləsələa
kəkpaalətu ké kutəvutu ké.
¹⁵ Tɛləaa tənə naaki-ŋ
na pá kpasəyi aməkuy kə
nyá wakəlyəp ké.
Pa huləyi kacuyəlasɪ na pá paakənə-ŋ.
Pa yəyətəyi si:
ɪcatə tənəyē pa yaakaya ləŋ kə kupantə
na kutetele na laŋhulumlə nyəntə kə tətə
tənə taa?
¹⁶ Nyá kolontunaa tənə haaki nəəsɪ na nyá
təə.

Pa kətəyi kaketasɪ, pa kpa ntompee.
Pa tən si: Tə tema ɪ təm.
Kuyaku ŋku tu taŋaa təyələ.
Tə hika-ɪ ké, tə tənə-ɪ nav.
¹⁷ Tacaa n lapa ɪsənə n ka suwa tə.
N lapa isu n ka yəyətuyə hatoo ləŋtaa tə.
N yəka nyá yəlaa ké, pətətəle fəi.
Kolontunaa naaki Yosalem na pa laŋa
huluməyi.
ɪsə kpaasa nyá kolontunaa tən.

¹⁸ Yəlaa wiikina Tacaa kə hatoo pa lotu taa.
Siyəŋ koləŋa nyá, luki ɪsəlm kə ilim
na ahoo isu pəyə.

Taa yele wula, pəcə nyá ɪsəlm í taa hēesi
kpente.

¹⁹ Kuli, nyá wula í kpa ahoo taa.
Pə kpayav tananə təhulu tə.
Huli Tacaa kə nyá lotu.
Təyē-ɪ niŋ kə nyá piya təm.
Pa tənə səpə kə nyəyəsɪ kə hapəe kpeesɪ.

²⁰ Hai, Tacaa, nyənɪ na í ná, taya n lakɪ
mpu.
Pə mənəa si alaa í təyə pa mayamaya pa
lotu kululum na?
Pa piya nsəyi pa sələa teu.
Pə mənəa si pá təyə pa piya mpa pa lulaa,
na pá paasənə teu tə?
Pə mənəa si pá ku kətəlaa na ɪsə kuyəyətutu
tɛləsələa kə Tacaa təsəle taa?
²¹ Akpatələa na ife piya pa hənəa atəyē
tapən na tuluyasi kə hapəe nəəsɪ.
Pa kuwa ma pəelaa na ma ife piya.
Nyá pááná kuyaku wule kə n ku-wə.
N ləntə-wəyē pətətəle fəi.

²² N yaawa yəlaa səsaa na paa le isu acima
wule.
Kuyənku nyá pááná kpawa tə, pə ta səə
nəyolb.
Mpa maa təəwa na má paasənə teu tə ma
kolontu ku-wə.

3

Wahalanəa na laŋhəsələ

¹ Ma ké yulb wei ɪ nawa wahala kə teu təyə.
Tacaa n mapə-m nyá kpátáyə na pááná.

² Səkpətyu anaam taa ké n pona-m na í
susi-m.

N ta susi-m nyaaləm taa.

³ Ma tike kə n makɪ na í lələyi,
paa kuyaku ŋku.

⁴ Ma tema taasi ké təkəŋkəŋə.
N yəka ma mwa.

⁵ N tu-m laŋwakəlle na wahala pə taa ké
na pá cəənə-m isu koləŋa.

⁶ N yela-m səkpətyu taa ké isu
wei ɪ səpa na pá leeli tə.

⁷ N tama-m koləŋa.

N tu-m alukpala yuŋ nyənə.

⁸ Ma kiisa teu na má wiina-ŋ.

Nn nukɪ ma kusələmutu.

⁹ N təkə ma mpaan tənə na pəe kuyasələe.

N yela na ma hapələ təntə wə katə.

¹⁰ N fəŋiyi-m ké isu wusi cəŋyuy

ya təyələyə papuyə tə.

¹¹ N ləsa-m mpaav taa.

N cəla-m həyələsɪ.

N pəsa-m isü tetu nti pə wakəlaa tō.

¹² N pama nyá tōw na n̄ siyisina-m.

¹³ N tōla ma timpee kē pəw na nyá kəoka taa nyəmá.

¹⁴ Yəlaa təna wəŋiyi-m kē.

Pa yookina-m yontu kē ilim na pə tēm.

¹⁵ N haɣasa-m nyutu nyar nyəntu.

N yelaa na má nyəw kunyonyəw nyar nyəm.

¹⁶ N lapa na má salı pətuwee na ma kela pəli. N waasa ma tōw kē təluma.

¹⁷ N hatələna-m heesuyu na n̄ lə-m.

Ma ta nyi laŋhuləmlə leleɣ.

¹⁸ Iləna má tō s:

Mpi maa tēesəna tō pə tēma.

Maa tēeləyi Tacaa kiŋ kē pulu.

¹⁹ Hai, tōw si ma kunyəwəŋtəwle na ma wahala tōm.

Na sətu na nyar lum mpi ma nyəwəw tō.

²⁰ Tam kē ma tōwəŋi pə tōw.

Iləna ma apalutu yəwəŋi.

²¹ Həwəe nna ma tōwəŋi ma taa

na a tōw má tēeləyi təwle s:

²² Isə nyá kupantu ta si tənaya.

Pəyele nyá sələwəw ta tē.

²³ Nyá kupantu wə paa tanaŋ ŋkuɣu.

Tacaa, nyá teu təwəyaa.

²⁴ Ma təŋ s: Tacaa kēle ma kpancoou.

Pə tōw kē ma tēeləyi-ŋ.

²⁵ Tacaa n wə teu kē mpa pa tēeləyi-ŋ təw.

Na mpa pa kēesəwəna nyá tōw tō.

²⁶ Pə wə teu si yulu í su

na í təŋ Tacaa nyá waasuyu.

²⁷ Pə wə teu si yulu í mu isə təlasi kē í pəcaatu.

Paa pə wə katē.

²⁸ Ye Tacaa n kəna wei kē wahala, pəntu í su təpamm na í caɣana í mpaa.

²⁹ Í hantı atə na í suli í nəwə tōw, na í tēeləyi si ntanyı Tacaa ká waasi-ı.

³⁰ Í kēesi ləpəɣasaɣa kē wei í caa-ı mapu tō. Í muɣı kotuyu.

³¹ Tacaa nn ləwki yulu kē tam tōw.

³² Ama waatu wei n həŋ yulu ŋkpaŋuyu tō n wəna í pətəwəle kē.

Mpi tō, nyá kupantu təwəyaa.

³³ Pə təɣa aɣeɣe kē n həŋna yulu ŋkpaŋuyu na n̄ tuyı-ı wahala.

³⁴ Waatu wei í feləyi nəwəhe kē tetu piya saləkətuɣa təna tō.

³⁵ Waatu wei í pəŋ tampana tu kē í tampana tō,

isətaa isə səsə naaki kē.

³⁶ Waatu wei í təkı yulu isə kē huule taa tō, Tacaa ı naaki?

³⁷ Awe yəwəŋtəwəna na pə lá?

Awe ŋmakələwəna, pə təɣa Tacaa?

³⁸ Isətaa isə səsə nəwə kē

kupantu yaa isəɣətu lukəna.

³⁹ Ilə pepe tōw kē yulu weesuyu tu kuntəyi?

Paa wei í kuntəna í maɣamaɣa í kupəntəŋ.

⁴⁰ Tə nyəni ta təntə kē teu na tá maɣasi tə tōm.

Tə mələna Tacaa tōw.

⁴¹ Tə sələməna lotu kuləmtu na tá tɣe niŋ kē isə wei í wə isətaa tō.

⁴² Tı kisa isə kē nunaɣ kē na tá kulı í tōw.

Ama ilé í ta wii-tu.

⁴³ N haya-tu na páná kē.

N təwəna-tu na n̄ ku-tu,

n ta la pətəwəle.

⁴⁴ N kenta nyá tōw kē isəŋmunəwəw

sı n̄ taa nuı tá kusələmtu.

⁴⁵ N pəsa-tuyu isü nyutu nti pa hasaa tō.

Tə pəsa isü hute kē piitimnaa ləlaa taa.

⁴⁶ Ta kolontunaa təna kulıɣı nəwsi, na pá caaki-tuyu tōm.

⁴⁷ Tá nyəntu nté səwəntu, na isəpille, na wakəwəw, na mpusi.

⁴⁸ Ma pələyi isəlum kē səsəm kē wahala wei í maɣana ma yəlaa tō í tōw.

⁴⁹ Tam kē ma wiiki, heesuyu fəi.

⁵⁰ Ma tənə kē sı Tacaa

í nyənna isətaa na í ná.

⁵¹ Mpi pə maɣana ma ıcatə alaa tō, pə tuyu-m wahala kē.

⁵² Mpa pa taa kpaana-m mʊsʊŋ tō, pa tu ma waali kē isü suməɣa.

⁵³ Pa tusa-m ləkə taa kē na ma isə sı pa ləsəɣı ma weesuyu.

Pa yəɣa-m pɛɛ.

⁵⁴ Lum waasa ma nyuyu.

Halı ma huwə sı ma lepəɣa.

⁵⁵ Mpúɣú ma yaa Tacaa

kē hatoo púwəŋ ŋku ku taa.

⁵⁶ N nuwa ma nəwə,

taa təkı nyá ŋkpaŋ kē ma feesiŋ tisuyu, na ma laŋwakəlle kapusi.

⁵⁷ Kuyaku ŋku ma yaa-ŋ tō, n kpətəna-m.

N heela-m sı: Taa nyá.

⁵⁸ Tacaa, n sɛɛna ma tōw, n yapa ma weesuyu.

⁵⁹ N nawa isəna pa ku ma tōm tō.

l̥e ha-m ma tampana.

⁶⁰ N nawa isəna pa leetəyi-m t̥o.

Pa kuləxi ma t̥o k̥e.

⁶¹ Tacaa n nuwa pa kutuɣu ŋku pa tuuku-m t̥o.

Na isəna pa caya ma acaya t̥o.

⁶² N nuwa mpa paa caaki-m t̥o pa kuyɔɔtutu.

Pa huuki tam si paa la-m isayatu.

⁶³ Paa pa caya yaa pa səŋaa, n nyəma.

Maya pa tɣuna yontu.

⁶⁴ Tacaa, n k̥a leeti-weye isəna pa lapa-m na pa niŋ t̥əɣo.

⁶⁵ N k̥a la pa laŋa k̥e kpusəŋ k̥e.

Nyá mpusi í t̥əŋ-we.

⁶⁶ N k̥a t̥u pa waali k̥e na pááná na ní kpiisi-weye tetu t̥o.

4

Yosalem wakəlvu wula

¹ A a, l̥ə t̥əsele wula teu səpa.

Wula kupəŋ un̥i ɪ cəlaa.

l̥ə t̥əsele p̥e yawa yem yem k̥e hapee n̥oosi.

² Wayo Siyŋ piya mpa paa tewa isu wula kupəŋ t̥o,

pa p̥əsa isu cuɣu wontu nti cuɣu ŋmalaa lapa t̥o?

³ Í nyəni, taale hasi, na celəxi si piya k̥e hələm.

Ama ma yəlaa ná k̥e asayaa k̥e, pa feuna p̥ət̥ət̥əle isu taataa k̥e wulaya tetu taa.

⁴ L̥uk̥ətu pu ahul̥umnaa, pa nsəma mat̥əna pa tantahaan̥. Piya ná wiiki t̥əɣəna t̥o. l̥e nəɣəlv̥ u haaki-si.

⁵ Mpa pa t̥əkaya teu k̥e l̥əŋ t̥o pa laŋaa.

Pa fiyiniyi na pá səki hapee t̥o.

Mpa paa we toŋt̥una t̥eəsi taa t̥o, pa caləsəxi t̥əɣəna k̥e hula taa.

⁶ Ma yəlaa k̥pek̥əle nyáma p̥ənta kup̥əntuɣu. Ku k̥əla t̥əɔv̥ k̥e S̥ət̥əm nyáma mpa p̥ə wak̥əla t̥əm kul̥um isu ɪ cəp̥əlv̥u t̥o. Yul̥v̥ niŋ fei p̥ə taa.

⁷ Ta awulumpiya ka teekaya k̥əko k̥e, isu t̥ev̥ t̥əmp̥e.

Hali pa hul̥uməŋ ka t̥eewa naaləm.

Pa t̥əŋəŋ ka we ɪ seɐv̥ k̥e isu k̥əŋk̥ələməla p̥əɣələŋ.

Na pa ɪ sentaa luwa isu liyitee p̥əle pooku nyənte.

⁸ Pa məla kukp̥eetaa t̥əkilikili na pá k̥əli ny̥oəm k̥e p̥ənente.

Nəɣəlv̥ u tasəxi-weye

nyəm k̥e hapee t̥o.

Pa tema taasi k̥e t̥əkəŋəkəŋə.

Yul̥v̥ p̥əsəxi í kala pa m̥uwa.

Pa t̥əŋəŋ wulaa k̥e isu taasi.

⁹ Mpa layate kuwa t̥o pa k̥əla nyulel̥əŋ k̥e mpa ny̥əɣ̥əsi kuwa t̥o.

Ny̥əɣ̥əsi nuɣutuɣu-ŋ k̥e na si caami-ŋ.

Mpi t̥o, tawa kul̥ul̥um laŋaa.

¹⁰ Ny̥əɣ̥əsi pu ma yəlaa.

Hali totonaa t̥əsi pa piya kul̥ul̥asi,

nsi pa s̥əla teu t̥o, na pá t̥əɣo.

¹¹ Tacaa n m̥uwa nyá pááná s̥əs̥əna na ní tala a t̥ənaɣa.

N p̥əla nyá pááná s̥əs̥əna.

N musa k̥əko k̥e Siyŋ taa.

A nyaya Siyŋ ɪ c̥at̥e na á kpenna t̥ə kite.

¹² Antulinya awulaa, na at̥e yəlaa taa t̥u pa taa si

kolontu aka ɪ n̥e ɪ k̥a s̥uuna Yosalem n̥əŋoosi.

¹³ l̥ə kuyɔɔtutu t̥ələsələa

m̥ə kup̥ənt̥əŋ t̥o k̥e.

ɪ sayatu nti k̥ət̥ələa m̥e í lapa t̥o t̥ə t̥o k̥e.

M̥ə k̥una tampana t̥əŋlaa k̥e ɪ c̥at̥e taa.

¹⁴ Í tutaya ɪ c̥at̥e taa k̥e isu yul̥umaa.

M̥ə t̥əna na caləm.

Nəɣəlv̥ u p̥əsəxi

na í tokina m̥ə wontu mayamaya.

¹⁵ Ye í k̥əŋ, yəlaa kiisiyi k̥e si:

Í heli, asilima nyáma.

Í heli, í taa kp̥ət̥əna.

Pa seeki mp̥u na pá c̥əki yem

ɪ lena piitimnaa y̥əɣ̥əti si:

P̥ə fei si í caya ta t̥e.

¹⁶ Tacaa nyá mayamaya n yasəna-we.

Nn caa ní t̥asa-weye nav.

Paa t̥uɣuna k̥ət̥ələa.

Paa nyəŋna akpatələa.

¹⁷ Tá ɪ se kana nyənuɣu si yaa nəɣəlv̥ k̥ə k̥ə tá waas̥uɣu k̥e, kp̥et̥e.

T̥ə t̥əŋaa isu t̥ə t̥əŋaa si

piitimnaa nap̥əli pá waasi-t̥u.

Pa ta k̥ə.

¹⁸ Kolontunaa feŋiyi-t̥uɣu,

paa caa t̥ə məli tá t̥e.

Tu p̥əsəxi na t̥ə t̥ə ta hapee t̥o.

Tá waatu tema, tá t̥ənaɣa wusaa.

Tá kuy̥eɐŋ tema.

Tá t̥ənaɣa k̥əŋ.

¹⁹ Tá waali selaa p̥əsa l̥əŋl̥əŋ lapu k̥e isu hekələnaa.

Pa təʒəŋəɣi-tuɣu póŋ taa.
 Pa nyəkɪ-tuɣu katəsɪ ke wulaya tetu taa.
²⁰Tá wulav wei Tacaa ləsaa
 na í pəli-ɪ nim tɔ.
 Wei ɪ haakaya-tuɣu weesuyu tɔ,
 pa kpa-ɪ pa katəsɪ taa.
 Pəyele tá yəʒətaɣa sɪ:
 Inɪ ɪ ká kentina ta tɔ kɛ piitimnaa taa.

²¹Itəm nyóma me,
 í nəkaa mə laɲa í hulumɪ na í paa.
 Usi nyóma me, Tacaa ká mu-me na pááná.
 Mə ɪse ká pili na í lu kpeɛ təyələyali.
²²Siyəŋ nyóma me,
 mə ɲkpaɲuɣu hɔm tənaya ntɔ.
 Pa kaa tasa-mɛɣe kuuu na pá tɛena.
 Ama Itəm nyóma mə ɲkpaɲuɣu ke
 paa hɔ mə ɪsaɣatv tɔɔ.
 ɪsɔ ká kuli mə kawalaya tɔɔ kɛ.

5

Tacaa məŋna-tuɣu nyá kiŋ
¹Tacaa, taa sɔɔ mpi pə mayana-tv tɔ.
 Nyəni, na í paasəna ɪsəna pa tɔvki-tv tɔ.
²Kpai nyóma lɛɛka tá tetu.
 Mpa tɔ ta nyɪ tɔ pa caɣa tá tɛɛsɪ taa.
³Tá caanaa fɛɪ, na pé yele tá toonaa
 ke leelaa, na taɣa suluwaa.
⁴Tə yakɪ tá mayamaya tá lvm.
 Tə fɛləɣɪ tá taasi.
⁵Ta kɔnyəntulaa wɛ tá waaləɣɪ tam kɛ.
 Tə kawa tətəʒəɣə,
 paa yeki-tv sɪ tɔ hɛɛsɪ.
⁶Tə tiɣisiɣi lɛipiti
 na Asilii pə nyóma ke niŋ kɛ,
 na pə́cɔ́ tɔ tɔɣo na tɔ haya.
⁷Tá caanaa lapəna ɪsaɣatv.
 Ama pɛle pa səpa.
 ɪlɛna taa tɔkɪ tə nyaŋ.
⁸Yomaa pəsəna nteɣe tá caanaa.
 Pə́cɔ́ nəɣəlv kaa ya-tuɣu pa niŋ taa.
⁹Tə lakɪ tá weesiŋ ke awusa ke
 wulaya tetu taa ɲmulaa niŋ taa kɛ,
 na pə́cɔ́ tɔ hiki na tɔ tɔɣo.
¹⁰Nyəʒəsɪ haɲa tá tənəŋ kɛ ɪsu
 tə wɛ məsasi taa.
¹¹Pa kpipa Siyəŋ na Yuta acalɛɛ taa alaa,
 na pɛɛlaa, na pá wakələɣɪ-wɛ.
¹²Pa pusa wulav waali nyóma na tuŋ.
 Pa ta tɔna akpatəlaa ke paa pə́cɔ́.
¹³Namle naɲuɣu nu ɪfɛpiya.
 Piya ná səɣəla taasi na sí seliɣi.
¹⁴ɪcatɛ səsaa naa tasəɣɪ huɔle taa kɛ caɣalɛ.

Pəyele ɪfɛpiya ná hɛɛsa saŋkɔnaa.
¹⁵Tá laŋhulumle yawa.
 Ləyaya lɛɛta tá paale lonte.
¹⁶Tá teeli səpa.
 Tə pəsa mpusi nyóma kɛ.
 Mpi tɔ, tə lapa ɪsaɣatv.
¹⁷Tá laɲa wakəla səsəm.
 ɪsəlvuɣu yuləsəɣɪ tá ɪse.
¹⁸Mpi tɔ, Siyəŋ puɣu pəsa wulaya tetu
 na taale hasɪ cəɔkɪ.
¹⁹Ama Tacaa nyaɣalɛ wulav ke tam tɔɔ.
 Nyá kawulaya fɛɪ tənaya.
²⁰Pepe tɔɔ kɛ n lɔ-tuɣu tam tɔɔ?
 Pepe tɔɔ kɛ n sɔɔ tá tɔɔ kɛ tá weesuyu tənə?
²¹Mələna-tuɣu nyá kiŋ na tɔ pəsi
 nyá nyóma təkpataa.
 Laɣasi tá weesiŋ ɪsu hatoo ɪle.
²²Nyá taa wɛɛ sɪ n ká lɔ-tv təkpataa na?
 N ká mu-tv na pááná na pə tɛɛ mpəle na?

ISO KYOYOTUTU TELESULO ISEKIYEELI TOM TAKELAYA

Kutoloto

Isekiyeeli takelaya taa i caalaxana kalenau ke iseyeli nyoma ke mpi pa too pa pentena iso to. Pa waali ke i yoxota piitimnaa mpa pa twa iseyeli nyoma ke kunyox to pa huwnau tom. Ilena i yoxoti Yosalem hotuyu tom tota. Na isana iso ka malena iseyeli nyoma ke pa wule taa to. Ilena i keesi isana iso taseele kufate ka we to.

Isana pa faya Isekiyeeli takelaya to:

iso kalenau ke iseyeli nyoma, titite 1-24

iso huwnau ke piitimnaa lempi, titite 25-32

iseyeli nyoma lahheesale tom, titite 33-39

Cele iso taseele nte pa hula Isekiyeeli to, titite 40-48

Tacaa luw ke Isekiyeeli too

¹⁻³ Pənaya hiu na naanowa*fa* nyəŋka isətu liyiti nyəŋ kuyaku kakpası nyəŋku. Pusi pəyalu Isekiyeeli má, maa we Yuta nyoma mpa pa kuuwa to, pa taa ké Kepaa pəxo nəxo. Mpuýú pə lapa-m isı toosee taka, na má ná isətonuýu tulaa. Iseyeli wulaw Sowakəŋ kuuu pənaya kakpası nyəŋka nté. Iso yoxotəna-m Papiloni nyoma tetu taa ké pəxo Kepaa nəxo na i toŋ, tii ma too. ^a kətuýu təmlə to.

⁴ Ma nyənaya mpv ile ma ná heelim səsəəm napəli pə luna ilim ntəxoŋ too kəle. Mpuýú pə kəna isəŋmontuýu kpəsəŋ nyəŋku nakuli. Na kəko ŋmələsəyi na pá cəəki-kv. Kv hekv taa we ké isı nyəxəluýu kuseemuyv ŋku pa sota na pá wə kəko taa to. ⁵ Ilena wontu natəlxı liyiti luna ŋmontuýu ŋku kv taa tənə, tə nəyəsənə isı yəlaa. ⁶ Paa ŋku kv isəntaa wə tom liyiti na kəŋ ke liyiti. ⁷ Tə nəəhəe ka siyisaa ké, na tə nəntaaləŋ nəyəsənə isı naule. Na á teeki kəko isı nyəxəluýu kuseemuyv kusotuýu. ⁸ Tə kəŋ liyiti unı, paa ŋku kv tē na yulv niŋ. Ile tə niŋ unı i nyənəyi həyoləŋ liyiti, isı tə isəntaa na tə kəŋ. ⁹ Tə

kənəəsı ka yoosina təmāya. Ye tə təŋ tə siyisaa ké təca, nakuli kv kəsəyi. ¹⁰ Paa tə taa ŋku kv wənə isəntaa ke tom liyiti ké. Yulv isəntaa ka wē, na təxolaya isəntaa na ntəxoŋ too, na nav isəntaa na mpv to, na páco pə kaası həkəle isəntaa. ¹¹ Isotaa too ké tə isəntaanaa na tə kəŋ ka fayaa. Ilena kəŋ naale náá tokiyina təma, na naale náá taka-tı. ¹² Paa ŋku kv təŋ ké na kv siyisaa. Na kv puki timpi feesuyv tusiyi-kv to, kv heləyi. ¹³ Wontu ntı tə wəetu ka nəyəsənə ké isı kəko mamala. Na tə wē isı kahulası, na kəko ŋke ka cəəki tə hekv taa. Tə nyaaləm təowa səsəm ké na tēv ŋmələsuýv luki pə taa. ¹⁴ Ilena wontu ntı tá kpakəyi asewa na tá teeki na tá kəŋ, isı calanaa tiikuyv to.

¹⁵ Ma təŋa nyənuyv ke wontu ntəxi mpv, ile ma nawa paa wontuyv ŋku kv cəlxəle pəpəte kulmtəle na a tokina atē. ¹⁶ Pəpələe anı a ŋmatv na a wəetu teekaya kəko ké, isı liyitee pəle atəntəte nyəntə. A ka wənə wəetu kulmtv ke a liyiti ké. Ilena a ŋmatv na a wəetu cəya isı a suu təma taa. ¹⁷ Ye a kula təntə, a kəŋkəməŋ liyiti ké a siyisinaa, aa kəkəki. ¹⁸ A kəŋkulməŋ ka wə səxoŋtv, na tulŋası waasa a tənə na pá cəə na pá ta na sı teeki kəko. ¹⁹ Ye wontu ntı tə təŋ, ile pəpələe náá təŋəxi tə kəŋkəŋ taa. Ye tə kuləxi atē ile pəpələe náá kulı tota. ²⁰ Timpi feesuyv tusayaa-tı təxo tə pukaya, na pəpələe kuləxi na a təŋəxi. Mpi to, wontu ləmayasəle ka wə a taa ké. ²¹ Ye wontu i təŋ, ile pəpələe təŋ. Ye tə səŋaa, ile a səŋ. Ye tə kuləxi atē, ile a kulı. Mpi to, wontu ləmayasəle ka wə pəpələe taa ké.

²² Wontu ntı tə nyəxoŋ too ka ləmayə isı tiŋ taka ke isotaa, na pá tee kəko. ²³ Na wontu ntı tə kəŋ naale naale loosa təma too ké isətonuýv ŋku kv tē tənə. Ilena tə kəŋ naale naale lelə náá taka tə mayamaya tə too. ²⁴ Ye wontu ntı tə kula təntə, ma nukı tə kəŋ kəkəte ké, isı lum səsəəm. Yaa isı Toma tənə tv nəxo. Pə kə kəkəte səsəəle ké isı yoolaa nyəntə. Waatv wei tə caaki səŋuyv, ile tə kpili tə kəŋ. ²⁵ Ilena kəkəte lukənə tə nyəxoŋ too isətonuýv ŋku kv tē. ²⁶ Isətonuýv ŋku kv wə wontu ntı tə nyəxoŋ too ke mpv to, kv too ka wə pulpv isı liyitee pəle nte tə wə pooku təle to tə kumte. Ilena pulpv lukənə kumte nte tə too na

^a 1:1-3 Pənaya hiu na naanowa: Pə pəsəyi na pá wē pənaya ŋka Isekiyeeli caala i

pə nəxəsəna isu yulu isentaa. ²⁷ M'p'ógú ma nawa si yulu nəxəsəle níté tə teekaya kòkò isu nyəxəlyu kuseemuyi ŋku pa sota tə. Pə caya ké isu kòkò cəona-kv. Pə kpayav isu yulu nəxəsəle níté tə tənayá cəlo, na pə kpa na pə tii tə. Ma nawa isu kòkò nyaləmələ səsəole na pə cəona-tə. ²⁸ Nyaaləm səsəom mpi pu we teitei ké isu tən nukuyi na kaxalu kaya tə. Pə ké Tacaa teu nəxəsəle ké. Ma ná mpv ulena má hoti ma isentəo na má nu nəxəlu yoxətəyana-m.

2

Iso tiliyi Isekiyeeli ke Iseyeli nyéma kin

¹ M'p'ógú yulu nəxəsəle níté tə tōma-m si: Yulu nyá, səŋ nyá nəxəe təo na má yoxətəna-ŋ.

² Pə yoxətəna-m təmnaa mpe təyo Feesuyu suv ma taa, na kú yele na má səŋ ma nəxəe təo. Uləna má nu wei i yoxətəyana-m tə i təm. ³ Wenti i yoxətəyana-m təyole si: Yulu nyá ma tiliyi-ŋ Iseyeli asayaa mpa pa kuləyi ma təo tə pa kin. Pana pa caanaa pa wakələna-m ké. Paa haləna saŋa isəntə. ⁴ Yəlaa mpe pa ké kpaŋkpantunaa ké na pa nyama na kpusəŋ. Polo pa kin na ní heeli-we si, Tacaa Iso yoxətəyi si ⁵ pa ké asayaa ké. Ilə paa pa nukí yaa paa nukí, pa ké təo kullaa ké. Paa cəkəna si asayaa wə pa hekv.

⁶ Taa nyana yəlaa mpe, yaa pa kuyəyotutu. Paa pa wə-m isu sowa yaa pəcəsi, pə fei si ní nyana asayaa mpe pa kuyəyotutu yaa pa yaasi. ⁷ Pə wəe ké si ní heeli-weye ma təm té, ye pa nuwa yaa pa ta nu, pa ké asayaa ké.

⁸ Nu nti ma heeliyi-ŋ tə. Taa la isayav isu asayaa mpe. Haa nyá nəxə na ní təyo mpi maa cəle-ŋ tə.

⁹ Ma nyənaya mpv, ilə ma nawa niŋ nté na í siyisina-m, na i taa na takəlaya həvle.

¹⁰ Ntəna pə həti-keye ma isentaa tənə un, na pə ŋmaa ka taa na ka waali ké laŋwakəlle təm. Na konyəwiina na mola təm ke pə taa tətə.

3

¹ M'p'uyule yulu nəxəsəle níté tə tōma-m si: Yulu nyá təyo takəlaya ŋke, na ní polo ní yoxətəna Iseyeli nyéma.

² Uləna má haa nəxə, na yulu nəxəsəle níté tə yele na má təyo takəlaya ŋke. ³ Uləna í

tə-m si: Yulu nyá təyo takəlaya ŋka un ma cəla-ŋ mpv təyo nyá hiluyu taa.

Ma təyo-ke, uləna ká la ma nəxə taa ké leleŋ, isu tuŋ.

⁴ M'p'ógú i tōma-m si: Polo Iseyeli nyéma kin, na ní heeli-weye ma təm. ⁵ Mpi tə, pə taya yəlaa mpa pa kuyəyotutu wə səkpətyu. Yaa pa yoxətəyana na kate tə, pa kin ke ma tila-ŋ. Ama Iseyeli nyéma kin ké. ⁶ Pə taya yəlaa payale mpa pa kuyəyotutu wə səkpətyu, yaa pa yoxətəyana wə kate na nn nukí pa təm tə. Ye isu yəlaa isu mpv kin ke maa tila-ŋ, paa nuna-m. ⁷ Ama Iseyeli nyéma luyi fei ma nuna. Mpi tə, pa kisa-m nuna. Iseyeli nyéma tənə nyəŋ taa wulaa ké, na pa nyama na kpusəŋ. ⁸ Maa yele na nyá isentaa nyəŋ na ní wəna laŋkpusəŋ isu mpe, na ní yoonawə. ⁹ Maa yele na nyá nyoyu taa wuli isu liyitee pəle tiŋ tor nyəŋ nyəntə. Haləna tə kəli kukpamuyi ke tor. Paa pa ké təo kullaa piitim tə, səxəntu í taa kpa-ŋ, pəcə taa nyana-wə.

¹⁰ M'p'ógú Iso tasa-m si: Isekiyeeli nu təmnaa mpa pa tənə maa heeli-ŋ tə. Təki-təyi nyá lotu taa. ¹¹ Polo ma yəlaa piya mpa pa ké yomaa tə pa kin. Ye paa nuna-ŋ, yaa pa kaa nuna-ŋ. Heeli-we si Tacaa Iso yoxətəna.

¹² Uləna Feesuyu kpayə-m, na má nu ma waaləyi kəkəte səsəole si: I sa Tacaa ke hatoo i təcəyale taa.

¹³ Uləna má nu isəna wontu keŋ makəna təma tə. Pə na pəpələe pə kpenta kəkəte səsəole. ¹⁴ M'p'ógú Feesuyu kpayə-m na kú tənəna-m. Ma laŋle ka wakəlaa ké na má kpəxələyi. Uləna Tacaa tor tii ma təo.

¹⁵ Waatu unəyi ma tala timpi pa yaa si, Tel-Apiti tə. Iseyeli nyéma mpa pa kuuwa na pá wə Kepaa pəxə nəxə tə pa təcəle. Uləna má caya pa kin na səxəntu ke kuyəeŋ naatosompəxəlaya.

Isekiyeeli feŋyuyi ke Iseyeli nyéma kin

¹⁶ Kuyaku naatosompəxəlaya nyəŋku ke Tacaa yoxətəna Isekiyeeli ma si: ¹⁷ Yulu nyá maa su-ŋ Iseyeli nyéma taŋlu. N ka nu ma təm na ní polo ní kpaali-wə na ma nəxə. ¹⁸ Ye isu ma hulə isayav si i ká si, na ní tá kpaali puntu un si i layasí mpaav na pə ya i nyuyi, puntu ká si. Ilə nyayə maa pəcəsi i səm təm.

¹⁹ Ama ye ní kpaala isayav na í kisi layasuyi,

na í sí ı isayatu taa. ıle n yapa nya tí nyuyú.
²⁰ Ye siyisilu yela siyisuyu, na í la isayatu.
 Maa nyári-ı kataka na í sí. Pə taya pəlu,
 n ta kpaali-ı. ıle nɔyolu kaa tasa ı siyisuyu
 təm yəyotuyú. Ama nyaya maa pəəsi ı səm
 təm. ²¹ Ye ma kpaala siyisilu sí í taa pənti,
 na í yele pəntuyú, ıle ı kaa sí. Mpi tɔ, ı nu
 kpaaluyú. ılena pə yá ma nyuyú.

Tacaa twaa Isekiyeeli ke sum

²² Tənaɣa Tacaa tu niɣ ke Isekiyeeli má
 ma tɔ tɔtɔ, na í tɔ-m sí: Kuli na ı́ polo
 tɛtɛkəle taa, na má yəyotəna-ɣ. ²³ Ḿpóyó
 ma kulaa na má polo tɛtɛkəle taa. ılena
 Tacaa huli ı teu isu maa nav Kepaa pəyɔ
 nɔyɔ tɔ. ılena má hoti ma isəntəɔ. ²⁴ Tənaɣa
 Tacaa Feesuyu svu ma taa, na kó la na má
 səɣ ma nəɔhɛ tɔ. Ntəna Tacaa heeli-m sí:
 Polo na ı́ təkí nyá təyí nyá tɛ. ²⁵ Paa həkɔ-
 ɣ ɣmusı sí ı́ taa tasa pa həku ke luu. ²⁶ Maa
 yele na nyá nsəmle matəna nyá tantahaav.
 N ká pəsi kamumuka, ı́ kaa pəsi na ı́
 kaləna-wɛ. Mpi tɔ, pa ké tɔ kullaa ké.
²⁷ Ama waatu wei maa yəyotəna-ɣ, ılena ı́
 kuli nyá nɔyɔ na ı́ heeli-wɛ. Tacaa ıso
 yəyotəyí sí, ye wei ı caa ı nu. Wei u caa, í
 taa nu. Mpi tɔ, pa ké tɔ kullaa ké.

4

Yosalem wakəlyu təm

¹ Ḿpóyó Tacaa tasaa sí: Yulu nyá kpaɣa
 tɛtu piliki*fa*. Su-ı nyá isəntaa na ı́ pu
 Yosalem ıcatɛ. ^a fotoonaa. Pə tɔ ke ıso
 sí Isekiyeeli ı ləsi Yosalem ıcatɛ fotoo ke
 piliki tɔ. ² Hólí sí, pa tama-tɛ na pá ɣmá
 koloɣa taka sí, pa lɛkəyənə-tɛ. Pa loma
 hapələ ke ıcatɛ koluɣa kite. Pa sikaa na
 pá cəɔna-tɛ. ılena yoolaa nyuyú nyəma ta-
 tɛyɛ kotaya. ³ Kpaɣa nyəyəluyú kutəsuyú
 ɣku kv wɛ tətəɣlaj tɔ. Kaɣa-kv, isu ıcatɛ
 koluɣa ke nyá na-tɛ mə həku. Keesı ıse na
 tə tɔ na pə lɛkí-tɛ. ıle nyaa lɛkəna-tɛ.
 Mpi pə ké ıseylı nyəma ke kvhuləm təyɔle.

⁴ Həntı nyá mpətu tɔ, na ı́ təna ıseylı
 nyəma isayatu ke nyá tɔ. N ka səyəlı
 pa isayatu ke kuyɛɣ wei n ka həntı mpv
 tɔ ı taa. ⁵ Maa yele na ı́ wɛ tənaya
 kuyɛɣ naanowa fɛi nasələ (390). Kuyɛɣ
 unı ı wenna isu pusi nsi ıseylı nyəma lapa
 isayatu tɔ. ıləna ı́ ká səyəlı ıseylı nyəma
 isayatu təyɔle. ⁶ Ye n tema mpv, ıle n keesi

kəɣkəɣ ntəyɔɣ nyəɣku tɔ. N ka səyəlı Yuta
 nyəma isayatu ke kuyɛɣ nule. Kuyɛɣ
 unı ı kəna pusi nule wei Yuta nyəma lapa
 isayatu tɔ. ⁷ Pə waalı ılena ı́ keesi ıse na
 Yosalem wei pa lɛkə mpv tɔ ı tɔ. ı́ ka
 huli-tɛyɛ niɣ kpɛtɛ, na ı́ heeli-tɛyɛ nti tu
 kɔ tɔ, na ı́ kaləna-tɛ na Tacaa nɔyɔ. ⁸ ılena
 má həkɔ-ɣ ɣmusı, ı́ taa pəsi na ı́ keesi
 kəɣkəɣ ke waatu wei ı́ ka caya təna tɔ.
⁹ Caa təyənaya pee nyəɣka piitim liyiti na
 soona piitim naale. ılena ı́ siti pə təna
 na ı́ lakı təyənaya. Nyá təyənaya ntɛ
 kuyɛɣ naanowa fɛi nasələ (390) wei ı́ ka
 həntı kəɣkəɣ kulumuyú tɔ tɔ. ¹⁰ Cacaası
 ɣmunuyú na hiu (220) ke n ka maɣasəyı
 paa ifemle nte, na ı́ təkı. Mpi ı́ ká təkı
 waatu unı ı taa təyɔle. ¹¹ Paa maɣası lum
 mpi n ká nyɔɔ paa ifemle nte təyɔ. Pu wɛɛ
 paa ifemle nte liitili kolum. ¹² N ká la nyá
 təyənaya ké isu tinte taka. Yəlaa pəntu
 huwa ke n ka tayanəna kəkɔ na ı́ təsi nyá
 təyənaya ke yəlaa təna isəntaa.

¹³ Ḿpóyó Tacaa tasaa sí, teitei ké ḿpóyó
 ıseylı nyəma ká təyɔ təyənaya asilima
 nyəɣka. Piitimnaa mpa pa taa maa yele na
 pá polo tɔ tənaya paa təyɔ-ke.

¹⁴ ılena máa yəyɔtı sí: Hai, Tacaa ıso,
 hatoo ma pəcaatu haləna saɣa ma ta pilisi
 ma ti. Ma ta təyɔ pulupv kəsəpəm yaa
 mpi pə kpawa na pa cəli tɔ. Pəyɛle asilima
 kpəntɛ natəli tə nantuyú ta svuta ma nɔyɔ
 taa. ¹⁵ ılena ıso cə-m sí: Maa layası-ɣ
 naapəntu na ı́ tayanəna-təyı kəkɔ na ı́ la
 tə tɔ ké təyənaya, pə kaa wɛ yəlaa pəntu.

¹⁶ Ḿpóyó ı tasa-m heeluyı sí: Yulu nyá
 maa yókı təyənası təsule ke Yosalem taa.
 Paa maɣasəyı təyənaya na pá təkəna
 nəyəsɛɛ, na pá maɣasəyı lum na pá
 nyɔəkəna laɣwakəlle. ¹⁷ Paa laɣ təyənaya
 na lum. Pu nu-wɛ na pa tasəna pa ıse ke pa
 isayatu tɔ.

5

Tacaa ka hə ıseylı nyəma ɣkpaɣuyú

¹ Ḿpóyó ıso təma Isekiyeeli má sí: Yulu
 nyá kpaɣa hunuyú na ı́ looli nyá nyuyú
 na nyá tantuyú. ılena ı́ caa sanaya na
 ı́ maɣası nyɔɔsı na ı́ tala-səyı həyɔləɣ
 paɣale. ² Waatu wei nyá həntuyú kuyɛɣ
 ı́ tema, ıle ı́ kuu həyɔləyú kancaalaya

^a 4:1 tɛtu piliki: Ləɣtaa nyəma ɣmaakaya pilikinaa tɔ ke ɣmaatv na pa ləsəyı

nyəŋku na í wə kəkə ke icate heku taa. Ilena í kuu həyoluyv naale nyəŋku na í lo-səyi nyá layate na í cəna icate. Ilena í tasa həyoluyv tooso nyəŋku ke kuuu tətə, na í ħmusi na heelim kpaxa. Ilena má kpəe ma layate na má tv si waali. ³Ilena í cosi si taa ké pəcə, na í həkə nyá tokonaa ntompee. ⁴Pəyele Ilena í cosi si taa ké pəcə, na í wə kəkə taa, na sí nyaxa. Tənaɣa kəkə ká luna na ká nyaxa Iseyeli nyəma.

⁵Mrúyú Tacaa Išo má ma yəɣətəa si: Yosalem wei, maa siwə piitimnaa na pa tətə heku taa tə, mpi í ka tɛsəna təɣəle. ⁶Mpi tə, Yosalem nyəma wəkəla ma kiij na ma kutututu. Pa kv pa ti təm na pə kəli isu mpa pa cəna-we tə. Mpi tə, pa kisa ma kiij. Pa ta təɣ ma kutututu. ⁷Pə təw ké Tacaa Išo yəɣətəa si: Timpi pa lapa isayatu na pə kəli piitimnaa mpa pa cəna-we tə, pəcə pa kisa ma kutututu na ma kiij təkuyv na pa təɣ piitim ləmpi nyəntu tə, ⁸ma laɣle ta heena-we. Maa hɔvna-weye piitimnaa mpe pa isentaa. ⁹Yosalem nyəma lakasi kəla acaalətu. Pə təw ké maa hə pa ħkpaɣuyv ke isəna tə, too tə, ma ta hənta mpv. Pəyele ma kaa tu tasv mrúyú həm. ¹⁰Pə təw ké cəcənaa ka təɣə pa piya, na piya náá təɣə si caanaa ke Yosalem taa. Ye pə kaasa pa pulv, ma yele na heelim yasi-wəyi paa timpi. Isəna maa hɔvna-we təɣəle.

¹¹Tacaa si: Maya Tacaa Išo weesuyu tv ké. Timpi pa pilisa kətəɣa tələte na pa tuɣ na pa acaalətu təna tə, ma kaa tasa-weye nyuluyv, yaa má weena pa pətətəle, yaa ma huli-weye suulu. ¹²Yosalem yəlaa həɣələɣ tooso taa kulmuyv ká səna yulokusəku na nyəɣəsi. Paa kv həyoluyv ləɣku ke yoo taa ké pə cəna-v icate tə. Ilena pə kaasi həyoluyv ləɣku, Ilena ma yele na heelim yasi-kv, na pə pona paa timpi. Ilena má tv pa waali na layate.

¹³Maa mv-we na pááná. Maa yele na a kpəna a ti na má lɛeti-we. Waatu inəɣi paa cəkəna si maya Tacaa má yəɣətəna-we na pááná. ¹⁴Maa yele na icate pəsi kpəte. Tu pəsi mpu si puluyv piitimnaa mpa pa cəna-we tə, na tɛlaa pa isentaa. ¹⁵Waatu inəɣi maa hɔvna-we na pááná səsəna. Maa hə pa ħkpaɣuyv na təɣ. Pəyele paa pəsi mpu si na fəele pulupv, mpi ləlaa ka nyənəɣəna tə. Pu svsí piitimnaa mpa pa cəna-we təɣə watv. Maya Tacaa má yəɣətəɣəna mpv.

¹⁶Maa tə-weye nyəma sətə nyəna wena a ké nyəɣəsi tə, na pá sí. Ilena má yele na pə kpiisi-we. Mpi tə, maa səsəsi nyəɣəsi ke pa wahalanaa təw. Maa yəki pa təɣənaɣa təsule. ¹⁷Maa yele na nyəɣəsi na taale wontu isayatu lu-we. Paa laɣ piya. Yulokusəku na yoo ka wakəli-we. Maya Tacaa, má yəɣətəɣəna.

6

Išo kula laalaa təw
¹Mrúyú Tacaa heela-m si: ²Yulv nyá keesi nyá isə na Iseyeli nyəma póɣ təw na í yəɣəti ma təm. ³Iseyeli póɣ na pulasi na tətəka na kacəsi nyəma í nu Tacaa Išo təm. Maa yele na layate kəw mə təw, na má kpiisi mə təfəenlenaa. ⁴Maa yəki mə təkətəlenaa, na mə ilim lɛəsəɣ wei í laaki tə. Mə taa ləlaa ka si pa tuɣ kulalaɣ kila. ⁵Maa si mə sətəa ke mə tuɣ kulalaɣ kila, na má ħmusi mə mvwa na má cəna-i. ⁶Mə acalee təna ká pəsi ncaa ké. Pu kpiisi mə təfəenlenaa. Pu yele mə təkətəlenaa na pə lə-we. Pu yəki mə tuɣ na í saali yem. Mə ilim lɛəsəɣ ká yəki na mə niɣ kulapəm wakəli. ⁷Mə taa paɣale ká si, Ilena pəcə í cəkəna si maɣale Tacaa. ⁸Paa na mpv maa yele mə taa kakaasaya. Pele paa fiti layate, paa wee piitimnaa taa. Waatu inəɣi maa yasi-weye piitimnaa taa. ⁹Mə taa kakaasaya ka təw si ma təw ké piitimnaa taa, timpi pa kpə-weye yomle tə. Mpi tə, maa wakəli pa nyama wena a ta layana ma tike tə. Na pa isə wena pa nyuləna tuɣ təm tə. Pa maɣamaya paa nyəɣəsəna pa təyi acaalətu nti pa lapa tə tə təw. ¹⁰Waatu inəɣi paa nyi si ma ké Tacaa. Ile pə təɣa yem təw ké ma yelaa, na wahalanaa panə pá maɣana-we na pə ciyiti-weye mpv.

¹¹Mrúyú Tacaa Išo yəɣətəa si: í kpəsi mpee na nɔɔheə na laɣwakəlle. Mpi tə, Iseyeli nyəma lapa isayatu na acaalətu. Yoo na nyəɣəsi na kutəɣ ká kv-we. ¹²Kutəɣ ka kuna pooluɣ tv, na yoo náá kv pəcələ tv. Ilena wei ile í weə tə, kolontunaa ta ile, na nyəɣəsi kv-i. Maa yele na ma pááná kpə pa təw ké na pəcə a hee. ¹³Í ka tɛ na í nyi si maɣale Tacaa. Mpi tə, mə sətəa ká səɣətəna mə tuɣ kulalaɣ na mə təkətəlenaa. Paa pulasi kukulasi təw, na póɣ təw, na tuɣ kuləpəɣ hətə tɛ. Təna-weye í wəkəɣa mə tulaalənaa ke mə tuɣ na səsəsvɣ nyalaa. ¹⁴Maa kusí niɣ na

má kpiisi tetu tənaya. Paa leye í wée, pə kpaɣav wulaya tetu na ilim mpətəŋ tɔɔ tɔ. Na pə polo Lipəla ɪcate ke ilim ntɔɔŋ tɔɔ tɔ. Waatu inəŋi yəlaa ká cekəna sɪ mayale Tacaa.

7

Tacaa kpaaləŋi mpusi kantəkaya nyəŋ tɔm

¹ Mprúyú Tacaa heela Isekiyeeli má sɪ: ² Yulɔ nyá, heeli Iseyeli tetu yəlaa sɪ, mə tetu tənə tənaya kəŋ kele. ³ Mə tomle talaa kele nɔɔnɔ. Maa mu-mɛ na páná. Maa kɛsəna mə mpaarɔ na má huuna-mɛ. Maa suki-mɛyɛ mə acaalətu tənə. ⁴ Ma kaa wɛɛna mə pətɔtəle. Yaa ma huli-mɛyɛ suulu ke paa pécó. Ama mə tɔntɛ na mə acaalətu təma wɛna í lakaya tɔyɔ pu felimɛ. Ilɛna í cekəna sɪ mayale Tacaa.

⁵ Tacaa lɔɔ má ma yɔɔtəŋi sɪ, wahala ikpamle kəŋ í ta nata í taka. ⁶ Pə temayale mpusi kantəkaya nyəŋ kəŋna nté. í ka tii mə tɔɔ. Halɪ í tapəna nté. ⁷ Tetu yəlaa waatu tapa. Lanwakəlle kuyaku kpeɣetaa. Lanhulumlɛ kakiisasi tɛma pɔɔŋ taa. ⁸ Nɔɔnɔ kɛ maa mu-mɛ na páná. Ma kaa yele na pə leeli. Maa huuna-mɛyɛ mə tɔntɛ na mə acaalətu tɔɔ na ma lɛɛti-mɛ. ⁹ Ma kaa wɛɛna mə pətɔtəle. Yaa má huli-mɛyɛ suulu ke paa pécó. Maa huuna-mɛyɛ mə tɔntɛ na mə acaalətu tɔɔ na má lɛɛti-mɛ. Waatu inəŋi í ká cekəna sɪ mayale Tacaa. Má makəna-mɛ.

¹⁰ Huɛle kuyaku taɣanəŋəna ntɛyɛ ku ti. Ku kɛ wakəlvu nyəŋku kɛ. Musuŋ tɔŋa tɔɔv, na kalampaani náa huləŋi í ti.

¹¹ Musuŋ wɛ ke isɪ kpátúyú ŋku pa həŋna mə ŋkpaŋvu ke mə isayatu tɔɔ tɔ. Pulɔ ta kaasi-mɛ. Kəkəte tɛma, í fɛi payale tɔtɔ. Nəɣɔlv u tasəŋi-mɛyɛ wiiu. ¹² Waatu tɔŋna kɔntɛ. Wei í yakɪ tɔ í taa yɔɔli. Pəyɛle pɛɛtɔlv laŋle náa taa wakəli. Mpi tɔ, Tacaa mu páná na pa tənaya. ¹³ Paa pɛɛtɔlv wɛna í weesuyɪ í kaa na í kuɛɛtəm. Mpi tɔ, nti pa nawa toosee taka taa na pá kɛsɪ yəlaa mɛ mə wakəlvu tɔɔ tɔ, tɔ lakɪ kɛ ti saaləŋi. Mə isayatu nti í lakɪ tɔ tɔ tɔ, mə taa nəɣɔlv kaa wɛɛna weesuyɪ. ¹⁴ Paa huli akantəle na sɔɔlv pu. Ama nəɣɔlv kaa polo yoo. Mpi tɔ, yəlaa tənaya ma muɔna páná.

Nəɣɔlv u fitiyi ŋkpaŋvu hɔm

¹⁵ Yoo wɛ awali kɛ, na nyɔɔsɪ na kutəŋ ke təyaya taa. Ye wei í kpawa taale, pa

ku-ɪ yoo taa. Wei í saala ɪcate taa, kutəŋ na nyɔɔsɪ ku-ɪ. ¹⁶ Ilɛna mə taa mpa pə sɔɔwa tɔ í seeki na í kpaaki pɔɔŋ na sɔɔntu isɪ teteka taa alukukunaa. í ka mələŋi mə kawaləŋa tɔɔ kɛ.

¹⁷ Mə ŋkpalasi ka susi yem kɛ toma fɛi, na mə tɔna makɪ təma.

¹⁸ í ka suu ləyaya wontu kɛ isɪ fɔlɔtənaa taka,

na sɔɔntu anaam pu-mɛ.

í ka looli mə nyɔɔŋ na fɛɛle tɔcoku.

¹⁹ í ka lɔ mə liyitee ke hapɛ tɔɔ. Mə wula ka pəsɪ-mɛyɛ mpusi pulɔ.

Mə liyitee na mə wula kaa ya-mɛyɛ Tacaa páná kuyaku wule.

í kaa wɛɛna mpi í ka tɔyɔ na í haya,

yaa í kɔna mə konyuləŋ tɔ.

Mpi tɔ, mpɔ pə pɛtəna-mɛyɛ isayatu taa.

²⁰ Mə kacəka wontu ke mə laŋa ká hɛɛnaa.

Mə wontu ntəŋi í lupəna mə acaalətu tuŋ.

Pə tɔɔ kɛ maa yele na í lu-təŋi luyɪ.

Tacaa má ma yɔɔtəna mpɔ.

²¹ Maa pɛti-təŋi cayalaa niŋ taa.

Ate yəlaa asayaa ka kuu-ti na pá pilisi-ti.

²² Maa ha-mɛyɛ siyile, na pá pilisi ma təyaya.

Nmulaa ka suv ka taa na pá kuu ma wɛnəv.

²³ í lu alukpala. Mpi tɔ, yulɔkɔle suwa tetu.

Musuŋ ná su ɪcate taa.

²⁴ Maa kəna yəlaa mpa pa kəla isayatu tɔ.

Paa lɛɛki mə tɛɛsɪ,

na má su tənaya ke kalampaani nyəma tɔŋ.

Paa pilisi mə lona kate nyəna.

²⁵ Wakəlvu kəŋ na í pɛɛkəŋi nyuvu yarv u naaki.

²⁶ Wahalanaa tənəŋi təma tɔɔ kɛ.

Laapaalənaa asayaa tɔm ke í nukɪ paa kuyaku ŋku.

Na í pɔɔsəŋi lɔɔ kuyɔɔtɔtu tɛlɛsəlaa sɪ,

pɛle pá yɔɔtɔ nti pə hula-wɛ tɔ.

Kɔtəlaa ná tá nyɪ kiiu.

Sɔsaa ná fɛina laɣatu tasuvu napəli.

²⁷ Wulav na wɛ ləyaya taa kɛ, na sɔɔntu náa pu awulumpiya.

Ilɛna tetu yəlaa náa seliyi.

Tacaa sɪ: Maa la-mɛyɛ isɪ mə tɔntɛ wɛɛ tɔ,

na má huuna-mɛ isɪ í muɔnaa tɔ.

Ilɛna í nyɪ sɪ mayale Tacaa.

8

Laatu ke lɔɔ tɛsɛɛle taa

¹ Mprúyú Iseyeli nyəma kuuu pənaya naatoso nyəŋka. lɔɔtu naatoso nyəŋ

kuyaku kakpası nyəŋku. Ma na Yuta səsaa tə we ma té na tá caxaa. 1 İlena Tacaa lso torj tii ma tso. 2 Ma nyənaa ile, ma ná pulvuyule, na pə isentaa isu yulu. Pə kpayav ı tənaya na pə tii tō, pə ké kōkō ké. Pə mēla kpav tō, pə tee kōkō ké isu pa sota nyəxəlvuy kuseemuyv. 3 İlena yulu unı í kusi niŋ taka, na í kpa ma nyuyv nyəəsi. Mpuvule Feesuyv kpayav-m toosee taka taa. Ku tēna-m Yosalem ke nənəxv ŋka ka we ilim ntəxv tō ka kiŋ. Tənaya paa siwa tuxv ŋku ku kusəŋi Tacaa iseseemle tō. 4 İlena má ná lseyeli lso teeli. Isu maa tēma-ı nav ke tetekele taa tō. 5 Mpróyú lso tōma-m sı: Yulu nyá kusi ise na ilim ntəxv tō.

Ma kusa ise na má nyəni tēna tō, ile ma ná iseseemle tuxv kulalaav ŋkuvule, tənaya kətaya təlate nənəxv. 6 İlena í tō-m sı: N nawa acaalətv nti lseyeli nyéma lakı sı ma hatələna ma təyaxa tō? Ama n ka na acaalətv səsəəntv ləntı tōtō.

7 Mpróyú ı pona-m lso təsele taya isətaa nyəŋka nənəxv kiŋ. Ma nyənaa ilena má ná próyú ke kolujə tō. 8 Kelenə ı tō-m sı: Yulu nyá tuli kolujə ke próyú.

İlena ma tuli-kv. 9 Ntena í tō-m sı: Suv na í na acaalətv nti pa lakı cəne tō.

10 Ma suwa ilena má mayana pa ləsa kolujə tō ké wontu nti tə tuuki tə lotu tō tō. Na wontu ləntı nti tə ké acaalətv tō. lseyeli nyéma tuj tēna ka we pə taa. 11 İlena lseyeli nyéma səsaa nutoso na naanwa səŋa fotoonaa mpe pa isentaa. Na pa taa ké Safaŋ pəyalv Yasaniya. Na paa wei ı tōka tulaalv cofolo ke ı niŋ taa, na nyəəsi kuləyi isətaa. 12 Mpróyú Tacaa tōma-m sı: Yulu nyá í nawa mpi mpi lseyeli səsaa mpe paa wei ı lakı ı kutuluyv taa na ı nəxəsəna fotoonaa pane tō? Pa kuyəyətutv nté sı: Tacaa ləwa tətə, ile u naaki-tv.

13 Ntena í tasa sı: N ká ná acaalətvnaa səsəəntv ləntı nti pa lakı tō.

14 Mpróyú ı pona-m Tacaa təyaxa nənəxv, ke ilim ntəxv həyəlvuyv tō. İlena má mayana alaa caxaa na pá wiiki tuxv ŋku pa yaakaya sı, Tamusi*fa* tō kv səm. a pa pona pa tē. Yəlaa təŋ sı tuxv ŋku kv keesəŋi na kv səki saa wei pá tēŋ kumtv tō. İlena pa taŋanı-kuyv ləlvuyv ke toomaya waatv. Alaa təŋna-kuyv wiui nté cəne sı kv

səpa. 15 İlena lso tō-m sı: N ká ná acaalətv səsəəntv ləntı nti tə kəla tənə tō.

16 Mpróyú ı suva-m Tacaa təyaxa taya pə taa nyəŋka tō ké nənəxv na kətaya təlate pa hekv taa. Tənaya ma mayana apalaa napələyi hiu na kakpası. Apalaa mpe pa hawa Tacaa təsele ke siyile, na pá nyənəxəna tēv kite tō, na pá seeki ilim. 17 Ntena í tō-m sı: Acaalətv nti Yuta nyéma lakı cəne isəntə tō pəcəxvle? Pə we sı pá suuli musvŋ ke tətə na pá kraasəyi ma pááná na? Nyəni isəna pa kraasuyv tuxv pəliŋası ke pa muna kiŋ tō? 18 Ma mayamaya maa lana-we na pááná ké. Ma kaa huli-weye suulu. Waatv wei paa kiisina nəəsi səsəəntı ke ma ŋkpaŋŋ taa tō, ma kaa nu.

9

Yosalem nyéma ŋkpaŋuyv həm

1 Mpuvule ma nuwa Tacaa mapa kapuka səsaxa sı: ıcate ŋkpaŋuyv həntaa tēna í kə. Paa wei í tōki ı yovu wontu nti ı ka wakələna-we tō na í kə.

2 İlena má ná apalaa naatosə luna isətaa nənəxv. İlim ntəxv həyəlvuyv ke pa lunaa na pá tala. Na paa wei í tōka ı wontuyv ŋku ı ká wakələna tō. Pa taa ka we apalv nəxəlv, na í suwa kpəŋkpəntu torj nyəntv wontu, na í ləewa ŋmaaləya ke ı tampa tō. İlena apalv unı í kə na í səŋ nyəxəlvuyv kuseemuyv kətaya təlate cəlv. 3 Mpróyú lseyeli lso teeli kulə isətaa təŋlv nəxəlv wei ı tō ı ka we tō. İlena í polo kutuluyv nənəkpəte. Mpróyú Tacaa yaa apalv wei ı ka suu kpəŋkpəntu torj nyəntv wontu na í ləe ŋmaaləya ke ı tampa tō tō. 4 İlena í tōmı-ı sı: Polo Yosalem ıcate hekv taa. Yvı yəlaa mpa pa tōki wahala na pá mələyi acaalətv tēna nti lələa lakı tō tə tō tō, pa tokuŋ taa.

5 Mpróyú ı heela lələa na má nukı sı: í təŋ kancəalaya nyəŋ waalı, na í kú yəlaa. í taa weena pa pətətəle. Pəyele í taa huli-weye suulu. 6 í kú na í kpiisi kəkpatələa, na ifepiya, na pələa, na piya, na alaa. Ama í taa kətəna mpa pa tokuŋ taa we kuyvsum tō. İle í caaləna ma təyaxa taa.

Mpróyú pa caaləna apalaa səsaa mpa pa caxa lso təyaxa nənəxv tō. 7 í suuli ma təyaxa ke sətəa na pá kpenna taası tō. Ma

a 8:14 tamusi: Mesopotami nyéma tuxv kulalaav ke lseyeli nyéma ceelaa na

təyaxa í pilisi, í lu. ⁸Mpúyó pa luwa na pá suv icate na pá kuyi tə taa yəlaa na pá puki.

⁸Pa tənə kuyi na ma səŋa mpv. Ilena má hoti ma isentə, na má má kapuka si: Hai, Tacaa lə, n muv pááná ke mpúyó katatəlaya na Yosalem tə, n caa hí kpiisi lseyeli nyéma mpa pə kaasaa tə pa tənə na?

⁹Ntəna í cə-m si: lseyeli nyéma na Yuta nyéma pa isayatu kəla təw. Tə yayataa ké. Yulokule suna tetu taa, kusiyisim lapv fəi icate taa. Mpi tə, pa kuyəxtutu nté si Tacaa má, ma lə tetu, maa naaki pulv. ¹⁰Pə təw ké ma kaa wəna pa pətətəle. Yaa má hólí-wəye suulu. Maa mənəna pa nyəwə taa ké pa təma.

¹¹Mpuyule apalv wei i suu kponkpontu toŋ nyəntv wontu na í ləe ģmaalaya ke i tampala təw tə. Íl é cowa si ma lapa nti n ka tū-m tə.

10

Iso hulvuy ke i təyi Isekiyeeli
(Isekiyeeli 1:1-28)

¹Mpúyó ma nyənaya mpv, ilena má ná isətnəyuv ke isətaa taŋlaa*fa* nyuvv taa. Na pulvuv isu kumte, na tə nyənəyuv taa wə isu liyitee pəle pooku nyənte. ²a pele pa wə lona payale taa. Ilena pə kaasi Selafeŋnaa. Isayii 6:2-3 taa tike ke pa yəxtə pa təm. ³Ilena Tacaa heeli apalv wei i suu kponkpontu toŋ nyəntv wontu tə si: Polo pəpəlee nna a wə isətaa taŋlaa tē tə. Cəsi kəkə mamala wena a wə tənə tə na a su nyá niŋ, na hí ģmusi-yəye icate taa.

Ntəna apalv un i tē ma isəntaa tənə un. ³Waatu wei apalv un i pola mpv tə isətaa taŋlaa wə lə təsəele ntəwəŋ həxəlvuv təw. Mpúyó isəŋmuntv su lə təsəele taya isətaa nyəŋka təw. ⁴Mpúyó Tacaa teeli kula isətaa taŋlaa mpe pa təw na í polo lə təsəele nənəwə, na í su taya. Mpúyó isəŋmuntv su lə təsəele taa. ⁵Ntəna isətaa taŋlaa keŋ kəkəte nu mpv, isu ləw toma tənə tū yəxtəyaxa. Haləna taya awalı təw nyəŋka. ⁶Mpúyó Tacaa təma apalv wei i suu kponkpontu toŋ nyəntv wontu tə si: Polo hí hee kəkə ke isətaa taŋlaa kiŋ ke pəpəlee tē. Ilena apalv polo na í səŋ pəpəlee kiŋ. ⁷Tənəyaxa isətaa taŋlaa mpe pa

taa ləw kusa niŋ, na í hee kəkə na í tū apalv un i niŋ taa. I muwa ilena i lu.

⁸Pulvəpənaa ka wə ké isu yulv ģkpalasi taka ké isətaa taŋlaa mpe pa keŋ tē. ⁹Ma nyənaya mpv, ilena má ná pəpəlee liyiti ké isətaa taŋlaa kiŋ. Paa wei i kiŋ na i pəpəte, na a nyənəyuv taa nəxəsəna isu liyitee pəle nte tə wə atəntəwə tə. ¹⁰A liyitiyi mpv a ka wena wəetv kuləmtu ké. Paa pəpəte nte tə nəxəsəna ké isu tə wə lənte taa. ¹¹A kuləyi tənte tə, á caaki si á mənəna həxəlvəŋ liyiti un i taa ģku kv təw a tuyəxtəyi ké aa keesəyi. Na á mələxəna həxəlvəyuv ģku isətaa taŋlaa nyəwəŋ siyisinaa na pá hən-yə tə, aa keeki. ¹²Tulvəŋasi waasa isətaa taŋlaa mpe pa tənəyaxa təwisiwisi na si muvi kəkə. Pə kpayəv pa sika na pa ģkpalasi na pa keŋ tə. Na pə waasi pəpəlee an i liyiti na pə cəw na pə tə tə. ¹³Mpúyó ma nuwa pa ha pəpəlee anəyi hətə si kacuculaya. ¹⁴Paa wei i isəntaa ka wena pə mpaa ké. Kancaalaya nyəŋ isəntaa ka wə ké isu isətaa taŋlv. Naale nyəŋ nəxəsəna isu yulv. Tooso nyəŋ isəntaa ná wə isu təxəlaya. Ilena liyiti nyəŋ isəntaa ná nəxəsəna hekəle. ¹⁵Mpúyó isətaa taŋlaa mpe pa kulaa na pá tē isətaa. Paa wə teitei ké na wontu nti maa nawa Kepaa pəwə nəwə tə. ¹⁶Waatu wei pa teeki tə, pa pəpəlee an i tənəyi-wəye. Paa pa hətə pa keŋ si pa kuləyi, pa pəpəlee tənəyi-wəye mpúyó. ¹⁷Ye pa səŋəyi a səŋ, na pá kuləyi, ilə pa kpeenna-yə. Mpi tə, wontu ləmayasee ka wə pəpəlee an i a taa tətəyox.

Tacaa teeli kulvuy ke ləw təsəele taa

¹⁸Mpúyó Tacaa teeli kula nənəkpete, na pə məli isətaa taŋlaa təw. ¹⁹Isətaa taŋlaa hətə pa keŋ ké na pá kuli tetv təw ké ma isəntaa na pana pa pəpəlee pa tē. Ilena pá polo pá səŋ Tacaa təyaxa nənəwə na ilim təlule təw. Ilena lseyeli ləw teeli wə pa təw ké isətaa. ²⁰Pa ké wontu nti maa nawa lseyeli ləw tē ké Kepaa pəwə nəwə təw. Ilena má cəkəna si pa ké isətaa taŋlaa. ²¹Paa wei i ka wena isəntaa ke təm liyiti ké, na keŋ liyiti. Na paa wei ké yulv ģkpalasi. ²²Pa isəntaa ka nəxəsəna ké isu mpa ma nawa Kepaa pəwə nəwə tə, pa mayamaya. Paa wei i siyisa isəna tə mpúyó i siyisa.

a 10:1 isətaa taŋlaa: isətaa taŋlaa mpe pa wə loosi naaleye. Selupeŋnaa wə, na

11

Yosalem huɓnaa ke ɪ kawalaya tɔɔ

¹ M̀p̀yú Tacaa Feesuyu pona Isekiyeeli maya ilim tɔlule nɔnɔɔ. Ilena má mayana apalaa hiu na kakpasɪ kɛ tɔna. Ma nawa pa taa kɛ Asuu pɔyalu Yasaniya na Penaya pɔyalu Pelatiya. ² M̀p̀yú Tacaa heela-m si: Yulu nyá, yɔlaa mpe pa mayasəyɔna kawalaya tɔm na pa tasəyi layatu isayatu kɛ Yosalem ɪcate tɔne tɔ taa. ³ Pa kuyɔɔtutu ntɛ si pa kaa tasa kutulurɔ ɣmau halɪ pá polo laasaya tɔɔ. ɪcate pəsəna isu tiipile, na tayale nantu. ⁴ Pə tɔɔ kɛ pə wɛɛ si yulu pɔyaya má, ma yɔɔti nti ma nawa pa tɔɔ tɔ.

⁵ M̀p̀yú Tacaa Feesuyu tii ma tɔɔ na ku tɔ-m si yɔɔti si Tacaa yɔɔtaa si: Iseyeli nyɔma mɛ, ma nyɔma mə taa huwɛɛ. ⁶ ɪ lulasa yulɔkule kɛ ɪcate tɔne tɔ taa. ɪ suula sɔtaa kɛ hapɛɛ tɔɔ. ⁷ Pə tɔɔ kɛ Tacaa Iso yɔɔtəyi si mə sɔtaa mpa ɪ suula tɔ taa tɔɔlɛ nantu, na tɔ mayamaɣa kɛ tiipile. Ilena pá ləsi-mɛ na pá tɛɛna. ⁸ Maa yele na layate nte tɔ tɔm wɛ-mɛɛ sɔɔntu tɔ tɔ kɔɔ mə tɔɔ. Tacaa Iso yɔɔtəyɔna mpv. ⁹ Maa ləsi-mɛɛ ɪcate taa, na má tu-mɛɛ kpai nyɔma niɲ taa. Maa huɓna-mɛɛ. ¹⁰ Iseyeli tetu toosi tɔɔ kɛ maa huɓna-mɛ, na má yele na pá ku-mɛ na layate. Waatu unəyi ɪ ká nyi si mayale Tacaa. ¹¹ ɪcate tɔne tɔ kaa pəsi mɛ isu tiipile. Mɛ mə kaa pəsi isu tɔ taa nantu. Ama Iseyeli tetu tɔɲa tɔɔ kɛ maa huɓna-mɛ. ¹² Waatu unəyi ɪ ka nyi si mayale Tacaa. ɪ tá tɔɲ ma kutututu. Páɔ ɪ tá tɔki ma kiɲ. Ama piitimnaa mpa pa cɔɔna-mɛ tɔ, pa nyɔntu kɛ ɪ tɔɲəyi.

¹³ Waatu wei ma tɔɲa Iso kuyɔɔtutu teləsuyɔ kɛ mpv tɔɔ Penaya pɔyalu Pelatiya səpa. M̀p̀yú ma hota ma isentɔ na má má kapuka si: Hai, Tacaa, Iso. N ka ku Iseyeli nyɔma tɔna mpa pə kaasaa tɔ?

Tacaa kpeyeluyɔ kɛ yɔlaa mpa pə yasaa tɔ

¹⁴ M̀p̀yú Tacaa heela-m si: ¹⁵ Yulu nyá, nyá yɔlaa mpa pa kɛ Iseyeli nyɔma tɔ na nyá tɛɛtɔnaa Yosalem nyɔma tasəyi layatu kɛ mpa kolontunaa kuɔwa tɔ si pá saali tɔna. Mpi tɔ, taya Tacaa hawa tetu tɔne si tɔ pəsi tá nyɔntu. ¹⁶ Pə tɔɔ tɔ, teləsi-wɛ si, Tacaa Iso má, ma yɔɔtaa si: Paa ma yasa-wɛɛ tetu pɔyalɛ taa, na pa wɛɛ poolurɔ kɛ piitimnaa heku tɔ, ma wɛ pa kiɲ

kɛ tɔnaya, isu ma tɔyaya taa. ¹⁷ Pə tɔɔ kɛ n ká heeli-wɛ si: Tacaa Iso má, ma yɔɔtaa si maa kpeyeli-mɛɛ piitimnaa taa. Maa mɔɲna-mɛɛ timpi pi yasa-mɛ tɔ, na má ha-mɛɛ Iseyeli tetu. ¹⁸ Tɔnaya ɪ ká polo na ɪ kó turɔ kulalaarɔ na acaalətu tɔna. ¹⁹ Maa tu-mɛɛ ləmayasəle kulɔmtəle na huwɛɛ kufana. Maa ləsi mə nyama wena a wɛ isu pɛɛ tɔ, na má tu-mɛɛ nyama kupana. ²⁰ Ilena ɪ tɔɲ ma kutututu, na ɪ tɔki ma kiɲ. ɪ ká pəsi ma yɔlaa, na má pəsi ma Iso. ²¹ Ama mpa pa sɔɔla turɔ na pa acaalətu tɔ, maa mɔɲna pa tɔma kɛ pa nyɔɔɲ taa. Tacaa Iso má ma yɔɔtəna mpv.

Tacaa teeli kuluyɔ kɛ Yosalem

²² M̀p̀yú isɔtaa tanlaa heta kɛɲ, na pəpələɛ tu pa waali. Na Iseyeli Iso Tacaa teeli wɛ pa tɔɔ kɛ isɔtaa. ²³ Iso teeli kula ɪcate taa na ɪ polo puyɔ ɲku ku wɛ ɪcate ilim tɔlule tɔ ku tɔɔ. ²⁴ M̀p̀yú Iso Feesuyu kpayə-m ma ləmayasɛɛ taa. Ilena ku pona-m Iseyeli nyɔma mpa pa kpawa tɔ pa colɔɔ Papiloni. Ilena ma toosee taka su tɔnaya. ²⁵ M̀p̀yú ma kɛɛsa mpa kolontunaa kuu mpv tɔɔ tɔ tɔna nti Tacaa hula-m tɔ.

12

Iseyeli nyuyɔ nyɔma kuɔu tɔm kpaaluyɔ

¹ M̀p̀yú Tacaa heela-m si: ² Yulu nyá, tɔɔ kullaa heku taa kɛ n wɛɛ. Pa wena isɛ paa naaki pulu. Pəyɛle pa wena ɲkpaɲɲ, paa nuki natəli. Mpi tɔ, pa kɛ ɲkpanteeləɲ nyɔma kɛ. ³ Yulu nyá, tayanɪ nyá wontu. Tɔ mpaɔv kɛ ilim na pə isəle kɛ pa isentaa. Lu timpi n wɛ mpv tɔ na ɲ layasɪ tɔfate. Ntanyɪ paa ná si pa kɛ tɔɔ kullaa. ⁴ Ləsi nyá wontu kɛ ilim taa, isu mpaɔ tɔntu na pá naaki. Ilena ɲ tɛɛ tɔnte kɛ taanaya, isu pa kuukuyɔ yɔlaa kɛ yooɔ taa tɔ. ⁵ Tuli ɪcate koluɲa kɛ pa isentaa, na ɲ ləsi nyá wontu na tɔna. ⁶ Ilena ɲ səɣəli-ti na ɲ lu ahoo. Takɪ nyá isentɔ, taa nyani ate. Ma caa kɛ si ɲ wɛɛ Iseyeli nyɔma kɛ kuhulum mpi pi kpaali-wɛ tɔ.

⁷ M̀p̀yú ma lapa isu Tacaa heela-m tɔ. Ma lu ilim taa kɛ, na ma wontu isu mpaɔ tɔntu. Ilena taanaya má tuli koluɲa kɛ púyɔ na niɲ. Na má ləsi-təyi ahoo taa na má hɔɣoli na pá naaki-m. ⁸ Tɛv fema Ilena Tacaa tɔ-m si: ⁹ Yulu nyá, tɔɔ kullaa Iseyeli nyɔma mpe, isəntɔ pa kaa laɲɪ-ɲ

pɔɔsuɣu si pepeye n laki mpɔ? ¹⁰ ɪle cɔ-wɛ si: Taca kpaaləxəna Yosalem wulav na lseyeli nyəma mpa pa wɛ tana tɔ. ¹¹ Heeli-wɛ si n ka pəsi kuhulɔm mpi pə huləxi-wɛ si paa kuu-wɛ tɔ. Nti n lapa tɔ, nti tu mayanna-wɛ. Kolontunaa ka kuu-wɛ na pá tɛɛna yomle. ¹² Paa tɔli ɪcate koluɲa kɛ pɔ́ɔyú. Pa wulav ká lu ahoo, na í həyola i wontu na í taka i isentɔɔ si i taa na tetu. ¹³ Taca si maa nyəri-i puluyi na má kpa-i ku taa. Maa pona-i Papiloni nyəma tetu taa, i kaa na. Pəyele tənaya i ká si. ¹⁴ ɪlena má yasi pa tana mpa pa cɔɔna-i na pá səɲna-i tɔ. Maa yasi pa taɲlaa na pa yoolaa kɛ paa le. ¹⁵ Maa yasi-wɛye piitimnaa taa kɛ tetu payale taa. Waatu inəxi paa nyi si mayale Taca. ¹⁶ Ama maa ye le na pa taa apalaa napəli pá fiti yooi, na nyɔxɔsi na kutɔɲ. Pɛle paa teləsəna piitimnaa mpa pa taa paa polo tɔxɔ pa acalətu tɔm. ɪlena pá cəkəna si mayale Taca.

¹⁷ Mɔ́ɔyú Taca tɔma-m si: ¹⁸ Yulu nyá, tɔxɔ nyá tɔxɔnaxa na seluyi, na í nyɔ nyá lɔm na səxɔntu na seluyi. ¹⁹ Teləsi tetu yəlaa si Taca ɪsɔ má ma yɔxɔta lseyeli taa Yosalem nyəma tɔm si, paa tɔxɔ pa tɔxɔnaya na səxɔntu na pá nyɔɔ pa lɔm na seluyi. Mpi tɔ, paa kpiisi pa tetu tana, na tɔ taa nyəm tana kɛ ta taa yəlaa musuɲ tɔɔ. ²⁰ Paa yɔki acalɛɛ sɔsɔɔna nna a taa yəlaa suwa tɔ na pá kpiisi tetu. Waatu inəxəle paa nyi si mayale Taca.

Taca kuyɔxɔtutu lapu

²¹ Mɔ́ɔyú Taca pɔɔsa-m si: ²² Yulu nyá, pepe tɔɔ kɛ pə pəsa yəlaa kɛ ituule si: Kuyɛɲ tɛeki yem na ɪsɔ kuyɔxɔtutu teləsəlaa nawa ntiyi toosee taka taa tɔ tu laki? ²³ Mpɔ tɔ, heeli-wɛ si maya Taca ɪsɔ ma yɔxɔtəxi si maa su tənaya kɛ ituule nté tɔ tɔm kɛ lseyeli taa. Kuyɛɲ tɔɲa kɔntɛ, toosee taka tana ká la kɛ ɪsu pa naakuyi-yɛ tɔ. ²⁴ Mpi tɔ, pa kaa tasa pɔpɔtu toosee taka kɛ toosuɣu. Yaa pá naaki tɔm kutusutu kɛ lseyeli taa. ²⁵ Pə taya pulu, Taca má, ma kaa su. Ye ma yɔxɔta nti tu la kɛ, tɔ kaa leeli. Tɔɔ kullaa mɛ, maa yɔxɔti tɔm na tɔ la. Taca ɪsɔ má ma yɔxɔtəna mpɔ.

²⁶ Mɔ́ɔyú Taca tɔma-m si: ²⁷ Yulu nyá, lseyeli nyəma si nyá toosee u laki ɪsu n toosuɣu tɔ. Pəyele ma tɔmnaa mpa n kpaaləxi tɔ, tɔ ta kɛ nɔɔnɔ nyəntu. ²⁸ Pə tɔɔ tɔ, teləsi-wɛ si, Taca ɪsɔ má, ma yɔxɔtaa si,

ma kuyɔxɔtutu yosuɣu kaa wɛɛna waatu. Tu yoosi kɛ ɪsu ma yɔxɔtuɣu tɔ. Taca ɪsɔ má ma yɔxɔtəna mpɔ.

13

ɪsɔ kuyɔxɔtutu teləsəlaa pɔpɔtunaa tɔɔ kuluyi

¹ Mɔ́ɔyú Taca heela-m si: ² Yulu nyá, heeli lseyeli nyəma mpa pa nyənəxi pa təxi ɪsɔ kuyɔxɔtutu teləsəlaa tɔxɔ ma tɔm. Pa mayamaya pa nyəntu kɛ pa kpaaləxi. ³ ɪsɔ kuyɔxɔtutu teləsəlaa kumelɛmənəxi wei i tənəxi i ləmayasɛɛ na u naaki pulu tɔ, i tɔm wɛ waiyo kɛ. ⁴ Hai, lseyeli nyəma ɪsɔ kuyɔxɔtutu teləsəlaa wɛ teitei kɛ ɪsu taale hasi kɛ ncaa taa. ⁵ Pa ta polo na pá tayam ɪcate koluɲa pɔxɔlɛɛ. Pəyele pa ta ɲma koluɲa na pá cɔɔna lseyeli nyəma ɪcate si, pu kenti-wɛye Taca pááná yooi kuyaku wule. ⁶ Pa toosee wɛ kpɛtɛ kɛ, na pa nalaa kuyɔxɔtutu kɛ kaloolaya. Pa yɔxɔtəxi si Taca yɔxɔtəna. Pəyele ɪlé i ta tili-wɛ. ɪlena pá tuyi pa taa si, ɪlé i ka la ɪsu pa yɔxɔtuɣu tɔ pácɔ kpɛtɛ. ⁷ Pa toosee wɛ kpɛtɛ kɛ, na pa nalaa kuyɔxɔtutu kɛ kaloolaya. Pa yɔxɔtəxi si, Taca yɔxɔtəna. Pácɔ ma ta yɔxɔti. ⁸ Pə tɔɔ kɛ Taca ɪsɔ má ma yɔxɔtəxi si: Í yasa tɔm kpai nyəntu, í kpaala kuloolutu. Maa mu-mɛ na pááná.

⁹ Maa tó niɲ kɛ ɪsɔ kuyɔxɔtutu teləsəlaa mpa mɛ í wɛna toosee kpai nyəna na í naaki kaloolaya tɔm tɔ. Í kaa wɛ ma yəlaa kpekəle tɔɔ. Pa kaa ɲmaa mɛ hɛla kɛ lseyeli nyəma nyəna tɔɔ. Pəyele í kaa su lseyeli tetu taa. Tənaya í ká nyəna si mayale Taca ɪsɔ. ¹⁰ Í tolisiyi ma yəlaa kɛ. ɪlena í heeliyi yəlaa si pa heesaa si pə caxana-wɛ. Pəyele pəle pə fɛi. Ma yəlaa ɲmaakəna koluɲa na mu huləsəxi-kɛ. ¹¹ Heeli koluɲa huləsəlaa mpe si, heelim tɛu anaam nəxɔlu i ká nu. Koluɲa ka hoti na tɛu tɔmpeɛ nyəki-mɛ. ¹² Waatu wei koluɲa ká ti, ɪlena pá pɔɔsi-mɛ si, hulusuɣu mpi í ka huləsə-kɛ tɔ pə waasa wɛ? ¹³ Pə tɔɔ kɛ Taca ɪsɔ má ma yɔxɔtəxi si: Maa kəna tɛu heelim na pááná. Tɛu anaam ka nu, na tɔmpeɛ hoti na a wakəli pə tana. ¹⁴ Maa yaki koluɲa ɲka í huləsə mpɔ tɔ. Kaa ti atɛ, na pá ye le kite. ɪlena mɛ tɔm tɛ ka ncaa taa. ¹⁵ Maa mu pááná na koluɲa na ka huləsəlaa kɛ. Haləna má tala ma tənaya. Hali maa heeli-mɛ si, koluɲa na ka huləsəlaa pa fɛi tɔtɔ.

¹⁶ Iseyeli Iso kuyogotutu telasalaa fei toto. Mə kpaalayana nti í naaki Yosalem tɔɔ tɔ, na í tɔŋ si həesuyɔ wɛɛ. Pəyele kule kɔ fei. Tacaa Iso má ma yɔgɔtəna mpɔ.

Topotopo nyáma tɔɔ kuluyɔ

¹⁷ Ḿpɔ́yɔ Tacaa heela-m si: Keesəna Iseyeli alaa tɔɔ. Pa kpaaləxi pa luyɔ nyəntu ké. Kpaali-wɛ si mpusi kɔŋ. ¹⁸ Yulu nyá, heeli-wɛ si Tacaa Iso yɔgɔtəxi si mpusi wɛ alaa mpa mɛ í nyaləxi saalasí na í tɔyɔ yalaa təna niŋ taa tɔ mə tɔɔ ké. Na í nyaləxi təkentənəa ke yalaa təna tɔyɔ. í huɔ si í kpiliki ma yalaa ke mə niŋ taa, na mɛ mu lu təcuyɔ. ¹⁹ í kuyɔ ma nyuyɔ ke ma yalaa colɔyɔ. Təyɔnaya pee ŋkute na muɔ hɔyɔlaya nyuyɔ tɔɔ ké í laki mpɔ. Tənyaxa í kuyɔna yalaa mpa pə ta muɔna pá si tɔ. Ilena í yeki mpa pə ta muɔna pá wɛɛna weesuyɔ tɔ. í tusəxi ma yalaa na pɛle pá nukɔ kaloolaya tɔm. ²⁰ Pə tɔɔ ké Tacaa Iso má ma yɔgɔtəxi si: Maa tu mə saalasí nsi í həkəyana lelɔa tɔyɔ niŋ. Maa lɛkɔ-səxi mə kiŋ na má cəli. Maa waasi mpa í kpawɔ tɔ. ²¹ Maa lɛkɔ mə təkentənəa na má waasi ma yalaa ke mə niŋ taa. í taa tasa wɛɛv isɔ katɔsi. Ilena í nyɔ si mayale Tacaa. ²² Mpi tɔ, í wakələxi siyisilaa laɣa na mə kaloolasi, pácɔ pə tɔyɔ ma. Pəyele í sɔɔsəxi asayaa ke tɔŋ. í saŋ si pɛle pá laɣasi na pá wɛɛna weesuyɔ. ²³ í kaa tasa mə toosee kpai nyəna ke toosuyɔ. Mpɔ tɔ, í kaa tasa natələxi nav. Maa ya ma yalaa ke mə niŋ taa. Waatu inəxi í ká cekəna si mayale Tacaa.

14

Tacaa u caaki tɔyɔ laaɔ

¹ Ḿpɔ́yɔ Isekiyeeli tasaa si: Kuyaku nakuli Iseyeli sɔsaa napəli pa kɔma ma kiŋ na pá caya. ² Ilena Tacaa tɔ-m si: ³ Yulu nyá, yalaa pane pa tɔka pa tɔyɔ tɔm ke pa lotu taa ké. Pa su mpi pə susa-wɛyɛ kawalaya taa tɔyɔ pa kiŋ. Ma kaa ye le na pá pɔɔsi-m natəli. ⁴ Maa teləsi-wɛ si, ye Iseyeli tu wei í tɔka í tɔyɔ tɔm ke í lotu taa. Ye í su í kiŋ ke mpi pu susi-í kawalaya taa tɔ. Ilena puntu kɔɔ si í yɔgɔtəyənə Iso kuyogotutu teləsəlv. Maya Tacaa, maa cəna puntu ke í lotu taa tɔyɔ tuutuuma tɔm tɔɔ. ⁵ Ilena ma kɔcɔcɔv nti tə pəsi Iseyeli nyáma laɣa. Mpi tɔ, pa sɔɔla asilima tɔyɔ ké na pá lɔ-m. ⁶ Pə tɔɔ ké pə wɛɛ si, ma heeli Iseyeli nyáma si, Tacaa

Iso yɔgɔtaa si, pá lɔ tɔyɔ na pá məli. Pa há pá acaalətv tənaya siyile.

⁷ Pə taya pulv, Iseyeli nyáma təna na pá kpɛŋna cayaalaa. Ye wei í hatələnə-m na í tɔka tɔyɔ tɔm ke í lotu taa. Ye í su mpi pu tusi-í kawalaya taa tɔyɔ í kiŋ. Ilena puntu kɔɔ Iso kuyogotutu teləsəlv kiŋ si í pɔɔsəxi-m tɔm natəli. Ile maya Tacaa, ma mayamaya maa cəna-í. ⁸ Maa kulɔ puntu tɔɔ. í tɔm ka pəsi yalaa ke ituule, na ma kpisi-í ma yalaa taa. Ilena pá nyɔ si mayale Tacaa.

⁹ Ye Iso kuyogotutu teləsəlv nəyɔlv í tusa í ti, na í yɔgɔti tɔm natəli. Maya Tacaa má tɔsəna puntu. Maa tu-í niŋ na má kpisi-í ma yalaa Iseyeli nyáma taa. ¹⁰ Iso kuyogotutu teləsəlv unɔ, na wei í kɔma-í pɔɔsuyɔ tɔ pa təna pa wakələnə, na pa naale pa nyɔŋ taa ké pu tɛ. ¹¹ Ile Iseyeli nyáma kaa tasa tooluyɔ na pá hatələnə-m. Pácɔ pa kaa pilisi pa ti, na pa kawalaya təna. Paa pəsi ma yalaa na maa pəsi pa Iso. Tacaa Iso má ma yɔgɔtəyənə mpɔ.

Pulɔv kaa sənɔsi Iso huɔle

¹² Ḿpɔ́yɔ Isekiyeeli tasaa si Tacaa heela-m si: ¹³ Yulu nyá, ye isɔ tɛtv natəli tə yalaa ta tɔki ma tɔm ke teu Ilena pá pəntənə-m. Maa tu pa tɔɔ ké niŋ na ma wakəli pa tɔyɔnaya təsule. Maa kɔna-wɛyɛ nyɔyɔsi, na má kpisi tɛtv yalaa na tɔla. ¹⁴ Paa Nowee na Taniyeeli na Soopu pa tooso paa wenna yalaa mpe pa hekv. Pa mayamaya pa weesin ke pa tampana təyuyɔ ká waasi. Tacaa Iso má ma yɔgɔtəyənə mpɔ.

¹⁵ Ye ma yalaa na taale wontu isayətv lu, tu kpisi yalaa na pá ye le tɛtv ke kpɛte. Yalaa ka wu tə taa ké təyɔnav ke taale wontu nti tə tɔɔ. ¹⁶ Ilena yalaa tooso unɔ í wɛɛ tɛtv taa. Maya weesuyɔ tu Tacaa, ma tuukina ma ti si pa kaa pəsi na pá ya apalɔpəyaya yaa alɔpəyaya. Pa nyɔŋ tike ke paa ya. Tɛtv ká pəsi wɔlaya tɛtv nti tə taa nəyɔlv fei tɔ.

¹⁷ Yaa ma yalaa na yooɔ tii tɛtv nti tə taa. Paa kpisi yalaa na tɔla. ¹⁸ Ilena yalaa tooso unɔ í wɛɛ tə taa. Maya weesuyɔ tu Tacaa, ma tuukina ma ti si, pa kaa pəsi na pá ya apalɔpəyaya yaa alɔpəyaya. Pa nyɔŋ tike ke paa ya.

¹⁹ Yaa maa kəna kutəŋ ke tɛtv nti tə taa ma pááná ká huɔ pa tɔɔ na má tu-wɛyɛ sɔm na má kpisi yalaa na tɔla. ²⁰ Ilena Nowee

na Taniyeeli na Soopu pá wée pa heko taa. Maya weesuyu tu Tacaa má tuukina ma ti si pa kaa pəsi na pá ya apalupəyaya yaa alupəyaya. Ama pa mayamaya pa weesirj ke paa ya pa tampana tənyu tōo.

²¹ Məpəyó Tacaa ləo yəyətəa si, paa ma kəna Yosalem yəlaa tōo ké wahalanəa səsaa mpe pa liyiti isı: Yoou, na nyəyəsı, na taale wontu isayətu, na kusəku si, pə kpiisi yəlaa na tōla. ²² Paa na mpv, pu kaasi yəlaa mpa paa fiti tō. Apalupiya na alupiya ka lu pa taa. Paa tala mə kiŋ, i ká ná pa təntə na pa kulapəle. Ulena pə heesi mə larja ke wahalanəa mpa ma yəlaa na pá mayana Yosalem tō pa tōo. Na pə tənə mpi i ká kəna tə taa tō pə tōo. ²³ Pu heesi mə larja ke waatu wei i ká ná pa təntə na pa kulapəle tō. Ule i ká nyi si pə taya yem tōo ké ma lapa pə tənə mpi ma lapa tə taa tō. Tacaa ləo má ma yəyətənə mpv.

15

Leserj tuyu ŋku pa tu kəkə tō

¹ Məpəyó Tacaa pəəsə-m si: ² Yulu nyá, tuyu ŋku pa yaa si Leserj tō, pepeye ku taasi tēewa tuy leləŋ nyəŋsi? ³ Pa kaa kpaŋa pə təpəyaya na pá saaki pulv. Yaa pá ləsi ku təputiya na pá pusi ka tōo ké wontu. ⁴ Ama kəkə ke pa wəki si tənə. Pə kpaŋav si kila na pə suna si nəsı tō. Pepeye si tasəyi waasuyu? ⁵ Anı waatu wei su we təcuyŋ tō, pa ta lana-səyi pulv. Na saa wei kəkə ka nyaya-sı ile, isənayale. Təmle nteye paa lana-sı tətō?

⁶ Pə tōo ké Tacaa ləo má ma yəyətəyi si, isı pa wəkuyv Leserj taasi ke kəkə na pá yeki hətuyv taa tuy leləŋ nyəŋsi tō, mpv tətəyō maa hə Yosalem nyəma me mə tike mə ŋkpaŋj. ⁷ Maa kuli isəle na má nyənı-me. I hıv si i fita kəkə ké. Ule ŋke kaa nyəyanə-me. Waatu inəyi i ká nyi si, mayale Tacaa ke saa wei maa kuli mə tōo tō. ⁸ Maa yele na tətə pəsi wulaya nyəntu nti tə taa nəyolu fei tō. Mpi tō, i kisa ma təm tənyu. Tacaa ləo má ma yəyətənə mpv.

16

Yosalem nyəma nəyəsənə pəyaya ŋka pa ləwa tō

¹ Məpəyó Isekiyeeli tasaa si, Tacaa heela-m si: ² Yulu nyá, hólí Yosalem ke i acaalətu tōm. ³ Teləsi Yosalem si, maya Tacaa ləo

ma tōma si nyá təlule nté Kanaŋ tətə taa. Tənaya pa lula-ŋ. Nyá caa ke Amolii tu ké, na nyá tōo ke Hiti tu. ⁴ Pa ta seti nyá cuxute ke nyá luluyv kuyaku wule. Anı pa ta sə-ŋ lum si pá tiiki-ŋ na tōm na í lu. Pəyele pa ta taki-ŋ pəŋj. ⁵ Nyá tōm ta la nəyoluyv pətətəle. Nəyolu ta wii-ŋ na í la-ŋ yaasinaa panə pa taa kulum. Ama pa lə-ŋ tawa taa ké nyá kuyaku kululuyv wule ké. Mpi tō, pa taa kpaakayana-ŋ ké. ⁶ Ma tēekayana nyá kiŋ ké na má keesi n luki nyá caləm taa. Ulena ma seesi isəle si í weena weesuyu ke í weena weesuyu. Paa caləm waasa nyá tōo tō. ⁷ Ulena má yele na í luli na í huki səsəm təyomyom. N puwaya na í yasəli na í tēu. Nyá həla payalaa ké na nyá nyəsı su. Ulena í we kpete təyələyali. ⁸ Ma tasa nyá kiŋ ke tēenav, ulena má ná si, í tapa acacaale. Ulena má hə ma capa ntompəle na má kenti nyá tapakpete tōo. Məpəyó má suwa nəyō si maa laŋana nyá tike. Ulena má na-ŋ tə pəeli nəyō na í pəsi ma nyəŋ. Tacaa ləo má ma yəyətənə mpv.

⁹ Məpəyó ma sə-ŋ lum, na má nyaalı caləm mpi pu waasa nyá tōo tō. Ulena má sayalı-ŋ səsuyv nim. ¹⁰ Ulena má cələ-ŋ wontu nti pa səpa tō, na tənuyv nəyoluyv kupaŋ, na kponkpontu toŋ nyəntu tampala, na puuyv kupaŋku toko səs. ¹¹ Məpəyó ma tu nyá tōo ké kacəka wontu. Isı kpaŋi ke niŋ taa, na luluyv ke nyá luyv tēe. ¹² Na nyá muna tōo kacəka kukuule, na ŋkpaŋyapəlası. Na ntenuyu kupaŋku ke nyá nyuyv taa. ¹³ Nyá kacəka wontu nté wula, na liyitee nyəyəluyv. Kususutu nté kponkpontu toŋ nyəntu wontu, na pəŋj kupaŋ, na nti pa səpa tō. Nyá təyənaya nté mulum kupam na tuyv nim. Mpv pə yelina na í tē səsəm na í muna kawulaya. ¹⁴ Ulena nyá həte yaa piitimnaa taa ké nyá tēu mpi pə tōo. Mpi tō, n ka tu tewayə təkpaŋa ke kacəka ŋka má lapa-ŋ tō ka tōo. Maya Tacaa ləo má yəyətənə mpv.

Yosalem we isı apalaa tənə alv

¹⁵ Məpəyó Tacaa tasaa si: Ama Yosalem n həma nyá ti na nyá tēu, na nyá həte yaav. N pəsə apalaa tənə alv. N ha nyá təyi tēelaa tənə. ¹⁶ N ləsa nyá wontu nti tə cələta tēu tō. Ntəyi n lapənə kacəka ke nyá təfēenlənəa, na í la wasaŋkalətu ke pə tōo. Yaasi unı i taka ta lata. Pəyele i kaa tu tasu lapv. ¹⁷ N kpaŋa wula na liyitee nyəyəluyv

kacoka wontu nti ma ha-ŋ tɔ, na ɛ lu tuɲ apalɔnyɛŋ, na ɛ lana wasaŋkalɛtu. ¹⁸ N kpaɣa nyá wontu kɔsɔputu nti ma ha-ŋ tɔ, na ɛ takɪ tuɲ unɪ. N fɛɛna-ɪ ma nim na ma tulaalu. ¹⁹ Tɔɣɔnaɣa na mɔlɔm kupam na nim na tuɲ nim ke ma tɔkayana-ŋ. Mpɛɣɪ n fɛɛnaa isu tulaalu kuparɛ. Tacaa lɔɔ má ma yɔɣɔtɔna mpɔ. ²⁰ N kpaɣa nyá pɔyalaa na nyá pɛɛlaa mpa n ka lɔla-m tɔ. N ha-weye tuɲ sɪ ílɛ í tɔɣɔ. Nyá wasaŋkalɛtu nti tɔ ta tɔɔ kele? ²¹ N laawa nyá pɔyalaa, na ɛ la-weye kotaya ŋka kɔkɔ lusa ka tɔna tɔ na tuɲ hɛte taa. ²² Nyá acaalɛtu na nyá wasaŋkalɛtu nti tɔ taa, n ta tɔɔsɪ nyá pɛcaatu waatu. Saa wei n ka we kpete tɔyɛlɔyɛli na ɛ lɔkɪ nyá calɛm taa tɔ.

²³ Mpɔyɔ Tacaa lɔɔ yɔɣɔtaa sɪ: Yosalem, nyá tɛma asayɛɛ tɔna waali, nyá tɔm we waiyo kɛ tɛkpataa. ²⁴ N ŋmawa wasaŋkalɛtu kutuluɲ na tɛfɛɛnlenaa ke patɛmanaa tɔna taa. ²⁵ Paa mpaau ŋku kɔ nɔɣɔ ke n ŋmawa nyá tɛfɛɛnlenaa. N ha nyá tɔɣɪ tɛɛlaa tɔna. N lɔlɔsa nyá wasaŋkalɛtu, n wakɛla nyá teu. ²⁶ N lapa wasaŋkalɛtu na ɪcipiti nyɔma mpa pa kɛ nyá calɔ nyɔma alaafɔya nyɔma tɔ. N kpaasa ma pááná na nyá nyɛsɛm tɛma payalɛ. ²⁷ Pɔ tɔɔ kɛ ma kula nyá tɔɔ na toma. Ma pɛma-ŋ tɔɣɔnaɣa. Ma pɛta-ŋ kolontunaa Filiisi nyɔma acalɛɛ nna nyá wasaŋkalɛtu tɔm we fɛɛle tɔ, pa niɲ taa. ²⁸ N ta nyɔɣɔsɪ, ɪlena nyá na Asilii nyɔma í la wasaŋkalɛtu tɔtɔ. Paa na mpɔ nyá kɔnyulɔyɔ ta sɪ. ²⁹ N walɔsa nyá wasaŋkalɛtu ke Papiloni nyɔma taatɛlaa tɛtu taa. Paa na mpɔ n ta nyɔɣɔsɪ-tɪ. ³⁰ Mpɔyɔ Tacaa lɔɔ má ma yɔɣɔtaa sɪ: Ama Yosalem nyá n wena ɪcantɔ. N tɔmɔɣa isu wasaŋkalɪ sɔsɔ. ³¹ N ŋmaakaya wasaŋkalɛtu kutuluɲ ke paa mpaau ŋku kɔ nɔɣɔ kɛ. N ŋmaakaya pɔ tɛfɛɛnle ke lona tɔna taa kɛ. Pa taa felɔɣɪ-ŋ isu wasaŋkalɔnaa lɛlaa. ³² N weɛ kɛ isu alɔ wasaŋkalɪ wei ɪ kisiyɪ ɪ paalu na í tɔɲɔɣɪ apalaa kpai nyɔma tɔ. ³³ Wasaŋkalɔnaa tɔna wena pa kɔhau kɛ. Ama nyá mɛlaa kɛ na ɛ haaki nyá tɔɲnaa ke kɔcɔɲɲ. ɪlena pá lukɔna paa timpɪ na pá kɔɲ nyá kɪɲ. ³⁴ Nyá na wasaŋkalɔnaa lɛlaa í tá kaa. Mpi tɔ, nɔɣɔlu ɪ pɛɛkɔɣɪ-ŋ. Pɔyɛle nɔɣɔlu ɪ felɔɣɪ-ŋ pɔ liyitee. Nyá mɛlɔna na ɛ felɔɣɪ apalaa ke tuluɲa.

³⁵ Pɔ tɔɔ tɔ, wasaŋkalɪ, nu Tacaa kɔyɔɣɔtɔtu. ³⁶ Tacaa lɔɔ yɔɣɔtɔyɪ sɪ: N wakɛla nyá wɛnau na ɛ hɔli nyá tapakpɛte ke nyá tɔɲnaa. Halɔna pɔ kɛɛɲna nyá acaalɛtu tuɲ tɔna ke wasaŋkalɛtu taa, na ɛ ha-ɪ nyá piya calɛm. ³⁷ Pɔ tɔɔ tɔ, maa kotɪ nyá tɔɲnaa mpa nyá na-we ɪ nukaya leleɲ tɔɣɔ. Pɔ kpaɣau pa tɔna mpa n sɔɔlaa tɔ, na mpa nyá taa kpaana tɔ. Maa kɛyɛli-we na paa timpɪ. Paa kɔli nyá tɔɔ, na má yɛle na pá ná nyá tapakpɛte tɔna. ³⁸ Maa hɔuna-ŋ isu pa hɔukɔyɔna alaa wasaŋkalɔnaa, na mpa pa kɔyɪ yɛlaa tɔ. ɪsɛsɛmle ká kpa-m na má mɔ pááná na má lɔsɪ nyá weesuyɔ. ³⁹ Maa tɔ-ŋ pa niɲ taa, na pá yɔkɪ nyá wasaŋkalɛtu kutuluɲ. Paa wakɛli nyá tɛfɛɛnlenaa, na pá kuu nyá wontu na pá kpaɣa nyá kacoka nyɔntɔ. ɪlena pɔ yɛle-ŋ kpete tɔyɛlɔyɛli. ⁴⁰ Paa yɛle na samaa kɔli nyá tɔɔ. Paa yaya-ŋ pɛɛ, na pá sɔ-ŋ ŋmantaasi. ⁴¹ Paa nyayasi nyá tɛɛsɪ ke kɔkɔ, na pá hɔuna-ŋ alaa tuutuuma ɪsɛntaa. Maa sɪ nyá wasaŋkalɛtu ke tɔnaɣa. ɪle n kaa tasa nɔɣɔluɲ felɔyɔ. ⁴² Maa lana-ŋ na pááná kɛ, halɔna á hɛɛ. ɪlena má lɔsɪ nyá ɪsɛsɛmle ke nyá tɔɔ. Na nyá pááná tɛ, a kaa tasa huuu. ⁴³ Mpi tɔ, ɛ ta tɔɔsɪ nyá pɛcaatu waatu tɔm. N kpaasa ma pááná na yaasinnaa mpɛ pa tɔna. Maa mɛɲna nyá tɔntɛ ɪsɔɣalɛ tɔnaɣa nyá nyuyɔ taa. ɪle n kaa tasa nyá kawalaya na nyá acaalɛtu ntɔyɪ lapɔ. Tacaa lɔɔ má ma yɔɣɔtɔna mpɔ.

Yosalem wakɔluɲ kɛla acalɛɛ lɛnna

⁴⁴ Mpɔyɔ Tacaa tasaa sɪ: Atɔwa tukilaa ká tukina Yosalem ke ɪtuule sɪ, toto we ɪsɔna tɔ, mpɔyɔ pɛɛlɔ kpakɔyɪ. ⁴⁵ Yosalem n kɛ nyá too pɛɛlɔ kɛ tɛkpɛm. Nyá too unɪ ɪ kisiɪna ɪ paalu na ɪ piya. ɪ we teitei tɔtɔyɔ isu nyá kɔɣɔnaa mpa pa kisa pa paalaa na pa piya tɔ. Pa too ka kɛ Hiti tu kɛ, pa caa ke Amolii tu. ⁴⁶ Nyá kɔyɔ wei ɪ we ɪlim ntɔɣɔɲ tɔɔ tɔyɔle Samalii na ɪ pɛɛlaa. Nyá neu wei ɪ we ɪlim mpɔtɔɲ tɔɔ tɔyɔle Sɔtɔm na ɪ pɛɛlaa. ⁴⁷ Pɔ taya pɛcɔ tike ke n kɛɛna pɛle pa tɔntɛ na pa acaalɛtu tɛma. Halɪ ɛ wakɛla nyá tɔntɛ taa na pɔ kɛli-we. ⁴⁸ Tacaa lɔɔ má maɣa weesuyɔ tu kɛ. Yosalem nyá neu Sɔtɔm na ɪ pɛɛlaa pa ta la mpi Yosalem nyana nyá nyɔma í lapa tɔ. ⁴⁹ Nyá neu Sɔtɔm kawalaya ntɛ sɪ, ɪ ka we kalampaani kɛ, na ɪ wɛnau tɔɔwa. ɪ na ɪ pɛɛlaa paa nɔɣɔsɔyɪ pulɔ. Ama ɪ

taa waaseyi wahala to yaa konyontu. ⁵⁰ Pa hōma pa ti na pá lá acaalətu na má ná, ilena má kpiisi-wə. ⁵¹ Yosalem, Samalii ta la nyá isayatu hōyoluyu. Nyá acaalətu kəla payale ké i nyəntu. Acaalətu tənə nti n lapa to, tá tōw ké Sətom na Samalii pa pəsa kupama. ⁵² Nyá wei nyá n kukaya nyá kəyo na nyá neu pa tōm to, isayatu ntəyi nyá pəsəna nyá təyi acaaluyu na pə kəli pəle. Isayatu nti tá fēele kōmna ntēye nyá tōw. Mpu pə yekina na pəle pá kəli-ŋ siyisuyu. Pə wēē ké si pə liyiti-ŋ na á tōyo fēele. Mpi to, má hūləna si pəle pa tewa. ⁵³ Maa tayani pa acalē. Paa Sətom na i cōlō acalisi. Paa Samalii na i cōlō nyəŋsi. Halí maa tayani-ŋ tōtō isu pəle. ⁵⁴ Pu tu-ŋ fēele ilena pá kpaasi nyá kəyo na i neu pa apalutu. ⁵⁵ Nyá kəyo Sətom na i pēelaa paa məli isu pa wule taa. Nyá neu Samalii na ilē i pēelaa paa məli isu pa wule taa. Nyaxa Yosalem nyana nyə piya i ká məli isu mə wule taa. ⁵⁶ Nyá neu Sətom tōm ka wenna nyá nəyo taa ké tam ké nyá kalampaani waatu. ⁵⁷ Iləna pəcō pə kuliyi nyá isayatu tōw. Nyaxa pə talaa si ltəm acalē na pə cōlō nyəna pá wəŋi-ŋ. Filiisi nyana náa tuv-ŋ na pá footiyi-ŋ paa hōyoluyu ŋku. ⁵⁸ Nyá kawalaya na nyá acaalətu məla nyá nyuyu taa kéle. Tacaa má ma yəyətəna mpu.

⁵⁹ Μῦϋό Tacaa Iso yoxotaa si: Maa lá-
η ké isu n nyonnyu yem ke tuunau, na í
yoki nayo pelyuvu to. ⁶⁰ Ama maa tóosi nayo
hka má na-η tē pēla nyá pēlvut waatu
to. Ma na-η tu pēli tam tō nyēhka. ⁶¹ N
ká tóosi nyá tōnte tōm na fēele kpa-η, saa
wey nyá kōyōnaa na nyá newaa paa kōo nyá
kij to. Maa ha-η-we na pá pēsi nyá pēelaa.
Ule pē taya nayo pelyuvu to. ⁶² Maa na-η tu
pēli nayo. Waatu uayī n ká nyī si mayale
Tacaa. ⁶³ N ká tóosi tete, na í ká nyuvu na
fēele. Pu liyiti-η ké, n kaa kuli nayo ke saa
wei maa husi nyá isayatu tēna tō. Tacaa Iso
má ma yoxotēna mpu.

17

Hekele na lesen tuxu pa tom

¹ Ḿpúyó Tacaa tasa lsekiyeeli maya heeluuyi si: ² Yulu nyá, seé lseyeli nyéma ke iso. ³ Heeli-we si maya Tacaa lso ma yóyótaa si, hekæle sósó nýyólu i wenna nté. I ken tóowa na i huntv suwa na tã tayalaa,

na tæ cølatæa. ¹ Mþrýgý í kulaa na í polo Liparj tetu taa. Ulena í kó tuyv səsəəv nakulí kv nyuyv taa. ² Akpaale nte tæ kæla kulvuyv tæy ı setaa. Mþrýgý í pona taatæle tetu natəlɪ tæ taa. Ulena í su yampayətəlaa ıcatə taa. ³ Pə waalı ké í caa ıseylı tetu taa tuyv nakulı kv pılıŋa. Ulena í pona na í sə taale nte pa lukaa tə tə taa ké lum nəyɔ. Isu tuyv ŋku kv səəla lum tə. ⁴ Mþrýgý pılıŋa ŋke ka tēewa na ká pəsı tuyv ŋku pa yaa sı lesəŋ tə. Ulena kv məəlɪ, ıle kv ta kulɪ. Na kv wena hətu. Ntəna kv pılıŋası ha sı ıse na həkəle təə, na kv lila ke ı tēə. Na kv hələsəyɪ pılıŋası kvfası ke tam. ⁵ Həkəle səsə nəyɔlu ıle ı ka wēə tətə, ı keŋ tayalaa ké na ı həntu suwa teu. Ulena tuyv ŋku kv lila na kv pılıŋası kəsəna həkəle unı ı təə sı ı pəli-kuyv lum. ⁶ Tetu kvpantu taa ké pa tuu-kuyv lum səsəəm kın. Pa tuu-kuyv sı kv pılıŋası í su teu, na kó lılı na kó pəsı tuyv ŋku pa yaa sı, lesəŋ tə kv kvpankv.

⁹ Mṛpúy Tacaa lso si: Pəəsi-we si, tuxu
 ŋku ku la nté? Kancaalaya hekəle kaa
 kpəsi-ku na ku lila na í kooli ku pee, na kuna
 ku havu tana pə wuli. Pə kaa wee si pá lana
 toma ke səsəm. Yaa yalaa tuutuuma í wee
 na pácǝ pá kpəsi-ku na ku lila. ¹⁰ Pə so-ku
 yaa, íle ku la nté? Ye ilim təlule heelim*fa*
 mapə-ku, ku kaa wuli timpi taa ku nyǝ mpv
 tǝ? a hanjaya tǝyǝ. Pə lakɪ na tuj na nyutu
 wǝlǝɣɪ.

Təm ntı tə hıwεε kilisuxu

¹¹ M̄p̄óyú Tacaa tōma-m si: ¹² P̄ōōsi tōō
kullaa t̄ayaya nyāma mpe si: Í ta c̄ek̄ena
tōm nti? Heeli-weye is̄ēna Papiloni wulan
kōma Yosalem, na í kuu pa wulan na í waali
nyāma, na í pona í t̄e t̄ō. ¹³ l̄lena í k̄pa
kawulaya t̄ayaya tv̄ n̄yolw na í na-í pá p̄eeli
n̄yō, na í yele na í l̄é í su n̄yō na tuunav.
M̄p̄óyú í t̄ēna tetv̄ kupayalaa t̄ēna. ¹⁴ M̄pu
p̄e t̄isina Yuta kawulaya t̄āf̄e, na k̄á wu
kuluyv. Paa na mpv̄ na pa t̄ka pa na-í
pa n̄yō p̄eeluyv k̄e teu. ¹⁵ M̄puȳl̄e wulan
kufalv̄ un̄i, í kul̄a wei í kuu tetv̄ w̄l̄aa k̄e
mpv̄ t̄ō í t̄ōō. l̄lena í t̄ili l̄cipiti wulan c̄ōl̄o
si, í l̄é í ha-í yooū k̄p̄ayan̄j̄ na p̄e yoolaa
k̄e tuutuuma. Yul̄v̄ wei í lapa yaasi un̄i t̄ō,
í ka waa na í fiti k̄el̄e? Timpi í laalaa na í
wak̄l̄i pa n̄yō p̄eeluyv m̄p̄i t̄ō, í k̄aa t̄v̄li-t̄ō.
¹⁶ N̄tēna Tacaa l̄s̄ō si: Maya l̄s̄ō weesuyv̄ tv̄

^a 17:10 ilim tɔlulɛ heelim: Ilim tɔlulɛ heelim. Pə kɛ heelim tɔŋ nyəm mpi pə taa na

ké. Isu pontu un i sapa wulav wei un i tu-i kawulaya ke mpv to i te Papiloni. Mpi to, i yoka í na wulav un pa tuunav na pa nayo peelvuv. ¹⁷ Icipiti wulav kaa pona yoolaa tuutuuma na soocena payale. I kaa waasi- i yoo taa ké waatu wei Papiloni nyóma ká lo hapee taka to. Icate kite ke paa lo na pa huli pōnj si pa kuyi yólaa tuutuuma. ¹⁸ Mpi to, i ta nyani i tuunav ke pulv. I yoka i nayo peelvuv. Páyele un i ka yōjōtana na í su, na í la pō tana. I kaa tasa fituyv.

¹⁹ Pō tō ké Tacaa lso má ma suwa si, maya weesuyv tu ké. Tuunav na nayo peelvuv mpi i nyana yem isanto to, ma hāte ke i ka lapānaa. Maa mējha pō tēnaya i nyuvv taa. ²⁰ Maa nyāpi-i puluyv na má kpa-i ma katōka taa. Maa pona-i Papiloni na má hvuna-i tōm ke timpí i ta nuna-m to. ²¹ Paa kv i yoolaa taa selaa tana na layate ké. Pō kaasayv mpa lēna pá yasí peleye tēto tana taa. Waatu unayv paa nyi si maya Tacaa má yōjōtana.

Nōasi nsi Tacaa suwa to

²² Mpōyō Tacaa lso yōjōtaa si: Maa caa tuyv sōsōov nyuvv taa piliija kvfalaya. Maa peli hatoo comcom nayo taa nyējka. Maa pona-keye puyv kukuluyv nakuli kv tō na má sō-ke. ²³ Iseyeli puyv kukuluyv nakuli kv tō ké maa sō-ke. Kaa pu teu na ká heli piliijasí na tuyv la sōsōov kupanjv na kv luli pee. Ilena sumasi piitimnaa tana kōv, na sí cakí kv isotom taa na sí heesayv. ²⁴ Ilena taale tuyv tana nyi si maya Tacaa. Má pōsējōna tuyv sōsōov ke tiika, na má pōsi tiika ke tuyv sōsōov. Má yekina na tuyv lum nyējkv wuli. Maa yeke na kuvuluyv náá wēena lum. Maya Tacaa, má yōjōtana. Maa la ké isu ma yōjōtaa to.

18

Iso hvokana paa wei isu i tōnte wēe to

¹ Mpōyō Tacaa pōasa Isekiyeeli ma si:

² Pepe tō ké Iseyeli nyóma tukiyi ituule si, cecēnaa sala lesēj akaa. Ilena pa piya kela nyēj?

³ Tacaa lso má ma yōjōtana tuunav si, pō fēi si pá tasa ituule nteye tukuyv ke Iseyeli taa. ⁴ Ma tēnna yólaa tana weesij. Paa cecēnaa nyēj, paa piya nyēj. Wei i lapa isayatu to, un i ká sēna pō sēm.

⁵ Ye isu yulv tējējv tampana, na í lakí kupantu na í siyisaa. ⁶ I tōkí laatu tōjōnaya ke pulasí tō. I luyijv Iseyeli nyóma tuyv.

I wakalējv i tōjōntāle alb. I kpōtējōna alb ke i asilima kuyēj taa. ⁷ I muyulijv, i felējv i kēma. I haakí nyōjōtōnaa ke tōjōnaya, na mpa pa wē kpela tōjv kutakēm. ⁸ I kēntējv i liyitee si í hiki kasayaya yaa kawaaya. I lakí mpi pō ta siyisi to. Ama yólaa naale i lapa tōm, i tējējv tampana ke tō taa ké. ⁹ Ilena í tējējv ma kiij, na í lakí ma kutōtōtō na kupantu. Ile un i siyisina ntē. Yulv isu mpv wēekēna weesuyv ké. Tacaa lso má ma yōjōtana mpv.

¹⁰ Ye isu pō te yulv pēyavv ké hmulv na ká kuyi yólaa. Yaa ka lapa yaasinaa pane pa taa nōjōlv. ¹¹ Ka kisa ka caa ikpate ke tējējv, na ka tōkí laatu tōjōnaya ke pōnj taa. Ka wakala ka tōjōntāle alb. ¹² Ka muyulijv wahala nyóma na kuvyōntōnaa, na ká hmulējv. Pácv kaa felējv ka kēma. Ka luyijv tuyv wei i kē acaalēto ke mpv to. ¹³ Ye yulv isu mpv kēntējv i liyitee na í pēekējv kawaaya, yaa kasayaya. I hvokí si i ká wēena weesuyv na? Aai, yoo. Ye i lapa acaalēto nti tō tana. Pō wēe si i isayatu í mēli i nyuvv taa ké na í si.

¹⁴ Ye isu yulv wēna pēyalv kele, na í naakí isayātōnaa mpa i caa lakí to pa tana. Ile i ta tējv i ikpate. ¹⁵ I kisa laatu tōjōnaya tōjōv ke pōnj tō. I luyijv Iseyeli nyóma acaalēto tuyv. Páyele i wakalējv i tōjōntāle alb. ¹⁶ I muyulijv nōjōlv, i hmulējv. I muyv kēmlē to puluyv tōluma. I haakí tōjōnaya ke nyōjōtōnaa, na í haakí wontu ke mpa pa wē kpate to. ¹⁷ I lakí isayatu. I pēekējv kawaaya yaa kasayaya. I tōkējv ma kutōtōtō na í tējējv ma kiij. Pōnto wēekēna weesuyv ké, i sēkí i caa isayatu sēm. ¹⁸ I caa muyulina na í hmulv, na í la isayatu ke i yólaa hekuv. I un i ka sēna i isayatu sēm.

¹⁹ Í pōsējv si, pepe tō ké pēyalv i sēkí cēce isayatu sēm? Mpi to, ile i tējv tampana ké. I lapa kusiyisim na í tōkí ma kiij tana na í lakí. Pō wēe si í wēena weesuyv ké. ²⁰ Yulv wei i lapa isayatu to un i ka sēna. Pēyalv kaa si cēce isayatu sēm. Pácv cēce ná kaa si pēyalv nyantu sēm. Siyisilu tōkí i siyisuyv fōtō ké. Ilena isayav náá tōjv i isayatu nyēj.

Kupantu lapv tōm sēyesuyv

²¹ Ye isayav lōwa i isayatu nti i lapa to. Ilena í tōkējv ma kusēsuto na í tējējv

tampana na í laki kusiyisim. 1 ká weena weesuyu ké, 1 kaa sí. ²² Paa sɔɔ 1 kawalaya tana tɔɔ ké. 1 ka weena weesuyu ke isana 1 tɔɔna tampana tɔ pɔ tɔɔ. ²³ Ḿpɔ́yú Tacaa lɔɔ sí, pɔ taya isayav sɛm ke ma sɔɔlaa. Ama sí í layasi tɔntɛ kɛ na í weena weesuyu. ²⁴ Ye siyisilu lɔwa 1 siyisuyu na í la kawalaya. Ilena í kɛna isayav acaalɔv, 1 kaa weena weesuyu tɔtɔ. lɔɔ ká sɔɔ 1 siyisuyu tɔɔ ké. Mpi tɔ, 1 ha 1 tɔyɪ kawalaya na kɔpɛntɔyɔ taa ké. Pɔ tɔɔ ké í ka sí. ²⁵ Iseyeli nyɔma yɔɔtɔyɪ sɪ Tacaa mpaav ta siyisi. Ile ma pɔɔsɔyɪ Iseyeli nyɔma sí, pɔ taya mpe pa mpaav ta siyisina ma nyɛɔkɔ kɛ? ²⁶ Ye siyisilu lɔwa 1 siyisuyu na í la kawalaya na í sí ka sɛm. Isayatu nti 1 lapa mpɔ tɔ tɔ sɛm kɛ 1 sɔpa. ²⁷ Ye isayav yela 1 isayatu nti 1 lapa tɔ, na í tɔɔna tampana na siyisuyu. 1 ka weena weesuyu. ²⁸ Ye 1 nawa sí 1 wakɛlaa, Ilena í layasi, 1 ká weena weesuyu ké, 1 kaa sí. ²⁹ Iseyeli nyɔma tɔɔ sɪ Tacaa mpaav ta siyisi. Ile pɔ taya mpe pa mpaav ta siyisina ma nyɛɔkɔ kɛ? ³⁰ Pɔ tɔɔ ké Tacaa lɔɔ má ma yɔɔtɔaa sí maa hɔvna paa Iseyeli tɔ wei isɪ 1 tɔntɛ weɛ tɔ. Mpɔ tɔ, paa wei í yele 1 kawalaya ŋka 1 laki tɔ, na í layasi. Pɔ taa kɔɔ na mɔ isayatu yele na í le. ³¹ Í lɔ mɔ kawalaya tɔnaɔa poolɔɔ. Í layasi lɛmayasɛle kɔfate na huwɛ kɔfana. Pepe tɔɔ kɛ í ka sɔɔlɔ sɛm? ³² lɔɔ Tacaa sí, ma ta sɔɔlɔ asayaa sɛm. Pɔ tɔɔ tɔ, í lɔ mɔ isayatu na í layasi na í weena weesuyu.

19

Iseyeli awulumpiya tɔɔ wula

¹ Ḿpɔ́yú Tacaa heela Isekiyeeli má sí má ma kawɔyaya ke Iseyeli nyɔma awulumpiya tɔɔ sí:

² Mɔ too ka kɛ tɔɔlaya ŋka ka wena ka mpaa ke tɔɔlasi taa tɔɔɔ.

Tɔɔlasi kɔfasi heko ke ka hantaa na ká tɔɔki ka piya.

³ Ilena ká falasi ka piya taa lɛɔka na kɛle ká pɔsi tɔɔlaya ifate nte tɔ kpelɛma tɔ tɔɔnaɔa cɔlɔyɔ, na tɔ liki yɛlaa tɔ.

⁴ Ḿpɔ́yú piitimnaa nu pa yɔɔtɔyɪ ka tɔm, Ilena pá kpa-keɔe katɔka taa, na pá tɔ ka muna taa kɛ kulaya taka, na pá pona-keɔe Icipiti tetu taa.

⁵ Tɔɔlaya alɔnyɛɔka ŋke ka cekɛnaa sí ka tɛɛla kpeɛɛ.

Ilena ká lɛsi ka piya taa lɛɔka na ká la-keɔe tɔɔlaya ifate, kpelikpeka nyɛɔka.

⁶ Ilena ká na lɛɔsi pá tɔɔ.

Ka kpelɛma ka tɔɔnaɔa cɔlɔyɔ, na ka liki yɛlaa.

⁷ Ḿpɔ́yú ka yɔka pa acalɛɛ, na pa kawulaya tɛɛsi.

Tetu taa yɛlaa í nuwa ka nyusɔyɔ ile pa sɔv seluyu.

⁸ Ilena piitimnaa mpa pa cɔɔna-we tɔ, pá luna pa tetu hɔɔlɔɔ taa na pá pɛɛli nɔɔɔ ke ka tɔɔ.

Pa nyɛpa-keɔe puluyu na pá kpa-keɔe pa katɔka taa.

⁹ Ḿpɔ́yú pa tɔ kulaya taka ke ka muna taa. Ilena pá sɔsi-keɔe tɔɔlɔyɔ sɔsɔɔv nakɔli ku taa.

Pɔ waali kɛ pa pona-keɔe Papiloni wulav.

Ilena pá tɔki-keɔe salɔka ke kolɔɔa icate taa.

Sɪ pa taa tasa ka nɔɔɔ nuw ke Iseyeli pulasi taa.

Tɔyɔ ŋku pa yaa sí lɛɛɔ tɔyɔ tɔ ku tɔɔ wula

¹⁰ Nyá too ka we kɛ isɪ lɛɛɔ tɔyɔ.

Pa sɔ-kuyɔ lum nɔɔɔ na kú lɔ na kú lɔlɔ sɔsɔm ke lum katatɔlaya tɔɔ.

¹¹ Ku piliɔasi ka wena alaafɔya kɛ na sí pɔsi kawulaya kpatɔɔ.

Ilena sí pu na sí tɛɛ tɔyɔ tɔɔ.

Ḿpɔ́yú pa sama-kuyɔ ku piliɔasi payalɛ na ku kɔɔkolɔmɔɔ tɔɔ.

¹² Tɔnaɔa pɔ kpesa-ku na páána na pá peti atɛ.

Ilim tɔlɔle heelim mapa ku pee na á wɔli.

Ilena ku piliɔasi kpelikpeka nyɛɔsi nsi sí pɛli na sí wɔli na kɔkɔ nyaya-si.

¹³ Nɔɔnɔɔ wulaya tetu taa timpi lum fɛi na lɔkɔtɔ weɛ tɔɔɔ pa sɔ-ku.

¹⁴ Ḿpɔ́yú kɔkɔ luna ku taa na ká nyaya ku piliɔasi na ku pee.

Ku fɛina piliɔasi alaafɔya nyɛnsɪ nsi sí kɛ kawulaya kpatɔyɔ tɔ.

Kawɔyaya kane ka we kɛ isɪ wula.

20

Tacaa paasɛna Iseyeli nyɔma

¹ Iseyeli nyɔma kuuu pɔnaɔa naatosompɔɔlaya nyɛɔka isɔtɔ kakpasi nyɛɔ kɔyaku naanɔwa nyɛɔku wule, Iseyeli

sosaa taa napəli koma. Pa mayana-m si pa caaki pá nyi lso luyi nyəntu. ²Ntəna Tacaa lso heeli-m si: ³Isekiyeeli pəosi lseyeli sosaa si, maya í koma nau na? Ma tuuki si ma ké weesuyu tu ké. Ma kaa yele na í ná-m. Tacaa lso má ma yəɣətəna mpu.

⁴Ḿpúyó Tacaa lso tasa-m heeluyu si: Ye n caa n hovu-na-weye, n hovu-na-we, ile heeli-weye pa caanaa acaalətu təma. ⁵Heeli-we si, maya Tacaa lso ma yəɣətəna si, kuyanjku ma ləsa lseyeli nyəma me tō ma kpaasa niŋ na má su Yakəpu təyaya luluɣu nyəma ke nəyō na ma tuu. Ma hula-meye ma təxi lcipti tetu taa. Ma heela-me na isəle kuseemle si, mayale mə Caa lso. ⁶Kuyaku ŋkuyi ma kpaasa niŋ na má heeli-me na tuunav si, maa ləsi-meye lcipti tetu taa. Maa pona-meye tetu nti maa cəwa na tē kala teu tō tə taa. Tə taa ké təɣənaɣa na kupantu təna təlaa yem təho. ⁷Haləna ma heeli-me si, í ló acaalətu nti í nyənəxi na tē həŋ-me tō. Í taa pilisi mə ti na lcipti tuŋ. Mayale mə caa lso.

⁸Ḿpúyó í kisa-m nunav na í kul ma tō. Mə taa nəɣəlu ta ló acaalətu nti tə həŋ-me tō. Pəcō í ta ló lcipti tuŋ. llena maa hiki huwəe si, maa lana-me na pááná ke lcipti tetu taa tənaya, haləna á hēe. ⁹Paa na mpu ma hətə tō ké ma lapa mpu si, pá taa kō na pá wakəli-təye piitimnaa mpa pa heku í wēe tō. Pəcō mpe un pa heku ke ma hula-meye ma ti. llena má ləsi-meye lcipti tetu taa. ¹⁰Ḿpúyó ma ləsa-meye lcipti tetu taa. Ma tiika-meye wulaya tetu nti tə taa fəi caɣav tō. ¹¹Ma səɣesa-meye ma kiŋ. Ma hula-meye ma kutətu nti pə wēe si, yulu í tōki na í wēna weesuyu tō. ¹²Ma ha-meye kuyeeŋ kuhēesəŋ si, pə hól si, maya Tacaa má suna-me na mə mpa. ¹³Ḿpúyó lseyeli nyəma me í kula ma tō ké wulaya tetu taa. Í kisa ma kiŋ ke təŋyū. Í ló ma kutətu nti yulu ka təŋ na í wēna weesuyu tō. Í wakəla ma kuyaku kuhēesuyi tənəŋnaŋ. Pə tō ké ma huwəa ma taa si, maa mu-me na pááná təsəɣəsəxi ke wulaya tetu taa tənə, na ma kpiisi-me. ¹⁴Paa na mpu ma hətə tō ké ma lapa mpu. Pə taa kō na pá wakəli-təye piitimnaa mpa pa taa ma ləsa-meye lcipti tetu taa tō. ¹⁵Wulaya tetu taa tənaya ma kpaasa niŋ na má tuu si, ma kaa pona-meye tetu kupantu nti maa ha-me tō tə taa. Tetu nti tə taa ke təɣənaɣa kupanjka na

kupantu təna təlaa təho. ¹⁶Mpi tō, í ləwa ma kutətu na í kisi ma kiŋ ke təŋyū. Í wakəla ma kuyeeŋ kuhēesəŋ. Pə təɣa pulu, í nyəkələna mə tuŋ kulalaŋ ké. ¹⁷Ama ma lapa mə pətəotəle si, má taa kpiisi-me. lē ma ta wakəli-meye wulaya tetu taa.

Iseyeli nyəma ta yele Tacaa ke kisuyu

¹⁸Ḿpúyó ma heela lseyeli nyəma piya ke wulaya tetu taa si, í taa təŋ mə caanaa kiŋ. Í taa təŋ pa kutətu, na í pilisi mə ti na pa tuŋ. ¹⁹Mayale mə lso Tacaa, í təŋ ma kiŋ. Í paasəna ma kutətu, na í lak-ti. ²⁰Í nyəni ma kuyeeŋ kuhēesəŋ ke ma nyəŋ. Kuyeeŋ un i huləɣəna má na-me ta heku si, yəlaa í nyi si, mayale mə lso Tacaa. ²¹llena mu kul ma tō, í ta təŋ ma kiŋ. Pəcō í ta paasəna yaa í təŋ ma kutətu nti yulu ka təŋ na í hiki weesuyu tō. Í wakəla ma kuyeeŋ kuhēesəŋ. Ntəna má huɣ ma taa si, maa lana-me na pááná ke wulaya tetu taa ké, haləna á hēe. ²²Paa na mpu ma hətə tō, ma kpa ma ti si, pə taa kō na pá wakəli, ma hətə. Pə taa wakəli-təye piitimnaa mpa pa taa maa ləsa-meye lcipti tetu taa tō. ²³Ḿpúyó ma tasa niŋ kpaasuyi na má tuu wulaya tetu taa si, maa yasi-meye tetu naa kpa nyəntu yəlaanaa taa. ²⁴Mpi tō, í taa lak ma kutətu. Pəyele í loo ma kiŋ. Í wakəlayi ma kuyeeŋ kuhēesəŋ. Í kēsa mə isə na mə caanaa tuŋ kulalaŋ tō. ²⁵Ma tūna-meye kutətu nti tə fəi teu tō. Kiŋ un u haaki-meye weesiŋ. ²⁶llena ma yele na í haaki mə kancaalaya piya ke mə tuŋ na pə pilisiyi-me. Maa tu-meye səɣəntu səsəntu ké si, í cəkəna si mayale Tacaa.

Tacaa su tənaya ke lseyeli nyəma laatu

²⁷Ḿpúyó Tacaa tōma lsekiyeeli má si: Yulu nyá, heeli lseyeli nyəma si mə caanaa wakələna-m ké. Mpi tō, pa kisa ma nyəntu ke təkuyi. ²⁸Ma tiika-we na má pona-weye tetu nti maa yəɣətəna tuunav si, maa ha-we tō tə taa. Pa tala tənə, llena pá ná pulasi kukulasi tənə, na hətu tənə. llena pá fēenəxi na pá lak kotasi nsi si kusəxi ma pááná tō. Pa wəpa pa tulaalvnaa, na pá liisiyi pa sulum. ²⁹Ntəna má pəosi-we si: Təfēenəle nte tə taa ké í puki mpu? Pə kpaɣav waatu un təy pa ha lona an si, təfēenəlenaa na pá yaaki-yeɣe Ḿpúyó haləna saŋa. ³⁰Teləsi lseyeli nyəma si, Tacaa lso má ma yəɣətəxi si: Pə fəi si í

pilisi mā tī, isu mā caanaa. Yaa í tǎǎǎi mā acaalǎtu tuij na í laǎasǎǎi. ³¹ Timpí í pilisiyina mā tǎǎi mā tuijnaa ke halǎna saǎa tǎǎǎe, mā kucǎǎǎi hav taa, na isǎna í lakí mā piya ke kǎtasí nsi kǎkǎ lusa sǎ tǎna tǎ. Ilena Iseyeeli nyǎma huǎkí sǎ, māa yele na í yǎǎǎtǎna-m? Tacaa Iǎo tuuki sǎ: Ma kaa yele na í yǎǎǎtǎna-m. ³² Í kaa na mpi í tǎǎǎǎi tǎ. Mpi tǎ í yǎǎǎtǎǎi sǎ, í caa sǎ, í wǎe isu piitim, yaa tǎtu lǎntí yǎlaa kpeka. Í caa í luǎ tuij na pǎǎe. ³³ Tacaa Iǎo má ma yǎǎǎtǎǎi sǎ, mā tuuki sǎ māa tǎǎǎi mā tǎǎ kǎ kawulaya na toǎ sǎǎǎǎǎi. Maa mu-me na pǎǎǎǎ. ³⁴ Maa lǎsǎ-meǎe piitimnaa taa. Maa lǎsǎ-meǎe tǎtǎnaa mpa pa taa í kǎ yawa tǎ. Maa kpeǎeli-me na ma toǎ sǎǎǎǎǎi, na má mu-me na pǎǎǎǎ. ³⁵ Ilena ma pona-meǎe wulaya tǎtu taa, na í hatǎlǎna piitimnaa, na má huǎna-me na tǎ nyǎǎǎǎi tǎma. ³⁶ Teitei isu ma huǎna mā caanaa ke Icipiti wulaya tǎtu taa tǎ. Mǎpǎǎǎ maa huǎna-me. Tacaa Iǎo má ma yǎǎǎtǎna mpu. ³⁷ Maa caalǎ-me na í wǎe ma kalǎku. Í kǎ tǎkí ma na-me tǎ nǎǎǎ pǎǎǎǎ. ³⁸ Maa lǎsǎ mā taa kǎ mpa pa kula ma tǎǎ na pǎ tǎ nuǎna-m tǎ. Na má lǎsǎ-meǎe tǎtǎnaa mpa pa taa í caǎǎa tǎ. Ama í kaa mǎlǎ Iseyeeli tǎtu taa. Waatu inǎǎi í kǎ cekǎna sǎ māǎǎǎ Tacaa. ³⁹ Mǎpǎǎǎ Tacaa Iǎo yǎǎǎtǎa sǎ pǎa Iseyeeli tu wei í polo na í luǎ í tuij. Ama pǎǎe pǎ waalǎ kǎ í kǎ nuǎna-m. Í kaa tasa ma hǎte wakulǎǎ na mā kucǎǎǎi na mā tuij. ⁴⁰ Ma puǎǎ naǎǎ nyǎǎǎ sǎǎǎǎǎǎ tǎǎ kǎ Iseyeeli nyǎma mpa me mā tǎna í wǎe tǎtu taa tǎ, í kǎ la-m tǎmlǎ. Tǎǎǎǎ maa mu-meǎe teu. Maa pǎǎkí mā kuhaaǎ na mā kuhalǎm kancaalǎǎ kulǎlǎm, na pǎ tǎna mpi í kǎ ha-m tǎ. ⁴¹ Maa mu-meǎe teu, isu kǎtǎǎa ŋka ka sǎǎǎǎǎ wǎe teu tǎ. Waatu inǎǎi maa lǎsǎ-meǎe tǎtǎnaa mpa pa taa māa yasa-meǎe piitimnaa hǎku tǎ, na má kpeǎeli-me. Ilena piitimnaa ná sǎ māǎǎ Iǎo naǎǎǎ. ⁴² Waatu wei inǎ maa kǎna-meǎe Iseyeeli tǎtu nti maa kpaasa niǎ na má tuu sǎ, māa ha-tǎǎi mā caanaa tǎ, tǎ taa tǎǎǎ í kǎ nyǎ sǎ, māǎ Tacaa. ⁴³ Tǎǎǎǎ í kǎ tǎǎǎi mā tǎnte na mā lakasǎ tǎna nsi í pilisina mā tǎ tǎ sǎ tǎm. Ilena í nyǎǎǎǎi mā tǎǎi acaalǎtu tǎna nti í lapa tǎ tǎ tǎ. ⁴⁴ Mǎpǎǎǎ Tacaa yǎǎǎtǎa sǎ: Ma hǎte tǎǎ kǎ māa la. Ma kaa kǎǎǎǎna mā tǎnte isǎǎǎe na mā lakasǎ nsi sǎ fǎi teu tǎ. Waatu inǎǎi Iseyeeli nyǎma kǎ

nyǎ sǎ, māǎǎǎ Tacaa.

21

Tacaa mu pǎǎǎǎ na Iseyeeli nyǎma

¹ Mǎpǎǎǎ Iǎo tǎma Isekiyeeli má sǎ: ² Yulǎ nyǎ, kǎǎǎ nyǎ isǎ na ilim mǎǎǎǎ hǎǎǎǎ tǎǎ, na í yǎǎǎtǎna-kǎ. Tǎǎǎi ku tawa hǎtǎǎ ke Iǎo kuyǎǎǎtǎtu. ³ Heeli ilim mǎǎǎǎ hǎtǎǎ ke Tacaa má ma kuyǎǎǎtǎtu. Ma yǎǎǎtǎǎi sǎ māa tu-kuyǎ kǎkǎ. Kaa nyǎǎa tuij lom nyǎǎ tǎna na kuǎlǎǎǎ. Pulǎpu kaa teesi-kǎ. Kaa nyǎǎa pǎ tǎǎǎǎ hatoo ilim mǎǎǎǎ kǎ, halǎna pǎ ntǎǎǎǎ. ⁴ Yǎlaa tǎna kǎ nyǎ sǎ māǎ Tacaa. Ma tǎna kǎkǎ ŋke, na pulǎpu kaa teesi-kǎ.

⁵ Ntǎna Isekiyeeli má, ma yǎǎǎtǎ sǎ: Hai, Tacaa, pa tǎǎ māǎ sǎ atuwa ke ma tukiǎi.

⁶ Mǎpǎǎǎ Tacaa tǎma-m sǎ: ⁷ Yulǎ nyǎ, kǎǎǎ nyǎ isǎ na Yosalem íatǎe tǎǎ. Yǎǎǎtǎ tǎ kǎtǎǎa tǎlatǎnaa tǎǎ kǎ isǎǎǎtu. Yǎǎǎtǎ mpi pu māǎǎǎ Iseyeeli tǎtu tǎ. ⁸ Heeli Iseyeeli nyǎma sǎ, māa kulǎ pa tǎǎ. Maa kǎǎe ma laǎǎte ke tǎ suǎǎte taa na má kǎ pa tǎna. Paa asǎǎǎ paa kupama. ⁹ Kupama na asǎǎǎ pa kpiisuyǎ tǎǎ kǎ māa kǎǎe ma laǎǎte ke tǎ suǎǎte taa. Maa kǎ yǎlaa tǎǎǎa pǎ kǎǎǎǎ ilim mǎǎǎǎ na pǎ ntǎǎǎǎ tǎǎ tǎ. ¹⁰ Yǎlaa tǎna kǎ nyǎ sǎ, māǎ Tacaa, ma kǎǎe ma laǎǎte ke tǎ suǎǎte taa. Tǎ kaa tasa mǎlǎǎ. ¹¹ Yulǎ nyǎ, nyǎ laǎǎe í wakǎlǎ sǎǎǎ. Wii pa tǎna pa isǎntǎa. ¹² Ye pa pǎǎǎa-ŋ sǎ: Pepe tǎǎ kǎ n mǎlǎǎi? Iǎe í cǎ sǎ, ma nuwa tǎm isǎǎǎtu kǎ. Tu la na yǎlaa laǎǎ wakǎlǎ. Paa susi ŋkpalasǎ ke yem, na pa apalǎtu hoo. Pa tǎna kǎ makǎ tǎma. Nti tǎ talǎna ntǎ. Tacaa Iǎo má ma yǎǎǎtǎna mpu.

Laǎǎte ka tǎǎǎ Iseyeeli nyǎma

¹³ Mǎpǎǎǎ Iǎo tǎma Isekiyeeli má sǎ: ¹⁴ Yulǎ nyǎ, yǎǎǎtǎ sǎ, Iǎo má ma yǎǎǎtǎa sǎ, laǎǎte laǎǎte.

Pa sala-teǎe na pǎ sotiti-te.

¹⁵ Yǎlaa kuyǎ tǎǎ kǎ pa sala-te.

Pa sotita-teǎe sǎ tǎ teeki kǎkǎ.

Tu pǎsǎ na tǎ yǎǎǎi?

Ma pǎǎǎǎ kawulaya kǎtǎǎǎ footiǎi tuij tǎǎǎǎ.

¹⁶ Pa sotita-teǎe sǎ pǎ tǎkǎ-teǎe niǎ taa.

Pa sala-te na pǎ sotiti-te sǎ

kulǎ í tǎkǎ í niǎ taa.

¹⁷ Yulǎ nyǎ, ma kapuka na í wii.

Mpi tǎ, ma yǎlaa tǎǎ kǎ pa kǎǎe laǎǎte.

Iseyeli awulumpiya tana too ké pa kpee-te.
Paa ku pa tanaa.

Pə too to, kpa nyá laŋle.

¹⁸Pə ké mayasuyv toŋ nyəŋku ké.

Tacaa má ma yəŋətəna mpv.

¹⁹Yulv nyá, teləsi lso kuyəŋətutu
na í ma niŋ taa.

Layate í ma təm naale, na təm tooso.

Layate nte tə kuyi katatəlaya to
nté tə təŋəŋəna-we.

²⁰Tə yəkəŋi yəlaa apalutu ké.

Tə yeki na pá seliyi.

Tacaa má, ma su layate kukukule ke
paa nənəŋə ŋkaya.

Tə ŋmeləsəyi na tə səsolv puwa si tó kó.

²¹Layate ləŋ nyənte í lo nwaan na mpəle.

Tə kəsí tə nəŋə na həyələŋ tana taa.

²²Tacaa má, maa ma niŋ taa tətə. Maa
yele na ma pááná huu. Maya Tacaa, ma
yəŋətəna mpv.

Kolontunaa tiuu ke Yosalem too

²³Mpúyú lso tōma Isekiyeeli má si: ²⁴Yulv
nyá, hēe mpaan naale wei Papiloni wulav
ká təŋ na í kənna í layate to. Mpaan un
í naale í luna tetv kuləmtv taa ké. Tv
kuyvsum na pá hólí-í timpi paa mpaav ŋku
kv puki to. ²⁵Hēe mpaav ŋku Papiloni
yoolaa ká təŋ na pá tala Amoni nyéma
icate Lapaa to. Na ŋku paa təŋ na pá
tala Yuta kolunja icate Yosalem taa to.

²⁶Papiloni wulav takí mpatēe taa, ulena í
səŋ na í mayasi pile. Í ká ciyiti nyéma
kətətəna. Í ká pəsí tunj kulalaan, na í wiili
puləpv həsəle taa. ²⁷Í mayasaa ulena nyəmle
kpa Yosalem. Mpúyú tə hota í niŋ ntəŋəŋ
taa. Í ha nəŋə si, pá svv icate taa na yovu
kakiisasi. Pa su yovu wontu ke nənəsí, na
pá lo hapēe taka ke koloosi kila na pá hēe
ləŋ. ²⁸Yosalem nyéma me í hvukí si, pile
mayasuyv mpi pə kaa kpa-me. Mpi to, paa
təma-meyēe nəsí suv. Ule Papiloni wulav ná
huləyi-meyēe mə tərəntəle. Í huləyi-me si í
ká kuu-me na í tēena. ²⁹Pə too ké Tacaa lso
yəŋətəyi si, í təsəŋi-m mə kawalaya to.
Pəcó í kuliyi mə isayatu to, na í huləyi mə
kupəntəŋ ke mə lakasi tana taa to. Í ta yele
si í səsə mə isayatu to to, kolontunaa ká
kuu-me.

³⁰Ama pə kaasuyv Iseyeli wulav nyá to,
nyá ké waali lulv səsə ké. Waatu kəŋ wei í
taa nyá tənte isayale ká su tənaya to. ³¹Nti

maya Tacaa lso ma huləyi təŋəle si, pu pē-
ŋ mpi pə huləyi si, n ké awulumpu to. Paa
kəsí nyá ntenuyu. Paa kvsi mpa pa pasa pa
ti to pa nyəŋ. Ulena pá tisi mpa pa hən pa ti
to. ³²Maa pəsi Yosalem icate ke ncaale taa
ncaale. Paa yəki icate tana təmvumuyv.
Ama pə kaa la mpv na wei í niŋ taa pa tv-te
to, í ta kənta ké.

Amoni nyéma yoonav

³³Mpúyú Tacaa tōma Isekiyeeli má si:
Teləsi Amoni nyéma ke təm isayatu nti lso
Tacaa, má, ma yəŋəta pa yaasi wei í hvukí
Iseyeli nyéma to í too to. Heeli-we si: Layate
wēe, na tə səsolv puwa si tó kv-me. Pa sotita-
te si, tə teeki kəkə na tə kó katatəlaya.
³⁴Waatu wei mə tənja toosee kukpeyee, na
kuteləsətv pəpətv nyəntv to. Layate səsolv
puwa si, tə seti waali lulaa na isayalataa
pa nyəŋ. Pəpətv fēi leleŋ, mə tənte isayale
tənaya waatu tapəna ntə. ³⁵Í mələna mə
layalee ke a suyula taa. Maa hvuna-meyēe
tetv nti tə taa pə ŋma-me to. ³⁶Maa mu-
me na pááná səsəŋna. Maa woso-yeyēe mə
too isu kəkə. Maa tv-meyēe asayaa mpa pa
nyéma wakəlvuyv təm to pa niŋ taa. ³⁷Mə
caləm ká kpe tetv taa. Kəkə ka nyəŋa-me
na pá səsə mə too. Mpi to, maya Tacaa lso,
má yəŋətəna.

22

Yosalem nyéma acaalətv təma

¹Mpúyú Tacaa tōma-m si: ²Yulv nyá,
taŋaní nyá ti na í hvuna Yosalem icate nte
tə taa yuləkulaa suwa to. Taa nyá, la na
pá nyi pa acaalətv lakasi. ³Teləsi-we si, mə
kuyvna icate yəlaa. Mə taŋanəŋəna yəlaa
wakəlvuyv waatu. Í luki tunj kulalaan na í
pilisiyi mə ti. ⁴Í kv yəlaa na í pilisi mə ti
na tunj. Ule mə təm ka si. Mpv pə yelina na
mə kuyēŋ pasa na mə pusí tē. Pə too ké
ma yelaa na piitimnaa hvukí-me. Tetv tana
wəŋiyi-meyēe. ⁵Mə cəlv nyéma na hatəlaya
nyéma ka wəŋ-meyēe. Mpi pə too í pilisa mə
ti na mə tetelatətv səsəŋi to.

⁶Iseyeli awulumpiya lakəna pa toŋ na
pá kuyi yəlaa ke icate taa. ⁷Yəlaa footiyi
pa caanaa na pa toona ke tetv taa. Pa
muyuliyi mvulaa na pá təkí suluwaa
na leelaa isē. ⁸Pa nyanəyi yem ké ma
kətaŋa təlātēnaa. Pa wakəlvuyv ma kuyēŋ
kəhēsəŋ. ⁹icate taa yəlaa me í ha mə təyi
cayanav taa. Í kuyi təma na í təkí kulalaam

təyonasi ke pulasi taa. ¹⁰ Í ha mə təyi asilima təma taa. ¹⁰ Lelaa svukəna pa caanaa alaa. Pa kpiki alaa lempa ke pa isətu nav waatu. ¹¹ Lelaa ná lakɪ wasanjalətu na pa təyontələnaa alaa. Ulena lelaa náá kekitiyi pa saalənaa, yaa pa na mpa pa kaa caanaa tike yaa toonaa tike tɔ. ¹² Tetu taa yəlaa tisiyi na pa feləyi-we na pa kuyi lelaa. Í kəntəyi mə lixitee na í tanja sɪ pá feli-me na pá tənɪ kasəyaya səsəŋka. Í leəkəyi mə təyontələnaa na musuŋ na í səkɪ mə caa lso tɔɔ.

¹³ Maa kusɪ katarja na Yosalem nyəma me mə tɔɔ. Mpi tɔ, í pɛəkəyi kasəyaya asilima nyəŋka na í lakɪ yulokule. ¹⁴ Kuyaku ŋku maa kulɪ mə tɔɔ tɔ, í ka wɛɛna apalutu na toma na í sɛŋ? Maa la nti ma yəyotaa tɔ. ¹⁵ Maa yasɪ-mɛyɛ tetunaa mpa í ta nyi tɔ pa piitimnaa taa. Mə asilima təma ka su tənaya. ¹⁶ Í ka wakəli mə ti na Mə isəyatu ke piitimnaa lelaa isəntaa. Ulena í cəkəna sɪ maya Tacaa.

¹⁷ Ḿpóyó Tacaa təma-m sɪ: ¹⁸ Yulu nyá, Isəyeli nyəma pəsə ké isɪ nyəyatu nti pa ta tayani tɔ. Isɪ lixitee nyəyatu, na kusɛmtu, na kuhulumtu, na nyəxəlvu mayamaya, na sələpa nyəŋku ŋku pa su kuluku taa sɪ, pa tayənəyi tɔ. ¹⁹ Pə tɔɔ ké Tacaa má ma lso yəyotəyi sɪ: Mə tənə í wɛ ké isɪ nyəxəlvu ŋku pa ta tayani tɔ. Ma kpɛyeliyi-mɛyɛ Yosalem taa. ²⁰ Teitei isɪ pa kpɛyeluɣu nyəyatu waani waani ke təntəmle ke kuluku taa, na pá huyuti kəkɔ na tɔ hoo tɔ. Ḿpóyó maa kpɛyeli-mɛyɛ ma pááná səsəŋna taa na í hoo. ²¹ Maa kpɛyeli-mɛyɛ təntəmle ke. Maa woso mə tɔɔ ké ma pááná səsəŋna kəkɔ, na í hoo Yosalem taa. ²² Isɪ lixitee nyəyatu hookuyu kuluku kəkɔ taa tɔ. Ḿpóyó í ka hoo icatɛ taa. Waatu inəyi í ka nyi sɪ, maya Tacaa má mvna pááná.

²³ Ḿpóyó ma tasaa sɪ Tacaa təma-m sɪ: ²⁴ Yulu nyá, heeli Yosalem nyəma sɪ, mə icatɛ wɛ ké isɪ tetu nti tev ta nu tɔ. Ule maa mu-ti na pááná, na tɔ wulɪ təkpaŋalarɪ isɪ tetu nti tɔ laɣə lum tɔ. ²⁵ Teitei isɪ təyolasi nyusovu sɪ təyonasi waali tɔ. Ḿpóyó mə nyovu nyəma kuyi lelaa, na pá pəsəyi alaa payale ke leelaa, na pá kuuki lixitee na wənav. ²⁶ Mə kətəlaa ná yoka ma kiin. Pa wakəlyi ma kətaya tələnənaa. Paa faɣasəyi mpi pə wɛ tənəŋɪ na mpi pə ké kpai nyəm tɔ. Pəyɛle pa ta nyi asilima

nyəm na mpi pə ta ke asilima pulu tɔ. Paa paasəxəna ma kuyɛɛɪ kuhɛɛsəŋ. Ulena pá kuyi ma nyovu ke mə hɛku. ²⁷ Mə nyovu nyəma ná wɛɛ ké isɪ taale hasɪ nsi sɪ cələyi sɪ təyonaɣa tɔ. Pa ŋmusəyi caləm, pa tɛŋ yəlaa, pa ŋmuləyi pa wənav. ²⁸ Mə lso kuyəyotutu tɛləsəlaa ná wɛɛ ké isɪ lum mpi pa taaki kutuluɣu tɔ tɔ. Kpai toosee ke pa naaki, na pá yəyotəyi kaloolaya təm. Pa tɛŋ sɪ: Tacaa lso yəyotaa. Pəyɛle ma ta yəyoti natəli. ²⁹ Musuŋ na ŋmuləm ke yəlaa lakɪ tetu tənə taa. Pa cəsəyi kunyontənəna na pá muɣuliɣi mvulaa. ³⁰ Ma pɛəkəyi mə taa ké yulu wei ɪ sɔɔlu puwa sɪ í ŋma kolunja tɔ. Í ká sɛŋ nənəyɔ na í paasəna tetu tənə. Í ká sələmɪ-m sɪ ma taa yoki icatɛ. Ma ta na nəyɔlv. ³¹ Maa mu-mɛ na pááná səsəŋna na má yɛle na mə lakasɪ məli mə nyɔŋ taa. Ma pááná ká nyaya-mɛ isɪ kəkɔ. Tacaa lso má ma yəyotənə mpu.

23

Samalii tetu yəlaa wasanjalətu

¹ Ḿpóyó Tacaa təma-m sɪ: ² Yulu nyá, alaa napəli paa wenna naale, pa too ke kulum. ³ Ulena pá lá wasanjalətu ke Icipiti taa timpi paa wɛɛ təyɔ pa pɛelutu waatu. Tənaya pa caala pa pɛelutu həla ke wəxəlvu, na pá ŋmakəli-yɛ. ⁴ Pa yaakaya kəyɔ sɪ, Ohola, ɪlɛyɛle Samalii tetu. Neu sɪ Oholipa, ɪlɛyɛle Yosalem. Má tənna-we, na pá luli-m apalupiya na alupiya. ⁵ Ama Ohola ná lapa wasanjalətu. Pəyɛle má tənna-t. Mpa n nyulaa təyole nyá cəlo nyəma Asilii nyəma. Ḿpóyó í ləsa pa taa ké tanja. ⁶ Paa ké nyovu nyəma ké, na təm huvlaa səsaa. Pa suukaɣa wontu kəpəmpantɔ ké. Paa ké ifepiya na pá tewa na pá cakɪ kpaɣənəŋ. ⁷ Ḿpóyó Ohola nyá luɣu lapa Asilii nyəma akewənəna səsaa mpe. N sɔlə-we, na í pilisi nyá ti na pa tuŋ. ⁸ Wasanjalətu nti í lakaya Icipiti təyɔ n təyutaa. Tənaya pa caala nyá pɛelutu həla wəxəlvu. Ulena pá həntənə-ŋ nyá pɛelutu taa, na pá pəsɪ-ŋ wasanjalətu. ⁹ Pə tɔɔ ké ma tv-ŋ nyá tanja Asilii nyəma mpa nyá luɣu suv mpu tɔ pa niŋ taa. ¹⁰ Pɛle pa kuu nyá pəyalaa na nyá pɛelaa. Ulena pá wəxosɪ nyá wontu na pá ku-ŋ na laɣatɛ. Isəna pə həma nyá ŋkpaŋovu sɪ alaa lelai í ná təyole.

Yosalem icatɛ yəlaa wasanjalətu

¹¹ Ohola neu Oholipa ná pə tənaya mpv. Ama ɪ kunyuləŋ teləsa mpəle. Oholipa nyá nyəntu tɛɛ nyá kəŋə nyəntu. ¹² Nyá cəlo Asilii nyéma təm huɫaa, na akewenaa səsaa. Pa suuwa wontu kɔpantu ké na pá kɛ ifepiya. Pa tewaya na pá cakɪ kpayanəŋ, mpeye n tənaya. ¹³ Ḿpóyú ma cekənaa sɪ, nyá pilisa nyá tɪ tətə. Mə naale mə təntɛ lapa kolumtəle. ¹⁴ Oholipa ná səsaa lentɪ ké nyá wasaŋkalətu tɔɔ. Kuyaku nakulɪ n nawa pa ləsa Papiloni nyéma fotoo na lum kuɛɛməm ké koluŋa tɔɔ. ¹⁵ Pa ləla tampalanaa ké pa tusɪ taa. Pa tema nyɔɔŋ saalasɪ kuwalasɪ, pa nyəəsəna isɪ awulaa. Isɪ Papiloni nyéma wɛv pa tɛ tɔ. ¹⁶ Waatu wei Oholipa n ná-wɛyɛ kpakpaa tɔŋə ɲ nyula-wɛ. Iləna ɲ tili nyá tillaa ké pa tɛ. ¹⁷ Ḿpóyú Papiloni nyéma pola nyá kiŋ na nyá na-wɛ ɪ kaa nyaaluvu. Na pá pilisi-ŋ na pa wasaŋkalətu. N pilisa nyá təyi mpv, iləna nyá taa kpana-wɛ. ¹⁸ N ka pəsa nyá təyi wasaŋkalɪ ké təkeelee. N hula nyá tapakpɛtɛ ké yəlaa. Haləna ma nyəŋəsɪ-ŋ isɪ ma nyəŋəsuvu nyá kəŋə tɔ. ¹⁹ N lələsa nyá wasaŋkalətu ké, na ɲ tɔəsəyi isəna n lakaya nyá təyi nyá pɛəlɛtu waatu ké Icipiti tɔ. ²⁰ Ḿpóyú nyá luɣu suuwa nyá taŋnaa mpa pa wena wasaŋkalətu luluyu tɔ. Isɪ kpaŋasɪ na kpayanəŋ pə wɛv tɔ.

Yosalem nyéma ŋkpaŋuvu hɛm

²¹ Oholipa, n tɔsa isayatu nti n lapa nyá pɛəlɛtu tɔ. Waatu inəyi Icipiti nyéma wayalaya nyá həla na pá ŋmakələyi-yɛ. ²² Pə tɔɔ ké Tacaa ləɔ yɔŋətəyi sɪ: Maa yele na nyá taŋnaa tənə mpa nyá taa kpanaa tɔ, pá luna paa le na pá kulɪ nyá tɔɔ. ²³ Pə kpayan Papiloni icatɛ, na Kalətɛe nyéma tənə tɔ. Na Pekotɪ n Sowa na Kowa pə tɛtunaa nyéma. Asilii nyéma tənə ká səsɪ pa tɔɔ. Maa kpeyeli ifepiya telaa, na kufənɛɛnaa, na təm huɫaa səsaa, na yoolaa, na akewenaa səsaa. Pa tənə paa ké kpayanəŋ cayalaa ké. ²⁴ Paa luna ilim ntɔŋəŋ tɔɔ ké, na yoolaa tuutuuma na pa yooɔ kɛɛkenaa na pə wontu. Paa kenti pa tɔɔ ké kpaləŋ, na yooɔ kahusi na pá ta-mɛyɛ kotaya. Maa pɛti Papiloni nyéma ké mə təm. Pɛle paa kɛəsəna pa kiŋ na pa huɫna-mɛ. ²⁵ Maa mu-mɛ na pááná, na má yele na mə kolontunaa la-mɛ na musuŋ.

Paa sɛti mə muna, na mə ŋkpaŋəŋ. Paa ku mə luluvu nyéma na layatɛ. Iləna pa kuu mə pəyalaa na mə pɛɛlaa. Yɛ pə kaasa mpa, ɪlɛ pa nyayasi-wɛyɛ kəkə na pa isɛ. ²⁶ Paa kuu mə wontu kususuuu, na mə kacəka nyəntu tənə. ²⁷ Maa su tənaya ké mə təntɛ isayalɛ. Na mə wasaŋkalətu nti ɪ caala Icipiti taa tɔ. ɪ kaa tasa Icipiti nyéma ké nyuluvu, yaa ɪ huɫ pa təm.

²⁸ Pə taya pulu, maya Tacaa, ma yɔŋətəŋəna sɪ maa tu-mɛyɛ mpa ɪ caaki na mə taa kpaana tɔ pa niŋ taa. ²⁹ Taa haŋaya ké paa lana-mɛ, na pá kuu mə wɛnav mpi ɪ kontina haŋaya tɔ, na pá yele-mɛyɛ kpɛtɛ təyaləyali. Pɪ kuli mə tɛtɛlatətu na mə wasaŋkalətu isayatu na pə fɛɛle tɔɔ təyelele. ³⁰ Ḿpóyú paa la-mɛ. Mpi tɔ, ɪ lapa wasaŋkalətu na piitimnaa. ɪ pilisa mə tɪ na pa tuŋ. ³¹ Mə kəŋə ɪkpɛtɛ ké ɪ tənə. Pə tɔɔ ké maa tu-mɛyɛ wahala səsə na pááná*fa*. ^a tuwa pə huwɛɛ isɪ Matiyee 20:22. Fəlansɛ taa wɛɛ sɪ kəpu ké. ³² Tacaa ləɔ má ma yɔŋətəa sɪ: ɪ ká tɔŋə wahala səsə ké. Wahala inɪ ɪ walaa ké na ɪ limaa. Wahala inɪ ɪ ka yelina na pá tuuki-mɛ na pá wəŋiyi-mɛ. Wahala inɪ ɪ tɔɔwa səsəm ké. ³³ Nyá kəŋə Samalii wahala inɪ, ɪ ká wu-ŋ na ɪ ku-ŋ. Na ɪ wakəli-ŋ na ɪ tu-ŋ sɔŋəntu. ³⁴ N ká tɔŋə-ɪ ké na ɲ tɛmɪ-ɪ. N ká yəki-ɪ həŋəlasi na sɪ hɛɛ nyá laŋle taa. Mpi tɔ, maya Tacaa ləɔ má yɔŋətəna. ³⁵ Pə tɔɔ ké Tacaa ləɔ má ma yɔŋətəa sɪ: N sɔɔ ma tɔɔ. N lə-m na waali tɔ, nyá wasaŋkalətu na nyá isayatu ká məli nyá nyuvu taa.

ləɔ kuyɪ Samalii na Yosalem pa təm

³⁶ Ḿpóyú Tacaa tɔma Isekiyeeli má sɪ: Yulu nyá, tayanɪ nyá tɪ na ɲ huɫna Ohola na Oholipa. Pə wɛɛ sɪ ɲ kuli pa acaalətu tɔɔ ké. ³⁷ Pa ké alaa yulukulaa ké, na wasaŋkalənə. Tuŋ asilima nyəŋ təlaale ké pa lapa wasaŋkalətu. Pa laa-ɪ pa pəyalaa mpa paa lulə-m tɔ. ³⁸ Mpi pa tasa-m lapu tɔŋəle pa pilisa ma kotaya təlatɛ ké kuyaku kolumuvu ŋku. Pa wakəla ma kuyɛɛŋ kuɛɛsəŋ. ³⁹ Waatu wei pa laakaya pa piya ké tuŋ tɔŋə, pa pola kuyaku kolumuvu ŋkuvu ma kotaya təlatɛ na pá pilisi-tɛ. ⁴⁰ Haləna pá tili tillaa ké apalaa pooluŋ nyéma waali. Pɛle pa tɔɔ ké pa sɔwa lum, na pá tú cəlavnaa na kacəka wontu. ⁴¹ Iləna

^a 23:31 pááná: Pááná, pə nuu lapa Ləkra nyéma ké katɛ, pə tɔɔ ké tɔ

pá caya pa katonaa kupampama tɔɔ, na pa taapələnaa ke pa nəɣɔ tɔɔ. Na pá su ma tulaalu na nim ke pə tɔɔ. ⁴² Samaa wei u huvi natəli tɔ, i koma i kinj na í laki kəkətɛ. Sapaa wulaya tetv taa ké pa lunaa. Pa tɔwa Ohola na i neu pa ninj taa ké kpasi, na pa tema-weye nteninj kupampanj. ⁴³ Mpuyule ma pɔɔsa pa taa alu wei i kpatəla wasanjkalətv taa tɔ si: Nɔɔnɔɔ n ká laki-təɣələ? Na paa kɔɔ nyá kinj na? ⁴⁴ Ulena yalaa kɔɔ pa kinj isu pa kɔɣuyv apalaa tənə alaa kinj tɔ. Ḿpúyú apalaa pukaya alaa sakala nyéma Ohola na Oholipa pa kinj. ⁴⁵ Ama apalaa siyisilaa ká huuna-we, isu pa huukuyuna wasanjkalənaa, yaa mpa pa kuyi yalaa tɔ. Mpi tɔ, pa ké wasanjkalənaa ké, na yəlaa caləm we pa ninj tɔɔ. ⁴⁶ Tacaa lɔɔ yɔɣətəɣi si: Maa yele na samaa kuli pa tɔɔ. Paa kuu pa wontu na sɔɣəntv pu-we. ⁴⁷ Samaa un i ká yaya-weye pɛɛ, na pá ku pa na pa pəyalaa na pa pɛɛlaa na layalɛɛ, na pa nyayasi pa tɛɛsi ke kəkɔ. ⁴⁸ Isəna maa su isayətv tənaya ke tetv taa tɔɣələ. Ulena pɔ huli alaa lelɛa ke layətv na pá taa tənə pane pa ikpate. ⁴⁹ Pa isayətv ká məli pa nyɔɔɣ taa. Paa səɣəli pa tuij laav kupuntvuyv. Waətv unəɣi paa nyi si mayale Tacaa lɔɔ.

24

Yosalem nəɣəsəna taanuse wei kəkətaya kpawa tɔ

¹ Ḿpúyú lseyeli nyéma kuuu pənaya pəɣəlayafei naanwua nyəŋka. lɔətv naanwua nyəŋ, kuyaku naanwua nyəŋku wule. Tacaa tɔma-m si: ² Yulv nyá tv kuyaku ŋkuyv takəlaya taa. Mpi tɔ, ku wule ke Papiloni wulav ká svv Yosalem taa na í lɛɛki-tɛ. ³ Yəɣəti yəlaa tɔɔ kullaa mpeye tɔm. Maɣa Tacaa lɔɔ má yɔɣətəna-ti si: Təsi tiyaya, təsi-ke na n pəli ka taa ké lvm. ⁴ Tv nantv cəɣələŋ kupanj tənə. Paa yule paa hamvuyv, na n suuli mɔwa kupana. ⁵ Kpaya kaləkv taa heu kupampanj nantv. Tv taasi ke sɔsəm ke tiyaya tɛɛ, na pɔ wasa teu. Mpi tɔ, pə weɛ si mɔwa mayamaya í pu tɔtəɣɔ. ⁶ Pə tɔɔ ké Tacaa lɔɔ, má ma yɔɣətəɣi si, yulokule icate tɔm we waiyo ké. Tə nəɣəsəna ké isu taanuse wei

kəkətaya kpawa, na i nyaaluɣv na kate tɔ. Ləsi tiipile nantv ke cəɣəluɣv cəɣəluɣv. Pə taa sɔɔ paa kulmuyv.

⁷ Mpi pə tɔɔ tɔ, yəlaa mpa Yosalem kuwa tɔ, pa caləm we icate hekv taa kukpamuyv tɔɔ ké yem.

Nəɣəlv ta pəli-wəɣi ate si pá takí-wəɣi tetv.

⁸ Ma caawa si má húlí ma pááná sɔsəɔna na má lɛɛti.

Ulena má ŋmusi i caləm ke kukpamuyv tɔɔ, na má yele-wəɣi mpv si nəɣəlv í taa takí-wi.

⁹ Pə tɔɔ ké Tacaa lɔɔ má, ma yɔɣətəɣi təfoo si:

Yulokulaa icate nté tɔ tɔm we waiyo ké. Mpi tɔ, maa tú tɔ taa ké kəkɔ sɔsaya.

¹⁰ Tó taasi ke sɔsəm na n tó kəkɔ, təsi nantv ke teu na n tv tuusi pee. Mɔwa í nyaya.

¹¹ Təni tiipile kpɛte ke mamala tɔɔ na tɔ hanj. Tə nyəɣəluɣv kuɛɛemuyv í sɛɛ, na tɔ asilima hoo tɔ taa, na tɔ kəkətaya nyaya.

¹² Təkaasuyv tənə we kpɛte ké. Kəkətaya kaa lu yem na pə ta kəna kəkɔ. ¹³ Yosalem nyéma kawalaya we pa asilima taa ké. Mpi tɔ, ma caakaya si má husi pa asilima. Ama pa fɛi tənəŋ, a kaa tasa husuyv. Maa lana-we na pááná ké haləna á heɛ. ¹⁴ Maɣa Tacaa má yɔɣətəna mpv. Maa la pə tənaya, ma kaa nyá. Pəyele ma kaa weɛna pətɔtəle, yaa má tuli tapəŋ. Pu huuna-meye na pɔ kɛəsəna mə tɔntɛ na mə təma. Tacaa lɔɔ má ma yɔɣətəna mpv.

Isekiyeeli cəɣələ ke ləyaya

¹⁵ Ḿpúyú Tacaa tɔma-m si: ¹⁶ Yulv nyá, maa yele na səm keli wei i heɛsəɣi nyá lanjle tɔ. Ule pə fɛi si n caya ləyaya yaa n wii, yaa nyá isəlvv í tu lu. ¹⁷ Nmesí nyá lanjwakəlle, taa caya ləyaya. Ama te nyá nyuyv saalaya, na n lɛɛ nyá ntəŋkpala. Taa takí nyá isəntəɔ, pəyele taa tɔɣə ləyaya tɔɣənaɣa.

¹⁸ Isekiyeeli má, tanəŋ tɛɛ ké ma yɔɣətayana yəlaa. Ulena taanaya ŋke ka mayamaya ma alu si. Pə fema Ulena má lá isəna lɔɔ hulə-m tɔ. ¹⁹ Ntəna yəlaa pɔɔsi-m si, má kɛəsi-weye mpi ma laki mpv tɔ pə kutoluyv. ²⁰ Mpuyule ma cə-we si, Tacaa heela-m tɔm ²¹ si má teləsi lseyeli nyéma. lɔɔ si: Maa wakəli ma təɛɛle. Nteye pa

həŋna pa ti na pá húləsəyənə laŋa na pá səələ-ŋe. Paa kú pa pəelaa na pa pəyalaa mpa pə yela Yosalem tó. ²²Pa kaa takí pa isentó yaa pá tóyo layaxa təyənaxa. ²³Pa kaa həti pa nyəŋ saalasí, yaa pá wəyəsí pa ntəŋkpala. Pa laŋa kaa wakəli, yaa pá wii. Ama pa isayatu tó ké paa nəyəsí na pá wiiki təma tó. ²⁴Isekiyeeli maya paa kəsənə na pá lá teitei isú ma lapu tó. Waatu wei yaasináa mpe paa la tó, paa nyí sí lso mayale Tacaa.

²⁵Ḳpúyú Tacaa tóma-m si: Kuyaku nakulí maa ləsi lso təsele nte tə ké mə kpúluyú tətule na í húləsəyi-ŋe na laŋa tó. Lonte nteye í ka tēlaxi na í həŋna mə ti. Maa yele na í laŋ mə pəyalaa na mə pəelaa tótó. ²⁶Ue kuyaku ŋkuyú wei pə səowa tó, í ká se na í kəw na í kəsí-meyə-ti. ²⁷Wulə nte tə mayamaya ke mə nəyo ká kuli na í yəyətəna wei pə səowa tó. Í kaa tasa sum isú kamumuka. Isekiyeeli nyaa wəena isú kululum. Ulena í cekəna sí mayale Tacaa.

25

Tacaa kaləyənə Amoni nyéma

¹Ḳpúyú Tacaa tóma Isekiyeeli má si: ²Yulú nyá, kəsí isə na Amoni nyéma tétu tó. Yəyətí isayətunaa mpa paa mayana-we tó, pa tó. ³Teləsi-we si, maya Tacaa lso ma yəyətəna sí í wəŋaa na í kpaləsi kuyəŋku ma kotaya tətəle wakələa tó. Í kpiisi Iseyeli tétu. Kolontunaa kuu Yuta nyéma na pá tēena. ⁴Maa yele na ilim təlule nyéma tóyo mə tétu. Paa siki pa təsəulənə na pá ká pa kaləkəŋ. Paa tóyo mə tétu kululum, na pá nyəw mə naaləm. ⁵Maa pəsi mə icate səsəələ Lapaa ke yooyoona tətəyələ. Mə tétu tənə ka pəsi heeŋ təheesələ. Ulena í nyí sí mayale Tacaa.

⁶Tacaa lso yəyətəna sí, mə laŋle heena Iseyeli tétu wahalanə. Í wəŋaa na í ŋmaali na í footi-weyə katatəlaya. ⁷Maa tu-meyə niŋ na má yele na piitimnaa ləlaa ləeki mə nyəm tənə. Maa kpiisi-mə təkpatəa ké tətunaa ləlaa taa. Ulena í nyí sí mayale Tacaa.

Tacaa kaləyənə Mowapu nyéma

⁸Mpuyule Tacaa lso tóma si: Mowapu na Seyii pə nyéma yəyətəna sí, Yuta yələa we teitei ké isú piitim lempi nyéma. Pa ta

paŋati. ⁹Pə tó ké maa yele na kolontunaa tii acaləe nna a wə Mowapu tétu tənə tó a tó. Aní a kentina pa tó. Paa yəki-yeyə kulum kulum. Paa a taa wena a kəla teu tó, isú Pəti-Yesiməti, na Paali-Meyəŋ, na Kiliyatayim. ¹⁰Maa yele na ilim təlule tó tontaa tóyo Mowapu*fa* nyéma tétu. Isú pa tóyú Aməŋ nyéma nyəntu tó. Halí nəyəlú kaa kəw í tósi Mowapu nyéma mə mə tó. ¹¹Maa təŋ siyisuyú ké na má lana-mə. Ulena í cekəna sí mayale Tacaa.

Tacaa kaləyənə ltəm nyéma

¹²Ḳpúyú Tacaa lso tóma si: ltəm nyéma mə mə tasəkəle nté, ləetuyú mpi í ləeta Yuta nyéma tó. ¹³Maa tu-meyə niŋ. Maa kú yələa na wontu. Pu kpiisi-meyə pə kpaŋau Teməŋ icate, haləna Tetəŋ nyəntə tó. ¹⁴Maa yele na Iseyeli nyéma ləeti ltəm nyéma mə na ma pááná. Ulena í cekəna mə ləetuyú. Tacaa lso má ma yəyətəna mpu.

Tacaa kaləyənə Filiisi nyéma

¹⁵Ḳpúyú Tacaa lso tóma si: Mpi pə tó tó. Filiisi nyéma mə í tayana mə ləetuyú. Í ləeta Yuta nyéma, í nyəna-weyə yem. Í pəkkaa sí í kpiisi-we na taa haŋaxa tam nyəŋka. ¹⁶Tacaa lso si, maa tú Filiisi nyéma meye niŋ. Maa kpiisi mə tənə mpa í luna Kafətó tétu na í cəya tənku nəyo tó. ¹⁷Maa ləeti-meyə səsəm, na má hə mə ŋkpaŋə na pááná. Waatu wei maa la-meyə mpu tóyo í ka nyí sí mayale Tacaa.

26

Tacaa kaləyənə Tiiti nyéma

¹Ḳpúyú Iseyeli nyéma kuuu waali, pənaxa naanəwa na kulumaya nyəŋka. Isətu kuyaku kancaalaya nyəŋku wule. Tacaa heela Isekiyeeli má si: ²Yulú nyá, timpi Tiiti nyéma wəŋa Yosalem icate na pá kpaləsi sí, yē, pə tu wakəla icate nte tə taa yələa tənayana tó. Paa kpaŋa tə kulapəle, paa tasa tənə suw. Mpi tó, Yosalem pəsa ncaale ke nəənə. ³Ma səŋa Tiiti nyéma mə mə tó ké. Maa yele na piitimnaa tuutuuma kulí mə tó, isú tənku lum huukuyú tó. ⁴Paa yəki Tiiti icate koloosi, na pá hu mə atə na isə kutuluŋ. Ulena má paali icate tétu na pá yele atə kukpamuyú. ⁵Tu pəsi lonte nte tə taa tiina kpalaa leŋ pa

^a 25:10 Mowapu: Mowapu lonte taa, teləsəlaa ləlaa ná tuwa sí Amoni nyéma.

puluj ke tenku taa to. Piitimnaa ka tɔɔɔna-te. Mpi to, maya Tacaa ma yɔɔtɔna. ⁶Ulena pa kɔ to cɔlɔ acalɛ na layate. Waatu inayi i ka nyi si mayale Tacaa.

⁷Mpi to, Tacaa lɔ yɔɔtaa kɛ si: Maa yele na ilim ntɔɔɔɔ tɔɔ Papiloni wulav Nepukanɛsaa, wei i kɛ awulaa wulav to, i na i kpayanɛɔ na i cayalaa, na i yoou keekenaa pa kpeyeli na pa wee yɛlaa tuutuuma, na pa tii Tiini nyɛma tɔɔ. ⁸Paa kɔ acalɛ nna a cɔna Tiini icate ke tenku kutɛɔ tɔ to na layate. Kolontunaa ka hee lɔɔɔ na pa lo hapɛɛ taka, na pa wee isi kolunɔ kukentaya. ⁹Paa ma pa yoou ituule ke mɛ icate kolunɔ. Paa tusi mɛ atɛ na iso kutulɔɔ na pa yoou wontu. ¹⁰Pa kpayanɛɔ tuutuuma musuɔ ka waasi mɛ tɔɔ. I cayalaa na pa yoou keekenaa kɔkɔte ka ciyiti mɛ koloosi. Waatu inayi paa sɔvna mɛ icate nɔnɔɔsi, isi pa sɔvkuɔɔ icate nte pa lɛekaa to tɛ taa to. ¹¹Paa feli mɛ hapɛɛ tɛna tɔɔ na pa kpayanɛɔ acɔwa. Paa kɔ mɛ icate yɛlaa na layate. Paa peti mɛ tɛlaale akelenaa mpa pa hɔlɔɔ si i wɛna tɔɔ tɔɔ atɛ. ¹²Ulena pa ɔmulɔ mɛ wɛnav na pa kuu mɛ kataataya wontu. Paa yɔki mɛ icate kolunɔ, na pa tusi mɛ tɛɛsi kacɔka nyɛnsi. Paa peti tenku taa kɛ pɛɛ na pɛ taasi na pɛ tɛtu. ¹³Maa su tanaya ke mɛ yontu kɔkɔte. Pa kaa tasa mɛ cɛmɛɔ tɔɔ ke nuu. ¹⁴Maa pɛsi mɛ icate ke kukpamɔvɔ kpetɛ nyɛɔku ɔku ku tɔɔ pa lɛɔ tiina puluj to. Nɔɔɔlɔ kaa tasa-mɛɛ ɔmav. Maya Tacaa lɔ, ma yɔɔtɔna.

¹⁵Mpɔɔɔ Tacaa lɔ tɔma si: Tiini icate nyɛ, paa wakɛlɔ-ɔ na pɛ kɔ nyɛ taa yɛlaa na pa mɔlɔɔ acufu unɔ i taa. Ulena tenku nɔɔɔ acalɛ nyɛma sɔv seluɔ. ¹⁶Tenku nɔɔɔ awulaa tɛna ka kɔli pa kumlee tɔɔ. Paa yɔɔsi pa kawulaya tokonaa mpa pa sɔpa tɔ. Ulena sɔɔɔntɔ sɔsɔɔntɔ kpa-we na pa cayɔ atɛ, na pa seliyi kutamsa. Mpi to, pa laɔɔ wakɛlɔna icate ntɛ.

¹⁷Paa ma kawɛyaya ke icate ntɛ tɛ tɔm si: Pɔwe, icate sɔsɔɔle tɛle. Pɛ wakɛlɔ-te, na pɛ kpiisi-tɛɛ tenkunaa taa.

Tɛ yɛlaa ka ɔmakɛla antulinya taa kɛ. Mpa pa cɔna-te to pa nukaya tɛ sɔɔntɔ kɛ.

¹⁸Nɔnɔɔ tenkunaa nɔɔsi yɛlaa

seliyi tɛ wakɛlɔv tɔɔ kɛ. Ulena kutemɔɔ pooluj nyɛ nyɛma tɛɛ sɔvki tɛ saalɔv tɔɔ.

¹⁹Mpɔɔɔ Tacaa lɔ yɔɔtaa si: Maa pɛsi-tɛɛ ncaale, isi acalɛɛ lɛnna, nɔɔɔlɔ kaa cayɔ. Maa yele na tenku lumanɔ sɔsɔɔɔ lum lu na pɛ li-te. ²⁰Maa tisi-tɛɛ hatoo atɛtɛle taa na tɛ mayana pusi tɛna sɛtaa. Tu cayɔ tɛtu tɛɛ timpi nɔɔɔsɛna isi lɔɔta ncaa tɔɔ, atɛtɔnaa mpa pa laala-tɛɛ sɛm to, pa kin. Tɛ kaa pɛsi na tɛ tayanɔ mɔlɔv. Pɛɛle nɔɔɔlɔ kaa tasa tɛ taa kɛ cayale, pɛcɔ tɛ kaa tu wɛna lɔnte ke weesuɔ nyɛma taa. ²¹Sɔɔntɔ ka pu yɛlaa na mpi pu mayana-te to. Maa kpiisi-tɛ takpataa. Tɛ kaa tasa wɛɛv, paa pɛɛki-tɛ pa kaa keesite. Tacaa lɔ ma ma yɔɔtɔna mpu.

27

Tiini icate ncaale tɔɔ wula

¹Mpɔɔɔ Tacaa tɔma Isekiyeeli ma si:

²Yɔlɔ nyɛ, wii Tiini icate tɔɔ si: ³Hei, Tiini, nyɛ wei n we tenku nɔɔɔ, na nyɛ na tenku taa tɛtɔnaa payale i laki taatɛle to. Tacaa lɔ ma ma yɔɔtɔɔ si:

N tɔɔɔ si n tewa tɛmamam ilɛ?

⁴Nyɛ toosi ntɛ hatoo tenku hɛku taa.

Nyɛ saakɛlaa saaka-ɔ teu kɛ.

⁵Senii puɔv tui kɔpan ke i saakɛna kɔlɔvɔ.

I caa Lipan tui kɔpan na i lɛ tesika sɔsaya.

⁶Pasan tɛtu tui kɔpan ke i saaka kɔlɔɔ lɔɔɔlɔ nsi pa hatɔɔɔna lum to.

I saaka kɔcayayan na Kɛɛki tɛtu tui na i tu pɛ tɔɔ kɛ tuu kɛla*fa*. ^a sɔsɔɔm kɛ.

⁷Icipiti kɔɔɔkɔntu tɔɔ nyɛntɔ ke i lɔvna mɛ kɔlɔɔ pɔɔɔ na i sɔ.

Mɛ pɔɔɔ inayi pa nyɛɔna-mɛɛ pooluj.

Sipili tɛtu pɔɔɔ wei pa sɛsaa

na pa lii akpaayala tɔɔ i taka mɛ kataataya wontu tɔɔ.

⁸Sitɔɔ na Alɛfatɔ pɛ acalɛ yɛlaa ntɛ mɛ kɔlɔɔ saalaa.

Tiini nyɛntaa sɔsaa ntɛ kɔlɔvɔ paasɛnlaa.

⁹Pipɛlɔsi icate yɛlaa mpa pa nyɛma niɔ tɛma lapu na pa we cɔɔɔm ke teu to.

^a 27:6 tuu kɛla: Pa tɔwa kɔcayayan tɔɔ kɛ tuu kɛla, pɛ hɔlɔɔ wɛnav

Մըք քա քասայանա կքւկսցս քթցոկսցս կէ
տայանցս.

Tenku kpulən səsəŋ kəŋaya mə tɛɣɛ.

1 taa yəlaa yakı mə kataataya wontu.

¹⁰Pɛɛsi na Lutɪ na Puti pə yoolaa

lakaya nyá yoolaa ke tamlɛ.

Mpe pa pusayana kpaləŋ na yoo kahuŋi ke
təsikilənəa taa.

Mpu pə kusayana nyá nyuyu.

¹¹ Mə mayamaya mə yoolaa na Aləfatı
ıate yəlaa pa feyayana mə koloosi. Na
Kamməti yəlaa núa feyiği ate na ıə kutu-
lu. Í pusaya mə kpələğ ke koluğa ğka kaa
cəna-me tə ka təə ké. Pele pa lakayana na
mə teu səsəyi.

Taatəlaa ɪcatɛ səsəɔɭɛ Tiii tɔm

¹² Tiihi, nyá na Taasisi tetu nyáma í lakayana taatǽle. Mpi tǝ, n ka wena kupɛtǝm ke tuutuuma. Ilena pele pá pɛtɛtǝna-ŋ liyitee nyǝtǝtu, na nyǝtǝluyu na kusɛɛmuyu na kuhulɛmuyu sǝlǝpa nyǝhku. ¹³ Halɛ Tiihi nyá na Kǝɛɛsi na Tupaali na Meseki pǝ tetu yǝla mayamaɣa í lakaya taatǽle. Pele pa layasaxana-meɣe yomaɣa na nyǝtǝluyu kusɛɛmuyu wontu.

¹⁴ Tokaama nyáma ná kəŋəyana kəkəkənaa kpaŋənəŋ na asewa nyəŋ. Na kpaŋasɩ camnanaa*fa* na pá pɛtəyənə-mɛ. ^a pá lɔlɩ mpi tɔ. ¹⁵ Mə na Tetəŋ tetu nyáma í lakayana taatəle. Na tetónaa mpa lɔm cónaa tɔ pa payəle nyáma tətɔ. Pɛle pa fɛlɛŋi-mɛyɛ tuuŋ kela na taasi kɩkɛtasi nasəli. ¹⁶ Itəm nyáma yakaya mə wontu payəle ké, na pá fɛlɛŋi-mɛyɛ liyitee pɛ tɩŋ atəntətə na kusɛɛmle, na pɔŋ wei pa lii akpaayaa tɔ. Na wei pa sɔpa tɔ, na kponkpontu tɔŋ nyəntu pɔŋ, na pɔyɔlasɩ.

¹⁷Yuta na lseyeli pə yəlaa pəetayana-meɣe tɔɣonaya pee ké, na tun na nim, na kəɔle.

¹⁸ Tamasi icate nyáma yakaya mə wontu payale na mə kuwenam payale. Ilena pá feləxi-meye Heləpəŋ nyáma sulum, na Sahaa nyáma heeŋ huntu. ¹⁹ Hatoo Usali icate taa ké taŋ na Yafar pa piitinnaa pa yakaya mə kiŋ na pa pəetəxəna-meye nyəxəluxu ŋku pa lupa tə. Na tulaalu na nyutu səsəŋ nyəntu. ²⁰ Krayanəŋ pəəŋ ké Tetar nyáma pəetəxəna-me. ²¹ Mə na Laalupunaa na Ketaa tetu nyuyu nyáma í lakayana taatəle, pəle pa yakaya mə

wontu na pá fɛlɛɣi-meɣe iweesi, na heej na pɛɲtɔlɔɲ. ²² Mə na Sapa taatələa, na Lakəma nyəma í taatayana. Ilena pá layasəɣi-me na tulaalvəna kupampama, na liyite pɛɛ waani waani, na wɔla. ²³ Mə na Halaj na Kanne na Iteni pa acalee yələa í lakayana taatəle. Haləna Sapa na Asuu na Kilimati pa acalee nyəma tətə. ²⁴ Í pɛɛtayana-weɣe kakəka wontu. Na wontu nti pa lii akpaayala tə. Na nti pa səpa tə. Na pəɲɲ wɛi pa pəɲkɪ atɛ tə ɪ kucələcoləɲ, na ɣmusi nsi pa luv teu tə.

Tiii ɪcatɛ tɔɔ wula tɔtɔ

²⁵Tiii kataataya wontu ke

Taasisi kpuləŋ səxələya.

Wontu ka su mə tɛɣɛ isu kpulvɔ kɛ tɛŋku
taa.

²⁶ Mə kpuləŋ saalaa pona-mɛɣɛ tɛŋku
luman taa ké.

ilena ilim təlulə heelim wakəli-məxə təna.

²⁷ Mə kəwenam, na mə kataataya,
na mə kəpəetəm, na mə kpuləŋ saalaa,
na ɪ təma lataa, na mpa pa paasəŋəna-ɪ
na pa taŋənəŋi-ɪ tɔ.

Mə taatəlaa na mə yoolaa mpa pa we mə tɛ
na mə samaa tənə.

Paa hoti tenku luman taa ké

kuyaku ŋku í ka hoti tɔ.

²⁸ Kpɔlɛŋ saalaa ká wii
na tenku nəŋɔ caxalaa náá seliyi.

²⁹ 1 saalaa tənə ká lu pa kpulən taa,

na ɪ taa təma lataa təna tii atɛ.

³⁰ í ká wii Tiii ıcate tɔm

na laɲwakəlle səsəɔle.

Í ká pəli mə nyɔɔŋ taa ké tɛtu,

na í pilimi tóluma taa.

³¹ ǃ ká looli mə nyɔɔŋ,

na í suu mə ləyaya wontu nti

tə wɛ ɪsu fɔlətɔnaa taka tɔ.

í ká wii mə ɪcatɛ tɔɔ,

na lanwakəlle səsəwle.

³² í ká wii ləyaxa wula

na lanpəsələ səcələ.

í ka ma lanwakəlle kawəyaya si:

Tiii ıcate nyá n taa feına saala.

Ama nōōnōō pə wakəla-ŋ tenku hekʷ taa.

³³ Waatu wei nyá təyənasi lukayana tenku
taa tə,

piitimnaa payale ke pə caləsaɣa.

Nyá kuwɛnam na nyá

а 27:14 kpaṇasī camnanaa: Kpaṇasī camnanaa isū kpaṇaya na kpaṇan pa kpaakuyū tēma
na

taatäle katatəlaya tɔɔ,
atə awulaa sʊv toŋ.

³⁴Nɔɔnɔɔ tɛŋku tɔyɔ Tihi icate
na tə kataatəyaya wontu.

Pə kpeŋna pa tənə mpa pa kotiyi tə taa tɔ.

³⁵Tɛŋku nɔyɔ yəlaa tənə wɛ
sɔyɔntu sɔsɔɔntu taa.

Pa awulaa seliyi na pa isəntaa wakəlaa.

³⁶Piitimnaa taatəlaa ká kpɛɛtəyi nyɔɔŋ
na sɔyɔntu kɛ Tihi tɔm.

Mpi tɔ, mpi pə mayana-tɛ tɔ pə tɔm wɛ
sɔyɔntu.

Pə wakəla-tɛyɛ tam tɔɔ kɛ.

28

Tacaa kaləyənə Tihi wulav

¹ Mprɔyɔ Tacaa tɔma-m si: ² Yɔlv nyá,
heeli Tihi wulav si, maya Tacaa lɔɔ, ma
yɔyɔtəyi si, Tihi wulav, n hɔŋ nyá ti si,
nyaxalɛ lɔɔ. N caya lɔɔ tɔcayalɛ kɛ
tɛŋkunaa hɛkʊ. Pəyɛle nyaxa yɔlv kɛ n ta
kɛ lɔɔ. ɛlɛna n nyənəyi lɔɔ luyɔ nyəntu
kɛ nyá nyəntu. ³ Tihi wulav, n hɔvki si,
n kəla Taniyeeli kɛ. ⁴ Nyá ləmayasɛɛ na
nyá layatv tɔɔ, n kaawa wɛnav. N nyəka
wula na liyitee kɛ nyá kpancooŋ taa. ⁵ Nyá
ləmayasɛɛ sɔsɔɔna na nyá taatəle tɔɔ, n kaa
wɛnav. ɛlɛna pə sɔsi-ŋ kalampaani taa.

⁶ Pə tɔɔ kɛ Tacaa lɔɔ yɔyɔtaa si, n nyənəyi
nyá ti isɔ lɔɔ kɛ. ⁷ Pə tɔɔ kɛ maa yɛle na
yəlaa mpa pa kəla musvɔŋ tɔ. Pá kɔɔ nyá
tɔɔ na pá seti mpi n lapənə nyá ləmayasɛɛ
kupana anɔ tɔ. ɛlɛna pá wakəli nyá teu.
⁸ Musvɔŋ sɛm kɛ n ká si tɛŋku hɛkʊ taa. Paa
tisi-ŋ pəlaav taa. ⁹ Ye nyá kulaa kɛŋ, n ka
yɔyɔti si n kɛ lɔɔ. Pəyɛle n kɛ yɔlv na? N kɛ
yɔlv kɛ nyá kulaa niŋ taa kɛ, n ta kɛ lɔɔ. ¹⁰ N
ká si ma ta nyi isɔnaa sɛm kɛ kpai nyəma
niŋ taa. Pə taya pulv, Tacaa lɔɔ má ma
yɔyɔtənə mpv.

¹¹ Mprɔyɔ Tacaa tɔma Isekiyeeli má si:
¹² Yɔlv nyá, ma kawəyaxa kɛ Tihi wulav
tɔm. Tv-ɪ yontu si, lɔɔ ləmayasɛɛ sɔsɔɔna
ka yɛlaa kɛ na n wɛ wɛi yəlaa kɛkəna ɪ
təma teu sɔsɔɔm taa na ɪ kacəka taa tɔ.
¹³ lɔɔ taalɛ ltenɪ taa kɛ Tihi wulav nyá n ka
wɛɛ. N ka suuwa liyitee pɛɛ anɔ a tənə kɛ.
Isu kuvɛɛmlɛ contv nyəntɛ na kasasəŋa tiŋ
toŋ nyəŋ nyəntɛ na atəntəntɛ nyəntɛ na
kukpɛɛtəle na pooku nyəntɛ na nte tɔ wɛ
pooku tɔle tɔ na pooku kaaluula nyəntɛ,

na tiŋ atəntəntɛ nyəntɛ. N tukaya kacəka
wontu nti pa lapənə wula tɔ. Kuyaku ŋku
pə ŋma-ŋ tɔ kv tɔɔ kɛ pa tɔxana-ti. ¹⁴ lɔɔ si:
Maa su-ŋ kɛ isɔ isəntaa taŋlv wei ɪ tee kəko
na ɪ kɛ kentulu tɔ. Ma puvɔv naŋŋ nyəŋku
tɔɔ kɛ n ka wɛɛ. Na n toŋ pɛɛ wɛna a mvyi
kəko tɔ a tɔɔ. ¹⁵ Hatoo waatv wei pa lulə-
ŋ tɔyɔ nyá tɔntɛ wɛ teu. Halənə kuyaku
ŋku pə kula nyá isayətv tɔɔ tɔ. ¹⁶ Nyá
taatəle tɔɔməŋ tɔɔ kɛ musvɔŋ na isayətv
haya-ŋ*fa*. Pə tɔɔ kɛ maa pəsi-ŋ yem tv,
na má tɔyɔnti-ŋ lɔɔ puvɔv tɔɔ. N kɛ isəntaa
taŋlv kentulu kɛ. Maa tɔyɔnti-ŋ pɛɛ wɛna a
teeki kəko tɔ a tɔɔ. ^a haya-ŋ na n pənti.
Maa tɔyɔnti-ŋ ma puvɔv tɔɔ. Maa yɛle na
isəntaa taŋlv kentulu nyá n saali yem kɛ
pɛɛ wɛna á tee kəko tɔ a taa. ¹⁷ N lapa
kalampaani kɛ nyá teu tɔɔ. Nyá hikuyɔ
teeli wakəla nyá ləmayasɛɛ. Maa pɛti-ŋ
atɛ. Maa yɛle na awulaa lɛlaa nyənti-ŋ.
¹⁸ Nyá kawaləyaxa pəyɛle na nyá taatəle nte
tə ta siyisi tɔ pə lapa na n pilisi nyá na lɔɔ
mə tɔsulle. Maa ləsi nyá taa kɛ kəko ŋka ka
nyaki tɔ. Kaa nyaxa-ŋ, na pá yɛle tɔlvma kɛ
atɛyɛ nyá nalaa tənə isəpəle taa. ¹⁹ Sɔyɔntu
ka pu pa tənə mpa pa nyəma-ŋ piitimnaa
taa tɔyɔ nyá nyuvv tɔɔ. Pə taya pulv, pu
wakəli-ŋ tam tɔɔ kɛ, na n pəsi sɔyɔntu pulv.

Tacaa kaləyənə Sitəŋ nyəma

²⁰ Mprɔyɔ Tacaa tɔma-m si: ²¹ Yɔlv nyá,
kɛɛsi isɛ na Sitəŋ icate tɔɔ. Heeli-tɛyɛ lɔɔ
má ma kuvɔyɔtutv. ²² Tacaa lɔɔ má ma
yɔyɔtaa si: Maa kulɪ Sitəŋ nyəma tɔɔ. Maa
húli ma teeli kɛ mə hɛkʊ. Maa hvɔna-mɛ
na má húli ma tənəŋŋ wɛɛtv kɛ mə hɛkʊ.
Waatu inəyɔlɛ ɪ ká cəkəna si mayalɛ Tacaa.
²³ Maa tv-mɛyɛ kvtoŋ na caləm kpe mə
hapɛɛ tɔɔ. Layalɛ ká luna ɪcatɛ hɔyɔləŋ
tənə, na sətəa hoti tɔ taa. ɛlɛna ɪ cəkəna
si mayalɛ Tacaa.

Iseyeeli nyəma cəyana hɛɛsvyɔ

²⁴ Mprɔyɔ Tacaa tɔma si: Piitimnaa mpa
pa cɔɔna Iseyeeli nyəma mɛ tɔ, pa kaa tasa-
mɛyɛ footuyɔ. Pácv pa kaa tasa-mɛyɛ sɔpv
na pá kaali-mɛ isɔ sɔwa. Waatu inəyɔ ɪ ká
cəkəna si, maya Tacaa.

²⁵ Mprɔyɔ Tacaa lɔɔ si: Maa ləsi Iseyeeli
nyəma mɛyɛ timpi timpi ɪ yawa tɔ. Maa
kpɛyeli-mɛ, ɛlɛna má húli ma tənəŋŋ wɛɛtv
kɛ mə hɛkʊ na piitimnaa ná. ɪ ká caya

^a 28:16 isayətv haya-ŋ: Lɛlaa tɛləsəyi si: Nyá taatəle tɔɔməŋ tɔɔ kɛ musvɔŋ

tetu nti ma hawa ma tamle tu Yakovu to taa. ²⁶ Í ká cayana heesuyv ke tana, na i nma teesi na i tuu lesejnaa. Waatu wei maa huuna pa tana mpa pa cōona-me na pá footiyi-me to lena í cayana heesuyv. Poleyé í ká cekana si mayale mā lso Tacaa.

29

Tacaa kaləxəna Icipiti nyəma

¹ Mporó Tacaa yoxotəna Isekiyeeli máyá lseyeli nyəma kuuu pənya naanowa nyəjka isətu naanowa nyəj, kuyaku naanowa na naale nyəjku wule, na i to-m si: ² Yulv nyá, keesi nyá ise na Icipiti wulav tō. Yoxoti nti tu mayana í na i tetu tana tō. ³ Tacaa lso má maa kulv Icipiti wulav nyá nyá tō. N wee ké isu nyuu səsəu nku ku hanta ku pusi taa tō. N huvi nyá taa si, nyá mayamaya n lapəna Nili pəxə. ⁴ Maa tu nyá tamasi taa ké kulaxa, na má matí Nili pəxə tiina na nyá setu. Ilena má hō nyá na tiina tana ke pəxə nke ka taa. ⁵ Maa ləxə nyá na nyá pusi səsənsi tiina ke wulaya tetu taa. N kaa pəsi kuluyv, pácō nəxəlv kaa kus-ŋ. Maa ha-ŋ ate wontu na sumasi na í pəsi si təxənya. ⁶ Ilena Icipiti nyəma me mā tana í cekana si mayə Tacaa.

Mpi to, mā waasuyv ke lseyeli nyəma, wee ké təwəv, isu səsəncəna. ⁷ lseyeli nyəma tōka-ŋ pa niŋ taa, lena í peli na í cəli pa asəjkepeku tana, na í yəli pa apalətv. ⁸ Pə tō ké Tacaa lso má ma yoxotəyi si: Maa kəna mā tō ké laxate na má kpiisi yəlaa na tala. ⁹ Pu kpiisi Icipiti tetu yəlaa, na pá yele-təyi kpete.

Mpi to, í tōma si mā tənna Nili pəxə, si mā lapəna-ké. ¹⁰ Pə tō ké maa kulv mā na mā pusi mā tō. Maa kpiisi mā tetu, na tá pəsi ncaale, nəxəlv kaa wee. Pə kpayav Mikitoəli icate ke ilim ntəxəj tō tō. Haləna Asuway nyənte ke ilim mpətəj tō, na pə polo ltiyopii tetu tōja. ¹¹ Yulv yaa tətə natəli tə kaa feli nəohəle ke tetu nti tə taa. Tu wee mporó kpete ke pusi nule təcu. Pa kaa keesi yulv yaa tətə. ¹² Maa la na Icipiti tetu pəsi wulaya tetu. Pu tee wulaya tətunaa tana. Tə acaləe ká pəsi ncaa na pá kəli acaləe lenna ke pusi nule təcu. Pusi nsi si taa ké maa cáálí Icipiti nyəma na pá yá piitimnaa kpai nyəma taa.

¹³ Mporó Tacaa lso yoxotaa si: Pusi nule tēj, lena má ləsi Icipiti nyəma ke timpi timpi pa yawa tō, na má kpeyeli-we. ¹⁴ Maa laxasi pa weetu. Maa yele na pá məli pa mayamaya pa tetu nti pa yaaki si Patələsi tō tə taa. Ilena pa caali kawulaya səkpəlaya. ¹⁵ Pa kawulaya ká la səkpəlaya ke ləŋsi taa. Pa kaa tasa piitimnaa ke nmakəlvuyv. Maa pasa-weye na pá taa təxə piitimnaa. ¹⁶ lseyeli nyəma kaa tasa-weye naani ke lapv, na pá tekiyi-we, na pá pəntəyi. Mporó paa cekana si mayə Tacaa.

Wulav Nepukanesaa təxə Icipiti tetu

¹⁷ Mporó pənya hiu na naatosompəxəlaya nyəjka, isətu kancaalaya nyəj kuyaku kancaalaya nyəjku. Tacaa tōma-m si: ¹⁸ Yulv nyá, Papiloni wulav Nepukanesaa tūwa i yoolaa ke tamle səsəle ke Tii nyəma tōm taa ké. Haləna i yoolaa tana nyəxəj taa kpesi na pa asəjkepekin liti. Ile paa wulav yaa i yəlaa, pa taa nəxəlv ta waa kookali wei pa lapa tō i taa. ¹⁹ Pə tō ké mayə Tacaa lso mā yoxotəyi si mā ha Papiloni wulav Nepukanesaa ke Icipiti tetu. Ílé i ká kuu tə wontu na tə wənav na pá yele-təyi kpete təkpataa. Icipiti tetu ká pəsəna Nepukanesaa yoolaa kufeluyv. ²⁰ Tacaa lso si, mayə pa lapa tamle ke Tii tetu taa. Pə tō ké ma haaki-weye Icipiti tetu.

²¹ Waatu wei mpv un pu tala tō, maa səsəsi lseyeli nyəma ke apalətv. Ye pə kaasa Isekiyeeli nyá, ile maa ha-ŋ toma na í pəsi na í yoxotəna lseyeli nyəma. Ilena pá weena naani si, mayə Tacaa.

30

Tacaa kaləxəna Icipiti nyəma

¹ Mporó Tacaa tōma-m si: ² Yulv nyá, teləsi lso kuyoxotəv si: Mə laŋa í wakəli kuyeeŋ wei i kəŋ to i tō. ³ Mpi to, Tacaa pááná kuyaku kpeyetaa ké. Ku ké səkpətvuyv anaam kuyaku ké. Piitimnaa tomle waatu kele. ⁴ Yooú ká tii Icipiti nyəma tō. Yəlaa ká si na kolontunaa kuu pa wənav, na pa tetu pəsi ncaa. Halí pə səxəntv ká pu ltiyopii nyəma na pele pá seliŋi. ⁵ Pə kpayav ltiyopii nyəma, na Puti*fa* nyəma, na Luti nyəma, na tetu həxələŋ paxəle nyəma, na Lipii nyəma tō. Halí pu kpennaa nəxə pəlvuyv piya na pá kú. ^a ⁶ Mporó Tacaa

^a 30:5 Puti: Puti pəsəyɪ na í wee si Lipii tetu yaa Somali nyəntv.

tōma si: Pu kpenna Icipiti sēnlāa Mikitoōli nyēma. Na ilim ntōyōj, na pə mpətəj tō ke Asuwaŋ nyēma na pə kó yoo taa. Ilena Icipiti nyēma tēma kalampaani tii tafe. Tacaa lso má ma yōyōtəna mpv. ⁷Pu kpiisi mā tetu na pə kəli tetvnaa tēna. Mə acalē ká pəsi ncaa. ⁸Waatu wei maa tú Icipiti tetu ke kəkə, na pə wakəli mā sēnlāa tēna tōyōle í ká nyi si mayāle Tacaa. ⁹Ma tillaa ká suv kpułəj ke kuyaku ŋkuyv. Paa polo na pá liyiti Itiyo pii nyēma ke pa təpamm taa tēna. Ilena pēle pá suv seluyv, pə tōjna kōnte ké.

¹⁰Mpóyú Tacaa lso yōyōtaa si: Maa yele na Papiloni wulav Nepukanesaa kpiisi Icipiti nyēma tuutuuma. ¹¹Í na ı yēlaa mpa pa kəla isayatu tə paa pona. Paa kv Icipiti nyēma na pá suuli sētaa ke tetu na pá wakəli-ti. ¹²Maa yele na Icipiti pōyō pusi səkpesi nyōō. Maa tú pa tetu ke asayaa niŋ taa. Maa yele na tə wakəli na pə kpenna tə taa nyəm tēna. Mayā Tacaa má yōyōtəna mpv.

¹³Mpóyú Tacaa lso tasaa si: Maa kpiisi tuŋ na kulalaam tənaya Mamfi icate taa. Pa kaa tasa tetu təkulv nōyōlvv nav ke tə taa. Ilena má tú tə yēlaa taa ké sōyōntv sōsōōntv. ¹⁴Maa kpiisi Patəłəsi icate. Maa sō kəkə ke Sowāj nyəntə na má hūvna No nyēma. ¹⁵Maa mū pááná sōsōōna na Siŋ icate nyēma. Koluŋa icate nte tə taja Icipiti nyēma tōyōle. Ilena má kpiisi No icate yēlaa tuutuuma. ¹⁶Maa sō Icipiti nyēma ke kəkə. Ilena sōyōntv kpa Siŋ nyēma. Paa tulv No icate koluŋa ke púyú na lum watv-te. ¹⁷Paa kó Oŋ na Pi-peseti pə acalē ifepiya na layate. Ilena pá kuu yēlaa tēna na pá tēna. ¹⁸Kuyaku ŋkuyv maa pēli Icipiti nyēma kawulaya kpatəj. Maa su pa kalampaani ké tənaya. Səkpetuyv ká nyala Tapanēsi icate taa. Paa kuu hōyōlvv ŋkv kv yēlaa tēna na pá tēna. ¹⁹Mpóyú maa hūvna Icipiti nyēma. Ilena pá cəkəna si mayāle Tacaa.

Iso lakəna Papiloni wulav ke tēmlə

²⁰Mpóyú Tacaa yōyōtəna-m lseyeli nyēma kuuu waali pənaya naanwa na kulvm nyəŋka isətv kancaalaya nyəj kuyaku naatosompəyōlaya nyəŋkv wule ke ı yōyōtəna-m si: ²¹Yulv nyá, ma pēla Icipiti wulav ŋkpaləj. Nōyōlv ta tv-ı kōōle, yaa í həkə-ı si, pə waa na ká mēli isəna kaa wē

tə. Na ká lá tōj si í pəsi na í yoo. ²²Pə tōō ké Tacaa lso má, ma yōyōtəy si, maa yōona Icipiti wulav. Maa seti ı ŋkpalasi naale, kupaŋka na kupelaya ŋke. Layate ka lu ı niŋ taa na tə hoti. ²³Maa yası Icipiti nyēma ke piitimnaa taa. Paa suv tetvnaa payāle taa. ²⁴Maa yele na Papiloni wulav nyōō tōj na má cēle-ı ma layate. Ama maa pēli Icipiti wulav ŋkpalasi na í mōlēy na í səkı ı kolontu kiŋ. ²⁵Maa ha Papiloni wulav ke tōj na í pəsi Icipiti wulav ke ıcam. Waatu wei ílé ı ká kulv Icipiti tōō tōyōle paa nyi si mayāle Tacaa. ²⁶Maa yası Icipiti nyēma ke piitimnaa taa, na pá suv tetvnaa payāle taa. Waatu inəyı paa nyi si mayāle Tacaa.

31

Icipiti wulav nəyəsəna tuxv səsəōv

¹Iseyeli nyēma kuuu pənaya naanwa na kulvm nyəŋka. Isətv tooso nyəj kuyaku kancaalaya nyəŋkv wule. Tacaa tōma Isekiyeeli má si:

²Yulv nyá, pəsəsi Icipiti wulav na ı samaa mpa pa tōō ı təkı kawulaya tə si, aweyē má kēəsəna-wēyē pa tōj səsəōj təm taa?

³Pa nəyəsəna ké isı Silii nyēma.

Pele pa wē ké isı Lipaŋ tuxv səsəōv ŋkv kv kula səsəm tə.

Kv piliŋasi tewayā

na sí tokiyina isəjmvntv

na sí wena isotom kupam.

⁴Lumnaa ka pusəna tuxv ŋkv.

Póyú səsəōv seelaa lum yekina na kv pu.

Seelaa mpe pa pusi lum kpejajana timpi tuxv ŋkv kv wē tə.

⁵Pə tōō ké kv kəla tuŋ

léləj tənaya kvŋkulvməj.

Kv piliŋasi həla teu na sí ló təkpm, ke lum səsəōm mpi pu

yēlaa na kó pu tə pə tōō.

⁶Kv piliŋasi tōō ké sumasi tēna tukaya si tana.

Taalə wontu tēna na lūlēy kv tē.

Na piitimnaa tuutuuma náá wē kv isotom taa.

⁷Kv kula tuxv ké na kó tewa,

na kv piliŋasi həla teu.

Mpi tə, lum səsəōm taa ké kv lila kama.

⁸Paa lso taalə mayamaya taa

tuxv nakulv kv ta tē-kv.

Nakulv kv piliŋasi ı kēəsəyənə

ku nyəŋsi ke paa teu tɔm taa, yaa pulɔpu taa.

⁹Ma tu-kuyɔ piliŋasi kupampansi ké.

Haləna ma taale Iteni taa tuy

təna lakaya-kuyɔ iseseeɱle.

Paa wakəli Icipiti wulav isu tuyɔ səsəw

¹⁰Mpyɔle Tacaa lso si: Pə tɔɔ ké má yəɣətəyi pənəntaa si, tuyɔ ŋku ku puwa, haləna kó kaləsəna isəŋmuntɔ. Ilena ku kalampaani puki na í puki. ¹¹Pə tɔɔ ké ma lo-ku. Ma tú-kuyɔ wulav wei í kəla toŋ ke tetu taa tɔ í niŋ taa. Ilé í lana-kuyɔ isəna ku isayatu wəe tɔ. ¹²Mpɔyó mvulaa mvsuytuna səsaa seta-ku na pá lɔ. Ku piliŋasi na ku akpaa pelaa na sí hoti tetu tənə teteka na pulasi taa. Ilena yəlaa tənə mpa pa caya ku isotom taa tɔ, pele pá lu na pá sé. ¹³Mpɔyó sumasi waani waani piitimnaa caya ku taav tɔɔ. Taale wontu ná tawa tɔ lona ke ku piliŋasi tɛɛ. ¹⁴Pə lapa mɔpɔyó si, tuy wei tɛv nuki teu, na lɔm takí-í na í puki na í kaləsəŋəna isəŋmuntɔ tɔ, í taa sa í təyi í kuyɔkɔlɔməŋ tɔɔ. Pə taya pulɔ, tuy na yəlaa pə tú-wɛyɛ səɱ kɔlɔməm ké. Paa tɛ na pá saali yem na pá suv atətəle taa, na pá mayana mpa pa hənta tənə tɔ.

¹⁵Mpɔyó Tacaa lso yəɣətəa si, kuyəŋku tuyɔ səsəw suv atətəle taa tɔ, ma tú kuyɔmɔmam tənaya ləyaya taa ké. Na má səŋsi tetu tɛɛ seɛlaa tənaya ku tɔɔ, paa tasəyi kpem. Maa yele na səkpətuɔyɔ nyala Lipaŋ pəɔŋ tɔɔ, na tuy tənə lontili. ¹⁶Waatu wei ma yəlaa si tuyɔ kɔnə kó hoti na kó tii atətəle taa ké lɛlaa kiŋ tɔ. Piitimnaa nuwa ku hotuyɔ mpi, ilena səɣəntɔ kpa-wɛ na pá seliyi. Mpɔyó Iteni taale tuy kupampaŋ, na Lipaŋ nyəŋ wei lɔm takaya teu na í wɛ atətəle taa tənə tɔ, í laŋa hɛwə. ¹⁷Pa tənə pa wenna atətəle taa tənaya mpa pa səpənə layatɛ tɔ pa kiŋ. Mpe uní pa waasayana-ku na pá wɛ ku isotom taa ké piitimnaa taa.

¹⁸lso taale Iteni taa tuyɔ nakulí ku keesəŋəna tuyɔ ŋkuyɔ səsəwəntɔ na teu. Paa na mpv, maa tusi-ku na kó suv tetu tɛɛ. Na ku na ma ta nyi isonaa, na yooú kó mpa tɔ pá caya. Isəna Icipiti wulav na í waali samaa paa tɛəsəna tɔyɔle. Maya Tacaa lso má yəɣətəna mpv.

¹Mpɔyó lseyeli nyəma kuuu pənaya naanwə na naale nyəŋka isətu naanwə na naale nyəŋ kuyaku kancaalaya nyəŋku wule. Tacaa tənə Isekiyeeli má si: ²Yulɔ nyá, ma kawəyaya ke Icipiti wulav.

Icipiti wulav, n ka wɛɛ ké

isu tɔyɔlaya kufalaya ke piitimnaa taa.

Yaa isu nyuu ke tɛŋkunaa taa.

N ŋmaaki pusi taa ké na í cuyətəyi

si lɔm na nyá nɔɔhɛɛ,

na í puyətəyi-wi.

³Tacaa lso má ma yəɣətəyi si: Waatu wei piitimnaa kotiyi, ilena má hɛti ma puluyɔ ke nyá tɔɔ na kó kpa-ŋ na pá hɔ-ŋ na pá pona-ŋ kuter tɔɔ. ⁴Na má ləyɔ-ŋ atɛ. Ilena tetu tənə taale wontu kɔɔ na tɛ tɔyɔ nyá nantɔ. ⁵Maa ŋmusi nyá nantɔ kukaasətu ke pəɔŋ tɔɔ na teteka taa. ⁶Na má ŋmusi nyá caləm ke tetu tɔɔ. Pu su teteka na pá waasi pəɔŋ tɔɔ. ⁷Waatu wei pu su nyá tənaya ilena má teesi isətɔlɔŋasi na isətu. Maa takí ilim tɔɔ ké isəŋmuntɔ na isətənuɔyɔ yu. ⁸Maa teesi isətaa kəkəsi ke nyá tɔɔ. Səkpətuɔyɔ ká nyala tetu taa. Maya Tacaa lso má yəɣətəna mpv. ⁹Piitimnaa payale laŋa ká wakəli. Waatu wei paa nu nyá tənaya tɔm tɔ. Halí pə kpenna tətunaa mpa n taa nyi tɔ. ¹⁰Paa haa nɔɔsi na mpi pu mayana-ŋ tɔ pə tɔm. Pa awulaa səsaa ká sele. Waatu wei paa ná ma kusa ma layatɛ ke pa nyəɔŋ taa tɔ. Kuyəŋku n ká hoti tɔ, paa wei í ká seliyi tam ké, í mayamaya í weesuyɔ tɔɔ ké.

¹¹Mpɔyó Tacaa lso yəɣətəa si: Papiloni wulav yoolaa tii nyá tɔɔ ké. ¹²Maa kəna yoolaa taa yoolaa. Mpa pa kəla yəlaa tənaya yooú tɔyɔ. Paa kó nyá yəlaa tuutuuma. Paa wakəli Icipiti nyəma kalampaani. ¹³Maa ku tɔla wəna a tənə í wəna tɔyɔ mə pəyɔ səsaya nəyɔ. Yəlaa nɔɔhɛɛ yaa tɔla acwə kaa tasa lɔm ke cuyətuɔyɔ. ¹⁴Maa yele na mə lɔmnaa caya tətiyitiyi. Má pusi ká kpəŋ təpamm isu nim. Tacaa lso má ma yəɣətəna mpv. ¹⁵Maa kpiisi Icipiti tetu yəlaa, na tə nyəm tənə. Icipiti tetu ká pəsi wulaya tetu. Ilé í ká nyi si maya Tacaa.

¹⁶Wula nna piitimnaa alaa ka wii Icipiti tetu na tə samaa tɔɔ tɔyɔle. Tacaa má ma yəɣətəna mpv.

¹⁷ Iseyeli nyáma kuuu pənaɣa naanɔwa na naale nyəŋka ɛtɔtu naanɔwa na naale nyəŋ kuyaku naanɔwa na kakpasɪ nyəŋku wule, Tacaa tɔma-m sɪ: ¹⁸ Yulu nyá, wii Icipiti nyáma tɔɔ. Pá tisi pá na piitimnaa sɔsaa lɛlaa ke atɛtɛle taa. Timpi sɛtaa tiiki tɔ. ¹⁹ Pɔɔsɪ-we sɪ: Í huɔ sɪ, í tɛɛ lɛlaa ke teu kɛ? Í tii, na mə́ na cefelinaa mpa pa sɛpa yooɔ taa tɔ í hɛntɪ. ²⁰ Paa kú Icipiti nyáma ke yooɔ taa. Pa tema layalɛɛ ke kpeɛv. A ká kú Icipiti wulav yoolaa tɛna. ²¹ Yoolaa taa akanaa mpa pa sɛɣayana-mɛ tɔ. Paa yɔɣɔtɪ-mɛɣe atɛtɛle taa sɪ: Halɪ cefelinaa mpa pa sɛpa yooɔ taa tɔ, pa tiiki cɛnɛ sɪ pa hɛntɪ tá hekv.

²² Tənaɣa pa pima Asilii wulav. Í samaa pɛlaaŋ cɔɔna ɪ nyəŋku. Yooɔ taa kɛ pa tənaya mpv pa sɛpa. ²³ Atɛtɛle hɔɣɔlɔɣv ŋku kv kəla luməŋ tɔ kv taa kɛ pa pɛlaaŋ wɛɛ. Mpe pa pɛlaaŋ ɪ tó pa wulav nyəŋku ke hekv. Mpe pa nyaasayana antulinya taa. Waatu inəɣɪ pa wena pa ɪsɛ. Yooɔ taa kɛ pa sɛpa pa tənə.

²⁴ Tənaɣa ɪlam hɛntaa, na ɪ yoolaa cɔɔna ɪ pɛlaav. Pa tənaya mpv layatɛ kuna-wɛ, na pá hoti na pá sí. Yəlaa ma ta nyi ɛsɔnaa mpe, pa tiina ntɛɣe atɛtɛle luməŋ taa. Pəyele mpe pa nyaasayana antulinya taa kɛ saa wei pa wena pa weesɪŋ tɔ. Pa fɛɛle fɛɪ məla pa tɔɔ. Pá na mpa pa tiiwa pɛlaav taa tɔ. ²⁵ Pa suwa ɪ tɛhɛntɛle ke mpa pa kuwa tɔ pa hekv. Pə cɔɔnav ɪ pɛlaav tɔ, ɪ yoolaa tuutuuma pɛlaaŋ wenna. Layatɛ kuna ma ta nyi ɛsɔnaa mpe ɪni pa tənə. Pəyele mpe pa nyaasayana antulinya taa kɛ saa wei pa wena pa weesɪŋ tɔ. Pa fɛɛle fɛɪ məla pa tɔɔ. Pá na mpa pa tiiwa pɛlaav taa tɔ. Pa tɛɔayalɛ ntɛ sɛtaa mpa pa sɛpa yooɔ taa tɔ pa hekv.

²⁶ Tənaɣa Meseki na Tupaali pə tɛtɔnaa awulaa, na pa yoolaa ná wɛɛ tɔtɔ. Pa yoolaa pɛlaaŋ tu-wɛɣe hekv. Yooɔ taa kɛ ma ta nyi ɛsɔnaa mpe pa tənə pa sɛpa. Pəyele mpe pa nyaasayana antulinya taa. Waatu inəɣɪ paa wena pa ɪsɛ. ²⁷ Ma ta nyi ɛsɔnaa mpa ɪni pa sɛpa yooɔ taa kɛ mpv tɔ, pa ta pi-wɛɣe yoolaa kəŋkəŋ taa. Mpe ɪni pa tiina atɛtɛle taa, na pá suuwa pa yooɔ wontu. ɪlena pá tó pa nyɔɔŋ ke pa layalɛɛ. Pa kawalaya ká məli pa muwa tɔɔ kɛ. Mpi tɔ, mpe pa nyaasayana antulinya taa kɛ saa wei pa wena pa weesɪŋ tɔ. ²⁸ Icipiti nyáma ká sɪ mɔ́pɔ́yɔ́. Paa pi-wɛɣe ma ta nyi

ɛsɔnaa mpa pa sɛpa yooɔ taa tɔ pa kəŋkəŋ taa.

²⁹ Tənaɣa ɪtɔm nyáma na pa awulaa na pa awulumpiya wɛɛ tɔtɔ. Paa na pa akatv nti tɔ tənə tɔ, pa lapana-wɛɣe teitei ke ɪsu mpa pa sɛpa yooɔ taa tɔ. Pa na ma ta nyi ɛsɔnaa ke pa kpɛnta pim ke tɛtu tɛɛ.

³⁰ ɪlim ntɔɔɔŋ tɔɔ piitimnaa nyɔɔŋ nyáma wɛ tənə tɔtɔɔ, na pə kpeŋna Sítəŋ nyáma. Ma ta nyi ɛsɔnaa mpe paa kɛ akanaa kɛ, na pá nyaasəɣɪ antulinya. Ama nɔɔnɔɔ fɛɛle puwa pa na lɛlaa mpa pa sɛpa yooɔ taa tɔ.

³¹ Waatu wei Icipiti wulav ká ná mpe ɪni pa tənə tɔ. Í lanɣɛ ká pasa hɛɛv ke ɪ na ɪ yoolaa, na ɪ samaa mpa pa sɛpa yooɔ taa tɔ pa tɔɔ. Tacaa ɪsɔ má ma yɔɣɔtəna mpv.

³² Tacaa sɪ: Maa yɛlaa kɛ na Icipiti wulav nyaasɪ antulinya taa. Ama nɔɔnɔɔ paa pi ɪ mayamaɣa na ɪ yoolaa ke ma ta nyi ɛsɔnaa mpa yooɔ kuwa tɔ pa hekv. Tacaa ɪsɔ má ma yɔɣɔtəna mpv.

33

ɪsɔ kpa Isekiyeeli ke fɛŋlu
(Isekiyeeli 3:16-21)

¹ Mɔ́pɔ́yɔ́ Tacaa heela-m sɪ: ² Yulu nyá, pɔɔsɪ Iseyeli nyáma sɪ: Waatu wei ma tisiɣɪ yooɔ ke tɛtu natəli tɔ taa tɔ. Tə yəlaa kpaaki pa taa ke fɛŋlu kɛ. ³ Saa wei ɪlɛ ɪ nukɪ yooɔ tɔŋ, ɪlena í huli tutuyv na í heeli yəlaa. ⁴ Yulu í nuwa tutuyv na í ta paasəna na kolontu tuti-ɪ na í kv-ɪ. Í sɛm tɔm mələɣɪ ɪ mayamaɣa ɪ nyuvv taa kɛ. ⁵ ɪ liɣituyv kuna-ɪ. Mpi tɔ, ɪ nuwa kpaalɔɣv. ɪlɛ ɪ ta kena-wɪ. Ye ɪ ka paasənaa, halɪ ɪ ka yapa ɪ weesuyv. ⁶ Ama ye fɛŋlu nawa yooɔ na í tá huli tutuyv na yəlaa nu, ɪlena yooɔ kv nɔɣɔlv. ɪlɛ pə kɛ fɛŋlu ɪsəɣatv kɛ. Í nyuvv taa kɛ sətɔ sɛm mələɣɪ.

⁷ Mɔ́pɔ́yɔ́ Tacaa tɔma-m sɪ: Nyaya ma kpa fɛŋlu sɪ ní teləsəɣɪ Iseyeli nyáma ke asolanaa. Pə wɛɛ sɪ, ní nu ma tɔm nti tɔ lukəna ma nɔɣɔ taa tɔ. Teləsɪ-wɛɣe-tɪ. ⁸ Ye ɪsu ma yɔɣɔtaa sɪ, ɪsəɣav ka sɪ. ɪlena nyaa kisi-ɪ teləsuyv sɪ, ɪ layasɪ tɔntɛ. ɪsəɣav ɪni ɪ ká sɪ yaa. ɪlɛ nyá nyuvv taa kɛ ɪ sɛm mələɣɪ. ⁹ Ama ye ma kpaala ɪsəɣav ɪni na í kisi layasuyv. ɪsu ɪ sɛpa, ɪ ɪsəɣatv nti tɔ tɔɔ. Ama pə kaa wɛɛ nyá tɔm.

ɪsəɣav wei ɪ layasaa tɔ ɪ yapv

¹⁰ Mɔ́pɔ́yɔ́ Tacaa tɔma-m sɪ: Yulu nyá, pɔɔsɪ Iseyeli nyáma sɪ ɪsu í yooki yontu sɪ,

mə isayatu nu-mə na tá yeki na í terj taasi na? Haləna í pəəsəyi mə ti si isənaya í ká hikina weesuyu? ¹¹Heeli-we si, maya Tacaa lso weesuyu tu ké. Ma ta səli si isayau í səna í isayatu. Ama ma caa ké si í layasi təntə na í hiki weesuyu. Iseyeli nyəma me í yele mə mpaav isayau na í məli. Pepe tso ké í səla səm?

¹²Mpóyú Tacaa tōma-m si: Yulu nyá, heeli ma yəlaa Iseyeli nyəma si, ye siyisilu suv isayatu lapv. I kupantu kupəntu kaa waasi-í í isayatu kuyaku wule. Pəyele isayau isayatu ná kaa wakəli-í kuyanķu í yeki-ti tō. Na ye tampana təjlv suwə isayatu lapv. Pə kaa kenti í weesuyu tso si, í ka nuna lso ké ləj. ¹³Ye ma heela siyisilu si, í ká wəena weesuyu. Ilena í suv isayatu lapv ke í siyisuyu tso. Maa səo í siyisuyu mpi pə tso. Ilena í sí isayatu nti í lapa mpv tō tə tso. ¹⁴Ye ma heela isayau si í ká si. Ilena ílé í ló í isayatu na í təjəyi tampana. Ye í lakí kusiyisim, í kaa si. ¹⁵Ye í mələna mpi í ka kpaya təluma tō, na mpi í ģmulaa tō. Ye í kisa isayatu, Ilena í tókí kiij wei í haaki weesuyu tō, í kaa si. Ama í ká wəena weesuyu ké. ¹⁶Pa kaa tsoo í kupəntəj wei í ka lapa tō í taa kulumuyv tso. Mpi tō, í təjəyi tampana na í lakí kusiyisim ké. I ká wəena weesuyu.

¹⁷Mpóyú Tacaa tōma-m si: Ma yəlaa yəjətəyi si, ma mpaaj ta siyisi. Ile pa nyəj ta siyisina. ¹⁸Ye siyisilu yela í siyisuyu na í lakí isayatu, í ká si pə səm. ¹⁹Ye isayau ləwa í isayatu na í təjəyi tampana. Ye í lakí kusiyisim í ká wəena weesuyu ke pə tso.

²⁰Iseyeli nyəma me í tərj si, Tacaa má ma mpaav ta siyisi. Ile maa hūvna paa mə taa wei ké isu puntu tōma tō.

Iseyeli tetv kpiisuyu

²¹Mpóyú Iseyeli nyəma kuuu pənəya, naanəwa na naale nyəjka, isətv naanəwa nyəj kuyaku kakpasí nyəjku wule. Yosalem tv nəjəlv í fitaa, na í koo Isekiyeeli má ma kiij. Ilena í heeli-m si: Pa lēka Yosalem icate.

²²Ama Tacaa ka tema-m hav ke toma ke taanəya. I tv ma nəjə taa ké í tōm, na pəcə kofej tanəj na selu uní í kəj. Saa wei í kōma tō ma ta ke kamumuka tōtō. Ma pəsəyi na má yəjəti. ²³Mpóyú Tacaa heela-m si: ²⁴Yəlaa mpa pa we Yosalem ncaa taa tō pa yəjətəyi si Apalaham naa we í tike ké.

Paa na mpv Tacaa ta kisi-í tetv tənəye hav. Kacanfana ta mpa ta kəla payale tō? ²⁵Pə tso tō, heeli-we si, Tacaa lso má ma tōma si: Í tókí nantv nti pa ta lənti tō. Í laaki tuj na í kuyi yəlaa. Ilena í tēləyi si mə tənna tetv na? ²⁶Aní mə yoou wontu ke í tēləyi. Í lakí acaalətv na wasanķalətv na mə təjəntəlenaa alaa. Ilena í hūvki si mə tənna tetv na?

²⁷Heeli-we si: Maya Tacaa lso ma tōma si ma ké weesuyu tv ké. Yoou ka kv mpa pa we ncaa taa tō. Mpa pəle pa we tawa taa tō paa pəsi taale wontu təjənaəya. Mpa pa we hətv taa na kukpaməj pəjəj taa tō, pəle paa səna kusəkv. ²⁸Maa kpiisi tetv, na tá pəsi wuləya nyəntv. Tə tərj wei tə yəlaa lakəyana kalampaani tō, í ka saali yem. Iseyeli pəjəj ká wəe isu pa lə-í. Nəjəlv kaa tasa í taa ké kpav. ²⁹Maa kpiisi Iseyeli nyəma tetv, na tá pəsi wuləya nyəntv. Pui hə mə ģkpanəyuv ke acaalətv nti í lapa tō tō tso. Waatu inəyi í ka cəkəna si maya Tacaa.

³⁰Mpóyú Tacaa tōma-m si: Yulu nyá, yəlaa yəjətəyana ntəye ma tōm. Pa təjəyi kolooosi, na kutuləj nənəəsi. Paa wei na í taapalv ké, na pá heeliyi tēma si: Tá polo té nu Tacaa tōm. ³¹Ilena pá kotiyi nyá kiij si pa nukí ma tōm. Ama paa lakí nti í yəjətəyi tō. Mpi pə wə-wəye teu na pá caaki təjə pa lakí. ³²Iso wə-wəye isu yonyoolu kupəj wei í yontu we leləj, na pá makí wontu ke teu tō. Pa nukí í tōm yaa, paa lakí-ti. ³³Waatu wei saləkanaa panə paa koo tō. Pəyele pa tu kpəyeta konte ké. Waatu inəyi í ká cəkəna si lso kuyəjətv tv tēləsulu ka we mə həkv.

34

Iseyeli tiikilaa kalənav

¹Mpóyú Tacaa heela-m si: ²Yulu nyá, Teləsi Iseyeli tiikilaa ke kpaaləyuv mpi ma kpaaləyi-we tō pə tōm. Iseyeli tiikilaa tōm we wayo ké. Pui wəe ké si kaləkəj ke tiikilaa í paasəna. Ilena mu məli na í paasəyəna mə ti. ³Í nyəəwa naaləmə na í luv hūntv ke wontu. Í lapa kətaəya ke tōla nim nyəna. Ama u tiikiyi kaləkəj. ⁴Í ta kpaasi heej acamaa apalətv. Í ta la kəəle ke wei í feuna alaafəya tō. Í ta həkə wei í wəna hiij tō. Pəyele í ta keeti wei í heləyaa tō. Pəcə í ta pəeki kulepij. Ama í ģmakəla-í ké na musəj na tərj. ⁵Təla aní alə a ləjə tiikilu Ilena á ya, na a pəsi taale wontu isayatu

təna təɣənaɣa. ⁶Ma kaləku ya yem ké tetu təna taa. Ku cəɔki pɔ́ɔŋ na pulasi taa. Nɔ́ɔlɔ u nɔ́ɔsəyɪ ku tɔm, yaa í pɛɛki-kv. ⁷Pə tɔɔ ké lseyeli tiikilaa mɛ, í ke ŋkpaŋŋ na í nu Tacaa kuyɔɣɔtɔtu. ⁸Maya Tacaa lɔɔ weesuyɔ tɔ ké. Ma heeŋ laŋa tiikilu, na í wɛ lɛɛkəlaa niŋ taa. Í pəsa taale wontu tɔɣənaɣa. Mpi pə tɔɔ tɔ, ma tiikilaa yela heeŋ paasənaɔ ké. Ulena pá paasəɣəna pa ti. ⁹Pə tɔɔ tɔ, lseyeli tiikilaa í nu ma tɔm. ¹⁰Maya Tacaa lɔɔ, ma heeliyi-mɛ sɪ maa kuli mə tɔɔ. Maa lɛɛki ma heeŋ ke mə niŋ taa. Ma kaa yelina-mɛyɛ-ɪ, lɛ í kaa tasa mə tɔyɪ tiikuyu. Maa heɪɪ ma heeŋ ke mə niŋ taa, í kaa wɛ mə tɔɣənaɣa.

¹¹Ŋpúɣó Tacaa lɔɔ yɔɣɔtaa sɪ: Maa tiiki ma kaləku ke ma mayamaya na má paasəna-kv. ¹²Maa kpɛyeli-kv, isu tiikilu lakuyɔ í kaləku ke waatu wei kv ya yem yem tɔ. Maa polo na má pɛɛki ma tɔla ke timpi a yawa tɔ. Kuyaku ŋkv kv ké səkpetuyɔ kuyaku səsəɔw ké. ¹³Maa ləsi-mɛyɛ tetunaa kpai nyəma na yəlaanaa taa. Maa kpɛyeli-mɛyɛ mə tetu taa. Ulena má tiiki-mɛyɛ lseyeli pulasi taa. Maa tɔŋ lɔɔŋ na timpi timpi pə wɛ cəɣaɔ tɔ. ¹⁴Maa pona-mɛyɛ nyutu kupantu taa. Í ká tɔɣo lseyeli pulasi taa. Tənaɣa í ká cəɣa na í tɔki nyutu kulekələkətu. ¹⁵Máa tiikina ma kaləku na má pona-kuyɔ təheəsəle. Maya Tacaa lɔɔ, ma yɔɣɔtəna. ¹⁶Maa pɛɛki wei í lepa tɔ. Maa keeti kuheləŋ na má həkə wei pə kuwa tɔ. Maa ha alaafəya ke wei pə wuku tɔ. Sɪɣisuyɔ ke maa təŋ na má tiikina-ɪ. Ama maa kpiisi í taa alaafəya nyəŋ na nim nyəŋ.

lɔɔ kəŋ í yəlaa waasuyɔ

¹⁷Ŋpúɣó Tacaa tasaa sɪ: Maya Tacaa lɔɔ. Maa faya kaləku tɔla taa. Maa faya uwaəŋ na pəŋtɔlɔŋ. ¹⁸Mə laŋa ta hulɔmɪ sɪ í tiiki nyutu kupantu taa. Ulena í feləyɪ nɔɔhɛ ke mə nyutu kukaasətu. Mə laŋa ta hulɔməna lom cəli cəli nyəm nyəɔw, ulena í cuyɔtəyɪ kukaasəm na mə nɔɔhɛ. ¹⁹Ulena ma heeŋ leləŋ tɔki nyutu nti pa fɛlaa tɔ. Na í nyɔɔki lum mpi pa cuyɔtaa tɔ. ²⁰Pə tɔɔ ké maya Tacaa lɔɔ ma təŋ sɪ, maa huuna heeŋ kuyasələŋ na wei í tɛma taasi tɔ. ²¹Mpi tɔ, mə asəŋkpɛkiŋ na mə həŋ ke í tusina heeŋ acamaa. Í yoka-ɪ həŋ na í tɔɣɔni-ɪ kaləku taa. ²²Pə tɔɔ ké maa waasi ma heeŋ na pá taa tasa-ɪ kuuu. Ulena má huuna pá na ma

heeŋ. ²³Maa ləsi ma kaləku ke tiikilu kulɔm, na í tiiki-kv. Puntɔ inəɣəle ma tɔmlɛ tu Tafiiti. Inɪ í ka pəsəna kv tiikilu na í tiiki-kv. ²⁴Maya Tacaa, mayale mə lɔɔ, na ma tɔmlɛ tu Tafiiti ke awulumpu. Tacaa má ma yɔɣɔtəna mpv.

²⁵Tacaa sɪ má na ma kaləku tu pɛɛli heəsuyɔ nɔɣo. Maa kpiisi taale wontu ke tetu taa. Tɔla ká cəɣana a tɔyɪ woləɣa tetu taa. A ka tooki hətu tɛɛ. ²⁶Maa yele na í cəɣa na í cəɔ ma pulaya narŋŋ nyəŋka. Maa yele na tɛv nukɪ-mɛyɛ kv waatu. Pu wɛɛ koolee kupana tɛv ké. ²⁷Tuŋ ká lulɪ pee, na tetu náa lulɪ. Pu cəɣana paa wei, na má cɛ-mɛyɛ mə ŋmakəllaa niŋ taa. Waatu inəyɪ í ká cəkəna sɪ mayale Tacaa. ²⁸Piitimnaa kaa tasa-mɛyɛ kuuu. Pəyale aɛ taale wontu isayatu kaa tasa-mɛyɛ tɔɣɔv. Í ka cəɣana mə tɔyɪ, nɔ́ɔlɔ kaa cəɔsi-mɛ. ²⁹Maa tɔ-mɛyɛ tuŋ taale nte tə həte yaawa tɛv tɔɣo. Nyɔ́ɔsi kaa tasa-mɛyɛ kuyɔ ke tetu taa. Páɔ́ɔ í kaa tɔɣo fɛɛle ke piitimnaa taa. ³⁰Waatu inəyɪ í ká nyɪ sɪ maya Tacaa lɔɔ. Ma wɛ ma yəlaa waali, na pa ké ma nyəma lseyeli nyəma. Tacaa lɔɔ má ma yɔɣɔtəna mpv.

³¹Í ké ma yəlaa kaləku ké, na má tiikiyi-mɛ. Mayale mə lɔɔ Tacaa, má yɔɣɔtəna mpv.

35

Tacaa kaləɣəna ltəm nyəma

¹Ŋpúɣó Tacaa tɔma-m sɪ: ²Yulɔ nyá, keəsɪ isɛ na Seyii puɣv tɔɔ. Yɔɣɔti nti tu mayana-kv tɔ. ³Heeli-kv sɪ, Tacaa lɔɔ má ma yɔɣɔtaa sɪ, maa kuli nyá tɔɔ. Maa tu-ŋ niŋ, na má pəsi-ŋ woləɣa tetu nti tə taa nɔ́ɔlɔ fɛi tɔ. ⁴Maa pəsi nyá acalɛɛ ke ncaa. Nɔ́ɔlɔ kaa wɛɛ. Ulena páɔ́ɔ n nyɪ sɪ ma ké Tacaa. ⁵Mpi tɔ, Seyii nyəma ka haɣana lseyeli nyəma ke pááná ke tam tɔɔ ké. Haləna pá kv-wɛyɛ yooɔ taa ké kuyaku ŋkv pɛle pa tɔnte isayale puwa tɛv tɔ. ⁶Pə tɔɔ ké maya Tacaa lɔɔ weesuyɔ tɔ. Maa tu-wɛyɛ sɔm na pá lɛɛɪ-wɛ. Timpi pa ta kisi lelɔa kuyɔ tɔ, pə tɔɔ ké mpe paa sɪ. ⁷Maa kpiisi Seyii puɣv nyá. N ká pəsi woləɣa tetu nti tə taa nɔ́ɔlɔ fɛi tɔ. Maa kv potaa na kəntaa. ⁸Maa sɔyɔti yooɔ taa sɛtaa ke pəɔŋ na pulasi tɔɔ. Paa wɛɛ tɛtɛka na lumpuŋ təna taa. ⁹Maa kpiisi ma yəlaa təna. Pu

yele mā acalēe ke kpete ke tam tōo. Waatu unəyi í ká nyi sɪ maɣa Tacaa.

¹⁰Mpi pə tōo maa la mpv tɔɣəle sɪ, í mapa laŋle na í yɔɣəti sɪ, ma kaa lēeki Yuta na lseyeli pa tetu, na tɔ pəsi ma nyəntv. Pəyele Tacaa má ma wenna tetunaa mpe pa taa. ¹¹Maɣa Tacaa lso weesuyv tu ké. Pááná səsəəna wena í laɾəna-we tɔ, anəyi maa lana-me na má hvuna-me. Ulena má hólí ma təyi pa hekv taa. ¹²Waatu uní í ká nyi sɪ maɣa Tacaa, ma nuwa kvtvɣv ŋku í tuwa lseyeli pódŋ tɔ. Sɪ pə kpiisa pódŋ na í pəsi mə tɔɣənaɣa. ¹³Í kpaasa mə təyi ma tōo na mə kvyɔɣətv. Í yɔɣəta-m kalampaani tōmnaa mpa tɔ, ma nuwa.

¹⁴Mpúyó Tacaa lso yɔɣətaa sɪ, maa kpiisi-me. Tetunaa mpa pa cəəna-me tɔ, pa laŋa ká hulbm. ¹⁵Seyii na ltəm pulasi me, pɪ kpiisi mə tetu təna. Mpi tɔ, waatu wei pə kpiisa lseyeli tetu na tɔ pəsi ncaale tɔ, mə laŋa hvlumaa. Waatu unəyi antulinya ka cekəna sɪ maɣa Tacaa.

36

Iseyeli nyəma ká mv pa tetu

¹Mpúyó Tacaa tōma-m sɪ: Yvlv nyá, yɔɣəti nti tu mayana lseyeli pódŋ tɔ. Heeli-í sɪ í nu Tacaa kvyɔɣətv. ²Pə taɣa pvlv, kolontunaa wɔŋa-me na pá kpaləsi. Í tōma sɪ lseyeli lŋtaa pódŋ pasa mə nyəŋ. ³Pə tōo ké ma caaki sɪ, ma heeli lseyeli nyəma. Ma nawa sɪ paa timpiyi yəlaa nyuləna lseyeli pódŋ. Haləna piitimnaa kpaɪ nyəma lēeki-í. Pa tvukəna-me na pá wɔŋiyina-meɣe pə tōm. ⁴Teləsi lseyeli pódŋ ke ma tōm. Pódŋ í nu Tacaa lso má ma nɔɔsɪ suv tōm. Ma suwa ma nɔɔsɪ nsəyi pulasi, na ləŋ, na teteka. Paa ncaə na acalēe, nna yəlaa luwa na pá lɔ tɔ. Pə waasa piitimnaa mpa pa cəəna-me na pá wɔŋ-me tɔɣə. ⁵Tacaa lso má ma yɔɣətaɣi sɪ, ma wena ma yəlaa isesəemle ké. Pə tōo ké ma yɔɣətaɣəna piitimnaa na ltəm nyəma təna. Mə hana mə təyi ma tetu na í kuu tə kvlvlvm na laŋhvlvmle. Í nyənəyi-m yem ké. ⁶Pə tōo ké pə wee sɪ má yɔɣəti lseyeli tetu tōm. Má heeli pódŋ na pulasi na ləŋ na teteka ke ma tōm. Maɣa Tacaa, lso, ma yɔɣətaa sɪ, isesəemle na pááná səsəəna ke ma yɔɣətaɣəna. Mpi tɔ, piitimnaa kvtvɣv we mə tōo. ⁷Pə tōo ké maɣa Tacaa lso, ma yɔɣətaɣəna tuunav, sɪ piitimnaa mpa pa

cəəna lseyeli nyəma tɔ, pələ paa tɔɣə fēele ke mpv tōtɔ. ⁸Waatu unəyi lseyeli nyəma me mə pódŋ taa tuŋ ká nɣeti na í lɔlɔ-weɣe pee. Mpi tɔ, yaasinnaa mpe pa kpeɣetaa ké. ⁹Maa paasəna-me na má fəŋ mə tōo. Maa hala mə tetu na má tuu. ¹⁰Maa yele na lseyeli nyəma me mə tetu təna taa yəlaa huki səsəm, na í məlɪ acalēe taa. Mpi tɔ, maa yele na í taɣani ŋmav ke mpi pɪ yəkəa tɔ. ¹¹Yəlaa na tɔla ká huki paa timpiyi. Paa wee paɣale na pá weəna lɔlvɣv nyəma. Paa huki tetu taa ké isɪ pɪ wev tɔ. Maa səsəimeɣe tetunaa na pá kəlɪ isɪ lŋtaa. Waatu unəyi í ka nyi sɪ maɣa Tacaa. ¹²Maa yele na ma yəlaa me í tɔ tetu taa ké paa timpi. Tetu ká pəsi mə nyəntv. Mə piya kaa tasa səm ke tɔ taa. ¹³Mpúyó Tacaa lso yɔɣətaa sɪ: Piitimnaa leləa tɔŋ me sɪ í ké yvlvtəɣəlaa. Í pəma mə maɣamaya mə piitim ke piya. ¹⁴Pə tōo tɔ, í kaa tasa yəlaa ke tɔɣv. Pəcó í kaa tasa mə maɣamaya mə piitim ke piya pəm. Tacaa lso má ma yɔɣətaɣəna mpv. ¹⁵Ma kaa yele na í tasa nuv ke piitimnaa kvtvɣv. Pəyele pa kaa tv-meɣe fēele. Pəcó pa kaa tasa mə piitim ke kvyv. Tacaa lso má ma yɔɣətaɣəna mpv.

Tacaa ká kpeyeli lseyeli nyəma

¹⁶Mpúyó Tacaa tōma-m sɪ: ¹⁷Yvlv nyá, lseyeli nyəma me mə tɔntə na mə lakasi pilisa mə tetu nti tɔ taa í ká wee tɔɣə. Isɪ alv asilima ke í isətv nav waatu. ¹⁸Tənaɣa ma mv-me na pááná. Mpi tɔ, í kuwa yəlaa ke tetu taa. Ulena í pilisi-tɪ na tuŋ. ¹⁹Mpúyó ma hvuna-me isɪ mə tɔntə na mə tōma wee tɔ. Ulena má yasɪ-meɣe piitimnaa taa ké tetunaa taa. ²⁰Í tala piitimnaa mpe pa té, ulena í wakəlɪ ma həte naŋŋ weetv. Haləna yəlaa yɔɣətaɣi sɪ: Tacaa yəlaa ké. ¹ tetu taa ké pa lunaa. ²¹Ulena má maɣasi sɪ, má taɣani timpi lseyeli nyəma tvv ma həte ke piitimnaa leləa té tɔ. ²²Pə tōo ké pə wee sɪ, má heeli lseyeli nyəma. Tacaa, lso, yɔɣətaɣi sɪ: Pə taɣa mə tōo ké ma lakɪ mpi ma caa lapv tɔ. Ama mə həte tənəŋŋ weetv, nti í wakəla waatu wei í ka we piitimnaa leləa té tɔ, tɔ tōo ké. ²³Í wakəla ma həte səsəəle ke piitimnaa taa. Ule maa taɣani-te. Waatu wei maa taɣani-te na mə nɔɣv na í naaki, ulena í cekəna sɪ maɣale Tacaa lso má ma yɔɣətaɣəna mpv.

²⁴Maa ləsi-meɣe piitimnaa taa, na tetunaa taa na má məŋna-meɣe mə te.

²⁵ Maa yəxəli mə təo kə lum nanjə nyəm, na í wəe tənənj. Maa nyaali mə isayatu tənə na tə husi. Maa ləsi tuj kulalaan tənaya mə heku taa. ²⁶ Maa tv-məxe nyama kufana. Maa tú mə taa kə ləmayasəle kufate. Maa ləsi mə nyama wena a wə isu pəe tə, na má tú-məxe nyama kupana. ²⁷ Maa tv ma ləmayasəle kə mə taa. Maa yele na í təkí ma kutututu na ma kiinj. ²⁸ Í ka caya tetu nti ma hawa mə caanaa tə tə taa. Í ka wəe ma yəlaa na maa wəe mə ləso. ²⁹ Ilena má kpiisi mə asilima tənə. Maa yele na mə təxonaya luli teu. Nyəxəsi kaa tasa-məxe luw. ³⁰ Maa yele na tuj kululum huki. Tetu ká luli təxonaya. Ile í kaa tasa nyəxəsi fəele kə təxəu kə piitimnaa taa. ³¹ Waatu unəyi í ka təəsi mə tənte isayale təo. Í ka təəsi mə lakəsi nsi sɪ fəi teu tə sɪ təo. Ilena mə mayamaya í nyəxəsi mə ti. Mpi tə, í lapa isayatu na acaalətu. ³² Í nyi sɪ pə taya mə təo kə ma lakí mpv. Iseyeli nyəma mə tənte fəele í kpa-mə na í ká nyəəj.

³³ Mprúyú Tacaa ləso yəxətaa sɪ: Kuyaku ŋku maa kpiisi mə isayatu tə. Maa kusɪ mə ncaa na mə acaləe huki. ³⁴ Tetvnaa mpa pu wakəlaa na tēlaa naaki tə. Paa tayani-wəxe haləm. ³⁵ Halɪ yəlaa ká tə sɪ, tetu nti pu wakəlaa tə, tə pəsa isɪ ləso taale lteni. Na acaləe nna paa yəkəa na á pəsi ncaa tə, pa tayana-yə na á pəsi koloosi acaləe na yəlaa caya. ³⁶ Na piitimnaa mpa pa cəəna-mə tə, paa ná sɪ, maya Tacaa ma tayana ŋmau kə mpi pu yəkəa tə. Ma tuu mpi pu wakəlaa tə. Maya Tacaa, má yəxətaəna, maa la isɪ ma yəxətaa tə.

³⁷ Mprúyú Tacaa ləso yəxətaa sɪ: Maa yele tətə na Iseyeli nyəma mə í yaa-m sɪ má waasi-mə. Maa cə-mə na má yele na í huki isɪ təla kə kaləku taa. ³⁸ Yəlaa ká su acaləe ncaa taa kə teitei, isɪ kaləkəŋ wei pa ha ləso tə. Ilena pá pukina-ɪ Yosalem kə acima səsəəna waatu. Ile í ka nyi sɪ mayale Tacaa.

37

Muwa kuwuləe təm

¹ Mprúyú Tacaa toj tii mə təo. Ilena ɪ Feesuyu tēna-m ma ləmayasəe taa tələnj. Mprúyú kv pona-m tetekəle səsəəle nte muwa waasaa tə tə heku taa. ² Ilena pá cəəna-m-yə na pá tá. A payale ka wə səxəntu kə na á wulaa. ³ Mpuvule Tacaa pəəsa-m sɪ: Yulu nyá, muwa anɪ á pəsəyi na

á kuli na á feesiyi? Ntena má cə sɪ: Tacaa ləso, nyá tike í nyəmna.

⁴ Ilena í tə-m sɪ: Yəxəti a təm. Sɪ muwa kuwuləe mə, í nu Tacaa ləso təm. ⁵ Heeli-yə sɪ, maa tv mə taa kə feesuyu na í feesiyi. ⁶ Maa tv-məxe hola na nantu na tənuyv. Maa tv-məxe weesuyu na í feesiyi. Waatu unəyi í ká nyi sɪ mayale Tacaa.

⁷ Mprúyú ma yəxətaəna muwa isɪ Tacaa heela-m tə. Ile ma nu kəkəte natələyəle. Ilena á seliyi na á suv təmayə kəpətanav. ⁸ Ma nyənaya mpv, ile pə tv-yəxe hola nté na nantu náa suv matuyv. Ilena tənuyv takí tə təo. Ile pə taa feesiyi kə. ⁹ Mprúyú Tacaa təma sɪ: Yəxətaəna feesuyu. Heeli-kv sɪ, luna antulinya həyələŋ tənə. Kəə na í woso heelim kə yəlaa mpe pa təə na pá suv feesuyu.

¹⁰ Ma yəxəta teitei isɪ Tacaa heela-m tə. Ilena pá fé na pá kuli na pá səŋ pa nəəhəe təo. Paa kə yoolaa samaa tuutuuma kə.

¹¹ Mprúyú Tacaa heela-m sɪ: Muwa anɛ a təm nəxəəna Iseyeli nyəma nyəntu kə. Pa heela-m sɪ mpe pa lepaya. Pa muwa wulaa, paa tasəxi puluyv tēləyuv. ¹² Heeli-wə sɪ, Tacaa yəxətaa sɪ: Maa kuli ma yəlaa pəlaan na pá lu. Maa məŋna-məxe Iseyeli tetu taa. ¹³ Maa kuli ma yəlaa Iseyeli nyəma pəlaan. Saa wei maa ləsi-mə təyɔ í ka nyi sɪ mayale Tacaa. ¹⁴ Maa tú mə taa kə ma feesuyu. Í ká wəena weesuyu, na má məŋna-məxe mə tetu taa. Waatu unəyi í ká nyi sɪ, maya Tacaa ləso, má yəxətaəna na má lá. Tacaa má ma yəxətaəna mpv.

Tacaa ká kpenti Yuta na Iseyeli pə nyəma

¹⁵ Mprúyú Tacaa təma Isekiyeeli má sɪ: ¹⁶ Yulu nyá, kpaya təhəyəlaya. Nmaa ka təo sɪ: Yuta na Iseyeli nyəma mpa pa wə kawulaya kanə ka taa tə. Kpaya təhəyəlaya ləŋka. Nmaa kele ka təo sɪ: Ifəlayim na Iseyeli nyəma mpa pa wə kawulaya kanə ka taa tə. ¹⁷ Ilena í kpenti-sɪ, na sɪ wəe isɪ kulumaya. Pə wəe sɪ, sɪ pəsi kulumaya kə ma niŋ taa. ¹⁸ Waatu wei nyá nyəma ká pəəsi-ŋ sɪ, í səxəsi-wəxe pə hūwəe, ¹⁹ Ilena í cə-wə sɪ, Tacaa ləso sɪ: Ma kpəkəyi təhəyəlaya ŋka kə kə Yosəfə, na ka wə Ifəlayim niŋ taa na Iseyeli nyəma mpa pa wə kawulaya kanə ka taa tə, pa nyəŋka tə. Ilena má kpenti-keye təhəyəlaya ŋka

ka ke Yuta nyəŋka tɔ ka tɔɔ. 1lɛna sɪ pəsi kɔlɔmɔyɔ ke ma niŋ taa. ²⁰Tɔki tɔhɔyɔlasi nsi sɪ tɔɔ n ɲmaawa mpu tɔyɔ nyá niŋ taa, na pa tɔna pá naaki. ²¹1lɛna ń teləsi-we sɪ, Tacaa, lɔɔ má ma yɔyɔtaa sɪ: Maa ləsi lseyeli nyéma meye piitimnaa mpa pa taa í wee tɔ. Maa kpeyeli-me na má mɔŋna-meye mə tetu taa. ²²Maa kprenti-meye piitim kɔlɔmɔm ke tetu taa. Í ká weena mə tənaya wulaw kɔlɔm ke lseyeli pɔɔŋ taa. Í kaa tasa piitimnaa naale yaa kawulasɪ naaleɣe weɛv. ²³Í kaa tasa mə tɔyi pilisuyɔ na piitimnaa tuŋ, yaa pa acaalɔv, yaa pa kawulasɪ tɔna. Maa ləsi-meye lona tɔna nna a taa í ka wee na í pəntana-m tɔyɔ. Maa taɣani-me na í pəsi ma yɔlɔa, na má wee mə lɔɔ. ²⁴Ma tɔmlɛ tv Tafiiti ká lana mə wulav. Í ká weena mə tənaya tiikilu kɔlɔm. Í ka tɔŋ ma kɔtɔtɔv, na í təkəyi ma kiŋ na í lakɪ-ɪ. ²⁵Í ká wee tetu nti ma hawa ma tɔmlɛ tv Yakɔpv tɔ tɔ taa. Tənaya mə caanaa ka caɣaa. Í ka caɣa tɔ taa na mə piya náa caɣa tɔtɔ. Pele pa piya piya ká caɣa tɔtɔyɔ tam tɔɔ. Ma tɔmlɛ tv Tafiiti ká tɔyɔna mə tɔɔ ké kawulaya ke tam tɔɔ. ²⁶Ma na-me tv pɛli heesuyɔ nɔyɔ na ká wee tam tɔɔ. 1lɛna má mɔŋna-meye mə tetu taa, na má yeke na í huki. Na má ɲmá ma tɔyaya ke mə hekv taa, na ká wee tam tɔɔ. ²⁷Ma tɔcaɣale ká wee mə hekv taa ké. Maa wee mə lɔɔ, na mu wee ma yɔlɔa. ²⁸Waatu inɔyi piitimnaa ká nyɪ sɪ, mayale Tacaa. Má lapəna lseyeli nyéma na pa mpaa. Waatu inɔyi ma tɔcaɣale ká wee mə hekv ke tam tɔɔ.

38

Tacaa kaləyənə wulaw Kəki tɔtɔ

¹Ímpúy Tacaa tɔma-m sɪ: ²Yɔlv nyá, keesi nyá ise na wulav Kəki wei ɪ tɔki Makəki tetu tɔɔ ké kawulaya tɔ ɪ tɔɔ. Teləsi-ɪ ma kalənav. Inɪ ɪ kena Meseki na Tupaali pa acalɛɛ nyuyv tv. ³Tacaa lɔɔ yɔyɔtaa sɪ: Maa kuli Kəki tɔɔ. Inɪ ɪ kena Meseki na Tupaali pa nyuyv tv. ⁴Maa tv ɪ nɔyɔ taa ké kulaya. Maa hɔ í na ɪ kpaɣanəŋ caɣalaa, na má ləsəna toma ke tetu taa. Pa ké yoolaa tuutuuma ké. Pa suuwa wontu kupantu, na pá tɔka kpaləŋ na layalɛ. ⁵Peesɪ na ltiyopii na Puti pa tetu yoolaa tɔna. Paa tɔki kpaləŋ na pá pá yoo kahusi na pá tɔŋ Kəki. ⁶Kome tetu yoolaa, na Peti-Tokaama

tetu nyéma ke ilim ntɔyɔŋ tɔɔ. Paa tɔŋ nyá waali, na piitimnaa lɛlaa yɔlɔa payale tɔtɔ. ⁷Taɣani nyá ti na nyá sɔɔlv pu. Nyá na nyá samaa tuutuuma wei ɪ we nyá waali tɔ, wee pa nyuyv tv. ⁸Pə wee pu kɔɔ, 1lɛna kuyaku nakuli má tv-ŋ kɔtɔtɔv. N ká polo na ń watɪ tetu nti tɔ yɔlɔa fita yoo, na pá lu piitimnaa payale taa, na pá koti lseyeli pɔɔŋ wei pu kpiisa hatoo ləŋ, na pá yeke-ɪ kpeɛ tɔ ɪ tɔɔ. Yɔlɔa mpa inɪ paa ləsi ímpúy piitimnaa lɛlaa taa tɔ, paa caɣana pa tɔyi təkpataa. ⁹Nyana nyá yoolaa na nyá waali nyéma tuutuuma í ká tii pa tɔɔ ké isɪ tv heelim, na í takɪ pa tetu isɪ isəŋmntv.

¹⁰Ímpúy Tacaa lɔɔ yɔyɔtaa sɪ, kuyaku ɲkuyv hɔwee payale ká kɔɔ nyá ləmayasee taa. 1lɛna ń mayasi nyá taa ké isayatu. ¹¹N ká mayasi nyá taa sɪ n kpaaki yɔlɔa mpa pa caɣana heesuyv tɔ. Pa acalɛɛ fɛi koloosi. Páɔɔ pa ta təkɪ-ye na mɔŋkuulinaa. ¹²Nyá sɪ n ká tii yɔlɔa mpa pa taɣana pa ncaa ke ɲmav tɔ pa tɔɔ na ń kuu pa nyəm. Anɪ pa caɣa pa teesi taa ké na pá huki. Pa hika kaləkəŋ na wənav. Pa lu piitimnaa taa na pá caɣa antulinya hekv taa. ¹³Sapaa na Tetəŋ pə tetu yɔlaanaa, na Taasisi taatəlaa na pa awulumpiya tɔna ká pɔɔsi-ŋ tɔm. Paa pɔɔsi-ŋ sɪ wontu kuuu tɔɔ ké n taɣana nyá yoolaa na? N kɔma sɪ ń kuuki wula na liyitee na kaləkəŋ na wənav sɪ, nyá wontu kukukuutu ɪ tɔɔ sɔsɔm na?

¹⁴Ímpúy Tacaa tɔma-m sɪ: Heeli Kəki sɪ, maya Tacaa lɔɔ, ma yɔyɔtaa sɪ, kuyaku ɲku ma yɔlɔa ká caɣana pa ti tɔ n ka nyɪ. ¹⁵Maa lu ma tetu taa ké ilim ntɔyɔŋ tɔɔ tɔna. Na ma waali ké piitimnaa tɔna yoolaa. Pa caɣa pa tənaya kpaɣanəŋ, na pá lá yoolaa sɔsaa. ¹⁶Kəki ká kɔɔ na í tii ma yɔlɔa lseyeli nyéma tɔɔ na í takɪ pa tetu isɪ isəŋmntv. Mpu inɪ pu tv na pá lá tənaya waatu. Kəki ke maa tili na í watɪ ma tetu. 1lɛna piitimnaa nyɪ sɪ maya lɔɔ nɔŋntv. Nti ma caa sɪ má huli-we na Kəki nɔyɔ tɔyɔle.

¹⁷Ímpúy Tacaa lɔɔ yɔyɔtaa sɪ: Kəki tɔm ke ma yɔyɔtaɣa hatoo ləŋtaa. Ma tɔmlɛ nyéma lseyeli lɔɔ kuyɔyɔtɔv teləsəlaa nɔɔsi ke ma yɔyɔtənaa. Pa kpaala pusi payale taa sɪ, maa tili nɔyɔlv na í yoonə pa yɔlɔa. ¹⁸Ama kuyaku ɲku Kəki ká kpa lseyeli tetu tɔɔ tɔ. Ma pááná sɔsəɔna ká huuna-ɪ. Maya Tacaa lɔɔ, má yɔyɔtəna. ¹⁹Ma pááná sɔsəɔna ke má tuukina. Tetu

ká sele katatəlaya ke kuyaku ŋku ku taa.
²⁰Tenku tiina na sumasi na taale wontu na ate kututuutu. Pə kpeɲna yəlaa tana mpa pa we tetu tɔ tɔ. Paa sele ma isentaa. Pɔɔŋ na kukpaməŋ kukuluŋ ká yəki na koluŋa tana hoti ate. ²¹Maa nyaasi-me na yaasinaa payale. Mə yoolaa ká ku təma. Maya Tacaa, má yəɔtəna. ²²Maa tu-meyə kutəməŋ səsəŋ na mə yəlaa si. Maa yele na tɛv səsəv na tɔmpɛɛ na kəkə pə nu mə yoolaa, na lɛlaa tuutuuma tɔv. ²³Maa yele na piitimnaa tuutuuma na ma səsəvntu na ma tənəŋŋ wɛɛtu. lɛna pá cəkəna si maya Tacaa.

39

¹ Ḿpúyó Tacaa təma-m si: Yulu nyá, teləsi Meseki na Tupaali pə yəlaa nyuvu tu səsə Kəki si, maa kuli nyá tɔv. ² Maa caali-ŋ na ń lu ma tetu taa ké ilim ntəɔŋ tɔv tana. N ka polo na ń yoonə lseyeli nyéma pɔɔŋ. ³ Maa yoonə-ŋ na nyá tɔv peli nyá niŋ mpətəŋ taa. Nyá nyəma ka lu nyá ntəɔŋ taa na á hoti. ⁴ lɛna pá kú nyá na nyá yoolaa na nyá taapalaa samaa ke lseyeli pɔɔŋ taa. Maa yele na sumasi na taale wontu təɔ-mɛ. ⁵ Taale ke í ká si, isu Tacaa lso yəɔtəvuv tɔ. ⁶ Tacaa si, maa sɔ kəkə ke Makəki tetu taa. Tənaya yəlaa caya təpamm ke tenku yəɔ. Puluɔv u pekələxi-we. Tənaya yəlaa tana ká nyəna si, mayale Tacaa lso. ⁷ Maa hólí ma həte nəŋŋ wɛɛtu ke ma yəlaa lseyeli nyéma. Ma kaa yele na pá tasa-meyə pilisuɔ. lɛna piitimnaa nyi si mayale Tacaa lso, lseyeli nyéma nəŋŋtu. ⁸ Yaasinaa mpe paa kɔv ké. Halí pa tu tema caaluv. Kuyaku ŋku ku tɔm ke maa yəɔtəna. Tacaa lso yəɔtəna mpv. ⁹ lseyeli nyéma ká lu pa acalɛ taa. Paa lu kəkə na pá nyayasi pa kolontunaa yoou wontu. Paa kpələŋ səsəŋ na səkpəŋ, na tɔv na nyəma. Nmantaasi səsəvntu na səkpəsi, ká kraasəna kəkə ŋke ká tɔŋ ke pusi naatosompɔɔlaya. ¹⁰ í kaa tasa təpəyaya caav ke taale. Yaa í seti-keɔv hotuvu taa. Mpi tɔ, yoou wontu ke í ká tayanayəna kəkə. í ká kuu kolontunaa wontu tənaya. lso pele paa kuu mə nyəntu tɔ. Tacaa lso má ma yəɔtəna mpv.

¹¹ Mpuvule Tacaa si: Kuyaku ŋkuvu maa há Kəki ke tetu ke lseyeli taa na pá pimi-ɩ. Tetu nti tu wɛ tɔntaa tətəkəle taa ke tenku kusəpɩ ilim təlule tɔv. Halí pəlaav

ŋku ku təkí mpatəntaa mpaav. Tənaya paa pi Kəki na ɩ yoolaa samaa. lɛna pá ha lonte nteɔv həte si, Kəki na ɩ samaa pa tətəkəle. ¹² lsoɩnaa naatosompɔɔlaya tɔv ke lseyeli nyéma ká pi Kəki-we. lɛna pá nyaali tetu asilima. ¹³ Həɔɔvuv ŋku ku yəlaa tana ká lana pə təmlɛ nté. Kuyaku ŋkuvu maa hólí ma təxi mə heku na teeli, na mə nyuvu kuli. Tacaa lso má ma yəɔtəna mpv. ¹⁴ Paa ləsi yəlaa na pá cɔv tetu ke lsoɩnaa naatosompɔɔlaya tɔv, heesuvu fɛɩ. Paa pɛki sətəa tana, na pá pi-we na pá nyaali tetu asilima. ¹⁵ Paa cɔv tetu tənaya təpaɩpaɩ. Ye pa nawa yulu ke timpi, ɩle pa kaa kaŋmaaya ke ɩ tɔv. Pintaa ká tənəxi na pá kuuki. lɛna pá pukina Kəki na ɩ samaa pa tətəkəle taa, na pá piŋ. ¹⁶ Halí paa yaa ɩcətɛ natəli si Hamona. Samaa ke pa yaa mpv na pa tɛ taa. Pəle pə waali ké pi nyaali tetu asilima.

¹⁷ Ḿpúyó Tacaa lso təma-m si: Yulu nyá, yaa sumasi na taale wontu na ń teləsi-ti. Tə lu paa timpi, na tɛ kɔv acima wena ma lakɩ-ti tɔ. Pə ké kətaya səsəŋka ke pɔɔŋ taa ké. Tu təɔv nantv na tɛ nyɔv caləm. ¹⁸ Tu təɔv akanaa nantv. Tu nyɔv ate nyuvu nyéma caləm. Nyuvu nyéma mpeɔv pa lapəna kətaya ke iwaar, na iweəsi, na pəŋtuluŋ, na Pasar tetu naar kufar nim nyəŋ lonte taa. ¹⁹ Wontu ka təɔv nantv nim na tɛ haya. Tu nyɔv caləm na pə ku-təxi suləm nyəm. Kətaya ŋka ma lakɩ-me tɔ ka wule ke pi la mpv. ²⁰ Wontu nti tu təɔv kpəyanəŋ na ɩ cayaalaa, na akanaa na yoolaa nantv na tɛ haya. Tacaa lso má ma yəɔtəna mpv.

²¹ Maa hólí ma tɔŋ ke piitimnaa taa. Paa ná isəna ma huvki ma huvle, na isəna ma həŋ pa ŋkpəŋŋ tɔ. ²² Pə kpəyav nɔvɔv tɔ, lseyeli nyéma ká cəkəna si, mayale mə lso Tacaa, haləna tam tɔv.

Isekiyeeli waasu kpeyeluyu

²³ Piitimnaa ká cəkəna si, lseyeli nyéma mə mə isayatu tɔv ké pə kuu-me. í ta təkí lso Tɔm ke teu, lɛna í ha-meyə siɔile. ɩ tu-meyə mə kolontunaa niŋ taa, na pele pá ku-me. ²⁴ Ma ha-meyə siɔile ké. Ma lapa-me isu mə asilima na mə kawalaya wɛ tɔ.

²⁵ Ḿpúyó Tacaa lso yəɔtəna si: Ma wena ma həte iseseemle ké. Maa wəna lseyeli nyéma tana pətəɔtəle. Maa kona Yakəpɩ yəlaa mpa kolontunaa ka kuuwa tɔ. ²⁶ Waatu wei í ká caya mə tetu taa,

na u nyanna pulo tɔ. Pɔyele nɔɔlo kaa wakɛli mɛ laɲa. ɛlena í sɔɔ mɛ fɛɛle tɔɔ. Na isɛna í taa tɔki ma tɔm ke teu tɔ pɔ tɔɔ. ²⁷ Maa lɛsi-mɛye piitimnaa taa. Maa cɔɔ mɛ kolontunaa acalɛɛ, na mɛ kpeyeli-mɛ. Waatu inɔɲi í ká nyɛni-m lɔɔ naɲɲtu ke piitimnaa payale isentaa. ²⁸ ɛle í ká nyi si mayale mɛ lɔɔ Tacaa. Má lapɛna na pá kuu-mɛ na pá tɛɛna. Maa kpeyelina-mɛye mɛ tetu taa. Ma kaa yele mɛ taa nɔɔlɔvɔ tɛna. ²⁹ Ma kaa tasa-mɛye siyile hav. Ama maa tɔ lɛɣeli nyɔma taa kɛ ma feesuyi kɛ. Tacaa lɔɔ má ma yɔɣɔtɛna mpv.

ISEKIYEELI NAWA Lɔɔ TɔYAYA KE TOOSEE TAKA TAA

40

Lɔɔ tɔyaya kufalaya tɔm

¹ Ḿpɔ́yó lɛɣeli nyɔma kuuu pɛnaɲa hiiu na kakpasí nyɔɲka, isɔtu kancaalaya nyɔɲ kuyaku naanɔwa nyɔɲku*fa*. Yosalem icate lɛkuvɔ pɛnaɲa naanɔwa na liyiti nyɔɲka. Tacaa lɔɔ toɲ tii ma tɔɔ na í pona-m tɛna. ² lɔɔ lapa na pɛ la-m toosee taka, na í tɛna-m lɛɣeli tetu taa. Ḿpɔ́yó pɛ su-m puvɔ kɔkɔlɔvɔ nakɔli ku tɔɔ. Na má ná kutulɔɲ na ilim mpɔtɔɲ tɔɔ, isu icate. ³ lɔɔ pona-m tɛna, ɛlena má ná apalu nɔɔlɔ. ɪ nɔɣɛsɛna kɛ isu nyɔɣɔlɔvɔ kuvɛɛmuvɔ. Na í tɔka í niɲ taa kɛ kponkprontu toɲ nyɛntu natɛli tɔ ɲmɛnaɲa. Na kɔpátóyó kumayasuɲvɔ, na í sɛɲa nɔnɔɣɔ. ⁴ Ntɛna apalu unɪ ɪ yaa-m si: Yɔlu nyá, nyɛni teu na ɲ kɛ ɲkpaɲvɔvɔ na ɲ niu nti ma caa-ɲ heeluvɔ tɔ. Mpi tɔ, pɛ kɔna-ɲ cɛɛɣɛ si n ná. Pɛ waali ɛlena ɲ heeli lɛɣeli nyɔma ke mpi n nawa tɔ.

Taya na awali tɔɔ nɔnɔɣɔsi

⁵ Mpi ma naakaya tɔɔlɔ: Koluɲa cɔɔna tɔyaya kɛ, na ká tá. ɛlena apalu nɔɔlɔ nɔá tɔka kɔpátóyó kumayasuɲvɔ ke ɪ niɲ taa. Ku tɔɣalɔɲ ke mɛɛtɛlɛnaa tooso*fa*. Ḿpɔ́yó ɪ mayasa koluɲa wɔɲ na ka kɔɲkɔlumɔɲ. ɛlena pɛ lu mɛɛtɛlɛnaa tooso tooso. ⁶ ke pa mayasɔyi. Ama Lɛkpa taa paa mayasɔyi mpv. ⁷ ɛlena í polo ilim tɔlule tɔɔ nɔnɔɣɔ. Ḿpɔ́yó ɪ kpa kumlee, na í mayasi nɔnɔkpete lumɔɲ, na pɛ lu mɛɛtɛlɛnaa tooso. ⁷ Tanɲlaa kutulɔɲ mala tɛtɛɛle heku

taa nyɛntɛ nɔnɔɣɔ kɛ. Kutulɔɲ tɔɣalɔɲ na ɪ wɔɲ ka wɛ mɛɛtɛlɛnaa tooso tooso kɛ. Koloosi nsi si faɲa kutulɔɲ unɪ tɔ, si yasɔlaya ná wɛ mɛɛtɛlɛnaa tooso na hɔɣɔlɔvɔ hɔɣɔlɔvɔ. Nɔnɔɣɔ nakɛli kɛɛ ka tɔɣalɔɲ wɛ mɛɛtɛlɛnaa tooso. Kɛɛɣɛ n tɛɛki na pɛcɔ ɲ tala kutuluvɔ ɲku ku sɛɲa lɔɔ tɔyaya isentaa tɔ. ⁸⁻⁹ Ḿpɔ́yó apalu unɪ ɪ mayasa pɛ taa kutuluvɔ ɲku. Ku lumɔɲ ka wɛ mɛɛtɛlɛnaa liyiti, na ku koloosi yasɔlaya ke mɛɛtɛli kolum. Nɔnɔɣɔ na pɛ taa tɔɔ kutuluvɔ ntɛ ɲku ku kɛla lɔɔ tɔyaya ke kpɛtɛnɔvɔ. ¹⁰ ilim tɔlule nɔnɔɣɔ tanɲlaa kutulɔɲ naatɔso ka wɛ teitei kɛ. ɛlena í tɔ mpɔav ke heku, tooso na cɛɛ tɔso na cɛɛ. Koloosi nsi si faɲa heku taa tɔ, sɔɛ si yasɔlaya ná wɛ teitei kɛ. ¹¹ Ḿpɔ́yó apalu unɪ ɪ mayasa patɛma wei ɪ tɔɔ nɔnɔɣɔ tɔlɔɲ tɔ. ɛlena pɛ lu mɛɛtɛlɛnaa kakpasí. Tɛtɛɛle heku taa nyɛntɛ wɔɲ tɛna kpɛnta mɛɛtɛlɛnaa naatɔso na hɔɣɔlɔvɔ. ¹² Tanɲlaa kutulɔɲ wɔɲ na ɪ tɔɣalɔɲ ka wɛ teitei kɛ. Mɛɛtɛlɛnaa tooso tooso. Na koluɲa kaya tɛtɛɛle kɔɲkɔmɔɲ naale tɔɔ na ka kɔɲkɔlumɔɲ wɛ mɛɛtɛli hɔɣɔlɔvɔ. ¹³ ɛlena apalu unɪ í mayasi pɛ kɔɣav tanɲlaa kutulɔɲ unɪ ɪ taa lɛɲku koluɲa, na pɛ suna lɛɲku nyɔɲka, na tɛtɛɛle na cɛɛ tɔɔ. ɛlena pɛ lu mɛɛtɛlɛnaa naanɔwa na naale na hɔɣɔlɔvɔ. ¹⁴ Ḿpɔ́yó ɪ mayasa tɔtɔɣɔ kutuluvɔ ɲku ku wɛ mɛɛtɛlɛnaa naanɔwa tɔ ku wɔɲ. lɔɔ tɔyaya taya ka tɔ kutuluvɔ ɲkuvɔ heku kɛ. ¹⁵ Pɛ kɔɣav kancaalaya nɔnɔɣɔ ke awali tɔɔ koluɲa halɛna kutuluvɔ awali tɔɔ koluɲa, na pɛ polo tɛnaɲa kanɛ tɔ. ɛlena pɛ lu mɛɛtɛlɛnaa hiiu na kakpasí. ¹⁶ Paa kama puluvɔ ke tanɲlaa kutuluvɔ unɪ ɪ pɔtolee tɔɔ na awali tɔɔ kɛ. Na koloosi kukayasi na kutuluvɔ nyɔɲsi taa. Pa tula-yɛɣɛ na á cɔɔ nɔnɔɣɔ na á ta. ɛlena pá lɛsi paɲ fotoonaa ke pɛ taa tɔɔ koluɲa tɔɔ.

¹⁷ Ḿpɔ́yó apalu unɪ ɪ pona-m lɔɔ kutuluvɔ taya awali nyɔɲka tɔɔ. Paa hɛla-kɛɣɛ teu kɛ na naɲɲ hiiu na naanɔwa tu-kɛɣɛ heku. ¹⁸ Pa hɛla hɛlɛtu ntɔyi na tɔ cɔɔ nɔnɔɣɔ tɛna. ɛle awali tɔɔ nyɛntu kɛla kɔlɔvɔ. ¹⁹ Ḿpɔ́yó apalu unɪ ɪ mayasa taya wɔɲ. Pɛ kɔɣav kancaalaya nɔnɔɣɔ tɔ halɛna pɛ suna pɛ taa tɔɔ taya koluɲa. ɛlena pɛ

^a 40:1 pusi na kuyɛɲ wei pa tɔwa cɛɛ tɔ ɪ wɛ mpaa mpaa kɛ. ^a 40:5 mɛɛtɛlɛnaa tooso: Piipilinaa lelɛa taa, ɛle ɲkuluvɔ na pɛ suna mpee

lu meetalənaa nule na naanowa. Ilim təlule tō kəŋkəŋ ke ɪ caalənaa. Ilena í təkəna pə ntəŋəŋ tō nyəŋku. ²⁰ Ilena í mayasi ilim ntəŋəŋ tō nənəŋə. Kele ka nyənəŋəna awalí tō taya tō ké. Ka war na ka taŋaləŋ ke ɪ mayasaa. ²¹ Nənəŋə ŋke kaa wena taŋlaa kutuluŋ naatoso ké. Tooso na kəŋkəŋ kune, na tooso na kune. Koloosi yasəlaya na kutuluŋu war, pu we teitei ké, isu ilim təlule tō nənəŋə nyənsi. Nənəŋə taŋaləŋ tənə krenta meetalənaa hiiu na kakpasí. Ka war ke meetalənaa naanowa na naale na həŋəluŋu. ²² Kutuluŋu na pətolee na pə páŋŋ fotoonaa we teitei ké, isu nənəŋə leŋka nyéma. Yulu təŋ kumlee naatosompəŋəlaya ke, lena í kpa ilim ntəŋəŋ tō nənəŋə. ²³ Nke uní ka isentaa, leŋka wee ŋka yulu svuki na ɪ tala pə taa taya tō tō. Isu pu weu na ilim təlule tō tō. Ḿpúyó apalu uní ɪ mayasa nənəŋəsi nsi sɪ heku taa war. Ilena pə lu meetalənaa nule na naanowa. ²⁴ Ilena í pona-m ilim mpətəŋ tō həŋəluŋu, na má ná nənəŋə kufalaya. Ḿpúyó ɪ mayasa taŋlaa kutuluŋ, na koloosi na naŋ. Ilena pə lu teitei isu ɪ ka mayasəŋu kancaalaya nyəŋsi tō. ²⁵ Təna tōtə, pətolee ka wee ké. A cəŋna kutuluŋu nənəŋə. A we teitei na ilim ntəŋəŋ na pə mpətəŋ nyəna. Nənəŋə taŋaləŋ tənə krenta meetalənaa hiiu na kakpasí. Ka war ke meetalənaa naanowa na naale na həŋəluŋu. ²⁶ Kumlee naatosompəŋəlaya ke yulu təŋ na í kpa nənəŋə ŋke. Ka wenna kutuluŋu səsəŋ isentaa ké. Paa ləsa páŋŋ fotoonaa ke tətəele heku taa nyəntə kəŋkəŋəŋ tō ké. ²⁷ Nənəŋə leŋka ka we kané uní ka isentaa, ŋka yulu svuki na í tala pə taa taya tō tō. Apalu uní ɪ mayasa ilim mpətəŋ tō nənəŋəsi nsi sɪ heku taa. Ilena pə lu meetalənaa nule na naanowa.

Pə taa tō taya na pə nənəŋəsi

²⁸ Ḿpúyó apalu uní ɪ təŋna-m ilim mpətəŋ nənəŋə. Ilena í svuna-m pə taa taya tō. ɪ mayasa nənəŋə ŋke, lena ka taŋaləŋ na ka war wee teitei na awalí tō koluŋa nənəŋə. ²⁹ Taŋlaa kutuluŋ na heku taa koluŋa, na naŋ pə taŋaləŋ na pə war ka we teitei ké, isu nənəŋəsi leŋsi. Ilena pətolee cəŋna naŋ na á tá. Nənəŋə taŋaləŋ tənə ka we meetalənaa hiiu na kakpasí. Ka war ke meetalənaa naanowa na naale na həŋəluŋu. ³⁰⁻³¹ Naŋ taa ké n təŋəŋəna

na í tala awalí taya tō. Paa ləsa páŋŋ fotoonaa ke pə taa koluŋa tō ké. Kumlee pəlefeí ke yulu kpaakí na í tala kutuluŋu taa. ³² Ḿpúyó apalu uní ɪ təŋna-m ilim təlule nənəŋə. Ilena tá svu pə taa taya tō. ɪ mayasa nənəŋə, lena í mayana sɪ kana kancaalaya nyəŋsi war na sɪ taŋaləŋ pə we teitei. ³³ Taŋlaa kutuluŋ na hekəŋ taa koloosi, na naŋ taŋaləŋ na pə war ka we teitei ké, isu nənəŋəsi leŋsi. Na pətolee cəŋna naŋ ŋku kv nənəŋə. Nənəŋə ŋke ka taŋaləŋ tənə krenta meetalənaa hiiu na kakpasí. Ka war ke meetalənaa naanowa na naale na həŋəluŋu. ³⁴ Naŋ taa ké yulu təŋəŋəna na í tala awalí taya tō. Paa ləsa páŋŋ fotoonaa ke pə taa koluŋa tō ké. Ilena pə təŋ heku taa tətəele kəŋkəŋəŋ tō. Kumlee pəlefeí ke yulu kpaakí na í svu.

³⁵ Apalu uní ɪ pona-m ilim ntəŋəŋ tō nənəŋə, lena í mayasi kele. Ka war na ka taŋaləŋ ka we teitei ké isu leŋsi. ³⁶ Nənəŋə ŋke kele ka wena taŋlaa kutuluŋ tōtə. Heku taa koluŋa na naŋ na pətolee cəŋku na pə tá. Ka taŋaləŋ tənə we meetalənaa hiiu na kakpasí. Ka war ke meetalənaa naanowa na naale na həŋəluŋu. ³⁷ Naŋ taa ké n təŋəŋəna na í lu awalí taya tō. Ilena pá ləsi páŋŋ fotoonaa ke pə taa koluŋa tō. Na tətəele ke heku taa. Kumlee pəlefeí ke yulu kpaakí na pəcə í svu.

³⁸ Kutuluŋu nakulí ku we ilim ntəŋəŋ tō nənəŋə isentaa. Təŋəŋə pa nyaalaya təla wena pa kukaya na pə lakí kətaya ŋka kəkə lusa ka tənə tō. ³⁹ Taapələnaa naale ka we naŋ ŋku kv kəŋkəŋəŋ naale tō ké koluŋa kite ké təkpaŋ. Taapələnaa mpe pa tō ké pa kukaya kətaya təla. Isu kətaya ŋka kəkə lusa ka tənə tō, na isayatu husəŋu nyəŋsi. ⁴⁰ Taapələnaa liyiti ka we naŋ waalí tō tōtə. Ye n pukina ilim ntəŋəŋ nənəŋə təsuvle, n naakí-weŋe. Naale na kəŋkəŋ kune, naale na kune. ⁴¹ Taapələnaa pəlefeí tō ké pa kukaya kətaya təla. Liyiti na nənəŋə kəŋkəŋ kune, na liyiti na kune. ⁴² Pəcə pə kaasi kətaya ŋka kəkə lusa ka tənə tō. Kele ka taapələnaa pəe nyéma ke liyiti tōtə. Paa wei ɪ taŋaləŋ seka meetalí kulum ke pəcə. Na ɪ war ke mpv tōtə. Pa kəŋkəŋəŋ ke meetalí na həŋəluŋu həŋəluŋu. Taapələnaa mpe pa tō ké pa sukaya wontu nti pa lakəna kətaya ŋka kəkə lusa ka tənə tō. Na kotasi leŋsi. ⁴³ Pa lapa caŋəm ke taapələnaa

mpē pa ntompē tōō kē, na pā cōō na pā tā. Pa tōō kē pa sukaya kotaya nantu. ⁴⁴ M̄p̄r̄yō apalu unī i pona-m pā taa taḡa tōō. Naḡḡ naale ka we tənaya. Leḡku ka we ilim ntōḡḡ nōnōḡ kin. Ulena kō ha ilim mp̄t̄ḡḡ ke siyile. Leḡku ke ilim mp̄t̄ḡḡ nōnōḡ kin. Ulena kō ha siyile ke ilim ntōḡḡ. ⁴⁵ Ulena í heeli-m si: Naḡ ḡku ku keesəna ilim mp̄t̄ḡḡ tōō tō. Ku kē katālaa mpa pa lakī lso tēyaya taa kē tāmle tō pa nyēḡku kē. ⁴⁶ Ama ḡku kule ku keesəna ilim ntōḡḡ tōō tō. Kulēyēle katālaa mpa pa paasəḡəna kotaya tēlate tō pa nyēḡku. Ulena í tasa si, Lefii nyéma taa ile, Satōki tēyaya nyéma tike ka wenna mpaav si, pā suv lso tēyaya taa na pā la i tāmle.

lso tēyaya mayamaya

⁴⁷ M̄p̄r̄yō apalu unī i mayasa pā taa taḡa. Ka waḡ na ka taḡalēḡ ka we teitei kē. Paa kōḡkōḡ ḡkuyu meētələnāa nule na naanowa. Ulena kotaya tēlate ke lso tēyaya isentaa. ⁴⁸ M̄p̄r̄yō apalu unī i suvna-m lso tēyaya nōnōḡ sakaya tee. I mayasa sakaya akelenaa tō, paa wei i yasəlaya we meētələnāa naale na hōḡoluyv kē. Nōnōḡ waḡ ke meētəli kulvm na hōḡoluyv. ⁴⁹ Nōnōḡ sakaya taḡalēḡ we meētələnāa naanowa na waḡ ke meētələnāa naatoso. Kumlee naanowa ke yulv kpaaki na í suv. Ulena akelenaa naale tuwa nōnōḡ ke hekv.

41

¹ M̄p̄r̄yō apalu unī i pona-m lso tēyaya kutuluyv səsəv taa. Ulena í mayasi-kō. Koloosi tuwa tətēele ke hekv kē. Səle si waḡ we meētələnāa tooso. ² Nōnōḡ waḡ ka we meētələnāa kakpasī kē. Hōḡoluyv kuneḡ meētələnāa naale na kuneḡ mpv tōtō. lso tēyaya mayamaya taḡalēḡ ka we meētələnāa hīu kē. Ka waḡ ke meētələnāa naanowa. ³ Pə waali, ulena í suv lōlō naḡ taa na í mayasi nōnōḡ. Ka nōnōkpete lumay we meētəli kulvm na waḡ ke meētələnāa tooso. Ka kōḡkōmēḡ tōō kpusəḡ ke meētələnāa tooso na hōḡoluyv. ⁴ Ulena í mayasi kutuluyv mayamaya na ku waḡ na ku taḡalēḡ we teitei kē meētələnāa naanowa naanowa. M̄p̄r̄yō í heela-m si tənayale kate taa kate tēcayale.

lso tēyaya kutuluyv lēlēḡ

⁵ M̄p̄r̄yō apalu unī i mayasa lso tēyaya pə taa koluyv. Ka kpusəḡ we meētələnāa tooso. Ulena pā ḡmá kutuluyv na pə cōō na pə tā. I waḡ we meētələnāa naale. ⁶ Kutuluyv kusəḡḡḡ unī i ka kē ate na lso kutuluyv ke tēma tōō kē. Paa ḡku ku wēna naḡḡ hīu na naanowa. Paa naḡ ḡku ku we awali tōō koluyv taa kē. Ule pə taḡa lso tēyaya koluyv taa. ⁷ Koluyv waləḡəna isətaa kē. Ulena pə səsəḡḡ paa ate na lso kutuluyv ḡkuyv waḡ na pə puki. M̄p̄r̄yō pə wee na pə cōō lso tēyaya na pə tā. Pə tōō kē ye n kpaaki, naḡḡ səsəḡḡ waḡ na í kpaaki. Pə kpaḡav kancalaya ate na lso kutuluyv tō. Yulv pəsəḡḡ na í polo hekv taa nyēḡku. Ulena í tee ḡku ku we isətaa tō. ⁸ M̄p̄r̄yō ma cekənaa si, lso tēyaya kutuluyv wei i cōōna-keḡḡ mpv tō, i kəla kuluyv, isu meētələnāa tooso. ⁹ Kōḡkōḡ taa kutuluyv unī, i waali tōō koluyv yasəlaya we meētələnāa naale na hōḡoluyv. Lonte nte pə yela kpete tō, ¹⁰ na kutuluyv lēlēḡ pə hekv taa, meētələnāa naanowa ka wenna na pə cōō lso tēyaya. ¹¹ Kutuluyv unī i nōnōsi naale tulayana koluyv taa tōō kē. Nōnōḡ lēḡka na ilim ntōḡḡ tōō. Lēḡka na pə mp̄t̄ḡḡ tōō. Koluyv ḡke ka yasəlaya ka we meētələnāa naale na hōḡoluyv kē na pə cōō na pə tā. ¹² Kutuluyv nakvli ku səḡa lso tēyaya ilim tətule tōō kē koluyv kite. Ku taḡalēḡ we meētələnāa nule na kakpasī. Ku waḡ ke hīu na naanowa. Ku koloosi yasəlaya ke meētələnāa naale na hōḡoluyv. ¹³ Apalu unī i mayasa lso tēyaya. Ulena ka taḡalēḡ lu meētələnāa nule na naanowa. Koluyv na kutuluyv ḡku ku səḡa ilim tətule tōō tō, ku koloosi taḡalēḡ ka we meētələnāa nule na naanowa tōtōḡ. ¹⁴ lso tēyaya hōḡoluyv ḡku ku keesəna ilim təlule tōō tō, na kōḡkōmēḡ tōō patəmanaa waḡ ka we meētələnāa nule na naanowa. ¹⁵ Apalu unī i mayasa tōtōḡ lso tēyaya waali kutuluyv taḡalēḡ. Pə na patəmanaa mpa pa we kōḡkōmēḡ unī i naale i tōō tō. Pə kpenta meētələnāa nule na naanowa.

lso tēyaya pətaa tōō

¹⁶ Paa saaka kpoḡkpolonaa kē. Ulena pā matī lso tēyaya kpaḡḡ na pə naḡ səsəv na lōlō nyēḡku taa. Na pətolee nna pa tu puluyv tō na sakasi. Na pə cōō ate na lso kutuluyv unī i tooso na pə tā. Pə tēna pu kē kpoḡkpolonaa kē. Pə kpaḡav ate na pə

suna pətolee tō. Ilena pá tən pətolee anı a mayamaya ke kponkpolonaa. ¹⁷ Iso tayaaya waali, na ka taa tō nənəxo kususuuya, haləna lələ naŋ tō, paa ləsa koloosi tō ké, ¹⁸ isətaa taŋlaa na paan pə fotoonaa. Fotoonaa ka sita tēma taa ké. Paa fotoo, na isətaa taŋlaa naale fotoo, na pá polo mpv. Isətaa taŋlaa mpe pa isəntaa we tōm naale naale. ¹⁹ Yulu isəntaa nyənəxi paa kune na cəneye. Na təxolaya isəntaa nāa nyənəxi kune na cəne. Mpóyú pə we na pá cəo iso tayaaya na pá tá. ²⁰ Paa ləsa isətaa taŋlaa na paan fotoonaa ké. Pə kpayav koluya kite tē təxo, haləna nənəxi nyuvu taa. ²¹ Naŋ səsəw akelenaa taŋaləŋ na pə waŋ ka we teitei ké.

Ilena kate taa kate nāa nəyəsəna ²² kətaŋa təlate. Təleye pa saaka kponkpolonaa. Tə kəŋkoluməŋ we meətəli kolum na həyoləy. Tə waŋ ke mpv. Tə wena ŋkuluyası na nəəhe. Tə kəŋkəməŋ tō ké kponkpolonaa. Mpuvle apalv unı ı heela-m sı: Taapəli wenna Tacaa isəntaa.

²³ Iso tayaaya nənəxo ka wena kutəkyv ké. Ilena kate taa kate təcəyale na tə nyəŋkv. ²⁴ Paa nənəxo ŋka kaa wena kampvnaa naale ké. Ilena pá tūləyi na pá təkəyi. ²⁵ Ilena pá ləsi kutuluyv səsəw kampv tō ké fotoonaa. Isətaa taŋlaa na pə paan koluməŋ unı ı fotoonaa ke paa ləsaa isv koloosi tō. Ilena pá ká pə taa tō kpaan nənəxo nyuvu taa ké sakaya taka ké kponkpolonaa. ²⁶ Kpaan ŋkv kv koloosi naale tō ka we pətolee. A tō na puluŋ, na pá ləsi páan fotoonaa tōtō.

42

Iso tayaaya tō kutuluyv kusəəsəŋ lələŋ

¹ Mpóyú apalv unı ı luna-m awalı tō taya tō. Ilena í pona-m kutuluy wei ı we ilim ntəxoŋ tō tō. Koluy na iso tayaaya waali kutuluyv pə kiŋ nté. ² Ilim ntəxoŋ tō kutuluy unı, ı taŋaləŋ ka we meətələnaa nule na naanəwa ké. ı waŋ ke meətələnaa hıu na kakpası. ³ Kutuluyv ŋkv kv həyoləy ləŋkv nyənaya, ikpate nte tə waŋ we meətələnaa naanəwa təxo. Təle tə cəo iso tayaaya ké. Ilena kv həyoləy ləŋkv nāa nyənəxi awalı tō taya kumte. ⁴ Kv ate na iso kutuluy unı ı tooso, ı wena sakası ke tēma tō ké. ⁵ Pə taa tō taya həyoləy tō ke mpv isəntaa, ikpate natəli tə we na tə

waŋ ke meətələnaa kakpası. Tə taŋaləŋ ke meətələnaa nule na naanəwa. Ilim ntəxoŋ tō ké kutuluy unı ı nənəxi ka wenna. ⁶ Isətaa kutuluyv seka waŋ ke pəte nyəŋ. Mpi tō, sakası ŋmusa-ı ké, na pá kəli hekv taa nyəŋ, na pəte nyəŋ. ⁷ Kutuluyv ŋkv kv ate na iso kutuluyv tooso, ka wena sakası ke tēma tō ké. ıle pa ta tv-ı akelenaa isv kutuluyv lələŋ. Pə tō ké kutuluyv ŋmuna mpóyú ate tō na pá kpaaki. ⁸ Mpv unı ı koloosi nsi sı wenna awalı tō taya tō həyoləy tō, sı taŋaləŋ ka we meətələnaa hıu na kakpası ké. ⁹ Mpi tō, kutuluyv unı ı mayamaya ı taŋaləŋ ka we meətələnaa hıu na kakpası ké. Ilena kutuluyv wei ı wenna iso tayaaya həyoləy tō ı taŋaləŋ ke meətələnaa nule na naanəwa. ¹⁰ Kutuluyv unı ı pəte ka we nənəxo na ilim təlule tō. Ye n luna awalı tō taya tō nyəŋka, ŋkəye n suvəna. ¹¹ Taya koluyv təcəalle ke nənəxo ŋke ka wee.

Kutuluyv ka we ilim mpətəŋ tō, na í nyənəxi koluyv. Na kutuluyv ŋkv kv we iso tayaaya waali tō. ¹² Ikpate natəli tu we kutuluyv unı ı kiŋ. Kutuluyv unı í səŋəy na ı waŋ na ı taŋaləŋ na ı nənəxi, ka nəyəsəna ilim ntəxoŋ tō nyəŋ ké. ¹³ Mpv tətəxo pı wee, na ilim mpətəŋ tō kutuluyv nənəxi. Timpi ikpate nte tə caalaa təxo nənəxo ka wee. Na ká nyənəxi iso na yəlaa pa təsulle koluyv. Ilim təlule tō ké pa suvakəyana. ¹⁴ Mpóyú apalv unı ı heela-m sı, ilim ntəxoŋ na pə mpətəŋ tō kutuluyv wei ı nyənəxi taya tō ı ké iso nyəŋ ké. Kətalaa mpa pa suvı iso kutuluyv taa tō, ı taa ké pə wee sı pá təxo iso təyənaya. ı taa tətəxo pə wee sı, pá su iso nyəm. Isv kvhav na kətaŋa ŋka pa lapa isayav tō tō. Na taŋanəy nyəŋka. Mpi tō, pə ké iso lonte ké. ¹⁵ Ye kətalaa mpa pa laalaa na pá suv iso lonte taa tənə. Pə fei sı pá luna taya tō nənəxo. Pə wee sı, pá yele tənaya wontu nti pa suuwa na pá lana Tacaa təmlə təxo. Ilena pá suu lentı na pá polo timpi samaa kotaa tō.

Awalı tō koluyv mayasəy

¹⁶ Mpóyú apalv unı ı tēma iso tayaaya taa tō ké mayasəy. Ilena í yaa-m na tə luna ilim təlule nənəxo. Ilena í naali mayasəy ke ikpate nte tə cəna iso tayaaya tō. ¹⁷ Camləy ke ı mayasəyana. Nkəy ı nyəmna ilim təlule tō həyoləy taŋaləŋ. Həyoləy ŋkv kv we meətələnaa ŋmunəy

na nule na naanowa (250). ¹⁷⁻¹⁹ M'p'ógó i mayasa ilim ntóyóh tóo háyólóyó. Na pə mpətəh tóo nyəhku, na pə tutule nyəhku. Ilena pə tayaləh lu kulum. Paa háyólóyó hkuýu meetalənaa hmunúyó na nule na naanowa (250). ²⁰ Isəna i mayasa koluhə hka ka cəəna lso təyaya tó, ka kəhkoməh liyiti tóyole. Koluhə hke ka tayaləh na ka warh ka we teitei ké. Paa kəhkoməh hkuýu meetalənaa hmunúyó na nule na naanowa (250). Koluhə hke kaa fayana yəlaa təna təcayale na lso nyəntə.

43

Iso málóyó kə i təyaya taa

¹ M'p'ógó apalo un i pona-m ilim təlule tóo nənəyó. ² Ilena má ná lseyeli lso teeli luna ilim təlule tóo na í kəh. Pə kəkəte ka we ké isu tərku nyəntə, na pə naaki tətó tóo. ³ Toosee taka wei ma na isəntə tó a wée ké isu wena maa təma nav tó. Maa nawa ale a taa si lso koma si i wakələyí Yosalem. Yaa nna maa toosaa si, ma we Kepaa pəyó səsaya kutəh tóo tó. M'p'ógó ma hota ma nəyó tóo. ⁴ Ilena Tacaa teeli svuna nənəyó na i caya lso təyaya taa. ⁵ Ntəna lso Feesuyú kpayə-m ma ləmayasəe taa na kú svuna-m pə taa taya tóo. Ilena má ná si Tacaa teeli səsə tənə suyú kə lso təyaya. ⁶ M'p'ógó ma nuwa nəyóló yəyətəyənə-m hatoo lso təyaya taa. Yulw wei i ka svuna-m pə taa tó, i we ma kəhkoməh taa ké tam ké. ⁷ Ilena Tacaa tó-m si: Yulw nyá, nyənt, ma kumte lonte ntó. Timpi maa su ma nənətaalóyó tóyole. Maa caya lseyeli nyəma heku kə tam tóo ké. Pana pa awulaa pa kaa tasa ma hətə səsəole pilisuyú na pa wasəhkalətu. Yaa pa pi pa awulaa mpa pa səki tóyó təna. ⁸ Ma nənəkpelee cəloyó awulaa mpə pa hmaaki pa nyəna. Koluhə kulumaya wenna má na-we tá heku taa. M'p'ógó pa pilisina ma hətə səsəole na pa acaalətu təma. Pə tóo ké ma kpiisa-we na pááná. ⁹ Pənəntaa lseyeli nyəma ká hatəlana-m pa wasəhkalətu. Na pa awulaa səsaa mpa pa səki tó. Ilena má wée pa heku kə tam tóo.

¹⁰ Mpuyule Tacaa təma Isekiyeeli má si: Kéésí lso təyaya təm kə lseyeli nyəma. Pá mayasi sənə ka wée tó, na pa isayatu təm kpa-weyē féele. ¹¹ Ye pa kolaputó lapa-weyē féele, lē hólí-weyē isəna pa pu lso təyaya na pəcó pá hma-ke tó. Na isəna pa

faya kutuluh tó. Na nənəəsi kusəsusú na kuləlusi. Na isəna lso təyaya təna wée tó təsokoloko. Nmaa na í hólí-we na pá náná pa isē kə kiíh na kusəsutó nti pə wée si pá tóki tó. Ilena pá tən-ti na pá laki-ti. ¹² Lso təyaya kusəsutó səsəontó nté. Ikpate nte tə cəəna lso təyaya hkeye puyó nyuyú taa tó, pə wée si pá nyənti-təyē lso nyəntə ké.

Kətaya təlate na pə kətasi təm

¹³ Isəna pa mayasa kətaya təlate tóyole. Mayasələya hka ka we meetalí háyólóyó tóyó pa mayasənəa. Ləəu hku paa hēewa na pə cəə kətaya təlate na pə ta-tə tó, ku luməh ka we meetalí háyólóyó, na ku warh kə mpv tətó. Ilena pá hma pulw isu kumte, na pə kulí isu mpii na pə cəə ləəu hku na pə tá. Ye pə kaasa kətaya təlate kuhkuluməh lē, ¹⁴ pə kpayəv kətaya təlate atə tóo, na pə suna tə nyuyú taa tó tə kuhkuluməh we meetalí kulum, na tə warh kə meetalí háyólóyó. Pə kpayəv nəhēe səkpəna na pə polo səsəəna tó. Pə tayaləh we meetalí kulum na pə warh kə meetalí háyólóyó. ¹⁵ Kətaya təlate tóo məsaya na atə, pə kuhkuluməh ka we meetalənaa naaleye. Na hələnəsi kə pə hkułunəsi liyiti taa. ¹⁶ Məsaya warh na ka tayaləh ka we teitei ké. Paa kəhkoməh hkuýu meetalənaa naatosó. ¹⁷ Nəhēe warh na a tayaləh ka we teitei ké. Meetalənaa naatosompəyóləya mpəyóləya. Kətaya təlate ntompēe wena a cəəwa na á tá tó a warh we mpii kulumuyó. Ləəu náá cəə na kú tá, kule ku warh tótóyó mpii. Kətaya təlate híte tə təkpalē kəsəna ilim təlule tóo ké.

¹⁸ M'p'ógó Tacaa lso təma Isekiyeeli má si: Yulw nyá, nu. Ma sukí-h kusəsutó. Paa tən-təyí saa wei kətaya təlate ká tē hmau tó. Waatu unəyí paa la tē tóo ké kətaya hka kəkə lusa ka təna tó. Na pá hmuşəyí tē tóo ké təla caləm. ¹⁹ N ká cəla latəce kə Lefii kətəlaa mpa pa ké Sətəki luluyó nyəma tó. Pa tike kə ma ha mpaav si pá la Tacaa lso maya təmle. Paa la latəce kə kətaya na má husi pa isayatu. ²⁰ Kpayə latəce un i caləm na í taa-wəyí kətaya təlate hələnəsi liyiti. Na tə ntompēe hkułunəsi taa, na pə cəə-yē na pə tá. Iē pə husa kətaya təlate asilima nté. Ilena tá pəsi lso nyəntə. ²¹ Ilena í pona isayatu husuyó kətaya latəce unəyí lso lonte nte pa ləsaa tó tə taa, na í wəpí-i kəkə. Iē pə taya lso təyaya taa. ²² Kuyaku

naale nyɛŋku wule ɛlɛna ɛ la pɛŋtulɔyɔ ŋku ku tiili tá caami tɔyɔ isayatu husuɔyɔ kɔtaya. Na pɛ husi kɔtaya tɔlatɛ asilima. Isu paa tɛm-tɛyɛ husuɔyɔ na latɛcɛ tɔ. ²³ N tɛɛ asilima husuɔyɔ, ɛlɛna ɛ la kɔtaya kɛ latɛcɛ kufalɔ, na iwaav ŋku ku tiili tá caami tɔ. ²⁴ ɛlɛna ɛ huli tɔla anɛɣi Tacaa. Kɔtɔlɛa ká tú a tɔɔ kɛ tɔm. Paa la-yɛyɛ kɔtaya ŋka kɔkɔ lusa ka tɛna tɔ. ²⁵ Paa kuyaku ŋkuyɔ paa la isayatu husuɔyɔ kɔtaya. Pɛ waali kɛ latɛcɛ na iwaav ŋku ku tiili ta caami tɔ. Halɛna kuyɛɛɛɛ naatosompɔyɔlaya. ²⁶ Kuyɛɛɛɛ naatosompɔyɔlaya tɛcu kɛ paa husi kɔtaya tɔlatɛ asilima, na pá pɛsi-tɛyɛ Isɔ nyɛntɛ. ɛlɛna pɛcɔ pá tɔli-tɛ. ²⁷ Kuyɛɛɛɛ unɛ ɛ tɛkɛɛ, na pá kpaya kuyaku pɛlɛfɛi nyɛŋku na pá puki, ɛlɛna kɔtɔlɛa la mɛ nyuɔy tɔɔ kɛ kɔtaya ŋka kɔkɔ lusa ka tɛna tɔ. Na nɔyɔ kulɔmɔyɔ kpɛntuɔy nyɛŋka. ɛlɛna Isɔ laɲlɛ hɛɛna-mɛ. Tacaa má ma yɔyɔtɛna mpɔ.

44

Awulaa nɔnɔyɔ kɛ ilim tɔlɔlɛ tɔɔ

¹ Mɔ́pɔ́yɔ apalɔ unɛ ɛ pona-m Isɔ tɔyaya awali tɔɔ nɔnɔyɔ. Nka ka wɛnna ilim tɔlɔlɛ tɔɔ tɔ, ɛlɛ ka tɔkaa. ² Mɔ́pɔ́yɔ Tacaa heela-m sɛ: Nɔnɔyɔ ŋkɛ kaa tɛki mɔ́pɔ́yɔ. Nɔyɔlɔ kaa tɛŋna tɛna, yaa í tu tɔli-kɛ. Mpi tɔ, tɛnɔyɔ Isɛyɛli nyáma Isɔ Tacaa sɔvnaa. ɛlɛ kaa tɛki mɔ́pɔ́yɔ. ³ Ama yɛ pɛ kaasa awulumpu, ɛlɛ ɛ pɛsɛɣi na í caɣa Tacaa kɛɲ tɛna, na í tɔyɔ tɔyɔnɔyɔ. ɛlɛ kpaaŋ nɔnɔyɔ mpaaɔv kɛ ɛ ka sɔvna, na ɛ luna tɛna tɔtɔ.

Mpa pa pɛsɛɣi na pá sɔv Isɔ tɔyaya taa tɔ

⁴ Mɔ́pɔ́yɔ apalɔ unɛ ɛ sɔvna-m na ilim ntɔyɔŋ nɔnɔyɔ, kɛ Isɔ tɔyaya kɔŋkɔŋ taa. Ma nyɛnɔyɔ mpɔ, ɛlɛ Tacaa teeli suwa ɛ tɔyaya ntɛ. Ntɛna má hoti ma ɛsɛntɔɔ. ⁵ ɛlɛna Tacaa tɔ-m sɛ: Yɔlɔ nyá, la laakali. Nyɛnna nyá isɛ, na ɛ nuna nyá ŋkpaŋŋ kɛ pá tɛna mpi maa kɛɛsi-ŋ Tacaa tɔyaya kusɛsɛtɔ tɛna, na pɛ kɔtaya tɔɔ tɔ. Na ɛ la laakali na Isɔ tɔyaya nɔnɔɔsɛ kusɛsɛsɛtɔ na kulɔlɔsɛ tɔm.

⁶ Telɛsi tɔɔ kullaa Isɛyɛli nyáma mɛ sɛ, maya Tacaa Isɔ, má nyɛyɛsɛ mɛ acaalɛtɔ tɛma wena í lapa tɔ. ⁷ Í susa kpai nyáma mpa pa ta nyi-m tɔyɔ ma tɔyaya taa. ɛlɛna í pilisiyɛ ma tɔyaya kɛ waatu wei í laki-m kɔtaya kɛ tɔyɔnɔyɔ, na nantɔ nim nyɛntɔ,

na calɛm tɔ. Mɔ́pɔ́yɔ í pilisina ma tɔyaya. Mɛ acaalɛtɔ kulapɔtɔ kɛ í yɔkɛna má na mɛ tá nɔyɔ pɛɛlɔyɔ. ⁸ Í tá paasɛna ma tɛmlɛ kɛ ma tɔyaya taa kɛ mɛ maɣamaɣa. Ama kpai nyáma kɛ í yelinaa, na pɛlɛ pá laki-tɛyɛ mɛ lɔntɛ. ⁹ Tacaa Isɔ má sɛ, kpai tɔ kutapɛlɔyɔ ŋku ku ta nyi-m tɔ ku kaa sɔv ma tɔyaya taa. Paa pɔntɔ wɛ Isɛyɛli nyáma heku taa.

Nti pá sɛ Lefii nyáma tɔ

¹⁰ Tacaa sɛ: Pɛ kaasɔyɔ Lefii nyáma mpa mɛ mɛ kisa-m tɔ, saa wei Isɛyɛli nyáma mɛ í toolaa na í ha-m siyile tɔ, mɛ tɛŋa mɛ tɔyɛ kɛ. Mɛ nyɔɔŋ taa kɛ mɛ isayatu salɔka ká maɣana. ¹¹ Tɛmlɛ nte í ká pɛsi na í lá-m tɔyɔlɛ ma tɔyaya nɔnɔɔsɛ tɔyɔyɔ, na ka taa tɛma lapɔ. Isu samaa kɔtaya ŋka kɔkɔ lusa ka tɛna tɔ, na kɔtasɛ lɛŋsi tɔla lɛntuɔy. ɛlɛna í laki samaa unɛɣi tɛma. ¹² Mɛ tɛɛ Isɛyɛli samaa kɛ nɔyɔ kɛ tɔyɛ tɔm taa. Hali í tɔsi-wɛyɛ isayatu taa. Maa yɛlɛ-mɛ, na í sɛyɔli mɛ isayatu salɔka. ¹³ Í kaa kpɛtɛna-m sɛ í laki kɔtɔlɛa tɛmlɛ natɔli. Yaa í tokina ma wontu kate nyɛntɔ, yaa kate taa kate nyɛntɔ. Mu sɛyɔlɛna mɛ fɛɛlɛ fɛɛ. Na acaalɛtɔ tɛma wena í lapa tɔ a salɔka. ¹⁴ Tɛma lɛnna wena a wɛ lapɔ kɛ Isɔ tɔyaya tɔyɔnɔyɔ tɔm taa tɔ, a tike kɛ í ká la.

Nti pá sɛ kɔtɔlɛa tɔ

¹⁵ Mɔ́pɔ́yɔ Tacaa má ma yɔyɔtɛna sɛ: Pɛ kaasa Satɔki pɔyɔlɛa kɔtɔlɛa Lefii nyáma tɔ. Mɛ tɔka tɛsulle kusɛsɛtɔ kɛ. Paa saa wei Isɛyɛli nyáma toolaa na pá hatɔlɛna-m tɔ. Mɛ tike í ká kpɛtɛna-m, na í la-m tɛmlɛ. Í ká cɛlɛ-m nantɔ nim na pɛ calɛm. Tacaa Isɔ má ma yɔyɔtɛna mpɔ. ¹⁶ Mu sɔvna tɛsulle na í kpɛtɛna ma taapɛli. Í ká wɛɛ ma tɛmlɛ taa, na í paasɛna ma tɛmlɛ. ¹⁷ Kpɔŋkpɔntu tɔyɛ nyɛntɔ wontu kɛ í ká suu. ɛlɛna pɛcɔ í sɔvna pá taa tɔyɔ nɔnɔyɔ. Í taa suu heɛɲ huntɔ pulɔ kɛ waatu wei í laki pá taa tɔyɔ tɛma tɔ. Paa Isɔ tɔyaya taa nyɛna. ¹⁸ Í ká tɛ mɛ nyɔɔŋ kɛ kpɔŋkpɔntu tɔyɛ nyɛntɔ saalasi, na í tɔyɔli pá takasi. Ama í kaa lɔli tampalanaa, pá taa kɔɔ na í tii haɲaɲa. ¹⁹ Yɛ í lukɛ sɛ í puki yɔlɛa kɛ awali tɔɔ tɔyɔ tɔɔ ɛlɛ í wɔyɔlɛ mɛ wontu nti í lapana kɔtaya kɛ mpɔ tɔ. Na í sɛ-tɔyɛ tɛsulle kutulɔy taa, na í kpaya wontu lɛntɔ. Pɛ taa kɔɔ na samaa pilisi kɔtaya wontu nti.

²⁰ Kòtəlaa í kaa looli mə nyɔɔɔ, yaa í yele na nyɔɔsi su. Ama í ká kə-səyí tətetete. ²¹ Kòtulu nɔyɔɔl ɪ kaa nyɔɔ sulum na pácó í suv pə taa taya tɔɔ. ²² Pəyele kòtulu kaa kpaya alu leelu ke yem, yaa alu wei pa tɔɔɔnaa tɔ. Iseyeli nyɔma piitim taa pɛɛlo wei ɪ ta nyɔnta apalu tɔɔɔ pə wɛɛ si kòtulu í kpaya. Yaa ye kòtulu lɛlu səpa na í yele leelu, ɪɛ uni í kpaya.

²³ Pə wɛɛ si kòtəlaa mɛ í sɛɛsi ma yəlaa. Í faya lɔɔ nyəm na kpai nyəm. Í húlí-wɛ na pá nyí nanɔɔ nyəm, na asilima nyəm pə faya. ²⁴ Mpi pə kɛ huɔle tɔm ɪɛ, mu tɔɔɔna siyisuyɔ. Í ká huɔkəna na pə kɛsəna ma kusəsutɔ. Í təkɪ ma kiɪɔ na ma kòtututɔ ke ma acimanaa taa. Í nyəni kuyɛɛɔ kuɛsəɔɔ ke ma nyɔɔ.

²⁵ Pə fɛɪ si kòtulu í kpətəna sətɔ na í pilisi ɪ ti. Ye pə taya ɪ caa, yaa ɪ too, yaa ɪ pəyaya. Yaa ɪ taalu, yaa ɪ neu, yaa ɪ kɔɔɔ. Yaa ɪ neu alu nyɔɔ wei ɪ ta saata tɔ. ²⁶ Ye pə mayana kòtulu ke mpɔ, í la nyɔɔ tɔɔ asilima kɛɛɔɔ kɔtaya. Í tɔɔ na kuyɛɛɔ naatosompɔɔɔɔ tɛɛ na pácó í suv ɪ tɔmle taa. ²⁷ Kuyanku ɪ mɔɔɔ tɔsulle taya pə taa nyɔɔka tɔɔ tɔ, ɪ ka la kɔtaya na pə hɔsi ɪ isayatu. Taca lɔɔ má ma yɔɔtəna mpɔ. ²⁸ Kòtəlaa kpancoo nte má. Í kaa wɛɛna mə paa nyəm napələyí lseyeli taa. Məɔɔ mə paa nyəm. ²⁹ Mə tɔɔɔɔɔ nte kuhaaɔ, na tɔla nna pa lakɪ kɔtaya si pə hɔsi isayatu tɔ. Pə təna mpi pa suwa si, ma nyəm ke lseyeli taa tɔ, mu tɔɔɔna. ³⁰ Kòtəlaa tənna kumtu kancaalaya nyəntu hɔɔɔɔɔ, na mpi lseyeli nyɔma ləsa-m pa wɛnau taa tɔ. Yəlaa ká cɛla kòtəlaa ke pa mulum kupampam. ɪɛna má kooli pa tɛɛsi ke kupantu. ³¹ Ama kòtəlaa kaa tɔɔɔ wontu kusəpɔtɔ yaa nti pɔɔpɔ kuwa tɔ. Paa sumaya paa wontuyɔ ɔku.

45

Tɛtɔnaa mpa pa wɛna pa mpaa tɔ

¹ Mprɔyó Taca lɔɔ yɔɔtəna si: Ye í taləyí lseyeli kpeka ke tɛtu ɪɛ í ləsi hɔɔɔɔɔ nakulɪ na í ha-m. Hɔɔɔɔɔ ɔku ku tayaɔɔ ká wɛɛ kilomeɛtəɔnaa naanɔwa na naale na hɔɔɔɔɔ. Ku wɔɔ ke kilomeɛtəɔnaa kakpasɪ. ɪɛna tɛtu nti tɔ pəsi lɔɔ nyəntu təkpaata. ² ɪɛna í cosi lɔɔ tɛɛɛɛ tɛtu ke tə taa. Tə tayaɔɔ na tə wɔɔ ká wɛɛ teitei. Paa kɔɔkɔɔ ɔkuyɔ mɛɛtəɔnaa ɔmɔɔɔɔ na nule na naanɔwa (250). Na pə yele ɪkpəɛ

na pə cɔɔ na pə tá tɛtu nti. Təɛ tə wɔɔ ká wɛɛ mɛɛtəɔnaa hɪu na kakpasɪ. ³ Tɛtu nti tə taa kɛ í ká mayasi na í ləsi kilomeɛtəɔnaa naanɔwa na naale na hɔɔɔɔɔ. Tə wɔɔ ke kilomeɛtəɔnaa kakpasɪ. Tənaɔa í ká ɔmá lɔɔ tayaɔ. Lontɛ nte tə kɛna lontɛ kate nyəntɛ. ⁴ Hɔɔɔɔɔ ɔku ku kɛ lɔɔ lontɛ kate nyəntɛ kɛ. Pə si-ku na ku mpaa ke kòtəlaa mpa pa lakɪ Taca tɔmle ke lɔɔ tayaɔ taa tɔɔ. Lontɛ nte tə taa tənaɔa í ká ləsi lona nna a taa í ká ɔmá mə tɛsi na lɔɔ tayaɔ tɔ. ⁵ Tɛtu nti tə tayaɔɔ ke kilomeɛtəɔnaa naanɔwa na naale na hɔɔɔɔɔ, na tə wɔɔ ke kilomeɛtəɔnaa kakpasɪ tɔ tə kɛ Lefii kòtəlaa nyəntu kɛ. Mpe pa paasəɔɔnaa lɔɔ tayaɔ taa tɔmle kupantɛ. Paa wɛɛna tə taa kɛ acalɛ wɛna a taa paa caya tɔɔ. ⁶ ɪɛna pə mayasi tɛtu nti tə taa tɔtɔɔ itayaɔɔ tɔ kɛ kilomeɛtəɔnaa naanɔwa na naale na hɔɔɔɔɔ na wɔɔ tɔ kɛ kilomeɛtəɔnaa naale na hɔɔɔɔɔ. ɪɛna í ɔmá ɪcatɛ nte tə taa lseyeli nyɔma ká wɛɛna mpaa si pə caya tɔ. ⁷ Paa kaasi awulumpu ke lontɛ ke Taca tɛtu na ɪcatɛ nyəntu kɔɔkɔmɔɔ naale tɔɔ. Tɛtu nti tu kpaya hatoo Metitəlanɛɛ tɛɔku kɛ. Pə kpayaɔ ilim tɔtɔɛ tɔɔ, haləna lseyeli tɛtu ilim tɔlɔɛ tɔɔ tɔɔ. Tə tayaɔɔ ká wɛɛ teitei na paa kpekalɛ nte tə nyəntu. ⁸ ɪɛ awulumpiɔa ká wɛɛna pa mayamaya pa tɛtu ke lseyeli taa. Pa kaa tasa Taca yəlaa ke mɔyuluɔ. Paa yelina tɛtu kakaasaya ke lseyeli nyɔma.

Nti pə si awulumpiɔa tɔ

⁹ Mprɔyó Taca lɔɔ má ma yɔɔtəna si: lseyeli awulumpiɔa mɛ í tɛləsa mpəɛ. Pə wɛɛ si í kisi musɔɔ na ɔmakəɔɔɔ. Í tɔɔ tampana na kusiyisim. ɪɛna í yele ma yəlaa wɛnau ke lɛkɔyɔ. Taca má ma yɔɔtəna mpɔ.

¹⁰ Pə wɛɛ si í wɛɛna sanəyanaa mpa pa siyisaa tɔ. Í wɛɛna pee nyəm mayasəɔɔ kusiyisaya ɔka pa yaa si ifaa tɔ, na lum nyəm nyɔɔka kusiyisaya ɔka pa yaa si paati tɔ. ¹¹ Mayasəɔɔ ifaa na paati pa tɔɔ ka wɛɛ teitei kɛ. Paa ɔka kaa tɔɔ isɪ mayasəɔɔ ɔka pa yaa si homɛ tɔ ka hɔɔɔɔ naanɔwa taa kulumɔyɔ. Mayasəɔɔ homɛ ke paa kɛsəna isəna mayasəɔɔ nsi si təkɪ tɔ. ¹² Pa liyitɛ nyɔɔɔɔ ɔku pa yaa si kɛɛlaa tɔ, kulɛ ku tɔm hɪu mayana ɔku pa yaa si sikəlɪ tɔ ku tɔm kulum. ɪɛna sikəɔnaa nutoso

náá mayana ŋku pa yaa si miini tɔ ku tɔm kulum.

¹³ Isana paa ləsəyi pa kuhaaŋ tɔɔlɔ. Hɔɔlɔŋ nutoso taa kulumɔyɔ ke paa wei ɪ ká ha ɪ tɔɔnaya pee nyəŋka. ¹⁴ Ye í mayasəyi mə nim, mayasəlaya ŋka pa yaa si paati tɔɔɔ í ká mayasəna. Paati tɔm naanɔwa lakəna homɛ kulum. Mayasəlaya ŋka pa yaa koo tɔ, na ŋka pa yaa si homɛ tɔ si teitei ké. Paati hɔɔlɔŋ naanɔwa taa kulumɔyɔ ke í ká ləsi.

¹⁵ Iseyeli nyəma kaləkəŋ taa ile, heeŋ yaa pəŋ ŋmunɔyɔ (200) taa ké pə wɛɛ si pá ləsi ləo kuhav ke kulum. Mpi pa ləsəyi mpv tɔɔ paa la tɔɔnaya kuhav kɔtaya. Yaa ŋka kəkə lusa tɔ, yaa nɔɔ kulumaya kpentɔyɔ nyəŋka si pə husi pa isayatu. Tacaa má ma yɔɔtəna mpv.

¹⁶ Iseyeli tetu yəlaa təna ká konna kuhav ŋku. Ulena pá cəla pa tetu awulumpiya. ¹⁷ Awulumpiya ká caana kɔtasi nsi kəkə lusa si təna tɔ si wontu na solum kuliisim ke acimanaa waatu. Isu isətu kufalv na kuyaku kuhəsəyɔ. Na lenna nna a kotiyi Iseyeli nyəma tɔ. Mpe paa caana kupəntəŋ tayanɔyɔ kɔtasi na kuhaaŋ. Na kɔtasi nsi kəkə lusa si təna tɔ. Na nɔɔ kulumaya kpentɔyɔ nyəŋsi. Ulena ləo nyəni Iseyeli nyəma pətəɔtəle na í husi pa isayatu.

¹⁸ Mɔpɔyɔ Tacaa yɔɔtəna si: Isətu kancaalaya nyəŋ kuyaku kancaalaya nyəŋku wule, paa la kɔtaya ke latəce wei ɪ tiili tá caami tɔ. Ulena pə nyaali ləo tɔyaya asilima. ¹⁹ Kɔtulv ká kpaya kɔtaya kpəntɛ nté tə caləm. Na í taa-wəyi ləo tɔyaya nənɔɔ tɔ. Na kɔtaya təlātɛ ŋkulunasi taa. Na pə taa tɔ taya nənɔɔ tɔ. ²⁰ Pə takɪ isətu kuyaku naatosompɔɔlaya nyəŋku ulena pá lá mpv tɔtɔyɔ mpa pa pəntaa na pa ta nyi yaa pə yukəna-wɛ tɔ. Ile pə keela ləo tɔyaya asilima nté.

²¹ Isətu kancaalaya nyəŋ kuyeeŋ naanɔwa na liyiti wule ke paa tɔɔ Tɛɛv acima. Kuyeeŋ naatosompɔɔlaya ke paa tɔɔ acima anɪ na potopotona mpa pa taa kukusum fɛi tɔ. ²² Awulumpu ká la latəce ke kɔtaya ke acima kuyaku kancaalaya nyəŋku wule. 1 na ɪcətɛ təna yəlaa pa isayatu husuɔ tɔo ké í ká la-ké. ²³ Pə kaasi ile, acima kuyeeŋ naatosompɔɔlaya unɪ ɪ taa tɔtɔyɔ ɪ ka la kɔtaya ŋka kəkə lusa ká təna tɔyɔ latəcənnaa naatosompɔɔlaya, na

iwaəŋ naatosompɔɔlaya. Ulena í la paa kuyaku ŋkuɔ pəŋtulɔyɔ ke isayatu husuɔ kɔtaya. ²⁴ Na í ha tɔɔnaya pee nyəŋka isu kiloona hui na naanɔwa. Ulena í sɔɔsi nim liitilinaa naatoso ke paa kɔtaya latəce na iwaav ŋku ku tɔo.

²⁵ Pə takɪ isətu naatosompɔɔlaya nyəŋ kuyaku naanɔwa na kakpasɪ acima wule, ulena awulumpu la kɔtaya na kuhav ke teitei. Isu ɪ ka lapv Tɛɛv acima waatu tɔ. Acima kuyeeŋ naatosompɔɔlaya unɪ ɪ taa ké ɪ ká la paa kuyaku ŋkuɔ isayatu husuɔ kɔtasi kulumasi nsi. Na nsi kəkə lusa si təna tɔ. Na tɔɔnaya pee na nim pə kuhav tɔtɔ.

46

Nti pə su awulumpu tɔ

¹ Mɔpɔyɔ Tacaa ləo yɔɔtəna si: Pə taa tɔ taya nənɔɔ ŋka ka wenna ilim təlulɛ tɔo tɔ, kaa təkɪ mɔpɔyɔ təmle kuyeeŋ naatoso taa ké. Ama paa tulɪ-keɔ kuyaku kuhəsəyɔ na isətu kufalv kuyaku wule. ² Awulumpu suvkəna awalɪ tɔo taya tɔo ulena í fayana kutuluɔyɔ ŋku ku kpətəna nənɔɔ tɔ ku taa. Na í səŋ nənəkeelasɪ tənaya, saa wei kətəlaa lakɪ awulumpu unɪ ɪ kɔtasi nsi kəkə lusa si təna tɔ. Na nɔɔ kulumaya kpentɔyɔ nyənsɪ. Ulena í hantɪ atɛɔ nənəkpɛtɛ na pəcɔ í tɛɛ. Pə fɛi si pá təkɪ nənɔɔ na pəcɔ pə taanɪ. ³ Ye pə tala kuyaku kuhəsəyɔ na isətu kufalv acima. Tetu yəlaa ká kəo nənəkpɛtɛ cənɛ, na pá sɛɛ-m. Maya Tacaa.

⁴ Iwaav kulumɔyɔ na iweesi naatoso, wei ɪ tiili tá caami tɔyɔ, awulumpu ká la kɔtaya ŋka kəkə lusa ká təna tɔ. Tacaa ke ɪ ka la kɔtaya ŋkeɔ kuyaku kuhəsəyɔ wule. ⁵ Ulena í kəna tɔɔnaya pee kuhav. Isu kiloona hui na naanɔwa ke iwaav tɔo. Ye pə kaasa iweesi tɔo ile ɪ kəna tɔɔnaya pee kuhav ke isəna ɪ huv si pə muna tɔ. Ulena í sɔɔsi nim liitilinaa naatoso ke tɔɔnaya pee kiloona hui na naanɔwa tɔ. ⁶ Isətu kufalv acima wule ɪ ka la kɔtaya ke latəce. Na iweesi naatoso, na iwaav kulumɔyɔ. Pə tənaya mpv pu wɛɛ tɔla nna a tiili tá caami tɔ. ⁷ Ulena í tənɪ tɔɔnaya pee kuhav isu kiloona hui na naanɔwa. Paa latəce wei na paa iwaav ŋku ku tɔo ke ɪ tənəyi mpv. Ye pə kaasa iweesi, ile ɪ ha tɔɔnaya pee ke isəna ɪ huv si pə wɛ teu tɔ. Ulena í tənɪ nim liitilinaa naatoso ke tɔɔnaya pee kiloona hui na naanɔwa tɔ. ⁸ Mpaav kulumɔyɔ ke awulumpu ká təŋ na í suv na í lu. Kutuluɔyɔ

ŋku ku kp̄t̄ana n̄n̄ɔɔ t̄o, ku taa k̄e ɪ k̄a fayana. ⁹ Waatu wei Iseyeli ȳl̄aa k̄a s̄u l̄s̄o s̄ēu ke acima k̄ȳēē taa t̄o. Mpa paa s̄uuna ilim nt̄ɔɔɔ t̄o n̄n̄ɔɔ na p̄a s̄ē-ɪ t̄o, ilim mp̄et̄ɔɔ t̄o nȳɔɔka ke paa luna. Mpa p̄ēle p̄a s̄uuna p̄a mp̄et̄ɔɔ t̄o nȳɔɔka, ɪle pa luna p̄a nt̄ɔɔɔ t̄o nȳɔɔka. Ȳl̄o kaa luna n̄n̄ɔɔ ŋka ɪ s̄uuna t̄o, k̄ofalaya ke ɪ k̄a t̄ɔɔ. ¹⁰ Awulumpu na t̄et̄o ȳl̄aa paa kp̄ent̄ana s̄uuna na p̄a kp̄ent̄i l̄u.

Nti p̄a s̄u kuhaaɔ waani waani t̄o t̄o

¹¹ Ye p̄a tala acima yaa waat̄una s̄as̄aa, t̄ɔɔɔɔa k̄uhav k̄a w̄ēē ɪsu kiloonaa h̄iu na naan̄wa k̄e, paa k̄ɔɔɔ l̄at̄ē na p̄a iwaav ŋku ku t̄o k̄e. Ye p̄a kaasa iwēēs̄i ɪle, paa wei ɪ k̄a suna ɪ k̄uhav t̄ɔɔm̄ɔɔ. ɪlena p̄a t̄ani nim liit̄ilinaa naat̄oso, ke t̄ɔɔɔɔa p̄ēe kiloonaa h̄iu na naan̄wa t̄o.

¹² Ye ɪsu awulumpu caaki l̄uȳ k̄ul̄m̄ɔɔ k̄ɔɔɔa lapu ke Tacaa, paa ŋka k̄ɔk̄o l̄usa ka t̄ena t̄o. Yaa n̄ɔɔ k̄ul̄m̄ɔɔa kp̄ent̄u nȳɔɔka. P̄a w̄ēē s̄i p̄a t̄ul̄-ɪ ilim t̄al̄ule t̄o n̄n̄ɔɔ k̄e. ɪlena ɪ ha ɪ kuhaaɔ ɪni, ɪsu pa lak̄uɔ k̄uyaku k̄ūēēs̄uɔ wule t̄o. Ye ɪ t̄ema t̄ēu, ɪle pa t̄aki n̄n̄ɔɔ.

¹³ Paa ifemle nte, paa la Tacaa ke p̄anaɔ k̄ul̄m̄ɔɔa iwaɔɔa ŋka ka tiili ta caami t̄ɔɔ k̄ɔɔɔa ŋka k̄ɔk̄o l̄usa ka t̄ena t̄o. Tan̄aɔ tan̄aɔ ke paa laki-si. ¹⁴ Paa ha Tacaa ke t̄ɔɔɔɔa k̄uhav t̄ɔɔɔ m̄ul̄m̄ maɔas̄el̄asi naale ke m̄p̄ɔɔ paa tan̄aɔ ŋku. ɪlena p̄a siti m̄ul̄m̄ m̄pi na nim liit̄ilinaa naale. Paa ifemle nte t̄o t̄ɔɔɔa k̄uhav k̄ūn̄ē, ku w̄ēē m̄p̄ɔɔ tam t̄o k̄e, ku kaa si. ¹⁵ Paa tan̄aɔ ŋkuɔ paa la iwaɔɔa, na m̄ul̄m̄, na nim ke k̄ɔɔa ŋka k̄ɔk̄o l̄usa ka t̄ena t̄o.

Awulumpu p̄ayalaa kpancoou

¹⁶ M̄p̄ɔɔ Tacaa ȳɔɔt̄aa si: Ye awulumpu ha ɪ nȳɔɔ nap̄al̄ēɔ ɪ p̄ayalaa taa n̄ɔɔɔ, p̄a p̄asa p̄ayalu ɪni na ɪ piya piya pa nȳɔɔ ke tam t̄o k̄e. ¹⁷ Ama ye awulumpu cosa ɪ nȳɔɔ, na ɪ ha ɪ t̄amle nȳɔɔma taa n̄ɔɔɔ ɪ t̄ɔk̄i-w̄ɔɔ m̄p̄u, hal̄ena ɪ c̄ep̄u p̄anaɔ. ɪlena p̄a t̄ayani m̄al̄uɔ ke awulumpu nȳɔɔ. Mpi awulumpu hawa ɪ maɔamaya ɪ piya t̄o p̄a t̄ike p̄a k̄ena p̄ēle pa nȳɔɔ. ¹⁸ P̄a f̄ei si, awulumpu ɪ l̄ēki ȳl̄aa taa n̄ɔɔɔɔ p̄unt̄u nȳɔɔ. ɪ maɔamaya ɪ nȳɔɔ ke ɪ k̄a c̄ela ɪ p̄ayalaa. ɪle l̄s̄o ȳl̄aa taa n̄ɔɔɔ kaa hat̄al̄ena ɪ nȳɔɔ.

l̄s̄o t̄ayaa t̄at̄es̄al̄enaa

¹⁹ M̄p̄ɔɔ apalu ɪni ɪ t̄ɔɔna-m t̄as̄ule nte t̄o w̄ē n̄n̄ɔɔ k̄in̄ t̄o t̄o. ɪlena t̄ē s̄u k̄ɔt̄alaa kutul̄uɔ taa. ɪlena t̄ē k̄eena ilim nt̄ɔɔɔ t̄o k̄e k̄ɔt̄alaa l̄onte. Pat̄ema n̄ɔɔɔ ɪ ka w̄ē l̄ɔl̄o k̄e ilim t̄at̄ule t̄o. ²⁰ ɪlena ɪ h̄ul̄i-m si: C̄an̄ēɔ k̄ɔt̄alaa k̄a t̄asi t̄ola nna pa lapa k̄ɔɔa si p̄a t̄ayani pa ɪs̄ayatu t̄o a n̄antu. T̄ena t̄ɔɔɔ paa t̄asi k̄uhaaɔ. Pa taa l̄asi k̄ɔɔa nȳɔɔ m̄p̄ɔɔ awali t̄aya t̄o. P̄a taa k̄ɔɔ na samaa pilisi l̄s̄o nȳɔɔ.

²¹ M̄p̄ɔɔ ɪ luna-m awali t̄o t̄aya t̄o. ɪlena ɪ c̄ɔɔna-m t̄aya ŋkul̄uɔasi liyiti taa. Paa ŋkul̄uɔa ŋka kaa w̄ena t̄aya k̄e. ²² Nkul̄uɔasi taa taasi n̄si si w̄ē p̄ɔc̄o p̄ɔc̄ɔɔ. Si w̄aɔ na si t̄ayal̄ɔɔ ke t̄ēt̄ei. T̄ayal̄ɔɔ w̄ē m̄ēet̄al̄enaa h̄iu. W̄aɔ ke m̄ēet̄al̄enaa naan̄wa na kakpasi. ²³ P̄ēē k̄oluɔa c̄ɔɔna paa t̄aya ŋkaya. ɪlena masasi c̄ɔɔna k̄oluɔa ŋke na p̄a t̄a. ²⁴ M̄p̄ɔɔ apalu ɪni ɪ heela-m si, masasi n̄si si t̄o l̄s̄o t̄ayaa t̄amle nȳɔɔma t̄as̄uɔ t̄ola nna ȳl̄aa lapa k̄ɔɔa t̄o, a n̄antu t̄ɔɔɔ.

47

l̄s̄o t̄ayaa lum s̄ēl̄o

¹ M̄p̄ɔɔ apalu ɪni ɪ m̄al̄ena-m l̄s̄o t̄ayaa n̄n̄ɔɔ, ɪlena m̄a n̄a lum luk̄ena n̄n̄ɔɔ t̄ēē, na ilim t̄al̄ule t̄o. l̄s̄o t̄ayaa na ilim nt̄ɔɔɔ t̄o k̄e lum kp̄ēɔɔyana. ɪlena p̄a m̄al̄ēɔna k̄ɔɔa t̄al̄ate, na ilim mp̄et̄ɔɔ t̄o. ² M̄p̄ɔɔ ɪ luna-m na ilim nt̄ɔɔɔ n̄n̄ɔɔ. T̄ē k̄eena awali t̄o n̄n̄ɔɔ ŋka ka siyisina ilim t̄al̄ule t̄o t̄o, na lum t̄ɔɔna kp̄ente na k̄ɔɔk̄ɔ nt̄ɔɔɔ nȳɔɔku t̄o. ³ ɪlena ɪ m̄ɔɔna ilim t̄al̄ule t̄o, na ɪ t̄ɔka ŋm̄anaɔa. ɪlena ɪ maɔas̄ena-kēē m̄ēet̄al̄enaa nas̄ale na nun̄wa (500) ke h̄ɔɔɔɔ ŋku ku t̄o. P̄a waali k̄e ɪ t̄es̄ena-m na lum. P̄ale p̄a siuna ma nāɔɔē. ⁴ M̄p̄ɔɔ ɪ tasa maɔas̄uɔ ke m̄ēet̄al̄enaa nas̄ale na nun̄wa (500). ɪlena ɪ t̄es̄ena-m lum, na p̄ale p̄a suna ma t̄una. ɪ tasa maɔas̄uɔ ke m̄ēet̄al̄enaa nas̄ale na nun̄wa (500) t̄ɔt̄o. ɪ tasa-m lum t̄es̄enav, ɪlena p̄a k̄pa ma t̄anaɔa. ⁵ M̄p̄ɔɔ ɪ tasa maɔas̄uɔ ke m̄ēet̄al̄enaa nas̄ale na nun̄wa (500). ɪle lum m̄pi p̄ale p̄a k̄ela lum̄aɔ, ma ta p̄asi t̄es̄uɔ. P̄a k̄e l̄ɔɔ k̄e, na ye p̄a t̄aya yav n̄ɔɔɔ kaa p̄asi t̄es̄uɔ. ⁶ M̄p̄ɔɔ ɪ p̄ɔɔsa-m si: Ȳl̄o nȳɔɔ, n̄ nawa teu na? ɪlena ɪ p̄ona-m kp̄ēɔna na ɪ t̄ayani-m m̄ɔɔn̄av ke l̄ɔɔ n̄ɔɔ. ⁷ ɪlena m̄a paas̄ena si, t̄uɔ nyala s̄as̄om ke l̄ɔɔ ŋku ku kot̄em̄in̄

naale tōo. ⁸Mpóyú apalw um i heela-m si: Lōow kune ku lom kpej ilim tálule hōyóluyv tōo ké. Yaatanu tete-kále ke pə təhəy, na pə tiiki tenku kusəpə taa, na pə tayanəxi-wi. ⁹Ulena lom taa weesuyu nyəm tənə wēena weesuyu, ke paa timpi lōow ŋku ku lom ka tala tō. Waatu inəxi tiina ka huki. Pə taya pulv, tenku lom ka tayanu. Ye lōow ŋku ku lom í tala timpi, weesuyu lakú ké. ¹⁰Pə kpayav hatoo Aŋ-Ketii, na pə polo Aŋ-Aŋkəlayim tō. Tiina kpalaá ká tuxi pa puluŋ ké, na pə leŋ tenku kutəŋ tōo. Paa kpa tiina waanu waanu ké isu tenku sōsō taa. ¹¹Ama lucayam na luna ná kaa tayanu. Pu pəsí təm lona ké. ¹²Tuŋ kululuy waanu waanu ká nyo lōow kutemij tōo. I hatu kaa lontili paa pəlee, na í luləxi pee ke tam tōo. Paa isatu wei ke paa kooliyi i kululom. Mpi tō, təsulle tēe ké lom lukəna na pə kpej i tēe. Paa tōki i pee ké, na pə waasəyənə pa təyi i hatu.

Tacaa sukú Isēyeli tetu toosi

¹³Mpóyú Tacaa lōo yəyətəa si: Tetu nti paa tala Isēyeli kpeka naanwəa na naale tō tə toosi ntō. Təm naaləxə paa cəla Yoseefu kpekəle nyóma. ¹⁴Teitei ké paa tala-ti. Mpi tō, má yəyətəa ké na tuunav na má su si, ma haaki-təyi pa cəsənəa. Ule tə pəsə pa kpancoou ké. ¹⁵Tetu ilim ntəyən tōo toŋa, kpakəyi Metitelanee tenku. Ulena ká təŋ hapəle nte tə tənəyənə Hetələn na Lepo-Hamati na Setati pə acaləe taa tō. ¹⁶Pə waali lena ká lu Pelota na Sipəlayim pə acaləe. Aní a wenna Tamasi na Hamati tetu pə heku taa. Na Hasē-Tikonj icatə nte tə kpətəna Havlanj tetu toŋa tō. ¹⁷Toŋa ŋke kaa polo tenku Metitelanee. Haləna Hasaa-Inəŋj tetu ke ilim təlule tōo. Ulena ká məlɪ Tamasi na Hanati pa tetu. Isəna toŋa ka wēe ilim ntəyən tōo təyole. ¹⁸Ilim təlule tōo toŋa ká lu lonte nte tə wē Tamasi na Havlanj pa heku tō. Ulena ká təŋ Yaatanu tete-kále ke Kalaati na Isēyeli tetu pə heku taa. Kaa polo timpi pa yaa si Tamaa təyō tenku kusəpə. Isəna toŋa ká wēe ilim təlule tōo təyole. ¹⁹Ilim mpətəŋ tōo toŋa ile kaa lu timpi pa yaa si Tamaa təyō Melipa lom na Kateesi pə tetu cōlo. Ulena ká məlɪ Icipiti tetu lōow. Haləna Metitelanee tenku. Isəna toŋa ká wēe ilim mpətəŋ tōo təyole. ²⁰Ilim tətule tōo nyənka ile, tenku Metitelanee kele toŋa. Pə kpayav ilim mpətəŋ tōo tō,

haləna Lepo-Hamati ke ilim ntəyən tōo. Isəna ilim tətule tōo nyənka ka wē təyole.

²¹Isēyeli kpeka nyóma ke í ká tala tetu nti. ²²Tete ké í ká tō na í taləna-ti. Ule í taa sōo muvlaa mpa pa wē mə heku taa na pa lulə piya ke mə tetu taa tō. Pə wēe ké sí í la-weyə teitei isu Isēyeli nyóma. Ulena pələ pá hiki pa paa tete ke Isēyeli kpeka taa. ²³Paa wei i ká hiki i paa tete ke Isēyeli kpekəle nte tə taa i ká caya tō. Tacaa lōo má ma suna mpv.

48

Ilim ntəyən tōo kpeka tetu

¹Isēyeli kpeka nyóma həla ntō, na pa tətunaa. Təŋ kpekəle nyóma tetu wē ilim ntəyən tōo ké. Tə mala hapəle nte tə tənəyənə Hetələn na Lepo-Hamati na Hasaa-Inəŋj pə tətunaa taa tō. Ulena pə polo Tamasi, na Hamati pə tətunaa cōlo. Ulena ká polo ká lu ilim təlule toŋa. Halɪ Metitelanee tenku na ilim tətule tōo. ²Təŋ tetu ná tənə ilim ke itayalav tōo ké, haləna Asee kpekəle nyəntv. ³Asee tetu itayalav tōo ké Nefətali nyəntv wēe. ⁴Ulena Manasee tetu náá wēe Nefətali nyəntv itayalav tōo. ⁵Ífəlayim tetu wē Manasee nyəntv itayalav tōo ké. ⁶Ulena Luyən tetu náá wēe Ífəlayim nyəntv itayalav tōo. ⁷Ulena Yuta tetu ke Luyən nyəntv itayalav tōo.

Tacaa nyəntv

⁸Pə kpayav Yuta tetu itayalav tōo ké ilim təlule na pə tətule tō, í ká kaasi tetu na tə təyaləŋ wēe teitei isu paa kpekəle nte tə nyəntv. Tə təyaləŋ ká wēe kilomēetələnəa naanwəa na naale na hōyóluyv. Ulena í ŋmá tə heku taa ké lōo na yəlaa pa təsulle. ⁹Tacaa tetu təyaləŋ ká wēe kilomēetələnəa naanwəa na naale na hōyóluyv. Tə wəŋ ke kilomēetələnəa naanwəa. ¹⁰Tetu hōyóluyv ŋku pa cəla kətəlaa tō, ku təyalɪ kilomēetələnəa naanwəa na naale na hōyóluyv ké. Pə kpayav ilim təlule na pə polo pə tətule tō. Ulena í mayasi kilomēetələnəa kakpasí ke pə kpayav ilim ntəyən na pə mpətəŋ tō. Na í sənjsi lōo na yəlaa pa təsulle ke heku taa. ¹¹Tetu hōyóluyv ŋku, ku pəsí Satəki luluyv nyóma kətəlaa mpa pa kpa kətyuv tō pa nyəntv ké. Pa lapa Tacaa təmle ke teu ké. Pa ta la isu Lefii nyóma mpa pa lōwa lōo ké waatu wei Isēyeli nyóma toolaa tō. ¹²Pə tōo ké paa

ha-weye kelika narɛɛ nyɛɛka. Nka pa cosa Isɛyeli nyɛma tetu too kɛ Lefii nyɛma toɲa kin to. ¹³ Lefii nyɛma nyɛntu ka weɛ teitei kɛ isu kotɔlaa nyɛntu. Tɔ tɔna tɔ taɲalɛɛ kɛ weɛ kilomɛɛtɔlɛnaa naanɔwa na naale na hɔɲolɔyɔ. Tɔ warɛ kɛ kilomɛɛtɔlɛnaa kakpasɩ. ¹⁴ Pɔ fɛi sɩ yɔlv i layasɩ tetu nti na pulɔ. Yaa i pɛɛti-ti, yaa i kɛɛ-tɔyɩ nɔɲɔlv. Pɔ taɲa pulɔ, tɔ kɔla tetu tɔnaɲa sɔsɔɔntu kɛ Isɛyeli taa. Mpi to, tɔ kɛ Tacaa nyɛntu to se.

Acalɛɛ na tetu hɔɲolɛɛ pɔ paa tete

¹⁵ Tetu ka kaasɩ lɔɔ nyɛntu calɔ tɔna. Tɔ warɛ kɛ kilomɛɛtɔlɛnaa naale na hɔɲolɔyɔ. Tɔlɛ tɔ ta kɛ lɔɔ nyɛntu. Icatɛ nyɛntu kɛ sɩ yɔlaa i caɲa. Ulɛna pɔ hɛmɔ icatɛ kɛ hɛkv taa. ¹⁶ Tɔ taɲalɛɛ na tɔ warɛ kɛ weɛ teitei kɛ. Mɛɛtɔlɛnaa iyisi naale na hɛmɔnyɔ na nule na naanɔwa (2250) kɛ paa kɔɲkɔɲ hɛku. ¹⁷ Paa yelev ikpatɛ na tɔ cɔɔna icatɛ na tɔ tɔ. Tɔ warɛ kɛ weɛ mɛɛtɔlɛnaa nɔnɔwa na hiu na kakpasɩ (125). ¹⁸ Pu kaasɩ Tacaa tetu too kɛ hɔɲolɔyɔ. Ku taɲalɛɛ kɛ kilomɛɛtɔlɛnaa kakpasɩ, na icatɛ ilim tɔlɔlɛ too. Na kilomɛɛtɔlɛnaa kakpasɩ tɔtɔyɔ ilim tɔlɔlɛ too. Tetu nti tɔ taa kɛ paa hiki tɔɲɔnaɲa na pa cɛla icatɛ yɔlaa. ¹⁹ Paa Isɛyeli kpekɔlɛ tɔ wei i we icatɛ taa te. I pɛsɔyɩ na i hala-ti. ²⁰ Tacaa tetu na icatɛ nyɛntu, pɔ kukpɛntɔyɔ tɔna taɲalɛɛ na pɔ warɛ kɛ teitei kɛ. Paa kɔɲkɔɲ hɛkuyɔ kilomɛɛtɔlɛnaa naanɔwa na naale na hɔɲolɔyɔ. ²¹ Pu kaasɩ ntiyɩ lɔɔ tetu na icatɛ nyɛntu hɛkv taa to, awulumpu nyɛntu ntɛ. Tu pɔ mɔpɔyɔ na tɔ tɔɲ lɛntɔnaa. Tɔ taɲalɛɛ kɛ weɛ kilomɛɛtɔlɛnaa naanɔwa na naale na hɔɲolɔyɔ. Tu yooɔina ilim tɔlɔlɛ too toɲa. Ulɛna tɔ polo Metitelanee tɛɲku kɛ ilim tɔlɔlɛ too. Tacaa tetu na tɔsulle kɛ weɛ tetu nti tɔ wɛna tɔ paa kɛ mpɔ to, tɔ hɛkv taa kɛ. ²² Lefii nyɛma tetu na icatɛ pu faɲa awulumpu tetu kɛ hɔɲolɛɛ naaleɲɛ. Tu tɔɲ Yuta tetu na ilim ntɔyɔɲ too, na Pɛncamɛɛ nyɛntu na pɔ mpɔtɔɲ too.

Ilɛm mpɔtɔɲ too kpekɔlɛ tetu

²³ Kpekɔlɛ lɛnna na a tɛtɔnaa ntɔ cɛnɛ. Pɛncamɛɛ tetu tɔnaɲa ntɛ pɔ kɔpɔyɔv ilim tɔlɔlɛ too toɲa to. Na pɔ polo Metitelanee tɛɲku na ilim tɔlɔlɛ too to. ²⁴ Pɛncamɛɛ nyɛntu tɔɲa ilim kɛ itaɲalɔv too kɛ. Tɔ kɔɲkɔɲ taa kɛ Simiyɔɲ tetu wɛɛ. ²⁵ Isakaa nyɛntu kɛ Simiyɔɲ nyɛntu kɔɲkɔɲ taa. ²⁶ Na

Sapulɔɲ tetu kɛ Isakaa nyɛntu kɔɲkɔɲ taa.

²⁷ Na Katɩ nyɛntu kɛ Isakaa tetu kɔɲkɔɲ taa.

²⁸ Katɩ nyɛma toɲa hɛka ka wɛ ilim mpɔtɔɲ too tɔyɔlɛ tetu toɲa. Nkɛ ka kɔpɔyɔna Tamaa kɛ ilim tɔlɔlɛ too. Ulɛna kɛ polo Melipa na Kateɛsɩ tetu lum calɔ. Pɔ waalɩ ulɛna kɛ tɔɲ Icipiti lɔɔv halɔna Metitelanee tɛɲku. ²⁹ Mɔpɔyɔ paa tala Isɛyeli kpekɔlɛ kɛ tetu na tɛtɛ tɔv. Paa kpekɔlɛ nte tu wɛnɛna tɔ lɔntɛ kɛ tetu taa. Tacaa lɔɔ suna mpɔ.

Yosalem nɔnɔɔsɩ naanɔwa na naale

³⁰⁻³¹ Isɛna Yosalem icatɛ nɔnɔɔsɩ naanɔwa na naale kɛ weɛ tɔyɔlv. Isɛyeli nyɛma kpekɔlɛ hɛla kɛ paa ha paa nɔnɔyɔ hɛka. Kolɔɲa taɲalɛɛ kɛ wɛnna ilim ntɔyɔɲ too kɛ mɛɛtɔlɛnaa iyisi naale na hɛmɔnyɔ na nule na naanɔwa (2250). Kolɔɲa hɛkɛ ka tɔv ka wɛɛ nɔnɔɔsɩ tooɔo. Lɔpɛɲ nɔnɔyɔ na Yuta nyɛɛka na Lefii nyɛɛka. ³² Ilɛm tɔlɔlɛ too hɔɲolɔyɔ kolɔɲa taɲalɛɛ kɛ weɛ mɛɛtɔlɛnaa iyisi naale na hɛmɔnyɔ na nule na naanɔwa (2250). Kolɔɲa hɛkɛ ka tɔv ka wɛɛ nɔnɔɔsɩ tooɔo tɔtɔ. Yosɛɛfv nɔnɔyɔ na Pɛncamɛɛ nyɛɛka na Taɲ nyɛɛka. ³³ Ilɛm mpɔtɔɲ too kolɔɲa taɲalɛɛ kɛ weɛ teitei kɛ isu lɛɲsɩ. Kolɔɲa hɛkɛ ka nɔnɔɔsɩ ka wɛɛ tooɔo. Simiyɔɲ nɔnɔyɔ, na Isakaa nyɛɛka na Sapulɔɲ nyɛɛka. ³⁴ Ilɛm tɔlɔlɛ too hɔɲolɔyɔ taɲalɛɛ kɛ weɛ teitei kɛ na lɛlɔɲ. Kolɔɲa hɛkɛ ka nɔnɔɔsɩ kɛ weɛ tooɔo tɔtɔ. Katɩ nɔnɔyɔ, na Asɛɛ nyɛɛka, na Nɛfɔtali nyɛɛka. ³⁵ Icatɛ kolɔɲa tɔna taɲalɛɛ kpɛnta mɛɛtɔlɛnaa iyisi pɔɲɔlayafɛi naanɔwa (9000).

Pɔ kɔpɔyɔv waatɔ unɩ tɔyɔ paa ha icatɛ kɛ hɛtɛ sɩ: Tacaa wɛ cɛnɛ.

ISO KUYOYOTUTU TELESULO TANIYEELI TOM TAKELAYA

Kutolotu

Takelaya kanε ka taa ile, Yuta ifepiya liyiti sɛhna tɛca kε iso sɛɛv taa. Paa na paa wε Papiloni tetu taa kε ma ta nyi isɛnaa tε tɔ, pa kisa pa iso kε pɛntɛnav. Tɛ naaki tɔtɔɔ iso tɔh kε wulav kalampaani tu tɔ na isɛna iso kɛla piitimnaa tɔ.

Isɛna pa faya Taniyeeli takelaya tɔ:

Isɛyeli ifepiya liyiti taa tɛm na iso, titite
1-6

Yaasinaa liyiti wei pɛ kulaa na pɛ hɔli
Taniyeeli tɔ, titite 7-12

Taniyeeli na i taapalaa kε Papiloni

¹ Yuta wulav Sowakim kawulaya pusi tooso nyɛhka taa, Papiloni wulav Nepukanesaa na i yoolaa pa pola Yosalem icate kε yoonav. Ilena pɛ ta-tɛ. ² Mɔrɔyɔ Tacaa tuwa Yuta wulav Sowakim kε pa niɔ taa. Pa kpa salɛkatuvnaa, na pɛ kpaɔa iso tɛsɛle taa wontu lentɛnaa, na pɛ kpeena na pɛ su pa tuɔ kutuluyu kpancoou taa.

³ Mɔrɔyɔ wulav Nepukanesaa tɔma i kawulaya tɛyaya nyɛma nyuvu tu Asepenasi sɔ: Lasi isɛyeli awulumpiya. Yaa mpa pa nyɔɔh kulaa tɔ, pa ifepiya napɛli. ⁴ Mpa pa sɛhna teu na pa isentaa luwa, na pɛ lapa ceu tɔ. Pɛ tɛ yalaa kɛ wɛɛna nyɛm na layatu kε. Na pa pɛsɛɔi na pɛ lɛ wulav tɛyaya taa kε tɛmlɛ. Ilena pɛ hɔli-wɛyε Papiloni tɔm na pɛ hmaatu ⁵ kε pusi tooso. Wulav tɔɔhɔna kε paa tɔki na pɛ nyɔɔki i sulum. Pɛle pɛ waali ilena pɛ suv i tɛmlɛ taa.

⁶ Yuta kpekɛle nyɛma ka sita ifepiya mpe pa taa kε. Mpeyɛle Taniyeeli, na Hananiya, na Mikayeli, na Asaliya. ⁷ Mɔrɔyɔ kawulaya tɛyaya nyɛma nyuvu tu layasa-wɛyε hɛla. Taniyeeli kɛle Pɛlɛtasaa, na Hananiya sɔ Satɛlakɛ, na Mikayeli sɔ Mesaki, na Asaliya sɔ Apɛti-Neko. ⁸ Ama Taniyeeli nɛ kisaa tɛsɛyasaɔa sɔ unɛ i kaa pilisi i ti na wulav kutɔɔv na sulum mpi. Ilena i sɛlɛmi kawulaya tɛyaya nyɛma nyuvu tu sɔ, i taa caali-i na wulav tɔɔhɔna na i sulum mpi. ⁹ Mɔrɔyɔ iso lapa na apɛlv unɛ i huli Taniyeeli kε pɛɛlɛ, na i nu i tɔm. ¹⁰ Paa na mpv, ilɛ i cɔ-i sɔ: Ta caa

wulav maɔamaya suna mɛ tɔɔhɔna na mɛ kunyɔnyɔm. Ile ma nyah kε sɔ pɛ taa kɔɔ na mɛ saalanaa tɛɛ-mɛyε alaafɔya. Ile pu la na wulav lasi ma weesuyu.

¹¹ Mɔrɔyɔ Taniyeeli pola wei Asepenasi ka kpawa sɔ i fɛh i na i taapalaa pa tɔ tɔ i kin, na i tɔmi-i sɔ: ¹² Maɔasi-tuvu celuvu kε tuusi hatu na lum kε kuyɛɛh naanɔwa. ¹³ Pɛle pɛ waali, ilena i nyɛni tɛ na tɛ saalanaa. Mpa pa tɔki wulav tɔɔhɔna tɔ, ta alaafɔyanaa. Ile n kɛ nyi isɛna n kɛ la tɔ.

¹⁴ Mɔrɔyɔ i tisa nti pa sɛlɛma-i tɔ. Ilena i maɔasi-wɛyε mɔrɔyɔ kuyɛɛh naanɔwa. ¹⁵ Kuyɛɛh kɔma na i tala naanɔwa, ile fɛhlu nawaxale sɔ Taniyeeli pa kɛla pa taapalaa kε alaafɔya na yasɛlaya. Pɛyɛle pɛle pa tɔkayana wulav tɔɔhɔna. ¹⁶ Pɛ tɔɔ kε fɛhlu yɛla-wɛyε wulav tɔɔhɔna kε celuvu na i tuvɛ-wɛyε tuusi hatu tike. ¹⁷ Mɔrɔyɔ iso ha ifepiya mpe pa liyiti kε tɔm kate nyɛntu cɛkɛnav, na layatu, na takelaya nyɛm. Taniyeeli nɛ sɛyɛsaɔa toosee waani waani howɛɛ.

¹⁸ Kuyaku hku wulav ka suwa tɔ ku tapa. Ilena Asepenasi pona ifepiya mpe pa tɛnaɔa wulav sɔ i maɔasi-wɛ. ¹⁹ Mɔrɔyɔ ilɛ i yɔɔtɛna ifepiya mpe pa tɛna. Ama i ta na pa taa napɛli, isɔ Taniyeeli na i taapalaa. Mɔrɔyɔ i tu-wɛyε i tɛmlɛ taa. ²⁰ Paa tɔm kate nyɛntu ntiɔi i pona-wɛ pa nyɛh-tɛɔi. Ilena i nɛ sɔ Taniyeeli pa kɛla tuwaa, na cele tɔm nalaa, mpa pa tɛna pa wɛ i kawulaya taa tɔɔ tɔm naanɔwa.

²¹ Taniyeeli ka wɛ wulav tɛmlɛ taa kε mɔrɔyɔ. Halɛna pɛnaɔa hka Pɛɛsɔ wulav Silusi lɛɛka Papiloni icate tɔ.

2

Nepukanesaa toosee

¹ Mɔrɔyɔ Nepukanesaa toosa toosee kε i kawulaya pɛnaɔa naale nyɛhka taa. Toosee anɛ a pɛkɛla-i na i maɔasi tom na i wu. ² Ilena i yɛle na pɛ koti tuwaa, na cele tɔm nalaa na pɛ pɔɔsɛlaa na isɛtulɔhɔsi tɔm nyɛntaa sɔ, pɛ heeli-i i toosee. ³ Pa kotaa ilena i tɔ-wɛ sɔ: Ma toosaa kε na pɛ pɛkɛli-m sɔsɔm. Ile ma caa sɔ i kɛɛsɔ-m ma toosee anɛ.

⁴ M'póyó pa cò-í na Alaamee tòm taa sí: Hai, ta caa wulav, mæ na tetu*fa*. Heeli-tuyv nyá toosee aní, ilena taa keesi-ŋ a huwée. ^a Wée sí wulav í wée tam.

⁵ Ntena wulav sí: Ye í tá heeli-m ma toosee, na a huwée paa tóosi mæ nantv na kpatasi. Ilena mæ téesi pási ncaa. ⁶ Ama ye í heela-m-ye na a huwée, maa la-meye kuvóŋ sósóŋ. Maa kusi mæ nyóŋ. Mpu tó, í yóŋoti.

⁷ M'póyó pa lela còv sí: Hai, ta caa wulav. Heeli-tuyv nyá toosee aní. Ilena taa seyesi-ŋ a huwée. ⁸⁻⁹ Ntena wulav cò sí: Ma nawa tækpataa sí, í caa ké sí í kée tòm na í hiki waatu. Ilena í tayani mæ tì na í heeli-m pópóv, na pó layasi ma kusásuto. Mpu tó, pæ wée ké sí í heeli-m ma toosee aní. Ile tãnyã maa nyãna sí í pásəyi na í seyesi-m a huwée tótó. Ye pæ taya mpu, maa kpenti mæ tãnyã kpátóyú kúlumuyv. ¹⁰ M'póyó pa cò wulav sí: Nəŋolv fei atɛ cãɛ wei í pásəyi na í heeli-ŋ nti n pòsəyi tó. Pəyele too tó, wulav sósó yaa toŋ tv nəŋolv í ta pòsəta tòm tãne tæ taka ké tv, yaa pee nalu, yaa nyəntv nəŋolv. ¹¹ Nti n pòsəyi tó, tæ wée katɛ. Ye pæ taya tuyv wei í fei yalaa hekú tó, í paasi nəŋolv fei wei í pásəyi na í cò-ŋ-tí tó.

¹² Tãnyã pæ harŋa wulav na í mv pááná ke sósóm. Ilena í tó sí, pá kv Papiloni nyəntaa tãna. ¹³ M'póyó pa kpaalaa sí, pá kú nyəntaa tãna. Na pá pɛeki Taniyeeli na í taapalaa tótó sí pa kuvv-wɛ.

Iso hula Taniyeeli ke wulav toosee

¹⁴ Wulav tanŋlaa nyuyv tv Aliyókí tv mpaav sí, í puki Papiloni nyéma kuvv. Ilena Taniyeeli yóŋotəna-í tɛpamm na ləmayasɛɛ. ¹⁵ Í pòsa-í ké sí: Pepe tó ké wulav saləka wɛ toŋ ke mpu? M'póyó Aliyókí keesa-í-tí. ¹⁶ Ilena Taniyeeli polo wulav kiŋ na í sələmi-í sí: Ha-m waatu na má heeli-ŋ nyá toosee, na a huwée.

¹⁷ M'póyó Taniyeeli pola təyaya ke kpaapaa, na í heeli tòm ntəyi í taapalaa Hananiya na Mikayeeli na Asaliya ¹⁸ na í tó-wɛ sí: Í wiina isətaa lso, na í la na tæ cəkəna toosee aní. Pæ taa kso na pá kv ta na Papiloni nyəntaa.

¹⁹ M'póyó pæ hula Taniyeeli ke kuvvəsətu tãne inəyi toosee taa ké ahoo. Ilena í sa isətaa lso sí:

²⁰ Tá sa lso ké tam tso.

Inəŋəle ləmayasɛɛ tv na toŋ tv.

²¹ Iní í layasəŋəna yalaa waatvnaa.

Í cayasəyi awulaa na í kusəyi-wɛ.

Na í haaki ləmayasɛɛ nyéma ke

ləmayasɛɛ na pá cəkəŋəna.

²² Iní í kuliyina kuvvəsəm sósóm tso.

Í naaaki səkpɛtuyv taa, í wɛ nyaaləm taa.

²³ Ma caanaa lso ma sama-ŋ.

Nyá hana-m ləmayasɛɛ na toŋ.

Mv ta kusələmtv na tə nyí wulav toosee.

²⁴ Pəle pæ waalí ké Taniyeeli pola Aliyókí kiŋ. Inəyi wulav ka twa sí í kv Papiloni nyəntaa. Í pola í kiŋ na í tòm-í sí: Yele nyəntaa mpe. Ama pona-m wulav kiŋ na má heeli-í í toosee kuvvəsətu.

²⁵ M'póyó Aliyókí pona Taniyeeli ke wulav tɛŋe kpaapaa. Ilena Aliyókí tó wulav sí: Ta caa, ma hika Yuta nyéma taa ké nəŋolv. Iní í ka heelina-ŋ nyá toosee huwée.

Lɛəsuyv ŋku wulav nawa í toosee taa tó kv tòm

²⁶ M'póyó wulav pòsa Taniyeeli wei pa cuvusaa sí Pələtasa tó sí: Tampana n pásəyi na í keesi-m ma toosee na a huwée na?

²⁷ Ntena Taniyeeli sí: Ta caa, nyəntv, yaa pee nalu, yaa tv, yaa isətulvŋasi tòm nyəntaa kaa pəsi na pá nyí-tí na pá heeli-ŋ.

²⁸⁻²⁹ Ama lso wɛ isətaa na í kuliyi kuvvələm tso. Iní í huləna-ŋ mpi pu tɛ na pá lə tó. Ta caa, n hantaa, ilena í kpaŋa huwée na í kaləyi nyá kawulaŋa loosi. Ilena lso wei iní í kuliyi kuvvələm tso tó, í hulí-ŋ mpi pu la tó. ³⁰ Iní í kulina-m pæ tso sí má heeli-ŋ nyá toosee. Ilena í cəkəna mpi pæ còsəyi-ŋ nyá huwée taa tó. Tófó pæ taya isu ma tɛɛ lɛlaa ke nyəm se.

³¹ N toosaa ké sí, n na yulv lɛəsuyv anaam nəŋolv na kv nyənuyv na səŋəntv. Pəcɔ kv tɛɛ kəkə ke sósóm. ³² Kv nyuyv ke wula mayamaŋa ké. Kv lanŋe na kv ŋkpalasi ke liŋitee nyəŋəlvuyv. Kv lotu na kv tala ke nyəŋəlvuyv kuvvəmuyv. ³³ Na kv nòhɛɛ ke nyəŋəlvuyv mayamaŋa. Kv nɔntaaləŋ sita tiili-wɛŋe nyəŋəlvuyv, tiili-wɛŋe cuv. ³⁴ N nyənaŋa, ilena pá ləsi pəle natəli na pulaxa tso na tə polo tə yaxa kv nòhɛɛ timpí sita nyəŋəlvuyv na cuv tó, na tə putiti-ye. ³⁵ M'póyó

^a 2:4 mæ na tetu: Pele pa te seetu fayana Ləkpa nyéma. Pa seetu taa koolee

leesuyv hku ku hota kpakpaa. Na cuyv na nyəəluvyv mayamaya na nyəəluvyv kuseemuyv, na liyitee nyəəluvyv na wula pə yəki tənəənnə. Ulena heelim kpayə pə tənə isu ləətv. Məpəyū pəle nte tə yəyā leesuyv hku tə tə lapa puyv səsəəv na tə su antulinya tənə.

³⁶ Ta caa, nn naaki toosee anəəəlee? Maa heeli-ŋ pə huwəe. ³⁷⁻³⁸ Nyayale leesuyv nyuyv wula nyəəhku hku. Nyā kələna awulaa tənə. Isətaa isə hana-ŋ kawulaya na toŋ na teeli. I tv nyā niŋ taa ké ate nyəm, paa yəlaa, paa wontu. ³⁹ Nyā waali kawulaya kaa tala nyā nyəəhka. Pəle pə waali tooso nyəəhka wenna isu nyəəluvyv kuseemuyv, kaa təəy antulinya tənə. ⁴⁰ Liyi nyəəhka ká wəe toŋ isu nyəəluvyv mayamaya, hku ku yəkəyi pə tənə tə. Kaa yəki kawulası tənə na ká fayə-səyi həyələsi. ⁴¹⁻⁴² Nəntaaləŋ na nəmpee na sita tiiliyi nyəəluvyv, na tiiliyi cuyv tə, məpəyū kawulaya hke kaa wəe təm naale. Kaa wəena toŋ isu nyəəluvyv, na icantu isu cuyv. ⁴³ Na isu n nav nyəəluvyv sitina cuyv tə məpəyū yəlaa ka mayası sı pə kpenti piitim kuləməm na akpayale taa. Ama pə kaa la, teitei isu nyəəluvyv na cuyv pə ta tamstı tə.

⁴⁴ Kawulası nsi sı waatu taa ké isə ká kusi tam təə nyəəhka nakəli. Kaa yəki sı tənə na sı saali yem. Nakəli ka kaa kpa ka təə. ⁴⁵ Nkəyēle pəle nte n nawa pə ləsa pulaya təə tə. Nte tə yəkəna leesuyv hku ku nyəəətv, na cuyv, na wula. Isə Səə lapəna na n nyi mpi pu la tə. Toosee anı a wə tampana. A kuseyəsətv kaa saali.

⁴⁶ Məpəyū wulav Nepukanəsaa hənta Taniyeeli ke ate. Ulena í tə sı: í fəeni Taniyeeli na í wəpı-ı tulaalənaa. ⁴⁷ Na í tasa sı: Tampana mə isə kele tuŋ na awulaa tənə isə. I kuliyi kuymələm təə, isu n pəsuyv na n heeli-m tə.

⁴⁸ Pəle pə waali ké wulav kusa Taniyeeli nyuyv. I lapa-ı kucəəŋ kupəŋ payale. I cəla-ı Papiloni tetv tənə həyəlvyv tayanuyv na í su-ı nyəntaa tənə səsə. ⁴⁹ Məpəyū Taniyeeli sələma wulav ke nəyə na í cəla Satəlaki, na Mesaki, na Apeti-Neko ke Papiloni tayanuyv. Ulena Taniyeeli náa saali wulav təyaya taa.

3

Wulav wula leesuyv təm

¹ Məpəyū wulav Nepukanəsaa lupa wula ke yulv leesuyv. Ku tayaləŋ wə məetələnaa hiu na naanuwə, na ku wəŋ ke məetələnaa tooso. Ulena í səŋsi-kuyv Papiloni tetv həyəlvyv taa ké Tula tətəkəle taa. ² Ulena í yaa i tetv tənə həyələŋ nyəəŋ nyəma. Pə kpayəv awulumpiya, na kumataŋnaa səsaa, na kufənənənaa. Na layətv tasələa, na liyitee paasənlaa, na huulaa, na kiŋ nyəntaa, na tetv həyələŋ nyəəŋ nyəma tənə tə. I yaa-wəyē sı pə polo leesuyv hku ku sēv tuluyv. ³ Məpəyū pə tənə pa kota leesuyv hku ku kiŋ.

⁴ Ulena kpaallv kiisina nəyə səsaya sı: Pitimnaa yəlaa na nsəma tənə, í ke hkuəŋ na í nu yoo. ⁵ Ye waatu wei í nuwa tutuyv, na həlaya, na saŋku, na cəmuyv, na kitiko, na wontu nti tə tənə. Pə wəe sı í hənti atəyē, na í sēe wulav wula leesuyv hku. ⁶ Ye wei í kisaa, paa pəti pəntv ke kpakpaa ke kəkə səsəəŋka taa.

⁷ Pə təə ké waatu wei yəlaa nuwa tutuyv, na həlaya, na saŋku, na cəmuyv, na kitiko, na wontu nti tə tənə tə taŋ tə, məpəyū pə tənə pa luŋaa na pə sēe wulav wula leesuyv hku.

Taniyeeli taapalaa kisuyv ke leesuyv sēv

⁸ Məpəyū Papiloni nyəma napəli pa pola wulav kiŋ. Ulena pə kuli Yuta nyəma waali. ⁹ Pa svv wulav kiŋ, ulena pə sēe-ı sı: Ta caa, wulav, məna tetv. ¹⁰ Isu n suwa sı, ye tə nu tutuyv, na həlaya, na saŋku, na cəmuyv, na kitiko, na wontu nti tə tənə. Pə wəe sı yəlaa tənə í hənti atəyē na pə sēe nya wula leesuyv na? ¹¹ Ye wei í kisaa paa pəti pəntv ke kpakpaa ke kəkə səsəəŋka taa? ¹² Pəyēle Yuta nyəma Satəlaki, na Mesaki, na Apeti-Neko mpa n tv Papiloni tetv həyəlvyv tayanuyv tə, pa ta təkı nyā kusəətv. Pa kisa nyā tuŋ na nyā wula leesuyv təmlē.

¹³ Məpəyū pánán kpa wulav ke səsəm na í tə sı, pə kəna-wē. Ulena pə pona-wəyē-ı. ¹⁴ Na í pəəsi-wē sı: Satəlaki, na Mesaki, na Apeti-Neko. Í kisa ma tuŋ na ma wula leesuyv pə təmlē lapv yaa? ¹⁵ Pənənte í tayanı mə ti. Ye waatu wei í nu tutuyv, na həlaya, na saŋku, na cəmuyv, na kitiko, na wontu nti tə tənə. Ule í hənti ate na í sēe

leesuyu ŋku ma səŋsaa tɔ. Ye pə taya mpu, paa peti-meɣe kpakpaa kɛ kɔkɔ sɔsɔŋka taa. Ilena má ná sɪ tuyu ŋku ku ləsi-mɛ?

¹⁶ Ḿpúyú Satəlákɪ, na Mesakɪ, na Apeti-Neko, pa cɔ wulav sɪ: Hai, ta caa, tu nɔkəyɪ na tɔ tayanɪ ta tɪ tɔm. ¹⁷ Paa na mpu, ta lɔ wɛi ɪ tɔmlɛ tɔ lakɪ tɔ, ɪ pəsəyɪ na í ləsi-tuyɪ kɔkɔ sɔsɔŋka taa. ɪ ká waasi-tuyɪ nyá nɪŋ taa. ¹⁸ Pəyele, paa ílé ɪ ta tu la mpu, tɔ kaa la nyá tuŋ tɔmlɛ. Tɔ kaa sɛɛ nyá wula leesuyɪ ŋku n səŋsaa tɔ.

¹⁹ Təŋaya pááná kpa wulav kɛ sɔsɔm, na í kpeɛ-wɛɣe ɪsɛ. Ilena í tɔ sɪ: í haŋsɪ kɔkɔ sɔsɔŋka kɛ tɔm naatosompɔɣɔlaya.

²⁰ Ḿpúyú ɪ tɔma ɪ yoolaa alaafəya nyəma napəlɪ sɪ: í hɔkɔ-wɛ, na í peti ka taa.

²¹ Təŋaya pa hɔkɔ-wɛɣe kpakpaa, na pa tɔlɔsɔnaa na pa capanaa na pa kpainaa. Ilena pá peti-wɛɣe kɔkɔ taa. ²² Paa haŋsa-kɛɣe teu kɛ ɪsu wulav ka suw tɔ. Haləna ká ku mpa pa pɛta mpe ɪnɪ pa toosoyɔ ka taa tɔ. ²³ Ḿpúyú Satəlákɪ na Mesakɪ na Apeti-Neko pa hota kɔkɔ sɔsɔŋka taa na pa kuhɔkum.

Satəlákɪ-wɛ pa tooso kɛ kɔkɔ sɔsɔŋka taa

²⁴ Ḿpúyú sɔɣəntu kpa wulav. Ilena í kulɪ təkpa ka na í pɔɔsɪ ɪ waali nyəma sɪ: ɪsu yəlaa kuhɔkaa toosoyɔ tɔ pɛta kɔkɔ taa? Ilena pá cɔ-ɪ sɪ: Ḿpúyú, ta caa. ²⁵ Ntəna í má kapuka sɪ: Ma naakɪ yəlaa liyiti kɛ ka taa. Pa ta hɔkɔ-wɛ, pécɔ pa tɔŋ kaa nyakɪ-wɛ. Na liyiti nyəŋ nəɣəsəna ɪsu ɪsɔtaa tillu.

²⁶ Pəle pə waali, ɪlena wulav kpətəna kɔkɔ ŋkɛ ka nəɣɔ. Ḿpúyú ɪ yaawa sɪ: ɪsɔ sɔsɔ tɔmlɛ nyəma, Satəlákɪ, na Mesakɪ, na Apeti-Neko yoo. í lu na í kɔɔ.

Ilena pá lu kɔkɔ taa kɛ kpakpaa. ²⁷ Ḿpúyú wulav akewenaa təna kotaa na pá wiili-wɛ. Ilena pá ná sɪ kɔkɔ ta nyaya pa tiili. Paa pa nyɔɔsɪ yaa pa wontu. Pəyele pa tɔɔ mayamaya fɛi kɔkɔ sɔŋ. ²⁸ Ḿpúyú wulav tɔma sɪ: Ma sama Satəlákɪ, na Mesakɪ, na Apeti-Neko pa ɪsɔ. ɪnɪ ɪ tilina ɪ ɪsɔtaa tillu na í ya ɪ yəlaa. Mpi tɔ, pa tisa pa yuŋ kɛ ɪ tɔɔ kɛ. Pa mu sɔm na pá kisi ma kuyɔɣɔtɔtu. Sɪ pa kaa sɛɛ tuyɪ na pá yele pa ɪsɔ. ²⁹ Pə tɔɔ kɛ ma kpaaləyɪ ma kawulaya təna taa piitimnaa. Ye wɛi í tuwaa panɛ ɪnɪ pa ɪsɔ, paa tɔɔsɪ pɔntu nantu na kpataɪ. Pécɔ ɪ təyaya ká məlɪ ncaale. Mpi tɔ, ɪsɔ nəɣɔlɔ ɪ fɛi, na í yakɪ yəlaa ɪsu ɪnɛ.

³⁰ Ḿpúyú wulav sɔsɔa pa nyɔɔŋ kusuyɔ kɛ Papiloni tetu taa.

Wulav toosee naale nyəna

³¹ Ḿpúyú Nepukanəsaa ŋmaa takəlaya kɛ piitim na nsəma təna yəlaa mpa pa wɛ antulinya təna taa tɔ na í sɛɛ-wɛ sɪ: Alaafəya wɛɛ?

³² Ma caa ma kɛɛsɪ-meɣe piti təma sɔsɔna wena ɪsɔ Sɔsɔ lapa-m tɔ.

³³ ɪ piti təma tɔɔwaya.

A wɛ tɔŋ.

ɪ kawulaya wɛ tam tɔɔ.

4

¹ Nepukanəsaa má, ma caya ma kawulaya təyaya taa. Ma təkaya kɛ na má nyɔɔkɪ na má suma. ² Ḿpúyú ma hɛnta ahoo naali na má toosi. Sɔɣəntu kpa-m, na pɔ pəsi ma laŋlɛ. ³ Ḿpúyú ma yaa Papiloni nyəntaa təna sɪ pá heeli-m ma toosee anɪ a huwɛɛ. ⁴ Kɛlena tuwaa na ɪsɔtulɔŋasɪ tɔm nyəntaa na pee nalaa na topotopo nyəma pa kɔɔ na má heeli-wɛɣe toosee anɪ. Ama pa ta pəsi na pá sɛɣɛsɪ-m a huwɛɛ. ⁵ Waali waali kɛ Taniyeeli wɛi ɪ wena ɪsɔ Naŋŋtu ləmayasəle na pa cuyusa-ɪ ma tuyɪ hətɛ sɪ Pələtasa tɔ ɪ kɔma. ⁶ Ḿpúyú ma heela-ɪ ma toosee. Ma sɪ: Tuwaa wulav Pələtasa, ma nyəma sɪ, n wena ɪsɔ Naŋŋtu ləmayasəle. Tɔm kuyɛlɔtɔ natəlɪ tu cɔɔsəyɪ-ŋ. ɪlɛ sɛɣɛsɪ-m ma toosee anɪ a huwɛɛ. ⁷ Ma hɛntaa kɛ, ɪlena má toosi sɪ: Tuyɪ sɔsɔŋku nakulɪ ku sɛŋa antulinya hɛku taa.

⁸ Ḿpúyú ku lapa tɔŋ na ku kpa ɪsɔtaa təlɪyiliyɪ.

Pa naakɪ-kuyɪ antulinya tənasi təna taa kɛ.

⁹ Ku hatu ka suwaya na ku lula pee kɛ sɔsɔm.

Taale wontu cɔɔsaya ku ɪsɔtom taa kɛ.

Sumasɪ na təkaya sɪ tana kɛ ku pilɪŋasɪ tɔɔ.

Weesuyɪ nyəm təna hikaya pə tɔɣonaya na ku kɪŋ.

¹⁰ Pə tasaa ɪlɛ, ma ná ɪsɔtaa tillu nəɣɔlɔ ɪ tiina ɪsɔtaa kɛlɛ. ¹¹ Ḿpúyú ɪ kiisina nəɣɔ sɔsaya sɪ:

í hu tuyɪ ŋku, na í setɪ ku pilɪŋasɪ.

í kpiisi ku hatu, na í ŋmusɪ ku pee.

Wontu na sumasɪ í se ku tɛɛ.

¹² Ama í yele ku kite na tɔ lila kɛ tetu taa.

í hɔkɔ ku kite ntɛ na nyəɣəluyɪ mayamaya, na kuseemuyɪ pə alukpala, kɛ taale nyutu hɛku taa na aŋkpələɛ sɔ-tɛ.

¹Мрôгý кувакý накулì вулав Pelâsasaa
lapa acima sôsôona. Ì akewenaa sôsaa
iyaga (1000) ke ì lapa-ye na í na-we pá nyôo
sulbm. ²⁻³Pê kéesaa ilena sulbm còo wulav
isenta. Tênyaga ì tilaa na pá kóna wola
na lyitèe nyôghulvu poosiyanaa. Wontu
ntôy ì caa Nepukanesaa ka leeka Yosalem
iso tæsele ta. Мрôгý í na ì akewenaa

sosaa na ɪ alaa, na ɪ saalaa, pa nyɔɔna wontu ntəyɪ sulum. ⁴Iləna pá taləyɪ pa tuŋ kulalaŋ. Wula na nyəxəlvuɔ mayamaɣa, na pə kuseemuɣu ke paa lupa tuŋ un. Pa saaka lələŋ ke taasi na pɛɛ.

⁵Ḳpɔyɔ ntantaku luwa kpakpaa. Iləna ku ŋmaaku fətəla kiŋ ke kawulaya kutuluɣu koluŋa kuhulomaya tɔɔ. ⁶Wulav ná mpv, iləna sɔxɔntu kpa-ɪ na í seliyi. Haləna ɪ tɔna makəna təmaya kpakpakpa. ⁷Ḳpɔyɔ ɪ mapa kapuka sɪ pá kəna Papiloni isətulvɔŋasi nyəntaa, na nyəntaa na pee nalaa. Pɛle pa koma iləna í tɔ-wɛ sɪ: Ye wei í kala ŋmaatu tənɛ na í heeli-m tə huwɛɛ. Paa suu pɔntu ke toŋ toko, na pa tv-ɪ wula lulvɔ. Iləna pá su-ɪ kawulaya təcayale tooso nyəntɛ taa.

⁸Iləna pa tənə pá mayasi. Ama pa ta pəsi na pá kala ŋmaatu nti na pá heeli wulav ke tə huwɛɛ. ⁹Tənya wulav laŋle sɔɔsa wakəlvuɔ na ɪ akewenaa sɔsaa laŋa náa cɛ.

Taniyeeli sɛyɛsəyɪ wulav ke ŋmaatu huwɛɛ

¹⁰Ḳpɔyɔ wulav too nuwa í na ɪ akewenaa pa makɪ kapusi ke ŋmaatu nti tə tɔm. Iləna í suv pa kiŋ na í sɛɛ ɪ pəyalv sɪ: Mə na tetv. Sɔxɔntu í taa kpa-ŋ na pá wakəli nyá laŋle. ¹¹Apalv nəxɔlv ɪ wɛ nyá kawulaya taa, ɪ wɛna lɔ Nəŋtu ləmayasələ. Halɪ nyá caa Nepukanəsaa waatu taa ké pa ná yulv un. ɪ ké cəkənlv, na laɣatv, pəyɛle pə ha-ɪ nyəm. Ḳpɔyɔ nyá caa kpa-ɪ tuwaa, na isətulvɔŋasi tɔm nyəntaa, na nyəntaa, na pee nalaa pa nyuvv tv. ¹²ɪ hətɛ nté Taniyeeli, iləna nyá caa cuɣusi-ɪ sɪ Pələtasa. ɪ wɛna ləmayasələ ké, na pá kəli lələa. ɪ nyəmaya na í sɛyɛsəyɪ toosɛ huwɛɛ. ɪ kpekɪyɪ asəsuna, na í kuliyi kuŋmɛləm tɔɔ na í heeliyi. Yaa-ɪ, ɪ ká kala-ŋ ŋmaatu nti.

¹³Ḳpɔyɔ pa kəna Taniyeeli ke kpakpaa, na wulav pɔɔsi-ɪ sɪ: Nyayale Taniyeeli wei ma caa kənnə Yuta tɔ? ¹⁴Pa yɔxɔta nyá tɔm na má nu sɪ, n wɛna lɔ ləmayasələ na nyəm na n cəkəxəna na pá kəli lələa. ¹⁵Pa kəna-m nyəntaa na isətulvɔŋasi nyəntaa sɪ pá kala ŋmaatu tənɛ na pá heeli-m tə huwɛɛ pa ta pəsi. ¹⁶Ma nuwa sɪ n pəsəyɪ na í cɔ tɔm tənə. N kuliyi kuŋmɛləm tɔɔ, na í heeliyi. Mpɔ tɔ, ye n kala ŋmaatu tənɛ na í sɛyɛsɪ-m tə huwɛɛ. Paa suu-ŋ toŋ toko,

na pá tv-ŋ wula lulvɔ. Paa su-ŋ kawulaya təcayale tooso nyəntɛ taa.

¹⁷Ḳpɔyɔ Taniyeeli cɔ wulav sɪ: Ma sama, ta caa. ɪlɛ su nyá kuvɔɔŋ, yaa í ha wei n nəkaa tɔ. Paa na mpv maa kala-ŋ ŋmaatu nti na má heeli-ŋ tə huwɛɛ. ¹⁸Isətaa lɔ sɔsɔ ka kpana nyá caa Nepukanəsaa ke wulav sɔsɔ na í tv-ɪ teeli. ¹⁹Na pá la na piitimnaa na nsəma tənə yələa nyəŋna-ɪ na pá seliyi. Ye ɪ nəkəna wei ɪ ku ɪlɛ, na í sɔɔla wei ɪ yɛle ɪlɛ. ɪ kusaɣa mpa ɪ caa tɔ pa nyɔɔŋ, na í tisiyi mpa ɪ luɣu fɛɪ tɔ. ²⁰⁻²¹Ama ɪ həma ɪ ti na í la kalampaani. Iləna pə tv-ɪ wontuɣu ləmayasələ. Pa kusa-ɪ ɪ kumte tɔɔ na ɪ teeli sí təkpataa. Pa təxɔna-ɪ yələa həku na í na taale kpaŋasi pá kaa təcayale. ɪ təxɔ nyutv isv naaŋ, na aŋkpələɛ sɔ-ɪ. Haləna waatu wei ɪ nyəma sɪ, isətaa lɔ sɔsɔ tənna yələa kawulasɪ tənə, í nəka wei ɪ tv-ɪ. ²²Ama ɪ pəyalv nyá, nyá nyəma Ḳpɔyɔ teu. Paa na mpv n ta pasa nyá ti na í tv lɔ ké teeli. ²³N kpaasa nyá təyɪ isətaa lɔ tɔɔ ké. Mpi tɔ, n yɛlaa na pá ləsi lɔ təsɛɛle nyənasi. Haləna nyana nyá akewenaa sɔsaa, na nyá alaa na nyá saalaa, í nyɔɔna sulum. Iləna í tala mə tuŋ wei pa lupəna liyitee nyəxəlvuɔ na wula, na nyəxəlvuɔ mayamaɣa, na pə kuseemuɣu tɔ. Paa mə tuŋ wei pa saaka taasi, na pɛɛ, na ɪ naaki, na ɪ nuki, pəyɛle ɪ ta nyɪ pulv tɔ. N pəma lɔɔ wei ɪ tɔka nyá weesuvv ke ɪ niŋ taa təxɔ teeli. ²⁴Pə tɔɔ ké ɪ yɛlaa na ntantaku ŋmaa mpv ²⁵Sɪ: Mene mene tekɛl ɪ paasən. ²⁶Tɔm pee anɪ a huwɛɛ ntɔ. Mene huwɛɛ wɛɛ sɪ, lɔ kala nyá kawulaya kuvɛɛŋ, na í su ka tənaya. ²⁷Tekel, huwɛɛ wɛɛ sɪ, ɪ mayasa-ŋ sanəya tɔɔ na í ná sɪ, n fɛɪ yuvv. ²⁸Paasən huwɛɛ wɛɛ sɪ, ɪ tala nyá kawulaya na í cɛla Mete nyəma na Pɛɛsɪ nyəma.

²⁹Tənaɣale wulav sɪ, pá suu Taniyeeli ke toŋ toko na pá tv-ɪ wula lulvɔ. Iləna pá kpaali sɪ paa su-ɪ kawulaya təcayale tooso nyəntɛ taa.

³⁰Ḳpɔyɔ pa ku Papiloni wulav Pələtasa ke ahoo anɪ.

6

¹Iləna Mete wulav Taliyusi mv kawulaya ke ɪ lulvɔ pənaya nutoso na naale nyəŋka taa.

Taniyeeli kolontunaa nyəki-ɪ katəka

²Ḳpɔyɔ Taliyusi faya ɪ tetv ke həxɔləŋ nunuwa na hɪu (120). Iləna í kpa pə nyɔɔŋ

nyéma. ³Ntena í kpa sósaa napələxi naale na pá tələna Taniyeeli sɪ pá fenjiyi sósaa mpe pa tɔɔ, na wulav pulv í taa wakəli. ⁴ʔma Taniyeeli ná tɛɛ mpe unɪ na nyɔɔɔ nyéma ke lamayasəle tacyacaya. Ilena wulav huv sɪ í ká kpa-i í kawulaya tənə paasənɪ. ⁵ʔpóyú pa na nyɔɔɔ nyéma mpe pa pɛka isəna paa la na pá hiki Taniyeeli tɔ. Paa kawulaya tɔm natəli tɔ taa, ilena pá wu. Mpi tɔ, Taniyeeli lakaya í təmlɛ ke teu kɛ í ta coləsi natəli. ⁶Mpuvle yəlaa mpe sɪ, ye pə taya Taniyeeli isɔ sɛv kiinj taa tɔ kaa hiki təwaanɪ.

⁷Ilena pá polo wulav kiɲ na pá sɛɛ-i sɪ: Wulav, nyana tetv. ⁸Nyá kawulaya tənə taa akewenaa sósaa tənə caa sɪ, ń kpaaləna tɔɲ sɪ, ye wei í lɔɲa tɔyɔ, yaa yulv nɔyɔlv ke kuyɛɛɲ hiu na naanɔwa taa, ye pə taya wulav nyá, pá peti pɔntu ke tɔyɔlasi púyú taa. ⁹Mpu tɔ, mu kúsəsutv nti. Nmaa-tɪ na ń tɔ niɲ. Nɔyɔlv í taa kpɛɛsɪ-tɪ. Mpi tɔ, Mete nyéma na Pɛsɪ nyéma pa kiiu í laɣasəxi.

¹⁰ʔpóyú wulav Taliyusi mu tɔm nti na í tɔ niɲ.

Taniyeeli petvɔv ke tɔyɔlasi púyú taa

¹¹Taniyeeli kutuluɣu ka ke atɛ na isɔtaa nyəɲkv kɛ na kv pətote tɔlənə Yosalem icatɛ tɔɔ. Tənaya í kpaakaya na í lɔɲiɲi akula na í saɲ í lɔɔ. Í səlɛmaya-i paa kuyaku ɲkuyɔ tɔm tooso kɛ. Í nuwa wulav tɔm nti, ilena í polo lɔɔ səlɛmɔyɔv isɪ í tu lakɪ tɔ. ¹²ʔpóyú í kolontunaa mpe pa pola kpakpaa, na pá mayana í tɔɲna səlɛmɔyɔv na í yaaki lɔɔ. ¹³Ilena pá polo wulav kiɲ na pá tɔ sɪ: Isɪ n ɲmaawa na ń sɪ sɪ, ye wei í səlɛma lɔɔ nɔyɔlv, yaa yulv nɔyɔlv, ke kuyɛɛɲ hiu na naanɔwa taa, na pá tá kɛ nyá, paa peti pɔntu ke tɔyɔlasi púyú taa? Wulav sɪ: ʔenna. Mete nyéma na Pɛsɪ nyéma kiiu í laɣasəxi mɛɛ. ¹⁴Ntena pá heeli-i sɪ: Mpa pa kəmna Yuta tɔ pa taa wei pa yaa sɪ Taniyeeli tɔ u nyənəxi nyana nyá kiiu ke pulv se. Halɪ tɔm toosoɣo ɪlɛ í səlɛməxi í lɔɔ kɛ paa kuyaku ɲku.

¹⁵Wulav nuwa sɪ Taniyeeli, ilena í laɲle wakəli. ʔpóyú í mayasaa sɪ í waasi-i. Haləna ilim tɔyɔ. ¹⁶ʔpóyú yəlaa mpe pá mələ í kiɲ na pa pɔɔsɪ-i na isəle kúsɛɛmlɛ sɪ: Ntɔɲ n nyəmə teu sɪ Mete nyéma na Pɛsɪ nyéma pa kiiu í laɣasəxi?

¹⁷ʔpóyú wulav yəlaa na pá kɔna Taniyeeli na pá peti-i tɔyɔlasi púyú taa.

ilena í tɔm-i sɪ: Nyá lɔɔ wei í təmlɛ n sɛəsənə isəle tɔ, í tike í pəsəyənə na í ya-ɲ.

¹⁸Ilena pa təkɪ pələ ke tɔyɔlasi púyú ɲkv kv nɔyɔ. ʔpóyú wulav na akewenaa sósaa pa yusa pələ tɔɔ sɪ nɔyɔlv í taa tulɪ. ¹⁹ʔpóyú wulav mələ í təyaya na í suv mpv. Í ta kpətəna í alaa taa nɔyɔlv. Pəyele í keela tɔm.

Taniyeeli luw na alaafəya ke tɔyɔlasi púyú taa

²⁰Pə kɔma isɪ pə nyaaləxi, ilena wulav kulɪ lɔɲ na í polo tɔyɔlasi puvɔv nɔyɔ. ²¹Í kpətəna-kv, ilena í yaa Taniyeeli na laɲwakəlle na í pɔɔsɪ sɪ: O oo Taniyeeli. lɔɔ Weesuyɔ tu wei í təmlɛ n lakənə isəle kúsɛɛmlɛ tɔ. Í pəsaa na í waasi-ɲ tɔyɔlasi səkpaɲ taa?

²²Ilena Taniyeeli cɔ, na í sɛɛ wulav sɪ: Ta caa, nyana tetv. ²³Ma lɔɔ tila isɔtaa tillu na í təkɪ tɔyɔlasi nɔɔsɪ, sɪ ta la-m pulv. Mpi tɔ, ma ta wakələnə-i. Páćɔ ma ta pəntənə nyá tɔtɔ.

²⁴Tənaya wulav laɲle hulvma katatəlaya, na í tɔ sɪ, pá ləsi Taniyeeli. ʔpóyú pa ləsə-i. Paa hiɲaya, ka fɛɪ í tɔɔ. Mpi tɔ, Taniyeeli tɛma lɔɔ na í taa kɛ. ²⁵Ilena wulav yele na pá kpa yəlaa mpa pa kuu Taniyeeli nɔɔhɛɛ tɛɛ tɔ. Ilena pá peti pá na pa alaa na pa piya ke tɔyɔlasi puvɔv taa. Na tɔyɔlasi tɛ-wɛ na sí salɪ pa muwa, na pa ta tu tiita atɛ.

²⁶Pələ pə waali kɛ wulav Taliyusi ɲmaa takəlaya ke piitim na nsəma tənə yəlaa, mpa pa wɛ antulinya tənə taa tɔ sɪ: Ma sɛɛ-mɛ.

²⁷Ma sukɪ ma kawulaya tənə taa kɛ kúsəsutv. Paa wei í nyana Taniyeeli lɔɔ na í sɛ-i.

Mpi tɔ, unəyale lɔɔ Weesuyɔ tu na í wɛ tam tɔɔ.

Í kawulaya kaa tɛ na í sɔsɔɔntv ká wɛɛ ɲpóyú tam tɔɔ.

²⁸lɔɪ í hɛtəyənə na í waasəxi.

Í lakɪ piti tɛma ke isɔtaa na atɛ.

lɔɪ í waasənə Taniyeeli ke tɔyɔlasi nɔyɔ taa.

²⁹ʔpóyú Taniyeeli nyuvɔv kula Taliyusi kawulaya waatv taa, na Pɛsɪ wulav Silusi waatv tɔtɔ.

7

Taniyeeli toosee kancaalaya nyənə

¹ʔpóyú Papiloni wulav Pəlɛtasaa kawulaya pənaya, kancaalaya nyəɲka taa,

Taniyeeli hantaa na í toosi toosee. ²Ulena í nyama-ye.

Taniyeeli toosaa ké si: Heelim luna antulinya tana taa, na pá lantayi tenku soso. ³Mpúyú taale wontu sosóontu liyiti luna tenku taa. Tu fayana tamaya. ⁴Kancaalaya nyenku naxasana toyalaya. Ulena ku wena hekale kenj. Mpúyú pa kpesa ku kenj uni. Ulena pá kusi-ku, na pá sanyasa-kuvu ku naxasana naale tso isu yulu. Mpúyú pa tu-kuvu yulu lamayasee. ⁵Naale nyenku ná naxasana taale wontuyu isayau nakuli. Na ku sanya ku naxasana tooso tso ké konyony. Ulena ku taka sentaasi tooso na ku kela. Na pá yoyotayi-ku si, kó kuli na kó li nantu. ⁶Pale pa waali ké ma ná lenku, na kó naxasana isu kpou. Ku siyile waali ké kenj liyiti isu sumaya, na ku nyooj ke liyiti. Ulena pá tu-kuvu tonj. ⁷Mpúyú ma na wontuyu liyiti nyenku. Ku we sonyontu ke sosom, na ku toma feina taka. Ku wena nyaxaluyu kela sosona ké. Ku taku na kó felayi naxasana ke mpi pa kaasaa to. Ku ta naxasana wontu nti ta tom ta tema keesoyu to. Ku heny we naanwa. ⁸Mpúyú ma na haloyu sákeluyi luwa heku taa, na kó kpesi i taa tooso. Ku wena ise ké isu yulu, na ku naxo yoyotayi kalampaani tom.

Isa huu tom

⁹Mpúyú ma na pa suwa kumlee. Ulena Tam tso tu naxolu i caya. I wontu hulumaa ké talailai. I nyooji we isu kponkpomulum mayamaya. I kumte mukaya kaka ké, na ta papolé we isu mamala. ¹⁰Kaka lukaya tete na ka kpenj isu paxo ke i sentaa. Yalaa ke iyisi iyisi sanya i kinj na pa taa lelai laki- i tamle. Mpúyú hulaa caya na pá heti takelasi.

¹¹Ma nyenaya wontuyu nku ku haloyu yoyotaya kalampaani tom ke mpv to, ulena má na pa ku-ku, na pá peti kaka taa si kó nyaya. ¹²Mpúyú pa leeka wontu lenti toma. Ama pa sosaa-tayi weesuyu ke paxoyu waatu naxolu i tso.

¹³Pá waali ké ma nawa naxolu na isonyumuntu konyana-i. I naxasana yulu payaya. Mpúyú nyumuntu nti ta pona-i na té kpatana-i Tam tso tu uni. ¹⁴Mpúyú pa ha-i tonj na teeli na kawulaya. Si piitimnaa tana, na nsama yalaa, í lapi-i tamle. I tonj ka we tam ké, na i kawulaya kaa te.

Taniyeeli toosee kancaalaya nyena huwee kilisuyu

¹⁵Mpúyú Taniyeeli toma si: Ma toosee kpa-m sonyontu, na pá pekeli-m ma taa. ¹⁶Ulena ma kpatana mpa paa we tana to, pa taa naxolu. Ulena má paxo-i pá tana pá tampana, na ílé i keesi-m pá huwee. ¹⁷Si taale wontu sosóontu liyiti inaxale, antulinya kawulasi nsi su koo to. ¹⁸Pale pa waali ké isotaa iso soso yalaa ka tayo kawulaya ke tam tso. ¹⁹Pá waali ké ma luyu lapa si, má nyi wontuyu liyiti nyenku tampana. Ku we sonyontu ke sosom ké. Ku ta naxasana lenti. Ku kela ke nyaxaluyu ké. Ku sákpaj ke nyaxaluyu kusoomoyu. Ku taku ké na ku felayi naxasana ke mpi pá kaasaa to. ²⁰Ma nyena tatyoyu ku heny naanwa. Na i taa lenku nku ku nyowa na ku kpesi tooso to. Ku wena ise ké na naxo. Ku yoyotaya kalampaani tom na ku kala lelaj. ²¹Tenaya ku yoono iso yalaa, ku caakaya-weye kaloyu. ²²Mpúyú Tam tso tu koma na í ha isotaa iso soso yalaa ke tampana. Pa kawulaya tayo waatu talaa kele.

²³Ulena í kilisi-m wontuyu liyiti nyenku nku ku huwee si, nyonyole ate kawulaya liyiti nyenka nka ka ta naxasana lenji to. Kaa tayo ate yalaa tana, na ka fel-i we na ka yaki-we. ²⁴Heny naanwa kele, ka taa awulaa mpa paa taku na pá kaasayi tama to. Naanwa na kulom nyenj wei i ta naxasana kancaalaya nyema to, i ka tayo i nyenka ke pele pa waali, na í tonyi pa taa tooso. ²⁵I ka tuu isotaa iso soso na í nyamakeli i yalaa. I ka mayasi i taa si í layasi iso kiinj na i acimana. I ka nyamakeli iso yalaa ke pusi tooso na haloyuyu. ²⁶Pale pá waali paa huna-i na pá leeki i tonj. Paa wakeli-i tam tso. ²⁷Paa leeki ate awulaa sosóontu na pa tonj. Paa ceta isotaa iso soso yalaa. Yalaa mpe pa kawulaya ka weena tam tso, na nyamakellaa tana ka nuna-we na pá laki-weye tamle.

²⁸Tom nti ta tenaya nto. Mpúyú pá pekela-m ma huwee taa ké sosom. Ulena má mayasayi-tayi ma taa.

8

Taniyeeli toosee naale nyena

¹Mpúyú Taniyeeli má, ma tasa toosuyu ke wuluw Felatasaa kawulaya panaya tooso nyenka taa. ²Ma toosaa ké si, ma we lam

tetu hoxoluyv taa. Kolunja icate səsəle Susi taa kele ma sənja Wulayi pəxo nəxo. ³İlena má ná iwaav sənja pəxo nke ka nəxo, na ku wena həj kutaxaləj. Ama i taa ləjku ta nyo ləj pəyele ku kəla ləjku. ⁴Ḥpəyú ku suv yəkuv ke ilim tətule na pə ntəxəj na pə mpətəj həxələj. Wontuyv nakulí ku ta pəsi na kó tan-ku. Pécó nəxəlv ta pəsi na í ya mpa ku yəkəyi mpv tó. Ku lakaya isəna ku luyv wəe təxo, na ku toj səsəxi.

⁵Ma tərna mpi ma nawa mpv tó pə təm mayasuyv ke mpv. İle ma tuta pəntuluyv luna ilim tətule tó kele. Ku tərnya heelim tó ké ləjləj ké na kó cəki tetv. Ku wena həlvv toj nyəjku nakuləyi ku ise hekv taa. ⁶Ḥpəyú ku kpətəna həj naale iwaav nku ma na ku sənja pəxo nəxo tó. İlena ku pukina ku tó na sewa na ku toj tənə. ⁷Ku tala-ku ilena ku niki-kuyv yəkuv haləna ku peli ku həj naale. İwaav ta pəsi-ku pécó nəxəlv ta waası-ku. İlena pəntuluyv hukuyv atə na kó feli-kuyv nəhəe. ⁸Ḥpəyú ku lapa toj ke səsəm. Ku toma pu teu ilena ku həlvv səsəlv nku ku peli kpakpaa. İlena həj toj nyəj liyiti nyo ku lonte taa. Na í nyənəyənə antulinya həxələj tənə taa.

⁹Ḥpəyú həlvv səkeluyv nakulí ku nyo həj unı i taa ləjku tó. İlena kó pu səsəm na kó tala ilim təlule na pə ntəxəj tó na tetv kupantv tó. ¹⁰Ḥpəyú ku kpa isətulnəsi kin na kó peti ləjsi ke atə na ku feli-səyi nəhəe. ¹¹İlena kó kpa isətulnəsi caa tó. Ku kuwa i tanəj na taanəya kətasi na kó yəki i lə təsəle. ¹²Ḥpəyú pa tv isətaa yəlaa na kətəya tam nyəjka ke ku niy taa ké ku isayətv tó. İlena kó feli tampana lə səv ke nəhəe, na kó waa ku tənə taa.

¹³Ḥpəyú ma nu isətaa tillu nəxəlv i yəxtəya. İlena ləlv pəsı-i sı: Pəlee ké paa tasa kətəya ke lapv? Na pá tayanı lə təsəle na pá feli isətulnəsi ke nəhəe?

¹⁴Ḥpəyú i cə-i sı: Tanəj na taanəsi iyisi naale, na nmunuyv nınwə (2300) waalı. Pəle pa waalı ké paa tayanı lə təsəle.

Taniyeeli toosee naale nyəna hūwəe kilisuyv

¹⁵Waatu wei Taniyeeli má, ma toosa mpv, na má pəkəyi ma toosee anı a hūwəe ile, ma tuta nəxəlvule ma isəntaa na í nəxəna yəlv. ¹⁶Na má nu nəxəlv kpeesa-i

na pəxo wulayi waalı sı: Kapəyee, səyəsı-i toosee anı a hūwəe. ¹⁷Ḥpəyú isətaa tillu unı i kpətəna-m na səxəntv kpa-m. İlena má hoti ma nəxo tó. Ntənə í tə-m sı: Yəlv pəyaxa, nu teu yoo. Toosee anə a ké antulinya təm təm ké. ¹⁸İ yəxtəyənə-m mpv, ilenə ma ise pili na má ká nyuyv. İlena í kusı-m na í səjı-sı-m. ¹⁹Ḥpəyú i tənə-m sı: Maa heeli-n mpi pu kə lə pánə waatv tó. Mpi tó, pa tənə a waatv suv ké. ²⁰İwaav nku n nawa na ku wena həj naale tó, ku ké Mete nyəma na Pəsı nyəma pa awulaa ké. ²¹Pəntuluyv ná ké Kələki kawuləya. Ku ise hekv taa həlvv səsəlv nku nkuylə kancaaləya wulav. ²²Ku həlvv səsəlv nku nku ku pelaa, na həj liyiti wei i nyo ku lonte taa təylə, kawulası nsi sı tənə na sı kulı piitim mpi pə taa tó. Ama sı kaa hiki toma ke mpv. ²³Ye pə tala pa kawulası təm waatv na pa isayətv puwa teu wulav aciləyət tv na kalampaanı tv nəxəlv i ká kulı. ²⁴İ toma ká səsı, ile pə kaa luna i mayaməya i kin. İ ká wakəlı səsəm ké pə kaa wəe nyənuyv, na í waakı i kulapəm tənə taa. Halənə í kpənna tərtnəna na lə yəlaa na í kó. ²⁵İ aciləyət katatəlayə ke i ka tənə yəlaa. İ kalampaanı ké i ká kəna yəlaa pəyale mpa pa huv sı pa cayəna pa ti tó. Halənə í kulı Awulaa Wulav tó. Waatv unəyi pu wakəlı-i, pə kaa luna yəlv kin. ²⁶Tanəj na taanəsi nsi sı təm wə tampana ké. İle sı-təyi nyá taa. Mpi tó, tə waatv tatata. ²⁷Ḥpəyú pə yəla-m na pə pəsi-m kutəntv ke wəe pəyale. Pə cəpa ma tó, ilenə má məli wulav təmlə taa. Toosee anı a wakəla ma ləjle ke Ḥpəyú ma ta cəkənə-yə.

9

Taniyeeli sələmuyv

¹Mete tv Aselusi pəyalv Taliyusi, wei i təxo Papiloni tetv tó, i kawuləya ²pənəya kancaaləya nyəjka taa ké Taniyeeli má, ma kala lə təm takəlası taa. Ma cəkənə sı pusı nıtosə na naanwə ké Yosale m icate ká wəe ncaale. Ḥpəyú Tacaa ka heela lə kuyəxtətv tələslv Selemii. ³Ḥpəyú ma ləjle wakəlaa, na má suu ləyaxa wontu fələtənə takə. Na má pəli ma nyuyv taa ké təluma na má həkə nəxo. İlena má kəsı ise na Tacaa lə tó, na má sələməyi-i na má wiikina-i. ⁴Ḥpəyú ma hula ma lə

Tacaa ke ma yelaa isayatu. Na má sëlami-
i si, Tacaa Iso Soso wei nyá tã seeki na
ní tãkayi nyá nõyo siu tã. N hulayi suulu
ke mpa pa sãlãxi-ŋ na pá tãkayi nyá kiij
tõyo. ⁵Tã wakalaa ké na tá pãsi asayaa.
Tã kula nyá tã na tá kisi nyá kiij. ⁶Tã
ta niina nyá kuyõgotutu telasalaa mpa pa
kpaalãna nyá hãte ke tá awulaa, na tá
sãsaa, na tá caanaa, na tá piitim tãna yelaa
tã. ⁷Tacaa, nyayale tampãna tu, tayale
tasakãle nyãma. Pã kpayav Yuta yelaa,
na Yosalem nyãma, na Iseyeli nyãma, na
pãcãlõ nyãma, na pooluŋ nyãma mpa pa we
acalãe wena a taa n ka tãyona-weye isayatu
nti pa lapa-ŋ tã tã tã tã. ⁸Tacaa, tana
ta awulaa na tá sãsaa, na tá caanaa ntã
tasakãle nyãma. ⁹Tacaa Iso, n wena yulu
pãtãtãle. N ka wii-tuyv timpi tã kula nyá
tã tã. ¹⁰Tã ta nu nyá kiij wei nyá tãmlã
nyãma, nyá kuyõgotutu telasalaa telãsa-tu
tã. ¹¹Iseyeli nyãma tãna yoka nyá kiij,
pa kisa nyá nõyo nuu. Ilena mpusinaa
na wahalanaa mpa pa tãmlã nyá tãmlã tu
Moisi ŋmaawa i kiij takalaya taa tã, pá
wat-tuyv timpi tã pãtãna-ŋ tã. ¹²N kãna
Yosalem tã ké wakãlvu sãsãŋku ŋku ku
taka pa ta nata antulinya tãna taa tã. Isu
n ka kpaalvu tã na tá awulaa na tá sãsaa
tã. ¹³Wahala un i mayana-tuyv isu Moisi
ŋmaawa i kiij takalaya taa tã. Paa na mpv
tã, tã ta nuta ta isayatu sãŋ ke halãna sãŋa
si tá paasãna nyá tampãna. ¹⁴Pã tã ké
n yelaa na wahala un i kã-tu. Mpi tã, n
tãŋayi tampãna ke nyá kulapãm tãna taa
ké. Ama tá ta niina nyá nõyo.

¹⁵Tacaa Iso, nyá lãsãna-tuyv Icipiti tetu
taa. Ilena nyá toma sãsãna na nyá hãte
yaaki halãna sãŋa. Ama tá tá nuna-ŋ Ilena
tã tã si. ¹⁶Tana tá caanaa tá isayatu tã ké
Yosalem tã ké nyá suulu sãsã tã. ¹⁷Hai, ta
Iso, nu ma sãlãmvu na ma wiinau. Nyãna
suulu ke nyá tãsãle nte tã yãkaa tãyo nyá
sãlvu tã. ¹⁸Ma Iso ke ŋkpaŋvu na ní na
isãna tá na nyá icatã tã wakalaa tã. Pã tãya
ta teu tã ké tã wiikina-ŋ. Ama nyá sãlvu
sãsãŋku tã ké. ¹⁹Hai, Tacaa, ke ŋkpaŋvu
na ní nu tá sãlãmvu na ní wii-tu. Ma Iso
paasãna nyá icatã na nyá yelaa ke lãŋ ke
nyá suulu tã.

Iso tã tillu kilisuyu ke pusi nutoso na
naanvwa tãmlã

²⁰Ma tãŋna sãlãmvu na má tisiyi má na
Iseyeli yelaa tá isayatu. Na má wiikina-
i Iso tãsãle tãmlã ke mpv ²¹tãyo isãtã tillu
Kãpãye wei maa nawa toosee taa tã i
kula huntu ke lãŋ na í kãtãna-m taanaya
kãtãya lapv waatu. ²²Ilena í sãyãsi-m Iso
kuyõgotutu telãslu tãmlã nti maa kalaa tã.
Ilena í tã-m si: Ma kãmaya si ma kil-
isiyi-ŋ tã huwã. ²³N caala sãlãmvu tã,
Tacaa heela-m tãmlã si má heeli-ŋ. Mpi
tã, i sãla-ŋ ké. Ke ŋkpaŋvu ke teu na
ní nu toosee an i huwã. ²⁴Nyá icatã na
nyá yelaa pa tã ké pa su pusi nutoso
na naanvwa ke tãmlã naatosompãlvaya.
Pa lapa mrvy si pá hãsi kiiu yãlvu
na isayatu lapv. Pa wii-we na pá tãŋ
siyisuyu tam nyãŋku, na toosee. Ilena Iso
kuyõgotutu telãslu tãmlã yoo si, na pá tãyanu
Iso tãsãle. ²⁵Pã wã si ní nyi na ní cãkãna
si, pã kpayav waatu wei pa kpaalaa si, paa
tãyanu Yosalem ke ŋmav tã, na pá polo
nyuvu tu wei pa pãla nim na pá kpa tã i
kãntã tã. Pã we pusi naatosompãlvaya
ke tãmlã naatosompãlvaya ké. Pãle pã
paasi, pusi naatosompãlvaya tãmlã nutoso
na naalã tã ké paa tãyanu icatã ŋmav na tã
koluŋa. Ama pã waatvnaa ka wã katã ké.
²⁶Waatvnaa mpe pa waali ké paa ku apãlv
nãlvu musuŋ. Apãlv un paa pãla-i nim
ké na pá kpa-i nyuvu tu. Wulav nãlvu na
i yoolaa paa watãna icatã, isu lum na pá
wakãl-tã na Iso tãsãle. Mrvy i na i yoolaa
pa wakãlvu isu pã suwa tã. ²⁷I kã caali
yelaa payale ke pusi naatosompãlvaya
taa. I kã la na pá yelã kãtãsi lapv ke Iso
tãsãle taa ké pusi nsi si hekã taa. I kã la
acaalãtã tãmlã ke lãŋlãŋ. Halãna pá tala un
i wakãlvu isu Iso ka suu tã.

10

Taniyeeli toosee tooso nyãna

¹Pãsi nyãma wulav Silusi kawulaya
pãnaya tooso nyãŋka taa. Taniyeeli wei
pa cuyusaa si Pelatasaa tã, i toosa toosee
naali. A kã tampãna ké. Ama wahalanaa
sãsã tãmlã ke a kãesãyi. Mrvy i mayasa a
tãmlã ke i taa na í cãkãna-yã na í kãsi.

²Mrvy lãŋwakãle sãsãle kpa Taniyeeli
má. Ilena má wii ma yelaa tã ké
cimaasãnaa tooso. ³Maa tãki tãyãŋa

kupaŋka nakəli yaa nantu. Páćó sulom u suvki ma nəyo taa. Pəyele maa saɣaləyi nim, haləna cimaasənaa tooso unı ı tē. ⁴Mpóyú ma səŋa pəyo səsəya Tikili nəyo ke isətu kancaalaya nyəŋ, kuyeeŋ hiu na liyiti wule. ⁵Ma kusa ma isə uləna má ná yulb nəyolb na í suu kponkpontu toŋ nyəntu natəli tə wontu na í ləla wula kupaŋ tampala. ⁶Na ı tənuyv muyi kəkə isı pələ nte tə pəkuyv wə kate tə. ı isentaa nyəəsəyi ké isı tēv, na ı isəpee wə isı kəkə mukuyv tə. ı ŋkpalası nəyəsəna isı pa sotuyv nyəəlxuyv kuşemuyv tə. Na ı nəyo yuy wə isı kuyaku kəkəte. ⁷Ma tike ma nana mpv. Ma na mpa tə, pele pa ta na pulb. Ama səyontu kpana-wəyē səsəm, na pá se na pá ŋmeli. ⁸Pə yela-m na má təŋna yaasi səsə unəyi nyənuyv. Uləna pá yoki ma muwa taa, na ma isentaa hulomı təfatata. ⁹Mpóyú yulb unı ı kula ı nəyo təo sı ı yəyətəyi. Uləna ma isə pili na má hoti ma nəyo təo. ¹⁰Mpóyú niŋ nuli ı kusa-m, na má luŋ ma tūna na ma niŋ təo na má seliyi. ¹¹Uləna yulb unı í heeli-m sı: Taniyeeli, isə luyv wə-ŋ ké. Kulı na í ke ŋkpaŋŋ na má heeli-ŋ. isə tila-m nyá coləyo. Uləna má kulı na má təŋna seluyv. ¹²Mpóyú ı heela-m sı: Taniyeeli, taa nyá. Pə kpaŋau hatoo kuyanku n pasa nyá ti tə, nyá luyv lapa sı ı cəkəna kuŋmelətu təyo isə mu nyá sələmuyv. Uləna í kuşı-m sı má kəo má heeli-ŋ. ¹³Ama Peesı kawulaya isətaa tillu kayata-m kuyeeŋ hiu na kulumuyv. Haləna isətaa tillaa nyuyv nyéma taa lelə, Mikayeli kəo ma kiŋ ke Peesı timpi maa saalaa tə, na í waası-m. ¹⁴Nəonəo ma kəmaŋa sı ma heeliyi-ŋ mpi pu maŋana nyá yəlaa ke cele tə. Mpi tə, ntəyi n nawa mpv.

¹⁵Waatu wei isətaa tillu unı ı heelaya-m təm tənə tə. Ma sumaya tətiyitiyi, na nyuyv kamna atē. ¹⁶Mpóyú yulb wei maa nawa tə, ı tokina ma ntompee. Uləna má pəsi na má kulı nəyo na má heeli-i sı: Tacaa, nyá təm kpa-m səyontu ke səsəm na ma muwa taa yoki. ¹⁷Ma ta tala má yəyətəna-ŋ. Mpi tə, ma fəi toma, páćó ma feesiŋ lipa. ¹⁸Mpuyule ı tasa-m tokinau na í ha-m toma. ¹⁹Uləna í heeli-m sı: Alaafəya təm ké. isə luyv wə-ŋ ké. Taa nyana pulb. Təki nyá ti. ı təŋna-m ímpóyú yəyətənau, uləna má yoo toŋ na má tə sı: Tacaa, yəyətı. Mpi tə, n ha-m toma.

²⁰⁻²¹Uləna í heeli-m sı: Ma kəma nyá kiŋ ké sı ma kəsəyi-ŋ nti pa ŋmaa tampana takəlaya taa tə. Páćó pə wē sı má polo má yoonə Peesı kawulaya isətaa tillu. Ye ma kəla ílé Kələeki nyəŋ ká kəo. Ye pə taŋa isətaa tillu Mikayeli wei ı tənəyi nyá yəlaa tə ı paasi, nəyolb ı səŋna-m.

11

¹Ma maŋamaŋa maa sənə uləyē, Mete tu Taliyusi kawulaya panaya kancaalaya nyəŋka taa ké. ²Mpóyú isətaa tillu toma sı: Maa heeli-ŋ tampana təm.

Ilím mpətəŋ na pə ntəyən awulaa yooü

Peesı awulaa səsaa tooso ká təkı kawulaya ké na pá kaasəyi təma. Kantəkaya nyéma ká kəli kancaalaya nyéma ke wenav. Uləna liyiti nyəŋ kuu pə tənə na í kulı Kələeki kawulaya təo. ³Ama yoolu nəyolb ı ká təyona Kələeki kawulaya səsəya, na í lakı isəna ı səolaa tə. ⁴ı kawulaya puki teu, uləna ká faya təm liyiti. Uləna yəlaa ləlaa tala-kē. ıle pa kaa wənəna toma isı kancaalaya nyəŋ.

⁵Ilím mpətəŋ wulav ká la toma ke səsəm yaa. Ama ı kupayalaa taa nəyolb ká kəli-ı na í ləkı kawulaya. ⁶Pusi ká cəo pəco, uləna Icipiti wulav na Silii nyəŋ pá pēli nəyo. Icipiti nyəŋ ká ha Silii nyəŋ ke ı pēlə. Ama pə kaa taəŋı. Alı unı na ı paalı, na ı pəyaya, na ı caa paa sı. ⁷Uləna alı unı ı calaya tu nəyolb, ı kpaŋa ı caa lonte. Uləna í polo pa koloosi acaləe taa, na í yoonə-wə na ı kəli-wē. ⁸Halı ı ká kuu pa tuŋ na pa wontu nti pa lupa wula na liyitee nyəyətə tə, na í pona Icipiti. Uləna yooü hēe pusi payalə. ⁹Uləna Silii wulav yoonə Icipiti nyəŋ, na í kpisi-ı na í məli ı tetv taa.

¹⁰Ama ı pəyalaa ká koti yoolaa ke tintika tintika ke səsəm. Pa taa lelə na ı yoolaa paa watı kolontunaa isı lum. Uləna í məli, na pá taŋanı pa təo ké kuluyv. Haləna pá tana-wəyē wulav kolunə ıcatē. ¹¹Pááná ká kpa Icipiti wulav. Uləna í kpaŋa ı yoolaa na í kpa Silii nyéma təo. Paa kəli-wē, na pá kpa pa yoolaa tuutuuma. ¹²Paa na Icipiti wulav ka kuwa pa taa ké yoolaa iyisi iyisi, na í hə ı ti tə, ı kaa la aka. ¹³Pusi cəo pəco uləna Silii wulav kpaŋa yoolaa kufama. Pēle pa kəla kupəma ke payalə, na pa yooü wontu tənə. Na pá polo Icipiti nyéma waalı. ¹⁴Waatu unı ı taa ké payalə ká kulı Icipiti nyéma təo.

Hali nyá yelaa taa musuntunaa ká kuli i tɔɔ si, pa yoosiyi isəna n nawa toosee taa tɔ. Ama paa kpisi. ¹⁵ Ilena Silii wulav tuusi na i tá kolunja icate, na pá lo hapəle na pá leeki-te. Icipiti yoolaa ká kpisi, paa pa taa akanaa mayamaya, pele pa taa feina toŋ. ¹⁶ Silii nyéma ká la isəna pa nɔkaa tɔɔ. Nɔɔɔɔ kaa taŋ-we, hali paa kpenna lseyeli nyéma. Paa ɲmakəli-we na pá wakələyi-we. ¹⁷ Paa mayasi pa taa si pá na Icipiti wulav pá peeli nɔɔ na pá hikina-i na tənə. Hali paa ha-i pa peeli. Ama pə kaa la. ¹⁸ Pəle pə paasi í ká keesəna Kələeki tetunaa mpa pa we tenku nɔɔ tɔ pa tɔɔ. Ama wulav nɔɔɔɔ í ká sənɔsi-i. Ile í ká ləsi í nyəm na í tu í niŋ taa. ¹⁹ Ilena í mələna í koloosi acaləe tɔɔ na í kəli-i na í si na pə saali. ²⁰ Wulav wei í ká leeti í lonte taa tɔ ilé í ká si lampuu mɔlv ke lseyeli taa. Ama pu la wee naale ilena pə ku-i. Ama pə kaa wee yooi taa yaa pa muɣula-i.

²¹ Yulv wei paa tɔɔɔna na í ta nəɣəsəna kawulaya tɔɔɔlv tɔ. Iní í ká cayana í lonte. Heesuyv waatu ke í ká kɔɔ na í leeki kawulaya na acilayatu. ²² Í ká ku yoolaa tənaya na pə kpeŋna lɔ yelaa nyuvv tu. Nɔɔɔlv kaa kpa í tɔɔ. ²³ Yelaa ká polo í kiŋ si í na-we pá peeli nɔɔ. Ama uní í ká muɣuli-we. Paa na í yelaa fei payale tɔ, í toŋ ká sɔɔsəyi tam ké. ²⁴ Heesuyv waatu ke í ká cɔɔ tetu taa. Í ká la mpi í caanaa taa la tɔ, isu wontu kuuu na tɔ taluvv. Hali í ká mayasi isu í tii koloosi acaləe tɔɔ. Ama pə kaa taŋɔ ké.

²⁵ Í toŋ na í apalvɔ tɔɔ í na í yoolaa tuutuuma paa polo Icipiti wulav waali. Ama ilé í yoolaa kəla uní í nyéma ke toŋ na payale. Paa yoonə-i na pá kpisi-i. Mpi tɔ, acilayatu ke paa lana-we. ²⁶ Í na mpa pa kaa nyənaya tɔ, mpe paa luna í waali. Ilena í yoolaa ya na pa taa payale si. ²⁷ Pəle pə waali ké awulaa naale mpe paa ciiki acesaacesaa ciikuyv. Ama pə kaa la. Mpi tɔ, pə ta tata tənaya waatu na pəcɔ. ²⁸ Silii wulav ká mələyi í tetu taa na toŋ sɔɔɔɔ. Ilena í tu í taa si í ká wakəli yelaa mpa na lɔ pa peela nɔɔ tɔ pa isə seev.

²⁹ Pə waali ké í ká watí Icipiti tɔtɔ. Ama pə kaa lana-i isu pu lapv tɔ. ³⁰ Lom nyéma ká kənna pa kpuləŋ na pá yoonə-i. Í ká lə í apalvɔ na í se na í məli. Ilena í mu pááná na í kpentəna mpa pa lə lɔ tɔ. Ilena í wakəli yelaa mpa na lɔ pa peela nɔɔ

tɔ pa isə seev. ³¹ Í ká tili í yoolaa na pá polo pá pilisi lɔ taseele. Paa sənɔi tanəŋ na taanaya kətasi na pá siki pa acaləlv tɔɔ. ³² Í ká tolisi isə seev taa acamaa na í acilayatu. Ile í kaa pəsi isəle seesəlaa. ³³ Ama mpa pa kəla layatu ke pa taa tɔ, paa seɣesi ləlaa payale. Pu la wee naale, ilena pá kú pa taa ləlaa, na pá wə ləlaa ke kəkə. Paa tɔ ləlaa ke saləka, na pá leeki ləlaa wontu. ³⁴ Pəcɔ tike ke paa sənə-weye pa wahalanaa taa. Mpi tɔ, mənəafikitu ke payale sɔɔsəyana pa tɔɔ. ³⁵ Layatunaa mpe pa taa ləlaa ká si. Pa səm mpi pu taɣanna yelaa na pá wee teu tənəŋ. Haləna tənaya waatu. Mpi tɔ, waatu wei pa suwa tɔ í ká kɔɔ.

³⁶ Ama Silii wulav ka la isəna pə maya-i tɔɔ. Í ká mayasi í taa si í kəla tuŋ tənə. Haləna í kpa lɔ mayamaya tɔɔ. Mpyú í ka la, haləna waatu wei lɔ ká hɔ í ɲkpaŋvɔv tɔ. Isəna lɔ suki tɔ mpv pə lakəna. ³⁷ Í ká nyən yem ké í caanaa tuŋ na alaa tɔv Talamusi. Í ká hɔ í təyi na í footi tuŋ tənə. ³⁸ Paa na mpv í ká laa koloosi acaləe tɔv ɲku í caanaa taa nyi tɔ. Haləna í ha-kuyv wula na nyəɣəlvv kuseemvɔv na liyitee pəe na wontu kɔpantu. ³⁹ Tɔv ɲku kv toŋ ke í ká yoonə koloosi acaləe na í kusi kv tənɲlaa nyɔɔŋ. Í ká kpa pa taa payale ke nyuvv nyéma, na í ha-weye tetunaa.

⁴⁰ Icipiti wulav ká kuli Silii nyəŋ tɔɔ ké tənaya waatu. Ama Silii nyəŋ ká sənɔ-i na í yooi keekənna, na kpaŋənəŋ na pə kpuləŋ ke payale. Í ká watí tetunaa isu pəɣə lum. ⁴¹ Í ká tii lseyeli tetu tɔɔ na í kv yelaa iyisi naanvwa. Ama ltəm na Mowapv pə yelaa na Amoni yoolaa sɔsaa ká fiti. ⁴² Í ká tu niŋ ke acaləe payale tɔɔ. Icipiti tetu kaa fiti paa pəcɔ. ⁴³ Í ká kuu Icipiti wula na liyitee nyəɣəlvv na kacəka wontu. Í ká ɲmakəli Lipii na ltiyopii nyéma. ⁴⁴ Í ká nu si ilim təlile na pə ntəɔŋ nyéma kəma-i yoonav. Ilena í məli pa waali na pááná na í kv payale. ⁴⁵ Í ká siki í kawulaya cəkəle ke tenku na puyv Siyɔŋ pa hekv taa. Timpi tetu kəla teu tɔ. Pəle pə waali ké pu tala í tənaya. Pəyele nɔɔɔlv kaa waasi-i.

12

Tənaya waatu

¹ Mpyú isətəa tillu heela-m tɔtɔ si: Waatu unəɣəle isətəa tillu sɔsə Mikayeli

wei i tanɣɪ ma yɔlaa tɔ i ká kuli. Wahala wei too yɔlaa kulaa pa ta nata tɔ, i ká kɔɔ waatu un. Ulena pə ya ma yɔlaa mpa pa həla we weesuyɪ takəlaya taa tɔ pa nyɔɔɣ. ²Mpa pa tooki tɔ, pa taa payale ká fe. Lɛlaa ká hiki weesuyɪ ŋku ku tɛɛ tɔ. Ulena lɛlaa ke fɛɛle sɔsɔle tam nyənte. ³Layətvnaa mpa paa seɣesa yɔlaa samaa ke tampana tɛɛvɔv tɔm tɔ paa te kəkɔ isu isətvlvɣasi ke tam tɔɔ.

⁴Tɔv, Taniyeeli, su tɔm tənɛɣe nyá taa. Nmaa-tɔɣi takəlaya taa na í taali ka tɔɔ. Yusi-ke haləna tənaya waatu. Payale ka kala-ke na pá sɔsɪ nyəm.

Tənaya waatu ke kɔɣmesəm ké

⁵Ɔpɔyú Taniyeeli má, ma nawa ma toosee anɪ a taa ké apalaa lɛlaa ke naale. Lɛlv sɛɲa pɔɣɔ kɔteɲ na cənɛ na lɛlv na cənɛ. ⁶Ɔpɔyú pa taa lɛlv pɔɔsa isətaa tillu wei i suu kponkpontu tɔɲ nyəntv wontu na í sɛɲa pɔɣɔ nɔɣɔ tɔ si: Pəlee ké piti təma anɛ a ka tɛ? ⁷Ɔpɔyú isətaa tillu kpaaasa i niɲ na isɔ na í tɔ si: Ma tuuna Tam tɔɔ isɔ həte taa. A ká taɲɪ pusi tooso na həɣɔlvɣv. Waatu wei paa həesi isɔ yɔlaa ke ŋmakəlvɣv tɔɣɔ mpv un pu tɛ.

⁸Ma nu tɔm tənɛ, ilɛ ma ta cekəna-ti. Pə tɔɔ ké ma pɔɔsa ma sɔsɔ si isənaya pu tɛna?

⁹Ɔpɔyú i cɔ-m si: Taniyeeli, taa nəɣəsɪ. Mpi tɔ, pə wɛɛ si pá ŋmɛsi tɔm ntəɣi, na pá yusi haləna tənaya waatu. ¹⁰Maɣasəɲ ká taɣani yɔlaa payale na pá tɛ. Ama asayaa na kaa cekəna. Ulena pá ká nyvɣv ke tə taa. Ulena layətvnaa náá cekəna. ¹¹Pə kpaɣav waatu wei pa sɛɲsa tanəɲ na taanaya kətasi na pá siki tvɣv tɔ. Pə kuyɛɛɲ wɛ iyayɔ na ŋmɔnvɣv na nunaasa na naanwa (1290).

¹²Lɛlɛɲ nilv nté wei i ka kaasi i ti na í tan na í tala kuyɛɛɲ iyayɔ na ŋmɔnvɣv nunaasa na hɪu na naanwa na kakpasɪ (1335) tɔ. ¹³Ye nyá ilɛ, kaasi nyá ti na í svv pɔyú na í həesi. Pəle pə waali n ká fe na isɔ ká ha-ɲ nyá kasəyaya.

ISO KUYOYOTUTU TELASULO OSEE TOM TAKELAYA Kutulutu

Iseyeli tetu ilim ntəyən təw, timpi pa yaa si Samalii təy Osee telasaya Iso kuyoyotutu ke yəlaa. Waatu uni i taa tə, tetu ta caya teitei. Yəlaa muḡuliyi təma, na leləa nāa kuləyi tetu təkəlaa təw. Iso seew mayamaya nā heewa na Iseyeli nyəma məli laatu taa. Kəpəntəy wei i wahala Osee təkaya i waatu taa təyələ.

Isəna pa faya Osee takəlaya tə:

Osee akpayale na i təyaya pə təm, titite 1-3

Tacaa kaləyənə Iseyeli nyəma, titite 4-13
Iso səoluyə na i nəsə suw, titite 14

¹ Takəlaya kanə ka taa ké pa kēsa təm. Tacaa ka heelina-təyi Peeli pəyalu Osee. Sowasi pəyalu Solopwam wei i ka ke Iseyeli wulav tə i pəələ taa ké Tacaa kēsa Osee ke təm nti. Waatu kuləm uni i taa tətəy, Osiyasi na Yotam na Ahasi na Isekiyasi, pələ pa təkaya kawulaya ke Yuta taa, na pá kaasəyi təma.

Iso kuyoyotutu telasulu Osee alu na i piya pa təm

² Təm kancaalaya nyəntu nti Tacaa heela Osee təyələ si:

Polo na n kpayə apalaa tənə alu nəyəl.

I piya i təy si too ikpate.

Mpi tə, Iseyeli nyəma tənə kisa Tacaa mayə,

na pá ha pa təyi tunj laaw taa.

³ Mporóy Osee polaa na i kpayə Tipilayim pələ Komē. Iləna alu uni i luli-i apalupəyaya. ⁴ Mporóy Tacaa təma Osee si:

Ha-ke si, Sisilee.

Mpi tə, pə kaasa pəcə maa ləeti Yehu luluyə nyəma

ke yuləkələ nte pa lapa Sisilee tə tə təw.

Iləna má su Iseyeli kawulaya tənaya.

⁵ Maa wakəli pa yoolaa tən ke Sisilee tətəkələ taa ké kuyaku ŋku.

⁶ Komē tasa həyə haḡaw, iləna i luli apalupəyaya, na Tacaa heeli Osee si:

Ha-ke si, Pətəətələ fəi.

Pə hūwē nte si Tacaa má ma kaa nyən i pa pətəətələ na má huli-wēyē suulu.

⁷ Ama ma kaa la mporóy Yuta nyəma. Halı pa Iso Tacaa má, maa waasi-wēyē. Ma paa fəina yoo yaa təw, yaa layatə, yaa yoo kpayənəy, yaa i cəyalaa.

⁸ Komē tisa Pətəətələ fəi, iləna i kpayə həyə na i luli apalupəyaya. ⁹ Iləna Tacaa heeli Osee si:

Ha-ke si, Pa ta ke ma nyəma.

Mpi tə, Iseyeli nyəma ta ke ma yəlaa, na má tá ké pa Iso.

2

Sisilee cele kuyaku səəsəŋku

¹ Ama kuyaku nakuli Iseyeli nyəma ká la pəḡaw ke səəsəm.

Paa wē isu lum nəyə kanyəy.

Halı pa kaa pəsi pa kaluy.

Waatu uni Iso weesuyə tə

má ma kaa tasa yəyotuyə si,

pa ta ke ma yəlaa.

Maa yaa-wēyē ma pəyalaa ké.

² Iləna Yuta na Iseyeli pá krenti na pá kpa wulav kuləm,

na pá pəsi tetu nyəma.

Sisilee cele kuyaku səəsəŋku nté.

³ Tacaa si i ha mə tətəvnaa apalunyəma si:

Pa ke ma nyəma, na alunyəma si: Pətəətələ wē.

Iseyeli wē ke isu alu tətəlatu

⁴ Mporóy Tacaa yəyotaa si:

Í kaləna mə too Iseyeli,

í taa yele-i.

Mpi tə, i ta ke ma alu tətə,

pəcə ma ta ke i paalu.

Í husi tətəlatəw cacaasi ke i isentaa,

na i ləsi wasəŋkaləw ke i taa.

⁵ Ye pə taya mpv,

maa yele-i kpete təyələyəli,

isu kuyəŋku pa lula-i tə.

Maa yele na i tetu pəsi wulaya nyəntu na tə wuli na i sənə lukət.

⁶ Ma fəina i piya pətəətələ.

Mpi tə, si tənə i ikpate ké.

⁷ Pəyēle si too kuyə i ti nyuyə ké na tətəlatəw.

Halı i kpaaləyi tam si,

uni i ka tənə i taŋnaa mpa pa haaki-i

təyənaya na lum tə.

Paa na i kutakəm na i kutəyoləm na nim na suləm.

⁸ Ama Tacaa má, maa tək-i mpaaw na səwa kalaa.

Maa ɣma koluɣa na má cəɣna-ɪ na í taa
tasa luu.

⁹Í ká maɣasɪ isɪ í pɛkɪ ɪ taɣnaa
na ɪ tɛɣ pa waali, kpɛtɛ.

Waatu inəɣələ ɪ ká tɔ sɪ:

Pə wɛɛ sɪ má məli ma paalu kancaalaya
nyəɣ.

Mpi tɔ, ma nuɛkaya tənaya leleɣ na pə kəli
nəɣnɔɔ.

¹⁰N taa cɛkəna sɪ,

Isə má, ma cɛlaɣana-ɣ kɔtəɣɔv,
na sulɔm, na nim, na má susɪ-ɣ toɣ,
na má ha-ɣ liɣitee na wɔla.

Ulena í kpaɣa na í lakəna tɔɣv Paali kɛ
nɔmlɛ.

¹¹Pə tɔɔ kɛ maa lɛkɪ ma təɣɔnaɣa,
na ma sulɔm kɛ kɔmtɔ waatu.

Ulena ma lɛkɪ kponkpontu toɣ nyəntɔ na
heer hɔntɔ,

na í laɣ nyá kɔtakəm na nyá kɔtəɣələm na
í lu kpɛtɛ.

¹²Nyá taɣnaa isentaa kɛ maa wəɣɔsɪ nyá
wontu,

pa taa nəɣɔlv kaa kpesi.

¹³Maa yele na nyá laɣhɔlvmlɛ,

na nyá isətv kɔfalɔ acimanaa,

na nyá kuyɛɛɣ kɔhɛɛsəɣ,

na nyá kɔtasɪ lensənaa pə sɪ tənaya.

¹⁴Ulena nyutu lɛkɪ nyá tuɣ tawa
nna n təɣaya sɪ nyá taɣnaa kɔfɛlvɔv tɔ,
na taalɛ wontu náá təɣɔ.

¹⁵Maa hɔ nyá ɣkpaɣɔv kɛ timpi n sɔɔ ma
tɔɔ tɔ pə tɔɔ.

Pəyele n laaki Paalənaa,

na í laki kacɔka na í təɣəɣɪ nyá taɣnaa.

¹⁶Ípɔɣú Tacaa yəɣɔtaa sɪ:

Maa tayanɪ ma alɔ kɛ mɔɣv

na má pona-ɪ wɔlaya tɛtv taa,

na má na-ɪ tɔ la acacaalɛ faaci.

¹⁷Ulena í təɣɪ-m na luɣv kɔlvɔmɔɣv isɪ ɪ
pɛɛlətv waatu.

Yaa isɪ ɪ Icipiti luw saa.

Waatu inəɣɪ maa cɛlə-ɪ ɪ lɛsɛɣ tuɣ.

Ulena laɣpəsələ tɛtɛkələ pəsɪ isɪ tɛɛlvɔv
nəɣnəɣɔ.

Ciikuyɔ kuyaku

¹⁸Ípɔɣú Tacaa yəɣɔtaa sɪ:

Kuyaykuyɔ lɛɣɛli n ka yaa-m nyá paalu,
n kaa tasa-m yaav kɛ nyá Səso Paali.

¹⁹Maa ləsɪ nyá nəɣɔ taa kɛ Paali na tuɣ lələɣ
hələ,

n kaa tasa-yɛɛ yaav.

²⁰Ulena má na taalɛ wontu, na sumasi,

na atɛ nyamanyamanaa tɔ pɛɛli nəɣɔ sɪ
wontu ntɪ

tə taa la ma yələa kɛ pulɔ.

Ulena ma kpiisi tɛtv tɔɔ kɛ yoou wontu tənə,
na pə yele na ma yələa hɛɛsɪ təpamm.

²¹Isɛɣɛli ma na-ɣ ta akpaɣalɛ ka wɛɛ tam kɛ
ɳpɔɣú.

Maa sɔɔli-ɣ na má təɣəɣɪ tampana,
na má paasəɣəna-ɣ teu.

²²Ma kaa layasi.

Ulena pəcɔ í nɪ sɪ ma kɛ Tacaa.

²³Kuyaykuyɔ maa mɔ mə kɔsələmɔtv,
na isətvɔmɔtv kɔsələmɔtv.

Ulena isətvɔmɔtv náá mɔ tɛtv kɔsələmɔtv,

²⁴na tɛtv náá mɔ təɣɔnaɣa na tuɣ pə
kɔsələmɔtv.

Kɔhaləm mpi pələ pu mɔ Sisilee
kɔsələmɔtv.

Isə tuuki kɛ pa yaa Sisilee na pa tɛ taa.

²⁵Maa məɣna Pətvətələ fɛɪ nyaɣa tɛtv taa,

na má wɛəna nyá pətvətələ.

Maa heeli Pa ta kɛ ma nyéma nyá sɪ n kɛ
ma nyəɣ,

na í yaa-m sɪ nyá Isə.

3

Maɣasɔvɔv

¹Ípɔɣú Tacaa heela-m sɪ: Tasa nyá
alɔ kɛ kpaɣav. Paa ɪ məla apalaa tənə
alɔtv taa tɔ. Ma sɔɔla ɳpɔɣú Isɛɣɛli
nyéma kɛ na pá təɣəɣɪ tuɣ na pá sɔɔla
pə lɛsɛɣ kakalasi. ²Ma mɔwa ma alɔ
na liyitee nyəɣətv naanɔwa na kakpasɪ,
na təɣɔnaɣa pɛɛ saakənaa naatoso. ³Ma
heela-ɣ sɪ: Caya na pə taɣɪ, taɣɪ-m na
í yele wasaɣkalətv. Ma maɣamaya maa
taɣɪ-ɣ mpv tɔtɔ.

⁴Mpv inəɣɪ Isɛɣɛli nyéma mə í ká caya, í
kaa wɛəna wulav na paasənlɔ. Yaa kɔtasɪ
na kɔtələa toko wei pa pəəsəɣəna Tacaa kɛ
təm tɔ, yaa təlaalɛ. ⁵Í ká tɛ na í məli mə tɛtv
taa, na í mələna mə Isə na mə wulav Tafiti
lvɔv tv tɔɔ. Í ká nyana Tacaa má na máá
kooli-mɛɣɛ kupantɔ.

4

Isə huɣnav kɛ ɪ yələa

¹Isɛɣɛli nyéma mə,

í nu Tacaa təm,

ɪ huɣkəna-mɛ sɪ,

yulɔ kupay yaa kupantɔ latɔ nəɣɔlv ɪ fɛɪ.

Nəɣɔlv u tasəɣɪ inəɣɪ nyənɔvɔv kɛ Isə.

²Yələa təɣsəɣɪ təmaya mpusinaa kɛ,

na pá muɣuliyi tæma.
 Pa kuɣi tæma,
 na pá ŋmulæyi,
 na pá lakɪ wasaŋkalætɔ,
 na yulokule ke kɔtamsa.

³Pæ tɔɔ ké wɔlaya ká la tetɔ taa na yɔlaa
 tæna na wahala na pá kpɛnna taale wontu
 na sumasi.
 Halɪ tɛŋku taa tiina maɣamaya ká saali
 yem.

Isɔ kalænaɔ ke kɔtɔlaa
⁴Mpúyó Tacaa tɔma sɪ:
 Pæ taya yɔlaa tənaya yem ké
 maa pɔɔsi yaa maa kalæna.
 Ama kɔtɔlaa ke ma huukæna.
⁵Ilɪm na pæ isɔlɛ ke pu tuuli kɔtɔlaa mɛ.
 Ilɛna pæ tuuli mæ na mæ taapalaa Isɔ
 kuɣɔɣɔtɔtɔ tɛlæsɔlaa ke ahoɔ,
 na má ku mæ piitɪm tæna.
 Mpi pæ wɛnna isɔ toto.
⁶Ma yɔlaa ta nyɪ-m,
 ilɛna pá saki.
 Paa na mpɔ kɔtɔlaa mæ tá sɔɔli sɪ í nyɪ-m.
 Halæna í sɔɔ ma kusəsutɔ.
 Pæ tɔɔ ké í kaa tasa ma kɔtɔlaa ke lapɔ,
 maa sɔɔ mæ piya tɔɔ.

⁷Isæna kɔtɔlaa mɛ í hukaa tɔ mpɔ inæyi í
 wakɔlæna-m.

Ilɛ maa kɔɔli mæ teeli na má taa-mɛɣɛ fɛɛlɛ.

⁸Ma yɔlaa isayatu kuhaaŋ ke í suukæna
 cæncæmæŋ.

Mpi í nyulæyi tɔɣɔlɛ sɪ pɛlɛ pá lakɪ isayatu.

⁹Mpi pæ maɣana ma yɔlaa tɔ pu maɣana-
 mæ tɔtɔ.

Maa hɔ mæ ŋkpaŋɔɣɔ ke mæ tɔntɛ isayalɛ
 tɔɔ.

Maa fɛli-mɛɣɛ isayatu nti í lapa tɔ.

¹⁰Í ká li, ama í kaa haya.

Í ká ha mæ tæyi wasaŋkalætɔ taa.

Ama í kaa na piya.

Mpi tɔ, í lɔ Tacaa maya na
 ma kiinj na í paasæna tɔɔ.

¹¹Wasanɣkalætɔ na sɔlɔm kufam
 pæsa ma yɔlaa nyɔɔŋ ké.

¹²Tuɣɔ kusaakɔɣɔ ke ma yɔlaa mɛ í
 sɔlæmæyi.

Taakukulaya heeliɣina-mɛɣɛ kuŋmɛsɔtɔ.
 Laatu heelim mapɔ-mɛ na pá yasɪ-mɛ,
 na í fayana mæ Isɔ má.

¹³Í laaki pulasi nyɔɔŋ taa,

na í waki tulaalɔnaa ke hɔtɔ tɛɛ isɔtom
 kupam taa.

Pæ tɔɔ ké mæ pɛɛlaa ká la apalaa tæna alaa,
 na mæ poolaa náa la wasanɣkalætɔ.

¹⁴Ilɛ pæ taya pɛlɛ pa ŋkpaŋɔɣɔ ke maa hɔ.

Ama cɛcɛnaa mɛ mæ maɣamaya mæ nyæŋku
 ke maa hɔ.

Mpi tɔ, í pona wasanɣkalænaa ke kpeɛŋa

na í tɔɣɔ kɔtaya tɔɣɔnaɣa.

Pa tuka ituule sɪ:

Yɔlaa mpa paa cɛkæɣæna tɔ pa lepaya.

¹⁵Ye Isɛɣɛli nyéma laaki tɔɔŋ,
 ilɛ Yuta nyéma náa taa kɛɛna-wɛ.

Í taa polo Kilikaa, yaa Petɛɛli.

Tənaya yɔlaa pəsəna tɔlaalɛnaa,

na pá tuukina Tacaa.

¹⁶Isɛɣɛli nyéma kɔla nyalam nyalam, isɔ
 naɔ alɔnyæŋ wei i kisa akɔɣɔ kpátúyó tɔ. Ilɛ
 pepe tɔɔ ké Tacaa ká paasæna-mɛ isɔ i wɛɛsi
 nsɪ pa pukina tɛtiikile kupantɛ taa tɔ?

¹⁷Ifɔlayim nyéma tənəyi tɔɔŋ ké, yeɛlɛ-wɛ.

¹⁸Pa ta tu yelita sɔlɔm nyɔɔɔ, ilɛna pá suɔ
 wasanɣkalætɔ taa ké yav. Pa nyuɣɔ nyéma
 luɣɔ suɔwa fɛɛlɛ fɛi ké. ¹⁹Kacuculaya ká
 paalæna-wɛ, na pa kɔtasi tɔm la-wɛɣɛ fɛɛlɛ.

5

Isɛɣɛli paasænlaa asayaa tɔm

¹Mpúyó Tacaa tɔma sɪ:

Kɔtɔlaa na Isɛɣɛli paasænlaa
 na wulav tɔyaya nyéma mɛ, í nu teu.

Pu wɛɛ ké sɪ í fɛŋ na pá tɔ teu.

Paa na mpɔ, ilɛna mu pəsi ma yɔlaa isɔ
 katoka,

yaa puluɣu ke Misipa,
 ke Tapɔɔ puɣɔ tɔɔ,

²na isɔ púúyó anaam ke Sitim.

Ama maa sɛɣɛsi mæ tæna na í ná na í tisi.

³Ma nyemá Isɛɣɛli tɔm ké,

tɔ fɛi-m sɛkpetuɣɔ.

Mæ tusina Ifɔlayim nyéma ke laatu na pæ
 wasanɣkalætɔ taa.

Ilɛna pá tɛɛ mæ tæna.

⁴Isɛɣɛli nyéma mæ kulapɔlɛ ta ha-mɛɣɛ
 mpaav sɪ

í mæli mæ Isɔ má ma kiŋ.

Laatu lɔmɔyasɔlɛ wɛnna mæ taa na í yæɣɪ-
 m.

⁵Mpi Isɛɣɛli nyéma mɛ í huləsəna laŋlɛ tɔ
 mpi pæ huləɣæna mæ wɛɛtɔ.

Mə isayətv copina-mə na pə kpenna Yuta nyéma.

⁶Í pona mə təla sɪ í lakɪ kətaɣa, ɪləna í kəw-m yəɣətənav.

Ama í ta maɣana-m.

Mpi tɔ, ma yela-mə.

⁷Í yela-m na í lɔlɪ kpai piya.

Mə ɪcate ka pəsi ncaale pə kaa tala ɪsətv.

Yuta na ɪseyeli nyéma pa yooɪ

⁸Ḿpúyó Tacaa tasaa sɪ:

Í hɔlɪ apalɔtutuyɪ kɛ Kipeya,

na akantəle kɛ Lama.

Í yaɣa apalɔkakiisasi kɛ Petɛɛli.

Pencamɛɛ, la laakali kɛ nyá waali.

⁹ɪseyeli nyéma ká wakəli yem kɛ ŋkpaŋyɪv hɔm wule.

Nti ma kpaaləɣɪ-mɛɣe ɪsəntɔ tɔ,

tə wɛ tampana ké.

¹⁰Yuta nyɪvɪv nyéma ná laɣasəɣɪ tetv toosi ké.

Ama mə pánán ká huu mə tɔw ɪsu pɔɣɔ lɔm.

¹¹Í muɣula ɪseyeli nyéma,

í ta ha-wɛɣe pa tampana.

Mpi tɔ, í caakaya sɪ í təŋ mə kusəsutv.

¹²Maa kpa-mɛɣe ɪsu caləmvla,

na Yuta nyéma ɪsu səmola.

¹³Mə naale í cekənaa sɪ í feina alaafəya.

Ntəna ɪseyeli nyéma tili Asilii wulav

sɔsɔ kiŋ na pá yəɣətəna-ɪ.

Ama ɪlé ɪ kaa pəsi mə sənau.

Hali Ḿpúyó ɪ ká waa-mə.

¹⁴Pə taɣa pɔlv, Tacaa ma,

ma kpəna Yuta na ɪseyeli ɪsu təɣolaya.

Ye ma kpə ma təɣonaya ma tɛna ké,

noɣɔlv feina toma sɪ í lɛɛki-m.

Yəlaa məlvɪv kɛ ɪsɔ tɛɛ

¹⁵Mpv tɔ, maa məli ma tɛ,

haləna yəlaa cekəna pa ɪsayətv

na pá kɛəsəna ma tɔw.

Ye pa sɪv wahala taa, paa pɛɛki-m ké.

Tacaa má ma yəɣətəna mpv.

6

¹Waətv inəɣəle ɪseyeli nyéma ká tɔ sɪ:

Tə mələɣɪ Tacaa nyá nyá tɔw.

Nyá kɔna-tv.

ɪlɛ n ká həkɔ ta hiŋ na n waa-tv,

²na n ha-tvɪv weesuyɪ.

Pə kaasa kuyɛɛŋ naale,

ɪləna n kusɪ-tvɪv tooso nyəŋkv taa.

³Mpv tɔ, tə sɛsɪ ɪsələ kɛ teu na tá nyɪ Tacaa.

ɪsu ilim lukuyv tanəŋ na tɛv náa nu toomaya tɔ.

Mpv tətəɣɔ Tacaa sənau tɔm wɛ naani.

⁴Waətv inəɣɪ Tacaa ká pɔɔsɪ ɪ tɪ sɪ:

ɪsənaya maa tɛna Yuta na ɪseyeli pa tɔm?

Anɪ pa luyv ɪ laa-m luw ké ɪsu tanəŋ ihunte,

yaa cəlvv saaluyv tɔ.

⁵Pə tɔw ké ma yookina-wɛ na

ɪsɔ kuyəɣətutv tɛləsəlaa waasv.

Ma kpaaləɣɪ-wɛ sɪ paa kv mə təna.

Ma kusəvləm naa teu ké təcɛɛɛɛ ɪsu ilim.

⁶Ma caa ké sɪ yəlaa í nyɪ-m na pá lakɪ kupantu.

Pəle pə kəla kətasi nsi kəkɔ lusa sɪ təna tɔ.

ɪseyeli taa acaalətv

⁷Teitei ɪsu yəlaa təna lapv tɔ,

Ḿpúyó mə ta təkɪ ɪsəna

í ká sɪ mə nɔɔsɪ tɔ.

⁸Kalaatɪ ná ké asayaa ɪcate kɛ,

na pá kuyv yəlaa.

⁹Kətləaa kpekəle ná pəsa yulvkləaa ké.

Pa cɛŋəɣɪ yəlaa kɛ Sikem mpaav taa.

Mpi tɔ, pa ha pa təɣɪ kawalaya taa ké.

¹⁰Ma nawa acaalətv kɛ ɪseyeli piitim taa.

Tuŋ kɛ pa laaki na pá pilisiɣɪ təma.

¹¹Pə kaasa Yuta nyéma tɔ,

ma tv mə hvule pəle ké.

7

ɪseyeli taa kɔwakəlm

Ḿpúyó Tacaa tɔma sɪ:

Waətv wei ma taɣani məŋnav kɛ ma yəlaa mpa paa kuuwa na pa tɛna tɔ.

¹Saa wei ma tvɪv ma taa sɪ maa taɣani

ɪseyeli nyéma tɔ,

pə kuliyɪ mə ɪsayətv na mə mvsɪv tɔw ké.

Mpi tɔ, í lakɪ puyusuyv təma ké,

na í ŋmuləɣɪ tɛɛsɪ taa, na mpatəntaa.

²ɪ hvvki sɪ ma nyəmá mə ɪsayətv tɔw.

Nɔɔnɔw tə saləka kɛle í təkɪ na má naaki.

³Kawalaya kɛ yəlaa cətəɣəna wulav na ɪ waali nyéma,

na pá wɛ laŋhulvmlɛ taa.

⁴ɪ kɛ wasaŋkalənaa kɛ mə tənaya.

ɪ wɛɛ ké ɪsu potopotonaa tuyuluyv,

ŋkv pa haŋsaa na pá yele kəkɔ tikuyv

na pá nuɣutiɣɪ somtv tɔ,

haləna tə kpə.

⁵Ye pa təkɪ wulav acima

ɪ waali nyéma nyɔvki ké na pá haya.

Sulv kuyv-wɛ,

ilena pá suu yem yem yəḡəṭayə.

⁶Pa cakı wulav acayə ké na pá haṇa isı kəkə.

Ahoo yuyi, ilena pá hee.

Kufen ilena pá kulı ı tə.

⁷Pa tənə pa haki pááná ké.

ilena pá kuyı pa awulaa ke kulum kulum.

Pəcó pa taa nəḡəlo ta yaa-m sı má səna-ı.

⁸İseḡeli nyéma í matəna piitimnaa lempənaa ké.

Í lapayə isı petepetayə ḡka pa ta pəsi na ká nyayə tə.

⁹Kpai nyéma nyəkəna mə toṇ, na í kpatələḡı, na mə nyəkḡ ḡluləməḡı, í ta cekəna.

¹⁰Mpi İseḡeli nyéma me í ḡluləsəna laṇa tə, mpi pə ḡluləḡəna mə wəetu.

Ma yələa mə kalampaanı kuyuna mə təm.

Paa na mpı ı pəkəḡı sı í məli ma kiṇ.

¹¹İfəlayim nyéma í pəsə isı alukuku kumeləḡ ké.

Halı í yaa İcipiti nyéma na Asilii nyéma sı pá waası-me.

¹²Ye í puki mpı,

maa kpa-meḡe ma puluyı

taa ké teitei isı suması,

na má hə mə ḡkpaṇḡ,

ısu maa kpaaluyı-me tə.

¹³İsu í seekuyı-m mpı tə, í lepəyə.

Maa wakəli-meḡe í kuluyı ma tə ke mpı tə pə tə ke.

Ma caakayə mə waasuyı ké.

Ama mə isəsəu ke kələlayə ké.

¹⁴Í wiiki yem ké na í pilimiḡı na í heetəḡı mə ti.

Ama ı tən mə taa,

na í sələməḡı-m təḡənaḡə pəcó í kuləḡı ma tə.

¹⁵Anı ma susəna-meḡe toṇ.

ilena ma kuçəu pəsi ikpatəle.

¹⁶Í kisa ma tə ke mələnau,

na í yəkəḡı apalutı isı təu kpa nyəḡku.

Mə kolontunaa ká ku mə səsaa ke pa kalampaanı tə.

ilena pə waası İcipiti nyéma na pəle pa paana-me.

8

Ye Yəlu tuu heelim, kacuculayə ke ı kuṇ

¹Ímpúyú Tacaa təma sı:

Í ḡli apalututuyı.

Kolontu tii ma tetu tə ke isı yepəleku.

Mpi tə, İseḡeli nyéma í yəka ma kiiu, na í wakəli má na-me tá nəḡə pəeluyı.

²İlena í wiina-m sı, meḡe İseḡeli nyéma, í nyəma-m sı mayə mə İso.

³Í ləwa tampana təḡo kolontu ka təḡəni-me.

⁴Í kpaakı awulaa, na pa waalı nyéma, ı pəəsəḡı-m natəli.

Mə liyitee na mə wulanaa ke í kpaḡəḡı na í ləkı yem sı, í luki tuṇ.

Pə tə ke paa wakəli-me.

⁵Samalii nyéma me,

ı lə mə wula navle.

Í kpaasəḡı ma pááná ké.

Waatu wei ké í ká ye le isayatu

na má ye le-meḡe kalənau?

⁶İseḡeli koolu lapəna mə navle íté.

Tə fəna İso pəlupı.

Pə tə ke tu yəkı.

⁷Timpi í tuukuyı heelim tə,

ısu ı kuma kacuculayə.

Teitei isı pa tukuyı ituule tə sı:

Ye təḡənaḡə ta tu nyəkḡ molum fəı.

Paa molum tu wəe, caḡalaa ká təḡəna-wı.

⁸İseḡeli nyéma me, mə təm təma.

ı wə piitimnaa taa ké isı

tiyayə ḡka paa lakəna tə.

⁹Pepe tə ke í pola Asilii,

ısu taale kpaṇayə ḡka ka ye ləḡı ka ti tə tə, sı pá waası-me?

Haləna í ha kuḡaaḡ sı í hiki cewaa?

Í tá kisi ḡmakəluḡı,

ısu taale kpaṇası suwe?

¹⁰Paa ı haakı lələa ke kuḡaaḡ tə,

mə kpeḡeluyı waatu kəmna ntə.

Pə kaasa pəçə, í ká təḡo wahala,

na səḡəla nna wulav səsə ká sukı-me tə.

¹¹Í ḡmawa kəṭayə təlatənəa ke səsəm sı í pəntəḡı.

Mə kəṭası təlatənəa yelina na í pəntəḡı.

¹²Paa maa ḡmaa-meḡe layatu

tasuyunaa ke təm isəna,

í kaa paasəna.

¹³Luluyı tə ke í lakı mə kəṭası.

Ama maa muyı.

Mpi tə, maa səkı mə isayatu tə.

İsu ma pona-meḡe İcipiti na pə hə mə ḡkpaṇuyı.

¹⁴ Iseɣeli nyáma me,
í sɔɔwa mə ɣmalu tɔɔ,
na í ɣma mə təɣi kutuluɣ kuparɣ.
Yuta nyáma ná ɣma koloosi na pá cɔɔna
acalee tuutuuma.
Ama isu ma wɔpa mə acalee na mə kutuluɣ
kuparɣ ke kəkə.

9

Iseɣeli nyáma ká larɣ pə təna
¹ Iseɣeli nyáma í taa yɔɔləɣana
kumtu isu piitimnaa lelaa.
Mpi tɔ, í lɔwa mə lɔ na í tənəɣi tuɣ.
Pəcɔ í sɔɔla kufelɣu asilima
nyəŋku ke təfallenaa taa.
² Ama mə təɣənaya pee na mə nim,
na mə sulm kufam mpi í tanɔa tɔ,
pə ta ke mə nyəm.
³ I kaa pəsi na í caya Tacaa tɔtu taa.
Pə wɛɛ sɪ í məli Icipiti,
yaa Asilii na í tɔɔ asilima təɣənaya.
⁴ I kaa pəsi na í la Tacaa ke kətasi,
yaa í liisi-ɪ sulm na ɪ larɣle hɛɛ.
Mə təɣənaya ká pəsi-mɛɣe ləyaya nyəŋka
ké.
Wei í tɔɣaa ɪ pəsi asilima pulu.
Mə nyɔɔsi tike ke mə təɣənaya ká ku.
Í kaa sɔuna-keɣe lɔ tɛɛɛle taa.

⁵ Isənaya í ká la Tacaa
acima kuyaku sɔsɔɔ wule?
⁶ Ye pə wakəla mə ɪcatə na í cɔɔsi Icipiti taa,
pele paa pi-mɛɣe Mamfi ɪcatə taa.
Ilena mə liɣitee nyəɣətu wontu wakəli,
na nyutu na sɔwa pə nyala tə taa.
⁷ Tacaa huɔle waatu tapəna ntɔ,
ɪ ká felt-mɛ.
Mɛ sɪ lɔɔ kuyɔɔtutu teləsulu ná su
kpaɣuɣu,
na yulu wei lɔɔ yɔɔtənaa tɔ ɪ lakɪ yeleyele.
Ile mə isayatu na mə kuwakələm kələnə
tɔɔ na pə wɛ mpv.
⁸ Lɔɔ kuyɔɔtutu teləsulu wei í yaaki kpaɣtu
tɔ
í na lɔɔ pa ferɣina Iseɣeli tɔɔ.
Isu ɪ nyəkuy sumasi ke katəɣmusi tɔ,
mɔpɔɣ ɪ lakɪ lɔɔ kuyɔɔtutu teləsulu maya
paa timpi.
Paa lɔɔ tɛɛɛle taa yəlaa,
pa nyənəɣi-m pa kolontu ké.
⁹ Mə isayatu nti í ka lapa Kipeya tɔɣo í
təkaa.

Ile Tacaa kaa sɔɔ tə tɔɔ.
I ka ye le na í ná pə nav.

Tacaa larɣwakəlle ke Iseɣeli tɔɔ
¹⁰ Mɔpɔɣ Tacaa yɔɣɔta sɪ:
Iseɣeli nyáma ka wɛ-m larɣ ké isu
yulu hikuyuu lesɛɣ pəle kupampantə ke
wulaya tɔtu taa tɔ.
Pəyele na ma nyənəɣi mə caanaa isu fiki
kalaalaya.
Ama í tənə tuɣ isayau Paali-Peyɔɔ*fa*.
Ilena í pəsi acaalətu nyáma ke teitei isu ku
wɛɛ tɔ. ^a Tuɣu kulalaav hətə ke.
¹¹ Mə yəlaa teeli ká kuɪ hontu isu sumaya.
Í kaa tasa husi hayau,
mɔpɔɣ pu lakɪ luluyv.
¹² Paa í pəsaa na í hiki piya napəli,
isu ma kpiisa sɪ tənə na sɪ ta lata yəlaa.
Ye ma ha-mɛɣe siyile mə tɔm tema.
¹³ Ma nawa Iseɣeli nyáma,
na pá sənə lonte kupantə taa isu Tiiri
nyáma.
Ama paa pona pa piya ke kulaa isentaa ké.

¹⁴ Mɔpɔɣ Osee tɔma sɪ:
Tacaa, pepeɣe n ká hənə yəlaa panə pa
ŋkpaɣuɣu?
La na pa alaa husi luki,
na hələm nyɔɔ pa həla taa.

¹⁵ Mɔpɔɣ Tacaa tɔma sɪ:
Kilikaa ke ma nawa mə isayatu tənə.
Ilena ma muna-mɛɣe pááná.
Maa tɔɣəni-mɛɣe ma tɛɣe mə təma asayɛɛ
tɔɔ.
Mə nyuyv nyáma tənə kuləɣi ma tɔɔ ké.
Ma kaa tasa-mɛɣe sɔɔluyv.
¹⁶ Pə hika-mɛ na mə lila tənə wuli.
Í kaa tasa pəle ke luluyv.
Paa na mə alaa tasa piya luluyv,
ma kuyi sɪ tənəyaa.

¹⁷ Mɔpɔɣ Osee tɔma sɪ:
Ma lɔɔ luyv fɛi-mɛ tɔtəɣo timpi í kisa-ɪ
nunav tɔ.
Í ká la cɔɔlaa ke piitimnaa lelaa taa ké.

10

Iseɣeli nyáma kawulaya na pa laatu
tənaya suv
¹ Iseɣeli nyáma me í ka wɛ ké isu tuɣ
wei pa yaa sɪ lesɛɣ tɔ ɪ taale kupantə,

^a 9:10 Paali-Peyɔɔ: Paali-Peyɔɔ kulm unəɣi pa yaaki tɔtɔ sɪ Peti-Peyɔɔ.

nte tə lələyi teu tə.
 Isəna í lələya təyo
 í lələsaya təlaalenaa na tuŋ.
 Iləna í təyanəxi-í teitei,
 isu pa təyanəxu icatə tə.
²Yəlaa mə í kē pəpətonaa kə hatoo mə taa
 kē.
 Pə təo kē Tacaa ká yəki mə təlaalenaa,
 na mə isayatu məli mə nyəəŋ taa.
³Í ká yəyətí kē sɪ:
 Ye tə fəna wulav,
 tə ta sɛɛ Tacaa təyo.
 Ye ílɛ ɪ fɛɪ pepeye pə ku-tv?
⁴Mə yəyətaya na mə tuunav katatəlaya
 taka.

Pəyele kutamsa kē í pɛɛla pəpətu nəəsɪ.
 Sɪyisuyu wakəlaa kē,
 isu kpaŋkalayalaya nyəəkuyv kutəyov taa
 tə.

⁵Samalii nyəma ná luyixi wola navle nte tə
 wɛ Petɛɛli tə.
 Iləna kətəlaa na yəlaa pá seliyi na pá caya
 tə ləyaya.
 Mpi tə, tə yuŋ caa kəlvuv kə mə həku kē.
⁶Paa pona wola navle nte tə mayamaya kə
 Asilii kē,
 na pá ha wulav səsə.
 Pu pasa lɛyɛli nyəma mɛyɛ səsəm kē,
 na í təyo fɛɛɛ kə yaasi un ɪ təo.
⁷Samalii nyá təm tema.
 Pə tala nyá wulav tənaya kē isu ləm kpayə
 taav.
⁸Pə kpiisa Petɛɛli təlaalenaa mpa
 pa tusa lɛyɛli nyəma tə pa tənə, na səwa
 nyə.
 Waatu unəxi í ká wiikina pójŋ sɪ
 í takí-mɛ na pulasɪ sɪ sɪ nyəkí-mɛ.

lɛyɛli nyəma kəm kə pa kututuum
⁹Hatoo lɛyɛli nyəma mə í lapv
 mə kaanuto ntiyi Kipeya tə, í ta layasɪ.
 Ilə pə wɛɛ kē sɪ kolontu í naŋ-mɛyɛ tənə.
¹⁰Maa yeɛ na piitimnaa hə mə ŋkpaŋyuv,
 kə mə isayatu kulələtu nti tə təo.

¹¹Í ka wɛ kē isu nav alvnyəŋ kəfalv
 wei pa faləsaa na í makí kutəyov tə.
 Tacaa nawa sɪ ɪ luyv kii teu.
 Iləna í nyulɪ sɪ ɪ tvɪ-ɪ akuyv kpatəyov.
 Yuta ka lukiyi, na lɛyɛli náa təyanəxi.
¹²Í tuu kviyisim na í ku səəlvuv.
 Í toosi taalɛ kəfatɛ.
 Pə talaa sɪ í kɛsənə Tacaa má ma təo

na má kəə na má kooli-mɛyɛ kəpantv.
¹³Ama isayatu kə mə halaa na í kuŋ-tɪ,
 na í təyo kaloolaya pələ.

Yəuu kɛkɛnəaa na yoolaa
 tuutuuma kə í lakaya na í taaki.
¹⁴Pə təo kē pu wiisina-mɛyɛ yəuu taa,
 na pá kpiisi mə kolooši acalɛ tənə.
 Teitei isu Mowapv wulav Saləmaŋ ka
 yoonə
 Peti-Apɛɛli nyəma na í naŋti totonaa na pa
 piya tə,
¹⁵ŋpəyov maa lana-mɛyɛ
 mə isayatu katatəlaya təo.
 Mə wulav tomle ntɛ tanəŋ tɛɛ.

11

lɛyɛli nyəma kaanuto na ləo səəlvuv
¹ŋpəyov Tacaa təma sɪ:
 Waatu wei lɛyɛli n ka kē ifepu tə,
 maa səəla-ŋ kē.
 Haləna má yaa-ŋ ma pəyaya,
 na má ləsi-ŋ lɛipiti taa.
²Ma təŋna-ŋ yaav,
 iləna nyaa seeki-m na ɪ laaki Paali na tuŋ
 lələŋ.
 Iləna n wəki-ɪ kətaya tulaalv.
³Pəyele má təkənə nyá niŋ na má hə-ŋ
 taataa.
 Ama n ta nyənna tənə.
⁴Ma səəla-ŋ kē,
 na má paasənə-ŋ təpamm,
 na má wayaləxi-ŋ,
 isu cɛɛ lakuyv ɪ pəyaya tə.
 Ma sɔpa nyá tɛɛ,
 na má haaki-ŋ təyənaya.

⁵lɛipiti nyəma kaa tasa-mɛyɛ yomle kpaav
 yaa.
 Ama Asilii nyəma ká ŋmakələnə-mɛyɛ
 timpi í kisa ma kiŋ kə kəntɛ tə.
⁶Pə təo kē yəuu ka wɛ mə acalɛ taa,
 na ku wakəli a kəkentim.
 lɛyɛli nyəma kumayəsəm kasəyaya ntɛ.
⁷Ma yəlaa caaki-m kisuyu
 na pá yaaki-wɛ na ləo təo, paa nukɪ.

⁸Isənaya maa pəsɪ na má lə lɛyɛli na pə
 saali?
 Na má wakəli-ŋ isu ma lapv Atəma,
 na Sepoyim pə acalɛ tə?
 Təfə pu wakəli ma laŋlɛ na má nyasa ma
 təyi kela.

⁹Ma kaa tasa Ifəlayim nyáma ke wakəluxu.
Mpi tɔ, ma ké Iso Naŋŋ tɔ ké,
ma ta ke yulu.

¹⁰Iso ká yaa ɪ yəlaa mpa pa kuuwa
na pá tɛɛna hatoo tɛŋku waali tɔ na pá kɔɔ.
Teitei isu tɔyɔlaya wiikuyu na ká kotiyi ka
piya tɔ.

¹¹Í ka lu Icipiti na Asilii ke lɔŋ,
isu sumpuɔɔ, yaa alukuku kɔluxu tɔ.
Ilena má mɔŋna-mɛyɛ má tɛ.
Tacaá má, ma yɔyɔtəna mpɔ.

12

Krou ɪ lɔlɔxi pite

¹Ímpyó Tacaá tɔma sɪ:
Kaloolaya tike ke Iɛyɛli nyáma mɛ í
laki-m na í puɔyusuɔ-m tam.
Ama Yuta ná tamsəna Naŋŋ tɔ má.
²Iɛyɛli nyáma haaki Icipiti nyáma ke nim
sɪ pá hii camte.
Mə na Asilii nyáma í pɛɛlɔxi nɔɔsɪ.
Í lɔlɔsɔxi mə kaloolaya,
na mə musuŋ təma ke paa kuyaku ŋku.
Ama mə camte kaa kəli heelim ké leeluyu.

³Tacaá má maa huɔna Yuta nyáma mɛyɛ.
Maa paasəna Yakəɔɔ lɔluxu nyáma mɛyɛ
mə tɔntɛ isayale tɔɔ.

Maa yele na í tɔyɔ mə isayatu saləka.

⁴Hatoo toto lotu taa ké Yakəɔɔ nyá n caala
nyá tɛɛtu tɔɔ ké kɔluxu.
Pə kɔɔ na nyá na Iso í lu waatu wei nyá isɛ
nyaalaa tɔ.

⁵Nyá na isətaa tillu í lupə na ní kəli ílé.
Ilena ní wii na ní sələmi-ɪ sɪ í kooli-ŋ
kupantu.

N pola Pɛtɛɛli, Ilena Tacaá lu nyá tɔɔ na í
heeli-ŋ sɪ:

⁶Mayale Toma təna tɔ Tacaá.

⁷Maa yele na ní mali cəne.

Ama pə wɛɛ sɪ ní təŋ tampana na ní laki
kupantu ké.

Tɔ nyá Iso má, ma tike ke naani.

⁸Iɛyɛli nyáma í tɔka mə niŋ taa ké
mə sanəya isayav ké,
isu taatəlaa.
Í sɔɔla kamuɔulaya.

⁹Í tɔŋ sɪ mə hikuyu ke mə təmlɛ sote ké,
pə taya kawalaya tɔm.

Ile isayatu fɛi tɔŋ suv taa se.

Pə taya kupantu ke təna.

¹⁰Ntəna Tacaá sɪ:

Hatoo í wɛv Icipiti taa tɔyɔ mə ké mə Iso.
Ile maa yele na í mali coka taa cəyale,
isu mə acima waatvnaa.

¹¹Iso kuyɔyɔtɔtu tɛləsəlaa ke mə heeliyi ma
tɔm.

Ma hulɔxi-mɛyɛ ma luxu nyəntɔ,
na má sɛɛ-mɛyɛ isənaa ke toosee taka taa
sɪ,

pá tɛləsi-mɛ.

¹²Kalaati nyáma mə pəsa asayaa kpi-
tikpitinaa ké.

Səm ke pə kaasəna-mɛ.

Naŋŋ kataasi ke í haakaya kɔhaaŋ ke Ki-
likaa.

Ama mə kɔtasi tɔlatɛ pəsa haləm taa
kaŋmaasi huwa.

¹³Yakəɔɔ ka cɔɔsa Mesopotami tɛtu taa,
na í pəsi lɛlu ntiyilu ke alv tɔɔ.

¹⁴Ama Iso kuyɔyɔtɔtu tɛləsulɔ ke Iso tilaa sɪ
í ləsi Iɛyɛli nyáma mɛyɛ Icipiti taa.
Kulɔm unəxi ɪ tɔwa sɪ í tiiki ɪ yəlaa.

¹⁵Iɛyɛli yəlaa mə í yɔɔla Tacaá apalɔtu,
na í wakəli ɪ laŋlɛ tənəŋnaŋ.

Ama ílé ɪ ká lɛɛti-mɛyɛ mə fɛɛlɛ.
ɪ ká mələna mə yulɔkulɛ ke mə nyɔɔŋ taa
ké.

13

Iso tɔɔ kullaa səm

¹Ifəlayim kpekəle nyáma mɛ
í ka ŋmakəlayana Iɛyɛli taa,
na í yɔyɔtəxi na yəlaa təna tɛ svukəna-mɛ.
Ama í kɔ mə tɪ tɔm na tuŋ laav, Ilena í sɪ.

²Paa na mpɔ, í kama nyɔvɔ ke mə isayatu
taa ké.

Í luki mə liyitee nyəyɔtu ke tɔvɔ lɛəsɔvɔ.

Pəyɛle koolu lupina nawee lɛəsəŋ un.

Ilena mɛ sɪ í wayaləxi-ɪ na í laaki-ɪ.

³Pə tɔɔ ké í ka saali yem, isu tanəŋ ihunte.

Yaa aŋkpələɛ, yaa lɔɔtu kɔluxu tɔyɔnaya
təmate tɔ.

Yaa isu nyɔɔsɪ lukɔvɔna kutuluyu lɔpɔtu
taa tɔ.

⁴Ímpyó Tacaá yɔyɔtəa sɪ:

Má kəna mə Iso ke hatoo í luw Icipiti taa tɔ.
Í ta nata nəyɔlu na í nəyəsəna-m.

Pəyɛle nəyɔlu fɛi na í waasəxi isu má.

⁵Má fɛŋna mə tɔɔ ké wɔlaya tɛtu

taa ké timpi nikaya fɛi mpɔ tɔ.

⁶Í hikaa na í haya.

Ilena í svɔ kalampaani taa,
na í sɔɔ ma tɔɔ.

⁷Pə tɔɔ ké ma pəsa mə təna,

isu təɣolaya yaa kpou wei i papa mpaav taa
tə.

⁸Ma kula mə təw kɛ,
isu pa kpaakuyv taale wontuyv isayav
pəyayə tə.

Maa cəli-mɛ na má li-mɛ, isu təɣolaya.
Taale wontu ká cəli-mɛ təɔtəyətə.

⁹Í lo ma wei pɪ wɛɛ sɪ má waasi-mɛ tə,
pə təw kɛ pə wakəla-mɛyɛ mpv.

¹⁰Mə sələməna-m sɪ má kpa-mɛyɛ wulav na
paasənlaa.

Pɛlɛ pa tɛmna wɛ? Pá ya-mɛ ɪlɛ.

¹¹Pááná kɛ ma kpana-mɛyɛ wulav,
na kɔlɔmɛɛ anəyɪ maa təɣənəna-ɪ.

¹²Pa ɣmaa lɛyɛli nyéma mɛ mə tasəkələ
tənaya,
na pá ɣmɛsɪ teu.

¹³Í nəɣəsəna kɛ isu aɣɔlɔm kɔmɛlɛɣ
lɔlɔyɔ takuyv na í kisi luw tə.

¹⁴Ama ma kaa lɛkɪ-mɛyɛ sɛm nəɣə taa,
na má ya-mɛyɛ atətələ taa.

Pə təw tə, sɛm nyá ku-wɛ.

Atətələ, nyaa li-wɛ.

Ma fɛina mə pətətələ.

¹⁵Paa lɛyɛli nyéma í ká lɛsɪ mə tɛɛtɔnaa
hɛkɪ.

Maa yelɛ na kolontunaa lu mə təw kɛ.

Hilimate nyəkuyv hila na ləkənaa kɛ isəna
tə,

ɳpɔ́yú pɛlɛ pa kuu mə kpancoou təna.

14

¹Pə wɛɛ sɪ Samalii nyéma mɛ

í təyɔ mə isayatu saləka kɛ.

Mpi tə, í kula ma təw.

Paa ku mə na mə piya kɛ yooɔ taa,

na pá tɔli mə ahontonaa lotu.

Ísə waasuyv kɛ ɪ yəlaa

²ɳpɔ́yú Tacaa yəɣətəa sɪ:
lɛyɛli nyéma í məli mə lɔ Tacaa ma ma
kiɣ.

Mpi tə, mə isayatu pɛta-mɛyɛ.

³Ílɛ í layasɪ na í məli ma kiɣ na í wiina-m
sɪ:

Tayani-tuyv ta isayatu,

na ɳ mv ta sɛɛtɔ isu kɔhaaɣ.

⁴Pə taya Asilii ká waasəna-tv.

Páɔ́ tə kaa tasa yooɔ kpaɣanəɣ kɛ naani
tuyv.

Tə kaa tasa tɔɣ inəyɪ luɣuyv isu ta lɔ nyá.

Mpi tə, nyá tike n wɛnna katayələya
pətətələ.

⁵Ílɛna Tacaa sɪ:

Ye í mələna ma təw,

maa tayani mə isayatu.

Maa ku ma pááná kɛ mə təw na má sɔɔli-
mɛyɛ teu.

⁶Maa wɛɛ lɛyɛli nyéma isu cɔlɔv kuparɣku
kpaakuyv tə.

Nyutu ká tv hɛtv, na Liparɣ tuyv sɔsɔɔv ka
lila.

⁷Í ká hɛli piliɣasɪ kɛ teu isu təyɔ ɣku pa yaa
sɪ olifi tə.

Mə sɔsɔvɣ ká nyala isu Liparɣ hɔtuyv.

⁸Í ká kɔɔ na má kenti mə təw

na í hala təɣənaya na pə lá teu.

Í ka tv hɛtv isu lɛsɛɣ taale,

na mə hətɛ yaa isu Liparɣ sɔlɔm.

⁹Mə na tɔɣ kɔlalaɣ í kaa wɛ?

Má mɔyɔna mə sələməɣ na má fɛɣiɣi mə
təw.

Ma wɛ-mɛyɛ isu təyɔ ɣku ku hatv ɪ təkɪ tə.

Má haakəna-mɛyɛ mə tawa kɔlɔlɔm.

¹⁰Yɔlɔ wei ɪ kɛ layatu

na nyəntv tə í cɛkəna tɔm tənɛ.

Tacaa mpaav hɔlɔyənə weesuyv na
alaafəya.

Tampana təɣlaa pəsəyɪ na pá təɣ-ku.

Ama təw kɔllaa ná hotiyi.

ISO KYOYOTUTU TELASULO SOWEELI TOM TAKELAYA Kutolotu

Kuyaku nakuli ku wee, na pa yaaki-ku si iso kuyaku sasoo. Ku wule ke i ka huuna lseyeli nyoma na i toma sasoo. I ka keesana pa yaasi isayau ke. I ka huuna piitimnaa lempanaa, na i keesana yaasi wei pele pa lakayana lseyeli nyoma to. Mpi mpi pa hulayaa si kuyaku sasoo nku ku koo taylor. Kutolon luu, na wulaya, na kakasi nyayau, na kolontunaa yoolaa tutuyu. Isana pa faya Soweli takelaya to:

Kutolon luu na lseyeli nyoma nyulele si pa keesana iso too, titite 1:1-2:17
iso su i yalaa ke noyo si i ka malena-weye pa wule taa, titite 2:18-3:5
iso ka huuna piitimnaa kpa nyoma na i wakali-we, titite 4:1-21

¹Tom nti Tacaa heela Petuyeli payalu Soweli taylor.

Wulaya na kutayou taylor pa tom

²Yuta nyoma na pa sasaa me, i to nkpani na i nu.
Too to, yaasi ine i tema konte ke ma caanaa waatu yaa ma waatu taa?

³I keesayi-tayi ma piya na pele pa keesi-tayi pa nyehsi. Ilena pele pa keesi pa waali nyoma.

⁴Taylor tom liyiti ka taylor ma hatemutu. Sonsompee i kpisa mpi ile kutolon naa tayo. Kutolon i kpisa mpi ile kahusi naa tayo. Kahusi i kpisa mpi ile calah naa tayo.

⁵Sulunyoolaa me, i fe, na ma laja wakali na i wii.
Mpi to, pa lasa-wayi ma noyo taa ile i laja sulum.

⁶Piitim tuutuuma lu ma tetu taa, na pa tori we sayantu.

Pa tamasi na pa kela we isu taylor.

⁷Pa kpaala ta lesen na ta fikinaa tui. Pa koola tona na pa yele tuyu na ku huluma.

⁸I wii isu asalu kufalu cakuyu i paalu layaya to.

⁹⁻¹⁰Pa tayo tawa tona na pa wakali tetu lanle. Pa too ke pa tasayi kotaya taylora pee na sulum na nim ponau ke iso tasele taa. Kotalaa na caya layaya.

¹¹Hataa na lesen tawa nyoma wiiki.

Mpi to, taylora pee nyehsi saala yem.

¹²Lesen tui wulaa.

Fikinaa tui na kuluhuri lesen tona lontilaa. Yalaa lanhulumle tona saala yem.

Nohokutu na iso wiinau

¹³Kotaya telate kotalaa,

me mpa i ke iso tamle lataa to.

I suu ma layaya wontu isu folatanaa taka na i wii,

i hantana lanwakalle.

Mpi to, pa tasayi ponau ke Tacaa tasele taa ke kotaya taylora pee na sulum.

¹⁴I la kotuyu sasoo.

I kpeyeli sasaa na yalaa tona ke ta

iso Tacaa tasele taa.

I hoko noosi na i wiina-i.

Tacaa paana kuyaku

¹⁵Hai, waiyo!

Tacaa huule kuyaku kpeyetaa.

Wule nteye iso Toma tona to ka wakali.

¹⁶Ta isentaa taylora ta taylora

ka saali yem to kaa pasi pulu.

Lanhulumle na anmaala ka lu ta iso taylora taa.

¹⁷Motutuuna mazona tetu tee.

Taylora pee nyehka fei toto.

Pa yela kpeen ke kpete na i yoki.

¹⁸Tala feina nyutu,

na a wiiki, na a coko yem.

Heen mayamaya na tema taasi.

iso kuyotutu telasulu selamayi iso

¹⁹Tacaa, nyaya ma wiikina.

Mpi to, wulaya tetu taa nyutu

na tui tona nyayaa ke isu koka.

²⁰Taalae wontu mayamaya na

keesa ise na nya too ke.

Mpi to, pusi tona nyowa na nyutu wuli.

Koka nyaya wulaya tetu nyutu.

2

Tacaa kuyaku kpeyetyu

¹I huli tutuyu ke iso puyi

nanhi nyehku Siyeh taa.

Tetu nyoma me, i sele.

Mpi to, Tacaa huule kuyaku kpeyetaa ke.

²Ku ke isohmuntu kuyaku nku ku yuwa tayo.

Ku ke sakpetuyu kuyaku ke.

Piitim sasoom tori nyem kpaaki ke isu tefemle nyaalam nyaaluyu poy too to.

Too to, pa ta nata pa taka ke

waatvnaa mpa pa tæwa tɔ.
Pæyele pa kaa na pæ taka ké
waatvnaa mpa paa kɔɔ tɔ pa taa.

³Piitim mpi pæ nɔɔɔ tɔɔ wɛ kɛ isu kɔkɔ
kumumuka.

Na pæ waali náá wɛ isu kɔkɔ ŋka ka nyaki
tɔ.

Ye pæ ta tata timpi,
pæ wɛ tɛlekuleku ké isu lteni taale.

Ye pæ tæwa ɛle pæ yeke kpetɛ,
piitim mpi pu sɔɔki pulv.

⁴Pæ wɛ ké isu kpayanəŋ,
na pæ seeki isu kpayanəŋ cayalaa.

⁵Pæ kuləyi puyv tɔɔ ké na pæ tɛləsi lɛŋku tɔɔ.

Pæ wiiki ké isu yooi kɛkɛnaa,
yaa nyuv sɔsɔɔv mukuyv tɔ.

Pæ wɛ ké isu yoolaa sɔsaa tɛkuyv yooi tɔ.

⁶Ye pæ kpayetaa sɔɔntv pu
yɛlaa tənaya na pá seliyi.

⁷Pæ tɔŋ ké isu akanaa na
pá kpaaki koloosi isu yoolaa.
Pulvpu u kɛɛ-wɛ.

⁸Paa wei na i mpaav ké,
nɔɔɔlv u kayatəyi lɛlv.

Paa nyəma kɛ pa tɔ-wɛ pa tɛɛ ké.
Pulvpu u yasəyi pa caŋa.

⁹Pæ tiiki ɛatɛ tɔɔ ké na pæ seeki koloosi tɔɔ.
Pæ kpaaki kutulv tɔɔ na pæ svkəna pə-
tolee isu ŋmulaa.

¹⁰Tɛtv na isɔtɔnvuv pæ seliyi pæ nɔɔɔ tɔɔ ké.
ɛlena ilim na isɔtv na isɔtvlvŋasɪ pá sɪ
təkpiti.

¹¹Tacaa nɔɔɔ nuki ké isu
tɛv hula kɛ i yoolaa nɔɔɔ tɔɔ
na pá wɛ tuutuuma na pa tɔŋ wɛ sɔɔntv.
Pa lakɪ nti i tɔv-wɛ tɔ.

Mpi tɔ, Tacaa hvule kuyaku wɛ sɔɔntv ké.
Nɔɔɔlv kaa fiti kɔ wule.

Tacaa yaav kɛ i yɛlaa sɪ pá layasɪ

¹²Ḿpúyó Tacaa yɔyɔtaa sɪ:

Pæ na pæ mpv tɔ,
pənəntɛ í pásəyi tɔtɔ na í mɛli ma kin na
lotu kulvmtv.

Í hɔkɔ nɔɔsɪ, í pɛli isɛlvv na í wiina-m.

¹³Pæ tayə mɛ wɔntu kɛ pæ wɛɛ sɪ í cəli.

Ama mɛ laŋa kɛ pu wɛɛ sɪ á wakəli.

Pæ wɛɛ ké sɪ í mɛli mɛ lɔ Tacaa má ma kin.
Mpi tɔ, ma sɔɔləyi yɛlaa ké na má wɛna pa
pətɔtɔtɛ.

Maa mvvi páná kɛ lɔŋ,

ma kupantv fɛi tənaya.

Maa lɔkɪ isəna ma tv ma taa sɪ maa nyəŋsɪ
mɛ isɛ tɔ.

¹⁴Ntanyi maa layasɪ hvwɛ na má katɪ-
mɛyɛ kupantv.

ɛlena mu la-m kɔtasɪ kɛ mɛ tɔɔnaya pee
na sɔlvv.

Nəhokutv na lɔ wiina

¹⁵⁻¹⁶Í hvli tutuyv kɛ Siyɔŋ taa.

Í kotɪ yɛlaa tənaya kotuyv sɔsɔɔv.

Pæ kpayav kukpatɛlaa na ifepiya, na
ahɔlvvnaa.

Hali akpayalaa mayamaya ká lu pa nanŋ
taa.

Pa tənə pá hɔkɔ nɔɔsɪ.

¹⁷Tacaa tɛmlɛ lataa kɔtɛlaa í wii lɔ tɛsɛlɛ
nɔnɔɔɔ na kɔtaya tɛlatɛ pæ hɛkv taa.

Í tɛkɪ lɔ ké niŋ, na í nyənɪ ta pətɔtɛ.

Í taa tv-tuyv fɛɛlɛ.

Pæ taa kɔɔ na kpai nyəma wɔŋiyi-tv sɪ:

Pa lɔɔ unɪ i wɛ lɛ sɪ í sənə-wɛ?

Tacaa nuwa i yɛlaa wiina

¹⁸Ḿpúyó Tacaa nyá luyv tayana lavv kɛ nyá
tɛtv.

N wɛna tɔ yɛlaa pətɔtɛ.

¹⁹N nu ta wiina na í tɔ sɪ,

n ká ha-tuyv tɔɔnaya pee na sɔlvv,
na nim, na pə tɔləna-tv

Sɪ n kaa tasa yeluyv na kpai nyəma wɔŋ-tv.

²⁰N ká tɔɔnɪ ta kolontunaa

mpa pa kɔmna ilim ntɔɔŋ tɔɔ tɔ.

N ká pona-wɛyɛ poolv kɛ wɔlaya tɛtv taa.

N ká tɔŋsɪ pa nɔɔɔ tɔɔ nyəma kɛ tɔm tɛŋku
lvv.

ɛlena pa waali nyəma kɛ tɛŋku Metitlanee
lvv.

Pa sətəa sɔŋ ká nyala paa timpi.

Mpi tɔ, n lapa təma sɔsɔɔna ké.

²¹Tɛtv, taa nyá,

nyá laŋlɛ í hvlvv.

Mpi tɔ, Tacaa lakəna təma sɔsɔɔna.

²²Taalɛ wɔntu í taa nyá.

Nyutv ká nyala wɔlaya tɛtv tɛtɛka taa,

na tɔŋ náá lvli i pee.

Tɔŋ wei pa yaa sɪ fikinaa na lɛsɛŋnaa tɔ pu
susi tɔyvv.

²³Siyɔŋ nyəma í ŋmaali mɛ lɔ Tacaa tɔɔ.

Mpi tɔ, i ká yeke na tɛv nu-mɛyɛ kv waatv.

Kancaalaya tɛv na kantəkaya nyəŋkv

ká nu-mɛyɛ tɛtɛi, isu hatoo lɔŋ taa.

²⁴Tɔɔnaya pee təmatənəa suwa.

Sɔlvv na nim pəlɛ pə su hɛsɪ.

²⁵Ḿpúyó Tacaa təma sɪ:

Maa lɛtɛi-mɛyɛ mɛ tɔɔnasɪ.

Paa nsi sonsompee na kutolv

na kahvsi na cəlvv ka tɔya pusi liyiti tɔ.

ISO KYOYOTUTU TELESULO AMƏSSİ TOM TAKƏLAYA

Kutulotu

Pu wəe si lseyeli nyəma í caya təma kirj ké na heesuyv. llena toytunaa náá təkí acamaa ise na pá muyuliyi təma. Ntəna lso su isəna pə wəe si paa wei í ká təj tə, na Aməssı teləsi yəlaa. lso pəəsəyi lseyeli nyəma ke mpi pa lakı na pə fəi teu tə pə təm.

Isəna pa faya Aməssı takəlaya tə:

lso kaləxəna lseyeli kawulaya na pa cələ nyəma, titite 1-2

Mpi pə yoosiyi lso na í yəlaa tə, titite 3-6
Təmnaa mpa pə kulaa na pə huli Aməssı tə, titite 7-9

¹ Tacaa lso kula təm təə na í heeli Yuta ıcatə Tekuwa tiikulu Aməssı. Təm nti tə ké lseyeli kawulaya təm ké. lso yəyotə-təyi na pusı naale siki na pəcə tetu seliyi. Yuta wulav Osiyası na lseyeli nyəj Solopwam, wei í ké Sowası pəyalv tə pa pəələ taa ke lso yəyotə təm nti si:

² Tacaa mv pááná,
na í nəyɔ nu Siyəj puyv taa ké Yosalem,
ısu təyələya wula.
Təla tətəyəlenaa nyutu wulaa,
na Kameeli puyv nyutu lontili.

Tacaa kalənav ke lseyeli na í cələ pi-
itimnaa

(Sili nyəma nyəntv)

³ Mpróyú Tacaa yəyotaa si:
Pə taya ısayatv kulmvtv ke ma kaləxəna
Sili ıcatə səəsəle nyəma mə.
llena pə tu kələna isəna í kuwa
Kalaatı nyəma ke mvsəj na naəj akuj tə.
Pə təə ké ma kaa layası nti ma tēma suv ke
mə təə tə.

⁴ Maa nyayası kəkə ke mə awulaa,
Hasayeli na Pəni-Hatatı pa tēesi.

⁵ Maa pəli Sili ıcatə Taması kampənaa
kukaləsəj.
llena kolontv suv na í kv mə wulav na í
yəlaa.

Mpi tə, ısayatv heele taa ké í yəələyi.
Ye pə kaasa mə tetv təna ile paa kuu-mə na
pá tēna Kihi.

(Filiisi nyəma nyəntv)

⁶ Mpróyú Tacaa tasaa si:
Pə taya ısayatv kulmvtv ke
ma kaləxəna Kasa Filiisi nyəma mə.
llena pə tu kələna isəna í kuu acaləe təcu
yəlaa,
na í pəetəna-yəyē ltəm nyəma tə.
Pə təə ké ma kaa layası nti ma tēma suv ke
mə təə tə.
⁷ Maa nyayası kəkə ke Kasa ıcatə,
na tə kutuləj kupəj.
⁸ Maa kpiisi Asətəti nyəma na Asəkələj
nyəma wulav.
llena má niki lkoləj nyəma təə.
Pə kaa kaası Filiisi nyəma taa ké nəyɔlv.
Tacaa lso má, ma yəyotəna mpv.

(Fenisii nyəma nyəntv)

⁹ Mpróyú Tacaa tasaa tətə si:
Pə taya ısayatv kulmvtv ke
ma kaləxəna Tihi Fenisii nyəma mə.
llena pə tu kələna isəna í ta təkí
nəyɔ njə mə na lseyeli nyəma í ká pəelaa
tə.
Haləna í kuu acaləe təcu yəlaa na
í pəetəna ltəm nyəma tə.
Pə təə ké ma kaa layası nti ma suwa mə təə
tə.
¹⁰ Maa nyayası mə ıcatə Tihi
na tə kawulaya tēesi kupəjı ke kəkə.

(ltəm nyəma nyəntv)

¹¹ Mpróyú Tacaa tasaa si:
Pə taya ısayatv kulmvtv ke
ma kaləxəna ltəm nyəma.
llena pə tu kələna isəna í təyona
mə tēetvnaa lseyeli nyəma na layatə tə.
Halı í kisi pa pətəətəle
nyənvuyv si í kú mə pááná.
llena í təkı-wē na mə taa ké tam.
Pə təə ké ma kaa layası nti ma suwa mə təə
tə.
¹² Maa nyayası mə ıcatə Teməj na pa
kawulaya
tēesi kupəjı nsi si wē Posəla ıcatə taa təyɔ
kəkə.
Mpi tə, tənəya mə awulaa səsa ka wəe.

(Amoni nyəma nyəntv)

¹³ Mpróyú Tacaa tasaa si:
Pə taya ısayatv kulmvtv ke
ma kaləxəna Amoni nyəma.
llena pə tu kələna ısu í yasuyv

Kalaatı ahontonaa lotu tō.
 Í lapa m̄púyú sı í waləsəyi mə tetv.
 Pə tōw kē ma kaa layası nti ma suwa mə tōw
 tō.
¹⁴ Maa nyayası kəkō ke mə ıcatē səsəələ
 Lapa,
 na pə nyaya mə kawulaya tēsi kuparısi.
 Yoou wula na kv kakiisasi na kv
 kacuculaya taa ke maa la mpv.
¹⁵ Paa kpa mə wulav ke yomle
 na pō kpenna ı waalı nyóma.
 Tacaá ləw yəyətəna mpv.

2

(Mowapu nyóma nyəntv)

¹ M̄púyú Tacaá tasaa sı:
 Pə taya isayatu kulumtv ke
 ma kaləyana Mowapu nyóma mə,
 llena pə tu kələna isəna í wəpa
 ltəm wulav mwəna í la kayalı tō.
 Pə tōw kē ma kaa layası nti ma suwa mə tōw
 tō.
² Maa nyayası Mowapu tetv ke kəkō,
 na mə kawulaya tēsi kuparısi nsi sı
 wə Keliyo ıcatē taa tō.
 Paa yaya yoou kakiisasi na pə tutuuy
 na Mowapu nyóma sı.
³ Maa kv mə wulav na ı waalı nyóma təna.
 Tacaá ləw má ma yəyətəna mpv.

(Yuta nyóma nyəntv)

⁴ M̄púyú Tacaá tasaa sı:
 Pə taya isayatu kulumtv ke
 ma kaləyana Yuta nyóma mə.
 llena pə tu kələna isəna í kisa ma
 kuseyəsətv,
 na í yeke ma kusəsutv tókuyv tō.
 Í tənə tuw na pō tolisi-mə,
 ısu pu lapv mə cəsənəa tō.
 Pə tōw kē ma kaa layası nti maa
 suwa mə tōw tō.
⁵ Maa nyayası mə tetv na mə kawulaya tēsi
 kuparısi nsi sı wə Yosalem ıcatē taa tō.

(İseyeli nyóma nyəntv)

⁶ M̄púyú Tacaá tasaa sı:
 Pə taya isayatu kulumtv ke ma
 kaləyana İseyeli yəlaa mə.
 Pə tōw kē ma kaa yeke nti ma suwa mə tōw
 tō.
 llena pə tu kələna isəna í pəetəyi yəlaa
 kupama sı,
 pa ta pəsi pa kəma felyuv tō.

Í pəetəyi konyəntvnəa ke ntanjkpala
 mayamaya nyuyv tō.
⁷ Í felyəyi acamaa ke nəəhē,
 na í pəw konyəntvnəa ke pa tampana ke
 huule taa.
 Pəyele cēce na pəyaya pa kaaki alv kulvm,
 na pō kuyi ma nyuyv.
⁸ Wontunaa mpa í lēeka konyəntvnəa kinj ke
 təluma tō,
 pa tōw kē í hantəyi mə tuw kutuluy taa na,
 í nyəwki sulum mpi ı lēeka-wə tō.
⁹ Pəyele mə tōw kē ma kuwa
 Amolii nyóma tənəwəw.
 Paa tayalaa kē ısu koomasi,
 na pá wə alaafəya ısu hēleməw.
¹⁰ Pələ pə paasi,
 ma ləsəna-məyē İcipiti tetv taa.
 Pusi nule təcu ke maa wə mə
 waalı ke wulaya tetv taa.
 Haləna í lēeki Amolii nyóma tetv.
¹¹ Pə waalı kē ma kpa mə pəyalaa taa kē
 ləw kuyəyətutv tēləsələa.
 Ma ləsa pa taa lələa na pá ha-m pa ti
 na pá sı nəwı sı pa kaa nyəw sulum.
 Yaa ma cəsəyi, İseyeli nyóma mə?
¹² Ama í haayasa-wəyē-wı.
 llena í kayati ma kuyəyətutv
 tēləsələa sı pá taa yəyətı ma təm.
¹³ Maa tələki-mə ısu kēekē səyəluyv
 təyənaya pee ke səsəm na í nəwı yulv tō.
¹⁴ Halı pu la ti faləsəlv kuparj ke kate sı í təl-
 ti.
 Aka kaa wəena tərj.
 Yooolaa taa yooolu kaa hiki weesuyv.
¹⁵ Tətəlv kuparj kaa səw,
 na kpayəwv cəyalv na selv kuparj kaa lu-tı.
¹⁶ Yooolaa nəyō tv mayamaya ká lə
 ı wontu na í kuu-təyē ninj kpetē.
 Tacaá má, ma yəyətəna mpv.

3

İw ká pəwı ı yəlaa ke pa kulapələ
¹ M̄púyú Tacaá tasaa sı: İseyeli nyóma
 mpa mə ma ləsa İcipiti tō, məyē ma
 yəyətəyi təm tənə.
² Mə tike ke ma sələ atē yəlaa tənə taa na
 má ləsi.
 Pə tōw kē maa pəwı-məyē isayatu tənə nti í
 lakı tō.
 Pə wēe sı ləw kuyəyətutv tēləsəlv í tēləsi
 ləw Təm
³ Yəlaa naale ká kaa mpaaw
 na pa ta mayası kv təm?

⁴Təḡolaya ka nyusi yem ké hətuyu
taa na ká tá hiki təḡonaya?
Ye təḡolaya pəyaya ta kpa pulu,
kaa kiisi yem ké ka tante taa?
⁵Sumaya ka tii yem ké apai taa na ká tá na
toolee?
Yaa puluyu ká kpəti yem na ku ta puu pulu?
⁶Paa huli apalututuyu ke yem na yəlaa kaa
nya?
Yaa wahala ká tii icate taa ké yem na Tacaa
má ma ta kəna-i?
⁷⁻⁸ Mpu tə, ye təḡolaya í nyusaa aweye
səḡontu kaa kpa?
Yaa ye Tacaa má ma yəḡətəna ɔle pa kisi ma
təm teləsuyu?
Pəpətu fei leler, Iso Tacaa má ma kaa la
pulu na má ɣmesi
Iso kuyəḡətu teləsəlaa.

Iseyeli icate səsəle Samalii nyəma
huvnav
⁹Tacaa si: ɪ kpaali Asətəti na ɪcipiti
pə kawulasi kutuluŋ nyəḡə taa.
Yəlaa í kpeyeli Samalii pulasi taa,
na í ná isayatu səsəontu na musuŋ
wei pa laki tə.
¹⁰Pa ta nyi mpi pa yaa yaasi kupar tə.
Mpi pa ləkəyi musuŋ na pá ɣmuləyi təḡo
pa nyəka pa kawulasi tɛsi taa.
¹¹Pə təo ké kolontu ka nyala mə tetu.
ɪ ká yəki mə koloosi na í kuu mə wontu.

Waasuyu laŋwakəlle nyəm
¹²Ḳpəyó Tacaa yəḡətəa si:
Teitei isu təḡolaya kpaakuyu heu
na tiikulu hiki nəŋkpaasi yaa ɣkpaŋuyu
titite ke aseeta tə,
ɣpəyó pu la Samalii nyəma na pa kpelasi
kuparisi.

Iso kpaaləyi ɪ yəlaa
¹³Ḳpəyó Tacaa Iso Toma təna tu kpaalaa si:
í teləsi Yakəpu luluy nyəma si
¹⁴kuyaku nakuli maa kəo Iseyeli nyəma
mɛye lɛtuyu ke mə isayatu.
Maa wakəli Petɛli təlaalenaa,
na má kpesi kəṭaya təlate hələŋasi.
¹⁵Maa yəki tɔŋtənaa lɔŋle kutuluŋ,
na yoluma nyəŋ.
Pa kutuluŋ wei pa lapa kacəka na tuuŋ kela
tə,
na pa atə na iso kutuluŋ na í pəsi ncaa.
Tacaa má, ma yəḡətəna mpv.

4

¹Ḳpəyó Tacaa yəḡətəa si:
Samalii alaa mpa mɛ ɪ yasəlaa tələpələpi
isu Pasar nyəma naaŋ tə,
í ke ɣkpaŋ na í nu.
í ləkəyi acamaa,
na í muɣuliyi kunyəntənaa.
ɪlena í təŋ mə paalaa si pá cɛ solum na í
nyəo.
²Tacaa Iso má,
ma tuuna ma həte naŋ nyəntɛ si,
kuyaku ɣku paa ləsi mə nəḡo na mə suka
isu kulaya na tinte tə, ku təŋa kəntɛ.
³Paa ləsi-mɛ na icate koluyə kafɛɛŋ.
Paa pona-mɛye ilim ntəḡə təo.
Tacaa má, ma yəḡətəna mpv.

Acəsaa cəsaa iso sɛɛlaa
⁴Ḳpəyó Tacaa təma si:
Iseyeli nyəma mɛ,
í cəsi na í puki Petɛli yaa Kilikaa
si í laki Iso ké təmlɛ,
na í təŋna-m pəntənav ke mpv.
í ha mə kəhaaŋ ke paa tanar ɣku,
ɪlena í kəna mə kəhaham ke tooso nyəŋku
wule,
pəyele í wakələna-m.
⁵í ha mə sɛtu kəha na mə kukusum po-
topotona.
í kpaaləna nəḡo səsəya si í haaki-m luɣu
kulumuyu
kucəu na paa wei í nu.
Isayatu ntəyi ɪ səəlaa.
Iso Tacaa má, ma yəḡətəna mpv.

Iseyeli nyəma laŋkpusəŋ
⁶Ḳpəyó Tacaa yəḡətəa si:
Ma yəlaa na nyəḡəsi lu mə acalɛ taa,
na í laŋ si í suu mə nəḡo puyuy.
Paa na mpv í tá mələna ma təo.
Tacaa má ma yəḡətəyəna mpv.

⁷Ma pɛma-mɛye tɛv ke waatu wei mə
kəhaləm nyula-ku tə.
Ma ha icate lɛntɛ ke tɛv na má pɛ lɛntɛ.
Ma yəlaa na taale lɛntɛ luli teu
na lɛntɛ náa wuli lum laɣuy təo.
⁸Acalɛ naale yaa tooso pukaya
kolumtəle kiŋ si á hiki lum na á nyəo.
Paa na mpv pu takɪ-yɛ.
Pəyele í tá mələna ma təo.
Tacaa má ma yəḡətəna mpv.

⁹Ma yəlaa na kulaya na kpeələm
pá ku mə kutəḡəŋ,

na kutolon tayo mə tuj tawa payale.
Paa na mpv í tá mələna ma tɔɔ.
Tacaa má ma yɔɔtəna mpv.

¹⁰ Ma yelaa na kusəku kv mə tala
isu maa lapv Icipiti ke Moisi waatu taa tɔ.
Na má yele na kolontu la sakasaka
ke mə ifepiya ke yoo taa,
na í kuu mə kpayanəɲ.
Na sətəa səɲ nyala mə təsikile taa na pə nu-
mɛ.

Paa na mpv í tá mələna ma tɔɔ.
Tacaa má ma yɔɔtəna mpv.

¹¹ Ma wakəla pə tənaya mə tɛ isu
maa lapv Sətm na Kəmə tɔ.
lɛna mə taa leləa fiti isu pa
ləsuɣv təputuɣv ke kəkə taa tɔ.
Paa na mpv í tá mələna ma tɔɔ.
Tacaa má ma yɔɔtəna mpv.

¹² Pə tɔɔ ké lɛyɛli nyəma mɛ
í ká na isəna maa lana-mɛ tɔ.
lɛ í tayani mə ti na í sulu-m.

¹³ Ma lapəna pɔɔɲ, na heelim,
na má hvlh yəlaa ke mpi mpi ma luɣv wɛ
lapv tɔ.

Ma pəsəɣi ilim ke ahoo,
na má təɲ tɛtv comcom nəɔsɪ taa.
Maya Pə tənə pə tv Tacaa ləɔ má,
ma yɔɔtəna mpv.

5

lɛyɛli tɔɔ wula

¹ lɛyɛli nyəma í nu mə səm wula:

² lɛyɛli wɛ ké isu pɛɛlɔ wei í səpa tɔ.
lɪ tasəɣi kvlɣv.

Pəɔɔ nəɣəlv kaa kvst-ɪ.

³ Mpi tɔ, Tacaa ləɔ yɔɔtə lɛyɛli təm sɪ:
Ye yəlaa iyəɣa (1000) pola yooɔ,
nunwə (100) tike ka mələna.
Ye nunwə (100) poləna,
naanwə ke pu sɔɔ.

ləɔ yaa-wɛ pə taa kəɔ na pə sɪ

⁴ Tacaa yɔɔtəa sɪ:
l kəɔ ma kiɲ na má ha-mɛɣɛ weesuyv.

⁵ Ama í taa polo Petɛɛli, na Kilikaa,
na Pɛɛsɛpa acalɛɛ təkətələnəa.
Pə taya pvlɔ,
paa kuu Kilikaa nyəma,
na pə kpiisi Petɛɛli nyəma.

⁶ Yosɛɛfv lvlɣv nyəma mɛ,
ye í caa weesuyv,
pə wɛɛ sɪ Tacaa ke í pɛɛki.
Təfə tɔɔ, ílɛ í ká pəsɪ ké isu kəkə

na í nyaya pə tənaya Petɛɛli.
Nəɣəlv kaa pəsɪ ka teesuyv.

⁷ Waiyo, í layasəɣi tampana na isayətv,
na í muɣuliɣi tampana nyəma.

⁸ Tacaa lapəna isətvlvɲasɪ ke waani waani.
lɪnɪ í layasəɣəna səkpɛtvɣv ke nyaaləm,
na nyaaləm ke səkpɛtvɣv.
Na í həɲ tɛɲku lvm na í pələɣi tɛtv tɔɔ.
l hətɛ ntɛ Tacaa.

⁹ lɪnɪ í kuyvna tɔɲtvnaa
na í lakɪ pa koloosi acalɛɛ ke ncaa.

¹⁰ Mə taa kpaakəna tampana yɔɔtəlv ke
hvlɛ taa ké,
na wei ɪ hvləɣi-mɛɣɛ mə təwakəlɛ tɔ.

¹¹ í muɣuliɣi acamaa na í ɲmuləɣi pa
kvlhaləm.

Pə tɔɔ ké í kaa nu mə kutulvɲ kupaɲ leleɲ.
Pəɔɔ í kaa təɲ mə lɛsɛɲnaa kupama sulum.

¹² Maa sɔɔki mə isayətv tuutuuma taa
natəlɪ.

í muɣuliɣi yvlɔpaɲ na í muɣi kvɔɔɔɲ.
lɛna í kuyv acamaa təm ke hvlɛ taa.

¹³ Tasəkəle tɣv waatu kəlv ɪnɛ.
Pə tɔɔ ké layətvnaa suma sɪ pə taa kəɔ pə
na-wɛ.

¹⁴ í yele isayətv na í la kupantv.
lɛna Pə tənə pə tv ləɔ wɛɛ mə waalɪ ké
tampana,
isu ɪ yɔɔtəvɣv tɔ.

¹⁵ í kisi isayətv na í sɔɔli kupantv,
na í təɲəɣi tampana ke hvlɛ taa.
Ntanyɪ Pə tənə pə tv ləɔ ká wii Yosɛɛfv
lvlɣv kakaasaya pətəɔtəle.

¹⁶ Mɪpɔɣv Pə tənə pə tv ləɔ Tacaa yɔɔtəa sɪ:
Paa nu layəɣa wula ke nənəɔsɪ tɛɛ.
Yəlaa ká makɪ kapusi ke hɛpɛ tənə tɔɔ sɪ:
Mpusi wei kɛle, mpusi wei kɛle?
Paa yaa hataa na wiilaa ke wiɪu.

¹⁷ Waatu wei maa kəɔ yəlaa ke fvlɣv tɔ,
layəɣa wula ká nu lɛsɛɲ tawa tənə taa.

Tacaa waasvɣv kuyaku

¹⁸ Tacaa kuyaku sɔsəɔv tɔɲlɛa mɛ,
pə taya nyaaləm ke í ká ná kv wule yoo.
Ama səkpɛtvɣv ké.

¹⁹ Teitei isu yvlɔ seekuyv təɣolaya,
na í sulina ka camna,
lɛna í svv təɣaya na í teesina kolvɲa.
lɛna tvɪm nyasa-ɪ tɔ.

²⁰ Tacaa kuyaku sɔsəɔv ká wɛɛ mɪpɔɣv.
Kv ta ke nyaaləm nyəɲku.
Ama səkpɛtvɣv ké.

lɔsɛɛle nte ləɔ u caaki tɔ

²¹ Ǻpúyó Tacaa tōma sɪ:
Ma taa kpaana mā kōtasɪ na mā kotuŋ ké.
²² Mā kōtasɪ nsi kōkō nyaya sɪ tēna tō
na mā tōŋnaxa nyāŋsɪ lu-m sōŋ.
Maa tu caa mā nawee nim nyāna.
²³ Í yele kōkoole ké ma ŋkpaŋŋ taa sɪ
í yooki-m yontu.
Maa caa má nɪ mā cāmāŋ taŋ.
²⁴ Pə kəla teu sɪ í yele na tampana wēē mā
hekɔ,
isu pōŋo sōsaya ŋka kaa nyōkɪ tō.
²⁵ Ísɛyɛlɪ nyāma mē, pusi nɪlɛ wei í tōma
wulaya tetu taa tō í lapa-m kōtasɪ na?
²⁶ Ntōŋ mā tuŋ Sakutɪ na Kewaŋ wei í saaka
mā tɪ tōŋo í ka tōkaa na í laaki?
²⁷ Pə tōo ké maa yele
na pá pona-meyɛ Tamasi
icatɛ waali ké Asilii tetu taa.
Pə tēna pə tɔ lso má,
ma yōŋotēna mpɔ.

6

Acesaaacesaa naani
¹ Felentunaa mpa mē ɪ tōkɪ Siyōŋ pɔŋɔ
na Samalii pulaya tōo ké kawulaya na
naani tō,
mā tōm wē waiyo ké.
Meyɛlɛ piitim sōsōom taa acɛpa
na meyɛlɛ Ísɛyɛlɪ nyāma
tēna layatu tasəlaa.
² Í polo Kaləne na Hamatɪ icatɛ sōsōolɛ,
na Filiisi nyāma tɛxɛ Katɪ,
na í na Asilii nyāma tōŋo pa tetu.
Í ta tɛ mpe ināŋɪ pulɔ,
paa na pa tetu ta haŋna mā nyəntu tō.
³ Mə luki keɛ sɪ mpusi kuyaku í polo pooluŋ.
Sesɛ ɪlɛ mā musuŋ tōŋna-kuyɔ yaav.
⁴ Í caya mā kpelasi kupāŋsɪ nsi pa tayanna
tuuŋ kela tō sɪ tōo,
na í nyasəŋɪ heeŋ na nawee nim nyāna
nantu.
⁵ Í kiisiyina mā cāmāŋ sɪ í yooki yontu.
Pəyɛlɛ í kɛekəna Tafiiti na í luki yontu.
⁶ Í tɛŋ sulum na ŋkpaŋŋ,
na í tuŋɪ tulaalɔnaa kupampama.
Ama mā paa fɛina isəna Ísɛyɛlɪ kawulaya
wakəlaa tō.
⁷ Pə tōo ké mā kpaaləŋɪ nōnōo sɪ í ká wēē
mpa pa kpa yomlɛ tō pa kancaalaya
nyāma.
Felentunaa acima su tənaya.
Samalii icatɛ wakəluŋɔ

⁸ Ǻpúyó Pə tēna pə tɔ lso Tacaa tōma sɪ:
Ma tuuna ma tɪ sɪ ma nyəŋasa
Ísɛyɛlɪ nyāma kalampaani ké.
Maa caaki mā kutuluŋ kupampaŋ.
Maa tɔ mā kolontunaa niŋ taa ké
mpi pə wē Samalii taa tō.
⁹ Ye pə kaasa yəlaa naanɔwa ké təyayə
taa, pɛlɛ paa sɪ. ¹⁰ Paa wei í pola ɪ sətu
kpaŋav sɪ ɪ piŋ, na í maŋana pə kaasa
nəŋɔlɔ ké naŋ lɛŋku taa. Í ka pōosɪ-ɪ sɪ:
Nyana nəŋɔluŋɔ? ɪlena pɔntu sɪ: Aai. ɪlɛ
sətu kpaŋav ká təkɪ-ɪ sɪ, su. Taa yaa Tacaa
həte na í nyɪ sɪ yulɔ wē cənɛ.
¹¹ Pə taya pulɔ,
ye Tacaa í yōŋotaa,
kutuluŋ sōsōŋ na səkpeŋ ká yōkɪ ɪ tənaya.

Akaitu wē tōm naale ama pə ké kpɛtɛ
¹² Wulee kpaŋanəŋ kpaŋa asewa ké
kukpamuyɔ tōo?
Yaa í na pa hala ku tōo na naaŋ?
ɪlɛ pepɛ tōo ké mā layasəŋɪ tampana na
ɪsəŋatɔ,
na a kululɔm pəsəŋɪ nyan pulɔ?

¹³ Na mā laŋa hɛɛwa sɪ í lɛka icatɛ kpaɪ
nyəntɛ, na ɪ haŋ mā tɪ sɪ mā toma tōo ké í
lɛka tōŋ icatɛ. ¹⁴ Ǻpúyó Pə tēna pə tɔ lso
Tacaa tōma sɪ: Maa yele na piitim napəli
pə kulɪ na pə hulɪ-meyɛ pə tōŋ. Pə kpaŋav
Lepo-Hamatɪ ké Ísɛyɛlɪ tetu ɪlim ntəŋŋ tō,
haləna Alapa lōoɔ ké ɪlim mpətəŋ tōo.

7

Amōosɪ toosee kancaalaya nyāna

¹ Ǻpúyó Tacaa lso lapa na má toosi sɪ pa
təma wulav kumtu kancaalaya nyəntu, na
pə kaasi kufatu. ɪlena lso tisi kutolɔŋ isu
isəŋmuntɔ. ² Waatu wei kutolɔŋ təma tetu
tēna taa nyutu ké niisuyɔ, ɪlena má wiina-
ɪ sɪ: Hai, Tacaa lso, wii nyá yəlaa. Pa kəla
pəciuu, paa sɪ. ³ ɪlena í layasi huwē na í tō
sɪ: Tələ tə kaa la.

Toosee naale nyāna

⁴ Ǻpúyó lso Tacaa lapa na má tasa
toosuŋɔ sɪ, kōkō ntɛ ɪ huɔkayana yəlaa, na
ká nyaki tɛŋku lum na tetu. ⁵ Ntəna má
wiina-ɪ sɪ Hai, Tacaa, yele mpɔ. Təfə Ísɛyɛlɪ
nyāma kəla pəciuu, paa sɪ. ⁶ Kelena í layasi
na í tō sɪ: Tələ tə kaa la.

Toosee tooso nyāna

⁷ Ǻpúyó Tacaa lapa na má tasa toosuŋɔ
sɪ, ɪ səŋa koluŋa tōo keɛ na í tōka

kumayasuḡu ke ı niḡ taa. ⁸İlena í pōssı-m sı: Amōssı, weye n naaki ma niḡ taa? Ma sı: Kumayasuḡu. Mpuyule sı: Ma caa ma mayası ma yēlaa ké na má ná sı pa siyisaa yaa pa ta siyisi. Mpi tō, ma kaa husi pa kawalaya.

⁹Maa wakēli lseyeli nyéma təkətəlenaa, na má kv wulav Solopwam luluy nyéma na layate.

Amōssı tōḡonuḡu ke Peteełi

¹⁰Mpōyó Peteełi kōtulu Amasiya heela lseyeli wulav Solopwam sı: Amōssı na ı yēlaa pa pēela nōḡo ke nyá tōo ke lseyeli taa cəneye, na ı kuyōḡotutu mayamaya wakəlayi lseyeli tētu. ¹¹Halı ı yōḡotaa sı: Paa kv-ḡ, İlena pá kuu lseyeli nyéma na pá pona-weye pooluḡ.

¹²Mpōyó Amasiya tōma Amōssı sı: Toosee tū nyá, lu cəne na í kpe Yuta na í teləsəyi nyá lso kuyōḡotutu ke tēna, na í tōkəna. ¹³Ama yele-təyi Peteełi cəne. Mpi tō, pə ké kawulaya lso təsəele səsəole ké.

¹⁴Mpuyule Amōssı cō-ı sı: Paa fəłəyi-m ma lso kuyōḡotutu teləsuy tōo. Ama tōla ke ma tōki na má haləyi tuḡ. ¹⁵Ma kaləku waalı ké Tacaa yaa-m. Ntəna í tō-m sı má polo má kpaalı ı tōm ke ı yēlaa lseyeli kawulaya nyéma ke ilim ntəḡḡ tōo.

¹⁶Mpōyó nyá kisina-m sı ma taa kpaalı-tı. Pə tōo ké Tacaa sı má teləsi-ḡ sı ¹⁷nyá alu ká pəsi apalaa tēna alu ke ıcate taa, na pá kv nyá piya ke yoo taa. İlena nyaa sı ma ta nyi isənaa tētu taa, na pá pona lseyeli nyéma ke tētu pooluḡ nyəntu taa ké teləsi.

8

Toosee liḡiti nyəna

¹Mpōyó Tacaa lapa na ma tasa toosuḡu. Tuḡ pee kupəpuna na tōku nté ma nawa.

²İlena í pōssı-m sı: Pepeye n naaki, Amōssı? Ma sı Tuḡu pee wena a puwa tō a tōku. Mpuyule sı: Ma yēlaa lseyeli nyéma puwaya, pa tala pa tənaya. Ma kaa tasa-weye wiıu.

³Ma heela-we sı:

lso Tacaa ma, ma hvule kuyaku wule, kawulaya təyaya taa yontu ká pəsi wula. İlena sətəa sōḡoti, na pá suma tiyitiyi.

Taatəlaa isayatu

⁴Mpōyó Tacaa tōma sı:

Mpa me mə fəłəyi konyəntunaa ke nəḡhe,

na í kuyi tētu taa wahala nyéma,

⁵İlena í tōḡ sı isətu kufalu acima ı tēḡ lōḡ sı tē taati.

Aayee sı, kuyaku kuhəsəyḡu

naa tēḡ lōḡ sı tē ləsi tōḡənaya pee na tē pasa mayasəlaya.

İlena tē kpaası ka liyitee.

Na tē lu sanəyanaa kumuḡullaa,

⁶na tē kpeḡəḡəna toolee na tē pəetəyi.

Ye konyəntu ta pəsi

na í feli-meye ntəḡkpala liyitee,

İle í kpa-ı yomle.

⁷Mpōyó Tacaa tuuwa sı:

Na tētu nti í hōḡna mə tı isəntə tō,

ma kaa sōo mə lakası səne.

⁸Pə tōo ké tētu ká sele,

na tē taa yēlaa tēna caya ləyaya.

Tu kpaaki na tē tiiki isu Nili pəḡo ləm.

⁹Mpōyó Tacaa lso tasaa sı:

Kuyəḡkuḡu maa yelee na ilim tu pə sikuḡu waatu.

İlena səkpətyuḡu nyala tētu tēna tōo.

¹⁰Maa pəsəna mə acima ke ləyaya,

na mə laḡhuləmle yontu pəsi wula.

Na yēlaa tēna loolı pa nyōḡḡ isu ləyaya

na pá suu ləyaya wontu isu fəletənaa taka,

isu pəyaya ikpamle səpəna.

İlena pə tənaya mpv pə pəsi laḡwakəlle kuyaku.

¹¹Mpōyó Tacaa tōma sı:

Maa kəna wahala ke kuyaku nakuli.

Wahala inəḡəle sı ma kuyōḡotutu nuu

konyuluy ká kpa yēlaa,

na pə kəli isu nyōḡəsi yaa lōkətu kukuyu-we tō.

¹²Paa cōo yem ké tētu tēna,

na pá pəekəyi sı pá nu ma tōm,

ama pa kaa na.

¹³Kuyəḡkuḡu lōkətu ká kv ifepiya akpala nyéma,

na pēlaa kupama, na pá pi-we.

¹⁴Na mpa pa tuukina Samalıi tḡḡu,

yaa Taḡ nyəḡku yaa Pəsepa nyəḡku tō.

Pa tēna paa hoti, pa kaa tasa kəlyuḡ.

9

Toosee kakpası nyəna

¹Mpōyó ma na Tacaa na í səḡa kotaya təlata tōo na í tōḡ sı: Í yōki lso təsəele akele nyuyḡ na pə ciyiti kutuluy tēna kite.

Maa yōki akelenaa,

na pá hoti yēlaa tōo na pá kv-we.

l̥ena yooū nāá kv mpa pu kaas̥ t̥ō,
n̥əɣ̥ol̥v kaa fiti.

²Paa pa tii atet̥ale taa,
maa l̥as̥i-w̥eɣ̥e t̥əna.

Paa pa kpa is̥ot̥aa is̥u ma tisa-w̥e.

³Paa Kame̥eli p̥uɣ̥v taa k̥é pa ɣ̥m̥ela-m,
is̥u ma kula pa t̥ō na má kpa-w̥e.
Paa pa sewa na pá s̥uɣ̥ l̥um t̥eɛ maɣ̥amaɣ̥a,
maa yele na l̥um t̥eɛ t̥um nyasa-w̥eɣ̥e t̥əna.

⁴Ye kolontunaa pona-w̥e,
maa yele na pá kv-w̥eɣ̥e t̥əna.
Ma kaa tasa-w̥eɣ̥e waas̥uɣ̥v,
is̥u ma kpiisa-w̥e.

⁵Ye Toma t̥əna tv l̥s̥ō Tacaa táka mp̥ale ke
tet̥v t̥ō,

t̥ə kpaá k̥é na t̥é tiiki, is̥u Nili p̥əɣ̥ō l̥um.
l̥ena t̥ə y̥alaa t̥əna ɕaɣ̥a l̥əy̥aɣ̥a.

⁶l̥s̥ō pama is̥ot̥on̥uɣ̥v ke tet̥v t̥ō k̥é.
l̥ lapa ɪ t̥əɕaɣ̥ale ke is̥ot̥on̥uɣ̥v nyuɣ̥v taa.
l̥ h̥əɣ̥ t̥əɣ̥ku l̥um na í p̥ələɣ̥i-w̥əɣ̥i tet̥v t̥ō.
l̥ h̥əte nt̥é Tacaa.

Tas̥ək̥ale ny̥óma huɣ̥nav

⁷Ṁp̥óɣ̥ō Tacaa t̥oma s̥i:

l̥seɣ̥eli ny̥óma m̥e,
í tá t̥eɛ l̥tiyopii ny̥óma se.
l̥s̥əna ma l̥asa-m̥eɣ̥e l̥cipiti t̥ō,
ṁp̥óɣ̥ō ma l̥asa Filiisi ny̥óma ke K̥ələeti,
na má l̥as̥i Silii ny̥óma ke Kiii.

⁸Ma nawa m̥ə kawulaɣ̥a tas̥ək̥ale,
l̥ena má tv ma taa s̥i maa kpiisi-m̥eɣ̥e tet̥v
t̥ō.

Paa na mp̥v ma kaa kpiisi Yak̥əp̥v l̥ul̥uɣ̥v
ny̥óma
t̥əna t̥ək̥pataa.

⁹⁻¹⁰ Maa yasi-m̥eɣ̥e piitimnaa l̥əmp̥ənaa
h̥ek̥v.

Pu kpiisi m̥ə taa as̥aɣ̥aa mpa paa tisiɣ̥i s̥i
mp̥usinaa ká maɣ̥ana-m̥e t̥əɣ̥ō yooū taa.
l̥su pa lintuɣ̥uu t̥əɣ̥onaɣ̥a pee na pá yeki pee
t̥ō.

N̥ōss̥i suu na l̥aɣ̥h̥eele

¹¹Ṁp̥óɣ̥ō Tacaa t̥oma s̥i:

K̥uɣ̥aku nak̥vli maa kv̥si Tafiiti ɪcat̥e
n̥caale na má t̥ō p̥əɣ̥ələe.

Maa ɣ̥ma ɪcat̥e nt̥e is̥u t̥u w̥əv l̥əɣ̥ t̥ō.

¹²l̥e l̥seɣ̥eli ny̥óma ká t̥aɣ̥ani m̥uɣ̥v ke l̥t̥om
tet̥v

na t̥ə ɕələ tet̥v nt̥i t̥ə k̥é Tacaa ny̥ənt̥v t̥ō.

Tacaa má, ma y̥əɣ̥ət̥əna.

Maa la ṁp̥óɣ̥ō teitei.

¹³Ṁp̥óɣ̥ō Tacaa tasaa s̥i:

Pu k̥ō na hataa hal̥əɣ̥i,
p̥ə kaa leeli, l̥ena pá kv̥.

Paa tuu, p̥ə kaa leeli,
na l̥es̥eɣ̥ kooluɣ̥u tala.
l̥ena s̥ul̥um kv̥fam k̥pe p̥óɣ̥ō t̥ō
na p̥ə f̥eɣ̥eni pulas̥i t̥əna.

¹⁴Waatu in̥əɣ̥i maa ɕe l̥seɣ̥eli ny̥óma m̥eɣ̥e
m̥ə yomle taa.

Í ka t̥aɣ̥ani m̥ə acal̥e nna pu kpiisaa t̥əɣ̥ō
ɣ̥mau

na í ɕaɣ̥a.

l̥ena í hala na í t̥əɣ̥ō,
na í s̥ə t̥uɣ̥ wei pa yaa s̥i l̥es̥eɣ̥naa t̥ō
na í ny̥ō p̥ə s̥ul̥um.

¹⁵Maa su ma y̥alaa m̥eɣ̥e tet̥v nt̥i ma ha-m̥e
t̥ō t̥ə taa.

N̥əɣ̥ol̥v kaa tasa-m̥eɣ̥e t̥əɣ̥on̥uɣ̥v t̥ōt̥ō.
Tacaa m̥ə l̥s̥ō má, ma y̥əɣ̥ət̥əna mp̥v.

ISO KUYOYOTUTU TELESULO APITIYAASI TOM TAKELAYA

Kutulutu

Takelaya kanē ka ģmaalv keesa tsav luluv nyoma ltom nyoma tōm. Paa caaki Yakaru luluv nyoma lseveli nyoma, pa luki-weye koloŋa ké. Ama iso ká hvuna i yelaa lseveli nyoma nōŋo, na í heesi pa laŋa.

Isena pa faŋa Apitiyaasi takelaya tō:

Tacaa hvukana ltom nyoma, kokalutu 1-14

Tacaa kuyaku sōsōv, kokalutu 15-21

¹ Tōm nti Tacaa iso kulaa na í hvli Apitiyaasi si, í yōŋoti ltom tetu nyoma tō tōŋo.

Tacaa kpaaluvu ke ltom ncaale tōm Pa tila tillu ke piitimnaa heku. Tō nu i yōŋota Tacaa tōm si: Í kuli, na té yoona ltom nyoma.

² Mporó Tacaa yōŋota ltom si: Maa la-ŋ waali tv ke piitimnaa lelāa taa. Paa nyāni-ŋ yem.

³ N caŋa hatoo kukpaməŋ hekv, timpi nōŋolv u taki tō.

Kalampaani kuvu-ŋ si, nōŋolv kaa lēsi-ŋ tēna.

⁴ Paa n ká kpa isōtaa isu hekəle, na í tv nyá tante ke isōtulvŋasi taa, isu ma tisa-ŋ tēna.

Tacaa má, ma yōŋotēna mpv.

⁵ Ye ģmulaa svu nyá tēŋe ahoo, paa kuu pē tēna mpi pa pēsəŋi tōŋo, na pō yeŋe-ŋ kpete.

Ye kuntaa svu nyá taale taa, kumkum tike ke pu kaasi-ŋ.

⁶ Isav nyoma me, mā kolontunaa yasa mā wēnav taa na pá kuu-wi.

⁷ Məna mpa i ka pēla nōsi tō, pa tōŋonəŋi-meŋe mā tetvnaa taa ké.

Mə cewaa luki mā waali. Mə taapalaa na ģmakəliŋi-me.

Məna mpa í ka kaawa nyənəŋa tō, pa svu-meŋe katōsi nyərv.

Pa tvvuki-me si í fēi ləmaŋasē.

⁸ Tacaa má, ma tv ma taa si, maa kpiisi ltom layatvnaa tənəŋa kuyaku ģkv.

Maa kpiisi mā layatu tēna.

⁹ Sōŋontv ká kpa Teməŋ icaŋe yoolaa. Paa kv ltom yoolaa tēna.

ltom nyoma waawa lseveli nyoma wahala taa

¹⁰ Mporó Tacaa yōŋotaa si:

Pu kpiisi ltom nyoma me.

Fēle ka pu-meŋe teu.

Mpi tō, í kú mā tētvnāa

Yakaru luluv nyoma,

na í kuu pa wontu.

¹¹ Waatu wei kolontunaa kəla-me, na pá svu mā icaŋe taa tō, i ka wē tēna.

Halí pa tō tēte ké Yosalem wēnav tō tō, mā na-weŋe.

¹²⁻¹³ Pē taa mvna si,

í svu pa icaŋe taa,

na mā isēntaa hētēna pa wahala.

Í kpaas amukvuv na pa hotvŋu,

na í tvu-weŋe pa kvnyōntōŋole waatu.

Halēna í kuu pa wēnav isu pa kolontunaa.

¹⁴ Í səŋa mpahela na í kuví selaa.

Yaa í tvŋi-weŋe pa kolontunaa niŋ taa

ké pa wahala wule.

¹⁵ Kuyaku ģkv Tacaa ká hvuna yelaa tō kv kpeŋetaa ké.

Isayatu nti í lapa tō, tv mēli mā nyōŋ taa. Paa lana-me isu mā lapənav-we tō.

lseveli nyoma lēetəŋi ltom nyoma

¹⁶ Mporó Tacaa tasaa si:

lseveli nyoma me,

í tēma mā pááná kərv nyōsv ke

ma puvv naŋŋ nyəŋkv tō.

Yelaa lelāa ná kaa tē a nyōsv.

Paa nyōsv-ŋeŋe ģporóŋ,

ilena pē kpiisi-we na pá saali yem.

¹⁷ Ama mpa pu kaasi tō paa cōsi Siyəŋ puvv taa.

Ku pəsi iso puvv.

Yakaru luluv nyoma ká lēeki tetv ke tō mvlaa niŋ taa.

¹⁸ Ilēna Yakaru na Yosēfv pa luluv

nyoma pəsi isu kəkv,

na ká nyəŋa isav luluv

nyoma isu nyutu.

Pu wakəli-we tənəŋnaŋ,

pə kaa sō paa kvlv.

Tacaa má, ma yōŋotēna mpv.

Paa lēeki pəcəlv tetvnaa

¹⁹ Yuta nyoma ká tōŋona ltom tetv na ilim mpətəŋ tō. Paa tōŋo Filiisi nyoma tetv hōŋolvv tētekelē, na lēlayim nyoma tetv

ke Samalii. 11ena Pencamee nyéma náá tɔɔ Kalaati.

²⁰ 1seɣeli nyéma mpa pa kuuwa na pá tɛɛna tɔ, pa taa yoolaa kupama ká lɛɛki Fenisii tetu. Haləna pə polo Salepəta ɪcate. Yosalem nyéma mpa pa kuuwa na pá we Sefalati tɔ, peɛ paa tɔɔ ilim mpətəɣ tɔɔ acaɛɛ. ²¹ Pa ké akanaa ké. Paa nyəkəli Siyɔɣ puɣu na pá caɣa təna. Paa tɔɔ ltəm nyéma tɔɔ.

Tacaa ká tɔɔna ɪ yəlaa tɔɔ ké kawulaya.

ISO KUYOYOTUTU TELISULO YONAASI TOM TAKELAYA Kutoloto

Apalu wei pa yaaki Yonaasi to i ke lseyeli tu ke na lso tili-i piitim lempi nyoma teye Asilii tetu taa ke Ninifi icate taa si i polo na i kuli pa isayatu too. Ama mpe uni paa ke lseyeli nyoma kolontunaa ke. Pa too ke Yonaasi kisaya pote. Paa na mpv lso pona-i na torj na Yonaasi kpaali-we na pa mv i tom na pa layasi tonte na lso wii-we.

Isena pa faya Yonaasi takelaya to:

lso tuwa Yonaasi ke tamle na i kisi, titite

1

Yonaasi layasaa na pa ya i nyuvu, titite 2

Yonaasi kpaalvyu ke Ninifi nyoma, titite

3

Tacaa waasa Ninifi nyoma, titite 4

Yonaasi mayasaya si i kisiyi Tacaa tiluyu

¹ Mpogy kuyaku nakuli Tacaa heela Amitayi palyo Yonaasi si: ² Kuli na i polo Ninifi icate sasoale na i kpaali-te. Ma nyaxasa ta isayatu.

³ Ilena Yonaasi kuli si i seeki Tacaa. Pa too ke i tiwa kpulohj teesahj ke Yopee. ¹ mayana kpulovy sasoahj nku ku puki Taasisi to. Ilena i felu ku liyitee na i suv si i puki tana.

⁴ Mpogy Tacaa lapa na heelim sasoam ma tenku too. Kacuculaya sasaya kulana na ka caa kpulovy yohuvu si lum i toyo-we. ⁵ Ntena sayontu sasoantu kpa kpulovy saalaa. Ilena pa yaaki pa tuh hela. Na pa lesaxi wontu na pa petaxi lum taa si pe la kpulovy tafuhafuhja. Ama Yonaasi na tiwa kpulovy nahj lenku taa na i tooki sasoam. ⁶ Mpogy kpulovy saalaa nyuvu tu pola Yonaasi kin na i paoi-i si: Nyá tooki yaa? Kuli na i yaa nyá tuyu. Ntanyu ku waasi-tu, na té taa sí.

⁷ Mpogy kpulovy saalaa yaa tema si: I koo na té to tete na té nyi wei i kona-tuyu mpusi ine to. Mpogy pa to tete lena pe kpa Yonaasi. ⁸ Ntena pa tomi-i si: Heeli-tuyu mpi pe kona mpusi ine to. Nyá teye le. Nyá piitim ke mpi. Nyá kulapale ke nte?

⁹ Mpogy i co-we si: Ma ke Hepala tu ke. Isotaa lso Tacaa wei i lapa tetu na tenku toyo ma seeki.

¹⁰ Ilena i keesi-we si uni i seeki Tacaa. Ntena sayontu sasoantu kpa mpe uni. Kena pa paoi-i si: Pepe too ke n lapa mpv? ¹¹ Na isenaya tu la-ah na paco tenku hee?

Mpi to, lum paaana toyna sasooyu ke.

¹² Ilena i co-we si: I peti-m tenku taa, lena lum hee. Mpi to, ma nyoma si ma konna kacuculaya sasaya kaneye ma too.

¹³ Mpuyule kpulovy saalaa mayasa saav isu paa tala kuten, pa ta paoi. Mpi to, tenku paaana toyna sasooyu ke. ¹⁴ Ilena pa salami Tacaa si: Hai, taa ku-tuyu yulu ine i weesuyu too. Peyele taa ye le na i calam tom mali ta nyooj taa. Mpi to, Tacaa nyá, n laki mpi n soalaa toyo.

¹⁵ Ntena pa kraya Yonaasi na pa peti tenku taa na lum hee kpakpaa. ¹⁶ Mpogy Tacaa tom kpa yalaa mpeye sayontu ke sasoam. Ilena pa lapi-i kotasi na pa su pa noosi si paa see-i.

2

Yonaasi salamuyu ke tinte lotu taa

¹ Mpogy Tacaa lapa na tinte sasoale nateli koo na té li Yonaasi. Mpogy i caya ta lotu taa ke kuyeej tooso na ahoo tooso.

² Ilena i salami i lso Tacaa ke tinte lotu taa si:

³ Tacaa, ma yaa-ah ma wahala taa na i nu.

Ma kiisa atetale taa na i nu ma noyo.

⁴ N peta-m lohayaaya taa ke tenku heku taa.

Lum kulaa isu koloosi na pa ta-m, lum koloosi teeki ma too ke kulum kulum.

⁵ Maa huwa si n toyna-m ke, ma kaa tasa nyá taseele ke nav.

⁶ Lum lipa-m na pa tanj-m toyo.

Pa lipa-m na sasencasi hoko ma nyuvu.

⁷ Ma tiwa halana ma tala paoj kila.

Atetale nannoosi takaya ma too ke tam too.

Ama ma lso Tacaa nyá, n lesa-m na weesuyu.

⁸ Waatu wei ma lasaya caakaya luv ke ma tonuyu taa to.

Ma tisaya feesuyu lena ma tooi nyá too.

Ilena i mu ma salamuyu ke nyá taseele taa.

⁹ Mpa pa laaki tuh to pa lahaxi nyuvu yapu ke.

¹⁰ Ama maa see-ah ke.

Maa la-ah nyana tamle seetu kotasi,

Maa yoosi isu maa suv noyo to.

Mpi tɔ, Tacaa nyayale nyɔyɔ yatu.

¹¹ Ḿpúyó Tacaa tɔma tinte sɪ tɔ polo tɔ tɔ Yonaasi kɛ kotɛj tɔɔ.

3

Yonaasi kpaalɔyɔ kɛ Ninifi wakɔlɔyɔ tɔm

¹ Ḿpúyó Tacaa tasa Yonaasi kɛ heelɔyɔ kɛ tɔm naale nyɔm sɪ: ² Kulɪ na ń polo Ninifi ɪcate sɔsɔlɛ ńtɛ. Kpaalɪ-tɛyɛ tɔm nti maa heela-ɲ tɔ.

³ Ḿpúyó ɪ kulaa na ń polo Ninifi, ɪsɪ Tacaa yɔɔtɔaa tɔ. ɪcate ńtɛ tu wala katatɔlaya kɛ. Pɪ wɛɛ sɪ kuyɛɛɲ tooso kɛ yulɪ ɪ tɔ na pɔcɔ ɪ tɛsɪ-tɛ. ⁴ Ama Yonaasi ná tɔma tɔ taa kɛ kuyaku kulɔmɔyɔ. ɪ tɔɲaya tɔ na ɪ kiisiyi kɛ sɪ: Pɛ kaasa kuyɛɛɲ kɛ nule, na pɔ wakɔlɪ Ninifi ɪcate. ⁵ Ḿpúyó ɪcate nyɔma tɔna, pɛ kpayan sɔsaa na pɛ sɛkpɛma tɔ. Pa laɲa wakɔlɔaa, na pɔ mu ɪsɔ tɔm nti na pɔ hɔkɔ nɔɔsɪ. ɪlɛna pɔ takɪ lɔyaya wontu ɪsɪ fɔlɔtɔnaa taka sɪ pɔ hulɪ sɪ pa layasaa. ⁶ Ḿpúyó tɔm nti tɔ tala Ninifi wulɔw. ɪlɛna ɪ kulɪ ɪ kumte tɔɔ. Ḿpúyó ɪ wɔɔɔsa kawulɔyɔ kpaɪ na laɲwakɔllɛ na ɪ takɪ lɔyaya wontu ɪsɪ fɔlɔtɔ taka. ɪlɛna ɪ caya tɔluma taa. ⁷ Ḿpúyó ɪ na ɪ waalɪ nyɔma pa kpaalaa sɪ, yɔlɛaa na tɔla pɔ taa tɔɲ lum yaa tɔɔɔnaɲa. ⁸ Pa laɲa ɪ wakɔlɪ na pɔ takɪ lɔyaya wontu ɪsɪ fɔlɔtɔnaa taka na pɔ wiina ɪsɔ na ɪsɛlɛ kɔsɛɛmlɛ. Pɔ lu pa mpaav ɪsayav taa, pɔ yɛlɛ pa ɪsayatv kulapɔtv. ⁹ Ntanyɪ ɪsɔ kɔ heɛsɪ ɪ pɔáná sɔsɔɔna, ɪlɛ pa kaa sɪ.

¹⁰ Ḿpúyó ɪsɔ nawa pa kulapɔtv nti. Na ɪsɛna pa yɛla pa ɪsayatv tɔ. ɪlɛna ɪ yɛlɛ ɪsɛna ɪ ka huɔwa sɪ ɪ kɔ la-wɛ tɔ.

4

Yonaasi mu pɔáná sɪ ɪsɔ hula Ninifi nyɔma kɛ suulu

¹ Ḿpúyó Yonaasi laɲlɛ ta heɛna ɪsɛna Tacaa hula Ninifi nyɔma kɛ suulu kɛ mpɔ tɔ. Ntɛna ɪ mu pɔáná kɛ sɔsɔm. ² Halɛna ɪ yɔɔɔtɪ Tacaa sɪ: Aɲhaa, pɛ taya ntɔyɪ maa huɔwa ma taa kɛ maa wɛw ma tɛ tɔ? Pɛ mayamaya pɛ tɔɔ kɛ ma seekaya sɪ ma tɛɛ Taasisi. Mpi tɔ, ma nyɔmá sɪ n wɛna yɔlɛaa pɔtɔɔtɔlɛ. N hulɔyɪ suulu, na ń lakɪ kupantu kɛ sɔsɔm. Nyá sɔɔlɔ puwa sɪ ń taa lɛɛtɪ. ³ Pɛ tɔɔ tɔ, Tacaa kpayɔ-m. Sɛm kɔla-m weesuyɔ kɛ teu. ⁴ Ntɛna Tacaa pɔɔsɪ Yonaasi sɪ nyá pɔáná muɔyɔ mayaa?

⁵ Ḿpúyó Yonaasi lu ɪcate taa. ɪlɛna ɪ tuusina ɪlim tɔlulɛ tɔɔ kɛ pɛcɔ. Ntɛna ɪ siki cɔkɔlɛ na ɪ caya tɔ ɪsɔtɔm taa. ɪlɛna ɪ taɲaa sɪ ɪ naakɪ ɪsɛna ɪcate kɔ tɛna tɔ. ⁶ Ḿpúyó Tacaa lapa na aloolaya nakɔlɪ kɔ nyɔ. Ka pɪ tɔyɔ ɪlɛna kɔ lapɪ-ɪ ɪsɔtɔm, na kɔ heɛsɪ ɪ pɔáná. ɪlɛna ɪ laɲlɛ heɛna-keɲɛ sɔsɔm. ⁷ Ama tɛv fema, ɪlɛna Tacaa kɔna sonsompɔlɛ. Ḿpúyó tɔ tɔyɔ aloolaya ɲkɛɲɛ tɛfɛmlɛ na kɔ wulɪ. ⁸ ɪlɛna Tacaa kɔna tɛv kite heelim kulɔɲɔm kɛ ɪlim kpaɪ. Pɛ nyaya Yonaasi nyɔyɔ ɪlɛna ɪ tɔnyɔyɔ hoo na ɪ cɛɛ fiɲɪnyɔyɔ. Tɔnaɲalɛ Yonaasi koolaa sɪ: Sɛm kɔla-m weesuyɔ kɛ teu. ⁹ Ḿpúyó Tacaa pɔɔsɔ Yonaasi sɪ: Nyá pɔáná muɔyɔ mayaa aloolaya ɲkɛ ka tɔm taa?

ɪlɛna Yonaasi cɔ sɪ: Ma pɔáná muɔyɔ mayaa kɛ halɛna sɛm.

¹⁰ Ntɛna Tacaa sɪ: Nyá tá tɔyɔ aloolaya ɲkɛ ka wahala nɔyɔlɔ. Ahoo kɛ kɔ nyɔwa, na kɔ sɪ ahoo lɛnna. Paa na mpɔ n wɛna ka pɔtɔɔtɔlɛ. ¹¹ Pɛ tɔɔ kɛ maa wɛɛna Ninifi ɪcate sɔsɔlɛ ńtɛ tɔ pɔtɔɔtɔlɛ. Tɔ taa yulɔnyɔɔɲ kɔla ɪyisi nunɔwa na hiu (120000). Pa ta nyɪ pa ntɔɔɔɲ na pa mpɔtɔɲ pɛ fayav. Pɔyɛlɛ tɔ taa tɔla wɛ payalɛ.

ISO KUYOYOTUTU TELESULO MISEE TOM TAKELAYA Kutoloto

ISO kuyoyotutu telesulo Misee na ISO yulu
Isayii pa waatu kulom ké. Waatunaa mpe
pa taa ké Yuta awulaa Akapi na Isekiyasí
pá tayo pa kawulasi. Ilena Asilii yoolaa náá
cawaxi Yuta nyéma. Mpyóy Misee kpaalaa
sí kolontunaa ká tayo Yuta icate sosole
Yosalem ke pa isayatu taw. Ama waatu ka
kawéi i taa ISO ka lasi waasulo wei í ká tayo
kawulaya ke Iseyeli taw taw (titite 5).
Isana pa faya Misee takelaya taw:

ISO kpaalayi sí i ká huna i yalaa na í ho
pa nkpanji, titite 1-3 na 6:1-7:7
ISO sí uní i ká ya i yalaa, titite 4-5 na 7:8-
20
ISO sí uní i ká kpa-weye wulav ke Tafiiti
luluy taa, titite 5:1-4

¹ Mpyóy Tacaa tu Molesti tu Misee taa ké
i tom. Yuta awulaa Yotam na Ahasi na
Isekiyasí pa waatunaa taa ké ISO tuwa i
tom ntayi Misee taa. Mpyóy Misee yoyota
Yosalem na Samalii pa acalae tom.

Tacaa kalenav ke i yalaa
^{2,3} Tetu yalaa me ma tana í ke nkpanji.
Tacaa ká lu i tayaale
na í tii pónj comcom noyo taa.
I ká kaw na í keesi ma isayatu tana.
⁴ Na pónj hooki na í suuliyi teteka,
isu káko nyakuyu keetu na tá hooki taw,
yaa lum kpejuyu tontonja taw taw.
⁵ Iseyeli nyéma wakalaa na pá pântana
ISO tayo pá laki mpv.
Samalii icate sosana Iseyeli
nyante sí tó kulí ISO taw.
Na Yosalem náá susu Yuta ke laatu taa.
⁶ Mpyóy Tacaa tawa sí:

Pá taw ké maa yeke na
Samalii pásí ncaale huyule.
Nyá pee ká pilimi na a tii tetekale taa,
na pá yeke kpete na tumen nyo.
⁷ Paa yoki nyá tun kulalaan tanyaya hoxolasi.
Paa wá káko ke kuvawéi wei paa lapa tun
wasankalanaa taw.
Pá yeki nyayatu Ilena kolontunaa
kpanya na pá felí wasankalanaa lelai.

Tacaa naasuyu ke Yosalem

⁸ Mpyóy Misee tawa sí:
Ye ma taw naasuyu mpi pá tom,
ma lanje wakelayi ké.
Ilena má casaxi kapusi isu sunsumuyu,
na má salamayi na ma luyu tee lelí isu
taataanaa,
na má woxosi ma wontu na má taw noheke
kpete.
⁹ Samalii kaa fiti sam, halí pu tatí
Yuta tetu icate Yosalem timpi ma
yalaa wee taw, pá nanaosi.

¹⁰ Í tóki má isolum ke Ako.
Í taa heeli sam tom ntayi
ta kolontunaa Katí icate nyéma.
Í caya layaya ke Peti-Layafala:
Musuyu tayaaya ke pa yaa mpv.
¹¹ Safii icate nyéma: Icate kupante ke pa yaa
mpv,
mu woxosi má wontu na í tee yomle na
feele.
Saanaa icate nyéma: Icate luu ke pa yaa
mpv,

pele pa ta tala pá lu.
Peti-Seeli: Koluja icate ke pa yaa mpv,
icate u kentiyi tá yalaa taw,
na pá wiiki layaya wula.

¹² Malo icate nyéma: Lanwakalle icate ke pa
yaa mpv,
pele pa nyar sí pa nyuyu yapu tom ká saali.
Wahala wei Tacaa kanaa taw i tala Yosalem
icate kinj,
ke tá nanao.

¹³ Lakisi icate nyéma: Paa kelayi ké pa yaa
mpv,
í kpeeli má kpanyanaj na í se.
Í keena Iseyeli nyéma kaanutu.
Í susu Yosalem nyéma ke ISO taw kuluyu taa.
¹⁴ Pá taw ké Yuta nyéma me,
í kaa tasa na í ti Molesti-Katí icate:
Katí tanna ke pa yaa mpv.
Akasipi icate nyéma: Puxusuyu ke pa yaa
mpv,
pele pa kaa sana Iseyeli awulaa.

¹⁵ Malesa icate nyéma:
Kallu icate ke pa yaa mpv.
Tacaa ká tasa-meke kallu ninj taa ké tuyu.
Na Iseyeli wulav ká hmeli Atulam
kukpamuyu púyú taa:
Wulav kukpamuyu ke pa yaa mpv

¹⁶ Yosalem nyéma í looli má nyawéi isu ye-
pelekunaa,
í wii má piya taw.

Mpi tɔ, paa kpaɣa-we na pá tɛna yomle kɛ pooluŋ.

2

Mpi kunyɔntɔnaa muɣulla ka tɛsɛna tɔ

¹Yɛlaa hɛntɔɣi na pá mayasɔɣi isayatu, pɛ nyaalɔɣi ulɛna pá lakɪ-tɔɣi waatu wei pa wɛna pɛ mpaav tɔ.

Pɛ yɛlaa tɔm wɛ waiyo kɛ.

²Ye tawa yaa tɛsɛi kɛ pa nyɔlaa pa lɛɛki. Pa lakɛna musuŋ kɛ yɛlaa na pa wɛnav.

³Pɛ tɔɔ kɛ Tacaa yɔɔtɔaa sɪ:

Ma tayanɔɣi isayatu kɛ mɛ nyuɣu tɔɔ.

Í kaa fiti-tɪ,

pɛ́cɔ́ í ká tɔŋ kɛ na í kama nyɔɔŋ.

Mpi tɔ, wahala kuyɛɛŋ kɔŋna.

⁴Waatu unɔɣi í ká wiiki na lɛlaa mayasɔɣi-me sɪ:

Isɔ kpiisa-me tɔnaŋnaŋ,

na í cɛla mɛ tɛtu kɛ mɛ kolontunaa.

Pɛ ta kaasi-mɛɣɛ pulu.

⁵Mɛ taa nɔɣɔlu kaa hiki ɪ paa nyɛm kɛ tɛtu nti Tacaa yɛlaa ká tayan taluɣu tɔ tɔ taa.

Tacaa tɔm kisilaa

⁶Lɛlaa ná sɔɔ pa nyantɔ tɔɔ,

na pá tɔŋ má sɪ má su,

sɪ ma kɛlɔɣi kakalaya.

Sɪ fɛɛɛ kaa tɔɔ mɛ.

⁷Halɛna pá tɔŋ sɪ Isɔ kaa mu pááná kɛ lɔŋ na í la mɛɣɛ mɛ.

Mpa pa tɔŋ kusiyisim taa tɔ,

pa tike kɛ ma heeliɣi tɔm kupantu.

⁸Ama Tacaa yɔɔtɔɔ mɛ tɔm sɪ:

Hatoo lɔŋ kɛ í pɛsɔɣi ma yɛlaa kolontunaa.

Í lɛɛkɔɣi yulɔpama mpa pa luna yooɔ na alaafɔya tɔ,

pa sayatanaa kɛ musuŋ.

⁹Í tɔɔnɔɣi pa alaa kɛ pa tɛ.

Í tɔŋ sɪ í lɛɛkɔɣi pa piya kɛ kupantu nti Isɔ ha-we tɔ.

¹⁰Í polo í tɛɛ yoo,

mɛ hɛɛsɔɣu tɛmɔya.

Wahalanaa taja-mɛɣɛ mɛ isayatu tɔɔ kɛ.

¹¹Isɔ kuyɔɔtɔtɔ telɛsɛlaa tɛtɛlataa mpa pa cɔɔki yem, na pá looliɣi-mɛ sɪ í ká yá sulumnaa taa tɔɔ í caaki.

Isɔ kpɛɛliɣi Isɛɣɛli kakaasaya

¹²Mpɔ́yɔ́ Tacaa tɔma sɪ:

Maa kpɛɛli Isɛɣɛli kakaasaya mɛ isu heɛŋ kɛ tɔtɔkɛɛ, yaa tɔtɔɔɛ taa na í caɣana mɛ tɪ.

¹³Máá hɛɛna-mɛɣɛ yomle nɔnɔɔ, na í pɛsɪ na í fiti.

Mayɛɛ mɛ wulav,

máá tiikina-mɛ.

3

Nyɔɣu nyɛma kɔkpaalɔtu

¹Mpɔ́yɔ́ Misee pɔɔsa Isɛɣɛli nyɔɣu nyɛma sɪ:

Pɛ taya mɛ nyɛntɛ ntɛ sɪ í tɔŋ tampana?

^{2,3}Ama í kisa kupantu,

na í sɔɔli isayatu.

Í tɔɔkɛna mɛ tɔɣi ma yɛlaa na í litiɣi pa tɔnɔŋ.

Í kɔɔlɔɣi pa nantu na pɛ yeki muwa.

Í cɔtɔɣi-we na í hiisiɣi isu nantu nti

paa tu tiipile taa tɔ.

⁴Pɛ tɔɔ kɛ paa í wiina Tacaa sɪ

í waasi-mɛ, ílɛ ɪ kaa cɔ.

Í ká ha-mɛɣɛ siɣile kɛ mɛ isayatu tɔɔ kɛ.

Isɔ kalɔɣɛna ɪ kuyɔɔtɔtɔ telɛsɛlaa tɔsɛlaa

⁵Tacaa yɔɔtɔɔ Isɔ kuyɔɔtɔtɔ telɛsɛlaa mpa pa tɔsɔɣi ɪ yɛlaa tɔ sɪ:

Ye í hikiɣi na í mulɔɣi,

ulɛ waatu unɔɣɛɛ í heeliɣi alaafɔya tɔm.

Ye í laŋaa, ulɛ í kpaalɔɣi yooŋ kɔntɛ tɔm.

⁶Mpɔ tɔ, mɛ toosɛ tɛma.

Ahoo ká yu mɛ tɔɔ.

Cele tɔm nav sɪ tɔnaɣa.

Sɛkpetuɣu ká nyalɛna mɛ tɔɔ isu ilim tuwa, í kaa na pulu.

⁷Cele tɔm nalaa tɛna ká ka nyɔɔŋ na fɛɛɛ.

Mpi tɔ, Isɔ ɪ cɔɔki-mɛ.

⁸Misee sɪ: Ama má ulɛ

Tacaa ha maya ɪ Feesuɣu.

Ma wɛna tɔŋ na má tɔŋɔɣi siɣisɔɣu

na má wɛna apalɔtu,

na má kuliɣi Isɛɣɛli nyɛma kawalaya tɔɔ.

Yosalem wakɔluɣu tɔm kpaaluɣu

⁹Isɛɣɛli nyɔɣu nyɛma mɛɣɛ ma wɛna.

Í kisiɣi siɣisɔɣu tɔŋuɣu,

na í pɛŋ tampana kɛ a nyɛma.

¹⁰Í ŋmaaki Yosalem na muɣuluɣu na yulɔkɔɛ.

¹¹Kuhav tɔɔ kɛ huɔlaa ná paasɔɣɛna tɔm.

Kɔtɛlaa ná muɣu kufɛluɣu na pɛ́cɔ́ pá sɛɣɛsɔɣi.

Isɔ kuyɔɔtɔtɔ telɛsɛlaa ná kpaalɔɣi liyitee tɔɔ.

Ilēna paa na mpv pá yaaki pa təyi Tacaa nyéma.

Halí pa təj sɪ: lso wɛ ta waali ké,
mpusi nəɣɔlɪ ɪ kaa mayana tɔ.

¹² Mui yelina na Siyɔŋ ɪcatɛ pəsi haləm.

Na Yosalem náá pəsi pɛɛ kaŋmaaya.

Tuŋ ká waasi lso taseɛɛɛ pulaya.

4

Hɛɛsɔyɔ ɪcatɛ Yosalem tɔm

¹ Kuyaku nakulɪ lso taseɛɛɛ pulaya

ká tɛɛ lensi tənaya kuŋkuloməŋ.

Waatɔ inəyi piitimnaa ká kpa ka tɔɔ ké
tuutuuma.

² Paa heeli təma sɪ:

Tá kpa lɛɣɛlɪ lso Tacaa təyaya kɛ pulaya
tɔɔ,

na í huli-tɔyɔ ɪ mpaav na tɛ təj-kv.

Mpi tɔ, Siyɔŋ kɛ Tacaa tɔm lukəna.

³ Í ká huuna yəlaa paɣalɛ

na í fayasi piitimnaa tɔj nyəm,

paa mpi pə wɛ pooluŋ tɔ.

Na pá məŋna pa laɣalɛ na pa
ŋmantaasi na pá lu akuŋ na asantənaa.

Piitim napəlɪ pə kaa yoonə lɛmpɪ,

pə́ɔ́ yooú fə́ləsɔyɔ kaa tu wɛɛ tɔtɔ.

⁴ Paa wei ɪ ká haləna hɛɛsɔyɔ kɛ ɪ tuŋ tawa,
nəɣɔlɪ kaa nyaasi-ɪ.

Toma tənə tɔ Tacaa yəɣətəna mpv.

⁵ Tuŋ kɛ piitimnaa lɛlaa ná laaki.

Ama Tacaa tá lso ké lɛɣɛlɪ nyéma tá,

tá sɛɛkɪ na tɛ təŋəyi tam tɔɔ.

Tacaa kawulaya təɣɔv kɛ Yosalem tɔɔ
tɔtɔ

⁶⁻⁷ Ḿpúyó Tacaa yəɣətəna sɪ:

Kuyaku nakulɪ maa mv mpa pa ŋkpaŋyɔyɔ

ma hɔma na má yelɛ na pə́ kv-wɛ tɔ.

Maa mələna mpa pa kuuwa tɔ,

na má pəsi-wɛyɛ piitim tɔj nyəm.

Maa təɣɔ pa tɔɔ ké kawulaya kɛ Siyɔŋ

pɔyɔ taa ké waatɔ inɪ,

haləna pə́ polo tam tɔɔ.

⁸ Yosalem, nyá wei nyá pəsi isɪ

tiikilaa kaləkəŋ tɛfɛŋlɛ tɔ,

pu tɔ-ŋ nyá tɔj kawulaya nyəŋ.

N ká məlɪ ɪcatɛ səsɔɔlɛ,

isɪ n ka wɛv tɔ.

Yosalem mayasɔyɔ na ɪ waasɔyɔ

⁹ Yosalem yəlaa mɛ í fəina wulav,

mə́ tɔm tɛsələa səpa.

Pə́ tɔɔ kɛlɛ í makɪ kapusi na í

sələməyi isɪ wɛsasi tala ahonto?

¹⁰ Siyɔŋ nyéma mɛ í Saləmi na í wii isɪ
alɔllɔ.

Mpi tɔ, pu ləsi-mɛyɛ ɪcatɛ taa ké,

na í polo taalɛ, haləna Papiloni.

Tənaya Tacaa ká waasi-mɛ,

na í lɛɛkɪ-mɛyɛ mə́ kolontunaa niŋ taa.

¹¹ Piitimnaa paɣalɛ tɛma kotuyɔ kɛ mə́ tɔɔ.

Ilēna pá təj sɪ,

Yosalem í pilisi na pá paana ɪ ncaa.

¹² Yəlaa mpe pa ta nyi nti Tacaa ləsaa na í
su tɔ.

ɪ caa ké sɪ í kpeyeli-wɛ isɪ mə́hɔwa kɛ timpɪ
í ká ma-wɛ tɔ.

¹³ Yosalem yəlaa mɛ í kvɪl na í hɔ pa ŋkpaŋŋ.

Maa ha-mɛyɛ tɔj,

isɪ nav wei ɪ wɛna nyəɣəlɔyɔ həŋ tɔ.

Yaa nyəɣəlɔyɔ kvɛɛmɔyɔ acɔwa tɔ.

Í ká kv piitimnaa paɣalɛ.

Ilēna í sɪ Tetv tənə tɔ Tacaa maya

wɛnav səsɔɔm mpi í ká kuu tɔ.

¹⁴ Pənɛntɛ Yosalem yəlaa mɛ í kpeyeli

na í hɛɛtɪ mə́ tɪ na laŋwakəllɛ.

Pa tɔŋa-mɛyɛ kotaya tam ké.

Pa makɪ lɛɣɛlɪ wulav isɛntaa kɛ ḱrátúyó.

5

Waaɔlɔv ɪcatɛ Petələhem tɔm

¹ Ḿpúyó Tacaa təma sɪ:

Petələhem ɪcatɛ nyaya lfəlata taa,

n ké Yuta acalɛɛ taa səkpɛtɛ ké.

Ama nyá taa ké maa ləsi wei ɪ ká

tiiki lɛɣɛlɪ nyéma na ma hətɛ tɔ.

Puntɔ inɪ ɪ lɔlɔyɔ hoolaya lu səsaa taa ké.

² Tacaa ká lɔ ɪ yəlaa,

haləna pə́ tala waatɔ wei

alɔ nəɣɔlɪ ɪ ká lɔlɪ pəyaya tɔ.

Mpa pu sɔɔ mpa pa kuuwa tɔ pa taa tɔ,

pɛlɛ paa kɔɔ na pá sɔɔsi lɛɣɛlɪ nyéma lɛlaa
tɔɔ.

³ Pəyaya ŋkɛ, ka lso Tacaa tɔj kɛ kaa

tiikina lɛɣɛlɪ nyéma na pá caɣana pa tɪ.

Mpi tɔ, antulinya yəlaa tənə ká

yəɣətəyi ka pəsɔyɔ tɔm ké.

⁴ Nkɛ kaa yelina na tɛ hɛɛsi.

Paa Asilii nyéma kɔma na pá watɪ tá tetv

na pá sɔv tá tɛɛsi taa.

Tu kvsi tá nyɔyɔ nyéma tuutuuma,

na pá polo pa tɔɔ.

⁵ Paa lɛɛkɪ Nimloti Asilii nyéma na tɔj.

Paa waasi-tɔyɔ pa niŋ taa ké waatɔ wei
pɛlɛ

paa tɛsi tá kaŋmaaya na pá watɪ-tv tɔ.

Isɛyɛli nyáma mpa pə sɔɔwa lɛlaa taa tɔ
⁶Isɛyɛli nyáma kakaasaya ka wɛɛ piitimnaa lɛlaa taa isu cɔlɔɔ.
 Yaa tɛv ŋku Tacaa yeki na ku nukɪ na pə tá luna yulɔ tɔŋ taa tɔ.

⁷Paa wɛɛ tɔŋ ké,
 isu tɔɔɔlaya kɛ taale wontu heku,
 yaa heɛŋ kaləku taa.
 Paa timpiyi pa tɔŋ pa kpiki pa tɔɔɔnaya ké,
 na pá cɛli, nɔɔɔlɔ u lɛkɛyɛ-wɛ.

⁸Isɛyɛli kpa nyá kolontunaa tana na n cɛli-wɛ.

Isɔ ká wakɛli yooɔ wontu nti yɛlaa wɛna naani tɔ

⁹Mpɔ́yú Tacaa yɔɔɔtaa sɪ:
 Kuyaku nakulɪ ku kɔɔ,
 ŋku ku taa maa ku mɔ kpayanəŋ na má wakɛli má yooɔ kɛkɛnaa tɔ.

¹⁰Maa yɔki mɔ acaɛɛ na mɔ koloosi nyɛna.

¹¹Maa wakɛli nyá topotopo tɛma, halɪ pa kaa na nyá tɛyɛ túb.

¹²Maa yɔki mɔ tuij na pɛɛ kulalaana.

Í kaa kaa luɔyɔu kɛ wontunaa mpa í lupa mɔ mayamaɔa tɔ.

¹³Maa kpɛsɪ mɔ tɔyɔ alɔnyəŋku Asɛtati tesika kulalaaya, na má yɔki mɔ acaɛɛ.

¹⁴Maa mu pááná sɔsɔɔna, na má lɛɛti piitimnaa mpa paa tɔyɔna-m tɔ.

6

Tacaa kalənaɔ kɛ ɪ yɛlaa

¹Mpɔ́yú Misee tɔma sɪ:

Í kɛ ŋkpaŋŋ na í nu Tacaa tɔm.

Í kulɪ na í wiina pɔ́ɔŋ na pulasɪ na sí nu mɔ nɔyɔ.

²Pɔ́ɔŋ, na tɛtɔ kite nyá wei nn ciyitiyi tɔ.

Í nu sɪ Tacaa kaləyɛna ɪ yɛlaa na í pɔɔsɛyɛ-wɛyɛ pa kulaputɔ sɪ:

³Ma yɛlaa mɛ,
 isayatu ntiyi ma lapa mɛ?
 Wenteyɛ ma tɔ-mɛ na tá tɛɛ-mɛ?
 Í cɔ-m.

⁴Anɪ ma cɛpa-mɛyɛ mɔ yomle taa ké Icipiti.
 Ma lɛsa-mɛ na má kpa Moisi na Alɔŋ na Maləyam,
 na pá paasəna-mɛ.

⁵Í tɔɔsɪ isayatu nti Mowapu wulav

Palaki caakaya-mɛyɛ lapu tɔ,
 na nti Peyɔɔ pəyalɔ Palaam cɔ-ɪ tɔ.
 Í tɔɔsɪ isəna ma tɛsəna-mɛyɛ Yaatanɪ pɔyɔ tɔ.
 Sitim na Kilikaa pa heku kɛ ma lapa-mɛyɛ kupantu.

Mpi Tacaa caana yɛlaa tɔ

⁶Í pɔɔsɛyɛ mɔ tɪ sɪ
 ye í kɔŋ Tacaa Toma tana tɔ sɛɛv,
 pənaya kulɔmaya kulɔmaya naaŋ kɛ í ká lapɪ-ɪ kɔtaya ŋka kɔkɔ nyaya ka tana tɔ,

⁷yaa iwaanɔ tuutuuma, na nim kɛ sɔsɔm,
 yaa mɔ kancaalaya piya kɛ ma tɔŋaa sɪ í la-m kɔtaya na pɔcɔ má tayanɪ mɔ isayatu na?

⁸Pa sɛyɛsa-mɛyɛ isəna ma caaki sɪ í tɔŋ tampana tɔ.
 Ilɛna í lakɪ tɔmaya kupantu na í pasa mɔ tɪ na mana-mɛ tá tɔŋ.

Isɔ ká huɔna ŋmulaa na musɔŋtɔnaa

⁹Yuta yɛlaa mɛ mpa mɔ tana

í kɔta ɪcatɛ taa tɔ í nu.

Mɛyɛ ma yɔɔɔtəyɛna na ma waasɛyɛ mpa pa wɛna ma sɔyɔntɔ tɔ.

¹⁰Pə fɛɪ-m tɛu sɪ
 asayaá í kaa pa tɛɛsɪ taa ké pa ŋmuləɔm wɛnaɔ, na pá lakəna.
 Maa caaki mɔ mpusi mayasəlaya kutɔsaya.

¹¹Ma kaa hɔlɪ suulu kɛ yɛlaa mpa pa lakəna sanəyanaa mpa pa ta tɔŋ tɔ.

¹²Musɔŋ akpaa kɛ ɪcatɛ tənɛ tɔ tɔŋtɔnaa tɔŋyɛɪ.

Mə tana í ké tɔsulaa.

¹³Tɔv, ma naala-mɛyɛ lapu ntɛ mpi pu wakɛli-mɛ tɔyɔ mɔ isayatu tɔɔ.

¹⁴Í ká tɔyɔ í kaa haɔa,
 paa wiliyi nyɔyɔsɪ kɛ mɔ tɛyɛ tam.
 Paa mpiyi í ká ŋmɛsɪ isu ma kɔna yooɔ na ku wakɛli-wɪ.

¹⁵Í ká tuu í kaa ku,
 í ká mɔlɪ nim, í kaa lana-wɪ.
 Í ká puu sɔlɔm í kaa nyɔɔ-wɪ.

¹⁶Wulav Omili na ɪ pəyalɔ Akapɪ,
 na ɪ piitim pa ɪkpate isayale kɛ í tɔkaa təkem na í tɔŋyɛɪ.
 Pə tɔɔ ké maa yeɛ na mɔ ɪcatɛ pəsɪ ncaale na pá wɔŋyi-mɛ.
 Í ká tɔyɔ ma yɛlaa tana fɛɛɛɛ.

7

Isə kuyəxətutu teləsulu laŋwakəlle

¹ M̄p̄r̄ȳ Isə kuyəxətutu teləsulu yəxətaasɪ:

Waiyo, ma we ké isɪ pa tɛɲyɔ tɔyɔ
kooluyɔ

na yulu polo kɔ tɛɛ na í laŋ tɔ.

² Pə ta kaasɪ yulu kuparɛ kɛ tɛtu taa.

Yulokule tɔm na tɔma cɛɲyɔ tike kɛ pa
laki.

³ Pa kɛ cɛcɛnaa kɛ isayatu lapɔ taa ké.

Akewenaa ná pɛkəxəna pa sipanaa.

Huɔlaa ná laki kuɔɔɲ tɔɔ.

Toŋtɔnaa ná yəxətəyɪ nti tɔ maɣa-we tɔ
na pá kɛntəyɪ nɔɔsɪ.

⁴ Pa taa kuparɛ we kɛ isɪ sɔwa tɔyɔ.

Ilɛna tampana tɛɲɔ náa wɛɛ isɪ sɔwa ti-
ikiya.

Mə wahala kuyaku ŋku Isə kuyəxətutu
teləsəlaa

kpaalaa tɔyɔlɔ. Í ká tɛɲ ŋku?

⁵ Í taa tɛ mə taa na mə asəmaa na mə cewaa.

Í taa tu kuli nɔxɔ kɛ mə alaa kiŋ.

⁶ Halɪ pəyalɔ tɔvki cɛcɛ ké,

na pɛɛlɔ náa kuləyɪ toto tɔɔ,

na poolu u caaki parɛ.

Paa wei ɪ kolontunaa nté

ɪ maɣamaɣa ɪ lɔluyɔ nyəma.

⁷ Ama má ɪlɛ Tacaa tɔɔ kɛ ma kɛsəxəna

na má nyənəyɪ Isə wei ɪ waasəyɪ-m tɔ,

ɪ ká nu ma yaav kɛ.

Tacaa kɔna nyuyɔ yapɔ

⁸ Hai, ta kolontunaa mɛ í taa paana-tɔ.

Paa tɔ hotaa tɔ, tu tɛ na tɔ kulɪ.

Paa tɔ we səkpɛtuyɔ taa tɔ,

Tacaa keɛ tá nyaaləm.

⁹ Pə wɛɛ ké sɪ

Tacaa í kaləna-tuyɔ mpɔ na tɔ suma.

Mpi tɔ, tɔ wakələna-ɪ ké.

Ama waatu ká kɔɔ,

wei ɪ taa ɪ ká tayani tá tɔm tɔ.

Tu wɛɛna tá lona,

na í mɛɲna-tuyɔ nyaaləm taa,

na í haɣasɪ-tuyɔ kupantu.

¹⁰ Ye ta kolontunaa í na mpɔ fɛɛɛ ka pu-wɛ.

Mpi tɔ, mɛ pa pɔɔsayaana sɪ tá Isə Tacaa

məla isəna?

Pu fɛɪ-wɛɣɛ nɔɔhɛɛ isɪ hapəɛ tɛtu,

na táa nyənəyɪ.

¹¹ Kuyaku ka kɔɔ, ŋku kɔ taa pu tayani

mə ɪcɛtɛ sɔsɔɔɛ koloosi kɛ ŋmau tɔ.

Paa tuusi mə tɛtu toosi kɛ pooluyɔ.

¹² ɪlɛ mə nyəma ká luna paa timpɪ.

Pə kpaɣau Asilii, na ɪcipiti, na ɪfəlatɪ pɔɣɔ
tɔ.

Haləna hɔxɔlɛɲ tɛɲkuna nɔɔsɪ,

na pá suna pɔɔɲ.

¹³ Ama pu kpiisi tɛtu yəlaa na pá yɛɛ-təyɪ

kɛtɛ kɛ tɔ yəlaa isayatu tɔɔ.

¹⁴ Tacaa, paasəna nyá yəlaa tá

isɪ tiikulu na ɪ kaləku.

Tə wɛ tɛsəpaya taa kɛ kɛɛɲa tɔɔ ké.

Pona-tuyɔ tɛtu kupantu nti

tə cɔɔna-tɔ tɔ tɔ taa kɛ Pasarɛ,

na Kalaati, isɪ tu wɛɔ lɔɲtaa tɔ.

¹⁵ La-tuyɔ piti tɔma isɪ waatu wei

n ləsa-tuyɔ ɪcipiti tɛtu taa tɔ.

¹⁶ Piitimnaa ká ná ta tɔɲ sɔsɔɔɲ tana.

Waatu wei paa ná mpɔ tɔ,

pu liyiti-wɛ na pá kpa nɔɔsɪ na pá taamɪ-
wɛ.

¹⁷ Paa tuu mɔsuyɔ taa kɛ isɪ tɔmaa,

na pá lu pa koloosi acalɛɛ taa,

na pá kɔɔ Tacaa tá Isə nyá nyá kiŋ,

na sɔxɔntɔ na watu.

¹⁸ Tuyɔ nakuli ta nəxəsəna Tacaa nyá.

N tayanəyɪ nyá yəlaa kukaasaa isayatu kɛ.

Nn təkəyɪ nyá pááná kɛ tam tɔɔ.

Na nyá luyɔ wɛ-tɔ na n laki-tuyɔ kupantu.

¹⁹ N ká nyənɪ tá pətɔɔtəɛ,

na n fɛɪ tá isayatu kɛ nɔɔhɛɛ.

N ká lɔ-təyɪ hatoo tɛɲku tapuyɔ tɛɛ.

²⁰ N ká huɪ nyá sɔɔluyɔ kuparɛkɔ kɛ

Apələham na Yakəɔɔ pa lɔluyɔ.

Isɪ n ka suw hatoo lɔɲtaa kɛ tá cɔsənaa tɔ.

ISO KYOYOTUTU TELESULO
NAHUM
TOM TAKELAYA
Kutulutu

Pa keesa Nahum tom takelaya taa ke Yuta nyoma kolontunaa Asilii nyoma tom. Pa keesa isena Asilii nyoma kolontunaa Papiloni nyoma leeka pa icate sosole Ninifi to. Nahum si mpv uni pa ke iso hvule ke. Pa taya pulu, icate nte tu ke kalampaani nyante ke. Ta laki isayatu na wasarkalatu. Ninifi icate we ke isu toj wei antulinya yalaa lakana na iso u caaki-i to. Nahum si mpv uni pa tana pu saali.

Isena pa faya Nahum takelaya to:

iso toj tee kuyamam tana na i hvukana antulinya, titite 1:2-8

Ninifi icate yokuyu na Yuta nyoma waasuyu, titite 1:9-2:3

Ninifi ncaale na to toj tom, titite 2:4-3:19

¹ Ilakasi icate tu Nahum wei i ke iso kuyoyotutu telesulu to, i tom takelaya nto. Ka taa ke pa keesa Ninifi tom nti to to iso kulaa na i hvuli-i to.

iso ke kuparj paco paa liyiliyina-i
² Iso Tacaa caa ke si yalaa i nuna-i talasi. I hnj mpa pa kpeesayana-i to pa njkarj. I leetayi i kolontunaa na paaana sosona. I hvuleyi-weye suulu.

³ Tacaa ke suulu to ke, I wena toma.

I yeki tasakale to njkarjy ke hom. Ye i toj, kacuculaya anaam hvuleyana, i nacehe musuyu nte isajmuntu.

⁴ I holina tejku, ile i lum nyoo ke, na i laki na pusi lum nyooki. Pasarj na Kameeli pa nyutu caa wuluyu. Liparj yaayenaa lontilaa.

⁵ Pooj seliyi i sentaa ke, na pulasi naa yokayi.

Tetu na ta taa yalaa seliyi.

⁶ Ye iso mu paaana sosona ani, awe ka sajna? A muyi ke isu koka.

Kupamaj mayamaya yokayi i sentaa totoyo.

⁷ Ama i ke kuparj ke.

I ni waasayana lahwakalle waatu. I paasayana mpa pa coosayi i tee to.

⁸ Ye wahala i wataa, i yokayi icate ke.

I wakelayi i kolontunaa tana, na i loyo-weye sam sakpetuyu taa.

Tomnaa mpa pa yoyotana Yuta na Ninifi nyoma to

⁹ Pepe tao ke i tokana Tacaa ke ma taa ye?

I ka la na ma kolontunaa saali yem, pa kaa tasa-meye njmakeluyu.

¹⁰ Pa we teitei ke isu sowa meeluyu tama taa to.

Yaa isu pa nyooa na pa ku-we.

Pa muyi koka ke isu nyutu kwulutu.

¹¹ Ninifi icate nya, nya taa ke yulu isayau wei i hvuleyi Tacaa tao to i luwa.

¹² Mpyoo Tacaa heela Yuta nyoma si: Paa kolontunaa we payale na pa we toma, paa saali yem ke.

Ma yalaa na i toyo kuyomaj payale. Ama ma kaa tasa-meye mpv.

¹³ Maa ce ma alakpala na ma hetu-meye kolontunaa njmakeluyu taa.

¹⁴ Mpyoo Tacaa yoyota Ninifi nyoma tom si: I kaa weena luluyu nyoma mpa paa yaakana ma hola to.

Maa yoki ma tuj leesaj ke i kutuluyu taa.

I toja ma pelaaj huluyu ke.

Mpi to, i ta tala puluyu ma sentaa.

2

¹ Mpyoo Tacaa yoyotaa si:

I naaki tom kupantu kpaallo karna nteye pooj nyooj taa.

Heesuyu tom ke i kpaalayi.

Yuta nyoma me, i toyo iso acima.

I pona-i mpi i ka suwa si i haa-i to. Kolontu wei i tukaya-meye wahala to, pa pela i nij, i kaa tasa mpv.

² Hei Ninifi, kolontu kpaaki nya tao.

I kpara yoou wontu, paa wei i saj i tasajle na i ferj haree. I toyo apalutu.

³ Tacaa ka majna Yakopu luluyu nyoma ke teeli wei paa wena loj to i taa.

Mpi to, i paa ke isu leesaj tuyu njku njmulaa koolaa, ilena pa wakeli to.

Ninifi icate wakeluyu

⁴ Kolontunaa karn ke na pa seesa

pa kpaləŋ na pa wontu kususuutu
təcəŋcəŋ.

Pa yoou kɛkɛnaa muɣi kəkə na pá teɣetiɣi
pa ɣmantaasi kɛ yoou wule.

⁵Kɛkɛnaa ɣmaaki haɣɛ tɔɔ kɛ,
pa tɔŋ nɔnɔɔsi tɛɛ,
isu pa lɔɣɔ kahulasi,
yaa tɛv nyəɣəsuvu.

⁶Ninifi wulav yaawa ɪ yoolaa nyuvu nyóma
na pá puki na pá coki-wɛ.

Kolontu sewa na í kɔtəna koluŋa na í
cɔɔsəna-kɛ.

⁷Ípúyú pa caŋsa pusi haɣoluvu tɔɔ ɪcate
nɔnɔɔsi na pá lɛki kawulaya təyaya.

⁸Pa tɛma ɪcate tɔm,

Pa kuu tə yəlaa,

Tə alaa kpa pa laŋa

na pá casəɣi kapusi kɛ səsəm.

⁹Isu lum caatuvu akəla na pə kɔɣɛ tɔ.

Ípúyú Ninifi nyóma lu ɪcate taa na pá seeki
na pá kɔɛsəɣi-wɛ sɪ pá səŋ.

Ama nɔɣɔlv ta pəsi.

¹⁰Kolontu kuu wula na liyitee nyəɣətv.

Pəna wontu kɔpampantu pə kaawa ɪcate
taa kɛ,

pə fɛi tɛm.

¹¹Pa ɣmuləɣi na pá kuuki pə təna

təkpatakpata na pá wakələɣi.

lɛna ɪcate yəlaa təna lɔki apalvto

na pa isentaa layasəɣi.

Pa nɔɔhɛ nukiyi na pa tənəŋ seliyi.

Ninifi wɛ isu təɣolaya ŋka pə kəlaa tɔ

¹²⁻¹³Ninifi wɛ kɛ isu təɣolaya púyú ŋku

ku taa ka luki na ká yeli na ká kpa wontu

na ká cəli na ká kəna ka alv na ka piya kɛ

nantv na ká səɣətəna-ku tɔ.

ɪcate íté tə tɛmna wɛɣe nɔnɔɔ?

¹⁴Ípúyú Toma təna tv Tacaa təma sɪ:

Maa paasəna Ninifi,

na má yele na kəkə nyaya ɪ yoou kɛkɛnaa,

na pá kv ɪ yoolaa na má su ɪ lɛkuvu kɛ
tənaɣa.

Nəɣɔlv kaa tasa ɪ tillaa ɣmakəlvu tɔm nuv.

3

Ninifi ɪcate mpusi təŋsuvu

¹Ninifi ɪcate tɔm tɛsəna mpusi kɛlɛ.

Yulukvle na kaloolaya na mvsuv su tə taa

kɛ na tə yəlaa kɛ lɛkəlaa.

²Í nu tə taa akpatɛ wula,

na yoou kɛkɛnaa taŋ,

na kɔɣanəŋ acwaa.

³Kɔɣanəŋ caɣalaa nikaa,

na layalɛ muɣi kəkə,

na ɣmantaasi ɣmɛləsəɣi.

Sətaa na mpa pə kɔwa tɔ,

pa səɣota paa timpí.

Pa kaa huwa huwa,

pa coki yəlaa, pa fɛi kaluvu.

Fɛlɛ puwa Ninifi nyóma

⁴Ninifi kɛ apalaa təna alv kɛ,

ɪ teu na ɪ toɔtopo təma kɛ ɪ haɣana
piitimnaa,

na í ɣmakələɣi yəlaa na ɪ tutv.

⁵Ípúyú Toma təna tv Tacaa təma sɪ:

Pə tɔɔ kɛ maa paasəna-mɛ na má cɛ

mə wontu na má suna mə luuv tɛɛ.

Piitimnaa í ná isəna pə pasa-mɛ tɔ.

⁶Maa tuu-mɛɣe afəla taa

na yəlaa paakəna-mɛ.

⁷Pa təna mpa paa na-mɛ tɔ,

paa seeki na pá tɔŋ sɪ:

Ninifi pəsa ncaale.

Awe ná wena tə pətɔtəle sɪ ɪ ká puɣusi-tɛ?

Mpi pu mayana Tɛɛɛ ɪcate tɔ pu
mayana Ninifi nyəntɛ

⁸Ninifi ɪcate nyá,

n huv sɪ n tɛɛ Tɛɛɛ ɪcate nte tə wɛ Nili pɔɣɔ
taa,

na lum tama-tɛɣe kotaya na pə kenta-tɛ tɔ?

⁹Yoou í tiwa, ltiyopii, na Puti,

na Lipii pa kəŋna na pá səna-tɛ.

¹⁰Paa na mpv,

pa kuu pɛlɛ pa acalɛ yəlaa na pá tɛɛna.

Pa tv pa nyuvu nyóma kɛ alukpala.

lɛna pá tɔ tɛtɛ na pá taləna-wɛ.

Pa naŋa pa piya kɛ haɣɛ kəŋkəməŋ tɔɔ.

¹¹Ninifi pə tala nyayalɛ sɪ,

wɛsasi í kv-ŋ sulvm təle na pá kəli-ŋ.

N ká pɛki təcɔɔsɛle sɪ,

í fiti nyá kolontunaa, n kaa ná.

Ninifi u pəsəɣi sɪ í kisi

¹²Nyá koloosi acalɛ wɛ kɛ

isu fiki tɔvu pee pukuvu,

na pá nyamsɪ-ku, na pee hotiyi təɣolaa
nɔɔsi taa tɔ.

¹³Acamisi tike kɛ pə kaa-ŋ.

ɪcate nɔnɔɔsi tɔŋ nyənsɪ,

tuləɣi sɪ təɣi yem.

Mpi tɔ, kəkə nyaya kukaləsəŋ.

¹⁴Ninifi nyóma mɛ,

í lú lum.

í puu tɛtv, na í loo pilikinaa,

na í tayani mə koluŋa.

¹⁵Ama mə ɪcate kəkə ká nyayana-mɛ,

yaa pá kv-mɛɣe yoou taa.

Paa wakəli-meyɛ isu
kahusi təkuyɛ hatu tɔ.

ɪcate yəlaa saaləyi yem
Mə ɪcate yəlaa ká nyəpələyi ké isu kutolon
sɛsɛku.

¹⁶ Mə taatəlaa payale ka tɛɛwa ɪsətɔlɔŋasi.
Pa nəɣəsəna isu kutolon kɔluyɛ tɔ.
Ama pə saala yem ké nəɣnɔɔ.

¹⁷ Mə tɔɔ fɛŋlaa, na mə akewenaa wɛ ké isu
kutolon cakuyɛ kolɔŋa pəɣələɛ
taa ké watu waatu tɔ.
Ilim haŋəyi ɪlɛna kú ya,
n ta nyi timpi ku tɛɛnaa tɔ.

Asalav wei ɪ fɛi taɣanuyɛ tɔ

¹⁸ Asilii wulav,
nyá waali nyəma toowa tam tɔɔ tom.
Nya yoolaa səsaa ná həntaa na pə suma.
Nyá yəlaa ya pɔ́ɔŋ taa,
nəɣɔlɔ kaa tasa-wɛɣɛ kpeɣeluyɛ.

¹⁹ Pə ku-ŋ ɪsəɣakuyɛ ké.
Pə́cɔ nyá wakəluyɛ kaa taɣani.
Pa təna mpa paa nu nyá tɔm tɔ,
paa kpasɪ amɔkəŋ ké.
Mpi tɔ, yəlaa təna təɣəna nyá yulɔkɔlɛ
tam nyəntɛ nté tɔ kɔnyɔŋ.

ISO KUYOYOTUTU TELƏSULO HAPAKUKU TƏM TAKƏLAYA

Kutulutu

Hapakuku naaki isəna yəlaa u tənjəyi tampana na pá pəntəyi na ləo suma tə. İlena í təkí wahala kə pə təo. Pə təo kə í pəəsəyi ləo sɪ: ləənaya ləo kə sɪyisulu na yəlaa lakı mpi pə ta sɪyisi tə na í suma? Ama ləo ná cəki sɪ, waatu wəe wei í taa unı í ká hɪvna asayaa na pəntəlaa tə. Pə təo tə, pə wəe sɪ ləo kuyəyotutu teləsulu í cayana tənau na í tən waatu wei ləo hɪvna ká tala tə.

İsəna pa faya Hapakuku takəlaya tə:

Misee wiinau kə ləo, na ílé í cəv, titite 1:1-2:6

Mpusinaa kakpası, titite 2:7-20

Yulu í tən ləo waasəv na naani, titite 3

¹ Təmnəa mpa Tacaa kulaa na í huli ləo kuyəyotutu teləsulu Hapakuku tə.

Hapakuku yaaki ləo sɪ í waası

² Məpəy ləo kuyəyotutu teləsulu Hapakuku wiina Tacaa sɪ: Hatoo, ma yaa-ŋ sɪ nı waası-tu sɪ pa lakı-təvəv mɪsəv tə, pəlee kə n ká cə-m?

³ İlənaya n ká tisi na má nyənəyi yəlaa isayətənaa?

Na nyaa nyənəyi mpi pə ta sɪyisi tə?

Mpi tə, ɲmakəlvəv na mɪsəv, na yooŋ na huule tike kə yəlaa lakı.

⁴ Nəvəlv u tasəyi kiŋ kə təvəv. Pəcə paa hɪlvəyi tampana kə a lonte taa. Asayaa nté tampana nyəma, na huule wakəlvəyi.

Papiloni nyəma wataa

⁵ Məpəy Tacaa cowa sɪ:

Í nyənı piitimnaa na səvəntə kpa-mə. Mpi tə, təmlə natəli tu la na í nana mə isə. Halı ye paa heela-məye pə təm, mə taa nəvəlv taa tisi.

⁶ Maa kəna Papiloni kpaŋtənaa mpe.

Pa fəi nəvəlv pəcəvəle.

Pa cəki antulinya tənaya na pá ləkəyi ləlaa tətə.

⁷ Pa təm wə səvəntə kə.

Kalampaanı kə pa təvəvna mpi pa caaki lapv tə.

⁸ Pa kpaŋənəy ləŋləŋ lapv təe kpoəŋ.

Pa kəla tən kə sunsuməv ɲku nyəvəsi puwa tə.

Ye pa luna pooləŋ pa kpaŋənəy ɲmaaki kə. Í kuləyi həntə kə isu həkəle tiliyi kampaŋa waali.

⁹ Wontu kuuu kə pa kəŋ paa nyəvəsəyi.

Pa kuuki saləkətvənaa kə tuutuuma isu kanyəŋa pee.

¹⁰ Pa footiŋi awulaa na pá wəŋiŋi tətə təkəlaa.

Koloosi acaləe u kayətəyi-wə.

Pa ləŋ hapee kə koloosi acaləe kila kə, na pá ləkəyi-yə.

¹¹ Pa həkə tam kə isu kacuculaya.

Akpala kə pa tələyi.

İləo kuyəyotutu teləsulu yaaki ləo kə təm naale nyəm

¹² Hatoo kancəlaŋa taa,

Tacaa nyá kəna ma Nəŋŋv.

İlə tə kaa sɪ.

Hai, nyayale ma kentulu.

Nyá kənnə tá kolontunaa panə sɪ, n həŋna tá ɲkpaŋəv.

¹³ Ama nyá isə u nyənəyi isayətv yaa mɪsəv.

İlə pepe təo kə n sumna asayaa mpa pa wakəlvəyi kupaŋa tə?

Pəyele pəle pa lapəna sana.

¹⁴ Pepe təo kə n nyənəyi yəlaa isu tiina.

Yaa isu filifilinaa mpa pa fəina paasənlə tə?

¹⁵ Papiloni nyəma kpa yəlaa kə isu kulaya.

Yaa isu puləvəv puukəvəv tinte tə.

Pa ləŋa hɪlvəma kə pə tu fəi.

¹⁶ Pa laawa pa puləv na pá wə pə tulaaləvnaa.

Mpi tə, unəyi pa waakəna, na pa təvəvəv kə kupaŋka.

¹⁷ Pa kaa həsə piitimnaa ləmpa kəvəv na pa layaləe kə mpv?

2

¹ Məpəy ləo kuyəyotutu teləsulu tasaa sɪ: Maa cəvə ma tətəŋle na má fəŋiŋi. İlena má nu nti ləo ká cə-m ma kəsəlmətv tə tə.

Sɪyisulu na ɲmakəlvəv pa təm

² Ntəna Tacaa cə-m sɪ:

Nmaa nti ma kulaa na ma huli-ŋ tə.

Tv-təyi kpaatənaa təo kə teu,

na paa wei í pəsı na í kala-tı.

³ Təm nti tə waatu ta tata kə sɪ tə la.

Ama pa su tə waatu kə.

İlə tən-tı na naani.

Tu leeli ké tã kaa saali.

⁴Nmaa sɪ isayav saaləxi yem ké.
Ama tampana tərɔlɔ ná wena weesuyɔ kɛ ɪ
taa tɛm tɔɔ.

⁵Wenav ké asola ké.
Mpi tɔ, kalampaani yalaa u heesəxi.
Pa wɛ hiliŋ ké isɪ atətələ.
Pəyele paa haki, isɪ sɛm.
Pa lɛkəxi piitimnaa na pá puki,
na pá ɲmakələxi-wɛ.

⁶Piitimnaa mpa paa kəlaa tɔ
pele paa kuli pa ɲmakəllaa tɔɔ.

Mpusinaa kakpasɪ

Paa tɔv-wɛ sɪ mpusi wɛ pa tɔɔ ké.
Isɪ pa lɛkuyɔ lɛlaa nyəm na pá kaaki
na pá pɔɔsəxi-wɛxɛ kəmlɛ tɔ,
pələe ké paa yeke mpv unɪ pə lapv?

⁷Mə kəma nyəma ká məli
mə tɔɔ na pá lɛtɪ-mɛ.

⁸Isəna í ká lɛka lɛlaa tɔyɔ,
pəyalɛ ka lɛkɪ-mɛ mpi pə tɔɔ tɔ,
í lapa tɛtɔnaa na acalɛɛ kɛ musɔŋ na í ku-
wɛ.

⁹Mpusi wɛ mə tɔɔ ké.
Mpi tɔ í pɛkəxi kasəyaya asilima nyəŋka sɪ
yalaa í nyənəxi-mɛxɛ sɔsaa.
Paa na mpv na í hvukɪ sɪ
mə tɔŋ ká lɛsɪ-mɛxɛ wakəlvɔ taa.

¹⁰Mə mayamaya í
ləsəna fɛɛle na í tɔ mə tɪ.
Í ku yalaa tuutuuma,
na í wakəli mə tɪ.

¹¹Paa koloosi taa pɛɛ,
isɪ a mapə kapusi na á pɔɔsɪ-mɛ
na lɔtasɪ náa tisi.

¹²Mpusi wɛ mə tɔɔ ké.
Mpi tɔ, yulukule na ɲmakəlvɔ kɛ í sukəna
acalɛɛ.

¹³Pə tɔɔ ké piitimnaa tɛmlɛ nyaya kəkɔ.
Pa wahala saala yem.
Pə tənaya mpv Ate na isɔtaa tɔ Tacaa tɛmlɛ
ké.

¹⁴Yalaa tənə ká tɛ na pá nyɪ Tacaa teeli tɔ
ké.

Paa nyəmɪ-ɪ tɛtɔ tənə taa ké isɪ tɛŋku lɔm
waasuyɔ
kanyəŋa tɔɔ tɔ.

¹⁵Mpusi wɛ mə tɔɔ ké.
Mpi tɔ, í tɔyɪ mə tɔyɔntəlɛnaa kɛ sɔlvɔm kɛ
sɔsɔm.

Pə kuyɪ-wɛ na pa kutəxələm cɛ,
na pə yeke-wɛxɛ kpɛla,
ilɛna í nyənəxi.

¹⁶Fɛɛle kɛ í nanəxi na í taaki mə tokuŋ.

Pə taya teeli,
mu nyɔɔ-wɪ na í səŋ kpɛla.
Tacaa ká mu pááná,
na í tɔ-mɛxɛ wahala na tɔŋ.

Í ká pəsi tetɛlataa.
¹⁷Isɪ pa setuyɔ Liparɔ hətuyɔ kɛ musɔŋ tɔ,
pu məli mə nyɔɔŋ taa.
Mpi tɔ, í kpiisa taale wontu.
Í ku yalaa.

Í lapəna tɔŋ kɛ tɛtɔ taa acalɛɛ yalaa.
Pu nyaasi mə pɔntɔ.

¹⁸Pepe tɔɔ ké í luki tɔŋ kɛ nyəxətu?

Í saakəxi-ɪ taasi,
na í puɣusiyina mə tɪ.
Í tɔyɪ mə niŋ kulapəm kɛ naani,
anɪ pələ pu yəxətəxi?

¹⁹Mpusi wɛ mə tɔɔ ké.
Mpi tɔ í yaaki taakukulaya sɪ ká fɛ,
na í tɔŋ pələ sɪ tá kuli.
Páćó pə taa pulɔpɔ kaa pəsi na pá heeli-
mɛxɛ natəli.

Paa na í waasa tɔŋ unɪ ɪ tɔɔ ké wɔla na
liyitee nyəxətu tɔ.

ɪ fɛna weesuyɔ nakuli.

²⁰Ama Tacaa ná wɛ ɪ təsɛɛle taa ké.
Antulinya yalaa mɛ í su.

3

Hapakuku səlɛmuyɔ na lɔɔ waasuyɔ

¹Wiinav mpi lɔɔ kuyəxəttɔ tɛləsɔlvɔ
Hapakuku wiina Tacaa tɔyɔlɛ sɪ:

²Hai lɔɔ, Tacaa,
pa yəxəta nyá təma sɔsɔɔna tɔm na má nu.
Ilɛna má nyəŋna-ŋ.
La tá waatu taa ké təma anɪ a takanaa na
yalaa ná.

Paa pu wɛɛ sɪ, í mu pááná, hvli-tuyɔ suulu.

³Isɔ luna Temarɔ,
lɔɔ Nanɔtv luna Palarɔ puyɔ tɔɔ.

ɪ teu naaki isɔtəlvɔ tɔɔ ké,
na atɛ nyəm sarɪ-ɪ.

⁴ɪ kɔŋ na í mɔyɪ kəkɔ na í niŋ taa
timpɪ ɪ toma lukəna tɔ pə ɲmɛləsəxi.

⁵Kutəŋ wɛ ɪ nɔyɔ tɔɔ ké na ɪ waali.

⁶Ye ɪ səŋaa, tɛtɔ seliyi ké.

Ye ɪ nyənəxi,
kolontunaa huyutiŋi pa lotu kɛ na səxəntɔ.
Tam tɔɔ pɔɔŋ ná seliyi.

Ləŋtaa pulasi nsi sɪ tɔɔ ɪ tɔŋaya tɔ sɪ yəkəxi.

⁷Ma nawa Kusan nyəma larɔwakəlle
na Matiyarɔ nyəma səxəntɔ.

⁸Tacaa, pusi tɔm kpəna-ŋ pááná na?
Yaa tɛŋku yelina na nyá pááná huu?

N caxa isəhmuntv ké isu yoou kəekə,
na ɪ kpaɣanəŋ pukina-ŋ akaitv taa.

⁹N kpaasa nyá tɔɔv.

Nyá nyəma we isu mpusi təŋsuyv.

Tətv haa nəɔɔ na pusi lu.

¹⁰Ye pɔ́ɔŋ ɪ na-ŋ ɪ seliyi ké,

na təv huki tətv tɔɔ.

Təŋku sɔsɔ suv wula,

na ɪ lum səŋəɣi isu koloosi.

¹¹Nyá nyəma kɔtɔtɔna nyaalam,

na nyá ŋmantaaxa ŋmeləsuyv,

səŋsəɣi ilim na isətv pa tɔntɛ ké.

¹²Ye pááná ɪ kpa-ŋ,

n cɔɔki tətv ké na ɪ naŋti piitimnaa.

¹³N puki nyá yəlaa na pa wulav

wei n kpaɔa tɔ pa waasuyv.

ɪlena ɪ kv asaxaa nyuyv tv na ɪ waali
nyəma.

¹⁴Kolontunaa nyəmá kɛ n tɔləɣəna pa
nyɔɔŋ.

Pa nəɣəsəna ké isu kacuculaxa.

Pa huliɣi sɪ pá yasɪ-tv.

Pa kiisiɣi laŋhɔləmle kakiisasɪ.

Pa sɔɔlv puwa sɪ pá kv-tv.

¹⁵N cɔɔkəna nyá kpaɣanəŋ kɛ
təŋku lum koloosi sɔsɔnsɪ taa ké.

¹⁶Ma nu kəkɔtɛ ɲtɛ tɔ təna na ma laŋlɛ pəsɪ.

Səɣəntv kpa-m na ma ntompee seliyi.

Ma tənuyv kawa,

ma tuna hoowa na má wu səŋuyv.

ɪlena má su na má tɔŋa ta tɔɔ kɔllaa

ŋkpaŋuyv həm kuyaku.

¹⁷Fikinaa na lesɛŋnaa na Olifinaa pə tɔŋ ná
kisa lɔlvɔv.

Tawa kɔhaləm naa laki.

Heɛŋ na naaŋ pə tɛma.

¹⁸Ama Tacaa haana maya laŋhɔləmle.

Ma nu leleŋ kɛ ɪsɔ waasɔlv tɔɔ.

¹⁹Tacaa ɪsɔ kele ma tɔŋ.

ɪnɪ ɪ hana-m tɔntɛ nyəm isu nam,

na má tɔŋ pulasɪ taa.

Yontu tənɛɣe pa yoonə saŋkv na tɔ we
yonyoolaa nyuyv tv yontunaa taa.

ISO KUYOYOTUTU TELESULO SOFONI TOM TAKELAYA Kutulotu

Yuta tetu taa ké Sofoni telasaya iso kuyoyotutu ke wulav Sosiyasi pöale taa. Wulav in ı kpiisina tuy na talaalanaa tana na í tayani isoseseu, na í tulu iso taseele nte paa takaa to na í tayani. Sofoni heela piitimnaa lelai si iso huule kəŋ. Ama waatu kəŋ wei ı taa Tacaa ká kəo na í waasi Yosalem to. Piitimnaa mpa paa pasa pa ti to paa see iso ké nyoŋ kulumaya.

Isəna pa faya Sofoni takelaya to:

iso ka huuna Yuta tetu na Yosalem ıcate nyéma, titite 1:1-2:3

ı ka wakəli piitimnaa mpa pa cəona Yuta to, titite 2:4-15

iso ká məŋna Yosalem nyéma ke pa wule taa, titite 3

¹ Yuta wulav Sosiyasi wei ı ké Amorŋ pəyalu to. ı pöale taa ké Tacaa yoyotəna Sofoni. İsekiyasi luləna Amaliya na Amaliya náá luli Ketaliya, na Ketaliya náá luli Kusi, na Kusi náá luli Sofoni. Tom nti iso heela-ı təŋole si:

Tacaa huule kuyaku tom

² Maa ku tetu to weesuyu nyəm tana.

³ Pə kpaŋav yəlaa, na sumasi, na tiina, na wontu tana to.

Maa wakəli asayaa na pa krai təma.

Pə kaa kaasi nəŋəlv.

iso ka hə Yuta na Yosalem nyéma ŋkpaŋŋ

⁴ Maa hə Yuta na Yosalem pə yəlaa ŋkpaŋŋ. Maa kpiisi tuyu Paali na ku kətalaa tana.

⁵ Maa ku mpa pa kpaaki kutulurŋ to ké ahoo to.

Pə te yəlaa laaki isətoluŋasi ké pəcə pa seeki-m.

Anı pa tuukina ma həte na tuyu Milikom nyənte.

⁶ Maa wakəli mpa pa haaki-m siŋile to.

Mpi to, paa pəkəŋi-m pəcə paa caaki ma luyi nyəntu.

⁷ Í su, ma huule kuyaku kpeŋetaa.

Ma tema kətası təŋnaya saav.

Ma taŋana mpa ma yaawa to.

⁸ Wule nteŋe maa hə nyuŋv nyéma na wulav piya pa ŋkpaŋŋ.

Paa mpa pa kəkəna krai nyéma to pa ŋkpaŋŋ toto.

⁹ Mpa pa ģmaaki nənəkpete isu ma ta nyi isənaa to.

Pəyele pa suuliŋi pa tuyu kutulurŋ, ke wenav mpi pa ģmuləna yuləkvle to.

Maa hə pa ŋkpaŋŋ.

¹⁰ Kuyəŋkuyu paa nu yoou kakiisasi

səəsənsı ke Yosalem ıcate taa,

ke nənəŋv ģka pa yaa sı tiina nənəŋv to ka kiŋ.

Paa nu laŋwakəlle wula ke ıcate həŋəlvuŋv kufəlvuŋv taa.

Paa nu tətəŋv acufu səso ke pulası toə.

¹¹ ıcate pətəe nyéma me í wii teu.

Mpi to, maa kpiisi taatalaa tana.

¹² Waatu inəŋi maa kpaŋa fətəla

na má pəkki Yosalem ıcate taa.

Maa yooa yəlaa mpa pa cayana pa ti

isu sulum taŋatv ke atıŋkpa taa to.

Pə te yəlaa təŋna sı maa waasəŋi pulv.

Paa kupantv paa isayəatv.

¹³ Paa ləkki pa wenav na pá yəki pa tēesi.

Paa ģma kufası yaa.

Ama pa kaa suv sı taa.

Paa sə lēsəŋ tuy.

Ama pa kaa təŋ pə sulumaya.

Tacaa kuyaku

¹⁴ Ípəyú Sofoni tasaa sı:

Tacaa huule kuyaku səəsəv kpeŋetaa kēle.

Ku təŋa kənte ke ləŋləŋ kē.

Ye ku talaa,

yəlaa ká wii na pə kpenna yoolaa taa yoolaa.

¹⁵ Mpi to, ku ké pááná səəsəna kuyaku ké.

Yəlaa laŋa ká wakəli tətəŋvtoŋv ké pə wule nte.

Pu yəki na pə yelee ncaa.

ıhunte ká kpa na səkpətuŋv anaam nyala.

¹⁶ Yoolaa ká huli akantēe.

Paa yaŋa yoou kakiisasi.

Paa yooa koloosi acalēe na a təfēŋle.

¹⁷ Ípəyú Tacaa toma sı:

Maa pəti yəlaa ke laŋwakəlle taa.

Í ká tutiŋi ké isu yuləmaa.

Mpi to, í wakələna-m to pə toə.

Mə caləm ká ya isu muŋvuyv,

na mə nantv tasa isu hute.

¹⁸ Mə liŋitee yaa mə wula kaa pəsi

na í waasi-meŋe kuyaku ģkv kv wule.

Ma pááná kəko ka nyəŋa tetu tana.

Maa kpiisi tə taa yəlaa tana.

2

Təpasəlaa yaav

¹ ǾpǾyǾ Sofoni tǾma sɯ:

Feelefei nyǾma mɛ.

Ǿ kpa mǾ tɯ na Ǿ mayasɯ mǾ taa.

² PǾ taa yasɯ-mɛ isɯ nyutu kɛ kuyaku kulɔmɯyɯ taa,
na pǾcǾ pu takɯ kuyaku ŋku Tacaa kǾ mu-
mɛ na pǾánǾ

sǾsǾɔna tǾ.

³ Tɛtu taa təpasəlaa mɛ mpa Ǿ tǾkǾyɯ lǾo kiɯ
kɛ teu tǾ.

Ǿ keesǾna Tacaa tǾo.

Ǿ tǾkɯ mǾ təpasuyɯ na Ǿ tǾŋǾyɯ tampana.

Ntanyɯ pu kenti mǾ tǾo kɛ lǾo pǾánǾ kuyaku
wule.

Ilim tǾtɔle tǾo nyǾma ŋkpaŋyɯ hǾm

⁴ Kasa ɯate kǾ pǾsɯ wulaya tɛtu.

AsǾkalǾŋ nyǽntɛ kǾ yǾkɯ.

Paa tǾyǾnɯ Asǽtǽtɯ yǾlaa kɛ ilim taa.

Paa lǾsɯ lkolǾŋ nyǾma.

⁵ Kǽletɯ nyǾma mɛ mpa Ǿ kǾma tɛŋku nǾyǾ
tǾ,

mpusi wɛ mǾ tǾo kɛ.

Tacaa sɯ: Maa kpiisi Filiisi nyǾma na pa tɛtu
tǾna.

⁶ MǾ tɛtu kɛ tɛŋku nǾyǾ tǾna kǾ pǾsɯ tǾla
tǾtǾyǾle.

Tiikilaa kǾ tǾŋ tǾ taa, na pǾ la pa heeŋ
tǾtǾkǾle.

⁷ Yuta yǾlaa kukaasaa kǾ tǾyǾna hǾyǾlɯyɯ
ŋkv.

TǾnaya Ǿ kǾ tiikiyɯ mǾ kalǾkǾŋ,

ɯlɛna Ǿ puki AsǾkalǾŋ na Ǿ suukɯ taanasɯ.

MǾ lǾo Tacaa kǾ yǾona mǾ nǾyǾ.

Ǿ kǾ mǾŋna mǾ yǾlaa mpa kolontunaa ka
kpawa yomle tǾ.

Ilim tǾlɔle nyǾma ŋkpaŋyɯ hǾm

⁸ ǾpǾyǾ Tacaa tǾma sɯ:

Ma nuwa isǾna Mowapɯ nyǾma

na AmǾŋ nyǾma pa wǾŋa ma yǾlaa mɛ,

na pǾ footɯ-mɛ tǾ.

Pa tɯv-mɛ,

pa cusa mǾ tɛtu na kalampaani

na pǾ sǾɔsɯ pa nyǽntɯ tǾo.

⁹ PǾ tǾna pǾ tɯ lǾo Tacaa mǾ,

ma tuuki sɯ isɯ ma kpiisa Mowapɯ

na AmǾŋ pǾ nyǾma isɯ Sǽtǽm na KǾmǾɔ.

Pa tɛtu kǾ pǾsɯ tǾm tǾhulle na wulaya tɛtu

na sǾwa tike nyala.

Ma yǾlaa kakaasaya kǾ kǾnna na pǾ kuu pa
wɛnaw,

na pǾ tǾyǾ pa tɛtu.

¹⁰ IsǾna maa hǾ pa ŋkpaŋyɯ tǾyǾle.

Mpi tǾ, pa kǾla kalampaani kɛ

na pǾ tɯv PǾ tǾna pǾ tɯ mǾ,

ma yǾlaa.

¹¹ Tacaa mǾ, maa nyǽŋsɯ pa isɛ kɛ teu kɛ
tǾnaya.

Maa wakǽlɯ antulinya tǾna taa tɯŋ.

Ǿlɛ piitimnaa tǾna kǾ sɛɛ-m pa tɛtu taa.

HalǾna pǾ kpɛnna hatǾlaya nyǾma tǾna.

*Ilim ntǾyǾŋ na pǾ mpǽtǾŋ nyǾma
ŋkpaŋyɯ hǾm*

¹² ǾpǾyǾ Tacaa tǾma sɯ:

Maa kv Ǿtiyopii nyǾma mɛ mǾ tǾnaya yǾouu
taa.

¹³ Maa tɯ ilim ntǾyǾŋ tǾo hǾyǾlɯyɯ Asilii
nyǾma kɛ niŋ.

Maa wakǽlɯ-kv na Ninifi ɯate sǾsǾɔle pǾsɯ
ncaale

na wulaya tɛtu.

¹⁴ KalǾkǾŋ kǾ hǽntǾyǾna ɯate lonte taa,

na taale wontu kɛ waanɯ waanɯ.

Kpiisɯŋ na aluyucana kǾ cayɯ akelenaa
ncaa taa.

Paa pǽlɯ kutulɯŋ taa kpɛŋkpelasɯ kuparɯsɯ,
na sɯ sǾyǽtɯ nǾnǾyǾ.

KatǾkatǾŋ kǾ wiiki ncaa pǽtolee tǾo.

¹⁵ IsǾna ɯate Ǿtɛ tɯ tǾna tǾyǾle.

Paa na tǾ yǾlaa nyǽnaya-tɛyɛ sǾsǾɔle,

nte tǾ fɛna saala tǾ.

Tu pǾsɯ ncaale na pǾ yelina taale wontu.

ɯlɛna tɛlɛaa tǾna kpɛtǽyɯ nyǾŋ na pǾ
sǾǾlǽyɛ-tɛ.

3

Yosalem nyǾma ta nu lǾo yaav

¹ ǾpǾyǾ Sofoni tǾma sɯ:

Yosalem ɯate yǾlaa mpa mɛ

Ǿ lakɯ isayatu tǾ.

Ǿ ŋmakǾlǽyɯ lelɛa,

pǽyɛle Ǿ kulǽyɯ Tacaa tǾo tǾ.

Mpusi wɛ mǾ tǾo kɛ.

² Mpi tǾ, Ǿ ta nu Tacaa tǾm.

Ǿ kisa Ǿ kpaalɯyɯ mpi Ǿ kpaala-mɛ tǾ.

Pǽyɛle Ǿ tǾ tɯ-ɯ naani,

Ǿ tǾ pɛɛkɯ sɯ lǾo Ǿ sǾna-mɛ.

³ MǾ nyuyɯ nyǾma wɛ kɛ isɯ

tǾyǾlasɯ nsi sɯ mu pǾánǾ tǾ.

MǾ huɯlaa nǾ wɛ isɯ sunsumǾŋ

likuyɯ na ɯ tǾɔsǽyɯ cele tǾo tǾ.

⁴ MǾ lǾo kuyǾyǾtɯtu tɛlǽsǽlaa ɯ paasǽyǾna
pa tǾmle.

Pa kookɯ yem na pǾ kisiyɯ pa tilitu.

MǾ kotǾlaa nǾ nyǽnǽyɯ lǾo nyǽm kɛ yem kɛ

na pá yókəyɪ ɪ kiiu.

⁵Tacaa wɛ ɪcatɛ taa ké,
na í təkɪ kawulaya na siyisuyɔ.
ɪ lakɪ isayatu.

ɪ tənəyɪ tampana ké,
na í huukəna paa tananɔ ŋku.
Paa na mpɔ tɔ, asayaa fɛi fɛɛlɛ.

⁶Ṁpóyó Tacaa yəyɔtaa sɪ:
Ma tɛma piitimnaa tɛcu ké ṁpóyó kpi-
isuyɔ.

Ma yoka pa koloosi acalɛɛ.
Ma wakəla pa hapɛɛ.
Tɔntaa mayamaya fɛi tɔtɔ.
Pu kpiisi pa acalɛɛ,
nəyɔlu kaa wɛɛ.

⁷Ma tənaya sɪ,
Yosalem nyóma mɛ í ká nyana-m,
í ká nu ma kpaalɔyɔ.

ɪlɛ ma kaa yəkɪ mə tɛcaɣalɛ isɔ maa
kaləna-mɛ tɔ.

Ama mə məlaa ké na í tɛləsəyɪ mpələ.

⁸ɪ tanɔ kuyaku ŋku maa kɔɔ mə waalɪ isɔ
təyɔlaya tɔ.

Ma tu ma taa sɪ,
ma kotiyɪ piitimnaa na kawulasɪ.
Maa yelɛ na ma pááná nyaɣa pa na
antulinya tənə isɔ kəkɔ.

Tacaa layasuyɔ kɛ yəlaa yaasi

⁹Ṁpóyó Tacaa yəyɔtaa sɪ:

Maa layasɪ yəlaa,
maa nyaalɪ mə isayatu.
ɪlɛna í sɛɛ-m na lotu kulɔmtɔ.

¹⁰Paa ma yəlaa mpa mɛ í yawa na
í tɛɛ ɪtiyopii tɔɔ tɛcaɣacaya tɔ.
í ká kɔɔ na í la-m kɔtasi.

ɪsɛyɛlɪ yəlaa kakaasaya

¹¹Kuyanku tɔ ma yəlaa kaa wɛɛna
isənə paa pəntənə-m tɔ pə fɛɛlɛ.
Maa ləsɪ mpi pə lakɪ-mɛyɛ kalampaani
nyóma tɔ.

ɪlɛna í yelɛ mə təyɪ hɔm kɛ ma puyɔ nanɔ
nyəŋku tɔɔ.

¹²Maa kenti mə taa mpa pa pasəyɪ pa tɪ tɔ
na konyəntunaa mpa pa tɛɛləyɪ-m tɔ pa
tɔɔ.

¹³ɪsɛyɛlɪ nyóma mɛ mə kakaasaya
kaa tasa mpi pə ta siyisi təyɔ lapɔ.

Pəyɛlɛ í kaa looli,
yaa í tɔsɪ nəyɔlu.
í ka təkɪ ké na í hɛɛsɪ,
nəyɔlu kaa nyaasɪ-mɛ.

Yosalem lanɔhɛəsəlɛ

¹⁴Yosalem ɪcatɛ yəlaa,
na ɪsɛyɛlɪ nyóma mɛ,
mə tənə mə lanɔ í hulɔmɪ,
í yələna mə lotu tənə.

¹⁵Tacaa yelə mə ŋkpaŋuyɔ kɛ hɔm.
ɪ təyənə mə kolontunaa.
ɪsɛyɛlɪ nyóma wulav Tacaa wɛ mə waalɪ ké.
Pə fɛi sɪ í nyana wahala nəyɔlu.

¹⁶Kuyaku ŋkuyɔ yəlaa ká tɔ sɪ:

Yosalem nyóma mɛ,
í taa nyá,
mə apalɔtɔ í taa lɛ.

¹⁷Tacaa mə ɪsɔ wɛ mə waalɪ,
na ɪ tɔŋ.

ɪ ká yelɛ na í la akanaa.
Mə tɔɔ ké ɪ lanɔlɛ hulɔmaa.

ɪ sɔlə-mɛyɛ na í haaki-mɛyɛ weesuyɔ
kɔfalɔyɔ.

¹⁸Ṁpóyó Tacaa yəyɔtaa sɪ:
Yosalem yəlaa mpa mɛ í hatələna acima,
na mə lanɔlɛ wakəlaa tɔ.

Maa kpeyɛlɪ-mɛ na má kɛɛlɪ mə fɛɛlɛ.

¹⁹Waatu ɪnəyɪ maa hɔ mə muyullaa
ŋkpaŋɔ.

Maa la kɔɔlɛ kɛ mpa pə kuwa tɔ.
Maa məŋna mə yəlaa mpa pa kpawa yomlɛ
tɔ.

Maa yelɛ na mə kutɔyɔ pəsɪ isantɛ.

²⁰ɪlɛna má kpeyɛlɪ-mɛ na má kɔnə.
Maa tɔ-mɛyɛ teelɪ na má kusɪ mə nyuyɔ
kɛ atɛ yəlaa tənə taa.
Tacaa má ma yəyɔtənə mpɔ.

ISO KUYOƆOTUTU TELƏSULO ASEE TOM TAKƏLAYA Kutulutu

Isə kuyəotutu teləsulu Asee lopa si, pá tayani Yosalem Isə təseəle ħmav. İle pu wəe si Yuta nyəma mpa pa laala kontə na Papiloni tə mpe pá ħmana Isə təseəle ħté. Ama peə pa apalutu ta laa yəəluɣv. Ntəna Asee tasa nyuvu nyəma ke apalutu si, pá suv təmlə taa.

Isəna pa faya Asee takəlaya tə:

Pa tayanəyi Isə təseəle ħmav tətə, titite

1

Isə təseəle kufatə teu, titite 2:1-9

Yəlaa asilima, titite 2:10-19

Tacaa nəəsi kupanɣsi, titite 2:20-23

Pa tayanəyi Isə təseəle ħmav tətə

¹ Mpuv Peəsi wulav səsə Taliyusi kawulaya pənaya naale nyəŋka isətu naatosə nyəŋ kuyaku kancaalaya nyəŋku wule. Tacaa heela Isə kuyəotutu teləsulu Asee ke təm si í teləsi-təyi Yuta nyuvu tu Salatiyeəli pəyalv Solopapeəli, na kətulv səsə Yosataki pəyalv Yesuwa. ^{2,3} Ntəna Asee yəotə təm nti si: Pə tənə pə tu Tacaa má ma yəotəa si, lseyeli yəotəyi si, pə ta tata Isə təseəle ħmav. ⁴ İle pə wə teu si miu hantəyi kutuluɣ wei pa lapa kacəka ke teu tə i taa. İlena Isə təseəle náá ké ncaale na?

⁵ Pə tənə pə tu Tacaa má ma təma lseyeli nyəma si í huɣ mə təntə təm ke mə taa.

⁶ İ tuuwa səsəm ama mə kumtu ta kpa. Mə təɣənaya ta tə si, í təɣə na í haya. Pəcə mə sulvm ta tə si, í nyəə na pə kv mə lukətu. İ feina wontu si í suu na pə ħaɣ-mə. Pəyele təmlataa kufeluyv kuləyi ħuntu ke yem. ⁷ Pə tənə pə tu Tacaa təma si í huɣ mə təntə təm ke mə taa. ⁸ İlena í kpa pulaya tə na í seti taasi, na í ħma-m Isə təseəle. Waatu unəyi pu kusı ma nyuvu ke isəna pə muna tə, na ma laɣle həe. ⁹ İ ka tanja si í kv təɣənaya ke səsəm. Ama í ta hiki mpv. Isə wosa heelim ke mpi í kpeena mə tēsi taa tə ilena pə saalı yem. Pə tənə pə tu Tacaa má ma pəəsəyi-me si pepe təə ké mpv?

İ yela Isə təseəle ke ncaale, na paa wei í paasəna i mayamaya i təyaya. ¹⁰ Mpu pə təə ké paa tev kulvmuyv ta nu. Pəcə pulvpu ta nyə. ¹¹ Isə kəna wulaya ke tetu taa na

pulası təə. Mə təɣənaya pee tawa, na mə lēsəɣ na olifinaa pə tuɣ na mə ħaləmnəa ləmpti wulaa. Yəlaa na təla pa lakı wahala. Mə wahala saala yem.

¹² Mpuv Salatiyeəli pəyalv Solopapeəli, na Yosataki pəyalv kətulv səsə Yesuwa, na lseyeli nyəma kakaasaya tənə, pa muwa Tacaa təm nti Isə kuyəotutu teləsulu heela-wəye mpv təɣə niɣ naale. İlena Asee náá pəsi na í la i təmlə ke teu. Kuyaku ħkv yəlaa ka wəna Isə səɣəntu ké. ¹³ Mpuv i tasa-məye Isə Təm lənti ke heeluyv si Tacaa yəotəa si: Ma su nəɣə si, maa wəe mə waalı.

¹⁴ Mpuv Tacaa hawa Yuta nyuvu tu ke apalutu, na Yesuwa, na kətulv səsə, na pa tənə mpa pa luna yəmlə tə. İlena pá suv pa Isə Pə tənə pə tu Tacaa təseəle ke ħmav.

¹⁵ Wulav Taliyusi kawulaya pənaya naale nyəŋka, isətu naatosə nyəŋ kuyaku ħiu na liyiti nyəŋku ke pa caala təmlə.

2

Isə təseəle kufatə teu

¹ Mpuv wulav Taliyusi pənaya naale nyəŋka, isətu naatosompəɣəlaya nyəŋ, kuyaku ħiu na kulvmuyv wule. Tacaa tasa Isə kuyəotutu teləsulu Asee ke təm heeluyv. ² İ təma-i ké si: Heeli Solopapeəli na kətulv səsə Yesuwa na pa tənə mpa pa luna yəmlə tə si ³ mə taa nəɣəlv təəsəyi isəna Isə təseəle ħté tu tewa ləɣtaa tə? Ama nəəntə tə teu mpi pə səpa. ⁴ Pə təə ké Tacaa má ma təma si, Solopapeəli na Yesuwa na tetu yəlaa tənə í kaasi mə ti na í suv pə təmlə taa. Mpi tə, mə wə mə waalı ké. ⁵ Waatu wei í luna İcipiti təɣə maa su mpv. İlena ma feesuyv wə mə waalı, ile í taa nyá. ⁶ Pə tənə pə tu Tacaa si, pə kaasa pəcə. Maa ciyiti isətonuyv na tetu na tənəkunaa tənə. ⁷ Maa liyiti piitimnaa ke yem yem. Maa kəna mə wənav ke cənə. Maa yeə na Isə təseəle la teu ke səsəm. ⁸ Pə taya pulv, mə tənə antulinya wula na pə liyitee tənə. ⁹ İle Isə təseəle naale nyəntə ká tē kancaalaya nyəntə ke teu təkpataa. Lontə tənə tə taa ké maa yeə na í həesi. Pə tənə pə tu Tacaa má ma yəotəna mpv.

Yəlaa asilima

¹⁰ Mpuv Taliyusi kawulaya pənaya naale nyəŋka, isətu pəɣəlayafəi nyəŋ, kuyaku ħiu na liyiti nyəŋku wule. Pə tənə

pə tʊ Tacaa tasa Asee kɛ tɔm heeluyʊ ¹¹ Si: Pɔɔsi kɔtələa si ¹² ntanyɪ mə taa nəɣɔlv tʊ kɔtaya nantuyʊ ntɛ ɪ toko taa. ɪlena toko unɪ í tokina potopoto yaa tuusi hatʊ, yaa sʊlvum yaa nim yaa tɔɣɔnaya nakəlɪ. Pə mvnaa si í tasa-keɣe ɪsɔ kɛ hau na? Ntɛna kɔtələa si: Aaɪ.

¹³ ɪlena Asee tasa si: Ye nəɣɔlv tokina sɛtʊ ɪlena pʊntʊ tokina tɔɣɔnaya. Kaa pəsi asilima nyəŋka na? Ntɛna kɔtələa si: Ǝɛ.

¹⁴ Mpuɣʊlɛ Asee tɔma si: Tacaa si, mpuɣʊ ma nyənəɣɪ tɛtʊ tənɛ tɔ yələa, na mə kulapəm tənɛ. Pə tənɛ mpi í lakɪ-m kɔtaya tɔ pə kɛ asilima kɛ.

Í paasəna teu kɛ pə kpaɣav saŋa tɔ

¹⁵ Mpu tɔ, í paasəna teu. Í ná mpi too pə kpaɣa lapʊ na pə sɪna saŋa, na pɛcɔ í kpeɣeli pɛɛ na í ŋmaakɪ ɪsɔ tɛsɛɛlɛ tɔ.

¹⁶ Waatu unɪ tɔ, ye nəɣɔlv pola kpóú lɔv kɛ tɔkəŋ hiu. Naanʊwa tike kɛ ɪ ká mayana. Yaa wei í pola sʊlvum liitilinaa nʊlɛ na naanʊwa kɛ cosuyʊ hiu tike kɛ ɪ ká mayana.

¹⁷ Ma yelina na mə tɔɣɔnaya pɛɛ nyəŋka wʊlɪ na tɔmpɛɛ wakəlɪ mə kʊtɔɣʊ. Paa na mpʊ mə taa nəɣɔlv ta pəsəna ma tɔɔ. ¹⁸ Pə kpaɣav saŋa tɔ í paasəna teu kɛ mpi pu la tɔ. Mpi tɔ, ɪsɔtʊ pɔɣɔlayafɛɪ nyəŋ kuyaku hiu na liyiti nyəŋkʊ kʊnɛɣɛ í sɪ ɪsɔ tɛsɛɛlɛ kite. Í paasəna-təɣɪ teu. ¹⁹ Ntəŋ pʊlv ta kaasi kpeɛŋ taa? Paa mə tʊŋ kʊtɔtɔɣɔŋ, ɪ ta lʊlɪ. Ama pə kpaɣa saŋa waalɪ tɔ, maa kooli-mɛɣɛ kʊpantʊ.

Tacaa nɔɔsi kʊpaŋsi

²⁰ Mpuɣʊ Tacaa tasa Asee kɛ heeluyʊ kɛ tɔm naalɛ nyəm kɛ kuyaku kʊlvumyʊ ŋkʊ si: ²¹ Heeli Yuta wulav Solopapɛɛlɪ si, maa ciɣiti ɪsɔtɔnuyʊ na tɛtʊ. ²² Maa kʊsi atɛ awulaa, na ma yelɛ na atɛ kawulasɪ sɪ tənaya. Mə kɛɛkɛnaa na pa cayalaa ká pəsi nyayanaa, na kpaɣanəŋ náa si. Kpaɣanəŋ cayalaa ká kʊ təma. ²³ Ama kuyaku ŋkʊ ma tɔmlɛ tʊ Solopapɛɛlɪ nyaya maa kpa wulav na í wɛɛ ɪsɪ ma kʊyʊsʊyʊ. Mpi tɔ, nyaya ma kpawa si í tɔɣɔ kawulaya na ma hətɛ. Pə tənɛ pə tʊ Tacaa má, ma yɔɣɔtəna mpʊ.

ISƆ KUYƆƆTUTU TELƆSULO SAKALI TƆM TAKƆLAYA Kutolotu

Pa lola isƆ kuyƆƆtutu telƆsulɔ Sakalı ke Papiloni tetu taa timpi Yuta nyƆma ka we isu yomaa tƆ. PƆ waali ke pana Solopapɛli na kƆtulɔ sƆsƆ Yosua pa kƆma Yuta tetu taa. Waatu kulɔm ke Sakalı na Asee pa lapa pa tƆma. Sakalı tasa yƆlaa ke layatu sɪ pƆ mƆli isƆ kiŋ na pƆ ŋma isƆ tƆsɛɛlɛ. Sakalı tƆm takƆlaya faya tƆm naaleɣɛ. isƆ tƆsɛɛlɛ ŋmau na Yosalem mƆluyɔ ke ɪ wule taa. isƆ kƆ tayani ɪ yƆlaa.

isƆ ka tilina wulau nƆɣɔlɔ, na ɪ pasəɣɪ ɪ tɪ, pƆcƆ ɪ kƆ tiikilu. YƆlaa ka tɛ na pƆ ku-ɪ. lƆlaa nƆ naaki sɪ Yesu tƆm ke pa kƆsəɣɪ mpɔ.

Isəna pa faya Sakalı takƆlaya tƆ:

Mpi mpi isƆ hula Sakalı ke toosee taka taa tƆ, titite 1-8

Isɛɣɛli nyƆma na piitimnaa lƆlaa pa tƆm, titite 9-14

TƆMNAA MPA PƆ HULA SAKALI TƆ

Tacaa mƆlɛɣəna isɛɣɛli nyƆma

¹ Pɛɛsɪ wulau sƆsƆ Taliyusi kawulaya pənaya naale nyəŋka, isƆtu pƆlɛfɛi nyəŋ, ke Tacaa yƆɣətəna Pelekiya pəyalɔ Sakalı. Itoo saali keɛ. ^{2,3} Sɪ í heeli isɛɣɛli nyƆma sɪ: Pə tənə pə tɪ Tacaa má, ma mvna mə cəsonaa ke pááná kƆ təsəɣəsəɣɪ. Í məli ma kiŋ, ɪlena máá kƆesəna mə tƆw. Ma sɪ ínpuyɔ ma nƆɣƆ kƆ. Í taa kƆena mə caanaa. Maa tɛma ma kuyƆƆtutu teləsəlaa heeluyɔ ke ləŋtaa sɪ pƆ teləsɪ-mɛ sɪ, í lə mə tɔntɛ na mə lakasi isayasi. Ama í ta tisi na í mv ma tɔm na í nuna-m. ⁵ Í nyƆma teu sɪ mə cəsonaa na ma kuyƆƆtutu teləsəlaa mpe pa səpa. ⁶ Pəyele ma kƆkpaalətu na ma kƆsəsutu nti tə tƆm maa heela ma kuyƆƆtutu teləsəlaa sɪ, pƆ teləsɪ-mɛ tƆ, tə mayana-mɛɣɛ teitei kƆ. ɪlena í cəkəna sɪ mə lakasi isayasi tƆw kƆ Tacaa má, ma lapa-mɛɣɛ mpɔ. ɪlena í layasi.

Sakalı toosee taka kancaalaya nyəna

⁷ Mpuyɔ Tacaa yƆɣətəna Pelekiya pəyalɔ isƆ kuyƆƆtutu teləsulɔ Sakalı. Wulau sƆsƆ Taliyusi kawulaya waatu taa kƆ ɪ yƆɣətəna-ɪ, pənaya naale nyəŋka isƆtu naanwaa

na kulɔm nyəŋ kuyaku hiu na liyiti wule. ⁸ ɪlena pƆ lá Sakalı isu toosee taka na í nƆ nƆɣɔlɔ caya kpayanvseemaya. ɪlena í səŋa tiikasi nasəli sɪ heko ke tɛtɛkəle natəli tə taa. ɪ waali kƆ kpayanvseemasɪ na kpayanvɔlvumasɪ na huluhuluyɔ. ⁹ Ntena má pƆɔsɪ isətəa tillu wei ɪ ka yƆɣətəna-m tƆ sɪ: Tacaa, kpayanəŋ unɪ, ɪ kutoluyɔ suwe? Mpuyɔlɛ sɪ: Maa kƆesɪ-ŋ.

¹⁰ Mpuyɔ apalɔ wei ɪ səŋa tiikasi heko taa tƆ í tɔma sɪ: Tacaa tilina-we sɪ, pƆ cƆw tetu.

¹¹ Ntena kpayanəŋ cayaalaa mpe pa kƆesəɣɪ isətəa tillu sɪ: Tə cƆwaa tetu tənə. Ama heesuyɔ wenna paa timpi, yooɔ fɛi tiili.

¹² Ntena isətəa tillu nƆɣƆ təkpaɔ sɪ: Tacaa Pə tənə pə tɪ, pusɪ hiu na naanwaa kɔlɔ n mv Yosalem na Yuta acalɛɛ lenna na pááná. Pəlee kƆ n kƆ huli-yɛɣɛ suulu?

¹³ Mpuyɔlɛ Tacaa heela-ɪ tƆm naani nyəntu nti tə kpaasəɣɪ apalotu tɔ.

Tacaa paasəɣəna Yosalem tƆtɔ

¹⁴ Mpuyɔ isətəa tillu wei ɪ yƆɣətəyana-m tƆ ɪ tɔma-m sɪ: Kpaali Pə tənə pə tɪ Tacaa má ma tɔm.

Ma sƆla Yosalem na Siyəŋ pulaya kƆ isu yem na kpeɛ.

¹⁵ Ama ma taa kpaana piitimnaa mpa mɛ í həŋ mə tɪ tƆɣɔ.

Mpi tɔ, pəciuu ke ma mvna isɛɣɛli na pááná. ɪlena mɪ pəsəɣɪ-ɪ ncaale.

¹⁶ Pə tƆw kƆ ma kpaaləɣɪ sɪ maya Pə tənə pə tɪ Tacaa, maa məli Yosalem.

Maa la kupantu na í tayani isƆ tƆsɛɛlɛ ke ŋmau,

na í kusɪ ɪcətɛ tƆtɔ.

¹⁷ Mpuyɔ isətəa tillu tasa-m heeluyɔ sɪ:

Kpaali tƆtɔ sɪ, maa tasa Yosalem ke ləsuyɔ.

Maa waasi Siyəŋ na pƆ cayaana mə acalɛɛ təpəkɛɛ.

2

Sakalı toosee taka naale nyəna

¹ Mpuyɔ pə tasa-m isɪ toosee taka tƆtɔ na ma nƆ həŋ liyiti. ² ɪlena má pƆɔsɪ isətəa tillu wei ɪ yƆɣətəyana-m tƆ sɪ: Həŋ unɪ ɪ kutoluyɔ suwe? Mpuyɔlɛ sɪ: Inɪ ɪ hɔlɛɣəna piitimnaa tɔŋ nyəŋ. Mpi pə yasəna Yuta na isɛɣɛli na Yosalem pə yƆlaa.

³ ʕlena Tacaa hulu-m koolaa liyiti.
⁴ ʔmpuɣu ma pɔɔsa-i si: Pepeɣe pa koma lapu ke ɔne? ʕlena i ɔ-m si: Pa komaya si, pa nyaasaxi piitimnaa. Mpe pa yoonna Yuta nyɔma na pa yasi pa yɔlaa. ʕlena pa yaki pa toɲ.

Sakalı toosee taka tooso nyɔna

⁵ ʔmpuɣu pɔ lapa-m isu toosee taka na ma ná yulu na i tɔka ɲmanaya kumayasaya.

⁶ ʕlena má pɔɔsi-i si: Leɣe n puki? ʔmpuɣu si: Ma puki si ma mayasaxi Yosalem icate warɲ na tɔ tayalɔɲ.

⁷ Ntena isɔtaa tillu wei i yɔɔtɔna-m tɔ i kpɔtɔna isɔtaa tillu lelɔ wei i sɔɲa-i tɔ.

⁸ ʔmpuɣu i tɔma-i si: Polo ɲ heeli ifepu wei i tɔka ɲmanaya tɔ si, pa kaa ɲma koluɲa na pá ɔɔna Yosalem. Mpi tɔ, i taa yɔlaa na tɔla pa kɔla payale. ⁹ Ama Tacaa yɔɔtaa si: Máá weena isu icate koluɲa kɔkɔ nyɔɲka na ma teu naaki tɔ taa.

Tacaa yaaki yomle nyɔma

¹⁰ ʔmpuɣu Tacaa tɔma si: Mpa me ma yasa tɔtu tɔna taa tɔ, i lu ilim ntɔɔɲ tɔ tɔtu taa na i se.

¹¹ Yosalem nyɔma mpa me i we yomle taa ke Papiłoni tɔ, i tayanı mə tı na i se.

¹² ʔmpuɣu Sakalı tɔma si: Pɔ tɔna pɔ tu Tacaa tilinana-m tɔm sɔsɔntu tɔne. I yɔɔtɔɲna piitimnaa mpa pa yoonna i yɔlaa me tɔ si:

Ye wei i tokina-me pɔ we isu maya pɔntu tokinaa.

¹³ Maa kuli piitimnaa mpa pa ɲmakɔla-me tɔ pa tɔɔ.

Maa yele na mə yomaa ɲmakɔli-me.

Pu kɔɔ na pɔ la mpv ile pɔleɣele i ká nyi si Pɔ tɔna pɔ tu Tacaa tilina-m.

¹⁴ Tacaa si: Yosalem nyɔma i ɲmaalɔna laɲhuluɲle. Maa kɔɔ na má ɔaya mə ɔɔɔ.

¹⁵ Waatu unɔɲi piitimnaa payale ka kpɔtɔna-m.

i ká pɔsi ma yɔlaa.

ʕlena má we mə hekɔ.

Waatu wei mpv unı pu la tɔɔɔ i ká nyi si, mayale Pɔ tɔna pɔ tu Tacaa wei i tila-m mə kiɲ tɔ.

¹⁶ Yuta ká tayanı pɔsuɣu ke ma kpɔnte ke ma tɔtu taa.

ʕlena Yosalem náá pɔsi ma icate kɔləsɔle.

¹⁷ Yɔlaa tɔna i su.

Tacaa luna i tɔaya taa.

3

Sakalı toosee taka liyiti nyɔna

¹ ʔmpuɣu Tacaa hula-m kɔtulɔ sɔsɔ Yesuwa. I sɔɲa isɔtaa tillu isentaa. Satani ná we ntɔɔɲ tɔɔ si, i caa-i tɔm suuu.

² Ntena isɔtaa tillu tɔki Satani si: Su, Tacaa lɔsɔna Yosalem. Yesuwa ná we isu tuputuɣu ɲku pa lɔsa kɔkɔ taa tɔ.

³ Yesuwa ka sɔɲa tɔna tɔ na i suu asilima wontu ke. ⁴ ʔmpuɣu isɔtaa tillu tɔma i na mpa tɔ si: i wɔɔɔsi-ti. Ma husa i isayato. i ká suu-i acima wontu.

⁵ Na i tasa si: i temi-i saalaya kupɲka. ʕlena pá la mpv. Pa suu-i wontu kupantu tɔtɔɔ na isɔtaa tillu we tɔna. ⁶ Tɔnaya isɔtaa tillu tɔma si: ⁷ Pɔ tɔna pɔ tu Tacaa má ma su ma nɔɔɔ si:

Ye isɣɣɣli nyɔma tɔka ma kiɲ

na pá tɔɲɔɲi ma kɔtɔtɔtu

maa kpa-meɣe lɔ tɔsɛɛle

sɔsaa sɔsaa na ma taya paasɔnlaa.

Maa tu-meɣe isɔtaa tillaa mpa

pa we ma tɔmle taa isɔntɔ tɔ pa taa.

lɔ kɔnɔv ke i tɔmle tu

⁸ ʔmpuɣu Tacaa yɔɔtɔaa si:

Kɔtulɔ sɔsɔ Yesuwa na i taapalaa mə.

Mə hɔləɲna nyuɣu yapu mpi pu kɔɔ tɔ pɔ tɔm.

i ke ɲkpaɲɲ na i nu.

Maa yele na ma tɔmle tu Tafiiti Hoole lu.

⁹ Ma suki pɔle nte tɔ wɛna isɛ naatosompɔɔɣɔlaya tɔɔ Yesuwa isentaa.

ʕlena má ɲmaa tɔ tɔɔ ké ma tɔm.

Maa kɔɔli isayatu nti tɔ pilisiɣi

icate tɔna tɔɔ kuyaku kɔlɔmɔɣu.

Pɔ tɔna pɔ tu Tacaa má,

ma yɔɔtɔna mpv.

¹⁰ Kuyaku ɲku kv kɔma,

ile i ká yaa lelɔaa na mə na-we i yɔɔli

mə tuɲ kulɔɲ na mə fikinaa tɛɛ na heesɔɣu.

4

Sakalı toosee taka kakpası nyɔna

¹ ʔmpuɣu isɔtaa tillu wei i yɔɔtɔɲna-m tɔ, i kɔma na i ɔiyiti-m isu pa feesuɣu yulu

wei i tooki tɔ. ² ʕlena i pɔɔsi-m si: Pepeɣe n naaki? Ma ɔ-i si: Ma naaki wɔla fɔtɔla. Na

nim tɔtulɔ ke i nyuɣu taa. Na fɔtɔlanaa ke naatosompɔɔɣɔlaya, na pa kpɔɲkpontu na

tə kəkə. ³Pə kaasi na Olifi tuj naale səŋa tənaya ɣwaaj na mpələ tɔɔ.

⁴Ntəna má pɔɔsi isɔtaa tillu wei unɪ ɪ yɔɔtəna-m tɔ si: Ma caa, pepeye pə tənə isəntə pə huləɣi?

⁵Iləna í pɔɔsi-m si: Ye mpv n ta nyi? Ma si: Aai, ma caa. ⁶Mpuyule si, Tacaa heela-m tɔm si má teləsi Solopapeeli si: Pə taya toŋ yaa nantu taa alaafəya tɔm. Ama ma feesuyu toŋ ké. Pə tənə pə tɔ má ma yɔɔtəna mpv.

Nɔɔsi nsi pa si Solopapeeli tɔ
⁷Paa wahalanaa kaawa isu puyv,
Tacaa ká yaki-weye.
Solopapeeli ká ləsi kantəkaya pələ nte
pa kuna lɔ taseele nyuyv tɔ.
Iləna yəlaa wiliti teu.

⁸Mpuyv Tacaa heela-m si:
⁹Solopapeeli ká ɣmana lɔ taseele tənə
na ɪ niŋ na í tɛ-tɛ.

Waatu inəɣi í ká nyi si Pə tənə pə tɔ
Tacaa tilina-m mə kiŋ.

¹⁰Mpa pa nyənəɣi yem ké təmi si sənə tɔ,
pa laŋa ká hulumi waatu wei paa ná
kumayasyv ke Solopapeeli niŋ taa tɔ.
Fətəlanaa naatosompɔɣolaya inəɣələ
Tacaa ise nna ɪ naakəna tɛtɔ tənə tɔ.

¹¹Mpuyv má pɔɔsa-ɪ si: Olifinaa tuj wei ɪ
səŋna mɔpuyv fətəla ɣwaaj na ɪ mpələ tɔɔ?

¹²Iləna má tasa pɔɔsyv si: Olifinaa tuj
wei kələ wola fusi nsi si taa nim luki tɔ?

¹³Ntəna ílɛ í pɔɔsi-m si: N ta nyi? Ma si:
Aai. ¹⁴Mpuyv í cɔ-m si: Olifinaa tuj inəɣələ
apalaa naale wei pa pəla nim na pá kpa-
weye Pə tənə pə tɔ Tacaa təmlɛ nyəma tɔ.

5

Sakali toosee taka naatoso nyəna

¹Mpuyv pə lapa-m isu toosee taka. Ilə
ma nawa takəlaya na ká kuləɣi huntv nte.

²Iləna isɔtaa tillu pɔɔsi-m si: Pepeye n
naaki? Ma si: Takəlaya hətəna na ká
kuləɣi huntv. Ka tayaləŋ we məetələnəa
naanuwə. Ka wəŋ ke məetələnəa kakpasɪ.

³Mpuyv ɪ tɔma-m si: Mpusi ká mayana
tɛtɔ taa ɣmulaa, na mpa pa tuukina yem
yem tɔ, paa ləsi-weye tɛtɔ. Mpeye pa ɣmaa
ka taa na ka waali. ⁴Pə tənə pə tɔ Tacaa
si: Ma mayamaya maa kənnə mpusi unɪ.
Mpusi unɪ ɪ ká svv paa ɣmulv wei, na mpa
pa tuukina ma hətə ke yem yem tɔ, pa tɛsi

taa. 1 ká caya tənə na í wakəli kutuluyu na
ku pɛɛ na ku kpatəŋ.

Sakali toosee taka naatosompɔɣolaya
nyəna

⁵Mpuyv isɔtaa tillu wei ɪ yɔɔtəna-m tɔ
ɪ kəma na í tɔ-m si: Kusi isɛ. Pepe na
pepeye n naaki tənə? ⁶Iləna má pɔɔsi-ɪ si:
Pepeyele? Mpuyvle si: Təku ɣku ku taa we
isayətɔ tənə tɔɣələ.

⁷Waatu inəɣi təku ɣku ku pələ nyəɣəluyv
nyəntə kulaa na má ná alv nɔɣəlɔ na í caya
ku taa. ⁸Ntəna isɔtaa tillu si: Alv inɛ ɪ kəna
isayətɔ. Iləna í tusi-ɪ na í məŋna ku taa
tənə na í pá pələ. ⁹Ma kusa isɛ, ilɛ heelim
kɔɔya alaa napələɣələ naale na pá kəna.
Pa kəŋ nəɣəsəna ké isu kuləaləŋ. Mpuyv
pa kɔɔya təku ɣku na pá tɛɛna. ¹⁰Mpuyv
ma pɔɔsa isɔtaa tillu si: Leye pa pukina-ku?
¹¹Ntəna í cɔ-m si: Papiloni kə pa puki si pa
ɣma kutuluyu na pá si-ɪ na pá laaki.

6

Sakali toosee taka pələfɛi nyəna

¹Mpuyv pə lapa-m isu toosee taka, iləna
má ná yoo kəkənəa liyiti. Na pá lukəna
nyəɣəluyv kuseemuyv pɔɔŋ naale həku taa.

²Kɔɔyanəŋ kuseemuyv məŋna kancaalaya
kəkəkə. Kɔɔyanəŋ kukpɛɛtəŋ ke kəkəkə naale
nyəŋ. ³Kɔɔyanəŋhulmasi ke kəkəkə tooso
nyəŋ. Iləna kɔɔyanəŋ wei ɪ wəna cuntv
tulvɣasi tɔɣə kəkəkə liyiti nyəŋ. Kɔɔyanəŋ
unɪ ɪ tənə ɪ ka wəna toŋ ké. ⁴Mpuyv ma
pɔɔsa isɔtaa tillu wei ɪ yɔɔtəna-m tɔ si:
Kɔɔyanəŋ na ɪ kəkənəa mpe pa kutoluyv
suwe?

⁵Iləna pələ pá cɔ-m si: Tɛtɔ tənə tɔ Tacaa
kiŋ ke feesiŋ liyiti unɪ ɪ lunaa. Iləna í puki
antulinya həɣələŋ tənə taa.

⁶Mpuyv kɔɔyanəŋkɛɛtəŋ kəkəkə ná
məŋna ilim ntəɣəŋ tɔɔ, ké Papiloni tɛtɔ
taa. Iləna kɔɔyanəŋhulmasi ná məŋna
ilim tətɔle tɔɔ. Na cuntv tulvɣasi nyəŋ ke
ilim mpətəŋ tɔɔ. ⁷Mpuyv cuntv tulvɣasi
nyəŋ unɪ ɪ sələmaa si ɪ ká cɔɔ tɛtɔ. Iləna
Tacaa si pá cɔɔ-ti. ⁸Mpuyv Tacaa yaa-m na
í heeli-m si: Kɔɔyanəŋ wei ɪ pola Papiloni
tɛtɔ taa tɔ. Inɪ ɪ ká yelina na ma Feesuyu
tii həɣəluyv ɣku ku taa.

Yesuwa kawulaya tɔɣəv

⁹Mpuyv Tacaa heela-m si: ¹⁰Mv kucɔɔv
ke mpa Papiloni nyəma kuuwa tɔ pa kiŋ.

Mpeyele Helətayi, na Topiya, na Yetaya. Polo saɲa mayamaya ke Sefaniya pəyalu Yosiya təyaya taa. Təyaya yəlaa mpe pa wee. ¹¹Caa wula na liyitee nyəxətu. Ulena í lu ntenuyu ŋku n ká te Yosataki pəyalu kətuɓu səsə Yesuwa nyuvu tə. ¹²Heeli-í sɪ, Pə tənə pə tu Tacaa yəxəta sɪ:

Yulu nəxəlu we cənə na pá yaa-í sɪ Hoole.

Í ká lu í tətə taa.

Ínu í ká ŋmana lə təsele.

¹³Ínu í ká tayanəna-təxə ŋmau.

Í ká weəna kawulaya kuyusum,

í ká caya ka kumte tə na í təyə-ke.

Kətuɓu ká wee í kəŋkəŋ taa,

na pá nukəna təmaya teu.

¹⁴Ntenuyu ká caya lə təsele taa. Pu təəsəyi-weye Helətayi, na Topiya, na Yetaya, na Sefaniya pəyalu pa kúpantu tə.

¹⁵Yəlaa ká luna pooluŋ na pá kə na pá sənə lə təsele ŋmau. Ílɛ í ká nyi sɪ Pə tənə pə tu Tacaa tilina-m mə kiŋ.

Ye í nukəna mə lə Tacaa ke teu pu la mpv.

7

Nəhəkutu ke Yosalem ncaale tə

¹Mpuvu Tacaa heela-m təm. Taliyusi kawulaya pənaya liyiti nyəŋka isətu pəxəlayafɛi nyəŋ wei pa yaa sɪ kisile tə í kuyaku liyiti nyəŋku wule ke í heela-m tɪ. ²Petɛɛli nyəma ka tilina Salesee na Lekem-Meleki sɪ pá kə Tacaa wiinau ke isə təsele taa. ³Mpuvu pa pəsə kətəlaa na lə kuyəxətu tələsəlaa sɪ: Pə wee sɪ, tə wiiki na tə həkəyi nəsɪ, ke paa pənaya ŋka ka isətu kakpasɪ nyəŋ, isɪ too tə lakaya pusɪ payale taa tə?

⁴Mpuvu Pə tənə pə tu Tacaa təma-m sɪ, ⁵tələsɪ kətəlaa na tətə taa yəlaa tənə təm sɪ:

Too pusɪ nutoso na naanwaa

kəlo í həkəyi nəsɪ,

na í wiiki paa isətu kakpasɪ nyəŋ

na isətu naatosompəxəlaya nyəŋ wei.

Ílɛ pə təxə ma laŋhulumle ke í caaki na í lakɪ mpv.

⁶Halı waatu wei í təkɪ na í nyəəkɪ tə, mə tɪ lelej ke í pəkəyi.

⁷Isə kuyəxətu tələsəlaa ká təma Tacaa kəkpaalətnaa pane pa nəxəsəle nau ke hatoo ləŋtaa. Waatu unɪ í taa Yosalem na

í cəlo acalee we heesuvu taa. Pəcə yəlaa ká we ilim ntəxəŋ na pə mpətəŋ tətə taa.

⁸⁻⁹Mpuvu Pə tənə pə tu Tacaa təsə-m nti í ka yəxətu tə sɪ:

Í təŋ tampana na í huukəna.

Í lakɪ kúpantu, í huləyi təmaya suulu.

¹⁰Í taa muylɪ suluwaa, yaa leela,

yaa muɓlaa, yaa kuyəntunaa.

Í taa mayasɪ isəxatu ke mə təma tə.

¹¹Ama yəlaa mə í kisa-tɪ. Í təkə mə ŋkpaŋ sɪ í taa nu. ¹²Í lapa mə nyama ke kpusəŋ isɪ pɛ. Í kisa Pə tənə pə tu Tacaa má ma kuxəxətu. Ntəyi ma Feesuvu heela lə kuyəxətu tələsəlaa, na pá tələsɪ-məxə too ləŋtaa ulɛna í kisi nuw. Mpuvu ma pááná huuna-mɛ. ¹³Ulena ma tə sɪ: Timpi ma yaa-mɛ na í kisi tə.

Pə tə kə mə yaa-m sɪ má waasɪ-mɛ na maa kisi cəv.

¹⁴Maa yasi-məxə yəlaa mpa í ta nyɪ tə pa hekɪ.

Í ka ye le mə tətə ke kpetɛ.

Mə taa nəxəlu u puki,

pəcə nəxəlu u kəŋ.

Í ku mə tətə na mə niŋ na tə pəsɪ təsəpaya.

8

Tacaa sɪ í yəlaa ke nəxə kupaŋka

¹Mpuvu Pə tənə pə tu Tacaa heela-m sɪ:

²Maya Tacaa ma luyɪ suv Yosalem

nyəma ke teu na má səki pa səm.

Na ma taa kpaakəna pa kolontunaa.

³Pə tə kə mə yəxəta sɪ maa məli Yosalem.

Maa tasa Siyəŋ ɪcatɛ taa kə cəxəv tətə.

Halı maa yaa Siyəŋ sɪ tampana ɪcatɛ.

Maa layasɪ Siyəŋ ɪcatɛ pulaya sɪ naŋŋ nyəŋka.

⁴Kukpatəlaa ká nyəkɪ pa kpatəŋ tə

na pá kə pá caya Yosalem taa.

⁵Yəlaa ká tasa Yosalem taa ke məlvu.

Piya ká tasa luw ke tuutuuma na pá liyiliyi ɪcatɛ hape tə.

⁶Isəxəli yəlaa kakaasaya u huukɪ sɪ mpv unɪ pə we lapv.

Ama Pə tənə pə tu Tacaa ná pəsəxəna na í la piti təmlɛ ntɛ.

⁷Maa waasɪ ma yəlaa mpa mə pa kpawa yomle tə.

Ilim tələle na pə tətəle acalee taa ke pa pona-mɛ.

⁸Maa kəna-məxə Yosalem na í wee ma yəlaa.

Maa wεε mǝ lso,
na má tǝkǝ mǝ tǝw kǝ kawulaya na siyisuyu.
⁹Mpuv Pǝ tǝna pǝ tu Tacaa yǝǝtǝa sǝ:

Í kaasǝ mǝ ti.

Mpi tǝ, nǝǝnǝw í nukǝ ma nǝǝsǝ nsi maa
suwa tǝ.

Nsǝɣǝ lso kuyǝǝtutv telǝsǝlaa ka kpaala
waatu wei

pa tayana lso tǝsǝele kite suw sǝ pa ɣmaaki-
te tǝ.

¹⁰Na pǝcǝ pǝ takǝ waatu unǝ tǝ,
yǝlaa yaa tǝla taa hikiyi kufeluvu.

Pǝcǝ pa suvki paa luki.

Ma yǝla yǝlaa kǝ sǝ pǝ lakǝ tǝmaya isǝna pa
sǝlaa tǝ.

¹¹Ama pǝnǝntǝ ma heeliyi-mǝ sǝ,
ma kaa tasa mǝ mpa pǝ kaasaa
tǝɣǝ lapv isu lǝɣtaa nyǝma.

¹²Maa la-mǝɣǝ kupantv nti tǝ tǝna.

Tǝv kupǝɣkv kǝ nu.

Lesǝɣnaa na kǝtutuum kǝ la teu na í heesǝ.

¹³Yuta na lseɣǝlǝ pa kawulasǝ mǝ.

Í ka wǝ piitimnaa lempa hekv kǝ isu
mpusinaa.

Ama pǝnǝntǝ maa waasǝ-mǝ.

Í kǝ pǝsǝ piitimnaa mpi pa tǝɣsa nǝǝsǝ
kupǝɣsǝ tǝ.

lǝ í kaasǝ mǝ ti, í taa nyǝ.

¹⁴Maa tv ma taa kǝ sǝ ma lǝǝki-mǝɣǝ wahala
taa.

Mpi tǝ, mǝ caanaa ka kpaasa ma pǝánǝ kǝ,
na má tǝka-yǝ.

¹⁵Ama nǝǝnǝw ma tv ma taa sǝ maa katǝ
Yosalem na Yuta nyǝma mǝɣǝ kupantv.

lǝ í taa nyǝ.

¹⁶Isǝna í kǝ la tǝɣǝle sǝ

paa wei í heeli í tǝɣǝntǝle ke tampana.

Í tǝɣǝɣǝ siyisuyu ke mǝ huɣlenaa taa,
na í pǝekǝɣǝ heesuvu.

¹⁷Í taa la tǝmaya isǝɣatv yaa í tuuna yem.

Mpi tǝ, Tacaa má, maa caaki yaasinnaa mpe
pa taka.

Nǝhǝkutv kuyǝɣǝ pǝsa acima nyǝɣ

¹⁸Mpuv Pǝ tǝna pǝ tu Tacaa heela-
m sǝ, ¹⁹mǝ telǝsǝ-mǝ sǝ: Nǝhǝkutv nti í
hǝkǝɣǝ isǝtv liyiti nyǝɣ na kakpasǝ nyǝɣ
na naatosompǝɣǝlaya nyǝɣ na naanvwa
nyǝɣ ke pǝnǝɣa taa tǝ. Tu tǝ na tǝ pǝsǝ
acima sǝsǝǝna ke Yuta nyǝma. Ama í sǝǝlǝ
siyisuyu na heesuvu kǝ. ²⁰Pǝ tǝna pǝ tu
Tacaa yǝǝtǝa sǝ:

Piitimnaa kpaǝ nyǝma na acalǝe payǝle
yǝlaa kǝ tayanu Yosalem ke kǝntǝ.

²¹Halǝna ɪcate lente yǝlaa heeli lente nyǝma
sǝ:

Tǝ polo na tǝ sǝǝ Pǝ tǝna pǝ tu Tacaa na tǝ
wiina-ɪ.

lǝna pǝle pǝ tisi.

²²Piitimnaa tǝɣ nyǝm

na yǝlaa payǝle kǝ kǝw

Yosalem na pǝ sǝǝ-m na pǝ wiina-m.

²³Ma heeliyi-mǝ sǝ,

waatu unǝɣǝ piitimnaa waanu waanu
naanvwa

yǝlaa kǝ kpa Yuta tv nǝɣǝlv ɪ toko taa sǝ:

Tǝ caa tǝ tǝɣ-mǝɣǝ isǝsǝele.

Mpi tǝ, tǝ nuwa sǝ lso wǝ mǝ waali.

ISEYELI NYǝMA NA PIITIM LEMPǝ NYǝMA

9

lso huɣnav ke piitimnaa lelǝa

¹Tacaa yǝǝtǝ ɪ tǝm

na tǝ tala Hatǝlakǝ tǝtv taa.

Tǝ nu Tamasǝ ɪcate taa.

lǝ pǝ tǝɣǝ lseɣǝlǝ nyǝma tike ke ɪ
paasǝɣǝna.

Ama yǝlaa tǝnǝɣǝ.

²Tamasǝ ɪcate cǝlv Hamatǝ ɪcate,

na Tiiǝ na Sitǝɣ acalǝe nna a wǝna

kpelikpeka sǝsǝɣǝ tǝɣǝ Tacaa yǝǝtǝɣǝna.

³Tiiǝ nyǝma í ɣmawa mǝ ɪcate ke koluɣǝ kǝ.

Í kaa liyitee isu kanyǝɣǝ na wǝla isu afǝla.

⁴Ama Tacaa kǝ lǝǝki-te.

l kǝ tǝsǝ tǝ koluɣǝ ke tǝɣku taa

na í nyǝɣasǝ-tǝɣǝ kǝkǝ.

⁵Filiisi acalǝe Asǝkalǝɣ, na Kasa,

na lkoluɣ nyǝma kǝ ná mpv.

Sǝɣǝntv kǝ kpa-wǝ na pǝ kpisi kantǝlvu.

Wulav kaa kaasǝ Kasa.

Pǝyele Asǝkalǝɣ ɪcate ná kaa na tǝ yǝlaa.

⁶Yǝlaa sitaa kǝ na pǝ kǝw pǝ cǝɣǝ Asǝtǝtǝ.

Maa lǝsǝ mpi pǝ tǝɣǝ Filiisi nyǝma ke
kalampaanu tǝ.

⁷Maa lǝsǝ mǝ nǝǝsǝ taa kǝ

nantv nti pa ta lente tǝ,

yaa kulalaatv.

Mǝ taa mpa pǝ kaasaa tǝ,

na Yuta nyǝma í kǝ yaana-m mǝ lso.

lkoluɣ nyǝma kǝ suw mǝ yǝlaa taa isu

Yepusǝ nyǝma lapa tǝ.

⁸Maa tǝɣ lseɣǝlǝ tǝtv kǝ.

Yoolaa napǝlǝ kaa pǝsǝ-tǝ,

paa tǝelaa yaa kǝntaa.

Pǝcǝ ɣmakǝllv kaa tasa mǝ tǝw kǝ tǝɣnav.

Mpi tǝ, ma paasǝɣǝna-mǝɣǝ.

Yosalem waasvuyv
⁹ Mpuvuv Tacaa tasaa si:
 Yosalem icate nyá,
 nyá laŋle í hulumi səsəm.
 Siyən nyéma me,
 mə wulav kəjna nteye mə cələ.
 Í siyisaa na ı kə aka.
 Í pasa ı tı na í caya kpaŋaya təə.
¹⁰ Maa ləsi İfəlayim taa ké yooü kəekənaa
 na Yosalem taa ké pə kpaŋanəŋ na pə təəŋ.
 Wulav ını ı ká tı piitimnaa kə həesvuyv.
 Í ká təyō kawulaya kə antulinya təna təpai.

Saləkatunaa hətəvuyv
¹¹ Mpuvuv Tacaa yəŋətəa si:
 Maa cə mə nyéma mpa pa təkə saləka
 kə ləkə wei ı taa lum fəi tə.
 Má na me tá nəŋə pəeləvuyv kətaŋa
 caləm təə ké maa la mpv.
¹² Saləkatunaa me,
 í məli koluŋa icate taa na tēeləvuyv.
 Saŋa ma tasəŋi yəŋətəvuyv si
 maa ləeti-məye kupantv kə təm naale.
¹³ Maa pəsi Yuta kə təəv,
 na İfəlayim kə nyəmá.
 Maa kusi Siyən nyéma
 na pá yoonə Kələeki nyéma
 na má lá na pá pəsi isu aka laŋate.
¹⁴ Tacaa má maa səsəsi ma yəlaa təə.
 Maa yaŋa apalətutuyv isu tēv hola.
 Maa tə nyəmá isu tēv ŋmələsəvuyv.
 Maa həkə mə waalı isu ilim mpətəŋ təə
 kacuculaya.
¹⁵ Pə təna pə tı Tacaa má maa kenti ma
 yəlaa təə.
 Maa tə mə kolontunaa kə pəntəlvpeə na má
 wakəli-we.
 İseyeli nyéma í ká kv mə kolontunaa.
 Caləm ká kpe isu sulum.
 Yaa isu kətaŋa təlate caləm sukuŋu poosi-
 isi,
 na pá ŋmusi tə ŋkuluŋası təə tə.
¹⁶ Waatv ını ı taa ké
 İso Tacaa ká waası ı yəlaa.
 İsu tiikilu waasvuyv ı kaləkv tə.
 Í ká teeki kəkə isu liyitee pəe.
¹⁷ Mə tətə taa,
 laŋhuləmlə na kacəka ká wəe.
 Təyəv na nyəəv ká ha ifəpiya kə kpe-
 likpeka.

10

Í sələmi Tacaa kə tēv

¹ Í sələmi Tacaa sı í ha-məye tēv kə
 tooməya.
 Í ká yele na kv nu-məye səsəm
 na təyənaya nyala tawa taa.
² Í kuŋi mə təŋi yem kə na tuŋ,
 ı wə kpeṭe kə.
 Pəcə tuwaa naa naaki mə pee.
 Pa puŋusiŋi-mə na pəpətv toosee sı,
 pa həesəŋi mə laŋa.
 Mpuvuv mə caanaa lapa na pá yaşı-we
 isu heeŋ wei ı fəina tiikilu tə.

Waasvuyv təm yəŋətəvuyv
³ Pə təna pə tı Tacaa má,
 ma mv pááná na krai nyéma.
 Mpe pa tiikiŋina İseyeli nyéma na mvsəŋ.
 Maa səŋ pa təə.
 Maa paasəna ma Yuta yəlaa
 na má tv-məye təŋ isu ma yooü kpaŋanəŋ.
⁴ Mə taa ké awulaa ká lu waanı waanı.
 Mə təŋ ká wəe isu kutuluŋu kite tēe pəle.
 Í səŋaa ké təcə isu laŋaya tesika,
 na í wəna pəsəvuyv isu yooü təəv.
⁵ Í ká wəe isu yooü akanaa,
 na í fələŋi mə kolontunaa kə ate.
 Mpuvuv í ká yoo.
 Mpi tə, Tacaa má,
 maa wəe mə waalı kə.
 Fəele ká kpa mə kolontunaa kpaŋanəŋ
 cayalaa.
⁶ Maa yele na Yuta nyéma nyəə təŋ.
 Maa waası Yosəfəv təyaŋa nyéma.
 Maa məŋna-məye mə tətə taa isu ma taa
 lə-me.
 Mpi tə, mayələ mə İso,
 ma wəna mə pətəṭəle kə, maa cə-me.
⁷ İseyeli nyéma ká pəsi akanaa kə.
 Mə laŋa ká hulumi isu í nyəə sulum.
 Mə piya ká na mə akatv ntı.
 İlena pəle pa taa həena Tacaa.
⁸ Maa yaa ma yəlaa me na má həti-me na
 má kpeyeli-me.
 Í ká huki isu pa hukaya ləŋ tə.
⁹ Mpi tə, maa ŋmusi-məye piitimnaa taa.
 Ama í ká təəsı ma təə ké pooləŋ taa təna.
 Məna mə pəyalaa í ká caya təna.
 İlena í taŋanı məlvuyv.
¹⁰ Maa ləsi-məye İcipiti na Asilii pa tətənaa
 taa.
 Maa məŋna-məye mə tē na má səsəsi-məye
 Kalaatı
 na Lipaŋ tətə.
 Paa na mpv tə, təcayələ kaa tala-me.
¹¹ Paa laŋwakəlle mayana-me isu tənku.

Maa ce mə hola na halı Nili pəxo pələ
maɣamaya wuli.

Kalampaani tu Asilii ká hoti isu taav.
Icipiti ilé i toŋ ká yoki.

¹²Maa yele na lseyeli nyéma nyoo toŋ.

Í ká nuna-m na í tókí ma kiŋ.

Tacaa má, ma yəxətəyənə mpv.

11

Piitimnaa toŋ nyəm yoonav

¹Lipari tetu tuli nyá nənəəsí

na kəkə nyaxa nyá tuŋ səsəəŋ.

²Tuŋ me, í wii, pa heela mə tuŋ kupari leləŋ.

Pasari tuŋ səsəəŋ me, mu wii,
pa heela mə hətuɣu anaam.

³Tiikilaa nyuɣu kulɣu waatu tɛwə,

ilena pá wiiki.

Pa heela təɣolasi hətu kupantu

ilena səle si wiliyi na sí maləxi Yaatanu
pəxo.

Tiikilaa naale təm

⁴Mpuɣu kuyaku nakuli ma lso Tacaa
təma-m si: Pəsi heeŋ wei pa puki kuɣu
tə i tiikilu. ⁵Í yataa ná ləntəxi-í ké paa
naaki pa tasəkəle. Pə kaasi na i pɛtələa
náa wəŋiyi na pá sar lso si pa suv toŋ.
Heeŋ maɣamaya tiikilaa ná fəi i pətəətəle.
⁶Tacaa yəxətənə si: Ma kaa wɛənə atə
yalaa pətəətəle. Maa tu paa wei ké i wulav
yaa i cələ tu niŋ taa. Awulaa ká kpiisi tetu,
ma kaa fiti nəɣolɣu pa niŋ taa.

⁷Mpuɣu Sakalı təma si: Má pəsənə nteɣe
tiikilu wei i heeŋ yampayətələa yaki na pá
kuɣi tə. Maa caa kpatəŋ ke naale na má
ha leŋku si: Səəluɣu. Ilena leŋku si: Nəxo
kulumaɣa. Maa paasənə ma heeŋ. ⁸Isətu
kulum taa ké ma yasa tiikilaa tooso. Ma
suulu təma ma heeŋ təə, na ilé i nyəxəsi-
m. ⁹Iləna ma təmi-ı si: Ma kaa tasa-mɛɣe
paasənəv na pə taari. Ilə mpa pele pa caaki
səm tə pá si. Pá ku mpa pə wɛɛ si pá ku tə.
Ye pə kaasa mpa ilə pele pa li təma.

¹⁰Iləna má kpaya kpátuɣu ŋku pa yaa si
Səəluɣu tə na má peli-ku. Iləna má yəki
nəxo ŋka má na piitimnaa tu pɛləa tə.

¹¹Ma na-mə tá nəxo pɛləuɣu yokaa. Iləna
heeŋ payətələa mpa pa keŋna-m tə pá
cəkənə si Tacaa nəxo wə pə taa. ¹²Iləna má
heeli-wə si: Ye pə maya-mɛ í feli-m liyitee,
ye pə taxə mpv awusa. Ntəna pá maɣasi-
yɛɣe nyəxətu hiu na naanowa. ¹³Mpuɣu
Tacaa təma-m si: Pəti liyitee səsəənə nna

pa mayasənə-m mpv təxo koolu. Iləna má
pəti-yɛɣe koolu ke lso təsɛɛle taa. ¹⁴Pələ pə
waali, iləna má peli ma kpátuɣu ŋku pa yaa
si Nəxo kulumaɣa tə. Iləna pə yası lseyeli
na Yuta. ¹⁵Mpuɣu Tacaa tasa-m heeluɣu
si: Pəsi tiikilu kumeləŋ. ¹⁶Pələ pə paasi maa
pona-mɛɣe tiikilu kofalu. Ilé i kaa paasənə
heeŋ, halı i ká pɛɛki i kuɣu ké. I kaa pɛɛki
kulepiŋ, yaa í fə wei pə wuki tə. Yaa í
paasənə alaafəya nyəŋ. Halı i ká təxo i taa
kuyasələŋ. I ká seti leləŋ acowa si i taa tə.

¹⁷Tiikilu kumeləŋ nyá wei nn paasəyənə
heeŋ tə,

nyá təm wə waiyo ké.

Yoou í peli nyá niŋ

na ku yəki nyá isələ ntəxəŋ nyəntə.

Pə la-ŋ isəkpulɣu,

nyá ŋkpaləŋa í kpeki.

12

Yosalem waasɣu

¹lseyeli təm nti Tacaa yəxətəa təɣəle si:
Má suna atə na isətaa. Má tuna yulu ke
weesuyu. ²Maa pəsi Yosalem isı suləm
atŋkpa. Pəcələ piitimnaa me í ká nyoo
na pə cəə mə isəntaa. Kolontunaa ká ta
Yosalem na Yuta tetu təna. ³Waatu unı i taa
ké maa pəsi Yosalem isı puu, na mpa paa
kuli-ku tə pu ku-wə. Antulinya piitimnaa
təna ká pɛɛki si pá seki-ku. Paa kpɛyeli
na pá kəə ıcatə ke yoonav. ⁴Pələyɛle maa
yele na səxəntu kpa pa kpayənəŋ. I ká
seliyi isı suləm kuɣu-ı, na i cayalaa náa
suv kpayuɣu. Maa fəŋ Yuta nyéma me mə
təə. Pulv í taa tokina-mɛ. Iləna ma yulısi
piitimnaa təna kpayənəŋ isɛ, na í tutiyi
yem. ⁵Halı Yuta nyuɣu nyéma ká tə si:
Pə təna pə tu Tacaa kiŋ ke Yosalem yələa
hikiɣina toŋ. ⁶Iləna maa yele na í yoonə
piitimnaa mpa pa cəənə-mə təxo cemace.
Na i kəli-wə isı kəkə mukuyu hətuɣu tə, yaa
isı kəkə mukuyu camhuɣule tə. Ama pulv
kaa tokina Yosalem yələa.

⁷Tacaa ká kəə na í waası Yuta nyéma. Ilə
Tafiiti luluɣu nyéma na Yosalem nyéma í
kaa huɣu si i tɛɛ Yuta nyéma leləa. ⁸Waatu
unı i taa ké Tacaa ká kenti Yosalem nyéma
təə. Iləna mə taa acamaa pəsi toŋtunaa isı
Tafiiti. Iləna Tafiiti luluɣu nyéma náa pəsi-
mɛ isı lso. Yaa Tacaa isətaa tillu wei i toŋ
mə nəxo təə tə.

Pa caya ləyaya ke tetu təna taa

⁹ Ǿpɿyɿ Tacaa yɔɔttaa sɿ: Waatu unɿ ɿ taa ké maa kv piitimnaa tɛna mpa pa kɔŋ Yosalem ké yoonav tɔ. ¹⁰ Maa tv Tafiiti lɿlɿyɿ nyɛma na Yosalem nyɛma mɛyɛ luyɿ kulɿmuyɿ na sɛlɿmuyɿ lɛmayasɛlɛ. ɩlena í kɛɛsɛna ma wei paa tula pɔ́ɔŋ ké musɿŋ tɔ ma tɔɔ. í ká caɣa lɛyaya isɿ pa cakɿyɿ pɛyaya ikpamle lɛyaya tɔ. í ká wii-m isɿ í sɛkɿ í sɛkɿ, isɿ kancaalaya pɛyaya. ¹¹ Waatu unɿ ɿ taa, Yosalem taa lɛyaya ká tɔɔ ké. Kaa wɛɛ isɿ Mekito tetɛkɛlɛ taa Hatati-Limɔŋ nyɛŋka. ¹²⁻¹⁴ Paa lɿlɿyɿ ŋku kv tike kv caɣana kv lɛyaya. Paa Tafiiti lɿlɿyɿ, paa Natɔŋ nyɛŋkv, paa Lefii nyɛŋkv, paa Simeyi nyɛŋkv, na pɛ polo lɿlɿŋ lɛlɛŋ ké mpɿ. Paa lɿlɿyɿ ŋku kv apalaa na alaa paa caɣa mpaa mpaa ké.

13

¹ Ǿpɿyɿ Tacaa yɔɔttaa sɿ: Waatu unɿ ɿ taa ké sɛɛlv nɔɔlv ɿ ká tvhɿ. ɿ ká nyaali Tafiiti lɿlɿyɿ nyɛma na Yosalem nyɛma mɛ mɛ isayatu.

ɩsɔ ká kpiisi tuy na ɩsɔ kuyɔɔtɔtv telɛsɛlaa kucɛsaa

² ɩlena Pɛ tɛna pɛ tv tasa yɔɔtɔvyɿ sɿ: Waatu unɿ ɿ taa ké maa kpiisi tetv tɛna taa tuy tɛna, na ɿ kɔtɛlaa. Nɔɔlv kaa tasa ɿ hɛtɛ yaav. Maa lɛsɿ laatu kunyulɿyɿ ké mɛ taa. ³ Halɛna ye pɛ ɛpa mɛ taa wei na í yɔɔtɿ pɔpɔtv tɔm natɛɩ, ɿ caa na ɿ too paa tɔmɿ-ɿ sɿ: Timpi n looliɣina ɩsɔ Tɔm tɔ, isɿ n sɛpa. Pa mayamaya paa tu kɿna-ŋ pɛ tɛlate. ⁴ Waatu unɿ ɿ taa ɩsɔ kuyɔɔtɔtv telɛsɛlaa ká wɛɛna pa tɔm kpaalɿyɿ, na pa toosee heeluyu fɛɛlɛ. Halɿ pa kaa tu suu pa tɛmlɛ tokonaa mpa pa puɣusiɣina yɛlaa tɔ. ⁵ Paa wei ɿ ká tɔ sɿ: Ma ké hátv ké, ma ta ké ɩsɔ kuyɔɔtɔtv telɛsɛlv. Hatoo ma pɛcaatv ké ma wɛna tawa na má halɛyɿ. ⁶ Ye pa pɔɔsa-ɿ sɿ: Pepe kɿna-ŋ nyá lanle taa ké ɩsɛntɔ? ɩlɛ ɿ cɔ sɿ: Ma na ma camnanaa ké, na pɛ kv-m mpɿ.

Tacaa sɛɛv

⁷ Ǿpɿyɿ Pɛ tɛna pɛ tv Tacaa tɔma sɿ: Layatɛ nyá, kv ma sɛnlv wei ɿ ké tiikilu tɔ, na heɛŋ ya yem yem. ɩlena má kvlɿ ɩwɛɛsɿ tɔɔ.

⁸ Tetv heɛŋ hɔɔlɛŋ naalɛ ká sɿ na pɛ kaasi kulɿmuyɿ tike. ⁹ Maa tayani kukaasaa

mɛ isɿ pa wɔkɿyɿ wula na liɣitee nyɔɔtɔv ké kɔkɔ na pɛ nyaali-tɿ tɔ. ɩlena í sɛlɛmɿ-m na má mv, na má yaa-mɛyɛ ma yɛlaa. ɩlena mu yɔɔtɔyɿ sɿ: Tacaa kɛlɛ ɩsɔ.

14

Tacaa kuyaku

¹ Tacaa pááná kuyaku kpeɣɛtɛna ntɔ. Yosalem nyɛma mɛ, paa tala mɛ kupam na í nyɛnɛyɿ.

² Tampɛna tɔɔ, Tacaa ká kpeɣɛli piitimnaa. Paa kvlɿ Yosalem tɔɔ na pá lɛɛkɿ-tɛ. Paa kuu tɛɛsɿ taa wontu, na pá kpi alaa. Paa kuu yɛlaa hɔɔlvɿyɿ na pá tɛɛna. Ama pu yɛlɛ kukaasaa ké ɿcatɛ taa.

³ Pɛ waali ké Tacaa ká yoonaa piitimnaa mɛ, isɿ too ɿ tu lakɿyɿ yooɩ waatu taa tɔ.

⁴ Waatu unɛyɿ ɿ ká tɛnɿ ɿ nɔɔhɛlɛ ké Olifinaa pulaya tɔɔ ké Yosalem kɿŋ ké ilim tɛlvle tɔɔ.

Pulaya ká faɣa na ká tɛŋ ilim. ɩlena hɔɔlvɿyɿ lɛŋkv náá mɛŋna ilim mpɛtɛŋ na lɛŋkv na pɛ ntɔɔŋŋ.

⁵ Pulaya tetɛkɛlɛ nítɛ tu wɛɛ Ǿpɿyɿ halɛna Asaali ɿcatɛ.

Ntɛyɛ í ká tɛŋ na í sɛ, isɿ mɛ lɔŋcɛnaa ka lapv pɛnaya ŋka tetv sɛla Yuta wulav Osiyasɿ pɔɔlɛ taa tɔ. Waatu unɛyɿ Tacaa ɩsɔ na ɩsɔtaa tillaa paa tala. ^a pɛ nɔɔsɛna ké isɿ ɿcatɛ hɛtɛ. ɩlɛ tá tv Lɛkpa taa sɿ ɿcatɛ.

⁶⁻⁷ Pɛ kpaɣav waatu unɿ tɔ, pɛ fɛɿ sɿ ilim ntɔ ahoo ntɔ. Sɛkpetɩyɿ ká mvkɿ ké na nyaalɛm wɛɛ tam tɔɔ.

Tacaa tike nyɛmna kuyaku ŋkv.

⁸ Waatu unɿ ɿ taa sɛɛlv ká lu Yosalem na ɿ lɿm lɛmpɿ kpeŋ Tɛŋku Kusɛpv taa, na lɛmpɿ ké Metitɛlanɛɛ Tɛŋku taa. Pu kpe Ǿpɿyɿ tam ké, paa lɿyɛlɛ paa yoluma.

⁹ Tacaa tike ká tɔɔtɛna kawulaya ké tetv tɛna taa.

Nyá tike tɔkɔŋ ké yɛlaa tɛna ká nyɿ na pá sɛɛkɿ-ŋ.

¹⁰ Pɛ ɛɔnɔv Yosalem tɔ pu pɛsɿ isɿ tetɛkɛlɛ. Pɛ kpaɣav Kɛpa ɿcatɛ ké ilim ntɔɔŋŋ tɔɔ tɔ, na pɛ polo pɛ mpɛtɛŋ tɔɔ ké Limɔŋ ɿcatɛ tɔ. Yosalem ká kɛɩ ɿ cɔlv acalɛɛ ké kvŋkulɿmɛŋ.

ɿcatɛ wan ká kpaɣa Pɛncamɛɛ nɔnɔɔ,

^a 14:5 Asaali ɿcatɛ: Lontɛ tɛnɛ unɿ tɔ ta nyɿ sɿ ɿcatɛ yaa pɔɔɔ yaa pepe hɛtɛ. Ama

haləna nənəxo kəpənaya ke ɣkulunja taa.
 ɬlena pə polo Hananeyɛli kutuluɣu səsəu.
 Haləna wulav lɛsɛɣ tənɣaasəle.
 ɬlena tɛtɛkələ nάά kpaɣa Kipeya na tə polo
 Limɔɣ.

¹¹ ɪ ká caya tə taa tɛpamm,
 nəɣɔlv kaa nyaasi-tɛ na yəkvuɣ.

¹² Ye pə kaasa piitimnaa mpa mɛ
 ɪ pola Yosalem ke yoonav tə.

Mpi mpi Tacaa ká la-mɛ tɔɣɔlv.

Mə nantv ká tasəna mə ɪsɛ.

Mə ɪsəpɛ ká tasa a pɔɣɔlɛɣ taa.

Mə nsəma ká tasa mə nəosi taa.

¹³ Waatv ɪnɪ ɪ taa ké Tacaa

ká yelev na sɔɣontv anaam kpa-mɛ,
 na ɪ kvlɪ təma təu.

¹⁴ Yuta nyəma ká yoonə Yosalem nəɣɔ,
 paa lɛɛkɪ piitimnaa lɛmpa wɛnav.

Pə kpaɣav wɔla, na liyitee nyəɣətv tə,
 na wontu ke tuutuuma.

¹⁵ Kvɔtɔɣ ɣku kv kpa kolontunaa tə,
 kv kpa pa təla ke teitei ké ɪmpuɣ.

¹⁶ Waatv ɪnɪ ɪ taa ké Yosalem

kolontunaa kakaasaya ká puki Yosalem taa
 ké

paa pənaya ɣkaɣa Pə tənə pə tv Tacaa
 wulav ke sɛɛv.

ɪ ká təkɪ coka acima.

¹⁷ Ye tɛtv yəlaa mpa pa ta polo

Yosalem ke Tacaa sɛɛv,

tɛv kaa nɪ pɛlɛ pa tɛ.

¹⁸ Ye ɪcipiti nyəma mɛ ɪ kisa Yosalem

ke pote sɪ ɪ tɔɣɔ coka acima,

wahalanaa ká mayana-mɛ ɪsu piitimnaa

lɛmpa mpa paa puki acima anɪ tə.

¹⁹ ɪmpuɣ pu hənə mə na piitimnaa mpa
 paa kisi acima anɪ a tɔɣov tə mə ɣkpaɣɣ.

²⁰ Waatv ɪnɪ ɪ taa, paa ɣmaa na pə kpeɣna
 kpaɣanəɣ luɣ tɛɛ kaɣkoɣlee təu sɪ:

Tacaa tənna.

Halı ɬsə təsɛɛlɛ taa tiipɛ kpaɪ nyənə ká
 pəsi ɪsu

caləm poosiyanaa mpa pa su kətaya təlatɛ
 tə.

²¹ Yosalem na Yuta taa tiipɛ tənə ká pəsi
 Tacaa nyənə.

A taa ké kətəlaa tənə ká təsi pa nantv.

Paɣətəlaa kaa tasa wɛɛv ke Pə tənə pə tv
 Tacaa

ɬsə təsɛɛlɛ taa ké waatv ɪnɪ ɪ taa.

ISO KUYOYOTUTU TELESULO MALASI TOM TAKELAYA Kutulotu

Na pácó pə takí Malasi waatu tɔ lseyeli nyéma ka tənə Asee na Sakali pa seyesəŋ ké. Haləna pá tayani lso təsele ke ŋmav. Ama pə koma na pə keesi, ləna pá tayani lso sevu ke yepu. ləna pá puyusiŋ lso ké pa kuhaan tɔm taa. Kotəlaa ná yela pa təmlə na kiŋ wei lso cəla-we sɪ pá huli yəlaa tɔ. ləna pa faya Malasi takəlaya tɔ:

lso ləsa lseyeli nyéma sɪ pá pəsi ɪ yəlaa, titite 1

lso kpaaləŋi kotəlaa, titite 2:1-16

Tacaa tillu na lso huule, titite 2:17-3:23

¹ Tacaa heela Malasi ke tɔm sɪ í teləsi lseyeli nyéma.

lseyeli nyéma ke Tacaa ləsa

² Tɔm ntəŋəle sɪ unɪ í sɔla-we. ləna pele pa pɔəsi lso sɪ: Pepe huləŋəna mpv? Ntena lso sɪ: lsav na Yakəpu paa we tətəle ké. Paa na mpv ma sɔla Yakəpu. ³ ləna má kisi lsav. Ma kpiisa lsav luluyv ltɔm nyéma tətɔ, na pə waasi taale hasi. ⁴ ltɔm nyéma me í tɔma sɪ: Pə kpiisa-tv yaa. Ama tu tayani ta ncaa kusuyv. lə maya Pə tənə pə tv Tacaa maa heeli-me sɪ: Paa í ŋmawa, isu ma yəkaa. ləna má ha-meŋe hətə sɪ isayatu tɔ. Yaa yəlaa mpa Tacaa u hēsəŋi páná munav tɔ. ⁵ lseyeli nyéma me, í ká ná mpv na mə isəle. Haləna í yəŋtɔ sɪ: Paa lseyeli nyéma tətɔ toosi na waali tɔ, Tacaa huləŋi í tɔŋ ké.

Kotəlaa səsaa kalənav

⁶ Mpuv Pə tənə pə tv Tacaa pɔəsi kotəlaa sɪ: Pəyaya seeki ka caa ké, na təmlə tv náa seeki ɪ sɔsɔ. Anɪ mayale mə Caa na mə Sɔsɔ. lə pepe tɔ kə u seeki-m, na u nuna-m? í nyənəŋi-m yem, na í tayənəŋi-m pɔəsuyv sɪ: Pepe taa kə tə nyənəŋi-ŋ yem? ⁷ í kəŋna ma kotəya təlate tɔ kə asilima təŋəŋaya. ləna í tayənəŋi-m pɔəsuyv sɪ: Tá pepe kəna asilima? Timpi í nyənəŋi ma kotəya təmlə ke yem təŋ. ⁸ Tacaa Pə tənə pə tv má, ma pɔəsəŋi-me sɪ: Waatu wei í laki-m kotəya ke isəkpəlvv kɔntə, yaa kusekəlle, yaa kutəntv tɔ, pə we teu na? Ye kɔntə isu mpuv n ha nyá tətɔ nyuyv tv ɪ ká muna laŋhulvmlə na?

⁹ Tɔv, í mayasi-m wiinav sɪ, má nyənɪ mə pətətalə na í ná. lsu ma kisaa. ¹⁰ Pə kəla teu sɪ mə taa nəŋvɪ í polo í takí lso təsele nənɔsɪ. í taa la-m kpaí kotəya ŋka maa caaki tɔ. Ma luyv fəi sɪ má na mə kətasi. Tacaa Pə tənə pə tv má, ma yəŋtənə mpv. ¹¹ Ma hətə yaawa ilim təlule na pə polo pə tətule ke piitimnaa taa ké. Paa timpiyi pa laki-m tulaalv kotəya na ma hətə taa. Pa haaki-m kuvəŋ wei ɪ muna-m tɔ. ¹² Ama mə nyənəŋi-m yem kə timpi í tɔŋ sɪ ma kotəya təlate ta ke pulv tɔ. Halí í kəŋna ma kotəya təlate tɔ kə mpi pə fəi teu tɔ. ¹³ í kəntəŋi sɪ pə we-meŋe təlasɪ. Ntompee ke í tuluyv-m. Na í laki-m kotəya ke tɔla kuvmulee, na kutəntvnaa. Pə tənə pə tv Tacaa má, ma kaa mv mpv. ¹⁴ Ye yulv ká su ɪ nəŋv sɪ ɪ ká ha-m ɪ kaləkv tətə kɔpante. ləna í kəv na í cəle-m kpaí nyəntə. Mpusi we ɪ tɔv ké. Mpi tɔ, ma ke Wulav Sɔsɔ ké, na piitimnaa nyəŋna ma tɔŋ.

2

Tacaa kpaalvuyv ke kotəlaa

¹ Mpuv Pə tənə pə tv Tacaa kpaala kotəlaa sɪ: ² Ye í tá nuna-m na í takí ma tɔm na í tvŋi ma hətə ke teeli. Maa yele na mə koolee kɔpana pəsi mpusinaa. Mpuv maa la-me. Mpi tɔ, u seesəŋi isəle. ³ Maa wakəli mə luluyv nyéma. Ye pə kaasa-me, lə ma ŋmisi mə isəntaa kə tɔla wena í laki kotəya ke mə acima waatu tɔ a pəntv. ləna pá kɔntɔ mə tənə na pá lɔ. ⁴ Ntena Tacaa sɪ: Waatu inəŋi í ká cəkəna sɪ lso Tacaa má, ma kpaala-me sɪ í tɔkí nəŋv ŋka má na Lefii na ɪ luluyv nyéma tə peela tɔ. ⁵ Pəyele má na-ɪ tá nəŋv peelvuyv mpi pə haakayana-meŋe weesuyv na alaafəya. Ma lakaya-meŋe mpuv sɪ í nuna-m na í nyəŋna-m, ləna í la mpv. ⁶ Tɔm tampana nyəntv tike ke Lefii nyéma me í yəŋtəa, í ta looli. Má na-me tə kɔntə teu, na í laki-m yəlle. í hula yəlaa pəŋale sɪ pele pa lɔ isayatu. ⁷ Kutulv təmlə nté sɪ í seyesəŋ yəlaa na pá nyɪ lso. lleye pa pɔəsəŋi sɪ í huli-weŋe kiŋ wei wei paa tɔkí tɔ. Mpi tɔ, inəŋəle Pə tənə pə tv má ma tɔm teləsulv. ⁸ Ama kotəlaa me, mə yela mpaav kusiyisuyv. Mə seyesəŋ pilisa yəlaa pəŋale. í wakəla nəŋv ŋka ma na-me tə peela tɔ. ⁹ Maa yele na yəlaa tənə kuli mə tɔ, na pá tisi-me. Mpi

tò, í kisa ma luyi nyéntu. Í fayasəyi yəlaa ke mə seyesuyi taa.

Íseyeli nyéma lapa mpi lso kisina-we tò

¹⁰Ani Tacaa ke kulúm kée. Ta nəxo na ta suka lso kulúm ģmana-tv. Íle pepe tso kée tə luki təma waalı. Na tá wakəłəyi lso na tá caanaa pa nəxo pəeluyi? ¹¹Yuta nyéma me í wakəla mə nəxo suw. Í lapa acaalətu ke Yosalem na Íseyeli tətə təna taa. Mpi tò, í wakəla Tacaa lso təseəle. Ílena í kpaɣa alaa mpa pa laaki tuj tə. Pəyele lso ka sɔɔla í təseəle kée. ¹²Tacaa Pə təna pə tv í kpiisi-meyə Yakəpu lɔluyi taa. Í taa tasa-ı mə kotası lapu.

¹³Mə kulapətu naale nyəntu nté sı í pələyi isəlum ke Tacaa má ma kəɣa təlate tso. Mpi tò, ma kisiyi mə kəhaham. Pəcò maa caaki mə kotası ke pənente. ¹⁴Ani paa mə taa wei í ka suna í nəxo sı í ká təkı í kancaalaya alv. Mə ləsəna-we, na pa kée mə alaa, paa na mpv í kisa-we. ¹⁵Pəyele Tacaa kpenta-meyə tənuyi kulumuyi na ləmayasəle kulumtəle kée. Íle pepe tso kée í kpenta-meyə mpv? Piya ke í caakaya sı í ha-me. Mpv tò, í la laakalı na nəxəlv í taa kisi í kancaalaya alv. ¹⁶Íseyeli lso Tacaa Pə təna pə tv yəɣətəa sı: Ma taa kpaakəna apəlv na alv pa yav təm. Mpi tò, pə taa we səm kée. Paa wei í la laakalı na í ti. Í taa wakəli í nəxo suw.

Tacaa tillu tiluyi

¹⁷Í tuyi lso maya wahala na mə təmnaa. Ílena í taɣanəyi yəɣətuvi sı: Pepe taa kée tə tuyi-ğ wahala? Timpı í təɣ sı lso má ma caaki isayalataa. Ma laɣle həkəna-weye teu. Aaiyee sı: lso wei í həɣ ta ģkpaɣğ tə í we le? Tənaɣa í tuyəna-m wahala.

3

¹Mpuyi Pə təna pə tv Tacaa cəwa sı: Ma tiliyi ma tillu na í kpalı-m mpaav. Səso wei í pəkəyi tə, í ká suv lso təseəle taa tələv. Pəyele nəxo pəeluyi tillu wei í nyuləyi tə, í kəɣna nté. ²Awe ká weəna í ti na í pəsı na í səɣ í kuyaku kəkəmuvi wule? Mpi tò, í ká weə kée isı kuluku kəkə, yaa kpaləkpam mpi pə we ləɣ ke teu tə. ³Í ká cəɣa kée na í taɣanı Lefii nyéma kətəlaa asilima təkpataa. Isı pa nyaaluyi wula na liyitee nyəxəluvi tə. Waatu inəyi í ká la Tacaa ke kəɣa isı í suw tə. ⁴Ílena Tacaa mv Yuta

na Yosalem nyéma me mə kuvəɣə təkpa, isı hatoo kancaalaya taa. ⁵Pə təna pə tv Tacaa má ma yəɣətəa sı: Maa kəɔ na má huuna mpa paa nyaɣna-m tə. Isı topotopo nyéma, na wasaɣkalənaa, na mpa pa suki pa nəəsi ke yem tə. Na mpa paa səɣ təmlə nyéma ke fəluvi tə. Na mpa pa muɣuliyi leelaa, na suluwaa tə. Na mpa pa tuyi tasəkəle ke mvulaa tə.

Tacaa kiɣ məluvi

⁶Mpuyi lso təma sı: Maya Tacaa kée, maa laɣasəyi. Pəcò mə kée Yakəpu lɔluyi nyéma ke tam kée. ⁷Hatoo mə caanaa waatu ke í caala ma kiɣ ke kisuyi na í lə-ı. Mpv tò, Pə təna pə tv má, ma caa sı í məli ma kiɣ na maa məli mə kiɣ. Ílena mu təɣ sı: Isənaɣa tu la na tá məli nyá kiɣ? ⁸Ha, yulv ģmuləyi lso yee? Pəyele mə ģmula-m na í taɣanəyi-m pəɔsuyi sı: Leyə tə ģmula-ğ? Mə wənaɣ həɣəɣə naanowa taa kulúm tələsəle, na mə kuvəɣənaa hav taa kée í ģmuləyi-m. ⁹Yəlaa me, mə təna í we mpusi taa kée mpv unı pə taa kée. ¹⁰Mpv tò, í kəna mə kuwenam həɣəɣə naanowa taa kulumtəle təna ke ma təseəle taa. Íle kətəlaa kaa laɣ təɣənaɣa. Í taa nəxəsi sı ye í ləsa mpv í ká laɣ təɣənaɣa. Í mayası-m na í ná sı ma kaa tɔli isətuvi ke pəɣə na má pəli-meyə kupantu ke səsəm? ¹¹Na má taɣ təɣəlaa ke mə kəhaləm tso. ¹²Tacaa Pə təna pə tv má, ma heeliyi-me təfoo sı piitimnaa təna ká yaa-meyə leleɣ nulaa. Mpi tò, mə tətə ká weəna kupantu kée.

Ísə siɣisuyi huluyi

¹³Í yəɣətəyi ma tso kée təm isayatu. Ílena í təɣ sı: Le na leyə tə pəntəna-ğ? ¹⁴Pəcò í kuntəyi sı í təkə ma təm. Sı í lapa laɣwakəlle kotası. Sı Pə təna pə tv ma, má ná mə pəɔtəle. Ama mə ta waa pulv. Pə tso mə huvi sı paa í lapa-m təmlə yem kée. ¹⁵Haləna í təɣ sı: Kalampaanı nyéma na asayaa ke pə cəɣanaa. Paa pa wakələna lso ílé í suma tam kée.

¹⁶Mpa pa nyaɣna lso tə, pa yəɣətəɣana təma, ílena Tacaa ke ģkpaɣuyi na í nu pa kuyəɣətu. Pəcò pa ģmaa pa təna mpa pa nyéma í təɣ tso, na pá nyaɣna-ı tə, pa həla ke takəlaya taa. ¹⁷Ntəna Pə təna pə tv Tacaa yəɣəti sı: Kuyayku maa hulı ma təɣ tə. Maa nyəni yəlaa meye ma nyéma. Í ká pəsı ma nyéma təkpataa na má laki-meyə kupantu, isı

cece na ɪ pəyaxa ŋka ka paasəxəna-ɪ tɔ.
¹⁸ Kuyəŋkuyɪ í ká na siyisilaa na asaxaa.
 Na mpa pa lakɪ ma tɔmlɛ na mpa paa
 lakɪ-tɛ tɔ pa fayav. ¹⁹ Tacaa Pə tənə pə
 tɔ má, ma páná kuyaku təŋna kɔntɛ ké
 ɪsu kəkɔ sɔsɔŋka. Kuyəŋkuyɪ paa nyaxasi
 kalampaani nyəma na asaxaa kɛ kəkɔ ɪsu
 nyutv. Pə kaa kaasi-wɛxɛ pulv cəcəka.
²⁰ Ama ma suki mpa pa seeki-m təxɔ nɔɔsi
 si, ma toŋ ká waasi-wɛxɛ ɪsu ilim lukuyv na
 pə waasəyɪ tɛtɔ tɔ. ²¹ Kuyəŋkuyɪ í ká paa
 asaxaa kɛ nɔɔhɛɛ ɪsu tɛtɔ. Pə tənə pə tɔ
 Tacaa má, ma yəxətənə mpv.

Ilii məlvɔv

²² Í tɔɔsi ma tɔmlɛ tɔ Moisi kuvɛxɛsətv tɔɔ.
 Na kiŋ na kusəsutv nti ma cɛla-ɪ Holɛpɔ
 puyv tɔɔ si í tɛləsi lɛxɛli nyəma tənə tɔ.
²³ Maa tili-ɪ na pécó pə tala ma kuyaku
 sɔsɔŋkɔ səxəntv nyəŋkɔ ŋkɔ. ²⁴ Inɪ ɪ ká
 ciikina cɛcɛnaa na piya. ɪlɛ ma kaa wakəli
 mə ɪcatɛ.

LAAPAAli KUPAŋ WEI MATIYEE ŊMAAWA TŌ

Kutulutu

Matiyee takəlaya nté Laapaalənaa taa kancaalaya takəlaya. Ka taa ké tə naaki si Yesu ké Mesii pácó inəyale wulav səsə tətə. Iso ləsəna-i hatuu kancaalaya taa. Yuta nyéma ka tanja kə si iso ká kpa pa taa ké wulav səsə nəyolw na í fiti-weyē Lom nyéma ŋmakəlvu taa. Ama Matiyee húláxí si kawulaya ŋka ka təm iso ka yəyotaa tə ka ta kə antulinya inə i nyəŋka. Matiyee kəsəyɪ Yesu ləlvu təm na i iso ləm səu na i təmle na i kuyəntəyole na i səm na i fem na i kpa ke isətaa.

Isəna pa faya Matiyee takəlaya tə:

Lulvŋ loosi na Yesu ləlvu, titite 1:1-2:23

Lum səlɔ Yohaani təmle na Yesu mayasuyv, titite 3:1-4:11

Yesu təmle kə Kalilee tətɔ taa, titite 4:12-18:35

Yesu pote kə Yosalem, titite 19-27

Yesu səm na i fem, titite 28

Yesu caanaa caanaa
(Luku 3:23-38)

¹ Apəlaham ləlvu tɔ nté Tafiiti, Tafiiti ləlvu tɔ Yesu Kilisiti ləlvu looŋa nté cəne.

² Apəlaham lula Isaaka, na Isaaka náa luli Yakərv, na Yakərv náa luli Yuta na i newaa. ³ Yuta ná lula Falesi na Sela. Pəle pa too kele Tamaa. Falesi ná lula Həsəlvŋ, na Həsəlvŋ náa luli Alam, ⁴ na Alam náa luli Aminatapi, na Aminatapi náa luli Naasəlvŋ, na Naasəlvŋ náa luli Saləma. ⁵ Saləma ná lula Poosi, Poosi too kele Lahapi. Poosi ná lula Opeti, Opeti too kele Luuti. Opeti ná lula Sese, ⁶ na Sese ná lula wulav səsə Tafiiti.

Tafiiti ná lula Saluməlvŋ, Saluməlvŋ too kele Yulii alv. ⁷ Saluməlvŋ ná lula Luvwam, na Luvwam náa luli Apiya, na Apiya náa luli Asafi, ⁸ na Asafi náa luli Yosafati, na Yosafati náa luli Yolam, na Yolam náa luli Osiyasi. ⁹ Osiyasi ná lula Yowatam, na Yowatam náa luli Akasi, na Akasi náa luli Isekiyasi, ¹⁰ na Isekiyasi náa luli Manasee, na Manasee náa luli Amor, na Amor náa luli Yosiyasi. ¹¹ Yosiyasi ná lula Cekoniyasi na i newaa kə waatu wei pa kuu lseyeli nyéma na pá pona Papiloni tə.

¹² Pa pona lseyeli nyéma kə Papiloni təna, ləna Cekoniyasi náa luli Selatəyeli, na Selatəyeli náa luli Solopapeeli, ¹³ na Solopapeeli náa luli Apiyuti, na Apiyuti náa luli Iliyakim, na Iliyakim náa luli Asəv.

¹⁴ Asəv ná lula Satəki, na Satəki náa luli Akim, na Akim náa luli Iliyuti, ¹⁵ na Iliyuti náa luli Ilasaa, na Ilasaa náa luli Matəlvŋ, na Matəlvŋ náa luli Yakərv. ¹⁶ Yakərv ná lula Yosəfv wei i kə Malı paalv tə, na Malı inə i lələna Yesu wei pa yaa si Mesii tə.

¹⁷ Ye mpv, isu pa kəsuyv si inə i lula inə na inə íle i luli inə tə, pə kpaɣav hatoo Apəlaham haləna pə tala Tafiiti tə, ləlvu loosi kpenta naanwə na liyiti. Na pə kpaɣav Tafiiti haləna pə tala waatu wei pa kuu lseyeli nyéma na pa pona Papiloni tə, ləlvu loosi wə naanwə na liyiti tətə. Na ləlvu loosi naanwə na liyiti tətəyə pə kpaɣav hatoo pa pona lseyeli nyéma kə Papiloni tə, haləna pə sūna Mesii ləlvu.

Yesu Kilisiti ləlvu təm
(Luku 2:1-7)

¹⁸ Isəna pa lula Yesu Kilisiti təyolə. I too Malı wei i kə Yosəfv amusaya tə, i haya həyə na Feesuyv Nanjtv toma na pácó í saa. ¹⁹ I paalv Yosəfv ka kə yulv kupəlv kə, ilə i taa tisiyi si i kuli Malı waalı kə yəlaa samaa taa. ləna í hɔv si i ká kisi-i mukaya tē. ²⁰ I hɔvkaɣa i taa kə mpv, ləna Tacaa isətaa tillu kəv i kɪŋ kə toosee taa, na í heeli-i si: Tafiiti ləlvu tɔ Yosəfv, taa nyana nyá amusaya Malı kpaɣav. Pə taya pulv, həyə ŋka i haya tə, Feesuyv Nanjtv kɪŋ kə ka lūnaa. ²¹ I ká luli apalv pəyaya, na í yaa-ke si Yesu. Pə taya pulv, pəyaya ŋke kaa waasəna ka yəlaa kə pa isayatu taa.

²² Pə tənaya mpv pə lapa na pácó təm nti Tacaa ka yəyotəna iso kuyəntəv teləslv nəyə tə tá lá tampana si:

²³ Í nyəni, pəlv wei i ta nyənta apalv tə i ká haya həyə, na í luli apalv pəyaya, na paa yaa-ke si lmaniyeli.
(Həte tənə tə yəyotəyɪ si iso wə tá kɪŋ.)

²⁴ Yosəfv fema, ləna í lá nti Tacaa isətaa tillu ka heela-i tə. I kpaɣa i amusaya Malı. ²⁵ Ama i ta nyəni-i haləna í tē pəyaya ləlvu. Na Yosəfv yaa-ke si Yesu.

¹ Pa lola Yesu ké Yuta Petələhem taa ké wulav səsə Heləti pəəle taa. Mprúyó isətulhəyəsı təm nyəntaa napəli pa luna ilim təhule na pá tala Yosalem. ² Na pá pəəsı sı: Leyə pəyaya hka pa lola nəənəə na káa la Yuta nyéma wulav səsə tə ka wée? Tə na ka isətulhəyə lu ilim təhule ké na tá kəə sı tə sée-ke.

³ Wulav Heləti nu mpv, ilena pá pekəli-ı səsəm. Pə pekəla Yosalem nyéma tənaya mpv tətə. ⁴ İlena í koti kətəlaa səsaa tənə, na ləə təm səyesəlaa na í pəəsı-weyə timpi pə wée sı paa luli Mesii tə. ⁵ Mprúyó pa cə-ı sı, Yuta Petələhem ké. Mpi tə, ləə kuyəyətutu tələsəlaa hmaawa sı:

⁶ Yuta taa Petələhem nyá, tampana n ta ke Yuta acalée səsəəna taa səkpəte paa pəcə.

Mpi tə, nyá taa ké wulav ká luna, wei í ká təkı ma lseyəli nyéma ke teu tə.

⁷ Tənaya Heləti yaa nyəntaa mpeye kpeəna na í pəəsı-weyə pə tənə sı ı nyəy waatu wei mayamaya isətulhəyə luwa tə.

⁸ Mprúyó ı hula-weyə Petələhem mpaav na í heeli-wə sı: Í polo na í pəeki pəyaya hkeye teu. Waatu wei í na-ke í heeli-m na ma mayamaya má polo na má sée-ke.

⁹ Nyəntaa tema wulav təm ntəyı nuw ilena pá tée. Na isətulhəyə hka kaa luwa ilim təhule na pá na-keye mpv tə ka təhaya pa nəyə təə, haləna ká tala timpi pəyaya hke ka wée tə, ilena ká səy. ¹⁰ Nyəntaa loosa isətulhəyə hke, ilena pa laha hulumı pə tu fəi. ¹¹ Mprúyó pa svv təyaya taa na pá ná pəyaya na ka too Mali. İlena pá həntı ate na pá sée-ke. Na pá hətı pa wontu na pá ha-keye wula na tulaalv kufəyətə na tulaalv miili. ¹² Pə waalı ké ləə heela nyəntaa mpeye toosee taa sı pá taa məli Heləti cələ. İlena pá cələ mpaav na pá kpe.

Yesu seenav

¹³ Nyəntaa tēewa ilena Tacaa isətaa tillu nəyəl v kəə Yosəefu kın ke toosee taa na í heeli-ı sı: Kulı na n kpaaya pəyaya na ka too, na n se na n polo İcipiti, na n caya tənə. Haləna waatu wei maa heeli-ı n məli tə. Pə taya pəlv, Heləti ká pəeki pəyaya hke sı ı kuyv-ke.

¹⁴ Tənaya Yosəefu kulaa na í kpaaya pəyaya na ka too, na pá tē İcipiti ke ahoo anı. ¹⁵ Mprúyó ı caya tənə haləna Heləti sı. İlena pá la nti Tacaa ka yəyətəna ləə

kuyəyətutu tələsulv nəyə tə sı: Ma ləə ma pəyaya ke İcipiti.

Piya sakasaka lapv

¹⁶ Heləti nawa sı nyəntaa puyusa-ı, ilena pá salı-ı səsəm. Mprúyó ı tilaa sı pá kv Petələhem ıcatə na acalée nna a cəəna-ı tə pə apalıpiya tənə. Haləna nsi sı pusi tala naale naale tə, na í kəesəna saa wei nyəntaa heela-ı sı isətulhəyə luwa tə.

¹⁷ Mprúyó pə lapa isı ləə kuyəyətutu tələsulv Selemii ka kpaalaa tə sı:

¹⁸ Pa nuwa kapuka ke Lama. Wula na lahwakəllə səsəle məla.

Laseeli wiina mprúyó ı piya.

ı ta tisi sı pá puyusi-ı ké sı fəi tə pə təə.

Yosəefu pa luw ke İcipiti

¹⁹ Heləti səm waalı Tacaa isətaa tillu nəyəl v kəə Yosəefu kın ke toosee taa ke İcipiti, ²⁰ na í heeli-ı sı: Kulı na n kpaaya pəyaya hke na ka too na í məli lseyəli tətə taa. Mpa pa pəkaya sı pá kv pəyaya hke tə pa səpa.

²¹ Tənaya Yosəefu kulaa na í kpaaya pəyaya na ka too na pá məli lseyəli tətə taa. ²² Ama Yosəefu nuwa sı Aaselayusi təyə kawulaya ke Yuta ke ı caa Heləti lonte. İlena səyəntə kpa-ı na tətə ntı tə taa pote. ləə tasa-ı mprúyó hulyəv ke ı toosee taa, ilena í ləyə ı təyı Kalilee tətə taa, ²³ na í caya ıcatə nte pa yaa sı Nasaletı tə tə taa. Mprúyó pə lapa isı ləə kuyəyətutu tələsəlaa ka yəyətə tə sı: Paa yaa-ı sı Nasaletı tv.

3

İlə Lum Səlv Yohaani waasv
(Maləki 1:1-8 na Luku 3:1-18 na Yohaani 1:19-28)

¹ Pə kəma na pá kəesi ıle, ləə lum səlv Yohaani kəma Yuta wulaya tətə taa kəle na í niki waasv lapv. ² Na í təy sı: İlayası təntə, isətaa Kawulaya wusa kəntə ké.

³ Yohaani təm ke ləə kuyəyətutu tələsulv lsayii ka yəyətəyaa saa wei ı yəyətəa sı: Nəyəl v yəyətəyənə nəyə səsəyə ke wulaya tətə taa sı:

İ tayanı Tacaa mpaav.

İ hē-ı-kv na kv siyisi.

⁴ Yohaani taka yooyoonaa huntv kunti, na í ləla tənəyəv təmpala ke ı tənaya taa. ı təyənəyə nté cələy na taale tuıy nim.

⁵ Mprúyó Yosalem nyéma na Yuta tətə tənə nyéma na Yaatanı nəyə tətə tənə nyéma

suv pote ke i kinj. ⁶Na pá kuliyi pa isayatu tɔ́ kɛ́ yɛ́laa taa, na Yohaani sɔ́kɪ-wɛ́yɛ lɔ́ lum ke Yaatanɪ pɔ́yɔ́ taa.

⁷Yohaani nawa Falisanaa payale na Satusee nyɛ́ma payale na pá puki i cɔ́lɔ́ sɪ́ í sɔ́-wɛ́yɛ lɔ́ lum. Ilɛ́na í tɔ́-wɛ́ sɪ́: Akala piya mɛ́, awe kpaala-mɛ́ na í seeki lɔ́ pááná nna a kɔ́j tɔ́? ⁸Í la mpa pa yela isayatu tɔ́ pa kulapɛ́. ⁹Í taa teləsəyɪ lɔ́lɔ́ sɪ́ mɛ́ caa kele Apalaham. Ma heeliyi-mɛ́ sɪ́ ye pɛ́le pɛ́ tɔ́ ɪ́le, lɔ́ pəsəyɪ na í lá na pɛ́ ɛ́nɛ á pəsɪ Apalaham piya. ¹⁰Pa tɛ́ma laale tɔ́yɔ́ ke tɔ́j sɪ́ pa huɣu-ɪ́ na í tɛ́ kɛ́ te. Tɔ́yɔ́ ŋku ku luləyɪ pee kupana tɔ́, paa hu-ku na pá tɔ́ kɔ́kɔ́. ¹¹Ma ɪ́le, lum ke ma sɔ́ona-mɛ́yɛ lɔ́ lum sɪ́ pɛ́ hɔ́lɪ́ sɪ́ í layasa tɔ́ntɛ́. Ama ma waali wei i kɔ́j tɔ́, pɔ́ntɔ́ kɛ́la-m tɔ́j tɛ́cayacaya. Ma ta tala má husɪ́ ɪ́ nɔ́ɔ́hɛ́ taa ntəŋkpala musyɔ́ mayamaya. Ílé i ká sɔ́-mɛ́ na Feesuyɔ́ Nanɣtɔ́ na kɔ́kɔ́. ¹²Í tɔ́ka i kɔ́faluyɔ́ ke i niɣ taa. Í ká fala pɛ́ tɔ́na tɛ́cayacaya, na í suu pee ke i kpou taa. Ama i ká tɔ́ lɔ́ɔ́tɔ́ ke kɔ́kɔ́ ŋka kaa tɛ́j tɔ́ ka taa.

Yesu lɔ́ lum sɔ́u

(Maləki 1:9-11 na Luku 3:21-22)

¹³Ípúyú Yesu luna Kalilee na í kɔ́kɔ́ Yaatanɪ ke Yohaani cɔ́lɔ́ sɪ́ Yohaani í sɔ́-ɪ́ lɔ́ lum. ¹⁴Ama Yohaani ta tisi. Haləna í tɔ́ sɪ́: Pɛ́ nɔ́yəsəna isɪ́ náá sɔ́na ma, na í mɛ́li na í kɔ́j ma kinj na?

¹⁵Tə́nəyɔ́ Yesu cɔ́ Yohaani sɪ́: Yele na pɛ́ lá mpɔ́. Pɛ́ wɛ́ sɪ́ tɔ́ yooɪ pɛ́ tɔ́na mpi lɔ́ yɔ́yɔ́tɔ́ sɪ́ tɔ́ la tɔ́yɔ́.

Ípúyú Yohaani tisa. ¹⁶Pa tɛ́ma Yesu kɛ́ lɔ́ lum sɔ́u ɪ́lɛ́na í lu lum taa. Tə́nəyɔ́ isɔ́tɔ́nuyɔ́ hɛ́ta kpakpaa, na Yesu ná lɔ́ Feesuyɔ́ isɪ́ alukuku na ku tiiki i tɔ́. ¹⁷Ilɛ́na pá nu pɛ́ yɔ́yɔ́tɔ́na isɔ́taa sɪ́: Ínɛ́yɛ́le ma luɣu tɛ́ Pə́yaya, ma laɣlɛ́ héena-ɪ́ sɔ́sɔ́m.

4

Satanɪ mayasuyɔ́ ke Yesu

(Maləki 1:12-13 na Luku 4:1-13)

¹Pɛ́ waali kɛ́ Feesuyɔ́ pona Yesu kɛ́ wɔ́laya tɛ́tɔ́ taa sɪ́ lɔ́yɔ́u í mayasɪ́-ɪ́. ²Yesu tɛ́ma nɔ́yɔ́ hɔ́kɔ́yɔ́ ke ilim na ahoo ke kuyɛ́ɛɣ nɔ́le. Ilɛ́na nyɔ́yɔ́sɪ́ kpa-ɪ́. ³Ípúyú lɔ́yɔ́u kɔ́ntə́na-ɪ́ na í tɔ́mɪ-ɪ́ sɪ́: Ye n kɛ́ lɔ́ Pə́yaya yɔ́yɔ́tɔ́ na pɛ́ ɛ́nɛ á pəsɪ tɔ́yɔ́nəyɔ́.

⁴Yesu cɔ́-ɪ́ sɪ́: Pa ŋmaawa lɔ́ Tɔ́m taa sɪ́ pɛ́ taya tɔ́yɔ́nəyɔ́ tike ke yɔ́lu ká hikina

weesuyɔ́. Ama tɔ́m tɔ́na nti tɔ́ lukəna lɔ́ nɔ́yɔ́ taa tɔ́ tɔ́ kinj tɔ́tɔ́yɔ́.

⁵Pɛ́le pɛ́ waali, lɔ́yɔ́u pona Yesu kɛ́ ɪ́cate nanɣ nyɛ́ntɛ́ taa na í kpaasɪ-ɪ́ lɔ́ tɛ́sɛ́le comcom nɔ́yɔ́ taa, ⁶na í tɔ́mɪ-ɪ́ sɪ́:

Ye n kɛ́ lɔ́ Pə́yaya,

lu cə́nɛ na í ŋmaa aɛ́.

Pə́ taya polo, pa ŋmaawa lɔ́ Tɔ́m taa sɪ́:

lɔ́ ká heeli i isɔ́taa tillaa ke nyá tɔ́m sɪ́ pá paasəna-ɣ teu.

Na paa teeli-ɣ pa niɣ taa sɪ́ pɛ́ taa kɔ́ na pɛ́le natalɪ́ tɔ́ cɔ́-ɣ.

⁷Ama Yesu cɔ́-ɪ́ sɪ́: Pa ŋmaawa lɔ́ Tɔ́m taa tɔ́tɔ́ sɪ́, n kaa mayasɪ́ nyá Caa lɔ́ sɪ́ n naa i waali.

⁸Ilɛ́na lɔ́yɔ́u tasa Yesu kɛ́ ponav ke puyɔ́ ŋku ku kula sɔ́sɔ́m tɔ́ ku tɔ́ na í hɔ́lɪ́-ɪ́ antulinya kawulasɪ́ tɔ́na na sɪ́ teeli, ⁹na í tɔ́mɪ-ɪ́ sɪ́: Ye n ka hɛ́ntɪ-m aɛ́ na í sɛ́-m, maa ha-ɣ mpɔ́ un pɛ́ tɔ́na.

¹⁰Ípúyú Yesu cɔ́-ɪ́ sɪ́: Satanɪ, tɛ́. Pa ŋmaawa lɔ́ Tɔ́m taa sɪ́, n ká sɛ́ nyá Caa lɔ́, na í tike i tɛ́mlɛ́ ke n ká la.

¹¹Tə́nəyɔ́ lɔ́yɔ́u yela Yesu. Ilɛ́na isɔ́taa tillaa kɔ́ na pá paasəna-ɪ́.

Yesu caaləyɪ i tɛ́mlɛ́ ke Kalilee

(Maləki 1:14-15 na Luku 4:14-15)

¹²Yesu nuwa sɪ́ pa tɔ́ Yohaani ke saləka, ɪ́lɛ́na í tɛ́ena Kalilee. ¹³Í yela Nasaletɪ́, ɪ́lɛ́na í polo na í caya Kapə́nahum. Ícate nte tɔ́ wɛ́ Kalilee lum nɔ́yɔ́ ke Sapulɔ́j na Nə́fətali pa tɛ́tɔ́ taa tɔ́. ¹⁴Ípúyú pɛ́ lapa isɪ́ lɔ́ kuyɔ́yɔ́tɔ́tɔ́ teləsɔ́lu lɔ́yayɪ́ ká yɔ́yɔ́tɔ́ tɔ́ sɪ́:

¹⁵Sapulɔ́j tɛ́tɔ́ na Nə́fətali tɛ́tɔ́,

na tɛ́ŋku tɔ́ tɔ́, na Yaatanɪ waali,

na mpa pa ta ke Yuta nyɛ́ma tɔ́ pa Kalilee.

¹⁶Pə́ yə́laa mpa pa caya sɛ́kpɛ́tuyɔ́ taa tɔ́,

pu na-wɛ́ tə́nyau isɪ́ kɔ́kɔ́.

Na mpa pa caya sɛ́m sɛ́kpɛ́tuyɔ́ ɪ́cate taa tɔ́, pu ná pa tɔ́ tə́nyau.

¹⁷Pə́ kpə́yav waatɔ́ un tɔ́ Yesu suu waasɔ́ lapɔ́ na í tɔ́j sɪ́: Í layasɪ́ tɔ́ntɛ́, isɔ́taa Kawuləyɔ́ wusa kɔ́ntɛ́.

Yesu yaav ke tiina kpala liyiti

(Maləki 1:16-20 na Luku 5:1-11)

¹⁸Yesu tɔ́ŋəyɔ́ Kalilee tɛ́ŋku nɔ́yɔ́ nɔ́yɔ́, ɪ́lɛ́na í ná tiina kpala ke naale. Simɔ́j wei pa yaa sɪ́ Piyé tɔ́ na i neu Antə́lu, na pá tɔ́yɔ́ puluyɔ́ ke tɛ́ŋku taa. ¹⁹Tə́nəyɔ́ Yesu tɔ́ma-wɛ́ sɪ́: Í kɔ́ na má la-mɛ́ na í puuki yə́laa isɪ́ í puukuyɔ́ tiina tɔ́.

²⁰ Ǿpúyó pele pa yela pa puluŋ na pá tǎŋi-
i kpaŋpaa.

²¹ I tasa pote ke pǎcǎ, ilena í ná Sepetee
pǎyalu Saaki na i neu Yohaani na pa caa
Sepetee pa we kpuluvu taa na pá tǎŋanǎŋi
pa puluŋ. Tǎnǎŋa Yesu yaa-we, ²² na pá yele
pa caa na kpuluvu na pá tǎŋi-i kpaŋpaa.

²³ Yesu cǎŋwa Kalilee tetu tǎna na í seŋesi
Yuta nyǎma tǎkotilena taa, na í kpaali lǎŋ
Kawulaya Laapaali Kupaŋ. Na í waasǎŋi
yǎlaa taa kutǎntǎnaa na acamaa tǎna.

²⁴ Ǿpúyó yǎlaa nu Yesu tǎŋ ke Silii tetu
tǎna taa. Na pá kǎna-i yǎlaa tǎna mpa
kutǎmǎŋ na wusasi paŋale tǎŋna kunyǎŋ
tuvu tǎ. Alǎŋǎhila na timle nyǎma na
kutǎŋ kutuvuvu nyǎma, na í waasi-we.

²⁵ Samaa sǎŋ tǎŋaya-i ké. Pa luna Kalilee
na Acalee Naanwa tetu, na Yosalem na
Yuta na acalee nna a we Yaatanu waali tǎ.

5

Yesu waasu ke puŋu tǎŋ (titite 5 na 6 na
7)

¹ Yesu nawa samaa, ilena í kpa puŋu
tǎŋ na í cǎŋa. Tǎnǎŋa i ifalaa kpǎtǎna-i.

² Ǿpúyó i suu-weŋe seŋesuvu si:

Leleŋ nulaa tǎm

(Luku 6:20-23)

³ Mpa pa feina kalampaani tǎ pa nu leleŋ
ké.

Mpi tǎ, mpe pa tǎnna isǎtaa Kawulaya.

⁴ Mpa pa we laŋwakǎlle taa tǎ pa nu leleŋ
ké.

Mpi tǎ, lǎŋ kǎ heesi pa laŋa.

⁵ Mpa pa wena yulutu tǎ pa nu leleŋ ké.

Mpi tǎ, mpe paa tǎŋǎna tetu tǎna,

isu lǎŋ kǎ heeluvu-we tǎ.

⁶ Mpa pa nyulǎŋi sǎŋŋm si

pá tǎŋ isu lǎŋ caa tǎ pa nu leleŋ ké.

Mpi tǎ, lǎŋ kǎ sǎna-weŋe teu na pá tǎ mpv.

⁷ Mpa pa wena lǎlaa pǎtǎtǎle tǎ

pa nu leleŋ ké.

Mpi tǎ, lǎŋ kǎ nyǎni mpe pa pǎtǎtǎle.

⁸ Mpa pa lotu taa huwee tewa tǎ pa nu leleŋ
ké.

Mpi tǎ, paa na lǎŋ.

⁹ Mpa pa tǎŋǎŋi yooou ke lǎlaa heku tǎ

pa nu leleŋ ké.

Mpi tǎ, lǎŋ kǎ yaa-weŋe i piya.

¹⁰ Mpa pa laki lǎŋ kucacaam na pá naasǎŋi-
weŋe

pǎ tǎŋ tǎ pa nu leleŋ ké.

Mpi tǎ, mpe pa tǎnna isǎtaa Kawulaya.

¹¹ Paa yǎlaa ka tuvki-me, yaa pa naasǎŋi-
me, yaa paa looli isǎŋatu na pá suu-me, si í
ké ma ifalaa tǎ pǎ tǎŋ. Í nu leleŋ ké. ¹² Waatu
unu má laŋa í hee sǎŋŋm, í nu leleŋ ké. Pǎ
tǎŋa pulu tǎŋ, má kasǎŋaya kǎ tǎŋ sǎŋŋm
ke isǎtaa ké. Mpv unu pá mayamaŋa ke paa
naasa lǎŋ kuyǎŋtutu telǎŋalaa kupǎma.

Antulinya tǎm na i kǎkǎ kupǎŋka tǎm
(Malaki 9:50 na Luku 14:34-35)

¹³ Meŋele antulinya tǎm. Ama ye tǎm mpv
pǎ lǎŋ kǎma na í sí, pepeŋe paa la na pǎcǎ
pǎ tasa lǎŋ lapu? Pǎ kaa waasi pulu tǎŋ ye
pǎ tǎŋa lǎŋ na yǎlaa felu nǎŋhe.

¹⁴ Meŋele antulinya kǎkǎ. Icaté nte pa
ŋmawa puŋu tǎŋ tǎ tǎ fei ŋmesuvu. ¹⁵ Paa
musǎŋi fǎtǎla na pá pamu-i tǎku tee. Ama
pa pusiŋi-i timpi taa í wee pu naa yǎlaa
tǎnǎŋa tǎŋaya taa tǎŋ. ¹⁶ Mpv unu má
kǎkǎ kǎ naaki teu ke yǎlaa na pǎcǎ pá ná
mǎ tǎma kupana, na pá sǎ má Caa wei i we
isǎtaa tǎ.

lǎŋ kusǎŋutu fei kuyv

¹⁷ Í taa huŋ si má kǎma si má kuyv
Moisi kusǎŋutu na lǎŋ kuyǎŋtutu telǎŋalaa
takǎlasi. Ma ta kǎŋ kuyv. Ama má kǎma
pǎ tampana huluvu ké. ¹⁸ Tampana ke má
heeliŋi-me yoo máa cesǎŋi, ye isǎtaa na ate
pǎ wee, kusǎŋutu taa pǎle kulmtǎle titiliya
yaa tǎ suka we ǎpúyó pǎ kaa saali. Halǎna
pǎ tǎna pá kǎŋ na pá yooŋi na pǎcǎ. ¹⁹ Pǎ tǎŋ
ké wei í ta tǎki kusǎŋutu taa sǎkpetu na í
seŋesi lǎlaa si pele pá taa tǎki-ti tǎ, paa yaa-
i isǎtaa kawulaya taa sǎkpetu. Ama ye wei
í tǎka tǎ tǎna na í heeliŋi lǎlaa si pá la mpv,
puntu nté sǎŋŋ ke isǎtaa Kawulaya taa. ²⁰ Má
heeliŋi-me si ye i ta tǎŋ isǎna lǎŋ caa tǎ na
pǎ kǎli isu lǎŋ Tǎm seŋesǎlaa na Falisanaa
pa tǎŋuvu tǎ, í kaa suu isǎtaa Kawulaya taa.

Pǎáná muŋu tǎm

²¹ Í nuwa nti pa heela má lǎŋtaa nyǎma
tǎ si: N kaa ku yulu. Ye wei í kuwa, paa
pona-i huŋle. ²² Ama má, má heeliŋi-me si,
wei í tǎka i tǎŋǎntǎle na i taa, paa pona-
i huŋle. Na ye wei í tuŋwa i tǎŋǎntǎle si:
Kumelen, paa pona-i Kotuvu sǎŋŋŋ taa.
Na ye wei í tǎma i tǎŋǎntǎle si: Pǎ laki-ŋ
ké. Í nǎŋǎŋǎna kǎkǎ ŋka ka we tǎnaasǎle
sǎŋŋle taa tǎ ka taa suu. ²³ Ye n pona nyǎ
kǎhaham ke kǎtǎŋa tǎlate, na ní tǎŋŋi si nyǎ
tǎŋǎntǎle wena-ŋ natǎli, ²⁴ su nyǎ kǎhaham
ke tǎkotǎle tǎne, na ní polo na nyǎ na nyǎ

təxəntəle í tayanı-tı. İlena nı məli na nı ha nyá kuhaham mpi.

²⁵ Ye n wakəla nəxəlv na í yaa-ŋ nənxə, la kookalı na nyá na-ı í tayanı mə təm ke mpaav taa na í ta tata hıvılv kiŋ. Pə taa kə na hıvılv náy tə-ŋ tərjətnaa niŋ taa na pələ pə təkı-ŋ. ²⁶ Tampəna ke ma heeliyi-me yoo maa cəsəyi, n ka təm pə tənə mpi pa pələ-ŋ təxə felıyuv paasi n ka lıv tənə.

Wasanjalətv təm

²⁷ Í nuwa isəna pa yəxətaa sı: N kaa la wasanjalətv tə. ²⁸ Ama má heeliyi-məye tampana sı, ye wei í nyəna ləlv alv na í nyuli-ı, ı təma wasanjalətv lapv ke ı nyamle taa ké. ²⁹ Ye nyá ntəxəŋ isələ ká hu-ŋ, ləstı-te na nı lə-təye pooluŋ. Sana nı laŋ nyá tənıyuv təo ké pulv kuləməm na mpi paa pəti nyá tənıyuv tənəya tənəasələ səsəole taa tə. ³⁰ Ye nyá niŋ ntəxəŋ ká hu-ŋ, setı-ı na nı lə pooluŋ. Sana nı laŋ nyá tənıyuv təo ké pulv kuləməm na mpi paa pəti nyá tənıyuv tənəya tənəasələ səsəole taa tə.

Alv na apalıv pa yav təm

(Matiyee 19:9 na Maləki 10:11-12 na Luku 16:18)

³¹ Pa tu yəxəta mpv tətə sı: Ye yılv təxəntəyi ı alv, í ŋmaa-ı kisıyuv takəlayə.

³² Ama má kpaaləyi-mə sı, ye yılv təxəna ı alv na pə ta ké wasanjalətv təo, ı pona alv ı nəyi wasanjalətv taa ké. Ye isıv ilə ı tasa saav. Na ye pa kisa alv na nəxəlv náy tərj na nı kpaaya-ı, pıntu lapa wasanjalətv ké.

Tuunav təm

³³ Í nu isəna pa yəxəta ta caanaa caanaa tə sı: Nı tuuwa sı n ká la mpi, n kaa yele-wı. Ama n ka la pə tənə mpi n yəxətnə tuunav ke Tacaa isəntaa təxə. ³⁴ Ama má heeliyi-me sı, ı taa tu tuuna pulıyuv paa pəcə. Paa isətaa. Pə taya pulv, ləo kumte nté. ³⁵ Paa atə. Pə taya pulv, ı nəxəe təsıle nté. Paa Yosalem, pə taya pulv, Wılav səsə ıcatə ké. ³⁶ Taa tu tuuna nyá nyıyuv tətə. Mpi tə, n kaa pəsı na nı la na nyá nyıyuv taa nyəoləya kuləmayə hılvımi yaa ká pili. ³⁷ Ye n ká tisi sı nn, n tisi nn. Ye aalı ké, n tisi sı aalı. Nti yılv səsəxəı tə təo tə tə lukəna lıxəv kiŋ ké.

Ləetıyuv təm

(Luku 6:29-30)

³⁸ Í nuwa isəna paa yəxətaa sı: Ye wei í yoka ləlv isələ, paa yəkı ı nyəntə, na wei í hola ləlv kete, paa holi ı nyəntə tə.

³⁹ Ama ma heeliyi-me sı, í taa felı isəxətv ke isəxətv. Ye nəxəlv mapə nyá ntəxəŋ ləkpaayasəya, kəsı-ı ləŋka. ⁴⁰ Ye nəxəlv pona-ŋ təm hıvılv sı ı ləkəxəı nyá capə, təsı-ı nyá kpaı ke cəlıyuv. ⁴¹ Ye tərj tv soka-ŋ səyala na təlası sı nı tə isıv kiloməetəli kuləm, ıle n tə kiloməetələnəa naale. ⁴² Ha wei ı sələməyi-ŋ tə. Taa pə wei ı caa nı kəntı-ı tə.

Kolontu səsəlyuv təm

(Luku 6:27-28,32-36)

⁴³ Í nuwa isəna paa yəxətaa sı: N ká səsəlı nyá taapalıv na nyá taa kpəna nyá kolontu tə. ⁴⁴ Ama ma heeliyi-me sı í səsəlı mə kolontunəa na í sələmi ləo ké mpa pa tıyı-məye konyəŋ tə pa təo. ⁴⁵ İle í kpaaya mə Caa wei ı we isətaa tə ı wətv nté. Pə taya pulv, ilə ı lakəna na ilim luki asəyaa na kupaama pa tənə pa təo, na í kpəntəyi mpa pa kəsəaa na mpa pa ta kəsı tə na í haakı tıv. ⁴⁶ Ye í səsəla mpa pa səsəla-me tə pa tike, pepeyele mə tıəwa ilə? Lampıu mıləa mayəmayə ı lakı mpv? ⁴⁷ Ye í səsəkı mə taapalaa tike, ıle í tıe lələa ke we? Ma ta nyı isənaa mayəmayə ı lakı mpv? ⁴⁸ Í tı təkpatəa ilə, isıv mə isətaa Caa tıv təkpatəa tə.

6

Nyá tı hılvıyuv sı pa na-ŋ təm

¹ Í la laakalı, í taa lakı yələa isəntaa ké mə ləsəeələ kuləpıtv sı pə na na pə sa-me. Ye í lakı mpv sı yələa í na, mə Caa wei ı we isətaa tə ı kaa tasa-məye hav.

² Pə təo ké waatıv wei n haakı liyitee ke konyəntınnəa tə n kaa kpaalı sı yələa í kəna-ŋ. Pə mayəmayə ke cəsələa lakı Yuta nyəma təkotilənəa taa na hapee təo sı pə sa-wə. Tampəna ke ma heeliyi-me yoo maa cəsəyi. Pa kasəyaya ke pa hikiyi mpyəy kpaakpa. ³ Ama nyá, ye n haakı konyəntınnəa ke liyitee, taa yele na nyá taapalıv wei ı we nyá kəŋkəŋ taa mayəmayə tə í ná. ⁴ Saa ıı nyá kvcəv kaa wəe mpi yələa tənə nawa tə, na nyá Caa wei ı naakı mukaya tıe tə ı ká felı-ŋ.

İsə sələmıyuv hılvıyuv

(Luku 11:2-4)

⁵ Waatıv wei í sələməyi ləo tə, í taa la isıv cəsələa mpa pa səsəla isə səŋıyuv ke Yuta nyəma təkotilənəa taa na hapee nəəsı na pə sələməyi sı yələa tənə í na-wə tə. Ma

heeliyi-meyɛ tampana si pa kasəyaya ke pa hikiyi mɔ́púyú kpakpaa. ⁶ Ama nyá, ye n caa lso sələmuyɔ, suv nyá nan̄ taa na n̄ takɪ nyá tso, na n̄ sələmɪ nyá Caa wei ɪ we tənaya ɥmɛlav tɔ. Na nyá Caa wei un̄ ɪ naaki mpi n lakɪ ɥmɛlav tɔ ɪ ká ha-ɣ nyá kasəyaya.

⁷ Ye í sələməyi, í taa lələsəyi tɔm pəɣale ke yem isu ma ta nyɪ isənaa lakuyɔ tɔ. Pa huɔ si pa tɔm tayaɫəɣ tso ké paa hiki. ⁸ Í taa kéena-we. Pə taya pulv tso, mə Caa tɛma nyəm ke mpi pə tɔm caala-mɛ tɔ na pə́cɔ́ í sələməyi. ⁹ Isəna í ká sələmɪ tɔyɔle si:

Ta Caa wei nyá n we isətaa tɔ,
nyá hətɛ í wɛɛ katɛ.

¹⁰ Tɔyɔ nyá Kawulaya.

Yele na nyá luyɔ nyəntv la
atɛ cənɛ isu tɔ lapv isətaa tɔ.

¹¹ Haa-tuyɔ saɣa tɔyɔnaya.

¹² Hólí-tuyɔ suulu ke timpi tɔ pəntəna-ɣ tɔ.
Isu ta hóláyí mpa pa pəntəyənə-tv tɔyɔ
suulu tɔ.

¹³ Taa yele na tɛ suv mayasuyɔ isayav taa.

Ama ləsi-tuyɔ lsayav niɣ taa.

[Mpi tɔ, nyəɣale kawulaya tɔyɔlv,
na pəsvlv na teeli tv ke tam tso. Ami.]

¹⁴ Mɔ́púyú pə wɛɛ, ye mə tɔyɔntələnaa
wakələna-mɛ na í hólí-wɛyɛ suulu, mə Caa
wei ɪ we isətaa tɔ ɪ ká hólí-meyɛ suulu tɔtɔ.

¹⁵ Ama ye ɪ huləyi mə tɔyɔntələnaa ke suulu
ke timpi timpi pa wakələyənə-mɛ tɔ, mə
Caa kaa hólí-meyɛ suulu tɔtɔ.

Nəhokvɔ kupantu tɔm

¹⁶ Ye í hɔka nəɔsi, í taa wakəli mə
isəntaa isu cəsəlaa lakuyɔ tɔ. Pa sɔɣəyi
pa isəntaa si yəlaa tənə í ná si pa hɔka
nəɔsi. Tampana ke ma heeliyi-mɛ maa
cəsəyi. Pa kasəyaya ke pa hikiyi mɔ́púyú
kpakpaa. ¹⁷ Ama nyá, ye n hɔka nəyɔ, saɣ
nyá isɛ təcɛɛɛ, na n̄ sɛyɛli nyá nyɔɔsi.

¹⁸ Yəlaa í taa nyɪ si n hɔka nəyɔ. Ama nyá
Caa wei ɪ we ɥmɛlav tɔ ɪ tike ɪ ka nyənə.
Nyá Caa wei ɪ naa mpi n lakɪ ɥmɛlav tɔ ɪ
ká ha-ɣ nyá kasəyaya.

Kpəntv ləmayasɛɛ wɛ timpi tɔ tənaya ɪ
akaluyɔ wɛɛ

(Luku 12:33-34)

¹⁹ Í taa kaaki mə wənəv ke atɛ cənɛ timpi
pukasɪ na kəkɔtaya wakələyi na ɣmulaa ká
wakəli nənɔɔsi na pá ɣmulɪ tɔ. ²⁰ Ama í
kaaki mə wənəv ke isətaa timpi pukasi na
kəkɔtaya fɛi si pə wakəli pulv, na ɣmulaa
kaa tvli na pá ɣmulɪ tɔ. ²¹ Pə taya pulv

tso, kpəntv ləmayasɛɛ í wɛ timpi, tənaya ɪ
akaluyɔ wɛɛ.

Tənvuy kənənanam tɔm

(Luku 11:34-36)

²² Yulv tənvuy pilimile fətəla keɛ isɛ. Ye
nyá isɛ í naaki teu, pə waasəyi nyá tənvuy
tənaya. ²³ Ama ye nyá isɛ í yulvmaa, nyá
tənvuy pilimile tənə wɛ səkpɛtuyɔ tɛɛ ké.
Ye isənə n naaki mpv tɔ pə pəsə səkpɛtuyɔ
ɪɛ, puvɛ, nyá səkpɛtuyɔ tɔm fɛi yɔyɔtuyɔ
tɔtɔyɔɛ.

Isə na liyitee pə tɔm

(Luku 16:13)

²⁴ Yulv kulɔm kaa pəsɪ na í kpɪ yəlaa
naalɛ na í lakɪ pa təma. Ye ɪ kpəpa mpv,
ɪ ləmayasɛɛ kɔɣ a wɛɛ lɛlv tso na í yɛɛ lɛlv.
Yaa ntanyɪ, ɪ paasənə lɛlv na í kisi lɛlv. Mɛ ɪ
kaa pəsɪ na í kpɪ lso na liyitee na í tɔɣ mpv.

Naani tuyɔ ke lso

(Luku 12:22-31)

²⁵ Í tá ná mpi pə tso ma heela-mɛ si í taa
nəɣəsəyi mə tɔyɔnaya na mə kunyɔnyɔɔm
mpi pə wɛɛ si í ká takɪ na í nyɔɔkɪ na í
hiki weesɪɣ na mə tənəɣ tso kutakəm tɔ.
Pə taya pulv tso, í ta na taa si weesuyɔ
kəla tɔyɔnaya na yulv tənvuy kəla wontu
kususuutu. ²⁶ Í nyənna sumasi na í na. Si
haləyi, pəyɛɛ su kuyɣ. Si nyəkəyi tɔyɔnaya
ke kpɛɣ taa. Paa na mpv mə Caa wei ɪ we
isətaa tɔ un̄ ɪ caləyənə-si. Na mə tá kəli
sumasi ke tɔm napəɛ? ²⁷ Paa mə taa yulv
ká kv ɪ təyi isənə puntu pəsəyi na í tuusi ɪ
təyi wɔɛ kulɔmtəɛ mayamaya?

²⁸ Na pepe tso ké í nəɣəsəyi mə tso
kutakəm? Í nyənna tawa nyutu tukuyɔ
hɛtv nti tɔ na í ná. Nyutu nti tu lakɪ təmɛ
təli. Pə́cɔ́ tu luvkɪ pɔɔɣ. ²⁹ Paa na mpv ma
heeliyi-mɛ si wulav Salvməɣ na ɪ tɔɣ tənə ɪ
ta suu wontu na í tala paa tɔ taa kulɔmuyɔ
ke kacɔka. ³⁰ Ye lso lakɪ kacɔka ke tawa taa
nyutu nti tɔ wɛ saɣa na cele isəntɔ pa tikə-
ti tɔ, ɪ kaa la-meyɛ kacɔka na pə kəli mpv?
Í polo í tɛɛ, ɪ tɛɣ lso na mə taa tɛɛɛɛɛɛ
tɔ se. ³¹ ɪɛ í taa pəkəli mə ti si: Tu tɔyɔ-wɛ?
Yaa, tu nyɔɔ-wɛ? Yaa, tu takɪ-wɛ? ³² Ma ta
nyɪ isənə pɛkəyənə təɛyɛ tam. Mə Caa
wei ɪ we isətaa tɔ ɪ nyəmá mpi í nyuləyi
tɔ. ³³ Í so nyuyɔ na lso Kawulaya na tɔntɛ
ntɛ lso caa tɔ tɔ pɛkuyɔ, na lso ká ha-mɛ
tɔtɔyɔ pə tənə mpi pə kaasaa tɔ. ³⁴ ɪɛ í taa
nəɣəsəyi cele nyəntv. Cele nyəntv təɛyɛ

cele ké. Nti tã mayana-ŋ saŋa tã, paasana tãle tã tike.

7

*Tãma footuyu tãm
(Luku 6:37-38,41-42)*

¹Í taa footi lɛlaa, pã taa kãã na lɛã huuna-me. ²Pã taya pulu tãã, isãna í footiyi mã tãɔntãlenaa tãɔ lɛã kã huuna-me. Na isãna í mayasayɛ mã tãɔntãlenaa tãɔ lɛã kã mayasi-me. ³Isãnaya pã lapa na nã naaki nyuliim wei i we nyã tãɔntãle isãpãle taa tã, na nã kaa na kpátúyú ŋku ku we nyã nyãntã taa tã? ⁴Na isãnaya nyã pãsayi na nã tã nyã tãɔntãle sɛ: Sãŋ tãkpi na má lãsi nyã isãle taa nyuliim, na pãyele kpátúyú kãya nyã nyãntã taa? ⁵Cesulu nyã, lãsi kpátúyú ŋku ku we nyã mayamaya nyã isãpãle taa tã, lɛna pãcã nã ná teu tãcɛɛɛɛ na nã lãsi nyã tãɔntãle isãle taa nyuliim uni.

⁶Í taa kpaya mpi pã kã lɛã nyãm tã na í peti hasi, sí taa kãã na sí kuli mã tãã na sí cãli-me. Í taa peti mpi pã tewa tãɔ afanaa kin, paa feli.

*Pãssuyu na pɛekuyu na nãɔɔɔ mapu tãm
(Luku 11:9-13)*

⁷Í sãlãmɔxi, paa ha-mɛɛɛ. Í pɛɛkãxi, í hikiyi ké. Í maki, pa tulãxi-mɛɛɛ. ⁸Sãlãmulu kã pa haaki. Pɛɛkãlu hikiyina. Matu kã pa tulãxi. ⁹Wulee mã taa awe pãyaya sãlãma-i kakalaya na í kpaya pãle na í cãle-kã? ¹⁰Yaa wulee mã taa awe pãyaya sãlãma-i tinte na pũntu cãle-kɛɛ cimte ye? ¹¹Ye asayaa mɛ mu pãsa mã piya kã kupantu lapu, mã Caa wei i we isãtaã tã i kaa la kupantu kã mpa pa sãlãmɔxi-i tã?

¹²Isãna mã caaki sɛ lɛlaa í la-mɛ tã, mu la-wɛɛ mpu tãtã. Ye í lapa mpu, í tãŋa kũsãsutu tãna na lɛã kuyɔɔtutu tɛlãsãlaa tãm tãna ntã.

*Nãɔɔɔ kukpulaya tãm
(Luku 13:24)*

¹³Í suuna nãɔɔɔ ŋka ka we tãfãku tã. Asaala tete nãɔɔɔ walaa ké, na pã mpaav kã payãle tãŋɔxi. ¹⁴Ama nãɔɔɔ ŋka ka we tãfãku tã ka we wahala ké, pãcã weesuyu nyãŋka ntã. Yãlaa pãcã tike tãŋɔŋãna pã mpaav.

*Tuyu nyãm na ku pãle kin
(Luku 6:43-44)*

¹⁵Í la laakali na lɛã kuyɔɔtutu tɛlãsãlaa pãpãtunaã. Pa kãŋ mã kin na pã cesayɛ isu pa kã heej, sɛsɛ ilɛ sunsumãŋ kpitikpitinaã ntã. ¹⁶Pa kulapãtunaã kin kã í kã nyãna-wɛ. Yulu kaa kooli tuyu ŋku pa yaa sɛ lɛsɛŋ tã ku pɛe kã sãsãu tãã sɛ. Pãcã paa kooliyi tuyu ŋku pa yaa sɛ fiki tã ku pɛe kã kãlãŋ tãã. ¹⁷Tuyu kupãŋku lulãxi pɛe kupana ké, na tuyu isayav náã luli pɛe asayɛɛ. ¹⁸Tuyu kupãŋku u lulãxi kpai pãle sɛ. Pãcã kpai tuyu naa lulãxi pãle kupantã tãtã. ¹⁹Tuyu ŋku ku lulãxi pɛe kupana tã, pa sɛtãxi-kuyu na pã tu kãkã. ²⁰Pã tãã kã í kã nyi lɛã kuyɔɔtutu tɛlãsãlaa kũcãsaã mpe na pa kulapãtunaã kin.

*Yesu nyãm kã mpa pa nyãma-i tã
(Luku 13:25-27)*

²¹Pã taya pa tãna mpa pa yaa-m Tacaa Tacaa tã pa tãna paa suuna isãtaã Kawulaya taa. Ama mpa pa lakɛ ma Caa wei i we isãtaã tã i luyɛ nyãntu tã pa tike paa suuna. ²²Kuyaku ŋku ku wule payãle kã tã-m sɛ: Tacaa Tacaa, nyã toŋ taa kã tã kpãalãna lɛã kũheelitu. Nyã toŋ taa kã tã tãɔŋna alɔyaa. Na nyã toŋ kã tã lapãna piti tãma payãle. ²³Tãnaya maa cã-wɛ tãfoo sɛ: Ma ta nyi-mɛɛ paa pãcã. Í tɛɛ í fɛɛ-m, isayalataa mɛ.

*Layatu na kũmɛlɛŋ pa kutuluŋ ŋmau
(Luku 6:47-49)*

²⁴Wei i nukɛ tãm nti ma yɔɔtã isãntã na í tãkãxi-ti tã, pũntu nãɔsãna layatu wei i ŋma i kutuluyu kã pãtolaya taa tã. ²⁵Mpɔyũ tɛv nuna heelim sãsãom na pã casayɛ kutuluyu ŋku, na pusi su na sɛ lu. Kutuluyu ta hoti. Mpi tã, pa su ku kite kã pãtolaya taa kã. ²⁶Ama wei i nukɛ tãm nti ma yɔɔtã isãntã na u tãkãxi-ti tã, pũntu nãɔsãna isu kũmɛlɛŋ ŋku ku ŋma kutuluyu kã kanyãŋa taa tãɔ. ²⁷Mpɔyũ tɛv nuna heelim sãsãom na pã casayɛ kutuluyu, na pusi su na sɛ lu. Tãnaya kutuluyu hotaa na pã tãna pã pãsi ncaale tãkpataa.

Yesu toŋ tãm

²⁸Yesu tãma sɛɛsuyɛ, lɛna pã cɛ samaa laŋa kã teu. ²⁹Mpi tã, i sɛɛsaya-wɛɛ na toŋ i ta nyã. I fɛi isu pa lɛã Tãm sɛɛsãlaa lɛlaa.

8

Yesu waasuvu ke asilima kutɔŋ tu
(Maləki 1:40-45 na Luku 5:12-16)

¹ Yesu luna puɣu tɔɔ na í tii, ɪlena samaa sɔsɔ tu í waali. ² Tənaɣa tɔnɣu tɔɔ asilima kutɔŋ tu nəɣɔlv ɪ kpətəna-ɪ na í sopi ɪ tɛɛ na í tɔmɪ-ɪ sɪ: Tacaa, ye n ka tisaya n taa waasi-m?

³ Ḿpúyú Yesu kusa niŋ na í tokina asilima kutɔŋ tu unɪ na í cɔ-ɪ sɪ: Teu ma tisaa, alaafəya í la.

Təne unəɪ pə waa apalv unəɪ kpakpaa. ⁴ ɪlena Yesu kpaali-ɪ teu sɪ: Taa heeli nəɣɔlv. Ama tɛɛ kpakpaa na kɔtɔlv na-ŋ. ɪlena n yiyisi isu Moisi ka kɛesuvu tɔ na pá ná sɪ pə waa-ŋ.

Yesu waasuvu ke Lom yoolaa nyuvu tu yom

(Luku 7:1-10 na Yohaani 4:43-54)

⁵ Yesu svukaya Kapənahum, ɪlena Lom yoolaa nyuvu tu nəɣɔlv kpətəna-ɪ na í wiina-ɪ ⁶ sɪ: Tacaa, ma yom nəɣɔlv hənta təyaya. Kutɔŋ kutɔlvuɣu tɔkəna-ɪ na í saləməɣi teu. ⁷ Yesu cɔ-ɪ sɪ: Maa polo na má waasi-ɪ.

⁸ Tənaɣa yoolaa nyuvu tu unɪ ɪ pəsənaa sɪ: Tacaa, ma ta tala sɪ n sɔv ma təyaya. Ama yɔɣɔti kuyɔɣɔtu ke tɔm kulum na ma yom hiki alaafəya. ⁹ Má isəntɔ ma see ma sɔsaa ké. Páćɔ ma wena ma səkpema na pele pá laki ma luyi nyəntu. Má heela pa taa wei sɪ í polo cane, ɪlé ɪ puki ké. Má heela wei sɪ í kɔɔ, ɪlé ɪ kɔɔ tɔtɔ. Páćɔ ye ma heela ma yom sɪ í la pəne, ɪ laki ké.

¹⁰ Yesu nu tɔm təne, ɪlena í pəsəna mpa pa təŋaya-ɪ tɔ pa tɔɔ na í tɔ sɪ: Tampana ke ma heeliɣi-mə yoo, maa cəsəɣi. Ma ta nata yulv ke lseyeli nyəma taa na í tema ɪ taa na lɔ ké isəntɔ. ¹¹ Ma heeliɣi-mə tɔtɔ sɪ, payale ká luna ilim təlule na ilim tətule, na pá na Apalaham na lsaaka na Yakɔp paa caya tɔɣu ke isətaa Kawulaya taa. ¹² Ama mpa paa ké Kawulaya nyəma tɔ paa lɔ-weyə awali ké səkpɛtɔv taa, timpi paa casəɣi kapusi na pá nyasəɣi pa təɣi kela tɔ.

¹³ Ḿpúyú Yesu heela yoolaa nyuvu tu sɪ: Kpe, isəna mpi n tema nyá taa na lɔ tɔ pu la ḿpúyú teitei.

Waatu unɪ ɪ mayamaya ke pə waa yoolaa nyuvu tu yom.

Yesu waasuvu ke kutəntunaa payale
(Maləki 1:29-34 na Luku 4:38-41)

¹⁴ Ḿpúyú Yesu pola Piyee təyaya, na í mayana watu wena Piyee yɔsɔ na í həntaa.

¹⁵ Ḿpúyú Yesu tokina kutəntu niŋ na ɪ watu ya kpakpaa. ɪlena í kulɪ na í caləsi-wɛ.

¹⁶ Taanaya taanaa ɪlena pá kəna Yesu ke aləɣohilaa payale. Na í yɔɣɔti kuyɔɣɔtu na aləɣaa se, na í waa kutəntunaa təna tɔtɔ. ¹⁷ ɪ lapa mpv sɪ pá la nti lɔ kuyɔɣɔtɔv teləsulv lsayii ka yɔɣɔtaa tɔ sɪ: ɪ ləsa tá ɪcantu na í lɔ, na í mv ta kutəməŋ.

Yesu təŋuvu nyullaa
(Luku 9:57-62)

¹⁸ Yesu ná samaa kotina-ɪ, ɪlena í tɔ-wɛ sɪ pá tɛsi tɛŋku na waali. ¹⁹ Ḿpúyú lɔ tɔm səɣesəlv nəɣɔlv ɪ kpətəna Yesu na í tɔ sɪ: Tacaa, maa təŋəɣi-ŋ nyá təpote təna taa.

²⁰ Yesu cɔ lɔ tɔm səɣesəlv unɪ sɪ: Sɔɣŋ wena ɪ lona na sumasi wena sɪ tana. Ama Yulv Pəyaya má, ma feina nyuvu tətule mayamaya.

²¹ Tənaɣa Yesu ifalaa taa nəɣɔlv ná tɔma-ɪ sɪ: Tacaa yele na má polo na má pi ma caa na páćɔ.

²² ɪlena Yesu cɔ-ɪ sɪ: Təŋi-m na n yele na sətəa pi pa sətəa.

Yesu heesuvu ke kacuculaya
(Maləki 4:35-41 na Luku 8:22-25)

²³ Ḿpúyú Yesu na ɪ ifalaa pa svv kpuluvu taa. ²⁴ Tənaɣa heelim sɔsɔm kula tɛŋku tɔɔ na lum hola waasəɣi kpuluvu. Ama pə pamna Yesu tooki. ²⁵ Ḿpúyú ɪ ifalaa polaa na pá feesi-ɪ na pá tɔmɪ-ɪ sɪ: Tacaa, ya-tv, tɔ lepaya.

²⁶ ɪlena Yesu cɔ ɪ ifalaa sɪ: Pepe tɔɔ ké sɔɣəntu kpaa-mə? Í tá tɛ lɔ na mə taa na pə tɔɔ suwe? Ḿpúyú ɪ kulaa na í kaləna heelim na lum, na pə təna pə hee təli. ²⁷ ɪlena piti kpa pa təna na pá pɔɔsəɣi sɪ: Aweyɛ unɛ unɪ na pá kpɛŋna heelim na tɛŋku lum na pá nukəna-ɪ?

Aləɣohilaa naale na afanaa pa tɔm
(Maləki 5:1-20 na Luku 8:26-39)

²⁸ Yesu tɛsa tɛŋku kutɛŋ lɛŋku tɔɔ ké Katalɛe nyəma tɛtu taa. ɪlena apalaa naale luna pəlaaŋ taa na pá səŋəɣi-ɪ. Apalaa mpe paa hii aləɣaa ké, na pa nyəŋ wɛ sɔɣəntu. Yəlaa cɔlaya pa mpaav ŋkuvu. ²⁹ Tənaɣa pa svv kiisuvu sɪ: lɔ Pəyalv, ta na-ŋ suwe? N kəma sɪ n tvyɪ-tvyɪ wahala na pə waatu mayamaya ta tata?

³⁰ Pə pamna afanaa kaləku sɔsɔv nakulɪ ku wɛ pə cɔlɔ təna na kv tuliɣi. ³¹ Ḿpúyú

alɔyaa wiina Yesu si: Ye n ká tɔyɔni-tv, yele na tɔ suv afanaa kalɔku kune kv taa.

³² Yesu cɔ-we si: Í polo. Ilena pá se apalaa naale un i waali na pá tɛena afanaa taa. Ilena afanaa tv casalɛ ke yem ke kpakpaa, na pá tii kalakala na pá tv lum na pá si.

³³ Mpúyɔ afanaa tiikilaa ná loma kpakpaa na pá polo icate taa, na pá keesi pɛ tɛna mpi pɛ lapa tɔ, na isɛna alɔyaa mpɛ pa tɔm lapa tɔ. ³⁴ Tɛnaya icate nyɛma tɛna luwa si pa sɛnjɛyɛ Yesu. Pa na-i, lena pá tɛeki-i si í lu pa tetv taa.

9

Yesu waasuvv ke kutɔnj kutuvulv tv
(Malɛkɪ 2:1-12 na Luku 5:17-26)

¹ Yesu suv kpuluvv na í tɛsi tɛnku na í polo i mayamaya i icate taa. ² Mpúyɔ pa kɔna-i kutɔnj kutuvulv tv na í hɛnta i kpatɛle tɔɔ. Yesu nawa apalaa mpɛ pa naani, lena í heeli kutɔntv si: Ma pɔyalv, tɔkɪ nyá ti, nyá isayatu husaa.

³ Tɛnaya lɔɔ Tɔm seyesalaa napɛli pa huv pa taa si: Apalv un i kpakɛyɪ i ti na í keesɛyɛna lɔɔ.

⁴ Yesu nyɛmá nti pa huvkɪ tɔ, lena í pɔɔsi-we si: Pepe tɔɔ ké í huvkɪ huwɛɛ asayɛɛ ke mpv? ⁵ Na nti tɔ yɔyɔtuvv kɛla tɛlv: Nyá isayatu husaa, yaa Kulɪ na í tɔ? ⁶ Tɔv, ma hɔlí-me si Yulv Pɔyaya má, pa pɛsɛyɪ na má husɪ isayatu ke atɛ cɛnɛ.

Tɛnaya Yesu tɔma kutɔntv si: Kulɪ na í kpaya nyá kpatɛle na í kpe.

⁷ Mpúyɔ apalv un i kulaa na í kpe.

⁸ Samaa ná mpv, lena sɔyɔntv kpa-we. Na pá sarɪ lɔɔ ké mpi pɛ tɔɔ i ha yɛlaa ke pɛsvv ykv kv taka ke mpv tɔ.

Yesu yaav ke Matiyee
(Malɛkɪ 2:13-17 na Luku 5:27-32)

⁹ Yesu lu tɛna na í tɛkɪ, lena í na apalv wei pa yaa si Matiyee tɔ, na í caya lampuu tɔmvlɛ. Ilena í yaa-i si: Kulɪ na í tɛnjɪ-m.

Tɛnaya Matiyee kulaa na í hu Yesu waali. ¹⁰ Yesu na i ifalaa na lampuu mulaa na asayaa pɔyalɛ pa kpɛnta Matiyee tɛ na pá tɔkɪ. ¹¹ Falisanaa na mpv, lena pá pɔɔsi i ifalaa si: Pepe tɔɔ ké mɛ caa na lampuu mulaa na yɛlaa asayaa pa kpɛntɛyɪ na pá tɔkɪ?

¹² Yesu nu pa kupɔɔsvv, lena í cɔ si: Pɛ taya alaafaya nyɛma nyulɛyɛna fetaa. Ama kutɔntuna kɛ. ¹³ Pa ymaawa si:

Kupantu ke ma sɔɔlaa, pɛ taya kɔtasi. Í polo na í pɛkɪ ymaavu tɔm tɛnɛ tɔ huwɛɛ. Mpi tɔ, ma kɔmayaa si ma yaaki asayaa, pɛ taya kupama.

Yesu keesuvv ke nɔhɔkutv tɔm
(Malɛkɪ 2:18-22 na Luku 5:33-39)

¹⁴ Mpúyɔ lɔɔ Lum Solv Yohaani ifalaa kpɛtɛna Yesu na pá pɔɔsi-i si: Pepe tɔɔ ké ta na Falisanaa tɔ hɔkɛyɪ nɔɔsi na nyá ifalaa u lakɪ mpv?

¹⁵ Ilena Yesu cɔ-we si: Í ká pɛsi na í la na akpayalv taapalaa wɛɛ larɪwakɛllɛ taa na í na-we pá wɛɛ? Aai, pɛlɛ pɛ fɛi lapv ke paa pɛcɔ. Pu kɔɔ na pá keesi kuyaku nakulɪ, lena pá lɛsi-i pa hekɔ. Pɛlɛyɛ paa hɔkɔ nɔɔsi.

¹⁶ Nɔyɔlv fɛi wei i ka tɔ i wontuvv kupɛnvv na saaliya kufalaya tɔ, pɛ taya pulv tɔɔ, saaliya ykɛ kaa hɔ-kv na púyɔ kɛli isu ku wɛɛ tɔ. ¹⁷ Páɔɔ nɔyɔlv kaa suu sulvm kufam ke sulvm huluvv kupɛnj taa, tɔfɔ huluvv ká ya na sulvm ti na huluvv náa wakɛli yem. Ama huluvv kufanj taa ké pa suuki sulvm kufam, lena pɛ tɛna pɛ caya teu.

Yailu pɛɛlv na alv tɔyɔlv pa tɔm
(Malɛkɪ 5:21-43 na Luku 8:40-56)

¹⁸ Yesu tɔyɛna-weyɛ tɔm tɛnɛyɛ heeluvv, ulɛ Yuta nyɛma sɔsɔ nɔyɔlv i kɔmayalɛ, na í hoti Yesu nɔɔhɛɛ tɛɛ na i tɔ si: Ma pɛɛlv hɛɛ nɔɔnɔɔ, kɔɔ na í tɛni nyá niyɛ ke i tɔɔ, i ká hiki weesuvv.

¹⁹ Mpúyɔ Yesu na i ifalaa pa kulaa na pá tɛnjɪ-i.

²⁰ Mpúyɔ alv nɔyɔlv, wei hatoo pusi naanvwa na naale taa i tɔyɛna tɔyɔlvv na pɛ we-i tɔy tɔ, i kpɛtɛna Yesu na i waali tɔɔ, na í tokina i capa ntɔmpɛlɛ. ²¹ Mpi tɔ, alv un i ka tv i taa kɛ si: Ye ma pɛsaa na má tokina paa Yesu capa mayamaya pu waa-m.

²² Tɛnaya Yesu pɛsa i waali na í na-i na í tɔm-i si: Taa nyá, n tema lɔɔ na nyá taa tɔyɔ pɛ waasa-y ma pu.

Tɛnaya pɛ waa-i kpakpaa ke tɛnɛ un.

²³ Yesu tala lɔɔ tɛsɛlɛ sɔsɔ un i tɔyaya taa na í mayana hɛsi hullaa na samaa kɔkɔtɛ.

²⁴ Mpúyɔ i tɔma si: Í lu cɛnɛ, pɛɛliya ta si. Ama ka too kutoo kɛ.

Mpúyɔ pa wona-i. ²⁵ Pa tema samaa ke lɛsvv, lena Yesu suv narɪ taa, na í tɔkɪ pɛɛliya niyɛ taa na ká kulɪ. ²⁶ Mpúyɔ pɛ tɔm yawaa pa tetv tɛna taa.

Yesu waasuyv ke yolumaa naale

²⁷ Yesu lu tæna na í tæki na í tala tiili, ilena yolumaa napælæyi naale tv í waali na pá kiisiyi si: Tafiiti Pæyaya nyæni tá pætætæle.

²⁸ Yesu tala tæyaya taa, ilena yolumaa mpe pá kpætæna-í. Tænaya í pæsa-wæ si: Í tema-m na mæ taa si ma pæsæyi na má la mpv?

Ilæna pá cö-í si: Ee, Tacaa.

²⁹ Mpúyú Yesu tokina pa ise na í tó si: Pá la isu í tema mæ taa tó.

³⁰ Ilæna pa ise kuli. Mpúyú Yesu kpaala-wæ na toj si: Tóv, í taa ye le na næglv nu yoo.

³¹ Ama pa luwa na pá yasí Yesu tòm ke tetv tæna taa.

Yesu loou ke ilæyov kamumuka

³² Pæle pa lu mpúyú kpaakaa, ilæna pá kæna Yesu ke ilæyohilu kamumuka.

³³ Tænaya í tæyæna ilæyov, na kamumuka svv yæyætvv ke kpaakaa. Piti kpa samaa na pá toj si: Tæ ta keesita isæntæyov lseylv tetv taa.

³⁴ Ama Falisanaa ná tæma si: Alæyaa wulav toj ke í tæyænæyæna alæyaa lelæa.

Samaa pætætæle kpa Yesu

³⁵ Yesu cæakaya acalæe na acalisi tæna na í seysesæyi Yuta nyæma tækotilænaa taa. Na í lakí waasu ke lso Kawulaya Laapaali Kvparj tòm. Í waakaya kvtómæj tæna na acamaa tæna. ³⁶ Yesu nyænaya samaa na pætætæle kpa-í. Mpi tó, yælaa pane pa kawaya, pa feina apalvov. Pa næyæsaæna heej wei í feina tiikilu tó. ³⁷ Tænaya í heela í ifalaa si: Kvmtv tæwa sæsom. Ama kvntaa fei payalæ. ³⁸ Ilæ í wiina kvmtv tv si í sæsi kvntaa ke í kvmtv taa.

10

Yesu ifalaa hæla

(Malæki 3:13-19 na Luku 6:12-16)

¹ Mpúyú Yesu yaa í ifalaa naanvwa na naale ke í kijn, na í ha-wæye pæsvv sv pá tæyæni alæyaa na pá waa kvtómæj tæna na acamaa tæna. ² Tillaa mpe pa naanvwa na naale hæla ntó. Kancalaya nyæj nté Simæj wei pa yaa si Piyæe tó, na í neu Antælu, na Sepetee pæyalv Saaki na í neu Yohaani, ³ na Filipu na Paatelemii, na Tormaa na lampuu mvlv Matiyee, na Alæfe pæyalv Saaki na Tatee, ⁴ na Seloti tv Simæj, na Yutaasi

Isækaleeu wei í tv Yesu ke í kolontunaa niij taa tó.

Yesu tillaa naanvwa na naale tiluyv
(Malæki 6:7-13 na Luku 9:1-6)

⁵ Yesu tila yælaa naanvwa na naale un na í seyses-wæ si: Í taa polo tetv nti tæ ta ke Yuta nyæma nyæntv tó tæ taa, í taa svv Samalii acalæe taa. ⁶ Ama í polo lseylv nyæma mpa pa lepa isu heej tó pa cælv. ⁷ Í ká lakí waasu na í heeliyi mæ mpaav taa si: Isætaa Kawulaya wusa kvntæ. ⁸ Í waa kvtæntvnaa, na í feesi sætaa, na í waasi asilima kvtæj nyæma, na í tæyæni alæyaa. Mæ hika faalaa ké, í ha tætvæ faalaa. ⁹ Í taa tv mæ sipanaa taa ké liyitee, paa nna. ¹⁰ Í ye le mæ mpaav hulv. Í taa tæni tokonaa, í taa læe ntæjvpala, í taa tæki kvátvúy. Mpi tó, tæmlæ latv na í calæsvv ké.

¹¹ Ye í svv ícæte yaa ícaliya nakæli ka taa, í pæeki wei í luyv wæe si í ká mv-mæ tó, na í caya tæna halæna mæ tæev. ¹² Ye í svv tæyaya nakæli ka taa ilæ í tó si: lso í ha-mæye alaafæya. ¹³ Ye tæyaya nke ka nyæma í mv-mæ, pv la-wæ isu í kooluyv tó. Ama ye pa kisa-mæ, mæ koolee í mæli mæ tæv. ¹⁴ Ye pa kisa-mæye mvv yaa mæ tòm nuv ke tæyaya nakæli yaa ícæte natæli tæ taa, í lu na í kpiisi-wæye mæ næhæe mvsvv na í tæe. ¹⁵ Tampana ke ma heeliyi-mæ yoo maa cæsæyi, Sætóm na Kvmtv tetv kaa na wahala ke Hvule wule na pá kæli ícæte nté.

Wahalanaa mpa paa kæv tó

(Malæki 13:9-13 na Luku 21:12-17)

¹⁶ Í nyæni, ma tiliyi-mæ isu heej ke sunsvmæj hev. Í la lævavv isu tomaa, na tæpamm isu alukukunaa. ¹⁷ Í la laakali, yælaa ká yaa-mæye puloonaa taa. Paa ma-mæye akpæte ke Yuta nyæma tækotilænaa taa. ¹⁸ Paa yaa-mæye nænæsi ke tetv tækelaa na avulaa sæsa pa kijnnaa ke ma tæv. Ilæna pácö í hólí ma tòm tampana ke pa na mpa pa ta ke Yuta nyæma tó pa isentaa. ¹⁹ Waatv wei paa pona-mæye puloonaa taa ké mpv tó, í taa næyæsi nti í ká yæyæti na isæna í ká yæyæti-ti tó. Pæ waatv í talaa, pv tv mæ luuv tæe ké kpaakaa ke nti í ká yæyæti tó. ²⁰ Mpi tó, pæ taya mæ kijn ke mæ kvvæyætvv ka luna. Ama mæ Caa Feesuyv ká yæyæta na mæ næsi.

²¹ Yælaa ká kuli na pá hólí pa taalvnaa yaa pa newaa si pá kv-wæ. Cæcænaa ká la pa

piya ke mpu tɔtɔ. Piya sɛle su kuli sɪ nyɔ́ma tɔɔ sɪ pá kv-wɛ. ²²Yɔ́laa tɔ́na taa ká kpana-meɣe ma tɔɔ. Ama wei í nyaya apalutu na í tala tɔ́naya, puntu nyuyɔ ke pu ya. ²³Ye pɛ kɔ́ma na pá tu-meɣe kunyɔɔ ke ɪcɛtɛ natɔ́li tɔ́ taa, í se na í polo lente taa. Tampana ke ma heeliyi-me yoo maa cɛsɛɣi, í kaa tɛ lɛɣɛli acalɛɛ ke cɔɔɔ na pácó Yulu Pɔ́yaya má ma kɔɔ.

²⁴Támle kpɛ́lɛmɔ́lɔ ta kɛ́li í hullu. Pácó ifalu nɔ́ɣɔ́lɔ í fɛi wei í kɛ́la í caa tɔ. ²⁵Ye pɛ lapa támle kpɛ́lɛmɔ́lɔ isu wei í húláɣi tɔ, pɛ mayánaa ké. Na ye pɛ lapa ifalu isu í caa pɛ mayánaa tɔtɔɣɔ. Pa ta kisi tɔ́yaya Caa ke tuu sɪ Pesepule, kacɔ́ɔfana tɔ́yaya nyɔ́ma na?

Isɔ seu tɔ́m
(Luku 12:2-7)

²⁶Ye mpu ɪlɛ, í taa nyana yɔ́laa. Pɛ tɔ́na mpi pɛ ɣmɛlaa tɔ, isu pɛ tɛ́ma na pɛ́ kuli pɛ tɔɔ. Pɛ tɔ́na mpi pɛ lapa mukaya tɛɛ tɔ, isu pa tɛ́ma na pá nyi-wi. ²⁷Pɛ tɔɔ ké tɔ́m nti ma ɣmɛsɛɣi na má heeliyi-meɣe ahoo tɔ, í kpaalɪ-tɔ́ɣi ɪlim taa. Na nti pa wɛ́lɛta mɔ́ ɣkpaɔɔɔ taa tɔ, í kpaalɪ-tɪ na nɔ́ɣɔ sɔ́sɔ́ɣa. ²⁸Í taa nyana mpa pa pɛ́sɛɣi na pá lɛ́sɪ yulu weesuyu tike, na pɛ waalɪ paa pɛ́sɛɣi pulu tɔ. Ama í se Isɔ, unɪ í pɛ́sɛɣɔ́na na í kv yulu. Pɛ́yɛle í pɛ́sɛɣi na í tu-ɪ tɔ́naaasɛle sɔ́sɔ́lɛ taa. ²⁹Pɛ tɔ́yɔ sumpɪwɪnaa naalɛɣe pa pɛɛtɔ́ɣi santii kɔ́lɔm taa? Pɛ́yɛle kɔ́lɔm nyuyɔ u leki na pɛ́ tá luna mɔ́ Caa kíɔ. ³⁰Mpu unɪ tɔtɔɣɔ na mɔ́ nyuyɔ taa nyɔ́ɔɔsɪ, Isɔ nyɔ́má sɪ tɔ́na sɪ nyuyɔ ké. ³¹Ye mpu í taa nɔ́ɣɔ́sɪ. Í kɛ́la sumpɪwɪnaa tɔ́cɔ́ɔacaya.

Yesu Kilisiti mvyu yaa í kisuyu
(Luku 12:8-9)

³²Ye yulu ta ɣmɛsɪ sɪ í kɛ́ ma nyɔ́ɣ, ma mayamaya maa tisi ma Caa wei í wɛ ɪsɔ́taa tɔ í ɪsɛ́ntaa sɪ puntu kɛ́ ma nyɔ́ɣ tɔtɔ. ³³Ama wei í kpeesa yɔ́laa ɪsɛ́ntaa sɪ í ta nyi-m, ma mayamaya maa tɔ ma Caa wei í wɛ ɪsɔ́taa tɔ í ɪsɛ́ntaa sɪ ma ta nyɔ́mɪ-ɪ tɔtɔ.

Yɔ́laa fayav ke Yesu tɔɔ
(Luku 12:51-53 na 14:26-27)

³⁴Í huu sɪ heesuyɔ ke ma kɔ́na antulinya taa? Aai, yoo ke ma kɔ́naa. ³⁵Ma kɔ́maya sɪ ma yoosiyi cɛɛ na í pɔ́yaya, na pɛɛ́lɔ na í too, na poolu na paɔ́ alu nyɔ́ɣ. ³⁶Yulu tɔ́yaya nyɔ́ma mayamaya ká pɛ́sɛ́na í kolontunaa.

³⁷Ye wei í sɔ́lɔ́ɣi í caa yaa í too na pɛ́ kɛ́li ma, í ta tala í la ma ifalu. Na ye wei í sɔ́lɔ́ɣi í pɔ́yalu yaa í pɛɛ́lɔ na pɛ́ kɛ́li ma, í ta tala í la ma ifalu. ³⁸Ye wei í ta sɔ́ɣɔ́li í sɛ́m tesika na í tɔ́ɣi-m, puntu kaa pɛ́sɪ na í la ma ifalu. ³⁹Wei í nyɔ́na í weesuyɔ tɛ́cututu, í tɛ́ɣna sɛ́pɔ. Ama wei í lapa í tɔ́ɣi awusa ke ma tɔɔ, puntu ká hikina weesuyɔ.

Cele kaseesi
(Malaki 9:41)

⁴⁰Ye wei í mu-me, maya í muwa. Na ye wei í mu-ma, puntu mu wei í tila-m tɔ́ɣɔ. ⁴¹Ye wei í mu Isɔ kuyɔ́ɣɔ́tɔ́tu tɛ́lɛ́sɔ́lu nɔ́ɣɔ́lu sɪ í kɛ́ Isɔ nyɔ́ɣ tɔ pɛ́ tɔɔ, puntu ká hiki kasɔ́yaya ɣka Isɔ kuyɔ́ɣɔ́tɔ́tu tɛ́lɛ́sɔ́lu ká mu tɔ. Na ye wei í mu yulu wei Isɔ nyɔ́nɔ́ɣi kupaɔ tɔ sɪ í kɛ́ kupaɔ tɔ pɛ́ tɔɔ, puntu ká hiki kasɔ́yaya ɣka paa ha yulu kupaɔ tɔ. ⁴²Tampana ke má, ma heeliyi-me, wei í ha lum sasala anɛ a mayamaya ke piya sɛ́nɛ sɪ taa nakalɪ ke ka kɛ́ ma ifalu tɔ pɛ́ tɔɔ, puntu kaa laɔ pɛ́ kasɔ́yaya.

11

Isɔ Lum Sɔ́lu Yohaani tiluyɔ ke Yesu kíɔ
(Luku 7:18-35)

¹Yesu tɛ́ma í ifalaa naanɔ́wa na naale ke pɛ́ tɔ́naya keesuyɔ ke mpu, ɪlɛna í kuli tɔ́na na í tɛɛ sɪ í sɛ́ɣɛsɛɣi na í lakɪ waasu ke acalɛɛ taa.

²Lum Sɔ́lu Yohaani wɛ salɔ́ka taa na í nu pa yɔ́ɣɔ́tɔ́ɣi nti nti Kilisiti lakɪ tɔ pɛ́ tɔ́m. ɪlɛna í tili í mayamaya í ifalaa taa napɔ́lɔ, ³sɪ pá pɔ́ɔsɪ-ɪsɪ: Nyayale wei í tɔ́m paa tɔ́ma sɪ í ká kɔɔ tɔ, yaa nɔ́ɣɔ́lu wɛɛ í kɔ́ɔ tɔ taɔɔ ɪlɛ?

⁴Mpɔ́ɣɔ́ Yesu cɔ́-wɛ sɪ: Í polo na í keesɪ Yohaani ke nti í nukɪ na nti í naakɪ tɔ sɪ, ⁵yulɔ́maa naakɪ, kaakalasi tɔ́ɣ, na tɔ́nuyɔ tɔɔ asilima kɔ́tɔɣ nyɔ́ma naakɪ nyuyɔ, ntamaa nukɪ, sɛ́taa ná fɛɔ. Pácó kunyɔ́ntɔ́naa ná tɔ́ɣna Laapaaɪ Kupaɔ ke nuu. ⁶Wei í naani kaa lu ma tɔɔ tɔ́ puntu nu leɔɔɔ ké.

⁷Yohaani ifalaa mpe pa kɔ́ma na pá kpe, ɪlɛna Yesu suv samaa ke Yohaani tɔ́m pɔ́ɔsuyɔ sɪ: Pepeɣe í ka pola wɔ́laya tɛ́tu taa kɛ́ nav ye? Heelim makɪ na pɛ́ ciyitiyi sɛ́sɛ́ncaya ɣka tɔ? Anɪ pɛ́ tɔ́yɔ tɔ́lɛ. ⁸ɪlɛ pepe nav ke í polaa? Yaa yulu wei í suu kacɔ́ka wontu tɔ? Tɔ́u mpa pa suuki kacɔ́ka wontu tɔ́ awulaa tɛ́sɪ taa kɛ́ pɛ́le pa wɛɛ. ⁹ɪlɛ pepe mayamaya ke í ka tu pola nav? Yaa Isɔ kuyɔ́ɣɔ́tɔ́tu tɛ́lɛ́sɔ́lu nɔ́ɣɔ́lu?

Tampam, Iso kuyogotutu telasulo ké. Hali ma heeliyi-me si i tu kela mpv. ¹⁰ I tom ke pa tu hmaawa Iso Tom taa si: Nyani, ma tillu nto ma telasayi nyá nogo too, si i tayani nyá mpaav na í kora. ¹¹ Ma heeliyi-me ye tampana si, yulopiya tana taa nogofo fei wei i kela Iso Lum Solu Yohaani to. Ile paa na mpv isotaa Kawulaya taa sákpeli mayamaya tee-i. ¹² Hatoo pa kpayav waatu wei Iso Lum Solu Yohaani lakaya waasu na pa tana sanja to, isotaa Kawulaya hikuyu ké isele kuseemle tom ké. Na mpa pa seesa ise to mpe pa hikiyina-ke. ¹³ Iso kuyogotutu telasalaa tana na Moisi kusasutu kpaala Kawulaya nke ka tom, halana pá tala Yohaani konte. ¹⁴ I caa ma tom muyu togo, tofo ma heeliyi-me si Yohaani inaxale Ilii wei paa toma si i ká málí to. ¹⁵ Ye í ké nulaa í nu.

¹⁶ Pepeye maa keesana kufalarj yalaa pane? Pa naxasana ké isu piya cakuyu kataasi taa na si toj tana si: ¹⁷ Ani ta mapameye soo si í paa, na í kisi. Páco tá wii sam wula, pa ta ce má lanja na í wii. ¹⁸ Tuv, Yohaani ná koma, u tóki, u nyóaki sulom, na pá yogotayi ílé si i ké ilogohilu. ¹⁹ Yulu Payaya má, ma koma na má tóki na má nyóaki, ilena pá tayana yi maya tom to to si ma ké hilitu na sulonyóalo. Aaiyee si lampuu mulaa na asayaa pa ceu ké. Ama Iso layatu hula pa teu.

*Yesu kalənav ke acaləe
(Luku 10:13-15)*

²⁰ Mporóy Yesu suv acaləe nna a taa i wiisa piti tana payale lapv to a nyoma ke kalənav na toj. Mpi to, pa ta layasi tonte. I toma-weye si: ²¹ Hai, Colaserj nyoma me, má tom we waiyo. Hai Petesaita nyoma me, má tom we waiyo ké. Piti tana nna pa lapa-ye ye má heku taa to, ye isu isənto Tiini na Sitəj pa acaləe taa ke paa lapa-ye, isənto paa tema suuu ke layaya wontu isu folətonaa taka na pá pəli pa too ké təluma si pá hólí si pa caa pa layasi tonte. ²² Pə too ké ma heeliyi-me si paa hólí suulu ke Tiini na Sitəj acaləe nyoma ke Hvule kuyaku wule na pá kəli-me. ²³ Pə kaasuyv Kapənahum nyá to, n hvu si n ká pu na í kaləsəna hatoo isətonuyv na? Ama paa tisi-ŋ ké təfe ke tuu tənəasəle səsəole taa. Pə taya pulv piti tana nna pa lapa nyá taa to. Ye Sətom ke paa lapa-ye, isənto i ka tapəna sanja. ²⁴ Pə

too ké ma heeliyi-me si paa hólí Sətom ke suulu ke Hvule wule na pá kəli-me.

*Yesu kiŋ heesuyv tom
(Luku 10:21-22)*

²⁵ Waatu inayi Yesu yogotaa si: Hai, ma Caa, isotaa na ate pá tv, ma se-e-ŋ. N hmesa tom tənəye layatunaa, ilena í kuli-tayi piya. ²⁶ Ma Caa, pəpətv fei ma se-e-ŋ. Nyá uní nyá luyv tu lapəna mpv.

²⁷ Ama ma Caa cela-m pá tənaya. Ye pá taya ma Caa tike nogofo ta nyi Pəyalv. Na pá taya Pəyalv tike, nogofo ta nyi Ceece to to. Aŋha, ye Pəyalv nəkəna si i hólíyí wei pá paasi.

²⁸ Me mpa i kawa na má səgəla nu-me to, má tana í kəw ma cəlo na má ye le na í heesi. ²⁹ I ye le na má tóki-me ye teu na má seye si-me ye ma layatu. Pə taya pulv too, ma wena suulu na má we təpamm, na má mayamaya í ká heesi. ³⁰ Mpi pá too to, ye ma təkə-me í nukí leleŋ ké, na səgəla nna maa sukí-me to a fei yurj.

12

*Yesu kele kuyaku kuhəesuyv to
(Maləki 2:23-28 na Luku 6:1-5)*

¹ Pə waali ké Yesu təkəyana tojənyaya pee taale natəli tá kiŋ ke kuyaku kuhəesuyv nakvli kv wule. Mporóy nyogosi kpa i ifalaa, ilena pá suv tojənyaya pee pelvuv na pá tóki. ² Falisanaa ná mpv, ilena pá yogoti-i si: Nyani, nyá ifalaa lakuyv mpi pá fei lapv ke kuyaku kuhəesuyv wule to yee?

³ Tənaya Yesu co-we si: Ye mpv í tá kala mpi Tafiiti lapa waatu wei nyogosi pu í na mpa paa we i cəlo to? ⁴ I suv Iso təyaya taa na í kpayə potopotonaa mpa paa su Iso to na í na i yalaa pá togo. Pəyele potopotonaa isu mpv tá ké mpa yalaa tana ka togo to. Ama kotəlaa tike ka wenna mpa si pá togo-we. ⁵ Yaa í ta kala Moisi Kusəsutu taa si kotəlaa ta nyi kuyaku kuhəesuyv ke waatu wei pa tojna tamlə lapv ke Iso təsəle taa to. Pəyele nogofo u nyənəyi-we isu pa wakəlayi-kv. ⁶ Ma heeliyi-me si pulupv we cəne na pá kəla Iso təsəle. ⁷ Pa yogota Iso Tom taa si: Kupantu ke ma sələaa, pá taya kotasi. Ye í ka cəkəna tom tənə to huwəe í taa tv yalaa panəye kupəntuyv ke yem ké mpv. ⁸ Yulu Payaya mayale kuyaku kuhəesuyv Səso.

Nkpalækpekaya tu

(Malaki 3:1-6 na Luku 6:6-11)

⁹ Yesu lu tana, ilena í suv Yuta nyéma tãkotile nateli tã taa. ¹⁰ Pã pamna nkpalækpekaya tu nãgolu í ka wã tãna. Ḿpúyú mpa paa wã tãna tã pa caakaya pa hiki timpi paa waana Yesu tã. Ilena pá pãosi-í sí: Ta mpaav taa, paa waasi yulu kã kuyaku kuhẽesuyu wule yaa isãna?

¹¹ Tãnaya Yesu pãosa-wã sí: Mã taa awe wena heu kulm tãkoŋ na heu uní í hoti ṕúyú sãsãu nakuli ku taa kã kuyaku kuhẽesuyu wule, na í yele-í lãsuvu sí pã kã kuyaku kuhẽesuyu? ¹² Na yulu na heu kã wã? Tãu, ye mpv pa pãsaŋi na pá waasi yulu kã kuyaku kuhẽesuyu wule mãe.

¹³ Ilena Yesu tã nkpalækpekaya tu uní sí: Tãu, loosi nyá ninj.

Nkpalækpekaya tu loosa í ninj, ilena í ninj mæli teu tãmamam isu lãlãŋ. ¹⁴ Tãnaya Falisanaa polaa na pá caya na pá mayasi isãna paa la na pá ku Yesu tã.

Iso tãmlẽ tu lãsuvu tãm

¹⁵ Yesu nu mpv, ilena í se tãna na yalaa paŋalẽ tãŋi-í. Ntãna í la na pa tãna mpa paa kã kutãntunaa tã pá hiki alaafãya. ¹⁶ Ama í kpaala-wẽŋe teu sí: Í taa yele na pá nyí ma tãu. ¹⁷ Pã lapa mpv sí pá la nti iso kuyãŋotutu tãlãsulã Isayii ka yãŋotuvu tã sí:

¹⁸ Iso yãŋotaa sí, ma tãmlẽ tu wei ma lãsaa tãŋolo. Wei ma sãdlaa na ma laŋlẽ hẽena sãsãm tã. Maa tu ma Feesuyu kã í taa. Í ka heeli hvonav tãm kã piitimnaa.

¹⁹ Í na nãgolu pa kaa yoo.

Pãyele pa kaa nu í tanj.

Pa kaa na-í na í laki faaci kã samaa taa kã icate patãma taa.

²⁰ Í kaa tãesi isãkpuluvu tu isãle kã nanjtuvu. Í kaa tãesi teesuyu kã fãtãla wei í kãkã tãŋna fiyinuvu tã.

Halãna í tã siyisuyu tãm nyuvu kã kusuvu.

²¹ Katerja tãna yalaa kã tekiyi-í.

Yesu cãu kã í tãm tulaa

(Malaki 3:22-30 na Luku 11:14-23)

²² Ḿpúyú pa kãna Yesu kã ilãŋchilu wei u naaki pãyele u yãŋotãŋi tã. Ilena Yesu la na í suv yãŋotuvu na nav. ²³ Ḿpúyú piti kpa yalaa tãna na pá tã sí: Yaa Tafiiti Pãyalu unãŋalẽ?

²⁴ Ama Falisanaa ná kãma na pá nu mpv, ilena pá tã sí: Alãŋaa sãsã wei pa yaa

sí Pesepule tãŋ kã apalu unẽ í tãŋonãŋana alãŋaa lãmpa.

²⁵ Yesu ná cãkãna pa taa hũwẽe, ilena í tã-wã sí: Ye kawulaya í wẽe na ka taa yalaa fã nãŋo kulumaya, nãŋnãŋ ka yawaya. Na icate í wẽe na tã taa yalaa yaa ye tãŋaya wenna na ka taa nyéma fã nãŋo kulumaya, nãŋnãŋ ka yawa. ²⁶ Ye Sataní tãŋonãŋi í ti, ilẽ pã wã isu í kawulaya nyéma yooki pa taa pa tike ntẽ. Na saa uní í kawulaya nyuvu ntẽ ka isãna? ²⁷ Ye ilãŋu Pesepule tãŋ kã ma lookina alãŋaa isu mã hvukuvu tã, ilẽ awe tãŋ kã mã pãyalaa ná lookina pa nyéma? Tãnaya mã pãyalaa mpẽ pa mayamaya paa kũna mã tãm. ²⁸ Ama ye iso tãŋ taa kã ma lookina alãŋaa, ilẽ iso kawulaya wã mã tẽe mã tẽe kã.

²⁹ Nãŋolu kaa pãsi na í suv yulu tãŋtu tãŋaya sí í kuuki í wontu na í ta tãm-í ŋmusi kã hãkuvu. Ama í kpa-a kã na í hãkã takenkãŋ na pácõ í suv wontu kuuu kã tãŋaya taa.

³⁰ Wei í fã ma tãu tã, puntv kã ma kolontu kã. Na wei í sãŋna-m tãsuuvu tã í yaasãŋi kã. ³¹ Pã tãu kã ma heeliyi-mã tãfoo sí paa yalaa kuwakãlãm ka tãu isãna, yaa paa yãŋotí isayatu isu wã, iso pãsaŋi na í hólí-wẽŋe suulu. Ama wei í ka yãŋotí isayatu kã Feesuyu Nanjtu tãu tã, pa kaa hólí puntv kã suulu. ³² Ye wei í yãŋotã Yulu Pãŋaya mã, ma tãu kã isayatu, paa hólí puntv kã suulu. Ama wei í yãŋotã Feesuyu Nanjtu tãu kã isayatu, puntv kaa na suulu, paa sãŋa, paa cele.

Tuvu nyãm na ku pãle kinj

(Luku 6:43-45)

³³ Tuvu í lulãŋi pẽe kupana kã pa tãŋ sí ku kã tuvũ kupãŋku. Na tuvũ í lulãŋi pẽe asayẽe kã pa tãŋ sí ku kã tuvũ isayãu. Pã tãŋa pulv tãu, tuvũ lulãŋi kinj kã pa nyãŋna-ku. ³⁴ Akala piya mẽ, isãnaya mẽ mpa í kã asayãa tã í kã pãsi na í yãŋotí tãm kupantu? Pã tãŋa pulv, isãna yulu lotu taa tãwã tã ḿpúyú í yãŋotãŋa hólãŋi. ³⁵ Yulãŋã kupantu lukãna tuu í lotu taa kupantu kinj kã. Ilena isayãu uní ilẽ í isayatu luna tuu í lotu taa isayatu kinj. ³⁶ Ma heeliyi-mẽ sí Hvũle wule paa pãosi yalaa na paa heelina pa mayamaya pa nãosi kã paa tãmaya kpa nyãŋka ŋka pa yãŋotã yem tã. ³⁷ Pã tãŋa pulv, nyá yãŋotãŋa taa kã paa nyãna sí nyá tãm tewa yaa tã sãpa.

Piti tæmle nyuluyv

(Malæki 8:11-12 na Luku 11:29-32)

³⁸ Mþóý lso Töm seýesalaa napeli na Falisanaa napeli pa tōma Yesu si: Tacaa, tō caa si í la-tuyv piti tæmle nateli na tó ná.

³⁹ Tənaýa Yesu tōma-wē si: Kufalan ýalaa asayaa mpa paa tēý lso na pa taa tō pa caa pá ná piti tæmle nateli. Ile pa kaa na nateli, ye pə taýa lso kuyçotutu teləsulu Yonaasi nyənte. ⁴⁰ Pə taýa pulv, isu Yonaasi çayav tinte səsəle lotu taa ké kuyeeý tooso ké ilim na ahoo tō, mpv tətəýo Yulu Pəyaýa má maa çaya tetv tē ké kuyeeý tooso ké ilim na ahoo. ⁴¹ Ye pə tala Hvule wule Ninifi nyéma ká kv kufalan ýalaa pane pa tōm. Pə taýa pulv, kuyanku pele pa nu Yonaasi waasv tō pa yela pa isayatu ke kpakpaa ké. Pəyele pulupv wē cəne na pə tē Yonaasi un. ⁴² Na ye pə tala Hvule wule tətə, ilim mpətəý tō wulav alv nyəý ká kv kufalan ýalaa pane pa tōm ke mpi pə tō ilé í ka luna tuu tetv pooluy taa na í kəw si í nu ki isəna Salvməý yəçətaýana nyəm tō. Páçs pulupv wē cəne na pə tē Salvməý təçayacaya.

Iləçuv wei pa loowa tō í məlvuy

(Luku 11:24-26)

⁴³ Waatu wei pá loowa iləçuv, wulaya taa ké í cəki si í heesi. I lanəýi ⁴⁴ ilena í taýani í taa si: Maa məli təyaya ŋka ka taa ma luwa təýo. I takí kele ka taa, ile í ká mayana pa hasa-ke na pá taýani pə tənaya teu, na nyəlv fei ka taa. ⁴⁵ Pəle tō í puki ké na í caa aləýaa lelaa mpa pa kəla unəýi isayatu təýo tōm naatosompəçolaya, na pá kəw na pá çaya təyaya ŋke ka taa. Ilena ləý nyəntu náa məli na tó lá sana na nəwəwə nyəntu. Mþóý pə wē na kufalan ýalaa asayaa pane.

Yesu too na í newaa pa tōm

(Malæki 3:31-35 na Luku 8:19-21)

⁴⁶ Yesu təýna samaa ke yəçətənav ke mpv, ile í too na í newaa apalaa nyéma pa talaa kele, na pá səŋa awalí na pá caa pa yəçətəna-i. ⁴⁷ Mþóý nəçəlv teləsa Yesu si: Nyá too na nyá newaa pa səŋna nteýe awalí na pá caa pa yəçətəna-ŋ.

⁴⁸ Tənaýa Yesu nəçəlv təkpa si: Aweýe ma too, na mpaýa ma newaa ye?

⁴⁹ Ilena Yesu hólí í ifalaa ke niŋ na í tō si: Ií naa ma too na ma newaa ntō. ⁵⁰ Pə taýa pulv tō, mpa pa lakí mpi ma Caa wei í wē

isətaa tō í caaki tō, mpeýele ma newaa na ma toonaa.

13

Mətutuuna tōm

(Malæki 4:1-9 na Luku 8:4-8)

¹ Mþóý kuyaku ŋkv Yesu kula təyaya na í polo lvm nəçəlv na í çaya na í seýesəýi. ² Tənaýa ýalaa kota í kiŋ ke səsəm pə fei kəesuyv. Haləna í kulí na í kpa kpuluyv taa na í çaya. Na ýalaa náa səŋa lvm nəçəlv. ³ Ilena í la-wēýe faaci ke teu na í seeki-wēýe isənaa si pá cəkəna. Ilena í tō si: Tuulu poləna tuutu. ⁴ I tuukaya í mətutuuna ilena, lenna hoti mpaav nəçəlv nəçəlv na sumasi tii na si təəsi-ye. ⁵ Mþóý lenna hota kəwəv tō timpi tetv ta lim tō. Ilena a təýna nyəlv ke tetv wē tətayasam tō pə tō. ⁶ Ilim kəma na pə haŋ na pə nyaya məhoo, ilena a wuli, ke a ta hiki tetv si a ka hoosi kuparisi tō pə tō. ⁷ Pee lenna náa hoti səwa taa na ale a nyəv isu a ka kulí teu, ilena səwa fete-ye na a kpisi luluyv. ⁸ Ama pee lenna ná hota tetv musv nyəntu taa na ale á lá teu, lenna náa lvi səsəm səsəm, lenna ke mayana, lenna ke pəçə.

⁹ Yesu təma mþóý yəçətvuyv ilena í çuyusi si: Ye í ké tōm nulaa í nu.

Yesu seýesuyv na atuwa nyuv

(Malæki 4:10-12 na Luku 8:9-10)

¹⁰ Tənaýa Yesu ifalaa pola í kiŋ na pá pəçsi-i si: Pepe tō ké n tukiýi-wēýe atuwa ke kutuku?

¹¹ Mþóý í cə-wē si: Mē pə ha-mēýe si í nyí isətaa Kawulaya tōm kvŋmesətv. Ama pə kaasa lelaa tō, pele pa ta hiki tə nyəm.

¹² Pə taýa pulv tō, wei í wəna tō paa səçsi-i na pə tələna-i təhə. Ama wei í feina tō paa ləeki pəciimaya wei í wəna tō. ¹³ Pə tō ké ma tukiýi-wēýe atuwa ke kutuku. Mpi tō, pa nyənəýi paa naa, pa keŋ ŋkpaŋ pəyele paa nuki, paa cəkəýəna. ¹⁴ Tə mayamaya ke lsayii ka ná ləý na í yəçəti si:

Í ka nu teu yaa, ama í kaa cəkəna.

Í ká nyəni teu yaa, ama í kaa na.

¹⁵ Pə taýa pulv tō, ýalaa pane pa ləmayasə səpa.

Pa təkə pa ŋkpaŋ, pa wiisa pa isə si pa isə í taa na, pa ŋkpaŋ í taa nu.

Si pá taa cəkəna pə yaasi.

Pə taa kəw pá pəsəna ma tō.

Na má lá na pə waa-wē.

Isə yəxətəna mpv yoo.

¹⁶ Ye me ile, mə nu lelej ké. Pə taya pulv təə, mə ise naaki na mə ģkpaŋŋ nuki.

¹⁷ Ma heeliyi-məxe tampana təfoo sɪ Isə kuyəxətutv teləsəlaa payale na Isə yəlaa taa payale nyula teu sɪ pá ná mpi í naaki isəntə tə, pa ta na. Pa nyulaa sɪ pá nu nti í nuki isəntə tə, pa ta nu.

Yesu kilisuyu ke mətutuuna howe
(Maləki 4:13-20 na Luku 8:11-15)

¹⁸ Təv, pənente í yele na má kilisi-məxe isə wei ma sɛ-məxe mpv tə ɪ howe ile.

¹⁹ Mpa pa nuki Isə Təm na pá ta cekəna-tɪ tə pa we ké isu mpaav kpeŋa tetv nti tə təv mətutuuna hotaa tə. Isayatu tv təŋəyi kpakpaa ké na í ləsi təm nti pa nu mpv təvə pa taa. ²⁰ Ləlaa ná we isu kuwəv təv timpi pee lenna hotaa tə. Peleyele mpa pa nuki Isə Təm na pá mv-təyi kpakpaa na laŋhuləmlə. ²¹ Paa yeki sɪ tə svna-weye teu. Pa təkəyi-təyi tatantaa. Saa wei wahala nəvəlv ɪ ká tala, yaa Isə Təm təv kuyəxətutv tɪv ka kəv, iləna pá lu Isə sɛv taa ké kpakpaa. ²² Ləlaa ná nəvəsəna wəna a hota səwa taa tə. Mpi tə, pa tɛv Isə Təm nuv iləna atə cəne kulaputv nəvəsɛ na wənav kuyuləv puxusi-we na pə kv təm ntəyi pa taa, na tə cəv tə kpisi ləlvəv. ²³ Pə kaasa pee lenna ná hota tetv musvŋ nyəntv taa. Aŋhaa, alə a wənnə nté isu yəlaa mpa pa nuki Isə Təm na pá cekəna-təyi teu na pá ləlvəv pee tə. Ləlaa ke səsəm səsəm, ləlaa ke mayana, na ləlaa ke pəcə.

Nyutu isayatu

²⁴ Məpəyú Yesu tasa-weye isə sɛv tətə sɪ: Isətəa Kawulaya nəvəsəna isəna təvəlv. Apəlv nəvəlv ɪ tuuna ɪ haləm na í tɛɛ.

²⁵ Məpəyú ɪ kolontu kɛsa ahoo heka ke waatv wei yəlaa təna tookaya tə, iləna í tuu nyutu isayatu ke kutəxəv hekv na í tɛɛ. ²⁶ Pə kəma na kutəxəv kvli na kv pu, iləna pá tuti nyutu isayatu təle tətə.

²⁷ Tənaɣa taale nté tə tv pəyalaa pəsa-ɪ sɪ: Tacaa pə taya kutəxəv ke n ka tuu nyá taale taa? Pə lapa isəna na nyutu isayatu siti pə hekv taa? ²⁸ Tənaɣa pa caa cə-we sɪ: Ma kolontu nəvəlv ɪ lapəna mpv. Məpəyú apəlv un ɪ pəyalaa mpe pa pəsa-ɪ sɪ: Tə polo na tə kpesi nyutu isayatu nti? ²⁹ Iləna apəlv un ɪ cə-we sɪ: Aai, í taa kpesi. Ye í təma sɪ í kpesəyi-ti, ntanyi pu

kpeŋa kutəxəv na pə kpesi. ³⁰ Í yele na pə təna pə kpentɪ puw ke mpv, haləna pə tala kum. Pə tala kum ile maa heeli kəntaa sɪ pá caaləna nyutu isayatu ke setvəv na pá həkə-tɪ təcapɪ təcapɪ, na pá tv kəkə. Iləna pəcə paa kpaɣa kutəxəv na pá tv ma kpou taa.

Səvə pile təm

(Maləki 4:30-32 na Luku 13:18-19)

³¹ Məpəyú Yesu tasa-weye kɛsvəv sɪ: Isə Kawulaya we ké isu yulv tuukuyv səvə pile ke ɪ haləm taa tə. ³² Wontu pee təna taa nté tə kəlaa wəv təminimini. Ama tə tɛv nyov tə tə puki tɪvə ké na tə kəli tuusi lensi. Haləna sumasɪ kəv na sɪ tɪv tana ke kv pilinasi təv.

Potopoto taa kukusum təm
(Luku 13:20-21)

³³ Məpəyú Yesu tasa-weye heeluyv sɪ: Isətəa Kawulaya nəvəsəna ké isu alv mayasəv mʊlv ke cəmsɛ təpam, na í kpaɣa kukusum ke pəcə na í tv na í huɣuti, na pə təna pə kpa təfv təvə.

Yesu tukuyv ke atuwa
(Maləki 4:33-34)

³⁴ Təmnəa pəne, Yesu yəxətəvə-weye samaa taa tə na atuwa ké. ɪ ta sɛyɛsɪ-weye natələyi yem na í ta kɛsəna pulv. ³⁵ ɪ lakaya məpəyú sɪ pá la nti Isə kuyəxətutv teləsəlv ka yəxətəa tə sɪ:

Atuwa ke maa yəxətəna-we.

Maa heeli-weye təmnəa mpa paa we ŋmesəv ke hatoo antulinya lapv waatv tə.

Yesu kilisuyu ke nyutu isayatu təm howe

³⁶ Məpəyú Yesu yela samaa na un ɪ polo təvəvə. Iləna ɪ ifalaa polo ɪ kiŋ na pá təmi-ɪ sɪ: Kilisi-tɪv haləm taa nyutu isayatu nti tə təm na tə nu.

³⁷ Tənaɣa Yesu cə-we sɪ: Kutəxəv tuulu nté Yulv Pəvəvə ma. ³⁸ Na antulinya unɣele taale nté. Na mpi pa tuuwa təvəlv mpa pa ké Isə Kawulaya nyəma tə. Nyutu isayatu nté mpa pa ké Isayatu tv nyəma tə.

³⁹ Kolontu wei ɪ tuu nyutu nti təvəlv iləxəv. Na kumtv waatv ke antulinya tɛm. Isətəa tillaa nté kəntaa. ⁴⁰ Isu pa təsvəv nyutu na pá tv kəkə tə, məpəyú pu la antulinya tɛm waatv. ⁴¹ Yulv Pəvəvə maa tili ma isətəa tillaa, na paa ləsi ma Kawulaya taa ké mpa pa tusiɣi ləlaa ke isayatu lapv taa na mpe pa mayaməvə pa lakɪ mpi pə fɛi

teu tō. ⁴²Na pá tu-weyē kōkō sōsōŋka taa timpi paa casəyi kapusi na pá nyasəyi pa təyi kela tō. ⁴³Na saa unī mpa pa nukəna lso tō, pele paa tee kōkō ke pa Caa Kawulaya taa isu ilim. Ye í kē nulaa í nu.

Kupam mpi pə ħməlaa tō

⁴⁴Isotaa Kawulaya wēē kē isu pa ħmesuyū liyitihutaya puluyū tētū tēē, na nəŋəlv kōō na í hii-wi, na í tayani-wəyi ħmesuyū ke teu. Ilena í tēēna laŋhəlvmlē na í polo í pēēti pə tēna mpi í wēna tō na í kōō í yana tētū nti tō.

Luluyū kupanġ tōm

⁴⁵Isotaa Kawulaya wēē kē isu payatəlv wei í pēēkəyi lutv kupantu tō. ⁴⁶Waatu wei í suliyina nakəlv ilena í pēēti pə tēna mpi í wēna tō na í yana-kv.

Kupama na asayaa pa faŋav

⁴⁷Isotaa Kawulaya wēē kē isu pa petuyū tiina puluyū ke lule taa na pá kpa tiina ke yem yem tō. ⁴⁸Puluyū suyí ilena tiina kpala hō-kv na pá luna kpeēŋa, na pá caya na pá tōōsi mpi pə wē teu tō na pá tv tōkv taa. Pə kaasəyi mpi pə fēi teu tō, ilena pá mələna na pá peti lum taa. ⁴⁹Mpv tōtəŋv pi la antulinya tēm wule. Isotaa tillaa ka kōō na pá tōōsi kupama. ⁵⁰Pə kaasəyi asayaa ilena pá tv kōkō sōsōŋka taa. Tənaŋa paa casəyi kapusi na pá nyasəyi pa təyi kela.

Kupantu kupəntv na kəfatv

⁵¹Mpōyō Yesu pōōsa-wē si: Í cəkəna tōm nti tē tēna na? Ilena pele pa cō si: Eē, tē cəkənaa.

⁵²Tənaŋa í tōma-wē si: Ye lso Tōm seŋesəlv nəŋəlv í pəsa isotaa Kawulaya taa ifəlv, í wēē kē isu təyaya tv kupanġ wei í ləsəyi í wontu təsule ke kəfatv na nti tē taanġaa tōyō waatu waatu tōyō.

Nasaletí nyəma kisuyū ke Yesu

(Maləki 6:1-6 na Luku 4:16-30)

⁵³Yesu tēma-weyē isonaa paneyē seēv, ilena í kəlv tēna ⁵⁴na í polo icate nte tē taa í ka puwa tō, na í svv tēna Yuta nyəma təkotile taa na í seŋesəyi. Tənaŋa í nyəm lapa mpa paa wē tēna tōyō piti, na pá tənġ si: Leyē inē í hika nyəm pənē unī pə taka? Leyē í hikina piti tēma lapv toma? ⁵⁵Pə təya kaafənta pəyalv ílé taa? Pə təya Malí ləlvəna-í? Pə təya í newaa nté Saaki na Yosēfəv na Siməŋ na Yuti? ⁵⁶Pəyele ta na í

newaa alaa nyəma tē wēnna. Leyē í hikina toma anē unī?

⁵⁷Pə tənaŋa mpv pə lapa pa laŋa ke kpūsəŋ, na pá kpisi Yesu tōm mvyv. Tənaŋa Yesu tōma-wē si: Lso kuyəŋətvv tēləsvlv ta laŋ sam ke tiili ye pə təya í mayamaya í icate taa, na í təyaya nyəma hēkv.

⁵⁸Yesu tá pəsi na í lá piti tēma ke mawaa nəŋəlvuyv tənaŋa pa ta tv lso kē naani tō pə tōō.

14

Lum Səlv Yohaani kuyv

(Maləki 6:14-29 na Luku 9:7-9)

¹Waatu unī í taa kē Kalilee kəfənē Helōti nu Yesu tanġ. ²Ilena í yəŋətv í təmlē nyəma kinġ si: Lum Səlv Yohaani ílé í tayanna fem. Pə tōō kē í pəsəyi na í lakí piti tēma.

³Kupam Helōti unī í ka tōmna si pá kpa Yohaani na pá hōkə-í na pá tv-í saləka taa. Pə təya pulv tōō kē Helōti lapa mpv, í ka kpayā í taalv Filipv alv Helōtiyati kē, ⁴na Yohaani yəŋətv-í si: Pə ta mvna si hí la Helōtiyati ke alv.

⁵Tənaŋa Helōti nyulaa si í kuyí Yohaani. Ama í nyanayana Yuta nyəma. Mpi tō, pele pa mayamaya pa nyənaya-í lso kuyəŋətvv tēləsvlv kē.

⁶Mpōyō Helōti luluyv acima wule Helōtiyati pēēlv polaa na í paaki mpa pa yaa tōyōv tō pa isentaa. Tənaŋa pə lapa Helōti ke leleŋ. ⁷Haləna í yəŋətv na í tuu si: Paa mpiyi n sələma-m maa ha-ŋ-wi. ⁸Ilena í too seŋes-í si: Polo si í ha-ŋ Lum Səlv Yohaani nyuyv ke nyənaya taa.

⁹Mpōyō wulav laŋle wakəlaa. Ama isv í ka tēma tuunav ke í mvulaa isentaa íle, pə fēi si í ká kisi. ¹⁰Tənaŋa í kusa yulv na í polo í seti Lum Səlv Yohaani nyuyv ke saləka taa. ¹¹Na pá tv-kuyv nyənaya taa na pá cəla pēēliya ŋke, na ká polo ká cəla ka too. ¹²Mpōyō Yohaani ifalaa kōma na pá kpayā-í na pá polo pa pi. Ilena pá polo pá kēesi Yesu kē isəna pə lapa tō.

Yəlaa iyisi kakpasí caləsvuyv

(Maləki 6:30-44 na Luku 9:10-17 na Yohaani 6:1-14)

¹³Yesu nu tōm tənē, ilena í svv kpuluyv na í tēē í tike ke kpeēŋa. Samaa nu mpv, ilena pá luna acalē taa na pá maləyi lum na pá tənġəyi Yesu waalv. ¹⁴Yesu luna kpuluyv taa na í ná yəlaa ke səsəm ke mpv, ilena pa tōm lapv-í pətəŋtəle na í waa pa kutəntunaa.

¹⁵ Pə kəma taanaya, ilena Yesu ifalaa polo na pá tōm-i s: Cəne ké nyutu taa ké na ilim tema. Təxəni yəlaa pane na pá polo acalee taa na pá ya kutəxəu na pá təxo.

¹⁶ Təna Yesu cəwa i ifalaa s: Yəlaa í taa naki tēu, mu hana-wəxə təxəna ke mə mayamaya.

¹⁷ Təna Yesu ifalaa cəwa s: Ntəy potopotonaa kakpası na tiina naalexe tə wəna yaa. ¹⁸ Məpəy Yesu təma ifalaa s: Í kona potopotonaa kakpası na tiina naale uni.

¹⁹ İlena Yesu heeli yəlaa s: Í caya atəxe nyutu tə. Təna i kəpə potopotonaa kakpası na tiina naale uni, na í teki isə na í sēe ləo ké í na təmlə. İlena í fayə-wə na í cəla i ifalaa s: pá tala samaa uni. ²⁰ Məpəy pa təna pa təxə na pá haɣə na pə kpisi həxəlası, haləna i ifalaa koti-sı na sı su təkəy naanəwa na naale. ²¹ Pəyēle mpa pa təxo mpv tə pa nyəwə tala isı iyisi kakpası. Alaa na piya pa paasi.

Yesu tənte ke lum təo
(Maləki 6:45-52 na Yohaani 6:15-21)

²² Məpəy Yesu təma i ifalaa ke pə waalı ké kəpəpaa s: Í suv kpuləy na í tēe-m nəxo na í tēsi kətəy ləxə. İlena uni í saalı təna na í paasəna samaa yasəy. ²³ Yesu tema samaa ke yasəy, ilena í kpa pəy nakulı kə təo ké i tike sı i sələməy, haləna ahoo cəy na a yu-i tənaya i tike. ²⁴ Saa inəyı mpv tə na kpuləy nāa tema pote ke pooləy ke lum həku taa na lum hola təy-kv. Mpi tə, heelim makı tuləy ké na pə mələxəna-wə na waalı waalı. ²⁵ Məpəy Yesu təma lum təo na í puki i ifalaa kiy. Waatu uni tə pə wəsəna kəmpaay koou ke mpv. ²⁶ Pa ná i təy lum təo, ilena səxəntu kpa-wəxə səsəm sı asənəalu ké, na pá suv kapusi mapv. ²⁷ Ama i təma-wəxə kəpəpaa s: Í təkı tənəy, mayə, í taa nyá.

²⁸ Təna Piyē təma Yesu s: Tacaa, ye nyəyə tampana, tə sı má tə lum təo na má kəo nyá kiy. ²⁹ Məpəy Yesu təma-i s: Ee, kəo.

Təna Piyē lu kpuləy taa na í suv lum təo ké tənte na í puki Yesu kiy. ³⁰ Ama Piyē kəma na i ləmayəsəe polo heelim kiy, ilena səxəntu kpa-i. Təna pə suv-i tisəy ke lum tēe na í kiisi s: Hai, Tacaa, ya-m.

³¹ İlena Yesu siisi kəpəpaa na í kpa i niy taa na í pəəsı-i s: Pepe təo ké n lapa sika. Ama n ta tē nyá taa na ləo na pə təo yoo.

³² Məpəy pa naale pa kpa kpuləy taa, ilena heelim həe təli. ³³ Təna Yesu ifalaa mpa paa wə kpuləy taa tə pa ləy akula ke i tēe na pá tōm-i s: Tampana n ké ləo Pəyayə.

Yesu waasəy ke kutəntənəa ke Kenesaletı

(Maləki 6:53-56)

³⁴ Yesu na i ifalaa pa tēsa tēsyu ke lum, ilena pá tala Kenesaletı tətə taa. ³⁵ Təna nyəma nyəma sı Yesu, ilena pá heeli na pə tēləsi təmayə pa tətə tənə taa sı Yesu kəma. İlena pá kəna-i kutəntənəa mpe pa tənə. ³⁶ Na pa wiikayəna-i sı i yele na pá tokina i kpaı ntəmpeə mayamaya. Na pa tənə mpa pa tokina i kpaı uni tə pə waa-wə.

15

Falisanaa kəxəxəstə ke kətəsı təo
(Maləki 7:1-13)

¹ Məpəy Falisanaa na ləo Təm səyəsəlaa luna Yosaleem na pá kəo pá mayəna Yesu, na pá pəəsı-i s: ² Pepe təo ké nyá ifalaa naa təxəy isəna ta caanaa sıwa sı pá lakı tə? Pə təyə pəlv, paa saɣəy isı ləo sētu taa pə wēe sı yulv ká la na pəcə í təxo tə.

³ Məpəy Yesu ná pəsa-wə tətə s: Pepe təo ké mə mə yeki ləo kuyəxətətu ke təyəy na í təxəy mə mayamaya mə kəxəxəstə? ⁴ Ləo ka yəxətəa s: Se nyá caa na nyá too, na tətə s: Ye wei i tūv i caa yaa i too, isı pa kv-i. ⁵ Ama mə səyəsəy sı yulv pəsəy na í heeli i caa yaa i too s: Mpi ma ləsa ma wənəv taa na má tənə-mə tə pə pəsa kəhaham mpi pə ké ləo nyəm tə. ⁶ Saa uni pə fəi sı i tēy i caa tətə. Í tá ná timpı í wakəxəy ləo Təm na í təxəy mə mayamaya mə kəxəxəstə tə. ⁷ Cəsləa mə, ləo kuyəxətətu tēləsəlv isayii ka nawa mə təm ké təkəlekele na pəcə í ɣmaa-təy i takəlayə taa s:

⁸ Nəxo taa ké yəlaa pane pa saɣı-m yem. Paa caa-m paa pəcəxo hatoo pa taa. Ləo yəxətəna mpv.

⁹ Pa səkı-m yem ké. Pa kəpəy yəlaa kuyəxətətu na pá səyəsəy isı ləo nyəntu.

Mpi pə lakı yulv ke isayəv təo
(Maləki 7:14-23)

¹⁰ Pæle pæ waali Yesu yaa samaa na í tō-we si: Í nu tōm tæne na í nyi si ¹¹ mpi pæ suvki yulv nɔɔɔ taa tō pu laki-ı isayau. Ama mpi pæ lukæna yulv nɔɔɔ tō mpi pæ lakæna-ı isayau.

¹² Mpóyó Yesu ifalaa pola ı kiñ na pá tōmı-ı si: Ntəñ n yɔɔɔta mpv tō n nawa si pæ ta la teu ke Falisanaa?

¹³ Mpóyó Yesu cō-we si: Ma Caa wei ı we isətaa tō ye ı ta sō tɔvɔ ŋku, paa kpesi-kuyv na pá pæti. ¹⁴ Í yele pæle, paa ké mpa pa hóláyi ləlaa ke mpaav na páccó mpe pa mayamaɔa pa ise ı naa tɔɔ. Ye yulvum həñ yulvum ləlv, pa təna paa kpeñti na pá hoti póyó taa ké.

¹⁵ Tənaɔa Piye tōma Yesu si: Kilisi-tɔvɔ ituule təne tə huwæ.

¹⁶ Tənaɔa Yesu tōma si: Pə kpeñna-me mə ta cəkæna-təɔəle? ¹⁷ Í ta nyi si pə təna mpi pə suvki yulv nɔɔɔ taa tō, pə tiiki ı hiluyv taa na pə te tō pə lukæna ı tapuvv? ¹⁸ Ama mpi yulv nɔɔɔ ná yɔɔɔtəyi tō hatoo ı lotu taa ké pə lukæna, na mpv pə lakæna yulv ke isayau. ¹⁹ Pə taya pulv tōɔ, yulv lotu taa ké isayatu huwæ caaləyi na a pukina-ı yulokule na wasaŋkalətu na asilima lapv taa, na ŋmuləm na kaloolaya na yəlaa cayanav taa. ²⁰ Mpi pə laki yulv ke isayau təɔəle. Ama si í təɔə na í tá sañ nyá niñ isu yulv ká la lə sɛv taa na páccó í təɔə tō, pəle pu laki yulv ke isayau.

Kanaaŋ alv təm

(Maləki 7:24-30)

²¹ Yesu lu təna, ləna í polo tətɔ nti tə we Tiini na Sitəñ pə cəlo tō tə taa. ²² Pə pamna Kanaaŋ alv nɔɔɔlv ı ka we tətɔ nti tə taa. Mpóyó alv unı ı kōma Yesu kiñ na í wiina-ı na nɔɔɔ səsəɔa si: Tafiiti Pəyalv Tacaa, nyəni ma pətəɔtəle. Ma pəelə hiina aləɔɔaa na pə tōka-ı teu.

²³ Ama Yesu ta cō alv unı si pulv. Tənaɔa Yesu ifalaa polaa na pá tō Yesu si: Təɔəni-ı, ı kələyi ta ŋkpaŋ təkuvv na í təñəyi-tv.

²⁴ Tənaɔa Yesu heela-ı si: lseyeli yəlaa mpa pa lepa isu heej tō pa waali ké ma kōma.

²⁵ Ama alv unı ı kulaa na í kōɔ í sopi Yesu tɛɛ na í tō si: Hai, Tacaa, waasi-m. ²⁶ ləna Yesu náa cō alv unı si: Pə ta mvna si pá kpaɔa piya təɔənaɔa na pá tv hasi. ²⁷ Mpóyó alv unı ı tōma si: Hai, ma cə, paa na mpv hasi təñəyi na si tōsəyi mpi si nyəma tōki na pá putətəyi atə tō mɛɛ.

²⁸ Mpóyó Yesu tōma-ı si: Puvwe, alv nyá, nyá naani tōɔwa yoo. Mpi n caa tō n ka na-wi. Tənaɔa ı pəyaya hika alaafəya ke kpakpaa.

Yesu waasuvv ke kutəntvnaa pəɔale

²⁹ Mpóyó Yesu kulə təna na í polo Kalilee tənku nɔɔɔ, na í kpa puvv nakulı kv tō na í caya. ³⁰ Na yəlaa samaa samaa kōɔ ı kiñ na pá kpeñna kutəntvnaa ke pəɔale mpa pa təñ tala tō na yulvmaa na acamaa na kamumusi na kutəməñ lələñ nyəma tətə. Pa pona kutəntvnaa mpe na pá su-weɔ Yesu kiñ, ləna Yesu la na pá hiki alaafəya. ³¹ Mpóyó pə lapa yəlaa ke piti ké isəna kamumusi svv yɔɔɔtvv na acamaa hiki toma na tala təntaa náa təñ teu na yulvmaa náa svv nav tō. Tənaɔa pa svv lseyeli ləɔ ké sam.

Yəlaa iyisi liyiti caləsvvɔ

(Maləki 8:1-10)

³² Mpóyó Yesu yaa ı ifalaa na í tō si: Yəlaa pane pa təm we-m pətəɔtəle. Í nyəni, kuyɛɛñ tooso kōlo pa we ma kiñ cəne na pa kutəɔvɔ tɛma. Pəyele ma luyv fəi si má yele na pá kpəna nyəɔɔsi, pá taa kōɔ na pá kpisi tənəñ ke mpaav taa.

³³ Tənaɔa ı ifalaa pəɔəsa-ı si: Nyutv taa cəne, ləye tu hiki təɔənaɔa na tə cəla samaa unɛ ı taka?

³⁴ ləna Yesu pəɔsi-we si: Potopotonaa isənaɔa í wena? ləna pəle si: Potopotonaa naatosompəɔəlaya na tiinisi ke pəcə.

³⁵ Mpóyó Yesu heela samaa si: Í caya atə. ³⁶ Tənaɔa Yesu kpaɔa potopotonaa naatosompəɔəlaya unı na tiina anı, na í sɛɛ ləɔ ké í na təmlə na í cəli, na í cəla ı ifalaa na pəle pá tala samaa. ³⁷ Mpóyó pa təna pa təɔəaa na pá haya. ləna ı ifalaa kotı hɔɔlasi nsi si kpisaat tō na pə su təkuvv naatosompəɔəlaya. ³⁸ Pəyele mpa pa təɔəaa tō pa we yəlaa iyisi liyiti ké, alaa na piya pa paasi. ³⁹ Yesu tɛma samaa unəyi yasuvv ləna í kpa kpuluvv taa na í tɛɛ Makatəñ tətɔ taa.

16

Waatvnaa cəkənav

(Maləki 8:11-13 na Luku 12:54-56)

¹ Mpóyó Falisanaa na Satusee nyəma pa kōma Yesu kiñ na pá tōmı-ı si: La piti təmlə natəli na pə hólı si nyá təñ luna ləɔ kiñ. Pa kuukaɔa Yesu nɔɔɔ ke kokuu ké.

² Tənaɣa Yesu cə-wə si: Ilim í kəma tɔvɔ na isətəlvɔnəsɪ seewa, í təŋ si: Cele isətaa ká cə tənəŋ. ³ Na ye tənəŋ təhulu ké pə seewa na pə wə təsutii, ɪ təŋ si: Təv ká kəə sənə. Mpi tə, isətəlvɔv seewa na pə wə səkpetəv. Pə lapa isəna na í nyəŋ mpi mpi pə lakɪ isətəlvɔv taa tə, na u nyəŋ mpi pə lakɪ kuyeeŋ unɛ ɪ taa tə. ⁴ Kɔfalanɔ yəlaa asayaa mpa paa tənɪ ləə na pa taa tə pa pəkəxi si pə la-wəye piti təmlɛ. Ama pa kaa na piti təmlɛ natəlɪ se. Ye pə taya Yonaasi nyəntɛ.

ɪ yəɣəta mpv, ɪlenə í yele-wə na í tɛɛ.

Falisanaa na Satusee nyəma pa kukusum

(Maləki 8:14-21)

⁵ Yesu ifalaa kəma na pá tɛsi lɔm kətəŋ ləŋkɔ təə, ɪlenə pá səə potopotonaa kpaɣav. ⁶ Mpuɣɔ Yesu təma-wə si: Í la laakalɪ na Falisanaa na Satusee nyəma pa kukusum.

⁷ ɪlenə Yesu ifalaa suv təmaɣa təm si: Tə ta kpaɣa potopotonaa təɣə ɪ yəɣətəxi mpv.

⁸ Yesu nu nti pa tənəna yəɣətəv kə mpv tə, ɪlenə í pəəsɪ-wə si: Pepe təə ké í təŋ si í feina potopotona tə pə təə? Ama í ta tɛ ləə na mə taa na pə təə yoo. ⁹ Haləna sənə í tá cəkəna kɛlɛ? Í tá təəsɪ potopotona kəkpasɪ wei ma fayaa na apalunyəəŋ iyisi kəkpasɪ təɣə tə ɪ təə? Na təkəŋ isəna pə kpisaa na í kpaɣa tə, í səə ɪlɛ ɪ nyuvɔ na? ¹⁰ Na í ta təəsɪ tətəɣə potopotona naatəəmpəɣəlaya wei ma fayaa na apalunyəəŋ iyisi liyiti təɣə tə ɪlɛ ɪ təə? Na təkəŋ isəna pə kpisaa na í kpaɣa tə, í səə ɪlɛ ɪ nyuvɔ na? ¹¹ Isənəɣa pə lapa na í ta cəkəna si pə taya potopotona təm kə ma yəɣətəxi? Í taa yele na Falisanaa na Satusee nyəma kukusum suv-mɛ.

¹² Waatv unəxi Yesu ifalaa cəkənaa si pə taya kukusum mayamaya təm kə Yesu yəɣətəɣa. Ama Falisanaa na Satusee nyəma pa kuyesətv kə ɪ təŋ.

Piyee huləvɔv si Yesu ké Mesii

(Maləki 8:27-30 na Luku 9:18-21)

¹³ Mpuɣɔ Yesu pola Sesalee Filipv tətə taa ké tiili. ɪlenə í pəəsɪ ɪ ifalaa si: Yəlaa təŋ si Yəlv Pəɣaya má ma ké awe?

¹⁴ Mpuɣɔ pɛle si: Pa təŋ si n ké lɔm Səlv Yohaani. Ləlaa si ilii ké, na ləlaa si n ké Selemii yaa ləə kuyəɣətəv tələsəlaa taa

nəɣəlv. ¹⁵ Tənaɣa Yesu pəəsə-wə si: Na mə se, mə huukɪ si ma ké awe?

¹⁶ Mpuɣɔ Siməŋ nəɣə təkpaav si: N ké ləə ləəwəyɔv tə Pəyalv Mesii.

¹⁷ Tənaɣa Yesu təma-ɪ si: Yohaani pəɣaya Siməŋ, n nu lɛlɛŋ ké. Mpi tə, pə taya yəlv cəpəna-ŋ tampana anɛ. Ama ma Caa wei ɪ wə isətaa təɣə. ¹⁸ Na má, má heeliyi-ŋ təfoo si nyá hətə yəɣətəxi si, Pələ, na pələ nyá nyá təə ké maa si ma yəlaa kpekəle. Na səm kaa pəsi na pə la-wəye pulv cəkəka. ¹⁹ Maa cəle-ŋ isətaa Kawulaya saafvnaa. Na mpi n kaa ha mpaav kə atɛ cənɛ tə, pə kaa na mpaav kə isətaa. Na mpi n ká ha mpaav kə atɛ cənɛ tə, pu hiki mpaav kə isətaa.

²⁰ ɪlenə Yesu kpaalɪ ɪ ifalaa si: Í taa heeli nəɣəlv si ma ké Mesii.

Yesu səm na ɪ fem pə təm

(Maləki 8:31-9:1 na Luku 9:22-27)

²¹ Pə kpaɣav waatv unɪ təɣə Yesu suv ɪ ifalaa kə heeluyv təfoo si: Pə wɛɛ si má polo Yosalem na nyuvɔ nyəma na kətəlaa səsaa na ləə təm seɣəsəlaa pá tv-m kuyəŋ kə tənəɣa səsəm. Paa kv-m, na maa fe pə kuyeeŋ tooso wule.

²² Mpuɣɔ Piyee yaa Yesu na í luna kpeeha na í təkɪ-ɪ-ti, si: Aai Tacaa, ləə í taa yele na təlɛ tá kəə.

²³ Tənaɣa Yesu pəsaa təkpev na í tə Piyee si: Satanɪ tɛɛ ma təə. Isayətv taa ké n caa n tusi-m. Nyá huwɛɛ ta kə ləə nyəna, yəlaa nyəna ké.

²⁴ Pələ pə waalɪ, ɪlenə Yesu pəsəna ɪ ifalaa təə si: Ye wei ɪ caa si í tənɪ-m pəntv í la ɪ təxi awusa na í səɣəlɪ ɪ səm tesika na í tənəyənə-m. ²⁵ Pə taya pulv, ye wei í pəkəxi ɪ weesuyv təcututu ɪ tənəna səpv. Ama wei í lapa ɪ təxi awusa kə ma təə, pəntv ká hikina weesuyv. ²⁶ Ye yəlv pəsaa na í hiki antulinya nyəm tənə ɪlenə unɪ ɪ si, ɪ kawaaya ntɛ wə? Puləpv wɛɛ mpi yəlv ká kpaɣa na í ləɣasəna ɪ weesuyv tə? ²⁷ Mpi tə Yəlv Pəɣaya má, maa kpaɣa ma Caa teeli na má na ma isətaa tillaa tə kəə na má fɛlɪ paa wei ké isəna ɪ kuləpv wɛɛ tə. ²⁸ Tampana kə ma heeliyi-mə yoo maa cəsəxi, mpa pa wə cənɛ tə pa taa ləlaa ká ná Yəlv Pəɣaya má na má kəŋ isv wulav səsə na pəcɔ pá si.

17

Yesu isentaa layasuvu

(Malaki 9:2-13 na Luku 9:28-36)

¹Kuyee naatoso teewa, ilena Yesu kpaya Piyee na Saaki na ilé i neu Yohaani na pá polo puu kukuluvu nakuli ku tɔɔ ké pa tike.

²Tənaɣa i layasa pa isentaa ké kpakpaa, na i isentaa tee kəkɔ. ³Mróyó i ifalaa tooso un i na Moisi na ilii, na pá na Yesu pá yɔɔtəyi.

⁴Tənaɣa Piyee tɔma Yesu si: Taca, isu tɔ wɛ cənɛ isəntɔ tɔ pə wɛ teu napələyi te. Ile ye n caaki maa siki coka tooso. Nyaga lente, Moisi ke lente, na ilii ke lente.

⁵Piyee tɔɣna mróyó yɔɔtəyɛ ulɛ isɔɣmuntəyɛ kuhulumuyɛ lailai nɔɣɔlɔ i kɔmayalɛ na í taku-wɛ. Na pá nu pə yɔɔtəyi ɣmuntəyɛ ɣku ku tɛɛ si: Ma luyɛ tɛɛ Pəyaya ɣka ma laɣle huləmənə səsəm tɔɣɔlɔ. Í nuna-ke.

⁶Yesu ifalaa nu tɔm tənɛ, ilena sɔɣəntu kpa-wɛyɛ səsəm na pá hoti pa nɔɔsi tɔɔ.

⁷Mróyó Yesu polaa na í tokina-wɛ na í tɔ si: Í kuli, í taa nyá.

⁸Tənaɣa pa kusa isɛ na pá nyənɪ, ilena pá mayana Yesu tike takonɣ.

⁹Yesu na i ifalaa pa tiikayana puu tɔɔ ilena Yesu kpaalɪ-wɛ si: Í taa heeli nɔɣɔlɔyɛ mpi í nawa mpɔ tɔ. Haləna kuyanɣku Yulu Pəyaya má maa si na má fe tɔ.

¹⁰Mróyó Yesu ifalaa pɔɔsa-i si: Pepe tɔɔ ké lɔ tɔm sɛyəsəlaa ná tɔɣ si ilii ká caaləna kɔntɛ?

¹¹Tənaɣa i cɔ-wɛ si: Tampana pə wɛɛ si ilii ká kɔɔ na í tayani pə tənaɣa teitei na pácɔ. ¹²Ama ma heeliyi-mɛ si ilii tema kɔntɛ. Ama yəlaa ta nyəmɪ-i, ilena pá lana-i isu pa sɔɔlaa tɔ. Na mpɔ tɔtɔyɔ paa la Yulu Pəyaya má ma mayamaya ke nyarɣ.

¹³Tənaɣa i ifalaa nyəmá kpakpaa si lɔ lɔm Səlu Yohaani tɔm ke i yɔɔtəyi.

Pu nɔɣɔlɔ i alɔyaa loou

(Malaki 9:14-29 na Luku 9:37-43)

¹⁴Yesu na i ifalaa pa tala timpi samaa ka kɔtaa tɔ, ilena apalɔ nɔɣɔlɔ í polo i luɣ Yesu tɛɛ, ¹⁵na í tɔmɪ-i si: Hai, Taca, nyənɪ ma pəyaya pətɔtəle. Timle wenna-ke. Tɔm payalɛ pə pətəyi-keɣe kəkɔsi taa na lum taa. ¹⁶Ma kənə-keɣe nyá ifalaa ntɔ, na pá kpisi ka waasuvu.

¹⁷Mróyó Yesu tɔma i ifalaa si: I tɛɣ lɔ na mə taa, pácɔ í ké kutakeesɔɣ ké. Wɛɛ

isənaya má na-me tu caya na má tɔki mə kunyɔɣ? Í kənə-m pəyaya ɣkeɣe cənɛ.

¹⁸Ilena Yesu kaləna ulɔyɔw wei i ka wɛ pəyaya ɣke ka waalɪ tɔ na tɔɣ na í tɔɣəntɪ. Ilena pəyaya hiki alaafəya ke kpakpaa ke tənɛ inɪ.

¹⁹Mróyó Yesu ifalaa pɔɔsa-i pa tike si: Pepe tɔɔ ké tɔ ta pəsi na tɔ loo ulɔyɔw inɪ?

²⁰Mróyó Yesu cɔwa i ifalaa si: Í ta tɛ lɔ na mə taa na pə tɔɔ tɔyɔ. Tampana ke ma heeliyi-mɛ yoo maa cəsəyi. Ye mə taa tɛmnaw ke lɔ ka tu tala isu sɔɔya pile ke yasəlaya, í pəsəyi na í tɔ pulaya kanɛ si ká kpəsi na ká layasi, kaa kpəsi ké. Pulɔ kaa wɛɛ mpi í ká kpisi tɔ. [²¹Ulɔyɔw isu mpɔ, ye pə taya lɔ sələmuyɛ na lɔ sələmuyɛ, na nɔhɔkɔtu na nɔhɔkɔtu, pulɔ u tɔɣəntəyi-i.]

Yesu səm na i fem pə tɔm tɔtɔ

(Malaki 9:30-32 na Luku 9:43-45)

²²Mróyó kuyaku nakuli pə pamna Yesu ifalaa kota təntəmle ke Kalileɛ tɛtu taa. Tənaɣa Yesu heela-wɛ si: Paa tu Yulu Pəyaya maya yəlaa niɣ taa, ²³na pɛle pá ku-m. Ama wɛɛ tooso wule maa fe.

Mróyó tɔm tənɛ tɔ wakəla i ifalaa larɣa ke səsəm.

lɔ təsɛɛle lampuu fɛluyɔ

²⁴Yesu na i ifalaa pa tala Kapənahum, ilena lɔ təsɛɛle səsɔɔle lampuu mɔlaa polo pa pɔɔsi Piyee si: Mə Caa naa fɛlɔyɪ lɔ təsɛɛle səsɔɔle lampuu yɛɛ? ²⁵Ilena Piyee si: I fɛlɔyɪ.

Saa wei Piyee suvakaya təyaya ilena Yesu caalɪ-i pɔɔsuyɔ si: Simɔɣ, n huɔ suwe? Le nyəma fɛlɔyənə antulinya inɛ i awulaa ke lampuunaa na patantənəa ye? Tɛtu piya yaa mɔvɔlaa? ²⁶Mróyó Piyee cɔwa si: Mɔvɔlaa fɛlɔyənə. Mróyó Yesu tɔma si: Tampana ke te, pə fɛi si tɛtu piya í fɛlɪ lampuu se. ²⁷Paa na mpɔ tu caa si pə la yəlaa panɛ pa taa ké pulɔ, ulɛ polo pɔyɔ taa na n̄ tu kulaya. Kancaalaya tinte nte n ká kpa tɔ, wiili tɔ nɔyɔ taa, n ká mayana liyitee nyəɣəlvu. Lasi-ku na n̄ kɔɔ na n̄ fɛlɪ ma na-n̄ tá lampuu.

18

Səsəəntu tɔɔ hɔm

(Malaki 9:33-37 na Luku 9:46-48)

¹Waatu inəyi Yesu ifalaa pola i kiɣ na pá pɔɔsi-i si: Aweyɛle səsɔ ke isɔtaa Kawulaya taa?

² Tənaɣa Yesu yaa peiya na í su-keɣe pa isəntaa, ³ na í tɔ-wɛ sɪ: Təmpaana kɛ ma heeliyi-mɛ yoo maa cəsəɣi, yɛ í tǎ layası na í pəsi isu peisi, í kaa sɔv isətaa Kawulaya. ⁴ Wei í pasəɣi í ti na í pəsi isu peiya kanɛ tɔ, unəɣələ isətaa Kawulaya taa səsɔ. ⁵ Na wei í ká mv peiya isu kanɛɣe ma nyuvu tɔ tɔ, maya puntu mwə.

Lɛlaa tusuyu kɛ isayatu taa
(Maləki 9:42-48 na Luku 17:1-2)

⁶ Ye wei í lapa na piya nsi sɪ mv ma tɔm kɛ isəntɔ tɔ sɪ taa nakəli pənti, pə nəɣəsəna pá tɔ puntu luyɛ tɛ kɛ namlə səsɔlə na pá tɔsɪ-ɪ tɛɣku taa. ⁷ Ama antulinya unɛ í tɔm wɛ wayo kɛ. Mpi tɔ, mpi pu la na yəlaa hoti isayatu taa tɔ pə wɛ kɛ. Mpi pu tɔsi yəlaa kɛ isayatu taa tɔ pə kaa laɣ. Ama wei í lapa na í tɔɣəntələ la isayatu, puntu ká ná.

⁸ Ye nyá niɣ yaa nyá nəɣələ tɔsiyina-ɣ isayatu lapu taa, sɛti-tɛ na í lɔ pooluɣ. Sana kɛlɛ sɪ í sɔv weesuyu kupaɣku taa na niɣ kuləməɣ yaa nəɣələ kuləmtələ, na mpi n ká wɛna nyá niɣ naale yaa nəɣələ naale na pá peti-ɣ kəkɔ tam nyəɣka taa tɔ. ⁹ Ye nyá isələ tɔsiyina-ɣ isayatu lapu taa, hɔɣəsɪ-tɛ na í lɔ pooluɣ. Sana í hiki weesuyu kupaɣku na isələ kuləmtələ, na mpi n ká wɛna isə naale na pá peti-ɣ kəkɔ ɣka ka wɛ tənəsələ səsɔlə taa tɔ.

Heu kulepu tɔm
(Luku 15:3-7)

¹⁰ Í la laakalı na piya sənɛ sɪ taa nakələɣi nyənuyv kɛ yem. Pə taya pulv tɔ, ma heeliyi-mɛ sɪ tampaana tɔ sɪ isətaa tillaa səɣa tam kɛ ma Caa wei í wɛ isətaa tɔ í isəntaa kɛ. [¹¹ Mpi pə lepa tɔ pə mayamaya pə nyuvu yapv tɔ kɛ Yulv Pəyaya má ma koma.]

¹² Awe wɛna heɣ niunwa (100) na í taa kuləm lɛ, na í kaa yelɛ pəɣolayafɛ niunwa unɛɣe pulaya tɔ na í tɛɛ na í sɔv kulepu unɛɣe pəkuyv? ¹³ Ye í koma na í hii-ɪ, pəpətv fɛi, í laɣlə hulməɣəna-ɪ kɛ na pə kəli pəɣolayafɛ niunwa wei í ta lɛ tɔ. ¹⁴ Mpɔ tətəɣ mə Caa wei í wɛ isətaa tɔ ɪ caa sɪ piya sənɛ sɪ taa nakəli í lɛ.

Təɣəntələ pəntənav tɔm

¹⁵ Ye nyá təɣəntələ pəntəna-ɣ, polo na í yaa-ɪ mə naale na í hulɪ-ɪ timpi í pəntəna-ɣ tɔ. Ye í nuna-ɣ, pə lapa n waasa-ɪ kɛlɛ.

¹⁶ Ama ye í kisaa, n yaa nəɣələ yaa napələɣi

naale na í na-ɪ na pəcɔ pə lá isu pa ɣmaav lə tɔm taa tɔ sɪ: Paa tɔm nti tu wɛna seliya nyəma kɛ naale yaa tooso. ¹⁷ Ye saa unɪ í tasa kisuyu, ɪlɛ n heeli Yesu sɛlaa kpekələ. Na í kisa Yesu sɛlaa kpekələ kɛ nunav tətɔ, ɪlɛ n nyənɪ-ɪ isu ma ta nyi lə yaa isu lampuu mɔlv.

Yəlaa í wɛ timpiyi naale maa wɛɛ pa hekɔ

¹⁸ Təmpaana kɛ ma heeliyi-mɛ yoo maa cəsəɣi, pə tənə mpi í kaa ha mpaa kɛ atɛ cənɛ tɔ, pə kaa na mpaa kɛ isətaa. Na pə tənə mpi í ká ha mpaav kɛ atɛ cənɛ tɔ, pu ná mpaav kɛ isətaa.

¹⁹ Ma tasəɣi-mɛɣe heeluyu sɪ: Ye mə taa naale lapa nəɣə kulməɣa na pá səlɛm pulv, ma Caa wei í wɛ isətaa tɔ í ká ha-wɛɣ-wɪ. ²⁰ Pə taya pulv tɔ, yəlaa naale yaa tooso í kota timpiyi ma pulv lapu tɔ, ma wɛ pa hekɔ kɛ.

Təmlɛ tv wei í fɛi í tɔɣəntələ pətəntələ tɔ

²¹ Mɔpúɣ Piyɛɛ pola Yesu kiɣ na í pəsɔsɪ-ɪ sɪ: Tacaa, ye ma tɔɣəntələ pəntəɣəna-m tam na má suma, tɔm isənaya pə talaa ma kaa su? Tɔm naatosompəɣolaya na?

²² Tənaɣa Yesu cɔ-ɪ sɪ: Ma heeliyi-ɣ sɪ pə taya tɔm naatosompəɣolaya sɛ. Ama tɔm nutos na naanwa naanwa kɛ tɔm naatosompəɣolaya kɛ. ²³ Pə tɔ kɛ isətaa Kawulaya nəɣəsəna isu wulav səsɔ nəɣəlv wei í caakaya sɪ í mv í kəma kɛ í təmlɛ nyəma kiɣ tɔ. ²⁴ I caɣaa na í tɔɣna í kəma kɛ mapv, ɪlɛna pá kəna-ɪ apalv nəɣəlv. Apalv unɪ ɪlɛ í wɛna-ɪ kəmlɛ kɛ liɣitee nyəɣətv iyisi iyisi. ²⁵ Í ta nyi isəna í ká la na í hiki liɣitee anɪ na í fɛli tɔ. ɪlɛna wulav tɔ sɪ: Í kpa kəmlɛ tv unɪ na í alv na í piya na í wontu tənə na í pɛɛti, na má hiki ma liɣitee. ²⁶ Tənaɣa apalv unɪ í hota wulav tɛ na í wiina-ɪ sɪ: Hai, tacaa, la-m suulu, ye ma hikaa maa fɛli-ɣ pə tənə təcɔwɔ. ²⁷ Mɔpúɣ wulav unɪ í nyənə təmlɛ tv pətəntələ na í cɛpi-ɪ, na í yelɛ-ɪ na í tɛɛ.

²⁸ Təmlɛ tv unɪ í tɛɛ mpv, ɪlɛna í sulina í təmlɛ taa taapalv nəɣəlv, ɪlɛ í ka wɛna unəɣi kəmlɛ kɛ liɣitee nyəɣətv ɣmɔnvuyv. Tənaɣa təmlɛ tv unɪ í ləla í taapalv luyɛ tɛ təkem, sɪ í fɛli-ɪ í kəmlɛ kɛ í fɛli-ɪ. ²⁹ Mɔpúɣ í taapalv unɪ í hota unɪ í tɛɛ na í wiina-ɪ sɪ: Hai, la-m suulu, ye ma hikaa maa fɛli-ɣ. ³⁰ Ama təmlɛ tv unɪ í kisaa na í kpa í taapalv unɪ na í pona na í təkɪ saləka taa, sɪ í fɛli unəɣi í

kæmle. ³¹Wulav səsə unı ı tæmle nyéma leləa ná mpv, uləna pa laŋa wakəli səsəm, haləna pá polo pá heeli-təyi pa caa. ³²Tənaŋa pa caa unı ı yaa tæmle tv unı na í tòmı-ı sı: Tæmle tv isayav nyá, nyá wiina-m na má cə-ŋ təkpatəkpata. ³³Pə nəŋəsəna isı nyá tətə nyaa nyəni nyá taapəlv pətətəle isı má nyənvyu nyá nyənte tə. ³⁴Tənaŋa pááná kpa pa caa inəxi səsəm na í kpa tæmle tv unı na í tv-ı naasələa niŋ taa sı í felı ı kæmle tənə təcıw na pəcó í lu.

³⁵Tənaŋa Yesu təma-wə sı: Ḿpóyó ma Caa wei ı wə isətəa tə ı ká la-mə. Ye u hvləyi mə təŋəntələnaa ke suulu na lotu kulvmtv.

19

Apəlv na əlv pa yav təm

(Maləki 10:1-12)

¹Waatu wei Yesu tēma ḿpóyó səyesvyu, uləna í kulı Kalilee tətə na í tēə Yuta tətə nti tə wə Yaatanı waalı tə tə taa. ²Tənaŋa samaa ke səsəm tərja-ı na í waa pa kutəməŋ.

³Ḿpóyó Falisanaa napəli pa polaa sı pa kuuki Yesu nəŋə, uləna pá pəəsı-ı sı: Tá mpaav taa yulv pəsəyi na í təŋəni ı əlv ke natəli tə tə?

⁴Tənaŋa Yesu pəəsə-wə sı: Í ta kala nti pa ģmaa ləə Təm taa tə? Pa ģmaawaya sı: Hatoo kancaalaya, antulinya me ı latv lapə-wəŋə apəlv na əlv ké. ⁵Uləna í tə sı: Mpv pə tə ké apəlv ká yele ı caa na ı too na í na ı əlv pá caya na pa naale pá pəsi yulv kulvm. ⁶Saa unı apəlv na əlv pa ta ke yələa naale tətə. Ama pa pəsa yulv kulvm ké təkəŋ. Ye mpv ilə, yulv í taa yaşı mpi ləə kpəntaa tə.

⁷Ḿpóyó Falisanaa pəəsə-ı sı: Pepe təə ké Moisi naa ha mpaə sı apəlv pəsəyi na í la ı əlv ke kisuyu takəlaya na í təŋəni-ı?

⁸Tənaŋa Yesu cə-wə sı: Mə lanŋpusəŋ təə ké Moisi ka ha-məŋə mpaav sı í təŋəni mə alaa. Ama hatoo kancaalaya pə taa wəə mpv. ⁹Ma heeliyi-mə təfoo sı, ye yulv təŋəna ı əlv na pə tá ké sı əlv unı í lapə wasanŋkalətv tə pə təə, uləna apəlv tēə na í kpəŋə əlv ləlv, pəntv lapə wasanŋkalətv ké.

¹⁰Tənaŋa Yesu ifalaa təma sı: Ye ḿpóyó pə wə apəlv na əlv pa həkə, ilə pə kəla teu sı yulv í caya itante ilə.

¹¹Ḿpóyó Yesu cə-wə sı: Yələa tənə u pəsəyi na pá mv səyesvyu kune. Ama mpa

ləə ná ha pə toma tə pəle pa pəsəyi. ¹²Mpi pə kaŋatəyi yələa ke alaa kpəŋəv tə pə wə ģkaŋka ké. Lələa kiŋ ilə, pa luləyi-wəŋə mpv na pá fəina pa tı. Lələa ilə, yələa lapəna-wəŋə kataaşı. Pə kaası lələa ná kisa alaa kpəŋəv ke kukişu ke isətəa Kawulaya təə. Ye wei ı ká pəsi na í mv səyesvyu kune, í mv-kv.

Piya səkpəsi kupəntv kooluyu təm

(Maləki 10:13-16 na Luku 18:15-17)

¹³Yələa pukayana piya ké sı Yesu í tənı sı təə ké niŋ na í sələməna-səyi ləə. Tənaŋa ı ifalaa kaləna sı kəntaa. ¹⁴Uləna Yesu tə ı ifalaa sı: Í yele na piya kəə ma kiŋ, í taa kaŋatı-sı. Pə taya pulv təə, mpa pa wə isı piya tə mpe pa tənna isətəa Kawulaya.

¹⁵Ḿpóyó ı tənə niŋ ke sı təə. Uləna í kulı tənə na í tēə.

Yulv təŋ tv təm

(Maləki 10:17-31 na Luku 18:18-30)

¹⁶Ḿpóyó apəlv nəŋəlv polə Yesu kiŋ na í pəəsı-ı sı: Tacaa, kupəntv ntiyi pə wəə sı maa la na má hiki weesuyu ģku ku tēŋ tə?

¹⁷Ḿpóyó Yesu cə-ı sı: Pepe təə ké n pəəsəyi-m kupəntv təə? Yulv kulvm təkəŋ kəna kupəŋ. Ye n caa sı n hiki weesuyu, təŋ mpi pa kəesa kəsəsutv taa tə. ¹⁸Tənaŋəle apəlv unı ı pəəsə Yesu sı: Kası ntiyi pa kəesaa ye?

Uləna Yesu cə apəlv unı sı: Taa kv yulv, taa la wasanŋkalətv, taa ģmulı, taa suu ləlv ke təm. ¹⁹Se nyá caa na nyá too. Səəli nyá təŋəntəle isı nyá tı.

²⁰Tənaŋa ifepu unı ı təma sı: Ma təkə kəsəsutv nti tə tənaya. Ilə pepeŋə pə kaasa má la tətə? ²¹Tənaŋa Yesu təma-ı sı: Ye n caa n te təkpatəa, polo na n pəeti pə tənə mpi n wəna tə na n tala kunyəntənaa ke pə liŋitee, na cele n svv təŋ ke isətəa. N tēma mpv pə lapv ilə n kəə na n tərjı-m.

²²Ama ifepu unı ı nu mpv, uləna ı lanŋə wakəli tətəŋəŋəŋə. Pə taya pulv təə, ı ka wəna ké pə tı fəi.

²³Tənaŋa Yesu təma ı ifalaa sı: Tampana ke ma heeliyi-mə yoo maa cəsiŋı, liŋitee tv isətəa Kawulaya svuv wə kate ké pə tı fəi. ²⁴Ma tasəyi-məŋə heeluyı sı: ləəna mpi pə wə yooŋoo ké kate sı í svvna pənyalaya púyó na í lu tə, mpv tətəŋə pə wə liŋitee tv ke kate sı í svv ləə Kawulaya taa, halı pə tı tēə mpv.

²⁵ ɪ ɪfalaɐ nu tɔm ntɪ ɪlena pɔ la-wɛɣe piti na pɔ tɔ sɪ: ɪle awe ka tɔlɔna ntɛɣe-tɪ ɪle?

²⁶ Tɔnaɣa Yesu nyɔna-wɛ, ɪlena ɪ tɔ sɪ: Yɔlaa kiŋ ke pɔ fɛi pɔsɔɣu. Ama ɪsɔ ɪlɛ, pɔ tɔna tɔlɔv kɛ.

²⁷ Mɔpɔɣɔ Piyeɛ nɔɣɔ tɔkpav sɪ: Pepeɣe taa hiki ɪle?

²⁸ Mɔpɔɣɔ Yesu cɔ-wɛ sɪ: Tampana ke ma heeliɣi-mɛ yoo maa cɛsɔɣi, waatu wei Yɔlv Pɔɣaya ma maa caya ma teeli kumte tɔɔ kɛ alɛsanna taa tɔ, mɛ mpa ɪ tɔŋa-m mɛ naanɔwa na naale tɔ, ɪ kɔ caya mɛ kumlee tɔɔ tɔtɔ, na ɪ huɔna ɪsɛɣɛli kpeka naanɔwa na naaleɣe tɔm. ²⁹ Na pa tɔna mpa paa yele pa tɛɛsɪ, yaa pa taalɔnaa, na pa kɔɣɔnaa, na pa newaa, yaa pa caanaa, yaa pa toonaa, yaa pa piya, yaa pa tawa ke ma tɔɔ tɔ, paa hiki mɔi mɔi pa yela mɔv tɔ pɔ tɔm nuɔɔwa (100). Pɔyele paa hiki pa paa nyɔm ke weesuyɔ ŋku ku tɛŋ tɔ ku taa. ³⁰ Mpa pa we ɪlɔ kɛ kaɣana tɔ pa taa pɔɣale kɔ mɔli waali. Na waali nyɔma taa pɔɣale nɔɔ mɔli ɪlɔ.

20

Apaɐ nyɔma tɔm

¹ ɪ naa ɪsɔna ɪsɔtaa Kawulaya nɔɣasɔnaa tɔɣɔlɔ. Sɔsɔ nɔɣɔlv ɪ kulɔna tanaŋ aɣula tɛɛ tɔpam sɪ ɪ caa apaɐ nyɔma na ɪ tv ɪ lesɛŋ taale taa. ² Mɔpɔɣɔ ɪ tisaa sɪ: ɪlim ɪ tema maa feli-mɛɣe liɣitee nyɔɣɔlvɔv kɔlvɔmɔv kɔlvɔmɔv. ɪlena ɪ heeli-wɛ sɪ: ɪ tɛɛ na ɪ luŋ ma taale taa. ³ ɪlim kɔma na pɔ kpa pɔcɔ ɪlena ɪ tasa luɔ na ɪ maɣana napɔli, pele pa caya yem kɛ nɔnɔɣɔ tɛɛ. ⁴ Tɔnaɣa ɪ heela pele sɪ: ɪ tɛɛ ma lesɛŋ taa, maa feli-mɛɣe ɪsɔna pɔ nɔɣasɔnaa tɔ. ⁵ ɪlena pele pɔ tɛɛ. Mɔpɔɣɔ sɔsɔ unɪ ɪ kɔma na ɪ tasa luɔ ke ɪlim sikuyɔ na ɪ hiki napɔlɔɣi mɔv tɔtɔ. Pɔ kɔma na pɔ tala ɪlim huɔv ɪlena ɪ tasa lelɔa ke hikuyɔ na ɪ pona ɪ taale taa tɔtɔ. ⁶ Pɔ kɔma taanaɣa ɪlim ɪlena ɪ lu na ɪ maɣana napɔli, pele pa caya nɔnɔɣɔ tɛɛ. ɪlena ɪ pɔcɔsɪ-wɛ sɪ: Pepe tɔɔ kɛ ɪ caya yem ke mɔv? ⁷ Mɔpɔɣɔ pele pa cɔ-ɪ sɪ: Tɔ ta hiki wei ɪ kɔ kpaɣa-tuyɔ tɔmle tɔɣɔ. Tɔnaɣa ɪ tɔma sɪ: Ye mɔv, ɪ polo ma lesɛŋ taale taa yaa.

⁸ ɪlim kɔma na pɔ tɛ ɪlena sɔsɔ unɪ ɪ yaa ɪ tɔmle tɔɔ nyɔnɔlv na ɪ tɔmɪ-ɪ sɪ: Tɔv, yaa apaɐ nyɔma mɛɛ na ɪ feli-wɛɣe pa liɣitee. Caalɔna mpa pa tɔkɔna kpaɣav tɔ na ɪ tɛsɔna mpa pa caala kpaɣav tɔ.

⁹ Mɔpɔɣɔ mpa ɪ ka hika taanaɣa ɪlim tɔ pele pa kɔma na pɔ hiki liɣitee nyɔɣɔlvɔv nyɔɣɔlvɔv. ¹⁰ Mɔpɔɣɔ mpa pa caala tɔmle taa kɛ sɔv tɔ pa huɔwa sɪ mɛɛ pa nyɔna kɔ kɔli pane pa nyɔna. Ama liɣitee nyɔɣɔlvɔv nyɔɣɔlvɔv kɛ pa cɛla-wɛ. ¹¹ Sɔsɔ unɪ ɪ fɛlvɔv-wɛɣe mɔv tɔ pɔ ta maya-wɛ. ¹² ɪlena pɔ tɔ sɪ: Mpa pa kɔma nɔnɔɔ tɔ kalifu kɔlvɔm ke pele pa lapa tɔmle, ɪlena ɪ mɔli na ɪ kpɛntɪ-tuyɔ kɔfɛlvɔv kɔlvɔmɔv na? Pɔyele tɔ kɔna na ɪlim nyaya-tuyɔ hatoo tanaŋ tɛɛ. ¹³ Tɔnaɣa sɔsɔ unɪ ɪ cɔ pa taa ɪlvɔ sɪ: Ma taapalv, ma ta muɣuli-ŋ se. Ma na-ŋ tu su mɔpɔɣɔ sɪ ɪ lapa ɪlim na pɔ tɛm maa feli-ŋ liɣitee nyɔɣɔlvɔv, yaa pɔ taya mɔv? ¹⁴ Mu nyɔ liɣitee na ɪ tɛɛ ɪ fɛɛ-m. Mɔ nɔkɔna sɪ mɔ cɛla wei pɔ tɔkɔnaa tɔtɔɣɔ teitei ɪsu ma cɛla nyɔ tɔ. ¹⁵ Ma fɛina mpaav sɪ mɔ lana ma liɣitee ke ɪsɔna ma sɔɔlaa tɔ? Ma lapa kupantv tɔɣɔ pɔ wuki-ŋ yaa? ¹⁶ Tɔnaɣa Yesu tasaa sɪ: Waali nyɔma kɔ mɔli ɪlɔ, na ɪlɔ nyɔma nɔɔ mɔli waali.

Yesu sɔm na ɪ fem pɔ tɔm tɔtɔ

(Malɔki 10:32-34 na Luku 18:31-34)

¹⁷ Mɔpɔɣɔ Yesu pukaya Yosalem, ɪlena ɪ yaa ɪ ɪfalaɐ ke kpeɛŋa ke waatu wei pa wɛ mpaav taa tɔ na ɪ tɔ-wɛ sɪ: ¹⁸ Tɔv, tɔ kpaɐ Yosalem ɪsɔntɔ tɔ, paa kpaɣa Yɔlv Pɔɣaya mɔ na pɔ tv kɔtɔlaa sɔsaa na ɪsɔ Tɔm sɛɣesɔlaa pa niŋ taa. Paa tɔ sɪ pɔ kum. ¹⁹ Paa tv-m ma ta nyɪ ɪsɔnaa niŋ taa, na pele pɔ paana-m na pɔ casa-m akpateɛ na pɔ ka-m sɔm tesika tɔɔ. Na kuyɛɛŋ tooso wule maa fe.

Saaki na Yohaani pa sɔlɔma mɔi tɔ

(Malɔki 10:35-45)

²⁰ Tɔnaɣa Sepetee pɔyalaa na pa too pa pola Yesu kiŋ, ɪlena pa too luŋ Yesu tɛɛ na ɪ wiina-ɪ sɪ: La-m kupantv natɔli. ²¹ Tɔnaɣa Yesu pɔɔsa-ɪ sɪ: Pepeɣe n caa mɔ la-ŋ?

ɪlena alv cɔ-ɪ sɪ: Ma caa sɪ ɪ tɔ sɪ ma pɔyalaa pane pa naale paa caya nyɔ kiŋ ke waatu wei n kɔ tɔɣɔ nyɔ Kawulaya tɔ. ɪlvɔ ke nyɔ ntɔɔŋ tɔɔ, ɪlvɔ ke nyɔ mpɔtɔŋ tɔɔ. ²² Mɔpɔɣɔ Yesu cɔ-wɛ sɪ: ɪ tɔ nyɪ mɔi ɪ sɔlamɔɣi tɔ yɛɛ? ɪ pɔsɔɣi na ɪ tɔɣɔ wahala sɔsɔ wei maa tɔɣɔ tɔ? Tɔnaɣa pa tɔma sɪ: Tu pɔsɪ. ²³ ɪlena Yesu cɔ-wɛ sɪ: Tampana ɪ kɔ tɔɣɔ wahala sɔsɔ wei maa tɔɣɔ tɔ. Ama pɔ taya mɔ lɛsɔɣɔna mpa paa caya ma ntɔɔŋ tɔɔ, na mpa paa caya ma mpɔtɔŋ tɔ tɔ.

Mpa pa tɔɔ ma Caa tayaana lona anɪ tɔ peɛ pa kɛna a nyɔ́ma.

²⁴ Yesu ifalaa naanwuwa wei pɛ kaasaa tɔ peɛ pa ná mpɔ, ilɛna pa taa wiuna Sepetee pɔyalaa mpɛ pa naale. ²⁵ Tɛnaya Yesu yaa pa tɛna na í tɔ-wɛ sɪ: í nyɔ́má sɪ mpa pa kɛ yɔ́lɛ awulaa tɔ, peɛ pa tɔkɪ kawulaya kɛ lɛlaa tɔɔ. Na mpa peɛ pa kɛ kufɛelaa tɔ, peɛ pa ɲmakɛlɛyɪ sɛkpɛma. ²⁶ Ama pɛ fɛi sɪ pu wɛɛ ɲɲpɔ́yɔ́ mɛ kinj. Nti tɔyɔ́lɛ sɪ, yɛ mɛ taa wɛi í caa ɪ la sɔsɔ kɛ mɛ hɛku, pɔntu í pɛsɪ mɛ pɔyalɔ. ²⁷ Na yɛ mɛ taa nɔyɔ́lɔ í caa ɪ la mɛ nɔyɔ́lɔ tɔ, pɔntu í pɛsɪ mɛ yom. ²⁸ Mpɔ tɔtɔyɔ́ Yɔ́lɔ Pɔyaya mɛ, ma ta kɔɔ sɪ mɛ tɔyɔ́lɛ cɛcɛɛlɛ. Ama ma kɔmayɛ sɪ mɛ pɛsɪ yɔ́lɛ tɛna tamlɛ tɔ, na mɛ ma wɛesuyɔ na pɛ cɛ yɔ́lɛ pɔyɔ́lɛ kɛ pa yomlɛ taa.

Yesu kuluyɔ kɛ yɔ́lɛma naale isɛ
(Malɛkɪ 10:46-52 na Luku 18:35-43)

²⁹ Waatu wei Yesu luna Yeliko ɪcatɛ taa tɔ samaa tuutuuma tɛna ɪ waali. ³⁰ Pɛ pamna yɔ́lɛma naale ka caya mpaav nɔyɔ́. Pa nuwa sɪ Yesu tɛɛna ntɛ, ilɛna pɛ sɔv kooɔ sɪ: Tafiiti Pɔyalɔ, Tacaa, nyɔ́nɪ tɛ pɛtɔtɔlɛ.

³¹ Tɛnaya samaa kalɛna-wɛ na pɛ heeli-wɛ sɪ pa su. Ama peɛ pa sɔsɔa kooɔ kɛ sɔsɔm sɪ: Tafiiti Pɔyalɔ, Tacaa, nyɔ́nɪ tɛ pɛtɔtɔlɛ.

³² Mpɔ́yɔ́ Yesu sɛɲaa na í yaa-wɛ na í pɔɔsɪ-wɛ sɪ: í caa ma la-mɛyɛ-wɛ?

³³ Ilɛna peɛ pa cɔ-ɪ sɪ: Tacaa, tɛ caa kɛ sɪ nɪ kuli tɛ isɛ.

³⁴ Mpɔ́yɔ́ pa tɔm lapa Yesu kɛ pɛtɔtɔlɛ na í takɪ pa isɛ na pɛ sɔv nav kɛ tɛnɛ inɛyɪ kpakpaa na pɛ tɛɲ ɪ waali.

21

Yesu caya kpanaya
(Malɛkɪ 11:1-11 na Luku 19:28-40 na Yohaani 12:12-19)

¹ Mpɔ́yɔ́ pa tala Pɛtafasɪ kɛ Olifinaa pɔyɔ́ tɔɔ. Waatu inɪ tɔ pa fɛi poolɔɲ na Yosalem. Tɛnaya Yesu tila ɪ ifalaa naale sɪ: ² í polo ɪcatɛ nte tɛ wɛ mɛ nɔyɔ́lɔ tɔ tɛ taa. Yɛ í tala tɛ taa kɛ kpakpaa í ká ná pa tɔ kpanaya toto nɔyɔ́lɔ na ɪ pile kɛ ɪ kinj, í hɛtɪ-sɪ na í kɔna-m. ³ Yɛ nɔyɔ́lɔ í pɔɔsa-mɛ sɪ pɔlɔ, í cɔ pɔntu sɪ Tacaa caakɛna. Yɛ í cɔ mpɔ paa yɛlɛ-mɛ na í tɛɛna.

⁴ Pɛ lapa ɲpɔ́yɔ́ sɪ pɛ lá nti lɔ kuyɔ́yɔ́tɔtɔ tɛlɛsɔlɔ ka yɔ́yɔ́tɔa tɔ sɪ:

⁵ í heeli Siyɔɲ ɪcatɛ nyɔ́ma sɪ,

í nyɔ́nɪ, mɛ wulav kɔɲ mɛ kinj, na í caya kpanaya toto tɔɔ, na í wɛ tɛpamm. Nn na í caya kpanaya pɔyaya tɔɔ.

⁶ Mpɔ́yɔ́ Yesu ifalaa mpa ɪ tilaa tɔ pa tɛɛwa na pɛ lá isɪ í kɛɛsa-wɛ tɔ. ⁷ Mpɔ́yɔ́ pa kɔna kpanaya toto inɪ na ɪ pile, na pɛ kpanaya pa wontu na pɛ pɔ sɪ tɔɔ, na Yesu kpa na í caya pɛ tɔɔ. ⁸ Na yɔ́lɛ pɔyɔ́lɛ kɛ sɔsɔm náá pɔ pa wontu kɛ mpaav taa. Lɛlaa náá cɛ akɔɔ na pɛ pɔ mpaav taa. ⁹ Samaa wɛi ɪ ka wɛ Yesu nɔyɔ́lɔ tɔ na wɛi ɪ ka wɛ Yesu waali tɔ peɛ pa tɛɲna yɔ́yɔ́tɔtɔ na nɔɔsɪ sɔsɔɔnsɪ sɪ: Paa wɛi í tɔ Tafiiti Pɔyalɔ kɛ teeli. lɔ í wɛɛ wɛi ɪ kɔɲna Tacaa tɔɲ tɔ ɪ waali. Paa wɛi í tɔ lɔ kɛ teeli kɛ isɔtaa.

¹⁰ Yesu kɔma na í sɔv Yosalem taa, ilɛna ɪcatɛ la yɔɲ tɛkemm, na yɔ́lɛ pɔɔsɔyɪ sɪ: Aweyɛ yɛ? ¹¹ Ilɛna samaa cɔ sɪ: Kalilee Nasaletɪ lɔ kuyɔ́yɔ́tɔtɔ tɛlɛsɔlɔ Yesu kɛ.

Yesu kɛ lɔ tɛɛɛlɛ taa
(Malɛkɪ 11:15-19 na Luku 19:45-48 na Yohaani 2:13-22)

¹² Mpɔ́yɔ́ Yesu sɔv lɔ tɛɛɛlɛ taa na í tɔyɔ́nɪ pa tɛna mpa pa pɛɛɛyɔ́ na mpa pa yakaya tɔ. Na í pɛsɪ liyitee yɔ́kɛlɛ taapɛlɛnaa kɛ alele na alukukunaa pɛɛɛlɛ kpelasɪ tɔtɔ. ¹³ Ilɛna í tɔ-wɛ sɪ: Pa ɲmaawa lɔ tɔm taa kɛ sɪ: Paa yaa ma tɔyaya sɪ lɔ tɛsɛlɛmɛlɛ. Ama mɛ pɛsɛna-kɛyɛ ɲmulaa tɔyaya.

¹⁴ Mpɔ́yɔ́ yɔ́lɛma na sekɛllaa pa pola Yesu kinj kɛ lɔ tɛɛɛlɛ taa na í lá na pɛ hiki alaafaya. ¹⁵ lɔ Yesu lapa piti tɛma kɛ mpɔ, na pɛ kaasɪ na piya náá yɔ́yɔ́tɔyɔ́na nɔɔsɪ sɔsɔɔnsɪ kɛ lɔ tɛɛɛlɛ taa sɪ: Paa wɛi í tɔ Tafiiti Pɔyalɔ kɛ teeli tɔ, pɛ ta maya kɔtɛlɛ sɔsɔa na lɔ tɔm sɛyɛsɛlɛ ntɛ. ¹⁶ Tɛnaya pa pɔɔsa Yesu sɪ: N nuki nti pa yɔ́yɔ́tɔyɔ́ tɔ? Ilɛna Yesu náá cɔ-wɛ sɪ: ɛɛ, ma nuki. Mpɔ́yɔ́ í pɔɔsa-wɛ sɪ: í ta kalɛta lɔ tɔm taa kɛ timpi pa ɲmaawa sɪ: Piya sɛkpɛsɪ na aɲɔ́lɛmnaa nɔɔsɪ taa kɛ n yɛlaa na nyá sam luna tɔ yɛɛ?

¹⁷ Pɛ waali kɛ ɪ yɛla-wɛ na í lu na í se pa ɪcatɛ, na í polo í sɔv kuyɔ́ɲkuyɔ́ Petanii.

Fiki tɔyɔ́ mpɔsɪ tɛɲsɔyɔ́
(Malɛkɪ 11:12-14,20-24)

¹⁸ Ku fema ilɛna Yesu kulɪ na í mɛlɔyɪ ɪcatɛ taa, ilɛna nyɔ́yɔ́sɪ kpa-ɪ mpaav. ¹⁹ Mpɔ́yɔ́ ɪ loosa fiki tɔyɔ́ kɛ mpaav nɔyɔ́. Ilɛna í polo na í mayana hatu tike. Tɛnaya ɪ tɔma fiki tɔyɔ́ sɪ: N kaa tasa pile lɔlɔyɔ́ kɛ paa pɛcɔ.

Ulena tuxv ħku kv wul tənaya kpakpaa təwəŋwəŋ. ²⁰ Yesu ifalaa ná mpv, ulena pə la-wəye səyəntv ke səsəm. Ulena pá pəəsi Yesu s: Isənaya pə lapa na fiki tuxv ħku kv wul kpakpaa ke mpv?

²¹ Tənaya Yesu cəwa s: Tampana ke ma heeliyi-me yoo maa cəsəyi, ye í tv lə kə naani na í tá lá sika, pə taya mpi ma lapa fiki tuxv kune tə pə tike kə í ká la. Í pəsəyi na paa pulaya kané í tə-ke s: ká kpəsi na ká hoti tənku taa, pə lakí kə. ²² Ye í wena naani pə tana mpi í sələməyi s: lə í la-me tə, í lakí-məye-wəyi.

Yesu pəsuyv təm

(Maləki 11:27-33 na Luku 20:1-8)

²³ Məpəy Yesu sv lə təsele taa na í niki seyesuyv. Ulena kətəlaa səsaa na Yuta nyəma taa səsaa polo na pá pəəsi-ı s: Kanənte nteye n makí nyá taa na í lakí isəntə? Yaa awe tv ha-ŋ pə mpaav?

²⁴ Tənaya Yesu cəwa Yuta səsaa mpe s: Təv, ma mayamaya maa pəəsi-məye təm kuləmtv təkəŋ. Ye í cə-m ıle, maa heeli-məye kanənte nte ma makí ma taa na má lakí isəntə tə. ²⁵ Lə yaa yəlaa tilina Yohaani s: í səəki yəlaa ke lə lvm? Məpəy pə mayasa-təyi pa taa pa tike.

Ulena Yuta səsaa mpe pá tə s: Ye tə təma s: lə tilina-ı, í ká pəəsi-tv s: na pepe tə kə tə ta mv í təm ıle? ²⁶ Pəyele ye tə təma s: yulv tilina-ı kolə, tə wəna samaa səyəntv. Pə taya pulv təv, pə tana pa nyəma s: Yohaani kə lə kuyəyətutv tələsulv kə.

²⁷ Məpəy Yuta səsaa mpe pa pəsəna Yesu s: Tə ta nyl. Tənaya Yesu ná cə-wə s: Aŋhaa, má kaa heeli-məye kanənte nte ma makí na má lakí isəntə tə.

Apəlv na ı pəyalaa naale pa təm

²⁸ Məpəy Yesu tasa Yuta səsaa mpe s: Í na-wəye tənə tə taa? Apəlv nəxəlv ka wəna pəyalaa ke naale. Ulena í heeli ləlv s: Akele polo na í hala ma leseŋ taale taa kə saŋa. ²⁹ Tənaya pəyalv cə-ı s: Ma kaa polo. Pəle pə waalı ulena pəyalv kəv í laŋasí hūwəe na í polo. ³⁰ Məpəy pa caa unı ı polaa na í heeli ləlv ke mpv tətə. Íle s: Təv yaa, paapa. Ama ı tə polo. ³¹ Pa naale pa taa awe lapəna nteye ı caa luyv tēe nyəntv? Məpəy Yuta səsaa cə-ı s: Kancaalaya nyəŋ. Tənaya Yesu təma-wə s: Tampana ke ma heeliyi-me yoo maa

cəsəyi, lampuu mūlaa na wasaŋkalənaa ká tēe-məye nəxə ke lə Kawulaya taa. ³² Pə taya pulv təv, Yohaani ná koma s: ı hūləyi-məye mpaav kupaŋkv na í kisi ı təm mūkv. Ama lampuu mūlaa na wasaŋkalənaa ná mv ı təm. Paa na mə kəma na í ná ħpəyəv waalı waalı tə, í tá tə s: ı laŋasəyi mə taa hūwəe na í mv ı təm.

Təmlə nyəma asayaa təm

(Maləki 12:1-12 na Luku 20:9-19)

³³ Məpəy Yesu tasa Yuta səsaa mpeye yəyətuyv s: Í nu, ma seəki-məye lə ləlv. Səsə nəxəlv ı ka səna leseŋ ke taale təcu na í ħma koluŋa na í cəna. Na í lá timpı ı ká nyaasəyi pə lvm tə. Na í ħma akele tənkaui wei ı təv pa sənəyi na pá feŋiyi tə. ı təma mpv ulena í caa yəlaa na í sv tə taa, ulena í tēe yəla. ³⁴ Pə kəma na pə tala tuŋ unı ı kooluyv waatv, ulena í kvsı ı tillaa napəli s: í polo ma təmlə nyəma kiŋ na pá cele-m ma tete. ³⁵ Tənaya təmlə nyəma mpe pa kpa ı tillaa mpe na pá má ləlv ke teu, na pá kv ləlv, na pá yoo ləlv ke pēe. ³⁶ Məpəy səsə unı ı tayana tillaa ləlaa ke kusuyv ke pəyalə na pə kəli kancaalaya nyəma. Ulena təmlə nyəma tasa pəleŋə lapv ke teitei ısv paa lapv kancaalaya nyəma tə. ³⁷ Tənaya ı tēesa ı pəyalv ke tiluyv, na í hūvki s: paa nyá ı pəyalv ıləle. ³⁸ Ama təmlə nyəma ná kəma na pá loosi ı pəyalv, ulena pá heeli təma s: ı loosiyi kpancoov tu kəŋna nte? Í kəv na tə kv-ı na ı taale pəsi tá nyənte. ³⁹ Tənaya pá kpa-ı, na pá ləsi-ı taale na waalı na pá kv-ı.

⁴⁰ Tənaya Yesu pəsa Yuta səsaa mpe s: Taale tv í kəma na í kəv, isənaya ı ká la təmlə nyəma panə?

⁴¹ Məpəy Yuta səsaa cə Yesu s: ı kaa nyəni yəlaa asayaa pane pa pətəətəle. Ama ı kuyi-wəye, na í kpaŋa taale na í cəla ləlaa mpa pə tala pə waatv paa cele-ı ı tete tə.

⁴² Tənaya Yesu pəsa Yuta səsaa s: Í tá kaləta nti pa ħmaa ləv Təm taa tə yēe? Pa ħmaawaŋa s:

Pəle nte tətə ħmalaa ħmaakaya na pá lə tə, ıtə tə təv kolə ħmatv təna məlaa na tə sən. Mpi Tacaa lapa na tə nyənəyi na pə wə-tuyv piti təxəle.

⁴³ Məpəy Yesu tasa-wə s: Pə təv kə ma heeliyi-me s: paa lēeki-məye ləv Kawulaya na pá cəla-keŋə yəlaa mpa pa muna ka

təmle tɔ. [⁴⁴Ye pə ɕəpa wei na í hoti pələ nté tə tɔɔ, tə putətəxi-í kɛ, í kaa wɛɛ híiui. Yaa pə ɕəpa yulv nɔɔlv na pələ nté tə nyəkí-í, tə taaləxi-í na atɛɣɛ.]

⁴⁵Kətəlaa sɔsaa na Falisanaa pa nu mpv, ilena pá nyí sí mpeɣe Yesu sɛɛna iso uní.

⁴⁶Tənaɣa pa suv mpaav pɛɛkuvu sí pá kpa-í. Ama pa nyamna samaa. Pə taya pulv tɔɔ, pɛle pá nyənaya Yesu kɛ lɔ kuyəɔtɔtɔ teləsulv kɛ.

22

Mpa pa yaa təɣov na pá kisi tɔ

(Luku 14:15-24)

¹Mpúyó Yesu tɔsa isənaa sɛɛv kɛ mpa pa nukaya í tɔm tɔ sí: ²Í naa isəna isətaa Kawulaya nəɣəsənaa təɣəlv. Wulav nɔɔlv í lapəna təɣonaya kɛ í pəyalv alv kpaɣav tɔɔ. ³Mpúyó í tila í təmle nyəma sí: Í polo í yaa mpa ma lapa təɣonaya tɔ. Tənaɣa pɛle pa kisa kɔntɛ. ⁴Iləna í taɣanı kufama kɛ tiluɣu sí pá heeli mpa í yaa təɣov tɔ sí: Ma kv naaɣ kataasi na wontu nim nyəntv, na pə təna pə tɛma piw na pá ɕayaa. Pá kɔɔ na pá təɣo ma akpayalɛ təɣonaya. ⁵Ama mpa pa yaa mpv tɔ pa taa nɔɔlv ta kɛ. Paa wei í tɛɛ í nyəkv kɛ. Inɛɣe ílé í taalɛ, inɛɣe ílé í kuyaku. ⁶Pá kaasi lɛlaa na pɛle pá kpa tillaa mpe na pá hólí-wɛɣe kanɣansi na pá kv-wɛ. ⁷Tənaɣa pə lapa wulav kɛ pááná na í tili í yoolaa sí pá kv yulvkvlaa mpe, na í sɔ pa ícate. ⁸Í tɛma mpv iləna, í heeli í təmle nyəma sí: Tɔv, akpayalɛ təɣonaya piwa. Pəɣele mpa ma yaawa tɔ pa larɣaa. ⁹Mpv tɔ í polo nɔnɔɔsi sɔsɔɔnsi tɛɛ na pa təna mpa í ká ná tɔ í yaa-wɛ sí pá kɔɔ na pá təɣo. ¹⁰Mpúyó pɛle pa tɛɛwa nɔnɔɔsi tɛɛ na pá kotí pa təna mpa pa nawa tɔ, asayaa na pə kɔpama kɛ mpv, na yəlaa su acima kutuluɣu.

¹¹Mpúyó wulav suvwa sí í naa mpa pa pola təɣov tɔ. Iləna í maɣana nɔɔlv, í ta suu akpayalɛ wontu. ¹²Iləna í pɔɔsi-í sí: Ma taapalv, isənaya í suv ɕəne na í tá suu akpayalɛ wontu? Apalv uní í ta ɕɔ sí pulv. ¹³Tənaɣa wulav heela í təmle nyəma sí: Í həkɔ í niɣ na í nɔɔhɛ na í polo í peti-í səkpetuvu taa. Tənaɣa í ká casa kapusi na í nyasəxi í təxi kela. ¹⁴Iləna Yesu tɔ sí: Pa yaa payalɛ, ama pəɕəɣo pa ləsa.

Lom wulav sɔsɔ lampuu tɔm

(Maləki 12:13-17 na Luku 20:20-26)

¹⁵Mpúyó Falisanaa ɕayaa na pá sɛɣɛsi isəna paa nyí Yesu kɛ katəka na tɔm kɔpɔɔsɔtɔ na pá hiki-í tɔ. ¹⁶Mpúyó pa tila pa ífalaa taa napəli na Heləti kpekəle nyəma napəli tɔtɔ sí pá polo na pá tɔ Yesu sí: Tacaa, tə nawa sí tampana kɛ n yəɣətəxi na í sɛɣɛsəxi teu, na isəna mpi pə maɣamaya lɔ ɕaa sí yəlaa í la tɔ pə tampana kɛ n heeliyi. Nn nyaɣna nti yəlaa huv tɔ, na nn paasəɣəna tɔɔ, pəɕɔ nn fayasəxi yəlaa. ¹⁷Pə wɛ mpv tɔ, ta mpaav taa pə mvna pá feli lampuu kɛ Lom wulav sɔsɔ na? Heeli-tuvu nti n huvki tɔ.

¹⁸Ama Yesu ná tɛma nyəm kɛ pa howɛɛ asayɛɛ. Iləna í pɔɔsi-wɛ sí: ɕɛsəlaa mɛ, pɛpɛ tɔɔ kɛ í nyəkí-m katəka. ¹⁹Í huli-m liyitee wena í fələxi lampuu tɔ na má ná.

Mpúyó pa ləsa liyitee nyəɣəlvu na pá ɕɛɛ-í. ²⁰Iləna í pɔɔsi-wɛ sí: Awe nyuvu fotoo na í hətɛ kɛ pa ɣmaa pə tɔɔ ɕəne? ²¹Mpúyó pa ɕɔ-í sí: Lom wulav sɔsɔ kɛ.

Mpúyó Yesu ná ɕɔ-wɛ sí: Ye mpv í ɕɛla Lom wulav sɔsɔ kɛ mpi í ti tɔ, na í ɕɛla lɔɔ ɔlɛɣɛ mpi ílé í ti tɔ.

²²Pa nu tɔm tənɛ iləna pə la-wɛɣɛ piti kɛ sɔsɔm. Na pá yelɛ-í na pá tɛɛ.

Tu sí na tə fɛ na tə wɛɛ isəna tɔ

(Maləki 12:18-27 na Luku 20:27-40)

²³Mpúyó kuyaku ɣkv kv maɣamaya Satusee nyəma napəli pa kɔma Yesu kin. Satusee nyəma mpe pa tɔɣayana sí paa pə la isəna sətəa kaa tɛ na pá fɛ. Mpúyó pa pɔɔsa Yesu ²⁴sí: Tacaa, Moisi ka tɔma sí ye yulv í səpa na í fəna pəyaya, í neu hɔɣ í alv kɛ leelu na í hikina í taalv sɔlv kɛ piya. ²⁵Tɔv, yəlaa naatosompəɣolaya ka wɛ tá hekɔ, yulv na í newaa. Mpúyó taalv kpaɣa alv iləna í sí, í fəna pəyaya. Iləna ílé í neu hɔ leelu. ²⁶Mpúyó naalɛ nyəɣ səpa, pəyaya fɛi, na tooso nyəɣ tətəɣo mpv. Haləna pá polo pə siɣili pa naatosompəɣolaya ɣkɛ ka tənaya mpv təpai, nɔɔlv ta hikina-í pəyaya. ²⁷Pə waali kɛ alv uní ílé í tɛɛsa səpv. ²⁸Tɔv, sətəa fem wule pa taa aweɣɛle alv tv? Mpi tɔ, pa naatosompəɣolaya uní pa təna pa kpaɣana-í alv.

²⁹Mpúyó Yesu ɕɔ Satusee nyəma mpe sí: Í ta nyí lɔɔ Tɔm na í tɔɣ təɣo pə liɣitiɣi-mɛ. ³⁰Mpi tɔ, waatv wei sətəa ká fɛ tɔ, akpayalɛ tɔm kaa wɛɛ. Ama apalaa na alaa paa wɛɛ kɛ isu isətaa tillaa wɛv tɔ. ³¹Ye sətəa fem tɔm ɔlɛ, í ta kala nti lɔɔ heela-mɛ tɔ yɛɛ? Í

tomaya si: ³²Ma ké Apələham na Isaaka na Yakəpu pa Iso ké. Iso ké weesuyi nyəma nyəŋ ké, i ta ke sətaa Iso.

³³Yəlaa samaa wei i nu Yesu seyesuyi ŋku to, pə lapa-weye piti.

Iso kəsəsutu taa səsəontu

(Maləki 12:28-34 na Luku 10:25-28)

³⁴Waatu wei Falisanāa nuwa si Yesu lapa na Satussee nyəma ta hiki kuvəəətu ilena pa koti. ³⁵Iləna pa taa Iso Təm seyesəlu nəyolu i kəə si i kuuki Yesu nəy. Iləna i pəəsi Yesu si: ³⁶Tacaa, Iso kəsəsutu taa təm ntiyile səsəontu? ³⁷Tənaɣa Yesu cə-i si: N ká səəli Tacaa nyá Iso na luɣu kulumuyi na nyá ləsaɣa suu-i təmamam. ³⁸Kəsəsutu taa səsəontu nté, na nti tə kələna tə tənə. ³⁹Na kəkələtu lentu tətəyole, si n ká səəli nyá təyontəle ke isu nyá ti. ⁴⁰Təm naale uwe i təə ké Moisi kəsəsutu tənə na Iso kuyəyətutu tələsəlaa təm tənə səŋaa.

Tafiiti pəyaya nté Mesii

(Maləki 12:35-37 na Luku 20:41-44)

⁴¹Falisanāa kota mpv, iləna Yesu pəəsi-we si: ⁴²Í huu suweye Mesii təə? Awe ləloyu tu kə-i? Ípúyó pələ pa cə-i si: Tafiiti ləloyu tu ké.

⁴³Tənaɣa Yesu pəəsa-we si: Ye pə we mpv, ilə isənaya pə lapa na Feesuyi Nəŋtu náá lá na Tafiiti yaa-i si Tacaa? Pə taya pulu təə, Tafiiti yəyətəa si:

⁴⁴Tacaa Iso heela ma Səəə si, cəɣa ma kəŋkəŋ taa, haləna má kəna nyá kolontunaa ke nyá nəəhəe tē.

⁴⁵Ye Tafiiti ná yaa-i i Səəə, ilə isənaya Mesii ná mələa na í ké Tafiiti ləloyu tu tətə?

⁴⁶Pa taa nəyolu ta pəsi na í cə. Pə kpayau kuyaku ŋku to nəyolu u nyuləyi si i pəəsiyi-i təm.

23

Falisanāa na Iso Təm seyesəlaa tooluɣu (Maləki 12:38-39 na Luku 11:43,46 na 20:45-46)

¹Ípúyó Yesu heela samaa na i ífalaa si: ²Iso Təm seyesəlaa na Falisanāa təmlə nté si pá kéəsi yəlaa ke Moisi kəsəsutu. ³Í ká nuna-weye teu na í la pə tənə mpi pa heeliyi-me si í la tə. Ama í taa la isu mpe pa mayamaya pa lakı tə. Pə taya pulu təə, nti pa seyesəyi tə, pə taya ntəyi pa lakı. ⁴Pa kəkəyi səyala yur nyəna na pá səkəyi

ləlaa. Pəyele mpe paa caa si pá tu taa-weye taau mayamaya. ⁵Pa lakı pə tənaya si yəlaa í na-we. Pə təə ké pa ŋmaaki Iso Təm loosi na pá tuiyi, na pá kəkı pa kpaɪnaa təcəŋcəŋ. ⁶Acima taa səsaa səsaa təcəyale ke pa pəkəyi na pá cakı. Na Yuta nyəma təkotilənāa taa teeli teeli təcəyale ke pa pəkəyi. ⁷Pa səəla pá səkı-weye samaa taa ké na pá luyiyi na pá yaaki-we si ta caa ta caa. ⁸Ama me, í taa ye le na pá yaa-me si ta caa ta caa. Pə taya pulu təə, mə tənə i we teitei ké, na mə Səəə nté kulum. ⁹Í taa yaa atə cəneye nəyolu si mə caa. Pə taya pulu təə, mə Caa we kulum ké təkəŋ, na inəyale wei i we isətəa tə. ¹⁰Í taa ye le si pá yaa-meye səsə səsə. Pə taya pulu təə, mə Səəə we kulum ke təkəŋ, inəyale Mesii. ¹¹Mə taa səsə í pəsi mə təmlə tə. ¹²Wei í kpaasa i ti paa tisi-i, na wei i tisiyi i ti paa kəsi i nyuyi.

Falisanāa waalı kuluyi

(Maləki 12:40 na Luku 11:39-52 na 20:45-47)

¹³Iso Təm seyesəlaa na Falisanāa, cəsəlaa me, mə təm we wayo. Í təkəyi yəlaa ke isətəa Kawulaya. Mə mayamaya u suvı, pəyele u yeki si mpa pələ pa luɣu wəe to pá suu.

[¹⁴ Iso Təm seyesəlaa na Falisanāa, cəsəlaa me, mə təm we wayo. I ləkəyi lelaa ke pə tənə mpi pa wəna tə, na í sələməyi Iso na pá tayałəyi si pá hólı si meye kupama. Pə təə ké í ká tē na í ná katatəlaya nav napələyi teu.]

¹⁵Iso Təm seyesəlaa na Falisanāa, cəsəlaa me, mə təm we wayo. Í cəkı katəŋa tənə, na pá kpeŋna təkku təə si í hiki Iso seəlu kulum mayamaya təkəŋ. Na í tu hiika-i kəə, í lapı-i isayau. Haləna ilé í nəyəsəna tənəasələ səsəəle taa suu na pə kəli isu meye təm naale.

¹⁶Mpa me í həŋ ləlaa pəyele mə ise naa naa tə, mə təm we wayo. Í təŋ si ye yulu tuuna Iso təsəəle səsəəle pə we isu i ta tuu kele. Ama ye i tuuna Iso təsəəle səsəəle taa wula ilə i tuuwayale. ¹⁷Ama mə kumələntu na mə yulumle təəwa yoo. Pepe kələa? Wula yaa Iso təsəəle səsəəle nte tə lapa wula inəyi kate pulu tə? ¹⁸Í yəyətəyi tətə si ye yulu i tuuna kətaya təlate pə we isu i ta tuuna kele. Ama ye i tuuna mpi pə mayamaya pa lapa kətaya na pə we kətaya təlate ilə i tuunaa kele. ¹⁹Yulūmaa me, pepe

kalaa? Kətaɣa təlatə yaa kətaɣa nyəm mpi kətaɣa təlatə lakɪ na pə pəsɪ katə pʊlʊ tɔ?

²⁰Ye yʊlʊ tuuna kətaɣa təlatə, ɪ kpeɲna pə tənə mpi pə wə kətaɣa təlatə taa tɔɣo na í tuuna. ²¹Yʊlʊ í tuuna lɔ taseele səsɔɔle, ɪ kpeɲna lɔ wə ɪ cakɪ lɔ taseele nte tə taa tɔɣo na í tuuna. ²²Yʊlʊ í tuuna isətənyʊ, ɪ kpeɲna lɔ kumte na lɔ wə ɪ caya tə tɔ tɔɣo na í tuuna.

²³lɔ Təm seɣesəlaa na Falisanaa, cəsəlaa mɛ, mə təm wə waiyo. Ye ɪ hika nyutu nti pa yaa səmantɪ na fenuwili na kumɛɲ, í ləsəɣɪ pə həɣələɲ naanʊwa taa kʊlʊm na í cələɣɪ lɔ. Pə kaasi na í ləkəna mə lumasi waali kə kʊsəsutu taa səsɔɔntʊ. Tələɣele siyisuyʊ na kupantu na tampana tənyʊ. Pəcɔ tələɣe pə muna í seəsəna isələ. ɪlɛ í taa sɔ həɣələɲ naanʊwa taa kʊlʊm unɪ ɪ tɔ. ²⁴Mpa mɛ í həɲ lɛlaa, pəyele mə isɛ naa naa tɔ, ye ɪ na mə lʊm taa kə kacəka í ləsəɣɪ kə. Ama ye yoooyo ɪlɛ, í kpeɲtənə na í li.

²⁵lɔ Təm seɣesəlaa na Falisanaa, cəsəlaa mɛ, mə təm wə waiyo. ɪyisi na nyənasi waali kə í nyaaləɣɪ təlaliləi, na sɪ taa suna mə kʊɲmuləm na mə isayatu hʊwɛɛ.

²⁶Falisanaa yʊlʊmaa mɛ, pə wɛɛ sɪ iyaya taa kə í kə nyaali na í kpeɲna waali, na pə tənə pə la tənəɲɲ.

²⁷lɔ Təm seɣesəlaa na Falisanaa, cəsəlaa mɛ, mə təm wə waiyo. Í wɛɛ kə isɪ pələaɲ wə pa hʊləsaa na ɪ nyənʊyʊ wə teu, na ɪ taa suna mʊwa na kʊsəɣotʊ nti tə tənə tɔ. ²⁸Mpʊ tɔtɔɣo í wɛɛ, yʊlʊ í nyənə-mɛyɛ isəntɔ, ɪ tɔɲ kə sɪ í kə kupama. Ama mə taa ɪlɛ, cəsʊyʊ na isayatu pə mayaləna.

Yesu kpaalʊyʊ kə Falisanaa na lɔ Təm seɣesəlaa

(Luku 11:47-51)

²⁹lɔ Təm seɣesəlaa na Falisanaa, cəsəlaa mɛ, mə təm wə waiyo. Í tayənəɣɪ lɔ kʊyɔɣotʊtʊ tələsəlaa pələaɲ kə teu təmamam, na í lakɪ kacəka kə mpa pa tənə tampana tɔ pa pələaɲ. ³⁰Na í tɔɲ sɪ: Ye tu wə waatu wə ta caanaa kʊkaya lɔ kʊyɔɣotʊtʊ tələsəlaa mpe tɔ, tə taa tən-wə na tɔ kʊ-wɛ. ³¹Na mɪpʊyɔ í hʊləɣəna sɪ í kə mpa paa kʊwa lɔ kʊyɔɣotʊtʊ tələsəlaa mpe tɔ pa piya. ³²Mpʊ tɔ, pa akpaa kə í tənəɣɪ, na mpi pələ paa caalaa na pə su tɔ mpəɣɪ í tɛəsəɣɪ. ³³Tumaa piya mɛ, akalanaa mɛ. Í tɔɲ tɔ, í tá kə tənəsəle səsɔɔle taa suulaa nte? ³⁴Pə tɔ kə ma heeliyɪ-mɛ sɪ í

nu yoo. Maa tili lɔ kʊyɔɣotʊtʊ tələsəlaa na layatʊnaa na isekullaa kə mə kɪɲ. Í kə kʊ lɛlaa kə kʊkʊyʊ, na í kə lɛlaa kə səm tesikasɪ tɔ. Í kə ma lɛlaa kə akpatɛɛ kə mə təkotilənəa taa na í tən na í pɛɛkɪ-wɛyɛ acalɛɛ taa. ³⁵Mpa paa kʊwa yem kə tulʊm tɔ, mə nyɔɔɲ taa kə pa kʊlaa isayatu kə məlɪ. Pə kpaɣav yʊlʊpaɲ Apɛɛlɪ kʊyʊ na pə polo Palasii pəyalʊ Sakalɪ wə ɪ kʊ katɛ taa katɛ na kətaɣa təlatə pə həkʊ tɔ ɪ nyəm tɔ. ³⁶Tampana kə ma heeliyɪ-mɛ yoo maa cəsəɣɪ, kayana nyəma nyɔɔɲ taa kə pi tu tənə.

Yosalem yəkʊyʊ təm

(Luku 13:34-35)

³⁷Hei Yosalem, Yosalem, nyá taa kə pa kʊyɪ lɔ kʊyɔɣotʊtʊ tələsəlaa, na nyá taa tɔtɔɣo pa yooki lɔ tillaa kə pɛɛ na pə kʊyɪ. Təm payalɛ kə ma sɔɔlaa sɪ ma kpeɣeliyɪ nyá taa yalaa tənə təkotokoto isɪ kantʊyʊ papʊyʊ kʊ piya tɔ tɔ. Ama pa kisaa. ³⁸Tɔv, mə təyaya kə takɪ kaav təkpataa, nɔɣəlʊ kaa paasəna-kɛ. ³⁹Pə tɔ kə ma heeliyɪ-mɛ təfo sɪ, pə kpaɣav saɲa tɔ í kaa tasa-m keesuyʊ. Haləna pə tala wɛle nte í kə tɔ sɪ: lɔ í sənə Tacaə tillu tɔ.

24

lɔ taseele wakəɣyʊ təm

(Maləki 13:1-2 na Luku 21:5-6)

¹Yesu lʊna lɔ taseele taa na í tɔɲna tɛɛv, ɪlənə ɪ ifalaa kpətənə-ɪ na pə hʊlɪ-ɪ lɔ taseele ɲmatʊ. ²Tənəɣa Yesu tɔma-wɛ sɪ: Ntɔɲ í nawa pə tənə isəntɔ? Tampana kə ma heeliyɪ-mɛ yoo maa cəsɪyɪ, pə kaa kaasi pələ ləntɛ na tɔ tənə ləntɛ tɔ, paa tusi pə tənə.

Mpi pə lapʊ kə hʊlɪ antulinya tɛm tɔ

(Maləki 13:3-13 na Luku 21:7-19)

³Yesu kəma na í caya Olifinaa pʊyʊ tɔ, ɪlənə ɪ ifalaa fayasɪ na pə pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Heeli-tʊyʊ kʊyanʊku mpʊ unɪ pi la tɔ. Nmaatələ nteyɛ pu hʊlɪ na tə nyənə nyá kəntɛ na antulinya tɛm.

⁴Mpʊyɔ Yesu cɔ ɪ ifalaa sɪ: Í la laakalɪ, í taa yelɛ na nɔɣəlʊ kɔɔ na í tolisi-mɛ. ⁵Mpi tɔ, payalɛ kə kɔɔ na pə ha pa tɔɣɪ ma hətɛ sɪ mpeyɛle Mesii. Halɪ paa tolisi payalɛ. ⁶Í kə nu yooɲ tən kə mə cɔlɔ mə cɔlɔ. Paa heeliyɪ-mɛyɛ poolʊɲ yooɲ təmnaa. Ama í taa yelɛ na mpʊ unɪ pə cɛ mə laɲa. Pə wɛɛ sɪ mpʊ unɪ pələ pi la kə. Ama waali waali

ké antulinya náá koo na í tɛɛ. ⁷Tɛtu katerja lɛɲka ká yooná lɛɲka nyóma, kawulaya lɛɲka ká kuli lɛɲka tɔɔ. Nyɔɔsɔ ká la tiiliwɛ tiiliwɛ, tɛtu ka sele tiiliwɛ tiiliwɛ tɔtɔ. ⁸Pɛnɛ unɪ pɛ tɛna pɛ wɛna isu alɪ lulɔvɔ na pɛ caali-ɪ wuu kɛ sɛɲɲsɛɲɲ tɔ.

⁹Yɛlaa ká kuli na pá hólɪ sɪ pá tu-mɛyɛ kunyɔɲ, na paa ku-mɛ. Katerja tɛna yɛlaa taa ká kpana-mɛyɛ ma tɔɔ. ¹⁰Yɛlaa payalɛ ká lɔ lɔ sɛɛv tɔm kɛ waatu unɪ, na paa lu tɛma waali, na pa taa kpana tɛma. ¹¹Isɔ kuyɔɔtɔtu tɛlɛsɛlaa pɔpɔtɔnaa ká lu payalɛ na pá tolisi yɛlaa kɛ sɔsɔm. ¹²Isayatu ká tɔɔ sɔsɔm sɔsɔm, halɛna yɛlaa payalɛ sɔɔlɔvɔ ká pasa. ¹³Ama ye wei ɪ nyaya apalɔtu na í tala tɛnaya, pɔntu nyuvɔ kɛ pu ya. ¹⁴Pɛ wɛɛ sɪ paa kpaali lɔ Kawulaya Laapaali Kuparj kɛ antulinya tɛna taa kɛ na paa piitim mpi pɛ nu. Ye pɛ tɛma mɪpɔyɔ lapu kɛ antulinya ka tɛ.

Acaalɛtu tɔm

(Malɛkɪ 13:14-23 na Luku 21:20-24)

¹⁵Mɪpɔyɔ Yesu tɛma sɪ í ká koo na í ná acaalɛtu taa acaalɛtu nti tɛ tɔm lɔ kuyɔɔtɔtu tɛlɛsɔvɔ Taniyɛli ka yɔɔtɔaa tɔɔ kate taa. Wei ɪ kalɛɲɪ tɔ í cɛkɛna-tɛɲɪ teu. ¹⁶Mpu unɪ tɔ, mpa paa wɛ Yuta tɔ pá sɛ na pá kpa pɔɔɲ. ¹⁷Ye pɛ mayana wei na í wɛ kutuluyɔ tɔɔ na í tiwiwa, ɪ taa tɔ sɪ ɪ suvki tɛyaya na í kpayɪ ɪ pulv. ¹⁸Na wei pu mayana ɪ wɛ taale tɔ í taa tɔ sɪ ɪ kperj ɪ tɛ na í kɛli ɪ kpaɪ. ¹⁹Ahusitonaa na asɔɲ tɔm ká la waiyɔ kɛ waatu unɪ. ²⁰Í sɛlɛmɪ lɔɔ na mɛ kuseu kɔnɛ ku taa pamsɛna watu waatu yaa kuyaku kɔhɛsɔvɔ wule. ²¹Pɛ taya pulv, waatu unɪ wahala ká la sɔɔtɔ kɛ sɔsɔm pɛ tu fɛɪ. Pa ta nata wahala unɪ ɪ taka kɛ hatoo antulinya kancaalaya na pɛ koo sɛɲa, na pa kaa tasa ɪ taka kɛ nav. ²²Na ye pɛ taya isu lɔ huɔwa sɪ ɪ ká pasa kuyɛɲ unɪ tɔɔ, nɔɔlɔvɔ kaa tɔli-tɪ. Ama ɪ pasa pɛ kuyɛɲ unɪ yɛlaa mpa ɪ lɛsaa tɔ pa tɔɔ.

²³Na ye yulv tɛma-mɛ sɪ: Í nyɛni, Mesii wɛ cɛnɛ yaa cɛnɛ, í taa nu. ²⁴Pɛ taya pulv tɔɔ, Mesiinaa na lɔ kuyɔɔtɔtu tɛlɛsɛlaa pɔpɔtɔnaa ká lu na pá lɔ kɔkɔlɔ nyɛmnɛ na piti tɛma. Hali ye paa pɛsaya pa puyusiɲ mpa pa mayamaya lɔ lɛsaa tɔɔ. ²⁵Tɔv, ma laalaa na má kpaali-mɛyɛle.

²⁶Mpu tɔ ye pa kɔma na pá heeli-mɛ sɪ: Í nyɛni, ɪ wɛnna nɛyɛ wulaya tɛtu taa, í taa polo. Yaa sɪ, unɪ ɪ nyɛlɛna nɛyɛ cɛnɛ, í taa

nu. ²⁷Yulv Pɛyaya ma ma kɔntɛ ká la kɛ isu tɛv nyɔɔsɔvɔvɔ hatoo tɛv kite tɛɛ na pɛ kalɛsɛna ku nɔɔvɔ tɔ. ²⁸Timpi pulv sɛpa na pɛ hantaa tɔ tɛnaya yɛpɛlekunaa kɔtiyi.

Yulv Pɛyaya kɔntɛ

(Malɛkɪ 13:24-27 na Luku 21:25-28)

²⁹Wahala kuyɛɲ unɪ ɪ tɛɛkɪ kpaakpaa tɔ, ilim ká sɪ tɛkpitiɪ, isɔtu kaa tasa hulɔmɔvɔ. Isɔtɔlvɔɲasɪ ká luna isɔtaa na sɪ hoti. Pu ciyiti isɔtaa kɔkɔlɔnaa. ³⁰Waatu unɪ paa nu Yulv Pɛyaya má ma tan kɛ isɔtɔntɔvɔ taa. Katerja tɛna taa yɛlaa ká kpa pa larja na pá wii sɔsɔm. Paa na Yulv Pɛyaya má ma sɛɲa isɔɲmɔntɔvɔ tɔɔ na má tiiki na ma toma kɛ sɔsɔm na ma teeli. ³¹Akantɛlɛ sɔsɔlɛ ká wii, lɛna má tili ma isɔtaa tillaa kɛ antulinya hɔɔlɔɲ tɛna taa. Pɛ kpayav ilim tɛlɛle na pɛ tɛtɛle tɔ, na pɛ polo pɛ ntɔɔɲ na pɛ mpɔtɛɲ tɔɔ, sɪ pá cɔɔ pá kɔti mpa ma lɛsaa tɔɔ antulinya tɛna taa.

Fiki tɔvɔ tɔm

(Malɛkɪ 13:28-31 na Luku 21:29-33)

³²Í nyɛnna fiki tɔvɔ na í cɛkɛna. Saa wei ku nɛyɛtɛɲɪ na ku hatu yɛɲɛlɔɲ tɔ, í nyɛmá kpaakpaa sɪ hɛɛsɔvɔvɔ talaa kɛle. ³³Mpu tɔtɔvɔ waatu wei í ká ná pɛ tɛnaya mpu pɛ lakɪ tɔ, í nyɪ sɪ pɛ wusaa kɛle, pɛ caa lapu ntɛ. ³⁴Tampana kɛ ma heeliyi-mɛ yoo maa cɛsɛɲɪ, yɛlaa mpa pa wɛ isɛntɔ tɔ pa kaa sɪ pa tɛna na pɛcɔ pɛ tɛnaya mpu pɛ la. ³⁵Isɔtɔntɔvɔ na atɛ ká mukɪ yem. Ama ma kuyɔɔtɔtu kaa saali paa pɛcɔ.

Isɔ tike nyɛmnɛ antulinya tɛm

(Malɛkɪ 13:32-37 na Luku 17:26-30,34-36)

³⁶Nɔɔlɔvɔ fɛɪ wei ɪ nyɛmá pɛ waatu yaa pɛ wule tɔ, paa isɔtaa tillaa na Pɛyaya má ma mayamaya. Ama Taca tike tɛkɔɲ nyɛmnɛ. ³⁷Isɛna pu lapa Nowee pɔɔle taa tɔ, mpu unɪ pɛ mayamaya pu lana kuyarjku Yulv Pɛyaya má maa koo tɔ. ³⁸Kupam, kuyɛɲ wei ɪ taa lum taa waasɛta tɛtu tɔɔ tɔ, pɛ tɛkaya kɛ na pɛ nyɔkɪ, na pɛ haa tɛmaya alaa, na pɛ kpaakɛɲ mpu yoo, halɛna kuyarjku Nowee suv kɔlɔvɔvɔ taa tɔ. ³⁹Pa caya mɪpɔyɔ yem kɛ mɪpɔyɔ, pa ta huɔ pulv tɔɔ. Halɛna lum sɔsɔm koo na pɛ tɔvɔ pa tɛna tapai. Mɪpɔyɔ pu la kuyarjku Yulv Pɛyaya má maa koo tɔ. ⁴⁰Pu pana apalaa naalɛ ká wɛɛ taale. Pu kpayɔ lɛlv na pɛ yɛle lɛlv. ⁴¹Pu pana alaa naalɛ wɛɛ nama tɔɔ na

pá nahəxi. Pu kpaɣa ləlv na pá yele ləlv.
⁴²Í feɲ, pə taɣa pəlv tɔɔ, í ta nyi kuyanjku
 mə sɔsɔ ka kɔɔ tɔ. ⁴³Í nyi teu si ye nyəm
 ka nyəɲaɣa na təyaɣa caa nyi waatu wei
 ɲmulu ká kɔɔ ahoo tɔ, ɪ ka caɣana ɪ ɪsɛ ké.
 ɪ kaa yele-ɪ na í suv ɪ təyaɣa. ⁴⁴Pə tɔɔ ké me
 tɔtɔ mu taɣani mə təxi mpv. Yulu Pəyaɣa
 má ma kəɲ kɔntɛ kɛ waatu wei í kaa huɔ
 tɔɔɔ.

Təmlɛ tu isayav na kuparj pa tɔm
(Luku 12:41-48)

⁴⁵Aweyɛ təmlɛ tu kuparj na layatu? Ye pə
 taɣa wei ɪ caa yelina-ɪ təmlɛ nyəma lɛlaa
 si ɪ nyənəxi-wɛ, na pá talaɔ ɪ cɛle-wɛyɛ pa
 kɔtɔɣɔv tɔ? ⁴⁶Cɛcɛ un ɪ kɔma na í mɔli na í
 mayana təmlɛ tu un ɪ ɪsɛlɛ sɛɛna təmlɛ ɲtɛ
 tɔ lapu, ɪ nyuyv lapa leleɲ ké. ⁴⁷Tampana
 kɛ ma heeliyi-mɛ yoo maa cɛsəxi, təyaɣa
 caa ka tu təmlɛ tu inəxi ɪ kupam tənə tɔɔ
 feɲuyv ké. ⁴⁸Ama pá capə təmlɛ tu un na í
 tu ɪ taa si: Ma caa kaa kɔɔ ləɲ se. ⁴⁹Ilɛna
 í suv ɪ taapalaa kɛ mapv, na í tɔki, na í na
 sulvnyɔɔlɛ lɛlaa pá suv sulvnyɔɔv na pá
 kuyi-wɛ. ⁵⁰Pu kɔɔ na kuyaku ɲku na ɪsəma
 waatu ɪ taa tu ɪ taa si təyaɣa tu ka tala tɔ,
 ɪlɛ ɪ ká suv təkpuv. ⁵¹Na í la təmlɛ tu un
 təkəɲkanj, na í mɔləna-ɪ na í pɛti-ɪ cɛsɛlɛ
 tɔɔ. Tənaɣa ɪ ka casəxi kapusi na í nyasəxi
 ɪ təxi kɛla.

25

Pɛlɛlaa naanwɔa tɔm

¹Ǿpúyú Yesu tɔma si: Ǿpúyú pə wɛɛ,
 ɪsɔtaɔ Kawulaya ká nəyəsəna kɛ ɪsu pɛlɛlaa
 naanwɔa wei ɪ kpaɣa fətəlanaa na í tɛɛ
 akpaɣalv səɲuyv tɔ. ²Pa taa kakpasɪ
 kɛ kumɛlɛməɲ na kakpasɪ kɛ layatvnaa.
³Kumɛlɛməɲ ná kpaɣa fətəlanaa, ɪlɛna pá
 yele nim cosuyv si pa təkəxi pa tɔɔ. ⁴Ama
 layatvnaa ná kpaɣa pa fətəlanaa, ɪlɛna pá
 cosi nim kɛ kpələpanaa taa na pá tɔki pa
 tɔɔ tɔtɔ. ⁵Akpaɣalv fɛi í kɔɔ ləɲ, ɪlɛna tom
 caɲ na pá kɛli-wɛ na pá too pa naanwɔa un.

⁶Ǿpúyú pə kɛsa ahoo heka, ɪlɛna pá
 nu pə kiisaa si: Akpaɣalv ntɛ, í kuli na í
 səɲi-ɪ. ⁷Tənaɣa pɛlɛlaa mpɛ pa fema na pá
 nyɔɔsəxi pa fətəlanaa. ⁸Ǿpúyú kumɛlɛməɲ
 tɔma layatvnaa si: Í pasa-tuyv mə nim,
 ta fətəlanaa caa tem. ⁹Ilɛna layatvnaa
 náá cɔ-wɛ si: Ye tɔ pasa-mɛ pə kaa tala
 tá. Í polo pɛtɛlɛlaa cɔlɔ na í ya. ¹⁰Waatu
 wei kumɛlɛməɲ tɛɛ Ǿpúyú nim yapv tɔ,

ɪlɛna akpaɣalv tala. Na í na mpə pa sɔɔlv
 ka puwa mpv tɔ pá suv akpaɣalɛ kɔtɔɣɔv
 tɔtɔɣɔlɛ taa, na pá tɔki nəɔɣɔ na pá kaləsɪ
 təkem. ¹¹Pə lapa laasaya ɪlɛ kumɛlɛməɲ
 un ɪ mɔlaa kɛlɛ, na í təɲ si: Tacaa Tacaa,
 tulɪ-tv. ¹²Ǿpúyú akpaɣalv ná cɔ-wɛ si:
 Tampana kɛ ma heeliyi-mɛ yoo maa cɛsəxi,
 ma ta nyi-mɛ.

¹³Tənaɣa Yesu tasa-wɛyɛ kpaalvuyv si ye
 mpv í feɲxiyi. Mpi tɔ, í ta nyi kuyanjku na
 ɪsəna waatu pu la tɔ.

Timpi pə wɛɛ tɔ tənaɣa pə sɔɔsəxi
(Luku 19:11-27)

¹⁴Pu nəyəsəna kɛ ɪsu yulu kulvuyv si ɪ tɛɛ
 yɛla, na í yaa ɪ təmlɛ nyəma na í tu pa
 niɲ taa kɛ ɪ wɛnav tɔ. ¹⁵ɪ yaa kancaalaya
 nyəɲ na í cɛlɛ ɪlɛyɛ wula nyəɣətv nasələ na
 nunwɔa (500). Na í yaa ləlv ɪlɛna í cɛla
 ɪlɛyɛ wula nyəɣətv ɲmunvuyv (200). Pə tala
 tooso nyəɲ, ɪlɛna í cɛla ɪlɛyɛ wula nyəɣətv
 nunwɔa (100). ɪ kɛsəna paa wei ɪ pəsuyv
 kɛ na í cɛlɛ-ɪ. ɪlɛna í kuli na í tɛɛ. ¹⁶Tənaɣa
 wei ɪ ka cɛla nyəɣətv nasələ na nunwɔa
 (500) tɔ ɪ tɛɛ kpakpaa na í suv taatvuyv, na
 pá sɛɛ-ɪ nyəɣətv nasələ na nunwɔa (500)
 tɔtɔ. ¹⁷Wei paa cɛla nyəɣətv ɲmunvuyv (200)
 tɔ, ɪlɛ ɪ taata mpv tɔtɔ, na pá sɛɛ-ɪ nyəɣətv
 ɲmunvuyv (200) tɔtɔ. ¹⁸Ama wei paa cɛla
 nyəɣətv nunwɔa tɔ, ɪlɛ ɪ polaa kɛ na í huli
 púyú kɛ atɛ na í ɲmɛsi pa caa liyiteɛ anɪ.

¹⁹Pə leelaa, ɪlɛna pa caa un ɪ kɔɔ. ɪ tala
 mpv, ɪlɛna í yaa-wɛ si pá huli-ɪ ɪsəna pa
 lapa pa liyiteɛ na pə lu mpi tɔ. ²⁰Ǿpúyú
 wei cɛcɛ ka cɛla nyəɣətv nasələ na nunwɔa
 (500) tɔ ɪlɛ ɪ kɔma na í huli-ɪ nyəɣətv nasələ
 na nunwɔa (500) wei pə sɛɛ-ɪ tɔ. Na í tɔ
 si: Tacaa, n ka cɛla-m nyəɣətv nasələ na
 nunwɔa (500), na pá sɛɛ-m nyəɣətv nasələ
 na nunwɔa tɔtɔ. ²¹Ǿpúyú ɪ tɔma-ɪ si: Pə
 wɛ teu, n kɛ təmlɛ tu kupamparj. ɪsəna
 mpi n lapəna pəcɔ nyəm kɛ teu kɛ ɪsəntɔ
 tɔ, maa cɛlɛ-ɲ sɔsɔm. Kɔɔ na má na-ɲ tá
 yɔɔli. ²²Pələ pə waali kɛ təmlɛ tu wei pa
 cɛla nyəɣətv ɲmunvuyv (200) tɔ, ɪlɛ ɪ kɔma
 na í tɔ si: Tacaa, n ka cɛla-m nyəɣətv
 ɲmunvuyv (200), na pə sɛɛ-m ɲmunvuyv (200)
 tɔtɔ. ²³Ǿpúyú pa caa un ɪ tɔma ɪlɛ tɔtɔ si: Pə
 wɛ teu, n kɛ təmlɛ tu kupamparj. ɪsəna mpi
 n lapəna pəcɔ nyəm kɛ teu kɛ ɪsəntɔ tɔ, maa
 cɛlɛ-ɲ sɔsɔm. Kɔɔ na ma na-ɲ tá yɔɔli. ²⁴Pə
 tala wei paa cɛla nyəɣətv nunwɔa (100) tɔ,

ilena í tó si: Tacaa, ma nyámá nyá tó si n ké yulv kate tv. Pə taya pulv tó, timpi n ta tuu təxə n kəŋ, na timpi n ta ɲmusi təxə n ceki. ²⁵Səyontu lapa-m, ilena má polo na má pi nyá liyitee ké ate ké teu təkulakula. Mu nyá cee. ²⁶Tənaɲa ɪ caa tōma-ɪ si: Ama n ké təmle tv isayav na felentu ké. N ka nyámá mpv si timpi ma ta tuu təxə ma kəŋ, na timpi ma ta ɲmusi təxə ma ceki ile, ²⁷pepe tó ké n taa tv ma liyitee anəxi panci taa? Ma koma isənto tō maa mayana pə see a tó na má kpenti na má mu. ²⁸Tóv, í leeki nyəxətv nunuwa (100) unəxi ɪ niŋ taa, na í sɔɔsi nyəxətv nasəle na nunuwa (500) tv. ²⁹Pə taya pulv, timpi pə wee təxə pə sɔɔsəxi teu si pə tɔɔləna pɛle. Ama wei ɪ fəina pulv tɔ, paa pəciuu mayamaya ké ɪ wena, paa leeki ké. ³⁰Í kpayə təmle tv yem un ɪ na í peti-ɪ awali ké səkpətvu taa. Tənaɲa ɪ ká casəxi kapusi na í nyasəxi ɪ təxi kela.

Tənaɲa huɓle wule təm

³¹Ṁpúyó Yesu yəxətaa si: Waatu wei Yulv Pəyaya má, maa kɔɔ isu wulav sɔɔ na isətaa tillaa tənə tɔ, maa caya ma teeli kumte tó. ³²Na ate putimnaa tənə ká koti ma isəntaa. Maa fayasi yəlaa isu tiikilu fayasuvu heer na pəŋ tɔ. ³³Maa su heer ké ma ntəxəŋ tó na pəŋ ké ma mpətəŋ tó. ³⁴Wulav sɔɔ má, maa heeli mpa pa we ma ntəxəŋ tó tó si: Mə mpa ma Caa yəlaa na í nu leleŋ tɔ, í kɔɔ na í təxə Kawulaya ɲka paa su-meyə hatoo antulinya lapv waatu tɔ. ³⁵Pə taya pulv, nyəxəsi ka kpa-m tó mə hana-m təxənaɲa. Ləkətv kpa-m tó mə hana-m lum na má nyɔɔ. Maa ké mvulv tó mə kpəyana-m na í pona mə te. ³⁶Maa we kpete tó mə hana-m wontu. Pə wukaya-m tó mə fəpəna-m. Paa təkə-m saləka taa tó mə kəŋayana na í naa-m. ³⁷Kupama ká cō-m si: Tacaa, leye tə na-ɲ na nyəxəsi wu-ɲ na tɔ ha-ɲ təxənaɲa, na ləkətv wəna-ɲ na tɔ ha-ɲ lum? ³⁸Leye tə na-ɲ na í ké mvulv na tɔ kpəyana-ɲ na tɔ pona ta te? Yaa n we kpete na tɔ suu-ɲ wontu? ³⁹Leye tə na-ɲ na pə wuki-ɲ, yaa pa təkə-ɲ saləka taa na tɔ polo nyá wiiluyv? ⁴⁰Wulav ma maa cō-we si: Tampəna ké ma heeliyi-mə yoo maa cəsəxi, timpi í lapa ma taapalaa panə pa səkpəma taa nəxəlvu kupantu tɔ, maya í lapa.

⁴¹Pəle pə waali ké Wulav má, maa heeli mpa pa wəna ma mpətəŋ tó tó si: Mpusi nyəma

mə í tee na í fəe-m. Í polo kəkə ɲka pa tayana ləxəv na ɪ isətaa tillaa pa tó na kaa tɛŋ tɔ ka taa. ⁴²Pə taya pulv tó, nyəxəsi ka kpa-m tó í ta ha-m na má təxə. Ləkətv kpa-m tó í tá ha-m lum si má nyɔɔ. ⁴³Maa ké mvulv, í ta kpəyana-m na í pona mə te. Maa we kpete tó í ta ha-m wontu si ma suu. Pu wukaya-m tó í ta fə-m. Waatu wei ma we saləka taa tó í ta wiili-m. ⁴⁴Na pəle paa cō-m si: Tacaa, leye tə na-ɲ na nyəxəsi yaa ləkətv pə wəna-ɲ, yaa n ké mvulv, yaa n we kpete, yaa pə wuki-ɲ, yaa n we saləka taa, na tə ta paasəna-ɲ? ⁴⁵Íle maa cō-we si: Tampəna ké ma heeliyi-mə yoo maa cəsəxi, timpi í tá la səkpəma panə pa taa nəxəlvu kupantu tɔ, maya í tá la. ⁴⁶Panə un paa polo saləka tam nyəŋ taa, na kupama náa polo weesuvu ɲku ku tɛŋ tó kə taa.

26

Səsaə səsaa cəxəv ké Yesu acaya
(Maləki 14:1-2 na Luku 22:1-2 na Yohaani 11:45-53)

¹Yesu təma təm tənə tə tənaɲa yəxətvu, ilena í heeli ɪ ifalaa si: ²Ntəŋ í nyámá teu si pə kaasa kuyeeŋ naale na pá təxə Teev acima na? Teev acima an ɪ tó ké paa tv Yulv Pəyaya maya yəlaa niŋ taa na pá ka-m səm tesika tó.

³Ṁpúyó kətəlaa səsaa na Yuta nyuvu nyəma nyuvu nyəma pa kota kətəlaa wulav wei pa yaa si Kayifi tɔ ɪ təyaya. ⁴Na pá caya na pá mayasi na pá su isəna paa kpa Yesu təheh na nəxəlv ta na tɔ, na pá kə-ɪ. ⁵Pa yəxətaɲa pa taa si: Tə taa kpa-ɪ acima waatu, tɔfə pu la yoou ké yəlaa taa.

Alv tulaalv pəlvu ké Yesu tó
(Maləki 14:3-9 na Yohaani 12:1-8)

⁶Yesu ka we Petanii ké tɔnvu tó asilima kətvəŋ tv Siməŋ təyaya taa. ⁷Tənaɲa alv nəxəlv ɪ koma ɪ kiŋ na í təkə tulaalv kupampan na pá lapa ɪ akpaləpiya ké liyitee pəle kuhuluməle taa tɔ. Yesu caya na í təŋna təxəv, ilena alv un ɪ pəli tulaalv unəxi Yesu nyuvu taa. ⁸Yesu ifalaa ná mpv tɔ pə ta maya-we, na pá tɔ si: Pa wakəlvu tulaalv uneyə isənto tó suweyēle? ⁹Ye paa pəta-ɪ pə taa la liyitee ké səsəm na pá ha konyəntəna?

¹⁰Yesu cəkənaa si pa yəxətaɲi mpv, ilena í pɔɔsi-we si: Pepe tó ké í pəsəxi alv unə ɪ laŋle ké mpv? Mpi ɪ lapa-m mpv tó pə

tewayá hali. ¹¹ Mə na konyontónaa í wenna tam. Ama má na-me tə kaa wəe təma kinj ke tam. ¹² Ma pim tōw kē í pala tulaalu ke ma tōnyu tōw kē mpv. ¹³ Tampána ke ma heeliyi-me yoo maa cesəyi, paa timpixi paa heeli Laapaali Kupaŋ inəye antulinya tēna taa, paa keesi alv inə í lapa mpi tōw pə tōm na pá tōwsəyi í tōw.

Yutaasi kolómōtō tōm
(Maləki 14:10-11 na Luku 22:3-6)

¹⁴ Mporúy Yesu ifalaa naanowa na naale taa lelú wei pa yaa sí Yutaasi Isəkaleeu tō, í kulaa na í polo na í mayana kətəlaa səsaa, ¹⁵ na í pōosi-we sí: Ye ma tu Yesu kē mə niŋ taa pepeye í ka ha-m?

Mporúy pele pa kala liyitee nyəxətu ke hiu na naanowa na pá cəle-i. ¹⁶ Pə kpaŋa kuyarŋku tōyō Yutaasi suv kuyaku kuparŋku ke pēekuyv sí í tu Yesu kē pa niŋ taa.

Təev acima kutəxəv tayanuyv
(Maləki 14:12-21 na Luku 22:7-14,21-23 na Yohaani 13:21-30)

¹⁷ Pə tala potopotónaa mpa pa taa kukusum fei tōw pə acima kuyaku kancaalaya nyəŋku wule. Ilena Yesu ifalaa polo na pá pōosi-i sí: Leyə n caa sí tē polo na tē la-ŋ Təev acima kutəxəv?

¹⁸ Tənaŋa Yesu tōma-we sí: Í polo icatē taa kē akele tē na í heeli-i sí: Ma wulə talaa, nyá tēye má na ma ifalaa tu tōyō Təev acima.

¹⁹ Mporúy Yesu ifalaa lapa nti í keesa-we tō. Pa polaa na pá lá Təev acima kutəxəv.

²⁰ Pə kōma isu taanaya ile, í na pa naanowa na naale pa caŋa tōxəv nté. ²¹ Pa tōŋna tōxəv ke mpv, ilena Yesu yoxəti sí: Tampána ke ma heeliyi-me yoo maa cesəyi, mə taa nōxəlv ká la-m kolómōtō.

²² Tənaŋa í ifalaa isentaa nyəŋa səsəm na tōm tənə. Ilena pá suv-i pōosuyv ke kulum kulum. Inə sí: Matəŋ pə taya má, Tacaa? Inə sí: Matəŋ pə taya má, Tacaa?

²³ Mporúy Yesu cə-we sí: Ma na wei ta niŋ kpenta susuyv ke nyənaya taa tōw pūntv ká lana-m kolómōtō. ²⁴ Yulv Pəyaya má, ma səki teitei kē isu pa keesa ma tōm ke isə tōm taa tō. Ama wei í ká la Yulv Pəyaya maya kolómōtō ke mpv tōw tōm ká la waiyo kē səsəm. Pūntv iní, ye pa taa lūli-i, pələ pu lapa sana.

²⁵ Pə kpeŋna Yutaasi wei í laki-i kolómōtō tōw na í pōosi Yesu sí: Matəŋ pə taya má, Tacaa?

Ilena Yesu cə-i sí: Ntəxələ mpv.

Tacaa səm tōosuyv
(Maləki 14:22-26 na Luku 22:14-20 na Kolənti I 11:23-25)

²⁶ Mporúy waatu wei pa təkaya tō Yesu kpaŋa potopoto na í sēe isə kē í na təmle, na í faya-i na í cəla í ifalaa, na í heeli-we sí: Í mv na í tōyō, ma tōnyu nté.

²⁷ Pələ pə waali kē Yesu kpaŋa kəpv na í sēe isə kē í na təmle. Ilena í cəle-we na í tōw sí: Í nyōw-wəxi mə tēna. ²⁸ Ma caləm nté mpi pə húləxi isə nōxə pēeluyv tampána tō. Mpi pə kpemna yəlaa payale tōw sí pə husi isayətónaa. ²⁹ Tampána ke ma heeliyi-me yoo, saŋa waali ma kaa tasa sulum pənəye nyōw. Haləna kuyarŋku má na-me tu nyōw sulum kufam ke ma Caa Kawulaya taa tō.

³⁰ Pa tēma mpv ilena pá yoo acima yontu, ilena pá tēe Olifinaa puyv tōw.

Piyee kpēsuyv tōm kpaaluyv
(Maləki 14:27-31 na Luku 22:31-34 na Yohaani 13:36-38)

³¹ Mporúy Yesu tōma í ifalaa sí: Saŋa ahoo anə a mayamaya í ká yele-m mə tēna na í se. Pa ŋmaa mporúy isə Tōm taa sí: Maa kv tiikilu na heeŋ ká ya yem yem. ³² Ama waatu wei maa fe ilena, má tēe-məye nōxə ke Kalilee.

³³ Tənaŋa Piyee nōxə təkpaŋv sí: Paa pa tēna paa yele-ŋ na pá se, má, ma kaa la mpv.

³⁴ Ama Yesu tōma-i sí: Tampána ke ma heeliyi-ŋ yoo maa cesəyi, n ka kpēesi tōm tooso kē ahoo anə sí n ta nyi-m kē n ta nyi-m na pécó kampaav koo.

³⁵ Tənaŋa Piyee tōma-i sí: Paa ma na-ŋ tu sí tu sí kē, ma kaa kpēesi sí ma ta nyi-ŋ.

Mporúy pa tēna pa yoxəta mpv.

Yesu səlamuyv ke Ketəsəmanee
(Maləki 14:32-42 na Luku 22:39-46)

³⁶ Mporúy Yesu na í ifalaa pa tala timpí pa yaa sí Ketəsəmanee tō. Ilena í tō-we sí: Í caŋa cənə na má polo isə səlamuyv ke hatoo cənə.

³⁷ Ilena í kpaŋa Piyee na Sepetee pəyalaa naale. Tənaŋa isənyəŋle na laŋwakəlle səsəle suv-i kpaŋ. ³⁸ Ilena í tō-we sí: Ma laŋle wakəlaa kē tətəyotəxə pə fei keesuyv. Í caŋa cənə na má na-me tē feriyi.

³⁹ I tuusa i nɔɔ tɔ kɛ pɛɔ, ɪlena í lɔɔ na í sɛlɛmɪ sɪ: Ma Caa, ye pɛ wɛ pɛsɔvɔ kɛɛli wahala sɔsɔ unɛɛ ma nyɔvɔ tɔɔ. Paa na mpɔ mpi n nɔkaa tɔ pɛlɛ pɛ la, pɛ taa la ma luyɔ nyɛntɔ.

⁴⁰ I tema mpɔ, ɪlena í mɛli i ifalaa tooso unɪ i kiŋ na í maɣana pa tɔɔna tom. ɪlena í tɔ Piyee sɪ: Í kpisa cɔɣav ntɛ sɪ má na-mɛ tɔ fɛɔ paa pɛɔ maɣamaɣa. ⁴¹ Í fɛɔ na í sɛlɛmɪ, tɔfɔ í ká hoti waatu wei maɣasɔvɔ kɔɔ-ɛ tɔ. Pááná wɛɛ, ama tɔnvɔ u pɛsɔɣɛna.

⁴² I tasa tuusɔvɔ, ɪlena í tasa lɔɔ kɛ sɛlɛmvɔvɔ sɪ: Ma Caa, ye pɛ fɛi pɛsɔvɔ sɪ wahala sɔsɔ unɛ í hatɛlɛna-m, nyá luyɔ nyɛntɔ í la.

⁴³ I tasa i ifalaa kiŋ kɛ mɛlvɔvɔ, ɪlena í maɣana pa tɔɔna tom tɔtɔ, pa kpisa pá cɔɣana pa ise. ⁴⁴ Mpɔyɔ i tasa-wɛɛ yeluyɔ na í tuusi na í tasa lɔɔ sɛlɛmvɔvɔ kɛ tɔm tooso nyɛm kɛ tɔm kɔlvmtɔ nti. ⁴⁵ Tɔnaɣa i mɛla i ifalaa kiŋ na í pɔɔsɪ-wɛ sɪ: Í tɔɔna tom na í hɛɛsɔɣɪ yaa? I naa, pɛ talaa keɛ. Paa tv Yulɔ Pɛɣaɣa maɣa asaɣaa niŋ taa. ⁴⁶ Í kɔli na tɔ tɛɛ. Í nyɛni kɔlvmtɔ tɔ tala cɛnɛ.

Yesu Kpav

(Malɛkɪ 14:43-50 na Luku 22:47-53 na Yohaani 18:3-12)

⁴⁷ Yesu tɔɔna yɔɔtɔɣa kɛ mpɔ ɪlɛ, i ifalaa naanɔwa na naalɛ taa lɛlv Yutaasi talaa keɛ. Na i waali kɛ yɛlaa samaa tuutuuma, na pá tɔka layalɛ na kpɛtɔɔ. Kɛtɛlaa sɔsaa na Yuta nyɔvɔ nyɛma nyɔvɔ nyɛma pa tilina yɛlaa mɛɛ. ⁴⁸ Yutaasi wei unɪ i lakɪ Yesu kɛ kɔlvmtɔ kɛ mpɔ tɔ i ka kɛɛsa samaa inɛɣɪ isɛna i ka la tɔ. I heela-wɛɛ sɪ: Ye ma polaa na má wayala wei ɪlɛ, inɛɣɛ, í kpa-i. ⁴⁹ Tɔnaɣa Yutaasi kpɛtɛna Yesu kɛ kpakpaa na í sɛɛ-i sɪ: Fɔɔ Taca.

ɪlena í wayali-i. ⁵⁰ Mpɔyɔ Yesu tɔma-i sɪ: Ma taapalɔ, la nti n kɔma lapɔ tɔ.

Tɔnaɣa í na mpa tɔ, pɛlɛ pa tv niŋ kɛ Yesu tɔɔ na pá kpa-i. ⁵¹ ɪlena Yesu na mpa paa wɛɛ tɔ pa taa nɔɔlv kɛɛ i layatɛ na í lo kɔtɔlv sɔsɔ tɛmlɛ tv ŋkpaŋvɔvɔ na í kɔɔli tɔfɛɔ. ⁵² Mpɔyɔ Yesu tɔma-i sɪ: Suu nyá layatɛ kɛ tɔ suɣutɛ taa. Pɛ tɔɣa pulɔ tɔɔ, ye wei í kpaɣa layatɛ, pɔntɔ ká sɛna layatɛ. ⁵³ N ta nyɪ sɪ, má sɔɔlaa, maa yaa ma Caa na í ha-m isɛtaa tillaa kɛ iyisi naatoso (6000) kɛ loosi naanɔwa na naalɛɛ cɛnɛɛ kpakpaa yɛɛ? ⁵⁴ Ama ye ma lapa mpɔ nti

paa kɛɛsa lɔɔ Tɔm taa sɪ tu la tɔ, isɛnaɣa pu la na tɛlɛ tɔ lá ɪlɛ?

⁵⁵ Tɔnaɣa Yesu pɔɔsa samaa unɪ sɪ: Í kɔɔ-ɛ m kpav na í nɔkɪ na í kpakɔɣɪ layalɛ na kpɛtɔɔ tɔ, maɣa ŋmɔlv isɔɣav kɛ? Kuyɛɛɔ tɛna lɔɔ tɛsɛɛlɛ taa kɛ ma cɔɣaa na má sɛɣɛsɔɣɪ, í tá kpa-m. ⁵⁶ Ama pɛ tɛna isɛntɔ pɛ lapɔɣa sɪ pá la nti lɔɔ kuyɔɔtɔtv tɛlɛsɛlaa ka yɔɔtɔaa na tɔ wɛ lɔɔ Tɔm taa tɔ.

Tɔnaɣa i ifalaa tɛna yɛla-i na pá se na pá tɛɛ.

Yesu pɔnav kɛ Kotuyɔ sɔsɔvɔ taa

(Malɛkɪ 14:53-65 na Luku 22:54-55,63-71 na Yohaani 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Mpa pa kpa Yesu tɔ pa pona-i kɛtɛlaa wulav Kayifi tɛ na pá maɣana lɔɔ Tɔm sɛɣɛsɛlaa na nyɔvɔ nyɛma nyɔvɔ nyɛma pa kɔtaa. ⁵⁸ Piyee tɔnaɣa Yesu kɛ tááláɛ tɔɔ, halɛna í tala kɛtɛlaa wulav tɔɣa tɔɔ. ɪlena í suv na í cɔɣa tɛmlɛ nyɛma kiŋ sɪ i naa sɪ pu tɛna-wɛ.

⁵⁹ Mpɔyɔ kɛtɛlaa sɔsaa na Kotuyɔ sɔsɔɔŋkɔ nyɛma pa pɛkkaa sɪ paa tɔm suuu pa suu Yesu na pá hiki mpaav na pá kv-i. ⁶⁰ Paa na yɛlaa payalɛ kulaa na pá suuki-i pɔpɔtv tɔmnaa tɔ, pa ta hiki nti paa waana-i tɔ. Waali waali kɛ yɛlaa napɛli pa kula naalɛ ⁶¹ na pá tɔ sɪ: Apalɔ unɛ i ka tɔma sɪ unɪ i pɛsɔɣɪ na í yɔkɪ lɔɔ tɛsɛɛlɛ sɔsɔɔlɛ na i tɔɣani-tɛɛ ŋmav kɛ kuyɛɛɔ tooso taa.

⁶² Mpɔyɔ kɛtɛlaa wulav kulaa na í tɔ Yesu sɪ: N kaa yɔɔtɔ? Suwɛɛ yɛlaa panɛ pa yɔɔtɔɣɛna-ŋ ye?

⁶³ Ama Yesu suma. Tɔnaɣa kɛtɛlaa wulav tɔma-i sɪ: Na lɔɔ wei i wɛna weesuyɔ tɔ, ye n kɛ lɔɔ Pɛɣalɔ Mesii heeli-tv tɔfoo.

⁶⁴ Mpɔyɔ Yesu cɔ-i sɪ: Ntɔɣɪ n yɔɔtɔaa. Ma heeliɣi-mɛ tɔfoo sɪ pɛ kpaɣav pɛnɛntɛ tɔ í ká ná Yulɔ Pɛɣaɣa má na má cɔɣa lɔɔ Tɔɔ tɛna tv kɔɔkɔɔ taa. Na í ká na-m isɛtaa ŋmvntɔvɔvɔ tɔɔ na má tiiki.

⁶⁵ Tɔnaɣa kɛtɛlaa wulav cɛla i wontu na í tɔ sɪ: I kpa lɔɔ tɔɔ. Tɔ tasɔɣɪ aseeta nyɛma kɛ pɛkɔvɔvɔ sɪ tɔ lepe? Mɛ maɣamaɣa í ná isɛna i kpa lɔɔ tɔɔ tɔɔlɛ. ⁶⁶ Tɔv, í na-wɛ?

Mpɔyɔ pa tɔma sɪ i tɔm sɛpa, paa kv-i kɛ.

⁶⁷ Tɔnaɣa pa suv ntaɣama tɔv kɛ i sɛntaa, na pá maki-i ŋkuma, na lɛlaa náa mapɪ-i kataasi. ⁶⁸ Na pá tɔɔ sɪ: Mesii kpɛɛ, heeli-tvɔvɔ wei i mapɪ-ŋ tɔ.

Piyee kpeesuyv

(Malaki 14:66-72 na Luku 22:56-62 na Yohaani 18:15-18,25-27)

⁶⁹Piyee ka caya awali ké taɣa tɔɔ. Tənaɣa kətəlaa wulav təmlə tɔ alv nyəɲ nɔɣɔlv kɔtəna-i na í tɔm-i sɪ: Nyá tɔtɔ n ka wə Kalilee tɔ Yesu unɪ i kɪɲ.

⁷⁰Mpɔ́yú Piyee kpeesaa yəlaa tənə isentaa sɪ: Ma ta nyɪ nti n yɔɣɔtəyɪ mpv tɔ. ⁷¹Pələ pə waali ké Piyee kɔlaa na í polo nɔnɔkeelasi, ɪlənə təmlə tɔ alv nyəɲ ɪɛlv náá na-i na í heeli mpa paa wə tənə tɔ sɪ: ɪnɛ unɪ i ka wə Nasaletɪ Yesu unɪ i kɪɲ ké.

⁷²Mpɔ́yú Piyee taɣana kpeesuyv sɪ: Na ɪsɔ, ma ta nyɪ apalv unɪ.

⁷³Pə lapa laasaya ɪlənə mpa paa wə tənə tɔ pə kɔtəna Piyee na pə tɔm-i sɪ: Nyá n ta laɲ yəlaa mpe pa taa nɔɣɔlv. Nyá yɔɣɔtaya hɔlɔɣəna timpi n lunaa tɔ.

⁷⁴Mpɔ́yú Piyee kpeesaa təlalala na í tuu na í tɔ sɪ: Na ɪsɔ, ma ta nyɪ apalv unɪ.

Tənaɣa kampaav koo kpakpaa. ⁷⁵ɪlənə Piyee tɔɔsɪ nti Yesu ka yɔɣɔta-i tɔ tɔ tɔ sɪ: Mpi pu takɪ kampaav koo tɔ n tema tɔm toosoɣo kpeesuyv sɪ n ta nyɪ-m ké n ta nyɪ-m. Mpɔ́yú i tukaa na í lu, ɪlənə í wii ɪsu i səki i səki.

27

Yesu ponav ke Pilati

(Malaki 15:1 na Luku 23:1-2 na Yohaani 18:28-32)

¹Mpɔ́yú tanaɲ kupanɲkɔ tɛ kətəlaa sɔsaa tənə na Yuta nyuyv nyəma nyuyv nyəma caya na pə mayasi na pə su sɪ pə kv Yesu.

²Tənaɣa pa hɔka-i na pə kpaɣa-i na pə polo na pə cɛla Kufənɛ Pilati.

Yutaasi kv i ti

(Tillaa Təmlə 1:18-19)

³Yutaasi wei i lapa-i kɔlɔmɔtɔ tɔ, i nawa sɪ pa siwa sɪ paa kv Yesu ké tampana ɪlənə i laɲlə pəsɪ sɔsɔm. Tənaɣa i kpaɣa liyitee nyəɣətv hiu na naanɔwə unɪ na í polo í cɛla kətəlaa sɔsɔ na nyuyv nyəma. ⁴Na í heeli-wə sɪ: Ma lapa ɪsəyətɔ, ma cɛla-mɛɣe yulv sɪ í kv-i tulum ke yem.

Mpɔ́yú nyuyv nyəma cɔ Yutaasi sɪ: Tá paaye, pə ké nyá tɔm ké.

⁵Tənaɣa Yutaasi məɲna liyitee anɪ na í peti ɪsɔ təsɛɛle sɔsɔle taa, na í tɛɛ na í polo na í tɔ ɲmənaɣa ke i luɣu tɛɛ na í sɪ.

⁶Mpɔ́yú kətəlaa sɔsaa ná tɔsɔa-yə na pə tɔ sɪ: Ta mpaav taa pə fɛi pəsuyv sɪ tɔ kpaɣa liyitee anɛ na tɔ taa tɔyɔv kɛ ɪsɔ təsɛɛle sɔsɔle atakaa taa. Pə taɣa pulv tɔɔ, yulɔkule liyitee ké.

⁷Tənaɣa pa caya na pə mayasi, ɪlənə pə kpaɣa liyitee anɪ na pə yana tɛtv natəli nti pa yaa sɪ cuyv təhulle tɔ, sɪ pa piɲ mɔvɔlaa kɛ tənə. ⁸Mpɔ́yú halənə saɲa pa məɲna tɛtv ntəyɪ hətɛ sɪ: Caləm tɛtv. ⁹Mpɔ́yú pə lapa nti ɪsɔ kuyɔɣɔtv tələsɔlv Selemii ka kpaalaa tɔ sɪ: Pa kpaɣa liyitee nyəɣətv hiu na naanɔwə. Liyitee anəɲ ɪsɛɣɛli yəlaa tisaa sɪ pə fɛli i tɔɔ. ¹⁰Pa kpaɣa-yə na pə yana tɛtv nti pa yaa sɪ cuyv təhulle tɔ, na pə mayamaya kɛ Tacaa ka heela-m.

Pilati pɔɔsəyɪ Yesu ke tɔm

(Malaki 15:2-5 na Luku 23:3-5 na Yohaani 18:33-38)

¹¹Mpɔ́yú pa pona Yesu kɛ Kufənɛ isentaa, na ɪlé i pɔɔsɪ-i sɪ: Nyəɣale Yuta nyəma wulav sɔsɔ inəyɪ? ɪlənə Yesu cɔ-i sɪ: Ntəɣələ n yɔɣɔta mpv.

¹²Pələ pə waali waatv wei kətəlaa sɔsaa na nyuyv nyəma tɔɲaya sɪ i lapa pənɛ na pənɛ tɔ, i ta cɔ sɪ pulv. ¹³Tənaɣa Pilati tɔma-i sɪ: Nn nuki ɪsənə pa tɔɲuyv sɪ n lapa pənɛ na pənɛ tɔ?

¹⁴Ama tə tənaɣa mpv Yesu tá cɔ-i tɔ tɔ sɪ pulv. ɪlənə pə lá Kufənɛ kɛ piti ké sɔsɔm pə tu fɛi.

Sɪ pə kv Yesu ké pə kv-i

(Malaki 15:6-15 na Luku 23:13-25 na Yohaani 18:39-19:16)

¹⁵Paa Tɛɛv acima wena Kufənɛ tɔləyɪ saləka tɔ nɔɣɔlv wei samaa caa sɪ pə tɔli tɔɣɔ. ¹⁶Pə pamna saləka tɔv kɔtikpiti nɔɣɔlv wei pa yaa sɪ Palapaasi*fa* tɔ i wə saləka taa. ¹⁷Samaa kota ɲmpɔ́yú tənə, ɪlənə Pilati pɔɔsɪ-wə sɪ: Aweyɛ í caa má tɔli-mɛ, Yesu wei pa yaa sɪ Kilisiti tɔ?

¹⁸Pə taɣa pulv tɔɔ ké i pɔɔsa-wɛɣe mpv, i nyəma təkelekele sɪ ɪsɛɛɛmlɛ tɔɔ ké pa pona-i Yesu.

¹⁹Waatv wei Pilati caya təhɔvle tɔ i alv tilaa sɪ pə heeli-i sɪ: Taa svsi nyá nɔyɔv kɛ tampana tɔɲlv unɪ i tɔm taa. Pə hɔla-m i tɔm kɛ tom taa ké ahoo anɛ, na pə pekəli-m sɔsɔm.

^a 27:16 Palapaasi: Piipilinaa ɪləaa na sɔsɔyɪ sɪ Yesu Palapaasi.

²⁰ Ǿpúyú kǽlǽlaa sǽsaa na nyuɣu nyǽma pa puɣusa samaa sɪ pá sǽlǽmɪ-ɪ na í tɔlɪ-wɛyɛ Palapaasi, na pá kaasi na í ku Yesu.

²¹ Tǽnaɣa Kufǽnɛɛ tǽɣana-wɛyɛ pǽɔsuɣu sɪ: Pa naale pa taa aweyɛ í caa sɪ má tɔlɪ-mɛ yee? Ǿpúyú pa cǝ-ɪ sɪ: Palapaasi kɛ tǽ caa sɪ nɪ tɔlɪ. ²² ɪlɛna Pilatɪ pǽɔsɪ-wɛ sɪ: Na ɪsǽnaɣa má la Yesu wei pa yaa sɪ Kilisiti tǽ? Tǽnaɣalɛ pa tǽna sɪ: Kamɪ-ɪ sǽm tesika tǽɔ.

²³ Ǿpúyú Pilatɪ pǽɔsa-wɛ sɪ: ɪlɛ ɪsǽɣatɔ ntiɣi ɪ lapa?

Tǽnaɣa pa tasa kapusi mapɔ na tǽɣ sɪ: Kamɪ-ɪ sǽm tesika tǽɔ.

²⁴ Pilatɪ kǽma na í ná sɪ ɪ kaa pǽsɪ-tɪ, pǽyɛle yooɔ caa tiluɣu. ɪlɛna í caa lɔm na í saɣ ɪ niɣ kɛ samaa ɪsǽntaa na í tǽ sɪ: Apalɔ ɪnɛ, pá taa wɛɛ sɪ má kuɣuna-ɪ yoo. Pǽ kɛ mǽ tǽm kɛ.

²⁵ Ǿpúyú samaa tǽna cǝ-ɪ sɪ: Nnn, ɪ sǽm tǽm í mǽlɪ tá na tá piya tá nyooɣ taa.

²⁶ Tǽnaɣa Pilatɪ tula-wɛyɛ Palapaasi. Pǽ kaasa Yesu ɪlɛna, í yɛle na pá casa-ɪ akpǽtɛɛ, na í kpaya-ɪ na í cǽlɛ-wɛ sɪ pá polo na pá kamɪ-ɪ sǽm tesika tǽɔ.

Yoolaa paanav kɛ Yesu

(Malǽkɪ 15:16-20 na Yohaani 19:2-3)

²⁷ Pilatɪ yoolaa pona Yesu kɛ Kufǽnɛɛ tǽɣaya taa, ɪlɛna pa samaa tǽna kotina-ɪ.

²⁸ Ǿpúyú pa wǽɣɔsa ɪ wontu, ɪlɛna pá suu-ɪ capa kuɛɛm tǽkpau. ²⁹ Na pá lɔv sǽwa kɛ ntenuɣu na pá tɛ ɪ nyuɣu, na pá tɔ ɪ niɣ ntǽɣɔɣ taa kɛ kpátúyú, na pá paakǽna-ɪ na pá luɣiɣi ɪ tɛɛ kɛ akula, na pá sɛɛ-ɪ sɪ: Yuta nyǽma wulav sǽsǽ fǽɔ.

³⁰ Na pá tǽkɪ ɪ tǽɔ kɛ ntayama, na pá muɣɪ kpátúyú na pá tǽɣanǽɣi ɪ nyuɣu taa kɛ mapɔ. ³¹ Pa tema-ɪ paanav kɛ mpɔ, ɪlɛna pá wǽɣɔsɪ capa ɪnɪ na pá mǽɣna-ɪ ɪ wontu na pá tɛɛna-ɪ kam kɛ sǽm tesika tǽɔ.

Yesu kam

(Malǽkɪ 15:21-32 na Luku 23:26-43 na Yohaani 19:17-27)

³² Pa lukaya ɪcatɛ ɪlɛna, pá tǽ sulina Silɛɛnɪ tɔ nǽɣɔlɔ, pa yaa-ɪ sɪ Simǽɣ. Tǽnaɣa yoolaa kpipa ɪlɛ na tǽɣ sɪ í sǽɣɔlɪ Yesu tesika ɣkɛ. ³³ Ǿpúyú pa tala timpi pa yaa sɪ Kǽlǽkǽta tǽ, nti tǽ yǽɣtǽɣi sɪ nyumpǽɣɔlaya tɛ tǽ. ³⁴ Tǽnaɣa pa cǽla-ɪ sulɔm mpi pǽ taa pa sita tɔyɔ nakulɪ ku

cǽlǽm*fa* tǽ. Ama ɪ tǽɣaa ɪlɛna í kisi-wǽɣɪ nyǽɔɔ. ^a

³⁵ Ǿpúyú pa kama-ɪ sǽm tesika tǽɔ, na pá tǽ tɛtɛ kɛ ɪ wontu tǽɔ na pá tala-tɪ. ³⁶ Pa tema Ǿpúyú ɪlɛna pá cǽɣa tǽna na pá tǽɣɪ-ɪ. ³⁷ Pa ɣmaawa na pá pusi ɪ nyuɣu tǽɔ sɪ: Yuta nyǽma wulav sǽsǽ Yesu kǽlɔ. Pa ɣmaa Ǿpúyú sɪ pá húlɪ mpi pǽ tǽɔ pa ku-ɪ tǽ. ³⁸ Pa kpɛɣna í na ɣmulaa kɛ naale na pá ka-wɛyɛ sǽm tesikasi tǽɔ, lɛlɔ kɛ ɪ ntǽɣɔɣ tǽɔ, lɛlɔ kɛ ɪ mpǽtǽɣ tǽɔ.

³⁹ Yǽlaa mpa pa tɛɛkayana tǽna tǽ pɛlɛ pa kpɛtǽɣɪ nyooɣ na pá tɔvki-ɪ sɪ: ⁴⁰ Matǽɣ nyá tǽmna sɪ n yǽkǽɣɪ ɪsǽ tǽsɛɛlɛ sǽsǽɔlɛ na n tǽɣanɪ kufatɛ ɣmaɔv kɛ kuɛɛɣ tooso taa. Waasi nyá tɪ ɪlɛ. Yɛ n kɛ ɪsǽ Pǽɣaya lu tesika tǽɔ na n tii.

⁴¹ Ǿpúyú na kǽlǽlaa sǽsaa na ɪsǽ Tǽm sɛɣɛsǽlaa na nyuɣu nyǽma tǽtǽ. Pɛlɛ pa tǽɣna-ɪ paanav na pá yǽɣtǽɣi sɪ: ⁴² ɪ yapa lɛlaa nyooɣ ɪsǽnaɣa na í kaa pǽsɪ na í ya ɪ mayamaɣa ɪ nyǽɣku. ɪsu sɪ unǽɣɛlɛ ɪsɛɣɛlɪ wulav sǽsǽ na? Pǽnɛntɛ í lu tesika tǽɔ na í tii. ɪlɛna tǽ na na tǽ tisi. ⁴³ ɪ tɔ ɪsǽ kɛ naani na í tǽ sɪ unǽɣɛlɛ ɪsǽ Pǽɣaya. Tǽɔ, tǽ ná sɪ ɪsǽ ká sǽɔlɪ sɪ í waasi-ɪ yaa ɪsǽna.

⁴⁴ Na pǽ kpɛɣna ɣmulaa mpa paa kama Ǿpúyú ɪ cǽlɔ tǽ na pɛlɛ pá tɔv-ɪ mpɔ tǽtǽ.

Yesu hɛɛv

(Malǽkɪ 15:33-41 na Luku 23:44-49 na Yohaani 19:28-30)

⁴⁵ Pǽ kǽma na pá tala ilim sikuyɔ, ɪlɛna sǽkpɛtɔyɔ nyala ɪcatɛ tǽɔ halǽna ilim kpili.

⁴⁶ Ilim kpila mpɔ, ɪlɛna Yesu kiisina nǽɣɔ sǽsǽɣa sɪ: Eli Eli, lema sapatani? Na tǽlɛ tǽ yǽɣtǽɣi sɪ: Ma ɪsǽ ma ɪsǽ, pepɛ tǽɔ kɛ n lǽm?

⁴⁷ Mpa paa sǽɣa tǽna tǽ pa taa lɛlaa nu mpɔ, ɪlɛna pá tǽ sɪ: ɪ yaana ntɛyɛ ɪlii.

⁴⁸ ɪlɛna pa taa nǽɣɔlɔ kpaya asɛwa na í polo na í lii kpalǽkpam saɣ kɛ lɔm kunyǽɣɔm napǽlɪ pǽ taa, na í tɔv kpátúyú nǽɣɔ taa na í húlɪ Yesu sɪ ɪ nyoo. ⁴⁹ Ama lɛlaa ná tǽma sɪ: í yɛle na tǽ ná ɪlii ká kǽɔ na í waasi-ɪ yaa ɪsǽna.

⁵⁰ Tǽnaɣa Yesu tasa kiisuyɔ kɛ sǽsǽm, ɪlɛna í hɛɛ.

⁵¹ Ǿpúyú waatɔ unǽɣɪ kpakpaa, puɣɣɔ sǽsǽɔv ɣku ku kaya ɪsǽ tǽsɛɛlɛ sǽsǽɔlɛ taa tǽ, ku faya yɛm kɛ hatoo ɪsǽtaa na pá kalǽsǽna ku atɛ. Na tɛtɔ sɛle na kukpamǽɣ

^a 27:34 tɔyɔ nakulɪ ku cǽlǽm: Pǽ kɛ kǽɔlɛ nte tǽ lakɪ na yɔlɔ too na pá ku ɪ wusasi tǽɣɔ. Ama Yesu na sǽlǽa sɪ í wɛɛna ɪ ɪsɛ kɛ mpɔ halǽna ɪ sǽm.

ya pɔɔlɛɛ, ⁵² na pɔlaaŋ tɔlɪ na lɔɔ yɔlaa mpa pa sɔpa tɔ pa taa pɔyalɛ fe. ⁵³ M̐pɔyɔ pa lu pɔlaaŋ taa, na waatu wei Yesu kɔma na ɪ fe tɔ pɔ sɔv lɔɔ ɪcatɛ naŋŋ nyɔntɛ taa, na yɔlaa pɔyalɛ na-wɛ.

⁵⁴ M̐pɔyɔ Lom yoolaa sɔsɔ na yoolaa mpa ɪ na-wɛ paa taŋa Yesu tɔ, pa nawa tɛtu seluyu na pɔ tɛna mpi pɔ lapa tɔ, ɪlena pɔ nyɔ sɔsɔm na pɔ tɔ sɪ: Tampana, yɔlv ɪnɛ ɪ kɛ lɔɔ Pɔyalɛ kɛ. ⁵⁵ Alaa pɔyalɛ ka wɛ tɛna na pɔ sɔŋa pooluŋ na pɔ nyɔnɔyɪ. Mpe ɪnɪ pa taŋayana Yesu kɛ hatoo Kalilee na pɔ caləsɔyɪ-ɪ. ⁵⁶ Makɔtala Malɪ na Saaki na Yosɛfv pa too Malɪ na Sepetee pɔyalaa too, paa wɛ alaa mpe pa taa.

Yesu pim

(Malɔkɪ 15:42-47 na Luku 23:50-56 na Yohaani 19:38-42)

⁵⁷ Waatu wei taanaya taanaa tɔ, Alimatee apalu toŋ tu nɔɔlv wei pa yaa sɪ Yosɛfv tɔ ɪ kɔma. ɪ maɔamaya ɪ ka taŋaya Yesu kɛ. ⁵⁸ M̐pɔyɔ ɪ pola Pilatɪ kiŋ na ɪ sɔlɔmɪ-ɪ sɪ ɪ kpakɔyɪ sɔtu Yesu. Tɔnaya Pilatɪ tɔma sɪ pɔ cɛlɛ-ɪ. ⁵⁹ ɪlena ɪ kpaya sɔtu na ɪ takɪ-ɪ kponkpontu toŋ nyɔntu nti pa yaa sɪ lɛŋ tɔ tɔ pɔŋkahulɔŋa kɔfalaya. ⁶⁰ Na ɪ polo na ɪ pimi-ɪ ɪ maɔamaya ɪ pɔlaaŋ ŋku pa hula kɔkpaɔyɔ taa tɔ kv taa. Na ɪ pilimi pɔv sɔsɔv nakɔlɪ na ɪ suli pɔlaaŋ nɔyɔ. ɪlena ɪ tɛɛ ɪ kpe. ⁶¹ Na Makɔtala Malɪ na Malɪ lɛlv pa caya tɔnaya pɔlaaŋ ɪsɛntaa.

Pɔlaaŋ taŋyɔv

⁶² Kuyaku kɔhɛsɔyɔ tɔɔ sɔɔlv lapu tema na tɛv fe, ɪlena kɔtɔlaa sɔsaa na Falisanaa kpɛntɪ na pɔ polo Pilatɪ kiŋ, ⁶³ na pa heeli-ɪ sɪ: Tacaa, tɔ tɔsaa sɪ pɔpɔtu ɪnɪ ɪ ka yɔɔtɔaa sɪ ye pɔ lapa wɛɛ tooso ɪnɪ ɪ kɔ fe. ⁶⁴ Tɔv, mpv tɔ, ye na pɔ taŋ pɔlaaŋ halɔna pɔ tala kuyɛŋ tooso wule. ɪ ɪfalaa ɪ taa kɔɔ na pɔ ŋmulɪ-ɪ na pɔ looli samaa sɪ ɪ fema sɔtaa taa. Ye pɔ lapa mpv, tɔlɛ tɔ pɔpɔtu kɔ kɔlɪ kancaalaya nyɔntu.

⁶⁵ M̐pɔyɔ Pilatɪ tɔma-wɛ sɪ: Yoolaa mpa paa taŋ tɔyɔlɔ, ɪ polo ɪ taŋ-kuyɔv teu teu.

⁶⁶ Tɔnaya kɔtɔlaa polaa na pɔ taɔani pɔlaaŋ tɔɔ pɔv ŋkuyɔv teu, na pɔ tu pa kuyusum sɪ nɔyɔlv ɪ taa tokina. ɪlena pɔ su yoolaa sɪ pɔ taŋ.

28

Yesu fem

(Malɔkɪ 16:1-10 na Luku 24:1-12 Yohaani 20:1-10)

¹ Kuyaku kɔhɛsɔyɔ tɛɛwa na pɔ fe cimaasi, ɪlena Makɔtala Malɪ na Malɪ lɛlv pɔ kɔlɪ taŋaŋ tɔpam sɪ pa puki pɔlaaŋ tɔɔ. ² M̐pɔyɔ tɛtu sela sɔsɔm kɛ kpakpaa. Mpi tɔ, Tacaa ɪsɔtaa tillu lunna ɪsɔ na ɪ tii, na ɪ polo ɪ kɔlɪ pɔv ŋkuyɔv pɔlaaŋ nɔyɔ na ɪ su kpɛŋŋ, na ɪ kpa tɔ tɔɔ na ɪ caya. ³ ɪ teu nyɔsɔna ɪsu tɛv nyɔɔsɔyɔv tɔ, na ɪ wontu hulɔmaa ɪsu kponkpomulɔm. ⁴ M̐pɔyɔ pɔ lapa taŋlaa kɛ sɔyɔntu kɛ sɔsɔm na pɔ seliɔɪ, na pɔ sɔpa pa tuŋ tɔɔ kɛ yem takpɔtu. ⁵ Tɔnaya ɪsɔtaa tillu tɔma alaa sɪ: Mu taa nyɔ, ma nyɔmɔ sɪ Yesu wei pa kama sɔm tesika tɔɔ tɔyɔ ɪ kɔma pɛkɔyɔv. ⁶ ɪ fɛɪ cɔnɛ, ɪ fema ɪsu ɪ ka yɔɔtɔaa tɔ. ɪ kɔɔ na ɪ nɔ timpi paa husa-ɪ tɔ. ⁷ ɪ polo lɔŋ na ɪ heeli ɪ ɪfalaa sɪ, ɪ fema na ɪ tɛɛ-mɛyɛ nɔyɔ kɛ Kalilee. Tɔnaya ɪ kɔ na-ɪ. Nti ma wɛna sɪ ma heeliyɪ-mɛ tɔyɔlɛ.

⁸ Tɔnaya alaa mpe pa kɔla pɔlaaŋ tɔɔ kɛ kpakpaa na pɔ tɛɛ, na sɔyɔntu na laŋhulɔmle pɔ kuyɪ-wɛ. ɪlena pɔ polo na pɔ kaasi Yesu ɪfalaa kɛ laapaalɪ ɪnɪ. ⁹ Pa taŋna tɛɛv kɛ mpv, ɪlena Yesu suli-wɛyɛ kpakpaa na ɪ tɔ-wɛ sɪ: Ma sɛɛ-mɛ.

M̐pɔyɔ pa kpɔtɔna-ɪ na pɔ tɔkɪ ɪ nɔɔhɛɛ, na pɔ hɛntɪ-ɪ atɛ na pɔ sɛɛ-ɪ. ¹⁰ ɪlena Yesu heeli-wɛ sɪ: ɪ taa nyɔ. ɪ polo ɪ heeli ma taapalaa sɪ pɔ polo Kalilee, tɔnaya paa na-m.

Nti taŋlaa kɛsɛaa tɔ

¹¹ Alaa mpe pa wɛ mpaav taa na pɔ kpɛŋ mpv, ɪlɛ sɛsɛ yoolaa mpa paa taŋa pɔlaaŋ tɔ, pa taa lɛlaa nɔ tema mɔlvɔv kɛ ɪcatɛ taa kɛlɛ na pɔ kɛsɪ kɔtɔlaa sɔsaa kɛ pɔ tɛna mpi pɔ lapa tɔ. ¹² M̐pɔyɔ kɔtɔlaa sɔsaa na nyɔyɔ nyɔma pa kɔtaa na pɔ lɔ nɔyɔ kulɔmaya na pɔ ha yoolaa kɛ liyitee tuutuuma, ¹³ na pɔ heeli-wɛ sɪ: ɪ tɔ sɪ tom kpaya-mɛyɛ ahoo na ɪ ɪfalaa kɔɔ na pɔ ŋmulɪ-ɪ. ¹⁴ Na ye kɔfɛnɛɛ ɪ nu mpv, taa hɛɛsɪ ɪ laŋlɛ, ɪ kaa la-mɛyɛ pɔlv.

¹⁵ Tɔnaya taŋlaa mv liyitee anɪ na pɔ lɔ ɪsu pa heela-wɛ tɔ. Na tom tɔnɛ tɔ yɛkɪ Yuta nyɔma heko, halɔna sɔŋa.

Yesu ɪfalaa tɔɔ luu

(Malɔkɪ 16:14-18 na Luku 24:36-49 na Yohaani 20:19-23 na Tillaa Tɔmlɛ 1:6-8)

¹⁶ Μπούγó Yesu ifalaa naanúwa na kúlóm uní pá kúláa na pá polo Kalilee pulaya ŋka Yesu ka kéesa-we tó ka tóó. ¹⁷ Pa na Yesu iléna, pá hánti-í até na pá sée-í. Ama pa taa léláa ka wéna sika. ¹⁸ Tánaya Yesu kpətəna-we na í heeli-we sí: Ma níŋ taa ké pa tu ísótáa na até. ¹⁹ Mpu tó, í polo na í la na kateŋasí təna taa yəlaa pəsi ma ifalaa. Í sɔɔki-weŋe lso lóm na í yaakəna Caa na Pəyaya na Feesuyu Nanŋtu pa hətə. ²⁰ Í seŋesí-we sí pá tókí pə təna mpi ma seŋesamé tó. Í nyí teu sí má, maa wée mə waalı ké paa kuyanjkuɣu, haləna antulinya polo na í kuli.

LAAPAALI KUPAŋ WEI MALƏKI ŊMAAWA TŌ

Kutolotu

Maləki wei i ŋmaa takəlaya kanə tō i ta ke Yuta tv. I yəɣota i takəlaya taa si Yesu ké tāmle tō ké (10:45). I seɣesəyi na i waaki na i looki aləɣaa. Ama Maləki ta yəɣoti Yesu luluyv tōm, i hulaa ké si Yesu ké lso Pəyaya na Yulv Pəyaya.

Isəna pa faya Maləki takəlaya tō:

Yesu tāmle taɣanuyv, titite 1:1-13

Yesu tāmle ke Kalilee, titite 1:14-8:26

Yesu na i ifalaa, titite 8:27-9:50

Yesu tāmle ke Yuta na Yosalem, titite 10-13

Yesu səm na i fem, titite 14-16

lso lum solv Yohaani waasu

(Matiyee 3:1-12 na Luku 3:1-18 na Yohaani 1:19-28)

¹ lso pəyalv Yesu Kilisiti Laapaali Kupaŋ tacaalle ntō. ² Pa ŋmaawa lso kuyəɣotutu teləsulv Isayii takəlaya taa si:

Nyən, ma tillu ntō,

ma teləsəyi nyá nəɣo tōo si

i taɣani nyá mpaav na í kəŋ.

³ Nəɣolv yəɣotəɣəna nəɣo səsəɣa ke wulaya tətō taa si:

í taɣani Tacaa mpaav,

í siyisi i mpausi.

⁴ Ḿpúyú pə lapa na lso lum solv Yohaani kəo wulaya tətō taa na i səkki yəlaa ke lso lum. Na i kpaaləyi si: í laɣasi tontə na pá sə-meyə lum na lso husi mə isayatu.

⁵ llena Yuta tətō yəlaa təna, na Yosalem nyəma təna puki i kiŋ, na paa wei í kuliyi i isayatu tōo ké yəlaa taa, na Yohaani səkki-weyē lso lum ke Yaataní pəɣo taa.

⁶ Yooyoo huntv kunti ke Yohaani takaa, na i ləla tənuyv tampala ke i tənaya taa. I təɣənaɣa nté cələŋ na taale tuŋ nim. ⁷ Na i kpaaləyi samaa taa si: Ma waali wei i kəŋ tō puntv kəla-m toŋ. Hali ma ta tu tala si má sopi na má wəɣosi i nəɣhē taa ntəŋkpala mayamaɣa. ⁸ Ma ile, lum ke ma sə-mē. Ama Feesuyv Naŋŋtv ke ílé i ká sə-mē.

Yesu lso lum sōv na i mayasuyv

(Matiyee 3:13-4:11 na Luku 3:21-22 na 4:1-13)

⁹ Saa un i taa Yesu luna Nasaletí ke Kalilee tətō taa, na i polo na Yohaani sō- i lso lum ke Yaataní pəɣo taa. ¹⁰ Yesu lukayana lum taa, llena i ná isətənnuyv tulaa na Feesuyv Naŋŋtv tii i tōo isu alukuku.

¹¹ llena pá nu pə yəɣotəɣəna isətəa si: Nyayale ma luyv tē Pəyaya, ma luyv sūv-ŋ səsəm.

¹² Pə tēma ḿpúyú kpakpaa, llena lso Feesuyv pona Yesu ké wulaya tətō taa. ¹³ Na i caya tənaya wē nule, na Satani kəo na i mayasəyi-i. Na i wē taale wontu hekv na isətəa tillaa paasəna-i.

Yesu yaav ke tiina kpala liyiti

(Matiyee 4:12-22 na Luku 4:14-15 na 5:1-11)

¹⁴ Ḿpúyú pa tv lso lum solv Yohaani ke saləka, llena Yesu náa polo Kalilee na i sūv lso Laapaali Kupaŋ ke kpaaluyv. ¹⁵ Na i təŋ si: Pənente pə tala mpv, lso Kawulaya kpəɣetaa. í laɣasi na i mv Laapaali Kupaŋ.

¹⁶ Yesu malaya Kalilee tənku kutəŋ, llena i ná tiina kpala ke naale. Siməŋ na i neu Antəlu, na pá tuyi puluyv ke lum taa.

¹⁷ Ḿpúyú i tōma-we si: í kəo na i təŋi-m na má la-me na i puuki yəlaa isu i puukuyv tiina tō.

¹⁸ Tənaya pēle pa yela pa puluŋ na pá təŋi-i kpakpaa.

¹⁹ I tasa pote ke pəco, llena i ná Sepetee pəyalv Saaki na ílé i neu Yohaani, na pá caya kpuluyv taa na pá taɣanəyi pa puluŋ.

²⁰ Tənaya i yaa peleye kpakpaa, llena pá yele pa caa Sepetee na i paa nyəma ke kpuluyv taa na pá təŋi-i.

lɔɣəhilu nəɣolv i təm

(Luku 4:31-37)

²¹ Ḿpúyú Yesu pa pola Kapənahum icate taa na i sūv Yuta nyəma təkotile taa ké kuyaku kuhəsuyv wule na i niki seɣesuyv.

²² Ḿpúyú i seɣesuyv cəpa yəlaa laŋa. Pə taɣa pulv, i seɣesaya-weyē na toŋ i ta nyá. I fei isu pa lso Təm seɣesəlaa.

²³ Ḿpúyú pa tuta Yuta nyəma təkotile taa ké apalv nəɣolv na i hii lɔɣov nəɣolv. Tənaya apalv un i koowa si: ²⁴ Nasaletí Yesu, n caa-weyē tá kiŋ? N koma-tuyv wakəluv ke? Ma nyəma-ŋ teu, n ké lso Yulv Naŋŋtv wei i tilaa tō.

²⁵ Tənaya Yesu holina-i si: Hei, nyá, su na í se apalv un i waali.

²⁶ Mpróyó ulóyóv uní í selisa apalv unəyi teu. llena í má kapuka na í se í waali.

²⁷ Mpróyó pə cəpa yəlaa tənə laŋa kə səsəm, na pá tənə təma sɪ: Maamaaci wei kele mpv? Tənə seyesuyv kufaluyv nté yaa. Pəwə. Pə kpeŋna aləyaa, ɪ yəɣətəyi pəleye na apalv na pá nukəna-ɪ.

²⁸ Mpróyó Yesu hətə yaa kpakpaa unəyi Kalilee tətə tənə taa.

Yesu waasuyv kə kutəntunaa pəyale
(Matiyee 8:14-17 na Luku 4:38-41)

²⁹ Pa lu Yuta nyəma təkotile taa, llena pa na Saaki na Yohaani pá polo Simən na Antəlu pa təyaya kə kpakpaa. ³⁰ Na pá mayana watv wəna Simən yəsə na í həntaa. Yesu talaa, llena pá heeli-ɪ alv uní ɪ wusasi təm. ³¹ Tənəyá Yesu pola ɪ kiŋ na í təkɪ ɪ niŋ taa na í kusɪ, na ɪ watv ya na í kulɪ na í caləsɪ-wə.

³² Mpróyó pa kəna-ɪ kutəntunaa tənə na aləyəhilaa tənəyá taanaya təw kə waatu wei ilim tuwa tə. ³³ Na ɪcate tənə koti təcəɣəcəyi kə təyaya ŋkə ka nənəyɔ tɛɛ. ³⁴ llena Yesu la na mpa kutəmən cəəsaya tə pá hiki alaafəya. Na í təɣənɪ aləyaa pəyale. l ta tisi sɪ aləyaa í yəɣətɪ. Pə təya pulv, pələ pa nyəmá ɪ kə mpi tə.

Yesu waasv kə Kalilee tətə taa
(Luku 4:42-44)

³⁵ Mpróyó waatu wei pə wusa fem na səkpətyv wɛɛ tə, Yesu luwa na í polo timpi yəlaa fɛɪ tə na í sələmɪ ləw. ³⁶ llena Simən pá suv-ɪ pəkəyuv. ³⁷ Pa kəma na pá na-ɪ, llena pá heeli-ɪ sɪ: Yəlaa tənə caaki-ŋ.

³⁸ Tənəyá Yesu cə-wə sɪ: Tə polo pəcəlɔ pəcəlɔ acalɛ lənnə taa na má lá pəleye waasv tətə. Pə mayamaya pə təw kə ma kəma.

³⁹ Mpróyó ɪ suv Kalilee tətə tənə taa kə cəw, na í lakɪ waasunaa kə Yuta nyəma təkotilənaa mpa pa wəna tənə təw tə pa taa, na í təɣənəyi aləyaa.

Yesu waasuyv kə tənuyv təw asilima kutənə tɔ nəɣəlɔ
(Matiyee 8:1-4 na Luku 5:12-16)

⁴⁰ Tənəyá tənuyv təw asilima kutənə tɔ nəɣəlɔ ɪ kəma Yesu kiŋ, na í sopi ɪ tɛɛ na í tɛyɛ-ɪ niŋ na í tə sɪ: Ye n ka tisaya n taa waasi-m?

⁴¹ Mpróyó tənuyv təw kutənə tɔ uní ɪ təm lapə Yesu kə pətəwtələ kə səsəm, na í kusɪ

ɪ niŋ na í tokina-ɪ na í cə-ɪ sɪ: Teu, ma tisaa, alaafəya í la.

⁴² Mpróyó apalv uní ɪ kutənə təma tənə unəyi kpakpaa na í məlɪ təmammam. ⁴³ llena Yesu təɣənɪ-ɪ kpakpaa, na í kpaalɪ-ɪ na tənə sɪ: ⁴⁴ Taa heeli nəɣəlɔ. Ama tɛɛ kpakpaa na kutəlɔ na-ŋ. llena í yiyisi isv Moisi ka kɛesuyv tə, na pá ná sɪ pə waa-ŋ.

⁴⁵ Ama apalv uní ɪ tɛɛwa, llena í suv pə təm kpaaluyv kə paa timpi. Haləna ɪ kpaaluyv mpi pə təw Yesu tá pəsi na í suv ɪcate nətəli tə taa təkaa. Ama kpeɛŋa təw kə ɪ cakaya kpaɪ taa, na yəlaa lukəna paa timpi na pá makəna-ɪ.

2

Yesu waasuyv kə kutənə kutuluyv tɔ
(Matiyee 9:1-8 na Luku 5:17-26)

¹ Wɛɛ lapə naalɛ, llena Yesu məlɪ Kapəndhum na yəlaa nu sɪ ɪ wɛ təyaya taa. ² Mpuɣulɛ pa kota səsəm pə tu fɛɪ. Pə nyəkaa kə təkənŋ na pə kpeŋna nənəyɔ na pə təkɪ, na Yesu tənəna-wɛyɛ seyesuyv.

³ Mpróyó yəlaa napəlɪ pa kəma ɪ kiŋ na pa taa liyiti səyələ kutənə kutuluyv tɔ nəɣəlɔ.

⁴ Ama yəlaa samaa təw pa kpisa isəna paa la na pá tana-ɪ Yesu kiŋ tə. llena pá kpa na pá wəsi kutuluyv ŋku kv taa Yesu ka wɛɛ tə kv ləpɔtə, na pá tisi kpətələ nte tə taa kutəntv uní ɪ ka wɛɛ tə na púyó ŋkv. ⁵ Yesu nawa yəlaa mpe pa naani, llena í tə kutənə kutuluyv tɔ uní sɪ: Ma pəyalv, nyá isayətv husaa.

⁶ Pə pamna ləw Təm seyesələa napəlɪ paa caya tənə na pá huukɪ pa taa sɪ: ⁷ Pepe təw kə apalv unɛ ɪ makɪ kanjante na í kpəkəyi ɪ tɪ na í kɛəsəyana ləw? Awe pəsəyi na í husɪ isayətv ye pə təya ləw paasi? ⁸ Ama Yesu ná cəkəna nti pa huukaya pa taa təyɔ kpakpaa. llena í pəwəsi-wə sɪ: Pepe təw kə í huukɪ mpróyó mə taa? ⁹ Nti tə yəɣətyv kələnə tələv. Má heeli kutəntv sɪ Nyá isayətv husaa, yaa Kulɪ na í keli nyá kpətələ na í tə? ¹⁰ Təw, maa hulɪ-mɛ sɪ Yulv Pəyaya má, ma pəsəyi na má husɪ isayətv kə atɛ cənɛ.

Tənəyá Yesu təma kutəntv sɪ: ¹¹ Ma heeliyi-ŋ sɪ í kulɪ na í kpaɣa nyá kpətələ na í kpe.

¹² Tənəyá kutəntv kula kpakpaa na í kpaɣa ɪ kpətələ na yəlaa nyənəyi-ɪ mpv, na í tɛɛ. Mpróyó pə lapə pa tənəyá piti kə

səsom, na pá saŋ ləo na pá təŋ si: Tuu tə, tə ta nata isəntə uni i nəyəsələ.

Yesu yaav ke Lefii
(Matiyee 9:9-13 na Luku 5:27-32)

¹³ Mpróyó Yesu tasa Kalilee tenku nəyo ke pote na yəlaa puki i kin ke səsəm na í seyesəyi-wé. ¹⁴ Yesu təkaya, ilena í ná Aləfe pəyalv Lefii na í caya lampuu təmulé. Ilena Yesu tami-i si: Kulí na í tənji-m.

Mpróyó Lefii kulaa na í tənji-i.

¹⁵ Pələ pə waalı Yesu caya na í təkí kətəyov ke Lefii tē. Í na lampuu mulaa payale, na asayaa payale, na í ifalaa pa takayana. Yəlaa asayaa isu mpv ka tənaya-i payale tətəyo. ¹⁶ Mpróyó ləo Təm seyesəlaa mpa pa ké Falisanaa kpekəle nyéma tə, pa nawa Yesu na asayaa, na lampuu mulaa pa caya na pá təkí mpv. Ilena pá pəosi i ifalaa si: Pepe təo ké Yesu na lampuu mulaa na yəlaa asayaa pa kpentəyi na pá təkí?

¹⁷ Yesu nu mpv, ilena í tə-wé si: Pə taya alaafəya nyéma nyuləxəna fətaa. Ama kutəntunaa ké. Ma kəməya si ma yaaki asayaa, pə taya kupama.

Yesu kəesəyov ke nəhəkutv təm
(Matiyee 9:14-17 na Luku 5:33-39)

¹⁸ Kuyaku nakulí Lvm Səlv Yohaani ifalaa na Falisanaa pa həkə nəosi. Tənaya yəlaa kəma na pá pəosi Yesu si: Pə lapa isəna na Lvm Səlv Yohaani ifalaa na Falisanaa nyéma ná həkəyi nəosi na nyá ifalaa naa toosiyi pə təm. ¹⁹ Mpróyó Yesu cə-wé si: Í hvv si akpayəlv taapalaa ká həkə nəyo na í na-wé pa wé? Aai, pələ pə fəi lapv ke paa pəcə. Ye i wé pa hekv, paa təkí tam ké. ²⁰ Ama pu kəo na pá kəesi kuyaku nakulí, ilena pá ləsi-i pa hekv. Ule pələyele paa həkə nəosi.

²¹ Nəyolv kaa kpayə saaliya kufalaya na í tə wontuyv kupənyov. Təfo, saaliya nke kaa hə wontuyv nkvo na púyóv tēsi waluyv. ²² Nəyolv kaa suu sulum kufam ke sulum huluj kupəŋ taa. Təfo sulum kufam yasəyi huluj kupəŋ inəyi, na sulum mpi na huluj pá wakəli yem. Ama huluj kufəŋ taa ké pa suuki sulum kufam.

Yesu kəle kuyaku kəhesəyov tv
(Matiyee 12:1-8 na Luku 6:1-5)

²³ Mpróyó Yesu na í ifalaa pa fayana təyonaya pee taale natəli tə taa ké kuyaku kəhesəyov kulí kv wule. Ilena í ifalaa svv

təyonaya pee peluyv na mpaav. ²⁴ Tənaya Falisanaa təma Yesu si: Nyəni nyá ifalaa lakuyv mpi pə fəi lapv ke kuyaku kəhesəyov wule tə yee.

²⁵ Ilena Yesu cə-wé si: Ye mpv í ta kaləta paa pəcəyo mpi Tafiiti lapa waatu wei pə caala-i na nyəyosi pu í na mpa pa wé i cəlv tə? ²⁶ Isəna i svv ləo təyaya taa na í təyo potopotonaa mpa paa su ləo tə. Apiyataa ka kəna kətlv səsə ke saa uni. Pəyele pə fəi si nəyolv í təyo potopotonaa mpeye yem na pá tá ké kətəlaa. Ama Tafiiti ná təyo-wé. Haləna í ha í taapalaa.

²⁷ Mpróyó Yesu tasa-wé tətə si: Yulv təo ké pa su kuyaku kəhesəyov. Ama pa ta la yulv ke kuyaku kəhesəyov təo. ²⁸ Pə təo ké Yulv Pəyaya má, ma ké kuyaku kəhesəyov səsə təsiyisiyi.

3

Nkpaləkpekaya tv təm
(Matiyee 12:9-14 na Luku 6:6-11)

¹ Pələ pə waalı Yesu tayana Yuta nyéma təkotile taa ké məlvuyv. Pə pamna nkpaləkpekaya tv nəyolv i ka wé təna. ² Na yəlaa mpa paa wé təna tə pá caya na pá kəŋna Yesu ké teu si pa naa si i ká waasi apəlv inəyi kuyaku kəhesəyov wule yaa isəna? Pa lakaya npróyó si pá hiki nti paa waana-i tə. ³ Mpróyó Yesu təma nkpaləkpekaya tv si: Kulí na í səŋ hekv taa.

⁴ Ilena Yesu pəosi mpa pa caya mpv tə si: Ta mpaav taa, kupəntv ke pə mvna pá la kuyaku kəhesəyov wule yaa isayətv? Paa waasi yaa paa kv?

Ama pa ta cə si pəlv. ⁵ Tənaya i nyəna pa təna pa isəntaa na pa təm lapv-i pááná, na pa taa hvwəe asayəe wakəli i lanle ke səsəm tətə. Ilena í tə nkpaləkpekaya tv uni si: Təv, loosi nyá niŋ.

Mpróyó nkpaləkpekaya tv loosa i niŋ, ilena i niŋ hetí. ⁶ Tənaya Falisanaa luna Yuta nyéma təkotile taa ké kpakpaa, ilena pa na Heləti nyéma pá caya na pá mayasi isəna paa la na pá kv Yesu tə.

Samaa kəntə ke Yesu kin

⁷ Mpróyó Yesu lu təna təfav, na í na í ifalaa pá polo Kalilee tenku nəyo, na samaa tuutuuma hu i waalı. Samaa uni i ka luna Kalilee, na Yuta, ⁸ na Yosalem, na ltumee tətə taa, na Yaataní pəyo waalı, na Tiini na

Sitəŋ pə acaləe cələ həyələy. Yəlaa panə pa nu mpi mpi Yesu tənna lapu təyō pa kotaya i kiŋ kə səsəm kə mpv. ⁹ Mprōyō Yesu tōma i ifalaa sɪ pā taŋi-i na kpriluyv, təfə samaa yuŋ ka nyəki-i. ¹⁰ Pə təya pulv tō, yəlaa nawa sɪ Yesu tənna lapu na kutəntunaa hikiyi alaafəya. Ilena pa tənna mpa pə wukaya tə, pā huliyi sɪ pā hiki-i na pā tokina-i. ¹¹ Ye aləyaa loosa Yesu, pa sɔvki kiisuyv kə na pā luŋi-i na pā tən sɪ i kə ləso Pəyalv kə. ¹² Ama Yesu nā kaləna-we sɪ pā taa yəyətəyi mpv.

Tillaa naanvwa na naale kprav
(Matiyee 10:1-4 na Luku 6:12-16)

¹³ Mprōyō Yesu kpa puyv tō na i yaa mpa i caa təyō i kiŋ, na pele pā polo. ¹⁴ Tənaya i ləsa pa taa yəlaa naanvwa na naale na i ha-weyē hətə sɪ tillaa. i ləsa peleye sɪ pā wəe i kiŋ kə tam na i tiliyi-weyē waasv lapv. ¹⁵ Na i ha-weyē aləyaa təyənuyv pəsuyv. ¹⁶ Yəlaa naanvwa na naale wei i ləsa tə pa həla ntə. Siməŋ wei Yesu ha hətə sɪ Piyē tə, ¹⁷ na Sepetee pəyalv Saaki na i neu Yohaani. Pele pa naaleye Yesu ka ha hətə sɪ Puwanəesi, na tələ tə huwəe ntə sɪ tev holuyv piya. ¹⁸ Na pā kaasi Antəli, na Filipv, na Paatelemii, na Matiyee, na Tomaa, na Aləfə pəyalv Saaki, na Tatee, na Siməŋ wei i ka ləkaya tətə təkuyv təm taa tə, ¹⁹ na Yutaasi ləkaleeu wei i hvləa sɪ Yesu kolontunaa i kpa-i tə.

Yesu nyəma kəntə kə i kpayav

²⁰ Pəle pə waali Yesu mala təyaya, na yəlaa tuutuuma tasa kotuyv pə tu fei. Haləna Yesu na i ifalaa pa ta hiki tapacayale sɪ pā təyō təyōv mayamaya. ²¹ I nyəma nu mpv, ilena pā kulv sɪ pā puki na pā kpa-i. Pə təya pulv tō, pa tənaya kə sɪ pə lakv-i kə.

Yesu cəv kə i təm tulaa
(Matiyee 12:22-32 na Luku 11:14-23 na 12:10)

²² Ləso Təm seyesəlaa mpa pa lūna Yosalem na pā kə tə pele pa tənaya sɪ: Yesu nyəna Pesepule*fa* kə.

Ilena ləlaa nāa tən sɪ: Aləyaa wulav tən kə Yesu təyənəyənə aləyaa ləmpa. ^a

²³ Mprōyō Yesu yaa-we na i sɛe-weyē isənəa sɪ: Isənəa Satani ká təyən i ti?

²⁴ Ye kawulaya wəe na ká fei nəyō kulumaya,

nəonəo ka saaləyi yem kə. ²⁵ Na yəlaa i wə təyaya taa na pā fei nəyō kulumaya, nəonəo təyaya ŋkə ka saaləyi yem kə. ²⁶ Mpv tətəyō ye Satani wakələyi i ti na i kawulaya nyəma yooki pa taa pa tike, i kawulaya yaa kə na i tən saali yem təkpataa.

²⁷ Nəyōlv kaa pəsi na i sɔv yulv tən tu təyaya sɪ i kuuki i wontu na i tā tə tən tu inəyi həkuyv kə ŋmusi. Ama i kpa-i kə na i həkə-i təkənkerj na pácó i sɔv i wontu kuuv kə təyaya taa.

²⁸ Tampana kə ma heeliyi-me yoo maa cəsəyi, paa yəlaa kuwakələm ká təo isənə, yaa paa pa yəyətə isayatu isv wə, ləso pəsəyi na i hólí-weyē suulu. ²⁹ Ama wei i ká yəyətə isayatu kə Feesuyv Nəŋtu təo tə pa kaa hui sɔvntu isayatu kə paa pəcə. Pə təya pulv tō, pɔvntu səyala isayatu tam nyəntv kə.

³⁰ Mpi pə təo Yesu yəyətə mpv tə, pa tənaya-i kə sɪ i nyəna iləyōv.

Yesu too na i newaa
(Matiyee 12:46-50 na Luku 8:19-21)

³¹ Mprōyō Yesu too na i newaa apalaa nyəma pa koma na pā sən awalı na pā tili sɪ pā yaa-i. ³² Pə pamna yəlaa samaa cayaa na pā cəəna Yesu. Tənaya pa heela Yesu sɪ: Tə taa cə nyá nəyō təo, nyá too na nyá newaa pa wenna ntəyē awalı na pā caa-ŋ.

³³ Mprōyō Yesu nəyō təkprav sɪ: Aweyē ma too na mpayə ma newaa ye? ³⁴ Yesu nyəna mpa pa tənə pa cayaa na pā cəəna-i kotaya tə, ilena i tə sɪ: Ii naa ma toonaa na ma newaa ntə. ³⁵ Pə təya pulv tō, mpa pa lakv mpi ləso caaki tə pɔvntunaa ntə ma newaa na ma toonaa.

4

Mətutuuna təm
(Matiyee 13:1-9 na Luku 8:4-8)

¹ Mprōyō Yesu tasa seyesuyv kə Kalilee tənku nəyō. Tənaya yəlaa kota i kiŋ kə səsəm pə fei kəsəyōv. Haləna i kulv na i kpa kpriluyv taa na i cayə. Na yəlaa nāa cayə atəyē lum nəyō na in i wə kpriluyv taa kə lum taa. ² Mprōyō Yesu seyesa-weyē təmnəa payale na isənəa sɛv taa. Haləna i kəsəi-we sɪ: ³ I nu teu, tuulu poləna tuutu. ⁴ I tuukaya i mətutuuna, ilena lenna hoti mpaav nəyō nəyō na sumasi tii na sɪ təyō-ye. ⁵ Mprōyō lenna hota kuwəv təo timpi tətə

^a 3:22 Pesepule: Aləyaa wulav kə Yuta nyəma yaaki sɪ Pesepule.

ta lim tō, na ale á tərjəna nyōu kē tetu wē tətayasam tō pə tōō. ⁶Ilīm kōma na pə hāy na pə nyāya məhoo, ulēna a wuli. Mpi tō, a ta hiki tetu sī á ka hoosi kupaŋsi. ⁷Pee lēnna náá hoti sōwa taa na ale a nyō isu a ká kuli teu, ulēna sōwa fete-ye na á kpisi luluy. ⁸Ama pee lēnna ná hota tetu musuy nyəntu taa. Mpróyó ale a nyōwa na á kuli na á pu tuj na á luli pee. Lēnna kē pəcō, lēnna kē mayana, lēnna kē səsōm səsōm.

⁹Mpróyó Yesu tōma sī: Ye wei i kē tōm nulu pōntu í nu.

Yesu seyesuy na isōnaa sēu nyuy
(Matiyee 13:10-17 na Luku 8:9-10)

¹⁰Pa kōma na pá luna kpeerjə, ulēna mpa paa wē Yesu cōlō tō na i ifalaa naanowa na naale pá pōosi-i sī: Keesi-tuy isōnaa mpa n sē-tuy mpu tō pa hūwē. ¹¹Mpróyó Yesu cō-wē sī: Mē, pə ha-meyē sī í nyi lō Kawulaya tōm kuyēsətu. Ama isōnaa sēu taa kē kpai nyəma ná nyərjəna pə tampana.

¹²Pəcō pə tisi na paa pa nyəna teu, pá taa ná.

Na paa pa nu teu, pá taa cekəna.
Tōfō tōō paa kōō na pá pəsəna lō tōō
na í husi-weyē pa isayatu.

Yesu kilisuy kē mətutuuna tōm
(Matiyee 13:18-23 na Luku 8:11-15)

¹³Mpróyó Yesu pōosa-wē sī: Í tá cekəna isō wei ma sē-meyē mpu tō yaa? Na isənyale í ká cekəna isōnaa lēlaa mpa paa sē-mē tō? ¹⁴Pə wē isu lō Tōm kē tuulu unī i tuuki.

¹⁵Yəlaa wē, na ye pa nu lō Tōm Satani tərjə na í hōyōsi-təyi pa taa kē kpakpaa. Pēle pa wēnna nté isu pee nna a hota mpaav nōyō nōyō tō. ¹⁶Pee wēna ale a hota kuwaw tōō tō, aleyēle mpa pa nu lō Tōm na pá mu-təyi kpakpaa na laŋhulūmlē tō. ¹⁷Ama paa yeki sī tē svōna-weyē teu. Pa tōkəyi-təyi tətanta. Saa wei wahala nōyōl i ká tala, yaa lō Tōm tōō konyōŋ tuyu ká kōō, ulēna pá lu lō sēu taa kē kpakpaa. ¹⁸Lēlaa ná nəxəsəna wēna a hota sōwa taa tō. Mpi tō pa tərjə lō Tōm nuw, ¹⁹ulēna atē cəne kulaputu nəxəsē na wēnav kōtōi puyusi-wē. Na kunyuləŋ lēləŋ ku tōm ntəyi pa taa, na hali tē caŋ na tá kpisi luluy. ²⁰Pə kaasa pee lēnna ná hota tetu musuy nyəntu taa. Aŋhaa, ale a wēnna nté isu yəlaa mpa pa nukī lō Tōm na pá mu-təyi teu na pá luləyi

pee tō. Lēlaa kē pəcō, lēlaa kē mayana, na lēlaa kē səsōm səsōm.

Fətala musuy tōm
(Luku 8:16-18)

²¹Mpróyó Yesu pōosa-wē tōtō sī: Yulu ká kpaŋa fətala na í pamī-i nyənaya tē yaa í svōsi-i kato tē? Pə taya ye i wē timpi taa, pu na yəlaa tēna tōyō paa su-i? ²²Kuyēlēm napəli pə fēi sī pə kaa kuli pə tōō, pəcō mukaya tē pulu fēi mpi pa kaa ləsi na paa wei í ná tō. ²³Ye wei i kē tōm nulu pōntu í nu.

²⁴Mpróyó Yesu tasa-weyē heeluy sī: Í la laakali na nti nti í nukī tō. Mayasəlaya ŋka mə mayamaya í mayasəyənə tō, ŋkēyē lō ká mayasəna i kuvōŋjə na í ha-mē. ²⁵Wei i wēna tōyō paa ha. Paa lēki wei i fēina tōyō pəciimaya wei i wēna tō.

Kututuum nyōu tōm

²⁶Mpróyó Yesu tasaa tōtō sī: lō Kawulaya wē kē isu yulu tuukuŋyū pee kē i taale taa tō.

²⁷Paa i tooki yaa i wēna i sē, paa ilīm paa ahoo, i kaa nyi isəna pee anī a nyōōkī na á lakī məhoo tō. ²⁸Tetu mayamaya lakəna na pə puki. Pə caaləyənə məhoo kē, waali kē pə tuyi nyōŋjə. Pəle pə waali kē pee ná puki təcāsəlaa. ²⁹Pə puki mpu, ulēna pá cē na pá husi na pá niki kum.

Sōyā pəle tōm

(Matiyee 13:31-32,34 na Luku 13:18-19)

³⁰Yesu tasa yōyōtuy tōtō sī: Pepeye tu keesəna lō Kawulaya ilē yee? Na isō wei kē tu sē na pə keesi ka tōm ilē yee? ³¹Ka nəxəsəna kē isu sōyā pile. Pee nna pa tuuki tō a tēna a taa nté tē kələna wēu təminimini. ³²Ama ye pa tuu-tē, tē puki kē na tá kpa səsōm na tá kalī tuusi ləŋsi. Na tá heli pilinasi kē səsōm, haləna sumasi kōŋjə na sī tuyi tana kē sī hotu taa.

³³Yaasinaa payəle isu mpu pə taka kē Yesu kpaŋaa na í seyesəna-wē. I mayasa isəna yəlaa mpa pa kotina-i mpu tō paa pəsi na pá cekəna tō. ³⁴I ta seyesi-weyē natəlayi yem na í tá keesəna pulu. Í na i ifalaa pa kōma na pá caya pa tike, ulēna í kilisi-weyē pə tēna.

Kacuculaya heesuy tōm

(Matiyee 8:23-27 na Luku 8:22-25)

³⁵Kuyaku kune unī ku taanaya tōō Yesu tōma i ifalaa sī: Tō tēsi na tō polo kuten ləŋku tōō.

³⁶ Pa tēma yəlaa ke yasuyv, ilēna Yesu ifalaa keli-ı kpuluyv ŋku kv taa ı ka cayaa tō, na kpuləŋ ləŋəŋ ka wē ı kiŋ tēna.

³⁷ Tənaŋa heelimuyv sūv mapv na lūm huuki na pə watəŋi pa kpuluyv taa, haləna kule kv caa suyv. ³⁸ Pə pamna Yesu nā tv ı nyuyv ke lefeli na ı təŋna tom na waalı tō. Məpəyō ı ifalaa feesa-ı sı: Tacaa, n suma yaa? Tə lepəya.

³⁹ ı fema ilēna ı kaləna heelim. Na ı heeli lūm sı: Su, hēe tēna.

Tənaŋa heelim suma, na pə tēna pə hēe təli. ⁴⁰ İlēna ı pəəsı-wē sı: Pepe tō kē ı wēna sōŋontv ke mpv? ı ta tē ma taa na ləw keŋe?

⁴¹ Sōŋontv pu-wəŋe səsəm na pə təŋ tēma sı: Awəŋele inē unı na pə kpeŋna heelim na tēŋku lūm na pə nukəna-ı?

5

İləŋəhilu na afanaa pa tōm
(Matiyee 8:28-34 na Luku 8:26-39)

¹ Məpəyō pa tala Kalilee tēŋku kvteŋ ləŋku ke Selasini nyəma tetv taa. ² Yesu lūna kpuluyv taa kē kpakpaa, ilēna yulv nəŋəlv ı lūna pələaŋ taa na ı səŋi-ı. ³ Apalv unı ı ka hii iləŋəlv kē, na ı wē pələaŋ taa. Paa alukpala mayamaya ke paa həkə-ı pu cakı. ⁴ Təm paŋale ke pa kama-ı ŋkpası na ı pəli, na pə həkə ı niŋ ke alukpala na ı pətəti pə tēna. Nəŋəlv fēi wei ı pəsəŋi na ı ŋmakəli-ı tō. ⁵ Pulasi taa na pələaŋ taa kē ı wē ilim na ahoo ke tam, na ı makı kapusi na ı hēetəŋi ı təŋi pēe.

⁶ Apalv unı ı loosa Yesu kē pooluŋ, ilēna ı kpaŋa asewa na ı polo ı luyv ı tēe ⁷ na ı kooki sı: İlətaa ləw Səwə Pəyalv Yesu, ma na-ŋ suwe? Ma wiina-ŋ, hai, nyənı ləw, taa tv-m wahala.

⁸ Pə taya pulv tōw kē apalv unı ı yəŋəta mpv, Yesu ka tōma ı iləŋəlv kē sı ı se apalv unı ı waalı.

⁹ Məpəyō Yesu pəəsı apalv unı sı: Pa yaa-ŋ suwe?

İlēna ilē ı cə-ı sı: Pa yaa-m sı Kupuŋ ke tə wē paŋale tə pə tō.

¹⁰ İlēna apalv unı ı wiina Yesu kē teu sı ı taa təŋəni-wəŋe tetv ntı tə taa.

¹¹ Afanaa kaləkv səsəwv nakulı ku wē tənaya puŋv cəlv na kv tuliyi. ¹² Məpəyō iləŋəlv mpe pa wiina Yesu sı ı yeŋe na pə sūv afanaa mpe pa taa.

¹³ Məpəyō Yesu tisaa. Tənaya iləŋəlv mpe pa yela apalv unı na pə sūv afanaa mpe pa taa. İlēna pēle pə tv casələ ke yem na pə tii kalakala na pə tv lūm na pə sı. Afanaa mpe pa nyuyv tala isı iyisi naaleŋe (2000) mpv.

¹⁴ Məpəyō afanaa mpe pə tiikilaa nā loma kpakpaa na pə polo na pə tayaŋı təm ntı, na tē yeŋi kpakpaa ke acalēe taa na cacakəŋ tēe, na yəlaa lu sı pa naakı mpi pə lapa tō. ¹⁵ Yəlaa kōma Yesu kiŋ, ilēna pə mayana apalv wei ı kiŋ iləŋəlv kupiŋ ŋku kv wēe tō na ı cayaa na ı suu wontu na pə cəpa ı tō. İlēna sōŋontv kpa-wē. ¹⁶ Mpa pa na tōm ntı na pa isəpələ tə pə keesa-wəŋe isəna pə lapa na iləŋəhilu iləŋəlv se tō. Na mpi pə lapa afanaa tō. ¹⁷ İlēna yəlaa sūv Yesu kē tēekuyv sı ı lu pa tetv taa.

¹⁸ Yesu kōma sı ı kpaə kpuluyv taa, ilēna iləŋəhilu unı sı: Ma təŋəŋi-ŋ. ¹⁹ Ama Yesu kisaa na ı tōmı-ı sı: Məli nyā təyaya taa kē nyā nyəma kiŋ, na nı keesi-wəŋe isəna Tacaa nyəna nyā pətəwəle na ı la-ŋ tō.

²⁰ Məpəyō apalv unı ı tēewa na ı niki mpi Yesu lapa-ı təŋəv heeluyv ke timpi pa yaa sı acalēe naanwəw tə pə tetv taa, na pa tēna mpa pa nuwa tə pa laŋa cəpa.

Yailu pēeləv na alv təŋəlv pa tōm
(Matiyee 9:18-26 na Luku 8:40-56)

²¹ Yesu tayaŋa tēsuyv ke kvteŋ ŋku kv tōw ı ka wēe tō na kpuluyv. İlēna yəlaa koti səsəm, na unı ı wē lūm nəŋə. ²² Məpəyō Yuta nyəma təkotile səsə nəŋəlv ı kōma ı kiŋ, pa yaa-ı sı Yailu. ı nā Yesu, ilēna ı hoti ı nəwəŋe tēe, ²³ na ı wiina-ı təkpe sı: Ma pēeliya caana nteŋe səm. La suulu na nı polo nı tənı nyā niŋ ke ka tōw, na pə waa-ke na ká hiki weesuyv. ²⁴ Məpəyō Yesu təŋa-ı na pə tēe, na samaa səsə tənaya-ı na pə nyəka teu.

²⁵ Pə pamna alv nəŋəlv ı ka wē tēna, hatoo pusi naanwəw na naale taa kē ı təŋna təŋəlvuyv na pə wē-ı tōŋ. ²⁶ ı nā wahalanaa ke fetaa tē, na halı ı caŋ na ı təŋə ı liyitee tēna, pə ta tu lapv sooci mayamaya. Pə mələa kē na pə səsəŋi kvsəwəv. ²⁷ Alv unı ı nu Yesu təŋ, ilēna ı tō na ı sūv yəlaa samaa taa, na ı polo na ı tokina Yesu cəpa na ilē ı waalı tō. ²⁸ Pə taya pulv tōw, ı huwəw ı taa kē teu kē sı: Ye ma pəsaa na má tv hiki ı tōw wontu na má tokina tē, pu waa-m. ²⁹ Tənaya pə tēma-ı kpakpaa unı, na ı nu ı tənuyv taa sı ı hika alaafəya. ³⁰ Məpəyō Yesu

nu i taa si toma lenna luwa. Ilena í pásəna i waali ké samaa taa tənə na í pəəsi si: Awe tokina ma wontu?

³¹ Ilena Yesu ifalaa cə-i si: A a, n naa yəlaa payale nyəkəyi-ŋ isəntə na í tayanəyi pəəsuyu si awe tokina-ŋ?

³² Mporóy Yesu nyəna i taa na i waali si i naa wei i tokina-i mpv tə. ³³ Alu un i nyəma mpi pə lapa-i tə, ilena í suv seluxu na í polo i hoti Yesu nəəhəe tēe na í heeli-i i tampana. ³⁴ Tənaŋa Yesu təma-i si: Ma pu n tēma ləo na nyá taa təy pə waasa-ŋ. Tēena laŋhuləmle, nyá kutəŋ í tēŋ təkpataa.

³⁵ Yesu təŋna yəyətuyv ke mpv, ile tillaa luna Yuta nyəma təkotile səsə Yailu un i təyaya nté na pá heeli-i si: Nyá pəelə fēi. Taa tv Tacaa ke kunyən ke yem.

³⁶ Ama Yesu ta nyəni pa kuyəyətutv si tē ke pulv. Ilena í tə Yailu si: Taa nyá. Ama nyaa tē ləo na nyá taa tē.

³⁷ Mporóy Yesu təyənə pa tənə na pə kaasi Piyee na Saaki, na ílé i neu Yohaani pa tike. ³⁸ Pa tala Yuta nyəma təkotile səsə un i tē, ilena Yesu ná yəlaa wiliyi na pá makı kapusi ke səsəm na pə haŋa yem. ³⁹ Mporóy i suv təyaya taa na í pəəsi-we si: Pepe təo ké í wiiki na pá haŋa mpv? Pəyaya kanə ka too kutoo ké, ka ta si se.

⁴⁰ Tənaŋa təyaya nyəma wəŋa-i. Mporóy i təyənə pa tənə na pá luna awalı. Ilena í kpaŋa pəyaya caa na ka too na i ifalaa tooso un i na pá suv timpi paa husa pəyaya ŋke tə. ⁴¹ Tənaŋa Yesu təka ka niŋ taa na í tə si: Talita kum. Təm tənə tə hūwē nté si: Ma heeliyi-ŋ si í kvl pēliya nyá.

⁴² Tənaŋa pēliya kola kpakpaa na ká suv təntē. Ka pusi ka wē naanūwa na naale. Pa ná mpv, ilena pə la-wēye piti ke səsəm.

⁴³ Ama Yesu kpaala-we si pá taa yele na nəyəl nu-ti. Ilena í tə si: Í cēla-keŋe kutəyən na ká təy.

6

Nasaletı nyəma kisuyu ke Yesu
(Matiyee 13:53-58 na Luku 4:16-30)

¹ Mporóy Yesu lu tənə na í polo icatē nte tə taa i puwa tə, na i ifalaa ke i waali. ² Kuyaku kuhēesuyv talaa, ilena í niki seŋesuyv ke Yuta nyəma təkotile taa. Yəlaa payale nu i təm, ilena pá la-wēye piti ké səsəm, na pá təŋ si: Leye i hika pənē un i pə tənə isəntə? Na nyəm mpiyile pə ha-i mpv? Na isənaya

i lakı piti tēma anə a taka ké mpv? ³ Pə təy Malı pəyalv kaafənta? Pə təy Saaki na Yosee na Yuti na Siməŋ pa taalv? Pə təy tá na i newaa alaa nyəma ntə cənə?

Pə tənaya mpv pə lapa pa laŋa ke kpusəŋ na pá kpisi i təm muyv. ⁴ Mporóy Yesu təma-we si: Ləo kuyəyətutv tēləsulv ta laŋ sam ke tiili, ye pə təy i mayamaya i icatē taa, na i luluyv nyəma na i təyaya nyəma hekū.

⁵ I ta pəsi na í la piti tēmlē natələyi tənə. Ye pə təy kutəntənəa pəcə wei i təo i tənə niŋ na pá waa tə. ⁶ Mporóy i laŋle cəpənə isənə pa fēna ləo ké naani tə.

Yesu ifalaa naale naale tiluyv
(Matiyee 10:5-15 na Luku 9:1-6)

Pəle pə waali Yesu cəo acalēe nna a wē pəcəl tənə tə a təo na í seŋesi. ⁷ Ilena í yaa i ifalaa naanūwa na naale na í tili-wēye naale naale. Na i tv-wēye tən si pá təyənı aləyaa. ⁸ Na í heeli-we si: Kpátóy paasi, í taa təkı pulv tətə. Í taa kpaŋa təyənaya, í taa təkı huluyv, na í taa təkı liyitee ke mə sipanaa taa. ⁹ Í lēe ntaykpala. Í taa suu wontu na í tənı.

¹⁰ Mporóy i tasa-we tətə si: Ye í tala icatē taa na í suv təyaya ŋka ka taa, í cəy tənə halənə mə kuluyv. ¹¹ Na ye pa ta mu-mēye tiili yaa pa ta nuna-mē, í lu tənə na í kpiisi-wēye mə nəəhəe musuyv, na pá hulı-we si í kpaala-we.

¹² Mporóy Yesu ifalaa tēewa na pá lakı yəlaa ke waasu si pá laxası təntē. ¹³ Na pá təyənı aləyaa payale, na pá taa kutəntənəa payale ke nim na pá waa-we.

Lum Səlv Yohaani kuyv
(Matiyee 14:1-12 na Luku 9:7-9)

¹⁴ Yesu hətē təŋna yaav ke paa timpi. Mporóy wulav Heləti nu Yesu təŋ. Na yəlaa lələa náá təŋ si: Ləo Lum Səlv Yohaani ílé i femna. Pə təo ké i wēna piti tēma lapv pəsuyv.

¹⁵ Ilena lələa si Ilii luna.

Pə kaasi lələa ná təŋ si ləŋtaa ləo kuyəyətutv tēləsələa taka nəyəluyv.

¹⁶ Heləti nu mpv, ilena í tə si: Lum Səlv Yohaani wei i nyuyv ma yelaa na pá seti tə un i femna.

¹⁷ Nn kupam, wulav Heləti un i ka təmna si pá kpa Yohaani na pá həkə-i na pá tv-i saləka taa. Pə təy pulv təo ké Heləti lapa mpv. I ka kpaŋa i taalv Filipv alv Helətiyati ké. ¹⁸ Ilena Yohaani yəyətı-i si: Pə ta muna

si í ləəki nyá taalv alv na í suna nyá ti.
¹⁹ Mpróyó Helətiyati taa wuna Yohaani ke səsəm, na í pəəkəyi si í kv-i. Ama Heləti tōō í ta pəsi na í la pulv. ²⁰ Pə taya pulv tōō, wulav Heləti nyáma si Yohaani ké yulv kupan, í ké lso yulv. Pəyele í nyanyana-i ké, na í kentiği í tōō. Ye í nu Yohaani təm pə pəkəlayi-i í taa ké. Paa na mpv í nyulaya si í nuki-ti.

²¹ Mpróyó wulav Heləti luləyvu kuyaku acima talaa. Na í la acima na í yaa í kawulaya taa səsaa səsaa na yoolaa səsaa, na Kalilee tetv taa nyuvv nyáma nyuvv nyáma. Sese pə wəe si kuyaku ħkuvv Helətiyati ká hiki mpi í pəkəya tō. ²² Mpróyó Helətiyati un í pəelə svv timpi yəlaa sēe mpv tō na í paa. Ntəna pá la Heləti na í mvulaa mpeye lelej. Tənaaya Heləti tōma pəelə un í si: Sələmi-m mpi n caa tō, maa ha-ŋ.

²³ Haləna Heləti tuu si paa mpiyi í sələma-i, un í ká ha-i. Paa un í kawulaya mayamaya həyoləy.

²⁴ Pəelə un í luwa, ləna í polo í pəsə í too si: Pəyele ma sələmi-i?

ləna toto cə-i si: Tō si í ha-ŋ lso Lum Səlv Yohaani nyuvv. ²⁵ Tənaaya í mələ wulav kirj ke kpakpaa na í tō si: Ma caa si í ha-m lso Lum Səlv Yohaani nyuvv ke nyənaya taa ké cəneye nəəəə.

²⁶ Mpróyó wulav Heləti lanje wakəla səsəm. Ama í təma tuuu ke í mvulaa mpe pa təna pa isentaa, lə pə fei si í ká kisi. ²⁷ Tənaaya í tila tanjlaa taa nəyoləy kpakpaa si í polo í kəna lso Lum Səlv Yohaani nyuvv. ləna tanjlv náa tēe saləka nan taa na í seti Yohaani nyuvv. ²⁸ Na í tv-kuyv nyənaya taa na í kəə í cəla pəelə un, na lēl í polo í cəla í too. ²⁹ Yohaani ifalaa nu mpv, ləna pá polo pá kpaɣa Yohaani na pá pi.

Yəlaa iyisi kakpasí caləsvy

(Matiyee 14:13-21 na Luku 9:10-17 na Yohaani 6:1-14)

³⁰ Mpróyó Yesu tillaa mələa, ləna pá kəsə-i pə təna mpi pa lapa na pa səyesaa tō. ³¹ Mpa pa pukaya Yesu kirj, na mpa pa kulayaa si pa kpej tō pa payalə fei kəsəy. Haləna Yesu na í ifalaa pa ta na isə si pá təyō təyōy mayamaya. ləna Yesu tō í ifalaa si: Í kəə na tē luna kpeej ke timpi nəyolə fei tō na í hēsə pəcə mayamaya.

³² Mpróyó Yesu na í ifalaa pa svv kpuləyvu ke pa tike na pá tēəna kpeej tō. ³³ Ama yəlaa payalə loosa-wə na pá nyi-wəye kpakpaa. ləna yəlaa lu acaləe acaləe na pá kpaɣa asewa na pá laali-wəye tənaya tate.

³⁴ Yesu luna kpuləyvu taa na í na yəlaa samaa, ləna pa təm lap-i pətətəle ke səsəm. Pə taya pulv tōō, pa nəyəsəna ké isu heej wei í feina tiikilu tō. Mpróyó í səyesa-wəye səsəm. ³⁵ Pə kəma taanaya ləna í ifalaa polo na pá təm-i si: Cəne ké nyutu taa ké, na ilim tēma. ³⁶ Təyōni-wə na pá yeli kutəyōy yavv ke pəcəlv pəcəlv cacakəŋ tēe na pə acaləe taa.

³⁷ Tənaya Yesu tōma-wə si: Mu hana-wəye təyənaya ke mə mayamaya.

Mpróyó Yesu ifalaa pəsə-i si: Paa tu polo na tē ya kutəyōy ke Liyitee nyəyətə ħmənəy (200), pu tala yəlaa panəye wə?

³⁸ Tənaya Yesu tōma-wə si: Í polo na í wiili na má ná, potopotonaa isənaya í wəna?

Yesu ifalaa wiilaa, ləna pá heeli-i si: Potopotonaa kakpasí na pə kaasi tiina ke naalə.

³⁹ Mpróyó Yesu tōma í ifalaa si: Í cəyási samaa tənaya tintika tintika ke nyələwəe tōō. ⁴⁰ Tənaya pa cəya loosi, ləlaa ke nunəwa (100) nunəwa (100), ləlaa ke nule na naanəwa naanəwa. ⁴¹ Tənaya Yesu kpaɣa potopotonaa kakpasí na tiina naalə un, na í teki isə na í sēe lso ké í na təmle, na í fəyə-wə na í cəla í ifalaa si pá tala yəlaa. Na í tēsə tiina naalə ke mpv tōtō, na pá tala pa təna təpai. ⁴² Mpróyó pa təna pa təyaa na pá haya. ⁴³ Na í ifalaa koti həyoləsi nsi í kpisaa tō, na pá su təkəŋ naanəwa na naalə. ⁴⁴ Mpa pa təyō mpv tō pa taa apalaa nyəəŋ tala isu iyisi kakpasí (5000).

Yesu tənte ke lum tōō

(Matiyee 14:22-33 na Yohaani 6:15-21)

⁴⁵ Mpróyó Yesu tōma í ifalaa ke pə waali ké kpakpaa si: Í svv kpuləyvu na í tē-m nəyō na í tēsəna Petesaita ıcate tōō. ləna Yesu náa saali təna na í paasəna samaa yasəy.

⁴⁶ Pa ya təma, ləna Yesu polo í kpa puyv nakul kv tōō ké lso sələmuy. ⁴⁷ Pə kəma yuyv, lə kpuləy tala tenkə hekv taa kēle, na Yesu wə í tike ke tetv tōō. ⁴⁸ Mpróyó í loosa-wə na pá saaki kpuləyvu pə fei pə polo. Heelim makı tuləŋa ké na pá mələyənə-wə na waali waali. Mpróyó Yesu tōma lum

⁵¹ I yəgəta mpu, uləna í kpa pa kiŋ kə
kpuluyv taa na í caya na heelim həə, na piti
kpa ɪ ɪfalaa kə səsəm. ⁵² Pə taya pulv tɔɔ, pa
ta cəkəna potopotonaa mpe pa piti təmlə
kə pa laŋkpusəŋ tɔɔ.

⁵³ Yesu na ɪ ifalaa pa teesa tesuɔy ke lom na pá tala Kenesaleti tetu taa, ilena pá tɔ pa kpulɔy na kutɛɛ. ⁵⁴ Yesu luna kpulɔy taa kɛ kpakpaa, ilena yɔlaa nyɔmɪ-ɪ. ⁵⁵ Tɔnaya yɔlaa suv cɔɔv ke tetu tɔna taa, na pá keli kutɔntɔnaa na pa kvhantɔɛ na pá pukina-weye timpi timpi pa nuki sɪ ɪ weɛ tɔ. ⁵⁶ Paa timpiyi Yesu polaa te, paa isu acalisi taa, paa acalɛ sɔsɔna taa, pa cacakɛɛ tɛɛ, yɔlaa kɔɲayana pa kutɔntɔnaa kɛ na pá husɔyi-weye ɪcatɛ patɔma taa, na pá wi-ikina-ɪ sɪ ɪ yeɛ na pá tokina ɪ kpai ntɔmpee mayamaya. Na pa tɔna mpa pa tokina ɪ kpai ɪni tɔ pa waa-wɛ.

7

¹ Mpyóy Falisanaa na lso Töm segesəlaa
napəli pa luna Yosalem na pá kəw na pá
kotina Yesu. ² Pa nawa si i ifalaa lelāa
tokəna niy asilima, paa saŋəyi isu lso seetu
taa yulu ká la na pácó i toyo tə.

⁵Pə tɔ́ kɛ́ Falisanaa na tɔ́ Tɔ́m sɛ́yɛsɛ́lɔ́a
pa pɔ́sɔ́ Yesu sɪ: Pepe tɔ́ kɛ́ nyá ífalaa
lɔ́wɔ́ ta caanaa kɔ́lɔ́pɔ́tɔ́ na pá tɔ́kəna nɪŋ
asilima kɛ́ mpu?

Pa kpaɣa yɛlaa kuyɔɣɔtutu
na pɔ sɛɣesɛɣi ɛsu lɛɔ nyɛntu.

⁹ Ǫpúyú Yesu tasa-weyɛ yəɣətuɣu si: í kpaɣa ɩsə kuheelitu na í fiyitina waah, na í paasəna mə mayamaya mə kuɛɛɛətu.

Mpi pə lakɪ yʊlv kɛ ɪsəɣav tə
(Matiyee 15:10-20)

¹⁷ Yesu koma na í yele samaa na í suv
təyaya, ləna ı ifalaa pəəsı-ı ituule nıtə tə
yaasi. ¹⁸ Mıpıyú ı pəəsə-we sı: Pə kpeɲna-
me mə ta cekəna-təyale? Í ta nyı sı pılv feı
mpi pə svvki yılv nəyə taa na pə tiı ı hılıyu
taa na pə lapı-ı ısayav tə? ¹⁹ Pə təya pılv
təə, mpi pə svvki yılv nəyə tə ı hılıyu taa
kə pə tiiki. ləna pə polo pə luna ı tapıyv
təe, pu cakı ı ləmayasəe kın.

²⁰ Ulena Yesu tasa-weye heeluyu si: Mpi
pə lukəna yulv taa tɔ mpi pə lakəna-i
isaxaw. ²¹ Pə taya pulv taa, hatoo yulv taa
kɛ ɪ lotu taa mayamaya ke ɪ caaləyənə
isaxatv ke huvv na pácɔ ɪ la-ti. Paa asilima
kulpəpvtv, paa nmuləm, paa yulvkvle. ²² paa

wasarjalətv, paa ləlaa nyəm nyuluyv, na nyəmərj na puyusuyv na yem yem lapv, na isəsəmle na yəlaa cəyanav, na təhəm na kumeləntv. ²³ Pə tənaqə mpv yulv taa ké pə lukəna na pə lakı-ı isayav.

Kanaarj alv təm
(Matiyee 15:21-28)

²⁴ Yesu lu təna, iləna í polo tətəv nti tə wə Tiii cəlv tə tə taa, na í cəyə təyayə nakəli ka taa. ¹ ta səəli sı yəlaa í nyi ı təv. Paa na mpv tete isv sarja tə pa tema ı təv ké kulusuuyv. ²⁵ Alv nəyəlv ı pəeliya ka hiina ıloyv. Məpəyú pa heela alv inəyi Yesu təm, iləna í polo kpakpaa ké Yesu kiñ na í hoti ı tē. ²⁶ Alv unı ı ké piitim lempı tv ké. Pa lula-ı Fenisii ké Silii tətəv taa. Məpəyú alv unı ı təma Yesu sı í təyənı ı pəeliya ģke ka ıloyv. ²⁷ İlena Yesu náá cə-ı sı: Yele na piya haya na pəcə. Pə ta muna sı pá kpaya piya təyənaya na pá tv hası.

²⁸ Tənaqə alv unı ı cə-ı sı: Haı, ma cə, ye piya təkı na pə putvta atə, hası təñəyi na sı təcəyi mē.

²⁹ Mpuvəle Yesu sı: Nyá kvəcətv tənə tə təc kpe. Nyá pəəlv ıloyv sewa.

³⁰ Tənaqə alv unı ı ha lumaya na í kpe ı tē. ı talaa iləna í mayana ı pəyaya hənta kato təc, na ıloyv tema seu.

Ntam kaayəytəyaya waav

³¹ Pəle pə waalı Yesu lu Tiii tətəv na í təñna Sitəñ na í fayana timpı pa yaa sı Acaləe Naanvva tə, na í məli Kalilee tərku kiñ. ³² Məpəyú pa kəna-ı ntam nəyəlv, ı matəyi kumatv ké, ı pəsəyi yəytəyaya. Na pá wiina Yesu sı í tənı niñ ké ı təc. ³³ Yesu ləsa-ı kpeerja, iləna í sıvı ı mpee ké ı ģkparñ taa na í la ntayama ké ı mpəle təc na í taa ı nsəmle. ³⁴ Na í teki ı isə na í tisi feesuyv na í tə sı: İfəfata. (Təm nti tə hıwē nte sı: Tvli na pa tē taa).

³⁵ Tənaqə ntam ģkparñ tvla kpakpaa, na ı nsəmle həti na í sıv yəytəyaya ké teu. ³⁶ İlena Yesu kpaalı pa təna sı pá taa heeli-təyi nəyəlv. Ama waatv inəyi pəle pa sıv-təyi kpaaluyv. ³⁷ Məpəyú pə lapa yəlaa ké piti ké səsm pə tu fəi, na pá tñ sı: Waasvıv nte ı waasəyi yaa. ı lakı na ntamaa mayamaya náá nukı na kamumusi náá yəytəyi.

8

Yəlaa iyisi liyiti (4000) caləsuyv
(Matiyee 15:32-39)

¹ Kuyeerj unı ı taa, samaa tasa kotuyv ké səsm, pa fəna kutəyov. Tənaqə Yesu yaa ı ifalaa na í tə-wē sı: ² Yəlaa panə pa təm wē-m pətəcəle. Í nyənı kuyeerj tooso kəlv pa wē ma kiñ cənə na pa kutəyov tema. ³ Ye ma yəlaa sı pá kpəna nyəyəsı, ləlaa ká kpisi tənəñ ké mpaav taa. Pə təyaya pəlv, pa pəyalə lu pooluyv ké.

⁴ Tənaqəle ı ifalaa sı: Leyə yulv ná hikiyi təyənaya ké nyutv taa cənə na í cəla kupiñ kənə kv təna?

⁵ İlena Yesu pəcı-wē sı: Potopotonaa ıənaya í wəna? İlena pá cə-ı sı: Naatosompəyəlaya ké.

⁶ Məpəyú Yesu heela samaa sı: Í cəyə atə. Tənaqə ı kpaya potopotonaa mpe pa naatosompəyəlaya na í sē ləv ké í na təmlə, na í fayə-wē na í cəla ı ifalaa sı: Í cəv na í tala-wē. Na pəle pá la mpv. ⁷ Paa wəna tiina səkpəna ké pəcə tətə. Məpəyú Yesu sē ləv ké í na təmlə ké pə təc, iləna í tə ı ifalaa sı pá tala-wēy-yē tətə. ⁸ Məpəyú pa təna pa təyaa na pá haya. İlena ı ifalaa koti həyələsı nsi sı kpisaa tə na pə sı təkuyv naatosompəyəlaya. ⁹ Pəyele yəlaa mpa pa təyaa təv pa nyəyñ ka tala isv iyisi liyiti (4000). Pə tema mpv, iləna Yesu tə-wē sı pá kpe. ¹⁰ İlena unı na ı ifalaa pá kpa kpuluyv taa ké kpakpaa na pá polo timpı pa yaa sı Taləmanuta tə.

Falisanaa sələmvıv ké Yesu piti təma
(Matiyee 16:1-4)

¹¹ Məpəyú Falisanaa kəma na pá sıv Yesu ké kpəsənav. Na pá kuuki ı nəyə sı í la piti təmlə natəli na pə hólı sı ı tñ luna ləv kiñ. ¹² Tənaqə Yesu məla ı taa ké teu na í tə sı: Kvəfaləñ yəlaa mē, í pəkəyi piti təmlə suwə? Tampana ké ma heeliyi-mē, í kaa na piti təmlə natəli se.

¹³ Məpəyú ı yəla-wē na í təyanı kpuluyv taa ké kpav na í tēsəna kutəñ ləñka təc.

Falisanaa na Hələti pa kəkusvıv
(Matiyee 16:5-12)

¹⁴ Yesu ifalaa ka səv kutəyov kpəyav. Potopoto kəlvıv ka wəna pa kiñ ké kpuluyv taa. ¹⁵ İlena Yesu kpaalı-wē sı: Í la laakalı na Falisanaa na Hələti pa kəkusvıv.

¹⁶ İlena ı ifalaa suv təmayə təm si: Tə feına potopotonaa təy ı yəyətəy mpu.

¹⁷ Yesu nu nti pa təyənə yəyətəy ke mpu tə, İlena ı pəəsi-wə si: Pepe təə kə ı təy si ı feına potopotonaa tə pə təə? Halənə saña ı ta cəkəna ke? ı ta nyənta ke? Pə kv mə layatu ke? ¹⁸ ı wənə isə pəyele u naaki? ı wənə ɣkpaɣɣ pəyele u niki? ı səwəyay? ¹⁹ Saa wei ma faya potopotonaa kakpası na yəlaa iyisi kakpası (5000) təy tə, təkuy isənaya kukpısaı suwa na ı kpaɣa? Mpu yə pa cəwa si: Naanwə na naale. ²⁰ Pəle pə paası waatu wei ma faya potopotonaa naatosompəyolaya na yəlaa iyisi liyiti (4000) təy tə, təkuy isənaya ı tu həyolasi kukpısaı? İlena pə tə si: Təkuy naatosompəyolaya.

²¹ İlena Yesu pəəsi-wə si: Pə na pə mpu na ı ta cəkənta?

Yulm isə kuluyə ke Petesaita

²² Pa tala Petesaita, İlena pə kəna-ı yulm nəyol, na pə wiina-ı si ı tokina-ı. ²³ Mpu yə Yesu həma ı niy taa na ı luna ıcatə waalı, na ı la ntayama na ı taa yulm unı ı isə, na ı tənı ı niy ke ı təə. İlena ı pəəsi-ı si: N naaki pəlv?

²⁴ Mpu yə yulm kusa isə na ı tə si: Ma loosiyi yəlaa təcantəlaa na pə wə isı tıy na pə təy.

²⁵ İlena Yesu tasa ı niy tənuy ke yulm isə təə na pə waa-ı. İlena ı nyanı pooluy na ı na pə tənə təceiceı. ²⁶ İlena Yesu heeli-ı si ı kpe. ı taa məlı ıcatə taa.

Piyee huluy si Yesu kə Mesii

(Matiyee 16:13-20 na Luku 9:18-21)

²⁷ Yesu na ı ifalaa pa kula tənə İlena pə tē Sesalee Filipu acalē taa. Pa wə mpaav taa İlena ı pəəsi ı ifalaa si: Yəlaa təy si ma kə awe?

²⁸ Mpu yə pələ si: Pa təy si n kə Lum Solu Yohaani. Ləlaa si İlii, na ləlaa si n kə təə kuyəyətutu tələsəlaa taa nəyoluy.

²⁹ Tənaya ı pəəsi-wə si: Na mə se, mə huuki si ma kə awe?

Mpu yə Piyee nəyə təkpav si: N kə Mesii.

³⁰ İlena ı kpaalı-wə si pə taa heeli-təy nəyol.

Yesu səm na ı fem pə təm

(Matiyee 16:21-28 na Luku 9:22-27)

³¹ Pəle pə waalı kə ı suv ı ifalaa ke heeluy si: Pə wə si Yulu Pəyaya mə maa təy

kunyəy ke səsəm. Na nyuyə nyəma na kətəlaa səsaa na İso Təm seyəsəlaa kə lə-m, həlı pə kv-m. İle maa fe pə kuyeyəy tooso wule.

³² ı heela-weyə-təy təfo kə yəlaa taa. Mpu yə Piyee yaa-ı kpeeyə na ı təkı-ı-tı. ³³ Tənaya Yesu pəsəna ı ifalaa təə na ı kaləna Piyee ke teu si: Satanı tēə ma təə, nyə huwəə ta ke İso nyəna, yəlaa nyəna kə.

³⁴ Pəle pə waalı ı yaa samaa na ı ifalaa, İlena ı tə-wə si: Ye wei ı caa si ı tənı-m, pəntu ı la ı təy awusa, na ı səyələy ı səm tesika na ı təyənəna-m. ³⁵ Pə təyə pəlv, ye wei ı pəkəy ı weesuyə təcututu ı tənə səpə. Ama wei ı lapa ı təy awusa ke ma təə, na ma Laapaalı Kupaɣ təə, pəntu ka hikina weesuyə. ³⁶ Ye yul pəsaa na ı hiki antulinyə nyəm tənə na unı ı mayəmayə ı si ı kawaaya ntē wə? ³⁷ Pəlvuy wəə mpi yul kə kpaɣa na ı layəsəna ı weesuyə tə? ³⁸ Ye wei ı səpa ma fəle yaa ma kuyeyəsətu fəle ke kufalaɣ yəlaa pənə mpa pa kisa İso kə təyuy na pə lakı isayətu tə pa həkv, Yul Pəyaya mə maa si pəntu fəle tətəyə ma məlvuy wule ke waatu wei maa kəə na ma Caa teeli na isətəa tillaa nəy nyəma tə.

9

¹ Yesu tasa-weyə heeluy si: Tampana ke ma heeliyi-mə yoo maa cəsəy, mpa pa wə cənə tə pa taa ləlaa kə na İso Kawulayə kəmna toma na pəc pə si.

Yesu isəntaa layəsuyə

(Matiyee 17:1-13 na Luku 9:28-36)

² Kuyeyəy naatosə tēəwa, İlena Yesu kpaɣ Piyee na Saaki na Yohaani na pə polo puyə kukuluyə nakulı kv təə kə pa tike. Tənaya ı layasa pa isəntaa ke kpakpa.

³ Na ı wontu paası na tə hulumı tələlaı isı kpəykpəmlum na tə teeki kəkə. Nəyol fəı atə cənə si ı kə la na pəlvuy hulumı mpu pə taka. ⁴ Mpu yə ı ifalaa tooso unı, pa nawa İlii na Moisi na pə na Yesu pə yəyətəy.

⁵ Tənaya Piyee tənə Yesu si: Taca, isı tə wəv cənə isəntə unı tə pə wə teu nəpələy te. İle pə muna isı tə siki coka tooso. Nyaya ləntə, Moisi ke ləntə, na İlii ke ləntə.

⁶ Səyəntu kpa Piyee na ı taapalaa ləlaa na ı laɣ kuyəyətutu təy ı yəyətə mpu. ⁷ İlena isəymuntuyə nakulı kv kəə na kv takı-wə na pə nu pə yəyətə ɣmuntuyə ɣko kv tē si: Ma luyə tēə Pəyaya ntə, ı nuna-ke.

⁸ Tənağa Yesu ifalaa caa pa taa na pa waali pa ta na nəyolə. Ye pə taya Yesu tike ke pa ná pa kiŋ.

⁹ Yesu na ı ifalaa pa tiikayana puyə təə, ılena Yesu kpaali-wə sɪ: ı taa heeli nəyolə ke nti ı nawa tə. Haləna kuyanəku Yulə Pəyaya má maa sɪ na má fe tə.

¹⁰ Məpəyú Yesu ifalaa təkə təm ntəyɪ pa taa na pá pəəsəyɪ təma sɪ: Pepeye səm na fem ıle?

¹¹ Pəle pə waali Yesu ifalaa pəəsə-ı sɪ: Pepe təə ké ıso təm səyesələa ná tənɪ sɪ ılii ká caaləna kəntə?

¹² Tənağa Yesu cə-wə sɪ: Tampana, pə wəe sɪ ılii ká kəna kancaalaya na ı tayanı pə tənağa teitei na pəcə. Ye mpv ntiyɪ pa ŋmaawa Yulə Pəyaya təə sɪ kaa na kunyənɟ ke səsəm na pá la-keɣe nyənɟ? ¹³ Ama ma heeliyɪ-mə sɪ ılii təma kəntə na pá lana-ı ısu pa səsələa təyɔ teitei ısu paa ŋmaav ı təm tə.

*Pu nəyolə ı aləyaa loou
(Matiyee 17:14-21 na Luku 9:37-43)*

¹⁴ Yesu na Piyəe wə pa tala ifalaa lələa kiŋ, ılena pá mayana samaa kotina-wə, na pá na ıso təm səyesələa pá həŋ təm. ¹⁵ Tuu ısu yələa nav Yesu tə pə yeɣeta-wəyɛ səsəm nte, na pá seeki na pá puki ı sɛɛv. ¹⁶ ılena ı pəəsɪ ı ifalaa sɪ: Nti tə təə ké mə na-wə ı həŋ?

¹⁷ Məpəyú samaa taa nəyolə ı cə Yesu sɪ: Taca, ma kəna ma pəyaya ké. Ka hii ıləyɔv ké na ı la-keɣe kamumuka. ¹⁸ Paa timpixi pə kələna ıləyɔv ıni ı petəyɪ-keɣe atəyɛ. Na ka nəyɔ taa lu kuhulanɟ, na ká saləyɪ ka kela na ka tənuyv kii təkəkilee. Ma wiina nyá ifalaa sɪ pá loo-ı, pa ta pəsɪ.

¹⁹ Tənağa Yesu təma sɪ: Yələa lanɟpusənɟ nyəma mə, wəe ısənaya má na-mə tii caya na má təkɪ mə kunyənɟ? ı kəna-m pəyaya ŋkeɣe cənɛ.

²⁰ Məpəyú pəyaya nyəma pona-keɣe Yesu. Tuu ısu ıləyɔv tu keesuyv Yesu tə, ı suv pəyaya ŋkeɣele selisuyv ke teu. Haləna ká hoti atə na ká pilimi na kuhulanɟ lukəna ka nəyɔ taa. ²¹ ılena Yesu pəəsɪ ka caa sɪ: Waatv wei ké pə caala-keɣe lapv ke mpv?

Məpəyú pəyaya caa cə-ı sɪ: Hatoo ka pəcaatv petepete taa ké. ²² Təm payale ke ıləyɔv pəta-keɣe kəkə taa na lum taa sɪ ká sɪ. Mp v tə, hai, ye n ka pəsɪ nyənɪ ta pətətələ na ı waasi-tv.

²³ Tənağa Yesu təma-ı sɪ: Pepe təə ké n tənɟ sɪ ye ma pəsəyɪ? Ye yulə təma ı taa na ıso, pulv fəi mpi ı kpisiyɪ tə.

²⁴ Məpəyú pəyaya ŋke ka caa mapa kapuka sɪ: Ma təma ıso na ma taa. ıle sənə-m na pə səsɪ.

²⁵ Yesu nawa samaa kotixina-wə, ılena ı kaləna ıləyɔv ıni, na ı təmɪ-ı sɪ: ıləyɔv nyá wei n pəsəyɪ yələa ke kamumusi na ntamaa tə, ma heeliyɪ-ŋ kulumaya sɪ ı se pəyaya kanə ka waali. Taa tasa-keɣe tənuyv.

²⁶ Tənağa ıləyɔv ıni ı kiisaa na ı paasi na ı selisi-keɣe teu, ılena ı se ka waali. Məpəyú pəyaya fiɟinaa. Haləna yələa tə sɪ ka səpaya təkpem. ²⁷ Məpəyú Yesu kpa ka niŋ taa na ı kusi-ke na ká səŋ ıso.

²⁸ Yesu kəma na ı suv təyaya na ı na ı ifalaa pá caya, nəyolə ta siti pa taa. ılena ı ifalaa pəəsɪ-ı sɪ: Pepe təə ké tə ta pəsɪ na tə loo ıləyɔv ıni?

²⁹ Məpəyú Yesu cə-wə sɪ: ıləyɔv ısu mpv, ye pə taya ıso sələmuyv na sələmuyv, pulv ı təyənəyɪ-ı.

*Yesu səm na ı fem pə təm tətə
(Matiyee 17:22-23 na Luku 9:43-45)*

³⁰ Yesu na ı ifalaa pa lu təna, ılena pá təsɪ Kalilee tənɟku. Yesu luyv fəi sɪ pá nu ı tənɟ.

³¹ Pə taya pulv, ı səyesaya na ı heeliyɪ ı ifalaa sɪ: Paa tv Yulə Pəyaya maya yələa niŋ taa na pele pá ku-m. Ama maa fe pə kuyɛɛŋ tooso wule.

³² ıle ı ifalaa ta cəkəna təm tənɛ. Pəyele pa nyamna tə pəəsuyv.

*Səsəəntv təə həm
(Matiyee 18:1-5 na Luku 9:46-48)*

³³ Yesu na ı ifalaa pa tala Kapənahum, na Yesu suv təyaya taa, ılena ı pəəsɪ ı ifalaa sɪ: Ntiyɪ ı kpəsəyana təmayə mpaav taa?

³⁴ Məpəyú ı ifalaa suma. Pə taya pulv təə, pa həŋaya səsəəntv təə ké mpaav taa ké.

³⁵ Tənağa Yesu caya na ı yaa pa naanuvwa na naale ke ı kiŋ na ı heeli-wə sɪ: Ye wei ı caa ı la mə nəyɔ təə tv, pəntv ká pəsɪ ı təyɪ mə taa səkpəlu ké, na mə təna mə təmlɛ tv.

³⁶ Məpəyú ı kpaɟa peiya na ı su-keɣe pa ısentaa na ı wayalı-ke. ılena ı tə-wə sɪ: ³⁷ Ye wei ı muwa peiya kanə ka taka ké ma nyuyv təə, maya pəntv muwa. Na wei ı tu mu-m pə taya ma tike ke ı muwa. Ama pəntv kpəŋna wei ı tila-m təyɔ na ı mv.

Wei i fəi ta təə i ké ta kolontu
(Luku 9:49-50)

³⁸Mpóyó Yohaani heela Yesu si: Tacaə tə nawa nəxəlv na í looki aləyaa na nyá həte. Pácc i tənəyi-tv. Ilena taa kisina-i.

³⁹Ama Yesu cəwa Yohaani si: Í taa tarj-i si í taa la. Pə taça pulv təə, nəxəlv fəi wei i pəsəyi na í la piti təmle na ma həte toj na í tə na í yəyətí isayatu ke ma təə ké kpakpaa tə. ⁴⁰Ye yulv ta ke ta kolontu, ta nyəj ké tə.

⁴¹Na ye wei i ha-məyε lum sasala anε si í ké Kilisiyi nyéma, pəntv kaa laj pə kasəyaya.

Ləlv tusuyv səyontv

(Matiyee 18:6-9 na Luku 17:1-2)

⁴²Mpóyó Yesu təma si: Ye wei i lapa na piya nsi si mv ma təm ke isəntə tə si taa nakəli pənti, pə nəxəsəna pá paa pəntv luyv tεε ké puu na pá tvis-i tənku taa. ⁴³Ye nyá niñ tusiya-i isayatu lapv taa, seti-i. Sana nı suv weesuyv kupəjku taa na niñ kulvməj, na mpi n ka wεena nyá niñ təna na pá peti-j tənəsəle səsəle taa ké kəkə ŋka kaa tən tə ka taa tə. [⁴⁴Təna sonsompee nna a təkí yəlaa nantv tə aa səki. Pəyele kəkə u tən paa pəcc.] ⁴⁵Ye nyá nəəhəle tusiya-i isayatu lapv taa, seti-tε. Sana nı suv weesuyv kupəjku taa na nəəhəle kulvməle, na mpi n ká wεena nəəhεe naale na pá peti-j tənəsəle səsəle taa tə. [⁴⁶Təna sonsompee nna a təkí yəlaa nantv tə aa səki. Pəyele kəkə u tən paa pəcc.] ⁴⁷Ye nyá isəle tusiya-i isayatu lapv taa, həyəs-i-tε. Sana nı suv ləwəwəyaya taa na isəle kulvməle na mpi n ká wεena isε naale na pá peti-j tənəsəle səsəle taa tə. ⁴⁸Təna sonsompee nna a təkí yəlaa nantv tə aa səki. Pəyele kəkə u tən. ⁴⁹Pə taça pulv təə, paa piti yəlaa təna təə ké kəkə isv pa tukuyv təm ke tənəyaya təə tə.

⁵⁰Təm ké pulupv mpi pə waasəyi təyə. Ama ye təm ləj səpa, pəpəyε paa la na pə ləj unı í tasa məlvuyv? Í wεena təm ke mə taa na í wεena təma na lelej.

10

Alv na apalv pa yav təm

(Matiyee 19:1-12 na Luku 16:18)

¹Yesu lu təna, ilena í polo Yuta tetv taa na Yaatanı pəyə waalı. Ilena samaa tasa kotuyv ke i kiñ ke səsəm, na í niki-wεyε səyεsuyv isv i tu lakı tə.

²Mpóyó Falisanaa napəli pa polaa si pa kuuki i nəyə. Ilena pá pəcc-i si: Ta mpaav taa yulv pəsəyi na í tənəni i alv na?

³Tənəyaya i pəccə-wε si: Ntiyi Moisi ka heela-mε si í la?

⁴Ilena pεle pá cə-i si: Moisi ná ha mpaav si yulv pəsəyi na í ŋmaa i alv ke kisuyv takəlaya na í tənəni-i.

⁵Mpóyó Yesu cə-wε si: Mə laŋkpusəj təə ké Moisi ŋmaa-mεyε kusəsutv nti. ⁶Ama hatoo antulinya ŋmav kancəlaya taa ləwəwəyaya apalv na alv ké. ⁷Pə təə ké apalv ká yele i caa na i too, na í na i alv pá cəyε. ⁸Na pa naale pá pəsi yulv kulvm. Saa unı pa ta ke yəlaa naale tətə. Ama pa pəsə yulv kulvm ké təkəj. ⁹Ye mpv ilε, yulv í taa yası mpi ləwəwəyaya kəntaa tə.

¹⁰Pa kəma na pá svv təyaya, ilena i ifalaa tayani-i təm pəccəyε ke nti unı tə taa.

¹¹Ilena í cə-wε si: Ye yulv tənəni i alv na í kpəyaya ləlv, i wakələna kancəlaya nyəj, pəcc i lapa wasəjkalətv. ¹²Na mpv tətəyε na alv, ye í kisa i paalv na í saa kufalv, i lapa wasəjkalətv.

Piya səkpəsi kupəntv kooluyv

(Matiyee 19:13-15 na Luku 18:15-17)

¹³Yəlaa pukayana piya ke Yesu si í tənı si təə ké niñ. Ama i ifalaa kaləna si kəntaa.

¹⁴Yesu ná mpv, ilε pə ta mayə-i. Ilena í tə i ifalaa si: Í yele na piya kəə ma kiñ, í taa kayatı-si. Pə taça pulv təə, mpa pa wε isv piya tə, mpe pa tənna ləwəwəyaya. ¹⁵Ma heeliyi-mεyε tampana si ye wei i ta pəsi isv pəyaya na ləwəwəyaya təə ké kawulaya, pəntv kaa la ka tv ke paa pəcc.

¹⁶Ilena Yesu kpəyaya-səyi i niñ taa na í tənı niñ ke si təə, na í kooli-səyi kupəntv.

Yulv toj tv təm

(Matiyee 19:16-30 na Luku 18:18-30)

¹⁷Yesu tukaya mpaav, ilena apalv nəxəlv í kpəyaya asewa na í kəə í luj i tεε na í pəcc-i si: Tacaə kupəj, pəpəyε pə wε si maa la na má hiki weesuyv ŋku ku tən tə?

¹⁸Tənəyaya Yesu pəccə-i si: Pə lapa isəna na nı yaa-m si kupəj? Nəxəlv ta ke kupəj ye pə taya ləwəwəyaya tike. ¹⁹Ntəj n nyémá nti pa suwa si: Taa kv yulv, taa la wasəjkalətv, taa ŋmulı, taa suu ləlv ke təm, taa puğusi ləlaa. Se nyá caa na nyá too tə?

²⁰ Mpróyó apalıw inı ı cə-i sı: Tacaa, ma təkə kəsəsutv nti tə tənaya hatoo ma pəcaatv kə.

²¹ Mpróyó Yesu nyəna-ı tərpinğ, iləna ı luyv lapi-ı, na ı tərmi-ı sı: Kulvmtv tike təkərj kaasəna-ğ lapv. Polo na ı pəeti pə tənə mpi n wəna tə, na ı tala kənyəntvnaa kə pə liyitee, na cele ı ssv tərj kə isətəa. Ye n təma mpróyó lapv, ilə n kəə na ı tərji-m.

²² Ama apalıw inı ı nu mpv, iləna ı isəntaa nyərj na ı lanğə wakəli tətəyətəy na ı tē. Pə taya pulv təə, ı ka wəna kə pə tu fəi.

²³ Yesu caa ı ifalaa isəntaa, iləna ı heeli-wē sı: Ama liyitee nyəma ləə Kawulaya ssvv wə kate kə pə tu fəi.

²⁴ Təm nti ı yoyəta mpv tə tə lapa ı ifalaa kə piti. Iləna Yesu tasa-wēyē heeluyv sı: Nnn, ma piya, sı yulv ı ssv ləə Kawulaya taa tə pə wə kate kə fa. ²⁵ Isəna mpi pə wə yoyəy kə kate sı ı ssvna pənyalaya puyv na ı lu tə, mpv tətəyə pə wə liyitee tv kə kate sı ı ssv ləə Kawulaya taa. Halı pə tu tē mpv.

²⁶ Tənaya pə tasa-wēyē piti lapv kə səsəm, na pə tərj təma sı: İlə awe ka tüləna ntəyē-ti ilə?

²⁷ Mpróyó Yesu nyəna-wē, iləna ı tə-wē sı: Yəlaa kiñ kə pə fəi pəsvy. Ama ləə kiñ pə fəi mpv. Pə taya pulv təə, ləə u kpisiyi pulv.

²⁸ Tənaya Piyeə təma-ı sı: Təv, ta yela pə tənə təkpatəa kə na taa hu nyə waalı.

²⁹ Iləna Yesu cə-i sı: Təmpəna kə ma heeliyi-mē yoo maa cəsəy, yə nəyölə yela ı təyaya, yaa ı taalvnaa na ı kəyənəa, yaa ı newaa, yaa ı too, yaa ı caa, yaa ı piya, yaa ı haləmnəa kə ma təə, na Laapaalı Kupañ təə, ³⁰ pu ha pəntv kə pə təm nūnwəa (100) kə ate cənə na pəə. Paa tēsi, paa taalvnaa, paa kəyənəa, paa newaa, paa toonəa, paa piya, paa haləmnəa, na pə tənaya mpróyó wahalanəa taa. Pəyēle ı səm waalı ı kə wēna weesuyv ŋku ku tərj tə.

³¹ Mpa pə wə lələ kə kayana tə, pə taa payalə kə məli waalı. Na waalı nyəma payalə nāá məli lələ.

Yesu səm na ı fem təm tətə
(Matiyee 20:17-19 na Luku 18:31-34)

³² Pə wə mpaav taa na pə puki Yosalem, iləna Yesu tē ı ifalaa kə nəyə, na pələ pə tərjəna piti. Na mpa pələ pə tərjəy-wē tə pələ pə cayana səyəntv. Mpróyó Yesu tərjəna yaav kə pə naanwəa na naaləyē ı kiñ, na ı heeli-wēyē mpi pu mayəna-ı

nəənəə tə. ³³ Nti ı heela-wē təyələ sı: Təv, tə puki Yosalem isəntə tə, paa kpayə Yulv Pəyaya mə na pə tə-m kətəlaa səsəa na ləə Təm sēyəsəlaa pə niñ taa. Paa tə sı pə kv-m. Paa kpayə-m na pə tə-m mpa pə ta nyi ləə tə pə niñ taa. ³⁴ Pələ paa paana-m na pə tə-m ntayəma, na pə casa-m akpatē. Pələ pə waalı iləna pə kv-m. Ama maa fə pə kuyēyē tooso wule.

Mpi Saakı na Yohaani pə sələmaa tə
(Matiyee 20:20-28)

³⁵ Pələ pə waalı, Sepetee pəyalaa Saakı, na Yohaani, pə pola Yesu kiñ na pə tərmi-ı sı: Tacaa, tə caa sı ı la-tuyv mpi tu sələmi-ğ tə. ³⁶ Tənaya Yesu pəəsa-wē sı: Pəpəyē ı caa sı mə la-mē?

³⁷ Mpróyó pə cəwa sı: Saa wei n ka wē nyə teeli kawulaya taa tə tə caa sı ı yele na tə cayə nyə cəə. Ləlv kə nyə ntəyərj təə, na ləlv kə nyə mpətərj təə.

³⁸ Tənaya Yesu pəəsa-wē sı: ı ta nyi mpi ı sələməy tə yē? ı pəsəy na ı təyə wahala səsə wei maa təyə tə? Paa sə-m ləə lum mpi tə, ı pəsəy na ı sə-wi?

³⁹ Mpróyó pə cəwa sı: Tu pəsi.

Iləna Yesu cə-wē sı: Təmpəna, ı kə təyə wahala səsə wei maa təyə tə, na ı sə ləə lum mpi paa sə-m tə yaa. ⁴⁰ Ama pə taya ma ləsəyənə mpa paa cayə ma ntəyərj təə yaa mpa paa cayə ma mpətərj təə tə. Mpa pə təə ləə tayəna lona anə tə pələ pə kəna a nyəma.

⁴¹ Yesu ifalaa naanwəa wei ı kaasaa tə ilə ı na mpv, iləna ı taa wūna Saakı na Yohaani. ⁴² Tənaya Yesu yaa pə tənə na ı tə-wē sı: ı nyəmə sı mpa pə nyənəy isv yəlaa awulaa tə pələ pə təkı kawulaya kə lələa tə. Na mpa pələ pə kə kvfeela tə pələ pə ŋmakələy səkpeəma. ⁴³ Pə fəi mpróyó mə kiñ se. Nti təyələ sı, yə mə taa wei ı caa ı la səsə kə mə hekv, pəntv ı pəsi mə təmlə tv. ⁴⁴ Na yə mə taa nəyölə ı caa ı la mə nəyə tv, pəntv ı pəsi mə tənə mə yom. ⁴⁵ Pə taya pulv təə, Yulv Pəyaya ma tətə ma ta kəə sı mə təyə cēcēē. Ama ma kəmayə sı ma pəsəy yəlaa tənə təmlə tv, na mə ha ma weesuyv na pə cə yəlaa payalə kə pə yomle taa.

Yulvm Paatimee təm
(Matiyee 20:29-34 na Luku 18:35-43)

⁴⁶ Mpróyó pə tala Yeliko. Yesu na ı ifalaa, na yəlaa samaa pə kəma sı pə luki icatē řtē tə nəyə iləna pə mayəna yulvm nəyölə,

Timee pəyalu Paatimee, na í caya mpaav nəxə təw na í lakı pala. ⁴⁷ Mprúyú pa heela-ı sı: Nasaleti Yesu təkəna. Tənaıa ı koo səsəm sı: Tafiiti Pəyaya Yesu, nyəni ma pətətəle.

⁴⁸ Tənaıa payale kaləna-ı na pá heeli-ı sı í su. Ama ı səsəa kooü ke səsəm sı: Tafiiti Pəyalu, nyəni ma pətətəle.

⁴⁹ Mprúyú Yesu səjəa, na í tə sı pá yaa-ı.

Tənaıa pa heela yuləm sı: Nyaya apalətu na ř kuli, ı yaa-ı.

⁵⁰ İlena í lə ı kpai na í kuli təwaka na í polo Yesu kın. ⁵¹ Mprúyú Yesu pəsəa-ı sı: N caa ma la-ı we?

İlena yuləm cə-ı sı: Tacaa, ma caa ké sı n la na má naaki.

⁵² Tənaıa Yesu təma-ı sı: Polo, nyá taa təmnav ke ləw waasa-ı ké.

Mprúyú ı sū nav ke təna inəxi kpakpaa na í tənəxi Yesu ke mpaav taa.

11

Yesu cəxav ke kpaıaya

(Matiyee 21:1-11 na Luku 19:28-40 na Yohaani 12:12-19)

¹ Mprúyú na ı ifalaa pa tala Olifinaa puıv. Waatu unı tə pa kpeıetəna Yosalem. Pa feı pooluı na Petafası na Petanii. Tənaıa Yesu tila ı ifalaa taa naale ² sı: Í polo ıcatə nte tə wə mə nəxə təw tə tə taa. Í takı kpakpaa tə í ká mayana pa tu kpaıaya pile natəxi ımənaıa. Nəxəlu ta cəyata tə təw. Í hetı-te na í kəna. ³ Ye nəxəlu pəsəa-mə sı: Pepe təw ké í lakı mpv? İle í cə punto sı: Ta Səso caakəna, ye ı təma ı ká mələna-keıe nəcəwə ké cəne.

⁴ ı ifalaa tēewa, ılena pá mayana kpaıaya pile nteıe mpaav taa, na pá tu-keıe ımənaıa ke təyaya nakəli ka nəxə, ılena pá hetı-te. ⁵ Mprúyú mpa paa wə təna tə pa taa napəli pa pəsəa-wə sı: Pepeıe í lakı təna? Í hetəxi kpaıaya pile řtə suwe?

⁶ Mprúyú Yesu ifalaa cəwa ısu Yesu ka heela-wə tə, ılena pá yeıe-wə na pá tēena. ⁷ Na pá pona-tēıe Yesu, na pá pə tə təw ké pa wontu, na Yesu cəıa pə təw. ⁸ Mprúyú yələa payale pə pa wontu ke mpaav taa, na lələa náá cə hatu na pá pə. ⁹ İlena mpa paa wə Yesu nəxə təw na mpa paa wə ı waalı tə pá kookı sı: Paa wei í tu ləw ké teeli. ləw í wəe wei ı kəına Tacaa tən tə ı waalı. ¹⁰ ləw í hetı kawulaya ıka ka tənna kəntə tə, ıka ka ké

Tacaa Tafiiti nyənka tə. Paa wei í tu ləw ké teeli ke hatoo ısəta.

¹¹ Yesu tala Yosalem, ılena í sū ləw təsəele taa. ı nyəna ı taa na ı waalı ké teu, ılena í na ı ifalaa naanəwa na naale pá tēe Petanii ke ılim tēma tēm tə pə təw.

Yesu tənıa fıki tuıv ke mpusi
(Matiyee 21:18-19)

¹² Kə fema na pá lukı Petanii, ıle nyəxəı kpa Yesu keıe. ¹³ Mprúyú ı loosa fıki tuıv ke pooluı na kú ləpa təkıııı. İlena í polo sı ntanı ısəntə kə lula pee. ı kəma na í tala kə tēe, ılena í mayana hatu tıke. Mpi tə, pə ta ke fıki tuıv ləluıv waatu. ¹⁴ Tənaıa Yesu təma fıki tuıv ıku sı: Nəxəlu kaa tasa nyá pile ke tənıvıv.

Na ı ifalaa nu mpv.

Pətəlaa təxənuıv ke ləw təsəele taa
(Matiyee 21:12-17 na Luku 19:45-48 na Yohaani 2:13-22)

¹⁵ Mprúyú Yesu na ı ifalaa pa tala Yosalem. İlena Yesu sū ləw təsəele taa na í niki təxənuıv ke mpa pa pətəıaya na mpa pa yakaya tə. Na í pəsı lıııtee yəkəlaa taapələnaa ke alele, na alukukunaa pətəlaa kpelası tətə. ¹⁶ ı ta tısi sı nəxəlu í səxəli pulu na í tənna ləw təsəele taa. ¹⁷ Pəle pə waalı ı səıesa-wə sı: Pa ımaawa ləw Təm taa sı, paa yaa ma təyaya sı yələa təna ləw təsələmlə. Ama mə pəsə-keıe ımulaa təyaya.

¹⁸ Kətəlaa səsaa na ləw Təm səıesəlaa nu mpv, ılena pá pəkəıı ısəna paa la na pá kə Yesu tə. Ama paa wəna ı səıəntıv. Pə təıa pulu təw, ı kəsəıesətu sū yələa samaa ke teu ké pə tu fıe.

¹⁹ İlim kəma na pə tē ılena Yesu na ı ifalaa pá kuli ıcatə taa na pá lu.

Fıki tuıv ıku kə wulaa tə kə təm
(Matiyee 21:20-22)

²⁰ Təw fema na pá kuli tanan ke ləı na pá tēekı, ılena ı ifalaa na fıki tuıv ıku na kə wulaa təwəıwəı na pá kpeına kə kite. ²¹ Pıııe təsəa nti tu lapa tə ılena í tə sı: Nyəni Tacaa, fıki tuıv ıku n ka tənıa mpusi tə kə wulaa təwəıwəı.

²² Mprúyú Yesu təma ı ifalaa sı: Tampana ke ma heeliıı-mə yoo maa cəsəıı, ye í tu ləw ké naani, ²³ í pəsəıı na í tə pulaya kanə sı ká kpeıı na ká hotı tēıku taa. Ye í tēma mə taa təkpataa sı pu la na sıka fıe, pə lakı ké. ²⁴ Pə təw ké ma heeliıı-mə sı pə

təna mpi í sələməyi lso tó í huɓ si í tēma-wəyi hikuyi, ile paa ha-meɣe-wi. ²⁵ Saa wei í kuləyi sələməyɔ tɔ, ye í nawa si mə na nəɣɔlɔ í wena natəli, ile í ku-təyi mə taa. Waatu inəyi mə Caa wei í wə isətaa tɔ, í ká huɓi-meɣe mə isayatu tɔtɔ. [²⁶ Ye mə tɔɣontələnaa wakələyənə-mə na u huɓəyi-wəɣe suulu na í tayani, mə Caa wei í wə isətaa tɔ, í kaa huɓi-meɣe mə isayatu tɔtɔ.]

Yesu pəsuyɔ tɔm

(Matiyee 21:23-27 na Luku 20:1-8)

²⁷ M'pɔyɔ Yesu na í falaa pa tasa Yosalem ke pote, na Yesu polo na í cɔaki lso təsɛɛle taa. Tənaya kətəlaa səsaa, na lso Tɔm sɛɣəsəlaa, na səsaa pa koma í kiŋ, ²⁸ na pá pɔɔsi-i si: Kaŋkante nteye n maki nyá taa na í laki isəntɔ? Yaa awe tu hana-ŋ pə mpaav?

²⁹ Tənaya Yesu cə-we si: Maa pɔɔsi-meɣe tɔm kuləmtɔ. Ye í cə-m-ti, ile maa heeli-meɣe kaŋkante nte ma maki ma taa na má laki isəntɔ tɔ. ³⁰ Iso yaa yəlaa tilina Yohaani si í sɔaki yəlaa ke lso lum? Í cə-m.

³¹ M'pɔyɔ pa mayasa-təyi pa taa pa tike. Ilena pá tɔ si: Ye tə tɔma si lso tilina-i, í ká pɔɔsi-tu si: Na pepe tɔɔ ké í tá mv í tɔm?

³² Pəyele ye tə tɔma si yəlaa tilina-i...

(Pa nyanayana samaa. Pə taya pulɔ tɔɔ, yəlaa nyənaya Yohaani ke lso kuyɔɣɔtɔtu tɛləsɔlɔ kuparj ké).

³³ M'pɔyɔ kətəlaa səsaa pəsəna Yesu si: Tə ta nyi. Tənaya Yesu ná cə-we si: Aŋhaa, ma kaa heeli-meɣe kaŋkante nte ma maki na má laki isəntɔ tɔ.

12

Təmle nyéma asayaa tɔm

(Matiyee 21:33-46 na Luku 20:9-19)

¹ M'pɔyɔ Yesu suɔ kətəlaa səsaa ké iso sɛɛv si: Yulɔ nəɣɔlɔ í ka sɔna lɛsɛŋ tuŋ ke taale tɛcu. Na í ŋma kolunja na í cɔɔna, na í la timpi í ká nyaasəyi pə lum tɔ. Na í ŋma akele tanjau nəɣɔlɔ, wei í tɔɔ pa sənəyi na pá fɛŋiyi tɔ. Í tēma mpv, Ilena í caa yəlaa na í su tə taa, Ilena í tɛɛ yela. ² Pə koma na pə tala tuŋ iní í kooluyi waatu, Ilena í kusí í tillu nəɣɔlɔ si í polo təmle nyéma kiŋ na pá cele-i í tete. ³ Tənaya təmle nyéma mpe pa kpa tillu iní na pá má. Ilena pá tɔɣɔni-i í niŋ naanwua təyələyeli. ⁴ M'pɔyɔ taale tu iní í tasa tillu lɛlɔ ke kusoyu na í tili. Ilena

pá kpa ílé na pá má í nyuyɔ ke teu na pá tuɔ-i. ⁵ M'pɔyɔ taale tu tasa lɛlɔ ke tiluyi, Ilena pá kpa ílé na pá ku. Pa lapa m'pɔyɔ tɔm paɣale tɔtɔ. Pa mapa lɛlaa na pá ku lɛlaa. ⁶ Yulɔ wei pu kaasa taale tu iní í kiŋ tɔɣɔle í mayamaya í kulɔlɔ wei í luyi suɔ teu tɔ. Ileye í tɛɛsa tiluyi ke pa kiŋ, na í huɔki si paa nya í pəyaya isəle. ⁷ Ama təmle nyéma mpe pa heela tēma si: Í loosiyi kpancoou tu kəŋna nté. Í kɔɔ na tə ku-i na taale pəsi tá nyənte. ⁸ Tənaya pa kpa taale tu pəyalɔ iní na pá ku-i, na pá lɔ taale na waali.

⁹ M'pɔyɔ Yesu pɔɔsa-we si: Isənaya taale tu iní í ka la? Í ká kɔɔ ké na í ku təmle nyéma mpe, Ilena í caa yəlaa kufama na í su taale taa. ¹⁰ Matəŋ í tēma kaloyɔ ke lso tɔm taa si:

Pəle nte tɛtu ŋmalaa ŋmaakaya na pá lɔ tɔ, nté tə tɔɔ kolo ŋmatu tēna mələa na tə sən.

¹¹ Mpi Tacaa lapa na tə nyənəyi

na pə we-tuyɔ piti tɔɣɔle.

¹² Tənaya Yuta nyéma taa səsaa pɛɛka isəna paa la na pá kpa Yesu tɔ. Pə taya pulɔ tɔɔ, pa nyəmá teu si mpeye í sɛɛna iso iní. Ama pa nyamna samaa. Ilena pá yele-i na í tɛɛ.

Lom wulav səsɔ lampuu tɔm

(Matiyee 22:15-22 na Luku 20:20-26)

¹³ M'pɔyɔ Yuta nyéma taa səsaa tila Falisanaa napəli na Heloti kpekəle taa nyéma napəli tɔtɔ si pá polo na pá má Yesu nəɣɔ tɔɔ na pá ná. ¹⁴ Pəle pa talaa, Ilena pá tɔ Yesu si: Tacaa, tə nyəmá si tampana ke n yɔɣɔtəyi. Nn sɔɣɔməyənə mpi yəlaa huɔki pa taa tɔ. Pə taya pulɔ tɔɔ, nn paasəyənə tɔɔ, nn faɣasəyi yəlaa. Ama isəna mpi mayamaya lso caa si yəlaa í la tɔ pə tampana ke n heeliyi. Tɔɔ, pə we mpv tɔ, tá mpaav taa pə wɛɛ si ye lampuu tá feli Lom wulav səsɔ na? Tá feli yaa tá taa feli? Tə caa si í heeli-tu.

¹⁵ Ama Yesu ná nyəmá pa taa layatu, Ilena í pɔɔsi-we si: Pepe tɔɔ ké í nyəki-m katoka ke kuyəpɔ? Í kɔna-m liyitee nyəɣəluyɔ na má na.

¹⁶ Tənaya yəlaa kəna-i-ku, Ilena í pɔɔsi Yuta nyéma taa səsaa si: Awe nyuyɔ fotoo na í hətə ke pa ŋmaa liyitee nyəɣəluyɔ tɔɔ cənɛ? M'pɔyɔ pa cə-i si: Lom wulav səsɔ ké.

¹⁷ Tənaya Yesu tɔma-we si: Aŋhaa, í cɛla Lom wulav səsɔ ke mpi í ti tɔ, na í cɛla lso ileyɛ mpi í ti tɔ.

Ṣpúyú Yesu kuvacətu nti tə mələ-weye təmsuɣu kə səsəm.

*Isəna tu wɛɛ ta fem waali tə
(Matiyee 22:23-33 na Luku 20:27-40)*

¹⁸Ṣpúyú Satusee nyéma napəli pa kəma Yesu kiŋ. Satusee nyéma mpe pa tənayana si paa pə la isəna sətəa kaa tɛ na pá fe. Ṣpúyú pa pəsa Yesu si: ¹⁹Tacaa, Moisi su-tuɣu kusəsutu kə takəlası taa si: Yulu í wena neu, na yulu unı í si na í ye le í alu, na alu unı í feina-ı na pəyaya, neu ká hə leelu unı na í hikina-ı piya. ɩlena pa yaaki-sı na ı taalv səl hətɛ. ²⁰Təv, yulu nəɣəlɔ na ı newaa paa kəna yulunyəɣ naatosompəɣəlaya. Ṣpúyú taalv kpaɣa alu, ɩlena í si, ı fei pəyaya. ²¹Tənaya ı waali nyən həma leelu, na ɩlé ı caŋ ı si tətə, ı fei pəyaya. Ṣpúyú ɩlé ı waali nyən ná kpaɣa alu unı na ɩlé ı si mpv tətə. ²²Haləna pə polo pə siyili pa naatosompəɣəlaya ŋkə ka tənaya mpv təpai na pá səki mpv, nəɣəlɔ ta hiki pəyaya. Pəle pə waali kə alu unı ı tɛsa səp. ²³Təv, pa tana pa kpaɣa-ı mpv tə, sətəa fem wule pa naatosompəɣəlaya unı ı taa aweɣe alv tv?

²⁴Ṣpúyú Yesu cə-wɛ si: Í nyəma mpi pə tətə pə liyitiyi-mɛ tə? Í ta nyi lə Təm na lə Təma tətə pə tətə kə. ²⁵Waatu wei sətəa ká fe tə akpayale təm kaa wɛɛ. Ama apalaa na alaa paa wɛɛ kə ısu isətəa tillaa wɛv tə. ²⁶Ye sətəa fem təm ɩle, ı ta kaləta Moisi takəlaya taa kə timpi pa yəɣəta səwa hotiya təm tə ye? Pa ŋmaa tənə si lə Təma Moisi si: Ma kə Apələham na lsaaka na Yakəpv pa lə kə. ²⁷lə kə weesuyi nyéma nyən kə, ı ta kə sətəa lə. Pə liyita-mɛɣe yem kə.

*lə kusəsutu taa səsəntu
(Matiyee 22:34-40 na Luku 10:25-28)*

²⁸lə Təm səyəsəlɔ nəɣəlɔ ı ka wɛ tənə na í naaki isəna pá na Yesu pa lakı tə. ı nawa si Yesu cəwa Satusee nyéma kə teu. ɩlena í polo na í pəsa-ı si: lə kusəsutu tənə taa ntiyile səsəntu təkpeɛ?

²⁹Tənaya Yesu cə-ı si: Kusəsutu taa səsəntu nté si, lseyeli nyéma í nu, Tacaa lə tike kəna Səsa təkəɣ. ³⁰N ka səlɩ Tacaa nyá lə na luɣu kulumuyv, na nyá ləsaɣa suv-ı təmmam kə paa mpi pə taa. ³¹Təle tə waali nti tə wɛɛ təɣəlɔ. N ká səlɩ nyá təɣəntəle ısu nyá ti. Kusəsutu natəli tə fei tətə na tá kəla tənə tə naale ɩnɛ.

³²Ṣpúyú lə Təm səyəsəlɔ təma Yesu si: Tacaa n cə teu pə tu fei. Timpi n yəɣətaa si Tacaa tike kəna lə na ı paasi lə nəɣəlɔ ı fei tə tampana kə n yəɣətaa. ³³Mpv tə yulu ká səlɩ lə na luɣu kulumuyv na ı ləsaɣa suv-ı paa mpi pə taa. Na pəle pə waali í səlɩ ı təɣəntəle ısu ı ti. Mpv unı pə kəla ısu pa lakuyv lə kə kətaya ŋka kəkə nyaya ka tənə tə, na kətasi nsi si tənə təpai tətə.

³⁴Yesu nawa si ı cəna ləmayasɛɛ ɩlena í təmi-ı si: Nyá na lə Kawulaya suv ı fei pooluɣ.

Pəle pə waali nəɣəlɔ ı nyuləɣı si í tasa-ı təm pəəsuyv.

*Tafiiti pəyaya nté Kilisiti
(Matiyee 22:41-46 na Luku 20:41-44)*

³⁵Yesu tənə səyəsuyv kə lə təsɛɛ taa, ɩlena í pəsa si: lənaya lə Təm səyəsəlaa tənə mpv si Mesii kə Tafiiti pəyaya ye? ³⁶Pəyale Feesuyi Nanɣtu ná tənə Tafiiti taa kə təm na ɩlé ı mayamaya í yəɣəti si:

Tacaa heela ma Səsa si, caya ma kəŋkəŋ taa, haləna má kə na má su nyá kolontunaa kə nyá nəɣɛ tɛɛ.

³⁷Tafiiti mayamaya ná yaa-ı si Səsa nté, ɩle ıənaya Mesii ná mələa na í kə Tafiiti unı ı pəyaya tətə ɩle?

*lə Təm səyəsəlaa waali kuluyi
(Matiyee 23:1-36 na Luku 20:45-47)*

Ṣpúyú samaa tuutuuma nu Yesu təm na ləŋhulɩmle. ³⁸ı kpaɣəlaya yəlaa mpa ı səyəsaya tə si: Í lana lə Təm səyəsəlaa mpe na laakali. Pa səlɩ tokonaa səsaa suuu kə na pá cəkı, na pá caaki pa səki-wɛɛ samaa taa na pá luŋiyi. ³⁹Na Yuta nyéma təkotilenaa taa teeli teeli təcayələnaa kə pa pəkəɣı, na acimanaa taa səsaa səsaa təcayəle kə pa pəkəɣı na pá cakı. ⁴⁰Mpe pa ləkəɣəna lelaa kə pə tənə mpi pəle pa wena tə. ɩlena pá suv lə sələmuyv na pə tayaɣı si pə húlı si mpeɣe kuvama. Pə tətə kə paa tɛ na pá ná katatəlaya nav napələɣı teu.

*Alv wei ı tv santiinaa naale tə
(Luku 21:1-4)*

⁴¹Ṣpúyú Yesu caya lə təsɛɛ səsəle taa kə kuhaɣ atakaanaa ısentaa, na yəlaa samaa kəŋ na pá tuyı liyitee na í nyənəɣı. Ṣpúyú tənənaa payəle kəna liyitee kə səsəm na pá tv. ⁴²Tənaya leelu konyəntu

nəxəl ı kəna santiinaa ke naale na í peti.
⁴³ Mprúyó Yesu yaa ı ifalaa na ı heeli-we
 sı: Tampana ke ma heeliyi-me yoo maa
 cəsəy, leelu kunyontu ıne ı tu mpiyi kubaarj
 atakaa taa to pə kəla pa təna pa nyəm. ⁴⁴ Pə
 taya pulu, yəlaa leləa ná kpaya pa liyitee
 nna a kpisa yem təxə na pá tu. Ama alu ıne
 ıle paa na ı kə kunyontu to pə təna mpi ı ka
 wəna təxə ı kpaya na ı tu. Pə ta kaasi-ı
 pulu sı í yana təyonaya mayamaya.

13

İso təsele wakəlvu təm

(Matiyee 24:1-2 na Luku 21:5-6)

¹ Yesu kəma sı í lukəna İso təsele taa,
 ıləna ı ifalaa taa nəxəl təmi-ı sı: Tacaa,
 nyəni ħmatu tənə tə təv, na tə pəe kupana
 teu yee?

² Tənağa Yesu cə-ı sı: Matəj n na ħmatu
 səsəontu tənə? Pə kaa kaasi pəle ləntə na tə
 tənə ləntə təv, paa tusi pə tənə.

Mpi mpi pu huli sı antulinya caa təm to
 (Matiyee 24:3-14 na Luku 21:7-19)

³ Mprúyó Yesu cəy Olifinaa puɣu təv kə
 İso təsele isentaa. Pə pamna Piye na
 Saaki na Yohaani na Antəlu pa liyiti pa
 wəna ı kiɣ. Tənağa pa pəsa Yesu sı:
 “Pəlee kə mpv unı pu la? Na ħmaatəle ntey
 pu huli na tá nyəna sı pə wəsaa?

⁵ Tənağa Yesu suv-weyē kpaalvu sı: Í la
 laakali, í taa yele na nəxəl kəv na í tolisi-
 me. ⁶ Mpi to payale ká kəv na pá ha pa
 təyi ma həte sı mpeyele Mesii, na paa tolisi
 payale. ⁷ Ye í kəma na í nu yooj tanj ke
 mə cəlo mə cəlo, na pá heeliyi-meये poolurj
 nyəj təmnaa, səyontu í taa la-me. Pə wee sı
 mpv unı pəle pu la kə. Ama waali waali kə
 antulinya náa kəj na í tən. ⁸ Tətu kateja
 ləjka ká yoona ləjka nyəma. Kawulaya
 ləjka ká kuli ləjka təv, na tətə ká sele
 tiiliwe tiiliwe, na nyəəsənaa ká la. Na mpv
 unı pəle pu wee ısu alu kuluvu ləlvu na pə
 caali-ı wuv ke səjñsəjñ təyole.

⁹ Mə mayamaya í la laakali. Pə taya pulu
 təv, paa yaa-meये puloonaa taa. Paa ma-
 meये kpatəj ke Yuta nyəma təkotilenaa
 taa. Paa yaa-meये nonəvı ke tətə təkəlaa
 na awulaa səsaa pa kiɣnaa ke ma təv, na í
 ká huli ma təm tampana. ¹⁰ Ama pə wee sı
 paa heeli Laapaali Kuparj ke katejasi tənə
 taa yəlaa kə na pəcə. ¹¹ Saa wei paa kpa-me
 na pá pona-meये puloonaa taa ke mpv to,

í taa nəxəsi nti í ká yəxətı to na pə ta tata.
 Ama ye pə talaa, í yəxətı nti tu kəv mə luurj
 tēe to. Pə taya pulu təv, İso Feesuyu Narjtu
 ka tūna-təyi mə luurj tēe, pə taya mə cəloɣə
 tu luna. ¹² Halı yəlaa ká kuli na pá huli pa
 taaluna yaa pa newaa mayamaya sı pá
 kv-we. Na cecənəa ká la pa piya ke mpv
 tətə. Piya səle sı kuli sı nyəma təv na sı
 la na pá kv-we. ¹³ Yəlaa tənə taa ká kpana-
 meये ma təv. Ama ye wei í nyəyā apalətu
 na í tala tənəyā, pəntu nyuvu ke pu ya.

Acaalətu təm

(Matiyee 24:15-28 na Luku 21:20-24)

¹⁴ Mprúyó Yesu təma sı: Í ká kəv na í
 na acaalətu taa acaalətu ke timpı pə ta
 nəxəsəna tə wee to. Wei ı kaləyi to í cəkəna-
 təyi teu. Mpv unı to, mpa paa wee Yuta to
 pá se na pá kpa pəşəj. ¹⁵ Ye pə mayana wei
 na í we kutuluɣu təv na í tiwa, í taa to sı
 ı suvki təyaya na í kpaya pulu. ¹⁶ Na wei
 pu mayana ı we taale to, í taa to sı ı kperj
 ı tē na í kelı ı kpaı. ¹⁷ Ahusitonaa na asəj
 təm ká la wayo ke waatu unı. ¹⁸ Í sələmi İso
 na kuyēj unı í taa pamsana watu waatu.
¹⁹ Pə taya pulu təv, wahala ká la kuyēj unı
 ı taa kə səsəm kə pə tu fēı. Wahala wei
 ı taka hatoo İso lapu antulinya to pa ta nata,
 pəyele pa kaa tasa ı taka kə nav to. ²⁰ Na
 ye pə taya ısu Tacaa huwa sı ı ká pasa
 kuyēj unı ı təv nəxəl kaa təl-tı. Ama ı
 pasa pə kuyēj inəyi yəlaa mpa ı ləsaa sı pá
 pəsi ı nyəma to pa təv. ²¹ Na ye yulv təma-
 me sı: Í nyəni, Mesii we cənə yaa cənə, í
 taa nu. ²² Pə taya pulu təv, Mesiinaa na
 İso kuyəyotutv tēləsəlaa pəpətnəa ká lu na
 pá la kəkəlo nyəm na piti təma. Halı paa
 pəşaya pa puɣusiɣı mpa pa mayamaya İso
 ləsaa təyə. ²³ Mpv to í la laakali, pa tema-
 meये kpaalvu.

Yulv Pəyaya kənte

(Matiyee 24:29-31 na Luku 21:25-28)

²⁴ Wahala unı ı waali kə kuyēj unı ı taa,
 ilim ká sı təkpitii, isətu kaa tasa hulmuyv.
²⁵ İsətuləjasi ká luna isətaa na sı hoti, pu
 ciyiti isətaa kəkəlonaa. ²⁶ Waatu inəyi paa
 na Yulv Pəyaya má ma səja isəjmontv təv
 na má tiiki na ma toma ke səsəm na ma
 teeli. ²⁷ Maa tili ma isətaa tillaa sı pá koti
 na ləsəlaa ke antulinya həyoləj tənə taa.
 Pə kpaya ilim təlule na pə tətule na pə polo
 pə ntəyərj na pə mpətəj təv to.

Fiki tıyıt tım

(Matiyee 24:32-35 na Luku 21:29-33)

²⁸Í nyəmna fiki tıyıt na í cəkəna, saa wei ku nəyətəyi na hatu yəyələyi to í nyəmá kpakpaa sí héesuyu talaa kələ. ²⁹Mpu tətəyo waatu wei í ká ná təmnaa panə pa laki to í nyi sí pə wusaa kələ, pə caa lapu nté. ³⁰Tampāna kə ma heeliyi-me yoo maa cəsəyi, yəlaa mpa pa wə isəntə to pa kaa sí pa tənə na pəcə pə tənəya mpu pə la. ³¹Isəntənyu na atə ká muki yem. Ama ma kuyəyətutu kaa saali paa pəcə.

Isə tike nyəmna kuyaniku antulinya ká tē to

(Matiyee 24:36-44)

³²Nəyolu fəi wei í nyəmá pə waatu yaa pə wule to, paa isətaa tillaa, na Pəyaya má ma mayamaya. Ama Tacaa tike kəy nyəmna. ³³Mpu to, í la laakali na í fəy. Pə taya pulu to, í ta nyi wule nte mpu un pu tii təkpi to. ³⁴Pu wəe isu yulu səsə kuluuyi í təyaya sí í puki mpaa na í yaa í pəyalaa mpa pa laki í kiy kə təmle to, na í tu pə tənəya pa niy taa, na í hólí paa wei kə nte í ká la to, na í heeli təyaya to nyənlu sí í fəy teu. ³⁵Ye í ta nyi waatu wei təyaya caa ká kə to ilé í fəy teu. Taanaya kə í ká kə, ahoo heka kə, kampaay koo na, yaa tanaay kə, nəyolu ta nyi. ³⁶Ye í ká kə tım kulum to tənəyəsə, ilé í taa yele na í mayana í tənəna tom. ³⁷Nti ma heeliyi-me isəntə to ntəyi ma heeliyi paa wei sí í fəy yoo.

14

Səsaa səsaa cəyav kə Yesu acaya

(Matiyee 26:1-5 na Luku 22:1-2 na Yohaani 11:45-53)

¹Pə kaasa kuyeyi naale sí pá təyō Təev acima na potopotona mpa pa taa fəi kukusum to. Mpu yə kətəlaa səsaa na Isə Tım səyəsəlaa pa pəeka isəna paa la na pá kpa Yesu təhəe na nəyolu ta na to na pá ku-í. ²Pa yəyətaya pa taa sí: Ye tə təma sí tə kpa-í acima waatu taa, pu la yoo kə yəlaa taa.

Yesu to tulaalu pəlyu

(Matiyee 26:6-13 na Yohaani 12:1-8)

³Kuyaku nakuli Yesu wə Petanii kə tənəy to asilima kutəy tu Siməy təyaya taa, na í cəyaa na í tənəna təyō. Tənəya alv nəyolu í suwa na í təkə tulaalu kupay wei pa yaa sí naati na pá lapa í akpaləpiya

kə liyitee pəle kuhuləməle taa to na tulaalu un í wə liyitee kə səsəm to. Mpu yə alv un í pəla akpaləpiya nke na í pəli tulaalu unəyi Yesu nyuyū taa. ⁴Tənəya mpu un pə ta maya mpa pa cəyā tənə to pa taa ləlaa na pá to sí: Í ləv tulaalu un isəntə to pə teu nte wə? ⁵Ye paa pəeta-í í liyitee taa kəli liyitee nyəyətəy nmunuyū na nūnūwa (300) na pá ha kunyəntunaa? Mpu yə pa kala alv un í tım kə səsəm. ⁶Ama Yesu təma-wə sí: Í yele alv un təkpi yoo. Pepe to kə í pəsəyi í ləy kə mpu? Mpi í lapa-m mpu to pə təwəyā hali. ⁷Mə na kunyəntunaa í wəna tam. Paa waatu wei kə í nəkā í ká la-wəy kəpantv. Ama má na-me tə kaa wə təma kiy kə tam. ⁸Mpi í pəsaa təyō í lapa. Í laala na í səyal-m tulaalu kə kpakpaa sí pá pīna-m. ⁹Tampāna kə ma heeliyi-me yoo maa cəsəyi, paa timpiyi paa heeli Laapaali Kupay kə antulinya un í tənə í taa, paa kəesi alv un í lapa mpi to pə tım na pá təsəyi í to.

Yutaasi koləmotə

(Matiyee 26:14-16 na Luku 22:3-6)

¹⁰Mpu yə Yesu ifalaa naanūwa na naale taa nəyolu wei pa yaa sí Yutaasi Isəkaleeu to í kulaa, na í polo í mayana kətəlaa səsaa, sí un í ka tu Yesu kə pa niy taa. ¹¹Pəle pa nu mpu ilena pa ləyā hē səsəm na pá to sí paa ha-í liyitee. Ilena Yutaasi sūv kuyaku kupayku kə pəkuyū sí í tu Yesu kə pa niy taa.

Təev acima kutəyō təyō

(Matiyee 26:17-25 na Luku 22:7-14,21-23 na Yohaani 13:21-30)

¹²Pə tala potopotona mpa pa taa kukusum fəi to pə acima kuyaku kancaaləyā nyəyiku wule, ilena Yesu ifalaa pəsə-í sí: Ləy n caa sí tə polo na tə la-ny Təev acima kutəyō? Pə wule ntəy pa kuyi wəesi nsi pa lakəna Təev acima kutəyō to.

¹³Mpu yə Yesu tila í ifalaa taa naale sí: Í polo icatə taa, í ka sulina apalv nəyolu na í səyala lum na həyāyā, í təy-í. ¹⁴Puntv un í sūv timpi, ilé mu pəsəy təyāy tu sí: Tacaa sí kutuluyū nku ku taa í na í ifalaa paa cəyā na pá təyō Təev acima kutəyō to ku wə lə? ¹⁵Apalv un í ká hólí-meyə atə na isətaa kutuluyū taa kə nāy səsəyiku nakuləyi isətaa, na pá tēma-kuy tayanuyū na ku taa wə wontu nti í ká lana to. Ku taa tənəyā í ká təsi-tuyō pə tənə.

¹⁶Tənaɣa Yesu ifalaa kulaa na pá tɛɛ ɪcatɛ taa na pá mayana teitei isu Yesu ka heela-wɛ tɔ. ɪlɛna pá tɛsɪ Tɛɛv acima kutəɣɔv kɛ tɛna.

¹⁷Pə kɔma isu taanaya ɪlɛ Yesu na ɪ ifalaa naanɔwa na naale pa talaa keɛ. ¹⁸Pa cayaa na pa tɔɣna tɔɣɔv, ɪlɛna Yesu yɔɣɔtɪ sɪ: Tampana kɛ ma heeliyi-mɛ yoo maa cɛsɛɣɪ, má na mpa mɛ tɔ cayaa na tɛ tɔkɪ isəntɔ tɔ mɛ taa nəɣɔlv ká la-m kɔlɔmɔtɔ.

¹⁹Tənaɣa Yesu ifalaa isentaa nyəɣa sɔsɔm, na pá suv-ɪ pɔɔsɔv kɛ kulɔm kulɔm. ɪnɛ sɪ: Matɔɣ pə taya ma? ɪnɛ sɪ: Matɔɣ pə taya ma?

²⁰Tənaɣa Yesu cɔ-wɛ sɪ: Mə naanɔwa na naale taa nəɣɔlvɔv. Má na wei tá niɣ ká kɛntɪ susɔv kɛ nyənaya taa tɔ. ²¹Yulɔ Pəyaya má, ma səki teitei kɛ isu paa kɛɛsa ma tɔm kɛ ɪsɔ Tɔm taa tɔ. Ama wei ɪ ká la Yulɔ Pəyaya maya kɔlɔmɔtɔ kɛ mpv tɔ ɪ tɔm ká la waiyo kɛ sɔsɔm. Pɔntv unɪ ye pa taa ɪlvɪ-ɪ pələ pu lapa sana.

Tacaa səm tɔɔsɔv

(Matiyee 26:26-30 na Luku 22:14-20 na Kələntɪ 11:23-25)

²²Mpɔɣɔ waatv wei Yesu na ɪ ifalaa pa tɔkaya tɔ, Yesu kpaya potopoto na í sɛɛ ɪsɔ kɛ í na tɔmlɛ, na í faya-ɪ na í cɛla ɪ ifalaa, na í heeli-wɛ sɪ: ɪ mv, ma tɔnvɔv ntɛ.

²³Pələ pə waalɪ kɛ ɪ kpaya kɔpv na í sɛɛ ɪsɔ kɛ í na tɔmlɛ na í cɛle-wɛ, na pələ pá nyɔɔ pa tɛna. ²⁴ɪlɛna í heeli-wɛ sɪ: Ma calɔm ntɛ mpi pə húláɣɪ ɪsɔ nəɣɔ pɛɛlvɔv tampana tɔ. Mpɪ pə kɛmna yɔlaa paɣalɛ tɔɔ. ²⁵Tampana kɛ ma heeliyi-mɛ yoo maa cɛsɛɣɪ, ma kaa tasa sulɔm pənɛɣɛ nyɔɔv haləna kuyanjku maa tasa pə nyɔɔv kɛ ɪsɔ Kawulaya taa tɔ.

²⁶Yesu na ɪ ifalaa pa tɛma mpv, ɪlɛna pá yoo acima yontu, ɪlɛna pá tɛɛ Olifinaa pɔvɔ tɔɔ.

Piyɛ kɛɛsɔv tɔm yɔɣɔtaya

(Matiyee 26:31-35 na Luku 22:31-34 na Yohaani 13:36-38)

²⁷Mpɔɣɔ Yesu tɔma ɪ ifalaa sɪ: Mə tɛna í ká yele-m na í se. Pa ɣmaa ɣpɔɣɔ ɪsɔ Tɔm taa sɪ: Maa kv tiikilu na heɛɣ ká ya yem yem. ²⁸Ama waatv wei maa fe, ɪlɛna má tɛɛ-mɛɣɛ nəɣɔ kɛ Kalilee.

²⁹Tənaɣa Piyɛ tɔma-ɪ sɪ: Paa pa tɛna paa yele-ɣ na pá se, má ma kaa la mpv.

³⁰Ama Yesu tɔma Piyɛ sɪ: Tampana kɛ ma heeliyi-ɣ yoo maa cɛsɛɣɪ, n ká kɛɛsɪ tɔm tooso kɛ saɣa ahoo anɛ a mayamaya sɪ n ta nyɪ-m kɛ n ta nyɪ-m na pɛcɔ kampaav koo tɔm naale nyəm.

³¹Ama Piyɛ tasa kɛɛsɔv na tɔɣ sɪ: Paa má na-ɣ tu sɪ tu sɪ kɛ. Ma kaa kɛɛsɪ sɪ ma ta nyɪ-ɣ.

Mpɔɣɔ pa tɛna pa yɔɣɔta mpv.

Yesu səlɔmvɔv kɛ Ketəsəmanɛɛ

(Matiyee 26:36-46 na Luku 22:39-46)

³²Pələ pə waalɪ pa tala timpi pa yaa sɪ Ketəsəmanɛɛ tɔ, ɪlɛna Yesu tɔ ɪ ifalaa sɪ: ɪ cayɔ cənɛ na má polo ɪsɔ səlɔmvɔv kɛ hatoo cənɛ.

³³Mpɔɣɔ ɪ kpaya Piyɛ na Saaki na Yohaani. Tənaɣa sɔɣɔntv na laɣwakəllɛ sɔsɔlɛ suv-ɪ kpav, ³⁴ɪlɛna í tɔ-wɛ sɪ: Ma laɣlɛ wakalaa kɛ tətɔɣɔtɔɣ pə fɛɪ kɛɛsɔv. ɪ cayɔ cənɛ na í fɛɣɣɪ.

³⁵ɪ tuusa ɪ nəɣɔ tɔɔ kɛ pəcɔ, ɪlɛna í luɣ na í səlɔmɪ sɪ ye pə wɛ pəsɔvɔv wahala waatv unɛ í taa kɔɔ unɪ ɪ tɔɔ. ³⁶ɪ səlɔmaa kɛ sɪ: Hai, ma Caa, n pəsɛɣɪ pə tɛna, kɔɔlɪ wahala sɔsɔ unɛɣɛ ma nyɔvɔv tɔɔ. Paa na mpv mpi n nɔkaa tɔ pələ pə la, pə taa wɛɛ ma luɣv nyəntv.

³⁷Yesu tɛma mpv, ɪlɛna í məli ɪ ifalaa tooso unɪ ɪ kiɣ na í mayana pa tɔɣna tom. Tənaɣa ɪ pɔɔsa Piyɛ sɪ: Simɔɣ, n too kɛ? N kpisa fɛɣuɣv kɛ pəcɔ mayamaya? ³⁸ɪ fɛɣ na í səlɔmɪ, tɔfɔ í ká hoti waatv wei mayasɔvɔv kɔɣ-mɛ tɔ. Pááná wɛɛ, ama tɔnvɔv ɪ pəsɛɣəna.

³⁹Mpɔɣɔ Yesu tasa tuusuvɔv, ɪlɛna í tasa kulɔmtv ntɔɣɪ səlɔmvɔv. ⁴⁰ɪ tasa ɪ ifalaa cɔlɔɣɔ məlvɔv, ɪlɛna í mayana pa tɔɣna tom tɔtɔ. Pa kpisa pá cayana pa isɛ. ɪlɛ pa ta nyɪ nti pá cɔ-ɪ tɔ.

⁴¹Yesu məla tooso nyəm ɪlɛna í pɔɔsɪ-wɛ sɪ: ɪ tɔɣna tom na í hɛɛsɛɣɪ yaa? Tɔv, í yele mpv, pə talaa keɛ. ɪ nyəni, paa tv Yulɔ Pəyaya maya asayaa niɣ taa. ⁴²ɪ kulɪ na tɔ tɛɛ. ɪ nyəni, ma kɔlɔmɔtɔ tv tala cənɛ.

Yesu kpav

(Matiyee 26:47-56 na Luku 22:47-53 na Yohaani 18:3-12)

⁴³Yesu tɔɣna yɔɣɔtaya kɛ mpv, ɪlɛ ɪ ifalaa naanɔwa na naale taa ɪlvɪ wei pa yaa sɪ Yutaasɪ tɔ ɪ talaa keɛ. Na ɪ waalɪ kɛ yɔlaa tuutuuma na pá tɔka laɣalɛ na kɛtəɣ. Kɔtəlaa sɔsaa na ɪsɔ Tɔm sɛɣəsəlaa na

nyuyv nyəma pa tilina yəlaa mpe. ⁴⁴Yutaasi wei unı ı lakı Yesu ké kəlməto ké mpv to ı ka kəesa samaa inəyi isəna ı ká la təyo. ı heela-weye sı: Ye ma polaa na má wəyala wei ıle inəyəle. ı kpa-ı na ı təkı-ı teu na ı tənə. ⁴⁵Yutaasi talaa ılena ı kpatəna Yesu na ı to sı: Tacaa.

ılena ı wəyalı-ı. ⁴⁶Mrúyú samaa unı ı tu niŋ ké Yesu təo na pá kpa-ı. ⁴⁷Tənaŋa mpa na Yesu paa wə tənə to pa taa nəyolı ı kpeı ı layate na ı lo kətolı səsə təmlə tu ŋkpaŋyuv na ı kəolı təfej. ⁴⁸ılena Yesu pəosi samaa sı: ı kəŋı-m kpaŋ na ı nəki na ı kpaŋəyi layalee na kpatəŋ to, mayə ŋmulı isayav ké? ⁴⁹Ma na-məye ləo taseele səsəle taa ké kuyeeŋ tənaŋa na má səyesəyi. Pəyele ı ta kpa-m. Ama pə lapa isəntəyo sı pá la isəna paa ŋmaa ləo Təm taa to.

⁵⁰Tənaŋa Yesu ifalaa tənə yela-ı na pá se na pá tē.

⁵¹Pə pamna ifepu nəyolı ı ka taka kunti tike na ı təŋ Yesu waalı. Pa siisaa sı pa kpa ifepu unı, ⁵²ılena kunti fiti na ı ye le na ı tē tapakpete təyələyəli.

Yesu ponav ké Kotuyu səsəŋku taa
(Matiyee 26:57-68 na Luku 22:54-55,63-71 na Yohaani 18:13-14,19-24)

⁵³Mrúyú Yesu kpala pona Yesu ké kətəlaa wulav te, na pá mayana kətəlaa səsaa na nyuyv nyəma na ləo Təm səyesəlaa pa kəta tənə. ⁵⁴Piyee təŋaya Yesu ké táálám təo, haləna ı tala kətəlaa wulav taya təo. ılena ı caya tənə na ı na təmlə nyəma pá holiyi kəkə.

⁵⁵Mrúyú kətəlaa səsaa na Kotuyu səsəŋku nyəma pəeka taalı wei paa tu Yesu na pá hiki mpaav na pá kv-ı to, na pá kpisi. ⁵⁶ılena yəlaa payale nāá kulı na pá təŋ sı: Taalı ineyə ı lapa, ineyə ı lapa. Ləlaa sı ineyə, na pá tayanəyi pa taa pa tike ké kpeesəyuv. ⁵⁷Na ləlaa nāá lu yem na pá looli təm na pá suu-ı sı:

⁵⁸Tə nu Yesu yəyətəa sı unı ı ká yəkı ləo taseele səsəle tənə, nte yəlaa niŋ ŋmawa to. Inı ı ká leeti kufate nte yulı niŋ kaa ŋma təyo kuyeeŋ tooso wule.

⁵⁹Paa na mpv pa təm ta kaa.

⁶⁰Mrúyú kətəlaa wulav kulı pa tənə pa isəntəa na ı pəosi Yesu sı: N kaa yəyəti? Suweye yəlaa pane pa yəyətəyana-ŋ ye?

⁶¹Ama Yesu suma, ı ta cə sı pulı. ılena kətəlaa wulav taa-ı pəosəyuv sı: Nyəyale ləo wei pa puyələyi to ı pəyalı Mesii?

⁶²Tənaŋa Yesu cə-ı sı: Nn, ma mayamaya kəle. Na mə tənə təpai ı ká na Yulı Pəyaya má na má caya ləo təŋ tənə tu kəŋkəŋ taa. Na ı ká na-m isətaə ŋmuntv taa na má tiiki.

⁶³Tənaŋa kətəlaa wulav cəla ı wontu na ı to sı: Seliya nyəma mpaŋa tə tasəyi pəekuyv toto. ⁶⁴Mə mayamaya ı ná isəna ı kpa ləo təo təyəle. Təv, ı na-we? Mrúyú pa tənə pa təma sı ı təm səyaya, paa kv-ı ké.

⁶⁵Tənaŋa yəlaa mpe pa ləlaa suv-ı ntayama təv, na pá takı ı isəntəo na pá mapı-ı ŋkuma, na pá pəosi-ı sı: Kpeye wei ı mapə-ŋ to.

Pəle pə waalı yoolaa kpaŋa Yesu na pá mapı-ı kataasi.

Piyee kpeesəyuv
(Matiyee 26:69-75 na Luku 22:56-62 na Yohaani 18:15-18,25-27)

⁶⁶Piyee ka wə taya təo ké ateyə mpv təyo kətəlaa wulav təmlə tu alı nyəŋ nəyolı ı kəma ⁶⁷na ı mayana-ı na ı holiyi kəkə, na ı nyəni-ı təpiŋŋ na ı to sı: Nyá toto, n ka wə Nasaleti to Yesu unı ı kiŋ.

⁶⁸Mrúyú Piyee kpeesaa na ı to sı: Ma ta nyı nti n yəyətəyi mpv to. Ma ta cəkəna-tı.

Pəle pə waalı ké Piyee luwa na ı polo kpaŋ taa. [ılena kampaav koo.] ⁶⁹Tənaŋa təmlə to alı nyəŋ unı ı tayanə-ı nav, na ı taa ı na mpa paa wə tənə təyo heeluyı sı: Pa taa mpeyēle na apalı inə toto.

⁷⁰Mrúyú Piyee tayanə kpeesəyuv. Pə lapa laasaya ılena mpa paa wə tənə to pá to Piyee sı: Nyá, n ta laŋ yəlaa mpe pa taa nəyolı. Pə taya pulı toto, n ké Kalilee to to se.

⁷¹Mrúyú Piyee kpeesaa təlalala na ı tuu na ı to sı: Na ləo, ma ta nyı apalı wei ı təm ı yəyətəyi to.

⁷²Tənaŋa kampaav ləla kooú ké təm naale nyəm, ılena Piyee təosi nti Yesu ka yəyətə-ı to to təo sı: Mpi pu takı kampaav kooú naale nyəm to n təma təm toosoŋo kpeesəyuv sı n ta nyı-m ké n ta nyı-m. ılena Piyee wii isəlum.

15

Yesu ponav ké Pilati
(Matiyee 27:1-2,11-14 na Luku 23:1-5 na Yohaani 18:28-38)

¹ Kətalaa səsaa, na nyuɣu nyéma, na lso tɔm seɣesəlaa, na Kotuɣu səsəw nyéma pa kota tənaya tanan kupanɣu tɛ sɪ pa paasəɣəna Yesu tɔm. Mprɔ́yɔ́ pa hɔka-i na pá kpaɣa-i na pá polo pá cɛla Pilati. ² Tənaya Pilati pɔɔsa-i sɪ: Nyayale Yuta nyéma wulav səsə inəɣi?

Iləna Yesu cɔ-i sɪ: Ntəɣələ n yəɣota mpv.

³ Na kətalaa səsaa náá tən sɪ ɪ lapa taalənaa kɛ səsəm kɛ. ⁴ Tənaya Pilati tasa-i pɔɔsuɣu sɪ: N sumaya? Nyənɪ pa tənɣuɣu sɪ n lapa pənɛ na pənɛ tɔ.

⁵ Ama Yesu tá cɔ sɪ pulv. Iləna pə la Pilati kɛ piti kɛ səsəm.

Isələ seɣesɣu kɛ Yesu kuɣu tɔɔ

(Matiyee 27:15-26 na Luku 23:13-25 na Yohaani 18:39-19:16)

⁶ Paa Tɛw acima wena Pilati tuləɣi saləka tu nəɣəl wei samaa caa sɪ pá tɔli təɣɔ. ⁷ Pə pamna apalv nəɣəl wei pa yaa sɪ Palapaasi tɔ, í na lɛlaa paa kuwa yulv kɛ tɛtu tɔm yooɣu ŋku ku kulaa tɔ ku taa na pá təkə-wɛɣe saləka. ⁸ Mprɔ́yɔ́ samaa kulaa na pá kpa na pá mayana Pilati sɪ í la-wɛ isɪ ɪ tu laki-wɛ tɔ. ⁹ Tənaya Pilati pɔɔsa-wɛ sɪ: í caa má tɔli-mɛɣe Yuta nyéma wulav səsə na?

¹⁰ Pə taya pulv tɔɔ kɛ ɪ pɔɔsa-wɛɣe mpv, ɪ ka nyəmayə takelekele sɪ isəsəmle tɔɔ kɛ kətalaa səsaa ka pona-i Yesu. ¹¹ Ama kətalaa səsaa mpe pa seɣesəna yəlaa sɪ pá tɔ sɪ Palapaasi kɛ pá tɔli-wɛ. ¹² Mprɔ́yɔ́ Pilati tayana samaa kɛ pɔɔsuɣu sɪ: Tɔw, isənaya í caa má lana mə Yuta nyéma wulav səsə inɪ?

¹³ Tənaya pa mapa kapusi sɪ: Kami-i səm tesika tɔɔ.

¹⁴ Iləna Pilati pɔɔsi-wɛ sɪ: Ilɛ isayatu ntiyi ɪ lapa?

Mprɔ́yɔ́ pa tasa kapusi mapv na tən sɪ: Kami-i səm tesika tɔɔ, kami-i səm tesika tɔɔ.

¹⁵ Pilati sɔɔlaa sɪ samaa inɪ ɪ lanɣe í heɛna-i, iləna í tɔli Palapaasi, na í yele na pá casa Yesu kɛ akpatɛɛ. Iləna í kpaɣa-i na í cɛlɛ-wɛ sɪ pá polo pá kami-i səm tesika tɔɔ.

Yoolaa paanav kɛ Yesu

(Matiyee 27:27-31 na Yohaani 19:2-3)

¹⁶ Mprɔ́yɔ́ yoolaa pona Yesu kɛ kɔfənɛɛ tayaɣa taya tɔɔ, iləna pa yaa pa loonɣa tənə. ¹⁷ Mprɔ́yɔ́ pa suu Yesu kɛ capa kuɣeem təkpaɪ, na pá luv sɔwa kɛ ntenuɣu na pá

te ɪ nyuɣu. ¹⁸ Iləna pá sɛɛ-i sɪ: Yuta nyéma wulav səsə, fɔɔ.

¹⁹ Na pá makɪ ɪ nyuɣu taa kɛ krátúɣɔ, na pá tɔ ɪ tɔɔ kɛ ntayama, na pá luniyi ɪ tɛɛ kɛ akula kɛ teu təkulakula. ²⁰ Pa tɛma-i paanav kɛ mpv, iləna pá wəɣɔsi capa kuɣeem inɪ, na pá mələna-i ɪ wontu. Iləna pá luna-i sɪ pa kanɣi-i səm tesika tɔɔ.

Yesu kam

(Matiyee 27:32-44 na Luku 23:26-43 na Yohaani 19:17-27)

²¹ Pə pamna Silɛni tu nəɣəl ná luna taale, pa yaa-i sɪ Simənɣ. ɪ kɛ Alekəsantəli na Lufusi pa caa. Tənaya pa kpipa ilɛ na tən sɪ í səɣəli Yesu tesika ŋkɛ. ²² Mprɔ́yɔ́ pa pona Yesu kɛ timpɪ pa yaa sɪ Kələkəta tɔ. (Pə huwɛɛ ntɛ sɪ nyompəɣələɣa tɛ).

²³ Mprɔ́yɔ́ pa nyəma sɪ pa cɛləɣi-i sulvm mpi pə taa pa sita kɔɔle nte pa yaa sɪ miili tɔ sɪ í nyɔɔ. Ama Yesu kisa nyɔɔw. ²⁴ Pə waali kɛ pa kama-i səm tesika tɔɔ, na pá tɔ tɛtɛ kɛ ɪ wontu tɔɔ sɪ pa nyən isəna paa wei ɪ ká hiki tɔ na pácɔ pá tala-ti. ²⁵ Waatu wei pa kanɣaya-i mpv tɔ pə wɛ tanan ilim kaləfu pəɣələɣafɛ naanwɛa tɔɔ. ²⁶ Mprɔ́yɔ́ pa lapa lampa na pá ŋmaa ɪ tɔɔ sɪ: Yuta nyéma wulav səsə. Pa lapa mprɔ́yɔ́ sɪ pə hulv mpi pə tɔɔ pa lapa-i mpv tɔ. ²⁷ Pa kpeɣna í na ŋmulaa kɛ naale na pá ká səm tesikasɪ tɔɔ, lɛlv kɛ ɪ ntəɣən tɔɔ, na lɛlv kɛ ɪ mpətən tɔɔ, [²⁸ sɪ pə la isɪ paa ŋmaawa lso tɔm taa tɔ sɪ: Asayaa taa kɛ pa tu-i.]

²⁹ Yəlaa mpa paa tɛkayana tənə tɔ pele pa kpeɣtəɣi nyɔɔɣ na pá tɔvki-i sɪ: Anyanɣa, matən nyá tɔmna sɪ n yəkəɣi lso təsɛɛ səsɔɔle na í tayanɪ kɔfatɛ kɛ ŋmaɪv kɛ kuyɛɛɣ tooso taa. ³⁰ Waasi nyá ti ilɛ. Lu tesika tɔɔ na í tii ilɛ.

³¹ Mprɔ́yɔ́ na kətalaa səsaa na lso tɔm seɣesəlaa tɔtɔ. Pele pa tənɣa-i paanav na pá yəɣotəɣi pa tɛma sɪ, ɪ yapa lɛlaa nyɔɔɣ isənaya na í kaa pəsi na í ya ɪ mayamaya ɪ nyənɣu. ³² Pənɛntaa lɛɣɛli wulav səsə Mesii í lu tesika tɔɔ na í tii na tɛ ná na tɛ tisi.

Pə kpeɣna í na mpa paa kama tɔ na pele pá tɔvki-i tɔtɔ.

Yesu heɛv

(Matiyee 27:45-56 na Luku 23:44-49 na Yohaani 19:28-30)

³³ Pə kɔma na pə tala ilim sikuyɣu, iləna səkpɛtɔvɣu nyala ɪcətɛ tɔɔ haləna ilim kpili.

³⁴ Ilim kpila mpv, ulena Yesu kiisina nəyo səsəya si: Eloi, Eloi, Lema sapatani. (Na təle tə hūwē ntē si: Ma lso ma lso, pepe tso ke n lo-m?)

³⁵ Mpa paa we tənə tso pa taa leləa nu mpv, ulena pā tso si: Í nu, í yaana nteye Ilii.

³⁶ Ulena pa taa nəyoln kpaya asewa na í polo í lii kpaləkpam saŋ ke lum kunyənəm napəli pə taa na í tsv kpatúyó nəyo taa na í hulí Yesu sí í nyoo. Na í tso si: Í yelee na tso ná Ilii ká kso na í tisi-í yaa isəna?

³⁷ Tənaŋa Yesu kiisa səsəm ulena í hēe.

³⁸ Mpróyó puuyv səsəov ŋku kv kaŋa lso tseēle taa tso kv faŋa kv hekv taa ké huŋ naale ke yem ke hatoo isətaa na pə kaləsəna atē. ³⁹ Lom yoolaa səsə wei í ka səŋa Yesu isəntaa tso í na isəna Yesu tema kiisuyu na í sí tso. Ulena í tso si: Tampāna, yulv inē í ké lso Pəyaya.

⁴⁰ Alaa napəli paa səŋa pooluŋ na pā nyənəyi. Makətala Mali ka wē pa hekv. Ulena pə kaasi Saaki səpelu na Yosee pa too Mali na Salomee tətso. ⁴¹ Alaa mpe pa tənaya Yesu ké saa wei í ka wē Kalilee tso na pā caləsəyi-í. Na pə kaasa alaa leləa payale mpa í na-wē paa kpawa Yosalem tso.

Yesu pim

(Matiyee 27:57-61 na Luku 23:50-55 na Yohaani 19:38-42)

⁴² Pə pamna kuyaku ŋkuyv pa lakí acima səsəlv. Mpi tso pə feŋ kuyaku kvheesuyv ké. Mpróyó pə koma na pə kēesi taanaŋa, ⁴³ ulena Alimatee Yoseefv kso. Mpe pa kotayana kotuyu səsəov ŋku, na yəlaa tukayana-í ké. Í mayamaŋa í ka keŋayana lso Kawulaya tso. Yoseefv uní í nyaya apalvtv ke teu na í polo í mayana Pilati na í səlami-í sí í kpakəyi sətv. ⁴⁴ Ama pə lapa Pilati ke piti ke isəna í səpa ləŋ ke mpv tso. Ulena í yaa yoolu na í pəsí-í sí: Yesu səpa tso pə leelaa. ⁴⁵ Yoolu heela-í pə tampāna, ulena í ha Yoseefv ke mpaav sí í polo na í kpaya sətv. ⁴⁶ Mpróyó Yoseefv yapa kponkponu toŋ nyəntv nti pa yaa sí ləŋ tso təpŋkahulvŋa, na í tisi sətv ke tesika tso na í takí-í pŋkahulvŋa ŋke. Ulena í polo í pimi-í pəlaav ŋku pa hula kvkpamuyv taa tso kv taa. Ulena í pilimi puw səsəov nakulí na í sulí pəlaav nəyo. ⁴⁷ Makətala Mali na Yosee too Mali paa wē na pā naaki timpi pa pima-í tso.

16

Yesu fem

(Matiyee 28:1-8 na Luku 24:1-12 na Yohaani 20:1-10)

¹ Mpróyó kuyaku kvheesuyv tēewa, ulena Makətala Mali na Saaki too Mali na Salomee pā ya nim səsəvŋ nyəm sí pa puki na pā saŋalı Yesu ké pəlaav taa. ² Mpróyó cimaasi wule pa kula tananŋ təpam na pā polo pəlaav kiŋ ke ilim luw waatu. ³ Pa pəsəya təma si: Awe ká tvi-tvuyv puw ŋkuyv pəlaav nəyo ilē?

⁴ Pa kusa pa isē ulena pā na sí pa tema puw səsəov ŋkuyv pilimuyv na pā su kpeŋa. Ku tso teu ké. ⁵ Ulena pā svv pəlaav taa na pā mayana ifepu nəyoln na í suu capa kuhulvm na í caya ntəyŋ tso. Mpróyó səyontv lapa-wē. ⁶ Ulena ifepu uní í heeli-wē si: Səyontv í taa la-me. Nasaleti Yesu wei pa kama səm tesika tso təyó í pēekəyi. Í fema, í fei cənē. Í nyəni, í naa timpi paa husa-í tso. ⁷ Tso, í polo í heeli í ifalaa leləa na Piyee sí í tēe-meŋe nəyo ké Kalilee, tənaya í ká mayana-í isu í ka heela-me tso.

⁸ Pa lu pəlaav taa na səyontv pu-wē təkənŋanŋ na pā seliyi. Mpróyó pa sewa na pa səyontv katatəlaya tso pa ta pəsi na pā heeli nəyoln sí pulv.

Makətala Mali na Yesu

(Matiyee 28:9-10 na Yohaani 20:11-18)

[⁹ Yesu fem mpróyó cimaasi tananŋ kupanŋv tēe tso, Makətala Mali tso ké í caala luw. Alv uní í waalı ké Yesu ka təyona aləyaa naatosompəyolaya. ¹⁰ Tənaya Mali uní í kulaa na í pona laapaalı ké í na mpa paa wē na pā caya ləyaya na pā wiiki tso. ¹¹ Alv uní í heela-wēŋe mpv sí Yesu wəna í weesuyu na uní í mayamaŋa í na-í tso. Pa ta mv í tōm.

Yesu na tillaa naale pa tōm

(Luku 24:13-35)

¹² Pəle pə waalı Yesu lu pa taa naale tso na wəetv lentv ke waatu wei pəle pa wē mpaav taa na pā puki tawa taa tso. ¹³ Mpróyó pəle pa mələa na pā heeli leləa, na pəle tətso pa ta mv-ti.

Yesu ifalaa tso luw

(Matiyee 28:16-20 na Luku 24:36-49 na Yohaani 20:19-23 na Tillaa Təmlē 1:6-8)

¹⁴ Pə waalı ké Yesu lu í ifalaa naanwəa na kolum tso ké waatu wei pa caya təyov tso, na í kaləna-wē si: Pepe tso ké í lapa kate

na mə laŋa la kpusəŋ na pá heeli-me sı ma fema na í ta tisi. ¹⁵ Pələ pə waalı ı təma-we sı: Í ya antulinya təna taa na í heeli paa wei ké ma Laapaalı Kupaŋ. ¹⁶ Ye wei ı mwa na pá sə-ı lə ləm, pu ya pəntu nyuŋu. Ama ye wei ı kisa tə mŋu, paa ku pəntu təm. ¹⁷ Ye mpa pa mwa, piti təma nna paa la təŋələ. Paa təŋəni aləŋaa na ma toŋ, na pá yəŋəti nsəma lenna. ¹⁸ Paa kpa tuma na pa niŋ, yaa pá nyəw kəw wena a kuŋi yələa tə, pə kaa la-weŋe pəlu. Paa tənı kutəntuna təw ké niŋ na pá waa-we.

Yesu kpav ke ıso

(Luku 24:50-53 na Tillaa Təmlə 1:9-11)

¹⁹ Taca Yesu tema ı ifalaa ke yəŋətənav ke mpv, ılena pə kpaası-ı ıətəa na í cəŋa ləw kəŋkəŋ taa. ²⁰ Mprəŋə ı ifalaa ná tēewa na pá heeliŋi Laapaalı Kupaŋ ke paa timpi. Taca ka we pa waalı ké pa kulapətu taa na í kusəŋi pa waasuna nyəwəŋ na piti təma wena a təŋna lapu tə.]

LAAPAAŁI KUPAŇ WEI LUKU ŇMAAWA TŌ

Kutoluto

Takəlaya kane ka tŷ Luku ta ke Yuta tŷ, Kəleeki tŷ kə, ı təmlə nté lokotulo təmlə. Luku caakaya sı í hóló sı Yesu kə yəlaa təna waasulu ilena í keesi Yesu lŷlŷ nyóma ke pə kpayau Yoseefu tə haləna Atam. Mpi tə, yəlaa təna cəso kəle.

Yesu ta kə Yuta nyóma tike nyəŋ, ı səəla yəlaa tənaya, kasayampiya na kunyəntunaa. Í kəmayə sı ı pəekəyı mpa pa lepa tə na í waasi-we (19:10).

Isəna pa faya Luku takəlaya tə:

Yesu lŷlŷlŷ na ı pəcaatu, titite 1-2

Yesu təmlə tayanŷu, titite 3-4

Yesu təmlə ke Kalilee, titite 5-9

Yesu pote ke Yosalem, titite 10-19:27

Yesu təmlə ke Yosalem, titite 19:28-21:1-38

Yesu səm na ı fem, titite 22-24

Mpi pə təo Luku Ňmaa takəlaya kane tə

¹Ma yulu Teufiili, yəlaa payale mayasaa sı pá keesi mpi pə lapa tá heku taa təyo takəlaya taa. ²Isu mpa pa nana pa ise ke pə kancaalaya na pá pəsi Isə Təm təmlə nyóma tə. ³Ma mayamaya ma tema yasŷu ke pə kpayau təm nti tə kancaalaya tə, na ma nawa pə tampana təna. Pə təo kə pə lapa-m teu sı má keesi-ŋ təm nti tə təna təcŷŋ ma yulu kupəŋ. ⁴Sı í cəkəna pə təna mpi pa səyesa-ŋ tə pə tampana ke teu.

Isətaa tillu sı paa lŷlŷ Isə lŷm səl səl Yohaani

⁵Yuta wulau səsə Heləti waatu taa, kətulŷ nəyəlŷ ı ka we Apiya kətalaa looŋa taa, pá yaa-ı sı Sakalı. ı alŷ ka kə kətulŷ Aləŋ lŷlŷlŷ tŷ, pa yaa ílé sı lliisapeti. ⁶Pa naale unı pa tənte ka keesa Isə kə. Pəcə pa tənaya Tacaa kəsəsutŷ na ı kŷheelitu tənaya teitei. ⁷lilisapeti ka kə kaalŷlaya, íle pa feina pəyaya. Pəyele pa naale unı pa puwa.

⁸Mpŷú kuyaku nakulı pə tala Sakalı looŋa təmlə waatu, ilena í polo na í tənna kətulŷ təmlə lapu ke Isə təsəele taa. ⁹Mpŷú pa tə tətə ısu kətalaa lakı tə, ilena pə kpa Sakalı sı í suv na í wə tulaalŷnaa ke hatoo kətaya təlatə təo. ¹⁰Na yəlaa samaa

təna we awalı na pá tənna Isə sələmŷu ke tulaalŷ wəpu waatu. ¹¹Tənaya Tacaa isətaa tillu nəyəlŷ ı lu Sakalı təo na í səŋ tulaalŷ kətaya təwəte ntəyən təo. ¹²Waatu wei Sakalı nawa isətaa tillu ilena səyənŷu kpa-ı na ı ləŋle cə. ¹³Ama isətaa tillu heela-ı sı: Sakalı taa nyá, Isə mŷ nyá sələmŷu. Nyá alŷ lliisapeti ká lŷlŷ-ŋ apalŷpəyaya, na n ká ha-keye hətə sı Yohaani. ¹⁴Nyá ləŋle ká heena-ke pə tu fei, na payale ləŋa ká hŷləməna ka lŷlŷlŷ. ¹⁵Pə taya pulŷ, kaa la səsə ke Tacaa isəntaa. Ka kaa tənŷ sŷləmaya yaa kunyənŷəm kŷkŷkŷm napəli. Feesŷu Nəŋtu tən ká wee ka taa kə səsəm ke hatoo ka too lotu taa. ¹⁶Kaa məŋna lseŷeli nyóma payale ke pa Caa Isə kŷŋ. ¹⁷Kaa yoosi ka təmlə ke Isə isəntaa na Feesŷu Nəŋtu tən. Ka ləmayasəle na ka tən ká wee ısu llii. Kaa kŷpenti caanaa na pa piya. Kaa la na kaanŷtŷnaa tən tampana. Kaa la mŷpŷú sı ká tayanı Tacaa ke yəlaa kŷpampama mpa pa mŷna ı təmlə lapu tə.

¹⁸Tənaya Sakalı cə isətaa tillu sı: Nyá təm tənə tə we mŷu nte? Pə taya pulŷ, ma weu isəntə tə, ma puwaya. Pəcə ma alŷ mayamaya ná puwa.

¹⁹Mpŷú isətaa tillu cə-ı sı: Maya Kapiyee kə, Isə cələyə ma wee. Inı ı tilina-m sı má yəyətəna-ŋ na má heeli-ŋ təm kŷpantŷ tənə. ²⁰Mpi pə təo n ta tŷna ma təm nti tu tə na tś la tampana ke tə waatu tə pə təo n ká la kamumuka. Nyá nəyə kaa kuli, haləna wule nte ma təm tənə tu la ısu ma yəyətŷu tə.

²¹Waatu unı tə na yəlaa we awalı kə na pá tənna Sakalı na piti kə mpi pə təo ı taŋŋa səsəm ke hatoo pə taa təna tə. ²²Waatu wei ı luwa tə ı ta pəsi na í yəyətəna-we. Ilena pəle pá cəkəna sı ı ná pulŷlŷ pə taa təna. Mpŷú ı yəyətəna-we na nŷŋ, na ı nəyə sula mŷu.

²³Sakalı təmlə kuyeeŋ tema Isə təsəele səsəle taa, ilena í kpe. ²⁴Pə lapa wee naale, ilena ı alŷ lliisapeti la teu. Mpŷú ı ŋməla isəntŷnaa kakpası na í tə sı: ²⁵Tacaa ləŷŷu ma feele tənəyə pənəntəyə yəlaa taa tə, kŷpantŷ ke ı lapa-m səsəm.

Isə tillu sı paa lŷlŷ Yesu

²⁶Pə kəma na lliisapeti isəntŷnaa la naatosə, ilena Isə tili isətaa tillu Kapiyee ke Kalilee ıcatə nte pa yaa sı Nasaletı tə tə taa kə pəelə nəyəlŷ ı kŷŋ. ²⁷Pəelə unəyı Tafiiti lŷlŷlŷ taa tŷ Yoseefu ka musaa, na

pá yaa-i si Mali. ²⁸ Isotaa tillu pola i kinj na í tómi-i si: Ma see-ŋ. Tacaa we nyá waali ké, i hula-ŋ peele pə tu fei.

²⁹ M'púyó Mali lanle cepəna isotaa tillu tómi ntəyi səsəm, na í mayasi seetu nti tə hwee ké i taa i ta cekəna. ³⁰ M'púyó isotaa tillu tóma-i si: Mali taa nyá, kúpantu ké lso caana-ŋ. ³¹ Nyəni, n ká la teu, n ká luli apalupu na n yaa-i si Yesu. ³² I ká la səsə na paa yaa-i si isotaa lso Səsə Pəyalu. Tacaa lso ká cele-i i ləŋce Tafiiti kawulaya. ³³ I ká la Yakəpu piitim nyəma wulaw səsə ké tam tso, i kawulaya kaa si tənaya.

³⁴ M'púyó Mali pəsa isotaa tillu si: Isənaŋale pu la mpv na má ta nyənta apalu?

³⁵ Iləna isotaa tillu cə Mali si: Feesuxu Nanjtu ká tiina nyá tso, na isotaa lso Səsə ká lana i toma ké nyá kinj. Pə tso ké pəyaya ŋka n ká luli tə paa yaa-ke si yulu nanjtu na lso Pəyalu. ³⁶ Nyəni, nyá luluyv tu ilisapeti wei pa yaakaya kaalulaya tə, i haya apalupəyaya həyə na i kpatəlaya, hali i isotunaa naatos kolo. ³⁷ Pə taya pulv, lso tá kpisi pulupv se.

³⁸ M'púyó Mali tóma si: Ma tu ké Tacaa təmle tv ké. lso í mu nyá nəyə. Iləna isotaa tillu yelee-i na í tee.

Mali puki ilisapeti ké wiiluyu

³⁹ Wee an i taa ké Mali kulaa na í ləyə i təyi Yuta icate natəli tə taa ké pónj taa. ⁴⁰ I talaa iləna í suv Sakali təyaya na í see ilisapeti. ⁴¹ Waatu wei ilisapeti nu Mali seetu ké kpakpaa tə, m'púyó i taa pəyaya yəkəa na Feesuxu Nanjtu toŋ tii i tso. ⁴² Na í yəyətəna nəyə səsaya si: lso koola-ŋ kúpantu ké alaa taa, na i koola pəyaya ŋka n ka luli təyə kúpantu tətə. ⁴³ Hali ma taka ma tso kele wei i ka luli ma Caa tə i koma cəw na? ⁴⁴ Ma nu nyá seetu na ma taa pəyaya yəkəna lanjulumle ké kpakpaa. ⁴⁵ Ama n nu lelen yoo. Pə taya pulv, n təma nyá taa na tómi nti Tacaa heela-ŋ si i ká la-ŋ tə.

Mali yoo yontu

⁴⁶ M'púyó Mali tóma si: Ma sama lso ké hatoo ma lotu taa ké i kəlvv tso. ⁴⁷ Ma lanle luluməna ma waasulu lso pə tu fei. ⁴⁸ Pə taya pulv,

i nawa i təmle tv kunyontu má.

Saŋa waali yəlaa təna ká yaa-m si lelenj nulu.

⁴⁹ Pə taya pulv, Toma təna tv lapa-m kúpantu səsəntu ké səsəm.

Ama i hətə ké səsəle ké.

⁵⁰ I wiiki mpa pa nyaŋna-i

na pá see-i tə pa pətətəle ké paa pepe wule.

⁵¹ I hula i toma ké səsəm.

I yasa mpa pa lotu taa we isəcav hwee tə.

⁵² I kusa awulaa səsaa ké pa kumlee tso,

na i təyoni-we.

I kusa kunyontunaa nyəy.

⁵³ I hayaŋa nyəyətunaa ké təyənaya kupaŋka.

I təyənə toŋtunaa ké niŋ naanwə.

⁵⁴ I seena i ifalaa lseyeli nyəma tso.

I lapa nti i ka su ta ləŋcenaa si i ká la tə.

⁵⁵ I su i ka heeluyu ta caanaa Apələham

na i piitim nyəma ké tam tso tə.

⁵⁶ Mali caya ilisapeti kinj isu isotunaa tooso, iləna i kpe.

lso lum səlv Yohaani luluyv

⁵⁷ Pə koma na pə tala ilisapeti luluyv, iləna í luli apalupəyaya. ⁵⁸ M'púyó i cəlv nyəma na i luluyv nyəma nuwa si Tacaa lapa-i kúpantu ké səsəm. Iləna pa na-i pá kpenti na pa laŋa hee səsəm. ⁵⁹ Pəyaya kuyeeŋ lapa pələfei naanwə iləna pá kəw-keye peluyv, na pá təŋ si pa haa-keye ka caa hətə si Sakali. ⁶⁰ Tənaŋa ka too yəyətəa si: Aai, Yohaani ké paa yaa-ke.

⁶¹ M'púyó pele pa tóma si: Nyá luluyv taa aweye paa yaawa hətə nte?

⁶² Tənaŋa pa yəyətəna ka caa na niŋ si pa naa nte i luyv wee si pá yaa-ke tə. ⁶³ M'púyó i hulaa si pá kəna-i kpaata. Pa kənaa, iləna í ŋmaa si ka hətə nte Yohaani. Iləna pá la pa tənaya piti. ⁶⁴ Tənaŋa Sakali nsəmle heta kpakpaa na í suv yəyətəya, na í saŋ lso na nəyə səsəya. ⁶⁵ M'púyó səyontu kpa pa cəlv nyəma təna, na Yuta pónj taa nyəma tənə lakaya tə faaci. ⁶⁶ Pa tənə mpa pa nuwa təm tənə tə pa mayasa-təyi pa taa na pá təŋ si: Pepeye pəyaya kanə kaa tə na ká la?

Pə taya pulv, Tacaa ka we ka waali ké teu ké.

Sakali ná cele nyəntu na í keesəyi-təyi yontu taa

⁶⁷ Ǿpúyú Feesuyu Naŋŋtu toŋ kuləna Sakali ke səsəm, na í ná təmnaa na í suv tə yəyətuyv si:

⁶⁸ Tə sa Tacaa lseyeli lso.

l paasəna i yəlaa ke nəwəw.

l heta-tuyv tá yomle.

⁶⁹ l ləsa-tuyv waasulv wei i wena toma təyɔ i təmle tv Tafiiti luluyv taa.

⁷⁰ Mpu inəyi i ka lapa na i kuyəyətutu teləsəlaa kupama kpaali.

⁷¹ Hali i su i nəyɔ si i ká ya-tuyv ta kolontunaa na mpa pa luyv fəi-tv tə pa niŋ taa.

⁷² Na í wii ta caanaa caanaa pətəətəle, na í təwsi nəwsi pəeluyv kupam mpi í na-we paa pəelaa na tampana tə.

⁷³ l ka tu yəyətəna tuunav ke Ǿpúyú tá caanaa caanaa caa səsə Apələham kiŋ ké,

⁷⁴ si i ká ya-tuyv ta kolontunaa niŋ taa, na tə paasəna i luyv nyəntu na səyəntv fəi.

⁷⁵ Na tə wəe tənəŋŋ ké i sɛntaa.

Isayətv kaa wəe haləna ta səm.

⁷⁶ Pəyaya nyá, paa yaa nyá si isətaa lso Səsə kuyəyətutu teləsulv.

Pə taya pulv, n ká tɛe ta Səsə ke nəyɔ na i tayanu i mpaay.

⁷⁷ N ká heeli i yəlaa ke isəna paa la na pa isayətv tayanu na pá ya pa nyəwəŋ tə.

⁷⁸ Ta lso ké yulv pətəətəle tv, na i húláxí suulu.

Ilum luki tanaŋ na pə tewa səsəm ke isəna tə,

Ǿpúyú i ka kəna tá nyuyv yapv.

⁷⁹ Pu luna isətaa na pá waasi mpa pa we səkpətvv tɛe na pá nukɪ səm səŋ tə.

Pu la na tə nyi alaafəya mpaav.

⁸⁰ Pəyaya təŋna puw na ká nyəŋ layətv na ká caŋa nyutu taa. Haləna kuyəŋku ka lu lseyeli nyəma taa ké patəma tə.

2

Yesu Kilisiti luluyv

(Matiyee 1:18-25)

¹ Waatu unu i taa ké Wulav səsə Akusi kpaalaa si paa kala i tɛtv təna taa yəlaa.

² Kukaluyv kancaalaya ŋyəŋku kuvə ku lapa Silii kufəŋe Kiliniyusi pəəle taa. ³ Ǿpúyú paa wei i pola i ɪcate taa si pá kala-i.

⁴ Pə təw ké Yoseəfv luna Nasaleti ɪcate ke Kalilee na í polo Yuta ke wulav Tafiiti ɪcate Petəlehəem taa, ⁵ si pá kala í na i amusaya ahonto Mali. Pə taya pulv, i ké Tafiiti

luluyv taa tv. ⁶ Ǿpúyú waatu wei pa we təna tə, Mali luluyv tala. ⁷ Iləna í lulv i kancaalaya pəyaya ke apaləpəyaya. Na í husi-keɣe wontu kutəyɔv tətule taa na í takɪ-keɣe saalasi. Pə taya pulv, təcaɣale taa tala-weɣe muvlaa təsuvle.

Isətaa tillu pola tiikilaa kiŋ

⁸ Tiikilaa napəli paa we ɪcate nté tə tawa taa na pá fəŋiɣi pa kaləkəŋ ke ahoo ahoo. ⁹ Tənaya Tacaa isətaa tillu kəma pa kiŋ na Tacaa teeli na pa təw isu kəkə səsəŋŋka nyaləməle. Ǿpúyú səyəntv kpa-weɣe səsəm. ¹⁰ Ama isətaa tillu təma-we si: Səyəntv í taa kpa-me. Pə taya pulv, ma kəmayə si ma heeliɣi-mɛɣe təm kupəntv nti yəlaa təna laŋa ká heəna teu tə. ¹¹ Təm ntəyale si, pa lulə-mɛɣe waasulv ke saŋa ahoo aneyə Tafiiti ɪcate taa wei i ké Tacaa Kilisiti tə. ¹² l naa isəna í ká nyəna-i tə. í ká mayana pa husa ahulvm nəyɔlv ke wontu kutəyɔv tətule taa na pá taka-i saalasi.

¹³ Ǿpúyú isətaa tillaa samaa tuutuuma səsə isətaa tillu unu i təw ké kpakpaa na pá saŋ lso na yontu si:

¹⁴ lso keɣe teeli tv təkpa pa ke hatoo isətaa te. Ate yəlaa mpa i səəlaa tə pa laŋa i hulvm.

Tiikilaa puki Petəlehəem

¹⁵ Waatu wei isətaa tillaa yela tiikilaa na pá məli isətaa tə tiikilaa mpe pa təma pa təma si: Tə kulv na tə polo Petəlehəem təna, na tə ná mpi pə lapa na Tacaa heeliɣi-tuyv pə təm tə.

¹⁶ Ǿpúyú tiikilaa ləyɔ pa ti na pá mayana Mali na Yoseəfv na pá husa ahulvm inəyi wontu kutəyɔv tətule taa. ¹⁷ Tiikilaa təma-keɣe nav, iləna pá keəsɪ nti isətaa tillu ka təma-weɣe heeluyv ke ahulvm unu i təm tə. ¹⁸ Ǿpúyú piti kpa pa təna mpa pa nu tiikilaa təm nti tə. ¹⁹ Ǿpúyú Mali təkə təm nti tə tənaya i taa na í mayasəyi tə hɔwɛɛ.

²⁰ Tiikilaa mpe pa məlaya kpente iləna, pá puyuləyi lso səsəwəntv na pá saŋ-i pə təna mpi pa nuwa na mpi pa nawa tə pə təw. Pə taya pulv, pə təna pə lapa teitei ké isu isətaa tillu ka keəsuyv-we tə.

Yesu hətə hav

²¹ Pəyaya ŋke ka kuyɛɛŋ kəma na pá tala pələfəi naanwə si pa pələyi-ke tə, pa ha-keɣe hətə nte isətaa tillu ka heela-we na pácɔ ka too kpaya ka həyɔ tə si Yesu.

Pa kpaana Yesu ké lso təsɛɛle səsəəle

²² Ǿpúyú waatu wei pə tapa sɪ Yoseefu na Mali pá kəti pa ti taɣanuvu tɔɔ isu paa kɛsuvu Moisi kʊsəsutʊ taa tɔ, pa pona pəyaya kɛ Yosalem sɪ pa hólí-kɛyɛ Tacaa. ²³ Pə taɣa pulu, paa ŋmaa Ǿpúyú Tacaa kʊsəsutʊ taa kɛ sɪ: Paa apalupəyaya kancaalaya nyəŋka ŋka Tacaa tənna-kɛ. ²⁴ Na pa polaa sɪ pa lakɪ kətaɣa na ihokasi naale yaa alukukunaa naale isu paa kɛsuvu Tacaa kʊsəsutʊ taa tɔ.

²⁵ Apalu nɔɣolu i ka we Yosalem na pá yaa-i sɪ Simiyɔŋ. Apalu unɪ i tɔŋaya tampana, na i isale sɛɛna lɔɔ tɔmlɛ, na i taŋaa sɪ i na wei i ká kɔɔ na i waasi lɛyɛli nyáma tɔ. Na Feesuyu Naŋgtu we i waali.

²⁶ Feesuyu Naŋgtu unɪ i ka huləna-i sɪ i ká ná Tacaa tillu Mesii na pəcɔ́ i sɪ. ²⁷ Ǿpúyú Feesuyu Naŋgtu lapa na i polo lɔɔ tɔsɛɛle taa kɛ waatu wei ahlukm caa na i too pa pona-i sɪ pa lakɪ i tɔɔ kɛ mpi paa suwa tɔ.

²⁸ Ǿpúyú i mu-i i niŋ taa na i sɛɛ lɔɔ sɪ:

²⁹ Pənente Tacaa, nti n ka yɔɣɔtaa tɔ n lapa-tɪ.

lɛ yele nyá tɔmlɛ tu má na má tɛɛna laŋhulɔmlɛ.

³⁰ Ma nana ma isəpəle kɛ waasulu

³¹ wei n taɣana yəlaa təna isentaa tɔ.

³² Fətəla wei piitimnaa ká nana tɔ.

lɔɣəle lɛyɛli nyáma teeli.

Simiyɔŋ nawa cele nyəntu na i kpaali-tɪ

³³ Ǿpúyú piti kpa ka caa na ka too na nti unɪ i yɔɣɔta ka tɔɔ kɛ mpv tɔ. ³⁴ Ǿpúyú Simiyɔŋ koola-weyɛ kupantu na i tɔ ka too Mali sɪ: Pəyaya kane ka nyənte ntɛ sɪ ká hu payale na ká kʊsi payale kɛ lɛyɛli taa. Yəlaa payale ká kʊsɛsəna mpi i ká hólí-we tɔ. ³⁵ Pɪ kuli pa payale taa tɔmnaa tɔɔ təkɛɛle. Laŋwakəlle sɔsɔle ká tʊli toto nyaya púyú isu laɣate kɛ pa sɔpa-ŋ.

lɔɔ kuyɔɣɔtʊ teləsulu alɔnyəŋ Ana

³⁶ lɔɔ kuyɔɣɔtʊ teləsulu alɔnyəŋ nɔɣolu i ka we təna tɔtɔ. Ase lɔlɔv taa tu Fanuweli pɛɛlo Ana. i kpatəla teu təkurkuru. i saav i paalu tɔ, pusɪ naatosompɔɔlaya kɛ pa cayaa lɛna ilɛ i sɪ. ³⁷ Na unɪ i caya mpv haləna pusɪ nunaasa na liɣiti. lɛ lɔɔ tɔsɛɛle taa kɛ i ka we tam na i lakɪ lɔɔ tɔmlɛ kɛ ilim na ahoo. Paa lɔɔ sələmvu i sələmvu, paa nɔhokutu i həkəv. ³⁸ Simiyɔŋ pa tɔŋna Ǿpúyú lapu tɔɣɔ unɪ i koma na i suv lɔɔ kɛ sam, na i yɔɣɔtəɣəna pa təna mpa

pa taŋaa sɪ lɔɔ i waasi Yosalem tɔɣɔ Yesu tɔm.

Pa mələvɪ kɛntɛ kɛ Nasaletɪ

³⁹ Waatu wei pa tɛma pə təna mpi pa kɛsa Tacaa kʊsəsutʊ taa tɔɣɔ lapu tɔ, Yoseefu na Mali pa məla pa tɛ Nasaletɪ kɛ Kalilee. ⁴⁰ Mpv tɔ na pəyaya tɔŋna pɪw na ka tɔnvu təkəvɪ na ká tɔŋna laɣatu nyəm kɛ teu na lɔɔ we ka waali.

Yesu kɛ lɔɔ tɔsɛɛle taa

⁴¹ Paa pənaya ŋka Yesu nyáma pukaya Yosalem kɛ Tɛɛv acima tɔɣu kɛ. ⁴² Yesu lulɔv pənaya naanɔwa na naale nyəŋka taa pa pola acima tɔtɔ isu pa tu pukuyu tɔ. ⁴³ Acima wɛɛ koma na a tɛ lɛna i nyáma tu mpaav na pá kɛŋ. Ama Yesu ná saala Yosalem, na i nyáma ta nyɪ mpv.

⁴⁴ Pɛle paa huɔwa sɪ ntanyɪ i wɛ tɔntaa lɛlaa taa, haləna pá tɔ ilim na pə tɛm lɛna pá suv-i pɛkuvu kɛ pa lulɔv nyáma na pa asəmaa kiŋ. ⁴⁵ Pa ta na-i, lɛna pá taɣani Yosalem kɛ məlvu sɪ pa pɛkəvɪ-i. ⁴⁶ Pə lapa kuyɛŋ tooso lɛna pá na-i lɔɔ tɔsɛɛle taa na i caya Yuta nyáma sɛyɛsəlaa sɔsaa kiŋ na i nukɪ pa sɛyɛsvu na i pɔsəvɪ-weyɛ tɔmnaa. ⁴⁷ Na i nyəm na nti i cəkaya-we tɔ tɔ lapa pa təna mpa pa nukaya tɔɣɔ piti kɛ sɔsɔm. ⁴⁸ Waatu wei i nyáma na-i tɔ sɔɣəntu kpa-we. lɛna i too tɔmɪ-i sɪ: Ma pəyaya, n lapa-tuvu mpv suwe? Nyəni, má na nyá caa tɔ pɛka-ŋ na laŋwakəlle sɔsɔle kɛ.

⁴⁹ Ǿpúyú Yesu cɔwa sɪ: Pepe tɔɔ kɛ mə pɛkaya-m? i ta nyɪ taa sɪ pə wɛɛ kɛ sɪ má wɛɛ ma Caa təyaya taa?

⁵⁰ Ama pɛle pa ta cəkəna nti i yɔɣɔta mpv tɔ. ⁵¹ Tənyaya i tɔŋa-we na pá məli Nasaletɪ, na i nukəna-weyɛ pə təna pə taa. Ama i too tɔka tɔm təne unɪ tɔ tənyaya i taa. ⁵² Yesu tɔŋna pɪw na i laɣatu nyəm tɔŋna sɔsɔvɔv, na lɔɔ na yəlaa pa laŋa tɔŋna-i hɛɛnav kɛ tam.

3

lɔɔ lum solɔ Yohaani waasu

(Matiyee 3:1-12 na Maləki 1:1-8 na Yohaani 1:19-28)

¹ Waatu wei wulav sɔsɔ Tipeɛ kawulaya pusɪ lapa naanɔwa na kakpasɪ tɔ, Pəŋsi Pilatɪ ná kɛ Yuta kʊfənɛɛ, na Heləti ná kɛ Kalilee wulav, na ilɛ i neu Filipu ná kɛ kawulaya kɛ Itulee na Təlakoniti pə tɛtu taa, na Lisaniya ná kɛ Apileni wulav.

² lɛna Ana na Kayifi pɛle pa kɛ kətəlaa

sosaa təxə lə təm kəma Sakali pəyalu Yohaani taa ké wulaya tətə taa. ³Na í cə Yaataní tetekələ tənə na í heeliyi yələa sɪ pá layasɪ təntə, na pá sə-wəyɛ lə ləm na lə hɪsɪ pa isayatu.

⁴Iləna pá lə isɪ paa ɣmaav lə kuyəɣotutɪ tɛləsɪlɪ isayii takələya taa tɪ sɪ:

Nəɣəlɪ yəɣətəyənə nəɣə səsəyɛ kɛ wulaya tətə taa sɪ, í tayaní Tacaa mpaav, í hɛɛ-ɪ mpaɪsɪ na sɪ siyisi.

⁵Paa suuli kutaalomɪj tənə.

Paa yəsɪ pósɔŋ na pulasi tənə.

Paa siyisi təkɛɛlənəa. Paa kuli pɛɛ tənə.

⁶Na yulɪpiya tənə ká ná isənə lə waasəyɪ-tɪ tɪ.

⁷Yohaani yəɣətəyɛ samaa wei ɪ kəɣaya ɪ kɪŋ sɪ í sə-wəyɛ lə ləm tɪ sɪ: Akala piya mɛ, awɛ kpaala-mɛ na í seeki lə pááná nna a kəɣ tɪ? ⁸Í la mpa pa yela isayatu tɪ pa kələpələ. Ilɛ í taa tɛləsəyɪ lələ sɪ mɛ caa kɛɛ Apələham. Ma heeliyi-mɛ sɪ ye tələ tɪ tɪɪ ilɛ, lə pəsəyɪ na í la na pɛɛ anɛ á pəsɪ Apələham piya. ⁹Pa tɛma laalɛ tɪyɪ kɛ tɪyɪ sɪ pa huɣu-ɪ na í tɛɛ kɛ tɛ. Tɪyɪ ɣku ku lələyɪ pɛɛ kupana tɪ, paa hu-ku na pá tɪ kəkɔ.

¹⁰Tənaya samaa pəsəa Yohaani sɪ: Ye mpɪ nti na ntiyi tɪ la?

¹¹Yohaani cə-wɛ sɪ: Ye wei ɪ wɛna tokonaa kɛ naalɛ í pasa wei ɪ fɛna tɪ. Na ye wei ɪ wɛna kutəɣɔv ilɛ í la mpɪ tɪɪ.

¹²Mpóyɔ pə kpeɣna lampuu mɪlaa na pá kəɔ ɪ kɪŋ sɪ í sə-wəyɛ lə ləm, na pá pəsɪ-ɪ sɪ: Tacaa, nti na ntiyi tɪ la?

¹³Yohaani cə-wɛ sɪ: Í taa mɪ na pá tɛɛ isənə paa suwa tɪ.

¹⁴Yoolaa ná pəsəa-ɪ tɪɪ sɪ: Na tá se, nti na ntiyi táa la? Mpóyɔ Yohaani cə pɛɛ sɪ: Í taa muɣuli nəɣəlɪ. Pécó í taa tɪ nəɣəlɪyɪ təm. Mə laɣa í hɛnə mə kufɛlɪyɪ.

¹⁵Yələa tɛɛlayaa tɛu sɪ pulɪ ká la, halənə pá kəɔ pá suv mayasuyɔ kɛ pa taa sɪ, yaa Yohaani kɛɛ Mesii unɪ. ¹⁶Iləna Yohaani heeli pa tənə sɪ: Ma ilɛ, ləm kɛ ma sə-mɛ. Ama nəɣəlɪ wɛɛ ɪ kəɣ, ilɛ ɪ kələ-m. Halɪ ma ta tala má wəyəsɪ ɪ nəɣhɛ taa ntəŋkpala mayamaya. Feesuyɪ Nəŋɣtɪ na kəkɔ kɛ ilɛ ɪ ká sə-mɛ. ¹⁷ɪ təkə ɪ kufalɪyɪ kɛ ɪ nɪj taa. ɪ ká fala pə tənə təcəyacya na í suu pɛɛ kɛ kpóú taa. Ama ɪ ká tɪ ləɔtɪ kɛ kəkɔ ɣka kaa tɛɣ tɪ kə taa.

¹⁸Sɛyɛsəŋ waani waani kɛ mɪpóyɔ ɪ kaakayana samaa na í heeliyina-wəyɛ Laapaalɪ Kupəŋ. ¹⁹Yohaani ka kalənə wulav Helətɪ kɛ timpi ɪ kpəɣa ɪ taalɪ alɪ Helətɪyati tɪ, na isayatu tənə nti ɪ ka lapa tɪ tɪ tɪɪ. ²⁰Mpóyɔ ɪ lələ isayatu lentɪ tɪɪ, ɪ kpa Yohaani na í təkɪ-ɪ saləkə.

Yesu lə ləm səv

(Matiyee 3:13-17 na Maləki 1:9-11)

²¹Yohaani təɣna yələa tənaya lə ləm səv, iləna Yesu náa polo tɪɪ tɪɪ na pá sə-ɪ. ²²Waatɪ wei Yesu təɣna sələmuyɔ tɪ, isəɔtənyɪ tulaa na Feesuyɪ Nəŋɣtɪ tii ɪ tɪɪ, na pá naakɪ-ɪ isɪ alukuku. Na pá nu nəɣəlɪ nəɣə kɛ isətaɪ sɪ: Nyayalɛ ma luɣu tɛɛ Pəyaya, ma laɣlɛ hɛnə-ɣ səsəm.

Yesu lələyɪ looŋa nyəma

(Matiyee 1:1-17)

²³Yesu caalɪyɪ ɪ təmɛ kɛ waatɪ wei kɛ mpɪ tɪ, ɪ pɪsɪ wɛ isɪ hiu na naanwə, na yələa nyənaya-ɪ isɪ Yosɛɛfɪ pəyaya. Yosɛɛfɪ ná kɛ Heli pəyaya, ²⁴na Heli kɛ Matatɪ pəyaya, na Matatɪ kɛ Lefii pəyaya, na Lefii kɛ Meleci pəyaya, na Meleci kɛ Yannayɪ pəyaya, na Yannayɪ kɛ Yosɛɛfɪ pəyaya, ²⁵na Yosɛɛfɪ kɛ Matatɪyasɪ pəyaya, na Matatɪyasɪ kɛ Aməəsɪ pəyaya, na Aməəsɪ kɛ Nahum pəyaya, na Nahum kɛ Isali pəyaya, na Isali kɛ Nakayɪ pəyaya, ²⁶na Nakayɪ kɛ Maati pəyaya, na Maati kɛ Matatɪyasɪ pəyaya, na Matatɪyasɪ kɛ Semeyɪŋ pəyaya, na Semeyɪŋ kɛ Yosɛci pəyaya, na Yosɛci kɛ Yota pəyaya, ²⁷na Yota kɛ Yowanəŋ pəyaya, na Yowanəŋ kɛ Lesa pəyaya, na Lesa kɛ Solopapɛɛlɪ pəyaya, na Solopapɛɛlɪ kɛ Salatiyɛɛ pəyaya, na Salatiyɛɛ kɛ Neli pəyaya, ²⁸na Neli kɛ Meleci pəyaya, na Meleci kɛ Atii pəyaya, na Atii kɛ Kosam pəyaya, na Kosam kɛ ɪlmatam pəyaya, na ɪlmatam kɛ ɛɛlɪ pəyaya, ²⁹na ɛɛlɪ kɛ Yosuwɛɛ pəyaya, na Yosuwɛɛ kɛ ɪllyɛsɛɛ pəyaya, na ɪllyɛsɛɛ kɛ Yolim pəyaya, na Yolim kɛ Matatɪ pəyaya, na Matatɪ kɛ Lefii pəyaya, ³⁰na Lefii kɛ Simiyəŋ pəyaya, na Simiyəŋ kɛ Yuta pəyaya, na Yuta kɛ Yosɛɛfɪ pəyaya, na Yosɛɛfɪ kɛ Yonam pəyaya, na Yonam kɛ ɪllyakim pəyaya, ³¹na ɪllyakim kɛ Meleya pəyaya, na Meleya kɛ Menna pəyaya, na Menna kɛ Matata pəyaya, na Matata kɛ Natan pəyaya, na Natan kɛ Tafiiti pəyaya,

³² na Tafiiti ké Seseé pəyaxa, na Seseé ké Opeti pəyaxa, na Opeti ké Powaasi pəyaxa, na Powaasi ké Sala pəyaxa, na Sala ké Naasəŋ pəyaxa, ³³ na Naasəŋ ké Aminatapi pəyaxa, na Aminatapi ké Atamiŋ pəyaxa, na Atamiŋ ké Alini pəyaxa, na Alini ké Isələm pəyaxa, na Isələm ké Falesi pəyaxa, na Falesi ké Yuta pəyaxa, ³⁴ na Yuta ké Yakəpu pəyaxa, na Yakəpu ké Isaaka pəyaxa, na Isaaka ké Apəlaham pəyaxa, na Apəlaham ké Tala pəyaxa, na Tala ké Nasoo pəyaxa, ³⁵ na Nasoo ké Seluci pəyaxa, na Seluci ké Lakao pəyaxa, na Lakao ké Faleki pəyaxa, na Faleki ké Ipəe pəyaxa, na Ipəe ké Sala pəyaxa, ³⁶ na Sala ké Kayinam pəyaxa, na Kayinam ké Alafasati pəyaxa, na Alafasati ké Sem pəyaxa, na Sem ké Nowee pəyaxa, na Nowee ké Lameki pəyaxa, ³⁷ na Lameki ké Matusala pəyaxa, na Matusala ké Henəki pəyaxa, na Henəki ké Yaleti pəyaxa, na Yaleti ké Maleleyee pəyaxa, na Maleleyee ké Kayinaŋ pəyaxa, ³⁸ na Kayinaŋ ké Inəsi pəyaxa, na Inəsi ké Seti pəyaxa, na Seti ké Atam pəyaxa, na Atam ké Iso pəyaxa.

4

Satanı mayasəŋi Yesu

(Matiyee 4:1-11 na Maləki 1:12-13)

¹ Yesu lına Yaatanı na Iso Feesuxu Nanhtu toŋ tə ı kiŋ ke səsəm. Məpəyú Feesuxu Nanhtu tənə-i wulaya tətə taa. ² İlena İləyov mayası-ı wəe nule. ı ta təyov puluyv kuyeyŋ ını ı taa. Pə yoosa wəe nule İlena nyəyəsı kpa-ı. ³ Tənaŋa İləyov təma-ı sı: Ye n ké Iso Pəyaxa, yəyətı na pəle tənə tə pəsi təyənaya.

⁴ Ama Yesu cə-ı sı: Pa ħmaawa Iso Təm taa sı, pə taya təyənaya tike ke yulv ka hikina weesuyv.

⁵ Məpəyú İləyov pona-ı timpi pə kulaa tə, na ı kpenti antulinya kawulası tənaya təm kuləm na ı hulı-ı. ⁶ İlena ı təmı-ı sı: Maa ha-ŋ pə toŋ na pə teeli tənə. Pə taya pulv, ma niŋ taa ké pa tv pə tənə, na má nəkaa ma ha wei ma səlāa tə. ⁷ İle ye n ka hənta-m ate, n ká kpaŋa pə tənə.

⁸ Ama Yesu cə-ı sı: Pa ħmaawa Iso Təm taa sı, ı ká sēe nyá Caa Iso, na ı tike ı təmle ke n ká la.

⁹ Məpəyú İləyov pona-ı Yosalem na ı kpaası-ı Iso təsēele comcom nəyov taa, na

ı təmı-ı sı: Ye n ké Iso Pəyaxa ħmaa ate.

¹⁰ Pə taya pulv, pa ħmaawa Iso Təm taa sı, ı ká heeli ı isətāa tillaa ke nyá təm sı pá paasəna-ŋ teu. ¹¹ Pəcə lentı wəe tətə sı: Paa teeli-ŋ pa niŋ taa ké teu təkpa sı pá taa kəw na pəle natəli tá cə-ŋ.

¹² Ama Yesu cə-ı sı: Pa ħmaawa Iso Təm taa sı, n kaa mayası nyá Caa Iso sı ı ná ı waalı.

¹³ Waatu wei İləyov tēma-ı mayasuyv ke pə tənaya mpv, İlena ı tēe na ı taŋa wole kufate.

Yesu caaləŋi ı təmle ke Kalilee

(Matiyee 4:12-17 na Maləki 1:14-15)

¹⁴ Pəle pə waalı İle Yesu məla Kalilee na Feesuxu Nanhtu toŋ haya-ı, na ı təm yekəŋi həyələyov ħkv kv tənə kv taa. ¹⁵ ı səyəsəŋa Yuta nyəma təkotilenaa taa na yələa tənə puyvlaya-ı.

Nasaleti nyəma kisa Yesu

(Matiyee 13:53-58 na Maləki 6:1-6)

¹⁶ Məpəyú Yesu pola Nasaleti timpi ı puwa tə, na ı svv Yuta nyəma təkotile taa ké kuyako kuhəsəyov wule, İsu ı tu lakı tam tə. Məpəyú ı kulaa sı ı kaləŋi Iso Təm. ¹⁷ İlena pá cele-ı Iso kuyəyətutu teləsulv İsayii takəlaya. Məpəyú ı heta timpi pa ħmaawa sı:

¹⁸ Tacaa Feesuxu wə ma kiŋ, na ı ləsa-m sı má heeli

Laapaalı Kupəŋ ke kunyəntunaa.

Na ı tila-m sı má heeli saləkətnaa ke pa hətvov təm.

Na yulvmaa ke pa İse kuluyv təm.

Sı má waası mpa pa muŋuliŋi tə.

¹⁹ Sı má heeli-wəŋe pənaya ħka

Tacaa ká waası ı yələa tə ka kənte təm.

²⁰ Yesu tēma İlena ı kpili-ke na ı cəla paasənlv na ı cəŋa. Məpəyú Yuta nyəma təkotile taa nyəma tənə pama İse ke ı təw.

²¹ Tənaya ı svv-wəŋe yəyətuyv sı: Təm nti paa ħmaawa na ı tu nu-təŋi nəwəwə tə, sarja ntə tə lapa.

²² Məpəyú pa tənə pa tisa teu na pá samı-ı. Na ı kuyəyətutu tənə lapa-wəŋe leleŋ, halı pá la-wəŋe piti na pá tə sı: İsu Yosəefv pəyalv?

²³ Tənaya Yesu tēma-wə sı: Tampana təw, ı ká tē na ı tuku-m İtuule sı: Fətv, fē nyá ti. Halı ı ká yəyətı-m sı má la ma ıcatē taa cəneye mpi pə lapa Kapənahum na ı nu tə.

²⁴ Ṣpóyú Yesu tasa-we sí: Tampana ke ma heeliyi-me yoo, paa nyənəxi lso kuyəyətutu teləsulu nəyóluyú puluyú i mayamaya i icate taa. ²⁵ Ntəŋ i nyəmə sí alaa leelaa ka we payale ke lseyeli taa ké waatu wei wulaya lapa pusi tooso na isətənaa naatoso ke ilii waatu taa tō. Halı nyəyəsı səsəyəsı lu tətə tənə. ²⁶ Paa na mpv lso tá tili ilii ke pa taa nəyólú kiŋ. Ama alu leelu nəyólú wei i ka we Sitəŋ tətə taa ké Salepəta tō, i kiŋ ke i tila-i. ²⁷ Na lso kuyəyətutu teləsulu ilisee waatu taa tənuyv tō asilima kütəŋ nyəma ka we səsəm tətəyó lseyeli. Paa na mpv pa ta waasi pa taa nəyóluyú i kütəŋ. Ama Silii tu Naaman tike ke pa waasaa.

²⁸ Waatu wei Yuta təkotile taa nyəma nu i təm nti tō, pə haŋa-weye səsəm. ²⁹ Ṣpóyú pa kulaa na pá həmi-i na pá luna icate waali, na pa kpaana-i hatoo puyv ŋku ku tō pa icate wee tō ku nyuvv taa, timpi pə lapa tokuyv tō, sí pa tusiŋi-i. ³⁰ Ilena Yesu fayana pa heku taa na í tēe i nyəŋku.

Iləyəhilu nəyólú i təm
(Maləki 1:21-28)

³¹ Ṣpóyú Yesu pola Kapənahum, Kalilee tətə taa icate natəli, na í seyeŋi-weye kuyaku kuhəesuyv wule. ³² Ṣpóyú i seyeŋi-weye cəpa pa laŋa ke teu. Pə taŋa pulv, i seyeŋa-weye na toŋ, i ta nyá. ³³ Pə pamna apalu nəyólú ka we Yuta nyəma təkotile taa na í hii iləyəv isayəv nəyólú. Ṣpóyú apalu unı i koo səsəm sí: ³⁴ Ee Nasaletı Yesu, n caa-weye tá kiŋ? Ta wakəloyv ke n kəma? Ma nyəma-ŋ teu, n ké lso yulv naŋŋtu wei i tilaa tō.

³⁵ Tənaŋa Yesu kaləna-i sí: Hei nyá, su na n se apalu unı i waali.

Ṣpóyú iləyəv petə-i samaa heku taa na í yeŋe-i na í se. Ama i ta lapı-i pulv. ³⁶ Ṣpóyú pə lapa yəlaa ke səyənıv na pá təŋ təma sí: Hm, təm tənə. I yəyətəyənə aləyaa na apalətv na toma, na í təyənəxi-we.

³⁷ Ṣpóyú i hətə yaa tətə tənə taa.

Yesu waasa kütəntənaa payale
(Matiyee 8:14-17 na Maləki 1:29-34)

³⁸ Yesu luna Yuta nyəma təkotile taa ilena í polo Siməŋ təyaya. Watv suvakaya Siməŋ yəsə ke səsəm, ilena pá wiina Yesu sí í waasi-i. ³⁹ Ṣpóyú Yesu luŋa i tō na í

kaləna watv, na tə ya i tō. Tənaŋa alv kula kpakpaa na í caləsi-we.

⁴⁰ Ilim tv kpakpaa, ilena pa tənə mpa paa wəna kütəntənaa ke waanı waanı tō pá kəna-we. Ṣpóyú i tənə i niŋ ke paa wei i tō na pá hiki alaafəya. ⁴¹ Aləyaa mayamaya ná se yəlaa payale waalı na pá kooki sí: N ké lso Pəyalv ké. Ama i kaləna-we, i ta tisi sí pá yəyətı: Pə taŋa pulv, pa nyəmə sí i ké Mesii.

Yesu lakı waasv ke Yuta tətə taa
(Maləki 1:35-39)

⁴² Waatu wei tēv femə tō, Yesu luwa na í polo timpi yəlaa fəi tō. Ṣpóyú yəlaa samaa pəeka-i, haləna pá tala i cəlo. Pa luŋv lapa sí pá təkı-i, pá taa yeŋe na í tēe. ⁴³ Ama Yesu cə-we sí: Aai, pə wee ké sí má heeli acaləe lenna ke lso Kawulaya Laapaalı Kupaŋ. Pə taŋa pulv, pə mayamaya pə tō ké lso tila-m.

⁴⁴ Tənaŋa Yesu tēewa na í lakı waasv ke Yuta tətə taa pa təkotilenaa taa.

5

Yesu kpa i kancaalaya ifalaa
(Matiyee 4:18-22 na Maləki 1:16-20)

¹ Kuyaku nakulı yəlaa nyəkayaa Yesu ké lso Təm nuv tō, na í səŋa Kenesaletı lvm nəyó. ² Ṣpóyú i nawa kpuləŋ naale səŋa kütəŋ tō, na tiina kpalaal lu i taa na pá polo pa pulv cətvv. ³ Ilena í kpa i taa ləŋkv taa, na kpuluyv ŋku ku ké Siməŋ nyəŋkv. Ṣpóyú i sələma-i sí i hatələna-i-kuyv kütəŋ ke pəcə. Ilena í cəya ku taa na í svv i seyeŋiwe taa.

⁴ Waatu wei i tēma-weye seyeŋiwe tō i heela Siməŋ sí: Tuusi na n polo luməŋ taa na í tv mə pulv na í puu tiina.

⁵ Siməŋ cə-i sí: Tacaa, tə tēma wuv ke yem ké tēv na ku fem, taa ta puu pulv. Paa na mpv n tōma sí má tv tō, maa tv.

⁶ Pa tv mpv ilena pá puu tiina ke səsəm pə tu fəi, halı pa pulv caakaya cəlvv.

⁷ Ṣpóyú pa hata pa taapalaal mpa paa we kpuluyv ləŋkv taa təyó niŋ sí pá kəw pá səna-we. Pəle pa kəma ilena pá ləsi tiina na pá suuli kpuləŋ unı i naale, haləna pə ŋmilisiŋi-we. ⁸ Siməŋ Piyeə nawa mpv, ilena i luŋ Yesu ke akula ke kpakpaa na í tō sí: Tacaa, taa kpətəna-m, ma ké isayəv mayamaya ké.

⁹ Pə taŋa pulv tō, tiina nna pa kpa mpv tō, a təv ka lapa í na mpa paa wee təyó

səxəntu ke səsəm. ¹⁰ Haləna pə la mpv tətəxə i taapalaa Sepetee pəyalaa Saaki na Yohaani. Tənaɣa Yesu heela Siməŋ si: Taa nyá pənente yəlaa ke n ká puu.

¹¹ Pa ləsa kpuləŋ ke lum taa, ləna pá yele pə təna təpai na pá hu i waali.

Yesu waasa tónyuv təo asilima kutəŋ tu (Matiyee 8:1-4 na Maləki 1:40-45)

¹² Yesu ka wə ɪcate natəli tə taa, na yulv wei tónyuv təo asilima kutəŋ waasa i təna tə i ka wə təna. I na Yesu ləna í polo na í hən̄ti-i ate na í wiina-i təkpeɛ si: Tacaa, ye n ka tisaya n taa waasi-m?

¹³ Ḿpúyú Yesu kusa i niŋ na í tokəna-i na í tómi-i si: Teu ma tisaa, alaafəya í la. Ḿpúyú i kutəŋ tema kpakpaa. ¹⁴ ləna Yesu kpaali-i si: Taa heeli nəɣəlv. Ama tɛɛ kpakpaa na kətəlv na-ŋ, ləna í yiɣisi isui Moisi ka kɛsəsvu tə, na pə la yəlaa ke aseeta.

¹⁵ Paa na mpv tə, i hətə təŋna yaav na pə puki, na samaa kotiyi i kiŋ ke səsəm səsəm si pa nukɪ i sɛxəsəvɔ, na í waasəvi-wɛxɛ pa kutəməŋ. ¹⁶ Ama un̄i i pukaya waatu waatu ke timpi timpi yəlaa fɛi tə, na i sələməvi ləo.

Yesu waasa kutəŋ kutəlvəlvu tu (Matiyee 9:1-8 na Maləki 2:1-12)

¹⁷ Kuyaku nakulɪ Yesu sɛxəsaya. Pə pamna Falisanaa na ləo Təm sɛxəsəlaa mpa pa luna Kalilee na Yuta pa acalɛ təna taa na Yosalem tə paa wə təna na pa caya. Na Tacaa toma ka wə Yesu kiŋ na i lakɪ na kutəntunaa hikiyi alaafəya. ¹⁸ Ḿpúyú yəlaa səxəla kutəŋ kutəlvəlvu tu nəɣəlv na kpatale, na pá pɛkəvi si pá tana-i Yesu kiŋ ke kutuluyv taa na pá su-i i isentaa. ¹⁹ Ama yəlaa samaa təo pa ta na timpi təo paa səsəna-i tə. ləna pá kpaana-i ləpətu təo na pá wesi-ti, na pá tisi í na i kpatale ke samaa hekv ke Yesu isentaa. ²⁰ Waatu wei Yesu ná pa naani tə i təma si: Ma taapalv, nyá isayətu husaa.

²¹ Tənaɣa ləo Təm sɛxəsəlaa na Falisanaa pa suv miituyv si: Aweyɛle un̄e un̄i na í kpakəvi i ti na í kɛsəxəna ləo? Awe pəsəvi na í husi isayətu, ye pə taya ləo paasi?

²² Ama Yesu ná cəkəna pa huwɛ, ləna í pəosi-wɛ si: Pepe təo kɛ í huɔki ḿpúyú mə taa? ²³ Nti tə yəotuyv kələna tələv? Nyá isayətu husaa, yaa kulɪ na í tə? ²⁴ Təv, maa huli-mɛ si Yulv Pəyaya má, ma pəsəvi na má husi isayətu ke atɛ cənɛ.

Tənaɣa i təma kutəntu si: Kulɪ na í kpaya nyá kpatale na í kpe. ²⁵ Tənaɣa i kulv kpakpaa ke pa təna pa isentaa, na í kpaya kpatale nte tə təo paa husa-i tə na í saŋ ləo na í kpeŋ. ²⁶ Ḿpúyú pə lapa pa tənaɣa piti kɛ səsəm na pá saŋ ləo. Halɪ pá la-wɛxɛ səxəntu na pá cəŋ pá yəotv si: Ama puvɛ, saŋa ke tá na kəkəlv təm.

Yesu yaaki Lefii

(Matiyee 9:9-13 na Maləki 2:13-17)

²⁷ Ḿpúyú Yesu luwa na í mayana lampuu mɔlv nəɣəlv wei pa yaa si Lefii tə, na í caya i lampuu təmɔlv. ləna í tómi-i si: Kulɪ na í təŋi-m.

²⁸ Ḿpúyú Lefii kulaa na í yele pə təna na í hu i waali.

²⁹ Ḿpúyú Lefii lapa-i mɔvlle ke teu ke i təyaya taa, na pá na lampuu mɔlaa pəxale na yəlaa ləlaa pá caya təxəv. ³⁰ Ḿpúyú Falisanaa na pɛle pa ləo Təm sɛxəsəlaa pa kəma na pá pəosi i ifalaa ke umiitav si: Pepe təo kɛ mə na lampuu mɔlaa na asayaa í kpenta tətəxəle na tənyəle?

³¹ Ama Yesu cə-wɛ si: Pə taya alaafəya nyəma nyuləxəna fɛtaa, ama kutəntunaa kɛ. ³² Ma kəmayv si ma heeliyi asayaa si pá layasi, pə taya kupama.

Yesu kɛsəvi nəhəkətu təm

(Matiyee 9:14-17 na Maləki 2:18-22)

³³ Ḿpúyú yəlaa napəli pa təma Yesu si: Yohaani ifalaa na Falisanaa nyəma pa həkəvi nəosi ke tam na pa sələməvi pə waatunaa, na nyá nyəma náa təkɪ na pá nyəvki yem.

³⁴ ləna í cə-wɛ si: í ká pəsi na í la na akpayaɔv taapalaa həkə nəxə na í na-wɛ pá wɛɛ? Aai. ³⁵ Ama pu kəo pə kɛsi kuyaku nakulɪ, ləna pá ləsi-i pa hekv, ɪlɛ waatu un̄əvi paa həkə nəxə.

³⁶ Ḿpúyú i tasa-wɛxɛ ituule ke tukuyv tətə si: Paa cəxəvi puuyv kufaluyv təo na pá tə kupənvu. Pá lapa mpv, pa wakəla kufaluyv. Pəyɛle saaliya kaa muna kupənvu. ³⁷ Nəɣəlv kaa suv sɔlvv kufam ke sɔlvv huluv kupəŋ taa, təfə sɔlvv kufam yasəvi huluv kupəŋ un̄əvi na pə ti na huluv wakəli yem. ³⁸ Ama huluv kufəŋ taa kɛ pa suuki sɔlvv kufam. ³⁹ Yulv wei i təma sɔlvv kupəŋum ke nyəv tə, i luyv u lakɪ apila. Pə taya pulv, kupəŋum ke yəlaa saŋ.

6

Yesu kele kuyaku kuhéesuvu tu
(Matiyee 12:1-8 na Maləki 2:23-28)

¹ Mǝpǝyǝ Yesu na ı ifalaa pa fayana tǝɣɔnaɣa pee taale natəli tǝ taa kǝ kuyaku kuhéesuvu kuli ku wule. Tənaɣa ı ifalaa suv tǝɣɔnaɣa pee nyəŋka ke pɛluɣu, na pǝ nuɣutiɣi pa niŋ taa na pǝ saləɣi. ² Mǝpǝyǝ Falisanaa napəli pa pǝsa-wɛ sɪ: Pepe tǝw kǝ ı lakɪ mpi pǝ fɛi lapu ke kuyaku kuhéesuvu wule tǝ?

³ Tənaɣa Yesu cɔ-wɛ sɪ: Ye mpv ı ta kala mpi Tafiiti lapa waatu wei nyǝɣɔsɪ pu ı na mpa paa wɛ ı cɔlɔ tǝ? ⁴ Isəna ı suv lǝ tǝɣaɣa taa na ı kpaɣa potopotona mpa paa su lǝ tǝ na ı tǝɣɔ na ı ha ı taapalaa tǝ. Pəyele pǝ fɛi sɪ nǝɣɔlv ı tǝɣɔ-wɛɣe yem na pǝ ta kǝ katəlaa.

⁵ Mǝpǝyǝ Yesu tasa-wɛɣe heeluyɔ tǝtɔ sɪ: Yulv Pəɣaɣa mayale kuyaku kuhéesuvu sǝsɔ tǝtɔ.

Nkpaləkpəkaya tu
(Matiyee 12:9-14 na Maləki 3:1-6)

⁶ Mǝpǝyǝ Yesu suv Yuta nyəma təkotile taa kǝ kuyaku kuhéesuvu kuli ku wule na ı sɛɣesəɣi. Pə pamna apalu nǝɣɔlv ı wɛ təna na ı ŋkpalaya ntǝɣɔŋ nyəŋka kpekaa. ⁷ Na lǝw Təm sɛɣesələa na Falisanaa cəɣaa na pǝ kɛŋna-ı teu, sɪ pa naa sɪ ı kǝ waasi yulv ke kuyaku kuhéesuvu wule yaa isəna. Pa lakɪ mpvɔle sɪ pǝ hiki nti paa waanna-ı tǝ. ⁸ Ama ı cəkəna pa hɔwɛɛ, ɪlɛna ı tǝ ŋkpaləkpəkaya tu unɪ sɪ: Kulɪ na ı sǝŋ heku taa cənɛ.

ɪlɛna ŋkpaləkpəkaya tu unɪ ı kulɪ na ı polo ı sǝŋ təna. ⁹ Na Yesu tǝ-wɛ sɪ: Ma pǝsəɣi-mɛ sɪ tǝ mpaav taa, kupantu ke pǝ mɔna pǝ la kuyaku kuhéesuvu wule yaa isayatu? Paa waasi yaa paa ku?

¹⁰ Tənaɣa Yesu nyəna pa təna pa isentaa, na ı tǝ apalu unɪ sɪ: Təw, loosi nyǝ niŋ.

Mǝpǝyǝ ŋkpaləkpəkaya tu unɪ ı lapa mpv, ɪlɛna ı niŋ heti. ¹¹ Mǝpǝyǝ pǝáná kpa-wɛɣe sǝsɔm, na pǝ mayasəɣi isəna pǝ la Yesu tǝ.

Tillaa sǝsaa naanowa na naale kpav
(Matiyee 10:1-4 na Maləki 3:13-19)

¹² Waatu unɪ ı taa kǝ Yesu kpa puɣu taa kǝ lǝw sələmɔɣu, na ı sələmi mǝpǝyǝ teu na ku fem. ¹³ Pə kəma pǝ fe ɪlɛna, ı yaa ı ifalaa na ı ləsi pa taa kǝ yəlaa naanowa na naale, na ı ha-wɛɣe hətɛ sɪ tillaa. ¹⁴ Mpe unɪ pa

həla ntɔ. Siməŋ wei ı cuɣusaa sɪ Piyeɛ tǝ, na ılé ı neu Antəlu, na Saakɪ na Yohaani, na Filipu, na Paatelemii, ¹⁵ na Matiyee, na Tomaa, na Aləfe pəyalv Saakɪ, na Siməŋ wei pa cuɣusaa sɪ Selotɪ tǝ, ¹⁶ na Saakɪ pəyalv Yutaasi, na Yutaasi lǝkaleeu wei ı lapa Yesu ke kəlmətɔ tǝ.

Yesu sɛɣesəɣi samaa na ı waakɪ kutəntunaa
(Matiyee 4:23-25)

¹⁷ Yesu na ı ifalaa pa tiikayana puɣu tǝw, ɪlɛna ı sǝŋ timpi taa puɣu fɛi ipilisav na pǝ walaɔ tǝ. Təna unəɣi ı ifalaa pəɣale na Yuta təna samaa na Yosalem nyəma na Tiiri na Sitəŋ lum nǝɣɔ nyəma pa təna paa timsaa. ¹⁸ Paa kəmayaa sɪ pa nuki ı sɛɣesuvu, na ı waasi-wɛɣe pa kutəməŋ tǝtɔ. Na ı waasa mpa pɛle aləɣaa tukaya wahala tǝ tǝtɔ. ¹⁹ Samaa unɪ ı təna ı lukaya kǝ sɪ ı tokixina-ı. Pə taya pulv, toma naali a ka wɛ ı kiŋ na pǝ nuki a tan, na a waasəɣi pa tənaya pa kutəməŋ.

Kupantu na isayatu
(Matiyee 5:1-12)

²⁰ Mǝpǝyǝ Yesu kusa isɛ na ı nyənɪ ı ifalaa na ı tǝ sɪ:

Mpa mɛ ı kǝ kunyəntunaa tǝ,
ı nu leleŋ kǝ.

Mə tənna lǝw Kawulaya.

²¹ Mɛ mpa nyǝɣɔsɪ wɛna kayana tǝ,
ı nu leleŋ kǝ.

Mu tɛna na ı haɣa teu.

Mɛ mpa ı wiiki kayana tǝ,
ı nu leleŋ kǝ.

ı kǝ tɛ na ı wɔŋ teu.

²² Paa yəlaa taa huuna-mɛ, yaa pa tǝɣɔna-mɛ, yaa pa tuv-mɛ, yaa pa ku mə nyǝɣ ke Yulv Pəɣaɣa mə ma tǝw, ı nu leleŋ kǝ. ²³ Waatu unɪ mə laŋa ı heɛ sǝsɔm na ı paa teu. Pə taya pulv, mə kasəɣaya kǝ tǝw sǝsɔm ke isətəa kǝ. Mpɔ unɪ pə mayamaya ke pa caanaa ka lapa lǝw kuyəɣotutv tɛləsələa.

²⁴ Tɔŋtunaa mɛ mə təm wɛ waiyo kǝ,
ı tɛma mə leleŋ tǝɣɔv tǝ sɛ.

²⁵ Haɣalaa mɛ mə təm nə wɛ waiyo kǝ mpɔ unəɣi.

ı kǝ nə nyǝɣɔsɪ ke teu tǝ sɛ.

Mpa mɛ mə wɔŋixi kayana tǝ,
mə təm wɛ waiyo kǝ mǝpǝyǝ.

ı tɛŋ ı cəɣa ləɣaya na isəlvɔm pǝ taa kǝ.

²⁶ Yəlaa tənə í kəma na pá saŋ-me, mə təm ká la waiyo ké. Mpu uní pə mayamaya ke mpe pa caanaa ka lapa ləso kuyəxtətu tələsəlaa pəpətnaa.

Səoli nyá kolontu
(Matiyee 5:38-48 na 7:12)

²⁷ Ḿpúyó Yesu təma sɪ: Ma heeliyi mpa me í nuki ma təm tə sɪ: Í səoli mə kolontunaa, na í lá mpa paa caa-me təyo kupantu. ²⁸ Í kooli kupantu ke mpa pa kooliyi-meyə mpuɪ tə. Í sələməna mə isayalataa ke ləso. ²⁹ Wei í mapa nyá ləkpəyasaya, kəesi-ı ləŋka. Nəyəlɪ í ləeka nyá kpai, cəle-ı nyá capa tətə. ³⁰ Wei í sələma-ŋ, taa pəmi-ı, wei í ləeka nyá kəwənəm, taa pəsi-ı pə təm. ³¹ Mpi mə caa sɪ yəlaa í la-mə tə, mu la pəleye-wɪ tətə.

³² Ye mpa pa sələxi-me tə pa tike ké mə sələxi, ɪle pəpeye í tɛwa tətə? Asayaa mayamaya ná sələxi mpa pa səla-we tə pa tike tətəyo. ³³ Ye mpa pa lakɪ-meyə kupantu tə pa tike ke í ká təŋəxi na í lakɪ, ɪle pəpeyele í tɛwa? Ḿpúyó asayaa mayamaya ná lakɪ tətə mɛɛ. ³⁴ Ye mpa í tɛləxi sɪ paa tɛ na pá feli-me təyo ı təŋəxi na í kəntəxi, ɪle pəpeyele mə tɛwa? Asayaa mayamaya ná tɛləxi sɪ paa tɛ na pá feli pəle təyo pa kəntəxi pa təma mɛɛ. ³⁵ Aai, í sələxi mə kolontunaa na í lakɪ-weyɛ kupantu. Í kəntəxi, í taa tələsɪ fəlyu təm ke ləlo. Pu ye le na mə kasəyaya tə səsom, na í ká pəsi isətəa ləso səso pəyalaa. Paa fəfəinaa na asayaa, ɪlé ı lakɪ kupantu ké. ³⁶ Í lakɪ təmaya kupantu ke teu isu mə Caa lakɪ-meyə kupantu tə.

Təma footuxu fəi teu
(Matiyee 7:1-5)

³⁷ Í taa footi ləlaa, pə taa kəo na ləso footi-mɛ. Í taa tu ləlaa ke tasəkəle, pə taa kəo na ləso tu-meyə tasəkəle. Í h́lí təmaya suulu ke timpi í pəntəxəna təma tə, na ləso ká h́lí-meyə suulu. ³⁸ Í haaki na ləso ká haaki-mɛ. Pə təya pulɪ, ləso ká mayasɪ ké na pá su na pá watɪ na í ciyiti na í nyəkɪ na í pəli-mɛ. Mayasəlaya ŋka mə mayasəxəna ləlaa tə, ŋkeye ləso ná kəŋ na í mayasəna-mɛ tətə.

³⁹ Ḿpúyó Yesu tasa-weyə lenti sɪ: Ntəŋ í nyəmə teu sɪ yuləm kaa pəsi na í h́o ı ləlo, təfə pa naale paa hoti ṕúyó taa ké. ⁴⁰ Təmle kpələməlu ta kəli ı hullu. Ama kpələməlu í

kəma na í nyɪ təkəpəskəpəsi, í na ı hullu pa pəsa kuləm ké.

⁴¹ Isənaya pə lapa na hí naaki nyuliim wei ı we nyá təxəntəle isəpəle taa tə, na hí kaa na kpátúyó ŋku ku we nyá mayamaya nyá nyəntə taa tə? ⁴² Isənayəle nyá pəsəxi na hí tə sɪ: Apaŋ nyá səŋ təkpi na má ləsi nyá isəle taa nyuliim, na kpátúyó we nyá nyəntə taa? Cəsəlu nyá, ləsi kpátúyó ŋku ku we nyá mayamaya nyá isəpəle taa tə, ɪlena pəcó hí ná teu təcɛɛɛɛ na hí ləsi nyá təxəntəle isəle taa nyuliim unɪ.

Pa nyəŋ tuxu na ku pile ké
(Matiyee 7:16-20 na 12:33-35)

⁴³ Tuxu kupəŋku ı lələxi kpai pile se, pəcó kpai tuxu naa lələxi pile kupante tətə. ⁴⁴ Pa nyəŋna paa tuxu ŋku na ku pile cəlayə. Yulɪ kaa kooli tuxu ŋku pa yaa sɪ fiki tə ku pee ke səsoɪ təo se, pəcó paa kooliyi tuxu ŋku pa yaa sɪ ləseŋ tə ku pee ke kələŋ təo tətə. ⁴⁵ Yuləpaŋ kupantu lukəna tuu ı lotu taa kupantu kiŋ ké. ɪlena isayəw unɪ ı isayətu luna tuu ı lotu taa isayətu kiŋ. Pə təya pulɪ, isəna yulɪ lotu taa təowa tə ḿpúyó ı yəxtəyaxa h́ləyí.

Layətu na kumələŋ pa kutuləŋ ŋmaɪ
(Matiyee 7:24-27)

⁴⁶ Ḿpúyó Yesu təma sɪ: Í yaa-m Tacaa Tacaa suwe na ı təŋəxi ma kuyəxtətu? ⁴⁷ Maa h́lí-meyə yulɪ í kəma ma kiŋ na í nu ma təm na í təŋ-tɪ pəntu we isəna tə. ⁴⁸ ı nəxəsəna ké isu yulɪ caakuyə kutuluyə ŋmaɪ na í huli na í tala atə kəkəpəmyə na pəcó í su kite təyo. Pəyo kəma na ká su ɪlena lum watɪ, haləna pə hola ma-ku. Paa na mpu pə ta ciyiti-kuyə ku ŋmatu teu təo. ⁴⁹ Ama wei ı nuki ma təm na ı təŋəxi-tɪ tə, ɪlé ı we ké isu wei ı ŋma kutuluyə ke atəye yem tə, kite kupante fəi. Lum hola mapəku, ɪlena ku tɪ kpəkpaɪ na ku la asaala səso ke yem.

7

Yesu waasa Lom yoolu yom
(Matiyee 8:5-13)

¹ Yesu kəma na í tɛ yəlaa ke faaci lapu, ɪlena í məli Kapənahum. ² Lom yoolu səso nəyəlɪ ka wəna yom na ı luyə suu-ı səsom. Yom inəxi pə wukaya na í caaki səm. ³ ı nu Yesu taŋ, ɪlena í tili Yuta nyuyə nyəma napəli sɪ pá wiina-ı na í kəo í waasi ı yom

uni. ⁴Pele pa tala Yesu kin, ilena pá wiina-
i tákpeɛ si: Apalu uni i nəḡəsəna n̄ waasi-
i. ⁵Pə taɣa pulu, i sɔɔla ta piitim ke səsəm, hali
i n̄ma-tuyu takotile.

⁶Tənaɣa Yesu tənɣa-wɛ. i kɔma í kɔtəna
təyaya, ile yoolu uni i tila i taapalaa nté
si: Taca, taa ku nyá təyi yem, ma ta tala
si n̄ suu ma təyaya. ⁷Hali mpv inəyi maa
huwa si ma ta tala má kɔɔ ma mayamaya
ke nyá kin. Pə tɔɔ ile, yɔɔɔti kuyɔɔtu ke
təm kolum na ma yom hiki alaafəya. ⁸Pə
taɣa pulu, ma isəntə ma see ma səsaa ké.
Páɔɔ ma wena ma səkpema na pele pa laki
ma luyi nyəntu. Na má heela pa taa wei si
í polo cəne, i puki ké. Na má heela wei si í
kɔɔ, ilé i kɔɔ tɔtɔ. Páɔɔ ye ma heela ma yom
si í la pəne, i laki ké.

⁹Yesu nu mpv, ilena í sa yoolu səsə uni,
na í pəsəna samaa wei i tənɣa-i tɔ i tɔɔ
na í tɔ si: Pəpətu fəi lelen, paa lseyeli taa
mayamaya ma ta nata yulu na í tema i taa
na lso ké isəntə.

¹⁰Yoolu uni i tillaa kɔma na pá məli
təyaya, ile pa mayana yom inəḡəle na i
alaafəya təmmam.

Yesu fesa alu leelu pəyalu

¹¹Pəle pə waali Yesu pola icatɛ nte pa yaa
si Nayin tɔ taa ké kpakpaa, na i ifalaa na
samaa payale ke i waali. ¹²Yesu kɔma isu
i suki icatɛ, ile alu leelu nəḡolu i pəyaya
səpayale na pá pukina-keɣe pim, na icatɛ
nyəma samaa tən leelu uni i waali. Nke uni
ka tike ke leelu uni i ka lulaa. ¹³Taca na-
i, ilena i təm lapu-i pətəɔtəle, na í tɔm-i si:
Taa wii.

¹⁴Mpúyó Yesu polaa na í tɔki sətɔ kpatəle,
ilena səḡəllaa náá səɣ, na Yesu tɔ si: Ifepu
nyá ma caa si n̄ kuli.

¹⁵Tənaɣa sətɔ uni i kulaa na í suu
yɔɔtəya, na Yesu cɛle-i i too. ¹⁶Mpúyó
səḡəntu kpa pa tən na pá sən lso na pá tən
si: lso kuyɔɔtutu teləsulu səsə lu ta heku
taa. Na pá tasa tɔtɔ si: Pwɛ, lso kɔma si i
tən i yəlaa.

¹⁷Mpúyó mpi Yesu lapa mpv tɔ pə təm ya
Yuta tətɔ tən, na pə cɔɔ tətɔnaa tən taa.

*Lum sɔɔl Yohaani tila Yesu kin si i naa
(Matiyee 11:2-19)*

¹⁸Mpúyó Yohaani ifalaa heela-i təm nti
tə tən. Ilena í yaa pa taa naale, ¹⁹na í tili-
weɣe Yesu kin si pá pɔɔsi-i si inəḡəle wei i
təm paa tɔma si i ká kɔɔ tɔ, yaa nəḡolu wɛɛ i

kən, tə tən ile? ²⁰Pele pa tala Yesu cɔɔl, ilena
pá tɔ si: lso lum sɔɔl Yohaani kusəna-tu si
tə pɔɔsi-ɣ si: Nyəḡəle wei i təm paa tɔma si
i ká kɔɔ tɔ, yaa nəḡolu wɛɛ i kən, tə tən ile?

²¹Pə pamna waatu uni i taa Yesu waasaya
yəlaa payale ke pa kutəmən, na í laki na
acamaa hikiyi alaafəya, na í looki aləḡaa,
na í kuliyi yulumaa payale isɛ. ²²Ilena
í tɔ-wɛ si: í polo na í heeli Yohaani ke
mpi í nawa na nti í nuwa tɔ si: Yulumaa
naaki, kaakalasi tən, tənuyu tɔɔ asilima
kutən nyəma naaki nyuyi, na ntamaa ná
nuki, na sətəa ná fɛɣ. Páɔɔ kunyəntɔnaa ná
tən Laapaali Kupaɣ ke nuu. ²³Wei i naani
kaa lu ma tɔɔ tɔ, puntu nu lelen ké.

²⁴Yohaani tillaa mpe pele pa koma na pá
kpe, ilena Yesu suu samaa ke Yohaani uni i
təm ke pɔɔsuyi si: Pepeye í ka pola wulaya
tətu taa ké nav ye? Heelim makí na pá
ciyitiyi səsəncəɣa nka tɔ? ²⁵Ile pepe nav ke
i polaa? Yaa yulu wei i suu kacəka wontu
tɔ? Tɔw, mpa pele pa suuki kacəka wontu
na pá wɛ lelen taa tɔ, awulaa tɛɛsi taa ké
pele pa wɛɛ. ²⁶Ile pepe mayamaya ke i ka
tu pola nav? Yaa lso kuyɔɔtutu teləsulu
nəḡolu? Tampam, lso kuyɔɔtutu teləsulu
ké, hali ma heeliyi-mɛ si i tu kala mpv. ²⁷i
təm ke pa tu n̄maawa lso Təm taa si:

Nyən ma tillu ntɔ,
ma teləsəyi nyá nəḡə tɔɔ si
í taɣani nyá mpaan na n̄ kən.

²⁸Tampana ke ma heeliyi-mɛ yoo, tuu tɔ
pa ta lulətə nəḡolu na puntu tɛɛ Yohaani
fa. Ile paa na mpv tɔ, ye mpa pa tisaan na
lso tɔɣə pa tɔɔ ké kawulaya, pa taa səkpeli
mayamaya tɛɛ-i.

²⁹Pa tən mpa pa nu təm nti tɔ pa ha
lso ké tampana, hali pə kpeɣna lampuu
mulaa mayamaya. Pə taɣa pulu, paa tema
tisuyi si Yohaani í sɔ-wɛɣe lso lum. ³⁰Ama
Falisanaa na lso Təm sɛɣəsəlaa ná kisa
təmlɛ nte lso ka huwa si i ká la-wɛ tɔ, pa
ta tisi si Yohaani í sɔ-wɛɣe lso lum.

³¹Mpúyó Yesu tasaa si: Pepeyele má
kɛəsəna kufalaɣ yəlaa panɛ? Isu pepe cav
kele pa nəḡəsənaa tɔ? ³²Pa nəḡəsəna ké
isu piya cakuyi kataya taa na si tən tɔma
si: Anɛ tə hula həsi í ta paa. Páɔɔ tə wii
ləyaya wula, í tá wii. ³³Pə taɣa pulu, lum
sɔɔl Yohaani koma tɔ, i tɔki tənənaɣa, páɔɔ
u nyɔɔki solum. Ilena mu tən si uləḡəhilu
ke-i ké. ³⁴Yulu Pəyaya má, ma məlaa na
má kɔɔ na má tɔki na má nyɔɔki, ilena

í tayanaxi maya yoxotuxu toto si ma ké hilitu na sulsunyobol. Aaiyee si lampuu mulaa na asayaa pa ceu ké. ³⁵ Ama lso lmayasae tewaxa, hali pa naaki rípxó mpa pa tənəxi-ye to pa kin.

Yesu suv Siməŋ tayaŋa taa

³⁶ Kuyaku nakoli Falisa nəŋol ı yaa Yesu ké təŋov. İlena Yesu suv ı tē na í caya na í tənna təŋov. ³⁷ Apalaa tēna alv nəŋol ı ka we ıcate ıtē tē taa. Mpxó alv unı ı nuwa si Yesu caya təŋov ke Falisa tayaŋa taa, ılena í kəna tulaalv kupəŋ nəŋol na akpaləpiya. ³⁸ Na í lunŋ Yesu nəohē tē na ı waalı tō na í wiiki. Mpxó ı taana Yesu nəohē ke isəlum, ılena í husı-ye na í nyəosi, na í wayalı-ye na í saŋalı-yeŋe tulaalv. ³⁹ Falisa wei unı ı yaa-ı təŋov ke mpv tō ı na mpv. İlena í moli ı taa si: Ye apalı unı ı ka ké lso kuyoxotutu teləsulv ı ka nyəma alv wei unı ı tokiyina-ı isəntō tō ı cakəle na ı yaasi we isəna tō. ı ka nyəma-ı si ı fei teu. ⁴⁰ Mpxule Yesu tōma-ı si: Siməŋ maa heeli-ŋ tōm natəli. Təŋayale Siməŋ cōwa si: Tacaa yoxoti.

⁴¹ İlena í tō si: Liyitee kəntulv nəŋol ı ka wənna kəma nyəma ke naale, lelv feləxi-ı liyitee nyəxətu nasəle nunuwa (500), na lelv ke nyəxətu nule na naanuwa. ⁴² Pa ta hiki si pá felı-ı, ılena í cē pa naale unı. Tōv, pa taa awe lanŋe ká kələna-ı heenav?

⁴³ Təŋayə Siməŋ cōwa si: Ma huv si, wei ı nyəntē kəla tōov tō. Yesu si: Ama n huv teu.

⁴⁴ İlena í pəsəna alv tōv na í tō Siməŋ si: Siməŋ n ná alv unı? Ma suv nyá tayaŋa taa tō, n ta ha-m lum si má kō ma nəohē. Ama ilé ı taana-yeŋe isəlum, na í husı-ye na ı nyəosi. ⁴⁵ Ma tala nyá tē tō, n ta wayalı-m. Ama tuu isu ma suuv tō, ilé ı ta heesi ma nəohē wayaluxv. ⁴⁶ N ta pəli ma nyuxv taa ké nim. Ama tulaalv kupampəŋ ke ilé ı pəla, hali ma nəohē tōv. ⁴⁷ Pə tōv ké ma heeliyi-ŋ si, ı səoluxv rípxó səsəm tō pə hóləxi ké si paa ı isayatu na tē tōov ke mpv tō pa husa-tı. Pə tōv inəxi wei ı wəna isayatu ke pəcō na pá husa-tı tō, pəntv səoləxi mayana ké.

⁴⁸ Təŋayə ı heela alv unı si: Nyá isayatu husaa.

⁴⁹ Mpxó í na mpa pa caya təŋov tō pəle pa suv pa taa ké yoxotuxv si: Aweŋele unı na hali unı ı taka ı husəxi isayatu?

⁵⁰ Ama Yesu ná heela alv unı si: N tema nyá

taa na lso təŋov ı yapa nyá nyuxv. Tēena lanŋholumlē.

8

Alaa mpa pa sənayana Yesu tō

¹ Pə waalı ké Yesu suv cōov ke acalē səsəna na səkpena na í lakı waasu, na í kpaaləxi lso Kawulaya Laapaalı Kupəŋ. Na ı ifalaa naanuwa na naale, ² na alaa mpa pa aləyaa ı loowa, na ı waasa mpa pəleŋe pa kutəməŋ tō. İsu Mali wei pa yaakaya Makətala tv na paa loo-ı aləyaa naatosompəŋəlaya tō, ³ na Heləti pəyalv Cusa alv Saanı, na Susaanı, na lələa ke pəŋale mpa pa sənayana Yesu na ı ifalaa na pa wənav tō.

Mətutuuna tōm

(Matiyee 13:1-9 na Maləki 4:1-9)

⁴ Yələa samaa lukayana acalē acalē na pá kəŋ ı kin, ılena í sēe-wəŋe lso si:

⁵ Tuulu poləna tuutu. ı tuukaya ı mətutuuna, ılena lenna hoti mpaav nəŋov nəŋov. Na pá feləxi-yeŋe nəohē, na sumasi tii na si tōosi-ye. ⁶ Mpxó lenna hota kuwau tōv, ılena a nyə na a tayanı wəlvuxv ke nikaya fei tō pə tōv. ⁷ Lenna ná hoti sōwa taa na a na sōwa pá kpenti nyəv, ılena sōwa náa kv-ye. ⁸ Lenna náa hoti tetv musvŋ nyəntə taa, na a nyə na a ləli teu pə tu fei. ı tema rípxó yoxotuxv, ılena í cuŋusina nəŋov səsaya si: Ye wei ı ké tōm nulv pəntv í nu.

Mpi pə tōv Yesu seŋesəna atuwa tō

(Matiyee 13:10-17 na Maləki 4:10-12)

⁹ Mpxó ı ifalaa pəsəna-ı lso sēv mpi pə huwē. ¹⁰ İlena Yesu cō si: Pə ha-məŋe si í nyı lso Kawulaya tōm kuŋmesətu. Ama pə kaasa lələa tō, isənəa ke paa sēe-we si: Paa pa nyənəxi isəntō, pá taa ná. Paa pa nuki, pá taa cəkəna pə huwē.

Yesu kilisiyi mətutuuna tōm huwē

(Matiyee 13:18-23 na Maləki 4:13-20)

¹¹ Maa kilisi-məŋe lso sēv mpi pə huwē. lso Tōm ntē mətutuuna anı. ¹² Wəna wəna a hota mpaav nəŋov nəŋov tō, alə a wənna isu mpa pa nuki lso Tōm na ılvəŋv tənŋ na í ləsi-təŋi kpaakraa ke pa lotu taa, si pá taa kōv na pá mv-tı na lso ya pa nyəŋ. ¹³ Nna alə a hota kuwau tōv tō, alə a wənna isu mpa pa nuki-tı na pá mv-tı na lanŋholumlē, ıle tē ta caya pa taa. Pa mvxi ké na pá la wē naale, mayasuxv kəŋ kv kōv, ılena pá lu lso sēv ke kpaakraa. ¹⁴ Wəna a hota sōwa

taa tō, alē a wenna isū mpa pa tēj tē nuu, ilēna atē cānē nāḡāsēē na pē wēnaw na pē kunyulāḡ pē tōm kōō na pē kūtāyī pa taa, na pā kpisi pee kupana lulūyū tō. ¹⁵ Wēna alē a hota tētū musuḡ nyāntū taa tō, alē a wenna isū mpa pa nū lso tōm na pā mu-ti na lotu kulūmtū na huwēē nna a tēwa tō, na pā tōka-ti tēkpankpankpa, na pā lulāyī pee kupana kē teu tō.

*Fātāla musuḡ
(Malākī 4:21-25)*

¹⁶ Awe musāyī fātāla na í pamī-ī pulupū tēē, yaa í susī-ī kato tēē ye? Tesika tōō kē paa pusi-ī sī pā ná mpa pa suvūi tēyāyā taa tō. ¹⁷ Kuḡmelēm napālī pē fēi sī pē kaa kuli pē tōō. Pācō mukayā tēē pulupū fēi mpi pa kaa lāsī na paa awe na tō.

¹⁸ Í la laakalī na isēna í nukī tō. Pē taya pulv, wēi í wēna tōḡo paa ha, na pā lēēkī wēi í fēina tōḡo pēciimayā wēi í huṡ sī í ti tō.

*Yesu too na í newaa
(Matiyee 12:46-50 na Malākī 3:31-35)*

¹⁹ Mṗóyú Yesu too na í newaa pa kōma í kiḡ. Ama samaa tōō pa ta pēsi pā tala í kiḡ. ²⁰ Mṗóyú nāḡolū heela-ī sī: Nyā too na nyā newaa pa wē awalī na pā caa pa na-ḡ.

²¹ Mṗóyú Yesu cō-wē sī: Ma too na ma newaa ntē mpa pa nukī lso tōm na pā tēḡyī-ti tō.

*Yesu lapa na kacuculāyā hēē
(Matiyee 8:23-27 na Malākī 4:35-41)*

²² Mṗóyú kuyaku nakulī Yesu na í ifalaa pa kpa kpulūyū taa, ilēna í tō-wē sī í na-wē pā tēsi lum.

Mṗóyú Yesu na í ifalaa pa tēēwa. ²³ Pa tōḡna pote kē lum tōō kē mpv, ilēna Yesu too. Tēnāyā heelimuyū hōka lum tōō tēna, na lum falāyī kpulūyū taa halēna ku caa suḡu, na lum caa pē tōḡo-wē. ²⁴ Tēnāyā pa pola Yesu kiḡ na pā fēesi-ī sī: Tacaa, Tacaa, tē lepayā.

Yesu fema, ilēna í kalēna heelim na lum hola na pē tēna pā hēē tēli. ²⁵ Mṗóyú í pōōsa-wē sī: Mē taa tēmnaw kē lso kēle le ulē?

Tēnāyā sōḡontū na piti kpa Yesu ifalaa, na pā tōḡ tēma sī: Aweyēle unē unī na halī í yōḡotēyāna heelim na lum na pē nukēna-ī?

*Ilōḡohilu na afanaa pa tōm
(Matiyee 8:28-34 na Malākī 5:1-20)*

²⁶ Mṗóyú pa tapēna pa kpulūyū kē Selasini nyāma tētū nti tē wē kutesuḡu tōō na tē nyānāyī Kalilee tō. ²⁷ Yesu tii tētū tōō, ilēna icatē ntē tē yulū nāḡolū wēi í hii alōḡaa tō í kōō í kiḡ. Hatoo tō yulū unī í ta nyī wontuḡu kē í tōō. Pācō í tēcayāle ntē pēlaaḡ taa, í ta nyī tēyāyā. ²⁸ Í na Yesu, ilēna í ma kapuka na í hoti í nōḡhēē tēē na í kookī sī: Isōtaa lso Sōsō Pāyalū Yesu, ma na-ḡ suwē? Hai, la suulu taa tū-m wahala.

²⁹ Pē taya pulv, Yesu ka heela ilōḡov sī í se í waalī tōḡo í yōḡota mpv. Pē kēēsāyī na pē kulāḡāna-ī tō, pa hōkaxī-ī alukpala na í cēkī, na ilōḡov susuḡi-ī nyutu. ³⁰ Mṗóyú Yesu pōōsa ilōḡohilu sī: Pa yaa-ḡ suwē? Ilēna í cō sī: Pa yaa-m sī Kupirī.

Pē taya pulv, alōḡaa payāle ka wēna í waalī. ³¹ Na alōḡaa mpē pa wiikayana Yesu sī í taa tō-wē sī pā mālī pa hōḡv tēē.

³² Afanaa kalākū sōsōṡ nakulī ku wē tēnāyā pōōḡ taa na ku tuliḡi. Mṗóyú alōḡaa mpē pa wiina Yesu sī í yele na mpē pā suṡ afanaa mpē pa taa, ilēna Yesu tisi. ³³ Tēnāyā alōḡaa mpē pa yela apalū unī na pā suṡ afanaa taa. Ilēna afanaa tū casāle kē yem na pā tii kalakala na pā tū lum na pā sī.

³⁴ Afanaa tiikilaa ná mpv, ilēna pēle pā lo kpakpaa na pā polo pā heeli tōm nti, na tōm yēkī kpakpaa kē acalēē taa na cacakāḡ tēē. ³⁵ Mṗóyú yēlaa kulaa sī mpē pa puki na pā ná mpi pē lapa tō. Pa pola Yesu kiḡ, ilēna pā māyāna apalū wēi unī í alōḡaa pa loowa tō, na pē cēpa í tōō, na í cāyā Yesu nōḡhēē tēē na í suu wontū. Ilēna sōḡontū kpa-wē. ³⁶ Mpa pa ná tōm nti na pa isāpāle tō, pa kēēsa-wēyē isēna pē lapa na apalū unī í hiki alaafāyā tō. ³⁷ Mṗóyú pē lapa Selasini tētū nyāma kē sōḡontū kē sōsōm, ilēna pā tō Yesu sī í la suulu na í tēē. Ilēna Yesu kpa kpulūyū sī í tēēkī. ³⁸ Mṗóyú apalū wēi unī í alōḡaa pa loo mpv tō, í sālēma Yesu sī í yele na unī í tōḡi-ī. Ilēna Yesu náá kisi ná í tōmī-ī sī: ³⁹ Mālī nyā tēyāyā taa na í heeli pē tēna mpi lso lapa-ḡ tō.

Mṗóyú apalū unī í tēēwa na í heeli icatē tēna taa kē pē tēna mpi Yesu lapa-ī tō.

*Yailu pēēlō na alv tōḡollo
(Matiyee 9:18-26 na Malākī 5:21-43)*

⁴⁰ Yesu mēla Kalilee taa, ilēna samaa laḡa hēē teu. Pē taya pulv, pa tēna paa tēḡa-ī teu kē. ⁴¹ Mṗóyú apalū nāḡolū wēi pa yaa sī Yailu na í kē pa tēkotile nyuḡu tū tō í kōma

na í hoti Yesu nòohɛ tɛɛ, na í wiina-ɪ sɪ í polo unɪ ɪ tɛ. ⁴²Pə taya pulu, ɪ ka wɛna pɛɛlɔ na í caaki sɛpɔ. Pə́cɔ ɪ tike kɛ ɪ ka wɛna, na ɪ pusi wɛ naanɔwa na naalɛ.

Yesu kulaa sɪ ɪ puki tɔ na samaa nyəkaa ké teu. ⁴³Alu nɔɔlɔ náá wɛ tɛna wei hatoo pusi naanɔwa na naalɛ taa ɪ tɔɔna tɔɔlɔɔ na pə́ wɛ-ɪ tɔɔ tɔ. Alu unɪ ɪ liyitee tɛna tɛmna fɛtaa. Pə́cɔ nɔɔlɔ tɔ pəsi na í waasi-ɪ. ⁴⁴Mpɔ́yɔ ɪ kpətəna Yesu na ɪ waali tɔɔ, na í tokina ɪ capa ntɔmpile. Ilɛna pə́ tɛmɪ-ɪ kpakpaa unɪ. ⁴⁵Ntɛna Yesu pə́cɔ sɪ: Awe tokina-m yɛ? Mpuyɔlɛ yɛlaa tɛna kpɛɛsaa. Ilɛna Piyɛɛ nɔɔ təkpaɔ sɪ: Tacaa, kɛ yɛlaa timsina-ɔ na pə́ nyəkəɔɪ-ɔ?

⁴⁶Ama Yesu cɔwa sɪ: Aat, nɔɔlɔ tokina-m ké. Ma nu ma toma lɛnna luwa.

⁴⁷Alu kɔma na í nyɪ sɪ pə́ nyəmá ɪ tɔɔ, ilɛna í kulɪ na í polo í hoti Yesu nòohɛ tɛɛ na í sɛliyi. Na í yɔɔtɪ samaa tɛna isɛntaa ké mpi pə́ tɔɔ ɪ tokina-ɪ, na isəna pə́ tu waasa-ɪ kpakpaa tɔɔ. ⁴⁸Mpuyɔlɛ Yesu tɔma-ɪ sɪ: N tɛma lɔɔ na nyá taa tɔɔ pə́ waasa-ɔ ma pu, tɛɛna laɔhɔlɔmle.

⁴⁹Yesu tɔɔna yɔɔtɔyɔ kɛ mpɔ, ilɛna Yuta nyə́ma təkɔtile nyuyɔ tu unɪ ɪ tɔɔyaya tɔ nɔɔlɔ kɔɔ na í heeli-ɪ sɪ: Taa tɔ Tacaa kɛ kunyɔɔ kɛ yem, nyá pɛɛlɔ fɛɪ.

⁵⁰Tə́nəyale Yesu nɔɔ təkpaɔ sɪ: Taa nyá, nyaa tɛ lɔɔ na nyá taa tɛ, ɪ ká hiki alaafə́ya.

⁵¹Yesu wɛ pa kɔma pə́ tala tɔɔyaya tɔ Yesu ta tisi sɪ samaa í tɔɔɪ-ɪ na pə́ suv. Ama Piyɛɛ na Yohaani na Saaki na pə́yaya caa na ka too pa tike pa suvna. ⁵²Pa tɛna paa kpa pa laɔa ké na pə́ wiiki sɔsɔm. Ama Yesu heela-wɛ sɪ: Í taa wii, ka too kutoo ké, ka ta sɪ se.

⁵³Yə́laa nyəmá sɪ yulu tɛma tɛɛv təkpaata, ilɛna pə́ wɔɔɪ-ɪ. ⁵⁴Ama Yesu tɔka pə́yaya niɔ taa na í yɔɔtəna nɔɔ sɔsaya sɪ: Pə́yaya nyá, kulɪ.

⁵⁵Tə́nəyaka ka mɛlaa na ká kulɪ kpakpaa. Ilɛna Yesu sɪ pə́ ha-kɛyɛ tɔɔnaya. ⁵⁶Ilɛna piti kpa pɛɛlɔ unɪ ɪ nyə́ma. Mpɔ́yɔ Yesu heela-wɛ sɪ pə́ taa yɛlɛ na nɔɔlɔ nu nti unɪ tɔ lapa mpɔ tɔ.

9

Yesu ifalaa naanɔwa na naalɛ tiluyɔ
(Matiyee 10:5-15 na Maləki 6:7-13)

¹Mpɔ́yɔ Yesu kota pa naanɔwa na naalɛ na í tɔ alɔɔa kɛ pa niɔ taa, na í ha-wɛyɛ toma sɪ pə́ looki-wɛ paa mpa, na pə́ waaki kutəmɔɔ. ²Na í tili-wɛ sɪ pə́ polo pə́

kpaali lɔɔ Kawulaya tɔm, na pə́ waasəyi kutəntɔnaa kɛ pa kutəmɔɔ. ³Ilɛna ɪ tɔ-wɛ sɪ: Yɛ í tɛeki í taa kpaɔa pulu, paa kpátɔyɔ, paa huluyɔ, paa tɔɔnaya, paa liyitee, pə́cɔ í taa kpaɔa capanaa kɛ naalɛ naalɛ. ⁴Yɛ í tala timpɪ na í laali na í suv tɔɔyaya ɔka ka taa, í saali tɛna hali mə́ tɛɛv. ⁵Na yɛ í tala timpɪ na yə́laa í ta mu-mɛ, í lu na í kpisi-wɛyɛ mə́ nòohɛ musuyɔ, na pə́ hólɪ sɪ í lapa-wɛyɛ tɔɔ, í yɛlɛ.

⁶Mpɔ́yɔ pa tɛɛwa na pə́ caaki ɪcatɛ ɪcatɛ na pə́ heeliyi Laapaali Kupaɔ, na pə́ waasəyi kutəntɔnaa kɛ pa kutəmɔɔ.

Heləti piti kɛ Yesu tɔɔ

(Matiyee 14:1-12 na Maləki 6:14-29)

⁷Wulav Heləti nu pə́ tɛna mpi pə́ tɔɔna lapu kɛ mpɔ tɔ, ilɛna pə́ liyiti-ɪ sɔsɔm, ɪ ta nyɪ isəna í la tɔ. Pə́ taya pulu, lɛlaa ná tɔɔyaya ké sɪ Yohaani wei paa kɔwa tɔ unɪ ɪ femna.

⁸Lɛlaa sɪ ilii luna.

Haləna lɛlaa sɪ lɔɔ kuyɔɔtɔtu tɛlɛsəlaa kupə́ma taa nɔɔlɔ luna.

⁹Ilɛna Heləti sɪ: Ma yɛlaa na pə́ sɛti Yohaani nyuyɔ ilɛ, awɛyɛlɛ pɔntu wei unɪ ɪ tɔm ma nu pa yɔɔtəyi isəntɔ tɔ?

Haləna í pɛkəɔɪ sɪ í na-ɪ.

Yə́laa iyisi kakpasɪ (5000) caləsuyɔ

(Matiyee 14:13-21 na Maləki 6:30-44 na Yohaani 6:1-14)

¹⁰Yesu Tillaa kɔma pə́ mɔli Yesu kiɔ, ilɛna pə́ kɛɛsɪ-ɪ pə́ tɛna mpi pa lapa tɔ. Mpɔ́yɔ ɪ kpaɔa-wɛ na í pona-wɛyɛ kpɛɛɔa kɛ ɪcatɛ nte pa yaa sɪ Pɛtəsaita tɔ tɔ kiɔ. ¹¹Paa na mpɔ tɔ, samaa nuwa na pə́ hu ɪ waali, na ɪ laɔlɛ hulɔməna pa kɔntɛ. Na í heela-wɛyɛ lɔɔ Kawulaya tɔm, na í waasi pa tɛna mpa pa fɛna alaafə́ya tɔ.

¹²Pə́ kɔma na ilim caa tɛm, ilɛ ɪ ifalaa naanɔwa na naalɛ kɔma ɪ kiɔ ntɛ, na pə́ tɔmɪ-ɪ sɪ: Tɔɔɔni samaa unɛ unɪ na í polo acalɛɛ taa na pə́ cɔlɔ cacakəɔ tɛɛ na pə́ hiki tɛsɔlɛnaa na tɔɔnasi. Pə́ taya pulu, cənɛ ké nyutu taa ké.

¹³Mpɔ́yɔ Yesu cɔwa sɪ: Mu hana samaa unəyi tɔɔnaya kɛ mə́ mayamaya.

Tə́nəyale pa cɔ-ɪ sɪ: Ntɔɔ potopotonaa kakpasɪ na tiina naalɛyɛ tɔ wɛna yaa? Yaa n caa sɪ táá yana tɔɔnaya na tɔ cɛla samaa tuutuuma unɛ ɪ tɛna?

¹⁴ Apalaa ka we isu yulupée iyisi kakpasí (5000) ke mpv. Mpyó Yesu heela i ifalaa si: Í cayasi-weye tintika tintika isu yulupée nule na naanwa naanwa.

¹⁵ Ilena Yesu ifalaa nu nti na pá cagasi
pa tēna tāmam. ¹⁶ Tēnaya Yesu kpaya
potopotonaaka kakkasi na tiina naale uni, na
i teki i use na i sēe Iso ké i na tāmle. Ilena
i faya-we na i cēla i ifalaa si pá tala samaa
uni. ¹⁷ Μῆρὺν pa tēna pa tēya na pá haɣa.
Halēna pa tōōsi hēɣolasi kukpisasi kē tōkēɣ
naanvwa na naale.

Piyee huluyv si Yesu ké Mesii

(Matiyee 16:13-19 na Maləki 8:27-29)

¹⁸ Kuyakb nakvli Yesu sələməyə ləv kə ı tike kə kpeəja. ılenə ı ifalaa polo ı kınj. ıpıyub ı pıssa-we sı: Yələa tən sı ma kə awe?

¹⁹ M̐p̐y̐ Yesu ifalaa c̐wa si: Pa t̐j̐ si l̐s̐
l̐m̐ sol̐ Yohaani, na l̐l̐a si l̐lii, na l̐l̐a si
l̐s̐ k̐y̐y̐t̐t̐t̐ t̐l̐s̐l̐a k̐p̐ma t̐a n̐y̐l̐
l̐na. ²⁰ T̐n̐ya Yesu p̐sa i ifalaa si: Na m̐
se, m̐ h̐v̐i si m̐ k̐ awe?

Ἄρπυγύ Πιγέε νόχα τὰκρᾶν σι: Ν κέ ἰσῶ
Mesii.

Yesu sām na ɪ fem pə tɔm

(Matiyee 16:20-28 na Maləki 8:30-9:1)

²¹Tənaɣa Yesu kpaala-wɛyɛ teu sɪ pɑ taa heeli-təɣi nəɣɔlv. ²²Mpɔ́y ɪ heela-wɛ tɔtɔ sɪ: Yulu Pɛyaya má maa tɔyɔ kunyɔŋ kɛ sɔsɔm. Nyuyɔ nyáma na kɔtɛla sɔsaa na lɔsɔ Təm sɛyɛsɛla ká lɔ-m, halɪ pɑ kv-m. Ama maa fɛ kuyɛŋ tooo wule.

²³ Μπρόβῃ Yesu tasa pa tənaya heeluyi si: Wei i caa si i tən-i-m puvtu i la i təyi awusa, na i səxələyi i səm tesika ke paa ifemle nte, na i tənəyəna-m. ²⁴ Pə taya pulu, ye wei i pəkəkəyi i weesuyu təcutuflu, i tənəna səpu. Ama wei i lapa i təyi awusa ke ma tōo, puvtu ká hikina weesuyi. ²⁵ Ye yulu pəsaa na i hiki antulinya nyəm tənə, na i mayamaya i wakələa, yaa i lapa yem, ləxələ puvtu kasəyaya lə? ²⁶ Ye wei i səpa ma feele yaa ma kuvxəsətu feele, Yulu Pəyaya má maa si puvtu feele tətəyo waatu wei maa konna ma teeli na ma Caa nyən na ma isətaə tillaa nanən nyəma nyən tō. ²⁷ Tampana ke ma heeliyi-mə, mpa pa we cənə tō pa taa napəli ká na tsə Kawulaya na pəcə pá si.

Yesu isentaa layasuyxu

(Matiyee 17:1-8 na Maləki 9:2-8)

²⁸ I tema tɔm ntɛyɪ ɔɔɔtɔvɔ na kuyaku siki kɛ lɛna i kpaɣa Piyee na Yohaani na Saaki na pɔ kpa pɔvɔ tɔ kɛ lɛ sɛlɛmɔvɔ. ²⁹ I tɔɣna sɛlɛmɔvɔ, lɛna i isɛntaa layast, na i wontu hulumi, halana tɛ tee kɔkɔ kɛ sɔsɔm. ³⁰ Tɔnaya pa tuta apalaa napɛlɛyi i kiŋ kɛ naale na pɔ na-i pɔ ɔɔɔtɔyi. Apalaa mpe sɛsɛ Moisi na Ilii keɛ. ³¹ Mpe pa kɔmna na isɔtaa teu sɔsɔm, na pɔ ɔɔɔtɔɣɛna-i i kpente nte tɛ caa Yosalem kɛ lapu isu lɛ kɔ suwa tɔ tɔ tɔm. ³² Mpu tɔ na Piyee na i taapalaa pa tɔŋa tɔm kɛ pɔ feɪna. Paa na mpu pa fema, na pɔ nɔ Yesu teu sɔsɔm na apalaa mpa pa naale pa sɛŋa i kiŋ tɔ. ³³ Pɛ kɔma isu apalaa mpe pa yeki Yesu, lɛna Piyee tɔ si: Tacaɔ, isu tɛ wɛv cɛnɛ un i sɛntɔ tɔ, pɛ wɛ teu napɛlɛyi te. Iɛ pɛ muna isu tɔ siki coka toosoyɔ. Nyaya lɛntɛ, Moisi kɛ lɛntɛ, na Ilii kɛ lɛntɛ. Nti un i ɔɔɔtɔvɔ mpu tɔ tɔ lu yɛm kɛ, i ta na-ti.

³⁴ 1 tərja mǝrǝwǝ yǝwǝtǝwǝ, ulenǝ isǝ
mǝntǝwǝ nakǝli kv kǝwǝ na kv takǝ pa tǝwǝ.
Kv tərja pa tǝwǝ kǝ tǝwǝ, ulenǝ sǝwǝntǝ kpa
Piyǝ-wǝwǝ sǝwǝm. ³⁵ Mǝrǝwǝ pa nu pǝ yǝwǝtǝ
isǝ mǝntǝwǝ tǝwǝ si: Inǝwǝlǝ ma Pǝwǝwǝ
kulǝsǝwǝ, ǝ nuna-kǝ.

³⁶Pə yəgətəy mpu na pə tē tō, Yesu tike nté pa naaki. Ḿpúy ɪ fɪlaa tɔka pə tənə mپی pa nu mpu təgə pa taa, pa ta yele na nəgəlɔ nu-ti.

Pu nəxəlv ı aləxaa loou

(Matiyee 17:14-18 na Maləki 9:14-27)

³⁷ Pə koma pə fe na pá tiikina pyuɔ tso, ɪlena samaa anaam nəɣɔlv í katɪ Yesu. ³⁸ M'pɔ́y yulv nəɣɔlv ɪ yɔɣɔtəna nəɣɔ sɔsaya ke samaa unɪ ɪ taa si: Taca, ma wiina-ŋ nyəni ma pəyalv yee. Anɪ ɪ tike ke ma lɪlaa. ³⁹ Ye ɪlɔɣɔv kula ɪ tso ɪ makɪ kapusi ké, na pé petɪ-ɪ atɛ na kuhulɔv lukəna ɪ nəɣɔ. Ye pə lapa-ɪ mpv, pə wɛɛ ké na pə tɔyɪ-ɪ wahala, pu cɛkɪ ɪ tso ké lɔŋ. ⁴⁰ Ma wiina nyá ɪfalaa si pa loo-ɪ, pa ta pəsi.

⁴¹ Ἰσχύς Ἰησοῦ τόμα-ῶε σι: Λαγκρυσῶη
 νύμα na kutakeesῶη με, ῶε ισηναγα μά
 na-me tu caga na μά τῶκι μα kunyῶη?
 Κῶνα νύα παῦλο ιναῖι cῶε.

⁴² Pəyaxa kpeyetəna-t, uləna uləyən selisi-
keye teu, na í peti-keye ate. Ama Yesu ná
kaləna uləyən na tor, na í la na pəyaxa
hiki alaafəya, na í cəla-keye ka caa. ⁴³ Uləna
lso toma səsəəna ane a təm kpa pa tənəya
səntu.

Yesu sam na i fem pə təm tətə
(Matiyee 17:22-23 na Maləki 9:30-32)

Pa tənə pa tənə i kulaputu tənəya sam, ilena Yesu heeli i ifalaa si: ⁴⁴Paa tu Yulu Pəyaya maya yəlaa niŋ taa, i nu m̄póyú teu yoo.

⁴⁵Ama Yesu ifalaa ná tá cekəna təm tənə uni. Tə huwəe ka wə-wəyē iŋmesau ké, si pá taa cekəna tə tapuvu. Paa na mpv pa nyámna tə pəosuvu.

Səsəontu tō hōm
(Matiyee 18:1-5 na Maləki 9:33-37)

⁴⁶Mpóyú Yesu ifalaa hōma səsəontu tō si pa naa si pa taa aweyēle səsə. ⁴⁷Yesu ná cekəna pa lotu taa huwəe, ilena í kpəya peiya na í sən̄si-keŋe i colə, ⁴⁸na i tō si: Ye wei i mv peiya kanəyē ma nyuvu tō, maya puntu mwua. Na wei í tu mv-m, i mv wei i tila-m təyō. Pə taya pulv, wei í pəsa isu mə taa səkpəlu, puntu nté səsə.

Wei í fəi ta tō i ké ta kolontu
(Maləki 9:38-40)

⁴⁹Tənəyale Yohaani nəyō təkpaŋ si: Tacaa tə na nəyōlu na í looki aləyaa na nyá hətē, pəcō u tənəy-i-tv. Ilena taa kisina-i.

⁵⁰Mpóyú Yesu cōwa si: Í taa tən̄-i si í taa la. Pə taya pulv, yulu í ta ké mə kolontu, mə nyən̄ ké te.

Samalii icatē natəli tə kisa Yesu

⁵¹Pə kama pə kpəyētəna Yesu kuləy ke antulinya taa, ilena í su si i ká polo Yosalem. ⁵²Mpóyú i kusa yəlaa na í teləsi nəyō si pá polo Samalii icaliya kalí ka taa, na pá caa-i təsuvle. ⁵³Ama pele pa kisa-i m̄yuv, si i pukina Yosalem tō tō pə tō. ⁵⁴I ifalaa Saaki na Yohaani pa ná mpv, ilena pá tō si: Tacaa, yaa tə yeke na isətaa kōko tii na ká nyaya-wē?

⁵⁵Ama Yesu pəsa pa tō na í kaləna-wē.
⁵⁶Ilena pá tē icatē lēntē taa.

Yesu tən̄yuv nyullaa
(Matiyee 8:19-22)

⁵⁷Yesu na i ifalaa pa wē mpaav taa na pá tən̄a pote tō nəyōlu tōma Yesu si: Maa tən̄y-i-ŋ nyá təpote tənə taa.

⁵⁸Mpuyule Yesu cō-i si: Taale hasi wena si lona na sumasi ná wena si tana. Ama Yulu Pəyaya má, ma fəna nyuvu tətule mayamaya.

⁵⁹Ilena Yesu tō ləlv si: Nyaa kəə na í tən̄-i-m.

Mpóyú apalu uni í tō si: Tacaa, yeke má polo má pi ma caa na pəcō.

⁶⁰Tənəyale Yesu tōma-i si: Yeke na sətəa pi pa sətəa. Ama nyaa polo na í kpaali tso Kawulaya taa.

⁶¹Ilena ləlv náa tō si: Tacaa maa tən̄-i-ŋ, ilē yeke na má polo má la ma nyəma ké pə lapa wulee na pəcō.

⁶²Ama Yesu cō ilē si: Ye yulu kpəya akuyi si i haləxi na í nyənəyənə kpai taa, puntu ta muna tso Kawulaya.

10

Tillaa nutoso na naanwua na naale tiluyi

¹Pəle pə waali Tacaa tasa apalaa nutoso na naanwua na naaleye ləsvu, na í tili-weyē naale naaleye acalē na timpiwē i wē si i puki tō. ²Na í heeli-wē si: Kumtu tōwəya, ama kuntāa fəna. Í səlami hatvce na í səsəsi kuntāa kənau ké ləŋ ké i kumtu taa. ³Tō, í polo, isu ma tiluyi-me isəntō tō, í pəsaa ké isu heeŋ ké taale hasi hēku. ⁴Í taa kpəya liŋitee yaa huluyi, í taa kpi ntən̄kpala, pəcō í taa paasəna yəlaa sēv ké mpaav taa. ⁵Ye í svu təyaya ŋka ka taa í kooliyi si: Alaafəya í tō təyaya kanē ka tō, na pəcō. ⁶Ilē ye pə ké si təyaya tu sōla alaafəya, mə koolee an̄i a ka tən̄-i-i. Tōfō ye pə taya mpv, kulūmaa mē mə tō ké mə koolee an̄i a tayanəyī məlvu. ⁷Í cəyā təyaya ŋka ka taa na pá cəla-meyē mpi, í təyō na í nyō. Pə taya pulv, təmle tu muna pá fəh-i ké. Í taa layasəyī tēsi ké yem yem. ⁸Paa icatē nte tə taa ké i svuwa na pá mu-me na pá cəla-meyē pulv, í təyō. ⁹Í waasi pa kutəntənaa, na í heeli-wē si: Iso Kawulaya svu mə tē ké. ¹⁰Ye í svu icatē nte tə taa na tə yəlaa í ta mv-me, í lu na í tō si: ¹¹Tə kpiisiyi mə tō ké mə mayamaya mə icatē m̄svuv ŋku kv taana ta nəhē tō. Ilē paa na mpv, í nyi teu ké si Iso Kawulaya svu mə tē ké mə tē na ká lu. ¹²Ma heeliyi-me si Sətom ká la sana na icatē nteyē tənəya huule wule ké suulu huluyi təm taa.

Acalē lēna kisuyi ké Yesu
(Matiyee 11:20-24)

¹³Hai, Colasēŋ nyəma mē, mə təm wē waiyo. Hai, Petesaita nyəma mē, mə təm wē waiyo ké. Piti təma nna pa lapa-yeyē mə hēku taa tō, ye isu isəntō Tihi na Sitən̄ ké paa lapa-yē, paa tema pa isayatu ləv ké ləŋ,

hali pá suu fólətənaa na pá caya hula taa.
¹⁴ Pə tɔɔ ké paa huli suulu ké Tiihi na Sitəŋ
 pə nyáma ké huule kuyaku wule na pə kəli-
 me. ¹⁵ Pə kaasuyu Kapənahum nyá tɔ, n huu
 si n ká pu na í kaləsəna hatoo isətənyu
 na? Ama paa tisi-ŋ ké tafe ké tuu tənəasəle
 səsəəle taa.

¹⁶ Ḿpóyó i tasa i ifalaa ké heeluyu si: Yulu
 í nukəna-me, maya punto nukəna. Wei í
 kisa-me, ma uni tətəyɔ punto kisa. Na wei
 í kisa-m, í kisa wei i tila-m təyɔ.

*Tillaa nutoso na naanwə na naale uni
 i məlvuy*

¹⁷ Ḿpóyó pa nutoso na naanwə na naale
 məla i kiŋ na laŋhuləmlə səsəəle, na pá təŋ
 si: Tacaa nyá tɔɔ aləyaa mayamaya nuna-
 tu.

¹⁸ Tənaŋa Yesu tɔma-wə si: Ma nawa
 Satani na í hotiyina isətaa isu tɔv
 nyəxəsyu tɔ. ¹⁹ Ile ma ha-məxə toma si
 í tɔ tumaa tɔɔ, na pəcəsi tɔɔ, na kolontu
 toma tənə tɔɔ, pulu kaa la-me. ²⁰ Ile paa na
 mpv mə laŋa í taa huləmi si aləyaa se-me.
 Ama a huləmi ké si pa ŋmaa mə həla ké
 isətaa tɔ pə tɔɔ.

*Yesu laŋhuləmlə
 (Matiyee 11:25-27 na 13:16-17)*

²¹ Tənaŋa Feesuyu Naŋŋtu lapa na Yesu
 laŋle huləmi səsəm. Ulena í tɔ si: Ma Caa,
 isətaa na atə pə tɔ, ma sɛ-ŋ. N ŋməsa tɔm
 tənəyɛ ləmayasɛ nyáma na nyəntaa, uləna
 í kuli-təyɛ piya. Ma Caa, pəpətu fɛi, ma sɛ-
 ŋ, nyá uni nyá luyi tu lapəna mpv.

²² Ama ma Caa cəla-m pə tənəyɛ. Ye pə
 təyɛ ma Caa tike, nəyɔlu ta nyi si aweyɛle
 Pəyalu. Na ye pə təyɛ Pəyalu tike, nəyɔlu
 ta nyi si aweyɛle Cɛcɛ. Aŋha, ye Pəyalu
 nəkənəa si i huləyɛ wei pə paasi.

²³ Ḿpóyó i pəsəna i ifalaa tike tɔ na í
 tɔ-wə si: Mpi mpi mə isəpəe naaki isəntɔ
 tɔ, leleŋ ké í niwa. ²⁴ Ma heeliyi-me si,
 ləɔ kuyəyətɔv teləsəlaa payale na awulaa
 səsaa payale nyulaa si pá ná mpi mə naaki
 isəntɔ tɔ, na pá laŋ. Pəyɛle pa nyulaa tɔtɔ
 si pá nu nti mə nuki tɔ, na pá kpisi.

Samalii tu yälle

²⁵ Ḿpóyó ləɔ Təm sɛxəsəlu nəyɔlu i kulaa
 si i mayasəyɛ Yesu. Ulena í tɔ si: Tacaa, ntiyi
 má la na má hiki weesuyi ŋku ku tɛŋ tɔ?

²⁶ Yesu cɔ-i si: Susuweyɛ pa ŋmaa ləɔ Təm
 taa? Na n kaləyɛ tɔ, hɔwɛɛ nnəyɛ n nuki pə
 taa?

²⁷ Ulena í cɔ-i si: Ma nuki si n ká səəli
 Tacaa nyá ləɔ na luyi kulənyu na nyá
 ləsaŋa suu-i təmamam ké paa mpi pə taa,
 na n səəli nyá təyɔntəle isu nyá ti.

²⁸ Ḿpóyó Yesu tɔma-i si: Ama n cɔ teu.
 Aŋha, laki mpv, n ka hiki weesuyi.

²⁹ Inu i caakaya si paa na mpv i tɔm i
 te, ḿpóyóle i tasa Yesu ké pəssuyi si: Na
 aweyɛle isu ma təyɔntəle uni ilɛ?

³⁰ Ḿpóyó Yesu cɔ-i si: Tɔv, yulu nəyɔlu
 i lunna Yosalem na í pukina Yeliko, na í
 lu ŋmulaa tɔɔ na pá kpa-i na pá wəyɔsi i
 wontu na pá mapɪ-i isu isəna mpi pə wɛɛ
 tɔ. Ulena pá tɛɛ pa ye-le-i na í kaasa weesuyi
 kulənyu. ³¹ Pə pamna kətulə nəyɔlu ná
 təŋyɛa mpaav ŋku. Ílé i na-i, uləna i cələ
 na í tɛɛ. ³² Ḿpóyó Lefii tu nəyɔlu ná talaa na
 í mayana-i mpv. Ulena ílé i cələ tɔtɔ na í tɛɛ.

³³ Ama Samalii tu təntu nəyɔlu ná tala tənə
 na í na apalu uni, uləna i tɔm lapɪ-i pətəntəle
 ké səsəm. ³⁴ Ḿpóyó i həla i kiŋ, na í taa
 nim na kəəle ké i hiŋ taa. Ulena í kɛɛli-
 i saalasi, na í cəyasi-i i kpaŋyɛa tɔɔ, na í
 pona-i mɔvlaa təsəle na í paasəna-i teu.
³⁵ Ku fema uləna í ləsi liyitee nyəxətu naale
 na í cəla mɔvlaa təsəle tɔ, na í heeli-i si:
 Paasəna-i teu, na í tu təyɛ i nyuyi tɔɔ na
 pə tɛɛ mpv, ma kəma, maa feli-ŋ yoo.

³⁶ Tɔv, pa tooso uni pa taa, aweyɛ n huu si
 ŋmulaa mapa wei uni tɔ i təyɔntəle ilɛ?

³⁷ Ulena ləɔ Təm sɛxəsəlu uni i cɔ-i si: Wei
 uni i lapa-i kupantv tɔ.

Mpuyəle Yesu si: Tɔv, polo na nyá
 mayamaya í laki mpv.

Yesu pote ké Maləta na Malɪ pá tɛ

³⁸ Yesu na i ifalaa pa təŋna pote, uləna
 pá tala icatə natali na alv nəyɔlu í lapɪ-i
 mɔvulle. Pa yaa alv uni si Maləta. ³⁹ I wɛna
 neu, pa yaa-i si Malɪ. Ílé i ka cəyɛ Tacaa
 nəhɛɛ tɛɛ ké na í nuki i sɛyəsuyi. ⁴⁰ Təyɛ
 tɔɔ təma kpaŋa Maləta, uləna pə pəkəli-i i
 taa. Ḿpóyó i kəma Tacaa kiŋ na í tɔ si: Isu
 ma neu yeluyi-m ma tike na má cəəkəna
 təyɛ ké isəntɔ uni tɔ pə wɛ-ŋ teu ntɛ ma cɛ?
 Pəle pə tɔɔ tɔ, heeli-i si í sənə-m.

⁴¹ Mpuyəle Tacaa ná cɔ-i si: Hai, Maləta,
 n kuyi nyá təyɛ yem ké na í kpetiliyina
 təma payale. ⁴² Pəyɛle mpi pə waasəyɛ tɔ pə
 ké kuləmə tike ké. Malɪ ləsəna təpante, í
 na nəyɔlu pa kaa hə.

11

Sələmuyv hulyuv

(Matiyee 6:9-13 na 7:7-11)

¹ Mpyóy kuyaku nakuli Yesu caya tiili na í sələməyi lso. 1 koma na í te, ilena í ifalu nɔɔɔl ɪ tɔmɪ-ɪ sɪ: Tacaa, hólí-tuvy lso sələmuyv isu Yohaani ná hólóy ɪ ifalaa tɔ.

² Mpyóy Yesu heela-we sɪ: Ye ɪ caa sələmuyv í sələmɪ sɪ:

Tacaa, nyá hətə í wɛɛ katɛ.

Təyɔ nyá kawulaya.

³ Haaki-tuvy paa ifemle nteye təyɔnaya.

⁴ Hólóyí-tuvy suulu ke timpi tə pəntəyənə-ŋ tɔ,

isu tá tɔtɔ tá hulyuv suulu ke mpa pa pəntəyənə ta tɔ.

Taa ye le na tɔ suv mayasuvy isayav taa.

⁵ Mpyóy Yesu tasa-weye heeluyv tɔtɔ sɪ: Ye isu mə taa nɔɔɔl wɛna taapalv nté, na pɔntv polo ahoo heka na í mayana-ɪ sɪ: Hai, ma taapalv, kənti-m potopotonaa tooso.

⁶ Ma taapalv nɔɔɔl ɪ lunna nteye mpa na í tala-m nɔɔɔɔ, pécɔ ma fɛna mpi maa cele-ɪ tɔ. ⁷ Ilena í təyɔntəle náá cɔ-ɪ hatoo pə taa sɪ: Taa caali-m mpv. Má na ma piya tə tema suv na tɔ təkɪ na tɔ kaləsi. Maa pəsəyi má tasa kuluvy ke nyá təyɔnaya celuvy tɔ. ⁸ Ma heeliyi-mɛ sɪ, paa ɪ koma í kulɪ na í cele-ɪ ɪ kuləŋəm tənə, pə taya taapalle tɔ kɛ ɪ lapa mpv, ama caaluvy ke ɪ kisaa. ⁹ Ilɛ ma heeliyi-mɛ sɪ í sələməyi, paa ha-mɛyɛ, í pɛkəyi, í hikiyi kɛ, í maki, pa tuləyi-mɛyɛ. ¹⁰ Sələməlv ke pa haaki, na pɛkəlv hikiyina, na matu ke pa tólóyí. ¹¹ Wulee mə taa awe pəyaya sələma-ɪ potopoto na pɔntv cele-keye pəle ye? Yaa ye ka sələma-ɪ tinte pɔntv cele-keye tvm.

¹² Yaa mə taa awe pəyaya sələməna-ɪ yatɛ, na pɔntv cele-keye pəceka? ¹³ Ye asayaa mɛ mu pəsə mə piya ke kɔpantv lapv, Tacaa wei ɪ wɛ isətəa tɔ ɪ kaa cɛla ɪ Feesuyv Nəŋyɔ ke mpa pa sələməyi-ɪ tɔ?

Yesu cɔɔkɪ ɪ tɔm tulaa

(Matiyee 12:22-30 na Maləki 3:22-27)

¹⁴ Yesu loo uləyɔhilu kaayɔyɔtaya, ilena uləyɔv se. 1 se mpyóy ilena kamumuka suv yɔyɔtuyv na pə la samaa ke piti kɛ səsəm.

¹⁵ Mpyóy pa taa ləlaa pəsənəa sɪ: Pəsəpule tɔŋ ke un ɪ təyɔnəyənə aləyaa ləmpa.

¹⁶ Ilena Yesu tɔm tulaa taa ləlaa náá tɔmɪ-ɪ sɪ: La piti təmlɛ na pə hólí sɪ lso tɔŋ ke n lakəna. Pa yɔyɔta mpyóy sɪ pa naa

ɪ waali. ¹⁷ Yesu ná cəkəna pa taa hɔwɛɛ, ilena í tɔ-we sɪ: Ye kawulaya wɛɛ na ká fɛi nɔyɔ kulumaya, nɔɔɔɔ ka yawaɔa. Təyaya í wɛ mpv, keɛ ka yəkəyi kɛ. ¹⁸ Ye Satani kawulaya nyəma yooki pa taa pa tike, ɪ kawulaya nyuvy nté ka isənə? Mpi tɔ, mə tɔŋ sɪ Pəsəpule tɔŋ ke ma lookina aləyaa. ¹⁹ Ye Pəsəpule tɔŋ ke ma lookina aləyaa isu mə hulyuvy tɔ, ilɛ awe tɔŋ ke mə pəyalaa ná lookina pa nyəma? Təyaya pa mayamaya paa kɔna mə tɔm. ²⁰ Ama ye lso tɔŋ taa kɛ ma lookina aləyaa, ilɛ lso Kawulaya wɛ mə tɛɛ mə tɛɛ keɛ.

²¹ Yulv tɔŋ tv í tanja ɪ təyaya ke teu na yoou wontu, pulupv ɪ tokiyina ɪ wɛnəv.

²² Ama wei ɪ kəla-ɪ tɔŋ tɔ í koma na í kulɪ ɪ tɔɔ na í pəsi-ɪ, ilɛ ɪ lɛəkəyi ɪ yoou wontu nti un ɪ taakaya tɔyɔ, na í məŋna ɪ wɛnəv mpi, na í tala lələa.

²³ Wei ɪ fɛi ma tɔɔ, pɔntv kɛ ma kolontu kɛ. Wei ɪ səŋna-m tɔɔsuvy tɔ, ɪ yaasəyi kɛ.

Iləyov wei pa loowa tɔ ɪ məlvuyv

(Matiyee 12:43-45)

²⁴ Mpyóy Yesu təma sɪ: Ye pa loowa uləyɔv, wulaya taa kɛ ɪ cɔɔkɪ sɪ í heesi. 1 laŋəyi, ilena í tayani ɪ taa sɪ: Maa məlv təyaya ŋka ka taa maa luwa təyɔ. ²⁵ 1 takɪ keɛ ka taa, ilɛ ɪ ká mayana pa hasa-ke na pá tayani pə tənaya teu. ²⁶ Pəle tɔ, ɪ puki kɛ na í caa aləyaa lələa mpa pa kəla unəyi isayətv təyɔ naatosompəyolaya, na pá kɔɔ na pá caya təyaya ŋke ka taa. Ilena ləŋ nyəntv náá məlv na tɔ la sana na nɔɔɔɔ nyəntv.

Kɔpantv mayamaya siyisiyi

²⁷ Yesu təŋna mpyóy yɔyɔtuyv, ilena alv nɔɔɔl ɪ yɔyɔtəna nɔyɔ səsaya ke samaa taa sɪ: Puvɛ nyá too wei ɪ ləla-ŋ na í musɪ-ɪ tɔ, ɪ nyulelɛy wɛ səyɔntv.

²⁸ Mpyóy Yesu cɔ alv un sɪ: Mpa pa nu lso tɔm na pá təkɪ-tɪ, pɔntunaa nté nyulelɛy nyəma te.

Piti təmlɛ nyuluvy

(Matiyee 12:38-42)

²⁹ Samaa təŋna-ɪ nyəlvuyv ke səsəm, ilena í suv ɪ faaci taa sɪ: Kufalaŋ yələa pane asayaa kɛ. Piti təmlɛ nte tə hólóyí sɪ lso lakəna təyɔ mpe pa caaki. Ilɛ pa kaa na natəli, ye pə taya Yonaasi nyəntɛ. ³⁰ Isənə mpi pə lapa Yonaasi kiŋ tɔ pə hula Ninifi nyəma kɛ sɪ lso lakəna. Na mpv un tɔtəyɔ

Yulb Pəyaxa má ma nyəntu ká hólí kufalarj yalaa tətə sɪ lso lakəna. ³¹ Ye pə tala huule wule, ilim mpətarj tə wulaw alu nyəj ká ku kufalarj yalaa pane pa təm ke mpi pə təw ilé i ka lu hatoo tətə poolurj taa na i kəw, sɪ i nuki isəna Saluməj yəwətəna ləmayasəe tə. Pəcəw pulubw we cəne na pə tē Saluməj təcayacayə. ³² Ye pə tala huule wule Ninifi nyəma ká ku kufalarj yalaa pane pa təm. Pə taya pulb, kuyarjku pələ pa nu Yonaasi waasw tə, pa yela pa isayatu ke kpakpaa ké. Pəcəw pulubw we cəne na pə tē Yonaasi un.

Mpi tənuyv naana tə
(Matiyee 5:15 na 6:22-23)

³³ Nəwəw u musəxi fətəla na i ɣmesɪ-i, yaa i pamɪ-i nyanayə tē. Ama i su-i timpɪ taa i wəe pu naa yalaa tənə təw. Ilena mpa pa kəw tə, fətəla kəkə na-wə. ³⁴ Məpəw pə wəe na nyá isə. Anɪ a kəna nyá tənuyv pəlimilə fətəla. Ye nyá isə i naaki teu, pə waasəxi nyá tənuyv tənayə. Ama ye nyá isə i yuluma, nyá tənuyv tənə pəlimilə wə səkpətuw tē ké. ³⁵ La laakali, pə taa kəw na isəna n naaki tə pə məli səkpətuw. ³⁶ Pə wə mpv tə, ye n naa təcɛɛɛ, na pə fəɪ-ɣ təyuxulee, n naa teu ké, isu fətəla kəkə naakuyv yulb tə səkpətuw fəɪ.

Falisanaa na lso Təm səyəsəlaa tooluyv
(Matiyee 23:1-36 na Maləki 12:38-40)

³⁷ Yesu tēma yəwətuw ke mpv, ilena Falisa nəwəw i yaa-i sɪ i suw i tē na i nyəw lum. Məpəw Yesu suwə Falisa tē na i niki təwəw. ³⁸ Falisa nawa i təkɪ na i nyəwəkəna asilima, ilena pə lapɪ-i ha. ³⁹ Tənayə Tacaa təma-i sɪ: Anɪ Falisanaa mə nyəntu nté mpv. Iyisi na nyənasi waalənaa ke i nyaaləxi təlalai. Ama pə kpayəw mə taanaa tə, ɣmuləm na isayatu pə howəe mayaləna. ⁴⁰ Ləmayasəe fəɪnaa mē, lso wei i ɣma yulb təw tə, ilé i wəna i tɪ na wei i ɣma yulb lotu taa tə yē? ⁴¹ Pə kəla teu sɪ i ha mpi i wəna mə iyisi na mə nyənasi taa təw konyəntunaa, ilə pə tənə pu wəe-məyē teu.

⁴² Pəpətu fəɪ, Falisanaa mē, mə təm wə wayo ké. I kpəsəxi nyutu nti pa yaaki sɪ mantɪ na luu tə na tuusi hatw tənə na i hiliyɪ na i ləsəxi lso ké pə həwəlarj naanuwə taa kuləm. Pəyēle mə paa fəɪna tampana təwəw na lso səwəwəw təm. Ama tampana təwəw na lso səwəwəw təm ke pu muna i

səesəna isələ, ilə i taa səw həwəlarj naanuwə taa kuləm un i təw.

⁴³ Falisanaa mē, mə təm wə wayo ké. Yuta nyəma təkotilənaa taa, teeli teeli təcayalənaa ke i pəkəxi. Na i səwə pa səekɪ-məyē samaa taa ké na pə luyɪyɪ. ⁴⁴ Falisanaa mē, mə təm wə wayo ké. I wə ké isu pəlaarj wei i salətaa na pə təw i təw ké yem, na pə ta nyɪ sɪ pəlaarj tə.

⁴⁵ Tənayə lso Təm səyəsəw səwə nəwəw i pəsəna-i sɪ: Tacaa, n yəwətuw mpv tə n kpəntəna tá tətəwəw na i tuw.

⁴⁶ Məpəw Yesu cəwa sɪ: lso Təm səyəsəlaa səwə mē, mə təm ná wə wayo tətəwəw. I sukəxi yalaa ke səyələ yun nyana. Pəyēle mu tu taa-wəyē taaw mayaməyā. ⁴⁷ Wayo na mə təm ké, mə caanaa ná kuna lso kuyəwətuw tələsəlaa, na mu hələxi pa pəlaarj na i tayanəxi tətətətə. ⁴⁸ Isu i lakuyv mpv tə, pə hələxi ké sɪ mə laɣa həɛna mə caanaa lapa mpi tə. Pələ pa kuna lso kuyəwətuw tələsəlaa, na mə hələxəna pa pəlaarj. ⁴⁹ Pə mayaməyā pə təw ké lso ləmayasəe ka hulə mpv sɪ: lso má, maa tili lso kuyəwətuw tələsəlaa na tillaa ke pa kin. Ama paa ku ləlaa, na paa tu ləlaa ke kuyəwəw ke kutuyv. ⁵⁰ Tuu pə ɣmav antulinya na lso kuyəwətuw tələsəlaa mpa pə ku tə, kayana nyəma nyəwəw taa ké pa səm təm kə tənə. ⁵¹ Kpayə Apəeli kuyv, haləna Sakali wei pa ku kətaɣa təlatə na lso təcɛɛɛ səwəwəw pə həku taa tə pa səm, ma heeliyɪ-mə təfoo ké sɪ, isu pə tēma pa nyəwəw taa.

⁵² lso Təm səyəsəlaa səwə mē, mə təm wə wayo ké. I təkə saafw wei pa tuləxəna lso Təm nyəm təw tə, na mə luyv fəɪ suw. Pəyēle u tisiyɪ sɪ mpa pələ pa caa tə pə suw.

⁵³ Yesu kula tənə, ilena lso Təm səyəsəlaa na Falisanaa pə səɣ i təw ké nəwəwəe naalə na páná, na pə makɪ i nəwəw təw na kupəwətuw ke yem yem. ⁵⁴ Na pə kuuki i nəwəw sɪ i cotaa ilə pə kpa-i na tənə.

12

Laakali na cəwəwəw təm
(Matiyee 10:26-27)

¹ Məpəw samaa kota səwəwəw ke waatu un, haləna pə tusiɣi tēma. Tənayə Yesu caaləna i ifalaa ke kpaaluyv sɪ: I la laakali na Falisanaa kəkəwəw, pa mənəafikitu ke ma yaa mpv. ² Pə tənə mpi pə ɣməlaa tə, isu pə tēma na pə kuli pə təw. Na pə tənə

mpi pə lapa mukaya tɛɛ tɔ, isu pa tɛma na pə nyi-wi. ³Pə tɔɔ kɛ paa í ka ɲmɛsɪ tɔm na í yɔɔɔti-tɔɲi ahoo, isu tɔ yawa ilim taa. Na paa naɲ taa kɛ í welata ɲkpaɲɲyɔ taa, isu pa kpaala-ti na nɔɔɔ sɔsɔɔɔ.

Yulɔ kɔnyamnam

(Matiyee 10:28-31)

⁴Mpa mɛ í kɛ ma taapalaa tɔ, ma heeliyi-mɛ sɪ í taa nyana mpa pa pəsəyi na pə ləsi yulɔ weesuyu tike, na pə waali paa pəsəyi pulɔ tɔ. ⁵Maa hólí-mɛyɛ wei pə muna sɪ í se tɔ. Í se lɔɔ, unɪ í pəsəɔna na í ku yulɔ. Pəyɛle í pəsəyi na í tu-í tənəasələ taa. Tampəna tɔɔ isəntɔ, unəyi pə muna í se.

⁶Pə taya santiinaa naale kɛ pa pɛɛtəyi sumpwɔwɔnaa kakpasɪ taa? Paa na mpv pa wɛw mpv tɔ, lɔɔ tá sɔɔ pa taa kulum tɔɔ. ⁷Mpv unɪ tɔtɔɔ na mɛ nyuyɔ taa nyɔɔsɪ, lɔɔ nyámá sɪ tənə sɪ nyuyɔ kɛ. Ye mpv í taa nəɲəsɪ, í kəla sumpwɔwɔnaa tɔcayacaya.

Yesu Kilisiti mvyu yaa í kisuyu

(Matiyee 10:19-20 na 10:32-33 na 12:32)

⁸Ma heeliyi-mɛ sɪ, ye yulɔ ta ɲmɛsɪ sɪ í kɛ Yulɔ Pəyaya má ma nyəɲ, ma mayamaya maa tisi lɔɔ isətaa tillaa isəntaa sɪ puntu kɛ ma nyəɲ. ⁹Ama wei í kpɛsa yəlaa isəntaa sɪ í ta nyi-m, ma mayamaya maa tɔ lɔɔ isətaa tillaa isəntaa sɪ ma ta nyəmi-í tɔtɔ.

¹⁰Ye wei í yɔɔɔta Yulɔ Pəyaya má ma tɔɔ kɛ isayatu, paa hólí puntu kɛ suulu. Ama ye Feesuyu Naɲɲtu kɛ í yɔɔɔta isayatu, pa kaa hólí-í suulu.

¹¹Ye pə kəma na pə yaa-mɛyɛ nənɔɔsɪ kɛ Yuta nyəma təkotilənəa taa, yaa awulaa kpaaməɲ taa, yaa tɔɲtɔnaa kɲɲ, í taa nəɲəsɪ nti í ká hɔv na í lu na nti í ká yɔɔɔti tɔ tɔ tɔɔ. ¹²Feesuyu Naɲɲtu ka sɛyɛsɪ-mɛyɛ kpakpaa kɛ nti í ká yɔɔɔti tɔ.

Toɲ tu kumelɛɲ tɔm

¹³Ímpóɣó nəɲɔlv lu samaa taa na í tɔ Yesu sɪ: Tacaɔ, heeli ma taalv sɪ má na-í tá tala tá caa yelina-tvyu mpi tɔ.

¹⁴Tənaya Yesu pəsəna-í sɪ: Apaɲ nyá, awe kpa-m mɛ tɔm tayanlv na mɛ wontu tallo?

¹⁵Iləna Yesu heeli pa tənə sɪ: Í la laakali na wənəv luluyɔ. Pə taya pulv tɔɔ, wənəv hikuyɔ u hvləyi sɪ yulɔ tula-ti se. Paa puntu ká wənə isɔ cənə na le.

¹⁶Ímpóɣó Yesu sɛɛ-wɛyɛ isɔ sɪ: Apalv toɲ tu nəɲɔlv ka wənna haləmnaa, na í ku kɔtəɔv kɛ pə taa pə tu fɛi. ¹⁷Iləna í caya

na í mayasɪ í taa sɪ: lənəyale maa la lɛ? Kpɛɲ u takɪ-m sɪ má nyəkɪ ma tɔɲəyaya.

¹⁸Í taa í taa iləna í tɔ sɪ: Ma nyámá isəna maa la tɔɲɔle. Ma yəkəyi ma kpɛɲ unɛyɛ na má su sɔsɔɔɔ. Iləna má suu kɔtəɔv na ma kupam ləmpənəa tənaya í taa. ¹⁹Ilə maa ma ma laɲle taa na má tɔ sɪ, yulɔ wənə pusɪ pəyale taa kɔtəɔv ilə pə kaasa wɛ, ye pə taya cəyav na tɔɲv na nyɔɔv na yɔɔlvɔv pə paasi? ²⁰Tənaya lɔɔ tɔma-í sɪ: Kumelɛɲ nyá, n ká sɪ ahoo anɛ a mayamaya. Iləna má ná wei í ká kpaɲ pə tənə mpi n tayanə nyá tɔ kɛ mpv tɔ.

²¹Iləna Yesu tasa sɪ: Ímpóɣó pə wɛɛ na mpa pa kaa wənəv kɛ pa mayamaya pa tike tɔɔ, na lɔɔ isəntaa pa kɛ kɔnyəntɔnaa tɔ.

Naani tvyu kɛ lɔɔ

(Matiyee 6:25-34)

²²Pə waali kɛ Yesu tɔma í ifalaa sɪ: Í tá ná mpi pə tɔɔ ma heela-mɛ sɪ í taa nəɲəsəyi mɛ tɔɲəyaya ɲka pə wɛɛ sɪ í ká tɔɲv na í hiki weesɲɲ, na mɛ tənəɲ tɔɔ kutakəm pə tɔm tɔ.

²³Pə taya pulv tɔɔ, weesuyu kəla tɔɲəyaya, na yulɔ tənvyu kəla wontu kɔsusuutu. ²⁴Í nyənna katəkətəɲ na í na. lɪ tuuki, u kɲɲ. Pəyɛle í fɛi kɔtəɔv təsule, í fɛina kpou, lɔɔ caləɲəna-í. Na mɛ tá kəli sumasɪ kɛ tɔm napələ? ²⁵Paa mɛ taa yulɔ ká ku í tɔɲɪ isəna, puntu pəsəyi na í tuusi í tɔɲɪ wole kulumtələ mayamaya? ²⁶Ye u pəsəyi səkpetu səkpetu, pepe tɔɔ kɛ í kuɲɪ mɛ tɪ na sɔsɔɔntv nti tɔ kaasaa tɔ? ²⁷Í nyənna tawa nyutu tukvɔv hɛtv nti tɔ na í na. Nyutu nti, tu lakɪ təmle təlɪ, tu luvkɪ pɔɔɲ. Paa na mpv ma heeliyi-mɛ sɪ wuləv Salvməɲ na í tɔɲ tənə í ta suu wontu na í tala paa tɔ taa kulumvɔv kɛ kacəka. ²⁸Ye lɔɔ lakɪ kacəka kɛ tawa taa nyutu nti tɔ wɛ saɲa na cele isəntɔ pa tika-tɪ tɔ, í kaa la-mɛyɛ kacəka na pə kəli mpv? Í polo í tɛɛ, u tɛɲ lɔɔ na mɛ taa tɔcayacaya tɔ se. ²⁹Í taa pəkəli mɛ tɪ na í nəɲəsəyi tam kɛ mɛ kɔtəɔv na mɛ kɔnyənyɔɔm pə tɔm. ³⁰Antulinya taa cənə ma ta nyɪ isənaa pɛəkəɲəna tələyɛ tam. Ama mɛ mɛ wənə Caa, na mɛ Caa unɪ í nyámá mpi í nyuləyi tɔ. ³¹Í sɔ nyuyɔ na lɔɔ Kawulaya pɛəkuvɔ, na lɔɔ ká ha-mɛ tɔtəɔv mpi pə kaasaa tɔ.

Kpaɲtu ləmayasɛɛ í wɛ timpi tənaya í akalvɔv wɛɛ

(Matiyee 6:19-21)

³² Ma kalakiya nyá, taa nyá, mæ Caa sɔɔləna sɪ ɪ haa-meyɛ ɪ kawulaya. ³³ Í pɛɛti mæ kɔpamnaa na í mæɣna pæ liyitee na í ha kɔnyɔntuna. Í pɛɛki fatakanaa mpa paa sækɪ tɔ, na í kaaki mæ wɛnau kɛ ɪsɔtaa timpi pulu ɪ leki tɔ. Nmɩlu kaa tala tənaya ɣmɩlɩyɩ, pɛcɔ puka kaa tɔɔ. ³⁴ Pə taya pulu tɔɔ, kpaɣtu ləmayasɛɛ í wɛ timpi, tənaya ɪ akalɔyɩ wɛɛ.

Təmle lataa mpa pa feɣiyi tɔ

³⁵ Í tantɩ na í taɣaa, í ləli mæ hɔɔ taa, í musɩ mæ fətəlanaa. ³⁶ Í la ɪsu təmle nyəma mpa pa taɣaa sɪ pa caa í luna akpaɣalɛ taa na í tɔ sɪ; Ma talaa, pa tɩli-ɪ tɔ. ³⁷ Cɛɛɛ ɩni í talaa na í mayana ɪ təmle nyəma mpe na pa taɣaa, pa nyɔyɩ lapa leleɣ kɛ. Ma heeliyi-meyɛ tampana sɪ ɪ kootiyi ɪ wontu kɛ na í hokəna ɪ tɩ, na í hólí-weyɛ tɛaɣalɛ sɪ pá caɣa na í tɩ-weyɛ tɔɣonaya. ³⁸ Paa tapɩlɛ yaa tefemle kɛ ɪ koma na í kɔɔ na í mayana-weyɛ mpu na pá taɣaa, pa lapa nyuleleɣ kɛ. ³⁹ Í nyɩ teu sɪ, ye nyəm ka nyənaya kɔlɔ na tayaɣa caa nyɩ ɣmɩlu kɔntɛ waatu, ɪ kaa yeɛ-ɪ na í suv tayaɣa taa se. ⁴⁰ Mɛ tɔtɔ, pə tɔɔ kɛ mu taɣani mæ tɔyi mpu. Yulu Pəyaya ma, ma kɔɣ kɔntɛ kɛ waatu wei í kaa huɩ tɔɔ.

Təmle tɩ ɪsaɣav na kuparɣ pa tɔm (Matiyee 24:45-51)

⁴¹ Tənaya Piyeɛ pɔɔsa Yesu sɪ: Tacaa, ta tike kɛ n sɛɛkəna ɪsɔ ɩni, yaa yəlaa tənaya n sɛɛkəna-ɪ? ⁴² Mɔpɔyɔlɛ Tacaa cɔwa sɪ: Aweyɛle təmle tɩ kuparɣ na laɣatu? Ye pə taya wei ɪ caa ká yelina tayaɣa feɣuyɩ, sɪ nyɔɔsɩ í kpa təmle nyəma lelɛ, ɩlɛ ɩni í cɛla-weyɛ tɔɣonaya tɔ. ⁴³ Cɛɛɛ ɩni í koma na í mɔli na í mayana təmle tɩ ɩni ɪ ɪsɔlɛ sɛɛna təmle nté tɩ lapu, ɪ nyɔyɩ lapa leleɣ kɛ. ⁴⁴ Ma heeliyi-meyɛ tampana tɔɔ sɪ, tayaɣa caa ká tɩ təmle tɩ ɩnəyɩ ɪ kɔpam tana tɔɔ feɣuyɩ kɛ. ⁴⁵ Ama ye pə cəpa təmle tɩ ɩni, na í tɩ ɪ taa sɪ: Ma caa kaa kɔɔ lɔɣ se, ɩlɛna í suv təmle nyəma apalɩnyəma na alɩnyəma kɛ mapu. Na í tɔki, na í nyɔɔki na pə kuyɩ-ɪ. ⁴⁶ Pu kɔɔ na kuyaku ɣku na ɪsəna taa ɪ taa tɩ ɪ taa sɪ tayaɣa tɩ ka tala tɔ, ɩlɛ ɪ ka suv təkpuv. Na ɪ ká la təmle tɩ ɩnəyɩ təkankarɣ, na ɪ mæɣna-ɪ na í pɛti-ɪ ma ta nyɩ ɪsənaa tɔɔ. ⁴⁷ Təmle tɩ wei ɪ nyəmá ɪ caa luɣu tɛɛ nyəm na í tá taɣani ɪ tɩ, pəyele ɪ ta la mpi ɪ caa sɔɔlaa tɩ, paa həli-ɪ teu. ⁴⁸ Ama təmle tɩ

wei ɩlɛ ɪ ta nyɩ ɪ caa luɣu tɛɛ nyəm, na í laki mpi pə muna pá mapɩ-ɪ pə tɔɔ tɔ, pəciɩ tike kɛ paa ma ɩlɛ. Wei pa ha sɔsɔm tɔ, sɔsɔm kɛ pa kɔɣɩ-ɪ pɔɔsuyɩ. Na wei pa paasaa na pá kaa sɔsɔm tɔ, sɔsɔm taa sɔsɔm kɛ pa kɔɣɩ-ɪ pɔɔsuyɩ.

Yəlaa faɣav kɛ Yesu tɔɔ (Matiyee 10:34-36)

⁴⁹ Kɔkɔ kɛ ma koma tɛtu tɔɔ kɛ musuyɩ, na pə caɣa-m ɪsu ɪsəntɔ tɔ kaa tɛma muɣu ɩlɛ mhmɩ teu nté. ⁵⁰ Pə wɛɛ sɪ pá sɔ-m ɩsɔ lum napəlɩ, ɩlɛ ye pa ta sɔ-m lum mpi ma nəɣsɛɛ kaa tɛ. ⁵¹ Mə huɩ sɪ hɛɛsuyɩ kɛ ma koma antulinya taa? Aai, ma heeliyi-mɛ sɪ koloɣa kɛ ma koma. ⁵² Pə kpaɣa pənente tɔ, yəlaa í wɛ kakpasɩ kɛ pa tayaɣa taa, paa faɣa. Tooso ká lu naalɛ ɩnəyɛ koloɣa, na naalɛ náa lu tooso kɛ koloɣa. ⁵³ Cɛɛ ká kulɩ ɪ pəyalu tɔɔ, na pəyalu kulɩ cɛɛɛ tɔɔ. Toto ká kulɩ ɪ pɛɛlɔ tɔɔ na pɛɛlɔ náa kulɩ toto tɔɔ. Paɣ alu nyəɣ ká kulɩ poolu tɔɔ, na poolu kɛ paɣ tɔɔ.

Waatonaa cəkənav (Matiyee 16:2-3)

⁵⁴ Mɔpɔyɔlɛ Yesu tɔma samaa tɔtɔ sɪ: Ye í ná teu pu ɣmaalaɣa na ilim tətɩlɛ, í tɔɣ kpaɣpaa sɪ saɣa ɩni teu wɛɛ. ɩlɛna tampana tɔɔ kulɛ ku nu. ⁵⁵ Na í koma na í ná ilim nyaki sɔsɔm, í tɔɣ sɪ tahaɣlɛ wusaa. ɩlɛna tahaɣlɛ náa haɣ. ⁵⁶ Mənaafikinaa mɛ, í lapa ɪsəna na í nyəɣ atɛ na ɪsɔ pə kəkəlɔnaa faɣasuyɩ, na ɩ cəkəyana nti tɛlɛ tɩ laki ɪsəntɔ tɔ tɩ huwɛɛ.

Kolontu na kolontu pa ciikuɣu (Matiyee 5:25-26)

⁵⁷ ɩsənaya pə wɛɛ na mæ mayamaya ɩ tu mayasəyɩ sɪ ɪ nyɩ tampana na í tɔɣ-ye ye? ⁵⁸ Ye n wakəla nəyɔlɔ na í yaa-ɣ nəɔɔɔ, la kookali na nyá na-ɪ ɪ taɣani mæ tɔm kɛ mpaav taa na í ta tata huɩlu kiɣ. Pə taa kɔɔ na huɩlu náa tɩ-ɣ tɔɣtɩnaa niɣ taa, na pɛlɛ pá təkɩ-ɣ. ⁵⁹ Ma heeliyi-ɣ tampana sɪ ye n ta tɛ pə tana mpi pa pɛla-ɣ tɔɔ fɛloyɩ n kaa lu tana.

13

Ye í ta laɣasɩ tɔntɛ í ká sɪ

¹ Mɔpɔyɔlɛ yəlaa napəlɩ pa koma tənɛ ɩnəyɩ kpaɣpaa na pá heeli Yesu sɪ: Kalilee nyəma napəlɩ pa lakaya kɔtaɣa kɛ ɩsɔ, ɩlɛna Pilatɩ yeɛle na pá ku-wɛ. ² Tənayaɛ Yesu cɔ-wɛ sɪ: Í huɩ sɪ Kalilee nyəma mpa pa ku mpu tɔ,

pa tæe Kalilee nyáma lelæa tənaya kawalasi təyɔ pa ku-wɛ? ³ Aai, ma heeliyi-mɛ si, pə taya mpv se. Ama mu ta layasi tənte, í ká si mæ tənaya isu pɛle pa səpv tɔ. ⁴ Na yəlaa pələfei hiiu wei Silowee kutuluɣu kpəsaa na ku takɪ na ku naŋti tɔ, í huɔ si Yosalem nyáma tənə taa pɛle pa kələnə isayatu na? ⁵ Aai, ma heeliyi-mɛ si, pə taya mpv se. Ama mu ta layasi, í ká si mæ tənaya isu pɛle pa səpv tɔ.

Fiki tɣvɔ ŋku ku luləyi tɔ ku tɔm

⁶ Mprɔyɔ Yesu sɛɛ-wɛyɛ lɔɔ si: Apalu nəyɔlɔ ɪ ka sənə ɪ lesɛŋ tɔŋ taale taa ké fiki. Mprɔyɔ ɪ pola pee kooluɣu. Ama ɪ ta mayana ku tɔɔ ké paa pulɔpv cəcəka. ⁷ Tənaya ɪ tɔma taale təkulɔ si: Nyənɪ, pusi tooso kɔlɔ ma tu konte si ma kooliɣi pee. Ama maa makənə pulɔ cəcəka ke ku tɔɔ. Seti-ku. Pepe tɔɔ ké ku səŋ yem na ku luləyi? ⁸ ɪlənə taale təkulɔ cɔ-ɪ si: Tacaa, tasa-kuyɔ yeluyɔ ke pɔntɔ, na maa huli na má cɔɔnə ku kite na ma tu hute na má ná. ⁹ Ntanyɪ pə talənə pənte ku lulɔ pee. Ku ta lulɔ ɪlɛ n seti-ku.

Alv ɪcam waasuyɔ ke kuheesuyɔ wule

¹⁰ Mprɔyɔ kuyaku kuheesuyɔ nakulɔ ku wule Yesu sɛyɛsaya Yuta nyáma təkotile natəlɔ tɔ taa. ¹¹ Pə pamna alv kutəntv nəyɔlɔ ɪ ka wɛ tənə. ɪ hii ɪlɔyɔ na pə kəkəlɔ-ɪ pusi pələfei hiiu təcu, ɪ pəsəyi na í siyisi ɪ təyi paa pəcɔ mayamaya. ¹² Yesu na-ɪ, ɪlənə í yaa-ɪ na í tɔmɪ-ɪ si: Alv nyá, saŋa waalɔ n hika alaafəya ké.

¹³ ɪlənə Yesu tənɪ ɪ tɔɔ ké ɪ nin, na alv siyile siyisi tənɛ ɪnəyi kpakpaa, na í niki lɔɔ ké sam. ¹⁴ ɪsu Yesu lapv na yulɔ hiki alaafəya ke kuyaku kuheesuyɔ wule ke mpv tɔ pə ta maya Yuta nyáma təkotile nyuyv tu nté. Tənaya ɪ pəsənə samaa si: Kuyɛɛŋ naatoso ke pa lakɪ təmle. Ye í caa í hiki alaafəya, í kɛəsənə kuyɛɛŋ ɪnɪ ɪ taa na í kɔɔ. í taa kɔŋ kuheesuyɔ wule si pá ha-mɛyɛ alaafəya.

¹⁵ Tənaya Tacaa ná cɔ Yuta nyáma təkotile nyuyv tu ɪnɪ si: Mənaafikinaa mɛ, ye pə tala kuyaku kuheesuyɔ wule mæ taa awe yeki ɪ nau yaa ɪ kpaŋaya ke tóluyɔ si ká nyɔɔ lum ye? ¹⁶ Yaa í nyəmá si Apələham luluyv taa alv ɪnɛyɛ pa kaa waasi kuyaku kuheesuyɔ wule? Pəcɔ Satanɪ tɔka-ɪ na í cɔɔsəyi-ɪ tɔ pusi pələfei hiiu ntɔ.

¹⁷ Yesu cɔ Yuta nyáma təkotile nyuyv tu ɪnəyi mpv, ɪlənə fɛɛle kpa mpa paa caa-ɪ tɔ. Ama samaa wei pə kaasaa tɔ ɪlɛ ɪ tənə ɪ laŋle ná hɛənə təma kupampəna nna Yesu lakaya tɔ.

Sɔɔya pələ tɔm

(Matiyee 13:31-32 na Maləki 4:30-32)

¹⁸ Mprɔyɔ Yesu tasa yɔyɔtuyv si: ɪsu pepeyɛle ɪsɔ Kawulaya nəyəsənə, na pepeyɛ maa kɛəsənə-ke ɪlɛ yee? ¹⁹ Ka nəyəsənə ké ɪsu yulɔ tuukuyɔ sɔɔya pile ke ɪ taale taa na tɔ nyɔ, na tɔ pu tɣvɔ sɔsɔɔv na sumasi kəŋ na sí tuyɪ tana ke ku pəlɪŋasi tɔɔ təyɔ.

Potopoto kukusum tɔm

(Matiyee 13:33)

²⁰ Mprɔyɔ Yesu tasaa si: Pepe cav ké maa kɛəsənə ɪsɔ Kawulaya ɪlɛ yee? ²¹ Ka nəyəsənə ké ɪsu alv mayasuyv mulum ke cəmsɛ təpam na í kpaya kukusum ke pəcɔ na í tv, na í huyuti na pə tənə pə kpa təfuv tɔ.

Nənəyɔ kukpulaya

(Matiyee 7:13-14, 21-23)

²² Yesu kulaa si ɪ puki Yosalem, ɪlənə í sɛyɛsəyənə mpaa ke acalɛɛ sɔsɔɔnə na səkpena nna a taa ɪ təŋayana tɔ na í puki.

²³ Mprɔyɔ nəyɔlɔ pəɔsə-ɪ si: Tacaa, ntəŋ yəlaa pəciimaya tike nyɔɔŋ ke pu ya na?

ɪlənə Yesu cɔ-wɛ si: ²⁴ ɪ la kookalɔ na í suvna nənəyɔ ŋka ka wɛ təfəku tɔ. Təm faawu tɔɔ, yəlaa pəyalɛ ká luna teu si pá təŋna tənə na pá suv. Ama pa kaa hiki mpaa.

²⁵ Mprɔyɔ Yesu tɔma si: Pu kɔɔ na təyaya caa təkɪ na í kaləsi, na mu wənə awalɔ tɔɔ, ɪlɛ í suv mapv nté nənəyɔ si: Tacaa, tulɔ-tv. ɪlɛ í ká cɔ-mɛ si: Ma ta nyɪ timpɪ í lunaa tɔ. ²⁶ Pələyɛle í ka suv yɔyɔtuyv si: Tá na-ŋ tɔ təkayana na tɔ nyɔɔki. Ta ɪcatɛ hapɛɛ tɔɔ ké n tu sɛyɛsəyi. ²⁷ ɪlɛ í ká lelɔ-mɛyɛ yɔyɔtuyv si: Ma ta nyɪ timpɪ í lunaa tɔ yoo. Mə tənə ɪ tɛɛ í fɛɛ-m, ɪsəyalataa mɛ. ²⁸ ɪ ká kɔɔ na í na Apələham na ɪsaaka na Saaki na ɪsɔ kuyɔyɔtutv tɛləsələa tənaya ɪsɔ Kawulaya taa, na pá fiyita-mɛ na awalɔ təyɔle ɪsu í ká tu casɪ kapusi na í nyasəyi mæ təyi kela tɛ. ²⁹ Yəlaa ká luna ɪlim təlule tɔɔ, na pə tətule tɔɔ, na leləa luna pə ntəyɔŋ na pə mpətəŋ tɔɔ na pá suli ɪsɔ Kawulaya taa ké təyɔ. ³⁰ Waatu ɪnɪ mpa pa wɛ lolɔ ké

kaḡana tō pa taa lēmpa ká mēli waali, na waali nyéma náa mēli lōlō.

Yesu laḡwakallē ke Yosalem tōo
(Matiyee 23:37-39)

³¹ Waatu unī ī maḡamaḡa ke Falisanaa napēli pa kōma Yesu kiḡ na pá heeli-ī sī: Wulav sōsō Helōti pēekēḡi-ḡ kuyū. Pēle pē tōo lu cāne na ḡ laḡasi icate.

³² Mṗóḡ Yesu cō-wē sī: Í polo í heeli mā taale haḡa ḡke sī, saḡa na cele pē taa ma tōḡonēḡi alōḡaa, na má waasēḡi kutōntūnaa, na pē kufemuyū ke māa tē ma tāmle. ³³ Ama pē wē kē sī má tō ma mpaav ke saḡa na cele na pē kufemuyū. Pē taḡa pulv, paa kuyī lō kuyōḡōtōtū telāsulō ke tiiliḡi yem na pē ta kena Yosalem taa.

³⁴ Hei Yosalem, Yosalem, nyá taa kē pa kuyī lō kuyōḡōtōtū telāsēlāa, na nyá taa tōtōḡō pa yooki lō tillāa ke pē na pá kuyī. Tōm paḡalē ke ma sōlāa sī ma kpeḡeliḡi nyá taa yēlāa tēna tēkotokoto isu kantuyū papuyū ku piya tōo tō. Ama pa kisa. ³⁵ Tōv, mā tōyāḡa ka tēki kaav tēkpataa, nōḡōlv kaa paasēna-ke. Ma heeliḡi-mē tafoo sī, í kaa tasa-m keesuyū, halēna pē tala wule nte í ka yōḡōtī sī, lō í sēna Tacaa tillu tō.

14

Kutōntū nōḡōlv ī waasuyū

¹ Mṗóḡ kuyaku kuhēesuyū nakulī Yesu suv Falisanaa sōsō nōḡōlv ī tēḡe tōḡōv. Mpa paa wē tēna tō pa caḡaa na pá keḡna-ī teu. ² Yulō nōḡōlv ī ka sēḡa ī isentaa, na tōnuyū tōo asilima kutēḡ wēna-ī. ³ Mṗóḡ Yesu pōōsa lō Tōm sēḡēsēlāa na Falisanaa sī: Ta mpaav taa, pē muna pá waasī kutōntū ke kuyaku kuhēesuyū wule yaa pá taa waasī-ī?

⁴ Ama Falisanaa mpe pa ta tisi cōv. Tēnaḡa Yesu hōma kutōntū na í waasī-ī, na í heeli-ī sī í tēē. ⁵ Mṗóḡ Yesu pōōsa Falisanaa sī: Kuyaku kuhēesuyū wule, mā taa awe nawa ī pēyāḡa yaa ī nav hōta lōkō taa, na í yele lāsuyū ke kpakpaa sī kuyaku kuhēesuyū wule? ⁶ Ilēna pá maḡasī-tēḡi cōv na pá kpisi.

Tōḡōv yaav na tēcaḡale kupante tōm

⁷ Yesu nawa sī mpa pa yaa tōḡōv ke mpv tō, pa huliḡina tēmaḡa kpelee kupana tōo caḡav. Ilēna í sēḡēsī-wē sī: ⁸ Ye nōḡōlv kpāḡa alv na í yaa-ḡ tōḡōv, ḡ tala, taa

hulina tēcaḡale kupante na pēcō. Ntanyī isēntō pa yaa nōḡōlv ilē na í kēla-ḡ. ⁹ Pē taa kōō na wei ī yaa-mēḡe tōḡōv tō í heeli-ḡ sī: Kulī na ḡ kaasī unēḡe tēcaḡale. Ilē n kulēna fēēle ntē tēnyōōmū, na ḡ caḡana waali tōo.

¹⁰ Ama ye pa yaa-ḡ tōḡōv, ḡ tala, caḡana waali tōo. Ilē wei ī yaa-mēḡe tōḡōv tō ye ī kōma ilē ī ká tōna-ḡ sī: Apaḡ nyá, tuusina cāne tōo na ḡ caḡa tēcaḡale kupante. Saa unī pa tū-ḡ teeli ke nyá na pa tēna mpa í caḡa mṗóḡ tōḡōv tō pa isentaa kē. ¹¹ Pē taḡa pulv tōo, wei í hōḡ ī tī paa tisi-ī, na wei í pasēḡi ī tī, paa kusī ī nyuyū.

¹² Mṗóḡ Yesu heela wei ī yaa-ī tōḡōv tō sī: Ye n lapa tōḡōnaḡa yaa acima, taa yaa nyá cewaa, yaa nyá tēētūnaa, yaa nyá luluyū nyéma, yaa nyá tōḡtūnaa lēlāa. Pē taḡa pulv tōo, pēle pa pēsēḡi tōtō na pá yaa-ḡ tōḡōv, na pá lēēti-ḡ nyá kuvcōō ke kpakpaa.

¹³ Ama ye n lapa acima, koti kunyōntūnaa, na acamaa, na kaakalasi, na yulūmaa, na pá tōḡō. ¹⁴ Waatu unēḡēle n hika kupantu. Pē taḡa pa taa nōḡōlv ká pēsēna na í lēēti-ḡ-tī. Ama lō ká felēna-ḡ kuyāḡku ī ká feesi sētaa mpa paa lapa kupantu tō.

Mpa pa yaa tōḡōv na pá kisi tō
(Matiyee 22:1-10)

¹⁵ Pa nu tōm tēne unī ilēna Yesu na mpa pa caḡa tōḡōv tō pa taa lēlv yōḡōtī-ī sī: Wei ī ká caḡa tōḡōv ke lō Kawulāḡa taa tōḡōle isu lelēḡ nulo tē.

¹⁶ Tēnaḡa Yesu cō pūntū unī sī: Apalv nōḡōlv ī lapēna tōḡōnaḡa tēkpētekpēte. Ilēna í yaa yēlāa samaa sī pá kōō pá tōḡō.

¹⁷ Pē kōma na pē pū, ilēna í tili ī pēyalv sī í polo na í heeli mpa ī yaa tōḡōv tō sī pá kōō mpv, pē tala. ¹⁸ Ama pa tēna pa suv-ī wiinav sī pa kaa pēsi. Kancaalāḡa nyēḡ heela tillu sī: Ma yapa taale, ye ma ta polo ma na-tē pē kaa la-m teu. Mpū tō, ma sēlēmēḡi-ḡ mpa, ma kaa pēsi na má kōō. ¹⁹ Lēlv náa tō sī: Ma yapa naaḡ kuhālēḡ ke naanwā, ma caa ma tamsī-ī naale naale na ma falēsi-ī. Mpū tō, ma sēlēmēḡi-ḡ mpa, ma kaa pēsi na má kōō.

²⁰ Na lēlv tō tōtō sī: Nōōnō kē ma kpāḡa alv, ma kaa pēsi na má kōō. ²¹ Mṗóḡ tillu mēla ī caa kiḡ na í kēēsi-ī isēna pē luwa tō. Tēnaḡa tōyāḡa caa unī páánā lapa-ī, na í taḡanī tillu ke tiluyū sī: Polo lōḡ ke kuyēēḡ taa na hāpēē nōōsi na ḡ kuu kunyōntūnaa, na acamaa, na yulūmaa, na kaakalasi, na

í kóna. ²²Pə tasa pəcə ilena tillu tayaní məlvu na í heeli-í sɪ: Taca, ma lapa nti n keesaa tɔ, paa na mpv təcayale kpisa yem ké. ²³Tənaɣa təyaya caa tasa-í tɔm sɪ: Cə mpaan taa na í cɔɔ kutuluj kila kila, ye n hika mpa n kpa-weɣe yem yem na í svuna na ma təyaya su. ²⁴Ma heeliyi-me sɪ yəlaa mpa pa həte pa yaanaa tɔ, pa taa nəɣɔlv kaa tɔɣɔ ma təyənaya.

Mpi yulv ka la na pácɔ í pəsi Yesu ifalv tɔ

(Matiyee 10:37-38)

²⁵Mróɣv samaa tuutuuma hu Yesu waali. Tənaɣa Yesu pəsaa na í tɔ-we sɪ: ²⁶Ye yulv í caa í tərjɪ-m na í ta lu luyɔ ké í caa na í too, na í alv na í piya, na í taalvnaa na í kəɣənnaa na í newaa, haləna í kpentəna í mayamaya í tɪ, paa í tərja-m, í kaa pəsi na í la ma ifalv. ²⁷Ye wei í ta səɣəlɪ í səm tesika na í tərjɪ-m, pɔntv kaa pəsi na í la ma ifalv. ²⁸Ye mə taa nəɣɔlv caa kutuluyɔ sɔsɔɔŋkv ŋmau, í cakí ké na í mayasɪ pə tənə pə liyitee nyuvɔ, sɪ í naa sɪ í liyitee ká tala-í yaa a kaa tala-í. ²⁹Tefe í kəɣ í tɛ kite suu, ilena í kpisi kv kuyv, na tɛelaa kəɔ na pá wəŋɪ-í, ³⁰sɪ halɪ yulv í su kutuluyɔ na í kpisi kv kuyv na? ³¹Mpv tɔtəɣɔ pə weɛ, ye wulav nəɣɔlv í caa í yoonə wulav lɛlv, í cakí ké na í mayasɪ teu na í ná sɪ yoolaa iyisi naanvwa (10000) wei í wənə tɔ, í pəsəɣɪ na í yoonə í kolontu wei ílé í wənə yoolaa iyisi hiiu (20000) tɔ, yaa í kaa pəsi. ³²Ye í nawa sɪ í kaa pəsi, í kusəɣɪ yəlaa ké kutatvɔv ké na í tili sɪ pá heeli í kolontu ké ləɣ sɪ í yele tɔm nti, na pá suli tiili na pá tayaní. ³³Tənaɣa Yesu tasa-weɣe yəɣɔtvɔv sɪ: Mpv tɔtəɣɔ mə taa nəɣɔlv kaa pəsi na í la ma ifalv, ye pɔntv í ta ləsɪ í konyuluyv ké í nyəm tənə tɔɔ.

Təm mpi pu waasəɣɪ pulv tɔ
(Matiyee 5:13 na Maləki 9:50)

³⁴Təm ke pulupv mpi pə waasəɣɪ təɣɔ. Ama ye tɔm mpi pə ləɣ koma na í sɪ, pepəye paa la na pə ləɣ unɪ í məli? ³⁵Pələ tɔ pu waasəɣɪ pulv. Paa n ŋmusa haləm taa, paa n pəta hute taa, isu pa lə-wɪ paasi. Mpa pa wənə ləmayasɛ tɔ pá ke ŋkpaŋŋ na tɔm tənə.

15

Heu kulepu tɔm
(Matiyee 18:12-14)

¹Lampuu mɔlaa na tɛtɛlataa lɛlaa pa pola Yesu kiŋ ké pa tənə sɪ pa nɪ í tɔm.

²Tənaɣa pə ta mayə Falisanaa na ləɔ Tɔm səɣesəlaa na pa tɔ sɪ, Yulv inɛ unɪ na tɛtɛlataa pa cakəna, na í na-we pa təkəna.

³Tənaɣa Yesu pəɔsa-we sɪ: ⁴Ye isu mə taa nəɣɔlv wənə heerj nté nunvwa (100), ilena í taa kulum tə le, í kaa yele pəɣəlayafɛi nunvwa inɛɣe nyutv tətəɣɔle na í tɛɛ na í suv kulepu inəɣɪ pɛekuyv haləna í na-í?

⁵Í naa-í mpv, ilena í ləɣle hulumɪ teu, na í kpaɣa-í na í həɣɔlv. ⁶Í takí təyaya, ilena í yaa í cewaa na í cəlv í cəlv nyəma sɪ: Í kəɔ na má na-me tə yəɔlv. Pə taya pulv, ma ná ma heu wei í ka lepa tɔ. ⁷Ma heeliyi-me sɪ mróɣv pə weɛ, ye isayav kulum yelina í isayatu, ləɣhulvmlɛ təkí ləɔ təyaya taa ké í tɔɔ ké, na pə kəlv kvpama pəɣəlayafɛi nunvwa mpa pa fəna taalɪ nəɣɔlv tɔ.

Liyitee nyəɣətv naanvwa taa ləɣkv lepu

⁸Na í tasa lentɪ tɔtɔ sɪ: Ye isu alv nəɣɔlv í ka wənə liyitee nyəɣətv naanvwa, ilena kulumvɔv le, í musəɣɪ fətəla ké, na í hasa í təyaya tənə na í taasɪ tətətete, haləna í kəɔ na í na-kv. ⁹Í naa-kuyv mpv, ilena í yaa í cewaa na í cəlv í cəlv nyəma na í tɔ sɪ: Í kəɔ na má na me tə yəɔlv. Pə taya pulv, ma ná ma liyitee nyəɣəlvɔv ŋku ku lepa tɔ.

¹⁰Ma heeliyi-me sɪ mróɣv pə weɛ, ye isayav kulum yelina í isayatu, ləɔ isətəa tillaa ləɣ hulumɪ teu ké.

Pəyaya ŋka ka wakəla ka caa wənəv tɔ

¹¹Mróɣv Yesu tasa-weɣe isə sɛɛv sɪ: Apalv nəɣɔlv í ka wənna pəyalaa naale.

¹²Mróɣv səkpɛlu nyəŋ tɔma í caa sɪ í cɛle-í pa wontu həɣəlvɔv ŋku unɪ í kaɣa í hiki pa caa unɪ í səm waali təɣɔ kpakpaa. Mróɣv pa caa tala-weɣe í wənəv. ¹³Pə lapa weɛ naale, ilena səkpɛlu nyəŋ pɛɛtɪ í nyəm tənə, na í koti liyitee na í suv nyutv təyutulu. Í tala tənə ilena í suv təkpaalətv lapv, na í təɣɔ í liyitee tənə təpaɪpaɪ. ¹⁴Í tɛma a tənaɣa təɣɔv ké mpv, ilena nyəɣɔsɪ anaam nəɣɔlv í lu ɪcate nté tə taa. Mróɣv í suv wahala taa. ¹⁵Tənaɣa í pola ɪcate tv nəɣɔlv í kiŋ na í sələmɪ tɛmlɛ. Ilena ílé í pona-í taale sɪ í nyənəɣɪ afanaa. ¹⁶Í nyula teu isu paa afanaa təyənaya mayamaya í təɣɔ, ama í ta hiki. ¹⁷Tənaɣa í caɣaa na í kpaɣa huweɛ na í mayasɪ í tɪ tɔm, na í tɔ sɪ: Halɪ pá tɔ

si ma caa tayaaya taa kele tæmle nyéma taa sɔsɔm, na pá tákí na pá kpisiyi, na nyɔɔɔsi náá kuyi maya cæne. ¹⁸ Maa kulí kɛ na má mæli ma caa tɛ. Ma talaa ma heeli-i si: Paapa, ma pæntæna lɔɔ, na ma pæntæna nyá tɔtɔ. ¹⁹ Pænente ma ta nəyəsəna si n yaa-m nyá pəyalv. Ama nyənəyi-m teitei isɔ n nyənuyv nyá tæmle nyéma tɔ. ²⁰ Tənaaya i kulaa na í kpaɣa mpaav si i kpeɲ i caa tɛ.

¹ kɔma í wusəna tayaaya, ilɛ i caa loosa-i kele, na i tɔm lapɔ-i pətɔɔtəle kɛ sɔsɔm. Tənaaya ilɛ i se lɔɲ na í sɛɲi-i, na í kpipi-i na í wayalı-i. ²¹ Mprúyú i pəyalv unɔ i tɔma-i si: Paapa, ma pæntæna lɔɔ, na ma pæntæna nyá tɔtɔ. Ma ta nəyəsəna n yaa-m nyá pəyaaya tɔtɔ. ²² Tənaaya i caa tɔma i pəyalaa si: í kɔna toko kupampɔɲ kɛ lɔɲ na í suu-i. í lɛɛ-i kukuule kɛ i mpəle tɔɔ, na ntəɲkpala kɛ i nəɔhɛ taa. ²³ í kɔna ta nav wei unɔ i wɛna nim kɛ teu tɔ na í kɔ, na tɔ la tɔɔɔnaaya kupɔɲka. ²⁴ Ma pəyalv unɛ pə wɛ isɔ i sɛpaya na í fɛ. i ka lepaya na má hii-i. Tənaaya pa nika acima tɔɔɔv kɛ kpaɲka.

²⁵ Pə lakaya mpv tɔ, pə pamna pəyalv sɔsɔ náá wɛna taale. ilɛ i kɔma í luna taale na í wusəna tayaaya, ilɛna í nu soo na paale pə haɲa kauu. ²⁶ Tənaaya i yaa i tæmle nyéma taa nəyɔlv, na í pɔɔsi-i si: Pepe lapa na pə haɲa mpv? ²⁷ ilɛna ilɛ i cɔ-i si: Nyá neu ilɛ i mæləna, na mɛ caa kv ta nav wei unɔ i wɛ nim kɛ teu tɔ. Mpi tɔ i tasa-i nav na i alaafəya tɔ pə tɔɔ. ²⁸ Mprúyú i pəyalv sɔsɔ unɔ i mv pááná na í kisi tayaaya suuv. ilɛna i caa lu na í pɔɔli-i si í suv. ²⁹ Tənaaya i tɔma i caa si: Nyənɔ, pusi pəyale ntɔ ma haləyi nyá taale, na n yɔɔɔta nti maa kpeəsəyi. Na paa kuyaku kulumvuyv n ta tɔnta si, ooo ma pəyalv, kpaɣa pinaya kanɛ, na nyá na nyá taapalaa í leyelina. ³⁰ Nyá pəyalv kɔma tɔ, n ka yeke ta nav wei unɔ i wɛ nim kɛ teu tɔɔv kuyv na? Pəyele unɔ i kpaɣana nyá wɛnav təna təpai, na í polo na í wakələna acacaale. ³¹ Tənaaya cɛcɛ cɔ-i si: Ma pu, nyá wɛ ma kiɲ kɛ tam kɛ, na pə təna mpi ma ti tɔ nyá tənna tɔtɔ. ³² Pə mvna tɔ la acima kɛ na tɔ yɔli. Nyá neu unɛ, pə wɛ isɔ i sɛpaya na í fɛ. í ká lepaya na ma hii-i.

16

Tæmle tu layatv tɔm

¹ Mprúyú Yesu sɛɛ i ifalaa kɛ isɔ si: Apalv tɔɲ tɔ nəyɔlv ka wɛnna tæmle tu nəyɔlv wei

i niɲ taa tɔɲ tv unɔ i mæləna i wɛnav təna na í tv tɔ. Tənaaya yəlaa polaa na pá mayana tɔɲ tv unɔ na pá heeli-i si: Nyá tæmle tv unɔ i wakələyi nyá wɛnav kɛ. ² Tənaaya tɔɲ tv yaa i tæmle tv na í pɔɔsi-i si: Nti nti ma nuiki si n laki tɔ, tə wɛ tampana yaa pɔpɔtɔ? Ama maa ləsi-ɲ ma tæmle taa. Mpɔ tɔ, kɛɛsi-m isəna nyá tæmle yaasi lapa tɔ na pécɔ n tɛɛ nyá nyəɲkv. ³ Mprúyú tæmle tv unɔ i caya na í huv i taa si: Tacaa ləsəyi-m tæmle taa tɔ, nteyele maa la ilɛ? Anɔ ma kaa pəsi haləm. Pəyele pala lapv ná wɛ fɛɛle. ⁴ ɛɛhɛ, ma nyəmə nti maa la, na pá kɔma na pá tɔyɔni-m, má taa laɲ yəlaa mpa paa tɔɔki-m tɔ. ⁵ Tənaaya i yaa mpa mpa paa wɛna i caa kɛ kəmlɛ tɔɔv kulum kulum, na í pɔɔsi kancaalaya nyəɲ si: Isənaaya n wɛna ta caa kɛ kəmlɛ? ⁶ ilɛ si, Olifinaa nim tonoonaa nunuwa (100) kɛ ma wɛna-i kəmlɛ. Tənaaya tæmle tv unɔ i heela-i si: Nn naa pə takəlaya ntɔ, caya lɔɲ na nɔ ɲmaa si nim tonoonaa nule na naanuwaa. ⁷ i yela ilɛ na í ɲmaa lɛlv tɔɔ si: Na nyá se, isənaaya nyá nyəntɛ wɛɛ? Mprúyú ilɛ i cɔ-i si: Tɔɔɔnaaya pee saakənaa nunuwa (100). ilɛna í heeli ilɛ si: Nn naa pə takəlaya ntɔ, ɲmaa si tɔɔɔnaaya pee saakənaa nunaasa. ⁸ Mprúyú tɔɲ tv unɔ i sama i tæmle tv isayav unəyi i layatv tɔɔ. Pə taya pulv, antulinya unɛ i yəlaa wɛna nyəm kɛ isəna pa lakəna təma tɔɔv, na pə kəli mpa pa ta kɛ antulinya unɛ i nyéma tɔ.

⁹ Mprúyú Yesu tasa-wɛyɛ heeluyv si: Má, ma heeliyi-mɛ si i kpaɣa wɛnav ɲku í wɛna atɛ cəne tɔ na í lana na í hiki taapalaa, na pə kɔma na í laɲ-wi pa mv-mɛyɛ icatɛ nte tə wɛ tam tɔɔ tɔ tə taa. ¹⁰ Wei í tɛ səkpetu taa, mpv unɔ tɔtɔɔv i tɛ sɔsɔɔntv taa. Na wei i ta tɛ səkpetu taa, mpv unɔ tɔtɔɔv i kaa tɛ sɔsɔɔntv taa. ¹¹ Ye í lapa cakəli cakəli na atɛ cəne wɛnav, pa kaa nəki-mɛyɛ isɔtəa nyəm kɛ celuyv. ¹² Ye í ta pəsi lɛlv nyəm tɔkuyv kɛ teu na tampana, leyɛ í ká hiki mə mayamaɣa mə niɲ nyəm.

¹³ Tæmle tv kaa pəsi na í kpi yəlaa naale na í laki pa təma. Ye i kpaɲa mpv, i ləmayasɛɛ kɔɲ a wɛɛ lɛlv tɔɔ kɛ, na í yeke lɛlv. Yaa ntanyɔ, i paasəna lɛlv na í kisi lɛlv. Mɛ i kaa pəsi na í kpi lɔɔ na liyitee na í tɔɲ mpv.

Yesu kəheelitu kɛ Falisanaa
(Matiyee 5:31-32 na 11:12-13 na Maləki

10:11-12)

¹⁴Falisanaa nu tòm ntí tã tãna, ulena pá wõj Yesu. Pã taya pũl, mpe paa wena liyitee kõtã kã. ¹⁵Tãnya Yesu tãma-we s: Í lakí s: yalaa í nyãni-meyẽ tampana nyãma. Ama lso nyãmã mã lotu taa huwẽ. Pã taya pũl, mpi yalaa ná nyãnã sã sãwom tã, lso isentaa pãle pã ta ke pũl.

¹⁶Moisi kusãsutu na lso kuyõõtutu telasãlaa kuymanmaatv lapa tã waatu halãna lso lum sũl Yohaani náã kã. Pã kpayav waatu un tãõ pa sũ lso Kawulaya Laapaali Kupanj tãm kpaalvũ, na paa wei í lukãna isãle kusẽmle s í sũ Kawulaya ñke ka taa. ¹⁷Isõtõnũv na atẽ pã tẽv ta tala kate ke lso tãm taa tãmiya kulũmaya saalvũ.

¹⁸Ye yulv tãõna í alv na í kpayã kũfalv, í lapa wasanjkalãtũ kã. Ye pa kisa alv na nõõlv náã tãj na í kpayã-í, pũntu lapa wasanjkalãtũ kã.

Apalv tøj tv na Lasaa pa tãm

¹⁹Apalv tøj tv nõõlv í ka wenna, na í suuki liyitee wontu tãnyãnãnyãni ke teu. Paa ifemle nte lelej taa kã í wẽ, na í tãkí tãõnaya kupanjka. ²⁰Pã kaasi kuyõntv nõõlv í ka wẽ tãtã, na pá yaa-í s: Lasaa. Í tãna isãntã tã hij kã, na í hãntaya tøj tv un í tãyaya nõõ. ²¹Na í tanã s, ye tøj tv un í kãma na í tãkí í tãõnaya na cãõlãsi hoti atẽ, ile í tãõs na í tãõ. Halãna hasi mayamaya kãõya na s: niisiyĩ kuyõntv un í hij taa. ²²Tãnya kuyõntv un í kãma na í s, na isõtãa tillaa kpayã-í na pá pona-í Apalaham cõõõ alãsanna taa. Mpõý tøj tv un í kãma na í s: tãtã, na pá pimi-í. ²³Na í sũ wahala taa kã atẽtãle taa tãna. Tãnya tøj tv teka í se na í loosi Apalaham, na Lasaa cãõ í kãõkã taa. ²⁴Ulena í wuli na í yaa s: Hai ta caa Apalaham, nyãni ma pãtãtãle na í tili Lasaa na í lili í mpãle nõõ taa kã lum, na í tosi ma nsẽmle tãõ na pã tu niyiti-m niyituyũ mayamaya. Pã taya pũl tãõ, pã harã-m kãkã kanẽ ka taa kã pã tu fẽi.

²⁵Tãnya Apalaham cõ-í s: Ma pãyalv, tãõs s, n ka wẽv atẽ tã, n tãõ nyã lelej ke teu, na Lasaa ílẽ í tãõ nyar kã pã tu fẽi. Nãõnãõ kãle pã tala ílẽ í lelej s í lanle í hẽ, na pã tala nyã wahala. ²⁶Pãle pã paasi tá na-mẽ tá hẽkũ wẽ pũýũ ke yem tãlemm, ñku ku lumarj na ku walãs fẽi tãnya tã. Mpũ tã, yulv kaa pãs na í lu cãne na í polo mã kijn,

na mã cõlõ tv kaa pãs na í lu na í kã tã kijn cãne. ²⁷Mpõý tøj tv un í tãsa-í yõõõtũv s: Tacaa la suulu na í tili Lasaa kã ma caa tãyaya taa. ²⁸Ma wena newaa kã kãpãs kã tãna. Í polo na í kpaali-wẽv teu, na pãle pá taa kã pá tãsa wahala ñẽ í taa kã sũv tãtã. ²⁹Mpõý Apalaham cõ-í s: Ye kpaalvũ ke pa caa, Moisi na lso kuyõõtutu telasãlaa pa wẽ ile, pá nuna pãle. ³⁰Tãnya tøj tv tãma s: Aai hai, ta caa Apalaham. Ye isũ atẽtũnaa taa nõõlv ka mãlãna na í mayana-wẽ, paa layasa tãntẽ. ³¹Apalaham tãsa-í heelũyũ s: Ye pa kpeesa Moisi na lso kuyõõtutu telasãlaa pa tãm, paa atẽtũnaa taa nõõlv ka pona, pa kaa tũna.

17

Lelũ tusũyũ sãõntũ

(Matiyee 18:6-7,21-22 na Malãkí 9:42)

¹Mpõý Yesu tãma í ufalã s: Mpi pu tusi yalã ke isayãtũ taa tã pã kaa larj. Ama ye pã cãpa wei na í la na í tãõntãle la isayãtũ, pũntu kã na. ²Ye yulv un í kã la na piya sãne s: taa nakãlĩ pãntĩ, pã nõõsãna pá tv pũntu luyũ tẽ kã namle na pá tũs-í tẽjku taa. ³Í la laakali.

Ye nyã tãõntãle lapa-ñ isayãtũ, yaa-í na í hulĩ-í s: í lapa mpi tã pã fẽi teu. Ye í tisaa na í layãs í kulãpũtũ, n ku-tãõ nyã taa tãkpataa. ⁴Ye wõle kulũmtãle taa í pãntãna-ñ tãm naatosompõõlayã, na í kãõ tam na í wiiki s: ma pãntaa kã, n kã hulĩ-í suulu kã.

Taa tẽmnav ke lso

⁵Mpõý tillaa tãma Tacaa s: La na ta taa tẽmnav ke lso sãõs.

⁶Tãnya Tacaa cõwa s: Isãna í tẽmna lso kã mã taa tã ye pu tu tala isũ sãõya pile ke yasãlayã, paa tũyũ ñku ku sãõ isãntã tãõ í tãma s: Kpẽs tãna na í polo nĩ sãj tẽjku taa, pã lakí mpõý.

Tãmle tv kulãpãle

⁷Mã taa awe wena yom na í halãyũ í tawa na í tiikiyĩ í kalakãñ, na í luna taale ke kpakpaa, na pũntu paatãna-í heelũyũ s: Kãõ lãõ na í cãya na í niki tãõv? ⁸Aai, í tãõ-í kã s: Saa-m, ulena í layãs nyã wontu na í kãõna-m tãõnaya, na mã tãõ na mã nyãõ. Maa harãa ile, nyaa cãya na í tãõ na í nyãõ. ⁹Í kã nãkĩ-í sũv s: í lapa mpi í tãma-í s: í la na í la tã? ¹⁰Mpũ un tãtãõ na

me, ye í kōma na í te mpi lso ka tu-me tō pə lapu, í tō si: Tə ké təmlə nyóma ke yem ké, nti pu wée si tə la tō, tə tike ke tə lapa.

Tənuvə tōo asilima kutəŋ nyóma waasvəv

¹¹ Yesu kulaa na í puki Yosalem, ilena í təŋna Samalii na Kalilee pə heku taa. ¹² I suvakaya ɪcate natəli tə taa, ilena tənuvə tōo asilima kutəŋ nyóma napəli pá tō na pá suli-ɪ. Pa we yəlaa naanəwa. Ḿpóyó pa səŋa pooluŋ, ¹³ na pá kpeesɪ-ɪ si: Tacaa Yesu, wii tá pətəotəle.

¹⁴ Tənaŋa Yesu na-wə ilena í tō-wə si: í polo na kətəlaa wiili-me.

Asilima kutəŋ nyóma təŋna pote, ilena pə waa-wə. ¹⁵ Pa taa ləlv nawa si pə waa-ɪ mpv, ilena í mələna ɪ waali ke kpakpaa, na í saŋ lso na nəŋo səsəŋa. ¹⁶ Ḿpóyó ɪ hota Yesu tɛɛ na í sɛɛ-ɪ si í na təmlə. Apəlv wei ɪ mələ mpv na í sɛɛ Yesu tō, ɪ ké Samalii tu. ¹⁷ Tənaŋa Yesu tōma si: Pə taya asilima kutəŋ nyóma mpe pa naanəwa hikina alaafəya? Na pəŋəlayafə naanəwa unɛ ɪ wə le? ¹⁸ I su pa taa nəŋəlv ta tu toosi kele si ɪ mələŋi na í sɛɛ lso ké í na təmlə, ye pə taya kpai tu unɛ ɪ paasi?

¹⁹ Ilena Yesu heeli asilima kutəŋ tu si: Kəlv, n tema lso na nyá taa tō ɪ yelaa na í hikina alaafəya.

lso Kawulaya kənte təm
(Matiyee 24:23-28,37-41)

²⁰ Ḿpóyó Falisanaa pəosa Yesu si: Pəlee kele pu tala lso Kawulaya təŋəlv ilɛ? Tənaŋa Yesu cə-wə si: Pə taya si lso təkɪ ɪ Kawulaya na yəlaa naa təkəlee se. ²¹ Pə taya isɪ paa yəŋətɪ si ka wə cənɛ yaa hatoo tana. Pə taya pulv tōo, í nyɪ teu si lso təŋna ɪ Kawulaya təŋəlv ke mə heku taa.

²² Yesu tema ḿpóyó yəŋətəvəv, ilena í heeli ɪ ifalaa si: Pu kəo na mɛ í nyuli si Yəlv Pəyaya má ma kuyaku í kəo na í na-kv. Ama í kaa na. ²³ Paa heeli-mɛ si í paasəna hatoo tana, yaa í paasəna cənɛ. Ama mu taa polo si í pəkəŋi. ²⁴ Yəlv Pəyaya má ma kuyaku wule pu la ké isɪ tɛv nyəŋəsəvəv təŋməlv na pə ná na pə cəo antulinya tana təpai təŋə. ²⁵ Ama maa təŋə kunyərŋ ke səsəm, na tá kvfaləŋ yəlaa panɛ paa ləm təkpataa. ²⁶ Isəna pu lapa Nowee pəle taa tō, mpv unɪ pə mayamaya pu lana Yəlv Pəyaya má ma kuyɛŋ taa. ²⁷ Pə kɛɛsa Nowee wɛɛ anɪ a taa tō, pə təkaya ké na

pə nyəkəki, na pá haaki təmayə alaa na pá kpakəŋi mpv yoo, haləna kuyəŋku Nowee svv atakaa pəŋəlvəv səsəv taa na pə yelə-wə, na ləm kəo na pá təŋə pa tana təpai taa. ²⁸ Pu la teitei ké isɪ pu lapu ləotɪ pəle taa tō. Pə təkaya ḿpóyó na pá nyəkəki, na pá pɛɛtəŋi na pá yaki, na pá haləŋi tawa na pá ŋmaaki kutuluŋ. ²⁹ Ama kuyəŋku ləotɪ lu Sətəm təkəv tō, asimti na kəkə pə luna isətaa təyoo isɪ tɛv, na ká nyaya pa tana təpai taa. ³⁰ Kuyəŋku Yəlv pəyaya má maa kəo tō, mpv pə mayamaya pu lana.

³¹ Pə wule ntɛ ye pə mayana yəlv wə kutuluŋu pata tō na ɪ wontu wə təyaya taa, pəntu í taa tō si ɪ tiiki na í svv təyaya na í kpaya ɪ wontu nti tə wɛɛ tō. Na ye pə pamma taale ke ɪ wɛɛ, í taa tō si ɪ mələŋi təyaya. ³² Í təosɪ ləotɪ əlv təm. ³³ Wei í pɛɛkəŋi ɪ weesuyv təcútutu ɪ tɛŋna səpə ké. Na wei í lapa ɪ təŋi əwusa, unɪ ɪ ká hikina weesuyv. ³⁴ Pə wule ntɛ pə ahoo, pu pana yəlaa naale hənta nyáəlvəv kəlvəvəv tōo, na pá kpaya ləlv, na pá yelə ləlv. ³⁵ Pu pana alaa naale wə nama tōo, na pá kpaya ləlv na pá yelə ləlv. [³⁶ Pu pana apalaa naale wə taale taa, na pá kpaya ləlv na pá yelə ləlv.]

³⁷ Ḿpóyó ɪ ifalaa pəosa-ɪ si: Tacaa, leyelɛ mpv unɪ pu la ilɛ?

Tənaŋa Yesu cə-wə si: Timpi pulv səpa na pá həntaa tō, tənaya yepɛlekunaa kotiyi.

18

Alv leelu na wulav pa təm

¹ Yesu caa ɪ huli-wə si pá sələməŋi lso ké tam, pá taa tō si pə nu-wə, ilena í sɛɛ-wɛyɛ lso unɛ si: ² Wulav nəŋəlv ɪ ka wenna ɪcate natəli tə taa, ɪ paa fəina lso. Pəyɛle ɪ nyənəŋi yəlv si ɪ ké pulv. ³ Pə pamma əlv leelu nəŋəlv naa wə ɪcate ntɛ tə taa, tam ké ɪ pukaya ɪ kiŋ na í sələməŋi-ɪ si í waasi-ɪ. Si nəŋəlv təkəna ɪ isɛ, na í caa si í waasi-ɪ. ⁴ Paa əlv unɪ ɪ puki tam ke mpv tō, wulav unɪ ɪ kisa-ɪ nuna. Pə waali ké ɪ mayasa ɪ taa si: Anɪ ma paa fəina lso, pəyɛle maa nyənəŋi yəlv si ɪ ké pulv. ⁵ Ama isɪ leelu unɛ ɪ kəŋəvəv tam na í pəkəŋi-m tō pə tōo, maa paasəna ɪ təm na má waasi-ɪ. Tɛfɛ ɪ ka kəŋ isənəŋəv tam ké na í cəosəŋi-m.

⁶ Ḿpóyó Tacaa tasaa si: Í ta nu nti wulav isayav unɛ ɪ yəŋətə tō taa? ⁷ Ilɛ lso ká yelina ntɛyɛ waasvəv ke mpa ɪ ləsaa na pá

wiikina-ı ilim na ahoo tɔ? ı ká la kaninika na pa sənau na? ⁸Ma heeliyi-me si: ıso ká tayani pa tɔm ke ɔɔɔ tɔlɔ. ıle waatu wei Yulɔ Pəyaya ma maa kɔɔ tɔ, maa mayana atɛ cənɛyɛ yɔlaa mpa pa tɛmna ıso kɛ pa taa tɔyɔle yee?

Falisa na lampuu mɔlɔ pa ıso səlɔmɔyɔ

⁹Yɔlaa lɛlaa ka tema pa taa tɔkpataa si mpe pa kɛna kupama kɛ ıso ısentaa, haləna pɔ nyənəyi lɛlaa kɛ yem. Ⱥpɔyɔ Yesu sɛɛ-wɛyɛ ıso si: ¹⁰Yɔlaa naale kpɔna ıso tɛsɛɛle taa kɛ ıso səlɔmɔyɔ. Lɛlɔ kɛ Falisa na lɛlɔ kɛ lampuu mɔlɔ. ¹¹Ⱥpɔyɔ Falisa sɛɔɔna ı mpaa na ı səlɔmı ıso si: ıso nyana tɛmlɛ. Pə tayɔ pulɔ tɔɔ, ma fɛi ısu yɔlaa lɛlaa wɛɔ tɔ. Pɛlɛ pa kɛ ɔɔmɔlaa na asayaa na wasaɔkalənaa kɛ. Pɔcɔ ma fɛi ısu lampuu mɔlɔ ıne ı wɛɔ tɔ. ¹²Cimaasi na cimaasi, kuyɛɛɔ naale naaleɛ ma hɔkɛyi nɔyɔ. Na pə tənə mpi ma hikiyi tɔ, ma ləsɛyi pə hɔyɔlɔɔɔ naanɔwa taa kɔlɔmɔyɔ kɛ na má ha-ɔ. ¹³Ⱥpɔyɔ lampuu mɔlɔ ná cɔɔsa kpeɛɔna na ı kama nyɔyɔ na kɔsɔyɔ fɛi, na ı tɛkɛyi niɔ si: Hai ıso, ma kɛ ısayau kɛ, wii ma pɛtɔtɔlɛ. ¹⁴Ma heeliyi-me si ıso na apalɔ ıne pa tayanaa, na ı kɔlɔ na ı kpe. Ama ı na Falisa pa ta tayani. Pə tayɔ pulɔ tɔɔ, wei ı hɔɔ ı ti, paa tisi-ı. Na wei ı pasɛyi ı ti, paa kɔsi ı nyɔyɔ.

Piya sɔkpɛsi kupantu kooluyɔ

(Matiyee 19:13-15 na Maləki 10:13-16)

¹⁵Yɔlaa pukayana piya sɔkpɛsi tɔtɔyɔ Yesu si ı tani si tɔɔ kɛ niɔ. Ama Yesu ıfalaa na yɔlaa mpe ılena pɔ kaləna-wɛ. ¹⁶Tənaya Yesu yɛlaa na pɔ kpɔtəna piya kɛ ı kiɔ, na ı tɔ-wɛ si: ı yelɛ na piya kɔɔ ma kiɔ, ı taa kayati-si. Pə tayɔ pulɔ tɔɔ, mpa pa wɛ ısu piya tɔ, mpe pa tənna ıso Kawulaya. ¹⁷Ma heeliyi-mɛyɛ tampana si, yɛ wei ı ta pəsi ısu pəyaya na ıso tɔyɔ ı tɔɔ kɛ kawulaya, pɔntu kaa la kawulaya ɔkɛ ka tu kɛ paa pɛcɔ.

Yulɔ tɔɔ tu tɔm

(Matiyee 19:16-30 na Maləki 10:17-31)

¹⁸Tənaya Yuta nyəma nyɔyɔ tu nɔyɔlɔ ı pɔɔsa Yesu si: Tacaɔ kupanɔ, pɛpɛyɛ pə wɛ si maa la ılena má hiki weesuyɔ ɔku ku tɛɔ tɔ?

¹⁹Ⱥpɔyɔ Yesu cɔ-ı si: Pə lapa ısəna na ı yaa-m kupanɔ? Nɔyɔlɔ ta kɛ kupanɔ yɛ pə tayɔ ıso tike təkɔɔ. ²⁰Ntɔɔ n nyəma nti pa suwa si: Taa la wasaɔkalətu, taa ku yulɔ,

taa ɔɔmɔlɔ, taa suu lɛlɔ kɛ tɔm. Se nyá caa na nyá tɔɔ.

²¹Tənaya apalɔ tɔɔ tu ıni ı cɔwa Yesu si: Ma tɔka kɔsəsutu nti tɔ tənaya hatoo ma pɛcaatu kɛ.

²²Yesu nu mpɔ ılena ı tɔmı-si: Ama kɔlɔmtɔ tike təkɔɔ kaasəna-ɔ lapɔ. Polo ı pɛɛti pə tənə mpi n wɛna tɔ na ı tala kɔnyɔntɔnaa kɛ pə liyitee, na cele ı suu tɔɔ kɛ ısɔtaa. Ⱥ tema mpɔ pə lapɔ ıle n kɔɔ na ı tɔɔɔ-m.

²³Apalɔ ıni ı nu tɔm tənɛ, ılena ı lanɔlɛ wakəlɔ tɔtɔyɔtɔyɔ. Pə tayɔ pulɔ tɔɔ, ı ka wɛna kɛ pə tu fɛi. ²⁴Yesu nawa si apalɔ ıni ı lanɔlɛ wakəlaa, ılena ı tɔ si: Ama liyitee nyəma ıso Kawulaya suu wɛ kate pə tu fɛi. ²⁵ısəna mpi pə wɛ yooyoo kɛ kate si ı suuna pənyálaya pɔyɔyɔ na ı lu tɔ, mpɔ tɔtɔyɔ pə wɛ liyitee tu kɛ kate si ı suu ıso Kawulaya taa, hali pə tu tɛɛ mpɔ.

²⁶Tənaya mpa pa cayaɔ na pɔ nukı ı tɔm tɔ, pa tɔma si: ıle awe ká tuləna nteyɛ-ti?

²⁷Ⱥpɔyɔ Yesu cɔwa si: Mpi yɔlaa tɔɔ si pə fɛi pəsuyɔ tɔ, ıso kiɔ tɔlɔ kɛ.

²⁸Ⱥpɔyɔ Piyeɛ nɔyɔ tɔkpav si: Tɔɔ, ta yela pə tənə tɔkpataa kɛ na taa hu nyá waali.

²⁹Ⱥpɔyɔ Yesu cɔ-wɛ si: Ma heeliyi-mɛyɛ tampana tɔɔ si, yɛ nɔyɔlɔ yela ı tayaya yaa ı alɔ, yaa ı taalunaa yaa ı kɔyɔnaa yaa ı newaa, yaa ı nyəma yaa ı piya kɛ ıso Kawulaya nyɔyɔ tɔɔ, ³⁰pu ha pɔntu na pə kəlɔ Ⱥpɔyɔ pə kpayav nɔɔnɔ tɔ. Pəyɛle ı sɔm waali ı ká wɛɛna weesuyɔ ɔku ku tɛɔ tɔ.

Yesu sɔm na ı fem pə tɔm tɔtɔ

(Matiyee 20:17-19 na Maləki 10:32-34)

³¹Ⱥpɔyɔ Yesu yaa ı ıfalaa naanɔwa na naaleɛ ı kiɔ, na ı heeli-wɛ si: Tɔɔ, tɔ kpaa Yosalem keɛ. Pə tənə mpi ıso kuyɔyɔtɔtu tɛləsəlaa ka ɔmaawa si pu mayana Yulɔ Pəyaya má tɔ, tənaya pu la. ³²Paa tu-m ma ta nyi ısənaa niɔ taa. Pɛlɛ paa paana-m, paa tu-m, paa tɔ-m ntaɔama. ³³Paa casa-m hikasi, paa ku-m. Ama kuyɛɛɔ tooso wule, maa fɛ.

³⁴Ama Yesu ıfalaa ta cəkəna tɔm nti. Tɔm nti tɔ huwɛ tɛɛ pa tɔɔ kɛ, ıle pa ta tu nyəm mpi pə tɔm Yesu yɔyɔtaa tɔ.

Yesu kuliyi yulɔm nɔyɔlɔ ı ıse

(Matiyee 20:29-34 na Maləki 10:46-52)

³⁵ Yesu kōma na í kpeyētana Yeliko ile, sese yulum nɔyɔlv ɪ ka caya mpaav nɔyɔ nté na í laki pala. ³⁶ ɪ nu yalaa samaa tarɪ na pá tɛɛki, ɪlena í pɔɔsi sɪ: Pepe lapa ye? ³⁷ Ḿpɔ́yó pa heela-ɪ sɪ: Nasaletɪ Yesu tɛɛkəna. ³⁸ Tənaɣa ɪ koo sɔsɔm sɪ: Tafiiti Pəyaya Yesu, nyəni ma pətətəle.

³⁹ Mpa paa tɛɛ nɔyɔ tɔ, pɛle pa kaləna yulum na pá heeli-ɪ sɪ: Su. Ama ílé ɪ sɔɔsa koo ke sɔsɔm sɪ: Tafiiti Pəyaya, nyəni ma pətətəle.

⁴⁰ Ḿpɔ́yó Yesu sənɔaa, na í tɔ sɪ: Í kəna-ɪ ma kɪɲ. Yulum tala Yesu kɪɲ, ɪlena Yesu pɔɔsi-ɪ sɪ: ⁴¹ N caa má la-ɪ we? Yulum cəwa sɪ: Taca, ma caa ké sɪ ń la na má naaki ɪsu maa wɛw ma wule taa tɔ.

⁴² Tənaɣa Yesu tɔma-ɪ sɪ: Tɔv, naa ɪle, nyá taa tɛmnav ke ɪsɔ waasa-ɪ ke. ⁴³ ɪ suv nav nté tənɛ inəɣi kpakpaa, na í tənəɣi Yesu na í sarɪ ɪsɔ. Samaa tənə ná mpv, ɪlena pá suv ɪsɔ ké sam tɔtɔ.

19

Yesu na Sakee pa tɔm

¹ Ḿpɔ́yó Yesu suv Yeliko, ɪlena í fayana ɪcate taa na í tɛɛki. ² Apalv nɔyɔlv ɪ ka wɛ tɔ taa tənə, na pá yaa-ɪ sɪ Sakee. Apalv in ɪ kəna lampuu mulaa sɔsɔ, na ɪ ka pilaa ké. ³ ɪ caakaya sɪ í nyi wɛi pa yaa sɪ Yesu Yesu tɔ. Ama ɪ topulurɪ tɔv ɪ taa pəsi na í na-ɪ. Mpi tɔ, samaa nyəkaa ké. ⁴ Ḿpɔ́yó Sakee tɛɛ nɔyɔ na í kpaɣa asewa, na í polo na í kpa tɔvɔ nakuli kv tɔv, sɪ Yesu í tɛɛkəna kv tɛɛ ɪle ɪ na-ɪ. ⁵ Yesu kōma na í tala tənə, ɪlena í teki ɪ ɪsɛ na í tɔm-ɪ sɪ: Sakee tii tɔcav, sarɔa nyá təyaya ke maa caya.

⁶ Ḿpɔ́yó Sakee tii kpakpaa, na í mv Yesu na laɲhɔlvmlɛ. ⁷ Pa tənə mpa pa ná mpv tɔ pə ta mayə-wɛ, ɪlena pá tənɪ sɪ: Halɪ yulv ɪsaya tɛyɛle ɪ kolaa í polo.

⁸ Pa tala təyaya taa, ɪlena Sakee kolɪ na í heeli Taca sɪ: Taca, ma seee, maa faya ma kupam ke calɪ na má ha konyɔntunaa. Ye maa muɣula nɔyɔlv na má tɔvɔ ɪ liyitee, maa feli pɔntv ke pə tɔm liyiti.

⁹ Tənaɣa Yesu tɔma sɪ: Sarɔa təyaya kanɛ keke ka nyəma ná nyɔvɔ nté. Pə taya pulv, Sakee mayamaya ná ké Apələham pəyaya tɔtɔvɔ mɛɛ. ¹⁰ Yulv Pəyaya má ma kəmayə sɪ ma pɛɛkəɣi mpi pə lepa tɔ na má ya pə nyɔvɔ.

Timpi pə wɛɛ tɔ tənaya pə sɔɔsəɣi
(Matiyee 25:14-30)

¹¹ Ḿpɔ́yó Yesu tasa mpa pa nu tɔm nti ɪ yəɣɔtaa tɔvɔ ɪsɔ sɛɛv. Pə taya pulv, pa kpeyētana Yosalem tɔ, yalaa huukaya sɪ ntanyɪ ɪsɔ ká suv Kawulaya tɔvɔv ke tənɛ inəɣi kpakpaa na pá ná. ¹² ɪsɔ wɛi ɪ sɛɛ-wɛ tɔvɔle sɪ: Kawulaya təyaya taa awulumpu nɔyɔlv ɪ koləna na í polo tɛtv poolurɪ nyəntv sɪ pá tv-ɪ kawulaya, na pá tɛma ɪle ɪ məlɪ. ¹³ ɪ caakaya tɛɛv, ɪlena í yaa ɪ təmle nyəma naanwɔ, na ɪ tala-wɛyɛ liyitee nyəɣəlvɔv nyəɣəlvɔv ke pa nyɔvɔ tɔv. Na í heeli-wɛ sɪ: Í taatənə liyitee anɛ, halɪ má polo má kɔv. ¹⁴ Ama ɪ ɪcate nyəma luɣu ná fɛi-ɪ, ɪlena pá kusi tillaa sɪ pá polo pá heeli-wɛ sɪ: Tu caa sɪ apalv in ɪ la ta wulav.

¹⁵ Pa tv apalv inəɣi kawulaya ɲkɛ, ɪlena í kolɪ na í məlɪ ɪ ɪcate taa. Ḿpɔ́yó ɪ kota ɪ təmle nyəma mpa ɪ ka cɛla liyitee tɔ, sɪ ɪ naa ɪsənə ɪsənə pə sɛɛ-wɛnaa tɔ.

¹⁶ Ḿpɔ́yó kancalaya nyəɲ kulaa na í tɔ sɪ: Taca, pə sɛɛ-m liyitee nyəɣətv naanwɔ ké nyəɣəlvɔv ɲku n ka cɛla-m tɔ kv tɔv.

¹⁷ Tənaɣa wulav tɔma-ɪ sɪ: Pə wɛ teu, n ké təmle tv kuparɪ ké. Timpi ɪsu n lapa teu ke pəcɔ nyəm taa ɪsəntɔ tɔ, n ká tɔvɔ acalɛɛ naanwɔ tɔv ké kawulaya. ¹⁸ ɪlena naalɛ nyəɲ náa kolɪ na í tɔ sɪ: Taca, pə sɛɛ-m liyitee nyəɣətv kəkpasi ke nyəɣəlvɔv ɲku n ka cɛla-m tɔ kv tɔv. ¹⁹ Tənaɣa wulav tɔma ɪlé sɪ: Nyaa tɔvɔ acalɛɛ kəkpasi tɔv ké kawulaya. ²⁰ Təmle tv lelɔ ná kulaa, ɪlena í tɔ sɪ: Taca, nyá nyəɣəlvɔv ɲku n ka cɛla-m tɔvɔlv. Ma hɔka-kɔvɔ saalaya taa ké na má su. ²¹ N wɛ-m sɔyɔntv ké. Pə taya pulv, n ké yulv katɛ tv ké. N ta su mpi tɔ mpəɣi n kpakəɣi, na timpi n ta tuu tɔ tənaya n kɔvɪ. ²² Tənaɣa wulav tɔma-ɪ sɪ: N ké təmle tv ɪsayaɔv ké, nyá mayamaya nyá kuyəɣɔtɔtv ke ma kuyɔna nyá tɔm. N ka nyəma teu sɪ ma ké yulv katɛ tv, na mpi ma ta su tɔvɔ ma kpakəɣi, pəcɔ timpi ma ta tuu tɔvɔ ma kɔvɪ. ²³ ɪle pepe tɔv ké n taa tv ma liyitee ke panci taa? Ma kōma ɪsəntɔ tɔ, maa mayana pə sɛɛ a tɔv na má kpɛntɪ na má mv. ²⁴ Ḿpɔ́yó ɪ heela ɪ cɔlv nyəma sɪ: Í lɛɛki liyitee nyəɣəlvɔv ɲkuyɔv ɪ niɲ taa, na í sɔɔsi nyəɣətv naanwɔ tv. ²⁵ Tənaɣa pɛle pa cɔ-ɪ sɪ: Taca, ke ɪlé ɪ wɛna naanwɔ? ²⁶ Ḿpɔ́yó wulav cɔ-wɛ sɪ: Ma heeliyɪ-mɛ sɪ timpi pə wɛɛ tɔ tənaya pə sɔɔsəɣi. Ama wɛi

ı feına pulv tō, paa pæciimaya ké ı wena, paa lækı ké. ²⁷ Tōv, ı kōna ma kolontunaa mpa pa kisa sı má taa tōyo pa tō ké kawulaya tōyo cāne, na ı ku-weye ma isentaa.

Yesu cayav ke kpaŋaya

(Matiyee 21:1-11 na Maləki 11:1-11 na Yohaani 12:12-19)

²⁸ Yesu tema mpróyo yōyotuvu, ılena ı tee nōyo na ı pukina Yosalem. ²⁹ Pa kōma pa kpeyetəna Petafası na Petanii na Olifinaa puvu, ılena ı tili ı ıfalaa taa naale sı: ³⁰ ı polo ıcate nte tē we nōyo tō cāne tō. ı talaa, ı ká mayana pa tu kpaŋaya pile natələyi ħmənaya. Nōyolv ta cayata tē tō. ı hetı-te na ı kōna. ³¹ Nōyolv ı pōosa-me sı: ı hetəyi-te suwe? ı cō puntv sı: Tacaa caakəna.

³² Mpróyo mpa ı tilaa tō pa tēewa, na pá mayana pē tənaya teitei ısu Yesu ka tem-weye heeluyu tō. ³³ Pa kōma pa hetəyi kpaŋaya pile nté ılena tē nyóma sı: ı hetəyi kpaŋaya pile nté suwe?

³⁴ Ntēna Yesu tillaa cō sı: Tacaa caakəna.

³⁵ ılena tillaa pona-teye Yesu. Mpróyo pa pō pa wontu ke kpaŋaya pile tō na pá kpaŋa Yesu na pá cayası. ³⁶ Yesu tōŋa tēev, ılena yəlaa pōokı-ı pa wontu na ı tōŋ pē tō. ³⁷ ı kōma ı tiikina Olifinaa puvu na ı kpeyetəna Yosalem, ılena ı tēŋlaa samaa unı ı tēna ı laŋa ħvlvmı teu, na pá saŋ ıso ké sōsōm ke piti tēma nna pa nawa tō a tō sı: ³⁸ ıso ı wē wulav sōsō wei ı kōŋna Tacaa tōŋ tō ı waalı. Laŋħvlvmle ı wē hatoo ısoṭaa. Paa wei ı tv ıso ké teeli.

³⁹ Falisanaa napəlı paa wē samaa unı ı hekv. Mpróyo pēle pa tōma Yesu sı: Tacaa, sumsi nyá ıfalaa mpe.

⁴⁰ Kele na Yesu sı: Ma heeliyi-me təfoo sı, paa pēle pa suma, ate pēe mayamaya ká kulı na á yōyoti.

Yosalem tō wula

⁴¹ Yesu kōma na ı kpətəna ıcate ke teu, ılena ı nyəni-te, na ı wii-te sı: ⁴² Aaa, kasa, Yosalem, nyá mayamaya, saŋa kuyaku kune, ye n ka tu cekəna cekənav mayamaya ke mpi pē pəsəyi na pē ha-ŋ laŋħvlvmle tō. Ama pənente pē ħmesa-ŋ-wı, n kaa ná.

⁴³ Wēe kōŋ nna a taa nyá kolontunaa ká cəəna-ŋ na yoou wontu tōŋ nyəntu, na paa ta-ŋ kotaya na pá nyala-ŋ təkəpəlkəpəlı.

⁴⁴ Paa nanŋı nyá na nyá taa yəlaa tēna tənəŋnan, halı pa kaa tu sō pəle lente ke

lente tō. Pə taya pulv, n taa cekəna waatu wei ıso kōma sı ı waasəyi-ŋ tō.

Pēetəlaa tōyotuvu ke ıso tāsēele taa

(Matiyee 21:12-17 na Maləki 11:15-19 na Yohaani 2:13-22)

⁴⁵ Mpróyo Yesu sūv ıso tāsēele taa na ı niki pēetəlaa ke tōyotuvu. ⁴⁶ Na ı tō-we sı: Pa ħmaawa ıso Tōm taa ké sı, ma təyaya ká la ıso təsələmle ké. Ama mə pəsəna-keye ħmulaa təyaya.

⁴⁷ Yesu seyesaya ıso tāsēele taa ké paa ıfemle nte. Mpróyo kətəlaa taa sōsaa sōsaa na ıso tōm seyesəlaa na samaa taa nyuvu nyóma pa pəkaya sı pa kuyv-ı. ⁴⁸ Ama pa ta nyı nti pá pusina tō. Pə taya pulv tō, samaa tēna tv ħkpaŋuvu ke teu ké na pá nukı ı tōm.

20

Yesu pəsuvu tōm

(Matiyee 21:23-27 na Maləki 11:27-33)

¹ Mpróyo kuyaku nakulı Yesu seyesaya samaa ke ıso tāsēele taa na ı heeliyi Laapaalı Kupar. ılena kətəlaa taa sōsaa sōsaa, na ıso Tōm seyesəlaa, na sōsaa pa polo² pá pōosi-ı sı: Heeli-tuyv karkante nte n makı nyá taa na ı lakı ısənto tō. Yaa awe tv hana-ŋ pə mpaav?

³ Tənaya Yesu cōwa sı: Tōv, ma mayamaya maa pōosi-meye tōm. ıso yaa yəlaa tilina Yohaani sı ı sōkı yəlaa ke ıso lvm? ı cō-m ma nı.

⁵ Mpróyo ıso Tōm seyesəlaa mayasa-təyi pa taa pa tike, ılena pá tō sı: Ye tē tōma sı ıso tilina-ı ı ká pōosi-tv sı: Na pepe tō ké ı ta mv ı tōm? ıPəyele tē tōma sı: Yulv tilina-ı kolə, samaa tēna ká kv-tv na pēe. Pə taya pulv tō, pēle pa tema pa taa təkpataa ké sı Yohaani ké ıso kuyōyotvtv tēləsulv.

⁷ Mpróyo ıso Tōm seyesəlaa pəsənaa sı: Tə ta nyı wei ı tila-ı ıso lvm sōv tō se. ⁸ Tənaya Yesu ná cō-we sı: Aŋha, ma kaa heeli-meye karkante nte ma makı na má lakı ısənto tō.

Təmlə nyóma asayaa tōm

(Matiyee 21:33-46 na Maləki 12:1-12)

⁹ Pə waalı ké Yesu seə samaa ke ıso sı: Yulv nōyolv ka sōna leseŋ tuyv ke taale təcu. Mpróyo ı caa yəlaa na ı su tē taa, ılena ı kulı na ı tee yela na pē taarjı. ¹⁰ Pə kōma na pē tala tuyv unı ı kooluyu waatu, ılena ı kusı ı tillu nōyolv, sı ı polo təmlə nyóma kın na pá cele-ı unı ı tete. Tənaya təmlə nyóma

mpe pa kpa tillu uni na pá má, lena pá tɔɔɔni-ɪ niɲ naanwɔa tɔyɔlɔyɔlɔ. ¹¹ Ḿpɔ́yú taale tɔ uni ɪ tasa ɪ tillu nɔɔɔlɔyɔ kɔsɔyɔ na ɪ tili. lena tɔmlɛ nyɔ́ma mpe pá má ílé, na pá tɔv-ɪ, na pá tɔɔɔni-ɪ niɲ naanwɔa tɔyɔlɔyɔlɔ. ¹² ɪ tasa tooso nyɔ́n kɛ tiluɔyɔ, lena tɔmlɛ nyɔ́ma ma ílé, na pá kv ɪ tɔna, lena pá peti-ɪ halɛm na waali. ¹³ Tɔnaɔa halɛm tɔ tɔma sɪ: Tɔv, isɔnaɔale maa la ílé? Ma maɔamaya ma kɔlɔlɔ wei ma luɔyɔ sɔv teu tɔyɔ maa tili. Ntanyɪ paa nya ɪ isɔlɛ. ¹⁴ Ama tɔmlɛ nyɔ́ma ná kɔma na pá loosi ɪ pɔyalɔ na ɪ puki, lena pá heeli tɔma sɪ: ɪ loosiɔi kpancoou tɔ kɔɲna nté. ɪ kɔv tɔ kv-ɪ, na taale pɔsi tɔ nyɔ́ntɛ. ¹⁵ Ḿpɔ́yú pa kpa-ɪ, na pá lɔsi-ɪ taale na waali na pá kv-ɪ.

Tɔnaɔa Yesu pɔɔsaa sɪ: Taale tɔ uni, isɔnaɔa ɪ ká la tɔmlɛ nyɔ́ma mpe? ¹⁶ ɪ kɔma na ɪ kɔv, ɪ ká kv tɔmlɛ nyɔ́ma mpeɔyɛ, lena ɪ caa yɔlaa kɔfama na ɪ su taale taa.

Samaa nu tɔm tɔnɛ lena pá tɔ sɪ: ɪsɔ ɪ pona tɔlɔyɛ pooluɔ.

¹⁷ Tɔnaɔa Yesu caa pa isɛntaa, lena ɪ tɔ sɪ: ɪsɔ Tɔm taa pa ɲmaawa sɪ:

Pɔlɛ nte tetu ɲmalaa ɲmaakaya na pá lɔ tɔ, ɲté tɔ tɔv kɔlɔ ɲmatu tɔna mɔlaa na tɔ sɔɲ. Suweyɛlɛ mpɔ?

¹⁸ Ye pɔ ɔpa wei na ɪ hoti pɔlɛ ɲté tɔ tɔv, pɔ pɔtɔtɔyɪ-ɪ kɛ, ɪ kaa wɛɛ hiiu. Ye pɔ ɔpa yɔlv nɔɔɔlv na pɔlɛ ɲté tɔ hoti ɪ tɔv, tɔ taalɔyɪ-ɪ na tetu kɛ.

Lom wulav sɔsɔ lampuu tɔm

(Matiyee 22:15-22 na Malɔkɪ 12:13-17)

¹⁹ Tɔnɛ unɔyɪ kpakpaa tɔ ɪsɔ Tɔm sɛɔsɔlɔaa na kɔtɔlɔaa taa sɔsaa sɔsaa caakaya Yesu kɛ kpav nté. Pɔ taya pɔlv tɔv, pa nyɔ́má teu sɪ mpeɔyɛ ɪ kpɔɔɔnaa na ɪ sɛɛna ɪsɔ uni. Ama pa nyɔ́mna samaa.

²⁰ Ḿpɔ́yú pa sɔv Yesu kɛ ɔɲɔyɔv, halɔna pá caɲ pá tili fɛɲlaa sɪ pá fɛɲɪyɪ-ɪ. ɪlenɔ fɛɲlaa mpe pɛlɛ pá ɔɛsi ɪsu pa kɛ kupama napɔli pɔyɛlɛ yem. Pa makaya Yesu nɔɔɔ tɔv na pa tɔm kɔpɔɔsɔtɔ sɪ pá ná. Pa caakaya kɛ sɪ pá hiki mpi pɔ tɔv paa kpa-ɪ tɔ, na pá tɔv-ɪ kɔfɛnɛ niɲ taa. ²¹ Tɔnaɔa pa tɔma-ɪ sɪ: Tacaa, tɔ nyɔ́má teu sɪ nyá kɔyɔɔtɔtɔ na nyá kɔsɛɔsɔtɔ pɔ tɔna kupantu kɛ. Nn paasɔɔɔna tɔv, nn faɔasɔyɪ yɔlaa. Ama ɪsɔna mpi maɔamaya ɪsɔ caa sɪ yɔlaa ɪ la tɔ, pɔ tampana kɛ n heeliɔi. ²² Pɔ wɛ mpɔ tɔ, ta mpaav taa pɔ muna tɔ fɛli lampuu kɛ Lom wulav sɔsɔ na?

²³ Yesu tɛma ɪsɔ Tɔm sɛɔsɔlɔaa acilaɔatɔ tɔnaɔa nyɔ́m, lena ɪ tɔ-wɛ sɪ: ²⁴ ɪ hɔli-m liyitee nyɔ́ɔlɔyɔv na má ná. Awe nyɔ́vɔv fotoo na ɪ hɔtɛ kɛ pa ɲmaa pɔ tɔv?

²⁵ Ḿpɔ́yú ɪsɔ Tɔm sɛɔsɔlɔaa ɔɔwa sɪ: Lom wulav sɔsɔ. Tɔnaɔa Yesu ɔɔ-wɛ sɪ: Aɲha, ɪ ɔɛla Lom wulav sɔsɔ kɛ mpi ɪ tɪ tɔ, na ɪ ɔɛla ɪsɔ ɪlɔyɛ mpi ɪ tɪ tɔ.

²⁶ Tɔ tɔna nti Yesu yɔɔɔta samaa taa tɔ, fɛɲlaa ta na ɪsɔatɔ natɔlɔyɪ tɔ taa. Ama Yesu kɔɔɔɔtɔ mɔlɔna-wɛyɛ tɔmsɔyɔv na pá su tɔkulum.

Sɔm waali tɔ fema ɪsɔna tu wɛɛ tɔ

(Matiyee 22:23-33 na Malɔkɪ 12:18-27)

²⁷ Ḿpɔ́yú Satusee nyɔ́ma napɔli pa kɔma Yesu kɲ. Satusee nyɔ́ma mpe pa tɔɲayana sɪ, sɛtaa kaa tɛ na pá fe. Ḿpɔ́yú pa pɔɔsa Yesu sɪ: ²⁸ Tacaa, Moisi suna-tɔyɔv kɔsɔsɔtɔ kɛ takɔlasi taa sɪ, yɔlv ɪ wɛna neu, na yɔlv uni ɪ sɪ na ɪ yɛlɛ ɪ alv, na alv uni ɪ fɛɲna-ɪ na pɔyaya, neu ká hɔ leelu uni na ɪ hikina ɪ taalɔv sɔlv kɛ piya. ²⁹ Tɔv, Yɔlv nɔɔɔlv na ɪ newaa, paa kɛna yɔlv nyɔɔɲ naatosompɔɔɔlɔyɔ. Ḿpɔ́yú taalɔv kpaya alv, lena ɪ sɪ, ɪ fɛi pɔyaya. ³⁰ Tɔnaɔa naale nyɔ́n hɔma leelu, halɔna tooso nyɔ́n náá hɔ tɔtɔ. ³¹ Pa naatosompɔɔɔlɔyɔ ɲkɛ ka tɔna ka sɔpaya, alv uni ɪ ta hiki pa taa nɔɔɔlv na pɔyaya. ³² Pɔ waali kɛ alv uni ɪ tɛsa sɔpɔ. ³³ Tɔv, pa tɔna pa kpayaɔv-ɪ mpɔ tɔ, sɛtaa fem wule pa taa aweyɛlɛ alv tɔ?

³⁴ Ḿpɔ́yú Yesu ɔɔ-wɛ sɪ: Antulinya unɛ ɪ taa ɔɛnɔyɛ apalaa kpakɔyɪ alaa, na alaa náá saaki apalaa. ³⁵ Ama apalaa na alaa mpa pa kɛ sɪ paa tɛ na pá fe na pá ɔaya cele antulinya wei ɪ kɔɲ tɔ ɪ taa tɔ, akpayaɛ kaa wɛɛ tɔna. ³⁶ Mpe uni paa tasɔyɪ sɔpɔ tɔtɔ, paa wɛɛ kɛ ɪsu ɪsɔtaa tillaa wɛv tɔ. Pa fem mpɔ tɔ pa pɔsa ɪsɔ piya kɛ. ³⁷ Moisi hulaa tɔkelekele kɛ sɪ sɛtaa ká tɛ na pá fe. Pɔ tɔv kɛ ɪ yaa Tacaa sɪ: Apɔlɔham na ɪsaaka na Yakɔpɔv pa ɪsɔ, kɛ timpi pɔ yɔɔɔta hotiya tɔm tɔ. ³⁸ ɪsɔ kɛ weesɔyɔv nyɔ́ma nyɔ́n kɛ, ɪ ta kɛ sɛtaa ɪsɔ. ɪsɔ uni ɪ tɔv kɛ pa tɔna pa wɛna weesɲ sɪ pá laki ɪ tɔmlɛ.

³⁹ Tɔnaɔa ɪsɔ Tɔm sɛɔsɔlɔaa taa napɔli pa tɔma sɪ: Tacaa, n tu yɔɔɔta teu kɛ.

⁴⁰ Pɔ taya pɔlv, pa taa nyɪ nti pá pɔɔsi-ɪ tɔ.

ɪsɔna Mesii na Tafiiti pa wɛɛ tɔ

(Matiyee 22:41-46 na Malɔkɪ 12:35-37)

⁴¹ Ǻpúyú Yesu pɔɔsa lso Ǻm seysesalaa si: Isənaya pa tɔŋ mpv si Mesii ke Tafiiti pəyaya ye? ⁴² Pəyele Tafiiti mayamaya ná ŋmaa ı yontu takəlaya taa ké si:

Tacaa lso heela ma sɔsɔ si,
caɣa ma kəŋkəŋ taa.

⁴³ Haləna má kəna nyá kolontunaa na ı́ loosi nyá nəɔhe ke pa tɔɔ.

⁴⁴ Ǻɔ, Tafiiti ná yaawa si Tacaa keke, isənaya Mesii náá məlı na í ké Tafiiti pəyaya?

lso Ǻm seysesalaa laakalı lapənav

(Matiyee 23:1-36 na Maləki 12:38-40)

⁴⁵ Samaa təna təŋna Yesu Ǻm nuw, iləna Yesu tɔ ı ıfala si: ⁴⁶ Ǻ lana lso Ǻm seysesalaa mpe na laakalı. Pa sɔɔla tokonaa sɔsaa suuu ké na pá cəɔki. Pa caaki si pá seeki-weyə kuyeyə taa ké. Yuta nyəma takotilənaa taa, teeli teeli təcayale ke pa pɛəkəɣı. Acima taa, sɔsaa təcayale ke pa pɛəkəɣı na pá caki. ⁴⁷ Mpe pa lɛəkəɣəna leelaa ke pə təna mpi pele pa wəna tɔ. İləna pá svv lso sələmuyv na pə taɣalı, si pə hólí si mpeye kupama. Pə tɔɔ ké paa tɛ na pá ná katatəlaya.

21

Alv wei ı tv santiinaa naale tɔ

(Maləki 12:41-44)

¹ Yesu kusa ise, iləna í na toŋtunaa tvyi pa kvhav ke lso təsele sɔsɔle kvhaəŋ atakaanaa taa. ² Na í ná tətəyɔ alv leelu konyəntv nəɣolv, na í petəɣı santiinaa naaleye pə taa təna. ³ Tənaɣa Yesu təma si: Ǻm tampana tɔɔ ké ma heeliyi-mɛ. Mpi leelu konyəntv ıne ı tɔwa tɔ, pə kəla panɛ pa təna pa kvətvtvm. ⁴ Pə taɣa pulv, yəlaa ləlaa təna ná kpaya pa liyitee nna a kpisa yem təyɔ na pá haaki. Ama alv ıne, paa na ı ké konyəntiya tɔ ı kpaya ı liyitee təna na í tv. Pə ta kaasi-ı pulv si í yana paa təyənaya mayamaya.

lso təsele wakəlvv tɔm

(Matiyee 24:1-2 na Maləki 13:1-2)

⁵ Ǻpúyú napəlı pa caɣaa na pá yəɣətəyi lso təsele tɔm si: Pɛ ke kupana wəna pa lapəna lso təsele ke caŋəm tɔ na mpi mpi pa haaki lso ké tə taa tɔ, pə lapa na tá te teu ké. Tənaɣa Yesu heela pəntvnaa si: ⁶ Pə təna mpi í naa isəntv tɔ, kuyeyə ká kɔɔ wei ı taa pə kaa kaasi pəle lente na tə təna lente tɔɔ tɔ, paa tusi pə təna.

Mpi mpi pə lapv ká hólí si antulinya caa tɛm tɔ

(Matiyee 24:3-14 na Maləki 13:3-13)

⁷ Ǻpúyú mpe ıni pa pɔɔsa Yesu si: Pəlee ké mpv ıni pu la? Na ŋmaatəle nteye pu hólí na tá nyəna si pə wusaa?

⁸ Tənaɣa Yesu si: Ǻ la laakalı, ı taa yeke na nəɣolv kɔɔ na í tolisi-mɛ. Mpi tɔ, paɣale ká kɔɔ na pá haa pa təɣı ma hətɛ, si mpeyele Mesii, na pá təŋ si, pə wusaa ké. Ama í taa nuna-wɛ. ⁹ Ǻ kəma na í nu yooŋ na pə təna pə pəsvv yem ké kpəntəlası tɔ pə taŋ, í taa nyá. Təle tə tənaɣa mpv, pə wɛ si tə la na pəcəyɔ. Ama waalı ké antulinya náá kɔɔ na í tɛŋ.

¹⁰ Ǻpúyú Yesu tasa-weye heeluyv si: Tɛtv kateŋa ləŋka ká yoonə ləŋka nyəma, na kawulaya ləŋka ká kvlı ləŋka tɔɔ. ¹¹ Tɛtv ká sele pə kaa la nyənvv, nyəɣɔsi na yvlvkəsvk ká lu tiiliwe tiiliwɛ. Kəkəlv təma səyontv nyəna na atəma sɔsɔna ká luna isətaa na pá tii.

¹² Ama na pəcɔ təne ıni tə təna tə lakı ıle, paa kpa-mɛ, na pá tv-meyə wahala sɔsɔ. Paa cɛle-meyə Yuta nyəma takotilənaa taa nyəma, na pele pá hvvna-mɛ. Paa tv-meyə saləkanaa, paa yaa-meyə nənvɔsi ke avulaa sɔsaa na tɛtv təkəlaa pa kiŋ ke ma tɔɔ. ¹³ Ama təna weye pu topili-meyə mpaəŋ si í hólí ma tɔm tampana. ¹⁴ Ǻ taɣanı mə ti si, paa pu la isəna, í taa nəɣəsi ntı í ka hvv na í lu tɔ na pə ta tata. ¹⁵ Pə taɣa pulv, ma mayamaya maa tasəna-meyə layatu ke tɔm ntı í ká yəɣətı na mə kolontunaa taa nəɣolv kaa na kvvcətv, pəyele pa kaa kee pa nyəntv tɔ. ¹⁶ Mə caanaa na mə tɔonaa na mə taalvnaa na mə newaa na mə nyəma na mə cewaa ka tu tvna-meyə mə kolontunaa niŋ taa, halı paa kv mə taa paɣale. ¹⁷ Yəlaa təna taa ká kpəna-meyə ma tɔɔ. ¹⁸ Paa na mpv mə taa nəɣolv nyuyv kaa holi-ı holuyv mayamaya. ¹⁹ Ǻlɛ mu nyaya apalvtv, pu ya mə nyəɣŋ.

Yosalem yəkvv tɔm

(Matiyee 24:15-21 na Maləki 13:14-19)

²⁰ Ye í kəma na í ná yoolaa kvpiŋ tama Yosalem ke kotaya, í nyı si ı yəkvv wusaa keke waatv ıni. ²¹ Mp v ıni tɔ, mpa pá wɛ Yuta, pa se na pá kpa pɔɔŋ. Na mpa pele pá wɛ Yosalem taa, pá lu na pá hatəlı. Na mpa pele pá wɛ tawa taa, pá taa kpe. ²² Pə taɣa pulv, kuyeyə ıni ı taa ké pu naasi

Yosalem nyéma ilena pácǒ pə təna pə lá isu paa ħmaav lso Tǒm taa tǒ. ²³ Ahusitonaa na asəŋ pa tǒm ká la waiyo ké waatu un. Wahala ká tǒw ɪcate ríté tǒ taa, yǒlaa pane paa ná lso pááná. ²⁴ Paa ku-we na layate, paa kpa-weye yomle ké piitimnaa tǒna taa. Ma ta nyi isǒnaa ké pu yelina Yosalem na pá páálǒyí ɪ taa, halǒna pele pa waatu kǒw na ɪ su tǎnaya.

Yulu Pəyaya kǒnte

(Matiyee 24:29-31 na Malǒkɪ 13:24-27)

²⁵ Pu hǒlɪ ħmaateɛ ké ilim na isǒtu na isǒtulɪŋasɪ pə tǒw. Laŋwakǒlle sǒsǒle ká kpa kateŋa tǎna, na nəŋasɛ ká ku-weye teŋku na ɪ hola sǒsǒna pə kǒkǒte sǒsǒle tǒw. ²⁶ Yǒlaa ká huɪ mpi pu kǒw antulinya tǎna taa tǒ pə tǒm, ilena sǒŋǒntu sǒsǒntu kpa-we na pá sɪ pa tuŋ tǒw ké yem tǎkpǒtu. Pə taŋa pulu tǒw, pu ciyiti isǒtǒnɪyɪ taa kǒkǒlǒnaa. ²⁷ Waatu inǒŋɪ paa na Yulu Pəyaya má ma sǎŋa isǒŋmuntɪyɪ tǒw, na má tiiki na ma toma ké sǒsǒm na ma teeli. ²⁸ Í kǒma na í na mpɪ un pə suɪ lapu ɪle, í kusɪ mə nyǒŋ na isǒ na í feesi tǎfuuɪ. Pə taŋa pulu, mə waasɪyɪ caana kǒnte.

Fiki tɪyɪ tǒm

(Matiyee 24:32-35 na Malǒkɪ 13:28-31)

²⁹ Mǒpǒyú Yesu tǒma-we sɪ: Í nyǎnna tɪyɪ ħku pa yaa sɪ fiki tǒ na tuŋ ɪlǒŋ na í na. ³⁰ Ye ɪ kǒma na í suɪ nəŋetɪyɪ ɪ nyǒmá kpakpaa sɪ heesɪyɪ talaa ké. ³¹ Mpɪ tǒtǒyɪ pə weɛ, í kǒma na í na mpɪ un pə lakɪ, ɪ nyi kpakpaa sɪ lso Kawulaya wusaa. ³² Tampana ké ma heeliyi-me, yǒlaa mpa pa weɪ isǒntǒ tǒ pa kaa sɪ pa tǎna na pácǒ pə tǎnaya mpɪ pá la. ³³ Isǒtǒnɪyɪ na atɛ ká mukɪ yem. Ama ma kuyǒŋtǒtu kaa saali paa pǎcǒ.

Í feŋ teu

³⁴ Í la laakali, í taa ye le na tǒtǒyǒle na sulɪnyǒle pǒ pǎsɪ-me, na kayana antulinya un ɪ nyǒntu nəŋasɛ ku-me. Ye í paasǒna mpɪ kuyaku ħku ku tuti-mɛye. ³⁵ Pə kǒŋ kuuu ké antulinya tǎna taa yǒlaa tǎna tǎmaa ké isu pa pɛtɪyɪ puluyɪ tǒ. ³⁶ Pə tǒw tǒ í feŋ na í sǒlǎmǎyɪ lso ké tam, na í hiki toma na í lu mpi pu kǒw tǒ pə taa, na í kǒw í sǎŋ Yulu Pəyaya má ma isentaa.

³⁷ Yesu sǎŋesaya lso tǎsele taa ké ilim ilim na í mǎlǎyɪ Olifinaa puɪyɪ tǒw ké taanaya taanaya na í suvki. ³⁸ Yǒlaa tǎna

pukaya lso tǎsele taa ké tanan tanan tǎhu-luhulu na pá nukɪ ɪ waasu.

22

Yutaasi kǒlǒmǒtǒ tǒm

(Matiyee 26:1-5 na Malǒkɪ 14:1-2 na Yohaani 11:45-53)

¹ Potopotonaa mpa pa taa kǒkusum fɛɪ tǒ pa acima wena pa yaa sɪ Teɪv acima tǒ a wusaa. ² Mǒpǒyú kǒtǒlaa sǒsaa na lso Tǒm sǎŋesǒlaa pa tǎŋna mayasɪyɪ ké isǒna paa la na pá ku Yesu tǒ. Ama pa sǎŋomaɪaana samaa ké.

Yutaasi sǒlɪ puwa sɪ ɪ tɪyɪ Yesu ké nyɪyɪ nyǎma niŋ taa

(Matiyee 26:14-16 na Malǒkɪ 14:10-11)

³ Mǒpǒyú Satani suɪ Yutaasi ɪsǒkaleeu pa naanɪwa na naale taa ɪlɪl taa. ⁴ ɪlɛna í polo na í na kǒtǒlaa sǒsaa, na lso tǎsele sǒsǒle tanlaa taa sǒsaa pá sǎŋesɪ isǒna ɪ ká la na í tu Yesu ké pa niŋ taa tǒ na pá su. ⁵ Tǎnaya pele pa laŋa heɛwa sǒsǒm. ɪlɛna pá tǒ sɪ paa ha-ɪ liyitee. ⁶ ɪlɛna Yutaasi tisi, na í suɪ pǎekɪyɪ ké kuyaku kupaŋku ħku ku taa ɪ ká tu Yesu ké pa niŋ taa na samaa ta nyi tǒ.

Teɪv acima kǒtǒŋɪyɪ taŋanɪyɪ

(Matiyee 26:17-25 na Malǒkɪ 14:12-21 na Yohaani 13:21-30)

⁷ Potopotonaa mpa pa taa kǒkusum fɛɪ tǒ pa acima kuyaku ħku ku wule pa kuyɪ Teɪv acima ɪweɛsɪ tǒ ku talaa. ⁸ Mǒpǒyú Yesu kusa Piyeɛ na Yohaani sɪ: Í polo í tǎsǎyɪ-tɪyɪ Teɪv acima tǎŋǒnaya.

⁹ Tǎnaya Piyeɛ pa pǒɔsa-ɪ sɪ: Leyɛ n caa sɪ tǎ tǎsɪ-kɛ?

¹⁰ ɪlɛna Yesu cǒ-we sɪ: ɪ naa, í ká kǒw isu í suɪ ɪcate tǒ, í ká sulina apalu nəŋǒlɪ na í sǎŋǒla lum na hǎyaya. Í tǎŋɪ-ɪ na í suɪ tǎyaya ħka ka taa ɪ ká suɪ tǒ. ¹¹ ɪlɛna í pǒɔsɪ tayaya tu sɪ: Tacaa sɪ, kutuluyɪ ħku ku taa ké í na ɪ ifalaa paa caya na pá tǎyɪ Teɪv acima kǒtǒŋɪyɪ? ¹² Apalu un ɪ ká hǒlɪ-mɛye atɛ na isǒ kutuluyɪ taa ké naŋ sǒsǒw nakulǎyɪ isǒtaa, ħku ku taa we wontu nti í ká lana tǒ. Ku taa tǎnaya í ká tǎsɪ pə tǎna.

¹³ Mǒpǒyú Piyeɛ pa polaa na pá mayana teitei isu Yesu ka heela-we tǒ. Na pá tǎsɪ Teɪv acima kǒtǒŋɪyɪ ké tǎna.

Tacaa sǎm tǒɔsɪyɪ

(Matiyee 26:26-30 na Malǒkɪ 14:22-26 na KolǛntɪ 1 11:23-25)

¹⁴ Teev acima waatu talaa, ilena Yesu na i tillaa pá caya tōyov. ¹⁵ Ilena í heeli-we si: Isəna ma nyula teu si má na-me tá tōyov Teev acima tōyonaya na pécó má suv ma kunyontōyole taa tō pə wə sōyōntv. ¹⁶ Pə taya pulv tōv, tampana ke ma heeliyi-me si ma kaa tasa-yeŋe tōyov haləna pá kōv pá hólí i tōyov tampana ke lso Kawulaya taa na pécó.

¹⁷ Ḿpóyó Yesu kpaŋa sulum na kōrv, na í sēe lso ké í na tāmle na í tō si: Í mu-wi na í nyōv mā tēna. ¹⁸ Pə taya pulv, ma heeliyi-me si pə kpaŋav pənente tō ma kaa tasa sulum nyōv haləna lso kōv na í tōyov i Kawulaya na pécó.

¹⁹ Pə waali ké Yesu kpaŋa potopoto na í sēe lso ké í na tāmle, ilena í faya-i na í cele-we na í tō si: Potopoto unē i kēna ma tōnvov ŋku pə ha mā tōv tō. Ḿpóyó í ká lakí na í tōsōyí ma tōv.

²⁰ Pa tēma tōyov ilena Yesu kpaŋa kōrv ke mpv tōtō na í tō si: Kōrv unē i kēna lso nōyov pēlvov kufam yoo, na ma caləmv mpi pə kpema mā tōv tō mpi pə huləna pə tampana.

²¹ Í nyi teu si wei i tūyov-m kolontunaa niŋ taa tō i wə cəne, na ma na-i tō tōkəna.

²² Tampana tōv Yulv Pəyaya má maa tēe ké isv lso ká suv tō. Ama wei i tūyov-m kolontunaa niŋ taa tō i tōm wə waiyo.

²³ Tənaŋa Yesu ifalaa suv təmaŋa pōsuvov si: Ile tá taa awe ká lana ntēyē mpv?

Səsəōntv tōv hōm

²⁴ Ḿpóyó Yesu ifalaa suv hōm ke pa taa pa tike si pa naa wei paa nyənəyí sōsō tō. ²⁵ Tənaŋale Yesu si: Piitimnaa awulaa sōsaa ŋmakəlēyí pa yəlaa ké. Na mpv pa ké tōŋtunaa tō, pēle pa caa pá cuyusiŋi-weŋe ta caa ta caa ké. ²⁶ Ama mē ile pá taa wēe ḿpóyó mā kiŋ. Mə taa sōsō í pəsi i təyí mā səkpelu, na wei i ké wulav tō, í pəsi i təyí tāmle latv. ²⁷ Kutōyov latv na wei pa lakí-kv tō, awe kəlēna? Pə taya wei pa lakí-kv tō. Aŋha, mpv unəyí na má, ma wə mā hekv ké isv kutōyov latv. ²⁸ Mē mā tōka mā təyí teu na í ta kisi-m ma wahalanaa taa. ²⁹ Pə tōv ké ma tūyí-mēyē kawulaya isv ma Caa ná tūyov ma tō. ³⁰ Má na-me tu tōkəna na tá nyōkí ma kawulaya taa, na í ká caya kumlee tōv na í huvkəna lseyeli kpeka naanwva na naale.

Simōŋ kpēesuvov tōm kpaaluvov
(Matiyee 26:31-35 na Maləki 14:27-31 na Yohaani 13:36-38)

³¹ Ḿpóyó Yesu tōma si: Simōŋ Simōŋ Simōŋ, ke ŋkpaŋŋ. Sataní sələma nōyov na pá ha-i si i pəyaləyí mā tēna isv pa pəyaluvov tōyonaya pēe na pá ləsəyí lōtōv tō. ³² Ama ma sələma lso ké nyá tōv si pá taa kōv na í yele lso ké nyá taa tēmmav. Nyaa kōma na í layası ile nyaa sōsō nyá taapalaa ke apalōtv.

³³ Tənaŋa Piyee tōma Yesu si: Tacaa, ma tēma ma təyí tōkuvov ké, paa saləka pá təkí ma na-ŋ, na paa səmv ma na-ŋ tu sēna.

³⁴ Ḿpóyó Yesu cō Piyee si: Piyee, ma heeliyi-ŋ təfoo si mpi pu takí kampaav kōou ke saŋa tō, n tēma tōm toosovov kpēesuvov si n ta nyi-m ké n ta nyi-m.

Liyitee na layate pə tōkuvov tōm

³⁵ Pəle pə waali ké Yesu pōsaa i ifalaa si: Maa tiluyov-mē na í tēe mpv təyaləyeli, liyitee fēi, huluyov fēi, ŋtankpate fēi tō, í laŋa pulvov cəcəka na? Pa cō-i si: Aai tə ta la-ŋ pulv.

³⁶ Ḿpóyó Yesu tōma i ifalaa si: Tōv, pənente wei í wēna liyitee, pōntv í tōkí i tōv, na wei í wēna huluyov í tōkí-kv, na wei í fēina layate, pōntv í pēeti i toko na í yana.

³⁷ Ma heeliyi-me təfoo si, nti pa ŋmaa lso tōm taa si: Asayaa taa ké pa tū-i tō, pə wēe ké si pá la ḿpóyó ma nyuvov taa. Na nti ŋmaatv taa yōyōta ḿpóyó ma tōv tō tu la teitei ké.

³⁸ Tənaŋa Yesu ifalaa tōma si: Tacaa, layalēe ntō cənēyē naale. Ilena Yesu cō-we si: Aai, í yele təle.

Yesu sələmvov ke Olifinaa puvov tōv

(Matiyee 26:36-46 na Maləki 14:32-42)

³⁹ Ḿpóyó Yesu kulaa na í lu, na í polo Olifinaa puvov tōv, isv i tu lakuvov tō, ilena i ifalaa təŋ i waali. ⁴⁰ Pa talaa ilena Yesu tō-we si: Í sələməyí lso na pá taa kōv na í hoti mayasuvov taa.

⁴¹ Tənaŋa Yesu yela-we na í hatəli pécó isv yulv i lōyō pəle tu tala timpí tō, ilena i luŋ akula, na í sələmi lso si: ⁴² Hai, ma Caa, ye n nōkaa, kōvli wahala sōsō mēyē ma nyuvov taa. Ile paa na mpv la mpi n nōkaa tō, yele ma kōnəkəmv.

[⁴³Tənaŋa isōtaa tillu nōyōlv i lu Yesu tōv, na í sōsō-i apalōtv. ⁴⁴Ḿpóyó laŋwakəlle

səsoələ kpa Yesu, ilena í seesi isələ təkəŋkəŋ na lso sələmuyv. Na hanaya lukaya isu caləm na ká tosiyi ate.]

⁴⁵ Yesu tema lso sələmuyv, ilena í kuli na í məli í ifalaa cələ na í mayana isənyəŋle kpa pele na halí pá canj pa too. ⁴⁶ Mprúyó í pəssa-we si: Suweyele í tookuyv mpv tó? Í kuli, í sələməyi lso, pə taa kəw na í hoti mayasuyv taa.

Yesu kpa

(Matiyee 26:47-56 na Maləki 14:43-50 na Yohaani 18:3-11)

⁴⁷ Yesu tərŋa mprúyó yəɣotuyv, ile yəlaa samaa tapayale, na ifalaa naanwa na naale taa lelv Yutaasi teena-weye nəɣo na í kəna-we. Mprúyó í kpatəna Yesu si í kpekəɣəna-i. ⁴⁸ Tənaɣa Yesu pəssa-i si: Yutaasi, kpekənaɣv ke n huləɣəna kolon-tuna si pá kpa Yulv Pəyaya má na?

⁴⁹ Mpa pa we Yesu tóv tó, pa ná mpi pə caa lapv tó, ilena pá pəssi-i si: Taca tə yoonə ta layalee ke?

⁵⁰ Tənaɣa Yesu tóv nyəma mpe pa taa lelv loma kətulv səsə təmlə tv ntəɣəŋ ħkpaŋuyv na í kəəli təferj. ⁵¹ Iləna Yesu tə-we si: Í yelev mpv pə mayanaa.

Mprúyó Yesu tokina yulv uní í ħkpaŋuyv, ilena kv məli isu kv wəv tó. ⁵² Pə waalı ké Yesu pəssa kətəlaa səsaa na lso təseəle tanlaa taa səsaa na Yuta nyəma taa nyuvv nyəma nyuvv nyəma mpa pa kəma-i kpa tó si: Í kəŋ na í nəki na í kpaɣa layalee na kpatəŋ tó, maya ħmulv isayav ke? ⁵³ Má na-me tv wenna lso təseəle taa ké kuyeeŋ təna na í tá pəeki si í kpa-m. Ama mə na ahoo səkpətvuyv tee asayaa səsaa mə waatv tapəna sarja.

Piyee kpeesuyv

(Matiyee 26:57-58,69-75 na Maləki 14:53-54,66-72 na Yohaani 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Mprúyó pa kpa Yesu na pá pona kətulv səsə təyaya, na Piyee tənaya í waalı ké tááləŋ tó. ⁵⁵ Paa tayana kəko ke taya hekv taa. Tənaɣa Piyee polaa na í səti mpa pa pamna kəko ħke tó pa hekv taa. ⁵⁶ Təmlə tv alvnyəŋ nəɣəlv í na-i kəko kpeeŋa na í caɣaa, ilena í nyəni-i tərəŋŋ na í tó si: Í na apalv uneyə.

⁵⁷ Tənaɣa Piyee kpeesaa si: Alv nyá, aai, ma ta nyəni-i yoo.

⁵⁸ Pə lapa layasaya ke pəco, ilena nəɣəlv tótə náá na Piyee, na í tó si: Pa taa weyele

na nyá tótə. Ama Piyee cə apalv uní si: Pə taya ma.

⁵⁹ Pə tasa layasaya ke lapv, ilena nəɣəlv tótə náá seesi isələ si: Tampəna tóv, apalv unə na Yesu ké. Pə taya pulv tóv, í ké Kalilee tv ké.

⁶⁰ Tənaɣa Piyee cəwa si: Nti apalv nyá n yəɣotəyi tó ma ta nyi-ti.

Í nəɣo ta tu tiita ate ile kampaav koo kpakpaə unəɣəle. ⁶¹ Tənaɣa Tacaə pəsaa na í yaɣa Piyee ke isələ. Iləna Piyee tóvsi nti Tacaə ka yəɣota-i tó tə tóv si: Mpi pu taki kampaav koo ke sarja tó n tema təm toosoɣo kpeesuyv si n ta nyi-m ké n ta nyi-m. ⁶² Mprúyó í tukaa na í lu, ilena í wii isu í səki í səki.

Yesu tóv na í mapv

(Matiyee 26:67-68 na Maləki 14:65)

⁶³ Yəlaa mpa pa tanja Yesu tó, pa paakayana-i, na pá maki-i. ⁶⁴ Pa taka í isentəv ké na pá tərŋ-i si: Kpeye, awe mapəna-ŋ?

⁶⁵ Pa yəɣota-i təmnəa təmnəa kuwəwutv ke payəle tótə.

Yesu ponav ke kotuyv səsəv

(Matiyee 26:59-66 na Maləki 14:55-64 na Yohaani 18:19-24)

⁶⁶ Kv fema, iləna Yuta nyuvv nyəma nyuvv nyəma na kətəlaa səsaa na lso Təm seɣesəlaa pá koti pa təma. Mprúyó pa pona Yesu ké pa kotuyv səsəv taa. ⁶⁷ Na pá pəssi-i si: N ké Mesii? Cə-tv na tá ni.

Mprúyó Yesu cə Yuta nyuvv nyəma si: Ma heeliyi-meyə na u tisiyina-m. ⁶⁸ Ye ma pəssa-meyə kupəssətv nti, u cəv-m natəli. ⁶⁹ Ama pə kpaɣav pənente tó, Yulv Pəyaya má maa caya lso tərŋ təna tv kəŋkəŋ taa.

⁷⁰ Tənaɣa Yuta nyuvv nyəma təna pəsənaa si: Ye mpv n ké lso Pəyaya ntó?

Mprúyó Yesu cə-we si: Tə mayamaya tə lunna mə nəvsi taa, ma ké lso Pəyaya ké.

⁷¹ Tənaɣa Yuta nyuvv nyəma təma si: Tə luna í nəɣo na tá mayamaya tə ni ile, tə tasəyi aseeta nyəma ke pəekuyv si tə lepe?

23

Yesu ponav ke Pilati

(Matiyee 27:1-2,11-14 na Maləki 15:1-5 na Yohaani 18:28-38)

¹ Tənaɣa kotilaa təna kulaa na pá pona-i Pilati isentaa. ² Mprúyó pa svv-i təm tuyv ke təna si: Tə mayana apalv unə í tsvəyi

tá yəlaa si pá taa feli Lom wulav səsə ke lampuunaa. Haləna í təŋ si inəŋəle wulav səsə Kilisiti.

³ Ḿpúyú Pilatí pəəsə Yesu si: Nyəŋəle Yuta nyəma wulav səsə inəŋi?

Iləna Yesu cə Pilatí si: Ntəŋəle n yəŋəta mpv.

⁴ Ḿpúyú Pilatí heela kətəlaa səsaa na samaa si: Maa naa apalv inə i kuwakələtu se.

⁵ Ama kətəlaa səsaa na səsə isəle si: I səŋəsəŋi yəlaa ké si pá kisi tətə səsaa. Hatoo Kalilee ké i caala-ti, na í cəŋ Yuta tətə təna, halí nənənə kəle i tala cəne.

Yesu ponav ke Heləti

⁶ Pilatí nu kətəlaa səsaa təm nti, iləna í pəəsə si: Apalv iní Kalilee tv ké?

⁷ Pilatí kəma na í cəkəna si Yesu ké Heləti ifalv iləna í tə si: Í pona-i Heləti. Pə pamna ilé i ka wə Yosalem ké kuyəŋ uni i taa tətə. ⁸ Heləti ná Yesu iləna i laŋle hulumí səsəm. Pə taŋa pulv, i ka nu i təm, iləna í nyulí hatoo ləŋ si í na-i. Na i tēlayaa si i ká lap-i piti təmle natəli na í ná. ⁹ Na í pəəsə-i təmnaa payəle. Ama Yesu ta cə-i paa kulumuyv. ¹⁰ Kətəlaa səsaa na ləŋ Təm səŋəsəlaa naa wə təna na pele pá suuki-i isayatu na isəle kuseemle. ¹¹ Heləti na i yoolaa pa wəŋəŋa Yesu ké na pá lak-i nyarj ké səsəm. Ḿpúyú pa suu Yesu ké kacəka toko səsə nəŋəlv, iləna pá məŋna-i Pilatí kiŋ. ¹² Kuyaku ŋkv ku mayamaya ké Heləti na Pilatí pa ciikaa. Pəyele paa wena təma na koloŋa ké.

Si pá kv Yesu ké pá kv-i

(Matiyee 27:15-26 na Maləki 15:6-15 na Yohaani 18:39-19:16)

¹³ Ḿpúyú Pilatí kota kətəlaa səsaa na icaŋe nyuvv nyəma na samaa, ¹⁴ na í tə-wə si: Í kəna-m apalv inə si i tolisiyi yəlaa. Təv, ile ma pəəsə-i təmnaa ké mə isentaa. Ama ma ta na kawalasí nsi í tv-i tə si taa nakələŋi i kiŋ. ¹⁵ Heləti mayamaya ná tá na isayatu ké Yesu kiŋ tətə, pə tətə ké i taŋana-tuyv-i məŋna. Apalv inə i ta wakəli pulv mpi pə nəŋəsəna pá kv-i pə tətə. ¹⁶ Ile maa yeke na pá map-i akpatē iləna í tē.

[¹⁷ Paa Tēv acima wena a tətə pə wē si Pilatí í tūli-wēŋe saləka tv nəŋəlvuyv.]

¹⁸ Ḿpúyú pa təna pa kpentaa na pá koo si: Yeke pá kv inə iní, na í tūli-tuyv Palapaasi.

¹⁹ Yulvukule təm na yoou nakvli ku lapəna icaŋe taa na pá təkí Palapaasi. ²⁰ Pilatí səsəla teu si i yeki Yesu, iləna í tasəna- wēŋe yəŋətanav. ²¹ Ama pele pa mapə kapusi si: Kam-i səm tesika tətə, kam-i səm tesika tətə.

²² Ḿpúyú Pilatí tasa-wēŋe yəŋətanav ké təm tooso nyəm si: Ile isayatu ntiyi i lapa? Ma ta na nti tətə tətə paa kv-i tətə. Ile maa yeke na pá map-i akpatē iləna í tē.

²³ Ama pa tasa kiisuyv na təŋ na isəle kuseemle si paa kam-i tesika tətə. Haləna pa kakiisasi nsi si nu Pilatí. ²⁴ Tənaŋa Pilatí təma si: Í la isəna í caa tətə. ²⁵ Iləna í tūli-wēŋe wei paa təkə yulvukule na yoou tətə na pa təŋəŋa si pá yeke-i tətə, na í cēle-wēŋe Yesu si pá lana-i nti pa səsəlaa tətə.

Yesu kam

(Matiyee 27:32-44 na Maləki 15:21-32 na Yohaani 19:17-27)

²⁶ Pa tēkəŋəna Yesu ile pə pamna Silēni tv wei pa yaa si Siməŋ tətə i luna taale nté na pá sulí-i, na pá kpa-i na pá səkí-i Yesu tesika si í təŋna i waali.

²⁷ Yəlaa samaa tuutuuma təŋəŋa i waali na alaa tətə, na pele pá kpa pa laŋa na pá wiiki i tətə. ²⁸ Ḿpúyú Yesu pəsəna alaa mpe pa tətə na í tə-wə si: Hai Yosalem alaa mē, i taa wii-m. Ama í wii mə na mə piya. ²⁹ Pə taŋa pulv, kuyəŋ wē i ká kəŋ wei i taa paa tətə si: Nyuleleŋ nyəma nté kaalulasí, mpa pa ta tu məli məlvuyv mayamaya yaa, mpa pa həla pə ta musí tətə. ³⁰ Waatu inəŋi paa wiikina pəŋŋ si: Í nyəkí-tv. Na paa tətə pulasí si: Í takí-tv. ³¹ Pa ta kpisi talē, kacəŋfana tawusí na?

³² Ḿpúyú pa kpeŋna yəlaa asayaa ké naale tətə si pa kuví pá na Yesu. ³³ Pa kəma pa tala timpí pa yaa si Nyumpəŋəlaŋa tətə, iləna ná ká Yesu ké səm tesika tətə ké təna, na pá ká asayaa mpe tətəŋə tesikasí tətə, lelv ké i ntəŋəŋ tətə, lelv ké i mpəŋəŋ tətə. ³⁴ Ḿpúyú Yesu si: Tacaa, taa nyəni pa isayatu, pa ta nyi nti pa lakí tətə.

Iləna pá tətə ké i wontu tətə na pá tala-ti. ³⁵ Yəlaa samaa səŋa təna na pá nyənəŋi. Yuta nyuvv nyəma wəŋəŋa-i na pá təŋ si: Ye tampana i ké Mesii wei ləŋ ləsaat tətə i ya i ti nyuvv, isu i ka yapv ləlaa tətə ile.

³⁶ Yoolaa ná wəŋəŋa-i tətə na pá pona-i lum kunyənəm napəli, ³⁷ na pá təŋi-i si: Ye n ké Yuta nyəma Wulav səsə, waasi nyá təŋi nyá mayamaya.

³⁸ Paa ŋmaawa na pá pusi i nyuɣu tɔɔ si: Yuta nyéma Wulav sɔsɔ ntɔ.

³⁹ Asayaa mpa pa kama tesika tɔɔ tɔ pa taa lelv ná tuv-i si: Isu si Mesii kɛle nyá yaa? Ya nyá ti nyuɣu na í kpentəna tá na í ya tɔtɔ.

⁴⁰ Ama lelv ná kaləna ílé si: Saləka kulum unəɣi pa tu nyá, íle pepe tɔɔ ké nn see ísɔ?

⁴¹ Pa tuɣu taɣa saləka unɛ tɔ pə kɛsaa ké. Ta kulaputu fɛlɔɣəna-tv. Ama unɛ ílé, i ta la kawalaya nakəli.

⁴² Iləna í tɔ Yesu si: Yesu n kəɣ í kɔɔ nyá kawulaya tɔɣu tɔ tɔɔsi ma tɔɔ.

⁴³ Ḿpúyú Yesu cɔ-i si: Təm tampana kɛ ma heeliɣi-ŋ, saɲa wule tənɛ tə mayamaya má na-ŋ tu suv ələsanna.

Yesu heɛv

(Matiyee 27:45-56 na Maləki 15:33-41 na Yohaani 19:28-30)

⁴⁴ Tənaɣa pə mələ yuɣu isu ahoo, pəyele pu wɛ isu ilim sikuyu taka ké. Ḿpúyú səkpetuyv nyala ɪcatɛ tɔɔ, haləna pə tala ilim huuv waatu. ⁴⁵ Puɣuɣ ŋku ku kaɣa ísɔ təsɛɛle sɔsɔɔle taa tɔ kule ku kɛsəna ku heku taa na ku faya huɣ naale kɛ yem. ⁴⁶ Iləna Yesu kiisina nəɣɔ sɔsɔɣa si: Ma Caa, kpaɣa-m. I tema ḿpúyú yɔɣɔtuyv iləna í heɛ. ⁴⁷ Lom yoolaa nyuɣu tu ná pə tənə mpi pə lapa mpv tɔ, iləna í sa ísɔ na í tɔ si: Tampəna tɔɔ, yulu unɛ i ka kɛ yulvpaɲ ké.

⁴⁸ Samaa wei i tənə i koma nyənuyv tɔ i ná pə tənə mpi pə lapa mpv tɔ, iləna pá kpa pa laɲa na pá məli kpentɛ. ⁴⁹ Yesu cewaa tənə, na alaa mpa pa təɲaɣa-i hatoo Kalilee tɔ pa sɔɲa tááləfí tɔɔ na pá nyənəɣi mpi pə laki tɔ.

Yesu pim

(Matiyee 27:57-61 na Maləki 15:42-47 na Yohaani 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Yuta ɪcatɛ Alimatee apəlv nəɣɔlvuyv pa yaakaya Yoseɛfu. Apəlv unɛ i ké yulvpaɲ na í təɲəɣi tampana na i kəɲaɣana ísɔ Kawulaya tɔɔ. Mpe pa kotayana kotuyv sɔsɔɔv ŋkv. Ama i taapalaa kotuyv nyéma lələa tv nti tɔ pəle na pá la tɔ tɔ ta maɣa-i. ⁵² Ḿpúyú i kulaa na í polo Pilatí kiɲ na í sələmi-i si i kpakəɣi sətɔ. ⁵³ Iləna í polo na í tisi sətɔ kɛ tesika tɔɔ na í caa kponkpontu toɲ nyəntv puɲkahulvɲa na í tak-i, na í pimi-i pələav ŋku paa hula kukpamuyv taa na pa ta pinta nəɣɔlv tɔ kv taa. ⁵⁴ Aləsima

wule nté pə tənə pə həla mpv, na kuyaku kəheesuyv caaki caaluyv.

⁵⁵ Alaa mpa pa təɲaɣa Yesu ké hatoo Kalilee tɔ pá na Yoseɛfu pa poləna. Pa wiila pələav taa na pá ná isəna pa husa sətɔ tɔ. ⁵⁶ Iləna pá kpe na pá taɣani nimnaa na tulaalvnaa mpa paa sayali sətɔ tɔ.

Ama pa heɛsa kuyaku kəheesuyv wule isu kəsəsitv taa wɛv tɔ.

24

Yesu fem

(Matiyee 28:1-10 na Maləki 16:1-8 na Yohaani 20:1-10)

¹ Ḿpúyú alaa taa tɛv kɛ cimaasi tanəɲ tɛɛ na pá kuli na pá polo pələav tɔɔ, na pá tɔka pa nim sɔsɔvɲ nyəm mpi paa taɣanaa tɔ. ² Ḿpúyú pa mayana pə kula pələav pəle kɛ pələav nəɣɔ na pá pilimi-tɛ na pá pona pooluɲ. ³ Tənaɣa pa suv pələav taa, ama pa ta mayana Tacaa Yesu. ⁴ Pa wɛɛ na pa təɲna pə təm mayasuyv, íle apalaa napələɣi naale lu pa tɔɔ kɛle na pá suu wontu na tɔ tee kɔkɔ tənɣənənyəni. ⁵ Sɔɣontv kpa alaa na pá ká pa nyɔvɲ na atɛ. Iləna yələa mpe pá tɔ-wɛ si: Weesuyv tɔ kɛ mə pɛɛkəɣi sətəa heku na? ⁶ I fɛi cənɛ, i fema. I tá tɔɔsi nti i ka heela-mɛɣɛ i ka wɛv Kalilee tɔ si: ⁷ Pə wɛɛ ké si pá tv Yulu Pəɣaɣa kɛ asayaa niɲ taa, na pá ka-kɛɣɛ tesika tɔɔ, íle kaa fɛ pə wɛɛ tooso wule.

⁸ Tənaɣa pa tɔɔsa Yesu kuyɔɣɔtutv nti. ⁹ Alaa luna pələav tɔɔ, iləna pá kpaɣa pə tənaɣa mpv na pá kɛɛsi Yesu ifalaa naanwəa na kulum na lələa tənə. ¹⁰ Alaa mpeɣɛle Makətala Malí na Saani na Saaki too Malí. Pa na lələa ké, na təm kulumtv ntəɣi pɛle pa tasa tillaa kɛ heeluyv. ¹¹ Ama tillaa ná huvkaya si təm nti alaa heela-wɛ tɔ tɔ luna-wɛɣɛ yem ké, pa ta mv-wɛ na-ti. ¹² Paa na mpv Piyɛ kulaa na í kpaɣa asewa na í polo pələav tɔɔ. I talaa iləna í luɲ na í wiili na í mayana kponkpontu toɲ nyəntv puɲkahulvɲa saalasi tike. Pə waali ké i kulaa na í məli i tɛ na piti kpa-i sɔsɔm kɛ nti tɔ lapa mpv tɔ tɔ tɔɔ.

Yesu na tillaa naale pa təm

(Maləki 16:12-13)

¹³ Wule nté tə mayamaya kɛ Yesu na tillaa taa naale napəli ná kulaa na pá puki ɪcatɛ nte pa yaa si lmayusi tɔ. ɪcatɛ nté na Yosalem pə pooluɲ nəɣəsəna kilomeɛtələnəa naanwəa na kulum. ¹⁴ Mpi

pə tənə pə həlaa tə pə faaci kə pa lakaya.
¹⁵ Pa tənəna yəgətuyv na pá mayasəyi-ti ɬe
 Yesu mayamaya hika-wəyele, na í na-we pá
 tənə. ¹⁶ Pa na-i, ɬe pə ta ce pa isentəw kə sɪ pá
 nyəmi-i. ¹⁷ Tənaya Yesu pəssa-we sɪ: Í tənə
 ɬe təm ntiyi í mayasəyi mpv?

Mrúyú pa səhaa na pa laŋa wakəla
 tənəhnaŋ. ¹⁸ Tənaya pa taa ləlv wei pa yaa
 sɪ Kələupaasi tə ɪ təma-i sɪ: Pə pəv Yosalem
 unə ɪ tənə tə, nyá tike nyá ta nuna nteye
 kəkələnnaa mpə pa həla kuyeeŋ unə ɪ taa tə?
¹⁹ Mrúyú ɪ pəssa-we sɪ: Kəkələnnaa mpə ye?

ɬena təŋlaa naale cə Yesu sɪ: Mpi
 pə mayana Nasaleti Yesu wei ɪ kə ɬə
 kuyəgətutv teləsulv səsə tə. Pəcə ɪ ka pəsa
 təma səsəna lapv na səyesuyv kə pə tu
 fei, haləna ɬə mayamaya nyəna-i səsə na
 yalaa tənə tətə. ²⁰ Ta kətəlaa səsaa, na tá
 nyuyv nyéma pa kpana-i na pá kv-i, na səm
 tesika təw kə pa kama-i. ²¹ Tá tēlayaa sɪ un
 ɪ ká yana nteye ɬeyeli nyuyv. Təv saŋa taa
 wəe tooso kəlv, pə tənaya mpv pə həlvuy
 tə. ²² Pəle pə paasi tá taa alaa napəli pa tu-
 tuyv piti taa. Pa taa tēv na pá polo pəlaav
 təw. ²³ Ama pa ta mayana sətv. Pa mələa
 ɬena pá heeli-tv sɪ: ɬətaa tillu lu tá təw,
 na ɪ heela-tv sɪ ɪ fema. ²⁴ Tá taa lələa ná
 pola pəlaav təw na ɬəna mpi alaa kəsaa
 tə, mrúyú pa mayanaa tətəŋeləŋ. Ama ɪ
 mayamaya kə pa ta ná.

²⁵ Tənaya Yesu təma-we sɪ: Í kə layatv
 feinaa kə. Pepe təw kə u muvi ləŋ kə nti ɬə
 kuyəgətutv teləsəlaa ka kpaalaa tə ye? ²⁶ Pɪ
 wəe sɪ Mesii ká təŋə kunyənəŋ kə mrúyú na
 pəcə pá tv-i teeli mēe.

²⁷ Mrúyú ɪ kpaŋa ɬə Təm takəlaya taa
 təm na í səyesɪ-wəye timpi pa yəgətə ɪ təm
 tə. Moisi takəlasɪ kə í caalənaa na í kprntɪ
 na í tuyətəna ɬə kuyəgətutv teləsəlaa tənə
 nyəŋsɪ taa.

²⁸ Pa kəma na pá tala ɪcatə nte pa pukaya
 tə, ɬena Yesu la ɬu ɪ tēki tənə təw. ²⁹ Ama
 pa kpa-i sɪ: Tá na-ŋ tə svv, nn naa taanaya
 taanaa, na pə caa yuyv.

Mrúyú Yesu caŋaa na í na-we pá tənə
 taanaya. ³⁰ Í na-we pa caŋaa na pá təkɪ,
 ɬena ɪ kpaŋa potopoto na í sēe ɬəw kə í na
 təmle, ɬena í faya-i na í cele-we. ³¹ Tənaya
 pə cəpa pa isentəw na pá nyəmi-i. Mrúyú ɪ
 mukə yem kə pa hekv taa tənə. ³² Tənaya pa
 təma təma sɪ: Aŋhaa, pəttooli, tə yəgətaya

na í səyesəyi-tuyv ɬə Təm kə mpaav taa tə
 pə svv-tuyv teu təkəŋkəŋ na?

³³ Tənaya tənlaa naale un ɪ kula kpaŋpaa
 na pá məli Yosalem. ɬena pá mayana pa
 naanwəa na kulvm un na pa taapalaa pa
 kotaa, ³⁴ na pá tənə sɪ: Tampəna təw Tacaa
 fema. Simənə na-i.

³⁵ Mrúyú mpe pa mayamaya pa kəsaa-
 wəye mpi pə lapa-wəye mpaav taa tə, na
 ɬəna pa nyəmna Yesu kə potopoto təfayale
 tə.

Yesu ɬalaa təw luu
 (Matiyee 28:16-20 na Maləki 16:14-18
 na Yohaani 20:19-23 na Tillaa Təmle 1:6-8)
³⁶ Pa tənəna mrúyú yəgətuyv, ɬena Yesu
 mayamaya lu pa hekv taa na í tə-we sɪ: ɬə
 í heesi laŋa.

³⁷ Tənaya səgəntv kpa-we na pá tənəŋ
 paaki. Pə təŋa pulv, paa nyəmaya sɪ
 asənaalu kə. ³⁸ Tənaya Yesu təma-we sɪ:
 Pepe təw kə mə pəntv kpeetəyi mpv? Na
 pepe təw kə í lakɪ sika kə mrúyú mə taa? ³⁹ Í
 nyəni ma niŋ na ma nəwhe na í ná, maya
 te. Í takɪ-m na í ná. Ma wəna tənuyv na
 muwa, ma fei ɬu mpi pə naa yem tə.

⁴⁰ Yesu yəgətə mpv, ɬena í hólí-wəye ɪ niŋ
 na ɪ nəwhe. ⁴¹ Laŋhulvmle na piti wei ɪ kpa-
 we tə pə katatəlaya təw pa ta pəsi na pá mu-
 ti. Tənaya ɪ pəssa-we sɪ: Í wəna təŋənaŋ
 nakələyi cənə?

⁴² Mrúyú pa kəna-i tinte kuwəpəle tilimle,
⁴³ na í mu na í təŋə pa isentaa. ⁴⁴ Pə waali kə
 ɪ təma sɪ: Ntəyi maa heela-məye waatv wei
 ma na-mə tu wəe tə sɪ, ma təm nti nti paa
 ŋmaa Moisi takəlasɪ taa na ɬə kuyəgətutv
 teləsəlaa nyəŋsɪ taa na Yontu taa tə tu la.

⁴⁵ Mrúyú ɪ kula pa ɬe sɪ pá cəkəna ɬə Təm
 takəlasɪ. ⁴⁶ Na ɪ heela-we sɪ: Pa ŋmaawaya
 sɪ pə wəe sɪ Mesii ká sɪ kə na ɪ ká fe pə
 kuyeeŋ tooso nyəŋkv wule. ⁴⁷ Pə wəe sɪ pá
 təkɪ ɪ hətə na pá lakəna waav kə piitimnaa
 tənə, na pə hə yəlaa na pá layasɪ tənte na
 pə huɪ pa ɬayətvnaa. ɬe Yosalem kə paa
 caaləna na pəcə. ⁴⁸ Məyele mpə pa nawə
 na paa hólí pə tampəna təw pə seeta nyéma.
⁴⁹ Ma Caa təma sɪ ɪ ká la-məye kuvəv ŋkv
 tə ma mayamaya maa yelina na kv kəw-mə.
 Ama í ká caya Yosalem taa kə haləna ɬə
 toma kəw na a tii mə təw na pəcə.

Yesu kpaav kə ɬətaa
 (Maləki 16:19-20 na Tillaa Təmle 1:9-
 11)

⁵⁰ Pə waalı ké Yesu kpaɣa-wɛ na pá lu
 ɪcɛtɛ waalı na pá wusəna Petanii. Tənaɣa
 ɪ kusa ɪ niŋ na ɪsɔ na í kooliɣi-wɛɣɛ ɪsɔ
 kɔpantu. ⁵¹ ɪ tɔŋna-wɛɣɛ koolɛɛ kɛ kooluɣu,
 ɪlɛna í yɛlɛ-wɛ na pə kpaasi-ɪ ɪsɔtaa. ⁵² Pɛlɛ
 pa tɛma-ɪ sɛɛv ɪlɛna pá mɛli Yosalem na
 laŋhɔlɔmɛ kuyi-wɛ. ⁵³ Pa saasaya ɪsɔ
 tɔsɛɛlɛ kɛ tam ké na pá saŋ ɪsɔ.

LAAPAALI KUPAŋ WEI YOHAANI ŊMAAWA TŌ

Kutolotu

Laapaali ine i ŋmaali Yohaani sɔɔsa i takalaya taa ké tɔmnaa payale mpa Laapaalanaa lelana ta yɔyɔti tɔ, isu akpayale ke Kana, na Nikotem pote ke Yesu kin, na Samalii alu na Yesu ké lɔkɔ nɔyɔ, na apalu wei i hanta wusasi ke pusi pɔlefei nule tɔ, na apalu wei pa luluna yolumtu tɔ. Yohaani yaaki Yesu si: Iso Tɔm nti tɔ pɔsa yulu na tá kɔɔ na tá caya yɔlana heku tɔ. Yesu ké Iso Pɔyaya ké, na i we Iso kin ke hatuu kancaalaya taa. Yohaani si Yesu kele weesuyu na ye wei i tema-i na i taa puntu ka hiki weesuyu tam tɔ nyɔŋku. Yohaani seewa isɔnaa payale ké i seyesuyu taa ke. I tɔma si Yesu wee isu lum, inɔyale tɔyɔnaya, inɔyale tiikulu kupan, inɔyale nyaalam, i ké mpaau, inɔyale nɔnɔyɔ.

Isana pa faya Yohaani takalaya tɔ:

Tɔm pɔsa yulu, titite 1:1-18

Iso Lum sɔlu Yohaani aseeta, titite 1:19-51

Yesu tamle ke patama, titite 2:1-12:50

Yesu kusasutu kantakaya nyantu, titite 13-17

Yesu konyontɔyɔle na i sɔm na i fem, titite 18-21

Kɔkɔ ŋka ka naa yɔlana tɔ na pa weesuyu halo

¹ Hatoo kancaalaya Tɔm ka wenna. Na Iso cɔlɔyɔ Tɔm ka wee, na Tɔm un i ka tu ké Iso ké. ² Iso cɔlɔyɔ i ka we hatoo kancaalaya. ³ I niŋ ke Iso lapana pɔ tana. Pulɔ cɛcɛka fei mpi pɔ lapa na i niŋ fei pɔ taa tɔ. ⁴ Inu i kin ke weesuyu ka wee, na weesuyu ŋku wu yelina na kɔkɔ kɔɔ yɔlana kin na pɔ naa-we. ⁵ Kɔkɔ naaki sɛkpetuyu na sɛkpetuyu, ta teesi-keye paa pɔcɔ mayamaya.

⁶ Mpɔyɔ Iso tila i tillu nɔyɔlu, pa yaa-i si Yohaani. ⁷ Ilé i kɔma si i húláyí kɔkɔ ŋka ka naa mpu tɔ ka yaasi. Na i kɔnte nyuyɔ nté si i yɔyɔti na yɔlana tana mu, na pɔ tɔŋ-ti. ⁸ Pɔ taya un i mayamaya i kɛna kɔkɔ ŋke. Ama i kamaya si i keesayi kɔkɔ ŋke ka yaasi. ⁹ Kɔkɔ ŋke ka tike ka kɛna tampana nyɔŋka, na ká kɔɔ antulinya taa na ká ye na yɔlana tana naaki.

¹⁰ Tɔm un i ka kɔma antulinya taa, paa na mpu antulinya tá nyɔm-i. Pɔyele i niŋ ke Iso ka lapana antulinya. ¹¹ I mayamaya i tɛye i kɔma. Ama i tɛ nyɔma ta mu-i. ¹² Paa na mpu lelana mu-i na pɔ tisi i tɔm, lena i ha-weye tɔŋ si pɔ pɔsi Iso piya. ¹³ Pɔ taya isu pa lula-weye kululu ke Iso piya, yaa pɔ ké yulu sɔɔluyɔ tɔm, yaa yulu nɔkuyɔ tɔm. Ama Iso lapana i mayamaya si pɔ pɔsi i piya.

¹⁴ Tɔm un i pɔsa yulu tɔkpataa na i kɔɔ na i caya tá heku, na i pɛlele na i tampana feina taka. Tɔ nawa i teeli ke teu, teeli inɔyɔ Taca ha Pɔyaya ikpamle. ¹⁵ Yohaani ka yɔyɔta i tɔm na i kpaa si: I tɔm ke maa yɔyɔtaa, si ma waali nɔyɔlu ká te na i kɔɔ, ilé i kɔla-m. Pɔ taya pulɔ, pa lula-m tɔ, ma mayana-i ké.

¹⁶ I kupantu sɔsɔɔntu tɔɔ, tá tana tɔ nu i leleŋ pɔ tu fei. I lapa-tuyɔ kupantu ke tɔma tɔɔ, tane tɔ tɔŋ na tane tɔ leetayi. ¹⁷ Moisi kin ke tɔ hika kiŋ. I lena Yesu Kilisiti náá kɔna pɛlele na tampana pɔ tɔm. ¹⁸ Too tɔ, nɔyɔlu ta nata Iso. Ama Iso Pɔyaya ikpamle ŋka ka ké Iso na ká we ka Caa Iso kin tɔ, ŋke ka lapana na yɔlana nyi Iso.

Lum sɔlu Yohaani waasu

(Matiye 3:1-12 na Malaki 1:1-8 na Luku 3:1-18)

¹⁹ Waatu wei Yuta nyuyɔ nyɔma kusa kɔtalaa na Lefii nyɔma ke Yosalem na pɔ tili-we si pɔ polo pɔ pɔɔsi Yohaani si i ké awe tɔ, nti Yohaani un i yɔyɔtaa tɔyɔlu:

²⁰ Yohaani ta kisi cɔv, i tisa tampana ké si: Ma ta ke Mesii.

²¹ I lena tillaa mpe pɔ pɔɔsi Yohaani si: Ilé n ké awe? Ilii? Na i cɔ si: Ma ta ke Ilii. Pa tasa-i si: Nyayale Iso kuyɔyɔtutu telasulu wei tɔ? Na i cɔ si: Aai.

²² Tɔnaya pa tayanana-i tɔm si: Ilé n ké awe? Heeli-tu na tá polo tá heeli mpa pa tila-tu tɔ. Nyá mayamaya n yaa nyá ti suwe?

²³ Mpɔyɔ Yohaani tɔma si:

Má, ma ké nɔyɔlu wei i yɔyɔtɔyɔna nɔyɔ

sɔsɔya ke wulaya tetu taa si pɔ tayan

Taca ke mpaau na kó siyisi teu.

Iso kuyɔyɔtutu telasulu Isayii ka yɔyɔtɔnati.

²⁴ Tillaa mpe paa ké Falisanaa. ²⁵ Na pɛle pa pɔɔsana-i tɛcululu si: Ye n ta ke Mesii, n ta ke Ilii, pɔyele n ta ke Iso kuyɔyɔtutu

teləsulə wei tə ile, pepe təw kə n səw yəlaa ke ləw lum?

²⁶ Məpəyō Yohaani cə-wə si: Ma ilə lum ke ma səw-mə. Ama nəyōləw wə mə həkw taa wei i ta nyi tə. ²⁷ Ma waali ilé i kəñ, ma ta tala má wəyōsi i nəwəhe taa ntəñkpala mayamaya.

²⁸ Pə tənaya mpv pə lapa Petanii ke Yaatanı pəyō waali kə timpı Yohaani səwakaya yəlaa ke ləw lum tə.

İsə lwəyaya Yesu

²⁹ Təw fema na Yohaani na Yesu na í kəñ i kiñ, iləna í tə si: lı naa ləw lwəyaya ģka ka husəyi antulinya isayatu təyōlē? ³⁰ l təm ke maa heela-mə si: Ma waali nəyōləw ká tə na í kəw, ilə i kəla-m. Pə taça pulə, pa ləla má tə, ma mayana-i ké. ³¹ Ma taa nyi si aweyele puntu unı. Ama ma kəmayə si ma səw yəlaa ke ləw lum na lum si pá la na lseyəli nyəma nyəmı-i.

³² Yohaani tasa yəyōtəyō tətə si: Ma nana ma isəpəle ke ləw Feesuyū, na ku wə isı alukuku na ku tiina isə na ku çaya Yesu təw.

³³ Ma taa nyənta Yesu. Ama ləw wei i tila-m si má sə yəlaa ke ləw lum tə unı i heelina-m si: N kəma n ná Feesuyū tiıwa na kú çaya yulə wei i təw, puntu unı i ká səna yəlaa ke ləw lum na Feesuyū Nəñğtə. ³⁴ Təw, ma ná mpv təyō ma yəyōtəyi təceıceı si unı i kəna ləw Pəyaləw.

Yesu ifalaa kancaalaya nyəma

³⁵ Təw fema iləna Yohaani wə tənə tətə, í na i ifalaa taa naale. ³⁶ l kəma na í ná Yesu tēe, iləna í tə si: lı naa ləw lwəyaya nté.

³⁷ Yohaani ifalaa naale unı i nu mpv, iləna pá təñ Yesu waali. ³⁸ Yesu pəsəna i waali təkpev na í ná si pa təñğı-i, iləna í pəwsi-wə si: Pepeye í pəkəyi?

İləna ifalaa naale unı í pəwsi-i si: Lapi, (Tacaə ke pa yaa mpv na pa te taa.) Leye nyə təyaya?

³⁹ Yesu cə-wə si: l kəw na í ná.

Məpəyō Yohaani ifalaa polaa na pá nyi Yesu tē, na í na-wə pá la taanaya ke tənə. (Waatu unı tə ilim huwəyaya.)

⁴⁰ Mpa pa naale pa nu Yohaani təm na pa təñ Yesu tə pa taa ləlv nté Siməñ Piyee neu Antəlu. ⁴¹ Na Antəlu unı i sulina i taaləw Siməñ ke kancaalaya na í heeli Siməñ si: Tə hika Mesii. (Kilisiti ke pa yaa mpv na pa te taa.)

⁴² İləna Antəlu kpəya Siməñ na í pona Yesu kiñ. Məpəyō Yesu nyəna-i təpiñ na í təmi-i si: N ké Yohaani pəyaləw Siməñ ké, ilə kaçana paa çuyəsi-ğ si Sefası. (Piyee ke pa yaa mpv na pa te taa.)

Filipə na Natanayee pa yaaw

⁴³ Təw fema, iləna Yesu luyə la si i ləki i təyi Kalilee. Məpəyō i sula Filipə, na í təmi-i si: Kəw n təñı-m.

⁴⁴ Filipə ka ké Antəlu na Piyee pa ıcate Petesaita təw ké. ⁴⁵ Pə waali ké Filipə nawa Natanayee na í heeli-i si: Wei i təm Moisi ka ģmaa kusəsutə takəlayə taa na ləw kuyəyōtətəw teləsəlaa náa yəyōti tətə tə, tə hika-i pəne. İnəyəle Nasaletı təw Yoseefəw pəyaləw Yesu.

⁴⁶ Tənaya Natanayee nəyō təkpaəw si: Kupañtə natəli tə wəe si tu luna Nasaletı? İləna Filipə cə-i si: Kəw na n nana nyə isəle.

⁴⁷ Yesu nawa Natanayee na í kəñna i təw, iləna í yəyōti si: lseyəli təw mayamaya ntə çəne. Pəpətiya tu fei i kiñ ke paa pəcə.

⁴⁸ Məpəyō Natanayee pəwəsi-i si: Leye n nyəmna-m?

Məpəyō Yesu cə-i si: Ma na-ğ fiki təyō tēe na pəcə Filipə yaa-ğ.

⁴⁹ Tənaya Natanayee təma si: Ama Tacaə, n ké ləw Pəyaləw, lseyəli nyəma wuləw səwə ké.

⁵⁰ Məpəyō Yesu cə-i si: lı ma heeluyuu-ğ si ma na-ğ fiki təyō tēe təyōle n mu-tı yaa? N ká tə na n na mpi pə kəla tənə unı təkpaata tə.

⁵¹ Məpəyō Yesu təma si: Tamapana ke ma heeliyi-mə yoo, maa cəsəyi. l ká tə na í ná isətəñəyōw tulaa na ləw isətaə tillaa təñğyi Yulə Pəyaya má na pá kpaa na pá tiiki.

2

Kana akpayale

¹ Kuyaku tooso nyəñku wule pa kpa pəeləw ke Kalilee Kana taa, na Yesu too polo. ² Na pá yaa Yesu na i ifalaa tətəyō akpayale nté tə taa. ³ Tənaya suləw təma, iləna Yesu too heeli Yesu si: Pa suləw təma.

⁴ Məpəyō Yesu cə i too si: Aləw nyə, nyaa heelina-m na pəcə má lá na? Ma waatu ta tata.

⁵ Tənaya Yesu too heela təmlə nyəma si: Ye i heela-məye nti i la nti.

⁶ Pəe ģkpaəñ naatosə wei i taa Yuta nyəma aləwala lum ka wəe tə i ka wə

təna, na paa i taa ŋku kv tɔki isu liitilinaa nunuwa (100) ké mpv. ⁷ Ḿpóyú Yesu tɔma tɔmlɛ nyɔ́ma si: Í suuli ŋkpaah unɔ́yɪ lɔm. Tənaɣa pa suulina i nɔɔsi tɔke tɔke. ⁸ Ilena í tɔ-wɛ si: Tɔv, pənente í cosi lɔm mpi na í pona kutɔyɔv tallu ilɛ.

Ḿpóyú tɔmlɛ nyɔ́ma cosaa na pá pona kutɔyɔv tallu. ⁹ Ilena tallu tɔɗ lɔm mpi pə pəsa sulum ké mpv tɔ. Ama i ta nyi timpi sulum mpi pə lunaa tɔ. Ilɛ tɔmlɛ nyɔ́ma mpa paa cosa lɔm tɔ pɛlɛ pa nyɔ́má. Ḿpóyú tallu yaa akpayalv, ¹⁰ na í tɔmɪ-i si: Sulum kupam ké yɔ́lɛ tana caalɔyɔna lɔsuvv, na pɛ́ kɔma na pa tana pá haɣa ilɛ, pa təkəna mpi pə ta tɔli tɔ. Ama nyá, nyá sulum kupam ná wɛ haləna nɔɔnɔɔ.

¹¹ Piti tɔmlɛ kancaalaya nyənte nte Yesu lapa Kalilee Kana taa tɔyɔlɛ. Na piti tɔmlɛ ntɛyɛ i huləna i teeli, na i ifalaa tana-i na pa taa.

¹² Pɛlɛ pə waali ilɛ, Yesu na i too na i newaa na i ifalaa pa pola Kapənahum na pá caya tanaɣa wɛɛ naale, ilɛ pa ta taarɗi.

Payatəlaa tɔyɔnvuvv ké lɔɔ tɔsɛɛlɛ sɔsɔɔlɛ taa

(Matiyee 21:12-13 na Maləki 11:15-17 na Luku 19:45-46)

¹³ Yuta nyɔ́ma Tɛɛv acima wusaa, ilena Yesu polo Yosalem. ¹⁴ Ḿpóyú i mayana naarɗ na heej na alukukunaa pɛɛtəlaa caya lɔɔ tɔsɛɛlɛ taa, na liyitee yɔkəlaa náá caya pɛlɛ pa taapələnnaa tɛɛ. ¹⁵ Tənaɣa Yesu kpaɣa ŋmusi na í kuntili-si na í tɔyɔnna pa tanaɣa lɔɔ tɔsɛɛlɛ taa, pa na pa heej na pa naarɗ tɔtɔ. Na í ŋmusi liyitee yɔkəlaa liyitee ké atɛ, na í pəsi pa taapələnnaa ké alele. ¹⁶ Ilena í holina alukukunaa pɛɛtəlaa si: Í ləsi-wɛyɛ cənɛ. Í taa pəsi ma Caa tayaɣa ké kuyaku ké mpv.

¹⁷ Ḿpóyú i ifalaa tɔɔsaa si pa ŋmaawa lɔɔ Tɔm taa si: Hai lɔɔ, ma luvv sɔv nyá tayaɣa tɔmlɛ ké isu yem na kpɛɛ.

¹⁸ Tənaɣa Yuta nyɔ́ma tɔɗa-i təkpi si: Piti tɔmlɛ ntɛyɛ n ka la-tv na pácɔ tá nyi si pə ha-ŋ mpaav si n la isəntɔ un?

¹⁹ Ḿpóyú Yesu cɔ-wɛ si: Í yɔki lɔɔ tɔsɛɛlɛ tənɛ, na maa tayani-tɛyɛ ŋmaɔv ké kuyɛɛɗ tooso taa. ²⁰ Ḿpóyú Yuta nyɔ́ma tɔma-i si: Pusi nule na naatoso ké pa ŋma lɔɔ tɔsɛɛlɛ tənɛ, na nyaa ŋmaa-tɛyɛ kuyɛɛɗ tooso taa?

²¹ Ama Yesu mayamaɣa i tɔɗi i yaakaya mpv si lɔɔ tɔsɛɛlɛ. ²² Pə tɔɔ ké waatu wei

Yesu kɔma na í si na í fɛ tɔ, i ifalaa tɔɔsaa si i ka yɔyɔta-ti. Haləna pá tɛ pa taa na lɔɔ Tɔm na Yesu kuyɔyɔtutv tɔtɔ.

Yesu nyɔ́má yɔ́lɛ lotu taa huwɛɛ

²³ Yesu wɛv Yosalem ké Tɛɛv acima tɔɔ ké mpv tɔ, yɔ́lɛ paɣalɛ nawa piti tɔma nna i lakaya tɔ na pá mv-i kpakpaa təkpa si unɔ́yɪ. ²⁴ Ama Yesu ná tá tɛ-wɛ na i taa. Pə tayaɣa pɔlv, i nyɔ́má pa tanaɣa teu ké. ²⁵ Pə fɛi si nɔyɔlv í sɛyɛsi-i pa tɔm na pácɔ. I mayamaɣa i nyɔ́má mpi pə wɛ yɔlv taa tɔ.

3

Yesu na Nikotɛm pa faaci

¹ Apalv nɔyɔlv i ka wenna Falisanaa taa na pá yaa-i si Nikotɛm. I ké Yuta nyuvv nyɔ́ma taa lɛlv. ² Ḿpóyú i pola Yesu kin ké ahoo naali na í yɔyɔti-i si: Taca, tɔ nyɔ́má si lɔɔ kənnna-ŋ si n sɛyɛsi-tv. Pə tayaɣa pɔlv, nɔyɔlv fɛi wei i pəsəɗi na í la piti tɔma isu n lakuvv tɔ na pɛ́ tá kəna lɔɔ toɗ.

³ Yesu cɔ-i si: Tampana ké ma heeliyi-ŋ yoo, maa cəsəɗi, ye pə ta lɛli yɔlv ké lɔlvv, i kaa na lɔɔ Kawulaya.

⁴ Tənaɣa Nikotɛm pɔɔsa-i si: Isənaɣalɛ pu tayani yɔlv ké lɔlvv na í tɛma sɔɔ ké lapv? Ama i kaa pəsi na í lɛli i too lotu taa ké sɔvv na pá tayani-i lɔlvv?

⁵ Yesu cɔ-i si: Tampana ké ma heeliyi-ŋ yoo, maa cəsəɗi, ye pə ta lɔli-ŋ na lɔm na Feesuyv, n kaa sɔv lɔɔ Kawulaya. ⁶ Yɔlv ké yɔlv lɔlvɔi. Ama lɔɔ Feesuyv lɔlvv wɛna pə mpa, na pɛlɛ pə wɛ yɔlv taa tɔm ké. ⁷ Taa la piti na nti ma heela-ŋ si pə wɛɛ si mə tana pu lɛli-mɛyɛ lɔlvv tɔ tɔ tɔɔ. ⁸ Nyani, heelim makɪ timpi pə luvv wɛɛ tɔyɔ, na n nuki pə tarɗ. Pəyɛlɛ n ta nyi pə tɔlulɛ yaa pə tɔpote. Wei lɔɔ Feesuyv lulaa tɔ i wɛ mpv tɔtɔ.

⁹ Ḿpóyú Nikotɛm tɔma si: Isənaɣalɛ mpv?

¹⁰ Ilena Yesu cɔ-i si: Halɪ mɛyɛlɛ lɛyɛli sɛyɛsəlaa sɔsaa na n ta cəkəna tɔm tənɛ?

¹¹ Tampana ké ma heeliyi-ŋ yoo, maa cəsəɗi, tɔ nyɔ́má nti tɔ yɔyɔtəɗi tɔ na nti tɔ nawa tɔ ntəɗi tɔ kɛəsəɗi-mɛ. Pə na pə mpv tɔ mu caa tá tɔm mvv. ¹² Isəna pə tɔɗa lapv ké atɛ cənɛ tɔyɔlɛ ma heeliyi-mɛ na u sarɗ mvv. Ilɛ ye ma kɛɛsa-mɛyɛ isəna pə wɛ isɔtaa tɔ, mə taa awɛyɛlɛ mulv? ¹³ Nɔyɔlv ta kpata isɔtaa ye pə taya Yɔlv Pəyaya má wei ma luna isɔtaa na má tii tɔ ma paasi. ¹⁴ Isu Moisi ka tɔv nyəɣəlvv kusemvv tɔm ké

tesika nyuɣu taa na í siki wolaya tetu taa to, mpv uní tótóɣo pə wée si paa kpaasi Yulu Pəyaya má. ¹⁵ Ulena yəlaa mpa pa təna paa mu ma təm to pá hiki weesuyu ŋku ku tɛɲ to. ¹⁶ Pə taya pulu, lso sɔɔla yəlaa tənaya səsəm, haləna í carj í ha í Pəyaya ikpamle, si pa təna mpa paa tɛɲ ka təm to, pá taa si, ama pá hiki weesuyu ŋku ku tɛɲ to. ¹⁷ Pə taya isu yəlaa təm kuyv tɔɔ ké lso tila í Pəyaya. Ama pa nyuɣu yapv tɔɔ ké. ¹⁸ Paa kuyi wei í tɛɲa ka təm to puntu təm. Ama wei í tɛɲɛɲi ka təm to, puntu təm tɛma səpv, í ta tɛɲ lso Pəyaya ikpamle təm to pə tɔɔ. ¹⁹ Pa təm səpa timpi tɔyɔle si fətəla wei í naaki to í koma antulinya taa, na yəlaa sɔɔli səkpetuyv na pá kisi-í pa lakasi isayasi tɔɔ. ²⁰ Ye wei í laki isayatu í taa kpaakəna fətəla inəyi. Í kɛtəyənə-í si pə taa kɔɔ na í la na pə ná í isayatu tɔɔ. ²¹ Ama wei í tɛɲɛɲi tampana to í kɛtəyənə fətəla inəyi si í la na pə ná təcɛɛɛ si lso nunav tɔɔ ké í laki mpv.

Yesu na Yohaani pa təm

²² Pəle pə waali ké Yesu na í ifalaa pa kula tənə na pá polo Yuta tetu taa, na í na-wə pá caya tənaya wée naale, na í sɔɔki yəlaa ke lso lum. ²³ Yohaani ná sɔɔkaya yəlaa ke lso lum tótóɣo Ayinɔɲ ke Salim kiɲ. Lum ka wə tənaya səsəm ké. Yəlaa kɔɲaya Yohaani kiɲ na í sɔɔki-wɛɣe lso lum. ²⁴ Waatu uní to pa ta təkəta Yohaani ke saləka.

²⁵ Mɔpúyó Yohaani ifalaa taa ləlaa na Yuta tu nɔɲɔlv pa suv hóm ke lso sɛɛv kətasi nsi yulv taɣanəyənə í ti to si tɔɔ. ²⁶ Mɔpúyó pa pola Yohaani kiɲ na pá pɔɔsi-í si: Taca, n tɔɔsa yulv wei í təm n ka heela-tu na nyá na-í í ka wə Yaataní waali to í tɔɔ? Nyənɛ pənente uní í sɔɔkəna nteɣe yəlaa ke lso lum, na pa tənə pá puki í kiɲ.

²⁷ Ulena Yohaani cə-wə si: Yulv u hikiyi puluyv yem na lso tá ha-í-wi. ²⁸ Mə mayamaya í pəsəyi na í ləsi ma aseeta si ma yɔɣɔtaa si ma ta ke Mesii. Ama ma tɛɛ í nɔɲɔ ke kutɛɛ. ²⁹ Akpayəlv tənna asasaalv. Ama akpayəlv taapəlv sɛɲa tənə na í kema ŋkpaɲɲ. Pə koma na í nu akpayəlv nɔɲɔ, ulɛ í laɲle hulómí səsəm. Mpv uní tótóɣo ma laɲle hulumaa, na pənente pə maya-m teu.

³⁰ Pə wée si Yesu í pukəna na maa səki.

Wei í kəmna isətaa to í təm

³¹ Wei í luna isətaa to uní í kələnə pə tənə. Na wei ílɛ í wə atɛ cənɛ to, í ké atɛ nyəɲ

ké, na atɛ nyəntu ke í yɔɣɔtəyi. Ama wei í luna isətaa to uní í kələnə pə tənə. ³² Na í yɔɣɔtəyi mpi í nawa na í nu to pə təm, ama nɔɲɔlv u muɣi í təm. ³³ Ilɛ wei í tu mu í təm, puntu tisina ntɛ si lso yɔɣɔtəyi tampana. ³⁴ Wei lso tilaa to puntu yɔɣɔtəyi lso təm ké. Pə taya pulu, lso cɛləyi-í í Feesuyu tənaya. ³⁵ Taca sɔɔla í Pəyaya na í tu pə tənaya ka niɲ taa. ³⁶ Ye wei í nuna Pəyaya í tɛma weesuyu ŋku ku tɛɲ tɔyɔ hikuɣu. Ama wei í kisa lso Pəyaya ke nunav to í laɲa ké, na lso mvna-í na pááná ke tam ké mɔpúyó.

4

Yesu na Samalii alv pa faaci

¹ Falisanaa nuwa si Yesu hikiyi tɛɲlaa na í sɔɔki-wɛɣe lso lum na pə kələyi Yohaani.

² Páɔɔ pə taya Yesu mayamaya sɔɔkayana-wɛɣe lso lum, ama í ifalaa ké. ³ Yesu koma na í nu si Falisanaa nu mpv, ulenə í kulɛ Yuta tetu taa na í mənna Kalilee tetu taa. ⁴ Na pə wée si Samalii nyəɲku ke í tɛɲ.

⁵ Mɔpúyó Yesu wusənə Samalii ɪcatɛ natəli nte pa yaa si Sikaa to, na tɛ kɛtəna tetu nti Yakəpv ka ha í pəyaya Yosɛɛfu to. ⁶ Na Yakəpv ləko ka wə tənə. Tənte nu Yesu ulenə í caya ləko nɔɲɔ, na waatu uní ilim sikaa.

⁷ Mɔpúyó Samalii alv nɔɲɔlv koma lum luɣu, na Yesu sələm-í si: Ha-m lum na má nyɔɔ.

⁸ Waatu uní Yesu ifalaa ka tɛma tɛɛv ke ɪcatɛ taa ké kutəyɔv yapv. ⁹ Samalii alv cə-í si: Pepe tɔɔ ké nyaya Yuta tu na í sələməyi-m lum si n nyɔɔ. Páɔɔ maya Samalii tu? (Pə taya pulu tɔɔ, Yuta nyéma na Samalii nyéma paa suliyi.) ¹⁰ Mɔpúyó Yesu cə-í si: Ye n ka cəkəna mpi lso haaki to, na í ka nyémá wei má ma sələməyi-ɲ lum kunyɔnyɔɔm ke isənto to, nyá mayamaya n ka laalənə-m sələmvu na maa ha-ɲ weesuyu lum.

¹¹ Mɔpúyó alv cə Yesu si: Ma cɛ, n fɛna kululunav ŋku n ká luna to. Páɔɔ ləko ná tu lumaa. Ilɛ leyɛ n ká hiki weesuyu lum mpi? ¹² Tá laɲɛ Yakəpv hulina ləko unɛ na táa mayana-í. Halɛ Yakəpv na í piya na í kaləkəɲ pa nyɔɔ ləko uní í lum. Ilɛ n huv si n kəla ilɛ?

¹³ Mɔpúyó Yesu cə alv si: Wei í nyɔɔ ləko unɛ í lum ləkətu tasəyi-í kpav ké. ¹⁴ Ama wei í nyɔɔ lum mpi maa ha-í to, ləkətu í lələyi-í kpav paa pəlee. Pə taya pulu, lum mpi maa ha-í to pu la í taa ké lum sɛɛlv wei í cətəyi

tə. Haləna í hiki weesuyu ŋku ku tɛŋ tə na í kin.

¹⁵ Ǿpúyú alu cə Yesu sɪ: Ma cɛ ha-m lum mɪ, ílɛ lukətu kaa tasa-m kpau, na má taa tasa cənɛɛ məluɣu kɛ lum luɣu.

¹⁶ Ǿpúyú Yesu təma alu sɪ: Polo n̄ yaa nyá paalu na nyá na-í í kəɔ cənɛ.

¹⁷ Ǿpúyú alu cəwa sɪ: Ma fɛina apalu.

Ilɛna Yesu cə alu sɪ: Tampɔna kɛ n yəɣətɔa sɪ n fɛina apalu. ¹⁸ Pə taya pulu, n tɛma apɔlaa kakpasɪ kɛ saau, na wei í tɛ n tu wɛ kaxana isəntə tə n wɛ yem, pə taya nyá paalu. Pə tɔɔ kɛ nyá tɔm wɛna tampɔna.

¹⁹ Ǿpúyú alu cə Yesu sɪ: Tacaa, ma naa sɪ n kɛ ləɔ kuyəɣətutɔ teləsulɔ. ²⁰ Tə ləŋcenaa seəkaya ləɔ kɛ puɣu kɔnɛ ku tɔɔ yaa Yosalem.

²¹ Ǿpúyú Yesu cə alu sɪ: Alu nyá nu ma tɔm, pu kəɔ tɔ, Tacaa ləɔ sɛɛv kaa wɛɛ tən-təmle tɔm, sɪ puɣu kɔnɛ ku tɔɔ yaa Yosalem. ²² Samalii nyéma mɛ í ta nyɪ wei í seeki tɔ. Ama Yuta nyéma ta tá nyémá wei tá seeki tɔ. Pə taya pulu, Yuta nyéma kin kɛ ləɔ sɛɛv mɪ pə waasəɣi tɔ pə wɛɛ. ²³ Ama pə wɛɛ pu kəɔ, halɪ pə tu tɛma kɔntɛ tɛ, na mpa pa seeki ləɔ na tampɔna tɔ paa sɛɛ-í hatoo pa taa kɛ na cɛsuyɔ fɛi. ləɔ seɛlaa isɪ mpu wɛɛ Caa ləɔ sɔɔlaa. ²⁴ ləɔ u naa isəntəɔ, pə tɔɔ kɛ mpa pa sɛɛ-í tɔ, pə taya isəntəɔ kɛ paa sɛɛ. Ama pa taanaa kɛ na cɛsuyɔ fɛi.

²⁵ Ǿpúyú alu cə Yesu sɪ: Ma nyémá sɪ Mesii wei pa yaa sɪ Kilisiti tɔ í ká kəɔ tɛ, yɛ ílɛ í kɔma, í ká kilisi-tuyɔ pə tɔna.

²⁶ Ǿpúyú Yesu cə alu sɪ: Ma wei ma yəɣətəɣəna-ŋ isəntə tɔ, məɣalɛ Mesii unɪ.

²⁷ Yesu na alu pa tɔŋna yəɣətaya kɛ Ǿpúyú ilɛna í ifalaa tala, na pə la-wɛɛ piti kɛ mɪ pə tɔɔ í na alu taka pa yəɣətəɣi tɔ. Paa na mpu pa taa nəɣəlɔ ta pɔɔsɪ sɪ: Pepeɛ n caa í kin? Yaa ntiyi nyá yəɣətəɣəna-í?

²⁸ Tənaɣa alu məŋna í həyaya na í su. Ilɛna í malɪ icatɛ taa na í yaa yalaa sɪ: ²⁹ í kəɔ na í ná apalu nəɣəlɔ wei í kpaɣa pə tɔna mɪ tuu ma lapa tɔ na í kɛsɪ. í ta kɛ Mesii yɛɛ?

³⁰ Ǿpúyú yalaa lu icatɛ taa na pá puki Yesu kin.

³¹ Alu unɪ í tɛɛ mpu tɔ, na í ifalaa náá tɔŋna-í tɛəkuyɔ kɛ sɪ: Tacaa n kaa tɔɣo mpu?

³² Ama Yesu cə-wɛ sɪ: Təɣənaya ŋka ma tɔki tɔ í ta nyɪ-kɛ.

³³ Ǿpúyú Yesu ifalaa pɔɔsa təma sɪ: Nəɣəlɔ kəna-í tɔɣənaya kɛ yɛɛ?

³⁴ Tənaɣa Yesu cə-wɛ sɪ: Ma tɔɣənaya ntɛ wei í tila-m tɔ í luɣu nyəntu lapu, na í tɛmlɛ ntɛ í hulɔ-m sɪ má la tɔ tɔ yooɔuyɔ. ³⁵ Mɛ mə tɔŋ sɪ: Pə kaasa isətɔnaa liyiti na kumtu tala. Ama má, ma heeliyi-mɛ sɪ, í kɔsɪ mə isɛ na í na isəna kutəɣu sɛɛna tawa na ku tɔŋna kumta tɔ. ³⁶ Kumtu wei í kɔŋ tɔ, í tɔŋna í kɔfɛluɣu hikuyɔ kɛ, na í nyəkəɣi pɛɛ tɔtəɣo í weesuyɔ ŋku ku tɛŋ tɔ ku tɔɔ. Mpu pə lakəna na tuulu na kumtu pá kɔntəɣi yəɔluɣu. ³⁷ Pə tɔɔ kɛ tɔm nti pa yəɣətəɣi tɔ tɔ wɛna tampɔna sɪ: Lɛlu tuuki kɛ na lɛlu náá ku. ³⁸ Mpu tɔtəɣo, ma tila-mɛ sɪ í ku haləm mɪ í taa hala tɔ. Lɛlaa ná halaa na kaxana pə waasəɣi-mɛ.

³⁹ Icatɛ ntɛ tɔ taa Samalii nyéma pəɣalɛ mu Yesu tɔm kɛ tɔm nti alu ka yəɣətɔa tɛfoo sɪ: í kpaɣa pə tɔna mɪ tuu ma lapa tɔ na í kɛsɪ tɔ tɔ tɔɔ. ⁴⁰ Waatu wei Samalii nyéma tala Yesu kin na pá na-í tɔ, pa wiina-í sɪ í la wɛɛ naaleɣɛ pa kin. Ilɛna í caya tənaya kuyɛɛŋ naale. ⁴¹ Pə kɔma na pá nu í mayamaya í kuyəɣətutɔ, ilɛna yalaa samaa kɛ sɔsɔm tasa í tɔm kɛ muɣu. ⁴² Na pá tɔŋ alu sɪ: Pənɛntɛ pə taya nti n heela-tu tɔ tɔ tɔ tike kɛ tɔ mu í tɔm. Ama tá mayamaya tɔ nuna tá ŋkpaŋŋ na tɔ tɛma tá taa sɪ, tampɔna í kɛ antulinya Waasulɔ.

Yesu waau kɛ akewɛ sɔsɔ pəɣaya

⁴³ Yesu lapa kuyɛɛŋ naaleɣɛ tɔna, ilɛna í kulɪ na í tɛɛna Kalilee. ⁴⁴ Yesu mayamaya ka tɛma yəɣətuyɔ sɪ: Nəɣəlɔ u tuyɔna ləɔ kuyəɣətutɔ teləsulɔ kɛ í mayamaya í icatɛ taa. ⁴⁵ Waatu wei Yesu tala Kalilee tɔ, tɔna nyéma mu-í tɛu kɛ niŋ naale. Mpi tɔ pa mayamaya paa pola Tɛɛv acima tɔɣu kɛ Yosalem, na pa nawa pə tɔna mɪ í lapa Tɛɛv acima anɪ a tɔ tɔ.

⁴⁶ Ǿpúyú Yesu məla Kalilee Kana timpi í ka pəsa lum kɛ sulm tɔ. Akewɛ sɔsɔ nəɣəlɔ í ka wɛ tɔna, na í pəɣaya wɛ Kapənahum na pə wuki-kɛ. ⁴⁷ Akewɛ nuwa sɪ Yesu luna Yuta na í kəɔ Kalilee, ilɛna í polo na í səlɛmɪ-í sɪ: Ma pəɣaya wɛ Kapənahum na ká caa səpu, polo n̄ waasi-kɛ. ⁴⁸ Yesu cə-í sɪ: Anɪ tamm mu ta na piti tɛma na kəkəlɔ nyəm, u tisiyi.

⁴⁹ Ǿpúyú akewe uní ı cǝ-ı sı: Hai ma cǝ, tǝ tǝǝ pǎcǝ ma pǎyaya ı taa kǝǝ na ká sı.

⁵⁰ Ǿpúyú Yesu cǝ akewe sı: Kpe, nyá pǎyaya kaa sı.

Ǿpúyú apalı uní ı mu Yesu kuyǝǝtutu na ı tu mpaav. ⁵¹ Akewe kpeǝyaya, ılena ı tǝmlǝ nyáma sǝǝı-ı na pǎ heeli-ı sı: Nyá pǎyaya hika alaafaya.

⁵² Ǿpúyú akewe pǎssa-weyǝ isǝna waatu pǎ cǝpa pǎyaya tǝǝ tǝ. ılena tǝmlǝ nyáma cǝ-ı sı: Tete ilim kpila pǎcǝ tǝǝ watu cǝpa ka tǝǝ.

⁵³ Ǿpúyú pǎyaya caa tǝssa kpakpaa sı, tete mpv uní pǎ taka teitei kǝ Yesu ka heela-ı sı: Nyá pǎyaya kaa sı. ılena ı na ı tǝyaya tǝna pǎ tǝ Yesu na pa taa.

⁵⁴ Yesu piti tǝma kpenta naaleyle ı luu Yuta na ı kǝǝ Kalilee tǝ.

5

Kutǝntu waav kǝ lule nǝǝ

¹ Pǎle pǎ waalı Yuta nyáma ıso sǝǝv acima naalı a talaa, na Yesu polo Yosalem. ² Lule natǝlı tǝ wǝ heej nǝnǝǝ cǝlǝǝ Yosalem, na akelenaa sakası taka kakpası sǝǝ tǝna. Tǝnǝ inǝǝı pa yaa sı Petasata kǝ Alaamee nyáma tǝm taa. ³ Na kutǝntunaa selǝta laǝası nı sı tǝǝ kǝ sǝsǝm. Yulvmaa na kaakalası, na mpa kutǝmǝǝ tǝvlaa tǝ. [Pa tǝǝa lǝm laǝtǝyǝ. ⁴ Pǎ tǝǝa pulv, ıstǝaa tillu tiikaya waatu waatu kǝ lule taa, na ı lakı na lǝm laǝtǝyǝ. Na wei ı laala tiu kǝ waatu wei lǝm laǝtǝyǝ kpakpaa tǝ pǎ waa-ı, paa ı kutǝǝ kǝ ǝku.] ⁵ Apalı nǝǝlv ı ka wǝ tǝna na ı hǝnta kutǝǝ tǝ pusı pǎlefei nule kǝlv. ⁶ Yesu na-ı na ı hǝnta mpv, na ı nyǝmá sı ı tǝǝǝ tǝnaya sǝsǝm, ılena ı pǎssı-ı sı: N caa pǎ waa-ǝ kǝ?

⁷ Ǿpúyú kutǝntu cǝ Yesu sı: Ma cǝ, ma feina nǝǝlv sı ı tisi-m lǝm taa kǝ waatu wei pǎ laǝtǝyǝ tǝ. Na má polaa sı ma tiiki, nǝǝlv náa laalı-m.

⁸ Ǿpúyú Yesu heela-ı sı: Kulı na ı kǝyaya nyá kuhǝntǝyǝ na ı tǝ.

⁹ Tǝnaya pǎ waa kutǝntu kǝ kpakpaa, na ı kǝlı ı kuhǝntǝyǝ na ı tǝǝ. Pǎ pamna kuyaku kuhǝsǝyǝ wule. ¹⁰ Ǿpúyú Yuta nyáma tǝma wei pǎ waa mpv tǝ sı: Sǝǝa kuyaku kuhǝsǝyǝ kǝ, pǎ fei sı ı sǝǝlı nyá kuhǝntǝyǝ kǝ mpv.

¹¹ Ama kutǝntu na cǝ-wǝ sı: Wei ı waasa-m tǝ uní ı heelina-m sı má kǝlı ma kuhǝntǝyǝ na má tǝ.

¹² Ǿpúyú Yuta nyáma cǝ kutǝntu sı: Aweyǝ pǝntu na ı heela-ǝ sı ı kǝlı nyá kuhǝntǝyǝ na ı tǝ?

¹³ Ama wei pǎ waawa tǝ ı ta nyı Yesu. Pǎ tǝǝa pulv, ılé ı ka saala samaa wei ı suwa tǝna tǝ ı taa.

¹⁴ Pǎle pǎ waalı Yesu ná apalı inǝǝı ıso tǝsǝle taa na ı heeli-ı sı: Nyǝı, pǝnǝntǝ pǎ waa-ǝ ı sǝntǝ tǝ, taa tasa ısayatu lapv tǝtǝ. Pǎcǝ pǎ taa kǝǝ na ǝku kǝle kv kǝla mpv tǝ kv maǝana-ǝ.

¹⁵ Tǝnaya apalı uní ı polaa na ı heeli Yuta nyáma sı: Yesu waasǝna-m. ¹⁶ Pǎ tǝǝ kǝ Yuta nyáma suv Yesu kǝ kunyǝǝ tǝyǝ kǝ ı lapv ǝpúyú kuyaku kuhǝsǝyǝ wule tǝ pǎ tǝǝ. ¹⁷ Mpv pǎ yelina na Yesu yǝǝtı sı: Ma Caa ná tǝǝa tǝmlǝ lapv kǝ tam kǝ. Pǎ tǝǝ kǝ ma tǝtǝ ma tǝǝna lapv.

¹⁸ Tǝm tǝnǝ tǝ maǝamaya tǝ tǝǝ Yuta nyáma mu sǝǝǝna kǝ teu sı pa lǝsǝı Yesu weesǝyǝ. Sı pǎ tǝǝa kuyaku kuhǝsǝyǝ tike kǝ ı wakǝlaa, pǎ kpǝnna isǝna ı kǝssa ı ti na ıso na ı yaa-ı ı maǝamaya ı Caa tǝ pǎ tǝǝ tǝtǝ.

ıso Pǎyaya pǝsǝyǝ kǝ yǝlaa tǝǝ

¹⁹ Ǿpúyú Yesu tǝma-wǝ sı: Tampana kǝ ma heeliǝ-me yoo, maa cǝsǝı. Pǎyaya ma ma kaa lu natǝlı na má la. Ama nti ma Caa tǝǝa lapv na má naalı tǝ ntǝǝı ma tǝǝǝı. Ma Caa lakı pǎ tǝna mpi tǝ, Pǎyaya ma ma lakı-wı tǝtǝǝ. ²⁰ Pǎ tǝǝa pulv, ma Caa sǝǝla-m kǝ, na ı hǝlı-m pǎ tǝna mpi ı lakı tǝ. ı ká hǝlı-m tǝma sǝsǝǝna nna a kǝla anǝ tǝ sı má la, na pu la-meǝ ha. ²¹ ısu ma Caa feesıyı sǝtaa na ı mǝnna-weyǝ weesǝyǝ nyáma hekv tǝ, mpv uní tǝtǝǝ Pǎyaya má ma tǝyı weesǝyǝ kǝ mpa ma nǝkaa tǝ. ²² Tǝle tǝ paası ma Caa ı huvkǝna nǝǝlv. Ama ı tu huule tǝnaya Pǎyaya ma ma nıǝ taa. ²³ ılena pa tǝna pa se-m ısu pa seekǝyǝ ma Caa tǝ. Yulv ı ta se Pǎyaya ma, ı kaa pǝı na ı se ma Caa wei ı tila-m tǝ.

²⁴ Tampana kǝ ma heeliǝ-me yoo, maa cǝsǝı, ye wei ı nu ma tǝm na ı tǝ ı taa na wei ı tila-m tǝ, ı tǝma weesǝyǝ ǝku kv tǝǝ tǝǝ hikuyǝ, pa kaa huuna-ı. Ama ı tǝma weesǝyǝ tǝ kǝsǝyǝ kǝ. ²⁵ Tampana kǝ ma heeliǝ-me yoo maa cǝsǝı, pǎ weı pu kǝǝ, halı pǎ tu tǝma kǝntǝ te. Sǝtaa ká nu ıso Pǎyaya má ma nǝǝ, mpa paa nu-kǝ tǝ, paa

fe na pá kuləna pa ise. ²⁶Isu Tacaa Iso wena weesuyu ke i taa tō, mpv tōtəyō i yelaa si Pəyaxa ma má weena weesuyu ke ma taa. ²⁷Ma ké Yulb Pəyaxa təyō i ha-m mpaav si má hvuna yəlaa ke tōm. ²⁸Ule pá taa la-meyə ha. Mpi tō pu kəw na pa təna mpa pa we pəlaan taa tō pá nu ma nəyō, ²⁹na pá lu i taa. Mpa pa lapa kupantu tō paa fe si pá wee tam tōw. Mpa pelee pa lapa isayatu tō, paa fe si pá hvuna-we na pá tv-weye saləka.

Mpi pə hóláyi Yesu tampana tō

³⁰Maa pəsəyi na má lu tələyi ma mayamaya. Ama isu Iso kəsəyi-m tō, ínpúyō ma hvəkəna, na ma hvulə tewa. Mpi tō, pə taya ma mayamaya ma luyi nyəntu ke ma pəkəyi lapu. Ama wei i tila-m tō i luyi nyəntu ké. ³¹Ye ma yəyətəyi ma ti tōm, nəyōlv kaa sa tampana wena maa hólí tō. ³²Ama nəyōlv wenna na ílé i hóláyi si ma ké tampana tv. Na ma nyəmə si nti i yəyətəyi ma tōw tō tə we tampana. ³³Hali ma mayamaya í tila mə tillaa ke Yohaani kin na ílé i hvla-meyə tampana. ³⁴Ye ma, pə taya isu ma nyulaa si yulb nəyōlv í hólí ma tampana. Ama si pə sənə-mə na pə ya ma nəyūv tōw ké ma yəyətəyi mpv. ³⁵Yohaani nau we ké isu fətəla wei i mvu na pə naaki tō. Í tisaa na í yəwəna fətəla un i nav ke pəcō. ³⁶Ama ma wena mpi pə hóláyi ma tampana na pə kəli tə tənə nti Yohaani yəyətə ma tōw tō. Təma nna un i ma Caa hvla-m si má la na ma tənəna a lapu ke isəntō tō, an i hvləyəna ma tampana si ma Caa tilina-m. ³⁷Ma Caa wei i tila-m tō i hóláyi ma tampana tōtō. Mə í ta nu i nəyō ke paa tōm kulum. Pəcō í ta loosi i isəntaa ké paa tōm kulum tōtō. ³⁸Pəyele u sarj i tōm mvu si tə caya mə taa ké paa pəcō. Ule u tənə mə taa na wei Iso tilaa tō, pə tōw ké pə we mpv. ³⁹Í pəkəyi Iso Təm takəlasí taa təcututu, na í tēləyi si pə taa ké í ká hikina weesuyu ŋku ku tənə tō. An i tá takəlasí kulumasí nsi si yəyətəyəna ma tōm. ⁴⁰Pə na pə mpv tō, i sarj si í kəw ma kin na í hiki weesuyu kupəŋku.

⁴¹Pə taya yəlaa isante ke ma pəkəyi.

⁴²Ama ma nyəma-mə, ma nyəmə si u caa Iso. ⁴³Ma Caa kəntə ke ma kōma na mi sarj ma mvu. Ama ye nəyōlv ná lu yem na í kəw, í mv ílé təkpa. ⁴⁴Mə mə səla mə təma isante ké, u pəkəyi Iso wei i tike nté Iso tō i nyəntə. Ule isənaya í ká la na í mv

ma tōm. ⁴⁵Í taa hvu si maa polo má kuli mə waalı ké Iso isəntaa. Ama Moisi wei í tēləyi tō un i ká kulina mə waalı. ⁴⁶Ye í ka mvwa Moisi tōm na tampan, isəntō tō í ka mv ma nyəntu tōtō. Pə taya pulu, ma tōm ke ílé i ŋmaawa. ⁴⁷Í ta tisi na í mv nti Moisi ŋmaawa tō, Ule isənaya í ká tisi na í tvna ma tōm nti ma heeliyi-mə tō.

6

Samaa iyisi kakpasí (5000) caləsuyv
(Matiyee 14:13-21 na Maləki 6:30-44 na Luku 9:10-17)

¹Pəle pə waalı ké Yesu tayana Kalilee tenku waalı ké tēsuyv. (Ləlaa yaa si Tipeliyatí tenku). ²Na yəlaa samaa hu i waalı. Pə taya pulu tōw, pa ná piti təma nna i waakayana kutəntunaa tō. ³Mpúyō Yesu na i ifalaa pa kpa puyv tōw na pá caya tənə. ⁴Na Yuta nyəma acima wena pa yaa si Tēv acima tō a wəsaa. ⁵Mpúyō Yesu nyəna i taa na i waalı na í ná si samaa səsō tənəna i kin ke kəntə. Tənaya i pəwəsa Filipu si: Ləye tu ya kutəyōv na tə cəla samaa inə un na i tənə í təyō? ⁶Yesu yəyətə mpv si í nu nti Filipu ká cō tō. Təfō i mayamaya i təma isənəna i ká la təyō nyəm.

⁷Mpúyō Filipu cōwa Yesu si: Paa liyitee nyəyətə ŋmunuyv (200) mayamaya ke tə yapa kutəyōv, ku haŋna yəlaa panə pa tiili?

⁸Ulena Yesu ifalaa taa nəyōlv wei pa yaa si Antalə na í ké Simōŋ Piyeə neu tō i cō-i si: ⁹Iwaasəle natəli tə we cənə na tə tōka potopotonaa ke kakpasí na tiina ke naale. Ama pəle pu la-weye samaa tuutuuma inə?

¹⁰Tənaya Yesu tōma si: Í heeli pa tənə si pá caya atə. (Pə pamna nyutu ka pə atəyē tənaya səsəm, ulenə pá caya.) Pa taa apalaa nyəwəŋ tala isu iyisi kakpasí (5000).

¹¹Tənaya Yesu kpayə potopotonaa mpe na í sēe Iso ké í na təmle ke pa tōw, ulenə í tala mpa pa caya tō. Na í tala-weye tiina ke mpv tōtō, na paa we í haya. ¹²Waatu wei pa haya tō, i tōma i ifalaa si: Í tōwsi potopotonaa həyōlənə wei i kaasaa tō, na pulu pu í taa le.

¹³Ulenə i ifalaa tōwsi həyōlənə un, na pə su təkəŋ naanuwə na naale. Potopotonaa kakpasí un i kpisina ínpúyō waatu wei pa təma təyōv tō.

¹⁴Waatu wei yəlaa ná Yesu piti təmle ínté tō, pa tōma si: Tampana Yulb inə

inəyələ ləə kuyəətətu tələsulə wei i təm paa yəətəa sɪ i ká kəə antulinya taa tə.

¹⁵ Yesu nyəmə sɪ pa səəlv puwa sɪ paa kpa-i wulav na tərj ke tənə inəy kprakpaa. ləna i ħməli təkəv na i kpa pəəj təə kə i tike.

Yesu təntə ke ləm təə
(Matiyee 14:22-33 na Maləki 6:45-52)

¹⁶ Pə kəma na pə taani, ləna i ifalaa tii ləm nəə, ¹⁷ na pá kpa kpuləy taa sɪ pa təsəy Kapənahum. Halı pə canj pə yu Yesu ta kənta pa kiŋ. ¹⁸ Mprəy heelim səəəm mapə na pə laŋtəy tərjku ləm ke səəəm. ¹⁹ Yesu ifalaa təma ləm taa isu kiloməetələnaa kakpası yaa naatosə, lə pa na Yesu kelə na i tərj ləm təə na i kəŋna pa təə təə. Tənaə səəəntu kpa-wə. ²⁰ Ama Yesu heela-wə sɪ: Səəəntu i taa la-mə, maya.

²¹ Yesu ifalaa luy lapa na pá kpaə Yesu ke kpuləy taa. Tete isu saŋa tə, pa təma tate ke timpi pa pukəy tə.

Samaa pəkəy Yesu

²² Ku fema ləna samaa wei pə yela tərjku waalı tə, i ná sɪ kpuləy kuləmyu ka kaasəna təna. Pəcə pa nyəmə sɪ Yesu na i ifalaa pa ta kaa kpuləy. Ama pele pa tike pa tənə. ²³ Paa na mpv kpuləy leləy wei i luna Tipeliyati tə i kəma, na i ta hatələna timpi Tacaa ka sɛ lə kə i na təmlə na pəcə pá təy potopotona tə. ²⁴ Samaa unı i nawa sɪ Yesu na i ifalaa pa taa nəyəlv fei tənə, ləna pá kpa kpuləy unı i taa na pá tɛ Kapənahum ke Yesu pəkəy.

Kutəyən ħku ku haaki weesuy tə

²⁵ Samaa kəma na pá na-i tərjku waalı ləna pá pəəsı-i sɪ: Tacaa, pəlee kə n kəma cənə?

²⁶ Tənaə Yesu cəwa samaa sɪ: Tampana ke ma heeliy-i-mə yoo, maa cəsəy, pə taya isu i ná ma piti təma təy i pəkəy-i-m. Ama i təy potopotona na i haya təy. ²⁷ I taa nəki na i kana kutəyən ħku ku tərj təy pəkəy. Ama i lu ħku ku wə tam na ku kəŋna weesuy ħku ku tərj tə ku təə. Yulv Pəyaya má maa hana-məy kutəyən ħku. Pə taya pulv, Tacaa ləə təma-m i tərj cacaalaya tuyv.

²⁸ Mprəy samaa pəəsə Yesu sɪ: Pepeye tu la na pəcə tə la təma nna ləə caaki tə?

²⁹ ləna Yesu cə samaa sɪ: Təmlə nte ləə caa sɪ i lapı-i təyəle sɪ i mu i tillu təm.

³⁰ Mprəy samaa pəəsə Yesu tətə sɪ: lə n kaa la piti təmlə natəli na tə ná na pəcə tə mu nyə təm? Təv, təmlə ntey n ka la? ³¹ Ta caanaa caanaa təyənə manna ke wəlaya tətə taa, isu pa ħmaav ləə Təm taa tə sɪ: I tisa isətaa kutəyən na i cəla-wə na pá təy.

³² Mprəy Yesu cə samaa sɪ: Tampana ke ma heeliy-i-mə yoo, maa cəsəy, mpi Moisi cəla-mə tə pə ta ke isətaa kutəyən ke tənə. Ama pənəntə isətaa kutəyən mayamaya ke ma Caa cəlay-i-mə. ³³ Na kutəyən ħku ləə cəlay-i-mə təyəle ħku ku luna isətaa na ku tii na ku haaki yəlaa tənəy weesuy tə.

³⁴ Tənaə samaa cə Yesu sɪ: Tacaa, haaki-tuyv kutəyən ħkuyv tam.

³⁵ ləna Yesu cə samaa unı sɪ: Ma mayamaya ke kutəyən ħku ku haaki weesuy tə. Ye wei i kəma ma kiŋ nyəəsı kaa kpa puntv paa pəcə. Pəyale wei i mu ma təm tə, lukətv kaa kpa puntv tətə. ³⁶ Ama ma təma-məy-təy heeluy sɪ i na-m, pəcə i tá mu ma təm. ³⁷ Pa tənə mpa ma Caa haa-m tə, pa kəŋ ma kiŋ kə. Ma kaa təyənı wei i kəŋ ma kiŋ tə. ³⁸ Pə taya pulv, ma tiina ləə kə sɪ ma lakı wei i tila-m tə i luyv nyəntv, pə taya ma mayamaya ma nyəntv. ³⁹ Wei i tila-m tə i luyv nyəntv ntə sɪ má taa yele na mpa i cəla-m tə pa taa nəyəlv le. Ama sɪ má kusı pa tənəy sətaa taa kə kuyaku kantəkaya nyəħku wule kə. ⁴⁰ Ma Caa luyv nyəntv ntə sɪ mpa mpa pa ná Pəyaya má na pá mu ma təm tə, puntuna i hiki weesuy ħku ku tərj tə, na maa feesi-wəy kantəkaya kuyaku wule.

⁴¹ Isu Yesu yəətəy mpv sɪ inəyələ kutəyən ħku ku tiina isətaa tə, səsə pə ta maya Yuta nyəma ntə. ⁴² Tənaə pa təma sɪ: Isu Yosəəfu pəyalv Yesu ke? Tə nyəmə i caa na i too mɛɛ. lə ntıy i yəətəy sɪ unı i tiina isətaa?

⁴³ Mprəy Yesu cə Yuta nyəma sɪ: I taa miitina-m mpv. ⁴⁴ Tacaa wei i tila-m tə i yaa wei, puntv tike kəŋna ma kiŋ, na maa feesi-i kantəkaya kuyaku wule. ⁴⁵ ləə kuyəətətu tələsəlaa ħmaa təm tənə sɪ: Yəlaa tənə ká wɛ ləə kusəyəsaa. Pə təə kə yəlaa tənə mpa pa nukəna Tacaa ləə na pá mu i kusəyəsətv tə, pa kəŋ ma kiŋ. ⁴⁶ lə pə taya isu nəyəlv təma Tacaa ləə kə nav se. Ye pə taya wei i luna ləə kiŋ tə unı i nana-i. ⁴⁷ Tampana ke ma heeliy-i-mə yoo, maa cəsəy, wei i mu ma

tóm, puntu tema weesuyu ŋku ku terj tɔɔ hikuyu ké. ⁴⁸ Mayale kutɔɔɔ ŋku ku haaki weesuyu tɔ. ⁴⁹ Mə caanaa caanaa tɔɔɔna manna ke wɔlaya tetu taa, pəyele pa səpa. ⁵⁰ Ama kutɔɔɔ ŋku ku luna isətaa tɔ, ŋkuyɔ yɔlv í tɔɔaa í kaa sɪ. ⁵¹ Mayale kutɔɔɔ ŋku ku tiina isətaa na ku haa weesuyu tɔ. Ye wei í tɔɔ kutɔɔɔ ŋku, puntu ká wee tam ké, u tasəyi səpu. Kutɔɔɔ ŋku maa ha tɔɔɔle ma mayamaya ma tɔnvu nantu. Ma haaki-təyi sɪ yəlaa tana í hiki weesuyu.

⁵² Tənaɔa Yuta nyəma suv tə tɔw ké hɔm na isəle kuseemle ke pa taa pa tike sɪ: Isənaɔa unı í ká kɔɔa í mayamaya í tɔnvu nantu na í ha-tu sɪ tɔ tɔɔ?

⁵³ Mɔɔɔ Yesu cɔwa sɪ: Tampana ke ma heeliyi-mə yoo, maa cəsəyi, ye í ta tɔɔ Yɔlv Pəɔaɔa má ma tɔnvu nantu, na í ta nyɔɔ ma caləm, í kaa hiki weesuyu ke mə mayamaya. ⁵⁴ Ye wei í tɔki ma tɔnvu nantu na í nyɔɔki ma caləm, puntu tema weesuyu ŋku ku terj tɔɔ hikuyu ké, na maa feesi-ı sətəa taa ké kantəkəɔa kuyaku wule.

⁵⁵ Pə taya pulv, ma tɔnvu nantu ke kutɔɔɔ kupaŋku ké, na ma caləm ke konyɔnyɔɔm kupam tɔtɔ. ⁵⁶ Ye wei í tɔɔ ma tɔnvu nantu, na í nyɔɔ ma caləm, ma na puntu tu wee təma taa ké. ⁵⁷ Tacaa ləw wei í tila-m tɔ, í wəna í weesuyu, na í tɔw ké ma wəna ma weesuyu tɔtɔ. Pə tɔw ké wei í tɔɔ-m, puntu weəna weesuyu ke ma tɔw tɔtɔ. ⁵⁸ Tɔw, kutɔɔɔ ŋku ku luna isə tɔɔɔle. Ku ta ke ŋku mə caanaa caanaa ka tɔɔaa na kəɔana pa fei tɔ. Ama ye wei í tɔki kutɔɔɔ kune, puntu ká weəna í weesuyu ke tam.

⁵⁹ Kapənəhum ke Yesu sɔɔɔsə tɔm tənəɔe Yuta nyəma təkotile taa.

Tɔm nti tə haaki weesuyu tɔ

⁶⁰ Waatu wei Yesu ifalaa nı tɔm tənə tɔ, pa taa pəɔale tɔma sɪ: Tɔm tənə tə kəla kate. Awe ná pəsəyi tə nuu?

⁶¹ Yesu nawa sɪ tɔm tənə tə ta maya í ifalaa, iləna í tɔ-wə sɪ: Isu tɔm tənə tə kəla-məɔe yaa? ⁶² Na í ká kɔw na í na Yɔlv Pəɔaɔa má na má kɔaa timpi maa wee tɔ, ilə isənayale í ká la? ⁶³ Isə Feesuyu haakəna weesuyu, yɔlv tɔnvu kune kule ku waasəyi pulv. Tɔm nti ma heela-mə isəntɔ tɔɔɔle Feesuyu nyəntu, na nti unı tə haakəna weesuyu. ⁶⁴ Paa na mpv, mə taa ləlaa u tɔɔvna-tı. (Pə taya pulv, hatoo kancaalaya Yesu ka nyəmə mpa pa kaa

tɔki í tɔm tɔ. Halı í nyəmə wei í ká lapı-ı kəlmətɔ tɔ.)

⁶⁵ Yesu sɔɔsa ləntı sɪ: Pə mayamaya pə tɔw ké maa heela-mə sɪ: Nɔɔɔlv kaa pəsı na í kəw ma cəlv, na pə tá kəna sɪ ləw hana-ı pə mpəav.

⁶⁶ Pə kɔɔav kuyəŋku tɔɔ Yesu ifalaa taa ləlaa yela-ı, pa ta tasa-ı təɔv. ⁶⁷ Mɔɔɔ Yesu pɔɔsa pa naanwə na naale wei í kaasaa tɔ sɪ: Na mə se, mı tɔe mə nyəŋku?

⁶⁸ Tənaɔa Simɔŋ Piyəe cɔwa Yesu sɪ: Tacaa, awe kij ke tu polo? Nyá tɔm pee haakəna weesuyu ŋku ku terj tɔ ilə. ⁶⁹ Na pənəntə tə mɔwa na tá tə tá taa sɪ n ké Yɔlv Nəŋtu unı, na n luna ləw kij.

⁷⁰ Iləna Yesu naa tɔ í ifalaa sɪ: Mə naanwə na naale unə pə taya má ləsəna-mə? Pəcɔ mə taa ləlv ná ké iləɔv.

⁷¹ Simɔŋ Isəkaleeu pəɔlv Yutaası tɔm ke Yesu yɔɔtaya mpv. Paa na í ké pa naanwə na naale taa ləlv tɔ, kəlv unı í kəmv na í lapı-ı kəlmətɔ.

7

Yesu na í newaa pa tɔm

¹ Pəle pə waalı Yesu cəlkəɔa Kalilee tetu taa. I luyi fei Yuta tetu taa ké cəlv. Pə taya pulv tɔw, Yuta nyəma pəkəɔa í kuyv. ² Yuta nyəma acima wəna pa yaa sɪ coka acima tɔ a wəsaa. ³ Iləna í newaa tɔmı-ı sɪ: Kulı cəne na í polo Yuta na nyá ifalaa na təma nna n lakı tɔ tɔtɔ. ⁴ Ye yɔlv caa sɪ pá nyəmi-ı u ŋməsəyi í təma. Ye n lakı təma anəyi mpv ilə, ye le na yəlaa təna nyı-ŋ məe.

(⁵ Pə taya pulv, Yesu newaa mayamaya ná tá mv í tɔm tɔtɔ.) ⁶ Mɔɔɔ Yesu cə-wə sɪ: Pə ta mayata-m na pəcɔ. Ama ye mə, paa pəlee pə maya-məɔe. ⁷ Pə taya pulv, antulinya nyəma taa kaa kpana-mə. Ama pa taa kpaana má. Mpi tɔ, ma hóləyi sɪ pa kuləpvtu fei teu. ⁸ Mı kpa tənaya acima. Ye ma, ma kaa polo. Pə taya pulv, pə ta mayata má.

⁹ Yesu təma-wəɔe heeluyi ke mpv iləna unı í saalı Kalilee.

Yesu ke coka acima taa

¹⁰ Yesu newaa kəma na pá kpa acima tɔɔv, iləna Yesu mayamaya polo. Ama í ta ye le sɪ nɔɔɔlv í nyı, í pola ŋməlav ké.

¹¹ Yuta nyəma pəkəɔa-ı acima wee taa, na pá təŋna təmaya pɔɔsvu sɪ: Ilə ləɔe í wee?

¹² Halı samaa wəltəɔa Yesu tɔm ke pa taa pa tike ke sɔsɔm. Ləlaa sɪ: Yɔlv kupaŋ

ké. Lelaa si: Aai, i ké yulotusulu ké. ¹³ Paa na mpv Yuta nyéma sɔyontu tɔɔ nɔyɔlu taa yɔɔtɔyɔ tɔfoo.

¹⁴ Pə kɔma na acima haɣa heku, ilena Yesu polo na í suv lɔɔ tɔsɛɛ taa na í sɛɣesɛɣi. ¹⁵ Mpɔyɔ pə lapa Yuta nyéma ke piti, na pá tɔɣ si: Isənaya pə lapa na í nyi pə tənaya mpv pácó i ta la ceu?

¹⁶ Tənaya Yesu cɔ-we si: Nti ma sɛɣesɛɣi isəntɔ tɔ, ma ta lu-tɔyɔ kulupu. Ama wei i tila-m tɔ unɔ i hulana-m-ti. ¹⁷ Ye wei i sɔla lɔɔ luyɔ nyəntu tɔɣyɔ, pɔntu tike ka nyəna si ma kɔsɛɣesətu luna lɔɔ kiɲ yaa ma maɣamaya ma kanƙante ke ma lakəna.

¹⁸ Wei i lakəna i kanƙante tɔ, i maɣamaya i sam ke i pɛkəyɔ. Ama wei i pɛkəyɔ i tillu sam, pɔntu nté tampana tɔ, pɔpɔtu fɛi i kiɲ.

¹⁹ Ntɔɲ Moisi hula-mɛɣe lɔɔ sɛv kɔsəsutu tənə na? Pácó paa má taa kulum u tɔɣyɔ-ti. Aɲha, na í caa i ku-m suwe?

²⁰ Mpɔyɔ samaa cɔwa Yesu si: N nyəna alɔyaa ké? Awe caa i ku-ɲ?

²¹ Tənaya Yesu cɔwa si: Pə taɣa pulv, wule tɔli ma lapa tɔmlɛ sɔsɔɔlɛ natəli na piti kpa mə tənə. ²² Moisi ná tu-mɛɣe peluyɔ, (pəyele pə ta tu keɲ Moisi kiɲ ke pə luna. Ama hatoo mə caanaa caanaa kiɲ ké,) na paa kuyaku kuhɛsuyɔ wule í peləyɔ pəyaya ké.

²³ Ye í peləyɔ pəyaya ke kuhɛsuyɔ wule si pə taa kɔɔ na í yɔki Moisi kɔsəsutu. Pepe tɔɔ ké má waa yulv pilimile təcu ke kuhɛsuyɔ wule na mu mu-m na pááná? ²⁴ Í taa nyənəyɔ tɔɔ tike. Ama í tɔɣyɔ tampana na pácó í yɔɔtɔyɔ.

Yəlaa laki Yesu na piti

²⁵ Yosalem nyéma napəli pa yɔɔtɔyɔ si: Pə taɣa wei pa pɛkəyɔ si pa kuyɔ tɔyɔlɛ?

²⁶ Í nyəni ílɛ i mɛlaa na í yɔɔtɔyɔnə-we na u nyayna pulv, na pá suma. Isu tá sɔsaa mpe pa tɔɣ pa taa si i ké Mesii keɛ yaa?

²⁷ Tə nyəmá si waatu wei Mesii ká kɔɔ tɔ, nɔyɔlu u nyəɲ i tɛ. Tɔfɔ ye pə kaasa unɛ ilɛ, tə nyəmá ílɛ i tɔlulɛ mɛɛ.

²⁸ Yesu tɔɣna sɛɣesuyɔ ke mpɔyɔ lɔɔ tɔsɛɛ taa, ilena í pɔɔsi-we na nɔyɔ sɔsaya si: Mɛ si í nyəma-m, na í nyəmá ma tɔlulɛ yaa? Aai, ma ta kɔɔ ma maɣamaya ma kante se. Ama wei i tila-m tɔ i wɛɛ na i ké tampana tɔ. Ilɛ mə ta nyəni-u. ²⁹ Ama ma, ma nyəma-i, pə taɣa pulv tɔɔ, i kiɲ ke ma luna, na unɔ i tilina-m.

³⁰ Yəlaa luyɔ lapa si pá kpa-i, ilɛ nɔyɔlu ta tu niɲ ke i tɔɔ, i wulɛ ta tata tɔ pə tɔɔ. ³¹ Paa na mpv samaa unɔ i taa pəyale mu Yesu tɔm na pá tɛ pa taa. Haləna pá tɔɣ si: Mesii i kɔma i ká la piti təma na a kəli unɛ i nyəna na?

Pa tila filisinaa si pá kpa Yesu

³² Pə kɔma na Falisanaa nu nti samaa miitiyɔ Yesu tɔɔ tɔ, ilena pá na kɔtəlaa sɔsaa pá tili filisinaa si pá polo pá kpa-i. ³³ Tənaya Yesu tɔma si: Pə kaasa-m wɛɛ naalɛɣe mə heku ké, ilena má mɔli wei i ka tila-m tɔ i kiɲ. ³⁴ Í ká pɛkəi-m í kaa na-m. Pə taɣa pulv, í kaa pəsi na í kɔɔ timpi maa wɛɛ tɔ.

³⁵ Tənaya Yuta nyéma pɔɔsa təma si: Lɛɣe Yesu ká polo na tá kaa na-i? Í ká polo Yuta nyéma mpa pa yawa na pá polo tuu Kələeki acalɛɛ taa tɔ pa kiɲ na í paasəna Kələeki nyéma yaa isənə? ³⁶ Ye pə taɣa mpv, ntiyile i yɔɔtɔyɔ mpv si: Tu pɛkəi-i tə kaa na-i? Tə kaa pəsi na tá polo timpi i ka wɛɛ tɔ?

Weesuyɔ lum pusi tɔm

³⁷ Acima kuyaku kantəkaya nyəɲku ɲku ku ke kuyaku sɔsɔɔ tɔ ku wule, Yesu sənə usɔ na í kpaali si: Ye lukɔtu í wena wei, pɔntu í kɔɔ ma kiɲ na í nyɔɔ. ³⁸ Wei í mu ma tɔm weesuyɔ lum pusi ká lukəna i taa na pá kpeɲ, isɔ pa yɔɔtɔyɔ lɔɔ Tɔm taa tɔ.

³⁹ (Mpa pa mu Yesu paa kɔɔ pá hiki lɔɔ Feesuyɔ ɲku tɔ, ku tɔm ke i yɔɔtɔyɔ. Mpi tɔ, waatu unɔ lɔɔ Feesuyɔ taa kɔnta. Pə taɣa pulv, Yesu taa svuta i teeli taa tɔ pə tɔɔ).

Samaa fayav ke pa taa pa tike ke Yesu tɔɔ

⁴⁰ Samaa unɔ i taa yəlaa nu mpv, ilena pá tɔ si: Inəyale lɔɔ kuyɔyɔtutu tɛlɔsulv wei tɔ.

⁴¹ Mpɔyɔ lelɔa si: Mesii ké. Na lelɔa náá tɔɣ si: Kalilee ke Mesii ká luna? ⁴² Isɔ Tɔm takəlasɔ taa wɛɛ si: Mesii ka wɛɛ Tafiiti luluyɔ taa tɔ ké. Pɛtələhem timpi Tafiiti ka wɛɛ tɔyɔ i ká luna.

⁴³ Mpɔyɔ samaa faya Yesu tɔɔ. ⁴⁴ Pa taa lelɔa luyɔ lapa si pá kpa Yesu. Ama nɔyɔlu ta tu niɲ ke i tɔɔ.

Falisanaa sɔsaa laɲkpusəɲ

⁴⁵ Mpɔyɔ filisinaa mɔla kɔtəlaa sɔsaa na Falisanaa pa kiɲ na pɛle pá pɔɔsi-we si: Pepe tɔɔ ké í tá kɔna-i?

⁴⁶ Tənaya filisinaa cɔwa si: Tuu tɔ yulv nɔyɔlu i ta yɔɔtɔtə isɔ unɔ. ⁴⁷ Mpɔyɔ

Falisanaa pɔɔsa-we si: 1 kpenna-me na í puyusi tɔtɔɔ? ⁴⁸ Wulee í keesa tá sɔsaa yaa Falisanaa taa nɔɔɔlɔ na punto tɔɔɔɔɔ-í? ⁴⁹ Samaa wei ɪ ta nyi Moisi kɔsɔsuto ke mpv tɔ, sɔntɔ nyáma ké.

⁵⁰Falisanaa taa lɛlv wei pa yaa si Nikotem na í ka pola Yesu kin ke ahoo tɔ, ɪ́lɛ ɪ tɔma-we si: ⁵¹ Anɪ ɪ nyámá si, ta kɔlaputo taa pɛ fei si tɛ kv yulv tɔm ke mpv, na tɛ tá caya na tɛ nu pɛ tɛna na tɛ cekana mpi ɪ wakɛlaa tɔ.

⁵²Mpɔyɔ Falisanaa cɔwa Nikotem si: Sese Kalilee nyáma mpɛɛle na nyaya? Wiili lɔɔ Tɔm taa na ɪ́ ná, tuu tɔ lɔɔ kɔyɔɔtɔv tɛlɔsɔlv nɔɔɔlv ta tɛnta luv na Kalilee se.

[⁵³Pɛle pɛ waali ké pa yawa na paa wei í mɛli ɪ tɔyaya.

8

Alv wasaɔkali tɔm

¹Mpɔyɔ Yesu ná kpa Olifinaa puyv. ²Tɔv fema ɪlena í kuli lɔɔ ke tanaɔ tɛɛ na í mɛli lɔɔ tɛsɛle taa na samaa tana kɔɔ ɪ kin. ɪlena í caya na í sɛɛsɛɔɔ-ɛ. ³Tɔnaya lɔɔ Tɔm sɛɛsɛlaa na Falisanaa pa kɔna-ɪ alv nɔɔɔlv wei pa kpɛlaa na ɪ laki wasaɔkalɔv tɔ. Mpɔyɔ pa sɔɔsa-ɪ samaa hekv taa. ⁴ɪlena pá tɔ Yesu si: Tacaa, tɛ kpɛla alv ɪne unɪ na í laki wasaɔkalɔv. ⁵Moisi yɔɔɔta ɪ kɔsɔsuto taa si, alv í lapa mpv pɛ taka, tɛ yaya-ɪ pɛ na tɛ kv-ɪ. Nyá ná we?

⁶Pa nyɔpa Yesu ke tɔm ke kɔnyɔv ke mpɔyɔ si pá hiki timpi paa tɔna-ɪ taali tɔ. Ama Yesu luɔaa na í ɔmaana mpɛle ke ate. ⁷Pa tɔɔna-ɪ pɔɔsuyv ɪlena í kuli na í tɔ-we si: Mɛ taa wei ɪ nyámá si tuu tɔ ɪ ta lata isayatu, punto í caali-ɪ pɛle lɔɔɔv.

⁸ɪlena Yesu tasa luɔuyv na í ɔmaa ate. ⁹Waatu wei pa nu tɔm tɛne ɪlena, pá svv lɔɔlvv ke kɔlvv kɔlvv. Pɛ kpaɔav sɔsaa na pá polo piya tɔ. Halɪ pá kɔɔ pá ye le Yesu tike na alv unɪ, na í sɔɔa tɔnaya tam. ¹⁰Yesu kɔma na í kuli ɪlena í tɔmɪ-ɪ si: Alv nyá, nyá yɛlaa mpe pa wele? Ntɔɔ nɔɔɔlv ta la-ɔ pulv? ¹¹ɪlena alv cɔ si: Nn Tacaa. Yesu cɔ-ɪ si: Tɛɛ, ma tɔtɔ ma kaa yɔɔɔti si pá la-ɔ pulv. Ama taa tasa isayatu ké.]

Yesu ké antulinya kɔkɔ

¹²Mpɔyɔ Yesu mɛla ɪ sɛɛsuyv taa si: Ma wɛɛ ké ɪsu kɔkɔ ɔka ka naa yɛlaa tɔ. Ye wei ɪ tɔɔɔɔɔ-m, kɔkɔ ɔka ka kɔɔna weesuyv tɔ kaa naa-ɪ na í tɔɔ. ɪ kaa fɛli sɛkpetuyv taa ké nɔɔhɛle ke paa pɛcɔ tɔta.

¹³Tɔnaya Falisanaa tɔma-ɪ si: ɪsu n kɛsuyv nyá ti tɔm ke mpv tɔ, pɛ feina nyuyv se.

¹⁴Mpɔyɔ Yesu cɔ-we si: Paa ma kɛsɔɔɔ ma ti tɔm, tɛ we tampana tɔɔɔ. Pɛ taya pulv, ma nyámá timpi ma lunaa tɔ, pɛcɔ ma nyámá timpi ma puki tɔ. Ama mɛ ta nyi ma tɛlɛle, pɛɛle í ta nyi ma tɔpote. ¹⁵Mɛ hvvki yɔlvhvɛle ke yem ké. Ama ma ɪle maa hvvki nɔɔɔlv tɔm ke ma taa. ¹⁶ɪle paa ma tu hvvwa, tampana tɔɔ ké. Pɛ taya pulv, ma fei ma tike tɔ se: Ama má na ma Caa wei ɪ tila-m tɔɔɔ. ¹⁷Pa ɔmaawa mɛ kɔsɔsuto takɛlasɪ taa si: Ye yɛlaa naale lɛsa aseeta kɔlvv, pa aseeta unɪ ɪ we tampana. ¹⁸Ma, ma yɔɔɔtɔɔi ma ti tɔm na ma Caa wei ɪ tila-m tɔ, ɪ́lɛ ɪ yɔɔɔtɔɔi ma tɔm ke mpv tɔtɔ.

¹⁹Mpɔyɔ Falisanaa pɔɔsa Yesu si: Leye nyá Caa unɪ ɪ wɛɛ?

Tɔnaya Yesu cɔ Falisanaa si: ɪ ta nyi má, pɛɛle ɪ ta nyi ma Caa. Ye í ka nyéma-m, í ka nyámá ma Caa tɔtɔ.

²⁰Yesu yɔɔɔta tɔm tɛnɛɛ ɪ sɛɛsuyv taa ké lɔɔ tɛsɛle taa ké kɔcɔɔɔ tɔtɔle cɔlɔ. Na nɔɔɔlv ta kpa-ɪ, ɪ wɛle ta tata tɔ pɛ tɔɔ.

Yesu tɔpote

²¹Mpɔyɔ Yesu tasa-wɛɛ heeluyv si: Ma tɛɛki na í ká pɛɛki-m. Ama í ká si mɛ isayatu taa. Mpi tɔ, í kaa pɛsi na í polo timpi ma puki tɔ.

²²Tɔnaya Yuta nyéma tɔma si: ɪ ká kv ɪ ti, yaa ɪsɛnɔɔle ɪ tɔɔ si tá kaa pɛsi na tɛ polo timpi ɪ puki tɔ?

²³Mpɔyɔ Yesu tɔma Yuta nyéma si: Mɛ ké ate nyéma ké. Ama má, ma ké ɪsɔtaa tv. Mɛ ké antulinya ɪne ɪ nyéma. Ama má tá ké antulinya ɪne ɪ nyɔɔ. ²⁴Pɛ tɔɔ inɔɔi ma heeliyi-mɛ si, í ka si mɛ isayatu taa. Ye ɪ ta tisi si tampam ma wɛɛ, í ká si mɛ isayatu taa. ²⁵ɪlena pá pɔɔsi-ɪ si: ɪle n tu ké aweɛɛ tɛkpm ye?

Tɔnaya Yesu cɔ Yuta nyéma si: Ma ké wei ɪ tɔm maa heela-mɛɛ hatoo kancaalaya tɔ. ²⁶Ma wɛna tɔm payale nti maa yɔɔɔti mɛ tɔɔ na nti maa hvvna-mɛ tɔ. ɪle wei ɪ tila-m tɔ ɪ ké tampana tv, na nti ma nu ɪ kin tɔ, tɛ tike ke ma heeliyi antulinya taa.

²⁷Pa ta cekana si Tacaa lɔɔ tɔm ke ɪ heeliyi-wɛ. ²⁸Tɔnaya Yesu tɔma-we si: Waatu wei í ká kpaasi Yulv Pɛyaya má ɪle, waatu inɔɔi í ká nyi si, mayale wei unɪ tɔ. Na í ká nyi tɔtɔ si, maa laki pulv na ma

mayamaya ma kar̥kante. Ama nti Tacaa
 lso seɣesa-m tɔɣo ma laki. ²⁹Wei ɪ tila-m tɔ
 ɪ we ma waali, ɪ ta yele-m ma tike. Mpi tɔ, ɪ
 luyu tɛɛ nyəntu kɛ ma laki.

³⁰Yesu yəgətə mpv iləna payalə mv-ı.

Yomaa na kasayampiya tɔm

³¹ Mpyúy Yesu heela Yuta nyéma mpa pa mu-i tó si: Ye í tǎhǎyi ma tǎm ke teu, í ká pǎsi ma ífalaa na tampana. ³² Na í ká nyi tampana, na tampana aní a ká cǎna-mege má yomle taa.

³³ Ἰπρύγυ πελε πα α-ι σι: Τὰ κέ Αρὰλαham
 λυλυγ κέ, ναγελυ τaa κpa-τυγυ yomle κε παa
 παα. Ιle pepe αερυ κε η τση σι πυ αε-τυ?

³⁴ Təyayə Yesu cə-wə si: Tampana ke ma heeliyi-me yoo, maa cəsəyi, wei ı lakı isayətv tə, pəntv pəsa tə yom ké. ³⁵ Na yom ná wə sayə ké, ı fəi cele. Ama təyayə pəyayə ná wə tam. ³⁶ ıle ye Pəyayə má ma hətə-me, mə yomle tema tampana tem ké. ³⁷ Ma nyəmə sı ı ké Apələham ləlvəy nyəma te. Paa na mpv, ı pəkəyi ma kuyv. Pə təya pulv, ı kisiyi ma kuvəyəsətv. ³⁸ Nti ma Caa ná hula-m təyə ma yəyətəyi, na mu lakı nti mə caa ná heela-me tə.

³⁹ Mphóyú Yuta nyáma cò-i sí: Aai tá caa kele Apalaham. Tənaɣa Yesu cò-wə sí: Ye tampana í ka ké Apalaham piya, isəntó í ka lakaya Apalaham kulaputv mɛɛ. ⁴⁰ Anu tampana nna ma nu Iso kiŋ tɔ, a tike ké ma heela-mɛ, pécó paa na mpv í caa í ku-m təkpm. Uvɛ Apalaham ná taa la mpv. ⁴¹ Mə caa kulaputv ké í laku.

Tənaʔa Falisanaa cə Yesu sɪ: Tə ta ke
apalaa naale piya se. Ama ta Caa ke kulum
kɛ, inəʔəle lso.

⁴² Ilena Yesu tɔ Falisanaa sɔ: Ye tampana, tso ka kɛ mɛ Caa, i ka sɔla-m. Mpi tɔ, i kin ke ma luna, na i kontɛ ke ma kɔma. Ma ta kɔɔ ma mayamaya ma kontɛ. Ama uu i tilina-m. ⁴³ Pɛ taya pulv tɔɔ kɛ u cekɔyana ma kuyɔyɔtutu, u caa tɛ nuu ke paa pɛɔ tɔyɔ. ⁴⁴ Mɔ Caa keɛ ilɔyɔv, na i luyɔ nyɛntu ke mɛ sɔla lapv. Hatoo kancaalaya ilɛ i kɛ yulvkuɔv kɛ, u caa tampana tɔyɔyɔv ke paa pɛɔ. Pɛ taya pulv, i mayamaya i ta ke tampana tv tɔ pɛ tɔɔ. Waatu wei i yɔyɔtɔyɔ pɔpɔtv tɔ, i tɛnayalɛ tɛna. Mpi tɔ, i mayamaya i kɛ pɔpɔtv, na pɔpɔtv tɛna caa kɛ. ⁴⁵ Ye ma, tampana ke ma yɔyɔtɔyɔ. Pɛ mayamaya pɛ tɔɔ kɛ u muvi ma tɔm. ⁴⁶ Mɔ taa awe pɛsɛyi na i hɔlɔl ma tɔpantɔlɛ? Tɔv.

na ma tu yəɣətəɣi tampana tə, pepe tə kə
u saŋ muɣu? ⁴⁷ Wei ɪ kə lə nyəŋ tə, puntu
nuki lə təm kə. Ama mə tá kə lə yəlaa
napəli, na pə tə uɣi u tu nuki.

Yesu Yəyətə Apələham təm

⁴⁸ Tənaɣa Yuta nyəma cə-ɪ sɪ: Pə taɣa
 ɪsəntə tɔɔ kɛ tu tɔma sɪ n kɛ Samaliɪ tu, pəcɔ̃
 n hii əlɔɣaa? ⁴⁹ M̥pɔɔ́y Yesu cə-we sɪ: Ma ta
 hii əlɔɣaa kɛ paa pəcɔ. Ama ma Caa kɛ ma
 seeki. Na mɛ, mu nyənəɣɪ-m yem təkpataa.
⁵⁰ Pə taɣa ɪsu má pɛkəɣəna ma mayamaɣa
 ma teeli kɛ ma ti. Nɔɣɔlv tɔɣvna-m teeli
 na ɪ haaki-m tampana. ⁵¹ Tampana kɛ ma
 heeliɣi-mɛ yoo, ma cəsəɣɪ, yɛ wei ɪ təkəɣɪ
 ma tɔm, pɔntu kaa sɪ.

⁵² Tənaɣa Yuta nyáma tɔma Yesu si: Pənyɛlɛ tɔ nyəmə təkpataa sɔ n kɛ ɔlɔɣɔhɪlu. Apələham səpa, na tsɔ kuyɔɣɔtutu teləsəlaa náá si tɔtɔ, ulena náá tɔɣ si, wei í tɔka nyá tɔm pɔntu kaa si? ⁵³Ta caa Apələham ná səpa, ye mpɔ nyá huɔ si n kəla ɔlɛɣɛ? tsɔ kuyɔɣɔtutu teləsəlaa maɣamaɣa ná səpa tɔtɔ. ɪlɛ n nyənəɣi nyá tɔyi we?

⁵⁴ Μῦρὺ Yesu cōwa si: Ye maa tukayana ma təyi teeli, ɪle ma teeli unɪ ɪ taa ké pulv se. Ama ma teeli tulv nté ma Caa, wei mə tɔŋ si ɪ ké mə lso tɔ. ⁵⁵ Pəyele inəyi ɪ tá nyi. Ama má nyəma-ɪ. Haləna ye ma kpɛɛsa si ma ta nyəmi-t, ma pəsa pəpɔv kɛ teitei isu mɛɣɛ. Ama ma nyəma-ɪ, na ma tənɣyi ɪ kɔheelitɔ na má laki. ⁵⁶ Mə caa Apələham larŋe naa hulvma teu. Pə taya pulv tɔɔ, ɪ tɛlayaas si ɪ ká ná ma kɔntɛ. Na ɪ tu na-tɛ, na pə hɛɛsi ɪ larŋe kɛ teu.

⁵⁷Tənaɣa Yuta nyəma cə-ɪ si: Nyá pusi ná
ta tu tata nule na naanɔwa na ń təɣ si n
tema Apələham ke nav na?

⁵⁸ Ἰσχύς Yesu τῷ Yuta nyéma si:
Tampana ke ma heeliyi-me yoo, maa cesəxi
tuu na pácǝ pá lɔlɔ Apələham tǝ, ma wee ké.

⁵⁹Tənaɣa pa kpaɣa pɛɛ si pa yaɣi-i. Ama Yesu ɲməlaa na i lu lso təsɛɛ taa.

9

Yulu wei pa lulana yulumtu to

¹ Yesu teeḱaya ilená í ná yulu wei pa
luləna yulumtu tə. ² M'póyó Yesu ifalaa
pəssa Yesu si: Taca, apalu ɲe ɲi ɪ lapəna
isayatu yaa ɪ caanaa na pá lɪl-ɪ mpɔ?

³ Tənaɣa Yesu cə-wɛ si: Pə ta kɛ ɪsu ɪni ɪ
lapəna ɪsaxatv yaa ɪ caanaa. Ama pə lapa

ἥρπύγῳ πᾶσό ἰσὼ τόμα νᾶν ἵ κα λᾶπ-ἵ
τὸ τῆ κῆ. ⁴ Πῶ νᾶγᾶσῆνα τῆ λακί wei ἵ τῆλα-ἵ
τὸ ἵ τῆμα κε ἱλῆμ τᾶα. Πῶ τᾶγᾶ πῦλῦ, ἁῶο
caa γῡγῡ, ἱλῆ τᾶμλε καα weε πᾶσῡγῡ τὸτῶ.
⁵ Κυεεῆγ wei ἵ τᾶα ma we antulinya τᾶα cᾶne
τῶ, mayale kᾶkῶ ἡka ka naa yᾶlaa τᾶna τῶ.

⁶ Yesu tᾶma ἥρπύγῳ γῶγῶτῡγῡ, ἱlᾶna ἵ τῶ
ntayama κε atῆ, na ἵ lᾶ tᾶeliya, na ἵ τᾶα
yῡlῡm ἡn ἵ ἱse. ⁷ Na ἵ tᾶmῡ-ἵ sῡ: Polo na ἵ
saḡ nyᾶ ἱse κε Silowee lῡle τᾶa. (Hᾶtῆ tᾶne
tᾶ hῡwee weε sῡ: Pa tilaa.)

Yῡlῡm polaa na ἵ saḡ ἵ ἱse, ἱlᾶna ἵ mᾶli na
ἵ naaki tᾶceiceῡ.

⁸ ἥρπύγῳ yῡlῡm cᾶlῶ nyᾶma mpa paa
nyᾶma-ἵ lῶḡ sῡ ἵ kῆ palā latῡ τῶ, pa tᾶma sῡ:
Πῶ τᾶγᾶ ἡne ἡn ἵ ka cakayana na ἵ lakῡ palā?

⁹ Lelaa sῡ ἡnῡ.

Lelaa sῡ: Aai πῶ τᾶγᾶ ἡn, ἵ nᾶγᾶsᾶle kῆ.

Ama apalῡ ἡn ἵ cᾶwa sῡ: Ma mayamaya
kῆ.

¹⁰ Tᾶnaya pa πᾶssa-ἵ sῡ: ἱsᾶnaya n lapa na
nyᾶ ἱse ἡn ἵ a kῡli?

¹¹ ἥρπύγῳ ἵ cᾶ-we sῡ: Apalῡ wei pa yaa sῡ
Yesu τῶ, ἡn ἵ lapᾶna tᾶeliya na ἵ τᾶa ma ἱse,
na ἵ tᾶ-m sῡ mᾶ polo Silowee lῡle τᾶa na mᾶ
saḡ ma ἱse. Ma polaa na ma saḡ, ἱlᾶna mᾶ
suῡ nav.

¹² Tᾶnaya pa πᾶssa-ἵ sῡ: Lῆye apalῡ ἡn ἵ
weε? ἱlᾶna ἵ cᾶ sῡ: Ma ta nyῡ.

Falisanaa πᾶssῡγῡ κε yῡlῡm waav tᾶm

¹³ ἥρπύγῳ pa kpaya wei ἡn ἵ ka kῆ yῡlῡm
τῶ na pᾶ pᾶna-ἵ Falisanaa kῡḡ. ¹⁴ Πῶ τᾶγᾶ
πῡlῶ, kῡyaku kῡhῆssῡγῡ wule κε Yesu lapa
tᾶeliya na ἵ kulina apalῡ ἡn ἵ ἱse. ¹⁵ Πῶ τῶ ἡn
ἵ mayamaya κε Falisanaa nᾶ lelā-ἵ πᾶssῡγῡ
κε ἱsᾶna πᾶ lapa na ἵ ἱse kῡli τῶ. ἱlᾶna yῡlῡm
cᾶ-we sῡ: Tᾶeliya κε ἵ τᾶa ma ἱse, ἱlᾶna mᾶ
saḡ na pᾶne mᾶ naaki.

¹⁶ Tᾶnaya Falisanaa τᾶa lelā nᾶ tᾶma sῡ:
Πῶ τᾶγᾶ ἱsῶ kῡḡ κε apalῡ wei ἡn ἵ lakῡ mpῡ τῶ
ἵ lunaa. Mpῡ τῶ, ἵ tᾶḡᾶḡ kῡyaku kῡhῆssῡγῡ
kῡḡ.

Lelaa sῡ: Ye ἵ ka kῆ ἱsᾶγᾶv ἱsᾶnaya ἵ ka
pᾶsaa na ἵ lᾶ piti tᾶma ἡne a takanaa κε
mpῡ?

Hali pᾶ caḡ pa fayᾶ pa τᾶa pa tike.

¹⁷ ἥρπύγῳ Falisanaa tᾶsa yῡlῡ wei ἵ ἱse πᾶ
kῡla mpῡ tᾶγῶ πᾶssῡγῡ sῡ: Na nyᾶ hῡkῡ
suweye apalῡ wei ἡn ἵ n tᾶḡ sῡ ἵ kῡla nyᾶ ἱse
τῶ ἵ tᾶῶ? ἱlῆ ἵ cᾶ-we sῡ: ἵ kῆ ἱsῶ kῡyῶtῡtῡ
tᾶlῶsῡlῡ kῆ.

¹⁸ Ama Yuta nyᾶma mpe pa ta mv-tῡ sῡ
apalῡ ἡn ἵ ka kῆ yῡlῡm kῆ na ἵ ἱse kῡli,
halᾶna pᾶ kᾶna ἵ caa na ἵ too. ¹⁹ Na pᾶ πᾶssῡ-
we sῡ: Ntᾶḡ mᾶ pᾶyaya κε ἡne ἡnῡ tᾶkpem
na? Πᾶcῶ ἵ tᾶḡ sῡ ἵ lῡla-ἵ na yῡlῡmtῡ yeε?
Tῡv, ἱlῆ ἱsᾶnaya πᾶ lapa na ἵ naaki pᾶne?

²⁰ ἥρπύγῳ ἵ nyᾶma nᾶ cᾶwa sῡ: Tᾶ nyᾶma-ἵ
sῡ tᾶ pᾶyaya κε-ἵ. Πᾶcῶ τῶ lῡla-ἵ na yῡlῡmtῡ.

²¹ Ama τῶ ta nyῡ ἱsᾶna πᾶ lapa na kayana ἵ
naaki τῶ. Pᾶyle τῶ ta nyῡ wei ἵ kῡla ἵ ἱse
τῶ. ἵ mayamaya ἵ ta κε pᾶyaya, ἵ πᾶssῡ-ἵ ἵ
kᾶ heeli-mῆye ἱsᾶna πᾶ lapa τῶ.

²² Yῡlῡm nyᾶma nᾶ γῶγῶta mpῡ, mpῡ τῶ,
pa see Yuta nyᾶma. Πῶ τᾶγᾶ πῡlῡ, Yuta
nyᾶma ka pᾶela nᾶγῶ sῡ, ye wei ἵ tᾶma ἵ τᾶa
na ἵ tῡsῡ sῡ Yesu kῆ Mesῡ, paa lᾶsῡ pῡntῡ κε
pa tᾶkῡtile τᾶa. ²³ Πῶ τῶ kῆ ἵ nyᾶma nᾶ tᾶma
sῡ: ἵ mayamaya ἵ ta κε pᾶyaya, ἵ πᾶssῡ-ἵ.

²⁴ ἥρπύγῳ Falisanaa tᾶsa apalῡ wei ἵ ka κε
yῡlῡm tᾶγῶ yaav na pᾶ tᾶmῡ-ἵ sῡ: Ama na ἱsῶ
tῶ γῶγῶtῡ tampana. Tᾶ nyᾶmᾶ apalῡ ἡne ἵ
tῶsῡ sῡ ἵ kῆ ἱsᾶγᾶv kῆ.

²⁵ Tᾶnaya apalῡ ἡn ἵ cᾶ Falisanaa sῡ: Ma
ta nyῡ sῡ ἵ kῆ ἱsᾶγᾶv yaa ἵ kῆ kupᾶḡ τῶ. Ama
kῡlῡmtῡ tike κε ma nyᾶmᾶ sῡ, maa kῆ yῡlῡm
na pᾶne πᾶ τᾶa ma naaki.

²⁶ ἱlᾶna pᾶ πᾶssῡ-ἵ sῡ: Pepeye ἵ lapa-
ḡ? ἱsᾶnaya ἵ lapa na πᾶcῶ nyᾶ ἱse kῡli?

²⁷ ἥρπύγῳ ἵ cᾶ-we sῡ: Ma tᾶma-mῆye heelῡgῡ
na ἵ tᾶ mv. ἱlῆ pepe tῶ kῆ ἵ caa ἵ tᾶsa-tᾶyῡ
nuῡ? Yaa mᾶ caa ἵ sᾶssῡ ἵ ἱfalaa tῶ tᾶtῶ?

²⁸ Tᾶnaya Falisanaa tῡv-ἵ na pᾶ τῶ sῡ: Nyᾶ
kena yῡlῡ ἡn ἵ ἱfalῡ. Ama ta kῆ Moisi ἱfalaa
kῆ. ²⁹ Tᾶ nyᾶmᾶ sῡ, ἱsῶ γῶγῶtᾶna Moisi. Ama
πᾶ kaassῡγῡ yῡlῡ ἡn τῶ, τῶ ta tῡ nyᾶm ἵ tᾶlῡle.

³⁰ ἥρπύγῳ apalῡ ἡn ἵ cᾶ-we sῡ: Ama nti τῶ
we piti tᾶγῶle sῡ, mᾶ tᾶ nyῡ ἵ tᾶlῡle, pᾶyle
ἵ kῡla mayᾶ ma ἱse. ³¹ Tᾶ nyᾶmᾶ sῡ ἱsῶ ἡ
mvῡ asayᾶa nᾶssῡ. Ama wei ἵ tῡyῡ-ἵ teeli
na ἵ lakῡ ἵ lῡgῡ nyᾶntῡ τῶ, pῡntῡ nᾶγῶ κε ἵ
mvῡ. ³² Tῡv τῶ, τῶ ta nῡta sῡ nᾶγῡlῡ kῡla yῡlῡ
wei pa lῡlana yῡlῡmtῡ τῶ ἵ ἱse. ³³ Πῶ τῶ kῆ ye
apalῡ ἡne ἵ τᾶa kῆ ἱsῶ nyᾶḡ ἵ τᾶa pᾶsῡ na ἵ lᾶ
pῡlῡ.

³⁴ ἥρπύγῳ Falisanaa cᾶ yῡlῡm sῡ: Hatoo pa
lῡlῡgῡ nyᾶ τῶ, ἱsᾶγᾶtῡ tike κε nyᾶ nyᾶmᾶ, na
nyaa caa n sῆyeῡsῡ ta na?

ἱlᾶna Falisanaa tᾶγῡm-ἵ pa ἱsῶ tᾶsῆele
tᾶa.

ἱse nyᾶma sᾶkpetῡgῡ

³⁵ ἥρπύγῳ Yesu nuwa sῡ pa tᾶγῡna yῡlῡm
ἡn, ἱlᾶna ἵ kᾶcῡ ἵ sulῡ-ἵ na ἵ πᾶssῡ-ἵ sῡ: N mv

Yulu Pəyaxa təm na? ³⁶Tənaça yulum cə-i si: Tacaa, huli-m wei pa yaa mpv tə na má mv.

³⁷Mróyú Yesu təma si: N na-i mēē, i mayamaça kēle ma wei ma yəxtəyəna-η isəntə tə. ³⁸İlena yulum tə si: Tacaa, ma mwə. Na í luj-i atē.

³⁹Mróyú Yesu təma si: Ma kəma antulinya taa cəneye si ma fakı tampana nyəma na tasəkəle nyəma, na mpa paa naaki tə pá ná, na mpa pa naakaya tə pá yulumı.

⁴⁰Falisanaa napəli paa we təna na pá nukı təm nti, İlena pá pəəsi Yesu si: Pə kpeyna tá, tá ké yulumaa tətə?

⁴¹Mróyú Yesu cə Falisanaa si: Ye tampana í ka ké yulumaa, í taa wəna isayatu. Ama isu i tənyu si í naaki tə, pə təw ké mə isayatu we tam.

10

Heej kaləku təm

¹Tampana ke ma heeliyi-mē yoo, maa cəsəyi, wei í yela heej kaləku nənəxo ke suvnav na í ηmaana tiili təw na í suv tə, pəntu ké ηmulu na wakəllu ké. ²Ama wei i tənyəna nənəxo na í suv tə, pəntu nté tiikulu. ³Nənəxo tənlu tələyi-i na í suv. Heej nyəma i nəxo. I kaləyi i heej həla ke kulum kulum na í lukəna-i awali. ⁴Waatu wei i tən i heej un i tənaxa lunav tə, İlena í tēē-i nəxo na heej naa tu i waali. Pə taya pulu, i nyəma i nəxo tə pə təw. ⁵Ama ye kpai tu, i kaa tən ilé, halı i ká se-i səsəm ké. Mpi tə, i ta nyi kpai nyəma nəəsi tə se.

⁶Yesu kēesa-wēye tənē un. Ama pa ta cəkəna tə hūwēē.

Yesu kəna tiikulu kupan

⁷Mróyú Yesu tasa yəxtəya si: Tampana ke ma heeliyi-mē yoo, maa cəsəyi. Mayale heej kaləku ηku ku nənəxo. ⁸Pa tənə mpa pa laala-m kəntə tə, paa ké ηmulaa na wakəllaa ké, heej ta tu nuna-wē. ⁹Mayale nənəxo, wei í tənna ma təw na í suv, pu ya i nyuyv. I ká suvki na í lukı, na í hikiyi nyutu kupantu. ¹⁰Nmuluyv na lentuyv na wakəlyv təw tike ke ηmulu ná kən. Ama ma kəmaça si ma heej í wēē alaafəya taa ké tam təpəkēē.

TILLAA TƏMLE

Kutulutu

Tillaa Təmle takəlaya wenna isu salaw wei i kəya Laapaalənaa na Pəəli-wə pa kuymanmaasi heku taa tō. Ka taa ké pa kəesəyi-tuyu isəna Yesu Kilisiti lso səelaa caala Yuta nyəma taa na piitimnaa taa tō.

Yuta nyuyv nyəma na Lom nyəma pa tv kancaalaya lso səelaa ke wahala ke səsəm. Pəəli ka ké wahala tulaa mpe pa taa lelv wei lso layasa tampana layasuyv tō si i kpaali Laapaali Kupaŋ ke piitimnaa lelāa. Takəlaya ŋke ka kəesa-tv tətəyō Pəəli cəənav ke Laapaali Kupaŋ ke tetu taa.

Isəna pa faya Tillaa Təmle takəlaya tō:

Feesuyu Nanhtu tanuyv, titite 1

Aseeta nyəma ke Yosalem taa, titite 2-7

Aseeta nyəma ke Yuta na Samalii taa, titite 8-12

Pəəli təmle, titite 13-28

Feesuyu Nanhtu ka tii tillaa səsaa tō

¹ Ma yulv Teufiili, ma takəlaya kancaalaya nyəŋka taa ma kəesa mpi mpi Yesu caala lapv tō, na nti nti i seysesə pə kpayav kancaalaya, ² na pə suna kuyayku i kpa iso tō. Na pəcō Yesu kpa iso tō, i ka heelina Feesuyu Nanhtu tōŋ ke mpi i caa si yəlaa mpa i ləsaa si i tillaa tō pā la tō. ³ Yesu səm waali i lukaya i tillaa tō, na i hóləyāna-wəye yaasināa payale taa si i fema. Halı kuyeyŋ nule taa təcu ké Yesu lukaya i tillaa tō na i lakı-wəye lso Kawulaya waasv. ⁴ Məpōy kuyaku nakulı Yesu na i tillaa pa cayaa na pā təŋna təyōv. Təŋaya i heela-wə si: í taa hatələnə Yosalem. Ama i keŋna mpi Tacaa ka tōma si i ká ha tō, kucəəv ŋku kv təm maa heela-mə tō. ⁵ Mpi pə tō tō, lvm mayamaya ke Yohaani naa səna yəlaa ke lso lvm. Ama ye mə ile, pu la wəe naale tō Feesuyu Nanhtu mayamaya ke paa kelı na pā sō-mə.

Yesu kpa iso

⁶ Məpōy Yesu na mpa paa kota mpv tō pa pəəsə-i si: Tacaa, ye mpv pəneyele n ká tayani lseyeli kawulaya ŋkeye kusuyv na?

⁷ Təŋaya Yesu cō i na mpa paa kota mpv tō si: Pə taya si mu nyəna kuyeyŋ yaa waatunaa mpa Tacaa mayamaya suna i tōŋ tō se. ⁸ Ama kuyayku lso Feesuyu

Nanhtu ka tii mə tō tō, í ká hiki toma na í hólı pə təna mpi í nana mə isəpee tō pə tampana ke Yosalem, na Yuta, na Samalii pə tətunaa təna taa. Haləna pə polo pə tala antulinya tənasi təna təpai.

⁹ Yesu tema məpōy yəyətuyv, iləna pə kpaasi-i iso na pā nyəŋyi-i mpv. Haləna pulupv isu ŋmuntuyv kəə pə takı i tō, pa ta tasa-i nav.

¹⁰ Yesu kpa iso na i tillaa wəe na pā təŋna nyəŋuyv təpiŋŋ ke mpv, ile pa tuta apalaa naaleye pa cəlyəle na pā suu wontu kuhvlumtv. ¹¹ Na apalaa mpe pā pəəsı tillaa si: Kalilee nyəma mə, pepe tō ké í səŋaa na í nyəŋyi iso ké mpv? Yesu wei pə ləsa mə heku na pə kpaasi-i iso ké isəntō tō, i ká tē na í malı məpōy teitei isu i na-i na í kpaaki isəntō tō.

Matiyası məla Yutaası lonte

¹² Məpōy tillaa kula tuŋ wei pa yaa si Olifinaa tō i puyv ŋku kv kiŋ paa wəe tō na pā malı Yosalem. Puyv ŋku na Yosalem pə fei pooluŋ. Pə ta kəli kilomeetəli kulvm.

¹³ Pa talaa, iləna pā kpa pa isətaa kutuluyv ŋku kv taa paa suvkaya tō. Mpa pa suvkaya təna təyōle Piyeə, na Yohaani, na Saaki, na Antəli, na Filipv, na Tomaa, na Paatelemii, na Matiyeə, na Aləfe pəyalv Saaki, na Siməŋ wei i ké mpa pa lukaya si pa muŋi pa tetv tō pa taa lelv tō, na Saaki pəyalv Yuti.

¹⁴ Pa təna pa kotaya tantəmle ke tam na pā sələməyi lso. Pa taa ka we alaa napəli, na Yesu too, na Yesu newaa.

¹⁵ Kuyeyŋ unı i taa, kuyaku nakulı yəlaa kotaa, halı pa tala isu yulvnyəyŋ nunuwa na hiu (120). İləna Piyeə kulı na í səŋ i taapalaa mpe pa heku na í tō si: ¹⁶ Ma taapalaa mə, tōm nti lso Feesuyu Nanhtu ka tv Tafiiti nəyō taa na í yətəti, na tē wə lso Təm takəlaya taa ké Yutaası wei i tē Yesu kpalaa ke nəyō tō i tōm tō, pə wəe ké si tu la. ¹⁷ Yutaası unı i ka ké ta taa lelv, na tá na-i tu kpenta təmle tənə tə taa.

¹⁸ Apalv unı, waatv wei i tema tetv yapv na i tulvm liyitee anı tō, i polaa na í hotı tə taa ké i nəyō tō, na i lotu tvli, na i taa lotu ya na tē ŋmaa. ¹⁹ Təm tənə tə yeka Yosalem nyəma təna kiŋ, haləna pā ha tetv ntəyi hətə na pa tē taa si: Akeletama. Caləm tetv ke pa yaa mpv na pa tē taa. ²⁰ Pa ŋmaa Yontu takəlaya taa si: l təyaya i takı kaav.

Nəyōlv í taa kusı-ke.

Na lentı tötö sı:

Nəyölü í læti í lonte.

²¹⁻²² Ye mpv pə wée sı mpv pa təŋaxa-tuyv waatv wei tá na Tacaa Yesu tə cəkəyá tətunaa tə, pa taa nəyölü í səsı tá təə, na tá na-ı t́ hólí Tacaa Yesu səpv na í fe tə pə tampana. Puntv unı í ká wée wei kuyeerj tənı í ka wé tá waalı ḱ pə kpayav Yohaani səv Yesu ke lso lvm tə, haləna kuyarku pə ləsa-ı tá hekv na pə kpaası-ı lso tə.

²³ Ḿpóyú pa ləsa yəlaa naale, Yosəfv wei pa yaa sı Paasapası na pá cuyusi-ı sı Yutusi tə, na Matiyası. ²⁴ llena pá sələmi sı: Tacaa, nyá nyəmna yəlaa lotunaa, hólí-tuyv yəlaa panə pa naale pa taa wei n ləsaı sı í la tillu, ²⁵ na í paasəna təmlə nte Yutaası yəlaa na í tēē í nyəŋkv tə.

²⁶ Təŋaxa pa tə tətə na pá kpa Matiyası, na í səsı tillaa naanvwa na kvlm unı í təə.

2

Feesuyu Naŋŋtv tiuu

¹ Ḿpóyú pə tala Pentakonta acima wule, llena lso seelaa kotı pa təŋaxa təntəmlə. ² Pə tasaa ilə, kəkəte natəli, isı heelim səsəəm makuyv tə, luna isətaa kele, na t́ nyaləna təyaxa ŋka ka taa paa wə mpv tə. ³ Ḿpóyú pulvəpnaa lu pa təə na pá nəyəsəna isı kəkə nsəma. llena pulvəpnaa mpe pá ya na pá cəya paa wei í təə ḱ kvlm kvlm. ⁴ Təŋaxa Feesuyu Naŋŋtv haŋa pa tənı pa taa təmamam, na pá svv piitim lempı təm yəyətuyv, na nti Feesuyu tv pa taa tə ntəyı pa yəyətəya.

⁵ Pə pamna mpv pa təŋəyı lso mpaav ke teu tə pa luna antulinya tənı taa na pá wə Yosalem ke waatv unı. ⁶ Yəlaa mpe pa nu kəkəte nítə tə tarj, llena pá kotı səsəm. Ḿpóyú pə lapa-wəyē ha, pə taŋa pulv, paa wei í nukəya lso seelaa yəyətəyənı í tē taa. ⁷ Təŋaxa pa kpa nəsı na pá la-wəyē piti, na pá tə sı: lsu Kalilee nyéma tike yəyətəyənı isəntə. ⁸ lə pə lapa isəna na paa tá taa wei í nukı pa yəyətəyənı í tē taa?

⁹ Anı tá taa cənə mpv pa luna Paatı tətə tə pa wée, Metii na lłam pa nyéma ná wée, Mesopotami nyéma ná wée, na Yuta na Kapatəəsı pə nyéma, na Pəŋ nyéma na Asii tətə nyéma, ¹⁰ Filicii na Pamfili pə nyéma, na lıipiti nyéma na Silēni cəlv Lipii tətə həyəluyv ləŋkv nyéma, na pə kaasa lələa mpv pa luna lom tə. ¹¹ Yuta nyéma siyisiyi wée, na pə kaası mpv pa svv Yuta nyéma

lsoseele ke kusuv tə, na Kələeti nyéma na Alapv nyéma. Paa na mpv pa tu kəsəyı lso təma səsəənı təm na tá təmnaa waanı waanı taa, na tə nukı tá tənı.

¹² Pə təmsa pa tənı, pa ta nyı nti paa yəyətı tə. llena pá pəsəyı təma sı, təm tənə ntiyile mpv? ¹³ Ama lələa ná wəŋa-wē, na pá tə sı svlv pıuna-wē.

Piyē waasv

¹⁴ Təŋaxa Piyē na tillaa lələa naanvwa na kvlm unı pa kulaa na pá səŋ lso. llena Piyē yəyətənı samaa na nəyə səsaya sı: Ma Yuta nyéma mē, na mpv mē mə kəma Yosalem ke kəkəm tə, í tv ŋkpaŋŋ na í cəkəna teu ke nti ma heeliyi-mē tə. ¹⁵ Pə taŋa svlvv kuyəna yəlaa panə unı isı í hvvki tə. Pə taŋa pulv təə, pə kəla tanəŋ. ¹⁶ Ama nti lso kuyəyətətv teləslv Sowēli ka yəyətəa tə, nti tə mayaməya tə lakəna sarja.

¹⁷ lso yəyətəa sı:

Nti maa la kuyeerj kantəkəya nyəŋ taa təyölə.

Maa tisi ma Feesuyu ke yəlaa tənı təə.

Mə pəyalaa na mə pələa ká na nti tu la cele tə na pá yəyətı.

Pu hólí mə ifepiya ke təmnaa na pá nana pa isəpee.

Na mə kukpatəlaa ká toosi toosee.

¹⁸ Tampana təə, maa tisi ma Feesuyu ke ma təmlə nyéma,

apalaa na alaa nyéma, pa təə ḱ kuyeerj unı í taa.

Paa ná nti tu la cele tə na pá yəyətı-tı.

¹⁹ Maa la kəkəlv nyəmnaa ke hatoo isətvnyv taa,

na piti təma ke atē.

Caləm na kəkə na nyəsı səsəənı ká nyala.

²⁰ llim ká sı təkpitii.

lso tv ká seē isı caləm.

Pə tənı pu la mpv na pécó pá tala Tacaa kuyaku səsəəŋkv teeli nyəŋkv ŋkv.

²¹ Pə na pə mpv tə yəlaa tənı mpv paa yaa Tacaa hətə tə paa tvli-tı.

²² lseyeli nyéma mē, í nu nti ma heeliyi-mē tə. Nasaleti Yesu ḱ yvlv wei í səsəəntv lso hólá-mē təyə. Pə taŋa pulv, Yesu niŋ ke lso lapəna piti təma na səyəntv təma na lso kəkəlv nyəmnaa mpv í hólá mə hekv taa tə. lsu mə mayaməya í nyəm pə tənı tə. ²³ Na yvlv unəyı lso kpayaa na í cele-mē isı í ka hvv í taa na í tv pə pələ sı í ká la tə. Ama mə kv-ı, mə yelina na yəlaa asayaa kamı-ı

səm tesika tɔɔ. ²⁴ Ama lso yoka səm toma na í feesi-ı. Pə taya pulv, pə fəi sı səm í lapı-ı pulv cəcəka. ²⁵ Tampana, Tafiiti yəɣota Yesu unı ı tɔm ke mpv sı:

Ma naakaya Tacaa ke tam ké ma cəɣo.
ı ka səɣa ma waalı ké sı má taa selina pulv.

²⁶ Pə tɔɔ ké ma laakalı caya təntəmle ke teu, na laɣheele kuyv-m ma yəɣotaya taa.

Paa ma ké yulv na maa sı tɔ,
ma cayana tɛeluyv.

²⁷ Pə taya pulv tɔɔ,

lso nyá n kaa lɔ-m yem ké atətəle taa.

N kaa yele sı nyá yulv má má tu sɔɣ
paa pəcɔ mayamaya.

²⁸ N hula-m weesuyv mpaaj.

N ká wɛe ma kın na n hulasəɣı ma laɣle ke teu.

²⁹ Apalaa me, í yele má tuləsi-mɛɣe tá laɣce Tafiiti tɔm təcɛɛɛı sı, ı səpa na pá pimi-ı, na ı pəlaav wɛ tá hekv ke haləna səɣa. ³⁰ Tafiiti unı ı ka ké lso kuyəɣotv tɛləsɔlv ké na í nyəmá teu sı, lso ka tɔma nti na tuunav sı ı ká lapı-ı tɔ pu la. Səsi Tafiiti luluyv taa tv nəɣɔlv ká tɔɣona kawulaya ɣka Tafiiti unı ı ka tɔɣaa tɔ. ³¹ Hatoo laɣ Tafiiti nawa mpi pu tɛ na pá la tɔ. Pə tɔɔ ké ı yəɣota Mesii səpv na í fe tɔ pə tɔm sı:

Pa ta lɔ-ı yem ké atətəle taa.

ı ta tu sɔɣ paa pəcɔ mayamaya.

³² Yesu wei unı ı tɔm ma yəɣotəɣı isəntɔ tɔ, lso feesa-ı, na tá təna tə nana tá isəpee təkəlekele. ³³ lso kusa ı nyuvv na í cayası-ı ı kəɣkəɣ taa. llena í kpayə Feesuyv Naɣɣtu, wei ı ka tɔma sı ı ká ha tɔ, na í cɛle-ı. Na Feesuyv Naɣɣtu unəɣı Yesu tisa tá təna tá tɔɔ, na í təɣna nav na nuw ke isəntɔ. ³⁴ Pə taya isı Tafiiti mayamaya ná kpa isɔ se. Ama paa na mpv ı yəɣotaa sı:

Tacaa lso heela ma Sɔsɔ sı:

Caya ma kəɣkəɣ taa.

³⁵ Haləna má kəna nyá kolontunaa,

na n loosi nyá nəəhe ke pa tɔɔ.

³⁶ Pə wɛe sı lseɣeli yəlaa təna ká nyı teu təkpataa sı, Yesu wei í kama səm tesika tɔɔ tɔ, unəɣı lso lapa Sɔsɔ na Mesii.

³⁷ lseɣeli nyáma nu tɔm tənɛ ulena pa laɣa pəsi sɔsɔm, na pá pɔəsi Piyee na tillaa lɛlaa sı: Ta taapalaa me, isənaya pə wɛe sı tá la ıle?

³⁸ Təɣaya Piyee cə-wɛ sı: í lɔ mə isayətv na í laɣası howee, na pá yaa Yesu Kilisiti həte na pá sɔna paa mə taa wei ké lso lvm, na pá husı mə isayətv. ulena í hiki lso

kucəɔv sɔsəɔv ɣku kv ké Feesuyv Naɣɣtu tɔ. ³⁹ Pə taya pulv tɔɔ, mə na mə piya na hatəlaya nyáma ke lso tɔma sı ı ká ha, í tu laalaa na í yaa wei te, ıle ı hikaa ké.

⁴⁰ Mpóɣv Piyee tasa lseɣeli nyáma ke tɔm paɣale ke heeluyv tɔtɔ, nti tu səna-wɛ na tɔ sɔəsi-wɛɣe apalətv tɔ. Səsi, í ləsi mə təɣı yəlaa letaa pane pa taa na í tulı-tı.

⁴¹ Mpóɣv lseɣeli nyáma taa yəlaa tuu-tuuma mv Piyee tɔm na pá sɔ-wɛɣe lso lvm. Kuyayku, mpa pa sɔv lso sɛɛv tɔ, pa nyɔɔɣ tala isı iyisi tooso (3000). ⁴² Pa isəle ka sɛəna tillaa kuseɣesətv ke nuw, na pa təɣaya təma na laɣhulvmle ke sɔsɔm. Pa təkaya təntəmle ke tam, na pá puki lso sələmuyv pu sɔɔ nəɣɔlv.

lso sɛɛlaa cakəle

⁴³ Tillaa lakaya piti təma na lso kəkəlv nyəmnaa, na pá kpaə paa wei ké sɔɣəntv.

⁴⁴ lso sɛɛlaa təna ka wəna nəɣv kulvmaya, na pa kɛntaya mpi mpi pa wəna tɔ. ⁴⁵ Pa pɛɛtaya pa tɛtɔnaa na pa wontunaa na pá kotıɣı pə liyitee ke təntəmle, na pá caala pa taa wei pa waasəna-ı. ⁴⁶ Pa təna paa kotaya paa ifemle nteye lso təsɛele ke lso sələmuyv pu sɔɔ yulv. Ye pa saa-wɛɣe pa tɛəsi taa, təntəmle ke pa kotıɣı na pá təkı. Laɣhulvmle ke pa təkayana pa tɔɣonası, na pa taa hətəna təma. ⁴⁷ Na pá saɣ lso, na yəlaa təna laɣa həəna-wɛ. Paa kuyayku Tacaa sɔəsaya pa kpekəle tɔɔ ké mpa mpa pa nyɔɔɣ pə yapa tɔ.

3

Kaakalaya hika nəəhe

¹ Mpóɣv kuyaku nakulı Piyee na Yohaani pa pukaya lso təsɛele ke ilim kpiluyv sələmuyv. ² Apalv nəɣɔlvuyv pa luləna kaakalətv, na pá pukina-ı na pá suki lso təsɛele sɔsəle nənəɣv ɣka pa yaa sı Caɣəm Nənəɣv təɣv paa kuyaku ɣku sı í sələməɣı lso təsɛele taa svlaa ke liyitee. ³ ı nawa Piyee na Yohaani pa svuki lso təsɛele taa, ulena í sələmı-wɛ sı pá ha-ı pulv. ⁴ Mpóɣv Piyee na Yohaani pa nyəna-ı tɛpıɣɣ. ulena Piyee tɔmı-ı sı: Paasəna cəne.

⁵ Təɣaya kaakalaya paasəna-wɛɣe teu, na ka tɛɛlayaa sı paa ha-keɣe pulv. ⁶ Mpóɣv Piyee tɔma-ke sı: Ma fəna liyitee sı maa ha-ɣ. Ama maa ha-ɣ mpi ma wəna tɔ. Na Nasaletı Yesu Kilisiti tɔɣ taa kulı na nı tɔ.

⁷ Ilena Piyeē siisi na í tǫki kaakalaya na niŋ ntǫɔŋ, na í kusi. Tənaɣa kaakalaya nǫɔhɛ na ka nǫɔɔwasi kpa toŋ ke kpakpaa. ⁸ Mǫrúy ka kulaa təhapa na ká tii ka nǫɔhɛ tǫɔ, na ká sǝŋ tǝye na ká niki tǫntɛ, na ká na tillaa sǝsaa pá kpenti na pá suv lǝɔ tǝsɛɛle taa. Na ká toŋ na ká ŋmaalaɣi na ká sarj lǝɔ. ⁹ Samaa tǝna ná ka tǫntɛ na ka lǝɔ sam. ¹⁰ Pa kǝma na pá cǝkǝna sɪ ŋke ka cakayana lǝɔ tǝsɛɛle Caŋm Nǫnɔy kiŋ na ká sǝlǝmǝyɪ liyitee, ilena sǝɔɔntu na piti la-we na isǝna ka hika nǫɔhɛ tǫ.

Piyeē waasu ke lǝɔ tǝsɛɛle taa

¹¹ Mǫrúy kaakalaya ŋke ka nyǝɔna Piyeē na Yohaani ke tam. Mǫrúy piti kpa samaa ke sǝsǝm, ilena pá watɪ Piyeewe pa tǫɔ ké sakaya sǝsǝɣa ŋka pa yaakaya sɪ Salbmǝŋ sakaya tǫ ka tɛɛ. ¹² Piyeē ná mpv, ilena í tǫ samaa sɪ: lǝyɛli yǝlaa mɛ, pepe tǫɔ ké apalv unɛ ɪ kulvɔv tǫ pǝ cǝki mǝ larja? Na pepe tǫɔ ké í nyǝnǝɣi-tv isv tǫ mǝɣamaya tǫ toŋ yaa tǫ lǝsɛɛle teu napǝli pǝ yelina na apalv unɛ í tǫŋ? ¹³ Apǝlaham na lsaaka na Yakǝpv pa lǝɔ, wei ɪ ké ta caanaa caanaa lǝɔ tǫ, ɪ kusa ɪ tǝmlɛ tv Yesu nyvɔv. Ama mɛ mǝ tv-ɪ toŋtvnaa niŋ taa. Pǝle pǝ waali Pilatɪ luvu lapa sɪ ɪ yeki-ɪ tǫ, mǝ tayanna kisuvu. ¹⁴ Í kisa yvlu kupan tampana tǝŋlv unɪ, na isayav kpitikipiti ké í sǝɔlaa na í sǝlǝmi Pilatɪ sɪ í tɔli-mɛyɛ ílé. ¹⁵ Mǫrúy pǝ lapa na í yele na pá kv weesuvu halv. Ama lǝɔ ná feesa-ɪ na tǫ nana tǫ isǝpee. ¹⁶ Yesu unɪ ɪ mǝɣamaya ɪ toŋ taa na tǫá tǝmnau ke-ɪ yelina apalv unɛ ɪ kulaa. Í nyǝma-ɪ na unɪ ɪ sǝŋna mǝ isentaa isǝntǫ. Tǫá tǝmnau ke Yesu yelina apalv unɛ ɪ wena ɪ ti tǝmamam na mǝ tǝna í naaki mpv.

¹⁷ Tǫɔ, ma nyǝma mɛ, ma nyǝmǫ́ teu sɪ mǝ na mǝ sǝsaa í taa cǝkǝna tǫɔ í lapa Yesu unǝyɪ mpv. ¹⁸ Ilɛ tǫm nti lǝɔ yelaa na lǝɔ kuyǝɔtvtv tǝlǝsǝlaa tǝna kpaali hatoo lǝŋ taa, sɪ ɪ Mesii ká tǫɔv kunyǝŋ tǫ, nti unɪ tǝ mǝɣamaya ke ɪ yelaa na tǫ lá. ¹⁹ Pǝ tǫɔ tǫ, í lǝ mǝ isayatu na í layasi huwɛɛ, na í pǝsǝna lǝɔ tǫɔ. Ilena ílé í tayani mǝ tǝwakǝllenaa. ²⁰ Ilɛ Tacaa ká ha-mɛyɛ kuyɛɛŋ wei ɪ taa pu waasi-mɛ tǫ, na í kǝna Mesii wei ɪ ka lǝsa hatoo lǝŋ na í su-mɛ tǫ. Mesii unǝyǝle Yesu. ²¹ Ama pǝ wɛɛ ké sɪ Yesu Kilisiti í caya isǝtaa, halǝna pǝ tala waatu wei paa tayani pǝ tǝnaya kofam pǝsvuv, isv lǝɔ ka

tǝm yeluvu ke hatoo lǝŋ na ɪ kuyǝɔtvtv tǝlǝsǝlaa kupama yǝɔti tǫ. ²² Halɪ Moisi mǝɣamaya ná yǝɔta ɪ tǫm ke mpv sɪ: Tacaa mǝ lǝɔ ká kǝna-mɛyɛ lǝɔ kuyǝɔtvtv tǝlǝsǝlv nǝɔɔlv wei ɪ wɛ isv má, na ɪ ká wɛɛ mǝ mǝɣamaya mǝ piitim tv, na í ká tǝŋ tǝ tǝna nti ɪ ká heeli-mɛ tǫ. ²³ Ye wei ɪ ta niuna lǝɔ kuyǝɔtvtv tǝlǝsǝlv unɪ, paa lǝsɪ puntv ke lǝɔ yǝlaa taa na pá kv-ɪ. ²⁴ Lǝɔ kuyǝɔtvtv tǝlǝsǝlaa mpa pa tǝna pa yǝɔta pǝ kpayav Samiyɛeli na ɪ waali nyǝma pa loonja ŋke ka tǝnaya mpv tǫ, pa yǝɔta kuyɛɛŋ unɛ unɪ ɪ tǫm. ²⁵ Mpi lǝɔ ka tǫma sɪ ɪ ká ha na lǝɔ kuyǝɔtvtv tǝlǝsǝlaa ŋmaa pǝ tǫm tǫ, mɛyɛ ɪ tǫma sɪ ɪ ká la. Halɪ mǝ tǫm ke lǝɔ ka yǝɔta saa wei í na mǝ caanaa caanaa paa su tǝmaya nǫɔsɪ tǫ. Waatu unǝyɪ lǝɔ tǫma Apǝlaham sɪ: Nyǫ́ piya tǫɔ ké maa la atɛ yǝlaa tǝnaya kupantu. ²⁶ Pǝ tǫɔ ké lǝɔ lǝsa ɪ tǝmlɛ tv tǫ, mǝ cǝlǝɔ ɪ laalǝna-ɪ kǝnav. ɪ kǝna-mɛyɛ-ɪ mǫrúy sɪ í la-mɛyɛ kupantu, sɪ í layasi-mɛ na paa wei í yele ɪ yaasi isayav.

4

Pa yaa Piyeē na Yohaani ke nǫnɔyɔ

¹ Piyeē na Yohaani pa tǝŋna samaa ke yǝɔtǝnav ke mpv, ilena kǝtalaa na lǝɔ tǝsɛɛle tǝŋlaa nyvuv tv na Satusee nyǝma pa tala. ² Mǫrúy pǝ sala-we. Pǝ taya pulv tillaa sǝsaa naale ná sɛyɛsaya samaa sɪ Yesu fema. Mpv tǫ sǝtaa ka tɛ na pá fe. ³ Tǝnaya Yuta nyǝma kpa-we na pá takɪ-wɛyɛ salǝka, sɪ pǝ fema ilɛ paa cǝkǝna. Pǝ taya pulv, saa unɪ tǫ pu tǝma taanuvu. ⁴ Paa na mpv mpa pa niwa Piyeē faaci tǫ, pa payǝle mǝwa. Halǝna mǝlaa mpe pa taa apalaa tapa isv iyisi kakpasɪ (5000) ke mpv.

⁵ Tev fema, ilena Yuta nyǝma sǝsaa na nyvuv nyǝma na lǝɔ Tǫm sɛyɛsǝlaa sǝsaa, pa koti Yosalem. ⁶ Pǝ kpayav isv kǝtɔlv sǝsǝ Ana, na Kayifi, na Yohaani, na Alǝkǝsǝntǝli-wɛyɛ mpv na kǝtɔlv sǝsǝ lɔlvuv nyǝma tǝna. ⁷ Ilena pá lǝsɪ tillaa sǝsaa na pá kǝna-wɛyɛ pa hɛku taa, na pá pǝɔsɪ-we sɪ: Mpi unɪ í lapa isǝntǫ tǫ, awe heela-mɛ sɪ í la mpv? Na awe toŋ taa ké ɪ tu lapǝna mpv?

⁸ Tǝnaya Feesuvu Nanŋtv toŋ kulǝna Piyeē na í tǫ-we sɪ: Tǫv, tǝtv sǝsaa na nyvuv nyǝma mɛ, ⁹ sarja pa pǝɔsǝyɪ-tuvu kupantu nti tǝ lapa kaakalaya tǫ tǫ tǫm, na isǝna tǝ lapa na ká kulɪ tǫ. ¹⁰ Ilɛ pǝ wɛɛ sɪ í nyɪ

təm ntəyi mə tənə. Iseylə yəlaa tənə í nyi-ti tətə si, Nasaletí Yesu Kilisiti wei í kama səm tesika tətə na lə səsi-í tə, í toŋ taa ké yulə uŋe í hika í ti na í naa-í mə heku taa ké isəntə. ¹¹ Na Yesu uŋi í təm ke pa ŋmaawa lə təm taa si:

Nmalaa mə, í ka ləwa pələ nte tə,
ńtə tə pəsəna nteye kite tē pələ səsəle.

¹² I tike təkəŋ í yakəna yəlaa nyəŋ. Pə taya pulə, hətə tənə tə paasi, ləntə fəi antulinya tənə taa nte lə hula yəlaa si tə yaa-tə na pə ya tá nyəŋ tə.

¹³ Mporó kotuyə səsaa mpe pa nawa isəna Piyee na Yohaani pa yəŋətəna apalətu tə, ləna piti kpa-weye səsəm. Pə taya pulə, pa mayamaya pa nyəma si Piyee na Yohaani pa ké yəlaa ke yem ké, pa ta la ceu nəŋəlu. ləna pá tətə si paa ké Yesu təŋlaa. ¹⁴ Pácó yulə wei í ka hika í ti tə, í səŋa pa isəntə tənə. lə pa ta nyi nti paa yəŋətə tə. ¹⁵ ləna kotuyə səsaa tə Piyee na Yohaani si pá lu təhəle taa. Pə kaasa mpe ləna pa niki tə saawala. ¹⁶ Si: Isənaya tii lana yəlaa panə uŋi? Pə taya pulə, Yosalem yəlaa tənə tēma nyəm si mpe pa lapəna piti təmle səsəle tənə, pácó pə fəi tu kpeesi. ¹⁷ lə tii kisina-weye təpələpələ si ye pa tasa nəŋəlu Yesu hətə tənə tə təm heeluyə paa na. Pə taa kəw na tə təm səsəi yav ke yəlaa taa.

¹⁸ Mporó kotuyə səsaa yaa Piyee-we, na pá kisina-we təpələpələ si pá taa tasa Yesu hətə ńtə tə təm yəŋətuyə yaa seyesuyə ke paa fəŋ mayamaya.

¹⁹ Mporó Piyee na Yohaani pa cə kotuyə səsaa mpe si: Mə mayamaya í mayasi-təyi mə taa na í na. Pepe kəla teu ke lə isəntə? Meye tə se yaa lə? ²⁰ Ama nti nti tá niwa na tə nana ta isə tə, ta kaa pəsi na tə su tə yəŋətuyə.

²¹ Mporó Kotuyə səsaa mpe pa ta nyi isəna mpi paa la Piyee-we tə. ləna pá tasa-weye kpaaləy ke teu na pá yele-we. Pa ta hiki mpi pə tətə paa hə pa ŋkpaŋuyə tə. Mpi pə tətə tə, yəlaa tənə səŋaya lə ké pə tənə mpi pə lapa mpv tə pə tətə ké. ²² Apalə wei uŋi piti təmle lapa na í hiki alaafəya ke mpv tə, í ləlu yə pusi ka kəla nule.

lə səlaa sələmuyə

²³ Kotuyə səsaa yela Piyee na Yohaani ləna pá tē kpakpa ke pa taapalaa kiŋ, na pá keesi-weye tə tənə nti kətəlaa səsaa na

nyuyə nyəma pa yəŋətə tə. ²⁴ Pələ pa nti-təyi mpv, ləna pa tənə pá sələm lə si: Hai, Taca, nyá lapəna isəntə na atə na tēŋku na pə tənə mpi pə we pə taa tə. ²⁵ Nyá yelina na Feesuyə Nəŋtu tu nyá təmle tu ta ləŋce Tafiiti nəŋə taa ké təm na í yəŋətə si:

Pepe tətə ké piitimnaa cuka pə taa na kalampaani ké mpv?

Pepe tətə ké yəlaa ná paasəna nəŋhe tē kuuu ke yem ké mpv?

²⁶ Atə awulaa səsaa kəla təŋ.

Tətu təkəlaa ná pələ nəŋə

na pá kulí Taca na í Mesii pa tətə.

²⁷ Tampəna tətə, Heləti, na Pəŋsi Pilatí, na muula, na Iseylə piitim nyəma pa pələ nəŋə ke nyá təmle tu nəŋ tu, wei n ləsaa si í la Mesii tə, í tətə ké icate tənə tə taa.

²⁸ Mpi tuu ləŋ nyá toma taa n nəkaa na í mayasi na í su tə, pə mayamaya ke pa lapa təkəle. ²⁹ Taca, pənəntə nyəni kpaaləy mpi pa kpaala-tu na isələ kuśeemle tə, na í yele na nyá təmle nyəma tá tə heeli nyá təm na tu nyəŋna puləy paa pəcə. ³⁰ Tu nyá niŋ na kūtəntənaa hikiyi alaafəya, na í yele na yəlaa naaki nyá kəkələ nyəm na nyá piti tēma ke nyá təmle tu nəŋtu Yesu toŋ taa.

³¹ Tillaa tēma sələmuyə, ləna ləntə nte tə taa paa kotaa tə tə sele. Mporó Feesuyə Nəŋtu toŋ kuləna pa tənə. ləna pá su lə təm heeluyə na paa nyəŋna pulə.

lə səlaa taləyi pa tənaya pa wəna

³² lə səlaa kpekələ tənə ka kaa lotu na ləmayasələ kuləmtələ ké təkpataa. Pa taa nəŋəlu taa fəŋasəŋi na í nyənəŋi í kuwenam isə í tike í nyəm. Ama pa nyənaya pə tənə mpi paa wəna təŋə isə pa tənə pa nyəm.

³³ Tillaa keesayaa Taca Yesu fem təm na apalətu ké, na lə ká we pa tənə pa waalí ké teu. ³⁴ Pa taa nəŋəlu taa ləŋ pulə. Pə taya pulə tətə, mpa paa wəna tətənaa yaa tēsi tə pa pēetayaa ké na pá kəŋna pə liyitee, ³⁵ na pá celəyi tillaa. Ye pə caala wei pa waasəna-í.

³⁶⁻³⁷ Mpv uŋi pə yelina Lefii tu nəŋəlu, wei pa yaakaya si Yosəfu na pá lula-í Sipili tə, í pēta í tətə natəli na í məŋna pə liyitee na í cəla tillaa. ləŋyi tillaa ka cuyusaa si Paanapasi. (Apalətu halə ke pa yaa mpv na pa tē taa.)

5

Ananiyası na ı alu Safila pa təm

¹ Mǝpǝyǝ apalı nǝyǝlǝ ılé, pa yaa-ı sı Ananiyası, na ı alu sı Safila. ı peeta pa tǝtu natǝlı na ı alu wena pǝ nyǝm. ² ı tǝma pǝstǝyǝ, ılǝna í faya liyitee taa na í su. ılǝna í pona wena a kaasaa tǝ, na í cǝla tillaa na ı alu wena pǝ tǝnaya mpǝ pǝ nyǝm. ³ Tǝnaya Piye pǝssa-ı sı: Ananiyası pepe tǝw kǝ Satani hika-ŋ mǝpǝyǝ katatǝlaya, na ı kaası nyá tǝyǝ tǝtu nti n pǝetaa tǝ tǝ liyitee, na ı puyusi Feesuyu Nanŋtu? ⁴ N taa pǝetata-tı tǝ, nyá tǝtu kǝ mǝe. Na n tu tǝma-tǝyǝ pǝstǝyǝ tǝ, awe tı liyitee, pǝ tǝya nyá? ıle isǝnaya pǝ lapa na ı paası na ı mayası nyá taa na ı la yaası isayav unǝ ı taka? ıso kǝ ı puyusaa pǝ tǝya yǝlaa se.

⁵ Ananiyası nu tǝm tǝne unı, ılǝna í hoti na ı sı. Mǝpǝyǝ pǝ lapa pa tǝna mpa pa nu tǝm tǝne unı tǝyǝ keniŋa nakǝlı pǝ tu fǝi. ⁶ ılǝna ifepiya kulı na pǝ takı-ı puuyǝ na pǝ pona-ı pim.

⁷ Pǝ lapa laasaya isu kalǝfunaa tooso, ıle Ananiyası unı ı alu suwǝyǝle. Ama ı ta nuta nti tǝ tema lapu tǝ. ⁸ Mǝpǝyǝ Piye pǝssa-ı sı: ı peeta mǝ tǝtu nti tǝ tǝ liyitee tǝnayǝlǝ? Heeli-m.

ılǝna Ananiyası alu cǝ sı: Anǝyǝle mpǝ.

⁹ Tǝnaya Piye yǝyǝta-ı sı: Isǝnaya mǝ lapa na ı kpǝnti na ı paası na ı huı sı ı mayasǝyǝ Tacaa Feesuyu Nanŋtu sı ı naa ı waalı? Nyǝni, mpa pa pima nyá paalı tǝ pa tǝma kǝnte, mpeyele nǝnǝyǝ tǝe. Paa tǝesi nyaya tǝenav.

¹⁰ Tǝnaya Ananiyası alu unı ı hota Piye nǝhǝe tǝe kǝ kpakpaa na ı sı. Ifepiya suıwa, ılǝna pǝ mayana ı sǝpa. ılǝna pele pǝ kpaŋa-ı na pǝ polo pǝ pimi-ı ı paalı kǝŋkǝŋ taa. ¹¹ Mǝpǝyǝ tǝm nti tǝ lapa Yesu seǝlaa kpekǝle tǝna na mpa pa nu-tı tǝ pa tǝnaya keniŋa nakǝlı pǝ feina.

Piti tǝma payǝle tǝŋna lapu

¹² Tillaa lapa ıso kǝkǝlǝ nyǝm, na piti tǝma payǝle kǝ yǝlaa hǝku taa. ıso seǝlaa tǝna kotaya Salumǝŋ sakaya sǝsaya tǝe.

¹³ Samaa puıulaya-weye pǝ tu fǝi, paa na mpǝ yulı kpai tu ke yem nyarǝyǝna pa taa suıu. ¹⁴ Ama apalaa na alaa samaa mpa pa mukaya Tacaa tǝm na pǝ sǝdsǝyǝ ıso seǝlaa kpekǝle tǝw tǝ, pa nyǝŋ tǝŋna hukuyu ke sǝsǝm. ¹⁵ ılǝna yǝlaa náa suı kutǝntunaa ke lunav, na pǝ husı-weye katonaa na

nyaalǝŋ tǝw kǝ hǝpǝe nǝdsı, sı ye Piye tǝekǝna tǝna, ı ıleemuyǝ mayamaya tu tokina kutǝkinav ke pa taa lelǝa. ¹⁶ Yǝlaa samaa lukayana Yosalem cǝlǝ acalǝe taa na pǝ kǝŋna kutǝntunaa na mpa alǝyaa cǝdsaya tǝ, na pa tǝna pa hikiyi alaafaya.

Tillaa tǝyǝ kuyǝŋ

¹⁷ Tǝnaya ıseǝemle kpa kutǝlu sǝsǝ ke sǝsǝm ke tillaa tǝw, na ı kiŋ ǝayalaa tǝna mpa pa kǝ Satusee kpekǝle nyǝma tǝ. Halǝna pǝ huı sı paa kulı pa tǝw. ¹⁸ Mǝpǝyǝ pa kpa tillaa na pǝ takı-weye timpi pa tǝkǝyǝ samaa tǝna tǝ. ¹⁹ Ama Tacaa ıstǝtaa tillu nǝyǝlǝ kǝma ahoı taa na ı tulı salǝka nǝnǝdsı, na ı lǝsı tillaa. ılǝna í heeli-we sı: ²⁰ ı polo ıso tǝseǝle taa takaa na ı keesi samaa ke layasuyǝ mpaav kǝne ku tǝm.

²¹ Mǝpǝyǝ tillaa lapa nti ıstǝtaa tillu heela-we tǝ. Pa kulı tanarǝ ahula tǝe na pǝ polo ıso tǝseǝle taa na pǝ niki waasu lapu.

Tǝnaya kutǝlu sǝsǝ na ı kiŋ ǝayalaa tǝna pa kota Yuta Kutuyu sǝsǝw nyǝma. ılǝna pǝ tili sı pǝ lǝsı tillaa ke salǝka taa na pǝ kǝna. ²² Waatu wei filisinaa ná tala salǝka taa tǝ, pa ta mayana-we. ılǝna pele pa mǝlı kpakpaa na pǝ heeli huıle sǝsǝa mpe sı: ²³ Tǝ talaa na tǝ mayana salǝka nǝnǝdsı kalǝsa mpǝ tǝkǝŋkǝŋ, na tarǝlaa náa sǝŋa pa tǝsǝŋlenaa ke nǝnǝdsı tǝna. Ama tǝ tulı nǝnǝdsı, ıle nǝyǝlǝ fǝi pǝ tǝa.

²⁴ ıso tǝseǝle tarǝlaa nyuyǝ tu na kutǝlaa sǝsǝa pa nu mpǝ, ılǝna tillaa mukuyǝ mpi pǝ tu-weye piti ke teu. Halǝna pa ta nyı mpi tǝm tǝne tii tǝna tǝ. ²⁵ Tǝnaya nǝyǝlǝ ná lu yem na ı heeli-we sı: ı nawaa, mpa unı ı ka tu salǝka tǝ, pa wenna nteye ıso tǝseǝle sǝsǝle taa na pǝ lakı yǝlaa ke waasu.

²⁶ Mǝpǝyǝ tarǝlaa nyuyǝ tu unı na ı yǝlaa pa polaa na pǝ kǝna tillaa tǝhǝe. Pǝ tǝya pulı tǝw, paa wena yǝlaa sǝyǝntı sı pǝ taa kǝw pǝ yoo mpeye pǝe.

²⁷ Tarǝlaa nyuyǝ tu tǝna tillaa, ılǝna pǝ sǝŋsı-weye tǝhuıle taa, na kutǝlu sǝsǝ suı-weye tǝm pǝdsuyǝ. ²⁸ Tǝnaya ı tǝma-we sı: ısu tǝ kisina-me tǝsǝyasaya sı ı taa tasa apalı unı ı tǝm ke yǝyǝtǝyǝ ya? Na pepeyele ı lapa ıstǝntǝ? ı yasa mǝ seyesuyǝ ntǝ Yosalem ıcate tǝna tǝmam, na ı caa ı mǝŋna ı sǝm tǝm ntǝ tǝ nyǝŋ taa.

²⁹ Ntǝna Piye na tillaa lelǝa pa cǝ kutǝlu sǝsǝ sı: Pǝ weı sı ıso kǝ tǝ se, pǝ tǝya yǝlaa.

³⁰ Ta caanaa caanaa ıso feesa Yesu wei unı

mə kama tesika tōo na í sí tō. ³¹ Íso kusa í nyuyu na í cayasi-ı í kəŋkəŋ taa, na í lapı-ı wulav na waasulv səsə, sı pá la na lseyeli nyéma layası tənte na lso husı pa isayatu. ³² Tə ké pə tənə mpi pə lapa mpv tə pə aseeta nyéma. Pə taɣa tá tike. Ama tá na Feesuyu Nəŋhtv wei lso ha mpa mpa pa nukəna-ı təɣo.

³³ Kotuyu səsəw kotilaa mpe pa nu mpv, ləna pa pááná huu səsəm, haləna pa caakaya pa kv tillaa səsə. ³⁴ Ama pa taa ka we Falisa nəɣəlv wei pa yaa sı Kamaliyee tō, ı ké pa lso Təm seɣesəlv səsə, na yəlaa seekaya-ı. Mprúyó ı kulaa na í səŋ hvule taa, na í tō sı pá ləsi tillaa na awalı tōo na páćó. ³⁵ ləna í heeli kotilaa sı: lseyeli nyéma me, í la laakalı na mpi í caa í la yəlaa panə tō. ³⁶ Matəŋ wulenaa taa ké Teutasi kulaa na í nyənı ı ti isu yəlv nəɣəlv, na yəlaa isu nasəle (400) təŋ ı waalı. Mprúyó pa kv-ı, na mpa pele pa təŋaya ı waalı tə pá ya ŋkaŋka, na pə tənə pə saalı yem. ³⁷ Ílé ı waalı ké Kalileə tı Yutaası ná kula kəkalıv waatu, na í təŋsi yəlaa kupiŋ ke ı waalı. Ama pa kv ílé tətə, na pá yası pa tənə mpa pa təŋaya-ı tō. ³⁸ Pə tōo ké pənəntə ma heeliyi-me sı, í taa paasəna yəlaa panə unı pa təm tətə. í yele-we na pá tēē. Pə taɣa pulv tōo, ye yəlaa kiŋ ke pa kookalı na pa təma lunaa, pı saalı ké. ³⁹ Ama ye tampana lso kiŋ ke pə lunaa, í kaa pəsi na í la-weɣe pulv. í la laakalı, pá taa kəw na í yoonə lso.

Mprúyó kotilaa mv Kamaliyee təm. ⁴⁰ ləna pá yaa tillaa na pá həkı-we, na pá heeli-we sı: Yesu təm í taa tasa mə nəwı taa ké luv. ləna pá yele-we sı pá tēē. ⁴¹ Mprúyó tillaa lu kotuyu taa na laŋhəlvmlə kuyv-we isu lso tənə-we na í yele na pá ná kunyəŋ ke Yesu tōo tō. ⁴² Paa ifemle nte, pa ta hēesi Yesu wei ı ké Mesii tō ı Laapaalı Kupəŋ heeluyv, na waasv lapv ke tēesi taa na lso tēsēle taa.

6

Yəlaa naatosompəɣəlaya ləsvuyv

¹ Waatu unı ı taa Tacaa təŋlaa təŋna səsəsvuyv. Mprúyó pə lapa təmaɣa ke Yuta nyéma mpa pa yəɣətaɣa Kələeki təm tə na tətə Yuta nyéma pa hekv, sı tətə Yuta nyéma u paasəɣəna mpe pa leelaa ke teu ke paa ifemle nte tə təɣənaɣa taluyv taa. ² Tənaɣa tillaa naanwə na naale unı ı kota

Tacaa təŋlaa kpekəle tənə na pá tə-we sı: Pə ta mvna sı tē yele lso Təm paasənəv na tá lakı kətəɣəŋ təm. ³ Pə tōo tō, apalaa me, í nyənı na í ləsi mə taa ké yəlaa naatosompəɣəlaya, mpa yəlaa sama na Feesuyv Nəŋhtv təŋ tōo pa kiŋ na pá wəna ləmaɣasēē ke səsəm tō, na tá tv-weɣe təmle tənē. ⁴ ləe saa unı tād hiki cayale na tá paasəɣəna lso sələmvuyv na waasv lapv ke tam.

⁵ Mprúyó pa kpekəle tənə laŋle hēena təm ntı, ləna pá ləsi ltiyēni. Yəlv unı ı tisa ı yuyv ke lso tōo ké teu, na Feesuyv Nəŋhtv təŋ tōo ı kiŋ. Pa ləsa tətəɣə Filipv, na Pulukulv, na Nikanəw, na Timəŋ, na Paləmenası, na Antiyəka Nikolaa, wei ı ka svv Yuta nyéma mpaav taa ké kusv ke hatoo ləŋ tō. ⁶ ləna pá pona-weɣe tillaa kiŋ, na pele pá sələməna-weɣe lso na pá tənı pa tōo ké niŋ.

⁷ Mprúyó lso Təm təŋna yekuyv na tə puki, na Tacaa təŋlaa nyəwə təŋna səsəsvuyv ke səsəm ke Yosalem taa. Haləna kətəlaa paɣav tisi na pá mv Yesu təm ke teu.

ltiyēni kpav

⁸ lso we ltiyēni waalı na í hikiyi toma ke səsəm, na í lakı piti təma na lso kəkəlv nyəm ke yəlaa hekv taa. ⁹ Mprúyó Yuta nyéma təkətile nte pa yaa sı Yomaa Kuhetaa təkətile tō, tə taa yəlaa napəli mpa pa ké Silēni na Alekəsantiliı nyéma tō, pá na Silisii na Asii tətə pə Yuta nyéma napəli pa kula ltiyēni tōo, na pá na-ı pá svv təm həm taa. ¹⁰ Ama ltiyēni kəla-we na təm. Pə taɣa pulv, Feesuyv Nəŋhtv hana-ı ləmaɣasēē na í yəɣətaɣəna. ¹¹ Mprúyó yəlaa mpe pa ha yəlaa ke liyitee sı pá yəɣəti sı: Tə nuwa ı saɣata Moisi na lso. ¹² Na pa səsə yəlaa na nyuyv nyéma na lso təm seɣesəlaa səsəa, na pele pá kulı ltiyēni tōo, na pá kpa-ı na pá pona-ı təhvule səsəle taa. ¹³ Mprúyó pa caa yəlaa napəli sı pele pá suu ltiyēni ke təm sı: Apalv unı ı saɣatəyi tá lso tēsēle səsəle kupante tənə na lso Təm ke tam ké. ¹⁴ Halı tə nu ı yəɣətaa sı: Nasaletı Yesu unı ı ká yəkı tá lso tēsēle səsəle tənə, na í layası kətasi nsi Moisi naa hula-tv tō.

¹⁵ Mprúyó təhvule taa cayalaa tənə pama ltiyēni tōo ké isē, na pá ná sı ı isentaa mv isətaa tillu weətv.

7

Itiyeeni waasu

¹ Tənaɣa kətulu səsə pəəsə Itiyeeni si: Tampana pə lapa mpv? ² Mṗúyó Itiyeeni cawa si: Ma tɛtɔnaa na ma caanaa mɛ, í tɔ ɣkpaɣɣ na í nu. Teeli lso lu ta caanaa caanaa caa səsə Apələham tɔw kɛ í ka wɛw Mesopotami na pə́cɔ́ í kuləɣi na í puki Halan ke caɣav tɔ. ³ Na í tɔmɪ-ı si: Kulɪ na n yele nyá tɛtu na nyá nyə́ma. Maa huli-ɣ tɛtu nti tɛ taa n ká polo n caɣa tɔ. ⁴ Mṗúyó Apələham kula Kalətee tɛtu taa na í polo í caɣa Halan. Apələham caa səpa, ulena lso ləsi-ı Halan tənə na í kənə-ı timpi mə wɛ kayana isəntɔ tɔ. ⁵ Lso tá ha-ı tɛtu nti tɛ taa kɛ pulu mayamaya. Paa tɛliya si í sopi sopuyə mayamaya. Ama lso tɔma-ı kutəm kɛ si ı ká ha-ı tɛtu nti. ı mayamaya ı piya ká tənə na pá tı-tı tətəɣɔ ı səm waali. Pə́cɔ́ waatu unı Apələham fəina pəyaya. ⁶ Ile nti lso heela-ı təɣələ si: Nyá piya ká caɣa caɣalətu ke leləa tɛtu taa, na pələ paa la-wɛɣe yomaa. Paa tu-wɛɣe wahala ke pusi nasələ (400) təcu kɛ tənə. ⁷ Ama lso tɔma si ı ká pəəsə piitim mpi pu tu-wɛɣe yomle ke mpv tɔ. Pələ pə waali ile paa lu tənə na pá kɔw tɛtu tənə unı tɛ taa na pá paasənə lso sɛɛv. ⁸ Mṗúyó lso lapa na peluɣu pəsi Apələham ke kətaya ɣka kaa təəsəɣi-ı nti í na lso paa yəɣətəa na pá su tɔ. Pə tɔw kɛ Apələham kəma í luli lsaaka tɔ, ı pələ-ı ı kuyɛɣ pələfɛi naanɔwə wule. ulena lsaaka náa pəli mṗúyó Yakəpu, na Yakəpu ná pələ mṗúyó ı piya naanɔwə na naale mpa pa ke ta kpeka caanaa caanaa səsəa tɔ.

⁹ Ta caanaa caanaa mpe pa lapa Yoseefu ke isəsɛmle na pá pɛɛti-ı, na pá pona-ı Icipiti ke yomle. Ama lso ka wɛ Yoseefu waali, ¹⁰ na í yapa-ı ı wahalanəa tənə taa. Pə kəma na Yoseefu tala Icipiti wulav səsə kiɣ tɔ, lso lapa na wulav lanle hənə ı yaasi na ı laɣatv. Halənə Icipiti wulav nana-ı kufənɛ kpav, si í nyənəɣi Icipiti tɛtu tənə na ı mayamaya ı təyaya pə tɔw. ¹¹ Mṗúyó nyəɣəsɪ anaam lu Icipiti na Kanaaɣ pə tɛtu tənə taa. Pu haɣa teu kɛ təkɔɣkɔɣ halənə ta caanaa caanaa mpe pá pɛɛki mpi paa təɣɔ tɔ na pá kpisi. ¹² Pə kəma na Yakəpu nu si təɣənaya pee wɛ Icipiti, ulena í kusɪ tá caanaa caanaa mpeɣe təm kancaalaya nyəm na í tili. ¹³ Pa kəma na pá məli təm naale nyəm, ulena Yoseefu lá na ı taalɔnaa nyəm-ı. Na pə lapa tɔtɔ na

Icipiti wulav səsə mayamaya náa cəkənə ı piitim. ¹⁴ Mṗúyó Yoseefu tila ı caa Yakəpu na ı nyə́ma tənə waali na pá kɔw. Pa wɛ yulɔnyɔɣɣ nutoso na naanɔwə na kakpası. ¹⁵ Mpv pə lapənə Yakəpu nana Icipiti pote, na í caɣ í si tənə. Ta caanaa caanaa ná səpa tənə tɔtɔ. ¹⁶ Pa kpakaya-wɛɣe na pá mələɣənə Sikem, na pá piɣ-wɛɣe pələav ɣku Apələham ka yapa Heməw nyə́ma kiɣ na liyitee tɔ kv taa.

¹⁷ Pə kəma na pá tala nti lso ka təma si ı ká la Apələham tɔ tə lapv tɔ, tá piitim nyə́ma hukə səsəm, pa pəɣav ke Icipiti wɛ səɣəntv. ¹⁸ Mṗúyó wulav səsə kufalv nəɣəlv ná caɣaa, ílé ı taa nyı Yoseefu. ¹⁹ Wulav unı ı lapa tá piitim ke acilayatv. ı tu ta caanaa caanaa ke wahala ke teu na kucəalɔɣv, si pá lɔ pa aɣulmnaa na pá si. ²⁰ Waatu unı ı taa kɛ pa lula Moisi. ı ka kɛ pəyaya kupaɣka ɣka ka te lso kɛ teu tɔ. Mṗúyó Moisi nyə́ma tɔw-ı isətɔnaa tooso kɛ pa tɛ. ²¹ Pə kəma na pá lɔ-ı tɔ, Icipiti wulav səsə pələ hiina-ı na í tɔki-ı isu ı mayamaya ı kululu. ²² Mpv pə lapənə Moisi nyə́ma Icipiti nyə́ma nyəm tənə. Halənə í lá yulv wei í yəɣəta nti tu hotiyi atɛ tɔ, na í pəsə təma.

²³ Pə kəma na Moisi pusi tala nulɛ, ulena í hɔv si ı ká polo na í wiili ı lɛɣɛli nyə́ma leləa. ²⁴ Moisi polaa ulena í mayana Icipiti tv nəɣəlv í lakı pa taa nəɣəlvɔv mɔsvɣ. ulena í mv wei pa lakı mṗúyó mɔsvɣ tɔ ı təm na í suna ı tı, na í lɛɛti Icipiti tv, na í caɣ í kv-ı. ²⁵ Moisi ka nyə́maya si ı lɛɣɛli nyə́ma ká nyı si unəɣi lso ləsaa si ı waasi-wɛ. Ama pələ pa ta nyı mpv. ²⁶ Kv fema ulena í mayana lɛɣɛli nyə́ma naale na pá makı, ulena í polo pa loluɣv. Na í tɔ-wɛ si: Apalaa mɛ, mə kulvm kɛ, ile pepe tɔw kɛ í lakı təmaya mɔsvɣ? ²⁷ Ama mɔsvɣtv wei ı lakaya ı təɣəntələ ke mɔsvɣ tɔ ı nyasa-ı təm si: Ma na-ɣ, tá wulav na tá təm hɔvlv. ²⁸ Tete n tɛma Icipiti tv ke kuyv təɣələ sɔɣa n nyə́ma si n ká tɛəsi ma na? ²⁹ Moisi nu mpv, ulena ı se kpakpaa na í polo í caɣa Matiyar tɛtu taa. Matiyar tənaya ı lula apalv piya naale.

³⁰ Pə kəma na pusi nulɛ cəw, ile kuyaku nakulı ı wɛ wulaya tɛtu taa kɛ puɣv Sinayi kiɣ. Mṗúyó hotiya nakəlı ka svv kəkə mɔsv, ulena isətaa tillu lu ı tɔw kɛ hotiya ɣkɛ ka kəkə taa. ³¹ Moisi nawa mpv, ulena pá lapı-ı piti. Tənaya ı tuusaa si ı wiiliɣi teu, ulena í nu Tacaa nəɣv si: ³² Mayalɛ nyá caanaa

caanaa lso, Apolāham na lsaaka na Yakəpu pa lso. Tənaɣa səɣəntu kpa Moisi ke səsəm na í seliyi, haləna í kpisi nyənuyu. ³³ llena Tacaa tō Moisi sɪ: Wəɣosi nyá ntəŋkpala, timpɪ taa n səŋa mpv tō pə ké tɛtu kate nyəntu ké. ³⁴ Ma nawa ma yəlaa mpa pa we lcipti tō pa wahala, ma nu pa wula. llena má tii sɪ ma yakɪ-we. Təv, kulɪ, ma tiliyi-ŋ lcipti.

³⁵ Moisi wei unɪ ɪ tɔm lseyeli nyéma ka kisa təkpatəkpata na pá tɔmɪ-ɪ sɪ: Tə na-ŋ, tá wulav na tá tɔm hɔvɔl tō, kɔlɔm unəyi lso tayaana kusɔv na í tili pa kiŋ, sɪ í la pa wulav na í waasi-we na isətaa tillu wei ɪ ka lu ɪ tɔɔ ké hotiya kiŋ tō ɪ tɔŋ taa. ³⁶ unɪ ɪ lapəna piti təma na lso kəkəɔl nyəm na í ləsi-weɣe lcipti tɛtu taa. ɪ lapa mpv tɔtɔɣo səsəncasi tɛŋku taa na wulaya tɛtu taa, halɪ pusi nule. ³⁷ Moisi unɪ ɪ heelina lseyeli nyéma sɪ: lso ká kɔna-meɣe lso kuyɔɣɔtɔtu tɛləsɔl nyəɔl wei ɪ we isu má, na ɪ ká we mə mayamaya mə piitim tɔ tō. ³⁸ Kulɔm unɪ ɪ ka wenna lseyeli nyéma mpa paa kota wulaya tɛtu taa tō pa kiŋ. í na isətaa tillu wei ɪ ka yɔɣətəna-ɪ puv Sinayi tɔɔ tō pa wenna tá caanaa caanaa kiŋ ke təne unɪ. Moisi unɪ ɪ muna lso tɔm nti tə lakɪ təmle ke səsəm tō sɪ ɪ tɛləsəyi-tv.

³⁹ Ama tá caanaa caanaa ta nuna-ɪ. Pa kisa-ɪ na pá kpaɣa pa laakaləna na pá məŋna lcipti. ⁴⁰ Haləna pá yɔɣɔti Aləŋ sɪ: Lu-tvɔv tɔv na tɔ nyənəyi-kv. Pə taya pɔlɔ, tə ta nyɪ mpi tá lcipti taa ləsəɔl Moisi tɛmnaa tō. ⁴¹ Ḿpɔ́y pa lupa naule na pá pəsi-tɛɣe pa tɔv na pá laa-tɛ. Haləna pá yəɔləna pa niŋ kulupum mpəyi teu.

⁴² Ḿpɔ́y lso lapa-weɣe awusa na í ye-le-we sɪ pá nyənəyi isətɔlvɔŋasi ke pa tuŋ, isu paa ŋmaav lso kuyɔɣɔtɔtu tɛləsəlaa takəlasɪ taa tō sɪ:

lseyeli nyéma me,
maya í lapa kɔtasi na í fɛni
wulaya tɛtu taa ké pusi nule taa?

⁴³ Aa, tɔv Moləki cokəle na mə tɔv Lefaj isətɔlvɔŋa lɛsəvɔv ke í kpaɣaa na í paasəɣəna.
ɪ tənaya mpv, pə taya wei í lupa sɪ
í təŋəyi tɔɣəle?

Pə tɔɔ ké maa ye-le na pá pona-meɣe
Papiloni,
haləna í tɛ pə waali.

⁴⁴ Wulaya tɛtu taa təne unɪ tá caanaa caanaa ka wena cokəle, na tə taa na seliya

kpaatanaa. Paa sika-tɛɣe teitei ké isu lso ka heeluyv Moisi tō. Teitei isu nte tə taka Moisi ka nawa tō. ⁴⁵ Tá caanaa caanaa cɛla-tɛɣe pe-le pa waali nyéma. llena pe-le pá kpenna-tɛɣe timpɪ Yosuwee tɛɛ-weɣe nəɣo na lso yasɪ piitimnaa ke pa isəntaa na pá tɔɣo tɛtu tō. Na tá we tənaya mpv, haləna Tafiiti waatu. ⁴⁶ lso laŋle hɛəna-ɪ teu, llena Tafiiti náá sələmɪ-ɪ nəɣo, sɪ ɪ lakɪ unɪ wei ɪ ké Yakəpu lso tɔɣo tɛcayale. ⁴⁷ Pə na pə mpv tō, Salvməŋ ŋmana-ɪ kutuluyv ŋku.

⁴⁸ Ama pə taya isətaa lso səsə unɪ ɪ cakɪ kutuluv wei yəlaa niŋ ŋmawa tō ɪ taa se. Halɪ lso kuyɔɣɔtɔtu tɛləsɔl mayamaya yɔɣəta mpv sɪ:

⁴⁹ Tacaa yɔɣətaa sɪ:

isətənvɔv nté ma kumte.

Atɛɣele ma nəɣɛ təsule.

ɪle kutuluyv ŋku kv taka ké í pəsəyi na í ŋma-m?

Na leyele ma təhɛsəle?

⁵⁰ Pə taya má lapəna pə tənaya mpv na ma niŋ?

⁵¹ Təv, yəlaa mpa mə í tɛma keeluyv tō, mə laŋa lapa kpusəŋ na mə ŋkpaŋ tɛli na í kisi lso tɔm. í kpɛəsəɣəna Feesuyv Naŋŋtv ke tam, mə caanaa kate ke í kpaɣaa. ⁵² Mə caanaa naasa lso kuyɔɣɔtɔtu tɛləsəlaa mpe pa təna na pá sɔɔ kulɔm ké? Pa kv mpa pa heelaya sɪ tampana təŋlv unɪ ɪ ká kɔɔ tō. Kulɔm unəɣəle mə lapa kəlmətə ke nəɣəɔ na í kv. ⁵³ Halɪ meɣe isətaa tillaa tɛləsa lso kusəsɪtv. Pəyele ɪ caakɪ tə tɔkuvv.

Itiyɛni sɛm

⁵⁴ Yuta nyéma nu mpv, llena pááná huu pa taa, na pá sala pa niŋ ke Itiyɛni tɔɔ na pá taja. ⁵⁵ Ḿpɔ́y Feesuyv Naŋŋtv toma kuləna Itiyɛni ke teu. llena í teki ɪ isɛ na isə na í na lso teu səsəɔm na Yesu səŋa ɪ ntəɣəŋ tɔɔ. ⁵⁶ Tənaya ɪ tɔma sɪ: ɪ naa, isətənvɔv tulaa, na má naa Yɔlv Pəyaya na ká səŋa lso ntəɣəŋ tɔɔ.

⁵⁷ Ḿpɔ́y Yuta nyéma mapa kapusi ke teu, na pá təkɪ pa ŋkpaŋ na pá huli Itiyɛni. ⁵⁸ Na pá tuli-ɪ na pá luna ɪcəte waali, na pá svv-ɪ pɛɛ yəɣav sɪ pá kv-ɪ. Mpa paa ké pə aseeta nyéma tō, pe-le pa suna ifepu wei pa yaa sɪ sɔɔlv tɔɣo pa wontu. ⁵⁹ Pa təŋna Itiyɛni ke pɛɛ yəɣav, llena í sələmɪ sɪ: Tacaa Yesu kɛlɪ-m. ⁶⁰ llena í luv akula na í yɔɣətəna nəɣo səsəŋka sɪ: Tacaa, taa

nyəni pa isayatu tənə. ltiyeeni yəxəta mpv, llena í hēē.

8

¹ Səəli laŋle ka hēena ltiyeeni kuyv.

Wahala yasa Yesu sēelaa kpekəle

Kuyaku ŋkv kv maŋamaya ke pa svv Yosalem Yesu sēelaa kpekəle ke kunyərj tuyv ke teu. llena pa tənə pá ya Yuta na Samalii taa, na pə ye le tillaa tike. ² M̀p̀r̀ỳg̀ yəlaa mpa pa tənəx̄i lso mpaav ke teu tə pa pima ltiyeeni, na pá wii-í səsəm.

³ Ama pə yela Səəli ílé tə, Yesu sēelaa ke í tənəna luvv sɪ í lakɪ sakasaka. Teesi taa ké í suvakaya na í kpaaki apalaa na alaa na í təkəyi.

Filipv kpaaləyi Laapaali Kupaŋ ke Samalii

⁴ Mpa mpa pa ya mpv tə pa cəkəyaa paa le na pá heeliyi lso Təm Laapaali Kupaŋ.

⁵ Samalii icate ke Filipv ná polaa na í heeliyi tənə nyéma ke Mesii təm. ⁶ Piti təma nna Filipv lakaya tə samaa nu a təm na pá nana pa íse. Pə təw ké waatu wei í yəxətəyi, pa tənə tərpaɪ pa tuyv ŋkpaŋuyv ke teu. ⁷ Pə taya pulv, aləyaa kiisaya na pá seeki aləxəhilaa payale kiŋ na acamaa na kaakalasi payale hika alaafəya. ⁸ M̀p̀r̀ỳg̀ yəlaa laŋa huluma katatəlaya, haləna pə la icate nteye yuŋ.

⁹ Apalv nəxəlv naa we icate ríté tə taa ké hatoo ləŋ, pa yaaki-í sɪ Siməŋ. Apalv unɪ í lakaya toptopo təma ké, na pə lakɪ Samalii nyéma tənəyaa piti. l nyənəyaa í təyi səsə ké pə tii fəi. ¹⁰ Pə kpaŋav piya na pá polo səsaa tə pa tənə pa wutəyaa-í ké. Haləna yəlaa tənəyaa sɪ: lso toma nna pa yaa toma səsəna tə a tɔ ntə.

¹¹ llena pá wutiyi Siməŋ unɪ í waali. Pə taya pulv, í toptopo təma ka təmna-weye piti lapv ke hatoo ləŋ. ¹² Ama Filipv kəma na í heeliyi-weye lso Kawuləyaa na Yesu Kilisiti pə Laapaali Kupaŋ tə pa mv Laapaali Kupaŋ unəyi teu, haləna pá sə apalaa na alaa ke lso lum. ¹³ Siməŋ ílé í maŋamaya í muwa na pá sə-í lso lum. llena í svv Filipv ke tənəyuv na í nyənəyaa lso kəkələnəa səsaa na piti təma nna a lakaya tə na pə wə-í piti.

¹⁴ Tillaa mpa paa we Yosalem tə pa nuwa sɪ Samalii nyéma mv lso Təm, llena pá kusi Piyee na Yohaani na pá tili sɪ pá polo na pá ná. ¹⁵ Piyee pa tala tənə, llena pá sələmənə

Samalii nyéma mpeye lso sɪ pá hiki Feesuyv Nəŋhtv. ¹⁶ Pə taya pulv, Tacaa Yesu hətə tike ke paa yaawa na pá sənə-weye lso lum. lle Feesuyv Nəŋhtv ta tiita pa taa nəxəlv í təw. ¹⁷ Tənəyaa Piyee na Yohaani pa tənə niŋ ke pa təw. llena pá hiki lso Feesuyv Nəŋhtv.

¹⁸ Waatu wei Siməŋ nawa sɪ tillaa tənə-weye niŋ na pá hiki Feesuyv Nəŋhtv tə, í cəla-weye liyitee, ¹⁹ na í tə sɪ: í cəle maya mpv unɪ pə lapv tətə, na má tənə wei ké niŋ, puntu hiki Feesuyv Nəŋhtv ke mpv.

²⁰ Tənəyaa Piyee təma sɪ: lsenə mpi n huuv sɪ pa pəsəyi pá ya lso hate na liyitee tə, nyá na nyá liyitee í la yem. ²¹ N kaa na pulv cəkəka. Pəyele nyá paa maŋamaya tu fəi tənə unɪ tə taa. Pə taya pulv, lso isentaa nyá lotu ta te. ²² lle lə nyá huwee asayee anɪ, na í wiina Tacaa na í hulv-ŋ suulu na í tayanv-ŋ nyá huwee asayee anɪ. ²³ Pə taya mpv, ma naakuyv-ŋ tə, nyá na nyəŋ ké isu kakaya. lsayatu lapv təkənə-ŋ təkem.

²⁴ M̀p̀r̀ỳg̀ Siməŋ cə-we sɪ: Mu wiina-m na Tacaa, na nti í yəxəta mpv tə tə taa natəli í taa la-m.

²⁵ Tillaa mpe pa naale pa təma nti nti pa nawa təyə kəsəyuv na waasv lapv. llena pá kulɪ na pá məli Yosalem. Pa məlaya mpv tə, pa heeləyaa Laapaali Kupaŋ ke Samalii acaləe payale taa ké na pá tənə pote.

Filipv na ltiyopii tv pa təm

²⁶ Tacaa isətəa tillu nəxəlv heela Filipv sɪ: Kulɪ na í təŋ ilim mpətəŋ təw, na í katɪ hapəle nte tə lukɪ Yosalem na tə puki Kasa tə. Wəlaya tətə taa ké hapəle ríté tə fayənaa.

²⁷ M̀p̀r̀ỳg̀ Filipv kulaa na í tv mpaav. l tənəna pote, lə í nawa yulv nəxəlvuyvle. Sese ltiyopii yulv katəŋa nté. lni í ka kəna ltiyopii wulav səsə alv nyəŋ wei pa yaa sɪ Kantasɪ tə í akewe səsə, wei í nyənəyaa í kpancoou tənə təw tə. Apalv unɪ í ka luna Yosalem ke le lso sēv. ²⁸ l caya í kēkē taa, na í kaləyi lso kuyəxətətv teləsulv lsayii takəlaya taa na í tənəna kpente. ²⁹ Tənəyaa Feesuyv Nəŋhtv heela Filipv sɪ: Tə na í kpətəna kēkē unɪ.

³⁰ M̀p̀r̀ỳg̀ Filipv kpaŋa asewa na í tala í kiŋ, na í nu í tənəna lso kuyəxətətv teləsulv lsayii takəlaya taa ké kaləy. llena í pəsə-í sɪ: N cəkənə nti n kaləyi təyole?

³¹ M̐rúyú yulú katar̐a cō Filipu s̐: Ye n̐y̐ol̐u ta se̐y̐esi-m, is̐anaya maa la na má cek̐ana?

Ulena yulú katar̐a tō Filipu s̐: Kpa na n̐ caya ma kiñ. ³² Təm nti i kalaya tak̐alaya ŋke ka taa t̐y̐ole s̐:

Pa t̐eena-i is̐u pa t̐ekuy̐ona

heu ke nampay̐at̐ale tō.

I lapaya is̐u iw̐aya ŋka

ka hunt̐u pa k̐aaki na ká suma tō.

I suma m̐rúyú i ta cō nat̐ali.

³³ Pa t̐u-i taal̐am na pá k̐u i t̐əm ke p̐et̐at̐ale ke yem.

Awe ká p̐asi na í keesi i piitim t̐əm?

Pa tama i weesuy̐u tomle ke ate c̐ane.

³⁴ T̐anaya akewe un̐ i t̐oma Filipu s̐: La suulu na n̐ heeli-m, awe t̐əm ke l̐s̐o kuy̐ot̐utu t̐elas̐u keesi m̐pu? I may̐amaya i t̐əm yaa n̐y̐ol̐u ny̐entu?

³⁵ Ulena Filipu suv̐ y̐ot̐ut̐u, na í kpay̐a t̐əm nti un̐ apal̐u un̐ i kalaya m̐pu t̐o, na i se̐y̐es̐ana-i Yesu Laapaali Kupañ. ³⁶ Pa t̐əñna t̐ənt̐e ke m̐pu, ul̐ena pá tala tiili is̐ənt̐o, l̐um ka w̐e t̐anaya. M̐rúyú akewe un̐ i t̐oma s̐: Ny̐əni l̐um yee, n̐ kaa s̐-m l̐s̐o l̐um ke c̐əney̐e k̐pakpaa? Yaa p̐ə kaasa-m pul̐u?

[³⁷ Ulena Filipu cō yulú katar̐a s̐: Ye n̐ t̐ema ny̐á taa t̐əkpataa te, má s̐ə-ŋ ké.

M̐rúyú yulú katar̐a c̐owa s̐: Ma t̐ema ma taa s̐i Yesu Kilisiti ké l̐s̐o P̐ayaŋa ké.]

³⁸ T̐anaya yulú katar̐a s̐əjsa k̐eek̐e na Filipu na akewe un̐ pá t̐ii pa naale̐y̐e l̐um taa, na Filipu s̐-i l̐s̐o l̐um. ³⁹ Pa luna l̐um taa, ul̐ena Tacaa Feesuy̐u k̐eli Filipu, akewe un̐ i ta tasa-i keesuy̐u. M̐rúyú i t̐u i m̐paav na lañhul̐umle kuy̐-i. ⁴⁰ Ama Filipu ná tuta i t̐əyi Asoto, na í lak̐i waasu ke acal̐ee nna nna a taa i t̐əñnaa t̐o, hal̐ena í tala Sesalee.

9

S̐əli Layasuy̐u

(Tillaa Təmle 22:6-16 na 26:12-18)

¹ Ama S̐əli ná t̐əñna Tacaa t̐əñlaa kuy̐u k̐e̐esuy̐u na is̐əle kus̐eemle. M̐rúyú i kulaa na í polo k̐ətul̐u s̐əso kiñ, ² na í s̐ələm̐-i s̐: La-m tak̐alaya, na má pola Tamasi, na má may̐ana Yuta ny̐əma t̐əkitilenaa taa ké m̐pa pa t̐əñy̐i Tacaa m̐paav t̐o, paa apalaa paa alaa, ma k̐pa-we na má h̐əko na má pona Yosalem.

³ Waatu wei S̐əli w̐e m̐paav taa na í k̐ət̐əna Tamasi, ul̐e p̐ə luna is̐o kele na p̐ə

la i is̐ənt̐ə t̐ənyalulu is̐u k̐əko ke t̐əm kul̐um t̐əo na p̐ə ná na p̐ə c̐əona-i. ⁴ M̐rúyú i hota at̐e na í nu p̐ə p̐ə̐s̐əy̐i-i s̐: S̐əli S̐əli pepe t̐əo ké n̐ t̐uy̐u-m k̐uny̐əñ ke m̐pu?

⁵ T̐anaya S̐əli p̐ə̐s̐aa s̐: Tacaa ny̐aya aweye ye?

Ulena p̐ə cō S̐əli s̐: May̐a Yesu wei n̐ t̐uy̐i k̐uny̐əñ t̐o. ⁶ Kul̐i na n̐ polo icate taa, paa heeli-ŋ nti n̐ ka la t̐o.

⁷ M̐rúyú p̐ə t̐əmsa m̐pa pa t̐əñy̐a S̐əli t̐o na pá s̐əñ yem. Pa nuk̐aya p̐ə y̐ot̐ut̐u, ama paa naaki n̐y̐ol̐u. ⁸ T̐anaya s̐əli kul̐a at̐e na í ny̐əñy̐i yem u naaki. Ulena pá t̐əki i niñ taa na pá h̐əm̐-i na pá p̐ona Tamasi. ⁹ Na í caya kuy̐eñ toosoŋo yul̐umle t̐e, i ta t̐əy̐o, i ta ny̐əo.

¹⁰ Tacaa t̐əñl̐u n̐y̐ol̐u i ka w̐e Tamasi na pá yaa-i s̐i Ananiyasi. M̐rúyú p̐ə lapa-i is̐u toosee taka, na í ná Tacaa, na ul̐e i yaa-i s̐i Ananiyasi.

Na í t̐isi s̐: Tacaa may̐alo.

¹¹ Ulena Tacaa t̐əm̐-i s̐: Kul̐i t̐əwaka na n̐ t̐əñ hap̐ale nte pa yaa s̐i Kus̐iyisile t̐o, na n̐ suv̐ Yutaasi t̐əy̐aya, na n̐ p̐ə̐si Taasi icate apal̐u wei pa yaa s̐i S̐əli t̐o i t̐əo. I w̐e t̐əna na í t̐əñna l̐s̐o s̐ələm̐uy̐u. ¹² P̐ə lapa-i is̐u toosee taka, na í ná ny̐á wei pa yaa s̐i Ananiyasi t̐o, na n̐ suv̐ s̐i n̐ t̐əñy̐i-i niñ na i is̐e kul̐i.

¹³ M̐rúyú Ananiyasi t̐oma s̐: Tacaa, ma nu t̐əñlaa pay̐ale kiñ ke apal̐u un̐e i t̐əm, na i is̐ay̐atu nti t̐ə t̐əna i lapa ny̐á y̐əlaa ke Yosalem t̐o p̐ə t̐əm t̐əto. ¹⁴ K̐ət̐əlaa s̐əsa ha-i n̐y̐ə s̐i í k̐əo c̐əne t̐əto na í h̐əko m̐pa pa t̐əka ny̐á t̐əm t̐o.

¹⁵ T̐anaya Tacaa cō Ananiyasi s̐: Polo, ma l̐əsa apal̐u un̐əy̐i s̐i ma lak̐i-i na í heeliyi ma t̐əm ke piitimnaa na awulaa s̐əsa na l̐se̐y̐eli ny̐əma. ¹⁶ Ma may̐amaya maa hul̐əna-i k̐uny̐əməñ wei i ká t̐əy̐o ma ny̐uy̐u t̐əo t̐o.

¹⁷ M̐rúyú Ananiyasi t̐eewa. I k̐əma i tala t̐əy̐aya ŋke ka taa, ul̐ena í t̐əni i niñ ke S̐əli t̐əo na í t̐əm̐-i s̐: Ma taapal̐u S̐əli, Tacaa Yesu wei n̐ k̐əñy̐a na n̐ ná m̐paav taa t̐o, un̐ i tilina-m s̐i ny̐á is̐e í kul̐i na Feesuy̐u Nañht̐u toma haya ny̐á taa ké s̐ə̐əm̐.

¹⁸ M̐rúyú pul̐up̐onaa is̐u hutu taka k̐əla S̐əli is̐ənt̐əo ké k̐apakpaa na p̐ə hoti at̐e na í suv̐ nau. Ulena í kul̐i na pá s̐-i l̐s̐o l̐um. ¹⁹ Na í t̐əy̐o k̐ut̐əy̐u na í hiki toma.

S̐əli lak̐i waasu ke Tamasi

Səəlī caya Tacaa təhlāa mpa pa wē Tamasi tō pa cələxō wēe naale. ²⁰ M̄p̄ȳḡ Səəlī suu waasu lapu taa ké kpakpaa ké Yuta nyéma təkotilenaa taa. ¹ heelaya təfoo ké sī Yesu kéle tsə Pəyalu. ²¹ Na pa tənā mpa pa nu ¹ waasu unī tō, piti kpa-wē na pá tōj sī: Pə taya unī ¹ ka sēsəna isələ na mpa pa tōka Yesu tōm tənəyē Yosalem təyō kunyōj tuxu? Isu ¹ ka kōma cənē sī ¹ kpa-wē na í həkō na í pona kətəlaa səsaa ya?

²² Paa na mpv Səəlī ná tōjna waasu lapu na ¹ tōj səsəx̄ tam na pá puki. ¹ hūlayaa Tamasi Yuta nyéma sī Yesu kéle Mesii. ilena pá məli pələyē liyituyu, paa nyəj nti pá cō-¹ tō.

²³ Wēe lapa naale, ilena Yuta nyéma caya na pá tayani sī pá kv-¹. ²⁴ Ama Səəlī nu nti pa həkāa na pá su tō. Na icate kolujā nənəəsī taja ilim na ahoo sī pá hiki-¹ na pá kv-¹. ²⁵ M̄p̄ȳḡ ahoo naalı Səəlī ifalaa tu-¹ sətōkv səsəw taa na pá tisi-¹ na icate kolujā na í tēē.

TAKƏLAYA ņKA PƏƏLI
ņMAAWA
LOM
NYƏMA TƏ
 Kutulutu

Kələnti ıcatə taa ké Pəəli ka wə waatu wei ı yelaa na pá ņmaa takəlaya kanəyē Kilisiti nyəma mpa pa wə Lom tə. 1 hóláyí ka taa sı yelaa tənə lapənə isayatu, paa Yuta nyəma na mpa pa ta ke Yuta nyəma tə. 1 hulaa tətə sı Laapaalı Kuparj ké toma səsəəna ké, ı yakı mpa pa tənə pa mv-ı na pá temı-ı na pa taa tə. Pəəli hóláyí tətə sı lseyəli nyəma leləə ləwa ləə, ama ləə ná tá lə ı yelaa. Kantəkayə nyəntu ké layatu nti Pəəli tasa ləə səelaa ke isənə paa caya pa taa pa tike tə, na isənə pa na mpa pa ta ke ləə səelaa tə paa caya tə.

Isənə pa faya Lom takəlaya tə:

Yələə tənə pəntənə, na pá nyuləyi nyuyə yapu, titite 1-8

Isənə ləə caana lseyəli nyəma tə, titite 9-11

ləə səelaa təntə kupantə, titite 12-15:13

Səətu, titite 15:14-16:1-27

Səətu

¹ Maya Pəəli, Yesu Kilisiti yom. Maya ləə kpa tillu na í ləsi-m na ma mpaa ke Laapaalı Kuparj kpaaluyə təə. Má ņmaana-meyə takəlaya kanə.

² Hatuu ləj ke ləə ka təma sı ı ká kənə Laapaalı Kuparj unı. Halı ləə yelaa na ı ləə kuyəyətutə teləsəlaa ņmaa rıpóyó ı takəlası taa. ³ Laapaalı Kuparj inəyələ ı Pəyaya Tacaa Yesu Kilisiti təm. Ye Yesu yuləwəətu təm ıle, wulaw Tafiiti luluyə taa tu ké. ⁴ Ama Feesuyə Narjətu kiŋ ıle, ləə hulənə toma sı Yesu ké ı Pəyaya ke waatu wei Yesu səpa na í feesi-ı tə. ⁵ Kilisiti unı ı təə ké ləə hula-m pəeləe na má la tillu səsə ke kuləm unı ı təə, sı má la na katejasi tənə yelaa mv ı təm na pá nuna-ı. ⁶ Mə tətə í wə pa taa, mə mpa ləə ləə Lom sı í pəsi Yesu Kilisiti nyəma tə.

⁷ Mə tənə mpa mə í wə Lom na ləə səəlaa na í yaa sı í pəsi ı nyəma tə, mə takəlaya ntə. Tacaa ləə, na Tacaa Yesu Kilisiti pá hólí-meyə pəeləe na pá la na mə laŋə huləmi.

Pəəli nyuləyi sı í polo í ná Lom ləə səelaa

⁸ Kancaalaya ıle, Yesu Kilisiti təə ma səe ma ləə ké mə tənə mə təə. Mpi pə təə tə, pa puyuləyi antulinya tənə taa ké isənə í nukənə ləə ké teu tə. ⁹ ləə wei ı Pəyaya Laapaalı Kuparj kpaaluyə təmle ma lakənə luyə kuləmyə tə, ı nyəmá sı maa looliyi. ləə nyəmá mpv sı tam ma təəsəyi mə təm ¹⁰ ke paa waatu wei ma sələməyi tə. Ma wiikina-ı sı í la luyə na má hiki mpaa ke pənente na má polo mə kiŋ. ¹¹ Ma nyuləyi teu sı má ná-mə. ləna í hiki kucəəu ke Feesuyə Narjətu kiŋ, na í la toma. ¹² Nti ma tu kələyi nyuluyə təyölə sı má wəe mə heku, na tə nyənəyənə təma naani tuyə ke ləə təə, na pə səsəyi-tuyə apalutə.

¹³ Ma taapalaa mə, í nyi teu sı tam ma huvkaya sı ma puki mə kiŋ, ıle pə tuu-m, halənə saŋə. Ma nyuləyi sı ma təmle í lulı pulupuyə mə tə, ısu tə lulə piitim ləmpi nyəma kiŋ tə. ¹⁴ Pə taya pulv, pə caala-m ké sı má polo yelaa tənə kiŋ. Paa acaləe səsəəna taa, paa cacakəŋ tē, paa isəkullaa cələ, paa isəkpeetē nyəma cələ. ¹⁵ Pə təə ké ma nyuləyi teu sı má pona mə mpa í wə Lom təyə Laapaalı Kuparj tətə.

Laapaalı Kuparj toma

¹⁶ Laapaalı Kuparj kpaaluyə təm fei-m fəelə. Pə taya pulv təə, ləə toma ntə tənə. ı waasəyi pa tənə mpa pa tēŋi-ı na pa taa tə. Yuta nyəma ke kancaalaya, pa waalı ké mpa pa ta ke Yuta nyəma tə. ¹⁷ Kupam Laapaalı Kuparj təə ké tə nyəŋ isənə ləə lakı na yelaa pəsəyi kupama ke ı isəntaa tə. Pə kpaŋav hatuu kancaalaya halənə pə tēm tə, yulv tēŋ ı taa na ləə ké ləna ləə la, pə ta kaasi pulv tətə. ləə Təm taa mayamaya kilisa mpv təcəicəi sı: Ye ləə nyənə wei ké yuluparj sı ı tēma ı taa tə pə təə, puntv tike tuləyənə-tı.

Yələə təm səpa

¹⁸ ləə mvyı pááná ke hatuu isətaa ké yələə kupəntəŋ na pa isayatnaa tənə təə na pə naa mpv. Pə taya pulv, yələə tətələkasi nyəkəyi tampana na a mələyi yem. ¹⁹ Mpv pə yelina na ləə tuyı-wəyē naŋya. Mpi tə pa nyəmá timpiwə pə wəe sı pá nyarŋna ləə tə, ı tēma-wəyē-wəyi hólóyó ke teu tə pə təə. ²⁰ Kupam hatuu ləə lapa antulinya tə, ı mukaya tē wəətu, ısu ı toma tamm nyənə na isənə ı mayamaya ı wəe tə, pə naaku ı

kulapəm mpi pə kiŋ ké. Tənaɣa pə wɛɛ si yəlaa í nyəna ɪ toma na ɪ wɛɛtu, pə tɔɔ ké pa feina tampana. ²¹Pa nyəmá lso, ama paa see-ɪ, pəyele paa sɛɛ-ɪ í na təmle isɪ pə nəɣəsəna yəlaa í la lso tɔ. Pa huwɛɛ liyita yem, paa layatiya ka fɛɪ. ²²Pa tɔŋ si pa nyəm tɔɔwa, ama ɪwɛɛŋ ké. ²³Isu paa tu lso wei ɪ səki tɔɣɔ teeli tɔ, yulu wei ɪ səki tɔ ɪ lɛɛsəŋ na sumasi na nɔɔhɛɛ liyiti wontu na nti tɔ tuuki atɛ tɔɣɔ pa seeki.

²⁴Pə tɔɔ ké lso yela-wɛɛ pa tetelakasi isayasi nsi pa luuŋ suɔwa tɔ si taa, na pá laki təmɔya mpi pə wɛ fɛɛle tɔ. ²⁵Mpɛ pa məlaa ké na pá kpaɣa lso tɔɔ tampana na pá pəsəna pəpətu. Pa sɛɛki na pá təŋɣɪ mpi mpi lso lapa tɔ, na pá yele lso wei ɪ lapa-wi tɔ ɪ mayamaya. Pəyele pu muna isɪ ɪnəŋi pá saŋ tam.

²⁶Pə tɔɔ ké lso ná yela-wɛɛ pa taaləntutu taa. Na pa alaa mayamaya náa yeki apalaa na pá svukəna təma. ²⁷Mpu tɔtɔɣɔ na pa apalaa, pɛle pa yeki alaa tɔm, na pa kɔnyuləŋ í kpa pa nyɔɔŋ taa pa ketitiyi təma. Apalaa lakəna təmɔya fɛɛle fɛɪ nyəntu. Na pa taaləntutu nti tɔ naasvɔɣ makəna pa nyɔɔŋ taa.

²⁸Isu pa kisa lso ké nyəm təkelekele tɔ, pə tɔɔ ké lso ná yela-wɛɛ pa kumeləlayatu taa na pá laki acaalətu. ²⁹Pa kəla kawalasi, na isayatu, na kɔnyuləŋ, na nyaŋ, na isɛsɛɛmle, na yulokule, na yooɔ, na puɣusuyɔ, na muɣuluyɔ tike ke pa nyəmá. Pa ké yɔɣətəlaa. ³⁰Pa cakəna təma. Pa ké lso kolontunaa, na kalampaani nyəma na isəcav nyəma na təhəntaa. Pa luləsəɣi isayatu kufatu, paa see pa caanaa. ³¹Pa feina laakali, paa təkəyi nti pa tɔŋ si paa la tɔ. Pa laki təkətu, pa feina lɛlaa pətəɔtəle. ³²Pa nyəmá lso tɔɔ si mpa pa laki mpv tɔ pa ké solunaa. Paa na mpv pa tɔŋna lapv, haləna pá saŋ pa lataa tɔtɔ.

2

lso huɔle

¹lɛ nyá wei n footiɣi nyá lɛlv tɔ, paa n ké we te, n feina tampana. Pə taya pulv, nyá footiɣi lɛlv pəyele ɾɪpúɣú nyá mayamaya nyá laki tɔ, n kuyi nyá ti tɔm ké. ²Tə nyəmá si tampana ke lso təŋɣɪ na í huɔkəna pa tənə mpa pa laki mpv ɪni pə taka tɔ te. ³lɛ apəŋnya, isɪ nyá footuyuu mpa pa laki mpv, pəcɔ nyá mayamaya nyá laki teitei

isɪ pɛle tɔ, n huɔ si lso kaa pəcɔsi-ŋ? ⁴lso kucəɔv nté n məla ɾi kpələɣi na ɾi kisiyi ɪ suulu si í taa wii nyá pətəɔtəle? N ta nyi si lso laki-ŋ kupantu ke ɾɪpúɣú si isəwɛɛ n ká layasi təntɛ? ⁵Nyá laŋkpusəŋ ɪnɛ. Ama nn caa layasvɔɣ se. N lakvɔv mpv tɔ, saləka kəkəlv ke n caaki na ɾi kəŋna nyá nyvɔv taa ké kuyəŋku lso ká cəɣa na í húlí ɪ pááná na isəna ɪ təŋɣɪ siyisuyɔ na í huɔkəna tɔ. ⁶Kuyaku ŋkuvɔv lso ká fɛli paa wei ké ɪ kulaputu. ⁷Mpa pa sɔla kupantu lapv ke tam, na pá pɛəkəyi lso kiŋ teeli, na sam na tam wɛɛtu tɔ, mpɛɣɛ lso ká ha weesuyɔ ŋku ku tɛŋ tɔ. ⁸Ama mpa pa sɔpa nyvɔv na pa nyəntu tɛləsvɔɣ ke lɔlv, na paa təŋɣɪ tampana, na pá laki pə tənə mpi pə fɛɪ teu tɔ, lso ká húlí pɛɛɣɛ isəna ɪ taa kpaana-wɛ na pa tɔm ta maya-ɪ tɔ. ⁹Wahala na laŋwakəlle sɔsɔɔle ká kpa pa tənə mpa pa laki isayatu tɔ. Yuta nyəma ke kancaaləɣa, pə waali ké mpa pa ta ke Yuta nyəma tɔ. ¹⁰Ama mpa pa laki kupantu tɔ, lso ká kusi pɛle pa nyvɔv na í sa-wɛ na í huləsɪ pa laŋa. Yuta nyəma ke kancaaləɣa, pə waali ké mpa pa ta ke Yuta nyəma tɔ. ¹¹Mpi tɔ lso ɪ fayasəɣi yəlaa tɔ se.

¹²Mpa pa ta nyi Moisi kusəsutu na pá pəntəɣi tɔ, paa le na kusəsutu nti tɔ tɔm ta na-wɛ. Ama mpa pɛle pa nyəmá Moisi kusəsutu na pá tɔŋna pəntuvɔv tɔ, kusəsutu ntəyi paa kɛsəna na pá huɔna-wɛɛ tɔm. ¹³Mpi tɔ pə taya yəlaa mpa pa nuki kusəsutu tɔm ke kɔnu tɔ mpɛɣɛ lso nyənəŋi kupama se. Ama mpa pa təkə-ti tɔɣɔ. ¹⁴Ye piitim lempi nyəma nəkəa na pá təŋɣɪ mpi Yuta nyəma kusəsutu kɛsəɣi tɔ, pəyele nɔɣəlv ta hul-wɛ, ɪlɛ pa kusəsutu wɛ pa mayamaya pa taa kele, paa na pa taa feina-ti tɔ. ¹⁵Pa lakvɔv mpv tɔ, pa húləɣi kele si, paa pa taa feina kusəsutu, pə tu Moisi nyəntu nté pa lotunaa taa. Na pə naaki ɾɪpúɣú pa laakalənaa taa. Pə taya pulv tɔɔ, wutee wutee pa pətəyi pa kulaputu taa ké, na wutee wutee pa wɛna naani. ¹⁶ɾɪpúɣú pu lu teitei ké kuyəŋku lso ká yele si Yesu Kilisiti í huɔna yəlaa ke pa mukaya tɛɛ kulaputu tɔɔ tɔ. Na pə mayamaya ke Laapaali Kupaŋ wei ma kpaaləɣi tɔ ɪ húləɣi.

Yuta nyəma na lso kusəsutu pə tɔm

¹⁷Ama nyá, n yaa nyá təyi Yuta tu Yuta tu, na Moisi kusəsutu ntəɣəle Moisi

kusəsuto, na í muyuləyana nyá Iso. ¹⁸Páćó n nyámá mpi Iso caa si í la tó, na kusəsuto nti tó kula nyá ise ke teu si í cəkəna kupantu. ¹⁹N nyənəxi nyá təxi yulumaa həntu na səkpətu yu tē nyáma isəntə cətu, ²⁰na isəkpəte tē nyáma isəkullu, na piya seyesəlu. Mpi pə tō n nyənəxi nyá təxi mpv tō, n tēləxi ké si nyá nana pə tənaya kusəsuto nti tə taa, paa nyəm, paa tampana. ²¹Ajha, nyá wei n seyesəxi lələa tō, nn seyesəxi nyá ti suwe? Nyá wei n laki waasw si pá taa ģmulu tō, pepe tō ké nyá ģmuləxi? ²²Nyá wei n tōj si pá taa la wasanjələtu tō, pepe tō ké nyá laki? Nyá wei nn caa tuj tōm ke paa pəcə tō, pepe tō ké n nayələxi i tē kupampam? ²³Pə taya nyá muyuləyana si n wena Iso kusəsuto? Ule pepe tō ké n pəntəxi-ti na pá kuxi Iso nyuxu? ²⁴Iso Tōm taa pa ģmaawa təkəlekele si: Yuta nyáma mə mə yelina na piitim ləmpi nyáma tvuki Iso.

²⁵Ye n təkəxi Moisi kusəsuto ke peləyu waasəxi-ğ. Ama ye nn təkəxi-ti, pə we isu pa ta peli-ğ keke, paa n pelaa. ²⁶Ye yulu í ta peli, pəyele i tənəxi teu ke Moisi kusəsuto kēsa nti tō, Iso kaa nyəni pəntu isu pəllu? ²⁷Wei i ta peli pəyele i tōka kusəsuto nti tō, i ká kv Yuta tv nyá nyá tōm. Pə taya pulv tō, nyá wena kusəsuto nti tə takələsi, na n pelaa pəyele nn tənəxi-ti. ²⁸Tōv, isənaya Yuta tv siyisiyi ná wē? Pə taya isəntə na i peləyu kiğ ke pa nyəğna-i si Yuta tv. ²⁹Ama Yuta tv siyisiyi ile, pa nyəğna-i na i taa ké, na hatuu i lotu taa ké pa pəla-i. Iso Feesuyi pələna-i, pə taya Iso kusəsuto nti pa ģmaa kvğmaa tō tə tōm təkuyv tō. Yuta tv siyisiyi ke mpv, Iso sağna-i, pə taya yələa.

3

¹Kawaaya wē Yutaitv taa ke? Peləyu ná wena kasəyaya na? ²Kawaaya wē pə tənaya mpv pə taa ké səsəm məe. Pə taya pulv, kancaalaya ile, Yuta nyáma mpeye Iso yelina i tōm nti i kaya i heeli yələa tō. ³Ule ye pa taa lələa kisa tə muv, pu la na Iso náa kē nti i ka yəğataa tō? ⁴Aai, pə kaa la mpv se, paa pəcə. Paa yələa tənə ká la kaloolutunaa, isu Iso lapa tampana tv ke tam. Pa ģmaawa ģpəyú Iso Tōm taa si: Isu yələa tənə nyámá si tampana ke n yəğətəxi. Na ye pa tu yaa-ğ hvule,

nyá tōm teena.

⁵Ama ye isəyatu nti tə laki tō tə kusa Iso nyuxv, haləna pá sa i tampana təyuxv, ile tu tasa suweye yəğətuyv tōtō? Yaa tu tō si timpi i təkuyv-tuyv cəyēcəyē ké tá isəyatu tō tō i yowayale? Aai. (Ama nti yələa yəğətəxi təyō ma yəğətəxi cənē.) ⁶Təfə ye pu we mpv, ile isənaya Iso ká tē na í la na í hvuna yələa tənə təpai ké tōm?

⁷Ye ma pəpətu lakəna na pə húləxi Iso tampana təkəlekele na í hikiyi teeli, ile pepe tō ké pa nyənəxi-m isəyav tōtō? ⁸Yaa pepe tō ké tə kaa tō si tá la isəyatu na pə kəna kupantu ile? Haləna ləmpa caakaya ma nyuxv kuxv, iləna pá waana si ģpəyú ma təğna seyesuxv. Paa kv yələa mpa pa waana-m mpv tō pa tōm, na pa tōm kuxv mayaa.

Yulu kupəğ fēi

⁹Ule isəna tō ké pə wē? Yuta nyáma tá tə tē piitim ləmpi nyáma yaa isəna? Aai, pə taya mpv. Ma tēma húləyú si isəyatu tōka yələa tənaya təkem, paa Yuta nyáma, paa yələa mpa tē. ¹⁰Iso Tōm taa pa ģmaawa mpv si:

Yulu fēi wei i siyisaa tō,
paa kuləm kvğ.

¹¹Nəğəlv ta cəkəna pulvuyv paa pəcə. Pəyele nəğəlv i pəkəxi Iso.

¹²Pa tənə pa toolaa na pá hatələna Iso, pa kpənta pa tənə na pá la yem. Pa taa kuləm mayamaya u laki kupantu.

¹³Pa nəğə taa wē isu pələav ģkv kv kulaa tō. Pa puğisiyi lələa na pa nəələleğ. Pa ntompee i nyəpətaa,

pə wē ké isu akala sət.

¹⁴Mpusi koolee na tōm isəyatu wenna pa nəosi taa.

¹⁵Pa niğ wē ləğ ke yələa təkəle.

¹⁶Pá kula timpi,
wakəluxv na isəyatu ke n makəna.

¹⁷Pa ta nyi isəna paa la na pá lu
pə taa na pá hēsi tō.

¹⁸Pa fēna Iso səğəntv ke pulv taa.

¹⁹Tōv, tə nyámá si Iso kusəsuto yəğətəxi pə tənə mpi tō, pa tənə mpa pa tənəxi-ti təyō pə nawa. Iləna pə təkí samaa tənə nəosi, na pá taa hiki təwaanle ke tiili, yaa nəğəlv fiti Iso hvunav taa. ²⁰Pə taya kusəsuto lakəna na Iso nyənəxi yulu ke yuləpəğ, paa pəntv ké awe. Ama kusəsuto təmlē ntē si pə huli-ğ nyá təpəntəle, pə tənə ntē.

Isəna lso yaki yəlaa tɔ

²¹ Ama pənente lso hula-tuyɔ isəna ɪ laki na tɔ pəsəyi yulɔpama ke ɪ isentaa na pə tɔ lu kusəsutu tərɔyɔ tɔm tɔ. Halɪ kusəsutu takəlasɪ na lso kuyɔɔtɔtɔ teləsəlaa nyənɪ taa kɛ pa yɔyɔta pə tɔm ke mpv sɪ: ²² lso yulɔ tərɔyɔ ɪ taa na Yesu Kilisiti tɔ, mpv pə yekina na ɪ pəsɪ kuparɔ. Wei ɪ tu laalaa na ɪ tɛmɪ-ɪ na ɪ taa te, ɪ laki na ɪlɛ ɪ pəsɪ kuparɔ ke ɪmpɔyɔ. lso naa fayasəyi yəlaa. ²³ Pə taya pulv, yəlaa tənə lapənə isayatu, ɪlənə pə pɛ-wɛyɛ lso teeli. ²⁴ Ama lso kupantu tɔɔ ɪ yəlaa na Yesu Kilisiti wei ɪ waasəyi-wɛ tɔ ɪ la na pə pəsɪ yulɔpama ke lso isentaa ke faalaa. ²⁵ Səm mpi ɪ səpa tɔ, lso lapənə-ɪ kɔtaya sɪ ɪ pəsɪ wei ɪ kiɔ yəlaa mpa pa nukəna-ɪ tɔ paa hikina suulu ke pa isayatu tɔm taa na pə husɪ-wɛyɛ-tɪ tɔ. lso lapa ɪmpɔyɔ sɪ pə hólɪ sɪ ɪ siyisaa. Hatuu lɔɔ lso hula suulu na ɪ yelə yəlaa ke pa isayatu pɔɔsuyɔ. ²⁶ Ama kaɣana ɪlɛ ɪ paasənə isayatu nti unɪ, na ɪ hóláyɪ isəna ɪ laki na yəlaa pəsəyi kupama ke ɪ isentaa tɔ. Mpv unɪ pə taa kɛ ɪ hóláyɪ sɪ ɪ mayamaya ɪ kɛ kuparɔ, pəyele ɪ lapa na mpa pɛle pa nukəna Yesu tɔ pə pəsɪ kupama tɔtɔ.

²⁷ Ye mpv pulv kaasaa mpi yulɔ ká hɔɔna ɪ tɪ tɔ? Paa pəɔ pulv fɛɪ. ɪlɛ pepe tɔɔ? Pa tərɔyɔ kusəsutu tɔ pə tɔɔ yaa? Aai, taa tɛmnəv tɔɔ kɛ. ²⁸ Pə taya pulv, tə nawa sɪ taa tɛm tɔɔ kɛ lso laki na yulɔ pəsəyi yulɔparɔ ke ɪ isentaa, pə taya kusəsutu tərɔyɔ tɔɔ.

²⁹ Yaa lso unɪ ɪ kɛ Yuta nyəma tike nyəɔ, na piitim lɛmpi nyəma nyəɔ na ɪlɛ? Aai pə taya mpv. Kolum unɪ ɪ kɛna pa tənə pa lso.

³⁰ Pə taya pulv tɔɔ, lso kolum unɪ ɪ wenna na ɪ laki, na Yuta nyəma pəsəyi kupama ke ɪ isentaa kɛ pa tɛmnə-ɪ na pa taa tɔ pə tɔɔ. Taa tɛmnəv koluməm mpi pə tɔɔ kɛ ɪ ká la na mpa pa ta ke Yuta nyəma tɔ pɛle pə pəsɪ kupama ke mpv tɔtɔ. ³¹ Ye mpv pə mələa kɛle sɪ tə lso kusəsutu na tɔ paasənə lso taa tɛmnəv tɔm yaa isənə? Paa pəɔ. Halɪ tɔ tu kusəyi kusəsutu nti tə nyuyɔ ke kukusɔ kɛ.

4

Mpi Apələham tɔm hóláyɪ tɔ

¹ Tɔɔ, tɔ nyənna tá caanaa caa sɔsɔ Apələham kiɔ na tɔ ná. Pepeyɛ ɪ hikaa? ² Ye təma kulapɛ tɔɔ kɛ lso ká nyənə-ɪ yulɔparɔ ɪlɛ ɪ taa laɔɔ mpi ɪ ká sana ɪ tɪ tɔ. Ama ɪ kaa tu pəsɪ na ɪ sa ɪ tɔyɪ lso isentaa mɛɛ. ³ Pə taya pulv, pa yɔyɔta lso Tɔm taa kɛ sɪ, Apələham

təma lso na ɪ taa, na ɪ taa tɛm mpəyi lso ná nawa na ɪ yaa-ɪ yulɔparɔ na ɪ mv-ɪ. ⁴ Yulɔ ɪ laki tɛmlɛ, pa fələyi-ɪ kɛ mɛɛ. ɪlɛ pa kaa yaa ɪ kufələyɔ ɔkɔ sɪ kɔhəv, ɪ iwule lonte ke pa fɛla-ɪ. ⁵ ɪlɛ paa yulɔ ta la tɛmlɛ na ɪ tɛ lso wei ɪ wiiki asayaa kuyɔɔɔ tɔ na ɪ taa kɛ kutem, lso nyənəyi pɔntu taa tɛm tɔtɔyɔ, na ɪ mv-ɪ sɪ ɪ kɛ kuparɔ. ⁶ Pə tɔɔ mayamaya ke Tafiti yɔyɔtəyi wei lso mwɔa sɪ ɪ kɛ yulɔparɔ na ɪ tá kɛəsənə ɪ təma tɔ ɪ laɔhulɔmle tɔm sɪ:

⁷ Leleɔ nulaa ntɛ mpa pa pəntaa na lso hólɪ-wɛyɛ suulu tɔ.

Pəyele ɪ husa pa isayatu.

⁸ Leleɔ nula ntɛ wei ɪ isayatu lso ləwa tɔ.

⁹ Pellaa tike nukəna leleɔ unɛ? Kutapələɔ naa nukɪ-ɪ? Tə təma yɔyɔtuyɔ ke nɔɔnɔɔ sɪ Apələham təma lso na ɪ taa, na ɪ taa tɛm mpəyi lso ná nawa na ɪ yaa-ɪ yulɔparɔ na ɪ mv-ɪ. ¹⁰ ɪlɛ waatu wei kɛ pə lapa mpv? Waatu wei ɪ pɛlaa tɔ, yaa na pəɔɔ ɪ pələyi? Aai na pəɔɔ ɪ pələyi kɛ. ¹¹ Waalɪ waalɪ kɛ pa pɛla-ɪ, na ɪ pɛlyɔv mpi pə hula kɛ sɪ laalaa na ɪ tɛ lso na ɪ taa tɔyɔ ɪlɛ ɪ mv-ɪ sɪ yulɔparɔ. Pəɔɔ waatu unɪ ɪ taa pɛləta. ɪmpɔyɔ pə lapa na Apələham pəsɪ pa tənə mpa pa tɛɔna lso kɛ pa taa kɛ mpv na ɪ mvɪ-wɛ sɪ kupama tɔ pa caa, paa pa ta pɛli. ¹² ɪ pəsa pɛllaa caa tɔtɔ. ɪlɛ pə taya mpa pa mvɔlɔyənə pɛlyɔv tɔm tike tɔyɔ ma tɔɔ. Ama mpa pa tɔɔna tá caa Apələham ɪkpatɛ na pə tɛ lso na pa taa usu ɪlɛ ɪ ka tɛmnəv lso na ɪ taa na pəɔɔ pə pələyi-ɪ tɔyɔ.

ɪ təma nyá taa na lso n hikiyi ɪ kupantu tənə

¹³ lso ka heela Apələham na ɪ piya sɪ kateɔna kanɛ ka tənə kaa tɛ na ká pəsɪ pa nyəm təkpataa. ɪlɛ pə taya kusəsutu tərɔyɔ tɔɔ kɛ pa heela Apələham ke mpv. Ama ɪ tɛmnə lso kɛ ɪ taa na ɪlɛ ɪ mv-ɪ sɪ yulɔparɔ tɔyɔ. ¹⁴ Ye kateɔna ɔkɛ kaa tɛ na ká pəsɪ kusəsutu tərɔlɛ tike nyəɔka, ɪlɛ taa tɛmnəv ke lso ɪ waasəyi pulvɔle, na mpi lso tɔɔ sɪ ɪ ká la tɔ pəle pə mələ yem. ¹⁵ Kusəsutu yekina na lso pááná kɔɔ, na kusəsutu wenna na tɔ pəntuyɔ wɛɛ tɔtɔ.

¹⁶ Mpi lso ka suwa sɪ ɪ ká la tɔ, taa tɛmnəv tɔɔ kɛ, ɪlənə pə pəsɪ pulv mpi lso haa faalaa tɔ, pə taa wɛɛ kusəsutu tərɔlɛ tike nyəm. Ama na pa tənə mpa pa tɛɔna pa taa na lso kɛ teitei isu Apələham lapu tɔ pa nyəm tɔtɔyɔ. Apələham kɛ tá tənə tá caa kɛ.

¹⁷ Halɪ pa ɔmaawa ɪmpɔyɔ lso Tɔm taa sɪ: Ma lapa na ɪ pəsɪ piitimnaa payale caa.

Isò wei Apalaham temna i taa ké mpv tɔ, ilé i isentaa Apalaham inəɣəle tá caa. Isò un i feesiyina sətəa na í laku na mpi pə taa wée tɔ pə wée. ¹⁸Na paa na pu tɛ tɛ pə tɔ tɔ, Apalaham tema-ti na i taa na í tɛeləɣi. Pə tɔ ké i pəsa piitim payale caa, isu Isò ka yəɣətuyv tɔ si: Nyá piya nyuyv ká wée mpv. ¹⁹Paa na i pusi ka wəsəna isu nunwa (100) na í kpatəla təkunɣunɣu, na Saala ná taa fɛi luluyv tɔm taa tɔ, i ta nyənna tənə. Ama i tisa i yuy kɛ Isò tɔ ké tam. ²⁰I taa tem mpi pə ta pasa. Pəyele i ta la sika na mpi Isò tɔma si i ká la tɔ. Hal i naani səsəsa kusəsəv kɛ, na í nyɔɔ tɔɣ, na í tɔɣna Isò ké sam. ²¹I ka tema i taa təkpataa si Isò pəsəɣi na í la pə tənə mpi i ka tɔma si i ká la tɔ. ²²Mpi pə tɔ Isò mv-i si i kɛ yulv kupay kɛ i taa tem tɔ tɔɣəle. ²³Ilə pə taya i nyuyv tɔ tike kɛ pa ɣmaɔ mpv si: Pa mv-i si i kɛ yulv kupay. ²⁴Ama na tá mpa tá taa temna wei i kusa Tacaa Yesu kɛ sətəa taa na paa mv-tv si kupama kɛ mpv tɔtɔ tɔ, tá tɔ ké pa ɣmaawa tɔtɔ. ²⁵Tá isayatu tɔ ké pa kv-i, na pa feesa-i sətəa taa kɛ si i la na tá pəsi kupama kɛ Isò isentaa.

5

Tá na Isò tá leleɣ

¹Tɔv, isu kayana pa tem lapv na tá pəsi yulvpama kɛ Isò isentaa kɛ tá taa temnav tɔ tɔ, tá na-i tɔ wənə tənə na leleɣ kɛ Tacaa Yesu Kilisiti tɔ. ²Tə temna Isò kɛ tá taa tɔɣ tɔ kpatənə Isò kupantu təhikile kɛ Yesu Kilisiti tɔ kɛ timpi tɔ wə kayana kɛ isəntɔ tɔ. Na tɔ yɔɔləɣi kɛ. Mpi tɔ, tɔ nyəmá si tu pəsi Isò teeli nyéma. ³Hal i tá mələa kɛ na tá yɔɔləɣi, paa tɔ wəv wahala taa tɔ. Pə taya pulv, wahala kɔɣna na suulu. ⁴Na suulu yekina na yulv kantələɣi wahala taa, na kantəlvuyv yekina na tɛeluyv kɔ. ⁵Tə tɛeluyv mpv tɔ pə ta puyusi-tv se. Pə taya pulv, Feesuyv Naɣɣtu wei Isò ha-tv tɔ un i lapənə na tá tənə tɔ nyi teu si Isò sɔla-tv.

⁶Tə taa pəsəɣi pulv tɔ Kilisiti səpənə asayaa tá, tá tɔ kɛ saa wei pə mayə Isò tɔ. ⁷Ama si yulv í tisi na í si siyisulu tɔ tɔ, təcətəyav kɛ. N ta tu nyam nɔɣəlv ná wée wei i pəsəɣi na í si yulv kupay tɔ tɔ. ⁸Paa na mpv Isò ná hula-tuyv isənə tənaya i sɔla-tv tɔ. Kilisiti səpa tá tɔ paa na tɔ kɛ asayaa tɔ. ⁹I səm tɔ kɛ tɔ pəsa yulvpama kɛ kayanaya Isò isentaa, ilə isənaya pu kpisi-tuyv yapv kɛ Isò páná niɣ

taa? ¹⁰Tá na Isò tu wə koloɣa kɛ. Ama i Pəyaya səm taa kɛ i lapa na tá na-i tɔ ciiki. Tɔv, kayana tá na Isò tɔ wə leleɣ. Pácó i Pəyaya ná wənə weesuyv tɔtɔ, ilə kaa waasi-tv na pə kəli mpv. ¹¹Na pə ta tu kev pə tənaya, tɔ tɔɣna Isò iləɣe yɔɔlənav kɛ Tacaa Yesu Kilisiti wei i lapa na kayana tá na Isò tɔ ciiki tɔ i tɔ.

Atam na Kilisiti pa tɔm

¹²Yulv kulum tənə isayatu svv yələa tənə. Iləna isayatu náá kənə səm. Na səm náá ya yələa tənə tɔ. Pə taya pulv, pa tənə pa lapənə isayatu tɔ pə tɔ. ¹³Isayatu ka tema antulinya taa kɛ wəv na pácó Isò tv Moisi kɛ kusəsutv. Ama isu kusəsutv taa fɛi ilə, Isò taa nyən-i-ti isu pulv. ¹⁴Paa na mpv səm naa tɔɣ kawulaya kɛ pə kpayav Atam na pə polo Moisi, haləna pə can pə kpeɣna mpa pa taa la isayatu nti Atam lapa tɔ. Isò kuheelitu kɛ Atam ná kpəsənəa na í pəsi isayav.

Atam inə un i nɔɣəsənə wei i kaa i kɔ tɔɣ. ¹⁵Ama pa ta lu kulum. Pə taya pulv tɔ, mpi Isò hawa faalaa tɔ pə fayana isayatu nti Atam lapa tɔɣ. Mpi tɔ, yulv kulum inə i isayatu tɔ yələa payale səpa. Ama Isò pɛelɛ ná tema payale na pə tɛ mɔpúy səsəm, na pə kaasi kucəv ɣku i lapa faalaa na yulv kulum Yesu Kilisiti kiɣ tɔ kule kv tɔwə səsəm tɔtɔ. ¹⁶Ama yulv kaa kpayə mpi Isò kucəv laki tɔ na í mayəsənə mpi yulv kulum isayatu laki tɔ. Pə taya pulv tɔ, isayatu kulumtv lapənə na pá hvuna yələa na pa tɔm si. Ama Isò faalaa kucəv ná tayana isayatu payale na pə la teu. ¹⁷Kulum isayatu tɔ kɛ səm tɔɣ kawulaya mɛ, nn kulum un i tike i tɔ kɛ. Ama nti Yesu Kilisiti tike kənə-tv tɔ tɛle tɔ kəla mɔpúy tɔv təcayacayə. Pə wée si pa tənə mpa pa hika Isò pɛelɛ kɛ səsəm səsəm na í la na pá pəsi kupama kɛ faalaa tɔ, Kilisiti tɔ paa hiki weesuyv na pá tɔɣ kawulaya.

¹⁸Isu yulv kulum isayatu səsə yələa tənaya tasəkəle taa tɔ, mpv tɔtɔyɔ yulv kulum tamle kupantə ká fiti yələa tənaya hvule pɔle taa na pá tɔli-ti. ¹⁹Isu yələa tənə lapv asayaa kɛ yulv kulum kpəsuyv tɔ tɔ, mpv tɔtɔyɔ yələa payale ká la kupama kɛ Isò isentaa kɛ yulv kulum nunav tɔ.

²⁰Kusəsutv kəmayə si isayatu í huki. Ama timpi isayatu hukaa tɔ, Isò pɛelɛ ná tɛ-təyi tɔv kɛ səsəm. ²¹Na isu isayatu lɛ səm

ke yəlaa tənə tō, mpv tətəyō lso pēēlē nā lē-tuyō siyisuyū si pō pona-tuyō weesuyū ŋku ku tēj tō kv taa ké Tacaa Yesu Kilisiti tōō.

6

Pa cəpa-tv na isayatu si tē wēē Kilisiti tōō

¹ Ilē isənaya pə wēē ilē? Tu lakɪ isayatu ke m̄p̄ȳȳ tam si lso í s̄ōōsi-tuyō i pēēlē yaa isənā? ² Aai, pə taya mpv se, paa pəcō. Tá mpa sām cəpa-tv na isayatu tō, isənaya tu wēē na tē t̄ŋna isayatu lapv tōtō? ³ Í tá nyi si tá tənə mpa pa sō lso lvm si tá na Yesu Kilisiti tē kpentaa tō, i t̄s̄atē ke pa kpenta-tv na pá sō-tv? ⁴ Ye mpv ilē lso lvm sōv taa ké pa pima tá na-i si tá na-i tē s̄əp̄əna. Na isu Kilisiti s̄əpa na Tacaa toma s̄ōōōna feesi-i tō, tá tōtō tē layasa t̄ntē t̄əkpataa ké.

⁵ Ye tá na-i tē kpentaa na t̄s̄ si isu i s̄əpv tō, paa kpenti tá na-i na pá feesi-tuyō sām taa isu pa feesa un̄i tō. ⁶ Tē nyēmá teu si kuyanjku Kilisiti s̄əpa tesika tōō tō, pə kpenna tá yaasi kup̄əj na p̄ kv t̄ət̄ət̄ə. Ilena timpi tu ke asayaa na tá t̄eyēlē mpv tō, p̄ la yem na í het̄i-tv, na tē taa tasa isayatu yomle taa ké wēēv. ⁷ Yulv wei i tēma s̄əpv tō pə l̄əsa ilēyē isayatu yomle taa ké. ⁸ Ye tá na Kilisiti tē s̄əpa, tē nyēmá si tá na-i tu wēēna weesij tōtō. ⁹ Tē nyēmá teu si isu Kilisiti fem tō sām u tas̄əȳ-i nyaasuyv. P̄eyēlē i kaa tu s̄əpv tōtō. ¹⁰ Tōm kolum ke i s̄əpa na p̄ cē í na isayatu. I wēv kayana na i weesuyū tō lso tōō ké. ¹¹ M̄p̄ȳȳ mē tōtō í ká nyōni mē ti isu mpa pa s̄əpa na p̄ cē pá na isayatu tō, na isu mpa pa fema s̄ətaa taa na kayana pa wē lso tōō ké pá na Yesu Kilisiti pa kpentuyv tōō tō.

¹² Ye mpv ilē, isayatu í taa tasa mē t̄ən̄əj kus̄əp̄əj un̄eyē ŋmak̄əlv̄ȳv na í nuna mē t̄ən̄əj konyul̄əj. ¹³ Í taa yele na isayatu tasa mpaav hikuyv ke mē t̄ən̄əj taa ké tiili na í la isayatu. Ama í ha mē t̄əȳi lso isu mpa pa fema s̄ətaa taa tō, ilena í kpaya mē ti na í p̄eti lso t̄əmlē taa na í lana-meyē kupam. ¹⁴ Pə taya pulv tōō, pə f̄ei isu isayatu í ŋmak̄əli-mē. Mpi tō, pə taya kus̄əsutv tōō ké í wēē. Ama lso pēēlē tōō ké.

Siyisuyū yomle

¹⁵ Mpv tō, tu t̄əŋna isayatu lapv si lso pēēlē tōō ké tē wēē pə taya kus̄əsutv tōō? Aai pə taya mpv se, paa pəcō. ¹⁶ Í nyēmá

teu si, ye í ha mē t̄əȳi wei na í nuk̄əna-i, í p̄əsa wei í nuk̄əna mpv tō i yom ké. M̄p̄ȳȳ pə wēē na isayatu, ye n nuk̄əna-t̄əȳi tam n t̄əŋna sām ké. Na mpv un̄i t̄ət̄əȳo pə wēē na lso, ye n nuk̄əna ilēyē tam, pə layas̄əȳi-ŋ t̄ontē nte tē k̄ēs̄əna-i t̄əȳo. ¹⁷ Aaa, lso f̄ōō, mē mpa tuu isayatu ka kpa yomle tō p̄ən̄entē í nuna nti pa s̄eȳesa-mē si í k̄ēs̄əna tō t̄əkpataa. ¹⁸ Pə l̄əsa-meyē isayatu yomle taa, na n̄ōōn̄ōō siyisuyū yomaa ké í p̄əsaa. ¹⁹ Mē icantv tōō ké ma huyi t̄əleyē kuhuyv si í c̄ek̄əna. Pui wēv tō, t̄et̄elakasi na isayatu taa ké í p̄eta mē ti, na p̄ələ p̄ə kpa-meyē yomle na p̄ə lakɪ-meyē yēlēyēlē nȳəma. Mpv t̄ət̄əȳo p̄ən̄entē, í p̄eti mē t̄əȳi siyisuyū t̄əma lapv taa na p̄ələ p̄ə kpa-meyē yomle na mē t̄ontē k̄ēs̄i teu.

²⁰ Waatu wei isayatu ka kpa-meyē yomle tō, kupantv lapv tōm ta na-mē. ²¹ Na í lakaya lakasi nsi si wē-meyē f̄ēlē ke kayana tō, p̄ep̄eyē í waa si taa? Si t̄ēs̄əȳana-meyē kuyv ké. ²² Ama kayana pə l̄əsa-meyē isayatu yomle taa na í lakɪ lso t̄əmlē. Na mpi í waakɪ t̄əȳolē pa t̄əŋna-meyē k̄ēs̄uyv si mē t̄ontē í te na cele í ká hiki weesuyū ŋku ku tēj tō. ²³ Isayatu f̄ōōtō k̄elē sām. Ama weesuyū ŋku ku tēj t̄əȳo lso ná haa faalaa ke mpa na Tacaa Yesu Kilisiti pa kpentaa tō.

7

Mpi alv na i paalv pa tōm hóláyí tō

¹ Ma taapalaa, nt̄əj í nyēmá Moisi kus̄əsutv ke teu yaa. Tōv, tē mayamaya tē tōm ke maa k̄ēs̄i-meyē p̄ən̄ē. Yulv weesuyū tv tike niŋ ke kus̄əsutv nti tē p̄el̄əȳi. ² Í nȳən̄na alv, i paalv í wēna i weesuyū, kus̄əsutv nti tu haa-i mpaa si í kul̄i. Ama i paalv un̄i i s̄əpa, tē ha-i mpaa ké, í saakɪ i saa. ³ Í kul̄a k̄uk̄ulv na í saa, paa yaa-i wasanjkal̄i. Ama sām í k̄el̄a i paalv, kus̄əsutv ta tasa i niŋ p̄el̄uyv tōtō, tē ha-i mpaa ké. P̄ələ tō, ye i saa k̄ufalv i ta ke wasanjkal̄i. ⁴ Ma taapalaa mē, m̄p̄ȳȳ na-mē tōtō. Ye kus̄əsutv tōm taa, í p̄əsa s̄ətaa ké. Pə taya pulv tōō, mē na Kilisiti í kpenta t̄ōnv̄ȳv, na p̄ən̄entē í p̄əsa k̄ufalv wei i fema s̄ətaa taa tō i nȳəma, na pə wēē si tē la lso ké t̄əma nna a n̄əȳəs̄ənaa tō. ⁵ Pə taya pulv tōō, waatu wei tu wē tá kupantv taa tō, kus̄əsutv kpaasaya tá nantv tənə taa konyul̄əj isayanj apal̄ōtv, na p̄ə s̄us̄əȳi-tuyv

səm təma lapu taa. ⁶ Ama pənente tə lu kəsəsutu yomle taa na səm lapəna na tə lu mpi pu kpa-tuyv yomle ke mpv to pə taa təkpaata. Pə tōo kē tu təy isəna kayana pə layasaa tō, na tə lā lā sə tāmle ke lāo Feesuyu tōy taa. Pə taa wēe isu tə təyaya takəlası taa kəsəsutu na tə lakı tō.

lāo kəsəsutu na isayatu pə tōm

⁷ lē isənaya pə wēe lē? Kəsəsutu kē isayam yaa? Aai pə taya mpv se, paa pəco. Kəsəsutu yelina na má nyı isayatu tōm. Kupam ye kəsəsutu í taa tō sı n kaa nyuli, ma taa nyı konyuluyv tōm. ⁸ Koheelitu nti tə yelina na isayatu hiki mpaav na tə ku konyuləy ı tənaya ma taa. Pə taya pulv, ye pə taa kē kəsəsutu tōo, isayatu taa hiki tə ti. ⁹ Ma kiŋ lē, kəsəsutu taa kōnta tō, ma wəna ma ti. Ama koheelitu nti tə kōma, iləna isayatu nti tə nyəki na tə kulı. ¹⁰ lēna má məli sətv. Pu wēe sı koheelitu nti tə waasi. Ama ma kiŋ lē tə məla maya kuyv kē. ¹¹ Pə taya pulv tōo, isayatu hika mpaav na tə puyusi-m na koheelitu nti, na tə ku-m na koheelitu nti.

¹² lāo kəsəsutu wē tənəyŋ, na koheelitu ná wē tənəyŋ tōto na tə siyisaa na tə tewa.

¹³ Teu nyəm mpi pə mələna nté na pə kōna maya səm na? Aai, pə taya mpv se, paa pəco. Isayatu lapəna kōkəlo unı. Tənaya tə kulina tə ti waalı sı ntəyəle nti. Tə kpəya mpi pə wē teu tōyō na tə kōna-m. Tənaya kəsəsutu yelaa na isayatu tōm la səyantu na pə tēe caasa.

Yəlaa pu isayatu taa

¹⁴ Tə nyəmá mpv sı lāo kəsəsutu təkuyv wē lotu taa tōm kē. Ama maya yulv ke yulv kē na ıcantv təlo, na pə pēeta-m na isayatu na má pəsi tə yom. ¹⁵ Ma ta cəkəna mpi ma lakı tō. Pə taya pulv tōo, maa lakı mpi ma səla lapv tō. Ama mpi ma kisaa tō mpəyi ma lakı. ¹⁶ Ma ta səlı mpi na má lakı-wı tōyō ma nyəmnaa sı lāo kəsəsutu wē teu. ¹⁷ Ye mpv pə taya má lakəna mpv. Ama isayatu nti tə wē ma taa tō təle tə lakəna. ¹⁸ Ma nyəmá teu sı kupantv natalı tə fēi ma kiŋ, ma pilimile tənə tə tōm ke ma təy. Kupam paa ma luyv wē teu sı má la kupantv, maa pəsəyi tə lapv. ¹⁹ Maa lakı kupantv nti ma səlaa tō. Ama isayatu nti ma kisaa tō ntəyi ma məlaa na má lakı. ²⁰ Ma lakı nti maa caa tō, pə taya má

nəkəna. Ama isayatu nti tə kanta ma taa tō nti tə tənna mpv.

²¹ Ma cəkəna yaasi unē sı ye ma caaki kupantv lapv isayatu tēena nōyō. ²² Hatuu ma lotu taa ma səla lāo kəsəsutu mēe.

²³ Ama ma mayana yaasi nəyoluyv ma tōnuyv taa, na tam ı pekələyi na í yōona yaasi wei ı tōo ma layatu nyəmá tō, na í la-m isayatu tiipile nte tə kanta ma taa tō tə saləka tv. ²⁴ Ama ma tōm wē kuyvōy yoo, tōnuyv kōnē kv təyŋna-m kuyv kē. A yakı-m? ²⁵ Ama Tacaa Yesu Kilisiti tōo lāo fōo.

Mpv tō, hatuu ma hūwē taa lāo kəsəsutu ke ma təyəyi. Pə kaasa ma yulətv pilimile tənē tō, isayatu yaasi ke təle tə təyəyi.

8

Mpa pa təyəyi lāo Feesuyu Nanŋtv tō pa tōntē

¹ Ye mpv mpa na Yesu Kilisiti pa kpəntaa tō pa kaa tasa pa tōm ke kuyv. ² Pə taya pulv tōo, lāo Feesuyu lakı isəna na í haa weesuyu ke mpa na Yesu Kilisiti pa kpəntaa tō, mṗóyō pə lapa na pə ləsi-m isayatu na səm pə yaasi unı ı taa. ³ lāo lapa mpi Moisi kəsəsutu taa pəsi na tə la yulwēetv tōo tō. ı hula yəlaa tasəkəle ke timpi pa lakı isayatu ke tam tō, mpi tō ı tila ı mayamaya ı pu. Na wēetv nti tə nəyəsəna yəlaa asayaa nyəntv tōyō ı kōmnaa sı í huı isayatu. ⁴ lāo lapa mṗóyō sı nti kəsəsutu caaləyaa-tv sı tə la tō, tə la pə tənaya teitei. Pə taya pulv, kayana tə yela tə wēetv kupəntv təyuyv na tə təyəyi lāo Feesuyu. ⁵ Mpa pa təyŋna tōntē ke yulv wēetv kupəntv taa tō tə tike tə tōm ke pa nyəmá. Na mpa pa təyəyi lāo Feesuyu tō kulē kv nyəntv tike ke pa lakı. ⁶ Ye n təyəyi yulwēetv kupəntv ke tam, n tēsəyənə səm kē. Ama ye lāo Feesuyu nyəntv ke n lakı tam, n hikiyi weesuyu na lanŋhele kē. ⁷ Mpa pa sēsə isəle na yulwēetv kupəntv təyuyv tō, pa kē lāo kolontunaa kē. Paa təyəyi lāo kəsəsutu, paa tu pəsəyi-tı tō se. ⁸ Mpa pa təyŋna pa yulwēetv kupəntv təyuyv tō, paa pu la isəna, pa kaa te lāo.

⁹ Ama mē lē mə fēi yulwēetv kupəntv taa tōto. lāo Feesuyu nyəntv taa kē í wēe. Pə taya pulv tōo, lāo Feesuyu caya mə taa tō se. Wei ı taa Kilisiti Feesuyu fēi tō ı ta ke ı nyəy. ¹⁰ Ye Kilisiti wē mə kiŋ paa na mə isayatu ka kv mə tənəy tō, lāo Feesuyu wē mə taa na toma. Mpi tō pə pəsa-mēyē kupama ke lāo

isenta kɛ. ¹¹ Ye lso Feesuyu ŋku ku feesa Yesu kɛ sɛtaa taa tɔ ku caya mɛ taa, wei un i ka feesa Kilisiti kɛ sɛtaa hekɔ tɔ, kulum un i ká ha mɛ tɔnɛŋ kusəpəŋ unɛyɛ toma na i Feesuyu ŋku ku caya mɛ taa tɔ ku tɔŋ taa.

¹² Ma taapalaa, pə tɔɔ kɛ pə nyəka-tu, na pə taya si tɛ tɔŋ tá yulwɛɛtu kupəntu na tɛ laki nti tɛ nyuləyi tɔ. ¹³ Pə taya pulu, ye i tɔŋəyi mɛ yulwɛɛtu kupəntu, i ká si. Ama ye i kisa mɛ yulwɛɛtu kupəntu yaasi si tɛ saali na lso Feesuyu Nanhtu tɔŋ, ile i tula-ti. ¹⁴ Pa tana mpa lso Feesuyu tiikiyi tɔ pa kɛ lso piya kɛ. ¹⁵ Pə taya pulu tɔɔ, lso Feesuyu ŋku pa ha-mɛ tɔ ku ta kɛ Feesuyu ŋku ku laki-mɛyɛ yomaa na kɔ tasəyi-mɛyɛ sɔɔntu tɔyɔ tɔ. Ama ku kɛ lso Feesuyu ŋku ku laki-mɛyɛ lso pəyalaa na ku laki na i yaaki lso si ma Caa, Paapa tɔ. ¹⁶ Tə kɛ lso piya, na lso Feesuyu mayamaya húláyí m̀p̀úỳỳ hatuu tá taa. ¹⁷ Tə kɛ i piya, na kupəntu nti lso tɔma si i ká ha i yalaa isu kpancoo tɔ, tu hiki-ti tɔtɔ. Tá na Kilisiti tu kpəntana-təyi hikuyu. Ye tá na-i tɛ kpənta wahala hikuyu tá na-i tu kpənti i teeli taa tɔtɔ.

Cele teeli

¹⁸ Ye ma kin pə fɛi isu paa kpaya tá kayana kunyɔntəyɔle na pá kɛsəna teeli wei cele lso ká tu-tu tɔ. ¹⁹ Kunmajmam tana tanɔa tətɛtɛtɛyɛ si lso i ləsi i pəyalaa na pə ná. ²⁰ Pə taya pulu tɔɔ, taaləm nyəm taa kɛ pə susa kunmajmam mpi, na pə taya si pə nəkaa. lso tɔna-wəyi mpv. Paa na mpv tɔ na tɛɛluyɔ wɛɛ kɛ. ²¹ Pə taya pulu tɔɔ, kuyaku nakuli pu tɛ na lso kunmajmam tana hɛɛsi wakəɛluyɔ yomle na pə tɛ təkpataa kɛ teitei isu lso piya ka tɛ waatu wei paa tɛ kasayampiya pəsuyɔ tɔ. ²² Tə nyámá si haləna sanja kunmajmam tana tɔŋna mɔla na pə saləməyi isu alɔllu saləmuyɔ tɔ. ²³ Pə taya kunmajmam tike mɔləyənə. Ama na tá mpa tɛ wena lso Feesuyu isu kancaalaya kucɔɔv ŋku lso lapa-tu tɔ, tá mɔləyi tá taa tɔtɔ, na tá tanja kuyanku lso ká pəsi-tuyɔ i piya na i tɛɛsi tá tɔnəŋ unɛyɛ yapu təkpataa tɔ. ²⁴ Tə nawa si tɛ hika tá yapu yaa, ile pə wɛ tɛɛluyɔ taa tɔm na pəcɔ. Ye mpi yulu naa tɔ pə tɔɔ kɛ i tɛɛləyi, ile pə taya tɛɛluyɔ ntɛ tana. Awe ká tasa tɛɛluyɔ kɛ mpi i tɛma nav tɔ? ²⁵ Ye mpi tɛ ta nata tɔ pə tɔɔ kɛ tɛ tɛɛləyi ile tɛ cayanə suulu kɛ na tɛ tanja-wi.

²⁶ Pə kaasa lso Feesuyu ná kɔŋ tɔtɔ na kɔ sɔŋna tá mpa tɛ kɛ acamaa tɔ. Pə taya pulu, tɛ ta nyi isəna tu səlami na pá tɛ tɔ. Ama Feesuyu ŋku ku sələməyənana-tuyɔ lso, na miituyɔ mpi yulu kaa pəsi na i kɛɛsi nɔyɔ taa tɔ. ²⁷ lso wei i naa lotu taa tɔ i nyámá kpakpaa kɛ mpi Feesuyu Nanhtu caa i səlami tɔ. Pə taya pulu, mpa pa kɛ lso nyəma tɔ mpeyɛ lso Feesuyu Nanhtu sələməyənə teitei isu lso caaki tɔ.

²⁸ Tə nyámá si kupəntu kɛ lso laki pə tana pə taa kɛ mpa pa sɔla-i na pá kɛ mpa i yaawa isu i nəkuyɔ wɛɛ tɔ. ²⁹ Mpa lso ka ləsa hatuu lɔŋ tɔ, i laalaa kɛ na i fayasi-wɛ na pa mpa si pá nəyəsəna i Pəyaya, na kɛle ká hiki newaa payalɛ. ³⁰ Mpa lso ka laalaa na i fayasi mpv tɔ i ləsa-wɛyɛ, na mpa un i ləsa mpv tɔyɔ i lapa na pá pəsi yulupama kɛ i isenta. Mpa i lapa na pá pəsi yulupama kɛ mpv un tɔyɔ i yelaa na pá hiki pa paa nyəm kɛ i teeli taa tɔtɔ.

Isəna lso luyɔ suv-tu pə tu fɛi tɔ

³¹ Ye mpv suwɛyɛ tu tasa yɔɔtɔyɔv tɔtɔ? Ye pə wɛɛ si lso wɛ tá tɔɔ, ile awe ká lu-tuyɔ koloŋa? ³² l ta kisina i mayamaya i Pəyaya tɔɔ. Ama i ha-kɛ təkɛm kɛ tá tana tá tɔɔ. Tɔv, i ta kisi i Pəyaya hav, kacəŋfana pə tana mpi pə kaasaa tɔ? ³³ Ye mpv awe ká tu taalɛ kɛ mpa lso ləsaa tɔ? Pə tu fɛi, pə taya pulu tɔɔ, lso mayamaya húləna si pa tɔm ta si tiili. ³⁴ Na awe ká mayasi pa tɔm kuyɔ tɔtɔ? Pə tu fɛi, pə taya pulu tɔɔ, Yesu Kilisiti tu səpəna, na i tu fem na i wɛ lso kəŋkəŋ taa na i sələməyənə-tu. ³⁵ Ile pepe ká ləsi Kilisiti sɔɔluyɔ kɛ tá tɔɔ? Wahala ká pəsi? Larɔpəsəle sɔsɔle na? Yaa kunyɔŋ ŋku paa tu-tu tɔ? Nyɔyɔsi na? Yaa huluməŋ? Asola taa wɛɛv na? Yaa sɛm? ³⁶ lso Tɔm taa pa ŋmaawa mpv si:

Nyá tɔɔ kɛ tɛ wɛ sɛm nɔyɔ taa kɛ ilim na pə tɛm.

Na pá laki-tu isu heeŋ wei pa tɛɛna alukisam tɔ.

³⁷ Ama pə tana pə taa kɛ mpv ile, tá wəpəna tɛcayacaya kɛ wei i sɔla-tu tɔ i tɔŋ tɔɔ.

³⁸ Ma tɛma ma taa təkpataa si pulupv fɛi mpi pu ləsi lso sɔɔluyɔ kɛ tá tɔ tɔ, paa sɛm paa weesuyɔ, paa isɔtaa tillaa, paa isɔtaa alɔyaa nyuyɔ nyəma yaa pa toma sɔsɔna. Paa sanja nyəm, paa mpi pu kɔɔ cele tɔ.

³⁹ Paa tɛtu tɔɔ cənɛ kəkɔlɔnaa, paa tɛtu tɛɛ nyəma. Paa kunmajmam mpi pə kaasaa tɔ pə taa pulu kai fɛi mpi pu kayati sɔɔluyɔ

ηku lso sɔɔləna-tuyv Yesu Kilisiti tɔɔ tɔ na kɔ seki tɔ kiŋ ke tate ke paa waatu wei.

9

lso na ɪ yɔlaa kulɔsaa pa tɔm

¹ Tampana ke ma yɔɔtɔyɪ, maa looliyi, ma kɛ Kilisiti yulu tɔ pɔ tɔɔ. Ma lanle u tɔɔ paa pɔcɔ mayamaya si yaa ma looliyi. Mpi tɔ lso Feesuyu Nanɔtu hɔlɔyɪ-m mpiyi ma taa tɔɔ ma tɔŋyɪ. ² Pɔ taya pulv tɔɔ, ma lanle wakɔla sɔsɔm na pɔ cɔɔsɔyɪ-m tam. ³ Halɪ pɔ caya-m isɪ pu kisaya, lso ka kisa-m na pɔ yasɪ mɔ na Kilisiti, na pɔ kɔɔɔɔ ma tɔɔtɔnaa na pɔ mɔŋna ma lonte. Ma piitim mayamaya nyɔma tɔm ke ma tɔŋ. ⁴ Pa kɛ lɔɔyɛli nyɔma, na lso lapa-weyɛ ɪ pɔyalaa, na ɪ yɔlaa na pɔ naaki ɪ teeli. ɪ na-we pa pɔɔla nɔɔ, na ɪ cɛle-weyɛ kusɔsɔtu. Na ɪ hɔlɪ-weyɛ lso sɛtu, na ɪ heeli-weyɛ mpi mpi ɪ kɔ la-we tɔ. ⁵ Pa kɛ tɔ kite caanaa kulɔlaa. Ye yulɔwɛɛtu tɔm taa ɪlɛ, Kilisiti kɛ pa piitim tu. ɪnɪ ɪ ηmakɔləna pɔ tɔna, ɪnɪ ɪ kɛna lso wei paa sanj tam tɔ. lso ɪ yɛle na pɔ la mpv.

⁶ Pɔ taya isɪ ma yɔɔtɔyɪ si mpi lso tɔma si ɪ kɔ la tɔ pɔ cɔtaa. Pɔ taya lɔɔyɛli nyɔma tɔna kɛna lɔɔyɛli nyɔma. ⁷ Pɔyɛle Apɔlaham kulɔlaa ta ke Apɔlaham piya mayamaya. Pɔ taya pulv tɔɔ, lso ka heela-ɪ kɛ si: Mpa paa luna lsaaka tapuyv tɛ tɔ mɔ pɔ tike tɔkɔŋ kɛna nyɔ piya tɔyɪsɪyɪ. ⁸ Pɔ nyuyv ntɛ si, pɔ taya mpa pa mɔlaa na pɔ lɔlɪ tɔfɔlo ke yem tɔ mɔ pɔ kɛna lso piya. Ama mpa lso ka tɔma si ɪ ka ha-ɪ na pɔ lɔlɪ-we tɔ mɔyɛ pa nyɔnɔyɪ ɪ kulɔlaa tɔyɪsɪyɪ. ⁹ Waatu wei ɪ heelaya-ɪ mpi ɪ ka lapɪ-ɪ tɔ ɪ tɔmaya si: Ye pɔ kɔma na pɔ talaa, maa mɔlɪ na Saala kɔ hiki apalu pɔyaya.

¹⁰ Pɔ taya pɔ tɔnɔyɔlɛ. Lɔpɛka piya nsi si naale si kaa caa kɛ. ɪnɔyɔlɛ tɔ piitim caa sɔsɔ lsaaka. ¹¹ lso lɔsuyv yɔlaa tɔ, pɔ taya si ɪ nyɔnɔyɔna mpi pa lakɪ tɔ, ama ɪ mayamaya ɪ nɔkuyv kiŋ ke pɔ wɛ. ¹² lso heela Lɔpɛka na ɪ ta tu lɔlɔta ɪ piya si: Waalɪ nyɔŋka kɔ tɔyɔna sɔsɔɔntv. Piya nsi si ta nyɔnta kupantv na isayatu. lso lapa mpv si ɪ hɔlɪ si mpi ɪ suwa tɔ, mpɔyɪ ɪ tɔŋyɪ. ¹³ Halɪ pa ηmaawa mɔpɔyɪ lso Tɔm taa si: Ma luyv lapa Yakɔv na mɔ kisi lsaɔ.

¹⁴ Suwɛyɛle tu yɔɔtɔ ɪlɛ, lso u tɔŋyɪ tampana yaa isɔna? Aaɪ, pɔ taya mpv se, paa pɔcɔ. ¹⁵ lso ka heela Moisi si: Mɔ nɔka

wei ɪ pɔtɔtɔlɛ wiiu ma wii, mɔ nɔka wei kɛ suulu hɔlɔyɪ ma hɔlɪ-ɪ.

¹⁶ Ye mpv ɪlɛ pɔ taya yulu nɔkuyv yaa ɪ lupv tɔɔ. Ama lso wei ɪ wiiki pɔtɔtɔlɛ tɔ ɪ kiŋ tike kɛ tɔkɔŋ. ¹⁷ Pa tɔma lso Tɔm taa si lso tɔma ɪcipiti wulav sɔsɔ tɔfɔlo si: Mpi pɔ mayamaya pɔ nyuyv tɔɔ ma tu-η kawulaya tɔyɔlɛ si yɔlaa ɪ nana ma tɔma ke nyɔ kiŋ, na ma hɔtɛ yaa antulinya tɔna taa. ¹⁸ Mpɔ tɔ, wei lso nɔkaa tɔ puntv pɔtɔtɔlɛ ke ɪ wiiki. Ye ɪ nɔka wei kɛ kanjante tuyv ɪ tu ɪlɛ.

lso pɔáná na ɪ pɔtɔtɔlɛ pɔ tɔm

¹⁹ Ntanyɪ mɔ taa nɔyɔlɔ nɔ tɔŋ si: Ye pɔ wɛ mpv ɪlɛ, pepe tɔɔ kɛ lso tasɔyɪ si yɔlaa lapa taalɪ? Awe pɔsɔyɪ na ɪ kayatɪ-ɪ si ɪ taa la ɪ luyv nyɔntv? ²⁰ Yulu nyɔ, awe ke-η na ɪ kɔɔsɔna lso? Cuyv nyɔnɔyɔ pɔsɔyɪ na kɔ pɔɔsi ka ηmalv si pepe tɔɔ kɛ n ηma-m na mɔ wɛ isɔntv? ²¹ Tiisi ηmalv ɪ sɔɔləna cuyv ke isɔna mɔpɔyɪ ɪ lakɪ-kv. ɪ pɔsɔyɪ na ɪ cɔsi cuyv ηkv, na ɪ sɔɔlaa ɪ ηmana puluku, na pɔ kaasi na ɪ ηmana ntoole.

TAKELAYA KANCAALAYA
NYEJKA NJKA PÒOLI NMAAWA
KÒLÈNTI
NYÉMA TÒ
Kòtòlòtò

Pòoli nuwa Kòlènti lso taseele taa isayatu tòm isu yooj, na fayav, na wasanjkalètu, na akpayale, na nantu kulalaatu tɔyɔv, na nsəma lenna yɔɔtɔyɔv, na sətəa fem tòm. Isəna pa faya Kòlènti I takəlaya tɔ:

Kòlènti lso taseele wɛɛtu, titite 1-6

Pòoli cɔaki lso yəlaa kpekəle kupɔɔsɔtu, titite 7-15

Kantəkaya kɔtɔtɔtu na sɛɛtu, titite 16

Sɛɛtu

¹ Maya Pòoli, lso luyɔ lapəna na má la Yesu Kilisiti tillu. Má na tá taapalu Səsətəɛni tə ħmaakəna takəlaya kanɛ.

² Iso seelaa kpekəle nyəma mpa mɛ í wɛ Kòlènti taa tɔyɔ tə ħmaa-ke. Mɛ mpa lso yaawa sɪ í la í nyəma, na mə na Yesu Kilisiti mə kpɛntɔyɔ tɔɔ í ti-mɛ tɔ. Mə na pa təna mpa pa wɛ paa timpi na pá yaaki Tacaa Yesu Kilisiti wei í kɛ tá na-wɛ tá Sɔsɔ tɔ í hətɛ tɔ. ³ Tacaa lso na tá Sɔsɔ Yesu Kilisiti pá la-mɛyɛ pɛɛlɛɛ na pá ha-mɛyɛ alaafəya.

Iso kupantɔnaa

⁴ Ma sɛɛ ma lso kɛ tam sɪ í na tɛmlɛ kɛ mə tɔɔ kɛ pɛɛlɛɛ nna í lapa-mɛyɛ Yesu Kilisiti kin tɔ a tɔɔ. ⁵ Kupam mə na Kilisiti mə kpɛntɔyɔ tɔɔ pə saa-mɛyɛ tɛcam. Ilɛna pə tu kəlɛna yɔɔtɔyɔ na nyəm pə saav. ⁶ Tampəna nna pa yɔɔtɔ Kilisiti tɔɔ tɔ a səħa mə hɛkɔ kɛ teu tɛa. ⁷ Na pə wɛ mpɔ tɔyɔ lso yelaa na pə təna pə saa-mɛ. Mɛ mpa í tanja wɛlɛ nte Tacaa Yesu Kilisiti ká hólí í ti tɔ. ⁸ Tacaa Yesu Kilisiti un í ka təkəna-mɛyɛ teu haləna tənəya. Ilɛna kuyanjku í kuyaku ká tala tɔ pá taa na kawaləya nakəlɛħi mə kin. ⁹ Iso wei í yaamɛ sɪ mə na í Pəyaya Tacaa Yesu Kilisiti í kpɛnti tɔ, mpi mpi í tɔma sɪ í ká la tɔ, í təkə-wəyi, u yeki.

Kòlènti lso seelaa fɛi nɔyɔ kulumaya

¹⁰ Tɔv, ma taapalaa ma wiikəna-mɛ sɪ í nyənna Tacaa Yesu Kilisiti na í lá nɔyɔ kulumaya, na fayasɔyɔ í taa wɛɛ mə hɛkɔ. Í kpɛnti teu, í mayasəyi ləmayasɛɛ kulumɛɛ, í huuki huwɛɛ kulumɛɛ. ¹¹ Ma taapalaa, pə taya pulv tɔɔ, Kolowee təyaya nyəma

heela-m sɪ í yooki kɛ. ¹² Nti ma caa yɔɔtɔyɔv tɔyɔlɛ sɪ mə taa paa wei na í nyəntu kɛ na tə mpaa. Lɛlv tən sɪ: Pòoli tɔɔ kɛ ma wɛɛ. Na unɛ ílɛ sɪ Apɔlɔɔsɪ tɔɔ kɛ ma wɛɛ. Inɛ ílɛ sɪ Piyɛɛ tɔɔ kɛ ma wɛɛ. Na unɛ ílɛ sɪ Kilisiti tɔɔ kɛ ma wɛɛ. ¹³ Í huuki sɪ Kilisiti faya í taa təyapəlɛɛ kɛ? Pòoli səpəna səm tesika tɔɔ kɛ mə tɔɔ? Pòoli hətɛ kɛ pa yaanaa na pá sɔ-mɛyɛ lso lum na?

¹⁴ Ma sama lso kɛ timpi ma ta sɔ mə taa nɔyɔlvɔv lso lum tɔ, yɛ pə taya Kəlisipusi na Kayusi pa paasi. ¹⁵ Pə tɔɔ kɛ nɔyɔlvɔ kaa yɔɔtɔ təfoo sɪ Pòoli hətɛ kɛ pa yaanaa na pá sɔna-mɛyɛ lso lum. ¹⁶ Ɛɛhɛɛ ma sɔwə, ma sɔ Sətəfanasi təyaya nyəma tɔtɔyɔ lso lum. Yɛ pə kaasa lɛlaa ma ta tɔɔsɪ pa tɔɔ. ¹⁷ Pə taya lso lum sɔv tɔɔ kɛ Kilisiti tila-m. Ama í tila-m kɛ sɪ má kpaali Laapaali Kuparj. Na yɛ ma kpaaləyi-í, má taa kpaaləna yɔlv ləmayasɛɛ nɔɔlɛlɛj. Pəcɔ pə taa kɔɔ na Kilisiti tesika tɔɔ səm təm məli yem.

Yesu Kilisiti kɛna lso toma na í ləmayasɛɛ

¹⁸ Letaa isɛntaa, Yesu tesika tɔɔ səm təm kɛ kumɛlɛntɔ təm kɛ. Ama tá mpa pə tɔħna tá nyɔɔj yapɔv tɔ lso toma ntɛ taya təna. ¹⁹ Pa ħmaawa lso Təm taa sɪ:

Maa wakəli ləmayasɛɛ nyəma ləmayasɛɛ, maa lɔ nyəntaa nyəm.

²⁰ Ləmayasɛɛ tɔv tasəyi ntiyi yɔɔtɔyɔv tɔtɔ? Na ntiyi akewe ká tasa yɔɔtɔyɔv? Yaa ntiyi antulinya unɛ í taa ləmayasɛɛ tɔv ká mayasɪ tɔtɔ? Iso hulaa sɪ antulinya unɛ í taa, mpi pa yaa ləmayasɛɛ tɔ, pə kɛ kumɛlɛntɔ kɛ.

²¹ Pə taya pulv, antulinya taa yəlaa na pa ləmayasɛɛ pa kpisa lso kɛ nyəm kɛ timpi lso ná lapəna í ləmayasɛɛ sɪ pá nyəna-í tɔ. Pə tɔɔ kɛ lso huɔ teu sɪ, í ká ya mpa pa tɛħna-í pa taa tɔ, na Laapaali Kuparj wei tə kpaaləyi tɔ. Laapaali kuparj unəyi wei í ta na tɔ í yaa sɪ kumɛlɛtəm. ²² Yuta nyəma ná caa pá ná piti təma na pəcɔ. Ama ləmayasɛɛ kɛ Kələɛki nyəma ná pɛɛkəyi.

²³ Ama tá ulɛ, Kilisiti wei pa kama səm tesika tɔɔ tɔ í təm kɛ tə kpaaləyi. Təm tənɛ tə huɔi Yuta nyəma, na mpa pɛlɛ pa ta kɛ Yuta nyəma tɔ pa nyənəyi-təyi kumɛlɛtəm kɛ. ²⁴ Ama mpa lso yaawa tɔ, paa Yuta nyəma taa, paa mpa pa ta kɛ Yuta nyəma tɔ pa taa tɔ, Kilisiti kəna-wɛyɛ lso toma na lso ləmayasɛɛ. ²⁵ Pə taya pulv tɔɔ, yɔlv pəyaya ləmayasɛɛ təna ta tala lso kumɛlɛntɔ, na pa toma təna ta tala lso ɪcantu tɛtɛ.

²⁶ Kúpam, ma taapalaa, í nyəni na í ná sɪ lso yaav-mɛ na í la kpekəle tɔ, antulinya taa cənɛ mpa pa yaa ləmayasɛɛ nyəma tɔ pa fɛi payəle kɛ mə hɛkʊ, na tɔɲtʊnaa fɛi payəle, na awulumpiya fɛi payəle. ²⁷ lso ləsəna mpi antulinya yəlaa yaa sɪ kumelənyəm tɔ sɪ pɔ tʊ ləmayasɛɛ nyəma kɛ fɛɛle. Na ɪ ləsə mpi antulinya yəlaa yaa sɪ ɪcantʊ tɔ sɪ pɔ tʊ akpala nyəma kɛ fɛɛle. ²⁸ Na ɪ ləsə mpi antulinya yəlaa nyənəyi taaləm na pá footiyi na paa nyənəyi-wəyi pulɔ mayamaya tɔ, sɪ pɔ wakəlɪ mpi pa tʊyʊna nyʊyʊ tɔ. ²⁹ lɛ yulɔ pəyaxa nakəlɪ ka kaa sa ka təyi lso ɪsɛntaa. ³⁰ Ama lso kpɛnta mə na Yesu Kilisiti kɛ, na ɪ lapa na Kilisiti pəsɪ tá ləmayasɛɛ. Kilisiti tɔ kɛ lso nyənəyi-tʊyʊ yulupama. lɪn ɪ lapəna na tɔ pəsɪ lso nyəma, na kʊlʊm unɪ ɪ yapəna tá nyɔɔɲ. ³¹ Pə tɔ kɛ pa ŋmaawa lso Tɔm taa sɪ: Ye wei í caa ɪ sa, í sa nti Tacaa lapa tɔ, í taa sa ɪ ti.

2

Kilisiti sɛm tɔm heeluyɔ

¹ Ma taapalaa, waatʊ wei ma kɔma mə tɛ sɪ ma heeliyi-mɛyɛ lso tampana nna a ŋmɛlaa tɔ a tɔm tɔ, pə taya nɔɔlelɛɲ wawawa nɪlɪ, yaa nyəmtʊ natəlɛyi ma lapənaa. ² Ma cayalɛ tənaya mə kiɲ ma ta caa sɪ má la natəlɛyi mə hɛkʊ kɛ yem na pɔ tá kɛ Yesu Kilisiti tɔm. lsu pa kama-ɪ sɛm tesika tɔ tɔ pə tɔm mayamaya kɛ ma siyisinaa. ³ Pə tɔ kɛ ma poluyʊ mə tɛ tɔ ɪcantʊ taa kɛ, na ma selayana sɔyɔntʊ kɛ. ⁴ Pə taya yulɔ ləmayasɛɛ yekuyʊ na pá yɔyɔtəyi tɔmnaa na caɲəm kɛ ɪsəna mpi tɔyɔ ma sɛyəsəna ma sɛyəsəɲ na má lana ma waasʊ. Ama lso Feesuyʊ toma kɛ ma lapənaa, na a naa mpʊ təkɛɛleɛ. ⁵ lɛna mə lso sɛɛv səɲ lso toma tɔ, pɔ taa səɲ yəlaa ləmayasɛɛ tɔ.

Mpi lso yaa ləmayasɛɛ tasiyisiyi tɔ

⁶ Paa na mpʊ tɔ, mpa pa pu lso nyəm taa tɔ ləmayasɛɛ mpaav kɛ ma huləyi-wɛ. Ama pə taya ləmayasɛɛ nna antulinya unɛ na mpa pa kɛ ɪ tɔɲtʊnaa na paa tɛ na pá kpiisi-wɛ tɔ pa yaa ləmayasɛɛ tɔ. ⁷ Ama lso ləmayasɛɛ mukaya tɛɛ nyəna nna a ŋmɛla yəlaa tɔ a tɔm kɛ ma kpaaləyi. lso ka ləsəna-yɛ na í su tá teeli tɔ na pəɔ pɔ la antulinya. ⁸ Antulinya taa cənɛ tɔɲtʊnaa taa nɔyɔlɔ ta cəkəna lso ləmayasɛɛ anɛ. Pə

taya pulɔ, ye paa cəkənaa pa taa ká Tacaa teeli tʊ kɛ sɛm tesika tɔ. ⁹ Pə lapaya isʊ pa ŋmaav lso Tɔm taa tɔ sɪ:

Mpi yulɔ ta tu nav na ɪ ta nɪ pə tɔm tɔ.

Mpi pə tɔ yulɔ ta tu hʊv tɔ,

lso taya-wəyi mpa pa sɔɔla-ɪ tɔ pa tɔ.

¹⁰ Tá tɔ kɛ lso kula kʊɲmɛlɛtʊ tənɛ na Feesuyʊ Naɲɲtʊ kiɲ. Mmm Feesuyʊ Naɲɲtʊ wiiliyi pə tana pə taa kɛ sɪ kʊ naa.

Paa nti tɔ pələ lso tʊyɪ na tɔ ŋmɛlaa təkʊlʊkʊlʊ tɔ mayamaya. ¹¹ Pə wɛv yəlaa taa tɔ awɛ nyən lɛlv taa tɔm? Ye pə taya yulɔ ləmayasɛɛ nte tɔ wɛ ɪ taa tɔ nɛtɛ tu nyəna ɪ tɔm.

Mpʊ tɔtɔyɔ na lso Feesuyʊ, ŋkʊ kʊ nyəmna lso nyəntʊ tana. ¹² Pə taya antulinya unɛ ɪ ləmayasɛɛ kɛ pə tʊ-tʊ. Ama

Feesuyʊ ŋkʊ kʊ luna lso kiɲ tɔyɔ, sɪ tɔ cəkəna pə tana mpi lso ha-tʊ tɔ pə tɔm.

¹³ Pə taya yulɔ ləmayasɛɛ sɛyəsuyʊ nɔɔlelɛɲ wei tɔyɔ tɔ yɔyɔtəyənə pə tɔm. Ama nti lso Feesuyʊ sɛyəsəyi tɔyɔ.

Pə tɔ kɛ mpa pa wɛna lso Feesuyʊ tɔ tɔ kɛsəyi-wɛyɛ lso nyəm tampana.

¹⁴ Wei ɪ fɛina lso Feesuyʊ tɔ ɪ pəsəyi na í mʊ Feesuyʊ kʊnɛ kʊ tampana. ɪ

yaa-təyi kumɛlɛtɔm kɛ, na ɪ tʊ pəsəyi tɔ cəkənav mayamaya. Mpi pə tɔ tɔ, wei ɪ

wɛna Feesuyʊ tɔ unɪ ɪ paasi ɪ cəkəyənana-tɪ. ¹⁵ Yulɔ wei ɪ wɛna lso Feesuyʊ tɔ unɪ ɪ cəkəyənana tɔ tana.

Nɔyɔlɔ fɛi wei ɪ pəsəyi na í cəkəna Feesuyʊ ŋkʊ kʊ tɔm tɔ. ¹⁶ Pa ŋmaa lso Tɔm taa sɪ:

Awe nyəmna Tacaa hʊwɛɛ?

Awe pəsəyənə na í tasa-ɪ tɔm?

Ama tá lɛ, Kilisiti hʊwɛɛ kɛ tá wɛna.

3

lso tɛmlɛ nyəma

¹ Ma taapalaa, tampana tɔ ɪsəntɔ, ma ɪlɛ ma ta pəsɪ na má yɔyɔtəna-mɛ isʊ pa yɔyɔtʊyʊna mpa pa wɛna lso Feesuyʊ tɔ.

Ama ma yɔyɔtəna-mɛyɛ isʊ pa yɔyɔtʊyʊna mpa pa tənəyi antulinya unɛ ɪ hʊwɛɛ tɔ, isʊ

piya kɔsəkəsənəa kɛ lso sɛɛv taa. ² Pə wɛ isʊ kafa kɛ ma suukaya-mɛ, pə taya mutʊ. Í taa nyənta tɔyʊv tɔ pə tɔ, na haləna saɲa í ta nyənta tɔyʊv.

³ Mpi tɔ, í tɔɲna antulinya unɛ ɪ hʊwɛɛ kɛ tənɔyʊv kɛ. lɛsɛɛmɛ na yooʊ pə wɛv nɪpʊyʊ mə hɛkʊ tɔ, mpʊ unɪ pu hóláyi sɪ antulinya hʊwɛɛ kɛ í tənəyi?

Pu hóláyi tɔtɔ sɪ í lakɪ kɛ isʊ yəlaa kɛ yem, pə taya lso sɛɛlaa? ⁴ Pə taya pulɔ, lɛlv tənɔyʊv sɪ

Pɔɔlɪ tɔ kɛ ma wɛɛ, na unɛ ɪlɛ sɪ Apolɔɔsi

tɔɔ ké ma wée tɔ, pə taya ma ta nyi isənaa kulaputu ke í lakɪ mpʊ?

⁵ Aweye pa yaa Apɔlɔɔsi? Na aweye Pɔɔli ye? Ta naale tɔ ké lɔ tɔmlɛ nyáma mpa pa lapa-mɛ na í tɛ lɔ na mə taa tɔɔ. Paa tá taa wei í lapa na í yoosi nti Tacaa tu-í sɪ í la tɔɔ. ⁶ Mayale tɔɔ sɔlɔ na Apɔlɔɔsi pəlɔna lum ke kv tɔɔ. Ama lɔ lapəna na kv tɛɛ. ⁷ Pə tɔɔ ké tɔɔ sɔlɔ na lum pəllu pa ta ke pulɔ. Ama lɔ ke tɔm tu, unɪ í lapəna na tɔɔ tɛɛ. ⁸ Tɔɔ sɔlɔ na kv tɔɔ lum pəllu pa teitei ké. lɔ ká kɛsəna paa wei í tɔmlɛ na í feli-í. ⁹ Pə taya pulɔ tɔɔ, tá tɔmlɛ taa tɔ ké tɔma taapalaa ké, na lɔ ké tɔ lakɪ tɔmlɛ, na mə kɛna lɔ tɔmlɛ.

Í wée tɔtɔɔ isɪ kutuluɔɔ nku lɔ nmaaki tɔ. ¹⁰ lɔ yelina na pə saa-m, na ma tu paasaa ké na má su kite isɪ nmalɔ kuparɔ sukuvu tɔ. Ama pənente lɛlɔ tənəɔna pə tɔɔ. Paa wei í la laakali na í kɛna isəna í tənəɔ tɔ yoo. ¹¹ Pə taya pulɔ tɔɔ, Yesu Kilisiti mayamaya kɛna kite, na pə fɛi isɪ yulɔ nɔɔlɔ pəsəɔɔ na í tasa kɔfate natələɔɔ siɔ. ¹² Lɛlaa wée na wolanaa na nyəɔlɔvɔ kuhulɔmuvɔ na liyitee pɛɛ ke pa tənəɔ pə tɔɔ. Ama lɛlaa ɪlɛ taasi na nyutu na kiisi ke pele pa tənəɔ. ¹³ Ama huɔle wule pu kuli paa wei í tɔmlɛ tɔɔ na pá ná tɔ cakəle. Kuyaku kuhuvnaɔ nku kv wule tɔ kəkə ké. Kəkə ká mayasəna paa wei í tɔmlɛ sɪ ka naa mpi tɔ kɛnaa tɔ. ¹⁴ Ye wei í tɔna kite tɔɔ ké tɔmlɛ nte kəkə kaa nyaya tɔ, í ká hiki í kufelɔvɔ. ¹⁵ Ama wei í nyənte í muwa, ɪlɛ í kufelɔvɔ lepa-í ké. Ama paa ya í mayamaya na pá mayana isɪ kəkə mpee pəɔɔ ke í lunaa.

¹⁶ Í nyi teu sɪ í ké lɔ tɔcayale, na lɔ Feesuɔ cakəna mə taa. ¹⁷ Ye pə cəpa wei na í wakəli lɔ tɔcayale, lɔ ká wakəli pəntu. Pə taya pulɔ, lɔ tɔcayale wɛ ké tənəɔɔ na mə kiɔ ke í cakɪ.

¹⁸ Mə taa nɔɔlɔ í taa puɔsi í ti. Ye mə taa nɔɔlɔ huɔ sɪ antulinya unɛ í taa pəntu ntɛ ləmayasɛ tu í pəsi kumelɛɔ, ɪlɛna í wɛɛna ləmayasɛ ke tampana. ¹⁹ Pə taya pulɔ, lɔ ná nyənəɔ antulinya unɛ í taa ləmayasɛ ke kumelentu ké. Pa nmaawa lɔ tɔm taa ké mpv sɪ: ləmayasɛ nyáma ləmayasɛ ke lɔ nyəkəna-wɛɛ katəsi na í kpaa-wɛ. ²⁰ Pa tasa nmaaw tɔtɔ sɪ: Tacaa nyáma sɪ ləmayasɛ nyáma huwɛɛ ta ke pulɔ. ²¹ Pə tɔɔ ké yulɔ kaa yɔlɔna yəlaa lɛlaa. Pə taya pulɔ tɔɔ, mə tənna pə tənna.

²² Paa Pɔɔli, paa Apɔlɔɔsi, paa Piyɛɛ, paa antulinya, paa weesuɔ, paa sɛm paa saɔa nyəm, paa cele nyam, mə tənna pə tənna. ²³ Ama Kilisiti tənna-mɛ, na lɔ tənna Kilisiti ɪlɛ.

4

Kilisiti tillaa

¹ Pə tɔɔ ɪlɛ, í nyənəɔ-tuvɔ Kilisiti tɔmlɛ lataa mpa pa niɔ taa pə tu lɔ tampana nna a nɔmlaa tɔ. ² Ye pa tu pulɔ lapv ke yulɔ niɔ taa, tampana ke í ká tɔɔ na í lakəna-wɪ. ³ Ye ma kiɔ ɪlɛ, paa mɛ yaa yəlaa ka cayana sɪ pa pəkəɔɔ ma tɔm taa na pá na, pəle pə ta na má. Ma mayamaya maa pəkəɔɔ ma kiɔ sɪ má ná sɪ ma tewa yaa ma ta te tɔ. ⁴ Tampana tɔ isəntɔ, ma mayamaya ma kiɔ ma ta na taali nɔɔlɔ se. Paa na mpv tɔle tu hóləɔ sɪ ma tewa təkpataa se. Ama Tacaa ká pəkəna na í ná sɪ ma tewa yaa ma ta te tɔ. ⁵ Pə tɔɔ ɪlɛ, í taa hulina nɔɔlɔ tɔm tampana pəkəɔɔ na pə waatu ta tata. Í ye le na hali Tacaa kɔɔ. Inɪ í ka kulina mpi pə nɔmla səkpetuvɔ tɛ tɔ pə tɔɔ tɔyelele. Na í ká kuli yəlaa lotu taa huwɛɛ. Pəɛɛ lɔ ká sa paa wei isɪ pə muna í sami-í tɔ.

⁶ Ma taapalaa, ma kpaya má na Apɔlɔɔsi tá tɔm na má kɛsəna mpv sɪ í cəkəna ituule nte pa tukaa sɪ: Nti pa nmaawa tɔ, taa sɔɔsi tɔ tɔɔ. Pə tɔɔ ké mə taa nɔɔlɔ í taa yɔlɔna lɛlɔ na í footiyi lɛlɔ. ⁷ Awe yəlaa na í hiki na í kəli lɛlaa? Pə tənna mpi n wɛna tɔ pə taya lɔ hana-ɔ? Ye pa ha-ɔ kuhav ɪlɛ pepe tɔɔ ké n hɔɔ nyá ti isɪ nyá lupv tɔɔ ké n hikaa?

⁸ Pɔwɛ, í tɔma hikuɔ ke pə tənna mpi í nyuləɔ tɔ, í tɔma piluvu. Í tɔma awulaa ke pəsuvɔ ké, na taa wɛ tá kunyɔntutu taa. Ye pu ké isɪ í kɛ awulaa tɔsiyisiyi kɔlɔ pu lapa-m leleɔ. Pə taya pulɔ tɔɔ, saa unɪ tá na-mɛ tu kpenta kawulaya tɔɔv. ⁹ Pə caya isɪ tillaa taya lɔ pəsəna waali. Pə taya pulɔ, tɔ wɛ ké isɪ yəlaa mpa pa suwa sɪ paa kv patama taa tɔ. Tə ké mpa pa tənna pa nyənəɔ təcɔɔ tɔ, paa isəntaa tillaa paa yəlaa. ¹⁰ Ta pəsə kumeləməɔ, na mu ké ləmayasɛ nyáma ke Kilisiti kulɔm unɪ í tɔɔ. Tá ké acamaa, na mɛɛ tɔɔtɔnaa. Pa tɔvɔna-mɛ, ama yem ké pa nyənəɔ tá. ¹¹ Haləna saɔa wule tənə, nyəɔɔsɪ na lukətu kuyəna-tv, na tɔ fɛina pəkəkəle. Pa maki-tuvɔ na tɔ cəkɪ yem, tɔ fɛina tapasopile. ¹² Tá mayamaya tá

kookali ké tã lakɪ na tã tãkãna. Pa tɔvki-tɔ, na taa seeki-we. Pa tɔyi-tɔyɔ kunyɔŋ, tá sumaɣa sɪ pá tu-tɔ. ¹³Pá kɔyɪ ta nyɔɔŋ, tu leetɔyi-weɣe pa isayatu. Halãna sanja paa nyənəyi-tɔ sɪ tã ké pulɔpɔyɔ antulinya unɛ ɪ taa. Pa nyənəyi-tɔyɔ isɪ hute yaa pɔntu mayamaya.

¹⁴Pã taɣa ma caa sɪ má tu-mɛɣe fɛɛle tɔyɔ ma ŋmaawa na má keesi-mɛɣe mpɔ. Ama ma luyɔ wɛɛ ké sɪ má seɣesi-mɛ isɪ ma piya nsi ma luyɔ wɛɛ tɔ. ¹⁵Paa í ká hiki seɣesɔlaa ke iyisi naanɔwa (10000) ké Kilisiti mpaav tɔm taa mã caa keɛ kulum. Mayale mã caa ke Kilisiti tɔŋyɔ tɔm taa. Pã taɣa pulɔ, má konna-mɛɣe Laapaali Kupaŋ. ¹⁶Pã tɔɔ ké ma heeliyi-mɛ sɪ í tɔŋ ma yaasi. ¹⁷Na pã mayamaya pã nyɔyɔ tɔɔ ké ma kusa Timotee sɪ í polo mã tɛ. Inɪ ɪ kɛna ma pɔyalɔ wei ma sɔɔlaa tɔ. Taca a tɔm taa ɪ ké yulɔ wei paa lana naani tɔyɔ. ɪ ká keesi-mɛɣe yaasi wei ma tãkaa na má tɔŋna Kilisiti tɔm taa na má húlɔyɪ paa leyɛ Yesu seɛlaa kpeka taa sɪ pá tɔŋ tɔ.

¹⁸Mã taa lɛlaa huɔwa sɪ ma kaa kɔɔ, ulɛna pá suv kalampaani lapɔ. ¹⁹Ye Taca a tisaa maa kɔɔ mã tɛyɛ nɔɔnɔɔ. Waatu inəyi maa ná sɪ kalampaani nyáma mpe, nɔyɔ taa tã tike ke pa lakɪ, yaa pa waasəyi kɔlɪ. ²⁰Pã taɣa pulɔ tɔɔ, lɔ Kawulaya tɔm ta ke nɔyɔ taa tɔm tike. Ama sɪ n̄ pəsi na n̄ lakɪ ké. ²¹Í ləsi mpi í caa tɔ ulɛ. Í caa sɪ má konna kpatɔyɔ, yaa ma kɔɔ tɔpammm na sɔɔlɔyɔ?

5

Yesu seɛlaa kpeka taa asilima

¹Pa tɔŋna mã tɔm ke yɔyɔtɔyɔ ke teu ké sɪ mã kulapɔtɔ wɛ asilima ke sɔsɔm. Paa ma ta nyɪ isɔnaa mayamaya kiŋ pa kaa na asilima anɪ a taka. Pa yɔyɔtaa sɪ mã taa nɔyɔlɔ ná kpaya ɪ caa alɔ. ²Paa na mpɔ mu tɔŋna mã tɔyɪ sam pã tu fɛɪ. Pɪ nɔyɔsɛna ké isɪ kulapɔtɔ nti tá wakɔlɪ mã laɣa ke sɔsɔm, na í ləsi mã hekɔ ke wei inɪ ɪ lapɔ mpɔ tɔ. ³⁻⁴Paa ma na-mɛ tã wɛ tãma na poolɔŋ tɔ, ma lasaya wɛ mã kiŋ ke tam ké. Ye ma, na Taca a Yesu toma taa ma tãma apalɔ inɪ tɔm kuyɔ ké isɪ ye maa wɛ mã kiŋ maa lapɔ tɔ. Waatu wei í ká kotɪ na ma lɛsaɣa ká wɛ mã hekɔ tɔ, Taca a toma ká wɛ tá tãna tá hekɔ taa tãna. ⁵Í kpaya apalɔ na í peti Satani niŋ taa na pã naasi-ɪ na ɪ isɛ, ulɛna pã waasi-ɪ kuyanɣu Taca a Yesu Kilisiti ká kɔɔ tɔ.

⁶Kukusum pɛciimaya kpaasəyɔna somtu tãna tɔfɔv. ⁷Í ləsi mã hekɔ taa ké mpi pã lapɔ-mɛɣe asayaa tɔ, ulɛna í pəsi kupama tãkpataa. Waatu inɪ í ká nɔyɔsɛna somtu kɔfatɔ nti tá taa kukusum fɛɪ tɔ. Mpɔ pã mayamaya ke í tu wɛɛ. Pã taɣa pulɔ tɔɔ, tã nika tá Tɛɛv acima tɔyɔw ké. Mpi tɔ pa tãma tá Tɛɛv acima ɪwəyaya kuyɔ tɔ se, ŋkɛyɛle Kilisiti. ⁸Ye mpɔ ulɛ tá tɔyɔ ta acima. Ye tã tɔkɪ-yɛ, tá taa tɔyɔ-yɛ na potopoto wei ɪ taa kukusum kupam wɛɛ tɔ. Isayatu na asilima pã lite ntɛ. Ama tá tɔyɔ tá acima na potopoto wei ɪ taa kukusum fɛɪ tɔ. Inɪ ɪ kɛna potopoto kupan na tampana nyəŋ.

⁹Takalaya ŋka maa ŋmaa-mɛ tɔ ka taa ma heela-mɛ sɪ mã na yɔlaa mpa pa lakɪ asilima tɔ í taa kpenti. ¹⁰Pã taɣa yɔlaa tənaya yem ké ma yɔyɔtəyi. Mpi tɔ, antulinya taa cənɛ mã na asilima nyáma na nyullaa na ŋmulaa na tuŋ laalaa í sitina. Ye í tɔma sɪ í cɔlɔyɪ-wɛ, pã wɛɛ sɪ í ká lu antulinya unɛ ɪ taa keɛ. ¹¹Nti tɔyɔlɛ sɪ ye yulɔ nyənəyi ɪ tɔyɪ lɔ seɛlɔ pəyɛle ɪ lakɪ asilima, na í ta yeɛ nyulɔyɔ na tuŋ laav na yɔlaa tɔvɔv na sulɔm nyɔɔv na ŋmulam, í taa kpətəna pɔntɔ. Mã na yulɔ isɪ mpɔ í taa tɔyɔ tɔyɔw mayamaya.

¹²⁻¹³Ye pã kaasa mpa pa ta ke lɔ seɛlaa tɔ, pã taya maa lana pɛle pa tɔm. Ama lɔ ká huɔnana pɛle. Mã na mpa í kaa kpekəle tɔ pã taya pa tɔm ke í ka la? Pa ŋmaawa lɔ Tɔm taa sɪ: Yulɔ í lakɪ isayatu í ləsi-ɪ mã hekɔ.

6

Tãma tɔmnaa taɣanuyɔ

¹Ye mã taa nɔyɔlɔ na ɪ taapalɔ pa wɛna tɔm, pã muɔna pá yaa tãmaya nɔnɔyɔ ke ma ta nyɪ isɔnaa kiŋ na lɔ yɔlaa wɛɛ? ²Í tá nyɪ sɪ lɔ yɔlaa ká huɔnana yɔlaa tənaya tɔm ke cele? Ye mu huɔnana yɔlaa ke tɔm ke cele, ulɛ pepe tɔɔ ké í kaa pəsi na í huɔ wenti tã wɛ pɛciɪu tɔ? ³Í tá nyɪ sɪ taa huɔnana isɔtaa tillaa ke tɔm? Tã kaa kpisi isɔtaa tillaa ke tɔm huɔnav, kacanɣana antulinya taa cənɛ nyəntɔ na? ⁴Tɔmnaa isɪ mpɔ pã taka mayana-mɛ, ulɛna í mɔlɪ na í kpaya-tɪ na í pukina mpa pa ta ke Yesu seɛlaa kpekəle pulɔ tɔ? ⁵Ma yɔyɔtəyi mpɔyɔ sɪ fɛɛle í kpa-mɛ. Isɪ í wɛv mpɔ tɔ ləmayasɛ tu nɔyɔlɔ ɪ fɛɪ mã taa keɛ sɪ yɔlaa ɪ yowwa ɪ taɣani-wɛ? ⁶Pã nɔyɔsɛna mã taa nɔyɔlɔ

í wena í tɔ̀yɔ̀ntàlɛ na tɔ̀m, pá yaa tɔ̀mɔ̀yɔ̀ na nɔ̀nɔ̀wɔ̀sɪ kɛ ma ta nyɪ isɔ̀naa kɪŋ na?

⁷Isu í yaakɔ̀yɔ̀ tɔ̀mɔ̀yɔ̀ nɔ̀nɔ̀wɔ̀sɪ kɛ mpɔ̀ tɔ̀ pə hóláýí kpakpaa kɛ sɪ í kpisaa tɔ̀kpataa. Pepe tɔ̀ kɛ yulɔ̀ í lapa-mɛyɛ nti u haaki mɔ̀ tɔ̀yɪ suulu? Paa pu nɔ̀yɛsɛna í yaa-í nɔ̀nɔ̀yɔ̀? Pepe tɔ̀ kɛ u yeki sɪ ye pa ɲmulɔ̀yɪ-mɛ pa ɲmulɪ? ⁸Pɔ̀yɛle mɔ̀ tɔ̀ɲna isayatu lapu na ɲmulɔ̀m kɛ mɔ̀ taa mɔ̀ tike. ⁹Ani mɔ̀ mɔ̀yɔ̀mɔ̀yɔ̀ í nyɛma teu sɪ isayalataa kaa na lɔ̀ Kawulaya. Í taa puɔ̀usi mɔ̀ tɪ, asilima lataa, na tuɲ laalaa, na wasaŋkalɛnaa, na apalaa mpa pa suvɔ̀kɛna tɔ̀ma tɔ̀, ¹⁰na ɲmulaa, na nyullaa, na sulɔ̀nyɔ̀ɔ̀laa, na tɔ̀vlaa, na ɲmulaa kpitikpitinaa, pa tɔ̀naɔ̀yɔ̀ mpɔ̀ pa taa nɔ̀yɔ̀lv kaa keesi lɔ̀ Kawulaya. ¹¹Ani mɔ̀ taa lɛlaa ka wɛ ɲpɔ̀yɔ̀. Ama pa lɛsa-mɛyɛ isayatu taa na í pɔ̀si kupama. Na pɔ̀ fayasa-mɛ na mɔ̀ mpaa sɪ í pɔ̀si lɔ̀ nyɛma. Tacaa Yesu Kilisiti tɔ̀ɲ taa, tá lɔ̀ Feesuyu yɛlaa na í pɔ̀si kupama kɛ lɔ̀ isɛntaa.

Mpi í lakɛna mɔ̀ tɔ̀nɔ̀ɲ tɔ̀ í yɛle na pɔ̀ hólí lɔ̀ teeli

¹²Ma taa lɛlaa tɔ̀ɲ sɪ ye pa nɔ̀ka mpi pa la. Tampana mpaav wɛɛ yaa, ilɛ pə taya pə tɔ̀na pə taa kɛ í ká waa. Ma pɔ̀sɔ̀yɪ má yɔ̀yɔ̀tɪ sɪ ma wɛna mpaa sɪ má la pə tɔ̀na yaa. Ama ma kaa yɛle kɛ sɪ pulɔ̀pɔ̀ í pɔ̀si-m pə yom. ¹³Mɛ í tɔ̀ɲ sɪ hiluyu tɔ̀ kɛ pə lɛsa kutɔ̀yɔ̀ na kutɔ̀yɔ̀ tɔ̀ kɛ pə tɔ̀ hiluyu. Mm, pə wɛ mpɔ̀ mɛɛ. Paa na mpɔ̀ lɔ̀ ká wakɛli pə tɔ̀m naale uni. Pə ta la yulɔ̀ tɔ̀nɔ̀yɔ̀ kɛ asilima lapu tɔ̀, ama Tacaa tɔ̀ kɛ. Na tɔ̀nɔ̀yɔ̀ ɲkɔ̀ kɔ̀ tɔ̀ kɛ Tacaa wɛɛ. ¹⁴Na isɔ̀ lɔ̀ feesuyu Tacaa tɔ̀, í ká tɛ na í feesi taya mpɔ̀ tɔ̀tɔ̀ na í toma taa.

¹⁵Ani í nyɛmá sɪ mɔ̀ tɔ̀nɔ̀ɲ kɛ Kilisiti tɔ̀nɔ̀yɔ̀ hɔ̀yɔ̀lɔ̀ɲ kɛ. Ma wɛv isɛntɔ̀ tɔ̀ pə nɔ̀yɛsɛna má kpaya Kilisiti tɔ̀nɔ̀yɔ̀ tɔ̀ pulɔ̀ na má kpɔ̀tɛna apalaa tɔ̀na alu na? Pɔ̀lɛ pə kaa la paa pɔ̀ɔ̀. ¹⁶Yaa í tá nyɪ sɪ yulɔ̀ í suvna apalaa tɔ̀na alu, í na-í pa kpɛnta tɔ̀nɔ̀yɔ̀ kulɔ̀mɔ̀yɔ̀? Pa ɲmaawa lɔ̀ Tɔ̀m taa sɪ: Pa naale pa pɔ̀sa tɔ̀nɔ̀yɔ̀ kulɔ̀mɔ̀yɔ̀ kɛ. ¹⁷Ama wɛi na Tacaa pa kpɛntaa tɔ̀ pa pɔ̀sa kulɔ̀m kɛ pa lɔ̀mɔ̀yɛsɛ taa kɛ.

¹⁸Í taa kpɔ̀tɛna asilima. Isayatu naa mpa pə kaasaa na yulɔ̀ laki tɔ̀ tu tokiyina í tɔ̀nɔ̀yɔ̀. Ama yulɔ̀ wɛi í ha í tɔ̀yɪ asilima lapu taa tɔ̀ í mɔ̀yɔ̀mɔ̀yɔ̀ í tɔ̀nɔ̀yɔ̀ kɛ í laki isayatu. ¹⁹Í ta nyɪ sɪ mɔ̀ tɔ̀nɔ̀ɲ wɛ isɔ̀

Feesuyu Naɲɲtu tɔ̀cayalɛ yɛɛ? Feesuyu Naɲɲtu wɛi lɔ̀ ha-mɛ na í wɛ mɔ̀ taa tɔ̀yɔ̀ ma tɔ̀ɲ. Í tá tɪ mɔ̀ tɪ se. ²⁰Isɔ̀ yapa-mɛyɛ halɛna í fɛli. Mpɔ̀ tɔ̀, í lana mɔ̀ tɔ̀nɔ̀ɲ kɛ mpi pə hóláýí lɔ̀ teeli tɔ̀.

7

Akpayalɛ tɔ̀ kupɔ̀ɔ̀sɔ̀tɔ̀

¹Pɔ̀nɛntɛ tá paasɛna tɔ̀m nti í ka pɔ̀ɔ̀sa-m mɔ̀ takɛlaya taa tɔ̀ ilɛ. Pə kɛla teu sɪ yulɔ̀ í taa kpaya alu yaa. ²Ama asilima wɛna a tɔ̀ sɔ̀sɔ̀m kɛ katatɛlaya tɔ̀ a tɔ̀, pə nɔ̀yɛsɛna sɪ paa apalu wɛi í wɛɛna í alu, na paa alu wɛi í wɛɛna í paalu kɛ mpɔ̀ tɔ̀tɔ̀. ³Apalu í la í alu kɛ isɛna pə nɔ̀yɛsɛna apalu ká la í alu tɔ̀, na alu náa la í paalu kɛ isɛna pə nɔ̀yɛsɛna alu ká la í paalu tɔ̀. ⁴Pə fɛi isɔ̀ alu ká lana í tɔ̀yɪ isɛna í sɔ̀laa tɔ̀. Í paalu tɛnna-í, í nɲ na í nɔ̀ɔ̀hɛɛ. Na mpɔ̀ tɔ̀tɔ̀yɔ̀ na apalu, pə fɛi sɪ í ká lana í tɔ̀yɪ isɛna í sɔ̀laa tɔ̀, í alu tɛnna-í, í nɲ na í nɔ̀ɔ̀hɛɛ. ⁵Í taa pɛ tɔ̀ma, ye pə taya isɔ̀ mɔ̀ tɔ̀na í lapa nɔ̀yɔ̀ kulɔ̀mɔ̀yɔ̀ na í tisi tɔ̀ma sɪ: Tá yɛle ɲpɔ̀yɔ̀ wɛɛ naale na tá paasɛna lɔ̀ sɛlɔ̀mɔ̀yɔ̀. Ama pɔ̀lɛ pə waali, í mɛli na í kpɛntɪ naɲ. Ye í ta kpɛntɪ naɲ kɛ lɔ̀ɲ kɛ mpɔ̀ í ká kɔ̀ na í kpisi tɔ̀nɔ̀ɲ na í hoti Satani mɔ̀yɛsɔ̀ɲ taa.

⁶Nti ma yɔ̀yɔ̀ta isɛntɔ̀ tɔ̀ pə taya kuvaaalɔ̀yɔ̀ tɔ̀m, ama ayeɛnɛɛ kɛ. ⁷Tampana tɔ̀, ma nyulaa isɔ̀ paa yulɔ̀ wɛi í wɛɛ isɔ̀ ma wɛv isɛntɔ̀ tɔ̀. Ama paa wɛi na í lɔ̀ hate kɛ. Pə haa inɛyɛ pɔ̀nɛyɛ, na pə haa inɛyɛ pɔ̀nɛ.

⁸Tɔ̀m nti tɔ̀ wɛɛ sɪ má heeli atamɛɛ na alaa leelaa tɔ̀yɔ̀lɛ sɪ, ye pa tɔ̀ka pa itantu isɔ̀ ma tɔ̀kɔ̀yɔ̀ ma nyɛntɔ̀ tɔ̀ pu kɛli-wɛyɛ sɛɛv. ⁹Ama ye í kaa pɔ̀si tɔ̀nɔ̀ɲ tɔ̀kɔ̀yɔ̀, ilɛ apalaa náa kpaya alaa, na leelaa náa saa apalaa. Pə kɛla teu sɪ apalu í kpaya alu, na alu náa saa, na mpi yulɔ̀ ká caya na kɔ̀tɔ̀i kuvɪ-í tɔ̀.

¹⁰Nti ma heeliyɪ mpa pa tɔ̀ma tɔ̀mɔ̀yɔ̀ kpayaɔ̀v tɔ̀yɔ̀lɛ sɪ: Alu í tɔ̀ma saav pə fɛi sɪ í kisi í paalu. Tacaa tu yɔ̀yɔ̀tɛna-tɔ̀. ¹¹Na í kisa-í kɔ̀lɔ̀, í caya mpɔ̀, í taa saa kufalu. Ye í ká mɛli kupɔ̀ɲ í mɛli-í. Apalu ná fɛina mpaav sɪ í tɔ̀yɔ̀ni í alu.

¹²Mpa pə kaasaa tɔ̀, ma heeliyɪ pɛlɛ sɪ, ye apalu í kɛ lɔ̀ sɛɛlv na í alu kɛ ma ta nyɪ lɔ̀, pɔ̀yɛle alu uni í luyɔ̀ wɛɛ sɪ í na-í pə caya, apalu í taa tɔ̀ sɪ í kisiyɪ-í. ¹³Mpɔ̀ tɔ̀tɔ̀yɔ̀ alu í kɛ lɔ̀ sɛɛlv na í paalu náa kɛ ma ta nyɪ lɔ̀, pɔ̀yɛle apalu uni í luyɔ̀ wɛɛ sɪ í na-í pə caya,

alv í taa tó s í kisiyi-i. Ma mayamaya ma yoxotəna tələ, tə ta luna Tacaa kiŋ. ¹⁴ Iso tá kisi apalv wei í ta ke Iso seelv təyo í na í alv Iso seelv pa cayale tō, pácó í ta kisi alv wei í ta ke Iso seelv təyo í na í paalv Iso seelv pa cayale tō. Ye pə taya mpv pə tō pa piya ká wēe isu ma ta nyi isənaa, pəyele s í kē iso nyənsí kē. ¹⁵ Ama ye wei í ta ke Iso seelv tó ílé í caana fayav, waatu uní pa taa wei í kē Iso seelv tó í wena mpaav s í yele na pá faya. Pə taya pulv tō, Iso yaa-məye s í cayə təma kiŋ na leleŋ. ¹⁶ Alv Iso seelv nyá n nana-we s í nyaa tēna na í ya nyá paalv nyuyv? Na apalv Iso seelv nyá n nana-we s í nyaa tēna na í ya nyá alv nyuyv?

Iso í yaa-ŋ na í wē isəna cayə mpv

¹⁷ Ama nti təyole s í Tacaa í ha-ŋ mpi náá tərŋ pələ. Na ye Iso yaa-ŋ í mpaav taa na í wē isəna náá cayə mpv. Seyesuyv ŋku ma seyəsəyi Yesu seelaa kpeka tēna s í á tərŋ təyole. ¹⁸ Ye Iso yaa wei kē í mpaav taa na í tēma peluyv, puntv í cayə mpv, í taa huv s í mələyi isu í taa peli. Na Iso í yaa wei kē í mpaav taa na í tá peli, puntv í taa pēeki s í peləyi. ¹⁹ Paa n pelaa, paa n ta peli, tələ tə wē yem kē. Ama Iso kuheelitu təkuyv nté səsəntv. ²⁰ Paa wei í wē isəna í ka wē na pácó Iso yaaki-i í mpaav taa tō. ²¹ Ye n ka kē yom kē na Iso yaa-ŋ í mpaav taa, taa nəyəsi s í n pəsəyi kasayampu. Ama ye pə kōma s í í lu nyá yomle taa, íle taa kisi. ²² Pə taya pulv tō, ye Tacaa yaa yom kē í mpaav taa, puntv pəsa Tacaa kasayampu kē. Mpúyó pə wē tətó, ye Kilisiti í yaa kasayampu, puntv pəsa í yom kē. ²³ Iso yapa-məye halana í felí, íle í taa pəsi mə təyi yəlaa yomaa. ²⁴ Ma taapalaa, paa wei í cayə Iso sēv taa isu isəna í ka wē na pácó Iso yaa-i í mpaav taa tō.

Atamē na leelaa pa tōm

²⁵ Ye apalaa mpa pa ta kpayata alaa, na alaa mpa pa ta saata tō. Tacaa ta heeli-m pa tōm s í pulv. Ama Tacaa pēelē tō ma nəyəsəna yulv wei í yoxotə nti pá mu-ti təyo. Pə tō kē ma heeliyi-məye nti ma mayamaya ma huvki tō.

²⁶ Kayana wahalanaa pane pa tō íle, ma huvki s í pə kəla teu s í yulv í cayə mpv. ²⁷ Ye n wena alv, taa lv s í n kisiyi-i, na í tu feina taa pēeki s í í kpayə. ²⁸ Paa na mpv, ye n tu kpayə alv, na ye pēelə saana, í ta la isayatu tətó. Ama apalaa mpa pa kpakəyi alaa na

alaa mpa pa saaki tō, paa ifemle nte pa naaki wahala kē. Wahala inəyi ma caa ma kēeli mə nyōŋ tō.

²⁹ Ma taapalaa, nti ma yoxotəyi təyole s í wule puwaya. Pə tō tō, pə kpayav saŋa waali tō, mpa pa wena alaa tō pá la isu pa feina, ³⁰ na mpa pele pa wiliyi tō pá la isu pa feina laŋwakəlle. Mpa pa yakí tō pə la-we isu pə taya mpe pa tēna pa kuyarəm mpi. ³¹ Mpa pa təkəna antulinya inē tō pá la isu mpa paa təkəna-i tō. Pə taya pulv tō, wēetv nti tō taa antulinya inē í wē tō í kaa tasa taanuyv se.

³² Mpi ma nyuləyi təyole s í í lu nəyəsē tōm taa təkpataa. Apalv wei í ta kpayə alv tō Tacaa tēmlē kē í səkəna nyuyv, na í luki s í Tacaa luyú í lapí-i. ³³ Ama wei í kpayə alv tō atē cəne nyəm kē í səkəna nyuyv, na í luki s í alv luyú í lapí-i. ³⁴ Mpv uní pə tu-i hekv kē. Mpv tətəyo na alv yaa pēelə wei í ta saa tō. Tacaa tēmlē kē pa səpəna nyuyv. Pə taya pulv, pa caa kē s í Tacaa í ti pa tənəŋ na pa ləsasi. Ama alv wei í laalaa na í saa tō atē cəne nyəm kē í səkəna nyuyv, na í pēekəyi s í paalv luyú í lapí-i.

³⁵ Ma yoxotəyi mpyúy s í pə səna-mē, pə taya isu katōka kē ma tuyi-mē. Ama ma caa kē s í má tusi-məye mpi pə wē teu tō pə taa na í kpentəna Tacaa kē teu na í tō isu pə muna tō.

³⁶ Tōv, pənente tá paasəna yulv wei í luyú fei s í pēelə í saa tō pə tōm íle. Ye í kōma na í ná s í pə fei teu s í yele í pēelə na í tē pə taa, í la isu í luyú wē tō. Í yele-i na í saa, í ta la isayatu. ³⁷ Ama ye uní í nəkəna na í tēma í taa təkpataa s í pēelə í cayə mpv, na pə tá kē nəyolə kisinana-i kukisu, uní í təkəna tənuyv na í kisiná í luyú kē mpv, í pēelə uní í ta saa pə wē teu. ³⁸ Mpv tō, wei í yelaa na í pēelə saa í ta la taali. Ama wei í ta yele na í saa pələ pə kəla teu.

³⁹ Alv paalv í wena í weesuyv, í alv uní í feina mpaav s í kulí-i. Ama ye í paalv səpa, pə ha-i mpaav kē, í luyú í wē wei, í saa. Íle kulvmtv kē, pu wēe Iso seelv kē. ⁴⁰ Paa na mpv ma huv s í ye í cayə isu í wē tō í ká kalí leleŋ nuu. Ma nyámá s í ma huvwē ane a luna Feesuyv Nanŋtv kiŋ.

8

Nantu kulalaatu tōm

¹ Pənente tá paasəna nantu kulalaatu tōm íle.

Tə nyəmə sɪ t́ tá t́əna t́ə wɛna pə nyəmə mɛɛ. Na t́ə nyəmə t́ə nyəmə unɪ ɪ yekina na yulɔ hɔŋ ɪ tɪ. Ama sɔɔlɔyɔ ná lakɪ na t́ə nyɔɔ tɔŋ. ²Ye nɔɔlɔv hɔv sɪ ɪ nyəmə pɔlɔv, ɪ ta cɛkənta-wɪ isɪ pə wɛ t́əkpataa sɪ ɪ cɛkənta-wɪ tɔ. ³Wei ɪlɛ ɪ sɔɔlɔyɪ lɔɔ, lɔɔ ná nyəmə pɔntɔ tɔɔ kɛ.

⁴Nti ɪ ka pɔɔsaa tɔɔlɛ sɪ, ye pa laawa, yulɔ ká tɔɔy yaa ɪ kaa tɔɔy? Tə nyəmə teu sɪ tɔy ná naa isɛntɔɔ kɛ yem kɛ. Ama lɔɔ tike kɔŋ wɛnna. ⁵Isɔtaa nyəm payalɛ na atɛ nyəm payalɛ kɛ yɔlɔa yaa pa isɔnaa. Paa yaa mpɔ sɪ isɔnaa na mpɔ pa nyənəyɪ sɪ pa tɪ-wɛ tɔ pa wɛ payalɛ. ⁶Ama t́ə kiŋ ɪlɛ, lɔɔ wɛ kɔlɔm t́əkɔŋ kɛ. Inɔyɔlɛ Tacaa wei ɪ lapa pə t́əna tɔ, na ɪ tɔɔ kɛ t́ə wɛna weesɪŋ. Na Tacaa keɛ kɔlɔm, inɔyɔlɛ Yesu Kilisiti wei ɪ yɔlɔa na pə t́əna pə wɛɛ, na wei ɪ tɔɔ t́ə wɛna weesɪŋ tɔ.

⁷Ama yɔlɔa t́əna ta nyɪ mpɔ. Lɔlɔa wɛɛ na ṕə t́ɛɛna-wɛyɛ tɔy tɔm taa, na ye halɔna sɔŋa pa t́əŋna nantɔ kulalaatɔ tɔɔv, pə wɛ isɪ tɔy kɛ pa t́əŋyɪ. Pa nyəm wɛ t́ətantɔlɔa, ɪlɛna ṕə mɔlɔyɪ nav sɪ kutɔɔyɔv ŋkɔ kɔ wakɔlɔyɪ-wɛyɛ. ⁸Pə t́əyɔ kutɔɔyɔv yekina na t́ə kpɔt́əna lɔɔ kiŋ. Paa t́ə ta tɔɔy pə t́əyɔ pə pasəyɪ-tɔyɔv pulɔ, paa t́ə tɔɔyɔa pə t́əyɔ pə sɔɔsəyɪ-tɔyɔv pulɔ.

⁹Paa na mpɔ mɛ mpɔ mpaav wɛɛ faa sɪ ɪ lakɪ mpi ɪ ĺa tɔ, ɪ la laakalɪ, pə taa kɔɔ na ɪ hu lɔɔ sɛɛv taa acamaa. ¹⁰Ye nɔɔlɔyɔv yem nawa nyá wei sɪ n nyəmə tɔ na n caya tɔyɔv tɛɛ na n t́əŋna tɔɔv, ɪcam unɪ ɪ laakalɪ kaa polo isɪ ɪ tɔɔy nantɔ kulalaatɔv nti? ¹¹Waatɔv unɪ nyá nyəm mpi pə lapa na nyá tɔɔyɔntɔlɛ ɪcam wei ɪ tɔɔ Kilisiti sɔpa tɔ ɪ la yem kɛlɛ. ¹²Ye ɪ pəntɔyɔna mɔ tɔɔyɔntɔlɛnaa na ɪ kpɛsəyɪ pa laakalɔnaa mpɔ pa wɛ t́ətantɔlɔa kɛ mpɔ tɔ, Kilisiti kɛ ɪ pəntɔyɔna. ¹³Pə tɔɔ kɛ ye ma tɔkɪ mpi na pu hu ma tɔɔyɔntɔlɛ, ma kaa tɔɔy. Paa pɛɔɔ mayamaya ma kaa tu tɔɔy nantɔ. Ṕə taa kɔɔ na má hu ma tɔɔyɔntɔlɛ.

9

Tillu t́əma tɔm

¹Ma fɛɪna mpaav sɪ ye ma lakɪ mpi ma la? Ma ta kɛ tillu? Ma ta na Tacaa Yesu? Pə t́əyɔ mɛ kɛna ma lapa Tacaa t́əmlɛ na ṕə lu mpi tɔ? ²Ye lɔlɔa u nyənəyɪ-m tillu pə kpɛnna-mɛ? Mpi tɔ, isɪ mɛ na Tacaa ɪ kpɛntɔyɔv tɔ pə h́ólɔyɪ t́əkelekele kɛ sɪ ma kɛ tillu.

³Ḿpóyó ma cɔɔkɪ mpɔ pa kotiyina-m paa timpɪ na ṕə tɔy sɪ ma ta kɛ pulɔ tɔ. ⁴Ye pa fɛlɔyɪ-m kutɔɔyɔv na kɔnyɔnyɔɔm kɛ ma t́əmlɛ tɔɔ ma yɔwɔa? ⁵Ye ma t́əŋsa alɔ lɔɔ sɛɛlv nɔɔlɔyɔv ma waalɪ na t́ə cɔɔkɪ isɪ tillaa lɔlɔa na Tacaa newaa na Piyɛ pa lakɔyɔv tɔ ma yɔwɔa? ⁶Yaa ma na Paanapasi t́ə tike kɛ pə wɛɛ sɪ t́ə lana t́ə niŋ na t́ə tɔɔyɔna t́ə nɔyɔ? ⁷Yóólá wei ɪ puki yooɔ na ɪ tɔɔkɪ ɪ tɪ? Na awe sɔɔkɪ lɛsɛŋ tɔyɔv na ɪ kaa tɔɔy kɔ pɛɛ? Na awe tiikiyɪ kalɔkɔv na ɪ kaa nyaasi naalɛm?

⁸Nti ma tɔy tɔ, yɔlɔa yɔɔtɔyɔna-tɔyɪ kuyɔyɔtɔv, kusəsutɔv taa pə fɛɪ mpɔ? ⁹Moisi kusəsutɔv taa pa ŋmaawa sɪ: N kaa hɔkɔ nav wei n makɔna nyá mɔla tɔ ɪ nɔyɔ. Naay tɔɔ tike kɛ lɔɔ sɔyɔmɔyɔna? ¹⁰Pə t́əyɔ t́ə mayamaya t́ə nyɔyɔv tɔɔ kɛ ɪ yɔyɔta mpɔ? T́ə mayamaya t́ə nyɔyɔv tɔɔ t́əkpɛm kɛ pa ŋmaawa sɪ: Wei ɪ halɔyɪ ɪ halɔna tɛɛlɔyɔv, na wei ɪ kɔy ɪ kɔna tɛɛlɔyɔv, sɪ ɪ ká hiki ɪ paa nyəm. ¹¹Ye t́ə tuuwa lɔɔ nyəm kɛ mɔ hɛkɔ na kayana t́ə hiki mpi pu waasi t́ə t́əŋyɔ tɔyɔv mɔ kiŋ t́ə yɔwɔa? ¹²Lɔlɔa ta kisi mpaav kɛ hikuyɔv sɪ ṕə hikiyɪ-wɪ, kacayfana t́ə na?

Paa na mpɔ t́ə t́ə nyənnɔ t́əna. Ama t́ə tɔyɔ pə t́əna pə kɔnyɔŋ sɪ t́ə taa kɔɔ t́ə wakɔlɪ Kilisiti tɔɔ Laapaalɪ kupay t́əmlɛ. ¹³Anɪ ɪ nyəmə teu sɪ mpɔ pa lakɪ t́əma kɛ lɔɔ t́əsɛɛlɛ taa tɔ lɔɔ t́əsɛɛlɛ caləsəyɔna-wɛ. Na mpɔ pa lakɪ kɔtasi kɛ kɔtaya talatɛ tɔɔ tɔ pa hikiyɪ pa paa nyəm kɛ kɔtasi nsi sɪ taa kɛ. ¹⁴Ḿpóyó pə wɛɛ. Mpɔ pa kpaalɔyɪ Laapaalɪ Kupay tɔ Tacaa ha-wɛyɛ nɔyɔv sɪ ṕə tɔyɔna kɔtasi nsəyɪ.

¹⁵Ama má, ma ta la t́ənɛ unɪ t́ə taa natálɪ, na ma ŋmaav isɛntɔ tɔ, pə t́əyɔ sɪ ma pɔɔsəyɪ sɪ má hiki se. Sana sɛm na mpɔ unɪ pə lapɔ. Nɔɔlɔv kaa wakɔlɪ mpi ma yɔɔlɔyɔna mpɔ tɔ. ¹⁶Pə t́əyɔ ma tɪ sam tɔɔ kɛ ma kpaalɔyɪ Laapaalɪ Kupay se. Ama caalɔyɔv na caalɔyɔv kɛ. Na ye pə cəpa-m na má t́ə kpaalɪ Laapaalɪ Kupay, mayalɛ. ¹⁷Ye ma mayamaya maa t́əna ma tɪ sɪ má la t́əmlɛ t́ənɛ, má nɔkaa ma haakɪ nɔyɔ kɛ na má t́əyɔ kɔfɛlɔyɔv. Isɪ pa tɔv-m-tɛyɛ kutɔyɔv tɔ, pə wɛɛ sɪ má la-tɛyɛ na má lu t́əsoo. ¹⁸Ma kɔfɛlɔyɔv ntɛ ŋkɔ ɪlɛ? Nkɔyɔlɛ sɪ má h́ólɔsɪ larɔlɛ na Laapaalɪ Kupay kpaalɔyɔv. Má kpaalɔyɪ faalaa, má taa haa nɔyɔv na má t́əyɔa isɪ Laapaalɪ Kupay kpaallɔv lakɪ tɔ.

¹⁹Ma ti ma tɔyi, ma ta ke yom. Paa na mpv ma lapa ma tɔyi yɔlaa tɔna yom si má hiki yɔlaa payale ke sɔsɔm ke isɔna pɛ wɛɛ tɔ. ²⁰Yuta nyɛma taa, ma lakɪ kɛ isɪ Yuta tɔ, ɪlena má hiki-wɛ. Paa na maa tɔɔɔyi Moisi kusɛsɛtɔ tɔ pa hekv, ma lakɪ kɛ isɪ ma tɔɔɔyi-tɪ ɪlena má hiki-wɛ. ²¹Na mpv tɔtɔɔɔ ye ma wɛ mpa pa ta nyɪ Moisi kusɛsɛtɔ tɔm tɔ pa hekv, ma wɛ kɛ isɪ pa wɛw tɔ, maa paasɔɔɔna kusɛsɛtɔ, ɪlena má hiki-wɛ. Pɛ taya isɪ ma tɔɔɔ si ma lɔ lɔ kusɛsɛtɔ se, Kilisiti kusɛsɛtɔ tɔna ma tɔɔɔyi kɛ. ²²Mpa pa wɛ ɪcantɔ kɛ lɔ sɛɛ taa tɔ, ma lapa pa hekv kɛ isɪ ɪcam na pɛcɔ má hiki acamaa mpɛ. Ḿpɔ́yɔ́ ma lakɪ paa mpa pa hekv, ɪlena paa pɛ kɛlɪ wɛ má ya pa taa lɛlaa. ²³Ma lakɪ pɛ tɔnaɔa ḿpɔ́yɔ́ Laapaalɪ Kupaɔ tɔɔ kɛ, ɪlena ma maɔamaya maa waa pɛ taa.

²⁴Ntɔɔɔ ɪ nyɛmá si pa tɔkɔyɔ asewa tɛtɛ tɔ payale seena, ama kulum tɔkɔɔ tɔkɔna. Mɛ tɔtɔ ɪ kaasi mɛ tɔyi mpv na sewa, na ɪ laalɪ na ɪ tɔɔɔ nyɔ. ²⁵Lutaa na selaa pa tɔna pa lakɔyɔ mpv tɔ, pa wɛna pa kɔkɔkiimnaa kɛ na ɪsɛle kusɛɛmle. Pa lakɪ ḿpɔ́yɔ́ si pá hiki sam ntenuyɔ ɔku ku taɔɔɔyi tɔ. Ama tá ɪlɛ, tá lakɪ kɛ si tá hiki sam ntenuyɔ ɔku ku wɛ tam tɔɔ tɔ. ²⁶Pɛ tɔɔ kɛ má tɔɔɔna sewa na má yaya ɪsɛle kɛ timpi unɪ tɔ. Ma wɛ kɛ isɪ ɔkuma matɔ wei ɪ haɔalɔyi yem tɔ. ²⁷Ama ma wusɔyi ma tɔnɔyɔ kɛ na má tɔkɔyi ma tɔyi teu si pɛ taa kɔɔ na ma wei ma lapa lɛlaa kɛ waasɔ tɔ má kpisi na pá lɔ-m.

10

Tuɔɔ tɔm laakalɪ lapɛnaɔ

¹Ma taapalaa ma luɔyɔ wɛɛ si ɪ tɔɔsi mpi pɛ maɔana tá caanaa caanaa mpa na Moisi pa tɔma tɔ pa tɔm. Pa tɔna tɔpaɪ ɪsɔɔmuntɔyɔ kentina pa tɔɔ, na pa tɔna tɔpaɪ pa tɛsɔna sɛsɛncaasi tɛɔku. ²Na ɪsɔɔmuntɔyɔ ɔku ku tɛɛ kɛ tɛɔku taa kɛ pɛ sɔ pa tɔna tɔpaɪ kɛ lɔ lum kɛ pa muɔyɔ Moisi na pá tɔɔɔyi-tɪ tɔ pɛ tɔɔ. ³Pa tɔna tɔpaɪ pa tɔɔɔna piti tɔɔɔnaɔa kulumaya ɔkɛ. ⁴Na pa tɔna tɔpaɪ pa nyɔɔna piti kɔnyɔnyɔɔm kulumam mpi pɛ luna piw taa tɔ. Na piw ɔku ku hólɔyi kɛ si pá na Kilisiti pa tɔɔna. ⁵Paa na mpv tɔ lɔ laɔle ta heɛna pa taa payale, mpv pɛ yelina na pá si wolaya tɛtɔ taa.

⁶Pɛne unɪ pɛ lapaya si pá hólɔ-tuɔyɔ lɔɔ na pɛ taa kɔɔ na té nyulɪ ɪsɔɔakɔnyulɔɔɔ ɪsu mpɛ unɪ paa nyulɔyɔ tɔ. ⁷Na pɛ taa kɔɔ na ɪ keesi na ɪ suv tuɔɔ laav taa isɪ pa taa lɛlaa ka lapɔ tɔ. lɔɔ tɔm taa pa ɔmaawa mpv si: Yɔlaa cayaa na pá tɔɔɔ na pá nyɔɔ, ɪlena pá nyɔki na pá kulɪ si pa paaki. ⁸Na té taa la wasaɔkalɔtɔ isɪ pa taa lɛlaa ka paasɛnaɔ-tɪ na kɔyaku kulumɔyɔ tike yulɔnyɔɔɔɔɔ iyisi hii na tooso (23000) lu na pá si tɔ. ⁹Tɛ taa maɔasi Tacaa si tɛ naa ɪ waalɪ. Ḿpɔ́yɔ́ pa taa lɛlaa ka lapa na pá sɛna tɔma. ¹⁰Tɛ taa miiti, mpi tɔ, pa taa lɛlaa ka miitaya ḿpɔ́yɔ́ na wakallɔ ku-wɛ tɔ.

¹¹Pɛ tɔna mpi pɛ maɔana-wɛ tɔ pɛ hólɔyi lɛlaa kɛ lɔɔ kɛ. Pa ɔma-tɔyi si pa kpaaɔɔɔ-tɔ yoo. Pɛ taya pulɔ, waatɔ wei ɪ taa tɛ wɛ ɪsɛntɔ tɔ tɔnaɔa waatɔ kɛ. ¹²Pɛ tɔɔ ɪlɛ ye wei ɪ huɔ si ɪ sɔɔɔa pɔntɔ ɪ la laakaalɪ, ɪ taa kɔɔ na ɪ hoti. ¹³Maɔasɔyɔ nakulɪ ku ta maɔana-mɛ na pá kɛlɪ isɪ maɔasɔyɔ makɔyɔna yulɔ tɔ. lɔɔ tɔma si ɪ lakɪ mpi tɔ ɪ yeki-wɪ. Pɛ tɔɔ kɛ ɪ kaa yɛle na maɔasɔyɔ maɔana-mɛ na pá kɛlɪ-mɛ. Ama maɔasɔɔ unɪ ɪ koma ɪ ká hólɔ-mɛye ɪsɛna ɪ ká la na ɪ tɔlɪ na ɪ pɛsi-tɔ tɔ.

¹⁴Pɛ tɔɔ ɪlɛ ma taapalaa kupama mɛ, ɪ la laakalɪ na tuɔɔ tɔm. ¹⁵Ma yɔɔɔtɔɔɔna-mɛ isɪ yɔlaa layatɔnaa, ɪlɛ nti ma yɔɔɔtɔɔɔ-tɔ ɪ huɔ ma maɔamaya na ɪ ná. ¹⁶ɪ nyɛnna tɔ tɔkɔyɔ kɔɔɔ na ɪ suna lɔɔ kupantɔ na tɛ sɛɛ-ɪ ɪ na tɛmlɛ kɛ pɛ tɔɔ tɔ na ɪ ná. Tɛ nyɔɔkɔyɔ tɔ, pu kpɛntɔyi-tuɔyɔ ḿpɔ́yɔ́ Kilisiti calɛm tɔɔ? Na potopoto wei tɛ fakɪ tɔ, tɛ tɔkɔyɔ tɔ, pu kpɛntɔyi-tuɔyɔ ḿpɔ́yɔ́ Kilisiti tɔnɔyɔ tɔɔ? ¹⁷Isɪ potopoto wɛw kulum na taa wɛ kupɔɔɔ na té talɔyi-tɔ tɛ kpɛnta kulum kɛ. Mpi tɔ potopoto kulum kɛ tɛ tɔki tɔ se.

¹⁸ɪ nyɛnna ɪsɛyɛɪ yɔlaa na ɪ na. Mpa pa tɔki mpi pa lapa kɔtaya tɔ pá na lɔɔ wei ɪ tike ɪ tɛ kɔtaya tɔlate tɔ pa kpɛntaa kɛ. ¹⁹ɪlɛ ɪsɛnaya pɛ wɛɛ ɪlɛ? Tuɔyɔ kulalaam kɛna pulɔ? Yaa tuɔyɔ maɔamaya kɛna pulɔ? Pulɔ fɛi paa pɛcɔ. ²⁰Ama pa laakɔyɔ tɔ alɔyaa tɔɔ kɛ pa laaki, pɛ taya lɔɔ. Na ma kisaa si mɛ na alɔyaa ɪ taa wɛɛ tɔma tɔm taa ɪlɛ. ²¹ɪ kaa pɛsi na ɪ nyɔɔ Tacaa kɔɔɔ na ɪ tasa alɔyaa nyɔɔ kɛ nyɔɔɔ. Na ɪ kaa pɛsi na ɪ caya Tacaa nyɔnaya tɛɛ na ɪ tasa alɔyaa nyɔɔka tɛɛ kɛ cayɔ tɔtɔ. ²²Yaa tɛ caa tɛ susɪ Tacaa kɛ ɪsɛɛmle taa? Tá kɛlɛna-tɔ tɔma yaa ɪsɛna?

Isɔ teeli tuyu ke paa mpi pə taa

²³ Mə taa lelɔa tɔŋ sɪ mpaav wɛɛ sɪ tɔ nɔka mpi tɔ lɔ. Tampɔna, mpaav wɛɛ yaa. Ama pə tɔna pə fɛɪna kawaaya kɛ. Mpaav wɛɛ sɪ tɔ nɔka mpi tɔ la. Ama pə taya pə tɔna pə lapu sɔɔsɔyɔna pulupuyɔ Isɔ sɛɛv taa. ²⁴ Nɔɔɔlɔ ɪ taa pɛɛkɪ ɪ mayamaya ɪ nyuyɔ nyɛntu tike. Ama paa wei ɪ pɛɛkɔyɪ ɪ tɔɔntɔlɛnaa nyɛntu tɔtɔ.

²⁵ Nantɔ tɔna nti pa pɛɛtɔyɪ kuyaku taa tɔ ɪ tɔɔ, ɪ taa kpɛye mpi mɔ taa ɪ wɛna sika tɔ. ²⁶ Pə taya pulɔ, pa ŋmaawa Isɔ Tɔm taa sɪ: Tacaa tɔna tɛtɔ na pə tɔna mpi pə wɛ tɔ taa tɔ.

²⁷ Ye ma ta nyɪ Isɔ yaa-ŋ tɔɔɔv na nyá luyɔ wɛɛ sɪ n puki, ɪ polaa, tɔɔɔ pə tɔna mpi ɪ ká saa-ŋ tɔ, taa kpɛye mpi nyá laakali taa n wɛna sika tɔ. ²⁸ Ama ye nɔɔɔlɔ heela-ŋ sɪ tɔnɛ unɪ pa laawayɔ, ɪlɛ taa tɔɔɔ, kɛ wei ɪ cɔpa-ŋ mɪpɔyɔ sɔkpaluyɔ tɔ ɪlɛ ɪ tɔɔ, na nyá laakali ta caya ɪ tɔcayalɛ tɔ pə tɔɔ. ²⁹ Pə taya nyá laakali kɛ ma yɔɔtɔyɪ cɔnɛ. Ama wei unɪ ɪ heela-ŋ tɔ ɪ nyɔŋ tɔɔ kɛ.

ɪlɛ pepe nyuyɔ tɔɔ kɛ lɛlɔ laakali tɔm ká pelɪ ma niŋ kɛ mpɔ? ³⁰ Ye ma sɛɛkɪ Isɔ kɛ ɪ na tɔmlɛ na pɛɔɔ má tɔkɪ, pepe tɔɔ kɛ paa tuv-m timpi ma tɔkɔna sɛɛtɔ tɔ?

³¹ Pə wɛɛ sɪ paa ɪ tɔkɪ, paa ɪ nyɔɔkɪ, paa ɪ lakɪ mpi, ɪ la na Isɔ hiki teeli kɛ pə tɔna pə taa. ³² ɪ taa hu nɔɔɔlɔ, paa Yuta nyɔma, paa mpa pa ta kɛ Yuta nyɔma tɔ, paa Yesu sɛɛlaa. ³³ ɪ la isu ma lakuyɔ tɔ. Ma lukɪ kɛ sɪ pə tɔna mpi ma lakɪ tɔ pə la yɔlaa tɔnaya leleɔ. Pə taya ma mayamaya ma nyuyɔ nyɛntu kɛ ma pɛɛkɔyɪ. Ama yɔlaa tɔna nyɛntu kɛ sɪ pə ya pa nyɔɔŋ.

11

ɪ kɛsɔyɔna-m isu má kɛsɔna Kilisiti tɔ.

Alɔ ka te saalaya kɛ Isɔ tɔsɛɛlɛ

² ɪ tɔɔsa ma tɔm kɛ pə tɔna pə taa na ɪ tɔka kulapɔtɔnaa kɛ teitei isu ma kɛsɔyɔ-mɛ tɔ ma sama-mɛ. ³ Ama ma caa kɛ sɪ ɪ nyɪ sɪ Kilisiti kɛlɛ paa apalɔ wei ɪ sɔsɔ, na apalɔ ntɛ alɔ sɔsɔ, na Isɔ kɛlɛ Kilisiti ɪlɛ ɪ sɔsɔ. ⁴ Ye apalɔ ɪ sɔlɔmɔyɪ yaa ɪ kpaalɔyɪ Isɔ kɔheeliɔ kɛ Isɔ tɔsɛɛlɛ na ɪ tá kuli ɪ nyuyɔ tɔɔ, Kilisiti kɛ ɪ kpɛɛnaa. ⁵ Na ye alɔ ɪ sɔlɔmɔyɪ yaa ɪ kpaalɔyɪ Isɔ kɔheeliɔ na ɪ tá te saalaya, ɪ paalɔ kɛ ɪ kpɛɛnaa, na pə pɔsa isu pa loola-ɪ kɛ. ⁶ Na ye alɔ kaa te saalaya ɪlɛ pə kɔ ɪ nyɔɔsɪ. Ama ye pə wɛ-ɪ fɛɛlɛ sɪ pə

kɔ-ɪ yaa pə looli-ɪ, ɪlɛ ɪ te saalaya. ⁷ Apalɔ kaa pa ɪ nyuyɔ tɔɔ kɛ pulɔ, mpi tɔ, ɪ kɛ Isɔ lɛɛsuyɔ na ɪ kiŋ kɛ Isɔ teu naaki. Ama alɔ kiŋ kɛ apalɔ teu ná naaki. ⁸ Pə taya alɔ kɛ pa cosaa na pə ŋmana apalɔ. Ama apalɔ kɛ pa cosaa na pə ŋmana alɔ. ⁹ Na pə taya alɔ tɔɔ kɛ pa ŋma apalɔ. Ama apalɔ tɔɔ kɛ pa ŋma alɔ. ¹⁰ Pə tɔɔ kɛ ɪsɔtaa tillaa tɔɔ, alɔ ká wɛɛna ɪ nyuyɔ tɔɔ kɛ mpi pə hɔlɔyɪ sɪ ɪ ta tɪ ɪ tɪ, ama apalɔ tɔnna-ɪ tɔ. ¹¹ Paa na mpɔ tɔ, Tacaa tɔm taa alɔ fɛɪ ɪ tɪ tɔɔ tike, na apalɔ kɛ ɪlɛ ɪ tɪ tɔɔ tike, pa tɔna pa tɪ pa tɔmɔyɔ. ¹² Pə taya pulɔ tɔɔ, apalɔ kɛ pa cosaa na pə ŋmana alɔ, na mpɔ tɔtɔɔ alɔ na lɔla apalɔ, na pə tɔnaya mpɔ Isɔ kiŋ kɛ pə lunaa.

¹³ Mə mayamaya ɪ mayasɪ-tɔyɪ mɔ taa na ɪ ná, sɪ waatu wei alɔ puki Isɔ sɛɛv na ɪ sɔlɔmɔyɪ tɔ, ɪ caya nyuyɔ kpɛtɛ na?

¹⁴ Antulinya taa cɔnɛ mayamaya se, ye apalɔ yɛlɔyɔna nyɔɔsɪ kutayalasi, fɛɛlɛ sɔsɔɔlɛ kɛ. ¹⁵ Ama ye alɔ nyɔɔsɪ tayalɔna mpɔ, ɪsɔntɛ sɔsɔɔlɛ ntɛ. Tampɔna yaa pə ha paa alɔ wei kɛ nyɔɔsɪ kutayalasi kɛ sɪ takɔyɪ-ɪ isu tɛkɛntɛ. ¹⁶ Ama ye nɔɔɔlɔ tasɔyɪ tɔnɛ inɔyɪ kpɛɛsɔnɔv pɔntɔ ɪ nyɪ sɪ, paa ta, paa Isɔ sɛɛlaa kpɛka, tɔ fɛɪna lakasi nasɔlɔ tɔtɔɔ tɔ Isɔ sɛɛv wulɛ na pə tá kɛna sɔnɛ.

Ta Caa sɔm tɔɔsuyɔ

(Matiyee 26:26-29 na Malɔkɪ 14:22-25 na Luku 22:15-20)

¹⁷ Tɔɔ, nti ma nawa na ma caa ma yɔɔɔtɪ-tɪ tɔ, pə ta mɔna má sa-mɛyɛ paa pɛɔɔ se. Pə taya pulɔ, mɔ kotuŋ wei ɪ kotiyɪ tɔ, ye pə taya ɪsɔyɔtɔ, ɪ sɔɔsɔyɪ-mɛyɛ kupantɔ natɔlɔ. ¹⁸ Kancɔalaya nyɛntu ɪlɛ, pa heela-m kɛ sɪ ɪ kotiyɪ tɔ, mɔ kotuyɔ faya kpɛka kpɛka kɛ, na ɪ caa tɔma. ɪlɛ ma tisa-tɔyɪ isu ma ta tisi. ¹⁹ Ye fayasuyɔ ɪ wɛ mɔ hekɔ taa kɔlɔ, kɔ wɛɛ na pɛɔɔ pə nyɪ mɔ taa mpa pa kɛ kupama na tampɔna tɔ. ²⁰ ɪ kotuyɔ tɔ, pə taya Tacaa tɔɔnaya kɛ ɪ tɔkɪ. ²¹ Pə wɛ mɔpɔyɔ kupam mɛɛ, ɪ cakuyɔ nyanaya tɛɛ tɔkpɛm tɔ paa wei ɪ huliyɔna ɪ mayamaya ɪ tɔɔnaya kɛ. Nyɔɔɔsɪ ná tɔŋna lelɔa kɛ kuyɔ na sulɔm náa kuyɪ lelɔa. ²² ɪ ká tɔkɪ na ɪ nyɔɔkɪ mɔ tɛɛsɪ nsi sɪ taa tɔɔɔ ɪ fɛɪna yaa wɛ? Yaa Isɔ sɛɛlaa kpɛkɔlɛ kɛ ɪ nyɔnɔyɪ yem? Na mpa pɛlɛ pa fɛɪna pulɔ tɔɔlɛ ɪ caa fɛɛlɛ tuyɔ na? Yaa ɪ caa má heeli-mɛ suwɛ? Pə nɔɔsɔna ma sa-mɛ? Paa pɛɔɔ ma kaa sa-mɛ se.

²³ Pə taya pulv tɔɔ, tɔmnaa mpa Tacaa tasa-m na má caa ma heeli-me tɔyɔle sɪ, ahoo nna a taa pa yelaa na pá kpa Tacaa Yesu unɪ tɔyɔ ɪ kpaɣa potopoto. ²⁴ ɪ sɛɛ ɪsɔ kɛ́ ɪ na tɔmlɛ na ɪ tɛ ɪlɛna ɪ faya-ɪ na ɪ tɔ sɪ: ɪnɛ ɪ kɛna ma tɔnɔyɔ ɲku pə ha ma tɔɔ tɔ, ɲpɔ́yɔ ɪ ká lakɪ na ɪ tɔɔsɔɣɪ ma tɔɔ. ²⁵ Pə tɛma tɔyɔv kɛ mpv ɪlɛna ɪ kpaɣa kɔpv na ɪ tɔ sɪ: Kɔpv ɪnɛ ɪ kɛna ɪsɔ nɔyɔ pɛɛɔyɔv kɔfam yoo, na ma calɛm hɔlɛna pə tampana. Paa waatu wei kɛ́ ɪ nyɔɔkɪ ɪ nyɔɔkɪ mpv na ɪ tɔɔsɔɣɛna ma tɔɔ yoo. ²⁶ Kupam ye ɪ wɛɛ na ɪ tɔkɪ potopoto ɪnɛ na ɪ nyɔɔkɪ kɔpv ɪnɛyɛ mpv, ɪ heeliyɪ Tacaa sɛm tɔm, halɛna ɪlɛ ɪ kɔɔ ɪ mɛli.

²⁷ Pə tɔɔ kɛ́ ye nɔyɔlv wɛɛ na ɪ tɔkɪ Tacaa potopoto na ɪ nyɔɔkɪ ɪ kɔpv pɛyɛle ɪ ta nɔyɔsɛna sɪ ɪ tɔyɔ na ɪ nyɔɔ pɔntu ɪ nyɪ sɪ Tacaa tɔnɔyɔ na ɪ calɛm pə tɔm wɛ ɪ nyɔyɔv taa kɛ́. ²⁸ Pə wɛɛ sɪ paa wei ɪ pɔɔsɪ ɪ tɔyɪ ɪ maɣamaya na ɪ ná na pɛ́cɔ́ ɪ tɔyɔ potopoto ɪnɛ na ɪ nyɔɔ kɔpv ɪnɛ. ²⁹ Pə taya pulv tɔɔ, ye wei ɪ tɔkɪ potopoto na ɪ nyɔɔkɪ kɔpv kɛ yem tɔɔ na ɪ tá cekɛna sɪ pə kɛ Tacaa tɔnɔyɔ, ɪ kɔɲna ɪ maɣamaya ɪ nyɔyɔv taa kɛ́ tɔm kɛ ɪ tɔyɔv na ɪ nyɔɔv mpi pə taa kɛ́. ³⁰ ɪsɛntɔ unɪ ɪ maɣamaya ɪ lapv tɔɔ kɛ́ mɛ taa payalɛ kɛ́ kutɔntɔnaa na acamaa na yɛlaa kupɪɲ sɛpa. ³¹ Ye ta maɣamaya tɔ pɔɔsɔyɛna tá tɔyɪ tɔmnaa na pɛ́cɔ́ ɪlɛ, tɔ kɛɛ tá tɔyɪ tɔm nti ɪsɔ ká huɔna-tv tɔ tɔ taa kɛ́. ³² Ama Tacaa ɪlɛ ɪ huɔkɛna-tɔyɔv na ɪ hɔɲ tá ɲkpaɲɲ kɛ sɪ pə taa kɔɔ na pə kaa tá na antulɪnya kɛ kpatɛtɛ kɔlɔmtɛlɛ.

³³ Pə tɔɔ ɪlɛ ma taapalaa waatu wei ɪ kotiyɪ sɪ ɪ tɔkɪ Tacaa tɔyɔnaya tɔ ɪ tan tɛma. ³⁴ Ye nyɔyɔsɪ ɪ pu wei pɔntu ɪ tɔyɔ ɪ tɔyaya, na pə taa kɔɔ na mɛ kotuɲ tɔɔ ɪsɔ kɔɔ ɪ nana-mɛyɛ natɔlɔyɪ lapv. Nti nti pə kaasaa tɔ má kɔma na má kɔɔ ɪlɛ ma tɛɛsɪ tɛɛɛyɛ tayanɔyɔv.

12

Mpi mpi pə lapv saaki yɛlaa tɔ

¹ Pɛnɛntɛ tá paasɛna mpi mpi ɪsɔ Feesuyɔ Nɔɲɲtv yeki na pə saa yɛlaa tɔ pə tɔm ɪlɛ.

Ma taapalaa ma caa kɛ́ sɪ mpi mpi pə saakuyɔv yɛlaa tɔ ɪ nyɪ tampana nna a tɔɔ pə saa mpv tɔ. ² ɪ nyɛmá teu sɪ ɪ ka kev ma ta nyɪ ɪsonaa tɔ tuɲ wei u yɔyɔtɔyɪ natɔlɛ tɔ ɪ tɔm taa kɛ́ pə hana mɛ ɪsɛ na cɔyɔlvɔyɔv fɛɪ.

³ Pə tɔɔ maɣamaya kɛ ma caa sɪ ɪ nyɪ na ɪ tɛ mɛ taa sɪ yɔlv nɔyɔlv ɪ fɛɪ wei ɪsɔ Feesuyɔ

tiikiyɪ na pɔntu luna pə waali na ɪ tɔ sɪ Yesu kɛ́ mpusi tɔ. Na ye Feesuyɔ Nɔɲɲtv u tiikiyɪ wei pɔntu kaa pɛsɪ na ɪ tulɔyɪ na ɪ yeki sɪ Yesu kele Tacaa.

⁴ Mpi mpi pə saaki yɛlaa kɛ ɪsɔ mpaav taa tɔ pə wɛ ɲka ɲka kɛ́. Ama ɪsɔ Feesuyɔ kɔlvɔmɔyɔv ɲku kv yekina na pə saaki yɛlaa.

⁵ Tɛma lapv wɛ fakasi fakasi. Ama Tacaa kɔlvɔm unɪ ɪ tɛma kɛ pa laki. ⁶ Kulapɛm wɛ ɲka ɲka, ɪlɛ ɪsɔ kɔlvɔm unɪ ɪ tɔyɔna pa tɛnaya kulapɛmnaa mɛ pa tɛna.

⁷ ɪsɔ Feesuyɔ hɔ́lɔ́yɪ paa wei ɪ kiɲ kɛ́ sɪ kv wɛɛ na kv yeki na pulv lapv saa pɔntu ɪlɛna pa tɛna pá hiki kɔpantu kɛ pə taa. ⁸ ɪsɔ Feesuyɔ haa nɔyɔlv ɪlɛyɛ lamayaseɛ tɔm yɔyɔtaya. Na Feesuyɔ kɔlvɔmɔyɔv ɲku kv ha nɔyɔlv ɪlɛ tɔtɔ sɪ ɪ yɔyɔtɔyɛna nyam. ⁹ ɪsɔ Feesuyɔ kɔlvɔmɔyɔv kɔnɛ kv yekina na nɔyɔlv náá tisiyɪ ɪsɔ tɔɔ kɛ́ yuɲ kɛ teu. Na kó haa nɔyɔlv ɪlɛyɛ kutɔntɔnaa waasuyɔv pɛsuyɔv.

¹⁰ ɪsɔ Feesuyɔ yeki na nɔyɔlv náá laki piti tɛma, na kv tɔyɔv nɔyɔlv ɪlɛ sɪ ɪ kpaalɔyɪ ɪsɔ kɔheelitv, na kv yeki na nɔyɔlv náá nyɔɲ na ɪ fayasɔyɪ alɔyaa nyɛntv na ɪsɔ Feesuyɔ nyɛntv. Kv yeki na nɔyɔlv ɪlɛ ɪ yɔyɔtɔyɛna tɔmnaa mpa nɔyɔlv u nuki tɔ, na kv yeki na nɔyɔlv náá cekɔyɛna-tɪ na ɪ tɛlɔsɔyɪ. ¹¹ ɪsɔ Feesuyɔ kɔlvɔmɔyɔv kɔnɛ kv taa kv tike kv lakɛna pə tɛnaya mpv. Kv yeki na paa mpi mpi pə lapv saa paa wei kɛ́ ɲka ɲka ɪsu kv nɔkaa tɔyɔ.

Tɔnɔyɔv pilimile kɔlvɔmtɛlɛ

¹² Tampana tɔɔ Kilisiti wɛɛ kɛ́ ɪsu yɔlv tɔnɔyɔv pilimile wɛv na kó wɛna nɔɔhɛɛ na niɲ na ɲkpaɲɲ na ɪsɛ na pə tɛnaya mpv tɔ. Tɔnɔyɔv wɛv tɔ paa kv tɔɔ kv wɛna ɲpɔ́yɔv waani waani tɔ pə tɛna pə kpɛnta kɔlvɔm kɛ́ sɪ tɔnɔyɔv. ¹³ Mpɔv tɔtɔyɔ na ta tɛna, paa tá kɛ́ Yuta nyɛma yaa tá ta kɛ́ Yuta nyɛma, paa tá kɛ́ yomaa yaa kasayampiya, ɪsɔ Feesuyɔ kɔlvɔmɔyɔv ɲkuyɔv pa sɔna-tɔyɔv ɪsɔ lum sɪ tá kpɛntɪ ɪsu yɔlv tɔnɔyɔv pilimile wɛv tɔ, na ɪsɔ Feesuyɔ kɔlvɔmɔyɔv ɲku kv lum kɛ́ ta nyɔɔkɪ teu kɛ́ tá tɛna.

¹⁴ Yɔlv tɔntɔyɔv pilimile wɛv tɔ pə taya nɔɔhɛɛ tike yaa niɲ yaa ɲkpaɲɲ yaa ɪsɛ tike wɛnna. Ama pə tɛnaya mpv pə wɛnna kv tɔɔ. ¹⁵ Nɔɔhɛɛ ka pɛsɪ na tá tɔ sɪ: Ma ta kɛ niɲ tɔ, ma ta kɛ tɔnɔyɔv? Paa tu yɔyɔta mpv pu lasi-tɛyɛ tɔnɔyɔv tɔɔ? ¹⁶ Nkpaɲɔyɔv ká pɛsɪ na kó tɔ sɪ: Ma ta kɛ ɪsɛɛ tɔ ma ta kɛ tɔnɔyɔv? Paa kv tu yɔyɔta mpv pu

ləsi-kuyv tənuyv təv? ¹⁷ Na pə wəv mpv tə, ye isəle tike təkəv wenna yulv tənuyv tənə təv, pepexe yulv ká nuna təm? Na ye ģkpaŋyuv tike wenna, pepexe yulv ká nuna səv? ¹⁸ Tampəna təv isə nəkə isənə tə ģpúyú i lapa, i tū yulv tənuyv təv kə paa mپیخي waani waani. ¹⁹ Ye kulvməm ka wenna yulv tənuyv tənə ulə pə taa kə yulvtənuyv nté. ²⁰ Ama yulvtənuyv na wəv tə kv wəna nəəhəe na niŋ na ģkpaŋŋ na isə na pə tənəya ģpúyú.

²¹ Pə təv kə isə ná kaa pəsi na á tə niŋ sɪ ye ilé i fəi pə lá isənə? Na nyuvv ná kaa pəsi na kv tə nəəhəe sɪ ye alə a fəi pə lá isənə? ²² Pə fəi ģpúyú paa pəcə, mpi mpi pə kə taaləm nyəm kə yulv tənuyv taa tə mpəyale weesuyv. ²³ Mpi tə nyənəyi ģpúyú taaləm tə mpəyi tə məla na tə seena na pə kəli lempənəa. Na pə kaasa lempi, pəle pə yaav wə fəele, pəlexe pa kələyi ģmesuyv təkulakula, ²⁴ na pə kəli tə tənuyv təv lempənəa mpi pu mvnaa sɪ tə la mpv tə. isə lapa yulv tənuyv kə ģpúyú sɪ lempi i takəyi lempi waali. ²⁵ Pə təv kə fayasuyv fəi yulv tənuyv təv. Ama pə tənə mpi pə wə tənuyv təv tə pu nəxəsəyi təma təv kə tam kə. ²⁶ Ye yulv tənuyv təv lempi saləməyi, pə tənə pə saləməyənə, na ye pa sama yulv tənuyv təv lempi, pə tənə pə samtu kə.

²⁷ Mə tənə i kə Kilisiti tənuyv kə, na paa mə taa wei i kə Kilisiti tənuyv kənə kv təv puləv kə. ²⁸ Pə təv kə isə kpa tillaa kə Yesu seelaa kpekəle taa kə kancaalaya, pə waali kə isə kuyəvətutu teləsəlaa, pəle pa waali kə seyxəsəlaa, pə waali kə i kpa piti təma lataa, na kvətəntunaa waasəlaa, na leləa tentaa, na nyuvv nyəma, na mpa təmnaa mpa nəxəlv u nuki tə pa yəvətuyv saawa tə. ²⁹ Pa tənə pa tə kə tillaa se, pəyēle pə tənə pa tə kə isə kuyəvətutu teləsəlaa yaa seyxəsəlaa. Pa tənə paa pəsəyi piti təma lapv. ³⁰ Pə təv pa tənə pa waasəyənə kvətəntunaa, pəyēle pə təv pa tənə pa yəvətəyənə na təmnaa mpa nəxəlv u nuki tə, yaa təmnaa mpe pa teləsuyv. ³¹ Ye i nyuləyi sɪ pulv lapv i saame, i nyulv mpi pə kəla nyuvv tə.

Maa hólí-məyē pənəntəyē mpaav ģku kv kəla i tənə tə.

13

Təma səluyv təm

¹ Paa ma yəvətəyi yələa nsəma na isətəa tillaa nsəma tətə, ye maa sələyi yələa

ma yəvətəya tənə wə yem kə isə suule wiikuyv tə yaa kəvkonte wiikuyv tə. ² Paa pə wəe sɪ isə kvheelitu kpaaluyv saana-m, yaa paa maa nyi pə tənə na má cəkəna kvģmesəm tənə, yaa paa maa tisa isə təv kə ma yuvv kə teu na má yəvətəyənə pəvŋ sɪ i kpesi na i layasi, na i kpesəyi na i layasəyi, na maa sələyi yələa, ma wə yem kə. ³ Paa ma apititu tənəya maa kpəya na má tala kvnyəntunaa, yaa paa ma tənuyv mayaməya kə ma lapa awusa sɪ ye pa wəki kəkə pa wə, ye maa sələyi yələa pə tənəya mpv yem kə.

⁴ Səluyv i wəe isayəkvnyuluyv fəi, tɪ həm fəi, isəcav fəi. ⁵ Ye səluyv i wəe fəele fəi nyəntv natəli tū kəv, ye səluyv i wəe yulv u pəkəyi i nyuvv nyəntv tike. Səluyv i wəe páná mvuyv fəi, səluyv i wəe tə kv tisiyi sɪ maa ná maa ná pə wəe. ⁶ Səluyv i wəe kv caa kv nu kawaləya təv. Ama tampəna təv kə kv caaki. ⁷ Ye səluyv wəe cətvuyv fəi paa mpi pə taa. Ye səluyv wə paa mpi pə taa naani na tēlvuyv na suulu pə wəe kə.

⁸ Səluyv təm ka wəna tam təv, isə kvheelitu kpaaluyv ká su tənəya. Wei pə saawa na i yəvətəyənə təmnaa mpa nəxəlv u nuki tə pu tə na pə tē. Nyəm kə tə na pə saali yem. ⁹ Pə təv pulv təv, mpi mpi tə nyəma tə titite kə, na isə kvheelitu nti tə kpaaləyi tə tələ tə sekəyi kə. ¹⁰ Ama pə kəma na mpi pə tewa təkpatəa tə pə kəv, mpi mpi pə sekəa tə pə saaləyi yem kə.

¹¹ Maa kə pəyəya tə ma yəvətəya na ma hūwəe na ma kvmayəsəm pəcənyəm kə. Ama ma isə kəma na á nyaali tə ma lə pəcənyəm tənə. ¹² Kayəna tə naa kə isə pa naakuyv pulv uləemuyv təcəntəlaa kə tɪv taa tə. Ama tū tə na tə ná təkəlekele. Kayəna mpi mpi ma nyəma tə titite kə. Ama maa tə na má nyi pə tənə təpaɪpaɪ isə isə nyəma-m tə.

¹³ Pənəntə pə yelina yaasinaa pənə pa tooso ulə, naani na tēlvuyv na səluyv. Ama səluyv nté pa tooso taa acəpa.

14

Mpi mpi pə lapv saaki yələa tə pə təm tətə

¹ Ye mpv ulə i niina isə kə səluyv təm. i nyulv teu sɪ pulv lapv i saa-məyē isə mpaav taa tətə, ulə pə kələna isə kvheelitu kpaaluyv. ² Wei i yəvətəyi təmnaa mpa

nəxəlv u nukı tə pə taya yəlaa kə i yəxətəxəna, ama ləw kə. Pə taya pulv, i na i yəxətəxəna na i təm nəxəlv u nu i təm tə se. Tampana nna a ka pama tə anəxi i kulixina ləw Feesuyə tən. ³ Ama wei i kpaaləxi ləw kuheelitu tə i lakı kə na yəlaa nyəwki tən kə ləw seelə mpaav taa. I kpaasəxi pa apalətu na i heesəxi pa laja kə. ⁴ Ama wei ilé i yəxətəxi təmnaa mpa nəxəlv u nukı tə i təxi i səsəxi tən, na wei ilé i kpaaləxi ləw kuheelitu tə Yesu seelaa kpekəle tənaya i səsəxi tən.

⁵ Ma səlaa teu si mə tənə i yəxətəxi təmnaa mpa nəxəlv u nukı tə. Ama ma kəla nyuləv kə teu si ləw kuheelitu kpaaləv i saa-mə. Pəpətu fəi, wei i kpaaləxi ləw kuheelitu tə i waasəxi na pə kəli wei i yəxətəxi təmnaa mpa nəxəlv u nukı tə. Ama ye nəxəlv wəe na i kə pəsi na i tələsi na Yesu seelaa səsəxi tən pə paasi. ⁶ Ma taapalaa ma pəsəxi-mə si ye ma kəma mə tə na má yəxətəxəna-məye təmnaa mpa nəxəlv u nukı tə nti tə taa kəle ma waasa-mə ilə? Ma ta waasi-məye natəli tə taa kə paa pəwə pəwə. Ama ye ma kəma na má heela-məye təm kuyməsətu natəli, yaa nyəm təm natəli, yaa ləw kuheelitu natəli, yaa səxəsvəv, ilə teu nté.

⁷ Tə kəsəna paale wontu na tə ná. Ye pa hələxi həlaxə yaa pa makı saŋku, na pə hələv na pə mapu ta tən, isənaya paa cəkəna si tənəye həlaxə hələv hələxi na saŋku matu makı? ⁸ Tutuyə hələv i ta yaya apaləv tutuyə, isənaya yəlv kə nyəna si i tayanəxi i təxi yoo tə? ⁹ Mpu tətəxə pə wəe, isənaya yəlv kə pəsi na i cəkəna təm nti ləlv yəxətəxi tə, ye təm nti nəxəlv u nukı təxə i yəxətəxəna i təm nti? Ye mpu yəxətəlv ləw i təm kə yem kə. ¹⁰ Antulinya taa cənə nsəma təwəyaxə, na a taa kuləmtələ fəi nte tə ta kə təm tə. ¹¹ Paa na mpu ye wei i yəxətəxəna-m na maa nukı i təm, tə nyənəxi təma na isə kə. ¹² Mpu tə isə i səpə nyəv si ləw Feesuyə i yele na pulv lapv saa-mə tə, i pəkəxi si pə saa-məye teu. Ama pə kələnə mpi pu səsəxi Yesu seelaa kə tən tə.

¹³ Pə təw kə wei i yəxətəxi təmnaa mpa nəxəlv u nukı tə, pəntu i sələmi ləw na i hiki təm nti tə tələsvəv nyəm tətə. ¹⁴ Pə taya pulv, ye ma sələməxəna təmnaa mpa nəxəlv u nukı tə, ma taa kə pə sələməxi

yem na ma ləməyasələ náa caya kpete. ¹⁵ Ye mpu isənaya maa la? Maa sələmi hatuu ma taa kə, na má sələməna ma ləməyasələ tətə. Ye yontu ma yoo ma taa, na má yoonə ma ləməyasələ tətə. ¹⁶ Mpu yə pə wəe mēe, ye hatuu nyá taa tike kə n sēe ləw kə i na təmle, isənaya wei i wə samaa taa kə yem na i tá cəkəna tə i kə nyənə timpi ilé i kə tə si: Ami, təxə nyá sēetv tənə tə taa? I kaa pəsi na i nyi nti n yəxətəxi tə. ¹⁷ Paa na nyá ləw sēev si i na təmle tewa teu tə, ləlv ná ta waa puləv pə taa.

¹⁸ Ma sama ləw, mpi tə ma yəxətəxi təmnaa mpa nəxəlv u nukı tə na pə kəli mə tənə təpai. ¹⁹ Ama isə Yesu seelaa sēekəv təcəxəxi tə pə kəla-m teu si má yəxətəxi təm pēe kakpası tike nti paa nu teu na pə kulixi ləlaa isə tə, na mpi maa hutixi təmən təmən na təmnaa mpa nəxəlv u nukı tə pa taa tə.

²⁰ Ma taapalaa, ye i hūvki hūwēe, i yele pəe nyəna. Ama ye isəyətəv təm taa ilə, i lakı isə piya nsi si ta nyi isəyətəv lapv tə. Ama i wēena səsəhūwēe kə mə hūwēe taa.

²¹ Ləw Təm taa pa ŋmaawa si: Taca təma si maa yəxətəna piitim pənəye. Maa yele na yəlaa kpai nyəma yəxətəna-wə na pēle pa tē taa. Kpai nyəma kə yəxətəna-wə.

Paa na mpu tə ma yəlaa kaa nuna-m.

²² Pə təw kə təmnaa mpa nəxəlv u nukı tə pa yəxətəv saakəv yəlv na i yəxətəxi tə, i yəxətəxi kə si pə hələv mpa pa ta kə ləw seelaa təxə puləv. Ama mpa pa kə ləw seelaa tə pu hələxi pēlēy mpu. Na ləw kuheelitu kpaaləv saav ná hələxi ləw seelaa kiŋ kə puləv. Ama mpa pa ta kə ləw seelaa tə pu hələxi pēlēy mpu.

²³ Ye Yesu seelaa kpekəle tənə i kotaa na pə tənə pə svv təmnaa mpa nəxəlv u nukı təxə yəxətəv, na mpa pa ta cəkəna yaa mpa pa ta kə ləw seelaa tə pə məxəna-mə, pa kaa yaa-məye kpaŋtəna? ²⁴ Ama ye ləw kuheelitu kə mə tənə i kpaaləxi, na wei i taa kə ləw seeləv yaa yəlv wei i ta cəkəna pulv tə i svv, tə tənə nti i nukı mpu tə tu yele na pə kuli i waal na i ná si isəyətəv kə i lakı. ²⁵ Na pu kuli i taa hūwēe təw təkəlekele na i hənəti ləw tēe na i sēe-i na i tən si tampana ləw wə pane pa heku.

Lixituyə kaa wəe Yesu seelaa kpekəle taa

²⁶ Pənente ma taapalaa suweye tu yōtōti na tē su yee? Í kotiyi lso sēv tō, nōyōlv ná wēna yontu, nōyōlv ilēye sēyēsuyō, nōyōlv ilēye tōm kuyēmēsātō natēli nōyōlv ilēye tōmnaa mpa nōyōlv u nuki tō tō yōyōtuyō, na nōyōlv ilēye tō telēsuyō nyām. Tōu pō tēnaya mpu pō wēē kē sī pā sēna Yesu sēēlaa kpekālē na tē polo lōlō. ²⁷ Ye pa yōyōtēyēna tōmnaa mpa nōyōlv u nuki tōyōlō, yēlaa naale yaa tooso í yōyōtēyi na pā kaasēyi tēma, pa taa tēē mpu. Na nōyōlv náá telēsēyi-ti. ²⁸ Ye nōyōlv fēi sī í ká pōsi na í telēsi pō hūwēē ilē yōyōtēlaa mpe pa taa nōyōlv í taa yōyōtēna nōyō sōsōya kē samaa taa. Ama í yōyōtēyi í taa na pō wēē í na lso pa naale pa tōm. ²⁹ Ye lso kuyōyōtōtō telēsēlaa ilē, yēlaa naale yaa tooso í yōyōtēyi na pā kaasa mpa, pēlē pa mayasēyi teu kē nti yōyōtēlaa yōyōtēyi tō na pā ná. ³⁰ Ama ye yōlv nōyōlv wē samaa taa tēna na lso hula-í tōm kuyēmēsātō natēli, wei í ka yōyōtēya tō ilē í su na pōcō. ³¹ Í pāsēyi na í kpaali lso kuheelitu kē mō tēnaya kulum kulum, ilēna pō kuliyi yēlaa isē na pō ha-wēyē apalōtō. ³² lso kuyōyōtōtō telēsēlaa mpe, pā nyi pa ti kpaav kē pō taa. ³³ Mpi tō, hēēsuyō kē lso kōyēna pō tēya liyituyō.

Yesu sēēlaa kpeka tēna taa mīpūyō pō wēē. ³⁴ Ye Yesu sēēlaa í kotaa, alaa nōōsi taa í taa lu fēy. Pa fēina mpa sī pā yōyōtēyi. Kusēsutō yōyōtā mpu sī alaa ká pasa pa tēyi. ³⁵ Ama ye pa caa natālēyi pōōsuyō, pā kpema tēyāya ilē paa pōōsi pa paalaa. Yesu sēēlaa í kotaa, pō ta muna alaa í yōyōtē.

³⁶ Pō lapa mpu tō mō kirj kē lso tōm ka lunaa kē yee? Yaa mō tike í nuna-ti? ³⁷ Ye nōyōlv hūv sī í kē lso kuyōyōtōtō telēsōlv, yaa unōyi lso mpaav taa pulō lapō saawa, pōntō í nyi teu sī, nti ma ymaā-mē tō Tacaa kusēsutō kē. ³⁸ Ama wei í ta nyi mpu, pā taa nyēni-í sī pōlv.

³⁹ Pō tōō ilē ma taapalaa í ká nyulēyi lso kuheelitu kpaaluyō kē, ilē í taa kisi tōmnaa mpa nōyōlv u nuki tō pa yōyōtuyō tōtō. ⁴⁰ Pō tēna mpi í lakī tō í la isū pō nōyōsēnaa tō, í taa la yēm yēm.

15

Kilisiti sēm na í fem pō tōm

¹ Ma taapalaa, ma sōōla teu sī pənente má tōōsi-mēyē Laapaali Kuparj wei maa

kpaala-mē tō, wei í nuwa na í tēmna-í mō taa kē teu tēkpataa tō. ² Laapaali Kuparj unī í tōō kē pō yapa mō nyuyō, ye í tōka-í teu isū maa sēyēsuyō-mēyē-í tō. Ye pō tēya mpu í tēm mō taa tō yēm tōō kē.

³ Sēyēsuyō sōsōōv ŋku pa sēyēsa má na maa sēyēsi-mēyē-ku tōyōlē sī: Kilisiti sēpa tā isayātō tōō isū lso tōm taa yōyōtāa tō. ⁴ Pa pima-í ilēna kuyēyē tooso wulē í fē, na lso tōm taa ka yōyōtā mīpūyō. ⁵ Mīpūyō í lu Piyēē tōō, pō waali kē í lu tillaa naanūwa na naalē tōō. ⁶ Pō waali waali kē í lu í ifalaa mpa pa nyuyō kēla nasālē na nunūwa (500) tō pa tōō kē nōyō kulumaya. Pa taa lēlaa wēna pa isē, ama lēlaa ná sēpa. ⁷ Pō waali kē í lu Saaki tōō, Saaki tōō luw waali kē í lu tillaa tēna tōō.

⁸ í lu mīpūyō pa tēna pa tōō na pō tē, ilēna í lu ma wei ma wē isū yōlv wei pō hōlvsa kuhōlvsv tō ma tōō tōtō. ⁹ Tillaa taa sēkpēlu ntē má, na ma ta tu nōyōsēna pā yaa-m tillu. Mpi tō, má naasayana lso sēēlaa kpeka. ¹⁰ Ama lso pēlēē tōō ilē, mō kē mpi ma kē isēntō tō. Na pēlēē nna lso lapa-m mpu tō, a ta saali yēm. Ama a tōō ma lapa tēmle na pō kēli tillaa lēmpa tēna. Tampāna pō tēya ma tōy taa kē ma lapēnaa. Ama lso pēlēē nna í hula-m tō a tōō kē. ¹¹ Pō tōō kē paa ma cōlōyō pu lunaa yaa pēlē pa cōlō, tā waasv unōyōlē, na nti í mūwa tōyōlē.

Tā sēm na tā fem pō tōm

¹² Isēnaya pō wēē na mō taa lēlaa tōy sī sētaa kaa tē na pā fē? Pāyēlē Kilisiti fem na sēm taa tō pō waasv kē tō wēē na tōō lakī. ¹³ Ye tampāna sētaa kaa tē na pā fē ilē pō wēē sī Kilisiti ná tā fē ntē. ¹⁴ Na ye tampāna Kilisiti taa fē ntō, tā waasv tāā fēina nyuyō tōtōlē, na í taa nyi nti í ká lana naani tō. ¹⁵ Ye tampāna sī sētaa kaa tē na pā fē, pu kula tā waali kē. Mpi tō, pō wē isū tō tō lso kē tōm ntē. Pō tēya pulō tōō, tā yōyōtēna na tā nōōsi sī lso fēesa Kilisiti pāyēlē yēm. ¹⁶ Mpi tō, ye sētaa í taa tēy sī pa fē, Kilisiti ná taa fē mpu. ¹⁷ Na ye Kilisiti í taa fē ntō, í tēm mīpūyō mō taa tō pō puyōsa-mēyē, na í lepā mō isayātō taa tōtōyō. ¹⁸ Na pō wēē tōtō sī mpa pa tēma pa taa na Kilisiti hālēna pa sēm tō pa lepā. ¹⁹ Ye tō wēv na tā isē kē isēntō tō pō tōō tike kē tō tēlēyē Kilisiti kirj ilē yēlaa tēna taa tēyōlē asalav nyēma mayamaya.

²⁰ Ama tampana tɔɔ Kilisiti femaya si pá hólí tákpataa si mpa pa sɛpa tɔ paa tɛ na pá fe mpv tɔtɔ. ²¹ Pɛ taya pulv tɔɔ, yulv lɛlv kɔnna sɛm, na lɛlv náá kɔna tɔtɔyɔ sɛtaa feesuyu tɔm. ²² Yɛlaa tana na Atam pa kpɛntaa ké, pɛ tɔɔ ké pa sɛkɪ. Ama pá na Kilisiti pa kpɛntaa tɔyɔ pa tana paa tɛ na pá kuli. ²³ Ama paa wei na i loonja ké. Kilisiti kɛ pa taalana feesuyu kɛ pa tana pa taa, na kuyanɔu i ká kɔɔ tɔyɔ pa tana mpa i ti tɔ pele paa fe. ²⁴ Pɛ waali ulɛ pɛ kɔɔ tɛm nté. Pɛ taya pulv, Kilisiti ká wakɛli kawulasi tana, i ká lɛsi pɛsuyv tana na i yɔkɪ toma sɔsɔɔna tana na i mɔɔɔna kawulaya na i cɛla Tacaá lɔɔ. ²⁵ Pɛ taya pulv, pɛ wɛɛ si Kilisiti ká tɔkɪ kawulaya kɛ mɔpɔyɔ halana lɔɔ tɛ kolontunaa tɛnaya kaluyv na i mɔɔɔna-wɛyɛ Kilisiti tɛɛ. ²⁶ Kantakaya kolontu wei paa wakɛli tɔyɔlɛ sɛm. ²⁷ Mɔpɔyɔ mɛɛ, lɔɔ Tɔm taa yɔyɔtɔa si: lɔɔ mɔɔɔna pɛ tɛnaya Kilisiti tɛɛ. Na pa yɔyɔtɔyɔ mpv si pɛ tana tɔ, pɛ hóláyí tákɛlekele si pa ta kpɛɔna lɔɔ wei i tv pɛ tɛnaya Kilisiti tɛɛ tɔ. ²⁸ Pɛ tana pɛ kɔɔ pɛ mɛli Kilisiti tɛɛ ulɛna Kilisiti mayamaya wei i kɛ pɛyalv tɔ i mɛli lɔɔ wei i mɔɔɔna pɛ tɛnaya i tɛ tɔ ilé i tɛɛ. ulɛna lɔɔ tɔyɔ kawulaya tákpataa kɛ pɛ tana pɛ tɔɔ.

²⁹ Í mayasi mpa pa yeki si pá sɔɔ-wɛyɛ lɔɔ lum kɛ sɛtaa lona tɔ na i ná. Pa tɛɛlɔyɪ si paa hiki wɛyɛlɛ ulɛ yɛɛ? Na yɛ tampana tɔɔ si sɛtaa kaa fe, pepe tɔɔ ké pa yeki na pá sɔɔ-wɛyɛ lɔɔ lum kɛ pa lona? ³⁰ Na tá, pepe mayamaya nyuvv tɔɔ ké tɔ wu tá ti na tɔ wɛ sɛm nɔyɔ taa ké paa kuyanɔu? ³¹ Ma taapalaa, paa kuyanɔu mɛumɛv taa ké ma wɛɛ. Pɛ taya pulv tɔɔ ké ma heeliyɪ-mɛyɛ mpv, ma mɔyɔlɔyɔna mɛ Yesu Kilisiti tɔɔyɔv kɛ tɛu ké. ³² Yɛ atɛ cɛnɛ kawaaya nakɛli ká tɔɔ ké ma na taale wontu tɔ suu haɔ kɛ lfeesu cɛnɛ ulɛ pepeyɛlɛ pɛ waasam? Yɛ sɛtaa kaa tɛ na pá fe tɔ la isɪ yɛlaa yɔyɔtɔyɔv tɔ si: Tɔ tɔyɔ na tɔ nyɔɔ kpakpaa, cɛle ti si tɔ pɛ tɔɔ.

³³ Í taa puɔyusi mɛ ti, taapalaa asayaa kiɔ kɛ yaasi isayav tɛɛkɛna. ³⁴ Í cɔkɪ mɛ taa kɛ tɛu kɛ isɛna mpi pɛ wɛɛ tɔ na i yɛlɛ isayav. Mɛ taa lɛlaa ta nyi lɔɔ, i tɛɛ i fɛi fɛɛlɛ.

Mpa paa fe tɔ pa wɛɛtu

³⁵ Ntanyɛ nɔyɔlv ná wɛɛ na i mayasɛyɪ si isɛnaya sɛtaa ká tɛ na pá fe ulɛ yɛɛ? Na pa tɔnɔɔ ká wɛɛ isɛnayaɛ? ³⁶ Kɔmɛlɛɔ nyá, n tuukuyv pulv pɛlɛ kɛ atɛ tɔ, pɛlɛ nté tɔ

saalɔyɪ tɛtv tɛɛ kɛ ulɛna hoole náá nyɔ. ³⁷ Pɛ taya pɛlɛ kɛ yɛm kɛ n tuuki? Pɛ pɛsɛyɪ pɛ wɛɛ si tɔyɔnaya pɛlɛ yaa pulv kututuuum paa mpi. N ka tuukaya tɔ, pɛ fɛi isɪ kayana pɛ nyɔv isɛntɔ na pɛ wɛ hatv tɔ. ³⁸ Mpi lɔɔ nɔkaa tɔ mpɛyɪ i lakɪ na pɛlɛ nté tɔ nyɔ, na i yeki na paa pɛlɛ nte tɔ nyɔ isɪ tɔ wɛv tɔ.

³⁹ Weesɪɔ nyɛm tana tɔnɔɔ fɛi kulumɔɔɔ, yɛlaa tɔnɔɔ wɛna i mpaa na wontu nyɛɔ ná wɛna ilé i mpaa tɔtɔ. Sumasi tɔnɔɔ wɛna i mpaa kɛ na tiina tɔnɔɔ náá wɛnna ilé i mpaa tɔtɔ.

⁴⁰ Isɔtɔnyuvv taa nyɛm wɛɛtv wɛɛ kɛ na atɛ nyɛm wɛɛtv náá wɛɛ, na isɔtɔnyuvv taa nyɛm wɛɛtv tɛu fayana atɛ nyɛm wɛɛtv tɛu.

⁴¹ Ilim wɛna pɛ mayamaya pɛ tɛu kɛ, na isɔtv náá wɛna ilé i nyɛm, na isɔtɔlvɔasi náá wɛna sɛlɛ si nyɛm na si mpaa, na isɔtɔlvɔasi mayamaya tɛu tɛɛ tɛma.

⁴² Sɛtaa ká tɛ na pá fe tɔ mɔpɔyɔ paa wɛɛ. Pa piɔuyv yulv tɔ, i sɛpaya. Ama pu kɔɔ na yulv fe sɛm taa tɔ u tasɛyɪ sɛpɔ. ⁴³ Pa piɔuyv yulv tɔ i fɛi tɛu sɛ. Pɛyɛlɛ i kɛ icam kɛ, ama pu kɔɔ na i fe sɛm taa tɔ i tɛu na i toma pɛ taka. ⁴⁴ Pa piɔuyv yulv tɔ, tɔnyuvv kɔnɛyɛ pa piɔ. Ama pu kɔɔ na yulv fe sɛm taa tɔ tɔnyuvv ŋku i ká luna tɔ kv kɛ ŋku Feesuyv ti tɔyɔ. Pɛ taya pulv, tɔnyuvv kɔnɛ kv wɛɛtv wɛɛ kɛ na tɔnyuvv ŋku Feesuyv ti tɔ kɔlɛ kv wɛɛtv náá wɛɛ. ⁴⁵ Kupam kɛ, lɔɔ Tɔm taa yɔyɔtɔyɪ si: Kancalaya yulv nté Atam na pɛ ŋma-i tɔ pɛ tv-i weesuyv kɛ. Ama waali waali Atam ná kɛ lɔɔ Feesuyv ŋku kv haa weesuyv tɔyɔ. ⁴⁶ Pɛ taya wei Feesuyv ti tɔ unɪ i caalana luu. Ama tɔnyuvv kɔnɛyɛ, pɛ waali kɛ wei Feesuyv ti tɔ i luwa. ⁴⁷ Atɛ tɛtv kɛ pa ŋmana kancalaya Atam. Ama waali waali Atam ná luna isɔtaa kɛ. ⁴⁸ Mpa pa kɛ tɛtv tɔɔ nyɛma tɔ pa nɔyɛsɛna wei pa ŋmana tɛtv tɔyɔ, na mpa pa kɛ isɔtaa nyɛma tɔ pa nɔyɛsɛna wei i luna isɔtaa tɔyɔ. ⁴⁹ Isɪ tɔ nɔyɛsɛnav yulv wei pa ŋmana tɛtv tɔ, mɔpɔyɔ tu tɛ na tɔ nɔyɛsɛna wei i luna isɔtaa tɔ.

⁵⁰ Ma taapalaa nti ma yɔyɔtɔyɪ tɔyɔlɛ si, yulv tɔnyuvv ŋku pɛ ŋmawa na kv taa na calɛm tɔ kv pɛsɛyɪ na kv tɔyɔ lɔɔ Kawulaya kɛ paa pɛɔ. Pɛyɛlɛ kɔsɛpɛm ná kaa pɛsi na pɛ caya tam na pɛ kaa si.

⁵¹ Natáli tɔ wɛnna na tɔ ŋmɛlaa, maa kuli-ti na i ná. Ntɔyɛlɛ si tá tana tɔ kaa si. Ama tá tana pu tɛ na pɛ layasi-tuyv wɛɛtv kɛ ⁵² tɔm kulum tɔɔ kɛ kpakpaa isɪ isɛ cɛpɔlvɔv

ke waatu wei paa huli akantale si pə təna pá su tənaya tō. Pə taya pulv, pá kōma na pá huli-tē, sətəa fēj ké, pa kaa tasa səpu, na pu layasi taya wəetu ke kulayasu. ⁵³ Tampana tōo m̄púyó mēe, isu mpi pu cakı tam tō pə kpaɣa mpi pə cakı tam tō na pə tu pə tōo, na mpi pə səki tō isu pə kpaɣa mpi pu səki tō na pə tu pə tōo. ⁵⁴ Pə kōma na mpi pu cakı tam tō pə kpaɣa mpi pə cakı tam tō na pə tu pə tōo, na mpi pə səki tō pə kpaɣa mpi pu səki tō, ıle nti pa ɣmaawa lso Təm taa si pa naɣta səm tənəɣnaɣ tō tə lapa tampana nté.

⁵⁵ Səm leye nyá akaitu wée?

Səm leye nyá toma wée si nı kú?

⁵⁶ Isayatu haana səm ke toma si pə kv, na kusəsutu səsəɣəna isayatu. ⁵⁷ Ama lso fəo. Inı ı yelina na Tacaa Yesu Kilisiti lakı na tə kələyi.

⁵⁸ Pə tōo ıle ma taapalaa kupama, ı tōki mə təyi teu na pulv ı taa ciyiti-mē. Paa kuyayku ı seəsi ısəle na Tacaa təmlē lapv. Pə taya pulv, ı nyámá si mə na Tacaa ı kpentaa na ı lakı təmlē nte tō pə kaa saalı yem.

16

Lelaa sənau təm

¹ Ma tasəyi-məye lenti, ntəyale lso yəlaa mpa pa we Yosalem tō pa sənau təm. ı la teitei isu maa keesuyv Kalatı Yesu seelaa kpeka tō. ² Paa mə taa wei ı ləsəyi liyitee ke cimaası cimaası na pə keesəna isəna mpi ı hikaa tō na ı sukəna a mpa. Ye ma kōma má tala, pə taa wée si ı kəna mə kuhav mə kuhav. ³ Má kōma ma kəo maa tili yəlaa mpa ı ká ləsi tō na má la-wəye takəlaya na pá kpentəna mə kuvəv na pá pona Yosalem. ⁴ Na ye pə tu wée si máá pona, paa su-m na má na-we tə polo.

Nti nti Pəoli ká la tō

⁵ Maa kəo mə te te, ama Masetoni tetv taa ké maa təɣna na pəcə má kəo. Isu ma təɣna Masetoni na pəcə. ⁶ Ntanyı maa caya wée naaleye mə te. Pə ta tu səɣ təca, hilimate waatu təna maa wée, na má tu kōma si ma puki paa timpi, ı ká səna-m ké na má polo. ⁷ Pə taya pulv, maa caa si pə wée si tēv taa ké ma təɣaa na má na-məye kuvav. Ma taa wée si ye Tacaa luyv ı lapa, má talaa maa caya mə tēye wée naale.

⁸ Paa na mpv ma huv si lfeesu taa cəneye Pentakənta ká mayana-m. ⁹ Pə taya pulv

tōo, paa na kolontunaa tōo cəne tō, pə ha-m mpaav ke teu ké si má la təmlē səsəle.

¹⁰ Timotee ı kōma ı tala, ı mv-ı teu na ı lanje hēe. Pə taya pulv, ı lakı Tacaa təmlē ke teu ké isu ma lakuyv tō. ¹¹ Nəɣolv ı taa kpeena-ı. ı səna-ı na pə səna-ı ı mpaav taa na lanjhulvmlē na ı məli ma cəlo, má na tá taapalaa tə taja-ı ké.

¹² Ye tá taapalv Apələsi təm ıle, tam ké ma kaana-ı si ı na tá taapalaa lelaa pa kəo mə te. Ama ı luyv fēi paa pəcə si ı kəo nəonəo. Ama ı hika pə kuyaku ı tēj ı kəo.

Kantəkaya kutvutv na seetu

¹³ ı fēj na ı tōki lso seev mpaav ke teu. ı nyaya apalvutv, ı nyəo tōɣ. ¹⁴ Paa mpiyi ı lakı ı la təma səolvv tōo.

¹⁵ Ntəɣ ı nyəma Sətefanası na ı nyəma na? ı nyəma si Akayi tetv taa mpe pa caaləna lso seev mvv, na pa lapa lso yəlaa payale ke kookalı. Ma taapalaa ma heeliyi-mē si, ¹⁶ yəlaa isu mpe na pa təna mpa pá na-we pa ısəle seena təmlē lapv tō, ı tənəyi nti pa heeliyi-mē tō.

¹⁷ Ma lanje hēena Sətefanası na Fəotunatusi na Akaikusi pa kəntē ké. Ye mu wenna ma kin timpi ı kaa ı səna-m tō mpe pa kōma ıle pa səna-m yoo. ¹⁸ Pa kpaasa ma apalvutv isu pa kpaasuyv mə nyəntv tō. Yəlaa isu mpv pə taka ké pə mvna ı saɣ teu.

¹⁹ Asii tetv taa Yesu seelaa kpeka se-e-mē. Akilaası na Pilisila na lso seelaa mpa pa kotiyi pa təyaya tō pa ha-məye lso seelaa seetu kupantv. ²⁰ Ta taapalaa təna mpa pa we cəne tō pa se-e-mē.

ı seə təmāya teu na ı lēli.

²¹ Pəoli má ma mayamāya ma niɣ ke ma ɣmaana təm təne si ma se-e-mē.

²² Ye wei ı caa Tacaa, mpusi ı tənı-ı.

Malanata, Tacaa kəo mpv.

²³ Tacaa Yesu ı la-məye pēelēe.

²⁴ Yesu Kilisiti təm taa ma səla mə tənaya.

**TAKELAYA NAALE NYEHKA
ŊKA PŌŌLI NMAAWA
KŌLENTI
NYÉMA TŌ
Kutulutu**

Takelaya kane ka taa tē caaləxəna nav sɪ PŌŌli na lso taseele nyéma paa nukəna tēma. Pa tasa keesuyu tətəyɔ kucəɔŋ wei lso seelaa mpa pa ta ke Yuta nyéma tɔ pa haaki sɪ pə waasi Yosalem lso yəlaa kpekəle tɔ.

PŌŌli tasəyi lso seelaa ke apalutu sɪ pə haaki. Mpi tɔ, Yesu náá ké torɔ tɔ ké na í pəsɪ ɪ təyi kunyontɔ sɪ tǎá suv torɔ. ɪlena ɪ təkəna ɪ təyi hólóyɔ sɪ ɪ ké Tillu, na ɪ yɔɔtə isəna ɪ təmle ka tēsəna tɔ.

Isəna pa faya Kölenti II takelaya tɔ:

PŌŌli na Kölenti lso yəlaa kpekəle pa fɛi leleŋ, titite 1-7

Luyu kulmuyɔ hanav, titite 8-9

PŌŌli hólóyɔ sɪ ɪ ké Tillu, titite 10-13

Sɛɛtu

¹ Maya PŌŌli, lso luyu lapəna na má la Yesu Kilisiti tillu. Má na tá taapalu Timotee tē ŋmaakəna takelaya kane.

lso seelaa kpekəle nte tē wɛ Kölenti tɔ tē nyéma mɛxɛ tē ŋmaa-kɛ. Na lso yəlaa tēna mpa pa wɛ Akayi tetu tēna taa tɔ sɪ tē seeki-mɛ. ² Taca lso na tá Soso Yesu Kilisiti pə la-mɛxɛ pɛɛlɛ na pə ha-mɛxɛ alaafəya.

PŌŌli seeki lso ké ɪ na təmle

³ Tə sa lso tá Soso Yesu Kilisiti Caa. ɪni ɪ kena Caa wei ɪ kupantu tɔɔwa pə tu fɛi tɔ. ɪ ké lso wei ɪ sɔɔsəyi-tuyɔ apalutu ke pə tēna pə taa təyɔ. ⁴ ɪni ɪ sɔɔsəyənə-tuyɔ apalutu ke tá wahalanaa tēna taa sɪ tá mayamaya tǎ sənə mpa wahalanaa lɛlaa kəyatəyi mpv tɔ, na tǎ pona-wɛyɛ sənəv ŋku tē hika lso kiŋ tɔ. ⁵ Pə taya pulv, tē təkuyɔ Kilisiti kunyontəyɔlɛ ke isəna mpiyi sɔsɔm tɔ, mpv tətəyɔ Kilisiti sɔsəyi-tuyɔ apalutu ke sɔsɔm tətɔ. ⁶ Tə tɔki kunyɔŋ ké sɪ pə sɔsɔ-mɛxɛ apalutu na pə ya mɛ nyuyv tətɔ. Pə sɔsəyi-tuyɔ apalutu ké sɪ taa sɔsɔ-mɛ na í nyɔɔ torɔ na í pəsɪ na í təxəna suulu ke kunyontəyɔlenaa mpa pa mayamaya tá tərɔna təyɔ tɔ. ⁷ Tə wənə naani ké teu ke mɛ tɔɔ ké. Pə taya pulv tɔɔ, tē nyəmá sɪ isu tá na-mɛ tē kpənta kunyɔŋ təyɔ tɔ, pu kpənti-tuyɔ apalutu sɔsɔyɔ tətɔ.

⁸ Ta taapalaa, tē caa sɪ í nyɪ sɪ isəna mpi tē təyɔ kunyɔŋ ke Asii tetu taa tɔ pu nu-tuyv sɔsɔm na pə kəli-tv pə tu fɛi, haləna tē tēma tá taa sɪ tá təm tēmayə. ⁹ Pu caya-tuyv isu nəyɔlv təmna sɪ pə ku-tuyv kəkuyv. Ama pə lapa mɔpúyɔ sɪ pə hólí-tv sɪ lso wei ɪ feesiyi sətəa tɔ ɪ paasi tē taa tv tá təyi naani. ¹⁰ Waatu wei tu wɛ səm nəyɔ tɔɔ təcɔmlaa ke mpv tɔ ɪni ɪ yəpəna-tv, na ɪni ɪ ká yana-tv tətɔ. Tampana tē teeləyi mɔpúyɔ teu sɪ í ká tasa-tuyv yəpv tətɔ. ¹¹ Pə taya pulv tɔɔ, mɛ mayamaya í ká te-tv na mɛ sələməŋ. Na sələməŋ wei yəlaa samaa mɛ í sələməyi ta tɔ tɔ, lso ká mv-ɪ na í la-tuyv kupantu tənɛ ɪni, na yəlaa pəyale sɛɛ-ɪ na təmle ke tá tɔɔ.

PŌŌli layasa mpi pə pəle ɪ ka tɔwa tɔ

¹² Mpi pə tɔ tē pəsəyi na tǎ sa tá tɪ təyɔlɛ sɪ tē nyəmá teu ke hatuu tá taanaa sɪ lso yaasi kupəŋ na tampana nyəŋ ke tē təkəa na tǎ lana yəlaa taa, ɪlena pə tu kələnə mɛ kiŋ. lso pɛɛlɛ tiikayana-tv, pə taya yuləlayatu natəli. ¹³ Nti í kaləyi tá takəlasi taa na í nuki tē ntəyɔlɛ, pə taya natəli tē kaasaa tətɔ se. Na ma hɔvki teu sɪ í ká tē na í cəkəna təm tənɛ sɪ, ¹⁴ í ká yɔɔləxənə-tuyv Taca Yesu kuyaku wule ké na taa yɔɔləxənə-mɛ. Kayana í tá cəkənta mɔpúyɔ teu se.

¹⁵ Maa wənə naani ke tənɛnɛni tē tɔɔ təyɔ maa huɔwa sɪ maa caaləna mɛ tɛxɛ pote na í hiki kupantu ke təm naale. ¹⁶ Pu wɛɛ sɪ ye ma puki Masetoni ke maa heləna mɛ tɛ, na ye ma kɔma məlvuyv ma tərɔna mɛ tē tətɔ. Na í ká sənə-m na ye ma puki Yuta pə taa la-m kate. ¹⁷ Waatu wei maa huɔwa mpaav ŋku kv təm tɔ faawu ke ma lapa kuləpv na? Saa wei ma cakɪ na ma sɪ mpi ma tərɔŋəyi na má lakɪ tē yəlaa huwɛɛ ke ma tərɔŋəyi? Ye maa tərɔŋəyi yəlaa huwɛɛ nn na aai pu wenna təntəmle. ¹⁸ lso tampana tɔɔ isəntɔ, nti ma heela-mɛ tɔ pə taya nn na aai pə tisuyv ke təntəmle. ¹⁹ lso Pəyalv Yesu Kilisiti wei ɪ təm má na Silaasɪ na Timotee tē heela-mɛ tɔ ɪ ta ke nn na aai təm. Ama ɪ ké lso tisuyv nn wei təyɔ. ²⁰ Nn ɪni ɪ ké lso kutisitu ké. ɪni ɪ huləxəna sɪ lso lakɪ kupantu tēna nti ɪ ka təma sɪ ɪ ká la tɔ. Pə tɔɔ ké tē tisiyi sɪ: Ami, ke Yesu Kilisiti tɔɔ sɪ pə kusɪ lso teeli. ²¹ lso mayamaya yekina na tá na-mɛ tǎ nyɔɔki torɔ ke Kilisiti mpaav taa, na ɪni ɪ fayana-tv na tá mpa. ²² ɪni ɪ yusəna-tv na ɪ kuyusum sɪ pə hólí sɪ tē

ké i nyéma. Na i su tá taanaa ke Feesuyu Nanytu ke toluma si pó hólí-tu si i su-tuyu kupantunaa.

²³Na lso, mə waalı takuyu tōó ké ma kisa Kølenti ke máluyu. Na ye ma tu looliyi ké, lso í kv-m. ²⁴Tu pëekəyi si tó caalı-mə si í təŋ pəne na í ye le pəne. Pə taya pulu tōó, tə nawa si í tōka lsoeəle mpaav ke teu. Ama tá luyü wəe ké si tó tu-məye niŋ ke mə təmle taa na pó waasi-mə.

2

¹Pə tōó ké ma tuwa ma taa si ma kaa kōo mə te, pácó má taa kōo má tasa mə laŋa wakəlyu. ²Pə taya pulu tōó, ye ma wakəla mə laŋa, awe ká hēesəna ma nyənte tōtō? Ye pə taya mpa pa nyəna ma wakəlyu tō pa tike? ³Pə tōó ké maa ŋmaa-məye mpv. Ma taa caa si ye ma kōma na má tala mə te, mpa pə muna pá ha-m laŋhulümle tō pá məli-m laŋwakəlle hau. Ma nyəma teu si ye ma wena laŋhulümle, mə təna təpai mə nyəna ná hulümaa tōtəyo. ⁴Pəpətu fei, piti sōsō na laŋwakəlle sōsōle na isəlum pə taa ké ma ŋmaana-məye takəlaya ŋke, na pə taya si má tayanı mə laŋa wakəlyu. Ama si í nyi ké si ma sōla-mə pə tu fei.

Wei i wakəlaa tō i suulu hóluyü

⁵Wei i yelaa na piti kōo mə hēku tō pə taya ma laŋle ke i wakəlaa, ama mə təna mə laŋa ke i wakəlaa. Na paa pə ta tu keu mə təna, mə taa payale laŋa ke i wakəlaa. ⁶Mə taa payale tisaa si pá hō yulv inē i ŋkpaŋyü tō, pə mayaa ké. ⁷Ama pənente í cəpi-i mpv, na í sōsi-i apalıtu, pácó pə taa kōo na i laŋle wakəli sōsəm na í lō tōŋ. ⁸Pə tōó ké ma seŋesəyi-mə si í lana yaasināa mpa paa hólí-i si í sōla-i tō. ⁹Ma caakaya ké si má mayası-mə na má na mə waalı, si mə luyü wə tam ké ma kuŋesətu təŋyü yaa mə luyü fei. Pə mayamaya pə nyüyu tōó ké maa ŋmaa-mə. ¹⁰Ye nōyōlu í pənta natəli na mu cəpi-i ma mayamaya ma ceki-i tōtəyo. Pə taya pulu, ye yulv pənta natəli na má cəpi-i isı ma cəpu isənto tō, mə tōó ké ma lakı řpūyü Kilisiti isəntaa, ¹¹pəco Satani i taa kōo na í kəli-tv. Anı tə nyəma isəna i kulaputu wəe tō.

Mpi pə pekəla Pōalı ke Tūlwasi tō

¹²Waatu wei ma tala Tūlwasi si ma kpaaləyi Kilisiti tōo Laapaalı Kupaŋ tō, Tacaā tōo ma mayanaa si mpaav wəe faa

si má la təmle ke teu. ¹³Paa na mpv tō, isı ma ta mayana tá taapalı Titu tō ma laakalı kula sōsəm ké. Pə tōó ké ma yela Tūlwasi nyəma na má tē Masetoni.

Kəlyu ŋku Yesu Kilisiti yeki na tó hikiyi tō

¹⁴lso fōo, pə taya pulu tōó, tá na Kilisiti tá kpentuyü tōo i tu-tuyü i akaitu looŋa taa ké na í tēna-tuyü tam. Kulüm unı i mayamaya i yekina si tó la na pá nyi Kilisiti ke paa timpi isı tulaalı sōsuyü nukuyü paa le tō. ¹⁵Mpa pa wə mpaav kuwaasuyü taa na mpa pe le pa təŋna lepu tō, tə wə pa təna pa kiŋ ké isı tulaalı kupaŋ wei Kilisiti hawa lso tō i sōsuyü. ¹⁶Mpa pa təŋna lepu tō tə wə pe le pa kiŋ ké isı səm səŋ wei i kəŋna səm tō. Ama mpa pa wə mpaav kuwaasuyü taa tō tə wə pe le pa kiŋ ké isı weesuyü sōsuyü, wei i haaki weesuyü tō. Awe pəsəyi na í la təmle təne tə taka? ¹⁷Tá fei isı lelāa payale kpakuyü lso Təm na pá kēeki si pó lana-wə tō. Ama tampana ke tá yəŋətəyi na lso naa mpv. Pə taya pulu tōó, unı i tilina-tv, na Kilisiti təmle ke tə lakı.

3

Nəyo pēeluyü kufam təmle lataa

¹Təmnaa pane pa hóləyi si tə caa tə suv tá ti sam taa? Yaa tu hólí-məye takəlası nsi si hóləyi si tá kulaputu tewa tō? Yaa tu səlami-mə si í ha-tuyü-səyi mə mayamaya isı lelāa lakuyü tō? ²Mə mayamaya mə pilima kəna tá takəlaya, na tá lotu taa ké pa ŋmaa-ke, na yəlaa təna pəsəyi na pá ná na pá kala. ³Nn, pə wə řpūyü takpataa si í ké Kilisiti takəlaya ŋka í ŋmaawa təyo, na taya í ŋmaana takəlaya kanē. Pa ta ŋmaa takəlaya kanē na ŋmaalaya. Ama weesuyü tu lso Feesuyü ke pa ŋmaana-ke, na pə taya pē kpaatanaa tōó ké pa ŋmaawa, ama yəlaa lotu taa mayamaya ke pa ŋmaawa.

⁴Naani wei tə wena lso kiŋ ke Kilisiti tōo tō i tōó ké tə yəŋətəyi mpv. ⁵Pəpətu fei, tə kaa pəsi na tə tō paa pəco si tá mayamaya tá toma ke tə lapəna təmle təne. lso yelina na tó pəsəyi na tó lakı mpi tə lakı tō. ⁶Pə taya pulu tōó, lso unı i yelina na tó pəsi nəyo pēeluyü kufam təmle lataa. Na ka ta ke kusəsutu nti pa ŋmaawa tō tə nyəŋka, ama lso Feesuyü nyəŋka ké. Kusəsutu nti tə wə takəlaya taa tō tə kuyı ké. Ama lso Feesuyü ná haa weesuyü ké.

⁷Nmaatu pee ke pa ģmaana kusəsuto ke pee kpaatanaa tɔɔ. Paa na mpv pə hula lso teeli ke tə təcəlle, na Moisi isentaa teekaya kəkə nakəli te, nn. Haləna lseyeli nyəma ta pəsi na pá nyəni i isentaa ké təm naale, pəyele i isentaa teu mpi pu ké mpi pu te na pá saali yem tɔɔ. Ye kusəsutu nti tɔle tə kuyi tɔ tə ta kisi teeli ke hikuyu, ⁸kacanjfana təmle nte lso Feesuyu ná lakɪ tɔ? ⁹Ye təmle nte tə lapa na yəlaa pəsi tasəkəle nyəma tɔ tɔle tə ta kisi teeli ke hikuyu, ilə kacanjfana nte tɔle tə lakɪ na yəlaa pəsəyi yulupama ke lso isentaa tɔ? ¹⁰Tə tu pəsəyi na tɔ yɔɔtɪ sɪ tuu lɔɲ teeli ná mɛla yem ké kayana nyəɲ tɔɔv tɔɔ. Kayana nyəɲ tɛɛ-i ké tɔpɔlpɔlv. ¹¹Mpi pə taɲa pəɔ tɔ pəle pə ta kisi teeli ke hikuyu, kacanjfana mpi pə cakɪ tam tɔ tɔ?

¹²Tə teeləyi mpv tɔɔ tá naani tɔɔ sɔsɔm. ¹³Tá fɛi isu Moisi wei i ka taka i isentɔ ké saalaya sɪ lseyeli nyəma i taa kɔɔ na pá ná i teu mpi pu te na pá sɪ tɔ pá saaluyv. ¹⁴Ama pɛle pa ta pəsi na pá cekəna, na haləna saɲa mɪpúyú pə tu wɛɛ. Ye pa suv nɔɔɔ pɛeluyv kupəm takəlaya ke kaluyv ke isəntɔ, pa layatu tɔɔ taka saalaaya ģkɛɣɛ. Yulv wei na Kilisiti pa kpenta kulum tɔ pɔntu tike tɔɔ ké saalaya kanɛ ka ta kenti. ¹⁵Na haləna saɲa isəntɔ, ye pa kula Moisi takəlasɪ kaluyv, saalaya ģke ka taka pa layatu tɔɔ ké. ¹⁶Pa ģmaawa lso Təm taa ké mpv sɪ: Yulv kɛsəɣəna Tacaa tɔɔ ké iləna saalaya ģke ká kɔɔli i tɔɔ. ¹⁷Tacaa wei i təm pa yɔɔtəyi lso Təm taa cəne unɪ tɔ lso Feesuyu ké. Ye Tacaa Feesuyu i wɛ timpi, hɛsuyv wenna. ¹⁸Tá təna mpa tá saalaya kɛla tá isəntɔ tɔ, Tacaa teu naakɪ tá tɔɔ ké tənyənənyəni. Na pə layasa-tuyv mɪpúyú sɪ tɔ nəɣəsəna Tacaa. Tə lu teu taa ké na tɔ suv teu kəkələm lɛmpɪ taa tɔtɔ. Tacaa Feesuyu lapəna təmle tənɛ ta taka.

4

Tá tə wɛ ké isu cuyv wontu

¹lso kupantu tɔɔ ké i tu-tuyv təmle tənɛ tə lapv, na pə tɔɔ ké tu lɔkɪ tá apalɔtv. ²Tá lɔwa mukaya kulapɔtv fɛɛle fɛi nyəntv. Tu hóláyi takpaalətv. Tu kɛ lso Təm, ama tampa na ke tə hóláyi təcəɛɛi, na tɔ lakɪ mɪpúyú lso isəntaa ké sɪ yəlaa i tv pa laakali ke tá tɔɔ na pá ná. ³Pə tɔɔ ké Laapaali Kupəɲ wei tə kpaaləyi tɔ i ta ke muku təm. Ama mpa pa lepa tɔɔ i ké muku təm.

⁴Antulinya unɛ i taa ilɔɔv mɛləməna-wɛ na paa tɛɲ pa taa na lso. Antulinya taa ilɔɔv unɪ i kentina-wɛ sɪ pá taa na Kilisiti teeli Laapaali Kupəɲ yelaa na pə ná tənyau ke isəna mpi tɔ. Kilisiti unɪ i kɛləna lso tətɛɲɛɲ. ⁵Pə taɲa tá mayamaya tá təm ke tə lakɪ waasv. Ama Yesu Kilisiti tɔɔ nyəntv ke tə kpaaləyi sɪ Tacaa kɛɛ. Na Yesu tɔɔ ké tə yaakɪ tá tɔyi mə təmle nyəma. ⁶lso wei i yɔɔtəaa sɪ pá ná na səkpetuyv cɛ tɔ, kulum unɪ i lapəna na pə ná tá lotu taa sɪ tə nyɪ təcəɛɛi ké lso teeli wei i ná Kilisiti isəntaa tənyənənyəni tɔ.

⁷Ama tá mpa tə tɔka lso kupampam pənɛ tɔ tə wɛ ké isu cuyv wontu. Pə lapa mɪpúyú sɪ pá ná teu sɪ lso hana-tuyv toma sɔsɔna anɛɣɛ kulhav, pə taɲa tá mayamaya tá nyəna. ⁸Kunyəntɔɔlənaa ke waani waani pɪna-tv, ama tə ta kpisi. Nəɣəsɛ ná kuyi-tv, paa na mpv tu yeki teeluyv. ⁹Pa tuyi-tuyv kunyɔɲ, ama lso ilɛ i ta lɔ-tv. Pa huyi-tuyv atɛ, ama paa na mpv pa ta ku-tv. ¹⁰Tam tə səki Kilisiti sɛm ke tá tənəɲ taa ké sɪ pá hólɪ tá tənəɲ kuluməɲ unɪ i taa ké i weesuyu. ¹¹Tə wɛv na tá isɛ ke isəntɔ tɔ, tam ké tə wɛ sɛm nɔɔsɪ taa ké Yesu tɔɔ, sɪ pá hólɪ sɪ i weesuyu wenna tá tənəɲ kusəpəɲ unɛ i taa. ¹²Mɪpúyú pə wɛɛ, sɛm wenna tá taa na pá lakɪ na weesuyu náa wɛ mə taa na kó lakɪ.

¹³Pa ģmaawa lso Təm taa sɪ: Ma tema ma taa na lso tɔɔ ma yɔɔtəaa. Tá tɔtɔ tá huwɛ wɛ taa tɛmnav mpi pə təm taa tɔɔ tə tema ta taa na lso na pə tɔɔ ké tá nɔɔsɪ tɔɔ u surɲ. ¹⁴Pə taɲa pulv, tə nyəma sɪ Yesu səpa na lso feesi-i tɔ i ká tɛ na i feesi-tv na Yesu, na i lá na tá na-mɛ tɔ səɲ i isəntaa. ¹⁵Mə tɔɔ ké pə tənaya mpv pə lakɪ, lso tɔɲna i pɛɛɛ hólúyú ke yəlaa payale ke tam ké sɪ i la na yəlaa mpe pa samaa payale sɛɛ-i sɪ i na təmle, na pá kusɪ i teeli.

Taa tɛmnav ke lso waasəɣəna

¹⁶Pə tɔɔ ké tu lɔɔ tá apalɔtv ke paa pəɔ. Paa pə wɛ sɪ tá tənuyv tɔɔ tɔɲna caamuyv ke pəɔ tɔ, tá taa ná tɔɲna tɔɲ sɔsuyv ke paa kuyəɲkuyv. ¹⁷Kunyəmisi nsi sɪ makuyvuna-tuyv waatv waatv tɔ sɪ taɲanəyi-tuyv teeli taa teeli wei i kaa tɛ tɔɔ, na teeli unɪ i kəla kunyoməɲ unɪ təcəɣacəɣa. ¹⁸Pə taɲa mpi pə nyənəyi təkɛɛɛ tɔ pə tɔɔ ké tə tv tá laakali, ama mpi pu naakɪ tɔ pə tɔɔ ké. Mpi pə naa

təkeele to pələ pu leeliyi. Ama mpi pu naa to pələ pə we tam tōo.

5

¹Tá tónvuy kune, ku we ké isu cokəle nte tə taa tə svuki tō. Na tə nyəmə si saŋa ye pa yoka cokəle nté, tə wena təsvule ke isətaa nte lso taŋna-tv tō. Na lonte nté lso mayamaya tayanna-te, na tu we tam tōo. ²Ama pənente tə taŋna mola ké na tə taŋaa tətəyeteŋe si pá tv-tvuy tá isətaa weetu. ³Pə taŋa pulv tōo, ye pə tv-tvuy tá isətaa weetu tə fei yem se, pələ pə tənəŋ we tətəyō. ⁴Kupam ye tə we tam ké tá ate coka ane a taa tə mələyi ké isu səŋəla nu-tv. Pə taŋa isu tə caa si tə lu tá ate tənəŋ unē i tōm taa təkpataa se. Ama tə kooliyi ké si pá tv-tvuy isətaa nyəŋ tətō, lēna weesuyu nyəm li mpi pə səki tō. ⁵lso mayamaya tayanna-tv na í yele si pá layasi-tvuy mpv na í su-tvuy i Feesuyu ke təluma si tə nyəna si i su-tvuy kupam.

⁶Pə tōo ké tə nyaki apalvtu ke tam. Na tə nyəmə si ye tə wena tənəŋ unēŋe m̄p̄yō tam, tə hatələna timpi Tacaa we tōyō. ⁷Tə tema lso na tá taa tōyō tə tōŋ, ama tə ta nata na tá ise se. ⁸Tə nyaki apalvtu ke teu ké na tə sōla teu si tə lu tónvuy kune ku taa na tə polo tə caya Tacaa cōlō. ⁹Mpi tə nyuləyi sōsōm tōyōlē si paa tə wena tá ise paa tə fei, í la-tvuy luyū. ¹⁰Pə taŋa pulv tōo, paa pə kpa na pə tii pə we si tə tēna tərpa tu səŋ Kilisiti isentaa ké na í hvuna-tv, na pácō pə lēeti paa wei ke mpi i ka wena i ise na í la tō, ye kupantv ke i ka lapa, pə lēeti-i kupantv, ye isayatu pə lēeti-i tələ.

Kilisiti ciika tá na lso

¹¹Tə nyəmə mpi pa yaa Tacaa sōxōntv to mēe, na tə caa tə hólí yəlaa ké na pá cəkəna na pá tisi. lso nyəma-tvuy teu, na ma hvu si mə nyəma-m mpv tətəyō hatuu mə taa. ¹²Pə taŋa tə tasəyi-mēye tá mayamaya ke hólóyú si í ná tá teu. Ama tə pēekəyi ké si tə hólí-mēye tampana nna a tōo í ká yōlənəna-tv, na pácō í pəsi na í cō mpv pa yōləyənə tənəŋ tōo kulapəm na pa paa feina taa nyəm tō. ¹³Ye tampana si tə ké kpaŋtunaa ulē lso tōo ké tə ké kpaŋtunaa. Ama ye tə wena tá ise, mə tōo ké tə wena tá ise. ¹⁴Pə taŋa pulv tōo, Kilisiti sōlvuy caaləyənə tá mpv tə tema tá taa si yolo kulom səpa yəlaa tēna tōo tō, na mpv unī pə hóláyí ké si í na paa wei pa kpentəna sēm. ¹⁵Yəlaa tēna tōo

ké i səpa si pá hólí si mpv pa wena pa ise to pá nyi si pə taŋa pa mayamaya pa tōo ké pa wee. Ama wei i səpa na í fe pa tōo to i tōo ké.

¹⁶Pə tōo ké tu tasəyi yulohuwee təŋvuy ke yem na pácō tə nyi yuloweetu, paa isu tuu m̄p̄yō tu lakaya na tə hvuki hvwee ke Kilisiti tōo tō, kaŋana tu lakı mpv tōtō. ¹⁷Ye yulv na Kilisiti pá kpentaa te, pə layasa-i weetu kufatv ké. Weetu kupantv muka yem, weetu kufatv layasəna. ¹⁸Pə tənəŋa mpv lso kiŋ ke pə luna, na Kilisiti tōo ké i ciika tá na-i na í tv-tvuy təmle si tə la na í na yəlaa ləlaa pá ciiki. ¹⁹Pə taŋa pulv tōo, Kilisiti kiŋ ke lso lapənəna na í na i yəlaa tēna pá ciiki, i ta hvu pa isayatu tōm tōo. Na taŋa i twwa si tə kpaaləyi ciikuyū tōm tənē.

²⁰Tə ké Kilisiti təmle nyəma səsaa ké, na pə caya ké isu lso yaa-mē na tá nōōsi. Hai tə wiikəna-mē, Kilisiti tōo í yele na mə na lso í ciiki. ²¹Isayatu taa wee Kilisiti kiŋ se, ama lso pəsəna-i isayav ke tá tōo. Mpv pə yelina tá na Kilisiti tá kpentvuy tōo, lso lapa na tə pəsi yulupama.

6

¹Pə tōo ké tá mpv na lso tə lakı təmle tō, tə wiina-mē si í taa yele na lso hula-mēye pēlēe nna to á pəsi yem. ²lso yōyōta i tōm taa si:

Waatu wei ma lakaya ma kupantv to ma nuna-ŋ.

Yapv kuyaku wule ma sənə-ŋ.

Tōv, pənenteŋe pə muna lso kupantv hikuyū. Saŋa ke pə pəsəyi na pə ya yulv nyōyō.

³Tu caa si nəŋəlv í footi tá təmle, pə tōo ké tu caa tə tūsi nəŋəlvuy paa mpi pə taa. ⁴Ama tə hóláyí pə tēna pə taa ké si tə ké lso təmle nyəma. Pə tōo ké tə cəŋana suulu ke sōsōm na tə tōki kunyōməŋ na tə we isənyəŋle na laŋwakəlle sōsōle taa. ⁵Pa mapa-tv, pa tv-tvuy saləka, pa lapa na yəlaa tēna yōona-tvuy yem yem. Tə lapa kaŋkaŋsi tēma, tə keela tá tom, tə səpa nyōyōsi. ⁶Tə hóláyí ké si tə ké lso təmle nyəma, na tá yaasi kupan taa na tá nyəm taa na tá suulu taa na tá kupantv lapv taa. Na tə lapa mpv to na lso Feesuyu Naŋŋtv tōŋ ké na tá tampana sōlvuy. ⁷Na tá waasv tampana taa ké na lso toma taa. Tampana təŋvuy kēna-tvuy yōou wontu nti tə yōona na tə kentiŋina tá tōo tō. ⁸Pa tvyuna-tvuy

pàyele pa tɔyɪ-tɔyɔ fɛɛle tɔtɔ. Pa tɔvɔkɪ-tɔyɔ, pàyele pa saŋ-tɔ tɔtɔ. Pa nyənəyɪ-tɔyɔ pɔpɔtɔnaa ké, pàyele tayale tampana yɔyɔtəlaa. ⁹ Pa nyənəyɪ-tɔ isɪ mpa pa ta nyɪ tɔ pàyele tayə pa tənə pa nyəmá. Pa nyənəyɪ-tɔyɔ sətəa, pàyele tá na tá isɛ, na í pəsəyɪ na í ná mpv. Pa tɔyɪ-tɔyɔ saləka, paa na mpv paa kuyɪ-tɔ. ¹⁰ Pa nyəŋsəyɪ tá isɛ, paa na mpv laŋhulɔmlɛ taa ké tɔ wɛ tam. Tə wɛ ké isɪ konyɔntɔnaa, ama tə səsəyɪ yəlaa pəyale ké apititɔ. Tə wɛ isɪ mpa pa fɛna pulɔ tɔ, pàyele tampana tɔ tɔ wenna pə tənə.

¹¹ Tá taapalaa kɔpama ké Kòlenti, tampana ké tə heeliyɪ-mɛ, yɛ pa fayə tá taa mɛyɛ pa makəna. ¹² Tə sɔɔla-mɛyɛ, ama mə tá sɔɔləna tá. ¹³ Pə tɔɔ ké ma yɔyɔtənə-mɛ isɪ piya. Nti tá hɔv mə tɔɔ tɔ mɪl hɔv mɔpúyɔ tá tɔɔ, í sɔɔli-tɔyɔ mpv tɔtɔ.

Ma ta nyɪ isənəa ɔɔɔyɔ

¹⁴ Í taa yele na mə na mpa paa tɛŋ pa taa na lɔɔ tɔ í kpenti. Pə tayə mpa pə muna pə kpenti mə na-wɛ tɔyɔlɛ. Pə tayə pulɔ tɔɔ, isənəyale kɔpam na isayam pɪ siti? Na isənəyɪ ilim na ahoo ká siti? ¹⁵ Isənəyɪ Kilisiti na ɪlɔyɔv paa nuna təma? Wei ɪ tɛŋ ɪ taa na lɔɔ na wei ɪ tɛŋ ɪ taa na lɔɔ tɔ pa kaa wɛ? ¹⁶ Yaa isənəyɪ lɔɔ tɔɔyale na ma ta nyɪ isənəa tɔyɔ pɪ kaa? Pə tayə pulɔ, tá kəna lɔɔ weesuyɔ tɔ tɔɔyale. lɔɔ mayaməyɪ yɔyɔtənə mpv sɪ:

Maa ɔayə pa kiŋ na maa wɛ pa həku.

Maa pəsɪ pa lɔɔ na paa pəsɪ ma yəlaa.

¹⁷ Pə tɔɔ ké Tacaa yɔyɔtəa sɪ:

Pə wɛɛ sɪ í ká lu pa həku

na pə yasɪ mə na-wɛ.

Í taa yele na asilima nyəm napəli tokina-mɛ.

ɪlɛ má, maa mv-mɛ.

¹⁸ Maa pəsɪ mə Caa,

na mɪl pəsɪ ma pəyalaa na ma pɛɛlaa.

Tacaa toma tənə tɔ yɔyɔtənə mpv.

7

¹ Ma taapalaa, tayə pa yɔyɔtə pə tənə mpi pa yɔyɔtə isəntɔ tɔ. Pə tɔɔ ké tu ləsi tá təyɪ mpi pɪ pilisi tɔnyɔv yaa ləsəyɪ tɔ pə taa. Tə ɔáálí tá tɪ na tɔ pəsɪ lɔɔ nyəma təkpatəa, na tɔ wɛɛ ɪ nyamnav taa ké tam.

Pɔɔli laŋhulɔmlɛ

² Mə ləsasɪ í wɛɛ tá tɔɔ. Tə ta la nɔyɔɔyɔ kawaləyɪ nakəli, tə ta hulɔsɪ nɔyɔɔ, tə ta

təyɔ nɔyɔɔ tɔɔ. ³ Pə tayə isɪ ma caa má kó mə tɔm təyɔ ma yɔyɔtəyɪ mpv. Ama pə wɛɛ ké isɪ ma tɛm yɔyɔtəyɔ tɔ sɪ tə sɔɔla-mɛyɛ səsəm təyɔ pə kpenta-tɔyɔ tam, paa weesuyɔ taa paa səm taa. ⁴ Ma wəna naani ké mə tɔɔ ké səsəm ké, ma yɔɔləyənə-mɛyɛ. Tá konyɔntɔyɔlɛ tənə taa ma wəna apalɔtɔ ké səsəm, na ma laŋhulɔmlɛ tɔɔ taka.

⁵ Tə talɔyɔ mɔpúyɔ Masetoni tɔ tapasopile fɛɪ paa pəɔɔ. Tə mayana kɔkayətəm ké pə tənə pə taa ké, tá na lɛlaa tə suv lupɔ taa ké, na nyamnav wɛ tá taa. ⁶ Ama lɔɔ wei ɪ haa apalɔtɔ ké mpa pa apalɔtɔ lepa tɔ, ɪ ha-tɔyɔ apalɔtɔ na Titu kontɛ. ⁷ Na pə tayə ɪ kontɛ tike səsəna-tɔyɔ apalɔtɔ. Ama na isənə ɪ kɛɛsa-tɔ sɪ mə sɔɔsa ɪnɪ ɪ mayaməyɪ ké apalɔtɔ tɔ pə tɔɔ tɔtɔ. ⁸ l kɛɛsa-tɔyɔ isənə í nyuləyɪ sɪ í na-m tɔ, na isənə mə isɛ nyəŋaa tɔ, na isənə í tənəa tətɛyɛtɛyɛ sɪ yɛ sɛɛnav í sɛɛna ma tɔɔ tɔ. Pə tɔɔ tɔtəyɔ pənɛntɛ ma laŋlɛ huluma səsəm tɔtɔ.

⁸ Paa maa ŋmaav-mɛyɛ takəlayə na ká pəsɪ mə laŋa tɔ, maa tɛŋ nɔɔnɔɔ sɪ yɛ maa nyəmá. Mpi tɔ ma nawa sɪ takəlayə ŋkɛ ka pəsə mə laŋa ké pəɔɔ. ⁹ Ama pənɛntɛ ma laŋlɛ hɛɛwa, pə tayə isɪ ma pəsə mə laŋa tɔ pə tɔɔ. Ama mə laŋpəsəle yeluyɔ na í laɔyɪ yaasi tɔ pə tɔɔ ké. Pə ha lɔɔ ké mpaav ké laŋpəsəle nɛtɛ tə taa ké na í la ɪ nyəntɔ, haləna mpi tu lapa-mɛ tɔ pə ta ké isayətɔ tɔtɔ. ¹⁰ Pə tayə pulɔ tɔɔ, laŋpəsəle nte tə haa lɔɔ ké mpaav na í lakɪ ɪ nyəntɔ tɔ, tə kəŋna laɔasuyɔ ké. Na laɔasuyɔ kəŋna nyuyɔ yapɔ pə fɛɪ sɪ yulɔ ká tɔ sɪ yɛ maa nyəmá. Ama səm ké antulinyə nyəma laŋpəsəle ná kəŋna. ¹¹ Laŋpəsəle nte tə mayana-mɛ tɔ nɛtɛ tə hana lɔɔ ké mpaav na í la ɪ nyəntɔ, na pənɛntɛ í tá na mpi pə tɛmnaa tɔ taa? Í tá ná isənə mpi laŋpəsəle yelaa na í paasəna mpi pə taa í wɛɛ tɔ pə tɔm ké teu, na í pəsɪ na í la apalaa na í kɛɛli tɔm ké mə nyəŋ tɔɔ. Pəwɛ, paa yaa mpv sɪ tɔm tənɛ tə ta mayə-mɛ. Paa yaa mɔpúyɔ nyamnav. Paa yaa mpv sɪ í nyuləyɪ sɪ í na-m. Paa yaa mpv sɪ í sɛɛsa isəlɛ. Paa yaa mpv sɪ í sɔpa nyuyɔ sɪ í hɔŋ isayətɔ latɔ ŋkpənyuyɔ. Pə tənə pə taa í hulaa ké sɪ í táá ná tɔm tənɛ tə taa.

¹² Maa ŋmaa-mɛyɛ takəlayə tɔ, pə tayə wei ɪ lapa isayətɔ nti yaa wei pa lapa-tɔ tɔ pə tɔɔ. Ama sɪ pə húlí lɔɔ isəntəa təkɛlɛkɛlɛ ké lupɔ mpi í lupa tá tɔɔ tɔ. ¹³ Pə tɔɔ ké mpi í lapa tɔ pə sɔɔsa-tayə apalɔtɔ tɔtɔ.

Pə taya apalətv tike ke pə səsə-tv, ama waatv wei tə nawa isəna mə tənə í səsə Titv ke apalətv na í laŋle hulumí tō, tá laŋhulumle tō səsəm. ¹⁴ Ma sam-məye isəna mpiyi í kiŋj tō pə ta la-m fēele. Isəna tə heeliyi-məye tampana ke tam tō, mpv tōtəyō tə puyola-məye Titv kiŋj, na ílé í mayamaya í mayanaa sɪ tampana ké. ¹⁵ Pə tōo ké í səsəlvv ke-mə tōo səsəm ke waatv wei í tōsəyi isəna mə tənə í see yəlaa, na isəna í mv-í na í seliyina səyəntv tō. ¹⁶ Ma laŋle hulumə səsəm, pə taya pulv, ma tēeləyi mə tōo ké paa mpi pə taa ké.

8

Luyv kulumvuv hanav

¹ Tōv, pənente tá taapalaa tə caaki ké sɪ í nyi isəna lso pēlee tōm lapa Masetoni Yesu seelaa kpeka taa tō. ² Konyəntəyolenaa mpa pa mayana Masetoni lso seelaa mpe tō pa mayasa-wəye teu ké. Paa na mpv pa laŋhulumle tō səsəm, haləna pa kupantv lapv fēi taka, pəyele pa tu ké konyəntunaa kutukutunaa ké. ³ Maa looliyi, isəna mpi pa pəsaa təyō pa hawa. Haləna pa tu hawa na pō tēe isv pa pəsuvv wēe tō mēe. Pa mayamaya pa nəkəna ⁴ na pá kaana-tvuv teu sɪ tá la suulu na tá yele na mpe pá sənə tōtəyō lso yəlaa mpa pa wē Yuta tō. ⁵ Na tə taa huv sɪ pu tala isəna mpi tō pō tēe mpv. Kancaalaya ile Tacaa ke pa ha pa ti. Pə waali ké lso luyv lapa na pá ha pa təyi tá tōtō. ⁶ Pə tōo ké tə wiina Titv sɪ í polo mə tē, na í lakɪ tēmlē nte í ka caalaa tō. Iləna í la na mu tēsi tēmlē kupante tənē. ⁷ Í tu wē toma ke pə tənə pə taa ké, paa taa tēmnəv ke lso, paa yəyotəya, paa nyəm taa. Mə isəle seesəyuv tōm fēi kēesəyuv. Na í tu səsəla-tvuv, pə tōo ké tə səsəlaa sɪ í húlí mə tōy ke tēmlē kupante tənē tə taa tōtō.

⁸ Nti ma yəyotəyi isəntō tō pə taya kucəaləyuv nyəntv, ama isəna mpi lēlaa ná seesa isəle təyō ma heeliyi-mē, sɪ ma naa mə səsəlvv tampana. ⁹ Pə taya pulv tōo, í nyəmə Tacaa Yesu Kilisiti pēlee tōm mēe. Í ka ké tōy tv ké. Ama mə tōo í pəsə í təyi konyəntv, sɪ í svsi-məye tōy na í konyəyŋkv.

¹⁰ Pə tōo ile maa kēesi-məye ma huwēe ke tōm tənē tə taa na í ná. Pə wē teu sɪ mpi í ka caala lapv ke tuu pənte tō í lakɪ mpv. Məyele kancaalaya nyəma mpa pa lapa tō. Na mə tu səsəna hatuu ləy sɪ í

lakɪ. ¹¹ Pənente í lakɪ mpv haləna í tēesi tēmlē tənē. Í tēesi-tē na luyv kulumvuv, isv í ka tv pə pəle na luyv kulumvuv tō. Í lana mpi í wēna tō. ¹² Pə taya pulv tōo, ye yulv í hana luyv kulumvuv, lso kēesəyənə mpi puntv wēna na í la təyō na í mv í kuvəəv, lso kaa kēesəyənə mpi puntv fēna tō.

¹³ Pə taya isv pə kpiisi-məye iləna pá kvsi lēlaa. Ama pə wēe ké sɪ paa mpa pá wēena pəcə pəcə. ¹⁴ Pə tələnəv-məye waatv inē tō, í pəsəyi na í sənə mpa pēle pa laŋaa tō. Na ye kuvayŋkv mu laŋaa na pō tələnə pēle ile, pa pəsi na pá sənə-mē. Mpyōyó í ká lakɪ na mə tənə í wēena teitei. ¹⁵ Pa ŋmaa lso Tōm taa ké mpyōyó sɪ:

Wei í ka tōssa səsəm tō pə ta kələnə-í.
Na wei í ka tōssa pəcə tō pə ta laŋna-í.

Titv na í taapalaa

¹⁶ lso fəə, iní í yelina na Titv lukɪ mpyōyó mə tōo isv tá ləkuvv tō. ¹⁷ Í lapa nti tə sələma-í tō na pə tu kəla mpv tē. Í seesa isəle ke səsəm, haləna í mayamaya í tv mə tē pote pəle. ¹⁸ Tə təŋsa í waali ké tá taapalv wei Yesu seelaa kpeka tənə puyoləyi í tēmlē ke Laapaali Kupəy tōm taa tō. ¹⁹ Pəle pə paasi Yesu seelaa ka ləsənə-í sɪ í suki-tvuv tá yela taa ké timpi timpi tə lakɪ tēmlē kupante tənəye Tacaa teeli tōo tō. Na pə húləyi tōtəyō isəna mpi tá luuy ná wēe sɪ tə səŋna lēlaa tō.

²⁰ Tə pēekəyi na tá cələyi sɪ tə paasəyuna liyitee səsəəna anē a tōm tō, nəyolv í taa kəə na í cayana-tv. ²¹ Paa Tacaa isəntaa paa yəlaa kiŋj tə pēekəyi sɪ tá kupantv í lu təcēicēi.

²² Tə tiliyi pá na tá taapalv lēlv. Tə mayasa iləye tōm payəle sɪ tə naa í waali, na tam tə nawa sɪ í seesa isəle ké. Ama pənente í tv-məye naani ke teu, ile í seesa isəle na pō kəli mpv. ²³ Ye Titv ile ma waali tv nté ile, má na-í tə lakəna tēmlē ke mə tōo. Tá taapalaa lēlaa mpa pa su-í tō, Yesu seelaa kpeka tilina pēle, na pēle pa lakɪ ké sɪ pá ha Kilisiti ke teeli. ²⁴ Í la na pō húlí sɪ í səsəla-wē na tampam, iləna Yesu seelaa kpeka tē a taa na á nyi sɪ tə sama-mē tō, pə taya yem tōo se.

9

Yuta lso seelaa tem

¹ Pə taya isv maa nəki na ma ŋmaa-məye takəlaya na má heeli-məye lso yəlaa mpa pa wē Yuta tō pa sənəv tōm ntəyi kuheelu.

²Ma nyámá isəna í lakəna luyú kolumvuyú tó mée, haləna ma sama-meyə Masetoni nyəma kin, sɪ tá taapalaa kə Akayi tetó taa nyóssa pa təxi sənəv təm taa kə tuu pənte. Í seesuyú mɪpúyó isələ tó pə nyəmtəxi pa taa payəle kə. ³Paa na mpv ma tiliyi tá taapalaa paneyə mə tɛ, pəcɔ́ puyuluyú mpi tə puyula-meyə təm tənə tə taa tó, pá nana pa isə. Ma caa kə sɪ tampana pá mayana í nyóssa mə təxi teu na pə la teitei na nti maa heeləya-wə tó. ⁴Ye pə taya mpv, ma na Masetoni nyəma tá koma na tá mayana í ta nyóssi mə ti, taya pə tɪ féele. Mpi tó í yelaa na tá tɛ-mə na tá taa kə teu. Na ye mə nyənte təm ilə paa yəyətəxi tələ. ⁵Ma mayasaa na ma ná sɪ pə kəla teu sɪ má wiina tá taapalaa pane na pá tɛə nəyó na pá polo mə tɛ, na pá tayanəxi kuvəəv kupanjku ŋku í tóma sɪ í ká la tó. Maa kəə na má kəŋ tó, pə tənə pə nyóssaa təkənkeŋ na pə hólí sɪ luyú kolumvuyú kə í lapənaa, pə taya kuvaaluyú nakulí.

⁶Í tóssi teu sɪ ye wei í tuu pəcə, pəcəyó í ká kv, na wei í tuu səsəm, səsəm kə í kəŋ kóm. ⁷Ye mpv paa wei í ha isəna pə ha-í tó, í taa hana wula yaa kuvaaluyú. Pə taya pulv tó, wei í haana larhuləmle təyó ləə səlāa. ⁸Na ləə wəna pəsuyú sɪ í ha-meyə kupantu kə səsəm, pəcɔ́ í taa larh mpi mpi í nyuləxi tó. Ama í hiki, na haləna pə kaasi na í lana təma kupana. ⁹Pa ŋmaa ləə təm taa sɪ:

l haa kunyontənaa na luyú kolumvuyú.

l kupantu u tɛŋ.

¹⁰ləə wei í haa tuulu kə kututuum na í haa-í təyənaya sɪ í təəna í tɪ tó, ləə un í ká ha-meyə kututuum tənə mpi í nyuləxi tó. ləə un, í ká la na pə pu, na mə kupantu huki səsəm. ¹¹ləə ká tɪ mə niŋ taa kə isəna mpi pə wəə təyó tam na pəcɔ́ mu pəsi na í lakɪ kupantu kə tam. Ilə payəle ká sɛə ləə kə í na təmle kə kuvəəŋ wei í lakɪ na tá pukina tó í tó. ¹²Pə taya pulv tó, kookalí wei í lakɪ isəntə tó pə taya ləə yəlaa sənəv tó tike. Ama pə yeki tətəyó na yəlaa sɛə ləə kə í na təmle. ¹³Kookalí unə í lapv taa kə pu hólí mpi í kəwa tó, na yəlaa payəle ká sana ləə kə isəna mpi í nuna na í lakɪ sɪ pə hólí sɪ í tɛma mə taa na Kilisiti Laapaali Kupəŋ tó. Na paa sa ləə tətəyó isəna mpi mə na-wə na ləlaa í taluyú mə kupam na luyú kolumvuyú tó. ¹⁴Na paa sələməyənə-mə na ləə, na paa səlɪ-meyə səsəm kə pɛɛlɛ taa pɛɛlɛ nna

ləə lapə-mə tó a tó. ¹⁵ləə fəə, nyá kuvəəv fɛi kɛəsuyú.

10

Pəəli təmle tampana huluyú

¹Pəəli má, ma mayamaya təkperə ma wiikəna-mə. Ma wei yəlaa yəyətəxi sɪ ye ma wə mə kin ilə ma wə təhɛ. Ama ye ma fɛi mə kin ilə ma apalutv kpawayəle. Ma tɛəkəxi-meyə Kilisiti kupantu na í lelerŋ tó sɪ, ²í taa yelə na waatv wei ma kəŋ mə tɛ tó má hólí ma apalutv. Pə taya pulv tó, ma hɪv teu sɪ maa hólí ma apalutv kə mpa pa hɪv sɪ tə tənəxi yulvhuwɛ kə yem tó. ³Kupam tə wə tá yulvtonuyú taa yaa, ilə pə taya yulvhuwɛ kə yem kə tə tənəxi na tá yookina. ⁴Ama yooə wontu nti tá yoonə tó tə ta kə nti antulinya unə í yəlaa yoonə tó. ləə yooə wontu nti tə pəsəxi na tá wakəlɪ təcəəsələ tɔŋ nyəntə təyó tə yoonə. Tə wakələxi pəpətv ləmayasɛ. ⁵Tə kpɛəsəyənə pa tənə mpa pa lakɪ kalampaani na pá kayətəxi sɪ pá taa nyí ləə tó pə huwɛ. Tə kɛə yəlaa huwɛ tənə na tɔŋ na tá tɪyí Kilisiti tó sɪ pá nuna-í. ⁶Ye mu koma na í la na pə ná sɪ í nuna təkpataa, ilə pə kaasa mpa pa tənə na paa caaki nuna tó tá səlɪ puwa sɪ tɛ hə pa ŋkpaŋŋ.

⁷Paa mpi, pə tənuyú tó kə mə nyənəyənə. Ye yulv nəyɔlv í tɛŋ í taa sɪ Kilisiti tənna-í, pəntv í mayası teu na í ná sɪ Kilisiti tɪ tá tətəyó, isɪ í tɪ un tó. ⁸Pə taya pulv tó, paa ma sama ma tɪ na səsəntv nti Tacaə ha-tv tó, féele u kpaa-m sɛ. Pə ha-tuyú səsəntv ntəxi sɪ pə la na í tɛ mə taa na ləə kə səsəm. Ama pə taya sɪ pə wakəlɪ-mə. ⁹Ma ŋmaakuyú ma takəlasi tó, maa pɛəkəxi sɪ má kpɛɛtɪ mə pəntv sɛ. ¹⁰Nti yəlaa yəyətəxi təyələ sɪ: Pəəli takəlasi taa təm wə tɔŋ na apalutv kə. Ama waatv wei í mayamaya í wə tá hɛkə tó í wɛ kə təhɛ na í yəyətəyə wə kunyən. ¹¹Ye wei í yəyətəxi mpv pəntv í nyi teu sɪ nti tə ŋmaa tá takəlasi taa kə waatv wei tə fɛi mə kin na nti tu la waatv wei tu wɛə mə kin tó, pə kaa wɛə ŋkəŋka sɛ.

¹²Tə kaa noki na tá kɛəna yaa tá mayası tá tɪ na ləlaa mpa pa makɪ pa larə taa sɪ pa kə pulv tó. Pa kə iweŋ kə, na pa mayamaya pa caana pa kuvayasuyú ŋku paa mayasəna pa tɪ tó, na pa taa pa tike kə pa kpɛəsəyənə təma. ¹³Ye tá, tá kaa pəsi

na tá sa tá ti na pá tee caasa. Ama tá saŋ tá ti na pá keesəna təmlə nte ləw tu-tu tō tē tənəya. ləw hana-tuŋ mpaaw si tá tala mə te. ¹⁴ ləwəna pa suna-tu tō tu ŋmaana pə tōw, ye tē taa kəw mə te ləw mpuŋvələ. Ama tē tala mə tēye teu na tē heeli-məye Kilisiti tōm Laapaali Kupaŋ. ¹⁵ Pə tōw kē tu ŋmaana isəna pa suna-tu tō pə tōw. Tu saŋ tá ti na lələa lapa təma nna tō. Ama tē caa kē si mə taa temnav kē ləw í səwsi, iləna tē pəsi na tē la təmlə nte tē kələ ləŋ nyənte təcəyacaŋa təyō mə hekū, na tē taa ŋmaana isəna ləw su-tu tō pə tōw. ¹⁶ Pə waali ləw tē pəsəyi tē yeləna Laapaali Kupaŋ kē tetənaa mpa pa wə mə tē lələ tō pa taa, na tē taa sa tá ti na nti lələa təma lapu kē pa təma taa tō.

¹⁷ Pa ŋmaa ləw Tōm taa si: Ye wei í caa í sa í ti, pəntu í sa í ti na nti Tacaa lapa tō. ¹⁸ Kupaŋ, pə taya yulu wei í nyənəyi í ti isu í kē pulu tō un í sam yana. Ama wei í tōw Tacaa yəyətəyi kupantu təyō.

11

Mpa pa yaa pa təyi tillaa kē yem tō

¹ Ma kooliyi kē si isəwəe í tu nyən-i-m pəcəyō kpaŋtu. Pə wə mpu mēe, í nyənəyi-m mpu. ² Ma wəna isesəemlə kē mə tōm taa kē, ləw ləw tūna-m isesəemlə nte. Pə taya pulu tōw, í wēe kē isu pələ wei í ta nyənta apalu kē paa pəcə na má tō si apalu kulum kəŋ kē maa ha-í tō, apalu inəyale Kilisiti. ³ Ama ma nyar kē si pá taa kəw na mə ləyatu saali na í lə mə na Kilisiti í kpaŋtu tam na pə wə teu kē isəna mpi tō. Na pá kəw pá lá isu lfa ka yeluyū na tōm map-i pəpətu tōm kē í nəyō taa na í tolisi-í tō. ⁴ Pə taya pulu, í təma mə taa si nəyōlú í kəw í kpaali-məye nyente Yesu nəyōlú í tōm na pá tá kəna Yesu wei í tōm tá kpaala-mē tō. Na í tajaatəyətəye si í muŋi nyente feesuyū nakulí kə tōm na pá tá kəna ləw Feesuyū ŋku kə tōm tē heela-mē tō, na nyente Laapaali nəyōlú na pá tá kəna Laapaali Kupaŋ wei tē heela-mē tō.

⁵ Ma ta hūw si mə nyente tillaa taa səsaa mpe pa tēe-m pulu taa se. ⁶ Ama pə pəsəyi pə wēe yəyətəya wawawa wei ma ta nyi tō. Təfō pa ta kəli-m nyəm. Tə hula-məye mpuŋyō təcəi kē paa mpi pə taa kē na paa timpi.

⁷ Waatu wei ma kpaalaya-məye ləw Laapaali Kupaŋ tō, faalaa kē ma kpaalaya. Ma pasa ma təyi mpuŋyō si pá kus-i-mē. Yaa

ma lapa mpu tō kawalaya nte? ⁸ Ma tisaa si Yesu seelaa kpeka ləwəna í feləyi-m, ləw pə wə isu ma hulusa aləyēle na má sənə-mē. ⁹ Waatu wei maa wə mə tē na kunyōŋ wəna-m tō ma ta sukí mə taa nəyōluyō səyələ. Pə taya pulu, tá taapalaa mpa pa lūna Masetoni tō pa kəna-m pə tēna mpi pə laŋa-m tō. Ma tōka ma təyi si pá taa kəw na má sukí mə taa nəyōluyō səyələ. Na mpu inəyi maa təkəyi ma təyi tam. ¹⁰ Na Kilisiti tampana nna ma tōka isəntō tō ma kaa ye le mpi ma yələyənə isəntō təyō yələwəna kē Akayi tətə tēna taa. ¹¹ Pepe yelina na ma yəyətəyi mpu? Ma ta səl-i-mē tō pə tōw yaa? ləw nyəma teu si ma sələ-mē.

¹² Isu ma lakuyō pənente tō mpuŋyō maa lakí, iləna má ləsi mpa pa həŋ pa ti na pá tōŋ si tá na-wə tē kaa təmlə təyō pə taa. ¹³ Yələa mpe pá kē tillaa pəpətnaa kē. Pa looliyi nti pa lakí tō tē taa na pá cəsəyənə pa ti isu Kilisiti tillaa. ¹⁴ Na tələ tē fēi piti mēe, mpuŋyō Sataní mayamaya ná cəsəyənə í ti isu isətaa tillu kupaŋ nəyōlú. ¹⁵ Ye mpu pə fēi piti si í təmlə nyəma í cəsəna pa ti isu siyisuyū lataa. Ama tē, pu tē na pá fel-i-wēye mpi pa lakí tō.

Pəwli kunyəntəyələ kē ləw təmlə tōw

¹⁶ Ma tasəyi-təyi yəyətuyō kē, nəyōlú í taa nyən-i-m isu ma kē kpaŋtu. Yaa ye í tu nyənəyi-m kpaŋtu nte, í yaa-m kpaŋtu, iləna pəcə má pəsi na má sa ma təyi pəcə tōtō. ¹⁷ Nti ma yəyətəyi isəntō tō pə taya ntəyi Tacaa luyū wēe si má sa ma ti uní. Ma yəyətəyi kē isu kpaŋtu. ¹⁸ Pə taya pulu tōw, timpi yələa lələa saŋ pa ti na yuləwəwē kē yem tō, isu ma sama ma ti tōtō mēe. ¹⁹ Mē mpa mē mə na mē isə tō, paa pa ta tu səlami-mē si í mu kpaŋtnaa, í muŋi-wēye. ²⁰ Í yələa kē si pá pəsi-məye yomaa, si pá təkəna-mē, si pá puŋuyiŋi-mē, si pá kpaakí mə tōw na pá feləyi, si pá makí mə nəcəsi. ²¹ Tá icantu tōw kē tá taa la mpu. Pə wē fēle si má yəyətəyi mpu.

Paa na mpu tō, ye nəyōlú makí kanjante si í wəna mpi í ká saŋna í ti tō, ma pəsəyi na maa má kanjante tōtō mēe. Ma yəyətəyi kē isu ma suv kpaŋtuyō. ²² Ntəŋ pa kē Həpələ nyəma yaa? Na má tətəyō tē. Ntəŋ pa kē ləyēli nyəma yaa? Na má tətəyō tē. Ntəŋ pa kē Apələham piya yaa? Na má tətəyō. ²³ Ntəŋ pa kē Kilisiti təmlə nyəma

yaa? Má ké Kilisiti tæmle tu na pá kəli-wɛ. Ma lapa tæmle na pá kəli-wɛ. Pa təkam təm paɣale na pá kəli-wɛ. Pa mapam na pá kəli-wɛ, səm nəɣo taa ké ma we tam. ²⁴Təm kakpasí ke Yuta nyéma mapam akpatɛɛ pəɣolaxafɛi nule nule. ²⁵Lom nyéma ná mapam təm tooso, pa yaya-m pɛɛ ke təm kuləm sɪ pa kuyu-m. Təm tooso ké lom lipa kpuləŋ wei ɪ taa ma wɛɛ tɔ, ma ɔaɣa ilim kuləməm na ahoo kulumɛɛ ke tenku taa. ²⁶Ma cəɔu katatəlaya taa, pusi na ŋmulaa niŋ taa ké ma wɛɛ. Səm nəɣo taa ké ma we ma Yuta nyéma mayamaya heku taa, na səm nəɣo taa ké ma we kpai nyéma tɛ. Na səm nəɣo taa ké ma we acalee taa, na səm nəɣo taa ké ma we wulaya tɛtu taa. Na səm nəɣo taa ké ma we tenku taa. Na səm nəɣo taa ké ma we tá taapalaa kucəsaa kiŋ. ²⁷Pa yaa sɪ kanɣanɣi tɛma na wahalanaa səsaa tɔ, má nana. Təm paɣale ke maa kpətəɣi isələ. Nyəɣosɪ na lukətu tɔ, paa pɔɔsəɣi. Ma kpisa kutəɣu təɣu ke wulee wulee. Ma təɣo wahala na watu, paa wontuyi kutakuyi ma fɛina. ²⁸Na pə tu kaasa mpi tɔ, maa yəɣətəɣi pə təm. Yesu seɛlaa kpeka tana təm nəɣəsɛ ná kuyu-m paa kuyankuyi. ²⁹Ye yulu nəɣolɔ lapa icam, má lakɪ icam tətəɣo. Ye pə tu nəɣolɔ ke isayatu lapu, pə wuki-m ké təsəŋŋ.

³⁰Ye pə wɛɛ sɪ má sa ma təɣəlo, ma icantu ma icantu cəloɣo maa saŋna ma ti. ³¹Tacaa Yesu Caa Iso nyéma sɪ maa looliyi. Inəɣi paa saŋ tam. ³²Maa we Tamasi tɔ, wulau səsə Aletasi su kufənɛɛ wei ke tana tɔ ɪ su taŋlaa ke koluŋa ŋka ka cəɔna icate tɔ ka nəɣo sɪ pá kpa-m. ³³Ama pa tu-m sətəkɔ səsəu taa na pá tisi-m na icate koluŋa ŋke ka pətote. Mpu pə yelina na má fiti ɪ niŋ taa.

12

Mpi mpi pə hula Pəɔli na í ná tɔ

¹Paa ti sam fɛi teu tɔ, isu ma sama ma ti. Pə lapa-m isu toosee taka na má ná mpi maa na mpi Tacaa kulaa na í hólí-m tɔ, maa yəɣoti pə təm ke pənente. ²Ma nyéma iso seɛlɔ nəɣolɔ, pusi lapa naanɔwa na liyiti kəlo pə kpaasuyi-ɪ hatuu isətaa tɔ. Ma ta nyi sɪ pə kpaasa-ɪ tampana yaa pə lapa-ɪ isu toosee taka ké kulapɔ tɔ. Ama Iso tike nyəmna. ³Ma nyéma sɪ kupam pə kpaasa yulu inəɣi hatuu aləsanna taa. Ma tasəɣi yəɣotuyi sɪ ma ta nyi sɪ tampana

pə kpaasa-ɪ yaa pə lapa-ɪ toosee taka ké kulapɔ tɔ. Ama Iso tike nyəmna. ⁴Na í nu pa yəɣotaya tənaya təmnaa mpa yulu kaa pəsi na í yəɣoti tɔ, na pə ta tu hau yulu pəyaya sɪ ká yəɣoti tɔ. ⁵Yulu inɛ maa sami-ɪ, ile ma mayamaya ma kaa sa ma ti se. Ye pə we sam, ma icantu kiŋ ke maa sana ma ti. ⁶Ye ma ti sam ke maa pɛɛkaya ma taa la kpaŋtu se. Pə taya pulu tɔɔ, tampana ke maa heelaya tɔ se. Ama ma kpa ma təɣi na ma ti sam, maa caa sɪ nəɣolɔ í nyəni-m sɪ ma ké pulu na pá kəli isəna mpi í naaki na í nukɪ sɪ ma lakɪ tɔ.

⁷Pə tu-m ma tənuyi taa ké kutəŋ kuwəuuw sɪ ma taa saŋ ma ti sɪ maya pə kula səsəntu na pá hólí. Ile kutəŋ ŋku ku we ké isu Satani tillu wei ɪ tilaa tɔ sɪ í kaɣati-m na má taa sa ma ti tɔ. ⁸Təm tooso ké ma səlɛma Tacaa ke kutəŋ kune ku tɔɔ sɪ í waasi-m-ku. ⁹Ama ɪ cə-m sɪ ɪ pɛɛlee paasi, pulu ta kaasi sɪ í tasa-m lapu, sɪ pə taya pulu tɔɔ, ma icantu taa ké inɪ ɪ toma ná naa teu. Ye mpu ma icantu ke maa sana ma ti na Kilisiti toma kenti ma tɔɔ. ¹⁰Pə tɔɔ ké icantu na kutuyi na isənyəŋle na wahalanaa na laŋwakəlle səsəle, pə tana mpi ma naa isəntəɣo Kilisiti tɔɔ tɔ ma muɣələɣəna-wəɣi. Pə taya pulu tɔɔ, ma ké icam ile ma tɔŋ taa tɔŋ nté tana.

Kolentí nyéma təm caaluyi ke Pəɔli

¹¹Ma yəɣətəɣi ké isu ma suu kpaŋuyi, ile mə yelina na má yəɣətəɣi mpu. Pu muna isu mu seenna ma tɔɔ. Mpi tɔ, paa ma ta ke pulu tɔ mə nyente tillaa səsaa mpe pa ta tɛɛ-m pulu. ¹²Pə lapa tɛma wena a hóləɣi sɪ ma ké tillu təɣo mə heku taa na suulu səsə mɛɛ. Səɣontu tɛma na Iso kəkəlo nyəm na piti tɛma ke a lapənaa. ¹³Nti tɛ tɔv ké pa ta la-mɛ isu pa lakuyi Yesu seɛlaa kpeka lenna tɔ ye pə taya təkuyi mpi mə ta təkum tɔ pə paasi? Ma təm səpəna-mɛɣe tənɛ inɪ tɔ taa.

¹⁴Ma nyəɔsəɣi ma ti sɪ ma kəŋ mə tɛɣe təm tooso nyəm, ile maa caa sɪ í təkum se. Mə mayamaya ke ma caa pə taya mə liyitee. Pə taya piya caləsəɣəna liyitee sɪ sɪ tɔ sɪ caanaa. Ama caanaa caləsəɣəna liyitee sɪ pa tənna pa piya. ¹⁵Ye ma ma laŋhulumlɛ nté sɪ má təɣo mə tɔɔ ké pə tana mpi ma wena tɔ, paa ma ti má ku na pá sənə-mɛ. Ye máá səsəla-mɛɣe řpəɣu teu ile, mu məŋna maya səsəluɣe ke pəcɔ?

¹⁶Í nyəmá teu sí ma ta musəna-mə. Ama ləlaa ná tənə-tí sí aciləyatv ke ma lapənaa na má nyí-məyē katəsí na pəpətvnaa na má kpa-mə. ¹⁷Mpa ma tila mə kiŋ tə pa taa nəyolv lapa na má təyō mə tō? ¹⁸Ma wiina Titu sí í polo mə tē na ma təŋsa í waalı ké tá taapalv ɭe. Yaa í caa í tō sí Titu təyona mə tō ké? Pə taya ma yaasi na ma ikpate ke Titu təŋaa?

¹⁹Ntanyí pə kpayav waatv nəyolv tō í huv kēle sí tə pēekəyí sí tē kēle tá nyóŋ tō. Aai pə taya mpv. ɭəna Kilisiti caaki tō mípúyú tə yəyətəyí ɭə isentaa. Tá taapalaa kupama tə heeliyí-məyē pə tənaya mípúyú sí í pulv ləlv. ²⁰Ma nyar sí ye ma kəma na má tala mə tē má taa mayana-məyē nti maa caa tō tə taa, na mu taa na nti mu caa təyō ma kiŋ. Ma nyar ké sí pə taa kəw na yoo, na isəseemle, na pááná, na kaluyv pēekuyv, na kutuvŋ, na yəyətaya kpaí nyəŋka, na isəcav, na liyituyv pə wē. ²¹Ma nyar ké sí má tala mə kiŋ ma ɭə í taa pasa-m mə isentaa na má kəw na má wii yəlaa payale mpa pa lapa isayətvnaa ke tuu ləŋ, na pá tá ye le tetelakası, na asilima, na yaasi isayav wei paa təkaa tō pa tō.

13

Kantəkaya kəkpaalətv na sɛətv

¹Təm tooso nyəm nté ma caa kəntē ke mə tē tō. Aseeta nyəma naale yaa tooso ká húləna təmvnaa tənə mpa pa wē tō pa tampana na pécó. Pa ŋmaa mípúyú ɭə Təm taa ké. ²Ma kpaaləyí tuu mpa paa lapa isayətv tō na ləlaa sí ye ma kəma na má kəw sí ma naa-mə, ma kaa wii nəyolv pətəətəle. Maa kəma təm naale nyəm tō ma tēma-məyē kpaaluyv ke mpv. Pənente ma fēi mə kiŋ ɭe ma tasəyí-məyē kpaaluyv. ³Ntəŋ í caa í ná sí Kilisiti təŋ ke ma yəyətəyona yaa pə taya Kilisiti təŋ yaa? Í ká ná mē. Kilisiti ɭi húláyí ɭcantv natələyí mə təm taa se. Ama toma ke í húláyí mə hekú. ⁴Paa na mpv í ɭcantv tō ké pa kama-ɭ səm tesika tō. Ama í wena í weesuyv ke ɭə toma taa. Tá na-ɭ təkəntaa ké, na təkə acamaa tətəyō. Ama yaasi wei tə lakəna mə kiŋ tō pə húláyí ké sí tá na-ɭ tə wena weesuyv ke ɭə toma tō.

⁵Í mayası mə mayamaya mə tí na í fəŋ mə tí na í ná sí í tōka ɭəseəle mpaav yaa í tá tōkí. Ntəŋ í nyəmá teu sí Kilisiti wē mə kiŋ na? Təv, í tēma ɭə na mə taa tō, ye í pəsaa

na í húlí tampana ke mpv ɭe, mpuyule. ⁶Ma huv sí í nyəmá teu sí tá kiŋ, tə pəsəyí na tē húlí mpv mē. ⁷ɭə ké tə sələməyí sí í ye le na í taa la kawaləyā nakəli. Tu caa sí tē húlí tənə tə taa ké mpi tə pəsəyí tō, paa pu lu sí pəsuyv ke tu pəsəyí, kupantv ke tə caa mu laki. ⁸Pə taya pulv tō, tə kaa pəsi na tē lu ɭə tampana waalı. ɭə tampana anəyí tu lana. ⁹Tə kēv acamaa na mu ké təŋtvnaa tō, tá laŋa húlvmāa ké. Pə tō tətəyō tə sələməyí sí í la kupantv ke teu. ¹⁰Mpi pə tō ma wē-mə na pooluŋ na ma ŋmaa-məyē takəlayā təyole sí waatv wei maa kəw mə kiŋ tō ma taa lana-mə na təŋ ke toma nna Tacaa ha-m tō. Pə ha-m toma anəyí sí pə la na í polo ləlv, pə ta ha-m-yé sí pə wakəli-mə.

¹¹Pənente ma taapalaa pə lapa wulee. Í lu sí í tē teu. Í səsəyí təmayā apalətv. Í wē nəyō kúlvmāyā, na í wē təma na leleŋ. ɭə wei í sələyí na í ha alaaŋyā tō í wē mə kiŋ.

¹²Í sɛə təmayā teu na í ləli.

ɭə yəlaa tənə sɛə-mə.

¹³Tacaa Yesu Kilisiti pēelē na ɭə səluyv na kəpəntuyv ŋku Feesuyv Nəŋtv kəŋna tō pə wē mə tənə mə kiŋ.

¹Pə lapa pusi naanwə na liyiti ləna má məli Yosalem, na Panapaasi su-m, na má kpenna Titu tətə. ²Pə taɣa pulv tətə ké ma pola Yosalem, ləo huleəna-m si pə wee si təlasí má polo ké. Ma na tənə nyuɣu nyéma tə kota tá tike, ləna má kpəɣa Laapaali Kupaŋ wei ma lakí mpa pa ta ke Yuta nyéma tə i təm na má keesi-we təcɛɛɛɛ. Ma luɣu taa fəi si mpi ma tema lapu na mpi ma tənəna lapu tə pə pəsi yem. ³Na Titu wei i tənə-m mpv na í ké Kələeki tɔ tə pa ta caali-i si í peli. ⁴Ama acesaacesaa nyéma mpa pa sita tá hekv tə pele pa lupəna si í peli. Acesaacesaa nyéma mpe, pa ləolaa ké təkəv na pá svu tá hekv, si pa feniyi na pá ná tá na Yesu Kilisiti təkəntaa na tə we kasayampiitu nti tə taa tə. Pa caakaya ké si pá pəsi-tuɣu yomaa. ⁵Ama tá tá ha-weɣe pə mpaav ke paa pəco mayamaya. Tá səlɔlaa ké si mə tətə ile tá təkí Laapaali Kupaŋ tampana təkpaŋkpaŋkpa.

⁶Mpa ma tənə si nyuɣu nyéma ke mpv tə, təv, ma ta nyi si tampana mpeɣele nyuɣu nyéma yaa we tə. Ile paa pa tu ké mpa te, pə kulum. Ləo ile u nyənəɣi tətə tə se. Mpe un pa taa nəɣəlv ta tasa-m təm kufatu natələɣi səsəɣu si má la. ⁷Ama pa nawayə təkəlekele si ləo tɔ-m təmlə si má heeli Laapaali Kupaŋ ke mpa pa ta ke Yuta nyéma təɣo teitei isɔ i tɔ Piyee ile si í heeli Laapaali Kupaŋ ke Yuta nyéma tə. ⁸Isɔ ləo kpav Piyee ke tillu si í paasəna Yuta nyéma tə mpv tətəɣo i kpa maya tillu si má paasəna mpa pa ta ke Yuta nyéma tə. ⁹Saaki na Piyee na Yohaani, mpa mpe pa nyənəɣi mpv si pa nyuɣu nyéma tə, pele pa nawa si ləo paasaa ké na í tɔ təmlə nteɣe ma niɣ taa na tə mpaa. ləna pá kpa má na Panapaasi tá niɣ taa na pá ciyiti. Tə lapa nəɣo kulumaya ke mpv, ləna tá tənə tə yəɣoti na tə tisi təma si taa mələna mpa pa ta ke Yuta nyéma tə pa kiɣ na mpe pá polo Yuta nyéma kiɣ. ¹⁰Ama nti pa wiina-tə təɣəle si, tə tətəsi pa kunyəntvnaa mpe pa tətə, na ma lapa teu ke nti pa yəɣota mpv si tə la tə.

Pəoli kalənav ke Piyee ke Antiyəka

¹¹Waatu wei Piyee koma Antiyəka tə ma yoonə-i yəlaa taa ké i toola mpaav tə pə tətə. ¹²Nti tə taa i toolaa təɣəle si, Saaki ka tila napəli, na waatu wei pele pa ta tata tə, Piyee na tá taapalaa mpa pa ta

ke Yuta nyéma tə pa təkayana. Ama pele pa koma na pá tala, ləna í se mpa pa ta ke Yuta nyéma tə pa cəɣəɣo təɣəv. Pə taɣa pulv, i nyaŋayana mpa pa səlɔla peluɣu təm tə. ¹³Tá taapalaa Yuta nyéma mpa pə kaasaa tə pele pa tənə Piyee ikpate tətə, haləna pə kpəŋna Panapaasi na pá tələsi ileɣe pa ɛantu nti. ¹⁴Saa wei ma nawa si pa tənte ta maya na pa ta tənə Laapaali Kupaŋ tampana ke teitei tə, ma təma Piyee ke yəlaa tənə isəntaa si: N ké Yuta tɔ pəyele n lapa cənɣe isɔ wei i ta ke Yuta tɔ tə, n ta la isɔ Yuta tɔ ka la tə. Ile isənaya n nyəmə si nəcəcə n ká la na í caali mpa pa ta ke Yuta nyéma tə si pá la isɔ Yuta nyéma?

Taa tem na ləo yakəna paa wei i nyuɣu

¹⁵Tá mayamaya tə ké Yuta nyéma ké təsiɣisiɣi, tə ta ke asayaa isɔ piitim ləmpu nyéma. ¹⁶Paa na mpv tə nyəmə si pə taɣa isɔ yulv tənɣu kəsəsutu təɣo ləo nyənəɣi-i yulupaŋ. Ama i tənɣu i taa na Yesu Kilisiti təɣo. Tá mayamaya isəntə, tá temna Yesu Kilisiti inəɣi tá taa kəna ləo nyənəɣi-tuɣu yulupama. Tə tema tá taa na Yesu Kilisiti təɣo yoo, pə taɣa kəsəsutu tənɣu tətə. Pə taɣa pulv, ləo kaa nyənə nəɣəlvu yulupaŋ ke i kəsəsutu tənɣu tətə. ¹⁷Ye tə lukí si Kilisiti tətə pa nyənəɣi-tuɣu yulupama təɣo pə naa si təkə asayaa isɔ mpa pa ta ke Yuta nyéma tə, ile pə wee si Kilisiti kele isayatu caa yaa isəna? Aai, pə taɣa rəpúyú paa pəco. ¹⁸Ye ma kulaa na má tayanəɣi ŋmav ke mpi ma tema yəkəv tə, pəle pə hóláɣi ké si ma ta ke kəsəsutu tənɣlv nəɣəlv. ¹⁹Ye kəsəsutu təm taa, ma səpaya tənəŋnaŋ, na kəsəsutu nti tə mayamaya tə kəna-m mpv. Na pə lapa-m rəpúyú si má wee ləo tike tətə. Pa kv má na Kilisiti ke səm tesika tətə. ²⁰Na ma wev isəntəɣo kayana tə pə taɣa ma mayamaya ma wenna. Ama Kilisiti wenna ma taa. Weesuyi ŋku ma wəna saŋa taa isəntə tə ma tənə ma taa na ləo Pəyalv təɣo ma wəna-kv. Ləo Pəyalv un i sələnə-m na í si ma səm. ²¹Maa kpələɣi ləo kəcəcə se. Ye kəsəsutu ka yekayana na yulv pəsəɣi kupaŋ ke ləo isəntaa, ile pə we isɔ Kilisiti səpa yem kele.

3

Kəsəsutu na taa tem na ləo pə təm

¹Aaa, Kalatí kumeləməŋ me, ile nəɣəlv nyala-məɣe kunyalv yaa isəna? Anɛ mɛɣe

pa tema keesuvu ke Kilisiti tesika tō sām tōm t̄akelekele ke teu. ² Ile tōm kulūmtu t̄akorj k̄e ma p̄os̄ax̄i-me, s̄i í t̄əɣuv̄u l̄so kus̄əsutu t̄əɣo í hika l̄so Feesuvu yaa í nuu Laapaali Kuparj na í mu-í t̄əɣo í hika? Í cō-m na má nu. ³ M̄ə k̄umelentu t̄əɣo m̄p̄úȳ? l̄so Feesuvu torj ke í hikina m̄ə t̄əɣi kancaalaya, ilena n̄os̄n̄o í caa í t̄ees̄əna m̄ə mayamaya m̄ə torj na? ⁴ P̄ə lapa p̄ə lapa m̄ə heku na í hii layatunaa mpa t̄ə p̄ele pa p̄əs̄a yem ke le yaa? Aai, p̄ə kaa p̄əs̄i yem k̄e mpv̄ mee. ⁵ Isu l̄so c̄elv̄uv̄u-m̄eɣe í Feesuvu na í lak̄i piti t̄əma ke m̄ə heku ke mpv̄ t̄ə, m̄ə kus̄əsutu t̄əɣuv̄u t̄əɣo, yaa m̄ə Laapaali Kuparj nuu na í muv̄u t̄ə k̄e p̄ə lak̄i mpv̄?

⁶ Mp̄v̄ un̄i p̄ə yelina na p̄ə ģmaa Ap̄alaham t̄əm ke l̄so T̄əm taa s̄i: l̄ tema l̄so na í taa, na í taa t̄em mp̄əɣi l̄so ná nawa na í l̄e í yaa-í yuluparj na í mu-í. ⁷ P̄ə t̄ə k̄e í k̄á nyi teu s̄i, mpa p̄ə t̄əma pa taa na l̄so t̄əɣole Ap̄alaham piya t̄əsiyis̄i. ⁸ P̄ə mayamaya p̄ə tu w̄e l̄so T̄əm taa k̄e mpv̄ s̄i: Mpa pa ta ke Yuta nȳəma t̄ə paa k̄ə na p̄ə t̄e pa taa na l̄so, ilena p̄ə p̄əs̄i yulupama. Na p̄ə t̄ə in̄əɣi hatuu l̄əɣ l̄so heela Ap̄alaham ke t̄əm kupantu t̄əne na t̄ə w̄e ģmaatv̄ taa s̄i: Nȳə t̄ə k̄e l̄so k̄á la at̄e ȳəlaa t̄ənaya kupantu. ⁹ Ap̄alaham t̄əma l̄so na í taa na l̄so lap̄i-í kupantu. Na mpv̄ t̄ə t̄əɣo pa t̄əna mpa pa t̄əɣ pa taa na l̄so t̄ə, í l̄e í lak̄i-w̄eɣe kupantu ke mpv̄ t̄ə t̄əɣo.

¹⁰ Mpa pa w̄e na p̄ə t̄eel̄əɣi s̄i pa kus̄əsutu t̄əɣuv̄u t̄ə k̄e pa hikiȳi kupantu t̄ə p̄ə na mpusi kele. T̄ə mayamaya ke pa ȳəɣota l̄so T̄əm taa s̄i: Mpusi t̄ə n̄te wei u t̄əɣəɣi p̄ə t̄əna mpi pa ģmaawa kus̄əsutu tak̄əlaya taa t̄əɣo tam t̄ə. ¹¹ P̄ə tu naak̄i mpv̄ t̄əkelekele s̄i n̄əɣolv̄u kaa p̄əs̄i yuluparj ke l̄so isentaa k̄e kus̄əsutu t̄əɣuv̄u t̄əɣo. Ama pa ģmaa l̄so T̄əm taa tak̄pataa s̄i: Wei í k̄e yuluparj ke l̄so isentaa s̄i í t̄əma í taa t̄ə p̄ə t̄ə t̄ə, p̄əntu tike tul̄əɣəna-t̄i. ¹² P̄ə t̄əɣa pul̄v̄ t̄əɣo, kus̄əsutu t̄əɣuv̄u na t̄ə t̄ə temnav̄ ke l̄so t̄ə kaa pul̄v̄. Ama p̄ə w̄e k̄e isu pa ȳəɣot̄uv̄u l̄so T̄əm taa t̄ə s̄i: T̄əka kus̄əsutu t̄ənn̄aa t̄əna t̄ə, p̄əntu k̄á tul̄i-t̄əɣi t̄ə t̄əɣo.

¹³ Is̄əna Kilisiti lapa na í s̄əɣəli t̄ə mpusi ke í mayamaya í nyuv̄u taa t̄ə p̄ə t̄ə k̄e í p̄əs̄aa na í l̄əs̄i kus̄əsutu mpusi in̄əɣi t̄ə t̄əɣo. T̄ə mayamaya ke pa ȳəɣota l̄so T̄əm taa s̄i: Ye pa laalaa na p̄ə pusi wei na t̄uv̄u, mpusi t̄ə k̄e. ¹⁴ P̄ə lapa m̄p̄úȳ s̄i kupantu n̄ti l̄so ka t̄əma s̄i í lak̄i Ap̄alaham t̄ə, í la-t̄əɣi mpa

pa ta ke Yuta nȳəma t̄əɣo Yesu Kilisiti t̄əɣo. Na t̄ə t̄ə t̄ə temnav̄ ke l̄so yelina na t̄ə hiki Feesuvu Nan̄ɣtu wei l̄so ka t̄əma s̄i í k̄á hat̄u t̄ə.

Kus̄əsutu na l̄so kupantunaa p̄ə t̄əm

¹⁵ Ma taapalaa ma kees̄əɣi-m̄eɣe ȳəlaa t̄ə ta kulap̄utu na í c̄ek̄əna. Ye yul̄v̄ c̄əɣaa na í t̄əyan̄i p̄ə t̄əna t̄əmamam k̄e is̄əna í caa p̄ə lana í w̄enav̄ ke í s̄əm waali, na í t̄u tak̄əlaya taa na í s̄i, n̄əɣolv̄u u p̄əs̄əɣi na í ku-t̄i yaa í s̄os̄s̄i í nȳəntu ke t̄ə t̄əɣo. ¹⁶ Añha, m̄p̄úȳ p̄ə w̄e na n̄ti l̄so ka t̄əma s̄i í k̄á la Ap̄alaham na í p̄əɣaya t̄ə. Pa ta ģmaa l̄so T̄əm taa s̄i í piya, s̄i p̄ə taa k̄ə na p̄ə l̄a is̄u ȳəlaa p̄əɣale. Ama pa t̄əmaȳa s̄i: Nȳə p̄əɣaya, s̄i p̄ə h̄ól̄i s̄i yul̄v̄ kul̄um ke pa paas̄ənaa, na yul̄v̄ in̄əɣəle Kilisiti. ¹⁷ N̄ti ma caa ma h̄ól̄i t̄əɣole s̄i: l̄so ka t̄əɣana n̄ti í caa í na í ȳəlaa p̄ə la t̄ə, hal̄əna í t̄ə s̄i í k̄á t̄əki í n̄əɣo suv̄. P̄ə k̄əma na pusi la nas̄əle na h̄iu na naan̄uwa (430) k̄e, ilena kus̄əsutu t̄əm lu. Kus̄əsutu t̄əm luu mpv̄ t̄ə, p̄ə f̄ei s̄i t̄əle t̄ə ku n̄ti l̄so t̄əma t̄əyan̄uv̄u t̄ə, na mpi mpi í t̄əma s̄i í k̄á la ȳəlaa t̄ə t̄əle t̄ə saali yem. ¹⁸ P̄ə t̄əɣa pul̄v̄, ye is̄u kus̄əsutu tak̄əlaa ke l̄so t̄əɣəɣi na í haa í k̄uc̄əɣ wei í ka suwa í ȳəlaa t̄ə t̄ə, í l̄e p̄ə t̄əɣa n̄əɣo suv̄ nt̄e. Ama c̄əne í l̄e l̄so ka t̄əma s̄i í k̄á la Ap̄alaham ke kupantu t̄əɣo í lapa-í-t̄əɣi faalaa.

¹⁹ Pepe nyuv̄u t̄ə k̄e pa s̄i kiin̄ í l̄e? Pa s̄os̄sa í l̄eɣe suv̄ k̄e s̄i p̄ə h̄ól̄i ȳəlaa ke pa kulap̄utu n̄ti l̄so u caa t̄ə. P̄ə w̄e s̄i kus̄əsutu n̄ti t̄ə c̄əɣa mpv̄, hal̄əna Ap̄alaham p̄əɣaya ģka ka t̄əɣo l̄so ka t̄əma s̄i í k̄á la kupantu n̄ti t̄ə k̄ə k̄ə. Na is̄ot̄aa tillaa ke l̄so tilina kus̄əsutu n̄ti, na yul̄v̄ ke p̄ele pa c̄əlaa s̄i í t̄əl̄əs̄i í l̄əlaa. ²⁰ Ama ye timpi p̄ə k̄e s̄i yul̄v̄ kul̄um t̄əm ke p̄ə paas̄ənaa, í l̄e t̄əl̄əs̄əlv̄ n̄əɣolv̄u í kaa w̄e p̄ə taa t̄ə t̄ə. Na mpv̄ in̄əɣi p̄ə tu w̄e, l̄so w̄e kul̄um k̄e.

Kus̄əsutu nyuv̄u

²¹ Í l̄e p̄ə l̄uwa s̄i kus̄əsutu na mpi mpi l̄so t̄əma s̄i í k̄á la t̄ə pu k̄p̄ent̄əɣi kele? Aai, p̄ə t̄əɣa mpv̄ se, paa p̄əc̄o. Ye paa tu kus̄əsutu nat̄əli n̄ti t̄ə p̄əs̄əɣi na t̄ə l̄a na ȳəlaa hiki weesuv̄u, añhaa, í l̄e kus̄əsutu t̄əɣuv̄u ka yekayana nt̄e na yul̄v̄ p̄əs̄əɣi kuparj ke l̄so isentaa. ²² Ama pa ģmaawa l̄so T̄əm taa s̄i isayatu ģmak̄əla ȳəlaa t̄əna t̄əpai. Na p̄ə w̄e mpv̄, s̄i mpa pa t̄əma pa taa na Yesu Kilisiti t̄ə, p̄ə hiki k̄uc̄əɣ wei l̄so ka t̄əma s̄i í k̄á ha t̄əɣo pa taa temnav̄ t̄əɣo.

²³ Táá temnav ke lso taa konta ile, kusasuto ka tákana-tv isu salakatunaa, na pá tajaá si pá koo pá kuli-tuyv lso táá temnav tòm nti tá tóo. ²⁴ M'póyú pá lapa na kusasuto wee isu tá tóo nyenlu haléna Kilisiti koo, si tá té tá táá na lso na pá lá na tá pásí kupama ke lso isentaa. ²⁵ P'enente lso táá temnav tòm nti tále tá koma ile kusasuto ná fei isu tá tóo nyenlu tóto.

²⁶ Tóo, mé má tema má taa na lso tóyo í pásá í piya ke má na Yesu Kilisiti má kpentuyv tóo. ²⁷ Pá taya pulv, má tana tópai pa sò-meyé lso lum si má na Kilisiti í kpenti na í kpayá Kilisiti kin ke yaasi kufalv na í tóki. ²⁸ Waatu uní, pá fei si Yuta tv ntó, uné ílé í ta ke Yuta tv. Yaa yom ntó, kasayampu ntó. Yaa apalv ntó, alv ntó. Ama má na Yesu Kilisiti í kpenta má tənaya kolum ké, fayav fei. ²⁹ Ye Kilisiti tənna-mé ile í ké Apalaham piya ké, na í ká hiki kupantunaa mpa lso tóma si í ká ha-mé na pá pásí má nyəm təkpataa tó.

4

¹ Nti ma wena na má caa ma tasəna-meyé kilisinav tóyole si, pəyaya ŋka ka wee na káá tē na ká tóyo ka caa wenav təna tó, ka pəcaatu ka wee ké isu yom wəv tó. Pəyele ŋke kaa tēna na ká tı pá təna. ² Ka pəcaatu təna taa ka wə paasənlaa nin taa, na pele pa lakəna-keye pá təna haləna ká koo ká tala pusi isəna ka caa ka suwa tó. ³ Tá tóto waatu wei tu wə isu piya tó, tu wə antulinya uné í pá təna pá kancaalaya nyəm taa ké na pá kpa-tuyv yomaa. ⁴ Ama pá koma pá tala saa wei lso ka suwa tó, iləna í tili í pəyaya, na alv luləna-ke, na ká təŋ Yuta nyəma kulaputv. ⁵ Ka koma mpv si ka cekı mpa kusasuto ka təkaa tó na tá hiki mpaav na tá pásí lso piya.

⁶ Lso tv í Pəyaya Feesuyu ke tá taa si pá hólí teu si tá ké í piya mayamaya, na Feesuyu ŋkv kv yelina na tá yaa lso si ma Caa Paapa. ⁷ Ye mpv ile n ta ke yom tóto, ama n pásá pəyalv ke. Na isu n keuv í pəyalv ke mpv tó, lso ká ha-ŋ kupantunaa mpa í si í piya tóo tó.

Kalati nyəma təm caaləyi Pəoli

⁸ Tuu ləŋ í taa nyi lso, na í təŋaya mpi pá ta ke lso mayamaya tó na í pásí pələ pá yomaa. ⁹ Ama pənente isu í nyəmə lso, yaa isu lso ílé í nyəma-mé tó, pepe tóo ké í caa í məli pá təna pá kancaalaya nyəm

mpi pá taa fei waav na pá wə yem ké mpv tó pá taa? Na pá koma suwe tóto na í caa í tasa pá yomaa lapv? ¹⁰ Má isə seəna má kuyeyə kupampəŋ fayasuyv na má isətənaa kupama na má waatunaa kupama na má pusi kupəŋsi fayasuyv ke teitei. ¹¹ Má təm cəpa ma ləŋle ke teu ké. Isu ma iwule nté tá tənaya má tóo kula huntv nté yaa?

¹² Ma taapalaa, ma wiikina-mé si í təŋ ma ikpate isu ma mayamaya ma təŋa má ikpate tó. Í ta la-m isayatu natələyi tiili se. ¹³ Na í nyəmə teu si má kutəŋ tóo ké ma heela-meyé Laapaali Kupəŋ ke təm kancaalaya nyəm. ¹⁴ Na í ná cəosəe ke səsəm ke ma wusasi nsi si taa, paa na mpv í tá cuti si má təm nti tá nu-mé. Pəyele í tá lə-m, ama í təkə-m teu ké isu isətənaa tillu nəyolv, yaa isu Yesu Kilisiti mayamaya. ¹⁵ Waatu uní má ləŋhulumle tó paa pəosəyi. Ile kayana í na-we tóto? Halı ma pəsəyi má ləsi má nyuluyv si waatu uní í taa, pu lakaya mpv, paa má isə mayamaya í ka ləsa na í tv-m. ¹⁶ Isu ma heeluy-meyé tampana tóyole ma pásá má kolontv yaa?

¹⁷ Yəlaa pane pa lakı ké na n nawa n tó si pa səola-meyé teu. Aai, pá taya mpv se, paa pəcə. Pa caaki ké si má na-mé tá wakəli, na í mələna mpe pa tóo na í nyənəyi pa tike. ¹⁸ Pə wə teu si yulv í səoləyi í ləlv ke mpv yaa. Ama kupantv lapv taa ké í ká səoləyi m'póyú tam, pá taa wəe waatu wei ma wə má kin tó tike. ¹⁹ Ma piya kupama, ma tayaana wusasi taa ké suuv ke má tóo. Na wusasi nsi si nəyəsəna isu luluyv wusasi takuyv alv tó, si pá la na í kpayá Kilisiti yaasi na má na-í í nəyəsəna təmaya teu. ²⁰ Pepe pukina-m má hekv ke nəcəncə isəntə na má heeli-meyé kufatunaa. Pə taya pulv tóo, má təm caala-m səsəm ke cəneye.

Akaa na Saala pa təm

²¹ Mé mpa í caa kusasuto í tókı-mé tó, ma pəosəyi-mé si í nuwa nti pa ŋmaawa kusasuto nti tá takəlası taa tó, yaa í tá nu? ²² Pa ŋmaawa si Apalaham ka wena piya naaleye, kasayampu ná lulə-ı ləŋka na yom náá lulə-ı ləŋka. ²³ Lso ka təmna si kasayampu ká lulə. M'póyú kasayampu koma na í lulə na pá mv lso nəyə taa təm təkəle. Ama yom ná lulə í nyənka ke yem ké pulv fei. ²⁴ Təm tənə tá hóləyi-tuyv yaasi nəyoluyv. Alaa mpe pa wə ké isu lso nəcəsi nsi í na í yəlaa pa kpenta na pá pəeli təm

naale tō. Kancaalaya nəɣo nté Akaa, na nke ka kena Sinayi puɣu nyəŋka, na ká luləyi yomaa. ²⁵ Akaa unı ı kena isu Alapı Sinayi puɣu, na ı nəɣəsəna Yosalem ıcate nte tə wə saŋa isəntə tō, na tə na tə yəlaa təna mpa pa ké yomaa tō. ²⁶ Yosalem wei ilé ı wə isəntaa na í ké tá təna tá too tō ilé ı ké kasayampu ké. ²⁷ Tə mayamaya ke pa ŋmaawa lso Təm taa sı:

Alu kaalulaya nyá nyá laŋle í hulumi.

Nyá wei n ta tu məlı paa təm kulum tō, wiliti teu.

Alu wei pa lə yem tō ı ká kəlı piya ke alu wei ı wəna paalı tō.

²⁸ Ma taapalaa, ye mē ıle lso ka tōma sı paa lulı-mē təɣə pa lulı-mē. Na pə lapa teitei isu ı ka tōma sı paa lulı lsaaka na tampana pá lulı-ı tō. ²⁹ Pəyaya ŋka paa lulı yem ké mpv tō ka tukaya ŋka pa luləna lso Feesuɣu toŋ təɣə kunyərɣ. Na mpv unəyi pə wə saŋa wle tənə tōtō. ³⁰ Na ntiyi pa ŋmaawa lso Təm taa yee? Pa ŋmaawaɣa sı: Təɣonı alu yom unı na ı pəyaya na pá tɛɛ. Pə taɣa pulv tō, yom pəyaya na kasayampu pəyaya pa kaa kpenti na pá tala pa caa wontu. ³¹ Pə tō ıle ma taapalaa, tə ta ke yom piya se, ama tə ké kasayampu piya ké.

5

Í taa ye le na í pəsi yomaa tōtō

¹ Kilisiti cepa-tuɣu tá yomle taa ké sı tə pəsi kasayampiya təkpem. Pə tō ıle í səŋ təca, na í taa ye le na cepu pənə pə təm liyi-ti-mē na í taɣanı yomaa ke pəsuvu tōtō.

² Í tu ŋkpaŋ ke teu, Pəlı má ma tuləyi-məyɛ təfoo sı, ye í tēma mə taa na í pəlı, pə wə isu Kilisiti kōntə lapa mə kiŋ nté yem.

³ Ma tasəyi yəlaa tənaya kpaaluvu sı, wei í pelaa, təlası isu ı tōka kusəsutu tənə təpai, ı kaa səki pulv. ⁴ Mē mpa í caa sı lso í nyənı-məyɛ kupama ke mə kusəsutu təɣuvu tō tō, mə na Kilisiti í yaa ké na í pəŋ mə təyi lso pəɛɛɛ. ⁵ Ye ta ıle tə nyəmá sı lso ká pəsi-tuɣu yulupama na tə taŋa rımpóy na lso Feesuɣu toŋ wei ı lakı tá kiŋ ke tá tēm lso na tá táá tō pə tō tō. ⁶ Pə taɣa pulv tō, ye tá na Yesu Kilisiti tə laalaa na tə kpenti, paa tə pelaa paa tə ta pəlı pə lu kulum ké. Ama mpi pa caa təɣələ sı tə tē lso na tá táá na táá tēm mpv pə taa ké səolvu ná wəɛ na kule kv tərɣa.

⁷ Í ka lakaya teu ıle nəonə awe lapa na í məlı hēv ke tampana təŋuvu taa? ⁸ Nti pa

heela-mē na í tē mə taa na í tisi tō tə ta luna lso wei ı yaa-mē tō ı kiŋ. ⁹ Pa tuka ituule sı: Kükusum ke pəciimaya kpaasəyənə somtu təfuvu. ¹⁰ Paa na mpv Tacaa yelaa na má wənə naani ke mə tō təkpataa sı í kaa kpaɣa hūwəɛ nna a faɣana ma nyənə tō. Ama wei ı lakı-məyɛ yeleyele tō paa ı ké wei tē lso ká nana punto.

¹¹ Ma taapalaa ye pəlvu təm waasu ke ma tərɣa lapv tōtō, paa tukaya-m kunyərɣ suwe tōtō? Ye pu wə rımpóy tampana, Kilisiti wei pa kama tesika tō na maa kpaaləyi ı təm tō ı təm nti tə taa wu nəɣəlv.

¹² Ama ma kooliyi ké sı mpa pa lakı-məyɛ yeleyele ké mpv tō pəle pá lakı mpv na pá puki te, haləna pá pəsi kataası ke pa mayamaya.

¹³ Ma taapalaa ye mē ıle pa ləsa-məyɛ sı í pəsi kasayampiya. Ama kulumtu ké sı í taa huɣ sı ye í pəsa kasayampiya ke mpv í hika mə təɣələ sı í təŋəyi mə yulwəɛtu kunyuləŋ. Aai pə fəı mpv se. Ama nti təɣələ sı í səolvu təma, na í tərɣ təma, na mpv unı pə lapv sūna-məyɛ teu. ¹⁴ Kusəsutu tənə nyuvu nté sı: Səoli nyá təɣontələ isu n ká səoli nyá tı tō. ¹⁵ Ama ye í lakı isu taale wontu na í cələyi təmaya səkpərɣ na kela na í wakələyi təmaya mpv, í la laakalı, təfə í ká kə na í kv təma təkpataa ké ate cənə.

Í tərɣ lso Feesuɣu nyəm

¹⁶ Nti ma wəna sı ma heeliyi-mē təɣələ sı í təŋəyi nti Feesuɣu Nanɣtu hóləyi-mē təɣə tam, í taa nuna mə yulwəɛtu kunyuləŋ.

¹⁷ Pə taɣa pulv, yulwəɛtu kunyuləm na Feesuɣu kunyuləm pə ta kaa pulv, haləna pu tu caa pə nu təma səŋ. Pə tō ké ı pəsəyi na í lá isu mə mayamaya ı caa tō. ¹⁸ Ye nti Feesuɣu Nanɣtu hóləyi-mē təɣə í təŋəyi ıle í ta ké kusəsutu yomaa tōtō.

¹⁹ Paa wei ı nyəmá teu ke isənə yəlaa mpa pa təŋəyi pa yulwəɛtu tō pa kulaputu wəɛ tō. Asilima na tetelakası isayası na yaası isayav. ²⁰ Pa paasəyənə tıŋ laav na topotopo təmana. Pa lukı təmaya koloŋa na pá yookina təmaya tam na isesəɛmɛ haŋa pa hekv, pa kəla pááná na ıkəlle pəekuvu, n ká ná pa faɣaa na pá tala kpeka kpeka na pá suv təmaya yoonav. ²¹ Ye ı nawa ı təɣontələ pulv ı taa haŋ, pa ké sulunyoolaa, pa fəı pa tı kpav ke leleŋ nuli ı taa, na pá lakı isayatu lentənəa ke mpv

toto. Ma tasəyi-meɣe heeluyı ısu ma təm-meɣe heeluyı to, pa təna mpa pa lakı mpv to pa kaa feli nɔɔhəle ke ıso Kawulaya taa.

²² Ama ıso Feesuxu nı lakı na yəlaa sɔɔləyi təma na pá hikiyi lanhlulumle, na pulv ı pekələyi-we, na pá wəna təma na suulu, na pa wəna pəelee na pa lakı təmaya kupantu na pá təñəyi tampana. ²³ Na pa we təpamm na pá təkəyi pa təyi teu. Kiiu fei ģku kv kuyı tənə ını tə taa natəli to. ²⁴ Mpa pa pəsa Yesu Kilisiti nyəma to pəntunaa kpeɣna pa yulwəetv na tə kunyuləñ na tə kətənaa ké na pá kú tənəñnañ. ²⁵ Feesuxu lapəna na tə hiki weesuxu pə to kə tu yele na tə təñ mpi kv hóləyi-tv to. ²⁶ Tə taa həñ tá ti na tə kpaasəyi, tə taa kusəyi tá təma pááná na tə lakı təmaya ıseesemee.

6

Í tej təma

¹ Ma taapalaa, ye nɔɔɔlv í pənta natəli, me mpa í təñəyi ıso Feesuxu ke teu to í məñna pəntv ke mpaav kupanĵv taa na í lapı-ı təpamm. Ma tasəyi-meɣe seɣesuxv sı paa mə taa wei í feñ ı ti na ılı́ í taa kəɔ na í tasa mayasuxv taa ké hotuyv to. ² Í səñna təmaya mə kəpekələmnəa taa. Ye í lapə mpv ı yoosa Kilisiti kusəsutv tənə nté. ³ Ye yulv həñ ı ti, pəyele ı ta tala pulv, pəntv puɣusiɣi ı təyi. ⁴ Ye wei ı caa í yɔɔləna ı yaasi teu nyəñ pəntv í taa tvv ləlaa na í sa ı təyi yem. Ama í wiili ı mayamaya ı yaasi taa na ye pə nəɣəsəna yɔɔlvuyv ıle ı yɔɔli. ⁵ Pə təya pulv to, paa wei ı kulaputv mələyi ı nyuyv taa ké.

⁶ Ye nɔɔɔlv seɣesəyi wei ké ıso Təm pəntv í cosiyi ı wənav tənə taa na í haakı ı seɣesəlv ını.

⁷ Hei ı taa puɣusi mə ti yoo, paa nyənəyi ıso ké yem fa. Yulv í tuu mpi mpəyi ı kvñ. ⁸ Ye yulwəetv kunyuləm ke ı təñaa na í tuu, yulwəetv ntı tu yelina na í kəɔ í kv səm. Ama ye mpi ıso Feesuxu caakı təɣɔ ı təñaa na í tuu, kvle kv yelina na í kəɔ í kv weesuxu ģku kv tej to. ⁹ Tə taa la felentu na kupantu lapv. Pə təya pulv to, ye tə ta lo tá apalətv haləna pə tala pə waatv mpi tu kv to pu to səsəm. ¹⁰ Pə to kə ye tə hika mpaa ke timpı tə la yəlaa tənəya kupantu. ıle pə kələna tá na mpa tə kaa ıso seev to.

Pəɔli tasəyi-weɣe kpaaluyv na ı seetv

¹¹ To, í ná ısəna ma ģmaakı-me na ma mayamaya ma niñ ke cənə na ģmaatv pee kuyasələe to. ¹² Mpa pa yɔɔləyənə to nyəm na pá caa yəlaa í sa-we to mpe pa caana sı pá caalı-me na í pəli. ıle paa caa sı pá tu-weɣe kunyoməñ ke Kilisiti səm tesika to m to. ¹³ Yəlaa mpa ını pa pələyi mpv to paa təñəyi kusəsutv se. Ama pa caa ké sı ye mu nuna-we na í pəli ıle pa sa pa ti sı mpe pa yelina í kəta mə tənuyv to kə kukətm pənə. ¹⁴ Ma ıle ye pə təya Yesu Kilisiti səm tesika ma kaa yɔɔləna pulv. Tesika ģke ka to kə má na antulinya tə fayana təma təkpatəkpata na ləlv ta nyı sı ləlv wee. ¹⁵ Paa n pəlaa paa n ta pəli pə lu kolum ké. Ama ntı tə wee təɣəle sı n layası na n pəsi yulv kufəlv. ¹⁶ Mpa paa teləsəyi pəlvuyv to m ke ləlv ke pa weesuxu taa to ma kooliyi ké sı ıso í ha pa tənəya alaafəya na í la-weɣe kupantu na í kpənnə ı yəlaa samaa tənə təpai na í la mpv.

¹⁷ Pə kaasuxv to, nɔɔɔlv í taa tasa-m wahala tuyv to. Pə təya pulv to, təntəɔləñ wei ı we ma to ısəntə to ı hóləyi kpakpaa ké sı ma ké Yesu yom.

¹⁸ Ma taapalaa me Tacaa Yesu Kilisiti í hólı mə tənəya pəelee. Ami.

**TAKELAYA ŊKA PƆƆLI
NMAAWA
LFEESU
NYÉMA TƆ
Kutulutu**

Lom icate taa ké Pɔɔli ka we waatu wei i ŋmaa takelaya kanɛ tɔ. Payale huuki si lfeesu hɔɔluyɔ taa Yesu seelaa kpeka payale ke i ŋmaa-ke. Pɔɔli hóláýí isəna lso tayana yelaa nyuyɔ yapu tɔm tɔ, na Yesu Kilisiti haakəna nyuyɔ yapu mpəyi saa wei yulu tɛŋi-ɪ na i taa tɔ. Pə ké lso kucɔɔ kɛ. 1 hula sɪ Yesu seelaa we kɛ isu yulu tɔnuyɔ pilimile, na tɔ tɔɔ niŋ na nɔɔhɛ, na paa wei na i kolapəle, ilena pa wena nɔɔ kolumaya. Pɔɔli caaki sɪ yelaa i nu teu ilena i kpəna i seyesuyɔ na kutuluyu si lso seelaa we isu kutuluyu na Yesu kɛle kite tɛ pəle. I kpəna tɔtɔɔ apalɔ na alɔ ke taya taa si Yesu wenna isu paalɔ na lso seelaa náa we isu alɔ.

Isəna pa faya lfeesu takelaya tɔ:

Yesu Kilisiti nyuyɔ yapu, titite 1-3

Tɔntɛ kofate, titite 4-6

Sɛɛtu

¹ Maya Pɔɔli, lso luyu lapəna na má lá Yesu Kilisiti tillu, má ŋmaakəna takelaya kanɛ lso yelaa mpa pa we lfeesu na pá na Yesu Kilisiti pa kpəntaa na pá nukəna-ɪ tɔ. ² Tacaa lso na tá sɔsɔ Yesu Kilisiti pá hólí-mɛyɛ pɛɛlɛ na pá ha-mɛyɛ alaafəya.

lso lapa-tuyɔ kupantunaa mpaya Kilisiti tɔ tɔ

³ Tə sa lso Tacaa Yesu Kilisiti Caa ke teu. Tá na Kilisiti tá kpəntuyɔ tɔ lso unɪ i kpayana lso sɛɛv kupantunaa na i la-tuyɔ sɔsɔm ke hatuu isɔtaa. ⁴ Pə taya pulɔ, fau na pɔcɔ lso lakɪ antulinya tɔɔ i ka tɛma ləsuɔ na i su sɪ tá na Kilisiti tá kpəntɪ na tɔ pəsi i nyəma na tá tɔntɛ kɛsɪ teu ke i isɛntaa na kɔwakəlɛm napəli pə fɛi tá kiŋ. ⁵ I ka tɛma suw ke hatuu lɔŋ ke i sɔɔluyɔ tɔ sɪ i ká pəsi-tuyɔ i piya mayamaya ke Yesu Kilisiti tɔ, ilɛ i mayamaya i luyu lapəna mpv pɔcɔ pə lapu tu wɛ-ɪ leleŋ kɛ. ⁶ Ye mpv tu sa lso kɛ teu ke i huluyɔ-tuyɔ i pɛɛlɛ taa pɛɛlɛ kpəna na luyu kolumoyɔ na i luyu tɛɛ Payaya kiŋ tɔ.

⁷ Pə taya pulɔ tɔ, Kilisiti weesuyɔ lu tá tɔ tɔɔ pə yapa-tv na pə husɪ tá

isayətunaa. Tənya lso lapa na tɔ ná i pɛɛlɛ sɔsɔɔna ⁸ nna i hula-tv tɔ a tɔɔv katatəlaya, ke waatu wei i ha-tuyɔ ləmayasɛ sɔsɔɔna na nyəm sɔsɔm tɔ. ⁹ Na i lapa na tɔ nyɪ mpi i suwa na i təŋəyi na i lakɪ na pə we ŋmɛlav tɔ. Na hatuu lɔŋ ke i mayamaya i ka huɪ i taa na i su sɪ i ká yoosi-wɪ na Kilisiti kiŋ. ¹⁰ Pə kɔŋ na pə tala kuyɛŋ kɔtɛsəŋ taa na lso kɔti isɔtaa nyəm na atɛ nyəm na i mələna-wəyi Kilisiti tike tɛɛ na ilɛ i tɔɔ pa tɔ kɛ kawulaya, ilɛ lso tv mpi i suwa na i təŋəyi na i lakɪ tɔ pə nyuyɔ ntɛ. ¹¹ lso təŋa isəna i suwa na i lakɪ tɔɔ i ləsa-tuyɔ hatuu lɔŋ sɪ tá na Kilisiti tá kpəntuyɔ tɔ tɔ hiki tá paa tɛtɛ ke nyuyɔ yapu tɔm taa. lso u lakɪ pulɔ na pə coti nti i suwa na i mayamaya i luyu la sɪ i la tɔ. ¹² Ye mpv tá mpa tə laala Kilisiti tɔ kɛ tɛɛluyɔ tɔ, tɔ sa lso kɛ i sɔsɔɔntv tɔ.

¹³ Mə mayamaya waatu wei i nu tampana tɔm, Laapaali Kupəŋ wei i yapa mə nyɔɔŋ tɔ, i tɛma Kilisiti na mə taa kɛ ilena lso náa yusi-mɛ sɪ pə hólí sɪ kɛ i nyəma na i kuyusum mpəɔlɛ Feesuyɔ Nanŋtv wei i ka tɔma sɪ i ká ha-mɛ tɔ. ¹⁴ Feesuyɔ Nanŋtv unəyi lso su-tuyɔ tɔluma sɪ pə hólí sɪ nyuyɔ yapu mpi pə tɔm i ka heela i yelaa sɪ i ká kəna na pə wɛ-wɛ isu pa pulɔ tɔ pə kəma na pə ya-tv təkpataa ilɛ tu ti tá pulɔ unɪ. Ye mpv tɔ sa lso kɛ i sɔsɔɔntv tɔ.

Pɔɔli lso səlɛmuyɔ ke lfeesu nyəma

¹⁵ Pə təna isəntɔ pə tɔɔ na ma tu nuw pənɛntɛ tɔtɔ sɪ i tɛma Tacaa Yesu na mə taa na i sɔɔla lso yelaa təna tɔ, ¹⁶ maa hɛsəyi lso kɛ sɛɛtu sɪ i na tɛmlɛ kɛ mə tɔ se. Na ma tɔsəyi mə tɔ kɛ ma lso səlɛməŋ taa kɛ na má səlɛməyi mə tɔ. ¹⁷ Nti ma səlɛməyi tá sɔsɔ Yesu Kilisiti lso, Tacaa teeli təna tv tɔɔlɛ sɪ i ha-mɛyɛ i Feesuyɔ, kɛ ku yelina na i cəkəna, na ku hólí-mɛyɛ lso na i nyəmi-ɪ teu. ¹⁸ Ma səlɛməyi lso kɛ sɪ pə tv-mɛyɛ layatv ke hatuu mə taa na i nyɪ mpi pə tɔ lso yaa-mɛ na i tɛɛləyi tɔ, na i nyɪ kupantv sɔsɔɔntv teu nyəntv nti i su mpa i ti tɔ pa tɔ tɔ. ¹⁹ Na i nyɪ i tɔma sɔsɔɔna taa sɔsɔɔna nna i wena na i lakəna lso seelaa tá tá kiŋ tɔ. Toma sɔsɔɔna anəɔlɛ mpv na nna i huləna tɔŋ na tɔŋ ²⁰ kɛ waatu wei i feesa Kilisiti na i kpaasi-ɪ isɔtaa na i cayasi-ɪ i kəŋkəŋ taa tɔ. ²¹ Kilisiti wɛv təna tɔ i kəla pə təna təpai kɛ, paa tɔŋtunaa, paa pəsuyɔ ŋku, paa toma nna, paa kawulasɪ nsi, na hɛla təna nna pa yaa tɔ, na pə taya

antulinya ine i taa tike, ama pə kpentəna wei i ka kəw tɔ i kəla rɛpɔyɔ́ ílé i taa tɔtəyɔ. ²² Iso mələna pə tənə təpai ké Kilisiti nɔɔhɛ tɛɛ na inəyɔ i hulaa si Yesu sɛɛlaa kpeka í nyənəyɔ a wulaw sɔsɔ. ²³ Yesu sɛɛlaa kpeka wɛw mpv tɔ a ké Kilisiti tɔnvu kɛ, na a kiŋ kɛ i wɛɛ təkpataa, unɔ wei i mayala paa timpi tɔ.

2

Í fita sɛm na í hiki weesuyɔ

¹ Tuu lɔŋ mə kupəntəŋ na mə isayatu ka yelaa ké na í wɛ isu sətəaa kɛ iso nyəntu taa. ² Pə tayə pulv, antulinya ine i mpaav isayav kɛ í ka tənaya na í nukayana alɔyaa tɔŋ nyəma mpa pa wɛ isətəaa tɔ pa sɔsɔ. Alɔyaa sɔsɔ unɔ i wenna na í lakɔ i nyəntu kɛ yalaa mpa pa kisa iso kɛ nunav tɔ pa taa. ³ Tá tənə isəntə rɛpɔyɔ́ tu wɛɛ, tɔ tənaya tá yulwɛɛtu kupəntu kunyuləŋ kɛ yem ké. Na mpi tá tənəŋ na tá hɔwɛɛ caakaya tɔ mpv teitei ké tɔ lakaya. Pə lula-tu na tɔ wɛ isəna tɔ pə wɛɛ si iso pánán ká huu tá tɔw kɛ isu a ka huu leləaa tɔw tɔ.

⁴ Ama iso hula-tuyv suulu kɛ sɔsɔm, na isəna i sɔɔla-tu tɔ pə fɛi nyənuyv. ⁵ Pə tɔw kɛ tu wɛw isu sətəaa kɛ iso nyəntu taa kɛ tá kupəntəŋ tɔw tɔ, i kpenta tá na Kilisiti kɛ weesuyɔ hav. Iso suulu tɔw kɛ pə yapa mə nyɔɔŋ. ⁶ Tá na Yesu Kilisiti tá kpentuyv tɔw kɛ iso feesa tá na-i si tɔ tɔyɔ kawulaya kɛ hatuu isətəaa. ⁷ I lapa rɛpɔyɔ́ si pə hóláyí tam tɔw kɛ isəna i suulu tɔw katatələya na í hólí-tuyv suulu na Yesu Kilisiti kiŋ tɔ. ⁸ Pə tayə pulv iso pɛɛɛɛ tɔw kɛ pə yapa mə nyɔɔŋ na í tɛmna-i na mə taa tɔyɔ pə lapa mpv. Na mpv unɔ pə lapa tɔ pə ta luna mə mayamaya mə kiŋ, ama iso hatɛ ké. ⁹ Pə tayə mə iwule tɔw, pə tɔw ile nɔyɔɔɔ í taa kəw na í sa ti. ¹⁰ Pə tayə pulv tɔw iso ŋmana-tv, na tá na Yesu Kilisiti tɔ kpenta tɔyɔ i ŋma-tuyv mpv si tɔ lakɔ təma kupana nna i ka tayanaa na í su tɔyɔ sɔsɔm.

Mə na Yesu Kilisiti mə kɔlv pəsuyv

¹¹ Mɛ mpa í ká kɛ Yuta nyəma təsiyisiyɔ na Yuta nyəma yaakaya-mɛyɛ kutapələŋ na mpe pa yaakɔ pa tɔyɔ pɛllaa tɔ, pəyɛle yulv niŋ pələna-wɛyɛ kupɛlv si pə hólí si kətaya kɛ. Í tɔɔsi isəna í ka wɛɛ tɔ na í na. ¹² Pu wɛɛ tɔ í ka hatələna Kilisiti kɛ, í ká kɛ kpai nyəma kɛ, í fɛi mpa iso ləsaa si i yəlaa tɔ pa taa. Na pə tənə mpi iso

ka təma i yəlaa si i ká la-wɛ, haləna í na-wɛ pá canj pá su təmaya nɔɔsi kɛ pə tɔm taa tɔ, mə taa fɛi pa taa se. Í ka wɛ yem kɛ atɛ cənɛyɛ, i fɛina mpi pə tɔw í tɛɛləyɔ tɔ pəcɔ́ í taa nyɔ iso. ¹³ Ama pənɛntɛ mə na Yesu Kilisiti mə kpentuyv tɔw i weesuyv luw yelaa kɛ na í ka hatələnav pə tənə tɔ í tayani-wəyɔ kpəntənav. ¹⁴ Pə tayə pulv, Kilisiti mayamaya kpayana Yuta nyəma na mpa pa ta kɛ Yuta nyəma tɔ na í lá na tɔ pəsi piitim kɔlvməm na heesuyv kəw. I tɔnvu kɛ i kpayaa na í yasəna koloŋa ŋka kaa kaya pa hekv taa isu koluŋa tɔ. ¹⁵ Na i kowa Yuta nyəma kəsəsutu na tɔ kɔheelitɔ na tɔ kɔkɔkiim si i kpakəyɔ Yuta nyəma na mpa pa ta kɛ Yuta nyəma tɔ, piitim mpi pə naale na í kpəntəna i ti na pə pəsi piitim kɔlvməm kɛ kufam na heesuyv kəw. ¹⁶ Kilisiti sɛm kɛ tesika tɔw lapəna na taa kpanav kɛ təma saalı, na tesika tɔw tənɛyɛ i kpenta piitim mpi pə tɔm naale na pə pəsi piitim kɔlvməm na í ciiki pə na iso. ¹⁷ Kilisiti kəmna na í kpaalı Laapaalı Kupaŋ wei i heesəyɔ yəlaa laŋa tɔ paa mpa mɛ í tá kɛ Yuta nyəma na í ka hatələna iso tɔ, paa Yuta nyəma mpa paa kpəntəna-i tɔ. ¹⁸ Kilisiti unɔ i tɔw kɛ tá tənə tɔ pəsəyɔ na tɔ səŋ iso isəntaa na Feesuyv Naŋŋtu kɔlv unɔ i tɔŋ taa.

¹⁹ Ye mpv mɛ mpa í tá kɛ Yuta nyəma tɔ í tá kɛ kpai nyəma yaa cayalaa. Ama pənɛntɛ mə na iso yəlaa í kaa ɪcatɛ, na í pəsə iso təmaya nyəma mayamaya təkpeɛ. ²⁰ Í pəsə isu pa ŋmaakuyv kutuluyv tɔyɔ. Yesu keɛ kancaalaya cɛɛyɔ, na ílé i tɔw kɛ tillaa na iso kuyɔyɔtɔtɔ tɛləsələaa, na pə kaasi-mɛyɛ isətəaa. ²¹ I tɔw kɛ kutuluyv ŋmatv tənə səŋa teu, na tɔ tɔŋna puw si timpi tá na Tacaa tɔ kpenta mpv tɔ tɔ pəsi iso təcayalɛ naŋŋ nyəntɛ. ²² Í kpentuyvna-i tɔ pa tənə-mɛ tɔtɔyɔ kutuluyv tɔw kɛ si mə na leləaa í kpenti na í pəsi kutuluyv ŋku kɔ taa iso Feesuyv ká caya na pə hólí si iso wenna kv taa tɔ.

3

Təmlɛ nte pa tu Pɔɔli tɔ

¹ Pə tɔw kɛ Pɔɔli má wei ma kɛ saləka tu kɛ Yesu Kilisiti tɔw si pə waasi mpa mɛ í tá kɛ Yuta nyəma tɔ, mə sələməyɔ iso. ² Ma huw teu si isəntə í nuwa isəna iso lapa-m suulu na í tu-m si má la təmlɛ kɛ mə kiŋ tɔ. ³ Iso su isəna mpi na í tənəyɔ na í lakɔ na pə ŋməlaa

təɣo ɪ kulaa na ɪ hólí-m na má nyí. Halí ma tema-meɣe pə tɔm keesuvu ke cəne inəɣi pəcə. ⁴Na ye ɪ kalaa ɪ ká ná isəna mpi ma nyəma Kilisiti tɔm nti un ɲoɣo taa cekəna mpv tɔ. ⁵Isə taa hólí-təɣi səsaa taa yəlaa isɪ kayana ɪ lapa na ɪ Feesuyu kuli-ti na kó hólí tillaa na Isə kuyəɣətutu teləsəlaa mpa pa ké ɪ yəlaa kupama tɔ. ⁶Na tɔm kuyeməlatu ntəɣəle si: Laapaalı Kuparj lapa na mpa pa ta ke Yuta nyəma tɔ na Yuta nyəma pa tənə pá hiki pa paa tete ke kupantu nti Isə su ɪ yəlaa tɔ tə taa, na pá pəsi kulum təkpataa, na Isə tɔma sɪ ɪ lakɪ mpi na Yesu Kilisiti kiɲ tɔ piitim lempi nyəma ná we pə taa tətəɣo.

⁷Suulu ke Isə hulaa na ɪ tɔna-m na ɪ paasi na ɪ ha-m tɔma sɪ má la Laapaalı Kuparj inə ɪ təmlə. ⁸Mayəle Isə yəlaa səkpema taa səkpəlu, paa na mpv ma inəɣi Isə tɔnaa na ɪ hólí suulu inə sɪ má cɔɔ na má heeli mpa pa ta ke Yuta nyəma təɣo Kilisiti teu səsəɔm mpi pə feina akpele tɔ pə Laapaalı Kuparj. ⁹Na má la na yəlaa tənə cekəna Isə su isəna mpi na ɪ tənəɣi na ɪ lakɪ na pə ɲməlaa tɔ, isəna pə wəe sɪ pá la tɔ. Isə wei ɪ lapa pə tənə na pə wəe tɔ ɪ ɲməsa hatuu ləntaa ké isəna mpi ɪ suwa na ɪ tənəɣi na ɪ lakɪ mpv təɣo. ¹⁰Sɪ pá kɔma na pá tala waatu inə ɪle ɪ yele na isətaa kawulaya nyuvu nyəma na ka tɔntɔnaa nana Yesu seɣlaa kpeka kiɲ ke Isə nyəm yaasi tənə. ¹¹ɪ ka huukaya ntiɣi tam tɔ Tacaa Yesu Kilisiti kiɲ ke ɪ lapa-ti. Na pə nəɣo taa təkɔlvɲkɔlv ké ɪ lapa. ¹²Na tá na-ɪ təkɔntaa na tá tɔm-ɪ na tá taa təɣo tə hika mpaav na tɔ səɲ Isə isəntaa na naani ke teu. ¹³Ye mpv ɪle ma wiikəna-me sɪ ɪ taa lə tɔɔɲ ke kuyəɣo ɲku ma təkɪ mə tɔ tɔ kɔ tɔ. Pə taya pulv pu te na pá kusi mə nyuvu.

Kilisiti sɔɔlvu ke yəlaa

¹⁴Pə tɔ tɔ ké ma luɲa akula ke Tacaa ¹⁵wei ɪ haaki atə na isətaa piitimnaa tənaya pə həla tɔ, ¹⁶sɪ ɪ teeli səsə tɔ ɪ yele na ɪ Feesuyu la na mu hiki pəsuvu na ɪ nyɔɔ tɔɲ ke hatuu mə ləmayasee taa, ¹⁷na ɪ te Isə na mə taa ké teu, na Kilisiti wəe mə waali ké tam. Na ma səlaməɣi Isə ké sɪ ɪ sɔɔləɣi tama na ɪ səɲ pə taa ké teu təkəɲkəɲ. ¹⁸Na mə na Isə yəlaa tənə ɪ kɔnti na ɪ hiki pəsuvu na ɪ cekəna isəna Kilisiti sɔɔlvu tɔwə tɔ haləna kɔ fei tənaya. Nwaarj na mpəle, isətaa na atə. ¹⁹Na paa Kilisiti sɔɔlvu fei sɪ nəɣo pəsəɣi na ɪ cekəna kɔ tənə tɔ, mu cekəna-kɔ, na ɪ

hiki Isə nyəm tənə na pá mayalı mə taanaa tərampam.

²⁰Tɔ, tɔma nna a wə tá taa na á waasəɣi-tuvu tam tɔ anəɣi Isə pəsəɣi na ɪ lana-tuvu kupantu na pá tɔ tɔ sələmuvu tɔ təkayacayə, haləna pá tu tɔ tɔ mpi mpi tə pəsəɣi na tɔ huɔ tá taa tɔ. ²¹Isə un ɪ seɣlaa tənə tərpaɪ, na Yesu Kilisiti pá tɔɣi-ɪ teeli na pá polo ɲpúɣu tam haləna tam. Ami.

4

Yesu seɣlaa wə ké isɪ Kilisiti tɔnvuɲ

¹Ye mpv ma wei ma ké saləka tɔ ke Tacaa təmlə lapv tɔ tɔ, ma tɔkəɣi-mə na wiinau sɪ ɪ yele na mə tɔntə te teu, na pá keesəna tɔntə nte Isə caa na ɪ yaa-mə sɪ ɪ tɔ tɔ. ²ɪ pasəɣi mə ti, ɪ lakɪ təhɛ, ɪ hóláɣi təmayə suulu, ɪ səɲna tənə na sɔɔlvu. ³Isəna Isə Feesuyu yəlaa na ɪ kɔnti tɔ ɪ seɣsɪ isəle na mə kɔntuvu ɲkuvu təkuvu, na nəɣo kulumaya ɲka ɪ wəna tɔ ká yele na ɪ lá mpv. ⁴Tɔnvu kulumuvu tike takɔɲ wənnə, na Feesuyu Naɲntu kulum tike takɔɲ wənnə, na tətəlle nte tɔ tɔ Isə ləsa-mə tɔ tɔle tɔ wə kulum tətəɣo. ⁵Tacaa wə kulum ké takɔɲ, na ɪ mpaav wə kulumuvu ké takɔɲ, na Isə lum sɔw wə kuluməm ké takɔɲ. ⁶Kulum tike takɔɲ kəna yəlaa tənə Isə na pa Caa. Inəɣəle pa tənə tərpaɪ pa wulav, na kulum un ɪ lakəna pə tənaya isəna ɪ nəkəa tɔ, na kulum un ɪ wəna pa tənə pa waali. ⁷Isə yəlaa ké na pulv lapv saa paa tá taa wei ké ɲkarjka na pá keesəna isəna mpi Kilisiti yəlaa sɪ pə lapv ɪ saa yulv tɔ. ⁸Haləna Isə Tɔm taa pa ɲmaa ɲpúɣu sɪ: Waatu wei ɪ kpawa hatuu isətaa tɔ, ɪ kɔpənnə ɪ kɔkpakpama payəle na ɪ kpaana, na ɪ lapa yəlaa ke kucəɲɲ.

⁹Tɔ, pa yəɣətuvu mpv sɪ ɪ kpawa tɔ wentiɣile mpv? Ntəɣəle sɪ ɪ tiɪwa katatəlayə, haləna ɪ tala tetu tɔ tɔ mayamaya ké na pəcɔ ɪ kpaaki. ¹⁰Wei un ɪ tiɪ mpv tɔ kulum un ɪ kpəna haləna ɪ tɔ isətaa təyamyam sɪ ɪ wəe na ɪ mayalı paa timpi. ¹¹Na kulum un ɪ yelina na kɔlapələnaa saa yəlaa ke ɲka ɲka. ɪ tu ləlaa sɪ pá la tillaa səsaa, ləlaa ke Isə kuyəɣətutu teləsəlaa, na ləlaa sɪ pəle pá cəɲna Laapaalı Kuparj, na ləlaa sɪ pəle pá la paasənlaa na Isə Tɔm seɣsəlaa. ¹²ɪ lapa ɲpúɣu sɪ pa hólí Isə yəlaa ke isəna paa la ɪ təmlə na kilisiti tɔnvuɲ tuusi ləɔ ke Isə seɣv taa tɔ. ¹³Ye pə taya mpv tá tənə tərpaɪ tá taa

təmnav ke Iso ká la kulóməm, na tá nyəm ke Iso Pəyaya ká la kulóməm tətə. Na tu la səsaa ke ı təm taa haləna tá teu tala Kilisiti teu səsəəm. ¹⁴Tə kaa tasa pəcaatv taa ké wəw na paa puyusulu wei í laŋtəyi-tv na ı kuseyesətv, tə məŋna cəne tə məŋna cəne, isu heelim lakuyv tə. Puyusulaa mpe pa lukəna-tı na pa acilayətv, na pá tusexəna ləlaa. ¹⁵Ama ye tə heeliyi təməya tampana na səsəlvu ıle tu səsəyi puw ke pə təna pə taa na tá tala Kilisiti wei ı ké tá tənvyv nyuvv tə. ¹⁶ı tək ké niŋ na nəohəe na pə təna pə wəv m̄púyú waanı waanı ke tənvyv tək tə pə təkəna təməya teu, na tənvyv atama atama tamsəna təməya teu təxə pə kpənta pilimile. Pə tək ké pə təna mpi pə wə tənvyv tək tə pə laki pə təmlə ke teu, tənvyv təna puki ké, na ku səsəlvu təŋna səsəlvu.

Təntə kofate ke Kilisiti mpaav taa

¹⁷Ye pə wə mpv, na Tacaa ma heeliyi-mə tafoo sı í taa tasa təntə isu cefelinaa. Pele pa təŋəyi pa kpai huwəe ke yem ké. ¹⁸Pa layətv ta tuli. Pa isəkpəetee na pa laŋkpusəŋ katatəlaya tək pa paa fei weesuyv ŋku Iso haa tə kv taa. ¹⁹Pa ké fəele fei nyəma ké, yaasi isayəv taa ké pa ha pa ı təkpataa, na pá huliyi asilima təlatenaa.

²⁰Ama Kilisiti təm nti me í nyəma tə pə taya m̄púyú tə wəe. ²¹Ntəŋ í tēma ı təm nuw na? Haləna í kev Kilisiti nyəma tə pa seyesə-meyə ı təm təna tampana mēe. ²²Ye mpv pə wəe ké sı í wəyəsı mə yaasi kupəŋ wei í təkə hatuu ləŋ tə. Yaasi kupəŋ unı ı kunyuləŋ kupuyusiŋ pukina təlete taa ké. ²³Pə wəe ké sı í layası mə lotunaa taa na mə ləmayasəe taa təkpataa. ²⁴Na í kelı yaasi kofəlv wei Iso ləsaa na í ké ı mayamaya ı nyəŋ tə. Mə təntə í keesaa na tə teu isu tampana hóláyi tə ıle pu hólı sı í kpaya yaasi unı.

²⁵Pə tək ıle í yele təməya pəpətv peləyv təkpataa, na paa mə taa wei í yəxətəyi tampana ke ı ləlaa kinj. Pə taya pulv, tá təna tə wəe ké isu niŋ na nəohəe wəv tənvyv tək tə. ²⁶Na ye pááná kpa-me í taa yele na á pona-meyə wakəlvu taa. Na pááná í taa leeli na á wə mə taa. ²⁷ı taa ha mə təyi ıləxəv ke paa pəcə mayamaya. ²⁸Ye wei í ka ŋmulaya puvntv í taa tasa ŋmuləyv. Ama í seəsi isəle na təmlə lapv na í hiki ı mayamaya ı niŋ nyəm mpi pə tək ı wu teu tə, na í pəsi na í səna mpa pa feina pulv

tə. ²⁹Kawalaya təm natəlı tē taa lukəna mə nəəsı. Ama í yəxətəyi təmnaa kupama mpa pa waasəyi yəlaa na pá yeki na tá tuusiyi lələ ké Iso seəv taa tə, ıle tu waası tə nulaa təna. ³⁰ı taa wakəlayı Iso Feesuyv Naŋŋtv laŋle. Pə taya pulv, ıwəxəle Iso kuyusum mpi ı yusəna-me tə. Na unəyi Iso su-meyə təluma sı pá hólı sı kuyaku wəe kv kəŋ, ŋku kv wule Iso ká ya-me təkpataa tə. ³¹ı yele huwəe nyəŋ nyəna təna na təma təkənav ke táá na pááná muv. ı yele hola na kutəyv. ı yele isayətv tənaya lapv, paa tə ké nti. ³²ı laki təməya yəlle na í wii təma pətəetee. Ye í pəntəna təma í hólı təməya suulu isu Iso ná huləyv-meyə suulu ke Kilisiti tək tə.

5

Mə lakası í te teu

¹Iso í kev isəntəyə Iso piya nsi ı səsəlaa tə í seəsi isəle na í kpaya ı yaasi təna ıle. ²ı hóláyi təməya səsəlvu ke mə lakası təna taa isu Kilisiti ná səsəlvu-tv haləna í pəsi ı təyi kvhaham kupam, na í kpaya ı tı na í la kətaya ke tá tək sı pá la Iso ké teu na səsəŋv kupəŋ tə.

³Asilima na tetelakası isayası na kunyuləyv, pə tənaya mpv pə təm mayamaya í taa lu mə nəəsı taa, pə taya pulv, lakası nsi sı taka tá muna Iso yəlaa. ⁴Na pə ta muna tətə sı í yəxətəyi fəele fei təm, yaa təm kpai nyəntv, yaa keəsəlaya təm natəlı. Ama í paasəna Iso ké seəv sı í na təmlə. ⁵ı nyı teu sı asilima latv, na tetelakası isayası latv, yaa liyitee kətətv tv, pa taa nəyələv kaa fəli nəohəle ke Kilisiti na Iso pa kawulaya taa. Halı liyitee kətətv tv na tuŋ laalv pa isayətv lu kuləm ké.

⁶ı paasəna teu na nəyələv í taa tolisi-me na ı kumələtəm, halı nti unı tə tək ké Iso ká lana mpa paa caa ı luŋv nyəntv lapv tə na pááná. ⁷Mə na pə yəlaa í taa kaa puləyv paa hoolaya. ⁸Ləŋ í ka wəe ké isu yulv təŋvyv ahoo ke səkpətvu taa tə. Ama kayana mə na Tacaa í kpəntaa, ıle pə wəe isu ilim lu mə tək ké. Pə tək ıle mə lakası í te isu kupama mpa pa wə ilim taa tə pa nyəŋsı. ⁹Pə taya pulv timpi pə nyaalaa tə kupəntvnaa lapv na siyisiŋ təŋvyv na təm tampana yəxətəyv ke pə kəŋna. ¹⁰ı seəsi isəle na í cekəna mpi pə wə Tacaa ke teu tə. ¹¹Mə na mpa pa laki səkpətvu tē təma kpai nyəna tə í taa kaa

pulv paa hoolaya. Ama í la na pá kuli a tɔɔ na paa wei í ná. ¹²Yɔlaa mpe, mpi pa ηmelayi na pá laki tɔ si pɔ tɔm í tu lu yulv nɔɔ taa tɔ pɔ we feele ké. ¹³Ye pa lakasi nsi si tɔɔ í kulaa na pá ná, íle paa wei í ká ná pa wɛstv cakale tɔkelekele. ¹⁴Mpɔyɔ pɔ tu wɛɛ, ye pɔ kula pulv tɔɔ na pá naaki taceiceɪ, pɔle pɔ pəsəyi fətəla ké. Pɔ tɔɔ ké pa yɔyɔtəyi si: Nyá wei n tooki tɔ fe mpv.

Kuli na á lu sətəa taa,

Kilisiti ká ce nyá səkpɛtvɔv.

¹⁵Ye mpv íle í la laakali na mə tɔnte ke teu, í taa tɔ isɔ kumeləmən, ama í tɔ isɔ ləmayasɛ nyəma. ¹⁶Í taa ye le na aləsɛke kuyɛn fiti-mɛye yem. Pɔ taya pulv isayətv hukina tá kayana kuyɛn unɛ í taa. ¹⁷Í taa la isɔ kumeləmən lakuyv tɔ. Ama í seəsi isələ na í nyi mpi Tacaa luyv wɛɛ si mɛ í la tɔ.

¹⁸Í taa ye le na sulvm kv-mɛ. Sulvm kvɔv ká tu-mɛye yem yem lakasi. Ama í ye le na Feesuyv Nanɔtɔv hayə mə taa təmamam.

¹⁹Ye í caya təma kiŋ mə nɔəsi taa í wɛɛ lɔ tɔm yontu na apalɔtv nyəntv na lɔ sɔm tɔ nyəntv. Í sa Tacaa na sɔm tɔ yontu na lɔ tɔm nyəntv na luyv kulumvɔv. ²⁰Í seeki Tacaa lɔ ké í na təmlɛ ke paa waətv wei ké paa mpi pɔ tɔɔ ké Tacaa Yesu Kilisiti tɔɔ.

Apalaa na pa alaa pa tɔm

²¹Í nukəna təmaya teu ke Kilisiti sɔyɔntv tɔɔ.

²²Alaa-mɛ í seeki mə paalaa isɔ í seekuyv Tacaa tɔ. ²³Pɔ taya pulv, isəna mpi Kilisiti ná kəla Yesu seɛlaa kpekəle tɔ mpv tɔtɔyɔ apalv ná kəla alv. Yesu seɛlaa kpekəle kəna Kilisiti tɔnvɔv pilimile, na Kilisiti mayamaya kəna pa nyvɔv yatv. ²⁴Na isɔ Yesu seɛlaa kpeka seekuyv Kilisiti tɔ, mpv tɔtɔyɔ alaa ká seeki pa paalaa ke pɔ tənə pə taa.

²⁵Apalaa mu sɔəli mə alaa isɔ Kilisiti sɔəlvɔv Yesu seɛlaa kpeka na í si a sɔm tɔ.

²⁶Í lapa mɔpɔyɔ si í nyaali-wɛ na lvm na í tayəni-wɛ na í tɔm na pá te teu na pá mvna lɔ yəlaa. ²⁷Pɔ taya pulv í caakaya ké si í kpaya Yesu seɛlaa kpeka na a teu təkpataa na í suna í ti, na á wɛɛ tənənɔ, a tiili tá wakəli, na paa asiləma a fəuna, na á tá caami. Pəyele kuwakələm napəli fɛi a kiŋ. ²⁸Ye mpv pə wɛɛ si apalaa í sɔəlvɔv pa alaa ke teitei ké isɔ pa sɔəlvɔv pa ti tɔ. Ye yulv sɔəlvɔv í alv pə wɛ isɔ í mayamaya ke í sɔəlvɔv. ²⁹Ama tampana tɔɔ nɔyɔlv fɛi

wei í taa kpəna í mayamaya tɔ, halɪ paa wei í paasəyənə í tɔnvɔv tɔɔ ké teu ké na í tayənaɔv í ti tətətete isɔ Kilisiti paasəyənəv Yesu seɛlaa kpeka tɔ. ³⁰Pɔ taya pulv, tá kəna í tɔnvɔv pilimile tɔɔ niŋ na nɔəhɛ na pə tənaya mpv. ³¹Halɪ pa ηmaa mɔpɔyɔ lɔ tɔm taa si: Pɔ tɔɔ ké yulv ká ce í caa na í too si í na í alv pá caya. Na pa naale pá kpənti na pá pəsi yulv kulum. ³²Ama tampana səsəəna ke pə kula looŋa kəne ka tɔɔ cənɛ. Kilisiti na Yesu seɛlaa pa tɔm lapa isəna tɔyɔ mə naa ka taa. ³³Paa na mpv mɛye pə heeliyi si paa wei í sɔəlvɔv í alv isɔ í sɔəlvɔv í ti tɔ. Na paa alv wei íle í seeki í paalv tɔtɔ.

6

Piya na si caanaa pa tɔm

¹Piya mɛ, Tacaa isəntaa mə nyəntv nté si í nuna mə nyəma. Mpi tɔ, nti unɪ tə wənna teu. ²Kusəsitv nti pə siwa tɔyɔle si: Seeki nyá caa na nyá too. Tə tɔɔ ké pə caala kupəntv tənə kasəyaya ke seɛv si: ³N ká nu leləŋ na nyá weesuyv ká tayali atɛ cənɛ.

⁴Cɛɛnəa mɛ, mu taa la na pááná kpə mə piya. Ama í təkɪ-si na í seɔsəyɪ-səyɪ kupəntv, na í hóláyɪ-səyɪ ləŋ isɔ Tacaa luyv wɛɛ tɔ.

Yomaa na pa caanaa pa tɔm

⁵Yomaa mu nukəna mə caanaa mpa pa təkə-mɛye antulinya taa cənɛ tɔ na luyv kulumvɔv. Í wɛəna pa sɔyɔntv na í nyana-wɛye teitei isɔ ye pu ke Kilisiti í ka lapa tɔ. ⁶Í taa seeki-wɛye waətv wei pa wɛkɪ tɔ tike si pə la-wɛye leləŋ. Ama í la lɔ luyv nyəntv na luyv kulumvɔv isɔ Kilisiti yomaa. ⁷Yomle təmlɛ nte pa tɔyɪ-mɛ tɔ í la-tɛ na luyv kulumvɔv na pə wɛɛ isɔ Tacaa təmlɛ ke í laki, pə taya yəlaa tike nyəntɛ. ⁸Í nyi teu si paa yom paa kasayəmpu Tacaa ká tɛ na í fɛli paa wei ké kupəntv nti í lapa tɔ.

⁹Na mpa mɛ í ke yomaa caanaa tɔ mu la-wɛye mpv tɔtɔ, í kpə mə ti na pa nyaasəyɔv. Na í tɔəsi si mə na wɛ í kaa caa kulum ke isətəa na íle u fayəsəyɪ nɔyɔlv se.

¹⁰Nti tə kaasaa tɔyɔle si mu pɛəkəyɪ si í nyɔɔ tɔŋ ke mə na Tacaa mə kpəntvɔv taa na í tɔŋ səsəŋ taa. ¹¹Í tɔ mə tɔɔ ké youu wontu tənə nti lɔ haaki-mɛ tɔ, na í səŋ tɛca na í tən lɔyɔv na í acilayətv tənə. ¹²Pə taya yəlaa ke tə yoonə, ama mpa tə yoonə

təxələ aləyaa toxtunaa asayaa mpa pa we isətaa tə, na səkpətuɣu taa cənə awulaa na toxtunaa na səsaa. ¹³ Pə tə tə í co ləo yooou wontu nti tə tənaya kpakpaa, na pə kəma na pə tala kuyeeɲ isayəɲ taa na mə kolontu kuləyi mə tə, í pəsi na í tənɪ-ı teu. Na ye í təkə mə təyi teu na í yoo haləna í tu yooou ŋku ku nyuɣu, ɪlə í ká nyə təɲ ke ɲpúyú tam.

¹⁴ Ye mpv í tanti na í tənəa, na í tənə tampana ke teu na pə weɛ isu pa ləluɣu tampala ke tənaya taa tə. Na í tənə siyisuyu ke pə tənə pə taa na pə weɛ isu nyəxətə toko ke í suuwa. ¹⁵ Í səsə isələ na Laapaalı Kupaɲ wei ı kəɲna heesuyv təxə kpaaluyv na pə weɛ isu ntəɲkpala kupana ke í ləewa. ¹⁶ Í te mə taa na ləo ké tam na pə weɛ isu kpálúyú ŋku í ká kentiɣina isayətu tu nyəmə sətə nyəna tə. ¹⁷ Í nyənı yapv mpi ləo yakı-me tə isu yooou kahuka, na í təkı ləo Təm isu layəte nte ı Feesuyv cəla-me tə. ¹⁸ Í lakı pə tənaya mpv na ləo sələmuyv, na í wiikina-ı sı í sənə-me. Í sələməyi paa mpi pə taa, na Feesuyv Naɲɲtu í hólí-meyə isənə í ká sələmı. Í la kpelikpeka nyəma na í səsə isələ ke ɲpúyú tam. Í sələməxəna ləo yələa tənə. ¹⁹ Na í sələməna ma tətə, na waatu wei má caakı ma nəxə təo ké kuluyv, ləo í tu ma taa ké təm nti tə tənə teu tə, na má hólí Laapaalı Kupaɲ təm nti tu ɲmələa tə na apalutv. ²⁰ Paa na pa təkə-m saləka taa tə má kəna Laapaalı Kupaɲ ɪnə ı təmlə tu səsə. Pə tə tə í sələməna-m na má yəxətı ı təm na apalutv ke isənə mpi pə nəxəsənəa tə. ²¹ Ta taapalv Tisikı wei ı lakı Tacaa təmlə na luyv kulumuyv tə ı ká kəsı-meyə ma təm na í nyı isənə taa ma weɛ tə. ²² Pə tə məyaməxə ke ma tiliyi-ı mə kiɲ, sı me í nyı isənə taa tə we cənə tə, na pə səsı-meyə apalutv.

²³ Tacaa ləo na tá Səsə Yesu Kilisiti pá ha tá taapalaa tənaya alaafəya na pa təma sələuyv na táá təmnəv ke ləo. ²⁴ Ləo í hólí pələlə ke pa tənə mpa pa səələ Tacaa Yesu Kilisiti ke tam tə.

**TAKELAYA ŊKA PƆƆLI
NMAAWA
FILIPO
NYƐMA TƆ
Kotulotu**

Pə nəƷəsəna isɪ saa wei Pɔɔli ŋmaakaya takəlaya kanɛ tɔ saləka taa kɛ ɪ wɛɛ. Mpa ɪ ŋmaa-ke tɔ pa taa payalɛ ta kɛ Yuta nyɔma. Pɔɔli lapəna lɔ tɛsɛɛlɛ yəlaa mpeɣɛ waasɪ na pɔ mu lɔ tɔm. Halɪ pa tilina Pɔɔli kɛ kucɔɔŋ kɛ tɔm payalɛ. Pə tɔ kɛ Pɔɔli ŋmaa-wɛ na ɪ sɛɛ-wɛ na ɪ tasa-wɛɣɛ layatɪ sɪ pɔ wɛɛ nɔɔ kɔlɔmɔɣa na pɔ pasa pa tɪ isɪ Tacaa Yesu. 1 sɛɣəsəɣɪ-wɛ sɪ pɔ la laakali na sɛɣəsəlaa pɔpɔtɔnaa. Pɔɔli sɛɣəsɔɣɪ looŋa sɔsaya ntɛ sɪ yɔlɔ ɪ wɛɛna laŋhɔlɔmlɛ paa wahala taa.

Isəna pa faɣa Filipu takəlaya tɔ:

Pɔɔli tɔmlɛ, titite 1

lɔ sɛɛlaa nɔɔ kɔlɔmɔɣa na pa tɪ pasɔɣɪ, titite 2:1-18

Timotee na ɪpaɣɔlotitɪ, titite 2:19-30

Laakali na sɛɣəsəlaa pɔpɔtɔnaa, titite 3:1-4:9

Sɛɛtɪ, titite 4:10-23

Sɛɛtɪ

¹Taya Yesu Kilisiti tɔmlɛ nyɔma Pɔɔli na Timotee.

Tɔ ŋmaakəna takəlaya kanɛɣɛ lɔ yəlaa mpa pa wɛ Filipu na pɔ tɛma Yesu Kilisiti na pa taa tɔ, na lɔ tɛsɛɛlɛ sɔsaa na tɔ taa tɛma lataa. ²Tɔ Caa lɔ na tɔ Sɔsɔ Yesu Kilisiti pɔ hɔlɪ-mɛɣɛ pɛɛlɛ na pɔ lɔ na mɔ laŋa hɔlɔmlɛ.

Filipu nyɔma tɔ sɔlɔmɔɣɪ

³Paa waatɪ wei kɛ ma tɔɔsa mɔ tɔ kɛ isəntɔ, ma sɛɛkɪ ma lɔ kɛ ɪ na tɔmlɛ kɛ mɔ tɔna tɔpɔi mɔ tɔ kɛ. ⁴Na paa waatɪ wei kɛ ma sɔlɔmɔɣəna-mɛɣɛ lɔ, laŋhɔlɔmlɛ kɛ ma sɔlɔmɔɣəna. ⁵Mpi tɔ, ɪ səna-m kuyaku kancaalaya nyəŋku wule na haləna saŋa na mɔ yasəɣɪ Laapaali Kuɔpaŋ tɔ. ⁶Ma nyəmaɔ tɛu təkpaataa sɪ lɔ wei ɪ caala tɔmlɛ kuɔpantɛ tənɛɣɛ mɔ kiŋ tɔ, ɪ kɔ la-tɛɣɛ mɔpɔɣɔ haləna tɔ kɔɔ na tɔ yoosi Yesu Kilisiti kuyaku wule. ⁷Pə muna tɛu kɛ sɪ mɔ hɔv mɔpɔɣɔ mɔ tɔna tɔpɔi mɔ tɔ. Ma luyɔ sɔv-mɛɣɛ sɔsɔm sɔsɔm kɛ. Pə taya pulɔ tɔ, mɔ tɔna tɔpɔi ɪ hika mɔ paa nyəm kɛ pɛɛlɛ nna lɔ lapɔ ma tɔ a taa kɛ. ɪlɛ paa pənɛntɛ

ma wɛv saləka taa isəntɔ yaa tuu ma tɪ wɛv na ma tɪ, sɪ mɔ taa yɛlɛ na Laapaali Kuɔpaŋ pəsɪ tɛtɛpɔlv, ama sɪ mɔ su-ɪ tɛu kɛ tɔka. ⁸Ma yɔɔtɔɣɪv sɪ ma sɔla mɔ tɔna tɔpɔi kɛ isɪ isəna mpi Yesu Kilisiti sɔlɔɣɪv-tɔɣɪv sɔsɔm tɔ, lɔ mɔɣamɔɣa nyəmaɔ sɪ tampana mɔpɔɣɔ.

⁹Nti ma sɔlɔmɔɣɪ lɔ kɛ mɔ tɔ tɔɣɔlɛ sɪ mɔ sɔlɔɣɪ ɪ sɔsɔɣɪ tam, na nyəm kuɔpampam sɔsɔm na pɔ tɔna pɔ cəkənəv ɪ wɛɛ mɔ sɔlɔɣɪv taa. ¹⁰ɪlɛna ɪ pəsɪ na ɪ ləsɪ mpi pə wɛ tɛu tɔ. Yɛ pə lapɔ mɔv ɪ kɔ la kuɔpama na pa kaa na mɔ kiŋ kɛ taali nɔɔɣɔlɔɣɪ Kilisiti kuyaku wule. ¹¹Na ɪ ka la tɛma kuɔpana nna Yesu Kilisiti kɔŋna tɔɣɔ sɔsɔm, na pɔ tɔ lɔ kɛ teeli na samtu.

Isəna Kilisiti kɛ tɔ weesuyɔ tɔ

¹²Ma taapalaa ma caa sɪ ɪ nyɪ sɪ tampana tɔ isəntɔ, mpi pə mɔɣana-m tɔ pə waasaa kɛ, pə yɛlaa kɛ na Laapaali Kuɔpaŋ sɔsɔɣɪ yav. ¹³Pə yɛlaa na wulav tɔɣaɣa taŋlaa tɔna na yəlaa lɛlaa tɔna nyɪ sɪ Kilisiti tɔmlɛ lapɔ tɔ kɛ pa tɔv-m saləka. ¹⁴Tɔ taapalaa taa payalɛ nawa ma wɛ saləka taa, ɪlɛna pɔ tɔkɪ tɔnəŋ na Tacaa tɔm, haləna pɔ nyaya apalɔv na pɔ heeliɣɪ lɔ tɔm na sɔɣəntɔ fɛɪ-wɛ.

¹⁵Paa na ma isɛsɛɛmlɛ tɔ kɛ lɛlaa lakɪ Kilisiti waasɪ na sɔsɔəntɔ hɔm hɔwɛ tɔ, lɛlaa nɔ lakɪ-ɪ na hɔwɛ kuɔpana kɛ. ¹⁶Panɛ unɪ pɛlɛ pa lakɔɣɪ na sɔlɔɣɪv wɛ pə taa tɔ, pa nyəmaɔ sɪ lɔ tɔv-m sɪ mɔ taa yɛlɛ na Laapaali Kuɔpaŋ pəsɪ tɛtɛpɔlv tɔɣɔ. ¹⁷Ama lɛlaa ɪlɛ kɔlɔɣɪ pɛɛkɔɣɪv tɔ kɛ, paa paasəɣɪ na pɔ heeli Kilisiti tɔm kɛ isəna mpi pə muna tɔ sɛ, pa hɔv kɛ sɪ ma wɛv saləka taa tɔ paa sɔsɔ-m kuyəŋ na mɔ nɔ.

¹⁸Kpaɪ kɛ. Yɛ kuɔpantu yaa isayatu kɔlɔku kɛ pa lɔkɪ, ma laŋlɛ tɪ hɛɛwa. Mpi tɔ pa tɪ heela Kilisiti tɔm. Na ma laŋlɛ kɔ hɛɛ mɔpɔɣɔ na pɔ puki. ¹⁹Pə taya pulɔ tɔ, ma nyəmaɔ sɪ mɔ sɔlɔmɔɣɪ na Yesu Kilisiti Feesuyɔ sənəv tɔ pə tənaya mɔv pu mɔlɪ ma nyuyɔ yav. ²⁰Ma taŋaa na mɔ tɛɛlɔɣɪ mɔpɔɣɔ tɛu kɛ sɪ ma kaa tɔɣɔ fɛɛlɛ natəlɪ. Ama pənɛntɛ naani kɛ maa la tɛu isɪ ma lakɔɣɪ tam tɔ, ɪlɛna mɔ hɔlɪ Kilisiti sɔsɔəntɔ kɛ ma tɔnuyɔ tɔna taa, paa ma na ma isɛ, paa ma sɔkɪ. ²¹Pə taya pulɔ, paa maa wɛɛ, Kilisiti keɛ mɔ pə tɔna. Na mɔ tɪ sɔpa, ɪlɛ pə kɔlaa kɛlɛ. ²²Ntanyɪ yɛ ma wɛna ma isɛ, maa tasa waasaya nakəlɔɣɪ lapɔ.

Təu, maa nyəŋ nti má ləsi tə se. ²³Pə kpəpa-m ké, ma nyuləxi ké si má kpe na má wee Kilisiti kiŋ. Nti tə kəla-m teu təyole. ²⁴Ama mə tətə ɬe, pə wee ké si má weena ma ɬe. ²⁵Ma təma ma taa ké teu na təle, pə tətə ké ma nyəma si ma kaa kpe. Na ma nyəma si má na mə təna təpai tu wee, na maa sənə-me na í polo lələ ké mə ɬə seɛv mpaav taa, na í hiki laŋhuləmlə ké pə taa. ²⁶Pə tətə ké ye ma kəma na má məli mə te í ká hiki ma kiŋ ké mpi í ká yəoləna mə Yesu Kilisiti mpaav taa tə.

²⁷Kuləmtu ké si í təkɪ yaasi wei í keesəna Kilisiti Laapaali Kupaŋ tə. ɬe paa maa kəw mə nav yaa ma ta tu kəm, má nu si í nyəw toŋ te, na í kpenta huwee, na í yoo taa tēm mpi Laapaali Kupaŋ təy-ɬe tə pə yoo na lotu kuləmtu ké mə təna. ²⁸Í taa ye le na mə kolontunaa nyaasəyi-məye pulv taa. Mpi pə hóláyi pəle si pa təm ká te tənəŋnaŋ təyole. Na pə hóláyi-mə si pu te na pə ya mə nyəw, na ɬə lakəna mpv. ²⁹Pə taya pulv, ɬə hana-məye mpaav si í la Kilisiti təmlə. ɬe pə taya í tətə yuŋ tisuyi tike təm, ama na í tətə kuyəntəyole tətəy. ³⁰Mə seewa ma tətə ké pənəntəye na tə yoo yoo. Yoo ŋku í ná ma yoo hatuu ləŋ na í tu nyəma tətə si ma tu təŋna-kuyi yoo tə, ŋkuyule mpv na ŋku í yookuyi tə.

2

Kilisiti ti pasuyi na í ɬə nunav

¹Mə na Kilisiti í kpəntəy mpv tə pə səsəyi-məye toŋ nte? Í səsəy səsəyi-məye apaləv nte? Mə na Feesuyi Naŋŋtu í kpenta kuləv na? Í lakɪ təmaya yəlle na kupəntəv na? ²Təw, ye pə we mpv ɬe, ma wiina-mə si í kpənti teu, na í səsəyi mə təma, na í wəna lotu kuləmtu na huwee kuləme, na pə huləsi ma laŋle ké səsəm. ³Í taa la puluyi təma kəlvuyi tətə, yaa teeli yem tətə. Ama í pasa mə ti, na paa wei í nyəni í lelv ɬe wei í kəla-ı tə. ⁴Nəyolə í taa pəeki í mayamaya í nyuyi nyəntə tike, ama í təsəyi í təyontəlenaa tətə. ⁵Í weena huwee nna Yesu Kilisiti ka huokaya təy mə taa.

⁶Hatuu tə í ka tu wəna ɬə weəv ké. Pə na pə mpv tə, pə ta tə-ı si í pəekəyi na í lana toŋ na í kpa ɬə tətə si í saala.

⁷Ama í mayamaya í yelina pə təna mpi í ka wəna tə na í kpaya yom weəv. Í kpaya yalaa weəv ké tətəŋlən,

na í kəmaya ɬe yulv wəv tə.

⁸Í tisaa na í pasa ı ti na í nuna ɬə ké m̄p̄ȳ, haləna ı səm, səm mpi ı səpa tesika tətə tə.

⁹Pə tətə ké ɬə kusa í nyuyi ké teu ké səsəm, na í ha-ı hətə nte tə kəla həla təna təpaipai tə.

¹⁰Pə təna mpi pə wəna weesuyi

na pə we ɬə tətə na tətə tətə na tətə tətə tə pə hənti-ı atə.

¹¹Na pə təna pə tisi si Yesu kele Səsə, na pə ha Tacaa ɬə ké teeli.

ɬəna tu tee ɬe kəkəsi ké antulinya taa tə

¹²Ye mpv ɬe ma taapalaa, waəv wei maa we mə colə tə í nuna-m pə təna pə taa ké. Na paa pənəntə ma fəi mə colə, pə kəla teu si í nuna-m mpv tətə. Í pəekəyi mə nyəw yəpəv təm na səyəntə na seluyi. ¹³Pə taya pulv, ɬə wee ké na í lakɪ mə taa ké tam, si mə mu pəsi na í səsə na í lá mpi ı ka suwa na í təyəyi na í lakɪ tə.

¹⁴Kuntuyi na ntəŋkpəsəya í taa wee pə təna mpi í lakɪ tə pə taa. ¹⁵ɬe í ká pəsi yəlaa mpa pə fəna taalı na pə we tənəŋ tə, na í pəsi ɬə piya nsi si fəna kawalaya nakəlayi antulinya yəlaa kətəkəsəŋ na asayaa pə həkv taa tə. Pəcə pə wee ké si mu muvuna kəkə ké pə həkv taa ké nyənənyəni ɬe ɬə tətəlvəsi ké ɬə tətə ¹⁶na í heeliyina-wee weesuyi təm. Ye í lakɪ mpv, maa pəsi na má yəoləna-məye Kilisiti kuyəv wule ké teu. Tampəna tətə ɬəntə, mpv pu huləna si ma təma təna na ma ləv təna ta məli yem.

¹⁷Ntənyí ma caləm ká lu, ma səm təm ké ma wəna mpv. Na ye pu tu lapa mpv, pə we ɬe kətaya ŋka mə ɬə seəv tasa ɬə ké ləv təyole. Ye pu la mpv, ma laŋle heəwəya. Na má na mə təna tə laŋa heəna. ¹⁸Na mpv tətəy na mə, pə wee ké si mə laŋa í hee, pə wee si má na mə tə laŋa í heəna.

Timotee na ɬəpəfəlotiti

¹⁹Ma huv si, na ɬə toŋ taa ye pə we ɬəna, maa tili Timotee ké mə təy nənəw na má nu mə cakəle təm, na pə səsəsi ma mayamaya ké apaləv. ²⁰Í tike í wəna, na ı sənə-m mpi ma səpəna nyuyi tə pə taa, na ı paasəyənə mə təm ké na tampəna.

²¹Ləlaa ɬe, pəle pə mayamaya pə niŋ nyəm tike tətə ké pə nəyəsəyi, pə taya Yesu Kilisiti nyəm tətə. ²²Mə mayamaya í nyəma ɬəna Timotee ıni ı hulə si í ké yuləpəŋ tə, na ɬəna má na-ı tə lapa təmlə ɬe yulv na ı pəyaya ké Laapaali Kupaŋ təm taa tə. ²³Ma

huv si ye ma kōma na má cekēna teu ke nti tē taa ma wēe tō, lē maa tili-ī mā cōlō. ²⁴Na ma wēna naani kē teu ke Tacaa tōj tōo si ma mayamaya maa polo mā tēyē nōōnōō na má ná-mē.

²⁵Ma mayasaa na má ná si pē kēla teu si tá taapalu lpaḡelotiti, wei mē í ka ha-m mpi maa laḡaa na í tilina-m si í kōna-m, na má na-ī tē lakēna tēmlē na tē yooki yōou tō, unāyī maa yele na í mēli mā kinj.

²⁶l nyulāyī kē si í ná mā tēna, halēna pē pekēla-ī. Mpi tō, mē í ka nuu ī wusasi tō pē tōo. ²⁷Tampāna tōo isēntō, pē wu-ī teu kē, halēna ī caakaya sēm. Ama lso wii ī pētōtēle. Na pē taya ī tike ī nyēnte, na ma nyēnte tōtōyō, si pē taa kōo pē sōōsi-m laḡwakallē ke lēntē tōo. ²⁸Pē tōo kē ma huv si maa kus-ī laḡ tēcav na í mēli mā tē, na mu na-ī na mā laḡa tasa hulūmuyū, na ma mayamaya ma laḡwakallē tē mpv. ²⁹Pē tōo lē ī mu-ī niḡ naale na laḡhulūmlē sōōōlē, isu pa mukuyū taapalu ke Tacaa tōm taa tō. Yēlaa isu panē unī wēyē pē wēe si í seeki.

³⁰Pē taya pulv tōo, Kilisiti tēmlē nyuyū tōo kē sēm cēē-ī. l lapa ī weesuyū ke awusa kē na í kōna-m kusēnam mpi mā mayamaya ī taa pēsāyī si í kōna-m tō.

3

N pelaa yaa n ta peli pē kolum

¹Ma taapalaa, pēnentaa í yōōlāyī Tacaa tōm taa lē. Kulūmtv tēne tē ḡmaav ke tam u koyu ma, na nti unī tē tu kēlāyēna-mēyē tampāna hulūyū. ²l la laakali na isayalataa, hasi nsi, yēlaa mpa pa kama nyuyū si peluyū ke peluyū tō. ³Mpe pa peluyū ke mpi? Tayāle pēllaa na tampāna. Pē taya pulv tōo, lso Feesuyū wēna tá kinj na tōā lakī lso tēmlē. Na Yesu Kilisiti ke ta lakī na taa taaki, na pē taya yulv kulapēle haana taya naani. ⁴Ye maa nōkaa kōlō, ma pēsāyī na má tv kulapēlenaa panēyē naani. Na ye nōyōlv wēe na í huvkī si yulv kulapēle ká yelina na í toli-ti lē, ma tēe puntv ke kulapēlenaa kē tēpaipai. ⁵Nyēni, ma luluyū kuyēḡ pēlefei wule ke pa pelam, na ma kē lseyeli tv kē tēsīyisiyī. Na ma kpekāle ntē Pensamēe nyēnte, na ma kē Hepēla tv kē tēsīyisiyī. Na tayāle Falisanāa kē Yuta nyēma lsoēlē tēyuyū taa. ⁶Na maa sēesa isēle kē pē taa kē pē feina, halēna má tukayana Yesu sēelaa kpeka ke konyōḡ. Na ye pa tōma si kusēsuto taa tōm tēyuyū si

yulv í tēḡ na pē lapi-ī kuparj tō tá tēḡayana, taali nōyōlv ī taa wēe ma kinj. ⁷Pēnentē Kilisiti tōo lē, ma nyēnāyī kupantūnaa mpa ma muḡulayana tōyō mpi pu waasāyī pulv tōyō. ⁸Na pē taya kupantūnaa panē pa tike ke ma nyēnāyī mpv, na kawaasi nsi si tēnāyā ma nyēnāyī mpi pu waasāyī pulv tōyō ma nyēm ma Sōō Yesu Kilisiti tō pē tōo. Tēpantē taa tēpantē ntē tēne unī. l tōo kē ma kēela pē tēna mpi pē kusāyī ma nyuyū tō na má suna kpeḡḡa, na ma nyēnāyī pē tēna isu hute si pē yele na má hiki Yesu Kilisiti, ⁹na má na-ī tē kpentī teu ke kolum. Maa yōōlāyī si ma kusēsuto tōkuyū tōo kē pá yaa-m kuparj. Ama ma tēma ma taa na Kilisiti tōyō ma lapa kuparj. Tēnāyā lso hana pēsuyū si yēlaa í la kupama, na ye wei í muwa tá Sōō tōm, puntv ke lso haa pē pēsuyū. ¹⁰Mpi ma nyulāyī teu tōyōlē si má nyī Kilisiti na ī sēm taa fem toma, si maa hiki ī wahalanāa taa kē ma nyēma na máā tōyō, na má si isu ī sēpv tō. ¹¹Na má tēēlāyī si paa feesi mayā mpv tōtō.

Tā kaasuyū

¹²Maa yōōlāyī si ma tēma hikuḡu ke mpi ma pēekaya tō se, yaa ma tēma teu tēkpataa. Ama ma tēḡna lōpv kē na má kaasāyī ma ti si má hiki ma asewa fōōtō. Mpi pē tōo tō, Yesu Kilisiti tēma-m hikuḡu na í kpa-m ī kpa-m kē. ¹³Ma taapalaa, maa huvkī si ma tēma pē fōōtō hikuḡu se. Ama kulūmtv nti ma nyēmā tōyōlē si, ma yela ma waali nyēntv kē, na má kaasāyī ma ti si má hiki mpi pē wē ma nōyō tōo tō. ¹⁴Pē tōo kē ma see na má pukina mpi pē siwa tō pē tōo, si má hiki pē fōōtō wei lso yaa-tv si tē hiki isōtāa ke Yesu Kilisiti kinj tō.

¹⁵Tā tēna mpa tá tē kē yulūkpasaa ke lso nyēntv taa tō, tē huv huwēe kulūmēe anē. Na ye mā taa lēlaa ī huv ḡpūyō huwēe anē a tōo, lē lso ká kilisi-mēyē-ti. ¹⁶Mpaav ḡku tē tēḡayī halēna saḡa tō, paa pē la isēna tē tēḡayī-kuyū mpv.

¹⁷Ma taapalaa, í kēēsāna-m mā tēna. Tē tēma hulūyū ke isēna í ká la tō, lē í nyēnāyēna mpa pa lakī isu tē huluyū si pá lakī tō. ¹⁸Tam kē ma heeliyī-mēyē-ti, na pēnentaa isēlv mē ma tasēyēna-mēyē-tayī heeluyū ke isēntō. Payāle wēna na pá wakēlāyī mpi Kilisiti lapa ī sēm tesika tōo tō na pa yaasināa asayāa. ¹⁹Pa tōm ka tē tēnāḡnāḡ, pē taya pulv tōo, pa hiliḡ ke pa

tənjəyi, pə taya lso. Na mpi pə nəyəsəna pə la-weyə fəele təyo pa yooləyəna. Na atə cənə nyəm tike tso ké pa laakalənaa wée. ²⁰Pə kaasa tá tó tá tēyēle isətaa, na tə tənə teu tətēyētēyē sɪ tá Yatú tá Soso Yesu Kilisiti í luna isətaa na í tií. ²¹Í toma nna í hulaa na í mənəna pə tənaya í tē tó, anəyi í ká hólí na í layasɪ tá atə tənəy pətətəle nyən inə, na tá nəyəsəna tənuyv teeli nyənkv.

4

Pəoli caaki sɪ pá lakɪ nti tɔ

¹Pə tso ɪlɛ ma taapalaa mpa mɛ ma nyuləyi teu sɪ má tasa nav tɔ, mə hɛəsəyəna ma laŋle kɛ səsəm, na mɛyɛ ma yooləyəna. Ma yəlaa mɛ, isəna pə wɛɛ sɪ í tɔ teu kɛ lso mpaav taa tɔyɔlɛ.

²Hat, ma wiikina ɪfoti na Sentisi, ma hənta-weyə atəyɛ cənɛ, sɪ pá ciiki isɪ Tacaa tɔm taa tɛɛtɔnaa lakuyv tɔ. ³Na ma tɛmlɛ taa akpele kuparɪ nyá, ma wiikina-ɪ sɪ ɪ sənə alaa mpe tɔtɔ. Ma na-wɛ tɔ yoonə yooɔ na tɔ yasɪ Laapaalɪ Kuparɪ kɛ paa timpi, na tá na Kələmarɪ na tá tɛmlɛ taa taapalaa lɛlaa tənə mpa pa həla pa ɪmaə weesuyv takəlaya taa tɔ.

⁴Í yooləyi Tacaa mpaav taa kɛ tam. Ma tasəyi-təyi yəyɔtuyv sɪ í yooləyi.

⁵Í wɛɛ tɔpamm kɛ yəlaa tənə kiŋ. Tacaa kəŋ nɔɔnɔ kɛ. ⁶Í taa nəyəsəyi natəli, paa nti tá mayana-mɛ í heeli lso kɛ sələmuyv taa kɛ mpi í nyuləyi tɔ, na í sɛɛ-ɪ nyana tɛmlɛ. ⁷Yɛ pə lapa mpv ɪlɛ laŋhulɔmlɛ nte lso haə na yulv ɪ pəsəyi na í cəkənə tə tənaya tɔ tu wɛɛ mə lotunaa taa na mə ləmayasɛ taa kɛ Yesu Kilisiti tɔm taa, na pulv kaa pəkəli-mɛ.

⁸Tɔv, ma taapalaa, mpi pə kɛ kupam na pə nəyəsəna samtv tɔ pə tso kɛ í ká pona laakali. Mpəyɛle mpi pə kɛ tampana nyəm, na mpi pə nəyəsəna pa tɔna-wɪ, na mpi pə kɛəsaa tɔ, na mpi pə fɛɪ asilima, na mpi pə wɛ teu, na mpi pə kusəyi nyuyv tɔ. ⁹Ma hula-mɛyɛ na má kɛsɪ-mɛ, í lakɪ nti í nu ma yəyɔtaa na í nawa ma lapa tɔ. lso wei ɪ haə-tuyv alaafəya tɔ í ká wɛɛ mə waali.

Pəoli sɛɛtv kɛ Filipu nyáma

¹⁰Ma laŋle hulɔma Tacaa tɔm taa kɛ isənə mpi í hika pəsuyv na í tasa-m hólóyó sɪ í tɔəsəyi ma tɔm tɔ. ɪlɛ pə taya isɪ ma yəyɔtəyi sɪ í ká yela ma tɔm kɛ huuv. Ama pə mpaav kɛ í taa hikita sɪ í hólí-m sɪ í huukɪ

ma tɔm. ¹¹Na pə taya pə caala-m təyɔ ma yəyɔta isəntɔ. Yɛ ma wɛ isənə, ma tɛma pəle pə taa cəyɛle layatv hiiu kɛ. ¹²Yɛ ma wɛ kunyɔŋ taa, ma nyəmá ma kunyɔntɔlɛ tɔntɛ. Na yɛ ma wɛ hayənaya taa, ma nyəmá pəle pə taa tɔntɛ. Paa lɛ na pə tənə pə taa, ma tɛma isənə maa cəyɛ na pə kɛəsənə-m tɔ pə layatv hiiu kɛ. Yɛ ma wɛna təyɔnaya kɛ səsəm, ma nyəmá tɛlɛ. Na yɛ ma wɛ nyɔyɔsɪ taa, ma nyəmá tɛlɛ. Yɛ pə tɔələnə-m ma nyəmá. Yɛ pəcəyɔ ma wɛna, ma nyəmá. ¹³Ma pəsəyi pə tənaya ɪpúyú Kilisiti wei ɪ haə-m toma tɔ ɪ tso kɛ. ¹⁴Paa na mpv, í təyɔv ma kunyɔŋ tɔ í lapa teu kɛ.

¹⁵Filipu nyáma mɛ, mə mayamaya í nyəmá sɪ ma lunav Masetoni kɛ waatv wei na Laapaalɪ Kuparɪ heeluyv tɔm caalaya kɔntɛ tɔ, mə Yesu sɛɛlaa kpekəle tike sənna-m. Mə tike í tɔna-m niŋ kɛ ma kawaaya na ma asalavnaa pə taa. ¹⁶Í ká tɛma-m ma kusənammnaa tilinau kɛ maa wɛv Tsaloniki tɔ na pə tɛma-m teu. ¹⁷Pə taya isɪ kucɔɔŋ isəle taa mayamaya kɛ ma nyənəyi sɛ, ama ma caa kɛ sɪ pə mənəna-mɛyɛ mə tələsələnə. ¹⁸Ma nawa pə tənə mpi í tilinaa tɔ, na pə tɔɔv fɛina taka. ɪpafəlɔtiti kənə-m mə kucɔɔŋ tɔ, pənɛntaa pə tənə pə tɔlənə-m yem kɛ. Mə kucɔɔŋ wɛ kɛ isɪ kətaya wɛv sɔɔsvɪ kɛ teu, na lso mvyɪ-kɛ na ká wɛ-ɪ teu pə tu fɛɪ tɔ. ¹⁹Ma lso ká kpaya ɪ apititv kupantv nti tə wɛ Yesu Kilisiti kiŋ tɔ taa na í ha-mɛyɛ mpi mpi í laŋaa tɔ. ²⁰Tá Caa lso unəyɛle teeli tv kɛ tam tɔ. Ami.

Kantəkaya sɛɛtv

²¹Í sɛɛ lso yəlaa tənə mpa pa wɛ Yesu Kilisiti mpaav taa tɔ. Tá taapalaa mpa pa wɛ ma kiŋ cənɛ tɔ pa sɛɛ-mɛ. ²²lso yəlaa tənə mpa pa wɛ cənɛ tɔ pa sɛɛ-mɛ, ɪlɛna pə tu kələnə lso yəlaa mpa pa wɛ Lom wulav təyaya taa tɔ.

²³Tá Soso Yesu Kilisiti í hólí mə tənaya ɪ pɛɛɛɛ.

TAKELAYA ŊKA PƆƆLI
NMAAWA
KOLOSI
NYÉMA TƆ
Kotulotu

Kolosi icate we Asii tetu taa ké isu acalée lenna. Pə caya isu Pɔɔli taapalu wei pa yaa si lɔpafəlasɔ tɔ unɪ ɪ ponna lɔɔ Təm ke Kolosi nyəma. lɔpafəlasɔ mayamaya ta laŋ Kolosi tɔ (1:7 na 4:12). Pə caya isu lɔpafəlasɔ keesa Pɔɔli si lɔɔ sɛɛv kɔrai nyəm napəli pə nyəma luwa. Na pə nyəma seɣesəɣi si, ye yulu caa si ɪ nyi lɔɔ na pə ya ɪ nyuyv. Pə weɛ si ɪ təŋ kotasi na ɪ luŋ isɔtaa nyəm mpi pu naaki tɔ. Pəcɔ pə weɛ si ɪ pɛli na ɪ kii tɔɣonasi na konyɔnyɔm na pə polo. Pə tɔɔ ké Pɔɔli ŋmaa-we na ɪ heeli-we si nyuyv yapu mpi Yesu hawa tɔ pə mayanaa.

Isəna pa fayə Kolosi takəlaya tɔ:

lɔɔ samtu na Kolosi nyəma sɛɛtu, titite
1:1-14

Yesu mayanaa, titite 1:15-2:19

Kilisiti haaki weesuyv kufaluɣv, titite
2:20-4:18

Sɛɛtu

¹Maya Pɔɔli, lɔɔ luɣu lapəna na má lá Yesu Kilisiti tillu. Má na tá taapalu Timotee tə ŋmaakəna takəlaya kaneyə.

²lɔɔ yəlaa mpa me ɪ we kolosi na ɪ ké tá taapalaa kupama ke Kilisiti təɣuyv taa tɔ. Tacaɔ lɔɔ ɪ hólí-meyə pɛɛlɛ na ɪ ha-meyə alaafəya.

Pɔɔli sɛɛ lɔɔ ké ɪ na tɔmlɛ

³Ye tə kula mə tɔɔ ké sulumuyv, sɛɛtu ke tə sɛɛki tam ké tá Sɔsɔ Yesu Kilisiti Caa lɔɔ. ⁴Pa heela-tuyv isəna ɪ tɔma mə taa na Yesu Kilisiti, na isəna ɪ sɔɔla lɔɔ yəlaa təna tɔ. ⁵Waatu wei tampana tɔm Laapaali Kuparɔ caala mə tɔɣɛ tate tɔ pa hula-meyə tɛɛluyv ŋku kv we tampana tɔm nti tə taa tɔ. Pə tɔɔ ké mə taa tɛmnəv ke lɔɔ na mə sɔɔluyv teesina mpi pa si-meyə hatuu isɔtaa na ɪ tɛɛlɔɣi-wi tɔ. ⁶Laapaali Kuparɔ yekəyi ké, na paa ɪ tala timpiyi antulinya təna taa ɪ laki kupantu ké. Mpóɣɪ ɪ lapa mə hekv ke kuyarɔku ɪ taala lɔɔ pɛɛlɛ tɔm ke nuu tɔ, ɪ hii lɔŋ na ɪ nyi pɛɛlɛ anɪ a tampana. ⁷Ta tɔmlɛ taa taapalu kuparɔ lɔpafəlasɔ seɣesəna-meyə mpv. Tá nɔɣo ke ɪ lakəna tɔmlɛ isu Kilisiti tɔmlɛ tɔ kuparɔ.

⁸l heela-tuyv tɔma sɔɔluyv ŋku lɔɔ Feesuyv tu-mɛ tɔ kv tɔm. ⁹Pə tɔɔ ké tu heesəyi lɔɔ səlɔmuyv ke mə tɔɔ ké tuu kuyarɔku pa heela-tuyv mə tɔm tɔ. Tə səlɔməyi lɔɔ ké si ɪ ha-meyə ɪ Feesuyv haaki nyəm na layatu nti tɔ tə təna na pə yele na ɪ nyi ɪ luɣu nyəntu ke teu. ¹⁰Mpv pu yelina na mə tɔntɛ maya Tacaɔ na mə kulaputu lapɪ-ɪ teu ke tam. Na pu yele na ɪ laki tɔma kupana anɪ a təna, a nɔɣo na a suka, na ɪ ká sɔɔsəyi lɔɔ ké nyəm. ¹¹Tə səlɔməyi lɔɔ ké si ɪ la-mɛ na ɪ nyɔɔ tɔŋ ke teu na ɪ pəsuyv teeli nyəŋkv tɔŋ taa, na ɪ pəsɪ na ɪ kantəli pə təna mpi pu mayana-mɛ tɔ pə taa na suulu. ¹²ɪ sɛɛ Tacaɔ ke ɪ na tɔmlɛ na laŋhulɔmlɛ, unɪ ɪ yelina na me ɪ muna si ɪ hiki mə paa nyəm ke kupantunaa mpa lɔɔ su ɪ yəlaa ke tənəŋŋ taa tɔ pa taa. ¹³lɔɔ ɪ lɛɛkəna-tuyv ahoo səkpetuyv tɛɛ asayaa sɔsaa niŋ taa na ɪ susɪ-tuyv ɪ luɣu tɛɛ Pəyayə kawulaya taa. ¹⁴Na ɪ pəyayə ŋke ka tɔɔ ké pə yapa-tv na pə husɪ tá isayatu.

Kilisiti weetu na ɪ tɔmlɛ

¹⁵Kilisiti kələna lɔɔ wei paa naaki tɔ tətɛŋɛlɛŋ. Inəɣələ lɔɔ kancaalaya kulɔlv wei ɪ kəla pə təna mpi lɔɔ lapa tɔ. ¹⁶Inəyi lɔɔ lapəna pə təna, paa isɔtaa na atɛ pə nyəm mpi pa naa na mpi paa naa tɔ. Pə kɔɔayv pəsəlaa na sɔsaa na awulaa na tɔŋtɔnaa pə loosi təna tɔ ɪ niŋ ke lɔɔ lapəna pə təna, na ɪ tɔɔ ké lɔɔ lapa-wi. ¹⁷Pə təna pə luwaya na pə mayana-ɪ, na pə təna mpi pə lapa tɔ pə tamsəna-ɪ tɔɣo pə we pə lona taa. ¹⁸Yesu sɛɛlaa kpekə kəna tɔnyv na inəɣələ nyuyv. lɔɔ ɪ yelina na a təna a weɛ. lɔɔ ɪ kəna lɔɔ kancaalaya kulɔlv wei ɪ səpa na pə taaləna-ɪ feesuyv si ɪ la pə təna təpaɪpaɪ pə nɔɣo tɔ tɔ. ¹⁹Pə taya pulv tɔɔ, lɔɔ luɣu lapəna si ɪ weetu təna ɪ mayalı ɪ Pəyayə taa. ²⁰Na ɪ luɣu lapa tɔtɔ si ɪ Pəyayə ká yelina na ɪ na kuyarɔm mam təna pə ciiki. Na lɔɔ Pəyayə caləm lɪi səm tesika tɔɔ tɔɣo lɔɔ yəlaa na pə lá heesuyv tɔm. Mpv pə yelina na lɔɔ na pə təna təpaɪpaɪ pə ciiki, paa isɔtaa nyəm paa atɛ nyəm.

²¹Mɛ tɔtɔ tuu lɔŋ mu hatələna lɔɔ ké, na mə huweɛ asayɛɛ na mə isayakulaputu ka lapəna-meyə ɪ kolontunaa. ²²Ama ɪ Pəyayə səpv ka tɔnyv kune kv səm tɔ pənɛntɛ lɔɔ ciika mə na-ɪ ké, si pə yele na ɪ ləsi-meyə ɪ isəntaa na ɪ we tənəŋŋ na ɪ ké kupama na paa kawaliya ka fɛi mə kiŋ. ²³Ama kulɔmtv

ké si mu tóki lso sɛɛn kɛ ɳpɔ́yó tam, na í sɛɳ tɛca kɛ teu kɛ ɳpɔ́yó tam, pulɔpu í taa ciyiti-mɛ, na í taa yele na pɔ́ kó mǎ tɛɛlɔyɔ ɳku í tɛɛlɔyɔ tuu kɔyaɳku í nu Laapaali Kupaɳ tɔ. Laapaali Kupaɳ inɔyɔ pa heela antulinya taa yɛlaa tɛna, na Pɔɔli má mǎ pɛsɛna ɪ heellu.

Támle nte pɛ tu Pɔɔli sɪ í la Yesu sɛɛlaa kpekɛ taa tɔ

²⁴Kayana kɔnyɔntɔyɔlenaa mpa mǎ tóki mǎ tɔɔ tɔ pa hɔlɛsɔyɔ mǎ laɳlɛ kɛ. Pɛ taɳa pulɔ tɔɔ, Yesu sɛɛlaa kpekɛle kɛna Kilisiti tɔnyɔ, na ɪ tɔya kɔnyɔn kɛ pa tɔɔ na mpi pɔ́ kaasi tɔ pɛ tɔɔ kɛ mǎ salámɔyɔna kɔnyɔn kɛ mǎ tɔnyɔ taa, sɪ má sɛna na pɔ́ yoosi-wɪ. ²⁵Isɔ tu-m tǎmlɛ nte sɪ má yoosi-tɛyɛ mǎ ɔɔlɔ tɔ, mpɔ tɔtɔyɔ pɛ tu-m sɪ má la lso yɛlaa kpekɛle tǎmlɛ tɔ, na ɪ tu-m kɛ sɪ má heeli ɪ tɔm tǎfoo, má taa ɳmɛsɪ. ²⁶ɪ ɳmɛsa ɪ tɔm kɳmɛsɛtɔ tǎnɛyɛ yɛlaa tǎnaya tǎkulakula kɛ hatuu lɔɳ, na pɛnɛntɛyɛ ɪ kula tǎ tɔɔ na í hólí mpi ɪ tɪ tɔ. ²⁷Mpi pǎ tɔɔ tɔ, lso sɔɔlaa kɛ sɪ í la na pǎ nyɪ isɛna ɪ suwa na í tǎɳyɔ na í laki na pǎ wɛ ɳmɛlav tɔ pǎ tɔɔ na pǎ teu sɔsɔɔm. ɪ su mpi inɔyɔ sɪ ɪ kǎ la yɛlaa tɛna. Kɳmɛsɛtɔ ntǎyɔlɛ sɪ Kilisiti wɛ mǎ waali na un ɪ yekina na mu taaki sɪ í kǎ hiki lso teeli taa kɛ mǎ paa tete. ²⁸Pǎ tɔɔ kɛ tǎ heeliyɔ yɛlaa tǎnaya Kilisiti tɔm. Na tǎ lakɛna tá laɳatɔ tɛna, na tǎ kpaalɔyɔ paa wei kɛ pǎ tɔm taa, na tǎ sɛyɛsɔyɔ sɪ pǎ tǎnǎ paa wei kɛ lso isɛntaa na í tɛma piw kɛ ɪ na Kilisiti pa kpɛntɔyɔ tɔm taa. ²⁹Tǎmlɛ tǎnɛ tǎ yoosuyɔ tɔɔ kɛ mǎ laki na má lukɛna toma taa toma nna Kilisiti haaki tɔ, toma anɛ a wɛnna mǎ taa.

2

¹Ma caa í nyɪ sɪ, mǎ na Layotisee nyǎma na pǎ tɛna mpa pa nu mǎ hǎtɛ kɛ kɔnu na pǎ tá nyɪ mǎ maɳamaya tɔ, mǎ kɔlɔkɔ kɛ mǎ wɛɛ na má lóki pǎ tu fɛi. ²Ma lóki kɛ sɪ pǎ kpaasi pa apalɔtɔ sɪ pǎ la nɔyɔ kɔlɔmɔyɔ kɛ sɔɔlɔyɔ tɔm taa, na pǎ hiki naani wei yulɔ í nyǎmǎ teu ɪ hikiyɔ tɔyɔ teu tǎmamam. Ye pǎ lapa mpɔ paa nyɪ lso kɳmɛsɛm. Mpǎyɔlɛ Kilisiti maɳamaya. ³Kilisiti un ɪ kɳɳ kɛ lso haa nyǎm na laɳatɔ nti tɔ pǎ kɳɳkɛntɛ wɛɛ na pǎ ɳmɛlaa.

⁴Ma yɔyɔtaa tǎ í nuwayǎlɛ, í taa yele na nɔyɔlɔ tolisi-mɛ na laɳatɔ tǎmnaa. ⁵Paa mǎ na-mɛ tǎ wɛw tǎma na pooluɳ tɔ, mǎ

laɳaya wɛ mǎ kɳɳ kɛ, na mǎ laɳlɛ hɔlɔmǎa isɪ mǎ nav mǎ tɛna í tɛma mǎ taa na Kilisiti, na í kpɛntaa na í sɛɳa tɛca kɛ pǎ taa tɔ.

Kilisiti tɔɔ tǎ hika tá tɪ

⁶Tɔɔ, í tisuyɔ sɪ Yesu Kilisiti í la mǎ Sɔsɔ tɔ, í yele na mǎ na-ɪ í kpɛntɔ mǎ tǎntɛ taa. ⁷Í nyɔɔna-ɪ teu isɪ tɔyɔ nyɔɔkɔyɔna tɛtɔ tɔ. Kilisiti í wɛɛ mǎ kɔlapɔtɔ tǎna kite. Paa kɔyaɳku í nyɔɔkɔ tɔɳ kɛ lso sɛɛn taa. ɳpɔ́yó pa sɛyɛsa-mɛ sɪ í laki. í sɛɛkɪ lso kɛ í na tǎmlɛ kɛ teu.

⁸Í fɛɳ teu, í taa yele na nɔyɔlɔ kɔɔ na í hiimɛ na ɪ yulɔlayatɔ nyǎm tɔm kɔpuɔusutu kpai nyǎntɔ nti yɛlaa sɛyɛsaa na pǎ tɛlɛsɪ tǎma tɔ. Tǎmnaa mpɛ pa kɛ pǎ tɛna pǎ kancaalaya nyǎm kɛ antulinya taa, pa tǎ kɛ Kilisiti nyǎntɔ. ⁹Pǎ taɳa pulɔ, lso wɛɛtɔ tǎnaya Kilisiti kpaya ɪ tɔnyɔ taa na pǎ mayali ɪ taa. ¹⁰Na mǎ na-ɪ í kpɛntɔyɔ kɔlɔm tǎ í hika pǎ tǎnaya, un ɪ kǎlɛna kawulasɪ tǎna na tɔɳtɔnaa tǎna.

¹¹Mǎ na-ɪ í kpɛnta kɔlɔm kɛ mpɔ tɔ pǎ pɛla-mɛyɛ, na pɛlɔyɔ mpi pǎ fɛi isɪ yulɔ pɛlɔyɔ tɔ. Ama pǎ kɛ Kilisiti pɛlɔyɔ kɛ. Mpǎyɔlɛ pǎ lɔsɔyɔ yulɔtɔnyɔ isɔyɔtɔ toma kɛ yulɔ taa tɔ. ¹²Pa sɔ-mɛyɛ lso lɔm tɔ pǎ hulaa kɛ sɪ pa pima mǎ na Kilisiti na mǎ na-ɪ í taɳani fɛm. Na í tisaa sɪ lso wei ɪ fɛesa Yesu kɛ sǎtaa taa tɔ ɪ wɛna toma tɔ pǎ tɔɔ kɛ pǎ lapa mpɔ. ¹³Tuu lɔɳ isɪ ɪ taa nyɪ lso tɔ mǎ isɔyɔtɔ ka yɛlaa kɛ na í wɛɛ isɪ sǎtaa kɛ lso nyǎntɔ taa. Ama pɛnɛntɛ lso kpɛnta mǎ na Kilisiti kɛ wɛesuyɔ hav. Na lso husa mǎ isɔyɔtɔ tǎna. ¹⁴Tǎ kǎma nna a fɛi nyɔyɔ na pǎ pɛlɔyɔ tá niɳ tɔ lso yɛla a nyɔyɔ mapɔ na pǎ saali yem. Kǎma anɛ a nyɔyɔ mapɔ ka wɛw tǎlasɪ tɔ pǎ caalatuɔyɔ. Kǎma anɛyɛ ɪ kama sǎm tesika tɔɔ na í lɔ a tɔm. ¹⁵Kilisiti tesika kɛ lso kpɛna awulaa na tɔɳtɔnaa pa nyǎm. lso tu-wɛyɛ Pǎyaya akaitɔ lɔɔɳa taa kɛ isɪ salǎkatɔnaa na í tɛɛkɛna na pǎ nyǎnɔyɔ-wɛ tǎcɔɔ.

¹⁶Pǎ tɔɔ ɪlɛ í taa yele na nɔyɔlɔ footi-mɛyɛ mǎ tǎyɔnaya na mǎ kɔnyɔnyɔɔm na acima kɔyɛɳ na isɔtɔ kɔfalɔ na kɔyɛɳ kɔhɛɛsɳ pǎ tɔɔ. ¹⁷Kɔpantɔ nti tu kɔɔ tɔ tǎ nyalǎmǎlɛ ntɛ pǎ tǎnaya isǎntɔ, na Kilisiti kɛna pǎ kɳɳkɛntɛ. ¹⁸Í taa tisi na nɔyɔlɔyɔ yem wei í sɔɔlaa ɪ pasa ɪ tǎyɔ yɛlaa isɛntaa na í sɛɛkɪ isɔtaa tillaa tɔ pɔntɔ kɔ mǎ tɔm. Yulɔ í laki mpɔ, ɪ toosɛɛ nna ɪ toosaa tǎyɔ ɪ tǎɳyɔ

na í laki. Na wei í we mpv tō yuluhwēē kalampaani kuyuna-í na í feina tampana.¹⁹ Í caa í matēna Kilisiti wei í kē nyovy tō, pāyele Kilisiti uní í yelina na tōnyō hikiyi kv tōyōnaya na kv atama na kv nantu pō kpentaa na pō tōka teu na kv puki isu lso caa tō.

Tá na Kilisiti tō sēpa tá na-í tu wēēna weesuyu

²⁰ Mō na Kilisiti í sēpv tō pō lēsa-mēyē antulinya unē í pō tēna pō kancalaya nyām taa kē. Ílē pepe tō kē í tasāyí tōntē isu antulinya tēna-mē? Ílē pepe tō kē í tisiyi na pā tūyō-mēyē kiij ²¹ sī: Taa kpayā pāne, taa tēj pāne, taa tokina pāne? ²² Mpi pō lēsa sī yulv í lana-wí na pō tē tō pō tō kē pa su kiij unē. Yēlaa tēkelekele suna kōsēyēsōtō na kiij unē. ²³ Kiij unē í nāyēsōna lēmayasē kupana kē, mpi tō, í yēlaa na yulv cēsēyāna lso sēv, na í yēlaa na yulv pasāyí í ti, na í caala yulv sī í tū í tōnyōv kē wahala. Ama pāsuyōv kē kiij unē í feina sī í kpa yulv tōnyōv kē kv kōnyulōj tēlatē.

3

¹ Mō na kilisiti kē pa feesaa. Pō tō ilē timpí Kilisiti cāyā isōtaa kē lso kōjōj taa tō tēna nyām ikpātē kē í ká huli. ² Í sēsī isōlē na isōtaa nyām tōm, í taa sēsī isōlē na atē nyām pēkuyō. ³ Pō taya pūlv tō, í sēpv tō pō ŋmēsa mō weesij kē Kilisiti kiij kē lso colōyō. ⁴ Mō weesij mayamaya ntē Kilisiti, í kōj í lukí tō mō na-í í lukāna, na í ká hiki í teeli taa kē mō paa nyām.

Tōntē kupāntē na kvfātē pō tōm

⁵ Ye mpv atē cānē nyāntō tēna nti í ká tōkaa tō í kv-tāyí mō kiij. Ntāyōlē asilima, tētelakasi, wasājkalōtō, na kōnyulōj isayāj, na liyitee kōtōi, halí liyitee kōtōi tō na tūj laalv pa isayātō lu kōlv mō kē. ⁶ Isayātō tēnēwē tō tō kē lso ká mō pāáná na í má mpa paa nukēna-í tō. ⁷ Isayātō tēnē tū ŋmakōlvō-mēyē lōj tō, mōpōyó í tēyāyā teifei.

⁸ Ama pōnēntē í lō pō tēna mpi pō we mpv tō, pāáná mōyō na kakalaya kekeke na nyāj. Kōtuyō yaa kēsēlāyā tōm natālī tē taa luna mō nōōsī taa. ⁹ Í taa pēlōyí tāmāyā pōpōtō, pō taya pūlv, í hōyōsa mō yulwēētō kupāntō na tō yāasinaa tēnāyā na í lō. ¹⁰ Na yulwēētō kvfātō kē í kpayāa na í suu. Yulv kvfalv uní í tōjōna í ŋmalō

lso kē kēlvōyō tētējēlōj kē sī pō yēle na í nyí lso kē teu tākōpāsēkpāsī. ¹¹ Pō lapa mpv tō, pō fēi sī pō tasāyí tōtō sī pānē pa tē kē Yuta nyāma, Yuta nyāma ntō, na pēllaa ntō kōtapēlōj ntō, isēkpēetēē nyāma ntō sōsaa taa nyāma ntō, yomaa yaa kasayampiya ntō. Aai, Kilisiti kēna pō tēna, na í wē pa tēna pa waali.

¹² Í kē lso yēlaa kē. lso sōlōna-mē na í lāsī-mē sī í la í nyāma. Pō tō ilē í tōkí kupāntō taa kupāntō na í laki. Í hōlōyí yulōtō, na í pasāyí mō ti, na í wē tēpāmm, na í tōkí suulu. ¹³ Í tōkí tēma, mō taa lēlv í pōntā lēlv na nti í hōlī tēmayā suulu. Í hōlōyí tēmayā suulu, Tacaa ná hula-mēyē mōpōyō. ¹⁴ Pō tēnāyā mpv tēpai ilē tēma sōlvōyōv kē í ká tōkí teu. Tēma sōlvōyōv mpi pū yelina na í kpēntī yulv kōlv mō. ¹⁵ Í yēle na Kilisiti sōlvōyōv hōlōyí mō lotu taa kē mpi í ká laki tō. Hēsēvyōv kōnē kv māyāmāyā kv tō kē lso kpēntā-mē na í yaa, na í wē kē isu yulv tōnyōv tō nīj na nōōhē na pō tēnāyā mpv pō wēv na pō kpēntā tō. Í sēēkí lso sī í na tēmlē. ¹⁶ Kilisiti tōm na tē tōōv tēna í wē mō kiij kē teu. Í sēyēsāyí tēma, í kpaalōyí tēma na lāyātō sōsōōntō. Í yōōna luyō kōlvōmōyōv kē lso kē yōntu na lso tōm yōntu na lso sam nyāntō na yōntu nti tē sōōsāyí apalōtō tō, na í sēēna-í í na tēmlē. ¹⁷ Paa mpiyí í laki, yaa paa ntiyí í yōyōtāyí, í yaana tā sōsō Yēsu hate, na í sēēkí Tacaa lso kē í na tēmlē kē í tō.

Isēna tōntē kvfātē cakālē wēē tō

¹⁸ Alaa mē í sēēkí mō paalaa, Tacaa isēntāa, nti pō mōna í la tōyōlē. ¹⁹ Apalaa mu sōlō mō alaa na í taa la-wēyē nyāj kē paa pēcō.

²⁰ Piya mē Tacaa isēntāa mō nyāntō ntē sī í nūna mō nyāma kē pō tēna pō taa. Ye í nukēna mō nyāma pō laki lso kē teu kē pō tū fēi.

²¹ Cēcēnaa mē í taa la na pāáná kpa mō piya na sī kōō sī lō apalōtō.

²² Yomaa, mu nukēna mō caanaa mpa pa tōka-mēyē antulinya taa cānē tōyō pō tēna pō taa. Í taa sēēkí-wēyē waatō wei pa wēēkí tō tike sī pō la-wēyē lēlōj. Ama í nūna-wē na luyō kōlvōmōyōv kē seu mpi í sēēkí Tacaa tō pō tō. ²³ Paa tēmlē ntēyē pa tū-mē tē, í lātē na luyō kōlvōmōyōv, na pō wēē isu Tacaa tēmlē kē í laki, pō taya yēlaa nyāntē. ²⁴ Í nyí

teu si í lakuvu tɔ Tacaa ká tɛna na í feli-meɣe mɔ kufeluvu. Í ká hiki kupantu nti í su í nyɔ́ma tɔɔ tɔ. Pɔ taya pulu, Kilisiti kɛna mɔ Caa mayamaya wei í tɛmlɛ í lakɪ tɔ. ²⁵Pɔ tɔɔ kɛ ye wei í lakɪ isayatu, pu tɛ na pɔ feli-í isayatu nti í lapa tɔ. Iso u fayasayi nɔɔɔlu se.

4

¹Yomaa caanaa mɛ, í tɔkɪ mɔ yomaa kɛ isɛna mpi pɔ kɛesaa na pɔ siyisa teu tɔ. Í nyɪ teu si mɛ tɔtɔ mɔ wɛna Caa kɛ isɔtaa.

Nti Pɔɔli si pɔ lakɪ tɔ

²Í sɛlmɔɪ Iso, í taa yele. Í fejiyi na í sɛɛkɪ-í í na tɛmlɛ kɛ mɔ Iso sɛlmuvu taa.

³Í kɛntɛna tá na í sɛlmɔyɛna Iso na í hatuvu ikpate na tá la í waasu na tá kpaali Kilisiti tɔm kɔɣmesɔtu. Tɔm kɔɣmesɔtu tɛnɛ tɔ tɔɔ kɛ ma wɛ salɔka taa kɛ isɛntɔ.

⁴Í sɛlmɪ Iso na má, ulɛna má yasɪ í tɔm tɛɛɛɛɛɛ na pɔ nyɛmɪ-í teu, mpi pɔ tu má si má la tɔɔɔɛ.

⁵Í nyɪ mɔ tɔntɛ kɛ mpa pa ta kɛ Iso sɛɛlaa tɔ pa kin, na í taa yele na alɛɛkɛ kuyɛɛɛɛ fiti-meɣe yem. ⁶Paa kuyanɔku í yɔɔtɔyi kupantu, na kawaaya nyɛntu í lukɛna mɔ nɔɔsi taa. Í nyɪ isɛna pɔ muna í cɔ tɔm tɔ na í cɔɔkɪ paa wei.

Kantakaya sɛɛtu

⁷Tá taapalu kupanɔ Tisikɪ ká heelina-meɣe ma tɔm tɛna tɛpaɪpaɪ. Ma na-í tɔ lakɛna Tacaa tɛmlɛ na í kɛ tɛmlɛ latu kupanɔ kɛ. ⁸Pɔ mayamaya pɔ nyuvu tɔɔ kɛ ma kusa-í si í polo í na-mɛ na í heeli-meɣe tá alaafaya tɔm na pɔ hɛɛsi mɔ laɔa. ⁹Tá taapalu kupampanɔ Honesim wei í kɛ mɔ taa lɛlu tɔ ilɛ í suna-í. Í ká kɛɛsi-meɣe tɔ tɛna nti tɔ lakɪ cɛnɛ tɔ.

¹⁰Ma salɔka taa akpele Alisitaaki na Paanapasɪ kɔɔɔ pɔyaya Malɔkɪ si pɔ sɛɛ-mɛ yoo. Pa tɛma-meɣe Malɔkɪ unɪ í tɔm heeluvu, ulɛ ye í tala mɔ tɛ í tɔkɪ-í teu. ¹¹Yesu wei pa yaa si Yutusɪ tɔ í sɛɛ-mɛ tɔtɔ. Yɛlaa tooso unɛ í tike í luna Yuta nyɔ́ma mpa pa layasaa tɔ pa taa, na má na-wɛ tɔ lakɛna Iso kawulaya tɛmlɛ, na pa paasaa kɛ na pɔ sɔɔsi-m apalutu.

¹²Ipafɛlasɪ wei í kɛ mɔ taa lɛlu tɔ í sɛɛ-mɛ. Í kɛ Yesu Kilisiti tɛmlɛ tu kɛ na í sɛɛsa isɛlɛ na Iso sɛlmuvu kɛ mɔ tɔɔ kɛ teu si í sɛɛ tɛna na pulu í taa ciyiti-mɛ, na í pu Iso nyɛntu taa, na í tɔɔɔ tɛtɛtɛɛɛ si í la pɔ

tɛna mpi Iso caa tɔ. ¹³Ma lɛsɔɔɔ í nyuluvu, ye n na isɛna í kuyɪ í tɔyi mɔ na Layotiseɛ na Hiyelapolisi nyɔ́ma mɔ tɔɔ tɔ pɔ fɛɪ kɛɛsuvu. ¹⁴Tá lokotulo kupanɔ Luku na Temasɪ si pɔ sɛɛ-mɛ.

¹⁵Í sɛɛ tá taapalaa mpa pa wɛ Layotiseɛ tɔ, na í sɛɛ Nɛmfa na Yesu sɛɛlaa kɛkɛlɛ nte tɔ kotiyi í tɔyaya kɛ Iso sɛɛn tɔ. ¹⁶Ye mu tɛma takɛlaya kanɛɣe kaluvu ulɛ í tɛlɛsi Layotiseɛ Yesu sɛɛlaa na pɛɛ pɔ kala-kɛ tɔtɔ. Mɛ tɔtɔ mu mu Layotiseɛ nyɔ́ma nyɔ́ɔka na í kala. ¹⁷Í heeli Aasipi si í paasɛna Tacaa tɛmlɛ nte pa tu-í si í la tɔɔɔ teu.

¹⁸Ma mayamaya ma niɔɔ ɔmaatu ntɛ cɛnɛ. Pɔɔli má mɔ sɛɛ-mɛ. Í taa sɔɔ si ma wɛ salɔka taa yoo.

Iso í hɔlɪ-meɣe pɛɛɛɛ.

TAKƏLAYA KANCAALAYA
NYƏŇKA ŇKA PƏŇLI NMAAWA
TESALONIKI
NYƏMA TƏ
Kutulotu

PəŇli waasu yəlanav waatu ke lso seelaa luwa Tesaloniki icate taa. Ama i mayamaya i ta çaya tənə na pə taanji kə. Yuta lso seelaa kpekəle natəli tə yelaa na i kuli na i tēna Kələnti icate taa. Tənaya i taapalıv Timotee polaa na i kēesi-i Tesaloniki nyəma təm. I nuwa mpv ilena i apalotu kpa. Haləna i sa lso kə pə tō. PəŇli mayamaya nyula teu isu i nā Tesaloniki nyəma. I tasa-wəxe apalotu si pā kantəli na pa puki lso seev taa. PəŇli cowa təm nti Tesaloniki nyəma ka pəssa-i sətəa fem tō na Kilisiti məlvu təm tō tō tō. I tōma si paa nəvəlv ta nyi Yesu məlvu kuyaku na pə waatu tō, pə wē kə si ta səəlv i pu na tē taŇaa.

Isəna pa faya Tesaloniki I takəlaya tō:

lso samtu na sətəv, titite 1:1-3:13

l tasəyi-wəxe layatu si pā puki lso seev taa, titite 4:1-12

Kilisiti məlvu tō layatu tasəv, titite 4:13-5:11

Kantəkaya kutututu na sətəv, titite 5:12-28

Sətəv

¹Taya PəŇli na Silaasi na Timotee.

Tā Ňmaakəna takəlaya kanəxe Tesaloniki Yesu seelaa kpekəle nyəma me mpa i kə Tacaa lso na tā Səso Yesu Kilisiti pa nyəma tō. lso na Yesu Kilisiti pā hūli-məxe pēlē na pā ha-məxe alaafəya.

Tesaloniki nyəma lsosele teu

²Tam tə səeki lso si i na təmlə ke mə tənə mə tō, na tē sələməxəna-məxe tam tōtō. ³Na tam ye tə səŇa Tacaa lso isentaa tə tōssəyi isəna i lapa təma ke mə lso mpaav taa tō, na isəna mə təma səəlvu susa-məxe lpuv səsəcm taa tō, na isəna mə tēlvu ke Tacaa Yesu Kilisiti kiŇ ta pasa paa pəco tō. ⁴Tā taapalaa me, tə nyəma si lso səəla-me na i ləsi-me si i pəsi i nyəma. ⁵Pə taŇa pulv tō, tə ta heeli-məxe Laapaalı Kuparj na nəvə taa təm tike. Ama na toma na Feesuyi NəŇtu toŇ taa kə tə heelina-məxe-i. Na tə tēma tā taa kə teu si təm

tənə tə kə tampana nyəntu. Mə mayamaya i nyəma isəna tə tōma mə heku si pə sənə-me tō. ⁶I tənə tā na Tacaa tā ikpatə, na i nā kunyontəvəle səsəəle, paa na mpv i mu lso təm na laŇhəlvmlə səsəəle nte Feesuyi NəŇtu kəŇna tō. ⁷Haləna mə yaasi hula Masetoni na Akayi lso seelaa tənaya isəna paa la na pā tə tō. ⁸Na pə taŇa Masetoni na Akayi pa tətunaa taa tike ke Tacaa təm nu mə tō. Ama paa timpı pə nuwa isəna i mu lso təm tō na pā yəvətəyi pə təm. Halı pə fei si tu nəki na tē tasa nəvəlvu mə təm heeluyi. ⁹Paa wei i kēesəyi isəna tu pola mə tə na i mu-tv tō, na isəna i lə tuŇ təm na i mələna lso tō si i lakı tampana lso weesuyi tv təmlə, ¹⁰na i taŇ si i Pəyaya Yesu wei i ka feesa sətəa taa tō i luna isatəa na i kə. I Pəyaya Ňke kaa yana-tuyv cele ke lso pāanā taa.

2

Təmlə nte PəŇli lapa Tesaloniki tō

¹Tā taapalaa me, mə mayamaya i nyəma si waatu wei tə kōma mə kiŇ tə tə ta lu yem. ²Isu i tēma nyəm tə pa tēma-tuyv nyar lapu na kutuyv ke Filipu kə na pəcō tē takı mə tē Tesaloniki. Ama lso ha-tuyv apalotu si tē heeli-məxe i Laapaalı Kuparj, paa kayatuyv tō isəna. ³Pə tənə mpi tə səxəseyi yəlaa si pā la tə pəntuyv fei pə taa yaa hūwē asaxēe naalı, na tu pēkəyi si tē puŇusi nəvəlv. ⁴Ama tə yəvətəyi pə tənaya teitei kə isu lso caaki tō, pə taŇa pulv tō, lso unı i sama-tv na i cəla-tuyv i Laapaalı Kuparj si tē heeli. İle pə taŇa yəlaa laŇheele ke tē pēkəyi na tē lakı mpv. Ama lso wei i wiiliyi tā lotunaa taa na i naa tā taa hūwē tə i laŇheele ke tē pēkəyi. ⁵Mə mayamaya i nyəma teu si tə ta ma-məxe nəvə taa kə tiiliyi paa pəco mayamaya, na tə ta la liyitee kətə ke tiili na tē puŇusi-me. Na lso mayamaya nā nā pə tənaya mpv. ⁶Tə ta pēki yəlaa isantə, paa mə mayamaya mə kiŇ yaa nəvəlv i kiŇ. ⁷Pəco tə kev Kilisiti tillaa isəntə tō, ye tu nəkaa tu Ňmakəla-me na i lā isəna tə caa tō. Ama tə çaya mə heku na suulu na tē lakı-me təpamm isu asənvu lakuyv ku pəyaya tō. ⁸Tə səəla-məxe katatəlaya kə, haləna tə tēm-məxe Laapaalı Kuparj ke heeluyi tō, ye paa tōma si tē ləsi tā weesiŇ mayamaya na tē tv-me, tu ləsa. Pəpətv fei, tā luuŇ suv-məxe teu kə. ⁹Tā taapalaa, ntəŇ i tōssa

isəna tə lapa təma na tá konti hanaya tə? Isəna tə lapa təmlə na isəle kuseəmlə ke teu sɪ tá taa sukɪ mə taa nəɣɔluyv səɣəla ke saa wei tu we mə hekv na tə heeliyi-meyə lso Laapaalı Kuparj tə.

¹⁰ İ pəsəɣi na í ləsi tá nyuluyv ke isəna tá tənte tewa lso seelaa me mə kiŋ, na tá keesaa na tá tá liyiti tili tə, lso mayamaya ná ná mpv tətə. ¹¹ Pécó i nyemá tətəɣo isəna tə lapa paa mə taa wei isu cecə lakuyv i payaya tə. ¹² Tə lapa na í təkɪ tənəŋ ke teu na tə sɔssa-meyə apalvtu, na tá seesi-me na isəle sɪ í tə na pá keesəna teitei isu lso caaki tə. lso unɪ i yaana-me sɪ í hiki mə paa tete ke i kawulaya na i teeli taa.

¹³ Tə seeki lso sɪ í na təmlə ke tam tətə. Pə taya pulv tətə, waatu wei tə heela-meyə lso Təm tə í tá mv-tɪ isu yəlaa nyəntv. Ama í nuwa tə í mɔwaya sɪ tə ké lso Təm, na tampa na tə mayamaya ké. Ntɪ unɪ tə lakəna təmlə ke lso seelaa me mə taanaa. ¹⁴ Tá taapalaa-me, mpi pə lapa Kilisiti nyéma hekv ke lso seelaa kpeka wena a we Yuta tə a taa tə, pə akpele lapəna nteɣe mə kiŋ tətə. Naasuyv mpi Yuta nyéma naasa peleye tənə tə pə taka ké mə icate nyéma ná naasa-me tətə. ¹⁵ Yuta nyéma mpe pa kuna Tacaa Yesu, na mpe unɪ pa kuna lso kuyəɣotvtv teləsəlaa. Kulumaa mpe unɪ pa naasəna-tv tətə. Pa fei lso ké teu, na pa ké yəlaa tənə kolontunaa. ¹⁶ Paa yeki sɪ tə seɣesi mpa pa ta ke Yuta nyéma tə na pá ya pele pa nyəŋ. Isayətnaa mpa tuu ləŋ paa lapa tə mpe pa tətə ké pa təŋna lentənaa ke kaav na pá kpaa huɣule. Ama pənenteɣele lso təma pa təm.

Pəɔli nyuləɣi sɪ í ná Tesaloniki nyéma

¹⁷ Tá taapalaa-me, tuu isu tə yeluyv təmayə weə naaleɣe mpv tə, tə nyula sɔsəm sɪ tá na-me, haləna pu tu lakɪ-tuyv ləŋ. Ama paa tu naa təmayə mpv tə tá laakələnaa we təma kiŋ ké. ¹⁸ Tə nyula teu sɪ tá məli mə kiŋ, haləna Pəɔli má, təm payələ ke ma tv mə te pote pələ na Satani tá tisi sɪ tá hiki mpaav. ¹⁹ Mə tike təkəŋ ké tə teələɣi na tá huləsəɣəna ləŋ, na meɣe tu mvyələna Tacaa Yesu kənte wule ke i isəntaa sɪ tə yoowa yoou na tá lá akanaa. ²⁰ Nn, meɣe tu yəɔləna, na meɣe tu huləsəna ləŋna mē.

3

¹ Tə tv mə te pote pələ ke rnpúyó tam na pá kəɔ pá nu-tv uləna tá hiki huweə sɪ taa cəɣa Ateeni ke tá tike, ² na pá kaasi na tá tili tá taapalv Timotee wei tá na-i tə lakɪ lso təmlə ke Kilisiti Laapaalı kuparj heeluyv taa tə. Tə kusa-i na tá tili-i rnpúyó sɪ í sɔssi-meyə toma na apalvtu ke mə lso mpaav taa, ³ na pá taa kəɔ na kunyəntəɣələ nte tə taa tə we isəntə tə tá kəɔ tá kəli mə taa nəɣɔlv na í lə təŋ. Mə mayamaya í nyemá mpv, sɪ kunyəntəɣələnaa mpe pa ké mpi mpi lso ka təma sɪ pu mayana-tv tə pə taa lempənaa ké. ⁴ Haləna pə mayamaya ke tə heela-meyə waatu wei tá na-me tə weə tə, sɪ paa tv-tuyv kunyəŋ. Mpv unɪ pə mayamaya ke í naa pə kama isəntə. ⁵ Pə tətə ké tə tuyv mə te pote pələ ke rnpúyó tam na pá nu-tv tə, ma kusa Timotee sɪ í polo na í na isəna mə lso mpaav təŋuyv yaasi weə tə. Ma nyarj sɪ pá taa kəɔ sɪ iləɣəv mayasa-me na tá təmlə saalı yem ké mə kiŋ.

⁶ Ama Timotee kəmna mə te isəntə tə i keesə-tuyv isəna í səŋa lso mpaav taa ké teu na í təkə təma sɔɔluyv təm tə. Na i heela-tv sɪ í təsəɣi tá təm ke tam na ləŋhuləmlə. Haləna í nyuləɣi sɪ í na-tuyv teitei isu tá nyuləɣi sɪ í na-me tə. ⁷ Tá taapalaa me, waatu wei tə nu mə təm tə pə heesə tá ləŋ ke teu ke sɔsəm ké tá wahalanaa na ta kunyəntəɣələnaa pənə pa tənə pa taa ké. lso mpaav ŋku í təkə teu tə ŋkv kv heesəna tá ləŋ ke mpv. ⁸ Na í səŋuyv təca ke Tacaa təm taa tə tə feesaa ké təfv. ⁹ Seətv ntiyi tu seə lso na pá tala isu ləŋhuləmlə nte tə hika mə kiŋ ke i isəntaa tə? ¹⁰ Ta isəle seəna lso sələmvuyv ke tam sɪ í yele na tá na-me tá ná təma na tá isəpee na tá teesi-meyə lso mpaav təm ke hólúyó.

¹¹ Tacaa lso mayamaya na tá Səso Yesu pá la na tá hiki mpaav na tá polo na tá na-me. ¹² Tá Səso í la na mə sɔɔluyv sɔsəɣi tam ké təma kiŋ na yəlaa tənə kiŋ, haləna kv tala isu tá mayamaya tə sɔɔluyv-me tə. ¹³ Ye tá Səso unɪ i lapa mpv, me í ká hiki toma ke hatuu mə huweə taa na í pəsi lso nyéma, na í te təkpataa ké Tacaa lso isəntaa ké kuyəŋku tá Səso Yesu na i nyéma paa kəɔ tə.

4

Tənte nte tə mayə lso tə

¹Pə tənaya mpu ile tá taapalaa me í ná tá kiŋ ke isəna pə wee sí í ká tə na pə maya lso tə, halí í tərjna hípúyú lapu mee. Ama nti nɔɔnɔɔ ma wiikina-me tərjəle sí, hai, Tacaa Yesu tɔɔ í sɔɔsi lupu ke pə taa. ²Aní í nyəma Tacaa Yesu kuseyesətu nti tə seyesa-me sí í tərj tə. ³Mpi lso caaki tərjəle sí í pəsi í nyəma na í ye le asilima kulaputu təkpataa. ⁴Paa mə taa wei í nyi isəna í ká kpaya alu na pə we tənəŋ na pə wena nyuyu tə. ⁵Pə taa wee kɔtɔnaa tike tɔm isu yəlaa mpa pa ta nyi lso tə pe le pa lakuyu tə. ⁶Nɔyɔlu í taa pəntəna í tɔyɔntəle ke tɔm tənə tə taa na í taa wakəli-í pulu. Tə tema-me ye tɔm tənə ye heeluyu na tə kpaala-me ye teu sí Tacaa ká tu saləka ke mpa pa lakú isayatu ntənaa tə. ⁷lso tá yaa-tuyu í mpaav taa sí tə lakú asilima kulaputu, ama sí tə lá tá tı tənəŋ kə. ⁸Pə tɔɔ kə ye wei í kpaya tɔm tənə na í lɔyɔna lumaya waali, pə taya yulu kuheelitu ke puntu lɔwa. Ama lso wei í ha-tuyu í Feesuyu Nəŋtu tə í nyəntu ke í lɔwa. ⁹Ye mə taa mə tike təma sɔɔluyu tɔm ile, paa ŋmaa-me na pá sɔɔsi-me ye nti tɔtə? lso mayamaya tərjna-me ye pə tənaya hípúyú seyesuyu ile. ¹⁰Halí nti uní tə mayamaya ke í tərjna mə taapalaa mpa pa tənə pa we Masetoni tənə taa tərjə lapu. Ama tá taapalaa me, tə tasəyi-me ye wiinav sí í sɔɔsi lupu ke pə taa. ¹¹Paa mə taa wei í lu sí í na í tɔyɔntəle pá weena təma na leleŋ, na paa wei í paasəna í nyəntə na í hiki í mayamaya ke mpi í ká suu í nɔyɔ tə. Nti unəyi tu tema-me ye heeluyu. ¹²Mpu uní pu yelina na ma ta nyi isənaa tɔna-me, na í kaa caya na í teeli nɔyɔluyu pulu taa.

Tacaa kɔntə

¹³Ta taapalaa tə caa sí í cəkəna mpa pa səpa tə pa tɔm na í taa wee piti taa isu mpa pa feina teeluyu ke lso kiŋ tə. ¹⁴Isu tə təma tá taa sí Yesu səpa na í tayaní fem tə, mpu tətərjə tə təma tá taa tɔtə sí lso ká kpənnə Yesu na mpa pa səpa Yesu mpaav taa tə na í məŋna.

¹⁵Tacaa kuheelitu mayamaya ke tə caa-me ye sɔɔsuyu ke cənə, sí tá mpa tu weena tá isə ke Tacaa kuyaku kəkəmyu wule tə tə kaa tē nɔyɔ ke mpa pa tēma səpu tə. ¹⁶Pə kərj pə keesi na pə holi na pá nu isətaa tillu sɔsɔ tərj na lso akantəle, ilena Tacaa mayamaya luna isətaa na í tiiki. Mpa pa səpa Kilisiti mpaav taa tə pe le paa fe kancaalaya. ¹⁷Pə waali kə pu kəli isə nyəma

tá, na tá na-we tə kpenti na tə suv ŋmuntu tē na tə suli Tacaa ke isətaa. Na tá na-í tu caya tam. ¹⁸Í heesəyi təma laja na tɔm tənə.

5

¹Tá taapalaa, pə fei isu paa nəki-me ye takəlaya ŋmaav na pa keesi-me ye waatu yaa wee nna a taa mpu uní pu lá tə pə tɔm. ²Isu mə mayamaya í tēma nyəm ke teu tə, Tacaa kuyaku ká lá kə isu ŋmulu keesuyu na í kɔɔ ahoo tə. ³Waatu wei yəlaa ká kɔɔ na pá tərj sí: Nhn̄n, pənente ye le antulinya caya í tete, na pənente ye le tə heesaa tə. Waatu unəyi pu tii pa tɔɔ təkpi li ke tɔm kulum tɔɔ, na pə la-we ye sakasaka pa kaa fiti. Pu lá kə isu lɔluyu wɔsasí takuyu ahonto tə. ⁴Ama tá taapalaa, kayana í tá kə səkpetyu tē nyəma, na pə fei sí kuyaku kune kv tuti-me ye kɔtutu isu ŋmulu tutuyuu tə. ⁵Nɔɔnɔɔ taa isəntə pə nyaala mə tɔɔ kə na í pəsə ilim taa nyəma kə. Tə ta ke mpa pa we ahoo taa na səkpetyu tē tə. ⁶Mpu tə tə taa paasəna tɔm isu leləa lakuyu tə. Ama tə cayana tá isə na tə feŋ na tə lakú pə tənə na laakali. ⁷Ahoo ke toolaa tooki, na ahoo ke sulum kuyi pə nyɔlaa. ⁸Ama tá mpa pə nyaala tá tɔɔ na tə pəsi ilim taa nyəma tə tu lakú pə tənə na laakali kə. Tə ye le na tá lso taa tēmn̄av na tá təma sɔɔluyu pəsi-tu isu nyəyɔluyu toko. Tə cayana naani sí pu ya-tv, na pə le pu wee isu tə pənyu yoou kahuka tə. ⁹Tə ta ke mpa lso suwa sí cele pu fe li nyərj tə se. Ama sí pə ya tá nyɔɔŋ ke Tacaa Yesu Kilisiti tɔɔ kə. ¹⁰Kilisiti uní í səpa tá tɔɔ kə sí ye pə tala í kɔntə wule na í mayana tá na tá isə, yaa paa tə tēma səpu, tá na-í tə kpenti na tə kaa təcayale ke tam tɔɔ. ¹¹Pə tɔɔ ile í sɔɔsəyi təmaya apalutu, na í tuliyi təmaya teitei isu í tərjna lapu tə.

Pɔɔli caa pa lakú mpi tə

¹²Tá taapalaa, tə heeliyi-me sí í tɔna mpa pa lakú təmle ke mə hekv tə, mpa Tacaa kpawa sí pá tiikiyi-me na pá seyesí-me tə. ¹³Mə luuŋ í la-we, na í sɔɔli-we ye teu ke təmle nte pa tərjna lapu tə tə tɔɔ. Í weena təma na leleŋ.

¹⁴Tá taapalaa, hai, í kaləna mpa paa caa pulu lapu tə. Í la na mpa pa kəla feele tə pa feele ya, í tərj acamaa, í hɔláyí yəlaa tənaya suulu. ¹⁵Í la laakali na mə taa nɔyɔlu í taa leeti lelu ke isayatu. Ama í lu sí í lakú təmaya

kupantu ke tam, paa mə mayamaɣa mə
təma, paa kpai nyóma.

¹⁶ Mə laɣa í hulumɪ tam. ¹⁷ Í sələməɣɪ lso
ké tam, í taa yele. ¹⁸ Í sɛɛ lso sɪ í na təmle ke
paa mpi pə taa. lsaɳa lso caa sɪ ye í təɣəɣɪ
Yesu Kilisiti í lakɪ təɣɔle.

¹⁹ Í taa kaɣatɪ Feesuyɪ Naɣɣtu, í yele-ɪ
na í la ɪ təmle. ²⁰ Í taa nyəmɪ lso kɔheelitu
kpaaluyɪ ke yem. ²¹ Í wɛsɪ paa mpi pə taa
ké teu na í ná nti nti tə wɛ teu tɔ na í tɔkɪ
təle. ²² Na í lɔ nti tə fɛɪ teu tɔ paa tə ké nti.

²³ lso wei ɪ lakɪ na tɔ nukɪ leleɣ tɔ í yele na
í pəsɪ ɪ nyóma təkpaɳa. lso unɪ í paasəna
mə ləmaɣasɛɛ na mə tənəɣ, na mə wɛɛtu
ntɪ tə təna tɔ wɛɛ tənəɣɣ ké Tacaa Yesu
Kilisiti kɔntɛ wule. ²⁴ Wei ɪ yaa-mɛ tɔ ɪ ké
kuparɣ. Pə tɔɔ ké ɪ kaa yele-mɛɣɛ taɣanuyɪ
ke mpv.

²⁵ Tá taapalaa í sələmənə-tuyɪ lso tɔtɔ.

²⁶ Í sɛɛ tá taapalaa tənaya teu na í lelɪ.

²⁷ Hai, ma wiikina-mɛɣɛ, Tacaa tɔɔ sɪ í
kala takəlaya kanɛ na yəlaa təna nu.

²⁸ Tacaa Yesu Kilisiti í la-mɛɣɛ pɛɛɛɛ.

TAKELAYA NAALE NYEHKA
HKA PŌŌLI NMAAWA
TESALONIKI
NYÉMA TŌ
Kutulutu

PŌŌli tasəxi Tesaloniki nyéma ke sam ke takəlaya kanə ka taa ké pa taa tēm na pa tēluyu tō. ¹ Caa si i taɣani Yesu məluɣu tōm nti yəlaa pənta nuw tō. Ləlaa huuki si wahalanaa mpa lə səelaa tōki tō pa tō Yesu ka kō lə, haləna pá yele təma lapu. Ama PŌŌli heela-wə si pə wə si isayatu tū i kō ké na pácó Yesu ka kō. Pə tō ké i tāsaweyə apalutu si pá hatələna felentunaa na pá sələməxi, na pá lakı təmlə.

Isəna pa faya Tesaloniki II takəlaya tō:

Səetu na apalutu səsuyu, titite 1

Kilisiti məluɣu tōm, titite 2

¹ tasəxi layatu si pa sələmi na pá la təmlə, titite 3

Səetu

¹ Taya PŌŌli na Silaasi na Timotee.

Tá ģmaakəna takəlaya kaneyə Tesaloniki Yesu səelaa kpekəle nyéma me mpa i ké Tacaa lə na tá Səso Yesu Kilisiti pa nyéma tō. ² Tacaa lə na tá Səso Yesu Kilisiti pá hólí-meyə pəlele na pá ha-meyə alaafəya.

Kilisiti kəntə wule huule

³ Tá taapalaa, pə wə si tam tə səeki lə ké i na təmlə ke mə tō, na pə tū muna mpu. Pə taɣa pulu tō, i təɣna tōɣ nyəw ke mə lə mpaaw təɣu taa ké tam ké, na mə təma səluyu ná təɣna səsuyu ke teu tōtō. ⁴ Pə tō ké tə yələyənə-meyə lə səelaa ləlaa taa ké isəna mpi i pəsaa na i kantəli na i tōki lə mpaaw ke kunyontəyole na wahalanaa mpa pa tuxi-me tō pa taa tō.

⁵ Na pə tənaya mpu pə hóláyí isəna lə tənəxi siyisuyu ke i huule taa təy. Pə taɣa pulu tō, mpu unı pu yele na i muna lə kawulaya ģka ka tō i naa wahalanaa mpe tō ka hikuyu. ⁶ Lə ká təɣ tampa na i ləeti mpa pa tuxi-meyə wahala təy wahala. ⁷ Na i ha tá na mpa me i tōki kunyən təy heesuyu. I ká la ģpóyó wule nte Tacaa Yesu ká luna isətaa na isətaa tillaa tōɣ nyéma ⁸ na kəkə ģka ka muɣi kemkem tō, si i tuxi saləka ke mpa pa ta nyi lə na mpa pa

kisa Tacaa Yesu Laapaalı Kuɣan ke muɣu tō. ⁹ Saləka wei i ká tū-wə təyole wakəluɣu mpi i ka wakəli-wə tənəɣnəɣ ke tam tō, na paa hatələna Tacaa na i toma nna a tewa səsəm tō. ¹⁰ Pu la ģpóyó wule nte unı i ka kō si i nyéma i tū-i teeli na mpa pəle paa mu i tōm tō pá samı-i tō. Na mə maɣamaya i ká wə pə taa. Mpi tō, i mu tōm nti tə heela-me tō se.

¹¹ Pə tō ké tə sələməyənə-meyə tam si tá lə i la na i muna weesuyu ģku ku tō i yaa-me tō ku hikuyu. Tə kooliyi ké si i hólí i toma na i la na kupaɣu nti u huuki mə taanaa tō i pəsi na i la-tı, na mə lə səe təma te teu. ¹² Waatu inəxi i ká la na Tacaa Yesu həte hiki teeli, ləna i la na mu hiki teeli tətəy tá lə na Tacaa Yesu Kilisiti pa pəlele tō.

2

Isayatu tū tōm

¹ Tá taapalaa, ye Tacaa Yesu Kilisiti kəntə na tá kotuyu ke i kiɣ tōm ilə, ² i taa yele na pə liyiti-meyə mpu təhe na pə cə mə laɣa si Tacaa kuyaku təma tətə. Ntanyı cele nyəntu nalı nəyolu i yəyətəna mpu, yaa nəyolu lapəna waasu ke kulapı ke mpu, yaa ntanyı nəyolu ná loolina si tá takəlaya nakəli ka taa ké pa ģmaa mpu. ³ Na paa pa tū heela-me si nti te, i taa nu. Pə taɣa pulu, yəlaa ká kulı na pá tēsi lə ké kisuyu təsayasaya. Na Isayatu Yulu wei unı paa wakəli tənəɣnəɣ tō i ká lu na pácó wule nti tə kō. ⁴ Pə tənə mpi yəlaa səeki na pá nyənəxi si lə nyəm tō i ká kisi-wı təkpatəpata. I ká kulı pə tənaya mpu pə tō, halı i ká su na i caya lə təsəle səsəle taa maɣamaya na i tō si inəyole lə. ⁵ I tá tōsi si maa təma-meyə pə tōm ke heeluyı ke waatu wei maa we mə kiɣ tō? ⁶ I nyəma mpi pə tō mpu unı pu hikiyi mpa si pə la nənəw tō. Pə wə ké si pu tala pə waatu ké na pácó Isayatu Yulu unı i lu. ⁷ Isayatu nti tə toma təɣna kookalı ké lapu ke mukaya tē. Ama wei unı i sənəxi-tı tō, i koma na i tē ke tū la. ⁸ Saa inəxi Isayatu Yulu unı ilə i ka lu. Tacaa Yesu ká woso-i heelim ke kuwosu ké na i si, na Yesu unı i kəntə teeli ká lana na i saalı yem təkpatə. ⁹ Satanı tōɣ ke isayatu Yulu unı i ká kəna na i lá piti təma na kəkəle nyəmnaa na sənəntu təmana, kuɣuyusumnaa mpu pə tənə. ¹⁰ I ká la isayatu ke mpa mpa na i puɣusina

mpa pa ké kulepaa tɔ. Mpe unɪ paa le. Mpi tɔ pa kisaa pa ta sɔɔli tampana nna a ká waasi-we tɔɔ tɔɔɔ tɔ pɔ tɔɔ. ¹¹Pɔ tɔɔ ké lɔɔ lakɪ sɪ tolusuyɔ tɔma sɔsɔɔna naali á tɛɛna-wɛyɛ kpakpaa na pá tɔɔɔyɪ pɔpɔtɔ. ¹²Ɔpɔyɔ pɪ la na pá tɔ pa tɔna mpa isayatu lapa leleɲ na pá kisi tampana tɔɔɔyɔ tɔɔ salɛka.

Pɔ lɔsa-mɛyɛ sɪ pɔ ya mɔ nyɔɔɲ

¹³Pɔ wɛɛ ké sɪ tɔ sɛɛkɪ lɔɔ ké í na tɔmlɛ kɛ tá taapalaa mɛ mɔ tɔɔ ké tam, mɛ mpa Tacaa sɔɔlaa tɔ. Pɔ taya pulv tɔɔ, lɔɔ lɔsa-mɛyɛ sɪ Feesuyɔ Naɲɲtɔ wei ɪ yeki na í pɔsɔyɪ lɔɔ yɔlaa tɔ ɪ tɔɔ na mɔ tampana mɔyɔ tɔɔ pɔ caalɔna-mɛ mɔ nyɔɔɲ kɛ yapɔ.

¹⁴Laapaali Kuparɲ wei tɔ heela-mɛ tɔ ɪ niw taa ké lɔɔ yaa-mɛ sɪ í hiki mɔ paa tete kɛ Tacaa Yesu Kilisiti teeli taa. ¹⁵Ye mpɔ ulɛ tá taapalaa, í sɔɲ tɔca na í tɔkɪ sɛyɛsɔɲ wei tɔ sɛyɛsa-mɛ tɔ, paa wei tɔ yɔɔtɔna tá nɔɔsɪ tɔ, paa takɔlasɪ taa nyɔɲ.

¹⁶Tɔɔ, tá Sɔsɔ Yesu Kilisiti mayamaya, na Tacaa lɔɔ wei ɪ sɔɔla-tɔ na í hulɔyɪ-tɔyɔ pɛɛlɛ na í heesi tá laɲa kɛ tam tɔɔ na í tɔ-tɔyɔ tɛɛlɔyɔ kuparɲkɔ tɔ, ¹⁷pa naaleɲɛ mpɔ pɔ sɔɔsɪ-mɛyɛ tɔɲ na pá sɔna-mɛ na í pɔsɪ na í lakɪ na í yɔɔtɔyɪ kupantɔ tike.

3

Í sɔlɔmɔna-tɔyɔ lɔɔ

¹Tá taapalaa, nti tɔ kaasaa tɔyɔlɛ sɪ, í sɔlɔmɔna-tɔyɔ lɔɔ na Tacaa Tɔm ya lɔɲ na tɔ hiki teeli isɪ pɔ lapɔ mɔ kiɲ tɔ.

²Í sɔlɔmɔna-tɔ tɔtɔ na pɔ lɔsɪ-tɔyɔ yɔlaa asayaa mpa pa ta kɛesi tɔ pa niɲ taa. Pɔ taya pulv, yɔlaa wɛɛ mpa paa caa pɔ mv lɔɔ mpaav tɔm tɔ.

³Paa na mpɔ tɔ Tacaa ké yulɔparɲ. 1 ká yele na í nyɔɔ tɔɲ na í kenti mɔ tɔɔ na lɔayav kaa hiki-mɛ. ⁴Tacaa lapa na tɔ wɛna naani ké mɔ tɔɔ takpataa sɪ í ká tɔɔɔyɪ tam ɪ kaa yele tɔmnɔa mpa tɔ sɛyɛsa-mɛ tɔ.

⁵Tacaa í kpaya mɔ lɔsasɪ na í tɔ lɔɔ tɔɔ na í sɔɔli-ɪ, na í yele na Kilisiti tɔ-mɛyɛ suulu kɛ teu tɔtɔ.

Pɔ wɛɛ sɪ paa wei í la tɔmlɛ kɛ

⁶Tá taapalaa, Tacaa Yesu Kilisiti tɔɔ tɔ heeliyɪ-mɛ sɪ í hatɔlɔna mɔ taa mpa paa caa pulv lapɔ na paa tɔɔɔyɪ sɛyɛsɔyɔ ɲku tá tɛlɔsa-mɛ tɔ. ⁷Mɔ mayamaya í nyɔmá isɔna í ká la na í tɔɲ tá ikpate tɔ, pɔ taya pulv, waatu wei tu wɛ mɔ heku tɔ tɔ ta kɛ

yɔlaa mpa paa caa pulv lapɔ tɔ. ⁸Tɔ ta caya sɪ nɔyɔlv í calɪ-tɔyɔ faalaa. Ama tɔ lapa tɔma ké na tɔ konti harɲaya. Tɔ lapa tɔma na isɔlɛ kɔsɛɛmlɛ kɛ teu sɪ tɔ taa sɔkɪ mɔ taa nɔyɔlvɔyɔ sɔyɔla. ⁹Tu wɛna mpaav sɪ tɔ tɔyɔ mɔ kutɔyɔv kɛ faalaa. Ama tɔ kisa ɲpɔyɔ sɪ í nana-tɔ na í tɔɲ tá ikpate. ¹⁰Halɔna waatu wei tu wɛ mɔ heku tɔ tɔ heela-mɛ takɛlekele sɪ: Ye wei ɪ caa pulɔpɔ lapɔ puntɔ í taa tɔyɔ.

¹¹Pɔ taya pulv tɔɔ, tɔ niwɔa sɪ lɛlaa wɛ mɔ heku taa mpa paa caa pulv lapɔ tɔ, ye pɔ taya tɔm fav tike. ¹²Tacaa Yesu Kilisiti tɔɔ tɔ heeliyɪ yɔlaa isɪ mpɔ sɪ paa wei ɪ isɔlɛ í sɛɛna tɔmlɛ lapɔ, na í hiki ɪ mayamaya kɛ mpi ɪ ka suu ɪ nɔyɔ tɔ.

¹³Tá taapalaa, ye mɛ ulɛ kupantɔ lapɔ í taa la-mɛyɛ felentu. ¹⁴Ye nɔyɔlv wɛɛ na ɪ sɔɲ nti tɔ ɲmaa takɔlaya kanɛ ka taa cɔnɛ tɔyɔ tɔɔɔyɔ, í nyɪ puntɔ tɔɔ na í fayana-ɪ takpataa, na fɛɛlɛ kpa-ɪ. ¹⁵Ulɛ í taa nyɔni-ɪ isɪ kolontu. Ama í lana-ɪ isɪ yulv í caa ɪ tayanɪ ɪ taapalɔ ɪ lakɪ tɔ.

Koolee kupana na sɛɛtɔ

¹⁶Tacaa wei ɪ kɛ alaafɔya halv tɔ í ha-mɛyɛ alaafɔya kɛ tam ké pɔ tɔna pɔ taa. Tacaa í wɛɛ mɔ tɔna mɔ waali.

¹⁷Pɔɔli má, ma sɛɛ-mɛ na ma mayamaya ma niɲ ɲmaatu kɛ cɔnɛ. Isɔna ma tɔyɪ ma hɛtɛ kɛ ma takɔlasɪ tɔna taa tɔyɔlɛ. Ɔpɔyɔ ma ɲmaaki.

¹⁸Tacaa Yesu Kilisiti í hólí mɔ tɔnaya pɛɛlɛ.

TAKĒLAYA KANCAALAYA NYĒŊKA ŊKA PŌŌLI NMAAWA TIMOTEE TŌ

Kutvlutu

Timotee caa ke Kələeki tv ké na ı too ké Yuta tv. Timotee pəsa Pōōli waali tv na ı təŋəyi-ı Laapaali Kuparj cəənav taa. Pōōli ŋmaawa Timotee ke takələya sı ı caya lfeesu na ı seŋesəyi lso səelaa na ı tasəyi-weŋe apalutv. Takələya kanə ka taa we laŋatv tasuŋv na Yesu səelaa kpeka paasənav təm. Pōōli twa Timotee sı ı nyəəna lso Təm na ı paasəna lso Təm seŋesəyuv.

Isəna pa faya Timotee I takələya tō:

Isəna paa paasəna lso yəlaa kpekəle tō,
titite 1-3

Isəna Timotee ka la ı təma tō, titite 4-6

Səetv

¹Maya Pōōli, Yesu Kilisiti tillu. Tá Yatu lso na Yesu Kilisiti wei tō tēləyi tō mpe pa kpana-m sı má la tillu.

²Má ŋmaakəna takələya kanəŋe Timotee. Nyá kəna ma pəyaya təsiyisiyi ké lso səəv taa. Tacaa lso na tá Səə Yesu Kilisiti pá huli-ŋ pēlēe na suulu na pá ha-ŋ alaafəya.

Pəpətv seŋesəŋ

³Ma təkaya Masetoni na má heeli-ŋ sı ı saali lfeesu tə, saali ńpúyú təna, na ı heeli pa taa mpa ıı tō sı pá taa seŋesı pa pəpətv seŋesəŋ. ⁴Heeli-wə sı pá yele ləŋ taa təmnaa mpa pa təkaa tō, na hatuu ləŋ taa ləlvəv loosi nsi pa tamsəyi tō. Təle tə kəŋna ntəŋkpeəsaya ke yem ké, tu kusəyi yapv təm nti lso suwa na ı laki tō. Yulv tərj ı taa na lso ké na páćó ı nyi pəle pə təm. ⁵Ma tv-weŋe ńpúyú sı pá wəəna lotu kulvmtv, na pá təŋəyi sıŋisuyv, na pá té lso na pa taa ké teu, na pá lá na pá wəəna sələlvəv.

⁶Ləlaa yela yaasi kuparj ıneŋe təkuvv, na pá tooli na pá svv kumeləntəŋkpeəsaya taa ké yem. ⁷Pa lukı yem sı mpeŋele lso kusəsutv seŋesələa, pəyele paa cəkəŋəna pa mayamaya pa kuyəŋətv. Pa ta cəkəna mpi mpi pə təm pa tu yəŋəŋəyi mpv na apalutv tō.

⁸Tə nyəmə sı ye n təŋa lso kusəsutv ke teitei isu tə wəv tō, tə wə teu ké. ⁹Na pu

təəsi-ŋ sı kusəsutv fəi nti pə paasaa na pá su kupantv lataa tō tō. Ama isayalataa, na kaanutvnaa, na nyarj nyəma, na kawələya nyəma, na mpa paa seeki lso na paa seeki ı nyəm tō, na mpa pa kuvı pa caanaa yaa pa toonaa tō, na yuləkulaa, ¹⁰na apalaa mpa pa svəkəna apalaa lələa tō, na yulvpeətələa, na pəpətvnaa, na mpa pa sukı pa nəəsi ke yem tō, yaa mpa pa takəyi ntiwə tə ta təŋ seŋesəyuv kuparjv ŋku kv waasəyi yələa tō, pa təənaa ke pa su kusəsutv. ¹¹Laapaali Kuparj wei pa yelina-m tō ıı ı seŋesəŋəna seŋesəyuv kvne. Teeli lso na kupantv tv tō Laapaali Kuparj nté.

lso kupantv

¹²Tacaa Yesu Kilisiti wei ı ha-m toma ke səsəm na má lakəna ma təmlə təŋə ma səe ı na təmlə. ı tvnəv má sı ma nəŋəsəna pá tē-m na taa, na ı kpa-m sı má la təmlə tō, ma səe-ı ı na təmlə. ¹³Tuu ləŋ má yəŋəŋəyana isayatu ke ı tō, na má tvna-ı kunyəŋ, na má tvv-ı. Ama lso wii ma pətəətəle. Pə taya pulv, ma taa té ma taa na lso təŋə ma ta nyi ma kulaputv nti. ¹⁴Tacaa hula-m ı pēlēe ke səsəm, na ı lapa na má tərj ma taa na lso na má sələyi yələa isu tə krentənav Yesu Kilisiti na tə wəna tō. ¹⁵Təm nti tə ké tampana nyəntv təkəlekele na tə mvna pá mv-tı təkpev na pá tē-tı na taa təŋəle sı: Yesu Kilisiti kəma antulinya taa sı ı yaki isayalataa nyəəŋ, na mayale pa taa acəpa. ¹⁶Pə tō ké lso wii ma pətəətəle, ıı ı sələna sı Yesu Kilisiti ı hólı isayalataa taa acəpa maya ı suulu təna, na pu hólı waali nyəma mpa paa tē na pá mv ı təm na pá hiki weesuyv ke tam tō tō sı pá nyəŋəna-m na pá ná. ¹⁷Aaa, Kawulaya tv, ıı ı wəəna tam tō, ı səki, paa naa-ı, ı tike təkəŋ nté lso. Yələa təna ı samı-ı na pá tvuŋ-ı teeli ke tam tō. Ami.

¹⁸Təv, ma pu Timotee, lso ka lapa hatuu ləŋ na pá ná nyá təm nti na pá yəŋəŋə təŋə ma təkaa na má kpaaləyi-ŋ isəntə, sı ı təkı təmnaa mpeŋe teu, na ı paasi sı ı yoo yoo ke teu. ¹⁹N tēma lso na nyá taa tō təkı mpv na ı wəəna lotu kulvmtv. Lələa tá təkı lotu kulvmtv ılena pa lso səəv pəsi yem. ²⁰Pa taa mpeŋele na Himenee na Alekəsantəli. Satani ke ma yilina-wə sı ı la-wə na páćó pá nyi sı pa yəŋəŋəyuv isayatu ke lso tō tō pə fəi teu.

2

Isa sələmuyə

¹Təu, kancaalaya ile, nti ma tuxi-me si i la təyole si i tekəyi iso ké niñ ke yəlaa tənə təu, na i sələməyi-i pa təu, na i wiikina-i pa təu, na i seeki-i i na təmlə ke pa təu. ²I sələmi iso ké awulaa səsaa na təyənə tənə təu, ilena tə pəsi na tə caya təpamm na alaafəya na tə paasəna iso nyəntu ke teu, na tə təkə tā yaasi kuparj. ³Nti tə mayamaya tə ké tā Yatu iso luyi tē nyəntu na tə we-i teu təyole. ⁴Ini i caana si pə ya yəlaa tənə nyəñj, na pə lā na pā nyi tampāna. ⁵Pə taya pulu, iso kuləm tike təkəñj wenna, na iso na yəlaa pa həkə taa sənlu ke kuləm ké, inəyole yulu wei pa yaa si Yesu Kilisiti tə. ⁶Ilé i hana i ti na i fel i na pə cə yəlaa ke pa yomle. Waatu wei paa tūwa təyō i kəma, na i hūli si tampana iso caa ké si pə ya yəlaa tənə nyəñj. ⁷Pə mayamaya pə təu ké pə kpa-m pə təm heellu na tillu, na pə tū-m si mǎ seyesəyi mpa pa ta ke Yuta nyəma təyō iso seəu mpaav na tampana pə təm. Tampana ke ma yəyətəyi, maa looliyi.

⁸Pə təu ké ma caa si paa timpiyi apalaa sələməyi iso, pā tiyisi iso ké niñ, na pā sələməna lotu kuləmtu, na pāáná yaa yoou i taa wēe.

⁹Ma caa tətə si alaa i təyoləyi pa wontu ke isəna pə muna pā təyoləyi tə, pā taa la isəcav na pā suli mpəle tēləsyu. Pā taa tiyiliyina nyəñsi tayanuyə katatəlaya, yaa wulanā na lutu pə tūy, yaa liyitee pəñj təyoluyə si pā te. ¹⁰Ama lakasi kuparj si ke paa tiyilina isu lakasi nisiwe si mənəna alaa mpa pa tərj si pa seeki iso tə. ¹¹Ye pa seyesəyi, pə wēe ké si alv i su na i pəsa i təyi teu na i nuk i seyesəyi. ¹²Ma ta ha alv ke nəyō si i seyesəyi yaa i kpiliki apalu ke puləpu taa. Ama pə wēe ké si i su. ¹³Pə taya pulu, Atam ke pə caaləna ħmau, pə waali ké pə ħma lfa. ¹⁴Pə taya Atam ke pə puysaa. Ama alv ke pə puysaa na i kisi iso nəyō taa nyəntu ke nunav. ¹⁵Ye pa tərj pa taa na iso na pā sələyi yəlaa na pa yaasi máyá iso, na paa lak i səcav na pā təkə ħpúyú tam, ile pu ya pa nyəñj na pa piya luluyə taa.

3

Isa yəlaa kpekəle səsaa kpav

¹Təm nti tə ké tampana nyəntu təkəlekele təyole si, ye yulu caa i la iso yəlaa

kpekəle səsə pə ké təmlə kupante ké. ²Wei i kiñ pa kaa na kawaliya nakəli tə un i ká təyənə iso təsəele səsəntu. Na alv kuləm ke puntu un i ká wēena. I ká kpaaki i təyi paa mpi pə taa, na i wēe ləmayasəe tu na wei i nyəmə pə tənə pə tayanuyə ke teu tə. I ká wēe wei i nyəmə mǎulle lapu tə, na i pəsəyi seyesəyi. ³I kaa wēe sulnyəñlu yaa musuyə tu. Ama i ká wēe təpamm ké, na i wēna yəlle. I kaa wēe pəyoləya nyənlu. ⁴I ká wēe wei i paasaa na i pəsa i təyaya ke teu teu, na i mənəna i piya ke i nəñhēe tē na si nukəna-i na si nyəñna-i teu tə. ⁵Mpi tə, ye yulu ta pəsi i mayamaya i təyaya, isənyaya i ká pəsi na i paasəna iso seələa kpekəle? ⁶Ye puntu ké iso seəlu kufalu pə kaa la. Pə taya pulu, i ká kəu ké na i sañ i ti na i təm nana səpu isu ləyōu nyəntu ka lapu tə. ⁷I ká wēe wei i kupantu ma ta nyi isənaa mayamaya sama tə, pəcō pə taa kəu na pā footiyi-i, na i kəu i nana ləyōu nyəpətu taa ké tiu.

Yesu seələa kpekəle taa təma lataa

⁸Mpa mpa pa lak i təma ke Yesu seələa kpekə taa tə paa wēena yaasi kuparj ke mpv tətəyō. Pa kaa wēe ataa na a waali nyəma, pa kaa wēe sulnyəñlu, yaa mpa pa muyuliyi si pā hiki liyitee tə. ⁹Paa wēe mpa pa tənəyənə laakali kuparj ke isəsele mpaav tampana nna a təu iso kulaa tə. ¹⁰Pā mayasi-wē na pəcō, ye pa ta na isayatiya nakəliyi pa kiñ ile pa suv Yesu seələa kpekəle təmlə lapu taa. ¹¹Pa alaa tətə ká wēena yaasi kuparj, pa kaa cakəna yəlaa. Paa kpaaki pa ti na pā wēe kupama ke pə tənə pə taa. ¹²Wei i lak i Yesu seələa kpekəle təmlə tə i ká wēena alv kuləm ké, na i ká wēe wei i paasaa na i pəsa i piya na i təyaya ke teu teu tə. ¹³Yesu seələa kpekəle təmlə lataa mpa pa lapa pa təma ke teu tə, pa nyəñj kuləyi ké. Na pa pəsəyi na pā yəyoti tā na Yesu Kilisiti tā kpentyu lapa na tə tē we iso seəu mpi pə taa tə pə təm na paa nyəñna pulu.

Səsəntu nti pə ħmesaa tə

¹⁴Ma ħmaaki-ñ takəlaya kanə na mǎ tēləyi ké si maa kəu nəñnə na mǎ na-ñ. ¹⁵Ama ye pə kəma na n ta nu ma tərj, ile takəlaya kanə kaa kəsəna-ñ yaasināa mpa n ka tək i iso seələa kpekə taa tə. Weesuyi iso seələa mpa pa ké kite nte tə təu tampana sənəa na pə təkə-yəyē teu təkpa təyō ma tərj. ¹⁶Ama tampana təu isəntə tā

Isəsele mpaav təm kuŋmesətu we piti ké
 teu ké, yulu u pəsəyi na í kpeesí tǎle.
 I koma tǎ yulwəetu ke i wena.
 Feesuyu ná huləna sɪ i ké tampana tǎjlv.
 Isətǎa tillaa mayamaya ná na-i.
 I waasu ke pa lapa katerasí tǎna taa.
 Pa mu i tǔm ke antulinya tǎna taa.
 Pə kpaasa-i na í suu i teeli taa.

4

Seysesəlaa pǔpǔtunaa

¹ Isə Feesuyu yǔǔtǔyi mǔpǔyú tǎceiceɪ
 sɪ, pu kǔw na pǎ tala kantǎkaya kuyeeɲ
 taa tǔ, yǎlaa lǎlaa ká lu isə seɛv na
 pá paasəna ɪlǔǔhɪlu tǎma kǔpǔyuseɛ, na
 alǔyaa kuseyesətu ke paa mu. ² Na paa
 yele na yǎlaa cəsəlaa na pǔpǔtunaa mpa pa
 ləmayasəe taa səpa isɪ pa tula-yeyɛ kǔkǔ
 na paa tasəyi kǔpantɔ natǎləyi cəkənav
 tǔ pǎle pa tolisi-we. ³ Yǎlaa panəwe,
 pa seyesəyənə sɪ alv kpaɣav fɛi teu, na
 tǔyənasi lensənaa tǔyɔv fɛi teu. Anɪ isə
 ná lapa kǔtǔyɔɲ inəyi sɪ isə seɛlaa nyəmá
 tampana tǔ pá seɛ isə na pá tǔyɔ. ⁴ Pǎ tǎna
 mpi isə lapa tǔ pǎ tewayə, pǎ taa pulv fɛi
 lǔv. Ama pə wɛɛ sɪ pá tǔyɔ pǎ tǎna ké na
 pá seɛ isə ké í na tǎmlɛ ke pǎ tǔ. ⁵ Pǎ taya
 pulv tǔ, isə Tǔm na i sǎləmuyv tǔyənəyi pǎ
 tǎnaya na pə wɛɛ-i teu.

Kilisiti tǎmlɛ tɔ kupaɲ

⁶ Ye n wɛɛ na í seyesəyi tá taapalaa ke
 tǔmnaa panɛ, n tɛɲ na í lǎ Yesu Kilisiti
 tǎmlɛ tɔ kupaɲ ké. Na pu hólí sɪ isəsele
 mpaav tǔmnaa na tampana seyesəɲ wei n
 tǎɲaa tǔyɔ n pusəyənə nyá ləsaya. ⁷ Kisi
 səsaa taa kpai kpai tǔmnaa mpe, tu lakɪ
 na yulv tɛ i taa na isə se. Faləsəyi nyá
 tɪ sɪ í sǔsɔ isə ké nyǔǔnav ke teu. ⁸ Yulv
 faləsuyv i tǔnyuv tǔ pǎ waasəyi tɛ, ɪlɛ pǎ
 waasuyv ta tǔw ké. Ama ye yulv faləsə i
 tɪ sɪ í nyǔǔna isə ké teu, ɪlɛ pǎle pǎ kǎləna
 waasuyv ke paa mpi pǎ taa. Pǎ taya pulv
 tǔ, unɪ i tǔmnə sɪ i ká ha-tuyv weesɲ ke
 sarɲ na cele tǔtǔ. ⁹ Tǔm nti tǎ ké tampana
 nyǔntu ké tǎkelekele, na tǎ mɔvna pá mɔv-tɪ
 tǎkpem na pá tɛ-tɪ na taa. ¹⁰ Mpi pǎ tǔw tá
 wɛɛ na tǎ tǔɲna tǎmlɛ lapv na tǎ lǔkɪ tǔyǔle.
 Pǎ taya pulv tǔ, weesuyv tɔ isə wei i yaki
 yǎlaa tǎna nyǔǔɲ ɪləna pǎ tɪ kǎləna mpa pa
 tǔɲɪ-i na pa taa tǔyɔ tá teɛləyi.

¹¹ Hólí-we sɪ pá lakɪ pǎ tǎna isǔntǔ na í
 seyesəyi-we. ¹² Taa yele na nǔyǔlv kpeena-ɲ

sɪ n ké pǎyaya. Ama wɛɛ wei isə seɛlaa lǎlaa
 ká keesəyənə na pá lakɪ tǔyɔ nyá yǔyɔtaya
 taa, na nyá tǔntɛ na nyá sǔǔlyuv ke lǎlaa
 taa, na isənə n tǔmnə isə ké nyá taa na
 nyá tǎnəɲ wɛɛtu pǎ taa. ¹³ Kaləyi isə Tǔm
 takǎlasɪ ke yǎlaa taa na í lakɪ waasu na í
 seyesəyi pǎ huwɛɛ na má kǔɲ. ¹⁴ Taa liɣilina
 mpi isə Feesuyu yǎlaa na pǎ lapv saa-ɲ tǔ,
 mpi paa nawa na pá yǔyɔtɪ na isə tǎsele
 səsaa tǎnɪ nyá tǔw ké nɲ tǔ. ¹⁵ Paasəna teu
 na í la tǎmlɛ tǎnɛ na í yoosi-tɛ. Há nyá
 tǔyi tǎ taa tǎkpataa na pǎ tǎna pá na isənə
 n tǔɲna tǔɲ nyǔǔv tǔ. ¹⁶ Fɛɲɪɣi nyá tɪ na nyá
 kuseyesətu tǔw tǔtǔ. Tǎkɪ pǎ tǎnaya mǔpǔyú
 teu. Tǔm tampana tǔw, ye n lakɪ mpv, n ká
 ya nyá tɪ nyuyv na nyá nuntaa nyəɲ tǔtǔ.

5

Isəna Timotee ká lakɪ isə seɛlaa tǔ

¹ Taa kaləyənə kǔkpətǎlaa, ama
 yǔyɔtǎna-we isɪ n ka yǔyɔtǎna nyá caa tǔ.
 Ye ifɛpiya ɪlɛ tɛkɪ pǎle isɪ nyá teɛtunaa.
² La alaa səsaa isɪ nyá toonaa. Na í la
 alaa sǎkpema isɪ nyá teɛtunaa tǔtǔ, na í lǎ
 laakalɪ na tetelakasi.

³ Paasəna leelaa səsaa ke teu. ⁴ Ama leelu
 wei i wena piya yaa saalənaa tǔ, pə wɛɛ sɪ
 sǎle sɪ kpeləmənə sɪ nyǔma ke tǔkuyv na pǎ
 hólí sɪ mǔpǔyú pǎ we pa isəsele mpaav taa.
 Na pu hólí tǔtǔ sɪ pa caanaa na pa cəsənaa
 ka wuwa mpe pa tǔw ɪlɛ kǔpantɔ ntǔyi mpe
 pa leetǔyi pa nyǔma. Pǎ taya pulv, mpv unɪ
 pǎ lapv we isə ké teu ké. ⁵ Ama leelu wei i
 kpətǎlaa na í fɛuna paasənɔv tǔ isə ké ɪlɛ i
 teɛləyi. Na í sǎləməyi-i tam, na í wiikina-
 i na isǎle kuseemle sɪ í temi-i. ⁶ Ama leelu
 wei i wena tǎkpaalətv tǔ, paa i wena i se
 tǔ i sǎpaya na í caɣaa. ⁷ Nti tǔ wɛɛ sɪ n ká
 tǔwɔi-we tǔyǔle yoo, ɪlɛ pa kaa na isayətv
 natǎləyi pa kɲ. ⁸ Yulv wei i paasəyənə i
 lǔlyuv nyǔma na pǎ tɪ kǎləna i mayamaya
 i tǔyaya tǔ pɔntɔ kisa isə seɛv ké, na ma ta
 nyɪ isə lapa-i na sana.

⁹ Leelu wei i lǔlyuv pɔsɪ tɛɛ nutoso tǔ i
 tike i hǎte ke n ká tɔ leelaa hǎla taa. Ama i
 ká wɛɛ wei i laɣana apalv kǔlvɔm ke hatuu
 i kǔlvɔv tǔyɔ. ¹⁰ Na pá nyǔma-i na tǎma
 kupana isɪ i piya tǔkuyv na mɔvlaa tǔkuyv
 na isə yǎlaa nǔwɛɛ kǔv na kɔnyǔntǔyǔlaa
 sənəv na tǎma kupana tǎna lapv.

¹¹ Pǎ kpaɣav leelaa sǎkpema tǔ, taa ɲmaa
 pa hǎla ke takǎlaya taa. Pǎ taya pulv tǔw, pa

kunyuləŋ kəŋ í kpa pa nyɔɔŋ taa tɔ pə tɔŋi-
 wɛɣɛ saav ké. Na mpv tɔ, pa haa Kilisiti
 keɛ siyile, ¹² ɛlena pə pəsəŋi-wɛɣɛ tasəkəɛ
 nyáma. Mpi tɔ, pa ta tɔki nɔŋɔ ŋka paa
 suwa kancaalaya tɔ. ¹³ Na təɛ tə paasi
 paa cɔɔki tɛɛsi taa ké na felentu caŋ na tə
 tɛɛləna-wɛ təkɔtɔ. Na kəkəlɔtɔ nté si pa
 lakɪ yɔŋɔtələa ké na katayəsətɔnaa, na pá
 faaki tɔmnaa kɛ yem. ¹⁴ Pə tɔɔ ké ma caa
 si leelaa səkpema í saa, na pá lɔli piya na
 pá paasəna pa tɛɛsi. Pəɛ ɛɛ tá kolontunaa
 kaa hikina timpi paa footiŋi-tɔ tɔ. ¹⁵ Pə taya
 pulv tɔɔ, leelaa lɛlaa tɛma mpaav kupəŋkɔ
 kɛ siyile hav, na pá suv Satani kɛ təŋɔŋɔ.
¹⁶ Ama ye ɛsɔ sɛɛɔ wei ɪ lɔlɔŋ taa wɛ leelaa,
 pɔntɔ ká mv Yesu sɛɛlaa kpekəɛ kɛ sɔŋəɛ
 ké na í səŋna ɪ leelaa, ɛlena pə hɛti Yesu
 sɛɛlaa kpekəɛ na pɛɛ pá səŋna mpa pa ké
 leelaa təkɔm tɔ.

**TAKELAYA NAALE NYEHKA
HK PAOLU NMAAWA
TIMOTEE
TO
Kutulutu**

Poali we salaka taa ke Lom na i taapalaa payale lo-i. I nawa si i sam kpegetaa ilena i tuyi i payalv Timotee ke mpi mpi pa we lapv to. I hula-i si i yoo isoseele yoo kupanjv isu Kilisiti soose kupanj. Si i tany un i ikpate na i kisi tom kpai nyantu to ke hom. Na i kisi yoon wei i hatelaxana yulu ke taa tem to. Si i toki iso Tom nanj nyantu nti i muwa hatuu i pacaatu to. Poali tala takelaya takule to, i tasa Timotee ke apalutu si i kanteli wahala taa na i yoo isoseele taa yoo. Pa to ke i tasaxi takelaya kallaa tanaya apalutu si pa nyoo toj na pa yoo isoseele yoo njv.

Isana pa faya Timotee II takelaya to:

Isa samtu na apalutu tasuyv, titite 1:1-2:13

Layatu tasuyv na kutututu, titite 2:14-4:5
Poali yoo kupanjv, titite 4:6-22

Seetu

¹ Maya Poali, iso luyv lapana na ma la Yesu Kilisiti tillu si ma kpaalaxi weesuyv njv iso ka toma si i ka ha mpa na Yesu Kilisiti pa kpentaa to kv tom.

² Ma nmaakana takelaya kanexa ma pu kupanj Timotee. Taca iso na ta Soa Yesu Kilisiti pa holi-nj peele na suulu na pa ha-nj alaafaya.

Apalutu soosuyv

³ Iso wei i tamle ma lakana lotu kulomtu isu ma caanaa lakaya tojo ma seeki. Ma hosaxi nya to ke toosuyv ke ma selamaj tana taa ke ilim na ahoo, na ma seeki iso ke i na tamle. ⁴ Ma toosa nya wula, na ma nyulaxi soom si ma na-nj ta na na ma lanje hulomtu teu. ⁵ Ma toosaxi isana n tema nya taa na iso na tampana to. Nyá neese Loisi na nya too Iniisi pele paa tema pa taa na iso ke mpuyv na pasc pa taku nya. Ma nyema teu takpataa si nya mayamaya n tema nya taa na iso ke mpuyv. ⁶ Pa to ke ma toosaxi-nj si maa tana ma ninj ke nya to na iso yele na mpi pa lapv saa-nj to taa yele na pa si paa paco. ⁷ Pa taya pulv, iso ta ha-tuyv i Feesuyv

si ku la-tuyv soxontunaa. Ama si ku la-tuyv kpelikpeka nyema na tema soollaa na lamayase nyema ke.

⁸ Pa to ile taa si feele na Taca to m heeluyv. Taa si feele na ma wei ma ke salaka to ke Yesu Kilisiti to to ma tom. Ama nyaa tojo Laapaali Kupanj kunyox ke isana iso ha-nj pa toma to. ⁹ In i yarana ta nyooj na i yaa-tv si ta la i yalaa. Pa taya ta lakasi kupanjv nasali si to. Ama isana mpi i suwa na i tanjxi na i laki to, na i peele pa to ke i lapa mpv. Hatuu yem taa ke i tanyana i peele an i si i holi-ny-tuyv-ye na Yesu Kilisiti kin. ¹⁰ Ama kayana Taca Yesu Kilisiti koma tojo i hula-tuyv-ye na ta na. Pa taya pulv, Yesu Kilisiti kuna sam apalutu, na i kuli weesuyv njv ku ten to kv to na Laapaali Kupanj.

¹¹ Iso lapa na ma pa Laapaali Kupanj ne i kpaallv na i tillu na i seyesalu. ¹² Pa to ke ma toki kunyox ke isanto. Paa na mpv ma ta lo toj. Pa taya pulv, ma nyema wei ma laki na ma telaxi to, na ma nyema teu takpataa si i pasaxi na i toki mpi ma yelina-i to halana kuyaku njv un kv wule. ¹³ Keesaxana seyesox kupanj wei ma keesa-nj na i waasaxi yalaa to, na i toki teu ke iso seev na tema sooluyv mpi ta hika ta na Yesu Kilisiti ta kpentuyv taa to. ¹⁴ Feesuyv Nanjtu wei i caki ta taa to i sana-nj na i toki teu ke seyesuyv kupanjv njv pa seyesa-nj to.

¹⁵ Asii tetv nyema tana lo-m to n nyema mpv. Mpa pa ha-m siyile ke mpv to pa taa mpeyele Fiseeli na Heemoseenuwe.

¹⁶ Honesifo temna-m tom payale. Iso i fel i na i nyema ke kupantu. Ma salaka takuyv ta lapi-i feele, ¹⁷ i tala Lom to, i peeka-m ke na isale kuseemle na halana i na-m. ¹⁸ Taca i yele na i hiki kupantu ke kuyaku njv un kv wule. Nyá mayamaya n nana nya isale ke kookalanaa mpa i lapa-m ifeesu to.

2

Kilisiti yoolu kupanj yaasi

¹ Ma pu, ye nya ile toki peele nna pa hula-tuyv ta na Yesu Kilisiti ta kpentuyv to to na i nyoo toj. ² Tuu n we ma kin na ma seyesaxi nti nti to n nu-ti, na yalaa payale na mpv. Ile keli ta tana na i holi apalaa mpa n wena naani na paa pa si na pa telasi-tayv pa lelai to.

³Nyaa tɔɔy nyá kunyɔŋ isu Yesu Kilisiti yoolu kuparɔ. ⁴Yulɔ wei i we yoo taa tɔ, ku tɔm ke i paasəyənə sɪ i sɔsɔ wei i kpaɣa-i tɔ i larɔŋ i heena-i, i kaa caɣa na i paasəyənə kpai nyəntu ke yem. ⁵Na yulɔ lɔtu i suuwa na i lɔki na i tɔ tɔŋ isənə mpi pə wɛɛ sɪ pɔ lɔ tɔ, paa i huwa, nɔɣɔlɔ nɔ kaa sam-i. ⁶Na wei i konta hanasɪ ke tɔhate na i lɔ tɔ, unɪ i laaləyənə i hatəmɔtu tɔŋyɔ. ⁷Maɣasəyɪ tɔm nti ma yɔɔtəyɪ tɔɔy nyá taa, Tacaa ká ha-ŋ tɔ nyəm na i cekənə.

⁸Tɔsəyɪ Tafiiti luluyɔ taa tu Yesu Kilisiti wei i fema sətəa taa tɔ i tɔm. Ntəyɪ Laapaali Kuparɔ wei ma kpaaləyɪ tɔ i hólóyɪ. ⁹Na Laapaali Kuparɔ unɪ i kpaaluyɔ tɔ kɛ ma tɔki kunyɔŋ, halənə pɔ caŋ na pɔ həkɔ-m isu isayalatɔ sɔsɔ nɔɣɔlɔ. Paa na mpɔ tɔ pə taya lɔsɔ Tɔm ke pa həkaa. ¹⁰Pə tɔ kɛ pa tɔyɔ-m kunyɔmɔŋ na má suma, sɪ pɔ waasɪ mpa lɔsɔ ləsaa tɔ na pə ya pa nyɔyɔ, na pɔ hiki teeli wei u tɔŋ tɔɔy Yesu Kilisiti kin. ¹¹Tɔm nti tɔ kɛ tampana tɔɔlɔ sɪ:

Ye tá na-i tɔ kaa sɔm,
tá na-i tu kaa weesuyɔ tɔtɔ.

¹²Ye tɔ nyaya apalɔtu,
tá na-i tu tɔɔy kawulaya.

Ye tɔ kisa-i,
unɪ i ká kisi-tɔ tɔtɔ.

¹³Ye tɔ lu i waali,
ílɛ i ta kɛ pə tɔ.

Pə taya pulɔ,
i kaa pəsɪ na i kpɛəsəyənə i tɪ.

Təmle latu kuparɔ

¹⁴N ta na nti n ká tɔsəyɪ-we tɔɔlɔ. Heeli-we na isəle kusɛmle ke lɔsɔ isentaa sɪ pɔ yele tɔmnaa tɔ yoo ke pa hekɔ. Mpi tɔ yooŋ unɪ u waasəyɪ nɔɣɔlɔ. Ama wakəlyɔ tike ke i kɔŋna mpa pə caɣaa na pɔ nukɪ tɔ. ¹⁵Kaasɪ nyá tɪ sɪ n la na lɔ tike sa-ŋ. La isu tɔmle latu wei i fɛi fɛle na i tɔmle, na i heeliyɪ lɔsɔ tampana tɔm ke teitei kɛ tɔ lona taa tɔ. ¹⁶Kisiyɪ kpai faacinaa mpa paa lakɪ na yulɔ tɛ i taa na lɔsɔ tɔ. Pə taya pulɔ, mpa pə sɔpa nyɔyɔ na faacinaa mpe tɔ pa na lɔsɔ pa tɔŋna hatəlyɔ kɛ na pɔ puki. ¹⁷Nti nti pə sɛyəsəyɪ tɔ tɔ wakəlyɪ yalaa ke teitei kɛ isu suɔlɔ suɔkuyɔ sɔmote taa tɔ. Faacinaa mpe pa lataa taa wɛyɛle na Himenee na Fileti. ¹⁸Yalaa pane pa lɔyɔ tampana tɔm na lumaya waali kɛ, halənə pɔ sɛyəsəyɪ sɪ tá sətəa fem tɔm tɛma tɛɛ. Na pə sɛyəsəyɪ unɪ i tɔsa lɛlaa na pɔ yele lɔsɔ sɛɛ. ¹⁹Paa na

mpɔ lɔsɔ su kite nte tɔ tɔ sɔŋa mɔpóyɔ tam kɛ teu kɛ tɔca. Na pə ŋmaa tɔ tɔsɪ: Tacaa nyəmá mpa pə kɛ i yalaa tɔ. Na tɔtɔ sɪ: Pa tənə mpa pə yaa pə təyɪ Tacaa yalaa tɔ pə wɛɛ sɪ paa kisi isayatu lapɔ kɛ.

²⁰Tɔŋtu tayaɣa wɛu mpɔ tɔ, pə taya wontu nti pə lupənə wula yaa liyitee nyəyɔtɔ tɔ tɔ tike ke pa lakənə ka taa. Ama tɔyɔ nyəntu na cɔyɔ nyəntu wɛɛ tɔtɔyɔ na pɔ lakənə pə tənə. Pa suki lentɪ kɛ na pɔ lakənə fɛele kuyaku kuyaku, ilənə pɔ kaasɪ na pɔ lakənə lentɪ ke paa ifemle nte.

²¹Mɔpóyɔ pə wɛɛ na yulɔ, ye n kisa isayatu nti tɔ tɔm ma yɔɔtəa tɔyɔ lapɔ, n we teitei isu wontu nti pə suwa na pɔ ləsəyɪ fɛele kuyaku tɔyɔ. Mpi tɔ nyá caa tənna-ŋ, na n waasəyɪ-i kɛ. Na n muna pa lana-ŋ paa tɔmle kupante nte. ²²Se ifeputu kunyuləŋ isayarɔ. Lɔki tam sɪ n tɔŋ siyisuyɔ, na n tɛ lɔsɔ na nyá taa, na n sɔləyɪ nyá yalaa lɛlaa, na nyá na mpa pə təŋyɪ Tacaa na luyɔ kulmuyɔ tɔ i maya teu, pulɔ i taa yasimɛ. ²³Yele ham ke kumelətamnaa na kpai nyəntu pə tɔtɔ. Nyá mayamaya n nyəmá sɪ yoo ke tɔm isu mpɔ tɛsəyənə. ²⁴Pəyɛle Tacaa tɔmle tɔ ná wɛɛ tɔ pə fɛi sɪ i ká wɛɛ yoolu. Ama i ká wɛɛ wei i tɔm yalaa tənə caaki tɔyɔ, na i ká wɛɛ wei i pəsə lɛlaa ke sɛyəsuyɔ na suulu hólóyɔ tɔ. ²⁵Na i ká sɛyəsəyɪ mpa paa nukənə-i tɔ tɔpamm tɔpamm. Ntanyɪ lɔsɔ ká yele na pɔ layasɪ na pɔ tisi tampana. ²⁶Pəlyɛ paa mɔli yaasi kuparɔ taa, na pɔ kpɛɛ pə təyɪ lɔyɔyɔ nyəpa nyəpətu nti na i kpa-we na i ŋmakəlyɪ-we na pɔ lakɪ i luyɔ nyəntu tɔ tɔ taa.

3

Kantəkaya kuyɛɛŋ

¹Tɔsɪ teu sɪ pə tənə pu la katɛ ke sɔsɔm ke kuyɛɛŋ kantəkaya nyəŋ taa. ²Pə taya pulɔ, yalaa ka wɛɛ mpa paa ka nyɔyɔŋ na pa mayamaya pa leleŋ pɛekuyɔ tɔ, liyitee isəle taa kɛ paa nyənəyɪ. Paa hɔ pa tɪ, na paa la isəcav. Paa yɔyɔtɪ lɔsɔ tɔ kɛ isayatu, pa kaa seeki pa caanaa. Paa la fɔɔfɛinaa, pa kaa seeki lɔsɔ. ³Paa la təkati, pa kaa wɛɛna lɛlaa pətɔtɔlɛ. Paa la nɔɔhɛɛ tɛɛ kuulaa na mpəle tɛləsəlɛa na nyarɔ nyəma. Pa kaa sɔlɪ kupantu. ⁴Paa la kɔlɔmɔtɔ nyəma na páná nyəma. Paa sarɔ pa tɪ, na paa yele lɔsɔ na pɔ paasənə mpi pə heesəyɪ pa larɔ tɔ tike. ⁵Paa cɛsɪ mɔpóyɔ lɔsɔ lɔsɔ kɛ sɪ pə təŋyɪ lɔsɛɛle mpaav pəyɛle pa

ku pə toma ke pa taa. Yele yəlaa isu mpv pə takanaa. ⁶Pa taa ləlaa cəŋəyənə teesi taa na pá puɣusiɣi alaa mpa pu kantələyi na pá teela isayatu na konyuləŋ un ɪ tənə ɪ kuyi-wə tɔ. ⁷Pə alaa pɛkəxi tam ké si pá seɣesəyi-wə, pácó paa pa seɣesa-wə, paa pəsəyi na pá cəkəna tampana naali. ⁸Isu Yanɛəsi na Yampələe paa kpɛəsəna Moisi tɔ, mpv tətəyɔ yəlaa pane pa kpɛəsəyənə tampana. Pa ləmayasɛɛ səpaya pa lɔsɛɛle ta təŋ. ⁹Pa nyɔyɔ kaa tasa kɔlvuɔ, mpi tɔ pu kuli pa waali ké na yəlaa tənə cəkəna si pa ké kumələməŋ. Yanɛəsi na Yampələe pa nyəntu ka lapa mɔpɔyɔ teitei ké.

Nti Timotee ká lakɪ tɔ

¹⁰Ye nyá ulɛ n tənɔ ma seɣesuyɔ tənə, na ma yaasinaa, na mpi pə lapv maa tu ma lotu taa tɔ, na isənə ma tɛma ma taa na lɔ tɔ, na ma suulu, na isənə ma sɔələyi ləlaa tɔ, na ma isələ sɛsuyɔ ¹¹ke ma konyontəyɔlənə na ma wahalanə taa. Pəpətu fɛi leleŋ, ma paasaa ké na má təyɔ konyoməŋ ke Antiyo ka na lkoniyom na Lisitəla, na nyá mayamaya n nyəmá mpv. Ama Tacaa yapa-m pə tənə pə taa. ¹²Aa mɔpɔyɔ pə tu wɛɛ, mpa pa sɔələa si pá na Yesu Kilisiti pá kpenti na pá nuna lɔ ké pa tɔntɛ tənə taa tɔ mɔpɔyɔ paa tuyu-wɛyɛ konyɔŋ. ¹³Ama pə kaasa asayaa na puɣusilaa tɔ pɛle pa isayatu kaa wɛɛ tənaya. Paa puɣusiɣi ləlaa ke mɔpɔyɔ na pá kpɛŋna pa mayamaya tɔtɔ na pá puɣusiɣi. ¹⁴Ama nyá ulɛ, nyaa tɔki teu ke seɣesuyɔ ŋku pa seɣesa-ŋ na í mv-kv na n tɛma-kv na nyá taa tɔ. Tɔɔsi mpa paa seɣesa-ŋ seɣesəŋ un tɔ pa tɔɔ. ¹⁵Na í tɔɔsi tɔtɔ si hatuu nyá pəcaatu ke n nyəmá lɔ tɔm nanŋ nyəntu, na nti tə pəsəyənə na tɛ ha-ŋ layatu nti n ká lana na í tɛ nyá taa na Yesu Kilisiti na pə ya nyá nyuɔ tɔ. ¹⁶lɔ yelina na pá ŋmaa ɪ tɔm ke takələsi taa. Na tə waasəyi yəlaa, pə taya pulv, tə seɣesəyi-wə na tɛ kisiyina-wɛyɛ pəpətu, na tɛ tayanəyi-wɛyɛ timpi timpi pa pəntəyi tɔ, na tɛ húləyi-wɛyɛ isənə paa tənə tampana mammam ke pa kɔlapətu taa tɔ. ¹⁷Tə lakɪ mɔpɔyɔ si tə tayanəyi lɔ yəlaa na pá te teu, na pá taa laŋ mpi paa lana pa tɛma kupana tɔ.

4

¹Ma heeliyi-ŋ na isələ kɔsɛmle ke lɔ na Yesu Kilisiti wei ɪ ká huuna weesuyɔ nyəmá na sətəa ke tɔm tɔ pa isəntaa, na

Yesu Kilisiti un ɪ kɔntɛ na ɪ kawulaya pə tɔɔ si, ²í lakɪ lɔ waasu, nyaa seesi isələ te, paa pə maya-ŋ paa pə ta maya-ŋ. Kaana-wɛ na í la na pá mv-ti. Kaləyənə-wɛyɛ timpi timpi pa pəntəyi tɔ. Seɣesəyi-wə na suulu sɔsɔ na pá sɔɔsi-wɛyɛ apalətu. ³Pə taya pulv tɔɔ, pu kɔɔ na pá kɛsi waatu nəyɔlv tɔ, yəlaa kaa caa si pá tasa seɣesəŋ kupəŋ wei ɪ waasəyi yəlaa təyɔ muɣu tɔtɔ. Ama pa mayamaya pa konyuləŋ ke paa tənəyi, na pá koti seɣesələa payalɛ na pɛle pá seɣesi-wɛyɛ ntiwɛ ntiwɛ pa caa pá nukɪ tɔ. ⁴Paa kisi tɔm tampana nyəntu, na pá paasənə sɔsaa taa kpai tɔmnaa. ⁵Ama nyá ulɛ, kpa nyá təyi pə tənə pə taa. Kantələyi konyontəyɔlənə taa. La Laapaali Kupəŋ kpaallv tɔmlɛ. Paasənə nyá tɔmlɛ tənaya teu tətətɛte isɪ lɔ tɔmlɛ tv lakɪ tɔ.

⁶Tɔv, ye ma ulɛ wule nte paa lana-m kətaya tɔ tə talaa ké, ma kuyaku kɔkpemuyɔ talaa. ⁷Ma yoowa tɛcam. Ma sewa na má tala ma tənaya. lɔ ké ma tɛmna ma taa ké tam. ⁸Na pənɛntɛ tampana tənlaa teeli ntenuyɔ tənə-m, ŋkuyɔ Tacaa wei ɪ tənəyi tampana na í huukəna tɔ ɪ ká ha-m kuyaku ŋku kv wule. Na pə taya ma tike ke ɪ ká ha, ama na pa tənə mpa pa caya na pá nyuləyi ɪ kɔntɛ wule tɔ.

Pɔɔli ləlaa na ɪ təkələa

⁹La kookali na í kɔɔ ma kiŋ ke ləŋ. ¹⁰Mpi tɔ Temasi sɔlə kaɣana antulinya unɛ ɪ nyəntu ké na í lɔ-m na í tɛna Tesaloniki. Kələesəŋ ná tɛna Kalati na Titu ulɛyɛ Talamatii. ¹¹Luku tike ke pə yelina-m. Ye n kəŋ kpɛŋna Maləki na nyá na-ɪ í kɔɔ, ɪ ka sənə-m ma tɔmlɛ. ¹²Ma tila Tisiki ulɛyɛ lfeesu. ¹³Ma yela ma kpai ke Kaləpusi tɛyɛ Tuləwasi, ye n kəŋ ulɛ n kpɛŋna na í kɔna. Kpɛŋna tɔtəyɔ ma takələsi, na nsi ma tu kəla nyuləyɔ təyɔlɛ tənəŋ nyənɔsi.

TAKƏLAYA ƆKA PƏƏLI NMAAƆA TITU TƏ Kutolotv

Titu ta ke Yuta tv, i k   piitim l  mpi tv k  . Ama i p  sa Yesu t  njlv. Hal  na P  ali   maa-i na i tv-i si, i paas  na t  tv nti l  m c   naa na pa yaaki-ti si K  leti t  , t   l  s  elaa.

P  ali kpe  la i k  se  es  tv ke tak  laya kutolotv taa. P   waali k   i h  la yaasinaa mpa l  s   t  se  le ny   j ny  ma k   we  na t  . P  ali h  la Titu t  t    y  laa mpa l  s   y  lv k   paas  na l  s   t  se  le taa t  . K  kpat  laa, alaa s  saa, na ifepiya na p  elaa na yomaa. I h  la t  ma nna nna p   we   si l  s   se  lv i la t  , na is  na p   we   si y  lv i cayana hees  y   t  , na i hat  l  na fayav. P   waali ulena i tv Titu ke nti nti i k   la t  , na se  tv. Is  na pa faya Titu tak  laya t  :

Is  na l  s   t  se  le ny   j ny  ma ka t   t  , titite 1

Is  na leelaa na suluwaa na yomaa paa we   t  , titite 2

Is  na l  s  elaa ka t   t  , titite 3

Se  tv

¹ Maya l  s   t  ml   tv P  ali, Yesu Kilisiti tillu.

Pa tv-m k   si m   la na mpa l  s   l  saa t   p   mv l  s  , na m   h  l  -we   tampana nna t   l  s  se  le mpaav se  es  y   t  , ² na p   t   pa taa si paa hiki wees  y     ku ku t  j t  . l  s   ka t  mna hatuu l  j ke y  m taa si i k   hat  y   wees  y     ku, l  s   t   k   kaloolaya tv. ³ P   t   k   p   k  ma na p   tala waatv wei i ka suwa t   ulena i y  le na i t  m kuli wees  y     ku kv t   na p   h  l  . T   Yatv Tacaa l  s   un   i tv-m si m   kpaali i t  m na m   t  jna-t  y   kpaal  y   t  , nti t   kuliyina mpv na t   h  l  y  .

⁴ Titv, m     maak  na-   tak  laya kan  . Ny   k  na ma p  yalv na tampana ke l  s  se  le mpaav   ku t   t  na t   t  j  y   t   kv taa. Tacaa l  s   na t   Yatv Yesu Kilisiti p   h  li-   p      na p   ha-   alaaf  ya.

T  ml   nte pa tv Titu si i la K    ti t  

⁵ Maa y  la-   K    ti k   si n   tayan   mpi p   kaasa tayan  y   t   t  tet  t  , na n   kpa paa   at   nte t   l  s   t  se  le s  saa. T     nti ma k  esa-   t   si: ⁶ Wei i k  j pa kaa na kawaliya nak  li t   un   i k   t  y  na l  s   t  se  le s  s   ntv.

Alv k  lv  m ke p  ntv un   i k   we  na. Na i piya k   la l  s   se  laa, si taa we   piya nsi y  laa t  j si si ke y  m y  m lataa si nuk  na y  laa t  . ⁷ l  s   t  se  le s  s   we  k  y   l  s   t  se  le taa t   l  s   t  ma ke p   tv-i si i paas    na. P   t   k   p   f  i si p   n   kawaliya nak    y   i k  j. I kaa we   kalampaani tv yaa wei u laa p    n   m  y   t  , yaa s  lvny   lv yaa m  s  j tv, yaa wei i m  y  li  y   si i hiki li  t  e t  . ⁸ I k   we   wei y  laa i k  ma i t   i ny  m   m  v  le lapv, na i s  la mpi p   we   teu, na i w  na l  m  yas   t  . I k   we   wei i tãjãyã tampana, na i k   l  s   y  lv, na i ny  m   i ti t  k  y   t  . ⁹ I k   we   wei i ny    na l  s   T  m ma  ama   t  kpa  kpa  kpa ke teitei is   paa se  es  -i t  , ulena i p  si na i se  es   l  laa ke se  es  j k  pa  j wei i waas  y   y  laa t   na i tasa-we   t  m. P   kaasa k    s  laa p  p  tvnaa mpa p  le t  , i h  l  -we   is  na mpi pa toolaa t  .

¹⁰ P   t  ya p  lv t  , y  laa we   p    le na p   tv k    na Yuta ny  ma mpa pa mv Yesu na p   k   kaan  tvnaa t  . K  pa t  mnaa ke pa se  es  y   na p   p  y  si  ina l  laa. ¹¹ T  ki-we   si p   su mpv. P   t  ya p  lv, pa k   t    si y  k  laa k  , na nti t   f  i se  es  y   t   n    y   pa se  es  y   na p   m  y   li  t  e ke tulum. ¹² K    ti ny  ma l  s   k  y    t  v t  l  s  laa taa n    lv wei i ma  ama   i k   K    ti tv t   i ka y    ta n  p    y   si: K    ti ny  ma ny  ntv n  t   ces  y  . Pa k   ny  m  jtvnaa k   is   taale wontu. Hilikpaak  naa k  , p     paa caa lapv. ¹³ Nti i y    ta mpv t   i na-t  y  . P   t   il   k  p  lv-we   teu na p   la na p   t   l  s   na pa taa k   teu. ¹⁴ Na p   y  le Yuta ny  ma s  saa taa t  mnaa k  pa ny  ntv na k  s  s  tv nti y  laa mpa pa kisa tampana t  j  y   na p   lu t   t   t  j  y  . ¹⁵ Mpa pa taa t  wa t   p   t  na p   t   p     . Ama mpa pa taa t   t   p    le paa t  j l   na pa taa t   p   t  na p   k   is    m ke p  le pa k  j k  . P   t  ya p  lv, is    tv t   k   pa l    tv na pa laakal  naa l    laa. ¹⁶ P   cayaa il   si pa ny  m   l  s  . Ama n   ny  nna pa lak  si p  i h  l    y   si pa ny  m   l  s   se. Pa lu y  laa ke s  j k  , na pa k   kaan  tvnaa, paa p  s  y   t  ml   k  p  nte nat    y   lapv na n   n  .

2

Se  es  y   k  pa  ku

¹ Ye ny   il   se  es  -we   se  es  j k  pa  j wei i waas  y   y  laa t  . ² Heeli apalaa

kukpatalaa si pá kpa pa ti, na pá weena yaasi kupan, na pá kpakayi lamayasee. Pá tóki tsósele mpaav na leláa sòoluy na suulu hòlúy ke teu. ³Heeli alaa kukpatalaa si pele pá tóki yaasi kupan isu lso yelaa weekuy to. Pá taa cakana yelaa, na pá taa yele na sulum hako-we. Ama pá wee mpa pa tasayi alaa sákpema ke tòm ⁴ke isəna pele paa sòoli pa paalaa na pa piya to, ⁵na isəna paa kpayá lamayasee na pá hatələna wasanjaləto to, na isəna paa laki pa taasi təma ke teu to, na isəna mpi paa laki kupantu na pá seeki pa paalaa to. Ile nɔyolu kaa ku lso Tòm nyuyv ke pa tɔɔ.

⁶Seɣesi ifepiya ke teu tɔto si pá kpayá lamayasee ke teu. ⁷Nyá mayamaya laki təma kupana na pá nyənəyənə-ŋ na pá laki. Paasi na hí seɣesəna tampana na isəle kuseemle. ⁸Tayanəyi nyá tòm, taa yele na hí kɔɔ na hí pəntəyi nyá yɔyɔtaya taa na pá footuyv-ŋ na-ke. Ye n tayanə-keɣe teu ile pu tv tá kolontunaa ke feele. Mpi to pa kaa na isayatu nti paa yɔyoti tá tɔɔ to.

⁹Yomaa ká niina pa caanaa na pá lá na pele pa laŋa heena-weɣe pa kulapəle tənə taa, na pá taa keesəyi-weɣe natəli. ¹⁰Pá taa ŋmulu paa pulv cəcəka. Ama pá laki tam na pa caanaa naaki si pa yomaa ke kupama na pá nukəna-we, na pu la na tá Yatv lso tɔɔ tòm nti tə seɣesəyi to tə nyuyv kuli pə tənə pa taa.

¹¹Pə taɣa pulv, lso kulina i peele tɔɔ na í hòli si pə ya paa wei i nyuyv. ¹²Pelee ani a seɣesəna-tv si tá yele isayatu taa ké təntə na atə cənə kunyuləŋ ke mpv, na tá kpayá lamayasee na tá tənɔ siyisuyv, na tá nukəna lso ké tam ké tá təntə taa ké antulinya taa cənə. ¹³Pelee seɣesəyi-tuyv si tá caya mpv na tá tənə leleŋ nuu kuyaku ŋku to wee na tá teeləyi to. Ku wule ke tá Yatv Yesu Kilisiti lso sɔsɔ teeli ká kɔɔ. ¹⁴Yesu Kilisiti un i hana i təyi tá tɔɔ na í ya-tuyv isayatu tənə taa, na í tayanv-tuyv teu na tá pəsi yelaa mpa i tike i ti to, na tá isəle seena təma kupana lapv.

¹⁵Tənə unəyi n ka heeliyi-we. Lakəna sɔsɔəntv nti pa tv-ŋ to tə toma tənə, na hí sɔsəyi nyá yelaa ke apalutv, yaa ye kalənav kaləna-we. Taa yele na nɔyolu kpeena-ŋ.

3

lso seelv yaasi

¹Tɔɔsi pa tənə si pə wee si pá seeki tətə təkəlaa. Pə wee si pá nukəna-weɣe. Na pa sòolv í pu təma kupana lapv tɔɔ. ²Pá taa tuvki nɔyolv, ama pá wee təpamm, na pá wənə yəlle, na pa na yelaa tənə pa wənə təma na leleŋ. ³Tá mayamaya isəntə tu ké tuutu lataa tətəyɔ hatuu ləŋ ké, na kaanutunaa, na tu toolaa ké. Na kunyuləŋ na mpi pə heesəyi tá laŋa to pə tənəya mpv pə nɔyɔ na pə suka ka kpana-tuyv yomle, na isayatu na kunyuləŋ pə taa ké tu wee. Tə taa caaki tá təmayə paa pəcɔ mayamaya. ⁴Ama pə kəma na lso tá Yatv hòli yelaa ke i kupantu na i peele, ⁵iləna í ya-tv. Ile pə taɣa tá təma kusiyisee tɔɔ. Ama tá pətətalə ke i wiwa na í la mpv. lso lum mpi pa sɔ-tv na Feesuyv Nanhtv náa wə pə taa na í layasəyi-tv na tá pəsəyi kufama na tá tənɔ təntə kufate to mpəyi i yəpənə-tv. ⁶Pə taɣa pulv, lso yelina tá Yatv Yesu Kilisiti ké na í tisi Feesuyv Nanhtv ke tá tɔɔ pə tu fei, ⁷si í hòláyí-tuyv i peele na tá pəsi kupama ke lso isəntaa, na tá hiki weesuyv ŋku ku tənɔ na tá wee na tá teeləyi-ku to. ⁸Tòm tənə tampana tòm tike təkəlekele ké.

Ma caa ké si hí seesi isəle na tòm tənə tə seɣesuyv, na mpa pa təma lso na pa taa to pá ha pa təyi təma kupana lapv taa ké tam. Mpi pə tɔ-tv na pə waasəyi təyole. ⁹Ama cəlayi kumelətmənaa tɔɔ hóm na lələŋ loosi tənɔyuv. Cəlayi yooŋ na ntəŋkpeesasi ke Moisi kusəitv tɔɔ. Nti un i tə kuyi təma ke teu ké, pəcɔ tu waasəyi pulv. ¹⁰Mpa pa yeki na fayav kəŋ yelaa taa to, ye n kpaala-weɣe tòm naale na pá tá nu n təyənə-we. ¹¹Pə taɣa pulv, n nyəmá teu si yolv i wə mpv pə hòláyí ké si i yela mpaav kusiyisuyv tənɔyuv ké. Na isayatunaa mpa i laki to pə hòláyí ké si i toolaa.

Kantəkaya kukpaaləto

¹²Ye ma kəma na má tili Aatema yaa Tisiki ke nyá kiŋ, ile n nyəki ləŋ na hí kɔɔ na hí mayana-m Nikopoli. Mpi to ma tūwa si tənəya maa caya hilimate waatv. ¹³Paasəna tòm hūlv Senasi na Apolɔsi ke teu na pá taa laŋ puluyv waatv wei paa tuyi pa mpaav to. ¹⁴Pə wee si tá yelaa tətə ká nyi isəna paa paasəna təma kupana lapv ke tam to, na ye pə caala wei ké teu, pa waasəna-i, na pá taa caya yem təkpaša.

¹⁵ Pa tənə mpa pa we ma kiŋ cənə tə
 pa seeki-ŋ. Seə tá lsəsele taa taapalaa
 kupama.
 Iso í hólí mə tənaya ı peeleə.

**TAKĒLAYA ņKA PŌŌLI
NMAAWA
FILEMŌṆ
TŌ
Kŭtŭlŭtŭ**

Pə nəḡəsəna ké isu Filemōṇ ké Kolosi lso taseele tv. Pácó í pəsa Kilisiti təṇlv. 1 ké Pōoli ceu ké. Filemōṇ un i ka wena i yom na pá yaaku-i si Onesim. Tə ta nyi mpi Onesim wakələna Filemōṇ na í se na í polo Pōoli kiṇ na í cōosi təna tō. Ama səsəontu nté si yom nawa i tasəkəle na í pəsi lso seelv. 1lənə Pōoli mələḡəna-i i caa Filemōṇ. Pōoli caaki nti təḡəle si Filemōṇ í mu Onesim isu lso seelv. Mpi tō, pa naale pa nyəmə lso.

Isəna pa faya Filemōṇ takələya tō:

Pōoli sēe Filemōṇ na i cōlo nyəma, 1-3

Pōoli sēe lso ké Filemōṇ taa tēm tō, 4-7

Pōoli yəḡətəna Filemōṇ ke Onesim tōm, 8-22

Sēetv kantəkaya nyəntu, 23-25

Sēetv

¹Maya Pōoli wei má ma ké saləka tv ke Yesu Kilisiti tō tō, má na tá taapalu Timotee.

Tá ṇmaana takələya kaneyə tá taapalu kuparṇ Filemōṇ, nyá wei tá na-ṇ tə kaa təmle tō, ²na tá kəḡo Apiya na ta na Aasipi wei tə yooki yoo tō, na mpa pa kotiyi Yesu sēev ke nyá təyaya taa tō, pa tənaya ṇpóḡó tə ṇmaa-ke. ³Tacaa lso na tá Səso Yesu Kilisiti pá hólí-meyə pēele na pá ha-meyə alaafəya.

Filemōṇ sōlŭḡu na i taa tēmnav ke lso

⁴Tam ma səlēmṇ taa ma tōsəḡi nyá tō na má sēeki ma lso ké í na təmle. ⁵Pə taya pulv tō, ma ni isəna n sōla lso yəlaa təna, na isəna n tōka Tacaa Yesu mpaav tōm tō. ⁶Na ma səlēməḡi lso si isəna tá na-ṇ tə kpenta isəntəḡo lso mpaav tō tō pə yele na í cəkəna teu təkpataa ké kupantvnaa mpa pa təna tə hikiyi tá na Kilisiti tá kpentvḡu tō tō. ⁷Ma taapalu, pəpətv fēi, isəna n sōlŭḡu yulv tō pə lapa-m leleṇ, na pə tasma apalv tv ke teu. Pə taya pulv tō, nyá yaasi un i hēesa lso yəlaa pəḡale larja.

Pōoli wiinav ke Filemōṇ ke Onesim tō

⁸Tōv, tōm natələḡi ma caa-ṇ nav, na paa ma wena mpa ke Kilisiti tō si má caali-ṇ

pə taa, ⁹ma luyv lapa si má na-ṇ-ti na tá wii kunyṇ ke kuu. Nyəni, saṇa isəntə Pōoli má ma kpatəlaa kele, pácó ma ké saləka tv ke Yesu Kilisiti tō. ¹⁰Ma pəyaya Onesim tōm ke ma caa ma na-ṇ, ma pəsa i lso Tōm taa caa ke saləka taa cəne. ¹¹I ka ké kaawaasaya ke waatv wei i wē nyá kiṇ tō. Ama kayana i waasəḡi má na-ṇ.

¹²Tōv, nəəṇəw ma mələḡəna-ṇ na ma ləsaḡa ké. ¹³Ma nyula teu si í saali ma kiṇ cəne na í səna-m na nyá nəḡo ke saləka wei ma tōki Laapaali Kuparṇ tō tō i taa. ¹⁴Ama ma ta sōli si má lá pulvḡu na nyá waali ké mpv. Pə taya pulv tō, ma luyv fēi si í la-m kupantv natəli na təlasi. Ama ma caa ké si í la isəna n nəkaa tō.

¹⁵Ntanyi pə yasa nyá na-i ké wē naaleye si pə tayani-meyə kpentvḡu ke tam tō. ¹⁶Pənəntaa pə kaa wē isu yulv na i yom ke yem, i tēe mpv. I pəsa tá taapalu kupamparṇ ke Kilisiti mpaav taa. I tēma ma nyəṇ ke pəsḡv təkpataa, 1lē nyaya pə kaasənaa si í pəsi nyá nyəṇ na pə kəli mpv, paa isu nyá yom, paa isu nyá taapalu ke Tacaa təṇḡv taa.

¹⁷Mpv tō ye n nyənəḡi-m isu nyá taapalu, mu-i isu ye má n ka mu-m tō. ¹⁸Ye i ka wakəla-ṇ pulv, yaa i wena-ṇ kəmle natəli, pōosi má. ¹⁹Maa feli-ṇ pə təna. Pōoli má ma mayamaya ma ṇmaana na ma niṇ ke mpv. 1lē maa nəkəḡi na má heeli-ṇ si nyá mayamaya n wena-m kəmle, haləna nyá niṇ na nyá nəəhe, ma tənna. ²⁰Hai hēesi ma larḡe ke tə ké Kilisiti nyəma tō pə tō.

²¹Ma təṇna takələya kaneyə ṇmaav ke isəntə tō na má tv-ṇ naani ké si n ká la pə təna, haləna pə təlasi mpv. ²²Na pə kaasa-m lenti si í caa-m kutuluyv, pə taya pulv tō, ma tv tēlŭḡu si mə lso səlēmuyv ká yele na pá tŭli-m na má kōw mə tē.

Kantəkaya sēetv

²³Ma taapalu 1pafəlası wei pa təka ma na-i ké saləka taa cəneyə Yesu Kilisiti tō tō i sēeki-ṇ. ²⁴Maləki na Alisitaaki na Temasi na Luku mpa ma na-we tə lakı təmle ke cəne tō pele pa sēe-ṇ tōtō.

²⁵Tacaa Yesu Kilisiti í hólí-meyə pēele.

TAKƏLAYA ƆKA PA NMAAWA HEPƏLA NYƏMA TƏ Kutulu

Takəlaya kanə ka Ɔmaalv ta tv ı hətə sı tə nyəmi-ı. ıle Ɔmaalv unı ı ta laƆ Yuta tv wei ı pəsa Yesu təƆlv wei ı nyəma nəƆ sıuv kupaƆaya taa təm tə. Yuta nyəma mpa pa pəsa Yesu təƆlaa mpa pa təƆƆna məlvu ke pa ləƆ isəsele taa tə mpeƆe ı Ɔmaa-ke. Ama takəlaya Ɔmaalv tasəƆı-weƆe apəlvu sı pə təkı tənəƆ sı Yesu kəla isətaa tillaa na Apəlaham na Moisi na AləƆ mpa pa ke pa ləƆ caanaa tə. Yesu kəla kətəsı na nəəsı pəlvu tətə. Mpi tə, Yesu kpeƆela pə tənə na ı la təm kuləm ke tam təə. Isəna pa faya Hepəla takəlaya tə:

Isə Pəyalv Yesu, titite 1-4

Yesu kətəƆa ke səsəƆƆka, titite 5-10:18

Taa tēm na kantəlvu, titite 10:19-13:25

Isəna Isə hula ı hwee tə

¹ LəƆ Isə ka we Isə kuyəƆətəv tələsəlaa kiƆ kə na ı yəƆətəna tá caanaa caanaa ke təm pəƆale taa na yaasinaa pəƆale taa.

² Ama pə tala kaƆana kuyəƆeƆ kuteəsəƆ ıne ı taa tə ı mayamaƆa ı PəƆaya kiƆ ke ı weə na ı yəƆətəna-tv. Na ı PəƆaya Ɔke ka niƆ ke ı lapəna isətaa na atə, na ƆkeƆe ı ləsaa sı ká tı pə tənə təpaı. ³ Nke ka kiƆ ke Isə teeli naakı na pə tee isu kəkə. Na ka kiƆ tətəƆə pə húləƆı teiteı kə isəna Isə weətv mayamaƆa weə tə. ı nəƆə taa təm toma ke ı təkəna isətaa na atə na pə səƆaa. ı tēma yəlaa isəƆatv kpiisuyv təkpatakpaıa ılena ı kpa na ı caya Isə kawulaya tv kəƆkəƆ taa.

Isə PəƆaya kəla isətaa tillaa təcəƆacəƆa

⁴ Isu Isə PəƆaya Ɔke ka kəla isətaa tillaa təcəƆacəƆa tə, mpyəƆ Isə ha-keƆe hətə nte tə kəla isətaa tillaa nyəna tə. ⁵ Pə taya pulv təə, Isə ta yəƆətəna isətaa tillu nəƆəlv sı:

NyəƆale ma PəƆaya, saƆa ke ma pəsa nyá Caa.

ı ta yəƆətəna isətaa tillu nəƆəlv ı tēm tətə sı: Maa la nyá Caa na nyaa pəsı ma PəƆaya.

⁶ Ama waətv wei Isə kəƆayana ı PəƆaya kancəalaya nyəƆka ke antulinya taa tə ı toma sı:

Isə isətaa tillaa tənə ká sē-ı kə.

⁷ Mpi Isə yəƆətə isətaa tillaa təə təƆəle sı: Isə kpaƆa isətaa tillaa na ı lana-we na pə pəsı heelim.

ı lapa na ı təmlə nyəma náa pəsı kəkəsı nsi sı muƆı kemkem tə.

⁸ Ama pə tala ı PəƆaya ılena ı yəƆətə təfoo sı: Isə, aa, nyá kumte we tam kə.

Tampəna taa kə n təkı nyá kawulaya.

⁹ N səla kupaƆtv na ı nı kisi isəƆatv təcəƆacəƆa.

Isə, pə təə kə nyá Isə ləsa-Ɔ na nyá mpa.

ı su-Ɔ teeli təcəƆale taa sı

nyá laƆle ı huləmı səsəm.

TəcəƆale nte tə taa ı su-Ɔ mpv tə,

tə kəla nte tə taa ı su nyá taapala ləlaa tə təcəƆacəƆa.

¹⁰ ı yəƆətəna tətə sı:

Taca, nyá lapəna tətə tənaya kancəalaya.

Nyá mayamaƆa nya niƆ lapəna isətaa.

¹¹ Pə tənaya mpv pu saalı yem.

Ama nyaa cəƆa tam.

Pə tənaya mpv pu cəƆetı isu

wontu kususuuı cəƆetv tv.

¹² N ká kpili-wı isu pa kpiluyv kpaı tə.

Paa laƆası-wı isu yulv laƆasv tv

ı təə wontu kususuuı tv.

Ama nyá, nyaa weə tam kə mpyəƆ,

n kaa kpaı.

¹³ Tuu tə Isə ta yəƆətəna ı isətaa tillaa taa nəƆəlv sı:

CəƆa ma kəƆkəƆ taa haləna má kəna nyá kolontunaa

na ı loosi nyá nəəhe ke pa təə.

¹⁴ Mpv tə, isətaa tillaa ná kə weƆəlo? Pa tənə pa kə Isə təmlə nyəma kə, na paa naa isəntəə. MpeƆe Isə tiliƆı sı pə tēƆ mpa pə kə sı pu ya pa nyəƆə tə.

2

Nyuvv yəpv səsəƆm

¹ Pə təə kə tu təkı teu ke tampəna tēmnaa mpa pa heela-tv tə na pəcə pə taa kə na pə pəna-tv tv tēte taa kə yem. ² Isətaa tillaa kpaala tēm nti tə tēle tə hika nyuvv kə, haləna ye wei ı pənta-tı yaa ı kisa-tı pa tvvı puvı ke saləka wei pə nəƆəsənaa sı pə tv-ı təƆə. ³ Təv, pa ta kisi saləka tvvı ke mpa pa kisa isətaa tillaa nyəntv tə, kacəƆfana ta mpa tu la awusa ke nyuvv yəpv səsəƆm pəne pə taka tə? Taca ka caaləna nyuvv yəpv pəne pə tēm heeluyv ke ı mayamaƆa. ılena mpa pəle pa nu-tı tə pəle pə tələsı taya pə tampəna. ⁴ Na Isə kusa pa tēm

nyuyv na i kəkəlo nyəm na səxəntv təma na piti təma təna lapv taa. I yelaa na i Feesuyv Nəhntv lā na pulv lapv saa yəlaa isu i nəkāa tō.

Wei i tōv pə yakı yəlaa nyōv tō

⁵ Mpuv pə wē, mpi tō pə taya isətaa tillaa nōhēe tē kē lso məhna antulinya wei i kōv na tē yōvōtəy i tōm tō. ⁶ Ama nōvōlv yōvōta lso Tōm taa kē tiili s: Hai lso, yulv kē we na n tōvōsəy i tōm? Yulv wēv mpv təkpm tō i kē we na n paasəxəna-i?

⁷ N yelaa s i sēki isətaa tillaa kē pəcō. N tō-i teeli na n kusi i nyuyv isu wulav.

⁸ N məhna pə tēna təpai kē i nōhēe tē. Pa yōvōtuyv mpv s lso məhna pə tənaya i nōhēe tē tō, pə nyuyv ntē s i kpaɣa pə tēna təpai kē na i tō yulv niŋ taa, pə ta kaasi pulv cəcəka. Paa na mpv tē naa kayana s pə tēna pə ta mēlv yulv nōhēe tē. ⁹ Ama mpi tē naa tōvōle s pə lapa Yesu na i sēki isətaa tillaa kē pəcō s i s yəlaa tēna sēm kē lso pēlēe tō. Wahala wei i tōvāa na i cəv i s tō i tōv, nōvōvō tē naa pa tō-i teeli na pā kus i nyuyv isu wulav. ¹⁰ Kupam pu muna mpv s lso wei i lapa pə tēna na i tōv kē paa mpi pə wē tō i lā na Yesu tē təkpatāa kē i konyōntōvōlenaa taa, na pəcō i pona pəyalaa payale kē i teeli taa. Pə taya pulv tōv, Yesu yekina na pə yakı pa nyōv.

¹¹ Yesu kpiisiyina yəlaa isayətv. Pa tēna mpa pa isayətv kpiisa mpv tō, i na-wē pa kpenta Caa kulum kē. Pə tōv kē pə fēi Yesu kē fēle s i yaa-wē s i newaa

¹² kē waatu wei i tōv s:

Hai lso, maa heeli ma newaa kē nyā tōm. Maa yoo yontu na mā tala-ŋ samaa tēna taa.

¹³ I tōma tōtō s:

Maa tō lso kē naani.

I tasa yōvōtaya tōtō s:

Mā na piya mpa lso ha-m tōvōlo.

¹⁴ Isu mpa i yaa mpv s piya tō pa kē tōnyv na caləm kuluməm tō, Yesu mayaməɣa pəsa teitei isu mpe, na i na-wē pā kpenti kulum. I lapa mpuv s i yōki ulōvōv wei i kiŋ sēm tōv wē tō i ilē i tōma i yōki təkpatāa tōv kē un i lapa mpv na i s i lena ¹⁵ i waasi mpa sēm səxəntv tōv pa pəsa isu yomaa kē pa weesiŋ tēna taa tō.

¹⁶ Mpi tō pə taya isətaa tillaa kē i waasəy. Ama Apələham piya kē i waasəy isu pa ŋmaav lso Tōm taa tō. ¹⁷ Pə tōv kē pə wē

s i i nəvəsəna i newaa təkpatāa, na i pəsi pa kōtulv sōsō kupəv wei i hūləy yəlaa kē suulu kē sōsəm kē i tēmle taa kē lso isəntaa tō, pəcō pə hūsi samaa isayətv. ¹⁸ Na isu pə mayasuyv un na i nā konyōv tō, pənente i pəsəy i na i waasi mpa pa wē mayasuyv taa tō.

3

Yesu kaluyv kē Moisi

¹ Ma taapalaa lso seelaa mē mpa lso yaawa tō, i paasəna Yesu wei lso tilaa na i kē ta lso sēv mpi pə tōm tē hūləy isəntō tō pə kōtulv sōsō na i nā. ² Lso ka ləsəna-i s i lā tēmle tənē, na i nuna lso kē teu isu Moisi ka nuna lso na i lā i tēmle kē lso təyaya tēna taa tō. ³ Kutuluyv ŋmalv wenna sam na pā kəli kutuluyv mayaməɣa. Mpv tōtōvō Yesu muna sam na pā kəli Moisi təcayacaya. ⁴ N kaa na kutuluyv kē yem na ku fēna ku ŋmalv, na lso ilē i kēna wei i lapa pə tēna tō. ⁵ Ye Moisi ilē, ilē i nuna lso kē teu kē lso təyaya tēna taa. Inəy pa tō tēmle s i ye lso i yōvōta nti ilē un i heeli. ⁶ Ama Kilisiti wei ilē i kē Pəyalv mayaməɣa na pa su-i lso təyaya sōsō tō ilē i nuna lso kē teu tōtō. Ye tē tōka tā tēlvōv na naani na pā tā ciyiti-tōv ilē tē kē i təyaya nyōma ntē.

Heesuyv ŋku pa ha lso yəlaa tō ku tōm

⁷ Pə tōv kē Feesuyv Nəhntv mayaməɣa ka yōvōta mpv s:

Ye i nu lso nōvō kē saŋa,

⁸ i taa tasa ŋkpanteeləv lapv,

isu i ka lapv waatu wei i kpēsəna

lso kē kuyəŋku i mayasa-i s i naa

i waali kē wulaya tētō taa tō.

Lso yōvōtaa s:

⁹ Mə caanaa caanaa mayasa-m tēna,

na pā lā s i pa naa ma waali.

Pəyele pa nā pə tēna mpi mpi ma lapa pusi nule taa tō.

¹⁰ Pə tōv kē yəlaa panē pa tōm kpa-m pāáná na mā tō s:

Tam mpuv pə liyitiyi pa huwēe taa.

Pa ta tu cəkəna ma yaasi kē paa pəcō.

¹¹ Pāáná kpa-m mpv lena mā tuu s:

Pa kaa svv ma heesuyv tete kē paa pəcō.

¹² Ma taapalaa i la laakali na mā taa nōvōlv i taa kōv na i lā isayətv kē i lotu taa na i lā laŋkpusəv na i ha weesuyv lso kē siyile. ¹³ Ama i tasəy tēmayə apalōtv kē paa ifemle nte, haləna mpi pa yaa s saŋa kē lso Tōm taa tō pā su tənaya. Nōvōlv i taa ye

na isayatu puyusi-ı na í lá lanpkusəŋ. ¹⁴Pə we mpv sı ye tə təkə ta kancaalaaya naani wei tu wena təŋə teu haləna pə tənaya, tá na Kilisiti tu pəsı taapalle.

¹⁵Nti pa ħmaa lso Təm taa təŋəle sı:

Ye í nu lso nəŋə ke saŋa,
í taa tasa ħkpantəeləŋ lapv,
ısu í ka lapv waatu wei í kpeesəna lso tə.

¹⁶Mpa pa taa nuna lso nəŋə na pá kólí na pá kpeesəna-ı? Mpa pa tənə Moisi ləsa lıipiti taa təŋə mēē. ¹⁷Na mpa pa təm kpana lso ké pááná ke pısi nule taa? Mpa pa lapa isayatu na pá sı wulaya tetv taa təŋə. ¹⁸Mpaŋa lso ka tuunaa sı pa kaa svv ı heesvıv tete ke paa pəcə? Mpa paa kpeesəna-ı təŋə. ¹⁹Tə nawa mpv sı pa ta te lso na pa taa təŋə pa ta svv.

4

¹lso tema-tıvıv heelıvıv təkpataa sı tə pəsəŋı na tá svv timpi tá na-ı tu caya na tá heesi tə. Mpı tə tá la laakalı na pá taa kəw na mə taa nəŋəlv í wuna heesvıv ħkv kv taa ké svv. ²Pə taŋa pulv təw, tə nu Laapaalı Kupəŋ inəŋı teitei ké ısu wulaya tetv taa nyəma mpe. Pa nu təm nti tə tə ta waası-weŋe pulv. Mpi tə, pa nuw-tı tə pa ta mv-tı na pá té lso na pa taa. ³Ta mpa tə temna lso ké tá taa tə tu svv heesvıv ħkv kv taa. Heesvıv ħkv kv təm ke lso yəŋətəa sı: Pááná kpa-m na má tuu sı, pa kaa svv ma heesvıv tete ke paa pəcə.

ı yəŋətə mpv, pəyele ı təmle tema tem ke hatuu waatu wei ı lapa antulinya tə. ⁴Pa yəŋətə kuyaku naatosompəŋəlaya nyəŋkv təm ke lso Təm taa ké tiili sı: lso yela ı təmle tənə na í heesi kuyaku naatosompəŋəlaya nyəŋkv wule. ⁵Na pá tasa tiiliyi yəŋətıvıv sı: Pa kaa svv ma heesvıv tete ke paa pəcə. ⁶Mpa pa caala Laapaalı Kupəŋ inəŋı nuw tə pa ta svv heesvıv ħkv kv taa, mpi tə pa ta te lso na pa taa. Pə na pə mpv tə pə we pəsıvıv sı ləlaa í svv. ⁷Pə təw ké lso tasa kuyaku kvfalıvıv ke sıw na í yaa-kv sı Saŋa. Tə mayamaya tə təm ke pısi kəma na sı siki səsəm iləna lso yeke na Tafiti yəŋətı təm nti tə tema nuw tə sı:

Ye í nu lso nəŋə ke saŋa,
í taa tasa ħkpantəeləŋ lapv.

⁸Ye Yosuwee ka susa yəlaa mpeŋe heesvıv ħkv kv taa, lso taa tasa kuyaku ləŋkv təm ke yəŋətıvıv. ⁹Ama heesvıv nakulı kv wee na pa hula-kıvıv lso yəlaa, na kv nəŋəsəna lso kuyaku naatosompəŋəlaya

wule nyəŋkv. ¹⁰Pə wee ké sı ye wei ı svv lso heesvıv tete nté tə taa puntu ká yeke ı təma na í heesi ısu lso mayamaya yepu ilé ı nyəna na í heesi tə. ¹¹Pə təw ké tu la kookalı na tá svv heesvıv ħkv kv taa. Tá taa yeke na tá taa nəŋəlv kəw na í la kpeesvıv ısu ləlaa lapv wulaya tetv taa tə na í lan ħheesvıv ħkv kv taa svvıv.

¹²lso Təm wena toma na tə lakı təmle. Tə kəla layatə nte tə setəŋı taa na waalı təŋə ləŋ. lso Təm nti tə svvıv na halı tə takı timpi ləsaŋa na ləmayasəle pə nyəm suliyı tə. Tə fakı atama na mvıvle taa pəeləm, na tə fayasəŋı nti yvıv nyuləŋı na nti ı hvvkv ı lotu taa tə. ¹³Kvıŋmıŋmam napalı pə fei mpi lso ı naakı tə. lso ilé ı naa pə tənaya təyau, pulv ta ħmelı-ı. ı kınj ke tá tənə tu polo na tá keesı ta kvlapıvıv tənə.

Yesu ké kətəlaa səsaa səsə

¹⁴Ye mpv tá tokı tá lso səsıv ħkv kv təm tə hvıvıv ısəntə təŋə teu. Mpi tə, tə wena kətəlaa səsaa taa səsə wei ı təma na í tala lso colə mayamaya tə, inəŋəle lso Pəyalı Yesu. ¹⁵Ta kətıvıv səsə ıni ı ké wei ı pəsəŋı na í cekəna ta ıcantv tete tə. Pə mayasa ı mayamaya ke pə tənə pə taa ısu ta, ı ta la isayatu ke paa pəcə. ¹⁶Ye mpv tá kpatəna lso pəeləe kumte na naani, tu hiki suulu na pəeləe na pə waası-tıvıv waatu wei pə nəŋəsənaa tə.

5

¹Pə ləsıvıv yəlaa hekv ke kətıvıv səsə na pə su tə, pə su-ı ħnpıvıv sı ı la lso təmle na pá waası samaa. ı pukina kvhaham na í lakı kətaya ke yəlaa isayatu təw. ²Kətıvıv səsə ná takaa na í ná ısəna ıcantv wee tə, ıle ı pəsəŋı na í hólı suulu ke pəcəŋı ıse kvkpeetee nyəma na mpa pa pəntəŋı kvpəntv tə. ³Na ısu kətıvıv səsə mayamaya wena ıcantv tə ı lakı kətası ke ı mayamaya ı təw na samaa təw tətə. ⁴Pə fei sı nəŋəlv ká tv ı təŋı teeli na í svvı ı təŋı kətıvıv səsəntv taa. lso kpaana kətıvıv səsə, na mpv ıni pə mayamaya ke pə lapa Aləŋ kınj.

⁵Mpv inəŋı na Kilisiti, ı ta tv ı təŋı teeli na í kpa ı təŋı kətıvıv səsə. Ama lso mayamaya təmna-ı təkəlekele sı:

Nyayale ma Pəyaya, saŋa ke ma pəsə nyá Caa.

⁶ı təma tiili tətəŋə lso Təm taa sı:

N ka pəsı kətıvıv ke tam təw ısu Meləciseteekeı.

⁷ Saa wei Yesu ka we ate cəne tō i sələməya lso wei i pəsəyi na i ləsi-i səm taa tōyo, na i wiikina-i na kapusi səsəonsi na isəlm. İlena lso mu i sələmuyv ke i seekaya lso tō pə tō. ⁸ Paa na i ka kē lso Pəyaya tō, kunyontəyolənəa taa kē i nyəmá nunav tōm. ⁹ Pa kōma na pá temi-i lapv na i te təkpataa, İlena i pəsi wei i kiñ mpa pa tənə pa nukəna-i tō pə yakəna pa nyōñj ke tam tō tō. ¹⁰ İlena lso tō si un i kəna kətlulv səsə isu Meləciseteeeki.

İso seelaa mpa pa tañanəyi kpisuyu tō pa tōm

¹¹ Tə wəna kuyəyotutv ke səsəm ke tōm tənə tō tō, na pə we katē si tē kilisi-məye pə tənə təcicei kē u cəkəyənə ləñ tō pə tō. ¹² Hatuu tō pə nəyəsənə isu isəntō mə seyesəyənə lələa, İlena mu məli na i pəsi isu mpa paa hólí lso Təm isu kpeləmələa tō. Pə tala mə mutv tōyo, İlena i məli na i nyōñki kafa ke tam. ¹³ Wei i paasəyənə kafa nyōñv tō i kē ahlum kē. İ ta nyi si pəne pə tewa, aai pəne pə ta te. ¹⁴ Ama səsaa mpa tam lapv tō pa nyəmá tampam na isayam pə fayav tō mutv ke pele pa tōki.

6

¹ Pə tō tō tō lu Kilisiti tōm nti pa caaləyənə seyesuyv tō tə taa na tə suv mpa pa pu pə taa tō pa nyəntv taa. Tə taa tañani kite tē nyəntv taa kē məlvuyv, isu kpai təma yeluyv na taa temnav ke lso, ² na lvm səvnaa na niñ tənyv pə tōmnaa, na sətəa feesuyu na tam huvle pə tōmnaa. ³ Tə pukina pə isəntaa kē tam. Mpv pə mayaməya ke tu la ye lso i tisaa.

⁴ Na mpa pele pa tañanəyi isayətv taa kē hotuyv tō pele pa tōm ká tənə weyele ile? Tōv, lso təma pa isə kuluyv na pá təñ isətəa kuvəñv leñ na pá hiki pa paa nyəm ke lso Feesuyu Nəññt kiñ. ⁵ Pəle pə waali pa nawa si lso Təm we teu na pa cəkəna isənə antulinya wei i kəñ tō i toma wē tō. ⁶ Pə tənəya mpv pə waali kē pa luwa na pá tañani isayətv taa kē hotuyv. Yələa isu mpv pə taka pə fei pəsuyv si pá hólí-we si pá tañani təntə kufate ke layasuyv. Pə taya pulv tō, lso Pəyaya ke pa lələyi kam ke səm tesika tō na pá tuyi-keye fēle ke samaa taa.

⁷ Ye pa hala haləm na tēv nukı pə taa kē tam na pə ta lañ nikəya, na kutəyōv la pə taa kē teu na pá waasi hallaa, ile haləm mpi lso koola-wəyi kupantv kē. ⁸ Ama ye

səwa ke yem na kpai nyutv tike lakəna pə taa, haləm mpi pə pəsə yem kēle, na lso naa kpali-wi na pá tēsənə-wəyi kəko səpu.

⁹ Ma taapalaa mə, paa tə yəyotəyi mpv tō tə tēma tá taa təkpataa si i tá tooli, i we waasuyv mpaav taa kē. ¹⁰ İso tá kē wei u təñəyi tampana tō, na i kaa sō mə tēma tō. Pəyele i kaa sō isənə i paasaa na i söl-i na i waasi mə lso seelaa lələa, na i tu təñna-weye waasuyv tō. ¹¹ Ta luuy wē si paa mə taa wei i tasa isəle seesuyv ke mpv haləna pə tənəya, pəco pə lá teitei isu i tēlvuyv tō. ¹² Tá luuy fei si i loosi nəōhē. Ama tə caa kē si i təñ mpa pa tēñ lso na pa taa na pá wəna suulu na paa hiki mpi lso ka tōma si i ká ha tō pa akpaa.

İso tōma si i lakı mpi tō i lakı-wəyi

¹³ Waatu wei lso heelaya Apələham si i ká lapı-i pəne na pəne tō, na tuunav kē. Na isu nəyōlv fei wei i kəla-i na i ká tuuna ile tō İlena i tuuna i ti, ¹⁴ na i tō si: Ma heeliyi-ñ təkpataa si maa la-ñ kupantv, na maa la na i hiki piya ke səsəm. ¹⁵ Mpúyú Apələham cayana suulu, haləna i kəñ na i hiki mpi lso ka tōma si i ká lapı-i mpv tō. ¹⁶ Ye yələa i caa tuunav, wei i kəla-we tō i hətē ke pa yaaki na pá tuuna. Tuunav kē pulv mpi pə loliyi yələa ke waatu wei pa lakı ntəñkpəesəya tōyo. ¹⁷ İso ilé i caakaya kē si mpa i tōma si i ká la kupantvnaa mpe tō, pá nyi təkēlekele si i yəyotə nti, i yəyotaa kē tə kaa layasi. Pə tō kē i yəyotaa na i tuu. ¹⁸ Təm naale unē i fei layasuyv, na pə fei pəsuyv si lso i looli-ti. Pə tō mayaməya ke pə səsəa ta mpa tə hika təñmelle ke i kiñ tōyo apəltv, si tō tōki tēlvuyv ŋku kv tōm pa kēsa-tv tōyo teu təkəñkəñ. ¹⁹ Tēlvuyv ŋku kv wē kē isu ta ləsasi kanjanuyv kutəlvuyv ŋku tə wəna naani na kv kiiwa tō. Tə nyəmá si ta mayaməya tə pəsəyi na tē suv na tē polo na tē lu isətəa lso təsəle taa puuyv kəkakəyav waali haləna tē tala pə taa nəñ taa. ²⁰ Tənəya Yesu tē-tuyv nəyo, na i pəsi kətlulv səsə isu Meləciseteeeki ke tam tō.

7

Kətlulv na wulav Meləciseteeeki

¹ Meləciseteeeki un i ká kē Səlem wulav, na i kē isətəa lso Səsə kətlulv. Meləciseteeeki un i səñna Apələham ke waatu wei ilé i tēma awulaa ke kəlvuyv ke yoou taa na i mələyi kpente tō, na i kooli-i kupantv. ² Tənəya Apələham tala pə tənə mpi i ka wəna

⁴ 1 paasi na í ná apalu un i səsəntu yee. Hali ta caanaa caanaa caa səsə Apalaham ná fayə pə tənə mpi i hika yoo tu taa təyō təm naanuwə na í kpayə həyələy kulumvuy na í ha-u. ⁵ Lefii nyéma mpa pa ké kətəlaa tō kusəsutu ha-wəyē mpaa kə si pá pəsəy i lseyeli nyéma si pá cəlyi-wəyē pa kuhikim tənə həyələy naanuwə taa kulumvuy. Pəyēl paa ké yəlaa kuluma kē, na pa tənə pa ké Apalaham piya. ⁶ Meləcisetēeki na taa ké Lefii tu, paa na mpv i mv mpi Apalaham wənə tō pə həyələy naanuwə taa kulumvuy. Pələ pə paasi i koola koolee kupana kə wei i hika kupantu nti lso tōma si i ká la tō. ⁷ Na isənə pə wē tō, səsə kooliyina səkpeli kə kupantu. ⁸ Ama kətəlaa kin ilē, mpa pa mvyi mpi yəlaa wənə tō pə həyələy naanuwə taa kulumvuy tō, pə ké yəlaa mpa sənə pa wē cele pa fəi təyō. Ama ye Meləcisetēeki kin ilē wei i wē tam isu pa ŋmaav lso Təm taa tō ilē i muna həyələy naanuwə taa kulumvuy ŋkə. ⁹ Ye pə lapa mpv tə pəsəy i tō tō si waatu wei Apalaham fayə i wənəv taa ké təm naanuwə na í ha mpv tō, Lefii mayamaya nyá fəlaa kē. Pəyēl Lefii nyéma mpeyē pa tayanəy i fayəv naanuwə un i wontu cəlyu. ¹⁰ Pə taya pulv tō, waatu un paa pa ta luləta Lefii tō i ka wē i cəsə Apalaham taa ké saa wei Meləcisetēeki sənaya-a təyō.

yəʒtaya kətəlaa təm tə ɪ ta yaa kpekəle nté
tə hətɛ.

N ka pəsi kətulv ke tam təo isu
Mələciseteeeki.

²⁰ Mpi pə təw nənənəw nyəŋ unɛ ɪ kələa tɔ, pa kpa-ɪ kətɔlv na ləw tuunav kɛ. Ama pa kpa lələa kɛ kətələa kɛ yem kɛ. ²¹ Pa kpa Yesu kɛ kətɔlv na tuunav, hali ləw yəŋɔtɪ təfoo sɪ:

²² Pə təw mayamaya ke Yesu ná kəna-tuyv
nəwə pəeluyv kupampam mpi paa pu kpa
na pə tii pə kaa saali tə.

²⁶ Yesu ké pə tu muna mpv si pá kpa-
tuyv kətulv səsə. Pə taɣa pulv təə, ɪ wə
tənaŋŋ, ɪ feina taali nɔyɔlv. Pəcə ɪsəɣatv
fəɪ ɪ kiŋ tə se. Pa fəɣa ɪ na asəɣaa na hali
pə kpaasi-ɪ na ɪ tɛɛ ɪsətənyv təə. ²⁷ Pə fəɪ si
ɪ ká lakɪ kətasi ke tam ké ɪnɪ ɪ mayamaya
ɪ ɪsəɣatv təə, na pá kaasi na ɪ lá samaa
ɪsəɣatv təə, ɪsɪ kətəlaa səsaa leləa lakuyv
tə. Ama waatv wəɪ ɪ ha ɪ ti na ɪ si tə pə wə
ɪsɪ ɪ lapa kətaya ke təm kuləm ke kpakpaa
ke tam təə ké. ²⁸ Mpa Moisi kəsəsutv kpaaki
kətəlaa tə pə teu ta tulɪ. Ama ɪsə ná kəma
na ɪ nyəsi kəsəsutv nɔyɔ taa, na ɪ yəɣətəna
tuunav na ɪ Pəɣaya pəsi kətulv səsə, na ɪ teu
tulə kpakpaa ke tam təə.

8

Yesu ke le ta kətulə səso

¹Təm nti tə tərjəna yəxətəyā ke mpv tō tə kite nté sī, tə wena kətulə səso ke mpv wei ı kpawā na ı caya ləo kawuləyā tū kumte kərjəyā taa ké isətaa tō. ²ı ləkı kətulə səso kuləpələ ke kotəyā təlatə cəkələ nte yulə ta siki, ama Tacaa mayaməyā sikina-tə tō tə taa.

³Pa kpaa kətulə səso tō sī ı pona ləo ké kuhaham na ı la kotasi ké. Pə tōo ké pə wē sī tā kətulə səso ı wēna mpi ı ká polo na ı lapı-ı kotəyā tō. ⁴Ye atə cənəyē Yesu ka wē ı taa tu lapv kətulə. Mpi tō kətalaa ka wē na pá tərjəna ləo ké kuhaham ponav isı pa kēsa kusəsutv taa tō. ⁵Mpi mpi kətalaa mpe pa lakı mpv tō, pa kēəsəna mpi pə wē isətaa təyō na pá lakı. ıle pə nəyəsələ ké pə təyā pə mayaməyā. Pə lapā kuləm na nti tū tēm Moisi kiñ ke lapv tō. Saa wei ı lapā səolə sı ı sikiyı cəkələ tō ləo heela-ı sı ı siki-tēyē teitei isı paa kēsa-ı puyv tōo tō, ı taa coti. ⁶Ama təmle nte pa tū Yesu tō tə kələ mpe pa nyəna təcayacəyā. Pə təyā pulv tōo, unı ı tələsəna-tuyv nəyō pēelvuyv kupampam mpi pə lūna kupantv kəkələtv nti ləo ka tōma sı ı ká la tō tə kiñ tō.

⁷Ye kancaaləyā nəyō pēelvuyv ka tewa təkpatāa pa taa tasa nəyō kufaləyā ke pēelvuyv tətəyō kupənəyā lonte. ⁸Ama ləo yələa lapā taalı na ləo kaləxəna-we sı: Pə kōma na pə kōo maa yele na má na lseyeli

nyéma tə tasa nəəsi kufası pēelvuyv, na pə kpennā Yuta kpekələ nyéma tōtō. Tacaa má ma yəxətəna mpv.

⁹Nəyō jka ma na-we tū pēeli tō ka kaa wē isı má na pa caanaa caanaa tū pēelvuyv jkaya

waatv wei ma həma-we na má ləsi ıcipiti taa tō.

Pa ta təkı nəyō jka má na-we tū pēela mpv tō.

Mpv pə lapəna na máa lə pa tēm ke luyv. Tacaa má ma yəxətəna mpv.

¹⁰Nn, Tacaa má ma yəxətəna mpv sı:

Nəyō jka kuyeyj unı ı waalı maa yele na má na

ıseyeli nyéma tə pēeli təyələ sı:

Maa kpəyā ma kusəsutv na má tū hatuu pa ləmayəsəe taa.

Maa jmaatəyı pa lotu taa.

Maa pəsi pa ləo na mpe paa pəsi ma yələa.

¹¹Saa unı nəyōlv kaa nəkı ı təyōntələ ke səyəsuyv.

Nəyōlv kaa tō ı taapalv sı: Nyı Tacaa.

Pə təyā pulv tōo, pa təna paa nyı-m.

Pə kpəyāv pəyāyā na pə polo səso tō.

¹²Maa hısi pa kupəntəy.

Ma kaa tōəsi pa ısayətv tōo ké paa pəcə.

¹³ıle timpı ləo yəxətəyı nəyō kufaləyā pēelvuyv tēm tō pə wē sı kancaaləyā nyəjka pənəa ké. Na pulv ı pənəa na pə ceyətəyı, pə caa tēm ké.

9

Atə cənə ləo sēev na isətaa ləo sēev

¹Kancaaləyā nəyō jka paa pēelaa tō kēle kaa wena nti pa suwa na pa tərjəyı na pá sēekı ləo təyō, na tə ləo təsēele ka wē atə cənə. ²Paa sika cəkələ ké, na nté tə kēna pə tōo pə tōo nyənte, na pa yaa-tə sı kate taa. Na tənəyā pa sukəyā fətəla na taapəli na potopotonaa mpa pa ha ləo tō. ³Puyv kəkakəyāv naale nyəjku waalı kēna cəkələ nte pa yaa sı kate taa kate tō. ⁴Na tənəyā wula cofolo ka wē na pá wəkı tulaalvnaa ke ı taa, na ləo nəyō pēelvuyv atakaa na pá waasa ı tənəyā wula təpai. Atakaa unı ı taa ka wē wula nyənəyā na ka taa na mana, na Aləy kpatúyō jku ku tuwa hətv tō na pēe kpatanāa mpa pa tōo pa jmaatəyā nəyō pēelvuyv tēm tō. ⁵Atakaa unı ı tōo ka wē teeli nyéma napəli mpa pa hóləyı sı ləo wē tənə tō, na pa kərj ləpa timpı pa lakəyā kotəyā ke yələa ısayətv hısvuyv tōo tō. Pə təyā sı cənəyē tū yası-meyē pə kantələsı tənə təcəicəi.

⁶Mpúyō pə tənə pu wēe, paa mpiyı pə lonte taa, na kətalaa ná svukəyā tam ké pə tōo pə tōo cəkələ taa na pá lakı pa təmle. ⁷Ama hatuu pə taa nyənte taa ıle kətulə səso tike svukəyāna tənə, na pənəyā taa tēm kuləm təkərj ké ı svukəyā. Caləm ke ı pukəyāna tənəyā fēenuyv ke ləo ké ı mayaməyā ı kupəntəy na kupəntəy wei ıle samaa ná pənta kupəntv tō ı tōo tōtō. ⁸Feesuyv Nəyjtəv hóləyı tənə sı pə tōo pə tōo cəkələ waatv tənə taa, mpaav fəi sı yulv ı tala timpı pa yaa sı kate taa kate taa tō. ⁹Mpv unı pə hóləyı isəna tə wē kayəna ısəntə tō. Pə nyuyv nté sı isı pa kpəkuyv kuhaham na pa kpəkuyv wontu na pá lakı ləo ké kotasi tō, mpv unı pu pəsəyı na pə

tayani teu təkpataa ké wei ı lakı mpv tō ı lotu taa. ¹⁰ Kutəxov na kunyonyoom na nyuyv tō asilima kəeluyv tōm tike ke pə paasənaa. Pə ké yulv tōnyuv nyəm mpi pa suwa sı pa tənəxi, haləna kuyanku lso ká tayani pə tənaya kufam tō.

¹¹ Ama Kilisiti ná lapa kupantvnaa mpa pa tema kəntə tō pa kətvlu səsō. Na cokəle nte tə taa ı lakı təmlə tō tə kəlaa, na tə tewa təkpataa. Pə taya yəlaa sikina-ke, na tə ta tu kev antulinya wei pa lapa kəlvəp ke isəntə tō ı nyəntə. ¹² Kilisiti suv tōm kəlvəp ke ı kpakpaa suv ke kate taa kate taa tō pə taya acəənaa na nawee caləm ke ı lapəna kətaya. Ama ı mayamaya ı caləm ké, iləna pə kəna-tuvv tá nyəəj yapv ke tam tō. ¹³ Ye acəənaa na latəcənaa pə caləm na naəj alv nyəj wei pa nyayasa ı təna na pá ħmusəxi ı təlvma ke yəlaa asilima nyəma tō tō ta kpisi pa asilima ke kpiisuyv, ¹⁴ kacənfana Kilisiti caləm na? Feesuyv tam nyəjku təj taa ké ı lapəna ı təxi lso ké kətaya ħka ka tewa təkpataa tō. ı caləm ká ləsi ta lotu taa ké kpai təmana ləmayasəe na tə pəsi na tə la lso weesuyv tū təmlə.

¹⁵ Pə tō ké Kilisiti ke wei ı tələsəxi nəyō pəeluyv kufam ke ləlaa tō sı mpa lso yaawa tō pá hiki kupantv tam nyəntv nti lso ka tōma sı ı ká ha na pə wəe isu pa kpancoou tō. Pa pəsəxi na pá hiki-ti. Pə taya pulv tō, səm lapa pə taa, na səm mpi pə yekina na mpa paa wə nəyō pəeluyv kupəm taa na pá pəntəxi tō, pá lu kupəntəj unı ı taa.

¹⁶ Ye yulv cayaa na ı tayani isəna ı caa pá lana ı wənav ke ı səm waalı tō na pá tv takəlaya taa na pá sı, isu ı səpa na pəcō. ¹⁷ Ye ı wəna ı isə, takəlaya isu mpv kaa la təmlə. Ama ye ı kəma na ı sı ke paa lana-keye təmlə. ¹⁸ Pə tō ké pa tula kancaalaya nəyō pəeluyv tō na caləm. ¹⁹ Kancaalaya ıle Moisi kpayə lso kəsəsutv taa heeliyi mpi pə təna təyō na ı kəsı samaa təna. ılena ı kpayə ħisəpv kpátúyō na heej hvntv kəsəmtv na ı lii nawee caləm na lum pə taa, na ı kpəntəna lso Təm takəlaya na yəlaa pa tō na ı ħmusı. ²⁰ Na ı tō sı: Pəne unı pə kəna caləm mpi pə lakı na nəyō ħka lso pəelaa na ı tō sı ı təkı təkəjkej tō ká la tampana. ²¹ ılena Moisi tasa caləm ke kpayav na ı ħmusı cokəle tō na lso səv wontu təna tō. ²² Na isu pa kəsə kəsəsutv taa tō, caləm mpi, pə wə isu pə tənaya pə

tayanaa, na ye caləm ı ta ti, pa kaa ħusi nəyōlv ı isayətv ke paa pəcō.

Kilisiti kətaya ħusuyv ke isayətv

²³ Na isu pa tayana mpi pə wə isətaa tō pə nəyəsəle ke mpv tō, pə wəe sı pá la isətaa nyəm mayamaya ke kətası kupəjı nsi sı kəla ħpúyō teu tō. ²⁴ Pə taya pulv tō, kate tete nte tə taa Kilisiti suwa tō tə ta ke nte yəlaa lapa na tə nəyəsəna isətaa nyəntə ke kunəyəsuv tō. Ama isətaa mayamaya ke ı kpawa sı ı puki ı səj lso isəntaa na ı wiiki ta kunyəj. ²⁵ Paa pənaya ħka Yuta nyəma kətvlu səsō pukina wontu caləm ke kate tete ké. Ama Kilisiti ılé ı ta suv sı ı lakı ı təxi kətaya na ı lələxi. ²⁶ Ye pu wə mpv ı ka təyō kunyəj ke tōm payəle ke hatuu antulinya lapv waətv. Ama ı kəma kəyanaya tōm kəlvəp ke ı kpakpaa kəntə ke tənaya kuyəej unə ı taa sı ı la ı təxi kətaya na ı kó isayətv tənəjnarj. ²⁷ Pə tema suv sı paa yulv wei ı ká sı tōm kəlvəp ké, na pəle pə waalı ılena lso ħvuna-ı tōm. ²⁸ Mpv unı tətəyō pa lapa Kilisiti ke kətaya ke tōm kəlvəp sı pə ləsi yəlaa samaa isayətv. ı ká tasa məlvv, ıle pə taya isayətv tōm tō ké ı ká kəv pəle. Ama mpa pa tənə-ı tō pa nyəəj yapv ké.

10

¹ Kəsəsutv nti paa tūwa Yuta nyəma tō tə ta ħvli kupantvnaa mpa paa kəv cele tō pa mayamaya ke teitei. Ama pə nəyəsəle ke pə ħulaa. Pə tō ké kəsəsutv nti tə ta pəsi na tə lá na mpa pa kpətəyəna lso tō pá te təkpataa, na kətası kəlvəması nsi pa lakı paa pənaya ħkaya tam tō. ² Ye pu kpiisa mpa pa səkəyā lso ké mpv pə taka tō pa isayətv təkpataa ke tōm kəlvəp tō, pəle pa taa tasəxi pa isayətv tōm tōsəyuv, pəcō pa taa nəki kətası nasələxi lapv tətō. ³ Mpi təyōle sı pa lakuyv kətası nsəxi paa pənaya ħka tō pə tōsəyū yəlaa ke pa isayətv tō ké. ⁴ Pə taya pulv tō, latəcənaa na acəənaa pa caləm kaa pəsi na pə ləsi isayətv ke paa pəcō.

⁵ Pə tō ké waətv wei Kilisiti kəyaya antulinya taa tō ı tōma lso sı: Nn caa kətası pəyele nn caa kəvhaham. Ama n ħma-m tōnyuv.

⁶ Kətası nsi kəkō lusa sı təna tō sı ta ke-ħ pulv.

Na isayətv ħusuyv kətası wə-ħ yem tətō.

⁷ Tənaya ma tōma sı:

Hai lso, mayəlo.

Ma kəŋ sɪ má la nyá luyɪ nyəntu isɪ pa
kɛsa

ma tɔm kɛ lso kʊsəsutu takəlaya taa tɔ.

⁸ ɪ caala yɔɔtuyɪ kɛ sɪ: Nn caa kɔtasi na kuhaham na kɔtasi nsi kɔkɔ nyaya sɪ tɔna tɔ na isayatu husuyɪ kɔtasi. Pə tənaya mpv pə ta kɛ-ŋ pulv. Pəyele pə wɛ kʊsəsutu taa sɪ pá la kɔtasi nsəyɪ mpv. ⁹ ɪ tema mɔpúyɔ yɔɔtuyɪ tɔɔɔ ɪ tɔma sɪ: Hai lso, mayalo.

Ma kəŋ sɪ má la nyá luyɪ nyəntu. Mɔpúyɔ pə lapa na lso kʊ kɔtasi nsi pa lakaya tɔ, ilena Kilisiti kɔtasi lapv náa mv kupəm lonte. ¹⁰ Yesu Kilisiti lapa lso luyɪ nyəntu na í lá ɪ tɔyɪ kɔtaya na pá kpiisi ta isayatu ke tam tɔɔ.

¹¹ Paa kɔtulv wei ɪ səŋuyɪ lso na í laki kɔtasi kɛ paa ifemle nte tɔ, kʊlumasɪ nsəyɪ ɪ laki tam. Pəyele sɪ kaa pəsi na sɪ hust isayatu kɛ paa pəcɔ. ¹² Ama Kilisiti ílé ɪ lapa isayatu husuyɪ kɔtaya kɛ tɔm kʊlvm təkɔŋ, na kɔtaya ŋkɛ ka laki tɔmlɛ kɛ tam. Kilisiti tema mpv ilena í kpa na í caya lso kəŋkəŋ taa. ¹³ Kayana tənaya ɪ wɛɛ na í cayaa na í taŋaa sɪ lso í kɔna ɪ kolontunaa na í loosi nɔɔhɛ kɛ pa tɔɔ. ¹⁴ Tɔm kʊlvm təkɔŋ kɛ ɪ ha ɪ tɪ sɪ pa tɔna mpa pa isayatu kpiisaa tɔ pá té təkpaataa.

¹⁵ Na Feesuyu Nanŋtu huləyɪ-tuyɪ pə tampana. Pə tɔɔ kɛ ɪ caala yɔɔtuyɪ sɪ:

¹⁶ Nn, Tacaa yɔɔtɔa mpv sɪ, nɔɔɔ ŋka kuyɛɛŋ unɪ ɪ waali maa ye le na má na-wɛ tá pɛɛli tɔɔɔɛ sɪ, maa kpaya ma kʊsəsutu na má tv pa lo-tunaa taa.

Maa ŋmaa-təyɪ pa ləmayasɛɛ taa.

¹⁷ Ilena í tasa sɪ: Ma kaa tasa tɔɔsuyɪ kɛ pa isayatu na pa kupəntəŋ tɔɔ kɛ paa pəcɔ.

¹⁸ Ye pa tema yulv isayatu kɛ husuyɪ u nɔkəyɪ na í tasa kɔtaya kɛ lapv sɪ pá hust ɪ isayatu tɔtɔ.

lso kpətənanv

¹⁹ Tɔv, ma taapalaa, isɪ Yesu weesuyu luv tɔ pə tɔɔ tɔ pəsəyɪ na té svv kate taa kate taa təkkaa. ²⁰ Pəntɛ ɪ tula-tuyɪ weesuyu mpaav kʊfaluyɪ, kʊ luna puyɪ kʊkakayav na waali. Puyɪ ŋkʊ kʊ kɛna isɪ ɪ tɔnuyɪ mayamaya. ²¹ Tə wena kɔtulv sɔsɔ wei pa suwa sɪ ɪ nyənəyɪ lso tɔyaya tɔɔ tɔ. ²² Ye mpv ilɛ tá kpətəna lso na lotu kʊlvmɪtɪ na naani kupampay na tənəŋ wei pa sɔwa lvm kupam tɔ. Tə taa nu isayatiya taŋ kɛ ta lotu taa. ²³ Tə tɔkɪ tá tɛɛluyɪ ŋkʊ kʊ tɔm tɔ hóləyɪ isəntɔ tɔɔɔ teu. Pə taɔa pulv tɔɔ, tɔ pəsəyɪ

na té cayana naani sɪ mpi mpi lso ka tɔma sɪ ɪ ká la-tv tɔ ɪ ká la-wɪ. ²⁴ Tə nyənəyɪ ta tɔma tɔɔ na tá lá na tɔ sɔsɪ tɔmayə sɔɔluyɪ na té kʊsɪ ta kʊnyuləŋ kɛ kupantu lapv tɔɔ. ²⁵ Tə taa ye le timpi pə kɛ sɪ tá tɔna té kɔti tɔɔɔ pote isɪ lɛlaa ná kisuyɪ pote tɔ. Ama tá tɛŋ tɔmayə tam na pə tu kələna waatu unɛ wei ɪ taa tɔ loosiyɪ Tacaa kuyaku na kʊ kəŋ tɔ.

²⁶ Pə taɔa pulv, ye tɔ tɔŋna isayatu lapv tɔfaa pəyele tɔ tema tampana nyəm, pə ta kaasi isayatu husuyɪ kɔtaya nakəli tɔtɔ.

²⁷ Ama tá cayana tapahoi sɪ lso huvle ná taŋa-tuyɪ cele. ²⁸ Pa suwa sɪ ye nɔɔɔɔlɪ pənta Moisi kʊsəsutu na yəlaa naale yaa tooso na-ɪ na pa isəpɛɛ na pá tisi sɪ yɛɛ mɔpúyɔ, pá kʊ-ɪ, pá taa nyənɪ ɪ pətɔtɔɔɛ. ²⁹ Tɔv ye pə wɛ mpv ilɛ isənaya paa lana wei ɪ fela lso pəyaya kɛ ɪ nɔɔhɛɛ tɛɛ na í nyənɪ nɔɔɔ pɛɛluyɪ caləm mpi pə taɔana-ɪ tɔɔɔ yem na í kʊ Feesuyu Nanŋtu nyuyɪ tɔ? ɪ nyɪ teu sɪ ɪ saləka kaa wɛɛ kɛesuyɪ. ³⁰ Tə nyəmá wei ɪ yɔɔtɔaa sɪ: Máa lɛɛtəna paa wei kɛ ɪ isayatu na máa fɛləna paa wei kɛ mpi ɪ lapa tɔ. Na kʊlvm unɪ ɪ tasəna yɔɔtuyɪ sɪ: Tacaa ká huvna ɪ yəlaa kɛ tɔm. ³¹ Sɪ í tuti nyá tɔyɪ lso weesuyu tv nin taa tɔ pə wɛ sɔɔntu kɛ sɔsɔm yoo.

³² ɪ tɔɔsɪ isəna pə tema-mɛyɛ lapv kɛ waatu wei lso lapa na mə isəntɔɔ cɛ tɔ. Pɪ susuyɪ-mɛyɛ kʊnyəntɔɔɔɛ sɔsɔɔɛ taa kɛ kpakpaa na í səŋ tɔca kɛ wahala unɪ ɪ taa tɔ. ³³ Kʊlvm mɛyɛ pa tɔŋna tuuv na pá laki mpi pə fɛɪ teu tɔɔɔ samaa taa. Pəyele kʊlvm mɛ mə sɔɔɔ ná puna sɪ ɪ te mpa pa tɔŋna wahala tuyɪ isɪ mɛ tɔ. ³⁴ ɪ tá cɔɔli mə tɪ na saləkətnaa kʊnyəŋ tɔɔɔv. Waatu wei pa lɛəkaya mə wɛnav tɔ ɪ tá kɛɛ nyuyɪ mayamaya. Pə taɔa pulv tɔɔ, ɪ ka nyəmá teu sɪ ɪ wena wɛnav mpi pə kəla mɔpúyɔ teu na pə taanəyɪ tam tɔ. ³⁵ Ye mpv ilɛ mə naani í taa sɪ. Mpi tɔ ɪ tɔɔ kɛ pa su-mɛyɛ kasəyaya sɔsɔɔɔ. ³⁶ Ye ɪ fɛina suulu ɪ kaa pəsi na í la lso luyɪ nyəntu na ílé ɪ ha-mɛyɛ mpi ɪ ka tɔma sɪ ɪ ká ha-mɛ tɔ. ³⁷ Pə mayamaya kɛ pa ŋmaa lso Tɔm taa sɪ:

Pə kaasa pəcɔ mayamaya kɛ sɪ
wei ɪ kaya ɪ kɔɔ tɔ í kɔɔ.

ɪ kaa taanɪ se.

³⁸ Na wei ma yaa ma yulvparɪ tɔ ɪ ká tɛ-m na ɪ taa kɛ ilena í tɔli-tɪ.

Ama ye ɪ tula tapəŋ ma kaa lapɪ-ɪ luyɪ tɔtɔ.

³⁹ Tā ta ké mpa pa tuliŋi tapəŋ na pá leki yem tō. Ama tō ké mpa pa tema lso na pa taa na pu ya pa nyōŋ tōŋ.

11

Taa temnav ke lso lakı mpi tō

¹ Timpi pa tōŋ si yulu tema i taa na lso tōŋlə waatu wei i taŋa pulu na sika fei tō, na i tui pulu pu naani pəyele pəle pu naa tō. ² lso taa temnav mpi pə tō ké lso sama lōŋtaa nyəma.

³ lso taa temnav mpi pə yelina na tē cekəna si lso yōŋta kuyōŋtu na isōtaa na atē pə lá, haləna mpi pu naa tō pə luna mpi pə naa tō pə taa.

⁴ lso taa temnav mpi pə tō ké Apēli lapa lso ké kōtaŋa ŋka ka kəla Kayini nyəŋka ke teu tō. l temna lso na i taa tōŋ lso ná yaa-i yulu paŋ, pə taŋa pulu tō lso sama i kuhav. Apēli temna lso na i taa tōŋ paa na i səpu tō i tōŋna yōŋtaŋa.

⁵ lso taa temnav mpi pə tō ké pə ta yele si Henōki i si kusəpu. Ama pə kpaŋa-i na i isē na pə kpaasi-i lso cōlə, na nəŋəlu ta tasa-i keesuyi, lso kpaasa-i i cōlə tō pə tō. Pa ŋmaa lso tōm taa si: Henōki te lso tōŋ lso kpaasa-i. ⁶ Na mǝpǝyǝ pə wē, ye pə taŋa lso taa temnav tō yulu kaa te lso. Mpi tō, ye yulu caa i kpatəna lso, pūntu ká tē i taa ké təkpataa si lso wē na i feləŋi mpa pa pēekəŋi-i tō.

⁷ lso taa temnav mpi pə tō ké Nowee nu lso kpaaləyü ke waatu wei i heeləŋa-i si pulu ká kō tō. Paa na i ta nata-wi na i isəpəle tō i nu lso nəŋə taa tōm, iləna i saaki atakaa pəŋəluŋ səsəw na pə yá i na i təyāŋa nyəma pa nyōŋ. Mǝpǝyǝ pə lapa na i ku antulinya tōm na lso náa yaa-i yulu paŋ ke i tem i taa na lso tō pə tō.

⁸ lso taa temnav mpi pə tō ké Apələham lapa mpi lso yaa-i na i heeli-i si i la tō. l kulaa na i tē tētū nti lso caa si tē la i na i piya pa nyəntu təkpataa tō. l yela i tētū na i tē, i ta tu nyəm timpi mayamaya i puki tō. ⁹ lso ké i temna i taa na pə lá i caya tētū nti lso ka tōma si i ká cēl-i tō tē taa, na n nawa n tō si i ka ké muulu. Mǝpǝyǝ i suv coka tē, na lsaaka na Yakəpuwē. lso ka heela pēle pa mayamaya si i ká la-wēye mpv. ¹⁰ Pə taŋa pulu tō, Apələham caakaya ıatē nte tē kutulur kila kii teu tōŋ, nte lso mayamaya puwa na i ŋma tō.

¹¹ lso taa temnav tō ké pə yelaa na Apələham pəsi na i hiki pəyāŋa na i tema kpatəluŋ, na Saala ná taa fei luləyü tōm taa tōtō. l tu naani ké teu təkpataa si nti lso yōŋta si i ká lapı-i tō tē kaa saalı.

¹² Mǝpǝyǝ pə lapa na yulu kuləm wei i tema mǝpǝyǝ səpu tō i lulı na pə lulı təyomyom isu isətulŋası ke isətənuŋ taa, na isu tēŋku nəŋə kanyəŋa pēe.

¹³ Panē unı pa təna pa tema lso na pa taa, haləna pə polo pə si, pa ta hiki mpi lso ka tōma si i ká ha-we tō. Ama pa loosa-wəŋi kuloo su ke hatuu pooluŋ ké, na pə muŋuli na pə tō si mpe pa ké muula na pa cəsə kucəsə ke atē cəŋeŋe. ¹⁴ Mpa pa yōŋtəŋi mpv tō pa húləŋi təkpataa ké si pa pēekəŋi pa mayamaya pa tētū. ¹⁵ Ye pa ləsasi ka wē timpi pa luwa tō, pa taa laŋ mpaav na pə məli. ¹⁶ Ama tampana tō pa pēekaya tētū nti tē kəla teu tōŋ. Ntəŋəle isōtaa nyəntu. Pə tō ké pə fei lso ké fēele si pə yaa-i pa lso, i tema-wēŋe ıatē kupante taŋanuy tō se.

¹⁷ lso taa temnav yelina Apələham kpa i pəyāŋa lsaaka si i kuyı-ke na i lá lso ké kōtaŋa ke waatu wei lso ná tē i waalı ké kutē si i naa tō. lso ka tema Apələham ke nəəsı suv, paa na mpv i kpaŋa i pəyāŋa ŋka ka tike i ka lula mpv tō si i kuyı. ¹⁸ lso ka heela-i si lsaaka kiŋ ke i ká hikina piya. ¹⁹ Apələham ka mayasa i taa si lso pəsəŋi na i taŋanı lsaaka ke feesuyi. Na pə wē isu mpəŋəle pə tu lapa. l səpaya na pə feesi-i na pə taŋanı Apələham ke celuyü.

²⁰ lso taa temnav mpi pə tō ké lsaaka koolaa si lso i la kupantu ke Yakəpu na lso ke cele.

²¹ Saa wei Yakəpu wusa səm tō lso taa temnav mpi pə yelina na i kooli Yosēfu piya təna tō ké kupantu na i sē lso na i nyəka i kpatəŋ tō.

²² lso taa temnav mpi pə tō ké waatu wei Yosēfu caakaya səm tō i yōŋta lseŋeli nyəma lıpiti taa luw tōm, na i kēesi-wēŋe isəna paa lana i muwa tō.

²³ lso taa temnav mpi pə tō ké Moisi caa na i too pa ŋmesa-i isətənaa tooso ké i luləyü waalı. Pa nawa si i tewa ilē pa ta nyana nti wulav ka tōma si pə taa la tō tē lapv.

²⁴ Waatu wei Moisi lapa səsə tō i tema lso na i taa tōŋ i kisaa si pə taa yaa-i lıpiti wulav səsə pēelə pəyāŋa. ²⁵ Pə kəla-i leleŋ si pə tō i na lso yəlaa ke konyōŋ na mpi i

ká yəələnə isayatu ke wəe naale tike tō. ²⁶ I nawa si ye yəlaa í kisa-ı isı pa kisuyu Mesii tō pə kəla-ı teu ke İcipiti apititu tənə. Pə tayə pulv tō, cele kufeluyv ke ı pəkəyi.

²⁷ Moisi tema lso na ı taa tōyō waatu wei í lu İcipiti na wulav pánáná huu ı tō tō pə ta tō ı lanle. ı sənə teu təca, mpi tō ı naakaya lso wei ı fei pá na-ı tō. ²⁸ Lso taa temnav tō kē ı su Təev acima tōyōv, na í tō si pá taa caləm ke nanj nənəvsi na səm isətaa tillu í taa kv lseyeli nyéma kancaalaya kulvlaa.

²⁹ Lso taa temnav mpi pə tō kē lseyeli nyéma tesa səsəncaası tenju ke puyulaya isı kacanə tō. İcipiti nyéma ná kəena-we ulena lum tōyō pele.

³⁰ Lso taa temnav mpi pə yelina Yeliko kolonə tima təmuyumuyv kē waatu wei lseyeli nyéma tənə na pá cənə-keye kuyeyen naatosompəyolaya tō. ³¹ Lso taa temnav mpi pə tō kē pa ta kpentənə mpa pa kisa lso nyəntv tō na apalaa tənə alv Laharı na pá kv. Mpi tō alv inı ı təkə icate feŋlaa ke teu ke waatu wei pa tala ı tē tō.

³² Ntiyi maa tasa yəyətaya ıle yee? Tapacayale fei-m si má yəyətı Ketiyən, na Palakı, na Samsən, na Yefete, na Tafiiti, na Samiyeehi, na lso kuyəyətutv teləsəlaa pa tōm. ³³ Pa tema lso na pa taa tōyō pa tōyā ləlaa tetv, na pə tō kē pa tənə tampana, ulena lso ha-weyə mpi ı ka tōma si ı ká ha-we tō. Pa tema lso na pa taa tō kē pa təkə tōyolasi nəsı, ³⁴ na pá teesi kəkəsı nsi si muyi kemkem tō. Pa tema lso na pa taa tōyō pa lu layate nōy taa. Mpv pə yelina na paa kev acamaa tō pá pəsi tampana nyéma. Pa tema lso na pa taa tōyō pa lapa akanaa ke yoonj taa na pá kəli pa kolontunaa yoolaa loosi. ³⁵ Lso taa temnav tō kē pa feesa alaa ke pa sətəa na pá cəla-we.

Ləlaa ná nawa kanjanı na halənə pá canj na pá si, pa ta kisi wahala inı ı tōyōv. Pə tayə pulv tō, pa caakaya kē si pá feesi-we na pá hiki weesuyv kupamparjko. ³⁶ Pa foota ləlaa na pá ma-weyə akpatəe, pa hoka ləlaa ke alukpala na pá tu-weyə saləka. ³⁷ Pa yəyā ləlaa ke pəe na pá si, na pá naası ləlaa, na pá tala ləlaa ke tilima naale naale na pa isə. Pa laa ləlaa ke kulaa na seesi. Heenj na pənj pə alema ke pa tōyolaya na pá yeləyi. Anı pa hulumaa təkənkonj pəyale pa tənəna-weyə wahala tuyv na pá lakı-weyə nyən. ³⁸ Yəlaa panə pa tē antulinya taa cənə cayav. Pa cəkəyā yem kē wolaya

tetv taa na pənj taa. Pa təsuvlenaa ntē kukpamənj tē na tulukusi taa.

³⁹ Panə inı pa tənə pa tema pa taa na lso tōyō lso sama-we. Paa na mpv pa ta hiki mpi lso ka tōma si ı ká ha-we tō. ⁴⁰ Pə tayə pulv tō, lso ka huwəa si ı ká la tayə mpi pə kəla teu tō ıle ı ta tisi si pá te təkpatəa na taa fei.

12

Lso kēle Tacaa

¹ Tōv, isı yəlaa samaa tuutuuma inə ı tama-tuyv kotayə na ı tema rhpóyú lapv na tə nyémá təkəlekele tō, ta tōtō tē hōyəsı na tē pəti pə tənə mpi pu kayatı-tv si tē taa polo lənjlənj tō, na tē lə isayatu nti tə matənə-tuyv tam tō. Uləna tē kpaya casəle ke teu ke mpi pə wə tá nōyō tō tō pə waalı. ² Tē kpaya tá isə na tē pá Yesu tō, inı ı kəna ta lso seev nyuvv na pə tapuyv. ı ta nyənı tesika tō səm fəele, ı tisa si pá kamı-ı tesika tō na í si. Pə tayə pulv tō kē ı tisa mpv, lanjhulvmlə nte tə tənə-ı cele tōyō ı nyənəyā. Na kayana í cəyā lso kumte kənjkonj taa.

³ Mə mu caya na í mayası mə taa na í na isənə asayaa yoonə-ı na í tá kpəesi tō. ı nyənna tənə, pəcə í taa kōv na í kpisi na í lə tōnj. ⁴ Pə tayə pulv tō, tuu mə na asayaa í luki tō ı ta luta na halı ı canj ı si mə təlvtə taa. ⁵ ı səwəa apalotv səsəyuvv tōm nti lso heeliyi-mə isı yulv seyesuyv ı piya tō yee? ı tōma si:

Ma pəyalv, paasənə teu ke waatu wei Tacaa hən nyá njkparjuyv tō.

Na ye ı kaləyənə-ŋ taa lə nyá apalotv.

⁶ Pə tayə pulv tō,

wei Tacaa səolaa tō puntv njkparjuyv ke ı hən.

Na wei ı nyənəyi ı pəyayə tō puntv ke ı kotəyi.

⁷ ı tōyō mə kunyomənj na suulu na í nyənı-ı isı cəce hənuyv ı pəyayə njkparjuyv tō. Kunyomənj wei í təkuyv mpv tō inı ı huləyənə si lso nyənəyi-meyə ı piya. Pəyayə njka ka njkparjuyv ke ka caa u hən?

⁸ Ye u hən mə njkparj isı ı lakı ı piya tənə tō pə hóləyi kē si ı tá kē ı piya mayamaya. Ama í kē apalaa naale piya kē. ⁹ Tē nyənna ta caanaa mayamaya ke ate cənə. Pa hən tə njkparj na tē seeki-we. Ye tá caanaa hən tə njkparj na tē seeki-we, pə wəe si tu nuna tá isətaa Caa na pá kəli mpv na tē hiki weesij.

¹⁰ Ta caanaa mayamaya ná həŋ tá ħkpaŋ ħe wee naale ħe isəna pə maya-we tō. Ama sɪ pə waasi-tu tōo kə lso ná həŋ tá ħkpaŋ sɪ tə kpaɣa ɪ tənəŋ weetu. ¹¹ Waatu wei pa həŋ tá ħkpaŋ tō pə ɣaɣa-tuɣu isu pa tuɣi-tuɣu wahala, pə fei laŋhulumlə se. Ama pə kəŋ na pə leeli ilena mpa pa ħkpaŋ pa həma mpv na pə seɣesi-we tō, pá na kupaŋtu ħe pə taa. Puntuna tənte teeki na pə kəna-weɣe həesuyv.

Kuseɣesətu na kəkpaalətu

¹² Í la na mə niŋ kusəpəŋ na mə nəoħe acamaa pə nyoo toŋ. ¹³ Na í tənəŋ ħpúɣú tam kə mpaŋ kusiyisɪŋ, pə taa kəo na sekəllu nəɣəlv í cələsɪ mpaav, ama í hiki toma.

¹⁴ Í la kookali na mə na yəlaa tənə í weena təma na leleŋ na mə tənte keesi teu. Pə taɣa pulv, ye yulv tənte ta keesi teu pəntu kaa keesi Tacaa. ¹⁵ Í la laakali na nəɣəlv í taa kəo na í taɣani lso pəlele ħe laŋuɣv. Í la laakali tətə na pə taa kəo na mə taa nəɣəlv pəsɪ isu tuɣv isayav nyooɣuɣv na ku nyəŋ wakələɣi yəlaa tō. ¹⁶ Í la laakali tətə na mə taa nəɣəlv í taa la asilima yaa lso nyəm pəsɪ ɪ isəntaa kə yem, isu pə lapu lsaɣ na í kpaɣa ɪ səsəəntu lonte na í pəeti təɣəniya tōo tō. ¹⁷ Mə mayamaya í nawa isəna pə kəma waali waali na í nyulɪ sɪ ɪ caa í kooli-ɪ kupaŋtu, ilena pá lə-ɪ tō. Pə taɣa pulv tōo, pə fei pəsuyv sɪ í məli waali na í taɣani mpi ɪ ka tema wakəluɣv tō, ilena í wii yem.

¹⁸ Mə í tá kpatəna puɣv ħku yulv pəsəɣi na í tokina tō isu lseɣeli nyéma, ħku kv tōo kəkə toŋ nyəŋka mukaya tō, na isəŋmuntv na səkpətuɣv na heelimuyv pə nyalaa tō, ¹⁹ na pá nu akantəle wula na pə yəɣətəɣi tō. Saa wei lseɣeli nyéma nu pə yəɣətəɣa mpv tō, pa tōma sɪ pə yele mpv, pə taa tasa-weɣe yəɣətənaɣv ħe paa pəco mayamaya. ²⁰ Pə taɣa pulv tōo, təm nti paa heela-we sɪ ye yulv yaa kpatə mayamaya tokina puɣv ħku, paa yaɣa-təɣe pə na pá kv tō, tə kəla-weɣe toŋ. ²¹ Pə nyənuyv lapa səɣəntu haləna Moisi mayamaya tō sɪ səɣəntu kəla un na í seliyi.

²² Ama mə mə kpatəna Siyəŋ puɣv, na lso weesuyv tu ɪcate isətaa Yosalem na tə isətaa tillaa tuutuuma. ²³ Í kpatəna lso kancaalaya kulvləa mpa pa həla pa ħmaa isətaa na pá kotina laŋhulumlə tō. Í kpatəna lso wei ɪ ká huuna yəlaa tənaya

təm tō, na í kpatəna ɪ yəlaa kupama mpa pa lapa na pá te təkpatəa tō pa ləsasi. ²⁴ Í kpatəna Yesu wei ɪ kə nəɣə pəeluyv kufam tələsulv tō. Í kpatəna ɪ cələm kuŋmusəm mpi pə yəɣətəɣa kəla Apəli nyəm nyəŋka təcaɣacaya tō.

²⁵ Í la laakali, í taa kisi wei ɪ yəɣətəɣəna-mə tō ɪ təm ħe nuw. Mpa pa kisa wei ɪ kpaalaya lso Təm ħe atə cənə tō ɪ təm nuw tō pa ta kpisi pələ pa ħkpaŋuɣv ħe həm, kacəŋfana ta mpa tu ha lumaya ħe wei ɪ we hatuu isətaa na í yəɣətəna-tō tō? ²⁶ ɪ yəɣətəa na ɪ yəɣətəɣa ciɣiti tətə tənə. Ama ɪ tasa-tuɣv heeluyv sɪ ɪ ká tasa atəɣe ciɣituɣv, haləna í kpatəna isətaa. ²⁷ Timpi pa toŋ mpv sɪ paa tasa tō pə wee kele sɪ mpi mpi pə lapa na pu ciɣiti-wɪ tō pu saali yem ilena mpi pu ɣaɣa tam tō pələ pə ləeti.

²⁸ Tu hiki kawulaya ħka kaa ɣaɣa tam tō ɪle tə la lso kə təmlə ħe isəna mpi pu maya-ɪ tō, na tə see-ɪ na tə nyəŋna-ɪ na tə hulɪ sɪ ɪ nyana təmlə seev nté. ²⁹ Tá lso kə kəkə ħka ka nyaki pə tənə təɣə.

13

Isəna tu la na lso səəli-tv tō

¹ Í səələɣi təmaya tam isu yulv na ɪ neu. ² Anɪ pə wee sɪ í təkəɣi muvləa mpa pa kəŋ mə te təɣə teu tō ɪ nuwa. Ləlaa lapa isətaa tillaa ħe muvləe ħe pə lapu taa, pa təŋna sɪ yəlaa ħe yem. ³ Í təəsi saləkətvnaa tōo isu ye mə na-we í ka wenna saləka un ɪ taa í ka lapa tō. Na í təəsi mpa pa lakɪ nyəŋ tō pa təm isu mə mayamaya ħe pa lakɪ mpv.

⁴ Paa wei í nyənɪ alv kpaɣav təm isu pulv səsəəm. Na apəlv na alv pa taa nəɣəlv náa taa la yem yem tətə. lso ká huuna təm ħe mpa pa lakɪ asilima na mpa pa lakɪ wasəŋkalətu tō.

⁵ Í taa nyənəɣi pəɣəlaya ħe mə kulapətu taa. Ama mə laŋa í həena mpi ɪ wena tō. Pə taɣa pulv tōo, lso yəɣətəa sɪ: Ma kaa lə-ŋ paa pəco, maa wee nyá waali kə taa. ⁶ Pə tōo kə tə pəsəɣi na tə yəɣətəna naani sɪ: Tacaa kele ma tentu, ma kaa nyana pulv.

Yulv pəsəɣi na í la-m we?

⁷ Í təəsi mə kancaalaya səsaa mpa pa caala-məɣe lso Təm heeluyv tō pa tōo. Í nyənna isəna pa yaasi ka wee tō, na isəna pələ pa səpa tō, na í keesəna isəna pələ pa tema lso na pa taa tō na í lá mpv. ⁸ Isəna

Yesu Kilisiti ka wəe tə rhpóyú í wə sarja, na rhpóyú í ká wəe tam. ⁹Í taa yele na seysesəy kufarj uní í tənə, í nəyɔ na í suka, í tolisi-mə. Pə taya pulv tɔɔ, mpi pə kəla teu tɔyɔlə sɪ lso pɛɛɛɛ í la na tá hikiyi toj ke ta hɔwəe taa. Pə taa wəe kutɔyɔv cɔlvɔy kiŋ. Mpa pa paasəyənə kutɔyɔv cɔlvɔy tɔ paa waaki pə taa ké pulv.

¹⁰Kətəlaa mpa pa lakı təmle ke Yuta kətasi cokəle taa tɔ pa fəina mpaa sɪ pá tɔyɔ mpi pa kv tá kətaya tətəte taa tɔ. ¹¹Yuta kɔtvlv sɔsɔ kpakəyɪ wontu ntı tə caləm ké, na í pona cokəle taa na í fəenı sɪ pá husı yəlaa isayətv. İlena pá kpayə wontu ntı pa kɔwa mpv tɔ tə mayamaya na pá pona təsikile waalı na pá tv kəkɔ. ¹²Pə tɔɔ ké Yesu səpa ıcatə na waalı sɪ í mayamaya í caləm í tayanı yəlaa samaa. ¹³Mpv tɔ tɔ polo í kiŋ ke təsikile waalı na pá kisi-tv isı pa kisıyɔ unı tɔ. ¹⁴Mpi tɔ tə fəina ıcatə tam nyəntə ke atə cənə. Ama cele nyəntə ke tə pɛəkəyɪ.

¹⁵Tə sarj lso ké tam na pá lá teitei isı tə lapə-ı kətaya na Yesu toj taa. Pə nyvɔv nté sɪ í hətə í yaaki tá nəɔsı taa ké tam. ¹⁶Í taa sɔɔ kupəntv lapv na təmaya tem ke tam, pə taya pulv tɔɔ, kətaya isı rhpóyú lso sɔɔlaa.

¹⁷Í nukəna mə səsaa na í seeki-wə. Pə taya pulv tɔɔ, pa feniyi mə ləsası tɔɔ ké. Mpi tɔ pa nyəmá sɪ cele lso ká pɔɔsı-wəyɛ sɪ tɔm. Ye í nukəna-wə, pa təmle lapv kaa la-wəyɛ feləntu. Ama ye u nukəna-wə, pa təmle ká pəsı-wəyɛ təlasi tɔm, na saa unı pə kaa waası-məyɛ pulv.

¹⁸Í sələməna-tıyɔv lso ké rhpóyú tam. Tə nyəmá teu ke tá taa təkpataa sɪ tə wənə lotu kvləmtv. Pə taya pulv tɔɔ, tə caa ké sɪ paa mpi pə taa tá təntə í maya. ¹⁹Nti ma wiikina-mə təsiyisiyi tɔyɔlə sɪ í sələmı lso na í lá luyı na má məlı mə kiŋ ke ləj.

lso sələmıyɔv

²⁰lso fəesa Tacaa Yesu ke səm taa, inəyɔlə heej tiikilu sɔsɔ ke ı səpv tɔ pə tɔɔ. Na ı səm mpi pə yelina na nəyɔ pɛɛlvɔv tam nyəm la tampana. ²¹Həesvɔv lso í la na mu pəsı na í lá kupəntvnaa na í lá ı luyı nyəntv təmammam. lso unı í yele na Yesu Kilisiti la tá kiŋ ke mpi pə wə-ı teu tɔ. Yesu í hiki teeli ke tam. Ami.

Kantəkaya tɔm na sɛətv

²²Ma taapalaa ma wiikina-mə sɪ í nu apalətv sɔɔsvɔv tɔm tənə na suulu. Pə taya pulv tɔɔ, tɔm ntı ma ɣmaa-məyɛ cənə tɔ tə

ta tɔɔ. ²³Ma heeliyi-mə sɪ pa tula ta taapalv Timotee. Ye ı tala ləj ke cənə ma na-ı tu kənna mə tɛ.

²⁴Í sɛɛ mə səsaa tənə na lso yəlaa tənə təpai. Ta taapalaa İtalii nyəma sɛɛ-mə.

²⁵lso í la mə tənaya pɛɛɛɛ.

TAKƏLAYA ŊKA SAAKI NMAAWA TƏ Kutəlutə

İsə yəlaa mpa pa yawa antulinya tənə taa təyō Saaki ŋmaawa ı takəlaya. 1 kuseyesətu ta ke nəyō taa təm ke yem. Yaasināa mpa yulə ka lakəna tə, pa təm ke Saaki seyesaa. Saaki hula İsə seelaa ke yaasi wei pa lakı na í fəi teu tə. İsəna pa faya Saaki takəlaya tə:

Nyəm na taa təm pə təm, titite 1:1-8

İsə seev mayamaya naaki lakası taa ke, titite 1:9-27

Yəlaa fayasuyə təm, titite 2:1-13

Taa təmnav na İsə na təma pə təm, titite 2:14-26

İsə seelaa na pa nsəma kpav təm, titite 3:1-12

Ləmayasəe nna a luna İsə kiŋ tə, titite 3:13-18

İsə seelv na antulinya pə təm, titite 4:1-5:6

Suulu na İsə sələmuyə na sənəv təm, titite 5:7-20

Səetv

¹Maya Saaki İsə na Tacaa Yesu Kilisiti pa yom.

Má ŋmaakəna takəlaya kanə. Ma seə İsə yəlaa tənə mpa pa ya antulinya tənə taa tə.

İsə hate

²Ma taapalaa, ye mayasəŋ í kəma na í mayasəŋ-meŋe ŋka ŋka, í cayana laŋhəlvəmlə ke səsəm. ³Pə taya pulə tə, í nyəmə sı ye í səŋa teu təca ke naani wei í tuwa İsə tə ı taa, ıle í pəsa kantəllaa nté.

⁴Ama í yelev na paa wei í ná sı í kantələna tampana. Saa unı í ká la yəlaa mpa pa tewa təkpataa na pá we təmmam na pá tá laŋ pulə tə. ⁵Paa na mpv ye mə taa nəyolv laŋa nyəm, í sələmı İsə na í ká ha-ı-wı. Pə taya pulə tə, İsə ıle ı fəi feleutu ke paa pəcə. Pəyele ı kootiyi nəyolv. ⁶Ama ye pəntv í sələməyi İsə, í sələmı na í tē ı taa, í taa la sika. Ye yulə í sələməyəna sika, pəntv we ké isu tərŋku lvm hola nna heelim lakı na á laŋtəyi yem tə. ⁷Yulə isu mpv pə taka í taa təelı sı Tacaa ká ha-ı pulə cəkəka. ⁸Mpi tə, ı ké yeleyele tv na tutulu ke ı yaasi tənə taa ké.

Kunyəntv kusuyv

⁹Ye kunyəntv í we tá taa, ıle í mvyulı sı İsə ká kusı ı nyuyv tə pə tə. ¹⁰Na ye apite í we ta taa, təle tá mvyulı sı İsə ká tisi-tē tə pə tə. Apite kəŋ na tə saalı yem ké isu nyuluyv hətv ke taale taa. ¹¹Ilim lukı na pə kəp pə haŋ səsəm, ılena pə nyayə nyuluyv ŋku na kv wulı, ılena hətvuyv ŋku kv hotı, na kv kacəka saalı yem. Mpv nəyi pu kəp na apite na tə kulaputv tənə saalı yem.

Mayasəŋ na cəəsəe

¹²Mayasəŋ í mayəna wei na pə tá ciyiti-ı, pəntv nu leleŋ ké. Pə taya pulə tə, waatv wei pə tərŋı-ı mayasuyv na pə tá ciyiti-ı tə, İsə haaki-ı weesuyv teeli ntenuyv ŋku kv ké mpi İsə təma sı ı haa mpa pa səələyi-ı təyō. ¹³Ye mayasuyv í mayəna wei, pəntv í taa tə sı: İsə mayasəyənə-m. Mpi tə, pu mayasəyi İsə sı í la isayətv, pəyele İsə mayamaya naa mayasəyi nəyolv. ¹⁴Pə təŋ sı pə mayasəyi yulə tə, ı mayamaya ı kunyuluyv isayəv həŋna-ı na pə kpa-ı isu katəka. ¹⁵Kunyuluyv ŋku kule kv weeki mpv ılena kú kəp kú ləl isayətv. Na isayətv ná kəŋ tə pu təmmam ılena təle tá ləl səm.

¹⁶Ma taapalaa kupama, í taa puyusi mə ti yoo. ¹⁷İsətaa ké kupantvnaa mpa tə hikiyi faalaa tə na kuvəŋ kupampəŋ unı ı tənə ı lukəna. İsə wei ı ŋma isətvənyv taa kəkəsı tə ı niŋ taa ké pə luna. İsə naa layasəyi ye ı səŋa nti tə taa, tə taa ké ı səŋaa. Səketiya nakəlı ka fəi ı kiŋ. ¹⁸Unı ı nəkəna na í hətvuyv weesuyv na ı tampana təm kiŋ. ı lapa mpyōy sı tá mv kuvŋmaŋmam mpi pə tənaya nəyō.

İ taa nukı kuvu ke yem

¹⁹Ma taapalaa kupama, í təəsı təm tənə unı sı paa wei í weə ləŋ ke nuv taa. Ama í taa weə wei ı pəsəyi yōyotaya tə. Pəyele í taa weə wei ı layasəyi pááná mvyv tə. ²⁰Ye yulə í mv pááná ı pəsəyi na í la mpi İsə caa tə. ²¹Pə təp ké í ká kisi mpi pə lakı yulə ke isayəv tə, na í lə kulaputv nti tə ta kəsı tə. í pasa mə ti na í mv təm nti İsə sətəyi mə taa tə, təm nti tu yana mə nyəŋ.

²²İ taa nukı İsə Təm ke kuvu ke yem. Ye í lakı mpv í puyusiŋ mə təyi. Ama í təŋ teitei isu í nukı tə. ²³Wei ı nukı-təyi kuvu tə ı we ké isu yulə nyənyv ı təyi tiŋ taa na í ná isəna ı weə tə, ²⁴na í tē ı təyi nyənyv na í tē, ılena í səv isəna ı ka weə təyō kpakpaa.

²⁵Ama wei ı keləyi İsə Təm nti tə tewa mpv

na tã hetãxi-tuyv tá yomle taa na í wiili tã taa ké teu, na í nyõõna-ti tãkpankpankpa tã. Puntu u nuki-tãxi konu ke yem na í tẽewa pã tema. Ama í tãjãxi-tãxi teu ké, puntu ká ná sɪ lso wẽ í waali ké í kulaputu taa.

²⁶ Ye yulv huvu sɪ í ké lso sɛɛlv na í tá nyi í nãjã tã suluyu, puntu puyusiɪ í tãxi, na í lso sɛɛtv wẽ yem. ²⁷ Lso sɛɛv mpi pã te Tacaa lso na pã maya-í tãjãle suluwaa na alaa mpa pã sãpa na pã yelev yem tã pa tãkuyv ke pa wahalanana taa. Pã kaasaa tãtã sɪ yulv í taa yelev na antulinya kulaputu asilima taana-í paa pãcã.

2

Yalaa fayasuyv

¹ Ma taapalaa mɛ, í taa tãjãxi Tacaa teeli tv Yesu Kilisiti mpa na í tasãxi yalaa kɛ fayasuyv. ² Ye isɪ í kotaa na í cayaa kɛlɛ, na nãjãlv suv na í lɛɛ wola kukuule na í suu wontu kupantu, na kunyõntv nãjãlv náá suv tãtã, na ílɛ í wontu cãla cãlãxi cãlãxi. ³ Ilɛna í fayasɪ wɛi í suu wontu kupantu kɛ mpv tã na í se ílɛ, na í tãmi-í sɪ: Kã na nã cayã tãcayalɛ kupante tãnɛ tã taa. Ilɛna í tã kunyõntv sɪ: Nyaa sãj mpv, yaa kã na nã sopi ma nãõhɛ tɛɛ cãnɛyɛ atɛ. ⁴ Í lakɪ mpv tã pã tayã í fayasãxi mã tamayalɛ? Na isãna í mayasãxi mpv tã pã fɛi teu.

⁵ Ma taapalaa kupama mɛ, í nu ma tãm tãnɛ sɪ, lso nyãna antulinya unɛ í taa ké na í lãsi kunyõntvnaa sɪ pã pãsi apila kɛ í mpaav taa, na pã hiki kawulayã njã í tãma sɪ í kã cãla mpa pa sãla-í tã. ⁶ Ilɛna mɛ mu mãlɪ na í nyãnãxi kunyõntvnaa mpeyɛ yem suwɛ? Pã tayã apila anɪ aa caakãna mã tãm na á hãj-mɛ na á pukina tãm tãhuvlɛ taa? ⁷ Pã tayã kulumaa mpe pa footiyina hãtɛ kupante nte lso ha-mɛ tã?

⁸ Ye í tãjãxi lso Kawulayã kusãsutv nti pa njãaawa lso Tãm taa sɪ: Sãõlɪ nyã tãjãntãlɛ isɪ n kã sãõlɪ nyã ti tã, pã wɛ teu. ⁹ Ama ye í fayasãxi yalaa, í lakɪ isãyãtv kɛ. Na ye pa kɛsãna nti pa suwa tã mã tãm sãpayã, mpi tã u tãjãxi kusãsutv. ¹⁰ Na isãna pã wɛɛ tãjãlɛ sɪ ye nãjãlv tãjã kusãsutv kuvheelitu tãna na í kã í kpisi tã taa kulõmtv kɛ tãjãyã, pã tãnayã í kpisaa. ¹¹ Pã tayã pulv tã, wɛi unɪ í tãma sɪ: Taa la wasanjãlãtv tã, unɪ í tãmna tãtã sɪ: Taa kv yulv. Mpv tã, ye n ta la wasanjãlãtv na nã kv yulv, n

kpisa kusãsutv tãjãyã kɛ. ¹² Í yãjãtãxi na í lakɪ isɪ yalaa mpa paa kɛsãna lso Tãm nti tã hetãxi-tuyv ta yomle taa na pã huvna tã. ¹³ Lso kaa nyãni wɛi í ta nyãni í tãjãntãlɛ pãtãtãlɛ tã í pãtãtãlɛ kɛ huvlɛ wulɛ. Paa na mpv tã, ye wɛi í nyãna lɛlaa pãtãtãlɛ, puntu tãm kã sãjãna huvlɛ taa.

Isõsɛɛlɛ na tã tãma tãm

¹⁴ Ma taapalaa mɛ, ye yulv yãjãtã sɪ í tãma lso na í taa pãyɛlɛ pu huvlãxi mpyã í tãma taa, pã tayã yem kɛlɛ? Í lso taa tẽmnãv mpi pu yapɪ-í? ¹⁵ Ye isɪ nyã tãjãntãlɛ apãlv yaa alv lajãna ntɛyɛ kutakuyv, na tãjãnayã mayãmayã ta tala-í. ¹⁶ Ilɛna nã tãmi-í sɪ: Tãv, pã lapa tasa, lso í ha-ɲ alaafãya, kv nyã watv, tãjã kutãjãv kɛ teu. Pãyɛlɛ n ta cɛlɛ-í mpi í lajãna tã, ilɛ pɛpɛyɛ pu waasi-í? ¹⁷ Mpyã pã wɛɛ, ye yulv tãma í taa na lso na u lakɪ pã tãma, í taa tẽm mãla yem kɛ.

¹⁸ Ntanyɪ nãjãlv kã tã sɪ: Taa tẽm na lso tike kɛ lɛlv lakɪ, na lɛlv náá lakɪ tãma tike. Ilɛ ma cãõ puntu sɪ: Huli-m isãna yulv ka tɛ í taa na lso na u lakɪ pã tãma tã, na maa huvlɪ-ɲ lɛlv taa tẽm na í tãma taa. ¹⁹ N tãma nyã taa sɪ lso kulõm tike wɛnna, tampana kɛ. Alãyã mayãmayã ná tãma pa taa kɛ mpv, halãna pã seliyina sãjãntv. ²⁰ Yulv kuvɛlɛjɪ nyã, n caa nã cɛkãna sɪ taa tẽmnãv na lso kɛ yem na tãma fɛi, u waasãxi pulv? ²¹ Tãv, isãnayã pã lapa na lso nyãni ta caanaa caa sãõ Apalahãm kɛ yulvpaɲ yɛ? Í kulaputu kin kɛ waatv wɛi í laakayã í pãyalv isaaka kɛ kãtayã tãlatɛ tã tãjã. ²² N ta na mpv taa? Í tãma lso na í taa pãyɛlɛ tãma na wɛ pã taa tãtã. Na pã tãna pã kpenta mpv tãjã í taa tẽmnãv kɛ lso tewa tãkpataa. ²³ Ilɛna pã lá teitei isɪ pa njãaa lso Tãm tã sɪ: Apalahãm tãma lso na í taa, na í taa tẽm mpyã lso ná nawa na í yaa-í yulvpaɲ na í mu-í. Na lso yaa-í ceu. ²⁴ Pãnɛntɛ mã mayãmayã í nawayãlɛ sɪ yulv tãma kɛ lso nyãnãjãna-í yulvpaɲ, pã tayã í taa tẽm na lso pã tã tike.

²⁵ Mpv tãtãjã pã lapa apalaa tãna alv Lahapɪ kin, lso nyãna-í yulvpaɲ kɛ í tãmlɛ tã kɛ waatv wɛi í mu tillaa kɛ í tɛ na í cãõlãna-wɛyɛ mpaav tã. ²⁶ Ye isɪ pulvpa hãntaa na pu feesiɪ pã sãpayã. Mpv tãtãjã lso taa tẽmnãv kɛ yem ná kɛ kusãpãm.

3

Yulv nsãmlɛ tãm

¹ Ma taapalaa me, í taa nyuli sí í la seyesalaa ke payale. Pə taya pulu tɔɔ, ani í nyamá sí ta mpa tə ké seyesalaa tɔ tá huɔnav ká lana toŋ na pə kəli kpa nyéma. ² Yaasinaa payale taa ké tá tənə tə pəntəyi. Ye yulu wée na í pəntəyi í yɔɔtaya taa, puntu ké yulu wei í tewa təkpataa tɔɔ, na í pəsəyi na í kpa í təyi pə tənə pə taa ké. ³ Tə tɔyi kpayanokpasí ke kpayanəŋ nɔɔsí taa ké sí tɔ pəsi na tá ħmakəli-í na í nuna-tu, paa na í tɔɔw mpi pə tənə. ⁴ Í nyənna kpuləŋ sɔsɔŋ wei heelim sɔsɔm tuliyi tɔ na í ná tɔtɔ. Kpátɔyú səkpeluyu nakuləyi saalu kəsəyənə-í na í pukina-í timpi tɔɔ í sɔɔlaa tɔ. ⁵ Mpu tɔtɔyɔ pə wée na yulu nsəmle. Yulu nsəmle ké pulu səkpeɛm ke í tɔnɔy tənə taa ké. Ama tá pəsəyi na tá la kalampaani ké sɔsɔntɔnaa taa.

Í nyəni na í ná isəna kəkɔiya pəsəyi na ká naŋ hɔtɔy anaam nɔyɔlu tɔ. ⁶ Nsəmle wée ké isú kəkɔ. Tə taa ké isayatu mayalaa, na tə wə tá tɔnɔy taa na tá wakələyi tá tɔnɔy tənə təpai. Tənasəle sɔsɔle kəkɔ ke tə heeki na tɔ sɔki mpu haləna ta səm. ⁷ Yulu pəsəyi na í ħmakəli taale wontu nti tə tənə, na suması tənə, na wontu nti tə tuuki tə lotu tɔ tɔ tə looŋa tənə, na lum taa nyəm. Halı yulu tu təma pə tənəya ħpúyú ħmakəlyu mée. ⁸ Ama tuu tɔ nɔyɔlu ta tənə nsəmle ke ħmakəlyu. Pə ké isayatu nti yulu í pəsəyi na í kpa tɔyɔ. Tə taa sɔtu toŋ feuna taka. ⁹ Ntəy tə səkəna Tacaa Sɔsɔ ke í na təmle, na ntəy tə təŋsəyənə mpusi ké yalaa mpa lɔ ħmawa na pá nəyəsənə-í tɔ. ¹⁰ Nɔyɔ kulɔmaya ħke ka taa ké fɔ wée. Pəyele ka taa ké anyan̄ka wée. Ma taapalaa, pə taa wée mpu. ¹¹ Hite kulɔmtəle taa lum kaa wée leleŋ nyəm ke saalyu na təsalav nyəm ke saalyu. ¹² Ma taapalaa me, tɔy ħku pa yaa sí fiki tɔ ku kaa pəsi na ku lɔli tɔy ħku pa yaa sí olifi tɔ ku pee. Na tɔy ħku pa yaa sí lesəŋ tɔ ku kaa lɔli fiki tɔy pee. Na lum mpi pə wə tənəyŋ tɔ pə kaa pəsi na pá lá leleŋ nyəm.

Ləmayasəle nte tə luna lɔ kiŋ tɔ

¹³ Nɔyɔlu wə mə ħku na í ké ləmayasəle tu na nyəntu tɔtɔ? Puntu í yele na í təma hɔli mpu, na í lakı í təma na í pasuyu na ləmayasəle. ¹⁴ Ama ye mə lotunaa taa wə haŋa sɔsɔ na ikəlle pəkuyu huwée, ɔle í taa nɔki mə təyi ħm na í pəsi pəpɔtunaa na í kpəsı tampana. ¹⁵ Ləmayasəle isı mpu

pə taka tá luna lɔ kiŋ se, pə ké antulinya ɔnə í nyəm ké, na yuluwəetu huɔle, na pə luna lɔyɔ kiŋ. ¹⁶ Pə taya pulu tɔɔ, timpi taa haŋa na ikəlle pəkuyu pə wée tɔ tənəya liyituɔ na isayatu nti tə tənə tə wə tam. ¹⁷ Ama ye wei í hika lɔ nyəm puntu wée ké təcɛɛɛ. Pəle pə paası í ta ke yoolu, í ké suulu tu, na pɛɛɛ tu, na kupantu tike ke í lakı, na í təma tewa. ¹⁸ faŋasəyi yalaa sí ma nyəma akele ma ta nyi akele, na cəsuyu fəi í kiŋ. ¹⁹ Mpa pa lakı na pa calɔ nyəma wəkəna leleŋ tɔ pə wə isı leleŋ taa ké pa tuuki pa kututuum, na weesuyu ħku ku tewa tɔy pa kəŋ hikuyu.

4

Isəna lɔ na antulinya pa fəi kpəpu tɔ

¹ Ləy yooŋ na ntəŋkpəsaya luna mə ħku ke mpu? Mə kətɔnaa mpa pa caaləy-mey tam ké mə tənəŋ taa tɔ mpe pa kəŋna na yooŋ na ntəŋkpəsası nsi. ² Ntanyı í nyuləyi pulu pəyele í kaa hiki-wı, ɔlənə í suv yalaa kuy taa. Yaa mə luuŋ suv pulu pəyele í kaa hiki-wı, ɔlənə ntəŋkpəsası na yoo suv mə ħku. Pə taya pulu tɔɔ ké í hikiyi. Mpi í caaki tɔ ɔləməyi sí lɔ í ha-mey-wı tɔyɔ. ³ Yaa í tu sələməyi ı hikiyi-wəyi mə ləmayasəle fəi teu tɔ pə tɔ. Í caa ké sí í hika-wı ɔle í lana mpi mə mayamaya ı nəkaa tɔ. ⁴ Ama í ké ma ta nyi isənaa ké yoo. Í tá nyi sí ye n sɔləyi antulinya nyəm n ké lɔ kolontu taa? Wei í caa í sɔli antulinya nyəm tɔ puntu na lɔ pa lapa koloŋa ké. ⁵ Í taa huɔ sí yem tɔɔ ké pa ħmaa lɔ Təm taa sí: lɔ pəsəyənə isəsəmle ke weesuyu ħku ı tu tá taa tɔ. ⁶ Pə na pə mpu tɔ ı lakı-tuy kupantunaa mpa pa kəla mpu tɔ. Na pə təm ke pa ħmaa lɔ Təm taa sí: lɔ yona kalampaani nyəma, na í lakı kupantu ke mpa pa pəsəyi pa ti tɔ. ⁷ Mpu tɔ, í pasa mə ti na í nuna lɔ ké teu, na í səŋ lɔyɔ tɔɔ, ı ká se mə kiŋ na í polo pooluŋ. ⁸ Í kpətəna lɔ, na lɔ ká kpətəna-mə tɔtɔ. Asaya me í səŋ mə niŋ, yeleyele nyəma me í tayani mə lotunaa. ⁹ Mə laŋa í wakəli, í tɔli nɔɔsí na í wii sɔsɔm. Í yele na mə woŋa pəsi wula, na mə laŋhɔlumle náa pəsi laŋwakəlle. ¹⁰ Í pasa mə təyi Tacaa isəntaa na ı ká kusi-me.

Təyɔntəle footuy təm

¹¹ Ma taapalaa, í taa cakəna təma. Ye wei ı cakəna ı təyɔntəle yaa ı footyi-ı, lɔ

kusəsutu ke puntu cakəna yaa ı footiyi. Pəyele ye n footiyi lso kusəsutu n ta ke tə təkəlv tətə, n pəsa tə huunlv kē. ¹² lso tike sukəna kusəsutu, na unı ı tike ı kəna təm huulv. Na unı ı tike ı pəsəyəna na ı tayanı yaa ı wakəlv. Nyá n kē we na ı footiyi nyá təyöntəle?

Cele təma lapu tət faaluyv

¹³ Mə mpa mə tərj sı saŋa yaa cele tu polo ıcatə tənə na tənə na tá cəya tənaya pənaya na tá taati na tá hiki liyitee tə, pənente mu nu ıle. ¹⁴ Aai, ı tá nyı cele nyəntv. ı weē kē ısu ihunte nte tə kpaa pəcə na pu lakı laasaya ılena tá cə tə. ¹⁵ Pu weē kē sı ı yəyoti sı: Ye Tacaa ı tana-tv, tu la pənə na pənə. ¹⁶ Ama mə məlaa na ı lakı kalampaani na ı hərj mə ti. Kalampaani ısu mpv pə taka fəi teu. ¹⁷ Pə tət kē ye wei ı nyəma kupantu lapu na ı kisi tə lapu, puntv lapa ısayatv kē.

5

Apila laakalı lapu

¹ Təv pənente apila mə, mu nu. ı wii na ı mələyı kpakpaa. Pə taya pulv tət, asalav ká mayana-mə. ² Mə wənav puyota yem, pə muv mə tət wontu. ³ Kakətaɣa səsəsa mə wulanaa na mə liyitee. Kakətaɣa ŋke kaa kulina mə waalı na ká nyaya mə tənərj ısu kəkə. ı kaa wənav ke yem kē kuyeyərj kantəkaya nyərj ıne ı taa. ⁴ ı kisa mə təmlə nyəma mpa pa hala mə tawa təyō fəlvuyv, ı nu pele pa tərjna wula tə. Mpa pa tayanəyi mə tawa kəlvəlv tə pa kakiisəsi tala Pə tənə pə tv Tacaa lso ŋkpaŋŋ taa. ⁵ ı təyā lelerj na ı lā ısəna ı səlāa təyō atə cənə. ı pəyalaa ısu pā kv-mə na pā təyō. ⁶ ı tv tasəkəle ke wei ı fəina taalı tə, na ı yelev na pā kv-ı na ıle ı tu suma mpv.

Suulu təkəy v na sələmvəy

⁷ Ma taapalaa ı cəyana suulu na haləna Tacaa kəntə tala. ı nyənna ısəna hatv kantələyı na ı cəyana suulu na haləna ı haləm kətəyōv kupəŋkv pu tə. ı tərjəyənə suulu ke toomaya tev na salarj nyərjkv. ⁸ Mə tət mu cəyana suulu ke mpv. ı nyaya apalətv ke səsəm, Tacaa kəntə wusaa.

⁹ Ma taapalaa, nəyōlv ı taa pooli ı təyöntəle, pə taa kəv na lso huuna-mə. Təm huulv wusaa unı ı caana ntəyē svvv.

¹⁰ Ma taapalaa mə ı nyənna lso kuyəyətətv tələsələa mpa pa yəyōta Tacaa təm tə na ı

tərj pa akpaa na ı kantəlv waatv wei wahala makəna-mə tə. ¹¹ Pa kantəlvuyv tət kē tə tərjna-wəyē yaav sı lelerj nulaa. ı nuwa Soopv təm ke ısəna ı kantələna suulu tə. Na ı nyəma pə kəma na pə tē na Tacaa ha-ı mpi tə. Tacaa wəna yulv pətəyōtəle ke səsəm kē, na ı kupantu fəi kəsəyuv.

¹² Ma taapalaa mə ı taa tuuna pulvuyv paa pəcə. ı taa tuuna ısətvənyuv, pəyele ı taa tuuna atə tətə, ı taa tuuna puləpv te. Ye pə kē n ká tisi, ıle n tisi sı: Nn. Na ye pə fəi n ka tisi, ıle n tó sı: Aai. Təfə ı kərj na ı cəy ı svv lso huunav taa.

¹³ Ye wahala mayana mə taa wei, puntv ı sələmv lso. Na ye wei ı nukı lelerj, puntv nāá yoo sam yontu. ¹⁴ Ye pə wukı mə taa wei, puntv ı yaa Yesu səlāa kpekəle nyuyv nyəma na pele pā sələməna-ı lso, na pā yaa Tacaa hətə na pā pəlv nim ke ı tətə.

¹⁵ Sələmvuyv ŋku pa sələma mpv na pā təma Tacaa na pa taa tə kv waası kətəntv. Tacaa ká ha-ı alaafəya na pā husı ısayatvnaa mpa ı ka lapa tə. ¹⁶ Ye ı wakələna təma, ı həntı təmayā atə. ı sələməyənə mə təmayā lso na ı ká hiki alaafəya. Ye yulvpaŋ ı sələma lso na ısəle kvsəemle pə lakı təmlə ke səsəm kē. ¹⁷ Ilii ka kē yulv ısu tá tətəyō. ı sələma lso na ısəle kvsəemle sı tev ı taa nu, na tev ta tosi atəyē halı pusı tooso na həyōlvuyv. ¹⁸ Mpyōy ı kəma na ı tasa lso kē sələmvuyv, ılena tev luna ısətaa na kv nu na kətəyōv lá.

¹⁹ Ma taapalaa, ye mə taa nəyōlv ha tampana ke sıyile na ı təyöntəle kpa-ı na ı məŋna, ²⁰ mu nyı sı wei unı ı kpa-ı ımpyōy ı tətəolle na ı məŋna tə, puntv yapa ı ləsayā ke səm nəyō taa kē, na ı lapv mpv tə pə husa ısayatv tuutuuma kē.

TAKƏLAYA KANCAALAYA
NYƏŇKA ŇKA
PIYEE
NMAAWA TƏ
Kutolotu

Kilisiti nyəma mpa pá yawa na pa we Asii tətə həyoluyə taa tə, mpeye Piyee ħmaawa takəlaya kanə. Piyee yəyətaya taa pə naa ke si mpa paa səkki lə tə pa footiyi lə səelaa mpe. Pəyele pá suuki-wəye təm. Pa tukaya-wəye kunyən ke ħpúyó musuñ ké. Pə təw ke Piyee tasəyi-wəye apalotu si pa tekiyi Yesu tike.

Isəna pa fəya Piyee I takəlaya tə:

Səetu, titite 1:1-2

Təeluyə kupan̄ku, titite 1:3-12

Tənan̄ñ təntə na Yesu matənav pə təm, titite 1:13-2:10

lə səelaa yaasi kupan̄, titite 2:11-4:19

lə səelaa təpasuyə na pa təmlə təm, titite 5

Səetu

¹Maya Piyee, Yesu Kilisiti tillu.

Ma ħmaakəna takəlaya kanəye me mpa lə səelaa si í nyəma, na pá yasa-me na í caya çayalətu ke Pəñ na Kalatı na Kapataəsı na Asii na Pitinii pa tetunaa taa tə. ²Tacaa lə səuyə-me tə, pə keesəna teitei ké isəna mpi í ka suwa hatuu ləñ na í təñəyi na í lakı təy. Na í Feesuyu yelina í pəsa í nyəma si í nuna Yesu Kilisiti na ílé í caləñ təyanı-me.

lə í ħuli-məye pəeləe, na í ha-məye alaafəya ke səsəm səsəm.

Təeluyə kupan̄ku

³Tə sa lə tə Səsə Yesu Kilisiti Caa. 1 feesa Yesu Kilisiti ke sətəa taa na pá ħatuyə weesuyu kufaluyə ke í suulu səsə təw. Na pə yelaa na tá təeluyə ħan̄a teu təkau, ⁴si tu hiki kupantunaa mpa lə su í nyəma tə. Kupantunaa panə paa wakələyi, paa pilisiyi, pəyele pa teu u səki. Isətaa ké lə su-məye-wə. ⁵Me, í tema lə na mə taa iləna lə toma náa təkı-me, na pá tan̄a nyuyə yapu mpi pə təyanaa si pu kəna na pá kuli kuyən̄ kuteesən̄ taa tə pə kəntə.

⁶Paa pə wəe si kəyana mayasən̄ unı í nəyə na í suka í wakəli mə lan̄a ke wəe naale tə, mə lan̄a í ħulumı təm tənə tə təw. ⁷Pə lakı ħpúyó si pá ná mə lə taa tənnav waali.

Wula ke pə lapa si í tən̄ na í saali yem, na kəkə ke pa təyanəyənə-ı na í la teu. Na mə taa tənnav na ləw ná kala wula ke nyuyə təçayacaya. Pə təw ké pə mayasəyi mə taa tənnav mpi si pə naa pə toma tənan̄a, na kuyan̄ku Yesu Kilisiti ká kəw tə í hiki sam na teeli na nyuyə. ⁸Paa í taa keesi-ı tə í səelə-ı ké, na kəyana paa u tu keesiyi-ı tə, í təñna-ı mə taa ké tənnav ké. Pə təw ké mə lan̄ħulumle wena teeli na tə təw səsəm pə tu fəi yəyətaya. ⁹Pə təya pulu, í hika mpi pə təw í tema lə na mə taa tə, mpəyəle mə ləsası nyəwə yapu.

¹⁰Nyuyə yapu pənə pə təm ke ləw kuyəyətutu tələsəlaa pəkəaa na pá taası na pá wiili pə taa təcululu, na pá ná na pá keesi kucəw ħku ləw ká tə na í la-me tə ku təm. ¹¹Mpi mpi Kilisiti Feesuyu keesaa tə mpəyi mpe pa kaasa pa ti na pá pəkki si pá nyi pə waatunaa na mpi pə lapu pu pana tə. Pə təya pulu, Feesuyu ħku ku wə pa taa ké na ku heeli-wə na pá taa kənta si, Kilisiti ká təyə kunyən̄, pə waali ké í teeli kəñ. ¹²Na ləw heela í kuyəyətutu tələsəlaa si təm wenti pa tu-wə si pá heeli tə tə ta na-wə, məye pə nawa. Na ntəyəle nti í mu kəyana tə. Laapaali kupan̄ təm waasu lataa kpaaləna-məye-ti, na Feesuyu Nan̄ñtu wei pə tisina isətaa tə í toma ke pele pa yəyətənəa. Na isətaa tillaa mayaməya ná səelaa si pá nyi-ti.

Tənan̄ñ təntə təm

¹³Pə təw ké í caya na mə ħuwəe tan̄aa tətəyətəye ké təmlə lapu. í lakı pə tənə na laakalı ke tam, na í tu mə təeluyə ke kucəw ħku í ká hiki kuyan̄ku Yesu Kilisiti ká kəw tə. ¹⁴Í nuna ləw na í taa tasa wəw isu í ka wəw isəkpeətəle taa ké tuu ləñ na í təñəyi mə kunyulən̄ tə. ¹⁵Ama í wəe tənan̄ñ nyəma ke mə yaasinəa tənə taa, isu ləw wei í yaame tə í wəw tənan̄ñ tə. ¹⁶Pa ħmaa ləw Təm taa ké ħpúyó si: í wəe tənan̄ñ isu ma wəw tənan̄ñ tə.

¹⁷ləw wei í ħuəkəna yəlaa tənan̄a teitei na u fəyasəyi nəyəl, na ye wei í kulaputu wə isəna í ħuuna iləye mpv tə, unəyi í yaa mə Caa mə Caa ke mə sələmuyə taa. Təw, ye mpv í ħuləna mə yaasinəa taa si í seeki-ı wəe nna pə kaasa-məye antulinya taa çənə tə a taa ilə. ¹⁸Í nyəma liyitihutəya ħka pa yapənə-məye yaasi kpai nyən̄ wei mə caanaa caanaa tələsa-me tə í niñ taa

tə. Na pə taya pulv yem nyəm mpi pə kuyaku səki tam isu liyitee wew tə. ¹⁹Aai, pə taya mpv, Kilisiti wei ı we isu iwəyaya ŋka ka tiili tá caamu na ka feina tayaŋmala tə ı caləm kupampam ke pa yarəna-mə. ²⁰Kilisiti ke lso ka ləsa na í su na pəco pá lakı antulinya. ı ləsa-ı kuyeyə kantəkaya nyəŋ me ı taa na í huli ké sı pá waasi-mə. ²¹ı tso ké í temna lso wei í feesa-ı na í tu-ı teeli tə na mə taa, na pə lapa mpv təyo í tso lso ké naani na mə teelvuy məli ı tso.

²²Na isu í nuna tampana na í paasi na í soolı mə lsosele taa lələa tə, í tayana mə təyi. ı sooləyi mə təmayə rúpúy teu na lotu kolumtu. ²³Pə tayana-məye luluyv ké, ıle pə taya mə caanaa mpa pa səki tə mpe pa tasəna-məye luluyv. Ama pə tuu mpiyi mə taa na pu səki tə mpi pə yelina na pá lá mpv. lso Təm nti tə wəna weesuyu na tə we tam tso tə nti tə tənna pə lapa mpv. ²⁴Pa ŋmaawa lso Təm taa sı:

Yəlaa tənə wee ké isu nyutu,
na pa teeli tənə wee ké isu nyutu hətu.
Nyutu wuləyi uləna hətu náa tə.

²⁵Ama Tacaa təm ná cakı tam tso ké.
Na təm ntəyəle Laapaalı Kupaŋ kəna-mə.

2

Weesuyu pəle kulələle təm

¹Ye mpv ıle í ye le paa isayatu ntiyi lapv, na pəpətv, na cesuyv, na iseseemee, na cayanav. ²ı wee isu piya ahlukmnaa na í nyuləyi tam ké hələm mpi pə ké lso nyəm na pá ké kupam tə, na í musı na í pu na pá ya mə nyəŋ. ³Pa ŋmaa rúpúy lso Təm taa ké sı: ı təŋa Tacaa kupantu.

⁴ı kpatəna Tacaa, ınəyəle pəle nte yəlaa ləwa na tá wəna weesuyu tə. Pəyele tə ké lso ıleye kupampante təyo ı ləsa-tə. ⁵Mu kpatəna-ı na í wee isu pəe nna a wəna weesin tə, na pá kpaɣa-mə na pá ŋmana lso ké kutuluyv. Na í ká la kv taa tənaya kotələa nəŋ nyəma mpa pə towa sı pá lakı lso ké ı kətasi ke Yesu Kilisiti tso na pá lapı-ı teu tə pa kpekəle. ⁶Pə taya pulv, pa ŋmaa lso Təm taa sı:

Pəle kupante taa kupante ke ma ləsa.
Pənente ma su-təye Siyəŋ,
sı tá wee kite tē pəle.
Na ye wei ı tema-tə na ı taa,
puntu kaa kəw na í yəyoti sı ye maa nyəmə.

⁷Mə mpa í tema-tə na mə taa tə, tə ke-məye kupam taa kupam ké. Pə yela mpa pəle na pá tá te pa taa tə tə ké pəyeyə pəle nte ŋmalaa ləwa na tá pəsi nte tə tso pə tənə pá səŋaa təyo.

⁸Pa tasa tiiliyi ŋmaav tətə sı:

Pəle nte tə coki yəlaa təyələ.

Kukpamuyv ŋku kv huɣı tə.

Pa kisa lso Təm muvuy təyo pə coki-we,
na rúpúy tuu pu suwa sı pu la-we.

⁹Ama mə ıle mə ké piitim mpi pa ləsa təyo, na Wulav Səso kotələa, na ı piitim nəŋ nyəm, na lso yəlaa ké. Na pə ləsa-məye sı í kpaaləyi lso wei ı yaa-mə sı í lu səkpətvuy taa na í suv ı tənəŋ tete tə ı təma səsəna təm. ¹⁰Ləŋ í taa ké lso yəlaa, ama pənente í ké lso yəlaa. Ləŋ í taa nyı sı lso wəna pətəotəle yaa ı feina tə. Ama pənente í nyəmə sı ı wəna.

lso təmlə lataa yaasi

¹¹Ma taapalaa, isu í kev muvula na cəsəlaa ke ate cəne tə, ma wiikina-mə sı í la laakalı na tənuyv kunyuləŋ wei ı wakəlayı mə lsosele tə. ¹²ı takı yaasi kupaŋ ke ma ta nyı isənəa hekv, ıle paa ná mə təma kupana ke timpi pa tuyuna-mə sı í ké asayaa tə, na paa sa lso ké kuyəŋku ı ká kəw tə.

¹³ı tuyuna səsaa mpa yəlaa suwa təyo Tacaa tso, paa lom wulav səsə wei ı ti pə tənə tə. ¹⁴Paa kufənənəa mpa ı suwa tətə taa sı pá həŋ asayaa ŋkpaŋŋ na pá saŋ kupantu lataa tə. ¹⁵Tampana tso isəntə, lso caa ké sı mu takı kupantu na í lakı-tı, na pá məti isəkpəteə nyəma na kumələməŋ pa nəəsi na pá taa na kuyəyətətv. ¹⁶ı təŋ isu kasayampiya. Ama í taa nyəni mə kasayampiitu ke mpi ye í lapa isayatu pu takı mə waalı tə. Ama í la isu lso təmlə nyəma lakuyv tə. ¹⁷ı seekı yəlaa tənə, na í sooləyi mə lsosele taa lələa, na í nyəŋna lso, na í seekı lom wulav səsə.

Kilisiti ukpatə təŋuyv təm

¹⁸Təma lataa, mu nuna mə caanaa na í se-weye teu. Pə taya mpa pa ké kupama na pá wəna suulu tə pa tike ke í ká nukəna na í ká seekı, ama na mpa pa wəna nyəŋ tətə təyo. ¹⁹Pa tukuyv yulv ke kunyəŋ ke yem na í suma sı lso tso tə pə we teu ké. ²⁰Ama ye yulv lapa isayatu ké na pá maki-ı tə tso, ıle ı isante nté isəna tətə? Yulv lakı kupantu ké na pá tu-ı kunyəŋ ke kupantu nti ı lapa mpv

tə tə tō na í suma, ɬena pá lá lso ɬeɣe leleɣ.
²¹Pə tōo mayamaya ke lso yaq-mɛ. Pə taya pulu tōo, Kilisiti mayamaya ná tōyo kunyɔɣ ke ɱpóyó mə tōo ké, na í huli-mɛ si í tɔɣ í ikpate. ²²Í ta la isayatu natəli, í nōyo taa tá lu pɔpɔtu tɔm natəli ke paa fəɣ. ²³Pa tɔv-í tɔ, í ta læti. Pa tɔv-í kunyɔɣ tɔ, í ta nyaasi-wɛ. Ama í yelina pə tənaya lso wei í tənəyi tampana na í huukəna tōyo. ²⁴Na Kilisiti mayamaya səxələna tá isayatu ke í nyuɣu taa ké səm tesika tōo, si tá si na pə cɛ tá na isayatu, na tá fe na tá tɔɣ siyisuyu. Pə ku ɬeɣe kuyɔ kuyɔ tōyo pə waa-mɛ. ²⁵Pə taya pulu, í ka wɛɛ ké isu heeɣ kutoolɔɣ. Ama pənente pa keeta-mɛ na pá məɣna wei í ké tiikulu na ləsasi tōo fəɣlu tɔ í kiɣ.

3

Apalaa na pa alaa pa tɔm

¹Alaa mə tɔtɔ, í seeki mə paalaa ke mpɔ. Pu la na pa taa mpa pa ta mu lso Tɔm tɔ, pá ná mə yaasinaa na pə hɔ-wɛ na pá sɔv lso sɛɛv taa. Pə taya isu í ká yɔyɔti natəli na mə nɔɔsi na pəcɔ. ²Aai, paa na isəna mə yaasi mayaa na í seeki mə paalaa tōyo pu hɔ-wɛ. ³Í taa pɛɛkəyi si í tɔyi mə tɔɔnaa ke kacəka nyəm, isu nyɔɔsi tayanuɣu na wula nyəmnaa tɔyɔ, yaa wontu kupantu suuu si pá la-mɛ na í te. ⁴Ama í pɛɛkəyi si hatuu mə lotu taa í tena. Na teu mpi, pə wɛɛ ləmayasəle nte tə wɛ teu na tə wɛ tɔpamm tɔ tə teu, mpi pu saaləyi yem tɔ. Tə ké liyitihutaya pulu ke lso isentaa ké. ⁵Ṁpóyó lɔɣtaa alaa mpa pa tənaya lso mpaav ke teu na pa tɛɛlayaa í kiɣ tɔ pa tayanayana pa ti. Pa seekaya pa paalaa ké. ⁶Ṁpóyó Saala lapa, í nuna Apələham ké, haləna í yaaki-í si: Ma cɛ. Ye mu laki kupantu na í tá yele na pulu sɔyɔntu kpaa-mɛ, í wɛɛ ké isu í pɛɛlaa.

⁷Apalaa mə tɔtɔ, í tɔki mə alaa na í nyi pa tōo si pə ɣma-wɛ tɔ pa toma ta tala mə nyəna. Í seeki pa isɛ, pə taya pulu tōo, mə na-wɛyɛ lso ká ha weesuyu ke faalaa. Í laki mpɔ, na pulu í taa kəɔ na pá kayati-mɛyɛ mə sələməɣ taa.

Wahala tōyɔv ke tulum

⁸Pə tənaya mpɔ ɬe í huuki huwɛɛ kulumɛɛ na kusɔɔləm kuluməm. Í sɔɔli təma isu yulu na í neu. Í tɔki təmaya teu. Í taa la təma na kalampaani. ⁹Ye yulu í lapa-mɛyɛ isayatu í taa feli-í, paa kutuɣo, í taa

læti-í. Ama í kooli puntu tōo ké kupantu, pə taya pulu, lso yaav-mɛ tɔ, í mayamaya í kupantu ke í tɔma si í ká ha-mɛ. ¹⁰Pa ɣmaa lso Tɔm taa ké mpɔ si:

Ye wei í caa si í nu leleɣ
 na í ná kuyɛɣ kupan ke atɛ cənɛ,
 puntu í yele isayatu yɔyɔtaya,
 na í taa tasa pɔpɔtu pɛɬuyɔ.

¹¹Í ha isayatu ke siyile na í sɔv kupantu lapu taa.

Í pɛɛki lɛlaa na leleɣ na í huli pə ikpate.

¹²Pə taya pulu,

Tacaa kama isɛ ke yulupama tōo ké,
 na í nuki pa sələməɣ.

Ama í haa siyile ke mpa pa laki isayatu tōyo.

¹³Ye í sɛɛsa isəle na kupantu lapu, awe ká la-mɛyɛ isayatu? ¹⁴Paa pə wɛɛ si í lapa kupantu nti tɔ tə tōo ké pa məla-mɛyɛ kunyɔɣ tɔyɔ, í nu leleɣ ké. Í taa nyana yəlaa ke paa pəcɔ, na í taa yele na pá liyiti-mɛ. ¹⁵Kilisiti kena mə Caa, ɬe í sam-í hatuu mə lotunaa taa ké mpɔ. Í tɔɣ tətɛyɛtɛyɛ ké tam, na ye mpa pa pɔɔsa-mɛyɛ mpi í tɛɛləyi tɔ pə tɔm, ɬe í kɛɛsi-wɛ tətɛtɛte.

¹⁶Í kɛɛsi-wɛ tɔpamm na í se-wɛ. Í wɛɛna lotu kulɔmtɔ, ɬe mpa pa tɔɣ si í ké taali nyəma na pá tuuki-mɛyɛ mə yaasi kupan wei Kilisiti ha-mɛ tɔ í tōo tɔ, fɛɛle ká məli-wɛyɛ kpav ke pa nɔɔsi taa tɔm pee tōo. ¹⁷Pə taya pulu, ye yulu tɔki kunyɔɣ ke kupantu nti í lapa tɔ tə tōo, na pá ké lso luɣu nyəntu si í tōyo mpɔ, pəle pə kəla teu na mpi í ká tōyo-kuyɔ isayatu nti í lapa tɔ tə tōo tɔ.

¹⁸Haləna mə tōo ké Kilisiti mayamaya ná səpa, na yəlaa isayatu tōo ke í səpa tɔm kulɔm ke í kpakpaa səpu. ɬnəxəle yulupan wei í səpa asayaa tōo tɔ, si í kpayə-mɛ na í pona lso kiɣ. Í tɔnɔyɔ kunɛyɛ pa kuwa, ama Feesuyu Nanɣtu ná feesa-í. ¹⁹Feesuyu kunɛyɛ í tɔkaa na í polo na í lana waasv ke ləsasi nsi si wɛ saləka taa tɔ. ²⁰Ləsasi nsi si taa nuna lso ké tuu lɔɣ ke kuyɛɣ wei í taa Nowee tənna í atakaa pɔyɔlɔyɔ sɔsɔɔv saakuyɔ na lso tənna suulu tōyo ma tɔɣ. Na yəlaa mpa pa sɔv kpuluyɔ ɣku ku taa na lum ta tōyo-wɛ tɔ pa wɛ pəcɔ ké, yəlaa pəɬefɛi naanwaa tike. ²¹Lum pənɛ pə nəxəsəna lso lum sɔv mpi pə yakí mə nyɔɔɣ ke kayana tōyo. Na lso lum sɔv pənɛ pə ta ke tɔnuyɔ tōo asilima ləsuyɔ. Ama pə ké mpi pə hóləyi si yulu wiikina lso si í ha-í lotu kulɔmtɔ tōyo. Yesu Kilisiti fema tōyo lso

lum sɔw yakɪ mə nyɔɔŋ. ²² Inu i kpana isɔtaa na i caya lɔ kɔŋkɔŋ taa, na i tɔki kawulaya ke isɔtaa tillaa na isɔtaa kawulasɪ na pɔ toŋtɔnaa tɔɔ.

4

Tɔntɛ kɔfatɛ tɔm

¹ Isu Kilisiti tɔɔ kunyɔŋ na pɔ wu i nantv tɔ, mɛ tɔtɔ i caali mɛ ti na i tɔki pɔ lɛmayasɛ ke mpv. Pɔ taya pulv, wei i tɔki kunyɔŋ halɛna pɔ wuki i nantv tɔ, pɔntv lu isayatu paa taa kɛ. ² Pɔ kpaɣav kɔyana tɔ, i tɔ kuyɛɛŋ wei pɔ kaasa-mɛyɛ atɛ cɛnɛ tɔ isu lɔ caa tɔ, i taa tɔ isu yulɔkunyuɔlɛŋ caaki tɔ. ³ I yelɛ isɛna tuu lɔŋ i paasaa na i lɔ isu ma ta nyi isɛnaa tɔ, i taa tasa mpv. Yaasi isayav, na kunyuɔlɛŋ isayav, na sɔlɔnyɔɔlɛ, na hiluɣu, na sɔlɔkɔlɛ, na tuŋ laav mpi pɔ fɛi lapv tɔ pɔ tɛnaya mpv pɔ taa kɛ i ka wɛɛ. ⁴ Ama pɛnɛntɛ mɛ tɔm lakɪ ma ta nyi isɛnaa kɛ ha kɛ timpi mɛ na-wɛ i yela kpɛntvɔv kɛ yaasinaa asayaa sɔsaa taa tɔ, ilɛna pɔ mɛlɔyɪ-mɛyɛ kɔtɔvɔ. ⁵ Ama paa tɛ na pɔ kɛɛsɪ pa kɔlapɛlɛ tɛnaya lɔ wei i sɔɔlv puwa sɪ i huɔkɛna weesɪŋ nyɔma na sɛtaa kɛ tɔm tɔ. ⁶ Pɔ mayamaya pɔ nyuvɔ tɔ tɔtɔɔ pa kpaala sɛtaa kɛ Laapaali Kuparj sɪ pɔ huɔna-wɛ isu yɛlaa mpa pa wɛna pa weesɪŋ tɔɔ tɛitɛi isu pa lakɪ yɛlaa tɛna tɔ, na pa kpaala-wɛyɛ Laapaali Kuparj kɛ sɪ lɔ Feesuyv toŋ tɔɔ pɔ wɛɛ isu lɔ wɛv tɔ.

lɔ sɛɛlaa cakɛlɛ

⁷ Pɔ tɛna pɔ wɛlɛ puwaya, pɔ tɔɔ ilɛ i kpaɣa lɛmayasɛ kɛ teu, i taa caya yem tɔpoto na i sɔɔ lɔ sɛlɔmɔv tɔɔ. ⁸ Kancaalaya nyɛntv nti tɔ wɛɛ tɔɔlɛ sɪ i sɔɔlɛ tɛmaya sɔsɔm. Pɔ taya pulv, yɛ sɔɔlvɔv i wɛɛ isayatu payalɛ puki pooluŋ kɛ. ⁹ I lakɪ tɛmaya muɔllɛ kɛ mɛ tɛɛsɪ taa na i taa kɔntɔyɪ. ¹⁰ Paa mɛ taa wei i paasɛna teu kɛ mpi lɔ yeki na pɔ lapv saaki-i tɔ. Yɛ lɔ i yɛlaa na pulv lapv saa nɔyɔlv tike, pɔntv i paasɛna teu na lɛlaa waa pɔ taa. ¹¹ Yɛ waasv latv lakɪ i waasv, pɔ wɛɛ sɪ lɔ kuyɔɔtɔtɔv kɛ i tɛlɛsɔyɪ yɛlaa. Yɛ wei i lakɪ tɛmlɛ, pɔntv i lana toma nna lɔ ha-i tɔ, na pɔ tv lɔ kɛ teeli kɛ Yesu Kilisiti tɔɔ. Yesu unɔyɛlɛ teeli tv na pɛsɔlv kɛ tam tɔɔ. Ami.

lɔsɛɛlɛ tɔɔ kunyɔntɔyɛlɛ

¹² Ma taapalaa mɛ larja i taa tɛna isɛna pɔ mayasvɔv-mɛyɛ toŋ na toŋ sɪ pɔ naa mɛ waali tɔ isu mpusi nɔyɔlv. ¹³ Ama mɛ larja i

hɔlvɔmɪ sɪ mɛ hika mɛ paa nyɛm kɛ Kilisiti wahalanaa taa na mu tɔɔɔ. Mpɔ tɔtɔɔ mɛ larja kɔ hɔlvɔmɪ kuyɔŋku pu kuli i teeli tɔɔ tɔ. ¹⁴ Yɛ pa tɔvki-mɛ isu i kɛv Kilisiti ifalaa tɔ pɔ tɔɔ, i nu leɛŋ kɛ. Pɔ taya pulv tɔɔ, teeli Feesuyv ŋku kv kɛ lɔ Feesuyv tɔ kv wɛɛkɪ mɛ waali kɛ. ¹⁵ Pɔ taa tv mɛ taa nɔyɔlvɔv kunyɔŋ kɛ yulɔkɔlɛ yaa ŋmulɛm yaa isayatu lapv yaa tɔm fav pɔ tɔɔ. ¹⁶ Ama yɛ wei i tɔki kunyɔŋ kɛ Kilisiti tɛŋyuv tɔɔ, fɛɛlɛ i taa kpa-i. I sa lɔ kɛ isɛna mpi pa tɔna-i na Kilisiti tɔ.

¹⁷ Huɔlɛ waatv talaa kɛ, na lɔ yɛlaa kɛ pa caalɔyɛna tɔm huɔnav. Tɔv, yɛ taya lɔ taalɔyɛna huɔnav, ilɛ isɛnɔyɛlɛ huɔlɛ ntɛ tii tɛɛsɛna waatv wei pu tala mpa pa kisa Laapaali Kuparj kɛ mɔyɔv tɔ? ¹⁸ Pa ŋmaawa lɔ tɔm taa sɪ:

Yɛ mɛvmev kɛ na pɔ ya kupama nyɔɔŋ, ilɛ awe nɔɔ tu pɔɔsɪ nyantɔnaa na asayaa pa tɔm ilɛ?

¹⁹ Pɔ tɔɔ kɛ yɛ lɔ luyv lapa sɪ mpa pɔ tɔɔ kunyɔŋ, pɔntɔnaa i lakɪ kupantu kɛ mɔpɔyɔ tam. Pɔ yelina pa tɔyɪ Nmɔlv wei i kaa yelɛ lapv kɛ nti nti i tɔma sɪ i kɔ la tɔ.

5

lɔ kɔlapɔtv tɔɔ fɛŋyɔv

¹ Mɛ taa mpa mpa pa kɛ lɔ tɛɛɛlɛ sɔsaa tɔɔ ma wɛna pɛnɛ. Ma mayamaya isɛntɔ ma kɛ lɔ tɛɛɛlɛ sɔsɔ kɛ. Na ma nana ma isɛpɛlɛ kɛ Kilisiti tɔɔ kunyɔmɛŋ wei tɔ. Kuyɔŋku paa kuli i teeli tɔɔ tɔ mɛ hiki ma paa nyɛm kɛ pɔ taa. Nti ma wiikina-mɛ tɔyɔlɛ sɪ: ² I paasɛna kalɔkv ŋku lɔ yelina-mɛ tɔɔv teu, isu tiikilaa lakvɔv tɔ. I fɛŋ kv tɔɔ na luyv kɔlvɔmɔv isu lɔ caaki tɔ, pɔ taa wɛɛ tɛlasɪ tɔm. I lakɪ mɛ tɛma tɛtɛtɛ, pɔ taa wɛɛ pɔyɔlaya nyɛntv tɔɔ. Ama i ha mɛ ti tɔkpataa kɛ pɔ lapv taa. ³ I taa pɛɛkɪ sɪ i ŋmakɛlɔyɪ mpa pɔ cɛla-mɛ sɪ i fɛŋyɪ pa tɔ tɔ. Ama i wɛɛ mpa kalɔkv ka nyɛnɔyɛna na kv lakɪ tɔ. ⁴ Na tiikilaa Wulav i kɔma na i kɔɔ, ilɛ i kɔ hiki mɛ teeli ntɛnuv ŋku kv ŋmalɛm kɔ tee kɔkɔ kɛ tam tɔ.

⁵ Sɔkpɛma mɛ mɛ nyɛntv ntɛ sɪ mu seeki sɔsaa. Na mɛ tɛna tɔpɔi i pasa mɛ ti na i sɛŋna tɛma, pɔ taya pulv, pa ŋmaa lɔ tɔm taa sɪ lɔ yɔona kalampaanɪ nyɔma, na i lakɪ kupantu kɛ mpa pa pasayɪ pa ti tɔ. ⁶ Yɛ mpv ilɛ i pasa mɛ tɔyɪ lɔ niŋ toma nyɔŋ taa, na pɔ kɔma na pɔ tala waatv wei i ka suwa tɔ, i kɔ kɔsɪ mɛ nyuvɔ. ⁷ I

peti mə nəḡəsəe tənaya lso, pə taḡa pulu, ı paasəḡəna-me tō se.

⁸ ı nyōsı mə tı, ı taa caya yem təpoto. Pə taḡa pulu tō, mə kolontu ıḡōv wēe ké, na ı cōkɪ isu tōḡolaya wiikuḡu na ka cōkɪ na ká pēekəḡı sı ká hika wei ka tayamı tō. ⁹ ı paası na ı səḡ lso sēv mpaav taa ké teu na ı taḡı-ı teu. Pə taḡa pulu tō, ı nyı sı mə taapalaa mpa pa yana antulinya tō, kunyōntōḡolēnaa panē pa makəna pēlēye mpv tōtəḡō. ¹⁰ ı tōkɪ kunyōḡ ké laasaya tō tō, pēlēe təna tv lso wei ı yaa-me sı ı hiki mə paa tete ké ı teeli wei u tēḡ tō ı taa ké mə na Kilisiti mə kpentvḡv tō tō, ı mayamaya ı ká tayanəna-meḡe teu tāmammam. Na ı ká la na ı nyō tōḡ, na ı ha-meḡe apalutv, na ı səḡsı-meḡe kite nte tō tō pə kaa ciḡiti-me tō. ¹¹ ı pəsuvḡv kune kó wēe tam. Ami.

Kantəkaya sētv

¹² Silaası wei ma nyənəḡı isu ta taapalv kuparḡ tō unı ı sənna-m na má ḡmaa-meḡe takəlaya kanē. Ma caa ma sōsı-meḡe apalutv na má la na ı tē mə taa sı lso tāmpana pēlēe tōm wenna takəlaya kanē ka taa. ı tōkɪ-yēḡe niḡ naale.

¹³ Papiloni lso sēləa mpa lso yaawa isu ı yaav-me tō pa sē-me, ma pəyalv Maləki sē-me tōtō. ¹⁴ ı sē təmayə teu na sōlvḡv kuparḡv na ı lēli.

lso ı ha mə təna mpa Kilisiti tı tōḡō alaafəya.

TAKELAYA NAALE NYƏŇKA
ŇKA
PIYEE
NMAAWA TƏ
Kotulotu

Isə səelaa tənaya Piyee ħmaawa ı takəlaya naale nyəŋka kanə. Səyesəlaa kpaı nyóma mpa pa ləəlaa na pa suv Isə səelaa taa tə, mpeye ı yookina ı takəlaya taa. Piyee kpaaləxi Isə səelaa ke Yesu məlvuy təm na ı səyesəxi-we sı: Ye haləna sarja Yesu ta kənta í caa ke sı pə ya yəlaa tənə nyəəj.

Isəna pa faya Piyee II takəlaya tə:

Səetv, titite 1:1-2

Yulv wei Isə yaawa tə ı yaasinaa kupama, titite 1:3-21

Piyee kulixi pəpətv səyesəlaa waalı, titite 2

Kilisiti kantəkaya kəntə təm, titite 3

Səetv

¹ Maya Siməŋ Piyee, Yesu Kilisiti təmlə tv na ı tillu.

Tá Isə na tá Yatv Yesu Kilisiti pa tənə siyisuyv na pə yele na mpa pa tənə pa taa na Isə ké teu ke teitei isv ta təyə ma ħmaa takəlaya kanə. ² Isə í hólí-məye pəelee na í ha-məye alaafəya ke səsəm ke nyəm mpi í nyəmə í na Tacaa Yesu tə pə təə.

Isə yaav na ı ləsvuy

³ Isə unı ı isəitv tənə hana-tuyv pə tənə mpi pə yeki na tá matəxəna-ı tə. Inı ı yekina na tə nyəŋ wei ı yaa-tv sı tə hiki ı mayamaya ı teeli na ı kupantv taa ké ta paa nyəm tə.

⁴ Na pə təə ké mpi mpi ı suwa sı ı ká la-tv tə pə ké kupampam na pə təəwa səsəm pə tu fəi. Na ye í hika mpi Isə suwa sı ı ká la tə, ıle í ká pəsi na í fiti kunyuləŋ isayəŋ wei ı ħmakəla antulinya taa cənə tə ı nıŋ taa na í kpaŋa Isə wəetv. ⁵ Í tema mə taa na Isə tə, tənə unı tə nyuyv təə mayamaya ke í ká huli teu na í təkı yaasi kupəŋ. Yaasi kupəŋ waalı ılena í pəeki nyəm. ⁶ Na nyəm waalı ılena í pəeki tı təkuyv. Tı təkuyv waalı ılena í pəeki suulu. Na suulu waalı ılena í pəeki sı í matəxəna Isə. ⁷ Na Isə matənav waalı ılena í pəeki sı í wəe təma na leləŋ. Təma leləŋ waalı ılena í pəeki sı í səələxi təma. ⁸ Yaasinaa kupama mpa pə muna í təkı təyələ. Ye í wəna-we na pá təə

səsəm, paa la-məye kpelikpeka nyóma ke Tacaa Yesu Kilisiti nyəm təm taa, na í kaa wəe kaawaasası. ⁹ Ama wei ı fəina yaasinaa panə tə, ı tēē ı tēē ké ı naakı, na ı wəe ké isv yulvm. Na pə səsəna-ı tələŋ sı pa kpiisa ı ləŋ isayətv.

¹⁰ Ma taapalaa, pə təə ké í ká caalı mə tı na í təkı yaav mpi Isə yaa-mə na ləsvuy mpi ı ləsa-mə təyə teu. Pə taya pulv, ye í təkı mpv, natəlı tə kaa hu-məye paa pəco. ¹¹ Mpv pu yelina na pá tulı-məye Tacaa na tá Yatv Yesu Kilisiti Kawulaya tam nyəŋka nəyə təyelele.

¹² Mpi pə təə ma wəe na má tənəna-məye təm tənəye təəsvuyv təyələ. Í tema-təxi nyəm, haləna tampana təm nti ı mowa tə í pu tə təm taa. ¹³ Ye ma wəna ma ise, ma hıv sı pə wə teu sı ma kutəəsvutv tənəye maa təəəxi-məye tam na í taa hēē. ¹⁴ Pə taya pulv təə, ma nyəmə teu sı nəəənə maa lu tənuyv kusəpuyv kune kv taa na má tēē, isv Tacaa Yesu Kilisiti hulə-m tə. ¹⁵ Maa paasəna na má yelina-məye mpi pu təəəxi-məye təm tənəye paa ma kəma na ma fəi tə.

Kilisiti teeli nalaa

¹⁶ Tampana təə isəntə, pə taya mula nna yulvlayətv lələsaa tə anəxi tə təkəa na tá huləna-məye Tacaa Yesu Kilisiti kəntə tənə na tənə nyəntə təm. Ama tə ná ı səsəəntv na ta isəpəe mayamaya ké. ¹⁷ Tu wə timpı Tacaa Isə kusa ı nyuyv na í ha-ı teeli ke waətv wei Teeli səsə tv unı ı lapa na pá yəyətı na í nu sı: Ma luyv tēē Pəyaya nté unə unı, inəxi ma lanle hulumənəa pə tu fəi. ¹⁸ Tá mayamaya tə nuna tá ħkpaŋ ke waətv wei pə yəyətə mprúyó hatuu isətaa ké tá na-ı tu wə puyv kate nyəŋkv təə tə.

¹⁹ Mpv unı pə yelina na tá tē tá taa təkpatəa na təm nti Isə kuyəyətətv tələsəlaa ka kpaalaa tə. Na tə muna mu kena-təxi teu. Pə taya pulv təə, tə wə ké isv fətəla wəv səkpətyv taa na í naakı na halı pá kəə pá fe tə. Tulvməlvuyv ká la na pá ná mə taa. ²⁰ Pə tənaya mpv ıle í təəı sı yulv kaa pəsi na í lu ı mayamaya ı təm na í səyəsı nti pa ħmaa Isə Təm taa sı cele tv la tə tə tə. ²¹ Pə taya pulv, yulv nəkuyv tike u lələsəxi cele təm natəlı. Ama Feesuyv Nanŋtv tukayana-təxi yəlaa taa na pá yəyətəxəna Isə nəyə.

2

Pəpətu səyesəlaa təm
(Yuti 4-13)

¹ Hatuu ləŋ ləso kuyəyətutu tələsəlaa pəpətnaa ka luwa yəlaa heku. Mpu tətəyō səyesəlaa pəpətnaa ká lu mə heku taa tətō. Pəpətu səyesəŋ na wei í kəŋna wakəlyu təyō paa suv səyesəyū. Na paa kisi Tacaa wei í yapa-we tō. Mpu iní pu yelina na pá kəna wakəlyu kə kpakpaa kə pa mayamaya pa nyōŋ taa. ² Pəyale ká təŋna-weye pa tetelakasi mpaav ŋku ku taa, na paa tuv tampana mpaav kə pa yaasi wei pá təkaa na pá lakəna tō í tōō. ³ Səyesəlaa pəpətnaa mpe paa lu tōmnaa na pá heeliyi-meŋe pəŋəlaya nyənuyū tōō sɪ pá təyō mə tōō. Ama pa Huvnlu səolu tēma puw kə hatuu ləŋ sɪ í ká la, na pa Wakəllu ná təŋaa tətəyətəyē.

⁴ Pə taya pulv tōō ləso tá yele isətaa tillaa mpa pa wakəlaa təyō yem. Ama í petaweŋe saləka səsō taa kē, na pá həkə-weŋe alukpala kə səkpetyū taa sɪ pá təŋ Huvle wule. ⁵ Ləso tá yele antulinya kupəŋ kə yem. Ama í lapa na lum səsōm waasi antulinya inə na í yəlaa asayaa pa tōō təwasawasa. Nowee wei í lakaya tampana təŋuyū waasu tō na ləlaa naatosompəŋəlaya tike nyōŋ kə í yapa. ⁶ Ləso kú Sətəm na Kəməō pa acalēe təm, na í wakəli-ye na kəkō. Na m̄p̄yū í hvləna asayaa sɪ isəna mpi pə wee sɪ í ká la-we təyōle. ⁷ Ama í yapa Ləōti. Yulupaŋ inə, yəlaa asayaa yaasi asilima nyəŋ ka tōka-í kē na pá cōsəyī. ⁸ Pə taya pulv tōō, yulupaŋ inə í ka weu pa heku tō, paa kuyəŋku í naakaya kē na í nuki yaasinaa asayaa panə, na lakasi isayasi nsi sɪ pekəlayaa-í kē. ⁹ M̄p̄yū pə wee mēe, Tacaa nyəmna isəna mpi í ká ləsi mpa pa matəna-í təyō mayasəŋ taa, na isəna mpi í ká sɪ asayaa sɪ Kuyaku Kuhuvnav wule ɪle í ká tu-weŋe saləka tō. ¹⁰ Pə tu kələna mpa pa təŋəyī pa tənəŋ kunyuləŋ isayəŋ na pá footiyi ləso səsōəntu tō.

Səyesəlaa pəpətnaa panə pa kē apalaa taa apalaa kē. Timpi pa ta tala təyō pa kpaasəyī pa ti. Paa tu see isətaa teeli nyəma na í ná, pa tɔvki-weŋe. ¹¹ Isətaa tillaa mayamaya kələna səyesəlaa panəyē toma na pəsuyū, paa cakəna teeli nyəma mpeŋe Tacaa isəntaa. ¹² Yəlaa panə pa lakú kē isɪ ləmayasēe fəinaa, pa we yem

kē isɪ pə ləlyuyū taale wontu sɪ pá kpa-ti na pá ku tō. Mpi mpi pa ta cəkəna təyō pa tɔvki. Pa kəŋ saaluyū kə yem kē isɪ taale wontu. ¹³ Kunyōntəyōlənaa mpa mpe pa kəŋna təyō pu tē na pá lēeti-we. Ilim na pə isəle kə pa kunyuləŋ isayəŋ kuləŋəna-we na pá lakú-í na pa ləŋa hee pamm. Pa muyuliyina pa puŋusuyū kē na mə na-we í təkí mə təyōnasi. Ye pa we timpi, fēele na tusuyū wenna. ¹⁴ Alaa yem yem nyəma kə pa pēekəyī tam. Paa nyəŋəsəyī isayətu lapv, na pá tusəyī acamaa acamaa. Pa pəŋəlaya nyənuyū fēi yəyōtuyū. Ləso təŋsa-weŋe mpusi kē. ¹⁵ Pa yela mpaav kupəŋku kē na pá tooliyi. Posəō pəyalv Palaam ikpate kə pa təŋaa. Ílē í ka səoləna liyitee na í nyi sɪ kawalaya lapv taa kē í ká hikina-ye. ¹⁶ Ama pa kaləna-í í kaanutu tənə tō tōō. Kupam, kpaŋaya alvnyəŋka ŋka kaa yəyōtəyī tō ka yəyōtaa isɪ yulv, na pá kpa ləso kuyəyətutu tələsulv kə í kumeləkulaputu nti tə təlātē, na í yele lapv.

¹⁷ Yəlaa panə pa wee kē isɪ hila nna a nyōōwa tō, na isɪ tēv piluyū na heelimuyū kusɪ-ku tō. Ləso tēma-weŋe pa təcayale caav kə səkpētiile anaam taa. ¹⁸ Kalampaani təm na kumelənyəntu kə pa kpaaləyī. Yulwəētū kunyuləŋ asilima nyəŋ kə pa tusəŋəna mpa pa lu nəōnəō kē yəlaa toolaa heku tō. ¹⁹ Na pá heeliyi pele sɪ paa waasi-we na pá pəsi kasayampiya. Pəyēle yaasi kəwakəlv kpa mpe pa mayamaya kə yomle kē. Pə taya pulv, ye mpi pə maləna yulv, í pəsa pə yom kē. ²⁰ Tampana tōō, ye yəlaa nyəma Tacaa na tá Yatv Yesu Kilisiti na pá ləsa-weŋe antulinya isayəŋmakəlyuyū taa, na pá kəō ɪləna antulinya tasa-weŋe isayəŋmakəlyuyū mpi na pə kpa-weŋe yomle, kancaalaya nyəm lapa sooci na waali nyəntu. ²¹ Ye pa taa nyi tampana mpaav, sana kēle na mpi pa tēma-kuyū nyəm na pá ha kuheelitu kupampantu nti pa tələsa-we təyō siyile tō. ²² Nti tə mayana-we tō tə lapa teitei kē isɪ pa tukuyū ituule təyōle sɪ: Haya məlaa na ká təyō ka tətū. Pa sō afa təpaupai na í məli afəla taa na í tasa həntuyū.

3

Tacaa kəntē təm

¹Ma taapalaa, ma takəlaya naale nyəŋka ntə ma tu-meyə ŋmaav tə. Nti ma təsa-meyə ma takəlası nsi sɪ naale sɪ taa tə ma caa ké sɪ pá tu-meyə huwée kupana ké mə ləmayasée taa na í taa hée. ²Ma caa ké sɪ í təəsɪ təm nti ləo kuyəɣətutv teləsəlaa naŋŋ nyəma ka yəɣəta hatuu ləŋ tə, na Tacaa na tá Yatv kʷheelitu nti mə tillaa səyəsə-mə tə. ³Kancaalaya ɪle í nyi teu sɪ yəlaa ká kʷli kuyeeŋ kantəkaya nyəŋ taa mpa paa təŋ pa mayamaya pa kʷnyuləŋ tə, na paa wəŋ-mə. ⁴Haləna paa pəəsɪ-mə sɪ: í taa tə sɪ ɪ ká məli ya? Na haləna saŋa ɪ wə le? Ta caanaa ná kulaa kele na pələ pá sɪ, na tuu pa ŋmau antulinya tə ɪ tɛ ɪ tɛyɛle mpv, pulv ta layasɪ. ⁵ləo yəɣətəna hatuu ləŋ taa na pá lá isətənvu na tətʷ. Ama təm tənɛyɛ mpe pa səəwa təfaa. Tətv fayana lvm, na lvm ké pa lapəna-ti. ⁶Na pə kaasɪ lvm mpi pə waasəna tuu ləŋ antulinya təwasawasa na pá wakəli-ɪ. ⁷Kayana ləo kuyəɣətutv kʷlvmntv nti tə suna isətənvu na tətʷ, sɪ pu tɛ na pá wə-təɣi kəkə ké kuyəŋku paa huuna asayaa na pá wakəli-wə tə.

⁸Ma taapalaa, natali tə wenna pə ta mvna isɪ í ká səə tə təə. Ntəyale sɪ kuyaku kʷlvmnvu wə Tacaa ké isɪ pusɪ iyayə, na pusɪ iyayə náá wée-ɪ isɪ kuyaku kʷlvmnvu. ⁹Tacaa təma sɪ ɪ ká la nti tə, pə taya isɪ ɪ wə kaninika na tə lapv isɪ lələa huukvuv tə. Ama suulu ké ɪ huləɣi-mə. Mpi tə, ɪ caa sɪ yulv nəɣəlv í le, paa pʷntv ké awe. Ama ɪ caa ké sɪ yəlaa təna í layasɪ təntə kʷpante.

¹⁰Paa na mpv tə, Tacaa kuyaku kəŋ kəntə ké isɪ ŋmulv kəŋvuv tə. ləo tənvu ka mvki yem ké kuyəŋku, na pə kəkəlvu ká la səɣəntv. Kəkə ká nyayə isətənvu təə nyəm təna, na pu nyayə atə na ɪ nyəm təna.

¹¹Pə kəŋ pə tənaya wakəlvu ké mpvɣle, ɪle mu nyəna ntɛyɛ mə cakəle. Mə yaasi ká tɛ na í hólí sɪ í matəna ləo, ¹²na í təŋna ləo kuyaku, na í lv teu sɪ kuyaku ŋkv kú tala ləŋ. Kuyəŋkuvu kəkə ká nyayə isətənvu, na kv təə nyəm təna ká hoona ká haŋaya.

¹³Ama ləo təma sɪ ɪ ká tɛ na í ləsi isətənvu kʷfalvuv na tətʷ kʷfatv, na tampana tike ká wenna pə taa. Nti tá təŋaa təɣəle.

¹⁴Ma taapalaa, pə təə ké í ká lv teu na í lá kʷpama ké ləo isəntaa na í taa na isayətv nataləɣi mə kiŋ, na mə na-ɪ í ciiki na í təŋ kuyaku ŋkv. ¹⁵í nyənnə Tacaa suulu na í ná, ɪ suulu unɪ ɪ yelina na pá ya mə nyəəŋ.

Ta taapalv kʷpaŋ Pəəli ŋmaa-mə na í kʷesi-meyə pə təm na ləmayasée nna ləo ha-ɪ tə. ¹⁶Mpúyó ɪ ŋmaakɪ ɪ takəlasɪ təna taa ké timpi timpi ɪ yəɣətəɣi təm tənə tə. ɪ takəlasɪ taa huwée cəkənav wə katə ké tiili tiili, ɪlena isəkpeetee nyəma na mpa pa fəi təŋ tə pələ pa kʷekɪ pə huwée. Na mhpúyó pa kʷekɪ ləo Təm taa təmnaa lentɪ tətə. Pa mayamaya pa lepu ké pa təŋna caav ké mpv.

¹⁷Ma taapalaa, pənente mə isə kulaa. Pə təə ɪle í taa yele na yəlaa asayaa kʷpuyusutu tolisi-mə, na pá kəə na timpi í səŋaa təca tə pá layasɪ-meyə lonte. ¹⁸Ama í wée na í puki lələ ké Tacaa na tá Yatv Yesu Kilisiti pəlee na ɪ nyəm təm taa. Pə kʷayav saŋa haləna tam tə, teeli tv nté unɪ. Ami.

**TAKƏLAYA KANCAALAYA
NYƏŇKA ŇKA
YOHAANI
NMAAWA TƏ
Kutulotu**

Seyesəŋ krai nyəŋ payale ka we saa wei Yohaani ħmaakaya i takəlaya təŋə. Seyesəŋ krai nyəŋ uni i taa leŋku nté si mpi pə naaki isentəo tə pə ke isayam ké. Mpi pu naaki təŋəle kupam. Pə təo ké pa seyəsəŋ si pə ta muna Yesu i weəna yulu weətu, mpi tə i ké ləo ké. Ama Yohaani na ħulaa təfoo si Yesu ké ləo, pəco i ké yulu, pəyele i ké Feesuyu.

Isəna pa fayə Yohaani i takəlaya tə:

Kutulotu, titite 1:1-4

Tə weə nyaaləm taa isə ləo, titite 1:5-2:17

Kilisiti kolontu təm, titite 2:18-29

Mpi pa nyəŋna si yulu ké ləo pəyaya tə, titite 3

Tampana na pəpətu pə fayəu, titite 4:1-6 ləo ké səoluyə, titite 4:7-21

Taa tem mpi pə kəlaa tə, titite 5

Weesuyu təm

¹ Weesuyu Təm ke tə ħmaa-meyə takəlaya taa cəne. Təm nti tu we kancaalaya ké, na tə nu-ti, na tə na-ti na ta isəpee, na tə nyəni-təŋi teu, na tá niŋ tokinaa. ² Waatu wei weesuyu kune ku koma tə tə na-ku. Pə təo ké tə heeliyi-me na tə kpaaliyi-meyə weesuyu ŋku ku tēŋ tə ku təm. Tacaa cəloŋə ku weə na pə kuli-ku na pə ħuli-tv. ³ Nti tə nawa na tə nuwa təŋə tə heeliyi-me tətə, si i kpentəna-tuyə tə na Tacaa na i Pəyaya Yesu Kilisiti ta kpentuyə taa. ⁴ Tə ħmaa takəlaya si tə heeliyi-meyə təm tənəŋe na tá laŋa ħuləmi teu.

ləo weə ké isə kəkə səsəŋka

⁵ Nti tə nu Yesu Kilisiti kiŋ na tə heeliyi-me təŋəle si, ləo weə ké isə kəkə səsəŋka ŋka ka naa tə, na paa səkpetiya kai fei i kiŋ. ⁶ Ye tə yəŋətəŋi si tá na ləo tə kpentaa na pəyele na tə təŋna səkpetuyə taa ké tənte, tə ké pəpətvnaa ke tə yəŋətəŋa na tá kulapəle pə naale pə taa ké. ⁷ Ama ye tə təŋ tənəŋ taa isə ləo mayamaya wəv tənəŋ taa tə pə kpentəŋi-tuyə, na i Pəyaya Yesu caləm kpiisiŋi-tuyə ta isayətu tənə.

⁸ Ye tə yəŋətəŋi si tə wəv isəntə tə tə feina isayətu, ta mayamaya ke tə puyusiŋi, na

tampana fei tá kiŋ ke paa pəco. ⁹ Ama ye tə heela ləo ké tá isayətu, tə pəsəŋi na tə tv-i naani. Pə təŋa pulə təo, i tənəŋi siyisuyə ké, ilə i ká ħus i tá isayətu na i kpiisi ta kawalasi tənə təpəpai. ¹⁰ Ye tə yəŋətəŋi si tə ta la isayətu, ləo ké tə yaaki pəpətu, na tu muŋi i təm.

2

Kilisiti kele ta sənlu

¹ Ma piya, ma ħmaa-meyə tənə unəŋi si pə la na i taa la isayətu. Ama ye pə tu yelaa na nəŋəlu la isayətu, ilə tə wəna ta təm tayanlu ke Tacaa kiŋ. Inəŋəle Yesu Kilisiti wei i ké tampana tənlu tə. ² Pə təŋa pulə, Yesu Kilisiti unəŋi pa lapa kətəŋa si pə tayan i tá isayətu, na pə təŋa tá tike tá isayətu, ama na yəlaa tənə təpai isayətu tətəŋə.

³ Ye tə tənəŋi ləo kuheelitu ilə tu cəkəna si tampana tə nyəmá ləo. ⁴ Ye nəŋəlu təma si i nyəmá ləo, na pəyele pəntu u tənəŋi i kuheelitu, pəntu ké pəpətu ké, na tampana fei i kiŋ. ⁵ Ama wei i tənəŋi ləo kuyəŋətətu tə pəntu səoləna ləo na tampana təkpataa. Mpi pə yeki na tə nyəŋ si tá na ləo tə kpentaa yaa tə ta kpent i təŋəle. ⁶ Ye wei i yəŋətəŋa si i na ləo pa kpentaa, pəntu i tə tənte nte Yesu ka təma tə.

Kusəsutu kəfatu

⁷ Ma taapalaa, pə təŋa kusəsutu kəfatu natəŋəŋi ma ħmaa takəlaya si ma heeliyi-me. Ama kusəsutu kəpəntu nti pə heela-meyə hatuu kancaalaya təŋə. Na kusəsutu kəpəntu ntəŋəle təm nti i tēma nuw tə. ⁸ Paa na mpə pə we isə kusəsutu kəfatu təo ké ma ħmaa-meyə takəlaya, pə ħula tə tampana ke Kilisiti kiŋ na mə kiŋ tətə. Səkpetuyə keelaa na tampana kəkə tēma nav tənəŋi.

⁹ Ye wei i yəŋətəŋi si i we tənəŋ taa na pəyele i taa kpaana i yulətvəntəle, səkpetuyə ta ceta pəntu təo se. ¹⁰ Ama ye wei i səoləŋi i yulətvəntəle, pəntu wənna tənəŋ taa, na pulə mpi pu pəsə na pə tusi ləlu na ilə i lə isayətu tə pə fei i kiŋ. ¹¹ Ama səkpetuyə nyaləna wei uni i taa kpaana i yulətvəntəle tə i təo. Ku taa ké i tənəŋ, i ta cəkəna i təpote. Mpi tə, səkpetuyə yuləsa i isə tə se.

¹² Ma piya, pə ħusa mə isayətu ke Kilisiti təo təŋə ma ħmaa takəlaya na mə heeliyi-me. ¹³ Caanaa me mə nyəmna wei i ka we hatuu kancaalaya tə, pə təo ké ma ħmaa takəlaya si mə heeliyi-me. Ifepiya me, mə

kəla ɪsaɣav tɔɣo ma ɲmaa takələya sɪ mǎ heeliyi-mɛ.

¹⁴ Piya, mǎ nyǎmǎ Tacaa tɔɣo ma ɲmaa takələya na mǎ heeliyi-mɛ. Caanaa mɛ, mǎ nyǎmǎ wei ɪ ka wɛ hatuu pǎ kancaalaya tɔ, pǎ tɔɔ kɛ ma ɲmaa takələya na mǎ heeliyi-mɛ. ɪfɛpiya, mǎ wɛnna toma, na ɪsɔ Tɔm cakɪ mǎ taa, na ɪ kəla ɪsaɣav, pǎ tɔɔ kɛ ma ɲmaa-mɛyɛ takələya.

¹⁵ ɪ taa sɔɔli antulinya, paa mpi pǎ tu kɛ antulinya nyǎm mayamaya tɔ, ɪ taa sɔɔli. Ye nɔɣɔɔ sɔɔla antulinya, pɔntu ta sɔɔli Tacaa tɔtɔ. ¹⁶ Pǎ tǎna mpi pǎ kɛ antulinya nyǎm tɔɣɔɔ, yɔɔtɔnɔyɔ kɔnyuləɲ ɪsaɣaɲ, na yɔɔ naakɔyɔ pulɔ na pǎ ɪsǎsɛmle kpai tɔ, pǎ taya Tacaa kiɲ kɛ pǎ luna. ¹⁷ Antulinya na pǎ tǎna mpi yǎlaa naaki ɪ taa na pǎ nyuləɲ tɔ pǎ tɔɲna tɛm kɛ. Ama wei ɪ lakɪ ɪsɔ luyɔ nyǎntu tɔ pɔntu cakǎna tam.

Kilisiti kolontu

¹⁸ Ma piya, antulinya tɛm wɔsaa kɛ. ɪ tɛma nuw sɪ Kilisiti kolontu ka lu. Tɔv, kaɣana ɪ kolontunaa mpe pa lu payale kɛ tǎnyɔɔ. Pǎ tɔɔ kɛ tǎ nyǎmnaa sɪ pǎ wɔsa tɛm kɛ. ¹⁹ Yǎlaa pane pa taa kɛ ta nyǎma na tampana se, pǎ tɔɔ kɛ pa lu tǎ taa. Mǎpɔɣɔ mɛɛ, ye paa kɛ tǎ nyǎma, pa taa lu tǎ taa se. Ama pa lu ta taa kɛ sɪ pǎ hɔlɪ teu sɪ pa taa nɔɣɔɔ taa kɛ tǎ nyǎɲ na tampana.

²⁰ Ye mɛ ɪlɛ Feesuyɔ Naɲɲtu wei Kilisiti tisa paa mǎ taa wei ɪ tɔɔ tɔ inəɲɪ ɪ hikaa, na mpɔ pǎ yelina mǎ tǎna ɪ nyǎmǎ tampana.

²¹ Ye mpɔ pǎ taya ɪsu ɪ tǎ nyɪ tampana tɔɣo ma ɲmaa-mɛ sɪ mǎ heeliyi-mɛ. Ama ɪsu ɪ nyǎma-yɛ, na ɪ nyǎmǎ tɔtɔ sɪ pɔpɔtɔ natəlɪ tǎ fɛi tampana taa tɔ pǎ tɔɔ kɛ.

²² Aweyele pɔpɔtɔ ɪlɛ? Wei ɪ yɔɣɔtəɲɪ tǎfoɔ sɪ Yesu tǎ kɛ Kilisiti tɔ pɔntu ntɛ pɔpɔtɔ. Na inəɲəle Kilisiti kolontu. Pɔntu kpɛɲna Tacaa na ɪ Pəɣaya kɛ na ɪ kisi. ²³ Mǎpɔɣɔ mɛɛ, ye wei ɪ kisa Pəɣaya, pɔntu kisa Tacaa tɔtɔɣɔ. Na ye wei ɪ nyǎmǎ Pəɣaya, pɔntu nyǎmǎ Tacaa tɔtɔɣɔ.

²⁴ Pǎ tɔɔ kɛ ɪ kǎ la kookalɪ na ɪ tɔkɪ tɔm nti ɪ nu hatuu kancaalaya tɔɣo mǎ taa kɛ teu. Ye ɪ tɔka wenti ɪ nu kancaalaya tɔɣo mǎ taa ɪlɛ mǎ na Pəɣaya na Tacaa ɪ kǎ kpɛntɪ na ɪ caɣa mpɔ. ²⁵ Kilisiti tǎma sɪ ɪ kǎ ha-tɔyɔ mpi tɔɣɔle weesuyɔ ɲku kv kaa tɛ tɔ.

²⁶ Mpɔ pa pɛɛkəɲɪ sɪ pǎ puɣusi-mɛ tɔ, pa tɔɔ kɛ ma ɲmaa-mɛyɛ tǎne ɪni sɪ mǎ

heeliyi-mɛ. ²⁷ Ye mɛ ɪlɛ Kilisiti tisa ɪ Feesuyɔ kɛ mǎ tɔɔ kɛ. Na ɪ Feesuyɔ wɛv mǎ kiɲ tɔ nɔɣɔɔ ɪ nǎkəɲɪ-mɛyɛ natələɲɪ hɔlɔɣɔ tɔtɔ. Feesuyɔ hɔləɲəna-mɛyɛ pǎ tǎna na tampana kɛ kv sɛyɛsəɲɪ, kv sɛyɛsəɲɪ pɔpɔtɔ. Pǎ tɔɔ ɪlɛ ɪ tǎɲ Feesuyɔ kɛsɛyɛsəv na mǎ na Kilisiti ɪ kpɛntɪ mpɔ.

²⁸ Nn ma piya, mǎ na Kilisiti ɪ kpɛntɪ na ɪ caɣa mpɔ, na tu tɔv-na naani kɛ waatu wei ɪ ka lu tɔ, tǎ kaa kuu fɛɛle kɛ ɪ ɪsɛntaa kɛ kuyajku ɪ kǎ kɔɔ tɔ. ²⁹ ɪ nyǎmǎ teu sɪ siyisuyɔ kɛ Kilisiti nǎ tǎɲəɲɪ, mpɔ tɔtɔɣɔ ɪ kǎ nyɪ sɪ yǎlaa tǎna mpɔ pa tǎɲəɲɪ siyisuyɔ tɔ pa kɛ ɪsɔ piya kɛ.

3

ɪsɔ piya

¹ ɪ nyǎntɪ ɪsǎna mpi Tacaa sɔɔla-tv tɔ ɪ paasaa kɛ na ɪ sɔɔli-tv na halɪ pǎ yaa-tv sɪ ɪ piya, na ta tu kɛ ɪ piya nsəɲɪ. ɪ tǎ nǎ mpi pǎ tɔɔ antulinya nyǎma ta nyɪ-tv tɔɣɔle. Pa taa nyɪ ɪsɔ tɔɣo pa ta nyɪ tǎ. ² Ma taapalaa, kaɣana tǎ kɛ ɪsɔ piya kɛ, ɪlɛ pǎ ta kulita ɪsǎna tu tɛ na tǎ wɛɛ tɔ pǎ tɔɔ tǎkeele na pǎcɔ. Paa na mpɔ tǎ nyǎmǎ sɪ Kilisiti kɔɲ na ɪ lu tɔ tu nǎyǎsǎna-ɪ kɛ, mpi tɔ tu nǎ ɪ wɛɛtv. ³ Yǎlaa tǎna mpɔ pa tɛɛləɲɪ Kilisiti kɛ mpɔ tɔ pǎ tayanəɲɪ pa tǎɲɪ na pǎ lǎ kupama ɪsu Yesu Kilisiti kɛv kupaj tɔ.

⁴ Yǎlaa tǎna mpɔ pa lakɪ ɪsaɣatv tɔ ɪsɔ kɔsəsutv kɛ pa kpɛsəɲəna. Pǎ taya pulɔ, ɪsaɣatv lapv kɛna kɔsəsutv kpɛsənaɔv. ⁵ Na ɪ nyǎmǎ teu sɪ Yesu Kilisiti kɔmaya sɪ ɪ ləsəɲɪ yǎlaa ɪsaɣatv na ɪ lɔ. ɪ mayamaya ɪ fɛina ɪsaɣatv kɛ paa pǎcɔ. ⁶ Pǎ tɔɔ kɛ ye ɪ na wei pa kpɛntaa, pǎ cɛpa pɔntu na ɪsaɣatv lapv kɛ. Ama ye wei ɪ wɛɛ na ɪ tǎɲna ɪsaɣatv lapv, ɪ ta na Yesu na ɪ ta tu nyǎntɪ-ɪ.

⁷ Ma piya ɪ taa ye le na nɔɣɔɔ puɣusi-mɛ. Ye wei ɪ tǎɲəɲɪ tampana, pɔntu mayamaya kɛ tampana tv kɛ ɪsu Yesu Kilisiti. ⁸ Ye wei ɪ wɛɛ na ɪ tǎɲna ɪsaɣatv lapv, ɪlɔɣɔv tǎnna pɔntu. Pǎ taya pulɔ ɪlɔɣɔv lapəna ɪsaɣatv kɛ hatuu kancaalaya. Pǎ mayamaya pǎ tɔɔ tǎkpɛm kɛ ɪsɔ Pəɣaya kɔma sɪ ka wakələɲɪ ɪlɔɣɔv tǎma tǎnaɲnaɲ.

⁹ Wei ɪ kɛ ɪsɔ pəɣaya tɔ pǎ cɛpa-ɪ na ɪsaɣatv lapv kɛ. Pǎ taya pulɔ, ɪ ta kɛ sətɔ tɔtɔ, ɪ tɛma weesuyɔ tv kɛ pəsuyɔ kɛ. Na ɪsɔ kele ɪ Caa, ɪlɛ ɪ kaa pəsɪ na ɪ tǎɲna ɪsaɣatv lapv. ¹⁰ ɪ naa mpi pǎ yeki na pǎ nyǎɲ ɪsɔ piya na ɪlɔɣɔv nyǎnsɪ tɔɣɔɔ. Wei ɪ tǎɲəɲɪ

tampana yaa u sɔɔləyi i yulɔyɔntələ tɔ i ta ke lso pəyaxa.

Tama sɔɔləyɔ tɔm

¹¹Nti í nuwa hatuu kancaalaya tɔyɔle si tɔ sɔɔləyi tá tɔma. ¹²Pə fɛi si tɔ la isu Kayini ka lapu tɔ, i ka kɛ isayav nyəŋ kɛ na í kó i neu. Na pepe tɔɔ kɛ i tu ku-i tɔ? i neu lakaya kusiyisim na unu i lakaya isayam tɔ pə tɔɔ kɛ.

¹³Apalaa mɛ, ye antulinya yɔlaa taa kpaana-mɛ, tɛlɛ tɔ taa la-mɛyɛ piti. ¹⁴Tə nyəmá si tɔ lu tasɛtɛ kɛ na tɔ sɔv weesuyɔ tɔhikile. Tə sɔɔla ta yulɔyɔntələnaa tɔyɔ tə nyəmá mpv. Wei u sɔɔləyi i lɛlu tɔ i wɛ sɛm taa kɛ, i ta luta. ¹⁵Yulw wei i taa kpaana i yulɔtɔyɔntələ tɔ i kɛ yulokulo kɛ, na mə nyəmá si yulokulo fɛina weesuyɔ ŋku ku tɛŋ tɔ. ¹⁶Tá tɔɔ kɛ Yesu Kilisiti lɔ i weesuyɔ. Mpi tá nyəmá si yulw sɔɔla i lɛlu tɔyɔle. Ye mpv pə wɛɛ kɛ si taa lɔ tá weesiy kɛ ta tɔyɔntələnaa tɔɔ. ¹⁷Ye yulw wɛna keɛ, ilɛna í ná pə caala i yulɔtɔyɔntələ na í ta toosi i tɔm si pulw, wɛɛntu unu i pəsəyi na í tɔ si i sɔɔla lso keɛ? ¹⁸Ma piya tɔ taa makɛ nɔɔsi taa kɛ yem kɛ tá tɔma sɔɔləyɔ tɔm. Ama tá lakasi í húláyí tɔtɔ si tɔ sɔɔla tɔma na tampana.

lso naani tuyu

¹⁹Mpi pu yeɛ na tɔ nyi si tampana kɛ tɔ tɔŋəyi tɔyɔle. Pu yeɛ na tɔ wɛɛna naani kɛ lso isɛntaa. ²⁰Ye pə heeliyi-tuyɔ hatuu tá lotu taa si tɔ fɛi teu, tɔ nyəmá si lso kɛla tá lotu taa si nyəntu tənaya tɔɔv na i nyəmá pə tənə təpai. ²¹Ma taapalaa pə tɔɔ kɛ ye pə ta heeli-tuyɔ natələyi hatuu tá lotu taa, tɔ kaa nya lso isɛntaa keɛ paa pəcɔ. ²²Tə tɔŋəyi i kuheelitu na tɔ lakɛ mpi i caa tɔ pə tɔɔ kɛ i ha-tuyɔ pə tənə mpi tɔ səlɛməyi-i tɔ. ²³Nti i tu-tu tɔyɔle i Pəyaxa Yesu Kilisiti tɔm mɔyɔ na si tɔ sɔɔləyi ta tɔma isu Kilisiti tu-tu si tɔ lakɛ tɔ. ²⁴Ye wei i tɔŋəyi lso kusəsutu puntu kpɛntəna lso kɛ na lso wɛ puntu waali. lso ha-tuyɔ i Feesuyɔ tɔyɔ tə nyəmá si lso wɛ tá waali.

4

lso na Satani pa feesiy fayav

¹Ma taapalaa, nyɛntɛ yɔlaa mpa si lso Feesuyɔ tii mpe pa tɔɔ tɔ í taa mɔyi pa tənə pa tɔm kɛ yem. í tɛɛ pa waali na í ná si feesuyɔ ŋku ku kɛ lso nyəŋku yaa ŋku. Pə tɔyɔ pulw, lso kuyɔyɔntu tɛləsələa

pəpɔtunaa kupiyɔ yana na antulinya. ²Isəna í ká nyəna si lso Feesuyɔ nyəma tɔyɔlɔ, ye wei i tɔŋ si Yesu Kilisiti pəsa yulw na tampana ilɛ lso Feesuyɔ tu ntɛ. ³Ama wei u tisiyi si Yesu pəsa yulw na tampana tɔ lso Feesuyɔ fɛi i kiŋ. Kilisiti kolontu nyəŋku tu ntɛ puntu. í ká nuwa si i ká kɔɔ tɔ, i tɛma kɔntɛ kɛ antulinya taa.

⁴Ama ma piya mɛ mə kɛ lso nyəma kɛ na í kɛla lso kuyɔyɔntu tɛləsələa pəpɔtunaa. Pə tɔyɔ pulw, Feesuyɔ ŋku ku wɛ mə kiŋ tɔ ku kɛla feesuyɔ ŋku ku wɛ antulinya nyəma kiŋ tɔ. ⁵Antulinya yɔyɔtəyɔ kɛ pa yɔyɔtəyi, na antulinya nyəma nukɛ pa tɔm kɛ pa kɛ antulinya nyəma tɔ pə tɔɔ. ⁶Ama tá ilɛ, lso tənna tá. Na wei i nyəmá lso tɔ unu i nukəna tá tɔm, wei i ta kɛ lso nyəŋ tɔ u nukɛ tá tɔm. Mpi pu yeɛ na tɔ nyəŋ tampana Feesuyɔ na feesuyɔ ŋku ku tolisiyi yɔlaa tɔyɔle.

lso kɛ sɔɔləyɔ

⁷Ma taapalaa, í yeɛ na tɔ sɔɔləyi tɔma, pə tɔyɔ pulw lso kiŋ kɛ sɔɔləyɔ lunaa. Na wei i sɔɔləyi i yulɔtɔyɔntələ tɔyɔle lso pəyaxa na puntu nyəmá lso kɛ. ⁸Ama wei u sɔɔləyi i yulɔtɔyɔntələ tɔ, puntu ta nyi lso. Pə tɔyɔ pulw lso ná kɛ sɔɔləyɔ tɔ se. ⁹lso tilina i Pəyaxa ikpamɛ kɛ antulinya taa si tɔ ná weesuyɔ kɛ ka tɔɔ. Tɔv, mpi lso hɛlənaa si i sɔɔla-tu tɔyɔle. ¹⁰Na isəna pə hɛləa si sɔɔləyɔ tɔm tɔkpɛm tɔyɔle timpɛ tá tá sɔɔli lso na unu i sɔɔli-tu na í tili i Pəyaxa si pə husi tá isayatu kɛ ka tɔɔ tɔ.

¹¹Ma taapalaa, lso ná tá kisi-tuyɔ mpuyulɛ sɔɔləyɔ, ilɛ pə wɛɛ kɛ si tá tɔtɔ taa sɔɔləyi mɔpúyú tá tɔma. ¹²Nɔyɔlɔ ta keesita lso se. Ama ye tɔ sɔɔləyi tá tɔma, lso wɛ tá waali kɛ na i sɔɔləyɔ naa tá kiŋ tɔkelekele.

¹³lso ha-tuyɔ i Feesuyɔ tɔyɔ tə nyəmá si tɔ kpɛntəna-i na i wɛ tá waali. ¹⁴Tə nana ta isələ kɛ na tɔ heeliyi tɔfoo si Tacaa tila i Pəyaxa si ká la antulinya Yatɔ. ¹⁵Ye wei i yɔyɔtəyi si Yesu kɛ lso Pəyalɔ, lso wɛ i waali kɛ na puntu kpɛntəna-i. ¹⁶Sɔɔləyɔ mpi lso sɔɔla-tu tɔ tə nyəma-wi, na tə tɛma-wi na tá taa.

lso kɛ sɔɔləyɔ tu kɛ, ilɛ ye wei i sɔɔləyi i lɛlu, puntu nyəmá lso na lso wɛ i waali.

¹⁷Mpi pə húláyí si ta tɔma sɔɔləyɔ tu fɛi pá yɔyɔtɛ tɔyɔle si tɔ kaa nyana puloyɔ paa pəcəyɔ lso huɛlɛ nítɛ tɔ wule. Pə tɔyɔ pulw, isəna Yesu Kilisiti tɔma antulinya taa tɔ mɔpúyú tá tɔma. ¹⁸Sɔyɔntu sɔɔləyɔ ta kɛ

səəlvu. Ama səəlvu mpi pə ké tampana nyəm tə pə yasəyi səyontu ké. Pə təo ké səyontu səəlvu ta ke səəlvu kupan̄ku nakuli. Pə taɣa pulu, saləka kəhna na səyontu.

¹⁹ Ye tá, ləə ləəna-tuɣu səəlvu ilena taa səəli-ı. ²⁰ Ye nəɣəlv nəɣo taa luwa si: Ma səəla ləə. Ama ye ı yulətəyontəle, ı səəlayi ilé, puntu ké pəpətu ké. Ye ı ta səəli ı yulətəyontəle wei ı naaki tə isənaya ı ká səəli ləə wei ı naaki tə? ²¹ Kusəsutu nti Kilisiti tu-tu təɣəle si: Pə wəe si ye wei ı səəla ləə, puntu í səəli ı yulətəyontəle tətəɣo.

5

Ta kəlvu ke antulinya

¹ Yulv wei ı tema ı taa si Yesu kele Kilisiti tə, puntu kəna ləə pəyaya, na ye wei ı səəla piya caa, puntu səəla piya tətəɣo. ² Tə səəlvu ləə na tá lakı ı kusəsutu təɣo tə nyəmə si tə səəla ı piya. ³ Tə təhəyi ləə kusəsutu təɣo pə húláɣı si tə səəla ləə. Na ləə kusəsutu ta kəli-tuɣu kate. ⁴ Pə taɣa pulv təo paa ləə pəyaya ŋka ká pəsəyi na ká kəli antulinya ké. Tə tema ləə na ta taa təɣo tə kəla antulinya. ⁵ Awe pəsəyənə na í kəli antulinya, ye pə taɣa wei í tərj ı taa si: Yesu kele ləə Pəyalv tə ı paasi?

Kilisiti təo tampana hulvu

⁶ Yesu Kilisiti kele wei ı kəmnə ləm na caləm tə. Pə taɣa ləm tike ke ı kəmnə, ama na caləm tətəɣo. Na Feesuyu ləsəyənə seliya si řpúyó pə wəe. Pə taɣa pulv Feesuyu kəna tampana tu. ⁷ Seliya nyəm wə təm tooso ké. ⁸ Feesuyu na ləm na caləm, na pə tənə pə tooso isəntə ı kpeəsəyənə təma. ⁹ Ye yəlaa ləsəyi seliya tə muɣı. Təv, ləə nyəh ná kəla yəlaa nyəma təcayacaya. ləə seliya kele wei ı ləsa ı Pəyaya təo tə. ¹⁰ Pə təo ké wei ı tərj ləə Pəyaya na ı taa tə puntu cəkənnə seliya inəye hatuu ı taa. Ama ye wei ı tərj ı taa na ləə, puntu yaa ləə ké pəpətu ké. Pə taɣa pulv təo, ı ta mu seliya wei ləə ləsa ı Pəyaya təo tə. ¹¹ Na seliya wei ləə ləsəyi təɣəle si: ı ha-tuɣu weesuyu ŋku ku tərj tə, na ı Pəyaya cələnə-tuɣu-kv. ¹² Ye wei ı kpəntənə Pəyaya, ı hika weesuyu kənə inəyi. Na wei ı ta kpəntənə ləə Pəyaya tə puntu kaa na-kv.

Weesuyu ŋku ku tərj tə kv təm

¹³ Ma ŋmaa takəlaya na má heeli-məye řpúyó si mə mpa í tema mə taa na ləə Pəyaya tə í hika weesuyu ŋku ku tərj təɣo. ¹⁴ Tə nyəmə si ye tə sələməyi ləə ké mpi pə ké ı luyə nyəm tə, ı nukı təo ké tá naani təo səsəm ke ı təo. ¹⁵ Isənə mpi tə nyəm si ye tə sələməyi-ı pulv ı nukı tə, mpv tətəɣo tə nyəmə si ı ha-tuɣu mpi tə sələməyi-ı tə.

¹⁶ Ye nəɣəlv nawa ı taapalv na í lakı isayatu nti tu kəhna səm tə, pə wəe si puntu í sələməna ı taapalv na ləə ké, na ləə ha-ı weesuyu. Isayatu nti tu kəhna səm təɣo ma tərj. Isayatu nti tə kəhna səm tə pə taɣa təle tə təo ké ma tərj si í sələməna. ¹⁷ Pə tənə mpi pə ta siyisi tə pə ké isayatu ké. Ama isayatu lentənə wəe na tu kəhna səm.

¹⁸ Tə nyəmə si ləə pəyaya nakəli ka kaa wəe na ká tərjə isayatu lapv. Pə taɣa pulv, ləə pəyaya kentina ı təo, na isayav kaa kpaɣa pulvu ı təo.

¹⁹ Tə nyəmə si ləə tənna-tv, na isayav niŋ taa ké antulinya tənə ná wəe.

²⁰ Tə nyəmə si ləə Pəyaya kəma na ká lá na tə hii layatu si tə nyı tampana ləə. Na ta na-ı na ı Pəyaya Yesu Kilisiti tə kpəntənə na tá wəe mpv. Inəyale tampana ləə, inəyale weesuyu ŋku ku tərj tə.

²¹ Ma piya, í la laakalı na tuŋ.

TAKƏLAYA NAALE NYƏŲKA
ŲKA
YOHAAANI
NMAAWA TƏ
Kutulutu

Takəlaya kanə ka taa ilə Ųmaalv ha i təyi hətə ke si səsə. Í tasəyi i takəlaya kallaa ke apalutu si pa təŲ tampana na səsəlvu. Í kpaaləyi lə sələa si pa la laakalı na pəpətu səyesəlaa. İlena í təkı i takəlaya na sətəv.

İsəna pa faya Yohaani II takəlaya tə:

Tampana təŲvutv na səsəlvu, 1-6

Laakalı lapv na səyesəlaa pəpətvnaa, 7-

11

Sətəv, 12-13

Sətəv

¹Səsə ma, má Ųmaakəna takəlaya kanəyē alv wei nyá ləsa tə, na nyá piya mpa ma sələa na tampana tə. Pə taya ma tike ma sələna-mē, ama pa təna mpa pa nyəmə tampana tə pa sələ-mēyē. ²Pə taya pulv tə, tampana ke tə təkā na anəyi tu təkı tam.

³Tacaa lə na Tacaa un i Pəyalv Yesu Kilisiti pá hólí-tvuv pēlē na suulu na pá ha-tvuv alaafəya na pécó tē hiki kuvəŲ nyē tampana na səsəlvu pə taa.

Tampana na səsəlvu pə təm

⁴Ma laŲle hulumə səsəm ke timpi ma nawa nyá piya taa lensi təkā tampana isı Tacaa tv-tv si tē təkı tə. ⁵Ma wiikina-Ų alv nyá, si tē səl i tə təmayə. İle pə taya kusəsutv kufatv natəli tə tə kē ma Ųmaaki. Ama nti pə su-tvuv tuu kancaaləya təŲlə. ⁶İso kusəsutv təkuvv ntē səsəlvu təŲvutv, na kusəsutv nti pə su-mēyē hatuu kancaaləya təŲlə si í wēna səsəlvu.

⁷Pəpətvnaa payale yana antulinya kē, paa caa pá nu si Yesu Kilisiti pəsa yulv tətəŲeləŲ ke tampana. Yulv wei u caa í nu mpv tə pəntv kē pəpətv kē, na unəŲlə Kilisiti kolontu. ⁸Mpv tə í la laakalı na mə ti, í taa ye le na mə təmle kawaəya le. Pu tē na pə feli-mēyē kupantv ke səsəm.

⁹Ye wei í Ųmaana Kilisiti səyesəlvu tə si kv ta mayə-i, pəntv na lə pa fayaa kē. Ama ye wei i təŲa Kilisiti səyesəlvu, pəntv kpəntəna Tacaa na i Pəyalv kē. ¹⁰Ye

nəŲəlv kəma na pə tá kē səyesəlvu kuvēyē i səyesəyi, í taa tē pəntv waalı si í suv mə təyaya, na paa sətəv mayaməya í taa sē-i. ¹¹Pə taya pulv, ye wei i sē-i pə wē isı í na pəntv pa pēla nəŲ ke isəyatv təma nna i laki tə a taa kē.

Təyaya nyəntv na sətəv

¹²Təm nti ma wena si ma heeliyi-mē tə təŲwa, ilə ma nyuləyi si maa kə mə tēyē na má heeli-mēyē-ti na nəŲ na pə ha-tvuv laŲhulumle səsəŲlə. Ma kaa Ųmaa-təyi kuvma ke takəlaya taa na Ųmaaləya.

¹³Nyá kəŲv wei lə sələ tətə tə, i piya sēki-Ų.

TAKELAYA TOOSO NYEŊKA
ŊKA
YOHAAANI
NMAAWA TŌ
Kutulutu

Apalaa mpa pa yaa si Kayusi na Temetiyusi tɔɔ Yohaani ŋmaa i takelaya kanɛ. Ama tɔ ta nyi pa tɔm kɛ teu. Nti Yohaani yɔɔta pa tɔɔ tɔɔlɛ si pa tɔŋ tampana taa. Ilena í kɛɛsɛyi-tɔɔ apalu wei pa yaa si Tiyoɔlɛfi tɔ i tɔm si i kɛ isayau.

Isəna pa fayə Yohaani III takelaya tɔ:

Yohaani ləsəyi Kayusi aseata, 1-8

Tiyotələfi tɔntɛ isayale, 9-10

Temetiyusi tɔntɛ kupantɛ, 11-12

Sɛɛtu, 13-15

Sɛɛtu

¹Sɔsɔ má, ma ŋmaakəna takelaya kanɛyɛ ma yulu kupanɔ Kayusi. Ma sɔɔla-ŋ sɔsɔm kɛ.

²Ma taapalu kupanɔ, ma koolee ntɛ si í cayana nyá ti, na pá ha-ŋ tɔnɔyɔ taa alaafəya isu nyá ləsaya wɛw alaafəya tɔ.

³Ta taapalaa tala cənɛ ilena pá heeli-m si í tɔka tampana kɛ pə tu fɛi, isu tuu lɔŋ n ka tu tɔkɔyɔ-yɛ tɔ, ilena ma lanɔle hulɔmi sɔsɔm. ⁴Isu ma nukuyɔ si ma piya tɔŋyɔi tampana tɔ pə wɛ-m leleŋ kɛ pə tu fɛi.

Kayusi kupantu

⁵Ma taapalu kupanɔ, paasənaɔ mpi í paasəna tá taapalaa haləna pá kpeŋna muɔlaa mayamaya tɔ n kɛ yulu kupanɔ kɛ.

⁶Yəlaa pane pa puɔula nyá sɔɔluyɔ tɔm kɛ Yesu sɛɛlaa təna isəntaa. Hai, ma wiikina-ŋ si í nyəni lɔɔ na í sənə-wɛyɛ pa mpaɔ tɔm taa. ⁷Kilisiti tɔmlɛ lapu tɔɔ kɛ pa tu mpaɔ, pa ta tisi si mpa pa ta nyi lɔɔ tɔ pá sənə-wɛ.

⁸Pə muɔna Kilisiti tɔŋlɛ taa tɔkəna yəlaa isu pane unɪ pa takanaa, na tɔ tu-wɛyɛ niŋ kɛ tampana tɔmlɛ nte pa lakɪ tɔ tɔ taa.

Tiyotələfi na Temetiyusi pa tɔm

⁹Ma ŋmaa Yesu sɛɛlaa kpeɔlɛ kɛ takiliya tənyəu, na Tiyoɔlɛfi wei i pɛɛkəyi si pa nyənəyi-i pa sɔsɔ tɔ í kisi si unɪ i kaa mu ma tɔm. ¹⁰Pə tɔɔ kɛ ye ma kɔma na má kɔɔ maa kuli isayətɔm na pɔpɔtu tɔm nti i suu-tu tɔ tɔ tɔɔ na í nu. I ta yelɛ i nyənɔ unɪ se. Ta taapalaa mpa pa kɔŋ təna tɔ u

muɔu-wɛ. Haləna ye mpa pa caaki si pa mu-wɛ, i kaləɔəna-wɛyɛ na í nyaasi-wɛ na Yesu sɛɛlaa kpeɔlɛ taa tɔɔnɔyɔ.

¹¹Ma taapalu kupanɔ, taa kɛɛna isayalatɔ. Ama kɛɛna kupantu latu na í lakɪ. Iɔɔ tənna kupantu latu. Ye wei u lakɪ kupantu, pɔntu ta nyi lɔɔ kɛ paa pəcəyɔ.

¹²Yəlaa təna puɔuləyi Temetiyusi kupantu kɛ, na i tampana mayamaya ná ləsəyi i nyuluyɔ tɔtɔ. Inəyi tá tɔtɔ tɔ kuliyi kahuka kɛ i kupantu tɔɔ, na n nyəmə teu si taa yɔɔta nti, ímpúyɔ pə wɛɛ.

Tənaɔa sɛɛtu

¹³Tɔm nti ma wɛna si ma heeliyi-ŋ tɔ tɔ tɔwaya, ilɛ ma kaa nɔki na má ŋmaatəyi kuŋmaa kɛ takelaya taa na ŋmaalaya.

¹⁴Ama ma nyuləyi si maa kɔɔ na má na-ŋ nɔɔnɔɔ na tɔ cəyɔ na tɔ yɔyɔti.

¹⁵Iɔɔ í ha-ŋ alaafəya, nyá taapalaa sɛɛki-ŋ.

Sɛɛ paa ta taapalu wei.

TAKƏLAYA ŊKA YUTI NMAAWA TƏ Kutulutu

Yuti takəlaya ta siyisina yulu yaa kpekəle natəli. Işə seelaa tənaya pə kpentaa. Ilə mpa pa seyesəyi pəpətu seyesəy təyō Yuti yookina i takəlaya taa. I huləyi si mpe unı paa tēesəna kē isıu ləy nyəma, na isətaa tillaa mpa pa kula Işə tō na ilē i təyoni-we tō.

Işəna pa faya Yuti takəlaya tō:

Kutulutu na seetu, 1-2

Pəpətu seyesəlaa na pa hıvnav təm, 3-16

Tampəna təyila i təkı pa taa tēm ke teu, 17-23

Işə kuləm na ta waasulu Yesu pa samtu, 24-25

Seetu

¹ Maya Saaki neu Yuti, Yesu Kilisiti təmlə tu.

Má ħmaana takəlaya kaneyə mpa Tacaa Işə yaawa na í səəli-we, na Yesu Kilisiti ná təkə-we tō.

² Işə í huli-meyə suulu, na í ha-meyə alaafəya, na í tı-meyə təma səəluvu na pə tō səsəm.

Seyesəlaa pəpətvnaa

(Piye II 2:1-17)

³ Ma taapalaa, ma lupə teu si nyuvu yapu təm nti tə kē tá tənə tá təm tō pə təm ke má ħmaa-mə. Kəna pə caali-m si má ħmaa-meyə takəlaya kanə na má səsı-meyə apalutu na í yoo Işəsele nte Işə ha təm kuləm tō kē kpakpaa ke mpa i tı tō pə yoo. ‘Pə taya pulu tō, yəlaa asayaa napəli mpa pa suwa təkə kē ta taa tō, mpe pa kēena tá Işə pēle təm na pá kusəyənə pa asilima taa tənte təm nyuvu, na pá kisiyi Yesu Kilisiti wei i tike təkəy i ke Tacaa na ta səsə tō. Pa tēma kpaaluvu ke Işə Təm takəlaya taa kē hatuu ləy ke pa təm kuyu.

⁵ Paa na í ka tēma-təyi nyəm təkpatāa tō, pə wē si má tasa-meyə lənti tōsuvu ke isəna Tacaa yapa Işeyəli yəlaa ke Icipiti taa na pə waali i kú mpa pa ta tēmi-i na pa taa tō. ⁶ Í tōsı si isətaa tillaa mpa pa ləy ta hēna pəsuvu ħku pə ha-we si pa lakəna, na pá kulı na pá ye le pa mayamaya pa lona tō, Işə həkə-weyē alukpala ke tam

tō, na í su-weyē atə səkpətuvu taa, na í tənə kuyaku səsəu. Ku wule ke i ká tu-weyē saləka. ⁷ Í tōsı si Sətəm na Kəmə na acalē nna a cəəna-ye tō a yəlaa lakaya kē isıu isətaa tillaa pane. Pa lakaya asilima kulaputu kē. Pa tənaya pa tənəy konyuləy isayəy wei i fəi lapu tō. Ilə kəkə tam nyəyka ntə pa saləka, na mpi pə lapa-weyē mpv tō pə kpaala paa wei kē təkəlekele.

⁸ Yəlaa mpa pa suwa təkə kē ħpuyə mə heku tō mpv pə mayamaya ke pēle pa lakı. Pa toosee nna pa toosiyi na pá tənəyi mpv na pá lakı tō anı a tıvəyənə-we na pá wakəlyi pa tı, na pá footiyi Işə səsəontu, na pá tıvki isətaa teeli nyəma. ⁹ Isətaa tillu səsə Misēli ta la mpv. Moisi səpa na Misēli na uləyuv pá ħəy-i na pá yooki tō, Misēli ta kulı nəy na í ku uləyuv təm na kutuvu. Ama i tōma-i kē si: Tacaa ká nana-ğ. ¹⁰ Yəlaa pane, mpi pa ta nyi tō mpəyi pa tıvki. Na mpi pa nyəma yem kē pa tı isıu taale wontu mayamaya nyəyuv tō, mpi pə kuyuna-we təkpatāa. ¹¹ Pa təm we wəyo kē. Kayini ikpatē ke pa tənəyi, na pəyolaya tō kē pa tolisa pa tı isıu Palaam lapu tō. Işəna mpi Kolee ná kpeesəna Moisi tō ħpuyə pa lapa, uləna pá wakəli tənəyğ. ¹² Ye pa we mə təyənəsı tətəyole, tusuyu wenna, na tənaya pa pəsəyənə pa acima na fēle tu fəi-we, hiliy haana. Pa wē kē isıu tıv piluyuu na heelim kısı-kv tō, na isıu tıy wei paa pə tala i luluvu u luləyi tō, na isıu tıy wei pa kpeesəna i lila na í wuli yem təwəkəkə tō. ¹³ Pa kulaputu luləsəyi fēle fəi tēma ke pa kiy kē isıu tənku hula pánə nyəna təkuvu kuhulay tō. Pa wē kē isıu isətulvğası kəkpeesı. Işə tēma-weyē pa təcayale caav ke səkpətiile anaam taa kē.

¹⁴ Atam saali kulelvu naatosompəyolaya nyəy ntə Henkı, na unı i ka nana yəlaa pane pa təm ke hatuu ləy na í yəyotı si: í tı ħkəyğ na í nu. Tacaa ká kəə na i ká kpeyənə i isətaa tillaa nəyğ nyəma isı iyisi naanəwa, ¹⁵ si i hıvəkəna yəlaa tənaya təm. I ká kv asayaa tənə mpa pa kpeesəna Işə na pá lá tēma asayē anə a tənə tō, na isayətam nti kawalası nyəma mpa paa see nəyolv tō pa tı-i tō pa təm. ¹⁶ Yəlaa pane, tam kē pa kuntəyi na pá kaləyi. Pa mayamaya pa konyuləy ke pa tənəyi. Kalampaanı təm ke pa yəyotəyi, na mpa pa kiy kawaaya wē təyō pa taləyi.

Kantakaya kuyeeη taa t̃ama

¹⁷ Ama ma taapalaa m̃e, mu t̃oosi nti Tacaa Yesu Kilisiti tillaa heela-m̃eη tuu l̃oη t̃o. ¹⁸ Pa heela-m̃eη s̃i: Tamp̃ana t̃o, kuyeeη k̃utees̃aη taa, ỹalaa k̃a lu m̃pa pa t̃aη̃aηi pa k̃unyul̃aη is̃aηaη t̃o, na paa woη-m̃e. ¹⁹ M̃pe pa yelina na faγau k̃aη, pa yul̃owẽetu ηmak̃al̃ana-we, p̃a taγa l̃so Fees̃uγu. ²⁰ Ama ma taapalaa m̃e, mu s̃oosi toη k̃e m̃a l̃so s̃eeu k̃upam naηη nỹam taa k̃e tam. Í s̃al̃am̃ana l̃so Fees̃uγu Naη̃etu p̃as̃uγu, ²¹ na í s̃aη l̃so s̃oos̃uγu t̃om taa k̃e tam na í t̃aηaa s̃i Tacaa Yesu Kilisiti í ha-m̃eη wees̃uγu ηku ku t̃eη t̃oγ̃o í k̃upantu t̃o.

²² Sika nỹama t̃om í la-m̃eη p̃et̃ot̃ee. ²³ Í h̃o-we na í l̃asi k̃ok̃o taa na í ya pa nỹõaη. L̃elaa t̃om í la-m̃eη p̃et̃ot̃al̃e t̃ot̃o na s̃oγ̃õntu. Ama p̃a k̃paγau pa wontu nti pa yul̃owẽetu asilima taanaa t̃o í taa tokina.

l̃so sam

²⁴ l̃so p̃as̃aγi na í te-m̃eη t̃ahotile t̃ana taa, na í la na í s̃aη í is̃entãa na í f̃eina kawal̃aγa, na laηh̃ul̃um̃le k̃uγi-m̃e. ²⁵ Ta Yat̃u l̃so wei iñi í t̃ike í k̃e l̃so t̃o í teeli na í s̃os̃õntu na í p̃as̃uγu na í toη ka we η̃p̃uγ̃u, il̃e p̃a we η̃p̃uγ̃u saηa taa na tam t̃o k̃e Tacaa Yesu Kilisiti t̃o. Ami.

KUKULUTU

Kutulutu

Kukulutu takäläya hmaalu ka we tetu nti lum cönaa na pá yaaki-ti si Patämösi to taa ké. Iso sevu tää kunyöntöyöle ka tögönäna-i na í polo í cösi tana. Yesu seelaa kpeka naatosompöyölaya wei i ka we Asii tetu taa tögö í hmaawa i takäläya. I tasa-weye apalutu si pá tiki pa taa tem na pá teeläyi. I takäläya taa töm payale cekänau we kate ké. Mpi to, mpi pä hüläyi yaasinaa tögö i hmaawa i takäläya taa isu Yesu ke pä tana pä kancaaläya, i ké awulaa wulav, na sösaa sösö, inögäle Yuta tögölaya, inögäle kotäläa kotulu. Pæcö inögäle kotäya lwäyaya. Yesu na i nyéma paa käläna huule söcöole waatu.

Isäna pa faya kukulutu takäläya to:

Yohaani ké Kilisiti tillu, titite 1:1-8

Yesu seelaa kpeka naatosompöyölaya takäläsi, titite 1:9-3:22

Iso na Yesu Kilisiti pa seetu, titite 4-5

Takäläya na ka kutaalatu naatosompöyölaya, titite 6-8:1

Akantee naatosompöyölaya, titite 8:2-11

Tum söcö na wontu naale, titite 8:12-13:18

Yäläa iyisi nunöwa na nule na liyiti (144000), titite 14

Iso pááná kápuna naatosompöyölaya, titite 15-16

Papiloni hotuyu na lwöyöu kpisuyu, titite 17-20

Isötönuyö kufalöyö na tetu kufatu

Yosalem kufalu, titite 21:1-22:5

Ma köj nönöcö, titite 22:6-21

Takäläya kané ka huwée

¹ Takäläya kané ka taa kéesäyana Yesu Kilisiti kula mpi pä tää na í hólí tå. Iso yelina si í hólí i päyalaa ké mpi pä wée si pä köj nönöcö tå. Kilisiti tilina i isataa tillu na í hólí-täyi i päyalu Yohaani má. ² Na pä tana mpi Yohaani má, ma nawa tögö ma kéesaa. Na Iso küheelutu na tampana nna a tää Yesu Kilisiti kulaa tögöle. ³ Wei i kaläyi töm tåne, na mpa pa tu nkpaññ ké mpi pu la cele na pä yögöta pä töm tå, na pá tåka nti pa hmaa cäne tå, püntönaa nté leleñ nulaa. Pä täya pulu, mpi pä wée si pu la mpv to pä waatu wusaa ké.

Yesu seelaa kpeka naatosompöyölaya seetu

⁴ Maya Yohaani, má hmaakäna takäläya ké Yesu seelaa kpeka naatosompöyölaya mpa me í we Asii tetu taa tå.

Iso wei i wée, na i ka wée, na i ká kää tå, í hólí-meye peeleé na í ha-meye alaafäya. Na feesiñ naatosompöyölaya wei i we Iso kawuläya kunte isentaa tå, ílé í hólí-meye peeleé na í ha-meye alaafäya tå. ⁵ Yesu Kilisiti wei i ké seliya tu küpañ, na pä taaläna-i sätäa taa ké feesuyu tääci na i ké tetu tää awulaa wulav tå, ílé í hólí-meye peeleé na í ha-meye alaafäya tå.

Inu i sööläna-tu na í sí si pá läsi-tuyö tá isayatu, ⁶ na i lapa-tuyö awulumpiya si tá la i Iso wei i ké i Caa tögö tåmle isu kotäläa. Yesu teeli na i päsuvi í wée tam. Ami. ⁷ Í nyäni, i köjna na isöñmuntö. Yäläa tana tärpä haläna pá kpentäna mpa paa tula-i póññ to paa na-i. Ate piitinnäa tana ká wii isu pa äki. Nn, pá la mpv. Ami.

⁸ Maya Aläfa na Omeka. Tacaä Iso kawuläya tu wei i wée, na i ka wée, na i ká kää tå inu i yögötäna tåfoo ké mpv.

Isäna pä lapa na Yohaani na Kilisiti to

⁹ Mä taapalu Yohaani má, má na-me tå tåkuyö kunyöñ na tå tåkuyö kawuläya na tå tañna suulu tå, tá na Yesu tå kpentaa tögö. Ma lapa Iso Töm na tampana nna a tää Yesu kulaa tå pä waasu tögö pa sum Patämösi. Lum cöna tetu nti tå tå taa cäne. ¹⁰ Mpöyü Tacaä kuyaku wule, Feesuyu teena-m. Tänäya ma nu pä yögöta ma waali na nögö söcöya isu akantäle wula taka. ¹¹ Pa yögötäya ké si: Nmaa takäläya taa ké mpi n naaki tå, na í tilina-keye Yesu seelaa kpeka naatosompöyölaya une: lfeesu, Simiini, Pëkam Tiyatii, Saati, Filateläfi, Layotisee.

¹² Ma päsaä si ma naa wei i yögötäyana-m tå, ile má ná wula kpatäñ ké naatosompöyölaya wei i tää pa musa kökös tögöle. ¹³ Na i heku taa we nöyöl na í näyäsäna yulu, na í suu capa kutayalu, na í lälä i häöle taa ké wula tampala. ¹⁴ I nyöcösi huluma lälai ké isu kayalu, yaa isu kponkpomulöum, na i ise muvi kökö. ¹⁵ I nöntaaläñ muvi kökö ké isu pa tükuyö nyögölöyö küsemuvi ké kuluku kökö söcöñjka taa na kü hoo na pá sotiti-kv tå. Na i nöyö yun kälä isu lum kpenyuyü na pá faläyi tå. ¹⁶ I tåka i niñ ntögöñ taa ké

2

¹ Nmaa takəlaya na ɲ heeli lfeesu Yesu seɛlaa kpekəle isataa tillu si: Má wei ma təkə isətulɲasi naatosomɲəyolaya ke ma niɲ ntəyɔŋ taa, na ma tɔŋ wula kpətən naatosomɲəyolaya wei i tɔɔ pa mɔsa kəkəsɪ tɔ i hekʋ taa tɔ ma yɔyɔtaa si: ²Ma nyəmá pə tana mpi n lapa tɔ. Na ma nawa isana n wuwa tɔ, na suulu wei n təkkaa tɔ. Ma nyəmá si nn caa asayaa tɔm. N mayasa mpa pa yaa pa tɔyɪ tillaa, pəyele kpaitəko pa ta ke pʋlʋ tɔ, si n naa pa waali. N nawa si pa kɛ pəpətɔnaa kɛ. ³N tɔya suulu na ɲ tɔyɔ ma kɔnyɔŋ, na paa na mpv tɔ n ta lɔ tɔyɔ. ⁴Ama kʋlʋmtu nti ma laŋle ta hɛɛna-ŋ tɔyɔle si, nn tasəyɪ-m sɔɔlʋyʋ isu hatuu kancaalaya n ka sɔɔlʋyʋ-m tɔ. ⁵Tɔv, timpɪ un i colasa mpv tɔ tɔɔsi pə tɔɔ na ɲ ha nyá isayatu ke siyile, na ɲ lá isu n lakaya tuu kancaalaya tɔ. Ye n ta ha nyá isayatu ke siyile maa kɔɔ nyá kiŋ na má kpɛsi nyá kəkə kpátɔyɔ ke kʋ lonte taa. ⁶Paa na mpv kʋlʋmtu nti ma laŋle hɛɛna-ŋ tɔyɔle si, nyá kpiisa nkpanɲyʋ tɔtɔyɔ Nikolai nyəma kulaputu nti ma kpiisa nkpanɲyʋ tɔ.

Ye mpa pa lapa kəllaa maa ha-weye
manna kʷɨməsʊ. Na maa ha paa pa taa wei
tətəyɔ pələ kʷhʊlʊmələ nte tə təɔ pa ŋmaa

hæte kufate nte nɔɣɔlv ta nyi tɔ ye pə taya
puntu wei paa cɛle-tɛ tɔ i paasi.

Tɔm nti pa heela Tiyatii Yesu sɛɛlaa
kpekæle tɔ

¹⁸Nmaa takəlaya na n̄ heeli Tiyatii Yesu
sɛɛlaa kpekæle isɔtaa tillu sɪ: Má wei ma
ké lɔ Pəyalv, na ma isɛ mɔyi kəkɔ, na
ma nɔntaaləŋ tee kəkɔ kɛ nyənənyənɪ isɪ
nyəɣəlvɔv kɔsɛmɔvɔv ŋku pa sotitaa tɔ, ma
yɔɣɔtaa sɪ: ¹⁹Ma nyəmá pə tənə mpi n lapa
tɔ, ma nyəmá nyá sɔɔlvɔv tɔm na nyá lɔ
tɔɔ yuŋ tisuvu tɔm, na isənə n paasaa na n̄
kɔyi nyá tɔyi təmle lapu tɔɔ, na isənə n tɔka
suulu tɔ. Ma nyəmá sɪ nyá kulapəle nɔɔnɔ
nyəntɛ kəla tuu kancalaya nyəntɛ. ²⁰Ama
kulɔmtv nti ma laŋle ta hɛɛnə-ŋ tɔɣɔle sɪ n
yela alv Cesapeli na í yɔɣɔtəyi sɪ lɔ tilina
unɪ sɪ í yɔɣɔtəyi, pəyele kpaitəko. I sɛɣesəyi
ma pəyalaa sɪ pá la asilima na pá tɔɣɔ
tuŋ kulalaam tɔ, i pilisiyi-wɛɣe. ²¹Ma ha-
i waatv sɪ i yele i isayətv nti, ama u caa i
asilima yeluvu. ²²Pə tɔɔ tɔ maa kpaya-i na
má husi kɔnyɔntɔɣɔle kato tɔɔ, na maa la
na mpa pa lakəna-i wasaŋkalətv tɔ pele pá
na kɔnyɔŋ kɛ sɔsɔm tɔtɔ. Ama ye pa yela
asilima kulaputv nti pá na-i pa lakɪ tɔ pə
paasi. ²³Na kəkələtv ntɛ sɪ maa kv i piya na
pácɔ Yesu sɛɛlaa tənə nyi sɪ mayəle wei i
nyəmá yulv lotu taa hɔwɛɛ na i kɔnyuləm
tɔ. Maa tɛ na má feli paa wei ké isɪ i lapa
tɔ.

²⁴Pə kaasa mpa mɛ mə wɛ Tiyatii Yesu
sɛɛlaa kpekæle taa tənə na í tá tɔŋ sɛɣesuvu
isayəv kɔnɛ tɔ, mə tá nyənə mpi yəlaa
panɛ pa yaa sɪ Satani mukaya tɛɛ mukaya
nyəm tɔ, ma heeliyi-mɛ sɪ ma kaa tasa-
mɛɣe sɔɣəla naaləyi sukuvu. ²⁵Ama í tɔkɪ
mpi í wənə tɔɣv teu takem na haləna má
kɔɔ. ²⁶⁻²⁸Mpa paa la kəllaa na pɔntvnaa lakɪ
mpi ma caakɪ haləna tənaya tɔ, maa cɛla
pɔntvnaa kɛ pəsuvu ŋku ma Caa ná cɛla má
tɔ. Maa ha-wɛɣe pəsuvu na pá ŋmakəlayi
piitimnaa. Na paa tiiki-wɛ na nyəɣəlvɔv
kpátɔɣɔ, na pɔntvnaa ká naŋ piitimnaa isɪ
pa yɔkuvuvu cɔvɔv nyəm tɔ. Na maa ha-wɛɣe
tulmalvɔv tɔtɔ.

²⁹Ye wei i wənə ŋkpaŋŋ pɔntv í tv-i teu,
na í nu nti Feesuvu heeliyi Yesu sɛɛlaa
kpeka tɔ ɪɛ.

3

Tɔm nti pa heela Saati Yesu sɛɛlaa
kpekæle tɔ

¹Nmaa takəlaya na n̄ heeli Saati Yesu
sɛɛlaa kpekæle isɔtaa tillu sɪ: Ma wei
ma ti lɔ feesiŋ naatosompɔɣəlaya na
isɔtvlvŋasɪ naatosompɔɣəlaya tɔ, ma
yɔɣɔtaa sɪ: Ma nyəmá pə tənə mpi n̄ lapa
tɔ. Ma nyəmá teu sɪ isəntəɔ ké n nyənəyi
sɪ n wənə weesuvu pəyele n səpaya. ²Kɔlɪ
nyá naasi taa na n̄ la mpi pə kaasaa tɔ na
pə nyɔɔ tɔŋ, pə taa kɔɔ na pə tɛɛsi səpɔ
tənaŋnaŋ. Pə taya pɔlv, na nawaya sɪ nyá
kulaputvnaa ta te teu kɛ ma lɔ isəntaa.
³Sɛɣesuvu ŋku paa sɛɣesə-ŋ tɔ tɔɔsi kv tɔɔ.
Tɔɔsi sɪ n ka tɛma sɛɣesuvu ŋkuvu nuv, tɔkɪ-
kv na n̄ yele nyá isayətv. Ye n ta kɔlɪ nyá
naasi taa, ma kəŋi-ŋ tutuvu ké isɪ ŋmulv
kəŋuvu tɔ, n kaa nyi waatv wei maa kɔɔ tɔ
se. ⁴Paa na mpv nyá yəlaa mpa pa wɛ Saati
taa tɔ pa taa lɛlaa ta pilisi pa wantu se.
Wantu kɔlvɔmtv kɛ paa suu na má na-wɛ
tá tɔŋ. Pə taya pɔlv, pə muna-wɛɣe m̄pɔɣɔ.
⁵Mpa paa la kəllaa tɔ wantu kɔlvɔmtv
kɛ m̄pɔɣɔ paa suu, ma kaa kv pa həla kɛ
weesuvu takəlaya taa. Maa yɔɣɔtɪ ma Caa
na i isɔtaa tillaa pa isəntaa sɪ pa ké ma
nyəma.

⁶Ye wei i wənə ŋkpaŋŋ pɔntv i tv-i teu, na
í nu nti Feesuvu heeliyi Yesu sɛɛlaa kpeka
tɔ ɪɛ.

Tɔm nti pa heela Filateləfii Yesu sɛɛlaa
kpekæle tɔ

⁷Nmaa takəlaya na n̄ heeli Filateləfii
Yesu sɛɛlaa kpekæle isɔtaa tillu sɪ: Má wei
ma wɛ tənəŋŋ na ma ké tampana tv, na
ma tɔka wulav sɔsɔ Tafiiti saafv na ma
təkəyi na nɔɣɔlv u pəsəyi tvlvu, na ma
tulaa nɔɣɔlv u pəsəyi təkuvu tɔ, ma yɔɣɔtaa
sɪ: ⁸Ma nyəmá pə tənə mpi n lapa tɔ. Ma
nyəmá sɪ nyá toma ta tɔɔ te, paa na mpv
tɔ n tɔka ma tɔm na n lapa yulvpaŋ. Ma ha
ɪkpate kɛ nyá isəntaa na nɔɣɔlv kaa wakəli-
tɛ. ⁹Satani nyəma pɔpɔtvnaa mpa pa yaa
pa tɔyi Yuta nyəma, pəyele kpaitəko pa
ta kɛ polo tɔ, maa lana-wɛ. Maa caali-wɛ
na pá hənti-ŋ atɛ na pa se-ŋ. M̄pɔɣɔ paa
nyənə sɪ ma sɔɔla nyá tɔm. ¹⁰Isənə mpi
n nuuna ma nɔɣv taa tɔm sɪ n̄ tɔkɪ suulu,
na tampana n tɔkɪ-i tɔ, ma tɔtɔ maa kenti
nyá tɔɔ ké waatv wei wahala kəŋ í kɔɔ sɪ i
mayəsəyi antulinya tənə taa yəlaa sɪ i naa
tɔ. ¹¹Maa kɔɔ nɔɔnɔɔ yoo. Mpi n wənə

tə təkɪ-wəɣɪ teu təkem, pəɔ nəɣɔlv í taa kəɔ na í lɛɛkɪ-ŋ nyá kəlvɔv teeli ntenyɔv.¹² Wei í lapa kəlvɔv tɔɣɔ maa la ma lɔ tɔsɛɛle səsɔɔle akele, na pɔntv kaa tasa fituyɔ. Maa ŋmaa í tɔɔ ké ma lɔ hətə na ma lɔ ɪcətə nyəntə tɔtɔ, Yosalem kɔfalv wei í ka luna ma lɔ kɪŋ kə ɪsɔtaa na í tii tɔ. Na maa ŋmaa pɔntv tɔɔ tɔtɔɣɔ ma hətə kɔfatə nte pa ha-m tɔ.

¹³ Ye wei í wena ŋkpaŋŋ pɔntv í tɔv-ɪ teu, na í nu nti Feesuyɔ heeliyi Yesu sɛɛlaa kpeka tɔ ɪɫɛ.

Təm nti pa heela Layotisee Yesu sɛɛlaa kpekəle tɔ

¹⁴ Nmaa takəlaya na í heeli Layotisee Yesu sɛɛlaa kpekəle ɪsɔtaa tillu sɪ: Má wei ma ké Ami, na má hɔlvəxəna pə tənə pə tampana kə teu na má kənə pə tənə mpi lɔ ŋmawa tɔ pə tv tɔ, ma yɔɣɔtaa sɪ: ¹⁵ Ma nyəmá pə tənə mpi í lakɪ tɔ. Ma nyəmá sɪ nyayale nyá, n ta niyiti pəyele n ta haŋ. Ma caa ké sɪ ye n ká niyiti, niyiti, ye n ká haŋ, haŋ. ¹⁶ Anɪ n ta haŋ pəyele n ta niyiti, na í we tətəmlɛɛ ké mpv tɔ, maa tɔ-ŋ ké. ¹⁷ N faalvɔv mpv sɪ n pilaa, sɪ n wənə ké, n ta laŋ pulv tɔ, n ta nyɪ sɪ nyá təm wə waiyo, na n ké kɔnyɔntv kutukutu. N hɔlvmaa ké, na tapakpete kə n wɛɛ, na n ké yɔlvəm ké. ¹⁸ Pə tɔɔ ké ma tasəɣɪ təm sɪ í ya ma cəlvəɣ wulanaa mpa kəkə tayanaa tɔ na í pili. Ya tɔtɔɣɔ wontu kɔlvɔlvmtv na í suu na pə waasi nyá tapakpete fɛɛle tɔɔ. Na í ya tɔtɔɣɔ kəɔle na í tv nyá ɪsɛ na á kuli. ¹⁹ Pa tənə mpa ma sɔɔlaa tɔɣɔ ma kaləxəna na má haŋ pa ŋkpaŋŋ. Ye mpv sɛɛsɪ ɪsəle na í ye le nyá ɪsayatv. ²⁰ N naa ma səŋvɔv nənəɣɔ na má lakɪ kaafala, ye nəɣɔlv nu ma nəɣɔ na í tvɪ nənəɣɔ, maa svv pɔntv tɛ na má na-ɪ tá kaa nyanaya. ²¹ Mpa pa lapa kəllaa maa ha-wɛyɛ mpaav na pá caya ma cəlvəɣ ma kawulaya kumte tɔɔ ɪsu ma lapv kəlvɔv na má caya ma Caa kɪŋ kə ɪ kawulaya kumte tɔɔ tɔ.

²² Ye wei í wena ŋkpaŋŋ pɔntv í tɔv-ɪ teu, na í nu nti Feesuyɔ heeliyi Yesu sɛɛlaa kpeka tɔ ɪɫɛ.

4

ɪsɔtənvɔv taa lɔ sɛɛtv

¹ Pəle pə waalɪ pə tasa-m lapv ɪsu toosee taka na má ná pə tula ɪsɔtənvɔv taa ké nənəɣɔ. Ḿpúyɔ pə yɔɣɔtəɣɪ na pə sɛɛkɪ

ɪsu akantəle sɛɛkvɔv tɔ. Maa tɛma-kɛyɛ nuv kə hatuu ləŋ. Tənaya pə tɔma-m sɪ: Kpa cənɛ na má hɔlv-ŋ nti tə wɛɛ sɪ tu kəɔ tənɛ tə waalɪ tɔ. ² Ḿpúyɔ Feesuyɔ tɛɛna-m kpakpaa na má ná ɪsɔtaa tənaya kawulaya kumte, na nəɣɔlv caya tə tɔɔ.

³ ɪ ɪsɛntaa tee kəkə ké na pá nəɣəsəna ɪsu liyitee pɛɛ kə təm naale nna a cəlvətaa tɔ. Na káyálɔ cəɔna kumte na í tee kəkə na pá nəɣəsəna ɪsu liyitee pəle kasasəŋa nyəntə. ⁴ Kumlee hɪu na liyiti ka cəɔna kumte nítɛ, na səsaa hɪu na liyiti caya a tɔɔ, na pá suu wontu kɔlvɔlvmtv na pá tɛma wɔla ntenɪŋ. ⁵ Kumte nítɛ tə tɛɛ, tɛv nyəɣəsaya ŋmɛlv ŋmɛlv ké, na pá yɔɣɔtəɣɪ, na tɛv hɔlvɪyi kpaŋ kpaŋ. Fətəlanaa səsaa naatosompəɣəlaya ná mukaya kumte ɪsɛntaa. Fətəlanaa səsaa mpeɣɛle lɔ Feesɪŋ naatosompəɣəlaya. ⁶ Kumte nəɣɔ tɔɔ, tɪŋ pənə ɪsu tɛŋku, na pə taa naa təcɛɪcɛɪ ɪsu tɪŋ kupampəŋ nəɣɔlv.

Pə cəɔnav kumte luyɔ luyɔ təkpam tɔ, weesɪŋ nyəma napəlvəɣɪ liyiti mpa pa taa na pa waalɪ ɪsɛ waasaa təwisiwisi tɔ, mpe pa puləna. ⁷ Kancaalaya tv nəɣəsəna ké ɪsu təɣəlaya, naale nyəŋ ná nəɣəsəna ɪsu naule, tooso nyəŋ ɪsɛntaa ná nəɣəsəna yɔlv. Pə yela liyiti nyəŋ tɔ ɪlɛ í nəɣəsəna ké ɪsu hekəle səsə kɔlvɔvɔv ɪsɔtaa tɔɣɔ. ⁸ Weesɪŋ nyəma mpe pa liyiti ké mpv tɔ paa pa taa wei í wena kɛŋ naatoso naatoso ké, na ɪsɛ waasa paa pa taa wei í taa na ɪ waalɪ təwisiwisi. Tam pa wə ḿpúyɔ na pá yooki yontu sɪ:

Nəŋ tv, nəŋ tv nəŋ tv
ntɛ Tacaa lɔ Toma tənə tv.

ɪ ká wɛɛ, na ɪ wɛɛ, na ɪ ká kəɔ.

⁹ Weesɪŋ nyəma liyiti unɪ ɪ kɔlvəɣ yontu yooɔ sɪ ɪ taləɣɪ na í sa na í sɛɛ wei ɪ caya kumte tɔɔ na í wə tam tɔɔ tɔ sɪ í na təmlɛ. ¹⁰ ɪlɛna səsaa hɪu na liyiti unɪ í hənɪtɪ wei í caya ḿpúyɔ kumte tɔɔ na í wə tam tɔɔ tɔ ɪ tɛɛ, na pá sɛɛ-ɪ, na pá kəɔlɪ pa ntenɪŋ na pá su kumte ɪsɛntaa. Na pa tɔ sɪ:

¹¹ Tacaa na tá lɔ, teeli na samtv na toma. Pwɛ, pə muna-ŋ ké.

Pə tayə pulv tɔɔ,

nyá lapəna wontunaa tənə tɔ se.

Na nyá nəkəna na pə wɛɛ na pə ha-wəɣɪ weesuyɔ.

5

ɪwəyaya takəlaya

¹ ʻMipūyū ma nā takalaya ke wei i caya kumte tōo tō i niy taa, na pā kpila-keye ke-keele na pā nmaawa ka taa na ka waali, na pā taala ka tōo kē tōm naatosompōyolaya na pā tu niy. ² Na mā nā isōtaa tillu toiy tu nōyol na ilē i kpaalēxena nōyō sōsaya si: Awe nōyēsena i kōoli kutaalətu tōne na i hetī takalaya. ³ ʻMipūyū pa ta na nōyol wei i kā pəsi na i hetī takalaya ŋke na i wiili ka taa tōyō isōtaa na tetu tōo na tetu pə tē. ⁴ Tənaŋa ma pəla isəlum ke teu, pə taya pulb tōo, pa ta na nōyol wei i nōyēsena takalaya ŋke ka hetuyū yaa kə wiiluyū tō. ⁵ ʻMipūyū sōsaa taa nōyol tōmam si: Taa wiī. Nənyū, Yuta kpekəle taa tōyolaya, wulaw sōso Tafiti lulyū taa tu, lapa kəllu. I pəsəyū na i kōoli kutaalətu naatosompōyolaya unū na i hetī takalaya.

* Mphúyú ma ná lwəyaya na ká sɛɲa
 kumte hekú taa, na weesin nyáma liyiti na
 sɔsaa pa cɔɔna-ɪ. Ka nəyəsəna ké ɪsu paa
 ku-ke. Na ɪ ká wena həŋ naatosompɔyɔlaya
 na ɪ ise ke naatosompɔyɔlaya nna a ké
 ɪsɔ feesin naatosompɔyɔlaya wei ɪ tila tetu
 təna taa tɔ. 7 Tənaɲa lwəyaya polaa na ká
 mu wei ɪ caya kumte tɔ tɔ ɪ niŋ ntəɲɔŋ taa
 ké takəlaya. 8 lwəyaya mu takəlaya ŋkɛɲe
 mpɔ, ɪlɛna feesin nyáma liyiti un na sɔsaa
 hiu na liyiti un ɪ pá hənti-ɪ atɛ. Pa təna paa
 wena saŋkɔnaa ké na wɔla poosiisi na sí
 suna tulaalɔnaa kuwɔpaa mpa pa ké ɪsɔ
 yəlaa sələməŋ tɔ. 9 Na pá yoo yontu kufatu
 sɪ:

Nyá nəḡəsənana takəlaya ŋkə ka mvyu
na ka tɔɔ kutaalətu kɔɔluyv.

Pə taya pulu tə, nyaya pa kuwa,
na n yapa lə kə yəlaa kə nyá səm taa,
kə kpeka tənə taa, na nsəma tənə taa,
na piitim tənə taa, na katenasi tənə taa.

¹⁰ Na n lapa-weye awulumpiya si pá la tá
 ɪsə ké təmle ɪsu kətəlaa,
 na paa təɣə kawulaya ke atɛ.

¹¹Ma tərǵna řpǵyǵ nyǵnyǵy ǵle ma nu ǵsǵtaa
tillaa tuutuuma tarj ntǵ, paa we ǵǵlaa iyisi
iyisi. Na pǵ sǵǵaa na pǵ cǵna kumte na
weesij nyǵma na sǵsaa. ¹²Na pǵ yoo yontu
na nǵǵ sǵsaya sǵ:

lwəyaya ŋka paa kuwa tɔ,
ŋkɛɛ pə nəŋəsəna pá ha pəsuyu na toŋ
na ləmayasɛɛ na toma na samtɔ na teeli na
talətu.

¹³ Na má nu tótəyo isətaa na tetv təo na tetv
təe na tenku taa nyəma, na antulinya ne ı
taa nyəm tənə təpai yooki yontu sı:

Yəlaa təna í tala na pá sa
wei ı caya kumte təə tə na ıwəyaya.
Pa teeli na pa pəsuyv í wəe tam.

¹⁴ Tənaɣa weesiŋ nyəma liyiti cəwa si:
Ami. lɛna səsaa náá hənti atɛ na pá sɛɛ.

6

Kutaalətu

¹ Pə waali ké ma na lwayaya koola kutaaletu naatosompoyolaya unu i taa kulumtu. Mpyúy ma nu weesin nyéma liyiti mpe pa taa nɔɔɔlɔ nɔɔɔ. Pə lapaɔa usu tɛu holuyu taka, na i tɔɔɔ sɔ: Kɔɔ. ² Ma nyɔnaɔa mpɔ ulɛ ma ná kpaɔanvɔhɔmɔɔa nté, na wei i ɔaya ka tɔɔ tɔ i tɔka tɔɔɔ. Mpyúy pa ha-i teeli ntenuyu. I ké kɔllɔ ké, na i tɛɛ sɔ i tasɔɔi kɔlyu tɔɔɔ.

³ Pə waali ké lwayaya koola kutaalətu
naale nyəntu. llena má nu weesin nyéma
mpe pa taa naale nyəŋ nəŋo si: Koo.

‘Ma nyənəya ilena má ná kpayanvseemaya
luwa. Na pá ha ka tō cəyalu ke pəsvu sɪ
í yoosi tətə tō yəlaa tənə na pá yoo na pá
kə təma. Ilena pá cələ-i layatə taa layatə.

⁵ Pə waalı ké twayaya kəəla kutaaletu tooso nyəntu, na má nu weesin nyəma tooso nyəŋ toma si: Kəə. Ma nyənaya mpu ləna má ná kpayanvkeetaaya luwa na ka təə cayaɔ nu tənə sanaya kə i niŋ taa. ⁶ Mpuŋy ma niwa isu nɔɔɔɔ nɔɔɔ taka na ka luna weesin nyəma liyiti mpe pa heku na ká tə si: Kuyaku kulumɔy tamlə lapu kufelɔy nté tɔɔnaya pee kiloo kulum. ləna tɔɔnaya pee lɛŋka kə kiloona tooso ké kuyaku kulumɔy tamlə. Ama pə kpayau nim na sulum tə, taa kə pólé.

⁷ Pə waali ke ɬwəyayə kəɔla kutaaletu
liyiti nyəntu, na má nu weesin nyéma liyiti
nyəŋ tóma si: Kəɔ. ⁸ Ma nyənaya mpw ilena
má ná kpayanɔ atəntəte taka luwa. Na
pa yaa ɪ tɔɔ cəyɔlu si səm, na wei ɪ hóláyí
sətaa təcəyale tɔ ilé ɪ təŋəyɪ ɪ waali. Ḿpúyú
pa ha-weye toma ke tetu hɔyoləŋ liyiti táá
kulumɔyɔ tɔɔ, si pá ku yəlaa na layate na
nyəyosi səsənsi na kutəmən, na pá lá na
taale wontu ku yəlaa.

⁹ Pə waali ké ɪwəyaya koola kutaalətu kakpasɪ nyəntu. Mɔ́yú ma ná kɔtaya tɛlatɛ tɛɛ ké mpa paa kuwa tɔ pa ləsasi.

lso Ƨəm na tampana nna pa nawa na pá heeliyi-ye tɔ pə tɔɔ ké pa ku-wɛ. ¹⁰Na pá yɔɔtəɣəna nɔɔsi sɔsɔnsi si: Tacaa nanɲ tɔ na tampana tɔ, pəlee ké n ká hɔvna atɛ nyéma, na pa kuyi-tɔyɔ isəntɔ tɔ, í tɔ-wɛyɛ saləka? ¹¹Ƨpúyú pa ha paa pa taa wei ké capa kuhulɔm na pá heeli-wɛ si pá yele na páɔɔ. Pə kaasa pəɔɔyɔ, haləna pa taapalaa na pa tɛmlɛ taa akpelenaa mpa paa ku isɔ pa kuyɔ mpe tɔ pa nyuyɔ kɔɔ na ku yoosi na páɔɔ.

¹²Pə waali ké lɔwəyaya kɔɔla naatosɔ nyəntɔ. Ƨpúyú tɛtu paasaa na tɔ seɛ teu, na ilim náá məli pilin isɔ pa piisuyɔ puyɔ tɔ, na isɔtɔ náá məli sɛɛv isɔ caləm. ¹³Na isɔtɔlɔnɔsi náá lu isɔtaa na si hotiɲi atɛ isɔ heelim ciɲituyɔ fiki tɔyɔ na fikinaa akaa cɛki na á hotiɲi tɔ. ¹⁴Na isɔtɔnɔyɔ kɛɛli isɔ pa kpiluyɔ takəlaya na paa naa-ke tɔ. Ƨpúyú pə kpɛsa pɔɔɲ tənaya i lona taa na pá ləsa tɛtu nti lɔm cɔɔnaa tɔyɔ tɔ lona taa. ¹⁵Atɛ awulaa sɔsaa na nyuyɔ nyéma nyuyɔ nyéma na yoolaa taa sɔsaa na apila na pəsəlaa na yəlaa lɛlaa tənə, paa yomaa paa kasayampiya pa sewa na pá ɲməli kukpaməɲ taa na pɔɔɲ sulasi taa. ¹⁶Na pá tɔɲ pɔɔɲ na kukpaməɲ si: í kpəti tá tɔɔ, í takí tá tɔɔ ké teu təkulakula na tɛ taa lu wei i caya kumte tɔɔ tɔ i isɛntaa, na pá hatələnə-tɔ na lɔwəyaya pááná tɔtɔ. ¹⁷Pə taya pɔlɔ, pa pááná kuyakɔ sɔsɔɔɲku tapənə. Awe pəsəyənə na í kantəlɔ?

7

lseyeli kpeka yəlaa nyuyɔ

¹Pəle pə waali ma ná isɔtaa tillaa liɲiti sənɲ tɛtu ɲkulunɲasi liɲiti tɔɔ, na pá kpa si tənasi heelim na pá təkaa si heelimaya i taa fɛtɛ tɛtu na tɛɲku na tɔyɔ nakɔli ku tɔɔ. ²Na má ná isɔtaa tillu nɔyɔlɔ ilé tɔtɔ, na í luna ilim təlɛ tɔɔ na í təkə Weesuyɔ tɔ lso kuyusuyɔ. Ƨpúyú i yɔɔtənə nɔyɔ sɔsɔyɔ kɛ isɔtaa tillaa liɲiti wei pa ha toma si pá la tɛtu na tɛɲku pə taa kɛ nanɲanɲa tɔ si: ³í taa lata isayatu kɛ tɛtu na tɛɲku na tɔyɔ pə tɔɔ, haləna tɛ tɛ tá lso payalaa tokunɲ taa ké yusuyɔ na páɔɔ. ⁴Ƨpúyú pa heela-m mpa pa tokunɲ taa pa yusa lso kuyusum tɔ pa nyuyɔ. Pa wɛ yulɔnyɔɔɲ iyisi nuɔwə na iyisi nɔlɛ na liɲiti (144000) kɛ lseyeli nyéma kpeka tənə taa. ⁵Yulɔnyɔɔɲ iyisi naanɔwə na naalɛyɛ (12000) pá yusa Yuta

kpekəle taa. Luyɛɲ kpekəle taa ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). Katɔ nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). ⁶Asɛɛ nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). Nɛfətali nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). Manasɛɛ nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). ⁷Simiyɔɲ nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). Lɛfii nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). Isakaa nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). ⁸Sapulɔɲ nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). Yosɛɛfɔ nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000). Pɛncamɛɛ nyəntɛ ké iyisi naanɔwə na naalɛ (12000).

Yəlaa tuutuuma taa tuutuuma

⁹Pə waali ma nyənaya tɔtɔ, lɛna má ná yəlaa kupinɲ, nɔyɔlɔ kaa pəsi na í kala pa tənə mpa paa wɛ pə taa tɔ. Katɛɲasi tənə taa na kpekə tənə taa na piitim tənə taa na nsəma tənə taa yəlaa ka wenna. Na pá sənɲa kumte na lɔwəyaya pa isɛntaa, na pá suu capanaa kuhulɔmmaa na pá təkə pacuntɔ kɛ pa niɲ taa. ¹⁰Na pá yɔɔtəɣəna nɔɔsi sɔsɔnsi si: Ta lso wei i caya kumte tɔɔ tɔ í na lɔwəyaya pa yapənə tá nyɔɔɲ. ¹¹Isɔtaa tillaa tənə ná sənɲaa na pá cɔɔna kumte na sɔsaa na weesinɲ nyéma liɲiti unɔ. Ƨpúyú pa hənɛta atɛ tənənɛnɛ na pá sɛɛ lso. ¹²Na pá tɔɲ si: Ƨpúyú pə wɛɛ. Tá lso tənna talətu, na teeli, na ləmɔyəsɛɛ, na nyana tɛmlɛ sɛɛv, na samtɔ, na pəsuyɔ, na toma kɛ tam tɔɔ. Ami. ¹³Tənaya sɔsaa mpe pa taa nɔyɔlɔ pɔɔsa-m si: Yəlaa mpa pa suu capanaa kuhulɔmmaa tɔ pa ké mpa na lɛyɛ pa lunaa? ¹⁴lɛna má cɔ-i si: Ma cɛ nyá nyəmna. Ƨpúyú i heela-m si: Mpa paa nawa kunyɔɲ sɔsɔɔv ɲku tɔyɔlɛ. Pa cɔta pa capanaa ké na pá huləsi-wɛyɛ lɔwəyaya caləm taa. ¹⁵Pə tɔɔ ké pa sənɲa lso kumte tɛɛ na pá lakɔ i təyaya taa ké tɛmlɛ kɛ tam tɔɔ. Wei i caya ɲpúyú kumte tɔɔ tɔ i ká caya pa kinɲ na í kentiɲi pa tɔɔ. ¹⁶Nyɔyɔsi yaa lɔkɔtɔ kaa tasa-wɛyɛ kpav. Ilim kaa nyaya-wɛ, hanɲaya nakəli ka kaa tasa-wɛyɛ lapɔ. ¹⁷Pə taya pɔlɔ, lɔwəyaya ɲka ka wɛ kumte heku tɔ ɲkɛ kaa tiikiɲina-wɛ, na kaa pukina-wɛyɛ weesuyɔ lɔm sɛɛlaa kinɲ. Na lso ká husi pa isəlɔm tənə tapapal.

8

Kutaaletɔ naatosompɔyɔlaya nyəntɔ

¹ Iwəyaya koma na ká kəəli kutaalətu naatosompəɣolaya nyantu ilena pə su isətaa təketeke te haləna pə polo isu kaləfu heku taa ké mpv. ² Pə waali ké ma ná isətaa tillaa naatosompəɣolaya mpa pa sənjəyi lə isəntaa tə. Ḿpúyú pa cela-weye akantee naatusumpəɣolaya. ³ Tənya isətaa tillu nəɣəlɔ ná koma na í sənj kətaɣa təlate na í təkə ɪ niŋ taa ké wula cofolo wei ɪ taa pa wəki tulaalɔ tə. Ḿpúyú pa cela-ɪ tulaalɔ ké səsəm sɪ í kpenna lə yəlaa səlamuyɔ na í lá kətaɣa ke kətaɣa təlate nte pa lapəna wula na tə wə kumte isəntaa tə tə tə. ⁴ Isətaa tillu wei ɪ sənja lə isəntaa na í təkə tulaalɔ na í wəki tə tulaalɔ unɪ ɪ nyɔɔsi na lə yəlaa sələmuyɔ pə kpentaa ké na pə kpaaki. ⁵ Pə waali ké isətaa tillu kpaya tulaalɔnaa cofolo unɪ na í haa kətaɣa təlate tə ké mamala ke ɪ lapam na í məjna na í peti-ɪ tetu tə. Ḿpúyú tɛv suv hola ke kpaŋ kpaŋ, na pə yəɣətəyi yem yem, na tɛv nyəɣəsəyi ŋmɛlɛv ŋmɛlɛv, na tetu náa sele.

Akantee huluyɔ

⁶ Isətaa tillaa naatosompəɣolaya mpa pa təkə akantee naatosompəɣolaya tə pɛle pa taɣana pa təyi sɪ pa caa huluyɔ. ⁷ Ḿpúyú isətaa tillu kancaalaya nyəŋ hula akantəle. Tənya pə pɛta atɛye tɔmpɛe na kəkə na pə sitina caləm, ilena antulinyə həɣələŋ tooso taa həɣəluyɔ kulumuyɔ nyaya, na pə nyaya nyutu ləm nyantu tana.

⁸ Pə waali ké isətaa tillu naale nyəŋ ná hula ilé ɪ nyəntɛ. Ilena pə peti pulɔ isu puyɔ səsəŋkɔ ke teŋku taa na pə muyi kəkə. Ḿpúyú teŋku həɣələŋ tooso taa həɣəluyɔ kulumuyɔ ləm pəsa caləm. ⁹ Na weesuyɔ nyəm mpi pu wə teŋku taa tə pə tintika tooso taa kuləmtəle sɪ, na kpuləŋ tənə tintika tooso taa tintiyile kuləmtəle wakəli.

¹⁰ Pə waali ké isətaa tillu tooso nyəŋ hula ɪ akantəle. Ḿpúyú isətulɔŋa səsəŋka ŋka ka mukaya kəkə isu kahulaya tə ka kpɛsa isətaa na ka hoti. Na pusi səsəŋsi na ləm sɛləa pə tintika tooso taa tintiyile kuləmtəle tə ké ka nyəkəa. ¹¹ Isətulɔŋa ŋke ka hətɛ nté sɪ Nyəŋ. Tənya ləm huwa tooso taa huyule kuləmtəle lapa nyəŋ, na yəlaa payale nyɔɔ-wɪ ilena pə sɪ.

¹² Pə waali ké isətaa tillu liyiti nyəŋ ná hula ilé ɪ nyəntɛ. Ḿpúyú pə hika ilim həɣələŋ tooso taa həɣəluyɔ kulumuyɔ, na pə hika isətu ke ɪ həɣələŋ tooso

taa həɣəluyɔ kulumuyɔ ke mpv tətə, na isətulɔŋa tintika tooso taa ké tintiyile kuləmtəle. Na timpi timpi pə hika mpv tə pə nav sɪ. Ḿpúyú səkpɛtuyɔ lapa ilim taa waatɔnaa tooso taa waatɔ kuləm. Na ḿpúyú na aho, isətu na isətulɔŋa pə yela nav ke waatɔnaa tooso taa waatɔ nəɣəlɔ.

¹³ Ma tasa nyənuyɔ tətə ilɛ cələv nté hatuu isətaa na í kuləyi, na má nu ɪ yəɣətəyənə nəɣə səsəɣa sɪ waiyɔ waiyɔ. Isətaa tillaa tooso wei pə kaasaa tə ɪ kəŋ na í huləyi ɪ akantee təɣələ isu atɛ yəlaa təm ká la waiyɔ te.

9

¹ Ḿpúyú isətaa tillu kakpasɪ nyəŋ hula ɪ akantəle, ilena má ná isətulɔŋa nakəli na ká kpɛsənə isətaa na ká hoti atɛ. Tənya pa cela-keye lumaŋ púyú səsəɔv saafv.

² Isətulɔŋa tula púyú ŋku ilena nyɔɔsi isu kəkə səsəɣa nyɔɔsi suv luw. Ḿpúyú nyɔɔsi nsi sɪ kulaa ilena sɪ kú ilim na sɪ təkɪ heelim.

³ Tənya kutoləŋ luna nyɔɔsi nsi sɪ taa na ku ya tetu tə, na pə tu-kuyɔ pəcəka sətɔ.

⁴ Na pə kpaala-kv sɪ kú taa la kawalaya ke nyutu na tuŋ na konyənyəm tənə. Ama yəlaa mpa pa tokun taa fɛi lə kuyusum tə pa tike. ⁵ Pə ta ha kutoləŋ ke mpaav sɪ kú kv-wɛ. Ama sɪ naasuyɔ tike ke kú naasi-weye isətɔnaa kakpasɪ. Kv nyasuyɔ wusasi wə teitei ké isu pəcəka. ⁶ Yəlaa ka pɛɛki səm ke isətɔnaa kakpasɪ unɪ ɪ taa sɪ sana səm. Ama səm ká polo pooluŋ.

⁷ Kutoləŋ ŋku kv nəɣəsənə ké isu pa kpɛɛluyɔ kpayanəŋ sɪ í tɛɛ yoo təɣə. Kv nyɔɔŋ təw ka wə ké isu wul nteniyɔ ke kv tema, na kv isəntaa nəɣəsənə isu yəlaa isəntaa. ⁸ Kv nyɔɔsi taɣalaa ké isu alaa nyɔɔsi, na kv kela wə ke isu təɣolaya kela. ⁹ Kv laɣa təw caya ké isu nyəɣətu toko ke kv suuwa. Kv kuluyɔ na kv keŋ makɪ tə, ye n nuwa n təŋ ké sɪ kpayanəŋ hənuyɔ kɛkənəa payalɛ na í laki kpɛtele kpɛtele sɪ í puki yoo tə. ¹⁰ Kv susi na nyəmá ké isu pəcəsi, na kv susi nɛyi kv pəsəɣənə na kú la yəlaa ke isəɣatɔ ke isətɔnaa kakpasɪ. ¹¹ Lumaŋ púyú səsəɔv taa isətaa tillu nté kv wulav səsə. Hɛpəla nyəma ná yaa-ɪ sɪ Apətəŋ, na Kələkɪ nyəma sɪ Apoliyəŋ, na pə kutoluyɔ nté sɪ wakəllv.

¹² Kancaalaya wahala tɛɛna nté, pə kaasa wahalanaa naale wɛɛ pa kəŋ.

¹³ Ḿpúyó isótaa tillu naatoso nyəŋ hula ɪ akantəle. Tənya ma nu pə yəŋta kətaɣa təlate nte pa lapəna wula na tə we lso isentaa tə tə ŋkuluŋa taa həŋ liyiti kiŋ. ¹⁴ Isótaa tillu naatoso nyəŋ wei ɪ tōka akantəle təyō pə heela si ɪ hēti isótaa tillaa liyiti wei pa tv alukpala ke pəyō səsəyā lfəlati nəyō tō. ¹⁵ Tənya pa heta isótaa tillaa liyiti un. Paa tema-wəyē taɣanuyō ké na pá cayaa si ye pə tala pənaya na isətu na kuyaku na waatu ineyē teitei ɪle pa ku yəlaa tintika tooso taa tintiyile kuləmtəle. ¹⁶ Na pa heela-m yoolaa mpa pa cayā kpaɣanəŋ tə pa nyuyō. Paa wə iyisi iyaɣa (1000) ke tōm ŋmɔnuyō (200) ké. ¹⁷ Pə lapa-m mpv isu toosee taka, na má ná kpaɣanəŋ na ɪ tō cayalaa na pá wə isəna mpi təyōlō, paa suu nyəŋətu tokonaa ké na pá sɛwə isu kōkō, na pá wə pooku isu liyitee pəle na pá wə kasasəŋa isu asimti wəv tō. Kpaɣanəŋ nyōŋ ka wə ké isu təyōlasɪ nyōŋ, na kōkō na nyōŋsi na asimti pə lukayana ɪ nōŋsi. ¹⁸ Ḿpúyó isayatu səsəŋntu tooso inē, kōkō na nyōŋsi na asimti mpi pə lukayana kpaɣanəŋ nōŋsi tō, pə ku yəlaa tintika tooso taa tintiyile kuləmtəle. ¹⁹ Pə taɣa pulv tō, kpaɣanəŋ nōŋsi taa na ɪ susi taa ké ɪ apalətu ka wə. ɪ susi nəyəsəna tōmaa ké. Si wəna nyōŋ na nyōŋ inəy ɪ lakəna yəlaa ke isayatu.

²⁰ Paa na mpv, yəlaa mpa pə kaasaa tō, pa tənə mpa wahalanaa səsaa pane pa ta ku tō, pa ta ye le pa mayamaya pa niŋ kulupumnaa. Pa ta ye le aləyaa na tuŋ wei pa lupəna wula na nyəŋəlvu kuləlvumuyō na nyəŋəlvu ku sɛemuyō na pəe tō na tuŋ kila ke laav. Pəyele pə tənya mpv pu naa, pu nukɪ, pu tŋ. ²¹ Na yəlaa mpa pə yela mpv tə pa ta ye le pa nyəŋ un se isu, yulokule na topotopo təma na asilima na pa ŋmuləm.

10

Isótaa tillu na takəlaya səkpeleya

¹ Pə waali ké ma ná isótaa tillu tuŋ tv ləlv na ɪ luna isótaa na ɪ tii, na pulupu isu isəŋmuntuyō nyala ɪ tō na kaɣalv cəŋna ɪ nyuyō. ɪ isentaa wə ké isu ilim na ɪ nōhē isu kōkō nsəma səsəŋna kuluyō tō. ² ɪ ka tōka ɪ niŋ taa ké takiliya na ká hetaa, na ɪ su ɪ ntəŋŋ nōhəle ke tenku tō na ɪ mpəŋ nyənte ke tətō tō. ³ ɪ lena

ɪ má kapuka na nəyō səsəyā isu təyōlaya wiikuyō tō. ɪ tema ḿpúyó ka mapv ɪ lena tēv hola naatosompəyōlaya un ɪ cəna hola. ⁴ Pə tema yəŋtaɣa ke mpv ɪ lena má taɣan ma ti si ma ŋmaaki. Ḿpúyó ma nu pə yəŋtaɣa-m na isótaa si: Nmesɪ nti tēv hola naatosompəyōlaya un ɪ yəŋtəaa tō, taa ŋmaa.

⁵ Isótaa tillu wei maa nawa na ɪ səŋa tenku na tətō pə tō tō, ɪ kpaasa ɪ niŋ ntəŋŋ na isə, ⁶ na ɪ tuuna lso wei ɪ wə tam tō tō, wei ɪ ŋma isətənvuyō na pə tənə mpi pə wə ku taa tō, na tətō na pə tənə mpi pə wə tō taa tō, na tenku na pə tənə mpi pə wə ɪ lē ɪ taa tō, si pə fēi wule suv tōtō. ⁷ Waatu wei isótaa tillu naatosompəyōlaya nyəŋ ká huli ɪ akantəle təyō lso ká yoosi lapv ke mpi ɪ suwa na ɪ tənəŋ ɪ na ɪ lakɪ na pə ŋmelaa tō. ɪ ka tema pə tōm heeluyō ke lso kuyəŋtətu teləsəlaa mpa pa ke ɪ pəyalaa tō.

⁸ Pə waali ké yəŋtəvuyō mpi pu tema isótaa ke yəŋtənəv na má nu tō pə tasa-m si: Polo na ɪ nu isótaa tillu wei ɪ səŋa tenku na tətō pə tō tō ɪ niŋ taa ké takiliya ŋka ka heta mpv tō. ⁹ Ḿpúyó ma kulaa na má polo isótaa tillu kiŋ na má tōm-ɪ si: Cɛle-m takiliya ŋke. Tənya ɪ tōma-m si: Mv-kə, na ɪ təyō-kə. Kaa la lelen isu tuŋ ke nyá nəyō taa. Ama kaa la nyəŋ ke nyá hiluyō taa. ¹⁰ Ma mv takiliya ŋkəyē isótaa tillu niŋ taa ɪ lena má təyō-kə. Ka lapa lelen ke ma nəyō taa isu tuŋ. Ama ma kəma na má li-ke ɪ lena ká lá nyəŋ ke ma hiluyō taa.

¹¹ Ḿpúyó pə tōma-m si: Pə wəe si n ká tasa tətəyō lso kuheelitu kpaaluyō ke yəlaa pəyalə na piitimnaa pəyalə na nsəma pəyalə na awulaa səsaa pəyalə ké. Tə ke pa nyəntu ke.

11

Seliya nyóma naale

¹ Pə tema təyō pə cəla-m camlvuyō ŋku pa mayasəyənə na ku nəyəsəna isu krátúyō tō. ɪ lena pá tō-m si: Kulɪ na ɪ kɛsɪ lso təsɛle səsəle na kətaɣa təlate tōtō, na ɪ kala mpa pa sɛ lso ké lso təsɛle səsəle tənə tə taa tō. ² Ama yelina tə waali tō taasi, taa mayasi. Pə taɣa pulv tō, pa yelina kpaɪ nyóma ke ɪ cate nanŋ nyənte ké si pe le pá yaɣa-təyē nōhē ke isətvnaa nule na naale taa. ³ Maa kusɪ ma tōm tampana hullaa naale mpa pa suu ləyaya

wontu nti tē wē isu fōlētānaa taka tō na mā tili. Paa kpaali lso kōheeliu kē kuyēē iyāyā na kuyēē ŋmōnyu na nūtosō (1260) unī taa.

⁴Ma tōm tampana hullaa naale ināyēle Olifinaa naale na fōlētānaa naale wei ī sēŋyī kateŋa tēna Caa isentaa tō. ⁵Ye nāyōlv kulaa sī ī lakī-wēyē isayatu, kōkō lukāna pa nōōsī taa kē na kā kuyī pa kolontunaa. Na mpv tōtōyō pō wēē, ye wei ī kōlōyī sī ī lakī-wēyē isayatu, ka kv-ī kēle mpv. ⁶Pa wēna pōsuyv sī pā kpa tēv na kv taa nū pa lso kōheeliu kpaalōyū waatu tēna taa. Na pa wēna pōsuyv tōtō sī pā la na lum pōsī calēm, na tōtō sī pā naasī atē na wahalanāa tēnaya kotokoto kē isēna mpi pa caa tō.

⁷Pa kōŋ na pā tē nti pē heela-wē tōyō kpaalōyū ulēna lumāŋ pūbūyō sōsōv taa wontuyū kulī pa tōō. Na kv kēlī-wē na kō ku-wē. ⁸Na paa hēntī mīpūyō icatē sōsōlē patēma taa. Tō taa tēnaya pa tēma pa Sōsō kē sēm tesika tōō kē kam. Ye pō kēesaa, pa yaakuyv sī Sōtām na Icipiti tō, icatē sōsōlē nteyē pa wēna. ⁹Na piitim tēna na kpekā tēna na nsōma tēna na katēŋasī tēna taa pō yēlaa kā nyānāyī sātāa mpēyē kuyēē tooso na kuyaku hēkv taa na pā hēntā mpv. Pa kaa tisi sī pā pi-wē. ¹⁰Tētū tōō yēlaa tēna lāŋlē kā hēē isu yēlaa panē pa sēpv tō. Paa paa tēv na pā lā tēmayā kuvōŋ. Pē taya pulv tōō, lso kuyōyōtūtū tēlēsēlaa panē pa naale paa paasaa kē na pā tū atē yēlaa kē wahala. ¹¹Kuyēē unī ī tooso na kuyaku hēkv taa kōma na pē tēē ulēna weesuyū feesiŋ luna lso na ī svv pa taa na pā kulī. Mpa pa tēna pa na-wē tō sōyōntū kpa-wēyē sōsōm. ¹²Mīpūyō pō yōyōtēna isōtaa kē lso kuyōyōtūtū tēlēsēlaa mpē pa naale sī: ī kpa cānē. Tēnaya pa svv pulv isu isēŋmōntuyv taa na pā kpa lso, na pa kolontunaa tōŋna-wēyē nyānōyū kē mpv. ¹³Tēnē ināyī kpakpaa kē tētū svv seluyv kē sōsōm, ulēna icatē sōsōlē hōyōlōŋ naanōwa taa lēŋkv kutulōŋ hoti, na pā kō yēlaa iyisi naatosompōyōlāyā (7000) kē tētū seluyv mpv tō. Sōyōntū kpa yēlaa lēlaa kē sōsōm, ulēna pā svv isōtaa lso kē teeli hav.

¹⁴Wahala naale nyēŋ tēēwayālē. Ama tooso nyēŋ kā kōna nōōnō.

Akantēlē naatosompōyōlāyā nyāntē hulōyū

¹⁵Mīpūyō isōtaa tillu naatosompōyōlāyā nyēŋ hula ī akantēlē. Ulēna pō yōyōtēna isōtaa na tōŋ sī: Pōnēntaa Tacaa na ī Mesii paa tōkēna tētū tōō kē kawulāyā, na tam tōō kē paa tōkī-kē. ¹⁶Tēnaya sōsaa hiiu na liyiti wei ī cāyā kumlēē tōō kē lso isēntaa tō ī kulaa, na ī hēntī atē na pā sēē lso sī:

¹⁷Tacaa lso kawulāyā tū, nyā wēnna, na nyāa wēnna.

Nyāna tēmlē kē isēna n lapv

na nyā tōŋ sōsōŋ tō.

Na isēna nī svv kawulāyā tōyōv tō.

¹⁸Piitimnaa mukayā pāánā kē sōsōm.

Pōnēntaa kēlē pē talaa sī nyāa hulī nyā pāánā.

Sōtaa hūvnaū tala mpv.

Pōnēntaa kēlē pē talaa sī nī fēlī nyā pēyalaa lso kuyōyōtūtū tēlēsēlaa kē pa fōōtō.

Na nī fēlī nyā nyāma tēna mpa pa nyāŋna-ŋ tō.

Paa sōsaa paa piyā.

Na pōnēntaa kēlē pē tala nī wakēlī mpa pa wakēlōyī tētū tō.

¹⁹Mīpūyō lso tēsēlē sōsōlē kē isōtōnyū taa tulaa, na nōōsī pēeluyv atakaa naaki. Tēnaya tēv nyāŋsōaa, na pō yōyōtī, na tēv hōlī, na tētū sele, na tōmpēē hotiyī sōsōm sōsōm.

12

Alv na Tum sōsō pa tōm

¹Mīpūyō kōkōlō sōsō nāyōlv ī lapa hatuu isōtaa. Alv nāyōlv ī takāna ilim kē ī tōō isu pa takuyv svv tō, na isōtū nāā wē ī nōōhēē tēē, na pō lvv isōtūlōŋasī naanōwa na naalēyē ntenuyū na pō tē ī nyūyū. ²ī ka puwayā tōtōyōtōyō na ī wusa lūlvū, na lūlvū kunyōntōyōlē na pō wusāsī kpa-ī na ī svv kēpusi mapv.

³Tēnaya kōkōlō lēlv nā tasa lapv tōtōyō isōtaa. Tum sōsō wei ī sēēwa isu kōkō tō ī luwa, ī nyōŋŋ wē naatosompōyōlāyā na ī hēŋ kē naanōwa, na nteniy tēma paa ī nyūyū ŋku kv tōō. ⁴Mīpūyō ī paala isōtaa kē isōtūlōŋasī tintika tooso taa kulōmtēlē na ī suka na ī pētī tētū tōō. Ulēna ī sēŋ alv isēntaa sī ilē ī lūlī ī pēyāyā na unī ī li. ⁵Apalōpēyāyā ŋka kaa tiiki piitimnaa tēna na nyāŋlūyū kpātūyō tōyō alv unī ī lūlaa. Ulēna pō kpaana ī pēyāyā na pō pōna-kēyē lso na ī kumtē pē kiŋ. ⁶Ulēna alv nāā se na ī polo wulāyā tētū taa. lso ka tayaana-ī tēcayālē kē tēnaya sī ī cāyā na pā

tɔɔ-i kuyeeɲ iyaya na kuyeeɲ ɲmɔnɔvɔ na nutoso (1260) taa.

⁷ Ḿpɔ́yɔ́ yooɔ kula isɔtaa. Misɛɛli na i isɔtaa tillaa na tum na ílɛ i isɔtaa tillaa pa yookina na tɛma. ⁸ Ama Misɛɛli-wɛ pa kɛla tum na pá tɔyɔni i na i isɔtaa tillaa kɛ isɔtaa. ⁹ Na pá peti tum sɔsɔ yaa Satani wei i puyusiɲi antulinya tɛna tɔ. ¹⁰ í na i isɔtaa tillaa kɛ pa kpɛntaa na pá peti ate.

¹⁰ Ḿpɔ́yɔ́ ma nu pɛ yɔyɔtɛna isɔtaa na toɲ toɲ si: Pɛntɛta pɛ tala lɔɔ í waasi. Pɛntɛta kɛ lɔɔ ká hólí i kawulaya toɲ. Na pɛntɛta kɛ í Mesii ká hólí ílɛ i pɛsɔvɔ. Pɛ taya pulu tɔɔ, tá taapalaa tɔm suulu wei i ka sɛɲaya tá lɔɔ isɛntaa na í suuki-wɛyɛ tɔm kɛ tam tɔ pa lɛsa-i isɔtaa na pá peti. ¹¹ Iwɛyaya calɛm toɲ tɔɔ, na tampana tɔm nti pa kpaalaya tɔ tɔ toɲ tɔɔ pa kɛla-i. Paa hawa pa weesin kɛ si ye sɛm sɛm. ¹² Pɛ tɔɔ ilɛ isɔtɔnɔvɔ na ku taa nyɛma mɛ í paa teu. Ama ate na tɛɲku pɛ tɔm wɛnna waiyo. Mpi tɔ, ilɔyɔv sɔsɔ luna isɔtaa na í tii mɛ cɔlɔ na í haya pááná kɛ teu, ilɛ pɛ taya pulu tɔɔ, i nyɛmá si i wɛlɛ wɛsaa.

¹³ Tum kɔma na í ná si pa pɛta-i ate, ilɛna í suv alu wei i ka lulɛ apalɔpɛyaya tɔ i waali kɛ seu. ¹⁴ Ḿpɔ́yɔ́ pɛ nyɔsa alu kɛ hɛkɛlɛ sɔsɔ kɛɲ naalɛ si í kɔli hɔntu na í tala i tɛcayalɛ kɛ wɛlaya tɛtu taa. Tɛnaya paa tɔɔ-i pusi tooso na pɛnaya hɔyɔlɔv tala, na tum kaa keesi-i. ¹⁵ Tɛnaya tum tɔ lum na i nɔyɔ na pá lɛ isɔ pɔyɔ sɔsɔya kɛ alu un i waali si lum hola í kpaɲa-i. ¹⁶ Ama tɛtu waasa alu un, tɛtu haa nɔyɔ na tɛ lɛ lum mpi tum ka tɔna i nɔyɔ kɛ mpɔ tɔ. ¹⁷ Ḿpɔ́yɔ́ tum mu alu na pááná kɛ sɔsɔm, na í polo na í yooona alu piya nsi pɛ yɛlaa tɔ. Mɛyɛɛlɛ pa tɛna mpa pa tɛɲɔyɛ lɔɔ kuheelitu na pá tɔka teu kɛ tampana nna a tɔɔ Yesu kulaa tɔ. ¹⁸ Ilɛna í polo i sɛɲ tɛɲku nɔyɔ tɔɔ.

13

Wontu naalɛ tɔm

¹ Ḿpɔ́yɔ́ ma ná wontuyu nakuli na ku lukɛna tɛɲku taa. Ku hɛɲ wɛ naanɔwa na ku nyɔɔɲ kɛ naatosompɔyɔlaya. Na nteninɲ tema paa ku hɛlɔvɔ ɲku ku tɔɔ. Na pá ɲmaa ku nyɔɔɲ tɔɔ kɛ hɛtɛ nte tɔ tɔvki lɔɔ tɔ. ² Wontuyu ɲku ma na mpɔ tɔ ku nɔyɛsɛna kpou kɛ, na ku nɔɔhɛɛ ná nɔyɛsɛna wontuyu ɲku pa yaa si wusi tɔ ku nyɛna, ku nɔyɔ isɔ tɔyɔlaya nyɛɲka.

Ḿpɔ́yɔ́ tum sɔsɔ ha-kuyɔ i toma na i kawulaya kumte na i pɛsɔvɔ sɔsɔɲku. ³ Wontuyu ɲku ku nyɔɔɲ taa lɛɲku caya kɛ isɔ pu ku-kuyɔ isayakuyɔ. Ama timpi pu ku-kuyɔ isayakuyɔ kɛ mpɔ tɔ pɛ waawa. Ḿpɔ́yɔ́ antulinya tɛna puyɔla wontuyu ɲku na pá wɛ ku waali. ⁴ Tɛnaya yɛlaa tɛna suv tum sɔsɔ kɛ sɛɛv kɛ i hav i pɛsɔvɔ kɛ wontuyu tɔ pɛ tɔɔ. Na pa sɛɛkaya wontuyu tɔtɔ na pá faalɔyɛ si: Wontuyu kɔnɛ ku taka wɛɛ kɛlɛ? N kɛ awe na nyá na-ku í sɛɲ na í yoo?

⁵ Ḿpɔ́yɔ́ pɛ ha wontuyu kɛ mpaav na kó yɔyɔtɛ kalampaani tɔm na ku tuv lɔɔ. Na pá ha-kuyɔ pɛsɔvɔ si ku paasi na kú lɛ isɔtɔnaa nɛlɛ na naalɛ taa. ⁶ Tɛnaya ku suv lɔɔ kɛ footuyu, na ku yaa i hɛtɛ na timpi i wɛɛ tɔ na pa tɛna mpa pa wɛ isɔtaa tɔ na ku tuv. ⁷ Na pá ha-kuyɔ mpaav si ku yooona lɔɔ yɛlaa na kú kɛli-wɛ. Na pá ha-kuyɔ pɛsɔvɔ si ku kpiliki kɛka tɛna na piitim tɛna na nsɛma tɛna yɛlaa na kɛtɛɲasi tɛna yɛlaa. ⁸ Ate yɛlaa tɛna ká sɛɛna-ku. Mpa pa hɛla pa ta ɲmaa Iwɛyaya ɲka pa kuwa tɔ ka weesuyu takɛlaya taa kɛ tuu antulinya kancaalaya tɔ mɛ paa sɛɛna-ku.

⁹ Ye wei i kɛ tɔm nulu pɔntu í nu. ¹⁰ Ye pɛ tu yulu wei kɛ hatuu i tananɲ tɛɛ si paa tɛki-i salɛka, isɔ pa tɛka-i salɛka un, pu saalɔyɛ. Na ye pɛ tu wei ilɛyɛ hatuu i tananɲ tɛɛ si paa ku-i na layatɛ, isɔ pa ku-i na-tɛ, pu saalɔyɛ. Pɛ tɔɔ kɛ lɔɔ yɛlaa ka tɔki suulu na pá tu lɔɔ kɛ naani kɛ ḿpɔ́yɔ́ tam.

¹¹ Ḿpɔ́yɔ́ ma ná wontuyu lɛɲku na ku luna tɛtu tɛɛ. Ku hɛɲ wɛ naalɛ na í nɔyɛsɛna iwɛyaya hɛɲ, na ku yɔyɔtaya isɔ tum sɔsɔ. ¹² Ku lapɛna kancaalaya wontuyu pɛsɔvɔ tɛnaya kɛlɛ ku isɛntaa. Na ku caalayaa tɛtu na tɔ tɔɔ yɛlaa si pá sɛɛ kancaalaya wontuyu ɲku pu kuwa isayakuyɔ na pá waa tɔ. ¹³ Ḿpɔ́yɔ́ wontuyu naalɛ nyɛɲku kɔnɛ ku lapa piti tɛma sɔsɔna. Halɛna ku lakaya na kɔkɔ lukɛna isɔtaa na ká tiiki atɛyɛ yɛlaa tɛna isɛntaa. ¹⁴ Pɛ ha-kuyɔ mpaav si kú la piti tɛma nnaya kancaalaya wontuyu isɛntaa tɔ, ku tolisa atɛ yɛlaa kɛ na-yɛ. Ku heelaya atɛ yɛlaa si pá lu wontuyu ɲku layatɛ hikaa na paa na mpɔ ku wɛna ku weesuyu tɔ ku lɛɛsɔvɔ. ¹⁵ Ilɛna pá há wontuyu naalɛ nyɛɲku ɲkuyɔ pɛsɔvɔ si ku woso weesuyu feesin kɛ kancaalaya wontuyu lɛɛsɔvɔ tɔɔ,

na leesuɣu ŋku ku yoxotaxi, na kú pəsi na kú kú pa tana mpa paa seeki-ku tɔ. ¹⁶ Ḿpúyó wontuxu ŋku ku caala yalaa tana tɔpai, piya na sɔsaa na apila na kunyɔntɔnaa na yomaa na kasayampiya, si paa yusi paa wei i niŋ ntəyɔŋ taa na i tokuyu taa. ¹⁷ Ye pa ta yusi wei ké kuyusum pəne, puntu u pəsəxi na í ya yaa í pɛɛti pulu. Kuyusum mpəyale wontuxu ŋku ku hətə, yaa kukalətu nti tɔ hóláyí si ku hətə tɔ.

¹⁸ Ləmayasɛ təhulle nté cənɛ. Ye wei i wena layatu puntu pəsəxi na í cəkəna wontuxu ŋku ku kukalətu, pə taya pulu tɔɔ, kukalətu nti tɔ lu yulu hətə ké. Kukalətu ntəyale nasətosə na nutosə na naatosə (666).

14

Mpa pa nyɔɔŋ pə yapa tɔ pa yontu yooi

¹ Ḿpúyó ma nyənaxa, ilena má ná lwayaya na ká sɛja Siyɔŋ puɣu tɔɔ, na yalaa iyisi nunuwa na iyisi nule na liyiti (144000) wɛ ka cɔlɔ, na pá ŋmaa pa tokuŋ taa ké kana ka Caa pa həla. ² Tənaxa ma nu pə yoxotəna isətaa na pə la yuŋ isu lum kperuxu na pə faləxi səsəm tɔ, isu tɛv holuyuna toŋ tɔ pə taka. Pə yoxotaya na má nuki tɔ, pə nəxəsəna ké isu saŋku mataa kuluyu pa saŋkuna mapu na pə wiiki isəna tɔ. ³ Na yalaa iyisi iyisi un i sɛja ḿpúyó kumte na weesiŋ nyəma liyiti na səsaa pa isəntaa na pá yooki lsəsɛɛle yontu kufatu. Yalaa iyisi nunuwa na iyisi nule na liyiti (144000) wei pa yapa tɛv tɔɔ tɔ i paasi, nəxəlɔ fɛi wei i pəsəxi na í nyi yontu tənɛ tɔ yooi tɔ.

⁴ Mpe un pa ta pilisi pa ti na alaa, pa caya ḿpúyó təcuyɛ. Paa timpiyi lwayaya puki, pa tənəxi-keɣɛ. Pə yapa-wɛyɛ yalaa həku taa ké si pə caaləxəna-wɛyɛ lɔ na lwayaya ke hav. ⁵ Pa ta nuna pa nəɔsi na pəpətiya, pa fɛina taali nəxəlɔ.

Isətaa tillaa tooso təm

⁶ Ḿpúyó ma na isətaa tillu lelu na í kuləxi huntu ke hatuu isətaa. I wena Laapaali Kuɔpaŋ tam tɔɔ nyəŋ nəxəlɔ si i kaasəxi aɛ yalaa na piitimnaa tana taa yalaa na kpekə tana na nsəma tana na yalaa tana.

⁷ I yoxotaxana nəyɔ səsəyɛ si: Í nyana lɔ na í tu-i teeli. Pə taya pulu tɔɔ, pənente pə talaa ké si í huuna yalaa ke təm. Wei i lapa

isətənuɣu na tɛtu na tɛŋku na hila tɔ í sɛɛ un.

⁸ Tənaxa isətaa tillu naale nyəŋ ná luwa kancaalaxa nyəŋ waali na í tɔŋ si: I tu hotaa, Papiloni səsɔ tu hotaa. Un i nyɔəsəna piitim tana yalaa ke i sulum, i asilima səsəɔna an i a sulum.

⁹ Isətaa tillaa naale un i waali ké tooso nyəŋ luwa na í yoxotəyana nəyɔ səsəyɛ si: Ye wei í sɛɛ wontuxu ŋku na ku leesuɣu na í tɔ ku kuyusum ke i tokuyu taa yaa i niŋ taa tɔ, ¹⁰ puntu mayamaya ká tɛ na í nyɔɔ lɔ sulum, i pááná səsəɔna nyəm mpi i pəla i pááná kəpu taa na pá tá pala pə taa ké pulu tɔ. I ká ná kanɔarɔsi ke kəkə na asimti pə taa ké isətaa tillaa naŋŋ nyəma na lwayaya pa isəntaa. ¹¹ Na kəkə ŋka ka taa pa naa ḿpúyó kanɔarɔsi tɔ tam tɔɔ ké ka nyɔɔsi kuləxəna isə. Mpa pa sɛɛ wontuxu ŋku na ku leesuɣu na pa yusa-wɛ na ku hətə kuyusum tɔ, ḿpúyó pu wɛɛ tam tɔɔ, həesuɣu fɛi.

¹² Pə tɔɔ ké lɔ yalaa mpa pa tənəxi i kuheelitu na pá nukana Yesu ke tɛu tɔ pə wɛɛ si pá təkɔ suulu.

¹³ Ḿpúyó ma nuwa pə təma-m na isətaa si: Nmaa takalaxa taa si pə kpayav pənəntaa tɔ mpa pa səki Tacaa təmlɛ taa tɔyɔlɛ leleŋ nulaa. Ilena Feesuyɔ tɔ si: Nn, tampana ké, pa təma toŋ nyəna wena pa lapa tɔ, pə tala pa həɛsi. Pə taya pulu, kupantu nti pa lakaxa tɔ nti tɔ tənəxəna-wɛ.

Kumtu tate

¹⁴ Ma nyənaa tətɔ ilɛ ma ná isəŋmuntuyɔ kuhulumuyɔ nté, na nəxəlɔ caya ku tɔɔ, na puntu nəxəsəna yulu, na wula ntenuxu tema i nyɔyɔ, na i niŋ taa ké lemse ləŋ nyəŋ. ¹⁵ Ḿpúyó isətaa tillu lelu luna lɔ təsɛɛle səsəɔle taa na í yoxotəna wei i caya isəŋmuntuyɔ tɔ tɔ na nəyɔ səsəyɛ si: Kpayə nyá lemse na í kó, kumtu talaa ké. Tɛtu puwa tɔ, kumtu talaa ké. ¹⁶ Tənaxa wei i caya isəŋmuntuyɔ tɔ tɔ i tu i lemse ké tɛtu tɔɔ, ilena pá kú tɛtu tɔɔ.

¹⁷ Na isətaa tillu lelu náa luna isətənuɣu taa lɔ təsɛɛle səsəɔle taa na ilé i təkə lemse ləŋ nyəŋ tətɔ.

¹⁸ Ḿpúyó isətaa tillu lelu wei ilé i wena pəsuyɔ ke kəkə tɔ tɔ i luna kataya tɔlate na í kɔɔ. Ilena í yoxotəna isətaa tillu wei i təkə lemse ləŋ nyəŋ tɔ na nəyɔ səsəyɛ si: Kpayə nyá lemse na í kóólí tɛtu tɔɔ

lesɛŋ tukur, ɪ puwaya. ¹⁹ Tənaɣa isətaa tillu tu ɪ lemse na í kóólí tetu tɔɔ lesɛŋ tukur, na í pɛtɪ-ɪ lso pááná səsəəna lesɛŋ tənyaasəle taa. ²⁰ lɛna pá nyaasi lesɛŋ ke ɪcatɛ waali ké tənyaasəle taa, na caləmvuɣu luna tənyaasəle tana na ku kpe kpokpoko na pá polo isu kilomɛɛtələnna ɲmuvuɣu na nuwɔwa (300), na pá luma isu mɛɛtəli kvlum na həyɔlvuɣu.

15

Kantəkaya naasvɣu

¹ Ḿpúyó ma ná isətənvuɣu taa ké kəkəɔ nɔɣɔlv ɪlɛ tɔtɔ. ɪ tɔɔwaya na ɪ tɔm wɛ ha. Isətaa tillaa naatosompɔɣolaya təkəna kunaasənəm ke tɔm naatosompɔɣolaya. Mpəyi pə tɛsɛsɔɣəna naasənəv ɪlɛ pə tɛma. Na kantəkaya nyəntu tənɛɣɛ lso ná tu yekina ḿpúyó ɪ pááná.

² Ḿpúyó ma ná tɪŋ pə isu tɛŋku, na í na kəkə pə sitaa. Na má ná tɔtəɣə mpa paa kəla wontuɣu na ku lɛəsɣu na ŋku ku kəkəlv nte ku hətɛ tɔ. Pa sənja tɪŋ wei ɪ pə mpv isu tɛŋku tɔ ɪ nɔɣɔ, na pá tɔka sərɣkɔnaa mpa lso cɛla-wɛ tɔ. ³ Na pá yooki lso təmlɛ tu Moisi yontu na lɔwəyaya nyəntu sɪ:

Tacaa lso kawulaya tv, nyá təma kulapɛɛ tɔɔv wɛ sɔɣɔntu, na a tɔm wɛ piti. Piitimnaa tənə təpai wulav. Mpi n suwa na í təɣəɣɪ na í lakɪ tɔ, pə siyisaa na pá wɛna tampana. ⁴ Tacaa, wei ɪ kaa nyana-ŋ tɔ puntu wɛɛ? Awe ká kisina-ŋ teeli tuɣu?

Pə taya pulv, nyá tike n wenna tənəŋŋ. Piitimnaa tənə yəlaa ká tɛ na pá kɔɔ, na pá luv nyá tɛɛ na pá sɛɛ-ŋ. Pə taya pulv, pə kula nyá kulaputv kupantu tɔɔ ké na pá hólí təkɛɛɛ.

⁵ Pəle pə waali ké ma ná isətaa lso tɛsɛɛle səsəəle tulaa, na tɔ taa ké cəkəle nte tɔ hóláɣí sɪ lso wɛɛ tɔ. ⁶ Ḿpúyó isətaa tillaa naatosompɔɣolaya wei ɪ ka tɔka kunaasənəm tɔm naatosompɔɣolaya unɪ tɔ pa lu lso tɛsɛɛle səsəəle nte tɔ taa. Na pá suu kponkponu tɔŋ nyəntu wontu kuhvlumtu na tɔ mvuɣi kəkə ke nyənənyəni, na pá ləla pa laɲa taa ké wula tampanaa. ⁷ Tənaɣa weesɪŋ nyəma liyiti unɪ ɪ taa nɔɣɔlv ɪ cɛla isətaa tillaa naatosompɔɣolaya unəɣi wula kəpɔnaa ke naatosompɔɣolaya, na pá suna lso wei ɪ

wɛ tam tɔɔ tɔ ɪ pááná. ⁸ Ḿpúyó lso teeli na ɪ toma pə nyaləna lso tɛsɛɛle səsəəle təkpm̃m. Nɔɣɔlv ta pəsi na í svu lso tɛsɛɛle səsəəle taa, haləna isətaa tillaa yoosi kunaasənəm tɔm naatosompɔɣolaya unɪ na pácɔ.

16

lso pááná mvuɣu tɔm

¹ Ḿpúyó ma nu pə yɔɣɔtəna isətaa tillaa naatosompɔɣolaya na nɔɣɔ səsəɣa ke lso tɛsɛɛle səsəəle taa sɪ: í polo na í pəli lso pááná kəpɔnaa naatosompɔɣolaya unəɣi atɛ.

² Tənaɣa kancaalaya nyəŋ tɛwə na í pəli ɪ kəpɔ ke atɛ. lɛna sɛmola asayɛɛ na kuwəwuna kpa yəlaa mpa paa yusa wontuɣu kuyusum ke pa tɔɔ na pa sɛəkaya ku lɛəsɣu tɔ.

³ Isətaa tillu naale nyəŋ ná pəla ɪ kəpɔ ke tɛŋku taa, lɛna lum pəsi isu yulv sətɔ caləm, na weesɣu nyəm mpi pu wɛ tɛŋku taa tɔ pə sɪ pá tənə təpai.

⁴ Isətaa tillu tooso nyəŋ ná pəla ɪ kəpɔ ke pusi səsəɣɣɪ na sɛɛlaa tənə taa, lɛna pə lum pəsi caləm. ⁵ Ḿpúyó ma nu isətaa tillu wei ɪ nyənəyənə lumnaa tɔɔ tɔ ɪ toma sɪ: Nyá wei n wɛ tənəŋŋ tɔ, nyá wenna, na nyaa wenna. N tənə siyisɣu ke nyá hvulv tənə tɔ taa ké. ⁶ lsu paa lentə lso yəlaa na lso kuyɔɣɔtɔtv tɛləsəlaa tɔɣə n cɛləɣɪ-wɛyɛ caləm ke pənɛntaa sɪ pá nyɔɔ. Mpi paa lapa tɔ mpi pə fɛləyənə-wɛ. ⁷ Ḿpúyó ma nu pə yɔɣɔtə kɔtaya tɛlatɛ sɪ: Ḿpúyó mɛɛ, Tacaa lso kawulaya tv, tampana na siyisɣu ke n tənəŋŋ na í hvukəna.

⁸ Isətaa tillu liyiti nyəŋ ná pəla ɪ kəpɔ ke ilim tɔɔ, lɛna pá kpaasi-wəɣɪ tɔŋ sɪ pə kəkə í nyaya yəlaa. ⁹ Ḿpúyó hanɣaya paasaa na ká han yəlaa, haləna pá yaa lso wei ɪ tɔka kunaasənəm pənə pə takanaa na ɪ pəsɣu tɔ ɪ hətɛ na pá tuv-ɪ. Ama pa ta ye le pa isayatu na pá tu lso ké teeli.

¹⁰ Isətaa tillu kakpasɪ nyəŋ ná pəla ɪ kəpɔ ke wontuɣu ŋku ku kawulaya kumte tɔɔ, lɛna səkpetuɣu nyala ku kawulaya taa, na yəlaa paasi na pá svuləyənə wusasi pə tu fɛɪ. ¹¹ Na pá tuv isətaa lso ké pa wahala na pa sɛmola pə tɔɔ. Paa na mpv tɔ, pa ta ye le pa lakasi isayasi.

¹² Isətaa tillu naatoso nyəŋ ná pəla ɪ kəpɔ ke ɪfəlatɪ pɔyɔ səsəɣa taa, lɛna ka lum

nyoo na pá ha mpaav ke awulaa sásaa mpa pa lukana teu kite tóo tó. ¹³ M'póyó ma ná alóyaa tooso na pá nyəəsəna salée, na pa luna tum səsə na wontuyu na lso kuyəyotutu teləsulu pəpətu pa nəəsı taa. ¹⁴ Alóyaa mpeyele mpa pa laki piti təma tó. Tənaɣa alóyaa mpe pa tooso pa kulaa na pá cəəki tetu təna awulaa səsaa tóo sı pa kotiyi-weyə lso kawulaya tu kuyaku səsəəw wule yoonav tóo.

¹⁵ Nyəni, ma kəŋ konte ké isu ɣmulu. Ile ye we i tōka i wontu sı ye pə talaa í taa tē tapakpete, ile puntu nté leleŋ nulu. Mpi tó, ye pa na-i m'póyó tapakpete feele ká lapı-i.

¹⁶ M'póyó alóyaa mpe pa kota awulaa mpeye timpi pa yaakəna Hepəla taa sı Haamakəŋ tó.

¹⁷ Isətaa tillu naatosompəyolaya nyəŋ ná pəla i kəpu ke heelim tóo, ilena pá yəyotəna lso təsele səsəəle taa na kumte kiŋ na nəyɔ səsəyá sı: Pə lapayale. ¹⁸ M'póyó teu nyəyəsaa, na pá yəyotı, na teu holi, na tetu sele səsəm. Hatuu pə ɣmau yulu tó tetu ta selita seluyu pəne pə taka. Pəne unı pə kala kpakpaa. ¹⁹ Tənaɣa pə faɣa ıcatə səsəəle ké həyoləŋ tooso na pə yəki. Na acaləe səsəəna hoti tetu təna taa. lso təəsə Papiloni səsə tóo, ilena í nyəəsı-i i kəpu taa pááná səsəəna sulum. ²⁰ Na tetunaa mpa lum ka cəənaa tó pá mvki yem, pa ta tasa pá keesi pəóŋ tətó. ²¹ Teu təmpuŋ hotayana isətaa ké na í nyəkəyı yəlaa. Təmpəle kuləmtəle yuŋ ka we isu kiloona nule. M'póyó yəlaa tuu lso ké naasuyı mpi təmpəe anı a naasayə-we tó pə tóo. Pə taya pulu, naasuyı mpi pəle pu kala kpakpaa ké.

17

Wasanɣali kpitikpiti təm

¹ Isətaa tillaa naatosompəyolaya wei i ka tōka kəpuŋnaa naatosompəyolaya tó pa taa ləlv kəma na í yaa-m sı: Kəo na má huli-ŋ saləka wei paa tu pusi payale həku taa wasanɣali səsə tó. ² I kiŋ ke atə awulaa lakaya pa asilima kulaputu, na i asilima sulum ke atə yalaa nyəəwa na pá kuyı-we.

³ M'póyó Feesuyı tēena-m ilena isətaa tillu pona-m wulaya tetu taa. Tənaɣa ma ná alv nəyolə na í caya wontuyu kuşəemuyı tóo, na i tóo waasa həla nna a tuuki lso tó təwisiwisi. Wontuyu ŋku ku nyəəŋ ka we naatosompəyolaya ké, na ku həŋ

ke naanwaa. ⁴ Alv unı i təyola wontu kupampantu nti tə sēewa tó, na wontu nti tə sēewa təkəŋkəŋ tó, na i tu wula na liyitee pəe lutu kupantu, pə tu fei. Na í tōka i niŋ taa ké wula kəpu na í suna acaalətu. Asilima nna i ka lapa tó a isayatu nté. ⁵ Pa ɣmaa i tokuyı taa ké həte natəli, ama pə hūwəe ta tūli teu ké təyau. Sı, Papiloni səsə, antulinya wasanɣalənaa na acaalətu pə tóo. ⁶ Ilena má ná sı lso yəlaa caləm na mpa pa lentaa sı pepe tóo ké pa nuna Yesu ké teu tó, pəle pa caləm kuyı alv inəyı sulum nyəm.

Ma na-i, ilena pá paası na pá la-m ha. ⁷ M'póyó isətaa tillu pəəsə-m sı: Pepe tóo ké pə laki-ŋ ha? Maa heeli-ŋ mpi alv na wontuyu ŋku ku tóo i caya na ku wena nyəəŋ naatosompəyolaya na həŋ naanwaa tó pa húləyı mukaya tēe tó. ⁸ Wontuyu ŋku n na mpı tó, ku wena weesuyı ke hatuu ləŋ ké, ama ku fei m'póyó nəəŋəə. Pə wəe sı kú lu luməŋ puuyı səsəəw taa ké na kú polo timpi pu te ku təm tənəŋnaŋ tó. Atə yəlaa mpa pa həla pə taa ɣmaa weesuyı takəlaya taa ké hatuu antulinya kancaalaya tó, paa ná wontuyu kune tó pu la-weyə ha. Pə taya pulu, ku wena weesuyı ke hatuu ləŋ ké. Ama ku fei m'póyó nəəŋəə, na ku tayamı luu tətó.

⁹ Nyəm na ləmayasəe pə təhulle kiŋ nté cəne. Nyəəŋ naatosompəyolaya unı i húləyı pulası naatosompəyolaya wei i tóo alv unı i caya təyɔ. Na i húləyı tətəyɔ awulaa səsaa naatosompəyolaya. ¹⁰ Awulaa səsaa mpe pa taa kakpası tēma hotuyu. Kulum ná wəe, na í təŋna kawulaya təyɔv. Na ləlv ná ta kənta, ile i kəŋ i kəo tó i caya kaa tóo. ¹¹ Wontuyu ŋku ku wena weesuyı na ku fei m'póyó nəəŋəə tó, kuləyele wulav səsə pəlefei nyəŋ. Mpeyele mpı na kancaalaya awulaa səsaa naatosompəyolaya unı. Ku puki timpi pu te ku təm tənəŋnaŋ təyɔ.

¹² Həŋ naanwaa wei n nawa tó i húləyı awulaa səsaa naanwaa mpa pa ta təyotə kawulası tó. Ama pu ha-weyə kawulası toma, na pa na wontuyu ŋku pá təyɔ kawulaya ke kaləfu kulum taa. ¹³ Pa naanwaa unı pa təna paa la ləmayasəle kuləmtəle na pá məŋna pa toma na pa kawulası na pá cəla wontuyu. ¹⁴ Paa kulı na pá yoonə twəyaya, ama twəyaya ká kəli-we. Pə taya pulu tóo, ŋkeyele səsaa Səsə na

awulaa tēna Wulav. Ka na ka nyéma mpa pa yaawa na pá ləsi na pa ké nuntaa tō paa kəli-we.

¹⁵ M'póyó isóttaa tillu tasa-m heeluyú sí: Pusi nsi n nawa na wasanjkalí caya sí heku tō, yəlaa na samaa na piitimnaa taa yəlaa na nsəma taa yəlaa nté mpv. ¹⁶ Həj naanwəa wei n nawa tō na wontuyú pa taa ká kpana wasanjkalí uní, na pá ləeki í wontu tēna na pá yele-í kpete. Paa tōyó í nantv, na pá wəpi-í kəkō. ¹⁷ Pə taya pulv, ləo tona pa lotunaa taa ké hūwēe sí pá kpentí nōyō kulmāya na pá lakí na pá mənna pa kawulasí tōj na pá cəla wontuyú, na pá yooši nti nti tē ləmayasēe í ka tūwa tō, haləna ləo ka yōyotə nti tō tē la.

¹⁸ Na alv wei n nawa mpv tō, icate səsəəle nte tē ħmakəlayí atē awulaa səsaa tōyōle.

18

Papiloni hotuyú tōm

¹ Pəle pə waalı ké ma ná isóttaa tillu ləlv na í luna isóttaa na í tiiki. Í wəna pəsəyú kē səsəm ké, na í teu nawa isú kəkō na pá cəo tətó tēna. ² M'póyó í yōyotəna nōyō səsaya sí: Í tu hotaa, Papiloni səsə tu hotaa. Pənente í pəsə aləyaa təcəyalē, na aləyaa nōyō na pa suka, na tətó sumasí nsi paa caa tō sí nōyō na sí suka təcəyalē nté tēna. ³ Pə taya pulv, uní n nyōəsəna piitimnaa tēna yəlaa kē í solum, í asilima səsəəna aní a solum. Na í kiŋ kē atē awulaa səsaa lakaya pa asilima kulaputv. Na atē payatəlaa pilina í wontu kupantu nti tē fēi nyəyəsəyú tō.

⁴ M'póyó ma nu pə yōyotəna isóttaa, ilē pə taya isóttaa tillu uní í nōyō. Pə tōmāya sí: Ma yəlaa, í se í kiŋ, na pə taa kəo na í isayatu taana-mē, na pá kəo na pá naasəyi na pə kpeŋna-mē. ⁵ Pə taya pulv tōo, í isayatu kaawayə na pá kaləsəna isətənv, ləo tōəsə í lakası isayası tōo. ⁶ Í lēeti-í mpi í ka lapa-mē tō. Í feli-í isəna mpi í ka lapa tōyō tōm naale. Í suuli í kəpv kē solum mpi pə kəla mpi í puukaya-mē tōyō tōj kē tōm naale. ⁷ Í tū-í wahala na kuyōŋ na pá tala isú í ka tūyú í təyi teeli na í kaa wontu kupantu kē isəna mpi tō. Í yōyotə í taa sí: Ma cayaə tēka ké isú wulav, ma ta nyi leelutu, ma kaa nyi mpi pa yaa sí kuyōŋ tō. ⁸ Pə tōo ké kunaasəm mpi pə suwa sí pu naasəna tō, kuyaku kulmuyú kē pu tii

pə tənaya í tōo təkpiili. M'pəyāle kutəməj na səm na nyōyōsi. Kəkō ká nyaya í tēna təluka. Pə taya pulv, Tacaə ləo wei í lakəna-í tōm tō í wē toma kē.

⁹ Í kiŋ kē atē awulaa səsaa lakaya pa asilima kulaputv na pá nukí í leleŋ. Paa tē na pá ná kəkō nyakí-í na nyōyōsi nsi sí kuləyi tō, ilē paa tulí nōyōsi kē í tōo, na paa kpa pa laŋa na pá wii səsəm. ¹⁰ Paa hatələnə-í sí pə taa kəo na pá ná í wahala. Na paa tō sí: Wayo, wayo. Pəwē, Papiloni icate səsəəle na tōj nyənte tēne, kaləfu kulom taa kēle pə tēma-ŋ nyá saləka tūyú na?

¹¹ Atē taatəlaa ná tula nōyōsi kē tē tōo tətō na pá kpa pa laŋa na pá wii səsəm. Mpi tō, nōyōlv u tasəyi pa taatəle kē yavv.

¹² Paa wulanaa, paa nyəyəluyú kuhulumuyú, paa liyitee pē. Paa lutv, paa kponjkpuntu tōj nyəntv pəŋj kupəj, paa tōo wontu kupampantu kuseemtv, paa nti tē sē teu təkəŋkəŋ tō, paa silikinaa, paa taasi nsi sí fēi yem yem tō, paa tuu kela na taasi kate nyənsi, na nyəyəluyú kuseemuyú na nyəyəluyú mayamāya na pəle nte pa yaa sí maarpəli tō. ¹³ Paa afəvnaa, paa kukusum, paa tulaalv miili, paa tulaalv kufəyətə, paa solum, paa nim, paa molum, paa tōyənaya pee, paa naaŋj, paa heeŋj, paa kpayanəj na kēekənaa, paa yomaa na yəlaa weesiŋ mayamāya. ¹⁴ Taatəlaa mpe pa tōma icate səsəəle nté sí: Mpi pə tēna n nyulayə tō pə saala yem. Nyá tōj na nyá leleŋ tēna tū-ŋ lum, n kaa tasa-wəyi keesuyú. ¹⁵ Taatəlaa mpa pa taata icate səsəəle taa na pá pili tō, paa tē na pá hatələnə-te sí pə taa kəo na pá ná tē wahala. Paa tulí nōyōsi na paa kpa pa laŋa na pá wii səsəm. ¹⁶ Paa tō sí: Wayo, icate səsəəle tēne tō tōm wē wayo. Ntē tē suukayana kponjkpuntu tōj nyəntv pəŋj kupəj na wontu kupantu nti tē sēewa tō, na wontu nti tē sēewa təkəŋkəŋ tō. Na ntē tē təkayana wola na liyitee pē na lutv pə tū fēi. ¹⁷ Na kaləfu kulom taa kēle tē apititv tēma-tēyē lum tūyú.

Kpūləj taa səsaa səsaa na í sūvlaa na í saalaa, na pa tēna mpa pa təkəna tenku tō, pa səŋa pooluy taa, ¹⁸ na pá ná tē kəkō nyōyōsi. Iləna pá makí kapusi na pá tō sí: Pa ta nata icate na tē tala icate səsəəle tēne. ¹⁹ M'póyó pa cosa tətó na pá pəli pa nyōŋj taa, na pá tulí nōyōsi na pá kpa pa laŋa na pá wii səsəm. Na pá makí kapusi sí: Wayo, icate səsəəle tēne tē tōm wē wayo. Pa tēna

mpa pa wena kpuləŋ ke teŋku taa tɔ tɔ toŋ ke pa kulənaa. Kaləfu kolum taa ke le pə tana pə tɛma-tɛye lum tɔyɔ.

²⁰ Tɔw, isɔtɔnɔyɔ nyá, pə wakəla-tɛ tɔ, paana-tɛ ile. Iso yəlaa mɛ, na tillaa na iso kuyɔɔtɔtu teləsəlaa, í paana-tɛ. Pə taya pulɔ, isayatu nti tu lapa-mɛ tɔyɔ iso huuna-tɛ.

²¹ Mɔpɔyɔ isɔtaa tillu toŋ tu nɔɔɔlu kpaɔa pəle sɔsɔle, tɔ tɔw we isu namle, na í peti teŋku taa. Ilena í toŋ sɔ: Isəntɔyɔ paa peti Papiloni ɔcate sɔsɔle ke tuu pə tɛɛ na pááná sɔsɔna, na pa kaa tasa-tɛye keesuyɔ. ²² Na pa kaa tasa nuw ke Papiloni nyá nyá taa ké sanjuna na cəməŋ na həsi na akantɛ pə tarj. Pa kaa tasa nav ke tɛmlɛ latu nɔɔɔluyɔ tɛmlɛ natəli tɔ taa. Na pa kaa tasa nuw ke namle kpálúyɔ. ²³ Fətəla kaa tasa mɔyɔ ke nyá taa, pɔcɔ pa kaa tasa akpayale ayɔla tarj nuw ke nyá taa. Nyá taa taatəlaa hətɛ ka yaana antulinya taa ké lɔŋ, na nyá puyusa yəlaa tana na nyá topotopo tɛma pɛkuyɔ.

²⁴ Pa nawa iso kuyɔɔtɔtu teləsəlaa na iso yəlaa pa caləm, na pa tana mpa pa ku tetu tɔw tɔ pa caləm ke Papiloni taa tɔyɔ pa tu-tɛye saləka.

19

¹ Pəle pə waali ké ma nu pə yɔɔtəna nɔɔsi sɔsɔnsi na isɔtaa, na pə we isu samaa tuutuuma yɔɔtuyɔ tɔ sɔ: Í sa iso. Ta iso yakəna, na inəɔle teeli na toma pə tu. ² Tampana na siyisuyɔ ke í tənəŋi na í huukəna. Pə taya pulɔ, wasanjali sɔsɔ wei í wakəlaya tetu na í asilima tɔ, í ku í tɔm. Na isəna mpi uní í ka ku iso yəlaa tɔ, iso ná tu-í pə saləka. ³ Na pa tasa yɔɔtuyɔ tɔtɔ sɔ: Í sa iso. ɔcate sɔsɔle nítɛ tɔ kəkɔ nyɔɔsi tənna kuluyɔ ke tam ké. ⁴ Mɔpɔyɔ sɔsaa hiu na liyiti uní na weesij nyəma liyiti uní pa luŋa akula na pá sɛɛ iso wei í caya kumte tɔw tɔ, ilena pá tɔ sɔ: Ami. Í sa iso.

Iwəyaya akpayale kutəyɔ

⁵ Mɔpɔyɔ pə yɔɔtə kumte kirj sɔ: Sɔsaa na piya mpa mɛ í ké iso pəyalaa na í sɛɛ-í tɔ, í sa ta iso. ⁶ Ma nu pə tasa yɔɔtuyɔ na pá nəɔsəna isu samaa tuutuuma yɔɔtuyɔ tɔ, na pá we yurj isu lum kperuyɔ na pá faləyi cooɔ tɔ, isu tev holuyuu sɔsəm tɔ taka. Ma nu pə yɔɔtəa ké sɔ: Í sa iso, pə taya pulɔ Tacaa iso kawulaya tu uní í təkəna

kawulaya. ⁷ Iwəyaya pɛle kpav talaa, na ka pɛle mayamaya ná tu tayana í ti. Pə tɔw ile tɔ paa na tá larja hulumi, na tɔ tu-í teeli. ⁸ Pə ha í pɛle ke mpa sɔ í suu kponkpontu toŋ nyəntu puuyɔ kupəŋku ŋku ku mɔyi kəkɔ ke nyənənyəni na ku fɛi asilima tɔ. Puuyɔ ŋku ku wɛɛ ké isu iso yəlaa tɛma kupana.

⁹ Mɔpɔyɔ isɔtaa tillu tɔma-m sɔ: Nmaa takəlaya taa sɔ iwəyaya kpa ka pɛle na pá yaa mpaɔa tɔyɔw tɔyɔle leleŋ nulaa. Na í tasaa sɔ: Tɔm tənɛ tɔ ké iso kuyɔɔtɔtu tampana nyəntu ké.

¹⁰ Tənaya ma hənta í tɛɛ sɔ ma sɛɛ-í. Ama í tɔma-m sɔ: Taa la mpv, ta tənaya tɛmlɛ nyəma ké. Tayale mpv na nyá taapalaa mpa Yesu kula tampana tɔw na pá nyi-ye tɔ. Ye sɛɛtu ile, iso ké n ká sɛɛ.

Yesu kula tampana nna a tɔw tɔ, aní a tuna iso kuyɔɔtɔtu teləsəlaa ke yɔɔtuyɔ.

Kpaɔanvɔhulumaɔa cəyɔlu

¹¹ Mɔpɔyɔ ma ná isɔtɔnɔyɔ tulaa, ilena kpaɔanvɔhulumaɔa lu. Pa yaa ka tɔw cəyɔlu sɔ kupəŋ na Tampana tu. Siyisuyɔ ke í tənəŋi na í huukəna í tɔm na í yookina í yooɔ tɔtɔ. ¹² Í sɛɛ wɛ ké isu kəkɔ mukuyɔ tɔ, na í nyuyɔ taa ka wɛ teeli ntenij payale. Pa ŋmaa hətɛ natəlayi í tɔw, na nɔɔɔlu ta nyi-tɛ ye pə taya í tike. ¹³ Í capa wei í suuwa tɔ í tana na caləm ké. Í hətɛ ntɛ sɔ: Iso tɔm. ¹⁴ Mɔpɔyɔ isɔtɔnɔyɔ taa yoolaa hu í waali na pa kpaɔanvɔhulomasi, na pá suu kponkpontu toŋ nyəntu puuyɔ kupəŋku ŋku ku huluma talalalɛ na ku fɛi asilima tɔ. ¹⁵ Layatɛ kusɛŋtəle nte í ka kuna katerjasí tɔw yəlaa tɔ í nɔɔɔ taa ké tɔ lukayana. Na nyəɔluyɔ kpátúyɔ ke í ká tiikiyina-wɛ. Na í ká yoti lesɛŋ ke tənyaasəle nte tɔ ké iso kawulaya tu pááná sɔsɔna sulum tənyaasəle tɔ tɔ taa. ¹⁶ Pa ŋmaawa í nɔɔhɛɛ na í capa pə tɔw ké sɔ: Awulaa Wulav, sɔsaa Sɔsɔ.

¹⁷ Mɔpɔyɔ ma ná isɔtaa tillu nɔɔɔlu ilé na í sənja ilim tɔw. Na í má kapusi na í heeli sumasi nsi sɔ kuləyi iso tɔ sɔ tana sɔ: Í timsi na í kɔw iso acima sɔsɔna taa. ¹⁸ Í kɔw na í tɔyɔ awulaa na yoolaa na pa sɔsaa pa nantu, na kpaɔanəŋ na í tɔw cəyalaa pa nantu, na í tɔyɔ yəlaa tana, yomaa na kasayampiya na sɔsaa na piya, pa nantu.

¹⁹ Mɔpɔyɔ ma ná wontuyɔ ŋku na atɛ awulaa na pa yoolaa pa kotaa sɔ pa yookina

kpaɣanv tɔɔ ɔaɣalv unv na ílé í nyéma.
²⁰ Tɔnaya pa kpa wontuɣv ɣkv na lso kuyɔɔtɔtv teləsulv pɔpɔtv wei í ka lapa piti tɔma ke kv isentaa tɔ na pá tɔki. Piti tɔma nna í lakaya mpv tɔɔv í puɣusayana mpv pa yusəna wontuɣv kuyusvm pəyele pa seekaya kv leesuvv tɔ. Ḿpúyó pa kpaɣa wontuɣv ɣkv na lso kuyɔɔtɔtv teləsulv pɔpɔtv unv na pá peti-weɣe kɔkɔ tenkv wei í tɔɣna muɣv tɔ í taa na pa íse. ²¹ Pə kaasa mpv tɔ, pa kv pele na layate nte tɔ lukəna wei í caya kpaɣanv tɔɔ tɔ í nɔɔv taa tɔ. Ilena sumasi tɔɔv pa nantv na pá tala-sí.

20

Pusi iyaya (1000) tɔm

¹ Ḿpúyó ma ná isətaa tillu nɔɔɔlv na í luna isətaa na í tiiki, na í tɔka í niɣ taa ké lumaj ṕbúyó sɔsɔɔv saafv na alukpaluɣ tankv nuli. ² Tɔnaya í siisaa na í kpa tvm sɔsɔ kupəɣ unv na í tɔv í alukpala sí í caya ḿpúyó pusi iyaya (1000). Iloɔv ke pa yaa mpv sí: Tvm sɔsɔ kupəɣ, na kulvm unəɣəle Satani. ³ Ḿpúyó isətaa tillu kpaɣa-í na í peti lumaj ṕbúyó sɔsɔɔv taa na í tɔki, na í kaləsi na í tv pə tɔɔ ké kuyusvm sí tvm sɔsɔ í taa tasa mpaa hikuvv na í tolisi kateɣasi tɔɔ yəlaa, haləna pusi iyaya (1000) ɣke ká tɔ na pɔcɔ. Pə waali íle paa tɔlv-í wee naale.

⁴ Ḿpúyó ma ná kumlee na pá hawa a tɔɔ ɔaɣalaa ke pəsuvv sí pá hvvki tɔm. Na má ná tɔtɔɔv mpv pa heelaya tampana nna a tɔɔ Yesu kulaa tɔ na lso Tɔm na pá lenti-weɣe pə tɔɔ tɔ pa ləsasi. Pele pa taa seə wontuɣv ɣkv na kv leesuvv. Pəyele pa ta tv wontuɣv ɣkv kv kuyusvm ke pa tokuvv yaa pa niɣ taa. Ḿpúyó pa fema na pá ná Kilisiti pá tɔɔ kawulaya ke pusi iyaya (1000). ⁵ Ama pusi iyaya (1000) ɣke kaa tɔma na pɔcɔ sətaa lelaa fe. Sətaa taa fem kancaalaya nyəm nté. ⁶ Mpv paa fe fem kancaalaya nyəm pəne pə taa tɔ mpeɣele lelerɣ nɔlaa, na mpeɣele pə paasaa na pá kooli koolee kupana. Səm kulələm u tasəɣi-weɣe pəsuvv. Ama paa la lso na Kilisiti pa kətəlaa, na pá na-í paa tɔɔv kawulaya ke pusi iyaya (1000) taa.

Satani kpisuvv

⁷ Pusi iyaya (1000) ɣke ka kəɣ na ká yoosi ílena pá tólv Satani ke í saləka taa. ⁸ Na í ká cə antulinya piitimnaa təna tɔɔ təpai

na í puɣusi yəlaa. Mpeɣele Kəki na Makəki. I ká koti-we sí pá yoo, na paa wee pəɣale isv tenkv nɔɔv kanyəɣa pee. ⁹ Pa luna nté na tɔtv təna tɔɔ ké paa le, na pá tá kotaya ke lso yəlaa tɔsikile na lso luɣv tee ɔcate. Ama kəko luna isətaa na ká kv pa təna tənəɣnəɣ. ¹⁰ Ḿpúyó pa peti Iloɔv wei í puɣusaya-we tɔɔv kəko na asimti pə tenkv wei í taa paa tɔma wontuɣv na lso kuyɔɔtɔtv teləsulv pɔpɔtv ke petuvv tɔ í taa. Ilim na ahoo ke pu naasəɣi-weɣe tam tɔɔ ké mpv.

Kantəkaɣa hvvle

¹¹ Ḿpúyó ma ná kumte sɔsɔəle kuhvulumle na tɔ tɔɔ ɔaɣalv. Tɔnaya tɔtv na isətənuɣv mvka yem ké í isentaa təkpataa. ¹² Pə waali ké ma ná sətaa səsaa na səkpeema na pá səɣa kumte isentaa. Ḿpúyó pa heta takəlasí. Ilena pá hetí takəlaya lenkv tɔtɔ, keleyele weesuvv nyəɣka. Ilena pá svv sətaa ke tvm nti nti paa lapa na pá ɣmaa-təɣi takəlasí nsí sí taa tɔɔv hvvnəv. ¹³ Ḿpúyó tenkv ləsa sətaa mpv í ka lipa tɔ. Na səm na sətaa təɔayale náa ləsi tɔtɔɔv yəlaa mpv paa we pə taa tɔ. Ilena pá pəəsí paa wei ké nti í ka lapa tɔ. ¹⁴ Pə yela səm na sətaa təɔayale, ílena pá peti peleye kəko tenkv taa. Kəko tenkv unəɣəle səm kulələm. ¹⁵ Ye wei í hətə í fei weesuvv takəlaya taa, kəko tenkv taa ké pa petəɣi-í.

21

Isətəntuɣv kofaluvv na tɔtv kɔfatv

¹ Ḿpúyó ma ná isətəntuɣv kofaluvv na tɔtv kɔfatv. Isətəntuɣv kupəntuɣv na tɔtv kupəntv ka mvka yem ké, na tenkv ná fei tɔtɔ. ² Na má ná ɔcate nəɣɣ nyənte. Yosalem kɔfalv, na tɔ luna isətaa ké lso kɣɣ na tɔ tiiki. Tə taɣana tɔ təɣi teu ké isv pəelə tayanuvv í tɔ na í puki í paalv kɣɣ tɔ. ³ Tɔnaya ma nu pə yəɣətəna kumte kɣɣ na nɔɔv sɔsəɣa sí: Pəntente lso təɔayale we yəlaa həkvi. Í na-we paa ɔaɣana, na paa la í yəlaa. Pá na lso maɣamaya paa ɔaɣana na pá nyənəɣi-í pa lso. ⁴ I ká huvi pa isəlvv təna təpai. Səm kaa tasa weev. Kupəm mpi pə təna pu mvki yem.

⁵ Ḿpúyó wei í caya kumte tɔ tɔ í tɔma sí: Pəntəntaa ma pəsəɣi pə tənaya kufam. Na í heela-m sí: Nmaa-ti. Mpi tɔ ma kuyɔɔtɔtv ke tampana ké, na tə mvna pá tɔ-ti na taa.

⁶Na í tasa sí: Pə lapayale. Mayale Aləfa na Omeka, kancaalaya tv na kantəkaya tv. Lukətu í wena wei, maa ha-í weesuyu ləm seelv ke faalaa na í nyəw. ⁷Ye wei í lapa kəllu maa lap-í kucəw kune, na í ká yaa-m í ləw, na maa yaa-í ma pəyalw. ⁸Ama pə yela səxəntvnaa na ma ta nyi isənaa na acaalətv nyəma na yuləkulaa na asilima lataa na mpa pa lakí topotopo təma tə na tuj laalaa na pəpətvnaa təna pa təcayale nté kəko na asimti pə tenku wei í mvyi kəko tə í taa. Səm kuleləm nté.

Yosalem kufalu

⁹Isətaa tillaa naatosompəxəlaya wei í ka təkə kəpvnaa na pá suna kunaasənam kantəkaya nyəm ke təm naatosompəxəlaya tə pa taa ləlv kəma na í t-m-si: Kəw na má huli-ŋ pəelə wei paa kpa tə, lwayaya alw nté. ¹⁰Ōpəyó Feesuyu tənna-m na isətaa tillu kpayə-m na í kpaasi puyə səsəw nakulí kv comcom nəyə taa. Tənya í hula-m Yosalem, icate nəŋŋ nyənte nte tə luna ləw kŋ ke isətaa na tə tiiki tə. ¹¹Na tə na ləw teeli tənəŋənyəni. Tə teekaya kəko kə na pá nəxəsaŋa liyitee pəle kucələcəllə nte tə naa isu tiŋ tə. ¹²Koluŋa səsəŋka kukulaya cəna-te, na tə wena nənəwsi naanwə na naale, na isətaa tillaa naanwə na naale təŋa tə nənəwsi. Na pá ŋmana nənəwsi nsí sí təw kə lseyeli nyəma kpeka naanwə na naale həla. ¹³Nənəwsi tooso ka wenna paa həxəlvəy ɣku kv təw, ilim təlule təw kə nənəwsi tooso, na ilim ntəwəŋ təw kə tooso, pə mpətəŋ təw kə tooso, na ilim tətəlv təw kə tooso. ¹⁴Puy naanwə na naale təw kə koluŋa na icate pə səŋaa. Na pá ŋmaawa puy təw í təw kə lwayaya tillaa naanwə na naale həla.

¹⁵Isətaa tillu wei í yəyətayana-m tə í təkə camlvəy kumayasəy ke í niŋ taa. Camlvəy ɣku kv kə wula kə, sí í mayasəyənə icate na tə nənəwsi na tə koluŋa. ¹⁶Kəŋkəməŋ liyiti kə icate wena, na tə wəŋ təw na tə təyaləŋ təw wə teitei. Ōpəyó isətaa tillu mayasa icate na í camlvəy ɣku, na icate kəŋkəŋ təyaləŋ wə kilomeətələnəa iyisi naale na ŋmənəy (2200), na tə wəŋ təw na tə kəŋkəlvəŋ təw tətəy mpu. ¹⁷Na isətaa tillu mayasi koluya tətə, na kəle ka kəŋkəlvəŋ mayana məetələnəa nütoso na kakpasí. Isəna pa mayasəy təy í mayasa. ¹⁸Liyitee pəe kucələcəllə ke pa

ŋmana koluŋa. Pə yela icate tə, wula mayaməya kə pa ŋmana təle, na wula uní í wə təcəicəi kə isu tiŋ.

¹⁹Liyitee pəe kə pa lapəna kacəka kə icate koluŋa kite tē pəe təw. Kancaalaya nyənte nté liyitee pəle nte tə sita cəntu na pooku tə. Naale nyənte nté liyitee pəle nte tə wə pooku təle tə. Tooso nyənte nté liyitee pəle pooku na atəntəwte. Liyiti nyənte nté liyitee pəle tiŋ atəntəwte. ²⁰Kakpasí nyənte nté liyitee pəle kukpəetəle. Naatos nyənte nté liyitee pəle kuseemle cəntu taka. Naatosompəxəlaya nyənte nte liyitee pəle atəntəwte na pooku. Pəfəfə nyənte nté liyitee pəle atəntəwte na pooku nyənte. Pəxəlayəfəfə naanwə nyənte nté liyitee pəle tiŋ kasasəŋa nyənte. Naanwə nyənte nté liyitee pəle atəntəwte kasasəŋa nyənte. Naanwə na kuləm nyənte nté liyitee pəle pooku atəntəwte nyənte. Naanwə na naale nyənte nté atəntəwte akpaayala. ²¹Nənəwsi nsí sí naanwə na naale sí kə kacəka wontu naanwə na naaleye, paa nənəy ɣka na ka kacəka wontuy. Wula mayaməya pəna icate nté tə hapəle təna, na wula uní í wə kə isu tiŋ wəw tə.

²²Ma ta na ləw təsele səsəle kə icate nté tə taa. Mpi tə, Taca ləw kawulaya tv na lwayaya paa kəna icate nté tə ləw təsele səsəle. ²³Icate nté tə ta tasa ilim yaa isətv pə təm kə lapu sí pá naaki tə taa. Mpi tə, ləw teeli ká naana tə taa isu kəko, na lwayaya kəna tə kəko. ²⁴Antulinya taa yəlaa ká təŋna tə kəkəsi, na atə awulaa səsaa ká pona tə taa kə pa apititu. ²⁵Tə nənəwsi ká túlí ŋpəyó ilim taa kə, sí kaa takí. Pə təy pulw, ahoo fəi tətə sí a tasəy yuy. ²⁶Paa pona tə taa kə piitim təna yəlaa apititu na pa səsəwntu. ²⁷Na asilima nyəm nəpəli yaa yəlaa mpa pa lakí acaalətv na pəpətv tə pa kaa sv tə taa. Ama mpa pa həla wə weesuyu takəlaya ɣka ka kə lwayaya nyəŋka tə ka taa tə, mpe paa svvna icate nté tə taa.

22

¹Isətaa tillu hula-m tətəy weesuyu ləm pəyə səsəy, na ka ləm wə təkaikai isu tiŋ, na ká luna ləw na lwayaya pa kumte tē. ²Na ká kper icate səsəle nté tə hapəle həku taa. Na weesuyu tuyə səŋa pəyə səsəy ɣkə ka kotentemŋ naale təw, kune na cəne na kune na cəne, na kv lələy təm naanwə

na naaleɣe pənaya taa. Paa isətu wei kɛ kɔ luləɣi. Ku hatu haaki piitim yəlaa kɛ alaafəya. ³Mpi lso tənja mpusi tɔ pə taa pulv kaa wɛɛ ɪcate n̄tɛ tɔ taa.

lso na lwəyaxa pa kumte ká wɛɛ tɔ taa, na lso pəyalaa ká sɛɛkɪ-ɪ. ⁴Paa ná ɪ sentaa, na paa ɣmaa ɪ hətɛ kɛ pa tokuŋ taa. ⁵Ahoo fɛɪ sɪ a tasəɣi yuyu tɔtɔ. Pa kaa nyuli sɪ fətəla yaa ilim í naa-wɛ. Pə taya pulv, Taciaa lso ká tu-wɛyɛ kəkəsi. Na paa tɔyɔ kawulasɪ kɛ tam tɔɔ.

Yesu kɔntɛ

⁶Ɔpɔyɔ isətaa tillu heela-m sɪ: Tɔmnaa panɛ pa kɛ tampana kɛ, na pa nəɣəsəna pá tɛ-wɛ na taa. Na Taciaa lso wei ɪ haa lso kuyɔyɔtutu tɛləsəlaa kɛ ɪ Feesuyɔ tɔ, unɪ ɪ ka tilina ɪ isətaa tillu sɪ í hólí ɪ pəyalaa kɛ mpi pə wɛɛ pə kɔŋ nɔnɔɔ tɔ.

⁷Ɔpɔyɔ Yesu yɔyɔtaa sɪ: N nuwaa, maa kɔɔ nɔnɔɔ. Lelɛŋ nuɔl n̄tɛ wei ɪ tənɣɔɣi cele tɔmnaa mpa pa ɣmaa takəlaya kanɛ ka taa tɔ.

⁸Yohaani má, ma nuuna na má nana na isələ kɛ pənɛ unɪ pə tənə. Ma kɔma na má tɛ pə tənaya ɱpɔyɔ nuw na nau, ilena má hantɪ isətaa tillu wei ɪ hɔla-m-wɪ tɔ ɪ nɔɔhɛ tɛɛ sɪ ma sɛɛkɪ-ɪ. ⁹Tənaya ɪ tɔma-m sɪ: Taa la mpv, ta tənaya tɔmlɛ nyəma kɛ. Tayalɛ mpv na nyá taapalaa lso kuyɔyɔtutu tɛləsəlaa na mpa pa tənɣɔɣi takəlaya kanɛ ka taa tɔmnaa tɔ. Ye sɛɛtu ɪlɛ, lso kɛ n ká sɛɛ.

¹⁰Ɔpɔyɔ ɪ tɔma-m sɪ: Taa ɣmɛsɪ takəlaya kanɛ ka cele tɔmnaa panɛ yoo. Pə taya pulv, paa suwa waatu wei sɪ kəkəlɔnaa panɛ paa la tɔ waatu unɪ ɪ wusaa. ¹¹Wei ɪ lakɪ isayatu tɔ pɔntu í wɛɛ ɪ isayatu taa na í tənɣna lapv. Na wei ɪlɛ ɪ kɛ asilima tu tɔ pɔntu í wɛɛ ɪ asilima taa na í tənɣna ɪ tɔyɪ pilisuyɔ. Na wei ɪlɛ ɪ kɛ kuparɔ tɔ pɔntu í wɛɛ ɪ kupantu taa na í tənɣna tɔ lapv. Na

wei ɪlɛ ɪ wɛ tənarɣ tɔ pɔntu í wɛɛ ɪ tənarɣ taa kɛ mpv.

¹²Ɔpɔyɔ Yesu yɔyɔtaa sɪ: N nuwaa, maa kɔɔ nɔnɔɔ. Maa kpɛnna ma kɔfɛlɛŋ na má kɔɔ na má fɛlɪ paa wei kɛ mpi ɪ lapa tɔ.

¹³Maya Aləfa na Omeka, maya kancaalaya tu na kantəkaya tu. Mayalɛ caallɔ na tɛɛsəlv.

¹⁴Lelɛŋ nɔlaa n̄tɛ mpa pa cɔtəɣi pa capanaa na pə ha-wɛyɛ mpaav sɪ pá tɔyɔ weesuyɔ tɔyɔ pee, na pá tənɣna ɪcate nɔnɔɔsɪ na pá suv ɪcate taa tɔ. ¹⁵Ama acaalətv nyəma na mpa pa lakɪ topotopo tɔma tɔ na asilima lataa na yulɔkɔlaa na tuŋ laalaa na mpa pa kɛ pɔpɔtɔnaa kɛ pa yɔyɔtaya taa yaa pa kulapɔtu taa tɔ, ɪcate waalɪ kɛ pu kaa-wɛ.

¹⁶Yesu má má tilina ma isətaa tillu sɪ í kpaalɪ-mɛyɛ tɔ tənaya Yesu sɛɛlaa kpekə taa. Tafiti luləna na pə lulɪ na pə lulɪ-m. Mayalɛ tulɔmaluyɔ.

¹⁷Feesuyɔ na asaav kɔfalv sɪ: Kɔɔ.

Ye wei ɪ nu mpv pɔntu í tɔ tɔtɔ sɪ: Kɔɔ.

Lukɔtu í kpa wei pɔntu í kɔɔ. Ye wei ɪ caa weesuyɔ lom, ɪ ka hiki-wəyɪ faalaa.

Nti pa tɛsəna takəlaya kanɛ tɔ

¹⁸Yohaani má ma kpaaləɣəna na isələ kɔsɛɛmlɛ kɛ mpa pa tənə pa nu cele tɔmnaa mpa pa ɣmaa takəlaya kanɛ ka taa tɔ sɪ: Ye pə cəpa wei na í sɔɔsa puluyɔ tɔ tɔɔ, lso ká sɔɔsɪ kɔnaasənam mpi pə tɔm pa kɛɛsa takəlaya kanɛ ka taa tɔyɔ pɔntu saləka tɔɔ. ¹⁹Na ye pə cəpa nəɣɔlv na í pasa cele tɔmnaa mpa pa wɛ takəlaya kanɛ ka taa tɔ, lso ká pɛ pɔntu kɛ ɪ paa nyam kɛ weesuyɔ tɔyɔ pee taa, na lso ɪcate narɣ nyəntɛ n̄tɛ tɔ tɔm pa kɛɛsa takəlaya kanɛ ka taa tɔ tɔ taa.

²⁰Wei ɪ tɔɔ pə tənə isəntɔ pə wɛna tampana tɔ ɪ tɔma sɪ: Kupam maa kɔɔ nɔnɔɔ. Ɛɛ, pə la mpv. Taciaa Yesu, kɔɔ mpv.

²¹Taciaa Yesu í hólí mə tənaya pɛɛlɛɛ.